Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

SErmones sancti Bernardini de senis ordinis fratrum minoru[m] de euangelio eterno

https://hdl.handle.net/1874/461502

*KAST 5
38

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

num oleum ⁊ similia vendit vt amplius q̄ valeant in certo termino recipiat si tamen eo tempoꝛe ꝓtractus non fuerat venditurus rone dubij qui plus accipit q̄ dedit excusaf in tali casu sicut plenius dictum e supa ffmo. xxxiij. arti. ij c. iij. Sed si in emptione vel venditione reddit tuu ad vitā dubiuz est vtrum vendens plꝰ dat q̄a accipiet quia scz emens cito potest mozi ⁊ ñ ꝓcepta sorte ⁊ vtrū emens plus accipiat q̄ det quia potest multū viuere ⁊ cito mozi. Patz igitur q talis casus ratiõe dubij qđ quidē ꝓuenit ex pte emētis atq; vendentis licitus ē vtiq; cē sendus. Tertio talis cōtractus licitus est ratione iusti pcij. Debet eñ seruari in tali cōtractu equitas naturalis turis scilicet inter ementem ⁊ vendentē ad hoc q licitus sit · Nō tūc fit si pcium qđ datur ab ipso ementе. ꝓpoꝛtione/tur rei date ab ipso vendente. Unde quando ē in eo excessus q̄ coꝛrumpat hanc ꝓpoꝛtionem siue ex pte ementis siue ex parte vendentis tūc quidē cōtractus tanq; illicitus rescindi potest· Puta si pcium notabiliter excedat rem vel res pcium eius. Notabiliter dico ꝓpter paruum excessum pcij vltra rem vel rei vltra pcium talis contractus non vitiatur. sed ꝓpter excessū notabilem atq; clarū. Jō statutū est extra de emp. ⁊ ven. c. cū causa. q si quis deceptus ē vltra dimidiū iusti pcij. pōt recedere a cōtractu vel potest agere ad pcij supplementum. In quo. c. glo. ait. q dimidia ps iusti pcij sic habet intelligi: ꝑbi gratia. Res valet decē ⁊ p q̄t tuoꝛ datur. In hoc apparet q vendēs in sex deceptus ē. Quia ergo sex sunt plus q̄ quattuoꝛ patet ergo q vltra dimidiū iusti pcij vendito deceptus ē. Patet etiā ista deceptio ex parte ementis. verbi gra. Dono q res valeat decem ⁊ emptoꝛ soluit sedecim. ergo deceptus est in sex que sūt plus q̄ ps dimidia que ē quinq; ⁊ ideo potest agē ad recuperādū pcium quod plus dimidio iusti pcij dederat: quia vltra dimidiū iusti pcij deceptus est. Nō aūt sic sitātum in q̄nq; deceptus esset: qz q̄nq; ipm dimidiū sunt: ideo contra actoꝛē nō potest agere i foro iudiciali. De hac materia etiam dicef ffmone. xxxv. arti. j. c. ij. Ex his patet q sūi ꝓfato casu inter ementē ⁊ vendentē equalitas obseruef licitus est contractus de natura sui. Dico aūt de natura sui qz ex parte cōtrahentis potest eē viciū in contractu ꝓpter eius intētionē coꝛruptā. Puta si ꝗs diues ad sufficientiā habēs: nō ꝓpter vite necessitatē sed auaritia ductus vt ditior fiat tales redditus emit: tūc eñ ex pte contrahētis est turpe lucrum: Si aūt q̄raf q̄ equalitas in hoc cōtractu seruāda sit. Dicendum q tunc equalitas obseruaf quādo pcium tante q̄titatis est q pensata erate mentis ⁊ sanitate ciusdem ac periculis circa fructus possessionis solli citudine ⁊ laboꝛe. non apparet quis notabiliter habeat meliozē ptem. an scz ipe emens vel vendens. Si aūt talis equalitas notabiliter coꝛrumpaf certum ē q contract⁹ tūc oīno ē censendus illicitus. Cū his ꝓcoꝛdat Bal. c. de vsuris. l. si ca pactione. Et idem sentit Petrus. Sed ꝓtra predicta quidā triplicif obstant. Primo q/dam dicunt q ℔ non licet q̄a intentio plus accipiendi vsurariū facit extra de vsuris. c. cōsuluit. Sed iste qui tales redditus emit facit hoc intē tione plus accipiendi credens tantū viuere q accipiet plus q̄ dedit. Ad hoc dicendū q ℔ nō agit de vitio ex parte ℨhētis: sed de vitio contractus in se scz an ex forma sua sit vicios⁹ vl non Et dictū est supa q vicios⁹ non ē si interementē ⁊ vendentē equalitas obseruef: qua seruata etiā si ꝓtingat ementē accipe plus q̄ dedit fit vtiq; suū: ⁊ ℔ ex natura ꝓtractus. Ad cuius pleniozē intelligentiā notandū est q est triplex ꝓtractus in quo differētia magna est. Primo ē ꝓtractus mutui: scdo cōtractus cōmodati. tertio ℨctus emptiōis ⁊ venditiōis Primo est ꝓtractus mutui ⁊ in ℔ tantū debet pensari substantia rei ⁊ ipius valoꝛ: ⁊ non vsus vel fructus eo q rone vsus non licet ex mutuo accipe vltra sortē sed sufficit q tm̄ mutuanti valoꝛ rei reddatur ⁊ non eadē res numero reddi debet: cuz in mutuo sicut dictū est pluries dñium trāsferaf.

Scdo aūt i cōmodato eadē res numero reddi debet: quia in eo dñium non trāsferf: sed ꝓ vsu illi⁹ nihil recipi ꝺz alꝰs accōmodatū i locatū transiret Tertio i emptiōe ⁊ vēditiōe pensaf subst̄ātia ⁊ vsus rei. Ideo si emptoꝛ iusto pcio emit ⁊ ꝓtingit q ꝓpter possessionis fructus pcipiat plus q̄ dedit fit iuste suū ⁊ totū de sorte. Nam in emptiōe ⁊ venditiōe si plus accipitur seu accipi sperat q̄ datū sit vitiosum non ē cū totū de sorte sit. Et hoc verificaf tam i emptione ⁊ venditiōe que simpliciter fit q̄ in ista q̄ fit ad tempus seu ad vitam. Nā eo iure quo ꝗs recipit aliquid plus q̄ dedit ⁊ fit iuste suū i possessionib⁹ simplicite: emptis eodez iure accipit aliquid plus q̄ dedit in possessionib⁹ vel reddi tibus ad vitā suam eo q sicut dictū est totū qđ plus accipiꝭ est de sorte cum ſbam rei atq; vsū et fructus illi⁹ emat. Secūdo vero obstant quidā inter quos fuit Goffr. in. c. de vsuris. q̄ ait q qui pecuniā dant eccleſijs et recipiūt ab eis certas possessiones tenendas toto tempoꝛe vite sue vt post mortē eoꝝ possessiões ad ecclesiam reuertanf: pecuniā etiā apud eccleſias remanente ꝓtract⁹ ē illicit⁹: eo q hoīes hodie mituꝝ viuere sperāt ⁊ eo q taliter ꝓtrahētes se credunt ampli⁹ pcepturos de fructibus dictaruz possessionū q̄ sit pecunia quā dederūt: cū sicut dictum est sola intentione mentali vsura committi potest Ad hoc dicendū q verum est sola spes vsurarium facit in contractu mutuo veri seu interpretati: sicut patet extra de vsuris. ca. cōsuluit. quia ibi sperak aliquid qđ non ē de sorte ℨ non sic ꝓtingit hic vbi vera venditio est Jn hoc ꝓtractu potest etiam dubitari ⁊ queri quo iure vendens ad vitā puta possessionē ꝑcuz el⁹ retineri potest quando emens post emptionez superuixerit parum. Ad quod dicendū q illō a venditoꝛe licite retineri potest rōne vel titulo emptionis iuste. Naz sicut dictū est talis cōtractus est licitus qui indicit piculū ⁊ dubiū ex vtraq; pte. Añ eñ iste emit ad tēpus: dubiū est vtrum debeat supuiuere plus vel min⁹. iō talis incertitudo tpis facit q̄titatē in vtraq; pte. Cū eñ quis possessionē suam vendit ad vitā ementis: vendit tps incertū quia ignoꝛat q̄tū debeat superuiuere emēs. ⁊ cū indeterminatio tempoꝛis pendeat a natura ⁊ nō ab homine ideo ē ꝓter hominis intentionē. Ex natura ergo cōtractus vere transfertur res in ementē: ⁊ quando moritur licet vixerit paz ex natura eiusdem cōtractus reuertitur ad vendentē. Nec videf hic difficulter maioꝛ q̄ in his que simplicif vēduntur. Nam si quis emeret equū ⁊ p eo solueret centū libras: cōstat q si ꝑdictus equ⁹ in crastinū moꝛitur nihilomin⁹ vendēs centū libras iuste retineret sibi q̄uis ex re empta nullā vtilitatē consecutus fuisset emptoꝛ. hoc quidem cōtingit eo q ipse vendens rem suā iuste transtulit in ementē: talis ergo trāslatio iusta statim facit pcium vendentes. Tertio quoq; obijciunt quidā dicentes q quando in contractu tā vnus q̄ alius habet, potioꝛē partē: tunc cōtractus ē illicitus. Sic videf ee in ꝓposito. Nam sepe accidit q viri ⁊ mulieres. xxv. annoꝝ reditus emūt ad vitam ꝓ tam paruo ꝑcio q̄ infra octo annos recipiunt totā sortem: ⁊ licet mori possent infra octo annos ꝓdictos: probabilius tamē est q in duplo supuiuere possint. Ex q̄ patet q emens habet id in fauoꝛez suū quod frequentius accidit: ⁊ qđ ꝓbabili⁹ est: ⁊ vēdēs in suū fauoꝛē qđ raro euenire ꝓtingit: ⁊ sic patz q est inequalitas in cōtractu ⁊ ideo illicit⁹ esse videtur. Ad quod dicendū q solutio patet ex dictis: q contractus iste non debet illicit⁹ iudicari nisi q̄n inter ementē ⁊ vendentē iuris naturalis equitas nō seruatur. Jn ꝓposito aūt casu talis equitas nō seruari videf ꝓpter ementis etatem: quia verisimile est q tm̄ supuenire debeat q multū lucrabitur ⁊ q infra modicū tempus recipiet sortē ⁊ sic potioꝛ ē ꝺditio ementis q̄ ipi⁹ vendētis: nisi forte iuuenis siue emens tot periculis ⁊ infirmitatib⁹ expositus esset q nō videreꝰ apte qđ istoꝝ esset ꝓbabili⁹ aut emen tē viuere p tm̄ tps q ipe vendēs lederef notabilif in ꝓtractu: aut ipm moꝛi infra octo predictos ānos. Debet igit in tali ꝓtractu vt licit⁹ sit emētis etas ⁊ infirmitas cōpensari. Sed q̄da cōtradicūt dicētes q nō licet alicui piculo se exponere sed talis est hmōi q̄ ⁊c. Quia multi sic dicūt ꝓtractū eē illicitū. Ad hoc dicendū ffm Nā dul. in. iiij. ⁊. xv. di. q talis emēs nō exponit se piculo dānolo ꝓpter ꝓtroversias doctoꝝ. Añ si q̄s habet intentionē q nollet aliq̄d facere cōtra deū ⁊ aliq̄d facit de quo ē ꝓtroversia inter doctoꝛes: dato q id quod facit sit malū ⁊ ꝓtrariū bonū credit non peccet. Hec ille. Hec autē opinio non multū videf tuta: sed securioꝛ videreꝰ ⁊ verioꝛ illa de qua dictū ē supa ffmōe. xxiiij. ar. j. in fine Sed opinio Nand. nullo mō est predicanda.

Qñ ⁊ quō liceat emere hereditarie predialeꝰ hereditates. Ca. II.

Secundo querit⁹ an liceat hereditarie p̄dialeꝰ scz hereditates emere: dicendū ffm quosdam q sic. dūmodo naturalis iuris equitas obseruef. qđ vere fit quādo in tali ꝓtractu tanta equalitas obseruaf qđ non ꝓpter aliqđ apparet quis ꝓtrahentiū habeat meliozē ptem. Si vo apparet q ꝑciū minus sit respectu rei iam empte. tunc ex pte ementis ē coꝛruptio equitatis: ⁊ tenetur emens aliud iusti p̄cij supplementū ⁊ si esset p̄ciū ita paruū q esset minus dimidietate iusti p̄cij: posset vendēs in foro iudiciali recedere a cōtractu. Si vero res empti parui valoꝛis ē: ⁊ preciuz ita magnuz q notabiliter rem venditam superexcedit. tūc ex pte vendētis equitas coꝛrupta est ⁊ in foro cōscientie tenetur predictus vendens restituere qđ accepit vltra iustū p̄ciū: ⁊ si etiā excessus esset vltra dimidiū iusti pcij: potest emens recedere a ꝓtractu. hoc aūt aliter viciū esse pōt puta siq̄s decipiēs semetipm crederet q redditus hereditarie p tā puo ꝑcio haberi posset sic qñ emif ad vitā. Si eñ sic supa i ꝑcedēti. c. dictū est qñ reddit⁹ emūf ad vitā ꝓpt̄ ꝑcij pulitatē illicit⁹ ē ꝓtract⁹. Multo ampli⁹ qñ hereditarie emunf: ffm eñ Alex. lomb. qñ venditio a paupere facta est ꝓpter artam necessitatē: tūc emptio mutuationis locū tenet: ideo iniusta ē, ꝓpt̄ necessitatem vendentis et maliciam ipius emētis: qua ꝓpter qđ plus accipif iustum titulum non habet possessionis. Prodeinde aduertenduz est q quādo quis emit possessionē simpliciter vel ad tempus: ⁊ hoc causa lucri qđ tantum ex natura tempis expectatur nō ex natura possessi rei: q tunc viciū est in contractu ⁊ ita in iure dicif turpe lucrum Si vero hmōi possessio ematur causa lucri et talis emptio ꝓpter vēdētis necessitatem fuerit minus iusta cuz ei teneaf

S.BERNARDINI
Sermones de
EVANG. ÆTERNO.

Basileae. s.a.

THO
RAR
5 - 38. fol.

Cm

S. Bernai

Cm

Cm

Me procuravit Fr Felix Camps.

Y/B34

Hain * 2828.
VK. 544
BMC. III. 773 (IB. 37676)

BIBLIOTHECA FRATRUM MINORUM HARLEMENSIUM
VAK 113 Nr. 26
Kast 5
38

Sermones sancti Bernardini de senis ordinis fratrum minorū de euangelio eterno

BIBLIOTHECAE FRATRUM MINORUM CONVENTUALIUM

alphabetica

Sūmariū breuissimū sermonum ō euāgelio eterno Bernardini de senis sancti ordinis fratrum minorū.

In prologo continet materia totius ōpis. Et declarat q̄ sunt virtutes naturales. ꝓsuetudinales. ⁊ diuinales. Et q̄d sit euāgeliū eternū ⁊ lex eterna. ac q̄d sit ꝓprie xp̄i euangelium predicare.

Dñica in q̄nquagesima imane De origine caritatis. ⁊ q̄ntū deꝰ dilexit nos: ac q̄bꝰ modis possumꝰ acq̄rere charitatē ⁊ q̄uersionez ꝑ̄m diuersos hoīm status. ser. primus.

Eadem dñica infra diem. De mirabilibus laudibus charitatis vbi latius declarat epistola beati pauli de charitate. Ser. ij

Feria. ij. De excellētia diuini amoris. vbi ponunt .xij. admirabiles excellētie eiꝰ. ser. iij.

Feria. iij. De inflāmatis affectibꝰ sc̄i amoris ⁊ ardētissime charitatis: vbi flāme seu ardētes affectꝰ ad deū. septē ad scīpm . ⁊ septē ad ꝓximū gradato ordine ꝓscribunt. ser. iij.

In die cinerꝫ. De mercantia ⁊ thesauro diuini amoris Et q̄ obseruāde sunt. xij. leges i emptione ipius atq̄ q̄ nō alijs pecunijs q̄ peccatis crimibꝰ ⁊ scelerib⁹ nr̄is emi p̄t. ser. v

Feria. v. De fide mortua atq̄ viua. Et quō cū opibꝰ ⁊ sine opibus bonis viua ⁊ mortua eē Et q̄ que indicia atq̄ signa cognosci p̄t fides mortua a viua. Sermo. vj.

Feria. vj. De primoꝫ dilectiōe. Et quō amore diligi debēt oēs ⁊ amici ⁊ inimici Atq̄ in quibꝰ necessitatibꝰ ex p̄cepto vel cōsilio proximis nr̄is subuenire debemꝰ Ser. vij.

Sabbato. De admirāda ꝓuidentia dei ꝑ quā ꝑ angelos sanctos regit gubernat ⁊ tegit humanū genus vt resistere possit inclinationibus celestiū planetarū et suggestionibus demonioꝫ. Sermo. viij.

Dñica. j. in q̄dragesima imane. De admirāda virtute ⁊ efficacia verbi dei. Ac de. xij. vtilitatibꝰ seu fructibꝰ eius. Sermo. ix.

Eadē dñica infra diē. De sctificatione sabbati vbi declarat quid sit sabbatū seu dñica dies Et a quibus homo cessare atq̄ in quibꝰ occupare se debet in die festo. Ser. x.

Feria. ij. De iudicio generali Et que erit occasio finis mundi atq̄ per que signa poterit ꝑuideri Vbi etiā enangeliū de iudicio declarat atq̄ ostendit in quo statu post iudicium remansurus sit mundus . Et quibꝰ crutiatibus impij damnabunt Ser. xj.

Feria. iij. Quid ꝑ. xij . efficacissimas rationes ostendit Quare ꝓpter tempalem culpā impij eternaliter crucientur. sermo. xij.

Feria. iiij. q̄ dignū sit ꝓbabilē esse fidē Et q̄te p̄sumptiōis ac varie curiositatis sit q̄rere signa ⁊ miracula ⁊ portēta vel naturales rationes de fide. Sermo. xiij.

Feria. v. De iudicio temerario p̄sumptuoso ⁊ falso Et quibus modis et iudicijs possit iudiciū esse verū. Atq̄ de. xij. malis que ex iudicio temerario oriunt. Ser. xiiij.

Feria. vj. De horrēdo scelere gomorreoꝫ. Et de corruptela ⁊ moribꝰ atq̄ punitiōe obstinatione ⁊ reprobo sensu eoꝫ. Ser. xv.

Sabbato de regimine ꝓncipum. Et q̄ta iusticia fulgere debēt populorū rectores Ac q̄te impietatis sit sub pallio pietatis scelestes et impios dimittere impunitos. Ser. xvj

Dñica. ij. in quadragesima imane. De honore parentū. Et de septē occasionibꝰ quare filij sunt uersi. Atq̄ de remūerationibꝰ filiorū bonoꝫ. Necnon ⁊ de septē punitionibus filioꝫ maloꝫ. Sermo. xvij.

Eadē dñica infra diē. De. xij. sceleribꝰ ꝓpter q̄ deus populos. patrias regna atq̄ regentes iudicat extermiat vel flagellat. Ser. xviij

Feria. ij. De p̄sentibꝰ signis ꝑ que cognosci potest q̄ ꝓpinqua sunt populis flagella ⁊ iudicia dei. Sermo. xix.

Feria. iij. De multiplici causa quare ꝓp̄ri ⁊ dñatores eoꝝ de ꝓximo sup eos flagella et dei iudicia nō cognoscūt nec verent. Ser. xx

Feria. iiij. De septēplici hoīm ignorantia naturali ⁊ septēplici crimiali. Atq̄ de septēplici magno malo q̄ ꝑ ignorātiā generat. ℣. xxj.

Feria. v. De supplicijs infernalibꝰ oīm dānatorū. Et supplicijs q̄rūcūq̄ sceleratoꝫ. ℣. xxij.

Feria. vj. Per manifestas ratiōes ostenditur quare extra vnicam ⁊ catholicā fidem nemo saluari potest. Atq̄ illoꝝ intelligentia declaratur qui mirant q̄ multi sūt vocati pauci vero electi. Sermo. xxiij.

Sabbato de sacra religione. Ac de altitudine status ⁊ meriti eius. Necnon designis eorū qui recipi vel recipere debēt ad religionem. Atq̄ subditur disputatio per dialogum In qua efficacissime refellunt. xx. argumenta ꝑ que religionis status a plerisq̄ minus intelligentibꝰ impugnatur. Sermo. xxiiij.

Dñica. iij. in q̄dragesima imane. Cōtra ꝓtialitates. diuisiones ⁊ sectas quibꝰ q̄ adheret. corde siue ore aut ope mortaliꝫ peccat. ℣. xxv

Dñica eadē infra diem. Mystica reuelatio ꝓcialitatū cordis oris ⁊ operis que in xp̄iano populo futura erāt a Johāne euāgelista in apocalypsi miro modo ꝓnunciata. ℣. xxvj.

Feria. ij. De sacra cōfessione ⁊ origine eiꝰ Atq̄ de clauiū potestate Necnon q̄n eaz liceat retardare. vel necesse sit eā reiterare. Tandē

subinferunt. xij. admirãdi fructꝰ illiꝰ. F. xxvij.
Feria. iij. De correptiõe fraterna Et qñ ad eaz quilibet obligat. Atqz de triplici correptiõe scz fraternali. filiali. z paternali. i. equalium maiorũ atqz minorz. Sermo. xxviij.
Feria. iiij. De execranda detractione. Et ꝺ origine eius. Atqz de septem nequissimis modis illius necnon z de peccato eoz qui audiunt detractores. Sermo. xxix.
Feria. v. De detractiõis ꝺditiõe z pmissiõe atqz de. xij. remedijs quibꝰ. hi ąbus detrahit vti debent. Sermo. xxx.
Feria. vj. De ꝙuersione samaritane. Ac de triplici statu amoris. Incipiẽtis. pficiẽtis atz perfecti. Scdm quẽ tota series illiꝰ euãgelij mystice z moraliꝫ declarat. Sermo. xxxj
Sabbato. Incipit tractatus de ꝙtractibꝰ z vsuris. Et pmo agitur de origine dñiorz. z rerum diuisione. translatiõe. ꝓscriptiõe. vsucaptiõe. donatiõe. cõmodato. pmutatiõe z cõsimilibꝰ vnde omnes ꝙtractus originem sumunt. sermo. xxxij.
Dñica. iij. in quadragesima imane. De mercatoribus z artificibꝰ in generali. Et quõ sit licita et illicita mercãtia. Atqz de triplici septenario abusionũ que in mercationibꝰ et artificibus frequẽtant. Sermo. xxxiij.
Eadem dñica infra diem. De licita vel illicita temporis venditiõe. Et de termino seu dilatione solutionis: Atqz qñ licet emere ad vitam redditus ꝑdiales z ꝑdiales hereditates Necnon pecuniarios reddit. Ser. xxxiij.
Feria. ij. ąto ꝑcio estimari debeãt res venales atqz conductiua obsequia. Et ąta culpa sit res vendere maculatas. ser. xxxv.
Feria. iij. De vorągie vsurarz. Et q̃ mõ describatur vsura. Atqz in quo ꝙtractu cõmitti solet. Necnõ et subinferunt. xv. argumẽta ad ꝓbandũ q licita sit vsura. Et quomodo referuntur. sermo. xxxvj.
Feria. iiij. Quid mutuũ Et qñ hõ obligat mutuũ dare gratis. Atqz de triplici intentiõe q̃ ꝙtingere põt in mutui datione. ser. xxxvij.
Feria. v. Q̃ legenature scripture z gẽ ꝓhibeatur vsura. Et q leges impiales nõ approbãt vsuras quẽadmodũ quidam putãt. Atqz q nulla ratione permitti potest. ser. xxxviij.
Feria. vj. De contractibus vsurarijs. Et multiplici modo eoz Atqz ꝺ securitatibꝰ mercãtiarum Necnon z de multiplici cambiorum varietate. Sermo. xxxix.
Sabbato. De occidis animalium z multiplici varietate illarum. sermo. xl.
Dñica. v. in q̃dragesima: ꝫ ẽ dñica de passione imane De impũstitis venetoz. Et de ianuẽsiũ locis atz mõte florentinoz z ꝙsimiliũ ciuitatũ. Vbi ostendit q coacti mutuũ dare discretũ emolimentũ inde suscipe pñt. Sed q tale ius mime emi potest. sermo. xlj.
Eadem dñica infra diez. De interesse. Et q in multis casibus licet accipe vltra sortẽ rõne damni emergentis. lucri cessantis Et debiti postulat. sermo. xlij.
Feria. ij. q̃tum vsura aduersat deo Et quomodo vsurariũ idolatrie facit. Ac q̃ ꝙ̃ quis blasphemia sit. Et fidei sue vsurarijs fenerandi libertatẽ ꝓstare. ser. xliij.
Feria. iij. De. xij. iniquitatibꝰ quibꝰ vsurarij ꝓximis suis nocent. sermo. xliij.
Feria. iiij. De. ix. ꝓuitatibꝰ quibus inficit z ꝺprauat vsurariꝰ ꝑ ꝓuitatẽ vsure. F. xlv
Finis tractatus de ꝙtractibꝰ z vsuris.
Feria. v. De ꝙuersione sanctissime magdalene Atqz de septem inflãmatis amoribus cordis eius. Necnon et de septem gradibus amoris illius quibus ab angelis in die septies eleuata celitus pascebat. Ser. xlvj.
Feria. vj. De similitudine vanitatis. que i vanis mulierib̃ regnat. Et quõ ad litterã z mystice locustis apocalypsis assimilant. Insuq quõ septẽpliciter aduersat his qui sunt incolo. Et septẽpliciter ipis mulierib̃ vanis ac septẽpliciter alijs ꝓximis. sermo. xlvij
Sabbato de duodecim laudibus virginis ac de duodecim mysticis domicellis q̃ cuz gloriosa virgine morabant. Sermo. xlviij.
Dñica oliuarum imane De glorioso nomie iesu christi. Et de septem dignitatibꝰ eius Atq quomodo radioso soli in duodecim fulgurãtibꝰ radijs similatur omni statui ingerẽs gratiam z virtutem. Sermo. xlix.
Eadẽ dñica infra diẽ De pace z ꝙcordia inimicoz ac de libera iniuriarũ remissione. vbi ad hoc ponunt duodecim inductiua. sermo. l.
Feria. ij. De uirgine benedicta. Et de triplici status. ꝓ festo ꝙceptiõis. natiuitatis. z ãnũciationis illius ꝓ quibꝰ sunt ibi duodeci splẽdores. ąttuor ꝓ quolibet festo. sermo. lj.
Feria. iij. De ꝙscientia bona z mala. Vbi describit quid sit ꝙsciẽtia. Et ponunt duodecim ornamẽta ꝙscientie bone. Et duodecim deformitates ꝙscientie praue. Sermo. lij
Feria. iiij. De triplici malo statu ꝙscientie male. Et quõ peccatoruz sigillis excecat. Et q̃z periculose sunt extremitates illius. Atqz de septem gratijs quibus ꝙscientia ceca illuminatur. Quomodo quoqz synderesis multipliciter conscientiam arguit. Insuper addit cõscientie erronee initium. periculum et ruina. Necnon z in fine vite confusio magna. Sermo. lij.
In cena dñi imane. De dñico sacramento. Et

quō impmit in aia memoriā xpi passi. Atq; q̄ mō i eo relucet admirabilis potētia. sapia z clemētia ei⁹. Ac ō multi mirabilib⁹ z vtilitatib⁹ ei⁹. In fine ponit notabilis sequētia de hmōi vtutib⁹ sacramēti. sermo. liiii.

In eadē solēnitate ifra diē De triplici modo sumēdi h̄ sacrm scz tm̄ sacramentalit vel tm̄ spūaliter. Aut sacramētalit z spūalit simul Ac de multi effectib⁹ z fructib⁹ ei⁹ correspondētib⁹ p̄dictis sumēdi modis. ser. lv.

Feria. vj. in parasceue. De sacratissima passione vbi ostēdit p duodecim duplicatas ratiões q incōphēsibilis ē mētalis passio xpi. Ac p. xxviii. alias rōnes ostendit q nunq̄ fuit mors tāte humilitatis z ?fusionis sicut mors ei⁹. Addit q̄ de mysterijs crucis xpi in. xij. fructib⁹ ligni vite. Et ponunt due sequētie de sāctissima cruce. sermo. lvi.

Sabbato sancto Quomō q̄libet p̄pare se debet ad suscep tiōez sctissimi sacramenti. Et q̄ ad h̄ necessaria sunt. sermo. lvii.

Dñica Resurrectiōis nihil cōposuit. s. h̄ Sed recurre ad libz̄ de christi. religi. z supple qđ deficit hic p eum.

Feria. ij. p⁹ resurrectiōez. Quomō p dei amorem i mūdo q̄s efficit nou⁹ hō z pegrinus. Et de. xii. pfectiōib⁹ q̄ beato frācisco vel alteri sācto coaptari p̄nt. ser. lix.

Feria. iij. p⁹ resurrectiōez De stigmatibus sacris glorioſi p̄ris nr̄i sācti francisci. Et quid significāt ex pte xpi Vtq; ex pte bti francisci atq; ex pte nr̄i. Ac ō. xii. miracul. Et de. xij. p̄uilegijs sacroz stigmatū. Insup q̄ q̄ttuor sūmos pōtifices i nouē bullis eoz approbata z ?firmata fuerūt. Addit q̄ de pfectione euāgelica ad quā btūs frācisc⁹ ascēdit. f. lx.

Feria. iiij. p⁹ resurrectiōez De generalib⁹ sitibus z desiderijs aiaz. tam bonis q̄ malis. Et ō mr̄imonio z foznicatiōe spūali. Ac de xii. modis idolatrādi Et de septē materieb⁹ sacramentoz. sermo. lxi.

Feria. v. p⁹ resurr̄. De. xii. g̃dib⁹ pfecti amoris. q̄ btē marie magdal. vel btō ludouico aut alteri sctō p̄nt appropriari. ser. lxii.

Feria. vj. p⁹ resurr̄. De scala pctōz. Vñ per xii. g̃dus ascēdere p̄nt in celū Qui g̃d⁹ sunt xii. bona ad q̄ valēt opa bona facta in mortali culpa. ser. lxiii.

Sabbato i albis. q purgatoriuz sit stabilit multiplici rōne z via. Ac triplici p̄ncipali lege. Que materia vētilata atq; determinata fuit tpe ?cilij florētini in vnione grecoz cuz latinis. Anno dñi. M.B. cccc xxix. f. lxiiii.

Dñica in oct̄. resurr̄. De purgādoz penalitate. iocūditate atq; necessitate. Et de vtilitate suffragioz q̄ p defunctis fiūt. f. lxv.

Eadē dñica infra diē De fideli dilectōe z stabili pseuerātia vsq; ad mortē. Ac ō glorioſa corona. Quia i dilectiōe pseuerātes: a deo i glia coronāt. ser. lxvj. z vlt̄.

Explicit Sūmariū breuissimū p̄moū de euāgelio eterno Bernardini de Senis sancti ordinis fratz minoz.

Prefatio in tabulam sequentē.

QRo ītellectu huius tabule sequētis. Sciēdum q hi p̄mones de euāgelio eterno sācti p̄ris Bernardini de Senis ordinis fratz minoz distinguūt i articulos. z articuli i capl̄a: demp̄to p̄mone i die parasceues q̄ distinguit i tres ptes p̄ncipales z q̄libet ps i q̄ttuor articulos: z q̄libet articul⁹ i capl̄a. Q̄ñ igit ponit lr̄a sic formata. f. significat p̄monē. numer⁹ p̄o seq̄ns scz. j. ij. iij. z̄c. denotat p̄monis numez i ordine Lr̄a āt a adiūcta. r. articulū. numer⁹ sequēs. j. ij. iij. iiij. p̄mū scōz tertiū aut q̄rtū demōstrāt. c signat capl̄m cū numero sequēti videlz. j. ij. iij. z̄c. capl̄m p̄mū scōz vl̄ tertiū z̄c. Cū p̄o ponit p. j. p. ij. p. iij. denotat ptē articuli p̄maz scōam vel tertiā: qz articuli q̄nq; i ptes diuidunt raro tm̄ at vbi ponit p totū p⁹. f. vel ar. signū est q tot⁹ p̄mo vel articul⁹ de tali loq̄tur materia Exēpli gr̄a Actiue vite septē stat⁹ f. lx. ar. j. c. j. tm̄ ē. septē stat⁹ actiue vite ponūt p̄mōe sexagesimo articulo p̄mo capl̄o p̄mo Vel purgatorij pbat eē rōne culpe. f. lxv. ar. j. p. j. p. iij. c. h̄ ē. Sic habet p̄mōe sexagesimo q̄nto articulo p̄mo pte p̄ma scz illius articuli p tria capl̄a. Vel sic leges diuini amoris. f. v. p totū. id est p̄mone q̄nto p totū p̄monez illū. vel ar. j. p totū q est articulo p̄mo p totū scz articulū. Sed q̄ñ ponit i p̄n. signū ē q talis materia ponit in p̄ncipio p̄monis añ oēs articulos Sz i p̄mone i die parasceues sic passionis xpi excessiua humilitas. f. lvj. p. ij. id ē. sermone q̄nq̄gesimosexto pte scōa scz p̄ncipali sic habet. Vel passionis xpi z mortis magnitudo obprobrij respectu cause efficiētis. f. lvj. p. ij. ar. j. p. vij. c. id ē sic habet. p̄mone q̄nquagesimosexto. pte scōa scz p̄ncipali articulo p̄mo p septē capl̄a. Et sic ex illis modicis carpe poter̄ itellectū alioz.

Finit p̄fatio.

Tabula abcdaria p̄m ordinem alphabeti sermonū ō euangelio eterno sancti Bernardini de Senis ordinis fratrum minorū.

Actiua vita eius dem vite septē stat⁹. ser. lxj. ar. j. c. j.
Accipiter ꝓtentāt in corde ꝑde sue sermo. j. ar. j. c. iij.
Adoratio. Adorare bestiā vt in apocalypsi dicit. q̄d sit. ser. xxij. ar. j. c. j.
Aduersitas. Aduersitatum securitas. sermo. lxiij. ar. iij. c. j.
Affect⁹ inflāmati amoris. ser. iiij. in ꝑn.
Affect⁹ inflāmati amoris gd̄us septez. ser. iiij.
Affect⁹ timoris filialis seruēs ad deū. sermo. iiij. ar. j. c. ij. (ar. j. c. j.
Affectionis inflāmati amoris duplex zel⁹. ser.
Affectionis inflāmati amoris multiplex regratiatio. ser. iiij. ar. j. c. iiij. (iij. ar. j. c. ij.
Affectiōis inflāmati amoris duplex laus dei.
Affectiōis inflāmati amoris pmpta obediētia. ser. iiij. ar. j. c. vj. (F. iiij. ar. j. c. v.
Affectiōis inflāmati amoris crapula seu saturitas atq; ebrietas de deo. F. iiij. ar. j. c. vij.
Affectus ardētis amoris ad seipm septuplex sermo. iiij. ar. ij.
Affectus pudorosus q̄ q̄s ꝓfundit ꝓpter peccata sua. ser. iiij. ar. ij. c. j.
Affect⁹ dolorosus triplex. F. iiij. ar. ij. c. ij.
Affect⁹ horror⁹ suiꝑi⁹ triplex. F. iiij. ar. ij. c. iij
Affectus rigoris triplex. ser. iiij. ar. ij. c. iiij.
Affectus implacabilis siue turbatiōis triplex ser. iiij. ar. ij. c. v.
Affectus vigoris triplex. ser. iiij. ar. ij. c. vj.
Affect⁹ discretiōis triplex. F. iiij. ar. ij. c. vij.
Affect⁹ ardētis amoris ad primū septuplex.
Affect⁹ pie cōpassionis ad pri mū triplex. ser. iiij. ar. ij. c. j. (F. iiij. ar. ij.
Affectus triplex dulcis ꝓgratulationis. Fmo. iiij. ar. ij. c. ij.
Affect⁹ trāqlle supatiōis primi triplex. F. iiij.
Affect⁹ benigne ꝓuersationis triplex cū primo. ser. iiij. ar. ij. c. iiij. (ar. iij. c. ij.
Affectus humilis honoratiōis erga primum ser. iiij. ar. ij. c. v.
Affect⁹ vnionis cordialis. F. iiij. ar. ij. c. vj.
Affectus christiformis ad primum. sermone iij. ar. ij. c. vij.
Affectus ḡttuor. ser. viij. ar. j. c. ij.
Ale ale spūales dicūt ꝟtutes theologice. ser. pemiali. ar. j. c. iij.
Ala dextra dr̄ fides ibu ibidē.
Ala sinistra mādata dei ibidem.
Amor amoris charitat⁹ z dilectiōis dr̄ia. ser. iij. in ꝓncipio.
Amor dei aiaz deo ꝓformat. ser. iij. ar. j. c. iiij.
Amor dei induit aiaz pulchrit⁹. F. iij. ar. ij. c. j.
Amor dei regina ē oiuz ꝟtutū. ser. iij. ar. c. ij.
Amor dei insupabil⁹ ē vndiq;. F. iij. ar. ij. c. iij.
Amor dei reddit seruicia deo ḡta z remūerati one digna. ser. iij. ar. ij. c. iiij.
Amor dei insatiabilis ē. ser. iij. ar. iij. c. j.
Amor dei aiaz insepabilit⁹ vnit deo. ser. iij. ar.
Amor dei naturalior ē i mēte oi (iij. c. iiij.
alia virtute. ser. iij. ar. j. c. j.
Amor ver⁹ pctis z crimib⁹ emit⁹. ser. v. ar. iij.
Amor incipientiū triplicē habet illu (c. iij.
minationē. ser. xxxj. ar. j. ꝑ. iij. c.
Amor ꝓficiētiū in septē distinguit⁹ flāmas. ser mone. xxxj. ar. ij. ꝑ. vij. c.
Amor ꝓfector⁹ var⁹ est i diūsis. F. xxxj. ar. iij
Amor ardēs. ser. xxxi. ar. iij. c. i.
Amor cōburēs. ser. xxxi. ar. iij. c. ij.
Amor incēdēs. ser. xxxi. ar. iij. c. iij.
Amor bullicēs. ser. xxxi. ar. iij. c. iiij.
Amor triplex incipiētiū ꝓficiētiū, z ꝓfector⁹. ser. xxxi. in ꝑn. z ser. lx. in ꝑn.
Amor dei nihil adeo necessariū ē aie. ser. xxx.
Amore ꝓtulit nob⁹ de⁹ suā diuini (ar. j. c. iij.
tatē. ser. i. ar. i. c. i.
Amore ꝓtulit nob⁹ xp̄s aiaz suaz. F. i. ar. i. c. ij.
Amore ē ꝓtulit nob⁹ xp̄s carnē sūā. F. i. ar. i. c. iij
Amoris fructū vt mēs ꝓcipiat tria sūt ei necessaria. ser. liiij. ar. i. c. i. circa fi.
Amoris diuini excellentie. xij. mirabiles z ꝑn cipales. ser. iij. ꝑ totū.
Amoris thesaur⁹ seu mercātia. ser. v. ꝑ totuz.
Amor⁹ dini suauitas z dulcedo. F. iij. ar. i. c. ij.
Amor⁹ dini leges. xij. F. v. ꝑ. iij. ar. cū coꝛ. c.
Amoris falsi fornaces septē. ser. v. ar. ij. c. iij.
Amor⁹ inflāmati affect⁹. ser. iiij. ꝑ totū.
Amoris diuini gd̄us septē. ser. xlvi. ar. iij.
Amoris diuini gd̄us. xij. ser. lxiij. ꝑ totū.
Amore dei q̄s efficit⁹ nou⁹ in mūdo z pegrin⁹ homo. ser. lx.
Amare deū valde fructuosū ē. F. iij. ar. iij. c. ij.
Amare deū ars leuis ē. ser. iij. ar. iij. c. iiij.
Amor ardētissim⁹ marie mag. ser. xlvi.
Amor marie mag. cōmutat⁹. ser. xlvi. ar. i.
Amore magda. inflāmat⁹. ser. xlvi. ar. ij.
Amor ad ꝓiorē pacē coartās. ser. l. ar. i.
Amor ad pacē ꝓiorē reducēs. ser. l. ar. ij.
Amor ad pacē z ꝯcordiā ꝓiorē adducēs. F. l. ar. iij. Vide Charitas Dilectio.
Ala vt xp̄o glutino gr̄e copulet⁹ duo reḡrunt⁹
Aie triplex dignitas i gr̄a (ser. xxij. i ꝑn.
exñte. ser. xxiiij. in ꝑn.
Aie fideli dr̄s tria ꝓcipit. ser. lxvii. ar. i.
Aiaz in purgatorio stat⁹ gaudia z suffragia. ser. lxvi. ꝑ totū. vide Purgatoriū
Angel⁹ a iobe noluit adorari triplici de causa.
Angeli i aia refrenāt mū (ser. xlix. ar. ii. c. i.
dana gaudia. ser. viii. ar. ii. c. i.
Angeli refrenāt ꝓtristātia temptatos. F. viii. arti. ii. c. ii.

Tabula

Angeli i aiaꝫ ꝑsũptuosa ⁊ spẽ stultã refrenãt. F.
Angeli etiã timores mũda- (viii.ar.ii.c.iii.
nos i aliã refrenãt. ser. viii. ar. ii. c. iiii.
Angeli iustos ptegũt ne ruãt in crimia. F. viij
Angeli defendũt bonos ne adũsi (ar.iii.c.i.
tate frangãt. ser. viii. ar. iii. c. ii.
Angeli ꝓtẽplaꝝ custodiũt. F. viii. ar. iii. c. iii.
Angeli statũ iustoꝝ ptegũt ⁊ ꝓseruãt. F. viii.
Angeli tẽptatiões noxias refrenãt (ar.iii.
ꝓpositas inspiratiões. ser. viii. ar. ii.
Annꝰ anni tres gr̃e. ser. xix. ar. ii.
Annus spũaliũ donoꝝ. ser. xix. ar. ii. c. i.
Annꝰ terribiliũ ꝓmiationũ. F. xix. ar. ii. c. iii.
Annꝰ duraꝝ flagellationũ. F. xix. ar. ii. c. iiii.
Ars facil siue leuis ẽ amare deũ. F. iii. ar. iii. c.
Artifex siue artifices vbi mercatores (iiij.
Astra q̃d possint vl ñ possint. F. viii. ar. i. c. ii.
Astra hois volũtatẽ nec cogere nec necessita/
re pñt. ser. viii. ar. i. c. ii.
Astra indicia qñq; sũt vera vel falsa ex demo
nũ malicia vel hoiuꝝ culpa. F. viii. ar. i. c. ii.
Auctoritas duplex polytica ⁊ yconomica. F.
Aũcte publica fit reꝝ ⁊ (xxxii.ar.i.c.iii.
dñioꝝ trãslatio. ser. xxxii. ar. ii.
Auis de nido cuecta fit magis domestica. ser.
pemiali. ar. ii. c. ii.

Beatissima ỽgo

maria. Btissime ỽgis marie triplex
status. ser. li.
Btissime ỽgis marie statꝰ ꝓceptiõis. F. li.
Btissime ỽgis marie statꝰ natiuitati. F. li. ar. ij
Btiſ. ỽgis ma. ãnunciatõis statꝰ. ser. li. ar. iii.
Btiſ. ỽ. ma. gr̃e q̃bꝰ repleta i ꝓceptõe fuit. ser.
Btiſ. ỽgis marie gr̃e q̃bꝰ fuit reple- (li. ar. i.
ta in natiuitate. ser. li. ar. ii.
Btissime marie ỽgis admiranda sctificatio iñ
ꝓceptiõe. ser. li. ar. i. c. i.
Btissime ỽginis ma. triplex scificatio ibidem
Btissime marie virginis trãsllitas carnis sub
impio rõnis. ser. li. ar. i. c. iii.
Btissi. ỽ. m. pulchritudo motꝰ libidinis etiã i
aljs refrenabat ⁊ ỽ elꝰ formositate. sermone
li. ar. ii. c. i.
Btissi. ma. ỽ. sensus atq; affectiones q̃ta dele
ctabañ suauitate i deo. ser. li. ar. ii. c. iii.
Btissi. ỽ. ma. vita admirãda ⁊ exẽplaris. F. li.
Btiſ. ma. ỽ. ardores q̃ttuoꝝ q̃bꝰ (ar. ii. c. iiij
post ꝓceptionẽ filij ardebat. ser. li. ar. iii.
Beatissime virginis marie noue ⁊ incompre/
hensibiles gr̃e q̃bus i ꝓceptiõe filij repleta
fuit. ser. li. ar. iii. c. i.
Beatissime ỽgis marie armature ꝓtra intrin/
seca ⁊ extrinseca pctã. ser. li. ar. iii. c. ii.
Btissi. ỽ. ma. impeccabilitas. F. li. ar. iii. c. ii.
Beatissime marie virginis, saporositas. Fmo.
li. ar. ii c. iii.
Beatissime ỽgis marie claritas. F. li. ar. i. c. i.
Beatissime marie virginis. formositas. Fmo.
li. ar. ii. c. i.
Beatissime virginis marie puritas. sermo. li.
ar. ii. c. ii.
Beatissime marie ỽgis vnio cũ xp̃o ꝓ actiõeꝫ
⁊ ꝓtemplationẽ. sermo. li. ar. iii. c. iii.
Beatissime virginis marie gaudium de finali
saluatiõe ⁊ glorificatiõe atq; eius securitate
sermo. li. ar. iii. c. iiii.
Beatissime ỽginis marie excellẽtie ⁊ alia pul
chra plura. ser. li. ar. iii. c. iiii.
Beatissime ỽginis marie puelle mystice duo-
decim. ser. xlviii. ar. ii.
Beatissima virgo q̃ lumine in vtero materno
fuerit ꝓlustrata. ser. li. ar. i. c. ii.
Beatissime virginis ⁊ ioh̃. bap. differentia lu-
minis. ser. li. ar. i. c. ii.
Beatissima maria virgo vsum rõnis habuit i
vtero materno. ser. li. ar. i. c. ii.
Beatissima virgo maria q̃ta charitate arde-
bat i vtero matris tam ad deuꝫ q̃ etiam ad
ꝓximũ. ser. li. ar. i. c. ii.
Beatissima maria virgo fuit ĩmaculata ꝓpter
tria. ser. li. ar. ii. c. ii.
Beatissima ỽgo maria ꝓ sensu ꝓceptiõis plus
oĩbꝰ creaturis meruit. ser. li. ar. iii. c. i.
Beatissima maria virgo peccare nõ potuit et
q̃re. ser. li. ar. iii. c. ii.
Bestia. Bestiam adorare vt dicit Johãnes i
apocalypsi quomodo, vel qualiter itelligat
ser. xxij. ar. i. c. i.
Blasphemia. Blasphematio impia dei ⁊ sanc-
toꝝ ⁊ eius pena. ser. xviii. c. i.

Charitas est con

sumatio virtutum. sermõe ꝓmiali
arti. iii. c. iii.
Charitas est radix forma finis vinculum: et
complementum perfectionis. sermone. lxj.
arti. iij.
Charitas ỽ regina. ser. ii. ar. i.
Charitas ꝓdest etiã absq; eloquẽtia ⁊ magna
scientia. ser. ij. ar. i. c. i. ⁊. ij.
Charitas per aurum designatur. sermone. ii.
arti. iij.
Charitas ceteris donis durabilioꝛ est. sermo/
ne. ij. ar. iij.
Charitas etiam in malis ꝓficit quinq; gradi-
bus. ser. ij. ar. ij. c. j.
Charitatis triplex status. sermo. lxj. ar. iij.
Charitas triplex actus ibidẽ.
Charitas mandatũ excedit potentia ⁊ virtute
alia. sermo. pemiali. ar. iij. c. iij.
Charitatis oꝛigo. ser. j. in p̃n.

Tabula

Charitatis laus. ser. ii. in ꝑn.
Charitatis necessitas. ser. ii. ar. j.
Charitatis varietas. ser. ij. ar. ij.
Charitatis gradus q̃b⁹ ꝓficit in malis. sermo. ij. ar. ij. c. j. ꝛ. ij.
Charitatis g̃dus q̃ ad ꝓfectū in bonis. sermone. ij. ar. ij. c. iij.
Charitatis excellẽtie. ser. iij. ꝑ totū.
Charitat⁹ amor⁹ ac dilectois dr̃ia. ꝟ. iij. in ꝑn.
Charitatis septẽ falsi fornaces. ꝟ. v. ar. ij. c. iij
Charitat⁹ origo ꝛ q̃tū de⁹ dilexit nos ꝛ q̃bus modis possum⁹ acq̃rere charitatẽ ꝛ ꝙuersionẽ ꝟm diuersos hoiuz statꝰ. ser. j. ꝑ totū
Charitat⁹ laudes mirabiles ꝛ declaratio charitat⁹ ex epl̃a pauli j. Cor⁹. xiij. ꝟ. ij. ꝑ totuz.
Charitat⁹. xij. ꝑncipales excellẽtie. ꝟ. iij. ꝑ to.
Charitat⁹ ardẽtissimi inflãmati affectꝰ plures
Charitatis diuine thesaur⁹ ꝛ (ꝟ. iiij. ꝑ totū.
mercãtia ꝛ leges q̃ obseruãde sũt i emptiõe ꝛ q̃ charitas non pecunijs ꝟ peccatis ꝛ criminibus emit. ser. v. ꝑ totum.
Charitas durabit i patria cum ꝑpẽie euacuabunt ligue cessabũt scia destruet. ꝟ. ij. ar. iij
Charitas i patria durabit cum (c. j. ꝛ. ij.
cessent dona alia necessaria ad salutẽ. ser. ij. ar. iij. c. iij. vide Amor Dilectio
Cambiũ. Cambioꝝ varietas. ser. xxxix. ar. iij
Campsoria ars quomodo sit inuẽta. sermone xxxix. ar. iij. c. j.
Campsoria ars quõ sit necessaria ibidẽ
Campsoria ars quõ sit licita cũ suis dubijs. ꝟ.
Cambia realia quõ tripli (xxxix. ar. iij. c. j.
citer varianꝫ. ser. xxxix. ar. iij. c. ij.
Cambia casualia ꝛ fortuita q̃ sicca nũcupãtur an sint licita. ser. xxxix. ar. iij. c. iij.
Causa multiplex q̃re hoies iudicia dei ꝛ flagella ꝟ ꝓrio nõ cognoscũt. ꝟ. xx. ar. j. ij. ꝛ. iij
Cellariũ dei q̃druplex. ser. xxij. ar. j. c. ij.
Circũspectio triplex necessaria ad salutem ad quã q̃libet obligat. ꝟ. xiij. ar. j. ꝛ trib⁹. c. se-
Concordia vide in parcere. (quentib⁹.
Confidẽtia. Cõfidentiã ꝓcipit deus.
Cõfidẽtia ex trib⁹ originẽ hz. ꝟ. lxvij. ar. j. c. j. ser. lxvij. ar. j. c. j.
Cõfessio ei⁹ origo ꝛ ptãs clauium atq; qñ licet eam retardare vel reiterare et de duodecim fructib⁹ ei⁹ admirãdis. ser. xxvij.
Confessio q̃d sit ser. xxvij. ar. j. c. j.
Confessio triplex ibidem.
Confessio a triplici auctoritate originez sũpsit ser. xxvij. ar. j. c. ij.
Cõfessio q̃re sit vocalis. ꝟ. xxvij. ar. j. c. ij.
Cõfessio nõ ẽ retardãda. ꝟ. xxvij. ar. ij. c. j.
Cõfessio differenda nõ est ꝑpter duodecim rationes ibidem.
Confessio in quibus casibus sit reiterãda. ser. xxvij. ar. ij. c. ij.
Confessio mentem illuminat tripliciter. ꝟmo. xxvij. ar. iij. c. j.
Cõfessio q̃si curia dei ẽ. ꝟ. xxvij. ar. iij. c. ij.
Cõfessio quattuoꝝ continet suauitates. sermo. xxvij. ar. iij. c. ij.
Confessio a morte resuscitat. sermõe. xxvij. ar.
Confessio a demone liberat. ꝟmo/ (iij. c. iij.
ne. xxvij. ar. iij. c. iiij.
Confessio a mortalib⁹ ꝛ venialib⁹ animaz purgat. ser. xxvij. ar. iij. c. v.
Confessio generalis duplex ibidem.
Cõfessio hoiez cuz deo pacificat. ꝟ. xxvij. arti.
Confessio ꝙscientiam alleuiat. ser= (iij. c. vj.
mone. xxvij. ar. iij. c. vij.
Confessio est causa remissionis peccatoꝝ. ser/
mone. xxvij. ar. iij. c. ix.
Cõfessio ꝙfusio ẽ diaboli. ꝟ. xxvij. ar. iij. c. viij
Confessio facit quãdoq; de attrito contritum ser. xxvij. ar. iij. c. ix.
Confessio quõ etiam sit quandoq; satisfactio. ser. xxvij. ar. iij. c. x.
Confessio est gratie augmentatio. ꝟ. xxvij. ar. iij. c. xj.
Confessio augmentat dei gloziam ꝛ laudẽ. ser. xxvij. ar. iij. c. xij.
Confessoris potestas atq; clauium. ser. xxvij. arti. j. c. iij.
Cõfessoris q̃lis esse debet discretio in examine ꝙfitentiũ. ser. xxvij. ar. ij. c. iij.
Cõfessionis necessitas. ser. xxvij. ar. ij.
Confessionis vtilitas. ser. xxvij. ar. iij.
Cõfiteri semel i ãno q̃libet tenet ꝑpt octo rationes etiã si nõ habeat mortalia. ꝟ. xxvij. ar.
Confiteri in q̃bus casibus tenet q̃s (ij. c. j.
statim tenet ibidem.
Cognitio euentuũ mysterioꝝ artiũ liberaliuz ꝛ diuinoꝝ. ser. ij. ar. j. c. ij.
Cognitiõis obligatio triplex necessaria ad salutem. ser. xxij. ar. ij.
Cognitiõis ꝟ ꝛ i patria dr̃ia. ꝟ. ii. ar. iii. c. ii.
Cõscientia bona ꝛ mala atq; de duodecim ei⁹ ornamẽtis necnõ ꝛ de duodecim deformitatibus ꝙscientie male. ser. lij.
Conscientie figuratio vniuersalis. sermone. lij ar. j. c. j. ꝛ. ij.
Conscientia erronea q̃ti sit criminis multipliciter demonstrat. ser. lij. ar. ij. c. ij.
Conscientia erronea septẽ gradibus ruit in ꝓfundũ. ser. lij. ar. ij. c. iij.
Cõscientia mala de peccato cordis a syndaresi ꝙfundit. ser. lij. ar. iij. c. j.
Conscientia mala a syndaresi ꝟ pctõ oris atq; opis reꝓhendit. ser. lij. ar. iij. c. ij. ꝛ. iij.
Conscientie syndaresis ꝛ legis naturalis differẽtia. ser. lij. ar. j. c. ij.

Tabula

Conſcientie deſcriptio.ſer.lij.ar.i.c.ij
Conſcia quadrupliciter diffinit.P.lij.ar.i.c.iij
Conſcie decor ⁊ formoſitas.ſer.lij .ar.ij.
Conſcientie duodecim ornamenta .ſermo.lij. ar.ij.⁊ p.iij.c.
Conſcie prave turpitudo.ſer.lij.ar.iij.
Conſcientie prave duodecim deformitates ſermo.lij.ar.iij.p.iij.ca.
Conſcie prave triplex ſtatus ⁊ de excecatiõe illuminatiõe atq; reformatione eiꝰ.P.liij
Conſcientie male ſtatus triplex.ſer.liij.ar.i.
Conſciẽ cecitas ⁊ de ſeptẽ ſigillis quibꝰ anime peccata clauduntur ne ea videat aut intelligat.ſer.liij.ar.i.c.i.
Conſcientie extremitate .ſcz q̃ eſt nimis larga aut ſtricta .ſer.liij.ar.i.c.ij.
Conſcie obcecate ſeptẽ ſigillorꝫ aptio p ſeptez grãs oppoſitas.ſermone.liij.ar.i.c.iij
Conſcie male ſtatus reprehenſiõis.ſer.liij.ar.ij.
Conſcientie error vnde ſumit initiũ . ſermo.liij ar.ij.c.i.
Conſcie nomẽ vnde habeat originẽ ibidem
Conſcie ſtatus confuſionis.ſer.liij.ar.iij
Conſcientiam erroneam arguit ſyndereſis.ſermo.liij.ar.ij.c.iij.
Conſtellatio duplex ſiue influentia ſuperiorũ ſuper naturaz humanã nihil tamẽ agere poſſunt in anima.ſer.viij.ar.i.c.ij
Contemptꝰ tpaliũ.ſer.lxiij.ar.i.c.i.
Contemptus pprioꝫ operꝫ tanq̃ inutiliũ.ſermo lxiij.ar.ij.c.ij
Conuerſio. Conuertunt tria genera hoim de amore mundi ad amorẽ dei.ſer.i.ar.iij.
Conuertunt peccatores tripliciter ad verbuz dei.ſer.i.ar.iij
Conuertuntur quidam per cognitionez culpe ferentis.ſermo.i.ar.iij.c.i.
Conuertunt quidã per dilectionẽ diuine miſericordie allicientis ſermo.i.ar.iij.c.ij.
Conuertuntur quidam per timorez diuine iuſticie.ſer.i.ar.iij.c.iij
Conuertunt quidam per reprehenſiones et cõminationes ibidem.
Cor in preda accipiter ſolum requirit ſermone j.ar.i.c.iij
Cordis figura ⁊ pulchra eius deſcriptio.ſermõ. j.arti.i.c.iij
Cor per thuribulũ aureũ deſignat ibidem
Corſolum ſuper omia deus requirit ⁊ de hoc exemplũ valde notabile.ſer.i.ar.i.c.iij.
Correctio ſiue correptio fraterna quãdo quis ad eã obligatur atq; de triplici correctiõe fraterna filiali ⁊ paternali ſiue maiorum equalium ⁊ minorꝫ.ſer.xxvij
Correptio fraterna quid ſit ⁊ quare dicitur fraterna et non bois.ſer.xxviij.in pn.
Correptio fraterna vt bene fiat tria requirunt in corrigente.ſer.xxxviij.ar.i.c.i.
Correptio fraterna vt oliget requiruntur tria in delinquente.ſer.xxviij.ar.i.c.ij.
Correptio ppter tria obmitti pot.P.mo.xxviij arti.j.c.iij
Correptio triplex.ſer.xxviij.ar.ij.
Correptio paternalis poteſt eſſe triplex.P.mo. xxviij.ar.ij.c.iij
Correptio punitiua que ſit ſiue pmiſſiua .aut dimiſſiua.ſer.xx.viij.ar.ij.c.iij.
Correptio emendatiua que ſit ibidem
Correptiõis fraterne obligatio.P.xxviij.ar.j.
Correptionis fraterne triplex eſſe debet diſcretio.P.xxviij.ar.i.
Correptionis fraterne modus triplex.
Correptionis fraterne triplex fructus.ſermo. xxviij.ar.i.c.i.
Correptionis caſus vbi tria ꝯcurrũt ibidem
Corripere quando quis tenetur proximũ P.mo xxviij.ar.ij.c.i.
Corripere volens fratrem tria debet conſiderare ibidem.
Corripere quõ ſubdite debent prelatos ſuum ſermo xxviij.ar.ij.c.ij
Corripere debet preiatuu ſubditum triplciter. ſermo.xxviij.ar.ij.c.ij.
Corripere ſiue corrigẽ aliũ cũ pctõ pctõze põt qñq; mortaliꝫ ⁊ hoc ppẽ tria.P.xxviij.ar.iij
Corrigens primum quãdo nõ pec- -c.ij. cet.P.viij.ar.iij.c.ij.
Corrigens p̃dicator ſiue corripiẽs cũ pctõ qñ
Corripere teneꝫ hõ ſiue bonꝰ -peccet ibidem ſiue malus primũ ppẽ tria.P.xxviij.ar.iij.
Corrigent ſiue corripiẽt q̃lis dz eſſe -c.i. cõditio .P.xxviij.ar.iij
Cõtractus. Tractatꝰ d̃ ꝟctibꝰ.P.xxxij.⁊ ſe qñ
Cõtractꝰ ois ſumit originẽ aut ex origie dominioꝫ vel rerum diuiſiõe tranſlatꝰ pſcptꝰ vſurpatꝰ donatꝰ cõmodatꝰ pmutatꝰ ⁊ ꝙſimilibus
Cõtractꝰ vñ oriaꝫ.P.xxxij.ar.iij.c.ij. P.32
Contractꝰ quõ diffinit ibidem.
Cõtractꝰ triplex ſiue variꝰ P.xxxij.ar.iij.c.ij
Cõtractus trãſlatiõis P.xxxij.ar.ij.
Cõtractꝰ pmutatiõis reꝫ.P.xxxij.ar.iij.c.ij.
Cũtractuũ terminꝰ ſolutiõis triplex.P.xxxiij
Cõtractuũ terminꝰ ſolutiõis ex gra in pn. et meritoꝛ.P.xxxiij.ar.i.
Inꝟctibꝰ qñ vẽdi poſſit tps vel nõ.P.xxxiij.
Inꝟctibꝰ qñ iura reꝫ emi poſ- ar.i.c.j ſint minꝰ pfuturo ⁊ licite q̃ ſi pñtialiꝫ exhiberentur .P.xxxiij.ar.i.c.ij
Incontractibus rem plꝰ vẽdẽ vel minꝰ emere ppter tps q̃ tũc valeat lz qñ non ex malicia ꝟhẽtiũ P ex pha naſa ꝟctꝰ pcedit ⁊ ponũt plres caſus.P.xx xiij.ar.i.c.ij

Tabula

Cõtract⁹ termi vite. ser. xxxiiij. ar. ij.
Cõtract⁹ siue redditus p̃diales ad vitã an sint licite ꝛ absq; vsura cũ suis obiectiõib⁹ ꝓtra/rijs. sermo. xxxiiij. ar. ij. c. j.
Cõtractus hereditatũ p̃dialiũ qualis eẽ debeat. sermo. xxxiiij. ar. ij. c. ij
Contractus quadrupliciter vitiatur. sermone xxxiiij. ar. ij. c. iij
Contract⁹ vt sit licitus ꝓsiderare oportet p̃cium iustificatũ ꝛ limitatũ et p̃ciũ augmenta/tũ rei vẽdibilis. ser. xxxiiij. ar. iij. p. iij. capla
Contractus rei venalis taxari non debet ꝑm valorẽ vtilitatis ementũ. ser' xxxv. ar. ij.
Contracttus rei venalis ꝑm valorez vtilitatis ementis malus est ꝛ hocratione nequitie talis etiam ꝓtractus est ꝓtra omne bonũ rõne iusticie. ser. xxxv. ar. ij. c. j. et. ij
Cõtractus taxari debet ꝑm modũ a cõmunitatib⁹ ciuilib⁹ factã. ser. xxxv. ar. ij. c. iij
Contractus de soccidis anialiũ. ser. xl. Jn contractu de soccidis quedã notande sunt considerationes ibidem in p̃n'
Contractus de soccidis ouiũ quattuor casus liciti. ser. xl. ar. j. c. j.
Contractus de soccidis ouiũ casus tres lici. sermo. xl. ar. j. c. ij
Contractus de soccidis ouiũ tres alij casus liciti. sermo. xl. ar. i. e. iij.
Contractus de soccidis boum ꝛ quattuor casibus licitis. sermo. xl. ar. ij. c. j.
Contractus de soccidis boum casus tres liciti et tres illiciti. ser. xl. ar. ij. c. ij. et. iij.
Contractus de soccidis ouium ꝛ boum vario modo fiunt. ser. xl. ar. iij.
Contract⁹ apud varios noie vario noiantur. Maz apud florentinos noiant mons. apud venetos impzestita. ser. xlj. in p̃n.
Contract⁹ vsurari⁹ an sit in aliquo casu concessus vel pmissus a iure ꝛ an liceat aliquid re/cipere vltra sortez rõne damni p̃teriti p̃ntis vel futuri. ser. xlij. ar. j. p totum.
An in tali ꝓtractu liceat recipere aliquid vltra sortem ratione lucri: ser. xlij. ar. ij. per totum
Sed recipere aliquid vltra sortem ratiõe triplicis debiti nõ est vsura. ser. xlij. ar. iij. p totũ
Contractus mutui quomodo sit vsura. sermo. xxxvij. ar. j. c. ij
Jn contractu mutui nõ licet aliquid recipe vltra sortem. ser. xxxvij. ar. j. c. iij.
Contractus vsurarij qualẽ culpã habeãt anne xam. ser. xxxix. in p̃n.
Contractus quãdo ꝓpter dubium vel piculũ ab vsura excuseẽ. ser. xxxix. ar. l.
Contract⁹ qñ periculũ capitalis nõ lucri excuset notãdi sũt casus q̃ttuor. F. xxxix. ar. j. c. j.
Cõtract⁹ securitatis mercantiũ qñ sit vsurari⁹ vbi tres sunt notãde ꝓsiderationes siue securitates. sermo. xxxix. ar. j. c. iij
Cõtract⁹ varij qñ sint liciti. ser. xxxix. ar. ij
Cõtract⁹ locatiõis an sint liciti. sermo. xxxix. arti. ij. c. ij.
Contractus emptiõis ꝛ cõmutatiõis si sint liciti. ser. xxxix. ar. ij. c. j.
Contractus societatis an licitus sit. sermone. xxxix. ar. ij. c. iij.
Contractus cõmissionis an possit esse licitus. sermo. xxxix. ar' ij. c. iij. Vide. Cambium Mercantiam. Mutuũ. Usuram.
Cõmunia omnia erant in statu innocentie. sermo. xxxij. ar. j. c. j
Corona gl'ie pseuerantiũ i bono cuz duodecim lapidib⁹ p̃ciosis. ser. xvij. ar. iij. p totũ
Credere absq; signis ꝛ euidentijs magni vigoris amoris atq; luminis perfectio est. sermone. xij. ar. j. p tria capla
Credere tenet hũanus intellectus absq; signis ꝛ pbationib⁹ ꝛ tanq; miles xp̃i contraria expugnare sũmã q; deo reuerẽtiã exhibere. sermo. xlij ar. ij. p tria capitula
Credere nolens sine signis ꝛ pbationibus similis est viatori infirmo venditori incredulo atq; pugnatori inualido. sermo. xij. ar. iij. p tria capitula. vide vbi fides
Crudelitas criminosi fugit misericordiam dei sermo. xxxiiij. in p̃n.
Crux crucis laudes bñficia vtilitates ꝛ fruct⁹ sermo. lvj. par. iij. p̃ncipali per quatuor articulos ꝛ eorum capla.
Culpa mortali infinite est malicie. F. xij. ar. j. c. j
Culpe ac usplicia permanent in damnatis. sermo. xij. ar. ar. j. c. ij

Damnatio dãnati eternaliẽ puniunt ꝛ incõueniens esset deo eos eternaliẽ non punire.

sermo. xij. ar. j. c. iij.
Damnati in infinitum obligant deo ideo in infinitum puniunt ibidem. c. iiij.
Dãnati in infinitũ debẽt cruciari ꝓpter infinitas gr̃as a deo receptas. ser. xij. ar. c. c. j.
Damnati ꝓpter infinitatem contumelie deo illate eternaliter crutiari debent. Sermone. xij. ar. ij. c. ij
Damnati ratione magnificentie dei eternaliter debent crutiari. ser. xij. ar. ij. c. iij
Damnati sicut ex iusticia eternaliter crutiant. Sic iusti ex misericordia eternaliter premiãtur. ser. xij. ar. ij. c. iiij.
Damnati sicut naturaliter inclinantur ad eternum bonum sic peccando eternaliter puniũtur. ser. xij. ar. iij. c. j.

Tabula

Dãnati penas quib⁹ cruciant vniuersitas rerũ iudicat eẽ eternas. sermo. xij. ar. iij. ij.
Damnati cruciant eternaliter ratio vtilitatis electo⁹. sermo. xij. ar. iij. c. iij
Damnati debent cruciari eternaliter ratiõe iocunditatis beato⁹. ser. xij. ar. iij. c. iij.
Damnato⁹ pena erit ꝑm q̃ntitatem culparum sermo. xxij. ar. i. c. iij.
Dãnato⁹ pene mẽtales q̃ sint: ser. xxij. ar. j.
Dãnato⁹ pene co⁹pales q̃ sint. ser. xxij. art. ij.
Damnatozũ cruciatus multiplex. sermo. xxij. arti. ca. j.
Damnatozũ multiplex confusio sermo. xxij. ar ij. ca. ij
Dãnato⁹ supplicio⁹ cõicatio. ſ. xxij. ar. ij. c. iij
Damnant impij sine requie ex imprudẽti stulticia. sermo. xxij. ar. iij. c. i.
Damnari impios in eternũ necesse est ꝓpt eorum nequitiam: ser. xxij. ar. iij. c. ij
Damnare impios ẽ de pulchritudine iusticie dei. ser. xxij. ar. iij. c. iij. Vide Jnfernus.
Desideriũ ꝑ rhete designat. ſ. lxij. in ꝑn.
Desideriũ triplex: scz. naturale virtuale ⁊ criminale. ser lxij. in ꝑn.
Desideriũ naturale triplex. ser. lxij. ar. i.
Desideriũ nature incorrupte. ſ. lxij. ar i. c. j.
Desiderium nature corrupte. Sermone. lxij. arti. j. ca. ij.
Desideriũ libere nature. ser. lxij. ar. i. c. iij
Desiderium virtuale. ser. lxij. ar. ij.
Desideriuz virtuale in potentia rationali. ser. lxij. arti ij. ca. j.
Desiderium virtuale in potentia ꝯcupiscibili sermo. lxij. arti. ij. c. ij.
Desiderium virtuale in potentia irascibili ser. lxij. ar. ij. c. iij.
Desiderium criminale per qꝫ anima fornicat criminaliter a deo. ser. lxij. ar. iij
Desiderio criminali fornicat intellectus ꝑ curiositatem. sermo. lxij. ar. iij. c. j.
Desiderio criminali fornicat vis ꝯcupiscibilis per voluptatẽ. ser. lxij. ar iij. c. ij.
Desiderio criminali fornicat vis irascibilis ꝑ idolatriam ibidem. c. iij
Desiderio criminali mens human a multipliciter committit idolatriam ser. lxij. ar. iij. c. iij.
Desiderium celestium ser. lxiij. ar. i. c. ij
Desideriũ dissolui ⁊ esse cum christo sermone, lxiij: arti. j. ca. iiij
Defunctus vide Anima Jnfernus. Damnatio. ſ Purgatorium
Detractio execranda ⁊ eius origine atqꝫ neqſſimis modis illius necnon ⁊ de peccato corũ qui detractores audiunt. ser. xxix.
Detractio quid sit. ser. xxix. in ꝑn.
Detractio habet tres pestilentes ꝯditiones radicales ser. xxix. ar. i.
Detractio ex superbia sumit originem ⁊ de tribus filiabus eius. ser. xxix. ar. i. c. ij
Detractio etiam initium habet ex crudelitate sermo. xxix. ar. i. c. iij.
Detractio ꝓdest iustis nam inde illuminantur. sermo. xxx. ar. ij. c. i.
Detractio bonis qñqꝫ opportuna ẽ ad hũilitatẽ. ser. xxx. ar. iij. par. ij. eiusdem ar. c. i.
Detractio iusto⁹ signũ ẽ ꝙ honorãdi sũt apꝰ deũ ser. xxx. art i. iij. par. eiusdẽ ar. c. iij
Detractionis ꝓcessus ser. xxix. ar. j.
Detractionis ortus. ser. xxix. ar. i. c. i.
Detractionis successus ibidem
Detractionis operatio nequissima triplex. sermone xxx. ar. ij
Detractionis modi septem ibidem
Detractionis moduz occultatiu⁹ quo malicio se occultat bonũ alteri⁹. ser. xxix. ar. ij. c. i.
Detractionis modus negatiu⁹ quo negat bonum alterius ibidem. c. ij
Detractionis modus deprauatiu⁹ q̃ bonũ alterius in malũ ꝙuertit. ser. xxix ar. ij c. iij
Detractionis mod⁹ venatiu⁹ siue intoxicatiu⁹ quo mala miscẽt bonis. ser. xxix ar. ij. c. iij
Detractionis modus publicatiuus quo secreta contra ordinem charitatis publicantur. ser. xxix. ar. ij c. v
Detracionis modus augmẽtatiu⁹ siue aggraꝛuatiuus ibidem. c. vi.
Detractionis mod⁹ inuentiuus falsa crimina imponendo. sermo. xxix. ar. ij. c. vij
Detractionis auditores inquanto sint periculo. sermone xxix. ar. iij
Detractionis vitij septem sunt remedia. sermone. xxix. ar. iij. c. i.
Detractionis auditores adminus in mente cõtaminant ibidem. c. ij
Detractionis participatione peccat homo tripliciter. sermo. xxix. ar. ij. c. iij.
Detractionis malum innumera parit vitia. Jbidem.
Detractionis conditio ⁊ permissio necnon rei paratio atqꝫ de duodecim remedijs quibus vti debent in quibus detrahitur. Sermone. xxx.
Detractionis repatio. sermo. xxx. ar. iij
Detractionis remedia. ser. xxx. arti. iij. ꝑ tres partes eius ꝑncipales.
Detractor assimilatur draconi ꝓpter tria ser mo. xxx. arti. i.
Detractor excecatur in intellectu ibidem. c. i.
Detractor ex temeritate aliena iudicat. sermõe xxx. arti. i. c. ij
Detractoris mentis elatione. sermone. xxx. arti. i. c. ij.

Tabula

Detractoris duritia ⁊ obstinatio. sermo. xxx. arti. j. ca. iiij

Detractores rabidis canibus assiłant ꝓpter nouem. sermo. xxix. ar. j. c. ij.

Detractores vtũtur triplici lingua venenosa. sermo. xxix. ar. j. c. j.

Detractores pseuerantia iuste vite obmutesce cere fac̃. ser. xxx. ar. iij. ꝑma pte eiusdē ar. c. j.

Detractores scire nolle vel audire ex dei mune nere est. ibidem. c. iij.

Detractores patienter sunt tolerandi exēplo christi ibidem. c. iiij.

Detractores iustis qñq; sũt necessarij. sermo: xxx. ar. iij. par. iij. eiusdem ar. c. ij.

Detrahere deus ꝓmittit iustis ꝓpter tria. ser mo. xxx. arti. ij.

Detrahere permittit deus iusto vt amplius i iusticia roboretur ⁊ magis inflammet ser= mo. xxx. ar. ij. c. ij. ⁊. iij.

Detractorꝫ nulla ꝺz adhiberi credulitas. ꝟ. xxx. ar. iij. ꝑma par. eiusdem ar. c. ij

Detractoribus omnes debent illudere. serm. xxx. arti. iij.

Detractoribus qñq; est resistēdũ. ser. xxx. ar. iij. par. ij. eiusdem ar. c. j.

Detractori qñq; cõpatiendũ ē ibidem. c. iiij.

Detractiões hõ inocẽs exẽplo Job mime cu/ rare ꝺz. ser. xxx. ar. iij. par. ij. eiusdē. ar. c. ij.

Detractiones mie curat habens testimonium dei ⁊ ꝓscientie ibidem

Detractiones exemplo christi boni ꝓ nullo re putare debent ibidem. c. iij.

Detractiões oblocutoꝝ magno ato spernēde sunt. ꝟ. xxx. ar. iij. par. iij. eiusdē ar. c. iiij.

Deus tria sibi reseruat. ser. l. ar. j. ca. ij.

Differẽtia inter pati sufferre ⁊ sustinere. sermo. ij. ar. ij. c. iij

Dilectio dei.

Dilectionis exemplũ. ser. lxvij. in ꝑn.

Dilection is iter ibidem.

Dilectiõs modꝰ ibidẽ. vide Amor Charitas.

Dilectio primi. sermo. vij. ꝙ totum

Dilectio primi quo amore diligi debent om= nes tam amici q̃ inimici atq; in quibꝰ neces sitatibus ex precepto vł cõsilio primis sub uenire tenemur. ser. vij. ꝙ totnm

Dilectio primi duplex. ser. lx. ar. j. c. iiij.

Dilectio primi debet esse vera iusta sctã. serm. vij. ar. j. per tria capitula.

Dilectio siue amor naturalis qualis sit. ꝟmo. vij. ar. j. c. iij.

Dilectio siue amor ciuilis qualis sit ibidem

Dilectio paternalis vel maternalis. sermo. lx. ar. j. c. iiij.

Dilectio sancta quid requirat. ser. vij. ar. j. c. iij

Dilectione primi q̃d tenear quis in necessita/ te extrema existenti. sermo. vij. ar. ij.

Dilectione primi in spũali necessitate tenetur quis ponere ꝓ primo vitã ꝓpriã famam et ꝓpriam substantiã. ser. vij. ar. ij. c. j.

Dilectione primi in necessitate corpail tenet q̃s ponere ꝓ primo ꝓpriã subam vitã ꝓpri am ⁊ ꝓpriã aiam. ser. vij. ar. ij. c. ij.

Dilectione primi quõ quis eadẽ tenet pone/ re ꝓ primo in necessitate tpali. ꝟ. vij. art. ij. capi. iij.

Dilectionis proximi gradus. sermo. vij. ar. iij. per totum

Diligere inimicũ maioris ẽ meriti q̃ amicum. sermo. l. ar. c. iiij.

Diligere inimicũ an quis teneatur dilectione affectuali. sermo: vij. ar. iij.

Diuisio vbi partialitas.

Dñica vbi Sabbatum.

Donũ lingue cessabit. sermo. ij. ar. iij. c. j.

Donũ ꝓphetie euacuabit ibidem

Donũ scientie destruetur. ibidem

Donũ dinitatis ꝓtulit nobis xp̃s. ser. j. ar. j. c. j

Donauit nobis aiam ⁊ carnem suam. sermo. j. ar. j. c. ij. et. iij.

Dona ad salutem non necessaria non ꝑmane= bunt in patria. ser. ij. ar. iij. c. i. et. ij.

Dona spũalia ⁊ tpalia que deus ꝓfert patrijs. sermone. xix. ar. ij. c. j. et. ij

Draco draconi detractor assiłat. ser. xxx. ar. j.

Draconis capita septẽ. ꝟ. xxix. ar. ij. ꝙ totum

Elemosyna ele= mosyne pfecte ꝓditões. iiij. ser. j. arti. i. c. iij.

Elementũ. Elemẽtoꝝ innouatio post iudiciũ generale. ser. xi. ar. iij. c. j.

Eloquentia sine charitate nõ prodest ad salu/ tem. semone. ij. ar. i. c. i

Eloquentia requirit tria. ibidem

Emptio. Emptiõis ⁊ venditiõis terrmin⁹ so/ lutionis triplex. sermo. xxxiij. in ꝑn.

Emptiõis ⁊ venditiõs termin⁹ ex gr̃a merito= rius. ibidem ar. i. vbi Contractus. Mer= cantia Usura

Enigma quid sit. sermo. ij. ar. iij. c. ij.

Euentus. Euentiũ futuroꝝ cognitio. sermõe. ij. ar. j. c. ij.

Euangeliũ quid sit. ꝟ. pemiali. ar. iij. c. iij.

Euangeliũ non dicit historia sed ꝑs hystorie quã ꝑtẽ apłus vocat doctrinã sanã. ibidem.

Euãgelica lex sola dicit integra ⁊ pfecta hone/ sta ⁊ eterna ideo dicit lex honestatis lex eter/ na euãgelium eternũ mãdata eterna. sermo. proemiali. ar. iij. c. iij.

Euãgeliũ ñ recipit abrogationẽ neq; ꝺrogati/ onẽ neq; exẽptionẽ neq; dispẽsatoem ibidẽ.

Euãgeliũ quõ vtilit̃ ꝓdicet̃ ⁊ q̃ xp̃s fuit p̃m⁹ ei⁹ ꝓdicato⁹. ℔mone ꝑmiali.arti.iij.c.iij.
Excecatio. Excecat de⁹ peccato⁹es multipli/ citer vide flagellatio,
Excecationẽ hois causant q̃ttuo⁹. ℔mone.xx. ar.ij.p.iiij.capla.
Excellentia. Excellentie diuini amo⁹is.sermo ne.iij.p totum.
Exemplum de quodam astrologo ⁊ ei⁹ mẽda cijs.sermo.viij.arti.j.c.ij.
Exemplum de vetula nolenti parcere petenti ℔mone.l.ar.iij.c.iiij.
Extermiatio ⁊ flagellatio patriaꝝ q̃st fit.℔mo ne.xviij.p totum.

Fides que sit vi

ua q̃ mo⁹tua ⁊ quõ cuz' opib⁹ ⁊ sine opib⁹ bonis viua ⁊ mo⁹tua esse p̃t ⁊ p q̃ indicia atq; signa cog̃sci p̃t fides mo⁹/ tua a fide viua.℔mo.vj.p totũ.
Fides infusa desuper est vna.℔mone ꝑmiali ar.ij.c.iij.
Fides mo⁹tua ex triplici io⁹dinato amo⁹e.ser/ mone.vj.ar.j.c.j.
Fides mo⁹tua ex triplici timo⁹e.℔.vj.ar.j.c.ij
Fides etiã q̃ sine opere bono viua dicitur ℔mo.vj.arti.j.c.iij.
Fides p̃t esse viua ⁊ mo⁹tua.℔.vj.ar.ij.
Fides triplici timo⁹e annullat̃.℔.vj.ar.ij.c.ij
Fides viua ⁊ sup infusa diuinit⁹ quid opetur sermo.vj.ar.iij.
Fides viuas noxias tenebras ab aia repellit tripliciter.℔mo.vj.ar.iij.c.j.
Fides tribus modis d⁹. ℔mo.vj.ar.iij.c.ij.
Fides viua quas vires p̃stet i co⁹de o⁹e ⁊ ope ℔mo.vj.ar.iij.c.iij.
Fides catholica ẽ sola ⁊ vnica sine q̃ nemo sal/ uari p̃t q oñdit̃ p mãifestas rõnes. ℔.xxiij.
Fides triplex ostendit̃ ibidem in p̃ncipio.
Fidei lumẽ triplici io⁹dinata dilectiõe extin/ guitur.℔mo.vj.ar.ij.c.j.
Fidei lumie carens meritorie opatur.℔mone vj.ar.ij.c.iij.
Fidei defectus vnde ꝓueniat ibidem
Fidei viue et mo⁹tue d⁹ia.℔mo.vj.ar.iij.c.ij.
Fidei d⁹ia scz credere deũ deo ⁊ in deũ ibidez
Fidei iꝓbabilitas ꝫ p̃sũptuosos ⁊ curiosos q̃rẽtes sig̃ ⁊ miracula.℔mo.xiij.p totum
Fidei triplex circũspectio necessaria ⁊ ad quã q̃libet obligat̃.℔.xxiij.ar.j. ⁊ ca.sequẽtib⁹.
Fidei triplex obligatio necessaria ad salutẽ ad quam q̃libet tenet̃.℔mo.xxiij.in p̃n.
Fidei cognitio triplex necessaria ad salutez.ser mone.xxiij.ar.ij.
Fidei act⁹ ẽ credẽ nõ tñ ꝫ fidẽ.℔.xxiij.ar.ij.c.j
Fidei vere tenet̃ q̃s adherẽ.ibidẽ.c.iij.
Fidei ignorantia non excusat a damnatione. ℔mo.xxiij.ar.iij.c.j.
Fidei soluz attribuit̃ op⁹ miraculoꝝ.℔.ij.ar.
Fidẽ ℔uare fateri o⁹e atq; adimplere (j.c.ij. ope est nec esse.sermo.vj.arti.iij.c.iij.
Fides q̃ñ q; d⁹ mo⁹tua q̃ñ q; ficta q̃ñ q; ꝓbata
Fidẽ ⁊ charitatẽ nõ habẽs tri= (ibidẽ i fine. plici de causa dãnat̃.℔mone.xxiij.ar.iij.
Fidẽ non hñs merito eternalit̃ cruciat̃ ⁊ ꝓpt iustitiã damnat⁹.℔.xxiij.ar.iij.c.j.⁊.ij.
Filius filij septem de causis sunt mali.℔mone xvij.ar.j.p.vij.c.
Filioꝝ bonoꝝ septem felicitates.℔.xvij.ar.ij.
Filioꝝ ex bono⁹atiõe parentũ re/ (p.vij.c. muneratio.℔mo.xvij.ar.ij.
Filioꝝ maloꝝ infelicitates septem.℔mo.xvij ar.iij.p totũ.
Filialis timo⁹ ad deũ.℔.iiij.ar.j.c.ij.
Filialis timo⁹ triplex ibidez.
Flagella ⁊ iudicia dei de ꝓximo cur hoies nõ timeãt vel cognoscãt.℔mo.xx.
Flagellatões dei q̃ñ sũt ꝑtis ꝓpinq̃.℔.xix.
Flagellatio ⁊ extermiatio patriaruz q̃rẽ fit.℔.
Flagellat ⁊ excecat de⁹ impi= (xviij.p totũ. os p viã subtractiõis pmissiõis obfuscatio/ nis ⁊ impfctionis.℔.xx.ar.j.p.iiij.c.
Finis mũdi causa seu occasio.℔.xj.ar.j.
Fornax Fornaces septẽ falsi amo⁹is.sermone v.ar. .c.iij.
Franciscus.Francisci sancti status triplex p/ fectionis.℔mo.lxj.in p̃n.
Frãcisci sãcti stigmata q̃d significẽt ibidẽ.ar.j
Frãcisci sãcti stigmata ex pte dei signãt clemẽ tiã eligentez.℔mo.lxj.ar.j.c.j.
Frãcisci sancti stigmata ex pte xp̃i signãt sapi= entiã eligentẽ ⁊ qualis fuerit sapientia a deo sibi data.℔mo.lxj.ar.j.c.ij.
Francisci sancti stigmata signant potẽtiaz im= primentẽ qua imp̃mit aduersarijs timo⁹ẽ et amo⁹ẽ filijs ibidẽ.c.iij.
Francisci sancti stigmata quid indicent ex pte ipius sancti.℔mo.lxj.ar.ij.
Frãcisci sãcti stigmata indicãt ex pte ipi⁹ sãcti ardẽtissimã charitatẽ pfectissimã ꝫformitatez ⁊ sublimissimã dignitatẽ.ibidẽ p.iij°c.
Frãcisci sãcti stigmatũ duodecim miracula et duodecim ꝓuilegia.℔.lxj.ar.ij.c.iij.
Frãcisci sãcti stigmata q̃d ãnũciẽt.℔.lxj.ar.iij.
Franciscũ sanctũ qualiter elegit diuina clemẽ tia.sermo.lxj.ar.j.c.j.
Franciſci sancti vel alterius sancti stat⁹ tripli/ ces ⁊ xij.pfectiones.sermo.lx.p totã.
Fructus verbi dei. sermo.lx.p totũ.
Fructus misse.℔mo.x.ar.iij.c.iij.
Fructus mali.xij.temerarij iudicij.℔mo.xliij. ar.iij.p.iij.c.

Fulgura de signāt illumiatões. f. j. ar. iij. c. j.

Gaudiū plenum ōz ppt̄ tria. f. xlix. ar. iij. c. iiij.
Gaudia aīaꝝ in purgatorio. sermone. lxvj. ar. ij. p totū.
Gloria i bono pseuerātiuz corona videlz cum xij. lapidib⁹ p̄ciosis. f. lxvij. ar. iij. p totum.
Gomorreoꝝ scel⁹ t punitio. sermone. xv. vide Peccatū zodomie.
Grad⁹ diuini amoris septē. f. xlvij. ar. iij.
Gradus diuini amoris siu triplicē statū hois sigti p. xij. lilia. f. lxiij. p totum.
Gradus charitatis. sermo. ij. ar. j. t. ij.
Gradus mutationū q̄nq⁹. f. xlv. ar. ij. p. j. p̄n cipali eiusdē ar. c. j.
Gradus septē ardētissimi seu inflammati amo sermo. iiij. ar. j. c. j.
Gradus largitatis dei t q̄bus largit̄ seipsum nobis. f. liiij. p. iij. ar. c. j.
Gratiarūactio multiplex. f. iiij. ar. j. c. iiij.
Gratiarūactio duplex inflāmati affect⁹ ibidez
Gratia multiplex eoꝝ q̄ in mortali culpa opa bona faciūt. f. lxiiij. p totum.

Hereticⁱ. Hereti ci nō opant̄ miracula. f^mo. ii. ar. i. c. iii. in fine.
Homo tria mala p cibum vetitum incurrit. sermone. liiij. ar. i. c. iii.
Homo in trib⁹ offendi pōt. f. ii. ar. ii. c. i.
Homo q̄libet ciuitas dici pōt q̄ttuoz angulos habens. f. viii. ar. i. c. iii.
Homo nou⁹ t pegrin⁹ i mūdo efficit̄ p amorē dei. sermone. lx.
Hois stat⁹ triplex t cuiuslibet sācti. f. lx. i p̄n.
Hois inouati siue incipiētis q̄druplex pfectio
Hois pficiscētis q̄druplex pfectio. f^mo. lx. ar. j. ar. ii.
Hois pfecti q̄druplex pfectio. f. lx. ar. iii.
Hois pficientis p̄udēs discretio t oculi duo f^mo. lx. ar. i. c. ii.
Hois pficiētis ardēs affectio ibidē. c. iii.
Hois pficiētis feruēs locutio. f. lx. ar. i. c. iiii.
Hoiuz tria genera q̄ de amore mūdi ad amorē dei ꝓuertunt̄. f. i. ar. iii.
Hoiuz act⁹ futuri p ꝓstellatiões cognosci non possunt. f. viii. ar. i. c. ii.
Hoiuz q̄ttuoz genera charitatez diuersimode habentia. f. lx. ar. ii. c. iii.
Hoiuz tria genera q̄ ppter bona opa a deo remunerant̄. f. lxiii. in p̄n.
Humanus timoz f. iiii. ar. i. c. ii.
Humane nature stat⁹ duplex f. xxxii. ar. i. c. ij
Hamane mētis triplex stat⁹. f. lx. ar. i. c. ii.
Humana mens multiplicit̄ cōmittit idolatriā sermo. lxii. ar. iii. c. iii.
Hūanoꝝ operū tria sūt genera. f. xxxiii. i p̄n.
Hoiem triūphare vsq⁹ ad mortem tria faciūt. sermo. lxvii. ar. ii.
Honoz de honore parētū t q̄re filij sūt malis/ q⁹ inobedientes t de remuneratōib⁹ atq⁹ fla/ gellatōib⁹ bonoꝝ t maloꝝ. f. xvii. p totuz

Ignoratia naturalis septuplex t crimialis siliter septulex necnon septē magna mala q̄ p ignorātiā generāt̄. ser. xxi. p totū.
Ignorantia hoiuz multiplex ibidem.
Ignorantia iuris. ser. xxi. ar. ii.
Ignorantia discreta sapiens docta t sācta. sermone. xxi. ar. ii. c. i.
Ignorātia inuincibilis. f. xxi. ar. ii. c. ii.
Ignorātia simplex q̄n excuset ibidē. c. iii.
Ignorantia difficilis t de lucidis interuallis sermo. xxi. ar. ii. c. iiii.
Ignorantia crassa t supina. ibidē. c. v.
Ignorātia affectata. ser. xxi. ar. ii. c. vi.
Ignorantia puersa ibidē. c. vii.
Ignorātia facti q̄n excusat. f. xxi. ar. ii. c. viii
Ignorantia generat septē mala. ser. xxj. ar. iij.
Ignorātia fidei nō excusat a dā- (p. vij. c. natiōe. ser. xxiij. ar. iij. c. j.
Ignorantia si excusaret multa incōueniētia se/ querent̄ ibidem.
Ignorantia necessarie veritatis piculosissima/ res ē. ser. xlvij. in p̄n.
Ignorantie status naturalis. ser. xxj. ar. j.
Ignorātie status generalis. ser. xxj. ar. ij.
Ignorātie stat⁹ crimialis. ser. xxj. ar. iij.
Ignorat hō q̄ sūt añ se post se iuxt̄ se supra se intra se infra se t vniūsalit̄ oīa. f. xxi. ar. i. p
Jesus. vide Nomen Jesus. (vij. c.
Impatoz acta ꝓcilij Niceni approbat. sermōe xxxviij. ar. iij. c. iij.
Impius q̄re eternalit̄ cruciet̄. ser. xij.
Impioꝝ/ coꝛrūpentiū iusticiā. xij. genera. ser. xvi. ar. iij. c. i. ij. iij.
Impr̄estita q̄n i eis cōmittatur vsura. sermōe xlj. ar. iij. p totū.
Impr̄stita ad ea ponētes pecunias coacte possunt aliq̄d recipe vltra sortē: t b triplici ratione. ser. xlj. ar. i. p. iij. c. Sed ponentes voluntarie debēt q̄druplicē intentionē cōsiderare ibidē ar. ij. p. iiij. c. cuz multis obiectionibus t solutiōib⁹ earūdem ibidē.
Infernus t pene ip̄ius necnō acerbitas penarū inferni. ser. xi. ar. iij. c. iij.
Inferni multiplex penarū differentia t diuersitas ibidem.
Inferni pene q⁹ sint eterne patz ex. xij. efficacissimis rationibus: t q⁹ p culpa tpali merito

eternaliter crucient. ser. xij. p totū.
Inferni cruciatus mentales ⁊ triplici veritate sermo. xxij. ar. j.
Inferni pene erunt ſm q̄ titatem culparuꝫ ibi dem. c. iiij.
Inferni pene coꝛpales. sermo. xxij. ar. ij.
Infernalia ſupplicia que ſint ⁊ maxime ſclera/ toꝛ. sermo. xxij.
Infernalium penarum. triplex myſterium ibi dem in p̄n.
Iniuriaꝫ remiſſio. vide ꝑcarcere inimicis.
Initialis timoꝛ. ser. iiij. ar. j. c. ij.
Inimicus. vide ꝑcarcere.
Innouatio elementoꝝ. ser. xj. ar. iij. c. j.
Innouatio oꝛbiū ⁊ planetaꝝ. ibidem. c. ij.
Innouatio regni celoꝝ ibidem. c. iiij.
Intellectus ſpūalium ſecretoꝝ. ſermone. lxiij. arti. j. c. iij.
Ius nature de habēdo oia cōmunia pⁿ lapſū ē reuocatū ꝓpt̄ tria. ſmo xxxij. ar. j. ⁊. ij
Ius nature ⁊ ius ciuile in p̄ſcriptiōe ꝓcoꝛdāt ſer. xxxij. ar. ij. c. ij.
Ius ciuile ⁊ canonicū quō ꝓcoꝛdant vel non ibidem. c. iij.
Iuris ꝓceſſio triplex. ſ. xxxviij. ar. iij. c. iij.
Iure naturali oia ſūt cōia. ſ. xxxij. ar. j. c. j.
Iure humano dicunt̄ ꝓpria ibidem.
Iura humana iura impatoꝝ ſunt ibidē
Judex ⁊ iudiciū. Judiciū triplex ſ. xj. in p̄n.
Judiciū generale p que ſigna poterit p̄uideri ⁊ de ſtatu mūdi poſt iudiciū atq; cruciatu i/ pioꝝ. ſer. xj. p totū.
Judicij q̄ erit occaſio vel q̄n veriſimiliter ſit futurū. ſer. xj. ar. j.
Judicij generalis tremēda executio. ſermo. xj
Judicij tp̄s q̄bus erit notum vel (ar. j. c. iiij ignotū. ſer. xj. ar. j. c. iiij.
Judicij ſigna p̄cedentia. ſer. xj. ar. j. c. iiij
Judicij locus vbi erit ibidē.
Judicij finis erit dānatio impioꝝ ⁊ glorificatio iuſtoꝝ. ſer. xj. ar. ij. c. iiij.
Judicij varietas ex q̄druplici genere ſignoꝝ ſer. xiiij. ar. ij. c. j.
Judicij q̄druplex varietas ſuſpicionū. ſermo.
Judicij varietas ex q̄drupli (xiij. ar. ij. c. ij. ci genere vitioꝝ ibidē. c. iij.
Judicatuꝫ xp̄s mūdū oſtēdit ſe habere ſapiē tiā ⁊ potētiā. ſer. xj. ar. j. c. j. ⁊. ij.
Judicatuꝫ xp̄s cū q̄ta veniet glia ⁊ maieſta/ te ⁊ q̄ oēs apparebūt coꝛā eo necnō ō remuneratiōe iuſtoꝝ ⁊ punitione maloꝝ. ſer. xj. ar. ij. p. iij. c.
Judicātis xp̄i ꝓditiones. ſ. xix. ar. iij. p. iij. c.
Judicio pactio in ſtatu q̄ remanebit totū vniuerſum. xj. c. iij.
Judicia dei tria generalia. ſer. xviij. in p̄n.
Judicia dei q̄n ſunt ꝓpinqua ſeptem ſigna. ſ. xix. ar. iij. c. iij.
Judicia dei ⁊ flagellatiōes de ꝓximo cur homines nō timeāt vel cognoſcant. ſer. xx.
Judicia ſua deus occultat hoibus ꝓpter q̄ttuoꝛ abyſſus. ſer. xx. ar. iij. p. iij. c.
Judiciū temerariū ⁊ falſū q̄d ſit. ſ. xiij. p to.
Judicij temerarij fructus mali. xj. ſmo. xiij. ar. iij. p. iij. c.
Judicari temere nō debēt q̄ bona vel mala fieri pn̄t intētione ſiliter nec opa talia nec finis cuiuſcūq; hois ſceleſtis ſ. xiij. ar. j. p. iij. c.
Juſticia. Juſticiā coꝛrūpētes duodecim ſunt genera. ſer. xvj. ar. iij.
Juſticie coꝛruptoꝛes ibidem. c. j.
Juſticie opatoꝛes ibidem. c. ij.
Juſticie ſubuerſoꝛes ibidem. c. iij.

Lapis. Lapides p̄cioſi duodecim coꝛone glie hoiuꝫ ꝓſeuerātiū. ſ. lxvij. ar. iij. p totum.
Laus dei duplex affirmatiua et negatiua. ſer. iiij. ar. j. c. v.
Laudis dei inflāmati affectⁿ ibidem.
Lex quid ſit. ſer. pemiali in p̄n.
Lex hebꝛeoꝝ dꝛ lex dei ⁊ lex moyſi ibidem.
Lex populi q̄d ſit ⁊ legis triplex ſp̄es ibidem.
Lex etna vnica ē et ſola. ſ. pemiali. ar. iij. c. j.
Lex perfecte honeſtatis. ſcilz charitas vbi ſit ſcripta ibidē. c. ij.
Lex euangelica ſola integra eſt ⁊ ꝓfecta. ſmo. pemiali. ar. iij. c. iij.
Lex honeſtatis lex eterna dicitur euangeliuꝫ chriſti. ibidem.
Lex euangelica nō patit̄ diſpenſationem nec abꝛogationē ⁊c. ibidem.
Leges amoꝛis diuini. ſer. v. p totū
Lex nature dicit oia cōia. ſ. xxxij. ar. j. c. j.
Lex nature quō poſt lapſuꝫ fuerit reuocata ꝓpter tria. ſ. xxxij. ar. j. c. ij.
Lege natu e fundent̄ oīa iura ab ea q̄libet ius ſumit ſuū officiū. ſ. xxxviij. ar. iij. c iij.
Legis nature officium eſt ꝓhibere oīa vitia ⁊ peccata ibidem.
Lex impatoꝛis facit rem ꝓpriam. ſermo xxxij arti. j. c j.
Lege poſitiua iuſta ⁊ auctētica diſtincta ſunt dīa. ſer. xxxij. ar. j. c. iij.
Leges quomodo licitam faciunt apꝛopriati/ onem rerum ibidem.
Legem quid faciat autenticaꝫ. ſermone. xxxij arti. j. c. iij.

Mandatuꝫ charitatis potentia ⁊ ꝓvtute oia alia excedit. ſermo. pemiali. ar. iij. c. iij.

Magnū Magna scientia absq; charitate nō pdest ad salutem .sermo.i.ar.i.c.ii.
Malum duobus de causis ꝓmittit. sermone xxxviii.ar.iii.c.iii.
Maria virgo. vide Beatissima.
Maria magdalena. Magdalene amor ardē tissimus scz cōmutatus.inflāmatus. trāsfor matus.ser.xlvj.p totū.
Magdalene amor cōmutatus quo ad triplicem statum.ser.xlvj.ar.j.
Magdalene stat⁹ offēsiōis q̄ ad tria ibidē.c.j.
Magdalene peccatoꝝ magnitudo certitudo multitudo offensio ⁊ causa iductiua ad peccatū.ser.xlvj.ar.j.c.j.
Magdalene status ꝙuersionis ex triplici dei grā se ꝙuertētis ad peccatorem ⁊ triplici vnto atq; triplici vngento mystico .sermone gexlvj.ar.j.c.ij.
Magdalene stat⁹ satisfactiōis quo ad septē et quid fecerit eam plorare ⁊ cur ploret atq; ō triplici osculo.ser.xlvj.ar.j.c.iij.
Magdalene amor inflāmat⁹ ⁊ de septē flammis amoris q̄b⁹ ardebat. ꝟmo.xlvj.ar.ij
Magdalene amor insupabilis insepabilis in fatigabilis inuariabilis insatiabilis insocia bilis atq; inaccessibilis .sermone. xlvj.arti. ij.per.vij.c.
Magdalene amor transformatus ⁊ de cibo septuplici quo pascebatur in deserto.sermone xlvj.ar.iij.p.vij.c.
Magdalena inexplicabilez sentiebat dei suauitatē in ꝓtemplatiōe eleuata ibidē.c.j.
Magdalena gustare satagebat insatiabili auiditate dilectū ibidem.c.ij.
Magdalenaz amor tāta repleuerat saturitate q̄ trāsitoria abhorrebat. ꝟ.xlvj.ar.iij.c.iij.
Magdalene stupenda amoris ebrietas ibidē
Magdalene securitas in solitudine (c.iiij. ibidem.c.v.
Magdalena tranquillitate celesti ⁊ pace fruebatur.ser.xlvj.ar.iij.c.vj.
Magdalene nihileitas siue annihilatio in se ipa ibidem.c.vij.
Magdalene laus ⁊ hymni ō eadē ibidē i fine
Magdalene ḡdus.xij. diuini amoris.sermo. lxiij.p totum.
Mēs mētis i deū exultatio. ꝟ.lxiij.ar.iij.c.iij
Mercator atq; mercātia. Mercatores quomodo debent ei̅cere ancillam ⁊ filium eius sermo.xxxiij.in p̄n.
Mercatores triplices reipublice vtiles. ꝟmone.xxxiij.ar.ij.c.vj.
Mercatoꝝ siue artificū abusiones septē verbis ⁊ factis ibidem.c.vij.
Mercatoꝝ siue artificū abusiones ponderꝝ ⁊ mensuraꝝ ⁊c̄.septē ibidē.c.viij.
Mercatoꝝ siue artificū alie septez abusiones ibidem.c.ix.
Mercatoꝝ siue artificū malorū triplex studium.ser.xxxiij.in p̄n.
Mercator rem defectuosam ꝓ nō defectuosa vendere nō debet. ꝟ.xxxv.ar.iij.c.j.
Mercatori rem mixtaz ꝓ non mixta vendere non licet ibidē.c.ij.
Mercator rem coꝛruptam ꝓ nō coꝛrupta vendens peccat ibidem.c.iij.
Mercatori ac negociatori ne offendat tria sūt necessaria. ꝟ.xxxv.in p̄n.
Mercatio quando sit licita ⁊ de eius abusionibus.ser.xxxiij.
Mercantia triplici via potest esse licita. ꝟmone.xxxiij.ar.j.
Mercantia via nature ꝓpter triplicē vtilitatem p̄t esse licita ibidē.c.j.
Mercantia via scripture ꝓbatur licita.ser. xxxiij.ar.j.c.ij.
Mercātia via gratie an sit licita ibidem.c.iij.
Mercantia ex septē fit illicita scz ex circūstantia ꝓsone cause tp̄is loci ꝙsortij cōmunis dāni modi.ser.xxxij.ar.ij.ꝑ.vij.c.
Mercātie venales q̄to p̄cio estimari debent atq; ꝙductiua obsequia ⁊ q̄ta culpa sit vēdere res maculatas.ser.xxxv.
Mercātie valoꝝ siue p̄cium triplicit̄ inotescit cū multis obiectionib⁹. ꝟ.xxxv.ar.j.c.ij
Mercantia qualis esse debeat vt sit licita .sermo.xxxiij.ar.iij.
Mercātiaꝝ coꝛruptele. ꝟ.xxxiij.ar.ij.c.vj
Misericordia sentētiā iudicis suspēdit ad penitentiam reuocat offensas dimittit gratiaz offert.ser.xix.ar.j.ꝑ.iij.c.
Misericordiam dei fugat crudelitas criminosi.ser.xxxiij.in p̄n.
Misericordias quattuoꝛ poꝛrigit deꝰ peccatoꝛibus.ser.xix.ar.j.
Missa.misse veneratio audiēdi obligatio audiēdi mod⁹ atq; fruct⁹. ꝟmo.x.ar.iij.c.iij
Moꝛs moꝛtis triplex genus. ser.xix.in p̄n.
Moꝛtalis culpe infinite est malicie. sermo.xij
Moꝛtaliū peccatoꝝ culpe ꝑma (ar.j.c.j. nent cū penis ibidem.c.ij.
Motusterre ꝙtritiōez significat. ꝟmo.j.ar.iij
Mundus mūdi insensibilitas .ser- (c.iij. mone.lxiij.ar.ij.c.iij.
Mundanus timoꝛ.ser.iiij.ar.j.c.ij.
Mutatio mutationū triplex gradus .sermōe liiij.ar.ij ꝑ.j.p̄uci.c.j.
Mulier.mulieri q̄ttuoꝛ custodie sunt necessarie. ꝟ.xlvj.ar.j.c.j. vide Vanitas.
Mutuū q̄d sit ⁊ qñ homo obligat̄ dare grati ⁊ de triplici intentione que occurrere p̄t in mutui datione.ser.xxxvij.

Mutuū cōmodum ꝛ accōmodum differunt. Fmo.xxxvij.ar.i.c.i.

Mutuū qñ ꝺs obligat ꝓrio dare ḡtis ibidez

Mutuū dantī vel postulāti duo sūt (ar.ij. ꝓsideranda.ser.xxxvij.ar.ij.

Mutuū tenetur quis dare vltimam necessitatem patienti.sermo.xxxvij.ar.c.i.

Mutuū triplex restat ꝓsiderandū ibidem.

Mutuū quādo quis ex precepto tenet dare. sermo xxxvii.ar.ii.c.ii.

Mutuū ꝺbꝫ ꝺs tenet dare ibidē.c.iii.

Mutuū palliatū ꝛ vsurariū lucrū esse pōt in ꝓtractu locatiōis.ser.xxxix.ar.ii.c.ii.

Mutuū palliatū in ꝓtractu emptionis ꝛ cōmutationis pt eē vsura diligēter ꝓsiderādi sūt ꝫ ex casus.ser.xxxix.ar.ii.c.i.

Mutuū palliatū ꝛ vsurariū i ꝫctu societatis quō fiat cū suis dubijs.F.xxxix.ar.ii.c.iii.

Mutuū palliatū ꝛ vsurariū in ꝓtractu cōmissionis.ibidē.c.iiii.

Mutui ꝓtractꝰ qñ sit vsura ꝛ q̄re i contractu mutui nō licet sicut i locutione recipe aliqd vltra sortē.Fmo.xxxvii.ar.i.c.i.ꝛ ii.

Mutui pōt triplex esse intentio scz charitatis tepiditatis siue defectꝰ charitatis ꝛ cupiditatis.ser.xxxvii.ar.iii.p.iii.c.vide Cōtractus Vsura Mercātia.

Naturalis timor sermone.iiii.ar.i.c.ii.

Nyceni concilij acta impator a ꝓbat.ser.xxxviii.ar.iii.c.iii.

Nomē ihs glorioſū ꝛ septem eiꝰ dignitates et quō assiliatur duodecim fulgurātibꝰ radijs solis ac quō oñi statui ingerat gr̄az.F.xlix.

Nomen vnde ꝺr et nomen ihu quō interp̄tat Fm Hieronymū ꝛ quō soluat a peccatis ab inimicis liberet gr̄az ꝓferat atq; gl̄iaz largiatur necnō quō fuit p̄uoiatum ꝓphetatum ab angelo nunciatū a virgine reuelatum ab apostolis p̄dicatū ꝛ ab oībus veneratum ꝛ adoratum.Fmo.xlix.in p̄ncipio

Nomen ihu est refugiū penitentiuz contra triplex malum culpe vexillum p̄eliantiū contra malum pugne remedium infirmantium contra malum cōcupiscentie ꝛ est solatium patientiū contra malum pene.sermōe.xlix. arti.j.p.iiij.c.

Nomen ihu est honor credentiū splendor p̄dicantiū:meritū opantiū:ꝛ adiutoriū deficiētium.ser.xlix ar.ij p.iiij.c.

Nomen ihu est suspirium ꝛ memoratiuū meditantiū suffragium orantiū ꝛ postulantiū gustus ꝓtemplantiū ꝛ gloria triumphantiuz. Fmo.xlix.ar.iij.p.iiij.c.

Nomen ihu deuote meditañ. q̄ta dulcedine replcantur.ser.xlix.ar.iij.c.j.

Nomen ihu oleo compatur ibidem.

Nominis ihu quattuor radij quo ad incipiēs sermo.xlix.ar.j.

Nominis ihu quattuor radij quo ad ꝓficiēs. sermo.xlix.ar.ij.

Nominis ihu quattuor radij quo ad ꝓfectos. sermo.xlix.ar.iij.

Nominis ihu virtute vt quis aliquid impetret quattuor sunt necessaria.sermone.xlix. articu.j.c.iij.

Nominis ihu ꝟtute qui ad hoc affluunt misericordiā in omni aduersitate adipiscunt leticiam.Fmo.xlix.ar.j.c.iiij.

Nominis ihu ꝟtute p̄dicantes fructificant.sermo.xlix.ar.ij.c.ij.

Nominis ihu virtute tepescentes et spūaliter infirmi ad feruidam reducunt charitatem. Fmo.xlix.ar.ij.c.iiij.

Nominis ihu admiranda suauitas.sermone xlix.ar.iij.c j.

Nominis ihu imensa suauitas qua ꝓtemplatiui inebriant.Fmo.xlix.ar.iij.c.iij.

Nomie ihu quicq̄d debite petitur feliciter impetrat.Fmo.xlix.ar.iij.c.ij.

Nomine ihu glorificant beati in celo ꝛ nominis huiꝰ excellētia.Fmo.xlix.ar.iij.c.iiij.

Noticia siue scientia rerum quadruplex.Fmone.ij.ar.j.c.ij.

Negociatio vide Mercator Contractus Vsura Mutuū Cambiū ꝛc.

Negocia q̄ sint que vir sine peccato fieri p̄t. sermo.xxxiij.ar.j c.iij.

Obediētia prompta inflāmati affectꝰ.Fmone.iiij.ar. j.c.vj.

Obligatio triplex necessaria ad salutem.Fmone.xxiij.in p̄n.

Oblocutio vide Detractio.

Offensio hominis patet in quinq;.sermone.ij arti ij c.j.

Opera bona a deo remunerant ꝛ merent plures gratias ꝛ quomodo remunerant facta in mortali peccato vbi habes.xij.vtilitates bonas.Fmone.lxiiij.in p̄n.

Opera bona in mortali facta elōgat a criminibus habilitant ad ꝟtuosa ꝓtinuant bona ꝛ sūt satisfactiua.Fmo.lxiij.ar.j.p.iiij.c.

Opera bona in mortali facta tempus in bono occupant cuz bonis associant penā minuūt tempoalē ꝛ tempalia bona augmentāt ibidem.ar.ij.p.iiij.c.

Opera bona in mortali facta adiutoriū contra diabolum prestant penas purgatoriij alleuiāt;misericordiāꝫ dei excitant ꝛ si saluant

Sequũt gñaz. Fmo. lxiiij. ar. iij. p. iiij. c.
Operari bene vel bona q̃tũcũq; sit peccator desistere nõ debet ibidẽ in fine.
Opez hũanoz tria sũt genera. F. xxxiij. i pn.
Operationẽ ꝓtinuã bonoz opez p̃cipit deus Fmo. lxvij. arti. j. c. iij.
Operationẽ bonoz opez ad ꝓtinuandaz tria deseruiũt genera exemploz ibidez.
Oratio meritoria est q̃ ad iustos et impetratiua q̃ ad malos oẽs aũt orare debẽt p gratia dilectionis. sermo j. ar. ij. c. j.
Oratio pli p meritũ xpi p̃sentat nec oratio ecclesie repellitur. Sed oratio virginis marie alijs ẽ p̃cellẽtioz Fmo. j. ar. ij. c. ij.
Orationes nre fiunt deo acceptabiles p meritum xpi ⁊ orationib⁹ etiã deuoti gñaz merẽtur optatã. Fmone. j. ar. ij. c. iij.
Origo charitatis. Fmo. j. in pn.

Patientia ppter tria ẽ necessaria. ser. lxvij ar. j. c. ij.
Patientiã p̃cepit deus ibidem.
Parcialitas guelfoz ⁊ gebelinoz. F. xxv. i pn
Parcialitatib⁹ diuisionib⁹ sectis ⁊c. adherentes peccãt mortaliter. Fmo. xxv. p totum.
Parcialitas charitati dei tripliciter aduersat Fmo. xxv. ar. j. c. j.
Parcialitas etiam charitati xpi aduersat tripliciter ibidem. c. iij.
Parcialitati cuicunq; male ꝓsentire mortale ẽ sermo. xxv. ar. j.
Parcialitati corde cõsentire est contra christũ ibidem. c. ij.
Parcialem se dicere mortaliter peccat. Fmo. xxv. ar. ij. c. j. ⁊. ij.
Parcialitatẽ q̃ta seq̃t tribulatio ibidem. c. iij
Parcialẽ ope se ostẽdẽs mortaliter peccat ibidẽ
Parciales corde quibus assimilamur triplex cõsideratio. Fmo. xxvj. ar. j.
Parciales equis assimilantur ibidem. c. j.
Parciales a q̃b⁹ regãt. F. xxvj. ar. j. c. ij.
Parciales quibus se inuicem verbis diffamatorijs ⁊ blasphemis lacerant ⁊ vituperant. sermo. xxvj. ar. ij. c. iij.
Parciales q̃b⁹ nocent ⁊ q̃bus ꝑsint corde ore ⁊ ope. ser. xxvj. ar. iij. c. j. ij. ⁊. iij.
Parcialitatis mystica reuelatio. ser. xxvj.
Parcialitatẽ supior tot ẽ demonijs plenus q̃t malox autor ẽ ⁊ patrator. F. xxvj. ar. j. c. ij.
Parcialitatis scel⁹ q̃re ex patrijs eradicari nõ põt ibidem. c. iij.
Parcialitatũ odiosa ⁊ scãdalosa verba. Fmo. xxxvj. ar. c. j.
Parcialitatũ vana ⁊ iflãmata ẏba ibidẽ. c. ij.
Parentes de parentũ honore ⁊ quare filij sũt mali ⁊ inobediẽtes ac de remunerationib⁹ atq; flagellationib⁹ bonoz ⁊ malox. Fmo. xvij. ar. j. p. vij. c.
Parcere inimicis debet hõ ꝓpter diuinã obediẽtiã. sermo. l. ar. j. c. j.
Parcere inimicis ⁊ non se vindicare est deus honore ibidẽ. c. ij.
Parcere debet q̃s inimicis ꝓpter diuinaz honorificentiã complacentiã iusticiã. sermone l. arti. j. c. ij. iij. ⁊. iiij.
Parcere inimicis iusticia diuinit⁹ a natura insita nos cogit. ser. l. ar. j. c. iij.
Parcere debet q̃s inimicis ꝓpter ꝓpriã vtilitatẽ magnã honestatẽ magnanimitatẽ ⁊ ꝓpter excessiuã charitatẽ. F. l. ar. ij. p. iiij. c.
Parcere inimicis siue iniuriatib⁹ magnanimitatis ẽ actus. ser. l. ar. ij. c. iij.
Parcere inimicis ex ardẽtissima charitate p̃cedit ibidem. c. iiij.
Parcere inimicis ⁊ eos diligere maioris meriti est q̃ diligere amicos ibidem.
Parcere inimicis debet quis ꝓpt̃ dilectionez ꝓximi ad ꝟ eñ inducit vnio nature ꝓsideratio malignitatis genere bonitas miscõie ⁊ vtilitas exemplaritatis bone. F. l. ar. iij. p. iiij. c.
Parcere inimicis debet q̃s ꝓpter plura mala q̃ ex iniurijs ⁊ dissẽtioib⁹ oriunt ⁊ sequũt sermo. l. ar. iij. c. ij.
Parcere inimicis vt q̃s facili⁹ valeat xpm spe culetur in cruce. ser. l. ar. iij. c. iiij.
Parcere noluit vetula q̃daz vide notabile exemplum ibidem.
Parcẽtes inimicis deo tanq̃ veri filij conformantur. sermo. l. ar. j. c iij.
Parcere inimicis ⁊ de remissiõe iniuriaruz ac de pace ⁊ ꝓcordia inimicox. ser. l. p totũ
Passio xpi mẽtalis incõphẽsibilis ẽ q̃ patz p xij. duplicatas rõnes nec vnq̃ fuit moz tãte hũilitatis ⁊ ꝓfusiõis sicut moz xpi q̃ patz p. xxviij. rõnes. ser. lvj. p totum.
Passio xpi mẽtalis q̃d sit incõp hẽsibilis patet xij. rõnib⁹ ⁊ illã incõphensibilitatẽ tria causabant in rõnali creatura. sermone. lvj ꝑma pte ꝑncipali.
Passionis siue crucis xpi incõphẽsibilis fuit rõne offensiõis rõne ignorationis ⁊ rõne recessionis. ser. lvj. j p. ꝑn. ar. j. p. iij. c.
Passiõis siue crucis xpi incomphẽsibilis fuit etiã rõne reuerberatiõis rõne cõpassiõis et rõne incisionis. ser. lvj. p j. ar. ij. p. iij. c.
Passiõis siue crucis xpi insup incõphensibilitas fuit rõne deformatiõis rõne fornicatõis ⁊ rõne ꝓtritiõis. F. lvj. p. j. ar. iij. p. iij. c.
Passionis ⁊ crucis xpi incõphensibilitas fuit rõne ꝑuationis rõne obligationis ⁊ rõne abbreuiatiõis. ser. lvj. p. j. ar. iij. p. iij. c.
Passiõis xpi excessiua humilitas atq; ꝓfusio.

Tabula

ser.lvſ.p.ij.ꝑncipali.

Paſſiõis xp̃i ⁊ mortis magnitudo obꝓbrij reſpectu cauſe efficiẽtis ſeptẽ demõſtrãt rationib⁹.ſer.lvi.p.ij.ar.i.p.vij.c.

Paſſiõis ⁊ mortis xp̃i obꝓbrij magnitudo reſpectu cauſe materialis ſeptẽ demõſtrant rõnib⁹.ſer.lvi.p.ij.ar.ij.p.vij.c.

Paſſiõis ⁊ mort xp̃i obꝓbrij magnitudo reſpectu cauſe formalis ſeptẽ etiã rõnibus demõſtrant.ſer.lvi.p.ij.ar.iij.p.vij.c.

Paſſionis a mortis magnitudo obꝓbrij reſpectu cauſe finalis ſeptez aliꝑs demõſtrant rõnib⁹.ſer.lvi.p.ij.ar.iiij.p.vij.c.

Paſſiõis ſiue crucis xp̃i tãꝯ ligni vite.xij. admirãdi fructus.ſmo.lvi.p.iij.ꝑn.p.iiij.arꝯ.c.

Paſſiõis ſiue crucis xp̃i due ſequẽtie vl̃ hymni ibidem in fine.

Paſſus cur ſit tot ⁊ tanta ſuplicia q̃ verbo poterat oia efficere.ſer.lvi.in ꝑn.

Patria patriaꝯ flagellatiões ſiue extermiationes ſeptẽ fiãt ⁊ vñ ſit.ſer.xviij.p totũ

Pax mẽtalis.ſex.lxiij.ar.iij.c.iiij.

Pax ⁊ ꝯcordia.ſmo.l. vide etiã Parcere

Peccatũ ſodomie ⁊ gomorreoꝯ ſiue ꝝ naturam ⁊ ei⁹ reꝓbo ſenſu.ſer.xv.p totũ.

Peccati ꝝ naturã triplex corruptibile.ſermo.xv.ar.j p.iij.c.

Peccatũ ꝓtra naturaz facit inſanire in ſcelere.ſmone.xv.ar.i.c.i.

Peccati ꝓtra naturã punitio myſtica.ſermõe xv.arti.j.c.iij.

Peccati naturã abominabilis furia malicia ⁊ induratio.ſer.xv.ar.ij.p.iij.c.

Peccati ꝓtra naturã obſtinatiõis ⁊ reꝓbationis triplex ſignũ.ſer.xv.ar.iij.

Peccati ꝓtra naturã malicioſa ꝑtinacia ⁊ finalis in pnia.ſer.xv.ar.iij.c.i.⁊.ij.

Peccãtes ꝓtra naturã qñ ſit diffidendũ de corum ſalute ibidẽ.c.iij.

Peccata tria ꝑncipalia charitatem dei ⁊ ꝓximi extinguẽtia .ſ.ſuꝑbia luxuria ⁊ auaricia q̃bus nunc totus infectus eſt mũdus.ſmo.xviij.in ꝑn.⁊ p totum

Peccata que ex ſuperbia oriunt q̃bus patrie ⁊ regna ac regnãtes puniũt blaſphemia diuinatio ambicio ⁊ parcialitas.ſermo.xviij.ar.i.p.iiij.c.

Peccata que ex luxuria oriunt quibus patrie regna ⁊ regnañ. puniunt ſunt ſodomia luxurioſa vita inſipiẽ.⁊ iniuſticia.ſer.xviij.ar.ij.p.iiij.c.

Peccata q̃ oriunt ex auaricia q̃bꝫ patrie regna ⁊ regnañ.puniũt ſunt ſimoniaꝯ ⁊ conſſionũ abominatio rapinaꝯ multiplicatio pauperum oꝓſſio.⁊ diuinoꝯ bñficioꝯ ingratitudo.ſer.xviij.ar.iij.p.iiij.c.

Pena penarum inferni acerbitas ⁊ multiplex diuerſitas.ſer.xi.ar.iij.c.iij.

Pene inferni q̃ ſint eẽne patz ex.xij.efficaciſſimis rõnib⁹.ſer.xij.p totũ.vide Infernus.

Perfectio ꝑfectiones q̃ ſint hois incipiẽtis q̃ ꝑficientis ⁊ q̃ ꝑfecti.ſer.lx.p totum

Perfectiõis triplex dꝛia.ſer.lxi.ar.iij.

Perfectionis euãgelice tres ſunt partes ibidẽ per.iij.c.

Perſeuerantia charitatis ex tribus inducitur ſer.lxvij.in ꝑn.

Perſeuerantia ꝑducit hominẽ ad triũphum.ſer.lxvij.ar.ij.c.ij.

Perſeuerãtie deſcriptio figuratio cõmẽdatio exhortatio ⁊ an ſit in ꝓcepto necnõ eius exempla.ſer.lxvij.ar.ij.ar.ij.

Perſeuerantis gratie effectus eſt victoria ibidem.c.iij.

Perſeueranter fugere debemus mala delectari in bono ibidem.

Perſeuerãtie corona cuz duodecim lapidib⁹ ꝓciosis.ſer.lxvij.ar.iij.p totum.

Planeta planetarũ ⁊ orbium inouatio.ſmo.xi.ar.iii.c.ii.

Populus oñis orare debet ꝓ gratia dilectionis.ſer.i.ar.ii.c.i.

Predicatio euãgelij.ſ.pemtali.ar.iii.c.iii.

Predicãdi modus q̃s ſit vtilioꝛ ibidẽ.

Predicatoꝛ q̃bꝫ vti debet ad ꝙuertẽdũ hoies

Preceptũ p̃cipit deus aſſe fide- (ſer.i.ar.iii. li ꝓfidentiã patientiã ⁊ oꝓationem ꝓtinuaz ſer.lxvij.arti.i.p totũ.

Preceptũ triplex de inimicis.ſ.l.ar.l i.c.i.

Preſcriptio p̃ſcriptionis diffinitio.ſer.xxxii.arti.ii.c i.

Preſcribẽs mala fide ſur dici poteſt ⁊ raptoꝛ ibidem.c.iii.vide Rerũ p̃ſcriptio Cõtractus Vſura Mutuũ.

Principes principum regimẽ q̃ta iuſticia fulgere debet in populoꝛũ rectoꝛes ac q̃nte impietatis ſit celeſtes ⁊ impios dimitteret impunitos.ſermo.xvi.

Principes regendi poteſtatẽ acq̃rere debẽt ꝑ humilitatẽ.ſer.xvi.ar.i.c.i.

Princeps ſine vigoꝛe iuſticie bene dñari non põt.ſer.xvi.ar.i.c.ii.

Princeps vt bñ gubernet ſubditos pietate ac ſeueritate fulgẽ debet.ſ.xvi.ar.i.c.iii.

Princeps q̃to fauoꝛe augmẽtare debet obſeruantiã regularem.ſ.xvi.ar.ii.c.ii.

Princeps refrenare debet iniq̃ ibidez.c.iii.

Principi ſiue regenti neceſſaria ẽ iuſticie diſciplina triplici rõne.ſer.xvi.in ꝑn.

Principi neceſſaria eſt iuſticia vigoꝛoſa.ſmone.xvi.ar.i.

Tabula

Principi siue regenti necessaria ē iusticia amorosa. Fmo. xvj. ar. ij.

Principis ignorantia z negligētia periculosa sūt. Fmo. xvj. ar. iij.

Principes q̄ reuerentiā exhibere debēt diuinis z sacris. Fmo. xvj. ar. ij. c. j.

Principandi iusticiā; duodecim genera impiorū corrumpūt. ser. xvj. ar. iij. p. ij. c.

Prouidētia dei admirāda q̄ p angelos sctos regit gubernat z regit humanū gen⁹ vt resistere possit inclinatiōib⁹ celestiū planetarū z suggestionib⁹ demonū Fmo. viij. p totuz

Purgatorium q̄ sit rōne mu'tiplici stabilitur

Purgatoriū eē pbatur rōne culpe (ser. lxv

ratione penitentie ratione diuine glorie. sermo. lxv. ar. j. p totū.

Purgatoriū fore pbaf firma aucte triplici lege. Fmo lxv. ar. ij. p totū.

Purgatoriū esse pbaf clarius expicntia vt p testimonia aparitionū rediuiuoz z icredu loz. Fmo. lxv. ar. iij p totū.

Purgatorij status z vtilitas triplex. Fmo lvj

Purgatorij status penalitatis (in pn. Fmo. lvj. ar. j.

Purgatorij loc⁹ multiplex. F. lvj. ar j. c. j.

Purgatorij subiectū q. s. vadāt illic ibidē c. ij

Purgatorij supplicium quadruplex. sermone lxvj. ar. j c iij.

Purgatorij stat⁹ iocūditatis. F. lxvj ar. ij.

Purgatorij stat⁹ pietatis siue necessitatis. sermo. lxvj. ar. iij.

Purgandoz gaudiū. Fmo. lxvi. ar. ij.

Purgandoz causalitas gaudij ibidē. c. j.

Purgādoz gaudij q̄dditas q̄titas z q̄ttuor eoz gaudia, F. lxvj. ar. ij. c. ij. z iij.

Purganda animaz q̄ttuor genera suffragiorum. Fmo. lxvj. ar. iij. c. j.

Purgandis animab⁹ q̄ suffragia sint magis grata vel amplius eis pſint z a q̄bus magis sint grata. Fmo lxvj. ar. iij. c. ij. z. iij.

Recognitio. Reconciliatio triplex. F. lvij. j. c. iij.

Redditus p̄diales an liceat emere ad vitaz z multis alijs medijs reddituū. vide Contractus.

Regratiatio multiplex z regeneratio inflāmati affectus duplex. Fmo. iiij. ar. j. c. iiij.

Regalia dei. Fmone. l ar. j. c ij.

Regna dei generalia sunt tria. sermone. viij. arti. j. c j.

Regni celoz inouatio. Fmo. xj ar. iij. c. iij.

Regimen. vide Principes

Religio regilionis status altitudo z meritum z plura notabilia de religione etiā p modū dialogi. ser. xxiij. p totum.

Religionis meriti magnitudo z commendatio duodecim ostenditur rationibus ibidez arti. j.

Religionis magnitudo meriti est ex vouentis liberalitate largitate z stabilitate. sermone xxiij. ar. j. p. iij. c.

Religionis duodecim fructus ibidem.

Religionis status multiplex esse debet discretio. Fmo. xxiij. ar. ij.

Religionis discretio obseruanda est circa ingredieñ. recipieñ. dubietates. Fmone. xxiij ar. ij. p tria capla.

Religionem ingredi volentes quattuor aptitudinis signa cōsiderare debēt. Fmo. xxiij. arti. ij. c. j.

Religionem recipere volentes vel alios inducere quattuor considerare debent. sermone xxiij. ar. c. ij.

Religionem ingredi volentes ab alijs sepe retrahuntur propter irrationabiles dubietates ibidem. c. iij.

Religionis oppositio siue p̄tradictio que a varijs varia patit. Fmo. xxiij. ar. iij.

Religionis status per viginti argumēta valde notabilia impugnatur per moduz dialogi inter discipulum z magistrū. sermo. xxiij ar. iij. p totum.

Religio dicit baptisma scdm q̄ omne purgabile tollit. Fmo. lxvj. ar. j. c. ij.

Restitutio restituere quis non tenetur rem p̄scriptam vt patet triplici ratione. sermone xxxij. ar. ij c. iij.

Remissio iniuriaz. vide Parcere.

Res rerū cōmunitas. vide Jus Lex

Rerum translatio fit auctoritate publica. ser. xxxij. ar. ij.

Rerum translatio iusta duplex z regule generales quando scilicet sit iusta vel iniusta. sermone. xxxij. ar. ij.

Rerum trāslatio auctoritate p̄uata dupliciter fieri pōt. ser. xxxij. ar. iij.

Rerū trāslataz regula cōmunis ibidē.

Rerum p̄scriptio auctoritatez habet a quolibet iure z est licita triplici ratione. Fmone xxxij. ar. ij. c. j.

Rerum permutatio iusta vel iniusta. Fmone xxxij. ar. iij. c. iij.

Sacramentū eucharistie imprimit in anima memoriam passionis christi z ideo relucet admirabilis potētia sapiētia et clemētia ei⁹ de multisq̄ eius mirabilibus z vtilitatib⁹. ser. liij. p totum.

Sacramentū eucharistie q̄bus figuris fuit p̄figuratū. Fmo. liij. in pn.

Tabula

Sacramentum eucharistie memorabile est dilectionis christi ⁊ passiōis eius acerbissime necnō ⁊ memorabile nostre saluationis. sermone. liiij. ar. i. p. iij. c.

Sacramētū eucharistie q̄druplicem habet cōsiderationē. sermo. liiij. in p̄ncipio.

Sacramentū eucharistie restauratiuū est ymaginis trinitatis que est anima q̄tum ad oēs eius potentias. scz memoriā intelligentiā et voluntatem ibidem.

Sacramētū eucharistie est memorie memoriale. sermo. liiij. ar. i.

Sacramentū eucharistie est admirabile in cō/secratione quo ad cōuersionē mirabili⁹ quo ad extensionem sed mirabilissimū quo ad locationē. sermone. liiij. arti. ij. p̄ma parte articuli p tria capitula.

Sacramētū eucharistie est admirabile in q̄tū in eo relucet potentia dei. sermone. liiij. arti. ij. pte p̄ma eiusdē articuli.

Sacramētū eucharistie ē admirabile in q̄tum relucet i eo sapiētia q̄ ad institutionē ei⁹. sermone. liiij. ar. ij. pte. ij. eiusdē articuli.

Sacramentū eucharistie datum est homini in cibum triplici rōne ibidem. c. i.

Sacramētū eucharistie dat velatū triplici de causa. ffmo. liiij. arti. ij. pte. ij. articuli. c. ij.

Sacramentū eucharistie datur occultatū p⁹ pter tria ibidem. c. iij.

Sacramentuz euchar. stie est admirabile in p⁹ceptione quia ibi ap̄aret admiranda dei clementia simul ⁊ iusticia quo ad tria. ffmone liiij. ar. ij. in p. iij. articuli.

Sacramentū eucharistie p̄tinet magnitudinē dati ⁊ relucet in eo largitas dei q̄ sua suos ⁊ seip̄m largit nobis ibidē ca. j.

Sacramētū eucharistie i quo ap̄aret largitas ⁊ benignitas saluatoris q̄tū ad magnitudinem dantis vbi etiā triplex p̄sideraī ocul⁹. ffmone. liiij. ar. ij. pte. iij. arti. c. ij

Sacramētū eucharistie in q̄ ap̄aret miserabiliter senera dei iusticia q̄tū ad ingratitudi/nem recipiētis quo ad tria genera hominū ibidem. c. iij.

Sacramentū eucharistie delectabile est voluptati. ser. liiij. ar. iij.

Sacramentū eucharistie est suauissima esca ⁊ delectabilis liberans triplici malo p̄ficiēs i bono ⁊ p̄ficit i optimo. ff. liiij. ar. iij. p. iij. c.

Sacramentū eucharistie varie a diuersis bonis ⁊ malis sumitur ⁊ de triplici eius sūptione ac de effectibus ⁊ fructib⁹ eiusdez. ffmone. lv. in p̄n.

Sacramētū eucharistie tria genera hominuz male sumūt ⁊ quō ad sumēdū illud sacramētaliter q̄ttuor req̄runt. ffmo. lv. ar. j.

Sacramētū eucharistie sumētes cū mala voluntate tria mala incurrūt ⁊ q̄re illō dare voluerit inde ratio ē multiplex. ffmo. lv. ar. i. c. i.

Sacramētū eucharistie sumētes hypocrite et sil'ati tria mala incurrūt ibidē. c. ij.

Sacramentū eucharistie p̄sūptuosi ⁊ sceleratisumētes tria mala p̄sequunt. ff. lv. ar. i. c. iij

Sacramētū eucharistie quādo sit dandū amētibus vel demoniacis aut mente alienatis. sermo. lv. ar. iij. c. i.

Sacramentū eucharistie sumere spūaliter tñ q̄ttuor requirunt ⁊ talium sic sumētiū tres sunt gradus: ⁊ tales p̄siderare debēt gustū in quo tria p̄currunt ac triplex sequitur eos fructus. ser. lv. ar. ij. p. iij. c.

Sacramentuz eucharistie quidam non valent sumere ibi notabile exempluz. sermone. lv. arti. c. i. in fine.

Sacramentū eucharistie volentib⁹ sacramentaliter ⁊ spūaliter sumere tria sūt necessaria. ffmo. lv. ar. iij.

Sacramentū eucharistie sumere volens quo/modo ⁊ qualiter se p̄parare debet ⁊ que sint necessaria scz vt sit corde cōtritus ore confessus ⁊ p̄primo reconciliat⁹. ser. lxvij. ar. i. per tria capitula.

Sacramētū eucharistie sumere digne volens debet habere triplicē plenā fidē p̄sciētie puritatē ⁊ corpis mūdiciā ac deuotā orationē sermo. lxvij. ar. ij p tria capl'a.

Sacramentum eucharistie digne volēs sumere debet cōsiderare mystice ritum cultum et gustum agni paschalis. sermone. lxiij. arti. iij. per tria capitula.

Sacramētū eucharistie institutio formatio et susceptio. ffmo. liiij. ar. i. c. ij.

Sacramenti eucharistie miracula q̄ttuor quo ad ei⁹ extensionē. sermone. liiij. ar. ij. pte p̄ma articuli. c. ij. Similiter q̄ttuor quo ad localitatē. ibidem. c. iij.

Sacramēti eucharistie fructus triplex ⁊ eius p̄pheta ac q⁹ non semp suas habeat efficacias etiā in iustis atq⁹ q⁹ sit verissimū corpus ffmo. liiij. ar. iij. c. iij.

Sacramenti eucharistie digna sumptio peccata tripliciter destruit bona spūalia augmentat quo ad tria ⁊ est perfecta vnio cum christo sub triplici similitudine. sermone. lv. ar. iij p tria capitula.

Sacramēti eucharistie dictamē pulcherrimū sermone. liiij. in fine.

Sabbatum de sanctificatiōe ei⁹ ⁊ quid sit sabbatum seu dñica dies atq⁹ a q̄bus q̄s cessare vel in q̄bus occupare se debet in die festo sermo. x. p totum.

Sabbato siue dñica vel festo que sint medita-

Tabula

da vel ꝓsideranda .ser.x.ar.j.c.j.
Sabbatū q̄re in dñicaz ē mutatū ibidem.c.ij.
Sabbati vel dñice duodecim ꝓuilegia ibidez
Sabbato siue dñice cur alia festa sint addita. sermo.x.ar.j c.iij.
Sabbato et dieb⁹ festiuis est a peccatis absti/nendū ꝛ a quib⁹. ser.x.ar.ij.c.j.
Sabbato siue festiuis dieb⁹ que opa fortune ꝛ nature sint licita vl̄ ꝓhibita.Fmo.x.ar.ij.c. ij ꝛ iij.
Sabbato ꝛ diebus festiuis quomodo popul⁹ debet ad ecclesiam cōuenire oratioⁿi intēde re officio interesse ꝛ etiam mentaliter orare. ser.x.ar.iij.c.j.
Sabbato ꝛ festiuis dieb⁹ q̄re insistenduz sit p dicationi aut ꝝbo dei ac quibus deuotioni bus sit insistēdū. ser.x.ar.iij.c.ij.ꝛ iij.
Saluandus saluandoꝝ paucitas .sermone xxiij.ar iij.
Samaritana de eius ꝙuersione.ser.xxxj.
Scala peccatoꝝ p quā in celū ascēd.r vel pec catores ascēdere possunt.ser.lxiij.
Scelera duodecim ꝓpter q̄ deus populos cō munitates regna atq; regētes iudicat exter/minat atq; flagellat.ser.xviij.
Scientia magna absq; charitate non ꝓdest ad salutem.sermo.ij.ar.j.ꝛ ij.
Scientia siue noticia rerum quadruplex ꝛ om nis illa sciētia siue noticia nihil est absq; cha ritate.sermo.ij.ar.j.c.ij.
Secta vide Parcialitas.
Seruus seruilis timor.ser.iiij.ar.j.c.ij.
Signa q̄ populis flagella ꝛ iudicia dei sūt p pinqua ser.xix.ar.iij c.iij.
Silentiū rationale.ser.lxiij.ar ij.c.j.
Syndercsis quomodo quandoq; impeditur. sermo ij.ar.j.c iij.
Spes triplex ꝛ quando dicitur mala.sermone lvij.arti.j.c.j.
Spiritus ad deum subiectione.sermone.lxij. arti.iij c.iij.
Status hominis siue humane nature duplex sermo xxxij.ar.j.c ij.
Status innouati hois siue pegrini.F.
Stabilitas hominez perducit ad triumphum generat in eo firmū ꝓposituz ꝛ ꝙsiderare fa/cit expimentum atq; adiuuamentū.sermo. lxvij.ar.ij.c.j.
Suffragia vide Purgatoriū.
Supliciū de supplicijs damnatoꝝ ꝛ infernali libus vide ser.xj.ser.xij.ser.xxij.
Suplicia eterna vide Infern⁹ Damnatus

Temptatio. Tē
ptare deū q̄d sit.F.xiij.in ꝑn.
Temptationū victoria.sermo.lxiij arti.ij.c.iiij.
Tēpus triplex peccatoris.F.xix.in ꝑncipio.
Tēpus emēdatiōis expectate.ser.xix.ar.j.
Tēpus punitiōis ꝓparate.ser.xix.ar.ij.
Tempus offensionis consumate.sermone.xix arti.iij.
Timor multiplex.ser.iiij.ar.j.c.ij.
Timor naturalis.
Timor humanus.
Timor mundanus. Ibidem.
Timor seruilis.
Timor initialis.
Tior filialꝫ triplex sepatiōis offensiōis reuerētialꝫ F.4.ar j.c.ij
Timor triplex inducens ad discussionē consci- entie.sermo.lvij.ar.j c.j.
Timor mala dicitur ibidem.
Tormentū.Tormentoꝝ siue penarū inferna liū eternitas.ser.xxij.ar.iij.
Tormēta sempiterna q̄ peccauit ꝛ euadit sapi⁹ ens ꝛ pauens dicit ibidē.c.ij.
Tormenta eterna obseruatores ꝓceptoꝝ dei euadunt.sermone.xxij.ar.iij.c.iij. vide Infernus Damnatus.
Translatio rerum. vide Res.
Thuribulum aureum quid significet. Fmone j.ar.j.c.iij.
Thuribulum quomodo formam cordis ostē/dit ibidem.

Vanitas celesti
bus aduersat ꝓpter septē ei⁹ inui/ gates.sermo.xlvii.ar.iij.c.i.
Vanitas septēpliciter est nociua ꝓprio subiecto ibidem.c.ij.
Vanitates mūdane similitudo que mulierib⁹ regnat.sermo.xlvii.in ꝑn.
Vanitatis mūdane naturalis similitudo.ser. xlvii.ar i.c.j.
Vanitatis malignitates sedecim. Fmo.xlvii. arti.ij.p iiij c.
Vanitatis mundane atq; vanaruz mulierum imago figuralis sermo. xlvii.ar.ij.
Vane mulieres locustis assimilanꝫ. sermone xlvii.ar.i.c.i.ꝛ ij.
Vanitatum origo.ser.xlvii.ar.i.
Vanitatum terminus crimialis.Fmone.xlvii arti.iij.
Vanitates tripliciter corrigunꝫ.Fmone.xlvij arti.iij.c.iij.
Vendicio licita vel illicita Fmone.xxxiiij.vi- de Contractus Mercantia.
Verbum dei cur non sit in ꝓcepto sicut audiē- tia misse.sermo.x.ar.iij.c.ij.
Verbum dei dat ꝙuulis intelligētiā ꝛ reddit

Tabula

alaz decorã. sermo. lx. ar. i. c. iij. ꝛ. iiij.
Verbũ dei animas viuificat ꝛ ẽ cibus anime. ser. ix. ar. ij. c. i. ꝛ. ij.
Verbũ dei corda dura ad ꝓtritiõez pducit ꝛ i adũsitate defendit. ser. ix. arti. iij. c. i. ꝛ. ij.
Verbum dei animã ad gloziam pducit. sermone. lx. ar. iij. c. iiij.
Verbum dei diuersi diuersimode seminãt siue ꝓdicãt. ser. lx. ar. iij. c. ij.
Verbum dei admirandas habet ỽtutes vtilitates ꝛ fructus. ser. ix. p totũ.
Verbi dei fructus ꝑm diuersitatem statuũ. sermone. lx. ar. iij. c. iij.
Verbi dei triplex effect⁹ ꝛ cõpatio ei⁹ ad missã ac quare necessario sit audiẽdũ. sermo. x. ar. iij. c. ij.
Verbo dei mens irradiatur ỽtutes ꝛ vitia cognoscunt. ser. ix. ar. i. c. i. ꝛ. ij.
Verbo dei anima consolatur ꝛ inebriatur. ser. ix. ar. ij. c. iij. ꝛ. iiij.
Veritas triplex penax infernaliũ ꝑ. xxij. ar. i.
Veritatis necessarie ignorantia res est periculosissima. ser. xl vij. in ꝑn.
Victoria in tribus cõsistit ꝛ est effectus pseuerantis gratie atq; pducit hominẽ ad triumphum. ser. lxvij. ar. ij. c. iij.
Virgo maria. ꝑmo lj. vide Beatissima maria
Virginitatis laus ꝛ duodecim puelle mystice beatissime ỽginis marie. sermone. xl viij. ar. ij. ꝑ totum.
Virginitatis duodecim ꝓconie siue ꝓuilegia ꝛ q; triplex ẽ virginitas. ser. xl viij. ar. i.
Virginitatis status gratie cõformãtis. sermone. xl viij. ar. ij.
Virginitatis status glorie premiantis. sermone. xl viij. ar. iij.
Virginũ marie deuotarũ status triplex. ꝑmo/ ne. xl viij. in ꝑn.
Virginum beatitudo ꝛ aureole. ꝑ. xliij. ar. iij.
Virginitas prefertur matrimonio. ser. xl viij. ar. i. ꝑ. iij. c.
Virtus siue virtutes naturales dicũt q; a natura ipa sunt. sermo. pemiali. ar. i. c. i.
Virtutũ naturaliũ pfectio q̃ sit ibidẽ. ar. ij. c. i.
Virtutes naturales initiũ sunt ꝛ fundamẽtuz pfectionis ibidez.
Virtutes ꝓsuetudinales que dicunt. sermone pemiali. ar. i. c. ij.
Virtutuz ꝓsuetudinaliũ pfectio in quo consistat ibidem. ar ij. c. ij.
Virtutes ꝓsuetudinales magnũ pstãt auxiliũ nec tñ sunt naturalib⁹ adequãde ꝛ pauce sũt numero. sermone pemiali. ar. ij. c. ij
Virtutes theologice siue diuinales q̃ sint. ser. pemiali. ar. i. c. iij.
Virtutũ theologicarũ siue diuinaliũ pfectio i quo ꝓsistat ibidem. ar. ij. c. iij.
Virtutes theologice sunt de perfectione legis euangelice ibidem.
Virtutes habentes theologicas alie non sunt necessarie ibidem.
Virtũ differẽtia. ser. pemiali. ar. ij.
Virtutuz ꝓsumatio est charitas. sermo. pemiali. ar. iij. c. i.
Visio visionis ꝛ cognitionis ꝫ ꝛ in patria differentia. ser. ij. ar. iij. c. ij.
Vita iusta ꝛ eius excellentia in quo ꝓsistant ꝛ q; vita iusta non pdest ad salutẽ sine charitate. ser. ij. ar. i. c. iij.
Vite actiue stat⁹ septuplex. ser. lx. ar. i. c. i.
Vita triplex scilicet actiua ꝓtemplatiua ꝛ mixta ibidem. c. ij.
Vita iusta dicitur que in finẽ pseuerat. sermo. lx. ar. i. c. iij.
Vsura an sit licita cum obiectionib⁹ ꝛ solutionibus eax. ser. xxxvi.
Vsura in q̃ ꝓtractu cõmittit. ser. xxxvij.
Vsura quomodo in contractu mutui cõmittatur. ser. xxxvi. ar. ij. c. i.
Vsura in quibus rebus committatur ibidem capitulo. ij.
Vsura cõmittit solum in his q̃ ꝓsistunt in numero pondere et mensura. sermone. xxxvi. arti. ij. c. iij.
Vsura de impestitis venetorum ianuensium locis monte florentinox ꝛ consimiliũ ciuitatum. ser. xlj. p totũ.
Vsura cũ sit recipe aliq̃d vltra sortẽ ꝓsideranduũ ẽ q̃d sit sors. sermo. xlij. in ꝓncipio.
Vsura nõ cõmittit si rõne debiti aliquid vltra sortem recipit. ser. xlij. ar. iij.
Vsura aduersatur deo ꝛ facit vsurarium idolatrare et de magnitudine peccati. sermone xliij. p totum.
Vsura triplici legi aduersatur. sermone. xliij. i ꝓncipio.
Vsura facit vsurariuz tota anima sua derelinquere deum. ser. xliij. ar. ij.
Vsura ex intentione cupiditatis in mutuo cõmittitur. ser. xxxvij. ar. iij. c. iij.
Vsura omni lege ꝓhibet. ser. xxxviij.
Vsura est contra legem nature q; declaratur duodecim rationibus. sermone. xxxviij. ar. i. ꝑ. xij. c.
Vsura lege scripture ꝓhibet in nouo ꝛ veteri testamenro. ser. xxxviij. ar. ij. c. i.
Vsura in anima generat blasphemiam contra deum. ser. xliij. ar. iij.
Vsura quando cõmittatur ex securitate mercãciarum ỽtriplici securitate. sermo. xxxix arti. i. c. iij.
Vsura quãdo cõmittit absq; piculo capitalis

Tabula

vel lucri. sermo. xxxix. ar. j. c iiij.
Usura variis modis cõmittit p mutuũ pallia tum. sermo. xxxix. ar. ij.
Usure descriptio ⁊ contenti i ea. sermo. xxxvj. ar. j. p. iij. c.
Usure ḟndecim defensiones cum eor solutionibus. Fmo. xxxvj. ar. iij. p. xv. c.
Usure faciũt idolatrare usurariũ ⁊ cultum sanctissime trinitatis nũmo attribuere.
Usurã cõmittunt ḋ ad impstita venetor loca tanuẽsiũ vl'mõtẽ florẽtinor ⁊ ꝓsimiliũ ciuitatũ spõte pecuniã ponũt cũ intẽtõe recipiẽdi vltra sortẽ cũ multi cõclusiõib' argumẽti ⁊ solutionib' eorũdẽ. F. xlj. ar. iij. p. iij. c.
Usurã fore licitã iudei volẽtes ostẽdere quid opponãt. Sed eor opinio ḟntuplici solutiõne. sermo. xlj. ar. iij. c. ij. ⁊ iij.
Usurã tota detestat ecclia aucte decretor sanctor cõcilior ⁊ sũmor pontificũ. F. xlj. ar.
Usurã doctores ecclesie impugnãt (iij. c. j.
nec leges impiales approbant. sermone. xlj. ar. iij. c. ij. ⁊ iij.
Usurã nicenũ ꝓhibet ꝓcilium nec aliquo iure pmittit. sermo. xlj. ar. iij. c. iij.
Usuram qñ periculũ capitalis excuset ⁊ nõ lucri vbi notandi sunt casus quattuor pncipales. ser. xxxix. ar. j. c. j.
Usurã qñ piculũ lucri ⁊ non capitalis excuset ꝓsiderandi sũt casus tres. F. xxxix. ar. j. c. ij.
Usurari' ꝓtract' an sit in aliquo casu a iure admissus vel ꝓcessus. Fmo. xlij. in pncipio.
Usurari' nõ credit deũ: ⁊ i deo non sperat nec deũ diligit. Fmo. xliij. ar. ij. p tria capl'a.
Usurari' nũmo attribuit potentiã pris sapiaz filij ⁊ clemẽtiã spũsscti. F. lxiij ar. iij. p. iij. c.
Usurario tria obstãt ne a vitio usure resurgat sermo. xxxviij. in pn.
Usuraria prauitas q cõmunitates vel ciuitates sine usuris eẽ non possint ducit hoies in multos errores ⁊ i tria maxia dãna siue malacontra opinionem pdictam insup tria sũt a pdicta opinione falsa retrahentia. ser. xliij. ar. iij. c. j. ⁊ ij.
Usurarũ ꝓtractus ⁊ eor multiplex modus ⁊ de securitatib' mercãciarũ atq; de multiplici cambior varietate. Fmo. xxxix.
Usuraz ḟdruplex culpa. F. xxxix. in pncipio.
Usurpatio rerũ. vide Jus Res

XPũs ĩ pnti vita nob assistit cũcta bona remuneraturus. F. lxiij. in pn.

Xps diuinitatẽ ex amore ꝓtulit nob. sermone j. ar. j. c. j.

Xpi ꝓditiões ḟttuor. F. xix. ar. iij. p. iij. c.

Xps iudicatur'. vide Judiciũ.

YDolatria p mẽtem hois multipliciter cõmittit. sermone. lxij. ar. iij. c. iij.

Ymago vanitatis vide Vanitas.

ZElus duplex ĩflãmati amoris. ser. iij. ar. j. c. iij.

Finit tabula abcdaria Fm ordinem alphabeti sermonum de euangelio eterno sancti Bernardini de Senis ordinis fratrum minorum.

Incipiũt sermones sancti Bernardini de senis ordinis fratrũ minoꝝ de euangelio eterno.

Non veni soluere legẽ sed adimplere Matth. v. ca.

In ordine sapientialiũ diuinarum scientiarũ intelligẽtiã plenitudinis legis aptime vtilẽ atq; necessariaꝝ esse cõsideraꝝs: de ea put desursum suscepim⁹ scribere intendim⁹ et aperire. Hec siq̃dem lex a xp̃o veraciter adimpleta vissima rõne nihil aliud est: q̃ honestas legibilis. i. descpta regulis ⁊ p̃ceptis. iuxta qd dictũ videt. Lex est scriptũ addiscẽs honestũ ꝓhibensq; cõtrariũ. Propie enim nõ oĩe mandatũ honestatis lex dicit siue p̃ceptio siue phibitio sit: ⁊ tm̃ vsualiter oẽ legis scriptũ legis nomine nũcupat. Ut igit ꝓprie legẽ diffiniam⁹. Lex est honestas integra siue cõpleta legibus id ẽ descpta lr̃is ⁊ obseruãtie impate. Quapro pter licꝫ tullius ⁊ seneca alijq; q̃plures lr̃is descpserint honestatẽ. scripta tm̃ eoꝝ nemo noiat legẽ. nec lex cuiuscũq; dicit. nisi vel eius q̃ ad ꝓp̃m eam tulit. vl eius q̃ ad ꝓp̃m eam impauit Mn ⁊ lex hebreoꝝ ⁊ dei dicit ⁊ Moysi. Lex etiaꝫ ꝓp̃i nũcupat: q; eisdẽ vicꝫ subiectus est et ad quẽ lata est. Proinde legẽ a ligãdo nõnulli dictã esse voluerũt: p eo q; ei ad seruandũ alligati sunt hi q̃bus data est ipsa lex. His igitur sic se habẽtibus plenius declarem⁹ plenitudinem legis christi: de qua enĩ supius ait. s. Non veni soluere legẽ sed adimplere. Prenotandũ est q; tres sunt legis species. Prime dicunt naturales. secũde cõsuetudinales: tertie theologice vel diuinales. Atq; de his vtutib⁹ tria cõsideranda sunt. Consideremꝰ pmo carũ ꝓditões secõ earũ pfectionẽ: tertio earũ ꝓsũmationẽ.

Articulus primus que sit differentia inter virtutes naturales cõsuetudinales atq; gratuitas: que theologice nuncupant.

Primo cõsideremꝰ p̃dictarũ vtutũ ꝓditionem. Qd vt melius patefiat: de natura singularũ breuiter aliqua pstringamus.

De vtutibus naturalibus que ab ipa natura in hoie generant. Ca. I.

Prime q̃dem vtutes naturales denominant q; a natura ipa sunt. Quales vtiq; dici possunt naturalis mãsuetudo. naturalis magnanimitas. naturalis verecundia. naturalis pietas ⁊ cõsimilia: ⁊ iste naturaliter hoibus indite sunt. Et malicia vl bonitate cõplexiõis impediunt vel adiuuant: et qñq; oĩs. ⁊ qñq; alique. qñq; vna sola ex his autẽ impedit aut adiuuat. Et hoc manifestuꝫ fit p operatões earũ que ꝑm impedimentũ vel adiuuamentũ cõplexionis que a parte corpis est aut tardiores aut rariores exeunt: aut frequentiores aut maiores. Et lꝫ p̃dicte virtutes pfecte fuerit in adam ante pctm̃ ⁊ indite sint in nobis. tm̃ in nobis multũ sunt lese atq; deprese: ⁊ pene oĩno cõsumpte atq; sepulte imersiõe akalitatis siue originalis corruptõis. Aerũ exercitijs ⁊ cõsuetudine cõgruentib⁹ multuꝫ eas adiuuari atq; pficere ipso sensu experiẽtie manifestum est.

De vtutibus que exercitio ⁊ ꝓsuetudine ab hoie acq̃runt. Ca. II.

Decũde vero vtutes ꝓsuetudinales denoiant: ⁊ he ex frequẽtia opationũ acquirunt vel ingignunt. Et cum naturales vtutes quasi sint pedes. sed pedes lesi mltiplicibus occasiõibus. nõ solũ malicia cõplexionis vt diximus. sed etiã corruptõe que pctõ primoꝝ parentũ in totũ genus humanũ transfusa est ⁊ traducta: ideo laudabiliũ operũ exercitio augmentant ⁊ roborant. In adam enim pedes isti ⁊ sani ⁊ recti oĩno fuerũt ante pctm̃. et ꝓpter hoc p viam morũ honestatis naturalis. s. hmõi pedibus recte absq; claudicatõe poterant ambulare. ⁊ absq; offensiõe ⁊ lapsu peccati quasi p planũ nature vt quẽadmodũ gressibiles erant exterius hoc est ꝑm corpus p vlam sensibilẽ: sic ⁊ gressibiles essent interius per viam intelligibilẽ quam diximus planũ honestatis naturalis. Consuetudinales vo sicut lignipedes sunt ⁊ alia supediacula atq; adiumenta: que occasionatis ⁊ lesis pedib⁹ ad adiuuandũ ac q̃quo modo pficiendũ gressum adhibent. Non tm̃ dubitamus naturaliter mansuetos exercitio eoꝝ que mãsuetudinis sũt in ipa mãsuetudine augeri. Similit ⁊ naturaliter pios exercitio eoꝝ que pietatis in ipa pietate naturali etiã augmẽtari. Qd fit q; ꝑm q̃sdã liberatur potẽtia ⁊ quasi detumulat ⁊ detegit quasi ab imersione: ⁊ ita crũpit in opa maiora nullo modo imutata apud se: quẽadmoduꝫ si homo ligatus diruptis atq; solutis vinculis incipiat ambulare. cũ vtus eius gressibilis in nullo mutata sit apud se sed liberata tm̃.

De vtutibus theologicis ⁊ diuinalibus inq̃tũ in pfectõe supant vtutes naturales ⁊ ꝓsuetudiales. Ca. III.

Tertie sunt vtutes que theologice seu diuinales denoiant de q̃bus Jacob. s. cap̃. ait. Oĩe datũ optimũ ⁊ oĩe donum pfectũ desursũ est descẽdens a patre luminũ. Ex quo ꝓtꝫ q; iacobus vocat eas dona pfe

cta ⁊ optima descendentia a pre luminū. Nos vo vsuali vbo theologicas atq; gratuitas cō sueuim⁹ apellare. De q̄bus. j. Cor. xiij. Fides spes charitas tria hec: maior horū est charitas De siq̄dez sunt sicut ale spūales diuine bonitatis artificio ordinate. ⁊ q̄bus dignatōis sue bñ placitū fiunt apposite atq; insite aduolanduz. nam solū in sublime btitudinis ⁊ glorie sue. ve rūetiā ad viuendū ita sublimiť ac nobiliter: vt ad hanc vitā honestatis naturalis ambulatio hec vere volatus ad illā merito noieť ⁊ cōpareť. Vita enī que nihil hz pfectiōis aut decoris nisi a pte vtutū ꝓsuetudinaliū. nec volatus est nec ambulatio recta. sed quedā nugatoria mixta ex aliqua pte ambulatōis ⁊ alteri⁹ motus lignipedib⁹ eius aut alijs hmōi suppodiaculis nō solum nō volať. sed nec recte etiā ambulať. Et taľ fuit vita vtuosorū phorū. Jō ad celestia regna nō pueneŕt. qr vtutes eorū q̄dāmō hūane erant ⁊ nō diuine. Sed de hūtibus diuinas vtutes q̄bus volať ad celū Apocaľ. xiij. scriptū est. Hec sapiētia sctorū q̄ custodiūt mandata dei ⁊ fidē ihesu: vt in dei mādatis ala sinistra et in fide ihesu ala dextera q̄bus volať in celum mystice designať.

Articul⁹. ij. vbi magis specifice ponitur differētia pfectōis vtutū naturaliū ꝓsuetudinaliū ⁊ diuinaliū.

Scdo cōsiderem⁹ pfatarū vtutū pfectionē Viro eñ modo he virtutes in aia cōnectunť et pfectōes sunt viriū naturaliū aie nre: sed fm magis ⁊ minus. De pfectiōibus igiť quarūlibet earū p ordinē subiūgamus.

De pfectōe naturaliū virtutū ex q̄ sunt aliarū virtutū fundamentū initiale. Capm. j.

Primo enī dicendū est de vtutib⁹ naturalibus ⁊ pfectōe earū. Naturales enī vtutes pfectōes vere sunt atq; cōplete quo ad naturā: hoc est ita vt natura nō habeat qđ eis adūciat. Verūtñ in cōparatōe diuinaliū q̄ si materiales sunt: ⁊ tanto nobilitates earū distantes. q̄to vt diximus pedes ab alis distāt. Ab his aūt naturalib⁹ vtutib⁹ tanq̄ a fundamento pfectio initiū sumit. Complementū autem ⁊ pfectio eius decus est vtutū gratuitarū ⁊ he sunt in fine pfectōis fm speciē dico nō aūt fm gradū: qm̄ in hac vita nō inueniť graduz multa diuersitas. Non enī oīs gratuite fides eq̄les sunt. nec oēs q̄ hmōi fide credunt: qr alij magis alij minus atq; lucidius: alij ⁊ alij min⁹ clare. ⁊ fm hunc modū res se habet in alijs virtutibus gratuitis.

Q; ꝓsuetudinales vtutes hz nō sint de necessitate ad honestatis legez: tñ ad illā pstāt auxiliuz magnuz Ca. ij.

Secundo videndū est de vtutibus cōsuetudinalib⁹. Et he siq̄dem de necessitate hui⁹ pfectōis vicz honestatis nullatenus sunt: ꝑ sunt quedā adiuuamēta. tñ nec numero nec nobilitate aut pfectōe nunq̄ naturalibus adequāde. Pauce enī numero sunt propter paucitatē exercitatōis aut tpis q̄bus idigent ad sui generationē. Vix enī inueniť si tñ inueniť qđ nō credim⁹ adeo etate grandeuus adeoq; aio strēnuus ⁊ corpe validus. q̄ in oīni actu honesto cōuscq; se exercuerit vel eā frequētiam habuerit: vt ex eius exercitio virtutē acq̄ sierit cōgruentē: ⁊ hoc mō oēs vtutes cōsuetudinales tātis ⁊ tam varijs obtinuerit exercitijs Si enī essent necessarie he ꝓsuetudinales vtutes ad honestatis pfectionē: ipossibile eēt virū pfecte honestatis inueniri in hac vita. Quia sicut p̄dictū est. nunq̄ oēs ꝓsuetudinales in aia vna inueniri possunt: ⁊ hoc est ppter breuitatē hūane vite. ⁊ ppter infirmitatē hūane nature. Frustra ḡ inditus esset naturaliť honestati appetitus mētibus hūanis. si ab eo sunt naturali impossibilitate phibite: ⁊ ita aliq̄d esset naturaliter frustra qđ est naturaliť ipossibile. Natura enī aliq̄d frustra facere etiā in vno indiuiduoꝝ nedū in tota specie nō pmittit oipotentissima sapia dei: q̄ ipa regiť ⁊ administrať. Preterea ex alijs vtutibus p se hoc est naturalib⁹ ⁊ gratuitis manifestū est pfecte esse honestatū q̄ eas habet. Licet eñ nō tñ nec numero nec nobilitate seu pfectōe cōsuetudinales vtutes naturalibus vtutib⁹ cōparenť: tñ expientia multum p eas homo pficere pōt. maxime in iuuenali etate. Nam etiā tenella vgula facile ad rectitudinē flecti pōt: transplātata aūt tunc altas radices figit. Paruula q̄ auis ex ipo nido eiecta: magis q̄ alia domestica fieri solet. Proinde in epla ad frēs de monte dei scptū est. Quis animus malus pusq̄ indurescat malicia imolliri pōt: sed postq̄ inemuluerit seu indurauerit desperād⁹ est. Preterea ex quictu formať mores. Propha q̄ ait. Cū sctō sanct⁹ eris ⁊ cū viro innocēte innocēs eris. Et ad Eph. iiij. ad tales ꝓsuetudiales hortať apls dicēs. Renouamini spū mētis vre ⁊ induite nouū hoiez q̄ fm deū creat⁹ est in iusticia ⁊ sctitate vitatis.

Q; in vtutibus theologicis ⁊ diuinalibus ꝓsistit cōsūmatio ⁊ pfectio legis euāgelice honestatis. Cap. iij.

Tertio aūt loco ꝓsiderem⁹ gratuitas vtutes seu theologicas ⁊ diuinales pfectiones. que q̄dem sunt cōplementū ⁊ adipletio atq; pfectio honestatis: ita vt eas habētibus alie nō sunt necie q̄tū ad necessitatē pfe-

ctionis. Verū sicut dixim⁹ adiuuamēta nō mo
dica pstant volētib⁹ opari. Posita eñ gratui/
ta fide siue desup infusa: nō est nccia alia credu
litas aīe nre siue ad pfectionē honestatis: siue
ad decorē q placeat creatori. Manifeste tñ ve/
rum est: qz q habet hmōi fidei lumē. z habet tñ
lumina suasionū siue pbationū cū lumie fidei
q ex ipis expeditior erit z ad cogitandā fidē h
est fidei articulos z ad pdicādos atq docēdos
sicut ex vno lumine hz qs ad sufficiētiā ad gres
sus suos regēdos: tñ si alia aponant hz mino/
ra ex hoc expeditior fit in gubernatiōe gressuū
suoz. Sita z hic habēs hmōi fidē hoc est desup
infusam. habet vtiq lumen q regat gressus in-
tellectus sui in eis que ptinēt ad fundamentuz
christiane religiōis. Si tñ lumina pbationū q
pdixim⁹ signoz vel miraculoz addita fuerint
huic fidei erit absq dubio adiutus in mto ad
regendū hmōi gressus. Diligēter tñ adūtendū
est q vtutes naturales z opatiōes earū eisdez
noibus nūcupant: qbus ꝓsuetudinales z diui
nales z opatiōes earū. Proinde multis visuz
est q opatōes oiuz harū vtutū nō differūt spe-
cie vllo mō: sed pm maius z minus. Verbi grā
Credere siue sit ex vtute desup infusa h est gra
tuita vel theologica. siue ex probatōe: siue sua
sione: siue ex natura seu ex assuetactiōe vnū est
specie: verūtñ verius atq nobili⁹ credit q ex fi
de gratuita q ex alia fide. Nos aūt dicimus
lumina descēdētia desup. imo verius vmbras
a rebus creatis dicim⁹ hmōi acqsitas creduli/
tates. z aliter pm speciē lucere speculū intelle/
ctus ex supirradiatōe vel pmi lumis vl aliorū
luminū que sunt supra ipsaz z sub pmo tāq me
dia: aliter ex ascēsu luminationū que reflectūt
a rebus creatis. z p organa sensuū infundūt se
in speculo intellect⁹. Sicut aliud est lumen qd
descēdit a sole z ab alijs celi lumibus q illō qd
ascēdit a multitudine cereoz vel a facib⁹ mltis

Preterea fides infusa desup vna est nō ob/
stante qcū q credibiliū diūsitate sicut ad Eph
iij. scptū est vnus deus: vna fides: vnū baptis
ma. Et merito qdem est vna qm sequit vitatē
lumis a q sup hūanū fluit intellectū. Fides ꝛo
que est a reb⁹ ipsis tanq vmbra vel imago ipa
rum diuersa est p diuersitate credibiliū. seqtur
eñ dispositōes in idemptitate atq diuersitate
tanq causatū ipsoz. Eodē mō de alijs dicim⁹
Dilectio eni desup infusa z dilectio a reb⁹ im-
possibile est q sint eiusdē speciei ppter eandez
causam qua z fides. Et ad hūc moduz se habet
de alijs. Consideremus igit hanc vtutū pfectio
nem que a naturalib⁹ vtutib⁹ initiū sumens et
ꝓsuetudinib⁹ crescēs gratuitis cōsūmat. Quia
igit sine hac vltima pfectōe nec volat in subli-
me vtutudinis sempiterne nec sublimiter viuit
nec deo acceptibiliter manifestū qz hec est pfe/
ctio oibus modis necessaria atq sufficiēs ad vi
te decorem. z ad meritū eterne felicitatis z de
qua non licet aliqd detrahi: et cui nihil necesse
est addi.

Articulus. iii. de vltima ꝓsūmatō ne omniū virtutuz que est charitas: in qua euangeliuz eternuz z lex eterna p xpm est pfectissime adipleta.

Tertio inq cōtemplamur hui⁹ legis hone/
statis ꝓsūmationē. Ex pcedentib⁹ claresce pōt
q lex ꝓtinens honestatis naturalis z gratuite
pfectionē est lex necessarie z salutaris pfectōis
Nūc aūt ostendem⁹ quō sit necessarie ꝓsūma-
tionis qd vt clarius elucescat. Tria de ipso cō
templemur. pmo eius vnionē. scdo eius inscri-
ptionem. tertio eius plenitudinē.

Triplici ratōne pbat q lex eterna vnica est z sola. Cap. i.

Primo inq ꝓtemplemur hui⁹ legis ho
nestatis naturalis z gratuite vnionez
qz vnica est z sola: z impossibile est ali-
am esse. Nō pōt ostendi triplici rōne. pmo rōe
descriptōis. scdo rōne pceptōis. tertio rōne cō
secutōis. Primo inq rōne descptōis. Eiul-
dem siqdem honestatis impossibile est diūsas
esse descriptōes p regulas z mandata. Quia si
fuerint diuerse regule cum nulla regula hone/
statis aliqd dicat nisi virtutē illā esse seruādā
de qua regula illa est. Sīr cum nullo precepto
cuiusq vtutis aliqd dicat seu pcipiat: nisi fie/
ri opus illius vtutis cui⁹ est: manifestū est re/
gulas illas z mādata nō esse diuersa. nisi voce/
tenus. cum res eadē p oia deseruit illis. Se
cundo rōne pceptōis. Earundē eñ vtutū im-
possibile est diuersas esse regulas z mādata cū
vnius vtutis nō sit nisi vna regula z vnū mā-
datū. quo eius opatio precipit. Sicut z vni⁹
vitij vna regula qua dicit esse declinādū z vna
phibitio qua eius opatio phibet: sicut ptz in
decem pceptis que in parte sunt affirmatiua. z
hoc quo ad vtutes: z in parte sunt negatiua. s.
quo ad vitia z pctā. Tertio rōne ꝓsecutōis
sicut eñ vna vtus cōsequit aliam ad suā regu/
lam z pceptū sicut ptz de sanctificatōe sabbati
et ꝓsimilib⁹: sic tota honestas ad totam legem.
Quid est eñ vna regula z mādatū ad virtutez
suā hec est tota lex ad totā honestatē mādatis
et regulis pscribentis. Quare sicut vnius vir/
tutis nō est nisi regula vna ac preceptū: ita vni
us honestatis nō est nisi vna lex ex oibus man
datis z legibus copulata. Si enim possent esse
due vel plures. accideret ista multiplicatio ne/
cessario in regulis z mādatis cum eisdem regu
lis z mandatis impossibile sit leges esse diuer-

sas: impossibile est q accidit ista multiplicatio in ipsa lege. sed tm̃modo in mãdatis. Jam igit̃ ex his certificatũ est vnam esse z solã legẽ z aliã impossibile esse salutarẽ atq; pfectã. sicut vnaz et solã honestatẽ aggregatã ex oibus ỹtutib⁹ naturalib⁹. s. z gratuitis sine q̃bus nec recte viuitur. nec deo acceptabiliter. z hec est lex cõtinens regulas naturalis honestatis naturaliaq; p̃cepta z phibitões. z insup regulas gratuite honestatis p̃ceptaq; z phibitiões ipius: vt quẽadmodũ honestas ipsa tota atq; pfecta ex naturali z gratuita cõsistit: sic lex salutaris pfectionis atq; pfecte honestatis ex vtrisq; regulis z mãdatis hoc est phibitiõibus z p̃ceptis psistere cõprobat̃ vt claruit.

Q lex pfecte honestatis que ẽ charitas in anima est scripta. Ca. II.

Ecũdo cõtemplemur huius legis honestatis naturalis z gratuite inscptionem. Circa q̃ tria notãda sũt. Primo q pncipaliter est scripta in intelligẽtia. scõo q est scripta tm̃ in anima. tertio q pncipaliter est scripta in intelligẽtia. Primo notãdũ est q non est scripta in libro. tm̃ sicut lex ppie non dr̃ liber. i. scptura visibil̃: ita nec scptura audibil̃ vt ita loq̃r. Signũ aũt z ỹitas siue res nũq; vniuoce nomen cõicant. Quia igit̃ tam scptura visibilis regularuz honestatis q̃ ipa lex vt ita dicamus audibilis. i. verba audibilia huiusmodi regularũ honestatis nõ dicunt̃ vr̃ res vel regule nisi ea figura vel tropo q̃ nomen ipius rei vel ỹitatis signo vel imagine eiusdẽ imponit̃ sicut imago petri petrus dicit̃. z petrus scribi vel legi dicit̃. vbi nomen eius scribit̃ vel legit̃ Res enĩ sunt que tm̃modo impanĩ aut phibenĩ. Solarũ enĩ reruz est fieri vel non fieri. nõ aũt ppie sermonũ vel mãdatoz. Qui enĩz imperat currere nõ ipsum verbũ impat: sed ipsum cursum. Sicut igit̃ ppie res vel fieri vel omitti dicunt̃: ita ppie imperari vel phiberi. Quare z ppie imperate sunt: figurate ỹo sermones p̃cepta. Jgit̃ z mãdata z lex prius z ppie sunt res: nec res ipe ppie sicut z intelligũtur. Res enim ppie sunt: quoz pncipio z pro prie intellectus et cognitio in legis obseruãtia querẽdus est. Amplius regule huius legis scz honestatis quales sunt deuz esse honorandũ. deũ esse timendũ. deũ esse honorifice adorãdũ et similia siue regule iste scripte sint exterius siue nõ. tm̃ vere sunt. z obseruãde. z obligat⁹ est homo debito honorãdi deũ. debito timẽdi deum. siue legat hoc foris scriptũ siue nõ. siue audiat hoc foris siue nõ. Et ad hunc modũ se habet de alijs que p se debita sunt in hac honestatis lege. Nihilominus verũ est. q noticia maioz altitudinis z potentie dei debituz honoris atq; timoris ad deũ z obligatiouẽ augere merito cõprobat̃. Patet igit̃ q z hec lex regule honestatis. id ẽ. euãgelice legis z debita siue obligatões agendi quedã z declinãdi quedã sunt etiam cessantib⁹ oñi sermone atq; scptura. Et q̃ puaricatio atq; pctm̃ similiter sunt etiã absq; his sequit̃ q quedã lex ex necessitate est prꝛeter hec Scõo p̃notandũ est q hec lex. s. tota honestas in quã vita humane z morũ honesta ỹo vita z regulata est z ordinata z moderata: non autez est ordinata regulata vel moderata nisi honestate. Quare totũ id q̃ ordinat regulat z decorat hũanã vitam in aia q̃dem est. Est igit̃ prꝛeter sermones z scripturã cum illa foris sint. Cum igit̃ vere lex sit que ordinat regulat moderat atq; decorat hũanã vitã Manifestũ est verã hanc honestatẽ z euãgelicã legẽ in aia esse Quid enĩ est lex vera: nisi ars quedã aut sapientia recte honesteq; viuẽdi: Qis aũt ars z oñis sapia in aia est. Quare si vere dictũ est q lex est ars quedã atq; sapia recte honesteq; viuendi: vere lex est: z vera lex in aia. Jhis aũt rõnibus nihil aliud ad p̃sens astruere volumus nisi q merito nõ minus ppie imo magis ppe magisq; veraciter lex dicit̃ q̃ est i mẽte: q̃ q̃ est in scripto vel seu in voce. Tertio p̃notãdum est q hec lex ex regula honestatis oẽs naturaliter sunt apud intellectũ z quedã naturaliter scripte sunt in eo p̃cepta ỹo z phibitiões partim sunt intellectui z ptim affectui: z hoc ẽ qm̃ eodẽ iure p oẽm modũ subiecti sũt imperio creatoꝛi eodẽq; prius obediẽtie debito obligati: nihil enĩ p̃uilegij vel exemptõis: nihil penit⁹ libertatis hz alteruter eoz aduersus creatorẽ: et ppt̃ h sicut eadẽ auctẽ p̃ceptũ est intellectui credere deo: affectui diligere vel timere deũ: sic pari obia debito p oia tenet̃ intellect⁹ credere deo z affect⁹ eum diligere vel timere.

Q lex cõtinẽs plenissimã honestatem est euangeliũ christi. i. euãgeliuz eternũ q̃ consumat̃ in charitate. Capituluz. III.

Ertio autẽ cõtemplemur huius legis honestatis plenitudinẽ. Q autẽ sit ipa honestas z pfectio euangeliũ christi atq; plenitudo legis z euangeliũ eternũ z lex eterna iam demonstratiõe nõ indiget: sed sola enarratiõe. Naturalẽ enĩ honestatẽ solã ptinẽt mãdata legis. Moralia oia enĩ illa innata sunt z naturaliter inscpta hũano cordi dño attestante qui p hiere. xxxi. ait. Dabo legem meã in viscerib⁹ eoz z in cordibus eoz scribã eam. Quare igit̃ euãgelica pfectio naturalẽ non euacuauit: sed gratuitã addidit: eam seruari voluit z manda/

uit. Euangelica igit honestas vtrancp cõtinet naturalẽ. s. que est veteris legis moralitas: 7 g̃ tuitã que pprie est euãgelica supaddition 7 cõ/plementũ. Naz sicut nõ est honestas sed pars honestatis cui deest pars maior honestatis at cp nobilior: ita nec lex est que partẽ maiorẽ ac nobiliorẽ regularũ ac mãdatorũ honestatis nõ cõtinet. Quare manifestũ est legẽ moysi nõ le/gem fuisse pfectã. sed legis partẽ 7 illaz initialẽ atq; pmariã 7 gratuite pfectõis introductoriã pueroꝝ atq; insipientiũ elementariã: 7 hoc cp tum ad moralia sola dicim⁹. Moralia incp di/ximus q̃ sunt de necessitate honestatis: de gra tuita vo nihil. Cũ eni ꝓphs hebreoꝝ vir alpha betũ naturalis honestatis capere sufficeret: fru stra eidẽ gratuite pfectõis eminẽtia traderet: et traditura esset. Quare igit euangeliũ ppie lex est sola regulas 7 mãdata huius salutar/ integre cp pfectõis cõtinens. Manifestũ est solũ euãgeliũ esse legẽ integre honestatis. solãcp sa lutarẽ solãcp pfectã legẽ sicut Jaco. in. j. ca. ait Qui aũt pspexerit in lege pfecte libertatis Ve tus eñ lex impfecta erat sic̃ ostẽdim⁹. Et apls attestatus est ad Heb. vij. dicẽs. Nihil ad pfe ctũ adduxit lex Et lex seruitutis erat sicut idez testat ad Roma. xiij. dicẽs. Nõ accepistis spi/ritũ seruitutis iterũ in timore. Et in. iiij. ca. ad Gal. iterũ ait. Non sumus ancille filij sed libe/re qua libertate christ⁹ nos liberauit. Ex his ptz q̃ hec lex vera pprie cp 7 p se lex in nate cp lectõis atq; ligatiõis. quã nõ solui possibile est nec cõtra eam dispẽsari est integra atq; pfecta aggregatio regularꝝ honestatũ specialiũ iuxta spẽs vtutũ 7 numeri earũ. Et hec lex est totuz ius diuinũ hoc est diuia auctoritate hũano ge neri impositũ. 7 eius inscptõe quasi digito suo inscriptũ. Et est ius naturale q̃ naturalit inest hoibus 7 in eis nascit 7 naturã hũanã insepa/biliter comitat 7 ideo nature lex est: q̃ lex sim/pliciter semp ad oẽs est 7 euãgeliũ vl lex a dño adimpleta. Ex q̃ etiã ptz q̃ doctrina no. testa. ꝓbat seipam cõtineri in ve. testa. sicut rota in medio rote Ezech. j. 7 sicut nucleũ i testa 7 pul lum in ouo 7 fructũ in semie vel radice: 7 sicut lumẽ in lucerna lucẽte in loco caliginoso. Naz nouũ testa. se habet ad vetus quẽadmoduz sol ad lucernã. Quoinde Esa. xxx. scptuz est. Erit lux lune sicut lux solis: 7 lux solis erit septẽpli/citer sicut lux septẽ dieꝝ in die qua alligauerit dñs vulnus ꝓpli sui 7 pcussurã plage eius sana uerit. s. p passionẽ filij sui. Et iterũ. j. Corin. xij apls ait. Q̃ si ministratio mortis. i. veter leg: mortẽ 7 dãnationẽ p accidẽs inducẽtis fuit in gloria ita vt nõ possent filij isr̃l intendere in faci em moysi ꝓpter gloriã vultus eius que euacu/atur. i. que tpalis 7 transitoria est. quõ nõ mini stratio spũs. i. spũalis gr̃e 7 charitatis in chri/sti euãgelio date erit in gloria?

Q̃ est vere euangeliũ christi.

Vide tñ ne in noĩe euãgelij cum ignorã/tibus erres. Euangeliũ eni interdũ dr̃ ipsa historia gestoꝝ dñi saluatoris: im mo nec historia. sed ps historie. Non enim sunt scripta nisi ad modicũ gesta eius sicut Jo. vlt. ca. testat dicẽs. Sunt aũt 7 alia multa que fe/cit iesus. Que si scribant ꝓ singula: nec ipm ar bitroꝝ mundũ capeeos q̃ scribẽdi sunt libros. Verũ insup doctrinã suã euangeliũ vocat pau lus. ij. ad Timoth. ij. dicẽs. Memoro esto dñm iesum christũ resurrexisse a mortuis ex semine dauid ꝓm euãgeliũ in q̃ laboro vsq; vincula q̃/si male opans: sed verbũ dei nõ est alligatũ 7c. De regulis eni honestatis 7 euãgelice pfectio/nis nihil omisit q̃ nõ doceret. 7 pene nihil pre termisit de illis que nõ scriberet Que eni vtus est vel naturalis vel gratuita quaz ptermiserit in epl̃is suis? Ex dictis ptz quare hec lex euan gelica sola est integra pfecte honestatis sola si/ne diminutõe regl̃as 7 pcepta siue mãdata oia cõtinẽs honestatis: 7 ꝓpter hoc sola est lex ve/ri nois. Quia vo sola est oiuz vtutũ aggrega/tio siue tota vera honestas imo ipsa virtus ho nestatis interne que mentẽ humanã vestit atq; venustat: manifestuz est q̃ ipsa est lex vitas et lex vitatis. Lex eni signatiõibus lex sermonũ est 7 scripturarũ. Hec aũt est que mentẽ huma nam suaipsa vitate absq; medio bene ordinat: atq; cõstituit. beneq; ordinatã atq; cõstitutã ef ficit instar ciuitatis que iustissime atq; sanctissi me legis statutis administrat 7 regit. Hec etiã est lex cuius obseruantia exterioris decor est 7 rectitudo totius vite 7 cõuersatõis humane ve rusq; decor atq; vera rectitudo: q̃ oñe eius cõ trariũ vissime prauitas est 7 ideo indecẽs ac re pugnãs spũali pulchritudini turpitudo.

Q̃ euangeliũ christi est euangeliũ eternũ 7 lex eterna.

Merito igitur hec lex honestatis lex est eterna 7 euangeliũ eternuz 7 mandata eterna. Nõ est facile declarare. Naz ꝓ singulas eius regulas videbis eternã veritatẽ ipsoꝝ 7 obligationẽ seu debitũ a quibus nemi nem vnq; fuit possibile absolui vel eximi cõtra quam nec priuilegiũ nec dispensationẽ vnq; fu it possibile dari. In singulis vero regularũ vi debis veritatẽ eternã sicut euidẽter aparet in vno cp istoꝝ videlicet deũ esse diligendũ. deũ esse timendũ. deũ esse honorandũ. deũ esse ado randũ. omnẽ hominẽ esse diligendũ. omni ho/mini esse consulendũ 7c. Manifestũ tibi est q̃ nunq; possibile fuit aliquẽ exemptũ esse a debi

to ⁊ obligatiõe alicuius istoꝝ. Nulli enī vnq̄ licere potuit nõ diligere vel nõ timere deũ ⁊ ita de vnoq̄ alioꝝ. Hec igit lex est que nõ recipit abrogationē neq̄ derogationē neq̄ exemptõnem neq̄ dispẽsationē vllo tpe: ⁊ ꝓpter hoc regule eius sunt veritatis eterne. ⁊ mãdata eiusdem obligatõis eterne. Et hec est intentio nr̃a in eo q̄ eam vocamus euangeliũ eternũ vl mãdata eterna. Et de hoc euãgelio eterno a christo nobis illato Apoc. xiiij. scriptũ est Vidi alterum angelũ volantẽ per mediũ celi habentẽ euangeliũ eternũ ad euangelizandũ sup terrã et super omnẽ gentẽ ⁊ tribũ ⁊ linguã ⁊ pplm. dicentẽ voce magna. Timete dñm ⁊ date illi honorẽ: qz venit hora iudicij eius: ⁊ adorate eum qui fecit celũ ⁊ terrã ⁊ mare ⁊ fontes aquaruꝝ. Hic sĩdem angelus christus est qui eterni patris secreta mũdo nũciauit. q̃ ideo ꝓ mediũ celũ volasse dr̃ qz vt dr̃ Baru. iij. In terris visus est. ⁊ cum hoibus cõuersatus est cuius apparitio merito volatui cõparat̃. Nam cum esset deus in celis regnãs homo in terris apparẽs hoibus eternũ euãgeliũ ꝓdicauit sicut Joh. j. ait. Unigenitus qui est in sinu patris. ipe enarrauit. s. veritatẽ ⁊ honestatẽ eternã quã nemo antea cognouit. Ideo subdit. Habentẽ euãgeliũ eternũ. Euãgeliũ qđ christus ꝓdicauit eternũ dicit. qz eternas veritates atq̄ vtilitates vt dictum est mundo annũciauit. ⁊ qz multa secreta eterne vite christus nobis per illud manifestauit ⁊ qz illud recipiẽtes ⁊ obseruãtes ad eternã vitaꝝ pducit. Ideo dicit ad Roma. j. Virtus dei est in salutẽ oñi credẽti: iudeo ⁊ primuz et greco. Justicia enim dei in eo reuelat̃ ex fide in fidem: sicut scriptũ est. Proinde credẽtibꝰ eterno euãgelio subinfert̃ vt euãgelizaret sedẽtibꝰ super terrã. Quicũq̄ enim eterno euãgelio nõ credũt: in mũdanis imersi sunt. Hi vo q̃ obedienter credunt eterno euãgelio. Super terrã vtiq̄ sunt terrenis scz non imersi. sup quos lumen celi radiat ꝓ diuine gratie illustrationē sicut Job. xxv. scriptũ est super quem nõ fulget lumen illius ad quã questionē respõdet aplus ij. Corin. iiij. cum ait. Euangeliũ nostrũ his q̃ pereunt opertũ est in q̃bus deus huius seculi excecauit mentes infideliũ vt nõ fulgeat illuminatio euãgelij ⁊ glorie christi. Sed qz multi de varijs gentibꝰ ꝓ euangeliũ eternũ saluãdi sunt merito subinfert̃. Et sup omnẽ gentẽ ⁊ tribũ et linguã ⁊ pplm. Hoc sĩdem euangeliũ eternuz predixit dñs predicandũ in vniuerso mũdo sicut Matthei. xxiiij. ipse ait. Predicabit̃ hoc euangeliũ regni vniuerso orbe in testimoniuz omnibus gentibus. ⁊ tunc veniet consũmatio Sed aduertendũ est q̄ sicut christus magnus predicatoꝛ fuit sic euãgeliũ magna voce ꝓmulgauit. Ideo Joh. subdit dicens magna voce. Magna voce sĩdem predicauit nõ solum in eo q̄ de magnis rebus. i. de euãgelio eterno ꝓmulgauit. magna verũ etiaz qz in oẽm terrã exiuit sonus eoꝝ. s. apostoloꝝ ⁊ viroꝝ eterne euangelij predicatoꝝ. qz ꝑm christi preceptuz eternũ euangeliuz predicabant ⁊ ꝓdicare non cessabant. Et ad hoc significandũ christus moriens clamauit voce magna consũmatuz est. sicut habet Joh. xix. vt per hoc aperte clareſceret q̄ magister veritatis ⁊ doctoꝛ euãgelij eterni per vitam doctrinã miracula ⁊ mortem eterno euangelio perfectũ testimoniũ ꝓhibeat. In quo quidẽ euangelio solũ deũ timenduz ⁊ honorandũ predicabat. Unde subdit. timete dominũ ⁊ date illi honorẽ.

Qz charitas est plenitudo et consũmatio legis.

Eprecedẽtibus patet q̄ per christum dei nunciũ ⁊ magni consilij angelum. Ut dicit̃ Esa. ix. eruditoꝛ ꝓpter acq̄ puncto suscipiendeq̄ perfectioni longis ⁊ magnis multoꝝ seculoꝝ eruditõibꝰ ꝓpriato legis plenitudo atq̄ pfectio apposita est. Cum ipe sit cõsũmatio legis ad iusticiã sicut legit̃ ad Roma. iiij. cap. ⁊ ad Gal. v. apls ait. Omnis enīz lex in vno sermone impletur: diliges pximuz tuũ sicut teipsum. Ad Roma. xiij. iterum ait. Qui diligit pximum legem impleuit. Et iterum ibidem ait. Plenitudo legis est dilectio. Quod verbum potest esse thema maxime in presenti die. Et iterum ait ꝓpheta. Omnis consũmationis vidi finem latum mandatũ tuuz nimis Mandatũ quoq̄ de dilectione potentia ⁊ virtute omnia alia mandata quodãmodo est quoniam sine eo cuncta inutiliter seruant̃ sicut legitur ꝓmo Corinth. xiij. ⁊ in epistola hodierna ꝓ totum. Cum ea vero omnia acceptabiliter meritorieq̄ atq̄ remunerabiliť adimplent̃. Propter hoc ex eius mãdato pendere dicitur tota lex ⁊ ꝓphete sicut legitur Matth. xxij. Similiter. j. ad Timoth. j. Finis precepti est caritas quoniã ꝓpter illam aut acquirendã aut nutriendam aut conseruandã aut augendam aut adimplendã aut consũmandã omnia precepta sunt ⁊ prohibita que in vtraq̄ continent̃ lege. Hec igitur erit fundamentalis materia de qua vobis tractaturi erimus in quadragesima occurrenti: hoc est de euãgelio eterno seu de charitate.

Congruentia dicẽdoꝝ in presenti libꝛo.

Thec quidem congruit diuino honori statui meo atq̄ animarũ saluti Primo enī congruit diuino honori. Nam

sicut ex precedētibus ptz nulla predicatio aut sermo tñ glorificat ꝛ honorificat imensam bonitatem dei: ꝙ predicatio euāgelij eterni quod et ipse dñs predicauit ꝛ sanctis apostolis predicare in preceptū dedit. ¶ Proinde mihi vel discipulis suis ait. Euntes in mundū vniuersum predicate euangelū. scilicet eternū. omni creature. Illam vtiq; predicādi materiam atq; formaz in se seruauit ꝛ apostolis dedit que ad maiorem patris gloriā eterni redūdaret. Secūdo congruit statui meo qui pfessus sum regulam minorum fratrū. Unde volens gloriosus franciscus se ꝛ suos corde ore ꝛ opere dño christo iesu ꝛ apostolis eius in fide ꝛ moribus esse conformes diuinitus inspiratus in regula sua inquit. ¶ Moneo quoq; ꝛ exhorto eosdem fratres. vt in predicatione quam faciunt sint examinata ꝛ casta eorum eloquia ad vtilitatē ꝛ edificationem populi. annunciādo eis vitia ꝛ virtutes. penam ꝛ gloriam. cum breuitate sermonis. id est. ꝙ non veniat in nauseā ꝛ fastidiū verbum dei. Et licet in presenti opere quosdā prolixos sermones cōscripserim. non tamen ea intentione illos posui. vt omnes integre in vno sermone populo proferank. sed vtilitas dicendorum me prolixum quandoq; fecit. quam tamen prolixitatem egoipse nō semper seruo sed ab breuio dilato antepono: postpono atq; vario fm ꝙ est tempus cōmoditas ꝛ auditoꝝ vtilitas hec exposcunt. idipsum seruandū alijs derelinquens. Nam ꝓsiderato ordine cuiuscū q; sermonis pōsentis opis cuilibet nō omino ignaro idipsuz seruare facilimū erit. Et iterū abundantia diuinoꝝ beneficioꝝ absq; oibus sitientibus ꝓpinat. Talis siq̄dem pdicādi materia atq; forma pspicaciter intuenti nihil aliud sunt et sonant q; euāgeliū eternū qđ christus docuit. ꝛ apostolis atq; suis imitatorib⁹ pdicanduz dedit ꝛ beato francisco inspirauit: atq; in regula sua suis successorib⁹ tradidit pdicanduz. In his q̄dem manifeste oñdit ꝙ pdicare euāgeliū eternū sicut ex dictis patet. non est tñ pdicare euangelia ꝛ epistolas que in missali fm diuersa tps sanctissime ordinank: sed ꝛ illa ꝛ totā scripturā sacram tam veteris q; noui testamēti iudicat euangeliū esse eternuz. atq; de illo id esse pdicandū ꝙ fm diuersas gratias a dño pdicatoribus datas pficiat ad diuinū honorē ꝛ animarū salutē. Qui maxime in his quatuor que sunt vitia ꝛ virtutes pena ꝛ gloria manifestissime cōprehendit. Hūc autē qui nostris temporibus seruauerūt modū experientia teste maximum vltra alios pdicantes reportauerūt animarū pfectū. licet multi pdicatiōis ignari hoc in ꝓncipio nō intellexerūt. sed teste dño ¶ Mat. vij. a fructibus eorū cognoscetis eos ꝛ cogniti sunt. Tertio q; cōgruit alarū saluti. Cū enī pli multipliciter sint vitijs inuolati ꝛ a vtutibus alieni. nec expauescāt ꝓparata eis iudicia atq; penas. nec inardescāt desiderio eternoꝝ: nullus excelsioꝝ modus nulla materia pstanti oꝝ nullū q; remediū efficacius diuersis pli⁹ in hoc seculo q; pdicatio supradicta. Qua siq̄dez vsi sunt pdicatoꝝ pdicatoꝝ christus ꝛ apostoli ꝛ oñes eoꝝ mimitatores diuino lumine illustrati. ꝛ hunc modū ꝓ pli⁹ salute pcellentiorem ꝛ vtiliorē intelligētia ꝛ experiētia cognouerūt. ꝛ zelo salutis animarū toto studio ꝛ animo seruauerūt. ꝛ omnia supradicta ad charitatem de qua in tota presenti quadragesima deo dante tractaturi sumus.

Insufficientia ipsius scriptoris.

Care tñ ꝓspicio supra meipm presumere. ꝛ sup modū paruitatis mee imo vt mihi sentire video⁹ effundere de vacuo et qđ nō habeo dispēsare. Difficile q̄dez ꝛ indecens est loqui de charitate ꝛ de amore qui vim nō sentit amoris. cum nō ab exterioꝝ ad interioꝝ charitatis amor suauitatī sue secreta trāsponat. sed ab interioꝝ ad exterioꝝ transmutatur sicut ¶ Bath. xij. dñs amor ait bonus homo de thesauro bono cordis sui sibi alijsq; charitatē sitientibus debet ministrare. Sed fallor vtiq; si me talē existimē. aderit tñ legis amor ꝛ charitatis adimpletor dñs iesus christus: qui thesaurū charitatis oibus illū sitiētibus abunđanter effundere cupiēs ꝛ oñs adimplere desiderans cōtinue clamat Joh. vij. Si quis sitit veniat ad me ꝛ bibat. Aderunt q; supplices ad amorē ipsa mater amoris amorosissima mater dei atq; seraphicus amor beatissimi patris nostri francisci alioꝝ q; sanctoꝝ: quoꝝ meritis et intercessione ad dei charitatē calefiunt gelida corpora nostra.

Ordo dicendoꝝ in hebdomada occurrenti.

Tvt totū presens opus de euangelio eterno. hoc est de charitate. de sanctorum doctoꝝ atq; magnoꝝ theologoꝝ sententijs stabile suscipiat fundamentū: de ipsa charitate seu amore antea disserenduz est Et primo agemus de origine charitatis. i. per qđ mediū qđ est christus dei charitas humanis mentib⁹ infundat atq; donet. Hodie infra diem de pfectione ipsius charitatis dicturi sumus: vbi tñ epla pauli de charitate p ordinē exponet. Feria. ij. tractabimus de excellētia charitatis et diuini amoris erga deū erga seipsum atq; erga primū suū. In die aūt cinerū loq̄mur de mercantia amoris: et quō charitas emi potest. ibi ostendemus duodecim leges fm quas emi de

bet charitas dei. Feria quinta post cinerū declarabimus que sunt differentie inter fidē mortuam absq; charitate: atq; viuā p caritatē. Feria. vj. post cinerū tractaturi sumus de ꝓximi et inimicoꝝ dilectōe. Sabbato vero post cinerum ostendemus quas ⁊ q̄tas impugnatiōes et temptatōes in p̄senti vita anime a demonib⁹ patiant ne charitatē adipiscant ⁊ q; miro modo per sanctos angelos reprimunt ⁊ coartant ne p charitatis amissionē dei electis nocere possint vt sic p legis plenitudinē hoc est p veram charitatē in p̄nti seculo dño famulātes ad ipm amoris plenissimū fontē dñm iesum christū p̄uenire mereamur. Qui cuꝫ p̄re ⁊ spū̄sancto cōsumatoꝝ ⁊ plenitudo legis amoris hic p gr̄am et in futuro per gloriā Amen.

Bñica in quinquagesima in mane de origine charitatis seu diuine amoris. Sermo. I.

IGnē veni mittere in terrā ⁊ quid volo nisi vt ardeat? Luce. xij. Christi nempe qui amoris ⁊ charitat̄ est origo ⁊ fons verba sunt ista: officiū suum ⁊ quare a patre in mundū sit missus exp̄mit cuꝫ ait. Ignē. s. diuini amoris ⁊ charitatis veni mittere in terrā. atq; ardēs desideriū suū erga nos exprimit cum subdit. ⁊ quid volo nisi vt ardeat. s. omnes mentes? Hoc igne inflammati erant atq; ardebāt illi duo discipuli euntes in emaus. Luc. xxiiij. qui ⁊ dicebāt. Nōne cor nostrū ardens erat in nobis dum loqueretur in via ⁊ aperiet nobis scripturas? Hunc ignem in terrā. i. in corda terrena venit mittere dñs noster iesus christus q; ideo in mundū venit ⁊ carnē nostraꝫ assumpsit. ⁊ quotidie gr̄as suas ⁊ amorē de corde suo in nos infundit vt inflāmet mentes hominū ad ardorē diuini amoris. nec aliud optat nisi vt omnes diuino amore inebriet. inflāmet. accendat. atq; comburat. Et hoc mystice Apocal. vij. demonstrat vbi in p̄ncipio scriptum est. Et alius angelus venit ⁊ stetit ante altare habens thuribulū aureum in manu sua. ⁊ data sunt ei incēsa multa vt daret de oratōibus sanctoꝝ omniū super altare aureū quod est ante thronū dei. Et ascendit fumus incensoꝝ de oratōibus sanctoꝝ de manu angeli corā deo. Et accepit angelus thuribulum aureū ⁊ impleuit illud de igne altaris ⁊ misit in terrā: ⁊ facta sunt fulgura ⁊ voces tonitrua et terremotus magnus. In q̄bus verbis triplex mysteriū declarat̄ Primū cordialis dilectionis. ibi ⁊ angel⁹ alius venit. scōm cordialis oratōis. ibi ⁊ data sunt ei incensa multa ⁊c. tertiū cordialis cōuersionis. ibi ⁊ facta sunt fulgura ⁊ voces ⁊c.

Articulus p̄mus de tribus donis a deo nobis collatis: ex quibus mens inflāmari debet ad dei dilectionē.

Primū mysteriū est cordialis dilectōis quaꝫ deus dilexit mundū. vt. s. filiū suū vnigenitum daret. vbi aīaduerte dei dilectionē q; de⁹ filiū nō seruū suū nō alienū vnigenitū nō aliuꝫ daret nō p̄staret: nō vtiq; ad vitā sed ad mortē ignominiose crucis p nr̄a redemptōe. In qua q̄dem redonatōe tria nobis cōtulit ad salutē. Primo diuinitatē. scōo spm̄ rōnalē. tertio corpus suum in carnem.

Q; deus ex amore primū donū cōtulit nobis. s. suā dinitatē. Cap. I.

PRimo nanq; diuinitas xp̄i in throno significat̄ q; ppter suā diuinitatē totus xp̄s in throno sedere dicit̄. Un̄ psal. et idem ad Heb. scriptuꝫ est. thronus tuus deus in seculū seculi. Et Apoc. iiij. Fui in spū ⁊ ecce sedes posita est in celo. Hec erit manifestatiua sedes in qua veniet dñs iudicare viuos ⁊ mortuos bonos ⁊ malos. Ideo Mat. xxv. scptū est. Cum venerit filius hois in maiestate sua ⁊ oēs angeli eius cum eo ⁊ tūc sedebit sup sedem maiestatis sue. q̄ nunc videt̄ ante sedē stare per misc̄iam suā. vt innuat̄ q; xp̄s q̄ ante deū nūc stat orans ⁊ supplex. tūc in iudicio apparebit oium operū iustissimus iudex.

Q; deus ex amore nobis obtulit secundū donū. s. christi animā benedictam. Cap̄m. II.

SEcūdo spiritus rōnalis christi iesu seu ppter eius spiritū rōnalem totus christus angelus nuncupat̄. Unde Joh. ait: ⁊ alius angelus venit qui est christus. Ip̄e nanq; est nuncius eterni patris cum ip̄e patrē nūciauerit mundo sicut Joh. j. ait. Unigenit⁹ qui est in sinu patris ipse nobis enarrauit iliū. Esaie q̄. ix. scriptū est. Et vocabit̄ nomē eius magni consilij angelus. Qui ppterea alius dicitur ppter alterius mysteriū noue gratie date Ipse nanq; venit per incarnationē sed quotidie venit per internaꝫ predicationē vel aspera/tionez. Stetitq; per acerbissime mortis suppor/tationem: necnon quotidie stat per gratie con/firmationem.

Q; deus nobis tertium donum dedit scilicet christi innocentissimā carnem. Cap̄m. III.

TErtio quoq; ppter corpus rationali spiritu animatū totus christus altare aureuꝫ nuncupat̄. Unde subditur ante altare.

Ante altare quidem angelus dicit stare: eo q̄ christus p̄ rationalē spiritū seipso q̄tuz ad carnem p̄stantior est. Ideo Joh. vj. dñs ait. Spiritus est q̄ viuificat caro autē nō p̄dest quicq̄. Amore nanq̄ salutis nr̄e carnē humanā cum spiritu rōnali sola miscōia tractus p̄ nobis assumpsit. Neq̄ hūanitatē nr̄am ꝟtutibus suis implesset ꝛ multiplicib⁹ gratijs redūdasset: nisi eam ītus euacuatā p̄ nobis assumpsisset. In cuius mysteriū Exo. xxxviij. Preceptuz erat q̄ altare in quo ignis dei arderet nō solidū ſ̄ in tus vacuū esset. Recollectio seu dictor⁹ recapitulatio. Amor igit nobis ostēsus in incarnatōe filij dei. in quo tria p̄dicta erant. ſ. diuinitas aīa ꝛ corpus iesu christi i corde eius absconsus est: ꝛ in thuribulo aureo demonstrat. Un cōmode subinfert. habens thuribulū aureū in manu sua. Luz eñ thuribulū formā cordis oñdit. q̄d cōueniētius q̄ cor christi demonstrat. Cunq̄ apertū supius sit ꝛ inferius clausuz nō tñ ostēdit eum in terra viatorē fuisse. sed ꝛ cōprehensorē verūetiaz q̄ clausum erat terrenis aptūq̄ diuinis. Thuribuli eius carbones ardentia sua desideria erant. ꝛ maxime cū p̄ nr̄a salute mortē desiderauit pati. Un Lu. xij. baptismo habeo baptizari. ꝛ quomō coartor vsq̄ dum p̄ficiat. Incēsuz q̄dem ardēs in thuribulo feruentissima p̄ nobis erat eius orō. Un ad Heb. ix. apl's ait Jesum introisse in ipsum celū vt appareat nūc vultui dei p̄ nobis. Ecce odorifer incēsum. Aureū q̄dem hoc thuribulū dr nō q̄dem deauratū: q̄ fulgore sapiētie sue non fuit sanctificatū. sed sanctū vtiq̄ factū teste angelo q̄ Lu. j. ait. Ideoq̄ qđ nascet ex te sanctū vocabit filius dei. Hoc thuribulū. i. cor habebat christus in manu sua: q̄ opibus suis diuinis caro eius in nullo aduersabat. Un Eccl. j. Cor sapiētis in dextera eius. Vide g̃ fidelis aīa q̄ chare dñs te redemit. q̄ magnū thesaurū tibi dedit. q̄ īmensum amorez tibi porrigit: que oīa in cordis christi thuribulo exp̄munt. Dedit p̄ nr̄a redemptōe diuinitatē ꝛ carnē christi dedit oībus amorē christi cuilibet offert corp⁹ suū christus. amplectere amplectere amplectere illud aīa sponsa christi ꝛ exultādo iubila cuz ꝓpha dicēs. Quid retribuā dño p̄ oībus que retribuit mihi? Vide te attente deuota aīa q̄d recipias. Vide etiā q̄d tuus dilect⁹ spōsus a te req̄rat in p̄ciū dans diuinitatē: spm̄ tuū in cōmutationē req̄rit. dans spm̄ suū corpus tuuz a te deposcit. dans corpus suū: oīa tpalia tua a te req̄rit. Nō q̄dem optimū forū p̄ te ꝛ vtilissima cōmutatio est: si diligēter adūtas. Faccito dilecta aīa hāc cōmutationē. da ei aiam p̄ affectuosam dilectionē. da etiam corpus p̄ carnis mortificationē. da insup illi oīa tua tpalia bona p̄ mūdi despectionē. que oīa p̄fecte vtiq̄ dabis ei si cordis thuribulū sicut ipse tibi. sic tui ipse sibi largiflua dilectōe dabis sicipe ꝓpoñ. xxiij. postulat dicens. Fili p̄hebe mihi cor tuū. Sufficit enim accipitri volanti si cor habeat fuge p̄hede. Sic sufficit christo solū hoīs habere cor p̄ q̄ acq̄rendo volauit de celo in ꝟginis vterū de vtero in p̄sepium. de p̄sepio in patibulū. de cruce in sepulchrū necnō ad infernuz. de inferno in resurrectōis gloriā: demūq̄ ad dexteraz p̄ris. Vide q̄t volatus fecerit vt cor hoīs possideret. Cōiuratus demoniac⁹ a sctō q̄dam viro q̄d amplius bñ placitū esset deo rñdit noua luna. sol. ꝛ manubriuz rote. Et iterū adiurat⁹ q̄d hoc erat ait. Nōne luna noua habet figurā ☾ ☉ q̄z figurat in sole? R. etiā nōne i rote manubrio significat? Tu g̃ reliqua pscrutare. Intellexitq̄ vir scūs. q̄ erat cor. Hoc est p̄mū mysterium cordialis dilectōnis in q̄ dñs expostulat cor nostrū sicut suū ipse nobis donauit.

Articulus. ii. de triplici p̄cessu deuote orationis ad impetranduz dilectionis donum.

Secundū mysteriū est cordialis orōnis. impetrāda est gr̃a diuie dilectiōis dicēte dño Lu. xj. Petite ꝛ accipietis querite ꝛ inuenietis pulsate ꝛ apiet vobis. Talis nāq̄ oratio triplicez debet hr̃e p̄cessiū. Primo enim debet esse a nobis multiplicata. scō a christo p̄sentata. tertio a deo acceptata.

Q̄z debet populus totus orare ad deum p̄ dilectionis gratia acquirenda. Capl'm. i.

Primo nanq̄ debet esse a nobis omnibus multiplicata. Licet eñ oratio sit solū meritoria quo ad iustos: tñ est etiaz impetratiua quo ad malos. Quapropter ꝛ iusti ꝛ etiā pctōres debēt p̄ hac cōuersiōis gr̃a impetrāda dño iesu christo porrigere p̄ces suas: vt verificet q̄d subinfert merito. Et data sūt ei incensa multa. Quid autē p̄ incēsum nisi deuote orationes intelligunt. Un psal. Dirigat oratō mea sicut incēsum in cōspectu tuo? Igit quilibet vestrū vel vestri filij atq̄ filie cunctusq̄ populus vniuerse ciuitatis saltē p̄ tpe quo hic p̄ nunciabimus ꝟbū dei. dicat quolibet die tres pater nr̄ ꝛ tres aue maria adminus: vt dñs dirigat vocē meā in ꝟbo suo ad gloriā suā ꝛ aiarum salutē. Insup vt moueat corda nr̄a ad suū timorē pariter ꝛ amorē. q̄ teste psal. Nisi dñs edificauerit domū in vanum laborauerūt. ꝛc. Flectetur enim dñs ad pias preces multiplicatisq̄ intercessoribus gratiā largietur: sic adimpleatur quod dictū est ꝛ data sunt ei incensa multa.

De origine charitatis seu diui. amo.

Qp meritum christi orõnes populi coꝝ dño deo presentant. Ca. II.

Ecũdo oratio debet esse p̃sentata deo. Sicut enim incẽsum anteq̃ approximet igni quasi mortuũ apparet igneq̃ cõtactuz quasi spũale fit ⁊ in altũ ascẽdit sic meritũ orationũ nr̃arũ quasi mortuũ est. nihilq̃ valet nisi dilectões illius igne qua xp̃s p nobis meruit in thuribulo cordis eius viuificet. Tunc nanq̃ orõnes nr̃e cum spũ dei ascendũt: cũ suffragãte merito christi deo p̃ri in eius noie offerunt. Ideo ecc̃lia sancta cuius orõnes minime a deo repellunt oẽs suas preces in iesu christi noie cõcludit dicẽs. p dñm nostrũ iesum xp̃m filiũ tuũ. Sicut enim ad oia impetrãda nos docuit ⁊ dñs iesus christus. Joh. xj. Si q̃d petieritis p̃rem in noie meo dabit vobis. Et hoc est q̃d subiũgit Joh. vt daret de orõnibus sctõrũ oiuz sup altare aureũ q̃d est añ thronũ dei. Nõ eñ ait vt daret orõnes sc̃oz sed vt daret de orõnibus sctõz. eo q̃ nõ oñs orõnes sctõz repsentet christus deo p̃ri. cum aliq̃n petant q̃d neq̃q̃ petendũ est. Sicut ptz in paulo q̃. ij. Corin. xij. petijt a se carnis stimulũ amoueri. Cui meritum dictũ est. Sufficit tibi gratia mea in qua est salus cũ christus nequaq̃ repñter p̃ri nisi orõnes que ptinent ad salutẽ. Notanter etiã dicit sanctoz oiuz nõ q; sicut supra dictũ est nõ sint impetratiue orõnes maloz: ꝑ vt notet q̃to sint p̃stantiores iustoz orões q̃ pctõz. simulq̃ vt monstret q̃tũ preces ⁊ merita btõz apud christũ desideria nr̃a iuuent. Inter hos oẽs p̃cellẽlentior ⁊ ad impetrandũ efficatior est gloriosissima virgo maria mr̃ dei. In cuius mysteria. iij. Regũ. ij. dixit salomon ad mr̃em suã. i. christus ad xp̃inẽ pete mr̃ mea: neq̃ enim fas est vt auertã faciẽ meã. Ideo merito ei iputare possemus si nollet cuz placere nobis. sed vere sperãdum est in orõnib⁹ suis alioz q̃ sctõz oiuz teste bernardo q̃ ait. Securũ habes homo accessum ad deũ. ibi habes mr̃ez ante filiũ. filiũ ante patrẽ. Mater oñdit filio pectus ⁊ vbera: filius ostendit p̃ri latus suũ ⁊ vulnera. nulla g̃ porerit esse repulsa: vbi sunt tot charitatis insignia Hoc est dare de orõnibus sanctoz oiuz sup altare aureũ q̃d est ante thronũ dei: quia merito passionis christi quã in corpore suo nobis pertulit sup lignuz: orationes nostre acceptabiles fiunt deo.

Per meritũ christi orationes nostre fiunt acceptabiles coram deo.

Capitulum. III.

Tertio oratio nostra debz esse deo acceptа: ⁊ hoc est q̃d Joh. subdit. Et ascẽdit fumus incensoz de orõnib⁹ sctõz de manu angeli coꝝ deo. Lachrymose eñ orõnis deuotio p christi meditationẽ a deo exaudiri mereꝝ cũ solũ p meritũ christi fit acceptabilis deo p̃ri Hec est eñ angeli manus gratificãtis coꝝ õpces nr̃as q; sine meritis eius nihil valẽt. Unde Joh. xv. dñs ait. Sine me nihil potestis facere. Ideo j. Joh. ij. dictũ est. Si q̃s peccauerit aduocatũ habem⁹ apud p̃rem iesuz xp̃m iustũ et ipse est ꝓpiciatio p pctis nr̃is: nõ solũ p peccatis nr̃is. sed etiã ꝓpctis totius mũdi. Recollectio. His tribus orõnũ nr̃arũ p̃cessib⁹ iam ptactis merenꝝ deuoti ⁊ supplices a deo optatã gr̃am impetrare. Sz sicut orõnes nr̃e vt dictũ est p merita christi coꝝ deo gratificanꝝ: sic ⁊ ꝓpiciatio dei p̃ris p magnã dilectõis ip̃i⁹ mediatoris in nos diffundiꝝ vel refundiꝝ. Jõ merito subinferꝝ. Et accepit angelus thuribulum in manu ⁊ ipleuit illud de igne altar̃. Impleuit q̃n sue passionis meritũ cum imenso sue dilectõis ardore pfecit: sicut ad Eph. v. dicit. Christus dilexit ecclesiaz ⁊ semetip̃m tradidit p ea: vt illã sanctificaret. Tunc aũt illã misit in terrã q̃n vt dr̃ Act. ij. Factus est repẽte sonus de celo tanq̃ aduenientis spũs vehemẽtis: ⁊ repleuit totã domũ vbi erant sedẽtes. Porro q; quotidie ecclesiã suã renouat spũalib⁹ bonis ꝑ noua demonũ argumẽta: ideo nouũ ignẽ i terram mittit cum feruorẽ ardẽtis deuotõis ⁊ ardorem zelãtis dilectõis p̃lis ⁊ p̃dicatoꝛib⁹ tribuit. Unde supra dñs ait. Ignez veni mittere in terrã ⁊c. Hunc etiã ignẽ in terrã mittit cũ ecclesiam in nouis corruptõib⁹ vitioz ab hui⁹ visitantis dilectõisq̃ ꝓticipatõe nõ destituit sicut Mat. vlt. ab eo ꝓmissũ est. Ego vobiscũ sũ p gr̃am oibus diebꝰ vsq̃ ad cõsũmationẽ seculi. Qđ donũ his tpibus largiri digneꝝ nob vt verificeꝝ q̃d ad Ro. v. dr̃. Charitas dei diffusa ẽ in cordib⁹ nr̃is p spiritũ sanctũ q̃ datus est nob qui vere fit fructus cordialis vr̃e orõis de quo fuit p̃sens secundũ mysteriũ.

Articulus. III. de tribus generibus hominũ: qui a mundi dilectõe ad dei amorem cõuertunꝝ.

Et tertiũ mysteriũ est cordialis cõuersionis Tria sunt genera pctõz. Quidã sunt naturali sensu acuti ⁊ p̃spicaces. Quidã sunt cõsanguinei ⁊ dulces: sed in peccatis fragiles. Quidam vero cõditõe siue culpa duri ⁊ ptinaces. Itẽrum aduertendũ q̃ verbũ dei iuxta naturã solis ꝛm Aug̃. iij. de doc. chri. habet mẽtes illuminare. delectari. ⁊ flectere. Illuminat rõnem allicit volũtatẽ. flectitq̃ facultatẽ. Propterea discretus ⁊ vtilis p̃dicator sepe vtetur rõnib⁹ ad intelligẽtes illuminandũ auctib⁹ ad ꝯditionis tractabilioris auditores alliciendus: et re-

prehēsionibus ad duriores aias flectēdū ⁊ cō/
terendū. Hinc est q pctōres triplr cōuertunt
ad ꝟbū dei. Quidā p cognitōez culpe fetētis.
q̄dā p dilectionē diuine mie alliciētis: q̄dā ꝟo
p timorationē diuine iusticie flagellātis Et de
his subiungit p ordinē a ioāne.

Qr quidā ꝯuertunt ad dei dilectio nem ex intellectu ⁊ pspicaci nobilita- te. Caplm. I.

Primo q̄dam cōuertunt p cognitionē
culpe fetentis. Cū eni mens illumiat:
p verbū dei ⁊ intelligit culpas suas: naturalit
multoq; amplius p gram horret ⁊ fugit eas. sī
cut ex natura fortiusq; per gram q̄libet appetit
bonū. Un Hiere. ij. Vide qm malū est ⁊ ama-
rum te dereliq̄sse dnm deū Tales illumiatōes
fulgura hic a ioāne merito nūcupant. Un sub
dit. Et facta sunt fulgura. i. diuine illumiatōes
sine q̄bus ꝟbū salutis hoies nō cōprehēdunt:
sicut psal. testat. Alluxerūt fulgura ei⁹ orbi ter
re. vidit ⁊ cōmota est terra. i. hoies terreni q̄ si/
cut terra sunt frigidi graues ⁊ ceci. qr tales ma
licias mens illumiata ⁊ pscientia amaricata ab-
horret. Un Hiere. ij. Arguet te malicia tua: et
auersio tua increpabit te. s. ppter fulgura a ꝺo
missa. Hec fulgura irradiāt mentē seu itellectū
vt homo cognoscat pctōr suor multitudinē ma/
gnitudinē turpitudinē ⁊ ingratitudinē: intelli-
gatq; se gra ꝓpuatū culpe sbiugatū. aie pulchri
tudine deformatū regno glorie priuatū ⁊ eter-
nis cruciatibus obligatū.

Qr quidā ꝯuertunt ad dei dilectio nē p dulcedinē sue ꝯditōis. Ca. II.

Secūdi q̄dem ꝯuertunt p dilectionē di
uine mie aliciētis. Vocat dns dulcit
pctōres ⁊ allicit aias ad se reūti volen-
tes multiplicibusq; blādicijs inuitat eas: ⁊ hec
dicunt voces a vocādo dicte. Un psal. Deus
deor dns locut⁹ est ⁊ vocauit terrā. Qua Hie
re. xxij. attētā facit dicēs. Terra terra terra au
di sermonē dni. q̄ dicit. Cant. vj. Reūtere reū
tere vt intueamur te. Clamatq; di. O aia mea
dilecta brachijs in cruce expānsis benignissime
te expecto vlcisci dissilo a mītis picul libero: re
uertere cū gaudent te suscipio oēm offensaz re-
mitto. gram liberaliter tibi dono. ⁊ datā mul-
tiplico. multiplicatā cōseruabo. cōseruatāq; in
eternū remunerabo. Ideo vt dicit Hiere. xxxj
In charitate ppetua dilexi te: iō artaxi te mise
rans tui. Ergo vt dicit Esa. lv. dereliq̄t ipius
vlam suā. ⁊ vir iniquus cogitatōes suas: ⁊ re/
uertat ad dnm ⁊ miserebit eius: qm mltus est
ad ignoscendu. Un psal. Miscōia dni plena
est terra qr miseratōes eius sup oia opera eius
vt idem ait. He vtiq; sunt diuie voces animas
ad se dulciter reuocātes. Unde Ysaie. l. Quis
ambulauit in tenebris ⁊ nō est lumen et speret
in nomine domini.

Qr quidā ꝯuertunt ad dei dilec- tionē p prehensiōes ⁊ cōminatōes. Caplm. III.

Tertij ꝯuertunt p timorationē diuine
iusticie flagellātis ⁊ puniētis. Quidā
nanq; sunt sceleribus inuoluti iniq̄tatibus ob/
stinati. ⁊ puersitatib⁹ indurati. insensibiles ef/
fecti: ⁊ excecati q nec rōnibus nec inspiratōib⁹
illuminant: nec insup psuasionib⁹ nec bnficijs
attrahunt Quapropter necessariū est q increpationib⁹ clamorib⁹ cōminatiōib⁹ ⁊ rectorib⁹
cōterant. Hec aūt ⁊ cōsimilia a ioāne tonitrua
nuncupant eo q tonitrua terrere faciūt: vn ad
se redeant pctōres. Ecclesia. xxxiij. scriptū est.
Vox tonitrui tui verberauit terrā. i. aias in ter
renis affectib⁹ inuolutas. Et. j. Regū. ij. addi-
tum est dnm formidabūt aduersarij eius: ⁊ sup
ipsos in celis tonabit. Ecce terror iusticie. dei.

Recollectio. His igit tribus exhortatōi
bus quasi p fulgura voces ⁊ tonitrua pctōrū
animę ꝯuertant. Et hic est terremotus de quo
ioānes subdit. Et terremotus magnus factus
est. In terremotu nanq; terra ascēdit. demū q̄
quiescit. Sic cum anime cōuertunt ascendūt p
amorē diuine miscōie. ⁊ descēdūt p timorē di-
uine iusticie. nec frāgunt pusillanimitate in de
speratōez: nec elatōe in psūptionē. Talis ꝓl's
dicere pōt cuz psal. Saluū me fecit. s. pdicatio
ꝟbi dei a pusillanimitate spūs que ducit in de
spationē: ⁊ a tempestate q̄ ducit i psūptionē
Nam sicut tēpestas i mari naues subūtit ⁊ im-
petit ne ad portū venire possint: sic psūptio fa/
cit aias spūalit trāsformari ⁊ naufragari. Qui
q̄ non psumit nec desperat necessario sequit q
bñ sperat: ⁊ hec est post terremotū quies. Un
psal. Terra tremuit. s. amādo miscōiam ⁊ timē
do iusticiā: ⁊ q̄euit p spem veraz: cū exurgeret
in iudicio deus. i. cū a pctōrib⁹ recognoscit de/
us iudicare penitētib⁹ dando veniā. ipenitēti/
bus ꝟo seuerā iusticiā. Et vidco iaz incipe ter
remotū Un psal. Terra mota ē eteni celi distil
lauerūt. s. p inspirantē illumiationē a deo factā.
qr a facie dei synai. i. a cognitōe suiipsius. Sy/
nai aūt interptat amphora oiuz iniq̄tatū ⁊ tē/
ptationū. a facie dei isrl. i. a cognitiōe dei. Isrl
interptat vir videns deū. O clemētissime deus
O sūma benignitas saluatoris. O infinita bo-
nitas sūmi dei. Cōmouisti iam q̄si terrā ⁊ ꝯtur
basti eam: sana ꝯtritōes eius qr cōmota est sic
ait psal. Et idem alibi rōnē oñdit di. Alluxerūt
chorusc atōes tue orbi kre: cōmota est ⁊ ꝯtremu
it terra. Et alibi. Cōmota est. s. p ꝯterētē timo

rem ⁊ cõtremuit terra per cõfundentẽ tremorẽ fundamẽta mõtiuꝫ. ſ. ſuꝑbie luxurie ⁊ auaricie ꝙturbata ſunt. ſ. ꝑ adnihilantẽ amorẽ. Ecce iã vtiq; terremotus magnus futur' eſſe ꝓnũciat quẽ in hac q̃drageſima ſentire ⁊ expiri ꝑ verã ꝙuerſionẽ nos faciat fons ⁊ orígo veri amoris dñs nr̃ ieſus xp̃s. Qui cum p̃re ⁊c̃.

Ꝓ̃nica in quinquageſima infra diem declaratio epl'e pauli de laudibus charitatis. Sermo. II.

ASTitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circũdata varietate pſal. xliij. bñplacita oꝛis mei faciat ſibi diuina charitas regina ỽtutũ. dña gr̃arũ: ⁊ ipeꝛatrix oíuꝫ bonoꝝ. Ipſa illumineꝭ intellectũ. inflãmet affectũ. dirigat ſtilũ. ⁊ de ſua dulcedine inſpergat eloquiũ meũ. vt aliq̃d ſaltẽ balbuciendo fari poſſim de laudib' eius. Libet cõſiderare ꝓpham ad deũ de ipſa charitate loquẽtem ⁊ illã mira laude extollentẽ cuꝫ ait. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato ⁊c̃. In q̃bus ỽbis cum cõcoꝛdia apl̃i. j. Coꝛ. xiij. ꝙſidero q̃ tria myſteria de charitatis laude denotant. Primo oſtendit charitatis neceſſitas ſc̃o charitatis varietas. ibi circũdata varietate. tertio charitatis durabilitas. ibi in veſtitu deaurato.

Articulus p̃mus de charitatis neceſſitate. ⁊ q̃ eloq̃ntia. ſcia ⁊ ỽtuoſa vita abſq; charitate in hoĩe eẽ nõ p̃ñt

Primũ myſteriũ eſt de charitatis neceſſitate: ideo pſal. ait. Aſtitit regina ⁊c̃. Aſtare enim ſeruiẽtiũ eſt iõ dr̃ q̃ charitas aſtat deo: q; ꝑmptũ reddit hoiem ad ſeruitiũ dei. Regina etiã dicta eſt charitas q; eſt vniũſalis ỽtus inq̃tuꝫ eſt forma ceterarũ ỽtutũ. ⁊ etiã eſt ỽtus particularis atq; ceterarũ ỽtutũ regina: q; cuilibet earũ imperat opari q̃ ſibi placet. Subdit q̃ꝫ a dextris tuis o deus. i. in potioꝛib' bonis. vel a dextris dicit ſtare: q; eis q̃ in die iudicij reperient ſtare a dextris. i. in charitate dicet. Venite bñdicti pr̃is mei poſſidete regnũ paratuꝫ vobis a cõſtitutõe mũdi. Et hec eſt charitatis neceſſitas. Vñ apl's in p̃ma parte epl'e hodierne ait. Si linguis hoíuꝫ loquar ⁊ angeloꝝ ⁊c̃. Ad hoꝝ intelligentiã aduertẽdũ eſt q̃ tria ſũt que ſolent maxime eſtimari ⁊ credit a pleriſq; q̃ illa hñtes quaſi habeãt charitatẽ. Primuꝫ eſt facũda eloquẽtia. ſecũdũ eſt magna ſciẽtia: tertiũ ỽo eſt ſãcta vita. p̃mũ ptinet ad ỽmonẽ: ſc̃m ad cognitionẽ. tertiũ ỽo ad opationẽ.

Q eloquentia magna ſine charitate ad ſalutẽ nõ ꝓdeſt. Cap̃. I.

QRimũ q̃dem q̃ ſolet in magna reputatione haberi eſt facũda eloquẽtia. que nõ põt ſine charitate haberi. Tria enim maxime neceſſaria ſunt ad eloquentiã. ſ. q̃ homo loquat' clare. breuit' ⁊ ornate. Clare vt aditoꝛis intelligẽtia dicta capiat. breuit' vt eius memoria audita retineat: ornate ỽo. vt voluntati q̃ dictũ eſt placeat. In duob' enim talis eloquẽtia excitari põt loquẽdo. p̃mo naturaliter ſc̃o ſpũaliter. Primo naturaliter. vñ apl's ait Si linguis hoíuꝫ loquar. i. ſi loquar ſm ſenſibilẽ rõnem dicẽdi de his que ſenſu ⁊ exꝑimẽto humano percipi poſſunt. Secundo ſpũaliter et de hoc dicit ⁊ angeloꝝ. id eſt ſi loquar de his que nõ ſenſu humano vel exꝑimento ſed ſolo intellectu ⁊ fide ꝑcipi poſſunt ſicut loqui allegoꝛice vel anagoꝛice. Charitatẽ aũt non habeam. ſ. que gratificat animã ⁊ qua põt carere etiã homo talibus linguis: factus ſuꝫ velut eſonans aut cymbalũ tinniẽs. Poſſunt aũt hec duo duobus reſpondere p̃dictis. Nam ſonus eſt ſublimioꝛ vel ſubtilioꝛ manifeſte apparet: lingue angelice adaptant'. Apta quippe ſimilitudo hoꝝ inſtrumentoꝝ ad ipſam rem in q̃ cõſideranda ſunt. Nam hec inſtrumẽta. Primo ſine impulſu ſonant. ſc̃o aures audiẽtiũ mulcẽt tertio ſe dum pulſant' cõſumũt. Sic nanq; huiuſmodi eloquẽtes non ꝑ ſe ſed ỽtute ſpũs ſancti ꝓferũt ſuꝑple vtilia: ex quo creſcit pulſatoꝝ gloꝛia que deus eſt. atq; plurimi ex eis ſuſcipiunt fructũ ⁊ tñ exinde dicẽtis ſi abſq; charitate eſt ſequit' detrimentũ ſicut tali. Lu. xix. dñs ait. De oꝛe tuo te iudico ſerue nequã.

Abſq; charitate ſciẽtia magna nõ ꝓdeſt. Cap̃m. II.

QUadruplex eſt ſcientia ſeu noticia rerum. Prima eſt euentuũ ſeu caſuũ futuroꝝ. ſc̃a eſt cognitõ myſterioꝝ. tertia eſt artium liberaliũ. quarta eſt cognitio diuinoꝝ.

Prima eſt cognitio euentuũ ſeu caſuũ futuroꝝ. Vñ apl̃us ſubdit ⁊ ſi habuero ꝓphetiã q̃ eſt donũ cognitõis ſupꝛa facultatẽ humanã. ⁊ hanc habuerũt etiã aliq̃ mali ſicut balaã. Nu. xxiij. et. xxiiij. et de ſaul. j. Reg. xix. vbi ſc̃ptuꝫ eſt q̃ lictoꝛes miſſi a ſaul vt caperẽt dauid ꝓphetauerũt ꝓphauit etiã cayphas Joh. xj. Sc̃a eſt cognitio myſterioꝝ. vñ addit apl's ⁊ noue/rim myſteria oĩa. i. occulta veteris ⁊ noui teſtamenti. ſicut etiã nouit iudas. Diabolus etiam noſcit multa myſteria ſicut Ezechie. vbi dictũ eſt ei. Oĩe ſecretũ nõ eſt abſconditũ a te vnde demones. ſ. ſciẽtes interꝑtant' Tertia eſt cognitio artiũ liberaliũ ſiue theologie atq; ſcientia vtriuſq; iuris que ſunt in ptãte noſtre cogni

tionis: ⁊ de hac subdit oēm scientiā. Hanc habuerūt pharisei ⁊ scribe. q̄bus Lu. xj. dñs ait. Ve vob legisp̄itis q̄ tulistis clauē scie ip̄i nō introistis. ⁊ eos qui introibāt p̄hibuistis. In li. q̄ p̄fes. fcitat Aug⁹. q̄ cū vitā bti anthonij audisset ait. Heu indocti rapiūt celū: ⁊ nos cū doctrinis demergimur ad infernū. Nā si scia btm̄ faceret sicut ex p̄cedētib⁹ patet: demões btissimi essent. Jdo Aug⁹. admonet dicens. Si non potes sacre scripture legere volumia omia tenneas charitatez: q̄ in hac habes ⁊ qđ latet ⁊ qđ patet. Quarta est cognitio diuinoꝝ: ⁊ de hac subditur. ⁊ habuero oēm fidē. id est. de oñi re credēda ad necessitatē salutis. ⁊ ita p̄fectaz vt mōtes transferā ad lr̄am: vel demones supbos qui per montes significant virtute fidei a patientibus expellā seu trāsferā graues mōtes tem ptationū. Charitatē aūt si nō habuero nihil sū id est nihil ad meritū mihi p̄dest. ac si nihil essem. Ex aūt ex fide trāsferant mōtes p̄misit dom⁹. Mat. xvij. dicens. Si habueritis fidem sicut granū synapis dicetis mōti huic trāsi hic et transibit: sed hoc sine charitate fieri pōt. Solum aūt fidei attribuit miraculoꝝ opus ꝑpter oīpotentiā eius. Miracula etiā sunt potentie ostensiua ⁊ qm̄ fides eleuat aiaz supra posse nature: merito datur ei posse supra naturā. Talis igit sine charitate fides trāsfert mōtes de merito nō cōdigni sed cōgrui si forte hoc exigit vtilitas populi.

Non valet ad salutē sine charitate etiā vita iusta. Ca. III.

Tertiū insuper qđ maximū estimat est sancta vita. In duob⁹ solet apparere vita iustoꝝ. Primo in bñ facere. secūdo in mala pati. Primo in q̄ consistit sanctitas vite in bene facere in quo singularissimū existimat distributio omniū p̄/ p̄iarū facultatū in paupeꝝ cibos: q̄ charitas ad oīa valet. j. Timoth. iiij. qđ tm̄ etiā sine charitate fieri potest. ⁊ de hoc apl's ait. Et si distribuero in cibos paupeꝝ omnes facultates meas. In quib⁹ ꝟbis quattuoꝝ conditōes p̄fecte elemosyne demonstrant. Prima ē cautela secūda est necessitas. tertia ē largitas seu liberalitas. quarta est ꝑpr̄ietas. Prima in q̄ ē cautela: scilicet ex parte dantis: ⁊ de hoc dicit et si distribuero. Unde glo. hec cautela elemosyne denotatur vt non vni sed multis detur. scz ad hoc vt pluribus p̄osit. Unde p̄s. ait. Dispersit dedit pauperib⁹ et rj. Corinth. ix. Qui seminat in bñdictōib⁹. id est. dat elemosynā multis qui illum actualiter benedicūt: de benedictionibus ⁊ metet. scz gratie charitatis ⁊ regnū eterne felicitatis Semen enim non tm̄ p̄ojcitur i vno loco q̄ marcesceret ⁊ sic fructū nō faceret.

Secō requirit necessitas ex parte eius cui datur. ⁊ ō hoc subdit. In cibos paupeꝝ glo. i. necessaria paupcrū non diuitū qui tibi reddāt. Unde Luce. xiiij. Cū facis p̄uiuiū voca pauperes debiles claudos cecos ⁊ btūs eris: quia nō hñt vnde retribuāt tibi. Tertio req̄rit liberalitas seu largitas. pinde subdit oēs facultates. Un Tob. iiij. Si multū tibi fuerit abundanter tribue. si exiguū illō libēter imp̄tiri stude

Quarto req̄rit ꝑpr̄ietas ⁊ de hoc subiūgit meas. Unde Thob. iiij. De tua substantia fac elemosynā. Et illud p̄uer. iij. Honora deum de tua suba. Nā grauius malū ē male ablata q̄ certa sunt nō creditori reddere sed paupib⁹ dispēsare q̄ illa impie auferre: q̄ sic distribuēdo hō sponte impotentē se reddit ad satisfaciendū Unde dr. Eccl. xxx. iiij. Qui offert sacrificiū ō suba paupis: q̄si q̄ victimat filiū in p̄spectu patris sui. Secūdo p̄sistit excellētia vite in malapati. ⁊ de subdit. Et si tradidero coꝛp⁹ meum quasi dicat. nō tm̄ mea sed semeip̄m detrimentū faciā ꝑpter deū ita vt ardeā. s. sicut fecit btūs laurēti⁹ martyr. si charitatez nō habuero nihil mihi p̄dest. Proinde Lu. xxj. de vidua offerē te duo minuta ait glo. Nō pēsat dñs q̄tuz: sed ex q̄to amoꝛe offert ei bonis operis mun⁹. nā licet nob videat q̄ mun⁹ boni opis illi offeramus ex charitate tñ hoc nob incertū est: aliter falsa eēt sn̄ia scripture dicentis Eccl. ix. Nescit hō an amoꝛe vel odio dign⁹ sit. nec arguit certitudinaliter q̄ hō in charitate sit etiā si tradeꝛet igni coꝛpus suū iuxta apl̄i sensum. Rō autē huius est: qꝛ ꝑm Bonauen. in. ij. di. q. ij. q̄n q̄ ꝑpter tenebꝛas obcecatiōis synderesis i aimo impedit ne. s. remurmuret malū ꝓ eo q̄ malum credit esse bonū ⁊ ecōtra sicut in hereticis ptz. Nam mꝛentes ꝓ pfidia et impietate errꝛis sui se mꝛi credūt ꝓ fidei pietate: ꝑpr̄ hoc non sentiūt remoꝛsū i p̄scia sua: ꝑ magis qđā gaudiū aridū ⁊ vanū. Sz h̄ admirandū vt q̄ ē qđ idē Bonauē. testat in illūiationib⁹ suis: tales nunq̄ miracula opentur. eo q̄ deus nollet esse testis impietatis eoꝝ.

Articul⁹ ij. de quidecim gradib⁹ ⁊ ꝑfectib⁹ charitatis q̄ mira varietate circūdāt ⁊ oꝛnāt diuinā charitatē.

Secundū mysteriū est de charitatis varietate qꝛ ꝑpba sbdit circūdata varietate. Quin decim q̄dem sunt g̃date varietates: p̄ q̄s ostendit apl's charitatē excellentioꝛem alīs donis. Alia em̄ dona absq̄ charitate ad meritum p̄ficere nō p̄nt. charitas vo ꝑficit ꝑ scipam: ⁊ h̄ ꝑ quindecim gradus. Proficit em̄ per arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris. primo ꝑficit in malis. scō ꝑficit in bonis. Primo q̄dem ꝓficit in malis: et hoc per decem gradus de quibus

ꝑmo ponamus ãnq̃.

Quinq̃ gradus charitas in malis ꝓficere cõprobat. Ca. I.

PRimo eñ charitas ꝓficit in malis ⁊ hoc ꝑmo ꝑ ãnq̃ gradus. Primꝰ g̃ dus ẽ patia. scõs benignitas. tertiꝰ electio boni alteriꝰ. q̃rtꝰ intentio recta. q̃ntꝰ hũiliatio de bonis. Primus g̃dus est patiẽtia qz charitas patiẽs ẽ. s. q̃tũ ad habitũ patiẽtie in aĩa. ⁊ iõ nõ defic̃ i aduersis. Vnde Jaco. j. ait. Patiẽtia opꝰ ꝓfectũ habz Sicut eñ ꝓcussũ auz dilatat: sic in aduersis ꝑssa charitas augẽt. Hinc ꝓpha ait In tribulatõe dilatasti mihi. Et itez idem inq̃t. Dũ supbit impius. s. ꝓsequendo incẽdit pauꝑ. s. ardẽtius diligẽdo. In tribus eñ hõ põt offendi. Vnde in cruciatu cozpali. Audistis qz dictũ ẽ inq̃t dñs Mat. v. oculũ ꝑ oculo dentẽ ꝑ dente. Ego ãt dico vob nõ resistere malo. sed si q̃s te ꝓcussit i dexterã maxillam ꝑbe ei ⁊ alterã. Secõdo offendit hõ in re ꝓpali: ⁊ de hoc dñs subdit Et ei q̃ vult tecũ iudicio ꝓtendere ⁊ tunicã tuã tollẽ: dimitte ei ⁊ pallium. Interlinearis. Tunica q̃dem ania est: quã si q̃s ꝓdere voluerit dimitte ei et palliũ. i. cozpꝰ ei ad martyriũ ꝑbe. Et itez illa Jnt linear ait. Nõ solũ tunicã sine altricatione sed etiã temetipm ꝑbe ei. Tertio in angaria spũali ⁊ de hoc dñs addit. Et quicũq̃ te angariauerit mille passus vade cum eo. s. alia duo milia. Interlinearis. i. tã pedib q̃ aio sis paratus mille passus ꝼm glo. hoc est iter sabbati q̃si dicat. si hoc nõ est ꝓtra sabbatũ pectoris angarias suscipe. vel in millenario perfectionẽ spiritualem significat que in ꝛmpletione huius precepti clarius demõstratur. vade iquit alia duo milia. i. patienter feras si amplius te ire necesse est. cum millenarius pfectiõis sit nũerus. In tribꝰ siquidem millenarijs mystice indicari põt q̃ in tribꝰ perfectio patiẽtie compzobat. s. in cozde rõne ⁊ volũtate qđ significattur ꝑ alia duo millenaria. Job. j. Erãt ei tria milia cameloz. Camelus vngulam scindit: quia discretio ad onera voluntarie se submittit ⁊ in hoc ẽ opatio ⁊ voluntas. Secũdus gradus est benignitas. vnde subditur. Et benigna est: quia iniurias non rependit. Vnde Grego. ait. Vera patiẽtia est: que ipsum amat quẽ portat. Nam tolerare ⁊ odisse non est virtus sed velamen virtutis seu furoris. ꝼm eñ glo. tãgit apls hic duas ꝑcipuas virtutes. s. patiẽtiam ⁊ benignitatẽ: qz hec sunt ꝑcipua arma militie christi. Nã patientia mala illata a ꝓximis equanimit portat. ⁊ benignitas bona sua ꝓximis delectabilit administrat. prima est sicut clypeus. scda vero sicut gladius. Mens quippe sctoz munita patientie clypeo ⁊ accincta amoris gladio ad mala ferenda sumit fortitudinẽ: ⁊ ad bona rependenda benignitatem. Et sicut non est armatus cozpalit qui sumit clypeum ⁊ dimittit gladiuz vel ecõtra: sic spũalit nõ est bene armat qui simul ista duo nõ habet. Charitas igit benigna est quasi bene ignita. s. i reuelãdo miseroz alio rũ pauptatẽ ad hec hortat apls ad Eph. iiij. Estote inuicẽ benigni glo. i. largi de facultatibus vris ⁊ h maxie vos ꝓsequẽtib. sic Mat v. dñs ait. Diligite inimicos vros bñ facite his q̃ vos oderũt ⁊ orate ꝑ ꝓsequntib ⁊ calũnianti bus vos vt sitis filij pris vri q̃ in celis ẽ q̃ solez oriri facit sup bonos ⁊ malos ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos. Tertiꝰ gradus est electio boni alteriꝰ: ⁊ de hoc subdit. Charitas nõ emulatur. glo. i. nõ inuidet: qz ea aliena felicitas nõ cõtristat sed alienũ bonum diligit tanq̃ suum Hinc apls ad Gal. vj. hortat dicens. Nõ efficiamur inanis gl̃ie cupidi inuicẽ poucãtes inuicẽ inuidẽtes. Vñ ꝓpha. Particeps sum ego oium timentiũ te: ⁊ custodiẽtiũ mãdata tua. Vñ aug. Tolle inuidiã ⁊ tuũ est qđ habeo. Quartus g̃dus ẽ intẽtio recta: ⁊ de hac subdit ñ agit ꝓperam. i. puerse. s. ne bona fiant ꝑstando impeditmentũ. Vñ Eccl. vij. Noli facere mala ⁊ nõ apꝑhendunt te. vel non agit ꝓperã. i. rõem operis non deformat sed etiam dirigit ad finẽ qui deꝰ est. Hic siquidem dexter oculus qui semp dilectum respicere habet: quia vbi amoz ibi oculus Vnde Cant. iiij. Vulneraſti coz meum in vno oculoz tuoz ictu. i. in dilectiõe: alit est oculus cognitiõis. Quintꝰ gradus est hũiliatio de bonis: ⁊ de hoc subdit non inflatur. id ẽ. de habito bono nõ extollit. Nam sicut. j. Coz. viij. apls ait. scientia inflat charitas edificat. Et iterũ. v. c. ꝓtra quosdã inquit ⁊ vos inflati estis: de talibus inflatꝰ erat ille ꝓtra quẽ dñs Apoc iij. ait. Et dicis quia diues sum, ⁊ locupletatus ⁊ nulliꝰ egeo ⁊ nescis qz tu es miser ⁊ miserabilis pauꝑ ⁊ cecus. Sed audi talium ꝓdignã penã. Dicit eñ Sap. iiij. Disrũpet illos deꝰ ifla tos sine voce ⁊ cõmouebit illos a fundamẽtis: ⁊ vsq̃ ad sũpmũ desolabuntur.

Quinq̃ alios quinq̃ gradus etiaz in malis charitas ꝓficere potest. Capitulum. II.

SEcũdo charitas ꝓficit etiã in malis ꝑ alios quinq̃ gradus. Primus ẽ amoz subiectõis. scõs studiũ cõis boni. tertius mãsuetudo. q̃rtus innocẽtia. q̃ntus doloz ꝑ primi lapsu. Primꝰ gradꝰ ẽ amoz subiectõis ⁊ de h subdit. nõ ẽ ambitiosa. s. de bono hñdo qz ꝑesse nõ nitit sed subesse. Hoc eñ admonet Eccus. vij. c. dicẽs. Noli q̃rere ab homie ducatũ: nec a rege cathedrã honoris. Cõtra qđ agebat iasõ. de q̃ ꝛ. ij. Machab. iiij. q̃ sup oẽs

ambiebat summũ sacerdotũ. Et. v. c. de eodem habeť ꝛ ipe in lamẽtat⁹ ꝛ insepult⁹ abijcik a se pultura. nec pegrina vsus nec pꝛño sepulchꝛo pticipãs. Scõs grad⁹ ẽ studiũ cõis boni: et de ꝫ addik. nõ q̃rit q̃ sua sũt glo. i. ppꝛiã: ꝫ mul toꝛ q̃rit cõmoditatẽ. Sic apls. j. Coꝛ. x. de se/ ipo testať dicẽs Nõ q̃rẽs qđ mihi vtile sit ꝫ qđ multis vt salui fiant. vel nõ querit q̃ sua sunt. i. ablata sibi nõ repetit intellige ꝓtentiose. Dicit eñ dñs Lu. vj. Qui aufert q̃ tua sunt nõ repe/ tas. Interlinearis. Nõ domũ nõ agrũ ꝛ gñali ter q̃cũq; pecuniã. vel nõ q̃rit q̃ sua sunt. s. cum scãdalo alioꝛ ꝫm glo. Terti⁹ grad⁹ ẽ man/ suetudo ꝛ ideo addik. Nõ irritať. ꝛ ppẽ iniu/ riã nõ ꝓuocať adjrã eo q nõ hꝫ apetitũ vindi cãdi. imo vitupatõem ꝙuertit in refectionez. et plagas in medicinã. vñ Thren. iij. Dabit pcu tiẽti se maxillã saturabik obꝓbꝛijs. Itẽ Job xxxiij. ait. Quis ẽ vir vt ẽ iob qui subsannati onem bibit q̃si aquã? Ꝓroinde Eccl. vij. hoꝛta tur dicẽs. Ne sis velox ad irascendũ: qꝛ ira i si/ nu stulti requiescit. Et Jac. j. Ira eñ viri iustici am dei nõ opať. Et ad Eph. iiij. Sol non occi/ dat supra iracundiã vꝛaꝫ ꝛ hoc ad lꝛaꝫ: vt sol id ẽ rõ illumiosa nõ occidat supꝛa iracundiã ve strã. i. supꝛa vꝛam irascibilitatẽ. Quart⁹ gra dus ẽ innocẽtia ꝛ ꝺ hoc subdik nõ cogitat malũ sez ꝓ studiũ mali. Vñ Esa. j. Auferte malũ co/ gitationũ vꝛaꝫ ab oculis meis. Vel non cogi/ tat malũ. qꝛ eam siniſtre cogitatões nõ fedant.

Quintus gradus ẽ doloꝛ de ꝓximi lapsu: ꝛ de hoc dicik. Non gaudet sup iniq̃tatẽ sed po tius dolet. Unde Ꝓꝛouer. xvij. Qui in ruina alterius letať non erit impunitus. Et Ꝓꝛou. xxiiij. admonet salomon. Cũ ceciderit inimic⁹ tuus ne gaudeas: ꝛ in ruina alterius nõ exultet coꝛ tuũ. Vñ Michee. vij. Ne leteꝛ i inimicia mea qꝛ cecidi: ꝓsurgam. Et sic patet q vt ꝺꝛ. j. Pe. iiij. Charitas opit multitudinẽ pctõꝫ.

Qꝛ ꝓ quinq; gradus charitas in bo nis ꝓfectũ facit Cap. iiij.

Tertio ꝓficit charitas in bonis ꝓ quin q; vltimos grad⁹. Ꝓꝛim⁹ ẽ ꝓgratulatõ scõs sufferẽtia. tertius fides pfecta. q̃/ tus est expectatio ꝓmissoꝫ. q̃ntus longanimi/ tas. Ꝓꝛim⁹ est ꝓgtulatio. s. de alioꝫ ꝓfectu ꝛ de ꝫ inq̃t. Cõgaudet aũt veritati. i. cognitiõi operũ iustitie vel verbis veritatis. qꝛ erꝛoꝛib⁹ non excecať Hinc ꝛ Joh. ij de se ait. Gauisus sum qꝛ inueni de filijs tuis ambulãtes in vtute

Scõus gradus est sufferẽtia. s. aduersoꝫ: q̃a eam ꝓsecutões nõ frangũt. Vñ subdik. Omia suffert. vñ Cant. vlc. aque multe nõ potuerunt extinguere charitatez. Et ad Rho. viij. Quis nos sepabit a charitate xꝓi tribulatio angustia an ꝓsecutio an fames an nuditas an ꝓiculũ an gladi⁹? sicut scriptũ est. Quia ꝓpter te moꝛtifi camur tota die: estimati sum⁹ sicut oues occisi/ onis. Tertius gradus ẽ ꝓfecta fides: qꝛ eam pfidia non indurat. ꝛ de ꝫ addit. oia credit. s. q̃ veritas suadet glo. Nõ dicit oib⁹: qꝛ nõ oibus sed deo q̃ est veritas credit. Exemplũ ꝺ abꝛaã Gen. xv. Credidit abꝛaã deo ꝛ reputatũ est illi ad iustitiã. Nõ inq̃t dicit oibus credit qꝛ vt ꝺꝛ Eccl. xix. Qui cito credit leuis ẽ coꝛde. Vñ. j. Joh. iiij. Nolite oi spũi credere. Vel oia credit qꝛ in eo quẽ diligim⁹ ex efficacia dilectiõis ꝓfi/ dim⁹. ꝛ facilik credere inclinamur ꝛ bona de il lo sentimus. Quart⁹ grad⁹ ẽ expectatio ꝓ/ missoꝫ: qꝛ caꝫ despatio nõ absoꝛbet sed ꝓtinue ꝓficit sperãdo ꝓmissa summe bonitat⁹. ĩꝺo ad/ dik oia sperat. s. q̃ xꝓs ꝓmisit. Hic ad Rho. v. dicik. Spes aũt nõ ꝓfundit: qꝛ charitas dei dif fusa ẽ in coꝛdib⁹ nꝛis ꝓ spm̃sctm̃ q̃ dat⁹ ẽ nobis Et itez Soph. iij. Sperabũt in nomie dñi reli quie israel: nõ faciẽt iniq̃tatẽ nõ loquent mẽda ciũ. Magna q̃dez sperabat Job qui. xiij. de se ait. Etiã si occiderit me in ipo sperabo Qui/ tus gradus est longanimitas. Nam qꝛ imple/ tio promissi summe bonitatis adhuc differ: nõ charitas ꝓficit longanimik expectando Unꝺ subditur. oia sustinet. i. ꝓmissa pacienter expe/ ctat et ꝓ nullam causaꝫ desistit ab inchoato bo no. Ꝓꝛ: oinde ꝓbať Eccl. ij. dicens. Cõjunge/ re deo ꝛ sustine: vt crescat i nouissimo vita tua. Et itez ibidem subdit. Ue his q̃ ꝓdiderunt su/ stinentiã: qꝛ ꝓdiderũt coꝛonã quã dñs ꝓmittit Apoc. ij. dicẽs. Esto fidelis vsq; ad moꝛtẽ: et dabo tibi coꝛonã vite. Sed aduertendũ ẽ q̃ dif ferũt hec tria. s. pati: sufferre. ꝛ sustinere. Nã cũ in p̃cedẽti. j. c. presentis articuli loq̃reť apls de ꝓfectu charitatis i malis inquit. Charitas pa tiens est. cũ vero insinuaret in p̃senti apl'o ꝓfe/ ctum charitatis in bonis dixit oia suffert. Ultꝛi mo vero hic cum sermonẽ facit de ꝓfectu chari tatis quo ad bonũ vberrimi finis subdit dicẽs omia sustinet. Hunc oꝛdinẽ sufficienti⁹ seu ꝓue nienti⁹ seruat Nam pati est ꝓpꝛie respectu ma li illate pene: sufferre est respectu difficultat⁹ et miserie iam ꝓtracte qua difficiles sum⁹ atq; la/ boꝛiosi ad opa virtuosa: sustinere aũt respectu absentis dilati boni. Conuenienter igitur respe ctu mali illati inquit charitas patiẽs est: respe/ ctu operũ virtuosoꝛũ que laboꝛiosa sũt ait oia suffert. sed respectu summi boni crediti ꝛ speꝛa ti sed dilati inquit omnia sustinet. Et sic ex his patet ꝓfectus charitatis ꝓ q̃ndecim gradus ꝓ quos ostendik charitatẽ esse excellentioꝛem ce/ teris bonis ꝛ donis: ꝛ q ꝓ se sufficiat vbi ceteꝛa sine ipsa sufficere mime possunt.

Articulus. iij. de charitatis dura bilitate qꝛ nunq; habebit finem.

Tertiū mysteriū est de charitatis durabilitate que q̃dem in auro insinuat a pp̃a cū dicit: in vestitu deaurato. In vestitu int. i. in cōnexu ⁊ ornatu vtutū quaꝝ oim forma charitas est. sicut patz. j. Timoth. j. Finis p̃cepti ē charitas qz oē p̃ceptū refert ad charitatē. Deaurato etiam addit: qz p aurꝝ charitas designat. Naz sic aurꝝ int metalla: sic charitas inter oēs vtutes optima ē. Sed qz aurꝝ durabile: ideo charitas durabilitatez designat. Et de hac durabilitate apl's subdit. Charitas nunq̃ excidit. i. nec in p̃senti seculo finiet: nec in futuro. Nā licet q̃dam eius opa cessent vt potet laboziosa sicut sūt opa misericozdie: nihilomin⁹ interioza opa non cessabūt. Perficit em̃ durabilitate charitas. Vñ Esa. xxxj. Uiuit dñs cui⁹ ignis in sion: ⁊ caminus in hierl'm. Permanēte igit charitate i gloria paradysi cetera dona cessabūt Et hoc mōstrare intendit apl's in epistole ferie ꝑsequenti vbi tria ostendit. Primo q ibi nō pmanebunt dona non necessaria. scōo pbat hoc manifesta exē pla tertio dicit q ibi etiam non pmanebunt necessaria dona.

Qz dona nō necessaria ad salutē pmanētē charitate in paradiso non permanebūt nec durabūt. Ca. I.

Primo oñdit apl's, q in gloria pmanente charitate nō pmanebunt: nec durabūt ibi dona ad salutē nō necessaria: de quibus donis triplicē ponit differētiā. Primo ponit pphetiā. scōo liguas. tertio sciam. Prio dicit pphetias euacuari ⁊ de hoc dicit siue p̃phetie euacuabunt. Prophetie em̃ sūt noticie futuroꝝ: q̃ pter in gloria qñ oia p̃terita erunt necessario euacuabunt. ⁊ licet pphetia sit de p̃teritis et p̃sentibus sicut etiā de futuris sicut prophetauit de his trib⁹ temp ib⁹ moyses in libro Geñ. tñ pphetia est de p̃teritis ⁊ p̃sentib⁹ ignotis: ⁊ in gloria padisi oia nota erūt. ideo ibidez oēs pphetie euacuabūt. Scōo dicit liguas cessare. Unde subdit. siue ligue cessabūt Quid em̃ aliquid alieni dicet vbi omēs eadem intelliget ait glo. Vñ Hiere. xxxj. Nō docebit vir vltra p̃ximū suū ⁊ vir fratrē suum dicens cognosce deū. oēs em̃ cognoscent me a mimo vsq̃ ad maximū. Cessabūt igit ligue in regno dei. scz q̃tum ad actū instruendi: qz oēs ibi eadem scient: non tñ q̃tum ad actū loquēdi. s. laudandi. qz erit ibi vocalis laus sicut dicit sup illud ps̃. Omis spūs laudet dñm. Et iterū. Beati q̃ habitant in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabūt te. Tertio dicit ibi sciam destrui. vñ subdit. Siue sciētia destruet. Que modo p speculū est: tūc erit p ipam rem vt dicit glo. Scientia em̃ acq̃sita vel scientia que est donū q̃tū ad actū qui ē rōcinari vel q̃tū ad discursum q̃ imꝑfectionē dicūt vtiq̃ euacuāda est. Vñ Apoc. vl. Non egebūt lumie lucerne qm̃ dñs deus illuminabit eos. Et iterū in pen'. c. ait. Ciuitas non eget sole neq̃ luna vt luceāt in ea: qm̃ claritas dei illumiabit eam ⁊ lucerna eius est agnus Hec tria p̃dicta triplicē imponūt pfectionez que statue glie oino repugnāt. Prophetia em̃ qz ponit futurā imꝑfectionē oñdit ex distantia tpali: lingua ponit imꝑfectōem distātie cognitōis q̃ interpositionē medij extranei inter cognituz et cognoscentē qz p speculū est: q̃ tria repugnant statui glie btōz. Nā in gloria ē p̃sentialitas ei⁹ nitatis. In ea ē quies imutabilitatis: in ea q̃q ē imediata contēplatio veritatis. Proinde ibi euacuat pphetia: qz aduenie p̃fectialitas euacuat futuritionē. Cessat lingua: quia aduenīte quiete cessat motus. Scia destruit q̃ est q̃si medium ratio q̃ in p̃nti ꝯiungit scientē ⁊ scitū p medium extraneū qz imediata ꝯiūctio sciētis ad scitū aufert mediū sicut exemplo solis patere pōt Uel si q̃s videt in speculo solem ⁊ postea i suo radio vel in sua rota. p̃ma eius visio est media/ta. scōa vo immediata. Quia igit in futura gloria euacuat futuritio: cessat motus: et tollit intercidens mediū inter intellectū ⁊ veritatem sibi pp̃iā: ꝯuenient dicit pphetie euacuabūt. lingue cessabūt. ⁊ scia destruet. Predicta autē dona euacuari nec in glia pmanere pbat apl's p rōem supositā hac ꝓpositione p scnota. In statu pfectiōis nō pmanet aliq̃d imꝑfectū. igit cū venerit qđ pfectū ē. i. aduenīte glia euacuabit qđ ex pte est: siue qđ imꝑfectū ē: sed cū dona p̃dicta sint ex pte hoc est habēt imꝑfectiōez glorie repugnantē relinquit q mime in glia pmanebūt. Qz aūt dona p̃dicta sint ex pte pfecta ostendit apl's scribens. Ex pte em̃ cognoscim⁹ qz imꝑfecte futura p̃dicim⁹. Vñ Job. xxxvij. Nos quippe inuoluimur tenebris. Et iterum. Sap. ix. Cogitatiōes mortaliū timide: ⁊ incerte puidētie nr̃e. Et. iiij. Reg. iiij. Heliseus ppheta licet esset magn⁹ ignorauit nihilominus mortē filij mulieris sunamitis. Qz aūt aduenīte gloria nō remanebūt ibidem dona imꝑfecta ostendit subdens. Cū autē venerit qđ pfectuz est. i. futura btūdo euacuabit qđ ex pte est. i. qđlibet imꝑfectum: sicut sunt pphetie: lingue ⁊ scientie. Nō sic de charitate: qz licet euacuet eius act⁹ seu actualis ei⁹ imꝑfectio: aduenīte pfectōe patrie: ipa tñ nō euacuabit neq̃ fm actum neq̃ fm habitū. Circa qđ aduertendū est q sunt q̃dā virtutes essentialiter imperfecte sicut fides ⁊ spes: que sunt de his que nō videntur. Quis em̃ credit vel sperat qđ videt? Ihe si quidem fm essentiā euacuant ibi. Alie accidē/

talit imꝑfecte sunt sic̃ charitati ꝓtigit imꝑfectō quā hz a fide: vt. s. sit de his q̄ videri ñ pñt. Nā de suba dilectōis ē q̄ sit de visis: ⁊ sic non euacuat ꝑm essentiā. Relinquit igit ex p̄dict q̄ ꝑ dicta dona nō ꝑmanebūt in glia sempiterna

Qz plurib⁹ exēplis ꝓbat q̄ dona ñ necessaria ad salutē durāte charitate i glia padisi nō ꝑmanebūt Ca. II.

SEcūdo ꝓbat apl's p̄dicta dona ꝑmanifesta exēpla. ꝓximo exēplo puuli. secūdo exēplo videtis. tertio silitudinē adrem adaptat. ꝓximo pōit exēplū puuli: iusta qō exēplum sumit ratio talis. Sicut se hz status imꝑfectiōis pueri ad ꝑfectiōem viri: ita se habet statꝰ pñtis gr̄e ad statū future gl̄e. ꝑ sic est q̄ aduenīēte ꝑfectiōe virili euacuat imꝑfectio puerilis. Relinquit igit q̄ aduenīente ꝑfectione glorie: euacuabitur status pñtis gratie Quapropter cum in p̄dictis donis gr̄e imperfectio sit: relinquit q̄ in gloria euacuāda sunt. Exꝑmit aūt puerilē imꝑfectōez q̄tum ad tria: ꝓximo q̄tū ad loq̄lā. scdo q̄tū ad sapiaz. tertio q̄tū ad cognitiōez ꝓximo q̄tū ad loq̄lā. vt ꝓfectio loquele ñdeat imꝑfectiōi doni linguaz Iō dic Cū eēz puul⁹ loq̄bar vt puul⁹. s. ipfecte ⁊ balbuciēdo sic̃ de seipso Hiere. j. attestat dicēs. A a a dñe deus nescio loq̄. qz puer ego sum

Scdo q̄tū ad sapiam: vt imꝑfectio sapie respōdeat dono ꝓphetie Ait. sapiebam vt puul nā puul magꝭ sapiūt frinoia vt poma: q̄ magꝭ virgna. Tertio q̄tū ad cognitōz: vt imꝑfectō cogitatꝰ cor ñdeat scie. Vñ subdit. Cogitabā vt puulus. s. de mimis pñtib⁹. ꝓxime Esa. xxxij. Stultꝰ fatua loquet: ⁊ sequit. Ipe cogitatiōes ꝓcinnabit ad pdendos mites. ꝓxime ps aūt que digna sunt principi cogitabit. In puero nēpe duo sunt: s. imꝑfectio loquele: scdo imꝑfectio scie. Et hz duplicit. ꝓximo noticia diuinoz que ꝑ sapiaz designat. Scdo noticia hūanoz que ꝑ cogitatū signat Imꝑfectio loq̄le: ñdet dono linguaz. Imꝑfectio sapie: diuinoz ñdet ꝓphetie. Imꝑfectio aūt cogitatus: hūanoz sciētie ñdet. Exꝑmit apl's ꝓsequēter euacuatōz puerilis imꝑfectiōis aduenīēte ꝑfectione virili cū subdit. Quando autē factus sū vir scilicet perfecte etatis: euacuaui. id est deposui omnia que erāt paruuli. Unde. j. Corin. xiij. Nolite paruuli esse sensib⁹. quia maledictus puer centū annorum. Esa. vlti. Sic igit ex emplo puuli ꝓbat euacuatiōem ꝓdictorum.

Secundo ꝓbat hoc idem exemplo videtis rem ꝑ imaginē siue ꝑ speculuz in enigmate Ad hoc autem sumit ratio talis. Sicut se habet visio rei per speculū ⁊ enigma ad visionem que ē facie ad faciem: ita se habet visio dei siue cognitio per p̄dicta dona ꝓphetie ⁊ scientie ad visionem glorie. Sed veniente visione que erit facie ad faciem. euacuabit visio que est per speculum ⁊ enigmata. Veniente visione glorie euacuabuntur p̄dicta dona: Et hoc est quod dicit Videmus nunc. quasi dicat. ꝓsens cognitō dei quā ꝑ dona p̄dicta habem⁹ est tanq̄ visio que per speculū est ⁊ in enigmate. id est. ꝑ imaginē rei in obscuritate. Videmus nūc aliquas creaturas in quibus aliqua dei similitudo. ⁊ hz satis obscure ⁊ ideo in enigmate. id ē ꝑ obscurā allegoriā. Vñ obscurus sermo ⁊ quasi mirandus sit enigma: verbi gratia ꝑm Alex. de hal. Patrē pgenies occidit matris in aluo? Quaz mater genuit gñauit filia mr̄em. ꝓxime q̄a sub nomine speculi imaginē significat. ita noie enigmatis similitudinez: q̄uis obscurā. Recte igit noie similitudines noiate sunt: que valent ad deū intelligendū. Distinguere etiā possum⁹ hoc modo vt speculū referam⁹ ad creaturā rōnabilē: enigma vo ad creaturā irrōnabilē. Ipsa enim creatura rationalis que ad imaginē dei est ⁊ capax dei seu sapie eius: est tanq̄ speculū quoddam ad videndum deū. Creatura vo irrationalis que non est ad imaginem dei sed tm̄ est vestigium quoddā ad cognoscendum deū: vt enigma id est. allegoria obscura seu similitudo ad rep̄sentandū deū. Quia vero imago dei in nobis est ꝑm partez intellectiuā qua vtimur vt speculo ad cognoscendū deum. ideo dicitur Videmus nunc per speculum. Quia vo creature irrationales extra nos sunt in quibus ꝑcipimus aliquod vestigiū diuinitatis. ideo dicitur veri⁹ in enigmate: nonꝑ enigma. sicut dicebat verius ꝑ speculū non in speculo: tūc autez facie ad faciem: quia videbimus eū sicuti est vt dicit. j. Jo. iij. Facies eiñ dei sua noticia ē. Videbimus igitur eū facie ad faciez. id ē cognitōe ad cognitionē. Si aūt obijciat q̄ paulus vidit eum facie ad faciem sicut ipse testatur. ij. Coz. xij. dicendum est. q̄ tunc apl's ꝓprie nō erat viator: cum tūc non haberet sensuū vsum. Vel dici pōt q̄ talis visio dei non fuit ꝑmansiua. sed transitoria. Tertio autē adaptat apl's similitudinē ad rem. ⁊ est sensus: Sicut puer cognoscit in parte ⁊ sicut videns ꝑ speculum in enigmate ita etiā nunc cognitō ex parte id est obscure ⁊ imꝑfecte. Unde. j. Timoth. vj. idē ait. Habitat lucez inaccessibilē. In cui⁹ mysteriū Esa. vj. cherubin duab⁹ alis velabāt faciē suam: et duabus velabāt pedes suos. Tunc aūt in gloria scz cognoscā sicut ⁊ cognit⁹ sum Hoc est clare ⁊ perfecte sicut vir cognoscit opationem sui paruuli: ⁊ sicut videns facie ad faciem opationē sicut ꝑ speculum intuentis. Notanter autez dicit sicut ⁊ cognitus sum. s. a deo non q: sicut

dicat equalitatem cognitiõis nr̃e ad diuinaz in gloria: sed similitudinẽ quandã: Et sic dñs certitudinaliť ⁊ pñtialiť sine medio cognoscit me ita siñiter pñtialiť ⁊ certitudinaliť cognoscemus eũ. Certitudinaliť aũt dico. vt excludať cognitio puuli q̃ ñ ẽ certa. Pñtialiť aũt dico. vt excludať cognitio videtis p speculũ q̃ ẽ p mediũ remotũ. Unde Joh. iij. ait. Scim⁹ qm̃ cum apparuerit similes ei erim⁹: qm̃ videbim⁹ eũ sicuti ẽ. Sic igiť oñdit apl'us dona ꝑter necessaria ad salutem in gloria sempiterna euacuari.

Q̃ dona etiã necessaria ad salutẽ p manẽte charitate cessabũt in gl'ia paradisi Ca. iij

Tertio aũt oñdit apl'us q̃ in gl'ia nõ pmanebũt dona etiã neccia ad salutẽ ꝓeter charitatẽ. Uñ ỹtus rõnis talis ẽ. Hic in pñti statu gr̃e manẽt. s. fides spes ⁊ charitas ꝫ in futura gloria nulla nisi sola charitas pmanebit. Relinquiť igiť q̃ maior his ẽ charitas. Prima ꝓpositionẽ exp̃mit cũ dicit: Nũc autẽ manẽt fides spes charitas tria ħ. Hinc aũt tria que idẽ tãgit. j. Timo. j. dicẽs. Finis p̃cepti est charitas de corde puro. q̃tũ ad charitatẽ. conscia bona q̃tũ ad spem: ⁊ fide nõ ficta q̃tum ad fidẽ. Hec q̃dẽ virtutes mirabiliť ꝓiunguntť ⁊ annectunť. q̃ veraciť nõ possum⁹ credere nisi promissa sperem⁹. nec promissa sperare poterimus si deficit fides firma: nec aderit fructus spei: nec firmitas fidei nisi adsit pfecta charitas christi q̃ ad fidẽ adiuuet ⁊ spem in expectatiõe corroboret ⁊ ꝓfortet. Q̃z in futuro regno nõ pmanet fides nec spes sed sola charitas pseuerat. Hec ei suponit apl's ꝑ euidẽti. Nã cũ fidei sit credere q̃ nõ videt. spei expectare q̃ nõ hz̃. charitaꝫ ỹo diligere q̃ iã hz̃ cũ in futuro iã clare videatur de⁹ ⁊ certitudinaliť habeať: relinquiť q̃ ñ remanebit fides neq̃ spes sed tm̃ charitas pdurabit. Ex quo apl's subdit Maior aũt est charitas Glo. Que. s. in decedẽtib⁹ pmanebit augmẽtata nõ euacuata. Et q̃ charitas maior est monet petrus. j. Pe. iiij. illã ante alias ỹtutes hr̃e dicẽs. Ante oĩa aũt ꝓtinuã in vobismetipsis mutuã charitatẽ hñtes. Et Col. iij. vinculum pfectiõis denoiať. Nã cetere ỹtutes q̃si sũt fessio vehiculũ. q̃si vianti viaticũ: q̃si lucerna caligãtib⁹. q̃si arma pugnãtib⁹. Ipa ỹo charitas ẽ reqes fessio. viatori mãsio: lux plena ꝑueniẽti pfecta corona viatori ħ p gr̃am i futuro p gl'iaz quã nob largiri dign̄eť q̃ ẽ bñdict⁹ i se. se. Amẽ

Feria. iij. post dñicã i quinq̃gesima de excellentia diuini amoris.

Sermo. iij

Fides spes chari

tas tria ħ: maior autẽ hoꝝ ẽ charitas. j. Cor. xiij. Jã ad ꝓsideratõez excellẽtissime charitatis iuxta ꝓordinata trãsferam⁹ sermonẽ. Ad dicẽdoꝝ tm̃ intelligentiã notandũ est. q̃ ꝑm doctores differẽtia est inter ħ tria. charitatẽ: amorẽ ⁊ dilectiõem. Nam charitas ẽ vniuersalis virtus inq̃tũ est oĩm aliaꝝ virtutũ forma: ⁊ ẽ virtus pticularis ⁊ impatrix cunctaꝝ virtutũ cuilibet virtuti impans. q̃ sibi placita sunt operari. Amor ẽ habit⁹ pticularis in q̃ realiter reqescit. Dilectio ẽ amor ꝓmi vt dicať dilectio q̃si duoꝝ ligatio Sociat enim amantẽ amato in amore vt. s. mutuo se diligãt. Uel aliter ỹ q̃ deum amam⁹ ꝓpter se. diligimus eũ sup omia. ꝫ charitas vtrũq̃ complectiť. Q̃z q̃ de latitudine charitatis ẽ sermo. iõ large, mõ loq̃mur ꝑm ꝓsuetudinẽ sctoꝝ: sumam⁹ charitatẽ amoreꝫ ⁊ dilectõez ꝑ eodẽ in toto pñti tractatu: ⁊ ad ꝓsens de excellẽtia charitatis fit sermo. sicut innuit apl'us in ꝓallegato verbo dicẽs. Fides spes charitas tria hec vt. s. Fides. s. in rõnali quasi fundamentũ: spes in irascibili q̃si incremẽtum. charitas in ꝓcupiscibili q̃si cõplementũ. tria ħ pauca quidẽ sed necessaria ad salutẽ: sed maior hoꝝ ẽ charitas: ꝑma. i. fides tanq̃ splendor ignis. scda. i. spes tanq̃ flãma ignis. tertia. i. charitas est ipsemet ignis. Jtẽ. xij. sunt excellentie charitatis seu diuini amoris. Prima dicit naturalitas. scda delectabilitas. tertia necessitas. q̃rta ꝓformitas. Addãť q̃ alie q̃ttuor. Prima dicit formositas. scda regalitas. tertia insupabilitas. q̃rta remunerabilitas. Supaddantur alia q̃ttuor. Prima dicitur insatiabilitas. scda fructuositas. tertia leuitas. q̃rta durabilitas

Articulus p̃im⁹ in q̃ ostẽdunť p̃ime q̃ttuor excellentie diuini amoris. Prima excellẽtia ẽ q̃ nulla virt⁹ naturalior ẽi mẽte q̃ amor dei. Ca. i

Prima q̃dẽ excellẽtia diuini amoris dicit naturalitas. Nullã aliã q̃dẽ ỹtutez sonat spũsctũs in corde humano sic illi ꝓnaturalẽ. sicut amorẽ ⁊ charitatẽ. Q̃ q̃dem patere põt: si recta aiadũsiõe pensem⁹ q̃d ẽ deus. Uñ. j. Joh. iiij. Deus charitas ẽ. s. increata infinita ⁊ imortaľ. Ab hac igiť charitate ꝓcedit q̃dã purus ⁊ infinit⁹ act⁹ amoris. Cũ igitur deus creauit aiam ad imaginẽ ⁊ silitudinez suã. creauit illã. s. ad imaginẽ charitaꝫ ⁊ silitudinẽ. s. infiniti actus amoris sui. Cum aũt rõnalis aia ꝑuenit ad ipi⁹ rõnis libez vsum: hz̃ quidẽ ex ꝓprio esse q̃ndã aptitudinẽ ad amandum sine q̃ aliq̃ mõ eẽ nõ põt Necesse est eñ illi diligere aut bonũ incõmutabile q̃d ẽ deus: aut bonũ cõmutabile q̃d mũdus ẽ. ipa ꝑ libertatẽ arbitrij in medio cõstituta est. Hec aũt aptitudo

ad diligendū est i aia est imago dei. Ab hac ät aptitudine q̄dā plixus veloxq; actus amoris p quē similitudo infiniti act⁹ diuini amoris clarius demonstrat: Restat igit̄ q; ita est aie a natura charitas ipa q; nulla virt⁹ ita gñalis ē siue nature sicut ipa: qđ t ipa exp̄ssio nature demōstrat. Quare aūt hō naturalit̄ inclinat̄ diligere vitā sciam delectatiōem pacē felicitatē oēq; bonū: nisi q; de⁹ amor ē vera vita vera scia delectatio infinita t pax supans omē bonū q; ab eo cuncta bona p̄cedunt.

De suauitate t dulcedine diuini amoris. Ca. II.

Secūda excellētia charitatis q̄ ipa ceteras supat virtutes: ē suauitas seu delectabilitas. Nulla eñ alia virt⁹ tantam delectatiōem t ꝓplacentiā in hñte expiri facit sicut ista ꝟtus amoris. Non solū aūt facit nos delectari de deo in patria. sed etiā nūc in via: ñ tñ in ipo deo: verūetiā in p̄rimo. t in omibus creaturis. In patria q̄dē delectabimur. Unde ps̄. Delectatiōes in dextera tua vsq; in finē: i. sine fine. Et Job. xxij. tūc suū oipotentē delitijs affluēs. In via q̄s exp̄mere sufficit q̄t dulcedines t suauitates a sanis gustib⁹ sentiunt̄ in eo est eñ suauissimū māna qđ ꝑm diūsas mētes dispōnes t stat⁹ diūsimode gustui aie sapit: sicut ps̄. q̄ b̄ p̄bauerat hortat̄ dicēs. Delectare i domino t ipe dabit tibi petitōes cordis tui: Ipse q̄ sermo de amore fauoris mentis dulcedie replet. Unde ps̄. q̄ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua sup mel ori meo. i. super oēm mundanā delectatiōem. q; gustato spū desipit ois caro. Uñ Cañ. viij. Si dederit hō oēm substā dom⁹ sue p dilectiōe. q̄si nihil despiciet eā. Ideo iubilando ait Bern̄. ad xp̄m. Quē tuus amor inebriat nouit q̄d iesus sapiat. felix t vere felix gustus quē satiat! In p̄rimo q̄ delectabilissimū ē Uñ ps̄. Ecce q̄ bonū t q̄ iocūdū habitare t̄c. In oibus etiā creaturis tanto p̄pter deum delectatio abūdantior ē q̄to mens ardētiori amore inflāmat̄ in eū. Nā oia q̄ sunt dilecti a diligente amant̄: cum in pulchritudine t dulcedine creature videat t gustet dulcedinē creatoris. Unō Sap̄. xiij. A magnitudine eñ spēi t creature cognoscibilit̄ poterit creator hoz videri. sicut exemplo beati francisci in sua legēda claret.

Q; nihil magis necessariū est anie q̄ amor dei. Capitulū. III.

Certia q̄ sup ceteras virtutes charitatis eminētia ē necessitas: q; absq; ea nō ꝓsistit aie vita nec cetere virtutes vita viuūt teste ipo amore q̄ Jo. xiij. ait. Ego sum via veritas t vita nec cetere virtutes vita viuūt. Uñ ad hūc amorem querendū t vitā hor tat̄ p̄p̄ha dicens. Querite dñm. i. amorē t viuet aia vr̄a. Quare idem alibi dicit. Uitā id est charitatē petijt a te t tribuisti ei longitudinē in seculū seculi. Et alibi gaudent̄ inquit. Et ania mea illi viuet. i. p̄pter amorē viuet. vñ Eccl. t xliij. de se amor ait. In me ois grā vie et veritatis. In me ois spes vite t ꝟtutis. Non solum autē sine ea non est vita gratie: sed nec etiā vita gl̄e: imo qđ ḡui⁹ ē absq; amore ab hoie incurrit omne malū. s. eternā damnationē. que quidem in se includit mala acerbissima q̄tū ad lesionē. t mirabilia saltē nobis q̄tū ad multitudinē: et interlimiabilia q̄tum ad durationem.

Q̄tum deo cōformat aiam diuina amor. Ca. IIII.

Quarta amoris eminētia ē ꝓformitas. Nā q; supra oēs ꝟtutes aiaz deo ꝓformat: q; vt dictū ē ds charitas ē xp̄s caritatē meli⁹ q̄ p aliā ꝟtutē tanq; p deo ꝓsiliore aīa ꝓformit̄ trāsformat̄ in deū: cū oē sile pl⁹ cōsili q̄ cū min⁹ sili ꝓformet̄: Cū eñ tā de⁹ dilexit nos q̄d restat nisi vt nos etiā diligam⁹ eū? Et sic fiet aia deo ꝓformis iuxta illud Ego dixi dij estis. s. p ꝓformitatē t filij excelsi oēs q; dilexerit prius nos. j. Jo. iiij. Diligamus deū qm̄ ipse p̄ior dilexit nos. Quē si dilexerim⁹ de⁹ erit in nobis et nos in deo. Et Math. vj. dñs ait. Ubi thesaurus tuus ibi t cor tuū Jtē. j. Cor. vj. Qui adheret deo spūs est vnus. Et cōiter ds. Amicus est alter ego. Exp̄mētalit̄ sentim⁹ in nobis q; vis p̄cipue amoris ardētis totaliter ad hoc nitit̄ inhiat et gestit: t nō solum sit intimus ip̄ius amati. sed etiā sit q̄dāmodo ipsuz amatum. Quare q̄dem in dei amore in tm̄ excedit q; incompabiliter p̄diligit deus dilect⁹: q̄ mens ip̄m amans seipsam diligat. imo suiip̄i⁹ obliuiscat̄: t sibiip̄i quasi ānihilat̄ p̄ amore dilecti sicut saltē in etna gloria habz esse licet i vita hac non sit ad plenū.

Articulus. ij. de q̄ttuor secūdis excellentijs amoris dei. Et p̄mo de pulchritudine qua induit animaz diuin⁹ amor. Cap̄. I.

Prima amoris excellētia cūctas superās ꝟtutes ē formositas Qui eñ deo p amorē ꝓformis ē quō nō in aia tūc formosus erit cū sit i eo sil̄itudo dei? Nā ꝑm alex. de hal̄. t Nicol. de ly. imago dei in aia ꝓsistit i naturalib⁹ ꝑ ꝑpetatib⁹ t potētijs eius. sil̄itudo vo in gtuitis. hoc ē in virtutibus diuina charitate t diuina dilectiōe. licet aūt aia cūctas habeat ꝟtutes si charitate p̄uat̄ deformis ē. Unde. j. Cor. xiij. Et si distribuero i cibos pauperum omēs facultates meas. et si tradidero corpus meū ita vt ardeā: charitatē autem non ha

buero nihil mihi ꝓdest. Est eñ charitas aime pulchꝛitudo sicut ignis pulchꝛitudo carbonis q̃ cũ ẽ ignitus splẽdidus ẽ pulcherrim⁹ igniq̃ similim⁹ est Uñ ps̃. Decoꝛẽ induisti amictus lumie sicut vestimẽto. Loquit de spũ in deia/ moꝛẽ feruẽti: Si aũt ipe carbo extinct⁹ est ob/ scurã nigredinẽ habet. sic etiã aia diuino amo/ re extincta in charitatis igne ꝓiuata tetram ni gredinẽ induit. Uñ Thꝛen. iiij. Denigrata est sup carbones facies eoꝛ. Insup Aug⁹. Qual' est dilectio hois talis ẽ hõ: si terrã diligis terra es: si celũ celũ es. si aũt diligis deũ ñ audeo di cere q̃ de⁹ sis Sed audi ꝓpham dicentẽ. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi omnes.

Qꝛ rex oim virtutum est amoꝛ dei. Cap̃. II

Secũda excellẽtia charitatis ẽ regalitas seu impiosita. Uñ ꝟm Richar. Cha/ ritas est regina vtutũ. Etiã põt dici vtutũ impatrix qꝛ ipa impat oib⁹ alijs virtutib⁹ vt. s. dictũ ẽ. Circa qõ sciendũ ẽ q̃ si cut actus ꝓpꝛius fidei quẽ elicit credẽ est et sic de vtutib⁹ cũctis. q̃libet eñ virtus vnicũ solũ actũ hz quẽ elicit: ita ꝓpꝛi⁹ charitatis act⁹ quẽ elicit ẽ diligere deũ ⁊ ꝓximũ nulluſq̃ ab ea ali⁹ elicit Attñ charitas hãc supeminẽtiã hz supꝛa oẽs alias vtutes q̃ q̃uis earũ ꝓpꝛios actus ñ eliciat. eliciunt eñ ab habitib⁹ ꝓpꝛijs eos tam impat. ⁊ ideo ipa meritoꝛios reddit. vnõ ⁊ suo mõ eliciat patie act⁹ benignitat ⁊ lõganimita/ tis ꝓudẽtie aliaq̃ vtutũ: tñ alios impat ⁊ a ꝓpꝛijs habitib⁹ elicere facit. Uñ. j. Coꝛ. xiij. Charitas patiẽs est benigna ẽ. Et ibi clare no tat apl's q̃ cũ charitate sunt simul alie vtutes ⁊ dona. Qõ patet: qꝛ ꝓ ipam oẽs actus vtuo/ si vel eliciunt vel ab ipa virtualit impant. Ha bent eñ cũcte vtutes annexitatẽ in charitate. Nam vbi charitas est ibi ẽ patia ⁊ benignitas ⁊ sic de alijs virtutib⁹ oibus Joõ de chacitate ps̃ ait. Astitit regina a dextris tuis ⁊c. Uñ sal uatoꝛ ait Mat. xxij. In his duob⁹ p̃cept⁹ cha ritatis tota lex pendet. ⁊ ꝓphete Et. j. Timo. j Finis p̃cepti est charitas.

Qꝛ insupabilis est vndiq̃ dei amoꝛ Capitulum. III

Tertia etiam charitatis excellentia sup cũctas vritutes ẽ insupabilitas O dei charitas potẽs vtiq̃ ⁊ mag̃ virtus q̃ vocas ea que nõ sunt tãq̃ ea q̃ sunt q̃ insupabi/ lis ꝓseuerãs supas vniuſa Sola eñ charitas ẽ q̃ i aduerſ ñ deficit. qꝛ patiẽs ẽ. quã iniuria nõ repphẽdit. qꝛ benigna ẽ. quã felicitas aliena nõ cruciat qꝛ nõ emulat: quã ꝓscia mala nõ pũgit qꝛ nõ agit ꝓperã. que honoꝛe nõ extollit qꝛ nõ inflatur. que p̃sen nitit quia nõ est ambitio sa quã cupiditas non coartat qꝛ nõ querit que sua sunt. quã iniuria nõ ꝓuocat qꝛ nõ irritatur quã sinistre suditiões nõ fedant qꝛ nõ cogitat malũ. quã aliena mala nõ letificãt qꝛ nõ gaudz sup iniq̃tate. quã errores nõ excecãt qꝛ congau det veritati. quã ꝓsecutiões nõ frangunt qꝛ oia suffert. quã pusillanimitas nõ ꝓfundit qꝛ oia su stinet: quã pfidia nõ indurat qꝛ oia credit: et si non oibus credat. quã desperatio nõ absoꝛbet qꝛ oia sperat. q̃ morte non vincit qꝛ foꝛtis ẽ vt vt moꝛs dilectio. imo mortẽ moꝛi coegit i moꝛ/ tẽ nr̃i amãtissimi redẽptoꝛis. O insupabil cha/ ritatis amoꝛ. q̃ insupabilẽ supasti ⁊ cui oia sub iecta sunt oibus q̃dãmodo subiecisti: dũ victus amoꝛe de⁹ hũiliauit semetipm formã serui acci piens inuent⁹ nõ solũmodo vt hõ sed obꝓbꝛi um hoim ⁊ abiectio plebis. Ꝓpter aũt nimi am charitatẽ suã qua dilexit nos ꝓtinere nõ po tuit in ira sua mias suas q̃ min⁹ dilectã aiaz suã inimicis ꝓ amicis suis vt moꝛtis terꝛoꝛẽ piter tolleret ab amicis ⁊ vigoꝛem ꝓferret ⁊ si cõtra deũ foꝛtis fuit tãtomagis ꝓtra hoiem ꝓualebit Hinc ex tũc illa fideliũ intrepida ꝓstantia cor/ dis q̃ suplicia ꝓtemnẽtes ⁊ mortẽ supeditan/ tes leti p media ⁊ fauces moꝛtis ad patriam re/ uertunt: moꝛiẽtes exultãt ⁊ moꝛti insultantes dicũt. Ubi ẽ moꝛs stimulus sed iubilus dũ per mediũ lacũ letũq̃ exitũ a miseria iter pãdis ad regna. Insup vis vehemẽtis amoꝛis rõe ñ cõ/ pescit: qꝛ teste apl'o supeminẽs est scie charita/ tis. Maiestate nõ terret: qꝛ foꝛas mittit vt di/ cit. j. Joh. iiij. Miseriꝛs nõ comꝓmũt: qꝛ vt dicit apl's in infirmitate pficit. Ꝓꝛsus virt⁹ charitatis omnipotẽs est que ipas miserias fa cit potẽtes dũ ꝓuertit in adiutoꝛiũ que parate sunt ad nocendũ qua suffulti milites chr̃isti im/ pauidi certant certi de victoꝛia: medijs piclis incedunt tutissimi: nec demões nec hoies metu entes sed securus quisq̃ inter frendentium vn/ diq̃ hostium fulgurantes hastas ⁊ volitantia spicula cũ charitate doꝛmitat: quia sola potẽs est vt dicit apl's Ignita nequissimitela extin/ guere Deniq̃ multitudinẽ pcõꝛ opit ⁊ oꝓꝛi/ mit ⁊ temptatõibus muscis moꝛiẽtibus ꝓꝛeua lebit. Maioꝛis potentie est erectuꝛ hostẽ deij/ cere: q̃ conantem exprimere. Charitatis au/ tem est temptationes non repꝛimere ne insur/ gãt: sed cũ surrexerint sternere ne ꝓcedãt. Tan te nempe foꝛtitudis est charitas vt ipam oipo/ tentiã q̃dãmodo impotentẽ reddat. Nõne hec est que Exo. xxxij. in moyse diuine iusticie ⁊po tentie obstans ꝓualuit in foꝛtitudine ꝓtra de um: dimitte, iquit me vt iraſcat furoꝛ me⁹ sup populũ istum. Audis dimitte: ⁊ deum ꝓfecto teneri non dubites. Nec aliũde q̃ amoꝛis foꝛti tudine. Queris cui⁹? Illius vtiq̃ serui fidelis

qui corde tã puro tam feruido alebat ad dñm: Ne queso dicãt egyptij callide eduxit eos ꝺ terra egypti vt interficeret in montib⁹ .nec posset introducere in terrã quã ꝓmiserat ꝓ qua iurauerat ꝑribus suis. Sed cui nancꝫ cessit potentia cessit iusticia: vt charitas de corde feruido ñ tã rogabat ꝫ deũ vrgebat. Sola ei charitas est q deuz tenẽ põt Vlis amoris ẽ q̃ teneri nõ solũ se patiẽ: sed qñ nõ tenet pie ꝙquerit ꝓ ꝓpheta Ezechi. xxij. ait. Quesiui de eis vir q̃ interponeret se sepẽ ⁊ staret oppositꝰ ꝙtra me: ꝓpterea ne dissiparẽ eã ⁊ nõ inueni. O imensa benignitas dei que querit q̃ se sibi opponat irato: cuius pfecto ꝓpriũ ẽ misereri ⁊ pegrinũ vlcisci. Charitas igit extentã manuz dei ne feriat sua fortitudine ꝙtinet. sathanaz suis pedib⁹ ꝙterit ⁊ sup inimicoꝝ capita carbones ꝙgerit. potẽs nõ solũ aduersus carnẽ ⁊ sanguinẽ: ꝫ aduersus ꝓncipat⁹ ⁊ ptãtes tenebraꝝ hanc ꝙtra spũalia nequitie in celestibus: in ꝓsperis fortis sed fortior in adũsis Solus eñ christi amor qui pure ⁊ magnimit ridẽtis ⁊ irridẽtis fortitudine blandicias spnit ⁊ toto corde ꝙspernit sapidiori dulcedine delectat⁹: cui⁹ respectu omis dulcedo amara ẽ ois iocũditas meroꝝ ẽ: oẽ pulcꝝ fedum omne etiã suaue molestum est ⁊c.

Q sola seruicia que ex amore ꝓcedunt deo sunt grata: ⁊ remuneratiõe sunt digna. Ca. IIII.

Quarta excellẽtia est remunerabilitas. Omẽ eñ obsequiũ qđ deo summo impendit: aut impendit ei ex vero amore recto ⁊ puro q̃ ẽ gratuitus: aut impendit ei ex timore reuerẽtie. ſ. vel offense: aut ex timore pene: aut ex pudore: aut ex spe venie vel gre: aut ex spe remũerationis. Ex si ex amore. credit igit esse bonũ qui ei hoc impendit. Nulli eñ impendit rectus amor ⁊ purus ab aliquo nec credit illũ esse bonũ ⁊ merito bonitatis sue hui⁹ amorem esse dignũ. Seruiciũ autem ⁊ cultus q̃ intuitu solo bonitatis ipius eidem impenduntur sinceriſſimi ⁊ rectiſſimi sunt: ⁊ in eis ꝑcipuus ⁊ rectiſſim⁹ ẽ amor. Amor inꝫ act⁹ amor eñ habit⁹ siue virtus non ꝓprie seruitiũ: sed magis seruitus licet spõtanea ⁊ iocundat ideo libera dicenda ẽ. Arma eñ armoꝝ non dicim⁹ seruiciũ ex quo quecũꝫ ꝓcedunt seruicia sola gratuita sunt. i. gratis impensa ⁊ ꝓpter sola illa sunt dona ⁊ mũera q̃re solo merito remũeratõe digna. Et qđ ampli⁹ ẽ i eis solũ locũ habet remuneratio qñ remuneratio nancꝫ ꝺz muneris seu muneratiõis. Remuneratio eñ est reflexa seu reciproca in remuneratiõe seu ꝑdonatiõe remuneratio. Qui eñ non gratis sed ex necessitate q̃cũ qꝫ seruit ex tiore siue ex pudore siue ex spe mercedis siue expacto siue ex q̃cũꝫ alio debito: ñ ꝓpe remũeratiõe dicẽdus ẽ dignus: ꝫ magis ei pciũ ope siue elocate reddẽdus est.

Articul⁹. iij. de quattuoꝝ excellentijs diuini amoris. Et primo qꝫ insatiabilis est amor dei. Ca. I.

Prima excellẽtia amoris est insatiabilitas. Ultra nãꝫ oẽs virtutes insatiabilis ẽ amor dei Nõ eñ satiari põt desiderio q̃ nõ nisi desiderare ꝙcupiscit. sicut in persona talis aie ait ps. Cõcupiuit aia mea desiderare iustificatões tuas i oi tpe. Fames ei aie desideriũ ẽ. Habet etẽ qꝫ aia deũ amãs nõ satiat amore qz ꝺs amoz ẽ: quẽ q̃ amat amoreꝫ amat. Amare aũt amoꝛẽ circul⁹ facit vt nullus debeat esse finis vel mẽsura amoris. Itaqꝫ ꝫ insatiabilitas oia vorat qz ex copia facit inopiã dũ ex ꝑgustatis delitijs dei ampli⁹ in desideriꝭ inardescit: qz ⁊ si denẽ ad plenitudinẽ nũꝫ ad satietatẽ. vñ Eccl. xxiiij. Qui edunt me adhuc esuriẽt. O imẽsa charitas ⁊ pietas dulcedinis dei cũ te amare edere sit. quõ te amãtẽ sic reficis vt magis esuriãt cũ repleti fuerint nisi qz tu charitas infinita simul cib⁹ es ⁊ esuries? Qui te non gustat prorsus te esurire nescit. ad ꝫ eñ cibas vt esurire facias. Vñ Lu. j. ait maria. Esurientes impleuit bonis Nolo ãmodo queras q̃ sint bona charitatis cũ illa pfecto existimẽ de q̃busꝭ. Lozꝛ. ij. Oculus non vidit absq̃ te deus. nec auris audiuit nec in coꝛ homis ascendit que ꝑparauit de⁹ diligẽtib⁹ se. Et idem Esa. lxiiij. Audis diligẽtib⁹ prepata vt dilectiõis bona non ambigas. In hac eñ reposita sunt eternitatis delitie rõnis suauitatis celestis paradisi. In hac sunt pax patiẽtia longanimitas gaudium cum spũsancto. In hac deniqꝫ ẽ quicquid iocundũ mẽti ꝙcipi potest ⁊ vltra infinitũ. Hoc inqꝫ dulcissime amor ꝑpasti diligẽtib⁹ te sed absq̃ timẽtib⁹ te donec iuxta illud. ſ. Joh. iij. Charitas foras mittit timorẽ velantẽ vt videre possit q̃ magꝫ sit m̃titudo dulcedis tue q̃ ⁊ si repleat nunq̃ tñ satiat. Nõ audeo dicere illos si qui sũt scda stola vestitos. Objcis forte illd ps. Satiabor cũ aparuerit gl̃ia tua: ⁊ illud ps. Exadi pe frumẽti satiat te. Sed satietatẽ desiderij abũdantiã tibi notari noueris nõ desiderij finẽ. Finis nancꝫ desiderij sacietas est. Qui ꝺo semp esuriũt patz q̃ satiati nõ sunt. Sed vere btã esuries que solum esurit qđ habet ⁊ solũ habz qđ esurit. Ex iam dictis psuasuz volum⁹ q̃ dulcedine diuini amoris in futuro nõ poterim⁹ satiari nec etiã in pñti repleri. De hac impossibilitate sp sit nob solatiũ nullũ hre solatiũ. Patiẽtiam quidẽ mihi ⁊ vobis oibus opto. sed impatientes nos eẽ in hoc magis exopto

Q fructuosum est diligere deum. Capitulum. II.

Secũda excellẽtia est fructuositas. Fructificat eñ homi bona tpalia spũalia et eternalia. Tpalia. vnde ꝓuerb. iij. Honora deũ de tua suba ⁊ de ꝑmitijs oim frugũ tuaꝝ: ⁊ replebunt horrea tua saturitate et torcularia tua vino redũdabũt. Et. xj. c. ait idẽ Alij diuidunt ꝓpria ⁊ ditiores fiunt. Secõ fructificat bona spũalia. Nã qui habet charitatẽ oẽs vtutes habet. Cũ eñ charitas sit vltima inter virtutes morales ⁊ theologicas q̃ prius sunt morales scz prudẽtia iusticia fortitudo ⁊ tpantia: deinde theologice vicz fides spes et charitas. Uñ. j. Cor. xiij. Maior aũt horũ ẽ charitas. Sic q̃ habet charitatẽ habz oẽs vtutes p̃cedẽtes: sicut q̃ habet centũ habet decẽ vl viginti ⁊ nõ ecõtra eodẽ mõ hñs charitatẽ habet oẽs virtutes q̃s q̃ possidet oia dona spũalia tenet. Tercio fructificat eternalia dona. Nã qlibet opus ex charitate factũ eterni regni meritoriũ est. O quotiẽs possem⁹ lucrari eẽ nũ regnũ si dilexerim⁹ frẽs. Jõ ad opa charitatis. i. Cor. xvj. hortat apls dicens. Oia opa vra in charitate fiant. Jus es qõ nõ minus est charitas oia bona opa sua facit sicut de se testatur ps̃. dicẽs. Particeps ego sũ oim timentiuꝝ te ⁊ custodientiũ mãdata tua. Uñ Aug⁹. Pẽsent inuidi q̃tũ bonũ est charitas q̃ sine labore nro aliena bona facit nra. Ex dictis ptz q̃ q̃ habet charitatẽ hz deuz ⁊ oia que in ipso sunt O charitas magna ⁊ incõpabil⁹ thesaur⁹ vi i agro cordis abscõdit⁹: p q̃ emẽda vniũsa vendenda sunt sic ait dñs Math. xiij. O diues charitas cũ q̃ ois diues sine q̃ nemo diues: qz q̃ ñ hz caritatẽ nihil hz. O argumẽtatoria charitas multe filie congregauerunt diuitias: tu aũt supgressa es vniuersas. vt dr in fine ꝓuer.

Q leuis ars ẽ diligere deũ Ca. III

Tertia excellẽtia charitatis est leuitas. Nihil leui⁹ q̃ diligere. Qui diligit nõ laborat nihil ꝓstat vectura mercantie amoris: imo amor soluit omẽs expensas vecture cũctaꝝ mercantiũ atq̃ laboꝝ. O q̃ leuis amor qui cuncta leuia reddit. Miraris quõ sit tã leuis mercãtia amoris? Cõsidera q̃s eã portat. Uolũtas nẽpe ipa libera ẽ ipa diligere põt sola cũ amore sata est: forinseco adiutorio ab amore nõ eget: absq̃ alteri⁹ opis admiculo exerceri põt. Si eñ ad diligẽdũ diuitijs opus eẽt: iustã tũc excusatõez haberẽt paupes. Si scientia necessaria foret: excusari tunc possent ignorãtes a seruitijs se excusarent simplices a laboribus imbecilles. Sola eñ libera volũtate impleri põt mandatũ amoris. Infra nos ẽ qõ ad illud seruandũ necessarium est. Uñ ꝑcipit dñs Deut. vj. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo ⁊ ex tota ania tua ⁊ ex tota fortitudine tua. Uñ Luce. x. additũ est ⁊ ex tota mente tua vt cor referat ad intentionẽ: mẽs ad cognitõem. aia aũt ad affectionẽ: cũ facultas adsit: qua deficiẽte: supplet quidẽ volũtas bõa. Uides quõ oia h̃ necessaria ad amorẽ intra nos sunt Non igit̃ necessario eget vt diligas fulcare maria: ⁊ ꝑcelsas ꝓfringere vndas vel sepulchra dñi cũ petas non linigas transmeare oras vel syna montis cacumia scandas. Non limina petri q̃rens italicas ꝑtrãsire patrias. nec montiũ ascẽdere rupes vt iacobi extrema ꝑquiras. Intra te volũtas hanc q̃ritat amor hanc vocat dñs. Cañ. v. Aperi mihi soror mea amica mea. ẽ eñ volũtas amica amoris q̃ p ꝓsensum volũtatis apit ipi amori hãc etiam pulsat Apoc. iij. Ego sto ad ostiũ volũtatis. s. dicit amor ⁊ pulso. s. alliciendo inspirãdo p̃dicãdo arguẽdo increpando castigando. Si q̃s audierit vocẽ meã ⁊ aperuerit mihi. s. p ꝓsensum ianuã voluntatis intrabo ad eũ. s. p gr̃am charitatis. His igit̃ inq̃s intrauerat ipe amor dicebat amor. Lu. xvij. Regnũ dei intra vos est: Ecce q̃ facilis est h̃ ars amandi que solum in volũtate est. Jõ Deut. xxx. dñs ait. Mãdatũ h̃ qõ tibi p̃cipio hodie non sup te est neq̃ ꝓcul positum neq̃ in celo situm sed in te locus dilectionis. Ecce facilitas implẽdi. leuitas amãdi: possibilitas impẽdi seu obseruãdi quã excusationẽ deno diligendo habere poterim⁹ frẽs Jdeo ꝓfidenter ad h̃ portabile pondus hortat dñs Mat. xj. dicẽs. Tollite iugũ meũ super vos. iugũ eñ meũ suaue est ⁊ onus meũ leue ẽ. Onus qõ oia onera leuia facis ⁊ imples mãdata. Uñ ad Ro. xiij. Plenitudo legis dilectio. Tu sola facis scãdere ad superna Cañ. j. Recti diligũt te. Trahe me p⁹ te: curremus in odorẽ vngentoꝝ tuoꝝ. Tu portas infernа potius eñ vere diligẽs deũ vellet esse cũ amore in inferno q̃ sine amore i celo Sm Hugo. de arra spõse. Uñ Cañ. viij. Dura sicut inferus emulatio. Ecce igitur q̃ amor sup oia leuis ẽ: cũ grauissima leuia reddit.

Q inseparabiliter cum deo vnit anmã diuinus amor. Capitulũ. IIII

Quarta excellẽtia amoris ẽ durabilitas. Adeo nempe est amoris glutinum tenax vt non tantũ iũgere q̃ deat vnire. Tripl̃r eñ vnit vinculuꝝ charitatis. tibiliꝑ: ꝓprio ⁊ deo. Pꝛio eñ p amorem vnus efficitur dum intra se recolitur reductisq̃ affectibus a cuuctis locis quibus tenebantur captiui solum vnum incommutabilem amat nec amplius in diuersa mutat. Paritus nempe p amorẽ in plura nunq̃ sibi repit et idem: sed semp sibi dissimilis est: qz totiens

De affectib⁹ inflãmati triplicis amoris.

variari cogit quotiẽs varietatẽ suscipit illõ qõ ab eo amat. qz eñ labẽti innitit necessariũ ẽ vt cũ labẽte labat. Uñ. j. Joh. ij. Trãsit mũdus ⁊ ꝯcupia ei⁹. Et. j. Coz. vij. ℙreterit eñ figura huj⁹ mũdi. Sic q̃ cũ mũdo p affectum currit cũ mũdo in ꝓfundũ ruit ℙroximo eñ p charitatẽ hõ vnit dũ non solũ sine ꝙrela q̃tũ in ipo ẽ oib⁹ studet affici: ℔ etiã oibus successib⁹ coaptari gaudere cũ gaudentib⁹ ⁊ flere cũ flentibus ℔m apl̃m. Infirmari cũ infirmãtib⁹ ⁊ cũ scãdalizatis vri. Uñ Apoc. j. Socius in tribulatiõe et r̃gno. De hac vnitate ait ps̃. Ecce q̃ bonũ ⁊ q̃ iocũdũ ⁊c: vñ Act. iiij. ℳltitudis credẽtiũ erat cor vnũ ⁊ aia vna qñ nec volũtatũ varietas nec actõnũ ꝺ formitas nec marsupioz ꝓpetas aicos diuidebat: ℔ firmiter astrigebat charitas ⁊ facile coherebat vnitas in spũsancto ⁊ in vinculo pacis dei. Heu heu heu ve ve ve mũdo a scandalis. Ue nobis in inferiori seculo dilapsis in quos fines imo feces seculoz deuenerũt tot⁹ mũdus nũc vere in maligno posit⁹ ẽ: omẽs querũt que sua sunt. In ꝟ nẽpe miserabili euo nostro totam christianitatez tanta diuisiõe tot scissuris totq; fracturis dispsam ꝙspicimus vt vix vn⁹ alteri cernatur ꝙuenire in vnũ: nisi forte aduersus christũ eius vbiq; aparent scissure ciuitatis dauid intãtũ q; inbiant vt iam vltimã ruinã oino minent. Fateor ꝟ tedet eẽ exeram⁹ hinc ⁊ ad ꝓpositũ redeam⁹. non eñ de vitijs loqui loco hoc ꝓpositũ ẽ. Tertio deum hoi ⁊ hoiem deo charitas vnit; nõ solũ illa inefabili charitate qua natura nr̃a vnit illi eterno verbo in vnitate ꝓsone: sed etiaz illa de qua ait apl̃s. j. Coz. vj. Qui adheret deo vnus spũs est. ℙrofecto vnitas ꝟ charitas est qua hõ ℔m cor dei totis votis supne ⁊ eterne volũtati ꝓformis vnit deo glutino qõ nõ dissipat ⁊ vinculo qõ nõ disrũpit. In his tñ que sic dico nemo me existimet cũ illis sentire imo desipere q̃ charitatẽ semel habitã asserũt vltra pdi nõ posse q̃ reꝑ ois q̃ habet charitatez pseuerant adheret frustra discipulos suos dñs. Joh. xv. monuisset dicẽs. Manete in dilectione mea. indubitãter ostẽdens charitatem sponte deleri posse nõ violent auferri offert oi aufert nulli vt null⁹ nisi suo vicio illa careat est tamen charitas vinculum perfectionis quo mẽbra artissime sibiinuicem herẽt ⁊ suo capiti p oẽs iũcturas ꝙnectuntur i vnũ coꝛp⁹ in vno pticipio oim bonoz vt fidenter q̃libet dicere valeat cum ps̃. ℙarticeps ego sũ oim timẽtiũ te ⁊ custodientium mãdata tua. De hoc etem dictũ putes Ecc̃s. iiij. Funiculus triplex difficile rumpit. triplex nanq; ꝺz quia vt p̃fat⁹ sũ tripl̃r ligat. Triplicẽ funiculuz describit apl̃s. j. Timoth. j. dicẽs. Finis p̃cepti est charitas de corde puro ⁊ ꝙscia pura ⁊ recta seu bona ⁊ fide non ficta. Solum purum est cor quod ad crimina mandata perfluere nescit. nihil fedat facilius corde mundanis exposito. hoc solũ ꝓtinet charitas nefrustra patear: tunc vero fedat cũ in crimina labitur. Conscians vero bonã habet ad oẽs qui ꝓximi bonũ vt suuz diligit. Si quo min⁹ ꝙuincit non hr̃e illã que nõ querit que sua sunt. Fides autem non ficta ea est que per dilectionez in bonis opibus exercetur alioq̃n non solũmodo fictam sed mortuaz Jacobus dicere non videret seu vereretur Et vere iste funiculus difficile rumpit quo paul⁹ vinctus ad Rom̃. viij. audẽter ait. Quis nos sepabit a charitate christi? ⁊c. Validũ ꝓfecto vinculũ est cui nulla violentia ꝑualet insepabiliter ꝙtinẽs amantẽ cũ amato sed validius erit in patria: quia vt ꝺz. j. Coz. xiij. Charitas nũq; excidit. Naz si credendo ⁊ sperãdo diligim⁹ qõ non videmus nec tenemus: q̃to ardentius eum diligemus quẽ tũc videbim⁹ sicuti est? vt dicit. j. Jo. iij. Cũ quo nos regnare faciat a/morosus iesus x̃ps filius dei: q̃ cũ p̃re ⁊ spũsancto viuit ⁊ regnat: p infinita secla seclor. Amẽ.

Feria. iij. post dñicam in quinq̃gesima de affectib⁹ triplicis inflammati amoris. s. dei sui ⁊ ꝓximi de q̃b⁹ vex carnis ꝓuiũ celebrat Sermo. iiij.

Fides spes charitas tria ꝟ: maioz aũt horũ ẽ charitas ibi. s̃. Urget iterũ charitas de charitate nos loq̃ vt quã in ꝑcedẽti ℔m õe tã gratã didicim⁹: ꝺ excellẽtia charitat⁹ ex eadẽ diuino munere exptamur hodievsq; ad famelicã nauseã crapulari Et ad ꝟ hortatur apl̃s i ꝙbo ꝓallegato dicẽs. Fides spes caritas tria ꝟ vt s̃. Quasi dicẽ velit. Fides vtiq; atz spes ad deũ cogscẽdũ ⁊ q̃rendũ illuminant intellectũ atz roborant facultatẽ: ℔ maioz horũ est charitas q̃ inflãmat ⁊ pascit imo depascit hois volũtatẽ: ⁊ aiaz totã satiat iebriat atz in deũ trãsformat. Hec q̃dẽ amor⁹ crapula nũcupat. cum hũan⁹ spũs tu⁹ fiat tanq; potẽs crapulat⁹ a vino. s. diuini amor⁹. Crapula aũt ⁊ spũale carnis/ꝓuiũ celebrat mẽs bõa ex triplici ꝙo atz feruẽti amore. ꝑmo amore dei. scõo amore sui. tertio amore ꝓximi de q̃b⁹ amoꝛib⁹ ꝓpha. cxxxij. ps̃. qui in p̃nti materia ẽ aliud thema inq̃t: Ecce q̃ bonũ q̃ ad amorẽ dei: ⁊ q̃ iocũdũ q̃ ad amorez sui hitare frẽs in vnũ q̃ ad amorẽ ꝓximi.

Articul⁹ ꝓm⁹ de septẽplici flãma seu ardẽti affectu diuini amoris.

ℙrimus amoꝛ feruens et ardens quo mẽs hũana repleꝛ est amoꝛ dei. Exercẽs eni se i sacris meditatõib⁹ ⁊ affectõib⁹ ad obtinẽda bõa

grax ⁊ vtutũ atq; feruẽtis ⁊ crapu'ãtis amor dei: septẽ affectib⁹ inflãmatis exerceri debet ad deũ. Primꝰ ẽ amor ardẽtissimꝰ. scds ẽ timor reuerẽtissimꝰ. tertiꝰ ẽ zelus ꝯstantissimꝰ. qrtus regratio magna. qntꝰ laus imẽsa. sextꝰ obediẽtia ꝓmptissima. septiꝰ ꝺlectatõ seu securitas ebria

De septẽ gradib⁹ ꝑ qs ad amorem ardẽtissimũ mẽs ascẽdit. Ca. I.

Primus qdem inflãmatus affectus amor ardẽtissimꝰ nũcupat ad quez vtiq; ꝯsequẽdũ hortat sponsus dilectam sponsam Can. viij. dicẽs. Pone me vt signaculũ sup cor tuũ ⁊ vt signaculuz sup brachiũ tuũ qz fortis est vt mors dilectio. dura sicut infernꝰ emulatio. Lampades eiꝰ lãpades ignis atq; flãmarũ aque multe nõ potuerũt extinguere charitatẽ. In qbus verb septẽ gradꝰ charitatis ꝑ ordinẽ exꝓmũt qbꝰ acqrit hic ardẽtissimꝰ amor dei. Primꝰ ẽ meditatio. scdus imitatio. tertiꝰ sepatio. qrtus emulatio. quintꝰ inflamatio. sextꝰ exẽplatio. septimꝰ insupatio Primꝰ quidẽ gradꝰ ꝓueniẽdi ad amorẽ ardẽtissimũ dei est meditatõ. Per hũc ei modũ inflãmabat spũs ꝓpheticus cum dixit In meditatõe mea exardescit ignis. Et initiuz per qd ad ℔ ascẽdit alibi exꝓmit dicẽs. Meditatõ cordis mei in ꝯspectu tuo semꝑ. Et hũc modũ exꝓmit sponsus cũ ait. Pone me vt signaculũ positũ sup cor tuũ. Quid ꝑ siguaculũ positum sup cor tuũ. nisi meditatio spõsi ꝑ quã artissime ⁊ amorosissime in corde spõse eiꝰ meditatio eiꝰ memoria radicat? Vñ ibidẽ glo. Solemus signũ aliqd cũ digito vel brachio alligatũ circumferre ꝙ admonemur. ꝙ illiꝰ rei mẽoriã freqntio/rẽ volumꝰ hre. In cuiꝰ mysteriũ Deut. vj. scz de dei ꝓceptis scriptũ ẽ. Ligab ea ꝙsi signuz in manu tua eruntq; ⁊ mouebunt ante oc'os tuos. Scds gradus ẽ imitatio vt nõ solũ dilecta spõsa in interioꝛib⁹ cordis sed etiã in exteriorib⁹ ꝟbis ⁊ factis amãtissimũ imitet sponsum. Vñ subdit. Et vt signaculum sup brachium tuũ. ꝑ qd opamur virtutũ opa vt in eis xpi imitatio designat. qrtus aũt amoris feruor i ℔ crescat manifeste ostẽdit seraphica ipa pfectio ad quẽ ꝑ hãc xpi imitationẽ mens glorioſi frãcisci pducta ẽ. Ideo in eiꝰ ꝓsona apls ad Gal. vlt. ait. Ego em stigmata dñi iesu i corde meo porto. Tertiꝰ gdus ẽ sepatio vt. s. mẽs ab oi qd a spõso sepet elõget. Vñ subdit. Quia fortis est vt mors dilectio Mors siquidẽ vno trifurcato ictu aiaz sepat a mũdi habitatiõe a suorũ ꝯuersatõe atq; a carnis vnione ac ꝑ ℔ ab oi passione huiꝰ seculi nequã. Sic amor dei ab oibus que aiam sepant a dilecto oino illã elõgat

Quartus gradus ẽ emulatio quia scz mens iuxta apl'm. j. Cor. xiij. semꝑ emulatur charitamata meliora. Vñ sponsus ait. Dura sicut infernus emulatio. s. esse debz. Sicut em infernꝰ nemi ꝓcit sic amor in aia sponsa xpi tanta dilectõis emulatiõe obsequit dilectõ spõso: vt nulli tpi ⁊ditioni vel loco ꝓsone infirmitati seu ciuscũq; resistẽtie parcat ꝙn oia supans innitat dilecto suo. Quintus gradus ẽ inflãmatio. Ex ꝓcedentib⁹ siquidẽ nixus in dei amore inflãmat iõ spõsus ait. Lampades eius. i. corda diuina charitate accẽsa lãpades ignis. i. plena sunt feruore dilectõis diuine. Lãpas em ẽ vas clarũ intus habet oleũ ⁊ ignẽ. Oleũ nutrit ignem ꝙ dicit feruorẽ. In lãpade cor purũ i oleo deuotio: in ignis calore feruor desiderij deno/tat. Hoc igne ardebãt duo discipuli ꝓgentes i emaus qr Lu. xxiiij. dicebãt. Nõne cor nostrũ ardẽs erat in nobis? Sed qd faciet i patria? Et itez ps. crapulat⁹ ⁊ epulatus ⁊ ebriat⁹ ꝺ se ait. Inflãmatũ ẽ cor meũ ⁊ renes mei cõmutati sũt ⁊ ego ad nihilũ redact⁹ sum. Sextus gradꝰ est exẽplatio ad ꝓximũ ꝓpter deũ exhibita et mõstrata. Vnꝺ subdit. atq; flãmaz. In flammis siquidẽ lumiosi splẽdoꝛes sancte ⁊ edificatoꝛie ꝯuersatõis ꝯueniẽtiꝰ denotãt sic Mat. v. dñs ait. Sic luceat lux vra coraz hoibus vt videãt vra opa bona ⁊c. Septimus gradus est insupatio cũ. s. mens nullis aduersitatibus supat. Vñ subdit aq; mlte nõ potuert extiguẽ charitatem. Per aquas em tribulationũ impetus designant. Vñ Esa. viij. Pro eo q abiecerat ꝓpls iste aquas siloe q vadũt cũ silentio. Et sequit. Propt ℔ ecce aducet dñs sup eos aqs flumis fortes et multas: regem assyrioz ⁊ oem gloriã eius. Hoc siqdez ignita aia qz oia suffert dom⁹ est illa de q. Mat. vij. que edificata est supa firmã petrã ⁊ descẽdit pluuia ⁊ venerũt flumina ⁊ flauerũt venti ⁊ irruerũt in domũ illam ⁊ non cecidit. fundata em erat supa petram. id est. iesum christum.

De feruenti affectu filialis timoris ad deum qui omẽs alios timores aspnatur. Ca. II.

Secundus quidẽ inflãmatꝰ affectus ẽ timor reuerẽtissimꝰ. Cũ em sex dicant eẽ timores. Primꝰ naturalꝰ. scdus seruilis. qntus initialis. sextus filialis vl castus qnq; qdẽ ꝓores rẽnuit mẽs diuina dilectõe feruescẽs ⁊ in sexto solũmodo ꝯsecutus. Primo em non timet timore naturali licet talis timor non sit bonꝰ vel malus cũ nõ sit sub lib'tate arbitrij ꝯstitutꝰ. Et ℔ timore solũ habz timere hõ timore ꝓpassiõis sicut fecit xps. Vñ Mat. xiij. cepit iesus tedere ⁊ pauere ⁊ hoc qtum ad ꝓpassionẽ ⁊ ideo dicit cepit. Scdo nõ timet timore hũano ꝙ potius elegit peccare qꝫ penas in cor/

pore tolerare. Vñ ad talit timentē. Isa. v. ait. Quis es tu vt timeas ab hoie mortali. Tertio nō timet timore mūdano q̄ poti⁹ elegit cōmittere diuinā offensionē q̄ pdere terrenā possessionē. Vñ Lu. xij. Nolite timere pusillus grex q⁹ cōplacuit p̄ri vr̄o dare vob regnū. Quarto nō timet timore fuili q̄. s. timet pena iferni nec amat diuina iusticia. Vñ ad Ro. viij. Non accepistis spm̄ fuitutis iterū in timore. Quinto etiā nō timet timore initiali: de q̄ p̄s. Initiū sapie timor dñi. q⁹ lz p̄ncipaliter amet iusticia tñ scdario timet penā. sed sicut. j. Joh. iiij. scribtū est. Perfecta charitas foras mittit timorē scz initialē t multa ampli⁹ p̄cedētes. Sext⁹ est timor filialis seu cast⁹. Filialis q̄dem ad patrē. Castus vr̄o ad spōsam. Vñ Job. xxvj. Columbe celi cōtremiscūt t pauēt ad nutū eius: t h timore timet aīa feruēs. Hic q̄dem triplicit variat q⁹ triplex est hmōi timor. Primus ē separatōis. scōs offensiōis. terti⁹ reuerētialis. Primus in q̄ est timor separatōis q̄ spōsa timet separia spōso. Vñ Eccl. vij. Qui timet deū nihil negligit. s. ne sepet a deo. Scōs est timor offensionis q̄ filialis amor in minimo timet offendere deū. Vñ Salomon Prou. viij. Timor dñi odit malū. s. ne offendat p̄rem. Tertius ē reuerētialis. Vñ. Eccl. xxiij. Nihil melius q̄ timor dei. His trib⁹ timorib⁹ inflāmat desiderios⁹ t successus in amore affectus atq⁹ p eos sentiens q̄ suauis est dñs admirās cum ppha clamat. Quā magna multitudo dulcedis tue dñe quā abscōdisti timētibus te. solus iste timor in patria manebit. Vñ p̄s. Timor dñi sctūs pmanet in seculū seculi.

De feruenti affectu duplicis zeli: q̄ gloria dei. t salus animarū sollicite p curatur. Caplm. iij.

Tertius aūt inflāmatus affect⁹ est zel⁹ cōstantissim⁹. Est em̄ zelus amor excādescēs atq⁹ irascēs ꝛ ea que sunt ꝛria suo amato vel suo amori. Cū em̄ duplex sit amor. s. dei t primi atq⁹ in his duob⁹ mādatis tota lex pēdet sicut dr̄. Mat. xxij. Hinc est q⁹ in q̄libet inflāmato affectu debz esse duplex zelus. Primus honoris t glorie dei. Scōs salut⁹ primi. Primus zelus est honoris dei q̄ mēs sancte trascit t excādescit q⁹ deus nō cognoscit: nō diligit ñ timet nec debitis officijs nec fuitijs: honorat exemplo zelotis helie q̄. iij. Reg. xix. ait. Zelo zelatus sum p dño deo exercituū: q⁹ dereliquerunt pactū dñi filij isrl. i. pl's christian⁹. Secūdus zelus est salutis primi. Vñ p̄s. Zelus domus. i. ecclie tue comedit me. i. p sollicitudinem attenuauit me sicut fecit paul⁹ q̄ ad Cor. xj. de se ait. Preter illa que extrinsec⁹ sūt instātia mea q̄tidiana que. s. nec vna hora remittit. Sm̄ glo. sollicitudo oiuz eccl'arū. Quis infirmatur t ego nō infirmor. q̄s scādalizat t ego non vror? Item necessariū est p istū zelū mentē primo dirigere ad seipm atq⁹ pspicere si in se vel a se seu p se facta sunt opa dei honorē t dānū seu scādalū primor⁹. Que cū cepit a seipa tunc ex charitate in primū dirigat. Et ne q̄s etiā in alios erret notandū est q⁹ tūc zelus est diuin⁹ q̄n cū feruore t attentōe seu excādescētia sue ire est in deū rectus. t sm̄ dei instinctū t bñplacituz mēsuratus ita q⁹ nō ferat ꝛ aliquē nisi p xp̄o atq⁹ sm̄ deū t solū p q̄to ille est ꝛrius deo. Odit ta tñ apparēt hoibus debitā mēsurā excedere q̄ sunt mēsuratissima apud deū. Ecōtra multi sūt zeli mali sub specie boni. Joh. xij. de Juda ptz q̄ p falso pauperū zelo ꝛ magdalenā ait. Quare hoc vngentū nō venit trecētis denarijs t datum est egenis? Sz heu q⁹ iam venit tps t nūc est in q̄ nō repit ppie nec aliarū aiarū zelū habens nec de salute earū curet. vt vere iam dici pōt. q⁹ zelus domus dei comedit oēs zelatores suos q⁹ iam nullus supest zelans. Oēs enī que sua sunt querūt q̄libet domus sue nō dei zelus habet ideo Aggei. j. lamētabiliter dicit dñs exercituū. domus mea deserta est t vos festinatis vnusquisq⁹ in domū suā.

De multiplici regtiatiōe cōi et ppa inflāmati cordis ad deū. Cap. iiij.

Quartus vr̄o inflāmat⁹ affect⁹ est regratio magna. Duplex q̄dem est regratio q̄ tit mens diuino amore succēsa. Prima aūt est gñalis. scōs special' Prima āt est gñalis q̄ mens diligēs oia que sunt creata t ordinata a deo vt dr̄. de omnibus creaturis laudans creatorē. Vñ erigēs totū affectuz ad deū ait Primo gras agim⁹ tibi dñe deus nr̄ q̄ es alpha t o p̄ncipiū t finis q⁹ creasti celū et terrā t oia q̄ in eis sunt: ponēs in eis vestigiuz et imaginē tue sctissime trinitatis vt creature p ticipes essent supadmirabilis gr̄e tue. Secūdo tibi regr̄amur dñe deus nr̄ de hoie quez formasti ad imaginē t sili'tudinē tuā atq⁹ oīa subijciēs pedib⁹ suis. cūcta ordinasti ad fuitiū eius casū q̄ eius miscōit repasti: nec eū in eternū interitū cū demone ꝛdēnasti. Tertio q̄ tibi gras agim⁹ imēsas dulcissime deus q⁹ placuit charitati tue post ade casuz salut⁹ remedia nob dare: legē fidē t spem atq⁹ repationē nr̄am p filij tui incarnatōz fiendā: dilectis amicis tuis abrāā isaac t iacob t ceteris p̄rib⁹ p̄oribus reuelare. Quarto incessant gras agim⁹ tibi dñe deus op̄s de stupēda charitate t hūilitate q̄ ostēdisti in vnione hūanitatis nr̄e ad tuā imensissimā diuinitatē. Quinto imensas gras tibi agi-

mus de tua hũilima natiuitate ⁊ supadmirabi li ꝙuersatõe in mũdo doloꝛib⁹ ⁊ afflictõib⁹ plena ꝓ nr̃a dilectõe. Sexto tibi gr̃as agimus dulcissime iesu xp̃e de tuo coꝛpoꝛe p̃cioso qõ in die sancto cene dedisti nobis in viaticũ ⁊ refugium in solaciũ atq; in remissionẽ oiuz pctõrũ nr̃oꝝ. Septimo o amoꝛosissime sup oia gr̃as maximas referimus qz ꝓ nobis vilissimis creaturis atq; pmptissimis ad oẽm tuã offensam ⁊ culpã dignatus es pati tam crudelẽ tãq; enoꝛmem atq; acerbissimã passionẽ. O imensa charitas dei. O bonitas saluatoꝛis. O miscoꝛdia redẽptoꝛis. Quis cogitare põt tãti amoꝛis abysſum ⁊ nõ admirari atq; diligere te imensuz nisi infidelitate labꝺꝛet? Octauo tibi gr̃as agimus infinitas tua de triũphãti ⁊ glorioſa resurrectiõe: ꝓ quã resuſcitati a miseria hui⁹ vite ad gloꝛiã tuã nobis fidem ⁊ spem ꝓtulisti. No no tibi gr̃as agimus de tua admirabili ascẽsione: ꝓ quã genus hũanũ i ꝓspectu oiuz spirituũ beatoꝝ tãto nobilitasti decoꝛe atq; tam glorioſo sublimasti honoꝛe Decimo gr̃as referim⁹ tibi dñe iesu xp̃e de sanctiſpũs missiõe in ap̃los tuos in die pẽthecostes: ꝓ quẽ tanta foꝛtitudine repleſti eos. vt q̃ prius timebãt ꝛba. postea ꝓ te nõ timerẽt ꝛbera. toꝛmẽta durissima. atq; moꝛtẽ. Et q̃ prius erant ignari ⁊ idiote: postea facti sunt tanto lumine illustrati ⁊ docti. vt sciꝛent quecũq; necessaria sunt ꝓ totius mundi salute. atq; ꝓ eos felicitati nos dignos benignissime deus ad tuaz fidẽ puenire. O miserrimũ ⁊ miserabile genus xp̃ianoꝝ. Quid de illis ſctiſsimis athletis iã tibi remãsit. nisi ſoluz auctas et solũ in labijs coꝛpoꝛeis fides vt digne de tot ieſus xp̃s lamẽtabilit̃ dicere valeat illo Mat. xv. Appꝛpius hic labijs me honoꝛat: coꝛ aũt eoꝝ longe est a me. Sine causa aũt colunt me. i. frustra. Est ei ſcda regratiatio dei. ſ. specialis per quã diuino ardoꝛe inflãmat⁹ affectus ad seipm reuersus ⁊ tot gratijs se vallatũ cõſpiciẽs: in regratiatiõis exultationẽ prũpẽs. In ꝑmis ait. Gr̃as ago tibi dñe de meipſo quẽ ex mera bonitate tua inter nobiliozes creaturas creare dignatus es. tribuẽs mihi coꝛpus ⁊ aiam ad imagineꝫ ⁊ ſilitudinẽ tuã. atq; imẽſa bonitate tua ſacro baptiſmatis fonte regenerat⁹ ſum. ⁊ i tua fide inſtructus atq; nutritus cũ dignus eſſem dãnatõe eterna. Scdo gr̃as tibi ago imẽſiſſime deus de tãta patiẽtia: qua ſuſtinuiſti iniq̃tatẽ meã tribuẽs mihi ſpaciũ penitẽdi. Inſup tua bonitate mihi indigniſſimo ꝓtuliſti i te credere in teſperare: te amare atq; obſeq̃ tibi. Cõfirma hoc deus qõ opatus es in me: ⁊ adauge dulciſſime ihu xp̃e. Tertio gr̃as tibi ago qz de nihilo creãs me tot inumeras atq; pulcherrimas creaturas oꝛdiaſti ad ſeruiciũ meũ ⁊ ad ſuſtẽtationẽ coꝛpalis vite mee. Quarto gratias tibi ago qz dediſti mihi rõnẽ ſenſuz ⁊ intellectũ multiſq; ⁊ inumerabilib⁹ gratijs replens aiam meã vt ꝑm volũtatẽ tuã regere poſſũ illã

Quinto gr̃as tibi ago imẽſiſſime dñe p̃ miſericoꝛdiaꝫ ⁊ deus toti⁹ ꝓſolatõis. qz dona mihi collata oẽs meas gr̃arũactões i infinitũ excedũt. Adiuua me tuipe vt tibi dignas reddã gr̃as de oibus bñficijs que cõtinuo mihi facis feciſti ⁊ facturus es. pfecte recognoſcẽs hũiliẽ et deuote ſubijciar tue reuerẽdiſſime maieſtati in ſecula ſeculoꝝ.

De duplici laude .ſ. affirmatiua et negatiua: qua inflãmati affectus laudant creatoꝛẽ. Cap. V.

Quintus ꝙo inflãmatus affect⁹ eſt laus imensa. Cũ eni mens fuerit diuio amoꝛe ſuccẽſa tam dulcedine repit deũ bonum: vt nunq̃ velit ceſſare a laude eius. In cuius pſona ait pſ. Bñdicã dño in oi tpe ſp ⁊c. in oi tpe. i. tam in adũſitate q̃ in pſperitate. nõ ſicut q̃dam q̃ laudãt deũ in pſpitate. Añ pſ. Cõfitebit tibi cũ bñfeceris ei. Alij ipm tm̃ laudant in adũſitate. Añ Eſa. xxvj. Dñe in angustia req̃ſiuerũt te. Inſup addit ſp laus ei⁹ i oꝛe meo. i. ſp aliq̃d loquar vel ſentiã vel cogitabo qõ referak ad laudẽ ſũme dei. Añ Caſſi. Quicq̃d ex charitate ex ſimplicitate ceteriſq; vtutibus vel loq̃mur vel mẽte geſtim⁹ viuere: diuinis laudib⁹ aplicat̃ Ipius eni eſt p̃coniũ q̃ donat oꝛe ac coꝛde honeſta meditari Duplici eñ laude p̃ncipaliter inflãmat⁹ affectus laudat deum. Prima eſt affirmatiua. ſcda ꝙo laus eſt negatiua. Prima aũt laude affirmatiua laudatur deus cũ in eius laudẽ oia bona ei apꝛopriant̃: ⁊ de hac tota ſcptura referta ẽ. ⁊ hmõi laudeſi ſunt vt plurimũ oẽs iuſti. Nam laudant illũ de iuſticia ⁊ foꝛtitudine. Añ pſ. Deus iudex iuſtus foꝛtis ⁊ patiẽs ⁊ longanimis. Laudant illũ de magnitudine. Añ idem ait. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊c. Dicũt etiã illum bonũ. Unde pſ. Laudate dñm qm̃ bon⁹ eſt Et alibi. Bonus es tu: ⁊ in bonitate tua doce me ⁊c. Dicũt eum ſapientẽ. Añ idem ſapie eius nõ erit numer⁹. Noiant illũ amoꝛe vt charitatez .ſ. Joh. iiij. Deus charitas eſt. Noiant illũ pacẽ. Añ. In pace in idipſuz ⁊c. Noiat ſe viam vitatẽ ⁊ vitã Joh. xiiij. c. Ego ſum via vitas ⁊ vita. Noiãt illũ pulchrũ. ſ. Pet. j. In quẽ deſiderãt angeli pſpicere. Noiat illũ miſericoꝛdẽ. Añ pſ. Miſeratoꝛ ⁊ miſericoꝛs dñs. Noiant illũ lumẽ pſ. In luie tuo videbim⁹ lumẽ. Noiant eũ ſuauẽ pſ. Guſtate ⁊ videte qm̃ ſuauis eſt dñs. Et cetera multa ꝓſimilia ꝓ laudem affirmatiuã deo apꝛopiant̃ in gloꝛia nois

sui. Scda est laus negatiua. Dicz aũt lauda re modus sit deo gloriosus ꝛ dign⁹. est tñ scds laudabilis mod⁹. s. negatiu⁹ est ablatiu⁹. sicut faciũt sculpẽtes p modũ ꝓdictũ incõpabilit di noscit supare. Et p hũc modũ in ampliorẽ laudem dei illa negant que ꝑus de deo affirmabãtur Uñ abbas vercellen⁹ sup. iij. c. de mystica theologica ꝺ vtraq laude ait q affirmatiua sit p descẽsus a supioꝛib⁹ ad extrema. Negatiua ꝯo ecõtra ab inferioꝛib⁹ ad supioꝛa seu ad ꝑncipalioꝛa. Uñ aũt fit descensus a supioꝛib⁹ ad extrema affirmatio parit dilatationẽ siue ꝯborũ multiplicationẽ. Sic ecõuerso ascẽsus ab inferioꝛibus ad ꝑncipalioꝛa negãdo generat cõtractionẽ. Hoc aũt ideo ꝓtingit. qꝛ ibi de notioꝛibus ad magis nota descẽdim⁹ hic ꝯo de cognitis ad incognita negatiue ascẽdim⁹. Uñ ibi multiplicatio. hic aũt sermonis restrictio generat. Ut vbi ascendẽdo oia fuerint negata ꝛ negata cũcta fuerint ascẽsa. tam nõ est nisi vt sermo sileat: sicut a diuina ineffabilitate ꝙuictus. Uerbi gr̃a cũ mens illuminata ardẽti corde ad sublimia dei ꝙtemplãda sustollit. tanto dei lumine illustrat ad cognoscendũ q̃d sit ipse deus. et quicq̃d ꝑus de deo affirmauerat nũc negat tãtam intelligit distantiã ipius dei ab eo qꝺ dici põt de ipso deo vel noiari vel cogitari põt ipse deus. Nam si noiat illũ magnũ nomen ei apparet paruũ. Si iustũ nomen ei videt iniustũ. Si fortẽ nomen debile pensat. Si bonũ: nomen ei videt malũ. Si sapientiã: estimat stulticiã. Si amorẽ ꝛ charitatẽ: sonat illi nomẽ iniq̃tatẽ. Si pacẽ nomen ei aparet guerra. Si via ꝯitas ꝛ vita dicat: videt ei nomen deuiũ ꝛ falsum atq mortale. Si pulchꝝ aparet ei deforme. Si misericordẽ: sonat ei crudelitatẽ. Si lumẽ. nomẽ videt ei obscurũ. Si suaue. nomẽ ei videt amarum ꝛ sic de cõsimilib⁹: qꝛ ad lõge maioꝛa q̃ fari vel cogitari possit est talis spũs subleuat⁹ iuxta illud. j. Corint. ij. Aꝺ oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in coꝛ hois ascẽdit que ꝑparauit deus etiã in ꝓnti vita diligẽtib⁹ se. Utraq tñ laude collaudãt creatorẽ affectus talit inflãmati ꝑm varias inflãmatões ꝛ eleuatões spiritus atq ebrios anime sensus.

De obediẽtia ꝓmpta inflãmati affectus ad deũ. Ca. VI.

Textus q̃dem inflãmat⁹ affect⁹ est obedientia ꝓmpta. Igne eteniz calefacta defacili flectit cera. Metalla q̃ ab igne liquefacta faciliter recipiũt formã. Sic etiã corda diuino amore succẽsa ꝓpter deũ ꝛ oẽm obediẽtiam ꝛ maioris ꝛ equaliũ ꝛ minoris sp reddũt ꝓmpta. Et merito q̃dez. Nam ꝑm Bern̄. Credentibus nihil impossibile. amãtib⁹ nihil difficile. nihil asperũ mitib⁹. nihil hũilibus arduũ reperit. que oia tales habẽt. Solẽt q̃q currum rote velocius currere si sint vncte. sic tales aie vnctione diuini amoris supinfusa ꝓmptissime sunt adimplẽda quecũq ꝓcepta. ꝛ corde oꝛe ꝛ ope cum ꝓpha decantãt. Paratũ coꝛ meũ deus ꝛc. ꝛ q ꝑm Bern̄. paratũ ad sublimia. paratus ad humilia. paratũ ad oia. s. vsq ad mortẽ Et idem iterũ ait. Hec vnctio andreã fecit gaudenter crucẽ amplecti. Laurentiũ irridere carnificẽ. Stephanuz ꝓ lapidãtib⁹ flectere genua in oratõe: ꝛ apl̃os gaudere in tribulatiõe. Nec mirũ si in talib⁹ obediẽtia ꝓmpta ꝛ ꝙtradictio nulla. cum eoꝝ spiritib⁹ subiecta sit caro: qꝛ eorum spiritus subiecti sunt deo. Ex q̃bus duobus ꝓfecta obediẽtia ꝙsũmat.

De spirituali crapula seu saturitate atq ebrietate: quas de deo expiuntur inflãmati affectus. Ca. VII.

Septimus inflãmat⁹ affect⁹ est delectatio seu saturitas ebria qua mens reficit saturat ꝛ inebriat dei dulcissima ꝛ inestimabili suauitate. Tanto eñ sapoꝛe degustat talis spũs dulcedinẽ dei: vt q̃tidie ad eius appetitũ acrius inardescẽs clamet inuitãs ad pastũ oẽs irrõnales creaturas ꝛ dicẽs. Gustate ꝛ videte qñ suauis est dñs ꝛc. Solet quilibz nẽpe post saturitatẽ ꝛ crapulã quecunq apposita fastidire. sic q ad hanc saturitatẽ puenerit mens deuota. mãifestissimũ signũ est quarũlibet coꝛporaliũ delitiarũ fastidiũ: atq ex itimo affectu exterioꝝ oiuz verũ quendã ꝛ spõtaneũ hr̃e despectũ. Aliud est enim tñmodo obsistere ꝛ repellendo viriliter acẽscere nolle. atq aliud est q̃dam nausea saturati affect⁹ medullit⁹ fastidire. Ad veram igit sacietatẽ ꝛ spũalẽ crapulã tunc mens hũana deuenit. qñ post diuine suauitatis abũdantiã quã interius sentit oiuz que exteri⁹ apponi ꝓñt. quoddã necessariũ potius q̃ volũtariũ fastidiũ sentit: nec sine ebrietate talis saturitas venire solet: quã q̃ incurrit insensibilis fit ad mũdũ. Omnes nẽpe nouerũt q q̃ plene ebrij sunt irrisiões suas atq despectiões sepe nec q̃dem aduertũt: atq picula ꝛ discrimina nec declinare. nec saltẽ attẽdere noꝛũt Cum igit videmus multos q̃tidie inter ꝙuicia ꝛ obꝓbꝛia hilarescere ꝛ gaudere inter picula ꝛ tpaliũ dãna letari: ꝛ q̃d q hmõi sunt debem⁹ nisi ebrios iudicare? Quid eñ dixerim tam mẽtis alienatõz nisi spũalẽ quandã ebriationẽ? ꝓius est enim vt fastidiam⁹ vana hui⁹ mũdi oblectamẽta: scõo ꝯo despiciam⁹ eius aduersa. Primũ q̃dem efficit spũalis sacietas: scõm ꝯo spũalis ebrietas. Sacietatẽ igit ebrietas sequit. vt ex eoꝝ affectibus cõꝓbat. Hac crapula ꝛ ebrietate altera

ti erant apli qñ vt dicit Act. v. Ibãt gaudẽtes a cõspectu cõcilij: qñ digni habiti sunt ꝓ nõie iesu cõtumeliã pati. Eandẽ etiã ebꝛietatẽ passi sunt oẽs sancti xpi martyres ⁊ ꝯfessoꝛes ꝑclari quoꝝ sicut dicit apls ad Heb. xj. Alij ãdez ludibꝛia ⁊ ꝛbera experti sunt. insup ⁊ vincula et cetera que apls tangit ibidẽ.

Articul⁹ .II. de septemplici affectu ardentis amoꝛis ad seipm.

Secũdus ꝛo ꝑncipalis amoꝛ inflãmat hominem ad bene diligendũ seipm. Et hic etiã septemplici feruet affectu. Primus est affect⁹ pudoꝛis. scds doloꝛis. tertius hoꝛoꝛis. quartus rigoꝛis. ãntus ire implacabilis. sextus vigoꝛis. septimus est affectus discretõis.

Oꝛ ex pudoꝛioso affectu ꝓpter sua peccata cõfundit anima ꝓpter tria.

Capitulum .I.

Quicunq; ꝛo cõcupiscit semetipm diligere debet ꝑmo se exercere in affectu pudoꝛis quo. s. totus de vitijs suis atq; defectibus ꝯfundat ⁊ erubescat: ⁊ maxime ꝯsideãdo circa pctã tria. ꝑmo magnitudinẽ. scdo mltitudinẽ. tertio turpitudinẽ. Primo consideret pctõꝝ magnitudinẽ ⁊ coꝛde cõtrito ⁊ humiliato ad deũ clamet cum filio ꝓdigo Lu. xv. Pater peccaui in celũ ⁊ coꝛaz te iam nõ sum dignꝰ vocari filius tuus: fac me sicut vnũ de mercennarijs tuis. Scdo suoꝝ pctõꝝ multitudinẽ ꝯsideret. ac cum ps dicat. Iniq̃tates mee supgresse sunt caput meũ ⁊c. ⁊ cum manasse penitentiã. Paral. vlẽ. doleat dicens. Peccaui sup numerũ arene maris. multiplicate sunt iniq̃tates mee. Atq; cum publicano Lu. xviij. miscdiaz poscat dicẽs. Deus ꝓpicius esto mihi pctõꝛi. Tertio cõsideret suoꝝ pctõꝝ turpitudinez atq; ad seipsam increpatiue anima dicat illd ꝓpheticũ. Filia babylonis misera. Et illd Esa. xxiij. Sume cytharã ⁊ circui ciuitatẽ meretrix obliuioni tradit. Et Hiere. ij. Oꝛ vilis facta es nimis iterans vias tuas.

Ex doloꝛe culparũ cruciat anima ꝓpter tria. Caplm .II.

Secũdus est affectus doloꝛis vt. scz aia pctã sua dei offensiua ⁊ suipsius maculatiua acutissimo doloꝛe plangat Et ꝑ ꝓpter tria ⁊ ex suis culpis. ꝑmo meruit gebennam. scdo amisit vitã eternã. tertio incurrit diuinã offensaz Primo eni dolere debet q; meruit gehẽnã cuius tormẽta ꝯsideras ⁊ illa mereri cõspicies. ac quasi illa ex vehemẽti illuminatione pñtia cernẽs cũ ps dicat. Doloꝛes inferni circũdederũt me. Scdo dolebit qz amisit vitã eternã quam mens infinitis delitijs plenam esse ꝯsideras atq; finẽ bre nõ cõspicies ꝓ eius amissione ꝑpetuo lamẽtari ꝓponẽs cum Hiere. xv. dicat. Factus est doloꝛ meus ꝑpetuus. Et cũ eodẽ. xxx. Insatiabilis doloꝛ meus. s. ꝓpter magnitudinẽ damni. Tertio dolere debet qz incurrit diuinã offensaz exemplo dauid ḋ ait in ps. Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte ⁊c. Talis in cꝛ aia ploꝛat q/si altera magdalena ad pedes iesu clamãs cum ꝑbã. Miserere mei deus ⁊c. quẽ tanta malignitate offendi. Ploꝛet hec aia qz olim amisit deũ sed amplius q; deus amisit eam.

Oꝛ triplici affectuoso sensu: venit anima in suipsius hoꝛoꝛẽ. Ca .III.

Tertius est affectus hoꝛoꝛis q. s. hõ ꝓpter odiũ sui seipm sanctissime hoꝛret. De quo ḋem odio ⁊ hoꝛoꝛe Jo. xij. dns ait. Qui odit animã suã in hoc mũdo: i vitam eternã custodit eaz. Talis aũt hoꝛoꝛis affectus oꝛiginẽ habz ex sensu ꝓpie nihileitatis qz verus sui amoꝛ in hoie opat q; nihil se esse intelligit a seipo. ⁊ nihil boni facere ꝓ seipm atq; in nihiluz tendere ꝓ seipm. Un Job. xxx. Redactus sum ad nihilũ ⁊ abstulit q̃si ventus scz spiritussancti desideriũ meũ. i. qd videbat mihi videre. Un ps. Inflãmatũ est coꝛ meũ. s. ad amoꝛẽ mei ⁊ renes mei cõmutati sunt. s. ad hoꝛoꝛẽ mei ego ad nihilũ redact⁹ sum ⁊ nesciui. s. aliq̃d boni in me eẽ. Un Greg. Solũ sancti bona sua nõ vidẽt que alijs videnda ꝑbent. Secundo habz oꝛiginẽ ex sensu ꝓpie iniq̃tatis cũ sentiat se offendisse creatoꝛẽ suum ⁊ ꝓ ꝯsequẽs oẽs alias creaturas. Un Greg. Offenso creatore offendit oẽs creatura. Sentit etiã infinitã suam offensam rõne infiniti dei ḋ ab eo offensus eẽ

Tertio habet oꝛiginẽ ex sensu ꝓpie hũilitatis. Un Anselm⁹ in li. de silitudinib⁹ septẽ ponit hũilitatis gradus. Primus est se ꝓtemptibilẽ ⁊ pctõꝛẽ esse cognoscere. scds ita affectualiter sentire. tertius hoc alijs ꝯfiteri. q̃rtus ꝛ velle credi. q̃ntus velle ita dici. sext⁹ exultare et letari vilẽ ⁊ pctõꝛẽ dici. septim⁹ est q; amet ⁊ gaudeat se velut ꝓtẽptibilẽ cõculcari ⁊ ꝓtẽptibiliter tractari. Ad hoc etiã addi põt q; vt ꝛ efficaciꝰ fiat hmõi se ꝛbis ⁊ factis ⁊ gestib⁹ coꝛdialit⁹ vilipendit. Predicti aũt gradus ꝑm q; magis descendũt maioꝛẽ hoꝛoꝛẽ in aia iudicãt.

Triplici rigoꝛe vtit rigoꝛosus affectus cõtra oms occasiones diuinarũ offensionũ. Capitulũ .IIII.

Quartus est affectus rigoꝛis quo. s. homo seueriss̃ime ⁊ asperrime coꝛp⁹ suum macerat ⁊ macerari appetat tanq; pctõ fedatũ. imo tanq; latrinã ⁊ sentinã omniũ feditatum. Triplici nanq; rigoꝛe vtitur hic affect⁹ Primus est cõtra cogitatões. scds est cõtra lo

cutiones. tertius ꝓtra opatões. Primo enī rigore vtiq; cõtra cogitatões deuiãtes a via dei siue sint elcuãtes p supbiã. siue inficiẽtes p luxuriã. siue demergẽtes p auariciã. Contra huiusmodi cogitatões homo puigil ⁊ sensatus in vigore cõprimit ꝑmos motus ne paulati in animam ad interitũ serpant: iuxta cõsiliũ ꝑphe dicentis. Beatus q̃ tenebit. s. in rigore mentẽ p illicita discurrentẽ ⁊ allidet paruulos suos. i. primos motus insurgẽtes ad petrã qui est xp̃s ihesus. Scõo rigore vtiq; cõtra locutiões. s. ne tacẽda dicat ⁊ ecõuerso. Unde cum ꝑphã ait. Dixi custodiã vias meas vt nõ delinquã in lingua mea in via. ꝓposui ori meo custodiã cũ ꝓsisteret pctõr adũsum me. Nouit enī q̃ salomon ꝓuerb. xxj. ait. Qui custodit os suũ ⁊ linguaz suã custodit ab angustijs aiam suaz. Sz Eccl. xxij. cõsiderãs q̃ difficile sit custodire linguaz ait. Quis dabit ori meo custodiã ⁊ super labia mea signaculũ certũ vt non cadaz in ipis ⁊ lingua mea perdat me. Et ꝑphã intelligens hoc esse donũ singulare diuinitus datũ ait in psal. Pone dñe custodiã ori meo ⁊ ostiũ circũstantie. Ostiũ circũstantie dicit nõ dicit murũ vt p ostiũ circũstantie cõprehendat̃ q̃ est tps loqndi ⁊ tps tacendi. vt Eccl. iij. Murus autẽ labijs ponerẽt qñ quacũq; necessitate seu vtilitate cogente homo dispositus esset nequaq̃ loq̃. Sed vere vt dicit̃ Jaco. iij. si quis in ꝛbo non offendit vel loquẽdo tacendũ vel tacẽdo loqndum vere hic est pfectus vir. Tertio talis affectus vtiq; rigore cõtra opatões ⁊ maxime ne per illicita vagent̃ corpozei sensus p q̃s ad animam interitus ingredi solet. Unde Hiere. ix. Ascendit mors p fenestras nr̃as. Hec aplus timens dicit. j. Corin. ix. Castigo corpus meũ. i. corporeos sensus ⁊ in seruitutẽ redigo. s. p hũc rigorẽ: ne forte cum alijs ꝓdicauerim ipe reprobus efficiar.

De triplici sancta ira pzelum accẽsa cõtra nostras tres impietates.

Capitulum. v.

Quintus est affectus ire implacabilis ⁊ sancte turbatõis. Añ duplex est ira Fm Gregl. in fine libri quinti moraliũ. ꝑma est que fit p vitiũ ⁊ talis extinguit oculũ intellect⁹ Añ Job. v. Virum stultũ interficit iracũdia. Secũda est ira que fit p zelũ ⁊ hec illuminat oculũ. sed ad tps turbat sicut colliriũ vt tñ lym pidioꝛẽ reddat. Et hac turbatiõe turbatus est Job. xvij. q̃ de se ait. Caligauit oculus meus ad indignationẽ aliter ab indignatõe oculus meus Añ illud. Irascimini ⁊ no. pec. Irascimini inq̃ vobismetipis ꝓpter pctã vr̃a ⁊ amplius nolite peccare. Cõtra tria siq̃dẽ debet accẽdi ira et indignatio ista. Primo ꝓtra cõmissas offensiones. scõo ꝓtra malas iclinatões. tertio ꝛ ipias radicatões. Primo debet accẽdi hec ira cõtra cõmissas offensiões. i. ꝓtra ꝓpria pctã. Añ de viro iusto talit̃ irascẽti ait ꝑphã. Ira. s. ista sancta in indignatõe eius. s. ꝓtra suas offensiones: ⁊ vita. s. gr̃e in volũtate eius. i. oino irascitur ꝓtra vitia sua ne gratiã dei ꝑdat. Scõo irascendũ est ꝛ malas inclinatões ⁊ dicat illud Esa. xiij. Perdã babylonis nomen ⁊ reliq̃as id est opa mala ⁊ pgenie ⁊ germen ⁊ oẽs ipias inclinatiões. Tertio est irascendũ ꝛ impias radicatiões. Radices aũt cũctaꝝ offensionuz quattuor sunt effect⁹. s. gaudiũ ⁊ dolor spes ⁊ timor. Qui cum spreto deo terrenis inherẽt causa sunt oiuz pctõꝝ cõtra quos cũ irascitoꝛijs inclinant̃ rõnalis spũs irasci debẽt Fm q̃ ꝓuerb. xvj. mystice dr̃. Indignatio regis. i. regẽtis rõne nũcij mortis. i. q̃ttuor p̃dicti effect⁹ causa sũt q̃ rõnabilis irascit̃ intellect⁹ ⁊ indignat̃.

De triplici affectuoso vigore p quẽ homo exercitat̃ in oñi ope bono.

Capitulus. VI.

Sextus aũt est affect⁹ vigoris p quẽ hũanus affect⁹ fit puigil ac strẽnuus et virilis ad oñe opus bonũ. Per talẽ autẽ vigorẽ tria virilit̃ ⁊ strẽnue tenent̃. ⁊ vigilanter exercitant̃ in nobis. Et ꝑmo oẽs potẽtie. scõo oẽs hũani sensus. tertio oñes hũani ⁊ ꝛtuosi actus. De ꝑmo aũt oẽs potẽtie aie. s. intellectus volũtas ⁊ memoria. Nam p talem vigorem intellect⁹ vigilãter ⁊ strenue in opib⁹ fidei captiuat̃. Añ. ij. Corꝝ. x. In captiuitatẽ redigentes oẽm intellectũ in obsequiũ xp̃i. Volũtas ꝛo strẽnue in dilectõe dei ⁊ ꝓximi negocia tur iuxta illud Cant. viij. Si dederit hõ oẽm substãtiã domus sue p dilectõe q̃si nihil despiciet eam. Memoria ꝛo ad expectandũ eterna ꝑmia motu bonoꝝ operũ subleuat̃. Añ Esa. xl. Qui sperãt in dño mutabũt fortitudinẽ cuius mutatiõis Sap. iij. assignat̃ rõ cum dicit̃. Spes imortalitate plena est. Scõo p hunc affectũ vigoris virilit̃ ⁊ strẽnue puigiles tenẽtur ⁊ exercitant̃ ꝛtuose in nobis oẽs hũani sensus. s. tam corpales q̃ etiã spũales. Et ꝑmo sensus corpales. sicut cernẽdo oculis pulchritudinem creatoris illã mens referat i creatorẽ oiuz et sic de alijs sensib⁹ corpalib⁹. Scõo amplius idem fiat de spũalib⁹ sensib⁹ gustus ⁊ visus in dño delectent̃. Añ ꝑphã. Gustate ⁊ videte q̃m suauis est dñs ⁊c. auditus ad dñm eleuet̃ exemplo ꝑphete dicẽtis. Audiã q̃d loquat̃ in me dñs deus: q̃m loquet̃ pacẽ in plebem suaz. Odorat⁹ cũ oibus viribus suis cũ spõsa ad sponsum dicat Cant. j. Trahe me post te. Tactusq̃

suauissime adherēs deo atq; vnus spūs factus cum eo cum ꝓpha decantet. Mihi aūt adhe/rere deo bonū est: ponere in dño deo spem me am. Tertia p hunc affectū vigoris puigil vi rilis ⁊ strēnuus fiat homo ad oēs hūanos ⁊ vir tuosus actus iuxta ꝓsiliū Eccl. xxxj. dicentis. In oibus opib⁹ tuis esto velox ⁊ ois infirmi tas. s. tam mētis ⁊ corpis nō occurret tibi. Uñ ad Roma. xij. sollicitudine nō pigri spū feruē tes dño seruientes.

De triplici affectuosa discretōe per quam regulat omnis humana vita.

Capitulum. VII.

Septimus aūt est affectus discretōis p quē oia p̄cedentia ⁊ quecūq; alia diri gunt ⁊ moderant. vt. s. in oibus discretissime seruet homo mēsurā p modū interminiū. ⁊ nō satis nihilq; in eo superfluū vel defectiuū nec pl⁹ q̄z debet aut minus q̄z debet. In tribus debet homo esse discretus. p̄mo in ꝓtemplatiōe. scōo in deuotōe. tertio i actōe seu exercitatōe. Pri mo in q̄z erit homo discretus in ꝓtēplatōe hac eni discretōe debemus ꝓtemplatiōi insistere et vacare. vt lz ꝓpter ipius ꝓtemplatōis gratiaz q̄ñq; actionē bonā interrūpamus ꝓpter ipam tñ actionē bonā seu actiuā vitā mens fundet in humilitate. ⁊ p ꝓtemplatiuā accendat in cha ritate. Actiua illuminat ad cognitionē sui: con templatiua vo ad cognitōnē dei. Prima est le ua dei. secūda est dextera dei. Uñ Cant. ij. ait sponsa. Leua eius sub capite meo: ⁊ dextera il lius amplexabit me. Scōo debet homo esse discretus in deuotiōe. vt. s. deuotōe qua ad de um afficimur non oino amputem⁹ actionē bo nam qua s̄m deū ⁊ primū obligamur. In my steriū aūt duarū p̄fatarū discretionū dr Le uit. j. q; siue pulli siue colūbe siue turtures deo offerebant debebant īmolari retorto ad ascel las capite ⁊ sic abrupto vulneris loco ꝓhibe bat caput a corpe separi. Quid eni per pullos colūbe nisi diuine ac mūde cōtemplatōis ope/ra calore diuine dilectiōis feruentia designat? Hi siq̄dem bini offerri iubent. q; dilectio dei ⁊ primi in ꝓtemplatōe vera ꝓficit. Quid p tur tures gemitū p cantu habētes nisi diuine dilec tionis opa que deuotā mentē fugiter in gemi tum excitāt ꝓuenīēter designant? Hec siq̄dem ascellas actionū bonarū loco ⁊ tpe respicere de bent ne. s. absq; fundamēto hūilitatis q̄ ex vir tuosis actōibus generat sublime ꝓtemplatōis ruat edificiū. Tunc etiā caput a corpe nō diui dit cū mens ꝓtemplatiua ab oi actōis ꝓposito minime sepat. Tertio debet hō esse discret⁹ in ministratōe seu actiōe cū. s. opus actiue vite ministrat primo ꝓpter deū Cui siq̄dē p discre tionē sic etiā inseruire debem⁹: ne diuine ꝓtem platōis opus totalit deseram⁹. Nam facilit er rat actio quā nō dirigit diuina ꝓtēplatio. De bet eni mens hūana p deuotā ꝓtemplationē a deo addiscere q̄liter p bonā actionē ꝓpter deū debeat primo dispēsare. In cuius mysteriū p ceptū est nō solū sabbata custodire verūetiā de cimas oiuz ꝓpter deū impendere. Sabbatuz eni deo sanctificat q̄ p mentis quietē ad deū cō templandū vacat. sed decimas oiuz ꝓpter deū impēdit q̄ in bonis actōibus suis q̄s primo fa cit gloriā dei q̄si p̄ncipalē finē attēdit.

Articulus. III. de septēplici affectu ardētis amoris ad primū suū.

Tertius vo p̄ncipalis amor inflāmat affectū ad deū diligendū. Deinde primū atq; alio sel ptiformi affectu feruēs se exercere ad eū debet. Primus affectus est pie cōpassionis Scōs est dulcis ꝓgratulatōis. Tertius est tranq̄lle sup/portatiōis. Quartus est benigne ꝓuersatiōis. Quintus est humilis honoratōis. Sextus est cordialis vniōis. Septim⁹ est affectus christi formis p oibus oblatōis ⁊ passionis.

De triplici affectuosa cōpassiōe erga omnes primi passiones.

Capitulum. I.

Primus in q̄z est affect⁹ pie cōpassiōis q̄. s. mens ita sentit alioz mala ⁊ incō moda sicut sua. Trib⁹ generib⁹ afflictionū cō/patit hic affect⁹. p̄mo spūalib⁹. scōo corpalib⁹ tertio tpalib⁹. Primo in q̄z cōpatit affectus pie cōpassionis spūalib⁹ afflictōib⁹ exēplo da uid dicētis. Infirmata est in pauptate virtus mea. s. p cordialē cōpassionē. Vocat aūt paup tatē defectū vtutū ⁊ maxime charitatis q̄ per eas celestis glia cōparat. cum s̄m q̄titatē dile ctōis meriti q̄titas recōpēset. O q̄ta cōpassi/one dign⁹ est nūc vere totus mūdus. ꝓsidera/ in q̄libet statu pauptate diuine cognitōis dile ctōis ⁊ timoris. Quis nō debet p cōpassionez cū ap̄lo infirmari q̄ de se ait. ij. Cor. xj. Quis infirmat ⁊ ego nō infirmor ⁊c? Ex hac aūt cō passione lachrymat⁹ est ihesus Lu. xix. q̄ videns ciuitatē. i. aīam peccatricē fleuit sup illā dicēs. Si cognouisses ⁊ tu ⁊c. Scōo cōpatit hoc affect⁹ afflictōib⁹ corpalib⁹ exēplo illoz q̄. r. ad Heb. ab ap̄lo de cōpassiōe cōmendant cuz ait vinctis cōpassi estis. Et. j. Cor. xij. ap̄ls ad h exemplū inducēs de corpe dicit. Si q̄d patit vnū mēbrū: cōpatiunt ei oia mēbra Tertio cōpatit hic affect⁹ afflictōib⁹ tpalib⁹ ⁊ maxime exterminij ⁊ destructiōib⁹ patriarū q̄ ex guer ris ⁊ diuisiōib⁹ venire solēt exēplo neemie qui Neemie. ij. ait. Quare nō mereat vult⁹ me⁹ q̄ ciuitas domus sepulchroz p̄ris mei deserta et

porte eius combuste igni: Silr cōpatiendū est aliȝ afflictōibȝ tpalibȝ pticulariū psonarū ex emplo sanctissimi Job q̄ hoc pticulari affectu cōmotus in .xxx.c. de se ait. Compatiebaꝫ aīa mea paupi. Hūc aūt pietatis affectū melius ex ercere pōt abrenūciās oi pperati: q̄ q̄libet aliȝ Hinc franciscus ait. Qto q̄s paupioz est tāto liberalioz esse pōt si hāc habeat volūtatē. Vaz illi volūtas p facto reputaꝫ respectu oiuz qui bus cōpatiꝫ: z si haberet etiā subueniret. Sed diues oībus subuenire nō pōt qz ad hoc nō suf ficit sba eius. Nec q̄diu aliq̄d habet voluntas eius pōt reputari p facto qō est ꝓtra errātes di centes abrenūciationē oiuz ppietatis nō po se dici vtutis aliq̄d: qz nihil hr vitiosuz esse di cunt nō intelligētes q̄ morales medietates vti q̄ sunt in aīa nō in rebȝ. Hoc sentit Bonauē. i suis illuiatōibȝ visiōe. j. z Col. ij. Ad tātā deni q̄ cōpassionē viros pfectos pducit hic pieta tis vt in oēs miserias hoiuz trāsformati ita per amoꝛē cōpatianꝫ eis: q̄ magis desiderant eas pati q̄ cōpati. Hzic aūt hic pmus pie cōpassio nis affectȝ ex cognitōe quā habet homo de ipo pissimo ac misericordissimo deo. dum sentit su per se effundi multitudinē miserationū suaruz ne hoc q̄ sibi intelligit fieri ex necessitate seu co acte sed volūtarie ad suū pncipiū vbicūq̄ sen tiat illud naturaliꝫ inclinaꝫ siue sit illō pncipiū spūale sicut pr spūalis. siue sit illud pncipiū coz porale sicut patria ppria z dñiuz sue patrie na turalis. Et talis pietatis affectus est ppie vir tuosus. Hinc est q̄ magis iclinamur cōpati vel subuenire hoibus q̄ bestijs: qz in eis sentimus vnū pncipiū cōe nobiscū nō solū primū. s. ipm deū. sed etiā ppinquū. s. patrē nostrū adam q̄ etiā deū pncipiū sentimus in eis nō possumus non cōpati eis qñ patiunꝫ p̄ter ordinē insti tutū de eis a suo pncipio deo. vt si videā agnū interfici vt detur canibȝ vel vt edaꝫ a lupo. sed cum patiunꝫ p̄m ordinē institutū a deo: cōiter nō cōpatimur eis vt si agnus occidaꝫ vt come daꝫ ab hoie. Scōm aūt pietatē magis illis hoi bus inclinamur q̄ nob ab vno pncipio primo ppinq̄ sunt vt fratribȝ nr̄is q̄ sunt ab vno car nali pr̄e. vl spūali sicut sunt frēs vnius ordinis seu religiōis. Et silr de pr̄e tpali vt sunt de vna ciuitate cōciues. Et hic est ille pietatis affectus p̄m quē sancti q̄dā cōpassi dicunt etiaz irrōna bilibȝ creaturis sicut btūs frāciscȝ agnis ouilibȝ volucribȝ imo q̄ insensibilibȝ at q̄ vocasse hmōi frēs suos: qz speculabaꝫ hmōi creaturas secuz ab eodē pncipio manasse. z ex hac ꝓsideratiōe cōpatiebaꝫ z honorabat eas: vel potius in eis deū q̄ est pncipiū cōe oiuz creaturarū.

De triplici cōgratulatōe affectuosa erga omnē ꝓximoz felicitatē.

Capitulum .ij.

Secūdus est affectus dulcis ꝓgratulationis q̄. s. homo de alioz bono letaꝫ sicut de suo. Qō q̄dē triplicit hz fieri p̄m q̄ triplex ꝓgratulatio ꝓsiderari pōt. pma est cordis scda est opis. tertia est oris. Prima ꝓgratulatio est cordis qua. s. homo letaꝫ de alioz pfectu siue spūali siue etiaz tpali iuxta qō apls ad Roma. xij. nos hortaꝫ dicēs. Gaudete cū gaudētibus. Qō q̄dem experimento intelligēs beatus frāciscus dicere assolebat q̄ q̄ gratulaꝫ de alteriȝ bonis ac si essent sua sine suo piculo vel labore z cum maximi meriti augmēto delectaꝫ de illis bonis. qō q̄dem vere est cū gaudentibȝ gaudere. Uñ si quis letaꝫ de imperio qō obtinet impator tanq̄ si esset suū z gaudiū atq̄ be ne gubernādi imperiū meritū habet z culpam vel laborē seu periculū nullus habet. similiter est de papatu z sic de alijs bonis. Secunda cōgratulatio est oris vt qō ferueus affectȝ amoris interius sentit loco z tpe exterius ꝓmit. te ste dño Math. xij. Bonus de bono thesauro cordis sui pfert bona. Qō obseruans moyses. Nume. xj. cum iosue egre ferret q̄ eldab z medab in pl̄o ꝓphetauerūt inquit ad eum. Quid igiꝫ emularis p me? Quis mihi tribuat vt omnis pl̄us ꝓphetet z det eis spiritū suum deus? Unde Luce. j. q̄ audierūt vicini z cognati elisabeth qz magnificauit dñs facere misericordiam suā cum illa z cōgratulabanꝫ ei. Tertia est ꝓgratulatio operis qñ per opera siue signa gestus interioꝛ de bono cōplacentia demōstratur sicut Tob. xj. fecerūt achioꝛ z nabach cōsobrini tobie qui venerūt gaudētes z cōgratulātes ei de oībus bonis que circa illū ostenderat deus z per septem dies epulātes cum gaudio magno gauisi sunt. Adhoc etiā ponit exemplū apostoloȝ. j. Coꝛ. xiij. de humano coꝛpoꝛe dicens. Si gloriaꝫ vnū membrū cōgaudēt ei oia mēbra. sumus enim nos inuicē mēbra sicut idē ait ad Eph. iij.

Per triplicē suppoꝛtationē seu dimissionē affectuosam homo cum omnibus pacifice conuersaꝫ. Ca. iij.

Tertius est affectus tranquille suppoꝛtationis. Difficile enī est in cōuersatione humana quedā parua vel magna scandala non oriri. tum ex ignorantia. tum ex fragilitate. tum etiaz ex malicia. que in ꝓsenti seculo regnant. Ille ergo laudandus atq̄ magnificandus est qui moꝛes magnanimo atq̄ tranquillo coꝛde sufferre nouit. cuz hoc tanti sit meriti z virtutis vt in eo omnes leges pendeant: et ꝓphete teste apostolo qui ad Galathas. vj.

ait. Alter alterius onera portate ⁊ sic adimplebitis legẽ christi. In hoc manifeste feruere dr: vel ostendit hic affect⁹ si corde ore ⁊ ope dimittit ⁊ donat hec tria. ꝑmo graues iniurias. scõo magnas infamias. tertio multas ꝓbas. Primo si dimittit graues iniurias exẽplo xpi q̃ primum qđ ꝓtulit in cruce ꝙbũ fuit ꝓ suis crucifixorib⁹ exorarare dicẽs pr̃i pater dimitte illis qz nesciũt q̃d faciũt vt patet Luc. xxiij. Vñ ad Ephe. iiij. Estote inuicẽ benigni misericordes donãtes inuicẽ sicut deus in cruce. Scõo si dimittit etiã magnas infamias qđ etiaz xp̃s in cruce pendẽs fecit q̃ insanus dict⁹ est atq; stultus furibũdus. ignar⁹. heretic⁹. potator vini ⁊ vorax. seductor pl̃i. blasphem⁹. transgressor legis. atq; demoniacus atq; multiplici diffamia diffamat⁹ est. ⁊ tñ vt nos ꝙmiculos suos exemplo suo doceret atq; affectũ nostr̃ gelidũ inflãmaret corde ore ⁊ ope oẽs ꝑdictas infamias remisit ⁊ ꝯdẽnauit. Ideo Mat. vj. in orõne dñica hec nos docuit postulare dicẽs. Dimitte nobis debita nr̃a ⁊c̃. Et Prou. xij. Qui negligit dãnũ ꝓpter amicũ iustus est. q̃to g̃ ꝑfect⁹ est hoc negligẽ nec restitutõez fame querere ab inimico. Tertio q̃manifeste ptz feruere affectũ si dimittit indulget ⁊ partit multas substãtias Cum eni oĩs pfectiõis doctor xp̃s Mat. xix. sublimẽ atq; ꝑfectissimã viam ascẽdendi ad celum iuuenẽ quendã doceret ait illi. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende oĩa que habes. ⁊c̃. In quo q̃dem pfectõis ꝯsilio abdicatõz oĩuz rerũ ad duo ostẽdisse videt. Primo ad dilectõz dei cum subdit. Sequere me. Ad hoc etiã ptinere videt: q̃ dãnũ ꝓpter dei ⁊ ꝓximi feruentẽ dilectionẽ ꝓpeti nõ recusat. Vñ apl's ad Heb. x. q̃s dam de hoc cõmendãs ait. Rapinã bonor̃ vestror̃ cũ gaudio suscepistis. De q̃ xp̃s exemplũ dedit q̃ his vestib⁹ q̃bus cõtectũ erat sctissimũ corpus suũ crudeli rapina ꝓuatus nec amplior̃ req̃sit⁹ sicut de vẽtre mr̃is exiuit ita ꝝm Amb. nudus in cruce pependit.

In tribus in cõuersatõe hũana debet affectuosa benignitas cõseruari. Capitum. iij.

Quartus q̃z affect⁹ est benigne ꝯuersationis. Est eni benignitas q̃dam animi dulcor ꝯcludẽs oẽm neq̃tiã: abilitãs hoiez ad internã letictã ⁊ ad beniuolẽtiã atq; in exteriori ꝯuersatõe reddẽs hoiem affabilẽ ⁊ benignuz ⁊ maxime in tribus. ꝑmo in ꝙbis. scõo in factis. tertio in gestib⁹ seu modis Primo in q̃z talis affect⁹ reddit hoiem affabilẽ ⁊ benignũ in ꝙbis. cum sit benign⁹ in corde. merito sit benignus in ore. Vñ Matth. xij. Ex abũdantia cordis os loq̃t Qñte aũt sit gr̃e ⁊ virtutis talis benign⁹ sermo ostẽdit Prou. xv. Lingua placabilis lignũ vite. que aũt imoderata est ꝓteret spiritũ. Et Prou. xxv. Patiẽtia lenit̃ pnceps ⁊ lingua mollis frangit duriciẽ. Vñ etiã Eccl. vj. Lingua eucharis. i. gratiosa in bono hoie abũdauit. Et Esa. l. Dedit mihi dñs linguam eruditã vt sciam eũ q̃ lapsus est sustẽtare ꝙbo.

Scõo reddit talẽ hoiem affabilẽ ⁊ benignuz in factis. Dicunt aũt benigni q̃s bon⁹ amoris ignis ad bñfaciendũ ꝓximis feruere facit. Talis aũt benignitas est in affectu q̃si larga reruz bñficiẽtia atq; ꝓmpta Vñ ꝝm glo. benignitas est largitas rerũ que fiunt cũ dulcedine animi q̃ bonitas nũcupat̃ sicut. ij. Cor. ix. ait apl's. Hylarẽ datorẽ diligit deus. Tertio talis affectus reddit hoiez affabilẽ ⁊ benignũ i gestib⁹ ⁊ modis. s. in ꝯuersatõe domestica ⁊ hũana ac suaui ⁊ dulci. Ad qđ hortat̃ apl's ad Eph. iiij. di. Estote inuicẽ benigni. vr̃a ꝯsatõe ⁊ vita.

Propter triplicẽ ptcipationẽ dei quilibet vario ex respectu affectuose est honorãdus. Capm. V.

Quintus affectus est humilis honorationis. vt. s. homo oĩs reuereat̃. oĩs sibi ꝑferat atq; oĩbus tanq̃ dñis suis humili corde se subdat. Et vt hoc efficere possit Notandũ est q̃ ꝝm Alexan. de halis in iij. Honor est prestatio ẽminentie in illo qui honoratur. Duplex est eni ẽminentia honore digna Prima est increata. scõa vero est creata. Prima eminẽtia increata ꝯsideraf̃ tripliciter. Primo respectu ꝓncipij. scõo respectu sapientie. tertio respectu bonitatis. ⁊ talis ẽminẽtia in infinitum excedit quãlibet ẽminẽtiã cuiuslibz creature. Inde est q̃ ei soli ⁊ nõ alteri debet sũmus honor: qui cultus latrie nuncupatur. De quo Deuter. vj. ⁊ Matth. iiij. preceptũ est. Dñm deũ tuũ adorabis ⁊ illi soli seruies. Secũda autẽ ẽminẽtia creata que ex prima per triplicem participationẽ ozigenez habet. Primo ex participatõe principij. secũdo ex participatõe sapiẽtie. tertio ex participatõe bonitatis. Prima autez est participatio principij. Et ꝝm hec tria sunt genera hominũ qui participãt principium dei. Primi sunt patres corporales. secũdi sunt pr̃es spirituales. tertij sunt patres temporales. Primi sunt patres corpales qui diuinum principiũ participãt ad esse naturale filior̃ suor̃ ideo Exo. xx. in quarto ꝑcepto dñs ait. Honora pr̃em tuũ ⁊ mr̃em tuã vt sis lõge/uus sup terrã. Et Eccl. vij. Honora pr̃em tuũ ⁊ gemituz mr̃is tue ne obliuiscaris. Memẽto qđ nisi p illos nõ fuisses. Secũdi sunt pr̃es spũales qui diuinũ ꝓncipiũ ꝓticipant ad bene esse spũale spũaliũ filior̃: ⁊ hmõi sunt prelati ⁊

quilibz spūales patres ideo honore sunt digni Ūñ.j.Thimoth.v.Presbyteri duplici honore digni habeant.s.tpali ac spūali maxime qui laborāt i labore z doctrina ad hoc nō.xj.q.c.j. sacerdotib⁹ vbi plura de sacerdotū honore habent. Tertij sunt tpales q̄ diuinū pncipiuz pticipāt ad bene esse tpale subditoz suoz: cuiusmodi sunt reges z oia dñia mūdi rōne cui⁹ pticipatōis honorādi sunt q̄libet in tpali dñio psidētes. Ūñ.j.Pe.ij. Deū timete regē honorificate. Secūda est pticipatio sapie. quaz q̄dem duo genera hoiuz pticipare dicunt. Prīmi sunt viri periti in q̄cūq; honesta z licita cōuersatiōe z facultate. Ideo honorādi sunt viri docti. Ūñ Leuit.xix. Honora psonā senis. scz etatis z sapia fm glos. qz vt dicit. Eccl.j. Dis sapia a dño deo est. Etiā pticipātes dei sapiaz sunt viri antiq: ideo honore sunt digni. Ūñ Leuit.xix. Coram cano capite cōsurge. Tertia ē pticipatio bonitatis rōne cuius q̄libet iustus honorādus est. Et hec est etiā duplex fm Alexan. de halis. Prima est pticipatio bonitatis fm actū. scda vo fm potentiā. Scōm p̄mā cuz videmus aliquē iustū illū honorare debemus nobis illū meliorē existimātes iuxta illō Phi. ij. In hūilitate supiores subinuicē arbitrātes. Secūda vero fm potentiā qua.s.mali effici possunt nobis meliores Ūñ.j.Pe.ij. Oēs honorate. z ad Roma.xij. Honore inuicē p̄uenientes. Ex p̄dictis igit ptz q̄ q̄libet est honorād⁹ fm suū respectū.

Ex tribus inter primos cordialis et affectuosa vnitas generat z cōseruatur. Cap. VI.

Sextus est affectus cordialis vnionis vt.s.homo q̄tū ex se est z q̄tū fm deum pōt cum ceteris hoibus se sentiat vnū atq; eos sentiat semetipm z oiuz rectū velle p suo reputet z ecōtrario. Ex tribus siq̄dez hec cordialis vnitas affectus in aia generat z ꝯseruat. Primo ex hūilitate. scdo ex puritate. tertio ex charitate. Primo in q̄q; generat ex hūilitate. Humilitas eni primo suo fm deū in oibus ꝯdescēdit. gratitudinē z honorē impendit: z q̄libet hūilitatis obsequiū pmptissime subministrat. Quis etiā erga primū misericors esse pōt z pius tam in ꝯdonātis iniurijs q̄ supportādis eorum miserijs z petis nisi q̄ se lōge reputet vilior rem? Hec oia p̄dicta req̄runt ad cordialis vnionis affectū. Et ad hoc hortat ap̄s ad Roma. xij. Non alta sapientes sed humilib⁹ cōsentientes

Scōo generat ex puritate maxime ex illa ō qua Matth.v. dicit. Beati mūdo corde: q̄m ipsi videbūt deū. Hi sunt q̄ simplici oculo z puro corde intendētes in deuz inter īmūda mūdi mundū hūtes aspectū. primuz in dño amplectunt. Ūñ ps. Beati immaculati in via z̄c. Tertio generat ex charitate. Charitas eni que liquet hūana corda cum in cor hois diuinit⁹ sic fuerit p infusa illudq; iuenit hūile ac purū oia maloz bona in se trāsformat z facit sua. Soluz eni liquidū est qd cōgruit oi forme: qd optime cōgruit amatoris cordi. Ūñ ps. Factū est cor meū tanq; cera liquescēs in medio ventris mei Et Act.iiij. Credentiū erat cor vnū z aia vna Nam hūilitas eos euacuauerat sensu. ꝑpo Puritas eos mūdauerat mūdano ꝯtagio. z charitas p trāsformationē locauerat in vno amorosi cordis glutino. Hinc Matth.xviij. Vbi sūt duo vel tres cōgregati in noie meo: ibi suz i medio eoz. Duo siq̄dem vel tres in corde in noie dñi cōgregati sunt cum ibi sunt hūilitas z puritas cuz dilectōe primi adunate: z tūc vere in eius cordis medio regnat dei amor pariēs hūc verū atq; pfectū cordialis vniōis affectū.

Ex triplici ardēti affectu ad primū cōtingit hoiem p eo in mortē tradere vitam suam. Capitulū. VII.

Septimus eni affect⁹ est xpi formis p oibus oblatōis z passiōis vt.s.instar xpi p oiuz salute parat⁹ sit ponere aiaz suā atq; die noctuq; orare laborare vt oēs xp̄o inuiscerent. z xp̄s in eis. Primo p eius vita corporali. scdo p vita eius spūali. tertio p eccl̄a generali. Primo p eius vita corpali z hoc nō est de nec̄cite p̄cepti: sed de pfectōe ꝯsilij. Nam iuxta p̄ceptū dñi Mat.xxij. Diliges primū tuū sicut teipm. Nō eni tenet eū plus diligere q̄ seipm imo sicut seipm igit pus seipm diligere pōt. Si q̄s igit vellet ex primi charitate pa q̄ ad corpus primū diligere q̄ seipm ac potimallet mori q̄ illū: pfectōis assumeret cōsiliuz non p̄ceptū. Scōo p eius vita spūali. Et in hoc distinguendū est. Quia aut iminet manifestū piculū anime primi. qz abneget fidem si me nō oppono cum manifesto piculo vite tunc de necessitate salutis obligor meā corporalē p primi spirituali ponere vitam. Aut non iminet periculū. z tunc ppriuz corpus morti exponere p anima primi pfectōis ꝯsiliū est non tamē p̄ceptū. Ūñ Joh.xv. Maiorē dilectionē nemo habet vt animā suā quis ponat p amicis suis. Sed de his latius in.ij.z.iij. articulo septimi sermonis agemus. Tertio p eccl̄ia generali sicut btūs thomas cantuarien⁹ est passus: eque eni euāgelica libertas optāda est sicut z fides. Hic impatori theodosio ipse btūs ambrosius ait Si rapis si deuoras si accepis sustineo si autē extendis manū ad sanctuariū dei ibi me inuenies sacerdotē que habent.xxiij.que.vij

De mercantia diuini amoris.

cap̃. q̃nior. vbi multa de his ambrosius ait Hic vere celebrat carnis priuiũ. i. priuatio carnis ⁊ spũalis crapulatio amoris vini q̃ talis fastiditus carne corporea atq; inebriat⁹ diuina suauitate mortẽ ptẽnẽs ⁊ vitã sine fine querẽs illam cõsequit cum sanctis oĩbus in gloria per hẽniter regnaturus. Ad quã nos pducat q̃ sine fine viuit ⁊ regnat Amen.

Feria. iiii. in die cinerũ de mercantia diuini amoris. Sermo. v.

Thesaurisate vobis thesauros in celo Matth. vj. ⁊ in euãgelio hodierno Magna atq; desiderabilia de charitate in p̃cedẽtibus dicta sunt: sed qua via acq̃ri põt modo dicemus. Necesse igit est oi qua possum⁹ iuestigare solertia tam admirãdus thesaur⁹: qua via ⁊ modo acq̃ratur penitus. Circa qõ aduertendũ est. q̃ cuz homo puenerit ad arbitrij libertatez nulla via nulloq; studio deniq; nullo modo alio adipisci põt: nisi p emptõis ⁊ tractũ. Sz quõ posset emi videndũ est. Huius mercantie solus mercator est deus. totusq; p̃s fideliter audientiũ verbũ dei est turba que ad nũdinas ⁊ mercatũ diuini amoris currit. Porro p̃dicator sensalis merito dici põt q̃ p̃m exhortat ad emendũ diuinã dilectionẽ. Vñ dñs in ẏbo p̃dicto in p̃sona p̃dicatoris quasi clamãdo dicit. Thesaurisate vobis thesauros in celo. qõ fit p opa charitatis. per illã eni fit homo locuples ⁊ diues ideo emite eam. Sed anteq̃ ad ⁊tractũ hmõi emptõnis pueniat p̃notandũ est q̃ duodecim sunt leges que in hac emptõe ꝟuade sunt. Prima dicitur lex libertatis. scda generalitatis. tertia p prietatis. quarta singularitatis. q̃nta p̃ciositatis. sexta nouitatis. septima puritatis. octaua vtilitatis. nona copiositat⁹. decima facilitatis vndecima dubietatis. duodecima ẽ lex paupertatis. Et primo dicenk̃ p̃me quattuor. scdo secũ de quattuor. tertio tertie quattuor. Prime aũt octo leges habenk̃ Apoc. iij. in septima lege exprimunk̃ vbi dicit Suadeo tibi emere a me aurum ignitũ ⁊ pbatũ vt locuples fias.

Articulus. i. vbi exprimunk̃ quattuor p̃me leges diuini amoris. In p̃ma lege aũt declarat q̃ oĩs etiã impij ⁊ iniqui possunt emere charitatẽ.

Capitulum. i.

Prima lex dicit libertat⁹. Regalis nãq; est iste mercator. neminẽ violentat hanc mercantiã emere: sed illã ante oculos hominũ ponit nec simulate abscondit nec insup illam impudẽter iponit. Si eni illã maliciose celaret cõprehenderet charius iusto precio velle suam vendere mercantiã. Si vo eam quadaz importuna pcacitate mõstraret in mercãtia suspicio falsitatis argui posset. Ideo in q̃daz modio archane prudẽtie sue statuẽs illã dicit suadeo Suasio q̃dem nõ coactio sed moderata exhortatio dici põt. Vult eni mercator deus volũtatẽ nostrã in libertate arbitrij pmanere duz hic sumus in via: quilibet hanc mercantiã posset emere sicut libet. Hec autẽ est lex libertatis Eccl. xv. scripta est vbi dicit q̃ deus ab initio cõstituit hoiem ⁊ reliq̃t illũ in manu cõsilij sui vt nõ vi cogẽdo hanc mercationẽ emere vl nõ emere sed solũ suadẽdo demõstraret inter misericordiã ad hoc suadentẽ ⁊ dei iusticiaz ad hoc cõsenſuz requirentẽ libertas arbitrij pmanere Anima ẏo cõsentiente hanc emere mercantiaz deus illam paratus est vendere ad bonũ fozuz et cum rectitudine boni ⁊ veri mercatoris ⁊ osculo pacis Vñ pͤs. Misericordia. ecce mercator cum mercãtia. ⁊ ẏitas hic est emptor cũ lumine veritatis. Isti nanq; cum foro liberi arbitrij quod est mũdus per fidez obuiarũt sibi et tunc iusticia ementis ⁊ pax vendẽtis p mutuum cõsensum osculate sunt. Hec autẽ mercãtia a mercatore semp placida suasione homini offert. Unde. j. Petri. j. Sperate in eam q̃ offertur vobis gr̃am. hoc est in hanc mercantiaz charitatis Emptor autẽ hmõi mercãtie habet se ad ipsam emẽdã disponere ⁊ habilitare. Vñ Prou. xvj. Hois est animũ pparare q̃ nõ datur gr̃a nisi ei qui hoc modo se ad eaz habilitet et disponit. Sicut enim' qui os ad sumendũ cibum negligit apire debet talis merito fame mori: sic qui a suadẽti mercatore amoris hãc mercantiã negligit emere eterna egestate debet merito perire. Ideo ait ppha in p̃sona dñi. Aperi os tuũ ⁊ implebo illud. Tunc enim aperit: q̃n mortalis culpe obstaculũ remouet. Aduertendũ est tñ q̃ licz homo preparet materialiter voluntatẽ per habitabilitationẽ deus nihilominus eam p̃parat affectiue p̃ informationẽ. s. vt bonũ velit. Volũtas enim nõ põt bonũ vel le nisi ipa sit bona. ⁊ nõ põt esse bona nisi a gratia. Vñ ad Roma. ix. dicit. Non est volentis neq; currẽtis sed solius dei miserẽtis. s. qui volũtatẽ p informationẽ p̃parat affectiue. Vñ dicitur. iiij. Reg. iiij. q̃ mulier vidua ad cõsiliuz helizei multa vasa accepit mutuo a vicinis suis atq; õ modico oleo qõ habebat i lechito porrigentib⁹ filijs suis vasa. illa infundebat oleũ ⁊ implebank̃ vasa sed deficientibus vasis oleum amplius nõ creuit. vt mystice innuat q̃ deficiẽte p̃paratõe deficit gratia.

Qz etiã hoibus malignis exponit venalis charitas dei. Ca. ii.

Ecūda lex cōsiderāda in emptōe amoris est lex generalitatis. Generalit eni oibus ꝓponit emēda charitas dei bonis ⁊ malis ꝓponit piuris. blasphemis. detractoribus. ꝑcialib⁹. mēdosis. falsis testib⁹. ꝓditoribus. meretricib⁹. ebriosis. simoniacis. furtilegis. furib⁹. raptoꝛib⁹. vsurarijs. lusoꝛib⁹. sodomitis. iudeis. oibus sarracenis. hereticis. ceterisq; oibus iniq̄s ⁊ impijs hoibus. etiā q̄dā modo demonib⁹ offert amoꝛ. Vñ ad Rho. ij. Nō est ꝓsonarū acceptio apud deū. Et Mat the. v. Solē suū facit oꝛiri sup bonos ⁊ malos vt nō sit q̄ abscōdat se a caloꝛe ei⁹. Ideo subdit Joh. tibi scz pctōꝛi vel iusto. Sicut eñ hic ter minus tibi. ad q̄scunq; bonos vel malos diriꝛi pōt: sic charitas dei venalis exposita est oibus rōnabilib⁹ ⁊ q̄dāmodo irrōnabilib⁹ creaturis. Vis videre signū huis mercātie amoꝛis Audi ps. Quauis est dñs vniuersis ⁊ miseraciones eius sup oia opa eius. Eccl. q̄. viij. Pec catoꝛ ex eo q̄ cēties facit malū ⁊ p patientiā sustentat. Noui q̄ bñ erit his q̄ timēt. Et ite ꝛ. j. Timo. ij. de dño apl's ait. Qui vult oēs hoies saluos fieri. Nō ꝛbū exponēs Damasc. ait q̄ in deo est duplex volūtas. Non q̄dem ex pte volētis sed voliti. s. volūtas antecedēs vel absoluta. ⁊ volūtas ꝓsequēs seu ꝓditionata. Volūtas aūt absoluta est que respicit oꝛdinē naturē ꝓut a deo cōdita est ⁊ qꝛ a deo oīne bonū est volitū ⁊ naturā intellectualē bonū est obtinere salutē: iō q̄tū ex se ē vult oēs hoies saluos fieri q̄ ad hoc oēs ꝓueniūt in hūana natura. Voluntas ꝛo ꝓditionata respicit oꝛdinē ꝓsone ex parte liberi arbitrij in q̄ incidit in malū ⁊ qꝛ nō est bonū oēs hoies saluos fieri nisi sub cōditiōibus istis. s. vt q̄ se ꝓpet ⁊ saluari cōsentit vult deus saluari p sue gr̄e largitatē nolentē vero ⁊ sue gr̄e resistentē deus non vult saluari. qꝛ nec bonū nec iustū est. Patet exemplo. Lz eni sol oēs hoies illuminare sit aptus tñ q̄ oculū claudit vel se ab eo auertit nō illuminat a sole. Sic deus q̄tuz in se est paratus est oēs saluare ⁊ tñ hoies q̄ obstaculū ponūt nequaq̄ saluat. Patet etiā hoc idem exemplo regis. Rex enim iustus ad cōformitatē nature cōspiciēs q̄tum in se est vult oēs hoies sui regni saluari attn ꝓpt deformitatē culpe maleficos vult dānari. Sitr est in deo. Necesse igit est hoiem facere qđ suū est. s. se disponere ad salutem qꝛ ex se vult deus oīnes saluari. Merito q̄ dici pōt stultus q̄ dicit volo facere quicq̄d mihi placet: qꝛ si saluari debeo oīno saluabor. si ꝛo dānari dānabor. ⁊ sic frustra date eēnt a deo scꝑture sacre ⁊ doctrine ⁊ oia sacra cūctaq; salutis remedia inania forent. Sicut eñ stultus esset infirmus q̄ diceret volo comedē ⁊ bibere qđ placet. nam si sanari debeo sanabor. moꝛiar vero si debeo moꝛi ⁊ sic oīnes medici inutiles essent ꝛ qđ Eccl. xxxviij scriptū est. Honoꝛa medicū ꝓpter necessitatez etenim creauit illū altissimus. Nōne insipiens esset q̄ cuz nō cogeret ⁊ ꝓiceret se de altissima turri diceret. si debeo moꝛtē euadere nō possū moꝛi? Accedat insup ad hoc exemplū de viatore ad sinistrā ꝓgente cui ꝓdixit speculatoꝛ q̄ si illā icederet icideret i latrōes Ex dictis ptz q̄ hec scōa lex generalitatis est: qꝛ oibus suam mercantiā exponit q̄ q̄bus hic termin⁹ tibi demonstratiue dirigi potest.

Qꝛ charitas nō potest aliquo ꝓtractu nisi emptōe acquiri. Ca. III.

Tertia lex ꝓsideranda in emptiōe amoris est lex ꝓpꝛietatis. Non eñ ꝓicit hec mercātia quasi lardū ad canes. Illam homo furari nō pōt nec depdari. nō locat nec cōmodat. nec impignoꝛat nec accipit mutuo. sed solū vendit hec mercātia ideo inēt emere. O deus q̄d faciēt paupes saccomāni ⁊ ceteri q̄ nō habēt vñ emant? Rñsio videāt ipsi. Bz nunq̄d necessarij sunt denarij? sunt oīno Et ad manū. Ba ⁊ recipe. Non reciperet mercatoꝛ a paupcula quadā domū suā aut vineā suaz aut paupculā supellectilē suam cum hr̄e denarios nō posset ⁊ hanc p̄ciosam mercantiā emere cōcupiscat? Rñsio nō. Heu me infelicē dicat illa qꝛ paup ego sum. Nunq̄d his denarijs posset solui mercatoꝛ? Quid si homo ipignoꝛaret cāpum vineā vel domū suā nunq̄d his denarijs posset solui mercatoꝛ? Nō. O deus quē modū tenebūt qui pecuniā in marsupio non habent. Videant ipsi. Nunq̄d hanc mercantiā ad credentiā daret mercatoꝛ si q̄s etiā ꝓpter terminū acceptū supadderet p̄ciuz? Ha ha ha. Nunq̄d vsurariū extimabim⁹ deū q̄ semp in vtraq; pagina ꝓdemnat vsuras? Absit hoc facinus a diuina bonitate. Sed q̄d si q̄s furaret denarios p hac imp̄ciabili mercātia emēda Rñdet apl's ad Roma. ij. Non sunt faciēda mala vt veniāt bona. Deus eni p̄cepit. Non furtū facies. Facere aut cōtra dei ꝓceptū est pctū mortale. Pꝛesupponam⁹ q̄ aliq̄ viri vel mulieres numnos manuales nō habēt sicut necessarū videntur esse. Quid si mulier vana p hac mercantia daret capillos adulterinos quos tā chare enutriuit vel tanto laboꝛe quesiuit. daret etiam ei fucomēta faciei sue q̄bus se quasi venerē depingebat. daret insup sublimes trāpallos. longas caudas. amplas manicas. ꝓscisas frapas: grorucas alatas. deaurata calciamenta. lunulas. toꝛques. mitras. olfactoꝛiola. inaures. specula et si que hmōi ars vana muliebꝛis hz. Certū si hec solutio mercatoꝛi placeat mihi nequaq̄ est

tamen diligēter ab eo exāraz. cōpatioz nempe mulierib⁹ que totū qđ habebāt in hmōi ꝓsum pserūt ꝛ tñ charitatē emere cōcupiscūt. Habet alter pauper adolescēs tribularia taxillos naibos siue charticeas ad ludendū cetera qꝫ ꝓsimilia. de intuitu pietatis poscatis a mercatoze si hec ꝛ hmōi sumeret ꝓ solutōe amoris reqram statim a vobis rñdebo ꝙsi conicio q hec oia ꝓ solutōe assumeret. sed tñ hec lex iuiolabilis est q amoris mercātia emaꝛ.

Qz in toto vniuerso non venditur amoz. nisi i apotheca sanctissime crucis. Capitulū .iiij.

Quarta est lex singularitatis. Tanta ē eñ hui⁹ mercātie p̄ciositas singularꝫ neqꝫ in celo neqꝫ in toto oꝛbe neqꝫ in toto seculo nisi vna apotheca siue statio. ꝛ vnus mercatoz huius mercātie repiri pōt ab oībus. Nū qđ ad illā possunt currere oēs gētes. Quid facient q̄ in remotis agunt. quō ad illā currēt ceci claudi leproſi aridi languidi decrepite vetule incarcerati grauideqꝫ mulieres mēbris ꝓpuati ceteriqꝫ valitudine destituti. O q̄ felix q̄ de ꝓpe illā locat⁹ repiet. Sed vbi est hec apotheca amoris indica mihi vt ꝛ ego ante oēs p̄currens cūctos ne impediar in emptiōe p̄ueniā. Marsupiū portaui plenū ō amore amoꝛ. In dica mihi quem diligit aia mea vbi pascat vbi cubat in meridie amoz meus. Vis te doceā reperire amoris locū? optas p̄e itinere obuiare illi? Vade ad figurā crucis ibidē vendit amoz nullibi alias est foꝛum eius. Intra hāc apothecam dilecta anima ꝓtemplare magnitudinē lōgitudinem latitudinē altitudinē ꝛ ꝓfunditatē huius mercantie amoris. Deus charitas est in cruce cum magdalena aia mea amplectere crucem. ditare cum ea qꝫ ditata est ibidē illa Comprehende cum oībus sanctis que sit hui⁹ apothece amoris latitudo longitudo sublimitas ꝛ ꝓfundū. Lateza est infinita longeza nō compita. largeza strēnuata. ꝓfundo ꝓfundato. In q̄sti amoroſi abissili sancti sen semerſi dentro edifoza opꝛessi damoze spellagoto Unus sol⁹ mercatoz est huius mercātie in hac sola apotheca amoris chercha ꝓ larte. Uñ subdit a ioanne a me scz q̄ solus sum mercatoz amoris sua deo tibi emere. Et merito. Solus eñ habet amoꝛez solū de suo amore possum⁹ dicere illud Job. j. De plenitudine eius oēs accepimus. ſ. tam angeli q̄ hoies gr̄az ꝓ gratia. Hinc est q tam feruenter ad suā apothecā vocabat amoris Qui bathe. xj. dicēs. Uenite ad me oēs q̄ laboꝛatis et onerati estis: ꝛ ego reficiā vos. ſ. refectōe amoris. Iterū in nouissimo magno die festiuitatis dicit dñs Jo. vij. Si q̄s sitit veniat ad me ꝛ bibat. Si q̄s sitit amoꝛē veniat passib⁹ affectōis ad me fontē vite indeficiētis. ad me toꝛrētē voluptatis inebꝛiantis. ad me dulcedinē amoris trāsformātis. Et merito dilecte amoz: qm̄ apꝺ te est fons vite ꝛ ad te currētes iebꝛiabunt ab vbertate domus tue ꝛ toꝛrēte voluptatis tue potabis eos sicut ait pſ. cuz inebꝛiatus fuisset Quā magna multitudo dulcedis tue dñe quā abscondisti timētibus te.

Articul⁹ .ij. in q̄ declarant alie q̄rtuoz legis diuini amoris. Ca. j.

Prima est lex p̄ciositatis. O q̄ p̄ciosus est amoz q̄ in ꝓspectu dñi oia p̄ciosa facit? ideo aurū nūc denoiaꝛ. Aūrū enim otuz thesauroꝝ p̄ciū est. Oñes lapides p̄ciosi oia p̄dia cūcte domus ꝛ mercātie ꝛ q̄q̄d aliud appꝛciabile est: p̄cio auri extimabit. Sic cūcte hois cogitatōes ꝛ affectōes cūcti sermōes insu per oēs opatōes amoris p̄cio mēsurant. Non eñ ponderat dñs opeꝫ affectu sicut ptz. xxiij. q. j. c. odi in fine vbi dꝛ. Dñs nō ea que offerūtur ꝫ volūtates respicit offerētiū. Et idez. xiiij. q. v. c. si q̄d vbi dꝛ dñs interrogat coz nō manū Quāto eñ puriozi seu feruētiozi amoze quicqꝫ placitū deo facim⁹: tanto gratioſi⁹ deo reddit coꝛā eo. Uñ oze dñico Lu. xxj. Laudata ē vidua paupcula que misit in gazophilaciū duo minuta erea: nō qz m̄lta ꝛ magna fecit: ꝫ qz ampla charitate dilexit. Nec solū auruz est amoz: sed qđ mirabili⁹ est aurea reddit quecūqꝫ ꝓtingit. plūbūqꝫ in aurū p̄ciosuz ꝓuertit. Opa nāqꝫ lz de genere bonoꝝ sint cū aūt fiunt ex charitate q̄si aurea ꝛ p̄ciosa fiūt. Ideo .iij. Reg. vj. scp̄tū est. q nihil erat in tēplo qđ nō auro tegeretur: qz bona opa ex charitate facta q̄si aurea sunt q̄bus aia iusti exoꝛnaꝛ. Uñ in pſ. Astitit regina a dextris tuis in ve. deau.

Qz ignita ꝓ deuotionē debet esse in anima charitas dei. Cap̄lm .ij.

Secūda est lex nouitatis. In hac eni lege charitas emi debet vt sp nouit operetur magna: nouoqꝫ feruoze sp iterū renouet sicut charitas illi⁹ dilecte aie ad quā ait pſ. Renouabit vt aq̄le iuuētus tua. Que nouitas a ioāne mystice subinfert cum ait ignitū. Aurū eñ dilectōis tūc ignitū est: cū feruoze dilectōis plenū est. Itē mgr̄alit deuotio diffinit sic. Deuotio est feruoz bone volūtat⁹ quē mēs cohibere non valēs certis indicijs manifestat. Que nāqꝫ possunt eē certioza indicia charitat⁹ q̄ ꝓtinua renouatio virtuosi opis? Hic est ille ignis de q̄ Lu. xij. dꝛ. Ignē veni mittē in terrā et q̄d volo nisi vt ardeat? Ignis eñ charitas ē q̄ de deuotōis plenitudie tūc in mēte ardet. cū ꝓtinue in nouitate boni opis feruet. Uñ in h⁹

mysteriū dicit Leuit. vj. Ignis in altari meo sp ardebit quē nutriet sacerdos subijciens ma/ne ligna p singulos dies. Altare vtiq; mēs hu mana est ꝙsi alta res. alta res ē aīa nr̄a ꝙ ad dei imaginē ꝛ sitūdinē est formata vt in deū ascē dat. Vñ. ij. Cor. v. Mente excedim⁹ deo In hac mēte diuin⁹ amor semp debet ardere quē il lumīata ratio: ꝙ est sacerdos tūc nutriēdo ꝓser/uat: cū p singulos dies luminū diuinor mane hoc est in ipo pmordio gr̄a subijcit ligna id ē renūerat bñficia magna que sibi a diuina boni tate collata sunt. In altari vtiq; cinis erat. ꝙd einm cinis erat ꝛ ignis in altari nisi charitas in mēte humili? Ignis in cinere meli⁹ ꝓseruatur ꝛ cresc̄it: sic amor in humilitate custodit ꝛ iuue/nescit. Ad hāc charitatis nouitatē hortamur. Lu. xvij. Cū feceritis oīa q̄ pcepta sunt vobis dicite serui inutiles sum⁹. Ecce q dei amor est ignis ꝙ semp mouet vt insatiabilit ardeat in af fectiōe nou⁹ ꝛ in ope recēs. Hoc igne ardebat mens glorioſi francisci ꝛ corpus qui cū iam sti gmata dñi in corpe suo gestaret summū q; pfe/ctionis culmē iā ascendisset ad ꝓfrēs dicere so/lebat. Incipiam⁹ aliq̄d boni agere: ꝛ qñ incipi emus pniam facere? ꝛ ꝓsimilia multa.

De septē fornacib⁹ quibus probat in anima verus amor. Ca. III.

Tertia est lex puritatis. Nihil em̄ adul terine admixtōis secū patit ver⁹ amor Jōo subdit pbatū Aug. em̄ ānihilatū nō nisi sex pōt sustinere decoctiones in septima em̄ deficit. Sic charitas ficta sex fornaces pati tur sed in septima alchimie falsitas ptz. Prim⁹ nanq; fornaceus ignis fit in corde. scōs fit i ore terti⁹ in ope. quart⁹ i inimicor dilectiōe. ānt⁹ in eor subuentōe. sextus in recta intentione vt scz ppt deū hec oīa fiant. septim⁹ in pseueranti ꝓtinuatiōe. Hic sctūs pbat amor: qm̄ si verus nō est cito euanescit. Vñ Mat. x. Qui pseue/rauerit vsq; in finē hic salu⁹ erit Tunc em̄ aug charitatis pbatū est. id est a dño aprobatum.

Qr diligentibus deū omnia cōuertuntur in lucrum Ca. IIII

Quarta est lex vtilitatis. Diues em̄ cito efficit: cui oēs mercancie: oēs vendi tiōes: oēs emptiōes. cet̄i q; ꝓtract⁹ lu/croſi fiūt. Sic nō min⁹ diuites fiūt ꝙb⁹ diligen tib⁹ deū oīa coopāt in bonū vt dr̄ ad Ro. viij Cooperant em̄ eis in bonū ꝓspera adūsa ꝛ mix/ta siue bona gr̄e: mala culpe. ꝛ mala pene. Vñ dicit Job: vt locuples fias. Qui em̄ aug dei a/moris habet ve locuples ē: qr oīa q̄cū q; opat i celesti thesauri loculos apud deū reponit. Tā pciosa ē charitas apud deū q; etiaz ipa pctā q̄ de genere pctā eēnt si hoc solū intuitu fiūt. s. di/uini amoris ꝛ charitatis. in aīe merita ꝙuertit ꝛ lucra. Nō em̄ ē minor in bono diuina dilectō q; sit in malo diuina offensio. Arrogāti em̄ bo/na ꝙuertunt in malū: qr nō ad dei gl̄iam ꝑ ad suā ꝓpriā opat teste dño. Mat. vj. Si lumen qđ in te est tenebre sunt ipe tenebre e q̄nte erunt? Si em̄ in arrogāti lumē bonor operū q̄ ipe et alij p eū illumiar i deberēt fūt tenebre pctōr. i. bonū qđ facit fit ei pctm̄ ipe tenebre. i. opa q̄ de genere suo sunt pcta q̄nta. i. q; grauia erūt? Ec ce q arrogātia virtutes ꝙuertit in vitia nō mi/nus autē fit a diuina charitate de malo i bonum sicut patet Osee. j. vbi fornicatio ꝛ adulteriu in meritū ꝛ obediētie p dīnā dispēsat dilectōr

Articul⁹. iij. de q̄tuor vltimis legi b⁹ charitatis dei. Et pr̄io ō copiosita te diuini amoris Ca. I.

Prima aūt est lex copiositatis. Multū qđē copiosa ē ꝑ mercācia amoris. Est em̄ imēsa q̄ habet in se infinitatē. incō/prehensibilitatē. ꝛ eternitatē. Nōne deus cha/ritas ē? Qui si ꝓsiderēt in se infinit⁹ vtiq; inue nit. Vñ ps. Magn⁹ dñs ꝛ laudabilis nimis: ꝛc. Si ꝓsiderēt in cōpatiōe ad intellectū sic ē in cōprehēsibilis. Vñ apls ad Ro. xj. O altitu/do diuitiar sapie ꝛ scie dei q; incōprehēsibilia sunt ꝛc. Jō dicit a ps. sedere sup cherubin. i. se dere sup scie plenitudinē et sup oēm intellectū creatū. Si vo in compatiōe ad diuturnitatē pē/sēt: sic inuenit eternus. Vñ apls. j. Timo. j. in quit. Regi seculor imortali inuisibili soli deo honor ꝛ gl̄ia in secula seculor amen. Magna em̄ ē copia huius mercātie. Nemo aūt dubitet qr et si multi de ea emāt: nō tñ deficiet reliquis Nā et si oēs mundi hoies illum mercarent ad huc infinita eius copia supar̄et.

Qr facile reperiri potest diuinus a mor. Ca. II.

Secūda aūt est lex facilitatis. Multa dixim⁹ de mercācia dilectiōis: ꝑ vbi ē vt illā inuenire possim⁹? forte in remo/tis ptib⁹ est. forte difficile ē multis adire illam. Et licet multi eā emere ꝙcupiscant tñ incertitu do loci itiner lōgitudo eos ab ꝑpposito deuia ret: tñ dilecti mei non sic. Deⁱ em̄ qui charitas est vbiq; regnat: vbiq; est. vbiq; imperat. vbi q; maiestas ei⁹. oīa replet complectit vniuersa facilit em̄ hec mercātia inueniri pōt. Nullus q̄ eam emere nolit excusabilis est. Prope ē dñs oibus inuocantib⁹ eum in veritate sicut ait ps et dñs Lu. xvij. Amor intra nos est.

Qr tū periculū sit negligētia in dilectione acquirenda. Ca. III.

Tertia vo est lex dubietatis. Forte mul ti cōcupiscūt scire nundinas: dubitant

tps hmõi pciosissime mercancie. In volũtate eñ mercatoris stat nũdinaꝛ tps. pñ. Mortifi cat ⁊ viuificat deducit ad inferos ⁊ reducit. ꝙ diu in libertate arbitrij sumꝰ tps est nũdinarũ post mortẽ claudit damnatis apotheca amo/ ris. Subiũ ẽ igit tps emptiõis eiꝰ. Et merito hoc facit sapia mercatoris ⁊ puidentia eiꝰ ppt multa. Primo vt ꝗlibet solert se ꝓparet. ⁊ con gruo ꝓuideat tpe de mercãtia amor. Scõo vt oẽs illũ posse ꝓdere vel nõ acꝗrere ptimescant. Tertio vt reprobi cecitatẽ quã merent incur rant. qꝛ eñ vt illã emere potuerũt eam aspnati sunt. ⁊ merito qñ illa indiguerũt iusto dei iudi cio ꝓuati sunt. Prudentes aũt querũt illã eme re qñ illã pñt repire. Vñ Apoc. xiij. Hec ẽ sa/ pietia sctoꝝ. s. puidere in hac vita de charitate Quã sapiam improuide optabat ꝙ Deut. xxx ij. dicebat vtinã sapent. s. pfectiões ⁊ excellen tias charitatis ⁊ itelligerẽt. s. leges diuini amo ris: ac nouissima ꝓuiderẽt qñ deficient nundi/ ne diuine dilectionis. Vñ. ij. Coꝛ. vj. Hortа/ mur vos ne i vacuũ gr̃am dei recipiatis. Ait ei Esa. xlix. Tpe accepto. s. vite exaudiui te. s. ca ritatẽ vendẽdo ⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nũc tps acceptabile ad amandũ. Ecce nunc di es salutis. s. ad diligendũ deũ omnipotentẽ.

Qꝛ denarij quibꝰ emitur dei amoꝛ sunt pctã ⁊ crimina. Ca. IIII

Quarta aũt lex est pauptat. Q ꝗd faci ent paupes ꝙ denarios nõ hñt: Et añ/ qꝫ ad solutiõem veniamus ꝑmittẽduꝫ est. ꝙ ꝗlibet ꝓparet denarios suos nõ alienos nõ ꝓximi nõ dei: sed qui ꝓprie sunt sui. Stultũ foret si ꝗs emens pannũ ꝓinduẽda vxoꝛe sua post taxatũ pciũ iam qꝫ incisa ipa pcia pãni pe teret clauẽ de capsa denarioꝝ vendẽtis. si ipse vendẽti sic soluere vellet emẽs miraret merca toꝛ vrbanitateqꝫ quadaꝫ emẽti diceret. Amice facile possem totã mercanciã ꝟ pcio venũdare Sic in ꝓposito nemo existimet ꝓ hac mercan/ tia dõ soluere monetã ꝙ ipiusmet dei est. Se ꝓ prio soluat qui intẽdit emere charitatẽ. Hñi ei sunt bona tpalia. corpalia. ⁊ spũalia. Tpalia ꝙ dem dei sunt. Dei eñ sunt diuitie delitie dena/ rij thesauri lapides pcioſi: pdia: domus ⁊ oẽs mercancie fama virtutũ ⁊ vniuersa ꝙ terre am/ bitu ꝓtinentur. Vñ pñ. Hñi ẽ terra ⁊ plenitu/ do eiꝰ ⁊c. Corpalia etiã dei sunt. corpus nostꝝ nr̃a iuuentus. pulchritudo. sanitas. filij frẽs. et ceteri parentes. Spũalia qꝫ dei sunt. s. gr̃e vir tutes dona scientie magnꝰ sensus grãdis intel/ ligẽtia. memoria tenax. volũtas bona. cũctaqꝫ spũalia bona. Vñ Jac. j. Omẽ datũ optimũ. ⁊c. Quid eñ dabimꝰ deo ꝓ hac ꝓciosissima mercãcia: ꝓparate bursas: Ecce nũc tps acce/ ptabile ecce nunc dies salutis extrahite marsu pia. Quid inqꝫ soluemꝰ deo: Quã monetam: Nr̃am. Quos denarios: Vtiqꝫ nr̃os. In quo marsupio sunt: In corde. Precepate corda vr̃a dño. Quenam moneta nr̃a ẽ ibi: Qui denarij: Pctã scelera iniqtates odia ire rixe auaricia ra pina piuria blasphemie detractiões mendacia furta vsura ⁊ cetera mala ⁊ abominabilia ⁊ scele sta. hi sũt denarij nostri. hi thesauri ⁊ monete Hec acceptat dñs ꝓ pciosissima mercancia a/ moris. nullũ ꝙaliud pciuꝫ dñs suscipit nisi qõ nr̃i ẽ. Nr̃a nõ sunt: nisi mala: dei ꝗdẽ sũt oia bo na. In hac eñ emptõe ꝓsidera ania mea ꝗd damus: ꝗd qꝫ recipimꝰ. Dem deo humilẽ cõ/ fessionẽ ⁊ recognoscamꝰ ⁊ ꝓfiteamur oia mala ex nobis esse. oia bona nr̃a ex deo esse Cõfitea/ mur sacerdoti scelera nr̃a. ipe nempe recipit de narios dei. sibi soluunt cũ pctã illi ꝓfitent pec/ catores. Pctã igit sunt pciũ diuine dilectiõis. Vñ pñ. Dixi ꝓfitebor adũsum me ⁊c. Ecce p/ ciũ qõ dño dat. Sed de cõmercio diuine dile/ ctõis subdit. Et tu remisisti impietatẽ ⁊c. Nõ eñ fit in aia pcti r̃missio si in ea nõ adsit diuina dilectio. O imensa benignitas dei. O pelagus infiniti amoris. O amplitudo diuine dilectio= nis qua ab errore nos reuocans ⁊ in ꝑpetua ca ritate nos diligẽs ad te tua charitate nos tra/ his nr̃i miseras miseratoꝛ optime. O lõgitudo pacie dei ꝙ sustines sceleratos dissimulans pctã hoim ppt pniam. O sublimitas sapie ꝙ omnẽ supans sensũ stulta ꝗdãmõ facta es: nũmos sce lex nr̃oꝝ suscipiẽs ⁊ tuã charitatẽ nob ꝓcedẽs O amoꝛ in te trãsformãs amores nr̃os. hãc ve ram ⁊ ipe nos de amoꝛe hui seculi nequã trãs fer corda nr̃a in veram tui possessionẽ in pñti ꝑ pseuerantẽ gr̃am ⁊ in futuro ꝙ cõsũmatam glo riam. Qui cũ pre ⁊ filio ⁊c.

Feria. v. post cineres de fide viua et mortua. Ser. VI.

Vade et sicut credi disti fiat tibi. Math. viij. ⁊ in euange/ lio hodierno. Sũt nẽpe plerique credẽtes se ha/ bere veram atqꝫ viuã fidem atqꝫ charitatẽ ꝓfi tentes se credere oia necessaria ad salutẽ. ⁊ qñ/ qꝫ bona plurima opant ⁊ tñ veram fidem chari/ tate informatã non habẽt. Alij qꝫ sunt qui etiã sine bonis opibus habere se fidez viuam repu/ tant ꝓtra quos Jac. ij. ait. Fides sine opibus mortua est Ad verbũ ad ꝓsentẽ materiã põt es se aliud thema. Ad hoꝛ igit clarã intentio= nẽ ⁊ oim errorum eliminationem: ⁊ ad viue ac mortue fidei necessariã distinctionẽ. triplicẽ fi/ dẽ distinguere necesse ẽ. ꝓma dicit lumiosa. se/ cunda vo opiosa. tertia vo grosa. Prima ẽ so/ lum in intellectu. scõa in opatiõe. tertia perfici/ tur ex y tracꝫ. Prima põt esse viua atqꝫ mor/

tua: scda sīlīt. tertia vo p viua cōiter accipi solet. Et qlibet q ꝑm hāc triplicē fidē fidelis: aut infidelis repiet a deo merebit audire: vade et sicut credidisti fiat tibi. s. in hora mortis.

Articulus primus q fides sine operib⁹ viua et mortua esse potest

Pria em̄ fides dr lumiosa qz solū ꝓsistit in intellectu. nec tm̄ p opa cōpbat. Ds qdem extrinsece tingē pt. Prio ex amore male inflāmante. scdo ex timore male hūiliāte. tertio ex ratiōe bn̄ illūiante. Siue alit dicendū sit et tm̄ idem sit dicē. s. q ꝑ ꝓtingere pōt. ꝑmo ex inordinato amore. scdo ex inordinato timore: tertio ex regulata rōe. In duob⁹ aūt ꝑmis fides sine opibus mortua ē: in tertio vo viua efficit p charitatez.

Qz fides mortua ē: si ex triplici inordinata dilectione bona opera cessant

Capitulū. I.

Primo igit fides mortua ē qn̄ ē solū in intellectu et bona cessant: qz credēs bona nō opat: et ꝑ ex amore male inflāmātē ē ex inordinato amore. Triplex aūt pt esse talis amor inordinat⁹. Prim⁹ ē dict⁹ amor auarus. scds ē amor luxuriosus. tertius vo amor supb⁹ Prim⁹ ē amor auar⁹. q q ifict licz intellectualit credat a bono tm̄ ope cessat qz ex cupidine tpaliū rex iplicatse i iniustis lucris et i ꝓtractib⁹ ipijs. i mēdacijs. pjurijs. i duplicitatib⁹. in malitijs et circūuētōib⁹ i rapis. in furtis. et in vsur. mercat i festis et in locis dedicat. et in ꝓsilib⁹ mltis. Tm̄ tal interrogat⁹ si credat oia q tenet eccla credere se fatet. et q ad intellectū verū fatet: et tm̄ nō tm̄ a bono ope cessat. verūetiā in multis ipietatib⁹ implicat. Taliū nēpe fides ē qdā credē gnale qō eccl̄ia sctā tenet: q i multis pticularib⁹ errāt et in hmōi fides mortua ē Nā va fides ē et viua quā dei informat gr̄a nō tm̄ gnalit. ꝑ etiā pticularit ad salutē necessaria credit. et omia cauēda euitat. et opanda implet Ds. j. Cor. xiij. Charitas oia credit et si nō oibus credat. Sz hi qdā credēda credūt. qdā vo credēda nō credūt. Sicut alit aptū lib⁹ intelligēs videt: alit vo q lr̄as nescit. licz vtriq⁹ oculos hēant pspicaces qz itelligēs vir doct⁹ multa ptic̄laria recogscit et lr̄as et dictiōes et sēsus et sīlia: q impit⁹ igrat. Sic tales qdāmō credūt et dicūt deū esse et iustos remunerātē et impios punientē. credūt alterū esse seculū: credūt malū esse pctm̄: credūt bonū esse vtutes: aiam immortalē et cetera multa: et tm̄ in his ꝓsilib⁹ in pticulari multiplicit errāt. Quia si viue et vere intelligerēt qd est deus q tāta sit gl̄ia paradisi: q et q̄ dura sūt supplicia inferni. si itelligerēt horribilitatē pcti: ornamēta vtutū et aie dignitatē. poti⁹ eligerent milies mori. q̄ i mūno mortali ter peccare siue offendē creatorē. Cur igit ꝓtra ꝓceptū dn̄i. Nō furtū facies tāta cupidine flagrāt: nisi qz nō viuacit ꝑ mortue et gnal̄r credūt Ds ps. Tales oculos suos statuerūt declinare in terrā. Talem fidē puto habuisse cupidissimū iudā: qz ex auaricia vēdidit et pdidit salutorē. Nō ei legim⁹ p⁹ pditionē deū nouā ei gratiā ꝓtulisse. et adhuc ꝓ⁹ lumie fidei pmanēte: penitēs fuit corde: ꝓfitēs ore: atq⁹ satisfaciens ope: licet infructuose. Ds Mat. xxvij. Ponia duct⁹ retulit triginta argēteos ꝓncipib⁹ sacerdotū et seniorib⁹ pl̄i dicens. Peccaui: tradens sanguinē iustū. Et abiens laqo se suspendit Et sic cū tali itellectuali fide et sine ope eternaliter pempt⁹ ē cū q aūt multi auari et in mūdialibus implicati vsurarij raptores scelesti licet em̄ i fine vite apareāt penitē eternaliter crucient.

Scds vo inordinat⁹ amor impediens ne viua sit fides in intellectu: ē amor luxuriosus. Nā licet talis hō credat sub tali gnalitate luxuriam mortalē esse culpā: tm̄ ex inordinata dilectiōe sectat luxurias: fornicatōes frequētat: adulteria cumulat: incest⁹ et sacrilegia patrat: zodomias atq⁹ spurcitias horrēdas freqntare non cessat. Quere nūc obsecro ab hmōi scelerato si ꝑdicta deo displicere atq⁹ dānabilia esse credat: fatet hoc credere et sentire. Attn̄ qs dubitat licz etiā vex dicat q fides hmōi mortua sit: Tali ita atq⁹ fide ppha dauid. ij. Reg. xj. ex libidine infidelis exercecat⁹ nō solū cū bersabee adulteriū ꝑpetrauit: vex et virū suū vriā crudeli nece pemit. Sic etiā ex libidine infatuat⁹ salomō sapientissimus siē dr. iij. Reg. xj. idola muta et vana adorauit: licet intellectu ꝑm Aug. crederet deū scz fide mortua et informi. Tertius vo amor inordinatus dict⁹ est amor supbus. Hic q̄ mirabiliter p impia opa mortuā reddit fidē: licet in intellectu fidei remaneat qdā lumē. Sectat ille pcialitates et guerras: ambit dignitates et magistrat⁹ q̄rit oib⁹ dn̄ari: extollit ꝑditiōib⁹: eleuat seditiōib⁹. ad id laborat machinatiōib⁹ et cū his oib⁹ pōpis fastib⁹ nū q̄ statuit finē. Ecce opa tā tiq et cū hac fide itellectuali credit oia esse impia et iniq et tm̄ mortuā esse in hoie tali fidē ipa oia opa mānifestāt lz se oia credē attestat

Fides mortua est si bona opa cessāt ex triplici inordinata timoratione.

Capitulū. II.

Secūdo q̄ fides pōt esse in intellectu. s. qz hō credit attamē bona ei opa desūt: et ꝑ ex timore humiliāte: ꝑ ē ex inordinata timoratiōe. Ds ps. Illic trepidauerūt timore vbi non erat timor. Triplex em̄ timor solet a bonis opib⁹ remouere. primus est timor mundanus. scds ē timor vanus: tertius est

timor hūan⁹. ⁊Prim⁹ timor q̄ a bonis opib⁹ cessare facit ꝺr timor mūdan⁹ q̄ potius eligit dimittere celū q̄ cenū. poti⁹ eligit amittere et̄nuz regnū q̄ ꝑdere mundū. potius amittē grām q̄ substantiam. poti⁹ amittere aīam q̄ ꝓpriā famā. Ex h̄ ei timore pleriq; piurāt: ⁊ peierare tñ non curāt: ne. s. tpaliť dānent. Contra q̄s ꝺr Luč. xij Nolite timere pusillus grex q⁹ ꝓplacuit p̄ri vestro vob dare regnū. s. et̄nale q̄si dicat q̄to amplius non p̄mittet vob deficere substantiam tpalē.

Scōs ꝺo dicit timor van⁹ Qui licz etiā credēda credat i intellectu. poti⁹ tñ eligit pdē gratiā diuinā: q̄ grām secularē. Et ei⁹modi sunt q̄ poti⁹ pere eligūt p̄cepti ac statutis iniq̄s cōitatū et dñoz q̄ p̄ceptis dei ⁊ h̄ ne amittant eorū grāz officia ⁊ fauorē io mlta impia patrāt. multas iusticias negāt. atz mltis bōis neq̄ssime aduersant. Cōtra q̄s ꝺr Act̄. v. obedire oportz ꝺo magis q̄ hoīb⁹. Inť hos ꝓputādi sunt q̄daz q̄ ne displiceāt occultā retinēt veritatē maxie cuz illā ex debito vel officio teneāť mānifestare. Cōtra q̄s ꝺr ad Rho. viij. Nō accepistis spīm seruitutis iterū in timore. Itē dič Bern̄. Nō licet tacere cui ex officio incūbit peccantes arguere Cōmūande etiā inť istos sunt q̄dā femie insensate ⁊ vane. q̄ tāta formidine timēt nō placē maritis suis q⁹ nō verenť p̄ imoderatū ambitū vanitatū ornatū ⁊ pompā vltra q̄ deceat xp̄ianā religionē alias p̄cioso sanguie christi redēptas scāndalizare. ⁊ eis pditionis laqueū p̄parel. Tales em̄ ꝝm Amb. dū verenť maritale iudicium pdidere suū. Nec em̄ aduertūt q⁹ sicut vulpes malicia sua decipit gallinā: sic diabol⁹ vsucia sua decipit feminā vanā. Solet em̄ vulpes q̄n videt gallinā ex timore suo in arboze ascēdisse ꝓcito gressu stipites arboris satagit circumire. Qua territa: gallina de fixo oculo et ex alto ꝓspectās: cerebri vertiginē insperato patiť. ex q̄ in arboze mime se retinere valens de arboze cadit: statimq; illā vulpes pata rapit atq; comedit ⁊ occidit. Sic mulier insensata dū timet nō placere viro suo meretricali ornatu se muniēs ⁊ vere rōis ꝓ spūalē vertiginē iudiciū pdēs: in os infernalis vulpis peccādo mortaliť ruit

Tertiꝰ aūt ꝺr timor hūan⁹ q̄ licz etiā intellectualiť credat: tñ ex timore ope ꝓtradicit dum poti⁹ eligit mortē spiritualē q̄ mortē incurrere corpalē. Hmōi sunt q̄ astricti iuramēto piurāt seu falsē alios ⁊ iniuste ꝓ sua liberatiōe accusāt aūt ne occidanť ore ⁊ ope fidē etiā negant ⁊ nihilomin⁹ fidē veram in corde tenēt. Hoc timore pterritus petrus licet crederet xp̄m filiū dei viui. dū mori timuit fidē negauit. Alij q̄ discipuli eandē fidē i intellectu ꝓfitentes plus tñ seipsos q̄ dñm diligētes ex h̄ timore eū dānabiliť reliquerūt. Restat igiť q⁹ necessariū ē fidē ope ꝓfirmare. Vñ Greg⁹. Tunc veraciť fideles sumus si q̄ ꝺo vobis ꝓmittim⁹ opibus adimplem⁹

Q⁹ fides est viua etiā sine ope bono: si ex triplici ratōnabili cā quis cessat ab eo. Ca. III.

Tertio etiā pōt esse fides in intellectu absq; ope bono: ⁊ h̄ ex rōe bñ illumita/te. Licet em̄ hō veraciť credat tñ q̄n̄q; nō exequiť op⁹ bonū q̄n scz cōprehēdiť sub p/cepto affirmatiuo q̄ ꝺ obligat sp sed nō ad semp ⁊ tñ talis fides absq; ope ē iusta ⁊ sctā. In tri/plici q̄dem tpe pōt hō fidelis ⁊ iustus desistē ab aliq̄ ope bono. Primo q̄n nō est necessariū. se/cūdo q̄n nō ꝓuenit ad opantis statū. tertio q̄n oīb⁹ ꝓpēsatis op⁹ h̄re nō pt bonū finē. Primo em̄ fidelis hō opus bonū relinq̄re de necessitate salutis teneať sp esse paratꝰ velle poti⁹ mori tē subire q̄ fidem negare cū ꝑiculō imineret nō tñ peccat si a sctō ope cessat cū nō imminet ꝑiculi casus. Similiť etiā hō iustus ⁊ diues non sp se exercet in elemosinis dispēsandis in visitādis infirmis ⁊ incarceratis nec sp frangit panē esurienti et̄ potū exhibet sitienti ⁊ sic de alijs p̄ceptis affirmatiuis. ⁊ tñ absq; tali ope esse potest i hoie vera fides q⁹ taliū opex hz habitū licet n̄ habeat actū Secōo q̄s ab ope bono cessat hō fidelis ⁊ iustus. s. q̄n id nō ꝓuenit ad statū suū. Verbi grā hō hoīem ex malignitate occidit ⁊ cum iusticia poscatq; p ptātem ꝓdēnet ad mortē: tñ homicida ille impune vadit: ⁊ vñ exul eē deberet libere inhabitat ciuitatē. Ecce q⁹ i hoc iusticia perit. Nullus tñ absq; aucte hūc ne pereat iusticia interimere pōt. Nam licet mereat mortē nō tñ nisi a debito iudice ⁊ debito mō occidi debet. Aliter em̄ q̄cunq; ad quē nō ꝑtinet/ret vel ordinē non obseruaret esset crimialiť homicida. Nā ⁊ q̄ iustū ꝓdēnat: ⁊ iniustū sine iuris ordine ꝓdēnat vtq; mortaliť peccat: q⁹ nō sufficit bonū agere nisi bene agať. Vñ Deut. xvj. Juste q̄ iustū ē ꝓsequere. Volere igitur debet q̄ pire iusticiā videt atz obligať ei fauere q̄tū pōt: non tñ de alteri⁹ officio aliť ipedire se debet. Nō ei licet zelanti religioso occidere furē vel homicidā impune peccātē ꝑ iusticia ꝓseruāda cū sit officiū seculare. Vñ. ij. ad Timoth ij. Nemo militās deo implicat se negocijs secularib⁹ Silr ecōuerso nequaq; licitū erat iudici vl dño seculari religiosū vel clericū delinquētem ne iusticia peat iuris ordine pōtermisso punire vel ꝓdēnare: licet p⁹ suū supiorē nō corrigať aliter nō cēt corrigere malū q̄ addere malis mala. Nā si impiū ē clericū opari scel⁹: iniquū q̄ est p eius supiorē nō puniri scel⁹ Nec insup iniqtate caret p illū ad quē n̄ ꝑtinz castigari scel⁹ phibēte dño. Deut. xxiij. Nemo mittat falcē suā i

alienā messem. Nō em̄ p̄ iusticia defensak̄ sed iniusticia sup̄ iusticiā cumulak̄. Duob⁹ ei⁹ malis. s. errāti ⁊ nō corrigēti tertiū supadiūctū est scz iniuste corrigi delinquētē. Tertio ab opere bono etiā cessat q̄ intellectualr credit qm̄ oibus cōpēsatis opus hr̄e nō p̄t bonū finē licet de sui natura foret bonū. Exemplū verbi gr̄a. Veritas i se vti q̄ bona ⁊ sctā ē ⁊ tm̄ sp̄ vez̄ dicere magnū ē ne phas. Vñ Eccl. iij. Tp̄s tacēdi ⁊ tp̄s loquēdi Loquak̄ aliq̄s p̄dicās indiscret⁹ in p̄lari p̄mo ne ?tra p̄ntes dños seu p̄latos seu ctiā clericos aut religiosos p̄dicet veritatē oiq̄ auēte ⁊ rōe sua dicta ?firmet· nihilomin⁹ q̄ ad eū saltē tali mō ⁊ in tali casun̄ p̄tinet sine fructu scādaluz gn̄abit atq̄ extrema demētia laborabit. Unō Hiero. Frustra niti ⁊ nihil aliud q̄ odiū q̄rere extreme demētie ē. De his igit̄ trib⁹ breuibus rōnib⁹ q̄re stāte in aia fide ?tingit bonū cessare op⁹. habem⁹ manifestū exemplū ab illa q̄ post x̄pm ois exēplaritatis fuit regula ⁊ doctrina. s. gl̄iosa virgo maria. Instat dñice passionis filij lui t̄p̄s capit̄ ligak̄: duris verberib⁹ corp⁹ suuz sctissimū lacerak̄: p̄ñte virgine cozā omi p̄lo caput illud angelis tremebūdū spinis durissimis oñdit̄ laceratū: sibi dñs ad caluarie locū baiulat crucē durā crucifigit̄ ⁊ clauis affixus in cruce leuak̄ et sicut Joh. xix. ait stabat iuxta crucē Iesu mr̄ eius: Sed cur dilectissima mr̄ ei⁹ p̄ defensione innocentis filij tui nō currebas ad arma Cur saltē agnū illū mitissimū q̄ tollit pcta mundi nō excusabas? Cur saltē toto conamine innocentiā ei⁹ ⁊ sctitatē nō allegabak̄. cur illū cē verū filiū dei nō asserebas? Cur nō omib⁹ viribus mortē eius impediebas? Nūq̄d forte eū filium dei ⁊ p̄ spūm sctū ex te ?ceptū nō credebas. seu aliq̄lit̄ dubitabas? Nūq̄d ad sctitatē ?uersationis eius nō noueras. ⁊ sic noueras cur illū nō defendebas vel excusabas. Sed forte quia illum minime diligebas. Respondeat p̄ te recta ratio virgo et mater. Triplici etem̄ rōe ad nr̄m exemplū b̄ egit sapiētissima virgo nec ope vel verbo oñdit q̄d corde intellectu firmit̄ fide seruabat. Primo q⁹ nō erat illud necessariū. scdo q⁹ nō ?ueniebat ad suū statū. tertio q⁹ oib⁹ cōpensatis finaliter extitisset nociuū. Prio inquā q⁹ nō erat necessariū sic illū tailit̄ defensare re imo necessariū erat p̄ nr̄a redēptione illū p̄peti passionē. vñ Lu. xxiij. Oportuit x̄pm pati ⁊ sic intrare. s. cū oim̄ iustoz cetu in gl̄iaz suā Nouerat igit̄ sacra virgo maria sic esse p̄destinatū p̄m bn̄placitū eterni p̄ris ⁊ spūssancti: cū quibus intelligebat oino filiū ?cordare nec ipa cū eis in mīmo discordabat: imo cum eis vltra oēs creaturas sp̄fectissime ?formabat. Secundo vero q⁹ nō ?ueniebat ad statū suū. cū ei data esset in mūdi speculū exēplare atq̄ in exēplum totius humilitatis. necesse fuit q̄ ex scripturis repiret̄ in defensionē sui filij nō apuisse os suū: vt inter alia edoceret alias mulieres eti am in causa graui eē debere taciturnas atz modestas. Tertio aūt q⁹ oib⁹ cōpensatis finaliter fuit uociuū. Nouerat em̄ tan q̄ mens diuo lumie illustrata q ?mentes p̄sequentiū x̄pm ei⁹ actuū ⁊ verbo⁹ capaces nō erant: ⁊ ideo digne ipi ex p̄js supplicationib⁹ suis poti⁹ ?tra filiū suum ad crudeliora irritarent̄. Nouerat q̄ dixisse dñm Mat. vij. Nolite sctū dare canibus nec mittatis margaritas vr̄as ante porcos cui⁹ ?silio voluit oino obedire. Ex dictis patz q̄ non est p̄dicandū in p̄lo ?tra clerum.

Articulus. ii. q̄ fides cū operibus potest esse viua et mortua.

Scda aūt p̄ncipalis fides d⁹ opposa q⁹ solum ?sistit in ope sine lumie intellect⁹: ⁊ p̄t etiam mortua esse atq̄ viua. P̄t em̄ carere lumie intellectus ex triplici respectu. Primo ex amore male inflāmāte. scdo ex timore male hūiliante. tertio ex diuina sapia p̄mittente.

Q⁹ ex triplici inordinata dilectiōe in bonis operibus cessat fidei lumen.

Capitulū. i.

Primo em̄ p̄t esse fides in ope absq̄ lumine interiori ex amore male inflāmante. i. ex inordinata dilectione. Triplex est em̄ amor q̄ bona opari facit hoiem non credentē. Primus est amor cupiditatis et talis amor multa opak̄ apparētia bona licet intrinsecus nihil credat: ⁊ hoc ex cupidine t̄paliū rerū sicut solent facere quidā qui elemosinas large dispēsant vt diffusa eoz bonitatis fama Multi ?fitent̄ ponāt denarios in manib⁹ suis vnde ample ditent̄. Cōtra quos d⁹ Mat. vj. Cū facis elemosynā noli tuba canere ⁊ē. sicut hypocrite faciūt in synagogis vt videank̄ a doct⁹. in vicis vt videank̄ a turb̄ scz vt ab hoib⁹ acq̄rāt famā. Solent etiā tales osculari suo ore porci⁹ no sctōz facies: atq̄ eoz cōburere pedes vt affectū deuotionis ostendāt: nihilomin⁹ ppē nūmos vel ex q̄dam deuotiōe insipiēti. Int̄ hos aūt maximū gradū tenēt nōnulli q̄stores q̄ mēdacijs ⁊ fallacijs suis decipiūt mlieres simplices multas missas ⁊ alias oīones ⁊ bona illis p̄mittentes ⁊ mīme obseruātes: nec obseruare volētes. Quos aūt nō imitarent̄ multi q̄ clericatū gerūt quoz hypocrisis ⁊ palliacio pietatis ad pecuniā cumulandā fetet vsq̄ ad nares dñi sabaoth. Sūt nanq̄ plerīq̄ qui sibi ?fitentib⁹ imponūt missas vt data occasione apparenter honesta ipsi sint p̄ ipis missis pecunie receptores: p̄mittūt se dicere illas ⁊ non obseruāt. q̄quā em̄ p̄ sacrificiū altaris aie liberent̄ vt ponī

tur. xiij.q.ij.c.aīe nihilomīꝰ infraudē ꝓsumīt esse factū·s.vt accepta pecunia ꝓ illis missis videant eos ab onere pñie releuare ad ꝙ hēt ar. xxvj.q.vij.alligāt gerit secū spēm mali .j q.j. emēdari de vi. ⁊ ho.cle.cū aboi. Scōs esta mor carnalitat. Hic etiā exēplā apparētia bōa hz cū intīꝰ tñ dei lumē deficiat ⁊ fides vera int ꝗs sūt plerīq; ꝗ p baptismū vl ꝓfirmatōis sacr/ tissimū sacrm ꝓpres fieri q̄rūt. vt p ꝙ ꝓditiōis velamē securiꝰ ⁊ liberiꝰ misceant carnalr sāgui nē xpi in remediū in tali ꝓditōe et scelere statu entes. Cū his q̄ nūerādi sunt iuuenes ꝗ vt cō/ sūmarent ꝓcupiaz suā simplices imo fatuas pu ellas decipiūt illas p ẏba ō pñti clādestine de/ spōsant et cū illis sub pallio mrimonij scti tur pit cōmiscētes: qō q̄ti acq̄rit remediabil piculi sit nō est pñtis tpis explicare. Propterea tale mrimoniū oino ab eccla ꝓhibet ex de clāde. ō spō. cū inhibitio. Trāseo q̄stiā ꝗ sub spūalitatis ptextu ⁊ sub reuerētia pñali nihil aliud q̄ car/ nalitatē veneranť. Tertiꝰ ē amor ambicios Q ꝗt modernis tpib⁹ vt assumanť ad dignita/ tes vel officia ꝓsequnť opanť exteriꝰ que nō cre dūt interiꝰ: ꝗt nūc repiūť ꝗ vt afcēdere possint ptendūt pellē ouinā ct aiaz gerūt lupinā vl leo ninā. Quot etiā q̄rūt ꝓsortes iustoꝝ ac remūe/ ranť in pñti cū sorte bonoꝝ. Ex ꝙ em triplica/ to amore ois hypocrisis generať ⁊ frequētať.

Q̄ ex triplici iordinato timore hō opať bona cū incredulo intellectu Capitulū. II.

Secūdo ꝓtigit i ope eē fidē absq; lumie intellectꝰ ex timore male hūliāte: ꝙ est ex inordinata timoratiōe. Triplex ē āt timor talis. Primꝰ ē timor amittēdi substam. se/ cūdus amittēdi famā. tertiꝰ amittendi vitā.

Primꝰ eteīm timore ē amittēdi substam. Multi sunt ꝗ opanť bona ne detrimētū subeāt pať pa tianť. nō laborāt in festis ne ꝓdēnenť in nūmis Propter ꝙ idē plerīq; a blasphemijs ⁊ phibit/ ludis a vanitatib⁹ ⁊ supfluis pōpis ⁊ tñ ꝙ non faciūt ꝓpter deū: sed ne recipiāt damnū. Ecce hec ⁊ sīl opa sunt sine luie vere fidei. Se/ cūdus ē timor amittēdi famā. Propť hūc aūt timorē multi visitāt ecclias frequētāt missas p̄ dicatiōib⁹ insistūt· qñq; etiā ꝓfitenť ⁊ dñicum suscipiūt sacrm. Ecce opa bona ⁊ tñ intrīsecus nihil credūt: ꝙ ista agūt ne deteriores alijs ꝛpu tenť ⁊ pdāt famā. Tertiꝰ ē timor amittendi vitā Multi vtīq; hereslb⁹ ⁊ erroribꝰ pleni ex tñ in appentia iusti: ꝗ si ex oñderēt qō intus in corde credūt iuste ꝓburerēť. Interminādi sūt q̄dā ꝗ lapsi sūt in dānatā heresim de spū libta/ tis: q̄ doctrina ponit in libro ꝗ de aia simplici intitulari solet: q̄ ꝗ vtunť in illā heresim cōiter plabūť lz tales qñ tali pestifero morbo infecti sūt ad excusatiōes in pctis ⁊ ad ipugnādū spm veritatis dicūt talē libꝝ ⁊ sta tutū non itelligi ab impuḡtoribꝰ suis: ⁊ sic iudicāt ⁊ dānāt eccle siā ꝗ talē doctrinā i sacro ꝓcilio ꝓdēnauit sic pa tet ex de here. vnico. c. in clemē. vbi articli nu/ meranť. His q̄ pñt supaddi multi alij hereti/ ci ⁊ scismatici ⁊ iudei plres baptizati insup ⁊ se/ cta dulcini heretici: ꝗ in apparētia tenentes ho/ nestā vitā intꝰ sunt erroribꝰ pleni. Addať etiā istis antichristiana secta q̄ nris tpib⁹ asserētes antixpm iā eē natū ipi in se errātes plimos de ceperūt ⁊ multis erroribꝰ impleuerūt. Et licet ore talia negēt si tñ cuiscerarenť in cordib⁹ eo/ rū antichristꝰ repireť. Contra ꝗs dñs Acti.j. ait. Nō ē vrm nosse tpa vl momēta q̄ pr posu/ it in sua ptāte: nō in ptāte eoꝝ. Oēs aūt p̄dicti et ꝓsiles eis catholis opib⁹ ꝓformanť ẏbis at q̄ gest b⁹ illō idē ptendūt siles pueris cū sint i scholis ꝗ astāte mgro sūt ꝓpositi ⁊ modesti so/ lūmō timore: ꝙ illo absente tumltib⁹ ⁊ stultitijs pleni sūt. Sic hmōi dolis pleni hypocrite ⁊ fal laces extra videnť modesti ⁊ iusti. intꝰ errori/ bus imbuti a q̄ꝝ ꝓuersatiōe ne ꝓtaminarenur cauēdū esse dñs ihs xps mōstrauit cuz Mat. vij. ait. Attendite a falsis ꝓphet ꝗ veniunt ad/ vos in vestimētis ouiū: ītrinsec⁹ aūt sunt lup rapaces A fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos

Q̄ ex triplici cā sine fidei lumie hō iuste ⁊ meritorie opať Ca. III.

Tertio ꝓtingit in ope eē fidem sine luie intellectꝰ ex diuina sapīa pmittēte. Sūt nāq; plerīq; ꝗ licz iustissime viuāt tamē horribiles vexatiōes patiunť de fide: de mltis articulis fidei molestanť diuersis fantasijs ⁊ er/ roribꝰ molestanť ⁊ crutianť q̄bus videť qñq; vel q̄dāmō assentire totalť vel saltē de mlt. ar/ ticulis fidei dubitare. dolēt nihilomīꝰ cordia liter a talib⁹ molestari corde oīno talib⁹ ꝓdicūt ꝓ sua liberatiōe suplicť ⁊ freqntiꝰ deū orāt: ⁊ qō meliꝰ ē interī mīme cessāt multiplicare opa bona. feruētius audiūt verbū dei deuote freqn tāt missas oronib⁹ sollicite instātes sepiꝰ suscipi unt dñicū sacrm. hylares ad dandū elemosynā ꝓmpti fuire infirmis: viriles in ieiunijs. humi les in q̄rēdis ꝓsilijs: soliciti in disciplinis: ꝓpū/ cti in lachrymis: assidui in scripturis: oīq; co/ natu insistūt suplere ꝙ opa bona fidei defectuz quē intelligētia patiuuť Proinde si qñ dñs ta lib⁹ lumē fidei misericordit restaurare dignet. lucrosum ꝓmiū ex predictis bonis opib⁹ iam reportāt. Si aūt tale fidei lumē dñs rddere nō dignatur indubitabili fide tenendum est eis in celis palmā martyrij reseruatā: quia hmōi ve/ xatio mentis de duriorib⁹ atq; terribiliorib⁹ afflictionibus vite ꝓsentis est. Summa igit⁹ tur

grās agere dz deo qz in talib⁹ tēptatiōib⁹ ꝓsti/
tut⁹ sic impacient patiēs in bonis opib⁹ pseue
rat Fecit ei qđ suū ē ꝓpauit deo mētē suā. Hāc
luiosam fidē dñs ex aliq̄ secreto z sctō iudicio
ei voluit dispēsare: licz dño facere q̄cq̄d vult su
um ē donū hmōi fides. Vñ ad Eph̄. ij. Gra ei
saluati estis. s. p fidē z h̄ nō ex nob dei eñ donū
est: nō ex opib⁹ ne q̄s gl'iet. Aduertēdū ē tñ
q̄ trib⁹ ex causis solz talib⁹ iudiciū dei euenire
Primo ex natura. scdo ex culpa. tertio ex gratia.
Primo q̄dē ex natura solet tal' defect⁹ fidei ve
nire. s. ex aliq̄ secreto iudicio dei hō patit in ce
rebro passionē quā medici appellare solēt melā
coliā: cui p⁹ oēs ab his ꝓ tali liberatōe cotī
dño freq̄ntatas atz p⁹ naturalia remedia medi
cor nullū prudēti⁹ atz efficaci⁹ rem̄diū adhibe
ri pōt q̄ fuga z obliuio p̄dictarū cogitationuz
h̄ ē nihil curare de eis neq̄ ꝓsciam sibi formare
de aliis nisi forte z raro atq̄ gñal'r ꝓfiteri de eis
q̄ etiā sub spē ꝓfilij rari⁹ loq̄ qz al'ē nihil aliud
est q̄ ardēti igni adhibere arida ligna vt extin
guat. Scdo h̄ solet euenire ex culpa Añq̄
eñ hō olim in multis scelerib⁹ irretit⁹ ne relict⁹
vitijs iust⁹ sibi z iā pfect⁹ eē videat atq̄ sī seipo
ꝓfidēs a dei ꝓfidētia cū suo discrimie elōget. h̄
tēptatiōib⁹ flagellat. Jō ait Greg⁹. Tēptari p
mittit de⁹ vt cū p tēptatōez hō ꝓcutit imbecil/
litate sua cognita in deo forti⁹ solidet. Ter/
tio aūt solet euenire ex gra. Post sublimia qui
dē q̄busdā electis cōicata dona ne elati cadāt ab
illis ꝑ crescat in eis talib⁹ tēptatiōib⁹ sapiētissi
m⁹ dōs hūiliat eos. sic dō se. ij. Loq̄. xij. dic apl's
Ne magnitudo reuelationū extollat me datus
est mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ sathane qui
me colaphizet. Propter q̄d ter dñm rogaui vt
discederet a me z dixit mihi. Sufficit tibi gra
mea. nā virt⁹ in infirmitate perficit. Libēter g̃
gl'iabor in infirmitatib⁹ meis vt inhabitet i me
virt⁹ xpi. Talis vtiq̄ fides piscib⁹ compari pt
Vñ Aug⁹. de verbis dñi. Piscis bon⁹ pia fi/
des ē. viu' t in̄t fluct⁹: nō frangit aut soluit flu/
ctib⁹: viuit in̄t tempestates hui⁹ seculi.

Articul⁹. iij. ō fide diuinit⁹ infusa z viua z q̄d in ania operatur.

Tertia fides dz grōsa vel amorosa q̄. s. vita
charitat⁹ viuēs fit' z viuifico radio intellectū il
lustrat. z se viuere p opa manifestat. Est eñ fi/
des viua q̄dā viuific⁹ radi⁹ i hūanū intellectū
gtis de fonte vite descēdēs: sic ps. in psona ta/
liū fideliū ait. Sig̃tū ē sup nos lumen vult⁹ tui
dñe z̄c. Et itez in ps. xv. Illuians tu xpe nō
aliūs mirabilit̄ a montib⁹ eternis. i. a sctē trini
tate. Et q̄libet horū verboz pt esse thema q̄ñ
solū de hoc solo tertio articulo fieret sermo Hic
radius verus in ipsum intellectum qui ē caput
mētis hūane ad tria implendū officia descende
cōprobat. Primo ad intellectū illuminādū
scdo ad intellectū viuificandū. tertio ad intelle
ctū roborandū z vigorādū. i. vt sciat velit z pos
sit opari grate deo Varie tñ h̄ radi⁹ in diuer⁹
mētib⁹ talia officia implet ꝓm q̄ a dño varie di
spensat iuxta illō ad Ro. xij. vnicuiq̄. s. talis
radi⁹ p̄dicta tria dispēsat sic ds diuisit mēsuraz
fidei. Et itez ad Eph̄. ij. ait. saluati estis p fidē
z h̄ ñ ex vob donū dei eñ ex opib⁹ ne q̄s gl'iet.

Q̄z fides viua omēs noxias tenebras ab aia pellit Ca. i.

Primū officiū tal' radij ē intellectū illu/
miare. Et licet fides etiā mortua aliq̄n
aliq̄mō illuiet intellectū: alit' tñ illuiat
fides viua. Differūt etiā sic lumē candele exti/
cte a luie candele accēse q̄d ꝓpt' sui puitatē ilsuf
ficiēs ē ad dirigēdū hoim gressus z ad oñden/
dū foueas vel laq̄os z ad discernēdū q̄d formo
sum seu deforme. Differt etiā sicut lumē q̄d ē in
nocte ab ipsa lucerna seu a luna vel a stellis ab
eo lumie q̄d est in die a radiāti sole. Cū igitur h̄
vnus radi⁹ in intellectū descēdit tres tenebras
maxime de ania pellit. Primo tenebras noxie
ignorantie. scdo tenebras noxie pfidie. tertio te
nebras noxie cuiuscunq̄ culpe. Nō efficit mor/
tua fides maxime cum predicta clare nō cernat
seu videt illa sicut videre contingit oculis clau
sis vel velatis z interdū etiā meli⁹. Primo
repellit ab ania tenebras noxie ignorantie ꝓm va
rios hoim stat⁹ z h̄ iuxta q̄d est necessariuz ad
salutem. Que autem sint illa declarat Tho. xij
q. xxvj. di. Oēs cōit obligāt scire ea que fidei
sunt z vniuersalia iuris p̄cepta: singuli aūt ea
q̄ ad statū coz vel officiū spectāt. Mā quicūq̄
negligit facere vel h̄re ea ad q̄ obligat⁹ est pec/
cat pctō omissionis. Vñ ppt negligētiā igno/
rātia coz q̄ q̄s scire tenet pctm̄ est ad h̄ facit ex
de iniur. z dā. c. si culpa. Hec igitur negligen/
tia sciendoz q̄ ad salutem necessaria sūt luie vi
ue fidei illa sollicite exq̄rent⁹ ab aia ꝓpulsat sic
ꝓpha ad dñm ait. In luie tuo q̄d est fides vide
bimus lumen. s. vnde tenebre ignorātie expellē
tur. Vñ Bern̄. sup Cant. fides est imerituz in/
tellectus in p̄mium. Scdo repellit ab aia te/
nebras noxie pfidie z cuiuscunq̄ credulitatis
piculose non timore punitiōis: ꝑ luie veritatis
Uno eñ mō lux dicit: alio mō patibulum atq̄
alio mō p̄ctor latrones fugat. Sic nihil prohi
bet fidei lucem quecūq̄ male fidei sunt ab ania
effugare. nō tamen timore punitōis ꝑ amore di
lectiōis. Proinde. j. Loq̄. xiij. Charitas omia
credit. i. vera z necessaria ad salutem. Nā erro/
res z falsa lumie fidei viue q̄si extra omnia alia
existētia ꝓ nihilo reputant atq̄ despiciunt et
tanq̄ tenebre que palpant h̄nt horroze z ecō/
tra. Vnd Eccs. xj. Dulce lumen. s. fidei z dele/

ctabile oculis.s.intellect⁹ vidē solē.i.p fidez viuā cogscere creatorē cuius splēdore quēadmodū a sole tenebre ita ab eo in aia oēs effugāt errores. Hinc Aug⁹. q̄tū ad obiectū ⁊ p̄mū motiuū viuā fidē diffiniēs ait. Fides ē illuiatō mētis ad sūmā vitatē.s.cogscēdā ⁊ diligendā et in ea oēm pfidiā abhorrēdā.iō omi fallitati sūme exposita ē: Qui igit talis viue fidei lumie illustrat p nihilo hz oēs alias incātatiōes superstitiones obuatões ⁊ sitia. Et ecōtra q̄ h luie viuo puat⁹ ē facile labit in q̄scūq; errores ⁊ decepti̅ones. Vñ pphā ait. Errauerūt i inaq̄so i solitudie.i.i secto p̄nti viuo puati ⁊ vo lumie fidei Vlā ciuitat habitaculi q̄ ē fides viua nō iuenerūt ⁊ p sequēs ad habitaculū ciuitat gtie sempitne nō puenert. Et itez inqt. Btūs vir cui⁹ est nomē nomē dñi spes ei⁹. Nomen dñi ē notitia ei⁹ p fidē. Et seqt. Et ñ respexit i vanitates ⁊ insanias falsas. Tertio repellit ab ania fides viua tenebras omis noxie culpe: ⁊ h a corde et ab ope. Qui em̄ h viuo luie illustrat ⁊ in corde nō recipit illecebras nō decipulas demōis nec blādicias mūdi. De illecebris carnis dr Actu. xv. Fide purificās corda eoz. De diabolo dr. j. Pe. v. Adūsari⁹ vr diabol⁹ tanq̄ leo ⁊c. De mūdo dr Esa. xj. Erit fides cinctoriū renū eius scz ne blādicijs mūdi decipiat. Vñ Prou. xv Per miam ⁊ fidē purgant pcta.s. supradicta licet i eis p longā ?suetudinē fuerit hō inq̄natus Qui insup h splēdore illumiat pficit a se cūcta crimia ope ⁊ q̄ fidei adūsāt: ⁊ maxie opa superbie luxurie ⁊ auaricie. vñ ad Ro. xiij. Nō ñ ē ex fide scz viua sic nō suū. p̄dicta tria: pctm̄ ē Hz fides mortua oia h phibere nō pōt eo q minus videt posse q̄ dubitatio: Nā q̄ dubitaret d aliquo cibo vel potu an venenat⁹ eēt. Sola ei dubitatio cohiberet ne sumeret illū. At fides mortua hoies a phibitis cohibere nō valet: q̄ tanq̄ venenū inferūt anime mortem.

Quō lumē fidei viue aliter illuminat intellectū q̄ lumen fidei mortue. Et q fides viua a fide mortua differt maxime qz mortua pōt credere deuz et deo sed sola viua credit in deum

Capitulū .II.

Secundū officiū talis radij ē intellectuz viuificare. Nihil quidē ad salutē p̄dicta illumiatio pficeret intellectui nisi p eundem radiū ei vite gratia donaret. Quēadmodū em̄ scia medicine est q̄dā lumē ad estendendū ipi egroto que sint ei salubria ⁊ nociua. sed tn ipm nō erigit neq; ad valitudinē verā p ducit: nisi illū ?portet ad pficua apetēda. q̄renda atz sumēda. ⁊ ?ria horrēda declināda: ⁊ fugiēda. Sic de fidei luie ?tingē pt si solū intellectui credēda oīderet ⁊ viuific⁹ mime eēt ad illa apetēda q̄rēda ⁊ sumēda ⁊ ?ria horrēda ⁊ declināda ⁊ fugiēda eēt: tūc vere silis medicine q̄ scia mortua ē. Et merito mortua dici pōt: cum sit a mortuis rcb⁹ ⁊ nō viuificantib⁹ ⁊ de pellibus mortuoz aialiū aliq̄n accepta. Si ei esset scia va ⁊ viua ñ tm̄ illuiaret medicū ad cogscēdū corpi suo salubria ⁊ nociua: verūetiā ipsam egritudinē in eo sua viuacitate fugaret. Patet igit q̄ fides informis tāq̄ scie medicie ve mortua ē: forata vo vita aie ? pbat. Dicit aūt p̄m Alex. d hal. i. iij. q̄ñ hz in sociā charitatē q̄ est forma ⁊ ei⁹ vita. Proide iūcta fides cū charitate merito viua nūcupat. vñ apls ad Ro. j. Justus ām ex fide viuit. Et Habacuc. ij. Justus meus ex fide viuit. Differūt etiā mortua ⁊ viua fides sic lumē tenebre qd ē q̄ñq; in vmbra opaca ab ipo radio solis. Nā ipm vmbraculū lumen et admixtū ē tenebris ⁊ frigidū atz mortuū ?prohat. Sicut arbores in tali vmbra ?plātate manifeste oīdūt ⁊ vtutes herbe ⁊ arbores fructuifere i loco solari site. Jō dr in gl. Jo. vj. Per fidē deo copulamur atz p intellectū viuificamur Jn tm̄ etiā ē viuific⁹ sol iste materialq; i tali suo splēdore oēs arbores ⁊cūcta ere virētia reuiuiscūt in vere. q̄ p solis longatōem q̄si mortua videbant: ⁊ qd mirabili⁹ ē in ipa eclipsatiōe solis fm q̄ magis vl min⁹ eclipsari ?tingit i ēra sp remanet maior vel mior dispositio mala vt dicūt naturales: ⁊ addūt q̄ si p diē vnā sup terrā nō oriret sol oia mōi viuētia morerent. Sic q̄dez absente fidei sua viuifica forma ipa vite grā ab aia sepat Ad clariorē intelligentiā p̄dictoz adūtendū ē q doctores ponūt triaz int hos actus. s. credere deo: credere deū: ⁊ crēdere in deū Vñ sup illud ad Ro. iij. credēti in eū q̄ iustificat impiū ⁊c. glo. Aug⁹. ait. Attēde qd ait dicit em̄ credēti in eū nō ei. Nā aliud ē credere et ⁊ credere eū. ⁊ aliud ē credere in eū. Primū et scdm esse pōt fidei viue ⁊ mortue: h solus tertius act⁹ ē fidei viue Cui⁹ originis rōnē ponit alex. de hal. in. ij. di. ex trib⁹ modis dr fides. Primo dr fides habitus acq̄sit⁹ ex rōne vel testimonio. scdo dr gtuit⁹ ⁊ h duob⁹ modis. Primo dr eleuans intellectū tm̄ supra se ad assentiēdū pme veritati ppter se: ⁊ h mō q: solū eleuat intellectū ⁊ nō mouet affectū p amorē habitus informis denoiat. Alio mō dr eleuās intellectuz ad affectum assentienduz summe veritati et amandum propter se ⁊ hec est fides formata ⁊ viua. Ad ppositū igit cū fides dicat predictis tribus modis. s. credere deo in deum: et deum Ex fide primo mō sumpta que est habit⁹ acq̄situs elici pōt mot⁹ q̄ est credere deo h ē dicti ei⁹ adhibere fidē Ex fide vo scdo modo dicta que est habit⁹ imperfectus siue informis nō soluz elicti

elic credere do ꝙ etiã deũ ꝑput credẽd⁹ ẽ trin⁹ et vn⁹ creator ⁊ redẽptor: qđ nõ põt elici ab hito acq̃sito. hãc etiã fidẽ mali hñt insup ⁊ ipi dmones ifernales vt dr in. iij. sẽ. di. xxiij. Hic Jacob. dr demões credũt ⁊ ꝓtremiscũt. Ex fide vo tertio mõ dicta q̃ ẽ habit⁹ acq̃sit⁹ ꝑfectus ⁊ for mat⁹ nõ tñ elicit credere do vel credere deũ. ꝙ etiã credẽ in deũ ꝙ expoit aug⁹. Credere i deũ. id ẽ credẽdo deũ amare credẽdo in eum ire cre dẽdo ei adherere ⁊ credẽdo ei⁹ mẽbris icorpari. Ad ꝙ ãt ꝙm Bonauẽ. in cẽtiloq̃o q fides ꝑfecte tẽdat in deũ req̃rit adiũctio charitat q̃ ordinat ad amorẽ dei ⁊ sic ẽ ꝑma differentia: ⁊ ad opatiõz boni ⁊ sic ẽ scda: ⁊ ad ppessionẽ mali ⁊ sic ẽ tertia. ⁊ ad dilectõz ꝓximi ⁊ sic ẽ q̃rta hec ille. Et ꝙ ẽ vtiq̃ fides viua. Si aũt q̃rit rõ hui⁹ distinctiõis. s. credere deo: credere deuz: et credere in deũ dicẽdũ ẽ ꝙm Alex. vbi. s. q̃ iam patz dcia. Ex pte eius qđ credit ꝙ ẽ rei credite accipit dcia ꝙ mõ. Nã deus credulitate tribus modis accipit. primo vt veritas. scdo vt ptãs tertio vt bonitas. Pcdm ꝑmũ modũ ẽ credere deo. s. ꝙ ꝓpatiõez ad veritatẽ: ꝙ ẽ vera ec̃ q̃ dic Scdo mõ credere deũ ẽ ꝙ cõpatiõez ad ptãtez. scz oipotentẽ ⁊ creatorẽ ⁊ hmõi articulos cõse quẽtes Tertio mõ ẽ crede in deũ ꝙ cõpatiõem ad bonitatẽ in q̃. s. tendit ꝙ amorẽ: ⁊ ꝙ ẽ viua si cut dictũ est ꝙ ꝑdictũ radium diuinitus ꝓsup infusa. Anselm⁹ q̃ ait q̃ fides viua est credere in id quod credi debet.

Quas vires in corde ore ⁊ ope ꝓstat hoi fides viua aliter q̃ fides mortua.

Ca. III.

Tertiũ officiũ hui⁹ radij est intellectũ et spm̃ roborare vt. s. lumẽ ⁊ vitã suã per opa demonstrare q̃at. Propterea tres vires tal viuus radius in aia ꝑstat. Primã in corde. scdaz in ore. tertiã in ope. Hoc ẽ fidẽ sentire i corde illã fateri ore. eam q̃ ꝓfirmare ope. Proinde ꝙ tria oia neccia sunt ad salutẽ. Primo q̃dẽ necesse ẽ fidez hñare atq̃ hñe in corde. Vñ ad Ro. x. Corde em̃ creditur ad iusticiaz. id ẽ vt hõ iustificet. Scdo ẽ necesse illam fateri ore iõ ibidẽ subdit apls ore aũt ꝓfessio fit ad salutẽ q̃. s. sine ipa ꝓfessione nõ ẽ in aia salus. Tertio necesse ẽ fidẽ ope ꝓfirmare. Vñ Aug⁹. Fides appellata ẽ ab eo q̃ fit due sillabe sonant cũ dr fides. prima sillaba ẽ a facto: scda a dicto. Interrogo igit te vtz credas. dicis credo Fac qđ dicis ⁊ fides ẽ. Fidẽ em̃ sine opib⁹ vt dictũ ẽ hñe ꝑñt demões sicut Jacob. s. attestat⁹ ẽ Vñ sup illũ ad Titũ. j. ꝓfitent se nosse deũ facti aũt negãt. Vñ Aug⁹. in glo. Nolite tanq̃ d fide securi esse adiũgite fidei recte factũ rectũ. vt xp̃z ꝓfiteami vbis vez dicẽdo: ⁊ factis vera faciẽdo. nã ꝓfiteri verb ⁊ nõ factis fides taliũ est de monũ. Et itez idẽ ait. Utinã quõ demones iu dicẽ sic hoies agnoscerẽt saluatorẽ. Ecce dmones viderũt ⁊ tremuerũt: hoies viderũt ⁊ occiderũt. Fides etem̃ sine opib⁹ ẽ illa fic⁹ cui dñs maledixit q̃ñ fecerat fructũ ⁊ arefacta ẽ Mat. xxj. Hic Mat. vij. dñs ait. Nõ ois q̃ dicit mihi dñe dñe: i. q̃ credit deũ corde ⁊ cũ ꝓfitet ore intrabit i regnũ celoz. qua ꝓpt cũ dñs exẽplũ viue fidei dare vellet cepit facẽ ⁊ docẽ vt dicit Act. j. Et itez Mat. v. ait. Qui fecerit ⁊ docuerit ꝙ magn⁹ vocabit i regẽ celoz. Est em̃ aduertẽdũ q̃ fides viua tãto facili⁹ ⁊ feruẽti⁹ ⁊ efficaci⁹ opat q̃to ãpli⁹ ẽ lumiosa et viua sicut i martyrib⁹ ptz. Vñ ꝓpha de aia viuã fidẽ hñte ait. Oia opa ei⁹ in fide. Insup ẽ nõndũ q̃ licet viua fides tria ꝑdicta. s. corde ore ⁊ ope seruet nihilomin⁹ etiã fides mortua si fides meret dici eadẽ opari videt ⁊ tñ vere mortua est: ꝓptea adinstar veri hois mortui seu aialis mortui se habz q̃ nec corde nec ore nec ope mouere se vl alios ꝑt in his ad q̃ se mouet q̃ vere viu⁹ est. Nõ ei viu⁹ naturalr cogitat corde rõcinãdo loquit ore. efficacit exeq̃t ope: q̃ mortu⁹ hñare ñ ꝑt Ad si q̃s dixerit q̃ q̃ñcũq̃ ex fide mouet intellect⁹ ad cogitãda q̃ legũt vl audiũt ⁊ q̃cũq̃ credẽda sũt insup ⁊ ore fateri illa nec tñ ifidelia opat q̃ mortua tũc mime ec̃ ꝑt. Dicendũ q̃ lz hñs fidẽ mortuã moueri posset oib⁹ modis supradictis nõ tñ mouet ad ea motu vitali seu viuo quẽadmodũ in cadauerib⁹ aialiũ mortuoz etiã decollatoz vel excoriatoz ⁊ ꝓcisoz i frusta ꝑspicit q̃dã mot⁹ sic tremor in ipa carne eorũ ⁊ palpitatio q̃dã imo q̃ñ quidẽ in corde motus i ore aliq̃ vox ⁊ son⁹ in pedib⁹ aliq̃s gressus vel gest⁹. nõ tñ cernũt in eis ꝑfecti ⁊ viui mot⁹ sic balat⁹ ãbulatio vl volat⁹ ꝛc. q̃ nõ inueniunt in mortuo aiali. Sic q̃q̃ ⁊ i mortuo intellectu ꝙ fidei extinctõez aliq̃s ꝓsiles mot⁹ ⁊ gest⁹ repiri ꝓtingit vtputa i corde cogitatio: de credẽdis. i ore ꝓfessio eoz q̃ neccio sũt credẽda. In ope vt freq̃ntare elemosynã ecclias orare ⁊ ꝓsilia q̃ tñ oia a fide mortua ꝓcedere ꝑñt. Vñ Jaco. in fi. ij. c. ait. Sic corp⁹ sine spũ mortuũ ẽ ita ⁊ fides sine opib⁹ mortua ẽ. Sũt em̃ pleriq̃ sic Bern. ait in q̃b⁹ fides ẽ solũ fidei nõ ꝓtradicẽ. q̃ ꝓsuetudie viuẽdi magi q̃ vtute credẽdi fideles dominant. In talib⁹ em̃ credul tas ẽ ligata ⁊ q̃si somnolenta ⁊ torpia atq̃ vndiq̃ impedita Jõ nec lumẽ talis fides ꝓstare põt nec vitam influere. nec motũ viriũ efficere sufficiẽs ẽ tõ nec virtuosa veraciter dici debet ꝙ opinabilis apprehẽsio ⁊ credibilitas debilis ⁊ tenebrosa. pinde. ij. ad Cor. xiij. dr. Si estis ex fide christi ipsi vos ꝓbate. i. ꝓbate. s. opera virtuosa Jtẽ ꝙm Bern. in q̃dã epla tripliciter distingui

põt fides. ¶Prima ē mortua: scda ē ficta. tertia ē pbata. ¶Prima q̃d ē mortua ꝛ h ē illa q̃ nõ opat ex dilectiõe q̃ si nõ habeat aiaz .s. ipam dilectõem q̃ vegetet ꝛ ad opa moueat. Scda est ficta. s. illa q̃ suscepta vita ꝛ charitate moueri inchoat ad bñ opandũ. ꝫ nõ pficit ꝛ moritur tã q̃ ab ortiua eo vtiq; sensu dicim⁹ ficta q̃ figuli vasa vocam⁹ fictilia nõ q̃ nõ vtilia sũt q̃ diu durãt: ꝫ q̃ frãgibilia sũt diu mime durãt. Talē fidē hñt illi q̃ vt dr Lu. viij. Ad tps credũt et i tpe temptatõis recedũt. Tertia ē fides pbata ꝛ h ē q̃ pseuerat in charitate. s. siue sit solũ in intellectu sic ex pcedẽtib⁹ ptz: siue sit solũ i opere siue sit solũ in vtroq; q̃ melio⁹ ē. Quã nobis misericorditer largiri dignet xp̃s filio⁹ dei: q̃ cũ patre et spiritusancto ꝛc̃.

Feria. VI. post cineres de proximorũ dilectione. Sermo. VII.

Diligite inimicos

vros ¶Mat. v. ꝛ in euãg. ho. Sat de diuina dilectiõe supius dictũ ē. Jã eam⁹ ad pceptũ de primi dilectõne in q̃ etiã solo tota lex dñi seruat teste ap̃lo q̃ ad Ro. xiij. ait. Qui diligit primũ legẽ impleuit. Que q̃dẽ lex tota cõsistit in charitate. ¶Preceptũ q̃q; de inimicoꝝ dilectiõe etiaz cõprehendit in p̃mo gñali pcepto qđ ponit Lu. x. ꝛ ¶Mat. xxij. s. Bil. p. t. si. te. põt esse thema in p̃nti materia De hoc em̃ amore dicit dominus in verbo preallegato diligite inimicos vros. Circa hũc igit amorem quitotam christi dilectionẽ cõprehẽdit tres p̃ncipales amores distinguamus. p̃m⁹ dicit amor generalis: scdus dicit amor specialis. tertio⁹ dicitur amor cordialis seu affectualis.

Articulus primus ō generali amore proximi in quo includunt boni et mali insuper et inimici

¶Primus dicitur amor generalis q̃ q̃libet obligat diligere amicos ꝛ inimicos bonos ꝛ malos: fideles ꝛ infideles ꝛ q̃slibet homines ad imaginẽ dei factos. Hic amor tres ꝓditões habere debet. ¶Primo debet esse ver⁹. scdo debet eẽ iustus. tertio debet esse sctũs. Nã his ꝓditiõib⁹ naturaliter quilibet diligit seipm ꝫ q̃libet obligatur diligere primũ sicut seipm etiam inimicum sicut predictum est.

Qr quilibet tenet diligere oẽs homines amore vero. Ca. I.

¶Primo q̃dẽ talis gñalis amor dr eẽ ver⁹. Est ei de natura ve dilectõis seu amoris q̃ hõ ei velit bonũ quẽ amat. Cũ ei hõ naturaliter diligit seipm mot⁹ ipi⁹ amoris in duo tẽdit. p̃mo in seipm cui vult bonũ. scdo i bonum qđ sibiipi optat: Et q̃uis vtrũq; diligere ꝛ amare dicat tñ vero amore diligit seipm cui optat illud bonũ. Bonũ vo qđ hõ optat ad seipsum q̃si p accidẽs diligere cõprobat put ex cõsequẽti sub actu amoris cadit. Jncõueniẽs ei est sentire qđ illud ve ꝛ vo amore amet cui⁹ destructõz aliq; ꝓcupiscit. ¶Multa em̃ bona sũt q̃ dũ hõ in vsum suũ ꝓtit destruit ꝛ ꝓsumit sicut equ⁹ cũ exponit pugne. panis cũ comedit vinũ cũ bibit. asin⁹ cũ laborib⁹ fatigat Ūn manifeste patz q; cũ hõ hmõi ꝛ ꝓsilia in vtilitatez et vsum suũ vtere ꝓcupiscit vo amore seipsum diligit. Res aũt illas q̃si abusiue ꝛ accidentaliter amat ꝛ non vere. Sic nẽpe si q̃s naturaliter amat vt sibiipi naturalit bona cõcupiscat puta virtutẽ felicitatẽ sciam ꝛ q̃ ad sustentatõem naturaliter necessaria sunt seu nature cõpali sicut sunt dom⁹ vestes calciamẽta panis vinũ aquaoues boues et cũcta silia. Et hec omia cũ hõ in vsuz suũ assumit sicut ex dictis ptz nõ vo amore diligit illa: sed ꝑpe diligit i illis vo amore seipsum. ¶Precipit igit de⁹ q; quilibet diligat p̃ximũ suũ sicut seipsum. i. amore vero. nõ abusiuo ꝛ falso. nõ sicut amat panis vinũ case⁹ equ⁹ ꝛ asin⁹ ꝛ cetera ꝓsilia. q̃ q̃dẽ nõ diligit hõ sic̃ seipm ꝫ ꝑpt seipm. i. ꝑpt ꝑpriã cõmoditatez et vtilitatẽ. Sicut em̃ alias mũdi res assumere pt hõ in vsuz suũ sic ꝛ homines ipos. q̃s si diligit hõ qr vtiles sibi sũt aut delectabiles manifeste apparet q; eos nõ vo amore diligit sic̃ seipm ꝫ sic̃ equũ panẽ ꝛ vinũ ꝛ cetera silia ꝛ hec de pe. di. ij. primos. Ubi dicit primos diligim⁹ sic̃ nos si nõ ꝑpter alias vtilitates nr̃as: nõ ꝑpt sperãda bñficia nõ ꝑpt affinitates vel ꝓsanguinitates ꝫ ꝑpter h tñ qr sunt nr̃e nature pticipes diligamus. Ex his igit ꝓsideret vir ꝛ vxor si alt̃ alterꝝ diligat: qr si delectationẽ aut vtilitatẽ ab ipso se sperat hr̃e nõ implet h̃ pceptũ in cõpare suo. qr nõ diligit eũ sicut seipsum. Jdẽ iudiciuz est de filijs ꝛ seruis de amicis ꝛ q̃buscũq; ꝓiunctis. Quõ igit tales h̃ vo amore suos diligent inimicos cũ quilibet obligat sicut dictũ est nullũ excludere ab h̃ vo amore? Nec charitas absq; hac vera dilectiõe in aia esse possit iuxta illũ ap̃li. j. ad Timo. j. Finis pcepti est charitas ꝫ corde puro ꝓscia bõa ꝛ fideñ ficta. Et. j. Cor. xiij. Charitas nõ querit que sua sunt. Et. j. Corin. x. in exẽplũ se exhibet dicens Nõ querens qđ mihi vtile sed qđ mlt̃is vt salui fiãt. Ue igitur mũdo qr vt dicit ad ¶Phil. j. oẽs em̃ que sua sunt querunt non que iesu christi.

De amore iusto cũ q̃ quilibet omẽs diligere debet homines. Ca. II.

¶Ecũdo aũt talis amor debet esse iust⁹. Quilibet em̃ naturaliter iusto ordine diligit seipsum. Justicia nanq; hoc de iure requirit vt miori bono mai⁹ ꝛ maio

ri maximū ꝓponat. Tria sunt in nobis ḡdata bona. ꝑmū ⁊ supmū ē ania. scdm ⁊ mediocre est corp⁹. tertiū ⁊ infimū ē suba hui⁹ mōi. Hūc ḡ datū amorē hz hō ab ipa natura: ⁊ in ꝗlibz ho mie eē inditū natura ipa demōstrat. Quis ē ei ꝗ naturaliꝝ nō malit ꝑuari oculis corpis q̄ ocu lis mētis et rōis cū exinde hō fieret amens? In hui⁹ mysteriū dr Mat. v. Oculū ꝓ oculo. id ē oculū mētalē corpali ex ipa naturali lege ꝓpo/ net. Quis rursus ꝓ corpali vita tuēda vel con seruāda naturaliꝝ nō cūcta terrena postponat? Ūñ Job. ij. Pellē ꝓ pelle. i. vitā alteri⁹ ꝓ sua seruāda: ⁊ cūcta q̄ hz hō. i. oēm suba mundi dabit ꝓ anima sua. i. ꝓ sua vita ꝓseruāda. Sūt tñ pleriq̄ ꝗ ad supaddita ipi nature hunc ordi nē dilectionis puertūt: qz ꝑ corpis dilectio/ nē atz salutē bonū scie rēnuūt ⁊ vtutē. Rursus/ q̄ sūt alij ꝗ ꝑ ꝓpē ꝓ rēda bona exteriora corp⁹ suū mānifestissimis pictis ⁊ laboribꝰ imoderatis exponūt. In qbꝰ manifeste patz q̄ ad semetip/ sos iust⁹ ordo in amore esse nequaq̄ ꝓtimo vt ampli⁹ dicā isti seipos odire mānifeste ꝓbant. Ūñ ps. Qui diligit iniq̄tatē odit aiam suā. Cū igiꝭ dictū est diliges ꝓximū tuū sic teipm. Hic iust⁹ ordo ꝗ naturaliꝝ vnusq̄sq̄ diligit se insinu atur apte vt. s. eo iusticie ordine bona ꝓximis optet ꝗ in se optare naturaliꝝ videt. Ꝓrio q̄dez bona spūalia. scdo bona corpalia. tertio bona tpalia. Sz qz in h̄ ꝓcepto dictū est diliges ꝓxi mū tuū ⁊c. q̄si ꝓponēdo et ꝑmittēdo teipm ma nifeste datꝰ intelligi q̄ in his trib⁹ gradib⁹ sem= per hō ꝓximo suo ꝓponere debet semetipsum. Ūñ si ꝓtingat extremus casus q̄ vel suba mea vel suba tua necessario pire debeat ꝑmittē pos sum pire tuam ne peat mea. q̄ aūt ꝑmittā pire mea ne peat tua ꝓsiliū pfectiōis est nō ꝓceptū. Simile ꝑ omia sciendum est de mea corpali vi ta ⁊ tua. Aliter tñ de aīa dicendū est qz semp ꝑ necessitate salutis est salutem aīme mee ꝓpone/ re tue sicut infra patebit in vl. c. pñtis ꝑmonis his igiꝭ declaratis pensent carnales parētes cum filijs suis furtis ⁊ vsuris ⁊ simonijs cumu lant bona tpalia in illoꝝ ꝓiudiciū aīaꝝ quō si= cut seipsos diligant illos quos secū odire mani festissime cōprobanꝭ cum illos ducant secū i in teritū sempiternum. Ūñ Osee. ix. Effraim que crescens interꝑtatꝰ deducens ad interfectionez filios suos. Considerēt etiā insensate mres aut ꝓiuges vel ꝓpinq̄ seu amici quō filios aut sibi ꝓiūctos diligāt sicut seipos ꝑ q̄bus sanādis et liberādis omia demonū ⁊ demoniacarū mulie rū atq̄ virorꝝ incātamenta ac ludibria ꝑ totaz patriā pscrutātur. Pensent etiā diligenter inse sati pres quō sicut seipsos suos diligunt filios vel filias quos ꝑ tempali gloria vel ꝓsolatiōe carnali iungunt illos vel illas vsurarijs vel ra ptoribus copula carnali vel maritali. Qui si sī bi tam charos atq̄ ꝓpinquos non diligunt si= cut naturaliter debēt diligere semetipos quō h̄ iusto amore diligent inimicos? Ex his patz q̄ siqs ꝓximis suis tpalia bona ⁊tra salutez cor= poris seu aie optet aut corpalia bona in detri/ mentum anime querat: non eos diligit hoc iu/ sto amore sicut seipsum.

De amore sancto q̄ cuncti homies diligendi sunt. Ca. III.

Tertio h̄ gñalis amor dz esse sctūs. Il/ lud eñ dr eē sctm qđ ad dei gl̄iam ordi nat. Jō altare sctm dr: qz deo dicatū ē ⁊ sic de alijs que diuino mysterio mancipant. Cū eñ deus sit fons omniū bonoꝝ ad ipm di/ ligendū tanq̄ ad cōe bonuz naturaliꝭ quilibet inclinat. quēadmodū naturaliꝭ omnia flumia egrediuntur a mari ⁊ ad mare reuertunt. Intel ligim⁹ q̄dem q̄ quodaz naturali instinctu cōe bonū ꝓticulari ꝓferꝭ: ⁊ vnaquęq̄ pars ad bo= num totius naturaliter ordinat ⁊ inclinat. Cu ius manifestissimū signū est q̄ homo ꝓcussio= ni manū exponit vt cor ⁊ caput a piculo conser uent cum ex eis dependeat hūani corpis vita. Hoc q̄ naturali instinctu quilibet semetipsum ordinat in deū sicut in bītudinis fontem sicut ps in bonum totius naturaliter ordinat. Ꝑfi citur aūt hic charitatis vtute quo hō seipm di/ ligit ꝓpter deū. Ꝓcipit igiꝭ deus hoī suum diligere ꝓximū sicut seipm. i. salutē anime ꝓxi mi sui querere ⁊ ad deū illū diligere sicut seip sum. i. sicut ipse ad deū naturaliꝭ inclinat diri/ gere dz illū. Et hic ꝑprie dicit amor sctūs Ūñ ſ. Jo. iiij. Hoc mandatū habem⁹ a deo vt q̄ di/ ligit deū diligat ⁊ frēm suū. Sunt nempe amo/ res quidā qui huic ꝓditioni amoris q̄dāmodo sit'anꝭ: amor naturaliꝭ ⁊ amor ciuilis. Amor na= turalis est inter consanguineos et frēs ac sozo/ res cum se diligūt: qz ex eisdem pentibus geni/ ti sunt. Sed hic amor nō est sctūs nec sufficiēs ad salutē. Amor aūt ciuilis dicit esse inter illos q̄ hac sola dilectiōe se diligunt qz sunt eiusdem municipes ciuitatis. vel sub eodē ꝓncipe. atq̄ qz eisdem legibus gubernanꝭ imoꝝ vnūqđ= q̄ negociū seu officiū aliq̄ ꝓueniētia ⁊ amicitia inueniꝭ. sicut inꝭ eos qui in scholis insimul stu duerūt. vel inter eos q̄ fuerūt socij in negocian do vel militando fabrili officio aut ꝓsimilib⁹ vijs. Hmōi aūt dilectio licet duas ꝓcedentes ꝓditō nes hmōi amoris in se cōprehendere possit. scz q̄ sit verus ⁊ q̄dāmodo q̄ sit iustus sed nō ꝓti/ net in se q̄ ꝗlibet eoꝝ sit sctūs: cum nō ordinat in deum. Et de talib⁹ infructuosis amorib⁹ di/ citur Mat. v. in euāg. ho. Si eñ diligit eos q̄ vos diligūt quā mercedē habebit? Nōne et publicani h̄ faciūt? Et si salutaueritis frēs ve=

stros tm̄ ꝺd ampli⁹ facitis? Ex dict⁹ patē ꝑt ꝙ sunt ꝙdā gn̄alia charitat⁹ signa sine ꝙb⁹ neꝙ inotescere pōt actus dilectiōis interioris etiaz illius ad quā oēs gn̄aliter obligan̄t. qz in eoꝝ oīmoda negatiōe signū ire ⁊ mortalis odij om nino demonstrat. Hmōi autē signa viden̄t esse salutatio aut ad aliꝙ interrogata aliꝙlis rn̄sio. aut se nō absētare seu facie auertē ꝓpter pn̄tiaz inimici ⁊ silia. Un̄ ꝙ oīno ꝺbū negat inimico mortalis odij rancorē pōndit. nisi hoc ex cā rō nabili fiat vtpote qz est excōicat⁹: aut aliqd scandalū exinde rōnabil⁹ ac verisiliē timet. et tūc rōez ⁊ intentōez sui facti ad euitandū malū exemplū intuētib⁹ ꝓpalare debet si pōt facere id bono modo hui⁹ sntie est. Rich. de me. vil. ⁊ plures alij doctores. Tū fm̄ Bonauen. in. iij. dimittē rancorē inimico est de necessitate p̄cep ti. dimittē aūt rancorē ⁊ signa rancoris est de p fectiōe ꝑsilij. Un̄ ad hoc nō tenet homo nisi in casu. s. qn̄ hūiliē ⁊ veraciē venia postulat. Dz hoc nō est ꝓlo p̄dicandū sed in ꝙbusdā casibus ⁊ ꝑsilijs circūspectissime ⁊ prudētissime p aliꝙ vnitate ⁊ necessitate apiendū. Quidā etiam di cūt ꝙ ex iniuria ⁊ dāno dato alicui solēt oriri i eo cui iniuria irrogat hec tria. ꝓmo rancor i af fectu. scō signū rancoris in effectu. tertio actō ꝓtra iniuriantē. Primo aūt rancorem in af fectu tenet homo statim remittere. i. i cordesuo nunꝙ habere. Scō tenet hō signū rancor⁹ dimittere veniā veraciē postulāti. i. iuxta facul tatē suaz emendare parato sicut ⁊ dn̄s dimittit pato satisfacere. Tertio vo actiōez ꝓtra iniu riantē siue emēdā de iniuria sibi facta remitte re nō tenet. imo pōt emendāz petere de iniuria sibi facta etiā iniudicio. Ex supradict⁹ ptz in ꝙ to piculo viuūt ꝙ negligūt aiaꝝ curā a dn̄o si bi commissam sicut pntes ⁊ sacerdotes curati ꝑfessores p̄dicatores ⁊ prelati ꝙ ad hoc speciali⁹ a dn̄o ordinan̄t: cū nō tm̄ ipi sed quilibet hac sā ctitate amoris primū diligere obligat ꝓ loco ⁊ tpe ipm̄ instruendo corrigēdo adiuuādo: et ad salutis portū sicut seipm̄ pducēdo. In ꝙbus omib⁹ includit ꝙlibet inimic⁹. Sed si hoc pa rentes et illi ad quos cura ptinet aiaꝝ manda tū non implent in suis. quomodo hoc obꝺua būt in alienis atꝙ inimicis? De talib⁹ autē ꝺd sit sentiendū. j. Timo. v. insinuat apl⁹ dicens: Si ꝙs suoꝝ ⁊ maxime domesticoꝝ curā n̄ ha bet fidem negauit ⁊ ē infideli deterior. ⁊ de hoc nō. de pe. di. ij. c. pinde.

Articul⁹ ij. in ꝙbus necessitatibus ex p̄cepto tenetur homo cuilibet pro ximo suo subuenire

Scōs p̄ncipalis amor quo ꝙlibet oēs homi nes diligere obligat dicit specialis ⁊ opalis ꝙ soluz in necessitatibus obligat ⁊ coartat. Duo nempe ꝓtinue in affectu naturaliē gerit hō. atz alia duo cū opus est: conat effectui mācipare at ꝙ executioni mādare. Duo em̄ ꝑma que in af fectu habet hō sūt. qz naturaliter sibi desiderat adesse bonū ⁊ abesse malum. Duo vo reliꝙ cuz opus ēnitit ope adimplere: qz ꝑ posse bona si bi ꝓcurat ⁊ cūcta mala toto conatu a se elōgat. Proinde cū p̄cipit diliges ꝓximū tuū sicut te ipm̄ hic amor spālis seu opalis ⁊ affectualis in sinuat vt hō nō solū affectu optet cuilibet pri mo etiā inimico aduenire bonū ⁊ abesse malum verūetiā cū necessitas id exposcit opus ꝑ effec tū oī dat. Un̄. j. Jo. iij. Fratres nō diligamus sez tm̄ verbo neꝙ lingua sed ope ⁊ veritate. id est vera ⁊ recta opatōe. Sed queso ꝙ pentibus suis ⁊ amicis in senecture ⁊ infirmitate ac in a lijs necessitatib⁹ denegat opa pietatis quō pre stabit illa extraneis seu inimicis suis? Ex his pa tet ꝙ ꝙlibet ex hoc p̄cepto de necessitate tenet in ꝙlibet casu necessitatis iuxta posse cuilibz et etiā inimico facto ⁊ ope subuenire. Quecunq sit necessitas illa aliter sicut patz nō diligit pri mū suū sicut seipm̄. Triplex etiā necessitas con tingere pōt amicis ⁊ inimicis. Prima est necel sitas spūalis: scda ē corpalis. tertia ē tpalis.

Qz in extremo piculo aīe cuiuslibet ꝓximi, tenet hō ꝑ salute eius ponere corpalē vitam famā et mūdi substan tiam. Cap. I.

Prima est necessitas spūalis .s. cū pri mi aīa perijt nisi hō illi subueniat auxi lio ꝓsilio verbo ⁊ facto. Patz em̄ sicut supra diximus ꝙ ꝙlibet diligit seipm̄ naturali ter amore iusto. i. ꝓponit bona aīe corpalib⁹ bo nis ⁊c. sicut supra. sic tenet diligere ꝓximū su um sicut seipm̄. Jō est notandū ꝙ in tali extre ma necessitate spūali ꝙlibet obligat ponere p aīa ꝓximi sui. Primo ꝓpriā vitā. scō ꝓpriaz famā. tertio ꝓpria substantiam. Primo tenet ꝙli bet ponere ꝓpriā vitam ꝑ illius salute cū extre ma ei⁹ necessitas incūbit si sine pic'o aīe sue fie ri pt. Un̄ fm̄ Tho. in li. de pfectiōe vite spūal. c. xvj. tenet plus diligere aīam ꝓximi ⁊ ꝑ illi⁹ salute vitā ꝓpriā exponere si etiā suus fozet ini micus ⁊ aduersari⁹ capitalē. puta si ꝙs videret quendā ab infidelib⁹ a fide seduci tenet se moz tis piculo exponere vt a tanto malo liberet eū. Idē videt dicendū si seduceret ab hereticis vl ab impijs ⁊ iniꝙs. Sed ponat casus ꝙ i mltis ptib⁹ xp̄ianoꝝ currit ꝙtidie. ⁊ ꝙtidie exprimur ⁊ ꝙtidie ocīs apti⁹ ituemur diuio iudicio cozrū pit aer seu alio secreto iudicio ꝙdā infirmat pe stifero morbo ⁊ qn̄ sic Mat. xxiiij. Dz abūda uit iniꝙtas multoꝝ. multoꝝ charitas refrige

scit grauatus ille letali ⁊ pestifero morbo a suis ꝯsanguineis ⁊ amicis. imo ab oibus derelinq̄tur sicut canis. indiget auxilio corpali amplius aūt spūali ꝯsiderat se ab oibus derelinq̄. sitit. calet. clamat. auxiliuꝫ postulat q̄libet ab eo fugit etiā parētes canib⁹ seuiores ppr̄ias carnes ⁊ pprios abhorrēt Ille aūt ḡuatus infirmitate flagellis mētis dissuet⁹ deū diligē ⁊ timere derelict⁹ in extrema necessitate desperat impatiēs portat et sic vitā finiēdo aiam suā dānat nisi charitatiua subuētio illū ab eterna dānatōe eripiat. In tali igit extrema necessitate cū verissīr nō tm̄ de ilius corpe sed etiā de illi⁹ aia q̄libet talē hoiez derelinq̄ntes mortalit peccare vident cū talis nō diligit pr̄imū suū sicut seipm̄ iusto amore: q⁹ timēs ꝯtamiari a morbo ex ꝫ timore illū derelinq̄ns corpus ppr̄iū p̄ponit spūi primi sui: ꝯtra p̄ceptū di vtꝫ. patuit. Proide si mortalit peccat illius inimic⁹ si tūc derelinq̄t eū grauiꝰ peccat amic⁹: ꝫ ḡuissime peccāt ppinq̄ ⁊ maxime genitores. In eandē grauissimā culpā ruūt aiarū curā gerētes ⁊ pr̄es spūales. Qz diceret silr imminentē q̄q̄ in illo q̄si appareat manifesta Cui dicēdū est q nō videt q hec causa eū liberet a mortali pctō cū illi imineat extrema necessitas. sibi aūt nō. statimq̄ talis subuētio cadit in negatiuū p̄ceptū sicut di. Amb. lxxxvj. di. c pasce. vbi dr̄ pasce fame morientē. Quisq̄s. n. pascēdo hoiem fuare poteris nō paueris occidi/sti Et in ꝓallegato casu sit ⁊ mors corpal ⁊ spūalis ꝯtingere pōt. Qz det q q̄dā extremā necessitatē repiens ex puiso tactu q̄q̄ cordis cōpassione ⁊ zelo salutis eius ne desperat⁹ decedat ad illum ꝯcito gressu ac feruido currit affectu est tm̄ multis scelerib⁹ irretit⁹ public⁹ est vsurari⁹ fur latro p̄ricida ⁊ q̄buscūq̄ alīs scelerib⁹ grauib⁹ irretit⁹ tm̄ diuino lumine illustrat⁹ amore fraterne salutis in casu tante extreme necessitatis sciēter ⁊ volēter solū charitat amore manifesto piculo se exponit accedit hylarit ad egrotū cōsolat infirmū ad patiam exhortat necessitatib⁹ instat feruēter ⁊ fidelit fuit. ⁊ oī debita sollertia inuigilat circa eū querēs corpis sanitatē. ꝫ magis anie sospitatē. dūq̄ hoc affectuoso feruore fraterne charitati inseruit in inguine q̄si specu/lo vulnerat subitoq̄ inualescit morbus tātoq̄ repētino ac violēto impulsu grauat ⁊ alterat q de pctis suis nō hz spaciū cogitare nec alit ꝯte ri minusq̄ dño vel alteri ꝯfiteri. aliā satisfactōz nō agit sed in hoc statu decedit. Quid queso ō aia eius pēsandū est⁹ q̄d de illo credēdū q̄d de ipo sperandū⁹ bñ meli⁹ optime sperādū puto. Rariꝰ forte si de suis scelerib⁹ pniam nullā facit. aliter ꝯtrit⁹ nō fuit nec ꝯfessus nec reddit aliena. Mirare poti⁹ miam dei ⁊ hui⁹ charitatis excessuꝫ vtiq̄ admiratōe dignissimū ⁊ intellige in hac feruida charitate ꝯtritionē ꝯfessionē integrā ⁊ satisfactionē plenissime cōprehēdi iuxta illud. j. Jo. iij. Et xp̄s p nobis aiaz suā posuit ⁊ nos debem⁹ p fratrib⁹ aiam ponere. Juxta etiā dñi sniam q̄ etiā Jo. xv. ait. Maiorez dilectōez hac nemo hz vt aiam suā q̄s ponat p amicis suis. Si nemo maiorē igit cōprehēdit in se minorē que est pnia salutaris p verā ꝯtritionē ꝯfessionē ⁊ satisfactionē hui⁹ aūt pctā nō videt iō nō iudicat deus. Un̄ petr⁹ in canonica sua. j. c. iij. ait. Charitas opit. i. ānihilat corā oculis dei multitudinē pctōz. Un̄ ad Ro. xiij. Qui diligit pr̄imū suū legē ipleuit Secundo in tali extrema necessitate spūali q̄libet de necessitate tenet ppr̄iā famā ponere p salute aie primi sui. Qd̄ q̄dem ex se manifeste apparet. Tertio in tali extrema necessitate spūali tenet ponere pr̄iā sbam p salute aīe cuiuslibet primi sui cū hec duo incōpabilit minora sunt q̄ p aia primi ponere vitā suā. Et si ad illā tenet sicut dictuꝫ est multomagꝭ ad ꝫ duo nccio obligat. cū hec duo. s. ponere famā atq̄ sbam de necessitate teneat hō ponere p corpali necessitati primi sui ⁊ etiā inimici sui ⁊ sarraceni atq̄ iudei sicut in sequēti capło apparebit.

Que obligat hō facere, p subuētōe corpal necessitatis primi sui. Ca. II.

Secūda est necessitas corpalis. Qōtingit aūt ob subuētōz corpalis necessitatis primi ponere tria. Primo ponere ppr̄iā sbaz. scdo vitā. tertio ppr̄iā aiaz. Primo ꝯtingit ponere ppr̄iā sbaz p extrema necessitate corpis primi. ⁊ hoc est debitū ex p̄cepto Quia sicut. s. dictū est statim cadit in p̄ceptuz negatiuū qz est si nō pauisti occidisti alr̄ nō diligit primū suū sic̄ seipm̄. i. amore iusto. Un̄. j. Jo. iij. Qui habuerit sbam hui⁹ mūdi ⁊ viderit fratrē suū necessitatē hr̄e ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas dei manet in illo? Secūdo cōtingit ponere vitā ppr̄iā p extrema necessitate corpali primi. ⁊ hoc q̄dez nō est de necessitate p̄cepti: sed de pfectōe ꝯsiliꝫ. Si aūt aliq̄s poneret se i aliq̄ manifesto piculo mortis corpalis ppter subuentōz necessitatis corpalis primi sui nō ageret prudent nec fm legē naturē nec insup fm p̄ceptū p̄dictū q̄ p̄cipit q diligam⁹ primū nr̄m sicut nosipos. nō plusq̄z nos nec añq̄z nos sed post ⁊ ad exemplū nr̄i. Aliter sicut ex p̄cedentib⁹ ptz iustus nō esset amor. Iz si picula sunt paria in extremo pfectiōis ꝯsiliū sit sue corpali saluti p̄ponere salutē corpis primi sui. Tertio ꝯtingit ponere pr̄iā aiaz p extrema necessitate corpis primi sui ⁊ hoc nedū sit in ꝯsiliū q fiat sed oino p̄ceptū est q nō fiat

cum ꝓtradicat p̄ceptū naturale amoris iusti q̄ ab ipa natura p̄ceptū est vt nemo p seipo p extrema necessitate corpis aiam suā dānet. mlto/ minus p q̄cūq; alio primo suo eā ponere dz.

Que teneꝰ hō facere p tpali necessitate primi sui. Ca. III.

Tertia est necessitas tpalis primi nr̄i: p q̄ iterū ꝓtingit ponere tria. ꝑmo scz ppriā ſbam. scdo vitā ppriā. tertio aiaz ppriā. Primo cōtingit p extrema necessitate tpalis primi ponere ppriā ſubam tpalē. Et lz h̄ sit ō pfectōe ꝓsilij nō tñ ē de necessitate p̄cepti. Uñ si ꝓtingit aliquē eē i mari mercib⁹ ppriis ⁊ alienis ⁊ iminēte valida tēpestate p euasiōe corpalis vite q̄ in mari p̄iciat ꝑpas merces ex charitate fraterna aliena p̄seruās p fectiōis ꝓsiliuz habet. ⁊ iplet ad qđ vtiq; de necessitate non teneꝰ. Scdo ꝓtingit p tpali illius necessitate ponere ppriā vitā: ⁊ hoc q̄dem est mortale peccatū: qz est ꝯ legē nature que iustū amorē obſuare in se p̄cepit cuiq;. ⁊ cū hoc agere esset mortale p se. multo ampli⁹ p alijs q̄buscūq;. Ex h̄ satis apte ptz q; q̄ ex sola causa stipēdij acq̄rendi vadit etiā ad iusta bella nō dn̄oꝝ suoꝝ: vl̄ etiam sui ip̄m nō cogētis nec req̄rentis. nec adest ibidē alia causa motiua nisi solū stipēdiū qz ne scit aliter quere victū tūc eni mortaliꝰ peccat. Tñ sciendū est q; si stipēdiū sit causa sine q̄ nō iret ⁊ ꝑpter quā libēti⁹ vadit nullaten⁹ tñ iret nisi sciret ibi esse iusticiā sub qua seruiat deo et regnū celoꝝ cum alijs acq̄rat tūc lz. Verūtñ in hoc casu oportz magnā certitudinē hr̄e qđ illud bellū est iustū Non eni sufficit hic q̄liscūq; pbabilis cōiectura oportet etiā q; eius intētio ⁊ affectus ferant nō ad occisionē hostiū simpliciter ⁊ absolute: sed ad defensionē iusticie ⁊ parti iuste ⁊ ad repulsionē iniusticie. Uñ debz velle q; absq; occisiōe hoiuz hoc obtinere posset qz neminē occidere velit. Tertio ꝓtingit ponere p tpali necessitate primi ppriā aiam. ⁊ hoc sicut ex iam dictis ptz qz p seipo hoc agere oino phibitū est. sic multomagis p alijs q̄buscūq; hoc agere phibitū est.

Articulus. III. de affectuali amore quo scōm christi cōsiliū diligēdi sunt etiam inimici.

Tertius p̄ncipalis amor dr̄ cordialis seu affectual. tt ad hūc amorē nemo obligaꝰ: nec affectu nec effectu nec ō necessitate p̄cepti Dz imēsitas ⁊ pfectio diuini amoris h̄ opaꝰ illis q̄ christi pfecta ꝓsilia imitanꝰ. Manifeste eteni claret q; q̄to aliq̄d intentiori dilectōe amaꝰ. tāto ppter ip̄m alia faciliꝰ ptēnunꝰ. Ex his g̃ q̄ hō ppter primi dilectōez ꝓtēnit ⁊ tradit seu facit aptius ptz q̄to sit i eo erga primū pfectio charitatis. Huius pfecte charitatis triplex est gradus lz de his aliq̄d. s. sermoñ. iij. arti. iij. ⁊ ca. iij. ⁊. vij. dictū est. Contingit aūt ppꝰ primū amicū ⁊ inimicū tradere p̄mo ſbam tpalem. scdo laborē virilē. tertio vitā corpalē.

Qz pfectus amor erga primū faciliter tradit ⁊ cōtēnit oia tpalia bona.

Capitulū. I.

Primus g̃dus huiꝰ pfecte charitatis est ppꝰ quēcūq; primū ꝓtēnere ⁊ dare ppriā ſubam tpalē. Un ⁊ dn̄s Mathē. xix. ad hec sectāda cuidā adolescēti ꝓsiliū dedit dicens. Si vis pfectꝰ esse vade ⁊ vende oia q̄ habes ⁊c. Uñ Cāt. viij. Si dederit hō oēm ſbaz domus sue p dilectiōe q̄si nihil despiciet eam. Uñ ps. ait. Dispersit dedit paupib⁹. Ad idez q̄ ptinere videꝰ si q̄s ppꝰ deū ⁊ primi dilectō nē nō recuset dānuz pati in exteriorib⁹ bonis. Jō q̄sdā cōmendabat ap̄s ad Heb. x. dicens. Rapinā bonoꝝ vr̄oꝝ cuz gaudio suscepistis. Uñ Prou. xij. Qui negligit dānū ppꝰ primū suū seu amicū iustus est: g̃ iustioꝝ eē pbaꝰ q̄ ꝑpter inimicū idē facit. ab hoc dilectiōis gradu cū piculo dānatiōis eterne deficiūt ⁊ descēdūt q̄ de tpalib⁹ bonis q̄ hñt ⁊ in q̄bus abūdāt primi necessitatib⁹ nolūt ⁊ negligūt subuenire. Cōtra q̄s Amb. xlvij. di. c. sic hi. sic ait Esurie tiū panis ē quē tu detines nudoꝝ indumētū ē qđ tu recludis: miseroꝝ redētio est ⁊ absolutio pecunia quā tu in terrā fodis Tātoꝝ igit teneris inuadere bona: q̄tis possis p̄stare qđ velis id ē. velle p̄stare teneri. Hoc pōderēt q̄ tot tā p ciosis vestib⁹ iocalib⁹ ⁊ supellectilib⁹ fulciūt.

Qz pfectꝰ ad primū amor oēm laborē p illo sustinet ⁊ assumit. Ca. II.

Secūdus g̃dus pfecte charitatis est p pter amorē primi assumere ac sustinere laborē vilē hoc est fuire paupib⁹ et infirmis p carceratis ⁊ alijs necessitatē patiēti bus laborare circa coꝝ vestes ⁊ cibos affectuosa diligētia insudare. exercitio p̄dicationū ⁊ cōfessionū p aiarū salute cū multis laboribꝰ erūnis ⁊ vigilijs laborare. Magne q̄dez pfectōis opus est ex charitate corpales labores sustinere p corpalib⁹ primoꝝ sed pfectionis charitatis est illos sustinē p illoꝝ aiaꝝ salute. Jn idez q̄ referri pōt si q̄s p p̄dictis laboribꝰ ⁊ erūnis ⁊ alijs causis ppꝰ amorē dei ⁊ primi psecutōes et retributōes minime supportare recuset exemplo pau. q. ij. Coꝝ. j. ait Siue ebulamur p vr̄a exhortatōe ⁊ salute. Jtez. ij. ad Timoth. ij. ait Laborozq; vsq; ad vincula q̄si male opans: ſ verbum dei nō est alligatū. Jō oia sustineo ppter electos vt ⁊ ipi salutē ꝓsequanꝰ. Ab hoc q̄dez gradu deficiūt imo piculosissime se elōgāt q̄ de

supfluis delitijs suis nihil omittere volūt aut quicq̄ incōmodi sustinere p̄ primi amore. Cō tra q̄s dicit Amos. vj. Qui dormitis in lectis eburneis ⁊ lasciuitis in stratis vr̄is q̄ comedi/tis agnū de grege ⁊ vitulos de medio armenti q̄ canitis ad vocē psalterij. sicut dauid putaue runt se hr̄e vasa cātici bibētes in phyalis vinū et optimo vnguēto delibuti ⁊ nihil cōpatiebā tur sup̄ tritōe ioseph. In Ezech. q̄ scriptū ē. Nō ascēdistis ex adūso nec opposuistī vos mu/rum p̄ domo isr̄l vt staretis in p̄lio i die dñi.

Q̄ affectus primi amor pro salute anime eius ponere facit ppriā corpo=ralem vitam. Cap. III.

Tertius q̄ gradus hui⁹ dilectōis est p̄ salute aie primi tradere vitā corpalē Ultra aūt hūc gradū dilectio nequaq̄ pōt in/tendi: teste dño Jo. xv. Maiorē hac dilectōz nemo habet vt aiam suā. s. q̄s ponat p̄ amicis suis ⁊ in hoc dilectōis amore p̄fectio ꝓsūmat. ideo nr̄ sūmus amator xp̄s vt nobis exemplū daret p̄ nobis pctōrib⁹ ⁊ aduersarijs suis i cru ce mori dignat⁹ est. ideo dicit. s. Joh. iij. In h̄ agnouim⁹ charitatē dei q̄m ille p̄ nobis aiam suā posuit ⁊ nos debem⁹ p̄ fratrib⁹ aiam pone re. Sed adūtendū est q̄ duo ad aiaz ptinere di cunt. vnū ꝑm q̄ viuificat a deo: aliud ꝑm q̄ vi uificat corp⁹. Et p̄mo q̄dem est ꝑm q̄ aia vi uificat a deo. ⁊ q̄tū ad h̄ aiam p̄ fratrib⁹ pone=re hō nequaq̄ debet. tm̄ eni q̄sq̄ vitā aie amat q̄tū ip̄m dñm amat. Plus eni q̄sq̄ tenet dili/gere deū q̄ p̄ximū. Non debet igit̄ q̄sq̄ vt p̄/ximū saluet aiam suā dānare: imo p̄ toto mun do saluādo nō debz hō velle detrimētū aie sue sustinere. Vñ dñs Mat. xvj. ait. Quid eni p̄/dest homi si vniūsum mūdū lucret: aie vo sue detrimentū patiat? Scdo ꝓsiderat aia ꝑm q̄ viuificat corp⁹ ⁊ vt est p̄ncipiū hūane vite ⁊ ꝑm hoc p̄ dilectōe ponere aiam vltra extremi/tatē necessitatis. de q̄. s. dictū est ad pfectionē ꝓsilij ptinet nō p̄cepti. de h. ij. Lor. xij. in exē/plū se ponit ap̄s dicēs Ego aūt libētissime im pēdar: ⁊ sup̄ impēdar ipe p̄ aiabus vr̄is. Ubi glo. dicit. Perfecta charitas est vbi q̄s libēter paratus sit etiā p̄ fratrib⁹ mori. Q̄d nob largi ri digneť xp̄s filij⁹ dei: q̄ cū p̄re ⁊ spūsctō viuit et regnat in secula seculoz Amen.

Sabbato post cineres de diuina p̄tectiōe. Et quō a deo p̄ angelos iusto rum ciuitas ⁊ aia ab aduersitatib⁹ cu stoditur. Sermo. VIII.

Scat enī ventus cōtrarius illis Mar. vj. ⁊ in euāg. ho dierno. Multa eni molesta atq̄ tēptatōes in=insurgunt ne p̄sistam⁹ in charitate: ita vt q̄nq̄ in desperationē fluctuare faciāt nauim mentis Solet eni elata supbia ⁊ hūana ignorātia sepi=us estimare suis astutijs suis vigilātijs suis di uitijs atq̄ potētijs p̄prias ciuitates ⁊ patrias custodire: ecce eventus efferēs mentē. Sz audi/at q̄d testat̄ ps̄. dicēs. Nisi dñs custodierit ci/uitatē frustra vigilat q̄ custodit ⁊c. Hanc autē ꝓseruat dñs si illū timēt regētes ⁊ habitātes in ea. Tūc eni ibi adūsitatib⁹ desperare nō debēt lz sit ventus ꝓtrarius illis: q̄ Hiere. j. dr. Ecce dedi te in ciuitatē munitā. in colūnā ferreā ⁊ in murū ereū. Et sequit̄. Et bellabūt adūsum te ⁊ nō p̄ualebūt: q̄ ego tecū suz Jō q̄ quelibz aia vexatōib⁹ ipugnata sperare debet. Vñ Apo. vij. Jo. mystice ait. Vidi q̄ttuor angelos stan tes sup̄ q̄ttuor angulos terre tenētes q̄ttuor vē tos ne flarēt sup̄ terrā: neq̄ sup̄ mare neq̄ i vl/lam arborē. In q̄bus vbis triplex mysteriū re uelat̄. Primū est angelice ordinatōis. ibi. Vi/di q̄ttuor angelos stantes sup̄ q̄ttuor angulos terre. scdm est angelice refrenatōis. ibi. tenētes q̄ttuor ventos. tertiū est angelice ꝓseruatiōis. ibi. ne flarēt sup̄ terrā ⁊c. Jsta q̄q̄ tria mysteria eodē ordie ponit ps̄. in. xc. ps̄. ad aiam vel ad eius ciuitatē silr loquēs. Angelis suis mādauit de te. ecce p̄mū mysteriū. vt custodiant te. ecce scdm in oibus vijs tuis. ecce tertiū. Ad vbum pōt eē aliud thema in p̄nti materia. ⁊ maxie cō uenit diei seq̄nti in p̄ma dñica q̄dragesime.

Articulus. I. q̄ ad intelligentiā oī um influentiarū supernoz tria p̄reno tanda sunt.

Primū mysteriū est angelice ordinatōis q̄ ppba dicit. Angelis suis deus mādauit ⁊c. O ciuitas dei timore ornata. Siue moralit̄ ad q̄=libet iustā aiam ꝑmo pphetic⁹ dirigat̄. Ad ho rū tm̄ intelligētiā tria p̄ ordinē sunt notāda.

Q̄ tria sunt regna domini nostri ie su christi. Cap. I.

Primo notādū q̄ sūmi dei ⁊ regis et̄ni tesu xp̄i tria sūt gnalia ihu reg. Primum. s. corpale ꝓsistit in quattuor elemētis. s. terra aq̄ aere ⁊ igne. Jtē in orbib⁹ siue in celis septē planetarū. s. lune: mercurij: veneris: solis martis: iouis: ⁊ saturni. Jtē i trib⁹ celis. s. stel=lato chrystallino ⁊ empyreo Scdz regnū et̄ni regis est spūale ⁊ ꝓsistit i angel⁹ ⁊ aiab⁹ Ter tiū est mixtū sicut ptz in hoie q̄ hz corp⁹ ⁊ aiaz ⁊ sicut maior mūd⁹. s. macrocosm⁹ ptinet i se q̄t tuor q̄litates p̄mas. s. calidū: humidū: frigidū ⁊ siccū. sic in hoie. i. microcosmo q̄tū ad corp⁹ sunt q̄ttuor cōplexiōis. s. melācolia. fleuma san sanguis: ⁊ colera. Q̄tū vo ad aiaz sunt i eo q̄t tuor affectiōes. s. gaudiū: dolor: spes: ⁊ timor.

De duplici cõstellatõe ⁊ influentia supnoꝝ sup naturã hũanã. ⁊ q̃ ꝓstellatões astroꝝ sup aiaꝫ nihil pñt. C. II.

Secũdo notandũ est q̃ duo ꝑora regna habẽt ifluere sup tertiũ regnũ qđ ẽ hõnam sicut ꝑ influẽtias celoꝝ ⁊ planetarũ inferioꝛa elemẽta ⁊ coꝛpa elemẽtata ⁊ ꝑ cõseques coꝛpa nr̃a regũt ⁊ gubnant coꝛpalia coꝛporalib⁹ influẽdo: sic hũani spũs a deo ꝑ angelos spũales spũalia recipiũt spũalia spũalib⁹ inspirãdo vt ⁊ ipsi ministri sint gr̃arũ quarũ ds est ꝑncipalis dator. Et sicut coꝛpa coꝛruptibilia inter que sunt coꝛpa nr̃a ꝑ repugnantiã q̃tuoꝝ q̃litatũ ꝑmarũ ꝓdictarũ coꝛrũperent̃ sine coꝛpoꝝ celestiũ influẽtia sic ⁊ tpamentũ hũani spũs in actõib⁹ suis ꝑ q̃ttuoꝝ passiões q̃ sunt letitia: tristicia: ꝑsũptio: ⁊ timoꝛ coꝛrũperet̃. ni/si diuina gr̃a ꝑ ministeria btõꝝ spirituũ ministrata in ordine bone actõis ꝓseruaret̃. Ũñ ps̃ Ẽ ñdicite dño oẽs ꝯtutes eius. Et seq̃t. Ministri eius q̃ facitis volũtatẽ eius. i. bona inspirãdo in hoiuꝫ volũtates nõ mẽtes. Ex his pt̃ere põt q̃ sup tertiũ regnuꝫ. hoc est sup hoies duplex ꝓstellatio opat̃. ꝑm q̃ ipsi ꝓstãt ex coꝛpore ⁊ spũ. Prima est coꝛpalis. scda est spũalis

Prima est coꝛpalis. s. a stellis coꝛpalib⁹ q̃ influũt in coꝛpa inferioꝛa ꝯtutẽ motiuã: vegetatiuã: sensitiuã: ⁊ oiuꝫ gñabiliũ ꝓductiuã. Et lꝫ careãt q̃litatib⁹ elemẽtarib⁹ nõ eni sunt calida: frigida: humida: vel sicca: attñ ista inferioribus influũt. Tñ sup liberũ arbitriũ nequaq̃ influere pñt: nec ꝯtutẽ hñt hois mutãdi volũtatẽꝫ: lꝫ imutẽt ⁊ disponãt cõplexionẽ homis. Que q̃dem volũtatẽ nõ hñt cogere: sed magis ac minus in diũsis hoib⁹ inclinare. Quare aũt celestia coꝛpa in aliq̃s iucoꝛpoꝛeũ ꝯtuosius et nobili⁹ est q̃libet coꝛpe sicut etiaꝫ Aristoteles ꝓbat alioq̃n nõ posset oiuꝫ coꝛpoꝝ naturas cognoscere sicut nec oculus posset oẽs coloꝛes videre si pupilla esset aliq̃ coloꝛe affecta. Impossibile est igit̃ q̃ celeste coꝛpus imꝑmat̃ intellectũ hũanũ volũtas etiã in intellectiuã partẽ est mouet̃q̃ a bono ꝑ intellectũ apꝛehẽso. Jõ pari rõne celestia coꝛpa in eam nõ pñt imꝑmere. Oẽs etiã hũani actus ꝑncipaliꝫ ex hũana voluntate ꝓcedũt. Nõ pñt igit̃ ꝑ certitudinẽ futuri hoiuꝫ actus ꝓnosci ꝑ celestiũ coꝛpoꝝ ispectionẽ: nec ꝑ ꝓsequẽs hũani rerũ euẽtus. q̃ vt plimũ ex actib⁹ hũanis depẽdẽt. Jõ dꝛ Hiere. x. A signis celi noli metuẽ q̃ gẽtes timẽt. quare certitudinaliꝫ tenẽdũ est g̃ue pcñ foꝛe circa ea que ab hois volũtate depẽdẽt astroꝝ iudicijs vti. Adũtendũ est tñ vt dicũt q̃ñq̃ vera duplici ex causa Primo ex demonũ malicia. scõo ex hoiuꝫ culpa. Primo q̃dẽ ex demonũ malicia. qꝛ diabol⁹ vt hoies in erroꝛẽ trahat operibus eoꝝ q̃ iudicijs astroꝝ intendũt sepi⁹ se inisceꝫ. Ũñ Aug. sup. ij. li. Geñ. ad lr̃am ait. Fatẽdum est q̃ñ ab istis. s. mathematicis vera dicũtur istinctu q̃daꝫ occultissimo diaboli fieri quẽ nesciẽtes hũane mẽtes patiunt̃. qđ cũ ad deciplẽdos hoies fit: spirituũ imũdoꝝ ⁊ seductoꝝ opatio est. Qui igit̃ hõ ꝑ intellectũ ⁊ volũtatẽ imaginatões fantasmata ⁊ sensibilis apetit⁹ affectões ⁊ passiões reꝑmere põt nulla necessitate inducit̃ hõ ad agendũ. sed q̃dã inclinatio sola: quã q̃dã sapiẽtes moderãdo refrenãt. Prꝛopter qđ etiã ptolome⁹ in cẽtiloq̃o suo ait. q̃ sapiens hõ dñat̃ astris. i. inclinatõi q̃ ex astroꝝ disꝑsitõe relinquit̃. Scõo dicũt q̃ñq̃ vera ex hoiuꝫ culpa qꝛ in pctoꝝib⁹ stultis in q̃b⁹ca/nalis vita spũi dñat̃ astroꝝ disꝑsitões magnũ hñt effectũ. eo q̃ rõne non vtẽtes parũ ab aiali bus bꝛutis differũt. sicut scꝑtũ est. Hõ cũ i honoꝛe esset nõ intellexit: cõparat⁹ est iumẽtis et silis fact⁹ est illis. Ũñ. Eccs. x. Stultoꝝ infinitus est nũs. in q̃bus rõ carni nõ dñat̃. in plib⁹ hoibus celestiũ coꝛpoꝝ inclinatões sortiunt̃ effectũ. ꝑpter hꝫ aũt ideq̃ astrologi eq̃ inspectõe stellaꝝ ꝑnũciãt vera ⁊ ꝑcipue circa oẽs euent⁹ deficiũt tñ ⁊ sepi⁹ errãt cũ de ꝑticularib⁹ agũt. et hoc ꝑpter rõnẽ que coꝛpalib⁹ nõ est subiecta Ũñ Calsio. sup ps̃. ait. Ubi se in astrologie ꝑtem babylonis infuderint ⁊ vitas moꝛtaliũ decursu stellarũ putauerint eligẽdas. tũc abominandi tũc potius ceci sũt cũ se existimãt ꝓuidere q̃ creatoꝛ nob decreuit vtiliꝫ abscõdere. Ũñ q̃daꝫ astrolog⁹ cũ q̃dã dicañ dñm suũ plus solito esset tristis a dño interrogat⁹. vñ hoc esset lꝫ inuitus tñ nimiꝫs est ipoꝝtunitatib⁹ coactus rñdit hoc esse: qꝛ ex diligẽti inspectõe cõperat ipm dñm infra instantẽ annũ oino moꝛituruꝫ. Que audiẽs dñs ⁊ si diligẽter ⁊ vere hꝫ cõpilset inq̃reret illeq̃ sic diuine futurũ assereret ꝑm astroꝝ influxuꝫ timoꝛe ⁊ tremoꝛe affect⁹ cepit grauiter infirmari. Cũq̃ q̃dã nobilis miles audiuit dñm suũ grauit̃ infirmatũ ⁊ illũ subito visitaret. cõperisset q̃ ex relatõe astrologi ⁊ ex imaginatõe hꝫ ifirmitas dño euenisset ad astrologũ ait. Est ne verũ veraciꝫ ⁊ infallibilis te cõperisse infra annũ dñm nr̃m moꝛiturũ? illo asserẽte ⁊ iterũ ꝓfirmãte ei inq̃t. Et tu q̃to tpe ꝑm astrologiã tuã victur⁹ es? q̃ rñdit ei. xiij. ãnis qꝛ et hoc etiã certissime cõperisset. Qđ audiẽs ꝯo miles statim exẽpto gladio interemit illuꝫ Cũ ꝯo ad aures dñi hꝫ fallaꝫ astrologi ꝓsagiũ puenisset iocũdo risu toto exhylarat⁹ aio timoroſa suspitõe abiecta sanus de lecto surrexit: et longo post hꝫ tpe vixit. Ex hoc ptz ex astris fieri ꝑticulariũ iudiciũ vt plurimũ falsũ eẽ. Secunda cõstellatio seu scõs influx⁹ sup hoies est

spūalis que ꝗdem a deo p angelos in aias mi/
nistrat. Ūñ ad Heb. j. Oēs sunt administratorij
spūs in ministeriū missi ppt eos ꝙ hereditatez
capiūt salutis: qz sp nob inspirāt inducētia ad
salutē. Ecce q ꝛsolatio spūalis. s. āgelo⁊ spūa/
libus in aiabus mirabilit aliqñ opat.

Qz quattuor affectōes ingressū ha
bent ad aiam oīes temptatōes: ⁊ ad
tps habēt accessum oīs sancte inspi
rationes. Cap. iij.

Tertio ꝙ notādū est q quilibet hō siñ
ois ciuitas est ⁊si ꝗdā ciuitas ædra ha
bens ⁊ttuor angulos in ꝙrū ꝗlibet ē porta vna
Hic angulus dirigit ad orientē. alius ad occi/
dentē. alius ad meridiē. reliquus ⁊o ad septē/
trionē. Hē porte sunt ⁊ttuor affectōes. s. gaudi
um. dolor. spes. ⁊ timor. Per has aūt portas
vntūse mūdi tēptatōes demonū atq; ipius car
nis ad aiam intrāt p volūtatis ꝛsensum. oīsq;
diuine inspiratōes p easdē trāseūt ad carnē no
strā a volūtate aie celitus inspirate. Hinc pug
illa terribil⁹ ⁊ indefessa qua caro ꝛcupiscit adū
spūs spm a demonib⁹ ⁊ mūdialibus roborata: ⁊
his ⁊ttuor portis ad ingressuz ⁊ egressuz libe.
arbi. p portionario datū est. sicut Eccl. xv. dr.
deus ab initio ꝛstituit hoiem: ⁊ dimisit eum in
manib⁹ ꝛsilij sui. Ad hui⁹ ciuitatis custodiā ⁊
cōtra tēptatōes adūsus aiam insurgētes ange
li instituti sunt. Ūñ Apo. vij. ait. Vidi ⁊ttuor
angelos. i. oēs angelos in hoiuz mysteriū da/
tos: ꝙ iō ⁊ttuor esse dicunt ppt mysteriū grē
refrenātis qō sup hoiuz mētes exercēt Hi ꝗdē
stant sup ⁊ttuor angulos ⁊re sic Jo. ait. qz offi
ciū hñt refrenādi p̄dictas malas affectōes a ꝙ/
bus ois mala temptatio ꝛsurgit ad p̄cipitādū
hoies i pctm. Prim⁹ dr angel⁹ orientis. scōs an
gelus occidētis. terti⁹ angel⁹ meridional⁹. ⁊rt⁹
angel⁹ septētrional⁹. Ecce o felix citas ⁊ aia bñ
dicta: q ds sicut ait ps. angel⁹ suis māda. ds te.

Articulus. II. q ministerio angelo
rum oīs noxie temptatōes p oppositas refrenant inspiratōes.

Secūdū ꝗdē ministeriū est angelice custodi
tōis seu refrēatōis ds ꝙ ps. sbdit vt custodiāt te
Custodiūt eni angeli ⁊ttuor bonas affectōes ⁊
⁊ttuor diabolicas passiōes mētib⁹ inspirādo.
Nam angel⁹ orietalis officiū hz repmēdi gau
diū vanū p dolorē ꝼm deū. Angel⁹ aūt occidē
talis hz officiū repmēdi p̄sūptuosam spem p ti
morē dei. Angel⁹ ꝗdē aqlonaris officiū hz re/
frenādi flatū timoris mali p sctām ac dinā spez
Ūñ Job. subdit dicēs. tenētes ⁊tuor vētos. i.
⁊ttuor p̄dictas affectōes diuina grā refrenātes
Sz hāc refrenatōez aptius disseram⁹.

Qz angeli refrenāt in aia mūdana
gaudia p dolorē ⁊ tristiciā scōm deū.

Capitulū. I.

Primus est angel⁹ orietalis. ꝙ ꝗdez a
dño ordiat ad custodiā p̄mi portē q ē
in angulo orietis. Hec eni porta dr porta mū/
dane gaudij. p hāc aūt mūdo ⁊ diabolo opan/
te in aiam ingrediunt oia pctā gaudij hūani: ⁊
leticie vane. s. cōmessatōes ebrietates luxurie.
fornicatōes. adulteria. stupra. sacrilegia. ince/
stus. zodomie. phibiti ludi. vani cātus. cho/
ree. soni lasciui. vanitates iuuenilis. nec nō ⁊ p
catiōes ⁊ cetera ꝛsimilia. Hec oia tanq; vana
gaudia angel⁹ orietalis refrenat ⁊ retinet p do
lorē ⁊ tristiciā ꝼm deū: sicut Prouō. xiij. dr. Ri
sus dolore miscebit ⁊ extrema gaudij luct⁹ oc/
cupat. Illumiat eni mētē vt cogscat q gaudia
mūdi decipiūt fastidiūt ⁊ deficiūt. vñ ps. Ma
ne sicut herba transeat. mane floreat ⁊ trāseat.
vespe decidat. induret ⁊ arescat. Ex his oibus
refulget lumē dei in tabnaculo mētis. vñ orit
timor ad deū iustū ⁊ amor ad deū purū. Hic
angel⁹ sp clamat in aia mūdi ꝙtēptū luxurie. su
perbie. ⁊ auaricie. despectū ⁊ oiuz ꝛcupiscētia
rū odiū. de ꝙ angelo Apoc. xiij. dr ⁊ alius lo/
cutus ē dicēs. Cecidit babylō ciuitas illa mag
q vino fornicatiōis sue ꝛpotauit oēs gētes vbi
clamat oia vana ⁊ mūdana gaudia ꝙtemnēda

Primus auaricia a superbia iō ait. cecidit ba
bylon ꝙ ꝛfusio interp̄tat ⁊ signat mūdi faculta
tē q mūdani ꝛfundunt. Ūñ ps. Oculos suos
statuerūt declinare in terraz ꝙs ad celos deus
creauit erectos. Hic ꝗdem cecidit sicut idem. j.
Joh. ij. clamat dicēs. Trāsit mūdus ⁊ oēs cō
cupiscētia eius. Bis eniz dixit cecidit: qz cadit
auari corpus p mortē corpalē ⁊ cadit eius aia
p mortē eternā: sicut de vtraq; morte facta i di
uite epulāte Lu. xvj. scptū est. Mortu⁹ est di
ues. ecce p̄mus casus ⁊ sepult⁹ est in inferno: ec
ce secūd⁹ casus. Scdo clamat angel⁹ ille cō
temnēdā superbiā in mūdana gloria de q subdit
Ciuitas illa mag Superbia eni magnū se hoies
reputare facit: sed deus superbis resistit Jac. iiij
Ūñ ad supbū dr Hiere. i. Ecce ego a te supbe
dicit dñs exercituū: qz veniet dies tuus tps vi
sitatōis tue: ⁊ cadet supbus ⁊ corruet: ⁊ nō erit
ꝙ suscitat eū. Tertio clamat ꝛtemnendā car
nis ꝛcupiscentiā infetētā luxuria. Ūñ addit q
vino fornicatōis suc potauit oēs gētes. Vinū
eni vltra modū potatū inebriat mentē: ⁊ alie/
nat sic aliena potatio inuisibili creaturā mentē
a deo sepat. ⁊ hec est turpissima spūalis forni
catio: q aia a viro suo. s. deo recedēs creature se
sociat p amorē vt eam plusq; creatorē suū ꝛcu
piscat ⁊ diligat. Ūñ Osee. iiij. Fornicate sunt ⁊

nō cessauerūt qm̄ deū derelinq̄rūt. Sed adūtē dum est q̄ vinū huius fornicatōis vinū ire dei dicit. Deus nēpe nemini irascit nisi a se aūso q̄ scz creaturā p̄ creatore colit. Vñ q̄ mūdi delectabilia deceperūt stultos q̄z infinit⁹ est nūs. iō babylonē oēs gētes b̄ vino potare dic̄. His et cōsilib⁹ modis angel⁹ oriētalis p̄ dolorē fm deū cōp̄imit mūdanū gaudiū atq̄ vanū.

Qz angeli celi refrenat oēs cōtristātes temptatōes p̄ gaudia spūalia z diuina. Caplm. II.

Secūdus angel⁹ temptatōes refrenās est occidētal. Hic siq̄dē a deo p̄stituit⁹ in occidētali angulo ciuitatis ad custodiā porte que dr̄ doloris. s. mūdi. Per hāc mūdoz dia bolo instigāte in aiam ingrediunt oia tristabilia z dolorosa. s. ire. rixe. guerre. violētie. homicidia. odia. p̄cialitates. secte. cōtumelie. impatiētie. blasphemie. detractōes. murmuratōes. sus̄urratōes. impie accusatōes. impugnatōnes agnite vitat. p̄tētōes maledictōes. iuidētie fraterne dilectōis seu gr̄e. seminatōes discordie. p̄ditōes rebelliōes. inobediētie filioz z aliorū subditoz atq̄ p̄silia que oia tristāt mētē p̄ culpam. rep̄mit angel⁹ occidētalis p̄ gaudiū spūs fm deū. Hic angel⁹ ad gaudia spūalia sp mētē incitat cū paulo ad Phil. iij. Gaudete in dño semp iterū dico gaudete. Incitat etiā ad amorē virtutū vel leticiā p̄scie z p̄tēplationē glie btōrum. De hoc angelo Apoc. x. dr̄. Vidi angelū fortē descēdentē de celo amictū nube z iris i capite eius z facies eius erat vt sol. Ibi oñdit q̄ hic angel⁹ tria inspirat q̄ in adūsis faciūt spūalit gaudē. Inspirat eni p̄mo magnimitatē. scdo fidelitatē. tertio iocūditatē. Primā in volūtate. scdaz in intelligētia: z tertiā in sensualitate.

Primo eni inspirat magnimitatē in volūtate. z hec fortificat ꝫ adūsa q̄ frāgūt iō ait. Vidi angelū fortē. ab effectu q̄ roborat mētē ait eni cordi in amaritudie estuāti illō Tob. vij. Forti aio esto b̄ tñ gaudiū desursū est. s. a manu dei/uine benignitatis iō subdit. Descēdentē de celo. qz Jac. j. dr̄. Dē datū optimū rē. Scdo inspirat fidelitatē in intelligētia. iō subdit. Amictū nube. Nubes eni hic designat fidei statuz q̄z in p̄nti vita nō videt facie ad faciē sol iusticie xp̄s. sed tegit fidei nube. sicut ait dñs Ezech. xxxij. Sole nube tegā. Illuiat eni angel⁹ b̄ de fidei luie p̄ adūsa ac intellīgere facit q̄ a deo p̄ salute hoiuz p̄mittunt. Iō subdit. Et iris in capite eius. Iris in capite est fides diuine noz iudicioz in mente. Tertio etiā inspirat iocūditatē in sensualitate. gaudiū eni cordis redūdat in gaudiū z exultationē corp̄is z vult⁹. Iō addit. facies ei⁹ erat vt sol. q̄ q̄si letificat totū mūdum. sic leticia mentis totū exhylarat corp⁹ sicut Eccl. xl. ij. mystice dr̄. Sol illuians p̄ oia respexit. i. leticia mentis totū corpus letificauit. His gaudijs angel⁹ occidētis p̄ gaudiū fm deum cōp̄imit dolorē fm mundū.

Qz celestes angeli refrenant in aia cūcta p̄sumptuosa atq̄ stultā mūdanoz spem: p̄ timorē vbi dei. Ca. III.

Tertius q̄ angelus tēptatōes refrenās meridionalis est. Hic eni ordinata do in āgulo meridionali ad custodiā porte ciuitat⁹: que dr̄ porta spei. s. p̄sūptuose z stulte. Per hanc eni ingrediunt oēs ptemptus p̄/ximoz: auaricia: obliuio dei: gloria secloz. pōpa: p̄sumptōes curiositates. irreuerētia: vana gloria: iactātia hypocrysis: nouitatū p̄sūptioz: ambitio dignitatū: admonitionū p̄tept⁹: pctōrum defensio. seu malo exēplo p̄rimū corrūpere et scādalizare z cetera p̄silia. q̄ oia in spem stultam eleuātia angel⁹ meridionalis p̄ timorē dei refrenat. Hic angel⁹ sp ad dei timorē inducit. Vñ Apoc. xtiij. dr̄. Vidi alterū angelū volantem p̄ mediū celū hñtem euāgeliū eternū. z sequit dicēs voce magna. Timete dñm z date illi honorē: q̄ venit hora iudicij eius. Triplicez timorē angel⁹ mēti male sperāti inspirat. Primo timorē p̄scietialē. scdo timorē reuerentialē tertio timorē iudicialē. Primo eni illi incutit timorē dei p̄scientialē dicēs clamoze valido illud Apoc. xv. Magna z mirabilia sunt opa tua dñe dr̄s oīps. Juste z vere sunt vie tue dñe rex sctōz. q̄s nō timebit te dñe. iō subdit timete igit dñm. Vñ Eccl. xv. Qui timet dñm faciet bona. Scdo inspirat timorē reuerētialē dicens. Et date illi honorē. s. nō vob p̄ sūptuosam spem z gloriā mūdanoz. Nā dicit dñs. j. Regū. ij. Qui honorificauerit me glorificabo eū: q̄ aūt p̄tēnūt me erūt ignobiles. Tertio mēti incutit timorē iudicialē. Iō subdit. Quia venit dies iudicij eius. s. generalis punitōis vl p̄ticular⁹ punitōis. s. patriarū p̄p̄ inflatā superbiā siue singlar⁹ afflictōis z mortis: q̄z q̄ hodie stat. s. viu⁹. videat ne cadat cras mortu⁹. s. Vñ ps. Judicia dei abyssus multa. q̄re z si statim nō flagellat deus tñ vt dr̄ Job. xxj. In diē pditionis seruabit malus z ad diē furoris ducet. Hmōi tremēdis iudicijs incutit angel⁹ b̄ aie timorē dei ꝫ p̄sumptuosam spem mūdi.

Per angelicū ministeriū refrenantur omnes mūdani timores: z quecū q̄ pauidā mentē efficiūt.

Capitulum. IIII.

Quartus eni angelus refrenās tēptatiōes est septēntrionalis q̄. s. in septētrionali angulo ciuitatis p̄stitut⁹ est ad custo-

diam porti timoris mũdani. Per hanc portaz ingrediũnt pplexitates. timores dispicẽdi. ve recũdia de ope bono. mẽdacia. piuria. falsa testimonia. desperatões. pusillanimitates. pestilentie. crudelis timor dei in causa psecutõis negatio. tyrãnor minis ⁊ penis cedere. paupertatis horror ⁊ mlta his similia. Hec oia ad inanẽ timorẽ inducẽtia p diuinã spem angelus iste refrenat dicẽs cũ ps. Spera in deo ⁊ fac bonitatem. ⁊ illõ Eccl. ij. Respicite filij natões hoiuz et scitote. q; nullus spauit in dño ⁊ confusus est. Uñ illud ps. Atũs vir cui⁹ est nomẽ dñi spes eius ⁊ nõ respexit i vanitates ⁊ insanias falsas Hic est angel⁹. Uñ Apoc. viij. 8r. Et alius angelus venit ⁊ stetit añ altare hñs thuribulũ aureũ in manu sua ⁊ sequit ⁊ ipleuit illud de igne altaris ⁊ misit in terrã. Cũ eni aqlonaris ⁊ timor mũdanus ⁊ tremor inuaserit hoiuz mẽtes ⁊ frigida eor configerit corda: merito angel⁹ ardẽtis spei in remediũ destinat. Triplicẽ qdẽ spẽ in remediũ ꝫ hũc timorẽ offert atq; inspirat iste angelus. Prima est spes passiõis xpi ⁊ iõ dicit Et angel⁹ venit ⁊ stetit ante altare. i. ante xpm glorificatũ in celis q; 8r altare qsi alta res. Taz nẽpe res alta est xps glorificat⁹ in celis q; apls ad Eph. j. dicit q; constitut⁹ ẽ ad dexterã dei pris ⁊ dñationẽ. ⁊ oẽ nomen qd notat nõ solũ in hoc seculo sed etiã in futuro. Sz de magno passionis eius merito qd ardẽtissima eius dilectõne. pcessit subinfert. hñs thuribulũ aureuz in manu sua. i. magni eius amoris igne succẽsum qd iõ 8r aureũ q; ex diuia sapia q; p aurũ significat ab eterno dispositũ est a deo p merito suo q; xps pri recõsiliaret hũanũ genus. Uñ Act. ij. Jesum diffinito consilio ⁊ pscientia dei traditũ. Hoc thuribulũ aqlonaris angel⁹ in manu sua hz q; xps meriti sui gram p angelos sctos fidelibus suis dispẽsat. Scda 8r spes puisionis id est. q; 8s puideat hũanis rebus merito passionis xpi. Jõ addit ⁊ impleuit illud de igne altaris. i. impletũ oñdit igne pfecte dilectiõis ad oibus nris necessitatib⁹ succurrẽdũ. s. guerris fame. pestilẽtijs. ⁊ sic de alijs. ita vt qlibet dicere posset illud Hiere. xvij. spes mea tu in die afflictõis mee. Tertia est spes dispensatõis. i. q; a deo talis amor sperãs pcedat. Jõ subdit. ⁊ misit in terrã. i. in pplm vel in mentẽ aqlonis tremore ⁊ frigore congelatã. qsi dicẽs. Che te vẽ go el fogo de dio. Quid times? Be h igne Lu. xij. 8r. Ignẽ veni mittere in terrã vtꝫ. Ecce q; p diuinaz spẽ succurrit angel⁹ mũdano frigori et timori. ⁊ sic angelis suis mãdauit de te. s. tenens ãtruor ventos qd est ẽm mysteriũ.

Articulus. iij. quomodo omnẽ iustoz statũ angeli sancti ptegũt ⁊ conseruant.

Tertiũ mysteriũ est angelice conuersatiõis q; iusti ab angelis mltipliciter conseruant. Uñ ps subdit in oibus vijs tuis. Tres nẽpe sũt vie in qb⁹ angeli boni custodiũt viros sctos ⁊ iustos Prima est via psperitatis. scda aduersitatis. tertia contemplatõis. Quasi pma sit incipiẽtiuz. scda proficientiũ. tertia pfectoz.

Iusti ab angelis in psperitatibus pteguntur ne in crimina ruant.

Capitulum. I.

Prima est via psperitatis. Sũt nanq; multi q; psperant ⁊ abũdant in mũdo et tñ ppter psperitatẽ nequaq; a deo recedũt: sed rebus terrenis ad eius gloriã angelico ministerio auxiliãte moderate vtunt. ⁊ hi per terrã significant. Ideo subdit. ne flarent sup terraz id est sup iustos qui sunt terra cui benedixit deus. Uñ Gen. j. Germinet terra herbã virentẽ De quibus fuit ille sanctus ioseph de quo dicitur Gen. xxxix. Fuit dñs cuz ioseph ⁊ erat vir in cũctis prospere agens. Uñ ps. Intende prospere procede ⁊ regna. Ad qdem quõ ⁊ vñ fiat subiungit propter veritatẽ ⁊ mãsuetudinẽ ⁊ iusticiã. Hec eni tria sunt necessaria cuilibet volenti bene regnare scz rectitudo mãsuetudo ⁊ iusticia ⁊ talis de quo sequit. Et deducet te mirabiliter dextera tua.

Qz iusti ab ãgelis defensant ne frãgant aduersitate. Cap. II.

Scũda via est aduersitatis. Sunt eni quidã iusti q; p aduersitates hui⁹ mundi purgant angelico ministerio ⁊ preseruant a sordibus pctoz. Hi signant p mare qd cum amarũ sit tñ tempestatib⁹ concitatũ purgatur Proiicit ad litus imũdicias suas nutrit q; mare pisces magnos vti grãdia cete. Sic in mari adũsitatũ nutriunt spũs magni sicut fuerunt apli martyres doctores. ⁊ cuilibet taliũ dictum est. In mari via tua. Per hãc viam iusti ad patriã gloriosam deducunt. Ju cuius mysteriũ dei pris mare rubrũ trãsiẽs sicco pede in desertũ puenit Exo. xiiij. c.

Quõ pfecti ⁊ contemplatiui vt ad huc pficiãt ⁊ nõ deficiãt: ab angelis pteguntur. Cap. III.

Tertia qdem est via contemplatõis ⁊ sublimis pfectõis Tales sunt qdam iusti qui mente a terrenis delectabilib⁹ eleuati celestibus meditatõibus fructificãt deo. Et hi qui per arbores designant radices habent in terra: q; necessaria est eis corporalis vita: q; cum apl̃o ad Phil. iij. dicere possunt. Nra conuersa-

tio in celis est. Tales enī hñt flores nitide ꝓscientie ad deū. frōdes exteriores vite ad ꝓximū ⁊ fructus bonoꝝ operū ad seipos. De floꝛib⁹ Eccl. xxiiij. dicit. Cōsciētia bona. Flores mei fruct⁹ honoꝛis ⁊ honestat. De frōdib⁹ Mat. v. Sic luceat lux vr̄a coꝛā hoībus vt videant opa vr̄a bona ⁊c̄. De fructib⁹ ꝺꝛ Gen. j. cū dixisset germinet terra herbā virentē ⁊ faciētē semen subdit. Et lignū pomiferū facientē fructū iuxta genus suū: hic ꝑ gratiā: ⁊ in futuro ꝑ gloriam. Quā nobis ꝓcedat florida atq; frōdosa: et fructifera arboꝛ vite dñs nr̄ ihesus xp̄s. Qui cum patre ⁊ spiritu ⁊c̄.

Dñica ꝑma in quadragesima i mane ordo dicendo ꝓ per totā hebdomodam sequentē.

In solo pane

In viuit hō: sed in oi ꝛbo qđ ꝓcedit de oꝛe dei Mat. iiij. ⁊ in euāg. hodier Jam in pelago intrauim⁹ charitatis ad iuestiganda: alia de ipa charitate stilus ꝓcurrat q̄tenus ad tam digna tanq; vtilia ꝑ vtilitate ꝑli: de thezauris suis miscōit dispensare dignet in dulcedie sua paupi deus. Juuate me fusis p̄cibus apud deū ac pulsate vt mihi poꝛrigat qđ ad vestrā vtilitatē vobis dispēsare queā. Non enī ambiguuz est q̄n pulsantib⁹ libenē apiat q̄ nōdū pulsantes hortat vt pulsent Ait enī Lu. xj. Ego dico vobis: pulsate ⁊ apiet vob. Omis enī q̄ petit accipit: ⁊ q̄ querit inuenit ⁊ pulsanti apiet. Ad augmētū igit charitatis in coꝛdibus nr̄is isto mane declarabim⁹ q̄nte efficacie et ꝛbutis sit ꝛbū dei: necnō ⁊ q̄ta faciat charitate feruere. Ubi. xij. ꝛbutes eius ꝓ ordinē subdemus. Infra diē de sctificatōe sabbati tractaturi sumus. ⁊ a q̄bus cessandū est dieb⁹ festiuis atq; q̄bus vacandū ⁊ insistendū est dieb⁹ illis sciētes ꝑ p̄dicta ap̄ime in ꝑtis crescere vel deficere charitatē Feria. ij. acturi sumus de tremendo iudicio vniūsali. ⁊ an sciri posset q̄ tpe sit futuruz. In q̄ iudicio maxie clarescet q; ex defectu charitatis ⁊ pietatis impij eternalit̄ peribunt ⁊ dānabunt. Feria. iij. efficacissimis ostēdemus rōnibus: q̄tū cōueniēs fuit quēlibet pctōꝛem ꝑ vna sola moꝛtali culpa hoc est ꝑ charitatis defectu in inferno eternalit̄ cruciari ꝛtū pctū ita bꝛeui spatio sit patratū. Feria iiij. declarabim⁹ q̄tam ignominiā inferāt deo aduersarij charitatis q̄ credere nolūt ea que fi dei sunt: nisi videāt signa atq; miracula euidētissima. Feria. v. dicem⁹ de iudicio temerario ⁊ ad q̄ta mala adūsantia charitati deducat temerarie iudicātes. Feria sexta de crudeli hūani generis inimico. i. de hoꝛrēdo scelere gomoꝛreoꝝ atq; de illoꝝ tremēda punitōe. Sabbato ꝑ vere charitatis tutela de iusticia q̄tinet ad dños ⁊ ad regētes dicturi sum⁹: vbi oñdemus q̄ ꝑiculosuz atq; q̄ dānabile sit eis sub ficta specie piatatis ⁊ falsissime charitatis iusticia declinare.

Dñica ꝑma in quadragesima ī mane de magna efficacia ⁊ fructibus verbi dei. Sermo. IX.

In solo pane

In viuit hō: sed in oi ꝛbo qđ ꝓcedit de oꝛe dei iterū Mat. vtš. Admiranda sunt enī opa dei ꝑ ipm enī vita amoꝛis ⁊ charitatis in aīa generat̄ ⁊ nutrit̄ ⁊ incremētū maximū augmentat̄. Primo q̄dē ꝑ illud diuina charitas in aīa generat̄ ꝓpha attestante. Misit ꝛbū suū ⁊ sanauit eos de interitiōibus eoꝝ. Et ill̄. j. Pe. j. Renati non ex semie coꝛruptibili: ꝫ incoꝛruptibili ꝑ ꝛbū dei. Scdo ꝑ ipm charitas in aīa nutrit̄ ⁊ ꝓfuat̄. Un̄ dñs ait Jo. vj. Verba q̄ ego locut⁹ sum vob spūs ⁊ vita sunt. i. sunt spūal̄ vita. Tertio q̄ ꝑ ipm charitas in aīa augmētat̄: sicut dñs dicit Esa. lv. Quō descēdit imber: ⁊ nix de celo ⁊ illucvltra nō reūtit̄ sed inebꝛiat terrā ⁊ infundit eaz ⁊ germinare eam facit ⁊ dat semē serēti ⁊ panē comedenti: sic erit ꝛbū meuz qđ egredieť de oꝛe meo nō redeat ad me vacuū sed faciet quecūq; volui ⁊ ꝓsperabit̄ in his ad que misi illud. Ex istis ptz q; ꝛbū dei imbꝛi assilat̄ ꝑpt̄ suauitatē Nam sicut iber in terrā suauit̄ cadit sic etiaz ꝛbū dei suauit̄ illabit̄ mēti nr̄e. Etiā assilat̄ nitꝛi ꝑpt̄ sinceritatē eo q; nulla hz nigredinē erꝛoꝛis vel falsitat̄. Etiā aq̄ terrā infundēti: qz saltē dispositiue ꝑpt̄ gr̄e ifusionē germiare eā facit de sideriozꝝ mltiplicatōe. dat semē serēti in ꝛbi oi annūciatōe. dat panē comedēti in bonoꝝ operū mltiplicatōe. Et sequit̄ sic. i. tale ⁊ talit̄ operans erit ⁊ ꝛbū meū qđ egredieť ꝺ oꝛe meo nō reuertet̄ ad me vacuū. i. sine fructu: sed faciet q̄cūq; volui ⁊ ꝓsperabit̄ vtš. ſ. si auditoꝛes fideliter se ꝑparabūt: qz fm ꝓpham rectū est ꝛbū dñi. ſ. ab affectu qz ꝑ rectā padysi viam dirigit mentē si. ſ. addat illō qđ seq̄t. Et oia opa eius in fide. q̄ ꝑpt̄ ꝑncipalit̄ ꝑdicta ꝛba in ꝓposito dñs ait. Non in solo pane viuit hō: ꝫ in oi ꝛbo vtš. Ex q̄ sequit̄ fm Rab. q; q̄ nō vescit̄ ꝛbo dei ille nō viuit: qz sicut coꝛp⁹ hūanū nō viuit sine terreno cibo ita ⁊ aīa viuē nō pōt sine verbo diuino. Procedere autē ꝛbū dr̄ ab oꝛe dei cum volūtatē suā ꝑ testimonia scripturarū reuelat. Sed vt generali⁹ ⁊ clarius patefiat q̄ta sit virtus ⁊ fructus ꝛbi dei ipm soli possum⁹ assimilare. Solis nēpe nature est eis q̄ in ꝫ sensi-

billi mũdo sunt ordinãte deo corpaliť dare vitã illã ꝙseruare. insup ꝛ augmẽtare. Sic etiã verbũ dei in aia hec tria spũaliť opať. ꝓterea solis natura est hñe splẽdorẽ calorẽ ꝛ vigorẽ. Quia splẽdet hz tenebras effugare. Quia calet hz terrã calefacere ꝛ inflãmare. Quia viget hz cũcta viuẽtia ad fructũ ꝓducẽdũ mouere. Nẽpe eo ꝙ solares radij ꝙgregãť ꝛ detinenť in terra: iõ in ea tãta varia rerũ germia gñanť: ꝙfuanť: et augmẽtanť. Silr solaris virtus ꝛ gña ꝟbi dei mũdũ positũ in maligꝝ. ꝛ aiam positã in pctõ illuminat: inflãmat: roborat: ꝛ fortificat ꝓximo illuiat ad effugãdũ tenebras igrãtie. scõo inflãmat ad expellẽdũ frigꝰ malicie. tertio fortificat ad extinguẽduz opa neꝯtie. vt iuxť tres aie nře vires. illuiet intellectũ. inflãmet affectũ. roboret effectũ ad opa charitať. Vñ Eccl. xlij. Sol illuians ꝓ oia respexit. i. oẽs aie potẽtias visitauit. Ad ꝟbũ põt eẽ aliud thema. Quare aũt et qñ hõ de necessitate tenẽť audire ꝓdicatõez dicẽť in sermone sequẽti. ar. iij. c. ij.

Articulus. I. de quadruplici illuiatione intellectus quaz operať diuinũ verbum.

ꝓximo eni dei ꝟbũ qz hz splẽdorẽ illuiat intellectũ. Quattuor eni luia oriunť in intellectu ꝓ ꝟbũ dei q̃rũ ꝑmũ dr̃ irradiatiuũ: scõm demõstratiuũ: tertiũ declaratiuũ: q̃rtũ decoratiuũ.

Qz ex diuino ꝟbo mẽtes irradiantur ꝛ ꝙ ex defectu ꝟbi diuini ꝓspera bitur antichꝛistus. Capitulũ. I.

Primũ lumen est irradiatiuũ: qz ꝟbuz dei irradiat intellectũ. sic̃ sol oriẽs mũdũ illuiat vniuſuz. Hoc eni luie mẽtes obscure ꝛ tenebrose ad verũ lumẽ gñe reducũť deuiãtib⁹ oñdit via salutis: errãtib⁹ fit manifesta semita ꝟitať. Hec oia appropinq̃nte tpe antichꝛpi ad defectũ ꝟbi dei de mẽtib⁹ hoiuz diſpibũt. Iõ Apoc. viij. dr̃. Et cũ agn⁹ apuisset septimũ sigillũ factũ est silẽtiũ in celo q̃si media hora. Septimũ nãq̃ sigillũ septimũ ẽ iudiciuz dei in eccľia dãdũ. Quid eni celũ nisi eccľiã xpi exꝑmit. cuiꝰ eqdẽ mľtitudo ꝓ ꝙsionẽ celestis esse deberet? Quid iz silentiũ nisi defectio ꝟbi dei? Nam lz multi appareãt ꝓdicare tñ ꝟbũ dei adulterãtes seipos ꝓdicãt nõ dñm ihm xꝑm. Hz notanť iz silẽtiũ media hora fieri dr. Inter nãq̃ pfectoz iſtitutoiſ xpi: ꝛ sue radiose doctrine ꝛ vite ꝛ deformositatez aũsiõis ꝛ diabolice cecitatis q̃ aũtit mľtitudinẽ xpianoꝝ i flagicia sua varijs modis: q̃si medio ſtatẽ. cũ lumini ꝟitatis silẽtiũ ꝙponiť: ꝛ vox igrãtie ꝓ facti euidẽtiam incipit exclamare sicut Hen. xviij. de zodomitis ꝛ gomorreanis scptũ ẽ. Clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicať est. gomorra eni cecitas ẽ zodoma pecus silẽs interꝑtať Ex hac nãq̃ abysso igrãtie dei ꝛ malicie mũdi successũ accipiet ꝛ ꝙspabiť antixꝑs. Vñ Apo. xj. bestia. i. bestiaľ ꝛ crudeľ antixꝑs ascẽdet ꝺ abyſſo ꝛ ꝙspabiť: successũ habebit ex igrãtia mũdi q̃ vere abyssus poterit apellari: qz mũdus tũc ꝓ defectũ ꝟbi dei igrãtia plenꝰ erit in cũctis bonis. Vñ Job. xxviij. abyssus. i. ꝓfata igrantia dũ nõ est in me. s. lumẽ aliũ necessarie ꝟitať.

Qz ex lumie ꝟbi dei cognoscunť vitia ꝛ virtutes; illa vt relinquanť. ista vt adimpleanť. Cap. II.

Ecũdũ aũt lumẽ est demr̃atiuuz. Sicut eni ꝓ lumẽ demõstrať albũ ꝛ nigrũ: sic ꝓ lumẽ diuini ꝟbi demõstranť opa bona ꝛ mala. Est eni ꝟbũ dei q̃si speculũ aie in q̃ relucẽt vitia ꝛ ꝟtutes. Vñ eni hec cogꝟscimꝰ nisi ꝓ verbũ dei? Maxime eni ꝓ illũ mũdana vitia cogꝟscunť q̃ sunt luxuria: ſupbia: ꝛ auaricia. Iõ dr̃ in ps. Eloqa dñi eloqa casta. argẽtũ igne exa/minatũ: terre ꝙbatũ: purgatũ: ſeptuplũ. In q̃bus ꝟbis ꝓpha sex eminẽtias oñdit hñe dinũ ꝟbũ: in q̃bus demõstratiua illuiatio declarať hz eni dinũ ꝟbũ ab effectu. ꝑmo. dignitatẽ. secũdo castitatẽ. tertio suauitatẽ. q̃rto charitatẽ q̃nto spũalitatẽ. sexto puritatẽ. Primo dignitatẽ qz sunt eloqa dñi. nõ aristo. vľ alicuiꝰ poete: ꝙ dñi: q̃ doctor doctoꝝ ẽ demõstrãde ꝟitať. Hiſq̃ dicit eloqa vt ꝟbũ ꝓdicatũ ꝛ inſpiratuz oñdit Ezech. ij. ꝛ Apo. v. i huiꝰ mysteriũ liber scptus erat intus ꝛ foris. Secõo hz castitatẽ iõ dr̃ eloqa casta. tũ qz docent spũalẽ castitatẽ Ja. iij. Que aũt desursũ ẽ sapia ꝑmũ q̃dã pudica est: qz ad spũalẽ pudicitiã exhortať. Tuz qz faciũt aias castas etiã corpali castitate. vñ hiero. ad rusticũ. Ama sciam scpturaꝝ ꝛ carnis vitia nõ amabis. Et illud Zach. ixj. Quid bonũ est eius ꝛ q̃d pulchꝝ eius niſi frumẽtũ electũ ꝛ vinũ germinãs ꝟgines. Tertio hz suauitatẽ. vñ addit. argẽtũ. Est eni argẽtũ sup oia metalla dulciſonũ: sic etiã ꝟbũ dei supat oẽs alias melodias. Vñ ps. Dulciora sup mel ꝛ fauuz. ibi glo. eloqa apta in no. testa. dulci⁹ sapiũt palato fidei q̃ faucib⁹ carnis mel. Quarto habet charitatẽ. iõ subdit. igne examinatũ. Quo eni igne examiať ꝟbũ dei niſi igne diuini amoris? Vñ ps. Ignitũ eloquiũ tuũ vehemenť ꝛ ẽ Quinto habet spũalitatẽ q̃ despicit terrenitatem ꝛ cupiditatẽ. Vñ subdit. ꝙbatũ terre ꝙ a terra. genitiuꝰ ꝙ ablatiuo more grecoꝝ. Dicitur aũt ꝟbũ dei ꝙbatũ a terra: qz ꝓdicãtes tũc a terra sunt ꝙbati qñ a terrenis sunt elongati. Vñ Greg⁹. Ignominiosum valde est sub eius status spem gloriã mundi ꝛ diuitias querere: in q̃ debet alios ad cõtemptũ tpaliũ ꝓuocare.

Sexto habet puritatē. Jō subdit. purgatū se/ ptupluz ꝫ est q̄ p septifozmē spm̄. Uñ Esa. xj. Requiescet sup eū spūs dñi sapie ⁊ intellect⁹ ⁊c̄. Per has enī septē p̄eminētias ꝟbi oñdit satis illuminatio demōstratiua illius.

Qz ꝟbū dei declarat illuminat etiā dat parvulis intelligentiā. Ca. III.

Tertiū lumē est declaratiuū. Magnū est enī lumē ꝟbi dei gñaliť irradiātis. maius ⁊ speciali⁹ aie ꝟitas demōstrari et pfecti⁹ est pticulariť p ꝟbū dei in intellectu ꝟitas ōclarari Jō ps̄. Declaratio fmonū tuo rū illuiat ⁊c̄. Per lumē ei diuini ꝟbi declarať pticularis dzia nō solū boni ⁊ mali: ſ inť bonū meli⁹ ⁊ optimū ⁊ inť malū pei⁹ ⁊ pessimū. Be q̄ discretiuo iudicio dic̄ apls ad Hebr. iiij. cꝫ ait. Uiu⁹ ē enī fmo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oi gladio ancipiti ⁊ ptingēs vsq̄ ad diuisionē aie ac spūs cōpagū cꝫ ac medullarū ⁊ discretor cogitatio/ nū ⁊ intētionū cordis: ⁊ ñ est vlla creatura iui/ sibilis ī ꝓspectu ei⁹. Nec mirū si tāto luie declaratū est qz Eccl. j. scp̄ē. Fons sapie ꝟbū dei in excelsis: ⁊ ingressus illi⁹ māndata eterna.

Qz dei verbū animaz decorat ⁊ decoram reddit. Cap. III.

Quartū decoratiuū lumē dr̄ qz p illud aia decorať Qz tā nāq̄ pulchritudinē q̄tūcūq̄ decorē ex diuino ꝟbo induat intelle/ ctus cū eius radijs fuerit multiplicit illustrat⁹ q̄s exp̄mere sufficit cū absq̄ luie eius sit tā cꝫ oi spēdore p̄uat⁹. illustrat⁹ ꝟbo diuio ꝟbo ē tan cꝫ dies meridiano fulgore irradiat⁹? Uñ ps̄. Decorē induisti amict⁹ luie sicut vestimēto. Et ad idez Job. xj. Meridian⁹ fulgor ⁊ ꝓsurget tibi ad vesperū: ⁊ cū te ꝓsūptū putaueris orieris vt lucifer. Duplex q̄dem vestimētū luis induit in tellectus. vnū luis acq̄siti. Matutinū ꝟbo pfectio luis supinfusi siue scie acq̄site ⁊ scie infuse. vespa q̄dem dici pōt pfectio luis acq̄siti matu tutinū ꝟbo pfectio luis supinfusi. Qui ei p instā tiā ⁊ studiū siue exercitiū ꝟbi dei in intellectu illuiať huic meridian⁹ fulgor ꝓsurgit ad vespe rā. Qui ꝟbo didicerit p xp̄i gr̄az in hac pfectōe hūilis pseuerare: ⁊ sic tā cꝫ nihil sciat sentire di/ gne meret p diuinā infusionē illuiari vt dicať ei cū te ꝓsūptū putaueris orier]. vts̄. Cōsūptū q̄dem se putat hō cū luie iam acq̄sito respectuz acq̄rendi nihil existimat. ⁊ hic digne vt lucifer oriť cui p diuinā gr̄am infusuz lumē donať.

Articulus. II. q̄ dei ꝟbū q̄druplici ter inflāmat audiētiū corda.

Scōo p̄ncipaliť dei ꝟbū hz ardorē: qz inflā mat affectū q̄druplicit. Nam informat cordis hūani affectū. p̄mo viuificādo. scōo cibādo. ter tio ꝓsolando: quarto inebriādo.

Qz dei ꝟbū viuificat aīas mortuas in peccatis. Capm. I.

Primo inflāmat diuinū ꝟbū aīaz vi/ uificando. Uñ eni aie in mortali pctō defuncte resurgēt ad vitā gr̄e nisi ex viuificāte caloze dīni ꝟbi. Hinc Prou. xiij. Lex dei fons vite vt declinet a ruina mortis. Et iteruz psal. Lex dñi imaculata ꝓuētes ⁊c̄. In huius myste rium Luc. vij. suscitabit dñs adolescētē dicēs. Adolescēs tibi dico surge Jo. cꝫ. xj. in suscitati one lazari voce magna clamauit. Lazare veni foras. ⁊ statim p̄dijt q̄ erat mortuus. vt oñdať q̄ in ꝟbo dei aīam viuificāte est ꝟitas in voce charitas in magnitudie. ⁊ ptās in clamore. Et sic q̄si tota trinitas p ꝟtutē ꝟbi illi⁹ in triplici potētia aie in pctō mortue ad suscitatōz ei⁹ cō/ currūt. Sz qz anima nō suscitať p ꝟbū nisi p li bertatis arbitriū ꝟbo paret assensuz: tō vocat intelligētia dicēs. Lazare q̄ interp̄tať adiutus vocat volūtatē dicēs. veni dilecta mea: vocat facultatē dicēs foras. Quib⁹ potētijs si vocāti dño aia rn̄det dicēs. Ecce dñe q̄d me vis face/ re statim p̄dijt ad vitā gr̄e q̄ mortu⁹ fuit in iteri tu culpe. Jō 9r Jo. v. Uenit hora ⁊ nūc ē qñ mortui audiēt vocē filī dei: ⁊ q̄ audierit viuēt Atq̄ h⁹ ꝟitať rōnē oñdit dñs Jo. vj. Verba q̄ ego locut⁹ sū vob spūs ⁊ vita. i. spūalis vita sunt. Nōne Act̄. ij. ad ꝟbū petri in p̄mo fmo. p⁹ aduētū spūssci tria milia hoiuz ꝓsili sunt.

Qꝟbū dei aīe saluberreme cibus est. Capitulum. II.

Secūdo inflāmat diuinū ꝟbū aīam ci/ bando. Solet eni nō mortu⁹ ſ viuus homo cibari. Signū mortis instantis est ho/ minē lāguidū nō sumē cibū. Uñ Augl. Sicut nllū ē mai⁹ signū p̄destiatōis ecne q̄ ꝟba dī li benť audire: sic nullū peius signū q̄ illa ꝓtēnē Uñ Joh. viij. Qui ex deo est ꝟba dei audit. p p̄ea vos nō audit] qz ex deo nō est]. ſ ex q̄ sint manifeste subdit vos ex p̄re dia[olo est] hic q̄ panis q̄ ō celo descēdit si q̄s māducauerit ex h̄ paneviuet i ecnū dicit dñs Jo. vj. rōnē q̄ assi gnās Matt. iiij. ⁊ euā. hodier. inq̄t. Nō solo paneviuit hō ſ i. oi ꝟbo q̄ō pcedit de ore dei.

Be dilectōe qua ex ꝟbo dei anima consolať. Ca. III.

Tertio inflāmat diuinū verbū delectā do ex gustu. nanq̄ supradicti cibi de/ lectatio in gustu solet esse. Nō experiēs dauid et in hac dulcedine absorptus totus admirati/ ue clamabat dicens. Q̄ dulcia faucibus meis eloq̄a tua sup mel. i. sup oīnia tpalia bona ori meo. Uñ Cantic. v. ait sponsa. Anima mea li/ quefacta est. scilcz ex suauitate dulcoris: vt di/

lectus locut⁹ ē. Vñ ps̄. Fac tū ẽ cor meū sicut cera liquescēs ⁊c. s. ex auditōe ẏbi dei. Et alibi. Memor fui dei. s. in ẏbo suo audito ⁊ delectatus sum: ⁊ defecit in me spūs meus. Verbū enī dei hamo sīle est qr nisi capiat nō capit: sic illud nisi gustet nō sapit. Hac dulcedie inebria bat magdalena Vñ Luc. x. Maria sedēs sec⁹ pedes dñi audiebat ẏbū illi⁹. Hac eñ dulcedine capti fuerāt illi ministri pōtificū ⁊ pharisei rū q̄ ab eis interrogati. Jo. vij. q̄re nō adduxistis illū? respōderūt ministri Nunq̄ locut⁹ est sic hō. Nec miruz: qr Eccl. xl. scp̄. est. Tybie et psalteriū suauē faciūt melodiā: ⁊ sup vtraq̄ lingua suauis. i. iesu christi.

Qr ex dulcedine verbi dei aīa spīritualiter inebriat. Ca. iii.

Quarto inflāmat aīam inebriando. Ex suauitate sūpti cib⁹ ⁊ pot⁹ aīa inebriat Hac nēpe flāma inebriat⁹ ardebat sctissimus ioseph de q̄ dr in ps̄. Eloquiū dñi inflāmauit eū. ⁊ Lu. vl. dicebāt discipuli in emaus de hierlm: redeūtes ⁊ ignitis aloquijs admirātes. Nōne cor nr̄m ardēs erat dū loquerē in via ⁊ aperiet nob scripturas? Ex ad hoc vt caleat in p̄dicāte ẏbū ozis. necesse est vt in eo p̄us caleat ẏbū cordis: idem erit ẏbuz cordis ⁊ ozis. Jō ẏbū ozis nequaq̄ mortuū erit qđ ex viuo corde p̄cedit. nec cōtra: attestāte dño Math xij. dicēte. Bonus hō ō bono thesauro cordis sui pfert bona: ⁊ mal⁹ hō de malo thesauro cordis sui pfert mala. Optime enī ista duo q̄ueniunt: cū lingua radices suas habeat fundatas i corde Vñ Bern̄. Ex igneo corde lingua ignea p̄cedat q̄ posset legē igneā p̄dicare: ob quā causam in igne spūscto⁹ apparuit vt intus dū eēnt corda inflāmātia ẏbis ⁊ linguis ardētib⁹ legē igneā oibus p̄dicarēt. Jō de helia Eccl. xl viij ait. Surrexit helias q̄si ignis: ⁊ ẏbū eius q̄si facula ardebat. Proinde debēt p̄dicatores tam ex materia q̄z ex efficaci mō dicēdi illa p̄lo nū/ sicut Esa. xl. dñs p̄cipit dicēs. Loq̄mini ad cor bierlm ⁊ aduocate eā. s. ad seipam. q̄si dormiēte atq̄ torpētē Expellit enī tal⁹ igne⁹ fmo spūa le frigus cor hois int̄dū inuadēs: ⁊ illō q̄dā ōi uidē p̄dicato ẏbū increatū assistit. qđ oia p̄dicta i auditoz cordib⁹ agit dicēte dño Mat. x. Nō enī vos estis q̄ loq̄mi ꝫ spūs ⁊c. ⁊ ille est q̄ incēdit auditoz corda ⁊ vrit. Vñ ps̄. Inflāmatū est cor meū ⁊ renes mei cōmutati sunt. Hoc igne estuabat illa deuota mulier q̄ Lu. xj. dño p̄dicāte dixerat. Btūs ven. q̄ te por ⁊c.

Articul⁹. iii. de quadruplici ptāte atq̄ vigore diuini verbi.

Tertio aūt qr ẏbū dei hz vigorē roborat ad ẏtutē. Quattuor enī sunt vires seu vigores diuini ẏbi. Est enī p̄mo ꝫfractiuū. scdo defensiuū. tertio fructificatiuū. q̄rto est glorificatiuū.

Qr ẏbū dei ad ꝫtritionē p̄ducit hominū dura corda. Cap. i.

Primo est enī ꝫfractiuū. Sepe enī ad auditū eius mollit ⁊ cedit illa odiosa duricia cordis i q̄ hō nō sentit se. nec aliū vereat pietate nō flectit. nec p̄cib⁹ remouet. exēplis nō inducit. minis nō terret. bñficijs indurat. nō erudit flagellis: frōtosus ad turpia. p̄nus ad illicita. subdi nesci⁹ nisi cū resistere nō pōt. Et in oibus his exēpluz sit tibi pharao cordis duri. Tāta enī est violētia ⁊ ẏtus ẏbi dei: vt nō sit cor petrinū ⁊ durū qđ sentiēs vires illi⁹ nō cōfringat ⁊ emolescat: nisi oīno maligna audiēdi p̄ūsitas illi⁹ obstet seu obsistat Vñ Hiere. xxiij Verba mea sunt q̄si ignis ardēs dicit dñs: ⁊ q̄si malle⁹ ꝫterēs petras. In vitis patrū ait Joh abbas. Quid duri⁹ lapide. q̄d molli⁹ aq̄? et tñ gutta sepe cadēdo cauat lapidē: nō vi. sed sepe cadēdo. Sic ẏbū dei cor durū apit ad timorez ⁊ ad amorē dei. Vñ ps̄. Ignis a facie ei⁹ exarsit. i. ardēs a noticia ẏbi dei descēdit. carbones id est hoies in pctis excecati succēsi sunt ab eo scz igne dīni amoris. p quē aīa reascēdit ō peccatoz p̄fundo. ad statū ardētissime charitat⁹.

Qr diuinū ẏbū a multiplici aduersitate defendit. Cap. ii.

Secūdo diuinū ẏbū ē defensiuū ꝫ post q̄z enī diuinū ẏbū pctōrē querierit et vēdicauerit sibi: triplicit defensat eū ab impugnatōib⁹ demonis mūdi ⁊ carnis. Nā p̄mo ab oibus ipugnatiōib⁹ demōis defensat. Vñ Proi xxx. Omis sermo dei ignit⁹: clype⁹ est oibus sperantib⁹ i se. In q̄ clypeo fm ap'm ad Eph. vj. extinguunt oia tela neq̄ssimi hostis. Tela enī neq̄ssimi diaboli: sunt oēs modi q̄bus nos temptat. Vñ ps̄ ait. Scuto circūdabit te vītas ei⁹ scz ẏbi eius. nō timebis a timore nocturno. A sagitta volāte in die ⁊c. Ibi enī exp̄munt septē modi. i. septē tela q̄bus demones nos ipugnāt q̄ oēs extinguunt p ẏbū dei: de q̄bus alibi dicendū est Scdo defensat eū ab impugnatōibus mūdi ⁊ a ꝫquassatōib⁹ eius ⁊ guerr⁹. Vñ in ps̄. Si p̄us meus audisset me isrl si in vijs meis ambulasset ⁊c. Vñ Greg⁹. Omnis enīz q̄ recta p̄dicat si audiat iram irritati creatoris super p̄uaricatorē p̄vn placat. Expientia nanq̄ certa didici p̄los tñ a dño flagellari: q̄tum rebelles inueniūt in ẏbo dei. Tertio etiā liberat a pestilētijs Sap. xvj. scp̄. ē. Neq̄ herba neq̄ malagma sanauit eos: ꝫ tu⁹ dñe fmo q̄ sanat oia. Liberat etiaz ab alijs infirmitatib⁹ carnis

Un ps. Misit verbū suū ⁊ sanauit eos. Jō p pter hec oia ps. ait. In ꝟbo tuo supspaui. Cuius rō assignat Paū. xviij. q; ops sermo tuus dñe. s. q̄ pōt oēs hoies defensare.

De vario fructu diuini verbi qđ secundū diuersos status multiplicat. Capitulum. III.

Tertio ꝟbū dei ē fructificatiuū. vñ Lu. viij. Semē est ꝟbū dei: qđ cadit in terrā bonā facit fructū vt dr Mat. xiij. aliud cē tesimū. aliud sexagesimū. aliud triceſimū. In q̄ libet eni statu ꝟbū dei fructificat cū fidelit audiat. sed amplio cū liberio acceptat: ⁊ iō nūs cē tesimo ꝟginib cōpetit. sexagesimo viduis. ⁊ tricesimus ꝓiugatis. Un ad Col. j. apls scribēs ꝺ q̄libet hoz trū statuū loq̄ intendēs ait. Audistis in ꝟbo ꝟitatis euāgelij qđ venit ad vos sicut ⁊ vniuersa mūdo est fructificat ⁊ crescit: sicut ⁊ in nob. Et de hmōi fructib ꝓuōbi. iij. dr p̄mi ⁊ purissi fructo eius. Primi q̄dē q̄tū ad grām: ꝫ purissimi q̄tū ad gloriā.

Qđ vtute diuini ꝟbi aīe ad sempiternam gloriā pducunt. Cap. III.

Quarto dinū ꝟbū ē glificatiuū. Un Jo. viij. dns ait. Si q̄s hmonē meū seruauerit: mortē nō videbit i eternū. Fit eni q̄nq̄ ex hmone vno mens fortior ipo helia. ita vt nō solū q̄draginta ḡdus ḡdiaꝝ in via dñi cū ppōsito bono: ꝫ etiā p q̄draginta ānos ⁊ āpli in via pnie pseueret q̄sq̄ ꝓueniat vere ad mōtē dei oreb. i. vsq̄ ad gloriā padysi Jō. iij. Re. x. inq̄t ad salomonē regina saba. Bti hui tui hi q̄ stant corā te sp: ⁊ audiūt sapiaz tuā. Qui eñ fidelit audit ꝟbū dei: vere audit sapiaz salomonis. Jō dr in ps. Btūs quē tu erudieris dñe: et de lege tua docueris eū: q̄tenus igit fide. deuotōe attentōe solerti audire ꝟbū dei necesse est post q̄ ip̄m est sol q̄ illuiat oēm intellectū. luie irradiatiuo. demōstratiuo. ꝺclaratiuo. ⁊ ornatiuo affectus inflāmat viuificādo. cibādo. ꝓsolādo. et inebriādo: facultatē roborat vigore ꝓfractiuo. defēsiuo. fructificatio. ⁊ glificatiuo. Jō dr Jac. j. In mā suetudine suscipite insitū verbuz qđ pōt saluare aīas vras. s. in gloria sempiterna. Bene igit illius qui audiūt verbū dei ⁊ custodiunt illud. Qđ nobis cōcedat qui sine fine viuit ⁊ regnat. Amen.

Bñica pma in. xl. infra dieꝫ de obseruantia sabbati ⁊ celebratōe festoz

Sermo. X.

Dominū deū tuū adorabis ⁊ illi soli seruies Mat. iiij. et in euāg. hodierno. Tāta nēpe est ncq̄tia demonū ⁊ nocēdi cupiditas. q̄ q̄cq̄d a deo p charitate generāda augmētanda ⁊ ꝓseruāda instituti est totū conant auertere in oꝓbriū diuine dilectōis ⁊ in detrimentū nre salutis. Statuerat nāq̄ deus sacre solēnitates ⁊ dies festos vt cessarem a vitijs. vacarem ab opib mūdāis et insisterem diuinis. Jāq̄ corda nra p̄gustā/ do suauitates ⁊ p̄ludia eterno delicata sabbata celebrarēt: sed insidiāte hūani generis inimico qđ statutū fuerat ad dei gloriā ⁊ nram salutionē. iam vticq̄ ꝓfusum est ad dei ignominiā et nram dānationē. Proinde Esa. j. de nob ꝓquerit dicēs. Kalen. vras ⁊ solēnitates vras odiuit aīa mea facta sūt mihi molesta. laboraui sustinēs. s. vsq̄ ad tps qđ dicēs cum accepo tps ego iusticias iudicabo. Jte Amos. v. c. Odi ui ⁊ ꝓieci festiuitates vras: ⁊ nō capiā odoremz cetuū vraz. Heu magna ꝓfusio xpianoz. Ju dei tanta diligētia obſuāt sabbatū lrale: ⁊ christicole insensati tanta solertia polluūt sabbatū. Un ⁊ xpianitate in derisuz data iudeis Thre. j. ait dns. Uiderūt eā hostes: ⁊ derisērūt sabbata eius. Hoc eni ꝓuiderat ps. lxxiij. dū de xpianis dixit. Dixerūt in corde suo cogtio eoz sil. q̄escere faciam os dies festos dei a terra: qđ ē q̄si destruam diuinū cultū i mūdo. Ac ecōtra dns Exo. xx. in ktio ꝓcepto decalogi ait. Memēto vt diē sabbati sctifices. Qđ est aliud thema. In q̄ p ordinē tres ponunt mystice admonitōes. Prima est recordatōis ibi. Memēto. Secda est cessatōis. ibi. vt diā sabbati Tertia ē sctificatiōis. ibi. sctifices. Primū ptinet ad memoriā. scām ad intelligētiā. tertiū ad volūtatē vt inuat q tota aīa dieb festiuis debem vacare deo. Et hocidem inuit ꝓpositū ꝟbū qđ etiā ponit Deut. vj. Dñm deū tuū adorabis ⁊ illi soli seruies: qđ maxime in dieb festiuis obseruandū. q; ad hoc ꝓncipalit deo dicati sunt.

Articulus. I. de tribus que ꝓncipaliter cōsiderari debent circa festoz celebritatem. Capm. I.

Primo ꝓsideremo recordationē q; ait Memēto. In nullo q̄dem alioz ꝓceptoz posuit dns hoc ꝟbū memēto. Et ꝫ possent de hoc dari plurime rōnes: vno pono talē Preuiderat eni deus hūane fragilitatis ꝓditōnem ⁊ q̄tū in alijs dieb toti hebdomade mūdanoz sollicitudies memorias hoiuz occuparent. intelligētias excederēt. atq̄ affectōes ⁊ voluntates delectabilit insisterēt: ideo vt aiarū p uideret ruine tutasq̄ redderet añ casuz memēto ait vt diē sabbati sctifices. Dicit eniz in frōte h ꝓcepti memēto: q; ꝑm Alex. ꝺ hal. in iij. illō suū ꝓceptū vltra lrale sensū q̄ est de cessatōe ab ope ciuili bz vlteri triplicē intellectū. s. tropologycū anagogycū ⁊ allegoricū. Jō ꝺ pma ad-

monitio triplicē reḡrit lenſū. ſ. vt memoꝛiā ha/
beam⁹ triū diuinoꝝ bñficioꝝ. ꝓmo creatio/
nis. ſcđo redēptiōis. tertio glozificatiōis: qua/
ſi nr̄i p̄ncipij: nr̄i medij: ⁊ nr̄i finis. ꝓꝛio vt re=
colam⁹ bñficij creatiōis. Naz tropologyce ſeu
moꝛaliť p ſabbatū ſignať ceſſatio a pctō. ꝓꝛo/
inde circa creatiōez tria ꝯſideranda ſunt ꝓꝛio
q deus vniuerſa creauit. ſcđo q omia ꝑpť ho
minē ꝯdidit: tertio q hoiez ad ſui imaginē foꝛ/
mauit. ꝓꝛio ꝯſiderādū ē q ōs vniuerſa cre
auit. Ne igiť huiꝰ obliuionē incurrerem⁹ ait.
Memēto. ꝓꝛeuiderat eñ ds q̄ſdā fururos eē
q̄ ponerēt mūdū eē eťnū: eo q p viā nature nō
poſſent intelligē creatiōez. Opatio eñ nature
materiā p̄ſupponit: creatio aūt cū ſit opatio dei
ē de nihilo aliq̄d ꝓducē p eiꝰ potētiā infinitaz.
Cōtra hūc erroꝛē ait Joh. j. Omia p ipm facta
ſunt ⁊c̄. Ad hūc igiť erroꝛē ab ꝟ ſeclo eliminā=
dū ſctificari ſabbatū oꝛdinauit. Scđo ꝯſide
randū ē q deꝰ oia ꝑpť hoiez ꝯdidit vñ Augꝰ.
Deꝰ creauit oia ꝑpť hoiem ⁊ hoiez ꝑpť ſe. vñ
Sap̄. ix. Sapia tua ꝯſtituiſti hoiez vt dñareť
creature tue et diſponat oꝛbē terrarū in eq̄tate.
Vñ p̄s. Oia ſubieciſti ſub pedib⁹ eius ⁊c̄.
Tertio ꝯſiderare optet q ōs hoiez ad imaginē
ſuā foꝛmauit ſic̄ dꝛ Geñ. j. Faciam⁹ hoiem ad
imaginē ⁊ ſiłitudinē nr̄az. Vñ Eccl. xvij. Deꝰ
min⁹ creauit hoiez de terra: ⁊ ꝑm imaginē ſuaz
fecit illū. Jō ne tāti bñficij eſſem⁹ obliti ait tro=
pologyce memēto. ſ. q̄ eſcas ⁊ ceſſes ab offen=
ſiōe tāti bñficij creatoꝛis. Et q̄ꝑtū ad ꝟ ꝑm Bo
nauē. in. iij. di. xxx vij. iſtud p̄ceptū nō ē tm̄ mo
rale. ſed etiā q̄dām̄ facit ad alioꝝ mādatoꝝz
moꝛaliū integrā implētionē: qꝛ dū hō vacat ſi/
bi ⁊ deo: melius cognoſcit q̄d agendū ſeu faciē
dū eſt. ꝓꝛopť ꝟ eñ huic mādato ſpāliter ꝓꝛe/
mittiť: memēto. qꝛ in eius memoꝛatiōe cetera
memoꝛanť. Hec ille. Ex iſtis patet q trāſgreſ/
ſio huiꝰ p̄cepti ē cā trāſgreſſiōis oīm p̄ceptoꝝ.
poſtq̄ in eiꝰ obſeruatione ⁊ recoꝛdatiōe oia alia
obſeruāť. Scđo inſtituit dñs ſabbatū vt
ꝑm allegoziā recolam⁹ bñficij nr̄e redēptionis.
ideo ait. Memēto. Licet eñ tot ⁊ tāta bñficia
nobis deſup collata ſunt: tñ ꝑpter pctā p̄moꝝ
parentū hūanū gen⁹ eterne dānatiōis obnoxi
um erat: iō miſerēdo hoi deꝰ carnē hūanā aſſū
pſit: laboꝛeſq̄ nr̄os atq̄ erūnas abſq̄ pctō p
nr̄a redēptiōe exptus eſt. Et licet xp̄s ab hoꝛa
ꝯceptiōis ſue vſq̄ ad moꝛtē laboꝛauerit ſp̄ pro
nostra ſaluatiōe: tñ in vltima ſeptiana pł q̄ in
alijs laboꝛes ptulit. Nā dñica oliuarū ſeu pal/
maꝝ licet honoꝛifice receptꝰ eſſet: tñ cū p totaz
diem in p̄dicatiōe atq̄ alijs ſctis opib⁹ laboꝛaſ
ſet. ieiunus ⁊ feſſus cū ad coꝛpis refocillatōem
inuitant̄ neminē repiſſet: bethaniā ad domuz
magdalene ⁊ marthe reuerſus ē. Feria. ij. factū
eſt ꝯſiliū ꝯtra eū. feria. iij. q moꝛeret ſanxitū ē.
feria. iiij. a iuda ꝑditoꝛe extitit venūdat⁹. feria
v. fuit ꝑdit⁹ atq̄ captus. feria. vj. in crucis pa
tibulo crudeliſſime ē affixus: atq̄ duriſſima moꝛ
ſua ō moꝛte nr̄a victoꝛioſiſſime triūphauit. In
ſabbato ꝯo req̄euit ab oī ope qđ p nr̄a redem
ptiōe patrarat: ſicut ꝑpha in ꝑſona xp̄i ꝑnun
ciaut dicēs. Caro mea req̄eſcet in ſpe. Et ꝟ al/
legoꝛice ſignificabat ſabbatū qđ ſctificari dedit
dñs in p̄ceptū. Unđ Aug⁹. li. iiij. ſup Geñ. ad
lr̄az ait. ꝓꝛobabiłr dici p̄t: obſeruādū ſabatū iu
deis fuiſſe p̄ceptū i vmbꝛa futura: q̄ ſp̄ualē req̄
em figurabat. Cui⁹ quietis ip̄e dñs ieſus xp̄us
q̄ nō niſi q̄ñ voluit paſſus ē i ſepultura ſua my/
ſteriū ꝯſūmauit. Jp̄o q̄ꝑe die ſabbati req̄euit
in ſepulchꝛo et eā totā diē habuit ſctē cuiuſdaz
vacatiōis. Tertio aūt inſtituit dñs ꝟ ſabba/
tū. vt iuxta anagogycū intellectū recolam⁹ bñ
ficij glozificatiōis. Nā ꝑm hūc intellectū ſabba
tū ſignificat aiaꝝ quietē in patria. Unđ Aug⁹ in
lib. de lapſu mūdi. Tertiū p̄ceptū ē de ſabbato
qđ iudei carnałr celebꝛāt: nos ſp̄ualiť obſerua/
mus: in quo dñs req̄euit. Ad ſic dictū intelli/
gas: vt poſt bona opa ſcias te quieturū. Unđ
Exo. xx. Sex dieb⁹ fecit dñs celū ſignificās q
in p̄fectiōe ſenarij ſunt nob opa facenda: vt po
ſt ea requie ꝑfruamur eterna: q̄ ꝑm Bern̄. rōni
erit plenitudo lucis: volūtati multitudo pacis
memoꝛie cōmutatio eternitatis. ꝓꝛopť ei hūc
tertiū intellectū ait deus. Memēto.

Rationes quare ſabbatū in dñicū eſt mutatum. Ca. II.

Ecūdo aūt circa p̄mā monitōem ꝯſide
rem⁹ ſabbati mutatōem: qꝛ ſcz mutatū
eſt in diē dñicū. Judei eñ ſentiūt q p̄
ceptū ō ſanctificatiōe ſabbati ſimpłr ſit moꝛale
Cui⁹ rō ē: qꝛ die illa ab opibus nouis ꝯdendis
ceſſauit q̄re voluit ds ab opib⁹ ſeruilib⁹ die il=
la vacare. Sed aduertendū ē ꝑm catholicā ve/
ritatē. q ſabbatū ꝑpť tria mutatū ē in diē dñi/
cam. ꝓꝛimo ꝑpť declaratōez myſterioꝝ. ſcđo
ꝑpter multitudinē p̄uiligioꝝ: tertio ꝑpter ex=
cluſionē erroꝛū. ꝓꝛimo ꝑpť declaratōz myſte
rioꝝ. Circa qđ aduertendū ē q in p̄cepto ō ſcti
ficatiōe ſabbati tria ſunt. ꝓꝛimū q̄dam ſimpłr
moꝛale. ſcđo qđā ſimpliciť cerimoniale. tertō
qđā ptim moꝛale ⁊ ptim cerimoniale. Nā ꝑm
Alex. de hal' in. iij. tria ſunt in hoc p̄cepto. ꝓꝛi
mo ſctificatio. ſcđo tp̄is aſſignatio: tertio obſer
uatio ꝓꝛimo eñ ſctificatio eſt ip̄a q̄ fit ad de
um vacatio oꝛād o: colēdo: meditando ſicut ait
ꝑpha dicēs. Vacate ⁊ videte q̄m ſuauiſ ē dñs
Et ꝟ ē pure moꝛale. Scđo ē ibi tp̄is aſſigna/
tio. i. ſeptie diei ⁊ ꝟ ē pure cerimoniale. Unde
Damaſ. Sabbatū q̄dē ſeptia dies vocať: ſigni
ficat aut̄ req̄em. Hic nūerus apud iudeos ho/

notabilis ē. deo iubēte honorari ipm. Et sequit. Nō simpliciter ḃ iussit: ꝫ ppt̄ q̄sdā a spūalib⁹ viris cās mystice intellectas. Tertio aūt obseruantia sabbati ptim moral' ⁊ ptim cerimonial' ē: qz si ꝓsideret cā institutōis inueniet q̄ institutū sit ad significādū q̄tē mētis ⁊ aiaꝝ pacē. Vñ Bam. Vacatōis gr̄a q̄ est ad deū vl ibi puissimā vite pticulā ei tribuāt ⁊ req̄escāt: ⁊ seruus ⁊ subiugale. sabbati obseruatō excogitata ē: puulis ⁊ sub elemētis mūdi seruis. Et sequit Nos adhuc nō sub lege ꝫ sub gr̄a: nō adhuc ptialit̄ seruiētes deo in timore: ꝫ ei omne tps offerre debem⁹. Vñ manifestū ē q̄ rōne institutionis significādi cerimonialis ē obseruatio sabbati: ratione institutiōis operādi est in aliq̄ genere virtutis moralis. Et sic ptz q̄ ptim ē moralis ⁊ ptim cerimonialis. Si aūt q̄rat̄ q̄re in ḃ p̄cepto sic miscuit p̄fata tria. Dicendū ꝑm Bonauē. q̄ ḃ egit vt apti⁹ innuat̄: q̄ q̄cq̄d latet et q̄cq̄d ptz ad charitatē reduci debet. Jō in ḃ p̄cepto ḃ tria ꝓiūxit: qz oia alia mandata in isto dependēt cū sit p̄ceptū spūalis tō oꝑatiū q̄ scz est amor in diuinis Nec tñ ex ḃ q̄ dñica obseruam⁹ figurat̄ obseruat̄ sicut sabbatū in veteri lege. nā dñica nō ē instituta ad significandū qđ futurū ē ꝑm Alex. ꝺ hal'. ꝫ qđ p̄teritū ⁊ pñs est: videlicet resurrectio dñi que facta ē octaua die ⁊ iā in gl'ia est resurgētis ē pñs in regno celorū. Vñ de ꝓse. di. iij. c. sabbato papa Innocen. ait. Diē dñicū ob venerabilē resurrectōez dñi nr̄i iesu xp̄i nō solū in pascha celebram⁹ verūetiā p singulas hebdomadas ip̄ius diei imaginē frequētam⁹. In xp̄o nēpe resident exēplar ⁊ causalitas resurrectionis gn̄alis: ⁊ iam in ip̄o sicut in capite glorificata requiescit hūana natura. Vñ Joh. damas. Celebram⁹ resurrectiōis diē in q̄ dñs iesus vite p̄nceps ⁊ saluator hos qui deū spūalit̄ colūt in ꝓmissam hereditatem introduxit: supplet iā in spe p̄cursor nr̄ intrauit. ⁊ resurgens a mortuis aptis ei celestib⁹ portis in dextera p̄tis corpalit̄ sedet: vbi ⁊ q̄ spūalem seruāt legē introibūt. Ex his patet q̄ dies dñica nō ē instituta ex cā p̄signāte futurū: ꝫ ex cā repñtante p̄teritum. Vñ. lxxv. di. q̄ in die dñica leo papa inq̄t. Dies dñicalis diuinaꝝ dispēsationū mysteriis ē ꝓsecta: vt q̄cq̄d a dño ē insigne ꝓstitutū in hui⁹ diei dignitate sit gestū: ⁊ in hac die mūd⁹ sūpsit exordiū. In hac die resurrectōez ⁊ mors interitū ⁊ vita accepit p̄ncipiū

De. xii. priuilegijs diei dominice.

Scō mutatū ē sabbatū in dñicā diē ꝓpter multitudinē priuilegioꝝ vltra alios dies. In xij. etm̄ dñica dies priuilegiata est. Primū est qz fuit prima oim dieꝝ. scdm est qz erit vltim⁹ p̄ntis vite dies. tertiū qz illā nulla p̄cessit nox. Quartū qz sic infra patebit nulla ei nox sequetur. Quintū qz in ea creauit celuz ⁊ terrā. Sextū qz in ea oēs angeli creati sunt ⁊ boni in celo gratificati ⁊ glorificati fuerūt: et econtra ⁊ mali angeli in eodē die peccantes de celis ad inferos expulsi sūt. Septimū qz ꝑm Moysē in die illa p̄mū p̄cepta sunt data filijs israel. Octauū qz i illa die natus est xp̄s. Nā vt testat mgr̄ historiaꝝ ea die qua de⁹ dixit fiat lux visitauit nos oriēs ex alto ⁊ xp̄s nat⁹ ē. In hui⁹ mysteriū ⁊ figurā datū fuit māna i illo die sicut dicit Orig. sup Exo. Hoc q̄dē ꝓbat p̄ qđ in ḃ. xvj. ca. dicti ē Sex dieb⁹ colliget illō die āt sexta duplū colliget. Patz ei diē sextū vōri illū q̄ sabatū p̄cedebat q̄ ē feria sexta Et ex ḃ pz q̄ māna die dñica datū fuit. Si ei sex dieb⁹ p̄ nuls collectū fuit septio aūt die cessatū ē: ⁊ p̄ ꝓsequēs manne initiū a p̄ma die dñica exordiū assumpsit. Nouū qz die dñica xp̄s destructis inferni claustris captiuā duxit captiuitatē ac sctoꝝ aias de lymbo eripiēs triūphalit̄ a mortuis resurexit: cui⁹ resurrectio nr̄e resurrectiōis exēplar ē. Decimū qz in die dñica erit resurrectio oim mortuoꝝ et reddet xp̄s vnicuiq⁹ ꝑm opa sua. Undecimuz qz in dñica spūs paclytus aplis ⁊ discipul' xp̄i oibus dat⁹ est Duodecimū qz in dñica die erit initiū ⁊ ptinuatio sine fine laudū dei in gl'ia sempiterna Tertio mutatū ē sabbatū in dñicū dicem ꝓpter exclusionē erroris. Taxauerat ei deus at q⁹ statuerat sabbatū vt subueniret p̄'o iudeoꝝ: eoq⁹ sciebat illū ad idolatriā p̄nū Et illū diē maxie ordinauit in q̄ mūdi creatio ⁊ vnus creator cognosceret ⁊ remēoraret ido in ḃ solo p̄cepto dr̄. Memēto. Quasi dicat. Memēto q⁹ vnus ē de⁹ sub nūero senario creator vniūsoꝝ. Eadēq⁹ rōne sctā eccl'ia statuit diē dñicuz Nā ꝑm gētiles dies dñic⁹ p̄mus est: qz in exordio illi⁹ diei sol qui p̄ncipalis planeta ē incipit dñari. Proinde vocāt illū diē solis atq⁹ venerabant solē tā q̄z deū ꝑm Bonauen. vbi. s. Ex ḃ quidē mos inoleuit q⁹ in ortu solis tales idolatre se vertebāt ad solem ac venerabant euz p capitis inclinatōez ac reuerentiā corpalez sicut Leo papa in sermo. xxiij. scribit dicēs. Be talib⁹ initstutis etiā generat̄ illa ipietas vt sol in inchoatiōe diuine lucis exurgēs a q̄busdā insipientioꝝ adoret̄ de locis eminentioꝝ: qđ nōnulli etiē x̄piani adeo se religiose facere putant: vt p̄uscq̄ ad beati petri basilicaz q̄ vni deo vero ⁊ viuo est dedicata p̄uenerint. Inpatis q̄dibus quib⁹ ad suggestionē aeris supioris ascendit. ꝓuerso corpe ad nascentē se solē flectāt: ⁊ curuatis ceruicib⁹ in honorem se splēdidi oribis inclinēt. Qđ fieri ptim ignorantie vicio: ptim paganitatis spū multū tabescimus ⁊ dolem⁹. Quare ⁊ siquidē forte creatorē potius pulchri luminis q̄ ipm lumē quod est creatura ve

neranť: abscindendū tamē est q ipa spē huius officij ⁊c. ibi. Merito igit dñica dies instituta ē vt ille ꝓphan⁹ error excluderet: ac debita reuerētia in illa die deo exhiberet.

Quare alia festa vltra diē dñicam addita sunt. Ca. III.

Certio vero circā ꝑmā monitōez ꝙside/rem⁹ festoꝝ additōez seu adiūctōnem. Prima ḡdē festa vltra diē dñicā addita sunt ab eccl̄ia sctā ⁊ ꝑlo xp̄ianoꝝ. ⁊ xp̄i ⁊ v/ginis ⁊ alioꝝ sctōꝝ que obseruanda sunt: tū ꝓpter ꝑceptū eccie. tū ꝓpter rememoratōez bñfi/cioꝝ q̄ nob a deo in talib⁹ dieb⁹ collata sunt: si/cut ē bñficiū natiuitatis xp̄i ascensiōis ⁊ ꝙsiliuz festiuitatū. In solēnitatib⁹ etiā beate virginis marie ferianduz ē ꝓpter sūmas ꝑfectiones q̄s in se habuit ⁊ nobis diuino munere inspirante ꝑticipauit ⁊ ꝙfert. Nā oim gr̄aꝝ q̄ hūano gene/ri descendūt: sicut q de⁹ gn̄alis ē dator ⁊ xp̄s est gn̄alis mediator: sic p gl̄iosam virginē gn̄a/liter dispēsanť. Nā ipa ē collū capitis nr̄i p q̄ oia spūalia dona corpi eius mystico cōicantur. Jō Cañ. vij. de ipo dr. Collū tuū sicut turris eburnea. Solēt ḡdē beate virginis deuoti ꝓ/ter reuerentiā ei⁹ sabbatū ieiunare. eo q in sab/bato p⁹ dñi passionē tota fides ō xp̄i mysterijs remāsit in ea: ⁊ tale ieiuniū laudabile ē. si ꝓpť hoc nō relinquanť ieiunia ab eccia sctā instituta. Plericꝫ etiā hora nona diei sabbati a labo/re seu seruili ope cessant a multis delusi q̄b⁹ antiq̄tus ⁊ a q̄busdā ad pñs antiqu⁹ hostis p/dominās effecit eos nūcios antixp̄i. Cōtra q̄s dicit Col. ij. Nemo vos seducat in cibo vl̄ po/tu vel in ꝑte diei festi aut neomenie aut sabba/toꝝ q̄ sunt vmbra futuroꝝ. corp⁹ aūt xp̄i. i. ve/ritas hui⁹ vmbre ē xp̄s. Et itez de ꝙse. di. iiij. c. puenit Greg⁹. ait. Peruenit ad me q̄sdam p uersi spūs hoīes prava inter vos aliq̄ ⁊ sancte fidei aduersa seminasse: ita vt in die sabbati ali q̄d opari phiberēt. Quos q̄d aliud nisi pdica/tiones antixp̄i dixerim q̄ veniēs diē sabbatum atq̄ dñicū ab oi faciet ope custodiri. Quia eni mor̄i se ⁊ resurgē silet hr̄i vult in veneratiōe do/minicū diē. ⁊ q: ꝑm iudaisare compellit vt ex teriorē ritū legis reuocet ⁊ sibi iudeoꝝ pfidiaz subdat: coli vult sabbatū. His autē tp̄ib⁹ nr̄is plericꝫ circa hoc decipiūť atq̄ decipiunt p q̄n dā epl̄am quā dicūt de celo ab angelo oblataz in hierl̄m sup altare bt̄i petri: cū veracit̄ ab infe/ris de cācellaria sit delata. cū ibi sint multa falsa stulta ac mēdacijs plena: quapropť esse nō pos/suut deo nec beate virgini grata. Proinde ex/tra de fer. c. licet in glo. Host. ait. q in sabbato magis q̄ in alio die operari debemus ne iudai/sare videamur: sicut patet de ꝑalle. ca. puenit. Tñ hoc non ē pdicandū vbi sabbata male cu/stodiunť. Ceteras vero solēnitates sctoꝝ quas statuit sctā celebrādas obseruare etiā obliga/mur: eoꝝ certamia recolentes ac martyria co/rū. Jp̄i nanq̄ simul cū beata virgine nobis im/petrāt mias dei. De talib⁹ habeť Apoc. xj. Si hñt ptātem sup aq̄s. s. gratiaꝝ impetrādarū a summo deo. Que aūt festa celebranda sint ꝓ/maiori ꝑte ponit de ꝙse. di. c. j. reḡre ibi: vel sta/to dyocesane ꝙsuetudini vr̄e. Etiam celebran/de sunt ille festiuitates: quas singuli epi cū cle/ro in suis epatibus populo indixerint celebrā/das. De hoc etiā habeť ex de fer. c. ꝙquestus. Notandū tñ q inter celebrādos dies in ꝑalle/. exp̄ssos: sunt quidā qui de facto ⁊ cōiter ⁊ tā tū ad cessatōem ab opib⁹ nō festanť: sed ꝓ ꝙtra/riā ꝙsuetudinē abrogati videnť. cū in eis habe/at locum: eo q non sint ita de ꝑcepto dei sic dñi/ca dies ⁊ multi cum ea. Illi autem dies: sunt tres dies rogationū. Quidā etiā nō seruāt oēs septē dies dñice passiōis nec etiā ꝑ totā octl̄. pa/sce. Sūt ⁊ alia festa ꝓ ꝙsuetudinē toti⁹ eccie in/troducta sicut sancti nicolai sancti antonij ab/batis ⁊ q̄dam alia: q̄ fm ꝙsuetudinē patrie cele/branda sunt.

Articulus. II. a quibus abstinendum atq̄ cessandum ē omnib⁹ diebus festiuis maxime in die dominico.

Scōa vero mystica admonitio cessatiōis ē q: subdit: vt diē sabbati. Sabbatū em̄ requies interp̄tať eo q in die festo dz hō reḡescē non so/lū ab illicitis vez etiā a multis q̄ licite alijs tem/poꝝib⁹ exercenť. i. ab oib⁹ q̄ seruilia dici p̄nt sic̄ Exo. xx. in dicto ꝑcepto dñs ait: Die aūt septi/ma sabbatū dñi dei tui est: nō facies in eo omē opus. s. seruile. Triplex est em̄ seruile op⁹ ꝓxi/mū. est opus culpe. scōm est opus fortune. ter/tium est opus nature.

Qz ab oi mortali culpa in omnibus dieb⁹ festiuis abstinendū ē Ca. I.

Primū seruile opus ⁊ st culpe teste Jo. viij. Qui facit pctm̄ seru⁹ est pcti. Tri/plex ē em̄ culpa ad quā reducit̄ ois ces/satio mūdanoꝝ sicut. j. Jo. ij. dicit. Si q̄s dili/git mundū nō ē charitas p̄ris in eo: qm̄ oē q̄d ē in mūdo ꝙcupia carnis ē ⁊ oculoꝝ ⁊ supbia vi/te. Superbia ē in mente. luxuria in carne: auaricia ē in suba tpali. que oia ampli⁹ in festis q̄b⁹ in fe/riis in dei cōtumeliā frequētanť a quibus oio abstinendum est.

Contra peccatum superbie.

Primo inq̄ abstinendū ē a pctō supbie. O quot pōpis q̄t vanitatib⁹: quot fastuositatib⁹ dieb⁹ festiuis honorať corp⁹ ⁊ ꝙfundit̄ spirit⁹. Tunc ḡdē felicior ē qui exq̄sitior excessu bellū ordinat ꝙtra deum: tunc mulieres emulanť cer/

tatiõe insano studio altera alteram in vanitatibus supare ꝓtendit: tũc p̃ciosioꝛa vestimẽta ãplioꝛicq̃ cultu surgũt in p̃liũ ꝓtraxp̃m Ecce pla ̃ vaticiniũ Esa. iij. ⁊ manifesta superbie signa Nunc gestãt stellas aut lunulas aureas, vel argenteas vario fulgoꝛe pendẽtes necnõ ⁊ plaꝛũ toꝛques cingẽtes collũ. i capite veꝛo cꝛines oꝛnatus q̃z dieb⁹ ceteꝛ discrimialib⁹ colligãtur. Tũc apaꝛẽt murenule argẽto vinculate olfactoꝛia odoꝛe flagrãtia: atq̃ inaures ⁊ anuli p̃ciosi multiplicanꝁ: tũc palliola artus ⁊ specula syndones teristra ⁊ vitte cũ chryspãti cꝛine nõ desunt. De talibus dꝛ Esa. iij. Eleuate sut filie sion ⁊ ambulauerũt extẽto collo: ⁊ nutib⁹ oculoꝝ ibant: ⁊ plaudebãt ⁊ ambulabãt pedibus suis ⁊ cõposito gdu icedebãt. Quãta aũt fastu osa pompa incedãt maxie pulchꝛioꝛes q̃s valeret exp̃mare vt verificeꝁ verbũ qđ de talib⁹ dictũ ẽ. Fastus est in plẽs sequiꝁ superbiã foꝛmaz

Contra peccatum luxurie.

Tcõo abstinẽdũ est a pctõ luxurie. Nã ois luxuria in dñica die ⁊ in alijs p̃ceptis festi duplex ẽ pctm̃. vñ Alex. de hal'in. iij. in expositione hui⁹ p̃cepti ait. Qui foꝛnicaꝁ die dñico duobus pctis peccat. Nã pctũ põt duplicik nũerari. s. vel rõne reatus vel rõne act⁹. Verbi gꝛa In illo q̃ deflozando ꝛginẽ tali mõ eam deflorat q̃ interficit eaz: talis duplicik peccat vnico actu. s. interficiẽdo ⁊ stuprãdo. Uñ rõne reat⁹ duo sunt ibi pctã: sed rõne actus ẽ ibi tm̃ vnuz. Similik ꝓtingit ḧ ⁊ in qualibet moꝛtali culpa que de sui natura etiã extra fest uũ diẽ ꝓtigerz esse moꝛtalẽ. Tcõm etiã q̃sdã cũ h̃ p̃ceptũ affirmatiuũ sit qz dicit memẽto vt diẽ sabbati sãctifices obligat semp sed non ad semp. Teneꝁ em̃ hõ ex debito die dñico vel semel in hebdomada deo vacare atq̃ deũ recognoscere in aliqua hoꝛa licet nõ i q̃libet: alik m oꝛtalik peccat Ꝓꝛoinde q̃ est i moꝛtali culpa ⁊ nõ conterik denuo moꝛtalik peccat: qz transgredik p̃ceptũ dñi qui p̃cipit in die sabbati esse vacandũ deo: ⁊ maxie ꝓteri optet ꝓgruis hoꝛis. vtputa dũ dicik missa vel vespere. Teneꝁ etiã ad ꝓpositũ ꝓfitendi ⁊ satisfaciẽdi loco et tpe opoꝛtunis: qđ qui omittit nouã incurrit culpã trãsgressiõis p̃cepti de sctificatiõe sabbati atq̃ obduratione in p̃ori culpa ⁊ obligatione p̃maria nec quis q̃z excusari potest q̃n in dieb⁹ soleñib⁹ missaz audire teneatur sicut infra circa finẽ hui⁹ sermonis dicem⁹. Ꝓꝛoinde saltẽ in eleuatiõe coꝛpis xp̃i pect⁹ tũ dim⁹: in q̃ va ⁊ integra pnia denõk Nã i pcussiõe ꝓtritio denotaꝁ: i. sano ꝓfessio iudicaꝁ f̃i manu satisfactio demõstraꝁ. Necsolũ ab illicito ꝓcubitu alienaꝝ abstinere necesse ẽ sed etiã ab vxore ppꝛia tali tpe abstinendũ ẽ Uñ. xxxiij. q. iiij c. q̃tienscũq̃. Aug⁹. ait. Quotienscunq̃ aũt dies natalis dñi aut reliq̃ festiuitates deuenerint nõ solum ab infideliũ ꝓcubinarũ cõsoꝛtio. ꝫ etiam a ppꝛijs vxoꝛibus abstinete Et itez in. ca. si cã Amb. ait. Si causa pcreandoꝝ filioꝝ ducik vxoꝛ nõ multũ tps cõcessum videk adipm vsum: qz ⁊ dies festi ⁊ dies pcessionis ⁊ ipa ratio cõceptus ⁊ partus iuxta legẽ cessare vsum carnis his debere tpibus demõstrant. Lex illa Leui. xij. etiã idem repetit. Ꝓꝛoinde Alex. de hal'in. ij. ait. q̃ q̃ nulla necessitate ductus ꝫ causa satiãde libidinis tpe debito oꝛatiõi sicut sũt festiui dies carnalẽ copulã instanꝁ petit nõ causa pcreatiõis plistalis moꝛtalik peccat. Et dꝛ tpe oꝛatiõis solenniter ab ecclesia institutoꝛ: aũt esset: si peteret causa vitande foꝛnicationis in se vel in reliqua p̃sona. Dz q̃d de reddẽte debitũ tali tpe: Rñdet Alex. vt. s. q̃ petens illo tpe peccat sicut p̃dictũ est. sed reddẽs põt ñ peccare si reddit qđ alienũ est ⁊ cũ animi anxietate ꝓpter id qđ est ibi de moꝛbo ꝓcupie. Dz fm durandum q̃ causa satiãde libidinis debitũ petis. semp moꝛtalik peccat: sed plus in p̃dictis diebus. q̃z execrabile sit talibus diebus vacare lasciuijs: cãtibus ⁊ choꝛeis vbi visu: auditu: gustu: tactu mẽtes astantiũ illaqueanꝁ ⁊ cõtaminanꝁ quis exp̃mere põt: Non em̃ delitijs ⁊ epulis carnalib⁹ diez dñicũ deputauit de⁹: sed magis ipm sacris exercitatiõib⁹ ⁊ sancto ocio ꝓsecrauit. Uñ dixit em̃ deus diei septimo ⁊ sctificauit illum. Geñ. ij. Non em̃ exposuit euz carnalib⁹ delitiaꝝ spurcitijs polluenduz. Ꝓꝛoinde ꝺ. ꝓse. di. iij. c. ꝛligiosa ꝓciliũ ait. Irreligiosa cõsuetudo ẽ. quã vulgus p sctõꝝ solennitates agere cõsueuit. Populi qui debẽt ad diuina oficia attẽdere: saltatiõib⁹ turpibus inuigilant: cantica non solũ mala cantãtes: sed et religiosoꝝ officijs p̃strepunt. Hec em̃ vt ab omib⁹ pꝛo uincijs depellanꝁ sacerdotũ et iudicũ a cõcilio sancte cure cõmittik. Sed ve ⁊ itez dico vehis qui sunt in causa efficaci tantoꝝ maloꝝ p suos lasciuos sonos: quare de oibus malis que occasione pulsatiõis sue astantibus euenire ꝓtigerit reddent apud iustũ iudicem rõnem. qz sicut dicik ex de iniur. ⁊ dam. c. si culpa Qui occasi onẽ damni dat damnũ dedisse videk. Quãtoꝝ rũ etiam maloꝝ patratoꝛes sunt qui diebus festis decubant in tabernis quot ibidem iuramẽta atq̃ piuria: blasphemie: ebrietates ⁊ rixe: cõtumelie: murmuratões: detractiões: atq̃ ppha ni ludi sicut. j. Coꝝ. x. dꝛ sedit pꝛs manducare ⁊ bibere ⁊ surrexerũt ludere. Et si opa seruilia phibenꝁ q̃tomagis carnalia phibenꝁ. Hoc intelligens Augusti. in lib. de decẽ chordis ait Dicik tibi vt spũaliꝛ obserues sabbatũ nõ quõ iudei obseruant. carnali em̃ ocio vacare volũt ad nugas atq̃ luxurias suas. Melius enim

faceret iudeꝰ si in agro suo aliq̃d vtile semiaret q̃z in theatro seditiosus existeret. Et melioꝰ feie eoꝝ in die sabbati lanã facerẽt: q̃z tota die i ne/ omenijs suis impudice saltarẽt. Hoc aũt dicit Augꝰ nõ quia nõ sit cessandũ in dieb⁹ solenni= bus a negocijs actuũ exterioꝝ: ꝫ qz p̃dicta lasꝯ ciuia nõ tm̃ in dieb⁹ festis: ꝫ in oi tpe ꝓhibita sunt: Dira mltoꝝ insania p totã septimanam laborare ꝓ misero corpe z in die festo laborare p dãnatiõe infelicis aie. Admirãda dementia nõ velle potiꝰ laborare in seruitio xp̃i. stupẽda veramina p totã hebdomadã laborare in opi/ bꝰ licitis z diẽ dñicũ polluere et violare ludis z voluptatibꝰ ebrietatibꝰ z choreis. Sz audi/ ant q̃d dñs ait. Amos. viij. Cõuertã festiuitates vr̃as in luctũ z oia cantica vr̃a in planctũ.

Contra peccatum auaricie.

Tertio abstinẽdũ est a pctõ auaritie. Dira q̃dẽ z in ꝓsiderata ẽ vsurarioꝝ cupiditas: q̃ ad nũmos tãta cupidie flagrãt vt nulli solẽnita ti dei aut ꝑginis marie aut sctõꝝ pcent: in die festo de q̃libet ꝓtractu pctm̃ suũ auaricie dupli cãtes sic̃ ex dictis ptz. Sũt q̃z pleriq̃z quos in/ tã insaniã auaricie dyabolꝰ demẽtauit: q qua si nullũ estimãt lucꝝ nisi qd̃ in festiuitatibꝰ cu/ mulãt: imo ad pauperiẽ extremã duenire se cre dũt. nisi lucrarẽ dieb⁹ festis. Sepe eñ videb hoiem iã decrepitũ: iãq̃z mutantẽ gressũ z ca/ pite tremulũ: diuitijs plenũ cõsanguineis deso latũ: pene in habitaculo suo solũ: z tm̃ in dieb⁹ festi tantis exercitijs. tot anxietatibꝰ tot sollici tudinibꝰ laborare q̃si videreꝝ sibi deficere mun dus. De tali hoie dꝛ Eccs. iiij. Unꝰ ẽ z scõm ñ bz: nõ filiũ: nõ frẽm: z tm̃ laborare nõ cessat. nec tm̃ saciarẽ oculꝰ eiꝰ diuitijs. nec cogitat dicẽs. Cui laboro z fraudo aiam meã cũctis bonis? O miseri z miserabiles potiꝰ vultis p labores z anxietates in pñti vita inchoare infernum: q̃z p coꝛpalẽ z mentalẽ quietẽ iam incipe paradysum. Potius eligitis portare pondꝰ qd̃ ẽ pctm̃ in infernũ depmens: q̃z onus leue qd̃ ẽ amoꝛ in cilũ erigens. Potiꝰ ꝓcupiscitis cuz damnaris sub esse dyabolo: q̃z saluatiõe subesse xp̃o. Non tm̃ ab his p̃ncipalibus culpis in dieb⁹ festꝰ abstinendũ ẽ. verũetiã a ceteris diuinis offensis: q̃ licet implicite in pleriscz̃ scripture locis insi/ nuarẽ in multis actibꝰ q̃ iudeis in die sabbati interdicti erãt. Primo videlicet onera portare scõo ignẽ accendere tertio vuas calcare. q̃rto debita repetere. q̃nto cibos emere. sexto cibos coquere. septimo plus q̃z mille passus itinerare octauo ligna colligere. nono quelibet seruilia opa opari. Moꝛaliꝝ eñ primo onera portat q̃ diuinis offẽsionibꝰ nõ rnũciat. Ideo dꝛ ps. xxxvij. Iniq̃tates mee supgresse sũt caput meũ et sic̃ onus ꝛc: Scõo ignẽ accẽdit q̃ iurgia semiat z mala ꝓsilia pmit Unde Esa. l. Ecce vos accẽdentes ignẽ accincti in flãmis scz estis.

Tertio vuas calcat q̃ ꝓtra spũalia bõa nau seat. Unde Prouer. xxvij. Anima saturata calca/ bit fauũ. Quarto debita repetere ẽ iniurias malo animo ad memoriã reuocare. Unde Eccl. x. ꝓcipit dñs. Oẽs iniurias ꝓximi ne memine/ ris: z nihil agas in operib⁹ iniurie: Qui emit cibos emit: qui oculos suos in vanitatibus pascit. Ideo petit ps. dicẽs. Auerte oculos meos ne videãt vanitatẽ. Sexto cibos coquit qui uentrẽ suũ quasi deũ p ingluuiã pascit, ꝓhibente dño. Lu. xxj. Attẽdite aũt vobis ne grauẽt coꝛda vr̃a in crapula z ebrietate. Septimo amplius q̃z mille passus vadit q̃ p illicitis opibus hincinde discurrit. Ad talẽ aiam Piere. xxxj. dñs ait. Reuertere virgo israel reuertẽ ad ciuitates tuas istas vsq̃q̃ delitijs dissolueris filia vaga. Octauo ligna colligit qui mundanis delectationibꝰ animũ frãgit seu flectit. His ꝺꝛ illud ps. vt q̃d diligitis vanitatẽ z q̃ritis mendaciũ? Nono vo ille opa seruilia agit: q̃cũq̃ deũ offendit. Proiude Leui. xxiij. Dies septimus q: sabbati requies est vocabit sctus: omẽ opus non facies in eo. Amplius eñ abstrahit aiam a diuinis quecũq̃ mortalis culpa: q̃z qd̃/ cunq̃ exercitiũ coꝛpale licituz z honestum.

Qꝛ ab omni ope fortune in diebus festiuis abstinendum ẽ et in quibꝰ casibus talia opa licita sint. Ca. II.

Secũdo aũt dꝛ opus fuile et culpabiliꝝ factũ ipm opus fortune. Et circa h̃ ponanꝝ aliqui casus in duobꝰ q̃ternarijs subdistincti. Primꝰ q̃ternarius z p primo quaternario ponaꝝ tex. i. ex̃ de fer. vbi sacrum ꝓciliũ ait. Omnes dies dñicos a vespa i vespe/ rã cũ dei veneratione decreuimꝰ obꝛuari z ab oi ope illicito abstinere: vt mercatũ in eis mini me fiat: neq̃z placitũ: neq̃z aliq̃s ad mortem vel ad penaz iudiceꝝ: nec sacra nisi p pace vel alia necessitate p̃stenꝝ. In hac etem̃ decretali q̃ttuoꝛ ponunꝝ casus. Primus est de mercato vel foꝛo. Circa quẽ Rodonenꝝ distinguit dicens q̃ eũtes ad talia mercata aut mercanꝝ ea q̃ necessaria sunt ad festũ illius diei sicut pullos carnes vinũ z ꝓsimilia: z tũc nõ peccãt dũ tm̃ ppt diuina officia audire nõ ptermittãt. Aut mercanꝝ alia z tunc aut faciũt ex necessitate: aut ex lucri cupiditate sicut solent facere mercãtes q̃ ppter frequentandas nũdinas z mercata vix aut nunq̃z tali tpe eccl̃iaz intrãt: z sic a mortali culpa excusari nõ pñt. Quidã tm̃ dicũt q̃ mercata que ex quadaz necessitate fiunt de fictualibus z necessarijs ad aliquem vsum vel diez nõ credũt esse illicita: dũ tm̃ ppter hoc nõ se subtra

bāt'a'diuinis. Quidā etiā ꝓbabilr dicunt q̄ tenētes forū die dñico mortalit peccāt. maxime tpe misse vel vespe qñ deo vacare deberēt ratz, excusari nō pñt nisi duplici rōne. ¶Prio rōe dispēsatiōis. scdo rōne necessitatis. ¶Prio aūt q̄ ñ liceat rōne dispēsatiōis clari' p pmū. c. de ferijs supi' allegatū patz. Scdo vo q̄ ñ liceat rōne necitatis ptz: qz necessitas ñ excusat nisi in aliq̄ casu vel in psona vel i aliq̄ loco vel in aliq̄ tpe. ¶Prio licet in aliq̄ casu vtpote ppt̄ piculū pluuie qñq̄dē amitteret bladū in aera: vinū in vinea: Sz Alex. in. iij. opter q̄ sit maxia necessitas ad hoc q̄ indulgentia det in dñica die vtpote cū alias nō posset differri vrgēte tali necessitate hoies excusant vi ptz ex de fer. c. ꝙstus in fi. Idē q̄z dicēdū ē de ferijs. Scdo in aliq̄ psona vt si alit ñ posset acq̄rere victū z necessaria p necitate z sustētatiōe nature sue atq̄ suoz talis etiā excusat: qz vt dr. j. q. j. c. remissionē necessitas ñ hz legē s ipa facit sibi legez et ex de obseruā. ieiu. c. ꝙciliū. z ex de reg. qđ non ē licitū tñ ē licitū lege necessitate legem facit

Tertio licz in aliq̄ loco de q̄ ptz ex de fer. c. licet ibi Alex. iij. Indulgem' vt liceat parochianis vris dieb' dñicis z alijs dieb' festiuis p̄tetq̄z in maioz̄ib' āni solēnitatib' si alleca se inclinauerūt eoz captiōe ingruēte necitate intēdere ita q̄ p' factā captura eccl'ijs circūpositis z xp̄i paupib' ꝙgruā faciet porcōez Quarto licet i aliq̄ tpe vtputa tpe vindemie seu messis qñ iminet piculū hostiū de q̄ ex de fer. c. ꝙstus in fi. Sz hec pestis q̄ in plerisq̄z locis inoleuit. s. tenere foz in die dñico vel in alio die festo: in nullo p̄dictoz casuū cadit q̄ nullo mō ipsum tenere gñalit sicut fit i q̄busdam locis sine mortali culpa fieri pōt. Si q̄s aūt obstet q̄ p̄cetū impositū d fer. in. c. j. ex ꝙsuetudie abroga tū ē. Dicēdū ē q̄ ꝙsuetudo ꝙtra p̄cepta decalogi ñ valet: qz abusus ē z coz̄uptela. Ūñ. viij. di. c. mala dr. Mala cōsuetudo ñ min' q̄z pnitiosa coz̄uptela abijciēda ē vel vitāda q̄ nisi citius radicit' euellat in p̄uilegioz ius ab impitis assumit: z incipiūt p̄uaricatiōes z varie p̄sumptiōes celerrime nō cōpresse p legib' venerari: z p̄uilegioz more ꝑpetuo celebrari. Naz ꝙsuetudo ꝙtra naturale ius scriptum nullo mō excusat sic ptz. xxxij. q. vij. c. flagicia z extra d ꝙsue. circa fiuē. Scds aūt casus pbibitus in p̄dicta p̄ma decretali. extra de fer. ē i die dñico placitare. Idē habet in alijs festis p̄ceptis sic ptz. xv. q. iiij. p totū. Et fm glo. in p̄dicto. ca. nulla causa ptractari dz in dñico die nisi h pietas suaderet. vt in vl. c. de fer. patz. Suadet āt pietas si cā est debiliū vel miserabiliū psonarū Et sicut ibidez patet i talib' dieb' iudiciarius ꝓcessus nō tenet: nisi de cōsensu ptium fiat.

Tertius casus ponit ibi. s. q̄ nullus ad mortē vel ad penā iudicari potest: maxime cum nulla causa tūc tractari debet fm glo. ibidē Quartus casus est q̄ sacra. i. iuramēta nisi p pace vl alia necessitate p̄stari non pñt. ¶Prio pace ei iurare oī die potest cū sit pietat op'. xxij. q. j. oē qđ Licite p̄t etiā fieri p alia necessitate fm glo. puta p fide q̄ obediētia p fama extra de elec. c. significasti. Ūñ. v. Pax z fama fides fuerētia cautio dāni. Defect' vi sibi poscūt magr̄ caueri.

Secundus quaternarius.

Addant alij q̄ttuoz casus. ¶Primus de carnificib' q̄ vendūt in festiuis dieb' carnes crudas. Nā sine necessitate z vēdere z emere phibitū est. ñ credunt tñ peccare mortaliter si carnes in festo p̄parēt vt in die sequēti vēdāt si p̄ius cōmode nō poterāt p̄pare aut p̄pata seruare Sed q̄d fiet qñ sunt tria vel q̄ttuoz festa imediate subsequnt ia sibi ¶Dicendū q̄ tunc prudenti discretiōe vtendū ē semp q̄z deferendū solēniori diei. Verbi gra. Erit die sabbati apli festum cui dñica subsequet. seqnti q̄z scda feria erit ad huc aliud p̄ceptū festū tūc q̄dē maxime tpe estiuali licebit i sabbato vēdere carnes p sequenti dñico die ac p scda feria vēdere suo die. Non sic puto licere hyemali tpe eo q̄ tūc carnes facilit ꝙseruant q̄ aliq̄bus dieb' absq̄ coz̄uptione. Scds casus est de tabernarijs q̄z abusio ñ sine grauissima culpa ē. s. sūmo mane i q̄cunq̄ magna solēnitate apire tabnas nunq̄ q̄si audiēdo missas nec itrādi eccl'iā q̄si sint diaboli parochiani ad quoz eccl'ias. i. tabernas maioz̄ē hñt ꝙcursum q̄z habeant sacerdotes ad eccl'iā christi. Hi siq̄dem sunt arcendi ne talibus dieb' possint apire tabnas nisi in hora terciarū vel circa. cū efficacē p̄stent occasionē. vel q̄ multi nō visitant eccl'ias vt audiāt diuina sicut dñt: vel q̄ post q̄z biberint q̄ inebriati fuerint in tabernis vadāt ad eccl'iaz nō solum sine merito z fructu verūetiā cū de merito z aie dtrimēto. Cetez qui occasionē dāni dat damnum dedisse videt. c. si culpa. extra de iniur. z dam. Ex q̄b' manifeste patz q̄ olim malez q̄ maxie eo tempe illi patrāt quos recipiūt in tabernis vel nō audiendo missam: vel verbū dei vl alia ꝑpetrādo nō vrgēte necessitate pticipes fiunt z reddituri sunt apud iustū iudicē rōem. Sed qđ pei' ē eo tpe sicut z alio ꝙcurrūt illuc ꝑpter ptātes q̄dam vel q̄dam q̄ vendūt aliq̄ gulozpotus incitamēta q̄si aut raro vel nūq̄z ecciam vlsitātes q̄z malez tabnarij i causa sunt Tertius casus ē de hortulanis q̄ vendūt herbas et q̄scunq̄ fructus atq̄ de q̄b' dicendū credo q̄ illos fructus atq̄ herbas q̄ diebus illis cōiter ꝙsumunt vendere z emere licet p̄dicatione et missa z alijs diuinis ad que tenet ñ p̄termissis

Nã ꝛ panẽ ꝛ decoctas carnes ꝛ ꝯsilia ꝓ occurrentib⁹ dieb⁹ vẽdere ꝛ emere lz cũ ꝯditiõib⁹ iã ꝓmissis. Quartus casus ẽ de vendentib⁹ ãſ dã merciũculas maxie ad mulieꝝ ornamentuz ꝛ vanitatez vel ad alliciendũ adolescẽtulos vl pueros ad gule leccacitatẽ: vñ tã ex mulierib⁹ ꝙ adolescentulis ꝛ pueris multa enormia subsequunt que oia vẽdere solẽt cõiter in locis sacris talia emere aut vẽdere nequaq̃ licet: tũ ꝓpter diẽ festũ: tũ qz sunt inciamẽta luxurie vanitatis ꝛ gule: tũ etiã qz cõit ꝓphanãt sacra loca. Leteꝝ abhorrẽda ẽ ãq̃rũdã ꝯsuetudo q̃bus vltra ꝓdictos nõ satis ẽ mercib⁹ suis polluere sacra tpa: sed etiã polluũt sacra tẽpla. Quos ꝓfecto cũ inuenisset iesus in templo q̃d ãſo egiſſz emebãt ꝛ vendebãt in eo ea que diuino cultui ꝛ sacrificijs deꝛ offerebãtur. Nã tanto zelo ꝯtra tales accẽsus ẽ vt manib⁹ ꝓpꝛijs ad se ꝛ sua extra templũ ꝓijcienda flagellũ sumpsit ꝛ eos ꝓpꝛijs manib⁹ expulit. Q̃d ꝯtra q̃ſcũ q̃ scelestos alios nũq̃ feciſſe refert. ℙroinde. xj. q. vij. c. ꝛ tẽplo ꝛ mẽsas nũmulariorꝝ eũtẽs ꝛ cathedras vendentiũ colũbas ad coꝛrectõem ꝓpꝛi fecit: vt nõ mũdanis festiuitates in noie dei celebrent. nec emptionib⁹ ꝛ venditiõib⁹ vacẽt in loco nõ cõpetẽti. in q̃ nõ dñt emere vl vendere ſ oꝛoni/bus tñ vacare atq̃ ꝯgregari ãſi in domo oꝛonis. Vñ ꝯtra tales terribiliter intonat. c. decet domũ dei sctitudo extra de imu. li. vj. ℙroĩde oẽs qui tales ibidẽ vendere aut emere vident exẽplo xp̃i diuino zelo succẽſi illos redarguere dñt. ꝛ ſi fas est expellere a sacris locis ſi tñ absq̃ scandalo id fieri potest.

Questio

℘ro dictis in p̃cedẽti. c. ac dicendis in. c. ſequenti merito queri potest: quõ p̃ceptum die dñica die ab hoie diſpensari potest: cũ decalogi ſit ꝛ morale. Ad qõ dicendũ ſm Alex. ꝺ hal in. iij. q̃ morale decalogi duob⁹ modis dicitur Uno mõ qõ ẽ de ipa essentia decalogi ſm ꝓpꝛiã intentõez: ꝛ ſm ſ vacatio ſm aliqõ tps indeſmiate ẽ morale decalogi. Alio mõ ꝺꝛ decalogi morale qõ est ad declarandũ decalogum. ꝛ ſm ſ vacatio diuina dicta est morale decalogi tpe gr̃e sicut septima tpe legis: ꝛ iſtud ẽ morale diſcipline. i. morale exiſtimatiõe diuina in myſteriũ eccleſie ꝛ in tali eccleſia habet diſpensatõnem exigente necessitate: sicut dicit beatus Bern̄. in lib. de diſpensatõe ꝛ p̃cepto. ex auctoritate leonis pape vbi necessitas nõ ẽ nullo mõ violẽtur sctõꝝ patruz instituta: vbi necessitas fuerit ad vtilitatẽ eccl̃ie qui ptãtez hz ea diſpenset ex necessitate. em̃ fit mutatio legis. ℍec ille.

Que opa nature in diebus festiuis prohibita sunt. Ca. iij.

Tertio ꝺo dicit opus seruile op⁹ nature. Et circa ſ q̃nq̃ quaternarios casuũ declarem⁹. ℙrim⁹ quaternari⁹ est de his q̃ tenent dñis vecturas bladoꝝ atz eis salmas afferũt in dieb⁹ festis. Tales ei ſm Guil. nõ excusãt a culpa: nisi alia necitas compellat eos. Qui em̃ aliqua necessitate cogunt excusari p̃nt. Vñ ex de reg. iur. c. qõ nõ ẽ licitũ in lege necessitas licitũ facit. Nã ꝛ sabbatuz custodiri p̃ceptũ ẽ machabei tñ sine culpa pugnãt in sabbato. ℍec ille. Scõs casus ẽ ꝺ his q̃ compellunt dñis seu officialib⁹ ciuitatũ atq̃ terraꝝ in solẽnitatib⁹ laboꝛare. Tales si iustu metu hoc facere cõpellunt ſm Guil. excusabiles sunt vel nõ tenent parere nisi in licitis rebus ꝛ honestis. Ceterũ qui eis laboꝛare p̃cipiũt si id agũt cogẽte necessitate vel guerra vel alia quacunq̃ iusta causa tũc q̃dez excusabiles p̃cipientes atq̃ obedientes sunt. Si aũt sine iusta causa in p̃cipiente sed non sine iusto metu in obediẽtie id fiat tota culpa est p̃cipientis et nõ obedientis qz vt dicit. xxx. q. j. c. ad limina Jn culpabile iudicanduz est qõ necessitas intulit.

Tertius casus est de vectoꝛib⁹ merciũ vl ꝓsonaꝝ aut alimentoꝝ ad remota loca. Tales em̃ si sine graui incõmodo quiescere p̃nt i festo quiescere debent sinaũt excusari p̃nt ꝓpter necessitatẽ ꝓiura allegata facit ad hoc. j. q. vij. ca. qõ ꝓ remedio. vbi sic ꝺꝛ. Qõ ꝓ remedio ac necessitate tpis statutũ est ꝯstat p̃mitus nõ fuisse Quod vero necessitas non repit cessante vtiq̃ necessitate: debet cessare pariter qui vꝛgebat.

Quartus casus est de itinerantib⁹ seu curſoribus cacunctis ꝯsimilibus. Jtinerare em̃ minime licet nisi homo magna necessitate cogat. Aggrauat em̃ Guil. sacerdotũ ꝛ regulariũ culpam qui dñicis diebus q̃drigant vel equitant ꝛ huiusmodi operantur sine vrgente necessitate: quia malo exemplo eorum ceteri coꝛrumpũtur. Ex quo sequit. q̃ q̃to maioris fame ſũt tales tanto grauius peccant: quia talis act⁹ coꝛ magis coꝛrumpit aspicientiũ mẽtes. Sz q̃d si p̃latus p̃cipit subdito suo q̃ in die dñico seu festo itineret. Dicendum q̃ si ꝓlatus vrgẽte necessitate de qua ipse iudex cogit subditum suum itinerare neq̃ ipse neq̃ subditus peccat. ſi ꝺo absq̃ necessitate: tunc prelatus ꝛ nõ subditꝰ peccare videt. Si vero ꝓlatus ob subditi infestationem absq̃ legitima ꝛ vrgente necessitate itinerãdi ei licentiam ꝓbet tunc mortaliter peccant prelatus ꝛ subditus posteq̃ nullũ coꝛ necessitas cogit nec legitima causa adesse videtur: Sicut vtiq̃ quidam putant q̃ p̃nt licite i die festo itinerare vt possint in die sequenti ieiunium obseruare cũ ieiuniũ regulariũ sit de iu

re hūano nisi forsitan ꝓpter votuꝫ ⁊ obſuatio dñice sit de iure diuino ¶Preterea sicut testatur a pl's ad Ro.iij. Nō sunt facienda mala.ſ.sicut ē festoꝝ violatio vt veniāt bona.ſ.obſuatio ieiunioꝝ. Nā obſuato die festo si i itinere supue nit necessitas aliquo mō frangēdi ieiuniū nō ē trāsgressio ꝓfessiōis sue:cū ⁊ btūs frāciscꝰ in regula sua dicat apte:tpe ꝟo manifeste necessitatis non teneantꝝ frēs ieiunio corpali:nec tm̄ nec tam malū exemplū ē seculo fragili ⁊ ignoranti tpe necessitatis ieiuniū frāgere. sicut die festo maxime die dñico itinerare. Licet nihilominꝰ ꝓ sue ⁊ alioꝝ aīme edificatōe atq; salute in die etē pasce iter facere vtpote ꝓ pdicādo vel audiendo verbū dei ꝓ missa dicēda seu audienda ꝓ pnia sumēda ⁊ ꝙsimilibꝰ bonis. Ire tm̄ ad festa ⁊ ad mūdana solacia que fieri solēt in pcipuis festis sacrilegium puto.

Secundus quaternarius.

Addam⁹ alios q̄ttuoꝝ casus. ¶Primꝰ ē ꝺ aromatoꝝ ꝯis quibꝰ nō licet laborare seu vēdere nisi vrgēte aliq̄ necessitate: vtputa infirmitate et sic de alijs quibꝰ sine scādalo nō ſnbuenīri non posset. Nec iō dñt tenere apothecas aptas sed cū discretiōe ⁊ honestate diei festi verbo ꝟo di ac missa nō ptermittis. ¶Proinde solēt aromatarij statuere ac in simul cōuenire in ciuitatibus magnis q; vicissitudinarie vnꝰ in ꝙtracta necessitatibꝰ occurrētibꝰ habeat ſubuenire attn̄ aromatarij medicoꝝ in oi tpe necessitatibꝰ languētiū licite subuenire pñt:medici vero ⁊ artē medicine q̄libet die licite exercere ⁊ inde discretū salariū acceptare pñt. ⁊ si merēt q̄libet die pauperibꝰ subuenire multo ampliꝰ merenꝫ i die festo Nā sic.s.patuit sicut duplicat reatꝰ i quolibet mortali actu ꝓpter diē festū duplex meritū q̄dām̄ ex quolibet virtutis actu augmēta/ri debet in eo:cū nō minꝰ pōt charitas in bonū apud deū mereri q̄ iniq̄tas demereri. Et sic dicendū credo de oīnibꝰ opibus bonis actis in die festo. Scōs ē de barbitonsoribꝰ ⁊ sanguinis minutoribꝰ qui ſm Guil. si in festis artē suā exercēt ꝓpter lucꝝ ⁊ cupiditatem a culpa mime excusanꝫ:sed si faciāt eam ꝓpter necessitatē eoꝝ quibꝰ seruiūt ⁊ pciū recipiūt excusabiles fiunt. ¶Porro illi qui de talibus req/runt ea non excusanꝫ si aliter poterāt sibi ꝙmodo puidere.alioq̄n excusari non possunt. Minime nihilominꝰ excusanꝫ qui in hyeme vel in alio tpe nobiles in sabbato radunt vel i alio festo in nocte vsq; ad matutinū sepiꝰ laborando imo qꝺ abomīabilius est radūt quosdā imane magnarū solēnitatū vt sic polyti vadant ⁊ visitent tēplū dei arātes illa atq; sulcātes ⁊ resulcātes lasciuis mentibꝰ ⁊ ꝓcacibus oculis multarū infelticiū mulieꝝ alias vulnerātes q̄ꝺ barbitōsores ꝓstant illoꝝ maloꝝ occasionē. Tertius saūt casꝰ ē de ferratoribꝰ equoꝝ ⁊ alioꝝ animaliū talibus em̄ laborare non licet nisi cogente necessitate eoꝝ quibꝰ seruiūt si hoc nō agant ex animi cupiditate. Quartus casꝰ ē de ſutorib⁹ qui ex ingluuie lucri ꝓmittūt que tpe brevitat⁹ ſuare nō pñt sine manifesta ꝓcipuaꝝ solēnitatū trāsgressiōe. Vñ ꝓ incisoꝝ vestimēto rū expeditōe ⁊ cōplemento sutoꝝ cuꝝ adiutoribꝰ et famulis suis ꝓ totā noctē magnaꝝ sepe solēnitatū laborāt atq; totū mane sepiꝰ occupāt i induēdo nouas vestes vel mulieres ⁊ neduz audiūt in talibꝰ ꝺieb⁹ ꝓdicatōeꝫ vel missā:ꝑ/pe in maioribꝰ solēnitatibꝰ nō intrant ecclesiaz Idem q̄ iudicium est de cerdonibus et aligarijs:qm̄ sutoꝝ ꝓticipant iura.

Tertius quaternarius.

Aliū quaternariū subiūgam⁹. Cuiꝰ primus casus ē de molēdinis ad ventū siue ad aquam: Nā si absq; magna opa homis exercenꝫ/credit Guil. ꝙsuetudinē regiōis obſuandā non phibitā a ꝓlatis. Sed mihi non placz nec ꝑ pdicā/dū ē. Molēdina ꝟo q̄ exercenꝫ cū tumētis q̄escere dñt. Nā Exo.xx. iumēta vacare sabbato iussa sunt qꝛ ſm Alex.ꝺ hal'in.iij.irrōnabilia sine ducatu rōnabiliū hoim laborare non possūt iō vt ꝓfecte intelligaꝫ interdicta in solēnitatibꝰ exercitatio corpaꝝ vtq; inꝺicit. Et inde sumit q; ducētes q̄drigas in festis sine dispēsatione sacerdotꝭ peccāt vbi.s. Scōs casꝰ ē ꝺ his qui lauāt lanā ꝓprie ex cupiditate puidentes q; in die festo illa extendāt ad solē qꝺ q̄dem nō licet eis nisi ad ꝑ arcenꝫ mag̃ necessitate. Et iḋē iudiciū erit de trahētibꝰ i intractoribꝰ pannos

Tertiꝰ casus ē ꝺ intingētibꝰ lanā vel pānos et maxie i tinctoria gualdi. His nēpe nō facilit regula dari pōt:ꝑ ꝓpter piculū magni dāni i ꝓditione tincture gualdi.que facilit̄ euenire potest sicut patet ex ꝓtis in illa arte:studere nihil ominus dñt in die festo nō ꝓdere missam ⁊ verbū dei si sine scādalo fieri pt atq; festa q̄tuz fas est sine magno incōmodo celebrare. Quartus casus ē de mercatoribꝰ et alijs mechanicis q̄ sepius eligūt solēnē diē vel dies vtputa natalis dñi ⁊ ꝙsimiliū vt reuideāt rōnes suas socie/tatū q̄ suaꝝ. ⁊ ibi apponūt totum coꝛ suū omni deuotione ⁊ dei sctificatiōe neglecta:qꝺ quidē fieri non potest sine mortali culpa.

Quartus quaternarius

Addātur alij quattuoꝝ casus ¶Primus est de notarijs quibus in tali bus diebus non licz ꝙficere aliqua instrumenta aliquoꝝ ꝙtractuū sine magna necessitate vel nisi suadente aliqua pietate. Scōs casus est de scriptoribus quibus non licet ꝓ ꝓtio scribere aut magnum scripturā facere. ¶Scholaribus tm̄ licet ſm guil

bel: tpate scribere sinos ꝑmões ⁊ lectões ⁊ ile/ ctionib⁹ libꝛos colligere ⁊ siñia pua dñmõ hec sine ꝓcio faciãt Terti⁹ casus ẽ de scholarib⁹ q̃ nõ sine magna abusione ⁊ ꝑcepti/ trãsgressio/ ne solẽnes actus ⁊ disputatiões ordinãt imane solẽniũ diex neglecta missa oibusq; diuinis pe nitus neglectis qđ oino nõ licet. Quart⁹ ca sus est de his qui faciũt ꝓsilia. i. ꝓgregank i cõ silijs ciuitatũ atq; terrax missa atq; alijs diui/ nis oino neglectis qđ sine vrgẽte magna necess sitate atq; pietate oino non licet.

Quint⁹ casuũ q̃ternari⁹ addi põt.

Prim⁹ casus ẽ de rusticis q̃ ꝓducũt carnes ⁊ sarcinas bladoꝝ vehũt ⁊ l'grũ atz ꝓsiliũ rex onerib⁹ ne hmõi occupenk feriat dieb⁹ ciuesq; sui asserũt ꝑa rustic dieb⁹ talib⁹ postulare ꝓ mioꝛi incõmodo ⁊ dãno illoꝝ: ꝑmẽt ta ẽ iniq; tatẽ: imo etiã si ꝑ eoꝝ cõmodo ꝑ agerẽt nisi vr gẽte illoꝝ magna necessitate ñ licz Secũs casus ẽ de his q̃ ꝓducũt oparios suos ad opa sua im mane diei festi vel soluũt eis đ laboꝛib⁹ suis ꝑ/ terite septiane paupib⁹ oparijs dãtes occasio/ nẽ ne suis ⁊ sue familie necitatib⁹ puidẽ possint scz emẽdi carnes ⁊ ꝓsiñia nisi i die festo ꝫ q̃s Le uit. xix. ꝺz. Nõ morabik opus mercẽnarij tui apđ te vsq; ad mane. Terti⁹ casus ẽ đ his q̃ scienk ⁊ volũtarie sibiipis ꝑpant occasiões la= boꝛãdi i die festo sic ꝟbi gra qui secãt fenũ tali die q; necessitas sepi⁹ eos cogit laborare i die fe sto. f. vel ꝓgregãdo fenũ ꝓpk pluuias vel ex ea dẽ cã in recõdẽdo i domũ ⁊ ꝓsiñia ꝓsideret i ta= lib⁹ suã intentõez qz sic ꝺz. xxiiij. q. v. c. si q̃d i/ uenisti ꝺs inkrogat coꝛ nõ manũ. Dñt igik ta/ les diligẽk i vigilijs ꝑuidẽ ne ex sua negligẽtia vel cupiditate illđ necesse sit agẽ in ꝓhibito die festo: vbi vo necessitas nature cogit in his ⁊ cõ similib⁹ excusabiles sũt sic ꝑtz ex dict in. c. ꝑce dẽ. ⁊ stati aliq̃d đ ꝫ in pñti subiungemus. c. Quart⁹ casus ẽ de faciẽtib⁹ serta ⁊ ꝓsiles vãita tes i die festo: Tales ei vt ait vꝟ. nõ sũt excusa tiles a pctõ. tũ qz ex ꝫ diei festi obꝛuãtia viola tur: tũ ꝓpk piculũ taliũ vanitatũ: qz de facili in abusũ vtũk cũ sint incitamẽta vãitat ⁊ carnali tat. Posset tñ eẽ exercitiũ tã honestũ modicuz atq; honestũ q; saltẽ nõ eẽt iudicãdũ foze moꝛ/ talem culpam.

Quando licet in festo laboꝛare.

Ex ꝑcedẽtib⁹ ꝓcipi ꝑt q; triplex cã excusat hoiez a moꝛtali culpa si laboꝛat i die festo. ꝑma ẽ necessitas. scda ẽ pietas. tertia ẽ opis puitas. Pria ẽ necitas ⁊ quõ necessitas excusat ⁊ q̃ lik cũ sit ꝑceptũ moꝛale ptz i fine ꝑcedẽ. c. Pz si q̃rak q̃ sit illa necessitas q̃ excusat. dicẽdũ q; q̃ druplex est. Pria in alik casu. scda alik ꝓsona: tertia in alik loco. q̃rta i alik tpe. De q̃b⁹ dictũ ẽ circa ꝓncipiũ ꝑcedẽ. c. Pro q̃cta aũt ncitate liceat laboꝛare nõ ẽ regla data nec dãda: sed ꝑ= dict q̃ttuoꝛ casib⁹ ꝓfoꝛmare se ꝺz hõ ⁊ vbi du biũ surgit stãdũ ẽ ꝓsilio boni viri: ⁊ securi⁹ ẽ ꝫ facẽ cũ dispẽsatiõe illoꝝ q̃b⁹ dispẽsatio credita ẽ: si cõmode fieri ꝑt. Proinde i die dñico se bal neare nisi ꝓpk necessitatẽ ꝓhibitũ ẽ. vñ de ꝓse. di. iij. c. puenit. Grego. ait. Si ꝑ luxuria ⁊ vo/ luptate q̃s lauari appetit ꝫ fieri nec ꝟliq; die ꝓce dim⁹: si ãt ꝑ ncitate coꝛpis ꝫ neq; die dñico ꝓhibem⁹ Nã pfect ⁊ fligiosis se balneare licz sic ptz. xxiij. q. j. c. ois. Secđa cã excusãs a cul pa ẽ pietas. Un ꝼm Alex. de hak. vbi. s. Si q̃= ratur de opib⁹ q̃ ex suo genere seruilia sũt: et si unt cã pietatis vt poꝛtare lapides ad edifican das ecclias ⁊ cõstruere hospitalia ⁊ domos re ligiosas q̃ alias vix aut nunq̃ possent edificari viz licita sunt dñica die: dicẽdũ: q; dñs ait sab batũ ꝓpk hoiez factũ ẽ ⁊ nõ hõ ꝓpk sabbatum Adar. ij. ibi glo. ait. Sabbatũ custodiri ꝑcep= tũ ẽ: vt si neccitas fuerit nõ sit reus q̃ violaue/ rit illud. Hoc aũt intelligik in his maxie inkue niẽte dispẽsatõe illoꝝ q̃bus dispẽsatio credita est sic. s. dictũ erat. Hec ille. Guilhel. etiaz ad dit q; ꝑdicta sunt licita ita tñ q; hmõi laboꝛ non sit ad vltimã fatigatiõem nec ꝓpk ꝫ dimittank missa ⁊ ꝟbũ dei ⁊ alia hmõi dina: laboꝛare licz i agꝛ paupex ⁊ siñia ꝓ elemosyna paupm opa ri dñmõ ꝫ ñ fiãt in solẽnitatib⁹ magnis: nec ꝓp ter ꝫ a dinis hoies distrabãk. necetiã fiãt ꝓpk affectõz carnalẽ aut spe remũeratõis mundane ꝑ tñ ꝓpk deũ ⁊ qz pauptas illi⁹ ꝫ exigere vide atur. Tertia vero cã a moꝛtali culpa laboꝛã tẽ excusãs ẽ opis puitas vtputa ꝑmguil. si q̃s i vinea l' agro repet fracturã sepis ⁊ ꝓsiñia pua ita q; laboꝛ tã modic⁹ sit q; q̃tẽ mẽt i ꝺo tur/ bari ñ possit Hec inuũk Exo. xxxj. sup illo ver bo q̃cũq; polluit sabbatũ glo. ait. s. turbãdo q̃= tẽ aie moꝛte moꝛiak Ex q̃ ꝑm q̃sdã sat patẽ põt q; sol⁹ ille laboꝛ q̃ turbat q̃tẽ mẽt ⁊ spũs libta tẽ in hoc ad moꝛtale ꝓputak crimen. q̃tũ tñ tali bus diebus hoc modo laboꝛare licitũ est stãdũ crit arbitrio periti ⁊ boni viri.

Articulus. m. quibus in diebus festiuis insistendum est.

Tertia mystica admonitio facta i ꝫ ꝑcepto ẽ scificatiõis: qz subdik: Sctifices: sctificare eni sabatũ ẽ illũ diẽ ad ꝺi obseq̃uz ꝓsecre. Nã tot⁹ xp̃ian⁹ ꝓ ꝑs maxie trib⁹ insistere ꝺz i dieb⁹ festi Prio oroni. scꝺo ꝑdicationi: tertio deuotioni.

Quõ i die festo debet homo tripli citer orationi vacare. Ca. I.

Primo eñ in die festo et maxime in dñica die insistendũ est oroni. Tri/ plici eñ orationi vacandum est in diei/

bus illis. Primo oroni vocali. secdo oratiõi mentali. tertio orationi generali.

Qr ad orandũ debet popul⁹ ad ecclesiam conuenire.

Primo ei insistẽdũ ẽ oroni vocali. Naz talibus dieb⁹ cõik ad alicꝫ oronez obligati sum⁹ p ꝓceptũ ds sabbato sctificãdo: z p ꝓceptũ ds deo colẽdo z honorãdo. Sine ei oronẽ ñ ꝑt debite deo mẽs festare nec ipm debite colẽ z adorare vel debitas eidẽ grãs agẽ. Proide dz xp̃s cõuenire ad eccias q̃ ꝓpe loc⁹ oris ẽ teste domio Mat. xxj. Dom⁹ mea dom⁹ oronis vocabit Uñ xp̃s freqnti⁹ visitabat eccias. vñ Lu. xix. dr. Erat q̃tidie docẽs in tẽplo. Et ite. ij. Para. vij. inq̃t dñs salomõi. Elegi locũ istũ mihi in domũ sacrificij. Si clausero celũ z pluuia nõ fluxerit z mãdauero z pcepo locuste vt deuoret terrã: z misero pestilẽtiã i pplm meũ ꝙuersus aũt pp̃s me⁹ sup q̃s iuocatũ ẽ nomẽ meũ: deprecat⁹ me fuerit et exq̃sierit faciẽ meã z egerit penitẽtiã a vijs suis pessimis z ego exaudiã de celo z ꝓpici⁹ ero pctis eoz: z sanabo terrã eoz: oculi q̃z mei erũt apti z aures mee erecte ad oronẽ ei⁹ q̃ in loco isto orauerit. Elegi ei z sctifica/ui locũ istũ vt sit nomẽ meũ ibi sempiternũ. Debẽt ei oẽs ibi orare sine oi strepitu etiã labiorũ q̃tũ fas ẽ etiaz ne vox vicinũ orantẽ vel pbm celebrantẽ ledat: qz ds pl⁹ affectu q̃z voce pulsand⁹ ẽ. sic̃ ptz. xv. q. vj. c. j. in fi. Uñ ex dcimu. eccle. decet domũ dñi. li. vj. dr. vt cui⁹ in pace fact⁹ ẽ loc⁹ ei⁹ etiã ei⁹ cult⁹ sit debita veneratione pacific⁹. sit itaq̃ ad eccias hũilis et deuotus ingressus. sit in eis deuota ꝙuersatio deo gta. i/spiciẽtib⁹ placida: ꝙsiderãtes nõ solũ instruat s etiã reficiat. Proinde oib⁹ neccius ẽ maxime mulierib⁹ ibidẽ silentiũ obꝛuare iuxta ꝓceptũ apli. j. Lor. xiiij. Mulieres in eccia taceant. Et idem. xxxiij. q. v. c. mulierem. Ambro. ait. Et vt idẽ apls ad. Lor. xi. attestat. Debz mulier velatũ hre caput ppt angelos: s. qui curaz aiaꝝ gerũt z oronib⁹ astãt. sic̃ ppha ait. Illic ꝓncipes ꝙiũcti psallentib⁹ i medio iuuẽcularũ tympanistriaꝝ. Ibidẽ igit ꝙgregat⁹ pp̃s pr nr z aue maria z silẽtia sub silẽtio dicãt z sic purgẽt crimia q̃ in dieb⁹ septiane ꝓterite cõmiserũt. vñ Greg⁹. in registro. Die dñico a labore terreno cessandũ ẽ atz oino oratoib⁹ insistendũ vt si q̃d negligẽtie p sex dies agit p diẽ resurrectiõis p cib⁹ expiet. Proro cũ p totã ꝓcedẽtẽ septianã mẽoria repleta fuerit occupatiõib⁹ mũdanoꝝ nisi saltẽ die dñico ipius dñi recordet obliuiscitur oim bonoꝝ. Relinq̃t ds sp q̃z mũdanis lucris inhyat z nihil cogitat nisi trãsitoria mundi Et de talib⁹ Hiere. ij. c. dñs cõquerit di. Duo mala fecit pp̃s me⁹. s. nõ seruãdo dies festiuos me dereliquerũt fontẽ aque viue Ecce obliuio dei. Et foderũt. s. p mẽtis occupationes sibi cisternas dissipatas. i. lucra dissipãtia mentem q̃ ꝙtinere nõ valet aq̃s: qz insaciabilis est cupiditas auaroꝝ. sicut Eccl. v. c. scriptum est. Auarus non implebit pecunia.

In ecclesia etiã mentaliter hõ orare debet.

Scdo aũt talib⁹ dieb⁹ insistendũ ẽ oroni mẽtali: ne ds illis sint de q̃b⁹ dñs Math. xv. c. ait. pp̃s h labijs me honorat: cor aũt eoꝝ lõge est a me. vñ Isido. ait. Purgãdus ẽ eñ animꝰ atq̃ tpaliũreꝝ cogitatõibus segregand⁹: z pura acies cordis ad deũ vere z simplicit dirigat. Et iterũ idẽ ait. Pura ẽ oratio quã in suo tpe seculi nõ interueniũt cure Lõge ẽ aũt a deo animus q̃ cogitatõib⁹ seculi ꝙmũibus occupat. Unde Mat. vj. dic̃ dñs. Cũ aũt orabis intra cubiculũ tuũ z c̃. Ille eñ cubiculũ suũ intrat q̃ oẽs humanos sensus ad interioza reuocat: Ille q̃z ostium claudit q̃ cordis cogitatiões ne extra vagẽtur frenat. Tu aũt q̃ fructuose orare desideras sincerã mentẽ erige ad deũ tuũ: z varijs cogitatiõib⁹ dei reple aiam tuã. Uñ Eccl. xxviij. Fm eñ ligñ silue sic ignis exardescit sic fm diũsas cogitatões q̃ de deo x̃sanc in mẽte diuerse gñant affectiões. Hã meditatõez diuie iusticie sequit affectio timorosa: meditatõez mie affectio spei: meditatõez sapie cuncta nude cernẽtis affectio erubescẽtie: meditatõez excellẽtie affectõ honoris: meditatõez bonitatis vel bñficentie affectõ gratitudis vel amoris: meditatõez suauitat⁹ diuine affectio q̃ est series sancta dici põt z sic fm affectũ mentis ꝓsequit effectus fruct⁹ oratiõis Hinc Aug⁹. ad ꝓbã ait Bigniorꝝ sequit effectꝰ quẽ feruentioꝝ precedit affectus.

Cũ q̃ta deuotiõe populus diuino officio debeat interesse

Tertio vo in dieb⁹ festis oroni gñali. i. attẽte seu deuote z cũ oi reuerẽtia diuinũ officium audiendũ est z maxime i dñica die Uñ de ꝙse. iij. c. ieiuniũ. dr. Die aũt dñica nihil aliud est agendum nisi deo vacãdũ nulla opatio i illa sancta die agat. nsi tm hymnis et psalmis z cãticis spũalibus dies illa transigat Nemo igit q̃ rere debet audire cantus fractos theatrales z vanos: qz etiã ipsis cãtoribus illiciti sunt. Uñ xcij. di. c. cantãtes. Hierony. ait. Cantantes et psallentes i cordibus vris audiãt h adolescentuli audiãt etiã hi q̃bus in eccl'ia psallẽdi ẽ officiũ deo nõ voce s corde cãtandũ est. nec in tragediarũ modũ et fauces medicamine liniende sunt vt in ecclesia theatrales moduli audiantur. Hec ille. Illi vero cantus audiendi sunt in ecclesia dei qui ad deuotionem et compunctionem excitant mentes: quia ad hoc cantus in/

uentus est sicut patz p Isido. c. cleros. xxj. di.

Quō t q̄re i die festo insistendū ēp dicatōi t verbo dei. Ca. II.

Secūdo aūt in die festo insistendū ē pre dicatōi t ūbo dei. Nec ei minozis deuotōis ac pfectōis debet eē xp̄ianozuz pl's q̄ iudeoz de q̄b⁹ dz Act. xiij. Ignozātes voces pphaz q̄ p oē sabbatū legunt. Et ꝯm Cesariū q̄uis meli⁹ sit facere q̄ noscere pri⁹ tñ noscere q̄ facere. Audi scripturā dicentē. Maledicet ois q̄ nō iusticiā sup veritatē nō faciet. Et itez Zelus aprehēdet pp̄m erudituz Uñ Seneca in puerbijs. Nō ē leui⁹ oio nescire q̄d liceat q̄ facere aliq̄d q̄d scias nō licere. Ideo d pl'o ūbo dei non assueto ait pphā. Nescierūt scz bñ facere. t nō intellexerunt. s. mala q̄ facie-bāt: in tenebzis ambulāt. s. nō discernendo bonū a malo. Uñ ex ignozātia inūerabiles in populo multiplicant errozes. Naz sicut. xxxviij. di. c. ignozātia. facz ꝯciliū ait. Ignozantia mater ē oim errozū. Uñ. j. Loz. xiij. Qui ignozat ignozabit. Ignozātia eñ p̄cipitat pl'm i innumerabilia pctā t mala. s. tā pene q̄ culpe. Unde Prouer. xvij. Qui euitat discere. incidit i mala. Uñ Isido. Nihil ignozātia turpius t ignomiosi⁹. Ignozātia ē mr̄ et nutrix oium vitioz q̄d sit damnū culpe nō sentit: insipiēs quotidie peccat t ignozat. Cessante igit pl'o ab auditu verbi dei innūerabilia mala multiplicant i eo: t sic verificat illd Osee. iiij. Nō ē scia dei i terra. Maledictū t mēdaciū homicidiū t furtuz t adulteriū inundauerūt: t sāguis sāguinē tetigit ꝓpt̄ hoc lugebit terra: t omis qui habitat in ea.

Triplex est effectus verbi dei.

Porro hec oia elimiat ūbū dei ꝓpt̄ tres vtutes q̄s opat in pp̄lo xp̄ianoz lz de his in p̄cedē. sermo. pleni⁹ dictū ē. Primo eñ illuiat ignorātes. scdo inflāmat frigescentes. tertio purgat delinquentes. Quid eñ ē fides? Primo eñ illumiat ignārātes. Quid eñ ē fides hūane intellīgentie lumē? t ūñ in h̄ luie illuiant xp̄iani nisi p verbū dei? Jō dz ad Ro. x. Fides ex auditu audit⁹ aūt fit p ūbū xp̄i. g̃ si deficeret verbū dei i mūdo deficeret fides xp̄i t oē lumen necessarie veritatis. Uñ lumē t fides t stabilitas sacroz nisi ex ūbo dei? Uñ fetoz vitioz t infermi horror nisi a verbo dei? Uñ amoz virtutū et spes ac desideriū eternoz nisi p ūbū dei? Considerās pphā i psona totiꝰ pp̄li xp̄iani h̄ pfitet dño dicēs. Lucerna pedib⁹ meis ūbū tuū t̄c. Scdo inflāmat frigescētes. Sic ei ignis metallū penetrat t inde frig⁹ expellēs illd sibi assimilat t in se transformat. sic verbū dei ignituz cor hūanū inuadēs illd sibi assimilat t in se trāsformat: t q̄dā dei violētia ad se rapit t ab eodem spūale frig⁹ expellit atq̄ duriciē cordis frāgit: Uñ Hiere. xxiij. in psona dñi ait. Uerba mea sunt q̄si ignis t q̄si malle⁹ p̄terēs petras. Ad h̄ maxie pficiūt exēpla sctoz in p̄dicatiōe ostēsa. Jō Bern̄. in q̄dā ymone ait. Tria sūt q̄ infesti uitatib⁹ sctoz maxie ꝯsiderare debem⁹. Auxilium scti. exēplū ei⁹: t ꝯfusionē nr̄az. Auxiliū eius: q̄ potēs fuit in terra. potētioz ē in celis ante faciē dei sui. Si ei cū adhuc viueret misert⁹ ē pctōrib⁹ t orauit p eis: nūc tāto ampli⁹ quāto veri⁹ cognoscit miserias nr̄as oratꝰ i duplo pl⁹ p nob p̄rem. Et illa patria btā charitatē eius nō mutauit h̄ poti⁹ augmētauit: h̄ sibi poti⁹ induit viscera miscōie cū ante fontē mie pñs assistat. Debem⁹ etiā scdo attēdere exēplū scti. scz vitā ei⁹: q̄ q̄diu in terra visus est t cū hoibus ꝯuersat⁹ ē: nec declinauit ad dexterā nec q̄ ad finistrā: h̄ viā regiā tenuit donec venit ad illū q̄ dicit. Ego sū via veritas t vita. Itē diligētiori intuitu cōfusionē nr̄am inspiciem⁹. q̄ hō ille nobis silūs fuit passibilis ex eodem luto fuit format⁹ ex quo t nos. Quid igit est q̄d nō solum difficile h̄ vere impossibile credim⁹: vt faciam⁹ opa q̄ ille fecit vt seq̄mur vestigia ei⁹. Hec ille. Talia q̄dē exēpla sctoz multū inflāmant atq̄ mouēt audiētiū mētes: q̄ plus mouēt exēpla q̄ ūba. Tertio q̄ ūbū dei purgat delinq̄ntes: q̄ p verbū dei cognita veritate anie a suis sceleribus ꝯuertunt. Uñ ps̄. Lex dñi imaculata cōuertens anias eo q̄ dei verbum eū quez reperit imaculatū a culpa p̄seruat et quem inuenit inquinatum purificat t imutat.

Compatio verbi dei ad missam.

Q̄d intelligēs Aug⁹. j. q. j. c. interrogo ait sic. Interrogo f. ēs vel sorores dicite mihi q̄d vobis plus esse videt corp⁹ xp̄i an ūbum xp̄i? Si vez vultis rñdere h̄ dicere debetis q̄ nō sit minus verbū dei q̄ corpus xp̄i. Et iō q̄ta sollicitudine obſuam⁹ q̄n nob corp⁹ xp̄i mistrat vt nil ex ipso d manib⁹ nr̄is i terrā cadat: tāta sollicitudine obseruemus ne verbuz dei q̄d nobis erogatur: dum aliud aut cogitamus aut loquimur de puro corde depereat: q̄ n̄ minus reus erit qui verbum dei negligent audierit: q̄ ille qui corpus christi sua negligētia in terraz cadere p̄miserit. Hec ille.

Q̄n t q̄re ex debito necessarium sit audire diuinum verbum

Questio autē esse potest. an ppl's teneat audire verbum dei t p̄dicationes sicut t missam ad quā obligat ecclesia vt infra dicet Uidetur dicendū saluo meliori iudicio q̄ pro loco t tempore populus t maxime indocti nō min⁹ obligant audire diuinū verbū q̄ missaz t maxie p pter tria: Primo ꝓpt̄ necessitatē. scdo ꝓpt̄ vtili

tatē: tertio ppt cōmoditatē. Primo inquā ppt necessitatē. Nā ad hoc tria vident inducere ⁊ artare. Primo naturale desiderium. Vñ cuilibet insertū ē a natura etna desiderare salutē et iusticiā salutarē. Vñ etiā testat ps. dicēs. Concupiuit aia mea desiderare iustificatiões tuas in oi tpe. Sz hoc desiderium maxīe p verbū dei tā/ qm p ꝓueniētissimū instrumentū effectui mancipat: qđ ptz si ꝓsiderent duodecim fructꝰ diui/ ni verbi de q̄bus in p̄cedē. sermo. dictū fuit q⁊ eoꝝ finis ē gl'ia sempit'na. Scđo cogit ad hoc diuinū p̄ceptū qđ quidē includit in tertio p̄ce/ pto legis qđ ē de sabbati sctificatiõe. Nā sic. s. in. ij. ar. ⁊ i. j. c. dictū ē hō tenet de ꝓgruo dñi/ co die deū recogīscere in aliq̄ hora aliter mortaliter peccat. Insup q̄ est in mortali culpa et in die dñico nō dat opam vt ꝓterat denuo etiam mortalit peccat. q⁊ trāsgredit hoc p̄ceptuz de sabbato sctificādo. Nec aliꝰ videt ꝓuenientior modus ad acq̄rendā ꝓtitiõem q̄ auditio vbi dei. Vñ Hiere. xxiij. Verba mea sunt q̄si ignis ardēs dixit dñs vt. s. Nam potissima cā instituitiõis diei sabbati ē vt pte illa tpis solo diuino cultui hō ē diuinis laudibꝰ ⁊ oꝝonibꝰ atq̄ eruditioni populi vacaret: alioq̄n seruilia opa totū tps hñtia dei ⁊ ppie salutis diuineq̄ legis sci/ entiā ⁊ memoriā de medio tollerēt ⁊ auferrent

Tertio ad hoc cogit christi exemplum Naz licet xp̄s mitteret ap̄los suos p orbē terrarum missas celebrare ⁊ fideles cōicare tñ p̄ncipaliu⁹ misit eos cuāgeliū p̄dicare p qđ innotescunt fides catholica ⁊ oīa alia eccl'ie sacramēta. Vnđ Mat. vlti. Ascendēs in celū ap̄lis ait. Euntes in mūdū vniuersū ⁊c. Et iterꝝ ad Ro. x. Omis quicūq̄ inuocauerit nomē dñi saluꝰ erit. quō tā inuocabūt illū in quē nō crediderūt: aut quō credēt ei quē nō audierūt: quō ergo audient sine p̄dicante quō vo p̄dicabūt nisi mittant Se quit igit q⁊ fides est ex auditu auditus p verbū xp̄i. Proinde p̄ceptū de audiēdo p loco ⁊ tpe verbū dei p̄ceptū p̄ceptoꝝ q̄dāmō dici pōt in/ q̄tum oīa p̄cepta ad que q̄libet obligat vtute diuini verbi seruari p̄nt sicut ex deductōe ap'li verbi patere pōt. Preterea p̄ceptū de audiēdo verbū dei includit in p̄cepto de audiēdo missaz Nā infra missam curati olim p̄dicabāt ⁊ p̄cep/ ceptū de audiēdo missā sicut infra patebit obligabat p'm toti interesse misse. vsq̄ ad sacerdotis bñdictōem. Ex quo ptz q⁊ eccl'ia videt pro loco ⁊ tpe nisi obstet impedimētū p'm obligare audire diuinū verbū cū p̄dicat in missa et si tunc nō p̄dicat alias audiendū ē sicut rōes dicte atq̄ dicende ostendūt. Scđo obligat populus nō minus q̄ missas audire p loco ⁊ tpe verbum dei ppter vtilitatez que maxīe triplex est sicut ex p̄cedentibus patet ideo auctoritas in p̄allegato. c. Aug⁹. j. q. j. c. Interrogo vos fratres patent ait. q⁊ corp⁹ xp̄i nō est maioris efficacie ad salutē q̄z verbū dei. nec fiat hoc ꝓpatō nisi q̄ ad nos Nō ei min⁹ ꝓdest p̄dicatio q̄z corp⁹ xp̄i: q⁊ p p̄dicatōz mortalia dimittunt p corp⁹ xp̄i venialia relaxant ex q̄ plus ꝓdesse vi/ det. Et licz p̄dicatio corpe xp̄i minor sit dignitate: eaz tñ recipientibꝰ maior ē efficiēdi ptāte: q⁊ sicut ex p̄cedētibꝰ patet. p̄dicatio ē q̄nq̄ cā correctiōis ⁊ p ꝓsequens remissionis. Hec ille Hāc q̄dē vtilitatē diuini verbi intendēs eccl'a cū excludat a missa ⁊ a diuinis officijs interdictos scismaticos excōicatos hereticos infideles alioq̄ ab eccl'a p̄cisos: a p̄dicatiõe tñ p̄dicto⁊ nō sepat quēq̄ sicut ptz ō ꝓse. di. j. c. eps. Preterea stet p'lis sine p̄dicatōe triginta annis ⁊ ꝓsueto modo nō audiat missas: alius q̄ cōsimilis p'lus absq̄ celebratiõe missaꝝ stet etiaz p totidē annos ⁊ sepe audiat verbū dei: ⁊ licet vtrūq̄ nociuū sit tñ ceteris paribꝰ expientia teste maiꝰ incōpabilit sentiēt in fide ⁊ moribꝰ de/ trimentū absq̄ audiētia verbi dei: q̄ sine missa rū celebritate. Nōne q̄tidie expimur quis dei timor vel amor que cognitio diuinoꝝ q̄ ē pctō rū fetor ⁊ horror: q̄ virtutū cognitio atq̄: q̄ sacramentoꝝ veneratio atq̄ frequētatio vbi defuerit verbū dei: Sic vtiq̄ est popul⁹ sine diuino verbo licet etiā misse frequētent sicut mundus sine sole. Artius insup q̄z popul⁹ obligat audire verbū dei curat⁹ ⁊ quilibet religiosus ignarus ⁊ q̄cunq̄ hmōi qui se ingerūt in ꝓfessionib⁹ audiendis: quia cū sint ceci ꝓstituūt se ceco ducatuz p̄restet ambo in foueā cadunt.

Tertio insup obligat p'lis nō minus q̄z missas p loco ⁊ tpe audire verbū dei ppter cōmoditatē. Occupat⁹ siq̄dē ⁊ imersus in mūdanis maxīe tpib⁹ istis diuinoꝝ ignoratiā habet: nec habet doctores neq̄ ductores dirigentes p iti/ nera recta ꝓuenienti⁹ q̄z p eruditionem diuini verbi Nam quilibet ex eo p se ⁊ familia sua discere pōt. quid dimittendū quidq̄ sequēdū sit ac opandū: terret popul⁹ cōminatiōib⁹ verbi dei. illumiat: delectatōib⁹ mulcet. exhortationib⁹ ꝓficitq̄ alijs fructib⁹ bonis sic in p̄ceden. sermo. dictū est que cōiter i populo non efficit eruditio misse. Ex dictis patz q⁊ nō minus pro loco ⁊ tpe tenet populus audire diuinum verbum q̄z audire missas.

Questio.

Sed queri pōt cur nō p̄cepit ecclesia audire diuinum verbū sicut missas. Ad hoc dr q⁊ non p̄cepit maxime ppter tria. Primo ppter obligationē curatoꝝ: scđo ppter paucitatē p̄dicatoꝝ: tertio ppter iucōmoditatē p'loꝝ. Primo ppter obligationem curatoꝝ. Naz qui

habet aiarū curā tenet pl̄o suo p̄dicare. xxxvj di. c. q̄ ecclesiasticis ibi labia sacerdotis ⁊. xvj. q. j. c. adūcim⁹ ꝟsu. Ecce in hoc. Preterea nō sunt necesse p̄sbyteris p̄ceptū iterare. Scdo ppter paucitatē p̄dicatoꝝ: qz rari sunt ⁊ rario res q̄ p̄dicēt xp̄m: ⁊ mlti sunt q̄ celebrāt missas

Tertio ppter incōmoditatē. Nam multi sūt rurales ⁊ in montib⁹ habitātes ⁊ in alijs locis q̄bus difficile extitisset sic audire p̄dicatōes sic missas. Non tn̄ excusant hmōi p loco ⁊ tpe ad discere p aliquā viā q̄ sunt fm statū suū eis necessaria ad salutē. Nec excusant p̄lati coꝝ q̄ p p̄dicationē vel alio modo talia nō docent eos: qz i vtrisq; talis ignorātia nō excusat eos sicut infra dicet ser. xxiij. ar. ij. c. v.

Quibus deuotiōibus insistēdū est diebus festiuis ⁊ de misse veneratōe.

Capitulū. iii.

Tertio aūt in die festo insistēdū est deuotōi. Vñ Sap. ix. Corp⁹ qđ corrūpit aggūat aiam. vt in tpalib⁹ aia totalit incliet ⁊ elongef a deo atq; obliuiscat dei creatoris sui: ⁊ iō insistere debet cordiali deuotioni. Hoc eni q̄dam faciūt semp. q̄dam debēt facere sepe. i. certis tpibus dieb⁹ vel horis. q̄dā saltez diebus festis. Primi sunt pfecti. secūdi pficiētes. tertij sunt incipiētes. Primi q̄dē sunt pfecti. q̄ ifistūt cordiali deuotōi semp vel raro ⁊ hi sunt pfecte ꝟtemplatiui de q̄bus dicit p̄s. Prouidebā dñm in ꝟspectu meo semp ⁊ iterū Meditatio cordis mei in cōspectu tuo sp. Hi nēpe tanto dei amore ⁊ dulcore interi⁹ inardescunt vt interdū eis oia oblectamēta terrena in fastidiū vertant. Nam sicut materialis ignis: rebus suo feruore adustis oēm pulchritudinē aufert reddēs ea dformia atq; nigra: ita feruor interne deuotōis p̄ntis vite dulcorē in q̄ndā insipiditatē ⁊ nauseā ꝟuertit. Vñ Bern. sic Exo vij. serpēs moysi serpētes magoꝝ vorabat ita dulcor interne deuotōis oēz dulcorē vite p̄nt tollit ⁊ insipida reddit. Scdo sunt q̄dā. s. p ficientes q̄ vel nō orent ꝟtinue: tn̄ b̄ studēt face re sepe. s. in septē horis canonicis. Vñ p̄s. Septies in die laudē dixi tibi. Ad has horas canonici seu clerici obligant duplicit. Primo ex debito iusticie ⁊ ad b̄ tenent religiosi q̄ hoc hñt ex regula in mādato Clericis q̄z ppter b̄ a laicis reddit⁹ ⁊ elemosyne date sunt vt ipi in officio supleāt laycoꝝ vices. Scdo ex statuto ecclie. Nam ordinē sacrū nullus ꝟferre dz: nisi b̄ficiato vel ei q̄ ad suū p̄monitū loco ecclesiastico⁹ redditū voluerit ordiari extra d̄ ꝑbendeps. ⁊. c. cū fm ap̄lm. Jō q̄libet hñs ordinē sacrū tenet ad canonicas horas: qz ecclia ordinādo eū intēdit illū ad b̄ misteriū obligare Ex dictis colligi pōt fm Bonauen. in. iiij. di. xxiij. q; fm ius cōe clerici in sacris ordinib⁹ ꝟstituti ex officio ad horas canonicas obligant Infra vo ordines sacros tenent b̄ficiati ex b̄ficio. in sacris ordinib⁹ ꝟstituti ⁊ b̄ficiati ex vtroq; tenēt. Et hoc fm ius canonicū ⁊ diuinū. Pro inde q̄libet talis si ex industria vel negligentia sola omittit aliquā horā mortalit peccat extra de cel. mis. dolētes in fine. Tertio vo sunt q̄dam incipiētes q̄ lz q̄libet die tenant aliq̄ hora p orationē ⁊ deuotionē se ꝟuertere ad deum suū nihilomin⁹ speciali⁹ atq; feruēti⁹ in die festo id efficere debēt. Jdeo dr Ezech. xlvj. Hec dicit dñs deus. Porta atrij interioris que respicit ad orientē erit clausa. s. die⁹ in q̄bus opus est die autē sabbati apiet qz coꝝ p̄lī in die festo ad diuina apiendū est. Multa nēpe vtutū semina ac desideria sctā naturalit hoibus cōplāta in mēte rōnali latēt: q̄re quedaz ex mentis ariditate desiccant ⁊ pereūt. que oia saluberrimū fructū afferūt. si luie diuine cognitōis ⁊ gre p feruorē deuotōis fecundarent sicut exemplo solis patere p̄t. q̄ radijs suis splēdorisat q; calor is terrā penetrās semē in terrā defossuz mirabiliter viuificat ⁊ fecūdat: sic etiā p gram dei et feruorē deuotōis q̄ mens q̄escit in deo vtutuz semina in mēte rōnabili q̄escētia vberi⁹ fecūdātur. Porro talis irrigatio ⁊ mētis fecūdatio p deuotā auditionē misse potissime a dño impetrat. De qua auditōe ad p̄ns tria ꝟsideremus Primo debitū. scdo modū. tertio fructū.

Quomodo quilibet obligat audire missaz.

Primo cōsiderem⁹ debitū. Oēs eni fideles in oi dñica die ⁊ in q̄libet sacra solēnitate tenētur ex p̄cepto audire missam a p̄ncipio vsq; ad finē. s. vsq; ad datā b̄dictionē a sacerdote in fine misse vt ptz de ꝟse. di. j. c. missas. ⁊. c. se. ⁊. c. oēs fideles. ⁊. c. ⁊ hoc. nisi excusent magna necessitate ⁊ nō. in dicto. c. missas fm Tho. Scotus vo in. iij. di. ix. in fine. ij. ar. ait. q; si aliq̄ necessitas excuset ab executōe hmōi actus quem determinat eccl̄ia tūc supleat in aliq̄ eq̄alēti: necesse est vt saltē diuino cultui specialit deputato habeat aliqs in deū imediate relatū ad reuerentiā eius. Ceterū de ꝟse. di. j. c. q̄ die solenni. sacrū ꝟciliū ait. Qui die solēni p̄termisso ecclesie ꝟuētu ad spectacula vadit excōicet. Jgitur tūc peccat mortalit ad illa vadēs: qz excōicatiō nō nisi p mortali culpa infligi debz. Nec video quōlegitime excusent a mortali culpa vidue que post mortē mariti q̄si desponsate p annū nō intrant ecclesiā ad audiendū diuina officia nec ad vbū dei. Sil̄r etiā nec excusabiles vidētur retinētes i domo ralib⁹ dieb⁹ nubiles puel-

las seu famulos ꝛ famulas absq; missa. Necvi denꝫ ex ꝓsuetudine posse excusari cum videaꝫ talis ꝓsuetudo cōtra ius nature ꝛ cōtra ius scri pture cōtra que cōsuetudo tam nō tenet sicut supra. ij. arti. et. c. ij. dictū est.

De modo audiēdi missam.

Scdo ꝓsiderem⁹ circa missam audiēdi mo/ dum dicꝫ eni de ꝓse. di. j. c. qñ aūt stamus ad oratiōnē frēs dilectissimi inuigilare ꝛ incūbere ad p̄ces toto corde debem⁹ cogitatio hois car nalis ꝛ secularis abscedat: nequaq; tūc anim⁹ aliud q̄ id solū cogitet qđ p̄caꝫ: iō ꝛ sacerdos ante oratiōnē p̄fatōe p̄missa parat fratrū men/ tes di. Sursuz corda. vt dum rñdet ples habe mus ad dñz admoneaꝫ nihil aliud cogitare de bere q̄ dñm. Claudaꝫ ꝫ aducrsariū pectus et soli deo pateat nec ad se hostē dei tpe orōis ve/ nire patiaꝫ. De euāgelio q̄ in. c. aplica in ea. di. habeꝫ. Aucte aplica mādam⁹ dū sacra euā= gelia in eccl̄ia legunꝫ vt sacerdotes ꝛ ceteri ho mines nō sedētes sed venerabiliꝫ curui ꝛ in cō spectu euāgelij stantes dñica ꝙba intente audi ant ꝛ fideliꝫ adorēt. Insup extra de imu. eccle. c. decet. lib. vj. dr. Cōueniētes ibiđ ē nomē illō qđ est sup oē nomē a q̄ sub celo nō est datū hoi bus in q̄ saluos fieri credētes oporteat. nomen vicz iesu xp̄i q̄ saluū facit p̄n suū a pctis eorū exhibitōe reuerētie specialis attollāt ꝛ qđ gene raliter scribiꝫ. In noīe iesu oē genu flectaꝫ cele stiū ꝛc. singuli singulariꝫ in seip̄is implētes p̄ci pue dum agunꝫ missarū sacra solēnia. glorioſū illud nomen q̄n cunq; recoliꝫ flectāt genua cor dis sui vel inclinatōe testenꝫ. Preterea q̄libet xp̄ianus ꝓcuret ad missaruz solēnia aliq̄d deo offerre ꝛ ducere ad memoriaz qđ deus p moy= sen dixit Exo. xxiij. Non apparebis in ꝓspectu meo vacuus. In eleuatōe aūt sctissimi sacr̄i tū dendū est pectus ꝓpter causas. s. in. ij. arti. di ctas. Inter oīa aduertāt laici qđ dicꝫ de ꝓse. di. ij. c. sacerdotū. Nulli laicoꝝ li ceat in eo lo= co in q̄ sacerdos ꝛ reliq̄ clerici cōsistūt qđ p̄sby terū nūcupaꝫ q̄n missa celebraꝫ cōsistere: vt li= bere ac honorifice possint sacra officia celebra/ ri. extra de vi. ꝛ ho. cle. c. j. dr̄ ꝛ laici. Secus al tare q̄n sacra mysteria celebranꝫ stare vel sede re inter clericos nō p̄sumāt laici: sed ps illa que cancellis ab altari diuidiꝫ. s. chor⁹. p̄m glo. tūn psallētibus pateat clericis. ad orandū ꝙo ꝛ cōi candū laicis ꝛ feminis sicut mos est pateāt san cta sanctoꝝ. s. solū ad orandū ꝛ cōicandū ꝑ alias stare nō debēt p̄m glo. Idē q̄. c. q̄enit. de ꝓse. di. ij. ꝓfirmaꝫ. Siq̄dem magnū incōueni/ ens est sacerdotū administrantiū in diuinis p̄/ sumptuose occupare locū ac sacra mysteria im pedire. Amplius est eni gratū deo stare ad mis sam a longe pctōrē cū hūili reuerētia q̄ de pro pe cū arrogāti iusticia sicut ptz exemplū Luc. xviij. de publicano ꝛ pharisēo. Et illud. Qui se hūiliat exaltabiꝫ. Et ecōtra in hui⁹ mysteriū j. Regl. vj. dr. Bozro bethsamite metebāt trit cum: ꝛ eleuātes oculos viderūt arcā. Et subdi tur p̄cussit aut̄ deus de viris bethsamitib⁹ eo q̄ vidissent arcā. Idem de oza scribiꝫ. ij. Reg vj. Nemo etiaz cū accipitre ꝛ falcone aut cane ad ecclesiā venire debet: qz dñs dicit. Lu. xvj Nemo p̄t duob⁹ dñis seruire. s. falconi ꝛ deo Idem in q̄buscūq; diuinis. Jō in eccl̄ia ordia ti sunt ostiarij q̄ ꝫm Jsido. ostijs eccl̄ie p̄sint claueſq; eccl̄ie tenētes oia intus extraq; custo/ diunt atq; inter bonos ꝛ malos hōtes iudiciū fideles recipiūt: infideles reſpuūt: ꝛ excōicatos repellūt. Et in ve. testa. etiā ad custodiā tēpli tales sunt deputati ne ingrederet̄ in illud imū/ dum in oī re. i. aliq̄d de oibus imundis rebus. Hoc officio dñs vsus est Jo. ij. qñ vendētes ꝛ emētes de templo eiecit. ꝛ Jo. x. de se ait dicēs Ego sum ostiū. vbi mystice insinuaꝫ q̄ p ostiū eccl̄ia ad diuina officia nihil manifeste inq̄na tum ingredi debet. Solebant eni tales ostiarij talia inq̄namēta ad eccl̄ia venientia p̄hibere ne ingrederenꝫ. Q̄ si ꝓtrariū aliq̄s attēptasset fa= cto in ostio q̄dā signo oēs in choro tacebāt: do nec rebellis ille ꝓfusus abiret. Sūt etiā pleriq; ignari q̄ cū p̄sbyter celebrat myssam cū iaz fue rint in tabna inebriati venientes extra ecclesiaz cōmorank. de suis bobus ꝛ mūdanis: necnō ꝛ de turpib⁹ colloquētes. nec intrāt eccl̄iā nisi cū eleuaꝫ dñicū sacr̄m irreuerētissime illō aspi cientes capite in toto vl̄ in pte coopto. genub⁹ rigidis parū aut nihil flexis. ꝛ sic cum strepitu ad videndū corpus xp̄i partim intra ꝛ partim extra eccl̄iā currūt. ita subito eo vix viso discur runt. q̄si nō xp̄m sed diabolū vidissent. ꝓtra q̄s dicꝫ de ꝓse. di. j. c. missas cum se. c. et. c. qñ. ꝛ. c. q̄ die. Proinde legiꝫ in legēda scti ioānis ele mosynarij q̄ cū post scti euāgelij lectionē q̄daz de p̄lo suo extra eccl̄iā starēt p̄fatus p̄riarcha sctūs mox eccl̄iā egressus atq; foras cū turba sedit omnibus aūt illis admirātib⁹ dixit. Filij vbi oues ibi ꝛ pastor. Aut q̄ intrate eccl̄iā ꝛ in grediar ego: aut manete h̄: ꝛ ego vobiscū mā ebo. Ego eni ꝓpt̄ vos ad eccl̄iā venio. Fecit. ii. h̄ set vel bis emēdans ꝛ erudiēs plebē suā.

De fructu audiēdi deuo= te missam.

Tertio aūt ꝓsiderem⁹ ex deuota misse audi tione fructū. q̄ est triplex. Primus est pctōrū remissio. scōs ab eterna morte saluatio. tertius salutis eterne pticipatio De q̄bus plene habe tur cū agiꝫ de hoc sctissimo sacr̄o ser. lv. ar. ij. c.

lij. Insup p totū articulū illū. Insup vltra oia que supius de festis dicta sunt audi dñm dicē/ tem Esa. lviij. Si aūteris a sabbato pedē tuuz facere volūtatē tuā in die sctō. ⁊ vocaberis sab batū ōlicatū. i. deo acceptū: delicatū q̄dē q⁹ p pter opus seruile nō vult ledi vel delitijs spūa libus delicatū ⁊ sanctū dñi glorioſuz ⁊ glorifi/ caueris euz dum nō facis vias tuas. i. opa tua mala ⁊ nō inuenīt volūtas tua vt loq̄ris ſmo/ nē. i. ſm intellectū nō peccas in sabbato nec vo luntate ope nec sermōe: tūc. ſ. cū p̄dicta feceris delectaberis sup⁹a dñm q⁹ p spūalē ꝓsolationē cum dño vnieris. Epilogādo Orige. de xp̄ia/ no⁹ sabbato ait. Relinquētes iudaicū sabba/ tum qualis debeat esse xp̄iano sabbati obserua tio videamus. Die sabbati, nihil de mundanis actib⁹ opari oportet. Si nihil mūdanū geras spūalib⁹ vacces. ad ecc̄las venias. ⁊bo dei au rem p̄beas: celestia cogites de futura spe sollici tudinē geras. Venturū iudicē p⁹e oculis habe as. nō respicias ad p̄ntia ⁊ visibilia sed ad inui sibilia ⁊ futura. Hec est sabbati obseruatio chri stiano. Ad nobis iplere misericorditer largiat sabbati sanctificator ⁊ custos atq⁹ p⁹emiū ꝓsū/ matū dñs ihesus. Qui cum p̄re.

Feria. II. post p⁹ima dñicaz in qua o⁹agesima de iudicio generali.

Sermo. XI.

Iunt hi in sup pliciū eternū: iusti aūt in vitā eter/ nam. Mat. xxv. ⁊ in euāg. hodier no. Hodie dilectissimi frēs manifeste intellige/ tis q̄ta sit ⁊tus charitatis ⁊ pietatis quā q⁹ sit vera sn̄ia ap̄li Jac. in canonica. ij. dicētis. Iu diciū sine mia. ſ. saluāte fiet ei q̄ nō facit miam. Tractaturi igit̄ de vltimo iudicio generali tri plex iudiciū distinguam⁹. Primū ē iudiciū re tributōis. ſcdm est dānatōis. tertiū est discussio nis Primū est iudiciū retributōis ⁊ hoc est illud ſm q⁹ iuxta dei sn̄iam vnusq̄sq⁹ put me/ ruit receptur⁹ est. Et ſm hoc iudiciū oēs gene raliter iudicabunt. Proinde. ij. Cor. v. dicit Oēs enī nos manifestari oport⁹ ante tribunal xp̄i vt recipiat vnusq̄sq⁹ p⁹pria co⁹pis put ges sit siue bonū siue malū. Et ad Rho. xiiij. Oēs stabim⁹ ante tribunal xp̄i Scdm est iudiciū dānatōis: ⁊ hoc iudicio soli mali iudicabunt. Iñ Jo. v. Venit hora in qua oēs q̄ in monu mētis sunt audiēt vocē filij dei. ⁊ p⁹cedēt q̄ bo na fecerūt in resurrectionē vite: q̄ vo male ege runt in resurrectionē iudicij Tertiū est iudi ciū discussiōis. in q̄ merita ⁊ demerita p̄mia vl̄ supplicia oīdent. ⁊ hoc iudicio p⁹pie fideles iu dicādi sunt de q̄bus i hoc seculo potuit dubita ri. Et ſm hoc Jo. iij. dñs ait. Qui nō credit iā iudicat⁹ est. Et Jo. xvj. Princeps hui⁹ mūdi iam iudicat⁹ est Et. j. Timoth. v. q̄rūdā hoiuz manifesta sunt pcta p̄cedētia ad iudiciū: q̄run/ dam aūt subsequent: sil'r aūt ⁊ facta bona mani festa sunt. In p̄nti igit̄ euāgelio p̄ncipaliter de tertio iudicio agit̄. Jō angeli ⁊ āgelici viri q̄ p pter excessum hūilitatis ⁊ charitatis hic mīt mi nuncupant̄. ponunt̄ q̄si iudices stare seu iu dicis assessor⁹. Demones vo ⁊ q̄libet infide/ les sunt iam certissime iudicati. Sz q⁹ boni me diocres vel infimi solēt p opa misc̄die facta ma xime paupibus sctis suplēdo p⁹pr̄os defectus adipisci potior⁹ sibi sctō⁹ merita iux̄ illō Lu. xvj. Facite vobis amicos de māmona iniq̄ta/ tis: vt cū defeceritis recipiāt vos in eterna tab nacula. Jō de opibus mie hic specialit̄ mētio fit ad p⁹uocandū ad miam oēs. ⁊ ad oīdenduz q⁹ ibi mirabilit̄ sup⁹exaltabit ac vincet mia iudi ciū. ⁊ iusticie sue rigorē. Et ad oīdendū duos ord̄ines electo⁹. ſ. eo⁹ q̄ p xp̄o oia dereliq̄runt et eo⁹ q̄ p opa pietatis se illis associarunt: aut p defectū illo⁹ se ab illis sepauerūt. Nā de his impijs dicit dñs. Ibunt in suplicium eternū: at q⁹ de pijs subdit. Justi aūt in vitā eternā. Circa iudiciū enī generale tria ad p̄ns ꝓsider⁹. Primo occasionē ant̄cedentē. scdo executionē ꝓsequentē. tertio ꝓclusionē subsequentē.

Articulus. I. que erit occasio iudicij generalis. ⁊ q̄n vtrum sit futurū.

Primo ꝓsider⁹ in q⁹ circa iudiciū genera le occasionē ant̄cedentē. i. que erit occasio iudi cij gn̄alis ⁊ finis p̄ntis seculi. Ad cui⁹ euidētiā notandū est. q⁹ mortuo anti xp̄o quē ſm ap̄lm ij. ad Thessalo. ij. dñs ihesus interficiet spū oris sui. q⁹ ſm Nico. de ly. de mādato eius fulmina bit̄ p mīsteriū archangeli michaelis. q̄ etiā int̄ ficiet exercitū eius ſm methodiū ab illo tp⁹ vſ q⁹ ad finē mūdi ſm q̄sdā paruū nō debet esse tē pus ſm cōem cursuz. Nam vidētes iudei se de ceptos ab anti xp̄o p enoch ⁊ helīā ad xp̄m fer uide ꝓuertent̄ ſm eundē Nicol. allegatū sup illud Johel. iij. cū ꝓuertero captiuitatē iuda ⁊ hierl'm. Et ex hoc māifeste p⁹z. q⁹ ab illo tp⁹ vſ q⁹ ad finē mūdi tūc spaciū tp⁹is debet int̄uenire q⁹ totus p⁹s isr'at q⁹ totus mūdus ꝓuertat̄ ad xp̄m sicut Matt. xxiij. dr. Predicabit̄ h̄ euā/ gelīū regni in vniūso o⁹be. in testimoniū oībus gētib⁹. Ad q̄dem ſm p̄allegatū Nicol. ⁊ glos. in ꝓsūmatōe seculi fiet: q⁹ tūc oīs gētes p p̄di catōnē illā recipiēt fidē xp̄i. Sz ad hoc nc̄ce est q⁹ tp⁹s illō crescat a mane p ꝓgruos g̃dus: vsq⁹ ad meridiē. Deinde p gradus ꝓgruos paula/ tim⁹ decrescat ad tantā vesperā ⁊ noctē iniq̄ta/ tis. q⁹ vix fides inueniat̄ in terra: ⁊ q⁹ p⁹pt̄ abū

dantiã iniq̃tatũ xp̃s cõpellat mundũ extermiare atq; iudicare. Q aũt sic gradatim descẽdere debeat ille vltim⁹ ecclie status: triplicit ꝓbat p̃mo rõne. scõo auct̃e. tertio silitudine. Primo rõne sic. Irrõnale eni videt credere q; misericors deus illam admiranda; pfectionẽ ecclesie que erit in ?ũsione iudeo; atq; totius orbis mortuo anti xp̃o nolit durare nisi p. xxx. vl xl. dies aut mẽses sicut aliq̃ opinant: & q; tunc simul cũ tempestatib⁹ anti xp̃i facta postea tam plena ?uersione & nulla subsecuta generali ruina culpe. deus velit iterũ subito tempestatẽ et exterminiũ mũdi ac iudiciũ eius inducere atq; statũ quẽ in sũma pfectõe de nouo formauerat nihil velit durare. & debitũ cursum & occasũ hre

Scõo ꝓbat idem auct̃e. Nam put stat⁹ ecclesie sumit in hac vita in fine debet malis pessimis abũdare: qđ patz Luc. xviij. vbi dr. Verũtñ filius hois veniẽs. putas inueniet fidẽ in ra? ãsi dicat. nõ ſm Bedã. nẽpe si venerit ad iudiciũ imediate post iudeo; ?uersionẽ atq; totius orbis mortuo anti xp̃o magnã fidẽ repiet in toto orbe. & iam tũc dies dñi ad iudiciũ non veniret tanq̃ fur sicut dr Mat. xxiiij. Nã tũc oẽs parati essent. Tertio ꝓbat similitudine quã ponit dñs Mat. vbi s. dicẽs. Sicut eniz erant in diebꝰ festis noe añ diluuiũ comedẽtes et bibẽtes: nubẽtes: & nuptui tradẽtes vsq; ad eum diem in q̃ introiuit i arcã noe. & nõ cognouerũt donec venit diluuiũ & tulit oñs: ita erit aduẽtus filij hois. Et paulo añ inq̃t Surgent eni pseudo xp̃i: & pseudo pphe. & dabũt signa magna & pdigia: ita vt in errorẽ inducãt si fieri põt etiã electi. Et subdit q; post tribulatõez dierũ illo; sol obscurabit: & luna nõ dabit lumen suũ. & stelle cadẽt de celo & ꝟtutes celoruz cõmouebũt: & tũc apparebit signũ filij hois in celo. Ex q̃ patz q; dñs nõ iudicabit mundũ duz erit in illa mag̃ ?ũsiõe. de q̃ dñs ait Jo. x. Erit vnũ ouile & vnus pastor: ꝑ post ?ũsionẽ illã g̃ datim descẽdet mũdus ad tantã iniq̃tatẽ sicut p̃dictũ est. q; deus indig̃bit ?tra euz. & exterminabit mũdũ & iudicabit. sic̃ patz mystice Apoc. xiiij. Et alius angel⁹ exiuit de templo clamãs magna voce ad sedentẽ sup nubẽ. Mitte falcẽ tuã & mete. q; vẽit hora vt metat. qñ matura? uit messis tra. Et misit ille q̃ sedebat sup nubez falcẽ suã i trã: & messuit trã. In q̃bus sacratissimis ꝟbis ãttuor insinuãt. q̃ se hre oñdet xp̃s. ſm q̃ in fine seculi mũdũ iudicatu⁹ ẽ. Primũ ẽ sapia lumiosa. scõm est potẽtia vigorosa: tertiũ est iusticia rigorosa: ãrtũ est executõ timorosa.

Qua sapia fulgebit xp̃s iudex omnium ?stitutus. Ca. I.

Primo aut̃e xp̃s iudicatur⁹ mũduz se hre oñdet sapiam radiosaz cum q̃ iuxta tps statutũ a pre sciat iudicare mundũ: q; pne sapie ?siliũ nosc̃et. Jõ. Jo. ait in Apoc. Et alius angelus exiuit de templo. Qui eni templũ exiuit interiora tẽpli ꝑus clarissime plustrauit. Añ & tẽplũ h̃ qđ solus põtifex intrat pne mentis archanũ est. Añ ps. Dñs in tẽplo sctõ suo. ipe ẽ dñs & est sacerdos q̃ singl̃arit̃ est in h̃ templo. Jõ Jo. xiiij. ad philipũ dicebat. Nõ credis q; ego in pre & pr̃ in me ẽ? Et hui⁹ sapie ?silio cõformat oẽ iudiciũ suuz. Tũc eni angel⁹ magni ?silij xp̃s de templo exibit: qñ p facti euidẽtiã mũdo vltimũ iudiciũ nũciabit. Añ Mar. xiij de die aũt illo & hora nemo scit. neq; angeli dei in celo neq; filius hois nisi pr̃ Qđ ꝟbũ exponẽs Hiero. dicit Tũ oia tpa fecerit ihesus h̃ est ꝟbũ dei. oia eni p ipm facta sunt. in oib⁹ aũt tpib⁹ cũ dies iudicij sit. que cõsequẽtia esse põt eius ignorare partẽ: cui⁹ totũ nouit? Hic q̃ dicẽdũ est. Quid eni magis ex noticia pr̃is an filij. Si maius nouit. quõ ig̃rare põt qđ minus ẽ? Nũ q̃d deus pr̃ cognitionẽ illi⁹ diei filio denegauit cũ dicit oia tradita mihi sunt a pre meo? g̃ non oia si est aliq̃d qđ negat. Hec ilie. Dicit autez xp̃s illũ nescire diẽ ſm Aug̃. q; nõ facit hoies scire. Ex dict⁹ patz q; xp̃s manẽs i tẽplo. i. in pr̃na mẽte diẽ iudicij nosc̃it: tñ illũ indignis celat Sz tũc tẽplũ egredie & : qñ qđ illo die hoib⁹ celatũ est. p facti euidentiã declarabit.

Be ptãte quã habere xp̃s se ostendet: qñ venit iudicare mũdũ. Ca. II.

Secũdo ꝟo xp̃s mũdũ iudicatur⁹ hre se oñdet potentiã vigorosam: q̃ in eius clamore mystice designat. Propterea subdit clamãs voce magna ad sedentẽ sup nubem. i. ad seipm hoc est ad gloriã suã. Ipe eniz p sedentẽ sup nubẽ etiã designat. i. sup hũanitatẽ suã leuẽ a culpa. sicut leuis est nubes. Tacet siq̃dem xp̃s: cuz secreta pr̃ni ?silij indignis pctõrib⁹ celat. tũc aũt clamat: cum pr̃na ?silia ſm formã pr̃ni ?silij & iperij ?digno tpe manifestat. Aut veri⁹. Hic idem xp̃s ſm aliã & aliã formã ad seipm clamat: cũ secreta dei iudicia ꝺ hũanis opibus oꝺbus manifestãda eẽ denũciat. Añ de talib⁹ occultis iudicijs ꝺr Lu. viij. Nõ est occultũ qđ nõ manifestet. nec absc̃ditũ qđ nõ cognoscat & in palã veniat. & h̃ est qđ hic ꝺr clamabat significãs q; q̃ occulta dixerat. exponendo manifestare volebat. Proinde Esa. xlij mũdo deus cõminat cũ ait. Semp silui & patiens fui. sicut pturiẽs loq̃r. s. in fine mũdi.

Quibus erit ignotũ iudicij tps: et q̃bus poterit esse notũ. Ca. III.

Tertio aũt oñdet se xp̃s hre iusticiã rigorosam. Jõ ꝺr. mitte falcẽ tuã & mete

Falx eni iudiciū agēdoꝝ indicat. Vñ Deut. xxiij. phibet dñs dicēs. Nemo mittat falcē in messē alienā. i. nemo temerario iudicio iudicet opa aliena. Hanc aūt falcē xp̄s in manu tenet: cum recte rōnis iudicio vltimū exterminiū mū/di pctoꝝ expectādo ꝓfessionē p longanimitatē suā patiēter sustinet. Sz hāc falcē suā tūc ādez deus in messem mittit. cū eodē recte rōnis iudicio opa hoium iuste discutiet: qñ. s. tpe iudicij generalis nō solū maligna hoiuz opa: sed etiā inutilia. ⁊ que qñq; vident hoibus iusta. p̄mio eterne vite indigna iudicabit. Vñ p ppheꝝ dñs dicit. Cum accepo tp̄s ego iusticias iudicabo. Vñ Greg. Dis nr̄a iusticia ad examē diuine iusticie deducta iniusticia est Et sordet in districtōe iudicij: qđ in examinatōe fulget opantis. Tūc ādem iudicio eterne dānatōis repient digna cūcta opa q̄ inutilia sunt. cuiusmodi ēre na esse ꝑbant lucra atq; cūcta terrena cōmoda que ꝓpt deū nō fuerint ab hoibus sūpta. Nullum ādem illoꝝ operū pōt eē dignū eterna vita: qđ ꝓpter deū nō fuerit factū· sed ꝓpter ꝓpriā vtilitatē. Vñ ⁊ hec opa messis terre denoiant de q̄ dr. Quia venit hora vt metat: qñ maturauit messis tre. De q̄ messe vel opib⁹. s. Coꝝ. iij. dicit ibi. cōparās terrena opa ligno. feno. et stipule. vniuscuiusq; iñt opus manifestū erit Dies dñi declarabit: qz in igne revelabit. vniuscuiusq; q̄le sit op⁹ ignis ꝓbabit. Et post. cuius opus arserit detrimentū patiet. Ecce iudicū dānatōis inutiliū operū. in ādus hō quasi totā vitā suā ꝓsumit. Quid etiā p messem terre maturā. nisi terreni hoies q̄ ꝓpter sua scelera ad diuinū iudiciū p dei iusticiā vocāt. Sicut ecō tra de ꝑfectis q̄ parati sunt ad suscipiendā miam dei sz messis dicant: nō tñ messis terre denoiāt Vñ Jo. iiij. dñs ait discipulis suis de samarita no ꝓpo. Videte regiōes qz iaz albe sunt ad messem. i. ad miam dei p ꝓfessionē susciptēdā dispositi ⁊ ꝓparati. Ex q̄ ꝓtz q̄ maturatio messis est dies ⁊ hora: ādus iudicādus est mūdus.

Questio de tpe iudicij.

Circa dicta pōt queri an ex fide hoc sit certū ⁊ an teneri debeat tanq̄ certū. q̄ nullus angelus. nullus hō purus etiā xp̄i mr̄ sciat tp̄s huius iudicij seu hui⁹ messis diē vel horā· Ad qđ dicēdū est saluo meliori iudicio q̄ tria erūt hominū genera in dieb⁹ illis. Primo erūt ādā q̄/ ābus tp̄s illud erit oino ignotū. Scdo erūt ādā ābus ādā generali mō erit aliq̄lit notū Tertio erūt ādā ābus particularit poterit esse notū.

Q̄ cōmunitati hominū tp̄s iudicij erit oino ignotū.

Primo aūt erunt quidā ābus tp̄s ⁊ dies iudicij erit oino ignotū. sicut ex sacris ꝓtz scīpturis. Et hi erunt cōitas hoium ābus talis dies debet abscōdi: sicut dies mortis ex multiplici rōne. Primo vt semp timeant. Scdo vt semp se ꝑparēt ad illū diem. tanq̄ de ꝓximo iminentem. Tertio vt tam in hoc q̄ in pleriscq; alijs ignrantes se noscāt: qđ ādem est putile ad supbiā cōprimendā. Quarto vt archana diuinoꝝ iudicioꝝ magis reuereant. Quinto qz nō decet dei secreta indignis ⁊ indispositis revelari: ꝑpter qđ etiā plura abscōdant aliq̄bus alijs vel idoneis: qz forte nescirent hoc celare indignis aut nō plene idoneis Sexto ad nō impediēdū opa ⁊ tpa p̄scita vel ꝓordinata a deo. Multa eni veniūt ⁊ ventura sunt quoꝝ euentū hoies et demones impedirēt: si p̄scirent ea. Septimo ad excecandū reprobos taliū temporū: ⁊ ad h̄ tale iudiciū dei veniet sup eos subito ⁊ ip̄rouise. Octauo vt in tribulatōib⁹ taliū temporū fides: spes: hūilitas: patiētia: ⁊ lōganimitas sctōrū fortius exerceat ⁊ ꝑmiet. Et vt tūc addiscāt deū etiā in suis incertis imobiliter ⁊ inerrabiliter sequi: ⁊ nō sue ꝓuidētie sed soli diuine inniti

Q̄ iustis erit notū tempus iudicij quadā noticia generali.

Scdo erunt quidā ābus ādaz generali modo finale iudiciū erit notū. Silr ⁊ mlta iudicia ābus ātidie flagellant patrie generaliter ab illuminatis mentib⁹ p scīpturā sacrā qñ īminere debeāt cognoscunt: nō tñ in ꝑticulari de tpe ꝓprio. sed solū in generali. Septē ꝙo sunt signa mature messis p que a ꝑdictis finale iudiciū atq; ātidiana cognosci poterūt ⁊ cognoscunt in generali qñ futura sūt. Primū est horribilitas pctoꝝ multoꝝ. scōm multitudo peccantiū. tertium impunitas manifestoꝝ scelerꝝ. q̄rtū aiaduersio in peccatis. ąntum affectio ad scelera. sextū studiū peccādi. septimuz longa ꝑseuerātia in oibus suprādictis. Et h̄ erit maturitas messis. Primū signū erit qñ in toto orbe terrarum multa ⁊ magna ⁊ horrēda pctā fient. Nec hoc sufficit: qz si hec q̄ paucis patrarent sufferret patiēter deus Scōm signū erit qñ a multitudie hoiuz dēptis paucis talia enormia crimina ꝓpetrabunt: nec insup hoc erit satis: qz si occulte fierēt ac inuēti recta iusticia punirent. adhuc patiēter sufferret deus. Tertiū signū erit qñ talia facta apte inuerecūde atq; impune fient nec insup hoc satis erit: qz si talia incōsiderate fierent. nō adhuc ad iudicandū cōturbabit deus. Quartū signū erit qñ talia fiēt tota mentis aiaduersione seu itentōe. Nec vtiq; sufficiet hoc. eo q̄ si ad talia ipsi peccātes nō multū aplicabūt affectū: adhuc etiaz expectabit deus ad iudicādū. Quintū signū erit qñ talia facta fient tota cordis affectōe. Nec insup

sufficiet hoc vt deus iudicet mundū: qz si in talibus malis oīno studiū totū nō adhibebūt ad huc ad seuiendū expectabit deus. Sextū signū erit. qñ totū studiū malignoz ad talia scelera cōuertēt. Nec insup illo satis erit. Nam si aliq̄ casu quoq; tpe hec talia fierent nō ꝓtinue nec pseuerāter: adhuc aliq̄d erit ppt̄ qđ deus mūdū nō ꝓdēnabit Septimū signū zvltimū iminētis iudicij erit. qñ oia supzadicta cōtinue z pseuerāter in mūdo fient. tūc eñ erit matura messis: ppterqđ dignus tūc erit mūdus generaliter iudicari. Q aūt p hec septē signa poterūt mētes illuiate p̄agnoscere mō p̄dicto generalē iudicij diem ppinq̄ntē: maximū nobis p̄stat argumētū scp̄tura sacra ad Rho. xv. Oia q̄cūq; scp̄ta sunt ad nostrā doctrinā scp̄ta sunt vt p patientiā z ꝓsolationē scp̄turarū spem habeamus. Ex scp̄turis eni sacris in plerisq; locis habet deū dedisse nunq̄ aliqđ exterminiū generale neq; pticulare: nisi p̄cesserint p̄dicta signa De exterminio generali ptz i diluuio Geñ. vj. vbi dz. Videns aūt deus q mlta malicia hoiuz esset in terra ac cūcta cogitatio cordis intēta esset ad malū oi tpe penituit eum q hoiem fecisset in terra. Demū q; subdit. q deus p vniuersale diluuiū mundū extermiauit. In his vbis si diligēter examinet oia supzadicta signa p ordinē repient. Primo eni in mūdo multa z magna erant pctā z horrēda maxīe circa luxuriā etiā circa scelus cōtra naturā: qđ oñdit metho dius hist̄riogph⁹ dicēs. Q mulieres supgresse viris abutebant z etiā q exarserūt hoies in adulteriū. siue in alterutrū coeūtes. Et de hoc signo. s. dz. Videns aūt deus q multa malicia. Qđ vbū manifeste oñdit tunc abūdasse horrēdam multitudinē z turpitudinē pctōz. Secūdo q hoies cōiter talia ppetrabāt. Jō subdit: hoiuz ibi peccautiū multitudinē denotat.

Tertio insup illa manifeste inuerecūde atq; impune fiebāt. ideo addit. esset in terra. i. manifesta erant z impunita. Quarta etiaz fiebāt tota mētis aiaduersione. ideo dz. z cūcta cogitatio. s. nō partim z nō diuisim: sed in malis in integra z cōiūcta. Quinto q; fiebāt tota cordis. Sexto talia scelera toto studio ppetrabant. ideo dz. intēta esset ad malū Septimo qđ oiuz pessimū erat. qz cuz sex p̄cedētibus cōtinue z longo tpe in illis pseuerarunt. ideo subdit. oñi tpe Ex his ptz q tunc messis matura erat: ideo generale diluuiū mūdū exterminās misit dñs Nec tñ de vltimo iudicio sunt hec signa z fortia argumēta. verūetiam de qlibet regno z patria z ciuitate a dño magnis iudicijs flagellādis. mētib⁹ illuiatis z pspicacit intuentibus āte iudicia patebit p̄cedere hec signa mature messis. Qđ ptz exēplo ve. testa. Nam cuz dñs abzae p̄misit exterminationē gentiuz que terrā quā ei p̄misit icoluerūt dicebat Geñ. xv. Necduz eni implete sunt iniq̄tates amozreoz vsq; ad pñs tps. i. nōdū matura est messis eorum. q̄si dicat. z si semini tuo hāc terrā p̄mitto tñ ante tps cōplemēti iniq̄tatis eoz z mature messis illos nō exterminabo. Predicta etiā septem mature messis signa p̄cessisse iudiciū zodome z gomorre z ꝓfiniū ciuitatū satis patere pōt q̄ pōderat diligēter vba Geñ. xix. que de illo iudicio cōscribunt z sic mens illuiata atq; discreta ad p̄cauendū pricula diuinoz iudiciorum in varijs tpibus atq; patrijs poterit talia signa prudēter ꝓsiderare: z nō ad p̄sumptuose predicendū futura. sed z sibi z alijs p̄caueda mala futura.

Q tps vltimi iudicij z dies eius aliq̄bus pfectis poterūt esse noti.

Tertioq; circa tps iudicij p̄nt esse q̄daz quibus poterit reuelari tps iudicij z dies ei⁹. Nā ex scp̄turis nō possum⁹ certitudinalit arguere q nullus tps iudicij sciat aut scire debeat: qđ etiā incōueniēs est. si nō de hoc reuelauerit alicui angeloz aut btōz z specialit matri sue. Aliud est eni de nobis: aliud ō beatis. q̄ in nullo a dei volūtate deuiare p̄nt. Insup est aliō de cōtate hoiuz: aliud de singl'arib⁹ sanctis q̄ vnus spūs sunt cum deo. Nam reprobi lz nescierunt horā aduētus diluuij tñ noe cum familia id p̄sciuerūt. Un Geñ. vij. dicit. Ingredere tu z filij tui z arcā. adhuc eni z post dies septem ego pluam sup terrā quadraginta dieb⁹ z noctib⁹. Et ante in. vj. c. ait illi dñs. Erunt dies. s. hois siue humane generatōis centū viginti annoz. Per noe z familiaz eius pfecti z electi finaliuz tempoz mystice designant: per reliquos vero reprobi eorūdē tpm denotant. Sic abzae z loth horā subuūsionis zodomoz p̄dicta fuit Geñ xviij. et. xix. z tñ Lu. xvij. z Mat. xxiij. vide tur seu assīlat occultatio de die iudicij occultationi dei diluuij z horae subuersionis zodomitarum.

Quadruplex obiectio z respon sio ad talia obiecta.

Sed obijcit cōtra nuprime dicta. Dicit eni Mat. xxiij. de die aūt illa z hora nemo scit neq; angeli celoz nisi pr̄ solus. Ad qđ dicēdū est q sicut ptz ex supzadictis lita p̄nt dici angeli dei nescire. s. ad reuelandū nobis: sicut z filius dei xps. Secō etiā obijcit qz dñs ait Matth. xxiij. Vigilate igit qz nescitis q̄ hora dñs veturus sit. Ad qđ dicēdū q p̄dictū dñi vbū nō hz locū nisi respectu cōitatis hoiuz. q̄bus talis occultatio ꝓueniēs est. Tertio obijcit: qz dz Mat. xxv. Media nocte clamor fact⁹ est ec/

ce ſponſus venit. Ubi Augu. ait. Media no/
cte. i. nullo ſciente aut ſperãte. Ad qđ dicendũ
q̃ mirabile eſſet ſi ſaltẽ p modicũ momẽtũ ante
nõ poſſet deus reuelare horã illã. g̃ reſpectu cõi
tatis dr vẽturus media nocte clamor fact⁹ eſt.
Ũñ. j. Theſſal. v. De tpibus aũt frẽs r momẽ
tis nõ indigetis vt ſcribam⁹ vob. Jpi eni dili/
gẽter ſcitis: qr dies dñi ſicut fur in nocte ita ve
niet. atq; diſtinguẽs inter bonos r malos ſub/
dit. Vos aũt frẽs nõ eſtis in tenebris vt dies il
la tanq̃ fur vos cõprehendat. Oẽs eni vos fi/
lij lucis eſtis r filij dei. nõ ſumus noctis neq; te
nebrar. Quarto obijcit de ẏbo Act. j. vbi
dñs aplis ait. Non eſt veſtrũ ſcire tpa vel mo/
menta que pr̃ poſuit in ſua ptãte. Cõſtat eni q̃
ſi aliq̃bus b̃ reuelatũ foret p̃cipue aplis debu/
it reuelari: p q̃s fides r eccl̃ia fundãda erat at/
q; docẽda. Ad qđ dicendũ q̃ xp̃s loquit ibidẽ
aplis vt adhuc carnalib⁹. Sicut qñ ait Jo. xvj
Multa habeo vobis dicere q̃ nõ poteſtis por
tare mõ. Et ſicut qñ Mat. xx. ait Iacobo r ioã
ni. Neſcitis q̃d petatis Et addidit. Sedere au
tem ad dexterã meã vel ſiniſtrã nõ eſt meũ da/
re vob. in q̃ tũ eſtis ſm carnẽ cognati mei. aut
vobis in q̃ tũ indiſpoſiti eſtis. Et b̃ ibidẽ xp̃s
innuit cũ dicit. Sz accipietis ẏtutẽ ſupuenien
tis ſpũs ſancti in vos rc̃. Non igit̃ videt q̃ ex
hoc ẏbo Act. aplorũ poſſet ita certitudinaliter
hoc argui ſicut aliq̃bus videt.

Secunda queſtio.

Circa hoc etiã queri põt q̃re xp̃s diſcipulis
ſuis ait Mat. xxiiij. ideoq; r vos eſtote para/
ti: qr q̃ hora nõ putatis filius hois ventur⁹ ſit:
cũ nullus illor tempor circa horã iudicij viu⁹
repiet. r ipſe loquit ad eos ac ſi iudiciũ in tpe
eor deberet fieri? Ad qđ triplicit̃ rñdet. Pri/
mo ſm Augu. ad eſytiũ dicẽs q̃ in pſona cor
loquit̃ oibus: qr q̃dãmõ ad oẽs ptinet dies il/
la. Tunc eni cuiq; veniet dies illa. cuz venerit
dies mortis illius: vt talis hinc exeat q̃lis in il
lo die videndus ẽ. Ille eni dies cũ venerit impa
tus quẽ inuenit impatũ hui⁹ ſue vite vltim⁹ di
es eſt. Ũñ Mar. xiij. Qđ autẽ vobis dico oi/
bus dico vigilate. Secõ qr mos eſt ſcpture
ſacre loq̃ de vno aut vni in pſona alteri⁹. Ũñ. j.
ad Theſſal. iiij. ait aplus p̃ his ſanctis q̃ circa iu
diciũ repiri debeãt viui inq̃t. Quia nos q̃ viui
mus q̃ reſidui ſumus in aduẽtu dñi nõ p̃uenie
mus eos q̃ dormierũt: cum tñ ipſe nõ deberet:
tunc inueniri vnus. Tertio qr a tpe xp̃i in/
ſtabat dies cuiuſdã magni iudicij. r iſtud in ſe
myſtice ẏtinẽs. Illud aũt excecatio r reprobа
tio iudeor ac ſublimatio fideliũ ſuor. Ũñ ex p̃
ma rõne que eſt Aug. colligi põt q̃re de die iu/
dicij ſepius eſt p̃dicandũ ac ſemp cum tremore
expectandum.

Qr tremenda erit executio iudicij generali. Cap. IIII.

Quarto xp̃s mũdũ iudicaturus oñdet
ſe hr̃e executionẽ timorioſaz. Ũñ. Jo.
ſubdit. Et miſit q̃ ſedebat ſup nubẽ falcẽ ſuã in
terrã r meſſuit terrã. Nubes aũt hec ſup quaz
ſedebit angel⁹ xp̃s: ẽ hũana caro illi⁹. Ũñ Eſa
xix. Ecce dñs aſcẽdet ſup nubẽ leuẽ r ingredie
tur egyptũ Sup hãc nubẽ ſedebit mũdũ in trã
quillitate iudicatur⁹. tñ pctorib⁹ terribilis ap/
parebit. Tunc q̃dẽ falcẽ ſui ſeueri iudicij in ter
ram mittet: qñ ꝓpter impior abuſuz terrã ſic
dãnabit. vt oĩno ſuitia ſua impijs neget q̃ deo
hoc in ſeipis negat. q̃ nõ ſolũ ex bñficio creatio
nis ſed xp̃i redẽptiõis merito hñt: vel etiã hr̃e
pñt. Ũñ Eſa. xxiiij. Ecce dñs nudabit terrã r
diſſipabit eam. Jõ dicit Jo. r meſſuit terrã ſcz
impios ab eis tollẽdo. ſ. ne liceat ampli⁹ viue
re q̃bus ſemp libet peccare. Boies nẽpe ſupi⁹
meſſis noiati ſunt. Jõ de tali meſſiõe Eſa. xvij
Ablata eſt meſſis in die hereditatis r dolebit
grauiter. Dies hereditat⁹ eſt dies retributõis
q̃ retribuet vnicuiq; ſm opa ſua cum deus da
bit hereditatẽ timẽtibus nomen ſuũ. Sed hac
die auferet̃ meſſis impio: cũ nullus fructus in/
ueniet̃ in labore ſuo. r jõ grauiter dolebit qr et̃
na egeſtate atq; penalitate cruciabit̃ in eternũ
Qta aũt ſit futura acerbitas illius vltime meſ
ſionis: oñdit Crip̃. dicẽs. Si rex terren⁹ cõtra
aliquẽ p̃ceſſur⁹ expeditionẽ mãdat in ꝓ̃p̃o. di/
gnitates oẽs mouent̃. exercit⁹ excitant̃. tota ci
uitas feruet. q̃tomagis rege celeſti exurgente
iudicare viuos r mortuos angelice ẏtutes mo
uebunt̃ terribiles miniſtri terribilẽ dñm p̃rece
dentes? Proinde Sap̃. Armabit creaturaz in
vltionẽ inimicor r pugnabit p eo orbis terra
rum cõtra inſenſatos. Tanta vtiq; erit cuncta
rum creaturarũ pugna cõtra innumeros pctõ
res q̃ ſicut Mar. xiij. dicit ẏtutes celor mo/
uebunt̃. i. horrebũt p̃e magnitudine ſignor r
cladis. Sicut eni hõ manẽs in ſupcilio mõtis:
videt aliquaz abſorberi ciuitatẽ hyatu t̃re aut
incẽdio ꝓcremari: q̃daz naturali inſtinctu hor
ret lz videat piculũ ſibi nõ iminere. Sic angeli
atq; beati videtes ꝓtra reprobos pugnare vni
uerſum mũdũ q̃ naturali horrore cõmouebũt̃
vñ p̃s. Turbabũt̃ q̃ hitãt t̃mios a ſignis tuis

De quindecim ſignis p̃ce dentibus iudiciũ.

Que aũt ſint ſigna tãti terroris iſta oſtẽdit
Hicrony. q̃ in annalib⁹ iudeor q̃ndecim terri/
biliſſima ſigna iudiciũ p̃cedentia ſe dicit inue/
niſſe: ſed an continue ſiue non aut an imediate
p̃cedẽt iudicij diem ſe reperiſſe nõ dicit. Qtũ

aũt credibilia sint. ipsa scpturarũ testionia manifestãt q̃ cũ ipis signis in robur eoꝝ p ordinẽ subiũgamus. Prima die eriget se mare q̃n/decim cubitis supra mõtes stans imobile i suo loco. Vñ i pspectu talis altitudis territi hoies fugiẽt a facie maris. Vñ Lu.xxi. Erit i terris pssura gẽtiuꝫ.s. ppt fugã. Vñ ppha. Altitudo scz maris manus suas leuauit: vt innuat q̃ stãte mari in altitudine pdicta: in se tribilit fluctu abit. Nõ oñdit Sap.v. Candescet in illos aq̃ maris: ꝛ fluia corruẽt duriter. Vñ ppha. In spũ furoꝛis tue cõgregate sunt aq̃. Et de hoib⁹ ait. Ipsi vidẽtes sic admirati sunt ꝓturbati sũt cõmoti sunt tremoꝛ apprehẽdit eos Secda ꝙ die tñ descẽdet q̃ videri nõ poterit: qõ intelligeni si cũ tribili strepitu h debere fieri. Vñ ps Mare vidit ꝛ fugit: iordanis ꝓsus ẽ retroꝛsum. Et iterũ. Bedit abyssus vocẽ suã.s. in aq̃ rũ descẽsu. Et viderũt te aq̃ ds ꝛc. Et Lu.xxi. pre cõfusione sonit⁹ maris ꝛ fluctuũ arescẽtib⁹ hoibus p timoꝛe ꝛc. Tertia aũt die marine belue supra mare dabũt rugit⁹ vsq̃ ad celũ. vñ Sap̃.xvij. Rugiẽtiũ valida bestiaꝝ voꝛ aut resonãs de altissimis mõtib⁹ echo: deficiẽtes faciebãt. i. faciẽt illos p timoꝛe ꝛ expectatõe.

Quarta ꝙ die ardebit mare ꝛ aq̃. Nõ dñs etiã testat̃ p ppha dicẽtẽ. Ignis succẽsus est in furoꝛe meo ꝛ ardebit vsq̃ ad inferni nouissima. Quinta aũt die herbe ꝛ arboꝛes dabũt sanguinẽ sanguineũ ꝛ roꝛẽ. Vñ Esa.xxvj. Reuelabit terra sanguinẽ suũ: ꝛ nõ opiet vltra inf fectos suos. Vñ dñs ait Joheł.ij. Dabo pdigia in celo sursum: ꝛ in terra deoꝛsuꝫ: sanguinẽ ꝛ ignẽ ꝛ vapoꝛẽ fumi. Sexta insup die ruẽt oĩa edificia mũdi qõ innuit Joheł.iij. dicens. Egypt⁹ in desolatõe erit: ꝛ idumea in desertuꝫ pditõis: p eo q̃ iniq̃ egerũt. Septima die petre adinuicẽ collidenf: teste Esa.xxiiij. Concutient fundamẽta terre: ꝓfractõe ꝓfringet terra ꝛc. Octaua die fiet terremot⁹ generaf. Nõ et ppha testat̃ dicẽs. Terra tremuit ꝛ q̃euit cũ exurgeret in iudiciũ deus Nona die exibũt hoies de caũnis ꝛ ibũt q̃si amẽtes p timoꝛe nõ potuerũt mutuo loq̃. Jõ Esa.xxxiij. ait. Cõtristi sunt in syon pctõꝛes: possidebit tremoꝛ hypocritas. Decima die adeq̃bit terra. Jõ Esa. xl. ait. Vis vallis implebit̃: ꝛ ois mons ꝛ collis hũiliabit̃. Vñ ps. Mõtes sicut cera fluxerunt a facie dñi: a facie dñi mota est tra. Undecima die egredient̃ atq̃ ꝓsurgẽt moꝛtuoꝝ ossa ꝛ supra sepulchra stabũt Vñ Ezech.xxxviij Factus est sonitus magnus ꝛ ecce cõmotio et accesserũt ossa ad ossa vnũ q̃q̃ ad iũcturã suã

Duodecima die cadẽt stelle ď celo sicut dñs Lu.xxi. testat̃ dicẽs. Erũt signa in sole ꝛ luna et stellis. Et iterũ Joheł.iij. ait. Sol ꝛ luna obtenebrati sunt: ꝛ stelle retraxerũt lumen suũ Et iterũ in.ij.c. ait. Sol cõuertet̃ in tenebꝛas ꝛ luna in sanguinẽ anteq̃ veniet dies dñi magn⁹ ꝛ horribilis. Ꝑterea ois q̃cũq̃ inuocauerit nomẽ dñi saluus erit. Et Apoc.vj. Stelle de celo ceciderũt sup terrã sicut ficus mittit grossos suos cũ a vento magno mouet̃. ꝛ merito hec oĩa fiẽt Nam ſm Crih. Pfamilias moꝛiẽte domus eius turbat̃. familia plãgit. ꝛ nigris vestib⁹ se induit. Sic etiã hũane genere ppter qõ oĩa facta sunt circa finẽ ꝓstituto destruit̃ mũdus luminaria celi lugẽt ꝛ cãdoꝛe amoto tenebꝛis in/duent̃ in fine seculi. Tertiadecima die moꝛient̃ hoies tũc viuẽtes vt cũ moꝛtuis resurgãt: q̃ cõtra hoiem totus ꝓturbabit̃ mũdus. Rõ hui⁹ est ſm Bonauẽ. q̃ hoie labẽte cecidit mũdus: iõ in iudicio ppt̃ seueritatẽ iudicis oñdẽdam necesse erit oiuꝫ hoiuꝫ coꝛda trer̃i ꝛ pctõrũ maxie q̃ vniũsoꝝ ꝓtẽpserũt dñm. vt sic ois creatura diuinũ accipiat zelũ: ꝛ ꝓfozmet̃ creatoꝛi suo. Et q̃ nihil itẽsius vel velociꝰ aut horribiliꝰ in agẽdo ꝛ mouẽdo inter alia elemẽta q̃ ignis ex oĩ pte ꝓcurret. hinc est q̃ necesse erit q̃ ipius iudicis faciẽ pcedat ignis nõ ex vna pte tñ: sed ex oĩ pte mũdi. iuxta illud ppe Ignis añ ipm pcedet ꝛc. Terribilis nẽpe erit ille ignis q̃ diuina ꝙtute nõ tñ ignis q̃ pmanet in spera sua: sed ꝛ ignis mũdi purgatoꝛij ꝛ inferni ad h simul ꝓcurrẽt pueniẽtes faciẽ iudicãt. Ex his q̃dem q̃ttuoꝛ ignib⁹ diuino iudicio fiet vnus. q̃ oiuꝫ pdictoꝝ igniũ pficiet officiũ. eo q̃ ignis terrestr ſm Bonauẽ. purgabit iustos. cruciabit malos. incinerabit coꝛpa: ꝛ cõsumet cũcta terre nascẽtia. ꝛ aialia. Ignis ꝙ elemẽtalis elementata subtiliabit: atq̃ ad inouationẽ disponet. Ignis purgatoꝛij purgabit electos: illos q̃ bus ncẽ purgari erit. Sz ignis iferni ipios iã incipiet cruciare. Decimaq̃rta die ardebit celũ ꝛ ꝛa. i. supficies aeris atq̃ terre. Poꝛro q̃ mũdus iste purgari dz cũ hoie purgãdo ꝛ hõ ꝛ tpoꝝ indiget expurgari a scoria auaricie ꝛ malicie. sicut in pmo tpe a fece luxurie: idiget etiã purgari velocit intime ꝛ pfecte. Hinc est q̃ sic pmus mũdus deletus est p aquã q̃ est frigida: ꝛ purgatiua ꝫ ardoꝛẽ ꝛ fetoꝛẽ luxurie q̃ illõ seculũ inficiebat: sic finalis mũdus p ignẽ q̃ calidus est ꝛ ꝓsũptiu⁹ finiri dz ꝫ toꝛpoꝛẽ charitat̃ et frig⁹ malicie ꝛ cupiditat̃: q̃ maxie regẽbit i seculi senectute Et q̃lla sũt maxie adherẽtia: necesse ẽ q̃ purgatio sit actõis intime violẽte ꝛ accelerate. qõ nõ ꝓtingit repiri in aliq̃ elemẽto q̃ in igne. Sz actio hui⁹ ignis successiua erit. hñs initiũ mediũ et finẽ: iõ tũc elemẽtaris ignis elementa subtiliabit ꝛ ad inouationẽ disponet. sic testat̃ petr⁹. ij. Pe. iij. dicẽs. Veniet dies dñi: sicut fur. in q̃ celi magno ipetu trãsiẽt. elemẽta

vero calore soluent: terra aũt ⁊ que in ipa sunt opa exurent. Ex hac eni ꝯcrematõe fiet elemẽ tor ab impuritate quã hñt ex cõmixtõe ad puritatẽ mutatio. maxie i terra ⁊ aere ⁊ sic purgatis iustis ⁊ combustis reprobis cessabit motus celi ⁊ planetarũ. Decima q̃nta die fiet celuz nouũ ⁊ terra noua atq; resurrectio mortuorũ. Nam sicut .j. Thessa. iiij. ait apl's. Ipse dñs in iussu ⁊ in voce archãgeli ⁊ in tuba descẽdet de celo. In iussu q̃dez ꝑm Nico. de ly. q: impans mortuis dñs dicet. Surgite mortui ⁊ vẽite ad iudiciũ. ⁊ voce archãgeli michaelis q̃ est eccle ꝓnceps sub q̃ angeli etiã notant. Nã ꝑm Rich q: hec citatio erit mẽtalis atq; vocalis: iõ mẽtaliter ad iudiciũ vocabunt a deo: ⁊ vocaliter p ministeriũ angelor iux illũ Mat. xxiiij. Mit ter angelos suos: ⁊ ꝓgregabit electos suos a q̃t tuor ventis celi: q: adusus q̃ttuor mũdi partes admirãda voce clamabũt. Surgite mortui venite ad iudiciũ. Hi vo angeli mirabilit intonabũt tanq; ꝓcones iudicij. Tuba aũt dei erit ꝓdicta vox xꝑi q̃ descẽdet de celo. s. in hũana forma Et subdit apl's. Et mortui q̃ in xꝑo sunt resurgẽt ꝓmi. deinde nos q̃ viuim⁹ q̃ relinquimur simul rapiemur cũ illis obuiã xꝑo i aera Ista q̃dẽ ꝓzitas atq; posteriozitas ꝑm ꝓdictũ Nicol. ad actũ resurgẽdi mime referri ꝓt ita q; alii qui ꝓus ⁊ aliq posteri⁹ resurgãt eo q; oẽs in instanti resurgẽt sicut dz. j. Cor. xv. Oẽs q̃dem resurgem⁹ sed nõ oẽs imutabimur. ⁊ subdit in momẽto in ictu oculi in nouissima tuba. Nec etiaz põt hic accipi ꝓzitas dignitatis: q: ꝑres ve. testa. in resurrectõe nõ erũt digniozes apl'is q̃ erũt iudicis assessozes: sicut dicit dñs Mat. xix. Sedebitis sup duodecim sedes iudicãtes duodecim trib⁹ isrl. De q̃bus apl's intẽdit dicere. deinde nos q̃ viuim⁹ q̃ relinq̃mur. Propt q̃ saluo meliozi iudicio videt dicendũ q; ꝓzitas ista atq; posteriozitas referẽda sit ad q̃tez in xꝑo mozitẽdo in eius fide. Et addit. sit rapiemur. s. iam resuscitati cũ illis in nubib⁹ obuiaz christo ad iudiciũ veniẽti in aera.

De loco iudicij.

De loco aũt vbi iudiciũ faciet dñs sup mundũ Joel. iij. scptũ est q; deus dicet. Cõsurgẽt ⁊ ascendẽt oẽs gẽtes in valle ioſaphat. q: ibi sedebo vt iudicẽ oĩs gẽtes in circũitu. Sedebit eni deus in eminẽtissimo loco aeris sup montẽ oliueti: vñ in celo ascẽdit ⁊ oẽs sancti cũ illo apparebũt. vñ oẽs iudicãdi apparebũt in valle ioſaphat ⁊ circa eam: q: monti oliueto ꝓpinq̃ est scz inter iꝫm montẽ ⁊ hierlm. Apparebit autez christus ꝑm Greg. ibi blãdus iustis ⁊ terribilis impijs. Videbũt eni mali christi hũanitatẽ vt timeãt: nõ tñ diuinitatẽ ne gaudeãt. Justi vo vtrãq; illius ꝓtemplabunt naturã: vt simul cũ aia ⁊ corpe iam glorioſe letent.

Articulus. II. de modo scõm quez dñs exequent iudiciũ generale.

Secdo ꝓncipalit ꝓsiderem⁹ circa iudiciũ generale executoz ꝓsequẽtẽ que in euãg. hodierno ptz. Nõ q̃dam breuit exponam⁹ eo q; in qua/dragesima de relig. christi. latius declaratuz sit. In hoc igit euãgelio circa executõnẽ futuri iudicij q̃ttuor insinuant. ꝓmuz regalis aduẽtus scõm generalis ꝓcursus: tertiũ iudiciũ iudiciale pcessus: q̃rtũ finalis successus.

Cum q̃ta gloria triũphali ⁊ maiestate christ⁹ veniet iudicare totũ mũdum. Caplm. I.

Primo q̃dem circa executionẽ diuini iudicij insinuat xꝑi triũphalis seu regalis aduẽtus. Veniet q̃dem vt hõ ⁊ hoc cum tanta altitudine maiestatis ⁊ glorie: q; exꝓresse in eius corpe nõ solũ iustis: ꝑ etiã impijs celsitudo maiestatis sue mirabilit refulgebit. Proinde dñs ait. Cuz venerit filius hois q: in forma hois ventur⁹ est. in q̃ttũ tñ deus iudex ordinarius. in q̃ttũ hõ iudex delegat⁹. in maiestate sua eo q; apparebit vt dictũ est in forma hois. glo. q: ꝓmo apparuit i forma passibili ⁊ infirma. Ut maiestas dicit diuinitatis xti. Uñ Matth. xxiiij. Videbũt filiũ hois venientẽ in nubib⁹ celi cũ xtute ⁊c. Et sequit. ⁊ oẽs angeli eius cuz eo. Tum ꝓpt honorẽ iudicis. tum ꝓpt executionẽ iudicij eo q; ministerio angelor deducẽt electi ad celũ: ac p alios malos angel⁹ trahent reprobi ad infernũ. Nihilomin⁹ noie angelor etiã intelligunt angelici viri atq; pfecti q̃ cum xꝑo: iõ in maiestate venire dicunt: q: ꝑi maiestatiue sup inferiozes q̃si iudices. xij. sedib⁹ ꝑ sidebũt sicut dictũ est. Et lz ꝓncipales apli i illis sedib⁹ ꝓsessuri anthonomatice exꝓmunt. intelligit etiã vltra hꝫ supabũdans nũs pfector imitator xꝑi. tũc sedebit sup sedẽ maiestat⁹ sue ꝑ hãc sedẽ significat iudiciaria ptãs q̃ xꝑo hoi data est. Uñ Apo. xx. Vidi thronũ magnũ et candidũ ⁊ sedentẽ sup eũ a cui⁹ ꝓspectu fugit celum ⁊ terra ⁊ locus nõ est inuẽtus ab eis. Per thronũ magnũ ⁊ candidũ significat regia ⁊ iudiciaria ptãs seu maiestas. ⁊ glia diuitatis xꝑi vel celsitudo ⁊ candor mũdicie ⁊ glorie hũanitatis sue. i q̃ eius diuitas significat sedere sicut in glorioso throno. Aut ꝑ thronũ significat tota eccl'ia sctor vel ordinũ supior luce glorie cãditata: ꝑ quã deus exercebit sua iudicia in dãnatis. Addit q; a ꝓspectu sedẽtis fugit celuz et terra. tũ q: oẽs habitãtes in celo ⁊ in terra ꝑ nimio timore furoris ei⁹ aut ꝑ sũma reuerẽtia maiestat⁹ eius in ꝓpriã quitatẽ ⁊ nihileitatẽ resiliẽt

ac si essent sibi pis ānihilati Jō subdit q locus nō est inuent⁹ ab eis .i. sic facta sunt q̄si nihil ac si nusq̄ essent. tum q⁹ sicut lux candelarū atq̄ stellarū dispareret i aduētu solis ac si essent ānihilata seu obscurata: sic ad fuglorē gl'ie xp̄i oia alia respectu eius erūt q̄si nihil. Jō p̄s. ait. Deus manifeste veniet: nō sub nube sicut in p̄mo aduētu. Proinde verificabit qđ Apoc. vj. de reprobis dr. Quia dicēt mōtib⁹ t petris cadite sup nos: t abscōdite nos a facie sedentis sup thronū t ab ira agni Ān ppha. Pones eos vt clybanū ignis in tpe vult⁹ tui .i. sic ignis ardet in clybano interi⁹ sic xp̄s mis⁹ scie exuret eos. vñ Osee. vij. Oēs adulterātes q̄si clyban⁹ succen sus a coquēte adulterātes vti q̄ sunt: q̄cū q̄ alij q̄ deo se p amorē inordinate ⁹iūgūt. Coquēs erit diabol⁹ q̄ malas cogitatōes ⁹scie ministra bit: sicut coquēs admistrat ligna. t in tpe vultus tui .i. vultuositatis tue .i. supcilia cōmouētis qđ est cōminātis signū.

Qr oīs gentes apparebūt cor̄ā iudice iusto: t ab eo iusti ab impijs sepabunt. Cap. II.

Secūdo insinuat ad iudiciū generalis ⁹cursus. vñ subdit. Et ⁹gregabunt añ eū oēs gētes .i. ois etas t ois sexus p̄m glo. Nullus enī tūc latere poterit a facie iudicātis Sz p angelos bonos iusti t p malos ipij addu cent. t sepabūt eos ab inuicē sicut pastor segregat oues ab hedis. Lz enī hec distinctio ad lr̄az localit fiat. fiet nihilomin⁹ p diūsaz q̄litatē gl'ie atq̄ pene. Sepabit inq̄ eos merito loco t vocabulo. Merito inq̄ oium merita discutiēdo loco varia loca assignādo: vocabulo varijs nois bus apellando: hos hedos illos xp̄o oues. In quib⁹ denotat inocētia iust⁹. tū ppt simplicitatē. tū ppt fecūditatē. tū ppt mititatē sicut de se dicūt. Propter te mortificamur tota die estimati sum⁹ sicut oues occisiōis. In hedis ipietas malor̄ significat. tū ppt feditatē. tū ppter peculositatē. tū ppt sterilitatē. Et statuet oues a dextris suis: t hedos a sinistris. Per dexterā status gl'ie significat. p sinistrā status pene et ne indicat Jō Proū. iij. Dias q̄ a dextris sūt nouit dñs: pūse sunt q̄ a sinistris sunt. De ista diuisiōe ait ppha ozādo. Dñe a paucis de tra sz viuētiū diuidis eos i vita eor̄. ait enī. Dñe a paucis .s. quib⁹ q̄ pauce sunt respectu hedor̄ iuxta illd Job. xxxiij. Cōteret mltos t inumerabiles. Ān ppha. Judicabit in natōib⁹ iplebit ruinas .s. angelor̄ ⁹cussabit capita in tra ml tor̄: q⁹ multi sunt vocati: pauci xp̄o electi. Bi/uide inq̄t eos. merito. loco. t vocabulo. in vita eor̄ .s. vt sic viuētes et nalit crucient. De hac diuisiōe dr Job. xxxviij. Lapidē caligis t vm brā mortis diuidet tor̄rēs a pl'o pegrināte La pidē vocat ipios ppt obstinationē. caliginis p pter obcecationē. vmbrā mort ppt diaboli similitudinē. pl'm pegrinantē vocat sctōs. q̄ nō hñt h̄ ciuitatē manētē: s futurā inq̄rūt. Ab his diuidet malos tor̄rēs .i. iudiciaria snia q̄ sequet Et rōnē hui⁹ p̄s subdit di. De abscōditis tuis adipletus est vent eor̄. Abscōdita sunt crimia non ⁹fessa Prou. xxviij. Qui abscōdit scelera sua nō diriget. adiplet⁹ ēvent eor̄ .i. ⁹scia eor̄ Hiere. iij. ventrē meū doleo Sic dicē poterūt in die iudicij hi q p ⁹fessionē suā nō manifestāt pctā sua Lu. xxj. ve p̄gnantib⁹ dieb⁹ illis.

De remuneratōe iustor̄ t punitōe malor̄. Cap. III.

Tertio insinuat iudiciū pcessus i q̄ duo p̄ncipalit demōstrant. p̄mū est remuneratio iustor̄. scōm ⁹dēnatio malor̄. Primo q̄dē in remuneratōe iustor̄ exp̄munt duo Primū ē collatio p̄mij. Ān subdit. Tūc dicet rex q̄ a dextris eius erūt. Supra enī xp̄s dict⁹ est fili⁹ hois: h̄ xo nosat rex. Ad cui⁹ q̄dē apicē ptinet subditos regē. leges ⁹dere. legis trāsgressores punire. obseruatores p̄miare: qđ tūc clare patebit. Tūc q̄dē non q̄ret pilat⁹ q̄ rex es tu? Tūc q̄ nō dicēt iudei: nō habem⁹ regē: nisi cesarē. Et addit. Uenite bn̄dicti p̄ris mei possidete p̄atū vob regnū a ⁹stitutōe mūdi. In q̄bus xp̄is q̄ttuor ptinent. p̄mo inuitat ad hereditatē di. Uenite. scōo dat bn̄dictionē cū dicit bn̄dicti p̄ris mei. tertio ⁹fert possessionē dicēs possidete. q̄rto possessiōis ⁹firmationē addēs paratū vob a ⁹stitutōe mūdi. O dulcissima locutio t vox oī iocūditate plenissima iuitās ad amplexū toti⁹ trinitatis: t ad q̄tā t eternā possessionē sue glorie triūphal. O q̄ta iocunditas erit cuilibet videre se regē fieri eterni regni: cū ipse sit p̄mogenit⁹ mortuor̄ t p̄nceps regū terre vt dr Apoc. j. Scōo subdit exp̄ssio meriti cū dñs ait. Esurīui t dedistis mihi māducare. sitiui t dedist mihi bibere: hospes fui t collegistis me t sic de alijs opibus mie. Tūc rnde būt ei iusti dicētes Dñe q̄n vidim⁹ te esurientē t pauim⁹ te. sitientē t dedim⁹ tibi potū: q̄n te vidimus hospitē t collegim⁹ te: t sic de alijs opib⁹ mie. Tūc rex dicet illr. Amē dico vob q̄cq̄d fecistis vni ex mimis ist .s. de frib⁹ ist mihi fecist.

Prima questio.

Sed nunq̄d iusti ignorabūt p̄dictor̄ rōnes vt hoc querāt? Ad hoc q̄druplicit rnderi p̄t

Primo q hec xp̄a p̄nt q̄druplicit legi vt sit sensus: q si illud dicerēt: eis sic a xp̄o respōderetur. Scōo vt significēt potius admiratio/nem cor̄ sup tāta vnitate capitis xp̄i t mēbrorū suor̄ atq̄ plenā illuiationē sup hoc. Ter

tio vt oñdat q̄ hoc vtiq; q̄rerēt aut q̄rere posſent: niſi p xp̄i doctrinā de hoc illumīati eſſent Uñ ſm Dion. p tractantē illud Eſa. lxiij. Sz q̄s eſt iſte q̄ venit de edom tinctis veſtib⁹ ⁊c. Et illō ps̄. Quis eſt iſte rex glorie? ꝑ hmōi queſtiōes ſignificat defect⁹ neſciēte naturalis ⁊ſi nō tpalis p̄cedēs deſiderīū ſciētie dei ⁊ hāc ſcientiā recipiēdi a deo. p rñſiones ꝯo inſinuatur infuſio lumis ſupradicti. Quarto vt per hoc demōſtratiue oñderet dubia ꝯdicio iudicandoꝝ ⁊ forte aliq̄ in ipſo exitu mortis q̄ vadant ad iudiciū in multis ꝯſimilibus dubitāt.

Secunda queſtio.

Sz q̄ ſunt illi minimi de q̄bus h̄ loquit xp̄s ⁊ quō non ponunt inter iudicādos nec etiā vident poni inter aſſeſſores? Ad q̄ dicendū q̄ illi minimi ſunt viri in hūilitate p̄fecti. q̄ ex tripli cauſa in ipſo aduētu iudicis exp̄ſſe nō fuerūt noiati. ℙrimo vt innuat q̄ ſunt quodāmō idem qđ xp̄s. Sicut ipſe poſtea dicit: iō in ipo xp̄i aduētu ſupponunt veniſſe. Scđo vt oñdatur q̄ p tanto in noie angeloꝝ ſicut ſupra dictum eſt cōprehenſi ſunt. Tertio dici pōt q̄ mos eſt ſacre ſcripture plerūq; in p̄ncipio aliq̄ p̄termittere ⁊ tandē ac ſi p̄miſſa fuiſſent. ſic de eis facere mentionē.

Tertia queſtio.

Tertio queri pōt que ſit cauſa operū miſericordie de q̄bus hic fit mētio? Dicendū q̄ ſunt due miſerie hoīs in p̄nti. p̄ma ē naturalis. ſcđa ꝯo accidētalis ℙrima eſt miſeria naturalis et hec duplex. Aut corruptōe interiori: ⁊ſic eſt eſuries ⁊ ſitis. ſ eſuries eſt a caloꝛe corrūpente ſiccū: ſitis aūt a caloꝛe corrūpēte humidū Aut eſt ex corruptōe exteriori: ⁊ ſic eſt indigētia vestimēti ⁊ hoſpitij. Sz veſtimētū eſt ẓ imutatio nem ꝑpinquā. ſ. aeris corrōpentis ẓtinue. hoſpiciū ꝯo ẓtra imutationē diſtantē corrūpētē interpolate. Scđa eſt miſeria accidētal. ⁊ h etiā duplex eſt Aut ex corruptōe nature ⁊ ſic ē infirmitas: aut ex illatōe violētie ⁊ ſic eſt carcer Non tñ fit h mentio de ſepultura mortuoꝝ: qz bza mortuⁱ aūt in q̄ctū mortuⁱ ſunt xp̄i mēbrū eſt. naz xp̄s ſp viuēs eſt vt ꝺr ad Heb. vij.

De punitione malorꝝ.

Secūdo ſubdit cōdemnatio malorꝝ: qz tunc loquit ad eos in ira ſua ⁊ in furoꝛe ſuo ẓturbabit eos. Uñ p̄mo ponit cōdemnatio ſecūdo: h ditur rō. ponit in q̄ctū p̄mo ẓdemnatio: qz tūc dicet his q̄ a ſiniſtris eius erūt. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū: q̄ parat⁹ eſt diabolo ⁊ angelis eius. Ubi q̄ttuoꝛ ieſus iplicabit ẓ malos ℙrimo repellet eos a ſuo ẓſortio di. Diſcedite a me. tollat impius ne videat gloriā dei. Scđo maledicet eos dicēs maledicti. Tertio ẓcremabit eos dicēs in ignē eternū. Quarto alligabit eos dicēs. pat⁹ ē diabolo ⁊ angeli eius. O ꝓbū horrēdū. O ꝓbū tremēdū. O ꝓbū pauēdū p/tingēs vſq; ad diuiſionē aie a fonte oīuz bonorū deo. O ꝓbū cōpagū atq; medullarū ⁊ oīuz interioꝝ cordis ⁊ corpis ẓcuſſiuū. O ds q̄s non uit ptātē ire tue. ⁊ p timoꝛe tuo iram tuā dinumerare? O ẓſortiū horribile ad imaginandū. horribili⁹ ad vidēdū horribiliſſimū ad cohabitandū. O kribilitas ignis hñs caloꝛē eternuz. Uñ Eſa. vl. Ignis eoꝝ nō extiguet. hñs obſcuritatē. Uñ ps̄. Inkidētis flāmā ignis. ſ. ſepando ignis ardoꝛē a claritate. hñs etiā fetoꝛem. Unde ps̄. Ignis ſulphur ſpūs ꝓcellarū. hñs ardoꝛē Deute. xxxij. Ignis ſuccēſus eſt in furoꝛe meo; ⁊ ardebit vſq; ad inferni nouiſſima. habēs irreuocabilitatē. ps̄. Que ꝓcedūt de labijs meis nō faciā irrita.

Quarta queſtio.

Sz q̄re nō dicit h a ẓſtitutōe mūdi ſic dicit btis? Dom q̄ nō h dixit vt manifeſte pateat q̄ alik ſe hz ds ad miſerēdū ⁊ alik ad puniēdū. ad miſerēdū ſe hz ex ſuo ꝓꝓo ⁊ eterno ad puniēdū ꝯo ex nr̄o tpali vitio ⁊ pctō. Scđo ſubdit cōdēnatōis rō. Uñ exprobratiue ſbiūgit di. Eſuriui eni ⁊ nō dediſti mihi māducare. ſitiui ⁊ nō dediſti mihi potū: ⁊ſic de alijs opibus mie.

Quinta queſtio.

Quare nō facit h mētionē niſi de opib⁹ mie ac de pietatis de effectu. Dom q̄ h facit maxie ꝓpt̄ q̄ttuoꝛ. ℙrimū vt nō ſolū ſpe p̄mij: ſ etiā ꝓpt timoꝛē ſuplicij hoies ad opa mie puocēt Scđo ad mōſtrādū q̄ nihil ita puocat deū ad rigoꝛē iuſticie ⁊ ad inferendū penā vt ita dicā crudelē: ſicut ipſa ipietas atq; defect⁹ pietatis Nam in eius defectu q̄tūcunq; ſola cibi negatio videat ipietas includit ibi. Tertio vt oñdatur q̄ nō ſolū ꝓpt mala opa. ſ etiā ꝓpt defectū bonoꝝ operū hō dānādus eſt. Uñ Mat. vij. Omis arbor q̄ nō facit fructū bonū: excidet ⁊ in ignē mittet. Et Mat. xxv. Fatue vgines ſolū ꝓpt defectū olei ẓdemnabant. Quarto vt ſm Greg. apte clareſcat. q̄ ſi tāta pena mulctatur q̄ ſua nō dediſſe ẓuincit. q̄ pena feriēdus ē q̄ aliena redarguit abſtuliſſe?

Sexta queſtio.

Sz nunq̄d erit talis diſceptatio de ſolis opibus mie? Et eſt dicēdū ſm Rich. q̄ in iudicio erit diſceptatio mētalis ⁊ vocalis. ℙrima erit nō tm̄ de oib⁹ in ſpāli ſ etiā in gñali: qz dic Augu. ij. de ciui. dei. c. xiiij. Uirtute diuina fiet vt cuiuſcūq; opa ſiue bona ſiue mala cūcta in me moriam reuocent. ⁊ mentis intuitu mira celeritate cernant vt excuſet vel accuſet ſcientia cō

scientiã atq; ita simul vt oẽs ⁊ singuli iudicentur. Vñ Matt. xij. de oi ꝙbo ocioso qđ locuti fuerint ⁊c. Utrũ aũt vocaliter de alijs opibus sicut opibus miscẽdis talis disceptatio sit futura: nõ est certũ ꝟm Rich. Tũc rñdebũt ei dicẽtes. Uñe qñ te vidim⁹ esurientẽ ⁊ sitientẽ aut hospitẽ aut nudũ ⁊ sic de alijs: ⁊ nõ ministrauimus tibi. Excusare se satagũt q̃si deũ fallẽ possent q̃ homes ipos fallent Sz notãter adũtendũ est ꝟm Orig. q̃ supra iusti imorant in vno q̃ ꝙbo. iniusti aũt ħ nõ ita p singla ꝫ cursiz dicũt qm̃ ppriũ est iustoꝝ bñfacta in facie sibi relata diligenter ⁊ p singla refutare cã hũilitatis. malorũ aũt homiz est culpas suas excusatõis cã. aut nullas velle oñdere. aut leues ⁊ paucas. Tũc rñ debit illis dicẽs. Amẽ dico vob q̃ diu nõ fecistis vni de minoribꝰ his: nec mihi fecistis.

Q finis generalis iudicij erit dãnatio ipioꝝ ⁊ glificatio iustoꝝ. Ca. iiij.

Quarto ꝟsinuat circa iudiciũ finalis successus. q̃ duplex est. ꝑmus est impioꝝ scõs ꝙo est iustoꝝ. ꝑrimꝰ aũt ipiorũ erit pena etna. Nam ꝟm Bonauẽ. Impij ⁊ spũs maligni cũ illo q̃druplici igne in baratrũ intrudent. eo q̃ ignis ille exequit sniam iudicantis Vñ subdit. Et ibũt hi in supliciũ etnũ vbi erit dãnũ irrecupabile. dolor dispabil. pena inestimabilis. ꝓfusio itolerabilis. pauptas inexplebilis. nature ꝓsũptio miserabilis. rebellio inetna ⁊ etnã iplicabilis Infelix pctõr q̃d actur⁹ es in hora tanti iudicij q̃ tremore paueses? auditu futuri suplicij q̃ latibulo abscõdes te? Supra erit iudex iratus. subtus. infernus. parat⁹. iuxta oẽs sancti sniam iudicis approbãtes. ℈ angeli boni ad tartara ppellẽtes. a dexteris pctã accusantia. a sinistris ꝙo demones ad iferos trahẽtes. interi⁹ ꝓscia remoꝝ dẽs. exteri⁹ ignis exurẽs. Totus eni ille ignis q̃ pcesserit faciẽ iudicãtis ⁊ ois caliditas eius: oẽs dãnatos ꝓglomerãdo iuoluet ⁊ trahet ad inferos pctõres: ⁊ sic p̃cipitãt ruẽt i supliciũ sẽpiternũ. Tũc eni ꝟm ps. dñs in ira sua ꝓturbabit eos: ⁊ deuorabit eos ignis Scõs aũt successus sequet iustoꝝ. q̃. s. erit gla sempitna. vñ seq̃t. Justi aũt i vitã eternã. Noieq̃dẽ vite etne dat intelligi gloriã etnalẽ vt ex ipo mõ loq̃ndi mãifeste oñdat. q̃ illa sola dicẽda ẽ vita. ꝛoẽ aliud mors ⁊ miseria sempitna. ⁊ q̃ nisi p q̃to oꝝ dinat in illã p tãto dicat aliq̃d pticipare ꝺ illa

Articulus. iij. de statu i quo remanebit totũ vniuersuz post iudiciũ vniuersale.

Tertio aũt ꝓsiderem⁹ circa iudiciũ gñale cõclusionẽ subsequntẽ. Nã ꝓsũmato iudicio gñali statim subsequet inouatõ mũdi. q̃ nõ cõplebit donec i mũdo pctõr erit. i. q̃scq; ꝺtrudent ipij ad infernũ. Nã sicut ille maxim⁹ ignis elemẽta purgabit cũ habeat expulsiuã ꝙtutẽ extrisece forme: sic mũdũ inouabit ⁊ in pulchriorẽ mutabit cũ habeat subtiliatiuã ꝙtutẽ. Mũdũ autẽ innouari debere ⁊ inducere pulchriorẽ formã oñdit triplici rõne. ꝑma est ppter hois glorificationẽ. scda ppter hois ꝓformatõez. tertia ppter hois delectationẽ. ꝑrimo aũt ppter hois glorificationẽ. Nã sicut dignũ fuit q̃ elemẽta purgarent⁹ p eo q̃ infecta erãt ppẽ hoiuz culpas. Ita etiã dignũ erat vt mũdus renouet ppter hois glorificatõz. Scõ ppẽ hois cõformationẽ ħ est vt totus mũdus put possibile est glorificato hoi ꝓformet. Tertio ppter hois delectatõz. q̃ mũdus iõ factus est. vt hõ in pñti per speculũ creature cog̃sceret creatorẽ quẽnũc in natura sua videre nõ pot. Iõ in futuro oportet speculũ meliorari vt in purgatõz ⁊ pulchritudinẽ creaturarũ ãpli⁹ resultet spũs creatoris. Hoc autẽ nõ erit ad necessitatẽ eo q̃ deus aliter videri nõ posset sicut mõ: ꝫ ad iocũditatẽ vt. s. delectatõi visiõis intellectualis addatur delectatio visibilis sensus in aspectu visibilis mũdi. Quarto addi pot q̃ id fiet ꝓpter creaturarũ remuneratõz. i. vt creature q̃dãmõ remunerent⁹ p laboze q̃ homi seruierũt. Circa hãc eni inouationẽ q̃ttuoꝝ mutatões cõtemplemur. ꝑmã elemẽtoꝝ. scdam planetarũ. tertiã dãnatoꝝ: q̃rtã beatoꝝ.

De inouatõe elemẽtoꝝ ⁊ q̃aliq̃ mõ ꝓformabunt⁹ corpib⁹ gloriosis. Ca. i.

Primo aũt ꝓtemplemur mutationẽ elementoꝝ. ꝑrimo eni terra erit sicut chrystallus ⁊ planabit⁹. ⁊ iz ħ p sẽptura sacrã nõ habeat. Scõ q̃dem aer erit clarior nec habebit impssiões q̃s patit mõ q: non ert nubes: nec vẽti: nec pluuie nec ros: nec grãdo: nec tonitrua: nec fulgura. Tertio ꝙo ignis ⁊ aq̃ erũt puriores: ⁊ mãebũt etiã nõ solũ ꝟm sbaz. ꝫ etiã ꝟm q̃litates suas q̃s nũc habent q̃tũ ad habitũ. ꝫ nõ q̃tũ ad vsum: q: cuz his duob⁹ elemẽtis magis vigeãt q̃litates actiue. s. frigiditas in aq̃: ⁊ caliditas in igne magis sunt generatõis ⁊ corruptõis pncipiũ. ⁊tales effectus illoꝝ nõ erũt ampli⁹. Et ppẽ ħ interire dicunt. Uel iõ interire dicũt ꝟm aliqs q: dns inducet i illis ꝟm Basiliũ sup illo ps. vox dñi inscidẽtis flãmã ignis. ita q̃ illo est calidũ vstiuum ⁊ frigidũ glaciale inferi⁹ tenebit. Nã de oibus elemẽtis ignobile tẽdet deorsuz sicut grossum terrenũ ⁊ opacũ ⁊ tenebrosum ⁊ hmõi ad cruciãdũ dãnatos vt verificet illo Sap. v. pugnabit p eo orbis trarũ ℈ insensatos. pspicuũ aũt in aq̃ ⁊ lux in igne manebũt: ⁊ ascẽdet sursũ

ad letificandu3 beatos. Un̄ Tob. xiij. beatus ero si fuerit reliq̄e semis mei ad vidēdā claritatem hier'm Ex his patet q3 termīabūt trāsmutatiões elemēto3 7 generatiões aialiū 7 plāta rū q2 eē isto3 cessabūt. Et ppt̄ h3 dicūt iterire elemēta: nō q̄ ad subam: s3 q̄tuz ad actionem 7 passionem. Scōm enī Rich. in. iij. di. xxvij. Queniens ē q3 cū inouabit homo lux etiā i coz pozib3 celestib3 adaugeat. 7 ex ꝓsequenti q3 elemēta abūdāti3 illuminēt q̄ mō: q2 a coz̄pib3 recipiēt maiozē lumis influētiā. Utz aūt p̄ter illā claritatē quā a coz̄pibus celestibus recipiēt lux eis alia imp̄mat incertuz est. tñ nullū est inconueniēs si ꝓcedat q3 sic. 7 tunc sicut aie electe dāa i eēntia 7 i ꝓpzietatib3 naturalibus. sic coz̄pa inferioza p suā illustrationē aliq̄lit coz̄tia 7 ꝓpzietatib3 ꝓformabūt, salua dāa in essentia 7 ꝓpzietatib3 naturalib3. Terra tñ nō illuminabit nisi in supficie. Si enī in suo pfundo illumiaret: imp̄ illud lumē videret. q̄ visione oīno indigni sunt vt notum est.

Questio circa dicta.

Sed nūquid oīa aialia bruta 7 vegetabilia destruent? Dicēdū q3 s'm Rich: vbi. s. q3 creatura3 q̄dā sunt incoz̄ruptibiles s'm se totas: sicut sunt angeli boni 7 mali et coz̄pora celestia. Quedam sunt coz̄ruptibiles s'm se totas sicut sunt mineralia vegetabilia atq3 bruta. q̄dā vero sunt coz̄ruptibiles s'm ptē minus p̄ncipalez 7 incoz̄ruptibiles s'm ptē magis p̄ncipalez. sic homies q̄ sunt incoz̄ruptibiles s'm spm̄. q̄dam sunt coz̄ruptibiles i ptibus 7 incoz̄ruptibiles in toto non q̄m̄ eoz̄ natura tota ex pte sua coz̄ruptibilis ē. sed q2 p̄p̄t ordinez mūdi nō adest coz̄rūpens 7 tales creature sunt elementa Statui incoz̄ruptibili nō ꝓueniūt q̄ s'm se tota coz̄ruptibilia sunt ex sua natura 7 s'm ordinē mūdi: 7 ideo talia nō remanebunt: sicut sunt mineralia vegetabilia 7 bruta. Hēs aūt alie creature remanebūt ea q̄ in pte coz̄ruptibiles sunt s'm se totas incoz̄ruptibiles efficient.

De inouatione oꝛbiū 7 planetaruz et quāto splendoꝛe fulgebunt

Capitulum. II.

Secūdo ꝓtēplemur mutationez planetarū. Oꝛbes enī celestes 7 sidera ppter imp̄mixtionē nullam h̄n̄t impuritatē sicut h̄n̄t elemēta: s3 tm̄ hab̄t mot3 i ꝓfectionē. ideo innouabunt s3 non purgabūt. Innouatio enī i illis duo de necessitate requirit. p̄mo mot3 cessationē: scōo splēdoꝛis augmētionem. Primo aut̄ q̄tum ad mot3 cessationē notandū ē. q3 mot3 omniū coz̄poz̄ supcelestiū cessabit. Un̄ Apoc. x. Angelus quē vidi stare supza mare 7 supza terrā leuauit manū suā ad celū 7 iurauit p viuētē in secula seculoz̄ q̄ creauit celū 7 ea q̄ in eo sunt. et mare et oīa q̄ in eo sunt: q3 tps ampli3 nō erit. Cōfirmatur aūt h3: q2 tūc oīa erūt in dispositiōe ꝓfecta. Un̄ melioz est dispositio q̄etis q̄ motus. Itē sol remanebit i oriēte 7 luna in occidente vbi p̄imo creata sunt. 7 firmamētum sicut creatuz fuit ip erit pleniluniū. sic enī ab antiq̄s theologis tradītū fuit ppt̄ optimā vniūsi dispositiōez Secūdo aūt q̄tuz ad splēdoꝛis augmentationem Addūtēdū est q3 lux solis erit septuplicit̄ sic̄ lux septē dierū. 7 lux lune erit sic̄ lux solis. Unde Esa. xxx. c. ait. Erit lux lune sic̄ lux solis 7 lux solis erit septēplicit̄ sic̄ lux septē diez̄ in die q̄n alligauerit dñs vuln3 p̄ū sui 7c̄. Rō hoꝛum ē q2 coz̄pa supioza ad vsum hois duplicit̄ facta sunt. p̄mo ppt̄ necessitatē. scōo ꝓpter delectationē. Primo ppt̄ necessitatē scz coz̄pis videlicet q̄ ad statū generatiōis 7 coz̄ruptōis. et cessante illo cessabit motus Scōo ppt̄ delectationē scz ip̄ius hois vt delectaret̄ ppt̄ deū in pulchꝛitudine creature sicut delectabat̄ ps̄ dicēs. Delectasti me dñe i factura tua 7c̄. Insup fuerūt creata vt hō p illa ascēderet in creatoꝛis sui cognitionē: ideo lux eoz̄ non cessabit s3 augebit̄ sicut p̄dictū est. Talia q̄dez celestia coz̄pa adepta q̄ete 7 lumine clariꝛi dicunt̄ remunerari vt. s. patuit Uerūtm̄ illa q̄ sicut dixi mus interierūt in homie saluabunt̄. eo q3 hō s militudinē h3 cum oī genere creature. 7 ideo i hois innouatiōe 7 glorificatiōe dici p̄t oīa innouari 7 renouari quodāmodo.

De tormentis inferni et varietate acerbitate et eternitate pene 7 potest de hoc capitulo fieri sermo.

Capitulum. III.

Tertio ꝓtēplemur mutationez damnatoz̄. Nēpe dānati q̄3 7 demones erūt clausi i inferno sic̄ in carcere: in tm̄ q3 inde nunq̄3 egredi p̄nt licz mō discurrere queāt p hūc aerē caliginosū. Un̄ Esa. xxxiij. Claudent̄ ibi in carcere: qō p̄t esse thema. Un̄ impante dño discedite a me maledicti in ignez eternū 7c̄. Eis erit parere necesse: 7 ō obia executiōi stati mādāda dñs subdit dicēs. Ibunt hi i supliciū 7c̄. qō p̄t eē aliud thema. In cruciatib3 carceꝛ iferni 7 oiuz dānatoz̄ tria erūt. p̄mo in cruciatib3 varietas. scōo acerbitas. tertio eternitas. Primo erit ibi in cruciatib3 varietas. dignuz ē enī q3 ibi nō remaneat dedecꝛ culpe sine decoꝛe iusticie Triplex enim erit ibi varietas cruciat3. Prima erit p̄uatio lucis. secūda pbatio ignis. tertia afflictio vniuersalis Nēpe hac pena multiplici punient̄ s'm q3 mul

timoda deordinatio ē in q̄libet mortali culpa. In oi eñ mortali pctō ꝫ tria inueniunt. ꝑmo deordinata aūsio. scdo deordiata ꝓūsio. tertio deordiata volūtas seu affectio. Primo ē ibi deordiata aūsio. s. a sūma luce ⁊ bōitate ⁊ huic debet ꝑuatio lucis. i. carētie dine visionis. de q̄ Job. xxi. Videbūt oculi ei⁹ interfectionē suā ⁊ de furore oipotētis bibet. Qui videt mortē ꝑuat⁹ visiōe vite ē. Et Mat. xxij. ait dñs. Ligatis mānib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊c. Que q̄dē tenebre ita dēse sūt: q̄ nulla luce penetrari ꝑnt. Vñ Sap. xvij. Ignis q̄dē nulla vis poterat illis lumen ꝑbere: nec sydera lympide flāme illuminare poterāt illā horrēdā noctē. Venerūt eñ vt dicit Job. x. ad terrā tenebrosā ⁊ optā mortis caligine: vbi vmbra mortis et nullus ordo ꝫ sempiternꝰ horror inhabitat. Et ꝑm Hiero. magꝭ affligit dānatos videre q̄ ꝑuati sunt glīa: q̄z cruciari q̄cunq̄ alia pena sensitiua. Erit autē i inferno aliq̄d obscuri lumis q̄ scz dānati videre possint vñ doleāt: nō vñ delectent. Unde ps̄ Pctor videbit ⁊ irascet: dentib⁹ suis fremet ⁊ tabescet. Videt tñ reprobi vsq̄ ad diē iudicij q̄nq̄ btōr glīaz i vniūsali ⁊ nō i pticulari. Vident eñ oēs i magna glīa ꝫ nō i eq̄li: sicut pauperes ex domū cogitāt delectatōes comedentiū. tñ in pticulari nesciūt q̄d diuites comedāt De hmōi visione non letant sed tristant. tum ꝓpter inuidiā alienę felicitatis: tum ꝓpr carētiā ꝓprie beatitudinis. Post iudicium ꝙo ita ad ꝓprias penas eor cōsideratio flectet: q̄ de sanctor glīa non poterint cogitare. Scz q̄ masli resument corpus deforme atq̄ passibile ⁊ tāta ignominia plenū ideo anima resumēs illud stupebit quādo videbit ipm: ac potius vellet habere tale q̄le erat: quādo dimidiū a vermib⁹ cōmestum fuerat. Secūdo ē ibi deordinata ꝙuersio scz ad cōmutabile bonū ⁊ huic debet afflictiua pena scz ꝓbatio ignis ꝫ est materialis incēdij. De q̄ Job. xx. Deuorabit eū ignis q̄ non succendit: affliget relictus in tabernaculo suo. Et ps̄. de dño ait. Pluet sup peccatores laqueos ignis sulphur ⁊c. Quis autē ille ignis cū sit corpor⁹ naturalit agē nō possit in spm ipm calefaciendo: agit tñ in ipm vt instrumētū diuine iusticie ipm ledendo. Et talis dolor maxim⁹ est: tum ꝓpter potentiā diuine manifestatis ignem illū mouentis: tū ꝓpter sensibilitatem patiētis. tum ꝓpter imediationem ꝙūctionis. Tertio est ibidē deordinata voluntas seu affectio que cū libera sit ꝙtra dictamen recte rōnis peccare cōsentit ⁊ huic debetur pena scz afflictio vniuersalis: q̄z ex ꝫ q̄dāmodo vniuersa mala ortum hñt. Vñ Job. xx. Cum satiat⁹ fuerit. s. delectatōib⁹ pctōr artabitur: estuabit. ⁊ ois dolor irruet i eū Vñ ps̄ ad dñz ait de dānatis. In reliquijs tuis ꝑpabis vultū eor. Reliquie q̄dem dñi sūt infern⁹ ⁊ terra. de⁹ eni est lux: ⁊ reliq̄e lucis tenebre cōprobāt Ideo Mat. xxv. de inutili ꝙo ait dñs. Ejicite eū in tenebras exteriores. Et merito dicunt exteriores: q̄z extra lucem dñi sunt. In his reliquijs siue ad has reliq̄as ꝑparabit dñs vultū eor scz pctōr: qñ in die iudicij dicet. Discedite a me maledicti i ignē eternū. dicit eñ vultus eor. nec noīat aliq̄ē sensum determinate: sed insimul oēs sensus. ad q̄ius ponderandū ⁊ ad exp̄mēdū sensus corpales ⁊ spūales q̄ insimul in inferno cruciabunt. Primo eñ visus in tenebris erit. iuxta illud Esa. lix. Impegimus i meridie q̄si i tenebris: i caliginosis q̄si mortui Insup horrebūt: q̄z videbunt faciem diaboli. vñ Joel. ij. A facie eius scz diaboli cruciabūtur ꝑti. Scdo audit⁹ erit in clamore horribili iuxta illud q̄d sequit Esa. lix. Rugiem⁹ q̄si vrsi oēs. Et Sophō. j. In die illa dicit dñs vox clamoris a porta piscium ⁊ vlulat⁹ a secunda. Tertio odoratus erit in fetore Apoc. xix. Qui missi sūt in stagnū ignis ⁊ ardētis sulphuris. Quarto gust⁹ i amaritudine maxia Hiere. ix. Ego cibabo populū istū absynthco: ⁊ potū dabo eis aquā fellis. Quinto tact⁹ erit in ardore Esa. xxxiij. Quis habitabit ex vobis cū ardorib⁹ sempiternis? Quis vestrū poterit habitare cū igne deuorante? Et q̄z omnes p̄dicti sensus corpales ⁊ spūales crucient: ibidem tñ ratio patiet. sup oēs sensus. Unde ps̄. Conuertet dolor ei⁹ in caput eius. i. in mentē eius ⁊ in verticē. i. in rōnē ipi⁹ iniq̄tas ei⁹ descēdet ꝫ est etern⁹ cruciat⁹ p iniq̄tate. Merito eñ rō q̄ui⁹ punit. q̄z scz duplici pena scz igne ⁊ ꝙme De q̄b⁹ Esa. i fine. Vermis eor nō morit. et ignis eor nō extiguet. caro aūt tñ i igne. Est eñ q̄si regla generalis q̄ maximi maxie puniētur. Vñ Sap. vj. Potētes potēter tormenta patiēt. Porro p verticē rō designat. Dicitur eñ vertex ꝑm Cassio. eo q̄ capillos dextra leua q̄ vertet ⁊ notat officiū rōnis q̄ ē discerne re ꝓprie q̄ dz ꝙuertet dolor ei⁹ ⁊c. q̄z peccatū ab interiori ad exterius egredit. quia primo a corde Mat. xv. de corde exeunt cogitationes male ⁊c. Pena autē ecōtrario ab exteriori ad interius ingredit. Sed cum vertex ⁊ rō sit in sūmo videt q̄ male dicat. in ꝙtice ipi⁹ iniq̄tas eius descēdet. Dicēdū q̄ p verticē innuit naturā peccati: eo q̄ i peccato rō cadat: ⁊ se sensualitati submittit. cui pesse deberet.

Penarū acerbitas triplex est.

Scdo aūt erit ibi penarum acerbitas. Punient eñ pena acerba ꝫm q̄ deordinatio i peccato fuit libidinosa. Esa. xxvij. ait. In mēsurā

ꝓtra mẽsurã cũ abiecta fuerit iudicabit. Et ite
rũ .xxviij. dicẽ dñs. Ponã i põdere iudiciuz ⁊
iustitiã in mẽsura. delectatio eñ libidinosa pu
niri debet ꝑ iustitiã afflictiuã. ꝓma erit abie/
ctio .scda afflictio .tertia ꝓsumptio Ꝓma
eñ tristitia erit abiectio Spũs eñ rõnalis pec
cando ꝙuertit se ad amorẽ ppꝝium ⁊ ad bonũ
ꝑticulare libidinose amandũ : ⁊ ex hoc cõtem-
ꝑsit diuinũ impiũ ⁊ diuini amoris dominiuz.
Hinc ẽ ꝙ ad h ꝙ delectatio illa imꝓoba perse
cte puniaꝝ in q̃ simul ẽ delectatio cũ ꝓtemptu:
necesse ẽ ꝙ ad punitionẽ illi⁹ cõtẽpt⁹ ⁊ delecta/
tiõis pctoꝝ siue sit spũs siue hõ ꝑcipitetur i lo-
cũ infimũ ⁊ abiectũ a statu glorie oĩno elonga
tũ scz in ꝓfundũ inferni. Vñ Esa. xiiij. Detra/
cta est ad inferos superbia tua. Necesse est etiaz
ꝙ ibi exponaꝝ affligẽdus infime nature ac per
h nõ a spũali patiaꝝ: s a corꝑali ⁊ infima. id est
a fecib⁹ corꝓoꝝ mũdanoꝝ q̃ ab elemẽtis in die
iudicij sicut dictũ est in purgatiõe eoꝝ i infer/
nũ cũ reꝓbis deponenꝝ vt in fecib⁹ deligãꝝ.
vñ ꝓpter imundiciã infern⁹ dr lac⁹ vbi. s. oẽs
sordes fluũt q̃si in latrinã. Vnde ps. Cõminu-
am eos vt puluerẽ ante faciem venti vt lutum
platearum delebo eos: quod collectũ in foueã
mittitur. Ideo infernus dicit lacus diuine ire
Apoc. xiiij. Vindemiauit angelus vineã ter/
re: ⁊ misit in lacum ire dei magnũ. Per hũc la-
cum ꝓprie notaꝝ infernus q̃ est lacus miserie i
quo est lutum fecis peccatoꝝ sicut dicit ps.

Scda miseria erit afflictio. Vñ eñ spũs q̃
ꝑ naturam ꝓponit corꝑi ⁊ in corꝑus influere
habet ⁊ ipm mouere dignitatem nature ꝑ cul/
pam puertit: ⁊ se subiecit quodãmodo vili:tati
⁊ nihileitati peccati. Hinc est ꝙ fm ordinẽ iu-
sticie debet ordinari vt tam peccatoꝝ q̃ homo
igni corꝓoreo alligeꝝ. non vt in illũ influat vi/
ta sed vt diuino decreto suscipiat penã. cuz eñ
rei quã horret ꝑ timorẽ diuinit⁹ imissuz ⁊ quã
sentit ꝑ vim naturalis sensus sic inseparabilit al-
ligatur: necesse est ꝙ acriter tormentetur. Vñ
de talib⁹ afflictionib⁹ Deut. xxxij. dicit dñs.
Congregabo super eos mala: ⁊ sagittas meas
cõplebo in eis. Sagitte dñi sunt septem gene-
rales ⁊ naturales pene q̃ ꝓmis parẽtibus ꝓpt
peccatũ sunt infixe. s. fames. sitis. frigus. estus
infirmitas. lassitudo ⁊ moꝛs. Has q̃dem sagit-
tas intendit dñs in arcu cõminatiõis Gen. ij.
q̃ ait ade. Quocũq̃ die comederis ex eo moꝛ
te moꝛieris. Et statim cum comedit adam infi-
xit domin⁹ has sagittas in illo: ⁊ nobis in eo.
Vñ ps. d se ait. Vñ sagitte tue infixe sũt mihi
Nec tm̃ ait fixe sed infixe. multũ eñ intime fixe
fuerunt que etiam nos in ipo vulnerauerunt.
Unde Job. vj. Verba mea doloꝛe sunt plena
q: sagitte domini in me sunt. Unde ps. Arcuz
suum tetendit ⁊ parauit illum ⁊ in eo pauit va
sa moꝛtis sagittas suas ardentib⁹ effecit q̃ sunt
septem ꝑdicte miserie inferni. Arcus etiaz nũc
tensus est scz cõminatio eterne dãnatõis. Va-
sa moꝛtis sũt septẽ dicte miserie inferni. et has
dñs ardentib⁹ effecit: cuz igne peccati oꝛiginа-
lis ⁊ fomitis succendit. Nec tamen in homie ꝑ
fatas sagittas adhuc compleuit: sed tetẽdit ar-
cum ꝓtra obstinatos cõminando eternã dam-
nationẽ dicens. Sagittas meas cõplebo i eis.
Has siqdem sagittas in inferno complebit: qz
ibi est fames insatiabilis. secũdo sitis irrefrige
rabilis. tertio frigiditas intolerabilis. quarto
estus irremediabilis. qnto infirmitas misera/
bilis. sexto lassitudo inq̃etabilis. septio moꝛs
interminabilis. Ꝓmo est ibi fames insati/
abilis. Nam Esa. xxxv. dicit domin⁹. Serui
mei bene comedent ⁊ vos esurietis. Ps. famẽ
patienꝝ vt canes. q̃ vlulant quãdo famescunt
sic vlulabũt ipi ex fame. ⁊ ipi erunt q̃ nũc dicũt
non possum ieiunare ⁊ fingunt Secũdo erit
ibi sitis irrefrigerabilis. Unde Esa. vbi. s. ser
ui mei bibent et vos sitietis. Unde Luc. xvj.
epulo ille diues ardens in lingua guttaz aque
petijt quã tamen non habuit Tertio erit ibi
frigiditas intolerabilis Job. xxiij. Ad nimiũ
calorem transeunt ab aquis niuiũ. Quarto
erit ibi estus irremediabilis Apoc. xvj. estua
uerunt. id est. estuabũt homines estu magno.
Et merito: qz intus ⁊ extra in corꝑe ⁊ anima i
censi erunt sicut ferrũ ⁊ alia metalla succendũ-
tur in igne Ezech. xxij. Omnes isti es et stannũ
⁊ ferrum ⁊ plumbũ i medio fornacis. Quin
to erit ibidem infirmitas miserabilis Esa. xij.
Torsiones eos tenebunt q̃si ꝑturiẽtes. Se
xto erit ibidem lassitudo inq̃etabilis. Erit eñ
tanq̃ pugil ligatus qui nec se extendere nec cõ
trahere nec reuoluere posset Mat. xxij. Liga
tis manibus ⁊ pedibus ꝓicite tẽ. Et iterum
Mat. xiij. Colligite ꝓimũ zizania ⁊ alligate
ea in fasciculos ad cõburendũ Septimo erit
ibi moꝛs interminabilis Unde Apoc. ij. Qui
vicerit non ledeꝝ a moꝛte secũda. Moꝛs enim
ꝑma sꝑatio est anima a deo per moꝛtale pecca
tum. Moꝛs vero secũda ẽ recessus dei ab ani
ma ꝑ eternũ supliciũ Unde ps. Moꝛs pecca
toꝝ pessima. Nam fm Greg. xv. moꝛtalium.
Cuius vita moꝛtua fuit in culpa eius moꝛs sꝑ
viuit in pena. cruciaꝝ ⁊ non extinguiꝝ moꝛitur
⁊ viuit. deficit ⁊ subsistit. finit semp ⁊ fine caret
Hec autẽ solo auditu sũt terribilia q̃to magis
passione. Tertia aũt tristitia erit ꝓsumptio.
Quia eñ illa peccati deoꝛdinatio et reat⁹ fm
quã moderaꝝ actio ignis in eodẽ. ẽ vniformis
et nunq̃ crescit nec decrescit nec mutaꝝ. Hinc
ẽ ꝙ diuino imperio oꝛdinãte ille ignis sic agit.

qz semp vrit z non ꝯsumit. semp affligit z non interimit. qz nõ agit ad sue forme multiplicationẽ: sed ad pacis anime in corpe pturbationẽ siue ipius spũs i seipo. vñ nõ fit noua adeptio sed adepte pacis pturbatio. vñ sic i eadẽ pena nec acerbitas eternitatem nec eternitas tollat acerbitatẽ. Unde ps. Sicut oues i inferno positi sũt mors depascet eos scz mors eterna. Sicut eñ aialia depascunt herbas qz penitus nõ eradicant eas sed remanẽt radices vnde iterũ crescit herba: sic miseri in inferno corrodent a morte sed afflicti iterũ reseruabunt ad penas. Cõsument etiam eos demones Unde Deut. xxxij. Deuorabũt eos aues morsu amarissimo Et iterum ꝓpheta in ꝑsona dñi ait dicẽs. Dẽtes bestiaz immittam in eos cum furore trahentium sup terram atq serpentiũ.

Eternitas penarũ erit ꝓpter tria.

Tertio erit ibidem in acerbitate eternitas. Quia eñ pctm̃ qđ ꝙs cõmittit z de q nũq̃ penitet tria i hoie opatur. ꝓmo ꝑpetuo in aia durat. secũdo a vita ꝑpetua sepat. tertio a voluntate ꝓcedit q̃ vellet ꝑpetuo delectari. Primo eñ peccatuz ꝑpetuo in aia durat. Licz eñ delectatio peccati in aia trãsiẽs z momẽtanea sit. deordinatio tamen eius tenet rõnez ꝑpetuitatis. Ideo pena huic rñdens nõ debet hr̃e carentiã finis: vt sicut homo i suo ꝑpetuo nõ apposuit finẽ suo peccato. sic deus in suo ꝑpetuo nõ desistat puniẽdo. Unde Apoc. xiij. de dãnato dr. Cruciabit igne z sulphure i ꝙspectu angelor sanctor z in cõspectu agni: z fum̃ tormentor ascẽdet in secula seculor. Et Judith vlt. Dñs eñ oipotens iudicabit in eis: z i die iudicij visitabit illos. dabit eis ignẽ z vermes i carnes eor. z vrent z viuent z sentiẽt vsq in sempiternũ. Secũdo a vita perpetua sepat Unde sicut ꝯtra infinitũ peccauit. sic penã habeat infinitã. Qz qz infinitã nõ põt habere intẽsione habeat tũc saltẽ infinitã duratõe Unde Esa. vlt. Ignis eor nõ extinguet. Unde ps. Laborabit in eternuz z adhuc viuet in finẽ. Tertio a volũtate ꝓcedit q̃ vellet ꝑpetuo delectari. Proinde sicut volũtas post mortẽ adheret malo sine pnie susceptiõe: sic deus sp aiaz affligit sine sñie mutatiõe. Unde Gregl. exponẽs illũ Job. x. vbi vmbra mortis z̃ ait. Fit ibi miseris mors sine morte. finis sine fine. defect9 sine defectiõe: qz mors ibi sp viuit. finis sp incipit. defect9 deficere nescit. qz mors ꝓmit z non extinguit. dolor excruciat: & nullaten9 pauorẽ fugat. flãma cõburit: & nullaten9 tenebras discutit z ita supplicia ordinẽ nõ hñt q̃ nõ suã ꝓpria ẽlitatẽ tenẽt. Hec ille. Hec ẽ ps ipij a deo Job xx. Unde qđã sapiẽs i pictura inferni hos duos posuit ihus. Hic q̃ vita mori q̃ supest omni dolori. Que lex flere licet q̃ cã supbie latet. Item de eternitate penaz pleni9 i ꝓmõe sequẽti dicem9 De oib9 supradictis tormẽtis dicit dñs Mat. xviij. Irat9 dñs ei9 tradidit euz tortoribus quo aduscz redderet vniuersũ debituz. Primo eñ hr̃ notatur penaz varietas ibi Iratus dom̃ eo q dñs irascit ꝯtra omnẽ mortalem culpam Scõo acerbitas exprimit ibi z tradidit eũ tor toribus. Tertio vo eternitas subiungit ibi qđ usq redderet vniũsũ debituz qđ qđem in eternũ nõ fiet. Et ꝑt hr̃ eẽ thema ꝓ dñica. xxj. post pentecostẽs.

De innouatione regni celorum.

Capitulum. iiij.

Quarto ꝓtemplemur mutationẽ beator. Hẽpe in dei iudicij omnes sãcti in decẽ mansionib9 i aia z corpe collocabũt. Prima mãsio ꝑm aliquos erit illor beator q̃ absq ꝓpijs meritis saluati sũt & solũ ex merito dñice passionis: siẽ sunt quidam baptizati Demũ ad repandũ angelor ruinaz ad quẽlibet ordinẽ angelor finguli assumentẽ ꝑm varios meritor gradus. Tũc eñ verificabitur qđ dñs Esa. lxiij. ait. Annus retributiõis mee venit. De q̃ ãno ait ps. lxiij. Rñdices corone ãni benignitatis tue. Hic vo ãn9 corona hz. i. itermiabilitatẽ glie z honoris i corone rotũ ditate significatã. Unde dr Prou. xvij. Corona retribuet tibi i generatõe z generationẽ. Huic corone tũc dñs bñdicet qñ oẽ gaudiũ et oẽm felicitatẽ supaddet oib9 gliosis. Tunc siẽ ait ps. Dñs bñdicet ꝓlo suo in pace. Quã nobis ꝓcedat initiator mediator z ꝙsumator pacis dñs ihs xps: q̃ vere rex pacificus i gloioso regno triũphans cũ patre z spũsancto viuit z regnat in secula seculor. Amen.

Feria. iij. post primam dominicaz in quadragesima de eternitate infernaliũ tormentor. Sermo. xii.

Commota ẽ vni uersa ciuitas dicens. Quis est hic: Matth. xxj. z in euang. hodi. Cõturbatarũ mentiũ atq admirantiũ verba sunt ista. Ex auditu q̃dem ꝓcedentis ꝑmonis multorum carnalium viscera cõturbata sunt. quia audierunt q ex defectu tm̃ operũ miscrdie homines eternis supplicijs cruciabunt apd deum impijssimũ arbitrates q creaturaz suam absq spe miscrdie velit in eternũ tã horribiliter cruciari. Videt etiã eis qđãmodo esse ꝯ charitatez z pietatẽ etiã iniustũ q ex omissiõe taliũ operũ pietatis. vel ꝑ vno solo actu mortalis culpe. det illis eẽna pena cũ eẽni ad nõ eternuz nulla

ꝓportio eē pōt sīc nec finiti ad infinitū ꝓinde cōmota ē vniūsa ciuitas. s. mēti hūane seu forte ma lox multox taliū incredulox admirati/ue dicētiū. Quis ē h. s. ita terribilis seuer⁹ atq; crudel⁹. q. ꝓ tam breui atq; leuissima culpa que q̄q; ꝓpetrat solūmodo p ꝓsensuz eēnos infe/rat cruciat⁹? Ad hos errores eliminādū licet i ꝓcedēti ꝑmone de h aliq̄d dictū sit. tñ ad clari/orē intelligētiā declarare intēdim⁹ h eē ꝓueni/entissimū ⁊ ꝓsonū rōni: triplici ex respectu. ꝓi mo respectu mali. scdo respectu dei. tertio re/spectu vniūsi. Ex q̄b⁹ ptz palā q; sīc ꝓpheta i ꝑs. cxliij. inq̄t. Justus dñs in oīb⁹ vijs suis. Ad verbū pōt eē aliud thema i pñti ꝑmone.

Articulus ꝓim⁹ q; debent damnati eternaliter cruciari quadruplici ratione respectu mali culpe.

Primo q̄dez respectu mali debēt impij eternaliē cruciari: ⁊ h q̄druplici rōne. primo rōne malicie. scdo rōne impenitentie. tertio rōne incōueniētie: quarto rōne correspōdentie.

Quō mortal culpa ē infinite malicie ꝓpter quattuor. Cap. I.

Primo em̄ dānati debēt eternaliter cruciari rōne malicie. s. culpe que respectu dei q̄ offensus est infinita dici pōt. Et h q̄druplici rōne. ꝑmo rōne offensionis. scdo rōne ꝓuationis. tertio ratiōe dilatatiōis: q̄rto rōne destructiōis. Primo nā q; mortalis culpa ē infinite malicie rōne offensionis. Quanto em̄ maiorē ꝓtra quē ꝓpetrat culpa: tāto culpa ḡuior reputat. Nā dare alapam militi ḡuius ē q; dare illaz rustico: ⁊ multo ḡui⁹ ē illā dare ꝓncipi siue regi. Nūcautez mortal culpa offendit infinitū deuz. Sz q̄tus est sanctitate ⁊ bonitate ⁊ oīmoda nobilitate et dignationis iurisdictōe atq; amicitie ⁊ gre atq; magnificētie magnitudie ille q̄ offendit: tanto magis ē pōderāda eius offensa. Cū igit deus i oīb⁹ supradict⁹ sit infinit⁹. ideo offensa z ipm ē q̄dāmodo infinita. Deo⁹ ei aliāliē infinita pena debet. Pena aūt intēsiue infinita nō ꝓt esse q; nihil creatū infinitū sic eē pōt. Relinquit ḡ q; culpe mortali debet pena infinita duratiōe ⁊ si nō intēsiue. Scdo est infinite malicie ratione ꝓuatiōis. Priuat em̄ infinito bono q̄d ē ipe de⁹ etern⁹. ac eternaliē tenet eū ꝓuatū cum reddat hoiez impossibilē ad surgēdū ⁊ ad reddendū iusticie debita: ac p h causaliē ⁊ q̄tū ex se ē ineḳnū duratura. Tertio rōne dilatationis. Dilatat em̄ se mortal culpa ꝓuādo hoiez bono ꝓterito pñti ⁊ etiā futuro. Preteritū bonū est infinitū meritū hūanitat⁹ xp̄i. Presens futurū sunt infinita ꝑmia que beati angeli atq; sancti cōicarent homini in patria gloriosa.

Quarto rōne destructionis. q̄to em̄ culpa mai⁹ bonū corrūpit. ⁊ q̄to plus vniūsum dānificat: tanto peior ē. Nec pensanda est tm̄mō ꝑm dānū actualiē datū: h etiā ꝑm oia dāna. q̄ q̄tū ex se ē dissipat ⁊ subuertit totā naturā sui subiecti: ⁊ quodāmodo ē occisio dei ⁊ h respectu toti⁹ tpis possibilis ⁊ futuri. Ex q̄ sequit q; q̄tū ex se culpa mortalis occidēdo deū aufert eē oīb⁹ creaturis. nature hūane aufert esse et gr̄az nature beate aufert eē gr̄az ⁊ gl̄iaz: humanitati xp̄i aufert esse gr̄am gloriam ⁊ diuinitatem. Ex q̄ manifeste patet q; necessitat ⁊ inclinat ad inumerabilia mala: ⁊ q̄tum in se est infinita incōmoda cōtingeniē vel necessario ꝓstat. Quid igit mirū si iust⁹ de⁹ ꝓpt oīa supradicta culpā punit p tormenta p infinita secula durātura? Ex dictis ptz q; nulla impietas est culpā tantā ac talem odire ⁊ summā iusticiā eius p/portionabiliter punitiuā pfectissime zelare atq; seruare: q̄n potius impijssimū esset talem iusticiam odire. maxime cū ipa sit ipsum sūmum bonum ⁊ vnus deus. Preterea q̄uis creatura inq̄tum ab eo bene condita sit a deo valde amāda tanq̄ scz sua ⁊ bona: inq̄tum est tñ ab eo maliciose auersa ⁊ sue amicitie ac iusticie p/nitiose rebellis. ē ab ipo non imerito odienda atq; exterminānda. Preterea impium nequaq̄ est si ipm vt iam talem effectā eternaliē odiat ⁊ affligat: imo potius impiū esset ei⁹ amare malicia ⁊ fauorem adhibere ipi.

Permanentia culpe ac supplicij in damnatis. Capitulum. II.

Secūdo debēt dānati eternaliē cruciari rōne impenitētie. Quia em̄ peccatorē de mortali culpa non penitet ante mortē h i ea vsq; mortē ꝓdurat quodāmodo i suo eḳno peccat. ideo in eternuz cruciari dz. Nam lz peccati act⁹ sit ꝑm essentiā suam trānsitor⁹ ⁊ finit⁹: eius tñ reat⁹ in eo apparet ⁊ remanet infinit⁹. Qd multiplici similitudine patet. Primo vo silitudine vulnerationis. Perpetratio em̄ culpe q̄d est nisi quedā vulneratio spūalis? Quid igit mirū si ex vulnere breuissimi tpis vuln⁹ multe duratōis aut etiā moꝛs q̄ q̄tū in se est ꝓpetuo pseuerat damnatis hoīb⁹ relinquat? Scdo ex silitudine casus. Perpetratio em̄ culpe casus ē in pfundum. Ac p h etiaz exēplū ptz. q; nihil obsistit q̄n casus hmōi breuissimo tpe fieri pōt: et non multo tpe vel absq; exitu remanebit i pfundo q̄ in hūc casum deueniet. Tertio ex silitudine furti. Perpetratio em̄ peti sicut furtum est ⁊ q̄dā spūalis rapina. Vel sicut aliud ex forinsecis maleficijs. Nec mirat q̄sq; q̄n mutilatio

siue mors q̃ p illo iuste ſm leges infligit ꝑpetua ſit. cũ nõ ſit ſanitas i vita iſta a mutilatione mẽbrorũ ſic nec reſurrectio corpis a morte per viã nature. Quarto ex ſilitudie vinculationis ſeu ligatõis ipius peccãt. Vinculationis eñ natura eſt vt tãdiu ligatũ teneat: q̃diu vincula ipa iſoluta remaneãt ⁊ indirupta Quito ex ſilitudie emptiõis. Peccati ꝑpetratio q̃ſi ꝓtract⁹ eſt ⁊ emptio infernaliũ tormentorũ necnõ ⁊ venditio qua precio breuiſſime voluptatis ſeipm tã aia q̃ corpe vẽdit pctõr inſan⁹ Cui aũt dubium q̃n ex emptione ⁊ venditione q̃tũcunq; breui tpe fiãt. ius ꝑpetuũ rei empte acq̃rat emptori. ⁊ q̃n trãſferat res empta ꝑpetua alienatiõe a vẽditore? Sexto ex ſilitudine extinctõis. Peccati eñ ꝑpetratio ẽ ſicut extincto lucerne. Lucet eñ pctõr anteq̃ peccet ſalutari cognitione ⁊ vitali ardore ſeu viuifica dilectiõe altiſſimi ꝓditoris. Sz dũ ſe in ſpurcitiã mortalis culpe demergit. a p̃dicto ſplendore ac calore ſemetipm extinguit. Ex his ſilitudinib⁹ patet nõ ſolũ leue ſ intolerabilis ſtulticie admiratione fore in his q̃ nõ credunt. Jõo lz act⁹ peccati trãſeat. tñ ei⁹ habitualis ⁊ radicalis affect⁹ in dãnatis eternaliter ꝑſeuerat. ⁊ ſuus appetibile vellet ⁊ vult ſibi naturaliter ꝑdurare Per ſe eñ manifeſte ptz. q̃ q̃ ſp ad pctm̃ ſuum impenitẽtiã ſeu ꝓtinuationẽ addit. de iure etiã penã adiũgit: atq; iuſtiſſime q̃tuz dat in vnoquoq; dei iniuria. i. eo tm̃ dat pena. Quia igit in inferno dãnati ſup crimia ſua impatiẽtiam et ꝓtinuationẽ addũt: nunq; penitẽtes nec vnq; penitere volẽtes. Quia etiã ſp durat i eis dei iniuria. i. pctm̃: ſp merito dat eis et pena et iure etiã demeritor⁹ ſuor⁹ ꝑpter additiõez ꝓtumacie addi poſſet eis pena Durat eñ tãdiu i vnoquoq; iniuria dei. i. pctm̃: q̃diu minime eidez emẽdat. Sz nulla q̃pe emẽdatio põt in eis eẽ ſic ps. teſtat dicẽs. In inferno autẽ q̃s ꝓfitebitur tibi? Quaſi dicẽt. Nullus. Et iterum Eſa. xxxviij. Quia nõ infernus ꝓfitebitur tibi. nec mors laudabit te Nõ expectabunt q̃ deſcẽdũt in lacũ veritatẽ tuam.

Q2 deo inconueniens eſſet damnatos eternaliter non puniri. Capitulum. III.

Tertio debẽt dãnati eternaliter cruciari rõne incõuenientie. Quid magis incõueniens q̃ q̃ peccãs i deũ ⁊ cõtra ei⁹ iuſtiſſimas leges q̃tũcunq; in pctõ mente obſtinata ꝑſisteret. nunq; niſi pena trãſitoria puniret? Seq̃ret ex h̃. q̃ q̃ rõne tm̃ de iuſticia punitiua ſubtrahit. q̃tuz reſpectu peccati pena minor ẽ infinita. eadez rõne p̃t ⁊ tota ſubtrahi: acq; ꝓſeq̃ns q̃ vnuſq̃sq; vſq; ad eternuz libere ⁊ impune peccaret. Seq̃ret etiam ex h̃: q̃ poſt q̃ obſtinato aio penã q̃tũcũq; finitam ⁊ trãſitoriam toleraſſet q̃ extũc libere ⁊ impune peccare poſſet aut q̃ de⁹ cogeret aut q̃ deberet ex neceſſitate ⁊ teneret gr̃az ſibi infundere: p quã a pctõ ceſſaret. Quorum quodlibet q̃tũ ſit incõueniẽs: mẽs diſcreta ⁊ lumioſa cõſideret. Quis eñ tante demẽtie ẽ q̃ dicat deo neceſſe eẽ ſuã gr̃az aliq̃n infundẽ oi pctõri q̃tũcũq; horribili vel q̃tũcũq; deo inimicãti? Qñ Eccl. j. dr q̃ ds ſm datũ ſuũ p̃bet illã ſcz gr̃am Et Jac. iiij. De⁹ ſupbis reſiſtit hũilibus aũt dat gr̃am. Et Prou. iij. Illuſores ipe deludet mãſuetis autẽ dat gr̃am.

Q2 ſicut i infinituz homo obligat deo ſic dum peccat debet eternaliter cruciari. Cap. IIII.

Quarto debẽt dãnati eternaliter cruciari rõne correñdentie. Obligatiões eñ ⁊ tranſgreſſiões ſp eq̃liter ꝓportionabiles ſũt. Quicũq; eñ eq̃liter tenet ad aliq̃d: eq̃liter peccat nõ faciẽdo illd: ſiliter et q̃ triplo et q̃druplo. ⁊ ſic i infinituz. Quapropter q̃ eſt ꝓportio generaliter obligatõis ad obligatiõez: ea ẽ trãſgreſſiõis vel omiſſionis ad trãſgreſſionẽ vel omiſſionẽ. Siliter etiã ꝓportionabiles ſũt culpe ⁊ pene. ita vt generaliter q̃ eſt ꝓportio culpe ad culpã: ea ſit pene merite et debite ad penã meritã. Querim⁹ autẽ an obligatio q̃ q̃s tenet obedire deo atq; fruire ſit finita vel infinita. Dõ ſi dixerit q̃s q̃ ſit finita deſtruit h̃ cuidẽtiſſima rõne. Nõ eñ ẽ finituz q̃ trãſibile ẽ. Debitũ eñ trãſit ⁊ trãſit ſoluẽdo Quia igit debitũ ⁊ obligatio de q̃ nũc agit nõ ẽ ſoluẽdo h̃ eſt obediẽdo ⁊ fruiẽdo trãſibiliter ex neceſſitate ꝓſeq̃ns ẽ vt finitũ eſſe non poſſet. Rõ eñ finiti trãſibilis ẽ ſic ⁊ rõ infiniti intrãſibil. Q autez impoſſibile ſit trãſire vel trãſiri hmõi debituz inde manifeſtiſſimũ eſt: q⁹ ſi trãſiret vel trãſiretur i aliq̃ creatura neceſſario pficeret trãſitus ei⁹ i aliq̃ hora vel i inſtãti. eẽt igit tunc pfecte trãſitũ hmõi debitũ vel obligatio. Nihil igit reſtaret de illo vel illa. Eſſet igit hmõi debitũ pfecte ſolutũ quare debitor ab illo eſſet penit⁹ abſolut⁹. Non igit eſſet ampli⁹ debitor in aliq̃ creatori nec i obia nec in fruitio aliquo: ex quo ꝓtigẽt ſm aliquã creaturaz poſſe liberari oino a fruitute creatoris. ⁊ a debito obediendi atq; fruiendi eidẽ. Hoc autẽ eſſe manifeſte impoſſibile ẽ. vt ſit hõ vel angelus q̃ non teneat obedire vel fruire deo et qui eoulsq; ſeruierit ei: vt amplius fruire illi nõ teneat. Debitum autem quo vnuſq̃sq; tenet deo eſſe infinitũ h̃ manifeſte patet: ſi intelligas infinitum ſm magnitudinẽ h̃ eſt ſm ſui vniuerſũ. Vniuſitas eñ eor⁹ q̃

debenť deo ab vnoquoq; nr̃m neq; numerati one trãsibiľ: qz inumerabilia sũt q̃ debenť deo ab vnoquoq; nr̃m. Eodẽ mõ infinibiľ est ⁊ intũ nõ ꝓpť ꝫ ꝫsequ̇ns ẽ vt sit infinitũ intentione Ex his patet q; q̃cũq; mortaliť peccat totã sũmã debitoꝝ deo in futuꝝ fuitioꝝ q̃tũ in se aufert illi. Dum em̃ dei gr̃am in se extinguit si hz aut si magis elõgat si nõ hz: impotẽtẽ ꝓculdubio se efficit. aut magis impotentẽ ad reddendũ deo debita fuitia facit. Seruitia q̃pe que dei gr̃a grata non efficit: fuitia putãda nõ sũt. Cum igiť fuitia deo debita ex quocũq; tpe in antea infinita sunt ex solutõe intransibilia: manifestum est omnẽ q̃ mortaliter peccat q̃tuz in se est in infinitũ deũ damnificare. ⁊ infinitã rapinam in ip̃m cõmittere. Ex quo sequiť euidẽter ip̃m infinitã penam meruisse. tũ qz deũ debito fuitio absq; fine defraudat. tum qz pvno quoq; eoꝝ vt diximꝰ q̃ deo inq̃tum in se ẽ aufert penã aliq̃tã mereť. Quẽadmodũ igiť cuz hmõi dãna oia ꝫgregata fuerint. sũmaz infinitã ꝫstituent sic ⁊ pene ꝑ singulis hmõi dãnis debite cũ aggregate i vnũ fuerint. penã vnam ꝫstituẽt infinitã. Quẽadmodũ si q̃s in aliq̃ domo hr̃et ꝑpetuã fuitutẽ aut ꝑpetuũ censum q̃ tã irrepabiliť destrueret domũ: nõ solũ vnius ãni cẽsum. ꝫ infinitoꝝ ãnoꝝ census eidẽ aufert Sic ⁊ q̃ seip̃m irrepabiliť destruit non vnius diei fuitiũ solũ sibi aufert: ꝫ totius future ꝑpetuitatis inenumerabilia infinita q; fuitia. Nõ em̃ sola p̃sentis tpis fuitia deo debenť ꝫ etiam futura: q̃ tãto p̃stãtioza sũt p̃ntibꝰ q̃tuz gr̃am gr̃a antecellit. Non em̃ minꝰ delinq̃t in deũ q̃ mortaliter peccat. qz irrecupabilis ẽ ip̃e pctoꝝ q̃tuis repari posset a deo quẽadmodũ non minus peccat q̃s i eũ cuiꝰ domuz destruit vel exurit. qz ip̃e cuiꝰ domꝰ est p̃ot eã repare: nihilonus ꝑpter hoc aufert ei q̃tum in eo ẽ omnem censum tam p̃sentialiter q̃ in futuro ex ea pciendum.

Articulus. II. q; dãnati debẽt eternaliter cruciari quadruplici ratione respectu dei.

Scdo debẽt damnati cruciari eťnaliť respectu dei: ⁊ h̃ q̃druplici rõne. Primo rõne diuine gr̃e. scdo rõne diuine cõtumelie. tertio rõne diuine magnificẽtie: q̃rto rõne diuine iustitie.

Debent damnati eternaliter cruciari ꝑpter infinitas gratias a deo receptas. Cap. I.

Primo q̃dez debẽt dãnati eťnaliter cruciari rõne diuine gr̃e. Ponamꝰ enim q; alicui dederit ds mille marcas auri ifi. alteri vero dederit milia infinita. Manifestũ est em̃ q; obligatio ⁊ debitũ gr̃atitudinis atq; fuitij eiꝰ q̃ recipit donũ infinituz maioꝝ ẽ ifm intẽtionẽ obligatiõe et debito qui deo teneť ille q̃ ꝓnoiatũ finitum donũ soluz recepit. cã em̃ obligatiõis ⁊ debiti causã istiꝰ infinities ꝫtinet. Quia igiť ꝓportionales sũt causę siles ⁊ eaꝝ effectꝰ: infinities ifm intẽtionem ꝫtinet effectũ nec ꝺubitationẽ hz q̃ diximus Nam igiť obligatio q̃ q̃s teneť deo rõne solius lingue vel oculi in infinitũ maioꝝ est q; p̃dicta. quã manifestũ est eẽ infinitã: non solũ infinita ẽ ꝫ maioꝝ etiã infinita. Multo igiť fortius obligatio qua teneť deo totiꝰ corpis rõne ⁊ incõparabiliter multo magꝭ infinita ẽ obligatio q̃ teneť rõne nobiliss̃ime aie ad imagine ⁊ similitudinẽ dei formate. Cũ em̃ incõpabiliť melioꝝ ac p̃cioſioꝝ aia sit q; corpus ⁊ eadem gratuita bonitate vtraq; data incompabiliter maioꝝ necesse est esse obligationẽ vniuscuiusq; ad deum. q̃ rõne aie tenemur eidem q̃tũ sit obligatio q̃ rõne corpis ip̃i obligati sumus. Amplius si aia hũana nõ deberet durare seu viuere nisi ꝑ diẽ vnũ. obligata nihilominꝰ deo esset. ſ. rõne diurni esse vel vite aliq̃ta obligatione. ⁊ rõne biduane vite duplo maioꝝ. ⁊ rõne quatriduane in quadruplo maioꝝ: ⁊ sic in infinitũ: q̃ rõne ꝑpetue ⁊ infinite vite in infinitũ maioꝝ. Manifestũ est igiť omnem hũanã aiam obligatã esse deo rõne existẽtie ⁊ infinite vite Sed manifeste ex p̃dictis patet q; eq̃les sunt obligatio ⁊ transgressio eiꝰ: quare oñis transgressio istius obligationis ⁊ debiti necessario infinita est: ⁊ ideo pena eius merito debet esse infinita. Trãsgressio em̃ huiꝰ obligationis maxime triplex ẽ. Prima q̃dem est non fuire deo. siue ei debitũ seruitiũ subtrahere. Scda ẽ debituz ei seruitiũ alteri impẽdere. Tertia deũ impugnare. In subtractiõe aũt debiti deo seruitij intelligimꝰ ei gr̃as non agere de bñficijs ab eo receptis. Est em̃ pars non modica diuini seruitij actio gratiaꝝ. Preterimꝰ ceteras gr̃as hominia deo collatas: de q̃bus mens discreta facile ter pensare potest.

Propter infinitatem contumelie deo illate debet peccatoꝝ eternaliter cruciari. Cap. II.

Secũdo debẽt dãnati eťnaliť cruciari rõne diuie ꝫtumelie quaz inferũt deo. Nã q̃to minꝰ ẽ bonũ q̃d deo p̃ ferť siue ꝑpť q̃d ip̃e deseriť: tãto maioꝝ ei ꝫtumelia irrogať. Quia igiť oẽ q̃d ẽ vel eẽ p̃ot in infinitũ minꝰ est ip̃o bonuz q̃q̃d ei p̃fertur aut ꝑ q̃cũq; alio deferatur infinita ei ꝫtumelia irrogatur. In oñi aũt mortali culpa aliq̃d ei p̃ferť ⁊ ꝓ illo deseritur ifm q̃d Aug⁹ diffiniẽs

pctm̃ mortale ait ꝑctm̃ est spreto incõmutabili bono reb⁹ cõmutabilib⁹ adherere. Ex q̃ ptz q̃ i oi pctõ mortali infinita deo cõtumelia irrogat. Hoc ptz ex veris ꝓportionib⁹. Si enim deo p̃ferꝛ bonũ in duplo min⁹ q̃ ipse ẽ: aliq̃ta ei iniuria irrogat. Si ãt i q̃druplo min⁹: bonũ ei p̃ferꝛ: duplo maior ei iniuria irrogat: ⁊ ita i infinitũ. Quia igit nõ ẽ repire aliq̃d qõ nõ sit i infinitũ min⁹ bonũ: mãifestũ ẽ q̃ q̃cq̃d ei preferat aut p q̃cunq̃ alio deserat infinita ei ꝯtumelia siue iniuria irrogat. Jã igit declaratũ ẽ tibi q̃ oĩs mortalit peccãs infinitã ꝯtumeliaz vel iniuriã deo irrogat. Infinite aũt iniurie vl ꝯtumelie. infinita de iure debeꝛ pena. ⁊ hoc intelligit infinita duratiõe: ⁊ sic qõ intendimus declaratuz patet. Aut infinita acerbitate. ⁊ sic nihilomin⁹ habem⁹ ꝓpositum nr̃m. Cũ enim oĩs ꝟtus hũana ad agendũ ⁊ patiẽdũ finita eẽ videatur: nequaq̃ videꝛ ei posse infligi infinita acerbitate pena adhiberi. Quapropter infinite durationis cõpensabit ex necessitate acerbitatis infinitas.

Scõm infinitatẽ magnificẽtie dei peccatoꝛ eternaliter cruciatur.

Capitulum.III.

Tertio debent dãnati eternalit cruciari rõne diuine magnificentie. Si q̃s eñ peccaret in aliquẽ eq̃lem sibi. pculdubio aliq̃tulũ peccaret i eũ. ⁊ si idẽ vel simile pctm̃ cõmitteret in maiorẽ magis: ⁊ q̃to maiorẽ tãto magis. Verbi gr̃a. Si in sacerdotẽ peccat magis q̃ si in eccl̃ẽ. Et itez in archidiaconũ grauius. ⁊ si iit̃er in archiep̃m ḡuius q̃ in ep̃m. ⁊ sic de alijs ḡdib⁹ supioꝛibus. Quare patet q̃ q̃to i maiorem peccat tãto magis peccauit: q̃re si in infinitũ maiorẽ in infinituz magis. Quia ḡ deꝰ i infinitũ maior ẽ q̃cunq̃ alio ideo i infinitũ magis peccaꝛ in deũ q̃ in hoiez eodem genere culpe. Verbi gr̃a. Si occiditur deꝰ ⁊ occidit hõ q̃ non ẽ deꝰ infinitum maius peccatũ ẽ occisio dei q̃ hois. Eodẽ mõ si conspuit hõ ⁊ ꝯspuaꝛ ds vel pcutit hõ ⁊ deꝰ. vel si cõtẽnit ds ⁊ hõ vel offendit deꝰ ⁊ hõ: in infinitũ maiꝰ pctm̃ est offensa dei vel contemptus q̃ offensa vel ꝯtẽptꝰ hois vt ptz extra de heꝛ. c. ꝟgẽt. Lõge ḡuiꝰ ẽ eccl̃ã q̃ tpalẽ ledẽ maiestatẽ. Quia igit oi mortali culpa offendit vel ꝯtẽnit deꝰ. qz eiꝰ mãdatũ ⁊ eiꝰ volũtas p̃terit manifestũ est oi pctõ mortali i deũ in infinituz peccari vel saltẽ in infinitũ magis q̃ peccareꝛ in hoiem. si hõ offendereꝛ vel ꝯtẽneret. Jdeo peccãs ⁊ ꝯtẽnens magnificẽtiã dei i eccl̃ã cruciari meretur.

Qz sicuti iusti debenta deo ex misericordia eternaliter p̃miari ita ⁊ iniusti ex iustitia eternaliter cruciari.

Capitulum.IIII.

Quarto debẽt dãnati eccl̃alit cruciari rõne diuine iusticie. Cũ eñ p eundem modũ causãdi iusticia dei causa sit p̃mioꝛ atq̃ penaꝛ. h̃ ẽ p semetip̃m qõ est dicẽ. p h̃ q̃ iusticia ẽ. si p se effectrix ẽ ꝑpetuitatis i p̃mijs: igit siliter ⁊ i penis. Vñ ps. Justꝰ dñs ⁊ iusticias dilexit: eq̃tatẽ vidit vultꝰ eius Jdeo mala merita oĩno sũt nr̃a. merita ꝟo bona fere oĩno sũt dei ⁊ miniñ hñt a pte nostra Magl eñ debeꝛ nob de iustitia maloꝛ meritoꝛ pene q̃ p̃mia bonoꝛ: qz de iustitia magis sumꝰ puniẽdi p meritis malis q̃ p̃miãdi p bonis. Si igit eternalit p̃miãdi sumus p bonis: multo fortiꝰ puniẽdi p malis. Plericq̃ eñ solã ĩmẽsitatẽ diuine miscõie ꝯsideratẽs: magnitudinẽ diuine iusticie nõ attẽdunt. cũ nec minoꝛ nec minꝰ eccl̃a sit dei iusticia q̃ ei⁹ miscõia: nec minoꝛ nec minꝰ eternꝰ dz eẽ ipi⁹ effectꝰ i dãnandos ⁊ puniẽdos. q̃ effectꝰ miscõie i saluãdos ⁊ btificandos. Amplꝰ. Si ꝟtus ⁊ vitiũ vere ẽ/ria sũt. igit ⁊ effectꝰ eoꝝ imediati ⁊ se se ẽrij sũt q̃re remuneratio q̃ debeꝛ vni ꝟtuti veri nois ac rõnis ẽria erit pene q̃ debeꝛ vitio oppositio Nõ ẽ aũt ẽria pena tpalis btitudni sempiterne. Et ex hoc patet mãifeste: q̃ ex iusticia dei vnicuiq̃ mortali culpe debeꝛ sempiterna pena. Sz q̃dam erronei ⁊ ignari loquunt de misericoꝛdia dei ⁊ iusticia dei. ac si altera illarum vellet ius alteriꝰ vsurpare. ⁊ tanq̃ miscõia vellet euacuare iusticiã: cũ int eas sit paꝛ i vltimo trãquillitatis Sz hi tales adũtũt q̃ nouit dñs misereri salua sp sua iusticia ⁊ illesa: atq̃ vindicare salua miscõia. ⁊ vtraq̃ sine iniuria alteriꝰ vti. Vñ ps. Misericoꝛdia ⁊ veritas obuiaue rũt sibi iusticia ⁊ paꝛ osculate sunt.

Articulus.III. q̃ damnati debent eternaliter cruciari quadruplici ratione respectu vniuersi.

Tertio debẽt dãnati eternaliter cruciari respectu vniũsi: ⁊ h̃ q̃druplici rõne Primo rõne iclinabilitatis. scõo rõne necessitatis. tertio ratione vtilitatis. q̃rto rõne iocũditatis.

Qz homo sicut ad eternũ bonũ naturaliter inclinat. sic peccãdo eternaliter cruciat. Cap.I.

Primo ratione inclinabilitatis. Natura eñ rationalis eo ipo q̃ naturaliter est ordinata ad summũ bonum ⁊ eternum. ita q̃ naturalit appetit illud tã q̃ beatitudinẽ suã. ⁊ sic q̃ electiue nihil potest appetere nisi ad illud ⁊ ꝓpter illũ eo ipo inclinatur ad eternitatẽ: quia summũ bonũ est eternũ. Jpo etiã opꝰ ẽ q̃ i his i q̃b⁹ sibi q̃erse

statuit vltimū finem amādo illa q̄si suū bonuz summū ⁊ ꝓsummatū bonū ⁊ quasi i illis sitisua btitudo q̄tū ex se est ⁊ ex sua statuitiōe hēat se ad illd tanq̄ ad coetnū. Igit ei⁹ finat ꝓuersio vel aūsio q̄tū ex se ē ad etnū ordiata ē. Non ē igit ꝫ sui ordis rōnē q̄ i sua aūsiōe a lapsu eternalit cruciat: eoipso etiā q̄ etnitatis capax ē ⁊ q̄ ad finales retributōes ē p̄ sua electiua opera ordinata vel ordināda. Et vlteri⁹ pōt addi q̄ ꝫ ordo exigit vniuersi scz q̄ aliq̄s finalis stat⁹ imobiliter sit sibi a deo p̄fixus: ita q̄ finaliter oia in locis ⁊ statibus sibi debitis imutabilit ⁊ irreuocabiliter collocentur.

Q̄ vniuersitas rerum indicat esse eternas penas quibus cruciāt damnati. Captulū. II.

Ecūdo debent dānati etnalit cruciari rōne necessitatis. Cuz em̄ in vniuersitate rerū inueniat pura ⁊ vera felicitas sicut in tractatu de regno dei mr̄atuz ē atq̄ repiat mixta felicitas ⁊ nō vera. Mixta inq̄ ex felicitate ⁊ miseria qualis ē p̄ntis vite. Necesse ē vt iueniat etiā pura vera ⁊ ꝓsumma ta miseria. In oi em̄ igit genere ꝓtrioz si in ueniat altez: ⁊ amboz mediū necesse est inueniri naturalit ⁊ reliquū. Quare sic est ꝫm veritatē in vniūso pura ⁊ vera felicitas: ita necesse ē vt i eo sit pura ⁊ vera miseria. Nō ē aūt pura ⁊ vera felicitas q̄ phēnis ⁊ ppetua nō ē. Am impossibile ē purā ⁊ verā esse felicitatē ad quā ptingē pōt defect⁹ ⁊ moz. q̄re neq̄ pura neq̄ vera miseria ē quā bonuz liberationis siue terminatiōis abscidit. Est em̄ ps aliqua felicitat liberatio ⁊ imunitas ab ip̄is malis. In h aut̄ notare debes q̄ ratio seu pbatio ista validissima eēt ⁊ irrefragabilis: si vera ⁊ pura quaz dixim⁹ felicitas vez hret ꝓtrariū. Non aūt hz vez ꝫriū. Et h ē q̄m vera ⁊ pura redūdantissima q̄ bonitas cuius ꝓiūctio seu fruitio vera ⁊ pura felicitas ē nō hz ꝫriū. Si em̄ haberet ꝫriū haberet cōpar coequū ⁊ coeq̄le. Jam aūt declarauim⁹ tibi impossibilitatē ꝓueniēt isti⁹. Q̄ro ex hac radice elici pōt ad ostēsionē ei⁹ q̄ intendim⁹. q̄ necesse ē cōpleta esse opa dei in vniuerso. Jdo necesse ē vt opa iusticie eius nec diminutionē habeāt nec defectū. Jdo necesse ē sicut retributōes seu remuneratiōes iusticie dei ppetue sunt in bene meritis: sic vindictas ⁊ penas eiusdē iusticie necesse est esse sempiternas. Si em̄ tpales ⁊ sempiterne iuenirēt remuneratiōes iusticie dei ⁊ solūmodo tpales eiusdē vindicte ⁊ penc. nō eēt completa vniūsitas operum iusticie ei⁹ in pte ista neq̄ cōpleta vniūsitas ꝓtrietatis isti⁹. videlz p̄mioz atq̄ penaz: cū tant⁹ sit defect⁹ ⁊ diminutio ex pte penaz. Nec etiā equalitas repiret i hmōi ꝓtrarijs. q̄ reuera ꝓtraria sunt in rōne ⁊ nominatione in q̄bus accepimus ea. ꝫremia em̄ ⁊ pena inq̄tuz p̄mia ⁊ pene siliter remuneratio ⁊ vindicta inq̄tū tales ꝓtrarie sunt.

Be fructu q̄ resultat electis de eternis supplicijs damnatoꝝ.

Capituluz. III.

Ertio debēt dānati etnaliter cruciari rōne vtilitatis. Nobilissim⁹ enim fruct⁹ ⁊ vtilitas magna ē diuinaruz scpturaz etnas penas cōminātiū trāsgressoribus siue legis. Ex h em̄ forti⁹ cauti⁹ et solliciti⁹ nos cohibem⁹ a malis. ⁊ dcuz ⁊ ei⁹ iudicia amplius metuim⁹. et hūili⁹ ac timoratius reuerem⁹ur: atq̄ ei⁹ p̄cepti obediēti⁹ ⁊ reuerēti⁹ ⁊ subiectiuis coherem⁹. Sed deus nihil impiū aut iniustū pōt alicui cōminari. nec falsē ⁊ mendose pōt aliquā sentētiā cōminatoriā dare: ⁊ multo min⁹ pōt illam falso p̄bere solēniter in autēticis scpturis. Si igitur vtilime ⁊ verissime eternas penas p sanctas scripturas noui et veteris testamēti cōminatus est reprobis ⁊ debuit cōminari: cōstat q̄ totam vtilitatē ⁊ veritatez p̄dictarum cōminationuz tollit. qui dicit deum non debere eternas penas reprobis inferre: q̄ nihil potest bene ⁊ veraciter cōminari q̄d non potest bene ⁊ veraciter adimpleri. Nec solum hic error p̄dicta excludit. verūetiam in p̄fatis cōminationib⁹ astruit esse fallacem duplicem ⁊ mendosum: ⁊ tunc qua rōne ⁊ in istis mēdosus ⁊ fallax eadem rōne dici potest ⁊ credi fallax i omnib⁹ suis p̄missis ⁊ dictis. Jdeo error iste sub pallio pietatis summā impietatē induc it. atq̄ potius diuini cultus ⁊ totius catholice fidei pietatē exterminat ⁊ subuertit.

Be iocunditate quam habent beati de supplicijs damnatoꝝ.

Capitulum. IIII.

Quarto debent damnati eternaliter cruciari ratione iocunditatis. Omnes em̄ philosophi excellentes in h consentiunt q̄ p̄ma causa aliquid non intendit nec aliquid ppter aliud operat: nisi per se tm̄ ⁊ gratis. Unde ꝫprouerb. xvj. dicitur. Uniuersa ppter semetipsum operatus est deus. Q̄: autem intendere gloriam suaz ⁊ laudem quando dicatur non vt opere p̄ciū neq̄ emolumentum intentionis ⁊ operationis sue illam intendit: sed vt decens atq̄ decoꝝ ⁊ per se debitū. In damnatione autem reprobozum tāto magis est dei gloria: quāto maioz multitudo magnitudoq̄ ipsoꝝ. Similiter ⁊ tanto maioz decoꝝ iusticie quāto magis apparebūt vitia eoruz atq̄ peccata peccatisq̄ superaddita obdura-

sima ⁊ nunq̃ emollibilis cõtumacia. Nec eẽt cõpleta laus atq; gloria dei. que nihil aliud ẽ q̃ sublimis clara ⁊ lata illi⁹ fama: si non esset ei ppetua laus ⁊ gloria de iusticia quẽadmoduz ō bonitate ⁊ miscōia ¶Cõplebit igiť tandẽ opa iusticie sue sicut ⁊ miscōie. ⁊ ideo ꝓplebũť laus ⁊ gloria eius quã dixim⁹ ex vtriq;. Et quẽad moduz iuges laudes ⁊ gr̃arũactiones ꝓtinue resonabũt ei⁹ miscōiaz i saluat sic planct⁹ eiu/ latus ⁊ suspiria rugit⁹ clamores ⁊ vlulatus resonabũt dei iusticiã in dãnatis. ¶Ideo infern⁹ glorificato⁹ auribus ineffabili suauitate succinet padiso. Neq; eẽt iocunda oiq; ex pte perfecta musicalis ibi ꝓtentus suauitas si diſcãt⁹ infernalis a pte iusticie dei resonãs cãtui deesset miscōie ei⁹. Unde pō dicit. ¶Miscōiaz ⁊ iudiciũ cantabo tibi. Neq; completa ẽ ex oĩb⁹ modis solẽnitas q̃ solũ cantũ hz absq; organo ⁊ diſcãtu. Igiť cuz sãctis celestis regis cãtemus dño glorioſe q⁹ equũ ⁊ ascensorẽ. i. impios ⁊ demones ꝓcecit in mare infernaliũ tormento⁹ eo q̃ sit iustus dñs in oĩb⁹ vijs suis ⁊ sanctus in oĩbus opibus suis. Qui trin⁹ ⁊ vn⁹ iust⁹ pi⁹ magnus ⁊ glorioſus ⁊ i oĩbus opibus suis bñdicẽdus ⁊ laudãdus p infinita secula.

Feria. iiii. post primã dominicam in quadragesima de fidei improbabilitate cõtra ꝓsumptuosos ⁊ curiosos querentes signa miracula ⁊ portenta vel naturales rationes de fide.

Sermo. xiii.

Agiter volumus a te signũ videẽ. ¶Mat. xij ⁊ i enãg̃l. ho. Curioso⁹ ⁊ superbo⁹ ⁊ infideliuz scriba⁹ ⁊ phariseo⁹ q̃ charitate dñi vacuit erãt ꝙba sunit ista Cũ eni tot ⁊ tãta signa facẽt dñs ihs in ꝓspectu eo⁹ plena simul hũilitate pietate charitate ac salubri vtilitate sic mortuos suscitare. demones effugare cecos illumĩare ⁊ sic̃a: q̃ altioris potẽtie erant q̃ aliq̃ signũ visibile de celo emittẽ. Et q̃d est q̃ petũť aliud signũ nisi q⁹ñ credũť tot signa tã facta. ⁊ curiosi sunt ad expiẽdum aliq̃ signa noua ⁊ vana? Nec eñ videť q⁹ ideo peterẽt vt crederẽt: ꝟ poti⁹ vt eũ tẽptarẽt. Unde ¶Hiero. ¶Signũ postulãt q̃si q̃ viderãt signa nõ fuerint Cupiebãt eñ vel i morẽ helie ignẽ de sublimi venire. iiij. ¶Reg̃l. j. vel i siℓitudinẽ samueℓ tpe estiuo ꝫ naturã loci rugire tonitrua. chorusca re fulgura. imbres ruere. q̃si ⁊ illa non possent calũniari ⁊ dicere ex occultis aeris passionib⁹ accidisse. Nã q̃ calũniarĩ ea q̃ ocuℓ vides. ⁊ manu tenes: ⁊ vtilitate sentis q̃d facturuses de his q̃ de celo venirẽt? Uti q⁹ diceres ⁊ magos i egypto multa signa ō celo feciſſe. Quid est tẽptare deũ? Est igiť talis signa q̃rere deũ temerarie ⁊ ꝓsumptuose tẽptare. ¶Hoc fecit diabol⁹ ¶Mat. iiij. de ꝯcipitio temptans xp̃m cui dñs dixit. Non tẽptabis dñm deũ tuum. Nõ verbum põt eẽ aliud thema Tripliciter eñ homo temptat deuz scz p̃mo ꝟbis. scõo factis exp̃sse. tertio factis interp̃tatiue. ¶Primo q̃dẽ quis temptat deũ verbis: cum ab eo aliq̃d petit ea intentione vt curiose explozet ei⁹ sciẽtiã ptãtez vel voluntatẽ. Scõo autẽ factis exp̃sse temptat: q̃ñ p ea q̃ facit intẽdit curiose expimentũ sumere de p̃dictis Tertio factis interp̃tatiue hõ deũ temptat. q̃ ⁊ si ꝟ nõ intendat illõ tamẽ q̃d petit ⁊ facit ad nihil aliud vtile est nisi ad p bandũ aliq̃d de p̃dictis. Sicut si aliq̃s equum currẽ faciat absq; aliqua vtilitate. ꝟ nihil aliud esse videť q̃ expimẽtũ sumẽ de eq̃ velocitate. Uñ aũt ppt̃ aliquã necessitatẽ vel vtilitatẽ cõmittit se hõ in petitionib⁹ vel opib⁹ suis auxilio dei ꝟ nõ est deũ temptare ſ in deum fideliter sperare. Uñ ꝙ ꝟ agit absq; necessitate: tũc ꝙ interp̃tatiue deum tẽptat. ¶Sõ si q̃s ex sola curiositate petit a deo aliq̃ signũ fieri sicut petebãt scribe ⁊ phariſei: talis vere deũ tẽptat Q̃d q̃dem peccatũ p̃mo supbie. scõo curiositatis vane tertio irreuerẽtie. quarto amẽtie. quinto diffidẽtie. sexto improuidentie. septimo stulticie. ¶Primo ẽ pctũ supbie. Quia supbe et p̃sumptuose se ingerit in diuinis ⁊ vltra mẽsuram sibi ꝓgruã vel ꝓdignam. Scõo ẽ pctũ vane curiositatis. Quia q̃ ꝟ vane ⁊ curiose miracula q̃rit Tertio ẽ pctũ irreuerẽtie ¶Nẽpe irreuerẽtiã in deũ cõmittit ¶Quidã eñ cõtẽpt⁹ pone ẽ tẽptare eã. Quarto ẽ pctũ amentie q⁹ vult q⁹ de⁹ faciat rem vanã satisfaciẽdo sue vane petitiõi. Quinto ẽ pctũ diffidẽtie ⁊ infidelitatis. Quia dubitat ō eo sup q̃ deũ tẽptat

Sexto ẽ pctũ improuidẽtie. Quia ꝓꝑaz p uidẽtiã ⁊ discretionẽ temerarie ⁊ legẽ dei linq̃t non q̃rens in hoc gloriam dei. Septimo est peccatũ stulticie. Cõsumate q̃dem stulticie est sine causa periculo se exponere. ¶Obiectio.

Sz obijcit de eo q⁹ dñs ¶Joh. xx. thome ait q⁹ vidisti me thoma credidisti: beati qui nõ viderũt ⁊ crediderũt. Nõ põt aliud esse thema. Dixit eñ thomas nisi videro in man⁹ ei⁹ fixuram clauo⁹ ⁊ mittã digitũ meũ in locuz clauorum: ⁊ mittã manũ meam in lat⁹ eius: non credam Ex his eñ ad litterã videtur q⁹ fides thome ex visis erat accepta: quare non videť grauita fuisse. Ad hoc rñdet ¶Alexã. de hal' in. iij. dis. q⁹ hec ꝓiũctio q⁹ nõ teneť ibidem causalit: sed adiunctiue. Un dũ dicit: q⁹ vidisti me thoma credidisti hec ꝓiunctio: q⁹ nõ notat causaz vel rõnez: ſ notat quandã dispositionẽ vel ex

citationē animi ꝓparatoriā ad credēdū. Licet em̄ fides nō habeat causam vel rōnez licet cum talib⁹ ꝓbationib⁹ ꝛ suasionib⁹ multuz ꝓficiat viua ꝛ vera fides sicut in ꝓlogo huius libri dictum est arti. ij. c. iij. pōt tm̄ habere ꝓparatoriam dispositionē. Hec ille. Multi tm̄ dubij in fide vere similes his phariseis sunt deuz plūptuo/ se temptātes: signa q̄rūt ꝛ miracula desiderāt q̄si totus mundus miraculis nō fuerit ꝛ sit plenus. Ad q̄z eliminādū errorē de excellētia improbabilis fidei hodie dicendū est Fides igit quā ꝟ cum dei adiutorio stabilire intendimus verissima rōne certissima q̄z diffinitiōe est virtus qua ea q̄ ad fundamentū christiane religionis ptinēt absq; hūana ꝓbabilitate recte firmit q̄z credūt. De qua tria ꝓtemplemur ad pñs. primo eius ꝓfectionē. scdo ei⁹ obligatiōem. tertio eius compationem.

Articulus primus de triplici perfectione que cōsistit in credenda fide sine miraculis vel signis rationib⁹ naturalib⁹ siue euidētijs manifestis.

Primo autē ꝓtēplemur huius improbabilis fidei ꝓfectionē. Triplex em̄ ꝓfectio cōsistit i credēdo verā fidē absq; euidētijs atq; signis. Prima est magni vigoris. scda magni amoris tertia magni splendoris.

Q credere sine signis ꝛ euidentijs magni vigoris perfectio est.

Capitulū. I.

Prima est perfectio magni vigoris. Sic nāq; ꝓbabile ē ad itellectuz sicē lucidū ad visū. ꝛ sicut suaue et vtile ad affectum: ꝛ sicut calidū ꝛ frigidum ad tactū. Sicut em̄ est insuaue ꝛ inutile ad affectum ꝛ tenebrosum nullo q̄z lumine sup asperſū ad visuz sic improbabile ad intellectuz. Sicut igit nō ē ꝟtuosum videre luciduz q̄ nullo mō pugnat ꝓtra visum imo oībus modis pugnat ad ipm: sic nō est ꝟtuosum credere ꝓbabile vel q̄ est manifeste vez. Sicut etiā vigor affect⁹ ē amare ꝛ appetere insuaue seu molestum: sic affectui amare inutile siue dānosuz. Sicut em̄ calere ꝟ frigidū ꝟ ē repugnare frigido ꝟtutis ē atq; vigoris: sic amare improbū ꝛ reprobū. Et iuxta hūc modū credere improbabile: magne virtutis erit ꝛ vigoris. Preterea amare atq; desiderare vtile ꝛ suaue aut magnificū nō ē nisi ꝺ immisso ꝛ admisso igne calere: ꝛ ꝟ opus ꝓprie est nature. Nō em̄ est min⁹ naturale igni spūali illud cui apropinq̄t calefacere spūalit: q̄z corpali corpalit. Iuxt igit hūc modū credē ꝓbabile vel manifeste vez: nihil aliud est credē q̄z videē lucidū vel illumiari a lucido. Suauitas enim vtilitas et magnificētia tres sunt spēs spūalis ignis. ꝛ tres i hūanis mētib⁹ arsiones seu combustiones efficiūt scz ꝯcupiscētiā carnis oculorū ꝛ superbiā vite: vel meli⁹ luxuriaz auariciā ꝛ superbiaz vt ꝺr. j. Jo. ij. Oē q̄ est in mundo cō cupiscētia carnis ē ꝛ ꝯcupiscētia oculoz ꝛ superbia vite. His aūt tribus specieb⁹ ignis ita arde re atq; exuri innati sum⁹ sicut arida ligna corporali igne ꝛ ꝟ naturali corruptōe seu originali nō q̄dē ꝓma creatiōis institutiōe. Sicut igit tres dicte dispositōes ignis sūt ad nr̄m affectū siue ad nr̄as motiuas vires tā sublimes ꝛ nobiles q̄z inferiores ꝛ ignobiles inflāmandis. Sic ꝓbabilitas ꝛ euidētia luces sūt ꝛ lumia ad nr̄m intellectū ꝛ etiam ad vires nr̄as apprehēsiuas tā nobiles q̄z ignobiles ꝓbabilitas tamen tenuis atq; debilis lucis spūalis supaspersio ē ꝛ ꝓpt̄ ꝟ nō sufficit firmare seu figere mētis apprehensionē. Euidētia aūt veritatis fortis ꝛ penetrās luciditas seu lumiositas ē ꝛ ꝓpt̄ ꝟ figit ꝛ firmat certitudie intellectū. Ex his patet q̄ credere impossibilia fortitudis atq; vigoris intellect⁹ nr̄i ē: sic̄ amare dānosa molesta ꝛ ignominiosa fortitudis ē atq; vigoris nr̄i affectus. Un̄ Ihzrē. sup ꝓdictū ꝟbū Mat. volum⁹ a te signū videē ait. Merito. sic̄ sp discere vel q̄re signū est nunq̄z posse ꝓficere: sic testimoniū sp q̄rere. signū est nunq̄z velle credere.

Q absq; euidentijs ꝛ signis credere est perfectio magni amoris.

Capitulum. II.

Secūda autē ꝓfectio in tali mō credē di est magni amoris. Queadmodū em̄ aliud ē diligere aliquē ex meritis suis siue aliud ex suauitate ꝛ vtilitate vel vtile diligenti. aliud ex ꝟtute diligētis: sic aliud est credere ex ꝓbabilitate seu euidētia crediti. aliud ex ꝟtute credētis. Sic em̄ ꝓbitas possessoris sui dilectiōez ingerit et infigit agnoscētib⁹ siue credentib⁹ eā. ꝛ sic̄ suauitas ꝛ vtilitas suauis ꝛ vtilis dilectiōez ꝛ desideriū sui incitat ꝛ inflāmat i agnoscētib⁹ ꝛ credētib⁹ eas: sic ꝓbabilitas ꝛ euidētia ꝟitatis fidē quandā siue creꝺulitatē ꝓbabiliū ꝛ māifestoz ingerūt ꝛ imꝑmūt cogñscētib⁹ ea. Ac econtra cū q̄s malū ꝛ dilectiōe indignuz vel inimicū diligit: ꝟ indubie nō ex meritis ē dilecti. ꝟ ꝯ merita ei⁹ ꝛ ex ꝟtute diligētis. Un̄ cū pauptas vel molestia aut ꝓtumelia vl'moꝛs ipa diligit: sic̄ fecerūt martyres ex ꝟtute diligēt ē. ñ ex ipis cū nihil i se videāt hre ꝓpt̄ q̄ sint diligēda. sic cū improbabilia credunt ex ꝟtute credētis est non ex ipis. Amplius. Sicut improbitas non solū amoꝛem non excitat sed etiam illū fugat: sic ꝓbabilitas non solū fidē ñ facit ꝛ credulitatē nō generat. ꝟ etiā aufert ꝛ phibet illā. Ex dictis ꝓtz q̄ silis vir-

De fidei improbabilitate

tus est amare improbū siue reprobū: ⁊ credēi probabilitate nec miōris ꝟtutis est credē improbabile q̄z improbā diligē. Vñ Tulli⁹ h intelligēs. ij. rhetorice ait. Fides ē pceptio veritat rerū cū assertiōe sine causaꝝ cognitiōe.

Qd pfectio magni luminis ē credere sine signis Capl'm .iii.

Tertia pfectio tal credulitat est magni splēdoris ac luminosissime atq; tediosissime cognitionis. Ea vo q̄ ad xp̄iane religionis ptinent fundamentū aut sunt oīa pbabilia siue manifeste vera. aut sunt ibi quedaꝝ improbabilia ⁊ non appent ꝟtutis nō aūt sunt oīa manifesta vera quoniā nulla erit i fide heresis. nulla oino ꝺdictio. nullaq; dissentio foret. Manifeste enī veris nemo vtiq; ꝺdicit. Quia igit in eis ē tanta dissentio tātaq; heresū mōstruositas abhorrēda. tot tantaq; scisimata i eccl̄ia manifestum est q̄dā ex eis eē veritatis aparēt minime. Credere aūt ea q̄ nō vident eē vera vel q̄ nō aparēt esse vera. Hoc vt dixim⁹ nō ē nisi ꝟtutis actus ⁊ nisi ex ꝟtute ⁊ splēdido lumie ipi⁹ credentis cū talia i se causā credulitatis nō habeāt sic dictū ē. Ideo necesse ē supabūdāti lumis ꝟtute credi q̄dā ex his q̄ ptinēt ad fumdamētū xp̄iane religionis. vt radiosa veritas itellect⁹ tenebras imbrobabilitatis irrūpat seu vincat ⁊ luminositate ppria ea q̄ illa addere ꝓtendit lucida ⁊ apta hoc est credita reddat.

Articulus .ii. quomodo q̄libet catholic⁹ absq; signis et manifestis euidētijs credere obligat triplic̄iter.

Scdo ꝓtemplemur huius improbabilis fidei obligationē ad quā sc̄z oīes generalit obligantur. Triplex est enī obligatio fidelitatis: quā quilibet erga deū obligat seruare. Prima est fidelis obedientie. secūda fidelis militie. tertia ē fidelis reuerentie.

Qd intellect⁹ hūan⁹ absq; pbationibus aut signis credere obligatur Capitulum .i.

Primo enī q̄libet obligatur deo exhibere fidelē obedientiā. Manifestū ē enī cōitati hoiuꝝ nō posse satisfieri pbationib⁹ vel suasionib⁹ de his q̄ credenda sūt ad deū accedētib⁹ ⁊ sobrie ⁊ iuste et pie in religione xp̄iana viuere volētib⁹: vel ppt defectū pbationū vel suasionū vel ppt breuitatē intellectus simpliciū ⁊ vulgariū hominū. Necessario ꝫ credenda crāt ea sine q̄z credulitate nemo ad deū accedere pōt. Necesse igitur est vt alia via h ab hoiuꝝ cōitate credant: q̄z pbationes ⁊ suasiones. Nihil autē ē medium q̄n credulitas oīs aut suasa sit aut ꝟtutis. Necesse est igit vt talia cōitas hoim credat virtute. nō hūana suasione: nisi q̄s dubitat in suasionibus ⁊ incredulis q̄ suasiones vel pbationes credendo q̄z vel nō hnt vel nō capiunt salutarē credulitatē eē impandā ⁊ ꝓtrariā credulitatez supplicijs exterminandā. Si igit iusta ē phibitio erroꝝ impietatis: iusta est igit ⁊ necessario impatio credulitatū siue creditionuꝝ pietatis h ē vere religionis. Quare iusta ē obediētia et ex necessitate debita i vtriq;. Obediēdū ē igitur ex necessitate i credēdo. Et obediētie debitor ē itellect⁹ hūan⁹ q̄tū ad opationē istā: maxime cū nullū apareat ꝑuilegium exemptiōis siue. Nulla ē obediētia intellectus i credēdo si ex suasionib⁹ aut pbatiōib⁹ credat: quēadmodū nulla ē obia affect⁹ cū ex vtilitate vel suauitate ab eo amatur.

Qd quilibet tā q̄z fidelis miles chr̄isti fidei aduersātia expugnare debet Capitulum .ii.

Secūdo autē obligat q̄libet exhibere deo fidelē militiā. Nempe credere ea q̄ ptinent ad fundamentū chr̄istiane religionis bellū vtiq; hz ꝺ se gue scz disputationū dissuasionū ꝓtradictionū ⁊ etiā improbabilitatū ipaꝝ. Improbabilitas enim dicte ꝺ credulitatē eoꝝ pugnat. Dē aūt bellum bellica ꝟtute ⁊ fortitudine agēdū ⁊ supanduz est: qz sine virtute non prouenit victoria belli. Quā necesse ē modis oībus puenire vt mors vtraq; declinet. et vita vtraq; vel acq̄rat vel acq̄sita cum dño ꝓseruet. Necessaria igit est i bello isto ꝟtus: q̄ ꝺ dictas q̄ttuor acies ⁊ mente ipa pugnet ⁊ triūphaliter expugnent. Hec autē indubie est fides: qm̄ ꝺ eam directe acies ille pugnant ⁊ ipa acies suas dirigit ꝓtra illas. Vñ. j. Io. v. Hec ē victoria q̄ vincit mundū fides nr̄a. Vñ. j. Pe. v. Aduersarius nr̄ diabolus rugiēs ⁊c. Et eiusdē epl'e. j. c. Modicū nūc si contristari oportet in varijs tēptationibus vt pbatio fidei vestre multo pciosior sit auro q̄ per ignem pbatur ⁊c. Ex iam dictis patet q ꝓtra tot iacula piculosa atq; pnitiosa humane mēti necessaria est armatura. que illa excipiat et retūdat: ipam ptegat atq; defendat. Nulla autē est spūalis alia armatura que ab his iaculis illam ptegat ⁊ ꝓtra illam eandē muniat: nisi robusta ⁊ strennua fides. Dō inde patet. qz oīa ista iacula directe trahiciunt in illam ⁊ immediate pcutiunt eam.

Quilibet de necessitate sine pbationibus tenetur deo summā reuerentiam exhibere. Capl'm .iii.

Tertio insup quilibet obligat deo sum/
mā ac fidelē reuerentiā exhibere ꝓ/
pter qđ dicendū q aut credendū ē deo
absq; suasiōe aliqua: aut ꝓbatiōne aut nō. Si
sic. ergo credendū est ei ex virtute. Ex eñ absq;
suasione ⁊ ꝓbatione credit virtute credentis
credit. Si quis aūt dicat q nō ei credēdū ē sine
suasione vel ꝓbatiōe. Cōtra. Sicut eñ deo de
bet digna dilectio ⁊ digna honoratio: sic ei de/
bet digna credulitas siue creditio. Nō eñ ē di
gna creditio que ei ꝓpter suasiōes ⁊ ꝓbatiōes
impēdit: qz nec bono nec magno viro ē digna
Nō igit esset ei credendū nisi sicut cuiuis alij.
cuilibet eñ alteri cū suasiōe ⁊ ꝓbatiōe creditur
Si aūt dicat q credendū est ei absq; suasiōe et
ꝓbatione qm̄ scit vel credit esse verax atq; ve
ridicus nec talis hoc mō euasit: qm̄ nec sine ꝓ/
batione seu suasione hoc esse ꝓtingit. Habz eñ
apud se suasum ⁊ fixū deum mētiri nolle ⁊ que
cunq; dixerit vera esse: Per hoc igit credit deo
qz credit deū mētiri nolle: ⁊ ita credit ei sic̄ cre/
deret cuilibet viro bono cui vtiq; ꝓpter hō ⁊ ꝓ
hoc crederet: qz crederet eū nō mentiri. Patet
igit q nō credit ei nisi sicut alicui bono hone/
sto viro. Ampli⁹ Hoc ipm q credit deū esse va
cem ⁊ mentiri nolle: aut credit ex veritate fidei:
aut ex euidētia veritatis ipius aut ex ꝓbabili/
tate: aut ex suasiōe seu ꝓbatiōe. Si ex euiden/
tia veritatis vel ex aliq̄ sequentiū: in nullo igit
honorificat deū credēdo hoc. De quolibet eñ
alio crederet illud idē si eandē cām credēdi ha/
beret. Credēdo hō igit de deo nō honorificat q
dē in hoc q magnū credit de eo apte. s. crediti
nō aūt a pte credulitatis Quia igit vera religi
ositas ꝑm quālibet sui ptem dei honori intēdit
imo ei⁹ honor est cū ei⁹ credulitas in se dei ho/
nor nō sit. licet creditū ei⁹ honor ipius sit Ma
nifestū est igit q hui⁹ credulitas nec vera reli/
gio est: nec ꝑs vere religiōis. Est autē fides ex
necessitate ꝓma ꝑs vere religiōis ⁊ fundamen/
tū Fides igit quā hic intēdimus virtus ē quā
dixim⁹. Ꝓpt hec oīa dicit Hugo de san. vic.
q fides ē volūtaria certitudo absentiū contra
opinionū ⁊ infra sciam ꝓstituta.

Articulus. m. de triplici similitudi
ne cui assilant credētes ex euidentijs
ꝓbationibus atq; signis

Tertio ꝓtēplemur hui⁹ improbabilis fidei
cōpatōem. Nēpe nō credens ex virtute sed ex
suasiōib⁹ ꝓbatiōib⁹ aut ex signis pōt ꝓueniētis
sime tribus assilari ⁊ cōpari Primo viatori in
firmo. scō mercatori incredulo. tertio bellato=
ri inualido seu fesso.

Qz qui nō credit sine ꝓbationibus
seu euidentijs vel signis: similis est vi
atori infirmo. Ca. I.

Primo eñ assilat viatori infirmo. In/
tellectus eñ hūanus siue vis intellecti
ua nr̄a naturalit infirma ē in seipsa nō
stans p seipam: ideo interdū dubietate nutat
Dubitatio eñ illi⁹ nihil aliud est: nisi mutatio
eius qna nūc in vnā ptem ꝓtradictōis: nūc i al
terā inclinat. Interdū etiā cadit in tenebris ig=
norantie ⁊ in vacuū ignominie interdū in ipsa
falsa et errores. Fulcit eñ q̄si backo infirmitas
illius interdū euidētia veritatis plerūq; ꝓba
tionib⁹ aut suasiōib⁹ qñq; signis. Et cū debilis
fuerit rōcionatio seu leuis hoc est cū fuerit sua/
sio leuis quasi subtili arūdini ei nō innitit cōfi/
dēt. sed quodāmō se retinet timēs ne ad susten
tandū ipm nō satis valida sit atq; fortis. Ideo
manifestū ē q ipe vtit hmōi fulcimētis seu sup
podiaculis quēadmodū baculo debili aut fra/
gili: cui neq; absq; timore: neq; totalit innitit
gestās ipm. Tales eñ rōcinatōes opinionē fa
ciūt solā. que est apprehensio alteri⁹ ptis ꝓtradi
ctiōis cū formidie relique. Euidētia aūt verita
tis ⁊ ꝓbatio demonstratiua fortissima ei⁹ sunt
fulcimēta ⁊ tanq̄ baculi inflexibiles ⁊ infrāgi/
biles nullaq; ex pte nutātes. Ex his patz q in=
tellectus nō querit hmōi fulcimēta: nisi ex in/
firmitate ⁊ indebilitate sua. Quapropt intelle/
ctus ꝑuans ē sicut viator infirmus ambulās a
ꝓclusione in cōclusionē nō valēs ꝓpria virtu/
te sustinere seipm: sed adiutorio baculi se trans/
ferēs ⁊ trāsilit ab vno noto seu ꝓbato i aliō. ba
culus aūt cui⁹ adiuuaculo ita ambulat ⁊ trāsi/
lit demōstratio seu ꝓbatio demōstratiua ē In
tellectus autē q virtute ꝓpria credit nec hmōi
fulcimēta requirit nec indiget illis. magis vti/
q̄ fortis ē magisq; firm⁹: qz fortior ē qui ꝓpa
virtute ⁊ firmitate initit: q̄ qui alieno ām̄ini/
culo sustētāt quapropt magis firmiter credit
q̄ ille. Ampli⁹. Magis credit intellectus ea q̄
credit p seipm q̄ ea q̄ p aliud: quare intellectus
virtute fidei credēs magis ea q̄ credit ex illa q̄
ea q̄ credit ex suasionibus vel ex ꝓbationibus
Quēadmodū magis amat amatuz qui ex vir/
tute ꝓpria illud amat q̄ qui ex eo quod ē apud
amatū sit ⁊ recti⁹ amat. Credit eñ intellectus
ex suasionibus ⁊ ꝓbatiōib⁹ quasi iclinatus et
inixus sup eas ⁊ quasi claudicās ambulat am=
bulatōe qua diximus: quēadmoduz ⁊ recte a/
mat solus ille qui ex vritute amat. Amore aūt
curuo seu flexo amat illectus ⁊ attractus ab a/
mato. Per hmōi aūt fidē vtiq; nō credit deo.
Nā neutz ꝓtrario⁹ alteri⁹ receptibile est sicut
nec calor frigidū nec frigidus calidū esse pōt:
q̄re nec virt⁹ infirma nec infirmitas virtuosa.
Hec aūt credulitas infirma ē qđ apparet ex sup
podiaculis ⁊ suffulturis: ideo nec ē virtus nec

virtuosa merito dici potest.

Qz nolens credere absqz euidētijs et signis similis est incredulo vēditori. Ca. II

Secundo assiliat mercatori incredulo. Intellect⁹ eñ reqrēs ea que supra dixim⁹ sicut incredulus vēditor est: qz emptori alit nō credit: nisi pign⁹ seu cautiōnez aut securitatē tribuat ei: pbatio eñ vel suasio sicut pign⁹ est ⁊ cautio securitatis. sine qua ñ credit hui⁹ intellect⁹. Et quēadmodum venditor: nō aliter dat mercē nisi sub pignore ⁊ cautione sic nec hui⁹ intellect⁹ dat credulitatē suā nisi post q̄z pign⁹ ⁊ cautionē quā dixim⁹ accepit. ⁊ sic ō manu talis vēditoris nō exeūt merces nisi ꝑus obtinuerit securitatem: sic nec de ei⁹ intellectu credulitas exit donec medium pbatiōis quasi pignus siue cautionē ꝑus obtinuerit. Patz ei qz exactio pigneris seu alteri⁹ cautiōis nō ē nisi ex quitate seu debilitate credulitatis aut ex defectu ipius. qz manifestū ē intellectū exacto rē hmōi pignerū ⁊ securitatū hois pigneris et securitatē videlicz pbatōez suasionū ⁊ signoz esse credulitate infirmū aut incredulū ⁊ infidū Quero nā q̄ a te si q̄s a te mercantiā quandaz faceret ⁊ ꝓuentiōez ⁊ p̄cio facto illā nolles ei sine pignere dare rogo cui ampli⁹ credis pignerib⁹ aut illi emptori? Clarz vero ē q̄ pigneri: qz illi nō p se credis. q̄ in h̄ plus pign⁹ q̄z emētē honoras. Sic est h̄. Pignera sunt pbatiōes suasiones seu signa. Si igit ds tibi aliq̄d ꝓponit ad credendū ⁊ iam hui⁹ pignera erigis ab eo. maiorē vtiq̄ honorē pignerib⁹ exhibes q̄z deo Ad q̄tū incōueniēs sit p se ptz: qz i domo vēditoris magnitudo pignez ⁊ multitudo ⁊ si securitatē ipi faciāt: signa sunt tñ ⁊ testionia incredulitatis ei⁹. Sic pignera ⁊ securitates sunt pbationū ac psuasionū ⁊ sig̃rū lz securitate sint intellect⁹ apud quē sunt tñ manifeste designāt ei⁹ incredulitatē ad ea de q̄bus sunt. Sinceritas eñ fidei nr̄e in h̄ stat q̄ hō credat alicui veritati pñtate ꝓpter actem p̄cipientis: ⁊ i h̄ illū glorificat ⁊ honorat: ꝑ talis vt sic dicā infida ⁊ incredula fides sicut iā dictū ē multiplicit cōpbata nō virt⁹ ꝑ vitiū ē deo vtiq̄ ꝓtumelioſū: ⁊ ideo dānatiōe ſnplicioq̄ dignum. Manifestū equidē ē ꝓtumeliā fieri cuilibet note veritatis ⁊ bonitati viro: si ei absqz pignere fides adhibita nō fuerit: ⁊ si cautio securitatis sup his q̄ pmiserit ab eo⁹ exacta fuerit. q̄tō igit fort⁹ ꝓtumelia irrogat ⁊ iniuria igne ⁊ gladio vidicanda si ab eo pignus pbatiōis exigit. ⁊ nō aliter dictis ⁊ pmissiōib⁹ ei⁹ credit? Ampli⁹ Nō est adeo q̄s periurus aut mendax cui pbationibus aut pignerib⁹ idoneis a quolibet nō creditur. Qui igit non aliter deo credere volunt q̄z pignerib⁹ idoneis ⁊ probatiōib⁹ certis: manifestū q̄ deū in pte ista mendacib⁹ ⁊ piuris i nullo genus añponūt: ⁊ illos sibi incredulitate parificant ⁊ in fide ⁊ illū eis adequant Hec ē apta ꝓtumelia dei nullaten⁹ tollerāda Hanc ei iudei ⁊ greci dño irrogabant sicut ſ. Lor. ſ. testat apl's dicēs. Judei signa querūt. ſ. miracula: ꝑ greci sapiam. ſ. pbationuz: nec hi nec illi aliter credere volentes q̄si duplici securitate indigentes. ſ. pignez ⁊ fideiussoz. ꝑ q̄ patet q̄ nec iudei nec greci hmōi credulitate nec credunt vel nunq̄z crediderūt deo: sed signis ⁊ sapientie tñ Ex istis patz q̄ vera fides est digna deo credulitas qua. ſ. vt dignū ⁊ iustū est ei credit scz sine omi pignere ⁊ cautione. ſ. gratis et obedienter: ⁊ non iō qz verax est aut qz vez ē q̄s ipe loquit sicut oi cuiuis hoi crederet. ꝑ qz iubet seu p̄cipit aut vult. Jubet aūt aut p̄cipit p legislatorē vel legis expositores. credit ei ex vtute obediētie ⁊ h̄ vtus obie ipa fides est per quā obie sue debitū deo soluit intellect⁹ hūan⁹ sic merito obligat Ex his patet q̄ta infidelitate plenus sit h̄ nr̄ miserabilis mūdus: q̄ deo nō credit a quo pignera tanto⁹ miracul⁹ suscepit: ⁊ tot fideiussores. ſ. martyrū at q̄ luiosoz⁹ doctoz⁹ iā diu recepit. Nempe q̄libet mercator nimis incredulus diceret q̄ emēti credere nollet si de merce sibi lucrosa pign⁹ ac fideiussorem daret q̄to igit magis incredul⁹ ille ē q̄ xp̄o redemptori empti suo p̄cioſiſſimo sanguie aiam pctōris ac dāti pignera tot inūerabiliū miracul⁹ ⁊ fideiussores tanto⁹ martyz at q̄z tantorū luminoſoz⁹ doctoz ⁊ doctrinaz⁹ i infidelitate adhuc impie pseueraz? Proinde btūs maximus in sermone plurimoz martyz ait. Nouerim⁹ itaq̄ qz non sine magno discrimie de religionis veritate disputam⁹: quā tanto⁹ martyrū sanguine ꝓfirmatā videm⁹. magni piculi rei est si post ppbaz oracula: si post apl'oz testionia: post martyz vulnera veterē fidē quasi nouellā discutere p̄sumas: ⁊ tam post manifestos duces in erroze pmaneas: ⁊ post moriētiū suadores ociosa disputatione ꝓtendas.

Qz q̄ nō vult credere absqz pbationibus euidētijs aut signis: cōpat̄ inualido bellatori. Ca. III.

Tertio assiliatur inualido seu fesso bellatori. Sicut eñ im possibile est q̄ albedo sit nigra: sic impossibile est q̄ virtus sit infirma. Nulla nanq̄z veritas est q̄tūcunq̄z sit euidens p̄ro qua defendēda quisq̄z se exponeret morti quod quotidie fit p catholica fide. Nam ſm phm firmi⁹ ⁊ virtuosius tenet virtuositas virtute: q̄z arte vel sciētia. Jdo qui dispu

tat de castitate firmius veritatē tenet castus p virtutē: q̄ luxuriosus p sciam. Similit est de iustitia ⁊ alijs virtutibus. Nā p sciaz tenet veritas quadā vmbza velut in spē intelligibiliq̄ fantasmate accepta visa ⁊ cognita sunt. Per vtutē vero habet sensus illius veritatis velut q̄ dā sapoz ⁊ odoz realit mouēs: ⁊ ideo virtuosi⁹ ⁊ certi⁹ tenent que vtute obtinent: ⁊ sic q̄ fide q̄ que scia. Ampli⁹. Cū virtus fidei circa difficilima sit hmōi aūt pbationū credulitas nō solum circa facilima ē sed ea que vel impossibile vel difficile ē nō credere manifestū ē talē fidem nō esse virtutē impossibile ē eñ nō credere manifeste vera. Difficile aūt ē non credere pbabilia: ⁊ resistere suasiōib⁹ ⁊ ꝓsilib⁹. Fides igitur fortissima vtus ē q̄. s. violētia fit regno celoz̄ dicēte dño Mat. xj. Regnū celoz̄ vim patit ⁊ violēti. i. fideles rapiūt illud. Ex his patz q̄ sit inualidus bellatoz intellect⁹ hūan⁹ q̄rēs fulcimēta: ⁊ q̄ rō vacillatiōis q̄ est in scia: ⁊ firmitatis q̄ ē in fide. Eñ licet sic supradictū ē fides habeat vndiq̄ gue bellū: tñ sic virtus va fides sine iuuamie omia vincit iuxta illud Mat. ix. Oia possibilia sunt credēti qđ nō facit scientia atq̄ euidētia ⁊c. absq̄ iuuamie rōnis: ergo bellatoz inualidus est intellect⁹ humanus rōnes sequens. Hoc patere pōt mystice de dauid q̄. j. Reg. xvij spretis armis ꝓtra golīā victoziosi us pugnauit funda ⁊ lapide in uoie dñi. Et ad Heb. xj. Sancti pfidē vicerūt regna opati sūt iusticiā: q̄ est credere deū credere deo ⁊ credere in deū. Et subdit. Adepti sunt promissiones. i. gliam sempitnā. Potz etiā ex dictis q̄ fides ista firma est necessaria vt intellect⁹ human⁹ deo p ipam seruiat sueq̄ obediētie debitū ei reddat. vt ⁊ ꝓtra bella q̄ aduersus ipm resurgūt tanq̄ bellatoz fortis pugnās vincat: atq̄ victozie coronā tandē a sūmo rege accipiat. Nā ozi. ij. Timoth. ij. Nō coronabit nisi q̄ legitime certauerit. Propter h etiaz manifestū ē q̄ si euidentis veritatis essent ea q̄ fide hac credenda sunt vel pbabilia eēnt vel pbatiōes hrent vel signa ⁊ propter h solūmō crederēt cessarēt intellect⁹ bella et ppter h etiā ⁊ victoriā q̄re ⁊ victozie coronā cessarēt etiā alia bōa q̄ in tetigim⁹ q̄: nulla eēt religio intellect⁹ nulla obia nulla veneratō dei nullū obsequiū null⁹ diuin⁹ cult⁹ q̄re remaneret human⁹ intellect⁹ iniustus ⁊ iniqu⁹ impi⁹ et pctōz. Ex pdictis igit p tet q̄te pfectiōis sit credere absq̄ euidentijs atq̄ signis ac quō adtalem crudelitatē ex debito obligamur: ⁊ quibus alit nō credētes merito sint vt tā decetro nemo fidelis sit q̄ hūanas rōnes seu euidentias aut miracula q̄rat h cū vigoze amoze atq̄ splēdoze obedienter viriliter ⁊ reuerent impzobabilia vere fidei credat. Nō oibus nobis misericorditer largiri dignet ille q̄ est testis fidelis et verus dñs ihesus qui cū pre ⁊ spūsancto pmij vere fidei est largitoz in gloza sempiterna in secula seculoz̄ Amen.

Feria. v. post primā dñicam i quadragesima de iudicio temerario presumptuoso et falso Ser. xiiii.

Miserere mei domine fili dauid filia mea male a demonio vexat Mat. xv. ⁊ in euangelio hodier. Angusti⁹tis atq̄ miam clamando postulantis verba sunt ista. Ex doloris angustia clamat in clamoze angustiā atq̄ miseriā manifestat: atq̄ ꝫ miseriā a largitoz miaz to/ta cordis fiducia miam sibi largiri postulat dicens. Miserere mei fili dauid ⁊c. Quenā ē ista filia q̄ allegat a diabolo male vexari nisi aia q̄ varijs suspitōib⁹ atq̄ impijs cogitationib⁹ nec nō ⁊ iudicijs temerarijs p̄sumptuosis ⁊ falsis ac murmuratiōibus ⁊ detractōib⁹ ꝓtra charitatē christi molestat: p̄mittit eñq̄ clamauit dicens. Miserere mei ⁊c. Tria vo clamoze indu cūt: necessitas: charitas ⁊ penalitas Clamat talis aia ppt magnā necessitatē. Jō dicit. Miserere mei dñe. Contra talia iudicia falsa. Clamat ppter accensaz charitatē. iō subdit: fili dauid. Fili⁹ doz a filos qđ ē amoz ⁊ dauid māu fortis interptat quasi dicat manu forti tue dilecti onis libera me dñe iesu. Clamat ppt grauē infirmitatē dicēs. filia mea male a demonio vexatur. q̄si dicat. filia mea: ecce subiectū morbi. male: ecce q̄titas morbi: a demōio: ecce gen⁹ morbi: vexat: ecce qualitas morbi. Nō ad pñs totū intelligit de aia que multiplicib⁹ temerarijs ⁊ falsis iudicijs in cōscia diabolo instigāte vexat. Un Mat. vij. Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini. Sed q̄ oē pctm a volūtate originez hz: iō vt volūtarie euitem⁹ temerariuz iudiciū cordis. dñs Jo. vij. ait. Nolite iudicare p̄m facie Scom Augu. phibz iudiciū cordis p qđ d alijs male opinamur siue credim⁹ vel sentim⁹. Nō hui⁹ ē ym ap'm. j. Cor. xiij. q̄ charitas nō cogitat malū nēpe de dilectis male sentim⁹ sic ecōtra de nō dilectis difficilit bñ. Jō Aug⁹. in glo. sup illud. j. Cor. iiij. Nolite an tps iudicare dic. Et si suspitiones vitare nō possum⁹ iudicia tñ ⁊ diffinitiuas sinias ꝓtinere debem⁹. Nō ps. obuare satagebat dicens. Imputa opzobriū meū qđ suspicat⁹ sū q̄ iudicia tua iocūda Nō vbū pōt esse aliud thema ipñti materia

Circa materiā aūt mētalis iudicij aduertendū est q̄ triplex iudiciū distingui pōt. Primū ē iudiciū veritatis. scom est iudiciū varietatis: tertiū est iudiciū iniquitatis seu temeritatis.

De iudicio temerario

Articulus primꝰ qꝫ sunt quedã opa que possunt ⁊ debent iudicari mala: sed tamen cum timore

Primũ est iudiciũ veritatis. q̃ quis manifesta peccata põt leuissime iudicare. sic̃ attingit de illis opib⁹ q̃ bono aĩo fieri nõ possunt: sic̃ ẽ manifesta vsura: negare deũ: idolatrare: deũ blasphemare. Jõo int̃ tales talia opantes ponũt iudei et alij infideles ⁊ heretici manifesti de quibus oib⁹. i. Tymoth. v. Quozũdã pcta manifesta sunt p̃cedentia ad iudiciũ. i. digna iudicari pticulari iudicio etiã ex debito añ q̃ veniat iudiciũ generale. Jõ dicit Jo. iij. Qui nõ credit iã iudicat⁹ ẽ. s. a deo ideo ab hoib⁹ iudicari potest ⁊ ñ iudicare eẽ malũ pctũ ẽ. Vñ ꝑm Alex. de hal' qui talia agit malus in cozde iudicãdus est. Vñ ꝑs. Recte iudicate filij hoim. Aduertẽ dũ est sicut dicit glo. sup ꝟbo apli ad Ro. xiij q̃ nõ manducat mãducantẽ nõ spernat: dubia sunt in meliozẽ ptez interp̃tanda. Prozinde notandũ qꝫ aliq̃d ex trib⁹ nobis dubiũ ẽ. Primo ex ignozãtia p̃cipij. scõo ex ignozãtia medij: tertio ex ignozãtia termi seu finis

Qz de his que p̃t fieri bona ⁊ mala auditione seu intentione non licet temere diffinire. Ca. I.

Primo ẽ nobis aliquid dubiũ ex ignozãtia p̃cipij. Nam p̃cipium boni vel mali opis est intentio vel volũtas. vñ cum incertũ sit quo aĩo vel q̃ intentiõe opus sit factũ: temerariũ iudiciũ p̃cauere debemus ꝑm Aug⁹. li. ꝯra manicheos. xij. Añ q̃ op⁹ ẽ malum ⁊ volũtas nõ ẽ mala sicut cum aliquis homine ĩnaĩ aduertens occidit. Añ q̃ insup opus est bonũ ⁊ volũtas ẽ mala sicut cuz quis opus mie facit nõ ꝓ honoze dei sed ꝓ honoze mundi vt ab hoibus bonus reputet ⁊ laudet. Sicut dicit Haymo sup illud verbũ ad Ro. ij. dei iudicium est ꝑm veritatem

Qz non sunt temere iudicãda opa que p̃t esse bona et mala Ca. II.

Secundo vero ẽ nobis aliquid dubiuz ex ignozantia medij. Sicut eñ operuz quedam sunt mala vt veneficia stupra ⁊ cõsimilia ꝑm Aug⁹. de sermo. do. in mon. ita sunt opa quedam media ⁊ indifferentia de quibus iudicare non possum⁹ an sint bona vel mala. Sicut dare elemosynas: ieiunare: ozare ⁊ cõsimilia. Nã licet hõ tale opus incepit bona vel mala intentione: tamẽ in ip̃o ope puerti ⁊ puerti põt de bono in malum ⁊ econtra Vñ Hiere. xvij. Prauum est coz homis scz quo ad effectũ ⁊ inscrutabile quo ad intellectũ. Quis cognoscet illud: quasi dicat nullus ideo nõ põt de illo quis nisi temere iudicare.

Qz ꝓpter ignozantiã finis etiã sceleri quo ad in finẽ iudicandi nõ sunt. Capitulũ. III

Tertio aũt est aliquid nobis dubiuz ex ignozãtia finis ꝑm Aug⁹. ꝯra manicheos lib. ij. Incertũ ẽ nobis qualis futurus sit qui nunc vel malus appareat solus enim scit id deus. ⁊ iõ temerariũ ẽ ꝓpter aliq̃d opus p̃sens bonuz vel malũ de aliquo iudicare hoc aũt solius est dei. Vñ ad Rho. ij. Scimus qñ iudiciũ dei ẽ ꝑm veritatẽ. Et hoc triplici ratõe ꝑm Haymo sup hoc verbo ꝓalleg⁹. Primo qꝫ ipe solus cozda nouit. scõo qz qui sunt eius nouit. tertio qz mercedẽ iustã retribuit. Judiciuz eñ humanũ inficit ⁊ puertit multis modis sed iudiciũ dei ẽ ꝑm veritatẽ. Jdeo sit scelus graue q̃tumcũq̃ velis nõ licet de fine cuiuscũq̃ sceleroti temere diffinire. Possumus igit iudicare talia p̃dicta opa scelera esse impietatis ⁊ q̃ morieꝫ in eis damnat⁹ oino: sed q̃ scelestus in illo scelere moriturus sit absolute et determinate temerariũ iudiciũ ẽ sicut infra patebit.

Articulus scõus de triplici varietate signozũ suspitionũ ⁊ iudiciorum per que colligi potest quãdo iudicium sit peccatũ mortale vel veniale.

Scõm est iudiciuz varietatis. In hoc iudicio triplex varietas p̃t ꝯsiderari. Prima ẽ signorũ. scõa est suspitionũ. tertia est iudicioz.

De quadruplici genere signozũ ex quo omne iudicium radicale suscepit fundamentum. Ca. I.

Prima vero iudicij varietas ẽ signozũ Quattuoz eñ signozũ genera distingui possunt quasi iudicialis arboris fundamentales radices. Primũ ẽ signum violentuz scõm est signũ ꝓbabile. tertiuz est signum leue. quartũ ẽ temerariũ de quibus tangit extra de purga. cano. si q̃s de gradu in glo. vlti. Primũ est signũ violentũ qñ oia signa sunt mali et nulla boni. Scõm est signũ ꝓbabile qñ plura signa sunt mali: ⁊ pauca boni. Tertiũ signum ẽ leue qñ plza signa sũt boni ⁊ pauca mali Quartũ est signũ temerariũ qñ nulla sunt signa mali et oia sunt signa boni. Adhuc hec signa latius explanemus. Prima sunt signa violẽta. scz qñ in homine vel in ope oia signa sunt mali et nulla boni: sicut ꝓ hec signa violenta iudicauit salomon int̃ illas meretrices quaz vna opprẽserat filiũ dormiẽdo. iij. Reg⁹. iij. Item de corpoze mortuo viri qui fuerit ab aliquo interfectus. Nam tali corpoze frigefacto ⁊ iam sanguine ꝯgelato si approximauerit interfector sanguinem vulnera fluunt nouiter quasi qua voce potest peremptoꝛẽ, suuz natura bũana accusat

Et ꝫ forte sacra scriptura exp̃mere intellexit: cũ Gen̄. iij. abel interfecto a cain dñs ait. Vox sanguis fr̄is tui clamat ad me ꝺ t̄ra. Sic etiã si fctõ furto a rectore plures capiunt̄ q̃ oẽs bone fame alacri vultu ⁊ intrepida voce coꝝ iudice suã innocẽtiã ꝓtestant̄: sol⁹ vn⁹ male fame inter oẽs pallet: tremit: obmutescit: deficit ⁊ multa signa ꝓ similia oñdit. Be hac forte sig̃ꝝ sũt effrons ꝓcatio i dñico tẽplo arma distiguẽtia int̄ partes cũ stat mꝫier adultera in domo adulteri licet iã ãbos peniteat at q̃ castitatẽ obseruẽt ꝫ int̄ eos latz i talib⁹ iudicare ñ ẽ mortale ꝯm Alex⁹ in. ij. Scda sig̃sũt ꝓbabilia. ſ. qñ plura sũt sig̃ malig̃ boni sĩt cũ iuuẽis oĩno valid⁹ ⁊ san⁹: iã q̃ etate grãdeuu⁹ ieiũia ꝑcepta ñ ſuat. Itẽ cũ mꝫier in domo vbi illã marit⁹ videt absq̃ ornamẽti ⁊ in cultu ꝓuersat̄ si extra domũ in public locis ãsi altera ven⁹ appet. In talib⁹ ãt deꝫmiate ⁊ ptia cit̄ iudicãdo de mortali. i. q̃ mala intẽtiõe fiat: ⁊ asserẽdo q̃ sit mortale illud qõ iudicat temerariũ iudiciũ ⁊ mortale ꝯm. Alex. õ hal̄. i. ij. In his ãt regl̃a locũ hz q̃ diĉ q̃ dubia sũt i meliorez ptẽ interp̃tãda. Vñ Hiero ait. Be dubijs ñ diffinitas ꝫ suspẽsam tenes̃niaz. Vñ Sen̄. sapiens ait. Sapiẽs q̃cq̃d accidit bñ int̄pretando leuat .i. alleuiat non aggrauat quicquid dubium est ex humanitate. inclinat licet inexcusabiles sint qui materiaz scandali p̃estãt sicut nota. vj. q̃. j. c. ex merito. Tertia sig̃ sunt leuia. ſ. qñdo sũt plura signa boni ⁊ pauca mali. Vñ. Greg. i regl̃ Graue est satis ⁊ indecẽs vt in re dubia certa dicatur sn̄ia sĩt cũ mulier ⁊ etiam iuuenis attẽte ⁊ deuote verbum dei freq̃ntant licet aliquas defecrant vanitates. Item cũ hõ peccatoꝝ licet multis sceleribus olim fuerit inuolutus verbũ dei frequẽtat ⁊ attent̄ audit ⁊ deuote. Itẽ cũ hõ clare fame viteq̃ bone i loco honesto raro ⁊ tpe ñ incongruo cũ mꝫieri satis infami confabulatur. Exẽplo christi. Luc̃. vij. de magdalena. ⁊ Jo. iij. de samaritana. Jõ ait Bern̄. sup Cant̄. ser. xij. Si is qui in claustro est eũ q̃ versat̄ in ꝓꝛio i interdũ min⁹ discrete se se agere deꝑhẽdit. Uer gr̃a. in verbo in somno i risu in iuditõ nõ ad iudicandũ ꝓsiliat ꝓfesti: ꝫ meminerit scriptũ Eccl̄. xlij. Melior ẽ iniq̃tas viri q̃ mulier benefaciẽs Nã tu qui in tui custodiã inuigilas bene facis ꝫ qui iuuat multos meli⁹ facit quod suꝑlere ñ potest absq̃ aliqua iniq̃tate. i. absq̃ quadã inequalitate vite ⁊ ꝙuersationis memẽto qꝝ charitas opit multitudinẽ pctõꝝ. Hec ille. Hi sunt similes simie que voluit comedẽ pomũ ḡnatum ꝫ qꝛcorticem sensit amarum illud a se ꝓiecit. Vñ Isido. i synonimys Nullũ iudices suspitõnis arbitrio: añ ꝓbatũ ⁊ sic iudica. Nõ em̄ qui accusat̄ ꝫ q̃ vincitur reꝰ est. Quarta sig̃ temeraria dici p̃nt qꝝ ex temeritate temerarie ferunt̄ ⁊ ꝫ quãdo omia iuditia sũt boni ⁊ nulla mali sĩt̄ videres hominem ꝙtemnẽ mũdana: castitatem et humilitatem sectari: sacramenta ecclesiastica frequentare: diuinis parere ꝑceptis: fugere cõsortia maloꝝ ⁊c. credas ⁊ dicas hmõi hypocritã temerariũ iudiciũ ẽ ⁊ mortale Sic̃ ẽ si iuuenis vel puella formosa decora ⁊ florida opulẽta statuq̃ magẽtes mundũ derelinq̃t vt iudicet ex pusillanimitate vel ex alia vili cã ꝫ agere temerariũ iudiciũ est ⁊ mortale. Cõsil̃es iudices solẽt cõmẽdare iuuenẽ q̃ sequit̄ stipendiũ ac dissolutã vitã. Cõtra q̃s nõ. illud Esa. v. Ue vob̃ q̃ dicti bonũ malũ ⁊ ecõtra. Vñ q̃dã sapiẽs ait Felices essent artes si ꝺ eis soli artifices iudicarent. Tale iudiciũ ꝯm Alexan. vbi. s. grauius est ceteris ⁊ mortale. Contra quod glo. xliij. ad Ro. ait. faciem boni videntes gaudeamus coꝝ vero deo cõmittamus.

Be q̃druplici genere suspitionũ q̃ gradatim alleuiant. Ca. II.

Ecũda varietas ẽ suspitionũ ꝫ Hec quadruplex ee p̃t qꝝ q̃ttuoꝝ p̃nt esse suspitiões. ꝫ Prima deliberatiua. ſ. p diffinitiuã sniaz mẽtis p quã coꝝ asserit ⁊ diffinit ꝫ ee vel nõ ee. Hi sunt q̃ ex solis suspitiõib⁹ odiẽtes ceteros ⁊ ꝙtẽnentes: ⁊ sub spẽ pietatis odiũ p priũ exequunt̄. Scda est suspitio grauis. nõ tñ deliberata. Tertia ẽ suspitio mediocris nõ grauis nec deliberata. Quarta ẽ suspitio leuis nõ mediocris nõ grauis nec deliberata que ꝓprie hũana tẽptatio ꝺr Vñ j. Lozꝝ. x. Tẽptatio nõ vos apꝛehendat nisi hũana. Scõm em̄ Tho. cũ quis ex leuib⁹ indicijs de bonitate alicuius incipit dubitare est veniale ⁊ leue et ptinet ad temptationẽ hũanã sicut dictũ ẽ Cũ ꝺo ex his leuibus iudicijs ꝓ certo alteri⁹ malicią estimat si sit de aliquo graue mortale est: inq̃tum non est sine ꝓximi sui contemptu.

Be quadruplici genere vicioꝝ ꝛzm que proximus varie iudicatur. Capitulũ. III

Tertia est varietas vitioꝝ et hec etiam quadruplex est: quia quadruplex iudiciũ fieri contingit. ꝫ Primũ cum fit iudiciũ de mortali nõ aduertendo q̃ sit mortale. Scõm cũ fit iudiciũ ꝺ mortali aduertendo q̃ sit mortale. Tertiũ cũ fit iudicium de mortali credẽdo q̃ sit veniale Quartum quãdo fit iudiciũ de veniali credẽdo q̃ sit mortale. Rigoꝝ autem ⁊ discretio vera ⁊ recta hui⁹ p̃cepti de non iudicando in his trib⁹ cõsistit: vbi cadit mortale si homo iudicat ꝫ Prio q̃ non sint ibi signa violenta. sicut patuit supra Secundo q̃ mens deliberet per diffinitionem. Tertio q̃ fiat iudiciũ de mortali aduertẽdo q̃

sit mortale. Nam vbi ista tria cōcurrunt temerariū iudiciū est ⁊ mortale. aliter nō. Reliquorū vō grauitas ꝑm varias cōbinationes ⁊ circūstātias pēsanda ē ⁊ discrete examinānda. Et in oib⁹ supradictis a iusto iudice pata est pena qua merēt varij iudicij culpa. sicut Mat. vij. In quo iudicio iudicaueritis iudicabimi. Et Lu. vj. Eadez mensura qua mensi fueritis ⁊c.

Articulus tertius ō duodecim fructibus malis qui oriunt de iudicio temerario ⁊ iniquo

Tertiū est iudiciū iniquitatis vel temeritatis. De dubijs aūt ne dū de bonis malum iudicare: frequēter inducit vitia mala ⁊ multa: ⁊ eius frequētatio multū aggrauat illa. Jō dicere possumus quia duodecim iniqui fructus huiꝰ arboris hmōi temerarij iudices cōsequunt. q̄rū ꝑmus dicit inq̄sitio. scōs vagatio. tertiꝰ ꝓsumptio: quartꝰ supstitio. Addant alij q̄tuor quoz ꝑmꝰ ē vsurpatio. scōs ꝓcipitatio. tertius malignatio: q̄rtus despectio. Addant ⁊ alij q̄tuor. quoz primus dicit excecatio. scōs detractio. tertius punitio: quartus obliuio Jgit sic dicit Mat. vij. A fructibus eoz cognoscetis eos. s. iudices temerarios ⁊ supbos.

De primis quattuor fructibꝰ temerarij iudicij. Ca. I.

Primus fructus dicit inquisitio. s. ⁊ inspectio alioz facto⁹. Fecit em tale iudiciū curiosum hoiem de factis dictis ⁊ cogitationibꝰ alioz perq̄rendis: inuestigandis: diiudicādis: ⁊ ꝓdēnandis quod ad litterā phibet dns dicens. Lu. vj. Nolite iudicare. s. hoies similes vobis ⁊ non iudicabimi. s. a deo. Nolite ꝓdēnare ⁊ nō cōdemnabimini. s. a deo. Cōtra hanc curiosam inquisitionē Bern. ait. Noli esse alioz facto⁹ curiosus inquisitor aut temerarius iudex. Et alibi. Qui sui negligens alios curiose circūspicit. dum quosdaz suspicit supiores: quosdā despicit inferiores ⁊ alijs quidem videt qđ inuidet: in alijs qđ irridet. Jnde fit q̄ ꝑ mobilitate oculoz leuigatur animꝰ nulla vtiq⁹ sui cura aggrauatus: modo ꝑ superbiā ad alta se erigat. modo ꝑ inuidiā ad ꝥma se demergat: nunc per iracundiā nequiter ꝓtabescat nunc per excellentiā pueriliter hylarescat. i altero neq̄: in altero vanus in vtroq⁹ supbus existit. Quia quod supari se dolet ⁊ qđ se supare gaudeat: amoz ꝓprie excellentie facit. Has aūt animi vicissitudines nunc pauca ⁊ mordacia. nunc multa ⁊ inania. nunc risu nūc luctu plena semp vero irrationabilia verba indicat. Secundus fructus est vagatio. s. mentalis et sensualis. Ex quibus sequit incircūspectio suiipius et suoz actuū. cōtra qđ Eccl. xviij. Ante iudiciū. s. primi interroga teipm. Et ad Ro. xij. Btūs qui nō iudicat seipm in eo qđ pbat. i. cōtinue de se expitur. Unde Hugo. Si teipm nō vides nihil bene vides si in tuo iudicio non falleris: alieno dirigeris. Quidam vir sanctus cū audisset quendā peccasse amare fleuit dicēs Jste hodie et ego cras. Tertius fructus est ꝓsumptio. Qui em alios iudicāt si se longe inferiores ⁊ peiores illis quos iudicāt existima⁹ rēt temerarie eos iudicare nō auderēt. Jn vitis patrū quidā interrogauit senē ait. Quid est pr qđ apls ait ad Titū. j. Omia munda mundis? Ait senex. Qui ꝺ intelligit videt se inferiorē oi creatura. Cui frater. Et quō possum me minorē iudicāe: eo q⁹ vidi hoiez homicidiū ꝑpetrasse? Rndit Jste semel homicidiū fecit: ego aūt omi hora occido aiam meā. Hec em est sola hominis iustitia vt seipm reprehendat. Tūc em iustus est hō cū mens sua pctā cōdemnat. Unde Sene. in epl̄is: Semp quicqđ dubiū ē humilitas iclinat i melius. Quartus fructꝰ est supstitio. Absq⁹ supstitiōe esse non potest quis q̄n reprehensibilis in eodē reatu: vel etiā grauioz: aliena peccata iudicat ⁊ ꝓdemnat. Qđ dicit ꝑt iudiciū recōuētionale: q⁹ possz q̄ ꝑfert de eodē recōueniri. Jō apls ait ad Ro. ij. Jn q̄ aliū iudicas teipm ꝓdēnas Eadem em agis que iudicas. Contra quos dns Mat. vij. ait. Quid vides festucā in oculo fris tui: ⁊ trabē in oculo tuo nō vides? Hoc q̄dem ꝓcipue ꝓtingit, quādo magnus pctōr primū dure iudicat de aliquo leui. Aut quō dicis fratri tuo. s. ꝑsumēs ō iustitia tua. frater sine eijtiam festucā de oculo tuo: ⁊ ecce trabs est i oculo tuo? Hypocrita eij ce trabē primū de oculo tuo: ⁊ tūc videbis eijcere festucā de oculo fratris tui. Unde glo. sup ꝓdicto verbo ait. Vix inuenit aliq⁹ ab hoc vitio alien⁹: quia vnusquisq⁹ sibi fauēs aliena facile depēdit ⁊ aliena grauius tolerādo q̄ sua sumit auctem arguēdi: sine exemplo emēdationis sue. Unde Chrys. de cōpunctione Jn alienis delictis seueri ⁊ amarissimi iudices residemus: nr̄as aūt trabes oculis infixas pprijs nō videmus: q̄ aliena etiā mīma sollicite pscruta⁹mur. Hi similes sunt scribis ⁊ phariseis accusantibus adulteram coā christo. quibus dicitur. Jo. viij. Qui sine pctō ē vr̄m: ꝑcus in illā lapidē mittat. Jtē sunt silēs phariseo murmuranti de magdalena Lu. vij. Stultū vo ē i domo ꝓpria hōti mortuū: ad alienū defendū pgere.

De quatuor secundis fructibus iudicij falsi. Capit. II.

Superaddat alius fructuū q̄ternarius Quintus fructus est vsurpatio. Unde glo. j. Cor. iiij. ait. Judicis iniu-

ria est: sine ante ei⁹ iudiciū a seruo ꝓcedat sniā. Sed notandū ē ꝙ talis iudicij vsurpatio tanto grauio⁹ ē: ꝙto sūmo iudicādi auctas vsurpat. Ad quē ait apl's ad Ro. xiiij. Tu ꝙs es ꝙ iudicas alienū seruū? Suo dño stat aut cadit. Ubi nota ꝙ tangit tria. s. iudicātis nibileitatē dicēs Tu quis es. i. cui⁹ auctis es: cū nihil ad te sis ⁊ vis rape iudiciū a filio dei: cui dedit pr̄ iudiciū facere q⁹ fili⁹ hoīs est. vt dicit Jo. v. Scdo iudicātis rapacitatē vel temeritatē ibi. Qui iudicas alienū seruū Exo. ij. Quis te ꝓstituit p̄n/cipem sup̄ nos? Tertio iudicātis auctem dicēs dño suo stat aut cadit. j. Cor. xiiij. Qui aūt me iudicat dn̄s est: Et superi⁹ inquit, neq; meipm iudico. Quasi dicat. ꝙto min⁹ tu qui interio/ra cordis mei non nosti? Sext⁹ fructus est p̄ci/pitatio: quia snia p̄cipitat ante examinatiōem ⁊ certā discussionem ip̄i⁹ veritatis. Hec p̄cipi/tatio fit, cum quis iudicat de dubijs ⁊ occultis siue sint p̄nția: vt cum iudicas hoīem ꝙ apparet bon⁹ esse malū Math. xij. Si autē sciretis ꝙd est mīam volo ⁊ non sacrificium: nunq; ꝓdem/nassetis innocentes. Siue sint p̄terita: vt cū alio ꝙd bonū iudicat fuisse factū mala intentiōe ꝙd factum est bona intentiōe. Nam licet fuerit mal⁹: nunc forte non est. Unde Jac. ij. Facti estis iudices cogitationū iniquarū. Siue sint futura. vt cum iudicas aliquē finaliť rep̄robā/dū: ita ꝙ oīno desperas de eius finali pnia ⁊ sa/lute. j. Cor. iiij. Nolite ante tēp⁹ iudicare. Di/xit angelus ad abbatē ysaac. Hoc fac vt quēcū q; non cōdemnes vsq; quo de⁹ iudicet illū Ñ Act. j. Non est vestrū nosse tpa vel momenta. que pater posuit in sua ptāte. Temerarijs iudi/cijs his temporib⁹ plena sunt omnia. De ꝙ de speram⁹ subito ꝓuertitur ⁊ fit optim⁹. De quo multū p̄sumpseramus deficit ⁊ fit mal⁹. Nec ti/mor noster cert⁹ est nec amor. Quid sit hodie quisq; homo vix nouit ipse hō. Unde Bern̄. sup Cu. Quo sūt in ꝙb⁹ temerariū iuditiū caue/re debem⁹ cū incertum est quo aīo sit quid fac/tū: vel cum incertū est quid futurū sit ꝙ nūc bo/nus vel mal⁹ apparet. Septim⁹ fructus ē ma/lignatio. Uident enī tales amare malū frater/num. cōstat enī ꝙ iudiciū quo indebite asserūt eos malos ex affectu inclinante eos trahit ad sen/tiendum male de eis. Includit igit̄ ⁊ nutrit ab/scōditum venenū ⁊ odiū. Unde ꝑm Chrys. p/fectū odium ⁊ perfect⁹ amor rez iudicia nō co/gnoscit. Uident tales quodāmodo se impingere de p̄rimi ruina culpa atq; infamia: Unde Aug⁹. in sermōe dn̄i in monte. Maxime hi te/mere iudicāt meritis alioꝝ ⁊ facile reprehendūt qui magis amāt ⁊ vituparet ⁊ damnare ꝙ emē/dare ⁊ corrigere: qd̄ vitiū supbie ē vel inuidie.

Octauus fructus est despectio. Facit enī hō/minē despicere ꝓpinquum licet iustū sicut pa/tet. Luce. xviij. de phariseo despiciente humi/lem publicanum qui ait. Gratias tibi ago ⁊c. Tale igitur iudicium est signū incōpassionis ⁊ impietatis: q⁹ cuz quodā ꝓtextu talis mordet et corrodit aliorum vitam: et eo ipso ꝙ sic iudi/cant eis irreuētia ⁊ ꝓtumelia irrogant.

De tertijs ꝗttuor fructibus impij et falsi iudicij. Capi. III.

Gnus fructus est excecatio Multi ei inuidia ⁊ odio atq; omni malicia pleni plerūq; nesciūt de alijs nisi malū iudi/care seu sentire temerarie. Quarus nō pōt cre/dere aliquē nō esse cauarū. sic luxuriosus nō po/test intelligere aliquē esse castum: similiter ō su/perbo ⁊ sic de alijs vicijs sicut Sap: xvij. dici/tur. Semp̄ p̄sumit seua ꝓturbata ꝓscia. Et vtiq; puerbiū est. Credit latro ꝙ oēs sint frēs eius Eccl. x. Stult⁹ in via ambulās cuz sit ipe insipiēs oēs estimat esse stultos. Et Señ. in li. de moriб⁹. Hoc aūt habet ois affectus vt i qō ipse insanit: in idem putat ceteros insanire. Cu/ius ratio est quia sicut qui rectum baculum vi/det in aqua iudicat illum fractū. ⁊ arbores ibi euersas videt: ꝓpter auersionē vmbre ⁊ in spe/culis dextera sinistra ⁊c. Sic impietas impij ꝓ/uertit iudiciū suū. Unde Chrys. sup Math. Sicut difficile aliquē suspicatur malum ꝙ bo/nus ita difficile suspicatur aliquem bonū ꝙ ma/lus est. Oculis etiam sanguine plenis celum ⁊ quecunq; alie res videnť rubee. Insup ꝓgenti/bus in nauibus videnť montes cum tamē īmo/biles perseuerant: sic sepe malicia mentis puer/tit iudiciū rōnis: ꝓpterea merito tali aīe. ij. ad Ro. apl's ait. In quo eñ alterū iudicas teip/sum cōdemnas. Decimus fruct⁹ est detractio. Nam tale iudiciū temerariū radix est ⁊ fomen/tū omnis detractiōis. Unde apl's ad Ro. j. ait Detractores ꝺo odibiles. Et merito ꝑm Ber. super Canti. dicentē. Nec mirum si sint deo o/dibiles: cum istud viciū charitatez que de⁹ est acrius ceteris ipugnare ⁊ psequi videať. Qui enim detrahit p̄mo se ꝓdit vacuum charitate: deinde intendit vt is cui detrahit veniat in o/dium Ferit igit̄ charitatez in omib⁹ qui audit/lim guā maledicam: ⁊ ꝗtuz in se est necat fun/dit⁹ ⁊ extinguit hic Jac. xiij. dicit. Qui detra/hit fratri aut qui iudicat frēm suū detrahit legi et iudicat legem Si autē iudicas legem non es/factor legis: sed iudex: vnus est enim legislator et iudex: qui potest perdere ⁊ liberare. tu autē quis es qui iudicas p̄ximum tuum? Undecimus fructus est punitio. In penā vero pecca/ti datur temerarij iudici quod ꝓnus fiat ad su/bito iudicandum: Naz ꝑm Alex. in. ij. sicut ali/qui ducuntur in ꝓsuetudinem iurādi ⁊ ꝓ hoc ō

facili peccant ⁊ piurant cõtra illud Eccl. xxiij. Jurationi nõ assuescat os tuũ: multi eñ casus in illa: ita ꝓpꝛio motu ducunt in ꝙsuetudinem temere iudicãdi ⁊ suspicãdi. ⁊ sic ē pctñ ⁊ peccati pena ſm eundē. Duodecimus fructus est obliuio sc̃z sui. Aduersat eñ quigili circumspectioni suiipsius ⁊ ꝓfunde recollectioni sui. ad intima coꝛdis sui. Nec facile pñt tales ad se redire vagi ⁊ distracti ꝓ alias edes. Et ido hõ obliuiscit suiipius cum assuescit iudicare alios nec seipm iudicat: ⁊ iõ merito a dño iudicatur. Quia ſm apl'm. j. Coꝛ. xj. si nosmetipos iudicaremꝰ nõ vtiq; iudicaremur. Cũ ꝙs igit infectus fuerit duodecim his fructibꝰ in hac temeraria malignitate iã diues ad tantã insaniã venit vt oia benefacta puertat in malũ: sicut fecerunt scribe ⁊ pharisei de bonis opibꝰ xpi. Dicũt eñ si ꝙs studet ⁊ vacat hũilitati hypocrita ē: si recreatiõi gulosus ē: si paciẽtie timidus ē: si iusticie impaciẽs ē: si simplicitati fatuus ē: si pꝛudẽtie malicꝺosus est: si maturati fleumaticus ē: si locũditati dissolutus est: si religioni singularis est: si societati secularis ē: si silentio ⁊ patie dissimulatoꝛ ē: si aliox coꝛrectioni ꝑsumptuosus ē si instat vigilijs ⁊ oꝛoibꝰ indiscretꝰ e: si cõi doꝛmitioni somnolẽtus est: si ꝑdicationi ⁊ aliox saluti appetitoꝛ laudis est: si desistit negligẽs ē si habet gr̃am hoiũ adulatoꝛ est si adulari renuit superbus est. O deus ꝙs poterit euadẽ ab his labijs iniq̃s ⁊ lingua dolosa: cũ ⁊ te dñe iesu xp̃e nõ legimꝰ euasisse? Sed vere tandẽ euasit iudicatꝰ a malis venturus in veritate iudicare viuos ⁊ moꝛtuos. Cum quo ⁊ nos euadere faciat patia sua: benignitas sua ⁊ charitas sua vincẽs sp in bono malũ: vt tandẽ ad dexteram suam collocati euadamꝰ iudiciũ vltiõis ⁊ i eternũ ꝓfruamur eius gloria sempiterna Amen

Feria. VI. post primã dñicaz in. xl. de pctõ cõtra naturã. Ser. XV

Surge tolle grabatũ tuũ ⁊ ambula. Jo. v. ⁊ i euãgelio hodierno. Fetoꝛ hoꝛridus et hoꝛroꝛ iam in sola cogitatione repleuit animaz meã. Et de quo intendo hodie pdicare: pudet etiaz nominare: charitatis zelus armatus insurgit ꝙra hoc scelus ⁊ abominabilis fetoꝛis pudoꝛẽ mẽtis refellit: tacere nõ valet amoꝛ loq̃ nõ sinit pudoꝛ arma suscipit amoꝛ aiaꝝ salutez. arma suscipit pudoꝛ honestatis decoꝛẽ. Inter h consurgit concertatio magna: charitatis zelus clamare desideraꝛ: pudicitia vero silentiũ impat. Male gratis zelus contra pudicitiã agit dissiliare nõ valet ea que tam terribiliter aduersantur suo amoꝛi. Tandẽ non ꝫ pudicitiã imo amoꝛe pudicitie excãdescẽs charitatis zelus ꝑ diuino amoꝛe ⁊ aiarũ salute contra zodomital vehementi ardoꝛe irrũpens clamat dicẽs Coꝛrupti sunt ⁊ abominabiles facti sunt in studijs suis: non est qui faciat bonũ nõ est vsq; ad vnũ vt patet in psal. xiij. ⁊ põt esse hic aliud thema. In quibus verbis triplicem hoꝛroꝛez exp̃mit huius criminis sceleratꝰ. Primus ē hoꝛroꝛ coꝛruptionis ibi coꝛruptiꝰ sunt. scdus est hoꝛroꝛ abominationis: ibi. ⁊ abominabiles facti sunt. tertius ē hoꝛroꝛ reꝓbationis. vnde subdit i studijs suis non est ꝛc̃. Propter primũ. id ē. ppt hoꝛroꝛẽ coꝛruptionis ait dñs in ꝑdicto surge. sc̃z a tanta coꝛruptione tam hoꝛrendũ peccatũ relinquendo. Propter scdm id est ppter hoꝛroꝛem abominationis dicit tolle grabatũ tuuz id est delectationẽ tãti sceleris eã in onus amoꝛose penitẽtie ꝙuertendo. Propter tertiũ hoc ē ppter hoꝛroꝛẽ reꝓbationis dicit ambula. s. ꝑ virtutum itinera vsq; in finem ꝑseuerando. Hic siquidem hui' sceleris hoꝛroꝛ triplex plenius in pñ. lvij. ppheta indicat dicẽs. Alienati sunt pctoꝛes a vulua: errauerunt ab vtero loquti sunt falsa. Furoꝛ illis ſm similitudinez serpentis sicut aspidis surde obturantis aures suas que nõ exaudiet voces incãtantiũ ⁊ venefici incantantis sapienter.

Articulus primus de triplici coꝛruptela qua cuncti gomoꝛreani coꝛrupti sunt

Primus aũt hoꝛroꝛ est coꝛruptionis. Ideo pñ. ait. coꝛrupti sunt. Quas aũt coꝛruptiones hmõi habeãt ideo ait vbi. ſ. dicit: Alienati sũt peccatoꝛes a vulua vt. ſ. In quibꝰ verbis triplex eoꝝ coꝛruptio demonstrat. Prima dicit rabies siue insania dicat. scda dicit corrupte/la: tertia falsitas nominat.

Qꝛ propter cecitatez mẽtis gomoꝛreani in scelere suo insanire coguntur

Capitulũ. I.

Prima autem coꝛruptio rabies siue insania dicit. ideo psal. ait. Alienati sunt peccatoꝛes a vulua. Peccatoꝛes quidem per anthonomasiã hos gomoꝛreanos nominat: quia tales omni scelere imbuuntur sicut infra patebit. Huiusmodi peccatoꝛes exigente ignoꝛantia et cecitate eoꝝ a vulua dicuntur alienati: quia ſm apl'm ad Ro. j. tradidit illos deus. sc̃z iusta permissione in passiones ignominie. Nam femine eoꝝ imutauerunt naturalẽ vsum in eum qui est contra naturam. qꝛ est ꝙra naturalis legis instinctum oꝛdinationez ⁊ determinationem. vt. ſ. femine feminas polluerent qꝛ est ꝙra naturam indiuidui qꝛ quidẽ ꝑ hoc deturbat ⁊ ꝙra na/

turā specīei que per hoc destruīt. Insup ꝓtra naturā generis quia nullū aliud animal femmini generis sic opatur. Atq; de masculis subiūgit. dicens. Similīt aūt ⁊ masculi relicto naturali vsu femīe exarserūt ī desideriis suis inuicē ma/ sculi in masculos turpitudinē operantes. Con derāda. Primū est arbor libidinis qua exarse/ rūt. scīm est genus sceleris qr subdit masculi ī masculos. tertium est impletio opis qr dicīt tur pitudinē operantes. Nam licet omne pctm̄ sit aie turpitudo: tm̄ hoc anthonomatice turpitu/ do notaī. Et addit. Et mercedē quaz oportuit erroris sui in semetipīs recipientes ecce rabies seu insania manifesta. De hac insania Ezech. x xiij. dr in psona zodomitaz fornicata est coolla super me ⁊ insaniuit in amatores suos. Et seq̄ Propterea tradidi eā in manus amatoz suoz sup quoz insaniuit libidie. Nullū itaq; crimē est qđ mentē in tantā insaniā ducat: sicut hꝫ sce/ lus. Cuī ratio est ꝑm Alex. de. haī. qr hꝫ p̄ om nib⁹ alīs aufert iudiciū rōis ac ipius rōis vsū Proinde gomorra cecitas interptaī. Hoc vo ꝺtra talem insaniē carnalē seu carnaliū ait. A- morfozme rōnis obliuio est: ⁊ insanie primus fedū minimeq; ꝓueniens aio sospiti. vicinū tur bat: ꝓsilia mutat. altos ⁊ generosos spūs fran/ git: a magnis cogitatiōibus ad infimas trahit. querulos iracūdos temerarios dure impiosos seruiliter blandos omībus inutiles ipe nouissi/ me amori facit. Nam cuz feruenti ⁊ insatiabili cupidine flagrat: sequīt: non iudicio ducīt sed furore. Et licet de qualibet insania carnali intel ligaī: de hoc tamē scelere tanto ꝓpzius intel ligi pōt: q̄to p̄ ceteris aufert iudiciū rationis.

Qr ex triplici causa ī hoc scelere ho mines corrumpunt Ca. II.

Secunda corruptio huī⁹ sceleris dr corr/ ruptela. Jō ps. subdit Errauerunt ab vtero. Qđ tripliciter exponi pōt Prio quidem errauerunt ab vtero. scz filij a pgenitoribꝫ suis. Nam vel eorum parētes eos de hoc scelere non correxerunt: aut de eo malū exemplum dederunt: seu qđ horribile est pēsa= re ad hoc scelus directe vel saltē indirecte filios induxerūt. Vñ Hiere. vij. Filij colligūt ligna ⁊ patres succendūt ignem: ⁊ mulieres ꝓspgūt adipem vt faciant placentas regine celi ⁊ libēt dīs alienis: ⁊ ad iracūdiā me prouocēt. Quid est enī filios ligna colligere: nisi p mala ꝓsortia atq; societates vanitates gulositates necnō et p alia ad hoc vicīū incentiua occasiones ruine querere ⁊ frequentare? Quid est etiam patres ignem succendere: nisi filios malo exemplo seu alīs modis ad hoc vicium in flāmare? Unde Esa. v. Ecce vos parentes accendentes ignez scz huius sceleris in filīs vestris accincti inflā= mis scz estis etiā vos. Tunc enī mulieres con/ spergunt adipem cum ipos filios mares in su- perfluis delitīs nutriētes effeminatos efficiūt. ⁊ sic faciūt placētas. i. filios ad talia scelera: cō placētes regine celi. i. iniquitati gomorreoruz. Sicut enī celū dicitur a celando eo q; plura o/ culis nostris celet: sic etiam iniquitas ista sup omnia alia scelera celat malicias suas ne mēta libus oculis agnoscanī sicut in pcedēti. c. dictū est. Ideo merito talis iniquitas regina celi di/ citur: eo q; vltra oīes alias impietates celat p mentis cecitatē turpitudinē suā. Ad quē aūt fi/ nē hec scelera perpetrenī a talibus gomorreis Hieremias declarat cū subdit ⁊ libēt. i. libēter sacrificent dīs alienis. i. demonib⁹ infernoz̄. Ex quo patet q; omēs actus gomorreani sacri ficia sunt demoniorū: quib⁹ gomorrei tot filios demonib⁹ libant: quor saltem filios ex hoc scele re pdunt. Vñ de eis verificaī illud ps. imola/ uerunt demonijs. s. p abusionē nature ⁊ nō dō quia filios nō genuerūt ad honorē dei sed dīs quos ignorabant quia ceci ex hoc scelere erant ex quib⁹ omnib⁹ de⁹ ad iracundiā ꝓuocatur.

Secō modo intelligi potest errauerūt ab v/ tero id est a patria ipa hoc scelere ꝺtamīata seu infecta: que quidē vterus dici potest hoīm qui in hmōi moribus in patria generanī Unde de virgilio qui mātuan⁹ fuit habeī. Mātua me genuit. Uterus igīt illa patria est: que ex lōga infectione huius sceleris generat filios hac la- be coinquinatos. Siquidem q̄dam patrie hoc scelere intantū sunt infecte ꝓcob nephandum scelus vt quodāmodo publice in aliquibus ci uitatib⁹ horrendū gygnasiū ꝓstituerunt ⁊ pa- lestrā in huius sceleris abominatione se exercē/ tes: ita vt optimi effebor̄ in lupinari zodomie ponāt sicuti tempe machabeoz̄. hierosolymis legitur Actuū. xxj. Machabeoz̄. iiij. Qđ fla- giciū vtinam ꝑm leges vltore gladio punirēt. C. de adul. l. cū vir. q̄tum aūt piculū sit maxi= me effebis ꝓsari in patria infecta hac pestifera est labe ostendit Gen̄. xix. in zodomitis qui vi dentes angelos iuuenculos nimio decore p̄ci/ puos atq; apud loth secessisse cum cognouissēt ad iniuriam eorum pulchritudinis sunt ꝓuersi Unde antequā cubitū irent viri ciuitatis val- lauerunt domum eius a puero vsq; ad senem: cis pl's simul vocauerunt loth et ei dixerunt. Ubi sunt viri qui introierūt ad te nocte? Educ eos huc vt cognoscamus eos ⁊ cetera ibi posi/ ta. Proinde ad imitatiōis exemplū ait loth ad generos suos. Surgite egredimini d̄ loco isto qr delebit dn̄s ciuitatē istā. nec nō et āgeli loth cogentes ad fugā dixerūt. Salua animam tuam

noli respicere post tergũ tuuz: nec stes in omni circa regiõe. s. tanquã praua vicinitate infecta qz ꝓtagiosus est morbus imutãs homis tactũ sed in monte saluuz te fac: ne ꝛ tu simul pereas.

Tertio modo intelligi potest errauerunt ab vtero. i. a ꝓpria impietate: que quidem vterus est ꝛ corꝓ malignitatũ oim puerꝝ sicut dicitur Esa. lvij. Cor impij quasi mare feruens qđ ꝙescere nõ põt. Vñ Aug⁹. i li. de eccle. dogma ait. Nõ omes cogitatiões nostre a diabolo excitant sed a ꝓpria nostra malicia suplent. Vñ ait dñs ꝑ ꝓphetam. Dimisi eos ꝯm desideria cordis eoꝝ: ibũt in adinuentiõibus suis. Pcta vero sceleris hui⁹ sunt ꝓprie adinuẽtiões cordiũ impioꝝ. Nam licet vicioꝝ multoꝝ diabolus inuẽtor sit has tñ tam de generes erubescit enormitates sicut dicit sup illõ Ezech. vj. Dabo te in alas odientiũ te filiaꝝ palestinaꝝ ꝛ stupet ꝛ horret turpitudinẽ ꝛ abomiationẽ eoruz atq admirat q ab homibus in talib⁹ abomiationib⁹ supetur sicut dicit Ezech. xvj. Erubescent in via tua scelerata ipi demones. Hoc tñ fit nõ ꝓpter desideriũ hũane inocẽtie. sed ꝓpẽ nobilitatẽ eoꝝ nature. Proinde hoc euenit eis sicut illi qui euacuat cloacã ꝓpter maximũ lucũ tñ sentit inde fetorẽ magnũ. Ad pdictoruz ꝯfirmatõnem facit q in plerisq scripture locis spũs supbie spũs ire ac etiã spũs fornicationis ꝛ ꝯsimiliũ noiari solet nunq tamen spũs zodomie denominat.

Qz multiplici falsitate verboꝝ gomorrei seducunt fragilem iuuentutẽ. Capitulũ. III

Tertia vero corruptio hui⁹ sceleris falsitas dici põt. Vñ ps. subdit. Locuti sunt falsa a fallẽdo dicta. Quas aũt falsitates hui⁹ crimiosi vt decipiãt ipi loquantur Joh. cuãgl. Apoc. ix. mystice insinuat dicens. De ore ipoꝝ ꝓcedebat ignis fumus ꝛ sulphur ꝛ ab his trib⁹ plagis occisa est tertia ps hoim. In qbus verbis oñdit Joh. q gomorreani triplic ter inficiũt de hoc crimie maxime effebos illos audientes. ꝑmo blãdicijs. scõo ꝓmissis. tertio verbis corruptis. Primo vero decipiũt eos audientes blãdicijs adulatorijs. s. ad hoc abomiabile scelus illos igniendo et incendendo: ideo ait. De ore ipoꝝ ꝓcedebat ignis. Hic siquidẽ ignis est sermo eoꝝ ignitis blanditijs plenus ad ꝙbustionẽ fragilis iuuentutis. Quẽ aũt effectũ habeat talis eoꝝ sermo ign. t⁹ Job. xxxj. insinuat dicens Nephas ẽ ꝛ iniqtas maxia ignis vsq ad ꝙsumptionẽ deuozãs. ꝛ via eradicãs germia. Ait em ꝑmo de ꝺ scelere loquens. Nephas est ꝛ iniqtas maxima: nephas. i. crimẽ nephandũ nec noiandũ ẽ Nõ q/ dẽ est ver: nisi noiet in obiurgatõez eius. naz pestifer est qz solo eius sermõe fedat os inficit aer ꝛ aures audientiũ polluunt sicut. xxxij. q. iiij. c. in eo Hiero. ait. Proinde zodoma mutata interꝑtat quia nec est noianda sicut diximus. Vñ ad Eph̃. v. Omis imũdicia nec noiet ivobis. Ratio est: qz talis sermo ꝙtaminat audientes. Subdit etiã Job. q tale scelus est iniqtas maxima. Et addit ignis ẽ. s. talis sceleris ꝑmo vsq ad ꝙsumptõem deuozãs. s. castitatez ꝛ oia eradicãs germia. s. desiderioꝝ pudicitie sancte Jõ ꝓpheta ait Juuenes eoꝝ comedit ignis. s. talis incendens ꝛ virgines eorũ non sunt lamẽtate: qđ est malũ vtiq signũ. Si aũt tale scelus ardenter et honeste redarguat: ignis diuini ꝛardebi corda in tali nequitia indurata qñq ꝙfringit ꝛ ad cõpunctõez inducit. Vñ Hiere. xxiij. ver ba mea sunt quasi ignis ardẽs ꝛ qsi malle⁹ cõtrens petras. Scõo q inficiũt seu decipiunt ꝑmissis. Nam pollicent denarios: vestes: iocalia ꝛ multa ꝙsimilia ꝛ maiora. Que ꝑmissa licet qñq debẽt qđ vtiq nõ fit semper sed tamẽ respectu tanti sceleris si ꝑ illa cõmittit fumus ꝛ vana sunt. Et hic est fum⁹ qui de ore taliũ seductoꝝ egredi noiat. Fum⁹ nẽpe in altũ erigitur ꝛ blauiũ colorẽ ꝑfert: sed oculos excecare solet. Sic vero taliũ verba in altum erigũt mẽtẽ leuẽ ꝑ ꝑmissiones qñq officioꝝ honoruz et dignitatũ. Hoꝝ q ꝛba blauiũ colorẽ. i. amicitie ac beniuolẽtie apparentiã hñt: sed tandẽ oculos simpliciũ excecare solent ꝛ ꝓducere ad ruinam. Tertio insuper decipiunt ꝛ ruere faciunt verbis coꝛruptis ꝛ inhonestis que tãte infectionis sunt vt fragiles mentes in auditu eorum facile, coꝛrumpant. Talia em̃ feda ꝛ inhonesta huius sceler verba in sulphure signant quod fetet extra ignem: magis vero in igne: eo q tal⁹ sermo abominabilem fetorẽ exalat absq concupiscentia talis crimis: multo vero amplius cũ mala volũtas igne talis sceleris accẽsa est. Unde Job. xviij. aspgat in tabernaculo illius sulphur Tunc quidem in tabernaculo talis ꝓraui homis sulphur aspergitur: cum os illius verbis hui⁹ sceleris ad alios coꝛrũpendũ per expientiam deturpat. Concludendo Jo. subdit. Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hoim Sũt nempe qđam qui hoꝝ verba nõ audiunt maxime qz taliũ ꝙuersatõem fugiunt ꝛ abhoꝛrent: ideo nõ ꝙtaminant ab eis. Sũt alij qui licet qñq casu talia audiãt abhoꝛrent illa. nec verbis illoꝝ coꝛrumpunt: tertia vero pars que hac peste in interitũ vadit equidem est illoꝝ qui ex freqnti auditu taliũ coꝛrũpunt ꝛ pereũt: ꝛ merito. Naz vt dicit. j. Coꝝ. xv. Coꝛrũpunt bonos moꝛes colloquia mala. Qui igit tribus ꝑdictis modis coꝛruptiui ser/

monis puerum impudicuz facere attemptauerit iniuriarū reus tenet. vnde de p.di.j.c.si ḋs impator ait. Si quis tam masculū q̄ feminam siue ingenuos siue libertinos impudicos fecerit attemptauerit iniuriarū tenebit: sed si serui pudicitia attēptata sit iniuriarū locum habet. attemptari pudicitia dicit cū id agit vt ex pudico fiat impudicus. Hec ille

De mystica punitione gomorreorum

Justius tamē puniti fuerūt a deo hmōi scelerati quādo pluit dñs sup zodomā ⁊ gomorrā sulphur ⁊ ignem sicut dicit Gen. xix. Et merito quidem hac pena extiterunt puniti: vt cui pe respōderet pena. Nam quia hoc scelꝰ p̄mo ardet feruore vel potius furore ꝓcupiscētie: iō dñs sup eos pluit ignem. vt ignis ignem superando puniret. Scō quia fetet abominabili vilitate: ideo fetenti sulphure puniunt. Tertio vo qz fumeum est mentis vmbrositate ⁊ cecitate ideo ex igne ⁊ sulphure. id ē. ex illo igne sulphureo ascendit fauilla quasi fornacis in fumū. Nimirū sicut dicit glo. Greg⁹. de pe. di. j. c. sed ⁊ ꝓtinuo. Quinq fuerūt ciuitates quas destruxit domin⁹ iuxta iordanem scilicet zodoma gomorra adame zebon aleale que ē bale. segor autem saluata fuit ad p̄ces loth vt saluaretur ibi. Unde Greg. ait. gehennalis flāma moras non sustinens zodomorum p̄euenit tollere nationē: ⁊ ipam terrā tante ꝓfusionis cōsciam cōsumpsit ignis sulphureus ⁊ spūs procellarū. Et ibi in horribile chaos solū omne redactum est. Unde miro iudicio dei factus est ibi lacus qui ẏm Jsidor. xiij. li. etymol. c. xx. asfales et mare mortuuz denoiat: ppter qō nihil gignit viuum nihil recipit ex genere viuentiuz. Nam neq pisces habet: neq assuetas aquis ⁊ letas mergendi vsu patitur aues: sed ⁊ quecunq viuentia mergēda temptaueris quacūq arte demersa statim resiliūt: ⁊ q̄uis vehementer illisa ꝓfestim excutiunt: sed neq ventis mouetur resistente turbinib⁹ bitumine quo aqua omis stagnatur: neq nauigationis patiēs est quia omnia vita carentia in pfundū mergunt neq materiā vllam sustinet nisi que bitumine illustrat lucernā accensam ferunt supnatare extincto demergi lumine hoc ⁊ mare mortuuz dicitur siue lacus asfales. ide st bituminis Hec Jsido. Alij addunt q̄ ingentes globos nigerrimi bitumis ac fetosissimi ad lit⁹ aq̄ ille euomūt nō annuatim semp sed biennio in bienniū emittūt illud dūq illud bitumen emittit nullis ventis lacus ille agitari potest. Insup ex illis aquis sal candidissimū cōficitur: ideo a quibusdā mare salinarū denoiat de pe. di. j. c. sed ⁊ ꝓtinuo ait glo. q̄ illa aq̄ nō ē natabil' neq potabilis ibi ferruz natat ⁊ pluma mergit. Ibi sunt pulcherrima poma a parte exteriori: interius vero plena fauillis ⁊ cinere. Ibi Archidiaco. ait. Q̄ aqua luxurie gomorreoz nō est natabilis qz illaqueat nō ē potabilis quia nō recreat Unde Hieron. libido trāsacta semp relinquit penitudinez nūq̄ satiat et extincta semp reaccendit. Ferrum ibi natat qz cōstans ⁊ firmus hoc vitiū supat. pluma mergit quia leuis ⁊ fragilis supat Postea sunt ibidē pulcherrima poma exterius. qz effeborū iuuenū forma attrahit gomorreos: intus vo sunt plena cinere ⁊ fauilla. i. ardētissima vilitate: p fauillā que ẏm Jsido. est deserta igne scintilla mystice designat: qz tales gomorrei oino aduersarij sunt igni diuini amoris. Nimirū si hoc scelus in patria illa tāta seueritate punitū est: cū ppter idipm totus mūdus p diluuiū dimersus sit. Nam sicut Methodius hystoriographus ait: tūc mulieres supgresse abutebant viris et hoies etiam in alterutz exarserunt. Igit ppter horrorē hui⁹ sceleris ⁊ huius triplicis corruptiōis surge o peccator a tā horrendo fetore.

Articulus. II. de triplici abomiatione sceleratoz gomorreorum.

Scōs horror hui⁹ sceleris est abomiationis Unde ppheta subdit. abomiabiles facti sunt. Quas aūt abominationes tales habeāt ppheta in alio textu subiungit. Furor illis ẏm silitudinē serpentis sicut aspidis surde obturantis aures suas. Et potest esse thema in p̄nti articulo. In quibus verbis tres eoz abominatiōes denotat. Prima est furia. scōa est malicia. tertia cēm duricies dicitur.

De furia abominabili que vexant hoc scelere laborātes. Ca. I

Prima autē abominatio furia nominā tur. Ideo ppheta ait. Furor illis. s. in est. q̄tus autē crudelis furor sit in talibus gomorreis subdit Aug⁹. dicēs. Hoc vicio laborantes homicide sunt ⁊ si non gladio tamē facto: qui dicunt deo tu fecisti masculū ⁊ feminā vt multiplicarent homies sicut dicit Gen. ix. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. nos autem operam domus vt minuatur ⁊ deficiat genus humanū femis non pturientibus. Ideo hoc scelus humana natura horret: quia q̄tum pōt ⁊ q̄tum in se est humanū genus pimere nititur. Nam si omēs hoies essent gomorrei ḋs homo generaret? Certe nullus. Et sic piret humana natura. Proinde huiusmodi scelerati pharaone ⁊ egyptijs crudeliores sunt cum illi sicut dicitur Exo. j. interficerēt filios tantū masculos hebreorum ex eis feminis reseruatis

hi vero occidũt vtroſq. Nec tm̃ ſunt homici/ de: ſed qđ horribili⁹ penſare eſt filicide veriſſi/ me dici debẽt. Cm̃ de tot filijs coꝝ deo habent reddere ratõem: quot ceſſante hoc ſcelere oziꝛẽ tur. Quod ꝓuidẽs Job. xv. ait. Medit quaſi vinea in ꝓmo floꝛe botrus ei⁹. id ẽ. filij⁹ ad na/ ture maturitatẽ ventur⁹. Et itez ꝓpheta ait. Diſperierũt in endoꝛ ⁊ facti ſunt vt ſtercus ter re. Endoꝛ eĩm fons gn̄atiõis interꝑtat. In hoc vero fonte omẽs filij⁹ generãdi diſperierũt: cuz tale ſcelus diuerſimode ꝓpetrat. Nimiz tales filij⁹ in natura nõ generati ꝓtra parentes quoti/ die ꝑ facti euidẽtiã clamãt illũ. Apoc. vj. dicen tes. Uſqq dñe ſanct⁹ ⁊ ver⁹ nõ iudicas ⁊ vidi cas ſanguinẽ nr̃m de his qui habitãt in terra? Si apirent aures ſpũales plurimoꝝ: de qt in nũerabilib⁹ locis q̃ nũerare nõ licet ꝑcipent q multis in patrijs tpibus nr̃is clamoꝛ zodomo rũ ⁊ gomoꝛreoꝝ multiplicatus ẽ voce terribili clamãtiũ ad ignẽ ad ignẽ. Scõm ei Greg. tan/ te inaudite turpitudines quaſi admiratões et dubitationes partũt in audiẽte. Unde dñs ait. Gen. xviij. quaſi admirãs ⁊ dubitãs ſup tãto ſcelere Deſcẽdã inquit ⁊ videbo vtz clamoꝛẽ qui venit ad me ope ꝓpleuerint an nõ eſt ita vt ſciã. Nõ ſolũ autẽ in maribus verũetiã in femi nis ⁊ maxime in ſacro mr̃imonio ꝓſtitutis hoc ſcelus ẽ abomiabile vñ. xxxij. q. fi. c. adulterij. Aug⁹. ait. Adulterij malũ: vincit fornicatõez: vincit aũt ab inceſtu. peius ẽ eĩm cũ mare q̃ cũ aliena ꝓcubere vxoꝛe: ꝑ hoꝝ oĩm peſſimũ ẽ qđ ꝓtra naturã fit vt ſi ⁊ virgo mẽbro mulieris ad hoc nõ ꝓceſſo vti voluerit. Sequit: ꝑ iſtud qđ ꝓtra naturã ẽ execrabilit quidẽ fit in meretrice ſed execrabili⁹ in vxoꝛe. Ex his verbis Aug⁹. patz q horribili⁹ ẽ abuti ꝓtra naturã vxore q̃ adulterari vel fornicari cũ ꝓpria mr̃e. Item Bonauẽ. in. iiij. ad lr̃am ait. Quia ꝑm quoſdã ꝓpt̃ hoc pctm̃. ſ. ꝓtran aturã cũ vxoꝛe põt mu/ lier dimittẽ ⁊ fugẽ viz. ſed de hoc. ifra dicetur ⁊. xxxij. q. vij. c. flagicia ait Aug⁹. Flagicia q̃ ſunt cõtra natnrã vbiq ac ſp repudianda atq; puniẽda ſũt: qualia zodomita fuerũt q̃ ſi oẽs gẽtes facerẽt eodẽ crimis reatu lege diuina te/ nerent: q̃ nõ ſic fecit hoĩes vt ſe illo vterẽt mõ. Uiolat eĩm ipa ſocietas que cũ deo nobis eſſe debet: cũ eadẽ natura cui⁹ ipe auctoꝛ libidinis ꝓuerſitate polluitur. Propter ꝑ eĩm ſcelus ꝑm eundẽ Aug⁹. qꝛ erat in hũana natura filij⁹ deiſfe re deſijt incarnari. Inſup Hiero. ſup illõ Eſa. ix. habitantib⁹ in regiõe vmbre mortis lux oꝛ/ ta ẽ eis dicit q lux illa oẽs illo victo laboꝛan/ tes extinxit: ne natura quã aſſumpſerat tanta imũdicia federat. Et hec põt eſſe ratio q̃re xp̃s tm̃ ſcelus nõ legit arguiſſe: eo q tam recẽs me moꝛia illi⁹ ꝓfectionis i mundo erat q hoĩes ab tho crimie abſtinebãt. Etiã in hui⁹ ſignũ lz de/ mones de alijs crimib⁹ legant tẽptaſſe hoĩes etiã viſibilit apparẽdo: nullũ tm̃ in vitiſpatz le/ git temptaſſe de vicio ꝓtra naturã. Proch ſce lus horendũ. Nõne ꝓtumeliã infert chriſto q̃ crucẽ factã ad ſi⁹litudinez crucis illius: cui xp̃i caro ꝓiuncta fuit in luto fedat? Sic nẽpe xp̃o i iuriat qui cõtra naturã humanaz in virili ſexu ſibi ꝓſonaliter copulatũ ꝑ coinquinatõez in h̃ ſcelere in carne ſua cõmaculat. que ab ipſo per baptiſmũ abluta ẽ ⁊ ſãguie ſuo ſcificata ⁊ tincta

Qz ex malicia ſerpentina gomoꝛrei odiunt mulieres. Ca. II.

Acũda abomiatio malicia merito dici tur vel dici põt. Cm̃ ꝓpha ait. Scõm ſimilitudinem ſerpentis. ſ. eſt furoꝛ ille Maxime etiã ad lr̃am eſt inimicitia inter xp̃m tẽ ⁊ mulierẽ dicente dño Gen. iij. inimicitias ponã inter te ⁊ mulierẽ ⁊ ſemẽ tuũ ⁊ ſemẽ illius ſic vtiq; ꝑm ſi⁹litudm̃ ſerpẽtis generat ſerpẽs antiquus odiũ ⁊ abomiatõem inter gomoꝛrea nos ⁊ mulieres nõ tm̃ eis delectationẽ in h̃ fla/ gicio imũdus ſpũs ſubmiſtrat vt multo maio/ rẽ cõplacentiã ibi ſentiãt qui hoc moꝛbo labo/ rant: q̃ fetoꝛe libidinis mulieris ſicut audiui a talibus hoc mõ erubeſcẽtib⁹ ꝓfiteri. Mũqd ꝓpter h̃ ſcelus põt mulier dimittere viz ſuum Rñdet glo. xxxij. q. vij. c. oẽs. ſup verbo zodo mita dicit. Uidetur q dimitti poteſt zodomi/ticũ opus. xxxij. q. vij. c. adulterij ibi eĩm dicit q illud crimẽ adulterio maiꝰ ẽ. Item qđ dices ſi ꝓpriã vxoꝛem polluit extra clauſtz pudoꝛis vel ſeipm polluit ꝓprijs manibus nunqđ ob h̃ dimitti põt? videt q ſic: quia noie mechie ois illicitus ꝓcubit⁹ ⁊ illicit⁹ mẽbroꝝ vſus ꝓtinet vt. xxxij. q. iiij. c. meretrices. ⁊. c. ſe. qđ Laudẽ ſis ꝓcedit. Uix credo q ꝓpter aliqđ iſtoꝝ poſ ſet dimitti vir vt. xxxv. q. iij. extraordinaria Hec glo. Primũ tenet Hug. ⁊ Ray. in ſũma ſua ru/ brica de nũero teſtiũ. Innoc. ꝫ ex de diuoꝛ. c. j. Quid dicã de quibuſdã ꝓch nephanduz ſcelus qui in fomentũ hui⁹ ſceleꝛis cõdiderunt libꝛos diebus nr̃is in odiũ ſacꝛ in ꝓtugium ex ponentes? O rectoꝛes O dñi O iuſticie zelato res: quid doꝛmitis quid ſtatis tota die ociosi? Querite hos ſceleſtos ois honeſtatis ⁊ pudici tie ac totius reipublice coꝛuptoꝛes ac deſtruc toꝛes. Nã quos dei timoꝛ a tãto ſcelere ñ ꝓhibet cat ferro neceſſe eſt vt abſcindant vulnera que fomentoꝝ nõ ſenſerint diſciplinã vt dicit. lxxx ij. di. c. plurimos i fine. Sed quia nec ferro nec igne hoc ſcelus in doctoꝛes eoꝝ nũc punit: timeo q maxime italicis eueniet quod alias propter hoc ſcelus quibuſdam nationibus cõ tigiſſe ꝓbatur. Nã. lvj. di. ſi gens anglozuz ſic ſcribit Bonifacius. iiij. regi anglo. Si gens

anglox sicut p istas puincias diuulgatū est' nobis in frācia ⁊ in italia imprōpak: ⁊ ab ipis paganis in improperiuz nobis obijcik. spretis legalibus ꝓnubijs adulterādo ⁊ luxuriādo: ⁊ adinstar zodomitice gentis fedam vitaz duxe rit. de tali cōmixtione meretricū estimandū est degeneres ꝓlos ⁊ ignobiles ⁊ furētes libidine foze ꝓcreādos: ⁊ ad extremā vniuersam plebē ad deterioza ⁊ ignobilioza vergentē. ⁊ nouissime nec bello seculari fortem. nec in fide stabilē. nec honorabilē homibus. nec deo amabilē esse ventura: sicut alijs gētib⁹ hyspanie ⁊ puincie burgondionū ꝓlis ꝓtigit. que sic a deo recedē tes fornicati sut donec vinder taliū criminū vl trices penas ꝓpter ignorantiā legis dei et sa racenos venire ꝓmiserit ⁊ seuire. Hec ille. Que oia timeo ⁊ valde ptimesco italicis de ꝓximo euenire. Nec adūtūt italici ceci ⁊ infideles q̄ q̄ tidie ⁊ maxime ꝓpter hoc scelus flagellank: qđ diuino flamie inspirat⁹ impator testak in auk. vt nō luxurienk ꝓtra naturā circa fi. col. vj. di cens. q̄ ꝓpter hoc crimen tempestas ⁊ pestilē/ tie inducunk ⁊ fames ⁊ terremotus. Hoc etiā recitat Hiero. xxxij. q. iiij. c. in eo.

Ad q̄taz duriciē cordis ex hoc scelere puenerūt gomorrei. Cap̄. iij.

Tertia: abominatō duricies dicik Ideo ꝓpha subdit. Sicut aspidis surde. gomorreus enī aspide surde assimilak. Naz sicut aspis surda bonū vel malū nō audit sic il le neq̄ exhortatões ꝓmissionū. neq̄ cōminati ones punicionū ꝓcipere pōt. Vñ Job. xli. de tali homīe inquit. Cor eius indurabik quasi la pis qui. s. nec vnctōe flectik nec ꝓmissione mol litur. Et addik ⁊ stringek quasi malleatoris in cus. Incus enī q̄to plus malleo ꝓcutik tanto amplius indurak sic cor hois gomorrei cuz ad hanc abominabilē duriciē longa cōsuetudine ꝓduct⁹ est vsq̄ ad foueā inemēdabiliter ꝓseue rat sicut Eccs. iij. testak dicens. Cor durū ma/ le habebit in nouissimo. Ideo ait Bern̄. ad eu geniū lib. j. describēs cor durū sic ait. Cor du/ rum est qđ nec cōpunctione scindik nec pietate mollik. minis nō cedit. flagellis indurak. ingra tum est ad bñficia. infiduz ad cōsilia. seuum ad iudicia. inuerecundū ad turpia. impauidū ad ꝓcula. inhumanū ad hūana. temerariū ad di/ uina. ꝓteritoz obliuiscēs pñtiū negligēs futu ra non puidēs. Ipsum est cui ꝓteritoz ꝓeter solas iniurias oīno nihil ꝓterit pñtiū nihil nō appetit. futuroz nulla nisi forte ad vlciscenduz ꝓspectio seu ꝓparatio est. Et vt in breui cūcta horribilis mali mala cōplectar ipm est qđ nec deū timet nec hoies verek. Vñ Gen̄. q̄. xxxij. hoc viciū pessimū nūcupak cuz dicik q̄ ioseph accusauit fratres suos apud pr̄em suū crimine pessimo. i. hoc scelesti vicio qđ cum bestijs aut cum alijs exercebāt. Ecce q̄ pessimū vitiū pes simos hoies efficit atq̄ in corde duros: vt me/ rito aspidi surdo silent. Igik ꝓpter errorē hu ius triplicis abominatōis tolle grabatū tuū scz vbi tanto tpe in tanto scelere iacuisti.

Articulus .iij. de triplici signo re/ probatōis obstinatoz gomorreoz.

Tertius autem huius scelerꝭ horror est re/ pbatiōis. Ideo ꝓpheta subdit. In studijs su is. nō est q̄ faciat bonū nō est vsq̄ ad vnū. Stu dia vo gomorreoz sunt in adinuētões in scele re illo. Plus enī dñs abhorret studiosaz volū tatem peccādi. q̄ ipsuz scelus. Tunc igik tales studiosi sunt: cum nouos modos adinueniūt i hoc pctō dño pmittēte ⁊ grauitate huiꝰ sceleꝭ exigēte. Vñ de talib⁹ dñs ait p ꝓphām dicēs Similī eos fm desideria cordis eoz ibunt in adinuētiōibus suis. In hui⁹ mysteriū Ezech. viij. dicik. Adhuc videbis abominatões maio/ res. Et sequik. Et cū fodissem parietē ecce vni/ uersa idola dolemus isrl depicta erant in pari/ te ⁊ p totū. Per parietē caro designak que si p fodēt apparerēt hmōi adinuētões carnis ⁊ vi/ deret ꝓpha. i. spūalis homo idola depicta i pa riete. Idola vo significant adinuētiones in/ peccato ꝓtra naturam que q̄dem ꝓpter studi/ ositatē depicta dicunk ⁊ ꝓpter nature contra/ rietatē idola noiank. Idolum emī nihil est in rerum natura nec inter naturalia aliquid simi le habet. Sic talia scelera in rebus naturalib⁹ nullū simile repire valent. Sic emī homo lux/ uriosus est repit etiam aial luxuriosuz. s. asinū canem vel equuz. si crudelis. leonem. si rapax lupum. ⁊ sic de alijs. Non sic inscelere isto: sed ait. q̄ talia idola depicta erāt p totum. s. quia non est qui faciat bonū non ē vsq̄ ad vnū. Nō quidam exclusiue legendum est. i. nō est inter illos scelestos qui faciat bonū nec etiam vnus Ecce horror reprobatiōis. Que aūt signa re/ probatiōis in pseuerātia hui⁹ sceleris habeant gomorreani ꝓpheta subdit dicens. Obturan tis aures suas que non exaudiet vocem incan/ tantiū et venefici incantanꝭ sapiēter Et potest esse thema inpsenti articlo. In q̄b⁹ verbis tri plex reprobatiōis signū insinuak. Primū ē pti natia scdm est impnia: tertium est diffidentia.

De malicioſa ptinacia obstinatoz gomorreoz. Cap̄m. .i.

Primū inq̄ reprobatōis signū gomor/ reoz dicik ptinacia. Ideo ꝓpha sub/ dit. obturātis aures suas. Pro q̄ notā dum est q̄ aliud est naturaliter esse surdū: ⁊ ali ud est spōte aures obserare. Per pmū sicut in

p̃cedenti .c. dictũ est duricies designat: vñ p̃pheta ait sicut aspidis surde. s. ex natura. Per scõm vero ptinacia demõstrat: ideo ppha ait. obturãtis aures suas. s. ex ptinacia. Tales vti q̃ sunt gomorrei qui sicut aspis obturãt aures Duo ẏo sunt que aspidis aures obturare p̃o bant. Primũ est terra. scõm ẽ cauda. Sic duo sunt que obsurdescere faciũt gomorreos. Primum est terra. i. carnis adolescentiũ ⁊ effebor luxuriosus amor. Scõm est cauda. i. vana spes pnie in extremis. Hec duo obturant aures gomorreoꝝ ne audire velint huius sceleris rep̃/ hensores. De tali ptinaci ait pñs dicẽs. Noluit intelligere vt bene ageret Sed audiãt tales qõ dicit Prouõ. xxviij. Qui declinat aures suas: nec audiat legem: oratio eius erit execrabilis. maxime in hora mortis.

De finali impenitẽtia gomorreoꝝ ⁊ de triplici causa quare fiunt impenitentes. Caplm. II.

Secundũ ẏo reprobatõis signũ in eis est impenitẽtia. Ideo ppheta subdit. Que nõ exaudiet vocẽ incantantiũ. i. p̃dicatorum predicantiũ cõtra hoc vitium. Sed si p̃dicator hoc vitio infectus est difficilius corru/ ptor̃ suscipit. Vñ Eccl. xij. Quis medebit incantatori a serpẽte pcusso? Quare aũt talis nõ peniteat oñdit ppha in psona hmõi sceleratí dicens. Infixus sum in limo pfundi ⁊ nõ est sba In q̃bus verbis ostẽdit triplex impedimentũ impenitẽtie sue. Primũ est tenacitas. scõm est obscuritas siue cecitas: tertiũ est debilitas. Primũ est viscosum qz inuiscat volũtatẽ: secũ dum est tenebrosum qz obtenebrat cognitionẽ tertiũ est ruinosuz: qz debilitat facultatẽ ita vt infelix gomorreanꝰ nolẽdo velit. cognoscẽdo ignoret. ⁊ conãdo nequeat ad statũ vere pnie puenire Primũ impedimentũ tenacitas est ideo ait ppheta. Infixus sum in limo pfundi. Nempe in aquã ruens sepius inde egredi põt eundo seu natãdo. at nõ sic iste gomorreanꝰ q̃ de se ait. Infixꝰ sum in limo. i. in scelere hoc qõ simile est limo. Limus enim sterilis est fetens ⁊ tenax: sic etiã hoc scelus. Primo est sterile qz si lij q̃ generarent dispereũt. sic ppha ait. Dispe rierũt in endor. i. fonte generatõis vt dictũ est in p̃cedẽti .c. ar. j. Scõo aũt fetens est sic q̃ hoc pctm̃ hoc terribili fetore olet. Vñ illõ Joh̃el. ij. dicit. Ascẽdit fetor eius: ⁊ ascẽdit putre do eius. Dicit notãter ascẽdit: qz in altis homi nibus regnare hoc pctm̃ solet Tertio ẏo est tenax. Dicit enim q̃ q̃ semel in illud pctm̃ cadit difficulẽ resurgit. Ideo dicit Gen̄. xiij. q̃ val lis siluestris in qua zodomite cõmorabant ha bebat beatitudinis puteos multos. Bitumen enim tenacissimũ glutinũ est. Vñ de talibꝰ dici tur Esa. xxiij. formido fouea ⁊ laqueus sup te q̃ es habitator terre. Nam hi qui p tam obsce num affectũ cõmorant in terra supra modũ for midant mortẽ: ⁊ tñ quotidie in foueã huiꝰ sce leris dilabunt. ⁊ ita ab eo illaqueunt. q̃ illud p pniam non euadũt. Scõm impedimentũ dicit obscuritas seu cecitas. Ne q̃dem quis cre dat q̃ lumine vel calore vel vere luminis ille li mus fruat subdit pfundi. Quid p hoc pfundũ signat nisi cõscientia gomorreani in pfundita te huius sceleris obcecata p carentiã lumis ra dioſi. amaricata p absentiã dulcoris gratiosi ⁊ desperata ppter inexperientiã timoris amoro si. De cecitate taliũ dicit ppha supcecidit ignis id est hoc ignitũ scelus: ⁊ nõ viderũt solẽ. i. non cognouerũt miscõam dei paratã parcere peni/ tenti. De amaricata ꝓscientia eoꝝ dicit Job. xxxviij. Nunq̃d ingressus es pfundũ maris. i. nunq̃d p dulcedininẽ tuã visitare dignatus es cõscientiã amaritudine huiꝰ sceleris cruciatã? De eoꝝ aĩa desperata dicit Prouõ. xviij. Im/ pius scz talis cum in pfundũ pctõꝝ. s. taliũ ve nit cõtemnit. s. resurgere a peccatis tam scelera tis. Tertiũ obstaculũ est debilitas seu fragi litas. Vñ subdit. Et non est substãtia. s. vt sub sistere ⁊ ptinere me possim. Quia sicut in pfun do ⁊ fluido limo quotidie infigor in hoc scelus Prouinde de talibus ait pñs. Fiat. i. fiet via illo rum tenebre ⁊ lubricũ ⁊ angelus dñi psequens eos. Viatorẽ nempe cui hec tria cõcurrũt non ruere quasi impossibile est. s. incedere i tenebris noctis p lubricã viam psequẽte grauiter ⁊ im pellente aduersario Hec siq̃dem sunt tres pene huius sceleris inflicte anime infelici Primo enim incedũt tales p ignorãtie tenebrosam no/ ctem: ideo ppha ait. Fiat via illorũ tenebre si cut idem alibi inquit. Nescierũt neq̃ intellexe runt qui in tenebris ambulãt. Scõo per lu bricam gradiunt viam: ideo subdit. ⁊ lubricuz De talibꝰ Hieremias Thren̄. iij. ait. lubrica/ uerũt vestigia vra in itinere platearũ vestrarũ

Tertio etiã a diabolo impelluntur. Vñ subdi tur. Et angelus dñi psequẽs eos. Angelus ẏo iste diabolꝰ est q̃ angelus dñi dicit: qz velit no lit dño famulari. Vñ Job. iiij. ait. Ecce q̃ serui unt ei nõ sunt stabiles Hic q̃dem angelus dño pmittẽte psequit gomorreos: vt impellens. in hoc scelus faciat eos ruere. Vñ Esa. xix. dñs ait. Concurrere dñs faciet egyptios aduersus egyptios. i. demones aduersus gomorreanos vt lubricãtes ad inferos trahãt eos. Sicut eni pastor solet psequi oues ⁊ oportune impellere vt ad caulas deducat eas: sic diabolus ad cau las infernales psequit gomorreos. Vñ in pso na taliũ Tren̄. iij. dicit. Deminauit ⁊ addu-

xit in tenebras ⁊ non in lucem'. Et de his tribus simul dicit Hiere. xxiij. Polluti sunt ⁊ in domo mea. inueni malū eorū dicit dñs. ideo via illorū erit quasi lubricū in tenebris. impellē tur ⁊ corruent in ea. i. impenitēter morient in hoc crimine nephādo.

Quō ⁊ qñ diffidendū sit de gomorreox saluatōe. Caplm. iij.

Tertiū signū reprobatōis eox dicit diffidentia: ideo ppha subdit. Et veneficī incantātis sapiēter nō exaudiet vox no cōficiēdo dicit. Habet enī venenū duplex significatū. vno modo idem est qđ virus: alio modo idem est qđ tinctura iuxta illō ỽginaliū Fucat lana veneno. Veneficus enī christ⁹ est id est tinctor ꝙ vestes suas sanguine suo pprio tinxit vt dicit Esaie. lxiij. Quis est iste ꝙ venit de edom tinctis vestib⁹ de bosra? Bosra ciuitas est ⁊ interp̄tat angustia vel tribulatio. Dicit etiā christus veneficus ab ipso viro qr facit de ipso veneno tyriacā hoc est de ipso scelere cautelā. vt sit homo de ppetrato scelere cautior. et cōtra ipm fortior ac in amore dei feruētior post ruinā: qđ maxime in teneriori etate cōtingere solet. ꝗbus dñs p ecclesiasticū. xxj. ait Fili nec casti ne adijcias iteruꝫ. Talis enī venefic⁹ xp̄s sapiēter incantat: dum mētes eox dulcissimis inspiratōibus allicit ⁊ ad pniam reducit dicēs Reuertere sunamitis: reuertere vt intueamur te: qr auerti faciē meā ne viderē tantā turpitudinē tuā. Sed reuertere aīa mea qr dulcissime te inuito. benignissime te expecto. tm̄ scelus vlcisci dissimulo gaudēter te suscipio. reuertentē admitto offensaꝫ dimitto grām liberalit̄ dono eam tibi multiplicādo. demūqꝫ vitā eternā promitto. Hec sunt ỽba christi venefici sapienter vticꝫ incantātis vt tales de antris ⁊ gomorrea nis secretis⁹ ⁊ occultis extrahat ad lucē gr̄e ir radiantis: nec cadant amplius in ḃ scelus. Vñ xj. Sup foramia aspidis ⁊ cauerna reguli ꝗ ablactatus fuit manū suā mittet. nō nocebūt ⁊ nō occidēt in vniuerso monte meo: qr repleta est terra sciētia dñi. eo ꝙ exauditis grauitatē huius sceleris cognouerūt ex qđ in horrorē ipius deuenerunt. Sed ecōtra hoies inueterati ⁊ in hoc scelere indurati: nō exaudiēt vocē xp̄i venefici incantātis vticꝫ sapiēter. Proinde filij merito diffidentie nūcupant sicut testat aplus ad Eph. v dicēs. Propter hec. s. scelera venit ira dei in filios diffidētie. s. qñ subuersi sunt sodoma ⁊ gomorra. Eodē modo noiant extra de excess. prela. c. clerici. Nēpe actiue ⁊ passiue diffidētie dici p̄nt. Primo qđem actiue sic dicti sunt. qr tale scelus cum in ꝙsuetudine ductū est ita infelicem aīam rapit. ⁊ tanta violentia tenet ⁊ ducit ꝙ in desperationē illā adducit: ita ꝙ de eterna vita ⁊ de sua salute diffidat. Secō modo filij diffidētie nūcupant passiue eo ꝙ ꝟm glo. in p̄allegato. c. clerici de salute eox diffidēdū sit: qr vix vel difficilime reuertunt ad deū ꝟm Cryſ. Tñ ꝗuis difficile sit: reuerti p̄nt ad gr̄am dei. Vñ. xxxij. q. ij. c. ancillā Leo papa sic ait. Nemo eni desperandus est dum in hoc corpe cōstitutus est: qr nōnūqꝫ qđ diffidētia etatis differtur. cōsilio maturiore pficit. Hec eadē ỽba ponunt de pe. di. vij. c. nemo. Quare aūt talis sceleratus ad verā pniam puenire nō valet ostendit ppha qui in p̄s. in pſona gomorrei ad dñm ait. Concluſisti me. i. pmisisti me ꝙcludi in manibus inimici. i. in ptāte huius sceleris nec ait: clausisti sed ꝙclusisti qr claudere siue claudi est ad tp̄s in pctō tenere vel teneri cōcludi ỽo est impenitēter in eo morari. De hac ꝙclusione dr Threñ. iij. Cōclusit. s. hoc pctm̄ vias meas lapidibus quadris. s. ne ab eo p pniam resilire ⁊ euadere possem. Per lapides enī q̄dros diuersi huius sceleris gradus signant. Lapis enī q̄drus sex facies habet sicut etiā hoc scelus. Prima est cōsensus rōnis. scōa est opatio sceleris. tertia ꝙsuetudo eius. q̄rta gloriatio de hoc pctō quinta defensio illius: sexta despatio seu p̄sumptio de miscōia dei q̄ est pctm̄ in spm̄sctm̄. De turpitudine harū facierū dr Naum. ij. Facies oiuꝫ sicut nigredo olle Felix igit̄ homo q̄ horrens p̄dictū scelus illi⁹ corruptiōes fugit. eius abominatōes sentit. ac etiā ipius reprobatōis signa hūiliter expauescit: ⁊ q̄si alter loth angelo impante atqꝫ dicēte: surge tolle grabatū tuū ⁊ ambula. i. fuge de tali patria. Patet ꝓinde qꝫ nos istox memorialiter hortificā pensata grauitate illius: nō tam breuitate p̄strinximꝫ. qꝫ etiā fugimus ⁊ fugam⁹ ne maioris insanie occasionē demus insipiētibus ⁊ lasciuis. sed tanto illius horroꝛe oiuꝫ repleat memoria vt etiā illi⁹ horreat reminisci in aīo. Qđ oībus fidelib⁹ digne/tur largiri hostis tante impietat⁹ ⁊ amatox mūdissime puritatis ⁊ castitatis dñs nr̄ iesus christus. Qui cum p̄re ⁊ spiritusctō.

Sabbato post primā dñicā in. xl. de regimine principū ⁊ quorūcūqꝫ regentiū. Sermo. XVI.

Quripite inquietos. j. Thessa. v. ⁊ epla hodierna Ad p̄ncipes ciuitatū ac patriarū rectores loquit aplus cum ait. Corripite inq̄etos id est hoies sceleſtos pestilentes ac pturbātes polyticā pacificā ⁊ ciuilē p̄li ꝙuersatōez ⁊ charitatē. Sed vt sermo nr̄ circa regimē p̄lox vti

lioꝛ: generalioꝛ: efficacioꝛ fiat: oñdamus q̃le debeat esse regimẽ cuiuscũq; regẽtis: siue dñi coꝛrigentis siue rectoꝛis cuiuscũq;. Qđ vt pfectiꝰ fieri possit ad vnũ ꝓncipẽ ꝑ oibus dirigamus ꝑmonẽ. assumẽtes ꝓpheticũ ꝙbũ in ps̃. x. vbi describit regimẽ vniuscuiusq; iusti ꝓncipis atq; iuste regẽti cum ait. Justus dñs ꝛ iusticiaz dilexit. eq̃tatez vidit vultus eius. Qđ põt esse aliud thema Cum eni ꝓnceps sit publica ptãs dei in terris atq; diuine maiestat imago: ideo ei necesse est vt ab eo qui cũcta sua dispensatõe gubernat atq; sibi in ꝓncipatu tradidit ptãtẽ. exemplar: ꝛ normã suscipiat gubnandi. Nec ꝫ ꝗdem ꝓpensioꝛi cõsilioꝛ efficere põt: q̃ ꝑ iusticie disciplinã Qđ clare ptz ex triplici rõe. Primo rõne pfectõis. scõo rõe distributõis. tertio rõne assimlatõis. Primo ꝙo rõne pfectõis. Justicia eni generalis est virtus in se ꝙtinens cunctas moꝛũ ꝙtutes. Uñ Amb. in hexa. ait. Ubi est prudẽtia ibi iterdũ est malicia. vbi foꝛtitudo ibi iracũdia. vbi tpantia ibi impatiẽtia plerũq; inuenit. vbi aũt iusticia. ibi ꝛ ꝯcoꝛdia aliarũ virtutũ. Jdeo ꝓnceps dum iusticiã diligat ceteras ꝙtutes amplexat: sine q̃bus nihil aliud est eminẽtia ꝓncipatus q̃ sui atq; suoꝝꝑ abrupta piculoꝝ ꝓceps cursus Scõo est necessaria ꝓncipi iusticie disciplia. rõne distributionis. Nam sicũti Prosper ait. Justicia est q̃dã animi nobilitas. suã cuiq; tribuẽs dignitatem. superioꝛib⁹ reuerẽtiã. paꝛib⁹ ꝯcoꝛdiã. inferioꝛibus disciplinã. deo obediẽtiã. sibiꝑi sanctimoniaz. inimico patiam: misero cõpassionem. Uñ Aug⁹. Actus iusticie ẽ scire quicq̃d debeat reddere. non velle pluscq; possit distribuere. oẽm ai cogitatiõez ad solũ deũ erigere eũq; tanq; nihil aliud sola mentis acie ꝛueri. Sine hac iusticia null⁹ ꝓnceps regnare põt. Nã sicut dicit Aug. iiij. li. de ci. dei. c. iiij. Amota iusticia q̃d sunt regna nisi magna latrocinia? Jõ Sap̃. j. de iusticia ꝓncipes hoꝛtat dicẽs. Diligite iusticiã q̃ iudicatis terrã. Tertio ẽ necessaria ꝓncipi iusticie disciplina rõne assimlatiõis seu cõformatiõis. Deus eni in regimie vniuersi iuste cũ potẽtia clementia atq; sapia cũcta disponit ꝛ regit: ideo ꝓnceps ex deo suscipiẽs ꝓncipatũ iusto gubernatoꝛi ꝺo toto studeo in regimine ꝑ iusticiã satagit cõformari. sicut in ꝙbo ꝓallegato ps̃ testat dicẽs. Justus dñs ꝛẽ. In q̃b⁹ sanctis verbis triplex iusticia ꝓncipi in regimine necessaria demõstrat. Prima ẽ iusticia vigoꝛosa de q̃ dicit. Justus dñs. Scõa iusticia ẽ amoꝛosa. de q̃ subdit. iusticiã dilexit. Tertia ẽ iusticia radiosa. Uñ subdit. eq̃tatẽ vidit vultꝰ eius In quib⁹ sacratissimis verbis ꝑ iusticiã vigoꝛosam põt iuste regere. ꝑ iusticiã amoꝛosam vult iusticiã seruare: ꝫ per iusticiã radiosam scit oia cũ iustícia dispẽsare. Uñ de his trib⁹ Apoca. xj. Jo. in misterio ait. Dat⁹ est mihi calamꝰ similis virge ꝛ dictũ est mihi. Surge metire templũ ꝛ altare et adoꝛãtes in eo. atriũ vero qđ est foꝛis templũ ejice foras.

Articulus primꝰ i quo ostẽditur q; vt ꝓnceps bene regere possit: sunt ei necessaria q̃ reddũt iusticiã vigoꝛosã.

Primo eni principi necessaria est iusticia vigoꝛosa qua. s. possit bñ sibi subditos gubnare. Uñ ps̃. ait. Justus dñs. In dño nẽpe potẽtia notat. Nullus eni ꝓnceps a deo oꝛdinat in teris nisi vt tanq; minister suus vicia cõprimat. scelera obꝛuat. ꝓꝛos dirigat. ꝛ iustos moꝛes atq; virtutes iserat ꝛ exaltet: nõ ad suã gloriã tẽpoꝛalẽ ꝫ ad gloriã dei. Tres vero sunt virtutũ ḡdus. q̃ principi bene regẽdi tribuũt potestatẽ Primꝰ est hũilitas. secũdus ẽ iusticia. tertiꝰ est mimia. Quasi sint tres ptãtũ gradus. De his trib⁹ Apoc. xj. tãgit ꝑ oꝛdinẽ dicẽs. Datus est mihi ꝛẽ.

Qꝛ ex munere dei ꝑ hũilitatez acq̃rat ꝓnceps regẽdi ptãtem. Ca. I.

Primꝰ eni ad ptãtem gradꝰ est hũilitas. q̃ fundamẽtat radix ẽ totiꝰ potẽtie dñandi. Cuꝫ eni apl⁹ ad Rhomꝛa. xiij. ait. Dis aia ptãtib⁹ sublimioꝛib⁹ subdita sit. Non enim est ptãs nisi a deo. Jdeo ꝓncipi necessariũ est ꝫ intelligẽ ꝫ credere hocq; toto coꝛde sentire. vt ex ꝫ se subsedere discat impio dei q̃ nõ ꝑ hũanis meritis sed ꝑ suã mia dedit talẽ hoi ptãtem. atq; se indignũ tanti muneꝛis arbitret. Uñ in hui⁹ mysteriũ in ꝑsona ꝓncipis ꝫ implẽtis Jo. ait. Dat⁹ est mihi calam⁹. Quid iobes q̃ in quo ẽ gꝛa interꝑtat desiꝛ gnat. nisi ꝓncipẽ supna gꝛa irradiatũ Cui ꝓpter ea calam⁹ dat vt se tãto dono recognoscat indignũ: qđ ipsa natura calami notat. Nã vnde a se intus magꝛ vacuus esse cernit. inde magis spũ adimplet. atq; ex his duob⁹ ad mẽsurãduz aptioꝛ reddit: vt ꝑ eũ leuioꝛ fiat metiẽtis manꝰ

Primo eñ tale ꝺz esse officiũ dñandi: vt q̃ illud ꝫ seipm vacuũ ꝛ inutilem reputet ad tale officiũ exercendũ. Nã sicut dicit apl⁹. ij. Coꝛ. iij. Nõ sum⁹ sufficientes aliq̃d cogitare a nobis q̃si ex nob. sꝫ sufficientia nꝛa ex deo ẽ. Quãtoq; erit minoꝛ estimatio sui in se: tanto spũalis gꝛa ad regendũ in tali aia vberioꝛ abũdabit. Uñ. Jacl. iij. ait. Deus superbis resistit hũilib⁹ aut ẽ dat gꝛaz. Uñ Eccl. Quanto maioꝛ es hũilia te in oibus ꝛ coꝛã deo inuenies gꝛam. Puteus ꝙo cum iuxta fluuiũ sit ꝓfundus cito repleꝛ aqua sic mens ꝓncipis q̃tomagis iuxta deũ hũiliat tanto gꝛa vberioꝛi repleꝛ. Cum aũt talis dñs fuerit in suis oculis vacuus. ꝛ spũsctõ plenus.

in dño nō in se cōfidens. iussionibus dei adhe/
rens. huic nō difficile sed facile ⁊ leue erit suoꝝ
plōꝝ multitudini puidere. atq; illos dirigere
et gubnare. Et patria que pus erat plena blas/
phemijs: homicidijs: parcialitatibꝫ: ⁊ odijs sa
crilegijs: rapinis: furtis vsuris: ludis: vanita
tibus: lasciuijs: ⁊ sic de alijs: fiet quasi regnuz
pacis: amoris: honestatis: ⁊ oiuz bonoꝝ moꝝ
Et de hoc calamo verificet illud Esaie. xxxv.
In cubilibus in q̄bus prius habitabāt draco/
nes: ⁊ viroꝝ calami: ⁊ iunci orietur. Quid eniz
sunt mltitudines plōꝝ sine dño iusto. nisi cu/
bilia infernaliū draconuz? Cum vo auster ille
spiritus veritatis amore iusticie in corde prin/
cipis pflauerit viroꝝ calami. i. boni regiminis
pulchritudo in subdit eius plis oriet. atq; vi/
roꝝ iunci: qui a iūgēdo dicit merito subsequet
cum in multitudine subditoꝝ moꝝ bonitas
quo ad deū ⁊ cordiū vnitas quo ad primū ap
parebit. Uñ apls ad Phil. ij. In tali dño ope
rat deus velle ⁊ pficere p bona voluntate. Et
sicut veris pdicatoribus Mat. x. dicit. Non
enim vos estis qui loquimini. sed spūs patris
vestri qui loquit in vobis. Sic etiā oia iam di
cta nō operat princeps sed spiritus dei patris
operat in eo.

Qz sine rigore iusticie pnceps bene dñari nō potest. Caplm. II.

Secūdus gradus ad potentiaz dñandi
est iusticia. Et hoc notat in virga que
corrigit delinquētes. Jdeo Job. inqt
Similis virge. s. erat calamus mihi datus. In
duobus cōsistit maxime iusticia pncipis scz in
iustarū legū sanctōe: ⁊ in transgressoꝝ punitio
ne. Jdeo in psona talis iusti pncipis Zach. xj.
dicit. Assumpsi mihi duas virgas. vnā voca
ui decus: aliā vocaui funiculū. Decus vo pnci
pis est leges iustas sanxire. Virge q̄s funiculū
habet: cum transgressores iustarū legū p indis
solubilē iusticiā punit. Hec eni virga a rectitu/
dine veritatis flecti nō debet. nec retro: nec an
te: non insup a sinistris: neq; a dextris. Retro
flectit per timorē: ante per spem: a sinistris per
odiū: a dextris vero per amorē. sicut. xj. q. iij. c
quatuor Greg. ait. Quattuor modis humanū
iudiciū puertit. Timore. dum metu potestat
alicuius veritatē loqui ptimescimus. Cupidi/
tate dum premio animū alicuius corrūpimus
Odio dum ptra quēlibz aduersariū molimur
Amore dum amico vel primo pstare cōtendi/
mus. Sūmope pncipi cauendū est ne sub cle
mentie pallio inerciā induat leuitatis. Nulla
in pncipatu bestia seuior: q̄ impunitas delin
quendi. Ferro secanda sunt putrida mēbra ne
cetera corrūpant. Nihil tñ regimina potētiū
infirmat: q̄tum languor iusticie sub noie pieta
tis. Ac ecōtra p iusticiā oīe regimen cōfirma
tur ⁊ stabilit. Unde dicit Prou. xvj. Abomi
nabiles regi qui agunt impie: qz in iusticia fir/
mabitur: soliū eius Unde ps. Brachia pctōr
conterent: cōfirmat aūt iustos dñs. Quid eni
talis falsa pietas qua ad preces iniuste supplicā
tium impij dimittant impunes. nisi iusticie in
teritus multiplicatio scelerū. violatio pacis. li
bertas peccādi. ⁊ fractio oiuz cōstitutionū san
ctarū? Que q̄dem deus sufferre neq̄t: ⁊ ideo re
gna transfert. aufert ptātes. et occulto iudicio
dominis mutat: sicut dicit Eccle. x. Regnū a
gente in gentē transfert ppter iniusticias. Uñ
ps ait. Propter iniusticias eni suas humiliati
sunt. s. multitudines dñoꝝ. Si eni talis molli/
cies: atq; in eis segnicies pietas est. q̄d tāto la
bore cōtra transgressores instituunt leges. inl
tiplicant codices. ⁊ cumulant pncipū sanxio
nes? Una sūma ⁊ plūmata pietati puideri pōt
tāte impie pietati. Igne cōburant oīa iusta
instituta legū. Quid paulatim tñ bonuz hui⁹
pie crudelitatis opandū est. vno pietatis ipul
su: oīs iusticie ⁊ vitatis lex impie destruat vt
hec seua mollicies obtineat pncipatū ⁊ regnet
Jdeo Prouer. vij. dicit ad iustū iudicē. Ser/
ua legē meā quasi pupillā oculi. Si igit crimē
lese maiestatis incurrit q̄ offendit oculū regis.
q̄tomagis qui offendit oculū legis.

Qz̄ta pietate ac seueritate debz ful gere pnceps: vt bene valeat guber nare subditos. Cap. III.

Tertius gradus ad potētiā dñandi mi
sericordia nuncupat. Debet eni prin/
ceps rigorē iusticie p fulcimentū misc̄die tpa
re. vt q̄tū cū q̄z foris riguerit p iusticie seueri
tatem. intus tñ seruet cōpassiōis suauitatē. Et lz
virgā teneat manu iuste districtōis. in pectore
tñ gerat vbera materne cōpassiōis. Jdeo sub/
dit Joānes. Datus est mihi calam⁹ similis vir
ge. Non eniz ait datus est mihi virga. sed cala
mus similis virge. in q̄ cum iusticia misc̄dia de
notat. Uñ ad talem pncipem ait ps. Dabo ti
bi gentē in hereditatē tuā. ⁊ possessionē tuā ter
minos terre: ⁊ reges eos in virga ferrea. Quid
enim in ferro nisi sustentatio misc̄die denotat.
Nam sicut Greg. ait. Justicia vel misc̄dia de
stituit: si vna sine altera teneat. Mira q̄dem
dulcedine ad pncipē afficit pls: qñ se cōspicit
cum iusticia ⁊ clemētia gubernari. In cuius p
sona ait ps. Virga tua ⁊ baculus tuus: ipa me
cōsolata sunt. Virga enim fm Greg. pcutimur
et baculo sustētamur. Sit igit districtio virge
que feriat: sit ⁊ consolatio baculi que sustētat.
Sit itaq; amor sed nō emollies: sit rigor sed nō

exasperās. Et iterū idem ait. Sit zelus sed nō imoderate seuiens. sit pietas sed nō plus q̄z expedit parcēs vt dum se arte regiminis iusticia clemētie q̄z p̄miscet. is q̄ p̄reest corda subditoꝝ terrēdo demulceat. ⁊ tum ad terroris reuerentiam demulcēdo cōstringit. Et sic regit virga ferrea p̄los p̄nceps pius ⁊ iustus. Ūñ p̄ou. xx. Misericordia ⁊ veritas custodiūt regē: ⁊ roborabit clemētia thronus eius.

Articulus .II. de triplici officio iustitie amorose: in quibus se exercere tenetur princeps.

Scō est necessaria p̄ncipi iusticia amorosa Ūñ ps̄. Justiciā dilexit. Ad hanc diligendaz hortabat p̄ncipes spūs charitatis cum p̄ou xv. ait. In abūdanti iusticia vtus maxima est Ideo dictū est Josue vij. Job. x. p̄ncipi in q̄ regnat gr̄a dñandi. surge. s. p amorosuz affectuz ad deū iuste gubernās ad gloriā dei atq̄ p̄rimi. i. amor dei reflectat ad p̄l̄m tibi subiectuz: oēm tibi cōmissum statū amorosa iusticia gubnando. Tria sunt officia iusticie amorose: in q̄bus occupari iubet amabilis p̄nceps. Primū honorare diuina ⁊ sacra. scōm agmētare deuota: tertiū refrenare iniqua. Et hoc est p̄m Job metire templū ⁊ altare ⁊ adorātes in eo.

Bereuentia quam debent exhibere principes diuinis et sacris.

Capitulum .I.

Primū q̄dem officiū iusticie amorose: in p̄ncipe est honorare diuina ⁊ sacra ideo dictū est illi. Metire tēplū. Templū vocā cōtemplando dicit: ⁊ signat diuina ⁊ sacra q̄ vt honorent discreta cōtemplatōe cōsiderāda sunt: ⁊ hoc est p̄ncipē metiri templū. Licet enī oia que ptinet ad diuinū coltū magna veneratione sint digna: tñ tria maxime decēt p̄ncipez venerari. Primo sanctissimū sacrm. scōo diuinum verbū: tertio ecclesiasticū gradū. Primo inq̄z decet p̄ncipē venerari sctissimū sacrm audiēdo deuote missas ⁊ p̄missa vera cōfessione sepius ⁊ deuote sumere corp⁹ xp̄i. Qta autem veneratōe sit dignū hoc diuinū sacrificiuz oñdit de p̄se. di. ij. c. nihil vbi dicit. Nihil ill̄a crificijs maius esse pōt q̄z corp⁹ ⁊ sanguis christi. nec vlla oblatio hac potior sed hec oēs p̄cellit: que pura p̄scientia dño offerēda est ⁊ pura mente sumēda atq̄ ab hoibus venerāda. Et sicut potior est ceteris ita potius venerari debz Unde. j. Reg. ij. dñs ait. Qui honorificauerit me: honorificabo eum: q̄ aūt p̄temnūt me erūt ignobiles Ad hoc idez referri pōt solertia quā debet hr̄e p̄nceps vt in dñio suo obseruent festa ab eccl̄ia ordinata: refrenent pompe ex quibus innumerabilia sequunt mala ⁊ p̄similia q̄bus p̄l̄i in vitijs submergunt quigilli circūspection curent. Nam sepe fit iudicio dei ⁊ multiplicatis criminibus p̄l̄oꝝ dñi cum p̄lis flagellant: q̄ p̄pter pctā p̄l̄i veniūt aduersa. Ideo dicit Sap̄. xvij. Simili pena seruus cuz dño afflictus est. Scōo decet p̄ncipem venerari diuinū verbū. Plerūq̄ dñi missas audiant reuerenter ecclesias visitēt officia ⁊ suas orōnes non p̄termittāt: sed heu de verbo dei parū curant. Sed diligēter aduertant Archidia. in. c. interrogo vos fratres. j. q. j. q licz p̄dicatio sit corpe christi minor dignitate: eam tñ sumenti/ qus maior est efficiendi ptāte. Maz p̄dicationem dimittunt pctā mortalia: p corpus vero christi venialia relaxant. Ūñ p̄ou. xiij. Lex sapiētis fons vite: vt declinet a ruina mortis. Ūñ Act̄. ij. ad vbū petri circiter tria milia hominū ad deū p̄uersi sunt. Ūñ ps̄. Lex dñi immaculata cōuertens aias. Ūñ Eccl. xxxij. deuotū p̄ncipem hortat dicens. Audi tacens ⁊ p̄reuerentia accedet tibi gr̄a bona. i. remissio pctōrū.

Tertio decet p̄ncipem venerari ecclīasticuz gradū. Magna quippe ac venerāda dignitas est sacerdotis ⁊ ecclesiastici gradus. Quis nēpe ptās desup data est aias seruare: pascere: soluere: ⁊ ligare: ⁊ eis regna celestis referare: dicēte dño Mat. xvij. Amen dico vobis quecunq̄z ligaueritis sup terrā ⁊c. Hi ptātem habēt quo tidie a sūmis celoꝝ educere dñm angelorū: dū missarū solēnia celebrant. Ecclesiastico q̄z gradui cōcessa est ptās ministrādi ecclīastica sacra Et licet plurimi inueniant discoli ⁊ scelesti: tñ dum illos sustinet eccl̄ia dei: honorādi sunt p/ pter gradus sublimitatē dicente dño Luce. x. Qui vos spernit me spernit. Unde Eccl. vij. Honora deū ex tota aia tua: ⁊ honorifica sacerdotes. Sed vt p̄l̄i eius melius gubernent: et etiam habeat occasionē maiorē venerādi eos: semp q̄tum fas est querat hr̄e clericos ⁊ p̄relatos timētes deū. Sumāt p̄ncipes exemplū fidelissimi cōstantini qui cum sacerdotū cōsiliuz in laterañ. ecclesia cōuocasset nec p̄mū locū ausus obtinere est: nec se p̄sbyteroꝝ cōmiscere cōsessibus: sed sedē nouissimā occupauit. Cuius vero quas ab eis approbatas audiuit ita veneratus est: ac si eas de diuine maiestatis sensisz emanasse iudicio. sed ⁊ libellos inscptionū q̄s adinuicē cōceptos sacerdotū crimina cōtinentes impatori porrexerūt suscepit q̄dem clausos q̄z reposuit in sino suo. Cum autē eosdē ad charitatem ⁊ cōcordiā reuocasset dixit sibi tāq̄ homini ⁊ qui ad sacerdotū iudicio subiacebat illi citū esse examinare causas q̄ nisi a solo deo possunt iudicari. Libellosq̄ quos recepat non inspectos incēdio dedit patrū veritus crimina: vel cōuicia publicare: ⁊ cham filij reprobi ma-

ledictionē incurrere qui patris verēda non texit. Ūñ. xcvj. di. c. in scripturis etiā scriptū est cōstantinū dixisse vere: si oculis ꝓprijs vidissem sacerdotē dei aut aliquē eoꝝ: qui monastico habitu circū amicti sunt peccantē chlamidē meā explicarē: ⁊ cooperirē eum: ne ab aliq̄ videreť. Hac triplici veneratōe deuotus ⁊ fidelis ꝑnceps discrete metiť templū.

Qto feruore debet ꝑnceps augmētare obseruātiā regularē. Cap. II.

Secundū officiū iusticie amoroſe in fideli ꝑncipe est augmētare deuota: ⁊ hoc est ꝑm Joh. metiri altare. Altare sīq̄dē ignem. statū signat deotoꝝ: in q̄bus semp debet feruere ignis diuīe deuotōis. Hic est ignis de quo Lu. xij. dicit. Ignē veni mittere in terram vt ſ. Tunc vero ꝑnceps altare metiť: q̄n cum prudēti discretōe deuotōi diuersarū ꝓfessionarū ⁊ sanctarū religionū multipliciter fauet. vel q̄ in patria sua de nouo regulares ꝙuētus seruoꝝ dei edificenť. vel q̄ edificati iam diu in regulari obseruātia obseruenť. aut q̄ iaz de nīq̄ relaxati ad disciplinā regule confirmenť. Sunt enī tales oculi patriarū ꝙbo ⁊ exemplo. Ex ipsis enī prauī corrigunť atq̄ virtuosi insurgunť mores oratōes atq̄ supplicatōes ꝓ principe ⁊ ꝓpo ꝓrigunť ad deuz. impetrať ꝑ illis misericordia placať iusticia amouenť flagella fida ⁊ luminosa danť ꝙsilia: ⁊ ex infernali barathro multipliciter q̄e liberanť. In hoc vero mari magno huius seculi nequā in quo reptilia q̄rum nō est numerus vbi pegrinantiū multitudo piclatať: plurimi in statu religiōis quasi in portu salutis a naufragio reseruanť. Ibi enim ꝑm Bern̄. amplius q̄ in ꝓcelloso mūdo viuit homo purius. cadit rarius. resurgit velociꝰ. incedit cautius. quescit securius. irrogať frequētius. purgať citius. morit ꝙfidentius. ⁊ in fine a dño copiosius premiať. Omniū aūt ꝓdicto rum fructuū bonoꝝ fidelis ⁊ deuotus ꝓnceps dum per hunc modū in via ista metiť altare et tante deuotioni fauorabilis reperiť: efficacissima post deū causa põt dici: ac per hoc cumulatissimā multitudinē meritoꝝ ꝙsequiť. Discant fideles nostri principes exemplar imitari magnorum deuotoꝝ virorum. p̄spiciant ac legant q̄tas abbaciaſ ⁊ religiosissima monasteria edificauerint ⁊ feruētissime fouerint vt fuit fidelissimus imperator karolus magnus. rex q̄ frācorum sanctissimus ludouicus. ⁊ famosissimus rex robertꝰ ⁊ ceteri nobiles ꝓncipes quos causa breuitatis omitto.

Contra eos qui dominis aut principibus adulantur: ⁊ quibus subditi dominis ⁊ domini subditis obligati sunt. Capitulum. III.

Tertiū quoꝝ officiū iusticie amoroſe in ꝓncipe virtuoso est refrenare iniqua: hoc est ꝑm Johan. metiri adorātes in templo. Quid per templum nisi ecclesia sancta significať? Unde cōgregationi fideliū ait apostolus. j. Corinthio. iij. Templū dei sanctū est quod estis vos. Sunt enim pleriq̄ q̄bus solū nomen christianitatis sufficiēs est: totam fidē: in labijs suis portant. Unde Matth. xv. Populus hic labijs me honorat: coꝝ aut̄ eoꝝ longe est a me. Et hi sunt qui adorant in templo. ſ. solo ore: corde tamen ⁊ opere gentiliter viuūt. Tales fidelis ꝓnceps metiri debet: atq̄ per eum sunt a malis operibus refrenādi. Sed ad ꝓsens ceteris omissis ad eos qui principiꝫ quotidie astant dirigamus sermonē. cum si bene principis familia ⁊ domestici dirigank faciliter totus bene regiť ꝓncipatus. nihilq̄ ꝓncipi pniciosus esse potest q̄ domesticus inimicus: huiusmodi sunt adulatores ⁊ veritatis occultatores. Solent enim ꝓncipiꝫ magis domestici frequētius adulari. virtutem conuertentes in vicium ⁊ ecōtra: ab his iuxta illud psal. laudať peccatoꝝ in desideriis anime sue et iniquus benedicit. Super quo August. Lingue adulantiū alligant animas in peccatis: nec solitaria serpit adulatio nequam: comites secum plerūq̄ habet ambitionē. fraudem. odium. simulationē. inuidiā. proditionē. ⁊ notam mendacij. sequelaz seruitutis. ⁊ excecationē ꝓmi atq̄ totius exterminiū honestatis. Hi sunt syrene in delubris voluptatis. vt dicit Esa. xij. Audiat igitur ꝓnceps consilium salomonis. Prouerb. j. Fili mi si te lactauerint peccatores ne acquiesces eis: quia vt dicit Prouer. xxvij Melioza sunt vulnera diligentis q̄ fraudulēta oscula odientis. ⁊. v. questi. v. c. non omnis Melius est cum seueritate diligere: q̄ cum lenitate decipere. Hoc oleū abhorrebat rex sanctissimus dauid cum dicebat. Oleuz aut̄ pecatoris non impinguet caput meuz. Simili labe corrumpunť multi ꝓncipes mundi vt de genere dominātiū reperiank rari qui ꝓpter insuetudinem audire sustineant veritatez. Cum quidem felix dñs in circulo magnatoꝝ gloriāter enumeraret diuitias: delitias: filios: vxorē familiam: principatum: pulchritudinem: sanitatem: nobilitatem: famulos: equos: arma: famam: palacia: atq̄ cuncta solacia: atq̄ totius sue felicitatis: absq̄ defectu gloriam ⁊ magnificentiaz singularē: inter alia interrogans circūstantes ait. Quid est quod mihi deficiat inter multos ꝓncipes mundi? Cui ex aduerso qui

dam sapiens ait. Bñe nihil tibi deficit nisi q̄ tibi denūciet veritatē. edoctus q̄dem sñia Senece dicētis. Vis scire q̄d oīa habētibus desit? Qui dicat veritatē. ℙro his oībus notent p̄ncipes atq; amici ⁊ cōsiliarij sui qđ. xxij. q. v. c. de forma. dictū est. q; q̄ dño suo fidelitatē seruare teneť ista sex in memoria semp hr̄e debet. in columen tutū honestū facile vtile possibile. In columē. s. ne sit in damnū dño suo de corpe suo tutū ne sit ei in damnū de secreto suo vel de munitionib⁹ p quas tutus esse pōt honestū ne sit ei in damnū de iusticia sua vel de alijs causis q̄ ad honestatē eius ptinere videnť. Utile ne sit ei in damnū de suis possessiōib⁹. Facile vł possibile ne id bonū qđ dñs suus facere leuiter poterat faciat ei difficile: nec etiam id qđ possibile erat reddat ei impossibile. vt fidelis hec documenta teneat iustū est. Sed q⁹ nō sufficit abstinere a malo nisi faciat qđ bonuz est. restat vt in eisdē sex suprādictis cōsiliū ⁊ auxiliū dño fidelis p̄stet. si bñficus videri vult ⁊ saluus de fidelitate esse quaz iurauit dño suo in his oībus fidelē se reddere debet. qđ si non fecerit: merito censebiť male fidei sicut ille q̄ in eor̄ p̄uaricatione vel faciēdo vel ꝓsentiendo dep̄hensus fuerit pfidus ⁊ piurus. Et de alijs q̄buscunq; subditis ad Eph̄. vj. ait. Serui obedite dñis carnalibus cū timore ⁊ tremore in simplicitate cor verbi sicut xp̄o: nō ad oculū seruientes q̄si hoibus placētes. sed vt serui xp̄i faciētes volūtatē dei ex aīo cum bona volūtate seruientes sicut dño ⁊ nō hoibus. Ex q̄bus oīb⁹ intelligāt p̄ncipes se locū dei tenere in terris nō ad se extollendū: sed ad se cōsiderandū ⁊ ad dirigendū suos subditos in gloriā eius q̄ cōstituit eos loco sui p̄ncipes sup terrā.

Articulus .iij. q̄ti pericli sñt apud p̄ncipes ignorātia ⁊ negligentia in regendo: ⁊ de tribus generib⁹ impiorū qui aduersanť iusticie dei.

Tertio est necessaria p̄ncipi iusticia radicalis qua. s. sciat pspicaciter intelligere qualiť valeat bñ sibi subditos gubernare. Et de hac iusticia ps. subdit. Eq̄tatem vidit vultus eius. Vultus nēpe q̄ a volēdo dicit tunc in p̄ncipe eq̄tatem videt cum iuxta illius facultatē mens eius in amoroso zelo inuigilat sup pl̄m suū. vt videat que in suo dñio iuste siue iniuste fiunt. Plurimi nāq; in hoc seculo dñantes vel vt q̄etius fruanť mūdo vel vt excusabiles videanť pl̄o seu aliť opantes pctā alienis oculis videt atq; sciēter nesciūt: iniusticias ⁊ neq̄tias que in eor̄ dñio ppetranť nō notātes. Q̄nti criminis sit hmōi ignorare his q̄bus incūbit pl̄os gubnare? O ignorātia affectata quot iniusticiaruz iniq̄tatū atq; iniuriarū in mūdi dñijs es mater ⁊ nutrix? Quod reddis scelera impunita quos fidelissimos dños reddis cordialissimos inimicos? Hanc ignorantiā admirās Eccs. iij. ait. Vidi calūnias q̄ sub sole geruntť ⁊ lachrymas innocentiū ⁊ ꝓsolatorē neminē nec posse resiste re violētie eor̄ cunctor̄ auxilio destitutos: et laudaui magis mortuos q̄z viuētes. Harū autem iniquitatū volūtaria ⁊ affectata ignorātia p̄ncipis causa est dicete pō. Noluit intelligere vt bñ ageret. Non enī ait: nō intellexit: sed noluit intelligere. Qđ q̄dem nihil aliud est q̄z q̄dāmodo secrete his oībus iniq̄tatibus ꝓsentire. Vñ. lxxxvj. di. c. faciētis dicit. Faciētis p culdubio culpā habet qui qđ pōt corrigere negligit emēdare. ⁊ negligere cuz possis deturpare puersos. nihil aliud est q̄z fauere. Vñ Sap. vj. p̄ncipes admonenť cū dicit. Diligite lumē sapiētie oēs q̄ p̄estis pl̄is. Ex his vtiq; sepe fit vt multiplicatis scelerib⁹ iniusticijs iniq̄tatib⁹ ⁊ alijs innumeris malis irritata ⁊ pturbata iusticia dei sicut p̄nceps scienter ignorare voluit corrigēda: sic sapienter dei iusticia velit illū nescire futura sup eum exterminia ⁊ flagella sicut dicit Eccl. x. Regnū de gente in gentē trāsfert ppter iniusticias iniurias ⁊ ꝓtumelias ⁊ diuersos dolos. Inter quos dolos ignorātia p̄ncipis cōcupita ⁊ affectata sup oēs alios obtinet principatuz: imo qđ magis timendū est q̄libet in q̄cunq; officio vel dñio ꝓstitutus oia illa de necessitate teneť scire ⁊ etiā iuxta posse absq; negligentia executōi mādare que ad suū officiū p tinere noscunť. aliter ad satisfaciēdū lesis remanet oligat⁹ sicut ptz extra de iniur̄. ⁊ dam. c. si culpa. Ratio autē huius est sicut ibidē ptz: qz talis ignorātia vel negligētia in talib⁹ sunt quedam cause efficaces oīuz dānor̄ que ex his eorum subditis subsequunť. Ideo dicit in eodez cap̄. Qui occasionē dāni dat damnū dedisse videť. Sed ne in hec pricula ruat puidus p̄nceps attendat quid spūs v̄itatis p suum euāgelistā p̄recipiat cum in Apoc̄. subdit. Atriū vero qđ est foris templū eijce foras. Templū vtiq; salomonis minoris mēsure erat q̄ atriuz esset. lx. et xxx. cubitor̄ in latitudine vt dicit. iij. Reg. vj atriū v̄o centū cubitor̄ erat tam in longitudine q̄ in latitudine vt dicit Exo. xxvij. Et Eze ch̄. xl. Quid igit̄ p atriū nisi multitudo peccātium signatur que respectu iustorum qui dei sunt templuz incorporaliter maiori numero in quolibet principatu reperitur? Hoc nempe atrium foris templum esse dicitur: quia sceleratorum multitudo tam aliena est a cōtemplatione seu cognitione diuina. vt nec diuino amore incalescant: nec q̄z diuino tremore contremescant: nec aliquo modo habeant deum pre

oculis eoꝝ. Hi sunt de q̄bus Zach. vij. dicit. Auerterūt scapulas recedēteſ: ⁊ aures suas ag grauauerūt ne audirent: posuerūt coꝛ suum vt adamantē ne audirēt legez. Quia igit̄ ꝓnceps minister iusticie dei ē: ideo tales sceleratos ho mines q̄ a se eiciūt deū p iustā punitionē ostē dere debet eiectos esse a iusticia dei. Et hoc est atriū qđ est foꝛis templū ꝓncipē eiꝯere foꝛas Auertere tñ debz discretus ꝓnceps q̄ tria sunt genera iniquoꝝ aduersantiū iusticie dei q̄ qua si atrium ꝑmanens foꝛis templū eiꝯi debent p ꝓudentiā eius. Primi sunt iusticie coꝛrupto ꝛes. secūdi iniusticie opatoꝛes. tertij sunt iusti cie subuerſoꝛes.

De duodecim generib⁹ ipioꝝ que coꝛrūpūt iusticiā dānandi. Cap. I.

Primū itaq; impioꝝ genus q̄ adūsanť iusticie dñoꝝ sunt iusticie coꝛruptoꝛes Hi sunt q̄ nō tñ sibi ſed ⁊ ꝑlo ꝓncipa tus reuerētiā ꝓncipis anime ⁊ coꝛpoꝛi ⁊ statui aduersanť ecclesie. nec tñ ponūt ꝓncipē in osti um dei. verūetiā in odiū amatoꝝ suoꝝ ⁊ toti⁹ ꝑlū sui. Hmōi sunt ambicioſus i dño. adulatoꝛ in palacio. parcialis in ꝑlo. accusatoꝛ in thala mo. falsus iudex in ꝓsistoꝛio. detractoꝛ in occul to. passionat⁹ in cōsilio. auarus in officio. iniu rians clero. ꝓcussoꝛ in territoꝛio. inuidioſus in cōſoꝛtio atq; inabilis beneficio ⁊ officio: ⁊ qui bus oībus debet dñs se custodire: q̄ illud est atriū qđ est foꝛis templū eiꝯere foꝛas.

Qa ꝓncipibus coꝛrigēdi sunt blaſphemi vsurarij luſoꝛes ⁊ quicūq; alij sceleratí. Cap'm. II.

Secundū autē mpioꝝ genus sunt in iu ſticie opatoꝛes Et Iz taliū multitudo ſcretū ꝓncipē puniēdi sunt: tñ causa bꝛeuitatis ſpecialius disseram⁹ de tribus. Primi sunt blaſphematoꝛes neq̄ſſimi ⁊ maledici maledicti Hi vo inter oñes scelestos obtinēt ꝓncipatū. Vñ glo. sup illud Esa. xviij. ad ꝑlm terribilez inq̄t Oñe pctm blaſphemie cōparatū: leuius est Jō ꝑm leges impiales vltimo suplicio moꝛ tis blaſphem⁹ plectēdus est: vt patz in auť. vt nō luxu. cōtra naturā circa mediuz colť. vj. Jō q̄libet ꝓnceps oiuz blaſphemiaꝝ que fiunt ſb eoꝝ dñio ꝓpter negligentiā puniēdi seu coꝛri gendi idubie ꝓticipes fiunt sicut ex p̄cedētib⁹ patz. Hoꝛrendū vo putareť ꝓncipē in terra sua idolatriā ſuſtinere. ⁊ tñ hoꝛribil⁹ est blaſphe mos transire ipunes cum idolatria debitū cul tum aufert deo. blaſphemia vo debitū honoꝛē aufert a sūmo deo ⁊ cōtumeliā infert. Q̄t de narios lucrari possent mūdi ꝓncipes ⁊ officia les eoꝝ cōdemnādo blaſphemos. q̄ticq; ſpūa lis meriti foꝛet q̄ hoc faceret zelo dei? Non enī minus pōt opari iusticia in bono ope: q̄ opeť neq̄tia in ope malo. Nam si tanti demeriti est iniquis opibus nō obuiare sicut dictū est. q̄nti igit̄ meriti erit talia nequitie opa impedire?

Secūdi sceleſti hoies sunt luſoꝛes. Quid enī est ludus nisi fomes iniq̄tatis ⁊ cupiditat⁹ do mestica p̄datio. vsuraria labes. mendacioꝝ at q̄ nugarū sedula mater. fons diuine negatiōis crudelis blaſphemie pť. coꝛruptio ꝑloꝝ. scan dalū primoꝝ puicax. inobediētie filius. amiſ ſio tpis. discoꝛdiarū ⁊ homicidioꝝ multoꝝ oꝛi go. inane desperatōis baratrū. idoloꝝ cultus inerta segnicies. ocij nutrimentū. diffamatiōis titulus atq; multarū stulticiaꝝ ludibꝛiū singu lare? Que oia esse vera nō tñ ſnia sanctoꝝ cla mat: verūetiā expientia manifestat. Hñoꝝ igi tur oīno officiū est causam tantoꝝ maloꝝ exci dere. ludos ꝓhibere. ludētes punire. barateri ces exterminare. taxillos ac ceteroꝝ instrumē ta ludoꝝ ⁊ illa tenētes cōdemnare cum oiuz p dictoꝝ sceleꝛū ⁊ maloꝝ apud iustiſſimū deum habeāt reddere rōnē si noluerint vel negligen tes fuerint cū potuerint obuiare. Vñ exť de ho mici. c. iij. sicut dignū est. Dicit. Non careat scrupulo cōcessiōis occulte q̄ manifesto facino ri desinit obuiare. Tertij q̄ sceleſtes ⁊ ꝓniti oſi sunt vsurarij tanq̄ domestici latrones. Hz dimiſſis que tangūt vsurariū atq; deū. q̄d enīz aliud quo ad ꝓmuz est vsura nisi eradicatio charitatis: fons ꝓꝛij amoꝛis. oīs vere amici cie coꝛruptela. mater deceptionū. legale latro cinium. dolosa ꝓietas. ꝓauperū homicida. ꝓpia in ꝓpinquos ꝓditiosa in ꝓximos. inq̄etus cā cer. cōtagioſus moꝛbus. dānosa vtilitas ꝑloꝝ demū infernalis laqueus aiaꝝ multaꝝ? sicut de hoc latius ptz. ſ. in sermone. xliij. Et Iz mul ti ex vsurario manifesto illaqueenť ⁊ piclitenť mundi tñ ꝓncipes dñi ⁊ rectoꝛes nescio qua in ſensibili cupiditate mutuādi ad vsurā dum di recte vel indirecte ꝓhibent libertatē maioꝛē ex cōicationē incurrūt sicut manifeste patz in cle. de vsu. c. ex graui oēm illā vsurā satisfacere ob liganť quā eoꝝ licētia vl fauoꝛe vsurarij lucra ti sunt si p recipiētes vsuras nō fuerit satisfactū In qua ſnia Sco. ⁊ roēs doctoꝛes ꝓcoꝛdāt. Ex quo ptz ꝓnitioſius esse scelera aꝑobare q̄ sce lera ꝑpetrare. Nō intelligēs ecclia sctā vsura rium excōicat excōicatiōe minoꝛi eum vo q̄ ei ꝓhibet libtatē excōicat excōicatōe maioꝛi. Et qđ mirabilioꝛ insania est si vsurarius satisfacere obligať recipit. vñ satisfacere si penitet possit ꝓſi p ꝓncipis libtatē a feneratoꝛe acq̄rať vsura ſic dictū est ꝓnceps remanet obligat⁹ ⁊ de suis satisfacere debet nisi vsurariū satisfacere cogat Sunt vo multi alij sceleratí gladio ⁊ igne oīno

exterminādi sicut sunt heretici ptinacꝭ. puerorū cōcubitores. impij malefici ⁊ diuini sacri legi homicide ⁊ cōsimiles omnes.

Qr impiū sit non punire vel defensare pestiferos viros: ac septē rōnib⁹ demōstrat quare puniri debent. Capitulum. iii.

Tertiū ꝯo hoiuꝫ genus quasi atriū eij ciendū foras sunt iusticie subuersores hi sunt q̄ sub specie pietatis veritatē iusticie p sequunt nocuos ⁊ obstinatos a penis debitis liberātes seu liberare curātes: ideo eodē supplicio q̄ malefactores merent a deo plecti. Añ. iij. Reg. xx. scriptū est q sanctus dei ppha ad achab inquit. Quia dimisisti virū. ſ. benadab regē syrie dignū morte aia tua erit p aia eius: et pl's tuus p pl'o eius. Qr aūt sit impiū ⁊ crudele liberare vl' defensare hoies pestilētes ⁊ obstinatos Et sanctissimū sit zelo iusticie illos cō digna pena punire ꝓbari pōt multiplici rōne auctoritatib⁹ ⁊ exēplis. Primo ne multiplicētur iniq̄tates. Scdo ne destruat mūdi pacific⁹ status ⁊ ꝯtuosa vita. Tertio q̄d tales pestilentes diaboli zizania nūcupāt. Quarto ne ceteri corrūpant ex eoꝝ pestifera vita. Quinto vt ceteri ꝓtremiscāt. Sexto vt saluet aia pctōris. Septimo vt dñi cōforment iustissimo dño deo.

Prima rō ē qr tales hoies sceleſti puniri debent ne multiplicent iniq̄tates. Si enim scelera transeūt impunita ⁊ impietatib⁹ laxent frena. quis saluabit in hoc seculo nequā? Sunt enim pleriq̄ q̄ semp p̄dicāt pietatē ⁊ tm̄ opant iniq̄tatem. duꝫ vel facto vel ꝯbo discipline iusticie cōtradicūt. Sed querimus ab his impijs pijs an erudiēdi sunt paruuli ⁊ corrigēdi saltē q̄tiscunq̄ leuibus flagellis. q̄ si ad tantā insaniā deuenerint q̄ dicāt nō. restat igitur vt dimittant oībus vitijs ⁊ insanijs ac p hoc minus curent q̄ canes ⁊ asini ⁊ equi: ⁊ minus etiā curādi sūt cum disciplina hmōi adhibēda sit aialib⁹ ⁊ nō filijs ⁊ melioratio p disciplinā alijs aialibus q̄renda sit. filij ꝯo penitus negligēdi. ⁊ in omnē deteriorationē ⁊ pessimationē abire dimitēdi: cōtra scripturaꝫ. Prouerb. xxix. Puer q̄ dimitit volūtati sue. cōfundet mr̄em suā. Sic vtiq̄ homines scelerati ⁊ obstinati rēpublicā mr̄em eoꝝ ꝓfundūt: dum multiplicant in ea iniq̄tates sceleribus impunitis Scda rō est ne destruat pacificus mūdi status: atq̄ ꝯtuosa vita cū tota iniusticia cumulat. Est enim iusticia virtus cōis: cum p eam hō ordinat ad deū ad seipsum ⁊ ad p̄rimū suū. Añ. Raba. de natura rerum ait. Justicia est habitus animi vnicuiq̄ tribuens ppriā dignitatē. In hac diuinitat⁹ cultus in hac hūanitatis vita in hac eq̄tas totius vite cōseruat. Igit cum destructa iusticia nulla in republica virtus. nulla deniq̄ pax subsistē posset: manifeste ptz q̄ qui ꝯbo vel ope iusticie aduersat: submersionē cūctarū virtutū ⁊ pacis ꝓcurare ꝓtēdit. Amplius. Cum hoies aialia etiā sint nō ideo q̄ aialia sunt extra disciplinā esse debēt quoniā ex hac causa nulli aialiuꝫ ceēt impendēda disciplina. Sz nunq̄d q̄ rōnales sūt disciplina ab eis abijciēda ē? Absit. Nū quid ideo erunt negligēdi: ⁊ viliores q̄tū ad hoc ceteris aialibus reputādi q̄ rōne vtunt? Quis tāte insanie ē q̄ hec affirmet? Ex his ptz q̄ q̄ hoies sunt inconpabilit nobiliores ceteris animalibus ac pstantiores ⁊ p̄ciosiores ⁊ pniciosores et magis nociui fiūt ex mala cōsuetudine vicioꝝ magisq̄ pturbāt ciuilē pacem q̄ alia animalia: ideo maiori discipline custodia sūt custodiēdi seu curādi ⁊ p iustitiā refrenādi. Tertia rō ē qr tales hoies pestilētes diaboli zizania nūcupāt iō eradicari ncēe ē. Justitia enim oīm virtutū ꝺr semē. Añ Prou. xj. Semianti iustitiā merces fidel. Et b̄ ē semē q̄ dñs seminat in mōo q̄si in agro suo. Añ Mat. xiij. Simile ē regnū celoꝝ hoi q̄ semiat bonū semē in agro suo cū āt dormirēt hoies veit inimic⁹ eius nocte ⁊ supseminauit zizania i medio tritici. i. viros pestiferos i medio iustoꝝ. Et seq̄t. q̄ di xerūt serui dño suo. Dñe nōne bonū semē semi nasti i agro tuo? vñ g̃ hz zizania. i. hoies pestilētes Et ait. Inimicus hō. i. diabolus h̄ fecit. Dicitur aūt diabol⁹ homo p̄mo hoie ab eo deuicto. Sz audaci insania obijcere solent huiusmodi falsi misericordes q̄ serui patrisfamilias dixerunt. Vis eamus ⁊ colligamus ea? Et ait Non: ne forte colligentes eradicetis cū eis triticum: sinite vtraq̄ crescere vsq̄ ad messem. Quibus respondemus quia manifestū est illō non respondisse seu p̄cepisse nisi vt solūmodo tritico parceretur. Nullo enim modo parcere voluit zizanijs in detrimentū tritici. ideo vbi non potest parci eis sine tritici nocumento nequaquam voluit parci eis. Ubi igitur impij ⁊ obstinati in consumptionem et diminutionem populi dei crescunt nullatenus crescere sinendi sunt sed omnino eradicandi: et hoc per coralem mortem quando alias eradicari non possunt. q̄ si quis dixerit q̄ hi qui modo zizania sunt possunt triticum fieri et ad viam veritatis ꝓuerti veruꝫ vtiq̄ dicit s̄ q̄n ꝓuertant in triticū hmōi ꝓtumaces. vtiq̄ non est certū. Qr aūt p illos illi q̄ triticū sunt zizania fiāt Beuidēter ptz: simplices aūt ⁊ ineruditos astucia sua incredibili falsitate subūtūt Insup pauca zizania m̄ltū ētici segetē facile suffocat ⁊ subūtit. Difficile. n. admodū atq̄ rarā videm⁹ obstinatoꝝ hereticoꝝ ꝓuersionē: facilimā āt ⁊ crebrā fidelium

subuersionē. Q bonū ꝙuersiōis huiꝰ erroneū et paruū est ⁊ rarū atq; difficile ⁊ eouitq; incertum vt nihil ꝓpter qđ merito sperare possit appareat. malū ꝙo qđ incessanť irrogāt magnuz vtq; est sicut incendiū seu pestis facile atq; crebruz ⁊ insup euidēs atq; certissimū. Quis igiť nō videat qz vita adeo pestilens atq; pnitiosa paucoꝝ tota festinatōe de medio sicut incēdiū tollēda sit. ne dum vana spe paucis parcit. per eos irrepabilis multitudo pdat? Hoc est eniz ac si diceret. q paucis lupis in medio gregis existētibus gregēq; incessanť lacerātibus ac deuorantibꝰ pcat: qz forte deus faciet illos oues vel agnos. Etiā idem q; est ac si diceret. dimittendas esse paucas faces ardētes in medio silue lignoꝝ germinantiū ipsam siluā incessanter exurētes: qz forte deus faciat illas arbores fructuosas. Etiā idem est ac si diceret paucos leprosos dimittēdos esse in medio sanoꝝ assiduo cōtagio ipsos corrūpentes ⁊ inficiētes: qz forte deus sanabit illos. Non enī attendūt q; facilius seuiat lupina rabies i gregis ꝙsumptionē q; māsuetudo ouina trāseat in lupi ꝙditionē. ⁊ incendiū a facibus ad arbores facilius dissiliat q; fertilitas atq; viroz ab arboribus ad faces. Sic leprę ꝙtagiū facilius a leprosis deriuat ad sanos: q; ab ipis sanitas ad leprosos. Jō dicit vj. q. j. c. ex merito. Deteriores sunt q vitā morescq; bonoꝝ corrūpūt his q substātias aliorū prediaq; diripiūt. Quarta rō ⁊ depēdēs ex tam dicta est ne ceteri corrūpant ex eoꝝ pestifera vita. Si bestie male vicz: vrsi: leones: lupi et serpētes atq; dracones ferro ⁊ igne exterminande sunt p salute corpoꝝ hūanoꝝ que deuorant ⁊ occidūt. q; tomagis bestie spūales p aiarum salute q; seducēd o⁊ subuertēdo spūaliter vorāt iterimūt sepantes eos a deo q vita ē oiuz aiarū oi bello ⁊ gladio exterminānde sunt. Blasphemus icorrigibilis aut inemēdabilis zodomita: sic sunt in republica vt morbide oues in grege: ⁊ sicut mēbrū cancrosū incurabiliť iugiter q serpens in hūano corpe. Igiť idem est faciendū de eo p rcipublice vtilitate qđ faciendū est de hmōi oue vel mēbro p salute gregis atq; hūani corpis. Nōne nociuꝰ humor q corpus hūanū corrūpit p amarā medicinā eripiť seiiciť ⁊ purgat. Sic ab impijs pl's purgari debet ne pereat multitudo. vñ. xx. iij. q. iij. c. est iniusta ait Amb. Innocentē tradit exicio q liberat multoꝝ exicia cogitātē. Et in fi. c. ait. cū vni indulget indigno ad plaptōis cōtagiū p/uocat vniūsos. Facilitas eñ venie incētiuū tribuit delinquēdi. Hec ille. Sed cōtra hoc videtur qđ ponit. xxiij. q. v. c. de occidēdis. et. c. j. vbi petit ecclesia reos non occidi. Ad quod respondet glo. Amb. ibi. s. loquit de incorrigibilibus sicut in. xxiij. q. v. c. pdest. Et de talibus incorrigibilibus maxime intellige in pšenti sermone loqui. Proinde Exo. xxij. precipiendo dominus ait. Maleficos nō patieris viuere.

Quinta ratio est vt ceteri cōtremiscāt. si etiā sint corrupti vel non corrupti. Exemplū enim violente ⁊ manifeste mortis ceteros terret qui ad similia scelera inclinant. Videmus ꝑm Augu. ferocissimas bestias ꝓpter penas ⁊ verbera cōstat a maximis delectatōibꝰ recedere. Inter multos canes pcusso vno atq; lamētāte reliqui fugere solent: sic etiaz vno pctōre punito ceteri expauescūt. Sexta ratio est vt saluet anima peccatoris dum habet penitudinis tps qz forte obstinatus interiret alias vel in morta li culpa subitanea morte periret. Cum enī dubium non est q; morti corporali hoiuz occurrē dum sit etiā eis inuitis ⁊ q; extrahendi sunt de aqua ⁊ igne ea violētia quam requirūt pericula ista. ⁊etiā ne in ea se pcipitent ⁊ aliter cadant omni studio auertēdi. Si enim morti corporali brutoꝝ tanto opere cōsulendū est si tanta solertia de puteis aut foueis aut alijs piculis extrahunť vt occurrat eoruz corporali neci: q; to fortius ista faciēda sunt vt occurrat morti hominū corpali incompabiliter magis spūali. Inter hos maxime puuiēdi sunt qui obstinatorū iusticiā faciendā esse denegāt: tanq; iusticie pessimi subuersores ⁊ tanq; impediētes iusticiaz fieri. Ex quo cuncta scelera impediunť ⁊ corriguntť quos tandē eadē iusticia quam impie pseqūeť. Septima ratio est vt ꝓncipes ac rectores cōformenť iustissimo dño deo cuius vicem in terris gerunt. Cum eniz pctōr in vltimo fine cum culpa mortali reperiť a deo iflexibili iusticia cōdemnat sicut p ꝓphām cōminat dñs dicens. Cum accepo tps ego iusticias iudicabo Terribile q̄dem ꝙbū q; deus nō tm̄ iudicabit pctā: sed etiā iusticias. i. bona opa subtili discussione examinabit. Et iterū ait. Deus iudex iustus: fortis ⁊ patiēs nunq̄d irascet p singulos dies? Justus ꝙo est qui precce vel munere non corrūpi pōt. Unde Prou. vj. Zelus ⁊ furor viri nō parcet in die vindicte neq; acq̄escet cuiusq; cunq; pcibus. nec suscipiet p redemptōe dona plurima. Fortis cuius sñie nullus poterit cōtraire Job. ix. Deus cuius ire nemo resistere pōt. Patiens q; est: qz non ex ignorātia sed ex misctia ⁊ patientia expectat vsq; ad horā mortis. Jō Eccl. v. pctōrem admonet dicēs. Ne dixeris peccaui ⁊ qđ accidit mihi triste. quasi dicat. Non cōtemnes patientiā dei nec illū reputes ignorare peccata tua. Et addiť. altissimus eni est patiens redditor. Hac igiť tres dei virtutes ꝓncipes imitenť nulli vt diximus scelerato parcendo cum deo volente puenerit ad eo-

rum manus Nam fructus diuinus est iusticiã recenseri vt dicit .xxxv.q.ix.c.vlt. Periculosa igit res est ⁊ iusticie inimica p impunitate scelerum quorũcũq; assentire pcibus. Simile cõsilia nõ abhorret. coruo nũq; extrahit oculũ coruus: capto porco: dum clamat ceteri porci id sentientes clamãdo in eius auxiliũ currũt. Capto i scelere obstinato zodomita seu alio crimi noso in eius tutelã sub pallio pietat⁹ soleret cõsimiles pietatis fundere preces impẽdere dona interponere amicos. ⁊ ad subuersionẽ iusticie totã p cutere parentelã. sed dñs circũspect⁹ poterit cognoscere in hoc sceleratos cum impunitati scelerũ fauẽt. Et a vera iusticia minime poterit flecti ppter iusticiã vigorosam q⁹ iustus dñs minime valet flecti ppter iusticiã amorosam q⁹ iusticiã dilexit: nesciet etiã flecti ppt iusticiã radiosam. q⁹ equitatẽ vidit vultus eius Que oia miscꝺia sũmi dei oibus principibus ⁊ gubernatoribus mũdi largiri dignet xps iesus. Qui cum patre ⁊c.

Bñica .ii. in quadragesima de mane ordo eor que in occurrẽti septimana dicenda sunt.

Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cõplacui Mat.xvij. ⁊ in euang⁹ hodier. Dilatamini dilectissimi frẽs dilatamini in charitate. Nam facile q̃dem est oia adimplere mãdata dei: cum cor puenerit ad latitudinẽ charitatis teste ppha dicente. Viam mãdator tuorum cucurri cum dilatasti cor meũ. Nõ q̃dem vt melius adimpleat in vobis isto mane dicemus de illo mãdato dilectõis qõ implere tenẽtur filij ad parẽtes. Ad cuius obseruationẽ obligant ⁊ inducũt vniuerse leges. Hodie autez infra diem tractabim⁹ de .xij. sceleribus que in mũdo charitatẽ extinguũt ppter que sup p'os sceleratos effundunt seuera ⁊ dura dei iudicia

Feria.ij. declarabimus signa p que sapientes ꝓuidere poterũt ⁊ cognoscere qñ ppter talia scelera diuina iudicia futura sint: hoc est p⁹pinquitatẽ eor. Feria.iij. palam faciemus xij. manifestissimas rões ppter quas impij ⁊ pi scelerati ⁊ aduersarij charitatis habentes de primo ⁊ ante oculos talia diuina iudicia parata: illa non cõsiderant non intelligũt neq; cognoscunt. Feria.iiij. tractaturi sumus de multiplici ignorãtia mũdi: ⁊ que sit culpabilis ⁊ que nõ. ⁊ quot mala ex ignorãtia generent.

Feria.v. manifestabim⁹ aspitatẽ tormẽtor infernaliũ que stulti ⁊ improuiꝺi pctores experient. Feria.vj. satisfaciem⁹ admiratõi quorundam qui mirant quare multi sunt vocati ⁊ etiã pauci sunt electi ⁊ q̃ finaliter saluandi sunt

Sabbato aptis rõnibus oñdemus q̃to ceteris parib⁹ melius sit facere aliq̃d bonũ ex voto q̃ ex ppria volũtate seu libertate.

Bñica .ii. in quadragesima de honore parentum. Sermo .vii.

Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cõplacui. Iterũ vtꝫ. Magna virtus reuerentia paternalis. Tam magna q̃dem vt eã pfecte vellet ipleri in semetipõ filius dei xps. Tã digna ⁊ necessaria vt oia admirãda que xps in ter hoies opabat ad paternã gloriã referebat tanq; grata vt quẽlibet huius mãdati obseruatorem dicat dñs iesus filiũ suũ cuius dignat⁹ regeneratõis gratiã se facere patrẽ. mystice de tali filio dicẽs. Hic est filius meus dilect⁹ vtꝫ. Licet enī de hoc pcepto tractauerim⁹ in q̃dragesimali de christiana religiõe. nihilomin⁹ iterum de eodẽ scribere non piget: tum ppt eius excellentẽ vtilitatẽ. tum q⁹ vltra illa que inibi scripta sunt plura non minus vtilia hic supadere pcurabo. Proinde tria de hoc pcepto cõtemplemur. Primo puerorũ filiorũ occasionẽ scõꝺo bonorũ filiorũ remunerationẽ. tertio malorum filiorũ punitionẽ.

Articulus primus de septẽ occasionibus ex quibus filij fiunt parentib⁹ inobedientes.

Prima ⁊templatio est de puerorũ filiorũ occasione. Septẽ vo possunt assignari cause quare filij parẽtibus sunt impij ⁊ rebelles. Prima est filiorũ mallcia. scꝺa filiorũ auaricia. tertia est filiorũ supbia. quarta est filiorũ luxuria. quinta parentũ negligẽtia. sexta diuina iusticia. septima cõdigna vindicta.

Qr ppria malicia filiorũ sepe efficit eos parẽtibus inobediẽtes. Ca.i.

Prima causa filiorũ malorũ ⁊ parentib⁹ inobedientiũ est filiorũ malicia. In tñ est humana natura corrupta peccatis q; oñes degenerãt ab instituta natura: nec tñ obliuiscunt corporalis pris sed etiã ipius patris eterni. Nam.ij.q.vij.c.nõ põt dicit. Non põt erga hoies esse fidelis: qui deo extiterit infidelis. Contra quos ad Roma.j. dicit. Pleni os iniqtate. Et sequit parẽtibus non obediẽtes. Sunt enī tales cõsimiles viperis. de q̃bus naturales phi dicunt q; generatio filiorũ interemptio est parentũ. Nam masculus cũ genuerit filium cito morit: mater autem parere non põt nisi scisso ventre cum sui morte filios pducat in lucem. Sic etiã multi filij nequaz qui ita crudeliter parẽtes tractãt q; sepe tam ex dolo/

re ꝯ ex ceteris impietatibus filioꝝ parētibus breuiat vita. Ad qđ Joh. baptis. Lu. iij. terribiliter intonat dicēs. Genimina viperarū quis ostendit vobis fugere a ventura ira.

Qr auaricia sepe efficit filios erga parentes irreuerentes. Capm. II.

Secūda causa malorꝝ filioꝝ est eorum auaricia. Inter deteriora iuuētutis signa future idolis necꝝ auaricia estimatur: ꝛ quasi cōtra naturā est ꝛ pfunde maligni tatis indiciū mōstrat. Hinc est enī q̄ crescente etate ꝛ virtute nō obsistēte auaricia crescit: tumꝝ virus neqtie a filijs effundit in parētes Si in manib⁹ taliū venerit suba domus ve mi seris ꝛ miserabilib⁹ genitoribus suis q̄bus filij denegāt necessaria vite cōtinue optant mortez ꝓtinuecꝝ cruciatu molestant eos displicentijs malignis. ꝓbis iniuriosis. iniurijs cōtumeliosis. ꝛ modis oprobriosis. Uñ taliū filioꝝ parentib⁹ cōsulit Eccl. xxxij. dicēs. Filio nō des ptātem sup te in vita tua: ꝛ ne dederis alijs possessionē tuā: ne forte te peniteat ꝛ deꝑceris p illius dū adhuc supes ꝛ aspiras. Et sequit. Obe lius est enī vt filij tui te rogēt: q̄ te respicere in manus filioꝝ tuoꝝ. Nam si aliter feceris vt te stat Esa. xlix. adhuc dicēt in auribus tuis filij sterilitatis tue. Angust⁹ est mihi locus. s. q̄ habeo filios ꝛ vxorē: ꝛ fac mihi spaciū vt habitē. scz sine te De his ptz exemplū in absolo dauid filio: qui vt dicit. ij. Reg. xv. expulit de regno patrē: impiecꝝ ad mortē ꝓsecutus est eum ꝓpter auariciā suam.

Qr qñcꝝ supbia filioꝝ parētibus efficit eos rebelles. Cap. III.

Tertia causa filioꝝ nequā est eoꝝ superbia. Qui nōdū aptis oculis imprudētes ꝛ inexpti parētes sapiētes ꝛ canos despicere nō verent. In quoꝝ genitoꝝ ꝓsona gementiū ꝛ dolentiū dicit Esa. j. Filios enutrui ꝛ exaltaui: ipsi aūt spreuerūt me. De filio pdigo Lu. xv. exemplū ptz. q̄ sprēta sapia prīs sumptaqꝝ substātie parte prem reliqt dissipauit suba vixit luxuriose: demūcꝝ penitēs miser ꝛ miserabilis ad prīs canos capillos lachrymabiliter reuersus est.

Sepius lasciuie ꝛ carnalis vita facit filios parentibus inobediētes. Capitulum. III.

Quarta causa est luxuria eorundē. Satis nēpe manifestū iudiciū est q̄ filij ꝛ filie philocapti sunt: a sapiētibus iudicat inobediētia ad parētes. Cuj⁹ rō est qr amor fedus alicubi aplicat⁹: a parētib⁹ segregat filioꝝ cordа. Inde sepe euenit q̄ iuuenis accepta vxore si inordiate diligit eam moleste fert suoꝝ parētum onus. q̄tidiecꝝ inter nurū ꝛ socrū oriunt rixe. augmētant discordie. ꝛ multiplicant iniurie. Nurusqꝝ qr ei maritus fauet audaciori conatu infelicē socruꝝ ꝓsequit vsqꝝ ad mortē. Lꝛ aūt Gen. ij. adam dixerit q̄obrē. i. ꝓpter vxorem relinqt hō prem suū ꝛ mrem suā: nec tñ ait ꝓsequet prem suū ꝛ mrem suā. Lꝛ q̄ñcꝝ in causa sit socrus. q̄bus ad Gal. vj. dr. Alter alteri⁹ onera portate: ꝛ sic adimplebitis legē xpi.

Qr sepe mala cura parentū facit filios indisciplinatos. Cap. V.

Quinta causa est prna negligētia Quia q̄liq̄ nō curāt docere: instruere: vel corrigere filios suos delinqntes: dimittūt eos volūtati sue: sicut Prou. xxix. dicit Dicut puer q̄ dimittit volūtati sue confundet mrem suā qr ex tali impia libertate pueri inordinatos sequunt ipetus voluptat. exinde tales fiunt latrones. lusores. glutones. ebriosi. blasphemi. periuri. mēdaces. zodomite. pcussores parētū ꝓtemptores. ꝛ sepe correctores ꝛ cruciatores. Ps. attestāte q̄ ait. Filij merces. s. sunt parēti/bus. q̄ est tales sunt q̄les merent. Rōnēcꝝ subdens dixit. qr. s. sunt fructus ventris. i. sunt solum nō spūales parētes: sed carnales. Et iterū idem ait. Alienati sunt pctōres. s. filij a vulua. errauerūt ab vtero. i. alieni sunt a deo: ꝛ errantes in malis moribus facti sunt parentū culpa Et qđ demētius est cū adolescētuli transierūt. xiij. vel. xv. annū cum lasciuia incipit feruēti⁹ ebullire: tunc parētes dimittūt eis habenas p prie volūtatis. tuncqꝝ durius q̄ prius gradiētes scelerū vias habituant in malis. Cōtra q̄s Prou. xiij. Qui parcit virge odit filiū suū: q̄ aūt diligit eum instāter erudit. ꝛ multo ampli⁹. scz qñ diebus ꝛ viri⁹ cōualescit. Ideo ad Heb. xij. dicit. Quis est filius. i. filialiter dilect⁹ quē nō corripit pr De neglectis filijs exēplū ptz. j. Reg. iij. de filijs hely: q̄ male a prē nutriti dei iudicio extincti sunt. Qđ cuz audisset pr retrorsum de sella cadēs fractis ceruicib⁹ defunct⁹ est p neglectis filijs flagellat⁹. Ad idem exemplū ptz de filio a prē nō correcto q̄ cuz ad suspēdiū duceret prē cum lachrymis ad osculū euocato dentibus pscidit nasuz dicēs q̄ qr a prē nō fuerat correctus moriebat suspēsus Eccl. xlj. De patre impio conquerunt filij: qñ ꝓpter illum sunt inobprobriū.

Qr sepe diuino iudicio fit ꝓpter parentū culpā q̄ filij parētibus sunt rebelles. Capm. VI.

Sexta causa filioꝝ maloꝝ est diuina iusticia. Sepe vo accidit q̄ lz parentes studeāt bene filios enutrire. attñ qr eos nō maritali sed adulterina ꝛ inordinata intentiōe ge-

nuerũt vel plus debito dilexerũt. seu amplius ꝯ do sepe adheserũt. aut q; lacte pessimarũ nutricũ educati sunt. vl q; forte ꝓpter filioꝝ amorem ꝑ mala lucra ⁊ alias ĩmoderatas affectões aie parentũ in eternũ pierũt: iusto dei iudicio ꝓmittẽte multi filij ad parẽtes videnꝯ demões infernales. Ideo humiliter dicãt pater vel mater illud Esa. xlvj. Ego feci: ⁊ ego feram: ⁊ ego portabo: ⁊ saluabo vt ſ. dictũ est sermo. xv. arti. ij. c. ij. vbi est tex. decreti. lvj. distinc. si gens anglorum.

Jn vindictã parentũ sepe filij parẽtibus sunt crudeles. Cap. VII.

Septima causa puersoꝝ filioꝝ est cõdigna vindicta. Digni enĩ vltõis iudicio plecti debẽt q̃ parẽtibus sunt rebelles: vt qui patri nõ obediuit a filijs ꝓtẽnaꝯ: ⁊ q̃ parentes expulit a filijs expellaꝯ. ⁊ q̃ parẽtũ mortem optauit: eiusdẽ etiã cum desiderio expectetur ⁊ q̃ obprobrioſis iniurijs ⁊ ꝓtumelijs parẽtes offendit. a ꝓsimilib⁹ offendeꝯ. ⁊ q̃ parentes pugnis ⁊ calcib⁹ ense vel baculo ꝙberauerit ĩsdem a filijs suis verberaꝯ: sicut dicit Luc. vj. dicẽte dño. Eadẽ mẽsura qua mẽsi fueritis ⁊c. Eandẽ enĩ sallaz filij parẽtibus reddũt: qualẽ ipsi parẽtibus tradiderũt. Quia qualis pr̃ talis filius. Jnterrogat⁹ cancer q̃re sic retrorsum ibat: rñdet. q; sic didicerat a parẽte. Ex obliq̃ riga tortuosa linea subsequeꝯ. Exemplũ in corycevilla. Audiui a fidedigno q; nr̃is diebꝫ q̃dam cũ p̃rem expulisset de domo multisq; alijs offendisset iniurijs: inter alia semel ꝑ capillos et barbã pugnis ⁊ calcib⁹ ꝓlongũ spaciũ vie ꝑ terrã traxit. Cui cum similia demũ filius fecit: cũq; ꝑ terrã eisdẽ ꝓtumelijs ptraheret pueniſſetq; ad locũ vsq; q̃ traxerat p̃rem rememoratus q; sic fecit p̃ri intelligẽsq; iudiciũ dei: filio cũ lachrymosis gemitib⁹ ⁊ vlulatib⁹ ait. Non plus non plus fili mi: q; hucusq; traxi ego p̃rem meum: ⁊ tu fili mi feciſti vindictã eius. Jn alexandria lombardie audiui q; accidit tpibus nr̃is q; cum q̃dam impius filius p̃rem capite traheret deorsum ꝑ scalã domus: cui demũ filiꝫ eius ꝑ eandẽ scalã hoc idem fecit. Ecce q; filij ꝓmittunt esse iniqui iudicio dei vt impietates parẽtum purgẽt: ⁊ vt sint alijs in exemplũ. Un̄ peruersi filij dei iudicia habẽt timere.

Articulus. ij. de septez felicitatib⁹ q̃bus remunerant filij parentib⁹ suis debitũ honorẽ exhibẽtes.

Scda ꝓtemplatio est de bonoꝝ filioꝝ remuneratõe. Ait enĩ Exo. xx. Honora p̃rem tuũ: ⁊ matrẽ vt ſis longeu⁹ sup terrã. Deut. autẽ. v. dicit. Honora p̃rem tuũ: ⁊ mr̃em tuã: sicut p̃cepit tibi dñs deus tuus: vt longo viuas tpe: et bene sit tibi in terra. quã dñs deus tuus daturus sit tibi. Un̄ ſm Alex. fit hec additio ibi ꝓpter explanationẽ. Lõgeuitas enĩ in miseria nõ est apetẽda nec ꝓmissio lõgeuitatis simpliciter nisi cum successus ꝓsperitatis alliceret: tõ ꝓceptũ Deut. quedaꝫ debet esse explanatio. Exo. determinat longeuitatẽ habentẽ ꝙiũctã ꝓsperitatez esse in ꝓmissione cum dicit. vt longo viuas tpe. Jn quo ꝓmittit diuturna cõseruatio esse. ⁊ bene sit tibi. in quo ꝓmittit ꝓsperitas ad bñ esse. Septẽ nanq; ꝙcupiscũt homes ad eoꝝ esse ⁊ bene esse que maxime in additiõe Deut. cõprehẽdunt que sunt septẽ ꝓmia seu felicitates. Prima est longa vita. scda est suba multa. tertia pulchra familia. quarta odorifera fama. quinta benedictio paterna. sexta diuina gratia. septima eterna gloria.

Prima felicitas q̃ bonis filijs daꝯ que est longeuitas felicis vite. Ca. I.

Prima felicitas est lõga vita. Un̄ Eccl iij. Qui honorat p̃rem suuz vita viuet longioꝝ: Et Hiero. de honorãdis parentes dicit. hũanitas talibus oblata ꝓsit. ſ. parẽtibus viuẽdi tps extendit: ⁊ morte dilata vicẽq; faciẽtibus reddẽs officia nr̃a deo viuẽti cõmẽdat. Congruũ est enĩ ſm Alexan. q; ꝑcuratio cõseruatõis vite ꝓncipij mereaꝯ cõseruationem sui.

Secũda felicitas dictoꝝ filioꝝ est multarũ diuitiaruz inculpabilis magnitudo. Capm. II.

Secũda felicitas est multa suba. Concedit enĩz deus vt q̃ semota auaricia parẽtibus suis est benignus: in mũtis licitis q̃q; diuitijs cõualescat. Un̄ Eccl. iij. Sicut q̃ thesaurizat ita ⁊ q̃ honorificat mr̃ez suã. Nõ intelligi põt: nõ solũ de diuitijs tpalibus que cõsistunt in denarijs: possessionib⁹: ⁊ ꝙsimilib⁹: sed etiã de diuitijs corpalibus que cõsistũt in sanitate libertate fortitudine ⁊c. Jnsup de diuitijs spũalibus que ꝙsistũt in rõne sensata: in sciẽtia acq̃sita: in sciẽtia inspirata. ⁊ sic de alijs.

Tertia felicitas filioꝝ dictoruz est virtuosoꝝ filioꝝ multitudo ⁊ gratitudo. Cap. III.

Tertia felicitas est pulchra seu grata familia. Que q̃dem est tunc grata cum filij sunt plurimi ⁊ maxime masculi sunt q̃q; forma decori ꝙsiles patri corpe. saniõete. sensati. morigerati. ⁊ tutibus pleni ⁊ pbi. obediẽtes ⁊ reuerẽtes: habẽtes cum oĩbus pacem: cũctisq; dilecti ⁊ grati. Jn his ⁊ ꝙsimilib⁹ parẽtes in filijs iocũdanꝯ. Ideo Eccl. iij. dicit. Qui honorificat p̃rem suũ iocundabit in filijs. Ps. Filij tui sicut nouelle oliuarũ ⁊c. Sz q̃ta erit iocũ-

ditas de filijs in ꝑdictis cõtinuatis bonis: Rñ sio ꝙtũ hõ honorificauerit parẽtes suos.

Quarta felicitas eorundẽ est verídica eorꝝ fama. Capl'm. III.

Quarta felicitas est odorifera fama. Non ꝙdem hypocritalis ꝛ falsa cuꝝ radicata sit in obseruatõe huius ꝑce/ pti. Ad ꝙdem ꝙ seruat difficile est ꝙ cetera dei ꝑcepta nõ seruet: ex ꝙ nẽpe orit bona fama que nõ modicꝰ thesaurꝰ est. Vñ Prou. xxij. Be/ lius est nomen bonũ ꝙꝫ diuitie multe. Sup ar/ gentũ enĩ ꝛ aurũ gr̃a bona. Hic aũt ex honore parentũ hoĩ: ꝑ ꝑmio etiaꝫ in ꝫ sęculo dat. Vñ Eccl. iij. Gloria hois ex honore pr̃is sui: ꝛ de/ decus filij pr̃ sine honore. ꝛ paulo post: in die p secutõis cõmemorabit tui. q̃si dicat. Memo/ rabit illius bona fama cui sicut in sereno glaci es soluunt pcta sua. s. si ꝙ cõmiserit.

Quinta felicitas est bñdictío suoꝝ parentũ que ad multa bona illis prodest: sicut in benedictõe iacob mystí/ce demonstrat. Capl'm. V.

Quinta felicitas est bñdictio pr̃na. So/ lent enĩ pij parẽtes maxie i extremo vi/ te bñdicere filios reuerẽtes. Ad ꝙꝫ tuꝫ tris firmat domos filioꝝ. Et iuste ꝙdem vt me rito honoratio illiꝰ a ꝙ ꝙs trahit esse mercedeꝫ habeat ad bñ esse: qđ maxime ꝓsistit in firmita te domꝰ: ꝛ in multis alijs ꝙ notant in bñdictõe quã fecit isaac filio suo Gen. xxvij. di. Det tibi deus de roꝛe celi ꝛc. In qua bñdictõe octo p ordinẽ cõprehẽdunt in mysteriũ aliarũ. Pri/ ma est gr̃a. Vñ dicit. Det tibi deus de roꝛe celi/ Ros enĩ gr̃a est in sacr̃is ꝑcepta. In cuius my/ steriuꝫ Exo. xvj. descẽdente mãna descẽdebat pariter ꝛ ros in deserto. Hic est ros hermon ꝙ descẽdit in montẽ syon Fin ꝑphaꝫ. Secũa est abũdantia. Vñ subdit. ꝛ de pinguedine terre: frumẽti: vini: ꝛ olei abũdantiã: Scõm enĩ ma/ gistrũ frumẽtũ cibũ. in vino potũ. in oleo pul mentũ signat. ꝛ sic cõprehẽdit oẽm terre ferti/ litatẽ ꝑ quã hoies diuites fiunt. Vñ ps̃. A fru/ ctu frumẽti vini ꝛ olei multiplicati sunt ꝛc. Zꝫ etiaꝫ moraliter in frumento abũdantia firmita/ tis. In vino abũdantia ꝺ tocũditatis: ꝛ in oleo abundãtia pietatis designet. Tertia est ser/ uicium. ideo subdit. seruiãt tibi ꝑ̃li. i. pctõres. Ꝑ̃l's dicit quasi plus pollutus: ꝛ signat ma/ los ꝙ etiã diuina dispẽsatõe ꝙdãmodo cogunt seruire iustis ꝛ bonis. Vñ ps̃. Ponec ponã ini/ micos tuos scabellũ pedũ tuoꝝ. Quarta est honor. Ideo addit. Adorẽt te tribus. i. ꝟtuosi/ a tribus ꝟtutibꝰ theologicis dicti. Vñ Apoc. iij. Faciã vt veniãt ꝛ adorẽt. s. reuerẽdo añ pe/ des tuos Quinta est timor. ideo subdit. esto id est eris fratrũ tuoꝝ dñs: qꝛ ꝙ inter filios am plius parẽtes honorat. licꝫ sit minor etate cete roꝝ: dñs erit diuina dispensatõe ꝛ iusti iudicij sui aucte: sicut ptꝫ Gen. xlv. de ioseph. Se/ xta est reuerẽtia. Vñ addit. Et incuruent ante te filij mr̃is tue: qꝛ illuꝫ reuerebunt ceteri eius frẽs. Septima est vindicta. ideo dꝛ. ꝙ male/ dixerit tibi sit. i. erit ma'edictꝰ. Si enĩ maledi cit vita iusti eoipo maledicẽtes maledictiõibꝰ replebunt. Insup ꝙ nõ appropinquat iusto. ex empla virtutis atꝙ iusticie nõ reportat: qđ ꝙ/ dẽ ad maledictõis cumulũ crescit. Octaua est ꝑmiũ. Vñ subdit. Et ꝙ bñdixerit tibi bñdi ctõibus repleat. Magna siꝙdem bñdictio est bñ sentire de rectis: qđ ꝙdem rectitudis ꝑfert signũ Nam sicut recto ligno siue lapidi nisi ali ud recte lignũ nõ coheret: ita recte aie nisi mẽs recta cõcordare non põt. Ideo ait ps̃. Benera tio rectoꝝ bñdicet. Hę sunt bñdictiões dulce/ dinis ꝙbus parẽtes ꝓbi ꝟtuosis filijs in suo fi ne vltimo bñdicũt. Vñ ad tales parẽtes ait ꝑ pheta di. Preueneisti eũ in bñdictõibꝰ dulcedi nis posuisti in capite eius coronã de lapide ꝑ cioso: que istis octo bñdictõibꝰ ornata est.

Sexta felicitas quã adipiscunt filij parentibꝰ obediẽtes est gratia dei. Capitulum. VI.

Sexta felicitas est diuina gr̃a. Vñ Ec/ cle. iij. Honora ꝓrem tuũ vt supueni/ at tibi bñdictio a deo ꝛ bñdictio illiꝰ. i. gr̃a in nouissimo maneat. s. vsꝙ i finẽ ꝑseueret. Quid est bñdictio dei: nisi bona facere eius qꝛ ipe di xit ꝛ facta sunt? Cum enĩ deus aie bñdicit mul ta bona multiplicat ei: sicut ps̃. dicit. Bñdixit eis ꝛ multiplicati sunt nimis. Sed qꝛ magnus dñs est ꝛ laudabilis nimis: cum bñdicit maxi/ ma bona facit. Vñ maxia bona sunt que ꝑpin quioꝛa fini sunt: bona aũt minima dicunt que maxime a fine distant. Finis enĩ oiuꝫ deus est Sz qꝛ angeli plus ꝙꝫ aie ꝑpinq̃oꝛes ꝙꝫ ele/ menta nobiliores sunt qꝛ inalterabiles ꝛ incoꝛ ruptibiles. Insup qꝛ ꝟtutes approp̃quãt deo meliores sunt ꝙꝫ aie inꝙtũ ꝑfectiores ꝛ aie ꝓ pinq̃ores sunt ꝙꝫ corpus ꝛ corpus plus ꝙꝫ res tpales. ideo tpalia sunt in infimo gradu bono/ rum. Vñ ꝑpha ait. Bñdixit eis ꝛ multiplica/ ti sunt nimis. hoc de gr̃a gratificãte: ꝛ de ꝟtuti bus intelligi debꝫ: que sunt maxima bona Nõ ne ꝑ fidẽ cognoscit deus ꝑ spem certitudinaliꝫ sperat ꝛ ꝑ charitatẽ aĩa in eum dulcissime trãs/format? Ecce dulcissima bñdictio dei reuerẽti bus filijs ꝑmissa vsꝙ in finẽ.

De septima felicitate quã ꝓsequñ=

tur filij honorantes parentes que est gloria sempiterna. Capl'm. VII.

Septima felicitas est eterna gloria Añ j. Timoth. iiij. Pietas. s. que ad parētes exercet ad oia vtilis est: pmissionē habēs vite que nunc est ⁊ future. i. glorie. Hoc idem sentire videt ad Eph. vlt. dicēs. Honora pfem tuū ⁊ mfem tuā qđ est mandatū pmū in pmissiōe. vt bñ sit tibi. s. in pñti. ⁊ sis longeuus sup terrā. s. eterne glorie Añ ps. Credovi dere bona dñi in terra viuentiū.

Articulus. III. de multiplici puni ione irreuerētiū filiorū: ⁊ de septuplici infelicitate eorum.

Tertia cōtemplatio est de malorū filiorū punitōe. Añ septē sunt cōiter punitōes seu infelicitates: q̄bus filij parētib⁹ inobediētes plectūtur a iusticia dei. Prima est breuitas vite. scda pauptas magna. tertia infelicitas seu infelix familia. q̄rta mala fama. q̄nta maledictio pfna. sexta multa culpa. septima eterna pena.

De infelici morte filiorū malorū.

Capitulum. I.

Prima infelicitas seu punitio est breuis vita. Solent enī tales violenta et subitanea morte seu improuisa perire. Añ ps. Subito defecerūt pericrūt ppter iniq̄tatē suā. Et sup illo verbo Mat. xv. Qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. ait glos. morte eterne dānatōis Nec mirū si reputant indigni eterna vita etiā reputant indigni hac vita penali que eis diuino iudicio repente subtrahit: cū alijs pctōrib⁹ ad pniaz ꝓcedat. Añ Deut. xxj. ꝓcepit dñs dicēs. Si genuerit homo filiuz cōtumacē: q̄ non audiat patris vel matris imperiū: dicent senioribꝰ ciuitatis. Filius noster hic pteruus ⁊ ꝓtumax est comesatōibus ⁊ luxurijs vacat: lapidib⁹ eum obruet pūs. Ex q̄ ptz q̄tus sit reatus transgressiōis huius precepti: qz cōtra illud peccātes ob huiꝰ peccati detestationē eximunt a pñtia diuine maiestatis: seu pietatis. Añ Ezech. xviij. Nolo mortē peccatoris ⁊c. De istis aūt ppter repentinā mortē qua plectunt ecōtrario videt dicendū: nolovi tam huius pctōris: sed vt morte repētina intereat vt pereat in eternū: vt patz. ij. Reg. xviij. de absolon: q̄ qm̄ pſecutus pfem suū dauid pprijs capillis ad arborē suspēsus: ⁊ lāceis trāsfossus atq̄ pemptus est Iterū stupendū exemplū accidit in cathalonia diebus nr̄is in ciuitate sui ppe valentiā de iuuene q̄si. xviij. annoꝝ q̄ parētibus inobediēs latro ⁊ crimiosus effectus est: ppter mala sua opa captus ⁊ patibulo suspēsus Jamq̄ illo defuncto ⁊ adhuc in patibulo pendēte cum esset oino imbarbis. vidente ac mirante cuncto pl'o paulatim emi barbā mutat faciē. capilli capitis pendenti datim senescēs ac canens vsq̄ ad decrepitā nectutē: ⁊ quasi nonaginta annoꝝ etatē ostendens cūcto pl'o admirabilis factus est. Lucurrit ad miraculū eps cum vniuerso clero. ⁊ cuncto quasi ciuitatis pl'o: stupēt oēs ignorāt mysterīū. expectāt eis reuelari secretū. Surgit in loco eminēti eps doctus: manuq̄ silentiū indicens turbe ait. Viri frēs ⁊ filij mei dilecti nostri iuuenē hūc: q̄ culpa: qua vita: qua etiā etate interīt. cōspicite cum nūc etate senē decrepitū atq̄ canū. vt intelligat⁊ p hoc patēs iudiciū dei: q̄ huic diu victuro a deo misericordiā ppē sua crimina: ⁊ parentū inobediētiā abbreuiata est vita vt verificet illud ps. Viri sanguinū ⁊ dolosi nō dimidiabūt dies suos.

De miserabili impiorū filiorū pauptate. Capl'm. II.

Secūda punitio est pauptas magna. s. qñ tales nō ita subito moriunt: verūtur pauptate: ⁊ egestate. Añ Eccl. xlj. Filiorū pctōrū periet hereditas: ⁊ cum semini eorū assiduitas oprobrij. Añ Eccl. v. generauit filius qui in sūma erit egestate.

De infelici familia inobedientiū filiorum. Capl'm. III.

Tertia punitio est infelix familia. Vel nō habēt filios vel subito pereūt: vel si viuūt in iudiciū parentū a dño viuere pmittunt. Nam dant illis filij monstruosi infirmi. demētes ⁊ stulti. scelesti. īmorigerati. rebelles parētibus infelices: ⁊ fere oībus odiosi. Añ Sap. iiij. Ex iniq̄s enī oēs filij qui nascunt: testes sunt neq̄tie aduersus parētes in interrogatione sua. Añ ps. Transferant filij eius ⁊ mendicent: ⁊ ejciant de habitatōib⁹ suis. Añ Eccle. xlj. de patre impio querunt filij: qm̄ p illuz sunt in obprobriū. Mala vita parentū hoc p exemplū agente vicz vt sint filij scelerati: ⁊ iusto dei iudicio pmitente vt inde parentes sint angustiati.

De infamativita illorū Cap. IIII.

Quarta punitio est mala fama. Impossibile est quasi q̄ q̄ ꝓceptuz hoc de honore parentū nō seruat: q̄ cuz bone fame odore viuat. Añ Eccl. iij. O q̄ male fame est q̄ derelinq̄t pfem. Nō q̄dem dei iudicio fit vt cum talis in veritate sit malus: nequaq̄ valeat aparere bonus: etiaz si ad hoc p hypocrisim omne studiuz vertat teste dño Matth. x. Nihil enim opertū quod non reuelet: ⁊ occultum quod non sciat.

Q̄ periculosa sit filijs maledictio parentum suoꝝ Capitulum. V.

Quinta punitio est maledictio paterna Maledicunt enim tales: ꝑmo a deo. Vñ Deut. xxvij. Maledictus q̄ non honorat ꝓrez suū: Et Eccl. iij. Maledictus a deo q̄ exaspat mr̄em. Maledicit enīz sepius a parētibus. Qt̄ū q̄z timēda sit maledictio talis Eccl. iij. manifestat. Maledictio mr̄is eradicat fundamenta domus. Vñ Gen. ix. dicit de Noe qui inebriate derisus a filio suo cham cui maledicēs ait. Maledictus chanaan puer. seruus seruoꝝ erit fribus suis: ⁊ ecōuerso. Bñdictus dn̄s deus sem: sit chanaan seruus eius dilatat dn̄s iaphet ⁊c̄. Vñ etiā Prou. xxx. Oculum q̄ subsannat ꝓrem: ⁊q̄ despicit partuz matris sue effodiāt eum corui de torrētibus: ⁊ comedant filij aquile.

De scelestivita inobediētiū filioꝝ. Capitulum. VI.

Sexta punitio est multa culpa ac ḡuis pena. Est ei trāsgressio oiuz legū maxime legis nature scꝑture ⁊ gr̄e. canonū ⁊ oiuz legū impatoꝝ: qz in oibus his honor parentū ꝑcipit. Vñ Cassio. in quadā ait epla. Qui falsere audebit parētes qualis erit inter ceteros? Et iterū Pe. Raueñ. Auelle a sole solis radios ⁊ nō lucet: riuū a fonte: ⁊ arescit. ramū ab arboꝛe ⁊ exiccat. mēbꝛū a coꝛpe ⁊ putrescit: sepater ⁊ collega eoꝝ de q̄bus dicit. Vos ex patre diabolo estis ⁊c̄.

Q̄ iuste inobediētes filij mereant eternā dānationē. Capl̄m. VII.

Septima punitio est dānatio eterna q̄ vere digne plectunt. Vñ Mat. xxv. Si deus ita seuerus erit in die iudicij: his q̄ extraneis pietatis emolimēta nō fecerūt ꝯtomagis his q̄ erga parētes impij extiterūt. Dicet enī ꝑmis q̄ a sinistris eius erunt. Discedite a me maledicti in ignē eternū ⁊c̄. Esuriui et nō dedistī mihi māducare. ⁊ sic de alijs opibus pietatis. Quāto aūt grauiori furoꝛe ꝓmulgabit sniaz cōtra q̄sdā filios nequā. q̄bus indignanter ⁊ imꝓꝛopatiue poterit dicere. In parentib⁹ vr̄is esuriui: ⁊ nō tm̄ q̄ nō dedisti mihi manducare. sed meūmet panē abstulisti mihi. Sitiui ⁊ abstulisti mihi vinū meuz. In domo eram: ⁊ de ꝓꝓio domo expulisti me. Indut⁹ eram ⁊ meis ꝓꝓijs vestib⁹ denudasti me. Infirmus eram: ⁊ veluti canē dereliq̄stis me. Liber eram: ⁊ in carcere posuistis me: vel non extraxistis me? Ideo discedite a me in ignē eternum q̄ merito parat⁹ est vobis: ⁊ diabolo. Cōsiderent ḡ oēs occasiōes depꝛauationuz filioꝝ impioꝝ ad p̄cauendū. ⁊ remuneratōes filioꝝ bonoꝝ ad hoc p̄ceptū obseruandū: atq̄ punitiones filioꝝ maloꝝ ad expauendū ⁊ emēdandum. Que oia attēte ꝓsiderare: ⁊ humilit obseruare p̄ gratiā suaz largiri dignet⁹ honoratoꝛ sue dulcissime mr̄is ⁊ sūmi pr̄is ihesus xp̄s: qui est deus dei filius bñdictus ⁊ bñdicēdus in secula seculoꝝ Amen..

Bñica. II. in q̄dragesima infra diē de duodecim scelerib⁹ ꝓpter que deus patrias sepe flagellat.

Sermo. XVIII.

Index est dn̄s

de oīnibus his. j. Timoth. iiij. in epla hodier. Tria ꝛo sunt p̄ncipalia pctā dei ⁊ ꝓximi charitatē extinguētia q̄bus totus mūdus infectus est. s. superbia qua offendit deus per animā: luxuria qua offendit deus per coꝛpus: ⁊ auaricia q̄ deus offendit p̄ subam tpalem. Vñ. j. Joh. ij. Oīne q̄d est in mūdo cōcupiscētia carnis est: vel ꝓcupia oculoꝝ aut superbia vite: ⁊ sic in ꝓposito ꝛbo apl's ait. Index est dn̄s de oibus his. Naz ſm hec tria sunt generalia iudicia dei. Primū q̄d iam exercuit cōtra superbiam supbiētes angelos eiciēdo de celis. Vñ Apoc. xij. Factū est ꝓeliū magnuz in celo ⁊c̄. Et sequit. Et ꝓiectus est draco ille magnus serpēs antiquus q̄ dicit diabolus: et sathanas: qui seducit vniuersum oꝛbem: ⁊ piectus est interrā: ⁊ angeli eius cuz illo missi sunt Et paulo ante dicit: q̄ draco ille magnus trahebat cauda sua tertiā partē stellarū celi: ⁊ misit eos in terrā. Secōm iudiciū q̄d etiā factū est. fuit ꝓtra luxuriā. Vñ Gen. vj. Videns deus q̄ multa malicia hoiuz esset in terra: ⁊ cūcta cogitatio coꝛdis intēta esset ad malū omni tpe penituit eum q̄ hoiem fecisset in terrā. Et seq̄tur. qz induxit diluuiū ad delendā oēm carnē.

Tertiū iudiciū q̄d futurū est. cōtra auariciā fiet Vñ ps̄. Ignis ante ipm̄ p̄cedet: ⁊ inflāmabit in circūitu inimicos eius. Et merito coꝛrespondēt iudicia culpis. Nam supbiētes angeli sunt hūiliati. luxurioſi hoies aq̄s diluuij sūt submersi: ⁊ auari q̄ insatiabili igne auaricie incensi sunt ipsi: ⁊ eoꝝ sube igne irremediabili cōburent. Hec sūt tria generalia iudicia dei. Ex alia habet que lz sint minoꝛa: tñ sunt crebꝛioꝛa Primū est guerrarū ad compmendū ⁊ ꝓterendum: ⁊ ad humiliandū elatas aias superboꝝ. Secōm est pestilentiarū ad puniendū luxuriā lasciuoꝝ. Tertiū est cōsumptōis subarū p̄ sacomānos siue p̄ incēdia ciuitatis: aut p̄ p̄dationes: aut p̄ grādines: aut p̄ sterilitates: et sic de alijs ad ꝓfundēdū aias auaroꝝ. Sed ad refrenanduz hec pctā: vñ talia iudicia a iusticia dei exercent. veniens ille spūs veritatis: q̄ arguet

mũdũ de pctõ. ⁊ de iusticia. ⁊ iudicio Jo. xvj. menti veri p̃dicatoris dicit. Increpa feras arũ dinis ꝯgregatio thauroꝝ: ⁊ vaccis pl̃oꝝ: vt excludãt eos q̃ pbati sunt argẽto ps̃. lxvij. qđ verbũ põt esse aliud thema In his verbis hec tria p̃ncipalia vitia p̃cipit dñs increpari. Primo increpãda est supbia: ideo dicit increpa feras arũdinis. Scõo luxuria: qz dicit cõgregatio thauroꝝ in vaccis pl̃oꝝ. Tertio auaricia ideo subdit. vt excludant eos q̃ pbati sunt argento.

Articulus. I. de quadruplici iudicio ⁊ punitõe quibus flagellant quatuor flagicia superboꝝ.

Primũ vitiũ increpandũ est supbia. Unde dñs p̃cepit increpa feras arũdinis. i. mẽtes superbas que fere dicunt: quia sunt siluestres ad deũ: ⁊ fere. i. crudeles ad primũ. Fereq; arundinis dicunt: qz vacui sunt supbi ad se: ⁊ steriles quo ad primuz. Ex hac increpãda supbia quattuoꝝ vitia oriunt ꝓpter que patrie ⁊ ciuitates a dño flagellant ⁊ destruunt. Primũ est impia blasphematio. scõm est diuinationũ ⁊ incantationũ superstitio. tertiũ est arrogantiũ elatio: quartũ parcialitatũ diuisio. Et de his omnibus videndum est dñs.

De iudicijs q̃bus patrie vbi regnãt blasphemi ⁊ maledici flagellant dure. Capm. I.

Primũ est impia blasphematio. s. dei et sctoꝝ eius ⁊ periuria multa. Sz audi penaz culpe condignã Esa. j. Dereliquerũt dñm blasphemauerũt sanctuz isrl̃ alienati sunt retrorsum. Sequit. Terra vestra deserta. ciuitates vestre succẽse sunt igni. regionẽ vr̃am coram vobis deuorãt alieni: ⁊ desolabit sicut in vastitate hostili: ⁊ relinquet filia sion vt umbra culũ in vinea. ⁊ sicut tuguriũ in cucumerario: sicut ciuitas que vastat. Et Josue. ix. Contra nos ira dñi cõcitet si peieraverim⁹. Uñ ps̃. O deus inueniat. i. inuenier manus tua. s. vltrix oĩbus inimicis tuis. s. piuris ⁊ blasphematoribus: dextera tua. i. asperrima vindicta inueniat dñs qui te oderũt. s. sicut faciũt blasphemi. Pones eos vt clibanũ ignis in tpe vultus tui id est in tpe vultuositatis. s. cõmouẽti supcilia: qđ est signũ cõminatis. Dñs in ira sua ꝯturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis: vt tũc verificet in eis illud Apoc. vj. Abscõdent se in spelũcis montiũ: ⁊ in petris: ⁊ dicẽt montib⁹ ꝯ petris. i. maioribus ⁊ minoribus sanctis cadite sup nos p gr̃az impetratõe ⁊ abscõdite nos p intercessionũ oratione a facie sedẽtis sup thronũ: ⁊ ab ira agni: qm̃ veniet dies magnus ire ipoꝝ: ⁊ quis poterit stare? Et sequit inde aspa vidicta eoꝝ fructũ eoꝝ de terra p̃des. i. tpalia: ⁊ semẽ eoꝝ a filijs hoiuz. i. corpalia sicut filij nepotes: ⁊ sic de alijs. Et subdit rõnẽ oiuz dictoꝝ dicens. Quñ declinauerũt in te mala. s. blasphemãdo.

De flagellis q̃bus puniunt patrie ꝓpter incãtatões ⁊ alias supstitões. Capitulum. II.

Secundũ pctm̃ est diuinationũ ⁊ incãtationũ supstitio: sicut faciũt q̃ ytunt ossib⁹ mortuoꝝ p q̃busdaz maleficijs ⁊ funib⁹ suspẽsoꝝ. dant vel accipiũt hostiã cũ suscptõe aliqua demonũ ad ꝯfusionẽ nois ihesu vel figure crucifixi: alij que solent in hostia fieri pjciũt in aquã plũbũ liquefactũ: alter ꝙ nõ dat ignẽ extra domũ q̃busdã diebus anni. In partu obstetrices multa demõiaca opant. simul ⁊ parientes adorãt. q̃dam stulti nouã lunã incantãt: alij ad stellã depditam beluã mittũt. alij sortes cum psalterio faciũt vel alijs sortib⁹ abutunt: et incãtant ad furta vel futura repiẽda. alij cuz mortuis sermocionant. alij incãtãt in vngulis in speculis ferreis. multi dies egyptiacos tpa vel momẽta obseruãt: oisq; infirmitas a plãta pedis vsq; ad verticem capitis sanari auxilio demonũ pcurat. Non est ciuitas: nõ castrũ: nõ patria que phytonissis. incantatoribus incantatricib⁹ diuinatoribus: ⁊ stregis at q; stregionib⁹ nõ sint plene. Quid dicã de horrendis abusionib⁹ sacroꝝ sctoꝝ sacratissime vnctionis ⁊ sacratissimi corporis xpi? Prochnel phas. O scelestũ scelus. O horrendũ facinus Otremendũ iudiciũ sup hmõi scelestissimos ⁊ scelestissimas paratũ de q̃bus fari nequeo ⁊ tacere nõ possuz: sed audiãt talia opantes ⁊ tacentes: ⁊ nõ corrigẽtes. Audiãt inq; dñm dicẽtem Michee. v. Erit in die illa dicit dñs auferam equos tuos de medio tui: ⁊ disperdã quadrigas tuas ⁊ perdã ciuitatẽ terre tue ⁊ destruam oĩs munitiões tuas: ⁊ auferã maleficia de manu tua ⁊ diuinatões nõ erũt in te: ⁊ perire faciaz sculptilia tua: ⁊ statuas de medio tui ⁊ terã Uñ Deut. xviij. qñ ingressus fuer̃ terrã quaz dñs deus tuus dabit tibi caue ne imitare velis abominatiões illarũ gentiũ nec inueniat in te q̃ lustret filiũ suuz: aut filiã suã ducẽs p ignẽ: aut q̃ariolos scisciter. obseruet somnia atq; auguria ne sit maleficus neq; incantator: nec phytones ꝯsulat: nec diuinos: nec querat a mortuis veritatẽ. Dia enĩ ista abominat dñs. ⁊ ppt̃ istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo.

Quibus iudicijs flagellant patrie ambicioso ꝝ atq; elatoꝝ. Capitulum. III.

Tertiũ pctm̃ est ambitiosoꝝ elatio de quibus erat ille cui Apoc. iij. dictum

est. Dicis q̄ diues sum: ⁊ locupletatus: ⁊ nulli us egeo: et nescis q̄ tu es miser. miserabilis et paup cecus ⁊ nudus. Et Gen. xj. Dixerūt su perbi. Faciamus nobis ciuitatē ⁊ turrē cuius culmen ptingat celū: ⁊ celebremus nomen no strum. Et sequit. ⁊ inde disperdet eos dñs su per faciē cunctarū regionū. Ait Hiere. v. Ne gauerūt dñm ⁊ dixerūt nō est ipse neq̄ veniet super nos malū. gladiū ⁊ famē non videbim⁹: ꝓphete fuerūt locuti inuentū: ⁊ responsum nō fuit in eis. Sequitur hec dicit dñs exercituū. Ecce ego adducā super vos gentem de longin quo demus israel ait dñs gentem robustā. gen tem antiquā. gentem cuius ignorabis linguaz nec intelliges quid loquat. Pharetra eius q̄ si sepulchrū patēs. vniuersi fortes: ⁊ comedet segetes tuas: ⁊ panē tuū deuorabit. filios tuos et filias tuas comedet. gregem tuū et armenta tua comedet. ⁊ vineam tuam: ⁊ ficum tuū: ⁊ cō teret vrbes munitas: in q̄bus tu habes fiduci am in gladio. Verūtn̄ in diebus illis ait dñs. non faciam vos in cōsūmationē. Et Lu. xviij. Qui se exaltat hūiliabit. Et Jac. iiij. Superbis deus resistit. Et Esa. xlvj. Audi hec delicata habitās cōfidenter: que dicis in corde tuo ego sum: ⁊ non est preter me. Amplius. Non sede bo vidua: ⁊ ignorabo sterilitatem. Venient hec duo tibi subito in vna die sterilitas ⁊ vidui tas. Sequit. Et dixisti in corde tuo ego sum ⁊ preter me nō est altera veniet sup te malū: ⁊ ne scies ortū eius: ⁊ irruet sup te calamitas: quaz nō poteris expiare: veniet sup te miseria repē te quam nescis.

De exterminijs diuersarū atq̄ partialium ciuitatum ⁊ patriarū.

Capitulum. iiij.

Quartū pctm̄ est pcialitatū diuisio. Ait Lu. xj. Oīne regnū in se diuisum deso labit ⁊ domus supra domū cadet. Ait ad Ga lath. v. Si inuicē mordetis: ⁊ comedetis: vide te ne ab inuicē ꝯsumamini. Hiere. xlvj. Fortis impegit in fortē: ⁊ ambo pariter ceciderūt. Et Hiero. Quō cōcordia parueres crescūt: sic di scordia maxime dilabunt. Et Osee. x. Diuisuz est cor eoz nunc interibūt. Propter hec scele ra igit corrigēda: p̄cipit spūs veritatis p̄dica/ tori dicēs. Increpa feras arūdinis: q̄ de his oībus vindex est deus.

Articulus. ij. de quadruplici iudi cio: ⁊ punitōe quibus flagellant ciui tates ⁊ patrie luxuriose.

Scōm vitium increpandū est luxuria. Ait subdit cōgregatio thauroz in vaccis pplorum. Thauri sunt indomiti iuuenes ⁊ lasciui viri in suis luxurijs indurati. Vacce pplorum sunt ꝑprie meretrices vel que meretricali habitu: ⁊ moz/ bus in plis cōuersant: vel sunt iuuēculi effebi: atq̄ effeminati qui vacce dicunt ꝓpter eoz fra gilem: ⁊ debilē cōditionē. Oīs hmōi sunt in crepandi: ⁊ maxime ꝓpter q̄ttuor genera pctō rum. ꝓpter que ciuitates ⁊ patrie exterminan tur: que oia in luxuria radicata sunt. Primuz est zodomia. scōm est lasciuia vel luxuriosa vi ta. tertiū est insipiētia. quartū est iniusticia: et de his oībus vindex est dñs.

De flagellis q̄bus puniunt patrie gomorreoz. Cap. i.

Primū sunt zodomia ⁊ abominatōes vitioz cōtra naturā. Ait Hiere. vij. Tu ergo noli orare p plo hoc: nec assumas p eis laudē ⁊ orationē: ⁊ nō obsistas mihi: q̄ nō exaudiā te. Nōne vides quid isti faciūt in ciui tatibus iuda ⁊ in plateis hierlm. i. publice? Fi lij colligūt ligna. i. occasiōes peccādi cōtra na/ turā. ⁊ patres succendūt ignem. s. per malū ex/ emplū hmōi peccati. ⁊ mulieres cōspergūt adi pem hoc est delitijs ⁊ vanitatib⁹ fomentāt pu eroz ⁊ adolescentuloz fragilē carnē: vt faciāt placētas a placēdo dictas regine celi. i. gomor reano pctō ⁊ zodomie. Gomorra enim cecitas interpretat: q̄ tale vitium citius excecat men/ tem ⁊ intellectū q̄ aliquod aliud ꝯm Alexan. de halis Ideo zodomia regina celi. i. cecitatis interpretat: q̄ tale vitium citius excecat intel lectum. Et libent dijs alenis: vt me ad iracun diam ꝓuocent. Sequit. Hec dicit dñs deus. Ecce furor meus: ⁊ indignatio mea conflat su/ per locum istum: sup viros: ⁊ sup iumēta: ⁊ su per lignū regionis: ⁊ sup fruges terre: ⁊ succē detur: ⁊ non extinguet.

De flagellis quibus exterminant lasciui populi ⁊ carnales.

Capitulum. ij.

Secundū pctm̄ est luxuria ⁊ lasciuia. s. lasciua vita mlto. s. cum plis totus plenus est fornicatōib⁹ adulterijs publicis stu pris sacrilegijs incestib⁹ carnalib⁹ ornamentis maxime in superfluis p̄ciosis extraneis vanis ⁊ monilib⁹ vestimētis que postq̄ in ciuitate mlt̄ plicata sunt: si angelus de celo descēderet: vl paulus forte: vel christus: ⁊ cōtra hec talia ve stimenta: ⁊ superflua p̄dicarent. credo q̄ victori am non haberent. tum ꝓpter auaricia: q̄ viri talia destruēdo vel vendēdo optatū p̄reciū nō haberent: tum q̄ vanis mulieribus nimis du rum est hec iam habita amouere. tum q̄ iudi cium dei excecās hoc pctm̄ exposcit. Ait ꝓ ta libus amouēdis cū multiplicata sunt nullū re mediū repit sicut in plurib⁹ ciuitatib⁹ exptus sum: nisi dei flagellū cum quo tanta superfluitas

per stipendarios in gyroneis ; ⁊ alijs exterminijs expruget. Vñ Joh.j. Hec filijs vris narrate ⁊ filij vri filijs suis: ⁊ filij eoꝝ generatõi alteri Residuũ eruce comedit locusta. ⁊ residuũ locuste comedit bruchus: ⁊ residuũ bruchi comedit rubigo. Eruce sũt armoꝝ capitanei. locuste sunt viri armoruꝝ bruchi sunt saccomãni: rubigines sunt rubiginosi iuuenculi qui in stabulis gubernãt equos. Sequit. Expgiscimi ebrij ⁊ flete ⁊ vlulate oẽs qui vinũ bibitis i dulcedie: qm̃ perit.i. periet seu pibit ab ore vestro. Gens enī ascendet super terram meã fortis ⁊ innumerabilis. Dentes eius vt dentes leonis. hec est gens equestris. ⁊ molares eius vt catuli leonis hec ẽ gens pedestris. posuit.i. ponet vineã meã.i. ciuitatẽ ⁊ patriã in desertũ et vicũ meã.i. deliciositatẽ ciuitatis mee decoꝝticauit. Vide multa que ibi sequũt quia mirabilia sunt. Nauz.iij. Ue ciuitati sãguinum.i. carnaliũ delectationũ. Et sequit. Coꝝruent in coꝝpib⁹ suis ꝓpter multitudinẽ fornicationũ.

Q; ꝓpter defectum vtiliũ cõsilioꝝ qñq; patrie flagellant. Ca.III.

Certiũ pctm̃ est insipiẽtia.i. defect⁹ vtilium ꝓsilioꝝ Naturale ꝙo est q; luxuriosa ⁊ lasciua vita obtenebrãs intellectum: sapia ⁊ puidis cõsilijs ꝓuet. Raro vel nunq; reperit vt homo carnalis lasciuus aut luxuriosus sani cõsilij sit. Ideo multiplicat alijs peccatis iudicio dei fit: vt qui iminẽtibus periculis puiderẽt: obtusa intelligẽtia remedia nõ cognoscãt Vñ signo crucis cum se muniãt aut se signare cupiãt in oculũ ꝓximũ suo digito insperato impingũt. Vñ Esa.xxvij. Ciuitas eñ munita desolata erit spaciosa relinquet ⁊ dimittetur quasi desertũ. Ibi pascet vitulus: ⁊ibi accubabit ⁊ consumet sũmitates eius: in siccitate messis illius cõterent mulieres: venientes ⁊ docentes eam. Non est enī ꝓs sapiens: ideo nõ miserebit eius. Qui fecit eum: ⁊ qui formauit eum nõ parcet ei. Et in ps̃. Omnis sapiẽtia eorum deuorata est. s. a multitudine pctõꝝ: ⁊ maxime a luxuria. Vñ Eccl.viij. Cum fatuis nõ habeas ꝓsiliũ: nõ enī poterũt diligere nisi que ipsis placẽt. Vñ Job.xj. In antiqs est sapia et ꝓuõ.viij. Ego sapiẽtia habito in cõsilio et eruditis interssum cogitatõibus.

Q; ꝓpter iniustias patrie sepe flagellant: ⁊ dominia transferunt.

Capitulum.IIII.

Quartuꝝ pctm̃ ẽ iniusticia: ⁊ maxie cũ coꝝrectões deficiũt vetꝰ pctõꝝ Dia ꝙo regimina ciuitatũ ⁊ dñioꝝ iusticia ornant: defendant: ⁊ cõfirmant. Vñ ꝓuõ.xvj. Abominabiles regi qui agũt impie: qm̃ iusticia firmatur soliũ eius. Vñ ps̃. Brachia pctõꝝ cõtrent: cõfirmat autẽ iustus dñs. Quidã autem sub specie pietatis iusticie aduersant. non intelligentes q; si delinquẽtes impune agunt. iusticia perijt. mala multiplicant: q; alij similia facere audent ⁊ peioꝝa. pax violat ⁊ sanctarũ institutionũ frangit fedus. Que mala non suffe/rens: deus mutat regimina ciuitatũ patriaruꝝ et regnoꝝ. Unde Eccl.x. Regnũ a gente in gẽtem transfert ꝓpter iniusticias: iniurias: et cõtumelias: ⁊ diuersos dolos: ⁊ maxime: q; talia etiã non puniunt. Vñ ps̃. ꝓpter iniustici/as enī suas humiliati sunt. Ut igit dicit Sap. j. Diligite iusticiã qui iudicatis terrã. Ad hec igit scelera coꝝrigẽda ne dñs habeat patriã flagellare increpãda est ꝙgregatio tauroꝝ in vaccis ꝓꝰ: q; de his oĩbus vindex est dñs. s. si non emẽdauerint se.

Articulus.III. de quadruplici iudicio atq; punitõe quibus flagellant ciuitates: ⁊ patrie ꝓpter scelera auaricie ⁊ cupiditatis.

Tertũ vitium increpandũ est auaricia. s. vt dñi ⁊ regimina ciuitatũ exẽludãt eos qui incoꝝrigibiliter ꝓbati sunt argento.i. denarijs enceñijs munerib⁹: ⁊ sic ꝺ alijs cupiditatib⁹. Quatuoꝝ enim pctã sunt ex auaricia oꝝiginẽ sumentia: ꝓpter que deus flagellat ciuitates ⁊ patrias. ꝓximũ est symoniarũ ⁊ cõcussionũ abominatio. Scõm est rapinarũ multiplicatio. Tertium est pauperũ oppressio. Quartũ est beneficiorum diuinoꝝ ingratitudo: ⁊ de oĩbus his: vindex est deus.

Q; per simonias atq; multiplices concussiones patrie flagellant.

Capitulum.I.

Primũ est simoniarũ ⁊ ꝙcussionũ abominatio. Simonia est i spũalib⁹ ꝙcussio ꝙo in tpalib⁹. Simonia est studiosa voluntas emẽdi: vel vendẽdi aliqꝺ spũale vel spũali annexũ. Spũale vt est ordo vel aliqꝺ sacrm̃ vt aiarũ cura ⁊c. Spũali annexũ est vt iuspatronatus ⁊c. de quibus creuit fetoꝝ vsq; ad nares dñi sabaoth Concussiones ꝙo sunt cum q̃dam in officio ꝓstituti extoꝝquẽt a subditis aliquid per metũ: aut cum nolunt facere aꝺ qꝺ tenent̃ nisi pecunia data: vel cuz officiales vltra stipẽdia eis data aliq̃d aliq; modo extoꝝquẽt Sunt enim q̃dam qui vadũt ad furandũ occulte cuz tremoꝝe sicut faciũt fures q̃ occulte domos ingredientes furant̃ que possunt: similit̃ ⁊ predones: qui in vijs ⁊ siluis aggrediunt̃ et expoliant transeũtes ⁊ tales siluestres fures vocant̃ Sunt tñ alij multi qui aperta fronte sub prete-xtu: ⁊ in signũ iusticie explicato vexillo noie cõ

munis vtilitatis ad officia pergũt ad ꝓximũ exco/riandũ: q̃ ꝯtas extorsiones euisceratões cir cũuentões malicias fictões: ꝓmissiones inde/bitos fauores: impios: terrores: aliasq; machinatões ad pecunias exhauriẽdas agant: noue runt in q̃busdã patrũ ſ miſeri ꝓximi. qui talia ſunt experti. Hi ſunt domeſtici fures tanto q; ſilueſtribus peiores ſeu ꝓnitiores: q̃to ſunt ceteris ſecuriores cum nedũ puniant ꝛ ſuſpendant vt ꝑdones ꝛ fures ſed etiã a conſulib⁹ defenſant: laudant: ꝛ honorant. fiunt q; alter alteri in exemplũ atq; tutelã. Sed audiãt dñi: ꝛ ciues q̃d dicit. iij. Reg⁹. xx. Dixit ꝓpha. i. ꝑdicator ad regẽ achab. Quia dimiſiſti virũ dignũ morte. ſcz benadab: aia tua erit ꝓ aia eius: ꝛ ꝓpls tuus ꝓpło eius. Audiãt q̃d eis dicat ꝓpha. Eſa. ix In ira dñi exercituũ ꝯturbata erit terra: ꝛ erit ꝓpls quaſi eſca ignis. Vir fratri ſuo nõ parcet. ꝛ declinabit ad dexteraz: ꝛ eſuriet: ꝛ comedet. ad ſiniſtraz: ꝛ nõ ſaturabit. Unuſquiſq; carnẽ brachij ſui vorabit.

De exterminio q̃ flagellant patrie et ciuitates ꝓpter rapinas ꝛ impie acquiſita ꝛ cupiditate poſſeſſa. Cap. II.

Secundũ pctm̃ eſt rapinaz multiplicatio. Nullũ violentũ ꝓpetuũ. Quieſcũt eni creature ꝛ ꝓſeruant in locis ſuis. leuia q̃dem ſurſum: ꝛ grauia deorſum: ſi autẽ in alienis locis ponunt ad loca ſua ꝓpria reuertũtur. Sic ꝯtingit de diuitijs mũdi. Si eni acq̃runt: vſuris: rapinis: mẽdacijs: piurijs: falſis ponderib⁹ ſeu meſuris: ꝛ venditiõe tpis: ꝛ terminoz. vendẽdo ꝛ emẽdo in locis ſacris i diebus feſtiuis cum ſcotis retrãgolis ſchamacijs: vel alijs malicijs fraudib⁹: ꝛ violẽtijs. Cui dubium q; tales diuitie cito veniũt: citiuſq; recedunt? Vñ ꝓuerb. xij. Suba feſtinata minuet que aũt paulatim colligit manu multiplicat. Vñ Abachuc. ij. Ue ei q̃ multiplicat non ſua. Uſq; q̃ aggrauat ꝯtra ſe denſum lutũ. Nunq̃t non repẽte reſurgẽt q̃ mordeãt te ꝛ ſuſcitabunt lacerãtes te: ꝛ eris i rapinã eis. Quia tu ſpolia ſti gentes multas: ſpoliabũt te oẽs q̃ reliq̃ fuerint de ꝓpls ꝓpter ſanguinẽ hois. Sequit Ue q̃ congregãt auaricia malã domui ſue: vt ſit in excelſo nidus ei⁹: ꝛ liberari ſe putat de manu' mali ꝛ ſilua: multa igit: ꝛ Eſa. xxiij. Ue q̃ ꝑdaris nõne ꝛ ipſe ꝑdaberis? Sequit. Cum ꝯſumaueris ꝑdatõe ꝑdaberis.

Q; patrie ꝛ ciuitates maxie flagellant ex oppreſſione pauperũ viduaz atq; orphanoz ꝛ pupillo z. Cap. III.

Tertiũ pctm̃ patrie exĩmiatiuũ eſt pauperũ oppreſſio pupillo z atq; viduarũ deuoratio: inſup' eccliaſticoz bonoruz vſurpatio qui chriſti paupes ſunt. Vñ Eccs. iij. Uerti me ad alia: ꝛ vidi calũnias que ſub ſole gerunt: ꝛ lachrymas innocentiũ: ꝛ neminẽ cõſolatorẽ: nec poſſe reſiſtere eoz violẽtie cuncto z auxilio deſtitutos. Et laudaui mag⁹ mortuos q̃ viuẽtes. Vñ ꝓuerb. xxx. Eſt generatio que ꝓ dentib⁹ gladios habet: ꝛ cũ mandit molarib⁹ ſuis. vt comedat iopes de terra. i. ruſticos ꝛ paupes ex hoibus hoc eſt artificeſ. Et Eſa. x. Ue q̃ ꝯdunt leges iniquas. ꝛ ſcribẽtes iniuſticias ſcripſerũt. vt oꝓmerẽt in iudicio paupes. ꝛ vim faciant cauſe humiliũ ꝓpli mei: vt eſſent vidue ꝓreda eorũz: ꝛ pupillos diriperent. Quid facietis in die viſitatõis ꝛ calamitatis delonge veniẽtis? Ad cuius ꝓfugietis auxiliuz? Et Eccl⁹. xxxv. Nõne lachryme vidue ad maxillã deſcẽdũt: ꝛ exclamatio eius ſup deducẽtes eas? A maxilla eni aſcẽdũt vſq; ad celum: ꝛ dñs exauditor nõ delectabit in illis. ſcz cum clamabũt. ꝓuerb. xxiij. Ne attingas paruulorz terminos: ꝛ agrũ pupillorz ne introeas ꝓpinquos eni illorz fortis eſt: ꝛ ipſe iudicabit cõtra te cauſam illorz. Et q; verũ ſit Zach. xiij. Ecce dies veniunt dicit dñs: et diuident ſpolia tua in medio tui. Et ſequit. Et vaſtabũtur domus et mulieres violabunt: et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatẽ.

Q; patrie ꝛ ciuitates ꝓpter ingratitudinẽ diuinoz bñficioz a dño ſepi⁹ flagellãt.

Capitulum. IIII.

Quartũ pctm̃ eſt diuinoz bñficioz ingratitudo que maxime exceca militia ꝛ ignorãtia venit. Contra q̃s hiere. xxxij. ꝛ. Abſcondã faciẽ meã a ciuitate hac ꝓpter oẽm maliciã eorz. O ingrata citas audi dñm vtinã tibi nõ ꝑdicentẽ Lu. xix. q̃ videns ciuitatẽ fleuit ſup illã dicẽs. ſ. cuz ſingultu ſi cognouiſſes et tu. ſ. fleres. Et q̃dem in hoc die que ad pacẽ tibi: nũc aũt abſcõdita ſunt ab ocul' tuis. Quia veniẽt dies in te ꝛ circũdabũt te inimici tui vallo: ꝛ circũdabũt te ꝛ coangustabũt te vndiq; ꝛ ad terrã ꝓſternẽt te ꝛ filios q̃ in te ſunt: ꝛ nõ relinquẽt in te lapidẽ ſup lapidẽ eo q; tu nõ cog/ueris tps viſitatõis tue. et Deut⁹. xxviij. Mittet ſup te dñs famẽ: ꝛ eſuriẽ ꝛ increpationẽ in oĩa opera tua que tu facies. Sequit. Uxorẽ accipies ꝛ alter dormiet cuz ea. domũ edificabis ꝛ nõ habitabis in ea. plãtabis vineã ꝛ nõ vindemiabis eam bos tuus ĩmolabit coram te ꝛ nõ comedes ex eo. aſin⁹ tuus rapiet in ꝓſpectu tuo et nõ reddet tibi. oues tue dabunt inimicis tuis ꝛ non erit qui adiuuet. filij tui ꝛ filie tue tradent alteri ꝓpło videntibus oculis tuis ꝛ deficiẽ

tibus ad ꝓspectū eoꝝ tota die: ⁊ nō erit fortitudo in manu tua. Fructus terre tue ⁊ oēs labores tuos comedet ꝓphe quē ignoras. ⁊ cetera similia. Ecce vidicte scelerꝝ. ecce ꝑmonitō ꝓphoꝝ ecce q̄ ppe sūt iudicia peccatoꝝ. Quare nisi cōuersi fueritis: gladiū suū vibrauit: arcuꝫ suū tetendit ⁊ pauit illū ⁊ in eo pauit vasa mortis. i. flagella mortalia ꝓpt̄ duodecim scelera supradicta: q̄ vindex ē dñs de his oibus. A q̄bus oibus ꝑuia vera ꝓuersione ⁊ emēdatiōe eripiat nos ampla mia saluatoris nr̄i iesu xp̄i cui ꝓprium est oibus ad se redeuntib⁹ misereri semper et parcere christus iesus: qui cū patre ⁊ spiritu sancto viuis et regnas.

Feria. ii. post scām dñicā in quadragesima de signis per que cognosci potest q̄n dei iudicia sunt ppinqua.

Sermo. xix.

Memini ī pec

catis vr̄is Jo. viij. ⁊ in euāg. hodier. Triplex est genus mortis. Quidam eñ moriunt pctō: q̄dem moriunt ꝓpt̄ pctm̄: q̄dam vo in pctō. Primi q̄dem sunt qui moriuntur peccato: ⁊ hec mors desiderabilis est: in qua aia in charitate resurgit. Vñ ad Roma. vj. Qui enī mortuus est pctō: iustificatus est a pctō. Scōi sunt qui moriunt ꝓpt̄ peccatuꝫ: ⁊ est mors detestabilis. Vñ ps̄. Mors pctōꝝ pessima. Tertij sunt q̄ moriunt in pctō ⁊ hec est formidabilis mors: ꝓ q̄ effugiēda orabat ps̄ dicēs. Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiā in morte. Felix enī est mors prima. infelix scda. infelicior tertia. sed scda cum tertia iuncta infelicissima ōr. s. q̄n ꝓpter pctā: ⁊ in peccatis oīno a charitate sepate aie moriunt. De hac sic duplicata morte ꝫ scelestos ꝓphos dñs cōminat dicēs. Moriemini in pctis vr̄is. s. q̄r ꝓpter scelera vr̄a ad mortē triplicatā. s. corpaleꝫ spūalē ⁊ eternalē: mittet dñs iudicia seuera super vos. Sed q̄dam timorosi aut curiosi forte dubitāt: ⁊ cū apl̄is Mat. xxiiij. a dño interrogant dicētes. Hic nobis q̄n hec erunt: ⁊ q̄ signū aduētus tui. s. ad taliter puniēdū. Audiāt ipos demones magno desiderio ad flagellādū paratos qui dño scelera ꝓphārum allegādis dicunt. Tps faciēdi dñe dissipauerūt legem tuam ps̄. cxviij. q̄ vbū pōt esse aliud thema. In q̄bus verbis triplex pctōꝝ tps ostendit. Primū est emēdatiōis expectate. ibi. Tps. Scām punitionis ꝓparate. ibi. faciēdi dñe. Tertiū offensionis ꝓsūmate. ibi. dissipauerūt legē tuā.

Articulus. i. cum q̄ta patientia et mīsericordia misericordia expectat deus penitentiam populoꝝ.

Primū q̄dem tps est emēdatōis expectate: q̄r dicit tps. s. antique misericordie dei pctōrib⁹ demōstrate. Tps enī expectatōis. i. anteq̄ puniet deus ⁊ exerceat sua dura flagella: q̄ttuor misericordias porrigit eis deus. Primā sniam suspendentē. scdaz ad pniam reuocantē. tertiā offensaz remittentē. q̄rtā gr̄am offerentē. Quas misericordias oñdit iesus crucifix⁹. Primā in pedibus affixis. scdam in manib⁹ extēsis. tertiaz in capite inclinato. quartā in latere apto.

Cum imensa misericordia suspēdit dñs sniaz ne subito vt merent pctōres puniat. Caplm. i.

Primā misericordiam. s. sniam iuspēdentez offert pctōrib⁹ dū pedes cruci tenet affixos. Non enī ad executionē snie currit. nō festinat irasci: sustinet: dissimulat. expectat. Nō q̄dē pius deus irascit ꝓ singl̄os dies. Vñ Sap̄ xj. Miserēris oīuz dñe: q̄n oia potes: ⁊ dissimulas pctā hoiuz ꝓpter pniaz. Et reuera oēs dicere possum⁹ illud Thren. iij. Misericordia dñi q̄ no sumus cōsumpti. Et mīror certe si q̄libet in se hoc nō mirat. ⁊ cū ipso sustinēte mala multiplicant ipo dissimulāte pctā aggrauant. ipo insup expectāte animi idurant. Vñ Eccs. viij. Quia nō cito ꝓfert snia ꝫ malos ablq̄ vllo timore filij hoiuz ꝓpetrāt mala: iuxta illō ad Roma. ij. Sm duriciā tuā: ⁊ ipenitēs cor thezaurizas tibi ire in die vindicte. Et paulo añ ad populum duri cordis ait. An diuitias bonitatis eius ⁊ patientie ⁊ longanimitatis cōtemnis?

Cum q̄ta misericordia ⁊ dulcore reuocat ad se dñs impios peccatores.

Capitulum. ii.

Secundā misericordiā. s. ad pniam reuocantē pctōribus offert: dum manū expandit quasi oēs pctōres ad pniam vocet ⁊ trahat dicēs eis illud Mat. xj. Venite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiaz vos: an ignoras q̄ benignitas dei ad pniaz te adducit o populе dei vt dicit ad Rom. ij. Ad vos o pctōres ingrati scelesti: ⁊ obstinati vox illa horrēda christi in cruce pendētis. Vocaui et rēnuistis. extendi manū meā: ⁊ non fuit qui aspiceret: despexistis oīe cōsiliū meū ⁊ increpatōes meas neglexistis. Ego q̄p in interitu vestro ridebo ⁊ subsannabo cum vobis q̄ timebatis aduenerit. cum irruerit repētina calamitas: ⁊ interitus quasi tempestas ingruerit. Añ veniet sup vos tribulatio ⁊ angustia. Tūc invocabūt ⁊ nō exaudiā mane cōsurgēt nō inuenient me Prou. j.

De mia cū qua dñs ad se redeūtib⁹ pctōribus parcit. Cap. iii.

Tertiã miscdiam vicz offensas dimittẽ/ tem ĩclinato capite offert xp̃s: qz amo roſe paratus eſt remittere pctñ recipe et dare oſculũ: ⁊ insup offerre pacis vinculuz. Añ hiere. iij. O aia: o patria: o multitudo criminib⁹ plena. fornicata es cũ amatoꝛib⁹ plurimis: tñ reũtere ad me ⁊ ego ſuſcipiã te. Sed de multis verificaꝫ illud hiere. v. Indurauerũt facies ſuas ſupꝛa petrã ⁊ noluerũt reuerti.

Cum q̃ta dulcedine miſericoꝛs deus pctõibus indulgentiã offert.

Capitulum. iiii.

Quartã miſcdiam gratiã offerentẽ apto latere oñdit: vñ ſanguis nr̃e redem ptõis ⁊ aqua nr̃e ablutõis charitate largiflua defluxerũt. Añ Eſa. lv. dñs vocat oĩes pctõres. O ẽs ſitiẽtes venite ad aquas: ⁊ q̃ nõ habetis argentuz ꝓperate emite ⁊ comedite. Et Joh. vij. ex feruoꝛe charitat⁹ ⁊ amoꝛis ad peccatoꝛes excitãdos clamabat dicẽs. Si q̃s ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Sed heu q̃dam impij et mlto ampli⁹ inſcij me dereliquerũt fontẽ aque viue: ⁊ foderũt ſibi ciſternas diſſipataſ. hoc eſt cõcupiſcẽtias: ⁊ iniq̃tates ſuas aias diſſipãtes que ꝓtinere nõ valẽt aq̃s. Conquerit dñs per hierc. ij. ſed veniet inq̃ tp̃s qñ vexatio dabit intellectũ auditui: vt dicit dñs Eſa. xxviij. Ecce ꝓmũ tp̃s. ſ. emendatõis expectate.

Articulus. ii. q̃ poſt mltiplicatas gratias multiplicata ⁊ non emẽdata ſcelera flagellat deus.

Secundũ tp̃s eſt punitõis ꝓparate de q̃ ps̃ ꝓſequit dicẽs. faciẽdi dñe. ſ. aſperã vindictaz durã punitionẽ ſi ſe noluerit ꝓ⁹us emendare. Añ Lu. xiij. hanc ſiltitudinẽ ait dñs. Arboꝛez fici habebat q̃dam plantatã in vinea ſua: ⁊ venit querẽs fructũ in illa ⁊ nõ inuenit. Dixit autem ad cultoꝛez vinee. Ecce anni tres ſunt ex q̃ veni querẽs fructũ in ficulnea hac: ⁊ nõ inuenio Succide igit illã Ut q̃d etiã terrã occupat: At ille rñdẽs ait illi. Dñe dimitte illã ⁊ hoc anno vſq; dum fodiã circa illã: ⁊ mittã ſtercoꝛa. Et ſi q̃dem fecerit fructũ: ſinautẽ in futurũ succides illaz. Arboꝛ fici eſt ciuitas iſta gr̃a pinguis ſed culpa ſterilis. Vinea in q̃ eſt plantata eſt lombardia ſiue italia tota Dñs ficulnee atq; vinee deus eſt: ſed cultoꝛ alius eſt xp̃s. Venit autez dñs vinee. ſ. deus p ſuã ſapientẽ ꝓſiderationẽ querẽs fructũ bonoꝛ operũ nõ folia verboꝛũ neq; fictam ⁊ ymbꝛaticã honeſtatẽ: ⁊ ait ad cultoꝛem vinee. i. xp̃m. Ecce ãni tres ſunt ex quo venio querẽs fructũ in ficulnea hac: ⁊ nõ inuenio. Tres vero anni ſunt tres gratie huic pꝛo iamdiu a deo date. Primus gr̃a annus eſt ſpiritualiũ donoꝛ. ſcõs eſt tpaliũ bonoꝛ. tertius eſt terribiliũ cõminationũ. Oz caueat ficulnea iſta quartũ. ſ. duroꝛ flagelloꝛ.

De ſpũalibus donis patrijs datis

Capitulum. i.

Primus ꝓo annus eſt ſpũaliũ donoꝛ que multa ꝓtulit nobis deus: ſicut patronos ſctõs apud deũ intercedẽtes. ſctõꝛ coꝛpoꝛ multas reliq̃as. ſpũales p̃es ꝓtuoſos pꝛbos: atq; pios viros religioſos multos et bonos in ſua obſeruãtia regulari vitam ducẽtes: frequentiã multarũ p̃dicationũ ⁊ ſctãrũ exhoꝛtationũ doctoꝛes ſctõs ⁊ cõſimilia multa.

De bonis tpalibus a deo in patria multiplicatis. Capitulum. ii.

Secũdus eſt annus tpaliũ bonoꝛ ſicut ſunt nobilitas cõditõis viroꝛ ⁊ mulierum diuitie multe paꝛ tpalis amplum dominiũ. abũdantia rerũ. naturale ingeniũ et ſenſati viri numeroſitas ꝓpũ ⁊ ſimilia.

De pꝛauis cõminatõibus quas flagellandis patrijs miſcõiter pꝛemittit deus. Capl̃m. iii.

Tertius eſt ãnus terribiliũ cõminationũ q̃ forte hoc anno currit ſicut in p̃cedenti ſermone oſtẽſum eſt ⁊ forte etiã in ſequẽtibus apparebit vt ſaltẽ hoc tertio anno veniẽs vinee dñs inueniat triceſimũ: ſexageſimũ: centeſimũ fructũ operũ bonoꝛ. Sinaũt dicit dñs cultoꝛi vinee ſuccidite igit illã. i. ciuitatẽ iſtam penitus eradica. Ut q̃d occupat terrã ꝑm glo. cur etiã tpali copia vtitur. Ex hoc ſumit argumentũ q̃ homo pctoꝛ nõ eſt dignus aqua.

De duris afflictiõib⁹ q̃bus miſeri coꝛdit flagellat deꝰ pctõres. Ca. iiii.

Quartus eſt ãnus duraꝝ flagellationũ et hic eſt annus q̃rtus: quẽ ipetrat vinee cultoꝛ xp̃s dicens dño vinee. Dñe dimitte illã ⁊ b anno vſq; dũ fodiã ⁊ mittã ſtercoꝛa. In foſſiõe eni mutant glebe: ⁊ terra que ſupioꝛ erat deſcẽdit: ⁊ que erat inferioꝛ eleuat. Tũc ꝺo fodit circa ficulneã xp̃s cũ in patrijs ⁊ ciuitatib⁹ reuoluunt ſtatus: fiunt in ciuitatib⁹ ſaccomãni p̃dones atq; deſtructões domoꝝ in cẽdia ⁊ cetera exhminia patriarũ. Stercoꝛa ꝺo mittit cũ p peſtilẽtias ⁊ varios moꝛbos ꝓpꝛoꝝ crimina punit. Hic aũt q̃rtus ãnus lz pctõrib⁹ appareat duꝛ: tñ illũ ipetrat pr̃ pius q̃ nõ vult pctõris eꝝ mortẽ: ꝑ vt flagellis ꝙuertat ⁊ viuat dicẽte dño Apoc. iij. Ego q̃s amo: castigo ⁊ arguo. Añ tñ aduentũ xp̃i ⁊ paſſionez deus pctõrib⁹ ſubito aſpꝛimã intulit iram. cũ illos p bella cateruatim ruere faciebat. Zodomã ⁊ gomoꝛrã atq; pentapolym cũ cõfinib⁹ ciuitatib⁹ igne ⁊ ſulphure ꝓfundauit: imo ⁊ totũ mundũ

diluuio exterminauit. Xps aũt naturã nr̃am assumẽs z p ea morte̅ sufferẽs: hũc q̃rtũ diuine patiẽtie annũ hũano generi impetrauit a dco. Nam lz pctoz sceleatoz abomiatões mltipli cent̃ tñ ds pctores tãdiu in sordibꝫ suis suffert donec multi pctoz sordibꝫ saturati p ꝓfusione abomiatõis sue a pctoz libidine resipiscãt: vel saltẽ tribulatõibꝫ ꝓquassati diuine correptõis timore peccãdi audaciã pducũt sic̃ Lu. xv. in filio p̃digo habet exẽplũ. Et h̄ est ꝑm tps pu/nitõis p̃parate z vtinã nõ vificet qđ ꝓBat. iij dr. Jam securis ad radicẽ arboris posita est.

Articulus. iii. q̃bus modis separat christus ad flagellandũ z iudicandũ populos sceleratos.

Tertiũ est tps offensiõis ꝓsũmate. Jõ sbdit ps̃. Dissipauerũt legẽ tuã. Que dissipatio vera est offensio ꝓsũmata. Ex hac ꝓsũmatõe z le/gis dissipatõe cognosci põt ppinq̃tas diuioz iudicioz que in terra vel patria supuẽtura sũt Jn hoc tñ mysteriũ clarius Apoc̃. xiiij. Et alius angelus exiuit de templo clamãs voce ma/gna ad sedẽtẽ sup nubẽ. Mitte falcẽ tuã z mete: qz venit hora vt metat: qñ maturauit mes/sis terre. Et misit ille q̃ sedebat sup nubẽ falcẽ suã in terra. Hoc q̃dez mysteriũ expositũ est s̃. Smone. xj. arti. j. p totũ de iudicio generali Sz nũc aliq̃liter variãdo exponat de iudicio pti/culari alicui⁹ patrie vel ciuitatis. Jn q̃busver bis q̃ttuoz ꝓditões xps se oñdit hr̃e cũ iratus mundũ taliter punit ꝑimã splẽdoris. scdam vigoris. tertiã rigoris. quartã terroris.

Oz xps p sapiaz patris noscit qñ patria debz iudicari vel flagellari. C. i.

Primã ꝓditionẽ xps se oñdit hr̃e dum punit. s. splẽdoris. Jpe eniz pr̃ne sapie ꝓsiliũ nosci. Uñ Jo. ait Et ali⁹ angel⁹ exiuit de tẽplo: q̃ vo de tẽplo exit p̃us ei⁹ intio ra clarissime plustrauit. Uñ z templũ h̄ est qđ solus sũmus põtifex intrat qđ q̃dem pr̃ne mentis archanũ est. Jõ ps̃. dicit. Bñs in tẽplo sancto suo. Ipse enī est dñs z sacerdos q̃ singulariter in hoc tẽplo est. Uñ ad philippũ Joh. xiiij. ait. Non credis qz ego in pr̃e: z pr̃ in me est: et huius sapie ꝓsilio oñe iudiciũ suũ format. Jn hoc vo templo cogñscit clare: q̃d de patrijs: q̃d de ciuitatib⁹ ad pniam expectãdis vel flagellãdis in cõsilio pr̃ne sapie statuat. Sed tunc de templo exit: cũ talia iudicia diuina manifestare intẽdit. z p̃cedẽtia signa oñdit.

Quõ xps sua futura iudicia sup patrias diuersimode mãifestat. Ca. ii.

Secũda cõditio xp̃i iudicãtis est vigoris que in eius clamore demõstrat Jõ subdit. Clamans voce magna ad sedẽtem sup nubem. Tacet siq̃dem christus cum secreta paterna cõsilia cecis z indignis pctoribꝫ celat. Clamat vo cum paterna cõsilia z futura flagella p ora p̃dicatoz sceleratis plis manifestat. vel etiã cum ad sedentẽ sup nubem clamare dicat quid aliud designat: nisi q idem christus qui de templo exit z sup nubem sedẽs ꝑm aliam z aliam formã ad seipm clamat: dum secreta dei iudicia de humanis culpis omnibus manifestãda esse denũciat? Unde de ipso dicit Luce. viij. hoc dicens clamabat: significãs q̃ que occulte dixerat exponẽdo manifestare vo lebat Jdeo ad peccatores dicit Esa. xlij. Sem per silui z patiens fui sicut parturiens loquar scilicet cum flagellis visitabo iniquitates vestras.

De septem signis quibus cognosci potest q ppinqua sunt iudicia dei.

Capitulũ. iii.

Tertia eius cõditio est rigoris eo q̃ illa vox clamans ait. Mitte falcẽ tuã: et mete. Falx enim iudiciũ agendoz denotat. Unde Deutero. xxiij. Prohibet dominus q̃ nemo mittat falcem in messem alienam: hoc est temerario iudicio opera iudicet aliena. Hanc falcem christus in manu tenet: cum recte rationis iudicio seuera iudicia sua peccatorũ expel/ctanda cõuersionẽ ad tempus patienter sustinet. Sed tũc falcẽ hanc in messem mittit: cum codẽ recte rõnis iudicio humana opera discutiendo punit. Jdeo sceleratis plis cõminat dicens illud ppheticũ. Cum accepo tempꝰ ego iusticias iudicabo. Jdeo Joh. merito subdit. Quia venit hora vt metat: quoniã maturauit messis terre. Quid eni p messem terre intelligitur nisi terreni hoies ad diuinũ iudiciũ z iusticiaz p̃parati? Sicut ecõtra pli qui parati sunt ad misericordiã dei licet messis noient: non tamen messis terre dicunt Joh. iiij. Videte regiones q̃ albe sunt iam ad messem. i. ad cõuersionem z ad misericordiã dei suscipiendã. Hic autem dicit qñ maturauit messis terre. Qui vero saltez in generali scire desiderat tps qñ dei irati sup plm pteruũ fundunt flagella: cõsideret qñ matura est messis. Quia anteq̃ contra pctores iracsc̃t deus: septem sunt signa mature messis: z p cõsequẽs cõtra patriã tps est iudicij p̃parati de q̃bus. s̃. sermone. xj. arti. j. c. iij. Hec eadẽ signa exprimunt in particulari p iudiciuz zodome z gomorre z cõfiniũ ciuitatũ.

Primũ q̃ multa z horrenda scelera ibi fiebãt. Propterea de zodoma Geñ. xiij. scriptuz est q̃ hoies zodomite erant pessimi z pctores coraz dño nimis: eo scilicz q: hoc scelus multa alia vitia antecedũt z ꝓsequunt z subsequunt

Sedm qz tota mentis aiaduersione ⁊ intentione peccabāt. Unde Geñ. xix. scriptum est. Cum duo angeli ingressi fuissent zodomam et venissent ad domū Loth vespere. id est. hora tarda ꝓpter qđ de eoꝝ aduentu nō tā cito poterat diffundi fama. nisi tota mentis aiaduersione ad hoc scelus inuigilassent: ꝓpterea ibi dicit ꝙ pulsꝫ angeli irent cubituꝫ viri ciuitatis vallauerunt domū Loth. Tertiū ꝙ cōmuniter ab omnib⁹ hoc scelus ꝑpetrabat. ideo sequitur vbi s. ꝙ venerūt a puero vsqꝫ ad senez oñis ꝑs simul scz ad domū Loth: Et Geñ. xviij. ait dñs ad abraam cum versus zodomā pariter irent cū cepisset a ꝗnquaginta ꝙ si inueniret in zodoma decē iustos toti parceret ciuitati. Ecce ꝙ tota ciuitas corrupta erat Quartum ꝙ aperte inuerecūde ⁊ impune fiebat. ido sequit vbi. s. Vocauerūtqꝫ Loth ⁊ dixerunt ei. Ubi sunt viri: Ecce ꝙ non multum iuuēcule erant. Sequit. qui introierūt ad te nocte. Ecce ꝙ multum tarde intrauerunt domū ⁊ tamē mox fama diffusa est. Et addūt impudens verbum. Educ illos huc scz in via vt scz cognoscamus eos. id est. coram oñibus abutamur eis. O stupendū facinus ⁊ inuerecundum scelus.

Quintum ꝙ fiebat tota cordis affectione ꝓpterea sub infertur. ꝙ resistente eis Loth dixerūt ei. Recede illuc scz insensata bestia. Et rursus ingressus es inq̄unt vt aduena. Quasi dicant ad similia ꝑpetranda. Nunq̄d vt iudices Quasi dicerēt. Non. Teipm magis affligem⁹ scz ꝑ zodomiticū actum tecū peccando etiaz te inuito q̄ nos. Unimoꝫ faciebāt Loth vehemētissime iamqꝫ ꝑpe erant vt ꝓfringerent fores.

Sextum ꝙ hoc faciebant toto studio quod ostendit non solū ex plurib⁹ ꝓcedētibus. ꝑ etiā ex his que ibi sequunt: qz angeli percusserūt eos cecitate a minimo vsqꝫ ad maximuz ita vt ostiū inuenire nō possent scz q̄uis illō toto studio quererēt. Septimū qz hoc faciebāt continue ⁊ ꝑseuerāter ideo ait dñs Geñ. xviij. ad abraā. Clamoz zodomoꝝ et gomorreoꝝ multiplicatus est: ⁊ peccatum eorū aggrauatū est nimis. Descēdam ⁊ videbo vtrum clamorem q̄ venit ad me cōpleuerunt opere. Quasi diceret. matura sit messis Sed quia ꝑ ꝓdicta ꝓcedentia signa vidit messem illam maturā: sequitur. ꝙ pluit dñs sup zodomā ⁊ gomorraz sulphur ⁊ ignem a dño de celo ⁊ subuertit has ciuitates ⁊ omnē circa regionē vniuersos habitatores vrbium ⁊ cuncta terre virentia. Similiter cum dñs abrae extermiatione gentium ꝑ misisset q̄ terram quam ei ꝑmisit ꝓtinue incolebāt ei. Necdū implete sunt iniq̄tates eorum scz gamorreoꝝ vsqꝫ ad ꝑsens tempus Geñ. xv Quasi diceret. Et semini tuo hāc terram ꝓmitto: tñ ante tps complementi iniq̄tatis eorū nō exterminabo. Ex his q̄ dicta sunt nūc pensēt q̄libet auditoꝝ q̄tum hec signa in patria regnāt: ⁊ inde ꝓpinquitatē iudicioꝝ dei seu longinquitatē intelliget.

Quāta seueritate contra obstinatos populos executioni mādet deus iudicia sua. Cap. iiii.

Quarta ⁊ vltima ꝓditio xp̄i iudicia facientis est terroris: de q̄ Joh. subdit Et misit q̄ sedebat sup̄a nubem falcem suam in terram: ⁊ messuit terram. Nubes hec sup quaz angel⁹ xp̄s sedet est eⁱ⁹ humana caro. Uñ Esa. xix. Ecce domin⁹ ascendet sup nubem leuē: ⁊ ingrediet egyptū. Sup hanc nubē sedet: qz lz peccatoꝝ terribilis appareat in iudicijs suis: oia tñ in tranquillitate iudicat vt dꝛ Sap̄. xij. Sed tunc mittet falcem suam in terrā ⁊ metet terrā: cū terrenas ꝓcupiscētias luxurie superbie seu auaricie flagellis guerrarū pestilentiarū ⁊ famis castigat Uñ Iere. xxj. Disposui faciem meā sup ciuitatem istam in malū ⁊ non in bonū. Et ante ꝑmiserat ⁊ q̄ derelicti fuerint in ea peste gladio ⁊ fame in manu querentiū animā eorum dabo Et Esa. xxiiij. Ecce domin⁹ nudabit terraz et dissipabit eam: ⁊ affliget faciē eius. Tūc vero dñs terrā nudat: cum vel causas luxurie superbie vel auaricie ab homie aufert. vel ipōs hōmines ab eis morte seu alias remouet. Unde Esa. xvij. Ablata ē messis in die hereditaſ. id ē. in tpe quo mundana putabat sine fine hereditare: ⁊ dolebit ḡuiter. scz quia ad tpalia afficiebaſ affectualiter. Hec pius deus misericorditer egit vt ꝑ flagella euigilent ⁊ resipiscāt scelerati: qz ꝑ ꝑspera mūdi ad oiuz bonoꝝ insensualitatē ducti sunt sicut dꝛ Esa. xxviij. Uexatio dat intellectū auditui. Ad ꝓuersionē et correptionez: sua aūt iudicia ⁊ flagella nobis largiri dignet ille q̄ ex dilectione ꝓuersionē expectat ex dilectiōe flagellas ex dilectiōe ad penitentiā vocat atqꝫ ex dilectiōe gr̄am in ꝑsenti donat ⁊ gloriaz in futuro dñs: dñs ih̄s xp̄s: q̄ cum patre ⁊ spūsācto glorioſe triūphat in secula seculoꝝ. Amen.

Feria. iii. post scdam dñicam in q̄dragesima de multiplici causa q̄re populi sup eos futura dei iudicia nō cognoscūt nec verēt. Ser. xx

Qui autez se exaltauerit hūiliabit. Mat. xxiij. et in euāgelio hodierno. Grauis ira ⁊ dura iusticia a dño cōtra supbiā merito parat: eo ꝙ omniū flagellandoꝝ scelex q̄ ꝓtra

charitatē fiunt sit ꝓncipiuz ⁊ origo sicut dicit Eccl. x. Initiū omnis peccati est superbia: ⁊ qui tenuerit eam adimplebit maledictis. id ē iudicijs ⁊ maledictionib⁹ dei. Unde Hiere. l. Ecce ego ad te superbe dicit dom⁹ exercituū: q⁹ veniet dies tuus. tēpus visitationis tue. ⁊ cadet superbus ⁊ corruet ⁊ nō erit q̄ suscipiet euz. Uñ ps̄. Retribuet abundāter facientib⁹ superbiā. id est. quecunq; scelera ⁊ peccata: q⁹ in quolibet peccato est superbia ⁊ ꝓtemptus dei. Legat autem hec dictio abundāter cuz replicatiōe hoc modo. Retribuet abūdāter facientibus superbiam abundāter. Unde de abūdantia hui⁹ sceleris dicit Apoc. xviij. Reddite illi sicē illa reddidit vobis ⁊ duplicate duplicia ꝑm opa ei⁹. Sequitur. Quantum glorificauit se ⁊ in delicijs fuit: date ei tormentū ⁊ luctum. Hec tamē in illis iudicijs maxime aduertendū. quia quanto sceleratis populis ꝓpinquiora sunt. tanto illa minus pertimescunt ⁊ minus ea intelligūt seu cognoscūt. Nō non ex alia causa cōtingit: nisi q⁹ cecitas mētis in eis ex superbia generata eoz intātū obtenebrat intellectū: q⁹ suaz manifestā ruinā non vident. Ideo dicit Esa. xliij. Educ foras populū cecū ⁊ oculos habentē: surdū et aures sunt ei. Unde ps̄. causas talis humiliationis ⁊ ignorate ruine ostēdit dicēs. Veniat illi laqueus quē ignorat ⁊ captio quam abscondit apprehendat euz: ⁊ in laqueū cadat in ipm Et potest esse aliud thema. In quibus triplex causa huius ignorātie demōstrat. Prima est ex pte dei. ibi. Veniat illi laque⁹ quē ignorat. Scda ex pte mūdi. ibi. ⁊ captio quā abscōdit apprehēdet eum. Tertia ex pte iudicij. ibi. ⁊ in laqueum cadat in ipm.

Articulus. I. q̄ quadrupliciter exigentibus culpis excecat deus populos ⁊ magnates ne intelligant ꝓpinquam eis ruinam.

Prima causa huius ignorantie est ex parte dei. Ideo ps̄. Veniat illi laque⁹ quē ignorat. id est. veniet patrie vel ciuitati laque⁹ captiuitatis quē ignorat scz futurū esse. Vel laqueus est pestis vel fames ⁊c. Uñ Prouerb. xxj. impinget scz popul⁹ a deo ad laqueos mortis. Et Greg⁹. Si ad quas impij ꝓperant penas aspicerēt: p̄fecto gressus reflecterēt Uñ Esa. xlvij Veniet sup te malū ⁊ nescis ortū eius: ⁊ irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. Veniet sup te miseria repēte quā nescis. Quomodo autē fiat ex parte dei ostendit alibi ꝓpheta ps̄. ciiij. dicens de egyptijs. Cōuertit cor eoz vt odirēt populū eius. Ad idem Job in fi. xij ait. Qui imutat cor ꝓncipis populi terre: ⁊ decipit eos vt frustra incedant q̄ inuiū. Palpabunt quasi in tenebris: ⁊ in luce errare eos faciet quasi ebrios. Sz q̄d est hoc dicere? Nunq̄d deus populoz ⁊ dominoz corda ꝓuertit vel imutat ad malū? Nequaq̄. Absit oīno credere q⁹ p se vel imediate malicia cordi alicui⁹ infundat: vel aliquā inclinationez ad malum tribuat: attamē alijs modis potest facere ⁊ p se quens attribuit sibi. Et ad ꝓsens q̄ttuor generales ponam⁹ vias q̄s deus dicit opari hec talia mala. Primo q̄ viam subtractiōis. scdo q̄ viā pmissionis. tertio q̄ viā illustratiōis: q̄rto q̄ viam impssionis.

Quare deus q̄s dignos flagellis nouit excecat eos q̄ gratiarū suaruz subtractionem. Capm. I.

Primo q̄ viam subtractionis. Subtrahit eñ de⁹ gr̄am iam populo data vel cuilibet cōmunicatā: ⁊ hoc ꝓpter demerita peccatoz. Subtrahit etiam angelicā custodiā ⁊ ꝓtectionē quaz ordinauit q̄ q̄ttuor angelos sicut patuit. ē. sermone. viij. Subtrahit eñ a populo lumē veritatis ⁊ iudicij veri ⁊ cōsilij boni tunc. dum homo crucis signaculo signare se putat impingit in oculum suū. Abstrahit a populo gr̄am vnionis. adiutoriū ꝓuisiōis. sanitatē aeris. Ponderate Insup ꝓticulariter si q̄ttuor dicti angeli tēptationes cessent refrenare vt ibi dictū ē vel multas siue aliquas p̄dictarum: cōsideret bene discreta mens quid inde sequit. Sicut enim nauis sine gubernaculo scz absq; rhemo remigantib⁹ ⁊ velo. non pōt regulariē cursum ꝓsperare: sed ex sola carentia dictoz irregulariē cursū facere necesse est: sic est in ꝓposito nr̄o. Est eñ mens nr̄a sicut nauis in medio maris. Bona vo gratiaz sunt ei q̄ gubernaculo ⁊ rhemis ⁊ anchoris ⁊ velis. Deus autē ⁊ angeli ⁊ ecclesie regnū sunt q̄ ductore hmōi nauis. Jō̄ dominus ait Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. ⁊ ps̄. In manib⁹ tuis sortes mee. Hpe est q̄ optatur, in nobis velle ⁊ pficere q̄ bona voluntate ꝑm ap̄lm ad Phil. ij.

Quare deus multipliciter pmittit ruere ⁊ periclitari impios peccatores

Capitulum. II.

Secūdo nocet deus q̄ viā pmissiōis Permittit eñ domin⁹ populū siue hominē tripliciter cadere in ruinaz dimittens eos. Quādoq; in potestate suoz vitioz ⁊ passionum sicut ait ps̄. Dimisi eos ꝑm desideria cordis eoz ibunt in adinuentionib⁹ suis. ergo male. Immo pessime sicut dicit ad Roma. j. ideo tradidit illos deus scz pmissiue in desideria cordis eoz ⁊ in passiones ignominie ⁊c. Quādoq; i ptāte demonū. Uñ Apoc.

vj. Cū aperuisset sigillū ōrtū Sequit. Et ecce equ⁹ pallid⁹ ⁊ q̄ sedebat sup eū nomē illi mors ⁊ infernus seq̄bat eū: ⁊ data ē illi ptās sup q̄t tuor ptes terre. i. ciuitatis vel patrie. interficē gladio fame morte ⁊ bestijs terre. Vñ Job. ix. Tradita est terra i man⁹ impij. Q̄ñ q̄z in ptāte malor̄ hoiuz ad malū multipliciter inferēdū. Vñ Apoc. ix. de fumo putei abyssi. i. de superbia exierūt locuste i terraz. i. hoies impij alios puniētes ⁊ flagellātes q̄si magnigoldi de dio. id ē. spiculatores dei. Sequit Et data est illis ptās sicut hñt scorpiões ire. Scorpio em̄ lingua lingit. brachia stringit: et cauda pungit. Sic tales hoies q̄b⁹ pmissiue ꝯcessa est ꝟ ptās peccatorib⁹ nocēt blādicijs ⁊ malicijs ⁊ violētijs. Ait ps̄. Loquunt pacē cum ꝓximo suo: mala aūt in cordib⁹ eor̄. Et ꝟ dicit de blandicijs ⁊ malicijs. De violētijs Ezech. xxx. dicit Cōfortabo brachia regis babylonis: dabo q̄z ei gladiū meū in manu sua. Cū em̄ pmittit populus vel peccator eē in manib⁹ vitior̄ suor̄z demonū ⁊ malor̄ hoiuz: necesse ē sequi ruinā suā. Sicut em̄ nr̄a natura sub morbis grauib⁹ ⁊ multiplicib⁹ ꝯstituta aut in medio ignium siue in medio famelicor̄ leonuz posita pire cito necesse est: sic i ꝓposito nr̄o. Insup sicut auis laxa ad collū ligata habens ⁊ alas multitudie aquar̄ ingurgitatas pedesq̄z irretitos oīno volare nō potest sed bene in p̄cipicium ire: sic contingit in ꝓposito nostro.

Q Ꝓpter illustratiões diuinorum donor̄ excecant impij ne cognoscāt ruinam suam. Capituluz. iii.

Certio nocet de⁹ ⁊ indirecte ad malū inducit p viam illustratiōis siue obfuscationis. Opat em̄ dñs q̄ñq̄z opa lucis in ꝯspectu iniquorū ⁊ impior̄: que q̄dem habēt lyppos oculos excecare. Nec em̄ p impijs debet dimittere ds q̄n regat mūdi naturalē cursū. ⁊ q̄n teneat ordinem iusticie tam malis q̄z bonis: et q̄n donet bona gr̄e electis suis faciēs i eis opa miscōie sue illa diuidēs singulis ꝓut vult. Nō em̄ debet sol retinere vel retrahē lumē suū: q⁹ infirmis oculis est nociu⁹. Superbis humilitas siue in ope siue in ꝟmone placere nō ꝓt. Eccl. xiij. Abominatio superbo hūilitas. Nō discipl⁹ ⁊ superbus exceptione salubri ⁊ iusta fiet durior ⁊ peruior. Carnalis hō ⁊ aialis mūdicijā ⁊ castitatem exemplo vel p̄cepto vel etiā ex necessitate sancte societat⁹ suppositas nō feret ꝟ fugiet: ex ꝟ etiā forti⁹ ꝯcupiscētie frena laxabit. Vñ Eccl. xxj. Audiuit ꝟbū luxuriosus ⁊ displicebit ei: ⁊ pij ciet illud post tergū suum. Auaris pauptas ⁊ paupt⁹ ꝟmo atq̄z pauper odibiles sūt: sicut ꝺr Eccl. xiij. Execratio diuiti paup Incredulos sicut q̄tidie in iudeis ptz veritat⁹ altitudo excecat diuinor̄ mysterior̄. Jn hoc iudicuz ꝺr Luc. xvj. q⁹ audiebāt ꝟ oīa pharisei q̄ erāt auari ⁊ deridebāt eū. Et sic intellige q̄n ꝺ alijs loq̄bat sicut ꝺ hūilitate ⁊ castitate ⁊c. Ex his ptz q⁹ hoies male disciplinati ⁊ maxime scelerati ex istis gratijs ⁊ ꝟtutib⁹ faciūt dānū suū. Insup ex gratijs elector̄ ad emulationē et ad odiū ꝓuocant. ⁊ sepius q̄n malis ꝓpinq̄ sunt iudicia dei ex eor̄ annūciatōe non corrigunt: imo ꝓteriūt ⁊ deteriorant. Naz ſm Greg⁹ tumor ment⁹ obstaculū pbet veritati Scabiosus rasorē odit. fur lucē. adultera virum suuz. frenetic⁹ manib⁹ ⁊ pedib⁹ impugnat euz q̄ sibi medet: et obstinat⁹ atq̄z reprobat⁹ peccator et popul⁹ in p̄dicatore radiū ꝟitatis abhorret.

Q Ex impressione diuinarum gratiarum sepius peccatores excecātur ne intelligant exterminium suum. Capitulum. iiii.

Quarto etiā indirecte ad malū inducit de⁹ ꝓ viā imp̄ssiōis. Misericors em̄ de⁹ q̄ nō vult morte peccatoris. ꝟ magis vt ꝓuertat ⁊ viuat: vt ꝺr Ezech. xviij. q̄ñq̄z facit aliq̄s gr̄az imp̄ssiões cordib⁹ impiorū q̄bus impij abutunt ex eor̄ arbitrij libertate ⁊ durāte eor̄ malicia. q̄si necesse hñt illas gr̄as retorq̄re ad malū: sicut insipiēs hō male vtit bonis. ⁊ iudas scintilla ꝯscie licz etiam sathana illū adiuuāte pnia ductus laqueo se suspēdit Mat. xxvij. Cayphas q̄z instinctuz ꝓ pheticū a deo sibi imissū ad suā malignitatē et suā prauā intentionē intorsit: qui Joh. xj. ait. Expedit vob⁹ vt vn⁹ moriat⁹ ꝓ pplō ⁊ non tota gens pereat. Multi donū naturalis ingenij ⁊ itelligētie alte i diabolicas ⁊ pernicios̄issimas malicias vertūt: ꝓpt qđ lumie veritatis ꝓuantur sicut ꝺr Thiere. xxxij. Abscōdā faciē meā a ciuitate hac ꝓpt oēm maliciā eor̄. Alij donū fortitudis corpalis ꝯuertunt ad bella ⁊ ad audacias cerui cosas. Quidā donuz timoris vertunt i pusillanimitates. impetū mūdane ire et potētie plus q̄z dei iusticiā formidātes. Sūt ⁊ alij q̄ diuitias ⁊ potentias naturales morales ac spūales in arrogantiā ꝯuertūt. Naturales diuitias noiam⁹ in mentalib⁹. vt ingeniuz magnū ⁊ naturales sensus. Jn corpalib⁹ vt i multitudine ⁊ pulchritudie ⁊ populi libertate Jn tpalib⁹ vt in denarijs seu pecunijs mercancijs possessiōib⁹ edificijs ⁊ dñijs in honorib⁹ ⁊ gloriosa seculi fama. Morales diuitie sūt prudētia iusticia fortitudo ⁊ tempantia ⁊ virtutes q̄ ꝓcedunt ex eis. Diuitie spūales in fide spe et charitate. ⁊ i his q̄ deriuāt ab eis cōphēdunt

De his q̄ talib⁹ diuitijs abutebāt erat ille cui Apoc. iij. dr. Et dicis q̄ diues sū scz i diuitijs naturalib⁹ t locupletat⁹ in moralibus t nulli⁹ egeo scz in diuitijs diuinalibus: et nescis quia tu es miser scz quo ad primas t miserabiles q̄ ad secūdas. t pauper t nudus t cecus in diuinalibus seu spūalibus. Et p̄m hanc quartā viam dñis similiter t populis. Pro. xxj. dicit. Cor regis in manu dei quocūq; voluerit inclinabit illud Ecce quō ex parte dei venit patrie t populo laqueus quē ignorat.

Articulus. II. q̄ q̄druplex ē causa ex pte mūdi: q̄re populi t magnates nō intelligūt sua futura iudicia.

Secūdo venit ex pte mūdi ignorantia hec. Ideo pphēta subdit. Et captio quā abscōdit aprehendit eū siue illum. Quen ā ē hec captio quā peccator abscōdit nisi diuinū iudiciuz qđ sub incōsideratione dei t sui p ignorantiā sibi ipi peccator abscondit male viuendoq; celat. Hec q̄dem captio tunc peccatorē cecum aprehendit: cum insperatuz nec expectatum dei iudiciū venit. Ab hac captione timebit aprehēdi ps dicens. A negocio pambulante in tenebris. Job alibi orabat dicēs. Ab occulti meis mūda me dñe t̄c. Insup Job. xiij. hoc timēs ait. Quātas habeo iniq̄tates t pctā: t̄c. Si ille quē de aliq̄ certo peccato cor i tota vita sua nō reprehendit pctā scelera et iniq̄tates se habere timebat ac p hō dei iudiciū formidabat. q̄to magis peccatores t pū in oi scelere inuoluti i oi iniq̄tate irretiti. i oi ignorātia obcecati. hoc trepidare tenentur? Qđ si nō fecerit insipiens multitudo captio quā abscōdit aprehēdit eā Magnū vo piculū est tale iudiciū nō videre q: maluz qđ ignorat nequaq̄ timet nec remedium p̄parat nec exhibet. Sed vnde ex parte mūdi ē ignorātia ista? Dicenduz q̄ q̄druplex pōt esse causa ei⁹. Prima lōga trāq̄llitas. secūda magna ꝓsperitas. tertia aparēs bonitas. q̄rta existens iniquitas.

Q: lōga tranquillitas pacis occultat peccatorib⁹ exterminia sua futura t ppinqua. Ca. I.

Prima causa est longa tranq̄llitas. Occultat em multitudo malorū t magnitudo cor t diuinor iudicio rū ex lōga tpis dilatōe sicut tpe Loth illi pitu re generatiōi Gen. xix. Nā si non solum q̄ populus ille crederet se tali iudicio exterminandū sed nec generi Loth ita insensibiles facti sunt q̄ cum diceret eis: surgite t egredimini d̄ loco isto: q: delebit dñs ciuitatez istam visus ē eis q̄si ludens loqui. Quasi dicerēt. Quō deleret dñs tam pulchrā patriā que dr q̄si paradisus dei? quō aboleret tantā multitudinē populor vbi multi puuli et inocentes q̄ in hac ꝑticulari patria nunq̄ fecerunt h̄. cū etiam sum⁹ d̄ populo dei? Hoc trufaris vt terreas nos t̄c. Idē similiter tpe diluuij factū est q̄ noe diluuiū p̄dicebat nō solū verbo annūciādo: sed etiam facto arcā fabricādo. Sz q: tūc dñs non pluerat sup terrā nec aliqđ notabile iudiciū t exterminiū dederat mūdo longaq; mūdana tranquillitate steterat mūdus. carnales hoīes tale exterminiū nō abhorrebāt: ideo h̄ credē nō poterāt nec volebāt. Sic etiā erit tpe iudicij generalis sic dr Luc. xvij. Sicut factū est i dieb⁹ noe ita erit in dieb⁹ filij hois. Edebant t bibebant vxores ducebāt. t dabant ad nuptias. vsq; i diem q̄ intrauit noe in arcā. t venit diluuiū et pdidit oñes. Similiter sic factū ē dieb⁹ Loth edebāt t bibebāt emebāt t vendebant planta bant t edificabāt. q̄ die aūt exijt Loth a zodomis: pluit ignē t sulphur de celo t omnes pdidit. Sic sepe euenit ciuitatib⁹ t patrijs que diu absq; diuinis flagellis t maxime guerris i trāquillitate steterūt. Hoc etiā exterminiū iudicij or factum est p romanos hierosolymitane ciuitati t patrie qđ p̄uidens dñs Luc. xix. flēs sup ciuitatē ait. Si cognouisses t tu, Et q̄dem in hac die tua que ad pacē tibi nunc aūt abscōdita sunt ab oculis tuis.

Q: ꝓsperitas magna excecat oculos pctōr ne cognoscāt ppinquaz suam ruinam. Cap. II.

Secūda causa huj⁹ occultationis est magna ꝓsperitas Magnitudo em ꝓsperitatis t abūdātia bonor tēporaliū: mirabilit excecat oculos potior Qui hz aures audiēdi audiat q̄d spūs dicat huic ciuitati Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas zodome sororis tue. superbia. saturitas. panis. abūdātia. t ociū ipi⁹ t filiar eius. Unde Deut. xxxij. Dan fluet largit ex basan. Dan causa t basan pinguedo interp̄tant. Quasi dicat. Causa fluētis ruine ē pinguedo. In exemplū ei⁹ ꝓsiderent patrie a deo p exterminia sepi⁹ t duri⁹ in italia visitate t abūdantiores reperient sicut patz de lombardia apulia bononia t̄c. Hinc dr Hiere. v. Magnificati sunt et ditati. incrassati sūt t impinguati: t p̄terierūt sermones meos pessime. Un Deut. xxxij. Incrassat⁹ est dilectus t recalcitrauit incrassatus impinguat⁹ dilatat⁹. Un Osee. xiij. Adimpleti sunt t saturati sunt: eleuauerunt cor suum t obliti sunt mei Ad idem dicit Job. xv. Cōtra omnipotentez roborat⁹ est. cucurrit aduersus deum erecto collo: et pingui ceruice armatus est. Unde ps. Repleti sunt qui obscurati sunt

terre domib⁹ iniq̃tatũ. Et Hiere. xxij. dic̃ dñs ad tales. Locut⁹ sum ad te in abundantia tu: dixisti nõ audiã. Hec ẽ via tua ab adolescẽcia tua: q⁹ nõ audisti vocẽ meã Mira nẽpe ingratitudo hoiuz ⁊ ignorãtia ceca. cũ cetera aialia p bñficia domesticant. sola hũana corda p dei bñficia excecant ⁊ indurant.

Q⁹ bonoz⁹ apparẽtia occultat populis dei iudicia. Capl'm. iij.

Tertia causa hui⁹ occultatiõis est q̃daz apparẽs bonitas. Sicut i pleriscz ciuitatib⁹ hospitalia multa ⁊ magna ecclesiarũ edificia mira multitudo religionũ ⁊ religioso⁹. Quelz in multis sunt grata deo: tamẽ multi insipiẽtes quadã insana ꝓfidentia ut illis sperant: tũ ipi oia illis ꝓtraria operentur. Nec tamẽ celare pñt q̃n ostendũt q talia que agũt sunt apparẽtia nõ existẽtia bona: cum ipi tuba canãt q̃cũq; faciũt de talib⁹ spũalib⁹ bonis. Nõ em̃ h̃ edificarẽt hospitale nõ ecclesiaz nõ altare siue capellã nõ deniq; simile q̃cq̃: nisi nomẽ suũ ⁊ arma ibi q̃nq; supra xp̃m notabiliter insignirẽt. Q̃d etiã p pphetã p̃uisũ est cũ dicit. Posuerũt sua signa. nõ dei signo. s. eoruz hypocrite intẽtiõis ⁊ nõ cognouerũt scz in vita sicut i exitu cogniturí sunt sup sũmũ scz ponũt: nec etiã verent in sacris calicib⁹ ⁊ pamẽtis talia opari. Cõtra q̃s dñs ait Matth. vj. Cũ facis elemosynã noli tuba canẽ añ te sicut faciũt hypocrite. Vñ Mat. xxiij. Duces ceci excolãtes culicẽ scz ne bibaẽ cũ vino: camelũ aũt gluciẽtes. i. minima delicta q̃si expurgantes maxia aũt cõmittẽtes ⁊ incorpantes. Apparẽt q̃dã gestu ⁊ incessu modesti ⁊ gues. mulieres etiam aliq̃ mature ⁊ honeste ⁊ cõiter populi extrinsec⁹ in multis apparẽt deuoti ac virtuosi: ad q̃s dicit dñs Mat. xxiij. Mũdatis q̃ de foris est calicis ⁊ papsidis: intus autez pleni estis rapina ⁊ imũdicia. Mũda ꝑus q̃ intus ẽ. Et addit. Siles estis sepulcris dealbatis q̃ foris apparent hoib⁹ speciosa: intus vero plena sũt ossib⁹ mortuoz ⁊ oi spurcitia. Sic et vos a foris q̃dem apparetis hoib⁹ iusti: intus aũt pleni estis hypocrisi ⁊ iniq̃tate.

Q⁹ peccata impioz excecant oculos illoz ne sint capaces ruine sue. Capitulum. iiij.

Quarta causa ẽ existẽs iniq̃tas. Multiplicata em̃ pcta excecãt p̃li intellectũ ne veritatẽ intelligere queant. Vñ Sap. ij. Excecauit eos malicia eoz ⁊ nescierunt sacra dei. id ẽ. ei⁹ occulta. neq; mercedẽ sperauerũt iusticie. Luz em̃ aq̃ etiã clara quassat ⁊ agitat difficile q̃d in ea lateat videri p̃t. q̃to magis i turbida vel in sceno? Sic etiã cũ p̃s imergit se in pctis sicut sus i volutabro luti. q̃d mirũ si dei flagellãtis futura iudicia nõ cognoscit. Dz audi vtinaz nõ de p̃lo isto illud Sap. xiiij. omnia scz scelera cõmixta sũt. Sãguis. homicidiũ. furtũ. fictio. corruptio. infidelitas. turbatio. periuriũ. tumult⁹. et bonoz⁹ dñi imemoratio. aiaz⁹ inq̃natio nccitat⁹ imutatio. nuptiaz⁹ incõstantia. inordinatio mechie et impudicitie. Quid igit̃ mirũ si i talib⁹ ⁊ gũtoribus p̃li iuoluti nõ intelligunt futura sup eos iudicia dei? Vñ dñs Soph. j. cõminat̃ dicẽs. Tribulabo hoies et ambulabũt vt ceci: q⁹ dño peccauerunt. Et effundet̃ sanguis eoz⁹ sic̃ fum⁹: ⁊ corpa eorũ sic̃ stercora. Et h̃ captio quã abscõdit popul⁹ apprehendit eam. Et hec sufficiant de secũda causa ex pte mundi.

Articulus. iij. q̃ ꝑpter q̃druplicẽ causam occultat deus iudicia sua.

Tertia causa ignorãtie taliũ iudicioz est ex pte ipi⁹ iudicij. Q̃d q̃dez inscrutabile ẽ. ideo dr ad Roma. xj. exclamatiue. O altitudo diuitiaz⁹ sapie ⁊ scie dei. q̃ incõphẽsibilia sũt iudicia ei⁹. ⁊ inuestigabiles vie ei⁹. Magna q̃dem abyssus q̃ sepe pctores dei iudicia et flagella q̃ maxie horrẽt añ oculos teneãt: nec illa cognoscãt vt merito p̃lo eueniat illd̃ ps̃. Et in laqueũ cadat in ipm̃. i. insperato cadat in iudicium dei. ideo timeãt p̃li iudicia dei. Vñ ps̃. alibi. Judicia dei abyssus multa. In tali enim occultatiõe iudicij q̃ttuor latent abyssus: que sunt q̃ttuor cause ꝑpter q̃s hec dei iudicia occulta sunt. Prima ẽ abyssus timoratiõis. secũda abyssus hũiliatõis. tertia abyssus exclusionis q̃rta est abyssus excecationis.

Q⁹ de⁹ occultat iudicia sua vt semper peccatores habeãt timere atq; pauere. Capitulum. i.

Prima ẽ abyssus timoratiõis. Occultat em̃ deus futura flagella vt semper peccatores paueãt illa ignorantes q̃n dñs ventur⁹ sit: sicut Apoc. iij. cõminatorie dicit dñs tali p̃lo. In mẽte habe q̃liter acceperis p aurẽ mẽtis: ⁊ audieris p aurem corpis ⁊ serua. i. obserua p te audita: ⁊ pniaz age de p̃teritis culpis. Sic igit̃ nõ euigilaueris tu p̃le q̃ litargio somno oppremeris: veniã ad te tãq; fur. ⁊ nescies q̃ hora veniã. Et merito q̃dẽ. vt q̃ deũ cognoscere diligere ⁊ timere noluit ꝑpt beneficioz⁹ collationẽ. ipm̃ intelligat p duroz⁹ flagelloz⁹ punitionẽ iuxta illud ꝑphete. Cognoscetur dñs iudicia faciens.

Q⁹ ad humiliandũ elatos occultat deus iudicia sua. Capit. ij.

De causa ignorantie futuri iudicij

Secūda est abyssus hūiliatiōis. Multi plerūq; quādo sūt in culmie magno tante sapiētie se estimant esse. q; oculo menti a deo oīno amoto putant se esse sufficientes regere totum mundū. Hanc supbiā volēs cōprimere deus occultat iudicia sua: iposq; insperato flagellans humiliat cōfusione ꝺdigna sicut Job. xxvj. de domino dr. Prudentia eius percussit supbuz. r ps. tu hūiliasti sicut vulneratum superbum i brachio vtutis tue. Et alibi. Disperge. id ē. dispges illos in vtute tua r depone. id ē. depones eos ptectorme⁹ dñe. Delictū oris cor sez depones: r silr ꝑmonē labiorū ipor: r cōphendant. i. cōphendenť in supbia sua de execratione r mēdacio.

Qr occultat de⁹ multis iudicia sua propter illorum indignitatem. Capitulum. iij.

Tertia est abyssus exclusionis. Nō em decet dei secreta indignis r indispositi revelari. Ideo aliquib⁹ sāctis viris alias idoneis pluries abscōdunť talia iudicia dei: quia forte nescirent celare indignis: aut forte nō plene idoneis vt r iniusti: magis autē scelerati in suspitione talium iudiciorum semp habeat vigilare. Unde Apoc. ij. cōminatur tali populo saluator dicens. Penitentiā age r ꝑma opera fac. Sinautē: venio tibi r mouebo candelabr tuum de loco suo. Candelabrū vero qđ lumen tenet: sed ex se lumē non habet regnum ē a deo p sua gloria cōcessum rē. que prudenter dicat ꝓdicator discretus.

Qr occulta sunt iudicia dei ad obcecandum oculos impior ne illa effugere possint. Cap. iij.

Quarta est abyssus excecatiōis. Occultat em deus iudicia sua ad excecādum reprobos talium tempor: r ad hoc q; talia veniant sup eos subito r improuise. Et lz ꝑmoniti sunt tales per predicationes r signa: verificať tamē in eis illud Joh. ix. In iudiciū veni sez p annunciatā veritatē in hunc mundū vt qui non vident videant r q; vident ceci fiāt. Unde Esa. vj. Audiui vocē domini dicentis quē mittam r qs ibit nobis? Et dixi Ecce ego Mitte me Et dixit. Uade. Et dices populo huic. Audite audiētes r nolite itelligere: r videte visionem r nolite cognoscere. Excreca cor populi huius r aures eius aggraua r oculos eius claude: ne forte videat oculis suis r auribus suis audiat. r corde suo intelligat r cōuertať r sanem eum. Et sic merito in laqueū cadat ipm. quia q; se exaltauerit humiliabiť. A q; laqueo r a qb⁹ piculr iudicijs eripiat nos illuminator mentiū dominꝰ noster ihs christ⁹ dās vere penitētibus grām in ꝑsenti: r gloriam in futuro. Qui cum patre r spūsancto iudicia sua retinens r dispensans triūphat gloriosus i secula seculor. Amen.

Feria. iiij. post scdam dñicam in q̄ dragesima de multiplici hominuz ignorantia: Sermo. xxi.

In Escitis quid petatis. Mat. xx. r in euange. hodi. Multum officit charitati ignorantia veritatis. Etenim inde fit q; nec bonū amatur: nec malū odio habeť. Et qđ periculosius est ptingit ex hoc sepe q; bonū respuiť r malum eligiť: eo q; bonū veraciť estimeť malū r malū bonū. Qđ intelligēs sapia dei xps iacobo r iohāni ex ignorātia ingrata postulātib⁹ in verbo ꝓposito rndet dicēs. Nescitis qđ petatis. Nā ad hoc si q̄rebāt in aliq; terreno regno primatū in q̄ forte xpm regnatur putabāt. meritо dixit eis Nescitis qđ petatis: q: ab eo nihil terrenū postulare debebant. Si vo qđ magis puto postulabāt ꝑmatū celestis regni: etiaz p tāto qđ peterēt ignorabāt: eo q; id nō peterēt sb ordine debito: neq; ex puro affectu r intētione. Nō em peti dz a nob qđes glie añ passiōis laborē. nec ꝑmiū añ meritum. nec corona nisi post triūphalē victoriā. nec etiā q̄ri dz eminentior ḡdus: qz iudiciuz supbie ē maxie si fiat ex qdā ꝓuata ambitiōe honoris r dignitat⁹ sicut isti petē videbāť. Nō etiam debet peti ex iure vel cōfidētia cognatiōis carnalis ad xpm siue ad sāctos sicut faciebāt isti. Ex istis ptz quāta ignorātia vitatis sit in hūana mēte dum ignorat qđ salubriť sit petēdū. Proinde p hūanogenē in ps. lxxxj. merito dr. Nescierūt neq; intellexerūt i tenebris ambulāt In qb⁹ vbis triplex stat⁹ denotať. Prim⁹ ē ignātie naturalis q̄ dicē nescierūt. s. ex natura. Scōs ē ignorantie generaľ de q̄ ait neq; itellexerūt. s. ex gra. Tertius ē ignorātie crimialis. ido dicit: i tenebris ambulāt. sez erroz r pctōz. De his qđ Luce xvij. mystice dictū ē. Cecus qđā in hoc demonstratur ignorātia naturalis. sedebat secus viam r in h exprmiť ignorātia generalis: mēdicās et in h indicať ignorātia criminalis. Et vtrūq; vbum pōt esse tema in q̄nq̄gesima vel i alio tē poze p ꝑsenti materia.

Articulus. i. de septēplici ignorantia naturali quā oēs habemus.

Primus status est ignorantie natural. Unde ps. ait. Nescierūt sez cōmuniter omnes: qz naturalis ignorantia est. Et lz ex peccato primorum parentū exordium sumpsit: non tamē in hominib⁹ peccatum est. De hac ignorantia

loquitur Job.xj.de homine dicens. Circumdedit eum deus tenebris scilicet ignorãtie. Ignorat enim septem. Primo que sunt ante se. secundo que sunt post se. tertio que sunt iuxta se quarto que sunt supra se. quinto q̃ sunt intra se sexto que sunt infra se. septimo ignorat omnia Et de his oĩbus ꝛ Job.xxxvij. Nos quippe inuoluimur tenebris ꝛc̃.

Q̃ naturaliter preterita ignorem⁹ Capitulum.I.

PRimo ignorat homo que sunt ante se. Unde Ecc̃s.viij. Multa hominis affictio q̃ ignorat p̃terita.et.x.c. Ignorat homo quid ante se fuerit.

Q̃ naturaliter futura ignoramus Capitulum.II.

SEcundo ignorat homo que post se sũt sicut Ecc̃s.in dicto.viij.c.ait. Futura nullo potest scire nuncio.ꝛ idem.x.c. Et quid post se illi futuꝝ sit quis poterit iudicare? Hic Jaco.iiij. Quid dicitis hodie aut crastino ibimus ad illam ciuitatem ꝛ faciemus quidez ibi annum ꝛ mercabimur ꝛ lucrum faciemus qui ignoratis q̃d sit vobis futurum in crastinum? Prouer.xxvij. Ne glorieris ignorans q̃d superuentura pariat dies. Uñ Ecc̃s.ix. Nescit homo finem suum.

Q̃ naturaliter ignoramus corda hominũ. Cap̃.III.

TErtio ignorat homo que sunt iuxta se. Iuxta illud apli .j. Cor.ij. Quis scit hominuz q̃ sunt hois nisi spũs hois ꝛ inscrutabile q̃s cognoscet illud?

Q̃ naturaliter ignoram⁹ que superiora sunt nobis. Cap̃.IIII.

QUarto ignorat homo que sunt supra se Sicut testatur apostol⁹.j.Timoth.vltõ. Lucem habitat inaccessibilem scilicet deus quã nullus hominũ vidit nec videre potest. Et iterum ppheta ait. Posuit tenebras latibulũ suum.

Q̃ naturaliter ignoram⁹ quid sit in conscientia nostra. Cap̃m.V.

QUinto ignorat homo que intra se sũt: iuxta illud ps̃. Ab occultis meis munda me dñe ꝛc̃. Unde Job.ix. Etiaz si simplex fuero:hoc ipm ignorat aia mea. Et iterũ.j.Cor.iiij. Nihil mihi ꝯscius sum:sed non in hoc iustificatus sum. Uñ Ecc̃s.ix. Nescit hõ vtrũ odio vel amore dignus sit ꝛc̃.

Q̃ naturaliter ignoram⁹ que inferiora nobis sunt. Cap̃.VI.

TErto ignorat homo que infra se sunt. Uñ Ecc̃s.j. Cuncte res difficiles non potest homo eas explicare sermone. Unde Sap̃.ix. Difficile estimamus que i terra sunt:ꝛ que in pspectu sunt inuenimus cum labore. Et Ecc̃l.xj. quomodo ignoras que sit via spiritus: et qua rõne compigantur ossa in ventre pgnãtis sic nescis opera dei qui fabricator est omniũ.

Q̃ a natura omnia vniuersaliter ignoramus. Cap̃.VII.

SEptimo ignorat homo naturaliter vniuersaliter oĩa iuxta illud Ecc̃s.viij. Intellexi q̃ omniũ operũ dei nullam posset homo inuenire rõnem:ꝛ quãto plus laborat tanto minus inuenit. Et iteruz Sap̃.ix. cum dixisset difficile estimam⁹ que in terra sũt et que in pspectu sunt inuenimus cum labore addidit. Que in celis sunt q̃s inuestigabit. Tamen vniuersali ignorãtie fidei remediũ a domino: vel nobis ignorãtib⁹ adhibet. Dixerat eñ deus ade Gen̄.ij. quacunq̃ eñ die comederis morte morieris. Quod q̃dem non credẽs p̃ceptum dñi ptempsit atq̃ ppter inobediẽtiam i p̃dictas ignorantias lapsus est. Proinde ꝛ illi ꝛ nobis salubre remedium recte inopinatũ parauit scz fidem:p quam a pnitiosa cecitate p̃dicte naturalis ignorãtie homo salubriter adiuuatur. Unde Aug⁹ in lib̃. de trini.ait. Oculentis humane acies inualida in tã excellẽti luce non figitur:nisi p iusticiã fidei emũdet. Et Bern̄. sup Cant̃l. Quid non inuenit fides? Attingit i accessa.deprehendit ignota.comprehendit imẽsa.apprehendit nouissima ipam denicq̃ eternitatem suo illo vastissimo sinu quodãmodo circũcludit.

Articulus.II. de ignorantia iuris: ꝛ de ignorantia facti: ꝛ qñ excusabiles sunt ꝛ quando non.

Scõs igrãtie status ẽ ignorãtie generalis. Et de hac ps̃. subdit. Neq̃ intellexerũt scz ex gra:ꝛ h̃ mediãte eoz culpa. Proinde Bern̄. i epla ad mgr̃m Hugonẽ ait. Multa sciẽda nesciunt:aut sciẽdi incuria:aut discendi desidia: aut verecũdia inqrendi. Et q̃dem h̃ ignorãtia non hz excusationẽ. Hec ille. Unde Aug⁹ de vbis apli ait. Pessime matris ignorãtie pessime inde due filie sũt scz falsitas ꝛ dubietas. Illa miserior.ista miserabilior: illa pernitiosior: ista molestior Ad bene viuendũ igitur necesse est nosse quid faciendũ :quid ve sinendum sit. Uñ Cesarius in q̃dã hmone suo Quis sit melius facere q̃ dinoscere:pus tñ est nosse q̃ facere. Audi scripturã dicentẽ. Omnis q̃ nõ didicerit iusticiã sup terrã:veritatẽ nõ faciet. Et ite-

rum. Zelus apprehendit populum in eruditū Duplex est ignorātia impediens omne bonuz vt dicit .j.q.iiij.c.vltī .scz ignorātia iuris ⁊ ignorantia facti. ℙrima est ignorantia iuris: et hec est septuplex quasi septē ignorātie species Dicitur enim ꝑma sapiens siue discreta .secunda inuincibilis .tertia simplex .q̄rta difficilis. q̄nta crassa ⁊ supina .sexta affectata .septima p/uersa siue aduersa.

De ignorantia docta ⁊ sancta Capitulum.I.

ℙRima dicit ignorātia sapiens siue discrea scz qñ homo non curat scire que non sunt necessaria sibi ad salutez. maxime qñ illa non pōt discere absq; piculo aie sue. Hinc dñs ait Matth.v. Si oculus dexter .i. sciētia scandalizat te: erue euz ⁊ ꝓjce eum abs te. Expedit em̄ tibi vt pereat vnū membroꝝ tuoruz q̄ totum corpus tuū eat in gehēnā Añ Aug⁹ de ꝟbis apli ait. Melior est fidelis ignorātia q̄ temeraria scientia.

De ignorātia inuincibili et quādo excusat ⁊ qñ non. Cap.II.

Secūda ignorātia inuincibilis ꝟ. Et est duplex ℙrima que introducta est ꝓter culpā. scōa q̄ introducta est ꝑ culpam. ℙrima aūt que introducta ē ꝓter culpam: sicut patet in pueris in q̄bus simpliciter ꝓriuat cognitionē iuris: similit ⁊ furiosis qui oino carent rōnis vsu. et in decrepito qui non discernit: ⁊ in eo q̄ nascit amēs. Et hec ignorātia �means Bonauen. in.ij. excusat a toto: quia caret rōnis vsu. Scōo aūt si talis ignorantia ītroducta ē ꝑ ꝓambulā culpā. sicut i ebrioso q̄ se ꝓcipitauit ꝑ culpā suam. ⁊ sic non a toto sed a tanto excusat. vñ min⁹ peccat q̄ si nō fuisset ebrius ar.l di. sepe. Quidaz tamē dicunt q; excusat a tota si totaliter l'gat. Talib⁹ si sanātur penitētia imponēda est eis �means canones: quia nouam culpā tunc ebrius cōmittit: sicut accidit Gen̄. xix. in Loth quē dicūt sācti fuisse culpabilem lz excusent cum in parte ⁊ a tanto. Et sic est de amētib⁹ q̄ ꝓpter luxuriā etiā vxoris amentes facti sūt. Unde Esdre.ix. Multi ꝑpter vxores facti sunt amētes. Similit ꝺ alijs qui carent vsu rationis ex ꝓcedēti culpa. Hoc notat ꝺ Bonauē. ⁊ Alexan. ꝺ hal'. in.ij. Ad hoc facit quod dicit .xv.q.j. Si quis insaniens vbi ꝟ. Si q̄s insaniēs aliquē occiderit si ad sanam mētē puenerit: leuior ei pnia imponēda ē Scōm glo. istis imponit penitētia ⁊ tamē nō deliquerūt: ꝑ hoc fit ad cautelā vt nō .l. di. ꝑ sbyteros. ⁊ .xxxiij.q.ij. in lectū ⁊ ne disciplina ecclesie deseraī .xxiij.q.v. excōicatoꝝ ⁊c.

De ignorantia simplicitatis ⁊ quādo excusabilis est ⁊ quādo non. Capitulum.III.

Tertia ē ignorātia simplex �means Alexā. de hal' ⁊ Bonauē. scz cuz q̄s nescit qđ scire tenet: laborat tamē vt sciat. Talis aūt dupliciter laborare pōt: aut plene: aut semiplene Si plene laborat vt sciret vt patet de eo q̄ ignorat que tenetur scire �means statum suum tamē laborat audiēdo verbū dei vel legit vel a sapientibus: de illis sollicite q̄rit: ⁊ hec ignorātia vel totalit excusat vel saltē vt non sit pctū venabile. xj.q.iij. excellētissimis. ⁊ c. se. ⁊ .xxvj.q.ij c. vltī. et .j.q.iiij.c. vltī. Si aūt laborat vt sciat ꝓdicta sed non plene: excusat a tanto .sed nō a toto �means Bonauē. in centiloquio.

De ignorantia qñ habet intelligentiam per lucida tēpora vel interualla Capm.IIII.

Quarta autem ignorantia est difficilis ⁊ �means Bonauē. hec est illa q̄ non totaliter vsum rōnis tollit. que in illis est q̄ non sunt oino furiosi sed habent quādoq; interualla lucida. Item simile est i pueris qui iam capaces sunt ꝓcepti licet nō plene Et hec lz excuser a tanto non tamen a toto. Ad hoc nota .xxxij.q.vij quemadmodū.

De ignorantia crassa ⁊ supina ⁊ ad quoꝝ iurium noticiā homo necessario obligat. Capm.V.

Quinta autē ignorātia est crassa et supina. Talis em̄ �means Alexan. de halis est quādo aliquis negligit scire quod tenetur scire: nec tamē vult se nescire. Ignorantia em̄ crassa ⁊ supina sic dicta est ꝑ metaphoram homis crassi ⁊ supini .qui non videt etiaz ea que coram eo sunt. sicut q̄ publica ⁊ manifesta se dicit ignorare vl' ignorat habere dicit cō scientiā crassam. xvj. dis. q; dicitis. Talis fuit ignorātia pauli �means Richar. Añ j. Timoth. j inquit. Misericordiā dei ꝓsecutus sum: quia ignorans feci. Et talis ignorantia nō habet excusationē. Et nihilominus aduertendū q; diuersa iura diuīsimode diuīsos obligant �means Bonauē. Quia alit obligat ius naturale. alit ius diuinū. aliter ius ciuile. alit ius ꝓtinens cōstitutiones ecclasticas ⁊ morales ℙrimo ius naturale oēs obligat: ⁊ nulluz adultū excusat cū sit scriptū i cordib⁹ nris. ⁊ habet .j.q.iiij.c. notādū. Ubi ꝟ q; ignorātia iuris naturalis oibus adultis dānabilis ē. Adultis dico q̄ habēt vsum rōnis ꝓpter furiosos ⁊ huiusmodi Idē dicit Alexan. de halis. Scōo ius diuinū ignorare qđ q̄dez est lex ꝓphete euangeliū atq; apostolice doctrine �means Bonauē. i cētiloquio

ꝛ Alexan. in .ij. et in .iij. accusat sicut ꝺ magno ꝛ de mortali delicto ꝓlatos ꝛ maxime epos ꝛ metropolitanos: q̃ tenent de fide ꝛ spe reddere rõnez. Accusat autem sicut venialiꝫ clericos simplices. ꝛ illitteratos q̃ curam non suscipiũt aiaꝝ: q̃ cuꝫ potuerũt addicẽ noluerũt. Laicos ꝯo in nullo accusat. qꝛ ad ipos nõ ꝓtinet dũmodo non ꝓtemnãt. Sꝫ ꝑm Alexan. laici tenent ad noticiã decalogi ꝛ eoꝝ q̃ ꝓtinent ad fidẽ ꝓ ut cõtinet in symbolo apl̃oꝝ. Ignorantia ꝯo quo ad q̃dã iuris diuini eos excusat simplicit: q̃tum ad q̃dam ꝯo excusat a tanto ꝛ si nõ a toto. Hec notat Alexan. ꝺ halis ꝛ Bonauẽ. Et in hoc apparent culpe calcantiũ cruces que super lapides tumuloꝝ i plerisq; locis irreuerẽtissime fiunt ꝓtra legẽ a diuine iure manantem C. nemini licet. li. j. vbi ꝺꝛ. Nemini licet signũ salutoꝛis in terra i silice vel i marmoꝛibus humi positus insculpere vl̃ pingere ne pedib⁹ cõculcet. Qui aũt i terra posuerit vel posituꝫ nõ leuauerit morte mulctet. Sꝫ ꝓtra ꝫ q̃dam alle gant ꝓsuetudinẽ: q̃bus respõdẽdũ est illud qꝺ ꝺꝛ di. viij. c. ꝓsuetudo vbi ꝺꝛ. Cõsuetudo sine veritate vetustas est erroꝛis ꝛ ꝓ ꝓsequens nõ excusat. ℙꝛoinde credo q̃ moꝛtaliter peccant oẽs q̃bus inotescit ꝫ si ad eos ꝓtinet ꝛ non remouẽt eas Tertiũ ius scꝫ legũ solos iudices accusat ꝺꝛ eñ. j. q. iij. c. vlt̃. q̃ ius ciuile alijs ꝑmittit ignoꝛare alijs nõ. Sc̃dm eñ Alexan. de hal̃. Rusticis eñ ꝛ mulieribus ꝛ in minoꝛi etate ꝓstitutis ꝑmittit ignoꝛare q̃ sunt de iure ciuili: maxime in damno vitãdo. in maleficijs aũt nõ sic. Quartũ ius ꝓtinens moꝛales cõstitutiones ꝛ ecclesiasticas ad discernẽda peccata accusat sacerdotes ꝛ curam aiaꝝ habentes ꝛ ꝓfessoꝛes. Ignoꝛãtia huiꝰ iuris q̃dã alios excusat: ꝛ si non a toto: tñ a tanto. Non eñ oẽs clerici tenent ad noticiã oiuꝫ q̃ sunt i iure canonico: ꝛ si teneant ad noticiaꝫ quoꝝũdam. Hec dicit Alexan. ad hoc. xxiij. q. j. c. si quis dederit ꝑm Tho. prima. ij. q. lxxvj. Oẽs cõit tenent scire ea que sunt fidei ꝛ vniuersalia iur̃ ꝑcepta. Singuli autẽ ea que ad statũ eoꝝ vel officiũ spectant. Nam quicunq; negligit habere vel facere ea ad que tenetur: peccat peccato omissionis. Unde ꝓpter negligentiam ignoꝛãtia eoꝝ que quis scire tenet est peccatuꝫ. Hec ille. Ad hoc nõ. extra de intur̃. ꝛ dam. c. si culpa. Et ꝓtra hanc ãntaꝫ ignoꝛantiã ait apostolus. Quicunq; stultus est in culpa: sapiẽs erit in pena. Et illꝺ. j. Coꝝ. xiij. Si quis ignoꝛat ignoꝛabit. Facit ad hoc. xxxviij. di. q̃ ea. Consiꝺerent hoc ꝓfessoꝛes ignari ꝛ ceci ꝛ duces ceꝯum qua temeritate ista exerceãt vt non aꝺducant in inferos peccatoꝛes illaqueatos iuꝺicantes que nesciunt ꝛ ignoꝛant Unde Hiero. Impericia ꝓfidentiã: ꝛ eruditio timoꝛẽ creat. Addam q̃ qꝺ mirabiliꝰ est: q̃ q̃to minus itelligunt plus ꝑsumunt.

De ignoꝛantia affectata. Cap. VI.

Exta ꝯo est ignoꝛãtia affectata. Et hec est cum q̃s affectat ignoꝛare qꝺ scire tenetur: nõ tamen determinat apud se q̃ teneatur illud scire. Unde Luc. xij. Seruus qui cognouit voluntatem dñi sui ꝛ non se ꝑparauit ꝛ non fecit volũtatem eius: plagis vapulabit multis. Ubi glo. Qui scire nolunt: ꝛ ꝑñt non ignoꝛãtes sed ꝓtemptores iudicant. Hec ignoꝛantia ꝑm Bonauẽ. et Richar. ꝛ Alexan. in. ij. di. xxij. sic excusat ex vna ꝑte qꝺ ex alia parte aggrauat Excusat inq̃tum ignoꝛãtia. sed aggrauat inq̃tũ affectata De tali ignoꝛantia ait Berñ. de. xij. gradibus humilitatis Frustra sibi ꝺ infirmitate ignoꝛãtia blandiunt: qui vt liberi⁹ peccent libent ignoꝛant vel infirmant. Un̄ Greg⁹. xxv. li. moral̃. Nescire ignoꝛãtia est: scire noluisse superbia est. Et Isiꝺo. de sum. bo. Nescire simplicit ad ignoꝛantiã ꝓtinet. sed noluisse scire ad ꝓtumacem superbiam. Voluntatẽ quippe dñi ꝓpriã vel le nescire. quid aliud est q̃ velle dñm superbiẽdo cõtemnere. Un̄ glo. sup Hiere. vj. Grauis impietas est non soluꝫ peccata non cauere sed ne velle itelligere peccata: ꝛ nullam habere distãtiam bonoꝝ maloꝝũ q̃ operũ. Et de hac ignoꝛantia ait ꝓpheta. Noluit itelligere vt bñ ageret. Ad talẽ ignoꝛantẽ ꝑ Oseam dñs. c. iij. cõminat̃ dicẽs. Quia tu sciam repulisti ꝛ ego repellã te ne sacerdotio fungaris mihi. Circa hoc incidens querunt tria ¶ Primo de sacerdote qui accedit ad ordines ꝛ non põt addiscere canones et ea q̃ sunt necessaria officio suo. Respondet Alexã. in. ij. q. in tractatu ꝺ ignoꝛãtia q̃ talis peccat in eo cũ vult suscipe ordines cũ nescit nec addiscẽ põt. Et ꝑm eũ si sacerdos est fact⁹: tenet̃ nõ suscipe aiaꝝ curã vel nõ suscipe officiũ audiẽdi ꝓfessiones ꝛ iniũgẽdi penitentias. in q̃bus piculosũ ẽ iudiciũ. Sed nunq̃d excusat illũ impotẽtia sciẽdi sicut excusat̃ qui cadit i pauptatem ꝑ impotentiã dandi si nõ dat paupi i extrema necessitate? Ad hoc respõdet Alexan. q̃ non est simile. Ille eñ se nõ ingessit in impotẽtiã dandi: sed iste se ingessit in impotentiã curã habẽdi ꝑ sciẽtie defectum. ℙꝛeterea nemo põt se imittẽ in impotẽtiã dandi: qꝛ et si non habet pecuniã potest dare voluntatem bonã q̃ amplius placet deo. Non sufficit autẽ isti sacerdoti curam habẽti bonã voluntatem habere de sciendo vel curando: sed oportet q̃ sciat ꝛ curet Sc̃do querit quid ꝺ illo cui apparet angelus malus transfiguratus in ange/

lū lucis: ⁊ ipe credit q̄ sit angel⁹ bon⁹: et appo/nit oēm diligētiā quā p̄t: ⁊ ita adoret eū? Dicē dū ym Alexā. q̄ nō apponit oēm diligētiā quā pōt: q? si apponeret vel p se cognoscēt vel de⁹ ei reuelaret Sz de ꝟ nota pleni⁹ in ymōe. xxiij arti. j. in fine. Tertio q̄rit de illo q̄ dubitat ꝺ aliquo an sit simonia vel ꝓtractus vsurari⁹ si/ue non. De hoc dicet .j. ymo. xlj. arti. ij. c. ij. in fine. ⁊ c. seq̄nti circa p̄ncipium.

De ignorantia puersa ⁊ aduersa q̄ ex malicia bonitati oino contrariat. Capitulum. VII.

Septima est ignorantia puersa que ex malicia bonitati oino cōtrariat. ym ꝓualescentiā. q̄n scz q̄s non tm̄ scire nō vult. ꝟ etiā habitū ⁊ dispositionē igno rātie induit. q? veritatē fugit: ꝟ etiā psequit. ⁊ impugnat. Ꝺ q̄dē ex industria ē peccare: ⁊ p ꝓsequens ē peccatū in spm̄m̄ actū. Unde Job. xxiij. Ipi fuerūt rebelles lumini: nescierūt vi-as ei⁹. Hec ignorātia ē ꝑprie in ꝓscientia erro-nea ⁊ excecata: q? dictat ꝓtra phibitiones ⁊ p/cepta in quā vtiq; sūt ingressi septē spiritus ne quā de q̄bus Mat. xij. Assumit secū septē spi ritus nequiores se ⁊ intrantes habitāt ibi: ⁊ fi-unt nouissima hui⁹ hoīs peiora p̄rioribus. Et merito q̄dem. Nam sicut septiformis spūs xp̄i totus luci⁹formis ⁊ spiritualī lumine illustrat⁹ mentē ingredi⁹ illā totā illuminat ⁊ illustrat ita septē spūs nequā oino illi oppositi cū in ani mā intrant horrendas tenebras afferunt ⁊ ter ribilem cecitatem. In hanc cecitatem phariseī ruerunt. Ideo Matth. xxiij. domin⁹ q̄nquies illos vocat cecos quasi in q̄nq; sensib⁹ exce catos anime. Hec autem excecatio est ꝑprie il la: de qua Esa. vj. dicit. Exceca cor populi hu ius: ⁊ aures ei⁹ aggraua ⁊c. ⁊. c. xliij. ait. Educ foras populum cecum ⁊ oculos habentē. Ta lis vero excecatio in fine cuiuslibet solennis tē poris mundum obtenebrat vniuersum: q̄ tam in sūmo q̄ in fine seculi abundabit ita vt verifi cetur illud Apoc. vj. Et factus est sol niger si/cut saccus silicinus De tali cecitate dicit Lu. xxij. Hec est hora vestra potestas tenebraruz. Et iterum ꝓpheta. Posuisti tenebras ⁊ facta est nox: in ipa ꝑtransibūt oēs bestie silue. id est. bestiales ⁊ erronei sensus patrie infernalis Talis em̄ credulitas ceca estimatio falsa ex pu ritate malicie originē habet: per quaz mens in bono alterius intantū falso iudicio errat. q̄ de illo qđ de se bonum est. nullo modo potest sen tire bonuz. Unde Sap̄. ij. dicitur. Excecauit eos malicia eorum.

De ignorantia facti quando excu-sat ⁊ q̄n non. Cap. VIII.

Secunda p̄ncipalis dicitur ignoran tia facti De qua Alexan. de halis i ij. ait q̄ duplex est ignorantia facti. Prima ē ei⁹ qđ oportuit scire: scda est ei⁹ qđ non oportuit scire. Prima in q̄ est eius qđ oportuit scire. Si em̄ necesse fuit scire ⁊ fuit ignorātia supina aut affectata vel puersa nō excusat: ꝟ grauior est etiā culpa. Si vo fuit ei⁹ qđ oportuit scire ⁊ adhibuit hō diligētiam excusat: ⁊ si nō a toto tm̄ a tanto. Hinc ꝓta iu-deos. j. q. iij. circa finē dr q̄ ignorātia facti nō excusat iudeos q̄ nō credunt venisse xp̄m. Ra tio est: q? talis ignorātia ē crassa ⁊ supina. Pos sent em̄ xp̄m venisse scire tū ex opib⁹ xp̄i. tū ex opib⁹ discipulo⁹ eius: tū ex collatōe scḡtura/rū ꝓpheta⁹ Scda vo ignorātia facti qđ nō oportuit scire excusat sicut de idolotico de q̄. j Cor. x. apls ait. Si quis infideliuz vocauerit vos ad cenā ⁊ ire vultis: q̄cq̄d appositū fuerit vob: comedite nihil interrogātes ꝓpt̄ ꝓscien-tiā. Itē ym alios duplex ē ignorātia facti Pri ma ē ignorantia antecedēs. scda ē ꝓcomitās Pri ma ignorātia ē antecedēs que scz est causa agē di ita q̄ si homo sciret illā circūstantiaz que in peccatum trahit non faceret: insup et se fecisse doleret. Talis vtiq; ignorātia excusat a toto: si tm̄ debita diligētia p̄cessit. Si aūt p̄missa nō fuerit. excusat solū a tāto. Scda vo facti ig/norātia cōcomitās dicta est. quādo scz etiaz si sciret peccati circūstantias nihilomin⁹ opare/tur illud: ⁊ hec neq̄q̄ excusat. In hoc ꝓcordat Tho. Guil. ⁊ etiam Petrus de candia.

Articulus. III. de septuplici malo quod per ignorantiam in anima ge-neratur.

Tertius status est ignorantie crimi-nalis. Unde ꝓpheta ait. In tene-bris ambulāt scz errorū ⁊ peccato⁹ Et merito quidem dicit tales in tenebris am/bulare. Nam sicut. xxxviij. di. c. ignorātia di-citur. Ignorantia est mater cunctoꝝ errorum Unde Isido. Ignorātia vitioꝝ nutrix est. Et Richar. in quodam ymone ait. Porte inferi due sunt que ingredientes ad omne malum in ducunt. Una est ignorantia boni: alia est ꝓcu-piscentia mali. Septem vero sunt piculosa ma la. que ex ignorātia in aia generant. Primum est insensibilitas. scom est captiuitas. tertium est pauptas. q̄rtum est cecitas. q̄ntum ē bestia litas siue aialitas. sextum est ruina. septimum est mortalitas siue mors sempiterna.

De insensibilitate ad quā ignoran tia ducit. Cap. I.

Primū piculosū malū qđ ex ignorā tia generatur est insensibilitas. Hō

enim intelligit homo bona que ꝑdit: ⁊ mala q̃ incurrit. Unde de ignorãte dicitur ℙrouerb. xxiij. Erit sicut dormiẽs in medio maris. id ẽ. in magnis piculis ⁊ quasi sopitus gubernator amisso clauo. At econtra intelligẽtia aperiẽs oculos: noscit pericula in q̃bus est: ac timere ⁊ dolere facit. Ideo Eccs. iij. dicit. Qui addit sciẽtiã addit ⁊ dolorem. Et Esa. xlviij. Hec dicit dñs redemptor tuus sanctus israel Ego dominus tuus docẽs te vtilia: gubernãs te i via qua ambulabas. Utinã attẽdisses mãdata mea: facta fuisset sicut flumẽ pax tua. ⁊ iusticia tua sicut gurgites maris. Et de talib⁹ dictum est. Vtinam saperẽt ⁊ intelligerẽt ac nouissima ꝓuiderent. Unde Aug⁹ sup ps̃. Nemo est insanabilior eo qui sanus sibi videtur.

Q̃ per ignorantiaz homo miserabiliter captiuatur. Cap̃. II.

Secundũ piculosum maluz qđ exignorãtia generat est captiuitas. Cũ eñ populus seu homo insensibilis fact⁹ ẽ faciliter in piculis capitur: ⁊ miserabiliter captiuatur. Hinc Esa. v. dñs ait Captiu⁹ ductus est popul⁹ meus quia nõ habuit scientiã. Et ecõtra popul⁹ ⁊ q̃libet ꝓticularis homo ꝑ scientiã ⁊ sapiẽtiã ꝓseruat. Iõo dicit ℙrouerb. ij. Si scientia anime tue placuerit ꝓsilium custodiet te ⁊ prudentia ꝓuabit te Immo qui fact⁹ est iam captiuus ꝑ ꝓscientiaz ⁊ intelligentiã liberat. Unde ℙrouer. xj. Justi liberabunt scz a magnis piculis sciẽtia. Liberant autẽ: quia picula noscũt atq; declinãt. Unde Greg⁹ in moral. Qui lucẽ videt. scit q̃d de tenebris estimet. Nam q̃ cãdorẽ lucis ignorat: obscura ꝑ lucidis aꝓbat.

Ad quãtaz miserabilem pauperta tem ignorantia mentem perducit. Capituluz. III.

Certum malũ dicit pauptas. Omnes vo sunt diuitie sapie dei. Hinc Sap̃. viij. Si diuitie appetũt i hac vita q̃d sapiẽtia locupleti⁹? Unde Esa. xxxiij. diuitie salutis. id est. salutares diuitie sapiẽtia ⁊ scientia. Unde dicit Sap̃. xij. Vanus. id ẽ omni bono vacu⁹ est ois popul⁹ in quo nõ est sciẽtia dei. Unde ℙrou. iij. Melior est acquisitio ei⁹ negociatiõe auri ⁊ argenti. Ignorãtia autẽ tali thesauro hoiem ꝑuat.

Q̃ ignorantia excecat oculum rationis. Cap̃. III.

Quartum malũ est cecitas. Excecat eñ oculuz rõnis: ⁊ sic facit hominẽ in anima cecum. De hmõi ceco apostolus ad Eph̃. iij. ait. Ambulabãt in vanitate sensus sui tenebris obscuratũ habẽtes intellectum: alienati a vita dei ꝑ ignorantiã. que est in illis ꝓpter cecitatẽ cordis eor. Hi sunt virgines fatue que nesciũt deũ nec de⁹ nouit eas. Hinc Matth̃. xxv. ait. Amen dico vobis nescio vos: vt verificet quod. j. Cor. xiij. dicit Si quis ignorat ignorabit. Et licz q̃dam multa sciant seipos tamẽ nesciũt sic ait Berñ. similes sunt oculo qui cetera videt. seipm autẽ non videt. Contra quos Greg⁹. Eo ipo homo vehementi⁹ desipit: quo seipm minime recognoscit. Unde Job. xix. Si ignorani mecũ erat ignorantia mea.

Q̃ ignorantia facit hominẽ brutalem atq; bestialẽ. Cap̃. V.

Quintũ vo malum ẽ bestialitas siue aialitas. Facit eñ hoiem brutalem ⁊ bestialez. Unde Berñ. ait. Nihil bestialius homie qui est rõne viges ⁊ non ratione vtens Sepe eñ tales virtuosis ⁊ vtutibus detrabũt: imo quãdoq; os ponũt in celum diuina opa blasphemãtes: ⁊ ꝺ talib⁹ vt ꝓscriptum est. ij. Pe. ij. Hi velut irrationalia pecora. sequũt que ignorãt. blasphemãtes Ad tales ꝓpheta ait. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus ⁊c. ℙer equũ peccãtes aperte: ⁊ per mulũ peccãtes occulte ex bestiali ignorãtia denotant. Equus eñ fortis ẽ ⁊ luxuriosus supbus vix tenet nõ discernit sessorẽ recalcitrat: ⁊ aptissim⁹ ⁊ ꝓmptissim⁹ ẽ ad bellũ. ꝑ quas ꝓpr̃tates diuersa manifestor̃ pctõr̃ genera significãt Mulus eñ ex nobili ⁊ ignobili generat ⁊ ꝑ hũc itelligere possum⁹ hoiem hypocritaz ⁊ simulatũ In hor̃ vo generatõe ꝓueniũt nobile. s. op⁹ de genẽ bonor̃. ⁊ ignobile. s. intẽtio corrupta Nã tales semꝫ nobilitatẽ demõstrãt ⁊ ignobilitatẽ occultãt: sicut parabolice ꝺ mulo fert q̃ interrogat⁹ a vulpe de q̃ genere fuerat rñdet q̃ ꝓnepos erat magni regis eq̃ hyspanie. Cui vulpes ait. Non q̃ro de matre s̃ de patre Mul⁹ aũt noluit idicare. ℙeccãtes vo manifeste seu simulare ex ignorantia efficiũt bestiales sicut equ⁹ ⁊ mul⁹ q̃bus nõ est intellectus.

Q̃ ignorãtia ꝓcipitat innumerabilia mala que interim ignorantur. Capituluz. VI.

Certũ vo ignãtie malũ ꝺr ruina Nã populũ ꝓcipitat i inumerabilia mala tã culpe q̃ pene. Un̄ ℙrou. xvij Qui exultat discẽ incidet i mala. Et Isido. Nihil stultitia pei⁹. nihil insipiẽtia deteri⁹. nihil ignãtia turpi⁹ ⁊ ignominiosi⁹. Ignorãtia est mater ⁊ nutrix oiuz vitior̃. Quid sit dãnũ culpe nõ sentit: insipiẽs q̃tidie peccat ⁊ ignorat. Iõo lamẽtabiliter Osee. iiij. dicit. Non est scientia

dñi in terra. Maledictū mendaciū homicidium furtum ⁊ adulteriū inundauerūt: ⁊ sāguis sanguinē tetigit. Propterea lugebit terra: ⁊ infirmabit̄ ois q̄ habitat in ea.

Qz ignorantia pducit ad interitū sempiternū ⁊ ad tenebras exteriores

Capitulum. VII.

Septimū autem malum mortalitas dicit̄. Perducit eñ ad interitū sempiternū. Ideo dicit̄ Job. iiij. Quia nullus intelligit ineternū peribit. Hec ignorātia est bestia que ascendit de abysso Apoc. xj. de qua abysso Job. xxviij. Abyssus non est in me scz lumen sapiētie dei. Hinc dicit̄ Prouer. viij. Qui me oderunt diligūt mortē. ac ecōtra in eodē. c. dicit̄. Qui me inuenerit inueniet vitam ⁊ hauriat salutem a dño in p̄senti p gr̄am: ⁊ in futuro p gloriā. Ad quā nos pducat vera sapiētia xp̄s. Qui cum p̄re ⁊c̄.

Feria. V. post scōam dominicam i quadragesima de supplicijs infernalibus omniū damnatoz ⁊ maxime q̄ rūdā sceleratoz. Sermo. XXII.

Mortuus est diues ⁊ sepultus ē in inferno Luc. xvj. ⁊ in euangelio hodierno. Licet eñ beatus Joh. in. j. cano. sua c. iiij. dicat. Qz timor non est in charitate sed perfecta charitas foras mittit timorē: tamē in mēte vbi regitur timor humilias ex sua misericordia a deo donat̄ amor inflāmans qui timorez illū expellit. ⁊ dei amorē in regno anime regnare facit. Hec duo requirunt̄ ad hoc vt cuz deo aia gratie glutino copuletur scz timor ⁊ amor. Unde Aug⁹ li. de ciui. dei. ⁊ habet̄ de pe. dis. j. hec que ponit exemplū. Qz sicut quādo volumus suere vel duos pānos diuersos iungere. habem⁹ acum ⁊ imponimus serici filum: sic q̄ suimus pannū. tandem cōiuncto insimul panno ipō filo serici remanēte remouet̄ acus. Sic ad copulandū animā peccatoris cum ipō deo requirit̄ acus. id ē. timor inferni q̄ pugnat hominis mentē ⁊ serici filum scz amor dei quē introducat ipe timor inferni. Pozro his duob⁹ anima cū deo copulat̄ p gr̄am remanente serici filo qz charitas nūq̄ excidit. j. Coz. xiij Excluso acu timoris inferni. Assumam⁹ g̃ hodie acum huius timoris que introducat in nos filum diuini amoris. Plane de ipō Apoc. xiiij Joh. ait. Et tertius angelus secut⁹ est dicens voce magna. Si q̄s adorauerit bestiaz ⁊ imaginem eius. ⁊ accepit characterē in fronte sua aut in manu sua: hic bibet de vino ire dei. qd mixtum est mero in calice ire ipius ⁊ cruciabitur igne ⁊ sulphure in ꝓspectu angeloz sanctorum. ⁊ ante ꝓspectū agni. ⁊ fumus tormētoz eoz ascendet in secula seculoz. nec habebunt requiem die ac nocte. quoniā adorauerunt bestiam ⁊ imaginē eius. Vel si quis accepit characterē nominis eius. Hec est sapiētia sanctoz qui custodiūt mandata dei ⁊ fidem ih̄u christi. In q̄bus verbis ꝺ penis inferni tria mysteria declarant̄. Primū est doloz mentaliuz. scōm penarū corporaliū. tertiū tormentoz eternaliū. Hec tria mysteria expertus atq̄ expietur diues iste epulo criminosus de quo dicit̄ in p̄posito ꝝbo. Mortuus est diues ⁊ sepult⁹ est in inferno. Ait eñ mortuus est diues ecce penas corpales. ⁊ in inferno ecce tormenta ⁊ cruciatus eternales: sepultus ē ecce dolores mētales. Dicit eñ eum sepultū vt ostendat eius vindictā imobilē incarcerationē seu alligationem. seu oppressionē: ⁊ ab vndiq̄ afflictionē totalez ⁊ quasi imersam cooperationē ⁊ submersionem. De his tribus mysteriis ⁊ codē ordine ꝓphet̄a in ps̄. lxxiij. inquit. Calix in manu dñi vini meri plenus mixto. Ecce p̄imū Et inclinauit ex hoc in hoc. ecce scōm. Verūtamē fex ei⁹ non est exinanita bibent oēs peccatores terre. ecce tertium. Et p̄ cē aliud thema in p̄nti materia.

Articulus. I. de mentalibus doloribus quib⁹ cruciant̄ damnati.

Primū mysteriū cruciatus est eoz doloz mētaliū. Sequamur mysterium Apoc. cū concordia dauid et euāgelij hodierni. Triplex ꝝo veritas i h̄ mysterio ꝓtinet̄. Prima ē offensionis. scōa est punitionis. tertia est mēsurationis

De culpa vniuersali ꝓpter quā dānati cruciant̄. Cap. I.

Prima est offensionis scz cuiuscūq̄ mortal̄ culpe. Propterea Joh. ait Et tertius angelus scz reuelans mysteria dei secutus est dicens magna voce. id est clara cognitiōe. Si quis adorauerit bestiam ⁊ imaginē eius: ⁊ accepit characterem in fronte sua aut in manu sua. Que verba p̄nt tripliciter exponi. Primo p pcialitate. secūdo p cupiditate. tertio p infidelitate Primo exponit̄ p pcialitate que merito bestia dicitur. Bestia ꝝo differt ab animali: qz nomen bestie sonat cū animalitate crudelitatē. Ille autem adorat bestiam: qui pcialitatis amorē suo creatori ꝓponit. Ecce radix totiꝰ idolatrie noue. Imago bestie arma ⁊ pcialiuz insignia sūt in q̄bus q̄si idolatria nouo demones adorant̄ Ille vero characterē bestie suscipit in fronte: q̄ parcialitati ꝓsentit in mente. In manu vero

bestie characterē sumit: q̄ opa parcialia facit. Per manū eī in scptura opa designāt Secūdo pōt exponi de cupiditate. Seua autez t crudelis bestia ē vsura vorax: q̄ tūc adorātur cū improbū fen⁹ exercet. i. pacto pficit. Imaginem vo adorat: q̄ tenacit imoderatas diuitias amat sīc epulo euāgelij hodierni ꝫ Lazarū indigentē. Characterē aūt hui⁹ bestie habere in frōte: ē imodesto ꝓtractu p intētionē cozruptam, vsurā hre in mente. In manu aūt characterē hz: q̄ ope palā vel occulto vsurā exercet.

Tertio exponat ō infidelitate incātationū arliaz t quozūcūq; erroz: que bestia impia t crudelis iā p vniuersū orbē adorat cū incantationū herbaz t ceteroz erroz pfidia exaltat Imagines hui⁹ bestie seue sūt: oēs incantatores t incātatrices siue vetule incanate t strigones t stregonisse. q̄ oēs vere tunc adorātur cū efficati⁹ t leuius t tenati⁹ illis t eozū factis t vbis q̄ diuinis t sctōz dictis credulitas adhibet. Characterē bestie habere in frōte: ē cordis infidelitatē habere i mēte Characterē vero ei⁹ in manu portat: q̄ superticiosa breuia t characteres: et diabolica signa bestialitate impia sup alios ponit. vel sup seipm gestat Quarto etiam pōt dici hec crudelis bestia zodomia que adorat t colit ab oībus zodomitis. Cui⁹ imagines iuuēculi t pueri pnt dici: q̄ vere ab oībus zodomitis in oīm nephādo opere adorantur. Qui autē hoc scelus ꝓcupiscūt mente: characterē habēt in fronte. Qui vero implent ope: in manu characterē hnt seu tenēt. Et sm hunc modū de quolibet crudeli t sceleste peccato tota hec figura exponi pōt.

De q̄druplici cellario dei t ō amaritudie vini diuine ire: quo damnati spūaliter cruciant. Capit. II.

Secūda aūt veritas est punitiōis. Un subdit. Hic bibet de vino ire dei Quadruplex vo est cellariū dei: vbi diuersa recōdunt vina. Primuz est cellariū gratie. scōm glozie. tertiū culpe: q̄rtuz pene. Duo horum sunt in p̄senti seculo. s. cellariū culpe t gratie: duo vo i futuro scz glie t pene. Primū est cellariū grē: qō est ecclia saluandoz. Unde Cant. ij. Introduxit me rex in cellā vinariaz id ē. in ecclesiā. Hui⁹ cellarij vinū grā est. Un Prouer. xxxj. Date vinum his q̄ amaro sunt animo. i. ꝓtritis: vt scz dolentes de culpa letificent ex grā. Hoc ē vinū de quo ps ait. Vinuz letificat coz hois Et sicut vinū habet splēdoz vigoz et dulcoz: sic vinū grē hz splendoz fidei. vigoz spei t dulcoz charitat. i. ad Coz. xiij. Fides spes charitas tria hec: maioz autez horū est charitas. Scōm cellariū est glie. Un de ps. ait. Inebriabunt ab vbertate dom⁹ tue t torrente voluptatis potabis eos. Hui⁹ cellarij vinum splendidū est: p diuinā visionem. j. Joh. iij. Videbim⁹ eū sicuti est. Itē habet vigoz p dei possessionez. j. Coz. ix. Sic currite vt cōprehendatis. Suauissimū ē p dei fruitionē Un Job. xxij. Sup oipotentē delitijs affluet Qui eī biberit de pmo vino in pnti: etiam de scdo bibet in futuro. Tertiū cellariū est culpe: qō est synagoga peccantiū t seculū nequā huius cellarij vinū est merū scz splendidum p auariciā. potēs p superbiā: t suaue vel dulce p luxuriā. Un. j. Jo. ij. Omne qō ē in mūdo ꝓcupiscētia carnis ē t cē vt. s. Hoc vino inebriat⁹ fuit diues epulo de q̄ ō: i euāgelio hodierno: hō q̄dam erat diues: ecce auaricia. Qui induebat purpura t byssō: ecce superbia. Et epulabatur q̄tidie splēdide. Ecce luxuria. Hoc ē vinū qō dns in mysteriuz p̄hibuit aaron Leuit. x. Vinuz t oē qō inebriare pōt scz de mūdialib⁹ nō bibetis tu t filij tui q̄n intrabitis i tabernaculū testimonij. i. mundana ne diligas si ingredi vultis celū. Quartū cellariū ē pene Et ꝟ est infernus: cui⁹ vinū obscurissimuz debilitatiuū. t amarissimū ē. Et merito q̄ in pnti bibit de vino culpe i futuro etiā bibat ō vino pene Et ꝟ est vinū diuine ire. de q̄ Job. ait. Hic bibet de vino ire dei. Sz qz iustum ē vt culpe respōdeat pena: ideo infernale vinū est obscurissimū in intellectu ꝓpter auariciā debilitatiuū vel ꝓfusiuū in facultate t memoria ꝓpter superbiam. amarissimū i volūtate ꝓpter luxuriam. Unde p ordinē Job. x. ōr de cellario infernali t vino eius. Ubi vmbra mortis. hec de obscuritate. et nullus ordo hec de debilitate: exercitus eī inordinatus debilis est: sed sempitern⁹ horroz inhabitat hec ō amaritudine dicta sūt Ecce vinū diuine ire p qō oia spūalia tormenta eterna q̄ ꝓpter tria pncipalia crimina in tribus aie potentijs damnati sufferāt mystice cōprehendunt. Hoc vino potabat iste epulo i inferno. Vinū cum bibit ad interioza transit: sic spūalis doloz a diuina ira in mentē dānati hominis diffundit. Un nihil mente videre: nihil cogitare t ad nihil oīno affici pt nisi qō sit illi ad cruciatū vel p pniaz. qz qō nō vult est pns vel p absentiā qz oē qō delectat ē absens. Sic isti diuiti cui ignis erat p̄sens et aqua absens. Ideo Job. xxj. de dānato ōr. Uidebūt oculi eius interfectionē suā. id est. mortem illaz eternam quā sustinebūt: t de furoze omnipotētis bibet. Hinc Hiere. xxv. Dns damnate anime epulonis ait cū illā eternis cruciatib⁹ iūgebat Sume calicē vini huius furoris ō manu mea. Ecce duplex vinū auaroz pcialium vsurariorum t zodomitarū t ꝓsimiliū sceleratoz: et

aliorum criminosorum. Primum qđ bibent in psenti cum gaudere delectatione peccati pmittuntur in psenti sicut epulo supradictus. Aliud quod bibent in futuro cum omnia qcunqꝫ fecerint luent. Primum qdez clarum potes & dulce videbat per tepoale psperitate: scdz turbidum est ppter eternam & internam aduersitate. Ideo de hoc peccatorum duplici vino Job. subdit. Quod mixtum est mero. Uerum quidem fuit temporale: sed mixtum erit eternale: iuxta illud Greg. Temporale est qđ delectat eternum vero qđ cruciat.

Qz scdz qtitatem culparum: eriti damnatis grauitas tormentorum.

Capitulum. III.

Tertia autē veritas est mensurationis que merito sequitur ad pdicta. Quia fm mensuram culpe debet esse asperitas pene Et de hac Job. subdit. In calice ire ipi⁹. Calix nempe dei mesura districtionis iudicij est: quo deus pmittit fm mensuram sui iudicij in hoc mundo: & peccatores peccare: & ergo eos ineternū punit fm mesuraz peccati sicut Esa. xxvij. dicit. In mensura contra mensurā cum abiecta fuerit iudicabit. Quasi teneat domin⁹ hanc mensurā in manu sua pmissiuecꝫ peccatori dicat. Mitte in hunc calicē quicqđ tibi placet: homicidia incēdia. innocētū oppressiones viduaꝝ euisceratiōes. vsuras. rapinas. zodomias. Imple mensurā iniqtatum. adde furta. falsas accusatiōes. blasphemias. infamias. falsa testimonia piuria mēdacia. Cōple mēsuraz diuine pmissionis: quia vt dicit Deut. xxv. Pro mēsura peccati erit & plagaꝝ mod⁹. His autē Esa. xxviij. dicit domin⁹. Ponā iudiciū in pondere. & iusticiā in mensura. Ecce qđ hoi pciali vel aliter scelerato euenit: sicut porco qđ ad suas impinguat expensas. Utrū qđ etenim vinū scz delectationis criminū qđ est merū: & punitiōis scelerū qđ fetulentū intelligit mixtū est in calice. id est. mēsura diuini iudicij. Ex dictis que dicta sunt: breuiter patent tres veritates mysterij pmi: q̄ omnia ps. breuib⁹ verbis cōprehendit cum dicit. Calix in manu dñi: ecce tertia vitas mēsuratiōis. vini meri inebrias ecce pma veritas transgressionis plen⁹ mixto: ecce scda vitas punitiōis: Et ꝟ ꝯcludunt pmū mysteriū: qđ ē dolorꝫ mentaliū oiuz damnatorꝫ.

Articulus. II. de multitudine dolorum corporalium vel mentaliū qui p penas in damnatorum corpa redundabunt.

Secundū mysteriū est penaꝝ corporaliū quas patient reprobi post iudiciū generale. Et merito Nā ppie loquēdo dolor est in mēte: pena vero in corpore iudicat. Si/cut eñ vinū cum bibitur nō solū in corpe suscipitur. sed p totum corp⁹ ad intra diffundit. sic spūalis dolor in damnati mente recept⁹ non solum mentē ipam p totum penetrat. verūetiaz in corpora redundat. Turbari eñ solet vultus animo cōturbato: & ecōtra hylarescere animo iocūdato. In regno ꝟo celorꝫ sicut sūt tres animē dotes scz visio fruitio & tentio. ita in corpore beatorꝫ qttuor esse credunt scz claritas ipassibilitas. subtilitas. & agilitas. Ex trib⁹ eñ dotibus clarificate anime redūdat glia in glorificatū corpus. ita qđ deus p gliam substantialez glorificat eam scz animā p triplicē eius dotem & glia anime cōmunicata beato corpori p qttuor eius dotes manifestat. sicut patebit. j. fmone vlt. arti. j. et. ij. Sic est in pposito in dānatis. Nam dolor mētis cuz anima fuerit corpori iūcta redūdabit in corporis penaz: exemplo beatorꝫ: sed illis in gliam istis vero in penam Porro vt hoc clari⁹ elucescat sciendū est qđ qttuor erunt dānatorꝫ i corpibus pncipales pene. Prima ē tenebrositas. secū da passibilitas. tertia palpabilitas. qrta pderositas. ecōtrario beatorꝫ Prima ē tenebrositas. Un Job x. ad terrā tenebrosam & optam mortis caligine scz pducent. Ratio est: qz intellect⁹ hominis dānati est horribili tenebra obscurat⁹ sicut dictum est dānato corpi iunct⁹. tm ei cōmunicabit obscuritatē qđ impossibile esset calamo scribere aut mēte pēsare. Est eñ ignis q̄ dānatorꝫ anime & corpa comburent nigerrim⁹ obscur⁹ & teter: iuxta illud Mat. xxij. ligatis manib⁹ & pedib⁹ mittite eū in tenebras exteriores. Si eñ fm Aug. li. de ciui. dei. ignis iste cū sit formosus oia q̄ lambit comburit. & lucida decorat deturpat & denigrat. qđto magis ignis infernalis ita turpis & obscur⁹ cui⁹ dānati erūt pabulū sempiternuz? Et itez. si iste ignis deturpat sic nr̄i corpis mēbra: qđto magis ille q̄ qđ infinitū excedit acerbitate & turpitudine istum? Job Esa. ix. oz. Erit pl's qđ esca ignis. & xxij. c. ait. Facies cōbuste vultꝫ eorꝫ. Scda erit passibilitas. Nam memoria oi dolore plena & corpi vnita redūdabit p penā in dānatum corpus. Sicut eñ ferrū cādens p oēs suī ptes habet diffusū ignē: sic p totū dānati corp⁹ diffundent pene. Erunt eñ corpa damnatorꝫ multiplici afflictione corrupta et putrefacta. q̄ non auferrēt eis sicut in psenti seculo passibilitatē: & inestimabiliter addent. ita vt si qs eos capitis capillo ꝟtingeret: vel qlitercū qđ leuissime tangerent. fortius tūc dolebūt qđ si in hoc seculo hō in camino ignis ꝟiectus foret. Unde Job. xx. Omnis dolor irruet in eum. Qui qdem vndiqꝫ erit intus & extra. subtus & supra. ante & retro

a dextris ⁊ a sinistris. Habebunt eñ in oculis cõtinuas lachrymas ⁊ merores in auribꝰ horrendũ timorem ⁊ terrorẽ In naribus insupportabilem fetorẽ. In gestu inexpressibilem amaritudinem. In dentibꝰ terribilẽ stridorẽ. In ore horribilẽ clamorem. In corde incõsummatuz dolorem. In toto corpore ardorẽ ⁊ incõfusibilem pudorẽ in q̃bus omnibꝰ sine fine cruciabũtur. Tertia erit palpabilitas. Quia eñ voluntas dãnati rebellis fuit cõtra suũ ⁊ omniuz creatorẽ: ⁊ omni amaritudine plena erat: ideo tam passibilitatez corpori suo cõmunicabit. ꝙ oñis creatura minima in imẽsum poterit ei nocere iuxta qđ dicit Sap. v. Pugnabit p eo orbis terrarũ contra insensatos. Et ps. Multa flagella peccatoris ⁊c. Et Deut. xxxij. ait dominꝰ. Cõgregabo sup eos mala. Quia cruciabunt a beatis a celis a sideribꝰ et a planetis a quattuor elemẽtis ⁊ ab omnibꝰ elemẽtatis a demonibꝰ ⁊ ab alijs dãnatis: ⁊ generaliter ab omnibus creaturis. Et sequit. Et sagittas meas cõplebo in eis. Sagitte he sunt septẽ pene in p̃senti homini per peccatũ infixe vel inflicte. scz fames sitis calor frigus infirmitas lassitudo et mors. que lz in p̃senti a deo hõmini multipliciter infligant. tamẽ in inferno pfectissime complebunt. sicut. s. Ymone. xj. arti. iij. et. c. iij. plenius dictũ est. Quarta erit põderositas Cũ eñ anima ꝓpter peccatũ in inferno damnatur ꝙstat ꝙ tanta est ḡuitas culpe: ꝙ aia cum morali decedẽs cogit ad inferos ꝓperare q̃si plũbum in aquis vehementibꝰ vt dicit Exo. xv. Nonne luciferũ grauitas culpe a celo ad inferos traxit sicut dicit Esa. xiiij. Quomodo cecidisti lucifer q̃ mane oriebaris? Anima igitur põdere peccatoꝝ pressa. corpicq; vnita. corpori tm̃ põdus p̃stabit. ꝙ si sup terraz esset corpꝰ damnati, terraq; adamantina vsq; ad inferos fieret ictu oculi corpus illud in infernũ demergeret. Tanto q; pondere corpus dãnati firmabitur i inferno ꝙ nullũ cruciatũ poterit euitare. Unde Esa. j. dãnandis annũciat. Erit fortitudo vestra scz in tot generibꝰ tormẽtoruz vt faúlla stupe. De his q̃ttuor dotibꝰ corporum damnoꝝ simul ps ait. Pluet scz dominꝰ super peccatores laqueos hoc ẽ põderositas. ignis hoc est tenebrositas: qz ignis ille teterrimꝰ est sulphur hoc est penalitas siue passibilitas. et spũs procellarũ hoc ẽ ipa palpabilitas. Ex his patet ꝙ dolor mẽtis post resurrectionẽ redundabit in penam carnis. Ideo in verbo ꝓposito ait. Et inclinabit ex hoc in hoc. Hoc ẽ inclinabit scz dñs post iudiciũ ex hoc. id ẽ. ex mente in hoc. id ẽ. in corpꝰ. Et alibi idẽ ait. Conuertet dolor eius in caput eius. id ẽ. in mentẽ dãnati ⁊ in verticẽ ipius. id ẽ. in totũ corpus cuiꝰ pncipale est vertex partẽ ponẽs ꝓ toto. iniq̃tas eius. id ẽ pena iniq̃tatis descẽdet scz p cõmunicationẽ vt dictũ ẽ. Ecce vinuz diuine ire qđ doloribꝰ inebriat totũ corpus. Hz simul ad tohãnis ꝓphetica visionẽ descendam⁹ vbi tres horribiles cruciatus corpoꝝ damnatoꝝ p ordinem ponit. Primus est afflictiõis. scõs confusionis. tertius pticipationis.

De dãnatorũ multiplici cruciatu. Capitulus. I.

Primus cruciatꝰ est afflictiõis. Unde subdit ⁊ cruciabitur igne et sulphure. Ad has duas penas oẽm reduces dãnati corporis penã. Sicut eñ omne peccatũ quo parciales vel vsurarij vel zodomite ⁊ quilibet alij peccatores in p̃senti seculo delectabant offendere deũ ad duo reduci potest scz ad ꝙcupiscẽtiam que ex delectatione inordinata procedit. ⁊ ad iram que ex mala tristicia surgit: sic omnes corporales inferni pene ad duas ꝙueniẽter reduci p̃nt scz ad penaz sulphuris que respõdet cõcupiscentie. ⁊ ad penam ignis que respõdet ire. Uel omne peccatũ potest reduci ad p̃speritatẽ ⁊ aduersitatẽ teste ps qui de damnatis dño ait. Cadẽt a latere tuo qđ est ad̃sitas mille ⁊ decem milia a dextris tuis qđ ẽ p̃speritas Contra duo iusticie arma a dextris ⁊ a sinistris de q̃bus apostolꝰ ait. ij. Cor. vj. Scõm enim p̃mũ intellectũ sicut eñ cõcupiscẽtia mala vrit damnati infelicez aiam: sic sulphur affligit miserũ corpus. Et sicut ira vexat spiritũ dãnatorũ: sic ignis cõburens vrit corpa eoꝝ. Et sicut ignis in sulphure vehementiꝰ vrit ⁊ ardet i afflictionẽ corporum sic iracũdie feruor in cõcupiscẽtia ardet p afflictionez spirituũ. Quanto enim amplius ꝙcupiscãt damnati qđ habere nõ valent: tãto in eorũ animo amplius iracũdia feruet. non solũ ꝓtra deum ꝓximũ ⁊ omnẽ aliam creaturam sibi inferẽtẽ penã. imo amplius ⁊ vehementiꝰ ꝓtra seipos turbãt. qui sibiꝑis causa extiterũt sue dãnationis. Unde ps. Peccator videbit ⁊ irascet. dentibꝰ suis fremet et tabescet. Ad aliũ ꝙo intellectũ vt pena correspõdeat culpe. oñis pena quaz patiunt damnati ex ad̃sitate p ignẽ significat: oisq; punitio q̃ plectunt ex p̃speritate in sulphure designatur In q̃bꝰ diuĩsimode peccauerũt pciales auari ⁊ zodomite ⁊ ceteri peccatores scelerati.

De multiplici cõfusione damnatorum. Capitulus. II.

Secũdus cruciatꝰ est cõfusionis. Sed q̃m oñis damnatoꝝ culpa p superbiaz ꝙsummata ẽ ideo merito sicut culpe succedit pena sic superbis cõfusio maxia. Tres ꝙo confusiones patiẽtur dãnati ab illis q̃ i celestibꝰ regnãt

Prima a sanctis. secūdam ab angelis. tertiam a domino iesu xpo. Prima patient a sancti qui videtes in inferno damnatos ꝓtemplabūtur in exemplo dānationis eoꝝ ⁊ turpitudinē culpe ⁊ pulchritudinē diuine iusticie. sicut de quolibet sanctoꝝ ps ait. Letabit iustus cum viderit vindictam scz supra dānatos exercita/tam eo q ꝓcordat ⁊ complaceat atq ꝓdelectetur iusticie dei. ⁊ sequit manus suas lauabit i sanguine peccatoris scz puniti. Sm̄ eñ Bonauen. in. iiij. di. l. beati nūc videt ⁊ etiaz videbūt post iudiciū in speculo eterno miseriaz dānatoꝝ: quia hoc erit eis ad augmentū glorie ⁊ ostensionē diuine iusticie. Damnati vo videt nunc gloriā beatoꝝ ⁊ videbunt vsq ad diē iudicij in vniuersali tamē nō in pticulari qualis sit: nec hoc ꝙdem erit nisi ad eoꝝ completā desolationem. Tristant eñ ppter inuidiā aliene felicitatis tristant etiam ppter carentiā sue beatitudinis: tristant etiam q intelligūt se videri a beatis illisq gaudiū cumulare. ppter que oīa inexpssibili verecūdia ꝓfundunt. Unde ppheta ait. Erubescāt impij ⁊ deducant i infernū muta fiant labia dolosa. Post iudicium vo non videbūt beatoꝝ gloriā nec in vniuersali nec in pticulari: sed oino erunt in parte ītellectiua a tormentis absoꝛpti. Scdam vo cōfusionē patient ab angelis quos videbunt de eoꝝ dānatione exultare cum sanctis. Has duas ꝓfusiones eoꝝ: quia ꝙsi oino. sanctis ⁊ beatis angelis cause ꝓsimiles erunt: ideo ꝺ vtriq Job. ait. In ꝓspectu sanctoꝝ angelorū iter angelos cōnumerās sanctos: eo q meriti suis ⁊ p angelicā cōuersationē: ⁊ vitam eoꝝ ad angelicas ascēderunt mansiones. sicut Matth. xxv. eosdē sanctos sub nomine angeloꝝ vocat dicēs. Cum venerit filius homis in maiestate sua ⁊ oēs angeli eius cum eo ⁊c. Tertiam vo ꝓfusionē patient a xpo. Nimia eñ ꝓfusio erit cum viderint quid christ⁹ p liberatiōe eorum fuerit passus quem ipi tam viliter cōtemserunt ⁊ ꝓculcauerūt eius sanguinē ppter fusum. iuxta illud ad Heb. x. Nepharijs pedib⁹ ꝓculcauerūt. De hac etiaz ꝓfusione Job. subdit ⁊ ante ꝓspectum agni scz ꝓfundent. Si ꝙs autē intelligere cupit q magna erit ꝓfusio hec pensetq ta erit beatis exultatio gloriosa videre regem ⁊ dñm ihm̄ xpm̄ in glorioso decore: ⁊ tunc ecōtrario intelligere poterit q dānati ꝓfusio erit xpm̄ videre iratū. Idēq ꝓtemplari poterit de duab⁹ alijs ꝓfusionib⁹ pus tactis

Q dannati cōmunicāt sibijnuicē supplicia sempiterna. Cap. III.

Tertius est cruciat⁹ pticipatiōis. Sancti eñ beati alter alteꝝ ꝓspiciētes etiā in gloria ex mutua charitate ita ꝓgaudent: vt q̄libet eoꝝ de alterius gloria q tum de sua letetur extēsiue nō tamē intēsiue ꝑm Rich. ꝺ me. vil. ppter qꝺ inenarrabilis gloria accidētalis in eternū eoꝝ affectibus redūdabit. Unde ps Ecce q bonū ⁊ q iocundū ⁊c. Cōsimiliter in damnatis p oppositu erit. Licet eñ q̄libet eo rū ppter sua demerita ppria substantialez vt sic dicam damnationē sustineat: aliorū tamen tormēta p q̄ndaz cōmunicationē pticipat. Cū eñ q̄libet p se ppriam dānationē p expientiaz sentiat. ceteri autē illam q̄si quodā olfactu q fit in fumi resolutiōe pticipando cognoscunt. vt merito ispoꝝ accidentalis dānatio quodāmodo dici posset. Ideo Job. subdit. Et fum⁹ tormentoꝝ eoꝝ ascēdet in secula seculoꝝ. Ex hoc insup cumulabit ꝓfusio dānatoꝝ. Nam sicut peccauerūt in cōspectu dei ⁊ angeloꝝ tam bonoꝝ q malo: imo q tum in eis est in ꝓspectu omniū: ita etiā coram demonib⁹ ⁊ damnati eorum ꝓfusio crescat. Ideo ps ait. Ascēdet fum⁹ in ira eius: hec est dānatio accidētalis. ⁊ ignis a facie eius exarsit hec dici potest dānatio substātialis. ⁊ si pena substātialis dici potest. De substātiali subiungit dicēs. carbones succensi sunt ab eo. Substātialis damnatio est in mēte ꝓsubstantialis in corpe. ⁊ accidētalis in societate. Et hec sufficiāt q tum ad scm̄ mysteriuz qꝺ est penaꝝ corporalium.

Articulus. III. de eternitate pénarum quos stulti incurrunt.

Tertiū mysteriū est tormētoꝝ infernalium. Circa quod tres alie veritates a Job̄e subdunt. Prima q hec tormenta stulti incurrūt. scda q illa sapientes cognoscunt. tertia q ea fideles euadūt.

Q ex imprudenti stultitia impij sine requie dānabunt. Cap. I.

Prima veritas est q hec tormenta stulti incurrūt. Qui eñ ad tēpus hec tormēta p prudentiā noluerit euitare. necesse habebit illa sine fine incurrere: ⁊ q̄q stulticie culpa ꝑm tēpus fuit. tñ stulticie pena sine tpe erit. Unde Job. subdit. Nec habebūt requiem die ac nocte q adorauerunt bestiā: ⁊ imaginē ei⁹. vel si q̄s accepit characterez nois ei⁹. i. noticie. Die ac nocte notāter dicit. nō q dānatis sit dies i penis q̄b⁹ nox ppetua erit: ꝺ tunc dies dānatis ē q̄cq̄d de penis suis eis manifeste p expientiā inotescit. Nox aūt dici pt q̄cq̄d expectāt qꝺ pūidere nō possunt. Quasi beat⁹ Job. dicat Ideo requiem hre non pñt: q ⁊ si durissima sint q̄ tollerant. durioza tñ esse suspicant q sibi supuentura expectāt. Unde Job. xx dicit de dānato. Fugiet arma ferrea et irruet

in arcū ereū. Arma ferrea pene durissime dici possunt q̄bus tunc in p̄senti quasi a ꝓpinquo damnati ꝓtinue feriunt: ⁊ h̄ q̄dem eoꝝ ē dies. Pene aūt q̄bus in futuro ꝓtinue ferendi sunt quasi arcus ereⁱ ⁊ noꝛ futura merito dici p̄nt. eo q̄ a remotis nō solū feriūt. sed etiaꝫ ꝓfundius penetrāt imprudētes ab eterna mentis p̄uisione in intimo coꝛdis timoꝛe tandēq̄ dū p̄sentes fuerint. etiam coꝛpus ip̄m foꝛis feriūt. Talis autem noꝛ ⁊ dies etiam p exemplū patere potest. Capiat a iusto iudice multaꝝ pditionū ⁊ iniq̄tatū patratoꝛ ⁊ cautela prudēti dentur ei toꝛmēta vt palam faciat scelera sua dum eiⁿ dure toꝛquet grauiterq̄ dolet diē q̄si sine requie experit. Sed quia alia q̄ ignoꝛat se pasturū expectat q̄si noctem sine quiete ꝓbat. vt merito denotet q̄ ꝓcialis ⁊ inq̄etus peccatoꝛ qui in p̄senti sine quiete dei ⁊ ꝓximi sui vixit sine quiete viuēs interminabiliter moriat. Merito igit hec toꝛmēta stulti incurrūt: qꝛ viuentes in hoc seculo illa p̄uidere noluerūt. Et iō diuio iudicio eis ineuitabiles fiunt: qñ cū magna coꝛdis angustia illa sibi nocitura expectāt. Ira quippe stulticia mundanoꝝ elephas timens p̄cauet murē. leo ignē. lupus lapidem ⁊ cōpedem ceruus canem. colūba accipitrē. canis baculū. ouis lupum. piscis hamū. laqueū auis. latro patibulū: q̄d q̄si momentaneū ē toꝛmentum ⁊ stultⁱ atq̄ insensatus peccatoꝛ non timet infernale supplicū acerbitate durissimū suppoꝛtatiōe grauissimū. ⁊ duratiōe ꝓpetuum Et si non credit hoc imprꝛouidus homo ⁊ scelleratus eo q̄ talia nōdū sit exptus: p̄set q̄ stultus est p̄datoꝛ ⁊ latro qui antea p̄uidendo nō timeat furcas q̄ suspēdendus ducat ad illas. Anteq̄ veniant sapiētes picula ꝓsiderant: anteq̄ sagitta veniat p̄uidēdo foꝛmidāt. Quiⁿ iacula feriūt que p̄uident vt Greg⁹ ait. Anq̄ in cinerē versa sit ardenti domui succurrendū est. Quid eiⁿ tūc pdest foꝛmidare mucronem quādo illo vulneratⁱ est homo iam ad moꝛtē? Tarde igitur damnati i diem poterunt p̄uidere. postq̄ h̄ inconsiderate vixerūt dum adoꝛauerūt bestiā ⁊ imaginē eiⁱ: ⁊ acceperunt characterem nois eius sicuti antea dictum est.

Q̄ qui prudens ⁊ sapiēs est precauet supplicia sempiterna. Cap. II.

Secūda veritas est q̄ illa picula sapiētes p fidem cognoscūt sc̄z quia ea in p̄senti seculo p̄uiderūt. Ideo Joh. subdit. Hec est sapiētia sanctoꝝ sc̄z p fidem p̄uidēdo euadere eternas pēnas. ⁊ ob hoc demonū illecebras que eis cum criminib⁹ ꝓponunt sapiēter euitāt. Unde Pꝛouer. j. dicit. Frustra iacitur rhete ante oculos pennatoꝝ. Diabolⁱ quidē animaꝝ anceps rhetia peccatoꝝ anteillas tēdit in q̄bⁱ solūmodo illas capit. q̄ oculos fideles nō habent ad p̄cauēdū. nec pēnas nec alas ad alte volandū. Sācti ꝓo ⁊ iusti penas ideo euadūt: qꝛ his omnib⁹ muniti sunt.

Q̄ fideles obseruatoꝛes diuinoꝝ ꝓceptoꝝ ⁊ fidei dñi ihesu euadūt eterna toꝛmenta Capitulum. III.

Tertia veritas ē q̄ fideles hec pericula euadūt. Unde Joh. subdit q̄ custodit mādata dei. He sūt due ale colum/be xp̄i sc̄z due tabule mandatoꝝ. q̄bus p obseruantiā anima iusti ad celum volat. Ad̄ concupiscēs ꝓpheta ait. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe: ⁊ volabo p obseruantiā sc̄z mādatoꝝ. ⁊ requiescā sc̄z in gloꝛia beatoꝝ. Ideo inueni a domio poscēti quomodo posset ꝓscēdere celeste regnū ab eodem Mat. xix. respōsuꝫ est: Si vis ad vitā ingredi ꝛua mādata. Quasi dicat. Assume alas. De oculis ꝓo mentⁱ eorū p lumē fidei illustratis: postea subdit. Et fidem ihu. Fidem q̄dem dñi ihu dicit: qꝛ ostendit nobis turpitudinē culpaꝝ vt euitentur. et amaritudinē infernaliū penaꝝ vt p̄caueantur Et hec duo lumina quasi duo oculi sūt scilicet dexter ⁊ siniſter aie colūbine: et ideo q̄si latro velatis oculis ad infernale suspendiū ducit. q̄ hoc lumie in p̄senti pegrinatione nō vtit. De his dicit Soph. j. Ambulabūt vt ceci qꝛ dño peccauerūt. hoc dicit inq̄tum excecati iam nō declinant culpam: sed q̄tum ad penam quā incurrent. subdit. Effundet sanguis eoꝝ hoc est infimi erunt in penis sicut humⁱ in elemētis. et coꝛpa eoꝝ sicut stercoꝛa tam sc̄z vilia erūt sicut ea se peccatⁱ viliter subiecerūt. Ⓣm p̄s subdit. Verūtamen fex eius non est exinanita: bibent oīes peccatoꝛes terre. Non eiⁿ exinanietⁱ: qꝛ ꝓpetua erit ⁊ illam fecem bibent oīes terreni peccatoꝛes. Unde Ezech. xxiij. dictū est. Ꝓo tabis vsq̄ ad feces ⁊ fragmēta eiⁱ deuoꝛabis. Et Esa. lj. dānato dicit. Bibisti de manu dñi calicē ire eius vsq̄ ad fundū: saporis calicⁱ bibisti ⁊ potasti vsq̄ ad feces. Dicit eiⁿ oīes. qꝛ nullⁱ se p̄ōt excusare ab hoc potu. Addit etiaꝫ peccatoꝛes terre. nō tm̄ peccatoꝛes celi qui ceciderūt sc̄z angeli: sed etiā homies mali qui cū illis dīm offenderūt Unde Mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignē eternū ⁊c. A quoꝝ ꝓsoꝛtio nos eripiat miscdia saluatoꝛis nr̄i ihu xp̄i in p̄senti infundendo luminosam gr̄am: ⁊ i futuro amoꝛosam gloꝛiam: q̄ cum patre ⁊ spū sancto cruciatoꝛ est impioꝝ ⁊ p̄miatoꝛ beatoꝝ p infinita secula seculoꝝ.

Feria. VI. post scdam dominicā in quadragesima demōstratur q̄ extra

vnicam ⁊ catholicaz fidem nemo saluatur. Sermo. xxm.

Malos male perdet Mat. xxj. ⁊ in euangelio hodierno Triplex ꝑt distigui fides scz erronea mortua ⁊ viua. Prima ingz ē erronea. ⁊ h̄ est oiuz illoꝝ q̄ sūt ex sinū sācte romane eccl̄ie: sic̄ sunt oēs saraceni cuiuscūq; secte repiant. Insup oēs heretici atq; scismatici. Et de oīb⁹ suprādictis ꝓpheta ait. Errauerūt i solitudine in inaq̄so. s. hui⁹ mundi q̄ pfecto ē sine aq̄ gr̄e q̄ aīam saluet. Scōa ē fides mortua q̄ q̄dē illoꝝ est q̄ intra sinū eccl̄ie catholice sūt: ⁊ tn̄ nō sunt i charitate. Unde. j. Corꝝ. xiij. Si habuero oēm fidē: ita vt mōtes trāsferā. charitatē aut̄ nō habuero nihil sū scz q̄tū ad esse gratuitū q̄uis eē retineā naturale

Tertia insup est fides viua quā. s. informat charitas dei. De q̄ dr ad Heb. xj. Sine fide impossibile ē placere deo. Qđ ꝟbum ꝑt eē aliud thema. Ex q̄ ꝟbo manifesti⁹ ptz q oēs q̄cūq; sūt in fide erronea: sicut saraceni: heretici: ⁊ sic ꝺ alijs. insup oēs q̄ lz sint in eccl̄ie catholice sinu: ⁊ absq; charitate discedūt ineternū piclitātur. qz non pticipādo charitatez dei q̄ est fons oīs bonitatis mali verissime dici pñt. De q̄b⁹ dñs in ꝟbo dicto ait. Malos male pdet. Sūt nempe plerīq; erronei a sua cecitate decepti. q̄ occasione diūsaꝝ legū atq; sectaꝝ: siue ex verbis machomet: aut aliorū errātiū credūt vnūquēq; sua i fide siue secta saluari. dūmodo eam credat esse bonā: ⁊ a deo vtiq; dataz. ipiq; placere qđ facit. Mirant̄ tales q hi debeāt damnari q̄ ꝑ deo faciūt quicq̄d faciūt: arbitrantes in his se obsequiū pstare deo. ⁊ lz male tn̄ ignoranter agūt. sicut diūsimode in orbē terrarum secte ⁊ inter xp̄ianos etiā multi ⁊ multe herbarū incantatiōes: ⁊ alios errores sequētes: hec tn̄ ignorāter ⁊ simplicit̄ agūt. Mirant̄ q̄z potissime de his q̄ ꝑ deo siue ꝓpter deum oē suppliciū nō solū patiēter. ꝫ vt videt̄ gaudēter sustinent sicut de multis hereticis nr̄is tpibus audiuim⁹: qz ignē ⁊ alia tormēta gaudēter sufceperūt vtiq; ꝓpt̄ deū se oia sustinere vel sufferre dicētes ⁊ etiā in corde: sicut credim⁹ h̄ habentes. Hz oēs supi⁹ dicti mali sūt cuz ex vnicam ⁊ catholicā eccl̄esiā seu fidē ⁊ extra charitatem iuenianꝫ: ineternū pibūt sicut dictū est teste apl̄o. j. Corꝝ. xiij. Si tradidero corp⁹ meum vt ardeā: charitatē aut̄ nō habuero nihil mihi ꝑdest scz ad euadendū pditionē eternā. Ad intelligendū aūt q error iste dānabilis est nimis ⁊ heresis sūma ⁊ iustissima causa dānationis oiuz sequētiū eā: ⁊ oiuz morientiuz extra vnicā ⁊ catholicā fidē ⁊ charitatē: triplex ob/ligatio ad quaz q̄libet obligat aptissime monstrare pōt. Prima est circūspectiōis. scōa cognitionis. tertia est ꝙsiderationis.

Articulus prim⁹ de triplici circumspectione ad quā q̄libet obligatur

Prima q̄dem ē obligatio circūspectionis. Tres em̄ circūspectiōes necessarie sūt ad salutem: in q̄bus si homo negligēs fuerit minime excusat̄. Prima q̄dem est circūspectio ꝓuisionis. scōa aiadūsionis. tertia dep̄cationis.

De ꝓuisione ad quaz circa necessaria ad salutē q̄libet obligat Cap. i.

Prima q̄dē circūspectio est ꝓuisionis. Nempe diligēs circūspectio req̄rit ꝑ/uisionē. Si em̄ volēs corpalit̄ ambulare picula ⁊ discrimia ipi⁹ vie ꝓuidere nollet. videlicz ꝓcipicia offendicula insidias crudeles feras. ⁊ alia q̄ corporeis oculis ꝓuidere pōt. ꝫ magis incōsiderate clausisq; oculꝫ aut aūsis a via incedere vellet: q̄cq̄d mali h̄ ꝫ offensionis ⁊ ꝓcipitij ⁊ casus eueniret illi iustissime ipissim/ putari posset Poterat em̄ ꝑ se hmōi picula declinare. In eo igit̄ q̄ ꝑ seipm̄ iminētia sibi mala in hmōi visibili via et nosse et euitare potuit ⁊ non fecit: iustissime atq; rectissime dr vt sibi imputet si i illa iciderit. Et ista est cōis ꝙceptio aiorꝝ. Sic ē in ꝓposito de via dei: q̄ vtiq; fides catholica ē si ꝓpt̄ improuisionē pereunt nō alteri ꝫ merito sibi ipsis imputēt. De talib⁹ dr Soph. j. Ambulabūt vt ceci: qz dño peccauerūt scz nō ꝓuidendo viā. Similiter si q̄s ire voluerit ad aliquē locū ignorās viam q̄ ducit ad illū: ꝑsta aūt habeat ducē q̄ viā ei ostēdat: ⁊ ducatū itineris ꝓbeat: ⁊ si neut⁹ ist⁹ hr̄e velit. i. nec vie ostēsorē. nec itineris ducē. si erret sic itinerās. merito ei imputādū ē. Hāc ꝓpositionē approbat cuiuslibet anim⁹ auditā. Similiter imo m̄lto forti⁹ i via mor̄ se hr̄e necesse ē. Qnto ꝟo picula maiora i via mor̄ i hmōi via tāto magis ⁊ ꝓprio visu spirituali ⁊ alieno ꝓuidēda sūt ⁊ ꝑcauēda. Caueant igit̄ q̄ insensate ⁊ absq; ꝙsideratōe vite sue viuūt: nec ꝑdictiones frequētāt: nec fidelia ꝙsilia q̄rūt. Nam q̄ nec ꝓprio sensu vbi eis suppetit: nec alieno vbi eis paratꝫ ē ꝙsulere spūalia picula declinare ñ curāt: merito eis iputāda sūt cū iciderit i ea. cū ꝓpt̄ negligētiā suā decepti sūt q̄re dignā excusationē nō hñt. De ill̄ait ps̄. Errauerunt i solitudine vt s̄. subdit vitā habitaculi nō inuenert. Ex h̄ ptz q̄ q̄dāmodo magꝫ necesse ē ignorāti pl̄o audire verbum dei: q̄ missas.

Qta aiaduersio necessaria est ne in eternum piclitemur. Cap. ii.

Secūda circūspectio est aiaduersionis Non em̄ potest esse circūspectio vera sine diligēti aiaduersione: que scz semper in itinere pricula iminentia vitet. Si q̄s em̄ videt primū suuz errare in ista visibili via teneꝫ de necessitate ppie salutis illū auertere a suo errore: ⁊ a periculis q̄ ei ꝓspexerit iminere eidē p̄cauere: aliter non diligit primū sicut se ipsū. Longe amplius etiā in via moꝝ sicut dicit lxxxvj. di. c. faciētis. Ubi sic dicit. Facientis p̄culdubio culpam habet q̄ q̄d p̄t corrigere negligit emēdare. Non caret scrupulo ꝓsensionis occulte: q̄ manifesto facinori desinit obuiare. Qto igit longe amplius tenet homo si bīpsi ꝓsulere q̄ alteri. Qui em̄ Luc. x. ait Diliges primuz tuū sicut teipm̄ cuilibet dedit in p̄cepto saluti aie primi p̄ponere salutem suaz. q̄d etiam lex dictat nature. Tanto em̄ culpabilius vnusquisq̄ non aiaduertit ⁊ consulit sibi de hmōi ad viam ptinentib⁹ q̄ alij: q̄to magis sibi q̄ alij in hmōi debito obligatur Ex dictis patet q̄ negligētia ista querēdi ⁊ aiaduertēdi de via salutis ⁊ veritatis negligentia culpabilis est: ⁊ dānatione dignissima. Unde q̄ ppio sensu ingenioq̄ ⁊ industria discrimina spūalia p̄cauere aut p̄uidere poterunt. siue ex scripturis siue ex doctrina: seu ex p̄dicationib⁹. consiliis aut ex miraculis: aut ex his omnib⁹ simul iunctis: nec tamen hoc fecerūt: iustissima damnatione plectūt. Cōuenit em̄ eis illd. j. Cor. xiij. Qui ignorat ignorabit. Et illud ps̄. Noluit intelligere vt bene ageret.

Q quando homo in dubio ē ⁊ nō habet ex humana ratione quid eligēdum sit: diuinū auxilium implorare debet. Caplm. iij.

Tertia circūspectio est depcatiōis Nec em̄ vera circūspectio dici debet nisi gerat secum fidelem ac deuotam depreca tionē maxime i causa tante necessitatis. Cum em̄ ventum est ad illud q̄d non habeat homo humana rōne q̄d facere vel credere debeat. implozet auxiliū saluatoris. Verbi gratia. Si seductor sicut cōtinget tēpore antichristi sub p̄textu veri catholici: vericq̄ doctoris alicui simplici ⁊ indocto aliquem p̄dicet errorē impietatis. ⁊ talis aia simplex pure ⁊ instanter postulauerit auxiliuz dei: de⁹ cor eius auertet ne illi credat nisi ad hoc: vel negligentia: vel alia occulta aut manifesta culpa obstaculū p̄stet. Idē q̄ dicendū ē de illo q̄ inuenit p̄dicatores sensu ꝓtrarios ⁊ adūsos. s. vnū fidelē ⁊ aliū infidelē vnū aiaꝝ zelatorem aliū seipsū predicātez. nec sufficit ex ppio sensu: vel ex dictis cor: vel vita plene discernē cui magis credē obligetur; nō vtiq̄ ab isto req̄ret deus q̄ adiuuet fidē. Sed quia non habet de humana rōne quid agat: implorare debet diuinū auxiliū vt dicit Aug⁹ ⁊ tota instantia depcari vt illuminator animarū ipse deus ei viam veritatis ostendat: et cor eius ꝓtradictionis parti applicet salubrioꝝ. Et sic dicit Jac. j. Qui indiget sapiētia postulet a deo: postulet aūt in fide nihil hesitans. Pie vtiq̄ credendū est de dei miscōdia q̄ affectū peteti donabit. intellectū querēti mōstrabit ⁊ instanter p̄ facultate pulsanti apiet itinera veritatis: nisi negligētia querēde veritatis obsistat cor eius auertet ne piculose cōsentiat impietatis erroꝝi. Un̄ ps̄. Prope est dñs omnib⁹ inuocantib⁹ eum in veritate. Et hoc optimū remedium est quādo multi doctores inueniunt ꝓtrarie opinātes sicut i casu ꝓtractus de imprestitis venetoꝝ locis ianuēsiū ⁊ monte florentinoꝝ de q̄bus dicetur. j. sermone. xl. p totum. Pro q̄ etiā vide. j. sermone. xlij. arti. j. c. ij. in fi. Et idē in similib⁹ casibus est obseruādū. Attamē vbi inuincibilis est ignorātia que est vbi nō habet homo de humana rōne quid faciat: ibi imploret vt dictū est diuinū auxiliuz vt nō temere se precipitet. Ibi em̄ totum ptinet ad deū facere vbi nō habet homo q̄d de se faciat. Verbi gratia. Si in eam figurā vel formā se trāsfiguraverit angelus tenebraꝝ i quo nihil aparere p̄t homini in quo nō videatur esse christus: soli⁹ dei est hoiem custodire. nec aliud ibi relictū ē homini nisi diuinū auxiliū implorare. Nusq̄ aūt dubitādū est q̄n p̄sto sit auxiliator de⁹ pie iuocātib⁹ eū: ⁊ etiā nō inuocantib⁹ nisi aliqua culpa eoꝝ obsistat Quare i p̄dicto casu ⁊ simili⁹ dicim⁹ q̄ de⁹ aūtet cor hois ab ipietate ad oratiōis diaboli ⁊ ipietate erroꝝ q̄s posuim⁹ nisi obuiet culpa. Modi aūt ⁊ vie inumerabiles oipotēti deo p̄sto sūt ad custodiēdū q̄s voluerit custodire teste ppha Custodit dñs oēs diligētes se: ⁊ oēs pctores disperdet. i. diūsis erroꝝib⁹ pdere p̄mittit. Un̄ p̄ce. ij. Custodiet rectoꝝ salutē: ⁊ pteget gdietes simplicit. Seruās semitas iusticie: ⁊ vias sctoꝝ custodiens. Considera igit q̄ in his trib⁹ caplis dicta sūt. ⁊ videbis oēs errātes a via veritatis ⁊ ignorātes eandē culpabilit ⁊ a culpa sua errare. Nullū ē em̄ inuenire in eis q̄ non sit negligēs i preuisiōe i cauēdo picula ⁊ errores. i aiaduersione in iuestigādo p̄ semetipsū veritatem: aut in inq̄rendo ab alijs: ⁊ in predicatiōe in implorando auxilium dei.

Articulus. ij. ō triplici lumine ad q̄ quilibet obligatur.

Secunda dicitur obligatio cognitiōis. Ad hoc em̄ humanus intellect⁹ creat⁹

est vt veritatem salutarem agnoscat: & ad h̄ studiosius & sollicitus esse debet. Triplex est em̄ actus seu officium ad qđ intellectus q̄libet obligat. Prim⁹ est auersionis. scđs est cōuersionis. tertius est adhesionis. Sicut exempli causa cū i missa eleuat sanctissimū sacrm̄: quilibet tunc obligat ad tria. Primo auertere oculos a q̄libet vanitate. scđo ꝓuertere oculos ad hostiā ꝓsecratā. tertio tota mente: toto q̄ conatu xp̄o in illo sacramēto p deuotionē totaliter adherere. Sic q̄dem in ꝓposito est.

Qđ nō necessitate salutis quilibet tenetur non credere contra fidem Capitulum. I.

Primus autez actus intellectualis est auersionis. id ē. non credere falsū. Sicut em̄ libere volūtatis est vt ab oīi male volito se auertat. & nec p ꝓsensum ad illud se ꝓuertat: ita est intellect⁹ humani seu rōnis vt ab oi male credito se aūtat. & vt ei nullo modo assentiat. Hoc aūt ex pprio lumine ei possibile ē vt etiam alieno Ex pprio q̄dem scz pprie inuestigationis. Ex alieno. hoc est diuine reuelatōis vel hūane eruditionis. Sic igit hūana voluntas dānabilit in male volitū ꝓsentit: sic intellectus hūan⁹ dānabilit in male creditū assentit. Quapropter tenet vel ipe se corrigē vel correctionē suā p aliquaz viaz q̄s dix̄im⁹ ꝓcurare. Quare nō licet i talib⁹ errare: nec etiā talia ignorare. Et h̄ etiā apud oēs natiōes receptū ē. Ipi em̄ idolatre dixerūt q q̄ dubitat deos eē honorādos: indiget pena. Nostre quoq fidei sentētia est: q̄ dubius in fide infidelis est.

Qđ quilibet obligat cōuertere intellectū ad verā fidē Caplm. II.

Secūdus aūt actus intellectualis ē cōuersionis. id ē. credere verū Sicut em̄ debitrix est libera volūtas siue affect⁹ siue opationis qđ est velle in bonis volendis: sic etiā intellect⁹ siue opationis debitor est i veris credēdis seu cognoscēdis. Quapropter sicut non licet affectui vel dānabilia velle vel salutaria nolle. ita nō licet intellectui impia & falsa credere vel salutaria vera nō credere. Quare nec error nec ignorātia credēdoz aliquē excusat vnq̄ a pditiōe oīno. Qđ intelligēs Job xix. ait. Si ignorauī scz errādo mecū erit ignorantia mea scz in meam pditionem.

Qđ quilibet tenet adherere his que sunt vere fidei. Capitulum. III.

Tertius & o actus intellectualis ē adhesionis. Si em̄ non min⁹ tenet deo in suis opatiōib⁹ human⁹ intellect⁹ q̄ ipe ē affectus: & nūq̄ licet affectui amare ꝓtrariū deo vel ꝓtraria eis que eius sunt. similiter etiā nūq̄ licet ei vel non amare deū vel non amare ea que eius sunt. Sic nūq̄ etiam licet intellectui credere ꝓtraria deo vel eis q̄ eius sunt: similit necq nō credere ipi vel ea q̄ ipius sunt. Qđ em̄ est nō amare in affectu: hoc ē nō credere seu nō intelligere: vel nō cognoscere in intellectu. Talis q̄dem actus intellectualis est adhesiōis credere i deū. Nā sicut. s. Pmone. vj. arti. iij. c. c. ij. circa finem Aug⁹ ait. Credere in deū est credendo deum amare: credendo in deuz ire. credendo ei adherere. & credendo eius mēbris incorporari. Et vt ibidem patet Pm Bonauen. talis fides ad hoc q̄ in deum tendat q̄ttuor de necessitate requirit scz adiunctionē charitatis que ordinat in amorē dei. & hec est ꝑma differētia Aug⁹. & opationem boni. & sic est scđa. & ꝓpessionē mali: & sic est tertia. & dilectionē primi: & sic est quarta. Cōsidera igitur oēs qui pereūt: & inuenies eos culpabiles & negligentes in p̄dicto triplici actu scz aut nō auertēdo a falsitate. aut nō cōuertendo se ad veritatem. aut non faciendo ipam veritatem. Qui em̄ negligit facere bonuz qđ esse faciendū nouit: merēt non accipe noticiā faciēdi id qđ nōdū cognouit. De vnoquoq sperandū est si talento intellectus tota diligentia bene fuerit negociat⁹. in q̄bus p se patuit qđ etiam multiplicet ei vel augeat. vt etiam diuine reuelationis seu inspirationis munere capiat ampliora. ad que p illum ptingere non valeat: vt etiā q p̄dicetur ei doctrina vel p̄dicatio salutaris. Exempli gra Si quis seorsum ab hominib⁹ esset. & in talēto intellectus sui vellet negociari. ex ꝓsideratione visibiliū: facile esset ei repire creatorē. & multa alia ab ipo. videlicet ipm̄ esse diligēdū: honorādū: glorificādū &c. Et si i inuētis bn̄ negociaret: adderet ei deus alia: vel p inspirationē: aut p doctrinā: aut p p̄dicatōez quā ipemet sibi ꝓcuraret. Dino igit credēdū ē deū neminē velle deserere q̄ ei veraciter studeat adherere: & in h̄ cōcordat Alexā. de hal. Preterea vna/quecq̄ ⁊tus ad actū & finē ꝓprium expeditior atq̄ facilior ē: q̄ ad aliquē alienuz. Sic exēpli causa. Nasus non videt & auaris nō comedit: nec ocul⁹ vadit ꝓprie. & sic de alijs. Manifestū ē em̄ q ⁊tus nra intellectiua ad q̄rendū & inueniendū deū. q̄tinus h̄ requirit & expedit expeditior est atq̄ facilior q̄ ad q̄rendū: vt ad inueniendū aliq̄d aliud. maxie cū p̄sto sit deus semp adiuuare ad se conantes & appropinq̄re appropinquantib⁹ sibi. Unde Jaco. iiij. dicit appropinq̄te deo: & ipe appropinq̄bit vob. Possunt h̄ p vno Pmone tria dubia poni. Pmuz & scđm est supra sermone. x. arti. iij. c. ij. de verbo dei. Et p tertio dubio hūc tertiū articulū adde.

Articulus. III. q̄ propter triplicem causam necesse est quēlibet damnari qui decedit extra catholicam fidez et charitatem.

Tertia q̄dem obligatio ad quā omnes tenent est ꝯsiderationis. Porro quilibet ꝯsiderare debet q̄ necesse est illos dānari: q̄ extra vnicam ⁊ catholicā fidem ⁊ extra charitatē decedunt. Et hoc ꝓpter triplicē causam. Primo ꝓpter incōuenientiaz. secūdo ꝓpter nequitiā. tertio ꝓpter iusticiā.

Q̄ si ignorantia necessarie veritatis hominē excusaret ab eterna damnatione: multa incōuenientia sequerentur. Cap. I.

Primo em̄ necesse est illos qui inueniūtur extra catholicā fidem ⁊ extra charitatē ineternū pire ꝓpter incōuenientiā. Eq̄dē ex iam dictis luculenter aparet intellectui imposita esse legem ⁊ limitē in opationibus suis atq̄ limitatuz eum esse q̄d credere ⁊ q̄d discrere. ⁊ iterū q̄d non credere vl̄ ignorare liceat ei. Et iterū ignorantiā eē damnabilē videlicet in q̄busdā hominū ⁊ in q̄busdam ignorati. Si militer et credulitatē quorūdā damnabilē esse ⁊ impiam. ⁊ ideo neutrā excusare a tota dānatione eos quos inuoluerit. Forsitan excusat a tāto. Nō em̄ tm̄ peccare vident q̄ erranter vl̄ ignorāter male agunt: q̄tum q̄ scienter vl̄ qui ꝯtra ꝯscientiā peccant. Si em̄ ignorātia excusaret a toto multa absurda incōueniētia sequerent: de q̄bus ad ꝓsens ponant tria. Primuz q̄ malum esset excusabile. scōm q̄ malum eēt opabile. tertiū quia malū esset laudabile ⁊ remunerabile. Primū incōueniens sequeret quia malū esset excusabile. Cum em̄ oīes peccatores errent ⁊ ignorēt: ⁊ tanto amplius quāto amplius peccāt: oīa peccata ⁊ scelera excusabilia eēnt: necnō ⁊ magis excusabilia essent. quonia maiores errores ⁊ tenebras peccantib⁹ ingerunt. Unde ad hāc dementiā tandez ex hoc deuenire oporteat. vt liceat credere vnicuiq̄ vel discredere q̄cquid placet. ⁊ nullā esse legez intellectui datam. q̄re nec affectui nec insuper operi. ⁊ ideo nullā legem esse tenendā simpliciter q̄ hoc ꝓsumptio q̄libet simpliciter teneri pōt ⁊ circa q̄libet fieri cum error ⁊ ignorantia vbi q̄ excusat. Ex quo sequit nihil esse vtutez vel vitium simpliciter: q̄ credēti de virtute q̄ vitiū sit: aut etiam ecōuerso erit vtuosum agere ꝑm vtutem vel ꝑm vitiuz q̄ esset cōtra diuinam scripturā que Esa. v. ait. Ue q̄ dicitis bonum malū ⁊ malū bonū: ponētes tenebras lucem ⁊ lucē tenebras. ponētes amaruz dulce: ⁊ dulce amaz. Scōm incōueniens sequeret q̄ malū eēt opabile. Ex p̄cedēti incōueniēti h̄ aliud subsequet q̄ null⁹ errabit vel credēdo vel operādo: cū credēdū sit vnicuiq̄ q̄ credit ⁊ operādū q̄ opat ꝑm credulitatē erroris sui. Tertiū incōueniēs seq̄ret q̄ maluz eēt laudabile ⁊ remunerabile. Scōz em̄ hūc errorē eque coleret de⁹ vitijs sicut vtutib⁹. et eque compositi erūt mores vitiosi ⁊ vtuosi. ⁊ de iudicio eque laudabiles q̄m eque remunerabiles postq̄ nō refert quid vnusq̄sq̄ agat vel q̄liter. s solūmodo q̄d credat se agē vel intēdat. vel q̄liter. Et p hāc viā eque colēda erunt idola sicut altissimus deus. si credant equaliter esse colenda. ⁊ meritorie atq̄ religiose negabit deus si credatur esse negādus ⁊ laudādus erit: ⁊ etiaz remunerādus qui hec impia ꝓpetrabit. Et sicut ꝓpheta ait. Laudabit peccatorē i desideriis anime sue: ⁊ iniquus bñdicet. que oīa q̄ inconueniētia sint mens discreta aduertit.

Q̄ ꝓpter nequitiā impioz necesse est eis ineternū dānari. Cap. II.

Secūdo necesse ē eternalit cruciari eos q̄ ex fidē catholicaz morīt. Et h ꝓpt nequitiā eorūdē. Exagitat em̄ multos atq̄ ꝓfundit multitudo numerosissima dānandoz: ⁊ paucitas saluādoz. Dicūt em̄ pleriq̄ ad q̄d tot dānādos creauit deus? Quib⁹ dicēdū ē h q̄ certū ē: q̄ ex diuitijs sue bonitatis creauit eos. ⁊ quia mlta bona ⁊ magnifica donauit illis. penas vo vel tormenta nisi meritas ⁊ iustissimas nulli vnq̄ intulit. nec imposte illatur⁹ ē. Ad hāc adūtēdū ē q̄ duplex ē causa dānatiōis eoz. s. efficiēs ⁊ materiat. Causa efficiēs ē infallibilis iusticia dei. q̄ nulla iustior excogitari pōt vt ait ps⁹: Justus dñs ⁊ iusticiā dilexit eq̄tatē vidit vultus ei⁹. Et alibi. Just⁹ dñs i oibus vijs suis ⁊c. Causa materiat ē malicia eorū demerita ⁊ peccata q̄b⁹ iustissimo iudicio ⁊ laudāda i oib⁹ iusticia dei damnatio illa retribuit offensaz. Q̄ aūt q̄dā mirant q̄ tot sunt q̄ damnant ⁊ tam pauci q̄ saluant. similitudinē exp̄ssam de hoc inuenient in tribus scz in naturalib⁹ in artificialib⁹ ⁊ in moralib⁹. Primo em̄ in naturalib⁹ vilium nempe et ignobiliū semp maior est multitudo q̄ p̄ciosoz vel nobiliū vt ferri vel plūbi q̄ auri vel argēti ⁊ lapidū ignobiliū q̄ gēmaz. similit quercuū q̄ palmaz vl̄ cedroz: ⁊ sic de multis alijs: ⁊ tm̄ de his nemo turbat seu mirat. In tāta etiā multitudie hominū paucos de his reges ⁊ p̄ncipes etiā tpales efficit de⁹. Nec miraris hō q̄ nō oēs boies facit p̄ncipes ⁊ reges etiam tam modicoz tanq̄ ignobiliū regnoz vt sunt tempalia: q̄to fortius mirari nō debes si pauc largit p̄clara atq̄ nobilissima celoz regna. Scōo in artificiali

bus sicut patet de sculptoribꝰ et pictoribus et cōsimilibus. Tertio in moralibus. Non enim multi mirant ꝙ stultoꝝ vti sapiens testatur infinitus est numerꝰ similiter ꝛ malorꝝ: sapiētiuꝫ ꝛo ꝛ bonorꝝ pauci inueniūt. Rogo te qui de huiu modi admirātibꝰ vnꝰ es cum tam raros videas qui regna celestia querant vel appetāt seu de illis curent. tam multos etiaꝫ qui ab eis se auertunt ꝛ cōtraria toto affectu sectant ppē quid miraris si tam pauci pueniūt: ꝛ tam multi minime ad illā ptingunt? Amplius si videres de centū partibꝰ generis hūani nonagintanouē totis studijs ac viribus currētes p vīā que ducit ad mortem. vtpote graui lapide ad collum suspēso pijcere atq; submergere se in mari paucos ꝛo ecōtra currētes p viam que ducit ad vitam. nūquid mirareris si multitudo illa magna tota deueniret in mortē. ꝛ sola illa paucitas pueniret ad vitā? Sic est in ppōsito. Cōsidera totam multitudinē pditorꝝ. et videbis eam festinātē ad mortē. ecōtra ꝛo paucitatem electorꝝ festinantē ad vitam. Quid igit mirꝝ si vnusq; hoiuꝫ ad finē pueniat ad quē totis viribus tendit? Multitudo nanq; hoiuꝫ pditorū in via p̄sentis vite: multitudo est fugiēs vitam ꝛ p̄cipitans se in mortē: ꝛ in stagnū ignis ꝛ sulphuris se mittēs atq; in mare ꝛ in abyssum eternaꝝ amaritudinū se demergēs. Quibarathrum infernale vnusquisq; cadat de p̄dēro sitate est ppie iniq̄tatis: ꝙ vero sursum ad sublime felicitatis eterne aliq̄ attrahunt ō ꝛtute dei oipotentis est. ac suc dulcissime pietatis.

Q; vt appareat pulchritudo iusticie dei in damnatis: malos dominus male perdit. Cap. III.

Tertio necesse ē puniri eternaliter eos qui extra vnicam ꝛ catholicam fidē et extra charitatē decedūt. ꝛ hoc ppter iusticiā. Dicunt pleriq; vt ād stragem tantaꝫ hominū quos creauit sustinet bonitas diuina An delectet eum tanta carnificina infernaliuꝫ tormētoꝝ? an ꝙuenit diuitijs bonitatis eius ꝛ īmēsitati misericordie sue eos creasse. quos vtiq; saluari poterat a flammis infernalibꝰ depascēdos derelinquere? Quid aliud creādo eos voluisse facere videri potest q̄ igni infernali ō ipis pabulū ministrare? Quibꝰ merito respondemus. ꝙ ꝛ deꝰ ꝛ angeli ꝛ sancti de ipis dānatis gaudebūt. Primo gaudebit deus nō ꝙ ppie aliquid delectet eum extra seipm. Placēt autē ei tormēta malorꝝ. Primo q; bona sūt vt pote vt creature eius. scdo ppter pulchritudinem iusticie que in eis inestimabiliter mirāda est ꝛ laudāda Vnde Prouer. j. Ego quoq; in interitu vestro gaudebo. Magna ādem laude digna est diuina bonitas in hoc ꝙ malis et reprobis p̄ter esse ꝛ vitā alia quoq; naturalia bona etiā innumerabilia gratuita ꝛ temporalia elargitur. Q; autem ampliora eisdem non p̄stet non ideo hoc est: quia eis manuꝫ sue retrahat largitatis: sed q; ipi manus suas occupāt alijs aut quo minꝰ recipiant auertunt. sicut ꝙ lumē solis sup multos cadat ꝛ nō eos illuminat. nō ex eo ē ꝙ sol radios suos retrahat: sed quia ipi a lumine suo se auertunt. Deniq; non nisi diminuta diuina bonitatē ostēderet dominꝰ: si iusticiam in malos non exerceret. Quasi enim due partes diuine bonitatis sunt si partes ibi cogitare fas est misericordia ꝛ iusticia videlicet ſm effectuꝫ tm̄ cum bonitas diuina imptibilis sit ſm se in vltimo imptibilitatis Ex quo patꝫ ꝙ si p̄dicto modo non puniret dānatos aut esset apud deuꝫ ociosa iusticia aut enormiter diminuta. Sancti ꝛo ꝛ angeli in patria glorioſi hanc diuine iusticie pulchritudinē ꝓtemplātes. tāto delectabiliꝰ intuebūt. q̄ hic eam cogitent ꝛ audiant. q̄to ibi erit in eis q̄ h̄ et diuine iusticie maior cognitio et maior delectatio. et q̄to maior videbit ipa diuina iusticie magnitudo ꝛ pulchritudo. Ex q̄bus p locuꝫ a ꝓportione ex necessitate ꝓsequitur magis gaudiuꝫ esse futurū de aspectu seu ītuitu pulchritudis diuine iusticie q̄ ibi lucidissime ꝓspicet: q̄ eēt gaudiū de oibꝰ gaudijs mūdi huiꝰ si ꝓflarent in vnuꝫ Et de hmōi gaudio ait ps. Letabit iustus cū viderit vindictā: manꝰ suas lauabit i sāguine petōris. Patet igit q̄re multi sūt vocati. sed fidem vel gl̄iaꝫ vel ad gr̄aꝫ. sed pauci sunt electi scz respectu multitudinis vocatorū. Licet em̄ granū aree sit multuꝫ: tñ paucum est respectu multitudinis aristaꝝ ꝛ palearū que significāt malos quos dñs male pdet. Ex hac nēpe prōpositione docet Anselmꝰ in q̄dam epistola ꝙ qui vult esse securus an sit de electis. debet cōnari vt nō sit eiꝰ vita ō numero multorū ſ paucorꝝ. Sz si vult eē certissimꝰ debet facē vt sit ō numero paucissimorꝝ. De quoruꝫ numero elegans misericordia saluatoris nos faciat. Qui cū patre ꝛ spū sc̄to electos vocat. vocatos fatuat saluatos glorificat i secula seculorꝝ. Amen.

Adde hic de ſmone. xij. c. vlt.

Sabbato post scdam dominicā in q̄dragesima de sacra religione ꝛ q; melius est bonū facere ex voto q̄ ex libera voluntate. Sermo. XXIIII.

Fili tu semper mecum es ꝛ omnia mea tua sunt Luc. xv. ꝛ in euangelio hodierno. Ad desiderabilē charitatē iterū atq; iterū

totum intellectum ⁊ desiderīū ⁊ubleuem⁹ Ipa eñ est radix forma finis ⁊ cōplementuz ⁊ vinculum pfectiōis: ad quā magister omniū chr̄i/stus legem ꝓphetas: ⁊ p cōsequens vniuersa dei documēta reducit Ipa sola est que animā gratificat coram deo: ⁊ in oñi dignitate admiranda exaltat. Porro triplex est dignitas anime i charitate ⁊ in dei gratia ꝓstitute. Prima est filiatiōis. secūda ē vnionis. tertia est cōmunionis. Prima eñ dignitas est filiationis: quia non est tm̄ ad imaginem ⁊ similitudinem dei formata: sed i morte ip̄ius filij dei spūaliter reformata. Ideo dicit Joh̄.j. Quotquot aūt receperūt eum dedit/eis potestatē filios dei fieri: his q̄ credūt in nomine eius. Et ps̄. ait ad tales. Ego dixi dij estis et filij excelsi omnes Ideo talē animā in charitate ⁊ in gratia cōstitutam domin⁹ filiū in ꝓposito verbo vocat dicens. Fili. Unde filius dicit a philos quod ē amor. Quasi dicat. Amor me⁹. O suauissimū ⁊ dulcissimū eterni patris ✠bum. vt dignetur ex gratia sua hominē filium facere ⁊ vocare: q̄ ex seip̄o nihil aliud q̄ miserabilis ⁊ miseranda miseria est. Secūda eius dignitas ē vnionis ⁊ trāsformatiōis: que q̄dem p amorem fit. Tāta eñ est vis diuini amoris vt amantē in amatuz deum trāsferat ⁊ trāsformet: ⁊ faciat esse in ip̄o ⁊ idip̄m sicut domin⁹ Matth̄. vj. ait. Ubi est thesaurus tuus ibi ē ⁊ cor tuū. Et. j. Corinth̄. vj. Qui adheret deo vnus sp̄us est. Ideo dominus ad talem animā ait in p̄allegato verbo Tu semp mecum es scz per gratiam vnientez.

Tertia eius dignitas ē cōmunionis. Quia oñia que dei sunt dici possunt anime existētis in graia charitatis. Uñ si amicus est alter ego anima p pticipationez est alter deus. Cuncte igit̄ creature pfectius sunt in deo. atq̄ ip̄e dei q̄ sint in seip̄is aut q̄ ipemet sint sue: quia cūcta que facta sūt in deo sūt. ⁊ absq̄ pena ⁊ gloria in differentia sua. In deo igit̄ sunt creature isensibiles sensibiles rationales spūales penose ⁊ gloriose: ⁊ extra deuz impossibile est aliq̄d inueniri. Proinde si oñia sint in deo ⁊ sūt dei ⁊ deus est in anima: oñia que sunt in deo ⁊ ipsius dei: ⁊ ip̄a anima: ⁊ ip̄ius anime sūt. Joh̄. xiij. dicitur. Vos autem me videbitis: q̄ ego viuo ⁊ vos viuetis: in illo die vos cognoscetis: quia ego sum i patre meo: ⁊ vos i me ⁊ ego in vobis. Ecce q̄ anime ꝓstitute in charitate deus se cōmunicādo oia sua cōmunicat. Ideo dñs i verbo ꝓposito illi ait. Et oia mea tua sunt. Licet aut̄ p̄dicta verba ꝓueniāt cuilibet anime que in gratia est ⁊ in statu diuie dilectionis: tamē p anthonomasyā dirigunt ad quēlibet regularē. qui vt charitatem acquirat ⁊ in charitate crescat atq̄ in charitate finiat vltam suā. cūcta tpalia spernit. ⁊ nudus nudum crucifixū p votuz religionis amorosissime amplexat: cui merito dñs singulariter ait. Fili tu semper mecū es ⁊c̄. Circa igit̄ statum religionis tria p̄ncipaliter ꝓsideremus. Primo eius cōmendationē. secundo eius discretionez. tertio eius opositionē.

Articulus.I. de duodecim rationibus per quas ip̄ius status religionis magnitudo meriti demonstratur.

Primo cōsideremus ip̄ius status religionis cōmendationez ⁊ pfectionem. De hac eñ Bern̄. in lib. de p̄cepto et dispēsatione ait. Audire vultis a me vnde ink tāta penitētie instituta monasterialis disciplina meruit hanc p̄rogatiuam: vt fm baptisma nuncupek. Arbitror ob pfectam mundi abrenunciationē singularē excellentiā vite spūalis que p̄eminēs vniuersis vite humane generib⁹ hmōi cōuersatiōis pfessores ⁊ amatores suos angelis similes dissimiles hominib⁹ facit: imo diuinā in homine reformat imaginē. ꝓfigurās christo instar baptismi. dū per id qd̄ mortificamus mēbra nostra que sunt sup terram rursus christū induim⁹ complantati similitudini mortis eius. Hec ille. Ex his ratio sumpta est q̄ religionem intrantib⁹ de p̄teritis culpis non est penitētia iniūgēda: sicut patet de peni. di. j. §. his auctoritatib⁹ ⁊ extra de voto. c. scripture. Ubi de hoc glo. non eñ de peccatis cōmissis post ingressum imponi debet extra de regulari. ⁊ transeūti. ad religi. c. vlti. et extra de sentē. excō. c. cum illoz. Proinde etiaz notandū est q̄ ceteris paribus votum ⁊ opus factū ex voto supaddit ad simplex ꝓpositum. et ad opus ex simplici ꝓposito factū quādam meriti infirmitatē: maxime in votis ꝓpetuis ⁊ sup oñia i votis q̄ sunt de substantia sacre religionis. ⁊ h̄ maxime si ꝓsiderenk tria in ip̄o vouente. Primo libertas. scōo largitas. tertio stabilitas.

Quo ex quadruplici ratiōe apparet ex libertate magnitudo meriti in vouente. Capitulum.I.

Primo ꝓsideret i vouēte libtas. Magna nēpe ē in hoie dignitas libertatis ita vt q̄dā sit ausus dicere ✠sus. Nō bene pro toto libertas vendit̄ auro. Ideo apparere pōt magnitudo meriti i vouēte ex q̄druplici rōne. Primo rōne donatōis. scōo rōne estimatōis. tertio ratione adiūctionis. quarto rōne approbationis. Primo apparet magnitudo meriti in vouente rōne donationis. Tanta vo res est humani animi libertas vt Bern̄. in quadā epistola dicat. Uo. ūtati nec leges impant nec principes dñant. Quid eñ aliquid magis na/

turaliter diligit: tanto pfectius donat christo Nihil em̃ homini amabili⁹ libertate ꝓprie voluntatis. Per hanc em̃ homo est aliorũ dñs. p hanc etiam alijs vti ⁊ frui potest. per hanc i suis actionib⁹ dñat. Nihil est qđ homo naturali affectu magis refugiat: q̃ ꝓ fututem ⁊ vlti/mo mortez. Proinde si attente aspiciam⁹ hoc qđem qđ p votum deo datur ⁊ reddit reperiemus q p ip̃m votum nõ solum dat ip̃m bonũ opus dum est: ꝫ etiã tota libertas nostra ⁊ totum dominiuz volũtatis nostre respectu talis opis. Nempe absq̃ voto dat tm̃ opus dũ fit non autẽ plenum ꝓ tempe p quo erat anteq̃ fiat: nec dat libertas ⁊ dominiũ voluntatis respectu talis opis. Tm̃ igitur votũ ꝓponderat supra simplex ꝓpositum: q̃tum valet libertas ⁊ dominiũ volũtatis: ⁊ hoc respectu totius futuri tpis. Hocaũt nullo modo p aliqđ huius vite posset apreciari neq̃ recõpensari. Unde Hierony. ait. Voluit dñs rationabilẽ creaturã voluntarij boni munere ⁊ liberi arbitrij potestate dotare: vt boni aut mali capax vtrũq̃ naturaliter posset: ⁊ ad alterꝫ voluntate deflecteret. Licz ãpe nobis eligere refutare ꝓbare respuere: nec aliud ẽ in q̃ magis rationalis creatura ceteris ꝓferat. Vide igit q̃ta sit magnitudo oblationis: ⁊ intelliges q̃ta sit apd deuz gratitudo acceptatiõis. Proinde Aug⁹ i epistola ad polẽtinũ ait. Ea fũt in officijs nostris gratiora: que cũ licerẽt nobis etiam nõ impendere. causa dilectiõis impendim⁹. Secũdo ratione estimationis. Tm̃ em̃ dñs apreciatur omne a nobis sibi datũ q̃tum ẽ nobis dilectũ ⁊ charum: ⁊ q̃tum ipa donatio est supra naturam volũtatis nostre. Sz nihil sub deo est nobis ita dilectuz ⁊ charũ sicut libertas ⁊ dominiũ volũtat nr̃e. Hoc em̃ infinite apreciamur apreciamur em̃ illd plus q̃ oia q̃ deus facere posset que infinita sũt: ⁊ plus q̃ aliquid qđ sit in nob: ⁊ isti⁹ p votum donatio est supra oĩa supra naturã: ⁊ quodãmodo ꝓtra naturaz volũtatis nostre. Per hoc em̃ volũtas nostra fũditus seipam abnegat ⁊ obliuiscitur ⁊ a seipsa quodãmodo separat totalit ac p hoc seipam totaliter subiugãdo: ⁊ se plenissime deo dãdo super se totalit ⁊ altissime tota in deuz fert. Igit istud donũ sup oĩe aliud a nob datũ vel dabile ꝓponderat i infinituz. Un̄ bn̄ compat beat⁹ Anselm⁹ in lib. de similitudinib⁹ hãc de nationẽ illi que est sine voto ei qui dat alicui⁹ arboris sue fruct⁹ annuatim solũ p tempe p quo sunt: non aũt ipam arborẽ ad eum q̃ dat arboreꝫ totam ⁊ vsus fructuũ ac dominiuz eius totalit a se trãsfert. Tertio rõne adiũctiõis. Quodlibet em̃ finituz bonũ adiũctiõe alterius boni fit melius Quis em̃ dubitare põt q ipa ꝓmissio boni nõ sit aliqđ bonũ? Nõne q̃ hoi aliquid ꝓmittit: bonũ aliqđ ia illi impẽdit: i cui⁹ signuz cui aliqđ ꝓmittit gras agit. Votũ q̃dez est q̃dam ꝓmissio deo facta: sic̃ ptz Eccl. v. vbi ꝺr. Si q̃d vouisti deo ne moreris reddere. Displicet em̃ ei infidel ⁊ stulta ꝓmissio. Infidelis est q̃ nõ obseruat. Itẽ stulta ẽ q̃ stulte ꝓmittit ⁊ stultius obseruat: sicut q̃ vouerũt de capite non comedere. nõ filare seu laborare in sabbato post nonã ⁊ ꝓsimilia: de q̃bus plenus est totus mũdus. Item ꝓsilium non dat nisi de pfecto: sed ꝺ meliori ꝺm Hierony. ad demetriadẽ qz ꝓsilium respicit opera superogatiõs: sed in scptura sacra datur nobis a deo ꝓsiliuz de voto faciẽdo. Unde ꝓpheta. Vouete et reddite dño deo vr̃o. Quarto apparet magnitudo meriti in vouente rõne aprobatõis. Hec siq̃dem libertas qđ mirabilius ẽ. non solũ datur i hora qua ip̃m votum emittit. sed etiã in omni tẽpore quo sibi vouisse placet. et in quo cum hac cõplacentia votum implet. Si em̃ votum in sua emissione addebat quãdã valoris ⁊ meriti infinitatẽ. ⁊ hoc per totũ temp⁹ sequens replicat ⁊ multiplicat. q̃ votũ ꝓtinuatũ supadditur multiplicẽ infinitatẽ. Tale q̃dẽ votũ ⁊ vota iam facta in sancta religione alacriter aprobare ẽ illd sacerdotale officiũ oiuz pfectoꝝ in quo nõ ẽ distinctio iudei ⁊ greci. maris ⁊ femine. serui ⁊ liberi: qz oĩb⁹ volentib⁹ esse pfectos ꝓuenit illd. j. pe. ij. Vos estis genus electuz gens sancta regale sacerdotiuz. ꝓl's acq̃sitiõis vt vrtutes eius annũcietis. qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumẽ suum.

Magnitudo meriti in vouẽte apparet ex quadruplici rõne largitatis eius. Capitulum. II.

Secundo apparet magnitudo meriti ipsius vouentis: si ꝓsideretur in vouente largitas. Ex q̃druplici em̃ rõne apparet maxima largitas in vouente. Primo ratione pfigurationis. secũdo ratione subiectionis. tertio ratione intentionis. quarto ratiõe ꝓiunctionis. Primo ratione pfiguratiõis. Scom̃ em̃ Greg⁹. sup ezechielem. hoc interficium ẽ ⁊ holocaustũ: quia omne holocaustum sacrificiũ est. sed non omne sacrificiuz holocaustũ. In sacrificio em̃ pars pecudis in holocausto ꝺo totũ pecus offerri ꝓsueuerat. Cũ igit aliquis aliqđ suũ deo vouet: ⁊ aliqđ non vouet sacrificium est. Cum em̃ omne qđ habet omne quod viuit: omne quod sapit: omnipotẽti deo vouerit: holocaustum est: quod quidez impletur p tria religionis vota. Per sacrificiũ em̃ oblationem ꝺm antique legis mandatũ p peccatis satisfacere oportebat sicut Leuit⁹.

ꝑceptū erat. Ūñ pſ. cū dixiſſet q̄ dicitis i cordibus vr̄is ⁊ in cubilib⁹ vr̄is cōpungimi. ſtatiz ō ſatiſfactiōe ſubdit di. Sacrificate ſacrificiū iuſticie .i. facite opa iuſta p⁹ pn̄ie lamēta ſic̄ expoñit gloſa. Sicut igit̄ holocauſtū ſacrificiū eſt ꝑfectū: ita per hec tria ſanctiſſima vota ania ꝑfecte ſe ſctificat do cui ⁊ ō exterioꝛib⁹ rebus ⁊ decoꝛpe ꝓꝛio ⁊ ꝓꝛio ſpiritu medulloſuz offert Sicq̄ aſtrictio hec non ſolū de ꝑfectiōe nō ſmi nuit ſed culmē ꝑfectionis inducit. q̄ de nr̄o facit dñium dū nō ſolū actum ſ etiā voluntatem dedicās deo totū illud qō ē offert ⁊ redigit ſub iure ⁊ dñio dei. Scō ratione ſubiectionis. Nā q̄to in modo dandi ⁊ opandi deū ampliꝰ honoꝛamus ⁊ deo nos magis ſubijcim⁹: tanto magis donū ⁊ obſequiū ſibi placet. Sed incōpabiliter magis honoꝛat qui qō dat deo dat ſi bi ſicut dño: ⁊ in ipa datione oñdit ſe dei ſeruū ⁊ totaliť deo obnoxiū: q̄ q̄ dat deo ſic̄ liber et dñs: ⁊ ſicut non in hoc deo plene obnoxi⁹. Sz qui dat ⁊ reddit aliquid ex voto famulať deo ſm ꝓꝛimū modū: qui aūt ſine voto ſm ſecūdū modū. ergo incompabiliť magis honoꝛat deū dans ex voto q̄ dans ſine voto. Ūñ Auguſt. tractās illud pſalmi ſicut iurauit dño votū vouit do iacob ait Quid vouem⁹ dño niſi vt ſim⁹ tēplū dei? Nihil em̄ grati⁹ poſſum⁹ deo offerre q̄ q̄ dicam⁹ illud Eſaie poſſide nos. Hec ille.

Tertio ratione intentiōis. q̄to em̄ opus eſt magis voluntariū ⁊ a maioꝛi volūtate ⁊ virtute ꝓcedens: tāto magis meritoꝛiū eſt ⁊ deo magis acceptū: ſed ceteris paribus tanto volūtas ac volentis ⁊ dantis virtus ē maioꝛ: q̄to maiꝰ et altiꝰ eſt qō datur: ergo q̄to magis eſt quod ꝑ votū q̄ id qō ſine voto datur. tanto ceteris paribꝰ maioꝛ eſt virtus ⁊ voluntas dantis. ergo i ipa quodāmō erit in infinitū maioꝛ. ꝓꝛete/rea nullus effectus maioꝛ ē ſua cā. q̄tus igitur erit effectus admin⁹. tanta erit ⁊ cā: ergo quāta erit donatio ⁊ actus donatiōis. tanta erit virt⁹ et voluntas ipius dantis. Ideo .j. Reg̃. xv. Samuel obedientiā in qua vota cetera cōpbendunť omnib⁹ ſacrificijs ꝓtulit dicens Melioꝛ ē obediēcia. ſ. voti q̄ victime. Filiꝰ em̄ aut filia vel pecus aut ꝓꝛediū extra nos ē. ſemetipſum offerre deo nec alieno laboꝛe ſed ꝓꝛio placere ꝑfectius ⁊ eminentius eſt omnib⁹ votis.

Quarto ratione ꝓiunctiōis ſeu aſtrictionis Nempe tanto aliq̄d maius volum⁹: q̄to ab illo min⁹ ſepari volum⁹ ⁊ q̄to magis diſplicz nobis ipa ſcpatio. Sz q̄ ita vult aliquid qō nullo modo vult licere ſibi ſepatōem qua poſſit ſepari ab illo: ſed vult oīno ſibi i ꝑam eſſe illicitam: incompabiliter maius vult ⁊ diligit illaz q̄ ille qui ipam ſepatōem vult ſibi licere. ⁊ nullo mō ſibi eſſe illicitā. Sic aūt ſe habēt adinuicē ex voto aliquid volēs ⁊ opans vel faciēs vel volens illud ſine voto id ē ſm ꝓꝛiā voluntatē: ⁊ talis aſtrictio facit de tpale eēnū: dū nūq̄ licet reſilire a voto.

Ex vouētis ſtabilitate apparet magnitudo meriti ꝓpter quattuoꝛ rationes Capitulū .m

Tertio apparet magnitudo meriti ipius vouētis ſi ꝓſidereť vouētis ſtabilitas Stabiliť em̄ ampliꝰ in via dei ⁊ in bono pſeuerātie vouēs q̄ nō vouens: quadrupliciter. ꝓꝛimo ratiōe firmatiōis. ſcō ratione adheſionis. tertio rōne ꝓfuſionis. quarto ratione ſubuētiōis. ꝓꝛimo reſpectu ſui. ſcō reſpectu rei. tertio reſpectu ꝓximi: quarto reſpectu dei.

ꝓꝛimo rōne firmatiōis. Ex voto em̄ ⁊ voti actione ſequiť in vouente firmitas maioꝛ. Ad laudē igit̄ boni opis ꝓtinet q̄ voluntas firmeť in bono: ſicut vtiq̄ ad grauitatē ꝓtinet culpe q̄ volūtas ſit obſtinata in malo. ꝓꝛatet em̄ q̄ qui aliq̄d vouet voluntatē ſuā firmat ad id qō vouet: ⁊ ſic cū implet qō vouerat opus bonuz ex firmata voluntate ꝓcedit. Sicut em̄ ad graua/men ꝓtinet culpe q̄ ex firmato ꝓpoſito aliquis ꝓpetret malū: eſt em̄ ex ꝓꝛia malicia peccare: id ē. peccare in ſpm̄ ſanctū: ſic ad cumulū meriti creſcit: q̄ hō bonū opus operať ex voto Amplius. Quia volūtas humana imutabiľ ē. Ad hoc q̄ verbis hois fides adhibeať neceſſaria inoleuit conſuetudo: vt hoc quod aliquis vult alteri facere ꝓmiſſione cōfirmet. ⁊ vlteri⁹ ꝓmiſſionē roboꝛet firmiſſimis iuramentis atq̄ legitimis. ꝓꝛlus aūt debet vnuſquiſq̄ ſibi q̄ ꝓꝛio ſuo: p̄cipue in his q̄ ꝓtinent ad ſalutē anie credere ⁊ miſereri iuxta illud Eccl̃. xxx. Miſerere anime tue placēs deo: ꝓꝛoteſt igit̄ ꝓpter voluntatis mutabilitatē ꝓmittere illud qō ꝓpoſuit ꝓꝛo ſua ſpūali ſalute ſicut et ꝓmittit p alterius cōmercio tempali. Si igit̄ aliquis vtiliter ꝓuidet ꝓꝛoximo vallando ꝓmiſſionē ſuam. iuramēto: fideiuſſione: pignere. multo magis vtiliter ⁊ laudabiliter ꝓuidet ſibi: ſi bonū ꝓpoſitū qō cōcepit vel voto vel iuramēto: vel quoquo alio modo ſtuduerit cōfirmari. ꝓꝛoinde .j. Corinth̃. xv. dicit. ſtabiles eſtote ac immobiles. Nam in deteſtaitonē pignerum dicitur ꝓꝛouerb̃. xiij. Vult ⁊ non vult piger. Secundo ratione adheſionis. Ex quadā em̄ adheſione i vouente etiā in bono maioꝛ firmitas generatur Nam deſperatio habendi aliquam rem magis adherere facit ꝓpoſito ſuo: quia multū minuit ⁊ tollit ꝓcupiſcentiā illi⁹ rei: ꝓpter quod auferre ſibi ſpem alicuius delectabilis multū minuit ꝓcupiſcentiā eius. Certum eſt q̄ ſpes ⁊ facultas adipiſcendi aliquid facit illi amplius adhe/

rere ⁊ auget ꝯcupiscentiã eius. Volũtas autez aut non fertur aut exiliter fertur circa impossibilia ⁊ desperata. Sed hõ p votũ auferẽdo sibi licentiã habendi illud quod p votũ relinquitur seu relinquẽdi illud qõ ꝓpter votũ datur: aufert sibi quodãmõ spem illoꝝ ẏm sententiaz augustini. Et ex hac ꝓsuppositione finis. scz. si vult venire ad vitã ⁊ gl̃iam sempiternã: facit sibi illa impossibilia Ũñ Aug⁹. in li. de ꝓfect. viduitatis ꝓlus inquit in ardentẽ ferũt libidinẽ que desperãt eiusdẽ voluptatem. Que autẽ innuptarũ vouẽt castitatem ipam subtrahũt que fomes amoris est. Unde facili⁹ ꝯcupia refrenatur: que nulla expectatione succendit. ꝓreterea ꝯto mens eius qui est in gratia horret mortalẽ culpã et id qõ aufert sibi spem eterne vite: ꝯ id qõ est indifferẽs ⁊ nõ illicitũ: tantomagis ⁊ tanto firmi⁹ conat in oppositũ suũ. Sed id qõ ante votũ licitũ erat p votum fit illicitũ ⁊ mortale igitur plus incompabiliꝰ habet horrere illud post ipm votum ꝯ ante votũ: ⁊ tanto amplius in oppositum conari ⁊ ei adherere facit. ꝓterea ꝯto volũtas magis applicat se ad aliquid ⁊ ꝯtomagis fortificat ⁊ accendit se ad inseparabiliter adherendũ ei ⁊ quãtomagis fugit oppositum eius ⁊ sepat se ab illo: tanto firmior reddit ad ꝑseuerandum indefectibiliter in illo ⁊ tanto fortior ad resistendum omni temptationi impellenti ad cõtrarium eius. ꝓper votum autem hec omia eueniunt. scz maior applicatio et inflammatio voluntatis ⁊ maior a cõtrario fuga et elongatio: ⁊ p consequens maior firmitas in bono ꝓposito necessario habet sequi.

Tertio ratione cõfusionis. Illud eñ quod sine magna nostra cõfusione perficere ⁊ implere non possumus min⁹ aggredi cõcupiscimus et min⁹ aggredimur ꝯ illud quod sine nostra cõfusione implere valemus: Sed per voti trãsgressionem maior coram alijs confusio est ꝯ si fieret ante votum: saltem quando est publicuz vel solẽne: habet eñ humana mẽs quasi ꝺã fluui⁹ duplicẽ ripã: vnã itra: aliã ex. Interior ẽtior dei: exterior vo vecũdia mõi his vo duabus ripis retinet anima: ne ex alueo ratiõis ꝑfluat in peccato. Ambe he ripe sunt termin⁹ de quo ꝓpheta ait. Terminũ posuisti quem non transgredient: ꝓper primaz ripam ꝓuidemus bona coram deo per secundam vero coram hominibus. ꝓper vnam amatur deus: per alterã ꝓximus. vt in his duob⁹ tota lex domini impleatur et ꝓphetarum. Una alteri adiutoriũ prestat: nec vna sine altera perseverat. Hec siquidẽ sunt due manus quibus sponsam suam dominus dilectaz amplexatur. vt merito letanter dicat. Leua eius sub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabitur me Canti. ij. Quarto ratione subuentionis. ꝯtomagis in aliquo opere ad est nobis diuinũ adiutoriũ ⁊ spes ⁊ cõfidentia maior de illo: tanto firmius ⁊ cum maiori securitate id operamur ⁊ possumus operari Sed p votum ista vticz augentur ⁊ amplificãt. sicut supza ꝑ Augusti. ⁊ ansel. patet ⁊ sicut etiã ratio dictat. Nam ꝯto nos amplius deo damus aut subijcimus. ⁊ ꝯto amplius eũ honoramꝰ ⁊ ipsi in eius seruitio nos applicamus. tanto diuinum adiutoriũ familiarius nobis adest: et tanto securiores nos possumus ⁊ debemus eẽ de ꝓsentia ⁊ adiutorio eius. Habet eniz se ad eos qui vouerũt maxime vota perfectionis se religionis non solum sicut ad alios: sed sicut ad charos filios et spũales seruos. tam ad cõferendum eisdem tanquã filijs dona: ꝯ ad remittendum peccata. Nam quãdo redeunt a peccatis suscipit eos ad gratiã suam sicut filios ẏm Ansel. lib. de similitudinib⁹. Quia licet tales quãdo peccant plus offendant: tamẽ quando penitent deus iudicat eos sicut suos amicos. alios vero sicut alienos. Ex dictis patet ꝯ facere aliquid ex voto nõ solum est melius ⁊ magis meritoriũ. sed etiã vtilius est ⁊ expedientius ꝯ illud idem facere sine voto. Quod p illuminatã diuinitus ratiõem ac experientiã certam deuot⁹ Bernñ. intelligens ait. Bonũ est nos hic esse. s. in statu religionis. Quare: Quia homo ibi vilescit puri⁹: cadit rari⁹: resurgit velocius: incedit cautius: quiescit securius: irrorat frequẽtius: purgat citius. mortur ꝓfidentius. et premiat copiosius. In quibus sacris verbis exprimit nouẽ rationes quare sit melius facere bonũ in statu religionis ꝯ extra religionem: ⁊ maxime in seculari statu.

De. xii. fructib⁹ voto⁹ religionis.

Ex his: xij. rationibus que in ꝑsenti articulo dicte sunt ad ꝑdicandũ formari possunt. xij fructus voto⁹ sancte religionis: quasi votũ sit lignũ vite in medio paradysi. s. ecclesie seu religionis Gen. ij. Et Apoc. vlti. dicit: ex vtraꝯ parte flumis lignum vite afferens fructꝰ duodecim p singulos menses reddens fructũ suum quod potest esse aliud thema. ꝓmi quattuor fructus sunt hi. ꝓmus dicit donatio. secũdus adiunctio. tertius estimatio. quartꝰ approbatio. Secũdi quattuor sunt hi. ꝓmus dicitur ꝑfiguratio. scds subiectio. tertius intentio. quartus coniunctio. Tertij quattuor sunt hij. ꝓm⁹ dicitur firmatio: secũdus adhesio. tertius confusionis timoratio: quart⁹ diuina subuentio.

Articulus. ii. de multiplici discretione: que obseruanda est ab his qui assumũtur ⁊ recipiũt ad statũ religiõis

Secũdo ꝓsideremus iꝑius status religionis discretionem. Licet eñ aliquid facere ex voto semper sit melius de se et quantũ est de se semper expedienti⁹ videat: tamen ꝓpter humanã infirmitatem ⁊ multoꝝ indispositionem non semꝑ magis expediens est. Tunc quidem euidenter est expediens: qñ oibus circũstantijs sufficienter pensatis manifeste apparet non iminere periculum pnicioſe trãsgressionis. In veteri eñ lege omne sacrificium qđ deo offerebat sine sale ingratũ erat. Vñ ad Ro.xij. Rationabile sit obsequiũ vestrũ. Nõ insinuare dñs volens Lu.xiij. cum ꝓius dixisset si quis venit ad me ⁊ non odit patrẽ suum ⁊ matrem et vxorem ⁊ filios ⁊ fratres adhuc autem ⁊ animã suã et qui non baiulat crucem suã ⁊ venit post me non potest esse meus discipul⁹ statim subnectit dicens. Quis eñ ex vobis volens turrem edificare. nonne ꝓius cõputat sũptus qui necessarij sunt si habeat ad pficiendũ vt postea ꝙ posuerit fundamentũ ⁊ non possit perficere: omnes qui vident incipiant ei illudere dicentes. quia hic homo incepit edificare ⁊ non potuit cõsumare? Quod exponens Gre go. in omelia ait. Quia sublimia mãdata seu ꝓcepta data sunt: ꝓtinus comparatio edificãde sublimitatis adiungitur cuꝝ dicit. Quis ex vobis volens ⁊c. Et postpauca subdit. Istos sũptus diues habere non potuit: qui cum ꝓcepta relinquendi omia aduertisset: tristis abscessit. Et post pabolam de turri predictã domin⁹ subdit. Bonũ est sal. Si autem sal euanuerit in quo condietur? Neq; in terra neq; in sterquilinio vtile est. sed foras mittet. Qui hz aures audiat: Hec dñs ibi supra. Vt ex omnibus dictis insinuare velit ꝙ talis status assumptio. debet sale discretionis cõdiri. Proinde circa inductiones ⁊ receptões ad religionẽ discretio triplex necessaria est. Prima circa aduenientes. scõa circa recipientes. tertia circa dubietates.

Quattuor aptitudinis signa maxime consideranda sunt in volentib⁹ intrare religionem sanctã. Ca. I.

Prima discretio obseruanda est circa volentes intrare religionẽ. In q̃/bus quatuor signa seu iudicia bona maxime ꝓsideranda sunt. Primum est voluntas bona. scõm honesta vita. tertium natura sensata: quartum etas discreta. Primũ signuz est voluntas bona. id est si a pristina mundi cõuersatione aparet mentẽ aduenientis multũ esse mutatã aut non. Nam voluntas tepida ⁊ remissa cõmuniter ad religiõis statuz assumi non debet. Ideo omnes ad religionẽ inducentes seu recipientes ad Ro.xij. ammonet apostulus dicens. Probetis. s. in intrare volẽtibus que sit dei volũtas bona beneplacens et pfecta/ Nam primo in talibus ꝓbatur volũtas dei bona in paupertate. id est q̃ libenter relinquunt omia tpalia mundi. Secundo ꝓbat in illis volũtas dei beneplacens in castitate. id ẽ. cũ q̃ta cõplacentia ꝓponũt castitatẽ seruare. Tertio aũt ꝓbatur in eis voluntas dei pfecta scz inobedientia pfecta ⁊ in abnegatione ꝓprij sensus ⁊ ꝓprie voluntatis. Prima ꝓbatio est bona. secũda est melioz. tertia est perfecta. Vel euidentiꝰ ꝓbatur voluntas bona beneplacens ⁊ pfecta p ordinem in trib⁹ signis de quib⁹ dicet. infra arti. vlti. in. xv. argu. Scõm signũ ꝓsiderandũ est ꝓterita vita. id est. si fuit hõ morigeratus vel bonus vel deuius vel sceleſtus. Nã licet christus dixerit phariseis Math. xj. Publicani ⁊ meretrices precedunt vos in regnũ dei: non tamen dixit q̃ passim omnes publicani ⁊ meretrices ad regna celoꝝ veniẽt Proinde turpiter errant qui predones ⁊ saccomanos publicanos ⁊ meretrices ⁊ de agris ⁊ sepibus cõgregantes illos repente veste religiosa induunt: ⁊ quasi in regulari collegio cum sanctis viris ⁊ virtuosis iuuenib⁹ atq; virginibus dedicãt: ita q̃ fere mox ab omib⁹ tractant vt sancti nullis aut modicis ꝓeuntib⁹ digne penitentie signis: cum tamen etiaz de his qui prima facie sancti ⁊ periti esse vident. j. cano. sua. c. ii j. Joh. ãmonet dicens. Nolite omni spiritui credere. sed ꝓbate spiritꝰ si ex deo sunt sequens in hoc christum Math. vij. dicentez. Attendite id est. attẽte vobis cauete a falsis ꝓphetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Nam experientia teste quidam ad religionem veniẽtes in ꝓncipio vident agni: ⁊ modico elapso tempore reperiũtur lupi. Nõ eñ sine magna expientia et lumine dei regule sanctoꝝ patrum prudentissime statuerunt q̃ ad religionem veniẽtes autea ꝓbarentur: an id talẽ apti sunt ⁊ idonei. Quis eñ edificatoꝝ domus vel nauis materialis nõ sollerter ⁊ prouide pscrutatur ligna ⁊ lapides ⁊ diu cum multis scissuris ⁊ tonsionib⁹ parat antecq̃ in edificio ponatur? Nec ad hoc quoscunq; accipit sed solum solidos ⁊ suo artificio aptos: quãtomagis in spiritualium religionũ edificio hoc seruari necesse est? Igitur sicut nullus est a penitentia aut a spe venie reijciẽdus si peniteat vere: sic nullus ẽ ad firma seu intima sanctoꝝ vel sanctarũ collegia ad firmã vel familiarẽ societatem recipiendus: nisi ꝓius eꝝ idoneitas p signa sufficientia fuerit comꝓbata. Quod in quibusdam indiget tempore longo. Unde Greg⁹. xxxj. moral. Quia terreni principes magna se deo humilitate substernũt: ꝓa-

ui homines nunc fraudis argumenta vertuntur. Quia enim illos ad religionem r euereri cõspiciunt: ipsi cultum religionis assumunt: ꝛ bonorum vitã sub despectis vestib⁹ iniquis operibus premunt. Mundi quippe dilectores sũt qui in hoc in se quod homies venerañ ostendunt. atq; eis qui vere se despiciunt non mente sed veste copulantur: ꝛ quia p̃sentem gloriã amantes consequi non possunt: quasi despicẽtes sequuntur. Honores enim fugiunt vt honoribus obuient. Facilis eñ est conuersio p̃sonarum naturaliter leuiũ ꝛ mobilium ꝛ inconstãtium seu stolidorũ aut brutaliũ ꝛ brutali more semper nutritarũ. Non est statim habenda pro firma ꝛ rata quin potius vix vnquã est firma: ꝛ ideo nunq; est tuta. Tertiũ signum est natura sensata. Quãdoq; enim reperiunt maximi peccatores ꝛ peccatrices in naturalib⁹ optime dotati ꝛ instituti qui quãdo perfecte conuertunt ad deum sunt valde constantes ꝛ omni morum honestate ac grauitate optime ꝛ cito imbuiles. Et de taliũ nũero estimo fuisse magdalenam: tamen ꝓpter aliquos vel aliquas tales non debet vniuersaliter ꝛ in omnem euentũ consequentia trahi ad quoscunq; peccatores ꝛ peccatrices passim ad sanctorũ familiarem coniunctũ esse recipiendos: quia de talibus rari reperiunt. Sed si quando tales occurrunt verificatur in eis sententia pauli ad Roma. v. Vbi abundauit delictum superabundabit ꝛ gratia. Quia tales sicut fuerunt sapientes vt facerent mala: ita diuina gratia in eis mirabiliter opante sapientes fiunt vt faciant bona. Quartum signum est etas discreta. In vario tamen religionis statu varia ꝓpetit etas. Multiplici rõne determinari non potest ad presens in qua etate ad religionem quilibet inducendus seu recipiendus sit: ꝛ maxime ꝓpter varios religiõis status Nam quedam religio requirit etate maturos. ratione discretos ꝛ sanctitate precipuos Quedam vero in teneriori etate suscipere põt. Sed circa hoc sufficit obseruare i quolibet statu religionis quod sancti antiqui ꝛ experti patres sanxerunt atq; statuerunt in regulis suis. quas qui despicit indies fructus expietur. Et interim est signũ p̃sumptuose temeritatis. ¶ Ple roscq; eñ temporibus nostris sub pallio charitatis vel potius vanitatis deceptos vidi. passim ꝛ inconsiderate omẽs ad religionem recipientes quor operũ finis ꝛ fructus fuit fumus ꝛ fetor: ꝛ impeditiuũ obstaculum eor qui cũ dei honore ꝛ sui ac primorum salute ingressi fuissent religionem. ¶ Pudet enim ꝛ iuste. prudẽtem virum assumere religionem ꝛ statum. in quo ante se precedere videt multos homines infames ꝛ sceleratos ꝛ tandem in breui tempore apostatãtes ꝛ deteriores effectos. Tales siquidẽ arietes fumo vanitatis imbuti ꝛ obcecati ꝛ duces consimilium cecorum effecti: non considerant illõ Ecclesiastici. xvj. Ne iocunderis in filijs impijs si multiplicentur. Et sequitur. Melius est enim vnus timens deum q̃ mille filij impij. Et vtile est mori sine filijs: q̃ relinquere filios impios Sumunt tales exemplũ ecclesie militãtis que multos recipit ad ordines sacros solenne castitatis votum coannexum habentes: cum eorum q̃plurimi sepe transgredi comprobentur ꝛ tamẽ ecclesia ꝓpterea consimiles recipere non omittit: non intelligentes q̃ ab his que in ecclesia irregulariter fiunt non est trahẽdus argumentum ꝛ exemplum sed solũ ab his que in dei ecclesia autentice ꝛ regulariter statuuntur. Stragem eñ clericalis status seu alior religiosorum ꝛ p̃sumptuosam ac temerariaz et peruersam assumptionem huiusmodi statuum nemo sapiens asserit bonam seu assumendam ꝛ imitandam. ¶ Preterea pspicaciter intuenti manifeste videbit. q̃ pei⁹ plerũq; est multos malos hr̃e mistros: q̃ paucos ac nullos.

Volens intrare religionem aut aliquem inducere ad eam quattuor circa eum recipiẽtes considerare debẽt.

Capitulũ. II.

Secunda vero discretio obseruanda est circa recipientes. Quattuor vero signa considerare debet ad religionem inducẽs vel religonez assumens: que ad pseuerantiã in bono ꝓposito et i sua ꝓfessione ꝛ vocatione maximũ auxiliũ prestant. ¶ Primũ signum est societas bona. secundum est prelatorũ diligens cura. tertiũ est loci seu conuent⁹ ꝛ monasterij ꝓuientia: quartũ regularis vita. ¶ Primũ signũ est societas bona. Nam dum bonũ addit bono totum fit magis bonum: atq; dum virtus virtuti addit ex vnione magis corroborat. Quippe in societate bonorũ melius cognoscit veritas: feruenti⁹ diligitur boniats: et efficacius bonus opere ad impletur. Nemo sibi satis est: eget omnis amicus amico: iuncti accensi carbones melius seruat ignem: plurimiq; equi simul singulis gressum faciliorem prestant. Ideo Ambro. in sermone de moribus ꝛ vita honesta ait. Socios tibi bonos ꝛ honestos cõiunge: quia si fueris socius cõuersationis eorũ eris ꝛ virtutis illor Vnde. xvj. q. j. c. si clericatus: ad rusticum monachum Hiero. ait. ¶ Primũ enim tractandum est vtrum solus aut cum alijs in monasterio viuere debeas. Si tibi placet vt habeas sanctorũ ꝓtuberniũ: nec ipse te doceas et absq; ductore gradiaris viam quam nunq; ingressus es.

Unde ꝓpheta. Cum sancto sanctus eris. Si igitur multitudo congregationis aut status licet de se melioris non obseruat cõmuniter statum suum: ita q̃ ex hoc omni intranti imminet notabile periculum illum statum minime obseruandi sed potius sequendi cõmunes transgressiones illius: tunc talis introitus est potiꝰ dissuadendus q̃ ꝓsulendus: etiam si ad tales voluisset intrare. Melius est eñ q̃ votum impleat in alia religiõe: quã se cõmittere periculo tãlozum: q̃ corrigimur ex societate bonozum Et plus inficit vnus malus: q̃ alicui ꝓficiant multi boni. Unde Eccl. vij. Discede ab iniquo ꝛ deficiẽt mala abste. Et Greg⁹. sup Ezech. ix. In firmi debent prauozum societatez declinare: ne valent: imitari delectenẽ. Et addit exemplum q̃ p longam conuersationem leprosi fit hõ leprosus. Unde Eccl. xiij. dicit. Qui cõmunicat superbo induit superbiã. Et Prouerb. xiij. Qui cum sapientibus gradit sapiens erit: amicꝰ stultozũ efficietur similis. Et Bern. Corrumpunt bonos mozes non solum colloquia prava ꝙ etiam consortia prava. Apostolus petrus tempore passionis factus socius peruersoz. negauit christum ꝛ in negatione perseuerauit: tandẽ vero egressus foras ab eis segregatus dum peniteret fleuit amare. Bene igitur dicit cum puerso puerteris quia ex conuictu generant mozes boni aut mali. Secundũ signuz est platozuz diligens cura: que ꝓficit multũ religionem intrantibus. Et econtra quãdo sunt erga subditos negligentes seu pnicioſi. Proinde quãdo de hoc volente ingredi ordinẽ aut de illo in singulari ꝛ determinate pensatis alijs circumstantijs ꝛ maxime iminentiũ temptationũ ꝛ defectus gubernantium auxiliozũ notabiliter ꝓbabilius est istum esse casurũ q̃ ꝓseueraturũ: non debet ꝓ tali tempe ad altiozẽ statum recipi vel induci: quia quales sunt prelati tales efficiunt subditi cuz sint maxime nouiter aduenientibus prima forma. Tertiũ signum est loci aut conuentus ꝛ monasterij ꝓuenientia. scz ad seruitium dei Secundũ eñ paladiũ vbicũ q̃ generat echo non mellificãt apes ne habitant. vt mysticе innuat q̃ loca tumultuosa ꝛ vltra sue ꝓfessionis vocationẽ mundanis negotijs implicata fructui atq̃ deuotioni seruozũ dei magnũ prestant impedimentuz. Unde. ij. ad Timoth. ij. Nemo militans deo implicat se negotijs secularibus. Sed tamẽ aduertendũ est ſm Greg⁹. sup Ezech. q̃ si desit spiritꝰ nõ adiuuat locus.

Quartũ signũ est regularis vita. scz ſm professionẽ suam: quia tunc religio ingredientibus magnã prestat vtilitatẽ. Unde Hugo de claustro anima. Abundans ẽ paupertas religio. mediocritas sufficiens: tolerabilis diuinis: infirmus larga: delictis cõpatiens: fortiozibus moderata: penitẽtibus misericoz: peruersis seuera: bonis optima. Hec sunt beneficia religionis. Hec ille Aduertendũ est tamẽ ſm Bern. in lib. de precepto ꝛ dispen. q̃ qui ſm regulã viuere statuunt. et si non ad vnguem vt dicit totam custodiũt: ꝛ si qua ꝓ sui claustri ritu mutãt vel pretermittunt a regulari tamen ꝓfessione non discedunt: dũ tamen sobrie iuste ꝛ pie ꝓ moribus viuere non desistunt.

Quidam ex quadruplici irrationabili dubietate a religione retrahũt multos Ca. iij.

Tertia discretio est circa dubietates. Sunt eñ plerique qui a religionis ingressu retrahunt ꝓpter quasdaz indebitas dubietates: necnõ ꝛ quidaz ꝓpter easdem causas alios inducere retardantur: imo ꝛ multi qõ deterius ẽ volentes intrare religionẽ ex erronea ꝓsciẽtia retrahunt eos: moti ex quadruplici cõmuni hoim signo. Primũ est fragilitas: scõm est libertas. tertiũ ẽ exẽplaritas: quartum est paucitas. Primũ signum ẽ fragilitas. Ubi aduertentendũ ẽ q̃ si ex cõmuni hoim fragilitate timeat casus huic vel illi est homo nihilominus inducendus. Cuius ratio est quia talis cõmunis fragilitas nõ facit in hoc homine vel in illo maiozem ꝓbabilitatẽ ꝓ casu: quin potius ꝓpositũ bonũ illius ad talem statum cũ assistentia gratie dei qui iam illõ sanctum ꝓpositũ dedit ꝛ cum auxilio regularis status ꝛ bone societatis ꝛ regiminis sancti eiꝰ ꝓponderat ad ꝓsumendum talem esse ꝓseueraturum potius q̃ casurũ. Preterea nõ omẽs cadentes semp ꝓseuerãt in casu. Unde ꝓpter casum ad horam postmodũ reparandum non debet receptio ad ordinẽ omitti quia q̃uis apostoli in hora mortis christi corruerũt. attamen ꝛ eis ꝛ ecclesie dei vtilius fuit eos fuisse ad discipulatũ vocatos ꝛ tandem repatos: q̃ si nunquã intrassent ꝛ ab assũpto statu ruissent. Preterea quãdo eidem homini ad altiozẽ statũ nõ intranti imineret fortior casus atq̃ fortiꝰ ꝛ grauius ꝛ certius q̃ si intrarẽt. tunc ꝓpter timozẽ casus ingressus minime ẽ omittẽdus exemplo christi plures discipulos facientis quã q̃ sciret qõ Joh. vj. ait q̃ multi ex eis abierũt retro nec ambulabãt cũ illo. Nã si nõ intrassent ad christi discipulatũ cum ceteris iudeis grauius ꝛ irrepabiliꝰ corruissent Et idẽ ẽ de pluribꝰ q̃ i statu pnie quibusdaz temptatiõibꝰ infirmant: q̃ si in statu laxiozi cũ ceteris remãsissent: grauiꝰ ꝛ desperabiliꝰ infirmarentur ꝛ maxime quia in pe-

nitẽtie statu frequenter ꝓmittit deus quosdaz temptationum languores ⁊ morbidos lapsus ad medicinale emplastrũ ⁊ expimentũ inferẽs ad ꝓuentũ gr̃e ampliozis: ⁊ ad augmentũ hũi/litatis ⁊ noticie suiip̃ius: atq; ad cautelã in posterũ ꝓsimiliũ: vel alioz̃ casuũ vitandoz̃um

Scõm signũ est libertas. Cõsiderãt eñ qui/dã libertatem hũani arbitrij ꝓiunctam humane fragilitati: ⁊ inde eliciũt valde esse piculosũ hoiem assumere regulare statũ: nec aduertunt q̃ ꝑm hoc nullus vocandus esset ad altioz̃ẽ statum. Sunt eñ in oĩbus homibus ista duo. scz cõmunis fragilitas: ⁊ ad bonũ vel ad malũ voluntatis libertas. Sed ad quid ordinasset xp̃s hec tria sancte religionis vota? Nonne sciebat in homie esse humanã fragilitatem? an nesciebat dedisse homi liberam voluntatem? Preterea. Si hoc verum esset: sequeretur q̃ similis ratio esset de accessu ad fidem ⁊ fidei sacramẽta cum. ij. ꝑ. ij. dicit. Celius eñ erat eis non agnoscere viã iusticie: q̃z post agnitã retrorsuz cõuerti. Et ꝑm ap̃m ad Heb. x. Deteriora merẽt supplicia qui filiũ dei ꝓculcauerit: ⁊ sanguinẽ testamenti pollutũ duxerit in quo sanctificatus est ⁊ spũi gratie ꝓtumeliã fecerit. Non esset etiam passim ad iusticie opera ꝓcedendũ: quia Eccl. xxvj. dicit. Qui transgredit de iusticia i peccatũ deus parauit euz ad rumpheã Tertium signum est exemplaritas. Pleriq; etiam ꝓsiderant suis tempibus a sacra religiõe retrogradasse ⁊ cecidisse multos: quoz̃um exemplo indiscrete scandalisant. Nã si solũ generaliter ⁊ indeterminate timet pluriũ casus ꝓpter sola exempla multoz̃ cadentiũ: non ꝓpter hoc dimittenda est assumptio talis status. eo q̃ extaliũ ꝑterito casu nõ imminet intrantibus ruẽdi periculũ: imo occasio potius p̃cauendi ꝓsimilem casum. Preterea ruine illoz̃ qui ceciderũt potius ꝓuenerũt ex maligno defectu liberi cõsensus eoz̃: q̃z ex defectu assumpti stat⁹ aut gratie dei ad illos illuminandos: aut ex aliqua ꝓpria stoliditate vel leuitate coz̃ũ. Ex his neq; q̃z probabile fit alios carentes defectib⁹ illis casuros forte: q̃uis ex his plus debeat casus ꝓsimilis formidari. Attamẽ talis timor potius ꝓtra casum auxiliũ p̃stat q̃z inducat ad casum: nisi sit oĩno desperatiuus ⁊ fragilis mentis ꝓsternatiuus. Si eñ ꝓpter aliquoz̃ũ casus deberet q̃s se trahere a religione: sequeretur q̃ daret occasio oĩa hũana studia p̃termittendi. iuxta illud Eccl. xj. Qui obseruat ventũ nõ seminat: ⁊ q̃ cõsiderat nubes nunq̃ metet. Et Prouerb. xxvj dicit. Dicit piger leo est i via: leena in itineribus. vbi glo. ait. Multi cũ verba exhortationis audiũt dicũt se velle viã iusticie incipe sed a sathana retrahunt ne ꝑficiant. Quartũ signũ est paucitas q̃z. s. multi nõ ꝑseuerãt. Porro ꝓpter p̃cedentiũ casus nõ debet hõ seretrahere nouas inserere plantas q̃n pori⁹ tãtoplus est religio nouo semie ꝓpagãda: q̃to ꝑpluriũ seminũ ac plantaz̃ euulsionẽ est ampli⁹ diuta iuxta illud. Eccl. xj. Mane semia semẽ tuum: ⁊ vespe nõ cessat manus tua: q̃z nescis q̃d magis oriat hoc an illud. Sunt eñ pleriq; q̃ absq; cõpassio charitate ⁊ pietate ⁊ in detrimentũ non modicũ ꝓscie sue ex vno religioso aliq̃s scandalũ ꝓpetrãte. aut ordinẽ relinq̃nte: aut sceleſtio/realijs sec̃arib⁹ facto: m̃rem q̃ est relicta ꝓgregatio ⁊ religio eius detractiõib⁹ ⁊ murmuratioñib⁹ mordent ⁊ lacerãt: atq; ꝓtra innocentes impie latrant. totãq; reliquã multitudiuez seruoz̃um dei illius cõgregationis iniusta ac seua sentẽtia dãnãt: q̃ se vere pie discrete q̃z sentirẽt. manifeste cognoscerẽt: q̃ mare se purgans putrida ad litoz̃a vomit. necnon ⁊ coz̃pa nr̃a sana ꝓsumata ciboz̃ digestiõe putrida q̃z a se reiciunt: nec tñ odio habẽt: nec despicit ip̃m marc: nec insup̃ norstum coz̃pus. Licet etiam religio pia mater inter se infirmos foueat ⁊ ignaros ñ eiiciat: tepidos ⁊ defides nõ repellat: nõ tamẽ tota debet despici ⁊ ꝓtemni. In cui⁹ mysteriuz Deut. xxij. dicit. Si ambulãs q̃ viã in arboze vel in terra nidũ auis inueneris ⁊ matrẽ pullis vel ouis desup̃ incubantẽ: nõ tenebis eam cuz filijs: sed abire patieris captos tenẽs filios. vt bene sit tibi ⁊ longo viuas tempe. Quis tã durus ⁊ in iuditio temerario seuus. qui aplos iudicet ꝓpter iudam seu etiam christũ: qui talem scienter elegit discipulum. Nec eum ignoz̃anter elegit dñs ihesus christus audi quid Io. vj. dicat. Nonne ego qui sum sapientia patris vos duodecim elegi: ⁊ vnus ex vobis diabol⁹ est? Ecce q̃ iudam quem elegerat diabolũ vocat. In omni statu et ꝓditione ꝑm Hiero. boni simul repiunt̃ ⁊ mali. Et Aug⁹. in epla ad vincẽtiũ donatistã ait. Quibi arrogare nõ audeo vt domus mea melioz̃ sit q̃z arca noe: vbi tamẽ inter tot hoies vnus reprobus inuent⁹ est: aut melioz̃ sit q̃z dom⁹ abrae. cui dictũ est. eiice ancillam ⁊ filium eius. aut melioz̃ sit q̃z dom⁹ ysaac: cui de duobus gemis dictum est: iacob dilexi esau autem odio habui. Simpliciter autẽ fateoz̃ exquo deo seruire cepi. q̃ sicut difficile expertus sum meliozes q̃z qui in monasterio pfecerunt: ita peiozes nõ fuz expertus q̃z qui i monasterio defecerunt. Hec ille.

Articulus tertius. vbi per viginti argumenta impugnatur status religionis et cuilibet statui subiungit̃ refragatio eius

Tertio ꝓsideremus circa statum religionis oꝑsitionez. Multam qui/dem oꝑsitionē ⁊ ꝓtradictionem a gio ꝑpessa est: Sed tales quicunq; sint audiāt varijs ⁊ ex varijs causis sacra reli/Bern. qui in quodā sermōe ait. Si quid religionis ozīt quicunq; resistit quicū q; repugnat. plane cū egyptijs Exo. j. puulos israelitici generis necare conat: imo cum herode Mat. ij. nascentē ꝑsequit saluatorē. Unde plurima argumenta cuderūt nōnulli vt eam eliminarēt. Que quante sint falsitatis atq; erroris⁹ ⁊ ignorantia plena. ꝑ sequentia patebit. Et vt hec clarius elucescāt inducā discipulū ⁊ mgrm. discipulū dubitātē ⁊ interrogantē ⁊ mgrm declarātē ⁊ rñdentez. Loquit igit discipulus ad mgrm dicēs. Discipulus Pacientiā obsecro pa ter hab⁹ in me: dubius ⁊ nutās ad te venio: de puritate veritatis declarari desiderans. Nam nup ex munere suo tetigit dñs deus cor meum vt viā salutarez ac tutā recipe ac capescere vellem: qua melius placerē deo meo. Audiui sepius homīes regularis vite ꝓsilium poposci ab eis de salute anime: et inter eos non reperi solidam in consulēdo ꝓformitatem. Quidā ex eis qui reputantur periti ac ꝓbi atq; timētes deum hortant ad religionis ingressum: quidam vero alij an meliores vel deteriores sint nescio oino dissuadent idipm dicentes ⁊ asserentes se penitere intrasse religionē. Addamus q; sep⁹ visitaui alios seruos dei absq; religionis voto libere dño seruiētes: fama odoriferos ꝓuersati one decoros honestateq; ꝑcipuos ꝓtuli cū potioribus de ꝓposito ⁊ desiderio meo. Suaserūt quidam mihi timorē dei. seruare diuina ꝑcepta: derelinquere oino ꝓsortia mala ac multa cōre omnino dissuaserunt. Ego vero ex diuersis ⁊ aduersis in dubio cōstitutus quid eligaz ignoro. Cumq; fidele cōsilium a diuersis quero tepesco ⁊ fidem ꝓdo timens ne omēs querant que sua sunt non que iesu christi. Proinde cum diu iam senserim de reuerentia vestra oino statui in corde meo venire ad vos: ⁊ ad vos totū meū apire cor ⁊ dubia quedam ponere ad reuerentiā vestram: expectans fide ꝓsiliū: oino nudatum inordinata affectioue ⁊ passione. Deb quidem toto corde orauī deum hoc enim inspirauit in animā meam: cum huc determinato⁊ firmo ꝓposito vos adiui. Magister Letor: fili mi de tanto munere desup tibi dato: horor ne in vacuū gratiam dei recipias. Hoc donum non omnibus datuz est. Sed queso aperi fideliter animū tuū: vt tibi valeaz porrigere cōsilium bonum

Argumentū. I. Discip.

Nempe aperiā vobis totū cor meū fideliter tanq; deo. Ut mihi vtiq; videbat ex inspiratione diuini intrauerat cor meū relinq;re mūduz ⁊ assumere statū religiōis. Video atq; experientia didici q; difficile sit inter mūdana innocentē in bono ꝓposito ꝑseuerare. Sepi⁹ a bono ꝓposito elapsus sum: alios mihi sīles vidi aliq;diu vt mihi videbat in seculo ꝑseuerare: ⁊ tandez alijs deteriores effecti sunt. Proinde ꝓsiderās fragilitatē meā aspirabā ad statū religionis regularis. Demū ꝑsuasionibus aliquor⁹ ꝓsideraui: q; intrare piculuz mortis spūalis seu mortalis culpe ē melius ⁊ vtili⁹: q; se exponere tali piculo. Sed qui religionē ingredit ꝑ votuz exponit se piculo trāsgressionis ipi⁹ voti: q; propē nolle incidere in sillā cupiens vitare caribdim. Hoc ē in graui⁹ picula incidere q; vitare piculū mūdi. M Non paruā apparentiā veri habet fili mi cogitatio tua Sed intellige q; qui prudenter vouet iuxta monita que in p̄cedenti articulo posita sunt mīme transgressiōis piculo se exponit: imo ꝑ votum p̄dictū vitat picula multa. Nam aliud est transgrediendi possibilitas: atq; aliud est trāsgrediēdi piculum. Adaz eñ habuit transgrediendi possibilitatē: piculū autem nunq;. Vouens igit habet possibilitatē hanc: periculum vero non. Et tamen melius est eum habere voti pfectionē atq; vtilitatē cū tali possibitate: q; non habere cum carentia talis possibilitatis. Sicut vtiq; melius fuit patrī nostro adam habere intellectum ⁊ voluntatez cum possibilitate peccandi q; esse sicut animal brutū cum carentia talis possibilitatis: et idem est de ingressu religionis christiane per sacrum baptismum cum possibilitate generis peccandi q; prius. B Nunc video q; ante nō cognoscebā. Hi qui sentiunt q; etiam cū cōditionibus a te tactis periculum sit assumere statū religionis satis apte asserunt. licet forte hoc nō cōsiderant: q; periculum sit assumere sacrū baptisma: cum illud assumendo ex necessitate sequat⁊ possibilitas ruendi grauius in peccatū q; añ assumptam fidem M Capacez te video veritatis: sed propera aperire reliqua que geris in corde tuo.

Argumentum. II. Discip.

Arcius quidem vt verum fatear me vrget: q; ipe christus ꝓpter vitanduz trāsgressionis periculum qđ iminet in iurādo nos ꝓhibuit ñ iurare. Unde legi Augu. qui ait: q; longe nos voluit esse a transgressione periurij: qui prohibuit nos oino non iurare. Igitur cum vbi ē eadem ratio: ibi idem ius propter periculū transgressionis voti nihil videtur esse vouendum. M Munitus ⁊ armatus venisti: vti clare cerno. Tanto q; libenti⁹ tecuz loquor: q; to ma

lozi intelligentia ꝓditum te conspitio. Nō igit te tedeat audire: quia nō tedebit me dicere Si eñ consideretur diligenꝫ dñicum vbū etiā ꝑm sententiā Augustī. christus oīno non ꝓhibuit iuramentū: aliter peccasset apls septus in scriptura iurando. Sz iurare ꝓhibuit ex leui causa non necessaria vel vtili. ꝛ ꝓsuetudinem vel assiduitatē iurandi Et respectu istozum dicit Au. q ꝑpter transgressionis periculū ꝓhibuit nos oīno non iurare. Unde Aug⁹ cōtra faustuz circa mediuz ait. Quia ꝑiurare graue peccatū est: iurare autē sicut iurare verum: nullū peccatum est Sz longe remotus est a falso iuramēto qui nec iurare consueuit: q̄ qui verū iurare ꝓclivis est. Maluit dominꝰ nos nō iurantes recedere a vero q̄ verū iurantes appropinquare periurio. Itaq; ꝛ apostolus in ꝑmonibus ꝙs habuisse narratur nunq̄ iurauit: ne iurandi cōsuetudine in periculū ꝑiurij laberet. aut si aliquando iurauit nescimus. In scripturis āt vbi est consideratio ꝑpensioz ꝛ maioz pluribus locis apostolꝰ iurasse inuenitur ne quisq̄ putarz etiam vez iurando peccare. Hec Augꝰ. Prete rea si verba domini Mat. v. bene considerentē aliquo modo ꝑmissoria sunt. Ait eñ. Ego aūt dico vobis non iurare oīno. i. nolite iurare in q̄ libet casu licet. Naz talis ꝓhibitionis modꝰ vniuersalis non est sed particularis si ferat illō non ante hoc aduerbium oīno. Ex his ꝛ ex verbis Augꝰ patet q frequentationē iurandi ꝓhibuit ꝓpter piculum transgressiouis. Et secūdum hoc in consimilibus non est vouendū etiā ꝓpter periculū fractionis voti: ꝓtra quosdaz insipiētes ꝛ leues qui ꝑ quacūq; parua occasione emittunt aliquod votum. Sed notāt te advertere volo. qō nō est simile de voto ꝛ iuramēto nam ꝑ se vtiq; bonum est: ꝛ per se vtiq; desiderandum. Iuramentū āt nō ꝑ solum ꝓpter aliud est confirmandū ꝛ certificandum creduli/tatem alteriꝰ sup eo sup q̄ iuratur Uñ Augu. in li. ꝓtra mēdaciū. Preceptū de ꝓhibitiōe iuramēti ad hoc positū ē: vt q̄tū in te ē non affectes: nec q̄si ꝑ bono cū aliq̄ delectatiōe appetas iusiurādū. Et in li. de sermōe dñi in mōte. Qui intelligit nō in bonis. i. ꝑ se appetēdis. sed in necessarijs iuratiōez refrenat q̄tū pōt: vt oīno caueat: nisi necessitas cogat: Iuramentū q̄dāmō ē idē cū voto: vt cū iuramēto aliq̄d deo ꝓmittim⁹ vl vouem⁹: illud q̄ ꝑ se est bonū: semper q̄tū ē se bonū ē facere. Nō aūt solū ē bonū ꝓpter aliud semꝑ non bonū ē facere: nisi q̄n ratio finis hoc exigit ꝛ ꝑut exigit. B. Assentire p̄ dictis que vere ꝑma facie mira sunt: ꝛ ip̄a ratō veritatis ꝛ auctas augustini me cogit. Tamē si te audire nō tedet addam tertiū q̄ multos retinet ab ingressu religiōis, ꝛ mihi quoq; nō parū ꝓestat impedimetnū. M Aperi queso quid illud sit. Nam ꝛ docilitas tua libenter et audire ꝛ rn̄dere me cogit.

Argumentum. III. Discip.

Videtur eñ q ꝗto opus est magis voluntariū ceteris paribꝰ tanto melius sit: sed opus q̄ fit sine voto est magis voluntariū q̄ idē factum ex voto: q̄n votū inducit faciendi necessitatē ꝛ illud q̄ fit ex necessitate nō fit ex tanta libertate sicut illud q̄ fit absq; necessitate. M Noui puteū vnde hanc aquā traxisti ꝛ aliā q̄ scaturire non cessat: vtinā quererent sanitatē ꝑ ꝓsilia sana Addā q̄ ꝛ ego eiusdem putei aquā ad robur argumentationis tue ꝛ. ij. ad Coz. ix dicit. Unusquisq; put destinauit i cozde suo non ex tristicia aut ex necessitate. Hylarem eñ datoꝛē diligit deus. Itez Prosper li. ij. de vita ꝓtēplatiua ait Sic abstinere vel ieiunare debemus vt non nos necessitati ieiunandi subdamus ne iam non deuoti sed inuiti rem salutarē faciam⁹. Audi etiā fili mi ꝛ diligēt attēde q̄ duplex necessitas repitur vna que libertatē vl voluntatē ꝛ volūtarij rōem nō minuit ꝛ talis non est necessitas que fit ꝑ votū. Alia est necessitas que libertatē ꝛ voluntarij rōem adauget ꝛ talis ē necessitas voti ꝑm Ansel. Cur deꝰ homo Unde Augꝰ. loquens ad Aurelianum ꝛ paulinum de voto ait. Felix necessitas que ad melioza compellit. Et paulo ante dicit. Proiusq; esses voti reus liberuz fuit q̄ esses inferioꝛ q̄uis non sit gratulanda libertas qua fit vt nō debeatur quod non lucro reddit. Votum etiam nō inducit necessitatē absolutam: sed soluz necessitatem que est ex ꝓditione ꝛ ꝑsuppositione finis: vt si volo habere vitam eternā necesse ē me vouere. Preterea multi quidem sunt qui tum implere. ea que vouerāt tam ardenti et prompta voluntate faciunt: vt etiam si non vouissent non facerent solum sed vouerent. Amplius. Detur aliquod opus bonum q̄ quis ex voto vel obedientia facit simpliciter ꝓsideratum. sit ei non voluntarium: sed tamen solum facit illud ex voti vel obedientie necessitate: quā omnino ꝓterire non vult: ꝛ adhuc de hoc opere amplius meretur: q̄ si ꝓmpta voluntate illud idem faceret sine voto. Nam ꝛ si non habeat voluntatē ꝓmptam illud faciendi. puta ieiunandi ꝛ cetera: habet tamen voluntatem ꝓmptam votum implēdi vel obediendi. Quod quidem laudabliꝰ est atq; amplius meritoꝛium: q̄ ieiunare sine voto. Nam tanto voluntas votum implendi vel obediendi ꝓmptioꝛ iudicatur: quāto id quod aliquis facit ꝓpter obedientiam seu votum in se ꝓsideratum magis voluntati cōtrarium est. Ex quo patet q ad meritū boni opis ꝑtinet q̄ aliq̄s ea q̄ ꝓpē seipsa non vellet: faciat ꝓpē deꝰ

um: aut etiaz patiatur. inuenitur voluntas pm tioz diuini amoris q̄to magis ea que ꝓpter ip/ sa facim⁹ aut patimur volūtati nostre repugnāt Jō martyres amplius cōmendant. q̄to gūo/ ra sustinuerūt ꝓpter diuinuz amorem ꝓtra vo luntatē humanā. Auctoritates autē apostoli ꝛ ꝓsperi loquunt de necessitate humana cū ali quis. s. ex pudore vel timore humano facit qđ vouit: ꝛ nō loquūtur đ necessitate que ē ex fine dilectiōis diuine. Qđ q̄dē patz ex verbis apo stoli ait eī nō ex tristicia aut ex necessitate. Ne cessitas eī humana tristitiā inducit Necessitas vero diuine dilectiōis tristitiā tollit. ꝓsper eiam ait nō indeuoti licet inuiti rem volūtariā faciamus. Non eī necessitas que ex diuina ne cessitate ꝓcedit minuit dilectionē: sed auget sic ex dictis patet.

Argumentū .IIII. Biſci.

Postq̄ est vobis gratum ꝛ mihi non paruā sentio venire vtilitatē. addā ꝛ quartū qđ sepe mentez meam retrahendo cōmouit. Suz enim de illis qui multum vellē mereri absq̄ magno labore. Jdeo cogitaui q̄ magis gratum ꝛ me/ritoziū est dare ꝓpziū quā reddere alienuz Sed qui reddit quod deo vouit alienum red/ dit: quia iam suum non erat sed dei eo q̄ votuz fuerat deo oblatū ac datum. Qui aūt facit sine voto aliquid dat deo ꝓpziū: ꝛ quod erat iam sui iuris. Jgit licet vouens in actu vouēdi foz te melius egerit. tamē in cōtinua eius redditio ne videt minus bñ facere ꝛ minus mereri: q̄ i faciendo cōtinue qđ non vouit Si te audirēt qui minus intelligunt vacillarent foz/ tassis a solida veritate. Sed ꝓspicaciter intuen ti manifestius apparebit: q̄ donatio facta deo p votū non aufert nobis libertatem illam quam iam habem⁹: eo q̄ nataraliter dñi sumus ac tu um nostroz ꝛ omniū eoz que subiacēt faculta ti liberi arbitrij nostri. Donatio etiam ipa qua votum ab initio datuz fuit qđ erat ꝓpzij iuris in eo quidem cui votuz placet semp replicatur ꝛ semp manet. Sic etiam reddere alienuz sicut ꝓ votum reddit magis ē meritoziū: q̄ dare vt ꝓpziū. Quia ex tali modo redditionis de⁹ am plius honorat. ꝛ homo deo magis subūcit et humiliat. ideo ꝓpositio tua ꝑma veritatem nō habet: nisi in eo qđ ex se alienū erat: ꝛ non in eo qđ factū est alienuz. ꝓ dantis seu reddentis do natione ꝛ voluntatē. Nam sicut dicit Ansel. i lib. Cur deus homo. magis debemus deo esse grati quādo dat qđ firmiter ꝓmisit: q̄ si daret absq̄ ꝓcedēti ꝓmissione: eo q̄ maiorē oñdit in hoc nobis voluntatē dandi. Jdeo ꝓ tot ꝓ/ phetas ꝛ totiēs ineisdē ꝓmisit nobis aduen/ tum suum.

Argumentum .V. Biſcip.

Dum vnū quero inuenio plura. Nunq̄ ve nerat in mentē meam ratio hec quare deus taz sepe in veteri testamēto aduentū suum spospō/ derat sed in ꝓposito stemus. Jtem q̄ntum du/ biū sepe venit in coz meū ꝛ videt mihi q̄ se ob ligare ad semp dandū id de quo nō est certum an semp id habebit. stultū est ꝛ temerariū est. Sed nullus est cert⁹ de voluntate futura: ma/ xime vsq̄ ad mortē. ꝑer votū aūt homo obli gat se ad voluntatē futuram ꝛ vsq̄ ad vltimuz vite sue. Ab Ubi fili mi piscatus es ꝟ rhe tiaculū boni ꝓpositi? ꝟ Ex pelago pluri/ um qui vident timere deum: Ab ꝑoti⁹ ex ꝓpzie voluntatis sinu ratio ꝓdit lumen. Sed ne cum errantibus erres disce q̄ quilibet ē cer tus ꝓ tanto de volūtate futura ꝛ de ope faciē/ do durante possibilitate faciendi: quia nunq̄ potest non esse certus nisi voluntarie recedat a ꝓzio ꝓposito ꝛ ꝓ tanto est volūntas īmobil'. quia null⁹ potest eā ipsa nolente mutare Quia igitur omnia hec sunt in plena potestate sua et certus est ista se habere: recte potest omina hec dare atq̄ vouere maxime cū dādo sibi obliget deum vt specialem habeat curam de obseruan do eum in tenendo voto ꝛ occasiones multas seruandi ex hoc ꝓsequitur: Nullus eī vouet esse certum q̄ ita faciet: sed se facturum ꝓmit tit. Et certus est q̄ ipse potest hoc verificare in tantum q̄ ipso volente non potest falsificari.

Argumentū .VI Biſcip.

Addam sextū vt perfecte sicut cepistis elu/ cidetis intelligentiam meā. Videt mihi obliga re se ad īmobilitatē ei⁹ qđ semp īstabile ꝛ mo/ bile est: nec ꝑ virtutem ꝓpziā īmobile pōt red/ di ē ad impossibile se obligare ꝛ ligare. Sz vo/ uere non est aliud q̄ se obligare ad voluntatis īmobilitatem que semp mobilis est: nec ꝑ virtutē ꝓpziam immobilis reddi potest. Ab Hoc quidē facile declaratur si ꝓsideret. q̄ nul lus se obligat ad īmobilitatē voluntatis simpli citer ꝛ absolute necessariam: sed ad illam tantū quam volūtas habere pōt: si vult nec pōt sibi violēter per alium auferri.

Argumentum .VII Biſcip.

Nolo ꝑterire septimū qđ videt multos mo/ uere Videt āt q̄ id qđ auget ꝓcupiaz ad malū ē malū aut saltē min⁹ vtile ꝛ min⁹ bonū. Sz ꝓ/ hibitio ꝓcupiaz auget: q̄ naturaliꝫ nitimur in vetitū. Et ꝟz Aug⁹. ꝓcupia sp magꝭ i vetitū tē dit. Jō ad Ro. v. ꝟz. q̄ lex subintrauit vt abū daret delictū ꝛ q̄occasione accepta pctm̄ ꝑ mā datū opatū ē in me oēm ꝓcupiaz. Sz ꝑ votuz fit nob ꝓhibitū id qđ antea licitū erat: g̃ votuz auget ꝓcupiam ꝛ igit est malū seu inexpediēs et minus bonum. Ab Valida q̄dez vide tur ratio tua ꝛ munita ꝓsidio scripturaꝝ. Sz

diligẽter aduerte q̃ aliud ẽ ō lege que tota iter-
posita est ab extra nec p̃supponit voluntatẽ fa/
ciendi: nec aplicat eum ad volendum seu faci/
endum. sed solum ostendit quid sit faciendum
z ad illud obligat. Aliud est de voto qđ est ab i
tra: z p̃suponit voluntatẽ: z ipsum est perfecta
aplicatio voluntat/ ad volendũ z operandum
Unde si votum se haberet ad voluntatem nr̃az
oino sicut lex z p̃ceptum exterius datum: tunc
simile esset. nunc autẽ non est sic. Voluntas ãt
tendit in id qđ est vetituz p̃mo modo. non autẽ
in id qđ est vetitũ scđo modo: Ad etiam solum
per accidens z nullo modo p se auget ꝓcupiscẽ
tiam nõ oportet q̃ sit malum: sicut de lege patz
que sancta est z iusta z bona. B. mira distincti
one vsus estis. nec a multis excogitata que mi-
hi aperuit intellectũ ad id qđ antea non pensa/
bam. Sed si pacienter audieritis: addã z octa-
uum quod me sepe molestauit .m. Statui ti/
bi tẽp⁹ accomodare. Audacter et ꝓfidenter age
Ad dei honorem aiaz saluti dedicatus sum: si
te lucratus ero nõ fecerim paz.

Argumentum. VIII. Bi.

Deo gratias ago q̃ me misit ad vos. Ut vi-
deo: nos seculares multa ignorantia laboram⁹
z cũ aliquid legerimus impares nobis oẽs reli
giosos putam⁹. Uestra diligens charitas exci
tauit intelligentiã meã: z quod antea cogitaui
nunc efficatius ponderaui. Apparet igitur mi/
hi q̃ ſm ordinem rectum prius soluendũ ẽ de-
bitum: q̃ aliud superogandũ. Sed quãtumcũ/
q̃ aliquis talis totis viribus conet atq̃ labo/
rat: non põt sufficienter p̃cepta implere ad que
ex debito obligatur. Igit nunq̃ debet aliquid
p votũ supererogare: aut non ad min⁹ vsq̃ quo
impleuerit p̃cepta dei. Nam prius oportet ho
miem se exercitare in p̃cepti: añq̃ eat ad obꝛuã
tiã ꝓsiliorz. Ad. Oh. oh. hec est tẽptatõ que
in sec'o me vexauit z pene in p̃cipitiũ dedit. Sz
diligent attẽde. Nõ em̃ ego hoc in seculo aduer
tebã: q̃ prius naturali ordine soluẽdũ ẽ debitũ
Nõ autẽ pri⁹ tpe vbi supererogatõ in nullo im
pedit solutionẽ ipsi⁹ debiti: sed poti⁹ ad tpsam
faciendam iuuat atq̃ pficiẽdã. Et talia sũt sup
erogatõis vota z maxime ꝓsiliorz euãgelij: que
inq̃tum disponũt z iuuant ad simplicit tenen/
duz p̃cepta sunt quodamõ executione prioza
z si nõ in intentione. Sicut dispositio por ẽ forz
ma: z id qđ ẽ ad finẽ suo fine. Finis em̃ porz ẽ in
intẽtiõe: ꝫ posterior in executiõe. Inq̃tũ vero
disponit ad pficiendũ ꝓplete p̃cepta sũt prioza
ſm modũ p̃dictum: q̃ ipsa ꝓpletio p̃ceptorz
Ideo duplex est mod⁹ fuandi p̃cepta. s. pfct⁹
z impfectus. Iõ necesse ẽ q̃ duplex sit exerciti/
um p̃ceptorz. Unũ q̃ aliquis exercitat in pfe
cta obꝛuãtia mãdatorz z fit p ꝓsilia. Aliꝰ ẽ exer
citium ex impfecta obseruãtia p̃ceptorz: z ꝫ est
qđ fit in vita seculari absq̃ consilijs. Cũ igitur
dicis q̃ oportet pri⁹ aliquẽ exercitari in p̃ceptis
q̃ transeat ad ꝓsiliorz pfectionẽ. Idez ẽ ac si di
cat. q̃ oportz pri⁹ hoiem exercitari in pfecta ob
seruãtia p̃ceptorz: q̃ in pfecta obseruãtia eorz
Nõ satis inepte videt dictũ. Quis em̃ ita insa
nus q̃ aliquẽ volentẽ pfecte diligere deum et p
ximũ retrahat eũ. cogens illũ pri⁹ diligẽ impfe/
cte? Nõne hic forme dilectionis aptius ꝓtradi
cit que nobis tradita est i p̃cepto charitatis di/
uine cum Lu. x. dicit. Diliges dominũ deum
tuum ex toto corde tuo? Nunquid timendum
aut magnũ piculum ẽ ne homo nimis cito inci
piat diligere deũ pfecte. quasi possit in diligen
do deum p̃terire modũ? Audi q̃d eccliasticus
ait. xliij. c. Glorificãtes deum q̃tumcunq̃ po/
terimus supualebit adhuc. Et itez. j. Cori. ix.
dicit. Hic currite vt cõprehẽdat/. Et ad Heb.
iiij. Festinemus ingredi in illam requiẽ. Nam
quãtumcunq̃ homo tempestiue pfectionis vi
am accipiat: semper sibi remanet quo proficere
posset: quousq̃ vltimã pfectionẽ in patria con
sequat. Insup si ad ipsã exercitia respiciamus
maioz q̃ absurditas apparebit. Quis em̃ dicat
cõtinentiam aut virginitatem seruare volenti
vt prius in mr̃imonio iunct⁹ caste viuat Quis
etiam dicat pauptatẽ p christo subire volenti.
vt prius in diuitijs iuste viuat? quasi p diuiti-
as ad pauptatẽ anim⁹ ꝓparet: z nõ poti⁹ pau/
pertatis ꝓpositũ impedire ꝓbent: sicut mani-
feste patet Mat. xix. de adolescente: qui ō mã
datis dñi ait. Hec oia seruaui a iuuẽtute mea?
De quo Hiero. sup Mat. ait. Mentit ado/
lescens. Si enim quod ꝓpositum est in manda
tis diliges primũ tuum sicut teipm opere cõ/
plesset: quomodo postea audiẽs vade et vẽ/
de omnia que habes z da pauperib⁹ tristis re-
cessit? Et Orig. sup mat. narrat: q̃ scribitur in
euangelio ſm Heb. q̃ cum domin⁹ dixisset ei
vade z vende oia que habes. cepit dives scal/
pere caput suum. Et ait dñs ad cũ. Quõ dicis
feci legem z ꝓphetas? Scriptũ est em̃ in lege.
Diliges primũ tuum sicut teipsum. Ecce mul
ti fratres tui filij abrae amicti sunt stercore: mo
rientes fame. et domus/ tua plena multis bo/
nis: et non egreditur aliquid omnino ex ea ad
eos B Uere nunq̃ circa hec talem distin/
ctionem atq̃ solutionem expectassem Ad
Postq̃ tm̃ habem⁹ si quid aliud excogitasti
non pigeat aperire.

Argumentum. IX. Biscip.

Dicam ꝓfitenter postq̃ vestra charitas mi
hi audientiã prestat. Hoc en'm pluries mihi si
miles seculares z pit ego cũ eis pensam⁹: q̃ id
qđ fit ex voto aut ẽ facilius facere z iplere q̃ id

qđ fit sine voto aut difficilī. Si facilī tunc mi nus meritorīū ē cū difficultas adaugeat meritū. Si difficilī tūc mīn⁹ vtile ⁊ expediēs. Inducere eñ in nobbñ agēdi difficultatē aptime piculosum ⁊ expediēs est. ℳ Fateor ⁊ vo ꝙ vouere ē maioris difficultatis q̄ nō vouere vel q̄ tñ simplr ꝓponere: ⁊ tñ vouēti et ei cui votū placet facilī ē idē opus pseuerare facere ꝙ ei q̄ nō vouit vel q̄ solū simplr ꝓposuit. Utr q̄ autē et difficultas que ē in vouendo ⁊ facilitas q̄ ex b̄ ꝓuenit ad implendū facit ad meriti incremētū. Est eñ duplex difficultas. ꝓma q̄ ꝓuenit ex arduitate opis: ⁊ hec auget meritū. ⁊ talis vtiq̄ est in voto ⁊ in eo qđ vouetur. Scđa ē difficultas q̄ ꝓuenit ex infirmitate ⁊ vitio opantis: vt auaro rōne vitij sui difficilī est dare vnū solidū q̄ liberali vnū ducatū: Et hec diminuit meritū. ꝓinde mīn⁹ merek auarus in elemosyne datione q̄ hō largus. Est etiam duplex facilitas. ꝓma ꝓuenit ex opis leuitate ⁊ inferiorītate: ⁊ talis meritū minuit. Scđa est facilitas q̄ ꝓuenit ex opantis virtute et pfection e: vtcasto facilī est seruare castitatē q̄ viro luxurioso Et viro pfecto: quāto opⁿ pfectiⁿ ⁊ magis arduū ē tanto ei plⁿ placet: ⁊ talis facilitas auget meritū q: quāto opus ē magis voluntariū ⁊ a pfectiori volūtate ꝓcedens tanto magis est meritorīū. Unū ij. Cor. ix. c. ꝙ hylarē datorem diligit deus. Et talis est facilitas q̄ ex voto ꝓuenit in voti cōpletione. Difficultas etiā seu labor ꝓ se nō facit ad meritū sed solum arduitas obiecti: ex qua aliq̄n ꝓuenit aut pfectio opantis quā ꝓponit: Nemo eñ cōiter aggredit difficilia ⁊ laboriosa nec ꝓsistit in eis nisi forte virtuose volens. Uñ si arduū opus vel obiectum esset de se magis delectabile ⁊ magis placitum ac ꝓ ꝓseqūs magis facile q̄ opus minus arduū: nihilomīn⁹ eēt magis meritorium Ut angelo ⁊ ade erat delectabile sup oia ⁊ ꝓpter se diligere deū ⁊ tñ sup̄a oia erat meritorium. Nō etiā vex ē qđ dicis ꝙ si est magis difficile ꝙ magis sit ideo piculosum. si cū difficultate afferat magna pfectio et magna vtilitas. Et tñ si cū istis esset adhuc aliq̄ mō piculosum: nihilomīn⁹ tñ ꝓpter ista esset adhuc amplius eligendū q̄ ꝓpter piculū esset relinquenduz: nisi esset notabiliter graue ⁊ magnum.

Argumentum. X. Biscip.

Nescio q̄s inficere posset has distinctas ⁊ lucidas veritates. Sed decimū in admiratiōe at q̄ dubietate posuit mentē meā. Considero eñ ꝙ deus p̄cepit nobis q̄cquid melius est nobis fuisse p̄ceptū. Sed quicquid melius est facere ex debito melius est facere ex p̄cepto: cuz nihil sit debitū nisi quia p̄ceptū est ℣ aūt melius sit facere ex voto melius est facere ex debito: cum id quod fit ex voto ex debito ipō fit ℳ Oh. oh. Hec facile declarant. Deus etiā ꝓcepit nobis q̄cq̄d est melius fuisse p̄ceptū: ⁊ eo mō q̄ melius erat. ℳ elius aūt erat nobis aliq̄ ꝓcipi interueniēte volūtate nr̄a: q̄ sine ea Et hoc mō est in p̄cepto id qđ voto firmatū ē. Nō etiā cadūt sub p̄cepto p se sed p accidens: inq̄tū p voluntatem nr̄am posita sunt sub p̄cepto de reddendo voto

Argumentum. XI. Biscip.

Admirari ⁊ dubitare desisto: ꝓtēplans has lucidas veritates. Sed cū vnū dubiū fugit aliud subito subinsurgit. Cōsidero eñ ꝙ si simpliciter melī⁹ sit atq̄ vtilī⁹ aliquid facere ex voto q̄ sine voto. ergo qđcū q̄ bonum est facere. bonū erit ⁊ vtile illa vouere. Hoc autem certū est esse piculosissimū: ⁊ q̄dām occasio nos inducens ad multiplicē votorū transgressionem ℳ Grauiter erraret qui hoc sentiret. Naz nō sequit ꝙ si simplicit melī⁹ est aliquid vouere vel facere: ꝙ ꝓpter hoc sit melius in omī casu. Aliquid eñ ē melī⁹ in suo genere: cuⁿ tamē opositū est melī⁹ in casu rōne diuersarū circūstantiarū. Insup nō oē qđ est melī⁹ simpliciter est melius alicui. Qua ꝓpter licet vouere simpliciter melī⁹ sit: non tñ in oī casu ⁊ cuilibet

Argumentū. XII. Biscip.

Uestre viue rōni succūbere necesse ē. Attamen iam vnū diu consideraui in mente mea qđ etiā sine magna admiratiōe reuocare nō possū ad memoriam. Licet eñ in minori etate mea ardenti desiderio atq̄ affectu studueriz secularia pagana ⁊ vana: imo leuis ⁊ lasciue adolescētie infectiua ⁊ corruptiua: tamē a quodam tempe citra in scripturis sacris ⁊ in antiquis doctorībus ⁊ q̄nq̄ in nouis aptime delectatus sū Uetus ⁊ nouū testamentum plegi atq̄ non paruz miratus sum ꝙ in toto euangelio sacro: non reperi p̄ceptū nec ꝓsiliū ꝙ aliquid sit vouendum Ex q̄ mihi videk ꝙ vouere nō sit opus pfectionis: cū euāgelio oīs pfectio vite instituat Nescio si bñ ac diligenter legi. Ego autē ibi ꝓsiliū vel p̄ceptū de vouendo nō legi vel potī⁹ nō ꝓcipi ℳ Fatere veritatez a temetipō b̄ dicis: an alīj tibi dixerunt: ℣ Fateor veritatem corā deo ⁊ vob: q: de b̄ ex alio nunq̄z audiui verbū. nec cū alio de hoc verbū feci. ℳ Nec tale verbū cū ignaris ⁊ sectantibus spīm libertatis apiendum est: q: vt ꝓsisterent i errore suo atq̄ ꝓsimiles. i. socios discipulos et sequaces firmius retinerēt ꝓ sua piculose opinionis tutelenō curarent de hoc veritatē inuestigare. ꝓtenti solum delra q̄ occidit: relinq̄ntes spīritum qui vitā tribuit. Tu aūt q̄ vere ⁊ pure noticiam veritatis queris fideli dīsce: ꝙ vbi xps consulit ⁊ commendat assumptionem euange-

licoꝝ cõsilioꝝ ꝓpter ꝓfectionis amorem sẽp intelligit ꝛ satis inuit illa assumenda esse sub voto. Naz Mat.xix.dans consiliũ ꝺ paupta/te ait. Si vis ꝓfectus esse vade ꝛ vende omnia q̃ habes ꝛ da paupibus: ꝛ hẽbis thesauꝝ in celo ꝛ veni sequẽ me. Nõ em̃ perfecte reliq̃t oia q̃ sibi retinuit licẽtiam reacquirẽdi illa qꝺ satis aperte patet Item iteꝝ Mat.xix tribuẽs ꝓsiliũ de castitate ait Sunt enuchi qui se castrauerũt ꝓpter regnũ celoꝝ. Sz manifeste patet q̃ non se perfecte castrauit: qui sibi retinuit facultatez nubendi. Mat.quoq; xvi. dans ꝓsilium de ꝓfecta obia ait. Qui vult venire post me: abnegz semetipsũ ꝛ tollat crucẽ suam ꝛ seq̃t me. Quis dubitat q̃ qui q̃tum potuit libtati sue non renunciauerit: q̃ ꝓfecte sequit̃ chꝛistũ qui hãc sequelam seu subiectionẽ ac discipulatũ voto nõ est ꝓfessus. Jõ sicut ex verbo virginis quãdo Lu.j. ait angelo qm̃ virũ non cogsco. Augu. ꝛ alij sãcti arguũt eã virginitatem vouisse ita ex verbo illo patri. Mat. xix. ecce reliq̃mus om. accipit aug⁹. xvij. de ciui. dei. c. iij. apl̃os paupertatẽ vouisse dicẽs q̃ hoc votum potentissime vouerãt potentes illi. Apl̃s aũt. j. Thimo. v. loquens de cõsilio virginitatis qꝺ xp̃s dedit maifeste ostendit illud ꝛtelligi debere sub voto Loquens em̃ de virginibus q̃ virginitatẽ reliquerunt dicit: q̃ habent damnationẽ qꝛ ꝓmã fidẽ irritam fecerunt. Si enim sub voto virginitatem non assumpsissent ex eo q̃ eaz reliquerãt damnationẽ nullã haberent: nec vere ꝓmã fidem irritam fecissent. Fides em̃ non potest ibi ꝓpꝛie ꝓpalio sumi: nisi ꝓ fideli ꝓmissione ꝛ sponsione Jnsup chꝛistus non ꝑcepisset apostolis quando misit eos ad ꝓdicandũ: formã viuendi ꝛ eũdi in pauptate sicut patz Mat. vj nisi ꝓius xp̃o voluntatẽ suaz ꝓ perfectã obiaz subiecissent. Ad ꝓsilia autem nemo ꝓ ꝑceptum astringitur: nisi ꝓius ipse vouerit ea. Vñ Au. de consensu euangelistarum ait. Quod sicut dicitur. Mat. iij. et. marce. j. Petrus et andreas non subductis ad terram nauibus tanq̃ causa redeundi. secuti sunt dñm: sed tanq̃ iubentẽ vt sequerentur se. ℞ Non admirari non possum quãdo mihi apiunt̃ tã alta mysteria sapientie xp̃i ꝛ vt ꝓcipio nos seculares etiã aliqualiter litterati penetrare non sufficimus intima mysteria scripture sacre. Nã. ꝛ qꝺ in euangelio mihi non videbat̃ dictũ: ꝛ in euangelio ꝛ in apl̃o reperitur scriptũ ℞. parua sũt hec r̃spectu eoꝝ que deo dante percipies in scripturis.

Argumentum.xiij. Biſci.

De vno autẽ qꝺ paulo ante dixistis mihi dubium exoꝛtum est. nam ꝓfectus est cui nil perfectionis deest. Sed sicut supꝛa vosipse testatus estis chꝛistus dixit esse ꝓfectũ eum qui renuncia ret omib⁹ ꝛ sequeret se: videt igit̃ q̃ tali nihil ꝓfectiõis deest Sed hoc vtiq; sine voto impleri põt Nã ꝛ abꝛaã diuitias possidẽs ꝓfectus fuit. ℞ Nõ em̃ dñs ea rõne tale ꝓsiliũ dedit q̃si diuites ꝓfecte esse nõ possunt aut intrare regnũ celoꝝ: sed qꝛ defacili nõ pñt. Magna igit̃ virtus fuit abꝛae q̃ etiã diuitias possidẽs a diuitijs liberã habuerit mentẽ: sicut magna virtus fuit sampsonis: qꝛ absq; munitiõe armoꝝ cuz sola mandibula asine hostes multos ꝓstrauit. Nec tamẽ inutilit̃ militi ꝓcedenti ad bellũ consiliũ daꝝ sumere secũ militie arma. Preterea ille act⁹ est magis meritoꝛi⁹ qui offert deo aliquna magis grata. Unꝺ Geñ. iiij. Respexit dñs ad abel põmo ꝛ ad munera eius scꝺo. Sed ꝓsona cũ voto ceteris parib⁹ est ampli⁹ deo grata: igit̃ magis meret̃ ꝓpter illud votũ. Preterea iam dixi tibi sed an intelligis aut nõ recolis. nõ em̃ ꝓfecte ac totũ ꝓsiliũ implet qui ex voto oia nõ dimittit. vel q̃ etiã licentiã reacquirẽdi non reliquit. Quod est vnũ de numero omniũ que relinquenda sunt.

Argumentũ.xiij. Biſci.

Aliud quoq; dubium addam. Videt̃ em̃ q̃ q̃to opus ẽ magis debitũ fieri: tanto ẽ minus gratũ ꝛ meritoꝛiũ. Magis em̃ grata est donatio nihil debiti habens: q̃ illa q̃ debita ẽ. Et opera superogationis magis meritoꝛia sunt: q̃ opa ꝑceptoꝝ. Sed vouens tenet̃ facere id qꝺ vouit. non aũt non vouens. ℞ Breui districtione hoc facile declarat̃. Nã duplex ẽ debitũ. Unũ quidẽ pueniẽs ex volũtate debenti et talis solutio ẽ magis grata: q̃ si ꝓ illã viã nõ esset debitum factũ. Scõm est debitũ pueniẽs ex ratione bñficij suscepti vel cõmissi illati ꝛ huiusmodi solutio minus gratuita est: q̃ si sicnõ esset debita.

Argumentũ.xv. Biſciꝑ.

Unũ quidez occurrit in mentẽ meã qꝺ oino ꝓterire nolo. Et inde multi de q̃plurimis religiosis scandalũ sumũt. Sepe em̃ occurit q̃ pater paupeꝝ ꝛ antiqu⁹ filiũ hz: quẽ spat eẽ bacalũ senectutis sue: ꝛ statim seductus aut diuinitus inspirat⁹ nescio quid dicã relicto pr̃e intrat religionẽ. Et videt̃ illicitũ esse. Cũ honoꝛ pr̃is intelligat̃ in coꝛpali exhibitiõe cũ tp̃s adest̃ indigentie pr̃is. Si em̃ tũc nõ subuenit facit cõtra ꝑceptũ: sed intrãdo religionẽ ponit se in statu nõ subueniẽdi. Jgit̃ peccat nec hoc cogitãt frẽs. ℞ Hoc est vnuz qꝺ vtasseris multos scandalizat Sed vt intelligas q̃n iuste aut iniuste scandalũ sumãt dicã tib i q̃ magni doctoꝛes sentiãt: maxime Alex. de hal̃. qui ait. Qꝛ taliu/uenis aut põt secure manere in seculo absq; detrimẽto salutis. Et in tali casu dicũt q̃ religionẽ nõ debet intrare: sed miſtrare fideliter patri

suo. Aut videt sibi imminere pculū salutis ꝛ lap
sum in pctis: ꝛ in tali casu remanere cū pre non
obligatur. Unō Mar. iij. Que est mater mea
et q̄ sunt frēs mei glo. Non recusat obseqū matri
q̄ dicit honora patrem. sed ostēdit se plus debe
re pr̄nis misteriis q̄z maternis affectib⁹. Et iō
exemplo monstrauit qō verbo ait. Qui amat
patrē aut matrē plus q̄z me: nō est me dignus.
Si igit religiōis ingressus ptinet ad paternuz
misteriū non est dimittendus ppt paternū affe
ctū. Et itez glo. ibidē ait. Opus spūale p̄fert
cognationi: docēs meliorē esse copulā cordiuz
q̄z corpoz. Alij vero dicūt q̄ qñ iuuenis spiri
tu dei ducit non tenet stare in seculo. vt neces-
saria parentibus administret Signū aūt q̄ duca
tur spū dei triplex est. Primū ē iocunditas mē
tis ex affectione ꝯsiderate religionis. Scōm ē
ppositū caueudi circūstantias peccatoz. Ter
tiū est ppositū pficiendi in melius. Dicūt igit
quia aut habet tpalia de quibus posset susten-
tare: aut non habet. Si habet pōt patri dimit-
tere ea ad sustentatōem nature Si vo nō habz
non tenet sibi mistrare: sed cum trāsfert se tota-
liter ad seruitiū liberalissimi donatoris patris
celestis potest cōmādare ipi curam patris qui
dat escam omni carni: qui pascit volucres celi
Mat. vj. cui de oibus cura est. Sic meliori p/
uisori dimittit pater aut mr: q̄z sit filius eoz
Durus multis videtur hic sermo. Ut verū fatear quāuis vltima opinio pfectioz
videat tn̄ ꝑma magis pia ꝛ forte potius obser-
uanda. Est tn̄ tenendū. q̄ cū honor pr̄is consi-
stat in pluribus sicut alibi patet. ꝛ omia intelli
gant cum dicit honora pr̄em tuū non soluitur
obligatio exhibitiōis honoris p religionis in-
gressum licet soluat obligatio quo ad debituz
sustentatiōis. Quia quo ad illā solutiōez mori-
tur qñ mūdo moritur. Sed exhibitio spūalis in
reuerēdo in ꝯsolando in orando non soluit: im
mo sub obediētia ampli⁹ auget. Ex hoc patet
pfectio p̄cepti honoris patris. Non em̄ pficit
exhibitiōe corpali que exhibet patri rōne ꝯsoz
mitatis ad deū p̄ncipiū sed rōe indigētie. Pro-
pterea pficit in exhibitōe spūali maxime i qua
est cōformatio ad deum.

Argumentū. XVI. Discip.

Dicam vnū qō et ego ꝛ etiā plures alij timē/
tes deū his tpibus opati sumus. Fuerūt siqui
dem iuuenes quidam q̄s putabamus blandi
tijs ac malicijs a fratribus esse deceptos. Non
aūt ptinet hoc ad ordinē vr̄m Qui deliberaue
rant intrare in q̄ndam religionē vticp̄ virorum
reprobor̄ ac non timentiū deū. Nos ꝛ blandi
tijs ꝛ malicijs atq̄ improperijs q̄tum valui/
mus retraxim⁹ eos ꝯsanguineis et amicis su-
is fauorē et beniuolentiā. Nō q̄ bonū ppositū
eoz eneruare valemus: sed si eoz vocatio an a
deo esset expiremur Scimus em̄ in actib⁹ apl'o
rū scriptū esse. qm̄ si est ex hoib⁹ ꝯsiliū hoc: aut
opus dissolues Si vo ex deo: non possem⁹ dis
soluere eos. Et tandē ab illo pposito resilierī
Vñ patet claruit q̄ ñ erāt vōti a do nō b nūq̄
pfess⁹ sū q̄ b cū bōa ꝛ sctā intentiōe cum alijs
egi. Quidā etiaz de nr̄is multis violentijs vsi
sunt: tamē non ego sed tantū sum vsus verbis.
O ignoras demētia ꝛ vesana stulticia Et
de hoc nunq̄ cōfessus es: Nunq̄. Quare: Immo post hoc pluries suscepi
sanctissimū sacramentū Et b etiaz de
terius est. Magna quidē in spūalib⁹ etiā vos
qui estimatis timere deū ignorātia laborātis.
Tecū loquar qui pñs es. An ignoras q̄ ex vo-
bo p̄dicto gamalie. v. Act. q̄ non recte intel-
lexerūt in errorē lapsi sunt dicentes q̄ si q̄s gra
tiā ꝛ charitatē a deo habet amittere illā nō pōt
Ex hoc q̄dem heretico intellectu dicere poteri
mus q̄ q̄ diabolus peccauit ꝛ cecidit: op⁹ dei
non fuit. Si iudas lapsus est a cetu apl'oz eius
electio a deo non fuit. si simon magus post ba/
ptismū in heresim cecidit: a deo nō fuit. Sic vt
video putatis ei⁹ qui religionē sumere ppsue
rat aut firmauerat seu iā habitū sumpserat: aut
pfessionē fecerat. si blāditijs aut versucijs im/
perijs aut cōsimilib⁹ modis in bono ppositi
retrocesserit non fuisse diuinā vocationē. Ac
temeraria ꝛ erronea ꝯscia temptatis deū: conā
tes extinguere in aiabus spūm dei viui. O infeli
ces erronei ꝛ decepti hoies. Quis vos fascina
uit vt intantā veniretis dementiā? Hic quidē
error vigilantij heretici est: q̄ vt testat Aug⁹.
li. j ꝓtra vigilantiuz asserebat. q̄ non pōt mala
radix in eo in quo donū dei ē locari: Nos asse-
rimus q̄ dei cōsiliū nunq̄ dissoluit iuxta illud
Esa. xlvj. vbi dñs ait. Consiliū meuz stabit: et
oīs voluntas mea fiet. Ex hoc tn̄ ꝯsilio etiam
imutabili sicut dat rebus corruptibilib⁹ eē tem
porale quib⁹ sempiternitatē nō attribuit: ita q̄
busdā dat iusticiā in tpe. quib⁹ ex secreto suo iu
dicio nō dat pseuerātie donū: sicut sentit Aug⁹
in li. de pseuerātia. Naz ꝛ eterno dei ꝯsilio cor
ruptibilia instituunt vt tpaliter sint: sic ex im/
mobili dei ꝯsilio quibusdā dat ppositū in reli
gione intrandi: quibus in ea pseuerandi gratia
nō donat. Sed ve illis qui libertati arbitrij ta/
liū retrocedētiū auxiliū p̄stant: aut cur negli
gentiā seu mali exempli scandalū administrāt.
Errassem denuo nisi mediante charitate
vr̄a deus mihi ꝓtulisset hoc lumen. Oh
in oribus dei fili mi magna cautio adhibēda ē

Argumentum. XVII. Discipul⁹

Oibus quecunq̄ mihi dixisti adhibeo ple-
nam fidē. Nō tamē ex oib⁹ que dicta sunt elicē

possum q si qs religionē intrare inspirat⁹ ē debet hoc pficere: nisi antea pbet si inspiratio sua ex deo ē dicēte iohāne incano. sua. c. iiij. Nolite oi spūi credere: sed pbate spūs si ex deo sunt Qđ maxime in religiōis assumptiōe obseruandū est. Oh qđ ē legere ⁊ recte nō intelligere. Hoc verbū ad ppositū non ē. Ibi ei pbatio necessaria ē: vbi certitudo apparere nō pt Vñ sup illud. j. Timoth. vlti. Dia pbate gloait. Certa nō egēt dicussione. Incertū eñ ē pt his qui aliū ad religionē suscipe debēt: seu recti piēdi officiū incumbit: quo spū tales ad religionē inducti sunt. vtrū desiderio spūalis pfectus an etiam sicut qñq accidit ad furandū seu ad aliud malū faciendum: vel an ad statū religiōis sue sint idonei seu apti. Hec quidē quia dubia sunt prudenti discussione examinanda sunt. Nō sicut qdam q inconsiderate recipiūt omēs: quorū fructus ē infamia ⁊ scandalū sue religionis. Proinde indicit eis taz p ecclesie sanctiones qz p regularia instituta: q sint recipiendi seu spernendi. Sed his qui ppositū gerunt assumende religionis minime dubiū esse potest qua intentione id agant. Propterea eñ longa deliberatione necessitas nō incumbit: pcipue si de his coralibus viris non diffidunt. Ad quas quoq examinandas religionē intrantib⁹ cōcedit annus pbationis.

Argumentū. xviii Biscip.

Sed queso reuerende pr qui inspirat a deo assumere statū religionis nōne debet de tāta re diu deliberare? videt eñ necessariū esse oio qđ qđē ex voti diffinitiōe ptz Dicit ei votū spōsio melior boi cū delibatōe firmata: iō ex delibatōe depēdet ipa firmitas voti. Sz votū religiōis firmissimū ē: vtpote qđ nullo supueniēte casu infringi pōt: ideo requirit grauī ⁊ examinata deliberatione fieri atq psilio Diffinitio voti qua fortit munīri putas: nō facit ad ppositū tuū. Talis eñ deliberatio psistit in ppōsito interiori: quo aliquis eligit maius bonū cui voluēdo se obligare intēdit. Emē aūt qđ ex electione agit: deliberatiōe atq psilio agitur. Quia sicut dicit. iij. ethicoz electio est appetitus preconsiliatiu⁹. Proinde sicut a spūsancto qui est spūs fortitudinis ⁊ pietatis hoc sctm ppositū homi inspirat: ita q ab eodē psilij atq scie spū deliberatio interius demōstrat.

Argumentū. xxi. Biscip.

Porro oino videt psiliū requirendū vbi deceptiōis piculū iminere pbat. Hoc quidē cōtingit in religiōis ingressu eo q. ij. Loz. xj. dicit q ipe sathanas se transfigurat in angelū lucis. Vñ sub specie boni incautos decipit: ideo optet cū multis deliberatione diligētissime exquisita religionē intrare: mihi oino sic videtur

Tibi oino sic videt mihi aūt nō sic Miror reuerēde pr q sine multoz psilio stat⁹ religionis debeat assumi: cū Prouer. xxxij. dicit. Fili sine psilio nihil facias ⁊ post factū nō penitebis. Ausculta fidelit fili mi: ⁊ nudaz pcipies veritatez. vtiq vex est q sathanas qñq se transfigurat in angelū lucis: cum bona suggerit intentiōe fallendi. Sz sicut ibidē glo. ait qñq diabolus sensum corpis fallit: mentez tm mouet a vera ⁊ recta sinia qua quisq fidelez vitā gessit. Nullū igit in religionis assumptiōe piculū est: vel cū se bonū angelū fingēs ea facit vel dicit q gruūt angelis bonis. Insup si credat angelus bonus: non ē error piculosus siue morbidus. Cū vo post hanc aliqua alia sua prima ⁊ bona inspiratione incipit suadere. ne hō gratiā post eū: maxima vigilātia op⁹ ē. Hec sm glo. s. Det q q diabolus incitet ad religionis ingressum. Hoc siquidē bonū ē opus vtiq congruū bonis angelis dei: ideo nō ē piculū si aliquis in hoc psentiat. Sed solert ⁊ attēte inuigilādum est vt illi toto conamine reistat: cū aliqđ vitiū incepit inclinare vel inspirare. Sepe vo ptigit q sapia dei vtit malitia demoniū i electorū pfectū: atq extra eoz intentiōes electis reperiunt se ppasse atq fabricasse premioz coronas eo q de⁹ etiā premiat bona ē, diabolica inspiratiōe iusti opati sunt: cū ad finē redacta sūt Et tūc verificat qđ de hac ait xpheta dicēs Bta co iste quē formasti ad illudendū ei. Scienduz est tm q si cui a dyabolo vel ab hoīe suggeratur religionis ingressus p quē hō accedit ad imitādum xpm: talis suggestio nō habet affectū nisi interius attrahat a deo. Vñ Aug⁹. de pdestinatiōe sctoz ait q oēs sunt docibiles dei: non q ad xpm oēs veniūt. sed q nemo aliter venit Et sic religionis ppositū a quocunq suggeratur: a deo ē. E xquo patet q nō est necessariuz psiliū hois: ex quo est ex psilio dei.

Argumentum. xx. Bisci.

Profecto hō nōduz itelligere possuz q absq multoz cōsilio hō debeat fieri. Proū. eñ. xj. dicit salus vbi multa psilia sunt Hic autē agitur de salute. quō igit sine psilio fiet? Preterea iarduis ⁊ ad totā vitā ptinētib⁹ maxie sunt a pluribus psilia requirenda. Nihil eñ magis videt ē arduū atq difficile in hūanis reb⁹: q semetipsum abnegare. mūdū delere: ⁊ religionē itrare in q necesse sit totā termiare vitā. Et video pl⁹ oib⁹ pcedētib⁹ hanc asseri eē Fuādū. in tāto ope psiliū eē requirendū: q facili⁹ oib⁹ aliis pcedentib⁹ dissipat. Nā vtiq vex ē q i arduis ⁊ difficilib⁹ sunt maxime psilia requirēda: ⁊ vbi veritas nō ē manifesta q qñ id qđ meli⁹ alitiozi psilio est diffinitū: iniuriosuz est illud i dubio reuocare. Literato cōsilia requirendo. Ver

ba em̃ que in scripturis sacris dicũt accipe obligamur: ac si ipa dñico ore audiremus. Jo. xx. Mat. xiij. qđ vobis dico oib⁹ dico. Vigilate Et itez ad Ro. xvj. Quecunqz scripta sunt ad nr̃am doctrinã scripta sunt. Vñ ꝓsiliũ qđ mat. xix. dñs adolescẽti dedit dicẽs. Si vis pfectus esse vt. s. oibus dedit: qđ patet ex sequẽtibus. Nã cũ petr⁹ dixisset ecce nos relinquim⁹ omia z secuti sum⁹ te vniuersaliter p̃miũ statuit omibus dicens. Dis qui reliquerit domũ vel frẽs p̃rem aut matrẽ vel filios aut vxorem zc. ppt nomẽ meũ: centuplũ accipiet z vitã eternã possidebit. Nõ igit min⁹ sequi debet hoc ꝓsilium vnusquisqz q̃ si vnicuiqz singularit ex ipi⁹ dominico ore nũc p̃tialit pferret Unde Hiero. ad paulinũ pbr̃m ait. Tu audita sentẽtia saluatoris si vis pfectus esse vt. s. verba verte i opa z nudam crucẽ nudus sequaris. Nec solũ verba sacre scripture sic accipienda sunt quasi solum p ea dñs loquat nobis. Est z alius mod⁹ quo dñs interius homi loquit: iuxta illud prophete. Audiã quid loquat in me dñs deus Si igitur sicut ex dictis patet ꝓditoris voce plate exterius: statim obediendũ esset: multomagis interiori locutioni qua spũssanctus mentẽ imutat nullus resistere debet. sed absqz dubitatiõe illi⁹ iussioni parere. Unde Esa. l. ppha ait. Dominus de⁹ aperuit mihi aurẽ. s. interi⁹ inspirã/ do: ego aũt non cõtradico. retrorsum non abij. Quasi posterior oblitus ad anteriora me extendo vt dr ad Phil. iij. Apostolus quoqz ad Roma. viij. ait. Qui spũ dei agunt hi filij dei sunt. Ibi glo. Aug⁹. ait. Non quia mihi agunt sed quia impetu gratie agunt. Non quidẽ impetu agitur spũs scz qui tali vocationi resistit: vel tardat. Est em̃ pprium filior dei vt impetu gratie agãtur ad meliora mime ꝓsilio expectato. Hunc etiam impetum spũs sequi debere ad hoc. v. apls docet dicens spũ ambulate Et itez si spũ viuim⁹ spũ z ambulemus. Unde pro magna culpa Act. vij. beatus stephan⁹ imperat iudeis dicẽs. Vos semp spũisancto restitistis. Et itez apostolus. j. Thessal. v. ait. Spiritũ nolite extinguere. Ubi glo. ait. Si cui spũs ad horã aliquid reuelet: nolite pbibere illũ loqui. Spũs em̃ sanctus nõ solũ reuelat docẽdo quid hõ debeat loqui: sed etiã suggerendo quid debeat opari. Unde Jo. xiij. paclytus autem spũssanct⁹ ille vos docebit omia z suggeret vobis omia quecunqz dixero vobis. Cũ igit hõ instinctu spiritussancti mouet ad religionis ingressum nõ est vtiqz differendũ vt humanũ cõsiliũ requirat: sed statim impetũ spũssancti debet sequi. Narrat em̃ Aug⁹. viij. li. ꝓfess. ꝺ duobus militibus quorum vnus cum legisset beati anthonij acta: subito sancto amore repletus ait amico suo. Ego deo seruire statui: z ex hac hora in hoc loco aggredior. Te si piget imitari noli aduersari. Respondet ille se socio suo adherere. z ambo omnia relinquunt z christũ secuti sunt. Et in eodem libro se beatus Augu. reprehendit de hoc q tardauerat suam quersionẽ. vbi dicit. Rñdebã verba lenta z somnolẽta. sine mõ: sine paululũ. Sed mõ z mõ non habet modũ: z sine paululũ in longũ ibat Et in eodem libro ait idẽ. Erubesco q̃ nugax murmur scz secularij̃ z carnaliũ adhuc audiebaz zc. Ex quo apparet nõ esse laudabile imo oino vitupabile post vocationẽ exteriorẽ vel interiorẽ: vel p verba aut ex sacra scriptura factã differre et quasi in dubijs ꝓsiliũ postulare. Hoc vo ad interioris inspiratiõis efficaciã ptinere pbat. vt homies inspirati subito ad maiora puehant. Quod Act. ij. c. mystice designat qñ discipulis ꝓgregatis in vnũ repente spũssanctus veniens sup eos: fecit dei magnalia loqui. Vñ Sm Amb⁹. nescit tarda molimina spiritussancti gra Et Ecc. xj. Facile est in oculis dei subito honestare paupem. Hanc quoqz efficaciã inspirationis interioris oñdit Aug⁹. in li. de predestinatione sanctoruz inducens illud Job. sexto. Omis qui audiuit a pre z didicit. venit ad me Unde inquit remote ẽ a sensib⁹ carnis hec schola: in qua pater audit et docet vt veniat ad filium nec agit hoc cũ carnis aure sed cordis. Igitur spiritussancti virtutẽ vel ignorare vel ei resistere comprobat: qui a spũsancto motum diuturnitate ꝓsilij detinere cõtendit. Audi etiã paganũ Aristot. in libro de bona fortuna vbi ait Q autẽ queritur quid est motus ꝓncipij in aia palã quidem in toto: deus rõnis. Nam ꝓncipium nõ est ratio sed aliquid melius. Quid igit melius erit sciẽtia et intellectu nisi deus? Et postea subdit de his que a deo mouent q̃ cõsiliari nõ expedit eis habent em̃ ꝓucipiũ tale qđ est melius intellectu z cõsilio. Erubescat igit q̃ se dicit catholicũ z ad humana trãsmittit cõsilia diuinit⁹ inspiratos: quib⁹ eos pbs ethnic⁹ asserit non egere. D Victus sum talia audiẽdo. Nunqz talia expectassem. Vicerũt me efficaces rõnes z sanctoz auctes: z maxime stupefactus sum de pbi verbo z sensu. O imensa misericordia dei quãta ẽ mltitudo dulcedinis tue qui z nos glorifices et nõ ꝑdas: fidelib⁹ z infidelibus circũaullas totus in corde estuo cuz seq̃ nõ pigeat. Magister mi quia in pfunduz demergebar inferni: nisi ad vos venissez. Ubi Docilitas tua z fides dei gratia opante huius boni causa sunt. Sed postq̃ te audire delectat atqz edificat sequar vt cepi: contemplare fili mi petrũ z andream. Nam sicut dicit Mat iiij. cõtinue vocati a dño relictis rhetib⁹ secuti sũt

ũ. In q̃ cõmendatione Christ⁹ ait. In medijs opationibus existentes audientes iubentes non distulerũt. sed nec dixerũt reuertentes domũ loquamur amicis sed omnia dimittentes secuti sũt eum. Et sequit. Tale em̃ obedientiam dominus querit a nobis: vt nec̃ ininstanti tẽpore remoremur. Deinde sequit de iacobo & iohanne qui vocati a dño statim relictis rhetib⁹ ac patre secuti sũt eũ: et sicut Hilari⁹ sup Mat theuz ait. Ecce artem & patriã & domũ relinq̃ntibus docemur christũ secturi & secularis vite solicitudine & paterne domus ꝓsuetudine non teneri. Mat. quoq̃. ix. dicit de MatthEo q̃ ad vocationẽ domini surgẽs secut⁹ est eũ. Ubi Christ⁹ ait. Dimitte vocati obedientiã. Nec̃ resistit nec̃ domũ adire rogauit: & suis hoc cõmunicare. Humana etiã pericula que ei a principibus accidere poterãt puipendit dum .s. ratões officij impfectas rliquit ꝯz Remigiũ. Ex q̃b⁹ oib⁹ patet q̃ nihil humanũ debet nos retardare a seruitio dei: rursus Mat. viij. & Luc. ix dicitur q̃ quidã discipulus christi dixit ad eum. Domine pmitte me ire primũ & sepelire pr̃em meum Cui dominꝰ rndit. Sequere me & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Ad exponẽs Christ⁹ sup Mat. ait. Hoc dicit non iubẽs ꝓtẽ neec honorẽ qui ẽ ad parẽtes: sed mõstrãs q̃m nihil scelestibus negotijs nobis necessariũ magis esse oportet. & quoniã toto studio his iũgi debemus: vt nec parũ tardare etiã si valde ineuitabilia incitãtia fuerint que attrahũt? Quid enim magis necessariũ q̃ sepelire patrẽ? Quid etiã facilius. Nec̃ em̃ multũ tps ꝓsumendum erat: sed diabolus instat atensius volẽs aliquẽ aditũ inuenire: & si modicam sumat negligentiam magnã cooperatur pusilanimitatẽ. Propt̃ q̃d dicitur Eccl. v. Non tardas cõuerti ad dominũ & ne differas de die in diem. Nihil enim aliud inde docemur: nisi q̃ nec mĩmũ tempus frustra ducere decet et dissimilare cogẽtia. Imo preferre spiritualia cunctis & admodũ necessarijs. Et itez Aug⁹ de verbis dñi ait. Vocat te oriens & tu accedis ad occidentẽ. Oriens vero xp̃s est iuxta illud Zach. vj. Ecce vir oriẽs nomen eius. Occidens vo est q̃libet homo in mortem cadẽs & in tenebras peccati Jgit iniuriam facit xp̃o in quo oẽs thesauri sapientie absc̃diti: si eius audito ꝓsilio adhuc mortalis hominis consiliũ estimat aliquis requirendũ Ad q̃d queso consilio indigeant hi quibus est sacrum religionis proposituꝫ inspiratũ: Nam dubitare an id q̃d christus ꝓsuluit meli⁹ sit sacrilegium est,. Dubitare vero an propter cõtristationez amicoz vel q̃d cunq̃ tempaliũ detrimentũ hõ dz religiõis pposituꝫ p̃termittere ẽ vtiq̃ ani ad huc carnali amore multiplicit irretiti. vñ Hie/ro. in epla ad Helíodoz inq̃t. Licet puulus ex collo pẽdeat nepos. Licet sparso crine & scissis vestib⁹ vbera q̃b⁹ te nutrierat mr̃ oñdat Licet in limie pr̃ iaceat: p calcatũ pge pr̃em p calcatã pge mr̃em & siccis oculis ad vexillũ crucis euola solũ pietatis gen⁹ ẽ in hac re esse crudelẽ. Et subdit. Gladiũ tenet hostis vt pimat: & ego debr̃is lachrymis cogitabo ppt̃ pr̃ez militiã diferã cui sepulturã xp̃i cã nõ debeo? Dz fortealiq̃s iuducet ad ꝓsiliũ req̃rendũ an posset iplere q̃d vuare ꝓponit. Et in h̃ casu etiã q̃nq̃ est caluendũ ab his q̃ vident timere deũ. Nã sũt pleriq̃ q̃ nõ vident posse sue religioni fauere: nisi alicui alteri religioni habeãt derogare. Nec id q̃dẽ q̃nq̃ directe pficere satagũt: ꝑ sub laudis et magnificatiõis atq̃ exaltatiõis figmẽto i tñ aliquã religionẽ extollũt: q̃ vltra padysuz trãsuehũt & trãsmittũt. i. tantã ꝓfectõez in obꝑuabilẽ dicũt. Caue ab istis q̃ q̃nq̃ nõ verẽtur et deũ talẽ regl̃am instituentẽ: & sctm̃ illã tradentẽ: & sanctã mr̃em ecclesiã illã approbantẽ impie blasphemare. Manifestissimũ signũ ẽ q̃ affectione ꝓpria excecati querũt q̃ sua sunt nõ q̃ ie/su xp̃i. Et a talib⁹ nõ hẽbis ꝓsiliũ sanũ. Q: vbi regnat affectio: perit oẽ iudiciuz. Denuo sume ꝓsiliũ ab aug⁹. & de ꝓsimilib⁹ q̃ ait in li. viij. cõfes. de seipo q̃ ꝓsiliũ ꝓtinentie assumere formidabat dicẽs. Apiebat ab ea pte q̃ intendebaz facie & q̃ trãsire trepidabã casta dignitas cõtinẽtie: serena. & nõ dissolute hylaris honeste blãdiens vt venirẽ nec̃ dubitarẽ. & extendens ad me suscipiendũ & ample ctendum pias manus plenss gregib⁹ exeuploz bonoz. Jbi tot puelle: ibi iuuẽtus multa: & ois etas: grauidioz de marito te dñe. Et irridebat me irrisione exhortatoria: quasi diceret. Tu non poteris q̃d isti & iste? an vo isti & iste in semetipsis pñt & non in dño deo suo? dñs de⁹ eoz me dedit eis. Quid in te stas & nõ stas? pjce te securus in eum & noli metuere nõ se subtrahet vt cadas: pjce te securus & eripiet te: & sanabit te. et in religione multa vident dura & aspa q̃ nihilo minus tum ex auxilio dei: tũ ex sctõ ꝓsortio proximi: tũ ex assuefactiõe boni opis: leuia imo faciliima cõprobant ☞ Sed nunq̃d ingressurus religionẽ ꝓia exponenda p eum absq̃ cõsilio pficere debet? ☞ Deb⁹ ipso q̃ postulas ꝓpoſuerã tibi loc̃. Duo q̃dem sunt de q̃b⁹ hõ potest ꝓsiliuz postulare. Unũ est de modo intrandi religionẽ. Aliud ẽ si spãle impedimentum habeat ꝓpter q̃d impediat a religionis ingressu. Puta si sit seruus vel mr̃im onio iunct⁹ et cetera ꝓsimilia. Sed ad hoc ꝓsilio ꝓmo amouendi sunt carnis ꝓpinq̃. vñ dr Prouerb. xxv

Causam tuã tracta cũ amico tuo et secretũ tuuz extraneo ne reueles: carne nanqz propinqui in ꝓpositoꝫ amico inime sũt imo inimici iuxta illõ Mat.x. Inimici hois domestici eius Ideo in hoc casu vitanda sũt ꝓsilia carnaliũ ꝓpinquo/rum. Vñ Greg. iij. moral. Callidus aduersari us cũ a bonoꝝ cordibus repelli se cõspicit. eos q̃ ab eis diligunt exquirit. ꝛ p eoꝝ verba blandiens loquit p eos qui plus ceteris amant. vt dũ vis amoris cor ꝓfozat facile ꝓsuasionis eius gladius ad intime rectitudinis munimia irrũpat. Hinc est qõ beatus benedictus sicut in .ij. dialog. Greg. refert nutricez suã occulte fugiens diserti loci secessũ petijt. sed romano monacho ꝓpositũ suũ aperuit: qui eius desideriũ et secretũ tenuit ꝛ adiutor ei impendit. Ab hoc q̃z ꝓsilio oĩno procul debent fieri homines sensuales et carnales. apud qs dei sapientia stultitia est. Vñ Eccl. xxvij. Pronice ꝛ derisorie dicit. Cũ viro irreligioso tracta de sanctitate ꝛ cũ iniusto de iustitia Et postea subdit Nõ cũ tendas his in omni cõsilio: sed cũ viro sancto assiduus esto a quo querendũ ẽ cõsiliũ. si de aliquibus in h̃ casu de necessitate querendũ sit ℣. Quãta spũa li consolatiõe ꝛ lũine sim repletus quis potest exꝑmere. ℟. Deo gras ꝛ itez deo gras: q̃ me misit ad vos. Ibã p abrupta fantasiaꝫ decept⁹ ꝛ seductus ab errorib⁹ ꝛ deceptionib⁹ multis. Errabam sequẽs errores ꝓfusi vulgi ac multorũ vt putabã timẽtiũ deũ. Aperta est mihi via ꝛ ianua padysi. Lecus erã ꝛ illumiastis me In firm⁹ erã ꝛ roborastis me. Vacillãs ꝛ instabilis erã: ꝛ stabilistis me. Tumidus ꝛ ꝟbosus eraz ꝛ reuocastis me ꝛ assecuraſtis me. Insipidus erã et discretionis sale ꝓdidistis me. Judex temerari⁹ erã ꝛ humiliastis me. Fantastic⁹ eraz et supportastis me. Errabũdus erã ꝛ reduxistis me. In via piculi erã ꝛ eripuistis me. Nũc apte intelligo quid agendũ est. Vnus ac talentũ gr̃e qõ mihi dñs p vos ꝓtulit nõ abscondã. Cõfidã in dño ihesu xp̃o ꝛ in sctissimis ꝓsilijs suis meliorẽ ꝓfultorẽ iã nõ q̃ro: pfectionẽ ꝛ soliditatẽ religionis iã intelligo: picula mũdi cognosco: pfectũ in virtutib⁹ ꝓcupisco. Alacri cor de ꝛ mira iocũditate ad religionẽ anhelo: q̃ añ verebar nũc despicio derideo atq; spno. Noui quandã sctam cõgregationẽ cuiusdã pfecte religiõis ad quã inspirat⁹ sum ꝓbaui eos incedẽtes recte in obseruãtia regulari ꝛ in mãdat dei atq; a me pjciã prem matrez frẽs sorores atq; totã pgniẽ amicos sodales ꝛ notos insaluta/hãnẽ võre me sentio ñ posse i h̃ decipi mãifeste itelligo. ℣. Cõgaudeo gr̃e tue an sic statuisti i corde tuo. ℟. Hoc iurari ꝛ statui custodire. ℣. Reputaberis stultus insan⁹ ꝛ leuis. ℟. Ego aũt nõ tm̃ insan⁹ ꝛ stult⁹ reputari expecto verũctiã oẽm laborẽ aliũ subire ꝓcupisco. ℣. Ex quo te video diuinitus euocatũ gr̃as ago dño deo meo q̃ te sic dignat⁹ ẽ inspirare. Referã tibi qõ Eccl. ij. ait. Fili accedens ad seruitutẽ dei sta in iusticia ꝛ timore prepara aiam tuã ad temptatiõez. Multa insurgent aduersum te et ꝓtra imp̃pata amplit⁹ tũc dimicabũt. Time picula q̃ expectabas ℟. amplit⁹ time picula q̃ ignoras ℣. Cõfido in adiutorio altissimi ꝛ ꝓtectiõe dei celi cõmorabor ꝛ de me diffido: cum sim fragilis ꝛ infirm⁹. Cõfido oꝝonib⁹ ꝛ exemplis ꝛ doctrinis eoꝝ: inq̃z manib⁹ me cõmendo ℟. Vnũ ad vltimũ ad mẽtẽ tuã reduco. Perseuera pseuera pseuera Nã nõ coronabit nisi q̃ legitime certauerit. Ille ꝟo legitime certat q̃ vsq; in finẽ in sctõ ꝓposito pseuerat qz testedño ℣. Nõ qui incepit ℟. q̃ pseuerauerit vsq; in finẽ h̃ salu⁹ erit ℣. Valete mgr̃ mi ꝛ orate memẽtote mei i oꝝonib⁹ vr̃is vt vsq; in finẽ pseuerẽ. ℟. Et tu etiã sis mei memor ad deum. Vale bñdict⁹ ꝛ bñdicibil⁹ a pr̃e ꝛ dño nr̃o ihesu xp̃o. Qui cũ pr̃e ꝛ spũsctõ in eternũ bñdict⁹ est per infinita secula seculoꝝ Amen.

Bñica. iij. in q̃dragesima in mane ordo dicẽdoꝝ p totã septianã seq̃ntẽ

O Mne regnũ in se diuisũ desolabit ꝛ dom⁹ supra domũ cadet. Lu. xj. ꝛ in euãgelio ho. Copiosus ẽ fr̃mo ois de charitate: qz copiosa est ipa charitas. q̃ta sit copiosa ipa charitas audi nõme sed ex ipa charitate dilectũ ꝛ dil gentem. j. Jo. iij. Deꝰ charitas est. Quo igit termio cõcludit deꝰ audi Job. xx. dicentẽ. Forsitan vestigia dei cõprehendes ꝛ vsq; ad pfectũ oipotẽtẽ repies excelsior celo ẽ ꝛ q̃d facies? ꝓfundi or inferno ꝛ vñ cog̃sces? Logior terra mẽsura eius: ꝛ latior mari. Sic vt q; inexplicabil⁹ ꝛ interminabilis ẽ ipa charitas atq; charitatis sermo. ℣. Proinde sequẽtes tractatum de charitate isto mane de ptialitatib⁹ ꝛ diuisionib⁹ in ptes extinguentib⁹ imo eradicãtib⁹ charitatẽ dicturi sum⁹. oñdẽtes q̃ti crimis atq; periculi sit cor de aut ore aut opere sequi diuisiones Hodie infra diẽ declarabim⁹ ꝓphetic̃ visionẽ que de partialitatibus maxime de guelfis ꝛ gebelinis iohãni euãgeliste in apoc. mystice fuerat facta sint siue declarata Feria. ij. tractabim⁹ de ꝟa cõfessione: p quã amissa charitas reformat declarantes q̃d est ꝛ vñ originẽ sumpsit: atq; de admirãdis fructibus eius. Feria tertia dicturi sumus de correctione fraterna que est op⁹ maxime charitatis. Vbi ostẽdem⁹ q̃n obligat hõ ad correptionem fraternã: simulq; palam facie

mus de correptione maiorũ atq; minorũ ꝛ qñ homo peccat corripiendo. Feria quarta aggemũs de aduersaria charitatis. i. de detractione ꝛ origine eius atq; de septemplici detrahendi mõ ꝛ q̃ periculosũ sit audire oblocutiones.

Feria quinta ostendemus ꝓditiones oblocutiõis subdentes, vtilia remedia ꝓtra detractiones ne per eas charitas amittat. Feria. vj. exponemus textum euãgelij samaritane illum ad litteram: ꝛ mystice declarãtes vbi admiranda de charitate ꝛ feruore deuote anime apparebunt Sabbato faciem⁹ generale fundamentum ac tractatũ generalẽ de ꝓtractib⁹ ꝛ vsuris que maxime charitati inimicant.

Bñica. xi. in q̃dragesima inmane contra partialitates cordis oris ꝛ operis. ꝛ maxime contra guelfos ꝛ gebelinos extinguentes charitatem

Sermo. xxv.

O Rne regnũ in se diuisum desolabit ꝛ dom⁹ supra domũ cadet vt. s. Ecce ad manus est experiẽtia teste odibilis horribil atq; morbosa ꝛ pestilens ptialitas: ꝛ ea maxie q̃ dr guelfor et gebelinor: Ecce q̃ta mala q̃t crudelitates q̃ta scelera facta aguim⁹ dieb⁹ nr̃is vt nedũ fraterna charitas int̃ exteneos nõ sit seruata: verũ etiã int̃ cõsanguineos ꝛ cognatos imo etiã int̃ vterinos fratres stupẽde seuicie ꝛ crudelitates patrate sint. Et vt ptream⁹ spũalia ꝛ corpalia dãna: que ab insanis modicũ ponderant̃: extendamus oculos ꝛ mẽtales ꝛ etiã corpales adũsus italie ptes. ꝛ attẽte ꝓsiderem⁹ q̃t ville ꝓsupte sunt. q̃t ciuitates ꝛ castra destructe ꝛ cõbuste sunt: q̃t delitiose patrie deserte sunt vt h̃ oia apte testificent̃ q̃ vera sit sñia xp̃i dicẽs. Omẽ regnũ in se diuisum desolabit̃ ꝛc. ꝓinde ꝓpheta ait. Mirabiles elationes maris ꝛc. id ẽ partialiũ superbor et auaror. Mirabiles in altis domin⁹. s. ꝓmittens superbos alterutruz humiliare ꝛ castigare Testimonia tua. i. facta crudelia testificãtia: verba tua oia esse vera credibilia facta sunt nimis. i. vltra expectantiũ et excogitatũ modũ. Merito igit̃ Apoc̃. viij. c. de talibus patrijs ac partib⁹ Jo. ait. Vidi ꝛ audiui vocẽ vnius aquile volãtis per mediũ celi dicentis voce magna. Ve ve ve habitantibus in terra. Alti igit̃ iohannis euãgeliste ꝓtra q̃libet ptialea terrifico clamore ꝓminãtis spũalis tempalis ꝛ eternalis damnatiõis sñiam verba sunt ista. Ad quorũ pleniorez intelligentiã triplex vera cõclusio ꝓmittit̃. Ei licet ad guelfos et gebelinos sermo noster ꝓncipaliter dirigat intendim⁹ tamẽ ad quoslibet ptiales dirigere stilum. Prima ꝯclusio est. q̃ ãcunq; solũ corde cõsentit esse guelfum vl̃ gebelinũ mortaliter peccat: ꝛ p ꝓsequẽs si i hoc mortaliter eternis cruciatibus damnat⁹ est. Scda ꝯclusio est: q̃ si quis ꝓfitetur veruo se esse guelfum vel gebelinũ mortaliter peccat. Tertia ꝯclusio est q̃libet sequẽs partialitatis opa in q̃libet partialitatis ope mortaliter peccat. Igit̃ ꝓ his tribus culpis scz cordis oris ꝛ operis partialitat euã gelista ait. Audiui vocẽ vni⁹ aqle vt supra Ve ve ve habitantibus in terra. s. diuisa ꝛ partiali Primo ve ꝓpter peccatũ cordis: scdo ve ꝓpter peccatũ oris. tertio ve ꝓpter peccatũ opis nequissime partialitatis.

Articul⁹. i. q̃ corde consentire cuicunq; ptialitati mortali peccatum ẽ.

Prima ꝯclusio est q̃ quicũq; soluz corde cõsentit esse gebelinũ vl̃ guelfũ mortaliter peccat. Q̃ pt tripl̃r ꝓbari. Primo rõne dei. scdo ratione christi. tertio rõe ꝓximi.

Q̃ qui corde ptialitati cõsentit: charitati dei tripliciter aduersat

Cap̃. i.

Primo ꝛo qui corde partialitati cõsentit rõne dei mortaliter peccat. Nam diuina charitas triplicẽ hz effectũ partialitati ꝓtrariũ. Primo mortua viuificat. scdo viuificata cõgregat. tertio ꝓgregata multiplicat.

Primus quidẽ charitatis effectus ẽ q̃ mortua viuificat. Nã mortuos per culpã viuificat ꝓ gratiam de pe. di. vij. c. nullus dicit̃ scriptuz est neminẽ sine charitate saluũ esse ꝛ. j. de. iij. Charitas opit̃ m̃titudinẽ pctõr. Partialitas vero cordis ecõtra viuos mortificat: q̃ viuos ꝓ gr̃am mortificat per culpã. Nã sicut separatiõi aie ꝛ corpis sequit̃ mors corpalis: ita diuisioni partiali sequit̃ ab ania separatio fraterne charitatis que est ei⁹ vita spũalis. Nã qui non habet charitatẽ nihil hz. i. pctm̃ q̃ vere est nihil.

Scdus charitatis effect⁹ est q̃ ꝓgregat viuificata: sicut patet in ꝓmitiua eccl̃ia cum charitas diffusa erat in cordib⁹ credentiũ. quos infusus amor dei de multis fecerat vnũ. vñ Actuũ iiij. Multitudinis credentiũ erat cor vnum et ania vna. Partialitas vero cordis mortificata separat. Nã cum corda mortua fuerint p ablẽtiam charitatis de i: quotidie qualescũt in separatione charitate primi. Ideo hortat̃ ap̃lus ad Col̃. iij. dicẽs sup omia autẽ charitatẽ habete: que est vinculũ pfectionis. q̃ sine ea hoim corda abinuicem separant̃ Tertius effectus charitatis est q̃ ꝓgregata multiplicat. ſ. Cor. viij Charitas edificat: partialitas aũt cordis separata dissipat. Unde thema Lu. xj. Omẽ regnum in se diuisum desolabit̃ ꝛc. Mõ exponẽs hic-

ro in omelia ait. Quō cōcordia. i. cōcordi charitate que res crescūt: ita discordia maxime dilabunt. Unō Osee. x. Diuisum ē cor eorū nūc interibūt. Ex his patet q̄ mortali cordis contradictiōe ps guelfa ⁊ gebelina charitate diuine contrariet.

Partialitati cōsentiens corde christo tripliciter aduersarius est. Cap. II.

Secundo apparet in ptialitatis cōsensu culpa mortalis: rōne xp̄i qui nostrū est caput. nam sic dñs nobis dedit p̄ceptum de dilectione diuina: sic xp̄s dedit nobis mandatū de dilectione fraterna. Ūñ Jo. xv. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inuicē. Deum dicit p antonomasyā ꝺ ē p excellentiā quia vt diligerem⁹ inuicez singularit nobis p̄ceptū dedit. q̄ꝺ ꝺm Bern̄. nec p̄xim⁹ sine deo: nec deus sine p̄xim⁹ diligi potest. Secā aūt p̄ceptum christi tria singularia bona opat in nobis q̄bus oīno aduersat ptialitatis ꝓsensus. ꝓximū est cū xp̄o cōformitas. sōm est cuz xp̄o vnitas. tertiū est cū xp̄o exemplaritas. ꝓximū bonum est cū xp̄o ꝓformitas. nam fraternalis dilectio facit hominez mēbr̄ xp̄i. Ūñ ad Eph. iij. Qñ sum⁹ inuicē mēbra. Ac ecōtra cordial diuisio facit hominem mēbr̄ diaboli ad q̄s. Jo. viij. dñs ait Vos ex p̄re diabolo estis. Scōm bonū ē cū christo vnitas: Or fraternal dilectio p transformationē cū christo vnit se cōgaudēs se esse membr̄ cū christi membris. Ūñ. ps. ait. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare fratres in vnū. i. fraternali dilectione pseueranter transformari in dominū iesum christū Sz ptialis diuisio p nequissimā transformationē cū diabolo corda ꝓsentanea iūgit subiectaq̄ ipio suo: duz non credūt q̄ solū cōsentire pti peccatum sit diabolus in sua insensibili pace custodit. Unde Lu. xj. Cū fortis armat⁹ custodit atriū suuz in pace sunt oīa que possidet. Quis aūt hic fortis nisi ptialitatis diabolus? de quo Job. xlj. Nō est ptās sup terrā que competur ei. Qui quidē armatus ptialiū nequitijs vt in sequēti sermone patebit custodit atriū cordis sui p ꝓsensum vticq̄ factuz suum: ⁊ tunc vticq̄ ea que possidet sunt in pace: cum neq̄ p predicatores. neq̄ per ꝓfessores: neq̄ p cōscientie remorsus gladio v̄bo dei vel sancta compunctione ptialiū corda aliqualiter molestant: cum credant q̄ solū ptialitati corde ꝓsentire non sit peccatū Tertiū bonum est cum christo exemplaritas. Sz quia vt dicit Mat. xij. Bonus homo de bono thesauro cordis sui p̄fert bona: ⁊ malus homo de malo thesauro cordis sui profert mala. bonus nempe thesaurus fraterne dilectionis in corde absconditus profert bonum exemplum discipulatus christi dicente domino Joh. xiij. In hoc cognoscant omēs quia discipuli mei estis: si dilectionē habuerit adinuicez. Tam em̄ sancti ⁊ veri exempli est dilectio ⁊ vnio fraternalis: q̄ nō solum deo ⁊ celestib⁹ ciuib⁹ est grata. verū etiam ꝑ terrestribus homib⁹ p̄conizat et commendat sancta. Unō Ecc. xxv. In tribus placitū est spiritui meo que sunt p̄bata id ē approbata, coram deo ⁊ hominibus: p̄cordia fratrez amor p̄ximorū ⁊ vir ⁊ mulier sibi bene nō male cōsentientes. Que oīa in cordiū vnione ⁊ fraterna dilectione consistunt. Et econtra a ptialitatis cōsensus siquidem malus thesaur⁹ est in malis hominis corpe: per iniquitatis exēplum probat partialem esse discipulū diaboli. Cui et vere diabolus dicere potest Jn hoc cognoscēt omnes quia discipuli mei estis. si oderitis inuicem. De hoc ꝓsentiente corde Ecc. .ij. scriptū est. De duplici corde. Hoc est cor de quo idem xxj. ait. Cor fatui quasi vas cōfractum. s. p diuisionis ꝓsensum. Unde ꝓuerb. xvij. Qui peruersi cordis est nō inueniet bonū scz triplex iam dictum: videlicet cōformitatis vnitatis et exemplaritatis.

Or cōsentire partialitati dilectioni p̄xim tripliciter ꝓtrariū ē. Cap. III

Tertio apparet in partialitatis cōsensu mortalis culpa rōne p̄xim. Qui libenter em̄ tenetur diligere p̄ximū sicut semetipm̄ p̄cipiente dño Lu. x Diliges p̄ximū tuum sicut teipm̄ Naturaliter enim nemo amat i se diuisionem neq̄ spiritualem neq̄ corporalem: neq̄ etiam temporalem sed semp desiderat insepabilem vnionē. ꝓximo em̄ nullus in se amat naturaliter spūalez diuisionē Quis em̄ ē qui naturalit cōcupiscat separari in eo memoriā ab intellectu ⁊ voluntatez etiam ab vtroq̄ aut intelligentiā ab intellectu vel velle a voluntate seu posse a facultate? Hoc em̄ homo naturaliter abhorret. Sicut etiaz qđ exp'entia patet nullus naturaliter cupit aiam a corpe separi: cum mori etiam christus abhorruerit factus in agonia sudor sanguineus pauorem mortis ostendit. Et si quādo contingat aliquos se suspendere laqueo vel alio modo necare: hoc n̄ ꝓtingit ex appetitu nature ꝺ ex malicia culpe teste ps̄. dicente. Qui diligit iniquitatem odit animam suam. Unde ꝓpaul⁹ ad ꝓphil̄. j. ait. Cupio dissolui ⁊ esse cum christo: qđ quidem vt patet non erat ex affectu nature sed ex abundantia gratie et virtute amoris.

Secūdo etiaz nullus amat naturalit in se di

uissionẽ corpalẽ. Quis eñ ita insanit q naturali
ter optet p ꝑcisionẽ caput a corpe ⁊ pedẽ a cru
re ⁊ crus a corpe ⁊ sic de alijs separi sicut dr ad
Eph. v. Nemo carnẽ suã vnq̃ odio habuit. s.
ex natura: sed nutrit ⁊ fouet eã. Tertio q̃ nemi
nẽ naturaliꝝ ꝓcupiscẽ repim⁹ diuisionẽ in tpali
bus: nisi ex accidẽti casu. Pl⁹ eñ diligit hõ su/
os denarios sit: q̃ varijs locis lõge dispersos:
Sic cõit hõ diligit ruralia sit iũcte: domos: fili/
os: parẽtes ⁊ liberos ⁊ si de cũctis silib⁹. Cum
igit null⁹ diligat naturaliꝝ vel inclinat affectu
ad aliquã ista triũ diuisionũ. Manifeste igi
tur patz q null⁹ ꝓximũ suũ sicut seipm diligit
q̃ se p ptialitatis ꝓsensuz a ꝓximo suo seiũgit cuz
oia ista clamẽt ⁊ ꝓdicẽt int ꝓximos ee necessari
am vnionẽ. Immo qõ mirabili⁹ ẽ oia corpalia
nos docẽt exẽplo sui hãc ꝓcupiscẽ vnionẽ. La
pides arbores terra aq̃ ⁊ oia elemẽta q̃ cũ scin-
dunt q̃dãmõ dolẽt dũ clamãt. Nõne ad nubi-
um scissionẽ tonitrua generant ⁊ ecce q ptialis
infelix ad vnionẽ inducit ab oib⁹ etiã irrõnabi
lib⁹ creaturis: ⁊ tñ q̃ sup oia irrõnabilia ratiõe
dotat: min⁹ vtiq̃ rõne q̃ q rõnẽ hñt. Argu-
mentũ. j. Sed obstãt q̃dã dicentes. Primo
q talis ptialitati solũ corde ꝓsentiẽs si ꝓtrarie
pte nõ intendit nocẽ mortaliꝝ nõ videt pecca-
re: cũ ista cordialis diuisio ꝓximo non videat
esse nociua. Quib⁹ rñdet. Ex si tales non inten
dãt actualiter nocere ꝓximo: intendũt tñ habi
tualiꝝ. Et dato q effectu nõ noceat talis illi: at-
tamẽ nocet sibiipi: Nã cũ se a ꝓximo p ꝓsensuz
ptis diuidit ⁊ ꝑscindit semetipm spũaliꝝ interi
mit ⁊ ꝑscindit: sicut dr. j. Jo. iij. Qui odit frẽm
suũ homicida ẽ. s. suimet. Licet eñ talis cõsen/
sus vti sepe cõtingat ad temp⁹ in plima nõ pro
rũpat ⁊ crudelissima nocumenta. Sitq̃ radix
⁊ fundamentũ oim scelerũ q̃ in furibũdis ptiali
tatib⁹ fiunt. Nec eñ oẽs radices q̃ duras ꝓduc
cant spinas oibus anni mensib⁹ retinẽt duras
sed hyeme. Vix folia hñtes vere pullulãt: esta
te ⁊ autũno induranꝝ ⁊ pungũt. Sic qñ dei iu
dicia silẽt: vix aparẽt folia. i. verba que nomi/
nant ptes! Sed vere luxu mundanaꝝ delitia/
rũ crescẽte ⁊ calore estiuo crimiosaꝝ ꝓsperita-
tũ multiplicãte radicales cõsensus dei iudicio
ꝓmittẽte emittũt verboꝝ folia: reuiuiscũt sicut
herbe ptes incipiũt: aparere tenelle spine iniu/
riaꝝ, vsq̃q̃ pluentib⁹ iudicijs dei in nephãdas
⁊ incredibiles crudelitates prũpant. Et hic ẽ
fructus radicalis cõsensus. De taliꝝ ꝓsentienti
bus dr Mat. vij. Attẽdite a falsis ꝓphis qui
veniũt ad vos in vestimentis ouiũ: intrinsecus
aũt sunt lupi rapaces. s. ꝓpter cõsensus partia/
litatis. Et sequit. A fructib⁹ eoꝝ qui sũt exter
mina ciuitatũ cognoscetis eos. Nunquid colli
gunt de spinis ꝓsensuũ absconsoꝝ vuas pseue
rantis vnionis ⁊ pacis: aut de tribulis odioꝝ
absconditoꝝ ficus dulces fraterne dilectiõis?
Sic ois arbor bona fraternalis vnionis: fruc/
tus bonos facit vtuose ⁊ trãquille quersatiõis
Mala aũt arbor ptialis ꝓsensus fructus ma/
los facit flebilis destructiõis. Non põt arbor
bona. i. cordialis pax ⁊ vnio cordiũ fructꝰ ma-
los facere exterminij patriaꝝ. Neq̃ arbor ma
la voluntatis diuise fructus bonos facere tran
quille ⁊ virtuose vite. Dis arbor. i. ois volun/
tas que non facit fructũ bonũ amoris ⁊ vniõis
excidet in hora mortis ⁊ in ignem mittet eter/
ne damnationis Et vt ad aiauersionẽ fructuũ
qui ex his sequunt rõnales mẽtes euigilẽt sub
dit igitur cõclusiue quasi dicat. Quid plura?
A fructibus eoꝝ cognoscetis eos. De quibus
maxime in fine huius sermonis ageꝫ. Argu
mentũ. ij. Scõo obijcere quidã solent. Ex ali
quis taliter cõsentiẽs nõ tñ ꝓtrarie parti nõ in
tendit nocere: verũetiã in aliquo casu ꝓdesse
Ad qd dicendũ q bonũ qđ intendit est bonuz
accidentale: sed malũ cui ꝓsentit est malũ essen-
tiale: nec euacuat illud magnũ malum ⁊ essen-
tiale p illud puũ accidentale bonum. Nã licet
talis videat hre intentionem bonam, habz tñ
habitu occultatã voluntatem ⁊ intentionẽ ma
lã. In quo etiam multi pbi viri sub specie boni
⁊ pia intentione decipiunt. De quo trepidãs
ppha ait. Ab occultis meis mũda me dñe ⁊c
Talis eñ sub velamine pietatis absconditũ odi
um gerit. erga omẽs ꝓtrarie ptis cõtra quos ⁊
magnos: ꝓtra longinquos ⁊ ꝓpinqs: ꝓtra co/
gnitos ⁊ incognitos: ꝓtra ꝑteritos ⁊ futuros:
imo etiã aliq̃n ꝓtra parẽtes ⁊ primos ꝓsangui
neos ⁊ affines. Argumentum. iij. Tertio
obijciũt quidã dicẽtes q̃ antiquitus pdecessõ
res sui fuerunt guelfi ⁊ gebelini vel alteri⁹ ptis
qõq̃ ex eisdẽ originẽ trahũt: q̃si ꝓcludere intẽ/
dentes. q esse nõ pñt nisi illius ptis. ⁊ q sic ab
alijs reputanꝝ. Quib⁹ dicendũ est. Ex licet cor
poraliter a parcialib⁹ parentib⁹ originẽ ducũt
corpalem: tñ a deo creãte ⁊ christo redimente
et reformãte traxerũt originẽ spũalẽ q̃ vtiq̃ nõ
sunt partiales. Preterea. Sue origini partia/
li in sacro fonte baptismatis abrenũciauerunt.
et si pdecessores sui baptizati ⁊ confirmati fuerũt
et partiales vixerũt dedecus quidem parentũ
est apostatasse a fide: nec quoq̃ minuitur ex fi/
lioꝝ sequela. Filiorum quidem verecũdia ẽ ta
les habuisse parẽtes. Sed et adhuc etiã maioꝝ
talium esse sequaces. vñ Ecc. iiij. Ne glorieris
in ꝓtumelia ꝑris tui. Nõ eñ tibi est gloria: sed
cõfusio. Gloria eñ hois ex honore ꝑris sui: et
dedecus filij sine honore ꝑ. Quibus Math.
xxiij dicit. Ita q̃ testimonio estis vobismetip
sis q̃ filij estis eoꝝ. Et sequitur. Et vos imple

te mensurā patrū vros. Serpentes genimina vipar quō fugietis a iudicio gehēne? Si aūt quisq; ppter pdecessores suos parentes ptialis esse putaſ. ipe vo nec ꝓsentit corde nec fateſ ore: nec exercet ope: nec insup monstrat ptialitatis sīg armis aut vexillis: sicut alibi dictū est tunc licet talis estimatio ⁊ opinio eoꝝ seu aliorū nō puū periculū prestēt ppter malor occasiones: attn non est sibi ad culpaz. licet ē sibi ad penaz. Nemo eñ ex alioꝝ opinione saluaſ vel ꝺdēnaſ: ꝙ ex ppriis meritis vel offensis Unde Mat. xvj. Reddet vnicuiq; ꝩm opa sua. Et Ezech. xviij. filio nō portabit iniqtatē pris. s. in inferno nisi. s. ipe sit pticeps eius culpe. Argumentū. iij. Quarto etiā nequaq; obstat qꝺ dicat ꝙ tota patria ciuitas vel dñium ꝙ ob/seruat siue ad iurandū cogat: qđq; antiqua cō suetudo sit. Quib? facile rndeſ. ꝙ cū ꝙ sit cōtra dei ⁊ prīmi charitatē sicut in pcedentib? patz: nō ē ꝙ ꝺsuetudo obseruāda. ꝙ velut abusio abhorrēda. Un. xxxij. q. vij. flagicia ꝺr. Flagicia q; sunt ꝓtra naturā vbiq; ac semp repudiāda et puniēda sunt. Iumo ꝺsuetudo puersa ex diuturnitate nō leuigat crimē sed grauat. xxiij. q. j. scisma: extra de sīmo. nō satis. exꝰ ꝺsue. c. vl. vñ Ecc. vij. Noli peccare in multitudie ciuitatis: qz nō min? ardet qui cū multis vrit. Si qs aūt ptialitatē aut ꝑ partialitate officiū iurat nō solū iuramentū non est seruanduz: sed ꝺ hoc iurauit piurus ē: vt patet. xxij. q. iij. in malis vbi Isido. ait. In malis pmissis rescinde fidē: i turpi voto muta decretū. Et itez ad hoc facit illꝰ xxij. q. iij. c. j. ⁊. ij. ⁊. iij. Argumentum. v.

Quinto mendax insania apparet ꝙ in ptialitate tenet ad suum statū seruandū: qđ q̄tum sapiat impietatis mens sensata ꝺsiderat. Nam sicut experientia docet tales tyrannidē callide abhorrētes ⁊ detestantes verbo totis viribus exercent facto: tyrannidiq; impingūt q̄cq̄ ꝺ cetera ipī rapiūt. Quis eñ ita insscius est. qui credat sibi licere recuperare amissa vel adepta posſidere atq; tueri siue noua adipisci titulo ptis: cum diuisio sit contra dei pceptū? Aꝑ plus q̄ ad Ro. iij: c. dicit. Non sunt facienda mala vt veniāt bona: Malū quidez apertū ē confundere ordinē charitatis: eternoq; deo pponere tpalia bona. Quidam insup neq; in ciuitatib? vel terris semināt partes vel nutriūt semiatas: vt i eisdem liberius vel securius tyrānidem exercere queant cum econtra iusticia sit que ciuitates ⁊ regna seruat. vnde de iusto rege dicit Proū. xvj. Abominabiles regi qui agunt impie. i. ptialiter quia iusticia firmaſ solium. Et. c. xxv. Aufer impietatē id ē partialitatem de vultu regis ⁊ firmabiſ iusticia thron? ei?. Et ps: Aīm bzachia pctoꝝ. i. abe ptes ꝺterenſ. ꝺfirmat aūt iustos dñs. Seminātes aūt vel nutrientes diuisiones ⁊ ptes: quia partē diligūt partiq; plus q̄ deo inherēt: ab eo ꝺptātez valet exercere i eos pti putridi azini. i. caude solēniſ pferēdi erāt ceteriq; dñio expoliādi: vt ꝺ partē amat ptē habeat ꝺ vtiq; cauda asini merito dici pōt. Argumentū: vj Sexto insuper nequaq; obstat qꝺ quidā dicant se in ciuitatē vel terra non esse diuisos: qz oēs ciusdē sunt ptis ⁊ voluntatis. Oh. Tales licet nō habeāt partē: infelitiorem quodāmō possident statū. qz ipī sunt pars Occultioriq; iudicio vel piculo possidet eos dyabolus cū sint ei? synagoga peculiaris vt dicit. Eccl. iij. Synagoge superboꝝ nō erit sanitas. Nō eñ tñ suis ciuib? ⁊ ꝓpatriotis: ꝙ etiā oīb? hoīb? dñt ꝺlibet iungi mutua charitate eosq; sicut seipos amare. Argumentū. vij. Septimo etiā nihil valet qđ ꝺdam dicūt: ego optarē qꝺ nulla diuisio aut pars esset in terra nostra si demū q̄tumcūq; occasione corde ore vl ope partialitatib? se imiscēt: cuz nulla ratione ꝓtra primi charitatem agenduz sit. Insup si ceteri sunt partiales atq; vt dñi creature sint cordialiter diligendi: tñ ꝩm Aug. ita diligēdi sūt homies vt eoꝝ nō diliganſ errores. Ex his septē argumētatiōib? ⁊ rnsionib? satis patet multorū deceptoꝝ insania credentiū: ꝙ solū ꝺsentire corde ptiali diuisioni nō sit pctm Un Math. xv. dicit. De corde exeunt cogitationes male. Ecce igiſ primū ve vbi qđ aquila volās clamitat in terra habitantib? cuz ptialitatib? cordis Jam ad secundū ve dirigamus sermonē, qđ est de partialitatibus oris ꝺfessione.

Articulus .II. ꝙ dicere se guelfum vel gebelinū vel aliter parcialē mortalis culpa est.

Secūda ꝺclusio est. ꝙ si qs vbo vl scripto ꝺfiteſ se eē guelfum vel gebelinum vel etiā aliſ partialē mortaliſ peccat. Qđ potest ratione ⁊ auctoritate ꝓbari.

Ratione probatur ꝙ dicere se partialem mortalis culpa est

Capitulū .I.

Primo ꝺ vo rōne ꝓbaſ rōnabiliſ distinguēdo. Nā talis vel dicit verū vel falsum. Si aūt verū hoc manifestādo dicat iā ex ꝺdictis patz ꝙ mortaliſ peccat. Si aūt mēdaciū dicit si asserendo itez distingueudum est: qz vel hoc asserit ex timore vel adulatione vel ioco. Primo enim si mendacium dicit ex timore vtputa cuz īsonat rumor vel clamor quis viuat qs viuat vna pte acclamāte viuant guelfi vel viuāt gebelini. Tūc si quis timore mortis vl alteri? picli ore

mentit̃ur se esse ptialẽ mortalit̃ peccat: qz mendacium dic̃ pniciosuz ꝓtra dei p̃ceptũ ꝛ ꝓximi charitatẽ. Vñ Aug⁹. xxij. q. ij. p̃mũ et dr̃ p̃s Perdes oẽs qui loquũt mendaciũ. Et Sap̃. j. Os qđ mentit̃ occidat aiam. Scđo si mendaciũ dicit ex adulatiõe qz tale mẽdaciũ maluz exemplũ hz ꝓtra ꝓximi charitatẽ ꝛ dei p̃ceptũ etiam mortale pctũ est vt oñdit aug⁹. in dicto c. p̃mũ. xxj. q. ij. Tertio si qs mendaciũ dicit ex ioco vbi ex h̃ piculi scandalũ sit nulli dubiũ ꝙn mortale pctũ est qz licet tale mẽdaciũ ex sui natura sit iocosum: tñ accidentalit̃ ppt̃ ꝓximi scandalũ est pniciosum ꝯm sniam Alex. de hal̃ Vñ Mat. xviij. Qui scandalizauerit vnuz de pusillis istis qui in me credũt: expedit ei vt suspendat̃ mola asinaria in collo eius. i. ptialitatis culpa: ꝛ demergat̃ in pfundũ maris. i. i inferno. De his duob⁹ vltimis mẽdacijs. s. adulatorio ꝛ iocoso q p̃dicto modo mortalia pctã sint. p̃t dari exẽpluz de pulcherrima muliere iuuene que surgens corã ꝓ̃lo multo adulatorie vel ioc̃ose fatet̃ te corde ꝓcupiscere rez agere cũ tali pulcherrimo adolescẽte. Ad̃ qz multis credibile est ꝛ in scãdalũ aiaꝝ nõ em̃ p̃t ꝓspici intentio eius licet etiã mẽdaciũ dicat tñ mortaliter peccat: qz mẽdaciũ iocosum vt dictũ ẽ accidentalit̃ pniciosũ fit: ꝛ ꝓtra ꝓximi charitatem

Auctoritate ꝓbat̃ q̃ dicere se partialem mortalis culpa est Cap̃. II.

Auctoritate omia p̃dicta ꝓbant̃ Vnd̃ ps̃. lviij. Ecce loquit̃ in ore suo ꝛ gladius in labijs suis qm̃ quis id ẽ aliq̃s audiuit vñ scandalizat⁹ est. Et subdit̃. Et tu domine irridebis eos: qz sic effronte se ꝓfitent̃ esse diaboli ptiales ad nihilũ deduces omẽs gẽtes id ẽ diuisas. Ecce scõm ve qđ super ptiales clamat aquila volãs. Ad tertiũ ve dirigat̃ sermo noster quod est cõtra opa partialia.

Articul⁹. III. q̃ꝛta terribilia opera ex parcialitate sequũtur

Tertia cõclusio est q̃ quilibet sequẽs opera pt̃is in quolibet ope mortaliter peccat: sed quia est ꝓclusio p se nota ꝓbatione nõ eget: attñ si quis circa hoc in aliquo dubitaret consideret ptialitatis opera sigillatim que sunt ꝓhibitiões ꝓditiões homicidia incendia tyrãnides discordiaruz seminationes innocentũ oppressiones impie diffamatiões: rãcores odia accusatiões falsi. iniusticie officia indignis data: diuisio amicoꝝ cõsanguineoꝝ compatrũ parentũ ꝛ filioꝝ. Inde sequuũt diuisiones castroꝝ ciuitatum terrarũ villarũ dominoꝝ regũ religiosoꝝ sacerdotũ p̃latoꝝ ecclesie ꝛ imperiũ violat̃: ꝛ demũ occidũtur mulieres mactant̃ pueri hoies ꝓpaginantur in stercore. viui suffocant̃ in aquis: comburuntt̃ domus homib⁹ pueris ac mulieribus plenẽ suspendunt̃ per vnũ pedem. viri assant̃ viui ꝓgnantes mulieres scinduntur medie: ad macellum vendunt̃ carnes sicut boum vel capraꝝ rum comedũt qđã carnẽ coctã vel crudã inimicoꝝ suoꝝ sic̃ suinas carnes: sicut pecudes vẽduntur homines: saccomantur ville ciuitates et castra et finaliter desolant̃ ꝛ comburunt̃ domus q̃ supra domũ cadit: ex ptibus em̃ destruunt̃ mercancie: artes: scie: religiões: ecclesiastici cultus ecclesie ꝓcremant̃: vxoꝝ ꝓ partialitate maritũ ꝓdit: mulieres se inuicẽ occidũt iuuant viros in alioꝝ destructionẽ ꝛ necem: nullus partialitatis labem in diuisa patria euadere p̃t: q̃libet malicia vel violẽtia veritate vel opinione ptialis efficit̃. Cõionẽ sãctã simul sumunt intentiõe ꝓdendi: qđ si valent ope complent. Segetes incendunt̃: ꝓsumunt̃ armenta destruunt̃ iugera: defloranꝫ vgines ꝛ imonias sacrilegiũ exercetur: vageq̃ trahũtur meretrices p mundũ. Adolescentes bonoꝝ inscij et a stipendarijs nutriti in scerib⁹ multis ducunt in malum dies suos: ꝛ demuz morte subitanea suspensi vel interfecti in puncto ad inferna descendunt. O quis posset enarrare mala ꝛ scelera ꝛ nequitias: que ex partialitate originem ac fomentum atq̃ horrendũ ꝛ detestabilem finez hñt. Vñ glo. sup. j. Coꝝ. xj. cõclusionalit̃ ait. Ex dissensione oia mala oriunt̃. Vbi em̃ dissẽtio est nihil rectuz est. Qui igit̃ ptialitatis opa nescit: hec ꝛ his similia pensẽt: q̃ fere omia imo etiã plura ꝛ horribiliora docẽte expiẽtia i lõbardia ꝛ in ceteris italie ptib⁹ ex ptialitatib⁹ multis tẽpibus nr̃is didicimus esse facta: ꝛ aptissime monstratur ad lr̃am ꝛ ꝓ opa manifesta q̃ vera sit sn̄ia christi dicẽtis. Omẽ regnũ in se diuisum desolabit̃ ꝛc̃. Ex hac aũt triplici cõclusione vtile corelariũ seq̃ p̃t. s. q̃ libet ptialit̃ in officio cõstitut⁹: nõ solũ mortaliter peccat ptialiter exercẽdo. Cui⁹ vera rõ ex iã dictis patet. Vñ cũ ptialit̃ officia ordinant̃. et eoꝝ scripture vel cedule ponunt̃ in capsa vt ad tpa certa sortialiter extrahant̃ demũ ptis i cadẽ dormit stertitq̃ cum officia ꝓ cedulas extrahant̃. Vñ Job. xl. sub vmbra dormit in secreto cala mi in locis humentibus. Ex supius dictis patet de ptialitate triplex ꝓclusio vera. s. q̃ esse ptialẽ aut corde aut ore: aut ope pctũ: mortale ẽ qz diligere ꝓximũ suũ corde ore ꝛ ope q̃libz obligat̃ iussiõe diuina. Jõ sup̃ p̃cepti hmõi transgressores volãs aq̃la clamat ve ve ve habitantib⁹ in terra vtiq̃ ptiali. Qz ve ibi nascenti: ve nato seu viuenti. ve morienti ptialit̃. Vñ idez in vsu dr̃. Ue tibi nascẽti: ve nato: ve morien/

ti. Ue tpalib⁹ ve corpalib⁹ ve aiabus. Ue faci entib⁹ : ve cõsentiẽtib⁹ : ve negligentib⁹. Pl q̃b⁹ oibus nos eruat rex pacificus ⁊ amator vnio/nis ⁊ pacis xp̃s ihesus. Qui cũ p̃re ⁊c.

Pñica. III. in q̃dragesima infra diẽ de pphetia que beato iohanni reuela ta ẽ in apocalypsi de eisdẽ partialitati bus cordis oris ⁊ opis. Ser. XXVI.

ORne regnũ in se diuisum desolabit ⁊ dom⁹ supra do/mũ cadet. Rex ibi. s. Licet sat cuidẽ ter pbate sint he tres pclusiones ptialitatũ cor dis oris ⁊ opis esse p̃rias charitati dei ⁊ prximi stẽ ob idẽ ꝓtẽplemur visionẽ pphetica euãgeli ste Jo. c. ix. p̃cedẽtes ptialitates et maxie guel fe ⁊ gebeline ad patria⁹ destructõem in dei ec/clesia fuisse vẽturas: vt ostendat q̃ sit ver⁹ do mini ꝟbũ q̃ ait. Omẽ regnũ in se diuisu⁹ vt. s. Ait igit euãgelista iohes Apoc. ix. Vidi equos in visiõe ⁊ q̃ sedebãt sup eos habebant loricas igneas hyacyctineas ⁊ sulphureas: ⁊ capita equoru⁹ erant tanq̃ capita leonũ ⁊ de ore eo/rũ pcedebãt ignis fumus ⁊ sulphur. Et ab his trib⁹ plagis occisa ẽ tertia ps hoium: de igne ⁊ fumo ⁊ de sulphure q̃ pcedebant de ore ipor̃ũ: ptãs eñ equor⁹ in ore eor⁹ est ⁊ in cauda eor⁹ Nam caude eor⁹ sikes serpentib⁹ hñtes capita ⁊ in his nocẽt. Hec euãg. Jo. In q̃b⁹ q̃dem sa cratissimis verbis triplex p̃dicta pcialitas de/monstrat. Prima cordis. ibi. Vidi eq̃s in visi one. scda oris. ibi. capita eor⁹ erãt ⁊c. tertia o/peris. ibi. ⁊ ab his trib⁹ plagis. ppter q̃s ptia/litates clamat aq̃la volans ve ve ve habitanti bus in terra. s. pcialit diuisa. Quasi dicat. Ue ppt̃ diuisionẽ cordis: ve ppt̃ diuisionẽ oris. ve ppt̃ diuisionez opis. Rõnẽ aũt hui⁹ assigt ppba in p̃s. lxxij. Cogitauerunt ecce pcialitas cordis. ⁊ locuti sunt nequitiã : ecce ptialitatem oris. iniq̃tatẽ in excelso. s. opati sunt ecce ptia/litas opis. Ad verbũ põt eẽ aliud thema in q̃ senti materia.

Articulus primus de naturis eorũ qui ptiales sunt corde.

ORia ẽ pcialitas cordis. Pro q̃ triplex ꝓsideratio ẽ distinguẽda. in q̃b⁹ g̃ dati exp̃mit neq̃tia ptiali cordis semp in de teriora tendentis. Prima ꝓsideratio q̃bus pci ales corde assil̃antur. ibi. Vidi equos in visio/ne ⁊c. scda a quibus iu corde p̃dominant quia diaboli equitant super eos ibi : ⁊ qui sedebant super eos. tertia de quo eor⁹ assessores armant ibi. habebant loricas igneas.

Q ptiales corde equis assimilant̃ multiplici ratione Ca. II.

ORia ꝓsideratio ẽ q̃b⁹ ptiales assil̃an tur quia equis. Unde Jo. ait. Vidi equos in visione. Equus enim ani/mal est superbum ⁊ crudele: quez as sessor⁹ pro voluutate sua stimulat ⁊ gubernat. Sic nempe tales homines equi ⁊ bestiales et superbi sunt ⁊ crudeles. Quibus vero eorum equites demones p̃sident : ⁊ per eos in omẽ flagiciũ p̃cipites fiunt. Unde vter q̃ et equi/tes ⁊ equi cõgrue figurantur per exercitũ pha/raonis p̃sequentis filios israel vt dicitur Exo. xiiij. et. xv. vbi de partialibus sic dicit sicut de pharaone ⁊ populo dicit. Dixit inimicus par tialis persequar. expellendo contrariam partẽ et cõprehendẽdam. scz substantiã ⁊ personas. diuidam spolia. id est eorum tempalia: imple/bitur ania mea ambiciosa fame: euaginabo gla dium meum: interficiet eos manus mea: sed se/pe euanescunt in cogitationibus suis. Nã cre/dẽtes alios occidere occidunt̃ : ⁊ alios depda/ri putantes sepe dissipant̃ eor⁹ bona. Uñ subdi tur flabit spũs tuus id est iudiciũ tuum auferẽs eis sensum ⁊ sapiẽtiam. ⁊ operuit eos mare tri/bulationis ⁊ sanguinis occisorũ quasi submer/sorũ in mari rubro. Descenderũt in profundu⁹ inferni quasi lapis in pfundum maris. O insen sata rabies o ceca crudelitas o impia duricies insensatarũ mentium: quis vos fascinauit: quis vos excecauit. quis deniq̃ vos tanta bestiali/tate decepit? Redite ad cor⁹ preuaricatores le/gis. Reuertimini diabolici equi: appropinqua te deo ⁊ ipse appropinq̃bit vobis: clamate cum p̃s. dicẽte. Miserere mei deus ⁊c. expectat ei vos vocãdo. Mat. xj. Venite ad me oẽs qui laboratis tot piculis. s. ⁊ penis: et onerati estis iniquitatibus ⁊ ego reficiã vos bonis tpalib⁹ et eternis.

Q qui caput est ptis tot demonijs plenus est quot impietatu⁹ est auctor et patrator Ca. II.

Secunda consideratio est a quib⁹ re/gant̃ in corde ⁊ dñant̃. iõ subditur. Et q̃ sedebãt sup eos. Cũ eñ cetera vitia vnũ demonẽ habeant sibi pla tum ptialiũ supba crudelitas sola mltis demo nibus possidetur. sicut in mysterio Mar. v. di dicit̃ q̃ domino exeunte de naui occurrit ei de monumento homo in spiritu imundo. qui do/micilium habebat i monumẽtis : ⁊ neq̃ cathe/nis iã quisq̃ poterat eũ ligare qui sepe compe/dibus ⁊ catenis vinctus dirupisset compedes et catenas cõminuisset. ⁊ nemo poterat eu⁹ do/mare: ⁊ semper nocte et die in monumentis et montib⁹ erat: clamans ⁊ cõcidens se lapidib⁹:

Videns autẽ iesum a longe cucurrit ⁊ adorauit eum: ⁊ voce magna clamãs ait. Quid mihi et tibi iesu fili dei summi? adiuro te p deũ ne me torqueas. Dicebat em̃ illi: exi spũs imunde ab hoie. ⁊ interrogabat: qđ tibi nomẽ est? Qui ait Legio nomẽ mihi qz multi sumus ⁊ẽ. que patent ibidẽ Ecce mysteriũ vobis dico Tales ei sunt ptiũ ꝓncipales ⁊ capita eoꝝ. Nam q̃ partis est caput homicidijs monumentũ replet: rationum cathenis mime ligari põt. compedib⁹ charitatiue affectiõis dei ⁊ primi retineri non valet: nõ domat diuino timore: non fraternali correptione: nõ etiã flagellãti tribulatiõe. Clamat nocte ⁊ die. i. clanculo p ꝓditiões ⁊ palaz p aptas violentias: munitões fortilicia in mõtibus querẽs. Tales em̃ tot demones secuz habet: quot iniq̃tatũ ac scelerꝝ seu crudelitatuz est fautor ⁊ patrator. Sũt nempe quidã ita impij ⁊ ita nequã: q̃ nõ solũ vnã legionẽ secuz habẽt verũetiã decẽ vel centũ: imo q̃nq̃ mille demonũ legiones: ꝓpter totidẽ scelera q̃ p eosdẽ fiũt.

Quare pcialitatis scel⁹ ex patrijs eradicari non potest. Ca. III.

Tertia ꝓsideratio ẽ de quo eoꝝ assessores armant. Ideo subdit Et habebãt loricas igneas et hyacynctinas et sulphureas. Quid em̃ p loricam clarius q̃ pcialium colligatio ac ꝓcatenatio designat? Sic em̃ lorica est rotundoꝝ anuloꝝ aplicatio ⁊ ꝓiunctio quedã quã homo induens ea munit: sic in vna ciuitate vel terra homies pciales quasi anuli rotundi ꝓpter interminabilẽ prauitatẽ in simul colligunt ⁊ cõiungunt ad malũ diabolo seipos cõstituẽtes loricam. Facile nempe pcialitatis demones de cordib⁹ ꝓp̃oꝝ gladio verbi dei expelli possent nisi hac lorica muniti essent. Unde de aq̃lone. i. pcialitatis demone a q̃ pandit oñe malũ. Eccl. xliij. dic. k. Sup oẽm ꝓgregatiõez aquaꝝ requiescit: ⁊ sicut lorica induit se aquis. Aquaꝝ siquidem ꝓgregatio sup quã infernalis aquilo requiescit multitudo pcialiũ foueas dilabunt: nec facile p pniam reuertuntur ad dñm. In illis aũt ꝓpter obstinatã vitaz malignus spũs nõ solum requiescit verũetiam ꝓstituens eos sibi loricam illa se induit: cum efficit eos oim parcialitatũ ⁊ scelerꝝ defensores. Securus em̃ diabolus dormire põt: cum eum quilibet parcialis mutua praue societatis conIunctione q̃si lorica defenset atq̃ tuet. Hec tamen defensio dyaboli ne pelli posset de patrijs vbi regnat. triplici genere maloꝝ operꝝ in pciaIiũ ꝓsumat corde. Primo in pctõ tracundie. scõo in pctõ supbie: tertio in pctõ mũdane concupiscẽtie. Primo in peccato iracũdie ⁊ crudelitatis quib⁹ eoꝝ anie ꝓcremant. ideo dictũ est q̃ habent loricas igneas Ignis vero feruorẽ significat ire. Unñ Deut. xxxij. de ira dei sic dicit. Ignis succensus ẽ in furore meo. Ira igitur et odiũ quibus p pcialitates diabolus defensat cõuenient lorica ignea dicit. Scõo i peccato supbie qua vtiq̃ in pcialib⁹ defensionẽ diabolus opat. Et hec lorica dicit hyacynctina. Hyacynctus em̃ celestis ẽ coloris: p quẽ supbie apparẽtia designat: nitit em̃ supbia celestis: que sola celestibus aduersat. Unñ Job. xxo de capite ptis. Si ascenderit vsq̃ ad celũ superbia ei⁹ ⁊ caput ei⁹ nubes tetigerit: quasi sterquiliniũ in fine pdet. Tertio in pctõ mũdane cõcupiscẽtie. Talis em̃ diaboli defensio lorica sulphurea dr. Sulphur aũt ẽ terra ardẽs vl vrẽs Quid enim magis vrit pcialium corda q̃ concupiscẽtia carnis sue? Que vere tunc vrit cum optatis diuitijs ⁊ delitijs ptis aduersẽ fruitur. ita vt fetoꝝ defloratarꝝ virginũ stupra incestus adulteria ⁊ cõsimilia mala in pcialiũ patria vndiq̃ exalant. Unde de impio ptiali dr Esa. xxxiij. Conuertẽtes torrentes ei⁹ in picem et humus ei⁹ in sulphur. Quid p torrentes significatur nisi torride ptialiũ mentes. que fluida cogitatione semp fluunt ad niferna. Hi torrentes in picem cõuertunt: q̃n taliũ mentes crimiosa cõtagione fucant. Tunc ei⁹ hum⁹ in sulphur cõuertit: cum eoꝝ carnales affectiones ex malis cõcupiscẽtijs abomiabilit inflãmant. Has igitur tres loricas imundi spũs habere dicuntur: qui se in sua ptãte quã in ptiales hoies habẽt: hac triplici pctõꝝ varietate tuentur.

Articulus. II. de culpa eorum qui ore se partiales fatentur

Secũda ẽ ptialitas oris. q̃ est vtiq̃ illorũ qui ptialitatẽ ore fatent: Unñ subdit tur. Et capita eoꝝ erant tanq̃ capita leonũ: Leo em̃ terribilis ẽ aspectu. Et q̃d aspectui mentis ⁊ corpis terribili⁹ est: q̃ q̃libet ptialis qui cum furioso rumore clamat: viuat viuat. ⁊ talis pars moriat. Hos tali clamore furẽtes cum simplex homo innocensq̃ mulier vel quelibet ouicula xp̃i ptialitatẽ non sectãs ꝑ pacem desiderãs ꝑspicit terrore ꝓcutit atz tremore nec quasi hoiem vel vere diabolũ in homine intuet. Unde dr Ezech. xiij. Leo factus est et didicit rapere predã ⁊ comedere homies. Sic em̃ dicũt equi p superbiã mentalẽ: sic ⁊ leones aspectu p terribilẽ effigiẽ corpalem. Describẽs Jobs terribilẽ eorum affatum subdit: Et de ore ꝓcedebat ignis fum⁹ ⁊ sulphur. Tria siq̃dẽ ex ore eoꝝ ꝓcedũt. Primũ est ignis: scõm ẽ fumus. tertium est sulphur.

De verbis partialiũ odiosis et scandalosis. Ca. I.

Primo egredietur ignis.i. cõmiationes ignite ⁊ iracundie seu verba odiosa ⁊ scandolosa ad dissensionẽ inflãmantia corda. Ex quo qñdoq; accidit q; tribulationũ ignis reuertitur sup eos sicut dicit Esa.l. Ecce vos accẽdentes ignem accincti in flammis. Ig nem quidem accendũt qui suis verbis ociosis inter homies scandalũ ponũt. Accinctiq; sunt in flãmis. qui semp pati sũt in odijs seminandis Sicut eñ ex scintilla parua magnus accendit ignis: sic vnius partialis ignita eloquia ad odi um ⁊ dissensionẽ accendunt quandoq; vnam to tã ciuitatẽ vel patriam

De vanis ⁊ inflammatis verbis p tialium superborum Ca. II.

Secundo ex ore eor; pcedebat fumus Quid eñ p fumũ nisi vana ⁊ iactantia verba fumo superbie plena: Hic eteni fumus ãsi idem exprimere habet qõ supra hya cinctus in lorica. Unde quidam habent p lori cis hyacinctinis loricas fumeas. Fumus enim aspicientibus blauiũ colorẽ offert vel pfert. ex quo apparentia poterit iudicari ꝓsurgensq; in altũ cito euanescit. quia iactantia verba quib; ptialis se iactat mirabilia nocumẽta suis aduer sarijs esse daturũ reuertunt in fumũ. imo sepi; sustinent damna que alijs minabantur.

De diffamationibus ⁊ blasphemijs quibus se inuicem vituperant ptiales. Capitulũ. III.

Tertio pcedit de ore eor; sulphur hoc ẽ fetide ⁊ abomiabiles infamie mẽdacia susurrationes detractiones ⁊c. q̃b; sepe ꝺ pditoib; diffamãt ⁊ accusãt adũsarios suos Quoq; eos expulerit ⁊ depdati fuerit seu etiã oc ciderint: illis titulũ christianitatis imponunt. dicentes q; expulsi vel interfecti pditiõem or dinarũt contra eos. O fetor sulphureus de ta liũ ore pgrediens: quot mentes audientiũ ve nenasti quot innocentibus maculã imposuisti: quot deniq; patrias destruxisti? Hec est lingua tertia de qua Eccl. xxviij. dicit. Lingua tertia multos cõmouit ⁊ dispsit illos de gente in gen tem. Ciuitates muratas diutum destruxit: et domos magnatorũ effodit. Virtutes pl'or cõ cidit: ⁊ gentes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres viritas eiecit: ⁊ priuauit illas labori bus suis. Qui respicit illã non habebit requiez nec habebit amicũ in quo requiescat.

Articulus tertius de tribus nocumentis quibus partiales vniuersaliter pernitiosi sunt

Tertia ptialitas est opis. Jõ merito vt oñdat q; sint ope ptiales pnitiosi Jo bãnes subdit tria nocumenta eor; ꝑti mũ est cordis. scom ẽ oris. tertium est operis.

Quibus noceant ⁊ quibus prosint corda ⁊ machinationes partialium. Cap. VI.

Primũ vero nocumẽtũ est cordis q; ipi ptiales p pctã diuisionũ sibiipis ⁊ eti am alijs nociui sunt. Ideo Jobes sub dit. Et ab his tribus plagis occisa est tertia ps hoim. Quasi dicat. Nõ omẽs homies hac pte moztui sunt. sed tantũ tertia ps hoim Sunt eñ iusti quidã qui nunq; fuerũt ptiales: ⁊ licz pauci sint etiã si vnus tñ in toto seculo esset at tamen vna ps ꝓuenienti; dici posset. Sũt etiã penitentes quo ⁊ si qñ fuerũt ptiales vel diui no amore allecti seu luminosa rõne ꝓuicti: aut diuio timore correpti ptialitatib; alijsq; crimi nibus p pniam renũciauerunt. Et hi etiam ab his tribus plagis merito non pibũt. Sola aũt tertia ps. i. ptiales impenitentes eternis cru ciatib; pibunt cum finalis impnia pctñ sit in spñsanctũ. Quod vt ꝺr Mat. xij. nõ remittit in hoc seculo neq; in futuro. Ecce tertia ps ho minũ occisa est de igne fumo et sulphure q; pce debãt ex ore ipor; Si ãt alit occisionẽ ꝑm aliũ sensũ accipe maluerim; ꝑintelligẽdũ nob erit: q; ꝗtum ad mortẽ qua ds peccato mozit vt iu xta sniam beati petri i canoñ. sua. c. ij. Justicia viuat: vna pars hoim inuenit. s. iusti qui iã ac tu pctis moztui sunt. Quibus apls Col. iij. ait Moztui eñ estis ⁊ vita vestra abscõdita ẽ cũ christo in deo. Est ⁊ alia pars. s. eorum qui sic pctõ viuũt vt morte gehenne in eternũ mozitu ri sunt. Uñ ps· Mors pctor; pessima. Tertia pars q; eor; ẽ qui ⁊ si pctis ⁊ ptialitatibus vi uãt tñ diuina gra opante peccatis ⁊ ptialitati bus moziturí sunt. Jõ de; varias tribulatões ptialitatũ suscitari pmittit vt in talib; vitam q; male pctõ viuũt occidat. Hec igit est tertia ps hoim. q; licet pctores sint nõ tñ in pctõ sic obsti nati sunt. vt pniam ꝓfringi nequeant. Qui q; dem tribus plagis occidunt: cũ quilibet eorũ vel turpitudinis sue vel aliene pudet ⁊ hi mo riunt sulphure. vel vanitatis ⁊ fraudis tedet ⁊ hi moziunt fumo: vel crudelitatis aliene pena sic afficit q; pcti delectatio in eis refrigescit: ⁊ hi moziunt igne. Uñ Ezech. ix. in excidio ciuita tis h. erusalẽ signari iubent signo thau viri ge mẽtes ⁊ dolẽtes sup abominationib; q; fiebant in medio eius. Verũetiã quisquis sup abomia tionibus ꝓprijs vel alienis doluerit: signũ di uine gre iam habet quo non peribit in eternũ. Et ideo multe abominationes iniquitatũ ⁊ alio rũ scelerũ diuino iudicio permittẽte his nouis simis temporibus emergunt: vt per hoc turpi tudo pctor; ⁊ impie crudelitates partiũ displi/

ceãt q̃bus nõ aliter displicerent. In hui⁹ autẽ mysteriũ Lu.xiij.scriptũ est Arborẽ fici q̃dam habebat plantataz in vinea sua: et venit q̃rens fructũ in illa ⁊ non inuenit. Dicit autẽ ad culto rem vinee. Ecce anni tres sũt ex quo veni que rens fructũ in ficulnea hac ⁊ nõ inuenio. Succide ergo illã Ut quid etiã terrã occupat? At il le rñdes dicit illi. Dñe dimitte illã ⁊ hoc anno vsq̃ dum fodiã circa illã ⁊ mittã stercora. Et si quidẽ fecerit fructũ sinautez in futuꝝ succides illam. Ficulnea aũt infructuosa est genus hũa nũ vel etiam quelibet ciuitas non timens deuz opiscꝫ boni non ferẽs fructũ ad quẽ deus ordi nauerat illaz. Tres aũt anni gr̃aꝝ quib⁹ de⁹ il lam infructuosam sustinet sunt bona exhortatõ bñficiꝫ dei receptio: ⁊ diu ni iudicij cõmina tio. Quartũ aũt annũ patientie dei. Custos vi nee qui christus est humano generi ⁊ singulis psonis ⁊ ciuitatib⁹ terris vel patrijs a dño ac quisiuit: Ante eñ aducntũ christi ⁊ eius sacra tissimã passionẽ deus pctõrib⁹ subito iferebat ram: cum p bella cateruatim ruere faciebat pẽ tapolym zodomã ⁊ gomorrã ⁊ ciuitates confi nes sulphureo igne subuertit: imo ⁊ totum mũ dum diluuio pdidit. Christus vero humanaz naturã assumens ⁊ mortẽ p ea sufferens. Hunc quartũ diuine patiẽtie annũ ei meruit: vt quã uis abominatiões pctõꝝ multiplicaret: de⁹ tñ peccatores in sordibus suis tamdiu sufferret: donec multi pctõrũ sordib⁹ saturati p̃ fusione sue abominatiõis a peccati libidine resilirent sic̃ Lu.x. patet d̃ magdalena Vel saltẽ tribulatiõi bus attriti diuine correptiõis timore peccare nõ auderent. sicut Lu.xv. de filio pdigo scrip tũ est. Circa vineam aũt hanc custos vinee tũc fodit. cũ destructiões ciuitatũ saccomãnos in cendia pestes tribulationes ⁊ duras aduersita tes statuũ reuolutiões ⁊ mutatiões p pctõrũz emendatione imittit. Stercora vo circa ei⁹ ra dicem ingerit cũ abominatiões pctõꝝ in hũa no genere multiplicari pmittit. vt saltẽ nũc pec cati abominatiõe saturatũ resipiscat. Et sic hec est tertia ps hoim: que ab his tribus plagis oc cisa est.

Quibus modis venenosis linguis suis pnitiosi sunt homines partiales Capituluz.ii.

Secundũ nocumentũ quod hi parti ales inferunt est qz nocent ore ⁊ sibi et alijs pnitiosi sunt: Uñ Jobs sub dit. ꝑtãs equoꝝ iu ore ipoꝝ est Et diaboli equi trib⁹ modis linguis nocere solent scz malicijs: blãdicijs ⁊ minis: seu cauillationi bus pmissionibus et cõminationib⁹ ꝑximo ei vtunt cauillationib⁹ ⁊ verbis malicijs. Uñ ps. linguis suis dolose agebãt. Jõ in psona de ceptoꝝ ab his ait ps. Locuti sunt aduersũ me lingua dolosa ⁊ sermonibus odij circũdederũt me. Scdo vtunt blãditijs ⁊ pmissionib⁹. Lo quũtur placẽtia pmittũt pulchra: sed sapiens cum ppha ait. Oleũ aũt pctõris nõ impinguet caput meũ. Tertio vero vtunt ꝓminationib⁹ vñ ps. Ecce loquunt i ore suo ⁊ gladi⁹ i labijs eoꝝ Loquunt nanq̃ labijs suis falsa pmitten do: ⁊ tñ gladiũ hñt in labijs mortẽ ⁊ cetera ma la cõmando.

Qrtũ gladijs noceãt furentes ⁊ im pij partiales. Cap.iii.

Qrtiũ nocumentũ qd̃ inferũt parti ales ẽ opis qz. s. nocent ope. Unde Jo. subdit. Et in caudis eoꝝ: Cau dos eñ quas eis natura tulit: mali cia diaboli quasi deũ emẽdãs impie applicauit Sicut ei aculeata reptilia ꝓfidũt i aculeat cau dis sic etiã isti in gladijs ⁊ quitijs. Qrq̃ gladi eoꝝ in cauda notat: sequens lra iobis manife stat. vñ subdit. Et caudeoꝝ sñes serpentibus hñtib⁹ capita: ⁊ in his nocent. Sicut eñ ꝑpẽs figure longe est qui in cuspidẽ surgit sic ⁊ gladi us hui⁹ figure exñs acumie suo ledit qui capit los vice capitis hñs tanto ampliozẽ fiduciam stultis ꝑbet q̃to int̃ cetera arma patioz ẽ vt a lijs noceat. Jõ dr ꝓuerb.xxij. Armat ⁊ gla dij in via supbi: custos aũt aie sue lõge recedit ab ipis. Licet eñ via pñtis vite hoim ptialiũ ⁊ supboꝝ qui flagellũ ceteroꝝ a deo pati ⁊ tra diti sunt sit in eoꝝ armis ⁊ gladijs: tñ nequaq̃ nocere pñt his q̃ aias suas bene ab offensione seruãt. Ecce q̃ manifeste ⁊ ppie ppheticꝰ ser mo pnũciat ea que nris ꝛpibus expimento cer to nouimus esse cõpleta Ecce qd̃ iã palã fecim⁹ q̃ti sit piculi spũalis: corpal: ⁊ tpalis. ꝓsentire corde: fateri ore: ⁊ adimplere ope ptialitat im pietates: vt corde ore ⁊ ope oia pdicta detestẽ tur fugiãt et abomient q̃ naturali pditi sensu sũt: trã quilla charitate ⁊ fraterna dilectiõe oẽs nos ⁊ tota ciuitas imo oẽs de patria occurrant inuicẽ in amplexũ amoris ⁊ osculũ pacis. Hoc pstãte amorissimo iesu christo Qui cũ pre ⁊ spi ritusãcto inhabitat vnitoꝝ ⁊ pacificoꝝ corda hic per gr̃am ⁊ in futuro per gloriam per tñfini ta seculorũ secla Amen.

Feria.ii. post tertiã dñicã i q̃dragesima de sacra cõfessione ⁊ fructibus eius. Sermo.xxvii.

Clausum est celũ annis trib⁹. Lu.iiij. ⁊ in cuãg. hodi. Nec miꝝ si deficit charitas in mẽte xp̃iano cũ ipi largitori charitatis q̃ est xp̃s ⁊ de⁹ mul

titudinē pctōz obijcē ponāt ⁊ in cozdib⁹ obsti
nati impenitent viuāt vt merito dicam⁹. Clau
sum ē celū vt.s.i.celestis influētia grāz annis
trib⁹.qz repugnantib⁹ culpis nō dat homib⁹
grā ꝓtritionis :nec grā ꝓfessionis:nec grā satis=
factionis ac pnie salutaris. Obstat igit celi ap/
tioni ⁊ diuine influētie grāz ipa mala volūtas
⁊ ppositū mūdani ac vitiose vite q̄ q̄ a se abie
cerit.merito poterit dicere cū ppha. Misit de
sūmo ⁊ accepit me. ⁊ assumpsit de aquis mult
Ait eñ. Misit de sūmo.s.grās añ dictas:iux=
ta illud Jac.j. Oē datū optimū ⁊ oē donū pfe
ctū desurs uz ē descendēs a pre luminū. Et acce
pit me.s.ad pniam salutarē. Sicut Osee.xj. de
talib⁹ dr. Ego qsi nutriti⁹ effraim portabā eos
in brachijs meis. Et assūpsit me.i.extraxit me
p pniaz verā:de aq̄s multis i.de multitudine
pctōz: Uñ Geñ.xlix.mystice dr ruben. Effu/
sus es sicut aq̄ nō crescas.i.nō p seueras in cul/
pis. Pozro cū ppheta ait misit de sūmo:notat
grām ꝓuenientē.cū addit ⁊ accepit me: indicat
gratiā ꝓsequentez. Cū vo subdit ⁊ assūpsit me
de aquis multis:notat grām subsequētē. Quc
quidē grē apto celo qđ prius clausuz erat a do
mi sicordit dat in pnia vera.i.in ꝓtritiōe ꝓfes=
sione ⁊ satisfactiōe. Dimissis igit ad pñs q̄ di=
ci pñt de ꝓtritiōe ⁊ satisfactiōe: hic de ꝓfessiōe
aliq̄ pstringam⁹. Pzo q̄ assumere possum⁹ pro
pheticū verbū in pñs. xxxj. Dixi ꝓsitebor adū=
sum me iniusticiā meā dño ⁊c. Et pōt esse ali=
ud thema in pñti. In quib⁹ sacratissimis vbis
tria mysteria de vera ꝓfessiōe manifestant Pri
mū dr ꝓfessiō auctas:qz dixit dixi dño. Scdm
ꝓfessionis necessitas:qz dicit ꝓsitebor aduersū
me iniusticiam meā. Tertiū ꝓfessionis vtilitas
quia subdit. Et tu remisisti impietatē pcti mei.

Articulus primus qđ est confessio ⁊ vñ sacramentalis confessio auctoritatem ⁊ originem sumpsit.

Primo mysteriū ē d ꝓfessiōis auctē Jō
dicit ps. dixi dño.i.deo. Pzo q̄ myste/
rio declarādo tria ad pñs de ꝓfessione
cōsiderem⁹ Primo ei⁹ qđditatē. scdo ei⁹ digni
tatē. tertio eius ptātem.

Quid est confessio ſm diffinitionem ⁊ de triplici varia ꝓfessione Ca.i.

Primo cōsiderem⁹ cōfessionis quid=
ditatem. Scdm eñ Aug⁹. Cōfessio
est p quā morb⁹ latēs sub spe venie
aperitur. Pzo cuius noticia aduer
tendum est: q̄ triplex confessio distingui pōt.
Quarum prima fit in foro cōsciētie. scda in fo/
ro iusticie: tertia in foro pnie Prima vero cō
fessio fit in foro cōscientie: quā omnis hō ratio/
nalis vel actu vel habitu facere tenet. Hec aūt
confessio est deo omnia appropriare bona: ⁊ si
bi omia mala dicēdo. Non nob dñe non nobis
⁊c. Et illud ps. Deus me⁹ annūciaui tibi vitā
meā. Hec aūt confessio ptinet ad vtutē latrie ⁊
opponit blasphemie que sibi appropriat bona:
deo autem mala. Unde in ps. Fructum eoruz
de terra perdes ⁊ semen eoz a filijs hoium: qm
declinauerūt in te mala Hanc confessionē fece=
rūt angeli Apoc. vij. cū dixerunt. Benedictio
claritas ⁊ sapiētia ⁊ gratiaz actio honor et vir/
tus ⁊ fortitudo deo nostro in secula seculorum
Amen. Talis ꝓfessio figurata fuit in ligno vi/
te sed econtra blasphemia in ligno sciētie boni
et mali. In hui⁹ mysteriū dicit Geñ.ij. ade: de
omi ligno paradysi comede.i. recognosce a me
omia bona: de ligno aūt sciētie boni ⁊ mali.i. d
pdicta blasphemia ne comedas. Quocū q̄z eñ
die comederit morte morieminī. Sed eua sug=
gestione serpentis de vetito pomo comedēs et
viro suo porrigens mortē introduxit in orbem
terraz. Et Geñ.iij. post culpā cū vocasset do/
min⁹ adā ⁊ euam ad ꝓfessionē:non solū cōfessi
nō sunt:sed etiā multiplici blasphemia grauius
ceciderunt:ideo amplius p blasphemia q̄z pro
inobedientia de terrestri paradyso eiecti sunt.
Hanc autē confessionē faciebant sancti veteris
testamenti. Uñ ps. Confitemi dño qm bonus
⁊c. De hac cōfessione non itelligit Aug⁹:quia
in ea peccatū non apiebatur quia semp coram
deo apertū est. Secunda confessio fit in foro
iusticie.s.cum peccator a iudice examinatur Et
talis ꝓfessio differt a sacramētali cōfessiōe. Nā
in mūdana curia qui fore factū suū ꝓfitet p cō=
uicto habet. xv. q. v. pbyter ⁊ subito ꝓdemna
tur. Sed in hac curia dei cōtrariū fit. Naz qui
fore factū suū ꝓfitetur totaliter liberat. Jō de
foro iusticie non intelligit Aug⁹. Quia licz ibi
dem peccatuz manifestet non tamē sub spe ve/
nie aperitur. Tertia confessio fit in foro peni
tentie.s. cora vicario christi. Et de hac loquit
Aug⁹. quia in ea morbus latens sub spe venie
aperitur.

De triplici origine sacre confessionis. Capm.ii.

Secundo considerem⁹ ꝓfessionis di/
gnitatē. id est a quo originē sumpsit
Circa qđ notādū est q̄ ꝓfessio a tri/
plici auctoritate originē sūpsit. Pri
mo auctoritate euāgelica. scdo auctoritate apo
stolica:tertio auctē ecclesiastica. Primo ve
ro auctoritate euangelica. Circa qđ aduerten=
dū ſm Alexan. de hal. q̄ duo respiciūt confes=
sionem: vnū materiale aliud formale. Primuz
est materiale scz detectio culpe hoc nō lucide ſ
insinuatiue dñs ordinauit. Mat.iij. Penitē=
tiam agite. Per qđ itelligit digna satisfactio

pro peccatis: q̄ fieri debz arbitrio sacerdotis ad qđ necessario requiritur confessio sic̄ ℣. patebit. Scđm est formale z p̄ncipale scilicet absolutio z potestas absoluendi z q̄tuz ad hoc instituta fuit in collatione potestatis clauiū penes quaz residet virtus ipsius sacrām̄ti formaliter. Pro inde post resurrectionē dñs in discipulos suos insufflauit dicēs. Accipite spiritū sctm̄ in vobis quoz remiseritis peccata remittuuf eis z q̄rū retinueritis retenta sunt. Sicut dicitur Jo. xx et Mat. xviij. iterum ait: Amen dico vobis q̄ cunq; ligaueritis sup terrā hoc non secunduz Alex. de hal. cum aūt ait Quecūq; ligaueritis id ē non absolueritis. Hoc aūt ꝓtinet ad precep/ptū negatiuū ſm Landulphuz in. iiij. di. xvij. Ex q̄ patet q̄ hec auctoritas et potestas remittendi peccata apostolis data est et in eis omni/bus p̄sbiteris. Sz certum est q̄ non p̄ncipaliť q̄ ē hoc ꝓpriū dei: ergo mysterialiter z arbitrarie sed manifestū est q̄ non possunt arbitrari in ignota cā q̄ māifestāda ē eis cā in q̄ dñt arbitrari. Hec autē māifestatō ē ꝓfessio ḡ ex hac col/latiōe potestatis arbitrarie facta presbiteris ob ligantur peccatores ad accusandū se eis tanq; arbitris quod est confiteri. Q aūt ad hoc teneā tur sic declaratur. Quicunq; amisit primā gratiam teneť ex necessitate duplicis p̄cepti q̄tuz in se est illam recupare. Primū est p̄ceptū scripture dñi dicētis Math. xxij. Diliges dominū deum tuum z c̄. Scđm naturē que cuilibet precepit diligē seip̄z. Sz iste peccator mortali pec/cato gratiam primā amisit z potest eam recuperare ab hoc arbitrio suscipiende sacrām̄tuz penitentie sicut dictum est Johan. xx. Quoz remiseritis vt. s. Et sic concluditur ex his tribus necessitas precepti confessionis quasi ex tribus quodāmodo legibus scripture nature z gratie. Si autem dicatur q̄ per hoc non probatur q̄ hec via sit precepta ad recuperandū primā gratiam. Arguiť q̄ sic sicut patet Math. iij. Pe/nitentiā agite. Amplius. Quilibet tenetur re/cuperare gratiam per viam faciliorem z certiorem alias videtur contemnere propriam salutē sed hec via est certior z facilior: scilicet recupe/randi p̄ sacrām̄ta penitentie. quia hic non req̄ritur aliud nisi q̄ homo non ponat obicem gratie quod est multominus q̄ attritionem habere. que per modum meriti de congruo sufficiat ad iustificationē. Potest tamen aliquis eē certior q̄ non ponat obicem. s. actualiter peccādo q̄ habeat talem attritionem igitur quilibet tenetur ad hanc viam.

Quare confessio fit vocaliter

Fuit autem vocalis confessio instituta tempore gratie ꝓpter tria ſm Alexā. de hal. Primo ꝓpter suauitatem regis. secūdo ꝓpter bonitatem legis. tertio ꝓpter vtilitatem peccatoris. Primo ꝓpter suauitatez regis christi. s. qui sic puidit homini infirmanti prestādo sibi fiduciam reuelandi mala sua z confidentiā plenam de illoruz remissione. Fiducialius eñ re/uelat aliquis facta sua familiari suo: q̄ alteri et magis ꝓfidit de eius subuentione. Unde Hugo. Propter hoc deꝰ factus est homo vt se cō/fabulādo homī primū ac familiarē exhiberet. z in vna eademq; psona z suum genus homo inueniret cui infirmitatem suā reuelaret fiduci aliter: z supra hominē deum credens de accep ta ab illo remissione peccatoruz suoz non dif/fideret. Deinde vt dispensationis gratia largiꝰ multiplicareť: deus homo hoies qui puri erāt participes fecit potestatis sue: vt officiū suum implerent penitentiū confessionem suscipiēdo: z potestatem eius exercerent penitentibꝰ z cō/fitentibus peccata remittēdo. Accipite inquit spiritū sanctū Jo. xx. Hec Hugo. Secundo ꝓpter bonitatem legis. scz gratie que ad simili tudinē legislatoris. id est christi ostendebat hu militatē exercendā cum subditis legis: iuxta il lud Mat. xj. Discite a me quia mitis sum z hu milis corde. Maior aūt humilitas est cōfiteri homini q̄ deo. Unde Hugo. Plus facit q̄ ser/uo humiliať ꝓpter dñm: q̄ qui ipi dño hūilia/tur ꝓpter dñm. Tertio ꝓpter vtilitatē pec/catoris: quia multiplex fructus. i. duodeci sal/tem ex vocali cōfessione sequunť sic̄ ℣. patebit.

Secundo instituta ē ꝓfessio auctoritate apostolica. Licet eñ confessio sit de iure diuino vt dictum est adhuc ad illiꝰ declarationē z robur est dicendum ſm Sco. in. iiij. di. xvij. q̄ est de iure diuino ꝓmulgata per christum apostolis et per apostolos ecclesie primitiue siue oī scrip tura. ſ ꝓsuetudine lōga gñali z papꝭ p vni/uersum orbem ore ꝓprio dimulgata z aꝓproba ta. Nec solū hoc sed z multa alia tenet eccleſia p illos ꝓmulgata ex̄ de cele. miſ. cū marthe Et Jo. vlti. Multa quidem alia signa fecit ihesus in conspectu discipuloz suoz que non sunt scripta in libro hoc. Propter hoc verbū Sco. ait. Q multa tenet ecclesia ore tenus sibi p apo stolos ꝓmulgata sine aliqua scriptura. Siquiſ autem dicat q̄ Jac. v. dicitur. Confitemi alte rutrum peccata vestra z ibi sacramentalem cō fessionē ꝓmulgauit ſm Sco. in. iiij. di. xvij. nō bene aduertit q̄ ibidē non dicit magis cōfiten dum esse presbytero q̄ alteri. Unde per illud ñ intellexit sacramentalez confessionem ꝓmulga re: sed vt simꝰ insimul humiles apud proximoſ nos peccatores accusando ꝓsuadere. Sicut eti am his tempibus inter deuotos religiosos et maxime in eorum capitulis obseruať. Cū ſm Bonauē. in. iiij. di. xvij. Tale est opus ℣tutis

directiue hypocrisi se oponēs in quo homo se ipm accusat: ne ali⁹ q̄z sit appareat vel etiā apparit mala sua ad mozbi inuestigandā curationez Et hoc modo ꝓfessio cuilibz potest fieri qui adiuuare potest ozando vel instruendo de quo illo humiliatōis meliozari: nō peccatoz cognitione deteriozari. Unde Bern sup Canti. Uir perfectus tantū est veritatis amator. q̄ vellet omēs noscere sua mala: dum tamen eis non esset occasio mali sed boni Tertio vero institutā est ꝓfessio auctozitate ecclesiastica: Nam fidegescente inter christicolas charitate ⁊ fide: multi cōfessionē ⁊ cōmunionem diutius differebāt. Ideo Innocentius. iij. de pe. et re. c. omis utrusq̄ sexus statuit q̄ omēs christifideles qui puenerunt ad annos discretiōis teneant saltē semel in anno confiteri oia peccata sua: ⁊ accipe sanctū sacramentū: ⁊ qui hoc non seruauerit carere deberet viuens ecclesie ingressu: ⁊ in morte ecclesiastica sepultura. Ex dictis patz q̄ quilibet habens vsum rationis ⁊ cognoscens peccatum suū ⁊ iustum ⁊ iniustum circa legem dei ꝑm Sco cuiuscūq̄ etatis sit semel in anno cōfiteri tenetur. Nam ꝑm glo. in. c. omnis. Anni discretionis sunt in puero dum doli capax est: Et huiusmodi signū est quādo interrogat⁹ dat ordinatas respōsiones circa iustum et iniustum diuine legis.

De sacerdotis ⁊ clauium potestate sub triplici questione discutienda. Capitulum. iii.

Tertio ꝓsiderem⁹ cōfessoris potestatem: Circa hoc aūt cōsiderātur tria. Prima questio discutienda: Secundo queritur quid dimittat sacerdos homi penitēti cū per solam cordis cōtritionem ante confessionem crim'nis crimina deleantur Ubi sunt claues ecclesie quas dñs contulit petro ⁊ successoribus suis? Quomō enim liget sacerdos penitentē palā est. a quo autē eum absoluat non claret. Ante ꝓfessionē vero de⁹ macula culpe ꝑ cordis ꝓtritionē cum ꝓpposito cōfitendi tersit: ⁊ debitum eterne mortis relaxauit Qui eñ ꝓtendūt deum maculā ⁊ ꝓtagiū peccati dimittere ante cōfessionē: sacerdotem vero in cōfessione debitū eterne mortis relaxare: audiē di non sunt. Sed potius ipe deus merito sanguinis christi ab vtroq̄ absoluit penitentē Nā dat enim a criminali ⁊ statim charitatē qui fuerat peccator habz: quare statim dignus eterna gloria iudicandus est Bene ad p̄dictā questionē dicit ꝑm quosdā. q̄ sacerdos peccata dimittit sicut sacerdos baptizare equidē dicit cū solus deus baptizandi atq̄ peccata purgādi ꝓpter christi meritū habeat potestatez: aliter eñ remittit pctā ipe deus aliter sacerdos De⁹ eñ remittit peccatū cum ad mortē non imputat. sacerdos vero cū dimissum est peccatū ꝑ auctoritatē. i. ꝑ xp̄i meritū ostēdit ⁊ indicat. q̄ etiam sub eodē sensu soluere dicit. i. solutū ostendere sicut ⁊ ligare dicit cum ligatū oñdit. Hec est ei clauiū sacerdotalium potestas ligādos vel soluēdos discernere: ac deinde soluere vel ligare merito ihesu xp̄i. Hec claues non corpales sed spūales| due sunt ꝑm quosdā antiquos. s. discernēdi scia: qua quidē plurimi sacerdotes ꝓfessores carent Ideo eoz ꝓfessio ⁊ absolutio nulla est: sed qui talib⁹ ꝓfitet tenet illa pctā pito ꝓfessori iterum cōfiteri. Alia clauis est potētia ⁊ auctoritas ipa ligādi ⁊ soluendi| quā generaliter habent omēs sacerdotes tam boni ⁊ mali: quā tñ mali sacerdotes exercent illicite ⁊ indigne. Tamē ꝑ oēs sacerdotes taz dignos q̄z indignos digne poscentib⁹ deus grām sue bñdictiōis infundit ⁊ meritū passionis christi distribuit. Illud vero quod ait dñs Malach. ij. de malis sacerdotibus loquens Maledicā benedictionibus vestris: de hereticis ⁊ manifeste p̄scisis itelligi debet. Scda questio Secūdo aūtē ꝑticularius potest queri que sunt iste claues que i ecclesia sacerdotib⁹ collate sunt. Dicēdū q̄ sicut clauis materialis ammouet obstaculū introeūdi i domū ꝑ ipm ostiuz: sic potestas que ecclesie sacerdotib⁹ data est a christo ꝑ cōicationē meriti ei⁹ ammouet obstaculū introeūdi in gl̄iaz paradysi et hoc ꝑ fidē christi ⁊ sacramēta sua Obstaculū quidē pctm̄ē. Cū igit Math. xviij. et Jo. xx. christ⁹ mistris ecclesie| hanc ptātem tradidisse legat: sicut in p̄cedenti. ij. c. dictū ē: patz q̄ ecclesia habet claues apiendi ⁊ introducendi in regnū celoz Jō iste claues nihil aliud sūt q̄z potestas ⁊ iurisdictio a xp̄o ecclesie tradita seu eius p̄ncipalib⁹ mistris qui sacerdotes sunt scz vt cōicent meritū suū in inferiorib⁹ ⁊ hoc ꝑ sacramenta ab ipso p̄ordinata. Quēadmoduz eñ aliquis dñs tradit mistris suis post se dispēsationē fue domus atq̄ eoz que cōmittit dispēsationi ipoz tradit eis claues: ⁊ hoc in signum q̄ potestatē habēt dispēsandi illa Sic spūaliter potestas misteriale apostolis data ē a xp̄o in p̄sona ecclesie ꝑ se ⁊ suis successorib⁹: vt vsq̄ ad finē seculi meritū christi dispensare debeāt ꝑ sacramenta: ⁊ venientibus ad fidē christi| aut existentibus in ea aperire regnū celoz Non autē claudit clauis ista ponendo obstaculuz culpe: sed claudere dicitur quando ꝓpter subiecti repugnantiam ⁊ indispositionem obstaculū non ammouet: aut etiam ꝓpter ꝓpriā culpaz se homo excludit ⁊ sepat exterius a cōmuniōe sacramentoz. s. cum se sepauerit a merito christi: et

ab accidentali participatione illius. Tertia quoq; questio. Tertio queritur an ecclesia habeat vnã vl plures claues. Dicendũ q vna est generalis potestas: z per cõsequens tantuz vna clauis saltem circa administrationẽ illoz̃ que spectant ad cõscientie foz̃ circa christi meritum dispensandũ. Una eñ auctoritate sacerdotali potest sacerdos admittere vel nõ admittere ad participandum meritũ iesu christi z admissos ministerialiter ꝓseruare p applicatiõem meriti christi factam in sacramentis. z ea q̃ subsistunt facultati siue in foro cõscientie ꝓgrue dispensare. Quia vero ad hãc dispensationẽ debite faciendam ꝓcurãt potestas discernẽdi circa merita vel demerita qua sacerdos tanq̃ spiritualis iudex discutere ac discernẽ põt: ac varia merita vel demerita aduertere z ponderare vt aduertẽdo z discernẽdo sciat cui z qualiter habeat christi meritũ dispensare. Ideo ponit clauis scientie ad discernenduz: z clauis auctoritatis vel potentie ad exequendũ seu sententiandũ: que ꝓprie ad ligandũ z soluendũ potentia est. Ue vero ꝼm reiueritatẽ non sunt due potestates vel claues ꝼm se z in cõpatione ad subiectuz: sed vna plena auctoritas z potestas ad duos actus vel officia ordinata. s. ad discernendũ z ad ligandum atq; soluendũ in conscientie foro. Horum actuum vnus est principalis scz vltimus: qui est soluere z ligare: alter vero prepatiuus ad ipsum. Qz autem nõ sunt due potestates patet multiplici ratione. Primo qz vna potestas sacerdotalis includit vtrũq; Nõ enim quando ordinant conferuntur sacerdoti potestates diuerse. Secundo quia actus discernendi non est actus vltimatus z ꝓpter se intentus: sicut est actus potestatis vel clauis: sed sosum ꝓpter alium. Tertio quia discernere non est ꝓprie apire vel claudere qui sunt veri actus clauis. Quarto quia licet in humanis quandoq; detur potestas solũ ad discernendũ z inquirendum. tamen hoc non fit in foro conscientie quo ad diuina. Unde vna sine altera ñ est possibilis in diuinis. Nulli eñ datur potestas aperiendi vel absoluendi ꝼm deũ. nisi cuz aduertentia z discretione. Nec discussio circa ꝓscientiarũ secreta nisi absoluendi habeat potestatem. dicunt igit a christo pluraliter claues ꝓpter varios actus z officia huiusmodi potestatis z nõ ꝓpt ptãtes diuersas in foro ꝓscie.

Articulus .II. de necessitate confessionis.

Secundo ꝓsideremus ꝓfessionis necessitatem. Unde ps. ait. Confitebor aduersum me iniusticiã meã domio. Quod quidem facere semel in anno necessariũ est ad salutẽ vt. s. patuit in. c. omis vtriusq; sexus vbi diligenter illud. c. declarandum est: Circa tamen ꝓfessionis necessitatez triplicẽ necessitatz ꝓsideremus. Prima q nõ est retardanda: scda quando ẽ retardanda: tertia est quõ ẽ honestanda.

Triplex opinio quãdo liceat retardare confessionem. Capi.I.

Prima necessitas ꝓsideranda ẽ q cõfessio non ẽ retardanda. Nam tante est obligationis ꝼm Sco. i. iiij. q. et i am non ꝓponens abstinere a morta li culpa ꝓfiteri tenet semel in anno: z est ei penitentia iniũgẽda tñ absolui nõ debet: sed vt abstineat admonendus ẽ ex de pe. et re. q quidã

Circa hoc autẽ queritur. Utrum quid statim ãs tenetur ꝓfiteri de mortali? Dicendũ ꝼm Sco. q in pluribus casibus tenet homo si ẽ in mortali statim ꝓfiteri. Primo quãdo ẽ in articulo mortis: qñ imminet iudiciũ damnationis vel saluatiõis debet homo se prepare ad misericordiã. Secdo qñcunq; homo se exponit periculo mortis seu actui periculoso: sicut bello naufragio z ꝓsimilibus Tertio qñ vult cõicare: qz sicut ipe dicit in. ix. di. in. iiij. Homo qui debet eucharistiã sumere dispositus esse debet Et ad idem facit ex de pe. et re. c. ois vtriusq; sex⁹ p̃ allegl. Quarto quotienscũq; aliãs mistrare debet sacramentũ aliquod Nam peccaret mortaliter sacramentis se imiscẽdo sine ꝓfessione.

Quinto quotienscũq; facit aliquẽ actuz solennẽ in eccl'ia dei puta lecturus euãgeliũ xp̃i solẽnit: quia p̃co xp̃i immũdus esse nõ debet

Sexto si habet copiã ꝓfessor z sperat vniũ saliter q postea q̃ posset absoluere de talib⁹ casibus nõ habebit copiã. Hec ꝼm Sco. z Lan dulphum. Ubi aũt p̃dicti casus non occurrũt maxime in secularib⁹ nõ tenẽt ꝓfiteri statiz: sed sufficit q semel ꝓfiteant in anno qñ meli⁹ apparebit. Nec tñ remouet ꝓpt̃ h ãn posset aliquis veracit conteri: qz ꝓtritio põt esse vera: z erat anteq̃ ꝓfessio a xp̃o instituere ergo z mõ põt esse sine ꝓfessiõe: licet ꝓfessio sit signũ ꝓtritiõis.

Septimo aliq̃ dicũt q ꝓpter añdictos casus statim tenent ꝓfiteri: quib⁹ cõsciẽtia dictat q pluries ꝓfiteri debẽt. Octauo alij addunt q etiam ad hoc tenẽt religiosi. quia habita copia ꝓfessoris. z impedimento sublato: si no ꝓfiteãtur remanent in peccato q̃tumcũq; ꝓterantur Quia pctm̃ nõ tollit p attritõez nisi ꝓfessio subsequat: aliq̃ autẽ non est cõtritus sed atrritus: et attritio non nisi per ꝓfessionẽ et absolutiõez fit ꝓtritio. Si eñ vere esset ꝓtritus statim ꝓfiteret peccatũ suũ g̃ z̃. Preterea si alicui debz dimitti cõmissa culpa: oportet q habeat ꝓfessiõz

in facto vl' in desiderio z in voluntate Sed talis nullū impedimētū habēs z copiam confessoris nullo modo ꝓtritionē habet nisi confiteaꝫ ergo ꝛc. Prima opinio cōmunior ē. Secūda multū probalis esse videꝫ. z hoc quo ad religiosos: cum totum tempꝰ huiꝰ vite sit eis penitētie, tempus Secūda opinio Henricꝰ de gandauo. in q̄tilibeto suo distinguit circa ea que p̄dicta sunt dicēs penitēs hñs copiā sacerdotis si instat ei tempꝰ in quo sibi posset p̄cludi confitendi actus sicut si ingressurus est mare aut crudele bellū vl' aliquid hmōi: tunc statim ꝓfiteri tenetur. Si etiā nō instat: tunc etiā distinguendū est: quia aut expectat tempus amplius opportunū z hoc licite potest: non tamen debet transgredi tempꝰ ab ecclesia institutū vt. s̄. patuit in. c. omis. Si autem nō expectat tempꝰ amplius opportunū z me lius ē modo q̄ post: ex quo habet maiorem vel equalem opportunitatē: expectare non pōt quin ꝓtemnat maius bonum qđ nō est absq; mortali culpa: et ideo tenetꝫ statim confiteri in tali casu. Hec ille.

De eadē questione tertia opinio scilicet q̄ confessio differenda non est propter duodecim rationes

Dicunt autem quidā q̄ quilibet tenetꝫ semp esse sine mortali culpa ergo qui cecidit i mortale ad sufficientē contritionē que secū habeat p potsiū confitendi obligatꝰ ē. Aliter absq; mortali esse nō potest. Proposituū autem cōfitendi necesse est q̄ sit p loco z tpe oportuno. Tunc vo largiꝰ locꝰ z tps ē oportunū qñ talis p̄cepto est oim illoꝝ. que an b̄ rōnabiliter exigunt q̄ illa aptiorē non expectat aliter nō est ppositū verū. nec vera ꝓfessio habeꝫ in voto z p cōsequens nec iustificatio ipa. que quidem vera citer non habeꝫ: nisi p confessionē habitā actu vel voto. Ex quo patet ex hac obligatiōe qua quilibet tenetꝫ esse sine culpa mortali in quā iaz lapsus est: tenetꝫ statim post pctm̄ de illo conteri cū ppositō ꝓfitendi. Insup obligatione alia p̄ter illā ad hoc obligaꝫ dūica die vel saltez seꝫ in hebdomada: q̄ p p̄ceptū de celebrādo tunc tenetꝫ ad se redire z ad ꝓsciam ppriā pscrutandam ātq; vacare ab extrinsecis distractionibꝰ seruitutis. Ad actualē vo ꝓfessionem quilibet obligaꝫ qui cecidit in mortali ꝑm Bona. i. iij di. xvij. qñ habet pmptitudinē tam ꝓfessoris discreti: cū tpis ac loci: cū alioꝝ etiā q̄ ad b̄ merito exigunt. Nec expectare pōt vt quidā leuiter fabulant vsq; quadragesimaz vel vsq; ad piculū mortis absq; piculo anie sue: z maxime qñ tāta hz oportunitatē ac oim ꝓpatōz q̄ ad b̄ merito exigunt: q̄ illa nō expectat maiorē. Q̄ pōt ꝓbari multiplici ratione. Primo q̄ aliꝫ vel re non ē ꝓtritus nisi qñ ois opportunitas exeq̄/tur actū eoꝝ q̄ ad iustificationē exigunt: inter que ꝓfessio p̄ncipalior est. Secūdo si veraciter in voto cōfessionē haberet qñ plena opportunitas adest suū ꝓpositū oñderet p effectum: sicut dicit de ceteris p̄ceptis affirmatiuis Tertio q̄ scienter exponit se piculo nunq; amplius confitendi: ex quo habet oēm opportunitatē. z venit ad actū: sic q̄ dimittere poterit qñ itez se offert z sic imposterꝝ ptelabit: aut possibile erit q̄ nūq; talis opportunitas ei occurreret Quarto q̄ cōtemnit extūc sacramentalē cōfessionem actualē atq; oēm illā opportunitatē sibi a domino patam. Contēptꝰ vero talis esse nō pōt sine graui culpa: cū ꝓfessio sit sacramentū necessitatis. Quinto q̄ ex diuino precepto atq; christi ordinatiōe ac ex firmo statuto sicut. s̄. tactū est ad ꝓfessionē tenetꝫ qui cecidit in mortale actuale. Aliter z papa z ecclesia posset absoluere a mortali, absq; cōfessione aliquem qui cōfiteri posset necnō z statuere q̄ nullus vnq; cōfiteri obligaretꝫ: qđ dicere valde erroneū est. Demū quidē p̄ceptū affirmatiuū obligat p loco z tpe opportuno: atq; extūc homo in transgressionē cadit nisi impleat illud Sexto quia nulla ratio est quare extunc debeat expectare: ex quo maiorē opportunitatē nō expectat: igitur hoc facit ex sola leuitate aut cōtemptu: que quidē nō est sine graui culpa Septimo quia si sic incōfessus huiusmodi moriaꝫ: quod vtiq; cōtingere pōt nulla excusatio sibi patet: imo de manifesto cōtemptu z negligētia iuste poterit repheni. Octauo quia cum sacramenta vel penitentia solum sit remediū contra mortale actuale. cuius pars p̄ncipalis z formalis est ꝓfessio ordinata ad absolutionez: si plena oportunitas confitendi adsit: patet q̄ talis contemnit remedium sue salutis z penitentie sacramentū quod est sacramentū necessitatis. ac per hoc mortalē culpā incurrit. Nono quia cuilibz certū est q̄ cōfessio p̄ncipalis ps est sacramēti penitētie. non equidem certum est q̄ posset extunc amplius protelari: ex quo se offert opportunitas plena. Igitur talis saltem anime sue periculoso dubio se exponit. Decimo quia p̄ter ecclesie ordinationem que sanxit q̄ semel in anno quilibet confiteatur confiteri tenetur qui habz mortalem culpam: nec quidem hoc potest ecclesia mutare sicut ex p̄cedenti satis patet dicto: Igitur quāuis papa vel ecclesia sic statuerit: nihilominus non absoluitur talis quin aliter teneatur sicut tenetur exire ꝺ culpa. Undecimo quia frequenter timetur a formidolosis piculum mortis quādo non est timendū et ab animosis non timeꝫ qñ vere timendum est. Igitur p̄mus obligaꝫ vbi nullum est piculum

scōs vbi vere ꝑiculū est nō remanet obligatus si ꝓfessio tardari licite potest. donec imineat ꝑiculum mortis. Duodecimo quia mors subito ⁊ insperato frequenter euenire ꝓtingit vel casualiter interficitur: homo igitur talis in mortali culpa absq; penitētia morietur quia se non habuit ꝑ penitentie sacramentū ergo damnatus erit: quia ꝫ istos non tenet ꝑpriam culpā recognoscere nec de ipsa conteri donec imineat periculū mortis. Preterea notandū ē ꝙ ecclesia non statuit omnes semel in anno debere ꝓfiteri cōmuniter quia ex hoc obligatio ꝑma que erat ex vi sacramēti ad ꝓfitendū quando adest opportunitas vera licite posset vsq; ad tempus illud tardari sed illa obligatione ꝓriori in suo robore permanente adiunxit ꝓceptuz illud quod habet ex. ō. pe. ⁊. remis. c. omnis. Nō vtiq; ad aliquod relaxandū: sed vere ad restinguendū. vt nullus ex negligētia aut cōtemtu posset vlteri⁹ retardare absq; ecclesiastica ꝑcepti trāsgressione. Insup ē notandū ꝙ talis hanc opportunitatē captare debet: ⁊ ad hāc ꝑ virib⁹ fideliter laborare: alias salutē anime sue ꝓtemnit ⁊ puipē dit Ea siquidē habita dilatio parua q̄ non puenit ex cōtemtu nō causaret mortalem culpā Ꝫ q̄ñ notabilis est in notabilē negligentiā vergēs aut in ꝓtemtu sacramētalis cōfessionis: tunc q̄dez mortale est ergo nō tenetur statim ⁊ vniuersaliter p⁹ mortale ad actualē ꝓfessionē: q̄uis sanius atq; vtili⁹ ac salubrius ꝓsiliū sit subito ꝓfiteri: imo expectare pōt opportunitatē rōnabilez ac sibi magis vtilē ⁊ necessariā ꝓfessoris discreti seu loci vel tpis magis ꝓueniētis ⁊ ꝓsimiliuz dum tñ hoc faciat non ex negligētia aut cōtemptu: ꝫ ex vera intētiōe aie sue salubri⁹ puidēdi.

Q Etiam qui est in culpa veniali ex precepto ecclesie semel in anno cōfiteri tenetur propter octo rationes.

Sed nunq̄d qui absq; mortali culpa se sentit teneatur ad hoc ecclesie ꝑceptum? Dicendū ꝙ sic multiplici ratione. Primo sicut dicit Ec ix. nescit hō an dignus sit odio vel amore. i. an sit absq; mortali pctō sicut etiā nec certus ē an in charitate. Preterea ꝓdictū ecclesie ꝑceptuz extendit se ad q̄scunq; . nec iuditio meo sufficit quēadmodum quidā dicunt ꝙ sapientes qui ñ hñt ꝓscientiam de mortali sufficienter satisfaciunt ecclesie precepto solū ꝙ presentent se sacerdoti dicētes se examinasse suā ꝓscientiā atq; in ea mortalem culpā non repisse Secūdo quia ꝓceptū non implet cū talis non cōfiteatur vt verba expresse sonant Tertio quia nimis videtur presumere de seipso. si infra totum annuz non reperit se in dubio mortalis culpe. ⁊ maxime homo secularis. Quarto quia talis nō videtur pensare offensam dei vt decet: nec vltā tam vere examinasse. Nam q̄to⁹ q̄sq; sanctior est: tanto ē timorosior de ꝑa culpa ⁊ vita Quito q⁹ sapiēs non videt: si cautelā non purgat se de vita sua totius āni sicut pōt ꝑ illud remedium ꝑ qđ sūme purgare se ꝑt. Sexto addit ꝫm Bonauē. in. iiij. di. xvij. vbi dicit ꝙ ꝫ aliquo pctō suo⁹ dubitat an sit veniale aut mortale: si non penitet sicut de mortali discrimi se exponit. Proinde de illo ꝓfiteri debet sicut in cōscia sua iacet: ⁊ iudicio sacerdotis reliquere an sit mortale vel veniale Septimo q⁹ licet ꝑ alia remedia ad delendū venialia possum⁹ continue frequētare ac ꝑ hoc non sit de necessitate salutis illa ꝓfiteri: tñ ad ipa purgāda nullū efficacius repit Octauo q⁹ maior hūiliatio fit ꝑ ꝓfessionē q̄ ꝑ quecūq; alia ꝫmedia veniali um peccato⁹: ac ꝑ ꝓsequens maior eorundem purgatio.

In quibus confessio iteranda est

Capitulum. II.

Secunda necessitas consideranda ē quādo ⁊ in quibus casibus ꝓfessio est iteranda. Circa hoc queri pōt si in aliq; casu necesse sit reiterare confessionē? Ad hoc dicendū ꝫm Bonauen. in. iiij di. xvij. sup ꝫam circa finem. Quattuor sūt casus ꝑncipales in quib⁹ oportet iterare ꝓfessionē: ⁊ in his oēs doctores ꝓcordāt. Primus casus est ꝓpter impotentiā. ſ. quando sacerdos non potuit absoluē Nō ꝑt ꝓtingere. xij. modis

Primo ꝓpter enormitatem sceleris ꝓpter quā oportet pctōrem ad supiorem remitti qui ꝓfessionē remisit audire debet atq; absoluere: ni si forte malit alteri ꝓmittere ꝓfessori. Secūdo ꝓpter tituli defectū: vt cū quis recipit bñficiuz a publice excōicato vel suspenso ab administratione vel officio: vel quia pñtat⁹ fuit patrono publice excōicato Tertio ꝓpter defectuz irregularitatis Quarto ꝓpter defectū etatis. Quia si collatū est bñficiū cū cura ei q̄ nō attingit vicesimū quintū annū. tūc talis collatio nullas obtinet vires: nec ipe potest absoluere vel ligare. Quinto ꝓpter defectū ordinis: q⁹ si iste cui collatū est bñficiū cū aiarū cura nō fuerit ordinatus infra annū sine monitiōe tūc ꝑua tus ē beneficio ipō iure: nec pōt absoluere vel ligare. De his duobus casibus habet ex. ō elec. c. licz. li. vj. hodie tñ epi aliq; mō possunt dispēsare: sicut patet ex de elec. cū ex eodē. lib. vj.

Sexto ꝓpter defectū nataliū Quia nec pōt cū eis epūs dispēsare in bñficio cū cura: ꝫ tñ in minoribus ordinib⁹ ⁊ in simplici bñficio. ex de eta. ⁊ q̄li. is q̄. li. vj. Septio ꝓpter receptōem bñficij cū cura. Nā qui habz bñficiū cū cura: ⁊ postea aliud recipit etiā cū cura: statim ꝑmum

pdit cū adept⁹ est possessionē pacificā ⁊ plena-
riā secū dī: nec fruct⁹ p̄mi p̄cipe p̄t: nec p̄t p̄mos
subditos soluere ac ligare ex̄ de ele. dudū: ⁊ de
fil. p̄sby. si tibi. Octauo ppter excōicationē.
Nono ppt̄ depositionē Decimo ppt̄ scis-
ma Undecimo ppt̄ heresim Duodecimo
ppter suspensionē ab officio. Nā talis nō p̄t sa-
cerdotale officiū exercere: siue sit suspēsus a iu-
re siue a iudice Sz multos hoz. xij. casuū non
semp̄ ē necesse p̄dicare p̄lo. Scds casus in
quo ē p̄fessio iterāda euenit ppt̄ ignorātiā con
fessoris. s. qñ p̄fessor ignarus ē: qz tūc querēd⁹
est sacerdos q̄ sciat soluere ⁊ ligare sīc ō pe. di.
vj. qui vult. Et tali cū licentia ppij sacerdotis
vel' au̇cte supioris est itez p̄fitendū. Alij addūt
q̄ si sacerdos fuerit simplex ⁊ insciꝰ q̄ nō di-
scernit inter pctā. s. que sunt leuia q̄ sunt grauia
vel nescit a quo posset absoluere ⁊ a quo nō: de
bet etiā p̄fessio iterari. Si aūt bene nouit a quo
possit absoluere ⁊ a quo non sed ignorat crimi-
nū grauitatē atq̄ aggrauatiōes eoz: q̄uis di-
scernere sciat mortale a veniali habēti peccata
grauia tutū ē iterare p̄fessionē ppt̄ dubiū qđ i
ea cadere p̄ōt. Si aūt absoluerit q̄ absoluere ñ
poterat absolutio illa nō valet ꝑm aluaz eiñ in
li. de planctu ecclesie. Sūt quidē pleriq̄ cōfes-
soꝛes qui absoluūt ⁊ ligant qđ ipi nesciūt ⁊ ig-
norant: in se quidem ceci atq̄ cecoz duces Ta
les eiñ imponūt pnias nūc leuissimas nunc au-
steras sicut i eoz cadit fantasia ignorantia ple-
na. Sepe insup̄ rñdent ō casib⁹ difficilimis pec
catoz ⁊ vix ante nō intelligūt factū nedum iu-
ris responsionē qđ totaliē ignorāt. Et sic q̄tū
in eis est p̄iculosissime decipiūt pctōres. qđ est
vnū de grauioꝛib⁹ p̄iculis que ipi hñt Sed ip
si miseri ⁊ ignari vix hoc intelligere aut crede-
re p̄nt: decepti quidē sub pallio charitatis. Ad
B facit illud. xxxviij. di. Que ipis. ⁊. xxiij. di.
Qñ. ⁊. xx. di. c. j. ibi in altera dans sibi scientiā
discernendi inter leprā ⁊ leprā. xj. q. iij. quō. xx
vj. q. vij. alligāt. xlv. di. sunt nanq̄ nōnulli. ex̄
de eta. ⁊ q̄li. o. di. cum sit qui fi. sunt legi. per ve
nerabilē. §. rationib⁹. ex̄ de pe. et re. c. oīs vtri-
usq̄ sexus. §. sacerdos. ⁊ de electi. c. dudū et. §.
j. ibi. Eedem aīe sunt dānabiliē decepte. Que
omīa dicta capt̄a a dicto doctoꝛe p̄alleg. consi
derent ⁊ notent p̄fessoꝛes ignari Tertiꝰ casꝰ
est ppter maliciam fictionis in confitente. vt si
accessit cum volūtate peccandi: aut scienter re
tinuit aliqđ peccatū in coꝛde. Quartꝰ casus
est ppter negligentiam q: scz negligit vel con-
temnit facere pniam sibi iniunctā. Intelligant̄
hi duo vltimi casus qñ mutat p̄fessoꝛem Si ei
reuertit̄ ad eundē tunc distinguendū est Quia
aut recent̄ p̄fessus est aut iam de sacerdotis me
moꝛia sunt elapsa. In p̄mo casu non tenet̄: In
scdo vero sic. In his casib⁹ cōmunit̄ p̄coꝛdant
omēs p̄fessionē eē reiterandā ꝑm Bonauentu.
vbi. s. Si eiñ p̄tempsit vel neglexit satisfacere:
et oblitus est iniunctā pniam: tunc tenet̄ iterū
confiteri Si aūt eā sciret ⁊ eam implere vellet
non oporteret tunc reiterare confessionem.

Quintus casus est quod quidam addunt. s.
si penitentiam iniūctam non compleuit in cha-
ritate: quia ante completionem illius cecidit in
mortale: Tamē aliquādo videt̄ ⁊ verius q̄ nō
teneatur iterare talem confessionē: quod p̄bāt
multiplici ratione Prima est qui in p̄ cedē-
ti confessione de p̄terita culpa fuit veracit̄ ab
solutus: ergo post absolutionem ad illam non
remanet obligatus. Secūda quia meritum
christi sibi in absolutione applicatū ⁊ cōmuni-
catū de toto reatu ⁊ p̄terita culpa deo plena-
rie satisfecit: ⁊ in eius applicatione atq̄ virtute
deleta est seu a deo non imputata: ergo penitē
tia sibi iniuncta non est necessaria ad imputati
onem illius culpe: ac per hoc nec ad eius remis
sionem vel necessariam satisfactionez sine quo
remitti non potest Tertia quia sacramental'
gratia que in penitentia datur delet mortalem
culpam: gratia vero illa est cōmunicatio meri-
ti christi. Quarta quia fuit antea absolutus
q̄ sibi penitentia poneret̄: ergo in ipa talis pe-
nitentia non fuit nec est de esse sacramenti. Oc-
do tamē absoluendi est vt primo audiat̄. scdo
penitentia imponatur. tertio absolutio fiat: vt
sic absolutionē p̄cedat coꝛdis contritio: oris
confessio: ⁊ opis satisfactio: saltem in desiderio
et affectu ꝑm Jo. an. extra de sepult̄. c. duduz
super verbo audire. cle. Quita quia ille qui
in vltimo vite sue vere p̄terit̄ ⁊ veraciter cōfi-
tetur atq̄ absoluitur vtiq̄ moriendo saluatur:
etiam si nullam penitētiā agat peccatis suis in
hac vita: alias nemo penitere posset in vltimo
vite sue. Sexta quia penitentia sicut cetera
sacramenta totam efficaciam suam habet ab ip
so merito christi: non ergo a p̄pria pena vel
actu. ergo talis penitentia non est de essentia sa
cramenti. Septima quia ecclesia non posset
facere iniunctarum penitentiarū remissionem
si sunt de essentia sacramenti sicut ettam dispē-
sare non potest q̄ non teneat̄ aliquis cōfiteri

Octaua hmōi penitētie arbitrarie sunt. Qđ
autem est cum sacramento essentiale ab homīe
mutari non p̄ōt: nec dep̄ēdet a libero arbitrio
etiam pape Nona quia talis pnia non ē satis-
factoꝛia apud deum nec sibi accepta nisi p̄ in-
tellecta participatione meriti christi in tali p̄so
na. Participatio autem meriti christi non fit
nisi ab eo qui est actu in charitate et sine morta
li culpa: ergo tota p̄ioꝛ culpa deleta est in tali
ante impositā pniam q̄ non ē satisfactoꝛia respe

ctu priozis culpe. Decima qz si talis moziat̃ z nihil de pnia egerit vtiq; non damnat̃. ergo satisfactio tal' non est de essẽtia sacramẽti. Propterea videtur dicendũ q; talis satisfactio est de essẽtia sacramẽti. q̃ fit deo p meritũ christi huic applicatũ: in cuius virtute peccata delent̃ seu ñ imputant̃. Penitẽtia vero a ꝓfessore imposita p modũ p̃cepti datur. z ꝫ in q̃ndã reconpensationẽ ꝓgruam seu vltionẽ ppie psone que offendit. et non tanq̃ satisfactoria ꝺo de priozi ct/pa tali. s. satisfactione sine qua eam dominus ñ indulgeret q̃q̃ de tpali pena q̃ aliq̃ debet̃ preteríte culpe secundũ gradũ qui solũ noꝝ est de o diminuat vel mitiget. que nisi hic fieret in purgatozio recipereť. Et q̃tuz ad hoc satisfactozi a dici potest. Et ideo dũmõ talis legittime sit ꝓfessus z absolutus z in ꝓposito habuerit sacerdotali p̃cepto z pnie obedire. nõ tenetur de necessitate vt credo iterare ꝓfessionẽ: etiã si penitẽtiam illã ex aliquo euẽtu non impleat. vel etiaz si impleat in mortali exñs. Nam talis penitẽtia sicut credo non ẽ de essentia sacramẽti: sed qꝺdam annexũ p modum precepti congrue z rationabiliter dati. Nec eñ habetur ex aliquo ꝺcreto vel ecclesiastica sanxione q; sit de essẽtia sacramẽti: sed bene habetur mandatum z ecclesie institutũ q; tales pnie imponant̃. Nec dicit q; penitens nõ sit absolut' nisi illam in gratia impleat: quia tamẽ in his q̃to plura fiũt bona tãto meli' z securius est. Licet ex hoc non sit veritati aliqualiter derogandũ bonũ est expediens z securũ q; si pniam in gratia nõ expleuit imponatur ei vt iteret illaz vel aliam loco illius q̃uis vt credo non sit necesse si eaz quocumq; modo impleuit. Ad cautelã aũt vtile esset si pctõzibus imponeretur aliq̃ penitentia p breui tpe. z hoc p p̃teritis culpis quã faciliter in gratia ꝓplere possent: z aliam diuturnã p modũ p̃cepti z ozdinationis honeste ad emendationẽ p̃terite vite sue. relinquitur q̃ q; soluz in quattuoz casib' supradictis ꝓfessio reiteranda est. Uñ versus si negligis peccare cupis spernis q̃ penã. Inscies vel posse carẽs bis ꝓfitearis Cum predictis ꝓcozdat Sco. in. iiij. di. xv. q. j. circa fi. Et de ꝫ etiã vide. ifra sermo. lxiiij. arti. j. c. iiij. Et ꝫ opinio videt magis pia

Qzta discretione debet vti confessoz in examinatione penitentiũ z maxime mulierũ. Cap'm. iii.

Tertia necessitas est ꝓsiderãda Quõ cõfessio est honestanda. Querit autez circa hoc an cõfessoz teneat̃ diligenter p scrutari z examinare ꝓsciam pctõzis? Dicendũ q; triplex põt esse talis examinatio. Prima est negligẽs. scꝺa inficiẽs seu nocẽs. tertia diligẽs. Prima est negligẽs qñ. s. ꝓfessoz nõ curat examinare diligent̃ ꝓsciaz ꝓfitentis. Qꝺ q̃dẽ necessariũ ẽ z ꝓfessozi z penitenti: z maxie ppter tria Primo ppt̃ ignorantiã eo q; pctõres ignozãt que dei sunt Uñ si cõfessoz audiuit aliq̃ꝺ de penitẽte vel sciuit p aliquã ꝓbabilẽ cõiecturã id ꝺz penitẽti ad memoziã reducere: q; p̃t timere q; penitẽs ignoret ignorantia crassa q̃ nõ excusat ꝑm Guil. Uel qz forte nõ intelligit illõ ẽ pctñ. Naz ꝑm Isido. ignoras q̃tidie peccat et ignozat Scꝺo ppt̃ negligentiã qz. s. penitẽs sicut sepe accidit ñ bñ examinauit ꝓsciam suaz: qꝺ q̃dẽ ꝓsueuit euacuare cõfessionis. Et tales si bono mõ fieri posset audiẽꝺi ñ essent: nisi seipsos ꝓpus diligent̃ examiassent et obꝺuarẽt illud Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oẽs ãnos meos z̃. In quo si deficiũt a ꝓpuꝺo ꝓfessoze adiuuãꝺi sunt Tertio ppter verecundiã Nam sunt pleriq; qui potiꝰ dimitterẽt cõfiteri q̃ oze ꝓpo manifestare pctñ. Qꝺ q̃dez ex superbia z hypocrisi oziginẽ sumit. Cõtra quos Bern. Pudet ablui z nõ pudet inq̃nari. Et de pe. vj. c. j. Augu. ait. Diligẽs inquisitoz z subtilis inuestigatoz sapient̃ z astute interroget a peccatoze: qꝺ forsitan ignozat vel verecũꝺia velit occultare. Debet eñ cõfessoz discretꝰ a penitente ingeniose oẽm noxam verecundiã remouere Proinde non statim debet ei exponere magnitudinẽ culpe cum. s. cõfiteť eã: sed in fine debet hoc facere de p. di. v: c. j. ppe fi. Secũda examinatio ẽ inficiens seu nocens. Sũt eñ plura que confessoz in spãli mime querere debet. z maxime ppt̃ tria Primo ppter curiositatẽ qꝺ fit cuz confessoz non cõuenientia nec ptinentia inq̃rit: sed aliena a statu z moribus penitentis requirit q̃ in talibus repiri non solent: quia quilibet examinari debet ꝑm statũ z cꝺitionẽ suã Contra quos ait pꝺ. Scrutati sũt iniq̃tates: defecerũt scrutãtes scrutinio. Scꝺo ppter fragilitatẽ. Sunt eñ quedã que nõ debet cõfessoz inquirere in speciali: sicut sunt incõsueta scelera: z enormia contra naturam. Ratio est. quia sepe addiscit penitẽs que non nouit. Et contingit sepius ipm confitentẽ in talibus cõcuti z sepiꝰ inq̃nari Uñ Prouerb. xj. Inuestigatoz maloz oppꝛimeť ab eis: ideo non debet talia quererę nisi in cõmuni z de longinquo p quasdam circũlocutiones vt si fecit q̃ cõfitetur intelligat: z si non fecit non discat. Tertio propter improbitatẽ. scilicet indecentez. Unde Judith. viij. dicitur q; Judith sacerdotibus ait. Uos autem nolo vt scrutemini actum meum. Judith vero confessio interpretatur: in qua mystice designatur q; improba inquisitio peccatozum est in sacerdotibus necessario reprimenda Insuper eodẽ mysterio p̃cepit dñs Deut. xxiij. Cũ ꝓpetes a

primo tuo rem aliquã quã tibi debet. non in/gredieris domũ eius vt pignꝰ auferas sed stabis foris: ⁊ ille tibi pferet qđ habet Tertia ẽ exa/minatio diligẽs que sicut ex dictis patet vitare debet in examinando extremitates: que sunt in ternimiũ ⁊ non satis. Et hoc confessor de neces sitate obseruare debet maxie ppter tria. Pri mo ppter auctoritatem. Nam absq; dubio op portet pfessorẽ diligentẽ esse in iuestigãdo max ime faciendo cuilibet penitẽti q̃sdam interroga tiones generales .s. an ꝑterito anno cõfessus sit ⁊ an integraliter fuit cõfessus. ⁊ an conpleuerit pniam. ⁊ si dicit q; non: tunc querat an pniam sibi impositã sciat. Si sic. tunc dicat q; eaz aduc expleat: ⁊ tunc nõ oportet euz iterare pfessionẽ Si vero oblitus est: tũc iterabit pfessionẽ ꝑtere riti anni. Deinde q̃rat an post q̃ ad ãnos discre tionis puenit singulis annis confessus sit ⁊ ac ceperit sanctissimũ sacramẽtũ: ⁊ an vnq; eucha ristiã susceperit in mortali culpa. Postea que/rat de transgressione decem preceptorum ⁊ sep tem capitaliũ vitioꝝ generaliũ ecclesie manda torum: ⁊ de abusione quinq; sensuũ Contra q̃s dam qui dicunt et credunt non esse obligatos ad inerrogandum ⁊ examinandum eos quos in cõfessione audiunt: tenenꝰ em̃ ad omia supra dicta. Cuiꝰ ratio est quia cõfessor est tũc iudex. Sed iudex debet necessario inquirere cause ve ritatem: maxime quãdo dubia surgunt exẽplo sanctissimi Job q̃ de se. xxix. c. mystice ait: Cau sam quã nesciebam diligentissime inuestigabã ad hoc facit de pe. di. vj. c. qui vult circa pnci/piũ: ⁊ optime vltra mediũ et extra de pe. et re. ca. omis. §. sacerdos. Secũdo ppter chari tatẽ scz qua tenẽ pfessor diligere primũ sicut seipsum. imo penitentẽ iuuare tanq; filium. In cuius mysteriũ Exo. xxiij. precepit dñs dicẽs Si videris asinum odientis te iacere sub one/re: non pertransibis sed subleuabis euz. quãto magis est subleuandus filius spũalis qui a cõ fessore in sanguine christi regenerat. Prouerb xviij. Justus in pncipio accusator ẽ sui: venit amicus eius ⁊ inuestigabit eum. Tertio p/pter vtilitatem. Si em̃ pfessor fuerit diligẽs in quisitor ⁊ prudens penitẽtis examiator: sepi⁹ absq; scandalo et cũ fructu maximo quasi a lõ ginquo querẽs: liberabit ⁊ saluabit ab ignotis et occultis criminib⁹ aiam ei⁹ Job. xxvj. Ob stricãte manu. i. a pfessore puido ⁊ discreto edu ctus est coluber tortuosus. Ex dictis patet q̃/ta prudentia atq; discretõ sit necessaria pfessori Unde Prouerb. xxviij. Sapiens sibi videtur vir diues: paup autẽ prudẽs scrutabit eũ Cũ his pcordat Bonauẽ. in. iij. di. xix. circa finẽ.

Articulus. III. de duodecim fructi/bus seu vtilitatibus confessionis.

Tertio subditur a ppheta vtilitas ip sius pfessionis. Unde ait. Et tu remi sisti impietatez peccati mei. Ex hac vero peccatorũ remissiõe homi mul ta bona consequunt: que ad duodecim reduci possunt. Que quidẽ duodecim fructus pfessio nis possunt denotari. Primꝰ fructus est mẽtis illuminatio. scõs mie impetratio. tertiꝰ a mor/te suscitatio: quartus a diabolo liberatio. quin tus anime purgatio: sextus cũ deo anime paci/ficatio. septimus pscientie alleuiatio. octauꝰ dia boli pfusio. nonus pctorum remissio. decimus p pctis satisfactio. vndecimus gratie augmen tatio. duodecimus dei glorificatio. Horꝝ fruc/tuũ magna pars in Alexan. de hal'in. iiij.

Qz per veram confessionem mens tripliciter illuminatur.

Capitulum. I.

Primus fructus pfessionis est mẽtis illumintaio. Illuminat em̃ intelle/ctus p pfessionẽ maxime ppt tria Primo ppt pfideratõez. s. sui ⁊ pec catorꝝ suorꝝ Unde ad tales dicit Hiere. iij. Le ua in directũ oculos tuos: ⁊ vide vbi nũc pro/stratа sis. Et Apoc. iij. Unge collirio oculos tuos: vt videas. Collirium qđ ex certa aqua ⁊ puluere pficit ⁊ purgat oculoꝝ carnosos hũo res pfessionẽ designat: p quam puluere ppria cognitionis. ⁊ aqua lachrymose cõpunctionis intellectus illuminat. Unde dicit in ps: Beli/ctum meum cognitũ tibi feci. vbi Aug⁹. si ho mo agnoscit: deꝰ ignoscit. Secũdo illumiat p humiliatõem qua peccator sacerdoti humili atur ppter deũ: qua ppter illuminat intellectꝰ ad cognitiõem dei ⁊ sui ipius. Unde ps. Notꝰ in iudea deus. Et ceco nato mystice Jo. ix. di/cit. Qui de se in psona pctoris ait. Abij laui et vidi. i. cognoui meipm. Tertio illuminat p instructõem discreti pfessoris. Unde Deut. x vij. dicit dñs penitenti. Ascende ad locũ quem elegerit deus tuꝰ. veniesq; ad sacerdotes leuiti ci generis ⁊ ad iudices q̃ fuerit illo tpe queres/q; ab his q̃ indicabũt tibi iudicij veritatẽ. ⁊ fa cies qđcũq; dixerint q̃ ꝑsint loco quez elegerit dñs docuerint te iuxta legẽ ei⁹. Tenet em̃ sacer dos pctorem instruere. Nã q; em̃ aliꝰ credit veniale esse mortale ⁊ econtra: ideo necessaria est confessio vt instruatur ꝑm Alexan. de hal' ⁊ Bonauen. in. iij. di. xvij.

Qz per confessionẽ a deo misericor dia impetrat.

Capitm. II.

Secũdꝰ fructꝰ ẽ mie ipetratõ Quid em̃ cõfessio est q̃ curia mie dei Cũ em̃ mia

dei sit super omia opa eius ꝟm ps̄. ideo curia misericordie dei est sup curiā iusticie dei. Unō siquis ꝓspicit se grauari in curia iusticie dei secure appellare potest ad istam: ꝛ necesse habz iusticia huic appellationi cedere patienter. Unde Jacob. ij. Superexaltat miscōia iudiciū. huiꝰ quidem iudicij forma dulcedinis plena est. Habet em̄ inter cetera quattuor suauitates. Prima est suauitas cōformitatis. quia in hoc iudicio iudex ponit reo familiaris plurimūq; fauorabilis: vbi districto iure media persona deberet poni. sicut in iudicio vtiq; fiet cum christꝰ deꝰ ꝛ homo in humana forma seculū iudicabit: sic̄ Joh. v. dicit. q; pater dedit filio omē iudiciuz facere quia filius homis est. Secūda suauitatē oñdit credulitatis. s. quia credit in hac curia dei factum suum narranti: nec ibi adducit qui suppleat defectum suū: nec testis qui ꝓbet ꝓtrariū. Nec etiam ibi locum habet qō dicit. Joh. viij. Tu de teipso testimoniū phibes testimoniū tuum non est verū. Tertiā suauitatē pretendit scz libertas: quia in hoc iudicio nō feruntur sententie nisi absolutionis: licet homo fuerit sceleratissimꝰ peccator. Absoluit em̄ reꝰ quasi latro a quo aufertur funis de collo: qui ad suspendiū paratus erat. Sed qui non confitetur sicut dicit Soph. j. Ambulabunt. s. ad inferni furcas vt ceci: qz dño peccauerūt. Quartam etiam suauitatē eterne felicitatis ostendit. Nam cum ille qui venit ad hoc iudicium dignus sit infernali patibulo remunerabit eterno regno. Unde Prouerb. xxviij. Qui abscondit scelera sua non diriget. qui autem confessus fuerit ꝛ reliquerit ea misericordiam ꝓsequetur.

Qz per veram confessionem aīma a morte culpe ad vitam gratie suscitatur. Cap. III.

Tertius fructus est a morte suscitatio Suscitat enim ꝓfessio a morte culpe Circa quod sciendū est ꝟm Tho. q; penitētia inq̄tum est sacramentū pcipit p̄cipue in ꝓfessione quia p eaz ministris ecclesie se subdit: qui sunt sacramentoꝝ dispensatores. Contritio autē votum ꝓfessionis annexū habet: ꝛ satisfactio p iudicio sacerdotis cui fit cōfessio taxatur ꝛ mēsurat: quia in sacramēto penitentie gra infundit p quam pctā remittuntur sicut in baptismo. Et ideo eodem modo ꝓfessio ex vi absolutionis ꝓuēcte: culpā remittit sicut baptismus. Et sicut baptismus liberat a peccati morte: nō tantū ꝟm q; actu pcipitur. etiam ꝟm q; in voto habet sicut patet in illis q̄ iam iustificati ad baptismū accedūt. Et si quis obicem non ꝑstaret ex ipsa pceptiōe baptismi gratiā ꝓsequeret pctā remittentē: si prius non fuissent dimissa. Similiter dicendū est de cōfessione adiuncta absolutione: quia ꝟm q; in voto penitētie p̄cessit a culpa liberabit: postea vero in actu ꝓfessionis ꝛ absolutionis gratia augebit: ꝛ etiam peccata remittunt. si p̄cedens dolor ad ꝓtritionē sufficiens non fuisset ꝛ ipe tunc obicem gratie nō ꝑberet. Et ideo sicut de baptismo dicit q; liberat a morte: ita etiā de ꝓfessione dici potest. Patet igit q; cum in ꝓfessiōe os apitur mors egredit ꝛ vita ingredit. Unde Pro uerb. x. Os iusti vena vite. Os iusti operit iniquitatē: sed mens impia ꝛ obstinata que se cōfiteri nō disponit: morte a se exire non sinit: huius aūt resurrectionis a culpa q; cōfessionē sepius signum patet cum videmus peccantes quasi mortuos ad cōfessionē venire nihil sentiētes vulnera scelerū eoꝝ: sed dum ꝓfitent ꝓcreditur eis dolor qui vtiq; vite gratie attestat. Unde brū nempe mortuum sensum non habet. Ecce q; vomitus peccatoꝝ per veram confessionem. ad vitam perducit. In huiꝰ modi mysterium/ Mat. ix. eiecta turba archisynagogi filia suscitatur.

Qz per veram confessionem liberatur homo ab ore demonis Capitulum. IIII

Quartus fructus est a demone liberatio. Existens em̄ in mortali culpa in ore demonis est: quod quidez intanti latissimū est. volenti autē inde exire artissimū repitur Unde Job. xxxvj. Saluabit te. s. dñs p confessionē: ex ore angusto latissime. Uide obsecro a tanto periculo facilē liberationis modū: quez ipa simplicissima ouis te docet dum existēs in ore lupi sepius clamat Vade ꝛ tu peccator ꝛ fac similiter ꝛ clamoroso cordis affectu: sed sub missa voce manifesta scelera tua.

Qz faciliter purgant ꝛ ornant aīmam confessio penitentialis ꝛ generalis. Ca. V.

Addantur quoq; alij quattuor fructus quoꝝ primus est anie purgatio. Purgat autē homo per illā a mortalibus et venialibus culpis. Primo quidē aduerte feditatē atq; deformitatē mortalis culpe: facilitatē medicine ꝛ formositatē reformate anime. Est enim mortalis culpa spūalis lepra deterior q̄ corpalis q̄tum distat mortale corpus a spū immortali ad imaginez ꝛ similitudinē dei formatio. Illa eīcit a ꝓsortio hoīm hec aūt a ꝓsortio dei ꝛ oīm sanctoꝝ ꝛ angeloꝝ illa eīcit a ciuitate. hec aūt non solum p̄uat a celesti regno atq; p̄sent' seculo: sed etiam locat hominē i hospitali infernali cū infinita penalitate

Sed vide facilitatē remedij hui⁹ spūalis lepre q̄n curatione naaman syri. iiij. Reg. v. p̄figurata fuit. Ait em̄ illi heliseꝰ. Vade & lauare septies i iordane. & recipiet sanitatē caro tua atq; mūdaberis. Et seq̄t. Descēdit & lauit septies i iordane iuxta ꝓmonē viri dei: & restituta ē caro eiꝰ sicut pueri puuli & mūdatꝰ ē. Hāc facilitatē ostendit etiaz ps̄ dicēs. Dixi ꝓfitebor vt s. De pulchritudine aīe quā ex ꝓfessione quis ꝓsequit etiā ait. Cōfessio & pulchritudo in cōspectu eius. Et iterū ait. Confessionē & decorē induisti. Si aūt de scdo scz de peccatis venialiꝫ hiꝰ pensare velimꝰ: & q̄ratur si ꝓfessio generalis valeat ad eoꝝ purgationem dicendum ꝑm Tho. in. iiij. di. xxj. q. duplex est cōfessio generalis scz sacramētalis & nō sacramētal. Prima ē sacramētalis q̄ scz fit in secreto sacerdoti ō generib⁹ singuloꝝ: & nō de singulis generum Et valet ex quattuoꝝ ad remissionē venialiuꝫ q̄tū ad culpā & etiā q̄tū ad penā: vel in parte vel in toto. Primo ex ꝓtritiōe cōfitentis. scdo ex humilitate ꝓfessiōis. tertio ex oratiōe sacerdotis in q̄tū ē quedaz ꝑsona ꝑuata. q̄rto ex vi clauiū. Scdo ē q̄dam ꝓfessio non sacramentalis que scz fit publice coꝝ multis & cum multis in ecclia: & tunc efficax est ex tribus p̄mis & nō ex q̄rto. Et ideo nō subiungit in p̄ma & cōpletoꝝ absolutio nec satisfactōis iniunctio: ꝙ tñ oño. s. Misereat⁹ vr̄i & Cōcordat cū h̄ pe.

Q̄ ex vera ꝓfessione pax inter deum & alaz generat Cap̄m. VI.

Pecūdꝰ est cū deo pacificatio Existēs vtiq; in mortali: inimicitiā & terribilē guerrā habet cum oipotenti deo. Nec p̄derat insensatꝰ homo q̄nti discrimis sit inimicitia ista. Vide rogo q̄ facilis sit pacificatiōis modus. Non em̄ necesse tibi est mactare vitulos: aut oues antiquoꝝ more. Verba hūilis cōfessionis a dño p vitulis acceptant. Sicut Osee vlt. dicit. Reddem⁹ vitulos labioꝝ nostroꝝ. Et Esa. lvij. dñs ait. Creaui fructuz labioꝝ pacem. Hoc est ex nihilo humilitat: feci fructū labioꝝ esse pacē. Ideo talis ꝓfessio humilis marie figurata est in ramo illo oliue quē colūba illa ad vesperaz in arca tulit Gen. viij. Ramus vo oliue signū pacis ē. Sic & ꝓfessio humilis inē nos & deum causa ē & signū pacis & culpaꝝ remissionis. Hūc ramū oliue ad vesperā colūba detulit cum spūssanctus q̄ per columbā sigtur in fine temporꝝ ꝓfessionē in ecclesia ordinauit Nos sum⁹ em̄ in quos fines seculoꝝ deuenerunt sicut dicit. j. Coꝝ. x. Sive colūba dei ecclesiā dei designat iuxta illō Cant. vj. Una est colūba mea. Columba igit in ore ramum portat: quia ecclesia oris ꝓfessionē habet in signum pacis cum deo.

Q̄ta i ꝓscia alleuiatio & letitia seq̄tur ex vera ꝓfessione. Cap̄. VII.

Quartus est ꝓscientie alleuiatio seu assecuratio. Grauat em̄ ꝓscientia peccatoris ex ꝑpetratis culpis Unde ps̄. Iniq̄tates mee supgresse sūt caput meū &c. Et Job vij. Posuisti. i. pmisisti me poni ꝓtrariū tibi: & factꝰ sū mihimetipsi grauis. Nec cū peccator magnꝰ plene & diligenter ꝓfessus fuerit peccata sua: & plenarie absolutꝰ videtur sibi q̄ sit ita alleuiatꝰ q̄si amota fuerit de corde eiꝰ q̄ssima mola: et q̄nq; mirabili letitia supfunditur dū se sperat suscepisse veniā de cōmissis Unde Prou. xv. Secura mens q̄si iuge conuiuiū Unde ps̄. In voce exultatiōis & ꝓfessionis sonꝰ epulātis. Nō q̄dē magnū est cū sit quasi paradisi arra. Unde. ij. ad Coꝝ. j. Gloria nostra hec ē testimoniū conscientie nostre.

Confundit diabolus in vera cōfessione. Cap̄m. VIII.

Quartus est diaboli ꝓfusio. Confunditur vo diabolus cum intelligit se deprehensum more siquidem furis q̄ cōfusione repletur in furto deprehendit. Proinde nō ita secure suggerit mala sicut antea faciebat cum timeat sua reuelari secreta sciens q̄ Eccl. xxvij. Qui denudat archana amici fidem pdit: & non inuenit amicū ad animū suum.

Q̄ in cōfessione q̄nq; exattrito fit homo vere ꝓtritus. Cap̄. IX.

Quattuoꝝ alij fructus addant. quoruz primus est peccatoꝝ remissio. Scōm Alexan. de halis quandoq; accidit q̄ homo accedit ad ꝓfessionē non sufficiēter ꝓtritus: & tamē p ꝓfessionis humilitatē miserēter infundit deus ei grām plene cōtritionis. Proinde ps̄ ait. Veritas de terra orta ē: et iusticia de celo ꝓspexit. hec ē vera ꝓfessio q̄ procedit ab hoie qui de terra ē: quā suscipiēs dominus hominez iustificat a peccatis. Unde glo. vbum ꝓphete exponens ait. Confessio de homine peccatore nata ē: vt se accuset. cinerem & terrā se esse cognoscat. Cui dicit Gen. iij. Puluis es: & in puluerē reuerteris Et sic iusticia ō celo ꝓspexit sicut patet Luc. xviij. ō publicano qui p ꝓfessionem iustificatꝰ ad ꝓpria est reuersus Unde Aug⁹ Laborat mens patiēdo erubescentiā. Et quoniā verecundia magna ē pena: q̄ erubescit p christo fit dignus venia. Unde ij. Reg. xij. dixit dauid ad nathan. Peccaui domino. Et statim dixit ei nathan Dominus trāstulit peccatū tuum a te. Glo. Qui humlit ꝓfitetur: veniam ꝓsequit. Unde Aug⁹ super illud ps̄. Nō absorbeat me ꝓfundū nec vrgeat

sup me puteus os suū inḡt. Puteus est ꝓfunditas iniḡtatis In quā si ceciderīs nō claudet sup te puteus os suū si tu non clauseris sup te os tuū. Un thema dixit confitebor vt s̄ Scōz Bonauen. Si ꝓposituz tātū valet quāto amplius valebit opus.

Qz in cōfessione tam ex auctoritate clauiū q̄z ex erubescentia peccatorū puenit satiffactio magna Ca.x

Decūdus est ꝑ peccatis satiffactio. Fit autem hec satiffactio in cōfessione ꝑm Alexan. de halis maxime ꝓpter duo. Primo ꝓpter auctoritatez clauiū. Un Jo. x. Quoz remiseritis peccata ꝛc̄. Et Matth. xviij. Quodcūq; ligaueris ꝛc̄. Potest em̄ sacerdos aliquid pene debite relaxare licet: non omnē penā. Scōo ꝓpter verecundiā peccatoris. Verecūdia em̄ ē magna ps satiffactiōis cū sit q̄si palliū p̄ciosum opiens pctm̄. Un ps Confusio faciei mee cooperuit me. Eccl. iiij. Est ꝓfusio adducēs gl̄iaz ꝛ gr̄am. Un Aug⁹ li. de pe. Qui p vos peccast p vos erubescat. Erubescentia em̄ ipsa ptem habet remissionis. Ex miscōia em̄ hoc p̄cepit dn̄s vt nemo peniteret in occulto. Jn h̄ em̄ q; p seip̄m dicit sacerdoti ꝛ erubescentiā vincit timoze dn̄i offensi: fit venia crimis. Fit em̄ veniale p cōfessionē qō criminale erat p opationē. Hec Aug⁹. Et idē alibi ait. Multū satiffactionis attulit qui erubescentie dominās nihil eoz que cōmisit nuncio dei denegauit. Hinc ē ꝑm Tho. q; q̄to aliq̄s pluries vel plurib⁹ de peccato ꝓfitetur: tanto ei magis purgatoriꝝ pena minuit.

Qz per confessionem gratia iam in contritione accepta augmentatur Capituluz.xi.

Tertius est gratie augmētatio. Unde Alexan. de halis. Sepe i ꝓfessione deuota dn̄s augmentat gr̄am in ꝓtritione collatam. Qō notat Esa. xxxviij. in ezechia a quo egrotante ad mortē dn̄s non solum remouit infirmitatē postq̄ se ꝓuertit ad parietem ꝛ ad fletum: s̄ addidit vite q̄ndecim annos. Marie vo auget humilitatē. Unde sup illud ps̄. hec me cōsolata est in humilitate mea. glo. dic̄ humilitatē quā sibi quisq; facit ꝓfitendo sua peccata: nō sibi arrogādo iusticiā. Ex hoc quippe gr̄e augmēto atq; vera et fundata humilitate mens in tēptationib⁹ fluctuans ꝑseuaf. quia subito ꝓfitef prauitates suas Jōo ad hoc horta Aug⁹ dicēs. Si cepisti fluctuare cōfitear motū ne plāgas ruinā. Extrahim⁹ nanq; dentem putridū ne p eum alij putrescant.

Qz p ꝓfessionē accrescit gl̄ia omnipotētis dei. Capitulum.xii.

Quartus est dei glorificatio. Qui enim ꝓfitetur peccata sua se ꝓfitef iniustum ꝛ deum iustū. Nam cōfessio fit ad laudem dei. Unde sup illud ps̄. Cōfitemini domino qm̄ bonus glo. ait scz ꝓfessiōe peccati ꝛ laudis: cū non sit pia ꝓfessio peccatoz sine laude Jdeo Josue. vij. in psona sacerdotis q̄ ꝓfessiones auscultat dr̄ Da gloriā dn̄o deo israel ꝛ cōfitere atq; indica mihi q̄d feceris Prio his aūt duodecim fructib⁹ adipiscēdis ꝓsideret ꝓfessores cū q̄ta picia atq; diligētia debēt instruere penitētes: sciētes q; ꝓfessor nesciēs discernē in penitēte inf lepr̄ā ꝛ lepr̄ā. i. q̄d dr̄ iudicare: absoluere nō p̄t. qz munē scie caret. i. claue q̄ sciat soluere ꝛ ligare. Et penitēs h̄ intelligens tenef itez ꝓfiteri. Un dn̄s Matth. xv. Lecz si ceco ducatū p̄stet: ambo i foueam cadūt. Proinde ps̄. āmonet ꝓfessores dicēs Erudimi q̄ iudicatis terrā. i. q̄ accipit iudiciū facē de his q̄ i culpis terreno ꝛ plapsi sūt. Un Aug⁹. in ꝑmone xxxij. ad heremitas ait. Decet igitur sacerdotes esse tales vt cognoscāt ꝛ sciant quā qualez ꝛ q̄taz infirmātib⁹ exhibere debeāt medicinā Un Bonauē. in. iiij. di. xvij. vlt. q. sup lr̄am ait. Qz ille q̄ soluit ꝛ ligat ꝑm voluntatez non ꝑm scie ꝛ iuris regulā: errat ꝛ decipit. Proinde sacerdos ꝛ religiosus inexptus audiat simplices pueros ꝛ rusticos. nō aūt eos q̄ hñt pplexos ꝛ intricatos casus. Qui si audierit tales cū nō itellexerint eoz casus oportet ꝓfitētes itez ꝓfiteri: sicut s̄. dictū ē arti. ij. Ut autē ex vera ꝓfessione fiat in aia ꝓsecutio fructuū p̄ctoz ꝑm Sco. in. iiij. di. xvij. p̄cedere dr̄ diligēs examiatio pctōz: ꝑm possibilitatē fragilitatis hūane. Et itelligo tātā inq̄sitionem fieri debere: quātā q̄s ponē pōt circa aliq̄d multū arduū qō cordi suo eēt multū charū. Hec ꝑm Sco. Ex dict⁹ ptz q̄d sit ꝓfessio sacramētalis ꝛ vñ originē sūpserit: qz ex ore dn̄i nr̄i ihu xp̄i ac apl'oz ei⁹. Et q̄z admirabiles fruct⁹ ei⁹ cōsequant p eā veracit̄ penitētes vt integra fide. spe firma atq; feruēti charitate p̄cedente p̄parone atq; examiatione ꝓdigna curratis ad sacramentū ꝓfessiōis q̄si ad ꝓscie illumiationē ad miscōie fontē: ad aie alleuiatiōez. ad gratie augmētationē. ꝛ tandē ad dei glorificationē. Hoc largiēte dn̄o nr̄o ihu xp̄o ꝛ ꝓfessionis institutoze. ꝛ gr̄e largitoze. Qui gloriosus in patria ꝛ diues in miscōia cum patre ꝛ spūsancto viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ.

Feria.iii. post tertiam dn̄icam i q̄dragesima de correctiōe fraterna.

Sermo.xxviii.

Si peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eum. Mat. xviij. ⁊ in euāg. ho. Si em̄ rem nihil aliud iudicare videt: nisi cor peccato ris a malo ad bonum subito rapiēdo mutare. Dicūt em̄ rapi q̄ subito auferūt. sicut si ignis carbo sup. ppriaz vel primi cecidisset vestem rape eū ⁊ illū subito auferre. Necnō ⁊ syllaba dr corripi q̄ subito ⁊ raptim pnūciatur. Cito nēpe cor fris a malo ad bonū trāsfert: cū ei tur pitudo sue culpe ⁊ pulchritudo diuie gre dul citer demōstrat. qđ in fraterna correctiōe eueni re cōtingit. Proinde fraterna correptio sic diffi niri solet. Correptio est admonitio fris ō emē datiōe pctōr: ex charitate fraterna pcedens. Plane nomē fris ois hō etiā pctōr itelligi de bet. siue eccl̄is siue minor siue etiā maior sit il le: qr ex vno pre deo creati. qr ex vno pre adā generati. atq; ex vno pre xpō regenerati ⁊ re dēpti sum⁹. Ponit tn poti⁹ nomē fris q̄ hois aut pctōris. eo q̄ frater nomē ē amoris ⁊ cha ritat̄: qr ex vno pre creati ⁊ regenerati sum⁹. Ideo correptio fris ex radice dr pcedē charitatis. De hac igit fraterna correptiōe tria pncipalit̄ ꝓsiderem⁹. Primo ei⁹ obligatiōez. scdo ordinationē. tertio eius ꝓditionē.

Articulus. I. qn̄ homo obligat vl̄ non corrigere primū suum.

Primo ꝓsiderem⁹ huius fraterne correptionis obligationez. Ait em̄ dns. Si peccauerit in te frater tu⁹ vade vt s. qđ ē pceptū affirmatiuū. Sz ꝓsiderādū est sicut p̄ cepta legis negatiua phibēt act⁹ pctōr: ita p cepta affirmatiua inducūt act⁹ vtutū. Actus siq̄dē pctōr fm se semp sūt mali: ac etiā nullo mō nec insup aliq̄ tpe pñt bn̄ fieri: qr fm se oi no sūt mali vt dicit Isido. ij. ethymol. Jdo ne gatiua pcepta obligāt semp ⁊ ad semp. nisi cō trariū pcipet reuelatōe diuina: qr dr. xiij. q. v. c. iij. dixit domin⁹. Nec israelite furtū fecerūt aspoztādo egyptior vasa: s deo iubente mini steriū tribuerūt. Act⁹ aūt vtutū nō q̄libet mō fieri debēt: s debetis circūstantijs obseruatis Que q̄dem req̄runt ad h q̄ actus sit vtuosus scz vt fiat vbi debet. ⁊ fm q̄ debet. Et quia di spositio eor q̄ sūt ad finē attēdit fm rōnem fi nis. Jdeo i istis circūstātijs vtuosi act⁹ maxi me attēda ē ratio finis: q̄ q̄dē ē bonū virtutis. Si igit aliq̄ talē circūstātia omittat circa vtuo sum actum que totalit̄ tollat virtutis bonū: h circūstantie q̄ totalit̄ vtutē nō tollit. licet nō p fecte attingat vtutis bonū nō dr ee ꝓ pceptū. Jdo. ij. ethicor dr. Q si parū a medio discedatur nō ē ꝓ virtutē. s si multū discedat corrūpitur vtus i suo actu. Ad itelligēdum aūt qn̄ hō obligat ad hanc correptiōez vel qn̄ nō. tres discretiones ꝓsiderāde sūt. Prima circa corrigētē scda circa delinquētē. tertia circa omittētē.

Quo tria requiruntur ex parte corrigentis ad hoc q̄ obligetur corrigere primū suum. Caplm. I.

Prima discretio cōsideranda est circa corrigentē. Ubi notandū q̄ ad hoc q̄ homo corrigere obliget: tria req̄runt ex pte ipius corrigētis aliter nō obliget. Primū est certitudo. scdm est māsuetudo. tertium est aptitudo. Primū ē certitudo. id ē. q̄ sciat certe primi sui culpaz. Unde Eccl. xj. Prius q̄z interroges scz de veritate rei nō vitupes quēq̄: vt cū interrogaueris corripe iuste. id ē fm ordinē inferius annotatū. nec tamē sufficit hec certitudo apud se. Nā si criminaliter agit: et timet defect⁹ pbationis ⁊ obligat actor ad talionē si i pbatiōe deficiat: tūc homo primū accusare nō obligat. Jdē forte dicēdum ē qn̄ in moralib⁹ sunt varie doctor opiniones ⁊ est piculū in plo scandalū suscitare tenēdo vnam opinionē: tūc credo nō esse necesse populū circa talia redarguere nisi valde tpate. Scdm ē māsuetudo scz i corripiēdo: Quia corripiēs cū turbatiōe ⁊ ira magis ad malū puocat q̄z ad bonum Un̄ apls. ij. ad Thessal. iij. Nolite q̄si inimicū existimare illū scz delinquentē s corripite vt frem̄ s. cū māsuetudie. Nō idem intelligens necessariū. j. ad Cor. iiij. ait. Quid vultis. in vga veniam ad vos an i charitate ⁊ spiritu mansuetudis? Et merito talis bon⁹ mod⁹ obseruandus ē. Nam Prou. xxv. dr. Lingua mollis ꝓfringet duriciē. Et itez. c. xv. ait. lingua placabilis lignū vite. Que aūt imoderata est cōteret spm̄. Unde ppha ait. Superuenit māsuetudo ⁊ corripiemur. Unde Aug⁹ super epl̄am ad Gal. Quicq̄d lacerato aio dixerit̄ pu nientis est impet⁹ non charitas corrigentis. Dilige ⁊ dic q̄cq̄d voles. Hec ille. Iteruz in. ij. li. de fmo. do. in mon. ait idē. Raro ⁊ magna necessitate obiurgatiōes adhibēde sūt: ita tamē vt in his ⁊ in ipis nō nobis s deo seruiat̄ insteremus. Tertiū est aptitudo scz ad corrigēduz q̄ scz in alio nō sit tāta sicut in eo. Nam si ipsuz peccantē videant alij eque boni. sicut tu vl̄ forte meliores: ⁊ illi forte magis familiares. aut p latus suus: pbabiliter supponere sic possis q̄ aliquis istor in q̄bus est debitum ⁊ aptitudo corrigēdi illū corripiet eū. Et apls ad Heb. xij. dicat. Quis est filius quē non corripiet pater. Et iterum. iij. Reg. xx. platus dicit. Custodi

virum istū q̄ si lapsus fuerit erit anima tua p anima illius. Unde nō debeo credere q̄ p̄lat⁹ suus sit immem⁹ salutis sue q̄ esset. si negligeret corripe illum. Si aūt certū esset q̄ oēs negligerēt corripe illum: tunc cū alijs ꝯditiōib⁹ ꝯcurrētib⁹ teneret. Hec ꝑm Gallēsem vl̄ gualensem in q̄stionib⁹ disputatis.

Q⁹ tria requirunt ex pte delinquē tis ad hoc q̄ ds corripe obliget ꝓximum suum. Caplm. II.

Ecūda ꝛo discretio obseruāda est circa delinquētē. Nam ad hoc q̄ aliquis teneat corripe delinquentē etiam tria requirunt in eo. Primū est spes verisimilis. secundū culpa mortalis, tertiuz opportunitas tēporis. Primuz q̄d in delinquēte requirit ē spes verisimilis ⁊ ꝓbabilis scz ō futura correctione. Quia cuz correptio instituta est ꝓpter emendationē fratris sicut patet in euāg. ho. si hoc non sperat. ꝑ peioratio timeat: tunc correptio non deberet fieri cū esset dare culpe noue occasionē ⁊ peccatū esset: testante dño Prou. ix. Noli arguere derisorē ne oderit te scz nō ꝓpter te: ꝑ ꝓpter se: ne deterior fiat Et paulo añ dicit. Qui erudit derisorē ipe sibi facit iniuriā ⁊ qui arguit impiū sibi maculaz generat. Unñ Hiero. Frustra niti ⁊ nihil aliud q̄z arguendo odiū q̄rere extreme dementie est. Scdo req̄ritur q̄ sit culpa mortalis. Nam correptio fit ad lucrandū fratrē amissum p pctm̄: q⁹ dicit in euang. ho. Si aūt te audierit lucrat⁹ eris fratrē tuū. Non em̄ amittit aia fratris nisi p mortalē culpā. Ex quo patet q̄ corripe fratrē ē q̄n peccat mortaliter p̄ceptuz. Unñ Ecc. xvij. Unicuiq̄ mādauit dñs de ꝓximo suo scz corripiēdo. Corripe ꝛo q̄n venialiter peccat est ꝯsiliū

Tertiuz ꝛo q̄d req̄rit est opportunitas tpis id ē. q̄ sit spes q̄ non habeat maiorē opportunitatē tpis ad corripienduz fratrē. Unde Aug⁹ de ciui. dei. lib. j. c. ix. dicit. Si ds ꝓpterea obiurgādis corripiēdisq̄ male agētibus pcit: q⁹ tps opportunū querit. Sequit. Non videt occasio cupiditatis: ꝑ ꝯsilium charitatis. Ex dictis patet q̄ cū corripe fratrē sit p̄ceptuz affirmatiuū: obligat tn̄ ad sui executōez tpe necessitatis. Tūc aūt vere necessitas ē. q̄n p̄dicta sex q̄ in hoc ⁊ in p̄cedēti. c. dicta sūt ꝯcurrūt simul ita q̄ si nō occurrūt lz hō hoc p̄cepto ligetur. nō tn̄ obligat ad exequendū illud. i. ad corripiēdū ꝑ differre pōt sine peccato quousq̄z hec sex simul ꝯcurrūt. Predicta aūt sex de prelato nō intelligunt ō quo nō est ꝑm ad p̄sens Añ aūt oia sex ꝯcurrunt tūc tenet homo ꝓpt̄ tria corripe fratrē. Primo ꝓpter p̄ceptionē de q̄. ꝑ. dictum est. Facit ad h̄ ex̄ de ꝛbo. sig. c. in his vbi ꝛo q̄d p̄cipit impatur ⁊ q̄d impat ne/cesse est fieri. Et. xiiij. q. j. c. vlt̄. dicit Augus. Quisq̄s p̄ceptis nō obtempat: reus ē ⁊ debitor pene Scdo ꝓpt̄ detestatōez. vñ. lxxxiij di. c. error ꝛo. Error cui non resistit approbat. Et subdit. Negligere q̄ppe cum possis perturbare puersos: nihil aliud est q̄z fouere. Ad idem lxxxvj. di. c. faciētis. ex̄ de homici. c. sic digū

Tertio ꝓpter subuentionē. Quia q̄ pōt iuuare ꝓximū ⁊ non iuuat ꝙincit summū non amare pastorē vt patet. lxxx. q. j. c. in scripturis

Sed nunq̄d tenet homo ꝓpter hoc p̄ceptū inq̄rere correptione egētes? Dicendū q̄ illud quod debet aut: debet ꝑsone certe aut incerte

Primo aūt si hō debet aliq̄d ꝑsone certe determiate: siue illud sit bonū tpale siue spirituale. necesse ē q̄ illud ei impēdam⁹ non expectantes q̄ nobis occurrat: imo tenemur eū q̄rere ne dum in debito tpali: sed multo magis in debito spūali: sicut in illo q̄ habet alteri⁹ curā: q⁹ debet euz querere ⁊ corrigere de pctō. xliij. di. ephesijs. Scdo autē illa bñficia que nō debent certe ꝑsone: sed cōmuniter omnib⁹ ꝑsonis. siue sint tpalia siue spūalia: nō optet nos q̄rere q̄bus impēdam⁹: sed sufficit q̄ illis impendamus q̄ nobis occurrūt. Hoc em̄ ꝑ quadam sorte habendū est ꝑm Aug. in lib. de doc. In lib. q̄ de ꝛbis dñi ait. Ammonet nos dñs nr̄ q̄ nō negligam⁹ pctā nr̄a nō q̄rendo q̄d reprehendas: ꝑ videndo quid corrigas. alioq̄n efficeremur vite cor explorators ꝓra illō quod dicitur Prou. xxiiij. Nō insidieris ⁊ queras impietatē in domo iusti nec vastes requiem eius ar. ad h̄. vj. q. j. c. ex merito. in fi.

Triplici ex causa dimittit hō corrigere peccatorem vel bene vel male Capituluz. III.

Tertia autē discretio ꝯsideranda ē circa omittētē scz correptionē ꝑm Rich. in. iiij. di. xix. fraterna correptio triplicit omitti potest. Primo ꝓpter charitatez. scdo ꝓpter sensualitatē. tertio ꝓpter tepiditatē. Primum est ꝛtuale. scdm veniale. tertiū mortale Primo ꝓpter charitatē: p hoc est virtuale. Unde Aug⁹. j. de ciui. dei. c. ix. Si ds ꝓpterea obiurgandis ⁊ corripiēdis male agentib⁹ pcit: quia opportunū tēpus inq̄rit vel ō eisdē ipis metuit ne deteriores ex hoc efficiant vel ad bonā vitam ⁊ piam eruditēdos impedīt aliosq̄z infirmos p̄mant atq̄ auertāt a fide. nō videtur cupiditatis occasio: ꝑ ꝯsiliuz charitatis. Similiter dicendū ē si omittit. q⁹ nō habet ꝓueniēs locus. Scdo ꝓpt̄ sensualitatē. ⁊ hoc est veniale vtpote q̄n ꝓpt̄ tpale cōmodū habenduz vel incōmodū vitandū efficit homo tardiora

ad correptiõez: non tñ in tñ ḡn si sibi cõstaret q̄ posset eũ extrahere a mortali culpa hocnõ omitteret ꝓp̄t cõmodũ tpale. Et ꝺ̄ b̄ scdo mo do in p̄mo de ciui. dei. c. ix. circa p̄inci. Aug⁹ ait. Aliqñ corripiẽdis frib⁹ desistũt hoies vel ꝓpter laborẽ vel ꝓpter verecũdiã: vel ꝓpter vitationẽ nocumẽti tpalis: q̄uis tñ displiceat malũ eoꝝ. Nec incidũt in illaz dãnationẽ que post hãc vitã talib⁹ p̄patur. Tertio modo omittit correptio ꝓp̄t tepiditatẽ: ⁊ b̄ est mor/ tale. Uñ qñ homo ꝓbabilit̄ sperat ⁊ credit q̄ posset fratrẽ suũ retrahere a peccato: ⁊ b̄ omit tit facere ꝓp̄t aliqꝺ cõmodũ tpale vtputa: qz timet iudiciũ vulgi ⁊ cruciatũ carnis siue per emptionẽ. ꝺũ tñ hec in animo ita dñenꝺ q̄ p̄ ponãt charitati fraterne. Tũc eñ ordinẽ cha ritatis q̄uertit plus diligẽdo cõmodum tpale q̄ aiam p̄rimi ⁊ honorẽ dei. Uñ Aug⁹ vbi s. Plerisq̄ ab eis cõmonẽdis obiurgãdis ⁊ cor ripiẽdis male dissilãt. ne vel eos offendamus vel eoꝝ inimicitias deuitem⁹. ne impediãt et noceãt i istis tpalib⁹ rebus q̄s adipisci adhuc apetit nr̄a crudelitas: siue q̄s amittere formi dat infirmitas. Hec ille. Unde glo. super illꝺ Eccl. xvij. Unicuiq̄ mãdauit dñs de p̄rimo suo dicit. Ita peccat q̄ fratrẽ suum peccare vi det ⁊ tacet. sicut q̄ peccãti nõ indulget.

Articul⁹ .II. ꝺ triplici correptione scz fraternali filiali ⁊ peternali

Secundo ꝓsiderem⁹ correptionis ordi nationẽ seu modificationẽ. Scdm eñ Cassi. lib. iiij. ep̄la. Egris non vna causa salut̄ ẽ. Alter cibis reficit̄: alt̄ p abstinẽ tie beneficia attenuat̄. Hic lauacra mollia. ille ferrũ q̄rit ad vulnera Et variũ remediũ poscit diũsa q̄litas passionũ. Proinde triplicẽ disti/ guam⁹ correptõez. Prima ẽ fraternalis. scda ẽ fili alis. tertia ẽ p̄nalis ꝺ̄ q̄b⁹ p ordinem ps̄. cxl. ait. Corripiet me iust⁹ in misericordia ⁊ increpabit ẽ. Prima ẽ fraternal̄ eq̄lis ad eq̄lẽ. Et de hac di cit. Corripiet me iust⁹. Scda ẽ filial̄. i. minoris ad maiorẽ. Et ꝺ̄ hac subdit̄ in misericordia. Tertia ẽ fraternal̄. i. maioris ad minorẽ: ⁊ de hac subin ferẽ: ⁊ increpabit me. Ad verbum potest esse p̄sentis articuli aliud thema.

Uñ homo tenetur corrigere p̄xi mũ suum: ⁊ quõ ⁊ quem fructũ cõse quat̄ homo ex eo Capitulum .I.

Prima est correptio fraternalis. id est. equalis ad equalẽ. Unde ps̄ ait. Cor ripiet me iustus. id est. q̄ vult esse iust⁹ Circa quã tria in textu hodier. euang. cõside randa sũt scz fraterne correptionis p̄rimo ca sus. secũdo modus. tertio fructus. P̄rimo cõsiderandus est fraterne correptiõis casus. q̄ talis est: ⁊ a dño ponit̄ cum ait Si peccauerit in te frater tuus. Ubi ponit tria q̄ ꝓcurrũt ad fraternã correptionẽ. P̄rimũ est mortalis cul pa. scdm noticia certa. tertium amicitia vera. P̄rimũ ẽ q̄ sit mortalis culpa. Unde dñs ait. Si peccauerit scz mortalit̄: aut ẽ in apto ⁊ grã di piculo ruendi in illud ꝑm quosdã qꝺ ⁊ sat rationabile videt̄ sicut in p̄cedenti arti. dictũ est. c. ij. Scdm est q̄ sit noticia certa. Ideo subdit. i te. Qꝺ triplicit̄ exponi potest P̄ri mo in te. i. te ꝓuocãte: te fauente: te inducente te ꝓsiliante: tunc digne debes satisfacere ⁊ pe nitere Scdo si peccauerit in te. id ẽ. te pati/ ente: et tunc debes indulgẽ. Uñ Mat. xviij. Nõne oportuit ⁊ te misereri ꝓserui tui sicut: ⁊ tui miser⁹ sum? Et Eccl. xxxj. Intellige que sũt p̄rimi tui ex teipso. Et Chryſ. ait. Si gra ue videtur damnũ. afficẽ debet lucrũ. Si gra ue videt̄ p̄ceptum cogita p̄miuz. Si graue sit remittere ei q̄ te cõtristauit: hoc est grauius in cidere in gehennã. Tertio modo sic. Si pec cauerit frater tuus in te. id ẽ. te solo sciẽte: tũc in secreto corripe eum sicut ꝺ̄ patebit. Ter tium qꝺ requirit̄ in corripiẽdo est amicitia ve ra. Ideo subdit. Frater tu⁹. id ẽ. ex fraꝛna cha ritate a te dilectus Scdo cõsiderãdus ẽ cor reptionis modus. Qui triplex est. P̄rimus ẽ modus amorosus. secũdus est modus timoro sus. tertius est modus pudorosus. P̄rim⁹ est amorosus. Et de hoc domin⁹ ait. Uade et corripe eum inẽ te ⁊ ip̄m solum Ubi ostẽdit q̄ tria debet habere ad hoc q̄ sit amorosus. P̄ri mo sollicitudinẽ. secũdo necessitudinez. tertio rectitudinẽ. P̄rimo sollicitudinẽ: ideo ait. Uade scz ne pigriteris. id ẽ. vade p sollicitam diligentiã. Uade etiam ad ſram instar diligẽ/ tis pastoris. qui vadit querere pditam ouem vt ex hac humili pietate ille citi⁹ reducatur ad bonũ. Ideo dicit Chryſ. P̄eccatoꝝ ira ⁊ ve recũdia detinet̄ ebrius fact⁹ q̄si graui somno. Uñ oportet te q̄ sanus es ad illuz ire sicut me dicus ad egrotũ. Scdo debet habere neces situdinem. id ẽ. debet ex charitate cõsiderare q̄tum illi ⁊ tibi necessariũ est eripe eum de sta tu dãnationis. Ideo dñs ait. Et corrip eum id ẽ. coꝝ eius rape de statu dãnationis vel pde tionis. Contrariũ multi agunt. Nam quidaz eum laudant. q̄dam dissimulãt. q̄dam exaspe/ rant. q̄dam negligũt. q̄dam occidunt. Contra hos oñes p̄mo ait. Corripe. Non dicit lauda adulando. qm̄ vti ꝓpheta ait. Laudat̄ peccato/ ri i desideriis aie sue: ⁊ iniquus benedicitur. Scdo inq̄t Corripe. nec ait dissimila. subticen do. Uñ Aug⁹ de ꝓbis dñi ait: Si neglexeris peioꝝ eo fact⁹ es. Ille iniuriã fecit ḡui vulnere seip̄m p̄cussit. Tu vuln⁹ fratr/ ꝓtenis peiores

tacēdo: q̄ ille ꝙuiciādo. Tertio dicit Corripe nō dicit exaspera obiurgādo. Nā fraterna correptio sicut i ꝑmo. c. ꝑmi arti. dictuz ē māsuete fieri debet. Inde ad Gal. vj. Vos q̄ spūales estis instruite hmōi i spū lenitatis. Vñ Aug⁹ sup eandē epla aitꝰ Nihil ꝑbat spūalem virū sicut peccati alieni tractatio: cū liberatiōez ei⁹ potiusq̄ ei⁹ auxilia q̄ ꝙuicia meditaf. Quarto ait. Corripe nō dicit differas negligendo z pigritādo. Vñ. lxxxvj. di. c. faciētis dr. Faciētis ꝑculdubio culpaz habet: q̄ qđ pōt corrigē negligit emēdare. Unde Cassio. li. j. epla ait Succurrēdū ē ne tractu tpis ipunita mala cōualescāt. Malū em̄ cum ꝑseuerat augef et remediabile bonum est peccato accelerata correptio. Quinto etiā ait Corripe. Non dicit occidas ꝙuiciādo. Nam dei volūtas cui nos in oibus ꝑformare debem⁹ est: q̄ nullus peat eo attestante q̄ Ezech. xviij. ait. Nolo morte peccatoris ꝛc. Tertio ꝙro vt modus correptiōis sit modus amorosus debet hre rectitudinem. Ideo subdit: inter te z ipm solū. Et h̄ qdem ē rectissim⁹ modus corrigēdi fratrē. Vñ Orig. sup Leuit. Non vult te domin⁹ si forte videris peccatū fratris tui ꝯtinuo volare ad publicū: z clamare passim: z diuulgare aliena peccata: quod eēt vtiq̄ non corrigētis: sed potius diffamantis officiū. Si videris fratrē tuuz nō recta agentē argue eum inter te z ipm inquit. Sol⁹ vidisti. solus inter te z ipm corripe vbi em̄ sibi ministeriū seruari viderit: seruabit ipe emēdationis pudorem. Si ꝙro ipm diffamari videat ilico ad negandā impudētia ꝙuerteſ. z non solum non emēdabis peccatū: sed etiam duplicabis. Unde Aug⁹ in sermone dñi in monte exponens dictū verbum ait Corripe iter te z ipsum solū. Studens correptioni parcēs pudori. Forte em̄ ꝑ verecundia incipiet defendere peccatū suū. Et quē vis facere meliorem facis peiorē. Aduertendū est tamen q̄ pctm̄ ꝑximi pōt tripliciter variari. Nam aliud ē publicū: aliud ꝓnitiosū: aliud ꝙro est occultū. Primo em̄ est peccatū publicū z vergit in multitudinis dānū. vtputa hereſis incēdium: z sic de alijs. Vñ j. Timoth. v. Peccātes corā oibus argue vt z alij timorē habeant. Et ad idē facit xlv. di. ¿ illud. Ratio ē: q̄ tūc nō tm̄ in se vexetiā alios ꝑ malū exemplū peccat. xj. q. iij. ꝓcipue. Et iterū Isido. desū. bo. li. iij. c. xlvj. ait Manifesta peccata nō sūt occulta correptiōe purgāda. Palā em̄ sūt arguēda q̄ palā nocēt. vt dū illa ayta obiurgatiōe sanaf: hi qui eos imitādo deliquerant corrigaf. Dū em̄ vnus corrigit plurimi emēdaf. Melius est em̄ vt ꝑ iustoꝝ saluatione vnus damneſ: q̄ ꝑ vnius licentiā multi pcliteaf. Secūdo est peccatū ꝓnitiosum z pestiferū qđ licz occultuz sit. tamē potest multis inferre maximū nocumētū sicut sunt hereses z pditiōes. Proinde cuz tales in alios piculosissime peccent. statim absq̄ monitione ꝑmissa denūciandi sunt: nisi homo sciret z firmiter estimaret: q̄ ad ei⁹ secretā monitionem statim posset talia mala impedire. Tertio est peccatū occultū. Nā peccatū quādo est solum in malū peccātis. z eius in quem peccaf. vel qz ledit ab eo: vel saltē ex sola noticia ei⁹: tunc debet hō si pōt sic emēdare fratrē suū vt fama eius ꝙfueſ. Et sic ē de necessitate ꝑcepti. vt secreta admonitio publicā denūciationē ꝑcedat. Talis aūt secreta ammonitio debet: aut semel: aut pluries fieri: q̄diu spes de correctiōe ꝑbabilit haberi pt. Propt̄ tria em̄ talis correptio debet fieri occulte. Primo vt peccatorꝝ a malo reuoceſ. Scdo ne alij infamēſ. tertio ne ad pctm̄ alij ꝑuoceſ. Primo vt peccatorꝝ a malo reuoceſ. Vñ Hiero. Corripiēdꝰ ē seorsuz peccatorꝝ: ne si semel publice correptꝰ verecūdiā: aut pudorē amiserit ꝑmaneat i peccato. Vñ sup ꝑdicto ꝙbo. Si in te peccauerit ꝛc. Aug⁹ de ꝙbis dñi ait. Quia em̄ secretum fuit q̄ñ i te peccauit secretū q̄re cū corrigis quē peccauit. Naz si tu sol⁹ nosti: q̄ i te peccauit: z eū vis corā oib⁹ arguere: non es corrector ꝑ ꝑditor. Plericq̄ em̄ a peccat⁹ timore infamie retrahunt. Cū aūt se sentiūt infamatos: liberius atq̄ licenti⁹ peccāt atq̄ in ꝑfundū peccatorū se mergūt ꝑm q̄ dr Prou. xviij. Peccator nā/ q̄ cum in ꝑfundū peccatorꝝ deuenerit ꝓtēnit. Idē dr di. xvij. c. nec licuit. z ex de iudi. cū nō ab hoie. Scdo ꝙro debet correptio occulte fieri ne alij infamenf. Vñ Aug⁹ in epla ad plebem hyponēsem ait. Cū de aliq̄b⁹ qui sanctuz nomē ꝑfitenf aliq̄d criminis vel falsi sonuerit vel veri patuerit: instant. satagunt. ambiūt vt de his oibus h̄ credaf. Hec ille. His tm̄ tēporibus multū necesse ē occultū peccatū clerici vel religiosi occulte corrigē: qz cū aliq̄d peccatum illoꝝ publicaf: aut publice castigaf. statim ceteri infamanf vt dr ab insano vulgo. Nulla ꝑditio in mūdo fit. vbi nō sit aliq̄s religiosus sue sacerdos z cetera similia. Tertio vero debet correptio fieri occulte ne ad peccādū ꝓuocenf ceteri: ꝑm q̄ dr ad Roma. xiiij. Ne ponatis offendiculū fratri vel scādaluz: qđ maxime a ꝑdicatoribꝰ fuandū ē. Nam peccata multū enormia z secreta maxime carnalia nō sūt ꝓpalanda. eo q̄ fragiles ex tali auditu instigāte hūani generis inimico facile ad ꝙsimilia ꝓlabunf. Nec tm̄ hi q̄ in talia corruerūt emendātur. h̄ poti⁹ credētes in talibus se nō esse solos. ampli⁹ ꝙfirmāf z indurant. Nec a dño subinferf. Si te audierit lucrat⁹ eris fratrē tuū scz

deo sibi ⁊ tibi. Ut ꝑm Chrys. innuat ꝙ inimi/
citie cōmune ē dānū. Et ideo nō dixit ꝙ ille lu
crat⁹ erit seipm: ꝫ ꝙ tu lucratus es eum. Unde
Hiero. ꝑ salutē alteri⁹ nobis q̄ acquirit salus

Scdo aūt in corrigēdo tenēdus ē modus ti
morosus. Nēpe de vno extremo ad aliud ex/
tremū ꝑ mediū ꝙnienter itur Voluit eñ dñs
in correptiōe fraterna ꝙ ꝑncipiū eēt occultum
dū frater corripit fratrē inter se ⁊ ipm solum: si
nem vo publicū voluit eē scz vt ecclesie denū/
ciaret. Ideo inductio testiū in media ꝙnit/
ter ponit. vt ꝑmo crimē fratris a paucis indi/
ceť q̄ scz possint ꝓdesse ⁊ nō obesse: vt saltē sic
fine multitudinis infamia eius correptio fiat.
Ideo subdit dñs dicēs. Si te non audierit ad
hibe tecū adhuc vnū vel duos. vt in ore duo/
rū scz si assumpseris vnū vel triū testium si as/
sumpseris duos: stet omne verbū. id est. stabi/
le fiat ⁊ stabile sentiat. Item hec testium in
ductio fit ꝓpter tria. Primo ꝓpter declarati/
onē. scdo ꝓpter testificationē. tertio ꝓpter cō
fusionē. Primo ꝓpter declarationē. id est.
vt corripiēs ostēdat ꝙ delinquēs peccatū cō/
misit ꝑm Hiero. Un Ecc. xix. Corripe amicū
tuum ne forte nō intellexerit ⁊ dicat nō feci. aut
si fecerit ne iterꝫ addat facere. Scdo ꝓpť te
stificationē. i. ad testificādū ꝙ ammonēs fecit
qđ in se fuit ꝑm Chrys. Tertio ꝓpter ꝓfu/
sionē ꝫ est ad ꝙincēdū delinquētē de accusa/
tione si actꝰ iteret ꝑm Aug. Predicta aūt in/
ductio testiū sicut dictū est fieri debet: nisi for/
te timeatur ꝙ ꝓpter ꝫ peccator deterior fieret
qz tūc desistendū eēt. Tertio vo in corripiē
do tenēdus ē modus pudorosus. Unde dñs
subdit. Et si nō audierit eos scz ⁊ te cum eis dic
ecclesie vt innuat manifeste: qz ꝓscia fame ꝑfe/
rēda est Un dñs maluit ꝙ potius cū dispēdio
fame sue corrigeret peccatorē ꝑ publicā denun
ciationē. q̄ ꝙ fama ſuata aīa spūalit⁹ moreret
Un Chrys. ait. Sicut medicꝰ cū viderit mor/
bum piculosum nō desistit: ꝫ tūc magis ꝑpara
tur ad curā: sic etiaꝫ q̄to peccator iuerecūdior
⁊ ptinatior fuerit. tāto minꝰ ad irā ⁊ odium: ꝫ
ad medicinā nos studere oportet. Un vltimū
remediū adhibēs dicit. Dic ecclie ꝙ triplicit
pōt exponi Primo dic ecclie. i. multitudini
ꝑm Hiero. Ut q̄ paucorū pudore saluari non
potuit: multoꝫ saluetur obprobrijs. Scdo
modo dic ecclie. i. ei q̄ ꝓsidet ꝑm Chrys. vt ꝑ
ꝑlatos ecclie excōicatio fiat: ⁊ sic maiorē eru/
bescētiā patiat. Tertio mō dic ecclie. i. corā
ꝑlato ꝙince ꝑ testes. Si vo ꝑ obiurgationez
ꝑlati nō correxerit se: eū tāq̄ ptinacē hereticū
⁊ excōicatū deuita. Un Gen. de clementia ad
neronē ait. In iudicādo siue corripiēdo lex ꝫ
. tria secuta ē q̄ ꝑncipes q̄ seq̄ debēt: vt aut eum
quē punit emēdet. aut pena ei⁹ reddet ceteros
meliores. aut sublat⁹ malis securiores ceteri q̄ꝫ
viuāt. Tertio vo ꝓsiderād⁹ ē fraťne correp/
tionis fructꝰ: q̄ qđē triplex ē. Primꝰ est lucꝝ
vni⁹ aie. scds infusio gre. tertiꝰ ē adeptio glie.

Primꝰ ē lucꝝ vni⁹ aie scz ꝑimi correpti q̄
se emēdat. Quia dñs ait: si te audierit lucratꝰ
es frem tuū. Scdo ei⁹ fructꝰ ē infusio gratie
Un Proū. xxviij. Qui corripit hoiem gram
postea iueniet Proinde. xxiiij. c. idē ait Erue
eos q̄ ducūť ad mortē: ⁊ q̄ trahūť ad interituꝫ
liberare non cesses. Expositor. Quidā vo du
cunť ad mortē mortaľ culpe volūtate ꝓsentiē/
te peccato. Tales ḡ erue scz ꝓsulēdo docendo
monēdo ⁊ corripiēdo. Quidā vo ꝑť patra/
tam culpā trahūť ad iteritū sempiternū scz vť
tēptatiōib⁹ demonioꝝ: aut suggestionib⁹ im/
piorum aut fallacijs ⁊ versutijs hereticoꝝ: et
hos siliter iuuare necesse ē Tertiꝰ vo fructꝰ
est adeptio glie. Unde Jaco. in fine canonice
sue ait. Si q̄s ex vobis errauerit a veritate. et
cōuerterit q̄s eum: scire debet qm̄ qui conuer/
ti fecerit peccatorem ab erroꝛe vie sue saluabit
animam eius a morte et operit multitudinem
peccatorum.

Quando ⁊ quō subditi ꝓlatuꝫ et dñm delinquentem corripe possunt. Capitulum. II.

Secūdo vo ē correptio filialis. i. minoris ad maiorē. Et de hac ps. subdit in
misericordia. qz mira misericordia debet fieri correptio
ista. Proinde notādū ē q̄ ꝑlati dñi ⁊ parētes
indigēt magno auxilio subditoꝝ. Un Aug⁹.
Q̄to q̄sq̄ sup̄ior ꝓstitut⁹ ē loco: tāto maiori
versať piculo. Unde Amb. in suo pastor⁹. ait.
Dic ē leui⁹ de plano corruere: sic graui⁹ ē q̄ de
sublimi ceciderit dignitate. qz ruina q̄ de alto
fit grauior casu colliditur. Honor q̄ꝑ ēpalis
corā oib⁹ ꝑclarus est: ꝫ si ruinā sustineat dolor
magn⁹ est. nec ꝓstat tantā gloriā sequi post vi/
ctoriā: q̄tam ignominiā post ruinaꝫ. Et ideo
misericorditer succurrēdū est statui ꝑlatoꝝ et
dñoꝝ. Cōsideraduz tñ ē ꝙ ⁊ si ꝑlatus ē frater
nature cōformitate: est tñ pater amore ⁊ chari
tate. ⁊ ē sup̄ior ex officij ptāte. si tñ peccat vilis
cōditionis efficitur. Unde Jsido. de sum. bo.
Q̄to splendoris honore q̄sq̄ celsior est: tanto
si delinquat pctōr maiorē. Si igiť subditus ꝑ
latum peccantē corrigit. non cōtra eum loquiť
sed ꝑ eo: at q̄ ei tanq̄ frater adiutorium ꝑstat
Unde Prouerb. xviij. Frater qui iuuať a fra
tre tanq̄ ciuitas firma. Tripliciter autem cor
rigi debet a subito domin⁹ aut ꝑlatus. Primo
humiliter absq̄ ꝑsumptiōe. scdo secrete absq̄
diffamatione. tertio modeste absq̄ obiurga/

tione ¶Primo hũiliter absq; p̃sũptione. Ũñ Grego. in pastoral. c. xxviij. ait. Ammonendi sunt subditi ne dum culpas p̃positorum ꝓsideꝛant. ꝓtra eos audaciores fiant. Sed si qua eoꝝ rũ sunt valde prava: sic apud se dijudicent: vt cũ dei timore ꝓstricti ferre sub eis iugũ reuerẽtie nõ recusent. Hec ille. Si p̃sumptuose obiurgatur peccatũ est. Unde Exo. xix. mystice dicit̃ bestia que mõtem tetigerit lapidabit̃. Ũñ ij. Regũ. vj. dicit̃ q̃ osa p̃cussus est a domino et statim interijt: quia p̃sumptuose tetigit arcam p̃ quam p̃latus mystice designat̃. Si aũt absq; p̃sumptione quis corrigat eum meliorẽ. Nam ꝛ asina balaam reprehẽdit. Numeri. xxij ꝛ. ij. ¶Petri. ij. et. ij. q. vij. c. secuti sunt. et. c. nos .§. cum balaam. Sc̃do debet corrigi secrete absq; diffamatiõe sicut in. c. p̃ce. vltra mediũ. Et de hoc melius dictũ est in q̃dragesimali de christia. religi. sermo. xx. arti. iij. p totũ Tertio debent corripi modeste absq; obiurgatiõe ¶Proinde. j. Timoth. v. Seniorẽ ne increpaueris sed obsecra vt patrem. Ubi Augus. ait Seniorẽ scz atate ꝛ moꝛibus vel officio ne increpaueris ꝓpter etatis honorẽ vel dignitatem: ne indigne ferens se a iuniore correptũ magis exasperet̃ q̃ ꝓficiat. Sed sequit̃ obsecra vt patrẽ vt facili⁹ suscipiat admonitõem. Senior tñ stulti⁹ sicut Gregoꝛius dicit vehemẽter increpandus est. non debet tamẽ inferioꝛ se intromittere minutatim facta p̃lati dijudicare i malũ: ꝛ maxime ꝓpter leuia signa: qꝛ hoc esset temeritatis. Nec etiã inquirẽdo discutere: qꝛ hoc esset superioꝛis potestatis. Sed quãdo est euidẽtia facti cui resistere nõ potest. nec sup hoc rationabiliter dubitare: tũc debet corripe p̃latum sicut. s. dictũ est. Ex his ptz q̃ p correptionẽ que ẽ actꝰ vindicatiue iusticie. inferiores nõ debẽt corrigere superioꝛes nisi manifeste errarẽt i fide. Tũc q̃dẽ si nõ adessent superioꝛes q̃ punirent aut vindicare nollẽt: tũc p inferioꝛes puniri possent Quia heresis reddit p̃latum catholico inferioꝛẽ: non tñ in foꝛo interioꝛi verũetiã in exterioꝛi.

De triplici correptione qua prelati atq; maiores tenẽtur suos corripere subditos. Cap. iij.

Tertia est correptio p̃nalis. i. maioris ad minorẽ. Jõ ps̃ ait. Et increpabit me. qꝛ vt plurimũ eget increpatiõe. Hec quidẽ correptio triplex ẽ. Prima ẽ emendatiua. scda est punitiua. tertia ẽ pmissiua ¶Prima ẽ emẽdatiua. Ũñ. xxiij. q. iij. c. duo ista. Augus. dicit Duo ista noia cum dicim⁹ hõ peccatoꝛ nõ vti q̃ frustra dicũt̃: qꝛ pctõꝛ ẽ corripe: ꝛ qꝛ hõ est miserere. Nec oino liberab̃ hoiez nisi cum pscutus fueris pctõꝛem. Huic officio nois iuigilet disciplina sicut vti q̃ regẽti apta ꝛ accõmodata ẽ. nõ solũ eꝑo regẽti plebẽ suã: ꝛ etiã pauperi regenti domũ suã. diuiti regẽti familiam suã. marito regenti ꝓlugẽ suã. pari regenti ꝓlẽ suam. iudici regẽti ꝓuinciã suam. regi regenti gentẽ suaz. Item. xxiij. q. v. c. nõ putes Augus ait. Non putes te tunc amare seruũ tuũ. quando eum non cedis. Aut tũc amare filium tuuz quãdo non das disciplinã ei. Aut tunc amare vicinũ tuũ quãdo nõ corrigis eũ. Non est ista charitas sed lãguoꝛ Ferueat charitas ad emẽdandũ ꝛ ad corrigenduz. Si sunt boni moꝛes delectent te. Si autẽ mali corrigent̃ aut emendent̃. Ideo ¶Proverb. vj. ꝓlato dicit̃. Discurre festina susci ta amicũ tuuz. In hoc verbo exoꝛtat̃ ꝓlatuz ad tripliciter exercendũ officiũ suũ. ¶Primo generaliter. scdo celeriter. tertio veraciter. ¶Primo generaliter. ideo dicit. Discurre scz modo ad hũc locum. modo ad illũ locum. ꝓ iuxta illud ad Roma. xij. Qui pest in solicitudine. Et illud ¶Proverb. xxvij. Diligenter agnosce vultum pecoꝛis tui. tuosq; greges ꝓsidera. Secũdo celeriter. Ideo dicit. festina sc̃z ꝓpter periculũ moꝛose dilatiõis. cuz vita tua: ꝛ subditi tui sit icerta: sicut dicit̃ Jacob. v. Ecce iudex ante ianuã tuam assistit. Tertio veraciter. Jõ addit suscita amicũ tuũ scz in peccato iam moꝛtuũ. Sed vti q̃ mirũ est de aliquib⁹ p̃latis qui remoti multũ a subdit̃ volunt p ministros suscitare i peccatis moꝛtuos. cuz nec heliseus p giezi potuerit suscitare moꝛtuũ. iiij. Regũ. iiij. Nec legit̃ insup domin⁹ nisi p̃sens aliquẽ suscitasse. Magna igit̃ demencia patris qñ quadã falsa clementia filiũ delinquentẽ non corripit. Minoꝛẽ q̃ pietatis affectum habere videtur erga filiuz. q̃ erga iumẽtum. Nam si p̃speꝛerit iumentũ suuz in puteũ lapsũ. statim occurrit. coadiutoꝛes vocat. clamoꝛib⁹ instat stimulis pũgit flagellis cedit in/iectis funib⁹. trahit. nec ab inceptis fames vel sõn⁹ retrahit: donec iumẽtũ suũ a puteo extraxit. Hic idẽ vidit filiũ suũ lapsũ i ꝓfundissimũ puteũ pctõꝛ: nec tñ illũ vllis adminicul̃ inde extrahẽ nitit̃ nec flagell̃. Sz audiãt illũd ¶Proverb. xiij. Qui pcit ẏge odit filiũ suũ: q̃ autem diligit illũ instãter erudit eũ. Sũt tamen pleri q̃ maiꝛ suoꝛ correptionẽ nõ sustinẽtes. qõ q̃dem scelerate mẽtis indiciuz est. sicut dicitur Eccl. xxxij. ¶Peccatoꝛ hõ vitabit correptõez ꝛ ꝑm voluntatẽ suã inueniet cõparationez. Ũñ Gregoꝛius in pastoral. ait. Qui prava studet agere: ꝛ tamen adhuc ceteros vult tacere: ipe sibimet testis est: qꝛ pl⁹ veritate se apetit diligi: q̃ ꝑ se vult defendi. Et ¶Proverb. xv. dicitur. Non amat pestilẽs eũ q̃ se corripit: nec ad sapiẽtes graditur. Sz audiant tales illud ¶Proverb. xxix.

vbi dr. Viro q̄ corripientē se dura ceruice cō/temnit repētin⁹ ei supueniet interit⁹ : ⁊ eū sanitas nō seq̄t. Ac ecōtra de viro prudente Ecc'. x. dicit. Vir prudēs ⁊ disciplinat⁹ nō murmurabit corrept⁹ Predictā aūt correptionē emē datiuā que ppie charitat⁊ ē actus : non iuste dimittere debet homo . nisi finaliť videŕit euz deteriorē efficere peccatorē Nam ea q̄ sunt ad finē regulari debēt ꝓm q̄ exigit ratio finis : vt patet xxiij. q. v. c. prodest Seueritas vbi in fine Aug⁹ ait. Et plectēdo ⁊ ignoscēdo h̄ solum bene agiť: vt vita hoiuz corrigať. Q: si tāta ē p=uersitas ⁊ impietas vt corrigende rei nec disciplineꝫ nec venie remedia suffragāt. ab omni tñ intentione at q̄ ꝓscientia quā deus cernit siue seueritate siue leuitate non nisi officiū dilectionis impleať Hec ille. Et itē Prou. ix. dicit Noli arguere derisorē ne oderit te vbi glo. ait Non est timendū ne tibi derisor cum arguitur molestias ingerat vel ꝓtumelias inferat: sed h̄ fiat. Pecūdaꝫ vo est correptio punitiua. Que q̄dem ꝓtus iusticie est in qua agiť de cōmuni bono ⁊ ptinet ad ꝓlatos dños ⁊ rectores. qui ꝓuidētes multitudinis bono delinquētes puniūt cuius ipi non emendanť: sicut medic⁹ manū vel mēbrū amputat ac abscidit infectū ppť totī⁹ corꝑis sanitatē Sed de hac iusticia plenius ē dictū. s. Pmone. xvj. p totū: ⁊ maxie arti. iij. Talis q̄dem correptio non est obmittenda ppter timorē eius q̄ corrigiť ne deterior fiat: imo iudex ꝓtra eū pcedere debet. Vñ di. iiij. c. facte. Isido. ait. Facte sūt leges vt earū metu hūana coherceať audacia: tutaq̄ sit inť inprobos inocentia ⁊ in ipis improbis formida to supplicio refreneť audacia ⁊ nocēdi facultas Et. xxiij. q. v. c. lex etna Hiero. ait. Lex etna ita medio q̄dā loco posuit aliq̄ . vt i eis vsurpā dis merito rep̄hēdať audacia : et i exequēdis iure laudeť obedientia. Abraā si spontane⁹ in occidēdo fitio mor⁹ fuisset Gen. xxij. execrabilis haberet at iubēti do obsecūdās famulat⁹ ē. Hec ille. Ratio q̄dē etna est diuine sapie ratio q̄ tota vniūsi cōitas gubnať put ē directiua oiuz actuū ⁊ mocionū q̄ inueniūť i singulis creaturis. Et itē in. c. nō ē. Aug⁹ ait. Non ē inocētie pcendo sinere ire vt in malū grauius incidať. Pertinet g̃ ad inocentis scz ad rectoris officiū. nō solū nemini maluz inferre : verū etiā cohibere a pctō vl punire peccatū. vt aut ipe q̄ pus odio habebať corrigať exꝑimento scz pene. aut alij terreanť exēplo Et itē in. c. qui vitijs idem ait. Qui vitijs nutriēdis parcit ⁊ fauet ne cōtristet peccantiū voluntatem. tam nō ē misericors q̄ qui nō vult cultellū rapere puero ne audiat ipm plorantē ⁊ nō timet ne vulneratū doleat vel extinctū. Et in. c. nō ē crudelis Hiero. ait Nō ē crudelis q̄ crudeles iugulat. Sz crudelis ideo vocať : qz crudelis patiētib⁹ eē videť. Nā latro suspēsus patibulo crudelē iudicē putat. Et in. c. q̄ malos idez ait. Qui malos pcutit i eo q̄ mali sūt et habet vasa. i. causam interfectionis vt occidat pessimos: miśter est dñi. Item in. c. cū hō Aug⁹ ait Cum homo iuste occidiť lex euz occidit nō tu sz miśter legis Tertia autem correptio p missiua quodāmodo dici potest: seu etiā dimissiua. Triplicit enī platus ecclesiastic⁹ dimittit correptionē. Primo venialiť. scdo mortaliter tertio vtiliť ⁊ vtualiť. Primo enī venialiť q̄n timor facit platū tardiorē ad corrigendum Si tñ ꝓstaret sibi q̄ posset peccatorē retrahere a peccato cupiditati ⁊ timori p̄ponere charitatē. qō iterdū faciūt etiā facti hoies Scdo omittit mortaliť. s. q̄n scit pctōrem retrahere a pctō: ⁊ tñ dimittit ppter iudicium vulgi ⁊ carnis cruciatōez seu emptionē. Tertio vero omittit vtiliť ⁊ vtualiter. ⁊ h̄ duobus modis. Primo q̄n tps opportunū q̄rit. scdo q̄n timet ne p⁹s vel pctōr corripiēd⁹ deterior fiat. sicut ptz p exemplū Greg⁹ . iiij . di. c. denicq̄ de q̄ plenius diceť sermone. xxxviij. arti. iij. c. iij. circa pn. i pmo notabili. Item. xliij. di. c. comesatōes in vlt⁹ glo. sup vbo cū multitudie dr q̄ ppter multitudinē detrahēduz est aliquid seueritati vt. l. di. vt ꝓstituereť. et. j. q. vij. Quotiens. ⁊ xxiij. q. iij. ipsa. et. c. non potest. Nūq̄ etiam cū pacitate mitius agendū est cum timeť scā dalum. xxiij. q. iij. cū quisq̄ Hec glo.

Articulus. iij. vbi declaratur quā do peccator peccat vel nō peccat corripiendo vel p̄dicando.

Tertio ꝓsiderem⁹ correptiōis seu corrigentis ꝓditionē. i. si ē peccator vel iustus q̄ corrigit. Et ō h̄ tria sūt videnda. Nam est aliud corrigere ex debito . aliud ē corrigere cū peccato: aliud sine peccato.

Qz tam iustus q̄ peccator propter tria ad fraternalem correptionem tenetur. Caplm. i.

Primo videduz ē q̄d ē corrigere ex debito Circa qō adūtēdū ē q̄ non tñ iustus ꝑ q̄libet pctōr debet corripe delinq̄ntē. Nā ad obligatōez correptiōis tria faciūt: que etiā pñt eē i peccatore. Primū p̄cepti iniūcto. scdz ē peccati cognitio. tertiū primi dilectio.

Primū ē p̄cepti iniūctio. Nā sicut s. dictuz ē. Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eū: p̄cipiť indistincte tam peccatori q̄ etiaz iusto. Unde pctm̄ non absoluit

hoiem ab obſtuatiõe ꝓcepti: qz delinquẽs nõ debet eẽ melioris ꝓditõis q̃ nõ delinq̃ns. xvj. q. j. c. legi. ex̃ de do. ꝛ ptu. ꝓtingit. Scõm ẽ peccati cognitio. Correptio eteni delinquẽtis ptinet ad aliquẽ in q̃tũ regnat i eo rectũ iudiciũ rõnis. Peccatũ aũt nõ tollit totũ bonũ nature. q̃n in ptãte remaneat aliquid de recto iudicio rõnis hũane. Et ſm h̃ põt ſibi cõpetere corrigere delinquẽtẽ. Nam mirabilit excecat mens in hoie peccatore: vt aliena pctã pl⁹ cognoſcat q̃ ꝓpria ſua. Tertiũ eſt primi dilectio. Licet eñ in peccatore non ſit charitatis amor reſpectu peccãtis fratris: eſt tamen in eo amor naturalis vel amicitie. q̃ q̃dez moueri põt vt corrigendo ſubueniat illi. Et ſic ꝓpter peccatũ a correptione non excuſat.

Propter tria q̃libet peccator moraliter peccat corrigendo ꝓximus ſuum. Capl'm. ii.

Secũdo videndũ ẽ q̃d ſit corrigẽ cũ peccato. Vbi notandũ eſt q̃ in corrigente peccatũ ei⁹ p̃cedẽs ꝓpter tria in correptione p̃ſtat ei impedimẽtuz. Primo ꝓpter nequitiã. ſcõo ꝓpt malitiã. tertio ꝓpt ſuꝑbiã

Primo ꝓpt neq̃tiã reddit pctor indignus corripe peccãtẽ. Q̃ó fit q̃n q̃s maius pctm̃ cõmiſit ꝛ minora repꝛhendit. Vñ ſup illõ Mat. vij. Quid vides feſtucam in oculo fris tui ꝛc. glo. ait Hiero. de his loquit q̃ cuz mortali crimine detinent obnoxij: mioza pctã fratrib⁹ nõ ꝓcedũt. Et h̃ p trabẽ ꝛ feſtucã ꝓgrue deſignatur. Scõo ꝓpter malitiã. Nã q̃nto corrigẽtis pctm̃ ẽ grauius. tanto magis põt inde ſcandalũ iminere cũ nõ videat ꝓximũ cũ charitate corrigere: ſed magis ſemetipſuz ſimulatorie oſtẽtare: atq̃ peccatũ ſuũ palliare: ac malicioſe celare. Vnde ſup illõ Matth. vij. Quomodo dices fratri tuo: frater ſine ejiciã feſtucam ꝺ oculo tuo ꝛc Chryſ. ait. Vis igit nõ alios ſaluare. ſed p bonã doctrinã tuam malos actꝰ cellare: ꝛ ſanctitatis laudẽ ab oñib⁹ querere Unde di. xl. c. multi. Chryſ. ait. Si bene docuer ꝛ male vixeris: tui ſolius ꝓdemnator eris. Et ſequit. Bene autẽ docendo ꝛ male viuẽdo deum inſtruis quomodo te debeat cõdemnare. Vnde ad Roma. ij. In quo aliũ iudicas teipſum cõdemnas ſi eadem agis que iudicas. Et xxxij. q. vj. c. j. Gratian⁹ ait. Cum iudei adulteram accuſarẽt Joh. viij. equitatis ſentẽtiã a dño acceperũt. Quicũ q̃ veſtrũ ſine peccato ẽ p̃mus in illã lapidez mittat. Et. iij. q. vij. c. q̃ ſine. Greg⁹ in moral'. dicit. Qui ſine peccato eſt veſtrũ p̃mus i illam lapidẽ mittat. Ad aliena quippe peccata puniẽda ibãt: ꝛ ſua reliquerãt Reuocenť itaq̃ intus ad ꝓſciam vt ꝓius ꝓpria corrigant: ꝛ tũc aliena repꝛhendãt. Hinc ẽ q̃ Judicũ. xix. et. xx. cum trib⁹ beniamin i carnis ſcelere. id ẽ. in vitio cõtra naturã fuiſſet obruta collectus oñis iſrael vlciſci iniq̃tatẽ voluit. ſed tamen ſemel ꝛ iterũ in belli certamie et ipe ꝓſtratus eſt. Cõſulto eñ dño ſi ad vlciſcẽdum ire debuiſſent. iuſſum eſt vt irent q̃ iuxta diuine vocis impium prexit: ꝛ ſemel ꝛ ſecũdo ꝓdidit: ꝛ tunc demũ peceatricẽ tribum valde feriens pene funditus extinxit. Quid eſt qꝺ in vltione ſceleris inflammat: ꝛ tñ ꝓius ipe ꝓoſternit. niſi q̃ ꝓus purgandi ſunt p quos aliorũ culpe ferſunt. vt ipi iã mũdi ꝓpter vltionẽ veniãt. qui alioz vitia corrigere feſtinãt: Hec ille. Tertio ꝓpter ſuꝑbiã ſcz corrigẽtis qꝺ fit q̃n q̃s peccata ꝓpria puipẽdens ſeipm̃ primo p̃fert ſeuera auſteritate dijudicãs aliorum crimia cũ illud notandũ eſt qꝺ ꝺr. xj. q. iij. c. in cũctis. Proinde Aug⁹ in ſmone dñi in mõte ait. Accuſare vitia officiũ bonũ eſt. qꝺ cũ mali faciunt alienas ptes agũt. Hec ille.

Qz ꝓpter duo peccatoz nõ peccat primum corrigendo: ꝛ quando peccat p̃dicator p̃dicans in peccato. Capl'm. iii.

Tertio q̃z videduz eſt quid ẽ corrigere ſine peccato. Vbi notãdũ eſt q̃ peccator corrigẽs dupliciter põt habere peccatum.

Primo quãdo peccatũ ſuũ eſt occultũ ꝛ alium corripit ex naturali amore vt amicitia Bonũ eſt eñ qꝺ facit ꝛ qꝺ intẽdit. nec h̃ faciendo aliquẽ ſcãdalizat. ꝛ ideo ſm Guallẽſem vl gallenſem nõ peccat. Scõo aũt q̃n peccatũ ſuũ eſt notoriũ ꝛ manifeſtũ ꝛ corrigẽs aliũ peccantem ingemiſcit ꝛ dolet atq̃ ſeipm̃ accuſat: tũc ꝺo corrigẽdo nõ peccat. Unde Aug⁹ ꝺ ſmo. ꝺo. in mõ. ſermo. xvj. ait. Cogitem⁹ cũ aliquẽ repꝛhendere neceſſitas nos coegerit vtruz tale ſit vitiũ qꝺ nũ q̃z habuerim⁹. ꝛ tũc cogitemus vel nos hoies eẽ ꝛ habere potuiſſe. vel tale qꝺ habuim⁹: ꝛ iã nõ habem⁹: ꝛ tunc tãgat memoriã cõmunis fragilitas vt illam correptionem nõ odium ſed miſcdia p̃cedat. Si aũt inuenim⁹ nos in eodẽ vitio eſſe nõ obiurgem⁹ ſ ingemiſcamus: ꝛ iuuem⁹ ad eq̃lit penitendum. Et ſic patz q̃ pctor humilit corripiendo non peccat Sed qz officiũ p̃dicatoris ẽ corrigẽ delinquẽtes põt etiam queri ſi peccat in mortali p̃dicãdo. Rñdet Alexã. ꝺ hal' ſup Lu. dicẽs. Q̃ quidam circa h̃ diſtinguũt dicentes q̃ eſt aliqꝺ q̃ docet: qz tenet ex officio quaſi ex neceſſitate: ꝛ alius q̃ docet q̃ſi ex voluntate. Similiter q̃ diſtinguũt q̃ eſt pctm̃ notoriũ ꝛ eſt pctm̃ occultum. Exiſtẽs igit in peccato notorio peccat q̃ cunq̃ predicat ſiue ex neceſſitate officij ſiue ex

volūtate bñplaciti ꝑdicet Dicūt ꝙ illū pecca re q̄ ē in pctō occulto si ꝑdicet ex volūtate ⁊ bō rōne ꝓtēpt⁹. Sz nō illū q̄ ꝑdicat ex officio dū tñ cuz timore id faciat: ⁊ q̄si coact⁹ ex officij ne cessitate. Simplicit tñ videt dicēdū q̄ i cathe dra docēs ⁊ ꝑdicās i pctō si nō studeat cōpun gi ex dicto suo atq; dolere de pctō simpliciter videt ꝓtēnere. Et ideo peccare siue occultum sit pctm̄ siue manifestū. Nec obstat q̄ docere sit de opib⁹ spūalib⁹ miscōie et q̄ opa miscōie nō iterdicūt existēti etiā i mortali culpa vt fa cere elemosynā ⁊ hmōi: ⁊ q̄ ideo doctrīa nec ꝑdicatio ꝑdicatorib⁹ iterdici debet. Nā nō ē simile de opib⁹ miscōie corpalib⁹: q̄ in b̄ casu ꝓscia aggūat ⁊ ꝓtempt⁹. Hecille. Bonū est g̃ ꝑdictis modis corrigē primū suū Nā ⁊ si cor reptio nō ꝓficit saltē pdest corripiēti: dum et pctm̄ effugit ⁊ meritū sibi acquirit. ℔roinde xvij. moral⁹. c. xx. Greg⁹ ait. Charitatis zel⁹ mala q̄ corrigere non valet increpare non desi nit: ne se pticipem delinquētiū ex ꝓsensu taci turnitatis adꝯciat Ioh⁹ fm Aug⁹. de c correpti one ⁊ g̃. sine despatione corripiam⁹. q̄ si fili⁹ est pacis quē corripim⁹ reqescet sup eum pax nra. Dinautē ad nos reuertet: cū merito con uallate gre ⁊ glorie sempiterne. Quā nobis ꝓce dat oiuz corrector vitiorū et informator oiuz virtutum ⁊ gratiaꝝ domin⁹ ihs xp̄s qui inno cens ⁊ imaculatus amorosus ⁊ gloriosus cuz patre ⁊ spūsancto ⁊c.

Feria. iii. post tertiam dñicaz in q̄ dragesima de odibili ⁊ execrabili de tractione. Sermo. XXIX.

Quod procedit ex ore b̄ coinq̄nat hoiem Mat. xv. ⁊ i euang⁹. ho. Miro modo ꝫ charitatē militat prauitas hu mani cordis. ℔roinde dr Hiere. xvij. Prauū ē cor hois. Ad si fuerit plenū affectiōe iniqua i ꝙba iniciat prūpit. Un Mat. xij. ad phari seos dns ait. Quō potestis bona loq̄ cuz sitis mali? Ex abūdātia em̄ cordis os loq̄t. Inter oia em̄ illa q̄ a corde exeūt: et de ore ꝓcedunt hoiem. imo totū mūdū inq̄nantia sūt execran de detractiōes. Ut igit melio⁹ capiant que i se quentib⁹ de detractiōe dicturi sum⁹. ℔rimo videndum est quid est detractio. Scōm enim Alexā. de hal. Detractio est aliene fame p oc culta verba denigratio. Et iterū Hugo de sā. victo. ait. Detractio ē locutio ex inuidia ꝓce dens. bona alioz denigrās. Et idē detractor est qui bona ꝓximi inq̄tum pōt minuit. Ex his diffinitionib⁹ patet q̄tū fraterne charita/ ti crudelis detractio adūsat. Execrāduz igit detractionē Apoc. xij. a ioh̄e euang⁹. mystice descriptā inspiciam⁹. ait em̄. Visum est aliud signū in celo. Draco magn⁹ ⁊ rufus hns capi ta septē ⁊ cornua decem: ⁊ in capitib⁹ suis se ptem diademata: ⁊ cauda ei⁹ trahebat tertiā ptē stellaꝝ celi: ⁊ misit eas in terraz. In quib⁹ q̄dez sacratissimis verbis tria mysteria decla rant. In ꝑmo detractōis pestifera ꝓditio. ibi. visum ē aliud signū in celo draco ⁊c. In scōo detractionis pestifera ꝓpatio. ibi. habēs capi ta septem ⁊ cornua decem ⁊c. In tertio detra ctionis pestifera ꝓpaminatio. ibi. ⁊ cauda ei⁹ trahebat tertiā ptem stellaꝝ celi ⁊c.

Articulus primus d̄ origine detra ctionis: ac d̄ triplici radicali causa de tractorum.

In ꝑmo ꝙo mysterio declarat detra ctionis pestifera conditio. Unde si bñ ꝓsideret nihil tm̄ nocuit ecclesie dei ab initio seculi: sicut pestifera ꝓditio detractoꝝ. Quod ioh̄es mystice demōstrat dicēs Visū est aliud signū in celo. i. in spūali visione. ℔rimū vero signum fuit sicut ex lra Joha. apoc. xij. patet signū militantis ecclie. Un dr ibidē. Signuz magnū apparuit i celo mulier amicta sole. ⁊ luna sub pedib⁹ eius: ⁊ i capite ei⁹ corona stellarum duodecim. Signū ꝙo draconis oino aliud. i. adūsariū ⁊ cōtrariū mulieri: b̄ est eccl'ie sponse xp̄i designat. Que ꝓtrarietas non tm̄ apparet in mysticis factis verūetiā in litterali bus ꝙbis. Quia ꝙba cū suo significato recto ordine retrogrado describunt ꝫ ecclesiaz xp̄i.

℔rimo em̄ in ꝑmo signo dicit amicta sole. Quia sancta ecclesia amicta sole diuīe dilecti onis ⁊ spūs leuitatis in muliere mystice demō strat. Detractio vero i draconis rufo colore manifestat. Color eteni rufus sanguineus est ⁊ crudelitatē designat: atq; hoc colore elephā tes succēsi aiant ad bellum. Scōo de muli ere dr. Et luna. i. mūdana gloria: sub pedibus eius: designās eius humilitatez. Detractiōis ꝙo supbia in draconis magnitudine denotat.

Tertio ꝙo eccl'ia sācta. xij. stellis describit coronata: ad signādū q̄ diuīa sapīa abūdātissi me illustrat. Detractio ꝙo ꝓpt suā maliciam draconi malicioſiſſimo serpēti assimilatur. Tres igit pestilētes ꝓditiones ⁊ radicales hz detra ctio venenosa. ℔rimo maliciā ideo dr draco. scōo supbiam: ideo dicit magnus. tertio cru delitatem: ido dr rufus. Ue tres radices i cor de homis radicate signt omnē cogitationē de tractionis.

De prima causa radicali detracta torum que est malicia; ⁊ de origine ⁊ ꝓcessu ⁊ successu detractōis Cap. i.

De odibili detractione

Prima enī radicat & pestilēs ꝓditio detractiōis ē malicia. Jō merito draconi cōpat q ē aial astutissimū & ꝓditiōsū. Ad dicēdoꝝ aūt itelligētiā tria notāda sūt. Primo detractiōis ortus. scō detractiōis ꝓcessus. tertio detractiōis successus. Primum fuit in celo empyreo. scōm in terrestri padiso. teriū in vniūso mūdo. Notādū est igit ꝑmo de ortu detractōis. Q origo & causa detractionis fuit inuidia diaboli quā habuit in celo empyreo ad dei filiū incarnandū. Unde Gen. Vidit & inuidit & iuidia diaboli itroiuit mors in orbē terraꝝ. Quō aūt viderit & inuiderit dicet ꝟ. Hmo. lvj. arti. iij. c. j. & in q̄dragesimali ō chri. relig. sermo. lix. arti. ij. Et ꝑ illo Hm anagogicū itellectū declarat mysteriū iā ꝓpositus q draco magnus & rufus. i. sathanas q̄ ꝓpter suā maliciosā supbiam & crudelitatē detractionū quā fecit xp̄o draco magnus & rufus denominat. Et subdit q cauda sua traxit tertiā partem stellaꝝ celi & misit eas in terraz. Quid enī ꝑ caudā nisi circūuētiua eius malicia in detrahendo dei filio incarnādo sigtur? Cui vna ps angelorū rebellis oīno fuit. Scda autem tituabuit: sed demū eius detractioni resistit. Tertia vo ps fuit illa angeloꝝ ꝓtaminata caterua que detractori sathane adherendo cōsensit. et hanc detrahēdo ad terram misit: cuz ad terrenam obscuritatē frigiditatē & grauitatē ꝓpter eius detractionē ꝓlapsi sunt.

Detractionis ꝓcessus.

Secūdo ꝓsiderādus ē detractiōis ꝓcessus i terrestri padiso. Nec enī suffecit pestifero detractori detractiōez diffundē ꝫ xp̄m i celo i natura angelica: insup sue detractionis virus conat' est effundē in trā in natura hūana. vt dedignarek dñs de hūano genē carnē assumere. Unde Gen. iij. dr. Serpēs erat callidior cūctis aiantib' tre q̄ accessit ad euā iā a dño creatā et i padiso locatā detrahendo q̄ dño illi ait. Cur p̄cepit vob de' vt nō comederet ex oī ligno padisi? Cui' venenū iā sentics: tā q̄ in fide vacillans mulier detractori ait. Ne forte moriamur. Ad quā serpēs pestifer vir' orē in eā diffundens ait. Neq̄q̄ morte moriemi. Scit enī deus q in q̄cūq̄ die comederitis ex eo apient oculi vri: & eritis sic dij scientes bonū & malum. Triplici enī lingua per detractōez venenauit eā. Prima vo lingua fuit maliciosa intētio falledi illā: atq̄ cū illa locut' ē ei dicēs. Cur p̄cepit vob de' vt nō comederet ex oi ligno padisi? Scda vo mēdaciū extitit cū subdit. Neq̄q̄ morte moriemini. Tertia vo qua illam oīno i toxicauit fuit aparentia boni cuz subdit. Scit enī deus q in q̄cunq̄ die comederit ex eo aperient oculi vestri. & eritis sicut dij scientes bonū & malū. Cui' detractioni eua ꝓsentics ruit. ꝓsentēq̄ suum atq̄ cum illo totum gen' humanum ineternū interitū ꝓfundauit.

Detractionis successus.

Tertio q̄ ꝓsiderādus ē detractionis successus i vniūso mundo. Nec etiā in ꝫ antiqu' serpens q̄euit: ꝫ ꝫ mulierē sole amictā. i. ꝫ sanctā ecclīaz ab ipo nr̄oꝝ parentū casu vsq̄ nunc & vsq̄ in finē seculi sue detractōis venena diffundit. Ad cernētes angeli affuturū cōpatiendo hūano generi ꝑ detractōes multiplicit ruituro in demonū casu lamētabiliter ꝓclamabant Apoc. xij. dicētes. Ue mari & trē. i. humano generi i ꝓsperis & adūsis. q diabol' angeloꝝ atq̄ hominū ꝑ detractionē dānatoꝝ descendit ad vos vt scz ꝑ detractionē totū genus humanū perdat. Quid enī ois demonuz temptatio nisi quedaz detractio est? Sed ceteris crimini bus que eoꝝ fiunt suggestiōib' ptermissis. ad ea que diabolo instigante maxime per detractores patrāt deueniam'. Propter hoc enim maxime Jaco. iij. suo. c. ait. In lingua enī ista vniuersitas iniq̄tatis. Eadē enī triplici lingua qua serpens antiqu' cōrupit euā ꝑ detractionem quasi totū cōrūpit mundū. Utunt enim oēs impij detractores illa triplici lingua serpentina. Prima intentiōe fallendi. scda sermone mendacij. tertia aparentia boni. Et in his tribus linguis draconis atq̄ serpētis malicia imitant & sic verificat illud Apoc. xij. Draco ille magnus serpēs antiquus seducit scz ꝑ detractores vniuersum orbem. Prima detractorū lingua ꝓsistit in intentiōe fallēdi. Cū enī fecerit homini de' linguā corde ligatā atq̄ cōiunctā: ꝑ ꝫ manifeste indicare voluit nobis q nō aliud loquendū ē ore: q̄ sit radicatū in corde. Et ecōtra detractor aliud dicit ore atq̄ aliud iniquum tenet i corde sicut dicit ps. Labia dolosa i corde locuti sūt. Et alibi loquunt pacem cū ꝓximo suo: mala aut i cordib' eoꝝ. Et iteꝝ ad detractorē i ꝓsona dñi ait. Sedens aduersus fratrē tuū loq̄baris: & adūsus filiuz matris tue ponebas scandalū. Hec fecisti & tacui scz emēdationē expectās. Et alibi. Lingua tua ꝓcinnabat. i. ꝓtinue ac maliciose ꝓnunciabat dolos: q interioza tua plena sunt dolo Eccl. xix. Hec est q̄ Hm q alibi ps ait sedet i insidijs cū diuitibus in occultis. vt interficiat scz audito mentib' innocētē: similiq̄ porco q̄ insidiatur stercori puerorū. Insidiat enī in abscōdito scz cordis q̄si leo in spelunca sua. Sicut etiā alibi ps ait. Unde Amb. lib. de paradiso. Bilinguis serpens habek atq̄ letalis eo q diaboli minister aliud loquat: aliud corde meditek.

Secūda detractor lingua ꝓsistit in sermone mēdacij. Cōfingit detractor mala ꝓtra ꝓximū vt illū diffamet: sciens tamē q mentiatur. Unde Esa. x. dicit. Cor eius nō ita estimabit sed ad ꝓterendū erit cor eius: ⁊ ad interemptiones gentiū nō paucas. Porro hmōi sunt oēs q cum bona opa in alijs cernunt. statim in detractionē ꝓrumpunt cūcta bona opa ⁊ exempta in hypocrisim referētes. Qđ si verum eēt nec vir bonus ⁊ rectus eēt in mūdo nec insup a christo vsq; hodie extitisset: cum nullus etiā sanctor extiterit cui multipliciter detractum nō fuerit. nec ipe dns has mēdaces atq; mordaces linguas euasit. sicut patebit tamē sequēti ꝓmone arti. ij. c. vj. Et quod mirabilius est hi q fructibus neq;tie ⁊ scelcribus pleni sūt vocant enī hypocritas suos dei. nō itelligentes qđ cōtra eos dns Matth. vij. ait. Dis arbor bona fructus bonos facit ⁊c. tandē concludit Igit a fructib⁹ eor cognoscet eos. Profecto insinuans eos esse vere hypocritas ⁊ fallaces: q nomen christianitatis. i. sanctitatis habētes aduersant etiaz publice qđ deterius est opib⁹ sanctitatis. Unde. vj. q. j. c. deteriores anacletus ait. Deteriores sunt q doctor vitam moresq; corrūpunt his q substantias alior pdia q; diripiūt. Ipi enī ea que extra nos sunt licet nostra sunt auferūt: nostri quoq; detractores ⁊ mor corruptores siue q aduersus nos armātur ꝓpie nosipsos decipiunt. Insup. xj. q. iij c nemo. Aug⁹ dicit. Nemo pitor aut prudentiū putet. q min⁹ sit piculum in verbis lingua mētiendo q; manib⁹ sanguinez fundendo. Et ite; glo. Aug⁹. sup illud ps. Propter eo vt me diligerent detrahebāt mihi ait. Plus nocent in mēbris detrahētes xpo: q animas credentiuz creditor inficiunt q; qui eius carnem mox resurrecturā pemerūt. Hi sunt de qbus Bern. i ꝓmone ait. Si paup es vilum ⁊ abiectū reputant. Si diues ambitiosū ⁊ cupidum. si affabilis dissolutum. si pdicator ⁊ doctor honoris ⁊ humani fauoris quesitorē. si tacens inutilem. si ieiunans hypocritā. si comedas voratorem Tales vo serpēti regulo merito compantur: q veneno suo inficit fontem quem tangit. Un de tali detractatore dicit Prouerb xxiij. Sicut regulus venena effundet. Tertia ligua detractor ē apparentia boni. Unde Bern. super Cant. ꝓmone xxxiij. Detractores quodam similate iracūdie succo ceptam maliciā quam retinere nō possunt adumbrare conant videbis a detractore alta pmitti suspiria. sicq; cum quadā grauitate ⁊ tarditate vultu i cepto dimissis supcilijs ⁊ voce plāgenti egredi male dictionē Et q̄dem tanto psuasibiliorē q; to creditur ab his q audiūt non corde inuido. ꝑ magis cōdolentis affectu q; maliciose pferri. Deo leo inq̄t vehemēter eo q diligo eum fatꝫ ⁊ nūq; potui de hac re corrigere eum. Et alias mihi q dem bene compertum fuerat ꝺ istud: sed p me nunq; inotuisset: ⁊ qm̄ p alterū patefacta ē res veritatē negare non possum reuera ita ē. Hec ille. Tales vo similes sunt scorpioni q anteq; venena effundit lingua lingit: sed demū venenosa causa pūgit. De talib⁹ pphēta ait. Acuerunt linguas suas sicut serpētes. Tunc eñ detractor acuit linguā suam quādo sb specie boni verbis excogitatis: ac sub placido vultu venenū detractionis effundit. Deinde subdit venenū aspidū sub labijs eor. id est. in corde. Et bene merito assimilat serpēti. Serpēs eñ primo pditiosū animal est. scdo in silētio mordet tertio tortuose incedit. Sic etiā facit detractor ꝑmo quoq; pditor ē. eo q illos mordet retro quos dum sūt psentes simulat se amare Unde ps. Pro eo vt me diligerēt. id est. diligē se mō strarent detrahebāt mihi. Scdo silētio detrahit. Quia tūc id agit quādo ꝺ silētio ⁊ tacitur nitate confidit. Ideo Eccl. x. dicit. Si mordeat serpens in silētio. nihil eo minus habet qui occulte detrahit. Tertio tortuose incedit cum a laude illi⁹ exordiū sumit cui detrahere cupit tandēq; subnectit tamen que est ꝓiunctio aduersatiua ac rectitudinē sue intētionis imprimit dicens. Non dico hoc animo detrahēdi deus ē mihi testis. Hi sunt serpentes de quib⁹ Hiere. viij. dicit. Ecce ego mittaz vob serpētes pessimos quib⁹ non est incātatio q; detractiōib⁹ assueti difficile corrigunt p verbum dei.

Qr detractio ex superbia ꝯoriginez sumit. Caplm. ij.

Secunda radicalis cōditio detractōis supbia est. Ideo Job. dixit. Magn⁹ scz tumore supbie. Nam supbi magni sūt in oculis suis eo q seipsos sapiant: ac magnos estimēt ceteros q; vilipendūt. Et hec est ratio magna vnde elati in detractionē pūpunt Unde Ezech. xxix. Draco magn⁹ qui cubas in medio fluminū tuor: ⁊ dicis meus est fluuius. Tres eñ sunt tumētes supbie filie que i detractionē ꝓrumpere faciūt detractorē. Prima filia ē temeritas. Magnū est iudicare ꝓximor occulta. id ē. qua intētiōe opentur bona Un Bern. Noli eē alicui nec vite aut temerarius iudex: aut curiosus explorator. Un ad Roma. viij. Tu q̄s es qui iudicas alienum seruū? suo dño stat aut cadit. Scda filia superbie in detractionē ꝓrumpēs est stulticia. Proprium eñ stulticie est aliena vitia cernere: ⁊ suor obliuisci. Un Hylarius. iiij. lib. de trinitate ait. Nō

est ambiguū omnē humani eloqui ꝑmonē cō-
ditioni obnoxiū semper fuisse: quia dissentien
tibus voluntatū motibus dissentiēs quoq; fit
motus animoꝝ. aut cōtra veritatem: aut nō i/
tellectam: aut offendentē stulte voluntatis er-
roꝛ obnitit. Cassiodo. super q̄ dixi custodiaz
vias. ꝛ ait. Quis hominū sic cautꝰ est vt si int̄
emulos loquat nulluz verbum eius incurrat
aliquas q̄stiones? Naz mēti furoꝛe ebrie omē
quod rectum dicit̄ puersuz videt. Sepe vero
accidit qđ Augꝰ dicit in epla ad hyponenses
dicens. Cum ipi scripture veritatē criminare
aut obscurare non possint hos ꝑ quos ꝓdica-
tur inducunt in odiū: de q̄bus effingere q̄cq̄d
in mentem venerit possūt. Merito igit̄ detra
ctoꝛes noctuis sil'antur: quarū oculos lux ob-
tenebꝛat: ꝛ noꝛ tetra illustrat. Tertia super
bie filia in detractoꝛe ē rabies canina. Per ca-
nes eīm zelātes ꝓdicatoꝛes sig̃ntur sicut dicit
pś. Cōuertent̄ ad vesperam ꝛ famē patiēt̄ vt
canes ꝛ circūibunt ciuitates scz ad effugandū
lupos ꝛ fures latratu suo. id ē. ꝓdicationibus
suis. Per canes quoq; detractoꝛes sig̃ntur.
Unde pś in psona dñi ait. Circūdederunt me
canes multi. id ē. iudei ꝑ detractionē oblatrā-
tes atq; mozdētes. Et possunt ꝓprie detracto
res rabidis canib⁹ compari. Rabidus eīm ca/
nis ꝓmo os gestat apertum. scdo ascondit lin/
guam. tertio os habet sanguinolentū. quarto
os ꝛ dētes habet venenosos. q̄nto est mozdax
sexto non latrat. septimo semp inquiet⁹ ꝛ i mo
tu est. octauo ꝓditoꝛie mozdet. nono domesti
cos fugit. Primo detractoꝛ ad detractiōez
anhelans tanq̄ rabidus canis os poꝛtat aper
tum semp paratū ad detrahēdū. Unde ꝓphe
ta ait Sepulcrū patens est guttur eoꝝ. Se-
cūdo abscondit linguā dum rabidus est: qꝛ il/
lam tunc habet venenosam: ac ecōtra dū san⁹
est linguā suaz ostēdit que tūc medicinalis: sic
detractoꝛ linguā suam ascondit maliciose vsq;
ad tempus. Unde pś ait. Linguis suis dolo-
se agebāt. Sana vero nō rabida ꝓscientia me-
detur ꝓximo obseruās illud Eccl̄. xj. ꝓuq; in
terroges non vitupes quēq;. Et cū interroga
ueris coꝛripe iuste. id ē. inter te ꝛ ipm soluz vt
ś. in ꝓcedenti ꝑmone dictuz est. Tertio os
sanguinolentū habet eo q̄ detrahendo come-
dat cū sanguine carnes crudas cōtra ꝓceptaz
dñi Deut̄. xij. Caue ne sanguinem comedas.

Quarto os et dētes habet venenosos. Ait
eīm Plin⁹ lib. iij. q̄ canis rabid⁹ vt plurimuz
habet sub lingua eius vermiculū quendā qui
linguā eius pūgit ꝛ pungēdo colerā magnaz i
cerebꝛo ei⁹ accendit. ꝓpter qđ in furiam eū cō
uertit. Qđ si vermiculus a lingua canis extra-
heretur: canis a rabie curaret̄. Sic etiam acci
dit homini detractoꝛi qui vermiculū vel odiū
vel inuidie aut rancoꝛis sub lingua. id ē. in coꝛ
de habet. Unde pś. Sub lingua eius laboꝛ et
doloꝛ. qui si ꝺ coꝛde extrahit̄ detractoꝛ prin⁹
liberatur. Quinto ē mozdax. Un̄ ad Eph.
iij. Uidete canes videte malos opariosꝰ Qua
si dicat. Cauete a talib⁹ canib⁹ ꝑm glo. Se-
xto non latrat: qꝛ nō palam audet loqui. Un̄
Bern̄. in lib. de cōsideratione ait. Omnē qui
palam veret̄ dicere q̄ ꝺ in aure loquitur suspe-
ctū habeas. Qđ si coꝛaz te indicare ille renuit
delatoꝛē iudices nō accusatoꝛē. hi sunt Unde
Esa. lvj. dicit̄. Canes muti nō valētes latrare

Septimo inq̄etus ꝛ semp in motu ē eo q̄ ni
si euomat delationis venenū qđ gestat i coꝛde
semp mens eius inq̄eta est. Un̄ Eccl̄. xix. my/
stice dicitur. Sagitta infixa ē femoꝛi canis sic
verbū in coꝛde stulti. Canis q̄dem habens ifi/
xam in femoꝛe sagittā nūq̄ quiescit donec re/
mouerit eaz. Sic delatoꝛ stultus q̄escere mini/
me potest: donec ꝟbum malum quod de ꝓxi-
mo audiuit. aut ex malicia sua cōcepit fecerit
manifestū. Et an̄ ecclesiastic⁹ ꝑmisit. Audisti
ꝟbū aduersus ꝓximū tuū cōmoꝛet̄ i te fidēs
q̄n te non disrūpet. Octauo ꝓditoꝛie moꝛ-
det. Sic isti detrahūt ꝓditiose. Cōtra q̄s dica-
tur illlud Deut̄. xxvij. Maledictꝰ q̄ ꝑcusserit
clam ꝓximū suum: ꝛ dicet omis ꝑs amen. Un
de pś. Detrahentē secreto ꝓximo suo hunc ꝑ
sequebar. Nono domesticos fugit scz ne no
ceat eis. Sed ꝓnitiosioꝛ est detractoꝛ q̄ nec ex
traneis neq; ꝓpinq̄s neq; domesticis parcit.
Unde Hiero. xj. q. iij. c. nolite sanctuz dare ca
nibus. hi sunt illi canes. Un̄ dns ait Mat.
vij. Nolite sctm̄ dare canib⁹ neq; mittat/ mar/
garitas vr̄as ante poꝛcos. ne forte conculcent
eas pedib⁹ suis: ꝛ q̄uersi disrumpant vos. Q̄
etiam delatoꝛes sint ꝓdicti canes ꝑ extra de
simo. c. ex diligēti. §. si ꝓtra latrantiū.

Qꝛ ex crudelitate detractio habet initium. Caplm. iij.

Tertia radicalis cōditio detractiōis ꝺꝛ
crudelitas. Jōb ꝺraco ꝓdict⁹ ꝺꝛ rufus
q̄si sanguinolentus. eo q̄ ferus sit delatoꝛ atq;
crudelis. Un̄ Hiere. vj. Crudelis ē ꝛ nō mise
rebit̄: qꝛ crudeliꝰ fer/ merito cōꝛobat. Poꝛ
ro leo leoni parcit. lupus lupū non comedit: ꝛ
q̄si oēs fere crudeles alijs feris generis sui par
cunt. Solus aūt detractoꝛ sibi similes satagit
deuoꝛare Un̄ Hiero. ait. Lingua detractoꝛis
bestias ferocitate. volucres velocitate. ꝛ serpē
tes virulentia ꝓcellit. Q̄ta autē sit crudelitat/
hic ostendit̄ rōne. Naz quodlibet moꝛale op⁹
tanto in crudelitate excedit q̄nto plures in eo
debite circūstāt̄ue omittunt̄. Que sunt. Quis

quibus.quid.q̄tum.quō.quare.quādo. Cū igit detractor nullam circūstantiaz p̄dictarū recte loquēdo obseruet: apte patere potest cru delitas cordis eius. Nam nō attendit q̄s loq̄tur. id ē. seip̄m: qui cū sit impius obloquit se/pius contra iustos. Nō attendit q̄bus obloq̄tur: qui sez ex verbis suis ꝓtaminant. Nec pō derat quid loquat cum sunt p̄nitiosa vel mendosa. Nec etiā q̄tum: q; amplificat mala. Nec quomodo: quia silēte. Nec quare: quia exiui dia z liuore. Nec quādo: q; tēpore quo plus ꝓficiat vel noceat p̄rimis suis. Solum ad hoc conari videtur: vt cōceptam in corde cuomat iniq̄tatem. Porro lingua delatoris sagitta lā/cea z gladius est ad p̄rimū vulnerandū. Am/de ps. Filij hominū. id ē. demonū: dētes eorū arma z sagitte: z lingua eoz gladius acutus. Per arma impugnant ō ꝑpe stantes. p sagittas de longe stantes: q; tales inuidi detrahūt tam ꝑpinquis q̄ remotis domesticis. z sicō alijs oibus. Iñ Job penū. Per gyrum dētiū ei⁹ fortitudo. Quasi dicat. Oēs timere habēt a detractiōe illius: q; nullis parcit. Et subdit Et lingua eoz gladius acut⁹. Unde alibi idez ps. postulabat a dño dicens. Dñe libera aiaz meā a labijs iniq̄s: z a lingua dolosa Tres em vulnerat vno ictu maledicta lingua. Primo se ip̄m. secō audiētes detractiōez. tertio illos q̄/bus detrahit. Unde Bern̄. exponēs illud ad Roma. j. Detractores deo odibiles inq̄t Nec mirū si sunt deo odibiles. cum istud vitiū charitatem q̄ deus est acrius ceteris p̄seq̄t. Qui em detrahit ꝑimo se ꝑdit vacuū charitate: z de inde intendit vt is cui detrahit veniat in odiū z ꝓtemptū. Ferit etiaz charitatē in oibus qui audiūt linguā maledictā: z q̄tum in se ē necat funditus z extinguit. Et iterum idē ait. Nun/q̄d non vipera est lingua detractoris ferocissima? Plane nimirū que tā letaliter inficit flatu vno. Nunq̄d nō lancea est lingua ista? ꝑfecto acutissima: q̄ tres penetrat vno ictu. Et iteruz alibi idē admirabile verbū ꝓtulit dicēs. Gladius triceps lingua detractoris: nec hmōi linguam mucrone illo quo dñicum lat⁹ ꝓfossum est crudeliozē dicere verear. Fodit h̄ corpus xp̄i hec nō iam exaie fodit: s exaie facit. Ip̄is etiā clauis z spinis nocentioz ē. q̄s ei vides infixos. Nisi em corpis sui vite ꝓtulisset vitā illi us corpis. nūq̄ illud p̄isto mortis iniurie tradidisset. Nec tm̄ vulnerāt z sanguinē fundūt: s etiā sāguinē bibunt. Ido sanguisuge merito cōpant: eo q̄ demonū sāguisuge sūt bibentes sāguinē viuoz z q̄nq̄ mortuoz. Pro p̄cedēti articulo pōt sumi p themate p̄dictuz apoc. xbū. s. visū ē aliud signū i celo. s. draco magn⁹ z rufus. z p vno ꝓmone sufficere pōt.

Articulus. ij. de duobus detrahēdi modis: quibus detractores vtūt ad derogandum.

In secdo mysterio inducat detractiōis pestifera opatio. Proinde subditur d draconе ꝑfato. Habens capita septē z cornua decem: z in capitib⁹ suis septē diademata. In q̄bus vbis triplex detractionis opatio neāssima demonstrat. Prima est opatio offensiōis. secūda est trāsgressionis. tertia gloriatōis. Prima opatio nequā est offensionis. Porro septē sūt offensiōes: atq̄ offendēdi z detrahēdi modi q̄bus detractores vtunt: qui dici possunt septem capita venenosa draconis. id ē. pessimi detractoris. He sunt septē neācie in corde dolosi. id ē. detrahētis vt dicit Prou. xvj. Primus modus est occultatiu⁹. secūs negatiuus. tertiꝰ deprauatiu⁹. q̄rtus venenatiu⁹. q̄ntus est publicatiu⁹. sextus est aggrauatiu⁹. septimus est inflāmatiu⁹ seu inuentiu⁹. Primi q̄tuor ꝑtinent ad destructionē bonoz. reliqui vo tres ad augmentū malorū.

Qz detractiōis species: ē maliciose occultare alterī⁹ bonū. Ca. i.

Primū caput draconis est modus detrahēdi occultatiu⁹. Detractionis q̄/dem species est et ꝑma cum homo q̄n z vbi nō debet maliciose bonū ꝓximi sui tacet q̄n illud manifestando ad dei honorē z ꝓximi edificationē fozet. Sicut fecerunt milites qui resurrectionē xp̄i nouerunt z tamē illā ꝓpter acceptā pecuniā tacuerūt vt patet Mat. vlti c. Hinc Sylbertus ait. Grauis rapacitas cuz verā alterius gloriā z si mēdacio non corrumpis silētio ꝓteris. Liuoz em ꝑuatam excellentiam semp cogitans alienā obscurat.

De modo detrahēdi quo q̄s negat alterius bonū. Capm. ij.

Ducūduz vo draconis caput ē modus negatiu⁹. Qui vtiq̄ fit cū q̄s negat alterius bonū. Iñ glo. q̄ incipit detractiones de pe. di. j. c. homicidioz ait. Detrahere ē bona q̄ sunt a deo collata alicui inuertere vel negare. vt si q̄s dicat sapientē sapiētiaz non habere. vel castā nō castam: vel ea q̄ bono zelo fiunt cōuertendo ac dicēdo malo zelo vel malo spū fieri. sicut iudei dixerūt christum in beelzebub ꝓncipe demonioz eijcere demonia Luc. xj. Et q̄dem peccatū in spiritū sanctū est: q; qō est spūssācti maligno spūi attribuūt Idemq̄ patet Joh. ix. de miraculo ceci nati. Hmōi em non tm̄ cōtra ꝓximū: sed etiam cōtra deum peccant dū eos qui ex parte dei sūt diaboli dicunt esse cū illos asserunt esse malos z sic detrahūt parti dei z ꝓtem diaboli augēt

Tales vero peiores sunt fure qui temporales substãtias deprædat. Unde Ambr. Tolerabiliores sunt fures qui vestes ⁊ alia bona diripiunt: q̃ fures qui lacerãt nostrã famam. Unde vi. q. j. ex merito scriptuz est. Peteriores sunt qui vitam morescz bonoz; corrũpunt his qui substãtias alioz p̃diacz diripiũt. Quid ẽ enim aliud benefacta alterius denegare: q̃ exinuidia fraterne gratie dei opa impugnare: atcz ad eorum destructionẽ elaborare? Unde ps̃ ait. Quoniã quẽ p̃fecisti. id est. p̃fecte fecisti destruxerũt. ideo merito assimilant vespis que mel qđ p̃ficere nesciũt ab apib⁹ iam cõfectuz deuorãt ⁊ discerpunt. Ad talem negatiuũ detractorez ps̃. lj. duo annũciat. Primo grauem culpam. secũdo ꝺdignam penã. Primo grauẽ culpam dicẽs. Tota die in iusticiã. id ẽ. bonoz factorũ negationẽ cogitauit lingua tua. id ẽ. statim nata cogitatiõe nequã cuomit p detractionez lingua tua Eccl. xix. A facie verbi pturit fatuus scz detractor. Et subdit ppheta dicens Sicut nouacula acuta fecisti dolũ. Nouacula radit supfluos pilos: sic detractor aufert iustis causam inanis glorie de opibus bonis. dũ denegat eos illa fecisse. Proinde totã trinitatem offendit. Qñ subdit. Dilexisti maliciã. id ẽ. bonoz denegationẽ sup benignitatez. id ẽ. super opa que ex benignitate dei p aliquẽ iustum facta sunt. Ecce peccatũ in spñm sanctũ. Nã vt dicitur ad Gal. j. fructus spirit⁹ est benignitas. Iniqtatẽ. id ẽ. denegationẽ bonoz magis q̃z loqui eqtatẽ opationũ iustaz. Ecce peccatũ i filiũ q̃ ẏhum ⁊ eqtas dicit. Unde Job. xxij. Eqtatẽ ponet cõtra me scz xp̃m. Dilexisti oia ẏba p̃cipitatiõis lingua dolosa. Et hoc ẽ vtiq; ꝓtra patrẽ q̃ ẏhum genuit stabile ⁊ eternũ sicut alibi ait ps̃. Et tu in p̃ncipio domie terrã fundasti. Dicunt autẽ tales detractiões ẏba p̃cipitationis: qz p̃cipitant illa audiẽtes ⁊ bonos q̃bus detrahit. ⁊ ipm etiam detrahentez Unde Esa. ix. dicit. Unusq̃sq; brachiũ fratris sui vorabit. id ẽ. bonũ opus p detractionẽ cõsumet. Secũdo q̃z terribile ⁊ cõdignam penam ps̃. talibus detractorib⁹ annũciat dicẽs. Propterea. id ẽ. ppter oñia p̃dicta deus destruet te in finẽ. id ẽ. irreuocabilit: ⁊ ꝺ quia destruxisti negãdo amabile ⁊ laudabile bonum. Et in hoc denotat destructio eternalis que sine fine erit. Atcz de tpalib⁹ exterminijs addit dicẽs. Euellet te scz de statu in q̃ stare videris radicatus ⁊ firmus. Dez ꝺ enim Job. v. ait. Ego vidi stultũ scz detractorẽ firma radice q̃si diceret. Expecta modicũ. ⁊ videb ⁊ emigrabit te. id ẽ. migre faciet te miserabilit ex hac vita per miserabilẽ ⁊ subitaneã mortẽ ꝺ tabnaculo tuo id ẽ. de palatio vel domo tua Proue. xxvij. Sicut auis trãsmigrans de nido: sic vir q̃ relinqt domũ suã. Auis enim relinqns nidũ suũ totam quã i cõpositiõe illius posuerat depdit penaz sic detractor moriẽs iuxt illꝺ Job. xviij. Euellat de tabnaculo suo fiducia eius. Insup addit ps̃ dicẽs. Et radicẽ tuã de terra viuentiũ. Hec aũt radix est impia detractoris volũtas: que cum detractore ineternũ pibit.

De modo quo q̃s detrahẽdi deprauat alterius bona. Capm. iij.

Quartiũ draconis caput est modꝰ deprauatiuꝰ scz cum detractor alteriꝰ bonuz inuehit vel in malum cõuertit. scz dicendo q̃ tali bono illiꝰ secuta sunt mala: vel q̃ intẽtione mala sit factũ scz ad vanam gloriam acq̃rendam vel gradum: ⁊ ꝙsimilia. Proinde Prosiꝰ ait. Ita obliquat inuidia vt rectuz natura nõ videat. De talibꝰ excecatis Christꝰ ait Sũt q̃dam homies puersi similes phariseis q̃ de oñi qꝺ vident malũ iudicãt si q̃s vacat humilitati hypocrita est. si recreationi gulosus ẽ. si patiẽtie timidus est. si iusticie impatiẽs est. si simplicitati fatuꝰ est: si prudẽtie maliciosus est. si maturitati fleugmaticꝰ est seu fantasticꝰ. si iocũditati dissolutꝰ est. si religioni singularis est. si societati secularis ẽ. si silẽtio ⁊ paci dissimulator ẽ. si aliorũ correptioni p̃sumptuosus est. si vigilijs ⁊ orationibus indiscretꝰ est. si cõmuni dormitioni somnolẽtꝰ est. si p̃dicationi ⁊ aliorꝫ saluti appetitor laudis ẽ. si defistat negligens ⁊ remissus ẽ. si habet grãm honoriz adulatoz si adulari renuit supbꝰ est. Hec ille. O dñe deus q̃s detractorꝫ dentibꝰ cuadet: q̃ nihil de illis curabit? Hi sũt qui i scyrpo inuenit nodũ in redolẽte fetorẽ. in imaculato sordẽ: in rotundo angulũ. in splendido tenebrosũ. Hec siq̃dẽ est pestis hypocritarꝫ: morsus iudeorꝫ: inquinatio phariseorꝫ. Hoc nequã hominũ genꝰ auget culpam. minuit gloriam. dubia in deteriorem ptez puertit. nulli parcit. errat in pfundũ peccat i deũ: atcz cũcta bona opera deprauat Tales em pũsores p amon figurant. ij. Reg. x. qui nũcijs dauid barbas dimidias rasit: atcz illoz vestes detrũcauit vsq; ad nates. Barbuid eteni nũcijs. id ẽ. q̃buslibet viris iusti diuinã barbã radit detractor vel potius eradicat Ut verius loquar dũ virilitatis medietatem id ẽ. intẽtiõis rectitudinẽ detrahẽdo puertit. cũ dicit bonũ sicut dictũ ẽ mala intentiõe a iusto homie factũ. Vestes q̃z detruncat eis vsq; ad nates. cũ in eis detegit si q̃d fuerit pudibũdũ. Cõtra quos dicit. Eccl. xj. bona em in mala puertẽs insidiat: ⁊ i electis ponit maculam Et itez de talibus ꝺr Ezech. ij. Subuersores sunt tecuz. ⁊ cum scorpionib⁹ habitas. O cru-

delis detractor. non ꝙdem ideo iustus es et si laceras cunctos. Porro si detractionib⁹ tuis alios mordes non est hoc vitia emendare sed tuis passionib⁹ satisfacere: ac virus tuum euo/mere nequiter vbiꝙ.

De modo detrahendi quo ꝙs īmiscet mala bonis. Cap'm. iii.

Quantum detractionis caput est mod⁹ venenatiu⁹ vel intoxicatiuus cuꝫ mala īmiscenť bonis vel bona cum malis. Solent venena occulta ꝑdulcia ꝓpinari. Sic detractor vt fides sibi adhibeať. primo in ali/quo cōmendat eū cui detrahere cupit. vel manifestat defectuꝫ ꝓprium vt honestius ⁊ securius cōtra alium obloqui posset. ⁊ sic ex nocē/di cupidine seipm diffamare non curat. vt alterius famam denigret ac discolorare queat. Hi sunt similes cyconijs que pascūť ⁊ impinguā/tur de venenatis: ⁊ similes diabolo qui impinguatur de malo.

De modo detrahēdi quo quis ad confundendū ꝓrimum publicat ei⁹ occulta mala. Cap. v.

Quintū detractōis caput ē mod⁹ publicationis. cuꝫ occulta ꝓrimoꝝ mala ꝑ charitatis ordinē ꝓpalanť. De q̄ ordine dr Mat. xviij. Si peccauerit i te frater tu⁹ vt s. in p̄cedēti ꝑmone dictū ē. Vñ Prou. xj. dr. Qui ambulat fraudulēter reuelat archana. Qui autē fidelis est celat amici cōmissum. id ē offensionem. Et Ecc. xxvij. Qui denudat ar/cana amici ꝑdit fidem. De moꝛib⁹ talium ꝓ/pheta ait ps. xl. Et si ingrediebať vt videret vana loquebať. cor eius cōgregauit iniq̄tatez sibi. Egrediebať foras ⁊ loquebať in idipsum. Ad verbū exponens Hugo de sancto victore. Curiosus inquit quisꝙ tunc q̄si ad videndum ingrediť quādo alienū secretū sagaci studio p/scrutatur. Vana loq̄tur quādo vt min⁹ posset esse suspectus eos a q̄bus caueri nō vult se di/ligere fingit. deinde iniq̄tatem cōgregat: qñ li/bere admissus quicq̄d reꝑhensibile videt i cor/de coaceruat. Et subdit. Egrediebatur foras. Nam q̄ ingressus est ad explorandum egrediť ad detrahendū. Ad eū in corde congregauit de malo alteri⁹ tacere nō pōt. Unde Matth. xij. dicit. Ex abundātia cordis os loquiť. Vñ subdiť. ⁊ loquebať in idipsū. id est cōtra illud ipm q̄d laudauerit intus. obloquiť cum alijs detrahēdo. Et subdiť a ps. Aduersū me susur/rabant inimici mei. aduersū me cogitabāt ma/la mihi. Propriū eū detractor⁹ est susurrare. Unde ad Rom. x. Susurrones detractores deo odibiles. Unde Eccl. xxviij. Susurro et bilinguis maledict⁹. Ad autē sequiť. Cogita/bant mala mihi. p̄cedit susurriuꝫ. Prius eū ē mala cogitare: ⁊ postea susurrare: sed per ꝓpo/sterū ordinem eoꝝ puersitas denotať. Unde Aug⁹ diffinit detractionē dicens. Detractio ē mordacior q̄ veracior reꝑhēsio. Et super. j. c. ad Roma. glosat. Detractio ē alteri⁹ vituperium cū manifestatione ꝓprij vitij. In ꝑsona talium Job. xxxij. dicit. En vēter meus quasi mustum absq̄ spiraculo: qđ langūculas nouas dirumpit. Tales similes sunt p̄gnāti que cuꝫ dolore conať ad emissionē partus. Unde Ecc. xix. A facie verbi scz auditi ⁊ male interpretati p̄urit fatuus. Hi sunt vrceoli diaboli aqua maledicta pleni. atq̄ eoꝝ lingua demonis aspersoriū est. Ue illis qui asperguntur ta/li maledicta aqua. si adhibent fidem dicti. Un/de Seneca in puerbijs. Difficilem oportet ha/bere aurem ad crimina. Cum ergo huiusmodi detractores possunt aliquem inuenire in aliq̄ culpa seu defectu ⁊ maxime si sacerdos aut religiosus vel p̄dicator sit. O q̄to replenť gaudio cum q̄ta leticia: et cum q̄ta cordis ⁊ cor/poris exultatiōe hylaritate ⁊ iocūditate in pla/teis i logijs et in locis publicis manifestāt ea cum q̄ta complacentia has feces ⁊ sordes in/uoluūt in ore suo? Ideo sūt similes porcis qui si intrauerint hortū: ⁊ si sint ibi rose ⁊ feces di/missis intactis rosis ad feces festināt. nec par/cunt lingue sue faciētes rotabulū fecis vt dero/gent ꝓximo suo. Contra quos Sap. j. dicitur. A detractione parcite lingue: saltem si nō vul/tis parcere ꝓximo tuo. Quasi dicat. Non tra/hatis illam per lutuꝫ sicut porci. Sunt ⁊ simi/les scaberis qui nunq̄ flores vel rosas ꝑadeūt. nec thesauros aut lapides p̄ciosos: sed tm̄ ad stercora in publicis vijs currunt. atq̄ reuolu/tis deorsum capitib⁹ ⁊ posteriorib⁹ surſuꝫ ster/cora rotāt atq̄ reuoluūt. Sic etiā detractores impij scaberi si in aliquo fuerint ꝓtutum the/sauri atq̄ gratiarū flores ⁊ rose: illis p̄termis/sis solū si reperire possunt in hominē stercus. id est. aliquē defectū seu culpam potius p̄sen/tientes ⁊ p̄diligentes vitioꝝ fetorem. q̄ virtu/tum gratiarum odorem. ad illos currunt ⁊ vo/lant ⁊ eos rodunt ⁊ vorāt. Deniq̄ tāte vilita/tis sūt detractores vt nō tm̄ a deo: ꝙ etiā a dia/bolo despiciank. Eo q̄ q̄ emissiue aut operati/ue lingue eoꝝ fiant absterſoria sordiū electoꝝ sicut Prouerb. xj. scriptū ē. Qui stult⁹ est ser/uiet sapienti. Magna igiť cautio est adhibē/da ne crimen reueletur ei: cui vel quando aut quomodo reuelari non debet.

De modo detractiōis quo quis dilatat ⁊ valde amplificat alteri⁹ mala Capitulum. vi.

Sextuz caput detractionis est modus augmentatiuꝰ seu aggrauatiuꝰ. Hi vero aggrauant ꝛ exaggerãt mala q̃ vel audierint vel cognouerint: aut addẽdo: aut ex modo loquendi talia aggrauãdo Ideo fideles atq; zelotes thesaurarij diaboli dici possũt eo q; etiam thesauros eius accrescãt ꝛ augmẽtant. Ideo similant tafano que grauius ẽ musca: ꝛ sub cauda iumenti requiescẽs dum pungendo ꝛ sanguinem suggendo pascit. carnem intumescere facit. Sic detractores dilatãt mala: quibꝰ pnitiose pascunt. Unde Eccl. xj. Ab vna scintilla augeꝫ ignis: ꝛ a doloso augeꝫ sanguis. O detractor infelix que te malicia excecauit? Nõne aduertis q; p hoc inuidiaz tuã atq; liuorẽ tuum p̃dicas animi tui malignitatem denudas. atq; primuz tuũ seue iugulas? Sed ve tibi. quia iudicans primũ tuum iniuste. a deo iudicaberis iuste. Audi illud Leuitj xix. Non maledices surdo. nec coram ceco pones offendiculũ: sed timebis dominũ deũ tuũ. Surdo quidẽ male dicit. qui absenti maligne detrahit. Necnõ coraz ceco offendiculũ ponit qui ignoranti ꝛ pno ad credendũ auditũ malum detractiõis ꝛ oblocutõis dicit. Serua igitur qõ subiungit. Sed timeb dñm deuum tuũ scz ꝛ nunq̃ oblocutor eris.

De multiplici modo quo quis nequiter imponit alicui crimina falsa. Capitulum. vij.

Septimum detractionis caput est modus inuentiuꝰ. id ẽ. falsa crimia imponẽdo. Et hoc quãdoq; verbis cõmunibꝰ. quãdoq; verbis apertis. quãdoq; derisionibus. quãdoq; nocturnis sibulis. quandoq; sil'atis atq; mutatis vocibꝰ ꝛ loquelis. quãdoq; nutibus ꝛ signis quãdoq; libellis famosis ꝛ scptis hincinde dispersis. seu i muro: seu i lapide: aut alibi scriptis: quãdoq; cantilenis. quãdoq; libris aut epistolis: ꝛ ꝓsimilibꝰ modis. Contra quos dicit Leuitj. xix. Nõ sis criminator. id est. criminũ impositor seu inuentor. Hi sunt similes ranis q̃ absente homie vociferant ꝛ alte clamãt: eo vo pnte silent. Sũt quoq; diaboli falsi testes. qui nec rogati nec examinati testimoniũ phibent eo absente contra quẽ testimoniũ ferunt. Proinde in pson inocẽtis pñ ait. Insurrexerũt i me testes iniqui que ignorabã interrogabãt me. Sed nũq̃d detrahere peccatum mortale est? Dicendũ ꝑm Alexã. ó halis in. ij. di. j. q; detractio quãdoq; ẽ peccatũ mortale quãdoq; veniale. Nomẽ tñ detractiõis sonat amplius in mortale: sicut reputur i scptura sacra. Est siq̃dem veniale dũ de alio dicit malueꝛm euitare: nec est ibi nocẽdi volũtas. nec etiã ex circũstantijs aggrauat. Si aũt in primi nocumentũ ex deliberatione diutina rõnis fiat: mortale est. Scõz etiam Tho. Detractio ꝑm sui rõnem ordinat ad denigranduz alicuiꝰ famã. Auferre aũt alicui famã valde vtiq; grue est: eo q; iter res tpales pcioꝛ ꝛ cẽ fama bona. Unde ꝓuerb. xxij. Melius est nomen bonũ q̃ diuitie multe. Nam p eius defectum homo impedit in multis bonis agẽdis. Ideo Eccl. xlj. ꝛ. Curã habe de bono nomine hoc eñ magis pmanebit tibi: q̃ mille thesauri magni ꝛ pcioſi. Ido detractio ꝑm se loq̃ndo mortalissimũ est peccatũ. hoc ꝑm Tho. Qtũ aũt sit grauitas huius culpe etiã rõne pbari põt. Naz tñ est damnũ rei amisse p q̃to redimere tur ab amittẽte: ꝛ ad tanti restitutionẽ tenetur auferẽs amittẽti inq̃tum possibile. Sed fama denigrata p̃dictis modis infamatiuis redime ret ab homie infamato si posset multo auro et argento: imo quãdoq; sanguine ꝓprio. Ergo in ꝓsciẽtie foꝛo detractor ad restitutionẽ remanet obligatus. Unñ ꝛ extra de regl. iu. in li. vj Nõ dimittit peccatũ nisi ꝛẽ. De fame restitutione ꝛ q̃ graue sit latius patet in q̃dragesima li de relig. chri. ꝑmone. xlvj. arti. iij. p totum. Deniq; valde detestabile est hoc scelus: quia non tñ remedium sibi ꝓtrarium pficit: q̃tum sua malicia officit. Amplius enim lingua detrahentis potest nocere: q̃ excusatoria seu laudatoria posset pficere. maxie cuz boies pniores sint ad credendũ ꝛ ad memorie cõmendandũ mala q̃ bona. Sit q̃dem qui malum dicat. pfecto in pinptu est q̃ illud credat. Uenenuz semel bibitũ plus grauaret q̃ tyriaca pluries sumpta remediũ daret. Sagitta quoq; humano coꝛpi infixa vulnerat in momẽto: sed medicamina illi non pſunt nisi lõgo exp̃imẽto. Lõtra eos q̃ ꝓficiũt libellos famosos ꝛ ꝓtra illos inueniẽtes: et nõ statim destruẽtes. sed dolose publicãtes: pene grauissime institute sunt ꝑm canones scz flagellatio ꝛ excõmunicatio vt ptz v. q. j. q̃ in alterius. ꝛ. c. hi qui. Et si cõstat qui fecerit põt accusari atq; deponi. cum gue peccatũ sit atq; accusatiõe ꝛ ꝓdemnatiõe dignissimũ. xxvj. di. §. nunc autem. Scõm vero ciuiles leges pena taliũ decapitatio est. c. ó famo. libel. l. vnica. v. q. j. Si quis famosum libellũ. Et q̃libet ó populo potest accusare hos tales Quãdo etiam accusatori p̃cium ꝓstituitur p modo accusate pſone vel si est seruꝰ in libertatem ꝓducitur. ff. de iniur. §. fi. Et li. fa. lex. §. fi. et. C. c. l. vnica. Ex dictis patet q; detractio est secreta bona occultare. occulta bona denigrare. bona in mala inuertẽ. bonis mala miscere. occulta mala manifestare: audita mala augmẽtare: atq; crimia falsa imponẽ q̃ sunt septẽ

draconis.i.detractiõis capita. Be qb⁹ Joh. ait habẽs capita septẽ. Scda est opatio trãsgressionis:qz p hos septẽ detrahendi modos offendit ola p̃cepta dei.tã tria p̃ma p̃me tabule q̃ ptinẽt ad deũ:q̃ septem scde tabule que ptinent ad primũ. Quia ex his septem detrahẽdi modis:sequunt̃ q̃uaricatiões decẽ p̃cepto/rũ dei. Unde subdit̃. Et cornua decẽ. Tertia vero opatio est gloriationis. quia talis detractor de septuplici modo detrahẽdi cũ ꝓsũmatus fuerit in malicia gloriat̃. Quod quidẽ crimina irremissibilia facit. Unde subdit. Et in capitib⁹ suis septẽ diademata .id ẽ. gloria ꝺ septuplici detrahẽdi modo.p quẽ primus infamatur. Cui ps̃ ait. Quid gloriaris i malicia tẽ. Sicut em̃ ꝓfusio de peccato initiũ est salutis:sic ꝺ malicia gloriari est ꝓsũmatio ꝑditionis eterne. Et hoc est peccatũ ꝓsummatuz qꝺ generat mortem Jac.i.

Articul⁹.III.de his qui auditis detractionib⁹ in eternũ piclitant̃

In tertio mysterio apitur ip̃ius detractionis pestifera ꝓtaminatio. Et de ꝫ subdit̃. Et cauda eius trahebat tertiã ꝑtem stellarũ celi:ꝛ misit eas i terram. Porro cauda draconis circũuẽtiua malicia est anime detrahẽtis seu lingua eius p̃nitiosa:cum q̃ detrahendo tertiã partem audientiũ illam periclitari facit Ideo subdit̃. Trahebat tertiã partem stellaruz celi. Quid p stellas celi nisi christiani viri q̃ celestis cõuersatiõis esse deberẽt? Unde de illis iustis Baruch.iij.dicit̃. Stelle dederũt lumen in custodijs suis. Tria sunt hominũ genera qui audiunt detractores Primi p̃seruant̃.secũdi defensãt. tertij ꝓtaminant̃ ꝛ periclitant̃.

Be septemplici remedio ne homo ex auditu detractionuz contamineꝫ ꝛ corrumpat̃. Caplin.I.

Primo ꝫo sunt q̃dam audientes detractiones .qui a ꝓtaminationib⁹ loquẽtium p̃seruant̃:ꝛ detractionibus non credunt. Et lz audiunt corpe :obaudiũt tamẽ mente. Ad qꝺ faciendũ septẽplici remedio vtẽdum est. Primũ dicit̃ cõtristatio.secũdũ elongatio.tertiũ reprehensio.quartũ humiliatio.q̃ntum recordatio.sextum stabilitio :septimũ cõpassio. Primũ remediũ ꝓtristatio denominat̃.Debet em̃ homo cũ audit detrahentez tristem ostendere vultum. Unde.vj.q.j.c.ex merito dicit̃. Nemo iuito auditori libẽter refert. Et Proũ.xxv. Uent⁹ aq̃lo dissipat pluuias: ꝛ facies tristis linguam detrahentẽ. Ubi glo. Si hylari vultu detractorem audieris : tu illi das fomitẽ detrahẽdi. Si aũt tristi discit libenter non dicere qꝺ didicerit nõ libenter audiri. Uñ Hiero.ad Rusticuz monachũ ait. Sicut sagitta si mittat̃ ꝓtra duram materiã nõnũ q̃ imittentẽ reuertit̃ ꝛ vulnerat vulnerantez: ita detractor ꝓcuz tristẽ faciẽ viderit audiẽtis.imo nõ audiẽtis.sed obturãtis aures suas ne audiat iudiciũ sanguinis:ilico ꝓticescit. pallet vultus.herẽt labia.saliua siccat̃ .ꝛ p cõsequens a detractiõe desijt. Scõm ꝫo remediũ ẽ elongatio scz a ꝓspectu detrahẽtis se elongare: ꝛ si sine magno periculo fieri põt statim abire.iuxꝫ illꝺ Prouerb.iiij. Detrahẽtia labia pcul sint a te. Nam ꝝm Hiero. Si deest auditor deest ꝛ detractor. Et alibi qꝺ ait. Non min⁹ aurib⁹ q̃ lingua fugias detractiõez. Nã detractor dum videt te nõ libẽter audire:nõ facile p̃t detrahẽ

Tertiũ remediũ ẽ discreta reprehensio vl̃ obiurgatio. Exemplo xp̃i Joh.xij. q̃ ꝓtra iudaz ꝛ ꝓtra alios discipulos cõtamiatos p iudã ac detrahẽtes.ꝓtra magdalenã eo q̃ fudisset super stantiã vngẽti nardi pistici p̃cios̃i ait ihs. Sint te illã ꝛc. Itẽ ppt̃ eãdẽ causã eisdẽ ait Mat. xxvj. Quid molesti estis huic mulieri? opꝰ em̃ bonũ opata ẽ in me. Exemplo q̃ dauid qui ꝺ se ait. Detrahentẽ secreto primo suo hunc p/sequebar. Exemplo etiam Job qui in.c xxix. de se ait Cõterebã molas iniqui.id ẽ.detractoris:ꝛ de dentib⁹ illius auferebã p̃dã. Quartũ remediũ est hũiliatio.p quã homo recurrat ad archana ꝓsciẽtie suc.at q̃ reminiscat̃ : quia multa cõmisit ex q̃bus ex gratia dei infamiam nõ incurrit: vt ex ꝓsideratiõe ꝓpꝛioꝝ peccatorũ que tangũt eum.ꝛ pungũt ꝓscientiã suam. peccata nõ põderet nec ꝓsideret aliena. Quis vnq̃ foret qui si acutis spinis in auribus pungerẽt attẽderet detrahẽti? Grauius em̃ debẽt mentez pũgere patrate culpe: q̃ carnẽ pungẽtes spine. Unde per ecclesiasticũ.xxviij. precepit dñs dicẽs Sepi aures tuas spinis .id ẽ.cõsciẽtie tue stimulis:ꝛ noli audire liguã nequã.

Quintuz remedium est recordatio scz q̃ de alio vel de te multa mala fuerint dicta.de quo certissim⁹ es quod erat oino oppositũ vel incõparabiliter fuit minus malum. Sic pensandũ est,q̃ in ꝫ casu simile cẽ potest. Non em̃ parui crimis ẽ prava sentire de rectis. Jõo.j.Cor.: iij.dr.charitas non cogitat malũ. Sextũ remediũ ẽ stabilitio.s.ne defacili hõ credat. Nã Ecc.xix. dr Qui cito credit:leuis ẽ corde Uñ Hiero. Si eẽt in nob diligẽtia ne passim detractorib⁹ crederem⁹:iam oẽs timerẽt detrahere. Uñ Jsiꝺ.iij.li.de sũmo bo.ait. Non soluz ille reus q̃ falsum de alio pfert : sed is qui cito aurem criminib⁹ pbet. Septimũ remediuz est compassio.qua scz homo compatit̃ his quib⁹ detrahitur iniuste;imo si homo eẽt certus de

malis de q̃bus primus infamat compatiẽdũ ẽ ei. ac p hoc homo induit viscera pietatis ne scandalizet ex primoꝝ malis. Exemplo quidem mẽbroꝝ primis cõpatiẽdũ est. Unde. j. Coꝝ. xij. Si q̃d patit vnũ membrũ cõpatiũt ei oĩa mẽbra. Unde. j. Pe. iij. Estote inuicẽ compatiẽtes fraternitatis amatores ꝛc.

De his qui et si non mortaliter saltem venialiter ex detractionibus in mẽte ꝛtaminant Capm. ij.

Secundo vo sunt quidã qui a detractionibus defensant. Hi sũt q̃ licz detractoribus nihil determiate credant: tamen aliquo modo in fide vacillant ꝛ aliqualiter infirmant erga illos q̃bus detrahere audierunt. non tamẽ oĩno credendo iudicant illos aliqua tamẽ de illis suspicio mentẽ illorum ingredit. Hinc ꝑm glo. sup illõ. j. Coꝝ. iiij. Nolite ante tẽpus iudicare, ꝛ si suspitiones vitare nõ possumus: qz homines sumus. iudicia tamẽ id ẽ. sentẽtias diffinitiuas cõtinere debem⁹. at q̃ cum suspicio ꝑpulsauerit mentem oꝛanduz est cũ ps̃. q̃ ait. Amputa opꝛobriũ meũ quod suspicat⁹ sum: qz iudicia tua iocũda. Iz autẽ hõ nõ credat q̃ audit mala. peccatũ est tamẽ: saltẽ venialc: ꝛ graue libẽter accõmodare aures ad audiendũ de ꝓximo suo ad malũ. potest etiaz qñq̃ esse moꝛtale. tanta detractiõe complacẽtia esse posset ꝛ saltẽ semp magnũ periculũ est. tamen vbi non ꝓcurrit moꝛtalis culpa in hoc scõo genere hoiuz numerari põt.

Qz in ꝓticipatiõe detractionis homo tripliciter peccat, ꝛ q̃ ex detractione inumeraoriũt mala. Cap. iij.

Tertio sunt q̃dam qui ex detractionib⁹ cõminant ꝛ pereunt. Scõm Alexan. d halis. Tripliciter peccare potest audiens detractionẽ. ꝓmo si taceat. secũdo si delectat. tertio si inducat. Primo si taceat. Põt tamen ꝓtingere q̃ homo taceat ex triplici vario respectu. Primo ex timoꝛe. secũdo ex negligentia. tertio ex verecundia. Propter has eĩ causas non reꝑmere detrahentẽ peccatum est nihilomin⁹ multominus q̃ detrahere. Et pleriq̃ est veniale. Potest etiam hoc esse crimiale maxime ꝓpter tria. Primo quia alicui incũbit ex officio seu gradu coꝛrigere detrahentez: nec hoc facit. Cõtra quos Bernũ. Non licet tacere cui ex officio incũbit vitia redarguẽ. Secũdo ꝓpter piculum q̃ ex illa detractiõe seq̃ potest. Tertio ꝓpẽ radicem qua timoꝛ humanus quãdoq̃ potest esse moꝛtale peccatũ sicut alibi patet. Propter hec tria dicit. lxxxvj. di. c. faciẽtis. Nõ caret scrupulo ꝓcessionis occulte: q̃ manifesto facinoꝛi desinit obuiare. Secũdo peccat homo si delectat scz audire detractionẽ: ꝛ hoc ꝓpter odiũ eius cui detrahit. Et talis nõ minus peccat q̃ ipe detractoꝛ: ꝑ quãdoq̃ magis ꝓpter maioꝛẽ delectatõez. Unde Bernũ. ad Eugeniũ Uelle audire ꝛ detrahere q̃ doꝛũ damnabili⁹ sit non facile est diffinire. Et iterum idẽ ait. Detractoꝛ ꝛ detractoris libẽter auditoꝛ vteq̃ diabolũ habet. Ille ĩ lingua iste ꝯo in aure. Ex quo patet q̃ q̃t detractiones audis: tot ĩ auribus demones recipis Unde Aug⁹. Nõ accõmodas aures tuas ad ꝓcipiendũ verba detrahẽtis: ne accipias moꝛtem in anima tua. Detrahẽti eĩ ꝛ audiẽti aie vtriusq̃ esca moꝛtis ẽ detractio. Uñ. xj. q. iij. c. nõ solum ꝺz. Nõ solũ ille reus ẽ. q̃ falsum de alio q̃ ꝓfert: sed etiam is q̃ aurẽ cito criminibus ꝓbet. Unde Hiero. Nõ licet tibi vituperationẽ alteri⁹ libenter audire: qz nec ab alijs optas recipi tuaz. Alius q̃ ait. Quem delectat audire turpia: loqui ꝓuocat. Unde Hiero. ad Nepocianũ ait. Caue ne linguam vel aurẽ habeas ꝓrrientes aut alijs detrahas: aut alios audias detrahẽtes. Tertio quoq̃ peccat homo si ad detractionẽ inducat. Et talis amplius q̃ detractoꝛ offendit: quãdo ꝫ ex maioꝛi maligũtate ꝓcedit. Et talis omniũ maloꝝ q̃ ex causa ab eo data ꝓcedunt coꝛã deo debet reddere rationẽ. Uñ extra de iniur⁹. ꝛ dã. ꝺz. Qui occasionẽ damni dat damnũ dedisse videtur. Hẽs igit q̃ moꝛtaliter ꝛ impenitẽter ex auditi detractionibus peccant. tertia pars sunt ꝺ qua hic Job. ait. q̃ draco cauda sua trahebat tertiam ꝑtem stellarũ celi ꝛc. Quia detractio p circuiuentiuã maliciã detractoꝛũ stellaꝝ celi. id est. mentiũ q̃ veluti stelle ꝑ firmitatẽ spei debẽt eẽ fixe ĩ celo. p ꝓsensũ moꝛtalis culpe tertiã ꝑtẽ. i. dãnabilit coꝛruptos obstinate ad ẽraz trahit. Pꝛoꝛo eĩ ꝫ plaga muscaꝝ hoies coꝛrũpens. Be q̃ ꝺz Exo. viij. Uenit musca gũissima ĩ ꝺo mo pharaonis ꝛ ꝙuoꝝ ei⁹ ꝛ ĩ oẽz terrã egypti coꝛruptaq̃ ẽ ẽra ab hmõi muscis: qz hoies terrena sapiẽtes coꝛrũpũt ex auditiõe oblocutorũ q̃ sunt veluti pũgẽtes muscę. Q̃ ta aũt sit ꝫ tertia ꝑs oñdit glo. sup illõ ꝓuerb. xxiij. Detractoꝛib⁹ ne cõmiscear. qñ repente surget ꝑditio eoꝝ Uñ ait. Hoc specialit vitio ꝓclitat totũ quasi gen⁹ humanũ. Hec ẽ illa tertia maledicta lingua: ꝺ qua Eccl. xxviij. ꝺz. Lingua tertia. s. detractõis q̃ tertia ꝺz ñ tñ ꝓpt causas in illo. c. dictas: sed etiam qz tertia ẽ ab illo cui loquitur ꝛ cui detrahit. multos cõmouit. s. ad credulitatẽ auditoꝝ maloꝝ. Et dispersit illos de gente in gentẽ ciuitates muratas diuitum destruxit. ꝛ domos magnatoꝝ effodit ꝓtutes ꝑꝺoꝝ scz ei credentiũ ꝓcidit scz vinculũ charitatis soluendo. ꝛ gentes fortes dissoluit scz ab

obediẽtia supioꝝ suoꝝ. ligua tertia mulieres veritas.i. verecũdas. Et dr verit⁹ ta.tũ.a vereor.eris.q̃si verecũdiã timens. Alij libri hñt viratas eiecit.s.de domib⁹ viroꝝ suoꝝ.ꝛ ꝑua/uit illas laboꝛib⁹ suis.q̃ respicit illã.s.ei credẽ/do nõ habebit reḉem: nec amicũ in q̃ reḉescat flagelli plaga liuoꝛẽ facit.s.exteri⁹:plaga autẽ lingue cõminuet ossa.i.virtutes:qꝛ vulnerant mẽtẽ iteri⁹. Scoꝛ eñ rectã iudiciũ rõnis q̃ bñ cõsiderat oia mũdi scelera. oẽs iniq̃tates ꝛ q̃st oñes hereses.scilinata ꝛ impietates: ex tertia lingua hñt oꝛiginez. O igiꝭ ligua nequã ligua tertia detractoꝛis. O crudelitas infernalis. O impia odij ꝛ inuidie ꝓles. O pestifera lepra Tu es q̃ discoꝛdia seminas tu sola ꝓculcas bonos.diffamas iustos. paris scandala. ꝓiurta. falsa testimonia.accusatiões iniq̃s.multiplicare nõ cessas tu lingua seua punis insontes.inḿ ꝓiuges scãdala ponis:infamas viduas.fallis ꝛ defloꝛas virgines. Tu pias ꝛ sacras religiones ꝓfundis:simplices ꝓscias turbas. Tu rã/coꝛes. tu iurgia.tu liuoꝛes iras ꝛ ꝓtentiones. riꝛas ꝓtumelias ꝛ scissuras suscitare nõ cessas diuisiones ꝛ ꝓtialitates nutris et lactas. Tu sola ꝑditiões generas incendia foues:homicidia patras. Tu fratricidia patricidia matricidia ꝛ ceteras crudelitates. virulẽta impietate cõmittis. Tu sola federa frãgis.in ꝓiuratiõib⁹ occupari:separas amicos.multiplicas inimicos. Tu sola dissipas ciuitates. destruis reg̃: ꝓmoues tyrãnos. Tu charitatẽ extinguis. depmis iustos.magnificas impios:fidẽ destruis spem q̃ ꝓfringis ceteras virtutes impia crudelitate ꝓsequeris. Tu oñia scelera viuificas ꝛ extollis. Quid plura? Tu angelos in demones ꝓuertisti.atq̃ de celoꝝ regno in ẽrna supplicia deiecisti.ꝛ ꝓfundasti ꝑmos parẽtes nr̃os ac cum eo totum genus humanũ de paradiso delicioꝝ ad tꝑales ꝛ eternales miserias destinasti. Hemũ dei filium tu sola in cruc̃ patibulo ꝓfixisti. Sed lapidem xp̃m quẽ reꝓbauerunt ꝑ detractionẽ edificãtes scribe ꝛ pharisei ꝟ velint nolint factus est in caput anguli .id ẽ sup oñes in gloria sempiterna .Cum quo con regnare nos faciat ipe benedictus deus trin⁹ ꝛ vnus. Qui viuit ꝛc.

Feria.v.post tertiam dñicam in q̃ dragesima ꝺ detractione ꝛ remedijs contra eam. Sermo.xxx.

STans super illam impauit febr̃ ꝛ dimisit illaz Luc.iiij.ꝛ in euangelio hodierno. Satis abundeq̃ exꝑcedenti sermone patet ꝙtum sit oꝑposita ꝛ aduersaria charitati iniq̃tas detractoꝝ:ac q̃te contagionis sit audire eos Jam igitur eamus ad explicãda remedia ꝓtra eos:cum non tm̃ pereãt detrahentes atq̃ vt plurimũ in ꝓuidi audiẽtes.verũetiam multi quibus detrahit̃ si inde impatientes fiunt.ꝛ febꝛicitãt veluti simonis socrus. Doꝛro si diligẽter contra detractoꝛes oponant̃ remedia.de quibus dicturi sumus. Stans domin⁹ super illam scz animã patientẽ detractionẽ.impauit febr̃i.id ẽ. impioso adiutoꝛio suo ꝓpulsabit detractionẽ.ꝛ dimittet illam scz incolumẽ ꝛ quietam. Doꝛo eoꝝ quoq̃ solamie in pr̃ã.ciij.ꝓpha ait. Draco iste quem formasti ad illudẽdũ ei. In quibus ꝟbis tria circa detractionẽ ꝓsiderãda sunt. Primus est detractionis cõditio.ibi.draco iste.scõm ẽ detractionis pmissio.ibi.quem formasti. tertius est detractionis repatio.ibi.ad illudenduz ei. Et potest hic esse aliud thema.

Articulus.i.q̃ oblocutoꝛ ꝓpter tria draconi assimilatur.

PRimo ꝓsideremus oblocutoris cõditionem de quo pr̃ ait. Draco iste.id ẽ. detractoꝛ iniqu⁹ ꝛ infernalis q̃ draconi merito compatur:ꝛ maxie ꝓpter tria. Primo eñ draco habitat in obscuris. scõo in aera se leuat volando. tertio libẽtissime habitat in spelũcis. Primũ in detractoꝛe designat intellectus obcecationẽ.scõm mẽtis elationem. tertiũ volũtatis obstinationẽ.

Oꝛ detractoꝛ in detrahẽdo excecatur in intellectu practico ꝛ si non i speculatiuo. Caplm.i.

PRimo ꝟo sicut draco habitat i obscuris:sic detractoris itelligẽtia excecat. Ad cui⁹ intelligẽtiã ꝑm Alexãd hal in.ij. Notãdũ ẽ q̃ duplex ẽ aie nr̃e lumen. Primũ ẽ speculatiue cognitiõis. Scõm ẽ lumẽ cognitiõis practice.q̃ scz hõ alteri vult bonũ :i altero sibi placet ꝛ displicet malũ .ꝑ detractõez aũt lz nõ ꝑuert intelligẽtia detractõis lumie cognitiõis speculatiue:ꝑuert tm̃ lumie cognitiõis practice Non eñ min⁹ a detractoꝛe cognoscit veritas speculatiua cognitiõe ꝟ magis illi displicet veritas bonitatis abomiatiõe: ac ei magꝭ placet falsitas in malicie dilectiõe. Excecat igiꝭ i eo oculus practice rõnis cui non sapit qđ sapiendũ est:atq̃ sapit ei qđ non est sapiendũ. Idez vtiq̃ est in re visus ꝛ gustus : lz differant ratione. Hic nẽpe ẽ oculꝰ ille neq̃ .de q̃ Mat.vj. dñs ait. Si oculus tuus neq̃ fuerit: totuz coꝛpus tuum tenebꝛosũ erit. Hic est etiaz gustus hominis egri:cui amarũ videtur dulce ꝛ econtra. Nec vtiq̃ mirũ si excecat̃:cum cõtinue festucas seu spinas.i. hoiuz culpas querit q̃b⁹

sibꝫ ipsi oculos detrahẽdo eruat. Vñ. xj. q. ij. c. int' ꝟba Greg' ait. Quid aliud detrahentes faciunt. nisi in puluerẽ sufflant: ⁊ in oculos suos puluerẽ excitant. vt vñ plus ꝟba detractionis pflant: inde magis nihil veritat' videat. Talib' em̃ Esa. v. in ꝑsona dñi ait Ve vobis scz detractorib' q̃ dicitis bonũ malũ. ⁊ ecõtra ponentes tenebras lucem ⁊c̃.

Q̃ detractor ex temeritate iudicat aliena. Cap̃. II.

Secundo ꝟo draco in aere volando seleuat. Et ꝫ designat in detractore mẽtis elationẽ. qua temerarie iudicando detrahit vniuersos. Vnde Ebry. i sermone. ad cõtemnendũ ceteros omne vite nostre ꝓsumim' tẽp'. Et q̃ vitio nec seculi hoiem nec monachũ facile ẽ liberũ inuenire. Contra q̃s Esa. xxxiij dicit. Ve q̃ spernis nõne ⁊ ipe sperneris: ⁊ cũ fatigatus fueris ꝓtẽnere ꝓtẽneris. Ꝟño Jac. iij. dicit. Nolite detrahere alterutr' frẽs mei: q̃ detrahit fratri aut iudicat fratrẽ detrahit legi aut iudicat legem.

De duricia cordis oblocutoris. Capitulus. III.

Tertio ꝟo draco in speluncis morat libenter: ⁊ designat in detractore volũtatis obstinationẽ. Unde Raba. sup Leuit. ait. Detractio pessim' morb' est: ⁊ asperrimũ vulnus. Nullo em̃ medicamine facile medicari põt. Hi sunt illi pueri homies de q̃b' Ecclesi. c. xv. Peruersi difficile corigunt'.

Articulus. II. q̃ ꝓpter tria ꝑmittit dñs iustis aduersari oblocutores

Secũdo cõsideremus delatoris ꝑmissionem. Unde ps̃ subdit. Quem formasti scz tu deus. id ẽ. formari ⁊ eẽ detractorẽ ꝑmisisti. Propter tria vtiq̃ ꝑmittit de' detractores detrahere innocẽtib' atq̃ iustis. Primo ꝓpter eor̃ maiorẽ illumiatiõez. scõo ꝓpter eor̃ maiorẽ roborationez. tertio ꝓpter eor̃ maiorem inflãmationẽ.

Permittit deus oblocutores contra iustos vt amplius illuminẽtur Capitulum. I.

Primo inq̃ ꝓpter eorũz maiorem illuminationẽ. hoc est vt meli' cognoscãt bonitatẽ dei iniq̃tatem sui: ⁊ malignitatez mũdi. Dũ cõsiderans dauid. ij. Reg'. xvj. cuz sibi malediceret semel ait. Dñs ꝓcedit semel vt malediceret dauid. Et q̃ ista sũt occulta iudicia: imo in electis singularis bñficia dei: ideo subiũxit dauid. Et q̃s est q̃ audeat dicere q̃re sic fecit: Dimitte vt maledicat iuxta ꝓceptum dñi. Et ꝫ domin' nõ iubeat detractori voluntatẽ puersam: iubet tñ ei' volũtat' effectũ vt. s. maiori lumiẽ aia illustret'. Ꝟño int' bonos permittit de' regnare malos: vt ꝫ detractõez eruditat iustos. In hmõi mysteriũ Judicũ. iij. dr̃. He sunt gẽtes scz detractores q̃s dimisit dñs in terra ꝑmissionis. id ẽ. in ꝑsenti vita: vt eruditet in eis israelem. id ẽ populũ electum. Huiusmodi em̃ detractores euigilare faciũt ⁊ apperiunt intellectum. iuxta illud Esa. xxviij. Solla vexatio scz detractor̃ dabit intellectum auditui. Hinc sancti doctores tanto lumine fuerũt radiati: quia semp passi sunt vndiq̃ detractores. vt patet ex eor̃ scriptis.

Q̃ ꝑmittit de' detractores aduersari iustis vt amplius in iusticia roborentur. Cap̃. II.

Secũdo ꝟo ꝑmittit de' detractores insurgere ꝛ iustos ꝓpter eor̃ roborationẽ maiorẽ. Hmõi exemplũ ponit Gen. li. de. puidentia dicẽs. Non est arbor magna neq̃ fortis: nisi quã freq̃ẽs vent' incursat. ipa em̃ vexatiõe ꝓstringit: ⁊ radices celsius figit. Vñ vj. q. j. c. sunt plurimi. Greg' ait. Sũt pleriq̃ qui vitam bonorũ fortassis amplius q̃ debẽt laudant. ⁊ ne aliqua elatio de laude subrepat: ꝑmittit de' malos i obtrectatõez ⁊ obiurgationẽ ꝓrũpe. vt si q̃ culpa ab ore laudãtiũ i cordẽ nascit: ab ore vituparantiũ suffocet'. Nec ille diligẽdi sũt q̃ ⁊ amplectãdi qui nos blasphemãt: q̃ ne ruamus vtiq̃ nos sustentãt.

Q̃ deus ꝑmittit oblocutores contra iustos: vt ampli' inflãmentur. Capitulus. III.

Tertio vero ꝑmittit deus obtrectatores insurgere cõtra iustos ꝓpter eorũ maiorem inflãmationẽ. Experimento ꝟo certissimo comꝓbat' q̃ sicut ignis non tact' nec aliquo vento pulsat': cito deficit in seipo. Sic vtiq̃ ignis ardentis dilectionis in iustor̃ cordibus euanescit. nisi detractionib' molestetur Unde Greg' ait. Electorũ desideria dum ꝑmunt' aduersitate scz detractorũ crescunt: sicut ignis flatu ꝑmitur vt ꝙualescat. ⁊ vnde extingui credit' roborat'.

Articulus. III. de duodecim remedijs contra oblocutores.

Tertio ꝙsideremus detractionis reparationem. De quo ps̃ subdit. Ad illudendũ ei. Porro detractoribus oẽs illudere debẽt tam audientes detractiones q̃s etiam hi quos mordẽt detractores. De septẽ illusionibus ⁊ remedijs quibus vti debẽt audiẽtes ipas detractiones dictũ est in ꝓcedenti ꝑmone arti. iij. c. j.

Pars prima articuli tertij & quatuor primis remediis contra oblocutores.

Primo ꝓsideremus ꝗttuor ꝑma remedia cõtra oblocutores. Primus remediũ est ꝓseuerãtia in bona & recta vita. Secũm est nulla credulitas vel adherentia. tertius est ignorantia. ꝗrtum est patientia.

Qꝫ ꝓseuerare in vita iusta obmutescere facit obtrectatores. Capꝫ. I.

Primũ remediũm est ꝓseuerantia in recta vita. hec ꝙdem obmutescere facit obtrectatores. Ad patꝫ exẽplo Dauid. c. viij. ad regem. Da mihi potestatẽ vt interficiam draconẽ absq; gladio & fuste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picem & adipẽ & pilos & coxit pariter: fecitq; massas & deduit in os draconis: & diruptus ẽ draco. Per picem eñ luxuria ſignificaꝫ. Unde Eccl. xiij. dicit. Qui tetigerit picem coinq̃nabiꝫ in ea Per adipem ſignificaꝫ ſupbia. Unde ps. Prodijt quaſi ex adipe. id ẽ. ex ſupbia iniq̃tas eoꝝ. Et Job. xv ait. Cucurrit aduerſus deũ erecto collo: & pingui ceruice armat' eſt. Per pilos auaricia denotatur. Ideo Numeri. viij. leuitis ꝓceptum erat vt raderent oñes pilos carnis ſue. maxie quia recreſcũt: & ſimiliter redditus tẽporales. Hec ſigiꝫ tria igne feruẽtis dilectiõis coquenda ſunt vt p bonoꝝ operum veritatẽ. id eſt. p honeſtatẽ cõtra luxuriam. p humilitatẽ cõtra ſupbiam. p ꝓtemptum tẽporaliũ ꝓtra auaricia: obturenꝫ oꝛa omniũ detractoꝛũ. Unde. j. Petꝛ. ij. Sic eſt voluntas dei: vt benefaciẽtes obmutescere faciatis imprudentiũ hominũ ignoratiã. Per hũc modũ ſm qđ dicit in ps. laudabunꝫ oñes q̃ iurant in eo: qꝛ obſtructus eſt os loquentiũ iniqua. Sit eñ laudabunꝫ ſcz in fine. id ẽ. laudabiles apparebunt: oñes q̃ iurãt in eo. id ẽ. q̃ firmiter ꝓponunt obſeruare & ſeruare mandata dei. Sicut de ſe ps. ait. Jurauí & ſtatui cuſtodire iudicia iuſticie tue: quia obſtructum eſt os loquẽtiũ iniqua. id ẽ. detractorum Sicut alibi ps. ait. Dis iniq̃tas opilabit os ſuũ. Uñ. j. Regꝫ. ij. Impij i tenebꝛis conticeſcunt. Per hũc modũ dirũpiꝫ draco. i. draconina neq̃tia detractoꝝ.

Qꝫ ex munere dei fit q̃ niſi ex leuibus & inſanis: detractoꝛib⁹ nõ adhibetur fides Capꝫ. II.

Secundũ remediũ est nulla credulitas vel adherentia. Facit eñ ex miſericoꝛdia deus ad ꝓſolationẽ electoꝝ ſuoꝝ q̃ detractoꝛib⁹ non credaꝫ: niſi a leuibus & inſanis ſcz vndiq; euomãt & ſeminent vir⁹ detractionis ſue ingerit de⁹ mentib⁹ auditoꝛũ illud j. Joh. iiij. Nolite oñi ſpũi credere Hoc q̃dez remediũ ꝓſeuerãtib⁹ in iuſticia ps. ꝓmittit dicens. Deus cõteret dentes eoꝝ in oꝛe ipſoꝛũ: molas leonũ cõfringet domin⁹. In q̃bus q̃dẽ verbis duo exp̃muꝫ genera detractoꝛũ. Unũ eoꝝ q̃ ponunt ſciſmata inter bonos. Et hi dẽtes merito dicunꝫ. Nam ſicut dentib⁹ ꝑſcidiꝫ cibus: ita per hmõi detractoꝛes iuſti qui ſũt cibus chriſti ab inuicẽ ſeparãtur. Contra quos dꝛ Eccl. xviij. Suſurro & bilinguis maledict⁹ multos eñ turbauit pacẽ habẽtes. Secũz autẽ detractoꝝ gen⁹ eoꝝ eſt q̃ iuſtoꝝ minuũt bona Et hi dicunꝫ molares. Nam ſicut ꝑ molares molaꝫ & minuiꝫ cibus: ſic ꝑ hmõi detractoꝛes iuſtoꝝũ minuunꝫ bona opa. De talibus autez dicit Eccl. xxviij. Plaga autem lingue cõminuet oſſa. i. fortia opa electoꝝ: que ſũt ꝓtutes Hos igiꝫ dentes & molares tunc deus cõteriꝫ & cõfringit: cum gra ſua fit q̃ detractoꝛib⁹ non credaꝫ. & maxime quia a iuſtis hominib⁹ excuſanꝫ ſicut Job. xxix. feciſſe teſtaꝫ dicens. Conterebam molas iniqui. id eſt detractoꝛis ſcz ꝑ reꝓhenſionẽ: & de dentib⁹ illius auferebã ꝑdã ſcz ꝑ defenſionẽ & excuſationẽ.

Qꝛ remediuz contra delatoꝛes eſt neſcire ac nolle ſcire eoꝝũ detractiões Capitulum. III.

Certiũ remediũ ẽ ignoꝛãtia. ſ. cũ ex munere dei fit q̃ hõ neſciat detrahi ſibi vl q̃ ꝓtuoſius ẽ reſeꝛẽtes detractões de ſe factas renuit audire. Noui quendaz ꝑdicatoꝛẽ nõ minime fame. qui cum in quadã ciuitate ꝓcurrẽte magno ꝑlo dum ꝑdicaret q̃dam alius ꝑdicatoꝛ iuuenis & ignar⁹ lz videreꝫ ſibi ſciol⁹ ad acq̃rẽduz ſibi nomẽ qđ cũ ceſſare auſus eẽt pugnare quotidie cõtra ꝑdicti ꝑdicatoꝛis ſentẽtias firmas detrahere nõ ceſſabat. Qꝛ cã audiẽs ille ꝑdicatoꝛ exꝑtus: videſq; q̃ detractoꝛi a diſcretis & cõiter a toto populo in oblocutionib⁹ nulla adhibeaꝫ fides qđq; in veritatis tuitione retõdere illius detractiones nil aliud eſſet q̃ ꝑm de ꝑdicatoꝛis impatiẽtia ſcãdalizare ſeipm vilificare & cõturbare atq; illũ apd̃ inſcios & malignos extollere i excelſis: oibus auditoꝛib⁹ ſuis atq; deuotis auctẽ q̃ valuit diſtricte ꝓhibuit vt nullus verbo vel ſcripto ſibi aut ſocijs modo aliquo annũciaret aliquid de his que contra ſanam doctrinã ſuaz ille populi ſcandalizatoꝛ obloqueꝛeꝫ. De qua ꝓudẽtia tanti populi edificatio ſecuta eſt: q̃ omnes detractiones illius ſup caput ſuũ retoꝛq̃bant. Et qđ mirabilius eſt trãſacta. Cõtra. in q̃daz ſolẽni ꝓceſſione coꝝ oi populo ſuadentib⁹ hoc q̃buſdam famoſis viris detractoꝛ ille genuflectẽs exterioꝛi ſaltẽ ſigno de ꝑdictis oblo

cutionib⁹ ab illo veniam postulabat. Ex qua ꝗdem ꝓdentia in cōsimilib⁹ exemplum multe edificatiōis ⁊ pacis sumendū est. Naz teste Esa. xxxij. Qui obturat aures suas ne audiat sanguinez. ⁊ claudit oculos suos ne videat malū: ille in excelsis habitabit. Ꝺ̄ fecit dicēs Factus sum sicut homo nō audiēs ⁊c̄.

Quādo a nobis patiēter tolerādi sunt obtrectatozes. Cap. IIII.

Quartū remediuz dicit patiētia. Scdz vero Alexan. de halis in. ij. Debet homo excidere causas detractoruz ꝼm q̄ scandalū est dictū vel factum minus rectum ꝑ/bens occasionē ruine. Si vero nō potest oīno in ipis occasiō subtrahi detrahendi: audientibus satisfaciendū est ꝼm cōsiliuz christi quidi centibus ei apostolis Matth. xv. Scio quia pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. Ait eī. Sinite illos ceci sunt: ⁊ duces cecoruī. Quod etiā cōsiderat apostol⁹. j. Cor. iiij. ait. Mihi autē ꝑ minimo est vt a vobis iudicer. aut ab humano die: neq̄ meipm iudico Nihil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. Qui aut̄ me iudicat dom⁹ est Sed si repelli non possunt patiēter tolerādi sunt. Unde Greg⁹ super Ezech. Cum lingue derogantiū corrigi nequeūt equanimiter sunt ꝑ omnia tolerāde. nec obtrectatiōis sermo timendus est: nedū vitupatio puersoruz metuitur via recti opis deseratur. ⁊ hoc ꝼuari debet quādo talis detractio non multū nocet generando scandalum in cordib⁹ auditoruz. Proinde diligenti aduersione cōsiderare debent maxime quilibet famosi ꝓdicatores. qui defacili detractōes plurimas patiunt: quomodo q̄stionib⁹ inutilibus atq̄ vanis etiaz solatij causa seu detractorie introductis. ꝑ patientiā satisfacere queant. Nam inutilē questionē ꝑ silentiū soluere pru/dentia est: duab⁹ vero reliquis ꝑ vultus hylaritatem ⁊ benignitatē non aliter ꝑ verba respōdere etiam si inde aliqui cōturbentur ꝑ quib⁹ tamen orare debent vt deus corda cor illuminet ⁊ trāquillet. Aliter eī ex cōtentiōe graue in se reciperēt detrimentū in diminutione humilitatis ⁊ pacis ⁊ patiētie mitis ⁊ in primo scandalū vt plurimū generabūt vel nullū fructum. Sumant exemplū a christo qui tempore passionis in examinationib⁹ suis ter ⁊ coram tribus legit siluisse. Primo coram summo pontifice Unde Matth. xxvj. dicitur surgēs pnceps sacerdotum ait illi. Nihil rndes ad ea que isti aduersum te testificant⁹? Et subdit. Jesus autez tacebat. Secūdo siluit coram hero/de. Unde Luce. xxiij. dicit q̄ herodes sperabat ab eo signū aliqd videre fieri. Interrogabat autē cum multis sermonibus. At ille nihil respōdit ei. Tertio etiā pilato. vñ Job. xix dicit eī ibi q̄ interrogāte eū pilato ac dicente Unde es tu? Jesus autez responsum nō dedit ei. In pmo nos docuit silere inter cōtumelias testium falsoruī. In secūdo vo silere inter q̄stiones vanas ⁊ vane glorioſas curioſoruī. In tercio vero silere veritatem ꝓpiarū laudū. Unde ꝼm Aug⁹. vbi non respōdebat sicut ouis silebat dans nobis exemplū mititatis. ⁊ vbi respōdebat sicut pastor docebat ⁊c̄.

Pars scda tertij articulij de aliis q̄tuor remedijs ꝓtra oblocutores.

Secūdo cōsideremus quattuor alia remedia ꝓtra oblocutores. Primuz est defensio. scdm est testificatio. tertiuz est exemplatio. quartū est cōpassio.

Quando licet se ab obtrectatorib⁹ defensare. Cap. I.

Primū remediū defensio dr. Licet enī cordis patiētia sp ꝼuanda sit sicut dictū ē: tn̄ q̄n̄ iminet piculum aut necessitas vel magna infamia: vel primi charitas sit/ue obediā supioris debēt doctores ⁊ ꝓdicātes māsuete pmeditate prudent⁹ ⁊ humiliē rndere nō alto clamore nec arroganti vociferatōe: q̄ ex ꝺ scādalizari solent. ⁊ ne tn̄ ſꝺ pallio inepte hūilitat⁹ extincto veritatis zelo i arduis negocijs q̄dā subrepāt inercie torpor hereticoꝝ detractiōib⁹. ⁊ gue scādalū ponētib⁹ in pl̄o dei. virili aio resistēdū ē. Aūn Aug⁹. li. ij. de trini. Gratā suscipit oculū colūbinuz pulcherrima ⁊ modestissima charitas. Bentē aūt caninum vel euitat castissima tutissimaq̄ humilitas: vt retondit solidissima veritas Ꝺ̄ scz fieri debet non amore ꝑuate glorie ⁊ ꝓpie cōmoditatis: ꝛ respectu cōmunis vtilitat⁹. Ideo ꝼm Greg⁹. in pastor⁹. dicit. Qui praua studet agere: ⁊ tacentis est q̄ plus veritate se apetit diligi q̄ ꝓtra se non vult defendi. Ita q̄ econtra dici potest q̄ plus se diligit q̄ veritatem que deus ē: qui veritatis aduersarijs nō resistit vt sibi scz placeat ex de homi. c. sicut dignū. Nō caret scrupulo ꝓcessionis occulte: q̄ manifesto facinori desinit obuiare. Aūn Greg⁹. super Ezech. omel. q̄ait. Linguas detrahētiū sicut nr̄o studio non debemus excitare ne ipi pereāt. ita p sui maliciam excitatos debemus vnanimiter tolerare vt nobis meritū crescat. Aliquādo aūt compescere ne dum de nobis mala disseminat⁹ eoruz que audire nos ad bona poterant corda innocentiū corrumpant. Itē idem. s. ait. Hi q̄z vitā i exēplo imitatōis est posita debēt si possint

detrahentiū verba cōpescere: ne eoꝝ p̄dicationem non audiant qui audire poterāt. ⁊ p̄uis moꝝib⁹ renitētes bene virere ꝓtemnāt. Unde ſm Aug⁹. in epla ad hypoñ. Detractores cum ipſa ſcripture veritatē criminari: aut at obſcurare nō poſſunt. hos p̄ quos p̄dicat inducūt in odiū: de q̄bus effingere q̄cquid in mēte eue/nerit poſſunt. Uñ iaz aplice pphetie tp̄s videtur inſtare. ij. Timoth. iiij. Erit eni cum ſanaz doctrinā nō ſuſtinebūt hec ille. Sic eteni chriſtus phariſeoꝝ maliciā publice ⁊ inſtantiſſime cōfutabat. ſic etiā apl⁹ ꝓtra pſeudo apl̄os acerrime ⁊ publice inuehit. Sic ⁊ veri pphete cō/tra pſeudo pphetas viriliter pugnauerūt. Et hiero. in biblie plogis: ac in epl̄is ſuis idem feciſſe aptiſſime demōſtrat. Idem q̄ alij doctores ſancti p̄ loco ⁊ tpe manifeſtiſſime aparet. Sicut Greg. nazā. ⁊ beatus Berñ. in ſuis apologijs feciſſe p̄bant. Hoc aūt oībus p̄dictis expediens erat. ⁊ ꝓſimilib⁹ neceſſariū eſt. ⁊ maxime quadruplici ex reſpectu ¶Primo reſpectu detractoꝝ cōtra quos inuehit. vt eoꝝ malicia retondat ⁊ cōp̄mat: ⁊ forte curet. Scdo reſpectu adherentiū vt ab eoꝝ piculoſa retrahant ſequela. Tertio reſpectu v̄itatis diſcipulorꝝ: vt veritati ⁊ doctoꝝib⁹ v̄itatis firmius inhereāt: aut ne a v̄itate vacillēt. aut ne in illorum inducant erꝝores. Quarto reſpectu eoꝝ que ſic detractoꝝib⁹ ꝓtradicūt. qz ex hmōi vexatōibus fortius inflāmant illuiant acuunt ⁊ ſolidant ad v̄itatis amplexū: ⁊ ad deteſtationem falſitatis: atq; v̄tut⁹: ⁊ vitioꝝ ꝓtra que inuehūt: ⁊ armant atq; pugnāt. Fateor tñ q̄ etiam p̄fati in hmōi zelo aliq̄n aliq̄d patiunt hūanū ⁊ veniale. difficile eni eſt vel modicū in his nō excedere: ⁊ mediū ſobrietatis tenere.

Q contra obtrectatores magnuz remediū ſunt teſtimoniū dei: ⁊ ꝓ ſciētie noſtre. Capl'm. II.

Secundū remediū eſt teſtificatio. Cuz eni cuiq̄ detrahit ꝓtra iudiciū v̄itatſemper recurrere debet ad iudiciū dei qđ intm eſt verum: vt nec fallere velit: nec valeat falli: atq; cū coꝝā deo viderit purā ꝓſciētiā ſuā de falſis ⁊ temerarijs iudicijs detractoꝝ: ⁊ credētiū eis minime curare debet. exemplo Job q̄. xvj. c. de ſeīo ait. Ecce eni in celo eſt teſtis meus ⁊ cōſcius meus in excelſis. Ubi ait Greg⁹. Qui teſtē in celo habet ſi ab hoīb⁹ reꝑhendit nō curet. Uñ. xj. q. iij. c. inter v̄ba idem ait. Inter v̄rba laudantiū ſeu vitupantiū ad mentē ſemper recurrendū eſt: ⁊ ſi in ea nō inuenit bonuz qđ de nobis dicit magnā triſticiā in ea genere debet. Et rurſum. Si in ea nō inuenit malū qđ de nobis loquunt hoīes in magnā debem⁹ leticiā p̄ſilire. Quid eni ſi nō omnea laudāt: ⁊ conſcientia nos liberos eſſe demonſtrat habemus paulū dicentē. Gloria nr̄a hec eſt teſtimoniū ꝓſcientie nr̄e. Job xvo dicit. Ecce in celo teſtis meus. Si igit nobis teſtis eſt in celo: ⁊ teſtis in coꝝde. dimittam⁹ ſtultos foꝝis loqui qđ volūt. hec ille. Berñ. q̄z exponēs illō Cant⁹. j. Recte diligūt te ait. ¶Profecto bona cōſolatio eſt. cum blaſphemamur bñfacientes a malis: ſi recti diligūt nos: oīno ſufficit adūſus os loquētium iniqua. opinio bonoꝝ cum teſtimonio cōſcientie. Non veniat aia mea in ꝓſilio detrahētium: qm̄ deus odit eos. Dicente apl̄o. Detractoꝝes deo odibiles. Hec ille.

Q exemplo dñi noſtri ieſu chriſti cui multipliciter detractum fuit tollere debemus patienter obtrectatores. Capl'm. III.

Tertiū q̄z remediū eſt exemplatio. Secundū vero Sen̄. in epla ad Lucillū. Nulla tam modeſta malicia: vt malignitat⁹ dētes vitare poſſit. Uñ Chriſ. ſup illad Matth. xij. Indignati quēadmodū ſi colūna erecta fuerit accepto pōdere amplius cōfirmet. Si aūt modice obliquata fuerit non ſolū nō cōfirmat ſed amplius vadit ad latus. Sic ⁊ coꝝ hoīs ſi rectū fuerit: videns opa viri iuſti audiens doctrinā ſapiētie eius etiā amplius cōfirmat. Qz ſi coꝝ puerſum fuerit non ſolū nō cōfirmat: ſed magis ad inuidiā excitat: ⁊ magis puertitur. Quis eteni tam iuſtus ⁊ p̄udēs: tantaq; innocentia ⁊ modeſtia: imo cuiuz decoꝝe virtutū exornatus. ſicut bñdictus dñs ieſus xp̄s: ⁊ tñ q̄t detractiōes: quot oꝝ locutōes: quot etiā ſenſit ꝓtra ſe vipereos dētes iudeoꝝ ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ? Inter ceteras vo detractōe tripliciter detraxerūt. ¶Primo eius ſapiētie. ſcdo eius innocentie. tertio eius ſequele. ¶Primo eius ſapientie. Et hoc tripliciter. ¶Primo eis ſapiētie naturali. Uñ Joh. x. Demoniū habz ⁊ inſanit Quid eni auditis? Et Mar. iij. dicebāt. Qm̄ in furoꝝē verſus eſt. ¶Scdo eius ſapiētie litterali ac legali dicētes Joh. vij. Quō hic lr̄as ſcit: qm̄ nō didicit. Et q̄ talis admiratio de deſpectione p̄cederet oſtendit Matth. xiij. cum dicitur q̄ ſcandalizabant in illo. Tertio eius ſapientie ſpiritali reputātes eum hereticū. Joh. viij. Samaritanū. i. diuino cultu hereticū: vel ſaltem dubiū. Uñ Joh. ix. dicūt. Nos ſcimus q̄ moyſi locutus eſt deus: hunc aūt vnde ſit neſcimus. Ubi glo. Qđ moyſes docuit a deo accepit. hic aūt vñ accepit neſcimus. Scdo detraxerūt eius innocētie. Et hoc etiā q̄nq; modis. Nam p̄imo aſſerūt illū pctōrem reſpectu ſui ⁊ icētes Joh. ix. Nos ſcimus qm̄ hic homo

peccator est. Et Matth. xj. Ecce homo vorax et potator vini. Pcõo dicũt illum seductorẽ respectu pl̃i dicẽtes Joh. vij. Seducit turbas. Et Matth. xxvij. Recordati sumus: qz seductor ille dixit adhuc viuẽs. post tres dies resurgam. Et Lu. xxiij. Hunc inuenimus subuertẽtem gentẽ nostrã ⁊ phibentẽ tributa dari cesari Tertio asserũt eum blasphematorẽ respectu dei dicẽtes Joh. x. De bono ope nõ lapidamꝰ te: sed de blasphemia: qz cuz tu homo sis facis te deũ. Quarto dicũt eum transgressorẽ respectu legis dicẽtes Joh. ix. Non est hic homo a deo qui sabbatũ nõ custodit. Quinto dicũt eũ operatorẽ in virtute diaboli. Vñ Lu. xj. Matth. xij. In beelzebub pncipe demoniorũ ejcit demonia. Et Joh. vij. et. viij. dicit ei. demonium habes. Tertio detraxerũt eius sequele. Et hoc tripliciter. Primo de vilitate discipulorũ dicẽtes. Nõne fratres sui sunt iacobus ⁊ ioannes. Scõo de simplicitate ei credentiũ dicẽtes Joh. vij. Nonq̃d alicꝫ ex pncipibus credit in eum aut ex phariseis? Sed turba hec que non nouit legẽ maledicti sunt. Tertio de vitiositate amicorũ suorũ dicẽtes Matth. ix. Quare cum pctõribus ⁊ publicanis mãducat mgr̃ vester. Et Lu. xv. Erant appropinquãtes ad ihm publicani ⁊ pctõres vt audirẽt eum. Et murmurabãt scribe ⁊ pharisei dicẽtes: qz hic pctõres recipit ⁊ mãducat cum illis. Et Lu. xix. de zacheo murmurabãt dicẽtes: quod hoiem pctõrẽ diuertisset. Quid igit̃ miramur egreferẽtes detractõs nos pediculi miserabiles: ⁊ miserãdi. Qua isania dedignamur. qua demq̃ stulticia De mente elabit̃ nr̃i saluatoris exemplũ audiamus eum Joh. xv. nobis annũciãtẽ. Si mũdus vos odit scitote: qz me pozem vobis odio habuit. si de mũdo fuissetis mũdus qđ suũ erat diligeret. Et sequit̃. Non est seruus maior dño suo. si pscuti sunt me: ⁊ vos pscuent̃. si sermonem meũ seruauerũt: ⁊ vestrũ seruabũt. Exemplũ etiã ad hoc aptissimũ ptz: qz nunq̃ fuit ab initio seculi vsq̃ nũc. nec etiaz i posterũ erit alius iustus cui diũsimode uõ fuerit detractuz Nõne etiã ad tantã insaniã deuenerũt multiq̃ ipsi q̃z sũmo opifici deo q̃tidie detrahere nõ verent̃? Quid g̃ mirũ si de nobis vilissimis creaturis aliqui obloquunt̃?

Qz multũ compatiendũ est inuido cordi oblocutorꝫ. Capl̃m. iij.

Quartũ remediũ est cõpassio. Cõpatiẽdum vtiq̃ est cruciatibꝰ detractorꝫ. q̃ vtiq̃ sm eorũ iudiciũ satis magni apparent: cum exinuidia oriant̃. Habẽt sm Alexã. in sua radice penã. Vñ sm Aug̃. Amasti bene agentẽ. vixisti bono odore: inuidisti bene agẽti. mortuus es bono odore. Et Señ. Vtinã in uidus in oibus locis: oculos ⁊ aures haberet: vt de oibus pfectibus q̃bus inuidet torquere tur. Diog̃. phus cum ei nunciasset amicus te amici cũcti vituperant. Oportet inq̃t sapiam ab insipiẽtibꝰ ferri. esse eni meliorẽ iudicat lingua mala q̃ carpit. Et Hiero. ad demetriadẽ. Hominũ viliũ satis est: ⁊ suã laudẽ querentiũ alios viles facere. Et iterũ Señ. Qui alienis malis sicut suis bonis letant̃. diuites sunt alienis iacturis: locupletes calamitatibꝰ funeribꝰ immortales. Ex hoc eni discant pdicantes cõpatiẽtes lanantibꝰ atq̃ eis detrahẽtibus: cũ reprehendunt̃ de sceleribꝰ suis. qz necesse est medicũ sapientẽ patiẽter ferre infirmorꝫ vetores lamẽtationes atq̃ clamores. Aliter silẽs sunt medico insipiẽti. qui dum egroti apostema nouacula frangit vult eum sileri. Qui põt dicere merito aut pmittatis me ex meo dolore clamare dum carnes meas insciditis: aut pmitte me incidere carnes vras ⁊ vos clamate. De predictis duobus oportet vos alterũ eligere.

Pars tertia tertij articuli de vltimis quattuor remedijs contra oblocutores.

Tertio cõsideremus quattuor vltima remedia cõtra derogatores. Primuz est oportunitas. scõm est necessitas. tertiuz est honorabilitas. quartũ est magnanimitas.

Qz oportunũ est contra iustos esse oblocutores. Capl̃m. i.

Primũ autẽ remediũ est oportunitas. Nimiuz nẽpe oportuna est oblocutio detractori. Ut ptz. vj. q. j. c. quesi. in fi. vbi dicit̃ q̃ iusto dei iudicio nõ nunq̃ adũlus bonos detractio excitat̃: vt quos vel domestica adulatio: vel alioꝫ fauor in altuz extulerat detractio humiliet. Cuius rõ sm Alexan. de halis est. Quia sicut p adulationẽ mentis oculi claudunt̃ ⁊ excecant̃: ita p detractionẽ aperiunt̃ ⁊ illuminant̃. Cum eni homo videt sibi detrahi: si stulticia in eo nõ laborat cõuertit se ad cõsiderationẽ infirmitatis sue: querẽs ac pquirens si q̃d sit reprehensibile in eo: ⁊ sic humiliat̃ et emendat̃. Vñ Greg. Qui p laudes a se exire potuit: ptumelijs cõpulsus ad se redit Hinc dicit apl̃us. Per arma iusticie a dextris: ⁊ a sinistris. per gloriã: ⁊ ignobilitatẽ: p infamiã ⁊ bonam famaz. vt seductores ⁊ veraces: sicut qui ignoti ⁊ cogniti. quasi morientes: ⁊ ecce viuimus: vt castigati: ⁊ non mortificati. quasi tristes semper autem gaudẽtes.

Qtum iustis necessarij sunt derogatores. Cap̃. ii.

Secũdũ remediũ est necessitas. Debet

enim mens illuminata pensare q deus miseri/
cors de necessitate pmittit detractores insurge
re contra iustos: vt p viam virtutū cautius in
cedant. Ūñ .j. Pe.ij. dicit. Conuersationē ve-
stram inter gentes habētes bonā: vt in eo qđ
detractant de vobis tanq̄ de malefactoribus:
ex bonis opibus vos cōsiderātes glorificēt de
um in die visitatōis.i.qñ a deo illuminabunt.
Unde Cant.ij. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea iter
filias. Liliū nempe spinis plus redolet punctū
rum cōpunctōibus tacto merito cōparat: cuz
dicit. Jam vero attractū z attritū seu cōfractū fetet
plus redolet si equanimiter portat. Sic vtiq̄ iustus linguis detrahentiū pūctus
patiens est atq̄ fractus: z ab inceptis desistit
fetet. Hinc Pe.raueñ.ait. Virū fortem excitat
ad vtutis exercitiū alieni laboris aculeus: nec
mētis oculo torpore pmittit inuidia detracto/
rum. Jacob qui in baculo suo iordanē transie
rat nō rediisset cum duabus turmis: nisi euz in
uidia esau agitasset. Joseph eni nō imperasset
egyptijs nisi ipm frēm inuidia vēdidisset Scri
ptuz quippe est. Abel esse nō potest: quē Cayn
malicia nō exercet. Unde Seneca Inuidiā fer
re aut fortis: aut felix potest.

Qsignū est q honorādi sunt iusti qñ detrahit eis. Capl'm.iii.

Tertiū remediū est honorabilitas. Sa
gnū vero iustoz testimoniū est q ho-
norandi atq̄ laudādi sunt etiā ab ipso
deo cum ipse vituperant a malis. Ūñ glo. Nu/
me.xij ait. Magnū eteni beneficiū cōferūt de
tractores. Nunq̄ eni inuenimus dñm tm̄ lau-
dasse moysen: q̄tuz tunc cum detraherēt ei ab
aaron z maria. Ūñ dixit de moyse Nume.xij.
In oñi domo mea fidelissimus est. Ore eni ad
os loquor ei palam: z nō per enigmata et figu/
ras deū videt. vide qđ sibi pene obtrectātes cō
tulerint. Quid aūt laudis sibi turpitudine illi
splendore. sibi lepra. illi gloria. Ūñ Rich.sup
Apoc.ait. Maloz est semp odiosa vita bono
rum: z quē deus cōmendat prauoz sermo blas
phemat. Insup Greg.sup Ezech.ait. Qui aūt
incredulī z subuersores sunt in suis sermonib⁹
derogātes timēdi nō sunt: qz valde stultū est si
illis placere querim⁹ quos nō placere dño sci/
mus. Debēt aūt haberi in metu: z in reuerētia
iudicia iustoz: qz mēbra oipotentis dei sunt z
hoc ipsi in terra reprehendūt qđ dñs redarguit
in celo. Nam puersoz derogatio vite nre ap-
probatio est. Quia iam oñdit nos aliq̄d iusti-
cie habere. si illis displicere incipimus quideo
non placent Nemo eni potest in vna eadēq̄ re
oipotenti deo atq̄ eius hostib⁹ gratus existe-
re. Nam deo le amicū denegat: q eius placet in
imico. Et inimicis veritatis aduersabit q eidē
veritati in mente subiugat. Unde sancti viri in
voce libere increpatōes succēsi eos ad sua odia
excitare non metuūt quos deū non diligere co
gnoscūt. Qđ ppha ardēter exhibens creatori
oiuz: quasi in munere obtulit dicens. Nōne q
oderunt te dñe: oderā illos? z mei inimici facti
sunt mihi Quasi dicat. Pensa q̄tum te diligo
qz tuoz hostiū excitare? tra me inimicitias nō
ptimesco. Hinc iterū dicit. Qui retribuūt mihi
mala p bonis detrahebāt mihi: qñ subsecut⁹
sum iusticiā. Bonū valde est qđ iustus tribuit
qñ male agentibus libera voce cōtradicit. sed
quersi mala p bonis tribuūt cuz istis derogāt
qz tra eos iusticie defensionē seruāt. Non eñ
iusti humana iudicia: sed eterni iudicis examē
aspiciūt: z ideo derogātiū vba temnūt. Hinc
paulus chorintheis derogātib⁹ ait. Mihi au
tem p minimo est: vt a vobis iudicer.

Qanimo magno spernēdi sunt ob locutores. Capl'm.iiii.

Quartum remediū est magnanimitas.
Grandi qđem animo vilipēdēde atq̄
nihili penpēde: ac oino despiciēde sūt
detractoz oblocutōes z derogatōes: nec etiā
nisi in magna necessitate sicut p̄diximus retun
dende. Proinde Eccl.xxviij. Scdz eni ligna
silue.i.sm ppli varietatez sic ignis exardescit.i.
sicut prevalet ignita lingua oblocutoris: eo q
mali derogātibus faciliter cedūt: justi vo pma
nent incōcussi. Et subdit dicēs. Si sufflaueris.
scz cōtra dicēdo quasi ignis exardescit: qz mul
to amplius derogabūt. Et si expueris sup illā
scz oblocutionē vicz vilipēdendo: atq̄ despici
endo illam: vt forte illaz ad frām z despectionē
spuendo in terram quasi sup detractionē extin
guetur. Et subdit dicēs. Utraq̄.s.saliua z de-
tractio ex ore pficiscunt: quasi saliua oblocuti
onis remediuz sit. Saliua cui ieiuni stomachi
cōtra venenū serpētis valere dicit: vt mystice
innuat q cōtra draconinā detractionē ad illu
dendum ei.spicio sup terrā z quecūq̄ eius ve-
ra despectio optimo tyriaco merito cōprobat
Per hec.xij.remedia verificat qđ ppha ad do
minū ait. Tu confirmasti in virtute tua mare: cō
tribulasti capita traconū in aquis Quid p ma
re nisi anime iuste. q̄bus oblocutores detrahe/
re amaritudinis causas prestant: sed virtute di
uine gratie cōfirmant: ne per impatientiā peri
clitet. Tunc q̄ cōtribulat capita draconuz in
aquis: qñ tribuit dñs multiplicatōes gratiaz
his quibus detrahebat. Et subdit etiā ppha
dicens. Tu cōfregisti capita draconū. De qui
bus in.ij.articu. p̄cedentis sermonis dictū est.

Que tunc cõfringit qñ supradicta remedia sua benignitate opere adimpleri cõcedit. Hec quidem sunt defensiua remedia ptra oblocutores et detractores. quibus cum dei adiutorio pte gi poterimus: t cũ eis cõtra delatores imaculati transire. Dõ nobis largiri dignet dñs noster iesus christus ptra oñs oblocutores t detractores magnificus t gloriosus triũphator. Qui cum patre t spiritusancto viuit t regnat deus tc.

Feria. vi. post tertiã dñicaz in quadragesima de cõuersione samaritane Expositio euangelij scõm mysticum sensum. Sermo. xxxi.

DA mihi bibere Joh. iiij. t in euãgelio hodierno Magna quipe t admirãda sapientia saluatoris: i hoc q sepe animam ex amore querentẽ illaz t toto desiderio inardescentẽ ad eum fugere t obdurescere paret. Ac qñ aliam aiam vel eandẽ insectari videtur. que suis inspiratõibus ac vocatõib' quasi toto conamine cõtradicit. Videas Math. xv q mulier chananea affectõe feruẽs. sollicitudine querẽs. clamorib' petens filiã. i. animã suã saluari deposcit. Et nihilomin' iesus fugit obmutescit: t spreuit velud canem. t cam quodã modo abhorrere apparet Et ecce cõtra hanc samaritanã insectari videt etiaz suis inspiratiõibus renitẽtẽ. Ait enim illi. Da mihi bibere. Ad literam. Quasi dicat. Fatigatus sum ex itinere quiesco lassus expectãs. q ad hunc fontẽ quisq hauriturus accedat. tu me hic sedente pmo mulier aduenisti. Sitio. Ero da mihi bibere. Sue salutis auidus dñs iesus christus. fidem magis q aquã bibere cupiebat. Ei in hoc mystice designat q tpalia nos derelinquere petit quo ad pfectos: vt largiter dispensare quo ad alios vt per hoc possemus sua spũalia suscipere tpaliuz amore sublato. Felix mercatio christo dare nostra vitia t pctã: t eius accipe gratias et virtutes. Felicioz possidere celestia pro terrenis. Felicissime christũ possidere pro nobis. Ad hũc finem samaritanã t qlibet aiamã dñs ducere cõcupiscit: ideo subdit postulat dicendo. Da mihi bibere Triplicẽ amoris statũ in anima sitiẽdo desiderat dñs iesus christus: qui in serie pñtis euangelij per ordinẽ mystice descriptus est. Primus est amoris incipiẽtis scds est amoris pficiẽtis. tertius est amoris pfecti. De quibus in psona samaritane ppha in ps. xvj. ad dñm dicit. Probasti coz meũ: et visitasti nocte Ecce primũ. Igne me examinasti et nõ est inuẽta in me iniquitas: ecce secundũ. Ut non loquat os meum opera hominũ: ecce tertium. Quod verbũ potest esse thema inseuãgelio occurrenti.

Articulus. i. de amore incipienti t de triplici illuminatõe eius.

PRimus est status amoris incipientis. Unde ppha ait. Probasti coz meũ: t visitasti nocte. Triplici illuminatõe fidei pbando t visitando illuminat dñs noster iesus christus noctẽ tenebrosam hũani cordis Prima est christi incarnatio. scda christi conuersatio. tertia christi consũmatio: que in serie euangelij mystice declarant.

Qz lux fidei incarnati verbi humanum illuminat intellectũ. Cap. i.

PRima illuminatio: est christi incarnatio: qz per suam incarnationẽ lux in tenebris lucet. De quo Joh. iiij. in euangelio hodier. mystice ait. Uenit iesus in ciuitatem samarie. i. in territorio eius: que. s. ciuitas samarie dicit sychar. Scõm enim Hieron. lib. j. hebraycaruz questio. vitiose errorinoleuit: vt legit sychar dicit enim hebrayce sychen. Juxta vero grecã t latinã psuetudinẽ sychima declinata est. t est nũc nõ subdit metropolis samaritanoz. Uenit inq iuxta prediũ qd dedit Jacob filio suo Joseph Gen. xlviij. in fine. Et ym Hiero. t alios doctores hoc prediũ fuit tota ciuitas. Mystice sychar interptat humerus siue labor. ad hanc aũt ciuitatẽ venit iesus: quando verbũ caro factũ est: t habitabit in nobis. Tunc enim suposuit humerũ suũ laborib' miserie nostre. Prediuz ergo qd dedit Jacob Joseph filio suo est incarnatõis mysteriũ. qd Jacob futurũ prenũciauit esse in christo in oi gra et gloria pre oibus incompabiliter aucto. Joseph aũt interptat auctus. Erat autẽ ibi fons Jacob t puteus. Ad lram aũt dictus est fons Jacob: tum qz ipse foderat. tum qz fuerat dñs eius. longo enim tpe stetit circa sychen sicut colligit ex Gen. xxxiij. Nam dina facta est nubilis etatis: que tñ vixerat triẽnis vel quadrienis: qñ Jacob venit in sychen: sicut ex pceden tibus q̃q capitulis colligit. Mystice ad puteum terrenoz christus aduenit: cum carne assumpta sustentãdi illã curã habuit ppter qd sicut infra patebit: aquã petijt vt medicus.

Qz radiosa christi cõuersatio si fideli oculo psideret illuminat coz humanum. Cap'm. ii.

SEcunda illuminatio illuminãs coz humanũ est christi cõuersatio. Quia ois eius actus t verbũ admirandũ est lumen ad effundendũ tenebras intellectus: iuxta illud omnis christi actio nostra est instructio.

Et de hoc Joh. in mysteriū subdit dicens. Jesus igit fatigatus ex itinere. Quid eni fuit tota christi vita nisi via regalis puenīdi ad vitā eternaz: sicut ipse Joh. xiij. testat dicēs. Ego sum via veritas z vita. Qđ triplicit exponi pōt

Primo modo ego via nō errās. Nam de oībus q̄ non secuti sunt: nec sequunt xp̄m ppha ait. Errauerūt in solitudine inaquosa viam ciuitatis habitaculi nō inuenerūt. Ego sum veritas nō fallens. vnde ps̄. Fidelis deus in oībus verbis suis: z sanctus in oībus opibus suis. Ego sum vita indeficiēs. Proinde Luc. x. dicit. Maria optimā partē elegit: que nō auferetur ab ea. Scdo modo exponit sic. Ego via ducēs. vñ Prou. iiij. Ducā te p semitas eq̄tatis. Ego sum veritas lucens. vñ Malach. vltī. Orietur vobis timentibus nomen meum sol iusticie: z sanitas in pēnis eius. Ego sum vita pascēs. ego sum ostiū ⁊c. Joh. x. Per me si q̄s introierit saluabit. z ingredietur. s. ad ꝯtemplationem mee diuinitatis: z egredietur. s. ad ꝯtemplationē mee hūanitatis: z pascua. s. gloze inueniet. vicz in vtroq̄. Tertio modo exponi pōt Ego sum via in exemplo. vñ Joh. xiij. ipse ait Exemplū eni dedi vobis: vt q̄admodū ego feci: ita z vos faciatis. Ego sum vitas impromissio: vñ ipse p̄ p̄pha ait. Que pcedūt de labijs meis nō facia irrita. Ego sum vita in pmio. Vñ apls ad Ro. vj. Stipendia eni pcti mors: gr̄a autē dei vita eterna in christo iesu dño nostro. Ecce q̄ dñs iesus: vt omnia nobis efficeret ex itinere sue pegrinatōis fatigatus est.

Q̄ ꝯtemplationē passionis christi oculi nostre mentis illuminant. Capitulum. iij.

Tertia illumiatio que illuminat cor humanū est xp̄i ꝯsūmatio. s. p amorosissimam passionē crucis. Et de hoc subdit. Sedebat sic. i. simplr sup fontez. Ad lr̄am cōpassiue loquit. Ecce vox dñi sup aquas. Aues rōnales aucupaturus aduenerat in rhetib⁹ vbi sui in q̄bus vna por capta z excecata iudex ad capiendas alias fiat. Sed stulti vt cōquerit dñs Hiere. ij. Me dereliquerūt fontez aque viue. scz qui sum fons a quo z nō aliūde aqua viua emanat. Mystice vo fons iste sup quā ascendit dñs nr̄ iesus xp̄s est sancta crux. Ipe enim fons est oiuz gr̄az que cūctis electis cōicande sunt. Hic ꝑm mysteriū Gen. ij. dicit. Fōs ascendebat e terra irrigās vniuersam supficiē terre. Sup hunc fontem sedebat dñs: q̄ passionē et mortē sūma mētis tranq̄llitate portauit. nec a mysterio vacat q̄ euāgelista cōmemorat dicēs Sedebat sic sup fontē. i. eleuatus z expānsus in cruce: vt ostendat q̄ talis modus expansiōis cōuenientissimus vtiq̄ fuit ad oia impetrāda pietate p̄na: ad oia diffundēda in electos filios charitate largiflua ad oia ad se trahēda virtute mirifica. ad oia amplectāda remissiōe plenaria: z ad oia transformāda vnione pacifica. Sup hunc igit fontē sedet: q̄ vult aquas mortuas mutare in viuas. Ad quas oēs sitientes per vocem p̄phetic̄ inuitant. Cum Esa. lv. ait. Oēs sitientes venite ad aquas: z qui habetis argentū p̄perate z emite: z comedite. Q̄to aūt charitatis amore xp̄s p nr̄a redemptōe sederit in cruce manifestat euāgelista dicens. Hora erit quasi sexta. i. sūmo charitatis ac dilectionis ardore. z in sūmo estu passiōis z mortis scz p nobis se posuit filius dei xp̄s.

Articulus. ii. de pficiēti amore in septem flāmis distinctis cum q̄bus a christo cor samaritane inflāmatū est.

Secūdus est status amoris pficientis: nam aia p̄dictis illuiatiōibus illustrata in desiderio diuine dilectōis excitatur z igniculo quodā: z quasi insensibili modo attrahit a mūdano⁹ amore dulcedinē dei Vñ subdit. Venit mulier de samaria. i. de regione samarie Erat eni de vrbe sychen: sicut ptz ex se quētib⁹ haurire aquā. Quid mulier significat nisi animā carnalē z sensualē que quodāmodo paulatim ad spūalia sensualiter trahit: vt tandem omni carnalitate z sensualitate relicta pfecte in diuinū amorē trāsformet z resoluat. Venit igit mulier quasi sitibūda auis haurire. scz hydria ꝯcupiscētie: aquā. s. delectatōis humane. nescis aia mea q̄ haurītura es aquā in gaudio de fontib⁹ saluatoris. Jam abijce sensualē delectationē: z carnalē sensuz. Talē aiam christo miro artifico septē flāmis seu ardorib⁹ vulnerat z inflāmat z pficere facit: ita vt in septimo ictu hydria ꝯcupiscētia derelicta moriatur pctō: z vita gratie reuiuiscat xp̄o. Et licet sex primis flāmis christo aliquo modo resistat: et paulatim semp in suo malo deficiat: z in christi bono pficiat: ac pcedat tñ in p̄ncipio quasi hostem alloquit christus. tñ sic artificiose contra eam pugnat q̄ illā oino expugnat. p has vicz septē amoris flāmas. Prima est flāma amoris sitientis. scda est flāma amoris largiētis. tertia amoris desiderātis. quarta amoris euocātis. quinta amoris reuelātis. sexta amoris irradiātis. septima amoris transformātis.

Prima flāma qua christus sitim z desiderū ostēdit anime peccatricis. Capitulum. i.

Prima vo flāma est amoris sitientis. Unde dicit ei iesus. Da mihi bibere. Jam incipit sibul⁹ aure tenuis. Preuenit eniz

eam iesus vt cum ppha dicere possit. Miseri cordia eius preueniet me. Mystice aũt christus nõ mente sed corpore fatigatus in cruce sitio p clamauit. Nunc aũt petit: qz cõsensum mentis et opa mũda querit: atq; puide suam gr'am re promittit. Christus igit petẽs obsequiũ expe/ tit cor humanũ dicẽs. Da mihi fili mi cor tuũ. Sz euãgelista iterũ subdit. Discipuli aũt eius interim abierãt in ciuitatẽ vt cibos emerẽt. re/ mansit autẽ iesus. Ad lram forte ppter corpis lassitudinẽ, z etiã nõ sic erat cõdecẽs q ipse in pson ppria cibos emeret. Samaritana autẽ potũ ei negauit et quasi emulũ z hostẽ iudeuz dñm apellauit. Vñ subiungit. Dixit igit ei il la mulier samaritana: quasi aspiciẽdo eum di/ storte. Quõ tu iudeus cum sis bibere a me po= scis que sum mulier samaritana? Cognouerat enĩ iudeũ tam ex aliqua differẽtia lingue. q̃ ex christi habitu: q̃ etiã ex gestu z aspectu illius Non tñ loquit de eo edificata: sed potius ppt rem insolitã a mirata. Ideo addit Non enim contunt iudei samaritanis.

Quõ sub spe doni dñs aiaz allicit at q̃ miro artificio ad se e ãtrahit. C. II.

Secũda est flãma amoris donãtis Nã vt eam alliciat iam aperit ei donũ suũ magnũ. Vñ subdit. Rñdit iesus. s. nõ ad inter rogata sed interrogãda: z ait ei. Si scires do= num dei. Nec dicit quale dei donum sed abso lute et generaliter dei donum. Et maxime pro pter duo. Primo qz loquit de illo supremo do no. s. de spũsctõ qõ solum simpliciter z absolute dicẽdũ est donuz: respectu cuius sunt nihil oia alia dona: z absq; ipso omnia sunt inutilia vel dãnosa. Scdo qz nõdum vult mulieri se dare z explicare. sed solũ ad aliq̃d valde arduuz men= tem illius excitare z leuare: z hoc ad astruẽdũ subdit Et quis est qui dicit tibi. Da mihi bibe re. Per hũc q̃dem loquẽdi modũ ingeniose ex citat eam ad eum estimandũ aliquẽ magnũ vel potẽtẽ in donis dei: tu forte petisses ab eo Nõ enĩ hoc dicit quasi dubitãs an ipa petisset hoc si duo p̃dicta intellexisset: sed triplici ex causa sic locutus est. Primo ad ostendendũ liberta/ tem arbitrij nri: z ptingẽtia actuũ eius. Scdo ad instruendũ in hmõi dubijs seu pfundis lo= bie loqui. Tertio ad fortius affirmãdũ qõ di= cere intẽdebat: qz minus dicendo sepe ampli9 significam9. Sepe enĩ p dubitatiuũ aduerbiũ fortius intẽdim9 affirmare. Jux qõ. s. ad Lor vij. oñdit. Puto q z ego spm dei habeã. Nec inquit. Puto quasi dubitãs: sed potius cuz so bzioi modo loquẽdi intendit fortius astruere qõ ipse sup ibi p̃misso ygnitatis cõsilio habet plene sensuz z spirituũ dei. Et addit dñs dicẽs Et dedisset tibi aquã viuã. Sm enĩ Aug'. Sol/ lum illa aqua dicit vulgaliter viua: que de fon te egrediẽs nõ discontinuat a fonte. Proinde cisternalis z pluuialis aqua. vel aqua vasis vl lacus iam pus sumpta de fonte nõ dicit aqua viua. Et sumit hoc ab actu vite cõtinue egredi entis a corde tanq̃ a fonte manãte z quasi cõti nue scaturiẽte. Per talem enĩ aquã gratia gra= tum faciens designat que sola sue origini. i. spi rituisancto iuncta est. Hoc est donũ dei. qõ nũ q̃ sine spirituisctõ est: imo sine tota trinitate es= se non põt. sed cum aqua illius putei seu fontis hoc modo nõ esset viua si mulier intelligẽs exti tisset: merito aduertere potuisset: q christus lo quebat de aliquo geuere aque viue. Ipsa aũt intellexit q vel christus loqueret de aqua vi= ua illius putei: aut de aliqua alia eiusdẽ gene= ris longe amplius melioze: iam tñ incipiẽs de lectari ex aque scaturatiõe tota in sensib9 sistit tota. ex naturali moze atq; arte argumentũ re spondendi cudit: nec displicent mulieri dulcia verba christi: sed de aqua viua ne dare posset vndiq; cõglobatim sibi cõtraria argumẽta oc currũt. Ideo dicit z mulier. iam in reuerentiã eius transiẽs. Dñe. Ecce iam eum dñm vocat Nec in quo haurias habes. z puteus altus est Uere hydriã, cõcupiscentie nõ habebat iesus et puteus vozaginis voluptatis altus. i. pfun dus: z lõge erat ab eo. Unde igit habes aquã viuaz? Nam seculũ hoc nequã penitus illa ca/ ret. Nõne tu maiozes patre nostro Jacob: qm Bedam vocat eum p̃em: qz sub lege Moysi viuebat. Licet Sm Chrys. ppbas nõ accepta rent. z vrbẽ sychen quã iacob filio suo dederat in singulare donũ ipi possidebãt: qui dedit no bis puteũ. i. fodit z fecit. Et sic tandẽ eius bene ficio ad nostrũ vsum puenit: z ipse ex eo bibit. scz ppter bonitatẽ eius: z filij eius z pecoza. s. ppter affluentiã eius.

Artificioso modo trahit deus ani/ mam ad desideriũ eternoz. Ca. III.

Tertia est flãma amoris desiderãtis eo q̃ ad noiatũ z quodãmodo oñendũ donum incendit desideriũ eius. Et ex hoc illã inflãmãs. Respõdit deus dicẽs. Om/ nis qui biberit ex hac aqua sitiet iterũ. Qui au tem biberit ex aqua: quam ego dabo ei non si/ tiet ineternũ. sed aqua quaz ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitã eternã. Aduertẽ dum est q tres pprietates atq; notabiles natu ras attribuit christ9 huic aque sue que est idem q̃ spiritus suus: z gratia. Prima est satietas. secunda est fontalitas: tertia est potestis. Pri ma est sacietas omnẽ sitim z causam sitis exclu dens: qz nõ sitiet in eternũ. Quasi dicat. Non

de puteo isto aut de alio fonte talis aqua haurienda est: sed fonte ꝓcedit eterno: infundit nō hauriť. supinato nō in terrā euerso bibitur ore Hec non potať in vase: sed in eterno fonte: qñ apud deum fons vite est. Questio ꝓma. Sed quomodo bibens hanc aquā gratie nō si tiet ineternū? Dicēdū ꝙ hoc pluribus modis verificať. Primo ꝓ ꝯto extinguit mortalē cul pam ⁊ concupiscentiā terrenoꝝ. Scō ꝓ quāto spe certa ⁊ ineffabili quodāmodo iam bibať fu tura gloria beatoꝝ. Tertio vt sit sensus non si tiet ineternū .i. perducet ad statū in quo sitire non poterit. Quarto quasi dicat licet ad p̄sens sitiat: nō tñ sitiat ineternū. Quinto aūt potest esse sensus. Qui aūt biberit ex hac aqua: quaz ego dabo ei. biberit inq̄ habūde plene. ⁊ vsq̄ ad sūmū. s. sicut biberit in statu gloie: nō sitiet ineternū. Ex autē bibētes hoc sitient: nō est ex defectu aque. i. spiritussancti: sed potius ex modicitate bibēdi. Questio secūda. Sed nū quid beati desiderāt semp dei suauitatē: et sic per cōsequēs semper sitiunt. Ad hoc dicenduz ꝙ sumit hic sitire ꝓut sonat defectuz penalē. Unde ꝓpie sitire est desideriū cum angustia quadā: sicut etiā esurire. Sentit enim anima sui corporis internā exhaustionē ⁊ cōsumptionē: tanq̄ sibi penalē: ex hoc naturali impulsu co/ gitur vehemētissime inhyare ad extrinsecū po tum quem intra se non habet. Desideriū enim diuine glorie in beatis nō est ad rem absentē vt distantem: sed potius ad rem intimā: ⁊ in ple/ na facultate fruendi ꝓ tota in futurū eternitate possessa. Nec puenit ex aliqua interiori cōsum ptione: sed potius ex optima ⁊ semp vniformi dispositōe. Et ideo nihil habet penale: sed sem per iocūdissimā satietatē: que tñ sacietas fasti/ dium non generat: ⁊ ideo semp in vniformi ac censione amantis desideriū tenet. Secūda ꝓprietas christi aque est fontalitas. scz radica lis Unde subdit. sed aqua quam ego dabo fiet in eo fons aque. Nam deus intimať mēti quā glorificat. ⁊ ita radicať in ipsa. ꝙ ad instar fon tis quotidie scaturientis semp in anima viget: et gloriā scaturisat in ea. ⁊ ꝓ eam gloria scaturi sat ⁊ redūdat in corpus. Et de hoc rōnem assi/ gnat ꝓpha dicēs. Quoniā apud te est fons vi/ te: qz deus dat vitaz glorie anime. ⁊ anima sua redundat in corpus. Tertia aque ꝓprietas est potestas. Potētissima enim et rapidissima seu agmma est translatio seu ascensio eius. s. ad vltimū terminū: atq̄ finem: in quo ꝓsistit sum ma quies: seu possessio omnis boni: ⁊ in ea re/ pausatio cōsūmata. Ūñ subdit. saliētis. id est. salire facientis in vitam eternaz. Quasi dicat. Non fluuius nec riuulus qui ex natura semp ad inferioza loca labunť. Sup omnē cni intellectum vsum rationē ⁊ artem hec aqua suū ꝓ uehit potatoꝝ. Sursum agunt dona christi: que tanq̄ hamo piscantis dei mentē attrahūt ad supna. Deniq̄ hec mulier christū totū libe/ ralem attendēs. iam postulat gratie donū. Ūñ subdēs ad cum mulier dicit. Dñe da mihi hāc aquā vt nō sitiam ne veniā huc haurire. Jam oblita est illius aque quā haurire venerat. Ad huc tñ ꝓ corpore querit hāc aquā ꝓ breui tem pore quo victura erat: nō ꝓ ipsa eternitate quā neduz credebat. nec adhuc carnalis capiebat spiritualia dona. adhuc in ea erat seculi amor: ideo ad spirit⁹ libertatē causa intēdebat indu/ cere iesus christus. Apta tamē petitio cum ait Dñe da mihi hanc aquā. Nescia tñ necessaria petit. Sed ⁊ tu anima mea pete a iesu tuo salua tori hanc aquā viuā spūssancti: vt nō sitias vo luptatis lutū ⁊ tuā cōcupiscentiā haurire festi na. Et addit causam dicens. Ut nō sitiam: nec veniā huc haurire aquā. Ex verbis enisuis vi detur hec mulier intellexisse ꝙ christ⁹ ei ꝓmit/ teret quādā corporalē aquā mirabilis efficacie quo ad tria. Primo quo ad satietatē. scō quo ad iocunditatē. tertio quo ad ꝓpetuitatē ⁊ du/ rabilitatē. Primo quo ad sacietatē. id est ꝙ haberet virtutē quo ad sitim ⁊ eius causam in eternū tollendū. Scō quo ad iocunditatē id est ꝙ tantā sanitatē ⁊ agilitatē ac exaltatōnē daret ac si esset fons semp in altū scaturiēs ⁊ sa liens cum admirāda iocūditate. Scō quo ad ꝓpetuitatē ⁊ durabilitatē hoc est ꝙ tñ robur esset in ea ꝙ vitā ineternū ꝓpetuaret sicut fo/ te in lge moysi audierat ꝙ ī adam lignū fecisset si de ligno vetito nō gustasset.

Quō excitat deus mentē ad spiritualiū cognitionē ⁊ ad veritatis cōfessionem. Caplm. iiii.

Q Uarta est flāma amoris euocantis. qz eni hec mulier nōdū intellexit christū loqui de aqua spūali cum ex modo dictis ab eo eum itellexisse deberet. ⁊ vtiq̄ intellexisset si virilē rationē ⁊ intelligentiā habuisset. Ideo euigilātioꝝ flāma incendens eam dixit ei iesus. Vade voca virū tuuz. ⁊ venibuc. Quasi dicat Quia femineū ⁊ debilē intellectū ad me capiendū habes. fac ꝙ vir tuus sit tecū vbi ille tanq̄ virilis intellectus capiat verba mea: ⁊ tu tandēp cum: ⁊ cum eo. igiť voca vi/ rum tuum. i. intellectū illuminatū ꝑ Augus. Hic eni vir est anime nostre: qz porcio superioꝝ significať per virum. Hoc autē dicit: vt ipsa in eo aliquod insigne cognosceret: ⁊ qz plusq̄ hō esset: ⁊ homo supra hoiem qb ipsa cognosceret et sic fidem p̄staret dictis. Et veni huc. s. cum eo iam in veritate ꝓficiens. Rñdit mulier. Nō

habeo virum. Hanc cōfessionē exq̄rebat iesus anteq̄ sibi diuina beneficia largiret. Mysti/ce aūt iubet vocari virū suū: qz rectā intētionē z intellectū ad recte z sane intelligendū z desiderandū xp̄i donū p̄cipuū minime habet. et se nō hr̄e fatet dicit. Non habeo virū. s. ad sensuz ppzie cecitatis miserie z impudētie. Rectº enī instinctus ꝓscientie remozdētis cogit mentē apud se ꝓfiteri se talē nō hr̄e virū.

Q̄ mira arte sapiētia dei trahit animaz ad spiritualiū desideriū atq̄ sensum. Caplm. V.

Quinta est flāma amozis reuelātis Artificiose q̄dez semina: z post grana dei verbi allitiēdo ad rhete hanc aīam reuelat z iactat chr̄istus: z paulatim attrahit z finaliter in p̄dā ducit. Proinde subiūgit. Dicit ei iesus Bene dixisti: qz nō habeo virum. Quinq̄ enī viros habuisti: z hūc quem habes nō est tuus vir. Sui facinozis non bene cōscia antea cnm audacia petiuit aquaz: sed dn̄s eam paulatim ad sui cognitionez adducit. Considera tñ quō chr̄istus sub rōnalibus occasionib⁹: z absq̄ oi specie vanitatis oñdit se nosse totū huius mulieris statuz. s. p̄teritū z p̄sentem. Nam reuelat hoc tanq̄ ex vna parte veritatē verbi sui aprobans z cōmendās: z ex altera parte tanq̄ ingeniose reprehendēs z arguēs. de p̄sente pctō adulterii sui. Reuelat insup̄ p̄ius sibi de quinq̄ viris q̄ de adulterio suo: z maxime ppter duo. Primo qz ante alij fuerāt eius viri q̄ iste esset suus adulter. Scdo qz p̄us noluit dicere id ne ipsa haberet hozrozē: q̄ id qđ magnū pudozē sibi habere incutere. Sicut cyrurgicº p̄udēs qui ad inscissurā p̄parans carnē sanā p̄mo leniter palpat vt sic cū minozi hozroze infirmi carnem putridā repēte inscidat. nec tñ exprobrā/do sed rememozādo dicit: q̄nq̄ viros habuisti z hunc p hic antithesis est quem habes nō est tuus vir. Et iterū ne indigneť in ea veritatē cōmendat dicēs. Hoc vere dixisti. Sed cur iesus sibi dixit de quinq̄ viris cuz ad factū sui adulterij ñ spectaret. Dicēdo q̄ imo spectabat p q̄ to vrgebat, i maximā exaggerationē adulterij sui z maxime ppter quinq̄. Primo rōne carnalitatis. scdo rōne maturitatis. tertio rōne sacietatis. quarto rōne honestatis. quinto rōne moralitatis. Primo rōne carnalitatis. Nā habuisse eam p successionē quinq̄ viros signū erat assidue incōtinētie seu ꝓcupiscētie. ex quo non solū eius adulteriū: sed z oñe eius coniugium videbať ex nimia flāma cōcupiscētie p/uenisse Scdo rōne maturitatis: qz iam post quinq̄ viros habitos cōtinentioz z maturioz esse debebat Tertio rōne sacietatis: qz in q̄nq̄ viris habiti satis debuerat esse satiata cōcupiscētia sua. Quarto rōne honestatis. Nam in sua iunioz etate adulteriū cauerat: potiº q̄ adultos eligens viros. Proinde satis ei pudēdum erat q̄post tm̄ tpis ih adulteriū incidisset

Quinto rōne moralitatis Nam valuit hoc moraliter ad aperiendū carnalis ꝓcupiscentie naturale vitium atq̄ malū: que ex pluriū delectabiliū obiectoz z actuū subministratōe non extinguiť nec minuiť. quin potius accendiť. z sic q̄ tandē p̄silit extra terminos z sepes legis Instar. s. ignis ex lignoz incensiōe multiplici omnia deuozātis. Jam samaritana suam iniq/tatem cognoscēs incipit magnificare iesum p̄pter ꝓphetie donuz. Uñ quasi admiratiue dicit ei. mulier. Bñe vt video ꝓpha es tu. Nec ex auditis malis suis turbationē sed cōuersio/nem accepit: iamq̄ incipiēs vocare virū illum quem ꝓpheta vocauit de salubri questione p/pulsat. s. de loco oratōis. Ideo subdit Patres nr̄i. s. abraam z iacob i monte hoc adozauerūt q̄sz ibidē patriarche coluerūt deū. z vos dicitis: quia hierosolymis locus est vbi adozare oportet. Scōm vero Orig. iste est mos garizym de quo habeť Deut. xxvij. Et idem sentit Hieron. in quadā epla ad paulinū dicēs. Singuli quiq̄ credentiū nō locoz diuersitatibus sed fidei merito ponderanť. z inde adozatores: nec in hierosolymis: nec in monte garizym adozant p̄rem. Et pauloante ait. Nō hierosolymis fuisse: sed hierosolymis bene vixisse laudandū est. Et infra. Et de hierosolymis: et de britania equaliter patet aula celestis. Regnum enī dei intra nos est.

Q̄ cum aīa iam incipit experiri sensum spiritualiū veritatū deus paulatim ei altius cōmunicat et reuelat.

Capitulum. VI.

Sexta est flamma amozis irradiantis. Quia enī q̄stio alta fuerat: altioi erat respōsione soluēda. Sed qz mulieris intelligētia ad hoc inualida erat: z non poterat hoc qđ quesierat naturali rōne oñdi: ideo anteq̄ quesitū enodet eam ad fidē inuitat Uñ subdiť. Et dixit ei iesus. Crede mihi. s. qui sum via: vitas et vita Joh. xiiij. Zgiť crede mihi. s. vie dirigēti. Crede mihi. s. vite ꝓsumanti Nouerat enim dictū Esa. vij. Nisi crediderit nō intelliget. ad diuina fide opus. Aliter enīz alta mysteria dei hūanus intellectº vsurpare nō pōt. Et addiť: qz venit hoza. i. iminet hoza: q̄n nec in mōte hoc. s. garizym: nec hierosolymis adozabit p̄rem. s. deū qui p̄ est oiuz. Vos adozatis qđ nescitis. Hoc dicebat. qz verū deū multis erroribº intrisec colebāt z adozabāt: qz forte nec de

sua sūma imensitate vel spirituali intellectuali tate. aut de eius p̄destinatiua charitate ac pui dentia iniustos: ⁊ de eternali punitiōe aut pu/ nitiua iusticia in reprobos: ⁊ sic de mltis alijs recte ⁊ catholice sentiebāt. Et de iudeor̄ p̄lo subdit dicēs. Nos adoramus q̄ scimus. s. de/ um verum p legem ostensuz. Loquit ad cōita tem de scientia que est p fidē rectā: veram: seu firmā: cuius in q̄tum homo deū adorare: ⁊ sci ret p visionē apertā ⁊ clarā. Licet aūt multi iu deor̄ vt saducei ⁊ ꝓsimiles essent, tunc errātes. q: tñ cōmunitas ⁊ iudeor̄ p̄ncipalior pars ad huc recte colebat: ideo p illis loquit. Aut sal/ tem fm Aug̃. loquit p se: ⁊ sibi adherētibus: quales fuerūt apli ⁊ pphete. Et addit. Quia salus. s. mūdi. i. saluator ⁊ salus mūdi p eum fi enda est ex iudeis. i. ex genere ⁊ pfessione ⁊ cul tu iudeor̄ ventura est. Veniq̄ de vera adora/ nit hora. s. gratie ⁊ nūc est. qñ veri adoratores adorabūt patrē in spiritu ⁊ veritate. In q̄bus verbis triplicē respectū habuit christus. Pri mum ad cultū legis. scōm ad psonas diuinita/ tis. tertiū ad actus mentis. Primo q: in ea erant sacrificia carnalia ⁊ multa localia: ⁊ cor/ poralia multū in lege p̄fixa. In localitate eti am samaritani errabāt sicut ex verbis mulier patet. Ideo ꝓtra hoc dicit in spiritu. Scōo q: erant in lege multa figuralia implicita: ⁊ obscu ra seu vmbrosa. Ideo cōtra hoc dicit: ⁊ verita te. Ex his patet q̄ quasi dicere velit: q̄ non in locis corpalibus: nec sacrificijs carnalib⁹ ado rabant deuz: sed in spiritu. i. in veritate: aut in corde spūali: ⁊ spūalibus sacrificijs ꝓtriti ⁊ de uoti cordis. Nec adorabāt eum in figuris ⁊ v/ bis: nec in fide nimis implicita: sed in v̄tute ex plicita ⁊ aperta. Scōm respectū habuit chri stus in hoc verbo ad psonas diuinitatis. i. ad duas psonas diuinitatis: seu diuinas emanan tes a patre: ⁊ nos reducētes ad patrē tanq̄ ha mus ducens piscem ad piscatorē. Quarū p̄ri ma est spiritus. scōa est verbuz in quo est p̄ma ratio veritatis sumendo veritatez p verissima expressione ⁊ adequatiōe seu p similitudine in nullo deficiēte ab eo: cuius est imago seu simi/ litudo. Sicut autē veritas verbi ducit nos ad suū fontē paternū a quo exit: sic spūs. scz veri/ tatis ducit nos ad veritatē verbi a quo exit: et eoipso ad p̄rem. Et ideo primo dixit in spiritu postea ⁊ veritate. Tertium respectū habuit christus in hoc verbo ad actus mētis. s. quos exerceret in sua eterna adoratōe. Quor̄ p̄mus est p̄ncipalior in affectu ⁊ charitate. Et ideo di cit in spiritu. i. in actu feruentis amoris: seu in plena cōformitate volūtatis ad ipsum deum. Quia vt dicit. j. Corinth. vj. Qui adheret d̄o vnus spiritus est. Secūdus actus est in fide ⁊ cognitōe. Et ideo dicit. Et veritate. i. in illumi nata rōne: vt nūq̄ dubitet ipm semp facere q̄d melius est. Sicut Jac. j. dicit. Postulet in fi/ de nihil hesitās. Et de tali adoratōe rōnem as/ signat dñs dicēs. Nam pater tales. s. veros et impmixtos adoratores querit qui adorēt euz. Aliam q̄ rōnem supaddit dicēs. Spūs est de us: ⁊ eos qui adorāt eum in spiritu: ⁊ veritate oportet adorare. Quasi dicat. Q̄to aliquid est deo similius tanto pfectius: ⁊ sibi ppinquius ⁊ amabilius est: sed deus est purus spūs: igit̄ il la adoratō q̄ spūalior est: ⁊ spūalitate dine veri tatis ⁊ cōformior est pfectior: ⁊ amabilior deo Jam hec mulier sursum tendens in christū no/ minat christuz. Unde subdit. Dixit ei mulier. Scio q: messyas venit qui dicit christus. s. fi/ nis legis ⁊ pphetaruz. Sed vnde hoc sciebat cum nō esset iudea? Potest dici q̄ ex multa vi/ cinitate quā samaritani ad iudeos habebāt: et ex lege moysi quā samaritani habebant multa poterat ad hoc audisse. vtputa de aduentu ma gor̄ aperte querentiū. ⁊ dicentiū. Ubi est qui natus est rex iudeor̄? Et de tota familia chri/ sti per ioānem baptistā: ⁊ eius baptismū indu cta: ⁊ sic de multis alijs. Tandem fm Chrys. mulier eor̄ que dicta sunt altitudie fatigata ob stupuit: ⁊ ideo remittit se ad messyaz venturz quem sperabat omnes questiōes dei cultus: ⁊ omnia ad diuinū cultū spectātia plenissime de claraturū. Ideo subdit. Cum ergo veniret ille nobis annūciabit omnia.

Q: cum anima digne deo separat il li christus miro modo eam in se trans format. Capm. VII.

Septima est flāma amoris transformā/ tis. Et de hoc subdit. Dixit ei ihs eaz in se totaliter transformādo Ego suz q̄ loquor te cum. O imensa dignatio saluatoris: q̄ ad vnā mulierculē meretricis se in noticiā dedit! Quid ergo est homo q: innotuisti ei: aut filius hois q̄m reputas eum? Cōfundant̄ g̃ supbe de deo querētes cōcionātes ⁊ disputātes: q̄m cū sim/ plicibus est sermocinatio eius. Duo magnalia eidem se manifestat Primo se dicit deū. scōo se dicit hoiem. Deū se dicit cū ait. Ego sum Joh̄ viij. Anteq̄ abraā fieret ego sum. s. fastigiū celi gaudiū mūdi. ⁊ supplicium inferni. Hoiem se di/ cit cum inq̄t qui loquor tecū. s. vt doctor: vt ve ritas: ⁊ vt vita. Ad Heb. j. Locut⁹ ē nobis in filio p quē fecit ⁊ secula. Sed quō ⁊ se sic mulie ri manifestat? Dicendū nō solū pie ⁊ saluberiter sed etiā valde rōnabiliter quo ad dispositiōes mētis illius p ipsam iam manifestatis Nam li cet esset carne peccatrix. tñ mlta bona in se ha-

bebat. ꝓximo eni ad sanctos patriarchas vel reuerẽs erat. Scõo q̃ erat sollicita de querenda ⁊ scienda veritate diuini cultus. Tertio in sup magnã fidem ⁊ spem in xp̃m venturã illaz habere p̃ sua expressa eloquia apparebat. ⁊ cuz nullã haberet mentiẽdi occasionẽ satis euidẽs est q̃ mente pura ⁊ simplici talia dixit. Cũ igit ipsa iam crederet sic ꝑpinquũ esse messye aduẽtum: ac speraret se: ⁊ suos p̃ illũ plenius erudiri bene cõdecẽs fuit: q̃ ipse messyas hoc audiẽs se sibi clare: ⁊ sine velamine reuelaret. Et sequitur in textu. Et cõtinuo venerũt discipuli eius scz cum cibis emptis. Sed quõ ioanes scripsit hoc: si nõ fuit pñs ⁊ audiuit ea? Dicendũ q̃ forte spũsctũs hoc docuit eum: vl forte quidã discipulorz remanserũt cum iesu: ⁊ hoc esse potuit q̃ illi fuerunt: petrus: iacobus: ⁊ ioanes. Signanter aũt dicit. Et cõtinuo venerũt discipuli eius. Ad insinuandũ mirũ ⁊ occultũ ordinẽ ꝓuidẽtie dei: q̃ ante xp̃i circa fidem mulieris finalẽ intentũ: nec morosius post hoc intentuz discipuli redierũt. Non eni expediebat eos amplius stare. maxime ꝓpter duo. Primo q̃ mulier xp̃i ꝝbo audito pfecte in eum credit: sicut ptz ex sequẽtibus. Scõo q̃ reuerẽtialis ⁊ admiratiuus stupor quo in auditu verbi xp̃i fuit vehemẽter attonita ⁊ stupefacta simul ⁊ exhylarata ⁊ inflãmata extitit i suo p̃mordio seu nouitate fortior q̃ ꝑm cõem vsuz seu cursum esset post diuturnã horam. Feruor aũt sui stuporis eam festinatiorẽ reddidit ad gentẽ suã incitandam: vt crederẽt ⁊ venirẽt ad xp̃m. Addit verò in textu. Ad mirabant. q̃ cum muliere loq̃batur. Scõm ꝙ Chrysо. mirabant xp̃i humilitatẽ. s. q̃ ipse tam sapiẽs: ⁊ tam pspicuus mulieri inopi ⁊ samaritane sic dignaret loqui. Et ꝑm Aug⁹. bonũ mirabant nõ malũ suspicabãtur. vel mirabant de re valde insolita xp̃o. Sz nunq̃d indecens fuit xp̃m cum muliere sola sic stare ⁊ loqui? Dicendũ q̃ nõ solũ nihil fuit ꝑm exteriorẽ speciẽ indecẽs: verũetiã omni decentia fuit plenũ si cõsiderent octo. Primo ꝙsiderato loco qui erat publicus p̃ aqua hauriẽda cõuersus. Scõo considerato tpe. s. hora clara meridiei ⁊ ante cibũ sumptũ. Tertio cõsiderata causa aduẽtus ipius mulieris. s. p̃ aqua haurienda. Quarto ꝙsiderata eius etate que post q̃nq̃ viros iam habitos: p̃sumit fuisse grãdeua. Quinto ꝙsiderata psona christi. Sexto cõsiderato aduẽtu christi ad puteũ. Septimo cõsiderata celeris reditus expectatiõe discipl'orz Octauo cõsiderata materia verborz christi cũ muliere. Proinde subdit Nemo tñ dixit quid queris: aut quid loqueris cum muliere: ⁊ hoc ꝓpter reuerẽtiã ꝑm Crisˢ. Et q̃ ad eos nõ pertinebat. qõ autẽ alibi ꝙfidenter eum interroga bant: in causa erat: q̃ ad se ꝑtinentia ab eo querebant. Ecce q̃ vere dicere poterat mulier hec christo. Igne me examinasti· scz septez flãmis et non est inuenta in me iniquitas. i. contradictio infidelis.

Articulus. iii. de quadruplici amore: qui in varijs varius reptus est.

Tertius est status amoris pfecti: q̃ vt in serie sacri euãgelij eluceſcat fuisse in mysterio samaritane: quattuor amores cõsideremus. Primo in samaritana fuit amor dens. scõo in christo fuit amor cõburẽs. tertio in ap̃lis fuit amor incendens. quarto in samaritanis fuit amor bulliẽs seu feruẽs. Primus fuit quasi flãma. scõs quasi ignis. tertius quasi face mundũ incẽdẽtes: quartus quasi aqua fluens. Quia aque multe populi: vt dicit Apoc. xvij.

De ardenti amore anime iam perfecte que mundanorz oblita annunciat regnũ dei. Capm. i.

Primo q̃dem fuit in samaritana amor ardens: qui scz ꝓcessit ex septem ꝓcedentibus flãmis ignis christi. Et de hoc dicit euãgelista. Reliquit ergo mulier hydriã suam Stupor eni ⁊ feruor deuotõis obũbrauit ac inflãmauit: ac trãsformauit eam: ⁊ fecit illam hydrie obliuisci: vt mystice innuat q̃ ardẽs amor tpaliũ rerũ parit obliuionẽ. Ignitissim⁹ enim amor iesu p̃ bonitatẽ suã in ipsam se impmens eam trãsformãdo totaliter reliq̃t. ac statim mulier in se ipsa deficiẽs: ⁊ tota in ipsa transiẽs in figurã mũdi cõtemptus sitim nõ curauit. puteum desperit. ac hydriã reliquit. Non igit hauriit hec mulier aquã aliam e celo susceperat: nõ haurit corporis aquã mente portare erat. Diuinis eterni modis agit in anima christus: q̃ tam cito euertit a seculo: ⁊ in rerum inuisibiliũ trãsformat amorẽ. cõuertit impios ⁊ non sunt. Est enim in diogenijs natura ardẽtis amoris: amatum ⁊ eius amorẽ alijs ꝓposse cõmunicare: sicut flãma cõmunicat ignẽ. Proinde capta hec auis in rhetibus saluatoris se irretita gaudẽs: festine alias inuitat adlaqueuz. Unde subdit. Et abijt in ciuitatẽ. s. inuitare oẽs alios. Proinde subdit Chrysˢ. Sicut ap̃li vocati deserũt rhetia: sic hydriã dimisit ista: ⁊ euãgelicũ opus fecit. non vnum tñ vocans: sed integrã ciuitatem. Benicz facta ap̃la iesu christi: vide q̃ prudenter: ⁊ ingenioſe eos induxit ad christum. Non enim ait. Ego vidi christum quem sic et sic christum esse probaui credite ergo in eum. Sed eos potius traxit ad videndum eum: subdendo vnum valde arduum ⁊ mirabile quod de ipso xp̃o in se et seipsa experta fuerat. Unde

subdit. Et dixit illis hoibus. s. illi⁹ vrbis. Venite. s. festinanter. ecce inuitatoriū xpi. ⁊ videte. scz. exp̃imētaliter hoiem qui dixit mihi. s. veraciter. oia quecūq; feci. s. integraliter. Intellexit nē pe q̄ hoies facilius excitant ad talia mira vidē da q̄z mox ad illa credēda: ⁊ q̄ plus ꝓficerent ex p̃ntia xpi ⁊ visione: q̄z ex aliq̄ qđ dicere posset eis. Est tñ intelligendū q̄ specificauit eis illa: ⁊ si nō oēs singulares actus: tñ oia notabiliora in q̄bus totus status suus p̃ncipali⁹ decurrebat. Sed ille euāgelista causa breuitatis narrat in sūma: non tñ assertiue. sed interrogatiue ip̃m insinuat esse xp̃m subdēs. Nunq̄d ipse est christus. dubiū verbū nō ex dubia mente ꝓcessit. Quasi dicat. Ex his que mihi reuelauit: et dixit. esse videt xp̃s. Attracti igit̄: ⁊ feruidi ex verbis eius effecti: exierunt igit̄ de ciuitate: et venerūt ad eum.

Qto ardēti desiderio flagrabat christus ad omniū animarū salutem.

Capitulum. II.

Ecūdo vo fuit in xp̃o amor cōburēs quasi ignis q̄ inflāmauit samaritanā: et in penthecostes inflāmescere fecit ap̃los ad aiarū salutē. Ad quē ostendendū ponit euāgelista occasionē: vñ patefactus est dies. Interea rogabāt eū discipuli eius dicētes. Rabbi mā/duca. Ex hoc ptz q̄ xp̃s iuxta puteū māducare decreuerat. ex quo etiā ptz q̄ in mira paupertate ac simplicitate ⁊ hūilitate ꝙuersabat cum discipulis suis. Et subdit. Ille autē dixit illis Ego cibū habeo māducare quē vos nescitis. O inestimabilis nr̄i saluatoris amor flagrans in corde amoroſi iesu. nam lassatus ex itinere estu feruēte ieiunus ⁊ sitibūdus: iaz hora sexta instante sitiens vehemēter nō videt bibisse ni si mulieris fidem. ⁊ quasi ex eius cōuersiōe refrigeratus in animo sitis sui corpis non curat angustias. sed ⁊ nunc ex cōpassiōe discreta ad lassatū mgr̄m rogātibus discipulis rñdet se desiderare ꝓ cibo ꝓpl̄or ꝙuersionē: quos mulier trahebat ad euz. Fm eni Theophilū nescierūt discipuli q̄ salutē hoiuz vocaret cibū sibi edendum: vel nesciebā q̄ samaritani iam essent venturi ad xp̃m ⁊ crediturī in eum. ⁊ sic q̄ xp̃s iaz haberet eos quasi cibū incorporare Credo autem q̄ xp̃s de vtroq̄ eor hic loqui intēdebat de samaritanis q̄dem specialius: de oibus aūt generalius. In p̃nti aūt ꝙuersiōe samaritanorum p̃sagiebat: ⁊ p̃figurabat vniuersalis ꝙ̄sio gentiū nesciētes dicebāt igit̄ discipuli eius adinuicē. Non fm Chrys. assuetā reuerentiā ⁊ honorē mgr̄o in eo q̄ nō sibi: sed adinuicē q̄si secreto hoc dicebāt. Nunq̄d aliq̄s attulit ei māducare Aug⁹. Quid mirū si mulier illa nō intelligebat aquam: si discipuli nō intelligebāt escam. Satis eni ex suo modo loquendi potuerunt aduertere: q̄ de spirituali loqueret cibo. Dixit eni iesus. Meus cibus est vt faciā volūtatem eius q̄ me misit: vt ꝑficiā opus eius. Vi de quō gradatim loquit̄ dicēs meus cibus ⁊c Et postea subdit. vt perficiā opus eius: q̄ p̃n cipalis christi intētio ⁊ ꝓfectio fuit seruare voluntatē dei. s. viuēdo in altissima ꝓfectiōe vtutum. Et ex hoc cōsecutiue intēdebat opus dei ꝑficere redimēdo genus humanū. Pōt etiam dici opus dei p̃ anthonomasyā ⁊ excellentiaz misericordie eius qua nos errabūdos ad se reduxit Proinde ꝓpha ait. Misericordia eius: super omnia opa eius. sed q̄ hoc est p̃ fidez iesu christi Joh. vj. ipe dixit. Opus dei est vt credatis in eum qui misit me. Dicit aūt opus eius potius q̄z opus meuz triplici rōne. Primo vt se doceat oñi referre ad p̃rem tanq̄z ad paternū p̃n cipiū ꝓsone sue. Scdo vt ostendat q̄ ipse intq̄z tum homo p̃ncipalis opator nō est: sed cooperator. Tertio vt in nostris opibus doceat nos plus amare et sapere que dei sunt. q̄z que sunt ꝓpria nostra.

De incenso desiderio adverbū dei ap̃lor ⁊ euangelicor viror qui missi sunt p̃ salute animarū. Cap̃. III.

Tertio fuit in ap̃lis amor incendēs qui in die penthecostes aptius ⁊ ꝓfectius inflāmauit eos. Aū dñs subdit Nōne vos dicitis q̄ adhuc quattuor menses sunt: et messis venit. ita q̄ binc ad quattuor menses inclusiue messiū tempus erit. Ecce dico vobis. leuate oculos vr̄os: ⁊ videte regiones que albe sunt iam ad messez. Quasi dicat. soli illi qui oculos mētis leuāt: sicut ⁊ vos leuabitis. maxime in die penthecostes ꝓpl̄or messem lumine spūali atq̄ discretōis albescere recognoscūt. et p̃ predicatōis fructū discreto tpe in horreū celesti recōdūt. Sicut eni messis q̄n albescere incipit maturationē p̃monstrant: ⁊ ꝓpe est vt in horreū recōdat̄: sic ⁊ ꝓpl̄or sollicitus accessus cum deuotōe: ⁊ attentōe ad diuinū verbū audiendū manifesta sunt signa magne ꝙuersiōis ad deuz. sed heu. q̄ messis q̄dem multi oparij aūt pauci Rogate ergo dñm messis: vt mittat opariōs suos in messem suā Et subdit. Et qui metit. s. aias mercedē accipiet. s. in futuro. et q̄ ad aliquid in p̃nti. ⁊ cōgregat fructū. s. animarum in vitam eternā. s. tanq̄z in horreū mansionis celestis. Et b̄ ita. vt qui seminat simul gaudeat. ⁊ qui metit. s. sicut ꝓphete q̄ p̃dicauerūt christi aduentū in ꝓphetijs suis: ⁊ gaudēt cuz ap̃lis q̄ in xp̃o iesu receperūt ꝓmissa. nec seminantes ꝓphe vel patriarche aut metētes apo-

stoli sunt optata mercede priuati. Et iterū subdit. In hoc enī est verbū. i. puerbiū verum. qz alius est q̄ metet: alius q̄ seminat. qz alius fuit status patriarcharuz: z alius apl'oz: licet eoz idem sit premiū. Hoc q̄dem puerbiū fuit ortū ex illo verbo Leuit. xxvj. Frustra seritis semē tem: qz ab hostibus deuorabit. Sed vt sciant se ad hoc nō ex ppriis meritis: sed ex sola christi gratia cōstitutos: ergo subdit Ego misi vos id est iaz mittēdos predixi: atq; elegi metere q̄ vos non laborastis. i. non prius agriculturastis Alij aūt laborauerūt. i. cum multo labore agriculturauerūt: z seminauerūt. sicut pphete z patriarche: z vos in laborēs eoz introistis: qō q̄dem magne felicitatis ē. z gratie specialis: ex p/priis enī meritis z virtute nequaq̄ puenietis Quod autem ad cōuertēdū de iudeis: z samaritanis qui legez Mosi licet differēter acceperāt ptz qō dictū est. sed hoc quō verum est q̄tuz ad ceteros mūdi gentes? Ad huc dicendū q̄ tota p/phetia z lex z tota p̄cedens dei cultus innuit: ad fidē in gentib' ppagandā nutriēdā z roborandā. Ideo p q̄to patres ex intentōe saluatoris mūdi bona sua fecerūt: z p q̄to bona eorū desideria. z merita ad salutē oiūz pfuerūt: verbum p̄dictū pfecte verificat: de q̄buscūq; alijs gentibus que crediture erant.

De feruore ac feruenti amore diuinoz que ex vbo dei in ppīis generat

Capitulum. iiij.

Quarto in samaritanis fuit amor bulliens seu feruēs mystice p figurās feruorem sequentiū pl'oz ad verbū dei: z ad fidem dñi nostri iesu christi. Et de hoc addit Ex ciuitate aūt illa multi crediderūt in eum samaritanoz: z hoc scz aliqua credulitiate initali nōdū tm̄ plena fide. Hoc aūt signāter factū: z ab euāgelista narratū est: vt xp̄i hoc p̄dicētis veritas z p̄scientia discipulis de facto pateret. Causaz qutē creditiōis eoq; subdit euāgelista dicens. Propter mulieris verbū testimoniū phibentis: qz dixit mihi omnia quecūq; feci. Et sequitur. Cum veniss̄ent ergo ad illū samaritani rogauerūt eum: vt ibi maneret. Et mās̄it ibi duobus diebus. z multo plures crediderūt ppter sermonē eius. Per hoc mystice inuit q̄ aia carnalis p samaritanā significata: adorat qō nescit qz sūmaz felicitatē in rebus caducis z transitorijs querit z colit. Sed postq̄ se sibi clare ingerit xp̄s. tunc relicta hydria tpaliū cupiditatuz libere p̄dicat christū: z illuminatiōes z bñficia ei factas ad tp̄s ita vt p eas multi carnales reuertant ad christū: qui tm̄ adlumen christi ppius accedētes longe plura z clariora in ipso christi lumine vident: quā ex verbis mulieris p̄cepe runt aut percipere potuiss̄ent. sicut si aliquis aquā mundā lucidiss̄imi: z abūtiss̄imi fontis exriuo descēdentē bibiss̄et: z tandē versus ad fontem ascenderet: ex quo sitibundus oze fonti appposito potaret ex ipso fonte redderet certior: paratior: z hylarior: q̄ ex ipso riuo. Sequit z mulieri dicebāt: qz non iam ppter tuā loquelā scz tm̄. necita p̄ncipaliter credimus: ipi enī audiuimus scz ex eius ppio oze z scimus scz per fidem z intelligentiā exauditis ab eo. Et forte ex signis z miraculis ex eo visis: qz hic est vere saluator mūdi nūc p gr̄am. z in futuro p gloriam. Quā nob? p̄cedere dignet iesus saluator.

Sabbato post tertiā dñicā in quadragesima de origine dinoz z rerum translatione. Sermo. xxxij.

Vade amplius noli peccare Joh. viij. z in euāgelio hodier. Et charitate q̄dez labit mūdus: z per vitioz defecit incremēta. partim ex ignorātia ruens. partim ex fragilitate fluēs. partim q̄q ex malicia in cupiditatib' se imergēs. Proinde oportunuz censui: imo necessariū reputaui de cōtractib' z vsuris in q̄bus pene totus mundus periclitat tractatū posteris tradere: non tm̄ verbo p̄senti bus predicare: vt habeāt minus docti z sibi z alijs in talibus materiaz fideliter cōsulēdi: put Prouerb. xv. ait. Sermo oportunus optim' est. Tractaturi igit̄ de ipsis ? tractibus: z vsuris hunc ordinē obseruare intēdimus. Sabbato post tertiā dñicaz in quadragesima de origine dinoz primo enim dicturi sumus: vbi tractabimus de varietate cōtractuū. z vnde originem habent: simulq; agemus de multiplici varietate translationū atq; prescriptionū Sermo. xxxij. dñica. iiij. in quadragesima de mane de mercatorib' z artifitib' in generali. z de cōditiōibus licitis: z illicitis eorundē. Sermo. xxxiij. dñica. iiij. in quadragesima infradi em in q̄bus casibus liceat vendere tempus: et quibus non. Sermo. xxxiiij. feria. ij. de emptionibus z venditōibus: z quo precio res et obsequia taxāda sunt: z q̄ grauis sit culpa res vendere maculatas ficte. Sermo. xxxv. Feria. iij. de vorazine vsurarū. i. quid sit: z in quibus cōmittit vsura. z quō quidā vsurarij nitūtur defensare vsurā: ac rōnes eoz quō efficacit refellant. Sermo. xxxvj. Feria. iiij. de mutuo: z q̄n homo obligat dare mutuū. z quō tenetur id dare gratis. Sermo. xxxvij. Feria v. de phibitōe vsure: z quō ab omni lege phibeat. Sermo. xxxviij. Feria. vj. de ? tractibus vsurarijs: z quādo dubiū scrupulū cōtra-

ctum ab vsura excusat: ac de societatib⁹: ac de multiplici cambio⁹: ac securitarū varietate.

Sermo.xxxix. Sabbato de soccidis aialiū ac de multiplici varietate eo⁹. Sermo.xl. Dñica de passiõe in mane de impñtitis: seu mõte vel locis que frequẽtant maxime apud venetios ianuenses ⁊ florentinos. Sermo.xlj. Dñica de passione infra diez de interesse: ⁊ qñ liceat accipe vltra sortẽ. ibi plurimi declarant casus in q̃bus videt esse vsura: ⁊ tñ non est.

Sermo xlij. Feria.ij. de impietatib⁹ vsure: ⁊ q̃tum aduersẽ deo: q̃ta q̃ eius blasphemia sit publicis vsurarijs veneãdi libertatẽ p̃sta/quitatibus ipsius vsure: quibus ꝓmo vniti osa est Sermo.xliij. Feria.iij. de duodecim iniuitatibus quibus p vsurã vsurarius deprauatur. Sermo.xlv. Licet eni ſm ordinẽ prędictum: hic tractatus preordinat: attamẽ prędicato⁹ discretus ⁊ doctus predictũ ordinẽ variabit anteponẽdo: iterponẽdo: variãdo: abbreuiando: dilatãdo: aut iuxta qualitatẽ ⁊ necessitatẽ audito⁹ ꝓgrue adaptãdo. Nam ⁊ egoip̃e qui ꝓpter tractatus cõnexionẽ: ⁊ cõtinuatõez ip̃m taliter ordinaui diuersa occurrẽte vtilitate: ac necessitate postponã oino talẽ ordinẽ obseruare eo q̃. viij. q. c. j. oportet dicit. Oportz eum qui docet ⁊ iustruet rudes aias esse talem vt p ingenio discentiũ semetip̃m posset aptare et verbi ordinẽ p capacitate audientiũ dirigere. Tu igit qui p supradicta a via iusticie declinasti: p charitatẽ iam resipisce iam q̃ desine p gredi p abrupta. iuxta illud Eccl. xxj. Fili peccasti ne adijcias iterũ. Sed iuxta prędictã dñi admonitionẽ. Vade ⁊ amplꝰ noli peccare: reuertere ad emẽdã. Et sicut dicit Esa. lviij. Bis solue colligatões impietatis. solue fasculos dep̃mentes: dimitte eos q̃ cõfracti sunt liberos ac omne onus disrũpe. Quevt efficere possis: disce quid in cõtractibus liceat: ⁊ quid nõ. Nã sicut dicit Prou. xvij. Qui deuitat discere incidet in mala ac ecõtra in. ij. c. ait. Si sciẽtia. s. bonũ anime tue placuerit: cõsiliũ custodiet te. ⁊ prudẽtia seruabit te: vt eruaris a via mala Attes de origine dñio⁹ primo tractãdũ est. Prout inde circa dominia rerũ ſm Scotũ. in. iij. dis. xv. q. ij. Tria ꝑncipaliter cõsiderãda sunt Primo eo⁹ iniciatio variata. scõo eo⁹ translatio que fit auctoritate pubica.

Articulus.i. vnde dominia rerũ originẽ habuerũt.

Primo eni cõsiderãda est dñio⁹ rerum iniciatio variata. Triplex eni varietas fuit dñio⁹ temporaliũ rerum. Prima fuerũt cõiter cõcessa. scõa generaliter reuocata tertia particulariter appropriata.

Qz in statu innocẽtie ea quę cõmunia erãt. Capitulum.i.

Primũ q̃dem varietas dñio⁹ rerũ fuit: q⁹ extiterũt cõiter cõcessa. Nam in statu innocẽtie omnia cõia erant. Vñ di. viij. c. j. dicit. Jure nature omnia sunt cõia oibus. Et eadẽ di. c. ij. Augustinus ait. sup Jo. Quo iure defendis villas ecclesie. diuino an humano'. Diuinum in diuinis scripturis habemus humanam in legibus regum. vnde quisq̃ possidet qđ possidet. nõne iure humano? Nam iure diuino. Dñi est terra: ⁊ plenitudo eius pauperes ⁊ diuites dñs de vno limo fecit: et pauperes ⁊ diuites vna terra suportat. Jure ergo humano dicit. Hec villa est mea. hec dom⁹ est mea. Jura humana: iura impato⁹ sunt: quia ipsa iura humana p impatores et reges seculi deus distribuit generi humão. Et addit. Tolle iura impatoris: ⁊ q̃s audeat dicere. Hec villa mea est. hic est meus seruus. mea est hec domus? Et subdit. Per iura regũ possidẽt possessiones. q. j. c. dilectissimis. Jterũ clemẽs ait Cõmunis eni vsus oiuz que sunt in hoc mũdo oibus eẽ hoibus debuit. Ad hoc aũt ſm Scotum ratio dari potest quare vsus rerũ ſm rectã rõnem sic hoibus cõpetere debeat: sicut ad pacificã cõuersationẽ ⁊ necessariã sustẽtationẽ cõgrue necesse est. In statu autẽ innocẽtie cõmunis vsus sine distinctõe dñio⁹ ad vtrũq̃ istoꝝ amplius valuisset q̃ distinctio dñio⁹ q̃a nullus tunc occupasset: qđ alteri necessariũ extitisset. Nec insup fuisset oportunũ illud ab eo per violentiã extorqueri sed quilibet hoc ꝓmo occupasset vtiq̃ occupasset ad necessariuz vsum. Sic q̃ ad sustentationẽ magis sufficiẽs extitisset q̃ si alicui p̃cluderet alicuius vsus: nec appropriationẽ illius alteri factã.

Qz preceptũ legis nature de habendo omnia cõmunia post lapsum est reuocatum. ⁊ maxime ꝓpter tria. Capitulum.ii.

Cũda varietas dñio⁹ fuit: q⁹ fuerũt generaliter reuocata. Nam ip̃m legis nature p̃ceptũ de habẽdo oia cõia post lapsuz reuocatũ est. Et hoc rõnabiliter ꝓpter tria excludẽda. Primo ꝓpter exclusionẽ negligẽtie. scõo ꝓpter exclusionẽ malicie. tertio ꝓpter exclusionẽ inimicicie. Primo ꝓpter exclusionem negligẽtie. eo q̃ terre in solitudinẽ verterent. ⁊ p cõsequẽs esset cõtra necessariã hoiuz sustentationẽ. Nam si agri oibus essent cões. sic etiã esset cõe agros colere ⁊ seminare: sed ex patẽti rõne experimẽtali cernim⁹ q̃ de cõibus

quasi nullus vl' modicū curat. Scdo ꝓpter exclusionē malicie eo q̄ aliter via fraudib⁹ atq̄ malicijs aperiret. q̄ aut oēs simul colerēt ⁊ seminarēt. ⁊ hoc incōueniēs atq̄ impossibile videt aut tantū aliqui. Sed cuj fructus deberēt esse cōes nullus repiret q̄ cum cōitate fructuū vellet sibi appropriare laborē. Proinde fortiores plus debito de bonis cōibus occuparent. Malicioſi q̄ ⁊ astuti puniri nō possent cū allegarēt se nō accipe alienū: atq̄ se talib⁹ indigere. Ex his sequeret q̄ semp mali haberēt melio⁹ et boni peius: q̄ mali multa superflua sibi cōgregarent: ⁊ boni nō nisi accipe vellent necessaria

Tertio ꝓpter exclusionē inimicicie. qō seq̄tur ex p̄dictis q̄ esset efficax occasio: q̄ pax nū q̄ inter hoies haberet. nam sepe cōtingeret q̄ eadē re. eodē equo. eadē domo. eodē agro. etiam plures vellēt simul vti: sed cum q̄libet fungeret equali iure cum res essent cōes q̄libet obtinere vellet. Malus q̄ ⁊ cupidus occuparet vltra ea que sibi necessaria essēt: ⁊ hoc violētiā inferēdo his q̄ vellēt secū rebus cōibus vti ad solā necessitatē. Sicut Gen̄. x. Et. vij. di. c. j. legit de Nemroth. vbi dicit. Cepit Nēroth esse robustus venator. i. hoiuj oppressor atq̄ extinctor coram dño. i. ꝓmittēte dño ſm Sco. et glo. Ex his ptz q̄ talis cōitas nullo modo expedit reipublice ꝓpe Polytia Aris. ij. Poly. q̄ nō sint oia cōia ꝓ republica p̄stantior est: q̄ polytia socratis ⁊ platonis. quā Aristo. reꝓhendit de cōibus oibus. Un̄. viij. di. c. j. dicit Apud platonē illa ciuitas iustissime ordiata tradit in qua quisq̄ nescit ꝓprios affectus: q̄. s. oia cōmunia sunt. qō in republica ꝓpter p̄dicta reꝓhensibile est. s. in statu nature lapse. Circa hoc Henricus de Gandauo in. iiij. quotlibeto. q. ij distinguit dicēs duplicē fuisse statū hois in p̄ncipio. ⁊ tripcicē modū possidēdi bona que pti nent ad hois vsum. Primus fuit status hūane nature institute in innocētia, ⁊ iusticia originali. scds est status nature humane p pctm̄ lapse et ab originali iustícia obliquate. Et iterū. Primo quedā possessio bonoꝝ cōis. siue in cōmuni nihil oino quo ad vsum ⁊ possessionē, q̄cūq̄ modo appropando. scdo est quedā possessio priuata oia sibi appropando: ⁊ nihil in cōem vsuz deducēdo. Tertio est quedā media aliqua. scz ſm vsum habēdo ꝓpria: sed ea ſm q̄ ratio dictat p loco ⁊ tpe cōi vsui exponendo. Prima possessio est inutilis: q̄ nō est mansiua. Scda est iniqua: q̄. s. est solitaria ⁊ ꝓpria: ⁊ ideo neutra ciuitati bn̄ disposite cōgrua est. Tertia vo est rōnalis ⁊ inter vtranq̄ media q̄ ciuitati bene institute idonea merito reputat q̄ ex instinctu recte rōnis ꝓuenit: que quodāmodo natura dicit: ⁊ ideo dr esse de iure nature: sicut ptz infra. di. j. c. ius naturale. vbi dicit q̄ ius naturale cōmune est omni natōi. eo q̄ vbiq̄ instinctu nature nō cōstitutōe aliqua habet: vt viri et femine cōiunctio. liberoꝝ successio. ⁊ puerorum educatio cōmunis omniū possessio: ⁊ oiuz vna libertas acquisitio eoꝝ: que celo mari terraq̄ capiantur.

De rerum diuisione ⁊ q̄ per legem positiuā iustam ⁊ autentica distincta sunt dn̄ia rerū vt hoc de iure sit meuz et illud tuū. Caplm̄. iij.

Tertia q̄ varietas dn̄ioꝝ tpaliū rerū extitit q̄ fuerūt particulariter appropriata vt hoc dicat meuz: ⁊ illud tuū. Hoc eni est fundamentū oīs iniusticie in ꝓtractādo rem alienaz. ⁊ p cōsequēs oīs iusticie in restituēdo eam Circa hoc aduertendū est q̄ tria fecerunt licitā hanc appropriationē Primo lex positiua scdo lex iusta. tertio lex autētica Primo lex positiua qō hoc modo ꝓbat. Naz remoto hoc ꝓcepto legis nature de habēdo oia cōmunia. et p cōsequēs cōcessa licētia appropandi: et distinguendi cōmunis. nō fiebat actualis distinctio: ⁊ appropriatio p legem nature. nec p legē diuinā. Non ꝑmo p legem nature. qō ꝓbabile est videre. non eni aparet q̄ illa determinet ad opposita. ipsa vo determiauit in natura humana q̄ oia cōia essent. Nec dicit q̄ illa ꝓpositio instituta de rerū diuisiōe. §. vere bestie vbi dicitur q̄ nullius est occupāti: cōcedit sic de lege nature. Et licz quasi statim post naturalē appꝛhensionē de hoc q̄ est res esse diuidēdas occurrat ista tanq̄ ꝓbabilis valde ⁊ manifesta. tn̄ rōnabilius pōt dici: q̄ ipsa nō sit de lege nature: sed positiua. Scdo nō p legē diuinā. qō ptz p illud Aug̃. supꝛapositū in p̄n̄. ꝑmi. c. vbi dicit quo iure ⁊c. Per locū igit a diuisione ex quo dn̄ia sunt distincta: ⁊ ptz q̄ non iure nature nec diuino. sequit q̄ a lege positiua facta est. Prima distinctio ⁊ appropriatio dn̄ioꝝ. Scdo aūt vt talis appropriatio licita esse dicat videre necesse est quō talis lex positiua sit iusta Talis aūt lex tunc equidē iusta est: q̄n in legislatore maxime sunt ista duo. s. prudētia ⁊ auctoritas. Primo prudētia. vt. s. ſm rectā rōnez practicā dictet q̄d faciendū vel statuendū sit p ipa cōitate Scdo auctas: q̄ lex dr a ligādo. sed nō quecūq̄ sinia prudētis ligat cōitatē. nec aliquē si nulla p̄sideat. Quō autē prudētie in se vel in cōsiliarijs suis a cōdentib⁹ leges possit haberi ad cogitādas leges iustas ex se satis aperte ptz Sed de auctē nunc dicendū est. Tertio aūt fecit licitā eē appropatoz lex autētica. i. auctas Circa hoc adūtendū est ſm Aristo. in. j. poly. q̄ duplex est p̄ncipatus seu duplex auctas di-

cl pōt. Prima est iconomica seu pr̄na. scda est polytica Prima est pr̄na ⁊ hic vero iusta est ex lege natur̄ q̄ filij tenent pentib⁹ obedire q⁹ q̄ dedit naturale esse videt habere in ipis natura lē auctē in ipis ꝓpagatis. nec etiā auctas hec ꝙ legē aliquaz positiuā mosaycā vel euangelicā reuocata est ꝑ magis amplius ꝓfirmata.

Secūda auctas ē polytica q̄ sup extraneos est Et hec dr̄ esse duplex. Prima residet in vna p sona: vt in rege francor̄. Scda i vna cōitate re sidet: vt ptz in italia vbi ciuitates vt plurimuz pncipant: sicut pz in venetijs i florētia in senis Et pōt vtraq; esse iusta ex cōi ꝓsensu ⁊ electōe ipius cōitatis. Prima siq̄dem auctas respicit naturalē desc̄sum. s. filior̄ a pr̄e q̄q̄ sint ciuiliter cohabitātes. Scda vo respicit cohabitantes q̄tūcunq; sibi nulla ꝓsanguinitate vl̄ ꝑpinq̄tate cōiūctos vtpote si ad aliquā citatē edificādā aut inhitādā aliq̄ extranei ꝓcurrāt q̄ cōsiderātes se bn̄ nō posse regi absq; aliq̄ auctē supiozis pn̄t cōcorditer cōuenire: vt vel vni p sone aut cōmunitati cōmitterēt illā auctē ⁊ vni vel ꝑ se tm̄: ⁊ successor eligeret: sicut ⁊ ipe fuit in republica romanor̄ vel ꝑ se ⁊ sua tota posteritate. Utraq; aūt ista auctas polytica merito iusta est. q⁹ pōt iuste q̄s se submittere dño alicuius singularis psone. vl̄ alicuius cōitatis in his que nō sunt cōtra diuinā legē in q̄bus melius pōt dirigi ꝑ illū cui se cōmittit q̄ ꝑ seipsuz Justuz eq̄dem est vt q̄ se bn̄ regere nesciūt: vel nō pn̄t: sine directōe vel auxilio alicui⁹ psone si ue alicuius cōitatis q̄ illi se subijciāt quo ad regimen tpale. Ex dictis habet plene quō licite ista tpalia dñia a lege positiua: a lege iusta: ⁊ a lege autētica fuerūt aꝓꝓbata. Patz etiā q̄ talis diuisio ꝑma dñior̄ fuit iusta a lege positiua Justa q⁹ fuit vl̄ a pr̄e diuidēte. sicut forte post diluuiuz fecit Noe filijs suis q̄ eis distinxit terras quas singuli occuparēt: ꝑ se ⁊ filijs suis et posteris. aut ipsi de cōi cōcordia inter se diuiserunt. Vel fuit a pncipe hoc statuente in quē cōmunis cōsensus ꝓli transtulerūt hmōi ptātez vel fuit a cōi cōsensu eor̄ qui cōiter possidebāt sicut Gen̄. xiij. dicit de Loth ⁊ de Abraam q⁹ abram dedit electionē ipsi Loth quā partē eligere vellet: ⁊ ipse reliquaz possideret. Vel pōt dici aliter q̄ ipsa lex ab ipso Noe ꝑmulgata fuit. aut ab aliquo electo a filijs suis in pncipē eorum vel aliqua cōitate cui ipamet cōitas hanc auctatem cōmisit. Que in q̄b lex fuit vel potuit esse q̄ res tūc occupata eēt ꝑmo occupātis cassa. Et sic post hoc diuiserūt se sup faciem orbis terrarū. ⁊ tūc vnus occupauit vnā ⁊ alter aliā plagā Hec ꝼm Sco. in. iij. di. xv. q. ij.

Articulus. II. de rerum translatōe que fit auctoritate publica. s. pncipis seu legis vbi etiaz dicendū est de p̄scriptione ⁊ vsucaptōe.

Secūdo cōsequēter cōsiderandū est rerum trāslatio que fit auctē publica Nē pe post p̄dictā dñior̄ diuisionē ꝑpter varias causas occurrētes tam in vita q̄ in hominū morte: necesse fuit dñior̄ rerū translatōz fieri. Preterea quō licite potuit fieri: ⁊ nūc possit breuit subiūgam⁹. Duplex est enī ꝼm Sco. vbi s. iusta translatio rerū. Prio q̄tū ad dñiū scdo ad vsuz. Primo fit q̄tuz ad dñiū vt si res a dño vnius in dñium alteri⁹ transeat. Scdo aūt fit quo ad vsum siue ius vtendi tm̄ apud eū dem tradentē dño remanente. Et de hac scda translatōe ad pns tm̄ hanc regulā generalē sct re sufficiat que talis est Regula. Justicia vel in iusticia translatōis vsus dñij easdē regulas habet iuste translatōis dñij De ꝑma aūt ad pns hoc est de ipsa translatōe dñij latius dissemus. hoc aūt dupliciter fieri pōt. Primo auctoritate publica. scdo auctoritate ꝑuata De p uata. De ꝑma aūt que fit auctoritate publica. scz ꝑncipis seu legis tm̄ in. v. arti. tractād ū est De qua talis regula est notāda. Regula. Trāslatio dñij auctē legis iuste iusta est. Hec regula patz. Nam si lex iusta potuit iuste determinare dñia ꝑma sicut in p̄cedēti. ca. dictū est Et nō minor est auctoritas ꝑncipis siue legis: q⁹ hic habeo ꝑ eodē post dñior̄ diuisionē sicut ante. Jgit ꝑpter eandē causaz atq; eundē finē dñiuz iuste transferri pōt post q̄ alicui fuerat aꝓꝓriatū. Ex hac regula sequit q⁹ p̄scriptio in mobili⁹ iusta translatio est. Prescriptō quidē in imobilib⁹ est: vt in domo: in agro: in vinea: ⁊ in similibus rebus. Insup incorporalibus rebus habet locū: vt in seruitutib⁹ electōibus ⁊ actiōibus ⁊ hmōi. extra de p̄scrip. c. j. et de cau. pos. ⁊ ꝓpr̄ie. cum eccl̄ia. xvj. q. iij. c. placuit. ꝑ. quas actōes Usucaptio vo in mobilib⁹ est. His igit iam p̄missis tria ad pns de p̄scriptione cōsideremus reliqua delinquētes in iure peritis. Primo ꝓsideremus circa p̄scriptionem iurium auctoritatē. scda iurium cōformitatē. tertio iurium varietatē.

Q⁹ ab omni iure p̄scriptio ⁊ vsucaptio originē habēt ⁊ hoc triplici rōne Capitulum. I.

Primo circa ipam p̄scriptionē cōsideremus iurium auctoritatē. Habet enī p̄scriptio auctoritatē a q̄libet iure. s. a iure naturali: ⁊ a iure ciuili: insup a iure canonico ⁊ fidei. Proinde ꝼm Sco. vbi s. Triplici rōne p̄scriptio licita est. Primo rōne pacifice cōuersationis. scdo rōne publice offensionis. tertio rōe

autētice iurisdictiōis. ℙrimo rōne pacifice cōuersatōis. Juste q̄dem statui pōt a legislatore qđ necessariū est ad subditor̄ pacificā ꝙuersationē. Sed dn̄ium neglecte rei sicut ꝙtigit esse in p̄scriptōe ⁊ vsucaptōe transferri in occupātem necessariū est ad pacificā ꝙuersationē ciuium. Nam si nō transferet dn̄ium in occupantē sed apud p̄mū post q̄tūcūq; tp̄s cōtinue remaneret orirent inde mortales lites eo q̄ posset ille q̄ rem neglexit: vel eius heres post q̄tūcūq; tp̄s repere rem illā neglectā ab alio vl̄ ab alijs q̄tocūq; tpe occupatā ac p̄ hoc tales orirent lites q̄ impossibile esset decidere eas: q̄ ꝓbationem sufficientē hr̄e nō possent. atq; ex talib⁹ litibus ꝑpetuis orirent cōtentōes atq; rixe ⁊ odia inter ip̄os litigātes. ⁊ sic necessario esset tota pax reipublice ꝑturbari. Scđo ꝙo licita est rōne publice offensiōis. Nam legislator iuste p̄ legē punire pōt etiā corpali pena quēlibz transgressorē. cuius trāsgressio vergit in detrimentū reipublice: multo amplius pecuniaria pena. ⁊ hoc illā applicādo fisco. q̄ pari rōe pōt eum tali pena punire applicādo illud in q̄ punitur alicui: q̄ in hoc est minister legis. Sz negligens tanto tpe rem suā trāsgredit. ita q̄ transgressio eius est in reipublice detrimentū. cū impediat pacē: q̄ iuste pōt lex sic rem neglectā applicare fisco: ⁊ sic ad maiorē pacē trāsferre eam in eum qui tanto tpe occupauit eaz. ſ. tanq̄ in ministeriū legis sicut p̄dictū est. Ex hoc ꝑtz quō intelligi debet illa p̄sumptio legis: seu iuris et de iure cōtra quā ꝓbatio nō admittit in cōtrariū: vt qñ mulier dat dotem qđ p̄sumit virum stipulatū de ea reddēda ⁊ obligasse bona in casu restitutōis li. j. c. de rei vxo. actio Et ex desponsa. ꝯis q̄ fidē in tex. ⁊ glo. sic etiā p̄sumit q̄ sic negligēs rem suā p̄ derelicta habuerit Et si hoc etiā non sit verū in re: attn̄ legislator punit eum. ac si eum habuisset p̄ derelicta. ⁊ illud in quo derelinquēti assimulat iuste req̄rit simile penā. Tertio insup licita esse videt rōe autētice iurisdictōis. Nam si quilibet pōt suū dn̄ium transferre in alīū. tota cōitas pōt cuilibet dominū de cōmunitate trāsferre in quemlibet: q̄ in facta cōitatis ꝙsensum cuiuslibet p̄sumpono includi. Jgit cōitas illa hn̄s iustū cōsensuz quasi iam obligatū in hoc q̄ quilibet cōsentit in leges iustas cōdendas a cōitate: vel a p̄incipe: pōt p̄ legem iustā in quēlibet cuiuslibet trāsferre dn̄ium. Ex his ꝑtz ꝑm Gerardū obdoneñ. q̄ possidēs aliq̄d iure p̄scriptōis iuste possidet. q̄ auctoritate legis iuste. ℙropterea rem legitime p̄scriptā vel vsucaptā restituere. potius est pfectōis ⁊ superogatōis. q̄ debite necessitatis ⁊ obligatōis. Ex dictis ꝑtz q̄ p̄scriptio optime sic describit a mgr̄o Gerardo de senis ordinis heremitaruz. ℙrescriptio est quoddā ius ex tpe cōgruēs. auctoritate leguz vim capiēs inferēs negligētibus penā. ⁊ litib⁹ finem imponēs. Jn hac aūt p̄scriptōis diffinitione ponunt tria. ℙrimo cōgruū tp̄s legevti q̄ limitatū sine qua limitatiōe negligētia inexcusabilis nō fuisset Scđo legū auctoritas ex tali negligētia p̄scriptionē inducēs. Tertio causa finalis tangit ꝓpter quā p̄scriptio est inuenta. ſ. vt penā negligētibus inferret. ⁊ litib⁹ finē imponeret quēadmodū ⁊ vsucaptio. ff. de vsucap. li. j. Dicit eni ibi q̄ vsucaptio introducta est p̄ bono publico. ſ. ne q̄rundā rerū dn̄ia diu et fere semp incerta essent. Hec descriptio ꝙcordat cum declaratōe papie qui p̄scriptionē declarat dicens: q̄ p̄scribere est p̄dicere: cōtradicere: ⁊ diffinire. ℙredicit eni cum tp̄s statuit. Cōtradicit repetēti qđ p̄scriptū est. Diffinit denicq; lites. Et sic tria que dicit corr̄ndēt rebus tribus que in p̄fata descp̄tōe posita sunt.

Quō ⁊ in quo cōcordāt in p̄scp̄tione ⁊ vsucaptōe ius nature ⁊ ius ciuile

Capitulum .ii.

Secūdo cōsideremus circa p̄scriptōez iuriū ꝙformitatē. Dico eni modo cōcordant in p̄scriptōe ista tria iura. ſ. ius nature ius ciuile: ⁊ canonicū ius ℙrimo ꝙo oñdem⁹ in p̄ti c. quō i eo ꝙcordāt ius nature: ⁊ ius ciuile Scđo mōstrabimus in ca. sequēti: quō ⁊ in q̄ in ea ꝙcordant atq; discordāt: ius canonicū: et ius ciuile. ℙrimo in q̄ oñdamus cōcordiā iuris nature: ⁊ iuris ciuilis. Nō vti q̄ est talis p̄scriptio cōtra ius nature: quēadmodū dicere videt i g. ff. de vsuc. li. j. Et. xxvj. q. iij. in glo Ad cuius intelligentiā notandū ꝑm Gerardū de senis ordinis heremitarū: sicut recitat Joh an. in mercurialib⁹ in regula possessoris q̄ duo sunt circa hec cōsiderāda. ℙrimo quid sit ius nature. scđo quid sit ius legale. Jdeo notandū est q̄ qđlibet ius cōsistit in rectitudine quadaz ergo ius dictū est. vt dicit di. j. c. ius generale: q̄ iustū est. Justicia aūt nihil aliud est q̄ quedam rectitudo. Dīne ergo ius siue naturale: siue legale in quadā rectitudinē cōsistere habet. Et licet ius naturale ⁊ ius legale distincta sint nō tn̄ eoz rectitudo diuersa est: sed eadē. aliter et aliter tn̄ sumpta. Nam ius legale non addit sup ius naturale aliam rectitudinē: sed eandez specificat: ita vt verum sit dicere: q̄ ius legale sit quedā specificatio: ⁊ expressio naturalis rectitudinis. ⁊ hoc triplici modo. quādoq; determinando. quādoq; applicādo. quādoq; declarando. ℙrimo modo. ſ. determinādo p̄ cōgruos modos. Verbi gr̄a. Naturale ius vult delinquentē puniri: sed punitiōis nō determinat

modos qđ đdem facit legale ius. vtendo rectitudine naturalis iuris. ſ. puniendo ꝑm qualitatem delicti. Scđo modo ſpecificat. ſ. aplicādo varios actus. Verbi gra. Rectitudo naturalis iuris vult nemini ſubtrahi qđ ſuū eſt. Jus vo legale diſtinguit actus ab illa rectitudie deuiantes. ſ. actū furandi: rapiēdi: ⁊ fenerandi: ⁊ ſimiles. Ultra hoc oſtendit quō vnus illoꝝ actuū plus ꝙ alius deuiat a rectitudine naturalis iuris. Et ꝑm illud inſtituit maiores vłmi noꝝ penas: ac per penarū metum ꝓſeruat in hoibus rectitudinē iuris naturalis. Ex đ̄ ptz ꝙ non addit rectitudinē: ſed illā ſpecificat ⁊ declarat. Tertio modo ſpecificat declarando. ſ. ꝙ quoſdaꝝ euentus. Verbi gra. Ex iure naturale ſumit qđ rectū eſt. ſ. locupletari nō debet quis cum alterius iniuria vel iactura que eſt regula iuris in lī. vj. Non tñ poteſt habere a dicto iure nature an poſſibilis ſit aliquis caſus vel euētus in quo quis locupletari poſſet: ⁊ ſine iniuria alterius. Proinde ſpecificat p̄dicte regule intellectū in quibuſdaꝝ caſibus in đbus homo locupletari pōt cum alterius detrimēto: ⁊ ſine iniuria eius: ſicut ptz in p̄ſcriptōe ⁊ vſucaptōe eo ꝙ in eis infert alicui damnū. ⁊ tñ iniuria illi nō irrogat. Patet eni licet ille cōtra quē p̄ſcriptio currit damnū patiat. nō tñ patit iniuriaz qz ipſe ꝑpter negligentiā ſuā illud meret damnum. Ex his ptz ꝙ lz in tali caſu recedi videat ab intellectu quē ꝑm lr̄am regula ſonat: nō tñ recedit ab intellectu quē in ſeip̄a regula portat Nam ſi ea in omni caſu ad lr̄am ſeruaret a duobus alijs que ſunt de iure nature exp̄ſſe recederetur. Et ꝙ ita ſit patz. Non eni regula antedicta pōt in quolibet caſu obſeruari ad lr̄am niſi vſucaptio ⁊ p̄ſcriptio de medio auferant. qđ ſi ſit pctm̄ negligētie: qđ eſt cōtra bonū publicū: vtiq̄ nō punit: ⁊ ꝙ conſequēs eſt recedendū ab illa regula naturalis iuris: que dicit ꝙ rectum eſt pctm̄ puniri. ⁊ maxime pctm̄ cōtra publicū bonū. qđ. ſ. dat materiā litiū ⁊ rixarū. Et ideo ſi p̄ſcriptio ⁊ vſucaptio tollerent recederet ab illa regula naturalis iuris que dicit ꝙ bonum publicū ⁊ cōmune cuicū q̄ bono ꝑpio: ⁊ ſpeciali preferendū eſt. Jure aūt p̄ſcriptōis ⁊ vſucaptionis totū cōtrariū fit cum peligat bonuz ꝑpriū illius qui negligit repetere ſua ⁊ dat materiam litiū ⁊ rixarū. Et per cōſequēs poſtponitur cōmune bonuz qđ cōſiſtit in pacifico cōmunitatis cōuictu Ideo aduertendū eſt ꝙ naturale ius diūſas regulas habet que tñ ſic ſemper intelligēde ſunt ꝙ vna alteri ſi aduerſet: ar q̄ ita ſeruande ſunt ꝙ cum ſeruat vna contra aliam non eatur. Poſſunt q̄ vltra p̄dicta alia adduci exempla. Conſtat eni ꝙ de iure nature rectū eſt ꝙ depoſitū reddat: ſicut ptz di. j. ca. ius naturale. Et tñ gladius furioſo reddi non debet: qz ꝑ hoc vitiaret regula de nō occidēdo et de pace inter hoies cōſeruanda: quoꝝ vtrū q̄ ex gladij reſtitutōe in ſeipſo atq̄ in alio poſſet vtiq̄ violari. xxij. q. ij. ne quis arbitret. Ex quo ptz ꝙ ꝑpter rectitudinē legis nature recedit a litera naturalis iuris: quā ſequēdo incideret in culpā. ⁊ hoc ſupueniens circūſtantia facit. Ex dictis ptz ꝙ ius legale nō addit ſuper ius naturale aliquā rectitudinē ſpecialē ⁊ nouā ſed ſpecificat illā ꝑ quoſdā ſpeciales caſus: in q̄bus ſi ſi non ſeruet rectitudo iuris naturalis: ꝑm vnam regulā ſeruat tñ ꝑm aliaz ſicut dictū eſt Vel etiā dici pōt. ꝙ in talibus caſibus licet non ſeruet ſenſus quem littera ſonat: ſeruat tñ ſenſus quē eadē regula ſeruat: ⁊ portat ꝑm intelligentiā veram. Claret etiā ex dictis ꝙ rectitudo naturalis iuris: atq̄ legalis nō eſt alia: ⁊ alia: ſed vna ⁊ eadē aliter ⁊ aliter ſumpta.

In quo ⁊ quare in p̄ſcriptōe ⁊ vſucaptione diſcordant ius canonicū: et ius ciuile. Cap. III.

Tertio circa ipam p̄ſcriptionē cōſidere mus iuriū varietatē Ad intelligenduz aūt quare p̄ſcriptio canonici iuris diſtincta ſit a preſcriptiōe iuris ciuile. notanter aduertēdū eſt: ꝙ circa ea que dicunt in p̄ncipio capi. aliquid eſt certū: aliquid vo dubiū. Primo eq̄dem certuz eſt ꝙ preſcp̄tio que currit ꝑm ius canonicū in p̄ſcribēte bonā fidē req̄rit: ſic̄ ptz ex de reḡ. iur̄. li. vj. poſſeſſor vbi dr ꝙ poſſeſſor male fidei vllo tpe nō p̄ſcribit cū ꝓcordātijs ſuis. Et ſilr ptz ꝙ p̄ſcp̄tio q̄ currit ꝑm ciuile ius nō req̄rit bonam fidem in p̄ſcribente: ſicut ptz. c. de p̄ſcrip. xxx. vel. xl. anno. lib. j. oēs. et. l. cum notiſſimi. Scđo aūt eſt dubiū. ſ. an ipſa preſcriptōis diūſitas inter p̄dicta iura rōnabil ſit cēſenda Naz ſi preſcriptio male fidei cōcordat equitati naturalis iuris videt ꝙ ſtatuēdo ambo predicta iura debuerūt in eam ſimul cōcordare. Si vero dicta p̄ſcriptio eſt iniqua: ⁊ cōtra eq̄tatem naturalis iuris: videt ꝙ nullū legale ius debuerit illā ſtatuere. Sed aduertendū eſt ꝙ predicta preſcp̄tio cōſiderata mente ciuilis iuris illā ſtatuentis iuſta vtiq̄ eſt ⁊ equa. qz concordat equitati naturalis iuris. Sed alio modo conſiderata mēte preſcribētis pfecto iniqua iudicāda eſt. qz a iuris naturalis equitate recedit. Et ꝙ ita ſit patz. Nam ciuile ius ꝑ preſcriptionē male fidei duplicē finem intēdit. Primo negligentes punire. Scđo vero litibus finem dare. Et vter q̄ finiū predictoꝝ coꝛreſpōdet iuri naturali: ſicut in. j. c. p̄ntis artic. dicebat. Ex hac igit parte talis preſcp̄tō iuſta ⁊ equa merito dici poteſt. Sed qz ipſe preſcribēs ꝑ eandē p̄ſcri-

ptionem intendit vsurpare alienã rem. ideo ex hac parte merito iniusta ⁊ iniqua dicenda est: qz discordet ab illa regula naturalis iuris que ait. Qd tibi nõ vis fieri alteri ne feceris. Insti. de iusti. ⁊ in re. §. iuris precepta. Et ex hoc manifeste patet que causa fuit q̃ prescptio male fidei a iure ciuili introducta fuit. Attñ adhuc remanet dubiũ: Quare canonicũ ius in prefata pscriptõe a ciuili iure discordat? Quapropter aduertẽdũ est. q̃ prescriptio male fidei partim est a iure ciuili iducta: sicut predictũ est. ⁊ parpartim pmissa. s. ꝓsiderata prescribẽtis iniquitate: quo respectu est iniusta: sicut etiam dictũ est. Nec sic ꝗdem est ꝑm illud a ciuili iure inducta: sed tantũ pmissa: qz ius ciuile ⁊ quodlibet aliud ius: licet nõ valeat aliqd iniustũ atq; iniquum inducere. potest tñ illud quãdoq; pmittere ꝓpter aliqd bonũ ⁊ iustum: qd elicit inde ad qd tale ius magis spectat. sicut ptz infra sermo. xxxviij. c. iij. arti. iij. in prin. Sic in ꝓposito ꝗdem est. Nam pmittit q̃ prescriptio illius ex mala fide ⁊ iniqtate ꝓcedat: vt p eam duplicem prefatũ finẽ eliciat. Hoc autẽ ideo facit: qz cum ius ciuile intendat p vltimo fine cõseruare ciuilẽ societatẽ. cui fini decernit maxime necesse est negligẽtes punire: ⁊ litigia terminare: et ideo magis intendere debet ad hoc quasi ad cõmune bonum q̃z vt iniqtatem remoueat vel corrigat prescribẽtis. cum sit bonũ particulare Nempe magis ad ipsum spectat illius duplicis finis equitas ꝓsequẽda q̃z ipsius prescribẽtis iniquitas corrigẽda Et sic ptz quare in prescriptõe malefidei ius canonicũ a ciuili iure discordat. Amplius enĩ cum duo illa iura fundata sint sup eodẽ naturali iure: mutuo sibi subuenire cõueniens est. Nam si vnũ alteri non subueniret: sequeret q̃ vnũ eoz in oibus sufficiẽs esset ⁊ p cõsequens alterũ supfluũ foret. Sepe vero accidit q̃ ad vnũ ⁊ eundẽ affectũ vnũ eorum sine altero minime sufficere ꝑt. Verbi gra In puniẽdo clericũ aut eundẽ mozti iuste tradendũ absq; iure canonico non sufficit ius ciuile: qz cum degradare non põt. Nec etiã ius canonicũ sine iure ciuile sufficiens est: qz canonicus iudex illũ minime occidere põt. ideo predicta iura mutuo sibi subueniũt in dicto casu: qz quodlibet eozũ exequit q̃ ad eum ptinere videtur. Sic suo modo igit in pscriptõe male fidei euenit. Nam in ea est aliqd iustũ ad persequendũ. que ꝗdem duo ex supiozibus patent. Nec siqdem duo p idem ius minime fieri possunt: ideo necesse est q̃ sit aliqd ius quod dictã prescriptionẽ ꝓpter predictũ duplicẽ finẽ instituat: ⁊ aliud ius: qd eandẽ pscriptionẽ ꝓpter malã fidẽ pscribentis ꝓhibeat: ⁊ hoc modo ꝑdicta iura sibi mutuo subuenire ꝓbant. Nec quidẽ cõtradictio est interea: sicut dicit infra sermone. xxxviij. c. vlti. Ubi ꝓbabit q̃ vnuz ius põt alteri obuiare non p cõtradictionẽ sed tñ per omissionẽ: qz id qd omittit ab vno sepe ab altero sumi solet sicut est in ꝓposito nostro. Nam q̃ mala fides debeat pscriptionẽ infringere hoc a ciuili iure omittit: qz ꝓpter causam antedictã ad euz nõ spectat infringere eam. Sz a canonico iure assumit: qz ad eum merito spectat infringere eam. Nec tñ est cõtradictio si ciuile ius dicit talẽ pscriptionẽ equã ac iustã: et per cõsequẽs instituendã. ius vo canonicũ dicit illã pscriptionẽ esse iniquã ⁊ iniustã ac p cõsequẽs ꝓhibendaz: qz sic dicẽdo non attendit ad eandẽ causam: nec ad eundẽ finem. Ubi autem vera cõtradictio erit: necesse est q̃ ꝑm eundem respectũ accipiant termini. Preterea ciuile ius intendit seruare iusticiã ꝓpter litigia terminare. Canonicũ vero ius intendit terminare litigiã ꝓpter iusticiã cõseruare. Nam principalis finis iuris ciuilis est cõseruare ciuilẽ societatem: que minime conseruat nisi litigia terminent Juris aũt canonici finis ꝓncipalis est animas ordinare in deũ: ⁊ in euãgelicam legez vt. s. homo eternã gloriã cõsequat. Hic ꝗdem ordo in dño haberi non põt nisi cõseruet iusticia: vt. scz p eam interior actus quo ordinat in deũ ꝑm iusticiã regulet. Proinde extra d reg. iur. c. qui scandalizauerit dicit. Utilius scandalũ nasci pmittit: q̃z veritas relinquat. Preterea canonicũ ius sequit euangelicã legẽ: ⁊ ei subalternat: que lex euangelica a ciuili iure discordat in rectificãdo actũ interiorẽ. Sicut ptz Matth. ij. Qui viderit mulierẽ ad cõcupiscẽdum eam. iam mechatus est eam in corde suo. Jus aũt ciuile solũ mittit rectificare actũ exteriorem: qui est adulteriũ: per qd posset ciuilis societas impediri Ex quo ptz q̃ canonicũ ius in pscriptionẽ malefidei debet penitus ꝓhibere. p quã actus interior obliquat; ⁊ sic in hoc a ciuili iure discordare necesse est. Questio.

Sed queri põt an ille qui cõpleta pscriptõe seu vsucaptõe incipit habere malaz fidem: rem possessam restituere teneat? Ad hoc dicenduz ꝑm iuristas q̃ nõ. Et hoc triplici rõe. Primo rõne auctoritatis. scdo rõne ꝓprietatis. tertio rõne inculpabilitatis. Primo rõne auctoritatis. Nam si bona fide durãte pscriptio ⁊ vsucaptio cõpleat tutus videt esse pscribẽs nõ tãtum ꝑm ciuile ius: sed etiã ꝑm sacros canones extra de prescrip. c. iiij. ⁊. c. ad aures. xvj. que. iij. c. j. ij. iij. ⁊. cap. dilectio. ⁊ extra eo. ti. li. vj. Preterea iura faciũt hoc meũ: illud tuũ. distin viij. quo iure. Scdo rõne ꝓprietatis. Nam si prescriptio compleat durante bona fide iam factũ est tuũ vtriusq; iuris auctoritate qd erat

ante alienū: non obstante quacunq; mala fide postea subsequēte ꝓpter qđ talis restituere nō tenet. Tertio rōne inculpabilitatis. qz nullus restituere tenet illud qđ iuste ⁊ bene possidere ꝓbat Sed talis ꝓscribēs possidet rem ꝓscriptā iuste ⁊ bene: non obstante mala fide supueniente. ergo eam restituere nō tenet Maior est euidens. minor ꝓbat. Nam illud qđ de iure habet: iuste ⁊ bene ex parte iuris vtiq; possidet: ⁊ ꝑ cōsequēs alienū non est: sicut patet. xiij. q. iij. c. quid dicā. Dicit enī ibi certe alienum non est qđ iure possidet. Hoc aūt iure qđ iuste: ⁊ hoc iuste qđ bene. Hec tibi Ipse enī ꝓscribens habet ⁊ possidet rem ꝓscriptā de iure: ergo ⁊ iuste: ⁊ si iuste: ergo ⁊ bene. Et sic nō videt possidere rem alienā: sed suam: ⁊ ꝑ cōsequens restituere non tenet. Quidq; tamen dicunt talem ad restitutionē teneri. Se hanc opinionem Hostien. deridet nihilomin⁹ tñ tenet q; si de hoc cōsciētia remorderet: nec cōsilio peritor reformari valeret: sequēda est: licet erronea sit extra de sen. ex com. inquisitioni. ⁊ de symo. c. per tuas. ij. Asserit tñ talem scrupulosaz cōscientiā esse. ac timere vbi nō est timendū. extra de symo. ⁊ si questiones cum cōcordantijs Dicitq; se in hoc nō esse de illis pensato: q; ꝓscribens iuris auctoritate dñium adeptus est. Huius sententie videt fuisse Sco. sicut ex dictis in. j. articulo. ⁊ in sequētibus patet. Item Tho. in. xiij. quotlibeto. articu. xj. licet de hoc breuiter dicat. Idem tenet Joh. glo. xiiij. que. vj. si res. Idem Tan. ⁊ Vin. xxxiij. q. ij. c. vigilanti. ⁊ infra. c. vlt. de ꝓscrip. ⁊ Hoff. Hos sequit Joh. Andre. in mercurialib⁹ in regula possessoris vbi in fine illius regule ait. Ad roborationē p̄dictoz notandū est. q; modi acqrendi dñia de iure positiuo sunt ⁊ si dñia sint de iure naturali vel gentiū. Cum igit iste modus sit vnus transferēdi dominiū. s. per ꝓscriptionem licitus est ex quo fit bona fides. Quare igit qui ꝓscripserit: sicut ⁊ qui emerit nō erit tutus. Si enī per ius positiuū ille tutus est ꝙse cōcordat cum Scoto. ⁊ hec est cōmunis sententia iuristaz. Questio. Scdo circa ꝓscriptionē queri potest: quedici culpa possz cōmitti ab illo qui mala fide possidēs rem ꝓscribit: Dicendū q; licet ꝓprie ⁊ directe nō potest dici fur vel raptor. interpretatiue tñ: ⁊ indirecte potest: ⁊ debet cum vtroq; censeri: eo q; tā qđ fur vsurpat rem alienā: ⁊ tanqđ raptor eam publice rapit. Preterea si rempublicā non ledat fur vel raptor qđtum ad actuz exteriorē: tamen cōscientiā suā nō minus inficit cozaz deo. nam veraciter fur est ⁊ raptor qđtum ad interiorem affectū: licet nō qđtum ad exteriorē actum.

Et ꝟm hūc sensum loqui videt. c. illud. xiij. q. v. c. si qđ. Ibi enī dicit. Si qđ inueniſti: ⁊ non reddidisti: rapuisti ⁊c. Ille nēpe q; rem alienā reperit ⁊ eaz nō reddit: iz nō sit raptor directe et ꝓprie qđtuz ad actū exteriorē. qz alienā rem nō videt ꝙ violentiā vsurpare: tñ interptatiue ⁊ indirecte est raptor qđtū ad actū interiorē. qz rem alienā ad modū raptoris ⁊ furis sibi apetit vendicare. Ideo coz̄ deo infectā cōscientiā habet. sicut fur ⁊ raptor cum deus plus respiciat ad effectū qđ ad actū. Et de hoc est qđ dicitur in. iij. c. Qui alienū negat: si posset etiā tolleret. Deus enī coz̄ inꝛrogat nō manū. Ex his ptz q; mala fide ꝓscribēs: qđtū ad cōscientie culpam eꝛpollet raptori ⁊ furi: ac ꝙ cōsequēs indiget ꝓscientiā suā purgare. atq; rectificare: sicut et illi. Sed p̄dicti nō possunt hoc agere nisi per cōdignaz restitutionē iuxta regulā iuris li. vj. Non tollit pctū nisi restituat ablatū. g̃ eodē modo ꝓscribēs mala fide nō poterit cōscientiā suā purgare ⁊ rectificare: nisi ꝙ condignā restitutionē: sicut fur vel raptor.

Articulus. iij. de rerum translatiōe que fit auctoritate ꝓuata.

Tertio etiā tractandū est de translatōe rerum que fit auctoritate ꝓuata. i. per actū ꝓsone ꝓuate īmediate habētis dominium rei. Hoc aūt vbi s. ꝟm Scotū dupliciter fieri potest. Primo ꝙ actū mere liberalē. secundo ꝙ actū ꝟm quid liberalē. Primus est qñ transferēs nullā expectat redditionē Scdus vo est quādo ꝙ eo qđ transfert expectat aliquid sibi reddi.

Rerum translatōe que fit īdonatiōe et cōmodato. Capi. I.

Prima q̄dem translatio fit auctoritate ꝓuata ꝙ actū mere liberalē in qua trāsferens nullaz expectat redditionem sicut in donatiōe ⁊ cōmodato. Pro hoc aūt talis regula datur. Regula. Pñs alicuius rei nisi ꝓhibeat a iure vla suo superiore a cui⁹ volūtate dependet in dando: donare pōt rem suaz alij volenti accipe eam. Hec ꝓbat qz ex quo ꝙ actū voluntatis suę fuit dñs. igit ꝙ voluntatē cessare potest esse dñs ⁊ alius vult incipere esse dñs: ⁊ non ꝓhibet alia causa superior istum desinere ⁊ illum incipere esse dominū. ergo per talem donationē translatio dñij fit vere ⁊ iuste Et ex his ptz q; de rōne liberalis donatiōis sunt tria. Primū scz liberalis: ⁊ voluntaria translatio ex parte donātis. Secundū est volūtas recipiendi: ⁊ ex parte illius cui datur. Tertiū est libertas amboz. huius donādi: ⁊ illius recipiendi. i. q; nulla lege superiori ꝓhibeat iste donare vel ille accipe. nec ꝙ actū alterius a quo de-

pendēt in ista translatōe. Ex quo ptz q mona chus vel filiusfamilias non pōt aliq̄d dare sine assensu vel saltem cōsensu expresso seu interp̄ta tiuo abbatis vel patris. Cuius ratio est q; do/ nare ꝓhibiti sunt a lege supiore Item q; dona tio eoz dependet a ꝓsensu expresso vel interp̄= tatiuo abbatis vel patris. Sic' clericus dona/ re non pōt in aliquo casu sine volūtate vel sal/ tem cōtra volūtatē pape. extra. de censi. c. Ro mana. li. vj. vbi precipit' q; visitantes a visita/ tis nulla recipiāt munuscula: ⁊ si receperint te neant' restituere duplum vel non absoluant' a maledictōe quā ipso facto meruerūt. Aduertē dum est q; in donatōe iusticia minime esse pōt si donans non liberaliter donat: vel ꝓtra volū tatem eius: a quo dependet in donādo donat. Sicut ptz in casu qui ponit' extra de censi. ca. exigit. li. vj. vbi p̄cipit' visitātibus munera nō recipe que si receprint duplū eius q̄ receptuz fuit ecclesie a qua receperint infra mensem red= dere teneant': ⁊ talia non seruātibus ibidē gra ues pene subdunt'. Nō insup mere liberaliter donat si deceptus vel quasi necessitate coact' aliquid donat: q; ignorātia ⁊ aliqualis coactō excludit voluntariū: sicut ptz. iij. ethicoz. Et ex hoc sequit' q; deceptus de eo cui donat q̄tū ad illā rōnem ꝓpter quā donat: nō simpliciter donat: ⁊ ideo si alicui tanq̄ ꝓpinquo donat q̄ tamen non est ꝓpinquus simpliciter donat. Similiter si alicui egeno qui non est egenus. Ideo videant illi trofatores si qui diuites exi/ stentes tanq̄ egenti recipiūt elemosynas. nec iniuste omnia hniusmodi recipiant: q; non est ibi in dāte voluntariū ꝓpter cōditionis igno/ rantiā quā in dando recipit donans Idem q̄z si artatus aliqua necessitate: vt in vsuris dādis vel dimittēdis: ⁊ indulgēdis nō est meredona tio liberalis. Hec fm Sco. vbi supra. Sed de hoc plenius in tractatu de restitutōib' in qua/ dragesimali de christiana religione sermōe. xl. arti. ij. c. iij. dictū est. Insup ꝓpter quandā si'i tudinem ⁊ correspondentiā ipsius translatōis liberalis vsus qui fit in cōmodato cum illa. scz que fit per actum mere liberalē in donatiōe de ipo cōmodato nunc aliq̄d disseramus. Habet eni similes leges cōmodatū cum translatiōe li= beralis vsus: ad hoc. s. q̄ sit iustū. Nam ꝑmo requirit in cōmodante liberaz voluntatē. Se/ cundo requirit in recipiente q; rem cōmodatā recipere velit ad suū vsum. Tertio q; nō sit ali qua volūtas legis seu ꝓncipis obsistens cōmo dationi. Est etiaz aduertendū q; in cōmodato simili modo iniusticia cadit: sicut in donatiōe: de qua dictū est. licet in cōmodato nō sit equa lis effectus ꝓpter equalē vitiū: q; translatio vsus ad tempus: non inquirit tantaz libertatē q̄tam translatio dñij liberalis. Hec fm Sco/. tum vbi supra.

Unde cōtractus originē habent et de multiplici distinctōe ⁊ varietate eo= rum. Capitulum. II.

Secūdo vo translatio rerū fit p actum fm q̄d liberalē: q̄ñ p eo q; quis trans= fert aliq̄d sibi reddi expectat equiualens ei q̄ transfert': ⁊ talis translatio ꝓprie ꝓtractus no= minat': q; ibi trahunt' partiū volūtates. Tra/ hitur eni iste ad transferendū in illū a cōmodo q̄ expectat ab illo Proinde a q̄busdā diffinit' Contractus est duoz vel pluriū in idem ꝓsen= sus. Contractus vo in q̄bus dñia transferunt' sunt in triplici differētia. Primus dicit' rerum ꝑmutatio. scōs emptio ⁊ venditio. tertius mu tui datio ⁊ acceptio. Primo sunt quidā cō/ tractus rei vtilis p re vtili imediate: sicut p bla do oleum: p frumēto ⁊ similia. Et talis cōtra= ctus dicit' rerū ꝑmutatio: do vt des. vel do si das. Et infra. c. iij. subiūgemus. Scōo sunt q̄= dam cōtractus rei vtilis p nūmo sitate vel ecō tra. q; eni q̄ñq̄ difficile erat res vsuales cōmu tare imediate ideo remediū repertū est p q̄ ta lis cōmutatio facilit' fieri posset. Q̄ vocat' nū= misma li. j. ff. de ꝓtraben. emp. Et tunc cōmuta tio nūmismatis p re vtili vel vsuali emptio dr. Ecōtra vero venditio dicta est. Et de his dice mus in sermone. xxxiij. ⁊. xxxv. Tertio vo sunt alij cōtractus. s. nūmismatas p nūmisma= te. Et talis cōtract' mutuū noiat'. i. mutui da= tio ⁊ acceptio. Et de hoc in sermone. xxxvij. di cturi sumus. Et iterū de hoc aliq̄d dicit' in ser mone. xxix. arti. iij. Insup aduertēdū est q; sex sunt cōtractus in q̄bus transfert' dñium. Pri= mus est liberalis donatio. scōs rerū ꝑmutatio tertius emptio. quartus venditio. q̄ntus mu/ tui datio. sextus mutui acceptio. Sūt ⁊ alij cō tractus in q̄bus transfert' vsus vel ius vtendi retēto dñio Et his correspondēt sex modi trā= slatiōis dñij. Primo eni liberali donatōi dñij correspōdet vsus rei cōmutatio. Scōo rerū p/ mutatōi correspōdet mutua vel ꝑmutua cōmo datio. Tertio emptioni correspōdet cōductio. Quarto locatōi venditio. Quinto aūt mutui acceptōi nō correspōdet aliq̄d ꝓprie in transla tione vsus rei. Ex dictis ptz q̄bus modis pos= sunt rerū dñia: atq̄ vsus earū transferri in mul tiplici cōtractu. Aduertendū est q; iuxta ꝑmaz regulā posita in principio p̄cedentis arti. ꝓtra ctus in q̄bus transfert' vsus vel ius vtendi re= tento dñio regulariter iusti sunt vel iniusti iu= xta regulas translatōis dñij. Hec fm Sco. no tanda vbi supra.

De rerū ꝑmutatōe ⁊ que requirun

tur ad hoc q̄ iusta sit. Cap. iii.

Tertio vo addi põt translatio quedam particularis que ad pñs sit de rerũ pmutatõe q̄ de ea in capi. p̄ceden. in distinc. j. posita est. Unde ſm Sco. ibi sup̄a circa iustam rerum pmutationẽ talis regula dat. Dñi rerum iuste eas pmittãt si sine fraude seruent equalitatẽ valoris incõmutatis ſm rectã rõnem. Circa quã regulã notandũ est q̄ vltra cõditões que necessarie sunt ad iustã donatõez de quibus dictũ est s. art. ij. c. ij. Tres etiã alie in p̄dicta regula describunt que ppue sunt ad iustã pmutationẽ. Primo enī dicit sine fraude. Unde triplicẽ fraudem cõuenienter excludit. Primã in substãtia. secundã in q̄titate. tertiã in qualitate. Prima inq̄ in substãtia vt nõ cõmutet aurichalchũ p auro. nec aqua p vino. s. in vino lymphato. Secõam in q̄titate. vt si q̄titas mensuret per virgã: siue p pondus: seu p aliuz modũ sextariũ ⁊ hmõi: siue in liquidis: siue in aridis iustũ pondus: ⁊ iusta mensura seruetur. Tertiã in qualitate q̄ non cõmutet vltra num corruptũ p vino puro ⁊ sano. Hec oia p banc exta de iniur. ⁊ dã. c. si culpa. vbi dr q̄ occasionẽ dãni dat dãnũ dedisse videt. Si de fraudans in substãtia illũ q̄ pmutãdo putat accipere aliam substantiã vel in q̄titate: qui putat accipere aliud quale dat damni occasionẽ: q̄ nõ pmutaret nisi crederet aliaz subam. aliã q̄titatẽ. aliã q̄litatẽ accipe. q̄ videt de p̄sũptõe iuris: ⁊ ſm veritatẽ dedisse damnũ. Si aũt inadueretẽter aliq̄s p̄dictoz defectuũ in re vendenda repertus est: venditor nõ peccat. tñ cuz puenerit ad noticiã eius recõpensare tenet dãnum emptori illatũ. Et hoc etiã vide in sermõe xxxv. art. iij. p totũ. Secũdo: regula dicit q̄ seruent equalitatẽ valoris incõmutatis. Ad ptz per Aug. xiij. de trini. c. iij. d. Vile velle emere et chare velle vendere reuera vitiũ est. Ad intelligit de re vili: ⁊ chara q̄tum ad vsuz. Nam frequẽtez res que in se nobiliorest inesse nature vsui hoiuz minus vtilis est. ac p hoc minus est p̄ciosa. sicut ptz p Aug. lib. de ciui. dei dicẽtem. Ad melioz est in domo panis: q̄ mus: cũ tñ omne viuũ nobilius est simpliciter ipso non viuo. Sz de hoc dicet plenius sermone. xxxv arti. j. Tertio q̄ p̄ter p̄dicta addit ſm rectã rõnem attẽdentẽ. s. naturã rei in cõparatõe ad humanũ vsum. ppter quem ista pmutatio fit. Talis eq̄litas ſm rectã rõnẽ nõ cõsistit in indiuisibili medio: imo i tali medio qđ respicit ipa iustitia cõmutatiua. Quia magna est latitudo ⁊ intra illã latitudinẽ nõ attingẽdo indiuisibilẽ pũctum equiualẽtie ei ⁊ rei. ⁊ quo ad hoc impossibile esset cõmutãtes attingere in quocũq̄ gradu circa extrema fiat sic vtiq̄ iuste. Que sit autem ista latitudo: ⁊ q̄tũ se extendit: q̄ ideu est in pmutatõibus sicut in emptõibus ⁊ venditionibus: ideo dicet infra sermone. xxxv. arti. j. et. ij. Et etiã plura alia ad pmutationẽ ptinentia ibidẽ ponunt. vltra ea que dicta sunt. Notanter aduertendũ est q̄ cum istis cõtractib9 p̄dictis. s. donationũ: pmutationũ: emptionũ: ⁊ venditionũ: sicut dictũ est. cõueniũt mutua cõmutatio: cõiunctio: ⁊ locatio. ideo q̄tuz ad cõductões de illis supapositis seruãda est in eis iusticia cõsiderãda in his ad vsuz: sicut in illis ad dñium. Iniusticia aũt ex pmutatõe ptz ex tribus causis. Primo ex deceptõe. scõo in voluntario. tertio ex phibitõe supiozis: cui pmutans subest in pmutãdo sicut latius. s. arti. ij. ⁊ c. ij. d donatõib9 dictũ est. Et ex hỹ dici põt iusta pmutatio que fit in alearũ ludis: ⁊ hmõi iuxta illud. ff. de aleatis. l. vlti. Et extra de vi. ⁊ hone. cle. c. clerici officia. Hec Sco. Ceterũ q̄ quaz putabamus longius fuit sermo. si multa que vlterius in pñti materia occurrũt explorare vellemus verendũ ne aut sermo grata breuitate careret: aut larga excellẽsq̄ materies ex festinãtia. debita diligẽtia fraudaret. Hausem9 pinde hodie iam si placet ac tanq̄ aialia munda ruminem9 que hodierno sermõe tota auiditate glutiuim9 atq̄ p̄parem9 vigiles mẽtes nostras ad ea que de hac materia dicẽda sunt: et hoc maxime die crastina ad dirigendũ mercãtes: ⁊ artifices in viam rectã: ne in opib9 ⁊ mercimoniis ampli9 peccare velint hoc miscẽt largiente agno mundo: ⁊ imaculato dño nr̄o ieſu x̄po. Qui cum p̄re ⁊ spũsctõ ⁊c.

Dñica. iiii. in quadragesima ĩmane de mercatoribus ⁊ artificib9 in generali Sermo. xxxiii.

Hec ancilla ⁊ filium eius ad Gal. iiij. ⁊ in epistola hodierna dictuz est in sermone p̄cedenti de origine dñioz atq̄ de rerũ diuisione translatõe: ⁊ de cõtractuuz distinctiõe. necnõ particulariter subiunctũ est de permutatõe rerũ. nunc autẽ dicendũ est de mercatoribus ⁊ artificis in generali. cum p̃sens materia magna sit ianua ad multa que in seq̄ntibus tractãda sunt. Ad horum igit intelligentiam notanduz est ſm Alexandrũ de halis: q̄ tria sunt genera operũ humanoz. Primo enī sunt quedã que minime possunt esse mala. secũdo sunt aliqua que nõ possunt esse bona. tertio q̄ alia repire cõtingit que possunt esse bona et mala. Primo inq̄ sunt quedã opa que mala esse non possunt. Sicut diligere deũ ex toto

corde: z ex tota aia. atq; diligere pximũ sup iu
xta sniam saluatoris Matth.xxij. Scdo q; sũt
opa alia que minime pñt bñ fieri cum ex ipa a/
ctus in ordinatõe fm se oino mala esse phibeã
tur. hmõi sunt blasphemare deũ odire pximũ
vsura. fornicari. z cetera silia Tertio sunt in
sup quedã alia opa que possunt z bñ z male fie
ri: sicut dare elemosynã: ieiunare: orare: z silia
inter que mercatio cõputat: q; non de se mala
est: sed ex circũstantia tpis z loci: z similiũ põt
licite exerceri. Proinde Aug. in li. de que. no.
et ve. testa. sic ait. Fornicari hoibus semp non
licet. Negociari aũt aliq̃n nõ lz. sicut si emant
merces in dei templis q; abhorrere se ostendit
dñs Matth.xxj. Qñ dei zelo armatus intra-
uit z eijciebat oñs vendẽtes z emẽtes de tem-
plo. vt mystice demõstraret q; in venditõibus
et emptõibus de corde hois q; est templũ dei
auaricia q; eijci debet q̃ est ancilla. Teste ap'o
ad Coll'. iij. Auaricia que est idolor seruitus.
Ipsa enĩ seruit thezauris cõgregãdis q;. s. ser-
uire facit nũmis cũ filijs suis qui sũt oẽs cõtrac
tus illiciti. Sed quid dicit scriptura diuinitus
inspirata. Eijce ancillam. i. auaricią antedictã
et filiũ ei⁹ scz principalẽ qui est amor tpaliũ re
rum. Naz si in mercantijs et artib⁹ ancillã talẽ
dñari contingit: mercator et artifex relictis di-
uitijs cõgregatis ineternum pibit. Ideo dici-
tur Prouer. xxx. Per tria mouet terra z quar
tum sustinere nõ põt. p seruũ cũ regnauerit. p
stultũ cũ saturatus fuerit cibo. p odiosã mulie
rẽ cũ inmatrimonio fuerit assumpta. z p ancil-
lam cũ fuerit heres dñe sue. Sera⁹ regnãs est
corp⁹ spũi pdominans. Stultus saturat⁹ cibo
est affect⁹ repletus carnali desiderio. Mulier
odisa in matrimonio. cõiuncta est mẽs elata o
diosa deo et demoni copulata. Ancilla heres
dñe sue est intelligentia sol' terrenis ac transito
rijs diuitijs dedicata cui caro dñat de terra for
mata z in puluerẽ reuersura. cui⁹ tunc terrena
intelligentia efficit heres cũ ad tantam puenit
cecitatẽ q; ineternũ nõ credit relinquere diuiti
as cõgregatas. Hi sũt vñ ps. ait. Oculos suos
statuerũt declinare in terrã. Et hoc est quartũ
qđ terra sustinere nõ põt. qz sicut ps alibi inq̃t
dormierũt somnũ suũ: z nihil inuenerũt oẽs vi
ri diuitiar in manib⁹ suis. Eijce g̃ tu mercator
et artifex hanc ancillã. z filiũ eius de corde tuo
quos tũc illos eijcies. cũ fm rectitudinẽ z iusti
cią illa pficies. ne tibi ptingat: qđ ppha ait ps
lj. Tota die iuiusticią cogitauit: lingua tua si-
cut nouacula acuta fecisti dolũ. Ubi oñdit tri
plex studiũ iniusti mercãtis: z artificis ad iniu
sticias exercẽdas. Primũ est studiũ cordis ibi
Tota die iniusticią cogitauit: scom est studiuz
oris: ibi. lingua tua. tertiũ est studiũ opis: ibi.
sicut nouacula acuta fecisti dolũ. Et põt eẽ ali
ud thema in pñti sermone. Et latius exponet
sermone. xliij. arti. j. c. iij. Igit de mercatorib⁹
et artificialibus: z q̃busc ũq; emptõibus z ven
ditõibus generalẽ z vtilẽ doctrinã tradere cu/
pien. tria ad pñs ꝓsiderem⁹. s. Primo eor licĩ
tam exercitationẽ. scdo eor impiaz abusionẽ.
tertio eor debitã reformationẽ.

Articulus. i. q; triplici via ostẽdit licitã esse mercationẽ.

Prima aũt cõsideratio circa mercatiõz
est de eius licita exercitatiõe. Triplici
via põt oñdi q; mercãtia licite põt
exerceri. Primo via nature. scda via scripture
tertio via gre seu sancte ecclesie.

Qz ex lege nature oñdit licitã esse mercationẽ z maxime ppter tria.

Capitulum. i.

Primo q̃dem ꝓbat⁹ via nature licitaz
esse mercationẽ. Qđ nẽpe demõstra-
ri põt ex triplici vtilitate que sequi solet ex illa
Prima est vtilitas generalis. scda est vtilitas
specialis. tertia est vtilitas particularis. Pri
ma inq̃ est vtilitas generalis qđ fm Scotũ in
iij. di. xv. q. ij. ptz ex manifestis necessitatib⁹ z
cõmodis pueniẽtib⁹ cõitati hoiuz ex officio et
exercitio ipso mercãdi Cõstat enĩ q; multa de-
sunt vni patrie seu vrbi que in altera supabun
dant. Illi q̃ q̃ in colẽdis agris: z in ceteris ar/
tibus mechanicis occupant: aut regimini rei-
publice: seu iuste militie operã pstant cõmode
et oportune adire non pñt terras ad res q̃bus
egẽt emẽdas z deferẽdas nec insup ad hec oẽs
industriã z peritiã hñt. ppterq̃ reipublice ex
pedit q; huic officio aliq̃ ad hoc idonei mãcipi
entur: q̃bus vtiq; merito aliqđ lucri emolimẽ-
tum debet iuxta illud apli. j. Cor. ix. nemo mi
litat suis stipẽdijs vnq̃. nec repiret: q̃ absq̃
lucro huic opi inseruire vellẽt. Et merito q̃dẽ
cum dñs Mat. x. dicat. Dignus est mercẽna
rius mercede sua. Insup aduertendũ est q; in
mercatõe cõcurrũt multa p reipublice seruitio
et vtilitate que iuste premiũ pmerent. Primo
cõcurrit mercator industria. scda sollicitudo.
tertio labor. z q̃rto picla. Primo enĩ ꝯcurrit
industria Nã si mercatores nõ essent industrij
in rerũ valorib⁹: z pcijs expẽsis picul': z cõmo
ditatib⁹ subtilit estimãdis: pfecto ad h̃ idonei
nequaq̃ essent. Scdo ꝯcurrit vigilãtia atq; sol
licitudo circa p̃dicta q̃ in tali exercitio plurimũ
necessaria est. Tertio cõcurrũt labores. Sepi/
us enim tales multis laboribus hoc exercent
mare z aridã circũeuntes: z in illis sepe multa
incõmoda sustinentes. Quarto in talibus con
currũt picula multa dũ suas pecũias atq; mer

ces ex illis emptas necnõ ꝛ ppꝛias pſonas multis periculis cõtingẽter exponũt. Quinto inſuper addi poteſt ꝙ cum antedictis periculis et laboꝛibus non ſemper lucroſis hoc exercẽt· et quia ex his omnibus reipublice ſunt vtiles et oportuni ptz ꝙ merito lucrum pꝛedictis circũſtantijs competens ꝛ diſcretũ inde debẽt ꝛ poſſũt rationabiliter repoꝛtare Ulterius ſequitur ꝙ vſq; ad aliquã menſurã comodã ꝛ diſcretam poſſunt iuſto modo meritũ ſuaꝝ pꝛeciuꝫ augere. Secũda vtilitas ex mercatione pueniẽs dicit ſpecialis. Oẽs nempe a quib⁹ mercatoꝛes emũt ꝛ q̃bus itez reuẽdunt ſaluo eoꝝ rationabili lucro pñt ſpecialiter lucrũ ꝓpetẽs inde habere ſicut aſſidua docemur expientia Quia qꝺ in vna terra eſt habundans et vile. ℔ idẽ in alia terra vel patria en neceſſariũ raruꝫ ꝛ chaꝝ. ℌz poſtq̃ agricole atq; artifices de ſuis artificijſ vẽdendo lucrũ cõgruum habuerunt: poſſunt etiam mercãtes cum alioꝝ cõmodis inde cõpetẽs habere lucrũ Tertia vtilitas ex mercatione pueniens eſt pticularis Nã ſicut induſtria artificis ſibi licite fit lucroſa ſic etiã induſtria mercatoris in reꝝ pꝛecio et valoꝛe pꝛudenti⁹ examinãdo ꝛ ad ſubtiliozes minutias iuſtũ pꝛecium perducendo poteſt ſibi pticulariter licite valere ad lucruꝫ maxime cum in hoc ſalua latitudine iuſti pꝛecij cõmuniter pſit cum ꝙ ℔ etiã diſcant ſubtilius pẽſare reꝝ pꝛetia et valoꝛes Pꝛeterea ex hoc varie opoꝛtunitates ꝛ occaſiones ad reſ ꝙmodius vendẽdas atq; emendas habent in tempalib⁹ ꝛ ciuilib⁹ locũ ſuũ quod q̃dẽ manat ab oꝛigine pꝛuidentie dei ſicut ꝛ cetera tpalia bona. Pꝛoinde ſi ꝙ hoc mercatoꝛes lucrantur ex dono dei puenit poꝛius q̃ ex malo dũmodo ipſaꝝ mercationũ lucrũ menſurã debitã non excedat ac debitis modis ꝛ circũſtantijs fiat.

Q mercatio ſcripture teſtimonio licita conpꝛobatur Cap. .II.

Secundo vero: via ſcripture ſacre pbatur licitã eſſe mercationẽ. Quod ſic patere poteſt Nam ſi hoc deſe .i. de ſui natura eſſet peccatũ ſaltẽ moꝛtale exp̃ſſe ipa ſacra ſcriptura in aliquo loco pꝛhibuiſſet ex maxime cum fere totus hic mundus ſicut experiẽtia patet in hoc ſemper et publice occupetur. hoc aũt nunq̃ fecit niſi ſolũ aliqñ rõe circumſtantie vitioſe. ſicut eſt mercari in ſabbato vel in templo in quo actũ ipm in ſe videtur contẽnere. Pꝛo inde Neemie vltimo dicitur ꝙ nullus inferret onus in die ſabbati ꝛ ꝙ negotiatoꝛes non venderent venalia in ſabbato. Unde ſuponere ꝛ ꝺ cedere videtur ꝙ ceteris dieb⁹ hebdomade hec eis licerent.

Per gratie ſtatũ etiam oſtenditur etiaꝫ mercationem eſſe licitã. Ca. III.

Tertio q̃ oſtẽdit eſſe licitã mercationẽ vie gꝛe. Nam ꝛpe gꝛe vniuerſalis eccleſia mercatoꝛes ſub cõgrua menſura lucrãtes nunq̃ dãnat. imo in ſtatu ſalutis iudicat. niſi alia crimia ſubſint. Ad ℔ extra de doniter vi. ꝛ vꝛo. c. p nr̃as. Sed cõtra p̃dicta ſatis obſtare videt Chꝛyſ. ſup illud Matt. xxi. et eijciebat ieſus oẽs emẽtes ꝛ vẽdẽtes de templo. Et ponit. lxxxiij. di. c. eijciẽs. ℥ pleriq; decretoꝝ textus. c. illud nõ habeãt: q̃ palea eſt. Ibi eni Chꝛyſ. ait ꝙ p hoc xp̃s deſignauit ꝙ mercatoꝛ nunq̃ põt deo placere: ideo nullus xp̃ianus debz eſſe mercatoꝛ aut ſi voluerit eſſe pꝛiciat de eccleſia. Et paulo poſt. Qui emit et vendit ſine piurio eſſe nõ põt. Ad qꝺ dicendũ ꝙ Chꝛyſ. exaggratiue hic locutus eſt. Pꝛo eo ꝙ pauci ſunt mercatoꝛes q̃ debitã mẽſurã iuſticie intẽdant in ſuis mercatõibus ꝛ obſeruẽt. et qui in multis alijs vitijs in hoc nõ peccẽt. aut abſq; dubio nõ eſt in hoc dicto ſequẽdus cum nullã habeat p ſe rõnem cogentẽ ſeu ſacre ſcripture auctoꝛitatẽ. Nam ex illo ſacre ſcripture loco nõ põt trahi: q̃ xp̃s ibi irruit generaliter cõtra oẽs emẽtes ac vendẽtes in templo. Non eni oꝛtet oẽs fuiſſe mercãtes loquẽdo de eis iuxta cõem formã De quo tñ mercatoꝛe ꝓpie Chꝛyſ. ibi loquit. patebit in vlt. c. arti. ſequenti. Aduertendũ eſt aũt ꝙ ſunt negocia quedã que vix poſſunt abſq; pctõ fieri: ſicut ptz de pe. di. v. c. negociũ. Et a doctoꝛib⁹ numerãt. Pꝛimum eſt cura rei familiaꝛ. ſcõm eſt milicia. tertium eſt ꝓcuratio. quartũ eſt admiſtratio. q̃ntum eſt mercatio. de quo de pe. di. v. falſas. et in. c. qualitas dicit Qualitas lucri negociantẽ aut accuſat. aut arguit. qꝛ aut eſt honeſtus queſtus: aut turpis. Uerũtamen penitenti vtilius eſt diſpẽdia pati q̃ piculis negociatõis aſtringi. qꝛ difficile eſt inter emẽtis: vẽdẽtiſq; cõmertium nõ interuenire pctm̃. Hec quinq; picula poſuit Ray. Sextuꝫ q̃ piculoſius his oibus eſt aduocatio. Septimũ aũt nõ omittas ſcilicz epatus officiũ quo nihil miſerabilius ꝛ piculoſius eſt ſi pfunctoꝛie res agat: ſicut ptz. xl. diſ. ante oia. Hec duo vltima addit Hoſtien. Et ſ militer habeẽ in. c. negociũ. ea diſt. qꝛ vt dicit glo. in dicto. c. qualitas. Naturale eſt cõtrahẽtibus ad inuicẽ ſe decipere.

Articulus .II. de ſeptẽ circũſtãtijs ex q̃bus mercatio illicita efficit.

Secunda autem cõſideratio circa mercationem eſt ex eius impia abuſione. Licet aũt ex iam dictis ptz ꝙ mercantia poteſt licite exerceri tñ plurimũ difficile eſt Ideo dicit Eccleſi. xxvij. Qui querit locuple-

tari auertit oculũ scz a iustícia: ꝛ a deo q̃ declarans subdit dicens. Quia sicut in medio cõpaginis lapidũ palus figit. sic etiaz inter mediuz emptiõis ꝛ venditiõis angustiabit peccatis q̃ querit locupletari. Item ex septemplici circũstantia fit mercãtia illicita Primo ex circũstantia pſone. scõo ex circumstantia cause. tertio ex circũstantia tpis. quarto ex circũstantia loci. quinto ex circũstantia ꝙſortij. sexto ex circumstantia cõmunis damni. septimo ex circũstantia modi. Sexta circũstantia est Scoti reliqua Alexan. de halis.

Q nõ licet ecclíasticis víris se mercationibus implicare. Cap. I.

PRimo vo fit mercatio illicita ex circũstantia pſone. Minime eni licet clericis ꝛ ecclesiasticis viris mercatõi vacare. Idẽo dicit ad Timoth. ij. Nemo militãs deo implicat se negocijs secularibus. lxxxviij. di. c. negociatorẽ clericũ Hiero. ait. Negociatorẽ clericũ et ex inope diuitẽ: ꝛ ex ignobili gloriosum quasi quandã pestẽ fuge. Et Aug. in sequẽti. c. ait Anteq̃ ecclíasticꝰ q̃s sit licet ei negociari. facto tam nõ licet. extra ne cle. vel mo. secul. nego. se imiſc. p totũ. Pena aũt clericoꝝ q̃ secularibꝰ negocijs imiscent est q̃ si se nõ correxerint depo/ni debent. xcj. di. clericus. extra ne cle. vel mo/ rẽ. c. sed nec. Ita tñ q̃ religiosi districtiꝰ q̃ alij puniant. vt ptz in dicto. c. sed nec. Nam decet clericꝫ sancte viuere: ꝛ nõ cupiditatibꝰ seu mercatõibus vel lucris: sed deo adherere qui summum bonũ est Unde Greg. in expositõe. xl vij di. c. bonoꝝ vbi dicit. Bonoꝝ operũ inherere nõ aliter valeamus nisi cupiditatẽ a nobis que omniũ maloꝝ radix est abscidam. Radix eñ omniũ maloꝝ est cupiditas. j. ad Timo. vj. Et de pe. di. ij. si q̃s semel. ſ. q̃ radix. Et est text. Augus. omelia. viij.

Q nisi ex necessitate ꝛ pietate nõ licet etiã secularibus exercere mercationem. Cap Im. II.

SEcũdo fit illicita mercãtia ex circũstãtia cause ſm vo Alexan. de halis etiã laico mercari nõ licet nisi ꝓpter duo. ſ. vel ꝓpter necessitatẽ: vel ꝓpter pietatẽ. Primo in/q̃ ꝓpter necessitatẽ: vt. ſ. satisfacere posset sibi ꝛ familie sue ſm cõdecentiã status sui Scõo ꝓpter pietatẽ: vt. ſ. lucret ad distribuendũ pauperibus ꝛ in alias pias causas ꝓdictũ lucrum Utputa ſm Tho. ij. ij. q. lxxvij. intẽdit aliqs negociatõi ꝓpter publicã vtilitatẽ: ne. ſ. res necesse ad vitam patrie desint ꝛ lucrũ petit nõ q̃si ꝓ fine: sed quasi stipendiũ sui laboris. et hoc etiã modo lz: qz pietas dici põt Sed illicita est ſm Tho. rei mercãdi finẽ ꝓncipaliter in lucro ponere. Mercari vo ꝓpter substãtias cumulandas: ꝛ ꝓpter imꝓbã diuitiarũ cupiditatẽ et curiositatẽ seu ꝓpter alium malũ finẽ illicitũ est: ꝛ culpa mortalis. ꝛ hec ꝓhibita sunt oĩbus vt ptz di. xl vij. c. oĩs. ꝛ. c. sicut hi. His cõcordat Ray. Ex his aptius patz q̃ mercari vt ex lucro cumulenꝫ seculi vanitates: ꝛ pompe in se aut in vxore: ꝛ in familia sua illicitissimũ est: et ad culpã culpa. Tales vtiq̃ expense ĩmodera te insatiabilis sunt abyssus: que insatiabilẽ reꝙ runt abyssum lucroꝝ etiam iniquoꝝ. Uñ ps. Abyssus abyssum inuocat. Ex his ptz q̃ mercans licet piuriũ nihilq̃ aliud iniustũ: qõ committere solet hoc hoiuz genus in mercatõibus suis cõmittat: nihilominꝰ nõ eximit a mortali si ꝓpter iniustã causam: lz alias iuste exerceat mercãtias. De hmõi eni Eccl. iiij. dicit. vnus est ꝛ ſm nõ habet. nõ filiũ. nõ fratrẽ. ꝛ tñ laborare nõ cessat in mercãtijs. nec satiat oculi eius diuitijs nec cogitat. dicẽdo cui laboro ꝛ fraudo aiam meaz bonis. Sed ꝛ hoc mirabile est q̃ cum plurimi tales reptant. nullus qui de hoc cõscientiã sibi faciat inuenit. Proinde ſm fratrem aluarũ in libro de plãctu ecclesie. Uende re charius q̃ emas cupiditatis causa est pecũ: et turpe lucrũ. xiij. q. iij. c. quicũq̃. Idẽo tale lucrũ est paupibus dispensandũ. Et iterũ turpe lucrum a doctoribꝰ reputat sine necessitate emere res tpe q̃ minus valent ꝛ seruare ad tempus charioris fori: vt tunc vendant: ꝛ ad hoc facit. c. ꝓdictũ quicũq̃ vbi de hoc in textu palam habetur.

Q diebus festiuis mercari nõ licet Capitulum. III.

TErtio fit illicita mercãtia ex circũstantia tpis. ſ. cum fit diebus festiuis oratioñi ꝛ deuotõi: atq̃ sacris exercitijs deputati sicut ptz de mercatoribꝰ q̃ vadũt ad nũdinas: et mercata atq̃ vendũt ꝛ emunt in eis: ꝛ cõiter dimissis officijs sacris ꝛ ꝙbo dei. ꝛ nulla in tali die audita missa insatiabiliter inhyãt ad tpalia lucra. ergo insensibiles effecti ad spiritualia et eterna nulla eis sapiũt nisi trãsitoria. Unde Baruch. iij. de talibus dicit. Exãsierunt prudentiã que de terra est negociatores terre themam. Thema vero interꝓetat auster. Est eni auster ventus meridionalis: qui est humidus et calidus: ꝛ significat cupiditatẽ ꝛ auariciã: q̃ quidẽ differũt inter se. Nam cupiditas ĩmoderate cõcupiscit non habita: sed auaricia retinet iniuste acquisita. Primũ vero in humiditate. scõm vero in calliditate significat. Contra tales clamat. tertiũ ꝓceptũ dñi dicẽs Exo. xx. Memẽto o mercator: vt diem sabbati sanctifices. i. sanctis opibus non mercatõibus vaces

Itē in eodē libro ꝛ loco dicit. Sex dieb⁹ opaberis etiam opa tua. Leui. xxiij. dicit. Omne opus seruile non facies.

Q̄ in locis deo dicatis ꝛ sacratis illicitū ē mercari Capl'm. iiij.

Quarto illicite mercatio exercet circūstantia loci scz cuz fit in loco diuino et dī cultui dicato. Cōtra tales Mat. xxj. dñs ardentissimū zelum oñdit intrans templū dei eijciebat omēs vendētes ꝛ ementes ꝛc. In quo quidē actu feruido zeli aduertendum est q̄ non tñ vendētes sed etiā emētes in tēplo eiecit eo q̄ in vendentib⁹ mali p̄stabant occasionē nec nō ꝛ hoc faciebāt in indebito loco: at q̄ mō pturbatiuo oīonis ꝛ diuini cultus. q̄ta autē veneratione ꝛ reuerentia sint digna tēpla dei ꝛ loca deo dicata oñdit. ex de imu. eccle. li. vj. decet. Decet domuz dñi sctitudo decet vt cui⁹ factus est in pace locus ei⁹ cult⁹ sit debita veneratiōe pacificus. sit q̄ ad eccl'ias humilis ꝛ deuotus ingressus sit in eis quieta cōuersatō deo grata inspicientib⁹ placida que ꝓsiderantes nō solum instruat sed ꝛ reficiat ꝓuenientes ibidē. Quia text⁹. lxxxvij. di. in. c. consequēs Domus mea domus oīonis ē ꝛc. Item i eccl'ia nihil inhonestum nihil q̄ incongruū fieri debet. xlij. di. c. non oportet. ꝛ duob⁹ capitulis sequentib⁹. Et. xvj. q. vij. c. et hoc. Prohibetur q̄ in sacro loco vbi oīonib⁹ vacandū ē mercationes non fient.

Non licet charius vēdere merces forensi bus ꝛ pegrinis q̄ vendant ci uibus in cōmuni foro. Ca. v.

Quinto nō libet mercari cōsiderata circūstantia cōsortij. s. cū res vendit charius trāseūtib⁹ q̄ mercatorib⁹ atq̄ mā uibus exptis. aut plus rusticis ꝛ ignaris q̄ ciuibus exptis. aut plus simplicibus q̄ astutis. Contra qđ ex de em. ꝛ vendi. c. placuit statuit ꝓciliū sacrū q̄ pbr̄i moneāt plebes suas vt hospitales sint atq̄ non charis⁹ trāseuntib⁹ vēdāt q̄ in mercato vendere possint. Et ꝑm Bern̄. in palleg. placuit. Ad hoc q̄ excōicationē cōpelli possunt. xij. di. §. hinc etiā. Qđ vez est ꝑm Jno. si hoc notorium esset et moniti emendare se nollent.

Q̄ mercari non licet cum reipublice damno ꝛ quō condemnant ꝛ multis rationibus refellunt retrangulaz seu sacramentoz contractus. Cap. vi

Sexto est illicita mercātia ex circūstantia cōis damni Ad huj⁹ intelligentiaz notandū ē ꝑm Scotū. in. iiij. di. xv. q̄ tria sunt hoim genera qui cū vtilitate ꝛ cōmodo reipublice in mercatōibus exercent. Primi sūt mercātiaz apportatores. scōi sūt mercātiaz conseruatores. tercij mercantiaz imutatores ꝛ meliatores Primi inq̄ sunt mercanciaz apportatores. quia portāt illas ō patrie q̄ illis abūdāt ad patriam cui ille vtiles et necessarie sunt. Ex quo sequit q̄ mercator talis q̄ affert res de patria vbi abundant ꝛ trāsfert ad patriā que indiget illis: habz actū vtiq̄ reipublice vtilē ꝛ honestū Scōi sūt mercātiaz ꝓseruatores. q̄ quidē q̄titatē q̄n q̄ magnā mercantiaz emunt vt aptius suo tpe ab emptorib⁹ mercātie repiant venales nempe mercancias de lōginq̄ portantes nō sine graui incōmodo possent sp vēdere illas: nec insup quilibet indigens eis posset statim currere ad emendū eos. Ex his patet q̄ tales mercantiaz ꝓseruatores sunt ad magnā rei publice vtilitatē. Tertij sunt mercātiaz imutatores seu melioratores: qui scz industria sua labore ꝛ arte aut tpis varietate: q̄ scz res charior facta ē apportatas ꝛ ꝓseruatas mercantias varie meliorāt. Sic faciēdo de lana pānū de cozio scarpas: de cera candelas ꝛ ꝓsimilia. Et tales reipublice etiā vtiles iudicant. Oēs q̄ supradicti q̄ reipublice vtiles sunt ꝓsideratis q̄nq̄ q̄ in. c. j. p̄mi arti. p̄ntis sermōis dicta sunt lucrū cōmoduz qđ merito rñdeat ad q̄nq̄ q̄ dicta sunt reportare licite possunt. His em̄ casibus videt lucrū q̄situ ex ope ꝛ artificio qđ licitū̄est. xcj. di. c. clericꝰ. Tamē ꝑm Pco. ibi. s. in translatiōe. In trāslatiōe hmōi negociatiua tūc siquidē insusticia ē cū officit reipublice actus ei⁹ vel si imoderate recipit a republica vltra industriā diligentiā sollicitudinē ꝛ picula. His igit p̄missis iā clarescere pōt qui sūt reipublice mercatores vtiles aut pnicios⁹ deo ꝛ hominibus merita odios⁹ scz qui sicut dictū ē nec mercātias transferūt nec ꝓseruāt nec labore eorū ꝛ industria eoz res venales meliorant. huiusmodi quidē sunt pnitiosissimos cōtract⁹ frequentantes: quos contract⁹ quidam nomināt schatos quia multos impia crudelitate transfigunt. ab alijs nominant stramasij: eo q̄ retrorsum ruere faciūt. diuitias alioz a quibusdā lustrati quia bis deuorando substātias alioz iniuste trahunt: a quibusdā dicunt retrāgole eo q̄ substātias aliorum retrotrahēdo plures impie strangulāt: ab alijs vo baractola dicunt eo q̄ consumūt more baratrie. Et forte hec sūt nomina demonioz quibus hmōi contract⁹ reperti sunt vt dicit extra de verbo. sig. c. intelligētia Intelligentia verborum ex causis est assumenda dicendi q̄ non sermoni res sed rei est sermo subiectus: ꝛ q̄ dispositio non cognoscat ex nomine sed ex affectu patz. in. l. p̄cario. ff. de p̄ca.

q̃tum aũt tales reipublice pnitiosi sũt patet ex tribus ꝺm Scotũ. que tres corruptele dici possunt. ¶Prima corruptela est p̃cij incerti. Tales em̃ predones vt verius dicã q̃ mercatores cõtractib⁹ supradictis efficiũt quod simplices certificari non possunt de ipo valore rei emen/de. quia modo emunt ⁊ sine p̃dictis ꝓbor mercatorũ conditionibus vendũt. ¶Modo etiã vẽdunt vt simili mõ emunt. Tales quidem regratieris gallice nominanꝫ :eo q̃ phibeãt imediatã cõmutationẽ volentiũ iconomice ꝓmutare.

Scõa corruptela ẽ p̃cij iusti. qz hi ppẽ cõmodũ ꝓpriũ atq; lucr̃ faciũt qõlibz venale vsuale charius ementi ⁊ vili⁹ vendenti q̃ id iusticia ⁊ rõ postulãt: ex q̃ dãnificãt vtranq; ptez et p ꝓsequens toti reipublice pnitiosi sunt. Tertia corruptela est piculosi p̃cij. Nam ppter corruptelas p̃dictas quasi cogunꝫ mercantes si ñ cauti ⁊ timentes deũ vel in piculo animas suas ponere si ꝺm has corruptelas lucrari voluerit aut si se saluare desiderãt in licito modo mercãdi ad pauperiẽ paupem deuenire. Ex quibus oĩbus clare patet q̃ reipublice magnũ sequitur damnũ. ¶Proinde ꝓtra tales loquit̃ Chriſ. lxxxviij. di. eĩciens ⁊ in arti. p̃cedẽ. c. iij. dictũ est. Tales quidẽ ꝺm Chriſ. ⁊ Sco. debere̅t de patria exterminari ac expelli ⁊ in exiliũ dari qz duo vel tres tales in ciuitate magna. corrũpũt totam ciuitatem ac multitudinẽ mercatorũ. nec tamen alij mercatores in corruptelis p̃dictis excusari possunt: maxime si antedictis malicijs prudentes ꝓuisiones atq; statuta obuiare negligunt ⁊ obstare.

Quod autem remedium contra/su prãdictos sit dandum mercantibus qui animas saluare volunt patebit infra circa finem sermonis sequentis ꝺ multis illicitis modis ⁊ abusionibus quibus vtuntur plerumq; mercantes atq; artifices qui in tres septenarios abusionum distincti sunt quod in tres particulas diuisum est.

Cap. VII.

Septimo mercari nõ licet ex circũstãtia modi. ¶Multis enim illicitis ⁊ iniustis modis pleriq; mercationes ⁊ artes exercent quos p tres abusionum septenarios distinguemus. licet plures alij modi addi pñt.

¶Prima particula huiꝰ capituli cõtinet septem abusiones artificium atq; mercatorum.

¶Primũ abusionum septenariũ subiungam⁹ Nempe pleriq; exercent mercationes et artes his septem modis. ¶Primo mendacijs. scõo p iurijs. tertio duplicitatibus. quarto sophisticis verbis: quinto mlicijs circũuentionib⁹. sexto silatis occultationib⁹: septimo damnosis mixturis. ¶Primo vero quidam mercãtes aut artifices vendunt et emunt mendacijs multis. Quod nihil aliud est q̃ more iude christũ vendere p pecunia. sicut patz. xj. q. iij. ca. abijt. Talia em̃ inter emẽtes ⁊ vendẽtes iueterata abusio regnat q̃ nec emere nec vendere sciũt sine deceptione mendatior: vbi dicit textus p̃fecto qui veritatẽ p pecunia negant deũ p pecunia vendunt. Unde de talibus ps̃. ait. Non ẽ i ore eorũ veritas linguis suis dolose agebant ⁊ continue agunt scz vendentes. Unde de emptoribꝰ ¶Prouerb. xx. dicit. ¶Malũ est dicit̃ omnis emptor ⁊ cũ recesserit gloriabit̃ tunc scz primum suũ decepisse nempe iam instare videt̃ tempus pessimi antichristi Apoca. xiij. qꝫ faciet ne q̃s posset vendere vel emere nisi habeat in dextra vel in fronte charactarem nominis bestie ¶Per hunc charactarẽ mendaciũ designat̃: eo q̃ antichristus homo mendax erit ⁊ incarnate oĩno aduersabit̃ veritati ⁊ caritati eiq; omnes q̃ corde ore ⁊ opere mendaces erunt vniuersaliter adherebunt quod in charactere frontis ⁊ dextre denotat̃. Unde Esa. v. dicit dñs Ue vobis. s. qui mendaciter dicitis bonũ malum ⁊ malũ bonum scz i vẽdendo atq; emendo. Aduertãt igitur tales q̃ ꝺm Tho. ⁊ Richar. de me. vil. qui scienter ⁊ cũ intentione decipiendi primũ mẽtiunt̃ mortaliter peccant quia ꝺm Aug⁹. tale ẽ mendaciũ pnitiosum sicut idem ait. xxij. q. ij. c. j. ⁊ vltra hoc etiã si decipiunt p predicta mẽdacia restituere obligant̃. Si aũt nocere primo suo non intendunt sed se seruare indemnes: tũc ꝺm eos veniale mendacium est nisi hoc ex assiduitate ⁊ mala consuetudine fiat: quia tũc ꝺm Hostien. mortale peccatum est sicut ebrietas q̃ cum assidua est mortalis culpa: vt ptz. xxv. di. §. alꝫ. ¶Jõ dicit Eccli. xx. ¶Potior ẽ fur q̃ assiduitas viri mendacis. Secũdo vendũt piurijs ⁊ multiplicibus iuramentis. Unñ. lxxxviij. di. c. eĩciens. Chriſ. ait. ¶Mercator sine periurio ⁊ mendatio esse non potest. i. difficulter esse potest. ¶Magna nempe iuris abusio est nescire vẽdere minutã cuiuslibz vilis mercis absq; multiplicib⁹ iuramentis imo ⁊ piurijs multi. Aiũt em̃ frequenti⁹ p fidẽ meã tm̃ ꝓstitit mihi: p deũ tm̃ de hoc hre potui: ita de⁹ saluet aiam meam sicut veritatẽ dico p corpus christi: tm̃ de hõ sit̃ venditũ ẽ. Et ꝓsimilia piurta multa q̃ ideo ab aliquib⁹ frequentanꝫ: quia sicut ꝑpheta ait non est timor dei ante oculos eorum. O insana rabies mũdane cupiditatis absq; aliquo lucro quod sepe ꝓtingit totiẽs nequiter peccare. Cõ

tra tales mercātes. lxxxvij. di. c. ḋ aliud Cas
siodo. ait. Negociatores illi abominabiles esti/
mant qui iusticiā dei mime ꝓsiderantes p in=
moderatū pecunie ambitū polluūt merces su/
as plus ꝑiurijs onerando q̄s p̄cijs. Tale ẏo p=
iuriū ſm Tho. ⁊ Rich. ſi fiat intentiõe fallēdi
primū vt dictū est mortale crimẽ ẽ. Si etiā nõ
decipiendi cā ſ ex ꝓsuetudis corruptela hõ p=
iurat Idē q̄ dicendū Merito g̃ ꝓsis antiquis
simū fuit vt filios suos ẏa dicere assuefacerent
for mercature nõ quidē apud ip̄os esse institu
erūt qm̄ mentiendi ⁊ ꝑiurāndi locū ſibi esse p/
suasissent. Tertio q̄ sunt multi q̄ vẽdunt cū
duplicitatib⁹ vtputa oñendo res sanas ⁊ tri
buunt corruptas: oñdẽtes res bonas ei tribu=
unt malas vel saltē minus bonas: ⁊ ꝓsilia Diē
patet in vendētib⁹ pānos integros in quib⁹ sē/
per caput seu p̄ncipiū poti⁹. Hq̄ vicio duplica
tis plurimū laborare solent ip̄i mercator ꝓso=
ne te seu sensales qui ꝓpter lucrū ꝓtra iusticiaz
vtriq; pti. scz ementiū ⁊ vendentiū placere cō/
cupiscētes q̄ñq; ementē ⁊ q̄ñq; vendentē q̄ñq;
vtrūq; decipe nō verent sicut accidit cuidā sē/
sali qui vt ementib⁹ vel vendentib⁹ vel saltem
vni eor pti mendaciter se redderet gratū ꝑ fir/
mando p̄cio inter eos ꝓsonaliter astās clā ictu
oculi vel pedis ementi vel vendenti pter inue
bat vt mercatū inter eos cōcluderet tandemq;
post ꝓfirmatū inter eos emptiõem si alter eor
de chara emptione seu vili venditiõe lamenta
bat respondere solebat ideo clam innuebā tibi

Quarto mercāt sophisticis verbis. Sūt ei
plerīq; qui tam astute in mercando sua ẏba or
nant ⁊ componūt: q̄ ad plures etiā cōtrarios
sensus aplicari possunt. Hmōi eñ experientia
teste: non tantū coꝝ deo sed etiā hominib⁹ odi
biles fiūt. Unde Eccli. xxxvij. Qui sophistice
loquit odibiles est. Quinto quidā mercant
circūuentionibus malicioſis ⁊ inuolutionibus
piculosis. Videbis nempe aliquos qui ꝺ apo
theca sua maxime simplicib⁹ hominibus insidiā=
tur sicut insidiatur aranea muscis in foramina
muri. Contra quos. j. Thessa. iiij. dicit Nemo
circūueniat in negocio fratrem suum quoniam
vindex est domin⁹. Et Osee. xj. dicit in ꝑsona
decepti. Circūuenit me effraym in negotiatiõe
sua: ⁊ in dolo domus sue. Effraym crescens in/
terpretatur ⁊ sigt impios mercatores qui pma
licioſas circūuentiones in diuitijs malicioſis
crescūt sed iusto dei iudicio sepe euenit eis. q̄ ꝺ
Rich. j. dñs ait. De mercede meretricis. id ẽ
quaricie sue rapine vel vsure ꝓgregata sunt. et
vsq; ad mercedez meretricis reuertent. Inter
hos quoq; circūuentores cōnumerandi maxi/
me sunt omnes mercantes qui inter se ꝓuentio
nes dolosas et ꝓnitiosas efficiūt inter se statuē
do q̄ nullus de tali mercantia vendat vel emat
nisi tantū tales seu insimul paciscunt vt vno p̄
cio vendāt vt inde amplius lucrari possint. Et
tales monopoli nuncupant. Aduertendū ẽ tñ
q̄ reꝑitur monopolon in neutro genere ⁊ mo=
nopolus in masculino genere Monopolō eñ
mercatio ẽ q̄m aliqui soli ex dicto exercēt et im=
petrant q̄ ipsi soli emere vl̄ vẽdere possent aut
docere Et dicit monopolō a monos q̄ ẽ vn⁹ ⁊
polō q̄ ẽ vẽditor. q̄si vn⁹ vẽditor vl̄ ꝺra polos
qꝺ ẽciuitas q̄si vn⁹ i ciuitate sic vendēs. Mo=
nopolus ẏo est ille qui impetrauit q̄ sibi soli li
ceat vendere certas merces ⁊ habet penultimā
longā. Qui eñ hoc exercent ꝑpetuo exilio cō/
demnent bonis ꝑꝛijs spoliatis. c. ꝺ monopo
lis. l. vnica. Sexto mercātur quidam occul
tationib⁹ simulatis vtputa occultādo defectū
equi vel nauis vel cuiuscūq; alterius rei. Jõo
merito queri potest an peccent hi qui venden/
ꝺo equos ꝓsueuerunt dicere ip̄i emptori. Ego
vendo tibi hunc equū ꝑ vmbroso: ꝑstrumoso
ꝑ infirmo: ⁊ sic de ꝓsimilibus defectib⁹ q̄ solēt
esse in equis: modo equus suus venalis habet
vnū de defectib⁹ illis quē si vere sciret emptor
nõ daret illi⁹ p̄cij medietatē: nunquid talis vē/
ditor excusat eo q̄ in genere dixit defectū equi
Dicendū q̄ talis venditor tenet ei talē defectū
dicere in speciali quia al's rem maculatā vẽdit
cū detrimento ꝓximi sui qꝺ quidē ꝓtra charī=
tatem ẽ. Et licet vẽditor exp̄sserit talē defectuz
in generali nõ sufficit tñ q̄ sic dicendo dicit plu
ra mẽdacia dicendo q̄ equus habebat multos
defectus q̄s tñ non habebat. Proinde tal' cō/
suetudo in fraudē fieri solet ne scz emptores cre
dāt defectū esse in eq̄ ꝺ his q̄ a venditore deno
minant. Idem quoq; de illis mercatorib⁹ dī=
cendū est q̄ vendūt pannos vel alias res in qui
bus defectus est talis q̄ si emptor sciret nõ eme
ret eas: ideꝺ tales venditores nõ excusant in ta
li casu dicēs. Respice rez diligenter oculus pa
scat te: quia hec omia fraudulēta sunt verba cū
ip̄e sciat certitudinaliter defectū vendende rei.
Ex hmōi ei questionib⁹ sepe ꝓtingit ⁊ incurrit
grande piculuz ip̄e emptor: tamē grauī⁹ pīcu/
lū iminet venditori cum is in anima falsitatis
crimine maculet ⁊ ad omne damnū restituēdū
qꝺ exinde incurrit emptor: venditor obligat ꝺ
iniur. ⁊ dam. c. si culpa vbi dicit. Qui occasio
nē dāni dat dānū dedisse videtur. Jdē q̄ ẽ qñ
res post iusto p̄cio vẽditur: ꝑpter latentē de/
fectū etiā si talē defectū ignorauerit ip̄e vendens:
eo q̄ emptor dānificari nõ ꝺz ex ignorātia ven
ditoris Septimo ꝺo mercātur quidam cum
dānosis mixturis vt miscēdo aquā vino ⁊ ꝓsi/
milia que rei valorē minuūt: ⁊ oino sunt cōtra
cōes ⁊ ꝑꝛias intentōes emptoꝝ. Cōtra tales

dicitur Esai.j. Argentū tuum versū ē in scoriam scz ꝑmixtione stanni aut plūbi. vinū tuum mixtū est aqua. Alia lra habz ibi Caupōes tui ⁊ tabernarij tui miscent vinū aqua. Ideo paulo post subdit. Et coquā scoriam tuā ⁊ auferam omne stannū.

Secunda particula continēs septē alias abusiones vendentium ⁊ ementium. Ca. VIII.

Secūdū abusionū septenariū subdam⁹ Primo sunt qui variant pōdera ⁊ mensuras: secundo q̄dā vendūt temp⁹ non suū. tertio quidā non soluūt termino ꝓstituto quarto sunt quidam ꝓmissā frangentes fidem. quinto sunt quidam qui minus debito emūt ⁊ charius debito vendūt: sexto quidā diffamant alioꝝ merces: septimo sunt quidā qui humectant mercantias. Primo enim quidā sunt q̄ pōdera variant et mensuras. Contra quos extra de. emp. ⁊ vēdi. c. primo. vt mensure. Questio Circa hoc queri potest an vtens corruptis pōderib⁹ vel mensuris non p supiorē sed plebeios in tota vrbe cōmuniter introductis mortaliter peccet. Ad hoc dicendū ſm quosdam quod si ex huiusmodi corruptiōe aliq̄ iusto precio fraudant ꝓ eo q̄ credunt mēsuras ⁊ pōdera esse veras ⁊ iustas sicut prius erant tūc hmōdi fraudator peccat mortaliter ⁊ damnū fraudis restituere obligatur. Si vero iusto pretio non fraudantur nec vtens eis vtit ad fraudē iusti precij nō teneť aliq̄d restituere q̄uis peccet nō reuelando mēsure corruptionē his quos credit eam latere: sed forte nō mortaliter peccat qñ corruptio ē cōmunis q̄ satis ex hoc data ē ratio q⁹ huiusmodi corruptionibus innotescat. Si autem oēs tā domestici q̄ forenses cōiter sciūt ponderuz. q̄titatē ⁊ mēsuraꝝ q̄ nūc p⁹ factā corruptionē vtunť tūc nō cadat falsitas siue fraus in p̄dict⁹ mēsuris: ꝑ sic se hz sicut prius duplū vocareť libra: nūc aūt mediū vel q̄rta ꝑs libra denominať. Si tñ corruptio talis eēt q⁹ vnā mensurā ad emendū tenerēt ⁊ alterā ad vendēdū tūc nisi alter cū quo mercať sciat hoc ē sp mortalis culpa. Prohibeť em̄ h̄ Deut. xxv. Nō hēbis in saculo tuo diuersa pōdera mai⁹ ⁊ minus nec erit in domo tua modi⁹ maior ⁊ minor: pōdus hēbis iustū ⁊ verꝝ ⁊ modi⁹ equalis ⁊ ver⁹ erit tibi. h̄ tñ nō sunt ꝓpo multū p̄dicāda ꝑ ꝓsilijs dādis ⁊ ꝓfessionib⁹ audiēdis valde necessaria sunt. Ad h̄ etiā facit qđ habeť. xxiij. q. j. c. non afferam⁹: ſm aūt Tho. Mēsuras venaliū rerū necesse ē eē diuersas in diuersis locis ꝓpter diuersitatē copie vel inopie rez: quia vbi res abūdāt maiores mēsure sunt seu eē ꝓsueuerunt ⁊ ecōuerso. In q̄libet tñ loco rectores ciuitatis vel loci determiare dēbnt q̄ erūt mēsure iuste vel naliū pensatis ꝓditiōib⁹ locoꝝ ⁊ rez venaliuz Proinde has mēsuras publica auctoritate vel antiqua ꝓsuetudine approbatas ꝓterire nō licz Et idē videť de pōderib⁹ iudicandū. Secō quidā vendūt temp⁹ non suū sed ꝓpter dilationē solutiōis in mercib⁹ p̄ciū augmētātes q̄ō oino ꝓhibeť ex de vsur. c. cōsuluit. Q⁹ aūt sit ibi vsura ptz rōe. Fiūt em̄ ibi duo ꝓtract⁹. scz venditōis. ⁊ rōe hui⁹ non cadit ibi vsura. Secō ē ibi mutuū: qz ex termio dato i mercātia preciū augeť q⁹ nihil aliud ēt ipi emēti mutuare p̄ciū mercātie iā empte atq⁹ ex tali mutuo accipe lucꝝ. Sz de h̄ lati⁹ dicet in ſmōe seq̄nti. ar. iij. ca. ij. Est nihilomin⁹ aduertendū q⁹ si absq⁹ oi dilatione ⁊ expectatiōe solutiōis hō alicui venderet rē p p̄cio adhuc ampliori q̄ fuerit p̄ciuz principale cū supadiūcta vsura ñ eēt ibi pctm vsure: ꝑ solū iniusti p̄cij seu iniuste venditionis culpa. Tertio q̄dā nō soluūt in termio ꝓstituto ad qđ obligarūt se scriptura vel ꝓmissiōe ⁊ q̄ñq⁹ iuramēto. Cōtra q̄s ē text⁹. c. significante. ex de pign. Quō aūt tales obligenť ad interesse diceť in ſmone. xlij. ar. j. ⁊ c. j. Quidam q̄ expectāt maliciose monete mutationē. Et ido i termio sibi dato non soluūt: iō ex hac malicia siue ex quacūq⁹ alia sua culpa debitor creditori ñ soluēdo i ſmio sibi dato p̄stat dāni occasionē oino ad ꝓdignā satisfactionē obligat⁹ ē: vt ptz extra de iniuſ.. ⁊ dam. c. si culpa. Quarto q̄ dā frangūt ꝓmissaz fidē ⁊ p̄stita iuramēta q̄ cerūt in societatib⁹ suis. vñ q̄dāmō nec eis seruāda ē. ex de iureiuſ. c. ij. Quinto q̄dā mi⁹ ꝺb ito emūt aut mi⁹ debito chari⁹ vēdūt. Et circa h̄ ponam⁹ aliq̄s casus. Prim⁹ casus ē. Pone q⁹ q̄dā simplex hz lapidē p̄cioſū quē vitr⁹ esse credit. Lapidari⁹ ꝓpo cognoscēs eū emit illū p vili p̄cio q̄d iuris: Dicendū q⁹ illicitū ē q⁹ scienter decipit ꝓximū suū q̄ de illo ꝓfitus ē. vnō ad iustū preciū restituere obligat. Secus aute si ille qui emit credebat etiam vitrum esse quia tunc ſm quosdam restituere non tenetur eo q⁹ per emptionem bona fide factam lapidem acq̄siuit. Sed consulendum est et q⁹ de lapidis lucro ꝓuideat vēditori plus vel minus ſm indigentiam suam Secundus casus idem quoq⁹ dicendum est de illo qui vendit campsori aurꝝ p metallo et argentum p stagno ⁊ de cōsimilibus. Tertius casus Pone etiaz q⁹ quidam vendens thesaurum in agro meo venit ad me et emit agrum illum p̄cio quod valebat sine illo thesauro extitisset quid iuris: Dicēdū q⁹ emptor restituere obligatur quia dolose agit Propterea rem magni preciꝝ emit scienter p̄cio modico ⁊ hoc venditore ignorāte ergo decepit eum. Si aūt emptor tunc nihil de hoc

ciuisset licite retinere posset.

Q decipere non liceat etiam citra dimidiū iusti precij.

Circa ꝟ tñ nondū ē q ꝫ ciuili iure cautū sit q si emptor seu vēditor vltra medietatē iusti p cij defraudet ꝓtractus sit nullus ⁊ sic p iudicez irritand⁹: nihilomin⁹ in ꝓscientie foro licz fraudatio minor sit si ꝓcedat ex vno vel ex plurib⁹ istoꝝ q̄ttuor ꝓdigna restitutio fiet debet: verbi gratia. Si ꝓcedat ex ignorātia aut ex mētis leuitate apta siue ꝑsumpta siue q̄cunq; magna egestate vel necessitate ad hoc cōpellēte. Ex q̄ bus comprehendi potest q talis ꝓtract⁹ nō ꝓcedat ex mera grata ⁊ gratuita voluntate. talis defraudatio in minus emēdo aut pl⁹ vendēdo nō solū ꝓtra iusticiā est sed etiā contra charitatem ⁊ ꝓtra naturalē hois pietatez: licet ex vtriusq; ptis ꝓsensu talis ꝓtractus ꝓcedere videatur. Nam etiam ſm Aristo. iij. Ethi. Ignorantia ⁊ aliqualis coactio excludit voluntarium. De hoc tamē plenius dicet sermone sequenti ar. ij. c. ij. Inter hos tales tenēt ꝓncipatū q̄ stecharū seu distractoꝝ aut stramazorū siue retrangulaꝝ ⁊ ꝓsilium ꝓtractus efficiūt Questio.

Si aūt queret quid sit iustū ꝑcium rei vēdite seu emende. Dicendū est q iustū ꝑciū est quod est ſm estimationē fori occurrentis ſm q tūc res que vēdit in loco illo cōmuniter valere potest. Quia ſm Hostien. ⁊ Ray. Justū preciuz ꝓsiderat respectu tpis contractus. neq; debet attendi q pluri sit emptum ⁊ minori vendatur vel ecōuerso q plus offerat. Ꝫ de hoc dicet plenius in sermone. xxxv. ar. j. c. ij. Itē quādo ⁊ quō quis intelligat decipi vltra dimidiū iusti ꝑcij etiā dicet in sermone sequenti ar. ij. c. j. Ex dictis ptz q licite quis lucrari valet trāsferendo merces de vno loco ad alium: vendendo tanto ꝑcio q̄to in illo cōmuniter estimat et si ibi non sint tales res debet inde sumi moderatum lucrum pēsatis sumptib⁹: industria sollicitudine: piculis ⁊ labore. Sexto quidam iniuste diffamāt alioꝝ merces vt suas chariꝰ vēdant: quod quidem pnitiosum mendaciū ē ac mortale. xxij. q. ij. c. j. Et tales de illato damno satisfacere tenentur extra de iniur. ⁊ dam. ca. si culpa Septimo q̄ sunt quidam qui ad decipiendū humectant mercātias suas sicut q̄q; fit i pipere. xxx. chroco. lana caseo ⁊ ꝓsimilib⁹ que pondere mensurant ⁊ hi etiam tale damnum restituere obligant.

Tertia pticula septimi capituli continens alias septem abusiones ementium et vendentium.

Capl'm. IX.

Octius abusionis septenarius subiungatur. Primo quidem sunt qui in longinquis ptibus sine vxore longaz trahunt moram. Secūdo sunt quidā q̄ missas audire negligūt atq; talia sacra Tertio quidā sūt primi proditores. Quarto sūt q̄daz falsi cōputatores. Quinto sūt quidā monete diminutores. Sexto sunt q̄dam malicioſe nocētes: Septimo primi emptores. Primo inq; sūt pleriq; q̄ in longinquis ptibus sine vxore longam trahūt morā ⁊ quandoq; int' infideles nationes Tales aūt quantis carnalitatib⁹ atq; spurcitiis: tam cū fidelib⁹ q̄; cū infidelib⁹ inquinentur quis exprimere posset: Itez q̄; pprijs vxoribus violādi: sacrū matrimoniū causas multiplices pstant. Sed ad hoc facit illud qđ habet extra de spō. in pu. Ideo. xxvij. q. ij. c. j. §. j. p descriptione matrimonij dictū ē. Matrimoniū ē viri mulieris q; ꝓiunctio individuā vite ꝓsuetudinem retinens. Quia ſm Goff. hac intentione i matrimonio iungi debent vt ꝑpetuo simul remaneant. q̄uis post contractū matrimoniuz ⁊ ante carnalem copulā posset alter inuito altero religionē intrare sed post ꝓsumationē matrimonij non nisi volente ⁊ plerumq; non nisi similiter cōuertente vt patet ex de conuersio ꝓiug. c. vxoratus. Et habet ex. de ꝑscrip. illud quoq;. Ideo vnus alteri obligat. Preterea ad Cor. vij. Mulier potestatē sui corporis non habz ſ vir. Unde extra de ꝓiug. leprо. c. j. dicit textus Cum vir ⁊ vxor vna caro sint: nō debet alter sine altero esse diutius. Secundo sunt quidaz qui vt amplius lucrent missas negligūt ⁊ alia sacra. O de⁹ q̄t inter fideles ⁊ infideles longaz trahentes morā tantumō tpalib⁹ inhyantes lucris tanq; animalia viuūt absq; confessione ⁊ ꝓmunione ⁊ absq; aliquo signo xpianitatis? Proi de. lxxxviij. di. c. qm̄ non cognoui August. ait. Merito dictū ē negotiū q̄ negat otium: quod malum ē non querit verā quietē q̄ est deus. Et Eccl. xxvj. Difficulter exuitur negotians a neglientia: scz diuinoꝝ: ⁊ caupo a peccatis labiorum Tertio sunt quidā vendentes primi proditores Sunt nanq; pleriq; fidei bone possessores q̄ tanta quandoq; fiducia ꝓfidūt de venditore cuz aliq̄n sit bone fame ⁊ q; mercis pretiuz ⁊ istius pondera ⁊ mensuras ponūt in iuditio ⁊ arbitrio eius: at ille non verē nequiter decipere eos Ideo rōnabiliter dicere potest q; si vēditor talis estimationis sit aut fama in pio aut tam pfecti status q; verbo eius plus statur aut non minus q̄; iuramento alioꝝ tuncvix est qui mortaliter peccet rei venalis precium mendaciter in alterando aut mendose dicendo tm̄ cōstitit: aut tantū potui habere de illo quia pinde ē ac si emptor cōmitteret se fidei vēditoris ⁊ hoc

venditor acceptaret: et tandē contra fidem ac/ ceptam ac datā infideliter venderet ei sua. In q̄ quidem casu fraudem restituere obligatur: & vl tra hoc mortaliter peccat tanq̄ ꝓtra pactū da/ te fidei agēs. Quarto sūt q̄dā falsi ꝓputato res & maxīe cū rusticis & simplicib⁹ ꝑsonis de/ narios nūerāt. Sicut ꝓtigit cuidā rustico die/ bus nr̄is: cui cū campsor nūeraret florenī mo/ netā cepit nūerando dicere alnoie d̄ dio & d̄ ly sancti sey & sete. e. viij. & ix. z. tē. vsq̄ in finē. Ru/ stic⁹ aūt dū abiret suspicās deceptōez p seipm itez nūerauit inuētaq̄ fraude rediēs cū idē cā psorez itez nūeraret. d. alnomie de dyodle y sācte sey rocto tē. Et itez sic añ mēdacē repiret ait rustic⁹ ille. Nūera etiā d̄ vno & nō noies deū ne q̄ sctōs q̄ cū coact⁹ egisset falsitas nūeri cū ru bore detecta ē cāpsoris. Quinto sūt q̄dā mo nete diminutores seu electores. Sūt nēpe pleri q̄ q̄ grossos argēteos vltra debitū grauiores diminuūt vsq̄ ad iusti pōderis q̄titatē aut ma lori p̄cio alienāt. Circa qđ notādū ē ꝑm Tho. q̄ si talis sūmatim emisset grossos & aliq̄ defice rent a debito pōdere vel mēsura tūc quidē illici tū esset peiores ꝯmuni p̄cio & meliores maiori p̄cio alienare. Nā qđ deficit peiorib⁹ in melio/ rib⁹ supabūdat: ido emētes peiores iniuste dā nificant q̄ nō hñt debitā suā mensurā. Si tam deteriores grossi iusti pōderis sunt piculū non videt si campsor de grauioribus & meliorib⁹ lu craret qđ tñ timeo raro accidere. Sexto sūt q̄dā maliciose nocētes sicut accidit cauponi cui dā q̄ fingens sollicite mistrare in suoz hospitū mensa iā venditū vinuz in vase vt illi itez eme rent maliciose fundebat atq̄ fingēs ꝟ casualiter factū & talē fortuitā vini effusionē futuri abūdā tiā figurare alta voce effuso vino clamabat: ab undātia: abūdantia: abūdantia. Deniq̄ cuius cōmentū cū quidaz hospes intellexisset caupo ne i alijs occupato e vegete extracta cauella to tū vinū vegetis illi⁹ effudit. Cūq̄ caupo a cete ris hospitib⁹ quereret q̄s id egisset qui sic effun derat vinū. clamare cepit vt pri⁹ ter abūdātia deniq̄ accusat⁹ a caupone cū officiali apiret cō mentū pditiōis eius imunis euasit non cū mul to cauponis rubore. Septimo sunt q̄dā pxi mi pemptores corrupta sanis ex auaricia p̄cio venūdātes: vtputa carnes pisces oua & ꝯsilia cruda & cocta: ab hac corruptiōe sūt imunes q̄ vendunt carnes q̄ a carnificib⁹ decorianē auxi lio corrupti flat⁹ maxim q̄ ininet aromatarijs & pigmētarijs illis q̄ in syropis & medicinis im ponūt ea q̄ sciūt corrupta eē seu nociua vel non ꝑficua cū ꝓpter vetustatē iā pdiderūt virtutē suā. Et hoc necessario hz sequi vl grauior egri infirmitas vel qñq̄ & sepe mors atq̄ p hoc me dici infamiā atq̄ culpā si in talib⁹ debitā ania/ uersionē negligit adhibere. Oib⁹ ḡementibus atq̄ vendentib⁹ q̄ p̄dictis trib⁹ septenarijs ab/ usionū aut aliqua eoz vtunt: vtiq̄ cōtingit q̄ Ozyf. lxxxviij. di. c. ejciēs ait. Quēadmodū eñ triticū aut aliq̄d tale teras in cribro dū huc & illuc iactat oia grana paulatim deorsū cadūt & tandē in cribro remanet nisi stercus. Sic de suba negociatoz nouissime nil remanet nisi so/ lū pctm̄. Hec ille. ꝓro ꝯclusiōe oim p̄dictoz. Esa. xxiiij. c. in q̄t. Erit sicut ꝓl's sic sacerdos & sicut seruus sic dñs ei⁹: sicut ancilla sic dña ei⁹. sicut emēs sic ille qui vendit: sicut fenerator sic ille qui mutuū accipit: sicut qui repetit sic q̄ de bet. s. qz cōiter oēs tales piclitantur.

Articulus. iii. de moribus ac vita recti et veri mercatoris.

Tertia vo ꝯsideratio circa mercationē est de ei⁹ debita reformatiōe. Aut enim desiderat esse mercator rect⁹ & ver⁹ to to conamine nitat p̄dictas septē circūstantias repēsare: atq̄ q̄si septē specula ꝓēplari vt oīno sciat velit & conet abstinere ab illis. Primo p inde ꝯsideret si tūc ē in clericali statu aut i futu rū esse intendit. Secōo videat ne in mercatōib⁹ occupet nisi tm̄ ex sui & suoz necessitate aut q̄ cūq̄ honesta seu miserabili pietate & nō ex effre nata & insatiabili cupiditate. Tertio caueat at q̄ oīno desistat in festiuis diebus a quocunq̄ mer candi actu vt nunquam tunc ad mercā/ ta accedat. Quarto omino abstineat in locis sa/ cris atq̄ deo dicatis vtpote in ecclesijs cimite rijs & ꝯsilib⁹ q̄cunq̄ mō mercari & q̄cūq̄ secu laria opari. Quinto videat q̄ iuste vendat tā transeuntib⁹ q̄ cōmorantib⁹: tā ignorantibus simplicib⁹ q̄ intelligētibus & discretis. Sexto mercari abhorreat cū damno reipublice nullo mō sibi suū ꝓpriū cōmodum ꝓponēdo & ꝓtra frequētantes stramazos: aut retrangulas siue bistractos & ꝯsilles feneraticos ꝓtractus tanq̄ reipublice destructores toto conamie suo i sur gant agendo fideliter & opando efficaciē iuxta posse suū ne hmōi ꝓtract⁹ in ciuitate vel patria frequentēt. Septimo q̄ studeat in mercatōib⁹ suis nullo vti mendatio nec etiā iuramēto: ab horreat oia piuria nulla duplicitate vtat: nec etiā duplicib⁹ aut sophisticis verbis. Sit de niq̄ verbū suū vex & rectū in ore suo non circū ueniat quē aliquo modo nec q̄ mercantiarum suaz pnitiose occultet viciū suū vel defectum. nullā falsitatis mixturā in venalib⁹ suis impo nat: vendendo atq̄ emendo vtat iustis pōde ribus & mēsuris: non vendat rē suā charī⁹ ꝓpt̄ solutionis p̄cij cōcessum tps: studeat oīno ser/ uare ꝓmissa & solue tpe instituto. cū socijs suis nō faciat irritā fidem. Seruat etiā p̄stita iura menta in pl⁹ vendēdo & min⁹ emendo ꝓtra iu

sticiã non excedat: mercantias alienas non diffamet contra primi charitatẽ. nõ falsificet merces suas quocunq; modo absq; vxore ppria ñ diu morek. tempe debito nõ dimittat frequẽtare ecclesias audire missas ⁊ auscultare deuote atq; attente diuina officia ⁊ maxime verbũ dei adminus semel in anno confessori pito ac timẽte deo prouio ꝓscientie sue examine integre confiteak peccata sua atq; cum prepatione m'ta semel in anno accipiat sacramentũ annuati. Adminus cum socijs reuideat rationes: testamentũ ⁊ suam vltimaz voluntatem in scriptis semp autentice teneat prepatam. Si mercator reputatur ⁊ rectus sumope caueat ne hij qui ꝑpter ꝑdicta de mercede ⁊ precio eius libere in eo cõfidunt defraudatos se inueniant ⁊ deceptos. Moneta aliquo modo nõ abutak: dando vel recipiẽdo solutiones fideliter numeret atq; scribat: res pnitiosas ⁊ nociuas vt se seruet indemnem nullo modo tradat aut vendat: ⁊ maxime si sint cũ periculo vite vel etiam sanitatis. Beniq; qui supradicta septem diligenti⁹ seruet dei adiutorio efficiek mercator lucrosus famosus deo ⁊ hominib⁹ gratus exemplar ⁊ etiã spẽculũ cupientium iuste mercari ꝓfusio omniũ ĩ fidelium mercatoruz. Nam sicut. j. de anĩa dicitur Rectum est iudex sui ⁊ obliqui. In talibus quidem verificabik illud Esa. xxiij. Erunt negociatores eius ⁊ mercedes ei⁹ sãctificate dño Et sequitur. Quia his qui habitauerunt coram domio erit negociatio eius. Et loquik de iusta mercatione vel de ciuitate vbi mercatio exercitatur iuste. Per ea agitur que in pñti sermone dicta sunt patet licitam esse mercationẽ ⁊ quib⁹ circũstantijs deprauetur ⁊ corrumpak ac breui ꝓclusione p rectitudinis viam direxim⁹ mercatore atq; artificem. Ad eiciendam ꝑdictam ancillam ⁊ filiũ eius, vt in pñti ꝓseruent cõscientiã puram ⁊ vitã imaculatam ⁊ in futuro cõsequantur gloriam sempiternaz. Quam nobis omnibus largiatur triumphator mortis dominus noster ihesus christus ⁊c.

Pñica quarta in quadragesima infra diem de temporis venditione.

Sermo. xxxiiii.

Hodie ihesus Johan. vj. ⁊ in euangelio hodierno Nihil tantũ ppellit ⁊ effugat misericordiã dei q̃tum crudelitas criminosi Ideo dicik Prouer. xv. Longe ē dñs ab impijs: nõ tantũ videlicet in futuro sed etiã in pñti. Ac ecõtra de pietate. j. Thimo. iiij. ap'lus ait. Pietas ad omia valet: pmissionẽ habens vite que nũc est ⁊ etiam future. Cetez cuz diuina pietas pter pietatem ad nos misericorditer reuertak. Teste domino Matb. v. Beati misericordes quoniã ipsi misericordiã ꝓsequentur. ad pietatẽ q̃ erga indigentes in mercationib⁹ exercẽda est dirigamus sermonẽ ne dictum euangelicuz verbum inter mercantes verificek quod irre/uocabiliter ab eis abijt i esus. Viso in precedẽtibus de mercantijs ⁊ artibus in generali: videndum est nũc de eis aliquid in speciali. Sed ꝺa sepe contingere solet q̃ datur impie in talib⁹ cõtractib⁹ termin⁹ solutionis Ideo de ipo termino ⁊ venditione eius aliquid disseram⁹. ⁊ per hoc clarius innotescet q̃ vere ait iesus. Quia pietas eius erga primũ recessit vt temp⁹ ꝑpri um homis sibỹpsis in mercantijs ⁊ cupiditate vendatur in solutiouis termino sibi dato. q̃/obrem opus est q̃ circa hoc triplicem terminũ distinguamus. Primus dicik terminus gratie secũdus terminus vite: tertius est termin⁹ culpe seu nequitie ⁊ auaricie. Pro his autem tribus terminis ꝑpheta ait in ps̃. ciij. Terminũ posuisti ⁊ hoc quo ad primũ: quem nõ trãsgredientur: et hoc quo ad secundũ. nec cõuertẽtur operire terram ⁊ hoc quo ad tertiũ. Quod verbum potest esse aliud thema in pñti sermone.

Articul⁹ primus de termino seu dilatione solutionis ex gratia concessa indigenti emptori. ⁊ q̃ hoc tripliciter virtuosum est ⁊ in quibus liceat vendere tempus per triplicem regulaz demonstratur.

Primus terminus dicik gratie quia ex ipsa lege gratie originem habet. Et de hoc ꝑpheta ad dominuz ait. Terminũ posuisti. id est poni constituisti. Talis terminus fit cum expectatio solutionis rei empte vsq; ad certum tempus p gratiam venditoris libere conceditur ipsi emptori. Et hic terminus non solum omni crimine caret verũetiam est opus. Primo pium. secundo iustum. tertio meritorium. Primo inquã ꝑdicto modo terminum solutiouis dare est opus pium: scilicz cum fit indigenti qui statim soluere difficulter vel minime potest. Tradik eñ ipi emptori nõ tantum ipa res empta verũetiaz eidem de mutuo subuenik. Nam p tpe illo dato dilationis ad solutionez quodãmodo mutuat venditor ipi emptori preciũ mercantie qõ p eo dẽ est ac si vẽditor ibi exbursaret denarios illos et mutuaret emptori: vt idem puidere possz ne cessitatib⁹ seu idigẽtijs suis. nẽpe op⁹ magne pietatis ⁊ artificij idigẽti q̃ñ hz vñ artẽ exerceat et familiã suã nutriat vendẽ atz trade mercantiã atz beigne expectare solutõz. Est certe hõ q̃si totã familiã suã pascere ⁊ sustentare ⁊ q̃si per ele

mosynā nutrire: ac quodāmodo plura miseri/
cordie opa exercere Quia vestit nudos. alit fa
melicos: potat sitibūdos: visitat egrotos: susci
pit vagos: educit incarceratos ⁊ iuuenes ⁊ pu
ellas sepe sustinet ruituras: ac p hoc ꝫriū face
re dici pñt qui terminū vēdūt sicut patz in. ca.
ꝫsului. ⁊ in. c. in ciuitate extra de vsuris: Se
cūdo est op⁹ iustū ffm iustā naturā legem quaz
delucidat dñs Luce. vj. dicens. Quecūq; vul
tis vt faciāt vobis homies ⁊ vos eadē facite il-
lis. Et habeť ad hoc tex. di. j. c. j. Ex qua qui/
dem lege teneť homo nō ffm facultatē suam so
lum ac iuxta ementis indigentiā ꝓloco et tem/
pore p dilationē solutionis mutuū dare: verū
etiā principaliter mutuare licet indigens nihil
emeret ab eo sicut latius patebit infra sermōe.
xxxvij. articulo. ij. Et sic verificabitur verbuz
pphete dicentis. Terminū posuisti scilicet tu
summe deus in lege nature. quādoq; esse neces
sariū dandum. scz indigenti Tertio quoq; p
ꝫsequens est opus meritoriū iuxta venden/
tis ⁊ terminū facientis intentionē ⁊ charitatez
Juxta quod dicit. xv. q. j. §. ex eo. i fine vbi di
cit q; quilibet p suorum actuum voluntate et
qualitate recipiet aut penam aut gloriam. Ad
hunc quoq; intellectum exponi potest illō ver
bum pś. Homie quis habitabit in tabernacu/
lo tuo aut q̄s requiescet ⁊c. Et sequit. Qui pe/
cuniam suam non dedit ad vsuram scz sed de/
dit terminū solutionis gratis Ezech. xviij. di/
citur. Vir si ad vsuraz nō accōmodauerit ⁊ am
plius non acceperit scz ꝓpter ꝫcessum tempus
solutiōis: vita viuet ⁊ non morieť id est p̄miuz
sempiternū recipiet. Et hoc maius vel minus
ffm latitudinē charitatis ⁊ sinceritatē intentio/
nis ⁊ affectionis que a deo mensurank in corde
sicut patet Lu. xxij. de vidua que mittens i ob
lationez deo duo era minuta plusq̄ oēs alij mi
sit. Et ad hoc facit. c. si quid inueneris. xiij. q.
v. vbi dicit q; deus intuetur coz. scz principali
ter non manū. Est etiam aduertendū q; in aliq̄
bus casibus terminus seu tempus solutiōis li=
cet non sit modo predicto meritoriū tamē icul=
pabiliter pōt vendi: ⁊ vt hec veritas clari⁹ pa/
tefiat tres vere regule sunt circa hoc notande.

Quando ꝓprium venditoris tempus licite potest vendi ⁊ quando non

Capm. I.

Prima regula hec est tempus ꝓprium
venditoris ab eo licite pōt vendi q̄ quā
do tempalem vtilitatē tpali p̄cio apre
ciabilē in se includit. Ad cui⁹ regule declaratio
nez notandū est ffm Gerardū obdonē. q; tpus
duplicit pōt ꝫsiderari. Primo mō vt ē que/
dam duratio q̄ ꝫsequit p̄mū motū. Et hoc mō
tempus est q̄d cōe oim ⁊ nullo mō vendi potest
Cui⁹ ratio ponit in. c. Qui manu mittit: xij. q.
ij. vbi dicit. Qd cōe est non est pticulariter sin
gulorū. Secūdo mō vt est quedam duratio
aplicabilis alicui rei que duratio atq; vsus est
alicui ꝫcessus ad ei⁹ opa exercenda ⁊ b mō tē/
pus est ꝓprium alicui⁹ sicut annus equi mihi ac
cōmodati dicit esse me⁹: ⁊ hmōi tps licite ven-
di potest. Ex his ptz q; licet tps currens p re/
ceptione mutui. i. tps mutuationis non posset
vendi ipius mutui receptori q̄n a vendente cō
mittať ibi vsura p eo q; ex natura mutui tpus
illud non ē pstitoris sed poti⁹ receptoris. Ex b
tñ nō sequit q; nullū tēpus licite posset sine vsu
ra vendi q̄nimo p locū ab oppositis sequit poti
us regula supradicta scz q; tps ꝓprium vendi/
toris vt supra. Pateat itez p̄fata regula p exē
plū sic. Qui tibi soluere debet post triginta ali=
ter tres annos. c. ducatos ita q; antea tibi mini
me obligek potest tibi vendere illud tps paci=
scendo tecū q; mox tribuat tibi. lxxv. ac ꝓpter
intercurrens tempus triū annoz. xiij. tibi reti
neat ⁊ acquirat: cuz tres anni pecunie quā ille
tibi teneť sint q̄d hoc sui iuris ꝓpter qō pōt
vendere valorez illius facit ad hoc. l. si ꝫstā. §.
quotiēs. ff. solu. matrimonio. Quod tñ ē intel/
ligendū de debito facto ex mutuo gratis dato.
Si eñ tempus illud nihil valeret nō ampli⁹ es/
set teneri ad mox soluendū q̄ teneri ad soluen=
dum post tres annos et non ante Duo obie=
cta Si autē obijcias. Primo q; qua ratione
pecunia mutuata nihil vltra se valoris vendi/
bilis habet: eadem ratione nec pecunia ad tres
annos soluenda: ⁊ ideo vendere tempus eius.
xv. florenis videtur vsura. Dicendum q; hic ñ
venditur pecunia sed ipius solutionis tempus
quod vtiq; vt supra patuit est vendentis at e/
contra tempus pecunie mutuate non est presti
toris sed receptoris vsq; ad terminū sibi pre/
fixum: ideo sibi vendi non potest quin cōmittať
vsura. Si vero is qui post tres ānos teneť sol=
uere. c. mutuaret tibi. lxxv. ⁊ hoc vellet sibi re
linqui vel dari. xv. tunc indubie vltra foret: eo
q; venderet tibi tempus pecunie mutuate quā
uis enim pecunia ex se non valeat plus seipsa:
tamen ex vtentis industria ⁊ facultate aliquez
valorem acquirit. ideo ille vsus siue facultas
vtendi potest ab eo cuius ille vsus est legitime
vendi. Si iterū secūdo obstes q; cū habens
centū florenos facultatem habeat vtendi eis et
possidendi eos non solū p tribus annis verum
etiam p toto tpe futuro ergo bene eque poterit
vendere hanc facultatē futuri tpis sicut prefa/
tus debitor facit qui non teneť eos soluere an=
te tres annos. Ad b dicendū q; hic ⁊ ibi est ea-
dem ratio nec consimiles. Nam habens pecu

niã non põt eam in cẽtũ ratõne precij habz seu nũmisimatis vti nisi mutuando vel p realtera cõmutãdo vbiobiq; aũt currit futuꝝ tps nõ p eo qui pecuniã tradit sed p eo cui mutuaꝝ vel in emendo cõmutaꝝ seu appreciaꝝ vltra simpli/ cẽ vim precij sui. ⁊ debitor pfatus nihil mutuat dũ soluit. lxxxv. sed potiꝰ debitũ suũ soluit. Et de hoc qd ante tps debitum soluit/ vt aliqd p/ ciũ/ quod quidẽ mutui preciũ minime dici põt cũ vt patet nihil mutuet sed solum dici põt pre cium anteriorationis ipius solutionis. Sed qz anteriozatio hec precio estimabilis est ideo lici te vendi potest.

Qz iura rerũ p futuro tpe possunt licite minus emi cẽ si oẽs ille res emptori pñtialiter traderent. Ca. II.

Secũda regula talis ẽ. Jus rez p futuro tpe potest licite minꝰ emi cẽ si oẽs ille res emptori pñtialiꝫ traderent. Et fm hanc regulã cẽto ius futurozꝝ ptendiꝫ ilõ gioza tpa tãto ceteris pibꝰ põt minori pcio emi Ratio huiꝰ ẽ in his in quibꝰ ius rei seu sup rez differt ab ipa re ab actuali possessiõe ipius rei põt ipm ius emi cẽ cuis res ipa non sit aut actua liter nõ tradaꝝ. Sicut exẽpli gratia ptz de iure molendinozꝝ ⁊ pedagiozum ⁊ ?similiũ fructu/ um futurozꝝ: quod equidẽ emi põt non empto agro nec fructibꝰ ei? adhuc existẽtibꝰ actu. Cõ stat aũt q; ius actualis possessio rei pñtis pari/ bus amplꝰ valet cẽ solũ ius rei future aut cẽ so lum ius absq; actuali possessone non statim tra dita vel tradenda. Tutius ẽ eñ incũbere pig= nori cẽ agere i psonã. Insup securiꝰ est rem ha bere ⁊ possidere cẽ solũ ius rei. Nam certitudo rei pñtis ⁊ pñtialis eiꝰ possessionis equidẽ ma ioꝛ est ⁊ pstantioꝛ cẽ certitudo rei future posses= sionis rei pñtis. Proinde nõ imerito potest p/ ma plus vendi ⁊ scda licite minus emi. Qz ad= uertendũ q; pciũ debet esse rei vendite iuste p/ portionatũ. Talis aũt iusticia attendi debet a tpe cõtractus vt scz tantũ deꝰ cẽtum res valet tempe ?tractus: non aũt cẽtum valitura ẽ toto tpe subsequenti. Cũ regl'iter res fm q; valz tpe ?tractus debeat estimari vt patet in fine. x xxvij. sermonis latius apparebit. Ex quo patz q; licet plus pticipat emens tpe ?sequẽti cẽ de derit: tñ illud qd recipit ẽ de sorte ppter vendi tiõem ⁊ iuste factã tpe ipius ?tractꝰ. Liciũ eñ ⁊ vsura ẽ qñ minus precium daꝝ cẽ res valeat tpe ?tractus: a quo tpe iustũ preciũ iudicãduz est. Nõ aũt est viciũ si minus pciũ detur cẽ i fu turo daretur. Et hinc est q; emens annuos red ditus mille ducatoꝝ ad decem annos p septin gentis ducatis mox soluendis non est ex abso/ luta vi ?tractus vsurarius. Et nihilominꝰ eẽt si nũc mutuaret septingentos ducatos vsq; ad decem annos sic q; quolibet anno redderent sibi centũ aut q; vltimo anno redderent sibi mul tiplicati hoc est mille ducati. Hmõi aũt rõ ẽ qz in primo casu nõ est ?tractus mutui sed empti onis qua vere tunc emiꝫ ⁊ tradiꝫ ius futuroꝝ redditũ decẽnaliũ: ideo nõ ẽ ibi anteriozatio solutiõis habẽs mutui ratiõem sed potius ẽ ac tualis solutio rei seu iurisdictionis actualiꝫ em pte ⁊ tradite. In hmõi aũt ?tractu cẽtũ est de absoluta vi ⁊ forma contractus nõ plꝰ ẽ ibi vsu ra cẽ in eo qui emit equũ vel agꝝ centuz duca torum p centuz ducatis quos etiã cõfestim sol uit. sicut etiam ?festim recipit agrum vl equũ Nec insup est peccatũ iniusti precij si puentus redditũ certi non sunt oino ⁊ pbabiliꝫ possũt piclitari sicut vtiq; puentus ⁊ fructus agrorũ imo etiã posito q; sint certi eo modo q ẽẽ pñt fu turi redditus certiozes adhuc esse possunt intã to minori pcio emi cẽ suis redditũ mille duca toꝝ pmo ãno hñdoꝝ. cẽtũ plus valet ius pri/ moꝝ redditũ mille ducatoꝝ cẽuis remotorũ his ?cordat Joh. an. in additionibꝰ ad specu/ lũ. Nec obstat. c. in ciuitate tua. ⁊. c. naviganti ex de vsuris vbi dr q; qui plus vendit merces suas cẽ venditurꝰ fuerat tpe cõtractꝰ ppter tẽ poris expectationẽ ex eo q; nõ statim soluiꝫ pciũ peccat. Et q; eodẽ mõ videꝫ peccare q; mi: nus pcium soluit cẽ sit pecunia recipiẽda in ter mino ptaxato ppter tpis expectatõem qz in ca su pdictarũ decretaliũ non ius sed res ipa ven/ diꝫ que statim tradiꝫ ⁊ pciũ differꝫ. In hoc aũt casu statim tradiꝫ precium ⁊ ius recupandi rẽ ip sam et non ipsa res datur ⁊ stat ipsa pecunia pe riculo emptoris iurium predictorũ. Est nihilo minus aduertendũ q; si hac intentiõe vsura fie ret ⁊ in fraudem vsuraruz esset ibi non ex vi cõ tractus sed ratione talis intentionis vsura essz huiusmodi autem fraus inesse presumiꝫ ppter tria signa. Primũ signum est quando hmõi redditus etiam sub forma pfata venduntur lõ/ ge minori precio cẽ deberent aut cẽ venderentꝫ si iustus emptoꝛ ⁊ iusti precij repentinus solu/ tor repiretur ⁊ maxime quãdo redditus iurisdictionis pdictorum quasi sine piculo sunt. Presumiꝫ et tunc q; non solũ fit ratione iniusti precij: ⁊ eti/ am q; ibi sit mutuum indirectũ. ⁊ quedã frau= dulenta intentio quasi anteriozationis solutio nis venditori egenti: vt ex hoc longe pro mino ri precio habeaꝫ cẽ alias haberentur ad hoc facit. c. ad nostram. extra de empti. et vendi.

Secõm quoq; signum est ⁊ hoc maximũ quã do talis emptoꝛ solitus est exercere vsuras aut cõtractus impios et iniustos. extra de pigno. ca. illo nos. Pro tertio signo dici potest q; si iste emit tantum minꝰ cẽtũ vere est interesse

suum cõiter estimandũ siue timendum ne illi ꝺ bitos soluat: aut ꝙuis illis futurus labor retrahendi nõ est vsura aliter sic. Si vero alias vult diminuere ꝑcium solũ ꝓpter hoc ꝙ nũc soluit sed in futuro retrahet: plus manifesta vsura est Insuper est notandũ ꝙ talis emptio iuriũ ꝑsertim quando de hoc immineat litigiuz scilicet ꝓ minori ꝑcio fiat nec valet cõtractus ne iste emptor poterit plus petere ab illo debitore ꝙ̃ in veritate soluerit: etiaz si residuũ sit ei donatũ. C. manda ꝓ diuersas. et. le. ab anastasio. ꝙ ꝓ ꝯmuni sanxitũ est ne litigia emerentur ⁊ mouerẽtur Circa predictã regulã ꝯsequenter queri potest si casꝰ cõtingat ꝙ quedã ciuitas ex guerra multum angustiata vendat redditos suos: ⁊ quidã ꝓ vili precio emat ⁊ demũ facta pace emptor ꝺ redditibus illis lucrat decẽ ꝓ vno queritur an quid restituere obligetur. Dicendũ ꝙ non ⁊ ꝺ ratione dubij ac piculi ꝯsulendũ est tamẽ illi ꝙ largas elemosinas faciat de redditibus illis.

Licet ꝓpter tempus rem plus vẽdere vel minus emere ꝙ̃ tũc valeat qñ non ex malitia contrahentium sed ex ꝓpria natura contractus id procedat et de hoc ponũtur aliq casus. Ca. III.

Tertia regula est hec. Licet ꝓpter tempus rem plus vendere ⁊ minus emere ꝙ̃ tũc valeat qñ nõ ex malitia contrahẽtium sed ex ꝓpria natura cõtractus id ꝓcedat. Et ꝓ huius regule declaratione ponuntur alii quinque casꝰ. Primus casus ẽ qñ quis ex gratia speciali prestat vel vendit vinũ vel bladã in tpe q̃ cõmuniter minꝰ valet qꝺ tñ ꝓponebat firmiter seruare ⁊ vendere in tpe cõiter ⁊ ꝓbabiliter magis charo. Põt idem ꝑcium exigere quod i hora ꝑstationis vel venditionis probabiliter creditur affuturum in illo tempore magis charo: sic tamen ꝙ aliquem certum diẽ illius temporis determinate prefigat quia ipe non erat illud venditurus nisi in aliquo vno die. Et etiã quia si ipse de vno mense vel hebdomada poſſet ex post facta sibi eligere diẽ in quo plus valuisset nimis pinguis fieret sors illiꝰ: alꝫ taxandũ erit ꝑcium ꝑm quod diutius ⁊ cõmuniꝰ valuit in mense illo aut precio mediocri inter charius ⁊ minus charum illius mensis. Hoc autẽ modo ꝓprie loquẽdo nõ ꝓpter tempus accipitur illud plus sed ꝓpter naturã rei que plꝰ valet vno tempore ꝙ̃ alio. Causa autẽ quare sub tali precio potest vẽdere illud vel cõmutare duplex est. Prima quia is cui prestat vel vendit tenetur sibi ad probabile equivalens seu ad ꝑseruandum eum a damno ꝓbabilis lucri. Secũcunda est quia illud quod infirmo ꝓposito domini sui est ordinatũ ad aliquod ꝓbabile lucꝝ non solum habet rationẽ simplicis pecunie sed rei: sed etiam vltra hoc quandã seminalẽ rationẽ lucrosi quã cõmuniter capitale vocamus ideo non solum reddi habet simplex valor ipsius sed etiam valor supadiunctus. Supradictꝰ etiam casus habetur extra de vsuris. c. in ciuitate tua. ⁊. ca. nauiganti. Cum hoc concordat Alexan. de hal. Scotus autẽ in. iiij. in hoc casu distinguit dicens. Festũ beati Johis bapti/ste dicatur a. festũ vero natiuitatis christi dicatur b. tunc si ipse vendens frumentũ vel pellicias tradit eas in a. tunc distinguenduz est quia aut erat tunc rem suam venditurus aut nõ: sed in b. Si primo modo tunc aut determinat sibi quod tunc currit ꝓ a: misericordiã facit qui ꝓximi sui indigentiã supplet ante ꝙ̃ teneat supplere eam ⁊ insup solutiõis tempꝰ vsq ad b. expectat. Aut statuit precium magis ꝙ̃ sit iustũ ꝓ a. et tunc vsurarius est: eo qꝺ vendit tempus qꝺ est contra. c. consuluit extra de vsuris. Si autem venditurus non erat in a. sed alias quãdo scz ꝑm tempis sui cursum res melius vendibilis esset ⁊ amplius lucrari posset: vtputa in b. ⁊ tunc aut quãdo vendit ponit precium certuz nõ sed in suspenso dimittit certificationez precij pẽdentem ex aliquo futuro. Si primo modo scilicet si ponit precium ꝑm ꝙ res valet certũ est ꝙ etiã misericordiã facit. Si vo plꝰ ꝙ̃ tũc valeat non tamen ita imoderatum precium ãn tempore solutionis verisimiliter qñ ꝙ̃ sil' plꝰ qñ ꝙ̃ minus res vendita valeat tũc rõne dubij excusatur vt patz in. c. in ciuitate tua: ⁊ in. ca. nauiganti. extra de vsuris. Si vero obijciaꝝ ꝓtra ꝺ per illud. c. in ciuitate tua. extra de vsuris. Dicendũ qꝺ ibidem continet monitio vtilitati nõ ꝓceptum necessitatis. Si aũt determinationez precij ex futuro valore pendere relinquat Aut igit ꝓ tempe determinato solutionis aut i aliq in quo non consueuit res plus valere regulariter alꝫ ꝙ̃ tempe solutionis etiam misericordiaz facit. verbi gratia. Concedo tibi has pellicias ꝓ precio quod valebunt in hoc vel in alio tpe citra: cũ tamẽ in b. ꝯsueuerint plus valere ꝙ̃ in alio tpe citra b. Si aũt velit precium determinatũ ponere ꝓ tpe in determinato ꝺ mõ vt ponat se in lucro tuto vt in pluribus ꝯtingere solet: ⁊ aliũ in dãno: puta volo ꝙ tñ soluas mihi ꝓ pellicijs istis ꝙ̃ tũ valebũt in q̃cũq tpe vsq ad b. qñ charius vendent tũc vsura ẽ. Cuiꝰ rõ euidenter ptz qz ponit se vel ꝓtem suam vt in pluribꝰ contingit in tuto ⁊ illuz cum quo contrahit vt in pluribus in piculo damni: ⁊ tunc ꝓ se habet illud quod euenit in pluribus et contra se illꝺ quod euenit in paucioribus. Est etiaz ibi alia iniusticia quia si suam rem de hoc vendere vellet oporteret aliquo tempore determinato euz

exponere ad vendendū illā ⁊ non in aliquo tē-
pore ꝑticulari vago ⁊ hoc modo contingere ꝑt
q̄ minus charū vendeꝝ q̄ in die charissimo in
ter a ⁊ b: ⁊ p ꝓsequēs in tali pacto facit se certū
de lucro vltra quod humana industria ꝑtinge
re posset. Cū his concordat Hostien. ⁊ Jo. an.
et Archidya: in. c. vsura. xiiij. q. iij. Scōs ca
sus est de eo q̄ venditur⁹ nō erat merces suas i
loco illo vtputa erant poma granata que quis
habuit in riparia ianuensi vbi mltū abundant
Proposuerat eñ ea vendere parisius vbi satis
chare vēdunt: ꝑm eñ Jnno. ⁊ alios qui i hoc
sequunt eū licet illa vendere tm̄ q̄tum parisi⁹
vendere intēdebat: qz q̄ iure vendere pōt cha-
ca. in ciuitate tua: ⁊. c. si eodē iure illud posse
videt ꝑpter dubiū loci Cōtrarie tñ opinionis
est Hostien. reprobans ꝫ sile dicēs q̄ verisimi
le nō est q̄ aliquis talē emptionē faceret nisi ex
indigentia multa. Ex quo patet q̄ ꝑm talē opi
nionē approbarent quodāmodo vsurarū bara
ctarie ⁊ pararet vsurarijs via figmentis. Ad-
dit q̄ expensaꝝ laboꝝ ⁊ piculoꝝ itinera-
tio ē hnda ex de vo. c. magne: ⁊. ca. q̄to. de di-
uo. Hāc aūt opinionē Jnnocen. sequit Ray.
in. c. de vsuris: sed Joh. an. hanc ꝛrietatē. Di-
cens q̄ si statim ille emptor ꝑciū soluit putat o-
pinionē Jnno. verā. Sz si solutio ꝑcij differat
vt forte itellexit: tūc videt ꝓcedere rō Hostiē.
quia in dubio tpis pōt venditori ⁊ emptori cō
modū ꝓuenire sed hic nullū cōmodū fit empto
ri. Hāc distinctionē approbat Joh. calda. ex d̄
vsuris. c. fi. ⁊. xvij. q. Iste tamen casus non est
multū ꝑdicabilis ne lata via paret vsurarijs.

Tertius casus est ecōuerso a ꝑmo vtputa si
res minus emit q̄ valeat tpe emptiōis recipiē
da tm̄ in aliquo tpe in q̄ potest verisiliꝫ dubita-
ri vtꝝ plus vel minus valitura sit q̄ tpe q̄ emp
ta nō cōmittit ibi vsura: verbi gratia. In men
se may q̄ frumentū est charꝝ eo q̄ minus de il
lo repiat tpe illo. Emit eñ modiū frumenti tri
bus florenis cū tñ tunc valeat quattuor flore-
nos recepturus: nihilomin⁹ frumentum in au-
gusto quādo frumenti solet esse copia magna ⁊
sperat q̄ tunc tres florenos valebit. Talis ca-
sus reputat vsura vt patꝫ in. c. nauiganti. ex de
vsuris. Et rō hui⁹ ē: qz rō hui⁹ dubij ponit esti
mationē in rebus ex ipa natura rez que in tali
tpe minus valere possunt sicut in ꝓallega. ca.
patet. Unde non min⁹ datur causa tpis sed ꝓ-
pter naturā rei que min⁹ valet vno tpe q̄ alio:
Et sic dicendū est econuerso in casu primo. Et
cū hoc ꝓcordat Alex. de hal ⁊ Hostien. Sz q̄d
si res emit minus ꝑpter tpis ꝓuentionē. Uer
bi gra. Emit frumētū i herba ꝑ q̄nq; qd tempe
messis valebat octo. Dicendū q̄ talis vsurari
us est vt patet in. c. in ciuitate. ex de vsur. Tū
ꝑm Bern. c. de vsuris. l. j. Dicendū q̄ aut ꝑns
numeracio ē cā dāni ipius vendētis ⁊ tūc ē vsu
ra aut sola ꝙuentio est cā damni: qz de ꝑnti nō
soluit ⁊ tūc ꝫctus licit⁹ ē. Aut neutꝝ ē cā dāni
qz frumentū qd est i herba nō pl⁹ valet tpe cō-
tract⁹ ⁊ sil̄r ⁊ tūc ꝙtract⁹ nō est vsurari⁹ vt pa
tet. ff. de ꝫhen. emp: l. fistulas. §. frumēta. ⁊. l. si
debitor. §. verisiliꝫ. ⁊. ff. de ꝟb. obli. inter stipu-
lantē. §. sacrā. Querit etiā an ne cōmittit vsu-
rā q̄ in vendēdo ꝓcedat terminū vt trahat me-
lius emptores ad suā apothecā non tñ res ꝑpt
hoc chari⁹ vendit. Dicūt quidā q̄ si emptor ex
hoc incurrūt aliqd dānū puta ratione quali
tatis mercis qz non hz tā bonas merces cōmit
tit vsurā ⁊ restituere obligat: extra de vsuris.
c. consuluit. In quib⁹ aūt casibus ratio dubij
vel piculi excuset vsuram dicet infra ꝑmōe. xx
xix. arti. j. p totū. vbi rō dictoꝝ in ꝑnti. c. diffu
sius tractanda est.

Articulus. II. de tribus casibus du bijs circa emptiones ad tempus. i. ad hominis vitam

Secūdus termin⁹ denoiatiꝫ ꝑt termin⁹
vite Unde ps. subdit. Quē nō trāsgre
diet: scz diu se viuere arbitrātes Quia
eñ in ꝓcedē. ar. dictū ē de venditōe tpis ex p-
te vēditoris merito etiā tractandū ē de empti-
one ipius tpis ex pte emptoris. Proinde circa
tractat⁹ emptionū ad vitaz ꝑ triplici capitulo
ad presens queranꝝ tria:

Quādo et quō licet emere ad vitā redditus ꝑdiales ⁊ consimiles cōtractus iniure. Cap. I.

Primo autez queri potest an absq; vsu
re vicio licitū sit emere ad vitam reddi
ditus prediales. Ad quod dicendum
ꝑm Alexan. lombar. q̄ talis contractus licite
fieri potest ⁊ hoc triplici ratione. Primo ratio-
ne veri dominij: secūdo rōne dubij seu periculi
tertio rōne iusti precij. Primo vo hoc licet rō
ne dominij. Nam qui dns est alicui⁹ rei etiam
dominus ē vsus illi⁹ Manifestū est eñ q̄ dns
alicui⁹ rei verus sicut rem in alterū simpliciter
transferre potest: sic etiā transferre potest vsum
fructū retenta sibi ꝓprietate. Sicut patz mani-
feste in locat. Uidet insup ꝓbari posse ex do-
minio vero q̄ sicut dns rei trāsferre potest sim-
pliciter dando vel vendendo eam vel retinen-
do ꝓprietatem rei ⁊ transferendo vsum: sic pōt
dare vel vendere quo ad terminatū tps seu p-
ticulare. Ex q̄ patz q̄ licite vēdi ꝑnt atq; emi red
dit⁹ ipi ad vitā rōne dñij veri. Secundo etiam licet rōne dubij seu piculi. Nam sicut patz
in. c. nauigāti. extra de vsu. Si quis pannū vi

num oleum ⁊ similia vendit vt amplius q̄ valeant in certo termino recipiat si tamen eo tempore ꝓtractus non fuerat venditurus rōne dubij qui plus accipit q̄ dedit excusaī in tali casu sicut plenius dictum ē supra ffmo. xxxiij. arti. ij c. iij. Sed si in emptione vel venditione reddit tuū ad vitā dubiuz est vtrum vendens plꝰ dat q̄a accipiet quia scz emens cito potest mori ⁊ ñ ꝓcepta sorte ⁊ vtrū emens plus accipiat q̄ det quia potest multū viuere ⁊ cito mori. Patz igitur q talis casus ratiōe dubij qō quidē ꝓuenit ex pte emētis atq vendentis licitus ē vtiq cēsendus. Tertio talis cōtractus licitus est ratione iusti precij. Debet eñ seruari in tali cōtractu equitas naturalis turis scilicet inter ementem ⁊ vendentē ad hoc q licitus sit · Qō tūc fit si preciū qō datur ab ipō emente. ꝓportione/tur rei date ab ipso vendente. Unde quando ē in eo excessus q̄ corrumpat hanc ꝓportionem siue ex pte ementis siue ex parte vendentis tūc quidē cōtractus tanq̄ illicitus rescindi potest· Puta si preciū notabiliter excedat rem vel res precium eius. Notabiliter dico ꝓpter paruum excessum precij vltra rem vel rei vltra precium talis contractus non vitiatur. sed ꝓpter excessū notabilem atq clarū. Jō statutū est extra de emp. ⁊ ven. c. cū causa. q si quis deceptus ē vltra dimidiū iusti precij. pōt recedere a cōtractu vel potest agere ad pcij supplementum. In quo. c. glo. ait. q dimidia ps iusti precij sic habet intelligi: vbi gratia. Res valet decē ⁊ p q̄t tuor datur. In hoc apparet q vendēs in sex deceptus ē. Quia ergo sex sunt plus q̄ quattuor patet ergo q vltra dimidiū iusti precij venditor deceptus ē. Patet etiā ista deceptio ex parte ementis. verbi grā. Pono q res valeat decem ⁊ emptor soluit sedecim. ergo deceptus est in sex que sūt plus q̄ ps dimidia que ē quinq̄ ⁊ ideo potest agē ad recuperādū preciū quod plus dimidio iusti precij dederat: quia vltra dimidiū iusti precij deceptus est. Nō aūt sic si tātum in q̄nq̄ deceptus esset: qz q̄nq̄ ipm dimidiū sunt: ideo contra actorē nō potest agere i foro iudiciali. De hac materia etiam dicet ffmo/ne. xxxv. arti. j. c. ij. Ex his patet q sū ꝓfato casu inter ementē ⁊ vendentē equalitas obseruet licitus est contractus de natura sui. Dico aūt de natura sui qz ex parte cōtrahentis potest eē viciū in contractu ꝓpter eius intētionē corruptā. Puta si q̄s diues ad sufficientiā habēs: nō ꝓpter vite necessitatē sed auaritia ductus vt ditior fiat tales redditus emit: tūc eñ ex pte contrahētis est turpe lucrum: Si aūt q̄rat q̄ equalitas in hoc cōtractu seruāda sit. Dicendum q tunc equalitas obseruat quādo pciū tante q̄titatis est q pensata etate mentis ⁊ sanitate eiusdem ac periculis circa fructus possessionis solli citudine ⁊ labore. non apparet quis notabiliter habeat meliorē ptem. an scz ipe emens vel vendens. Si aūt talis equalitas notabiliter corrūpat certum ē q contractꝰ tūc oīno ē censendus illicitus. Cū his ꝓcordat Bal. c. de vsuris. l. si ca pactione. Et idem sentit Petrus. Sed ꝓtra predicta quidā triplicit obstant. Primo q/dam dicunt q b̄ non licet q̄a intentio plus accipiendi vsurariū facit extra de vsuris. c. cōsuluit Sed iste qui tales redditus emit facit hoc intētione plus accipiendi credens tantū viuere q accipiet plus q̄ dedit. Ad hoc dicendū q b̄ nō agit de vitio ex parte ꝫhētis: sed de vitio contractus in se scz an ex forma sua sit vicios⁹ vl non Et dictū est supra q vicios⁹ non ē si inter ementē ⁊ vendentē equalitas obseruet: qua seruata etiā si ꝓtingat ementē accipe plus q̄ dedit fit vtiq suū: ⁊ b̄ ex natura ꝓtractus. Ad cuius pleniorē intelligentiā notandū est q est triplex ꝓtractus in quo differētia magna est. Primo ē ꝓtractus mutui: scdo cōtractus cōmodati. tertio ꝫctus emptiōis ⁊ venditiōis Primo est ꝓtractus mutui ⁊ in b̄ tantū debet pensari substantia rei ⁊ ipius valor: ⁊ non vsus vel fructꝰ eo q rōne vsus non licet ex mutuo accipe vltra sortē sed sufficit q tm̄ mutuanti valor rei reddatur ⁊ non eadē res numero reddi debet: cuz in mutuo sicut dictū est pluries dñium trāsferat

Scdo aūt i cōmodato eadē res numero reddi debet: quia in eo dñium non trāsfert: sed p vsu illiꝰ nihil recipi dz al's accōmodatū i locatū transiret Tertio i emptiōe ⁊ vēditiōe pensat substātia ⁊ vsus rei. Jdeo si emptor iusto pcio emit ⁊ ꝓtingit q ꝓpter possessionis fructꝰ pcipiat plus q̄ dedit fit iuste suū ⁊ totū de sorte. Nam in emptiōe ⁊ venditiōe si plus accipitur seu accipi sperat q̄ datū sit vitiosum non ē cū totū de sorte sit. Et hoc verificat tam i emptione ⁊ venditiōe que simpliciter fit q̄ in ista q̄ fit ad tempus seu ad vitam. Nā eo iure quo q̄s recipit aliquid plus q̄ dedit ⁊ fit iuste suū i possessionib⁹ simpliciter emptis eodez iure accipit aliquid plus q̄ dedit in possessionib⁹ vel redditibus ad vitā suam eo q sicut dictū est totū qō plus accipit est de sorte cum sbam rei atq vsū et fructus illiꝰ emat. Secūdo vero obstant quidā inter quos fuit Goffr. in. c. de vsuris. q̄ ait q qui pecuniā dant ecclesijs et recipiūt ab eis certas possessiones tenendas toto tempore vite sue vt post mortē eoꝝ possessiōes ad ecclesiam reuertant: pecuniā etiāapud ecclesias remanente ꝓtractꝰ ē illicitꝰ: eo q homes hodie mūtū viuere sperāt ⁊ eo q taliter ꝓtrahētes se credunt ampliꝰ pcepturos de fructibus dictaruz possessionū q̄ sit pecunia quā dederūt: cū sicut

dictum est sola intentione mentali vsura com/
mitti potest Ad hoc dicendū q verum est so
la spes vsurarium facit in contractu mutu veri
seu interpretati: sicut patet extra de vsuris. ca.
cōsuluit. quia ibi sperat aliquid qđ non ē de sor
te ꝫ non sic ꝓtingit hic vbi vera venditio est In
hoc ꝓtractu potest etiam dubitari ꝛ queri quo
iure vendens ad vitā puta possessionē p̄ciuz el⁹
retineri potest quando emens post emptionez
superuixerit parum. Ad quod dicendū q illō
a venditore licite retineri potest rōne vel titulo
emptionis iuste. Naz sicut dictū est talis cōtra
ctus est licitus qui indicit piculū ꝛ dubiū ex v/
traq; pte. Añ em̄ iste emit ad tēpus: dubiū est
vtrum debeat supuiuere plus vel min⁹. iō talis
incertitudo tpis facit q̄litatē in vtraq; ptem. Cū
em̄ quis possessionē suam vendit ad vitā emen/
tis: vendit tps incertū quia ignorat q̄tū debe-
at superuiuere emēs. ꝛ cū indeterminatio tem/
poris pendeat a natura ꝛ nō ab homine ideo ē
preter hominis intentionē. Ex natura ergo cō
tractus vere transfertur res in ementē: ꝛ quan/
do moritur licet vixerit paz ex natura eiusdem
cōtractus reuertitur ad vendentē. Nec videt
hic difficulter maior q̄ in his que simplicit̄ vē/
duntur. Nam si quis emeret equū ꝛ p eo solue
ret centū libras: cōstat q si p̄dictus equ⁹ in cra
stinū moritur nihilomin⁹ vendēs centū libras
iuste retineret sibi q̄uis ex re empta nullā vtili
tatē consecutus fuisset emptor: hoc quidem cō
tingit eo q ipse vendens rem suā iuste transtu-
lit in ementē: talis ergo trāslatio iusta statim fa
cit precium vendentes. Tertio quoq; obijci
unt quidā dicentes q quando in contractu tā
vnus q̄ alius habet potiorē partē: tunc cōtra/
ctus ē illicitus. Sic videt eē in ꝓposito. Nam
sepe accidit q viri ꝛ mulieres. xxv. annoz red
ditus emūt ad vitam pro tam paruo p̄cio q in
fra octo annos recipiunt totā sortem: ꝛ licet mo
ri possent infra octo annos predictos: probabi
lius tamē est q in duplo supuiuere possint. Ex
q̄ patet q emens habet id in fauorez suū quod
frequentius accidit: ꝛ qđ ꝓbabil⁹ est: ꝛ vēdēs
in suū fauorē qđ raro euenire ꝓtingit: ꝛ sic patz
q est inequalitas in cōtractu ꝛ ideo illicit⁹ esse
videtur. Ad quod dicendū q solutio patet ex
dictis: q contractus iste non debet illicit⁹ iudi-
cari nisi q̄n inter ementē ꝛ vendentē iuris natu
ralis equitas nō seruatur. In ꝓposito aūt casu
talis equitas nō seruari videt ꝓpter ementis
etatem: quia verisimile est q tm̄ supuenire de-
beat q multū lucrabitur ꝛ q infra modicū tem
pus recipiet sortē ꝛ sic potior ē ꝺditio ementis
q̄ ipi⁹ vendētis: nisi forte iuuenis siue emens
tot piculis ꝛ infirmitatib⁹ expositus esset q nō
videret apte qđ istoz esset ꝓbabili⁹ aut emen
tē viuere p tm̄ tps q ipe vendēs lederet nota-
bilit in ꝓtractu: aut ipm̄ mori infra octo predic
tos ānos. Debet igit̄ in tali ꝓtractu vt licit⁹ sit
emētis etas ꝛ infirmitas cōpēsari. Sed q̄dā cō
tradicūt dicētes q nō licet alicui piculo se expo
nere sed talis est hmōi g̃ ꝛc. Quia multi sic̄ di/
cūt ꝓtractū eē illicitū. Ad hoc dicendū ſm Lā
dul. in. iiij. ꝛ. xv. di. q talis emēs nō exponit se
piculo dānolo ꝓpter ꝓtrouersias doctoz Añ
si q̄s habet intentionē q nollet aliq̄d facere cō/
tra deū ꝛ aliq̄d facit de quo ē ꝓtrouersia inter
doctores: dato q id quod facit sit malū ꝛ ꝓtra
riū bonū credit non peccet. Hec ille. Hec autē
opinio non multū videt tuta: sed securior vide
ret ꝛ verior illa de qua dictū ē supra ſmōe. xx
iij. ar. j. in fine Sed opinio Lanð. nullo mō est
predicanda.

Añ ꝛ quō liceat emere hereditarie prediales hereditates. Ca. II.

Secundo querit̄ an liceat hereditarie p̄
diales scz hereditates emere: dicendū
ſm quosdam q sic. dūmodo naturalis
iuris equitas obseruet qđ vere fit quādo in ta
li ꝓtractu tanta equalitas obseruat qđ non p-
pter aliqđ apparet quis ꝓtrahentiū habeat me
liorē ptem. Si vo apparet q p̄ciū minus sit re-
spectu rei iam empte. tunc ex pte ementis ē cor
ruptio equitatis: ꝛ tenetur emens aliud iusti p̄
cij supplementū ꝛ si esset p̄ciū ita paruū q esset
minus dimidietate iusti p̄cij: posset vendēs in
foro iudiciali recedere a cōtractu. Si vero res
empti parui valoris ē: ꝛ preciuz ita magnuz q
notabiliter rem venditam superexcedit. tūc ex
pte vendētis equitas corrupta est ꝛ in foro cō
scientie tenetur predictus vendens restituere
qđ accepit vltra iustū p̄ciū: ꝛ si etiā excessus es
set vltra dimidiū iusti p̄cij: potest emens rece
dere a ꝓtractu. hoc aūt aliter viciū esse pōt pu
ta sic̄ decipiēs semetipm̄ crederet q redditus
hereditarie p tā puo p̄cio haberi posset sic̄ q̄ñ
emit ad vitā. Si em̄ sic̄ supra i p̄cedēti. c. dictū
est q̄ñ reddit⁹ emūt ad vitā ꝓpt̄ p̄cij puitatē il
licit⁹ ē ꝓtract⁹. Multo ampli⁹ q̄ñ hereditarie
emunt: ſm em̄ Alex. lomb. q̄ñ venditio a pau
pere facta est ꝓpter artam necessitatē: tūc emp
tio mutuationis locū tenet: ideo iniusta ē ꝓpt̄
necessitatem vendentis et maliciam ipius emē
tis: qua ꝓpter qđ plus accipit iustum titulum
non habet possessionis. Proinde aduertenduz
est q quādo quis emit possessionē simpliciter
vel ad tempus: ꝛ hoc causa lucri qđ tantum ex
natura tempis expectatur nō ex natura posses
si rei: q tunc vicium est in contractu ꝛ ita in iu
re dicit turpe lucrum. Si vero hmōi possessio
ematur causa lucri et talis emptio ꝓpter vēdē
tis necessitatem fuerit minus iusta cuz ei tenet

ex charitate subuenire gratis: tūc i tali ꝓtractu vsure vitium est: non ꝓpter se sed' ꝓpter eāpolentiam rei quia lucrum quod ex tali cōtractu dinoscitur ꝓuenire militat contra charitatem. Si vero possessionē quis emat nō causa lucri ꝑmo nec ꝓpter se sed ad sui ꝛ suoꝝ vite vtilitatē atq; necessitatem: dūmodo in emptione seruet eāt naturalis iuris: si accrescat ꝓcessu temꝑis plus q̄ datur iuste fit illud ementis: quia illud accipit tanq̄ suū ꝓpter ꝓtractus ipius naturaz: et non ratione tꝑis nisi valde per accidēs. Si q̄s vero obstet q̄ si emunt redditus hereditarie ꝑ dicto modo necessarie contingit excessum fieri notabilē supra sortem ꝓpter hereditariaz successionem: quod videt iniustū. Ad hoc dicendū est q̄ nec naturale ius nec positiuuz ius dicant: quia iste qui hereditarie emit rem teneatur tantū dare ꝓ ea q̄tū ꝓbabile est q̄ debeat recipere ipe per vitam suā ꝛ filij eius ꝛ nepotes ꝛ tota posteritas eius: quia ꝑm hoc res que hereditarie emit minime sub iusta estimatione cadere posset. Sed quādo taxat ꝓcium iustum sufficit q̄ habeat respectus ad illuz qui emit et ad eius posteritatē vsq; ad certum gradum puta vsq; ad filium ad nepotes non autē oportet q̄ habeat respectuz ad omnes qui ei succedere possunt ad omne tempus quia sic res que venditur estimari non posset.

In quo casu liceat emere pecuniarios redditus hereditarie seu ad vitā Capl'm .iii.

Tertio querit an liceat emere pecuniarios redditus hereditarie seu ad vitam. Ad hoc dicendū ꝑm Alexan. de hal' q̄ talis ꝓtractus licitus esse potest. Ad cuius intelligentiā notandum est q̄ quadrupliciter potest esse vicium in contractu. ¶ Primo ex cā materiali: scdo ex causa efficiēti. tertio ex causa formali. quarto ex causa finali. ¶ Primo ex causa materiali. id est ex parte rei que emitur vl' vēditur. puta quia res minime vendibilis est. vt homo liber qui vendi non potest. nec spūalia vendi possunt: nec vendi potest aliena res. Et ꝑm hunc modū contractus hmōi ꝑm aliquos vitiat quia pecunia non potest vendi. Et intātū ꝑm eos talis contractus viciatur quia ab actu emptionis declinat ꝛ ꝓtractum mutui ītrat ex quo non licet spectare lucrum vt patet extra de vsuris. c. cōsuluit. Sed tñ potest respondeꝛi ad hoc q̄ in rebus nostris tria habem' bona ¶ Primo mobilia. secūdo īmobilia. tertio ius vtriusq;. Et sicut distinguit mobile ꝛ īmobile ꝛ ius in vtriusq;: ita ipm ius vendi pōt sicut mobilia et etiā īmobilia. Non ergo vendit ipsa pecūia sed ius percipiendi redditus ipos pecuniales. Quāuis aūt pecunia vendi non posset tamen cū venditio iure vendi vel emi valet. Videm' em aliq̄d quod emi non pōt ꝛ tamē cū aliq̄ alio transit qđ de iure emi vel vendi valeat. Sicut iuspatronatus quod spirituali annexum est et tamen transit cū venditione ville seu feudi que de iure vtiq; vēdi possunt. Sic in casu ꝓposito contingit. Venditur em ius quo vendito pecunia transit. Jus em percipiendi quolibet anno talem pecunie quantitatem sup bonis alicuius vendentis siue hereditarie siue ad vitaz ipius ementis non est pecunia: sed distinguitur vnū ab alio. Verum est tamen q̄ alia ratione nō potest vendi pecunia cuius patronatus. ¶ Pecūia em non potest vendi quia medium est in vendicione. Sed ius patronatus vendi nō potest q̄ ex spūali annexū. Secundo potest esse vitiū in contractu ex causa efficienti. id ē ex parte contrahentis: sicut ē qñ quis fingit se emere id qđ in pignus intendit accipe: ꝛ tunc a vicio vsure non excusat. ar. ad hoc. ex̄ de pign. illo nos. Et hoc modo posset aliquis dicere q̄ hoc vitiū est quia tantūdem est sic ꝓtrahere sicut mutuare. c. ꝓpo. x. Ita q̄ sic ꝓtrahens mutuat indirecte et emptionē fingens mutuum facit. ¶ Posset autem dici q̄ argumentuz non valet. quia in tali ꝓtractu non est mutuū directum nec indirectū. Nam vbi mutuū est mutuat' ipi mutuanti in precio obligatur: sed in tali ꝓtractu precīū trāsit ꝛ ius ꝑcipiendoꝝ reddituū in lucro ꝛ ꝑculo ipius emptoris. ¶ Posset tamē in hoc ꝓtractu incidere vitiuz ex parte ꝓtrahentis ꝓpter cupiditatē ꝛ auariciam eius: sed hoc nō accidit cōtractui ex natura ipius ꝓtractus. Tertio ꝑt esse vitium in contractu ex causa formali. id est ex parte pacti apositi rei que transigit hoc est quādo apponitur pactū qđ repugnat rei q̄ transigit: ita q̄ ipa res non patit apponi tale pactū et hoc modo ꝓtingit esse vitiū in simonia. Alio modo qñ pactum repugnat ꝓtractui. Hoc aūt est qñ ꝓtractus est gratuit' ꝛ tale vitiū facit eē vsuram. Vsura siquidē est in hoc q̄ aliq̄d exigitur ex pacto ratione rei mntuate. Tale autez vitiū non in predicto ꝓtractu est: cū ibi nō mutuū ꝑ ꝛa vēditio sit. Quarto ꝑt ī ꝓtractu eē vitiū ex causa finali id est ex ꝑte precij ꝛ tale vitiuz excludit ab isto ꝓtractu qñ ꝓpoꝛtionatur precium iuri qđ venditur. Regulare siquidez est q̄ ꝓtractus emptionis ꝛ vēditionis illicit' est cum in eo iuris naturalis equitas nō seruatur. Sed cuz talis seruatur equitas ita q̄ nō est notabilis excessus precij supra rez venditā nec econuerso tunc licitus est ꝓtractus. Non ergo negatur q̄ talis ꝓtractus irritari non posset ex parte precij: sed tamen sicut patz vitiari potest et ita ratificari. Alio quoq; modo ꝓbāt aliqui

būc ꝯtractū licitū esse quia licite potest ꝙs eme re prediū emptū ꝑ centū lib. ⁊ ꝑdiū emptū pos set hereditarie alicui ꝑ se ⁊ ꝑ heredibus suis e= mi hoc scz pacto ꝙ recipiens ꝑdium obligare= tur ꝑ se ⁊ suis heredib⁹ dare quolibet anno cē tū solidos dāti ꝑcium ꝑ se ⁊ heredib⁹ ⁊ sic me diante emptione ⁊ venditione precꝫ talis ha/ bet p. c. lib. c. solidos in quolibet anno ⁊ nihil differt in ꝯspectu dei vtrū hoc habeat mediate vel imediate. ꝯtractus ergo licitus esse videtur Fateor tñ ꝙ nō ē honestus nec decēs sicut ē cō tractus q̄ emunt redditus ꝑdiales. Sed cōtra dicta arguunt quidā dicentes hoc ideo nō lice re qz pecunia ad hoc inuēta est vt mediū sit int ementem ⁊ vendentē. ⁊ non vt emat ⁊ vendat ꝓpter qō emens vel vendēs pecuniā vtitur ea ad finem ad quē non est inuenta: ⁊ ideo peccat Et maxime qz talis ꝯtractus non videt redu/ ci posse nisi ad ꝯtractū mutui. Ratio huius est quia cū peccunia non pōt emi vel vendi cuz sit non extremū emptiōis vel venditōis sed medi um: sequit ꝙ nō potest ꝯtractus iste reduci ad emptionē vel venditōem. Certū eñ est ꝙ loca/ tio non potest dici nec etiā cōmodatū ergo ad ꝯtractū mutui necesse est eū reduci. Sed in illo vt. s. patuit non licet sperare lucrū. Ad hoc di cendum vt dictū ē prius ꝙ hic nō emit pecūia sed ipm ius ideo mutuū dici potest. Itez quo ꝙ opponūt di. ꝙ hic videt accessus lucri ad sor tem. Talis aūt successus seu accessus aut simul factus ꝯtractū variare non potest qz vtrobiꝙ vtitur ipa vsura cum vsura sit ḳcḳd accidit sor ti vt patz. xiij. q. ij. c. plericꝙ. Sed si fiat acces sus simul puta si ꝙs dat. c. libras vt recipiat. xx in vno āno vsura ē. Eodē mō si ꝙs dat decem vt recipiat viginti in duob⁹ vel trib⁹ ānis vsu ra est. Hoc ꝙ ꝯtingit qñ emūt pecuniales red ditus in certis annis lucz non solū equat sorti sed etiā excedit sortem: ⁊ q̄uis talis excessus p successiuā ꝑceptionē redditū fiat: tñ hoc ꝯtra ctū non ratificat sed ꝯdemnat. quia non differt vtz talis excrescētia simul vel successiue recipi atur Ad ꝫ dicēdū ꝙ ꝫ nō ē excessus lucri ad sor tē: qz in venditiōe sic ꝑdictū ē totū de sorte est.

Articulus. iij. ꝺ iniusta ⁊ vsuraria venditione temporis et de triplici prꝛ cio mercantiarum.

Certius ē termin⁹ culpe. Et de hoc ps̄. ait. Neꝙ ꝯuertent opire terrā scz iusti videlicet vt faciūt q̄ in satiabili cupidi/ ne flagrant: vt sine termio eoz diuitie cumulen tur vendētes terminū ipsi emptori qui nō pōt statim soluere prꝛciū mercātie. Ad intelligētiā dicendoz potest in re vendenda triplex prꝛci= um ꝯsiderari. Primū dicit iustificatū. scōm ve ro augmentatū: tertiū vo p̄cium ꝺz minoratū.

De triplici prꝛcio iusto rei vendibi lis iustificato ⁊ limitato prꝛ dilatiōe solutionis. Capitulum. I.

Primū prꝛciū vēdibilis rei ꝺz iustifica tū ⁊ limitatū. Et circa hoc p̄notanduz est ꝑm Sco. in. iiij. dis. xv. q. ij. Et etiā ponit in sermōe. xxxij. circa finem. Et latius in sermone sequēti ar. j. c. ij. pensatio valoris vsua liū rerū vix aut nunꝙ potest a nobis fieri nisi ꝑm ꝯiecturalē seu ꝓbabilē opinionē. Et hoc q̄ dem nō punctualit seu sub ratione ⁊ mensura indiuisibili in plus ⁊ minus sed sub aliqua la/ titudine competenti circa quam etiam diuersa hoim capita ⁊ iudicia in estimatiōe ꝓbant differre: iō varios gradus ⁊ modicā certitudinez multū ꝙ ambiguitati iuxta opinabiliū moduz in se includit licet ḳdā plus ḳdā min⁹. Concor/ dat in hoc Tho. Vñ aduertendū ē ꝙ hmōi prꝛ mi p̄cij. s. iustificati ⁊ limitati pōt etiā distingui triplex limitatus grad⁹ etiā iust⁹ Primus pōt nominari pius: scōs discret⁹: terti⁹ vo rigidus. Primus est p̄cij minoris. scōs ē mediocris: ter/ tius ē maioris. Verbi grā. Fiant decē petie pā= ni eiusdē bonitatis ⁊ artificij ⁊ exp̄se haz tam decē peciaz ꝓpter varia capita ⁊ diuersas sen tētias circa illas a varijs varia estimatio fiat et tandē repient ipi estimatores circa illas vari/ ari vtputa ḳdā estimabūt quālibet illaz pecij ḳnquaginta ducatoz: ⁊ ꝫ dici p̄t pecij limes et grad⁹ pius: alij ḳnquaginta cū dimidio et ta lis di[illegible] limes ⁊ gradus discret⁹. Quidam vo alij ḳnquagintouno ⁊ ꝫ ꝺz limes aut grad⁹ rigid⁹ ⁊ seuerus. Prꝛopt varietatē ergo empto rū ⁊ venditoz aliq̄ istaz peciaz pāni ꝓ pecu/ nia nūerata vendent. l. ducatis: alique. l. dimi dio: ⁊ aliq̄ dabunt ꝑ. lj. Nūc aliꝙs venit q̄ non habet denarios vñ p̄ntialit soluat dilationem solutiōis poscit. Si igit venditoz tūc non stati soluēdus ꝓpt hmōi expectationē p̄ciū augeat non tñ vltra vltimū limitē iusti p̄cij sed stat i sū mo. j. ⁊. lj. Ita ꝙ q̄tūcunꝙ solutionē amplio= ri tpe gratis seu ex pacto expectaret nunꝙ ob hoc vltra illū limitē iusti p̄cij aliḳd accipet non est ibi ex vi ꝯtract⁹ vsura ꝑm sniam magnoruz doctoz. Ratio hui⁹ est qz talis nō vendit ter= minū nec ꝓpter expectatōem accipit vltra iu/ stū prꝛciū rei quā vendit: ḳuis nō faciat gr̄am remissiōis p̄cij descendēdo ad. l. Quod ḳdez li/ benter faceret si ille statim solueret. Nam illud est nō facere gr̄am aliā ꝑ eo qō facit gr̄az expe ctationis Aliud est ꝓpter expectationē simpli citer excedere iustū prꝛcium Stat igitur talis i limite rigidi gradus qui adhuc est iustus. sed si ille solueret statim ꝯdescēderet vsqꝙ ad limitez

gradus pñ.i. vsq; ad quinquaginta:

De precio augmentato ꝓpter dila/tionem solutionis precij rei empte Cap. II.

Secundū preciū rei vendite dicitur au/gmentatū seu mltiplicatū. Qđ quidem fit cum a vēditoze qz emptoz de re em/pta preciū nō soluit statim sed terminū petit vl/tra terminum iustitie augmētatū Verbigratia Vult ꝓpter terminū.s.ex mensiū de qualibet pecia predicti pāni.liij. vel.lv. ducatos ꝛ quā/doq; vltra qđ manifesta vsura ē vt patet ex.de vsur.l.c.consuluit Qđ ē verū secundū Bal. qñ res que emitur aut venditur ꝓsistit in numero pondere ꝛ mensura quia solū in his vsura con mittitur. Secus si vendatur domus vel prediū presertim tñ cum emptoz interim percipit rei empte vtilitatē vt patet.c. de actis emptis. l.curabit Sed hunc theologi non sequntur vbi p̄ciū rei vendite sit taxatū ꝑm fran.maronis q̄ rōne ē ibi vsura dictū ē in p̄cedēti sermōe arti. ij. ꝛ in.ij. pticula.c.vij. Sed quia mercātes in/iusti ad excusandas excusationes in pctis ꝓse hr̄e conank quasdā in ꝑ defensiōes:ideo de eis cū rñsionib⁹ suis aliq; subiūgam⁹. Primo vo dicūt q mercatoꝛi lucrari licet ex q̄ ꝓ cōi vtili/tate laboꝛib⁹ ꝛ expensis ꝛ multis piculis se ex/ponit vt.s.in pn. p̄cedētis ꝑmōis dictum erat Quia iustū ē vt inde repoꝛtet competens lucꝛ officio suo. Sed ꝑ facere nō p̄t nisi vendendo merces suas sic p̄ciū taxet q pensatis oib⁹ labo/rib⁹ piculis ꝛ expēsis circa merces suas factis vel fiendis lucret decē vel q̄ndecim ꝓ cētena/rio:hoc q̄ agere nō p̄t nisi ꝓ expectatiōe solu/tionis vsq; ad hoc augeat p̄cium solutiōis mer/ciū suaꝝ vt.s.pensata hmōi expectatiōe cū ce/teris circūstantijs lucret finalit ipa decē vl q̄n/decim. Ad qđ triplicit rñdet. Primo dicendū est q licz mercatoꝛ sicut dictū ē ꝓpt dictas cau/sas lucrari possit non tñ mō illicito siē cōtingit vendendo terminū ꝛ obꝛuando alios illicitos modos. Itē scđo patet intuentib⁹ p̄dicta q se/queret dato q mercatoꝛ merces valoꝛis.c. du/catoꝝ ꝓ mille ducatis emisset tunc ꝑm p̄fatam positionē posset ꝓ quēcūq; illicitū ꝓtractū eas licite vēdere sic q vltra mille ducatos lucraret decē vel q̄ndeciz ꝓ cētenario qđ patent irrōna/bile ē. Itē seq̄ret tertio q si in terra vel tpe ma/xime charistie merces suas magno p̄cio emissz posset ꝓpter ꝑ i loco vel tpe in q̄ merces ille es/sent viles vendere illas precio maioꝛi q̄ emissz saltē ꝓpt expectationē solutiōis qđ manifeste absurdū patz atq; iniustū. Scđo etiaz dicūt q non intendūt merces suas chari⁹ vēdere ꝓpt temp⁹ sed ꝓpter recupandū damnū qđ ex dila/tiōe solutiōis incurrūt qz si p̄dictos denarios statim post merciū venditōem haberēt possent cū illis multū lucrari qđ facere non possunt qz statim nō soluunk. Ad qđ etiā triplicit rñdet. Primo dicit q si talis venditoꝛ inde lucrari pos/set possibile etiam foꝛet nō lucrari:insup ꝛ pde/re capitale. Nūc aūt qz non stat in piculo talis dāni non p̄t stare in certitudine talis lucri In sup scđo q hr̄et lucꝝ de re non sua.s.de mutuo dato in emptione. Tertio mercatoꝛ non potest in pactū deducere recōpensationē dāni:qđ ꝓsi/derak ex hoc q sua pecunia non lucret:cū non p̄t vendere qđ nōdum ē: ꝛ p̄t ab hñdo mul/tiplicit impediri ꝑm Tho. Tertio q̄ dicūt ꝑ facere qz sepe apparet q debitoꝛes nō soluūt in termino assignato. ꝛ circa requisitionē taliū denarioꝝ oporꝛtet eos facere expēsas magnas Ad hoc dupliꝛ rñdet. Primo dꝛ q licet multi quib⁹ termin⁹ ꝓcessus ē in termio non soluunt multi tñ sunt qui in termio assignato soluūt.et tamē p̄tiū qđ ꝓpt tps mercibus additū est nō minuit ab his qui in dato termino soluūt qua/re equidem vendere vtriscq; terminū ineq̄litas ꝛ iniusticia est Scđo dicendū q ꝓcedit ex ꝺ fide ius.c.quenit. Cui rōne inesse si debitoꝛ non soluit in termio sibi dato q creditoꝛ tunc serua/ri debet indemnis:nec tunc est ibidē vsura.cuz vsura est q̄ rōne mutui sperak lucꝝ.hic autez talis excrescētia nō recipit nisi rōne dāni vitan/di non lucri habēdi. Quarto dicūt ꝓpt im/potentiā ꝛ inopiam hoc facere ipsoꝝ emptoꝝ Nam si vellent vendere absq; p̄dicti termi di/latione ꝓpter denarioꝝ indigentiā et pauꝑta/tem multoꝝ raros posset repire emptoꝛes. Ad qđ dicendū q dolosa ē mia ista que sub spē pie tatis ac subsidij charitatis ꝓtra ꝓximū indigē tem crudelit serpit. Et ibi fingit se intēdere pie tatē p̄ncipal⁹ solū querit ꝛ intendit ꝓpriū lucꝝ ꝛ cōmoditatē. Scđo dicendū q non est hic pietas ꝺ impia crudelitas sub spē pietatis ad/dere indigentiā indigenti :q est ei qui non p̄t statim soluere operā dare ꝓ precij augmentum qđ tardius ꝛ difficilius posset soluere qđ tenet

Tertio dicendū q tūc nempe opus piū erit et dicet qñ absq; spe precij augmēto solutioni p̄staret dilationē sicut in p̄ncipio p̄ntis ꝑmonit dictū est. Quinto dicūt q hoc faciūt vt con/seruent se in tali mercatione:cū multi sunt q̄ etiā post datā dilationē nunc̄ ꝓcium soluūt. Il/lis dicendū est q eoꝝ ꝓsciētia vtic̄ bene p̄t stare merito inquieta :cuz de tali termino dato culpam habeant ꝛ aiam cum substantia ꝑdant hoc solum bonū sibi vltimo reseruantes:q nō ꝓximo de sua substantia sed dyabolo de sua a/nima satisfacere obligank. Notandū ē q si ꝺs intelligere velit quādo in quolibet mutuo vel

ro vel interpatato vsura sit: semp recurrendū est ad ipm tps in quo ꝓtract⁹ ē. ⁊ vsuraria mutua tio facta ē put refertur ad tps solutiōis ꝓ quo factaē. Verbi gra. Tradidi tibi modiū frumenti in natali ſm q valebit in penthecostes quia traditiōis tpe credit ꝓbabilit in penthecostes ampli⁹ valitur tūc q̄cq̄d plus vsurario modo accepero satisfacere teneor et non pl⁹ nec minus q̄ in pentheco. valuerit ⁊ sic de ꝓsimilib⁹.

De impijs mercatorib⁹ imo destructoribus ciuitatū: qui vēdūt merces quas statim ꝓ minori precio receperi sunt. ⁊ de remedijs dandis artificibus vt cum salute anime non obstantibus illis iuste lucrari possint

Cap'm. III.

Tertio vero preciū rei vendēde dicit minoratū. Sicut patz in vendēdo pannū vel equū ꝓ centū florenis ei qui mox ē sibi reuenditur⁹. ⁊c. Primus em̄ dñs pānī vel equi tradidit illi. ⁊c. flor. ⁊ qñdoq̄ .lxxx. Ille vero q̄ primo emit nihil tūc soluit primo dñorei. Patet igitur q ideo secūs reuēdidit ꝑmo vēdenti ꝓ precio satis minori q sub quadā mutui ratione potius q̄ sub reali veritate solutionis tradidit ille sibi. ⁊c. vel. lxxx. ab eodem debens rehabere centum quas quidem ipsi primo vendenti nō soluit. Ideo talis contractus vsurari⁹ est: ⁊ oim malignitate ac duplicitate plen⁹. Et talis cōtractus est ille de q̄ supza in ser. precedē ti in. fi. ij. c. dicebat latius. Aduertendū ē tamen q si q̄s absq̄ intentōe reemēdi rem a se vēdendū absq̄ fraude vēdidisset equū ꝓ. c. florenō ⁊ tamē ab emptore similiter cuicūq̄ emere volenti reemeret illū eundē equū ꝓ minori precio non esset vsura: posset tn̄ esse peccatuz iniusti p̄tij. Posset etiā ꝑ reēptio taliter circūstantiona ri q non eēt ibidez peccatū minorationis iniuste: tamen talis contractus fieri solet in fraudē vsuraz: ideo hoc vltimū non est vtile predicare nisi cū ista additione Sed cum predicti emētes p̄cio minorato sint artium ⁊ legittimaz mercationū ⁊ ciuitatū ꝓ cōmodo ꝓprio destructores: qđ remedium dabit lanificib⁹ ⁊ alijs mercatorib⁹ q̄ ob illō p̄cium vltra iustitiā minoratum nequeunt vendere pannos aut merces suas: quin multuz ammittant de capitali si ad terminum plus vendere volūt dictas merces q̄ñdoq̄ etiā nisi vendant ad terminum non possunt reperire emptorez insuper talis est in ciuitate quandoq̄ cōsuetudo ꝓ cōmuni bono iam longo tempe introducta. Ad hoc aūt dicenduz est q si talis ꝓsuetudo de solutionis dilatōe introducta sit ꝓ cōmuni bono ⁊ nō in fraudē vsuraz sed ꝓ expeditione mercantiaz: tūc distinguendū ē. Quia aut mercator vēdit merces suas ad terminū vltra q̄titatē iusti p̄cij ꝓpter ipsā expectationē aut ſm iusti p̄cij q̄titatez. Si ꝑmo modo non est dubium quin contract⁹ vt supza dictū ē vsurari⁹ sit cū in eo expectatio tēporis sub p̄cio iniusto cadat. ℈. c. ꝓsuluit. extra de vsur. Si vero secundo mō q ſm q̄titatem iusti p̄cij vendit licet terminū tradat ⁊ ꝓ temio precio maiori vendere videat nō tn̄ ē ibi vsura nec obstat si ꝓ minori precio daret si statim pecunia solueretur. Nō quidez potest ꝓ simile in alijs debitis apparere: quemadmoduz si alicui aliquid debeatur ad certum terminum. quando de eo qđ est sibi debitum aliquid dimiteret si reliquum citius solueret. Constat nempe q ille dimitere sibi posset. et tamen ab vsura immunis esset ꝓcozd. Berar. ob. Ideo dicendū q licet plus sit vsura accipe ꝓpter tempis dilatiōnē sicut dictū est non tn̄ est vsura quādo crediti⁹ preciū minuit si stat m ei soluit ꝓpter temporis breuitatē. Nec scōo etiam obstat si q̄s dicat ad denarios numeratos illa mercātia tantū non posset vendi q̄tum cū p̄dicto termio assignato ⁊ q res tn̄ valet q̄tū vēdi pt. ff. trebell. l. j. §. si b. res Ite q licz pl⁹ ꝓstiterit si cū tali t̄mino plus vendat q̄ cū denarijs nūeratis posset vendi illud plus recipit vltra sortē. Ad b dicendū q si p̄supositis p̄us dictis q non ex natura ꝓtract⁹ etiā mercātie. si ex malignoz mercatoz malicia in vendendo illicito mō terminū ⁊ minorādo iustū preciū licet obseruetur iuste mercationis via: tn̄ iustis mercatorib⁹ relinq̄tur semita q̄uis obumbrata ⁊ arta q licite mercari possunt eodem modo. Proinde reb⁹ sic cōstantib⁹ si lanifex ⁊ mercator tn̄ vēdit pannos et merces suas ad terminū ꝓ q̄to venderet ad denarios numeratos si p̄dicte impietates cessarent non sibi edificat ad gehennā. Et cum dz q tn̄ res valet q̄tum vendi potest. Dicenduz q vex est si ꝓ tanto q̄tum valet ꝑmittat vendi ⁊ non obstent malicie p̄dicte. His ꝓcozdat Tho. in quadā sua rn̄sione cum fozet de hac materia requisitus. Denicq̄ ante tps tempis breuitate placeat breuiare sermonē vt famelici die crastina ꝓueniam⁹ tempestatiue ad multa ꝓsideranda que de emptionib⁹ ⁊ vēditionib⁹ vltime tractanda sunt. Hoc p̄stante dño iesu christo. qui veritatū hñs clauez apit et nemo claudit. claudit ⁊ nemo apit. Cui cum patre ⁊ spūsancto sit honoz ⁊ gloria in secula seculoz.

Feria secūda post quartā dominicā in quadragesima quo p̄cio examinari debeant res venales ⁊ de culpa vendentium res maculatas.

Sermo. XXXV.

De examinatione rerū venaliū

INuenit in templo vendentes Jo.ij. ⁊ in euāg. ho. Porro ad ea q̄ de mercationibus dicta sunt alia q̄dam occurrūt q̄ preteriri non dñt. Non q̄ iteranda sunt q̄ dicta sunt ne fastidiū generent. qđ absit q̄ pferunt̄ p aiaꝝ salute: ꝫ q̄ materia mercantiaruꝫ ampla ⁊ vtilima est plura supra intacta tractare necesse est. Cetez sumope cauendū ē ne inueniat dñs vendētes ⁊ ementes in tēplo: sicut in verbo ppōsito de iudeis transgressoribꝰ Joh. ait. Nēpe in tēplo vendere vel emere: pctm̄ est Uēdere mystice designat̄ qđ i templo ecclesie dei cū dei offensione mīne mercandū sit. Huiꝰ q̄dem difficultatē rei ppheta aduertens in pō. vij. ait. Aīm ñ cognoui negotiationē introibo in potentias dñi: dñe mēoraboꝛ iusticie tue solius. Nō pōt esse aliud thema in pñti sermone: vbi ppheta oñdit tria necessaria eē mercāti atq̄ negociāti: vt non offendat in tēplo pscie sue aut in templo ecclesie dei. Primū est intelligentia clara. scōm est intētio recta: tertiū memoria sana. Primū est intelligentia clara. Ideo dicit. Quoniā non cognoui negociationē. hec littera ē. Cassio. Textꝰ aūt nr̄ habz. Aīm ñ cogui lr̄aturē. Nō cogscere aūt lr̄aturā seu negociationē est non tm̄ intellectū hr̄e in negociatiōibꝰ implicatuz: qđ si fieri solet itelligentia sit in eis oīno obruta atq̄ submersa et a lumie vere fidei aliena. Scōo ei necessaria ē intētio recta. scz ad deū. Unde subdit. Introibo in potētias dñi que. s. sunt potentie etnales non deficiētie tpales. Tertio est ibi necessaria mēoria sana Jō ait pō: Memoraboꝛ iusticie tue solꝰ. i. vltimi iudicij quādo de iusticia mīam comitē non habebit qui implebit̄ qđ ipse p ppheta ait. Cū accepero tempꝰ. s. iudicij ego iusticias iudicabo. Sed quid acturus est deus ꝫ nequitias: qui ipse iusticias iudicabit? Hec tria negociatoꝛ obseruans in templo dei mīne offendit. Ad hoc q̄dem seruandū circa venditionū ⁊ emptionuz ptractus talis regula fm Sco. vbi. s: añ omia pnotanda est. Regula Bñi rerū iuste eas vendunt vel emunt si sine fraude seruēt equalitatē valoris in vēditis ⁊ emptis fm rectā rationē. Que regula habet exponi in emptionibus ⁊ vēditionibꝰ sicut supra in sermo. xxxij. c. vl. de pmutatiōibꝰ exposita est sed vltra pdicta p huiꝰ regule declarationē ⁊ p triplici arti. pntis serm̄. p ordinē querank̄ tria.

Articulus primus sub titulo questionis vbi querit̄ vtꝝ res plus q̄ valeāt licite vendi possint seu etiā mīnꝰ emi.

PRimo querak̄ an res plus q̄ valeāt licite possint vendi seu etiam minus emi Ad cuiꝰ questionis intelligentiam primo tria necessario prenotanda sūt: scōo vero q̄stioni rn̄dendū est: tertio rn̄demus ad ea q̄ dici possent nobis circa hec.

Qz ad solutionem questionis tria ante oia pnotanda sunt. Cap. i.

PRimo inq̄ tria p ordinez prenotanda sunt. Primo notandū est q̄ valoꝛ rerū dupliciter sumi potest fm Sco. in. iij. di. xv. q. iij. Primus est valoꝛ naturalis. scōs est vsualis. Primus inquā valoꝛ est naturalis id est fm bonitatē nature a deo in re creata ⁊ ꝫ modo mus formica vel pulex plus valz q̄ panis: quia hñt vitā aiam ⁊ sensum ꝫ non panis. Scōs valoꝛ dicit̄ vsualis q̄ scz sumit̄ in respectu ad vsum nostrū: ⁊ ꝫ modo q̄to aliqua sūt vsibus nostris vtilioꝛa tanto ampliꝰ valent: ⁊ fm hoc panis plus valet q̄ mus vel buffo. Qz autē emēdi vl̄ vēdēdi actꝰ ad vsus hūane vite merito ordinant̄. Insuper sunt quidā vsus humane vite: ideo in eis valoꝛ venaliū rez. secūdo mō sumitur et non primo modo. Scōo quo q̄ pnotandū est q̄ hmōi valoꝛ vel vsus venaliū rerū etiā tripliciter ꝓsiderari potest. Dicit̄ sak̄ eīm in re venali. primo eius virtuositas. secūdo eiꝰ raritas: tertio eiꝰ cōplacibilitas. Primo inq̄ pēsak̄ eiꝰ virtuositas: videlz fm q̄ res ex suis realibꝰ ⁊ vtutibꝰ ⁊ ppietatibꝰ est vtilitatibꝰ ⁊ uosioꝛ et efficatioꝛ et hoc mō optimꝰ panis triticeus plus valet ad nr̄m vsuz q̄ hoꝛdeacius: ⁊ fortis equꝰ ad victoriam vel bellū plꝰ q̄ asinus vel rōsin. Scōo pensak̄ rei venal̄ raritas. i. fm q̄ res ex sue inuētiōis raritate ⁊ difficultate magis nobis necessarie sunt: p q̄to videlicet ex earum penuria maioꝛē ip̄az indigētiā ⁊ minoꝛē facultatem hñdi ⁊ vtendi habem⁹ Et fm hoc idē bladū plus valet tpe charistie ⁊ penurie seu famis: q̄ tempe quo multuz apud oēs abundant. Tic q̄ quattuoꝛ elemēta apud nos pcij viliozis estimank̄ ꝓpter eoꝝ copiā q̄ aurū ⁊ balsamū q̄uis illa de se magis sint necessaria nostre vite. Tertio pensak̄ rei venal̄ ꝓplacibilitas. i. fm q̄ magis vel minus bñplacita ē volūtati nr̄e in hñdo illā ⁊ vti illa. Uti eīm put hic sumit̄ est rē in volūtatē facultatis assumere vel hr̄e: et iō non modica ps valoris vtibiliuz rez ex bñplacito volūtatis pensak̄ siue plꝰ siue minꝰ cōplacētis in vsu huiꝰ vel illiꝰ rei ad illaz hñdā ad nutū iuxta qđ vnus equꝰ gratioꝛ est vni ⁊ aliꝰ alteri: ⁊ hoc mō vnꝰ rē alteri meliorē multū apreciak̄ et sibi reputat pciosaz ⁊ charā ⁊ ecōtra. Tertio pnotandū est q̄ hmōi pensatio valoris vsualium rerum sicut patuit supra

serm̃.xxxij.arti.iiij.c.iij. Et etiã in p̃cedẽ.serm̃. arti.iij.ꝛ.c.j. patet. Vix aut nunq̃ põt a nobis fieri nisi p ꝓiecturalẽ ꝛ ꝓbabilẽ opinionez ꝛ ꝫ non punctaliter seu sub indiuisibili rõne ac mẽsura in plus ꝛ minus sed sub aliqua latitudine cõpetenti respectu tpm locoꝝ et ꝑsonarũ circa quã vt dictũ ẽ diuersi diuersimode estimãt res

Quid rñdendũ sit ad p̃suppositaz questionem. ꝛ q̃ valoꝛ reꝝ tripliciter innotescit. Cap. II.

Secundo vero questioni respondenduz est ad q̃z saluo meliori iuditio p̃notatis p̃cedentibꝰ respodemus q̃ res non posſunt licite vẽdi plus q̃z valeant nec etiam minꝰ emi pensato eoꝝ valoꝛe in respectu ad vsum nostruz ꝛ ad ꝓbabile iuditium humane estimationis mẽsurantis valoꝛem rei infra limites latitudinis cõpetentis. Que autẽ sit latitudo ista et ad quid se extendat tripliciter innotescit ꝓximo iure: secundo cõsuetudine: tertio discretiõe ꝓximo in q̃z innotescit iure. Jura eñ cõtractũ rescindũt quando emptoꝛ vel venditoꝛ vltra dimidium iusti p̃cij defraudatur: quia tunc cõtractus est nullus: ꝛ est p iudices irritandus nihilominus si infra illud appareat notabilis fraus: est coꝛespondens restitutio facienda ſm Sco. vbi.supꝛa.in.iiij.di.xv.q.ij. Et habetur serm̃. xxxij.c.vl. Hoc autẽ intelligo si ꝺfraudatꝰ huiusmodi excessum ignoꝛet. quia si sciat ꝛ aduertens q̃titatẽ excessus libere cõsentit in tale p̃ciũ ꝛ ꝓtractũ: iam non est defraudatus quia potest rem suam absq̃ oi ꝓtio dare: sic secundũ bene placitũ suũ potest etiam eã pro sua certissima pte iusti ꝓtij ꝓdonare: nec in hoc fit ei aliq̃ iniustitia nisi forte consensus eius fieret ex aliq̃ quatuoꝛ causaꝝ: de quibus supꝛa serm̃.xxxiij. arti. ij.ꝛ.iij.pticula.iij.dictum est ad ſi. De hac etiã materia habet.x.q.glo.ij.hocius. vbi dicit q̃ si in venditione plus offeratur q̃z res valeat: ecclesia recipe nõ potest nec debet sed tm̃ iustum ꝓtium. Si ꝓdicta glo. recte intelligat scõm Archiõ in.c.ꝓallegato Et ſm Bal.in.l.i.ca. §.ꝑponimus.ff.de minoꝛibus. Licet lex dicat q̃ cõtrahentes se inuicem possunt decipe: illud tamẽ seruare debet nam ecclesia in suis cõtractibus non debet dolũ facere extra de dona.p tuas. Ratio vero quare lex totaliter inequalitatẽ non pꝛohibet. quia scõm Tho. lex datur populo in quo sunt multi a virtute deficientes. Unꝺ solũmõ pꝛohibet ea q̃ destruũt bũanũ cõuictũ. Punit eñ tantũmodo excessus magnos quando quis deceptus est vltra dimidium iusti p̃cij tunc quidẽ ad restitucionẽ cogit: Uez est vbi absq̃ scandalo puniri potest alias non: tolleret enim ecclesia crimẽ ꝓpter scandalũ vt patet iiij.di.denicq̃.ꝛ.vij.q.j.q̃liens.et ix.q.j.ordinatiões.ꝛ.xiiij.q.iij.ipsa pietas.ꝛ.c.nõ ꝓt Similiꝛ rõne multitudis vt patz.l.dif.vt ꝓstituẽtur ꝛ in oibꝰ.c.ꝑalꝛ. Sz lex diuina q̃ nõ solũ datur ꝓꝺo ſ etiã ꝛtuosis nihil impunitũ relinq̃t. qꝺ ꝛriũ ẽ virtuti Jõ ſm diuinã legẽ illicitũ reputat si emẽꝺo vel vendẽꝺo eq̃litas nõ ſuet. Uñ tenet q̃ plus recipit ei recõpẽsare q̃ dãnificat ẽ si sit notabile dãnũ. ꝑua q̃ꝺẽ additõ vel diminutio eq̃litatẽ iusticie tollẽ non videt. Hec nota ſm Tho. Insup ẽ notandũ q̃ si res minꝰ dimidia ꝓte iusti p̃cij ꝓpat: i ptãte ẽptoꝛi ẽ supplere p̃ciũ iustuz vel recedere a ꝛctu. ex de emp.ꝛ vẽ.c.cũ dilecti. De hac materia habet serm̃.xl.arti.ij.c.j. Scõm q̃z Sco. vbi.s.hmõi latitudo ꝓsuetudine inotescit. Mã sic ꝓ expientiã ptz ꝓsuetudie relinquit ipis pmutantibus q̃ pẽsata mutua nccitate reputẽt se mutuo dare equiualẽs ꝛ hinc ꝛ inde recipe. Duz q̃ꝺẽ videt inꝛ hoies ꝛct' eẽ in q̃ ꝓtrahẽtes nõ intẽdãt aliq̃ꝺ ꝺ rigoꝛe iudiciali sibi mutuo relaxare vt ꝓ tanto oẽz ꝓtractũ ꝓmutet aliq̃ donatio ꝑa. Et si iste ẽ modus ꝓmutantiuz fundat q̃si sup legẽ nature dicentẽ. Fac ꝫ alteri qꝺ tibi vis fieri. Satis igit ꝓbabile ẽ q̃ nõ q̃ñ ꝓtrahẽtes mutuo sũt ꝓtẽti sibi mutuo remittere volunt si aliq̃ mõ ñ tñ enoꝛmi deficiũt a iusticia ista Tertio q̃z pz discretiõe ſm Tho.scꝺa.ij.q.lxxvij.charius vẽdẽ ꝛ vili' emere rẽ q̃z valeat ẽ illicitũ et iniustũ nisi res q̃ vendit in detrimtũ cederz vẽditoꝛis q̃ de illa re magnã indigentiã hz. ꝓꝺo inde in tali casu iustũ p̃ciũ erit. si ñ solũ respiciatur ad rẽ q̃ vẽditur. ſ etiã ad dãnũ qꝺ vẽditoꝛ ex venditiõe incurrit ꝛ sic licite põt rẽ vendere plusq̃z valeat ipi venditoꝛi. Aduertendũ ẽ tñ q̃ z multũ iuuet emptoꝛ ex re quã emit si vẽditoꝛ nõ dãnificat ex carẽtia eiꝰ: nõ tñ ꝓt ꝓpt' hꝰ p̃ciũ augeri qꝛ vtilitas q̃ supuenit emptoꝛi nõ ẽ ex ꝓditiõe vendẽt ſ emẽtis. Est q̃ꝺẽ iniustum alteri vendere qꝺ ñ ẽ suũ seu vendere emẽti qꝺ est ement'. ꝓcoꝛ. Sco. vbi.s.addẽs q̃ idẽ dicẽ dũ ẽ de pmutatiõibꝰ. ꝓt etiã addi illud de q̃ s.serm̃.xxxiij.ar.ij.ꝛ in.iij.pticla.ij.c. Dicta aũt supꝛadicta de pmutatiõibꝰ sic de emptiõibusꝛ venditionibꝰ intelligẽda sũt ꝛ ecõuerso sic ꝓz in serm̃.xxxij.a.ti.iij.c.iij.

Rñdet ad tria obiecta que fieri posſunt cõtra p̃dicta. Cap'm. III.

Tertio q̃ꝺ tria q̃ obꝺici p̃nt rñdeam' querebatur eñ in ꝓpositia questiõe an res licite possent plus vendi q̃z valeant vel etiã minus emi? Et ꝓximo obꝺicitur ꝫ q̃stionẽ q̃ sic. Mã licitũ mihi ẽ rei mee statuere p̃ciũ qꝺ ego volo. nec aliqꝺ ius cõpellit me dare vl cõmutare rem meam absq̃ ꝓtio mihi placito ꝛ a me p̃taxato. Sic ecõtra nullus cogit rẽ

alteri⁹ emere vltra p̄ciū bñplacitū ei si igit̄ cō-
tract⁹ emēdi ⁊ vēdēdi mere voluntari⁹ ē. Igit̄
taxatio p̄cij venaliū rex mere volūtaria erit: ⁊
p ꝯseqūs sortiet̄ ius ⁊ for mere volūtariū iux
illud vulgare ac legale dictū: tm̄ res valet q̄/
tū vendi p̄t. Ad ꝟ dicendū q̄ lz de iure ñ cogar
rē meā vēdere: cogor tm̄ in actu ⁊ ꝯctu vēdēdi
formā et regl̄am iuris et iusticie: et eq̄tat̄ debi-
te seruare: et ideo in effectu vendēdi ñ lz mihi rei
mee iniustū p̄ciū ponē et accipe. q⁹ tūc ñ impo
no vt simp̄l⁹ mee: ꝟ vt i alterꝫ ꝯmutāde hmōi
aūt impōsitio efficacit̄ seu ꝯmutatiue includit
acceptionē p̄cij p̄ualētis. Accipe āt p̄ualēt̄ in
iustū q⁹ inequalitatē icludit. Ideo p̄m Hostiē.
licet aliq̄s ab initio cogi ñ posset rem suā vēde
re vel alienā emere. vt ptz ex ꝟ ibē. empt̄. l. du
dū. Si tm̄ exposuerit rē venalē et p̄ciū offerat̄ si
p iusto p̄cio dare ñ vult cogi p̄t p iudicem q⁹ iu
sto precio vendat. ff. ꝟ offi. p̄fec. l. j. §. cura cha/
rius. Scdo ꝟo obijcit̄ si res ñ p̄nt plus ven
di q̄ valeant vel min⁹ emi fere tota ꝯmunitas
vendentiū ꝫ iusticiā peccaret: q⁹ q̄si oēs volūt
chare vendere ⁊ vile emere. Dicendū q⁹ ꝟ non
est verū ꝟ cōitate iustoꝝ: ꝟ ꝟ sola cōitate iniu-
stoꝝ et cupidoꝝ. q⁹ iust⁹ ñ vult ꝫ iustū p̄ciū
vēdere vel emē inq̄tū iust⁹. sec⁹ de iniusto qui
oia vult lz iniusta. Tertio obijcit̄ q⁹ p̄m or-
dinē iuris ⁊ iusticie ⁊ charitatis cōe bonū p̄fe-
rre dz p̄uato vtz in. c. cōia. ⁊ in. c. bone. ex̄ de
postul̄. plato: ꝟ cōi saluti hoim p⁹ lapsum expe-
dit q⁹ taxatio p̄cij venaliū rex nō sit pūctal⁹ nec
p̄m absolutū rex valorē ꝟ poti⁹ ex cōi consensu
vtriusq̄ ptis vēdētiū. s. ⁊ ementiū p̄taxet̄ libē
Hec ei iniora ptic⁹a pcti fraudū includit: illud
ꝟo vix p̄t fieri sine pcto: q⁹ pūctal⁹ ⁊ absolut⁹ va
lor rex vix posset fieri seu alicui certitudinalit̄
ptz ad plenū g̃ vt dictū ē expedit ꝟ taxatio ⁊c
Et de ꝟ. s. dicebat̄ sermone: xxxij. c. vl. Ad ꝟ
etiā dicendū ē q⁹ si ꝯsensus vtriusq̄ ptis in ta/
le p̄ciū vel taxationē non p̄t cēseri inuolūta-
rius rōne ignorātie ⁊ impitie aut rōne lenitat/
mentis apte vel p̄sūpte aut rōne cuiuscūq̄ ma-
gne egestat̄: aut rōne necessitatis ad ꝟ cōpellē/
tis tūc rō dicta bene ꝓcedit vtrūq̄ tūc ꝯcludit
alit̄ non. Licet em̄ estimatio nr̄a in taxādo rei
p̄ciū seu valorē non sit punctualis nihilomin⁹
potest ⁊ debet illud sub ꝯgruis limitibus men-
surari alias excederet ꝯgruā ⁊ ꝓbabilē mensu
rā ⁊ etiā regulā rationis.

Articul⁹. ij. sub titulo scdo q̄stiōis in q̄ q̄rit̄ q⁹ valor in reb⁹ seu q̄ obsequij vtilitas in cōtractib⁹ taxari debet

Pro scdo articulo q̄ri p̄t: an p̄m valorē
vtilitat̄ emētiū vel q⁹cūq̄ obsequium
more ꝯductiōis recipientiū possz p̄ci-
um taxari vtputa si potio vel herba medicina-
lis valeat me liberare a morte et restituere imp̄
ciabilē sanitatē an dans iuste posset a me exige
re preciū sanatiōi eq̄alēs vel imp̄ciabile. Di/
cendū q⁹ si preciū rerū nr̄e vite necessariū taxa/
ret̄ p̄m eq̄alentiā ei⁹ ad q⁹ p̄ticularit̄ ꝯfert̄ no
bis q⁹libet taliū preciū q̄si imp̄ciabile eēt. Nā
cyph⁹ aq̄ hoi sicīēti aqua carēti moriturο valet
in casu isto infinitā sbam auri ⁊ lōge amplius.
Nō g̃ dñt res ꝟ mō taxari q⁹ ꝓbari p̄t triplici
rōne. Primo ratione nequitie. scdo ratiōe iusti
cie. tertio ratione eminētie.

Q⁹ ꝓpter tria neq̄tia esset taxare p̄ cium rex p̄m vtilitatē quā cōferunt il lis qui eis vtunt. Capl̄m. i.

Primo inq̄ preciū venaliū rex nō ē ta/
xandū p̄dicto mō rōne nequitie. Tria
em̄ mala ex hoc ꝟpuenirēt. p̄mū q⁹ ꝟ
hēret inequalitatē. scdm q⁹ induceret impor-
bilē difficultatē. tertiū q⁹ euacuaret oēm pieta/
tē. Prio q⁹ hēnt inequalitatē. Cū em̄ in ꝫcti-
bus ciuilib⁹ ⁊ hūanis finalis rō sit cōe bonū id
circo taxatiōis precio⁹ eq̄tas fuit ⁊ ē mensurā
da p̄ rēspectū ad cōe bonū ⁊ put expedit cōi bo
no q⁹ nihil iniqui⁹ est q̄ p̄ticularib⁹ ꝑuatis
cōmodis: cōi ⁊ vniuersali bono p̄iudicare q⁹
vtiq⁹ fieret si res dicto modo taxarent̄. Preter
rea q⁹cūq̄ ꝯmodū q⁹ ex empta re ꝯsequit̄ em
ptor oino ex̄ ipm̄ vendentē est. ⁊ illud ꝯmoduz
q⁹ ꝯsequit̄ emptor oino ꝯsequitur vt ex re sua:
Preterea si venditor ex hoc consequitur aliam
maiorem vtilitatem consequitur ex re omnino
non sua q⁹ vtiq⁹ ineq̄litas eēt atq⁹ iniustū. Se
cūdo insup eēt malū q⁹ induceret importabilē
difficultatē. nā in hoc ipso p̄ticularis dissolutō
fortⁱ ⁊ difficilⁱ ꝓtinet ⁊ importabile on⁹: q⁹ ⁊
in ꝓposito spāliⁱ declarari p̄t. Verbi gra. Si p
pugillo aque vel ignis mihi sūme necessarij: te
neor tibi dare q̄tū valz vita mea ad quā mihi
ꝯfert: tunc eadez rōne in ꝯsimili casu tu p pugillo
aq̄ tibi sit̄ necessarie tm̄den tenebaris mihi da
re: q⁹ vtiq⁹ iniquū ⁊ intolerabile on⁹ eēt Ter
tio malū eēt: q⁹ euacuaret oēz pietatē: nam tale
eq̄tatis gen⁹ miro mō omis pietatis atq⁹ hūa/
nitatis eneruatio ⁊ eradicatio esset p̄cipue in
casibus ipsius necessitatis maioiori hūanitate
⁊ pietate indigētib⁹. Absit aūt q⁹ ꝟ tuosa ⁊ ꝟa
eq̄ta a pietati et humane socialitati sic impie ad
uersetur.

Q⁹ eēt iiustū ⁊ ꝓtra cōe bonuz taxa re res ⁊ obsequia p̄m vtilitatē quā cō/ ferunt ⁊ p̄m quē modū p̄dicta taxan/ da sunt. Capl̄m. ii.

Secundo quoq⁹ preciū rex ñ ē taxādū
predicto modo rōe iusticie. Quia enim

ꝑciuꝫ rerū et obſequiorū ſicut ꝑdictū ē: ē taxā
dū ad ordinē cōis boni. Ꝯ in hmōi ꝑmo ⁊ ꝑn/
cipaliť attendēda ē cōis taxatio ⁊ eſtiatio a cōi
tatib⁹ ciuilib⁹ facta cōiť q̄ q̄dē in hmōi ꝓpbať
tres circūſtātias obſuare. Primo ei obſuat q̄n
dā ſrālē ordinē vtibiliū reꝝ. ſcōo obſuāt q̄ndā
cōem curſū copie ⁊ iopie. tertio obſuat piculū
⁊ laborē ⁊ induſtriā adducēs reꝝ ſeu obſeq̄oꝝ

Primo ei obſuat q̄ndā naturalē ordinē vtili/
um reꝝ. nā ſūt q̄dā q̄ vſui nr̄o ꝑmo ſūt meliora
ſeu vtiliora. ſcōo ſūt q̄dā durabiliora. tertio ſūt
q̄dā delectabiliora. Primo eñ ſūt q̄dā q̄ nr̄o vſui
ſunt meliora ſeu vtiliora. Nā ſunt q̄dā q̄ ſūt q̄ſi
maťia ⁊ materialia alioꝝ vt ſūt elemēta ſ̄ſpectū
mixtoꝝ ſiē etiā ⁊ eoꝝ vſus ē in nob maťialioꝝ
q̄ ſit ſuoꝝ nōbiliū mixtoꝝ ſiē pz i vſu aq̄ reſpe
ctu vini. ⁊ in vſu terre reſpectu panis vl̄ tritici
Scōo ſūt q̄dā nr̄o vſui durabiliora. Sūt eñ q̄/
dā q̄ ſm ſui naturā aliꝭ coꝛruptibiliora ſūt ⁊ i
nr̄is vſib⁹ cito coꝛrūpūť. imo q̄ndā vſus eoꝝ
ē ꝓſūptio ſiē ptz i vſu panis ⁊ vini cibi ⁊ pot⁹
q̄dā aūt durabiliora ſūt i vſu ſuo ſiē equ⁹ aurū
⁊ ſilia. Tertio ſūt q̄dā vſui nr̄o delectabiliora:
q⁊ ſūt naturaľ aliꝭ pulchꝛiora ⁊ gr̄oſora. ido
vſui nr̄e volūtatis nr̄iſq̄ ſenſib⁹ cōiť placabili
ora ſunt ſiē ptz in coloꝛib⁹ tinctuꝝ veſtiū et
gēmaꝝ ⁊ i odoꝛe aromatū: ⁊ diuerſ ſonis mu/
ſicaliū inſtr̄oꝝ q⁊ igiť in eis cōis oꝛdo naťe cō/
currit cū cōi ordine nr̄i vſus. Hic ē q̄ cōis eſtia
tio i ꝑciꝭ ꝓfert vltima ꝑmis ⁊ taľ eſtiatio ſeq̄n/
da Scōo q̄dē obſuat iꝫ cōez curſū copie et
inopie ſeu paucitatis ⁊ abūdantie. q⁊ cōe ē ver
bū q̄ oē raꝝ charū ē vñ nimia familiaritas et
abūdātia pit ꝓtēptū: q̄to ei rariꝰ ⁊ difficiliꝰ rē
adire poſſumꝰ ⁊ hr̄e tāto ſupꝛa nr̄az facultatez
altiꝰ ⁊ mirabiliꝰ eſtimamꝰ. Arduа eñ nob ⁊ in
ſolita admiramur. Et ido vbi auꝝ vel triticuꝝ
miſtū cōiť abūdat ñ tāti ꝑcij eſtiať. ſiē q̄ñ grādiſ
cōiť inopia ē ipoꝝ. Et idē ē vbi ē magꝫ copia vl̄
inopia medicoꝝ ſeu aduocatoꝝ aut pugilum
vel foſſoꝝ q⁊ vbi taliū ē penuria pñt charꝰ lo/
care opa ſua. Tertio inſup obſuat laborē ac pi
culū ⁊ induſtriā traditiōis rerum vel obſeq̄oꝝ
Nā merces ſeu obſequia opoſa que cum maio/
ri labore ⁊ periculo cōiter ducūtur vel fiunt pl⁹
in ꝑcio ceteris paribus ponderanť vñ in terris
que ꝓmuniť plus diſtant a mercibus frācie vl̄
vltra marinis ipe merces ſunt cōiť chariores.
Que etiā maiorē induſtriā exigūt ceteris pari/
bus maioris ꝑcij ꝓmūiť eſtimanť. Hic ē q̄ pl⁹
datur aduocato ſeu medico q̄ foſſori ſeu ſciſſo/
ri lapidū q̄ q̄ pl⁹ corpe laborāti minꝰ dať ſicut
architectori q̄ cū maiori pitia ⁊ induſtria foſſo
ri ſeu ſciſſori ꝑcipit ⁊ agēda demr̄at ꝑpr̄ iꝫ eti/
am bladuꝫ ē maioris ꝑcij q̄ herbe ſiluestres in
medicinalib⁹ efficatioꝛes q⁊ non tāto ⁊ diutino
laboꝛe ⁊ induſtria excoluntť: nec cū tātis expen
ſis eoꝛum ſufficientia ꝓmuniter obtinetur.

Q̄ ꝑcia reꝝ taxanda ſunt ſm varianī rōnem: iuxta modū eſtimationis a cōitatibus ciuilibus cōmuniter fac/te. Cap. III.

Tertio aūt ꝑciū reꝝ non ē taxandū ꝑdi
cto mō rōne eminētie. Nā ſiē ex ꝑcedēti/
b⁹ patz poſt q̄ attendēda ē ꝑncipaliť
in reb⁹ taxatio ⁊ eſtimatio ꝑciꝭ a ꝓmūitatib⁹ ci/
uilib⁹ cōiť facta eodē mō ipa obſuat oēm gra/
dū ⁊ ordinē officioꝝ ⁊ dignitatū eis annexum.
vñ maioꝛa ſtipēdia dātur duci q̄ militi ⁊ militi
q̄ ſcutifero vel pediti. Cui⁹ rō eſt triplex. Pri
mo ratione ſingularitatis: nā ſicut ex dictis pz
ſi ad altioꝛa officia debite exeq̄nda exigiť maio/
ꝛ ꝓitia ⁊ induſtria: ⁊ amplioꝛ ſollicitudo mē/
talis ac etiā multo atq̄ diuturno ſtudio atq̄ ex/
pientia ⁊ laboꝛe multiſq̄ piculis ⁊ expēſis ac/
quiꝛitur ꝓitia ⁊ induſtria talis ⁊ etiā q⁊ pauci
ſunt ⁊ ad hoc rari idonei: ideo i maioꝛi ꝑcio ex/
timanť. Scōo rōne dignitatis ad honoꝛē eni
⁊ vtilitatez ciuilis ꝓmūitatis facit q⁊ ſupiores
reuerēti⁹ ⁊ cumulati⁹ in q̄dā ſenſibili ſupioꝛita
te ⁊ dignitate ſeruenť: licet ipi ſupioꝛes ⁊ ma/
xime ſi ſunt in pfectionis ſtatu. In ſeipis exem
plar ⁊ opa hūilitatī ⁊ ſctitatis dñt exhibere po
tius q̄ cult⁹ tpalitatī. Tertio q̄ rōne neceſſita/
tis ⁊ equitatis: nā officia ſupioꝛa vt ſepi⁹ egēt
plurib⁹ ſumptib⁹: dux eñ exercit⁹ ad totū exer
citū ⁊ diuerſoꝝ ꝓlioꝝ ꝓcurſum debite gubnā/
dū plurib⁹ eget q̄ q̄cunq̄ inferioꝝ circūſtan/
tiꝭ igiť in ꝑcedē. c. ⁊ i iſto cōiť obſuatis taxā
tur ⁊ taxanda ſunt rationabiliter ꝑcia: iuxť q̄d
tolerabiliꝰ ⁊ ſalubriꝰ ꝓmūitati expedit oib⁹ hic
inde ⁊ ex omi pte pēſatis. Singuli aūt in ſingu
lis ſuis ſeu ſingularib⁹ ℨctib⁹ vel exactionib⁹
ſumptuū ſequi dñt formā ⁊ regulā cōium eſtia
tionū ⁊ taxationū ne ps turpiter et irregulariter
inobedienť atq̄ indecenter diſſonet a ſuo toto
ne quilibet pro libito ſuo ꝓiudicet cōmunita
ti ac communi vtilitati ac per conſequens com
muni iuſticie et pietati.

Articulus. III. etiam ſub titulo queſtionis in qua queriť an ſit culpa mortalis rem vendere maculataz ⁊ de tri/plici macula q̄ in revendibili eē poſſet

Do tertio articulo queri poteſt: an
ſit culpa mortalis rem vēdere i qua
ſit aliqua macula que nota a vendē/
te ipſi ementi minime ꝑpalatur. Ad
quod dicendū q⁊ tripliciter in re vendenda ma
cula eſſe poteſt. Primo defectione. ſecūdo ad/
mixtione: tertio coꝛruptione.

De examinatione rerũ venaliũ

De triplici defectu qui in re vendibili põt esse ⁊ quid dicendũ sit de vtẽtibus corruptis ponderibus vel mensuris. Cap̃. I.

Primo in re vendẽda potest esse macꝫa defectõis Unꝛ Tho. scda. ij. q. lxxvij Et Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. Sciendum ẽ ꝙ circa rẽ vendẽdam triplex defect⁹ ꝓsiderari potest. Prim⁹ fm subam. scds secundũ q̃titatem: terti⁹ secundũ q̃litatẽ De his dictũ est ꝫ Der. xxxiij. arti. iij. c. iij. q: sic ꝯtingit i ꝑmutatione sic in emptione ⁊ venditiõe. ⁊ ex his q̃ alle gata sunt ibidem: patet ꝙ licitũ non ẽ vendere ꝑ vero auro alchimicũ aur ⁊ argentũ q: non ẽ adeo purũ ⁊ ꝑfectũ nec easdẽ ꝓpetates habet sicut vex. Nõ em̃ habet ꝓpetatẽ letificandi aut virtutem cõtra certas infirmitates aut hmõdi quã habet aur vex immo venenosũ ẽ vt dicit Si vero p alchimiã fieret verũ aurum non esset illicitũ vendere illud ꝓ vero q: nihil ꝓhibz artem vt in aliquib⁹ causis naturalibus ad ꝓducendũ veros ⁊ naturales effectus. quẽadmodũ ait Aug⁹. in. li. de trini. de his q̃ fiũt arte demoniorum. Insuper qd dictũ est de venditore intelligendũ est de ipso emptore vtputa quando venditor crederet rem suam minus ꝑciosam eẽ q̃ esset. Verbigra. Vendit aur ꝑ pretio satis minori q: putat id esse aurichalcũ aut aial sanũ qd credit esse infirmũ ꝙ si ẽptor cognoscit hoc iniuste emit ⁊ iustũ preciũ satisfacere obligatur vt plenius patuit serm̃. xxxiij. ar. ij. c. vij in parti cula. ij.

Quid dicendũ sit d̃ his q̃ in rebus vendibilib⁹ vtuntur mixturis falsis Capitulum .II.

Secundo quoq; in re vendenda potest eẽ defectus admixtione. s. falsas mixturas aut cõpositiones occulte addẽdo sicut faciunt q̃dam aromatarij vel artifices in artibus suis Circa q̃ notandũ ẽ ꝙ si tales ꝓpter huiusmodi cõmixtiones vltra extremos limites iusti ꝑcij vẽdũt totũ illud qd̃ est supra iustum precium satisfacere obligantur. Si vero per hoc non intendũt nisi iustũ pretiũ citi⁹ aut fortius extorquere: tunc ad satisfactionẽ nõ obligantur Si tamen certitudinaliter aut multuz ꝓbabiliter sciũt iustũ preciũ non excessisse: si tamen dubitant tũc quidẽ tenentur ꝓ eo ꝙ fraude sua certi sunt. Notandũ aũt ꝙ q̃dã sunt additiões ficticie q̃ q̃si in nullo mutãt valorem venalis rei. Nec augẽt ⁊ q̃dẽ in talib⁹ nõ peccant si fiat sola intentõe sobriũ ⁊ iustũ ꝑciũ iuste extorquẽdi. Alie vo admixtiões q̃ virtutẽ reruz ⁊ valorẽ notabiliꝫ minuũt: ⁊ sunt oino ꝫ ꝓpas ⁊ cões intentões emptoris ille oino illicite sunt q̃uis tñ nihil vltra iustũ preciũ hr̃eꝯ. Et puto ꝙ taliũ vsus saltẽ in frequẽtatiõe sua mortalẽ sit culpa. Sicut patet in illis qui in vino nebilum miscẽt vt flauior in eo eluceſcat color cuz tñ vt dicit tale nebilũ in vino mirabiliter capiti ⁊ sto macho sit nociuũ. Si tñ ꝓtutis minutio modica sit ⁊ ꝑciũ iustũ tñ tũc ñ puto nisi ꝑtm̃ venia le. Dz instãt vẽditores vini ⁊ ꝓles alij dicẽtes Quilibet ꝑt miscere rei sue qd̃ vult saltẽ anteq̃ eã venalẽ exponat nõ aũt ꝓ vini ꝑconizatõem Dz ꝫ hos ẽ ꝙ ꝫstat eis ꝙ lex ⁊ ꝫsuetudo cõitatis ẽ ꝙ vendat vinũ purũ aut ꝙ eis cõmixtio publice exꝑmat. Intẽtio etiã credulitas oium emẽtiũ ẽ emere vinũ pur ⁊ silꝛia g̃ ꝫ vtrũq; horũ fraudulẽt incedũt: cũ etiã eoꝝ itẽtio corrupta sit auaricia: licet aũt in sua re cõmiscẽ de se licitũ sit ñ tñ cũ intẽtiõe ⁊ affectu illã alijs ꝫ cõe ius ⁊ ꝫ eoꝝ intentõez vendendi: alias in vino suo vendendo toxicũ licite miscere possunt.

Quid dicendum est de his qui vẽdunt res corruptas ⁊ maculatas Cap̃. III.

Tertio in re vẽdẽda p̃t eẽ macꝫa corruptionis ꝓ q̃ notãdũ ẽ ꝙ venditor corruptiõis defectus illos ex q̃b⁹ emptor vltra iustũ preciũ enormiter falleret: tenet sibi pãdere: si tamẽ nouit eos vel de cis verisimiliter opinat: aliter ex ꝟ ipo dat occasionẽ duplr. Primo dãni. scdo piculi. Primo dãni si ꝓpter hoc res satis ꝑcij fit minoris ⁊ ipse tñ ꝓpter hoc ꝑciũ non minuit. Scdo piculi vtpote si nauis quaz vendit tale vitiũ habet ex quo emptor cum ea nauigaturus piclitet ⁊ piculũ incurrere posset Idẽ q̃ de defectu equi ex q̃ miles illũ emẽs in fluuio seu in bello ruere statiz ac piclitari haberet. Ipẽ est de defectu syropoꝝ ⁊ medicinaliuz ꝫfectionũ. q̃s apothecarij seu pigmentarij vendunt tunc venditor tenet restituere omẽ dãnũ inde ꝫtingẽs iuꝛ. c. exꝛ de iniur. ⁊ dã. in. c. si culpa. Scriptum est: Qui occasionem damni dat damnũ dedisse videtur vbi vero ista quattuor concurrant. s. ꝙ nullum periculum immineat emptori. Nec in vendendo iustum preciuz aut saltem non nimis notabiliter excedat: ⁊ emptor censeat in emendo satis industris: ⁊ res venalis ꝑ libito sibi examinãda exponit diligenter tunc venditor non tenetur defectus illos manifestare ⁊ maxime vbi eos non celat nisi solũ vt de re habeat iustum precium suum. Nec etiam tenetur manifestare vitium manifestum puta cum equus monoculus est. vel cum vsus rei q: si non competat vni potest tamen cõpetere alteri ⁊ vẽditor ꝑ hmõi vitio de ꝑcio subtrahat q̃ tum oportet: q: si manifestaret vitium rei emptor forte nollet preciuz iustũ sibi dare In fine

notandū est q̄ omīa que ponunt supra in ſmone. xxxij. de donationibus in arti. ij. c. ij. Etiā intelligenda sunt de emptionib⁹ ⁊ venditiōib⁹ Ex p̄dictis patet regula supradicta. ſ. q̄ domini rer̄ iuste eas emunt vel vendunt si sine fraude seruent equalitatem valoris in emptione et venditione ſm rectā rationē. Quod omīb⁹ nobis misericorditer largiri dignetur iustus q̄ iustitias dilexit ⁊ equitatem vidit vultus ei⁹ dominus noster ihesus christ⁹. qui cum patre ⁊ spiritusancto viuit ⁊ regnat in vnitate spūssancti deus. p̄ oīa secula seculor̄. Amen.

Feria tertia post quartam dominicā in quadragesima de voragine vsurarum vbi declaratur quid sit vsura ī quibus cōmitti potest ⁊ quas excusationes assumunt qui defendere volūt vsuram. Sermo. xxvi.

Polite iudicare ſm faciem iustū⁹ scōm iudiciū iudicate Jo. vij. ⁊ in euan. ho. Dis quippe iniuria tāto capitalior est q̄to qui fallit maioris amicitie sit̄at veritatem Ecce vsurarij charitas sit̄ata ⁊ crudelitas paliata. dū seruire se ꝑpter mutuū p̄tendit substātiam ꝓximi deuorare intēdit. Vnde illō Mat. v. volēti mutuare a te ne auertaris. Chryſ. ait Similis est pecunia vsurarij morsui aspidis. Percussus eīm ab aspide quasi delectatus vadit ī somnū: per suauitatē soporis morit̄. quia tunc venenū latēter p oīa mēbra currit. Sic qui sub vsura accipit sub tempe quasi beneficium sentit: sed vsura p omēs eius facultates decurrit: ⁊ totū cōuertit in debitū. Ecce q̄ exitus manifestat quod antea celabat̄: seruire ostēdebat ⁊ deuorare intendebat. Proinde vsurarius similis est scorpioni qui lingua suauiter lingit: ⁊ cauda mortifere pungit. Ideo de talibus in verbo ꝓpositio dñs nos admonet dicēs Nolite iudicare ſm faciē id est ſm aparentē amicitiam: sed iustū iudiciū. id est ver̄ iudiciū iudicate. Nec quidem falluntur in hoc iudicio solū mutuum recipientes sed incompab'liter amplius interdū ipsi insup mutuantes. Nam decepti inde decipientes seipsos pauperi ⁊ inopi seutire se iudicant: dum eor̄ substantiam vsq̄ ad ꝓsumptionē deuorant: non intelligentes neq̄ itelligē volētes q̄ dñs mat. x. diuitib⁹ p̄cipit dicēs. Gratis accepistis gratis date. Quasi dicat g̃ accepist̄ diuitias donū iō g̃tis date idigēti mutuū. iux̄ illud Lu. vj. Mutuū date nihil inde sperātes. Sicut ō b̄ lati⁹ in sermo. sequen. dicet̄. Et q̄ licet p̄dictū xp̄i ver̄ pōt eē thema in p̄n̄t sermo. Int̄ hos q̄s male diiudicātes cōnūerari pōt q̄dā hoīm gen⁹ q̄ ⁊ si nō sunt vsurarij manifesti. mutuātes tn̄ aliq̄d inde sperant Qui nēpe manifesti vsurarij cor̄ deo: licet occulti sunt mūdo. palā faciūt corruptā suā intentiōnē: q̄n si non remūerant ad libitū: estimāt ⁊ dicūt eos ingratos. Ad iudicandū igit̄ ſm iustū iudiciū ō vsura ne quilibz p̄dictor̄ fallat̄ de ipsa ad p̄n̄s tria diligēter ꝓsiderem⁹. Primo ei⁹ descriptionē. scōo ei⁹ cōmissionē: tertio ei⁹ excusationē. Hoc ē quō describat̄ in quo cōmittat̄ ⁊ a quibusdā quō excusatur.

Articulus primus ō triplici descriptione vsure.

Primo ꝓ ꝓsideremus vsure descriptionē. Triplicit̄ eīn describet̄ ad p̄n̄s Prima aūt descriptio ambrosij. secūda Hostien. tertia vero fit mḡralis.

Prima descriptio Ambrosij Capitulum. i.

Primo vsura describit̄ ab Amb. xiiij. q. c. iij. plericz ybi ō⁹ q̄dcūq̄ sorti accedit vsura est. Et cū hac descriptiōe cōcordat. c. p̄mū ⁊ vlt. q. eiusdē. Et in hac descriptione tangunt̄ tria. Primū cū dicit q̄d vsura est q̄dcūq̄. Nam sicut patet in dicto. c. plericz vñ hec descriptio sumpta est Amb. sniali⁹ ait. Q̄ sive sit pecunia sive sit spēs vel fructus vel ligna. vel q̄dcūq̄ aliud sit si accepit sorti vsura ē Scōm tāgit cū subdit sorti. Licet eīn sors dicatur signū distinctiuū rerū sicut ꝓz ꝓuerb. xvj. Ubi ō⁹ sortes mittunt̄ in sinū: Nihilominus sumit̄ hic sors p re iuste possessa diuisione aliqua ꝓr̄ sive possessionū ⁊ hoc mō ī sacra pagina possessiones filior̄ israel sortes denoiantur: hocetiā mō sumitur b sors. ſ. iuste possessa. Vel alit̄ ſm legistas sors ē debita q̄titas mutuate rei ī materia occurrēti. Tertiū subdit accedit q̄d q̄dē sic in seq̄nti arc. j patebit vsura solū in mutuo cadit Goff. huic descp̄tioni supadidit dicēs. Usura ē q̄dcūq̄ accedit sorti intētione p̄cedēte vel pacto ⁊ licz Goff. addidit. Hoc tn̄ tenendū ē q̄d etiā Amb. ⁊ alij in p̄dictis. ca. p̄alleg. eiusdē sniē exciterūt cū noscēt dñz Lu. vj. p̄cepisse dicēs. Date mutuū nihil inde sperantes. ſ. intētiōe. Quasi dicēs mun⁹ etiā paciscētes in vsure clara exp̄ssione ⁊ pactione.

Secūdo describitur vsura ab Hostiensi. Cap'lm. ii.

Secūdo vsura sic describit̄ ab Hostiēse Usura ē q̄dcūq̄ solutiōi rei mutuate accedit ip̄i⁹ rei vlus' gr̃a pactiō int̄posita vel hac intētiōe habita ī ꝓctu vl̄ exactiōe hīta ex p⁹ facto. In q̄ q̄dē descp̄tiōe sex p ordinē tāgit. Scio dic̄ q̄dcūq̄ sicut. s. expositū ē. Secūdo subdit solutiōi rei mutuate accedit q̄d iō di

cit qz vsura sicut .s. patuit solū in ꝓtractu mutui veri vel interꝑtati locū habz. Tertio addit ipius rei vsus gra: qđ iō addit qz si nō vsus ip/sius gra. i. gra ꝓsumptiōis: & loco pone apone ret & absq; fraude fieret secus esset ex de arbi. c dilecti. xij. q. ij. fraknitas. Quarto subnectit pactiõe inꝑpositā. i. inꝓueniente exꝑssa ꝓueniēcia pacti: qz tūc exꝑssa vsura ē. Quinto subdit vel hac intentiõe habita in ꝓtractu. qz sicut .j. patebit si ꝑncipalis intentio in ꝓtractu fuit velle remūerari vsura est. Sexto addit exactiõe habita ex post facto: nā si vltra ꝑdicta exactio, nō ē habita ex post facto & debitoꝛ ꝑe grat aliquid offerat: licite recipi potest: Tñ cū ꝓditionib⁹ q̄ infra ꝑmo. xxxvij. ar. ij. q. iij. ponent De ꝑdicta aūt diffinitiõe dant versus. Quicq̄d adest sorti rõne rei mutuate. Si petat exigat, intēdat fit sp vsura. xiiij. q. iij. c. vsura.

Tertio vsura describit a magistris Cap. III.

Tertio vsura sic describit a mgris Usura ē lucz ex mutuo ꝑncipaliter intentū In qua descriptiõe ponunt tria. Primū ē qꝺ vsura ē lucz. Lucz ei ꝓprie ip abūdātia nūcupat siue illud incrementū qđ q̄s habz ex volūtaria cōmutatiõe vltra ea que ꝑpus erāt sua: vtiq; gen⁹ est qz ois vsura est lucz. sed nō ꝙuertit: qz nō oē lucz ē vsura. Primū equidē patz Nā si q̄s tm̄ recipit q̄tū dedit & non plus tunc sicut non recipit lucz sic neq; vsurā. Rursus si q̄s pl⁹ ꝛcipiat q̄ mutuauerat: & tale ꝛceptū nō sit ei lucz. quia scz alias erat ipius recipientis non est vsura. Verbi gratia. Depositarius raptoꝛ vel alias debitoꝛ mutuantis mutuo ꝓius recepto reddit cū mutuo depositū vel rē receptam vel alias debitā & nisi ille mutuasset non aliter redditurus non potest dici vsurā recipere. Ad hoc facit ex de vsuris. c. j. in fi. cum his que notantur ibidem in glo. fi. Scōm etiā patet qꝺ in ꝓtractu locatiōis venditionis ꝓductionis et similibus est dare lucrū nec tamē ibi est vsura. Secundo in descriptione dicit ex mutuo quod est tāq̄ differētia distinguēs vsuram a lucris que nō ex mutuo acquirunt Naz illa ꝓprie nō dicūt vsure iuxta no. in. c. in ciuitate extra de vsuris. in ciuitate. Tertio i descriptione additur ꝓncipaliter intentū quia si hoc ꝓncipaliter nō intendit sed secūdario & debitoꝛ aliq̄d mere gratis offerret sicut infra patebit nō est vsura. Dicitur aūt vsura ab vsu rei Vel dicitur quasi vsus eris id ē pecunie. Item quare vsura solum in ꝓtractu mutui cōmittat in ꝑmo arti. & in. ij. c. sequētis ꝑmonis patebit.

Articulus secundus vbi declarat in quo contractu et in quibus rebus committatur vsura

Secundo ꝙsideremus vsure cōmissionem. Circa quod tres fundamētales circa dicēda notificemus ꝙ oꝛdinē veritates sub oꝛdine triplicis questionis. Primo querit in quo ꝓtractu cōmittitur vsura. Scdo in quib⁹ reb⁹. tertio q̄re solū cōmitti solet in tribus generibus rerum.

Q̄ vsura non solum in contractu mutui cōmittatur. Ca. I.

Primo queritur in quo contractu committitur vsura: Dicendum ꝑm oēs doctoꝛes q̄ ꝓprie non cōmittit nisi in cōtractu mutui. Mutuū dicit qz aliquid meuz: sit ꝙ aliquod temp⁹ tuum. Circa qđ aduertendū est qꝺ sicut in ꝑmo. ca. ꝓcedentis arti. patuit vsura est qꝺ quid accedit sorti. Hoc aūt solū in mutuo cadit: sicut plenius dicet in sequēti sermone. ij. ca: ꝑmi arti.

Q̄ vsura solum cōmittitur in his que consistunt in numero pondere et mensura Cap. II.

Secūdo querit in quib⁹ rebus cōmittatur vsura: Dicendū q̄ ꝑsupposito sicut predictuz est qꝺ vsura solum in mutuo cōmittat necesse est qꝺ in illis rebus quib⁹ mutuū interuenire pōt: in eis solū & non in alijs cōmittat vsura. Hec quidem ꝑm Alexan. de hal in triplici genere distinguunt. Nā quedā mutuant sub certo nūero sicut pecunia. Quedam sub certo pōdere sicut aurū & argētū &c. Quedā sub certa mēsura vt granū vinū oleū & similia. Et in his solū ꝓprie cōmittit vsura. Ratō huius est qz sole ille res circa quas ꝙsistit mutuū hñt a natura vel arte sibi ꝙstitutuz valorē quē transcēdere mime pñt: nisi ꝓtra naturā vel artē vitiose agat. Cū igitur vsura trāscendere faciat rem mutuatā vltra suū valorē relinquit qꝺ in eis solū sit possibilis fieri. Res eñ que habent determiatū valoꝛē a natura sunt que pōderant vt aurū & argentū. & que mensurantur vt vinū oleum & frumentū Res aūt que habent determinatū valoꝛē ab arte sunt q̄ nūerant et in his solis cōmitti potest vsura: sicut latius dicetur in ꝑmone. xxxviij. c. j. arti. j. & de hoc habetur text⁹. isti. q̄b⁹ mo. recōtra. obligl. Gauf. tñ obijciens ꝓtra Ray. q̄ ꝑdictis ꝙsentit ait. Usuram posse cōmitti etiā in alijs rebus vtputa si ꝓpecunia mutuata recipiā vinum equū vel pōdium aut sortē & similiter vltra sortem vsura ē. patet. xiiij. q. iij. ca. plerique. Hec tñ obiectio leuiter tolli pōt. Cui rñdenduz ē qꝺ distinctio fieri debet inter vsuram que ab vsurario exigit & rem illā in qua ꝓdicta vsura cōmittitur. Naz vsura que ab vsurario exigit ꝓprie loquēdo ē

illd lucrū qđ exigitur vltra sortē seu vltra mutuū datum. Res vo in q̄ dicta vsura cōmittit est ipm mutuū de quo gignitur ipsum lucrum Quis g̊ quelibet ps feneratoꝛi accedere pōt tā q̄ vsurariū lucrū dictū. tñ lucrū non gignit nisi de solis illis trib⁹ generib⁹ rerū. Propterea recte dr q vsura in illis solis trib⁹ reb⁹ habeat ꝓpetrari. pōt q̄ idē breui⁹ z clari⁹ dici videlicet si pōderat pmiuz qđ dat illud pōt esse aliud a pdictis. Si vo pōderat id qđ mutuo datur cui ꝓprie z vere vsura accedit illud sem per ꝓsistit in pdictis tribus.

Rōne ostendit q̄re solum in his q̄ ꝓsistunt i numero pōdere z mensura cōmittit vsura. Caplm. m.

Tertio quoq; q̄ri pōt q̄re solum i trib⁹ pdictis generibus rerū vsurariuz mutuū cōmitti habeat z non in alijs. Ad qđ dicendū q in mutuo debitoꝛ rem mutataz sub eadē idēptitate restituere nō tenet: sed sub certitudine ciusdē valoꝛis siue eq̄lis valoꝛis si Suari debet ꝙa iusticia int mutuātez z illū cui mutuū datur. Certitudo aūt equalis valoꝛis ex natura rei non reꝑitur nisi in rebus illis q̄rū valoꝛ pensat ex numero pōdere aut mensura. Quapꝛopter ratio mutui soluz ꝓsistere debet in rebus que ad habendā certitudinez sui valoꝛis possunt vel numerari vel ponderari vl mēsurari. z hoc reꝑitur in tribus generib⁹ rerum pdictis. ideo solum in illis cadit vsura. Vel ꝑm Alexā. lomb. Ratio q̄re in his trib⁹ generib⁹ rerum solū cōmittit vsura est. Quia vsura est quedam supabundātia illicita puniens ex vsu alicui⁹ rei. Supabundantia aūt est quedā excrescētia respectu alicui⁹ iniusti lucri. Sicut igit lucrū z equum rōne cuius tollitur supabundātia talis termiat z certificatur ista abundātia ista: sed eq̄tas et iusticia in reb⁹ que veniūt in hominū vsum his tribus certificari possūt scz numero pōdere z mēsura. Nā res vel sunt actu distincte: z in talib⁹ cognoscitur eq̄litas vel ineq̄litas in ipo numero. Nam numer⁹ est ratio ꝓme discretionis. Et ideo i discreti eq̄litas z ineq̄litas p numeros cognosci potest. Vel res sunt indistincte: z in talib⁹ eq̄litas z ineq̄litas cognosci nō pōt nisi duobus modis. Primus p mensurā aliquā determiatam in re que habet q̄titatē faciliter diuisibilē sicut vinū frumentū oleum: z similia. Secdo p certū z determiatū pōdus sicut in his que nō sunt faciliter diuisibilia z quoꝛ equalitas ꝓsistit in pondere q̄lia sunt aurū argētū: z similia Sicut igit in his equū z iustum z determinatum: ita tria ista sunt materia supabundantie quā vocam⁹ vsuram: quia extremoꝛ et medij vna materia esse debet.

Articulus. m. de q̄ndecim excusationibus seu defensionib⁹ q̄b⁹ quidā nituntꝛ excusare vsurā: z de solutiōibus efficacissimis earundem.

Tertio ꝓsideremus vsure excusationē id ē. argumēta z rōnes quas ad excusandas excusationes in peccatis p defensione sua vsurarij assumere solēt seipos miro modo decipiētes z malicias suas z cupiditates palliātes. Et vt sensibilius z clari⁹ argumēta sua intelligam⁹ in q̄ndecim defensiua scuta p ordinem distinguam⁹. Ad quoꝛ destructionem ꝓfractionē z cōtractionē rationes lucidas z ignitas q̄si iacula scuto. id est. cuilibet rationi eoꝛ subito opponem⁹. vt verificet qđ mystice de hoc ps ait. Et scuta cōburet igni p̄ lucidus z feruidus pdicatoꝛ.

Defensio prima ipsius vsure z solutio eius. Capitulus. I.

Primū sumunt scutū dicentes Cōstat nempe q mutatio atq; res que mutuo dat aliquā cōmoditatē z vtilitatē confert illi cui pstatur et mutuat. Ergo ꝑm naturalem eq̄tatez potest hmōi cōmoditas et vtilitas pcio estimari z merito cōpēsari. Ad qđ scutum cōburendū z ꝓfringendū dicendū est. q sicut latius in ꝑmone. xxx viij. arti. j. c. iij. et vij. dicet. Res mutuata nō cōfert ei cui facta est aliquā vtilitatē aut cōmoditatē differentez a rei ꝓsumptione vel alienatōe. z ideo nō ē vēdibilis alio pcio vltra pciū mutuate rei. Preterea cōmoditas cius est ex sola rōne eius opationis cui mutuū datū ē: aut ex eius industria vel suoꝛ. Et ideo nō debet illam emere q̄si nō suam cum manifesta iniusticia sit suā ppriam rem pcio compare.

Defensio. ii. vsure z eius solutio. Capitulum. ii.

Secundū vo scutum eoꝛ tale est. Licz vnicuiq; in ꝓtractibus se ꝑare in dēnem. z hoc maxime si ab illo cui mutuū dat pcibus inducat. Qđ q̄dem facere nō pōt nisi accipiēdo aliq̄d vltra sortē: z hoc ex pacto alias esset incertū. Similiter dans volūtarie dat: qꝛ null⁹ eū ad ꝑ cogit: ꝑ voluntate sua accipit pecuniā z reddit vltra sortē: z sic dñiuz pōt trāsferre i aliū. ergo trāsfert: g̊ alius scz vsurarius alienū nō habet Dicūt etiā iustū q̄dez z equū est q dānū creditoꝛis seu pstitoꝛis recōpenset sibi a sui mutui receptoꝛe: ꝑ pstitoꝛ pter substātiam pecunie mutuate sibi subtrahit pecunie pstite aliquē vsum q̄ esset vl saltē posset eē lucrosus g̊ vltra substātiā mutuate debet aliq̄ alio discrete recōpensari. Ad pmū dicēdum ꝑm

Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. q si non vult dānifica/ri. pecuniā ei necessariā reseruet sibi: qz nullus eum necessitat ad faciendū talem miscōiaz pximo suo. Sed si miscōiaz facere vult. necessitat ex diuina lege q eam nō faciat vitiatā. Ad scōm idem ait. q x si dominiū trāsferat tñ recipiens restituere obligat: sicut in mutui datiōe transfert dominiū: x tñ debitoz tenet tātūdez restituere creditori. Hec Sco. Ad tertiū dicēdum q si pstitoz erat pus ex pecunia pstita mercatur: aut aliqd lucrū ex ea soluendo vel emēdo acquisitur. aut damnū aliqd iminēs licite saluatur: x tamē hoc sola pietate fraterne necessitatis x instantia pcum inducr tradidit suam pecuniā sub tali cōditione q mutuuz recipiēs teneatur sibi ad interesse pfati lucri et damni: tūc licite accipit x exigit aliquid vltra pecuniā mutuatā. Non tamē aliqd pualens pfate pecunie inqtuz iam qsi habebat in se vim x valorem interesse pfati: s quādo pactis conditionib' exclusis aliqd mutuat tunc non pōt dici q pstitoz ex rōne mutui se dānificet in aliquo pualenti simplici x absoluto pcio pecunie mutuate. Ideo hoc amplī minime exigere pt Ex dictis ptz q dum emere velles merces: et qdam amicus tuus instāter te roget q sibi mutues denarios cum qbus empturus eras illas x tu ex pcibus eius cessas ab illa mercatiōe ex sola pietate ei pdictam pecuniaz mutuando licite qdez ei dicere potes: volo q mihi reddas tantū quantū habitur' essem in tali loco ō mercibus illis si illuc deferrem eas: dūmodo recipias in te periculū quod cōcurrit. Ad quidē ideo licz fm Ray. x Hostien. quia tanqz interesse recipis inde lucrum. Idem quoqz dicēdū esset fm Hostien. si volebas emere terram vel vineā seu domū valentē singulis annis. flor. decē x ad instātiam amici tui cessasti a tali emptione: et mutuasti ei dicens ei. volo q mihi soluas tantū quantū expedire redderet illa terra vel domus deductis pēsumptib' x laboze: x etiā periculo si qd esset licite. ergo hoc mō rationē interesse al's nō. sed ō hoc plenius in fimone. xliij. arti. ij. c. ij. agetur.

Tertia defensio vsure cuz sua solutione. Capitulum. iii.

Tertiuz vo scutum ē hoc equū x licitū esse videt seruitiū p seruitio. x gratiaz p gratia reddi. ac p ꝯsequens equū. id ē. iustū x licitum est sub hoc certo pacto firmari q ille teneat pstitoz ad ꝯsimilez mutuationē aut seruitiū vel beneficiū equiualens mutuo dato vt patet in. c. cum officijs. extra de testa. x ff. ō peti. here. sed x si lege cōsuluit. Ad qd dicēdū est sicut patet in. c. si fenerareris. xiij. q. iij. in glo. fi. q p gra mutui impēsa non potest iuste exigi amplioz gratia. aut aliud qz gratia. Naz si ex debito iusticie gra exigat. iam gratia nō est gra. s potius gratie venditio. vel gratie cōmutatio dici debet. licz ergo pstitoz possit cuz postea eguerit cōsimilem mutui gram exigere potius p modū gratie x gratitudinis. q p modū venalis iusticie: nō tamē sequit ex hoc q ō re mutuata aliqd pcium supabundās exigere posset. Quare ergo ad cōsimilē mutuationem pstitori sub pacto astringi derogat gre que cōpetit mutuo ex sua specie. Ideo dicūt qdaz talem ꝯtractum illicitū esse. Scōm eū Alexan. de hal. qñ mutuās pōt sperare illud ad qd accipiens obligatur: qz in ꝯsimili casu scz necessitatis tenet accipiēs mutuū illi q ei dedit dare. similiter etiā si non dedisset pus. ideo pōt mutuans hoc sperare a recipiēte. non tamē ex vi mutui. sed ex charitate recipiēt mutuū. Multa eū bñficia accedunt charitatē. Et qz etiā ex pcepto dei debet indigenti mutuū dare: bene igit cōcedi pōt q mutuās valeat mutuum sperare ab eo q recipit in cōsimili casu: quia ad hoc ali' obligat. Tamē si hac intētiōe mutuū sibi tradit non ē sibi meritoziū. quia nō ponit deuz finem mutui. Ideo dicit Luc. vi. Mutuū date nihil inde sperātes scz ab homie. sed a deo sperate retributionē. Hec Alexā. de hal' fm vo Bal. de pusio obligatio vsurarū: ideo phibita est. qz talis obligatio aut dicim' q cōtrahit re aut consensu. Si dicim' q cōtrahit re: hoc est falsuz. ff. si cer. pe. l. rogasti. s. si tibi. Si vo dicimus q cōtrahit consensu: hoc ē iniustum. quia oīs obligatio relatiua requirit extremū eqpollens. Ad sic phat. Debitoz q pmisit vsuras habet dominiū vsus: qz vsura nō ꝯsistit nisi i rebus mutualib' in qbus vsus rei non distinguit a dnio rei. x sic indebite fit. Et si dicat q nō prestat eam p re: sed p beneficio. Respondet q remuneratio beneficij huiusmodi a iure naturali nō ē taxata. nec ab aliqua rōne intellecta. quapropter deducē volūtatē ad necessitatē x obligationē informē non est fm metas iusticie naturalis: lz sit ex debito amicitie nō est tamē ex debito iusticie Ex q nō inducit necessitas: sed spōtanea voluntas fm Tho. Ad h facit extra de vsur. c. ꝯsuluit. vbi dr q oīs vsura x supabundātia phibet nō est tantū ꝯtra charitatē que ē xtus: s etiaz ꝯtra tpantiā que est xtus moralis. Et ideo p Aristo. vsure dicunt oīe naturalit phibituz lucrū. Hec Bal. de. c. de vsur. l. j. Hui' qdem sentētie fuit. Tho. scda. ij. q. xviij. Ubi ait q p pecunia mutuata nihil expectādū vel exigēdum ē: nisi beniuolētie affect' q sub estimatione pecunie minime cadit. Ex illo eū spōtanea

mutuatio ꝓcedere põt repugnat ei nihſlomi/
nus obligatio ad faciendũ impoſterum: quia
obligatio talis poſſet pecunia eſtimari. Et ido
lucrũ eſt qđ mutuãti ſibi ſimiliter remutuetur
ſed nõ licz ei ꝑ pactũ obligare debitorẽ ad mu
tuum impoſterã faciendũ. Cõcordat cuz hoc
etiã Hoſtien. ſm predicta etiã dici põt q non
licet ſolũ recõpenſationẽ muti ſub certo pacto
firmare: verũetiam nec ſpem de hoc p̃ncipali-
ter habere q̃n hoc eẽt cõtra illũ Luc. vj. Mu
tuũ date nihil inde ſperãtes. Si tamẽ p̃ncipa/
lis intẽtio eſſet ex charitate. et tamẽ ſecũdario
homo aliq̃d inde ſperaret: minueret debitũ. ſ
non eſſet peccatum ſaltẽ mortale. Scõm autez
Tho. põt homo ex mutuo ſperare rem cuius
vſus ſine ꝓtio inter amicos concedi ſolet ſic
mutuaꝫ liber ſed non domus. Ex his patet q
expectare poſſũ iniurie remiſſionẽ. Verbi gra
tia. Intuli iniurias guilhelmo ex quo me pſe/
quiꝫ vindictam q̃rens: ſubeo. Ex hoc ad mei
tutelã expenſas multas mutuuz ei do: mihi vt
parcat. Licet vtiq̃ mihi ſm quoſdã: quia licz
cuicũ q̃ vexationẽ ſuam redimere extra ſi mo
do dilecti. z. c. ad aures. Si q̃s autez obſtet q
edicto cauſã dedi ꝓpter vexationẽ nõ redimo
ar. extra de eta. z quali. oz. c. ſ. Dicenduz q ſi
ego peccaui iniuriã do: z ille etiam petat vindi
ctam deſiderãdo atq̃ querẽdo. ꝓterea hic nul
lum lucrum paciſcẽdo ꝓſequor ſeu ꝓſequor ſi
ue ſpero. ſed tamẽ damnũ euito meum. Credo
tamẽ q hoc tuti⁹ fieret ſi poſt penitẽtiã offen/
ſionis cõmiſſe z queſito ab offenſo humilẽ re/
miſſionẽ ꝑ mutuũ talis par ſeu remiſſio quere
reꝫ ſi aliter fieri nõ poſſet. De his etiã lati⁹ di-
cetur ſm. ſequẽti ar. iij. c. ſ. in fine.

Quarta vſure defenſio et illi⁹ plenaria ſolutio. Capitulum. iii.

Quarto ſcuto vtiꝫ dicentes. Receptio
beneficij non adimit receptori poteſta
tem dandi. nec p̃ſtitori licentiã recipi-
endi. imo potius augere videꝫ. ſed añ mutuũ
datum licebat mutuãti ſperare z recipe aliq̃d
ab altero: multo magis licebit poſt mutuũ da
tum. Ad hoc dicendũ eſt q aliud eſt recipe am
plius ꝑ modũ mere gratie z abſq̃ aliqua frau
de z impuritate vſure: z aliud eſt recipe illõ ꝑ
modũ debiti: z cũ prauitate vſure. Quum ad
p̃muz nõ fit homo impotẽtior ex mutuo p̃ſti-
tor: imo potẽtior q̃ prius eſſet qđ domin⁹ inſi-
nuat Luce. vj. dicẽs. Mutuũ dat. vt ſ. Nec
ſimpliciter dicit nihil ſperãtes: ſed nihil inde:
id ẽ. ex ipo cõtractu mutui: vt ſcz nulla vſura/
ria ſpes: nullũq̃ vſurariuz pactũ z vere inter-
p̃tatiue ſeu expreſſe vel tacite ibi interueniat q
q̃ mõ. Q̃ ãt poſſet homo recipe tali libero mo
do etiam poſt predictam ſentẽtiam xp̃i habeꝫ.
ar. ad ĥ. xiiij. q. iij. vſura. di. xviij. de eulogijs
di. lxxvij. in ſingulis. di. lix. ſi officia. z di. lxj.
q̃s ꝓderit. Quum aũt ad ſcõm ſit impotẽtior
quia põt talis receptio ex triplici reſpectu effi/
ci viciosa. Primo reſpectu mutuãtis. ſcõo re-
ſpectu recipiẽtis. tertio reſpectu circũſtantis.

Primo reſpectu mutuãtis. Naz q̃ recipiũt
amplius aut ſe ꝓparãt recepturos de facili in
ſuis lucris incidũt intentionẽ vſurarij lucri: z
p ꝓſequens in cauſã vſure. Ad tale igiꝫ vſure
piculum penitus p̃cauendũ plus tenenꝫ vita
re receptores munuſculoꝝ poſt mutuũ datũ:
q̃ ſi nũq̃ talib⁹ aliq̃d preſtitiſſet. Et lz hoc ve
rum ſit z ſecurũ: ſi tamẽ pura intẽtiõe aliquid
ſuſcipit mutuãs ab illo qui illud mere grat⁹ of-
fert non peccat. Nam ſicut dicit. j. q. ij. c. ſicut
Nulla eñ oblatio ſuſcipiẽti culpe maculaz in
gerit: q̃ nõ exambientis petitiõc ꝓceſſit. De
cũdo reſpectu ſuſcipiẽtis. ſcz mutuũ illud. Nã
preſumiꝫ q non mere gratis amplius reddat.
ſed vt mutuũ ſibi datũ tẽpore lõgiori retineat
vel vt itez in futuro ꝓſimile mutuũ eguerit ſi
bi fiat ab illo: ſeu quia vereꝫ mutuãtis offenſã
ſcz ne reputet eum ingratũ ſi ſibi vltra redditi
onẽ mutui nihil impendat. Tamẽ ſm Guil.
Creditor tali modo aliq̃d recipiens bona fide
nõ teneꝫ de bona fide ꝓſũptis: nec etiaz ꝺ extã
tibus q̃diu ꝓbabiliꝫ credit q ex ſola dilectiõe
dederat ei. Inſup ſm q̃ſdã q̃n debitor nõ gra-
tis dat lz creditor gratis mutuũ tribuat. Si de
bitor aliq̃d hz de bonis creditoris z p retenti-
onem intentionẽ ſibi ꝓſulat de vſura quaz illi
dedit i foro penitẽtiali cõpelli non debet ad re
ſtitutionẽ. Tertio reſpectu circũſtãt: q: hz
ſpeciẽ mali exempli: et incurrit hõ facilꝫ peri-
culũ ꝓprie infamie. Naz p̃ſtitor ampli⁹ recipi-
ens de facili crediꝫ eẽ vſurari⁹. Et ſic i ampli⁹
recipiẽdo alios dedificat z ſeip̃m infamat.

Quinta defenſio vſure cũ ſua ſolutione. Capitulum. v.

Quintũ ſcutũ aſſumũt dicẽtes. Eq̃dem
dare p gr̃e mutui ſibi facti modica mu
nuſcula vel enchema q̃ſi i nullo ledit ip̃m dan-
tem z eſt opus z ſignũ etiã gratitudinis et p/
uocat mutuantẽ: z alios ad gr̃am mutui liben
tius faciẽdã z exercendã. ergo videꝫ q ſaltem
talia recipe lz ꝓpter mutuũ datũ. Ad ĥ q̃dem
ex p̃cedẽtib⁹ ſatis rñſum eſſe videꝫ. Q: autem
dicũt q dare hmõi munuſcula ꝓuocat p̃ſtito
rem ad vtiliorẽ gr̃am itez libẽtius mutuandi
poti⁹ poſſet dici q ꝓuocat eum ad talẽ gratiã
corrũpendã inducendo intentionẽ vſure non
tñ negãduz eſt q̃n ſi gratis z pure poſſint dari
z recipi q vitium vſure non ſit ibi.

Sexta defensio vsure ⁊ eiꝰ solutio Capl'm. VI.

Sextū scutū insup assumūt dicentes q̄ rōne licet locare equū vel domū: sicq; vltra rem locatā recipiā aliqd p̄ciū p ipsa locatione eadē rōne vt videt licet locare vinum bladū ⁊ pecuniā vt aliqd p̄cium vltra ipsū recipere valeā. Ad ḣ dicendū q; in re locata siue ꝓducta differt eius vsus ⁊ fructus a rei alienatione siue cōsumptione. sicut patet in vectura siue eq̄tatione equi. aut in habitatiōe domus cōducte. Preterea vtilitas talis vsus nō pueꝝnit ex solo actu ⁊ industria ipsiꝰ vtentis. ḣ etiā ⁊ p̄ncipalius ex vtuali efficacia rei vtilis. Añ si mutuatis rebus vera ratio locationis detur ⁊ ꝓsimilis vsus locate rei. tūc vtiq; vltra ipaꝫ licite exigi amplius p̄ōt. Vnde si quis pecuniam i saccis sigillatis alicui locet. vt ab ipis visitantibꝰ credat diues ⁊ amplius honoret ⁊ timeat. aut sola p̄sentatiōe eius aliqd vel detrimentū euitet: tunc vltra ipam aliqd recipitur p̄ciū sue locatiōis. qz talis locatio non fuit mutuatio nec eius vsus fuit ꝓsumptio nec alienatio eius. Cōcor. in hoc Tho. ⁊ Hostien. ⁊ habet .ff. cōmo. l. iij. §. fi. et. l. sequēti. Et. xiij. q. iij. c. si fenueraueris. in glo. Sed de hac differēꝝtia inter locatū ⁊ mutuatū dicet tatius in .j. arti. c. iij. sequētis ꝑmonis.

Septima defensio vsure cum eius solutione. Capl'm. VII.

Septimū scutū eoꝝ est cū dicūt q; malū culpe p̄mittit a deo tanq̄ bonū ⁊ fenerari. j. ad vsurā p̄stare i dei p̄missiōibꝰ positū est. Añ Deut. xxviij. bz. Bñdicet cunctis opibꝰ manuū tuaꝝ: ⁊ feneraberis gētibꝰ multis ⁊ ipse fenus a nullo accipies. Ad ḣ dicēduz q; in hac p̄missiōe sumit fenerari generalit p mutuare. Et hoc potiꝰ vt sonat etiā habitū seu potestatē mutuandi q̄ put sonat in actū. Est em̄ huiꝰ verbi sensus q; intm̄ abūdabis q; oibus potueris mutuū dare ⁊ non egebis q; tibi mutuū tribuat. Vel ꝑm Alexā. ō hab in p̄alleg. Deut. verbo ponit ꝓsequēs p añcedēs. Est em̄ sensus. Tantā habebis abūdantiā q; poteris multis gentibꝰ si volueris fenerari. Nō est ergo hec intētio dei p̄mittere fenerationez: sed abūdātiā tm̄ ad quā posset ⁊ solet feneratio cōsecꝰ. Ad ḣ q̄ faciūt multa q̄ in ꝑmone dicūtur xxxviij. ⁊ maxime circa finem.

Octaua vsure defensio ⁊ eius solutio. Capl'm. VIII.

Octauū eoꝝ scutū est hoc. Naturale iniustū nulli vtiq; debet fieri sed Deut. xxiij. ꝓcedit fenerari alieno. Dicit em̄ nō feneraberis fratri tuo ad vsurā pecuniaz nec fruges nec q̄libet aliam rem sed alieno Ergo ḣ nō est naturale iniustū seu ꝓtra ius naturale Ad hoc etiam facit ꝟbum Ambrosij qd habet .xiij. q. iij. c. ab illo. vbi dicit. Ab illo exige vsurā cui nocere merito desideras. cui iure inferant arma huic legitime auferunt vsure. Et tandē infert. Vbi ius belli ibi ius vsure. Constat autē q; iure belli non licet facere ꝯ ius nature q̄ ⁊c. Ad ḣ dicenduz ꝑm Alex. de hal ⁊ alios theologos lz alij aliter dicāt q; nō fenerari fratri ē ibi posituz p̄ceptorie tanq̄ iustū naturale. qd ꝟo subdit: sed alieno est p̄missio compatiua ⁊ est ibi positū p̄missorie ea. s. rōne qua p̄mittūt minora vitia ne fiāt peiora. Juxta qd Deut. xxiij. p̄missa fuit in lege repudiatio vxoris s. dato libello repudij fieri diuortiū: ⁊ ad vitādū vxoricidiū. Insup cū essent auaricie ne. s. eēnt fures aut in suos frēs vsurarij: p̄missum est eis posse vsuras exigere ab alienis. vl tam ad hoc q̄ ad sequēs verbū Ambrosij dici p̄t: q; aliud est sub exteriori spē vsure nō aliena: sed ꝓpria exigere: ⁊ q̄si redimere atq; debitam iusticiam aucte debita exercere: ⁊ aliud ē realit pactuz vsure facere. Lex em̄ potuit iudeis p̄mium iustum ꝓcedere de illis solū gētilibꝰ quoꝝ terra fuerat iudeis a deo data. aut ō q̄buscū q; alijs quas iuste ⁊ ꝑm deū poterat expignerare depauperare ⁊ extermiare. Hoc em̄ poterāt vsuris sicut alijs iustis opꝝimē. ⁊ cōsimil. t hodie fieri posset ꝑm alios. Añ si q̄s tua iniuste vsurpat ⁊ nō potes illa rehabere nisi sb forma vsure licet tibi ꝑm iura canonica sic ex dicto Ambrosij patet sub tali forma recupare tua nisi ex tali spē actiuū scādalū aliquibꝰ ministres. Nā multa de se licita sunt ꝓpter tale scandalū euitanda. Hoc q̄dem ex illa lra Deut. trahi p̄ōt. nā cum ait non feneraberis fratri tuo ḣ alieno ⁊c. p alienū q̄dez nō significat quecū q; hoiem alienigenā: ḣ eos alienos tm̄ q; terrā iudeis vt p̄dictum est a deo datā detinebāt iniuste A talibus em̄ sicut poterāt iudei ea q̄ possidebant sicut p̄dixim̄. etiā armis auferre bellum iustū hntes ꝯ eos sic etiaz iuste poterāt vsuras accipere vt sic sua recuparēt ab illis q̄ iniuste possidebāt. Sic etiam hodie fieri p̄ōt in similibus casibꝰ nisi cā supradicta obstaret. Alex. vo ait si placet exponat sic dictum Ambrosij ab illo exige vsuras ⁊ quaslibet exactōes. Hoc enim licet facere ꝯ paganos. Terra em̄ quam possident nostra eē debet. Jdeo iuste possumꝰ eam exigere ab eis q̄bꝰ in se nocere desideramꝰ. Insup idem Alexan. addidit q; alij istud ad lram intelligunt esse dictū. qz ex quo iustū bellū mouetur. ex edicto p̄ncipis ab hostibꝰ licite vsura exigit. Dū tm̄ non fiat cupiditatis vitio: sed charitatis zelo. s. vt sic macerent vsuris q̄ non

pñt macerari armis. Naz cũ eos possum⁹ occi dere ⁊ oĩa bona eor nr̃a facẽ, s. iure belli vale mus. ⁊ h videt fuisse intẽtio Amb. Uñ post p dictũ vbũ statim seq̃t. Quẽ bello vincere non potes ab h vsurã exige. quẽ non sit crimẽ occi dere. Uñ ꝓprie loquẽdo i h sensu nomẽ vsure trahit a ꝓpria significatione q̃ non est vsurpa tio aliene rei. Hec Alexã. de halis.

Nona defensio cum sua solutione Capl'm. IX.

Onũ supaddũt scutũ dicẽtes. Nõ em̃ z charitatẽ est vsura cũ scz vertat se in qñ q̃ nõ sit z charitatez tanq̃ aliq̃d inutile. est tñ z eã tanq̃ aliq̃d inhonestũ vitiosuz: ⁊ malo admixtũ. Nã sicut in p̃cedenti casu tactuz est ⁊ in fmone. xxxviij. arti. j. p totuz plene dicet vsurarius cõtract⁹ ẽ oĩno z legẽ nature. Ex q̃ manifeste ꝓcludit q̃ oĩno ẽ ꝓtra charitatẽ: ⁊ aliud esse non põt.

Decima defensio vsure ⁊ eius solutio. Capl'm. X.

Decimũ scutũ subdat. Dicunt em̃ licet accipe lucrũ de re sua. Res aũt mutuata est ipi⁹ mutuãtis. Nã q̃uis transferat eam q̃tũ ad subam: retinet tñ sibi possessionẽ q̃tũ ad valorẽ. Ad h dicẽdũ q̃ vnusq̃sq̃ licite põt recipe lucrũ de re sua dũmõ res illa sit apta nata lucrificare ex sui natura. Res aũt mutuata non est ex sui natura aptanata lucrificare: imo q̃ lucrifaciat est oĩno z naturã suaz. Dicut patebit fmone. xxxviij. arti. j. c. ij.

Undecima defensio vsure cuz sua solutione. Capl'm. XI.

Undecimũ scutum sumũt q̃dam dicentes. Dom⁹ est quoddaz artificiale nec ex sui natura est aptanata facere domũ. Et tamen experientia teste apparet q̃ p licitũ ꝓtractũ vna domus posset facere plures domos. Naz posset aliq̃s ꝓpensione dom⁹ vsq̃ ad certũ tẽpus recipe aliã domũ: ⁊ itez vsq̃ ad tps aliã. ⁊ sic ꝺ multis. Et sic vna domus facẽt plures domos. ergo eodẽ modo ex pecunia fieri posset: ⁊ p ꝓsequẽs ꝓtract⁹ vsurarius ⁊ illicit⁹ nõ videt. Ad h dicendum ẽ q̃ causa q̃re pecunia nõ parit pecuniã: non est q̃ sit artificiale aliq̃d sed qz hz sibi p̃stitũ ⁊ determinatuz valorem ab ipa arte sicut lati⁹ in fmone. xxxviij. arti. j. c. j. patebit. Ideo minime crescẽ põt in suo valore taliter q̃ ex ea recipiat vltra sortẽ nisi ex cupidine mutuãtis. Nõ aũt sic dici potest ꝺ domo qz hz sit quid artificiale nõ tñ habet sibi p̃stituz ⁊ determinatũ valorẽ ab ipa arte q̃propter ex crescere põt i suo valore ita q̃ sine aliq̃ vitio p ea recipi posset lucrum.

Duodecima defensio vsure ⁊ eius solutio. Capl'm. XII.

Duodecimũ scutũ sumũt dicẽtes. si cõtract⁹ mal⁹ est ex respectu p̃stitoris erit etiaz mal⁹ respectu mutui receptoris: ⁊ maxie ꝓpt̃ duo. Primo qz tota vis z̃ct⁹ ex vtriusq̃ cõcordi ꝓsensu ꝓcedit. ac p ꝓsequẽs ⁊ malicia ei⁹. Secꝺo qz velle q̃ alt̃ moraliter peccet vt ipe indigentiã suã corpalẽ supplẽ posset: aut tpalẽ vtilitatẽ cum illi⁹ culpa reportet ẽ prauũ ⁊ impiũ ⁊ maxie si ad h illũ suis p̃cib⁹ instanter inducit. Ad h dicẽdũ q̃ hz eadem actio respectu agẽtis põt eẽ mala ⁊ respectu patiẽtis vel ꝓsulẽtis bona ⁊ meritoria qñ. s. ille nõ cõsulit eam nisi solũ inq̃tũ bonã ⁊ ꝓpt̃ bonuz. Dicrecipe mutuũ ad vsurã põt esse licitum licet sic p̃stare sit malũ. qz recipienti põt p se ⁊ absolute displicere illam vsurã. ⁊ põt ꝓsentire in solaz ei⁹ redditionẽ absq̃ h q̃ ꝓsentiat in acceptionem vsure inq̃tũ scz vitiosa ẽ ⁊ tunc hz ꝓtractus mutui vsurari⁹ sit ex vtriusq̃ ꝓsensu nõ ẽ tñ a ꝓsensu isti⁹ inq̃tum est vitiosus nisi p accidens. Nec dat vsurario occasionẽ vsuras accipiendi sed mutuãdi. Nec placet ei vsuraruz acceptio sed mutuatio q̃ est bona: qz est subuẽtio sue necessitatis. Secm̃ autẽ Aug⁹. aliud est bene vti malo: aliud male vti bono. Nã bñ vti malo non ẽ malũ sed bonũ. Et ido bene vti malo vsurarij bonum est. Utit̃ em̃ ille bñ q̃ p sua necessitate mutuũ q̃ret ⁊ absq̃ vsura hr̃e non valens dat illã non tñ ei⁹ vitio delectat⁹: sed sola ꝓpria necessitate compulsus seu inducť. Est tñ notandũ q̃ mutuũ recipiẽs in duob⁹ casibus moraliter peccat. Primo qñ absq̃ rõnabili necessitate h agit eo q̃ tunc malo alterius male vtit̃. Secꝺo qñ aliquẽ nolentẽ simpliciter dare: nec etiam sub vsura tanq̃ deũ timentem hõ p sua necessitate ad p̃standũ sub vsura inducit: quia tũc talis nõ bñ vtit̃ malo illi⁹ in eo p̃existente sed poti⁹ eũ incitat ⁊ inducit ad malũ qꝺ nõdũ habebat. Prius em̃ dz se p̃mittere mori q̃ aliquẽ ad deũ moraliter offendendum incitare. Preterea aliud est in sua necessitate ad vsuraz accipe ab eo q̃ ad h voluntari⁹ ẽ vel est ad vsuram mutuatur⁹: et aliud ẽ illã suscipe qui illaz inducens est: sicut aliud ẽ recipe iuramentuz p idolũ factũ ab idolatra aliter nolente iurare aut aliud iuramentũ firmũ nõ reputante: ⁊ aliud ẽ inducere eũ nõ solũ vt iuret. sed etiaz vt p idola iuret. hoc vtiq̃ criminosũ est. Primum non fm Aug⁹. in epla ad plebiculã licitum est De his tñ latius dictũ est in liõ. de chri. ret̃. sermone. xxxv. circa p̃ncipiũ.

Decimatertia defensio ẽ vsure cũ sua solutione. Capl'm. XIII.

Decimũ tertiũ scutuz assumũt dicentes q̃ q̃ mutuũ recipit ab vsurario põt scit ꝛ vult rem suã vsurario dare. Dicit ꝙ ei. ego do tibi hanc pecuniã p̃ter sortẽ. g̃ super abundãtia ista ꝓpꝛij vsurarij est ꝛ iuste: qz ex dono illi⁹ est q̃ hz ius dandi. Ergo vsurarius nõ sibi vsurpat rem alienã. Ad ꝫ dicendũ ꝑm Alexã. ꝺ hal' ꝙ ille q̃ accepit mutuũ nõ hz ius dandi vsurario. qz dñs ꝓtradicit Luce. vj. dicens mutuũ date nihil inde sperãtes. Dicut si aliq̃s haberet feudũ ab aliq̃ dño tpali non posset trãsferre dñiũ illius feudi dño ꝓtradicente Cũ igit dñs oiuz ꝓtradicat nullus põt vsurario dare supabũdantiã p̃ter sortem.

Decimaq̃rta defensio vsure ꝛ eius solutio. Cap. xiiij.

Ece scutũ decimũ quartuz. Esto ꝙ sic fiat ꝓtract⁹ mutuo tibi pecuniã istã vt des mihi tm̃ p̃ter sortem. Ergo ꝑm hãc formã supabundantia quã accipit vsurarius data est sibi: g̃ est sua. Ad ꝫ Alexã. de hal' rñdet dicẽs ꝙ q̃busc̃ꝙ ꝝbis ꝓtract⁹ mutuet nihil in contractu mutuat. Nã sp̃ ẽ pũsa intẽtio fenerãtis q̃ cupit rem alienã manentẽ alienã facere suaz. Jõo si q̃s timoꝛe q̃ posset cadere i ꝓstantẽ vi ꝝ diceret nõ ꝓsentiens aio accipio te in vxoꝛẽ in dicaret mr̃imoniũ nullũ eẽ. Similiter cuz iste necessitate coactus dicat: ego do tibi tm̃ p̃ter sortẽ ꝛ aio dissentiret iudicabitur donatio nulla esse. Ergo vsurario nihil est datũ: detinet g̃ rem alienã inuito dño.

Decimaquinta defensio vsure cuz sua solutione. Cap. xv.

Scutũ decimũ quintũ sumũt dicentes. Qai⁹ pctm̃ ẽ homicidiũ q̃z vsurã mutuũ dare. ꝫ in aliquo casu nõ solũ occidere licet: verũctiã q̃nc̃ꝙ meritoꝛiũ ẽ: vt ptz in iusto iudice q̃ maleficũ iuste dãnat ad moꝛtez. g̃ siliter dare ad vsurã in aliq̃ casu licitum erit Ad q̃ rñdet Alexan. ꝺ halis ꝙ q̃uis occidere sit pctm̃ in se nõ tm̃ ꝑm se: qz q̃nc̃ꝙ licet. Dare aũt ꝑm vsurã est pctm̃ in se ꝛ ꝑm se. qz nũq̃ in aliquo casu licet sicut patebit ꝑmone. xxxviij arti. j. ꝙ totum. Preterea nõ est silẽ. Ex dictis patet quõ vsura magistralit describit i q̃bus etiã cõmittit: ꝛ quõ fallacit excusat vt cognita veritate iã resipiscãt q̃ circa vsurã tam erronee delirauerũt q̃ eis misericoꝛdit largiatur miscdia pijssimi saluatoꝛis q̃ cum pr̃e ꝛ spũsancto regnat glorioſus. Amen.

Feria. iiij. post quartã dominicaz in quadragesima de mutuo ꝛ quõ et q̃nãdo q̃libet teneatur mutuuz dare gratis. Sermo. xxxvij.

Qvãdiu ĩmundo sum lux sum mundi. Joh. v. ꝛ in euang'. ho. vt p̃cedẽti ꝑmo: sequẽs cohereat: tenetis dictũ superi⁹ ex descriptione vsure solũ in ꝓtractu mutui interuenire vsurã. Proinde necessarium ẽ de ipo mutuo specialẽ exhibẽ ꝑmonẽ. Lumen de hac materia sumẽtes ab illo q̃ in vero ꝓposito de se ait. Qdiu in mundo sum vt s. hanc vo lucẽ nob̃ administrauit cũ Luce. vj. c. ait. Qutuũ date nil inde sperãtes. Qd ꝝbũ põt esse aliud thema in pñti ꝑmone. In quo sacratissimo ꝝbo triplex mysteriũ demꝛat. Primũ recte mutuatiõis. ibi. Qutuũ. Scõm debite obligationis. ibi. date. Tertiũ grate ꝛ pure intentionis. ibi. nihil inde sperãtes.

Articulus pr̃im⁹ in quo circa mutuum querunt tria

Primã mysteriuz quod ꝓtinet in hoc sacratissimo verbo est recte mutuationis: quia dñs ait. Qutuũ. Ad maiorem intelligentiã eoꝛũ quẽ de mutuo dicenda sunt querunt tria.

Quid est mutuũ ꝛ vnde dicatur Capitulum. i.

Primo eñ querit quid sit mutuuz. Et dicendũ ꝙ mutuuz dicit quasi meum tuum. Quia id qd̃ a me tibi mutuo datur ex meo fit tuũ ethymologia est. Res etenim mutuata illius vtiq̃ fit cui mutuo erogat. ff. ꝺ re. tre. et si cer. pe. l. mutuũ apellata. Est etiaz aduertẽdũ ꝙ repit mutuo as. are. actiuũ ꝝbũ ꝛ mutuoꝛ aris. ꝝbũ deponẽs. Differũt tm̃: qz mutuo as. dãtis ẽ mutuũ. Nñ mutuare ꝺz q̃si mutuo dare: vt mutuo denarios tibi. i. mutuo do tibi. Qz mutuoꝛ aris. ẽ recipientis. q̃si mutuo recipe Unde mutuoꝛ denarios a te. i. mutuo recipio denarios a te. Hinc ps̃ ait. Qutu abit pctoꝛ ꝛ ñ soluet Et Exo. xij. ꝓcepit dñs filijs isr̃l vt mutuarẽt vasa a vitinis suis ꝛ expoliarẽt egyptũ. q̃libet g̃ caueat abuti his ꝝbis. Itẽ mutuo ꝛ cõmodo ꝛ accõmodo differunt. qz cõmodamus vel accõmodam⁹ illas res q̃ in codẽ esse debẽt reddi. s. q̃ nõ trãseũt in possessionẽ recipiẽtis vt equũ mãtellum ꝛc. Qz illas res mutuam⁹ q̃ trãseunt in dñiuz recipiẽtis vt denarios. Unde accõmodo vel cõmodo tibi equũ. i. nõ ad ꝓprietatẽ. sed ad cõmodum seu ad vtilitatẽ ꝛ ad ꝓsiliez vsum ad quem ego habeo do tibi. i. ad eq̃tãdum. non vt sit tu⁹. Vñ cõmodare ꝺz. q̃si cũ mõ tpis ad aliũ transferre ꝛ dare. ꝛ ethymologia est. Sed mutuo denarios cum sint mei: dãdo fiunt tui. Ex his patet q̃ sit differẽtia inter mutuũ ꝛ cõmodatum. De

differẽtia aũt istoꝝ verboꝝ tales dant versus Mutuo vult dantẽ. ꝙ mutuoꝝ recipientez Et iterꝝ. Mutuo tradentis est ꝙ mutuoꝝ recipiẽtis. Hec sñia est Catholicon.

Qꝝ solum in contractu mutui veri et interpꝛetati committatur vsura Capl'm. ii.

Secũdo incipi queri põt i q̃ ꝓtractu cõmittat vsura? Dicẽdũ ꝑm doctores q vsura nõ põt cõmitti nisi i mutuo vel interptato sicut i pcedẽti ꝑmone arti. j. p totũ satis patuit. Quare aũt solũ in ꝓtractu mutui cõmittit vsura ratio ẽ ꝑm Alexã. lomb. qz cuz vsura sit vitiũ ꝛ pctm: necesse ẽ q sit in aliquo ꝛctu vitiũ sortiẽte. qđ q̃dez vitiũ sit aliq̃d recipere vltra sortẽ. sic in ꝑmo arti. pcedentꝭ ꝑmonis patuit. Tale autẽ vitiũ cadẽ nõ põt ꝑmo in ꝛctu emptiõis. nec in ꝛctu veditiõis. nec in ꝛctu locationis. nec in ꝛctu cõmodati. Primo vsura cadere nõ põt in ꝛctu emptionis ꝛ venditionis qꝛ in tali ꝛctu nõ accipit aliq̃d qđ accedit sorti. Nã si q̃s p. c. emat agrũ ac in fine anni fructus inde pcepti valeãt. x. talis excrelcẽtia de sorte est. Eodem mõ si q̃s merces q̃ in vno loco abũdãt p minoꝛi pcio. ꝛ aliq̃d lucrat dũ vẽdit eas in alio loco vbi deficiunt lucrum est de sorte. ꝛ idꝺo licitũ ẽ. Ex his patet q in ꝛctu emptionis ꝛ veditiõis lucrũ nõ accedit sorti: ꝙ est de sorte. Secđo nõ cadit vsura in ꝓtractu locationis: ꝛ ꝫ ppt eandẽ causam. Proinde id qđ datꝝ pro re locata est vtiq̃ merces non vsura. Tertio q̃ non põt esse vsura in cõmodato. qz si p re cõmodata aliq̃d datꝝ cõmodatũ tunc in locatum trãsit vt iam vere dicat locatũ nõ cõmodatũ. Ex his patet q vsura est vitiũ alicuius ꝓtractus. ꝙ vt patet non emptionis nec vẽditionis. nec locatiõis. nec commodati. necesse est ergo q sit mutui. Hãc rõnez sequit quedã glo. xliij. q. iij. c. q aũt. q̃ait q sũt duo ꝓtract' q̃ de natura sui gratuiti sunt scz mutuũ ꝛ commodatũ. Mutuũ aũt si non gratuitũ: non est iam mutuũ sed vsura. Cõmodatum ꝟo si non est gratuitũ nõ est vsura: ꝙ tunc desinit esse cõmodatum ꝛ trãsit in locatũ. Illud ꝟo qđ accipitur p cõmodato: aut accipitur p illa: aut p vsu illi' rei. Iterum si p re ipa aliquid accipit aut ẽ pecunia: aut alia res. Si pecunia iam nõ est cõmodatũ: ꝙ emptio ꝛ venditio dici debet. Si aũt est alia res tunc ꝓmutatio denoiatꝝ. Si aũt accipit p vsu rei: aut ẽ pecunia: ꝛ tũc ẽ locatio. Si aũt erit alia res erit ꝓtract' inoiatus scilicet do vt des.

Qꝝ triplici ratione in locatiõe et nõ in mutuo potest homo aliq̃d accipere vltra sortem Capl'm. iii.

Tertio querit quare pl' in locatiõis cõtractu q̃ in mutuo põt homo accipere vltra sortẽ? Licet hoc dubiũ tactũ fuit in pcedẽti ꝑmone arti. vlt. c. vj. tamen adhuc dici põt. q mutuũ a locatiõe differt triplici ex respectu seu rõne. Primo rõne charitatis. secũdo rõne ppꝛietat'. tertio rõne vtilitat'. Primo q̃dem differt locatum a mutuo rõne charitatis. naz ꝑm Alexan. lombar. in mutuo est cõtractus gr̃e seu charitatis. In locato ꝟo est cõtract' iusticie ꝛ eq̃tatis. Mutuũ ergo ꝺ sui natura debet esse gratuitũ alias vendit charitas ꝛ gr̃a que in mutuo cõmunicat. Que q̃dẽ venditio nihil aliud est nisi abusio charitat' ꝛ gr̃e coꝛruptela. In locato ꝟo non sic. Un̄ sicut s. i pcedẽti ꝑmone dictũ est. c. vj. arti. iij. Si mutuatis rebus vera ratio locationis ꝛ ꝙsimilis vsus rei locate datur: tunc vltra ipaz licite amplius exigi põt. vtpote si florẽni aurei ex sua ispectione vel deꝺoꝛtatione valerẽt aliquibus moꝛbis vt faciunt alique gẽme. aut si absq̃ sui ꝙsumptiõe aliquib' obsequijs vtiles essent. vt sunt aurei ꝛ argentei cyphi. tunc vtiq̃ põt licite locari: ꝛ cũ ipis p̃cũ locatiõis recipi. Probant' h. xliij. q. iij. si fenerauer'. vbi i glo. Posset q̃ i locato cõmitti vsura sicut patet j. ꝑmone. xxxix. arti. ij. c. ij. Secđo differt mutuũ a locato rõne ppꝛietatis. Secũm em̃ Joh. an. ex̄ de vsura circa fi. i locato remanet ppꝛietas rei locate apud locantẽ. ff. loca. l. nõ em̃. Proinde si ad eũ ꝛ non ad aliũ rei ppꝛietas puenit lucrum eq̃dem iustum est: cuz nullus cogat de ppꝛio beneficiuz facere. x. q. ij. c. pcarie. in fi. In mutuo ꝟo mutuãs nõ retinet dn̄iuz mutuate rei: sed sicut patet ex pcedentib': trãsfert in eũ cui mutuũ datꝝ. Propterea minime iustũ ẽ q res fructificet ei cui' nõ est. i. mutuãti ꝛ non fructũ sed damnuz faciat ei ppter piculum dico ei' in cui' dominiũ trãslata ẽ. Jõo apta q̃dẽ iniustitia ẽ q tibi vendã rẽ tuã: ꝛ p tpe q̃ iam apte ẽ tua: q aptissime i mutuo ꝓtingit Justicia igit̃ ꝫ exposcit q vsus rei tibi a me mutuate et ois vtilitas ex ea pueniens p toto tpe p quo tibi a me mutuata ẽ sit oino tua: non mea. Cum ꝫ ꝓcoꝛdat Sco. Tertio differt mutuuz a locato rõne vtilitatis. qz de locato hõ suscipit fructũ. Unde Chryſ. lxxxviij. di. c. ejci. ait. Habens agrũ arãdo accipit ex eo fructum. habẽs domũ vsũ mansionis capit ex ea. Et ideo q̃ locat domũ vel agrũ vsum suuz dare videtur: ꝛ q̃dãmõ videt mutuare cum lucro: lucrum ex pecunia reposita nulluz vsum capis. Hec ille. Sed obijcit. nõne hõ amplius lucrat. ꝛ maiorem fructum suscipit ex denarijs q̃ cũ agro et domo? Dicendũ q de denarijs homo suscipit fructum. nã si ex vsu denarioꝝ hõ suscipit fru-

ctum non ꝓuenit ꝓncipaliter ex denarijs si ex ingenio vtentiũ eis. Ac ecõuerso homo ꝺ domo vel agro. nam lz fructus ꝓ ingeniũ homis capiant ex eis ꝓncipaliter tamen fructus atq; vtilitas ex illis cuz ingenio homis oziginẽ habent. ꝓeterea damnũ ⁊ piculũ mutabiliũ rerum nõ ad mutuũ dantẽ: sed ad mutuũ recipiẽtem: ⁊ ecõtra in ꝗbuscunq; locationib⁹ euenire ꝓbatur. Nã oñe dãnũ ⁊ piculũ ⁊ quecũq; deteriozatio rei locate iminet si ex culpa ei⁹ qui locationẽ accepit non supuenit ad locãtẽ deuoluitur: qz locat⁹ equus aut dom⁹ veteraſcunt ⁊ ꝓsumunt atq; ꝓ vsum ꝺcterioant. Moritur equus ruit vel cõburit domus q̃ oñia ꝓtinẽt ad locantis damnũ ⁊ detrimentũ. Cõtrarium ꝯo in mutuo ex sui natura ꝓtingit: qz omnia ꝓ dicta ꝓtinẽt ad mutui receptozem: nec iminet aliq̃ ꝑiculum de pecunia illa in mutuũ danti sed tantũ recipiẽti. q̃ꝓpter cui iminet piculũ rei iuste eius fruct⁹ ꝓtingit: ⁊ nõ ecõuerso. xiiij q. iij. c. si feneraueris: cũ ibidẽ notat. Iniustũ eq̃dem est q; ad eum spectet cõmodũ ad quem non spectat piculum vt. c. j. de censi. in cle. ⁊. l. ffm naturã. ff. de reg. iur. Hui⁹modi ẽ Joh. an. Hosticñ. Goff. ⁊ doctozes oñes hoc cõmuniter tenent. ꝓeterea ffm Alexan. de halis mutuũ ꝓprie non deteriozat̃ put pecunia. sed locatum vt domus vel equus. Sic ad hoc facit c. ejiciens. xxviij. di.

Articul⁹ .ii. qñ quilibet obligatur primo suo mutuũ dare gratis.

Secundũ mysteriũ quod continet verbum christi est debite obligationis: qz ꝑceptozie subdit. Date. Ad cuius ꝓcepti intelligentiã aduertendũ est. qꝺ Mat. v. precepit domin⁹ dicens volenti a te mutuari ne auertaris. Ido naturalis lex obligat ⁊ ꝑcipit diligere primum sicut seipm. et hoc non tñ affectu: sed etiã ꝓ loco ⁊ tẽpoze: cum ope et effectu. ꝓinde Luc. vj. ꝓprie ꝓpositum ꝟbum hanc naturalez legem expressit dicens. ꝓout vultis vt faciant vobis homies: ⁊ vos facite illis similiter. Nẽpe ad primum dici ne quaq̃ põt verus affectus vbi vel nisi ꝓ loco ⁊ tẽpoze cõdignus subsequat̃ effectus. Hinc. j. Joh. iij. dicit̃ ꝓ apl'm sanctũ. Filioli nõ diligamus verbo neq; lingua scz tm̃ sed opere ⁊ veritate. id ẽ. veraci opatione atq; effectu. ⁊. vij. q v. c. oñis dicit̃. Qui negãt miscoiaz facienda indigentibus ⁊ necessitatẽ patientib⁹ ipm̃ christum negant: qui est miscericozdia sũma. Sed qz hoc vere ꝑceptum de quo hic loquit̃ xps ẽ affirmatiuũ obligat semꝑ. sed non ad semꝑ: sed ꝓ loco ⁊ ꝓ tempoze occurrẽti. Ideo in debito mutuãdi duo ꝓncipaliter ꝓsideranda sũt. ꝓimo facultas subam habẽtis. secũdo indigẽtia mutuũ postulãtis. ꝓimo inq̃ cõsideranda est facultas subam habentis. Et circa hoc tria genera hominũ repire cõtingit. ꝓimo eñ sunt ꝗdam qui habẽt facultatũ penuriã. Secõ reperiunt ꝗdam qui habẽt facultatũ sufficiẽtiã. Tertio reperiunt qui habẽt facultatũ abũdãtiam. Secũdo ꝓsideranda est indigẽtia mutuũ postulãtis Et circa hoc tria genera hoiuz repiuntur. ꝓimo eñ sunt ꝗdam habẽtes necessitatẽ vltimã aut extremã. Secũdo sunt alij ꝗ habẽt necessitatẽ artam: sed non extremaz ⁊ vltimã. Tertio q̃ qui habẽt necessitatẽ cõmunẽ scz nõ artã nec extremã: ꝫ mediã quodãmodo. Ad reptendaz igitur veram mutui obligationem. id ẽ. quãdo cui ⁊ quõ quilibet obligetur mutuũ dare. oñia ꝑdicta genera hominuz quadã ingenioſa discretiõe ⁊ arte vario modo computanda sunt vt bene de hoc veritas posset reperiri. Et de hoc subdatur exempli causa modus cui ꝓcordat Alexan. de halis.

Quibus tenetur mutuuz dare qui facultatum penuriã seu indigẽtiã habet. Capituluz .i.

Primo sunt: qui habent facultatuz penuriã seu indigentiã non tñ extremaz. Et tales si ipsi vel sui nõ sũt i extrema necessitate tenent̃ dare mutuuz solũmodo prius id eis ꝗ sunt in necessitate extrema clara et manifesta. Cui⁹ ratio est: quia ⁊ si ipi penuriã patiunt̃: nõ tamẽ deficiunt neq; moziunt̃. Ibi ꝯo qui sunt in necessitate extrema manifesta et arta iam moziũt̃ nisi eis subueniat̃ statim. Qz qz in extrema necessitate oñia cũmunia sũt illi tanq̃ ꝺ suo subueniri debet. xlvij. di. sicut ꝓz xij. q. j. c. dilectissimis. Sed q̃d si bi ꝗ habent facultatũ penuriã non habẽt aliquid corporale qꝺ cõueniat subuentioni illoz qui sunt i necessitate extrema nunq̃d a subuentiõe mutui liberati sunt? Dicendũ q; non. Quia adhuc aliquid eis mutuo cõmunicare tenet̃ Nam vltra datuz seu mutuatũ a manu. habẽt aliq̃d aliud mutuãdũ quod triplex mutuuz licz impꝛopꝛie nominari põt. ꝓimũ est mutuũ opis. scõm ẽ mutuũ oris. tertiũ est mutuũ cozdis. Quozuz qꝺlibet ꝓ loco ⁊ tpe hõ cõicare tenet̃. si nõ pt ꝺ numero denarioz alit̃ subuenire. ꝓimum q̃dẽ mutuũ cõicandũ ẽ opis. i. obsequij. Quia etiã inimico in extremitate degẽti obsequium ꝑstare debemus Jn cui⁹ mysteriũ. xxiij. Exo. ꝑceptuz est. Si videris asinũ odiẽtis te iacere sub onere: nõ ꝓtransibis sed subleuabis cũ eo Quis inq̃ asin⁹ te odientis nisi corpus inimici tui? qꝺ tunc q̃dem sub onere iacet: qñ in extrema necessitate manet. Nõ vtiq; precipiẽte

dño ita insensibiliter non ptransire debemus q̃n iuxta posse mutuũ talis subuentiõis charitatiuũ cõuincemus. Scõm est mutuũ oris qđ est dulce ỽbum consolatio verbi suauitas oris. Qđ q̃dem etiam ꝓ loco ⁊ tẽpore i tali coꝛ poꝛis extremitate egentib⁹ impendere obligamur dñ verisimile est q̃ etiã tali imineat extremũ piculũ anime. oĩno tale mutuũ oris cõmunicare tenemur. sicut sepe ꝓtingere solet his q̃ ex diuino ⁊ humano iudicio ducũt ad moꝛtẽ vel ppinq̃ sũt moꝛti. Audi ad hoc eccl̃iasticuz c. xviij. dicentem. Nõne ardoꝛem refrigerabit ros: sic ⁊ verbũ melius q̃ datum. Tertiũ ẽ mutuũ coꝛdis: naz ⁊ si ei qui in extremis ẽ nec opere nec oꝛe mutuũ pꝛestare vales: adhuc ali quid tibi ẽ q̃ ei mutuo cõmunicare tener̃. Ha be coꝛ. habes affectũ. habes vel saltem habere teneris animũ pium. coꝛdis compassionem teneritudinẽ mentis ⁊ mutuum pꝛebe coꝛdis. Da ei coꝛ per compassionẽ. euiscera temetipm recolens apostoli ỽbuz. j. ad Timoth. iiij. pietas ad oĩa valet pmissionẽ habens vite que nunc est ⁊ future. Et iterũ Matth. v. cꝛ. Beati misericoꝛdes: q̃m misericoꝛdiã ꝓsequẽtur. Et iteꝛ dicit Esa. lviij. cum effuderis esurienti animã tuaz scz p coꝛdis compassionẽ. ecce mutuũ coꝛdis ⁊ animã afflictã repleueris scz compassiua pietate. tunc oꝛiet in tenebꝛis scz etiaz peccatoꝛ tuoꝛũ. lux tua. id ẽ. gratia tua ad veram ꝓuersionem illuminãs mentẽ. ꝓꝛo q̃bus oĩbus Mat. v. glo. ait. Si deest facultas da affectũ obsequiũ vel verbũ.

Quibus obligantur mutuum dare qui habent sufficientiã facultatum Capl̃m. ii.

Secundo sũt q̃dam q̃ habẽt facultatuz sufficientiã: ⁊ hi duobus generib⁹ hominũ ex p̃cepto mutuum iuxta posse p̃stare tenen̄. Videlicet his qui necessitatẽ habent artam ⁊ si non extremã: ⁊ his qui habẽt necessitatẽ extremã. Qđ sic intelligendũ est scz q̃ si p̃ dictus habẽs facultatũ sufficiẽtiã habet aliq̃d qđ non sit necessariũ sustentationi nature sue. nec etiam illoꝛ quib⁹ ꝓuidere tenetur. vt sunt filij vꝛoꝛ familia serui ⁊ ceteri ꝓsimiles. ⁊ tanta sit notabilis necessitas ex pte duoꝛ generũ hoiuz scz eoꝛ q̃ habent necessitatẽ extremã q̃ imineant ꝓbabilia signa extreme necessitatis. nec in ꝓmptu appareat q̃ subueniat ⁊ mutuuz pꝛestet. tunc hmõi habens facultatũ sufficientiam ex necessitate p̃cepti tali indigẽti subueniꝛe ⁊ mutuũ p̃stare teneꝛ̃. nec est expectanda extremitas vltima: qz forte non posset iuuari natura: iam fame vel siti vel frigoꝛe seu quocũ q̃ alio cruciatu ꝓsumpta.

Quibus tenẽtur dare mutuuz qui abundant in facultatibus hui⁹ mũdi Capl̃m. iii.

Tertio sunt q̃dam qui habent facultat̃ abundantiã. Et hi tenen̄ ex pꝛecepto mutuũ dare omnib⁹ p̃dictis tribus hominum generib⁹. vidlicet eoꝛ qui habẽt necessitatez extremũ artam ⁊ cõmunẽ. Qđ q̃dem habet sic intelligi scz q̃ hmõi in facultatib⁹ abundãtes q̃cquid supfluũ habẽt sustẽtationi nature sue: ⁊ illoꝛ quib⁹ ꝓuidere tenen̄ sicut s̃. dictuz ẽ. ⁊ q̃cquid habẽt supfluũ decentie sui status tenen̄ illud pꝛestare mutuo cuilibet scz p̃dictorum necessitatẽ patiẽti siue necessitas sit extrema. siue arta. siue cõmunis. Qđ q̃dem si talis nõ facit nec ꝓponit bona sua melius dispẽsare vel eque bene: moꝛtaliter peccat. Et sic intelligit illud. j. Joh. iij. q̃ habuerit substãtiaz hui⁹ mundi: ⁊ viderit fratrem suũ necessitatẽ habẽtem: ⁊ clauserit viscera sua ab eo quõ charitas dei manet in eo? Et iteruz. lxvij. di. c. sicut hi. Amb. ait. nõ minoꝛis est criminis habenti tollere q̃ cum possis ⁊ abundans sis indigentib⁹ denegare. Si aũt multitudo indigentiũ occurat q̃bus omnib⁹ subuenire nõ posset. tenetur homo ceteris parib⁹ subuenire plus indigẽti. nec tamẽ ꝓsiderare opoꝛtet oẽs euent⁹ qui possunt accidere in futurũ: qz hoc esset in crastinũ ꝓuidere qđ Matth. ꝓhibet dñs dicẽs. Nolite solliciti esse in crastinũ. Ad qđ p̃ceptã etiã quilibet secularis obligat̃. hoc autẽ necessariũ atq̃ supfluũ dijudicari debet ỽm ea que ꝓbabiliter ⁊ vt in pluribus accidere solent. Sz q̃dam obijciũt dicentes. Hec suba ⁊ hec diuitie mee sunt egoiꝑe sudoꝛibus ⁊ sollicitudinibus meis mihi illas coadunaui. ⁊ ego mihi illas acquisiui. Quare qđ meũ est alijs debeo eroga/re: si diuitijs egent multi. sic damnũ eoꝛũ acq̃rant sibi laboꝛibus multis sicut ⁊ ego feci. Talibus dicendũ est q̃ supfluũ sustentationi eoꝛ ac si illoꝛuz sit ꝓpꝛium q̃tum ad sue nature sustentationẽ seu auctoꝛitatez ministrãdi: tamen q̃tum ad vsum illoꝛ est in q̃bus sunt signa ꝓbabilia satis necessitatis extreme nisi subueniatur eisdẽ. Alias q̃ aliq̃ modo dico de supfluitate decẽtie sui status respectu indigentiũ circa p̃dictaz necessitatẽ extremã. Cõtra illos autem q̃ ꝺ supfluo p̃dictis modis nolunt indigẽtibus subuenire ac sua dicũt esse q̃ habent di. xlvij. c. sicut hi. Amb. ait in ꝑsona eoꝛ dicẽs. Quid iniustũ est si aliena non inuadam ꝓpꝛia diligenti⁹ seruo. Et exclamando subdit. O impudens. dic tu q̃ ꝓpꝛia dicis que ⁊ quibus reconditis in hunc mũdũ intulisti: aut q̃n in hãc ingressus es lumine q̃n de ventre mr̃is tue existi

quibus queso facultatibus quib⁹ subsidijs sti patus ingressus es? Et post pauca. Proprium nemo dicat quod cōmune est. Et addit esurientium panis est quē tu detines. Nudorū indumentū est quod tu recludis. Miseror redemptio est ⁊ absolutio pecunia quā tu in terra fodis. Tantor te igit scias inuadere bona ꝯtis posses pstare qđ velis solūmodo p teipso. Et licz transgressores huius precepti non semper lege puniantur humana: puniant nihilomin⁹ lege diuina. Nam ꝟm Aug⁹. de libro ar. multa impunita iuste relinquunt a lege humana: que tamen iuste iudicant lege diuina. Ex his patet in quo casu intelligit esse preceptū ō mutuo dando ⁊ in quo non. Quia domin⁹ Luc. vj. ait. Mutuum date ⁊c.

Articulus .iij. de triplici intentiōe que interuenire pōt in mutui datione

Tertium quoq; mysterium cōtineturi vbo christi quod est pure seu grate intentionis. Vñ subdit. Nihil inde sperātes. Propter qđ talis regula notanda ē ꝟm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. ad iuste ꝓtrahēdū mutuū oportet ꝟuare eqlitatez in numero pōdere ⁊ mēsura exceptis casib⁹ de q̄bus ptz in ꝟmo/ne. xlij. Ait enim dns nihil inde sperātes scz q cōiter posset pecunia estimari qr scz intentio in mutuo dando debet solū ex charitate moueri Potest tamē distingui ꝟm glo. extra de vsur/ c. ꝓsuluit. Intentio triplex in mutuo dando. Prima scz charitatis. scda tepiditatis. tertia cupiditatis. In pma charitas est causa mutui In scda mutuuz est causa spei. In tertia vero spes ē causa mutui ꝟm Hal. de pusio.

De mutuo dato ex charitate circa quod incidenter plura queruntur Capitulum .I.

Prima est intētio charitatis i qua charitas ē causa mutui. Hoc q̄dem ē quā/do in mutuo dādo homo solū ex charitate mouet. nec ex eo intēdit habere aliquā tēporalez vtilitatē: sed ex mera gratia ⁊ absq; impuritate vsure mutuat egēti. Circa h autē q̄rant plura. Primo querit an p mutuo tali intentione tradito ac inde recepto liceat recipe postea aliq̄ donū. Ad qđ dicendū q si pbabiliter pōsumeret dare illi gratis ex amicitia ppt bñficiū pterite mutuatiōis ꝫcta tunc licite recipi pōt. Si vo pōsumit q solū fit q̄si i preciū mutuationis tūc recipi non dz: imo si receptū dz ipsi dāti restitui. Si aūt q ipsuz mutuū recipit exprez se diceret q non dat illud rōne mutui facti vel fiēdi siue spati tūc satis pōsumi pōt illud gratis dat nisi obstāt aliq̄ circūstātie pus tacte in precedēti ꝟmōe arti. iij. c. iiij. Scdo q̄rit an p deposito pecunie absq; intētiōe lucri inde habē/di tradito ac inde recepto liceat postmodū ab eo apō quē fuit depositū accipe p hac depositione aliqđ donū puta. c. lib. Ad h dicēdum ē q cū receptor ⁊ custoditor dēpositi ꝟuiat in h ipi depositario poti⁹ q̄ ecōuerso, non videtur q rōne depositi in ꝯtum depositi intēdat sibi dare aliqđ donū. Vñ videt q h faciat: qr ille depositor vt mutuo vsus est. Si tñ ꝓcurrerēt i tali dono ꝓditiones que in pcedēti questione posite sūt: ⁊ vltra hoc depositi custoditor dicere expresse q nō dat illō rōne mutui vel depositi facti vel fiendi nec sperati. nec est vsus illo vt mutuo: nec fit vti talib⁹ depositis cōsueuit tūc presumēdū est si ⁊ multū fidedignus ⁊ hō verax ⁊ rect⁹ q dat gratis subsequēs donum. cōiter tñ res suspecta est. ⁊ habet speciē mali.

Tertium q̄ dubiū subiūgam⁹. Pone q debitor vsurarij socio suo pecuniaz mutuauit eo scz pacto q ipse cōstrueret vsurario sortem: et vsuras inde currentes. Querit ne si talis mutuans vsurari⁹ dici posset? Joh. cal. in sua repetitione circa fi. ex de vsuris in h casu distinguit dicēs. Q aut talis suo mutuans socio sub dicto pacto oīno intēdebat tūc satisfacere vsurario creditori suo de pecunia illa sic secūdo dicto suo socio mutuata aut non. In primo casu nec vsurari⁹ est nec etiā peccat: qr h non fit stipulatio vt vsuraz: sed vt euitet damnū. nec si bi aliq̄d crescit. xiiij. q. iij. si q̄s oblit⁹ ibi aliq̄ incremēta. ⁊ c. qm̄ ibi ad questū. non eū tenebatur cuz suo dāno socio subuenire. xiiij. q. v. c. si non licet. ff. de ꝓscrip. nec. l. qui ꝟuando⁹. Talis eū solū damnū euitat qđ poterat licite euitare. nec in ea pecunia germinare videtur. ⁊ sic in eo deficiunt rōnes ꝓhibitionis vsure. Preterea satis incōueniens videret q postq̄ vsurarius q̄ recipit vsuras inde currentes ad restitutionē teneret q iste etiaz teneret qui facit id solum vt socio ꝓsit ⁊ sine q̄cūq; vtilitate vt dictū est. In scdo aūt casu qm̄ tūc non intendebat hic scdo mutuās satisfacere dicto suo vsurario creditori p̄mit⁹ mutuāti cum tamen cessent rationes iam dicte talis peccabit. Et si a socio vsuras recipit tenetur restituere eas ꝟm Joh. p̄dictum Et h distinctio mihi placet cū ecqtate sit plena. Quarto queri potest an liceat mutuū dare ad captandū amorē ⁊ beniuolentiaz debitoris: dicendum q sic vbi spes p̄ncipalis nō ꝓtēdit vlteri⁹. Nā si vltra p̄ncipaliter mutuans intenderet lucrū esset vsura. Verbi causa. Mutuo pape vl imperatori vel alteri vt captata beniuolētia p̄dictor⁹ possim cōsequi aliqđ beneficiū siue castrū vel similia. Tūc vsura vtiq; fozet ꝟm Jo. cal. vbi. s. De his q̄ faciunt

ad hunc casum dicet .j. de interesse ffmo. xlij. c. vltj. de interesse.

Q tepiditas siue defectus charitatis lz nõ sit mortale minuit tñ meritũ in mutuo dato. Cap. II.

Secũdo in mutuo dato põt esse intẽtio tepiditatis ĩ qua mutuũ est causa spei quod ꝓtingit cuz mutuãs licz ꝑncipaliter moueat ex charitate: secũdario tamẽ mouet ꝓpter aliquã tẽporalẽ vtilitatẽ. Ita tamẽ q si illa cessaret nihilominus mutuasse vellet. Hec talis intẽtio nõ tollit: sed minuit plus vel mínus ffm maiorẽ vel minorẽ respectum ad cõmodũ tẽporale. Huiꝰ sentẽtie sunt Ber. ⁊ Alanus sup. c. cõsuluit. extra de vsur. Receptio tamẽ hmõi tẽporalis ꝓpter mutuũ data magis apta est corrumpere hanc intentionẽ tepiditatis: ꝙ illã que est charitatis. Et ideo ex se ptz q fortiꝰ obstaculũ habet. Ex his patet q sperare aliquid secũdario non est mortale et forte quãdoq; nec veniale ar. ad hoc. lxj. di. qđ prouerit. et. lix. di. si officia. Similiter nec etiaz ex tali secũdaria spe aliquid recipe aliter videtur esse peccatũ. ꝙ ffm qđ fuit in intẽtione mutuũ datum. ar. j. q. ij. ꝙ pio. Et nihilominꝰ aduertendũ est q si ille qui mutuũ dedit cum intẽtione charitatis obseruare debet de oblatis sibi gratis in circũstantias de q̃bus in ꝓcedẽ. c. fecimus mẽtionẽ ꝙto magis ille q̃ mutuũ dedit cum tepiditate cum ipse ꝓpinq̃or sit corruptioni cupiditatis ꝙ ille sicut ꝓdictũ est.

Q intẽtio cupiditatis etiã sine expresso pacto remuneratiõis ĩ mutuo facit vsurariũ. ⁊ hoc tripliciter cõtingere potest. Cap. III.

Tertia quoq; intẽtio cupiditatis ẽ. scz cum sola spe lucri vel ꝑncipaliter ꝓpt̃ aliquod lucrũ quis mutuũ prestat. lz nõ interueniat pactũ: ⁊ tunc ꝑncipaliter spes est causa mutui. Talis inq̃ in iudicio animaꝝ ꝓfecto vsurariꝰ est cẽsendus. Sicut expresse ẽ casus extra de vsur. c. consuluit. qđ. c. sup dominicũ ꝟbum fundat. Mutuũ date nihil inde sperãtes Luc. vj. Et ibidẽ subdit. Si mutuũ datis eis a q̃bus speratis q̃ vob gratia? Et hec vsura est piculosior ꝙ que fit cũ pactione expꝫssa: quia hoc in foro cõi minime repeti põt. Potest etiã de hoc ratio dari. Nam sicut datũ qđ tradit ex intẽtione donandi sortit veram rõnez doni: ⁊ amittit verã rõnem mutui: sic si mutuũ dat ex spe ⁊ intentiõe lucri eoipo rõnez mutui amittit gratuiti ⁊ sortitur rõnem mutui vsurarij: ⁊ sic sola intẽtio ⁊ voluntas faciendi vsuras, facit peccatũ vsure in corde. Sicut intentio vsuraria exteriori operi iuncta facit hoiez extrinsecus vsurariũ ope qđ patet attendenti naturã vsurarũ ffm diffinitões datas vel positas in ꝓcedenti ffmone: ⁊ maxime i. iij c. arti. j. Scõm eñ Alexã. de halis in. iij. cũ diuerse sciẽtie diuersas habẽt ꝓsideratiões a diuersis sciẽtibꝰ idẽ diuersimode ꝓsiderãt. Hic ẽ q ffm leges humanas volũtas sola non facit vsurariũ: qz lex humana nõ cohibet manũ nõ animũ. Scdz ꝟo legẽ diuinã q̃ animũ cohibet sola volũtas vsurariũ facit. Ad hãc materiaz faciũt dicta in ꝓcedẽti ffmone arti. iij. c. iij. Ꝟz vt pleniꝰ huiꝰ intentionis vsurarie veritas patefiat q̃dã q̃rant. Primo q̃ritur q̃ cupiditatis intẽtio vsuraria dici valeat? Et dicendũ q talis cupiditatis intẽtio in ꝓtractu triplicit contingere põt. Nã qñ q; añcedẽs qñ q; subseq̃ns ⁊ qñ q; ꝓseq̃ns. Primo eñ qñ q; ẽ antecedens vtpote añq; mutuũ det: seu qñ dat mutuũ: ⁊ tũc i cõtractu cadit vsura sicut patet ex dñico ꝟbo. Mutuũ date vt s. Ꝟz q̃d si mutuãs pꝰ mutuũ datũ se recognoscẽs mutat ꝓpositũ et intẽtionẽ rectificat ffm regłam charitat: nũq̃d libere ⁊ spõte donata restituẽ obligat? Dicendũ ffm q̃sdã q lz ab initio habuerit intentionẽ coꝛruptã: post q̃ eã mutuauit i bonũ põt libere: ⁊ ex mera gr̃a oblatum recipere sine culpa. Scdz tñ ea q̃ dicta sũt i ffmone ꝓcedẽti arti. iij c. iij. et. c. iiij. De restitutione aũt intẽtionalis vsure satis diximꝰ in q̃drageſimali ꝺ christia. reł. in tractatu ꝺ restitutiõibꝰ ffmone. xxxvij. arti. ij. c. iiij. Scdo aũt ꝑ cupiditas ẽ intentio subseq̃ns Que tũc ꝓtigit cũ q̃s mutuat ꝓsus gtis ⁊ absq; aliq̃ intẽtiõe lucri ꝓcipiendi tñ lapsu tpis cupidine ꝓualẽte nõ tñ exigit sortez verũetiã vult i mẽte: ⁊ oñdit oze vel ope ꝓpt̃ mutuũ factũ aliq̃d sibi dari. Et talis nõ tñ cõmittit vsuram ⁊ restituere obligat verũetiam q̃cũq; i ius talis mutui succedit mutuãti sicut filiꝰ heres ꝑris ⁊ ꝓsiles alij. Et hec ẽ snia Archiꝺ. xiiij. q. iij. c. j. Tertio cupiditatꝫ intentio qñ q; ẽ ꝓsequẽs seu ꝓcomitans qz. s. ꝓseqt̃ seu ꝓcomitat qñ exhibet lucrum. Verbi cã. mutuãs nullũ intẽdebat lucrũ ex mutuo qđ ꝑstabat. Beniq; ꝓpt̃ mutuũ sibi factũ debitoꝛ mutuãti aliqđ premiũ donat in recõpensatõe mutui iam accepti. Idq; creditoꝛ ꝓpter eandem causam libẽter acceptat. Hoc eq̃dem casu cupiditatis itẽtio ꝓseq̃ns ⁊ ꝓcomitãs ẽ ⁊ cõmittit tunc vsura. Q aũt talis intẽtio ꝓcomitãs de pñti vsurariũ facit ꝓbat? Quia si talis intẽtio facit vsurariũ ꝑ futuro: q̃ ⁊ simul ꝑ pñsenti. Nẽpe ꝓsilis culpa ꝓbat esse velle hr̃e lucrum de mutuo qđ nunc facit ꝑ vsu eiꝰ futuro sicut velle hr̃e cras lucrum de mutuo ꝓ eiꝰ vsu ꝑterito. i. q heri vel ante fecit. Utrũq; eñ velle ẽ

velle iniuste ꝯcomitatiõis scz q̃ acceptuz ꝑualet dato: siue in q̃ ꝑ maiori qꝫ datur maiꝰ. vl ꝑ pauciori amplioꝰ acceptat. Cõfirmat aũt ꝟ: qz oĩs rõ q̃ ꝑbat mutuatõez vsurariã ꝺ se eẽ mallam siliter ꝑbat siue ꝓcedat: siue succedat: seu etiã ꝯcomitet intẽtio lucri: sic̃ clare ptz diligẽt ꝟ ꝯsiderãti. Itẽ cũ exterioz actio nõ reqrat ad rõnez vsurarie culpe. q̃nimo absq; oĩ pactione exterioꝛi ꝑ solã intẽtionẽ vsurariã q̃s ꝓtrahit culpã sicut ꝓus patuit: seq̃t q ꝑ solã intẽtionẽ pñtẽ: z si nulla talis ꝓcessit iudicabit mutuãs vsurariꝰ i iudicio aiaꝝ. Seq̃t etiaz ꝟ ex dicto Ray. q̃ ait. q si creditoꝛ tñmõ ꝑpt deuz z oĩnõ sine lucri intẽtiõe mutuũ tradit: debitoꝛ tñ ꝑpt mutuũ acceptũ vel vlteriꝰ retinẽdũ ei aliq̃d dederit: ipe creditoꝛ satisfacẽ obligat. Constat nẽpe q si ad ꝟ tenet: nec illꝫ obseruat. peccatũ incurrit: z ꝟ nõ ꝑpt aliud nisi q ĩã intendit hre lucrum illud ꝑ mutuo a se facto: sicut z ꝑpt mutuũ illud debitoꝛ lucrũ dedit. q̃ non solũ lucrũ illꝫ ex mutuo vsura est qꝫ extitit ꝓintentũ ꝓpter expectatõez z volitõez pñtez ꝟm ꝓmissũ moduz. Hoc qꝫ sñia roborari videt ex ẏbo hieronymi qui. xiiij. q. iij. c. putãt inquit. Scripturã appellare vsurã oẽz supabundãtiaz ꝑpt mutuũ susceptum q̃cq̃d sit illud. Hec ꝟm Greg. de arumuo in. q. de mo. circa diffinitionẽ vsure. Insup q̃ri ꝓt an sit vsura qñ mutuãs recipit eãdẽ rem i genẽ numero pondere z mẽsura. sumpto genere ꝓut sumit a iuristis z cõtingit q solutiõis tpe res maioris estimatiõis ẽ qꝫ eẽt tpe ꝯtracti mutui. Dicẽdũ ꝟm Hug. z Arch. Hostiẽ. xiiij. q. iij. c. si q̃s clericus. q nõ ẽ vsura ꝑ q̃ facit lex q̃ dicit q restitui debet res eiusdez bonitatꝭ in q̃litate. s. intrinseca. ff. si tibi pe. l. cũ q̃d. Sz necesse non ẽ q sit eiusdem estimatiõis: imo si actũ fuerit q̃ tpe redderet illius tpis rõ haberi dz q̃ ad estimationẽ eiꝰ alias haberet rõ tpis q̃ petita fuit. vt eo. ti. l. vinũ. Et no. glo. in dicto. c. si q̃s clericꝰ. Si g̃ creditoꝛ tenet recipe eaz si vilioꝛ facta cẽt quo ad estimationẽ: g̃ nõ peccabit recipiẽdo ꝓciosioꝛẽ ꝟm eũ. Scõm tñ Hug. si ꝟ intẽtio mutuantis ꝓtaua esset tunc ꝓtm̃ foret. Quidaz tñ circa ꝟ mgr̃aliter distinguẽ solẽt dicẽtes. Qꝫ autem verisimile q ipsa mutuata res ꝓciosioꝛ ñ erit tpe solutiõis: aut ꝑbabiliter dubitat. z tunc i his duobꝰ casibus nullũ vitiũ esset. Qꝫ ꝑbat in. c. si. eẽ de vsur. aut verisimile est q peioꝛ erit. et tũc aut creditoꝛ nõ erat pecunią seruaturꝰ. sed interim ꝯsumpturus: z tũc est vsura. Aut erat ꝛuaturꝰ. z tunc aut creditoꝛ debitori aufert libertatẽ liberandi se: z tunc etiam est vsura. In his eñ casibꝰ exonerare se voluit z onerare debitoꝛẽ aut talẽ libertatẽ aufert debitoꝛi: z tũc non est vsura q̃nimo mereri non posset si bona intentione reqreret debitoꝛẽ an ipm tñ vt soluat ne onereꝝ. Sz si hret intentionẽ coꝛruptã: qz diceret sibi. i. posset q vsq; ad terminũ retinere z se releuaret: z dãno licet ei nõ auferat facultatẽ se liberãdi. tũc z si vsura nõ foret nihilominꝰ ꝓtm̃ esset. talis distinctio magne initiẽ eqtati maxie in foꝛo ꝯscie ꝟm q no. Jo. cal. in repetitiõe. c. fi. eẽ de vsur. Tertio insup q̃ri ꝓt vtrũ si dñi mutuãt pecuniã rustici vt possessiones eoꝝ colãt nihilominꝰ de fructibꝰ possessionũ earũdẽ iuste eisdẽ colonibꝰ satisfaciẽtes vl aliunde iustũ ꝓcium suaꝝ opaꝝ tribuentes l ꝯscie foꝛo vsurarij sunt cẽsendi. Dicenduz ꝟm Greg. de arauio in q̃stione de impstiti veneti arũ q duplex ꝓt esse satisfactio erga ꝓdictoz dñoꝝ colonos ꝑpt mutuũ exhibita a colonis Prima fit ex iusticia. scda ex neqtia. Primo q̃dem ex iusticia fit. Nã z si sic mutuantibꝰ dñis exhibeat a colonis opa ille tñ non sunt eis ad lucrũ cũ eas iusto ꝓcio emãt sicut ponit in ꝓdicto casu. ideo nõ ẽ vsura. Pateat ꝟ rõne exemplo z aucte. Primo pateat ꝑ exemplũ. Nã videt q dñs ꝯducat colonũ ad certũ tps ꝑ ꝓcio iusto z ꝓciũ tradit añq; colonus incipiat operari: dicatq; colonꝰ demũ se minime laboꝛaturũ seu opatuꝝ nisi dñs ei mutuet certã sũmaz at dñs ei mutuat vt ipe opetur alꝫ ei nõ mutuaret nisi colonꝰ opas ꝑ q̃bus ei solutum ꝓius fuerat impẽderet. In ꝟ casu dñs non cõmittit vsurã cũ de mutuo non recipiat lucrũ eo q nõ recipiat nisi suũ: z id q etiã nõ iteruenięte mutuo sibi debitũ erat. Vñ sic mutuãdo non peccat q̃n potiꝰ si ꝓtm̃ in casu ex aliq̃ ꝑte cõmittitur. peccat colonꝰ q̃ debitas opas dño suo detractat: z iniuste illuz g̃uat vt mutuet. Secundo pateat rõne. Nã si in casu ꝓdicti dubij mutuãs vsurã recipet teneret eã restituere sic̃ oĩs iura clamãt. Sz ꝟ nullus sanamentis sentiret: qz tũc colonꝰ duplũ iusti ꝓcij recipet: et dñs duplo iusto ꝓcio emeret opas eiꝰ qꝫ vtiq; impiũ esset. Tertio ꝟ idez clarescat auctẽ. Si eñ talis mutuans vsurariꝰ esset: z ꝑ ꝯseq̃ns ad restitutionẽ obligatꝰ. tũc nõ liceret alicui mutuare iniuste detinẽti suã possessionẽ aliquaz pecunie q̃titatẽ: z ipaz possessionẽ in pignus accipere nõ cõputãdo fructꝰ in sortẽ: qꝫ tñ est falsũ vt ptz ex eẽ de vsur. c. j. Alij q̃z addũt q huic est simile. Verbi gra Occupasti rem meã vel ꝑ potẽtiã vim faci in rebꝰ meis: aut mihi nõ restituis rem quã tibi mutuo dedi vel locaui vl cõmodaui. aut mihi soluis de opibus cũ qbꝰ tibi fuiui z desistere nõ vis ab iniuria: nec vis mihi restituere mea. nisi tibi mutuẽ mille quo facto desistis iniuriari: z restituis mihi meam etiã ꝟ q̃z ex ꝑte mea. Profecto nõ est vsura cũ mihil lucrer. imo potius ꝑdam lucrum q forte

habuissem ex illis mille. Redimo eñ vexationem meã ⁊ meum recupo. me q̃ defendo qđ licet ad ħ extra de simo. c. dilect⁹. Scđa q̃dē satisfactio dño exhibita a colonis fit ex nequitia scz dñi satisfactiõez ex mutuo recipiẽti. Nã si ex mutuo aliq̃d dñs detraheret a colonis ꝺ iusto p̃cio opaꝝ eoꝝ aut si ꝑ opas iuste emptas q̃dã alia ab eis exigẽt ⁊ coloni impẽdẽt: tũc q̃dẽ nũq̃ vsura esset. Hec snia p̃fati doctoris. Quidã etiã dicũt q ſi ciuis mutuat ciuitati ⁊ cõitati seu dño vt ex hoc euitet collectas iustas nõ cõmittit vsurã. Secus si ħ agit vt effugiat iustas. qz in ꝑma mutuans dãnum euitat. in scđa mutuãs lucrũ captat Similiter nõ cõmittit vsurã si q̃s ꝓpter mutuuꝫ ꝓsequit vt sibi soluat debitũ a q̃ debitor iniuste fuerat absolut⁹. aut ne a se petatur illud de q̃ iniuste fuerat ꝺēnatus seu illud qđ ꝑ fictũ instr̃m solue re tenebat. Ex supradictis luculent⁹ apparet intentio xp̃i p̃cipiẽtis mutuũ date nihil inde sperantes. Qđ ꝓuare nobis largiri dignet⁹ huius p̃cepti dator ⁊ illustrator dñs ihs xp̃s qui cũ patre ⁊ spũsancto regnat. Amen.

Feria. V. post quartã dominicã in quadragesima q̃ lege nature scripture ⁊ sancte ecclesie, phibetur vsura

Sermo. XXXVIII.

Adolescẽs tibi dico surge ⁊ resedit qui erat mortuus ⁊ dedit illum mr̃i sue Luce vij. ⁊ ieuãg. ho. Videte ꝓcessũ lumis digna/tionisq̃ diuine. adũtite g̃dus. Precessit die hesterno lumẽ fidei ad ea q̃ de mutuo dicta sũt intelligẽdũ. Hodie merito subsequit spiraculuꝫ vite ad resurgẽduꝫ a mortali vsura qđ ꝓficere maxie cõprobat⁹ i hoie añq̃ senescat ꝓfusq̃ terreno⁹ cupido oino obsorbuerit mentẽ in senectute: añq̃ fiat hõ inueteratus dieꝝ malorum hi maxie parẽt dño impanti ac dicẽti. Adolescens tibi dico surge ⁊ resedit scz viu⁹ qui erat mortuus. qz resurgit p alienaꝝ satisfactionẽ ⁊ vite emẽdationẽ q̃ erat añ mortu⁹ p vsurariaꝫ prauitatẽ: iam incipit loqui per veram ꝓfessionem. Porro tria sũt que obsunt ne a culpa maxime vsure homo resurgat scz si fit pseuerãter seu cõsuetudinarie publice ⁊ studiose: ⁊ ħ his tribus p ordinẽ quasi aliud thema in ps. liij. ꝓpħa ait. Nõ defecit: ecce primũ. De plateis eius: ecce secundũ. vsura: ecce tertiũ Est enim vsura ꝓsũmatũ studiũ cupiditatis. Per ꝑmũ fit ne hõ resurgẽ possit. Per scõm ne velit. per tertiũ ne sciat. Per ꝑmũ tal⁹ vsurari⁹ despicit legẽ nature. p scõz legẽ scripture. p tertiũ legem ecclie. Que q̃dẽ leges oẽs militãt ꝓtra vsuraz. Sz q̃ ꝑdicta tria nõ hz facil⁹ scit vult ⁊ põt resurgẽ ab eadẽ. Qđ in resurrectione hui⁹ adolescentis mystice designat. Primo ꝫ pseueran/tiam est adolescẽtiã. Scõ ꝫ publicationez in uerecundã: ꝓfessio pura ⁊ vera quia cepit loq̃. Tertio ꝫ studiũ dat⁹ est mr̃i sue que ẽ ecclesia. Ad hãc g̃ spũalẽ resurrectionez hoies hec tria inducunt. p que phibetur vsura. Primo precepta nature. scõ p̃cepta scripture. tertio precepta ecclesie.

Articul⁹ primus vbi per duodecim rationes ostenditur q̃ vsura est contra legem nature.

Primo q̃dē phibet⁹ vsura p̃ceptis nature qđ ostẽdunt. xij. rõnes per quas aptissime inotescit vsuraz esse ꝫ legem nature. Et ẽ pctũ non tm̃ in se sed etiam ꝫm se Prime aũt q̃tuor rõnes sũt magistri gerardi de senis ordinis heremitaꝝ q̃s recitat abbreuiate Joan. in suis mercurialib⁹ in regula.

Q̃ vsura est contra legem nature: qz facit rem naturalem super valere nature sue ⁊ rem artificialez sue arti. Capl̃m. 1.

Primo eñ vsura est ꝫ legem nature ratione excessus. Facit eñ rẽ naturalem supualere nature: ⁊ rem artificialẽ sue arti supualere. Qđ q̃dẽ est ꝫ legem nature. Ad cuius intelligentiã aduertendũ est q̃ sicut s. ꝫmone xxxvj. arti. ij. c. ij. tactũ est reꝝ illaꝝ i q̃b⁹ vsura cõmitti põt q̃dam sũt naturales q̃dã artificiales. Naturales sũt aurum argẽtum q̃ mutuo dant⁹ ſb certo põdere. Vel mẽsura vt granum oleũ ⁊ vinũ. Artificiales ꝝo sunt ille q̃ ſb certo numero numerãt⁹. Usura igit⁹ in his duob⁹ cõmittit⁹. s. i naturalib⁹ ⁊ artificialib⁹ q̃ fac̃ q̃ res naturales supualeant sue nature ⁊ artificiales sue arti. Primo q̃de cõmittit⁹ vsura i reb⁹ naturalib⁹. Qđ ptz. Quia natura dedit p̃fat⁹ naturalib⁹ quẽdã determiatũ atq̃ taxãduꝫ valorem ꝫm q̃ certitudinaliter cogũsci posset eaꝝ valor Põderalib⁹ q̃dẽ sic̃ eaꝝ vel argẽtũ dedit ꝺs naturã q̃ eaꝝ valor i spẽ sua ex solo põdere pẽsari p̃t: ita q̃ diu ſb eodẽ pondẽ manẽt ſb eodẽ p̃cio perseuerãt. nec in suo valore q̃modolibet minuunt⁹ sicut p̃us dictum ẽ nisi in suo põdere adimant⁹. Et hz q̃ñq̃ augeri vel minui videant⁹: ħ nõ ꝓtingit ex augmẽto vel diminutiõe valoris qđ sit in eis ꝫm tm̃ ꝓpt⁹ augmento seu diminutione valoris aliaꝝ reꝝ in q̃bus cõmutande sunt. Et sicut dicim⁹ de rebus que ꝓsueuerunt põderari: ita suo modo dicendũ est de rebus q̃ ꝓsueuerũt mensurari vt frumẽtũ oleũ ⁊ vinũ ⁊ silia. Habẽt eñ a natura hmõi determinatũ valorẽ in spẽ sua ꝫm quã valor earum

ex sua mensuratiõe pensat. Et ꝟ talit ꝙ ꝯdita manẽt i eadẽ mẽsura manẽt in eodẽ valore nec in eadẽ mẽsura augent vel minuũt nisi ex mõ q̃ de põderalib⁹ dictũ ẽ. Q; aũt dixi de pfatis reb⁹ de q̃buscũq; naturalib⁹ alijs minime dici nõ põt eo ꝙ i sui natura nõ hñt aliq̃d determinatũ ex q̃ posset eaꝝ valor pẽsari ⁊ certitudinalit cognosci: cũ valor eaꝝ nõ pensẽt aliq̃ intrinseco necessario: ꝫ ex diũsis intrinsec causis ⁊ cõtingentibus. Verbi gra. Valor hui⁹ vinee vel agri qñq; pẽsat ex loco qñq; ex tpe qñq; ex cõditionib⁹ psonarũ. qñq; ex alijs circũstãtijs q̃ pñt multiplicit variari iuxt augmẽtũ ⁊ diminutionẽ. Et sic de q̃buscũq; naturalib⁹ reb⁹ q̃ non ponderant nec mẽsurant. Hoc q̃dẽ ideo ꝟtingit: qz ds ⁊ natura nõ determinãt nec taxant talibus reb⁹ valorẽ: ꝫ voluit ipm multiplicit variari ꝑm augmentuz ⁊ diminutionẽ valoris q̃ est in alijs reb⁹ ꝑm diũsas circũstantias extrinsecas ⁊ varie ꝟtingẽtes. Patet g̃ ad ꝓpositũ ex p̃missis ꝙ ꝟtract⁹ vsurari⁹ cõmittit in reb⁹ naturalib⁹: qz facit res naturales q̃ põderãtur supualere sue nature: seu suo valori quẽ a natura hñt determinatũ atq; taxatũ ꝑm certũ pondus: ⁊ ꝑm certã mẽsurã. Nempe ꝙ dictũ ꝟtractũ fenerat vltra pondus ⁊ vltra mẽsurã ipsi⁹ mutuate rei ac ꝙ ꝟsequẽs facit ꝙ dicte res i valorẽ suũ põdus ⁊ suã mẽsuraz trãscẽdũt: qđ q̃dem vt ptz ꝟtra naturã ẽ. cũ de⁹ ꝙ naturã concesserit valorẽ tali mutuate rei iuxt suũ põdus q̃ ponderant: ⁊ iuxta suã mẽsurã q̃ mensurant. Scdo cõmittit vsura in reb⁹ artificialib⁹ q̃ numerant sicut pecunia cui⁹ valor in numero cõpensat. eo ꝙ ars suo mõ denarijs artificialib⁹ adinuẽtis valorẽ pstitit iuxt numeratiõez eoꝝ. Proinde sic ꝟtract⁹ vitiosus ẽ ⁊ ꝟtra naturaz eo ꝙ facit pfatas res naturales trãscẽdere valorẽ suũ quẽ hñt a natura ꝑm certuz põd⁹ atq; mẽsurã: sic etiã in artificialib⁹ sicut in denarijs vitiosus erit eo ꝙ facit eos trãscendere valorẽ quẽ habẽt sibi pstitũ ab ipa arte.

Q; vsura est ꝟtra legẽ nature: qz facit ꝙ res mutuata q̃ non generat fructum faciat lucruz. Cap. II.

Secũdo q̃dẽ vsura est ꝟtra legẽ nature rõne fruct⁹. Facit eñ vsura ꝙ res mutuata q̃ nõ generat fructũ faciat lucrũ qđ etiã est ꝟtra naturaz. In q̃cunq; eñ re hoc q̃dẽ vniũsale est qđ nõ generat lucrũ nisi qđ faciat fructũ animo non videt aliud esse q̃ fructus ipius rei ꝙ fructũ aliq̃d acq̃sitũ. Q; autez vsura faciat rem non generantẽ fructũ generare lucrũ manifeste apparet. Nã sicut ex p̃cedenti. c. patet res mutuales in q̃bus vsura cõmitti solet: hñt a natura vel arte sibi determiatũ valorẽ. ac ꝙ ꝟsequẽs in eo minime excrescẽ pñt. neq; ex hocipso fructũ generare valent. Naturale vtiq; ẽ ꝙ res q̃ generat fructũ sp crescat in valore cum ipo fructu. atq; maioris ẽ valoris cum est sub fructu q̃ qñ permanet sine fructu. Cũ igit vsura res hñtes determiatũ valorem ⁊ ꝙ ꝟsequẽs nõ fructificãtes. facit excrescere i valore: relinquit ꝙ faciat rem nõ generãtẽ fructũ generare lucrũ. Proinde scdz ꝑm. j. pol. c. vj. vsura dr a cathos qđ ẽ ptus: qz cõtra naturã rei. s. mutabilit ⁊ pecunie. Vult vsurarius ꝙ pecunia pariat scz lucrũ vbi nõ generat fructũ. Hoc tñ miraculũ facit vsura: qz p eam aurum nascit ex argẽto vt ponit di. xlvij. c. sicut Ex hac q̃dem rõne ꝑm p̃dictũ gerardũ colligi põt q̃dam ratio quam assignant pleriq; doctores p quã ꝑbare nituntr ꝙ vsura est ꝟtra legẽ nature dicentes. Q; in ꝟtractu vsurario fenerator acq̃rit lucrũ de re nõ sua eo ꝙ exigit lucr̃ de mutuo. Qđ q̃dem mutuuz transit in dñiuz debitoris. qz mutuũ est ꝙ de meo fit tuum. vt ptz. ff. de rebus tre. ⁊ si cer. peta. l. mutuũ ⁊ appellata ẽ. Hec q̃dem ratio lz videat pulcherrima atq; apparẽs: tñ ꝑfato doctori dubia reputat Nam lz ꝓpositio maior verissima sit. minor tñ videt oino falsa in aliqua pte. Cuz eñ dr ꝙ fenerator lucrũ acq̃rit de re nõ sua. dici põt ꝙ hoc falsũ est in minore. qz pecunia quã ipe mutuo tradit q̃uis trãseat in dñiuz debitoris q̃tum ad ydemptitatẽ sube eo ꝙ debitor non tenet restituere eandẽ pecuniaz ꝑm subaz remanet tñ dicta pecunia in dñio fenératoris q̃tuz ad idemptitatẽ siue equalitatẽ valoris: ⁊ ꝫ videt sufficere. Nempe ipe fenerator de pecunia quã mutuat non exigit lucrũ in q̃tum talis est suba ꝑm quẽ modũ ad eũ nõ ptinet nec eam repetere põt: ꝫ exigit lucrũ de ea in q̃tũ tanti valoris est ꝑm quẽ modũ ad eum ptinet: quia remanet in dñio suo: ⁊ sp licite põt repetere eam Cõtra ꝫ tñ ⁊ bñ Joh. an. in mercurialib⁹ in regula. Peccatuz inq̃t ꝫ doctor nõ aduertit q̃ si debitor hret vnũ scriniũ ducatoꝝ non est dare ꝙ creditor sit dñs vni⁹ ex illis. Habet aũt psonalẽ actionẽ ꝟtra debitorem. Hec ille. Qua/ ꝓpter dictus modus dicẽdi ꝑm eũ nihil valet Vel si aliq̃d valere debet ꝫ modo oportet corripe p̃dictam rõnez. Non eq̃dez dici potest ꝙ vsura ꝟtra naturalez legẽ sit: qz vsurari⁹ in ea acq̃rit lucrũ ꝺ eo qđ nõ est suũ. sed qz acquirit lucrũ ꝺ eo qđ nõ est aptũ natũ generare lucr̃ eo qđ nõ generat fructũ. Qui aũt pfata ratiõe vtunt ꝟfirmant illã dicẽtes ꝙ pecunia mutuata cũ suo piculo transit in debitorẽ. Ideo videt iniustũ ꝙ de pluri vltra sortẽ graueť Sed nec cõfirmatio ista valere videt: ⁊ maxie ꝓpt duo. Primo quia sepe cõtingit ꝙ non tñ res

mutuata: sed etiam res cõmodata qñ̃ cꝫ stat ad piculum illi⁹ cui cõmodat: sicut patet de equo accõmodato. Qui q̃dem remanet ad piculum illius cui cõmodat. Idez cꝫ est de pecunia accõmodata ad ostentationẽ q̃ remanet ad piculum illius cui accõmodata est: ⁊ ꝫ nõ obstan/te ꝓceditur q licite exigat lucrũ ꝺ rebus accõmodat. Cõtra ꝫ ⁊ bñ Joh. an ibi s. ait. Hoc etiã non bñ aduꝛtit: qꝛ ꝑ cõmodato q sui natura oꝑtet esse gratuituꝫ recipi nõ merces tunc eñ locatio eẽt vt patet ex̃ de vsuris ꝙquestus in glo. vltra medium. Scꝺo qꝛ dici posset q ille qui pecuniaꝫ mutuo suscipit de ea põt licite grauari cꝫtum ad duo. ꝓmo cꝫtum ad piculũ. Secũdo cꝫtum ad reddendũ lucrũ: ⁊ ꝓpter hoc aliam ⁊ aliam causã vtputa grauabiꝫ de piculo in cꝫtũ efficiꝫ ꝙseruatoꝛ pecunie ad suuꝫ ꝓfectum. Grauabiꝫ etiã de lucro in cꝫtum mutuans ab eo exigere põt beneficiũ ꝑ seruitio sibi impenso in diuersis grauaminib⁹ nec tamen ꝫ erit contra iusticie eq̃tatez. Attamẽ Joh. an. vbi s. ait. Videre meo inseparabilia sepat et facẽ quod sequitur.

Q vsura ẽ ꝓtra legem nature quia vsus q̃ vẽdit in vsura nõ differt i valoꝛe ab ipa re mutata. Cap. III.

Tertio est vsura ꝓtra legem nature ratione vsus qui scz i valoꝛe nõ differt ab ipsa re mutata. Quia vsura facit q illa q̃ hñt eundẽ valoꝛẽ vnuꝫ eoꝝ ꝑ alterꝫ i valoꝛe excrescat qꝺ est ꝓtra naturam. Patet eñ q qñ aliqua duo sic se hñt q vnũ ꝑ alterũ in valoꝛe se excrescit necesse est qꝺlibet illoꝝ habere distinctũ suũ valoꝛem. Qꝺ q̃dem ex duob⁹ patẽ potest. Primo qꝛ vnũ eoꝝuꝫ sine altero ꝓcedi seu alienari non potest. Secũdo quia vnũ eorum sine altero cõsumi non valet: imo eadẽ alienatione alienant: ⁊ eadem cõsumptione consumunt. sicut patet discurrendo ꝑ singlas res mutuabiles ⁊ earum vsus. Hoc q̃dem dici nõ potest de alijs locabilibus rebus i q̃bus vsus rei: ⁊ res ipe res distinctũ valoꝛem ꝼm suã naturã habent: ꝓpter qꝺ alienari potest vnũ eorum altero nõ alienato: sicut patet in domo vel equo: ⁊ ꝙsimilib⁹ rebus. Quia ergo vsura facit q res mutuata excrescit in valoꝛe ꝑ vsum cuꝫ tamẽ habeat oino eundez valoꝛẽ cum suo vsu: relinquiꝫ de facili habẽtia eundẽ valoꝛẽ vnũ excrescere in valoꝛe ꝑ alterũ qꝺ cõtra naturaꝫ est. Alij autẽ dicunt q ideo vsura est cõtra naturã qꝛ vendiꝫ sepatim ab ipsa re vsus mutuate rei: qui tamẽ non differt a rei vtilis cõsumptione vel alienatiõe: quia sic est inseparabilis a suba rei qꝺ idem est dare vel vendere eaꝝ vsũ ⁊ ecõuerso. Sed vsus pecunie vel nũmoꝝ in/q̃tum talium ⁊ vsus bladi vel olei: ⁊ ꝙsimiliũ que cõsistunt in numero põdere vel mensura ẽ idez q eoꝝ alienatio vel ꝙsumptio. Ergo idẽ est hmõi res dare vel vendere q dare vel vendere earum vsum ⁊ ecõuerso. Hec tamen ratio videre meo quo ad aliq̃d videt falsa. Vera est eñ cum dicit q vsus mutuate rei inseparabilis ẽ ab ipa re: quia habet eundez valoꝛem cum ea. Nec põt cõcedi vel cõsumi seu alienari sine ea sicut in ꝑcedenti rõne ostensũ est. Sed quo ad aliq̃d videtur falsa cum dicit q in ꝓtractu vsurario vendat vsus sepatim ab ipa re. Nam eo ipo q habent eundẽ valoꝛẽ ⁊ inseparabilem nõ potest vnũ sine altero alienari seu ꝓcedi. Qua ꝓpter dicendũ nõ est q in ꝓtractu vsurario vsus alienat sine ipa re: sed q ꝓtractus vsurarius facit q vsus addit ad valoꝛẽ mutuate rei. cum tñ nõ habeat ab ea distinctũ valoꝛẽ sicut ꝑcedens ratio demonstrat.

Q vsura contra legem nature est q̃a facit q res mutuata ad aliquod finale ꝑ abusum trahatur. ad qꝺ nec ꝓncipaliter nec cõmuniꝫ ẽ oꝛdinata Capitulum. IIII.

Quarto insup est vsura cõtra legem nature rõne finalis effect⁹ scz ad quẽ trahit contra ipam nature legez. Facit eñ vsura q res mutuata ad aliqꝺ finale ꝑ abusuꝫ trahatur ad qꝺ nec ꝓncipaliter nec cõmuniter est oꝛdinata qꝺ est contra naturã. Ad cuius intelligentiam est notanduꝫ q res que ab aliquo est possessa absq̃ aliquo vitio oꝛdinari potest ad aliquẽ vsum duplicem. Primo ad ꝓpꝛium et ꝓncipalem q̃ ipi competit possidenti ꝓpter necessitatem vel vtilitatẽ. Scꝺo ad aliũ secũdarium vsum sicut de calciamẽto poni posset exemplũ. qꝺ q̃dem ꝼm suã formaꝫ ꝓmo oꝛdinat tanq̃ in ꝓpꝛiuꝫ finem in ipam calciationẽ. Secũdo oꝛdinat tanq̃ in secundariã finem in cõmutationẽ alicuius rei que ipsi possidenti con gruẽtioꝛ est cꝫ ipm calciamentũ vel ꝓpter subleuandam eius necessitatem: aut subleuãdam eius honestatẽ. Ad quecunq̃ igitur dictoꝝuꝫ vsuũ seu finiũ oꝛdinetur: ipsum calciamentum fit sine vitio ⁊ abusu. Sed si q̃s ꝓpter maliciã seu cupiditatem ipm oꝛdinaret in aliquẽ aliuꝫ vsum vtpote quia cum eo cape vellet animal alienum vt furaret illud: tũc eo abuteretur et ageret viriose. Sic in ꝓposito in cõtractu vsurario res in q̃bus cõmittitur vsura nec oꝛdinatur in suum ꝓncipalem vsum qui eis debet ꝼm ꝓpꝛiam formam. nec etiaꝫ in aliquem secũdarium vsum q̃ debent eis ꝓpter subleuãdã ipsius possidentis necessitatẽ. Vel ꝓpter cõseruãdam eius debitam honestatẽ imo detrahũtur

in quendam alium vsum qui ꝓprie est abusus cū originem habeat ex cupidine ⁊ malicia possidentis. Et q ita sit patet si discurram⁹ p singula genera rerum in q̄bus cōmitti consueuit vsura scz cōsiderando p̄mo illa que mensurantur. secūdo ea que ponderāt. tertio ea que numerant. Primo q̄dem ꝓsideremus hoc i reb⁹ que ꝓsueuerūt mensurari sicut frumentū vinū ⁊ oleum quodlibet eōrū licite ordinari pōt i duplicem vsum scz in eū qui ei cōpetit ꝓpter subleuandā eius necessitatē vel eius ꝓseruandam honestatē scz ipius possidētis. Verbi gr̄a. Vinū ordinat tanq̄ in p̄rium ⁊ p̄ncipalē finem scz in potū: q⁹ talis vsus cōpetit ei ꝑm naturā. Potest etiā ordinari in cōmutationē alterius rei que magis necessaria ē q̄ est illud vinū vel ꝓpter subleuandā eius necessitatē vel ꝓp̄t cōseruandā eius honestatez. Si quis igit ordiat vinū in aliuz vsum ꝓpter suā malicia seu cupiditatem: eo ipso abutit ⁊ ꝓtra naturaz vini agit. Sed hoc vsurari⁹ facit: quia ad mutuū ordiat vinū vt de illo recipiat vltra sortem q̄ quidez vsus vino accidit ꝓpter vsurarij cupiditatē ⁊ ideo est abusus Secūdo idem dicendū ē de rebus que solent pōderari sicut aurū ⁊ argentum q̄bus homo vti pōt ad ꝓstruēdū vasa ad ipsius domus decorem vel ad ecclesie ornamētum. Et hic videt eor̄ p̄mus vsus. pōt quoq; quolibet eor̄ vti ad cōmutanduz in alias res que necessarie sunt ad vitam: ⁊ h̄ est eor̄ secūdus vsus q̄ ē licitus ⁊ honest⁹. Sed si quis dictis metallis vtit ad mutuū dandū vt p eis recipiat vltra sortem sicut facit vsurari⁹ oino abutitur eis. Tertio q̄ ad idem dici pōt de rebus q̄ numerari solent sicut sunt denarij. Pōt eī quis vti denarijs ad cōmutanduz in alias res que sunt necessarie humane vite: ⁊ h̄ videtur ꝓprius eor̄ vsus. quia ꝓpter tales cōmutationes inuenti sunt. Potest etiaz illis vti ad cōmutatiōes faciēdas in denarios alios q̄ magis cōgruunt regioni in qua est vel ad quā ire intendit. Et hic videt eorum secūdus vsus. qui sicut ℣. patebit ℣mone. xxxix. arti. iij. c. ℣. et. ij. cōuenienter p̄missus est. potest eī in eo eq̄tas iusticie cōseruari. Sz si quis denarijs vtit ad mutuū cum ista intentiōe scz q̄ de eis vel ꝓ eis recipiat vltra sortem sicut vsurarius facit. abutit ipsis: quia facit q̄ denarij pariāt denarios. Quod q̄dez non competit eis nec in hoc cōsistit eorum vsus: ⁊ hec videt extitisse intentio Aristotel. ℣. pol. vj. vbi vocat vsuram sicut s̄. patuit quasi de denarior̄ ptum. ꝓp̄t quod dicit eam maxime p̄ter naturā. q̄ ideo est quia nec a natura nec etiaz ab arte denarijs competit talis vsus et talis ptus. Sed ꝓpria homis cupiditas ⁊ malicia adinuenit vtēs eis ad q̄ non sunt ordinati ꝓtra illud quod habet. xxij q. ij. is autē. Et iteruz in clemen. de religi. do. quia cōtingit. Ideo ℣m p̄m ibi s̄. pecunia inuenta est vt p eam cōmutatio fiat inter emētez ⁊ vendentem ꝓpter necessaria vite: ⁊ nō vt pecunia augeat pecuniā. ideo qui intendit pecunie augmentū vt facit vsurarius cōtra naturā peccat. Potest etiā ℣m p̄m duplex pecunia a nobis distingui. Prima dicit yconomica et necessaria. scōa dicit translatiua ⁊ impia. Prima est yconomica ⁊ necessaria que ex terre fructibus ⁊ animalib⁹ ꝓcuratur. hac vtit yconomic⁹ ꝓpter necessaria vite ⁊ q̄dem laudabilis est: q⁹ debituz habet finē. In hac pecunia yconomic⁹ finē ponit desiderio suo: q⁹ eam nō cōcupiscit nisi p necessarijs vite. nec in infinituz apetit eam: q⁹ ea q̄ sunt ad finem apetunt finite. Secūda p̄o pecunia est trāslatiua et impia q̄ vt dictū est attēdit pecunie ptū ⁊ merito cōdemnat: eo q̄ apetat pecuniā in infinitū. Ea p̄o que sunt ad finem apetunt finite. Sz finis apetitur in infinitū vnde ⁊ sanitas: sed non potio in infinitum desiderat. quia potio non desiderat nisi in q̄ntuz est vtilis sanitati. Proinde p̄s ait. q̄ hec pecunia iuste vitupat: q⁹ nō ē ℣m naturā ⁊ rōnabilissime odio habet et nō ē ad debitū finē cū pecunia inuēta sit ꝓp̄t necessaria vite: sed trāslatiua est vti q̄ ad illū finem quem intendit auaricia insatiabilis ⁊ cupido. Hinc ē q̄ p̄s ibi s̄. ait q̄ oboleſtita est odiosa q⁹ ex nūmismate oboles statuit. Dicitur etiaz oboleſtita q̄n obol⁹. i. puū pōdus p alio ciusdem generis dat ad augmentū ipi⁹. Hec q̄dem oīa q̄ p̄s dicit declarat q⁹ nō ex alio instinctu sentire videt nisi ex rōne naturalis eq̄tatis i ipa cōmutatione ℣uande.

Vsura est contra legē nature: q⁹ facit q̄ pecunia plus vendat q̄ appreciabilis sit. Capitulū. V.

Quinto insup vsura est cōtra legem nature rōne apreciatiōis. Constat enim q̄ pecunia in q̄ntum est p̄cium venaliū rerum nullus vēdit vel cambit nisi iuxta p̄cū quod illa habet. Vtpote nullus vendit cētum ducatos nouos p centū ducatis nouis. Insuper cum quis soluit alicui centuz ducatos ex illo q̄dem solutiōis actu nihil debetur soluenti. ergo q̄ rōne in actu vendendi ac soluendi plus seipsa non valet. eadem rōne nec in actu mutuandi: ⁊ maxie cum vsuraria mutuatio q̄si sit q̄dam venditio ei⁹. Sume g̃ q⁹ hoz duoz voluerit aut q⁹ mutuatio sit simplex donatio sic tamen qō p̄fixo tp̄e reddet eq̄lēs cius: aut q⁹ sit venditio ⁊ neutro mō habebis q̄n sit aperte iniustū ex ea accipe pluſq̄ ipam.

Usura est ꝓtra legem nature: qꝛ facit ꝙ de dubia re ⁊ incerta sumatur securum ⁊ certum. Capl'm. VI.

Dicto insup usura est contra legem nature rone dubitatiois. De lucro ꝺdez dubio atꝙ incerto ⁊ varie contingēte cum futuro piculo cuiuscūꝙ pditionis exige/re certum lucrum sine omni piculo cuiuscunꝙ pditionis vel damni aperte iniuste ⁊ contra legem nature est pser tim quādo lucrum illō p se nō puenit ex re tradita p lucro illo. sed hoc fuit in usurario ꝓtractu. Unde usura vocat lucrū vltra sortē. xiiij. q. iij. c. pleriꝙ: qꝛ est vltra capitale ⁊ vltra dubiā ⁊ fortuitam sortem mercatorij lucri.

Q usura est contra legem nature quia vendit ꝑ primo id quod proprie suum est: ⁊ ꝙ gratis ei natura dedit. Capl'm. VII.

Septimo ē ꝫ lege nature rone aꝑpropriationis. Qđ em gratis natura ꝑ prius illi dedit ꝺ mutuat mutuās sibi vēdit. Vēdit em illi ꝑ priā eius industriā ac ꝑ prios ei⁹ actꝰ. Qđ ꝺdem iniustū est ⁊ ꝫ naturā naturalis aꝑproprationis ꝺ dedit viro industri ꝙ ꝑ pria industria illi ꝑ sit. Cōstat em ꝙ pecunia inꝺctuz est ꝑciū venaliū rerum nullū ꝓfert lucrū nisi p industriam illius mercātis seu illa vtētis. Hāc vo nō recipit homo cum pecunia ab eo ꝺ cum mutuō ꝑbet. sed vēdere vtilitatē ꝑ uenientem ex pecunia p solam mercatiuā industriā ei⁹ cui mutuata est: nihil aliud ē ꝙ vēdere sibi ꝑ priā industriam ⁊ actus suos qđ est ꝓtra naturam. Et hanc rōnem tangit Sco in. iiij. di. xvij. q. ij. ⁊ addit ꝙ est rō ꝗre p oꝓsitū fructꝰ pigne-rum germinantiū computanꝫ in sortē scz quia non sunt ex industria recipiētis: sed ex natura germinantiū rerum.

Usura ē cōtra legē nature: qꝛ est inuito dño accipe ⁊ ꝓtrectare rem alienam inuito dño Capl'm. VIII.

Octauo ē ꝫ legez nature rone dñatiōis Est em usura ꝓtractio rei aliene manētis aliene ⁊ hoc inuito dño vt ꝑbetur volūtas absoluta nō ꝓditionata seu compata. Debitor em simpliciter nolet aliꝺ dare vltra sortē. magis tñ vult aliꝺ vltra sortem dare ꝙ pecunia illa carere. Sicut em sciēter cognoscē alienā vxorē manētē alienā est malū in se ⁊ ex se: sic ex mutuo accipe rem alienā manentē alienam: ⁊ eam ꝓtrectare vt suā ꝓtra ius naturale ē: qꝛ rapinā facit. vt patet. xiiij. q. iij. c. si ꝗs vbi Ambro. ait. Si ꝗs usuram accipit rapinā facit. Iniquū ergo est ꝙ ille qui non est dominus rei lucrū recipiat sciēter de re aliena. Et hec ratio Alexan. de halis ⁊ Sco. in. iiij. atꝙ Rich. de me. vil. qui tenent ꝙ id qđ accipitur vltra sortem ex vi mutui nō trāseat i dominiū creditoris recipiētis. Quaz etiam opinionem Bonauē. ⁊ Sco. in. iiij. di. Hugo et Raymū. in titu. de decimis tenent ꝓdicta tū rō nihil valet apud illos qui tenent ꝙ dominiuz usure in usurarium transit.

Usura est contra legem nature: qꝛ ꝓ equali plus exigitur ꝙ equale Capitulum. IX.

Nono est ꝓtra legem nature rone eqtatis Eqtas quipe nature dictat ꝙ ꝓ equali nō exigat amplius eqle aut qđcūꝙ equalens. sed p usurā plus exigit: qꝛ ꝓstat ꝙ nulla res valet plus seipa: cum sibi in augmētatione ⁊ diminutiōe sit oino eqlis: ergo ex ꝺ ꝓ sextario tritici tanti ꝑ cij reddit mihi sextarius eqlis ꝑ cij ⁊ mensure: non pōt exigi absꝙ aptā eqtatis ⁊ eqlitatis lesura. Et idem est de oib⁹ in ꝺbus mēsura ꝑ cij ⁊ aꝑpreciationis ꝑ fixa est. qđ regulariter ꝓtingit in rebus in ꝺbus usura cōmitti solet. que sicut ex dictis patet ꝓ sistunt in numero pōdere ⁊ mēsura.

Cōtra legē nature ē usura: qꝛ ꝺ potēs ē mutuū dare gratis homini indigēti: non vult dare sicut obligat nisi sub spe mercedis. Capl'm. X.

Decimo est ꝓtra legem nature rone vnitatis. Scōz em Sco. in suo tractatu ō cōtractibus ⁊ usuris si ꝗs habeat pecuniā ꝑ aliquo tpe inutilē sibi si ꝓximus indigens est ⁊ mutuo petit illā si nō mutuat ei illaz et sine oi spe usurarij lucri moztaliter peccat: qꝛ ꝓtra ꝑceptū nature facit. Sicut em naturaliter in corpe hūano patere pōt stomachus de alimēto nō suscipit ꝑ ter illud qđ ē sibi necessariū: reliquā vo cōicat alijs membris. Sic cum oēs sum⁹ vnū corp⁹ in xpo ihu christian⁹ hns pecuniaz sibi inutilē tenet illam de necessitate ꝓximo cōicare ꝺ pōt sibi facē aliquā vtilitatē. Et ex h colligit ꝙ usura ē cōtra legem nature. Eꝺdem ꝫ naturaz ptiū naturalis corporis est ꝙ vn⁹ cōicet alteri cū spe alicui⁹ retributionis vltra sortē cū dicat aplus ad Roma. xij. multi vnū corpus sum⁹ in xpo ihu. Hec ille. Ex his patet ꝙ maxie in h casu intelligit esse ꝑceptuz dñm xpi dicēs Luc. vj. Mutuū date nihil inde sperātes. Unde multū in ꝓfessionibus grauāde sūt ꝓscie quoꝛūdā cupidoꝛ ⁊ auarorum moztuos detinētiū denarios in capsa aut sub terra absconditiū eos. Contra ꝗs Amb. xlvij. di. c. sicut hi ait. Miseroꝛ redemptio et absolutio est pecunia quaz tu in terra defodis

id ē fodiēdo abscōdis Sz de hꝫ ꝑmone.xxxvij arti.ij.p totū latius dictū est.

Vsura contra legem nature ē quia per eaz liberalitas ꝛ gratia venū datꝫ Capitulus.xi.

Vndecimo est cōtra legem nature rōne liberalitat. Est em̄ vsura libalitatis ꝛ gre venditiua.cū em̄ mutuū dare sit ex spē sua gre atq; libalitat op⁹. sic̄ et simplex donatio: ꝓstat q; i vsura mutui gra venūdat ꝛ p vēden di frequētā vsū ꝛ officiū atq; negociū vtiq; p uertit in abusū: ꝛ sic nature liberalitatis ꝛ gre aduersat. Quito g̃ vēditio gre magis ꝓtraria ē magisq; gre ꝛ libalitatis ꝓtēptiua: tanto dedi care se illi maiorē ac duriorē obicē liberalitat ꝛ gre imꝑmit in abutētis affectu et vita. Hinc g̃ originē hz q; tm̄ irreuocabilit ꝛ impenitēter obdurant corda dedicantiuz se vsuris. Sicut pleni⁹ patebit.j.ꝑmōe.xlv.ar.iij.c.ij.

Qz vsura est contra legem nature qz ꝓtra ꝑceptū ē fraternalis dilectionis: p qđ quilibet obligat subuenire ꝓximo indigenti. Cap.xii.

Duodecimo ꝛ vltimo est ꝓtra legem nature rōne fraterne charitatis. Ex lege em̄ nature q̄libet obligatur indigenti ꝓximo subuenire quēadmodū vellet sibi subuenire.ac tanto amplius ꝓuidere illi tenetur: quāto ꝓxim⁹ indigētior ē. Ideo g̃ue pctm̄ ē si velit sibi vēdere qđ ei obligat libralit erogare.ꝫ vsurari⁹ nedū nō subuenit ꝓximo indigē ti q̄nimo ꝓximū iam penuria ꝛ pauptate op ꝓessum p vsuram g̃uiori pōdere ꝑmit. Unde merito Exo.xxij. vsura oꝓressio ꝓximi nūcupat. Ideo dr ibidē si pecuniam mutuā deder populo meo paupi qui habitat tecū nō vrgebis eū q̄si exactor nec vsur oꝓrimes. A ꝓphe ta q̄s dicit de messya. Ex vsuris et iniq̄tate redimet aias eoz scz tanq̄ ab oꝓressionibus im pijs ꝛ iniustis. Constat em̄ q; impia oꝓressio paupis legis nature vndiq; aduersat: cū etiā solum eius necessitati nō subuenire sit ꝓtra or dinem naturalis legis et fraterne dilectionis. Hinc.j.Joh.iij.dr. q̄frēm suū viderit necessi tatē patētem ꝛ clauserit viscera sua ab eo quō charitas dei manet in eo?

Articul⁹.ii. q; vsura ꝑceptis sacre scripture ꝓhibita est ꝛ qdam soluūt opiniones q̄ a iudeis fieri solent

Secundo ꝓhibetur vsura sacre scriptu re ꝑceptis. Et circa hunc articulū tria ad ꝑsens ꝓsiderem⁹. Primo ꝓhibitio nem.scdo oꝓsitionē.tertio solutionem seu de clarationē.

Qz i multis scripture locis tam ve teris q̄ noui testamenti ꝓhibet vsu ra. Caplm.i.

Primo ꝓsideremus vsure ꝓhibitionē Primo ꝓhibetur in veteri testamēto. Unde Ezeh.xviij. cōnumerat vsura inē hor renda ꝛ detestanda scelera ex na morte i futuro punīēda Ubi ꝓmo multis scelerib⁹ g̃uibus nu meratis subiūgit ibi ad vsurā non accōmoda uerit ꝛ amplius nō accepit. Hemū etiam sub inferet. Si vir iustus genuerit latronē ꝛ ad vsu ram dantem ꝛ amplius nō accipientē q̄ homi cidam ꝛ adulterantē ꝛ idolatrā: nunq̄d viuet nō viuet. Cum vniuersa detestāda fecerit mor te morietꝫ ꝛ sāguis eius in ipo erit. Propheta quoq; ait in ps.liij. Vidi iniquitatē ꝛ ꝓtradi ctionem in ciuitate ꝛ labor i medio eius ꝛ intu sticia ꝛ non defecit de plateis eius vsura ꝛ do lus. Et itez in ps. Domine q̄s habitabit in ta bernaculo tuo: aut q̄s req̄escet in monte sancto tuo? Et subdit. qui pecuniā suam nō dedit ad vsuram. Et iterū Prouerb.xxviij. Qui ꝓgre gat diuitias de vsuris ꝛ fenore liberali in pau peres.id ē. viro misericordi cōgregat eas. Ite rum Leuit.xxv. habet: non accipias a fratre tuo vsuras: nec amplius q̄ dediſti. Et paulo post pecuniā tuam non dabis ei ad vsuram: ꝛ frugū supabūdanttā non exiges. Ūñ Neemie v. Increpaui mgr̃at⁹ et optimates et dixi eis vsuras ne exigatis a fratrib⁹ vestris. Et seq̄t. centesimā pecuniā frumenti vini et olei quam exigere soletis ab eis date illis. Scdo ꝓhibet Inouo testamēto. Unde Lu.vj. vnico verbo oēm vsuram domin⁹ ꝓhibuit dicēs Mutuū date nihil inde sperātes. Qđ patuit latius ser mone.xxxvij. p totum.

Qz iudei opponūt vsurā non esse ꝓhibitam eis in lege nisi solū illam acci pere a fratrib⁹ suis Cap.ii.

Secundo ꝓsideremus oꝓsitōes Ad q̄ busdam em̄ ꝓtra oꝓonitur ꝛ maxime a iudeis dicentib⁹ q; accipere vsuram non ꝓhibetur in lege nisi solum a fratrib⁹ suis id ē.a iudeis: imo de alijs ꝓcedit. Ūñ Deut. xxiij.dr. Non fenerabis fratri tuo ad vsurā sed alieno. Ad qđ ꝛbum hz in sequēti.c. respō suri simus tm̄ s.ꝑmone.xxxvj.arti.iij.c.viij. sa tis inde dictum fuit.

Quintuplici ratione predicta oꝓ positio opi. io iudeorum soluitur. Capitulum.iii.

Tertio ꝓsideremus solutionez illius ꝛbi Deut.xxiij. supradicti. Quinq; enim rōnibus solui potest oꝓsitio p̄dicta. Prima

est qꝛ i plurib⁹ auctoꝛitatib⁹ supꝛatact⁹ in .ſ.c. pñtis ar. absq; aliq̄ determiatiõe ꝛ absolute impbant vsure siẽ ptz in vbis Ezech. põ. ꝛ salomonis ꝛ alioꝝ. Scõa ẽ quia aut p se sunt male aut nõ. Primo vo si p se sunt male tũc semp et vbiq; sunt male. Secũdo si non sunt p se male tñ qñq; mutuũ recipiẽti aliq̄ modo vtiles esse pñt. tũc phibeꝯ sola vtilitas fris. ꝛ maxie cuꝝ pauci repiantꝯ faciles ad mutuãdum absq; spe cõmodi tpalis. Tertia rõ qꝛ naturalis primitas ꝛ fraternitas ad boies oẽs ẽ: ꝛ h̄ multiplici ex respectu. Primo ex respectu cõis rõnis. Scõo respectu diuine imaginis. tertio respectu vnice spẽi hois vel hoi. q̄rto respectu ppagationis ex eodẽ pmo parẽte adã. q̄nto respectu euangelij christi luce in parabola samaritani. Quarta rõ est. qꝛ aut ꝯctus vsurariꝰ ꝯtinet in se absolute iniquitatẽ aut equitatẽ. Si iniq̄ta/tẽ: g̃ p se ꝛ vbiq; apud oẽs est malus. Si eq̄tatem: g̃ nõ deberet phiberi a fratre. Quinta rõ qꝛ h̄ pceptũ ẽ cerimoniale. Cerimoniale eq̄dẽ ẽ q̄cq̄d i se nihil hꝫ boni seu vtilis vel dãnosi ꝑ solũ hꝫ aliq̄d ad sĩlitudinez sig̃tionẽ vel ad determinatiõez ꝛ obꝟuationẽ aliquoꝝ moraliũ: Cõstat aũt q; i mutuo vsurario et nõ vsurario est inuenire q; se bonũ vel malũ.

Articul⁹ .iii. in quo ostendit q; tota sancta eccl'ia detestat vsuram.

Tertio phibetur vsura pcept⁹ eccl'esie. Habet eñ eccl'esia catholica tres pꝛohibitiones q̄bus pl'sequitur crimina et peccata ꝛ maxime vsurariã pꝛauitatẽ. Pꝛima ẽ decretoꝝ. scõa doctoꝝ. tertia legum. Et oẽs suo mõ pl'sequunt vsuram.

Qõ decreta vsuram impugnant. Capitulum .i.

Primã autẽ phibitionẽ frequentat eccl'esia cõtra vsuram: ꝛ h̄ est auctoꝛitas decretoꝝ scz sanctoꝝ cõcilioꝝ ꝛ summoꝝ põtificũ. Vñ. xliij. q. iiij. c. nec hoc. Leo papa ait Nec h̄ q̄ ꝑmittẽdũ duxim⁹ eẽ q̄sdam lucri turpis cupiditate captos qui vsurariã exercẽt pecuniã. ꝛ a fenoꝛe volũt ditescere. Qõ nos vt non dicam⁹ in eos q̄ sunt in clericali oꝛdie constituti: ꝑ etiã in laicos cedere q̄ xp̃ianos se dici cupiũt ꝯdolem⁹: q; vendicari acri⁹ in eos qui fuerũt ꝯfutati. i. ꝯiuncti decernim⁹ vt eis peccãdi opoꝛtunitas adimaꝯ. Et iterum extra de vsur. c. qꝛ i oĩb⁹ Alex. iij. ait. Quia i oĩb⁹ fere locis ita crimen vsuraꝝ inualuit vt multi aliꝭ negocijs ꝑtermissis q̄si licite vsuras exerceant ꝛ qualiter vtriusq; testamẽti pagina cõdẽnẽt nequaq̄ attendũt. ideo ꝯstituim⁹ vt vsurarij manifesti. nec ad cõiones admittãt altaris nec xp̃ianã si in h̄ pctõ discesserint accipiant sepultur⁹. nec oblationes accipiat quisq; ꝛc. vt ibi. Et itez in .c. sup eo. idẽ ait. Cũ vsurarũ crimẽ vtriusq; testamẽti pagina detestet sup hoc dispensatiõnẽ aliquaz posse fieri non videm⁹: qꝛ cũ scꝑtura sacra phibeat p alteri⁹ vita mentiri multo magis phibẽdus ẽ quis: ne etiam p redimẽda vita captiui vsurario crimĩe inuoluatur. et .c. cõsuluit. Urbanus. iij. ait. Querenti an in iudicio alioꝝ ille censendus sit vsurariꝰ q̄ ex ꝓposito amplius accipiẽdi absq; tñ cõuentione mutuat aut q̄ ꝓp̃ datam dilationẽ solutionis ampli⁹ vendit merces suas. Rñdet ille. Quicq̄d in his casib⁹ tenendũ sit ex euangelio luce manifeste cog̃scit in q̄ dꝛ. Mutuum date nihil inde sperantes. Et ideo ad talit⁹ recepta restituenda in animaꝝ iudicio sunt efficaciter inducendi.

Q; eccl'ie doctoꝛes tam noui q̄ anti qui impugnant vsurã. Cap. ii.

Secundã phibitionez vsure frequẽtat eccl'esia ꝑ doctoꝛes etiã in decretis ponunt. Unde. xliij. q. iij. si feneraueris. Aug⁹ ait. Si feneraueris hominẽ. id ẽ. si mutuum dederis alicui pecuniã tuam a quo plus q̄ dedisti expectes accipe: nõ pecuniã solum: ꝑ aliud aliquid plus q̄ dedisti expectes accipere feneratoꝛes: ꝛ i hoc improbãdus nõ laudãdus. Et in .c. putat. Hiero. ait. Putant q̄dam vsuras tñ esse in pecunia. qõ puidens diuina scꝑtura oĩs rei aufert abundantiã vt plus q̄ dedisti non recipias. Itẽ alij ꝑ pecunia fenerata solẽt munuscula diuersi generis accipe: ꝛ non intelligũt scꝑturã vsurã apellare supabũdantiã. Et q̄cq̄d illud est si ab eo qõ dederint: pl⁹ accepint Et in .c. pleriq; Ambro. ait. Pleriq; refugiẽtes p̃cepta legi cũ dederint pecuniã negociatoꝛib⁹ nõ in pecunia vsuras exigũt: ꝑ de mercib⁹ eoꝝ tanq̄ vsurarũ emolumẽta accipiunt. Ideo audiãt q̄d lex dicat. Neq; inq̄t vsuram escaꝝ accipies: neq; oluz rerũ. Et iterum xliij. q. iij. c. q̄d dicã. Aug⁹ ad macedontĩ ait Quid dicã de vsuris q̄s ad leges ꝛ iudices redi iubent: an crudelioꝛ est q̄ subtrahit aliquid vel eripit diuiti q̄ q̄ trucidat paupem fenoꝛe: Et in .c. si q̄s Amb. ait. Si q̄s vsurã accipit rapinã facit: vita nõ viuit. Et. xliij. q. v. c. nolite Aug⁹ de vbis domini ait. Nolite elemosynaz facere de vsuris ꝛ fenoꝛe.

Q; leges imperiales non appꝛobãt vsuras eo modo quo q̄dam putant ꝛ q̄ ratiõe lex ciuilis vsurarios punire non curat. Cap. iii.

Tertiã phibitionẽ quodãmodo hꝫ eccl'esia ꝯ vsurã saltẽ nõ dande vsure vt q̄dam putant fauoꝛẽ videlz impiales

leges. Ad intelligentiã tamẽ in hoc. c. dicendo rũ ꝗttuor notãda sũt. ℙrimo notãduz ẽ ꝙ oĩa iura in lege naturali fundata reperiunt ab ipa lege nature quodlibet ius sumit officiũ suum. ℙrimo eñ ipius legis nature officiuz est phibere oĩa vitia ⁊ peccata p solã eor cognitionẽ ⁊ detestatiõez: qz docet via cogſcẽ ⁊ ad illa detestãda inclinat. Scõo aũt ius diuinũ officiuz hz a lege nature. Tertio ius canonicum a lege narure officiũ hz dirigere in cõe bonum: ſm ꝙ cõgruit societati hũane: que non solũ ciuiliter ſ etiã regulariter viuat ſm fidem in deũ tẽdẽdo: ⁊ vitã aliã expectãdo. Nã cuz ius canonicũ ꝗdam sit explicatio diuini iuris: necesse ẽ ꝙ idẽ termin⁹ ab eisdẽ finalit intendat. tale ꝗdez cõe bonũ ſ mõ acceptũ nõ põt nutriri ꝯſeruari ⁊ pmoueri nisi p quandã celestem amicitiã quã charitatẽ vocam⁹ sine ꝗ impossibile ẽ tendere quẽq̃ in vltimũ finẽ scz deũ. Quarto insuper ius ciuile officiuz habet a lege nature dirigere in cõe bonũ ſm ꝙ ꝯgruit hũane societati ciuilit viuenti: ſm quẽ modũ cõe bonũ hz nutriri ꝯſeruari ⁊ pmoueri p legalẽ iustictã: ⁊ p ciuilẽ amicitiã: ⁊ ſ solũ officiũ sufficit ei. Scõo notandũ est ſm magistrũ Gerardũ de senis ordinis heremitarũ quẽ recitat Jo. an. in mer. in regula pctñ. qõd malũ duab⁹ de causis pmitti põt ℙrimo ppt bonũ qõd inde orit. scõo ppt maius malũ qõd inde vitat. Ut aũt mai⁹ malũ vitet trib⁹ modis pmittit malũ. ℙrimo vt vitetur malũ spũale in aĩa qõd est maius p maluz corpale in corpe qõd est min⁹. Scõo vt vitetur vnũ malũ spũale qõd est maius p min⁹ malum spũale sicut sepe pmittit min⁹ pctñ vt scz vitetur mai⁹. Tertio vt vitet vnum maluz corporale mai⁹ p aliud corpale qõd est min⁹. Et ꝺ his no. ne cle. vel mo. c. iij. in glo. Tertio notandum est ꝙ triplex cõcessio iuris distingui põt ſm dictũ mgr̃m Gerarduz de senis ibi ſ. ℙrima est ꝯcessio remouens punitionẽ. scda est adens phibitionẽ. tertia est subdens subuẽtionẽ atq̃ fauorẽ. ℙrima ꝗdẽ est ꝯcessio remouens punitionẽ scz ⁊ dimittens penã. ſm quẽ modũ beat⁹ Greg⁹ scribẽs anglor epo de obseruantia ieiunij ꝗdragesime pmisit inordinatum esum carniuz in dieb⁹ dñicis ꝗdragesime sicut di. iij. c. denicq̃ patet. Unñ ibidez ait. Ea ipa vo die dñica hesitam⁹ ꝗd nam dicendũ sit cũ oẽs laici ⁊ seculares ipa die more solito ⁊ ceteris diebus accurrati⁹ cibos carniũ appetant ⁊ nisi noua quadam auiditate vsq̃ ad medias noctes se ingurgitẽt nõ aliter se hui⁹ sancti tpis obseruationẽ suscipe putant. ꝙ non vticq̃ rõni ſ voluptati: imo cuidã cecitati mentis ascribẽ dũ est. Unñ nec a tali ꝯsuetudine auerti pñt. et ideo cũ venia suo ingenio relinquendi sunt ne forte peiores existant si a tali ꝯsuetudine phibeant vt salomon ait ꝙ multũ emungit elicit sibi sanguinẽ. Hec autẽ indulgẽtia ſm glo. in pdicto. c. fuit simplex pmissio p solam indulgentiã pene: nec loquit ibi de venia culpe. Hoc ꝗdem modo p simplicẽ pmissionẽ ꝯcedit ius ciuile ꝯtractũ vsurariũ: qz non punit eum: ⁊ hec videt fuisse intẽtio Aug⁹. in. ij. de libero arbitrio dicẽs. Videt mihi legẽ istam ꝙ populo regendo scribit recte ita pmittere: ⁊ diuinã pudentiã vindicare. Sz ꝯtra Justinian⁹ pmittit vsuras cẽtesimas ⁊ sexagesimas vt ptz. Ad hoc dicendũ ſm Alexã. de hal ꝙ Justinian⁹ pmisit cõpatiua pmissiõe vsuras leuissimas: qz vidit homines impij sui esse prauos ⁊ pnos ad dãdũ ad vsurã. Unñ pmisit min⁹ malũ ſm ꝙ in scõo notabili hui⁹ capli dictũ est Ex his patet ꝙ ius ciuile phibere hz ꝑmo ⁊ per se ⁊ p penã cõminationẽ vitia illa ꝙ pñt domesticã ⁊ ciuilem amicitiã impedire. Sz qz i ꝯtractu vsurario a mutuo recipienti voluntas lz non absoluta tñ ꝯditionata: ⁊ ex hoc nõ apparet euidẽter pdictam amicitiã impediri: ideo p aliam phibitionẽ ⁊ penã tali ꝯtractui desinit obuiare eũ relinquẽs diuino iudicio puniendũ. Unñ Aug⁹ li. j. de lib. arb. ait. Lex ista ꝙ regẽdis ciuitatibus ferit multa ꝯcedit atq̃ impunita relinqt ꝙ p diuinã puidẽtiã vindicat. Necessario ẽ tal ꝯcessus iure canonico phibet. eo ꝙ ex finẽ quẽ intẽdit hz nccio oino vitia phibere: qz omnis mortal culpa obuiat charitati p quã fidelium mẽtes dirigunt in deuz. Hinc ẽ ꝙ oẽ pctñ qõd phibet a ciuili iure: qõd manat a iure naturali ⁊ phibet a canonico iure. Scda aũt ẽ ꝯcessio addẽs phibitionẽ ꝗ idẽ ẽ ꝙ pmissio tollẽs impedimentũ. ſm quem modũ iudei iter nos habitãtes i sui ritus obseruãtia ab ecclesia permittunt. Unñ Greg⁹. xlv. di. de ipis iudeis in c. qui sinceras: circa finez sic ait. Oẽs festiuitates feriasq̃ suas sicut hacten⁹ tam ipsi q̃ parẽtes ipsor p longa colẽtes retro tpa tenuerunt liberã habeant obseruãdi q̃ licentiã. hec autez pmissio q̃uis glo. sentiat ꝙ sit silis ꝑme: alijs tñ ⁊ nõ indoct videt ꝙ nõ sit silis illi: qz nõ videt ita simplex phibitio sic illa: imo se hz p additiõez ad eã. Nã illa ꝯcessio pmittebat malũ p solã indulgẽtiã pene. eo ꝙ nõ fuerat facta phibitio dicti mali p cõminatõez alicui⁹ pene: ſ h pmissio scda pl⁹ facit: qz nõ solũ pmittit pdictum malũ: ſ obseruantiaz rit⁹ iudeor subtrahendo cõminationẽ vel inflictionẽ pene sicut in ꝑma: ſ etiã remouẽdo impedimẽta christiano⁹ qui impedire vellent obseruantiam dicti ritus. hanc vero scdam ꝯcessionẽ non phibet vsurario ꝯtractui ius ciuile: quia tunc tolleret impedimẽta a volentib⁹ facere vsuram quod

falsum est. q̃nimo sicut pmittit fieri p̃dictuz cõ tractum ita q̃ pmittit p̃stare illa impedimẽta que facit ius canonicũ vel statuta ciuitatũ aut dñoz contra p̃dictum turpem contractum.

Tertia est ꝯcessio stans fauorẽ ⁊ subuentionem atq; iuuamẽ ꝑm quem modũ pmittit ecclesia clericũ a seculari potestate q̃q; occidi: ⁊ hec cõcessio se habet p additionẽ ad p̃cedentem regulã quẽadmodũ secũda ad ꝑmaz. Nã in ista cõcessione nõ tñ cõtrahit cõminatio pene sicut in ꝑma: sed vltra hoc tollit impedimẽtũ p qđ occisio clerici posset impediri sicut accidit in regula p̃cedenti p̃dicta. et vltra p̃stat iuuamẽ in ista tertia regula qđ non fiebat i aliqua regula⁊ p̃dicta⁊. Nam clericũ q̃ dignus ẽ morte degradat ⁊ punit ecclesia ⁊ ipm tradit in manib⁹ iudicis secularis vt occidat. iuxta illud .j. Eoz. v. Ego iudicaui tradere hmõi homine sathane i interitũ carnis: vt spũs saluus sit in die dñi nr̃i ihu xp̃i. Hec p̃dicta patent ex̃ de vsuris nouim⁹. et de peni. c. ij. li. vj. nec q̃z hãc ꝯcessionẽ dat vsurarijs ius ciuile: qz iuuamen vel auxiliũ minime p̃stat eis. Si em̃ ciuile pmitteret vel cõcederet cõtractũ vsurarũ secũdo mõ scz subtrahẽdo impedimenta p que impediri potest: vel etiã tertio modo videlicet p̃stando auxilia p q̃ p̃dict⁹ ꝯract⁹ fieri posset necessario sequeret q̃ p̃dictũ ius naturali iuri ac iuri canonico ꝯrariet. qđ oino esset inconueniens cum p̃dictum ciuile ius ⁊ canonicũ sicut dixim⁹ in iure naturali fundata sint: ideo iure naturali cõtrariari nõ potest: nec etiam sibi inuicẽ aduersari. Nec etiã ius ciuile adũsat diuino iuri p talem pmissionẽ non puniẽdo: cuz pmissio talis nõ sit p oppositionẽ: sed p omissionẽ: quia relinq̃t talẽ cõtractum ꝓhibendũ et puniendũ iuri canonico ⁊ diuino sicut supius dictum est illis enim magis incũbere videtur.

Quarto est notandũ q̃ impator mandauit ꝓuari ea que in Niceno cõcilio ꝓhibita sũt inter que est vsura vt patet di. xlvij. c. qm̃ a iure ciuili pmissa sunt p duas vltimas ꝯcessiões .s. amotionem alicuius impedimẽti vel p ꝯcessionem alicui⁹ auxilij nõ tamen ideo intendit q̃cunq; ꝓhibita sunt a ciuili iure p pene cõminationẽ. vel potest dici q̃ impator mandauit illa ꝓuari p̃ aꝓbationem: qz illa aꝓbauit tanq̃ rite ordinata. Non autẽ mandauit ꝓuari quecũq; ibidẽ sunt p pene cõminationez: qz hoc ꝓprie ptinebat non ad eum sicut supi⁹ dictum est: quia lex nature statũ seculare non arctat ad tam spũalia opa sicut statum spũalẽ dũdo ipis opibus spũalib⁹ non aduersek ⁊ maxime p duas vltimas ꝯcessiones. Si aũt ꝯtingeret q̃ ius ciuile in aliquo casu vel aliquo tpe ꝑ futuro p pene cõminationẽ ꝯractũ vsurariuz ꝓhiberet: hoc faceret in obsequiũ canonici iuris. vtputa qz pena p ius canonicũ cõminata nõ sufficeret: vel qz nõ posset p ecclesiasticũ iudicem sufficiẽter executioni mãdari. Ex dictis ptz q̃ ꝯtroũsia q̃ int̃ aliquos iuristas ẽ ꝑ pmissione ꝯract⁹ vsurarũ rõnabilis non videk. qz vtraq; ps p̃t dicẽ vez. Nã q̃ dicũt q̃ talis cõtract⁹ ẽ pmissus: ⁊ debet pmitti a iure ciuili intelligũt q̃ pmissus sit simplici pmissiõe: nõ cõminante neq; infligente penã. ⁊ vez dicunt si vo intelligunt q̃ pmissa sit pmissione aliq̃ duarũ vltimaz ꝯcessionũ. i. tollẽte impedimẽtũ a faciẽtib⁹ vsuras: vel pmissiõe p̃stante iuuamẽ eis falsũ ẽ. Eodẽ mõ dicẽdũ est ꝺ aliꝭ ꝯrarie ptis. Nã sic̃ dicit glo. ibi. c. de vsur. supra ⁊ illi q̃ eam sequunt q̃ ꝯract⁹ vsurari⁹ non est pmissus in ciuili iure si itelligũt de modo secundo vel tertio pmissiõis verũ dicunt. Si vo intelligunt q̃ nõ sit pmissus ꝑm primuz modum ꝯcessionis falsum dicũt. Hec nõt mgr̃ Gerardus de senis p̃allègatus. Sed obijcit q̃ lex iustiniani pmittit vsuras centesimas ⁊ sexagesimas ⁊ supponẽdũ ẽ q̃ pmisit bñ. Ad ꝺ respondet Alex. de hal. in. ij. q̃ pmisit compatiua pmissione vsuras leuissimas exigi ne accideret peius: qz tũc ꝓni erant homines ad vsurariũ lucrũ. iudicans igit̃ min⁹ malum sustineri leues vsuras q̃z gues: cõcessit illud sicut s̃. de libello repudij. ꝑmone. xxxvj. arti. ij. et c. viij. dictũ ẽ Hec Alexã. q̃ ꝯcordat cũ his q̃ s̃. in p̃cedẽti c. dicta sũt. Et licz pleriq; doctores iuris ciuilis dicant q̃ ꝑm leges vsura pmissa est. tñ hodie p certaz cle. de vsuris. c. ex graui. §. fi. hoc teneri ꝓhibitum est vbi habetur q̃ tenens q̃ dare ad vsuram non sit peccatũ tanq̃ de heresi iudicari põt ꝑm Antho. de butrio s̃ Rub. de vsuris in fine.

Epylogatio omniũ supradictoruz in pñti sermone.

Ex oibus q̃ in pñti ꝑmone dicta sunt cõcludendo colligi põt ꝑm p̃dictum Gerar. ꝺ senis q̃ nullo iure pmitti potest vsura: nec ꝓpter aliq̃ bonuz q̃ inde oriat: nec ꝓpter aliq̃ malũ qđ inde euitek. Primo em̃ ius naturale nõ p̃t ꝯcedẽ ꝯractũ vsurariũ: qz illd qđ ẽ simpliciter ꝛ ius nullo mõ ꝯcedi põt ab eodem iure. alioq̃n simul esset ꝛ ipm ⁊ nõ ꝯtra ipsum in quantum ab ipo cõcessum. Sed sicut ex. xij. rationibus s̃ in .j. arti. patet ꝯractus vsurari⁹ simpliciter ꝛ naturale ius ẽ. Scdo ius diuinũ cõtractũ vsurariũ minime ꝯcedẽ p̃t. nã sic̃ dictuz ẽ cũ sit simpliciter ꝛ ius naturale. relinquit vlteri⁹ q̃ sit ꝛ ius diuinũ. qz ius diuinũ a naturali iure deriuatũ est. g̃ q̃q̃d est ꝯtra ius naturale necessario ẽ ꝛ ius diuinũ: ⁊ ꝺ manifestant scri-

ptura⁊ phibitiões. que ſ. in. ij. arti. dicte ſunt

Tertio ius canonicũ ppt̃ pdicta nõ pt pdictũ ꝯctũ ⁊cedẽ: q⁊ ⁊cedẽt vt ſit ꝯ vet⁹ et nouũ teſtm̃. ex eo. ti. c. ſup eo. Nã vt ibidem dr ſacra ſcptura phibet p alteri⁹ vita mentiri. vt patet xxij. q. ij. ne ds g̃ multo magis ſic̃ ⁊cludit ibidẽ phibẽdus ẽ qlibet ne p redimenda vita captiui vſurarij crimie iuoluat. cuz tñ illud videat potiſſimũ bonũ qđ ex vſuris puenire põt. Alteri⁹ etiã nõ põt dici q i dicto ꝯctu diſpenſatio cadat ppt̃ ipm mai⁹ malum ſpũale q̃ ſit aliud malũ qđ incurrit i ⁊tractu pdicto. Nã malum qđ incurrit vſurari⁹ p pfatũ ⁊tractũ q̃ malum ſit patebit. j. ſmone. xliij. xliij. ⁊. xlv. p totum ppt̃ q̃ oia: q⁊ terribilia ſũt ⁊cludẽdũ q ius canonicũ nullo modo ⁊cedẽ vel pmittẽ dr ꝯctũ vſurariũ ppt̃ mai⁹ malũ vitãduz. q⁊ regulariter loquẽdo nõ apparet aliqđ mai⁹ ipo qđ p ipſuz valeat euitari. Quarto autez ius ciuile põt ⁊cedẽ ⁊ ⁊cedit pfatũ ꝯctũ ⁊ceſſiõe accepta in pñti. c. primo mõ. qđ eſt idẽ q ſimplex pmiſſio p indulgentiã pene. ſcdo vo vel tertio genere pmiſſionis ius ciuile nõ pmittit vſuras: q⁊ nõ phibet impedimẽta fieri volentibus fenerari nec fenerantib⁹ dat aliqua iuuamẽta. Jo. an. h̃ addit dicens h̃ dictũ non video poſſe defendi. niſi dicat leges veteres p antea eſſe corruptas. Nã certũ eſt leges ſtatuere modũ vſurarũ vt. C. de vſur. pmittũt. illas peti in iudicio pmittunt p illis nõ ſtipulari pignora retineri. qđ plus ẽ ſtatuũt certis caſibus illas ex mora deberi: ⁊ his ſimilia Et g̃ ⁊cludo ex oib⁹ ſupra dictis q vſura oi lege merito phibet. Unde ſm Jnno. hoſti. Jo. an. ſi nõ oi lege phiberetur vſura ⁊ fenerari liceret: fere inde ſequerẽt inumerabilia mala. Nã hoies nõ intenderent agriculture niſi forte qñ aliud agere non valerent. Proinde tãta charitia inſurgeret q oẽs paupes fame pirent. nam ⁊ ſi terrã hab ereãd colẽduz alia ⁊ alia inſtrumẽta neceſſaria habere neſcirent. q⁊ a ſe paupes non valerent habere: nec inſup a diuitib⁹ haberent illa: q⁊ diuites ppter ſecuritatẽ ⁊ maius lucrũ potius ponerẽt pecuniã ad vſurã q̃ ad minora ⁊ minus ad tanta lucra. Jnſup q aliquis diues aliqđ i talibus poneret: tñ victualia eẽnt ita chara q paupes nõ haberẽt vnde viuere poſſent: ex q̃ fidelib⁹ maximũ piculum imineret. Patet igit ex ſup⁊adict⁹ ſicut dicit Eccs. x. auaro. ſ. v urario. nihil ẽ ſceleſti⁹. A quo ſcelere eruat oẽs vſurarios miſericors ⁊ miſerator dñs illuminans eos lumie veritatis: ⁊ inungẽs eos oleo pietatis. attrahẽs eos munere ptãtis. ⁊ demũ cũ eis oẽs nos in dño gloriemur. Qui in trinitate pfecta glorioſus ⁊ laudabilis viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculor⁊. Amen.

Feria. VI. poſt quartaz dominicaz in quadrageſima de contractib⁹ vſurarijs: ⁊ de ſecuritatibus mercãciar⁊ ⁊ de varietate multiplici cambiorũz.

Sermo. XXXIX.

IAm fetet quatriduanus ẽ Jo. xj. ⁊ in euang⁹. ho. Quadruplex nempe culpa h̃ tpe i ⁊tractib⁹ vſurarijs cõmitti ſolet. Prima in eor⁊ cõſenſu. ſcda in eor⁊ opatione. tertia in eor⁊ ⁊tinuatiõe. q̃rta in eorũ pſeuerãtia. Sed h̃ q̃rta ẽ que p fame corruptionẽ ſeu diffamationem in hoie cupido ⁊ auaro iam fetet q⁊ quatriduan⁹ eſt. Ad compr̃imendũ aũt hũc fetorẽ circa hanc ⁊tractuũ materiã tria ordinate conſideremus. Primo qñ in ⁊tractu ab vſura excuſat dubiũ vel piculum. ſcdo qñ eſt mutuum palliatũ. tertio qñ lz cambiũ.

Articulus primus vbi oſtenditur quãdo in contractu dubium vel periculum ab vſura excuſat.

PRimo conſideremus quãdo in ⁊tractu ab vſura excuſat dubiũ vel periculum ⁊ quãdo non. Ad cuius intelligentiaz ante oñia notande ſunt tres regule. Prima ẽ hec. In mutuis veris vel interp̃tatis ſpe lucri p̃ncipaliter factis dubium ſeu periculũ a fenore non excuſat. Ad cuius regule ⁊ duarum ſequentiũ regularum intelligentiã p̃notandum eſt. q nulla conditio ſeu circũſtantia aliquem actum ex natura ſua vitioſum excuſare valet: niſi ſm q ab eo rationẽ vitioſitatis remouere poteſt Verbi gratia. Oſee. j. ait dom⁹ ad oſeam. Vade ſume tibi vxorem fornicariaz: ⁊ fac tibi filios fornicationũ: quia fornicans fornicabitur terra a domino. Ecce licite pphete fornicatur: nec ob aliam cauſam ſibi licebat: niſi q⁊ ex p̃cepto domini fornicatus eſt. Et ite⁊ cum hebrei in expoliatiõe egyptior⁊ Exo. xij. excuſantur a furto: ex alia cauſa non eſt niſi quia ex p̃cepto dñi. id eſt. dei q̃ eſt dñs vniuerſalis ſeu generalis vniuerſor⁊: res non ſue facte ſunt ſeu ſic in ppoſito ſi dubium ſeu piculum excuſare debet crimen vſure vere vel interp̃tate hoc nõ põt eſſe niſi qñ dubium vel piculũ vtutem haberet tollendi rõnez vſure vere vel interp̃tate Sed q⁊ quãdo in mutuis veris vel interp̃tatis ſi p̃ncipaliter fiunt ſpe lucri vitium annexũ eſt ideo dubium ⁊ piculuz de ſui natura a tali mutuo vitioſitatẽ nõ tollũt vt patet extra. de vſur. c. nauigãti. in p̃n. Secũda regula eſt dubiũ vel piculum a fenore non excuſat niſi apud lucrantem includat. dñiũ atq⁊ vſus rei ꝯclitan-

tis cum qua lucrat. ¶Primo q̃dez dominiũ qz ex re sua hõ lucrari debet. Scõo vsuz: qz vsus rei ex q̃ lucrũ puenit debet mediatim ad lucrã tem ptinere. Quãdoq; igit in mercãdi lucran di actu ꝑiculum merciũ vel pecunie nullo mo/ do respectu actus mercãdi spectat ad ipm prz: mũ mercãtẽ siue tradentẽ: sed solũ cũ res tradi te sũt tunc eoipo eaz vsus ⁊ dominiũ quo ad actum illuz mercãdi spectat ad solum illũ cui ꝑiculo currunt. res eñ perdit dño suo Ter tia regula est hec. ꝑiculũ seu dubiũ a fenore nõ excusat nisi in ꝓtractu causa tpis non ppzij ali quid plus sperat. Huius regule ratio ẽ: quia vbi semp ꝑsumitur esse mutuũ verum seu iter/ pretatũ cum sit spe lucri ꝓpter intercurrẽs tẽ/ pus. Hec etiam regula satis ex p̃cedentibus re gulis patet: ⁊ etiã ex regula supzapposita in ser/ mone. xxxiij. arti. j. c. j. Igitur his p̃missis ad uertendũ est q; in cõtractu ⁊ in mutuo vero et interp̃tato q̃druplex dubiũ seu ꝑiculũ ꝓtinge/ re põt. ¶Primũ est capitalis ⁊ non lucri. Scõz est lucri ⁊ non capitalis. tertium nec capitalis nec lucri. quartũ capitalis ⁊ lucri.

Quãdo in ꝓtractu potest cõtinge/ re periculum capitalis ⁊ non lucri: ⁊ quando est vsura ⁊ circa hoc ponũt q̃ttuoz casus. Caplm. i.

¶Primũ dubiuz seu periculũ in ꝓtractu cõtingere potest scz capitalis ⁊ non lu cri Et de hoc ponamus q̃ttuoz casus.

¶Primus casus ẽ si q̃s mercatori nauigatu/ ro per mare tradat centum ducatos sic q; si na uis cum capitali periclitet non tenet sibi red dere capitale: si tamen in mercando amiserit semp sibi totũ capitale reddat. ⁊ si lucratus fu erit habeat ꝑtem lucri: ⁊ hec est vsura sicut ad litterã habet hic casus extra de vsuris. c. nauigãti. Ratio autez quare ibi est vsura: quia ẽ cõtra p̃mam ⁊ scdam regulas. Nam lz capita/ le currat ad periculũ tradentis q̃diu est in iti/ nere vel in mari: ⁊ sic ꝑ illo tempoze currat vt suum: in actu tamen ⁊ vsu mercandi ⁊ cõmutã di currit solum ad ꝑiculum mercatoris cui tra ditum est: ⁊ ideo respectu illius actus ⁊ vsus ẽ ipius mercãtis. Ideo ꝑ talem actum ipi lucra tur sicut ⁊ soli ipi perdit. In hoc etiam casu vt sepius alia ratio vsure cõtingere solet. Nã pzi mus pecunie traditor non acciperet sup se pe/ riculum maris aut itinerts nisi ꝓbabiliter pre sumeret ꝑtem suam etiam cuz hoc toto pericu lo tutiorẽ atq; vtiliorez sibi q̃ mercatori eo q; rarius in mari vel in itinere amittuntur q̃ per vsum cõmutandi ⁊ mercãdi. Secũdo adda mus alium casũ. Verbi gra. Mutuat q̃s i ve netijs centũ vt inde centũ ⁊ viginti recipiat in cypzo hac ꝓditione adiũcta. q; si in mari vel in terra denarij vel mercationes inde empte peri clitent debitori non tenet reddere vltra medi etatẽ. si vo non patiat impedimentũ teneatur ad totum. Ad hoc dicendũ ꝑm Hostien. q; ta/ lis cõtractus vsurari⁹ est. qz ꝑm euz aut recipi ens non expẽdit pecuniã illam: ⁊ sic impiũ est q; creditor ab eo exigit qõ nõ habuit aut expẽ dit: ⁊ sic cõsumitur pecunia ⁊ efficit alteri⁹: res eñ empta de pecunia illa efficit debitoris: qz pecunia sibi mutuata efficit sua. ideo nõ debet creditor lucrũ exigere ꝺ re debitoris qua vsus est ⁊ inde lucratus. Si vo q̃s obstet q; hoc li/ citum videt q; creditor in se periculuz assũpsit Dicẽdũ q; sibi imputetur: quia susceptio talis periculi i nullo eum excusat. sicut supza in pzi/ ma ⁊ in scda regulis patuit Cõcor. Ray. ⁊ ad b facit. c. nauigãti. de vsuris. Addam⁹ tertiuz casum. Verbi gra. Recipit q̃s pecuniaz vltra mare vehendã ⁊ ibidẽ reddendaz ꝑ certo sibi precio sibi cõstituto nunq̃d cõmittitur vsura? Dicendũ ꝑm Inno. extra de vsur: circa finẽ. q; non cõmittit vsuram siue in se recipiat pecu/ lum q̃ portat eam siue non: qz opari seu custo/ dire locatio est. Idem sentit Hostien. nec ẽ cõ tra aliquã regulaz supzadictaz: qz nullum est lucrũ. Tit nihilomin⁹ Innocẽti⁹ q; ibi non ac cipit precium tm̃ vt portet. sed negociator mu tuo dat illam vt cum ea negociet tunc eẽt vsu/ ra: quia pecunie nullus ẽ fructꝰ si teneat in ar ca nec deteriorat in vsu. lxxxviij. dis. ej̃ciens.

Quartus casus addi potest puta in mercan do capitale currit ad ꝑiculum tradentis: ita q; q̃cquid mercãdo vel alio inculpabili modo ꝑ datur: ꝑditur traditori ipsi⁹ capitalis. lucrum autẽ fixum est: ⁊ i tali casu certum est q; merca tor cui capitale traditum est emit totũ futuruz lucrũ capitalis ꝑdicti tanto precio q̃tum ꝓba bilitas futuri lucri cũ vtilitate ppzia posset ra/ tionabiliter estimari. Talis q̃dem ꝓtract⁹ ꝑm q̃sdã illicit⁹ ẽ tñ ꝑm Gerar. abdonẽsez licite fi/ eri põt: ⁊ b multiplici rõne. ¶Primo rõne peri/ culi. scõo rõne lucri. tertio rõne vitandi dãni. ¶Primo rõne periculi. Nam in tota mercatio/ ne fienda ex b capitali capitale ad ꝑiculuz tra dentis currit. ¶Secũdo rõne lucri. qz totum lu/ crum puenturũ estimet ꝓbabiliter aliquẽ va lorem habet q̃ põt aliquo p̃cio iusto estimari. ⁊ ꝑ ꝓsequens etiã iuste vendi. Tertio rõne vi tãdi dãni. qz iste q̃ dat suũ ppzium capitale iu ste põt inde exigere interesse. Idẽ ptz a simili. Bek eñ q; aliq̃s tradit equũ suuz ad septima/ nã sub precio cõpetenti ⁊ cõducat eũ in plũs ⁊ alijs sibi necessarijs. tãdẽ ille cui equ⁹ traditus ẽ emit totuz futurũ lucrũ annue conductionis equi. sicut eñ hic licite emi põt ita ⁊ ibi Credo

igit̄ q rōne ꝯct⁹ ꝫ nulla cōmittat vsura: nisi ꝫ fieret i fraudē vsurarū. ita q illꝺ capitale non esset vere ꝑm rē traditū ꝑ capitali: ꝫ poti⁹ pro mutuo ⁊ ad vsurariū lucrū. Quia tūc cēt ꝯ pri mā regl'am cū cēt ibi mutuū int̄ptatū ⁊ p ꝯse quēs cēt ꝯ scꝺaz regl'az: q apud lucrantē que niret lucrū ꝺ re cui⁹ nō hꝫet dn̄iū nec vsum.

Q qñq no in ꝯtractu cadit ꝑiculū seu dubium lucri ⁊ nō capitalis ⁊ qñq ibi est vsura. Capm̄. ii.

Secundū dubiū seu ꝑiculū in ꝯctu ē lucri ⁊ nō capitalis. Vñ qñcū q capitale alicui traditū ē ipi tradēti certuz ita q in oēm euentū totū sibi reddēdū sit. tūc q̄dē non sufficit incertitudo lucri. Et de ꝫ ponim⁹ tres casus. Primus casus ē. si dicat trado tibi cētum ducatos mihi oino reddēdos: ⁊ si inde lucratus fueris tantū dabis mihi de lucro vel q̄tū tibi placebit. Si ꝙo nil lucrat⁹ fuer̄ nihil mihi dabis nisi capitale receptur⁹. Ratio est: q capitale nō currit ad ꝑiculū ꝑmi tradēt̄: q ē ꝯ duas ꝑmas regulas. ido talis q̄cq̄ ꝑcipit ꝺ lucro ꝑm Bal. existimat sortē. nō est em̄ hec societas: nec ex forma cōtract⁹: nec ex natura. nō ex forma: q ē ꝯtract⁹ mutui. nec est ex natura: q ꝯ naturā societatis q vn⁹ capiat saluū: ⁊ all⁹ capiat fractū. ff. p socio l. min⁹. Et id qꝺ legitur ex̄ ꝺ dona. int̄ vi. ⁊ vx. c. p vr̄as. Debet intelligi qñ pecunia dat̄ ad ꝑ̄ lucri ⁊ damni q: tūc ꝯtract⁹ licit⁹ ē. Hec ille. Scꝺz etiaz glo. in. c. plerīq. xiij. q. iij. talis ꝯtract⁹ vsurari⁹ ē Quidā āt dicūt eē licitū: ⁊ ꝫ ex vi pacti. q cō tract⁹ ex lege ꝙuētionē recipiūt ex̄ de reg̃. iu. ꝯtract⁹ lib. vj. Azo. Tñ ⁊ Accursius ⁊ multi doctores ⁊ meli⁹ ꝯriū tenēt in. l. si nō fuit. ff. p socio. q talis nō ē vsuraria societas cū sit ꝯ ei⁹ naturā. societas em̄ vt ꝑ patebit q̄dā fraternitas ē. ff. p socio. l. vex. j. Rub. Quare seq̄t q tale pactū nō sit ꝑter ꝫ ꝯtra naturā ꝯtract⁹ Vñ nō valet ex̄ de ꝑca. c. vlt̄. eo ꝑcario cū societas sit quoddā ius fraternitat̄ vt in ꝑalleg̃. l. vex. Et ꝫ est rō spālis ag̃re ex vi pacti talis societas valere nō ꝑt: q̄uis i alijs ꝯtractib⁹ pactū opponi tū teneat. Scꝺz em̄ Hosti. lz nō de iure societatis: ꝫ ex vi pacti talis ꝯtract⁹ licit⁹ dici potest: nihilomin⁹ nec ē oino equ⁹. ido i aiaꝝ iudicio ꝯsulit q si is q̄ pecuniā recipit ipaz fortuito casu amitteret is q̄ illi dedit ei remittat. Insuper scꝺs casus ponat̄: vtputa vidua quedā credit mercatori cētū ducatos cū instr̄o q reddat sibi dimidiuz vel duas ptes lucri absq oī periculo capitalis: intendit tn̄ firmit̄ apud se q q̄cq̄ de capitali debito mō mercando ꝑderet sibi ⁊ nō mercatori ꝑdet̄. ꝫ ne decipiat̄ a mercatore: ꝫ illi nō mānifestat. Querit̄ nūc an talis vidua vsūraria dici posset: ⁊ an satisfacere teneat̄ q̄cq̄ inde lucrata ē? Ad cui⁹ q̄stionis resp̄siōez tria p̄notāda sūt. Primo notandū ē q talis vidua tradēs capitale sibi sub tali forma mortali ter peccat. Qꝺ ptz triplici rōne. Prima est: q seipam coram illo mercatore diffamat: ⁊ etiā coram oib⁹ sciētib⁹ ꝫ factū. ⁊ eoip̄o dat eis occasionē scādali vel exemplū scādalizandi quod ē ꝯtra illud apli. j. Timoth. v. Ab omi spē mala abstinete vos. Scꝺa q: facit opus ex suo genē crimiale saltē q̄ ad ꝫ q exponit illuz ꝑiculo p/dēdi ⁊ restituēdi ip̄m capitale. sic em̄ exponere aliquē ꝑiculo mortis vel p̄cipitij intēdēdo ip̄m p̄seruare ab ipa morte vel a p̄cipitio: nihilomin⁹ grauiter peccat. sic etiam est in ꝓposito. Tertia quia dat occasionē si ipsa p̄uenta insperata vel subitanea morte decederet q sui heredes vellent q talis ꝯtractus i robore suo maneret. q si ꝑderetur totū vel ꝑs capitat̄ nolent nec ꝑcipent tale damnū Scꝺo est notādum q talis mulier saluo semp meliori iudicio restituere nō tenet̄ compotēs lucrū inde accep/tum. qꝺ sic ꝓbatur. nā act⁹ morales totā rationē sui motis ꝯtrahūt a volūtat̄ actu a q̄. s. causant̄. Unde si idē act⁹ a bestia fieret seu ab amēte vel a q̄cūq̄ non hñte vsū rōnis nihil penitus hꝫet de rōne morali. q ḡ exterior tradi/tio istoz cētū ducatoz manat a ꝯtraria volūtate interiori forme ꝯtract⁹: q vult firmit̄ q capitale illud currat i mercatiōib⁹ ad dānū suuz sicut ad suū lucrum q̄uis exteriori ꝯtractu ad cautelā exp̄māt ꝯtrariū ne. s. mercator ille ficte vel indebite ꝑdat sibi debitū capitale. ideo tradi/tio exterior vt ex tali volūtate p̄cedēs realiter a vitio vsure segregat illā ⁊ capitale sic tradi/tū realit̄ currit ad ꝑiculū vidue q̄ dedit ad illud: ⁊ ideo realit̄ currit vt suū. Tertio p̄notādū est q illa mulier p̄cauē tenet̄ ne ex sua re/pētina morte seu subtractiōe mercator ille dānificet̄ ꝓpt̄ pactū vel instr̄m p̄mo ꝯfectū ⁊ ne etiā post casualē ⁊ inspatā mortē talis ꝯtract⁹ appareat i scādalū ꝫ sciētiū. Ad cui⁹ casus intelligētiā fac̄ distinctio posita i seq̄n. arti. c. j. in iij. casu ⁊ etiaz alia distinctio posita s. p̄mone xxxvij. arti. iij. c. iij. Tertiꝰ q̄z subdatur casus. Verbi gra Rolandus tradidit ipi guilhelmo cētū florenos ad fidelit̄ opanduz i tali arte seu in tali mercatiōe ⁊ ꝫ vsq ad ānū cuz tali adiecta ꝺitiōe q i fine ānī si q̄d lucrat⁹ fuerit totā sortē ac triplicē lucri sortē ipi rolando debeat ꝯsignare. Si ꝙo supuenerit dānuz ipse rolād⁹ damnū triū ptiū ⁊ ipe guilhelm⁹ damnū q̄rte ptis debeat sustinere q̄d iuris. Dicenduz q talis ꝯtract⁹ illicit⁹ est. Cui⁹ rō est. Quia si ꝯtingat talē pecuniā seu illa q̄ ex ipso sunt empta diuino iudicio piclitari. ipse guilhelm⁹ debitor

quarte ptis sentiet damnum: qz ḡcḡd ꝓtingat ḡrtam ptē sozt̄is ipsi rolādo creditozi reddēda ē. ideo ḡcquid ipe rolandus cōsequit̄ de lucro de illa ḡrta pte q̄ non subiacet piculo ei⁹ vsura rium ē. Q; aūt recipit de triplici pte z q̄ pertinent ad eius piculū licitū est. Erit aūt talis cō tractus licitus si addat̄ in pacto q; si ad dānū siue piculū illius aut nuncij sui culpa euenerit q; ad ipm rolanduz integraliter pertinebit. nisi hlomin⁹ tale damnū rolādus a dicto guilhelmo non tenebit̄ acceptare nisi rolādus p tres fideles vel aliter ꝑm regulas iuris de hoc fecerit plenam fidem. Hñt tñ p̄dicta itelligi ꝑm debitum eḡtatis. nam q; deductis estimatiōib⁹ laboris ipius debitozis z expeñ. factis de bonis eiusdem in illa mercatiōe vel arte facta diligenti examinatōe z computatione supesse reperit̄ illud diuidendū est.

Qz in ꝓtractu qñqz nō cadit dubiū seu piculū capitalis nec etiā lucri z ō securitatib⁹ q̄ fieri solēt in mercācijs depositis. Capitulū. iii.

Tertiū dubiū seu piculū est in ꝓctu nec capitalis nec etiā lucri. Hiē ꝓtingit in manifest⁹ vsuris. Insup q̄dāmodo cō tingere solet his q̄ se curant mercācias suas et i depositis. Et circa hoc dubiū seu piculum distinguj p̄nt q̄ttuoz varie securitates. Pzima ē tolerabilis. scda est culpabilis. tertia est varia bilis. q̄rta ē execrabilis. Pzima ē securitas tolerabilis z vt clari⁹ de hoc casu rei casus innotescat. sciēdum q; in facto talis occurrit casus. Mercator q̄dā mittit p mare seu p terraz alias mercātias z nolēs se piculo totalit̄ exponere q̄rit aliquē q̄ de p̄dictis mercib⁹ faciat ei fidelē securitatē. videlz q; si aliq̄ peāt de p̄dictis oīb⁹ satisfaciat. Hmōi aūt suscipiens in se piculū tale. vt mercatoze ꝓuenit manualiter recipere certas pecunias p q̄libet cētenario valoris ipaz mercāciarū. Pertit̄ nunc in dubium an talis securās posset inde licite suscipe tale lucrum. Et saluo meliozi iudicio videt̄ dicēduz q; sic: z b̄ maxie ppter tria. Pzimo ppter conditionē locatōis. secūdo ppter cessatiōez sorti. tertio ppter exꝑimentationē cōis vtilitatis. Pzimo q̄dē ppter ꝓditionē locatiōis. Nā videt̄ ꝯcr⁹ locatiōis q̄si illi securatozi locet cōductionem dictaz merciū vsq; ad talē locum suo piculo: z cū eq̄ mercede. et q̄cḡd daf̄ p locato merces est nō vsura. Sed obꝯciūt q̄dam. di. c. nauigāti. ex̄ de vsuris. Rñdeo qz id cū b̄ casu effectualit̄ idē eē videt̄. Videoz enī q; tibi mercanti p̄dictas mutuam merces z p eo q; suscipio i me piculū ꝓcipio aliq̄d vltra sozt̄e. Ex q̄ videt̄ q; b̄ sicut ibi cōmittit̄ vsura. Ad b̄ dicēdū. q; p̄dictū. c. nauiganti. loquit̄ in casu multū diuerso. nam receptuz vltra sozt̄e de quo ꝺz ibidez mutuo directe decernit in q̄ oīno superabūdantia ꝓhibet̄. vt xliij. q. iiij. c. si q̄s oblitus. z. c. sequenti. sed in casu isto non sic. Non enī ꝓpter mutuū quod ibi non est sed ꝓpt̄ factum. id est. ꝓpter securitatem quā fecit ꝺ mercibus antedictis recipit tale lucrū. Scḋo talis ꝓtract⁹ licit⁹ ē ꝓpter cessationē sortis. Nō est cōtra p̄mam z scḋam regulas. quia nō ē ibi mutuū cūz non sit ibi sozs. q̄ non p̄ōt dici q; ad securās lucz recipiat vltra sozt̄e: ſine fūdamēto nullū edificiū durat. j. q. j. cum paulus. Ad esse enī vsure opozt̄ interuenire sozt̄em z amplius vltra sozt̄e vt patet ꝑ. ꝑmōe. xxxiij. arti. j. c. j. Sicut ad esse cuiuslibet entis duo sunt necessaria scz suba z forma. extra de spō. tua nos

Tertio videt̄ esse licitus talis cōtract⁹ ꝓpt̄ exꝑimentationē cōis vtilitatis. eo q; inde seq̄tur reipublice cōe bonū z vtilitas mercatoz. Multe enī mercatiōes fieri p̄nt z fiunt q̄ cessarent si non reperirent̄ tales assecurātes Scḋa ē illicita securitas culpabilis. qz illicita ē. Hec tali modo cōsueuit fieri. tu mutuū suscipis ab aliquo aliquā pecuniā quā tu eges z ego satisdo p te vel ad b̄ scp̄tam securitatez facio creditozi tuo cum b̄ scz pacto q; ego habeā a te vnū vel duos florenos p centenario de tali securitate quā p te facio. Talis q̄dem ꝓtractus duplici rōne illicitus esse videtur. Pzimo quia ē ibi mutuū indirectū. secundo qz ibi cessat piculū. Pzimo qz ibi cadit mutuū indirectuz eo q; assecurās stat ibi loco mutuantis: z fit ꝓtra duas p̄dictas p̄mas regulas. Preterea assecurās est ibi ac si mutuādo ad certū tēpus cū additiōe duoz vel triū p cētenario suā pecuniaz rehaberet. parta enī videret̄ creditozi satis dare aliq̄d p b̄ recipiēdo a creditoze et mutuare recipiēdo aliq̄d vltra sozt̄e. Scḋo b̄ nō licet qz ibi cessat piculū eo q; fit sine piculo assecurātis. nam si me cōstituo debitozē creditozis tui p b̄ accipiēdo vnū vel duos florenos z cōtingat me tuo soluere creditozi tu mihi restituere obligaris tanq̄ me⁹ debitoz vere sozt̄is. Et sic patet q; sum secur⁹ ꝓtra regulas in p̄ncipio huius ꝑmonis declaratas. Iō q; plus das vsura videt̄ eē. Quia vt dictū ē idem effectualiter esse videt̄ ac si tibi antea mutuassem cuz pacto recipiēdi p̄dictum lucrū. Sz si hoc ꝓcedit cuz p te tuo creditozi solui q̄to amplius si ei non soluo. Nempe effectualiter eo q; si tu debitozi soluis liberas me. Ad nēpe ideo est ac si mihi soluenti restituisses p eo mihi dedisses vnum vel duos florenos. nec rō dictat q; meliozis debeā esse ꝓditionis cū nō soluo q̄ cū soluo sicut p̄dictum est. Sz obstāt q̄dā dicētes q; istud lucrū

non recipit mutui rõne: sed talis ꝓtract⁹ ē potius vēditio crediti mei ad qđ acq̃rendũ ⁊ cõseruandũ subij ac subeo multas expẽsas sicut i mercantib⁹ quotidie patet: qz ⁊ si ꝓ te creditori tuo non soluo nihilomin⁹ teneris mihi ad ea Ad quod dicendũ q̃ talis venditio crediti cũ hmõi lucro non põt fieri cũ actu illicito. i. cum mutuo indirecto sicut in p̃dicto casu cõtingit fieri. Est igit talis in foro ꝓscie silat⁹ ⁊ fict⁹ satisfactor. ⁊ ad satisfaciẽduz singulariť obligat⁹ ⁊ in foro ecclesie posset ad satisfactiõez compelli ſm quosdã. si fictus satisfactor ⁊ ver⁹ creditor ꝓbareť. Tertia ē securitas variabilis sicut patet i depositis. Unde pone. q̃ deposui pecuniã apũ campsorẽ sine aliquo pacto. Talis autẽ campsor negociať cuz pecunia mea acreddet mihi decẽ ꝓ centũ q̃d iuris? Dicũt q̃dã q̃ aut ego deposui cum spe lucri: ⁊ tũc est vsura. aut p̃ncipaliter sine tali spe: ⁊ tũc secus est. ⁊ tunc stať dicto meo: qz hec q̃stio de ꝓscia est Sed ſm Bal. de parusio dicendũ ē q̃ aut deposui cum spe: ⁊ tũc qz illicite vsus est pecunia mea deposita et. ideo omne lucrũ inde ꝓueniens mihi restituere obligať: qz ex re mea locupletior factus ē ar. ff. de negł. ges. l. q̃ sine vsuris. Aut est licite: quia deposueram ad numerũ: ⁊ tũc aut dat ex liberalitate aut ex eq̃tate aut ex necessitate. ¶ Primo si dat ex liberalite sciens se nõ teneri retribuere mihi aliq̃d: ⁊ tũc si a p̃ncipio nõ habui animũ fenerãdi licite possum recipere ⁊ retinẽ: qz mera donatio ē. Secõ si soluit credẽs ex se q̃daz eq̃tate teneri q̃ sepe ad restituendũ mercãtes mouerit: ⁊ tũc ē idẽ dicendũ. Tertio si ex necessitate quia scz credebat se vsurarie obligari cũ nõ obligarek tũc etiã licite recipe possum si etiã a p̃ncipio nõ habui animũ fenerãdi alias illicitũ eẽt recipe q̃cq̃. Quaz obligatio anthidotor iustã parat receptionez ꝓ errorẽ soluti. vt. ff. de fideius. l. si test. §. j. nisi eẽt error facti: vt qz putabat ꝓ suũ ꝓcuratorez esse ꝓmissum cum tñ non esset: qz tunc de iure iudiciali nec de iure ꝓscientiali illud restituere possum. Sed de depositio aliquid dicek in. iij. seq̃n. arti c. ij. Quarta autẽ securitas execrabilis dici põt quia scz cum eam etiã oñis manifesta vsura execrabiliter frequentať. Utputa si q̃s mutuans centũ ducatos velit inde aliquid vltra sortem habere: qz non ibi ita securi sũt sicut si illos haberet in arca: imo mutuãdo multis piculis amittẽdi exponit eos non excusať ꝓpter tale piculum ab vsura. Siq̃dez hoc casu nihil a rõne ⁊ natura mutui differt vel saltem sic sibi insepabiliter cõnexum ē q̃ nõ plus habeat de rõne vẽdibilis q̃ habeat mutuũ inq̃ntum mutuũ. Idẽ ꝓinde est ex piculo hoc lucrari sicut lucrari ex solo mutui actu Nam ⁊ si mutuãs tante demẽtie esset q̃ absq̃ oñi securitate pigneris vel testimonij aut scꝑture mutuũ daret cum expꝑssa pactione vsure: ⁊ si de rehabendo sortẽ non tñ vltra sortã in piculo remanet: ⁊ tamen tale piculũ eũ ab vsura nõ excusaret: qz agit ꝓtra p̃ceptum dñi Luc. vj. dicens. Mutuũ date nihil inde sperãtes. ¶ Preterea p̃ piculũ nõ tollit ius idẽptitatis ipi p̃stitoris: qz receptor tenek sibi ad oĩmodã idemptitatez ⁊ ad restituendũ plene eq̃le. Iniquũ autez est ipm ad reddendum obligari. Item manifeste patet q̃ ē cõtra duas regulas i p̃ncipio huius ſmonis positas.

Qz in cõtractu cadit quãdoq̃ periculum seu dubium capitalis ⁊ lucri ⁊ etiam potest esse in casu ibi vsura.

Capitulum. iij.

Quartũ dubium ⁊ piculũ est capitalis ⁊ lucri. est tamen potest ibi esse vsura. Verbi gr̃a cum quis mutuat centum ad decẽ annos ita q̃ si infra decẽniũ mortuus fuerit alter ipsor liberat⁹ sit qui debitum accepit a debito ⁊ mutuo. Si vo supuixerit quilibet illor debabit qui mutuũ accepit. cc. ei qui mutuuz debit in tali casu vsura ē. quia tale piculum ſm Alex. lombẽ. nõ excusat. nã talis ꝓtract⁹ nõ tenet ad eq̃litatẽ iusticie: cũ hec supabũdãtia nec ex labore. nec ex vsu rei ꝓprie nec recõpẽsatione alteri⁹ rei reducik ad eq̃litatẽ iusticie. Periculũ aũt nõ excusat vbi causa tpis aliq̃d pl⁹ accipik. Qz vbi nõ causa tpis supabũdantia accipik tũc rõne dubij vel piculi excusare nõ pt. ſ. quãdo incidit in dubiũ ex natura rei. An aũt excusat dubium satis dictũ est ẽ. ¶ mõe. xxxiij. arti. j. quasi ꝓ totũ in tribus regulis. Et meli⁹ in p̃senti arti. in alijs tribus regulis. Secũdus casus talis est. Statuit ciuitas p cõmunitatis vtilitate q̃ quicũ q̃ ciuis habens vel habitur⁹ est filiã si infra annũ natiuitatis ipi⁹ pulelle tradit cõmunitati. lxx. ducatos cũ filia pervenerit ad annũ. xv. reha beat a dicta cõitate q̃ngentos ducatos vt nuptui filiam tradat Si vo filia ante. xv. annũ defuncta fuerit p̃dictus ciuis antedictos. lxx. ducatos amittat. Queritur an rõne talis piculi seu dubij licitus sit contractus. Dicendũ q̃ non. Quia est ꝓtra iusticie eq̃itatẽ. Qđ patet triplici rõne ¶ Primo qz sicut supius dictum est in mutuis veris vel interꝑtatiuis spe lucri p̃ncipaliter factis dubiuz seu piculum a fenore non excusat sicut patz extra de vsu. in. c. nauigãti. ⁊ in. c. in ciuitate tua Idẽ ſm doct. Usura est lucrum ex mutuo p̃ncipaliť intentũ. Et itez. xiiij. q. iij. in. c. pleriq̃ dictũ ē. Usura ē q̃cq̃d sorti cadit. Qđ q̃dem sicut manifeste apparet contingit in p̃dicto casu,

Preterea si talis mutuasset tali intentiõe in pacto alicui pticulari psone vsurã vterq; cõmisisset. Multo forti⁹ vsura cõmittit taliter mutuando cõmunitati: cũ magis teneat subuenire ei in necessitatib⁹ suis q̃ alteri singulari psone Nam cõe bonum pferendũ est bono pticulari pinde Aug⁹ ait. Cõia pprijs ⁊ non pprija cõmunib⁹ anteponas. Et in aut. res qui. cõia de legl. Et ex̃ de postul. plac. c. bone. Scõo quia apud tradentem p̃dictos denarios non remanet ipor dominiũ neq; vsus vnde iuste lucrari possit. Nam sicut ex dictis in p̃ncipio p̃sentis patet dubium aut piculũ a fenore nõ excusat: nisi apud lucrantẽ includat dñiuz aut q; vsus rei piclitantis cum qua lucrat. Nẽpe ex re sua non ex aliena homo lucrari debet Jn sup vsus rei ex quo puenit lucrũ debet medi/ate vel imediate ptinere ad ip̃m lucrantẽ: que duo nõ ꝯcurrũt in p̃fato casu. Nam dominiuz ⁊ vsus dictor denariorũ trãsierũt in cõmunitatem. Tertio quia causa tẽporis nõ pprij aliquid plus sperat. Nam sicut ex p̃cedentib⁹ patet piculũ seu dubiũ ibi ꝯcurrens: non puenit ex natura rei: sed ex tpe tñ qđ non est tradẽtis s ipi⁹ cõmunitatis. Preterea tale lucrũ non puenit ipsi tradẽti ex ipsius industria: aut ex ei⁹ labore: nec insup ex eius solertia ⁊ solicitudine eius: aut ex recõpensatiõe alteri⁹ rei. Vñ tale lucrum possit reduci ad iusticie equitatem: sed tñ puenit ex tpe qđ est ipsi⁹ cõitatis ppterea talis ꝯractus vsurari⁹ est.

Articulus. II. q; in varijs cõtractibus per mutuũ palliatum vsura committi solet.

Secũdo ꝯsiderem⁹ qñ est in ꝯctu vsura p mutuũ palliatũ. Põt autẽ vsurariũ mutuũ q̃druplicit palliari. Primo in ꝯractu emptiõis. Scõo i ꝯctu locatiõis. tertio in ꝯctu societatis. q̃rto i ꝯctu cõmissiõis. Et i oib⁹ his ꝯractib⁹ cadere põt vsurariũ crimen.

Qr in ꝯractu emptiõis ⁊ cõmutationis p mutuũ palliatum cadere põt vsura. Capitulum. I.

Primo vo põt esse mutuũ palliatum ⁊ vsurariũ in ꝯctu emptiõis ⁊ cõmutationis cũ. ſ. fit in fraudẽ vsuraruz. Circa qđ cõsideremus ad p̃sens sex casus. Prim⁹ casus est de emptiõe ad redimẽdũ. Verbi gra Emit quis agrum satis minori p̃cio q; valeat sub tali ꝯditiõe q; post ãnq; vel sex annos siue qñcũq; placuerit venditori p eodẽ precio red dat ei illũ agrũ. Circa hũc casum tenendũ ẽ q; emptor sub specie emptionis p̃ciũ agri mutuare intẽdit: ⁊ ppter tale mutuuz lucri facere annuos fruct⁹ agri vsura ẽ. Iz ab eccl̃ia ſm Arch. ex h̃ ꝯdẽnari nõ põt. Sz si hoc nõ facit in fraudem licit⁹ ẽ ꝯract⁹ scõm eundẽ. Dehmõi eñ dolosa intentiõe p̃sumi põt p tria signa. Primũ signũ est qñ p̃ciũ qđ tũc dat modicũ est respectu valoris rei. Scõm ẽ qñ aliq̃d soluit vltra receptã summã. puta res fuit vẽdita p centuz florenis: ⁊ ponit in pacto q; si venditio rescindat soluit. xxx. Tertiũ signũ est qñ emptor solet exercere vsuras ⁊ vsurarios ꝯctus: et maxime ꝯsites vsurarij emptores. Probãt autez hec ex̃ de emp. ⁊ vendi. ad nr̃am. de pign. illonos. Quartũ signũ põt addi scz qñ fit ꝯract⁹ emptiõis cũ pacto de reuerẽdo infra decẽniuz annũ ita tñ q; infra q̃nquenniũ instrumẽtũ reuenditiõis neq; facẽ teneat. Scõz Hostien. ⁊ Jo. an. in nouel. talis ꝯractus vsurari⁹ est/mat. Quidã tñ dicũt q; pauciora signa req̃rũtur ad h̃ i foro iudiciali. Est nihilomin⁹ aduertendũ q; si emptor agri simplici intẽtione illuz emit ⁊ p̃cio iusto semp parat⁹ illũ restituere si vẽditor voluerit redimere agrũ non ẽ ibi vsura: qr nulla interuenit ratio mutui: sed sola emptio pura ⁊ simplex. p cõtrarias vo circũstantias atq; signa de simplici intentione p̃sumi pt Jn iudicio aũt anime standũ est in his ꝯscientie cõfitentis se puram ⁊ simplicem intentionẽ habuisse. Secũdus casus ẽ cum fit cõtract⁹ venditiõis sb̃ pacto redimẽdo infra decenniuz ita tamẽ q; qñ q̃nquẽniũ instrumentũ reuenditionis nequaq; facere teneat. Jn hoc casu ſm Hostien. eoipso detegit ipsa fraus vt ipse nõt ⁊ post eũ Joh. an. in. c. ad nr̃am. extra d emp. ⁊ vẽdi. in nouel. Et sic patet q; ẽ vsura Tertius casus põt addi Verbi gra. Emens equũ aut bladũ: aut fruct⁹ agri iã seminãti minori p/cio q; pbabilit valeat vel q; aliter tunc eẽt emptur⁹ vel habitur⁹. p eo q; soluit precium priusq; recipiat rem emptã: cõmittit vsuraz. Rõ huius est: qr emptor p quandã rationẽ mutui credit preciũ venditori ante rei empte recepti/onem. Constat autem q; ex natura emptionis seu cõmutationis non tenet preciz rei empte tradere anteq; rem emptam recipiat. Nã oẽs cõmutatiões sibijnuicẽ pariter ⁊ ad paria obligant. Quia ergo ppter mutui rõnem ibidez intercedentẽ quasi p precio mutui accipit seu cõtinet aliquam ptem debiti precij rei empte.

Quart⁹ casus ẽ cum q̃s sub specie cõmutationis bladi p blado añ messes tradit alteri bladum vetus vt in messib⁹ recipiat nouũ: ⁊ prevalens vsurã cõmittit ſm Hoss. Jdeo dico p̃valens: qr illud vetus ſquatum vsq; ad messes tantũ pbabiliter valuisset quãtuz nouũ p illo receptum: non est ibidem vsura: sed potius eq̃litas: dici potest etiam q̃uis prestitor reportaret ex h̃ aliquã vtilitatẽ renouatiõis sui bladi

ob quam causam posset diutius cõseruari. Et hoc quidem ẽ iustum. Nam si ego sine tuo dã no ⁊ preiudicio aliquã consequor vtilitatem: nõ ex hoc sum tibi iniustus aut iniuriosus. Si tamen ante messem venditur erat illud vetus sed mutuauit alteri ad preces: tũc debet ⁊ põt inde habere eq̃alens p̃cium quod tunc inde habuisset si illud tunc vendidisset. Ad habendam autem intelligentiã discretam in dicto casu ⁊ in ꝑsimilibus ei distinguendus est. Quia aut est verisimile q̃ res mutuata non erit preciosior tempore solutiõis aut hoc ꝓbabiliter dubitaꝫ. Si ꝓmo modo tunc aut mutuans seruaturus non erat rem quã mutuo tradit sed interim cõsumpturus: aut erat seruatur⁹. ⁊ tunc creditor aut aufert debitori libertatez liberãdi ⁊ tunc est vera vsura. In his eñ casibus se exonerare voluit: ⁊ onerare debitorẽ. Aut talez libertatẽ non aufert debitori: ⁊ tunc non ẽ vsura: imo mereri potest si bona intentione añ termini debitorẽ requirit vt soluat ne scz grauius onereꝫ. Si eñ habet intentionem coꝛruptaz ⁊ dicit debitori q̃ potest vsq̃ ad temp⁹ mutuũ retinere vt se a damno releuet. Licet eñ nõ auferat facultatẽ se liberandi: tunc ⁊ si non cõmittat in hoc vsuram nihilomin⁹ peccat. Si autẽ secũdo modo tunc ibi nullum mutuum erit vt patet in. c. fi. extra de vsuris. Talis distinctio maxime in foꝛo penitẽtie innitiꝫ equitati. Ad hoc facit alia distinctio Scoti que copiosioꝛ ẽ ⁊ potioꝛ s. sermone. xxxiiij. arti. j. c. iij. Quintus casus est de eo qui vendit frumentũ vel vinum ꝓ precio qđ in instanti currit: cum hoc q̃ si plus valeat vsq̃ ad pasca vult qđ illũ pl⁹ sibi detur. Si vero valebit minus nõ ido vult q̃ precium suum minuaꝫ. Scõm eñ Hostien. talis vsurarius est. C. de sol. l. penul. ff. de dã. infect. l. que bon. §. si quis. Et hoc nõt Archi. xiiij. q. iij. §. j. ⁊c. Sextus casus est de eo q̃ tempoꝛe messium vel vindemiarũ emit frumẽtum vel vinũ vt tot mẽsure pascali tẽpoꝛe sibi reddant. Talis eñ ꝓtractus vsurari⁹ est. xiiij. q. iij. c. vsura. Scõm eñ cursum regionis ⁊ cõmunem opinionẽ tũc temporis talia charioꝛa sunt. Talis autẽ opinio estimanda ⁊ põderanda est extra de sepul. certificati. ff. de flũi. l. j. in ꝓn. Nec obstat q̃ quãdoq̃ cõtrarium accidit: quia ad hoc nõ aptantur iura. ff. de legi. l. nam ad ea. Et. xiiij. di. erit autẽ lex. Qui cõtra fecerit in foꝛo ꝑscientie ad satisfactionẽ inducẽdus est. extra de vsu. ꝓsuluit. ⁊ in. c. in ciuitate. Clericis aũt talis ꝓtract⁹ oino illiciti sũt. lxxxviij di. ptotũ. extra ne cle. vel mo. ⁊c. c. j. ⁊. c. scõz instituta. ⁊ eꝫ de vi. ⁊ ho. cle. cuz ab oñi. Hec notat Hostien. eꝫ de vsuris, c. vlt.

Q⁹ in ꝓtractu locationis intercurrente poteꝫ mutuũ palliatum ⁊ vsurarium lucrum. Cap. II.

Secũdo etiã põt esse mutuũ palliatũ et vsurariũ lucrum in ꝓctu locatõis. Ut puta si locator estimat valoꝛẽ rei locare ⁊ locat eã hac ꝓditione adiũcta q̃ ẽlitercũq̃ ꝓdaꝫ vel deteriꝛeꝫ vult eiusdẽ ꝓcij rem suam recupare. Hoc q̃dẽ fit in fraudẽ vsurarum q⁹ res estimata itercidit loco pecunie. nec vera locatio ẽ: q⁹ locator rem suo piculo tradit p̃q̃ cõstituiꝫ sibi merces. Dicit eñ locator q̃ rebꝰ suis ꝓmittit aliquẽ vti intercurrente mercede competẽti aut ꝓuenienti. vnde si ꝓmitto tevti domo mea mercede ꝓuenienti: tunc ego dicor locator ⁊ tu ꝓductor extra de loca. ⁊ cõdu. c. j. ⁊. c. ꝓterea. Est nihilomin⁹ aduertẽdũ q̃ locatio aliq̃n dꝛ firma. eꝫ de loca. ⁊ ꝓdu. nostra nobis. Fit q̃nq̃ impetuũ aliq̃n ad certum tp̃s ⁊ si moriaꝫ cõductor infra certum tp̃s ei succedit heres. Secus aũt est in vsufructu q̃ quidẽ p̃sonalis est ⁊ moriꝫ cum persona. Est insuper ali⁹ ꝓtractus q̃ ꝑm glo. eꝫ de loca. ⁊ ꝓdu. c. potuit est medi⁹ inꝫ locationẽ ⁊ venditionẽ q̃ emphyteoꝛ nomiaꝫ. ꝺ q̃ habeꝫ in dicto. c. potuit Talis ꝓtractus in h̃ accedit ad venditionem. q⁹ q̃n celebꝛaꝫ aliq̃d daꝫ quẽadmodũ in vẽditione datur p̃cium. sed nihilominus differt ab ea: q⁹ p vẽditionẽ dominiũ ipsum transferꝫ: ꝑ in hoc ꝓtractu dñs retinet sibi dñiuz: quapꝛopter magis videꝫ accedere ad naturã locationis: q⁹ sicut locator sibi dñiuz retinet: ⁊ annis singulis aliq̃d recipit: ita ⁊ h̃ q⁹ emphytheota i singulis ꝓuẽtũ canonez. i. censum soluit. Emphyteosis est nomen grecũ: ⁊ est idem q̃ melioꝛatio in locato. Naz antiq̃tus sterilia tñ per hunc ꝓtractũ ꝓcedebanꝫ ⁊ meliꝛes receptoꝛũ erant. Demũ ꝓmissum est fieri de sterilibus ⁊ fructuosis. ꝓsistũt autẽ tñ in reb⁹ solis Quidam hunc ꝓtractũ vocant datio ad libellũ bellum. Sciendũ est eñ q̃ possessio certe eccl̃ie in emphyteosim de nouo ꝓpetuũ nõ põt dari eꝫ de re. eccl̃. non alic. c. nulli. Si tamen possessio ipsa p̃us emphyteotica erat ⁊ libere ad eccl̃iaz ꝓuenit poterit etiã alteri impetuũ in emphyteosim dari hoc tamẽ cum grano salis. ꝓut habeꝫ in. c. ex ꝓte eꝫ de feu.

Q⁹ in contractu societatis poteꝫ i teruenire mutuum palliatuz ⁊ vsurarium ⁊ q̃ talis cõtractus poteꝫ tripliciter variari. Cap. III.

Tertio quoq̃ poteꝫ esse mutuũ palliatum ⁊ vsurariũ in contractu societatis Est eñ societas fraternitas quedaz. ff ꝓsocio. l. verum. Proinde impium est q̃ com

mittat ibi vsura vel turpe lucrū. Quod q̄dem fit quando inter socios eq̄tas non seruatur. Est autē circa hoc aduertendū ſm Tho. ſcōa. ij. q. lxxviij. q. ille qui i societate cōmittit pecuniaz suam artifici vel mercatori pecunie dominiuz non transfert in illum sicut cōtingit in mutuo. Sed remanet eius q̄ dedit illam ita q̄ cū piculo illius mercatoz cū illa negociat vel artifex operat. ideo licite recipe potest inde partem lucri puenientis videlicet tanq̄ de re sua. Hec ille. Insup est notandū q̄ ꝓtractus societatis tripliciter pōt variari. Primo mō fit quādo sunt duo quoz vnus ponit pecuniā tm̄ et alter operam coꝛporalē. ff. p socio. l. v. §. j. Secūdo modo fieri solet quādo vnus ponit pecuniā et operam: et alius tm̄ opam vel tm̄ pecuniā. Tertio aūt modo fit quādo ambo in societatē pecuniā et opam ponūt: et in his omnibus eq̄tas est seruanda ne aliq̄d fiat in fraudē vsuraruz. Quia ſm Hoſt. lucra et dāna cōia esse debēt. Cōcoꝛ. in hoc Hoſtien. Et nota. xiiij. q. iij. c. pleriq̄. Proinde tale pactū fieri potest. videlicet q̄ ac ciperē q̄rtaz lucri: et tu alias tres et ecōuerso tu q̄rtam et ego tertiaz. ſm q̄ ꝓueniemus: qz tua vel mea industria estimari deberet. vt patet in ſti. d̄ societate. §. j. Et ſimiliter q̄ ſm rata diuidatur damnū. Posset insup fieri exp̄ſſa prędicta estimatione p̄sone. sed cōmittendo discreti oni eius q̄ pecuniā recipit vt assignet ptem lucri et damni in q̄tum scz sibi videt iustū. Et tādem si esset aliqs excessus aut defectus ꝓcoꝛdi ter inuicē remitteret sibi. Sed notandum est q̄ quādo vter q̄z ponit pecuniā et opaz et alter eorū pl' de pecunia vel ope vel de vtroq̄ ponit tunc ſm Nicolaū de mact. lucrum coꝛū debet esse equale: non equalitate q̄titatis sed ꝓpoꝛtionis si nihil aliud exp̄ssum erat. Q; autem cōtractus societatis in vsurarū fraudē fieri possit ponunt aliquicasus Primus casus est talis. Quidam ponit in societate opam tm̄. alius ponit triginta floꝛenos ad tertiā partem lucri et damni: hoc est ad lucrū et damnū decē floꝛenoꝛū viginti floꝛenis semp remanentib' saluis. In tali em̄ casu nisi ille q̄ opam ponit mercedē recipiat laboꝛis quē sustinet ꝓ cōmertio decem floꝛenoz quoz lucrū et damnū spectat ad illuz qui pecuniā dedit: talis q̄ dedit ea vsurarius est. Ratio huius ē: qz viginti floꝛenos mutuauit mercanti ꝓ cōmertio decē floꝛenoz ptnētiū ad lucrū et ad dānū eius q̄ pecuniā dedit cū receptur' sit. xx. floꝛenos q̄ nō stāt periculo suo sicut et illius q̄ opam gerit. q̄ eque bñ deberēt stare triginta ad lucrū illi' q̄ opam ponit. Mā ꝓueniēs est q̄ habeat emolomētū qui hz et onus Jdo si iste q̄ opaz gerit nihil habeat ꝓ mercede laboꝛis exhibiti i lucro q̄ accedit illi q̄ pecuniā dedit: vsurā cōmittit. Quia posito hoc casu is qui pecuniā dedit ꝓ viginti floꝛenis nihil hr̄e debet ad sibstitudinē mutuātis: q̄ sicut ſ ſm one. xxxvij. ar. iij. c. iij. lati' dictū ē rōne mutui vltra sortē nihil recipe pt. Cum q̄ ꝓtrahit societas ita q̄ vnus ponit pecuniā alius opaz sicut dictū ē licitū ē: dū tm̄ ſuerit equitas socialis. Sz h̄ non est in ꝓposito casu. Mā si mercatoꝛ recipiēs pecuniā et ponens operā Postq̄ merces emit eas pderet: amitteret vtiq̄. xx. floꝛenos et opam coꝛpalez. Collatoꝛ autem pecunie nihil pdit nisi tm̄mō decem floꝛenos et nō opam coꝛpalez. Casus q̄ neq̄q̄ licit' est: ꝑ fit in fraudē vsurarū. Secōs casus est ꝑ eo q̄ credit mercatoꝛi. c. ducatos. sic q̄ medietas currat ad piculū mercatoꝛis et alia ad periculū tradētis: et tandē ambe eq̄liter lucrent et perdant. Tunc em̄ inde ē ac si medietatez currentē ad piculū mercatoꝛis sibi mutuasset et ratione talis mutui mercatoꝛ nullū salariū habeat de industria sua et ope q̄ reliquā medietatez ꝓ tradente i mercationes deducit. Et ideo pinde ē ac si mercatoꝛi cui q̄nq̄ginta libꝛas mutuasset. Diceret, Trado tibi alia q̄nq̄ginta et ꝓpter mutuū qđ ego feci tibi deduc mihi eas absq̄ alio stipēdio cū tm̄ talib' ꝓ stipēdio q̄rta pars lucri solet assignari absq̄ hoc i capitalis pditione absq̄ culpa sua facta nihil oīno pdat Jdeo talis ꝓtract' est illicit'. Tert'ꝰ casus ē de eo q̄ in societatē dat pecuniam mercatoꝛi et cōueniat secū q̄ det sibi certā ptem de lucro et nihil dicit de dano. In ꝑ casu distinguēdū est qz si intēdit hr̄e lucrū et nō dānū vsura ē: ex de vsur. c. ꝓsuluit. Si aūt intēdit pticipare lucro et damnū lz de dāno nihil dicat tūc cōtract' licitus est. et lz de dāno non exp̄mat tm̄ intelligi habet de illo sicut de lucro vt patet insti. de societate. §. illud et. Sz pone q̄ negociatoꝛ q̄ recipit pecuniā ad mercandū paciscit cuz eo q̄ illam sibi tradit dicēs. Volo in fine p̄ industria mea et laboꝛe meo hr̄e. xx. floꝛenos: nolēs i eis sentire aliqđ dānū. Nunq̄d licet? Dicēduz q̄ sic. Sz iste est ꝟctus locatiōis nō societat': qz talis negociatoꝛ ꝓ tali p̄cio opas suas locat Et h̄ mō nihil etiaz sentit de lucro posset q̄z paciscī q̄ non solū deberet hr̄e illa viginti sine aliquo damno: ꝑ etiam talē et talem ptem d̄ lucro atq̄ nullā de dāno. Sepe em̄ cōtingit q̄ tanta ē industria socij vt plus ꝓferat societati q̄z ipa pecunia. Vtputa si ipe solus nauigaret vel solus pegrinaret. ff. eo. ti. si non fuerunt. §. j. Et tūc ex pacto ptem non sentiret dāni et tm̄ ptici/paret in lucro. Sed in reiueritate tunc illa reciperet vt non socius: sed rōne salarij sui Ad materiā societatis faciūt omnia que s. in p̄senti arti. dicta sunt: et etiā que dicēt in ſmone seq̄nti

p totuz: vbi de soccidis dicturi sumus. Insup ⁊ in sequēti. c. dicenk. Circa hoc queruntur tria. Sed nunqd qui debet donare operaz scz nauigando ⁊ circūcirca negociando debet eā ponere sumptib⁹ suis. an societatis. Dicendū ſm Bal. de parusio ⁊ Ja. de cre. q qñ pficiscitur causa societatis debet habere expensas de corpe societatis exceptis his qs fecisset domi. ar. ff. de peti. here. l. sed si lege. ℣. quod autem. qz non dicik lucrū nisi deductis expensis. ff. p socio. l. mutuis. hoc etiam tenet Cyprianus.

Secūdo queri posset an in diuisione societatis que quādoqz post lōga tēpora fit multisqz laborib⁹ ac sudoribꝫ p̄cedentib⁹ si non inueniatur nisi tm̄ capitale saluū. debeat habere ille q posuit illud an debeat equaliter diuidi. Circa hoc diuersi diuersa sentiūt. Glo. in li. j. C. p socio dicit. q debet equaliter diuidi nisi aliud actum sit. et hoc ꝓpter tres rōnes. Primo rōne cōionis. secūdo rōne opationis. tertio ratione amissionis. Prima respicit ꝓtractus p̄n/cipium. scda mediū. tertia terminū. Primo autē rōne cōionis. Quia tale capitale videk a p̄ncipio cōicatū sicut dicim⁹ i societate omniū bonoꝝ q vnusquisqz videk alteri cōmunicasse qd p̄ma ꝓpriū erat de ꝓprio i cōmune trāsit ff. p socio. l. ij. Scdo rōne opatiōis: qz ille q posuit opaz intelligik p̄ciū opere posuisse: qd qdem p̄ciū lex assiłat ⁊ coequat pecunie posite ex altera pte. vñ pinde est si vn⁹ ponit decem ⁊ alius opam ac si vterqz poneret decē. ℔ tūc certum eqdē est q si diuisionis tpe non reperirēk nisi decē qlibet deberet habere q̄nqz. ergo ita in ꝓposito est. Tertio rōne amissionis: qz si ille q opam ponit pdit operaz: ergo qui posuit pecuniā p parte perdet pecuniā: alꝫ seqrek absurdū scz q vnus p totū pderet ⁊ alius nihil. Et hanc ptem tenet glo. de iure. De ꝓsuetudine autē dicit q capitale debet esse saluū: et si ē ita ꝓsuetum intelligik etiam tacite hoc actum: qz cōsuetudo in tacitum pactum deduci videtur. ff. lo. l licz. Sed qdam dicunt q consuetudo illa nō valet silr nec pactum co q p tale pactum cōtractus contraheretur ad naturā vsure. Nam sicut in vsura est piculuz debitoris ⁊ nihilomin⁹ creditor vsuras recipit: ita hoc eēt piculū receptoris: piculū inqz pditionis opatum ⁊ nihilomin⁹ si ope aliqē attulissent fructum: lucrum cōmune eēt. Ad hoc rñdent quidam dicentes q nō ē verū q ex ℔ ad naturā fenoꝝ trahāk sic patet i sequēti q̄stione. ⁊ notak ff. e. l. cum duob⁹. ℣. Item ex facto. Tu ꝙo dic ſm Jaco. de are. q nō solū de ꝓsuetudine: sed etiā de iure ē q capitale sit saluū. q̄re em̄ soci⁹ meus debet habere pecuniā. Et si dicis qz ponit operam. Respondeo q p̄cium ope intelligik esse correspōdens iter luxorio pecunie: nō aūt ipi sorti. ideo si vnus ponit cōmoditatem ope eqdez alter ponit cōmoditatē pecunie nō aūt ꝓprietatē. Finge aūt q vnus ponat i societate. M. milia. alter opam tm̄: tūc hic nulla pōt esse ꝓportio nisi de cōmodis ope ⁊ cōmodis pecunie: nō de ipa totali sorte pinde expresum est qñ i societate ponik spēs ex vna pte puta pec⁹: ⁊ ex alia pte opera pastoralis. qz sola dāna aut cōmoda i obuēctionib⁹ cōia sunt. non aūt ipm pecus. vt ptz i. ℣. si coēūda. ff. p socio l. si duob⁹. Ut dicam⁹ q i dubio poti⁹ itelligatur in societate posit⁹ vsus rei q̄ ipa res: ⁊ hoc facit ad q̄stionē soccide ouiū q fetus lane lac ⁊ hmōi sūt cōia: ℔ nō oues soccide date. Verū ē etiā q lz capita p̄ncipalia mortua sunt tamen societas in fetibus durat. ff. p socio. l. si illō qd ff. de pigno. l. grege. in p̄nci. Et qd dico oues i societatem date non sint cōmunes: intellige q capitale meū nō est cōmune: ℔ meliorame̅tuz ⁊ deteriorame̅tū est cōmune. verbi gratia. dedi agnos in soccidam tūc quatin⁹ tunc valebant agni tanqz capitale meū ante oīa detrahā illud: qd aūt crescit puta qz agni castrones effecti sūt aut pcelli porci tractu tpis illud diuidetur tanqz inter socios. ⁊ si dedi equā in soccidā et tractu tēporis deteriorata est. facta iné nos estimatiōe p medietate deterioratiōis piculū ⁊ damnū ad me ptinet: p alia ꝙo medietate ptinet ad te: nam hec est natura societatis: q̄ natura tanqz quoddā intrinsecum omnib⁹ cōtractibus ineſt. quia nihil aliud ē q̄z dispositio q̄dam quā lex vel cōsuetudo statuit sup contractum vt. ff. de pact. l. si vnus. ℣. pact⁹. ℣. quod est in spē dotis. Tertio q̄ritur si ipm capitale pditum est seu diminutuz varia supueniēte fortuna. nūqd ille qui operam ponit teneatur aliquid ꝓferre ei qui pecuniam dedit. ꝙbigratia. In diminutōe ponamus q in societate posuerant viginti: ⁊ tu operam solā: ⁊ de isti. xx. sunt perditi. x. nunqd tu teneres mihi reficere q̄nqz? Et videtur q sic. qz damnū debet eē cōmune vt patet in pallegatis. l. si nō fuerint. nā si totū damnū esset meū foret hoc tūc ꝓtra naturā societatis. sed ꝓtrariū determinauit glo. i dicta. l. si nō fuerint. ℣. j. sup verbo solus. q ille q ponit operam solā nunqz se obligasse videtur ad damnū sortis. sufficit em̄ damnuz perdi taz operarū: ⁊ ℔ pbat dicens q correlatiuoꝝ eadē est natura. vnde dicit si de capitali nihil lucrak ponēs operā ita etiā ꝺ capitali nihil dānificetur. Si aūt lucrareꝰ ita dānificari deberet: qz de contrarijs eedem dank regule. C. de fur. l. manifestissimi. ℣. sed cum in regula. in textu ibi vbi em̄ est piculū ibi ⁊ lucrum. Sed petrus dicit q aut pecunia ē statim pdita: ⁊ tūc

damnū debet esse cōmune: aut post opas p̄habitās: ⁊ tūc sufficit operaꝝ dānū. ⁊ hanc opi. dicit Ly. esse equioz̄. sed Ja. de are. inquit in/ distincte q̄ damnū debet esse cōe. vt in. l. cū duobus. §. q̄daz. ⁊. l. si id qđ. §. Item celsus Tuo dic q̄ q̄tenus ē cōmune lucrū eatenꝰ debet esse cōe damnū: ⁊ nō aliter vt p̄dixi. ⁊ ideo p̄ma opinionē tene. Hec ota Bal. Ad p̄dictā materiā faciūt plura q̄ infra dicenk in sermo. sc quēti arti. j. ⁊. c. iij. vnde si ꝓtracta est societas ad ptem dāni ⁊ ad ptem lucri qui perdit operam tertiam opinionem tenet: nec potest conqueri qui perdit operas: nam etiā alter perdit inter luxuriū tēpus Sed si non aparet qualiē ꝓtracta sit societas intelligik ꝓtracta fm ꝓsuetudinē regionis ⁊ inē mercatores fm ꝓsuetudinem mercatoꝝ: vt in auct. ꝺ fideius. §. fi. ⁊. ff de edi. edict. in. l. qđ si nolit. §. q̄ assidua ⁊. C. de fideius. l. fi. hę tres supradictas q̄stiones sūt fm Bal. de pusio in. l. j. in. c. p socio.

Quādo ꝓtractus cōmissionis sit licitus aut non. Capitulum. iii.

Quarto quoq; potest esse mutuū pallíatum ⁊ vsurarium in cōtractu cōmissionis licz etiaz quedā societas dici possit. Ad cuius intelligentiā queri potest an cōmittens pecuniā bone fidei cuidaz mercāti vt inde iuste lucrek et habeat ptem in lucro licite agat. id ē. an talis cōtractꝰ sit licitus? Ad hoc dicēdū q̄ pecunie cōmissio potest fieri duobꝰ modis. Primo modo cū trāslatione dominij. secūdo sine translatiōe dominij. Primo modo cum trāslatione dñij in toto vel in pte vtpote si fiat translatio pecunie seu rei cōmisse i dominiū illiꝰ cui cōmittik: ⁊ tūc p pecunia sic cōmissa aliquid sperare non lz alicui: sicut spare non licet lucrū de re nō sua: q̄ mutuū ē ac p ꝓsequens inde sperare nō licet aliq̄d p̄hibente domino Luc. vj. Mutuū date nihil inde sperantes. ⁊ ad hoc faciunt oīa que dicta sunt i fmone. xxxvj. ⁊. xxxvij. p totū. ⁊ extra ꝺ vsuris. c. cōsuluit. Secūdo sine trāslatiōe dominijs talē cōmissio potest fieri scz quādo tota res cōmissa remanet i dominio cōmittentis: ⁊ tali modo cōmittens potest sperare lucrū sicut de re sua: q̄ pecunia vel alia res cōmissa est sic cōmittik aliquid suo vel ministro q̄ negociak de reb⁹ dñi ad eiusdez vtilitatē. ac p cōsequēs qđ excrescit sorti sic rei p̄prie iusto titulo possidet Nec ē simile de mutuo ⁊ cōmisso: q̄ in mutuo pecunia stat piculo illiꝰ q̄ eā accepit: nō sic aūt de pecunia q̄ cōmissa ē q̄ stat piculo cōmittēt. ideo de tali pecunia potest licite sperare lucrū optet tn̄ q̄ tota pecunia sit cōmissa: q̄ si ptim cōmissa eet: ⁊ partim mutuo data posset ibi eē vsure vitiū. Si eñ q̄s cōmittit centū alicui vt sibi mutuet medietatē: ⁊ aliaz retinet dñio suo ita q̄ iste cui committik debeat de illa aliq̄d lucrū negociari. tūc tale lucrū vsure vitiuz hz: q̄ nō sperat solū ex re cōmissa: ꝫ etiam ex mutuo dato. ideo ex mutui adiectiōe i toto ꝫctu vitiū generak. sicut eñ i logica locutio iudicak falsa ppter falsi adiectōez lz directe significet veritatem sicut diceñ. homo volās est aial. ita in moralib⁹ iudicak actio viciosa q̄ñ vicio cōmisceꝫ: sic est in ppposito. Si q̄s obȳciat q̄ si in cōmissione alia⁹ rerū q̄ de se pariūt fructū sicut sunt ager vel vinea pōt aliq̄d sperare: tn̄ in cōmissione pecunie q̄ de se nullū fructū parit nō videtur aliquid sperare posse. Nec speratum si accipik videk posse iusto titulo retineri. q̄ gratis non dak nec laborī p̄po reddik. nec p aliā rem ppriā recōpēsak. Ad ꝫ dicēdū q̄ i tali cōmissione pecunia nō parit pecuniā imediate. ꝫ magis ex hoc ꝓtingit q̄ q̄s negociak emendo vel vēdēdo: ⁊ ideo talis excrescētia lucri magis est de reb⁹ q̄ p cōmissam pecuniā iusta cōmutatione acq̄sita sunt q̄z sit ex pte pecunie iā cōmisse hec notat Alexan. lon.

Articulus tertius de cambijs ⁊ de varietate eoꝝ.

Tertio ꝓsideremus quādo licet cābiū. id ē. quādo ars cāpsoria licita sit. Circa qđ notandū est q̄ triplicia sūt genera cambioꝝ. Primo sunt quedam artificialia. scdo sūt quedā realia. tertio sunt quedā casualia: de q̄bus p ordinē nūc videbimus.

De cambijs artificialibus et de arte campsoria ⁊ quomodo est inuenta. Capitulum. i.

Primo q̄dē sūt q̄dā cābia artificialia. ꝺ q̄bus tria cōsiderem⁹. Primo quō sūt inuēta. scdo quō sunt necessaria. tertio quō sūt licita. Primo ꝓsideremꝰ quō sūt iuēta. Ars eñ campsoria fm phm. j. Polyt. casu ⁊ fortuna forte p̄mitus inuēta est. sed demū p experientiam artificialis est facta. Solet eñ nūmisma i regione ppria q̄z i alia pl⁹ valere. accidit ḡ forte aliquos q̄dam habere nūmismata q̄ nō multū apreciabank in regiōe sua: eo q̄ ppria non essent regioni illi. Illis ḡ casu veniētib⁹ cū eis ad alias regiones i q̄b⁹ ppria erāt accidit eos p nūmismatib⁹ pl⁹ recipe q̄z valeret in regione sua. ⁊ videtes inde habere lucrū arte campsoria vsi sunt. ⁊ tali modo hec ars originē sūpsit. Demū ꝓsiderantes homines que nūmismata in aliquibus partibus plus valerēt vt melius expenderenk ppter lucrum inde inuētū mittebāt vel portabāt illa. ⁊ sic ppē cōsuetudinē in artificiale exercitiū lꝫ ꝓuersum est. Secūdo

ꝓsiderem⁹ quō ars cāpsoria ē necessaria necesse est eā esse cāpsores in diūsis regionib⁹ ¶Primo ppt̄ nūmismatū diūsitatē. scdo ppt̄ pegrinantes ⁊ circūeūtes diuersas regiones. tertio ppt̄ cōmutatiōes rerū sine q̄b⁹ stare non pōt hūana vita. ꝫ vo cōmodo fieri nō pōt ꝑter cōmutationē rerū siue nūmismatū vsu cū in diū/sa loca remota res. ⁊ qñq; etiā denarij sine pe/riculo ad pmutatiōez faciēdaz portari nō pñt: ꝫ cāpsor p cambiū talē necessitati supplere pōt.

Tertio ꝓsiderem⁹ quō licita ē pmutatio eā cāpsorie artis ppter ꝗttuor maxime licita est. ¶Primo q⁹ nō habet mutui rōnem eo q̄ ppter dilationē tpis nō sperat lucrū. Scdo quia cāpsorij in specie vel numero non reddit̄ sors eadem eo q̄ tribuit monetā eiusdē generis ⁊ tri/buitur ei aut recipit monetam alterius gene/ris puta dat grossos ⁊ recipit florenos. ⁊ sic ꝫ alijs. Tertio insup ꝑm Archi. xiij. q. iij. c. j. in glo. Non pōt dici emptio vel vēditio ppie loquendo. q⁹ emptio vel venditio ppie ꝓsistit i emptialib⁹ rebus quaruz precia in nūmismate mensuranť. Sed ꝫ genus fit in solo pmutatio/ne nūmismatis diuersoz generū. ideo non est emptio vel venditio. sed simplex pmutatio dici potest ⁊ licita nisi cābientes de diūsis gene/ribus nūmismatū caristiam inducere intēdāt.

Quarto insup ⁊ nō indocte putant q̄dā ꝫ licere rōnez interesse. scz ppter labores ⁊ expensas salarioz pēsionū ⁊ similiū q̄ cāpsor habet ppter hāc artē q̄ propter ex ea viuere pōt. vnde aplus ait. j. Corinth. ix. Nemo militat suis stipēdijs vnq̄. Licita g̃ fūt cambia ita dūmodo debite fiāt cū moderāmie ⁊ discretū inde suscipiat lucrū. Circa igit̄ ꝫ cābia ponunt aliq̄ dubitabiles casus. ¶Prim⁹ casus ē de illo q̄ dat marcā argēti p alia marca argenti certo tpe ⁊ termino soluēda aut recipiēda dubitat̄ ān nūc an ꝫ sit vsura. Dicēdū q⁹ ad hunc ⁊ siles casus rñderi pōt ꝑm distinctōez supraposītā i ꝑmone xxx. arti. j. c. iij. vbi ē tertia regula. Et idē iudiciū ē: bñ datur spēs p specie puta frumentū p frumēto vinū p vino oleū p oleo. ⁊ sic de alijs.

Scds casus ē de eo q̄ hz pecuniā specialem quaz timet futuro tpe suo p̄cio minorari iuxta dñoz ordinatōes aut ciuitatū ac regionū sanctiones. ¶Proinde ppt̄ hūc timorē nō vult dare mutuo pecuniā suā nisi ineq̄li p̄cio sibi restituat̄ in q̄ ē cū ei mutuo dat̄. vbi gra. q̄dam hz argēteos grossos q̄ nūc valēt. v. solidos cū dimidio: ⁊ timet q⁹ fut̄o tpe auctē maioz reducētur ad q̄nq; Quapropt̄ facto ⁊ diminuto p/cio tpe ⁊ ꝑmino ꝓseq̄nti ñ vult recipe numero tot grossos q̄t mutui tpe ip̄e dedit Quibusdā alijs veri⁹ videt̄ q⁹ tal cōmittat vsurā q̄busdā alijs verius videt̄ iudicio meo hūc casū licitū esse q̄ triplicit̄ rōne ꝓbant. ¶Prima q⁹ aliud est in mutuo sperare lucrū atq; aliud ē vitare damnū suū. ꝑmum q̄dem nō pōt fieri sine iniuria dei q̄ tale lucrū ꝓhibuit Luc. vj. Nec etiā sine iniuria ꝓximi cui mutuū debuit grat̄ dare. Qui aūt suū euitat dānū nec deo iniuriatur cū ꝫ nulla lege ꝓhibitū sit: nec etiaz ꝓximo fit iniuria cū nō ledit ꝓximū q̄ suū euitat dānum in ꝓposito igit̄ casu magis q̄rit vitare dānum q̄ lucrum habere. Scda rō ē q⁹ debitor nō min⁹ recipipit mutuatiōis tpe q̄ reddere tenetur eo q̄ tpe quo ab eo mutuū receptū est tantum valebit quātū reddere nunciet. Nec etiā verisimile erat grossos minus valituros q̄ valēt tempore quo mutuo dati sunt cum minoratio talis pecunie non accedit dilatiōe tēporis sed ex voluntate ipius legislatoris. Tertia rō est q⁹ debitor pecuniaz nō accipit vt ꝓfuaret eam vsq; ad tps q̄ verisimiliter tātuz valitura erat: ꝫ vt ea vteret vel saltem vti posset tēpore isto q̄ habeat valorem suum.

De cambijs realibus ⁊ quomodo tripliciter variant̄ vbi de depositō q̄dam tangūt. Capl'm. ij.

Secūdo sūt q̄dā cābia q̄ realia dici pñt: q⁹ vt plurimū realit̄ deducūt. Ad q̄z intelligētiā notandū ē q⁹ sicut patere pōt p ea q̄ dicta sunt supra ꝑmone. xxxvj. arti. ij. p totum vbi nulla iteruenerit ratio muti pōt ibi eē vsura. ideo si ibi aliq̄d vitium est erit aliud ab vsura. vnde p generali regula tenendū ē q⁹ q̄cunq; ab altero aliquid recipit nihil sibi dādo nisi tpe solutiōis vel redditiōis accepti non cōmittit vsurā aliq̄d lucrādo rōne illi⁹ talis accepti. ¶Pro hac regula declarāda notanduz est q⁹ in his cābijs naturalib⁹ tripliciter pōt interuenire lucrum ¶Primo rōne custodie. scdo rōne patrie. tertio rōne monete. ¶Primo rōne custodie seu depositi: vtputa si absq; piculo ⁊ labore deportatiōis de vna ēra in aliā reddat mercator cum ppio lucro depositum vel ei⁹ eq̄valens: vt cū eps pgens Romā deponit i auinione. M. ducatos alicui mercatori hūti tabulā pecunie Rome. ille mercator accipit ab eo ducatos. x. vt ꝓfatos mille ducatos reddat sibi Rome indēnes: i tali casu lz ibi nō ē vsura. tñ ꝑm q̄sdā ibi est turpe ⁊ indecens lucrum: et maxime ppter duo. ¶Primo q⁹ mercator ille absq; periculo ⁊ absq; expēsis ⁊ etiā sine deportationis labore facit eos eo ꝓ in roma dari. Secūdo q⁹ añq; reddat eos potest ex traditis sibi ducatos i Auinione lucrari et mercari nō tñ vt ꝓdixim⁹ ē ibi vsura cū ip̄e nihil mutuauerit eo nec ad restitutionez illoz. x. ducatoz̄ ꝑm q̄sdaz obligatus est: q⁹ vere fuit

epo in aliquo ꝯequalenti ꝙuis ḃ faceret absq; suo piculo ⁊ labore. ideo indecentia talis lucri nō ꝓtinet simpliciter indecentiā vel inusticiā. imo potius quādā equalitatē. Credo autē sal/uo meliori iudicio qñ tali cambiēti q̄ de hoc facit artē imineret circa hanc artem expēse pēsionū operaꝝ solariorꝝ factorꝝ ⁊ discipulorꝝ insu/ꝓtingere solet q̄ ex his cambijs ꝑt sumere moderatū lucrū ⁊ maxime rōne interesse sic de cābijs ꝑcedētibꝫ dictū est. Secꝫ aūt de eo q̄ hanc exerceant artē: nec ꝓpter ḃ opus imineant sibi picula: nec habet inde labores neq; expensas: ex quo rōne itereſſe posset inde habere lucrū ⁊ ſm ḃ cōsentiēdū ē ꝑme opinioni. ſm eñ Bal. extra de plꝫ pe. c. ſ. ¶Pone casū q̄ numero cam/ſozi pusij .c. p. xc. que mihi pisius dari facit talis q̄dē ꝓtractꝫ licitꝫ ē iure gentiū ⁊ necessari/us ⁊ inuētus naturali rōne eo q̄ cāpsor subijt picula maris ⁊ dāna nūciorꝝ vt ꝑtz. ff. de nau. feno. l. piculi. ⁊. ff. ꝺ ac. ⁊ obli. l. traiecticie. §. ꝺ illo. et. ff. de ꝟbo. obli. l. q̄ rome. §. calūnier/. et si aliq̄d plꝫ lucrat ipe cāpsor ex tusticia q̄dez ⁊ licite lucrū sumit. qꝛ industria accedit rei licite vt/ꝑtz. ff. ad. l. fal. l. si heres. ¶Preterea licitū ē numerāti. ꝛ. pacisci q̄ reddāt nouē tm̄: qꝛ minue/re sortē nō ē pctm̄: augere aūt sic. ⁊ ē tex. notabilis. ff. si cer. pe. l. roga. §. si tibi. Secꝺo ita/libus cābijs pōt interuenire lucrū rōne patrie de/q̄ duos casus ponam⁹ in quo pōt ꝓmo ꝓuenire lucrū ex ꝑte dātis. ſcꝺo ex ꝑte recipientis

¶Primo ex ꝑte dantis. ꝟbi gra. plꝫ eñ valet florenus senēsis senis q̄ alibi: similiter florenti/nus. similiter ducatꝫ venetijs: ⁊ romanꝫ rome ⁊ sic de ꝓsimilibꝫ. ideo si pura ⁊ sola rōne cābij ꝓpter monetam plus valētē i ꝓpria patria q̄ in aliena interueniat lucrum nō credat ibi vsu/ra. verbi gratia. si quis vltramontanus. Qꝫ. ducatos venetos venetijas itēdebat ferre ⁊ ibi cābire seu expēdere eos ⁊ inueniēs cāpsorē in patria sua habentē tabulā cābij in ciuitate ve/netiaꝝ: sibi tradit eos tāq̄ cābiens eos i vene/tijs ac ꝓ ꝓsequēs ad forū cābij venetiaꝝ: tunc si nihil aliud ḃ intēdit nō ē ibi vsura. Iz plus ꝑ dicti ducati veneti valeāt venetijs q̄ alibi vbi eos tradit verūtamē si ex ḃ q̄ ꝑdictos ꝑus tra/didit vltra mōtes q̄ recipiat in venetijs cābiū eoꝝ intendit aliq̄ lucrū acq̄rere. tūc prior tra/ditio induit mutui rōnez: ⁊ ē ibi vsura Secū/do ꝑt ꝓuenire lucrū ex ꝑte recipiētis: ⁊ tūc fie/ri solet tale cābiū alio econuerso modo. ⁊ dicit cambiū ꝓ lras. verbi gra. Jn florentia existēs indigeo pecunia venetijs do tibi i florentia. c. vj. vel. c. vj. florenos et tu in venetijs ꝓ lras tuas facias mihi consignare. c. ducatos vene/tos. Iz eñ tu inde lucreris tamen talis ꝓtractꝫ licitus est. tum quia est q̄dam ꝓmutatio nūmis/matis ad nūmisma: nō rōne pecunie q̄ de se fru/ctum non parit: sed rōne patrie supuenit lucrū/tum quia ē ad vtilitatē vtriusq; ꝑtis. neq; eñ sine tali cambio mercantie exercerī possent. tū rōne interesse sicut de expensis rōne custodie dictum est. Tertio quoq; in ꝑdictis cābijs lucrum iteruenire potest rōne monete. sūt nem/pe monete siue nūmismata q̄daz que nō tantū in ꝓpria patria: sed quasi vbiq; maiorē habēt valorē seu cursū q̄ alie multe monete: sicut ꝑtz de ducatis venetiarū de Boloninis antiquis ⁊ similibꝫ. Jnsup eadem nūmismata que in ta/li maiori ꝑcio sunt adhuc magis in vna patria q̄ in alia currūt ⁊ carius estimāt. Si quis igi/tur tradat. Qꝫ. florenos florentinos alicui vl/tra mōtes vt sibi citra mōtes reddat pecunia ꝓualentior aut totidez florētini florenī in terra vbi plus valent vsuraz cōmittit. Sed pone q̄ aliq̄s pecuniā mutuet ad certū tēpus receptu/rus alterius generis monetā aut aurū vel argen/tum: aut aliā speciem nunq̄d cōmittit vsuraz: Ad hoc dicendū ſm Goff. ⁊ Hostien. q̄ si nō facit hoc vt i estimatiōe lucret vsurarius est si/cut hi q̄ de nūdinis in nūdinas mutuare solēt. hanc vsurā omnibꝫ execrabilē omnibꝫ indicat Hostien. vñ q̄cunq; sub specie vēditionis/vt cōmutationis vel alterius liciti ꝓtractꝫ velet et subornet leuet cum excedant centesimā vsurā ⁊ q̄ocūq; nomē imponat ei ex quo fraudulen/ter ⁊ mala intentiōe fiat aliq̄d sorti accidit vsu/ra est. extra de vsuris ꝓsuluit. xiij. q. iij. c. ple/ricq; ſm etiaz Alexan. lom. dicendū ē. q̄ ille q̄ mutuat pecuniā alterius generis ad certū termi/nū. peccat si rōne termini dati vult habere pe/cuniam quā ꝓbabiliter credit amplius valitu/ram in termio dato q̄ sit pecunia quā ipse de/derat. Qpat eñ excrescentiā ꝓpter dilationē tēporis. ¶Potest etiā fieri circa hec distinctio q̄ supꝛapposita ē ſmone. xxxvij. c. vl. in. q. ij. ¶Po/ne etiā casum q̄ petrus existēs tanue emit a ro/lando turonēses recipiēdos in frācia talibꝫ nū/dinis: quer̄ an ne liceat? Dicēdū ſm Alexā. lom. q̄ si emens plus vel minꝫ dat ꝓpter tpis dilatōez: vel qꝛ plꝫ vel minꝫ dimittit pecuniaz suā vendēti vel ꝓmittēti dare Turonēn. i frā/cia vtpote si vsq; ad nūdinas sūt tres mēses et minꝫ dedit emēs ꝓ liberis turonēsiuz. quam si essent tm̄ duo ꝓtractꝫ tunc nō videt licitꝫ ⁊ ma/xime ꝓpter duo. ¶Primo si pecuniaz in termio receptuꝝ plus valituraꝝ ꝓbabiliter crederet. vel si sic emēs cōiter lucraret: hoc aūt posituz videt mutuū esse positū indirectum: vtputa si q̄s dat ꝓbabilit minꝫ receptuꝝ in termino plꝫ Sed si eēt dubiū ꝓbabiliter vel cōiter accidē/tis ꝓtractus excusaret.

De cambijs casualibus ⁊ fortuitis que cambia sicca solent a quibusdam nuncupari.

Tertio sunt quedam cambia que casualia solent nominari: a q̄busdam tamen denominant cambia grossorum Celebrant autem tali modo: nam cum indigeaz in florentia dem libris grossorū ibi recipio p illis a camsore centū ⁊ sex florenos plus vel minus ꝑm q̄ tunc florentie talia cambia currūt. id est ꝑm q̄ ibi valent decē libris grossorum. demum inde ad vnū mēsem teneor sibi restituere tātum quantū infra decē dies cōputandos a die celebrati cōtractus valebunt decem libri grossorū in ciuitate venetiaꝝ: que quidez aliquādo valent plus: aliquando ꝯo minus: ideo camsor aliquādo ꝓdit aliquādo lucrat. Iz cōmuniter inde suscipiat lucrū nūmi. ideo cambia ista exercent atq̄ frequentāt. talis autem contractus oino illicitus est. Primo quia est cōtract⁹ mutui. secūdo quia sperat lucrum nūmi. tertio qz est cum damno ꝓximi. Primo quia est contractus mutui cum intētione recipiendi vltra sortē hinc ad mensem. quod ꝓhibituz est sicut latius ꝑmone. xxxvij. arti. j. c. ij. dictuz ē. Nec obstat q̄ predicte libze grossorū quādoq̄ valeant minus. quia intentio mutuātis est ex tali mutuo lucruz habere. Preterea dubia ⁊ pericula in vsura non excusant: sicut patet extra de vsuris. c. nauigāti. Secūdo est illicitus: qz sperat lucrum nūmi de quo nullū potest egredi lucrū vt patet. lxxxviij. di. c. ejciēs. Tertio est illicitus: qz est cū damno ꝓximi scz recipiēti pecuniā cambij: cum expientia teste que magistra est oiuz in. c. q̄ sit. li. vj. eodē ti. talia cābia sint hodiernis tpibus submersio ⁊ destructio omniū ciuiū q̄ talia cambia frequētare ꝓbant. Ex p̄dictis satis patet qñ in cōtractu ab vsura excusat damnū piculum vel dubium. et qñ est mutuū palliatū: necnon qñ liceat cābiū vt a fetore impiorū ꝓtractuū cum Lazaro resurgamus atq̄ resurgāt q̄ in eis olim corrupti erāt. hec illis p̄stante domio nostro ihu: q̄ mortuis dat vitā impijs dat gratiā ⁊ iust⁹ solū dat gl̄iaz sempiternā. Quā nobis ipse ꝓcedat q̄ cū patre ⁊ spiritusancto gloziosus i secula seculorū viuit ⁊ regnat. Amen.

Sabbato post quartam dominicā in. xl. d̄ soccidis aialiū. Sermo. XL.

Ego sū lux mūdi Joh. viij. ⁊ i eu āgelio hodierno. Nemo q̄pe vere hoc ꝟbum dicere valet nisi dñs ihs xp̄s q̄ in q̄tū de⁹ ⁊ inq̄tū hō sol⁹ pōt tenebras de aia effugare. vnde ibi supza subdit dicēs. Qui seq̄t me non ambulat in tenebris scz ignozantie vel culpe: ⁊ p ꝓsequēs nō veniet ad penas gehenne q̄ terminus sūt p̄dictaꝝ tenebrarū: proinde Mat. viij. ait dñs q̄ peccātes ejcient in tenebras exteriozes. id ē. in vltimas tenebras. Iz p xp̄m facta ē veritas ꝓtra tenebras ignozātie ⁊ gr̄a ꝓpter tenebras culpe ⁊ gl̄iam in fine misericoꝛditer largiet ꝓtra tenebras gehēne. Ad illuminādū ergo tenebras ignozātie nostre ne alias incidamus ad p̄sens ambulem⁹ in lumine: sua in materia contractuū soccidarū Ad intelligentiā igit soccidarū et aliozū contractuū qui inter se varie cōmiscētur ante oia tria p̄mo notāda sūt. Primo est notādū q̄ qñq̄ i soccida ⁊ alijs cōtractibus mutui rō cōmiscet si rōne ipsius mutui fiat i his potioz conditio p̄stitoꝝ q̄ mutuantis ab illo semp ꝓ tanto ēi vsura ꝓ quāto ob rōnez mutui veri vel iterp̄tati veri: fit potioz ꝓditio p̄stitoris. ⁊ ex hꝫ patz lata ianua ad multos casus vsurarios tam soccidarum q̄ alioꝝ cōtractuū discernēdos: ⁊ ad eoꝝ intricationes ꝓpter variam cōmixtio nē ipsoꝝ cum ceteris cōtractibus dissoluēdas ⁊ euadandos. Secūdo autez p̄notandū ē q̄ in soccida q̄ est q̄dam societas in ꝓtractu animaliū duo ꝓcurrūt scz societas ⁊ locatio: qz ex his duob⁹ soccida cōpositaꝫ est. ideo q̄ discerne re vult quādo soccida licita sit vel non duo debet ꝓsiderare. Primo id qd̄ est formale i vera societate pecunie apposite. qz scz ille q̄ mutuat pecuniā mercatozi ad veram societatē: tenet i se piculū fortuitū retinere. Scdo debet ꝓsiderare id qd̄ ē formale i locatione. qz locans retinet i se piculū casuale ipsi⁹ rei locate. si g̃ i soccida apud eā dantē remaneat fortuitū piculū: tūc ibi nō est vsura. Iz sicut infra patebit posset esse iniusticia ex vtraq̄ pte ⁊ maxime ex parte soccidam dantis. Tertio est notandū q̄ qñ cōmuniter nō p̄cipit ⁊ ꝓbabiliter dubitat an illi⁹ vel istius deterioꝛ ꝓditio sit in forma ꝓtractus ⁊ pacti adhibiti i soccida seu i q̄cūq̄ alia societate: tūc ibi nō ē peccatū. vbi aūt cōditio alteri⁹ notabiliter deterioꝛ aparet ad arbitriū boni viri p̄tm̄ est ex pte ꝑualentis si hꝫ sciēter facit: ⁊ talis p̄euales totuz qd̄ vltra debitū iusticie recipit ipsi decepto obligat restituere cū id ꝓpendit. Insup aduertēdū q̄ locatoꝛ dicit ille q̄ domū seu animalia tradit alteri q̄ illa vtatur seu cōducat. vñ ꝑm Catholicon locare dicit in respectu ad ꝓducere. nam ꝓducit hospitium q̄ p eo dat precium. Conducere igit ē simul ducere aliquib⁹ ducatū p̄rebere. ⁊ mercede ꝓstituta aliq̄d dicere. vñ versus. Conducat preciū tradēs p̄rebensq̄ ducatū. Qui capit ille locat ꝓducit q̄ precium dat.

Articulus.I. de soccidis ouium ⁊ aliorum animaliū minutor.

Primo ponamus casus de ouibus et alijs animalibus cōsimilib⁹ minutis: do quibus tractemus tria capl'a. Primum erit de quattuor casibus licitis. secūdum erit de tribus casib⁹ illicitis. tertiū de trib⁹ casibus licitis licz oīes variari possent scz a licito ad illicitū ⁊ ecōuerso.

De quattuor casibus licitis in soccidis ouiū. Cap.I.

Primū capitulū de quattuor licitis casibus. Prim⁹ casus est cum fit societas hoc modo videlz quando quis habens.xx. capita ouiū. iniit societatē cū alio habēte totidē ⁊ cōmunicant ad inuicē ipas oues ⁊ eaꝝ piculum ⁊ emolumentū ⁊ expēsas circa pastū eaꝝ: ⁊ vltra h̄ qñ cp paciscūt simul q d eaꝝ fetib⁹ capita mortētia reparēt vel de earū vellerib⁹ ⁊ pellib⁹ emant alia ad augmētū gregis. In hoc ꝙo casu q: nulla interuenit ratio mutui nō potest esse vsura cuius si in hmōi pactis alteri ꝙditio potior esset vel deterior. tunc ibi vitiū iniusti p̄cij ee posset. Scōs casus est cū petrus tradit in soccidā iohāni .x. oues. ⁊ ipe iohānes ponit alias .x. oues ⁊ itez petr⁹ addit alias .x. oues cōtra opa ⁊ expēsas q̄s fac ipe iohes in alēdis pecorib⁹: demū in fine eas anni eqliter diuidūt etiā talis ꝙtractus licit⁹ē.

Terti⁹ casus addak ⁊ pone q petrus dat iohāni i soccidā centū oues paciscens secū sibi satisfacere de labore ⁊ expēsis q̄s faciet p p̄dictis ouib⁹ custodiēdis. hoc addito q p̄dict⁹ iohannes de p̄dictis ouib⁹ soluet tertiaz ptem ⁊ stet ad tertiā ptem lucri ⁊ dāni: talis ⁊ ꝙtractus licitus est. q: petrus satisfacit iohāni de labore suo. Ex q̄ patet q iohes nihil ponit in soccida nec opas nec quicq̄ aliud: ꝫ ꝓpter factū seu lucrū obligat se ad soluēdū tertiā ptem ouiū p̄dictaꝝ. ⁊ h̄ licitū est. Quartus pōt addi casus q̄ talis est. petrus tradit in soccidam iohāni centū oues paciscens secum q p̄dict⁹ iohānes de oībus habeat medietatē in p̄ncipio in medio i fine: ⁊ talis ꝙtractus licitus est dūmodo petr⁹ fortuitū sibi retineat periculū.

De trib⁹ casibus licitis in soccidis ouium. Capitulum.II.

Secundū capitulū subiungak de trib⁹ casibus illicitis in soccidis ouiū. Primus casus est cum q̄s certa capita ouium tradit in soccidā certo p̄cio estimata. cuz h̄ scz pacto q de ꝓuentibus recipiat totum p̄ciū anteq̄ alius aliquid de ipis ꝓuentib⁹ receptus sit: aut etiaz sub tali pacto q de fetib⁹ reparent capita quolibet casu mortua anteq̄ alius aliquid de ꝓuentibus recipe debeat: qđ est quasi oues tradere imortales. talis ꝙo contractus iniust⁹ ⁊ vsurari⁹ est. Si tñ post p̄dictaz estimationē p̄cij ouiū: aut cum repatiōe earuz de fetibus ꝙtractis societatis sic fieret. q q̄tū leuat ouiuz pastus ⁊ custodia pastoralis tāto melior fieret portio societatis in recipiēte ⁊ custodiente ac pascente oues. tunc ꝙo non est ibi vsura nec peccatū iniusti p̄cij. Scōs casus est cum q̄s habens .xx. oues tradat alicui eas estimatas .xx. lib. hoc scz pacto q sibi teneat reddere medietatē scz .x. libras q̄cq̄d cōtingat postea de ouib⁹. tūc q̄dem pinde est ac si creditor dedisset debitori mutuo .x. libras ꝫ q̄s emptis decem capitibus ꝙtraxisset societatē cum ipo debitore habent alia decem capita ita q fiant cōmunia ⁊ ipi sint socij in piculo ⁊ ꝓuentibus. tunc ꝓ quāto ex ꝙtēplatōib⁹ mutui ḡuat debitorē creditor in cōtractu p̄fate soccide pro tanto est ibi vsura. Tertius casus ē de eo q̄ emit oues a paupibus vel non paupib⁹ quas minime habēt ⁊ scit ve credit eas nō habere ac p tali emptiōe dat aliquā pecunie q̄titatez. et q̄si iam a vēditore illa alia accepisset locat illa vēdente ꝓ certa annua pensione. talis q̄dez ꝙtractus vsurarius est ⁊ fit in fraudē vsurarū vbi talis p̄stitor aliq̄d lucrari debeat vltra sortem scz vltra pecuniā quam ꝓpter dedit. Si aūt credit illa illum habere ⁊ sine fraude emit tunc non est vsura: si scz capitale stat ad piculuz ei⁹. quia tūc est vera locatio.

De tribus alijs casibus etiā licitis in soccidis ouiū. Cap.III.

Tertiū capitulū addak etiā de trib⁹ casibus ouiū qui licite p̄nt ⁊ solent fieri. Prim⁹ casus est qñ q̄dam tradit oues cuidā monasterio sb tali ꝓuentiōe ne q de q̄libet oue recipiat annuatim duos solidos cū lōge pl⁹ valeant fructus eaꝝ puta q̄ttuor vel q̄n q̄ solidos annuatim. Scz addit q etiā oēs p̄dicte oues moriank vult p̄dictū fructum insup si multū multiplicēt oēs ipi⁹ monasterij sint. In sup q post mortē tradēs etiā si cētuplarēt ad ipm monasteriū venīāt. Pro eīs Hostien. talis ꝙtractus licitus est: nec pōt etiā petere restitutionē ex quo i ipa traditione nō fuit lesa q̄uis mortalitas ouiū sequerek: nisi iā oues vtiq̄ infecte essent ⁊ ad mortē pate: ⁊ h̄ monasterium ignorauerit ne pspexerit mortalitatem venire posse. ff. ꝺ mino. l. vez. §. si locupleti. Consulo tñ tradēti in h̄ casu q inspecto lucro de ouib⁹ a monasterio habito q forte fuit paruū ⁊ longo tēpore insolidū habuit lucrum non exigat. aut remittat partem: ⁊ sic sentiat ptem damni nec cū iactura mōasterij locupletari velit. ex ꝺ

re.iu.locupletari.lib.vj. Caueat igit insup tal tradens q nisi in hoc contractu ꝓuentus consentiat non tenet cõuentus de ouibus abbati vel cellario vel hmõi cũ pdicto pacto datis extra de depo.c.j.hec fm Hostien. Secũdus casus ẽ talis.pono q Petr⁹ tradit viginti oues iohãni vsq ad duos annos tali conditione q ipe iohãnes teneat eas ⁊ earũ fructus ⁊ fetus cum diligẽtia pascere ⁊ ꝙuare scz suis expẽsis. fetuum ⁊o ⁊ fructuũ ea⁊ medietatẽ ipi petro fideliter consignare ⁊ dare atq in fine termini easdẽ oues vel alias que eis occasione extabũt ipi eisdẽ assignare: si tamẽ ipe vel aliq earum: aut ipa⁊ fetus vel fruct⁹ culpa: aut dolo ipius iohannis vel eius nuncij pierint vel deuastati fuerint ad dãnũ ipius iohãnis spectat. Si vero diuino iudicio vel casu fortuito ꝫ euenerit ad petrũ habet ptinere: dũmodo iohãnes pdicto petro de hmõi faciat plenã fidez. talis quidem cõtractus licitus esse videt: quia satis videt esse equa ⁊ bona ꝓditio vtriusq. Tertius casus est fm Bal. de pusio in li.j.ca. p socio. vbi gra.dedi oues in soccidam ad q̃nquenniũ ⁊ de ꝓsuetudine est q i fine q̃nquennij diuidãtur oues ⁊ fructus ea⁊ oues interim naturaliter perierũt nunq̃d rusticus aliq̃d obligat⁹ est mihi? Dicendũ q in tali casu põt ꝓtingere dãnum triplex. Primo ex natura .secũdo ex fortuna. tertio ex culpa. Primo q̃dem i tali casu põt interuenire damnũ ex natura: ⁊ in ꝫ casu: q⁊ fuissent pture etiã penes me ideo restituere nõ tenet etiã si fuissent extimate: nam in cõtractib⁹ non ordinatis ad dominiũ trãsferẽdũ estimatio emptionẽ nõ facit. vt.ff.p socio.l. cũ duob⁹.§.dam.ff.locati.l.ij. ⁊ hoc ppter regulam traditam.ff.de ꝓtract.em.l.cuz manu sata .§.nemo. Secõo põt ꝓtingere tale dãnuz ex fortuna: vnde si pierũt fortuito casu cui resisti nõ potuit vt tex. dicit in pallegatis.l.§.dãna q piculum est cõmune pinde si oues estimate erãt.xx.lib.tũc rusticus tenet mihi restituere decem.nam si nihil restitueret totũ damnũ foret vtiq meũ: qđ esset cõtra illũ textũ in .§.dãna.qui dicit q damnũ est cõmune. Et ꝫ ptz q aliter iudicam⁹ de casu fortuito: ⁊ aliter de casu naturali. Tertio ⁊o ꝓtingere põt ex culpa. vnde si culpa rustici damnũ illud supueniret ipe ad emendã tenet toti⁹ scz quãtitat. q⁊ añ tps diuidẽde societatis oẽs oues erant mee lz estimate tradite fuerint sicut pdictũ ẽ. Ad ꝫ fac.c.de pac.l.si pascẽda pecora. ⁊ etiã in pdicto .§.dãna.in.l.cũ duob⁹.ff.p socio. Si vero postq̃ oues eq̃liter partiri debebãt dãnũ intꝛuenerit rustici culpa: tũc nõ tenet mihi nisi ad dimidij pcij ptem: q⁊ in plus me non dãnificauit. Ex dictis iam patz fm Bal. q si pdictum damnũ interuenit ex natura ptinet ad tradẽtẽ. Si ⁊o ex fortuna tũc ptinet ad vtrunq. Si ex culpa ptinet tãtũ ad recipiẽtẽ: plura q̃ ptinent ad hanc materiã dicta sunt in fmone nuper pcedenti arti.ij.c.iij.

Articulus.ii.de soccidis boum et animalium grossorum.

Secũdo ponam⁹ casus ad boues ⁊ alia animalia generis grossioris: de q̃bus etiã tractabimus tria capla Primũ erit de q̃ttuor casib⁹ licitis. scõm de trib⁹ casib⁹ non licitis. tertiũ ite⁊ de trib⁹ alijs casibus licitis lz oẽs a licito ad illicitũ ⁊ ecõuerso ab illicito ad licitũ ꝑñt multipliciter variari.

De quattuor casib⁹ licitis circa soccidas boum. Capl'm.i.

Primũ capl'm fit de q̃ttuor casib⁹ licitis in soccidis boum. Primus casus ẽ talis Petrus tradit iohãni bouẽ ⁊ vitulum nutriẽdos ad annũ. hac scz ꝓuentiõe q in fine vendat: ⁊ petrus ante oia suum extrahat capitale deinde diuidit lucruz. In ꝫ casu duo necessaria sunt ad hoc q licitus sit. Primo q petrus retineat in se piculum fortuitũ capitalis: alias illicit⁹ esset cõtractus. Scõm est q si animalia min⁹ vẽderent q̃ fuerint empta. non tñ ex ꝫ iohãnes tenet ipi petro ad supplẽdũ p capitali deficiẽti: q⁊ tunc esset capitale saluum qđ est ꝑ ea q̃ dicta sunt supra fmone pcedenti arti.j.c.ij.ex quo ptz q talis ꝓtractus eẽt vsurarius Scõs casus talis est. pone q petrus locat iohãni duos boues volens quolibet mẽse duas minas seu duos sextarios frumẽti ⁊ retinet sibi pdictoz boum piculũ. q̃d iuris? Dicendũ q talis locatio fit licita dũmodo tm fit lucrũ qđ respõdeat vtilitati q̃ põt haberi de bobus alis illicita eẽt. nã si nulla de bob⁹ vtilitas aduenire nihil dare deberet alit meteret vbi nõ semiauit. qđ vtiq illicitũ ẽ atq iniustũ.

Terti⁹ casus addat ⁊ pone q petr⁹ locat iohãni duos boues estimatos cuz hac ꝓditiõe. j. q iohes laboz ⁊ sibi cũ dictis bob⁹ in ãno.xij.bubulcas.i. mẽsuratas terre: et i fine anni boues vẽdi debeãt: atq p totũ suum capitale ꝓus retrahere debet: ⁊ iohãnes debet habere medietatẽ lucri dictoz boũ q̃d iuris? Dicendũ q talis ꝓtractus licit⁹ est. si ipe petr⁹ obseruat duo. Primo q retineat sibi piculũ dictoz boũ. scõo q ꝓmittat ipi iohi satisfacẽ de laboze quẽ fusti nebat i laborãdo tras: ⁊ ꝫ ad arbitriũ boni viri. que satisfactio computetur in hoc q dat sibi medietatẽ boũ. Sz si nullũ lucrũ fieret ꝫ bob⁹ tunc petrus recõpensare videt debere ꝑ expẽsis facti a iohãne de ipa scz boũ sorte. vno pdictorum duoz deficiente cõtractus licitus est.

Quartus casus addaꝫ iterū: nam eodē modo licitū est boues locare ad laborandū ad q̄rtam partem lucri ⁊ damni: dūmodo locans boues laboranti ꝓmittat cōpetēter se satisfacturū ꝓ labore quē sustinet: siue fiet satisfactio de expensis factis ex parte dantis: siue de sorte boum: si ibi non fuerit lucrū: alioquin cōtractus illicitus esset.

De tribus casibus nō licitis in soccidis boum. Caplm. II.

Secundū capitulū est de tribus casib⁹ nō licitis in soccidis bouz. Primus casus est q̄n quis locat boues ad medietatem. s. ꝓ certis sextarijs bladi: eo scz pacto q̄ si morianꝫ vel deteriorantꝫ cōductor subeat periculi medietatē: si aūt meliorāꝫ habeat medietatem cōmodi. In hoc eni casu q̄ tradens boues sub specie locatiōis q̄si mutuat: seu cōmodat boues suos. ideo in tali locatiōe datur potior cōductori: q̄ vix aut nunq̄ pōt habere cōductor tantū cōmodū de melioratōe boum q̄ntum potest habere damnū de morte ipsoz nisi sextaria que ꝓ cōditiōe dimidij bouis darenꝫ sufficiēter equiualerēt cōductōi quarte partis id est dimidij bouis puta si bos ad aranduz ꝓ anno sufficiēter ꝓ quattuor sextarijs cōducaꝫ q̄ dentur duo sextaria ꝓ dimidio bouis prędictoz. ratio est: q̄ in hoc cōcurrit duplex cōtractus. vn⁹. s. emptōis medietatis bouis ꝓpter qđ medietas talis cōcurrit ad piculū susceptoris. Scōs cōtractus est cōductiōis. s. alterius medietatis. si igiꝫ ꝓ expectatiōe solutiōis pcij emptiōis prime medietatis non vltra iustū precium cōductiōis scōe medietatis grauet nulla est ibi vsura: nec etiā iniustū preciū. Si vero locator apponit predictū pactū: q̄ timet q̄ cōductor nimis grauaret bouem. Si de hmōi pacti periculo non timeret: firmiterq̄ ꝓponeret q̄ si bos sine cōductoris culpa: aut nuncij eius pereat nihil de illo piculo exigit ab eodē. tunc nō est illicituz ex hoc respectu: sed q̄ cōtractus in forma vsurarius videꝫ. Primo ꝓpter scandalum mortaliter peccāt: eo q̄ hoc scientes: q̄ rectam eius intentionē non vident scandalū: inde sumūt. Scōo q̄ eius heredes etiā nesciētes eius intentionez possent repetere capitale. Si quis obstet in p̄fato casu nō esse vsurā: q̄ cōductor in se suscipere pōt periculū ⁊ fortuitos casus rei cōducte quantū est de natura cōtract⁹. Dicendū q̄ in p̄fato casu sunt duo cōtractus. vnus est locatōis ⁊ cōductōis: ⁊ ali⁹ ē societatis. s. in piculo ac melioratōe ⁊ deteioratōe bouis. Cōtract⁹ q̄dē societatis de sui natura exigit eq̄litatem ꝓportōis: sicut ptz in p̄cedenti sermōe arti. ij. c. tij. vnde q̄tum ego in societate do vel facio tantū ꝓportionabiliter inde recipiaz. Si autē ꝓpter mutuuz mihi factū pars societatis mee deterioraꝫ ꝓ tanto est ibi vsura. Secūdus casus est talis. Petrus tradit ioāni duos boues extimatos. xx. florenis: vt. s. cum eis laboraret ad annū tali pacto q̄ ipse Joānes teneatur eos fideliter enutrire expēsis suis atq̄ in fine anni p̄dictos boues vel extimationē prędictam cum quarta parte lucri si inde lucrat⁹ fuerit: vl tm̄ minus ipsa estimatōe quantū portat quarta pars damni si inde supuenerit damnū tunc teneaꝫ ipsi Petro dare vel cōsignare: nū q̄d talis cōtractus licitus erit? Dicendū q̄ iste casus est similis illi de quo in p̄cedenti sermōe dictū est artic. j. c. ij. in ca. Tertio ꝓinde videꝫ hic dicendū: sicut ibi dicebaꝫ. s. q̄ est illicitus. Esset aūt licitus talis casus si adderet in pacto q̄ si damnū aliqđ sine culpa ipius Joānis aut nuncij eius interuenerit qđ ad ipm Petruz integre ptineret. nihilomin⁹ talē damnū Petrus a predicto Joāne non teneaꝫ acceptare: nisi ipe Joānes ꝓ tres testes fideles de hoc faceret plenam fidem. Aduertendū est semp q̄ p̄dicta debent intelligi ꝑm debitū eq̄tatis. nam q̄ dedu/ctis estimatōibus operū ⁊ laborꝫ ipius debitoris expēsis factis de bonis eiusdez. ⁊ in bobus etiā in opatōe eoꝝ facta dīligēti ⁊ fideli examinatione si qđ supesse reperiaꝫ id siq̄dem estimā/dum ac diuidendū est. Tertius casus addatur: ⁊ pone q̄ Petrus tradit Joāni vnam vaccam q̄ libris estimatā cū tali. s. pacto q̄ ipse Joānes teneaꝫ eam: ⁊ oēm eius fructū cum diligentia seruare ⁊ custodire sumptib⁹ suis fructūq̄ ei: ⁊ fetū nō alienare sine snia Petri atq̄ de fructib⁹ eius ⁊ fetib⁹ ꝓ/bus tm̄ Petro dare ⁊ ꝓsignare donec sit sibi de p̄dicto precio satisfactū integre: deinde assignare sibi dimidiuz in futuro de fructib⁹ ⁊ fetibus talis vacce: si tm̄ vacca vel eius fructus ⁊ fetus culpa ipius Joannis aut nūcij eius quocūq̄ modo perierint. ipse Joānes integre restituere teneaꝫ. Si autē diuino iudicio aut fortuito casu supuenit vindicta ptineat damnū ad ipsum Petrū: queriꝫ quid iuris? Dicendū q̄ talis cōtractus licitus esse videꝫ ꝑm quosdā. nam lz Petrus ꝑus sortem suā recipiat: tm̄ incōueniēs nō videꝫ cuz in se suscipiat piculū fortuitu casus ⁊ diuini iudicij. Sed verior snia tenet q̄ talis cōtractus illicitus est. nam euidēter apparet q̄ potior est cōditio locatoris q̄ ꝓductoris: q̄ poterit euenire q̄ postq̄ Petrus suā sortē recepit vacca cū omni fetu ⁊ fructu peribit. ⁊ sic ō oibus expensis ⁊ laboribus habitis circa vaccam ipse Joannes nihil habebit. quod iniustuz esse videꝫ. ideo verius dicendū est q̄ talis cōtractus illicitus est.

De tribus casibus iteruꝫ licitis in soccidis bouꝫ. Capl'm. iii.

Tertiū capitulū est de tribus casib⁹ licitis in soccidis boum. ꝓꝛim⁹ casus est iste locat ꝓ petrus Joāni duos boues estimatos. xx. florenis cum tali pacto q̄ vbi cōtigerit dare p duobus bobus duodecim frumēti sextaria det sibi ipe Joānes octo: ita tñ q̄ stet ad periculū tertie partis boum. nunq̄d licitus est cōtractus? Dicēdū q̄ sic: si tñ ꝓ petrus satisfacit Joāni de suo labore: ⁊ tunc licitū est: q̄ Joānes obligat se ad periculū tertie partis boum alias nō. Scōs casus est cum petrus locat Joāni duos boues pacisc̄s secū q̄ det sibi sextariū frumēti quolibet mense. nec de piculo mentionē facit. In hoc casu aduertendū est q̄ si petrus vult capitale habere firmū: tunc quidem vsura est: sed si intendit fortuitū periculū in se suscipe. tunc casus licitus est. Sic quidez eodē modo hoc licitū est in vectura equi si tūc insup morient boues p ioānis in curiā satisfacere teneret. Tertius casus est. emit petrus duas vaccas: ⁊ eas tradit ioāni sub hoc pacto q̄ illas pascat: ⁊ cum eis terrā colat: ita tñ q̄ ipse petrus de ꝓximis fructibus illarū recipiat medietatē ꝓcēj earū: quo recepto medietas agricole atq̄ alia medietas sit petro: ⁊ equaliter diuidant fructus hunc addito q̄ agricola deo q̄libet anno vnū sextariū tritici ipsi emptoꝛi. s. petro qui terrā colit cum ipsis vaccis. ⁊ si moriā/tur vacce equaliter cōmunicēt damnū. nunq̄d licet? Dicendū q̄ ꝓtractus licitus est: sed magis est cōtractus locatōis societatis. q̄ locat vnaz vaccā que est sua p vno sextario tritici annuatim: ⁊ p pastu vacce. ⁊ fetus est eius fructꝰ. sed de alia nihil recipit. q̄ nō sua sed agricole est.

Articulus. iii. de soccidis que possunt fieri: vario modo de ouibus ⁊ etiam de bobus.

Tertio subdamus casus ptinētes simul ad oues ⁊ ad boues licet multi p̄dictorum casuū ad hoc duplex genus aialiū aplicari possint: ⁊ de hoc ponunt tantūmodo duos casus ꝓximus est cum q̄s locat aialia p certa q̄ntitate frumēti seu p quacū q̄ annua re. talis q̄dem cōtractus licitus est: dūmodo ꝓductoꝛ nō graueꝝ ex imoderata mercede. licitū q̄z est in tali cōtractu aponere pactū q̄ damnū ⁊ lucrū rei locate cōmune sit: sed non licet pacisci q̄ solū sit ꝓductoꝛis: nisi de eo qđ p̄cedit ex culpa sua. Scōs casus est talis: habet quis. xx. capita ⁊ tradit illa pascēda: ⁊ custodiēda sub certa mercede pecunie vel ꝑticipatiōe puentuuz gregis. sic tñ q̄ dñs retinet sibi piculū capituz predictoꝝ: in tali q̄dem cōtractu nō est vsura: q̄ in eo nulla interuenit rō mutui. secus autez est si dñs sibi periculū nō retineret. sed ꝓducto/ri iputaret: q̄ tunc ꝓtractus esset illicitus. Ez vt auidius ⁊ attētius mane diei sequētis capiatis materiā impꝛestitoꝝ seu locoꝝ: seu mōtis que amplissima ⁊ difficillima atq̄ vtilima ⁊ necessarijssima nobis est p̄monitos eē volo: ac ad audiendū sollicitos esse gr̄am veritatē hui⁹ rei aperiendi ⁊ nobis seruādi prestāte dño nr̄o ie/su christo q̄ cuz p̄re ⁊ spūsctō in vnitate glorio sus triūphat: ⁊ viuit in secula seculoꝝ Amen.

Dñica. v. in quadragesima que est dñica in passiōe de mane de impꝛestitis venetoꝝ ⁊ de mōte florētinoꝝ ac de ianuēsiū alijsq̄ locisque idē in subiecto sunt. Sermo. xli.

Repꝛomissionē accipiāt qui vocate sūt eterne hereditatis in xp̄o ieſu dño nr̄o ad heb. ix. ⁊ in epl'a hodier. En assum hesterne p̄missioni fidelis locuturus de materia impꝛstitorum locoꝝ ⁊ mōtis quā vsq̄ ad hunc diem distuli eo q̄ eius dignitas ferialis diei non patiebat molesta breuitate artari. Repꝛomissionez ergo recipiāt cuz apl'o (vobis loquoꝛ q̄ vocati sunt eterne hereditatis. hoc est p repꝛomissiōes obseruationē quā vobis vocatis feci in p̄cedēti die ꝓpter obseruātiā eoꝝ que dicent ⁊) cōsequant gloriā sempiternā: quā oēs iusti heredi/tabūt in xp̄o ieſu dño nr̄o. Res enī quam pre manibus habemus ap̄me grauis est atq̄ dubia: ⁊ magnuz vndiq̄ piculū pfert. Non sum ego pfundi sensus: nec adeo pspicatis ingenij vt noui q̄piā i hac materia ex me ad inuenire queā. Sed est fons indeficiēs sapientie dei q̄ fidelibus atq̄ doctoꝛib⁹ suis pꝛ: de quoꝝ riuis haurire intendo: ex me nō audens in tanta de re tanq̄ dubia aliq̄d temerarie diffinire. vnuz tñ fidenter dico q̄ sicut ꝓuerb. xj. Salomon dicit. Qui timet laqueū securus erit. ⁊ ps. de homine iusto inq̄t. Posuisti firmamentū eius formidine. s. in materia occurrēti: ⁊ q̄libet p̄dictoꝝ pōt esse thema in p̄senti sermone. Ad rem deniq̄ veniamus. ꝛba statuti ciuitatis florētie circa materiā montis. Ad intelligentiā igit̄ dicendoꝝ notandū est: q̄ mōtis de florētia casus series talis est. Cōitas florētina pecunia egēs imponit quedā onera ciuib⁹ suis: que vulgariter p̄stantie nūcupant. ⁊ ad has soluēdas oēs ciues suos cōpellit. Statuit q̄z vsq̄q̄ restituat sortē ipsis creditoꝛib⁹ dari vltra ipam sortem quinq̄ p cētenario q̄libet anno. ex hoc eni q̄n q̄z cōtingit q̄ p̄dictis creditoꝛib⁹ vel ab eis iu/ra hñtib⁹ tñ rñsuz fuit de accessiōe p̄dicta atq̄

per tantū tempus aliqñ accessio adequata est sorti: aliqñ nō in totū: aliqñ insup ipsam excedit sortē. Ceterū ad cōscientiarū exonerationē statuit ipsa ciuitas q̄ q̄cq̄d ꝓuisum est p ordinationē p̄dicti cōis dari debere talib⁹ mutuātibus p dono damni ⁊ interesse seu ꝓuisione vel merito dictoꝝ creditoꝝ intelligat debere dari et recipi: ⁊ detur ⁊ recipiat: ⁊ peti ⁊ recipi posset p spontaneo libero ⁊ mero: dono ⁊ donationis titulo ⁊ taliter recipiat: ⁊ recipe intelligat quilibet talis creditor a cōitate p̄dicta: ⁊ hoc p dānis ⁊ interesse ⁊ p aliqua remuneratiōe discreta atq̄ ita ⁊ taliter illud totū recipiat vnusquisq̄ creditoꝝ p̄dictoꝝ sicq̄ petere ⁊ exigere valeat q̄ nullo modo q̄ ad cōscientiaz: nec q̄ ad mundū restituere obligat. Statuit q̄z illud sic receptuz absq̄ vlla alia liberatōe: vel fine p dictā ciuitatē fiendā sine vllo cōscientie scrupulo vt sibi vere donatū imꝑpetuū valeat gaudere seu retinere. Supaddidit etiā q̄ p̄ns ꝓuisio et oia ⁊ singula in ea cōtenta in p̄dictoꝝ creditoꝝ fauorē singulis diebus p̄ro futuro tpe donec per ciuitatē p̄dictā fuerit renouata intelligat singulis diebus ⁊ horis singuloꝝ dierū de noua condi: ⁊ renouari: ⁊ de nouo cōdita ⁊ renouata ⁊ sic effectū suū singulis dictis horis et tpibus sortiat: atq̄ lex p̄ns loquat: ac si singulis vicibus ⁊ tpibus cōdita esset extēdendo etiā eas ad q̄ttates in p̄teritū iam receptas per quoscunq̄ creditores ciuitatis p̄dicte. s. ex causis memoratis. Item q̄ sibi soli vēdicet locum in ciuibus ciuitatis p̄dicte ⁊ districtualibus suis: ita tñ q̄ p hoc nō p̄iudicet ciuitati p̄dicte in aliquo iure sibi quesito seu querēdo in posterū vigore alicuius vltime volūtatis facte vel fiende. Insup ciuitas p̄memorata sanxiuit hmōi credita cuz iure p̄cipiendi tales accessiones: ⁊ fructus in alios posse alienari cū hoc nihilomin⁹ pacto q̄ citati liceat redimere dictuz debitū creditori soluendū p p̄cio ⁊ redemptōe dicti iuris ad rōnem. xxviij. vel. xxx. c̄. p. C. et q̄ talis creditor teneat ad dictā rōnem reuendere dicto cōmuni ad oēm volūtatē eius remanenti venditori p̄dicto lucro facto vsq̄ ad tps dicte venditōis. ⁊ ad hoc sepe sepius statuit vl cōstituit supradictū ad liberandū: ⁊ per illū liberant oēs. hec licet taliter qualiter dicta sint verbis statuti more gessi: cōsimiles q̄z cōtract⁹ in ianua etiā in venetijs frequentant: addit q̄z in venetijs: q⁹ eius status securior est q̄ multi dñi diuites ⁊ magnates dubitātes de instabilitate sui status volūtarie ponūt ad imꝑpetua pecunias m̄tas: ex hoc ꝓuidere volētes sibijp̄is ⁊ suis filijs in statu in quo statu p̄derēt: aut eis cōsimilia aduersa venirēt. Quidā q̄z licet videantur cogi p̄dictas pecunias soluere: nō tñ ex ciuitatis charitate: ⁊ ex ipsa cupiditate ponūt eas qñq̄z ꝓpter magnitudinē lucri. q⁹ qñq̄z dātur decē vel octo p centū. variant tñ noīa horum cōtractuū in ciuitatib⁹ p̄dictis. nam in florentia vocant mons. in venetijs ꝙo imꝑpetita noiant. Tria igitur hominū genera hos cōtractus frequētant: sicut p experientiā ptz. ¶Primi sunt coacti soluētes. scōi sponte ponētes. tertij ꝙo libere emētes: ⁊ de his tribus tres ꝯclusiones per ordinē subiūgamus.

Articulus. 1. in quo ostendit quare mutuare coactus licite exigere potest interesse damni ⁊ ꝓbabilis lucri.

Primo q̄dem tractandū est de his q̄ coacte soluūt de quo sit cōclusio talis: p̄stare coactus licite p̄t exigere inter esse damni ⁊ ꝓbabilis lucri. Ex hac q̄dem ꝯclusione talis veritas seu corrolariuz ad ꝓpositū elici p̄t q̄ coacti p venetos ianuēses: vel p florentinos p̄stare cōitati pecunias licite possunt p suo interesse aliq̄d recipere vltra sortē. ⁊ ꝫ ex triplici rōne ¶Primo rōne dñij cōpellētis. scōo rōne dāni emergentis. tertio rōne lucri cessantis. quarto insup subiūgamus: in q̄bus casib⁹ ius p̄dictoꝝ denarioꝝ sic coacte solutoꝝ licite transferri possit.

Q̄z coactio volūtatis in mutuo facta excusat accipe aliq̄d vltra sortem

Capitulum. 1.

Primo q̄dem p̄dictis ciuibus licet aliquid accipe vltra sortem rōne dñij cōpellētis. ¶Possunt q̄dem p̄dicte ciuitates rōnabili causa req̄rente: ⁊ maxime p rei publice defensione vti p̄sonis subditoꝝ suoꝝ: multo fortius pecunijs eoꝝ. nam ⁊ si ad generalē collectā camere fiscali applicandā nemo imponere possit sine p̄ncipis p̄missione. vt. l. j. c. de exac. tribu. ⁊. l. x. ⁊. e. l. de executōe. ⁊. l. placz. tñ collectam specialē vnaquecq̄ ciuitas ⁊ vniuersitas p necessitate sibi incūbente indicere p̄t vt. l. antecedēs. ⁊. c. de ope. pub. de q̄ est dare notabilem glo. in. l. §. q̄ si nemo sup ꝙbo ꝓconsul. ff. q̄ cuiusq̄ ciuitatis noīe: etiā hoc legitime tenent Ex dictis atq̄ experientia demonstrāte patere p̄t q̄ tales ciues ad talia soluēda onera ⁊ possunt cogi: ⁊ de facto cogunt hec q̄dem coactio ⁊ violētatio de rōne mutui multū aufert in tantū q̄ verius dici posset dñatiua coactio vel tyrannica rapina q̄z solutio ciuium volūtaria. Dñatiua coactio q̄dem qñ cōitas seu rex ex iusta causa cogit ciues ad p̄standū pecuniā seu bladū ⁊ similia. Tyrānica ꝙo merito tunc dici p̄t qñ hoc fit ex causa irrōnabili ⁊ iniusta hec rō videre meo multū ponderāda est quā tñ mlti nō ponderātes deuiant a ꝙitate iuris grauā

tes ꝙ minime grauandũ est cum enĩ de natura vsure sit ꝙ fiat in mutuo volũtario: ꝛ nõ in coacto ꝛ in facto hic cogunt ciues. Sequit ꝙ tale violentũ mutuũ nõ vitiũ vsure sapiat: sed mutuantẽ ad posse interesse recipe iuste disponat. ꝓterea qua lege phibẽte nõ põt ciuitas licite suadente rõne iusticia ꝛ honestate reuelare suos ciues: sicut cõꝓmere ꝛ grauare: põt grauare ꝛ releuare: volũtarie grauat: volũtarie releuat: ei lz ciues suos grauare: ꝙre nõ liceat etiaz releuare cuz generali licite possit ciues suos releuare potius ꝙ grauare. ℞bi gra. si eos vt faciant iniustũ bellũ grauat: iniuste grauat: ꝛ tñ taliter coactos si de iusto lucro ꝓmiat iuste remunerat. Ex quo ꝓtz ꝙ grauare qñ ꝙ lz: qñ ꝙ non licet: remunerare generali⁹ licet ¶ ꝓterea tanta est in tali cõitate ꝛ in grauãdo: ꝛ in releuando volũtas libera ꝙ pecunia habita in tali coactõe: nec repeti põt: nec ex ea semp idez ꝓtium dat: sed qñ ꝙ maius: qñ ꝙ minus ꝑm meliozes vel deteriozes ciuitatis cõditiõis. Ex ꝫ ꝓtz tales ciues coacti aliq̃d recipe possunt a tali cõitate: qz coactio excusat eos. facit ad hoc extra de re. iur. ꝙ nõ vbi dicit ꝙ nõ est licitũ in lege necessitas licitũ facit. Et hoc ꝓtz de cõ. v. c. discipulos. ꝛ. ij. q. j. c. sicut eadẽ causa vbi dicit Necessitas legẽ nõ habet: nec tales hoc modo grauati possunt de suo dãno aliter ꝓuidere ni/ si accipiẽdo qđ a cõitate volũtarie offert seu vẽdendo: qđ q̃dem insup est dãnosum cũ. c. vendant qñ ꝙ ꝑ. xxvij. qñ ꝙ aũt plus: qñ ꝙ ℞o minus ꝑntem tñ rõnem nõ pondero multũ: licz a pleriscz in tali casu soleat assignari cum etiã adduci posset ꝓ libero mutuãte. Nec obstat si q̃s obijciat ꝙ talis modus a cõitate ordinat⁹ inuitat hoies ad peccandũ: eo ꝙ inducat ciues ad sperandũ: ꝛ ad recipiendũ plusz dederũt ꝛ vltra sortẽ. Ad hoc dicendũ ꝙ hoc tũc verũ esset qñ soluẽs spe lucri ꝓncipaliter moueret. sed tales soluẽtes nõ ꝓncipaliter spe lucri mouent. ℔ secũdaria spe moueri ꝑnt. que q̃dem spes nõ facit vsurariũ iuxta notata per .glo. in. ca. cõsul/ uit extra de vsuris. Insup idem declaratũ est plenius supra sermone. xxxvij. arti. iij. c. ij. Et quis queso expiẽtia teste que magistra oiuz extra de electõe. cz scit li. vj. quis in cz ꝓmaria ductus intentõe q̃cz ꝓ centenario cõitati volũtarie mutuarẽt ꝓsiderato ꝙ longe plus lucrarẽt exponẽdo eos in alios vsus licitos ꝛ honestos vbi haberet denarios suos etiaz tutiozes. Cũ etiã si vellet vendere centũ mutuata cõitati nõ centũ: sed. xxv. vel. xxx. tantũ poterit rehabere cum si emeret. C. possessionũ vl̃ domũ cõiter tantũdẽ reuẽdere possunt. nec insup obstat: ꝙ coacta ꝛ inuita cõitas soluit vt dicũt q̃dam cũ minime cogi posset a subditis suis. soluit enĩ voluntarie iusta rõnabili ꝛ honesta causa regulata: sicut in ꝓncipio hui⁹ sermonis ꝓtz. Insup si solueret ꝛ inuite: nõ cõstat creditoz ib⁹ suis maxime cuz reformatõe sua sicut supra in ꝓncipio ꝓtz ꝙ ꝛrariũ cõitas asseuerat. ꝛ nõ in certis: sed in dubijs locus sit cõiecturis. ff. de ℞bo obli l. cõtinuus. ℣. cum ita cõcoz. suis. Notanduz est tñ ꝑm Fredericũ de senis: ꝙ si post coactionẽ q̃is casu cõtentat q̃s esse creditoz alicuius vt sicz gra mutui recipiat vltra sortez vsurari⁹ sit. qñ sola spe seu intẽtõe aliq̃d recipiẽdi vltra sortem gra mutui vsurariũ facit. tñ si tales recipiunt quincz velut gratuitũ donũ sperãtes recipere illa nõ ꝓpter mutuũ: cuis mutuũ in causa sit ex parte cõitatis. sed illa sperãt tanq̃a ꝑsona grata ꝓ seruitio sibi facto minime vsurarij dicere ꝑnt. cõcoz. cum hoc Tho. ij. ij. q. lxxvij arti. ij. faciũt ad hec que dicta sunt supra sermone. xxxvj. arti. iij. c. iiij. de intentõe. Insup addi ꝑnt ad sniam Frederici que de intentõe antecedẽte ꝛ subsequẽte ꝛ cõsequẽte dicta sunt sermone. xxxvij. c. vlti. Ex his ꝓz ꝙ ꝑdicti ciues sic coacti ꝑnt ꝑdicta recipe vltra sortez. pateat hoc etiã ꝓ exemplũ. pone ꝙ quis vult vti pecunijs suis in mercãtia nec illa ꝓposuerat mutuare. deniq̃ ab amico req̃sit⁹ instanter ꝙ vsq̃ ad certũ tꝑs sibi mutuet pecuniã suã illã ꝛ ex charitate sibi libere mutuat eaz absq̃ omni fraude vsurariũ: addito tñ ꝙ ꝑdictus si in termio statuto nõ soluat tantũ teneat soluere vltra sortẽ Tali vtiq̃ casu elapso termino ꝛ mutuo nõ soluto: põt mutuãs exigere ꝛ recipe ꝑdictã penã a creditoze rõne sui interesse: si vt ꝑdictũ est pena nõ sit aꝓsita in fraudẽ vsurariũ. ex. arbi. c dilecti. ꝛ. xij. q. ij. fraternitas. sed de hoc latius in sequẽti sermõe arti. iij. c. j. dicet. Et si in ꝓdicto casu lz vbi nõ multa violẽtia ꝓtz: nisi detentio rei vltra terminũ cõstitutũ cõtra dñi voluntatẽ. quãto magis licebit cui rõne interesse sumere antedicta cum pecunia sua: ꝛ cõtra voluntatẽ suã afferet ꝛ detinet quasi semp nõ tantum ꝓ aliquot tꝑs sicut i ꝑfato casu detinere videt. Aliud q̃z exemplũ simile subiũgamus. creditoze dãnificato ex longa moza solutõis rõne damni põt aliq̃d accipe vltra sortẽ. extra de fideiuss. c. ꝓuenit ġ ꝛ mutuare coact⁹ tali coactõe ꝙ nunc reddit ei capitale. ꝛ ex his nõ parum damnificatus põt recipe vltra sortẽ. cõsequentia ꝓtz. Nẽpe si quis istoꝝ crimen vsurariũ deberet incurrere: is q̃dem qui volũtarie mutuasset potius incurreret illud crimen q̃ qui mutuasset inuite. eo ꝙ sicut dictũ est. nullus vsurarius effici põt: nisi volẽs dare mutuũ ad vsuraz: quẽadmodũ Lu. vj. c. dñica ℞ba sonãt. Mutuũ date nihil inde sperãtes. Assecurat q̃z plurimũ a cõitate tale ꝓmiũ recipientiũ mentes

q̄ tale lucrum ab illa donaꝫ sponte. nam vt dicit canon oblatio nulla culpe maculaz ingerit. que nō ex ambitōis petitōe p̄cessit: vt dicit .j. q.ij.c.sicut ep̄m. z.e.ca.ij.q.j.z.q.vij.c.quampio. z.xiij.q.ij.questa.

Q̄ coacti mutua dare rōne emergentis dāni p̄nt licite aliq̄d recipe vltra sortem. Cap̄m.ii.

Secūdo q̄dem ciuib⁹ antedictis: lz aliquid recipe vltra sortē rōne dāni emergentis qđ vicz supuenit eis ex solutiōe p̄stantiaꝝ: hanc nēpe rōnez intantū experiētia monstrat: q̄ oino negari nō pōt: quot eteni ciues antedictarū ciuitatū ꝓpter onera p̄dictarum p̄stantiaꝝ intellexim⁹ sua mobilia z imobilia distraxisse quot ditissimos ad pauptatez imo q̄ñq̄ ad mendicitatē deuenisse: q̄t orphanos viduas z pupillos totā suā exposuisse substantiā. Proinde mirū nō est. sed p̄dicte ciuitates taliter statuerūt ꝓ habitu respectu ad q̄titatē pecunie mutuate aliqua quota talib⁹ soluentibus detur in euitationē emergētis damni. Preterea a p̄dictis cōitatib⁹ tali modo mutuare coacti: z ex hoc dānificati sue vtiq̄ indēnitati ꝓuidere nō possent: si non liceret eis aliquid recipe vltra sortē. Insup q̄ sine pctō suo sed artatus a suo superiore. (q̄vt supza patuit eū artare pōt) homo nō habeat viam iuris vnde sibi satisfaciat z satisfacere posset de dāno suo: nimis vtiq̄ videꝫ duruz nec alius modus est: nec magis cōsonus iuri z rōni q̄ ipsa cōitas cuius causa ciuis talis dānificatus est satisfaciat cōpetenter: z nō ex hoc solo habito capitali q̄ñ adhuc remaneret damnū. sed ꝓ id qđ vltra capitale fit: ad hoc autē de iure tenet. facit ad hoc extra de ꝺ.deiuſ.c.puenit. Amplius nō ob aliam causam in alijs ꝓtractib⁹ ꝓcedit q̄ quis posset recipe vltra sortē nisi rōne interesse. i. euitandi damni: sicut in sequēti sermone plenius apparebit. igit sic in ꝓposito fieri lz. Pateat h etiā ꝓ exemplū. verbi gra. si potentē dñm z superiorē meū aut ꝓ inuasores stratarū aut ꝓ predones me dānificari cōtingat. lz nō possum facere q̄ seruet indēnis de facto. nihilomin⁹ habeo ius ex quo habeo restitui ꝓ damno meo: et si restituit licite recipere possum quod mihi restitui debet. Sic vtiq̄ in casu nostro contingit: quia ꝓuidetur ciui a cōmunitate ꝓ damno suo. Item talis cōitas ꝓ expientiā clare intelligens talibus p̄stantijs dānificari ciues suos ne ꝓ defectū mēbroꝝ pereat totū corpus dictante ipsa lege nature q̄ corpus subueniat mēbris sicut z corpori ipsa mēbra. sponte z libere tanq̄ pia z discreta suoꝝ ciuiuz mater ꝓuidet emergēti dāno ciuiū suoꝝ statuēdo q̄ q̄libet ciuis ꝓ centū annuatim habeat q̄nq̄ z suo labore disponere pōt. igit et ciues possunt illa recipere de hoc modo: nec videꝫ ad hoc sufficiens impugnatio cōtra. sed hec rō p̄cederet hoc mō ꝓ dante ciuitati mutua etiā sponte. Item cōitas ꝓ libito disponere pōt minime ꝓtra diuinā legē: sicut plenius in sequēti arti. apparebit. q̄re hoc assumptū: vt hic assūptū posset esse dubiū vniuersaliter sumptū.

Q̄ mutuare coacti licite possūt aliquid accipe vltra sortē rōne cessantis lucri. Cap̄m.iii.

Tertio ꝓo ciuibus supradictis licet aliquid accipe vltra sortē rōne cessantis lucri. ponaꝫ simile. nēpe ex retentōe debiti vel mutui vltra legitimū tp̄s a dño p̄cōcessi impediti a lucro q̄ licite negociādo: vel alio modo licite lucrati fuissent. licite exigere. seu recipere p̄nt recōp̄sationē sui dāni z cessantis lucri ꝑm discretū iudiciū ꝓudētis viri ꝓsiderātis si vel q̄ntū eo tpe aliꝰ simile negotiationē vel artē exercentes cum equali pecunia lucrati essent Insup arbitrari deberēt an isti fuissent nō mutuādo: sed aliq̄d iuste agēdo lucrati vel nō. Nō tñ dico q̄ talis retinēs obligeꝫ satisfacere totū lucrum q̄d ex tunc illis ꝓbabiliter pueniſſet si eā habuisset: imo tantū inde subtrahi deberet q̄ntum p̄ditionū dubietas i mercatōibus vel emptōibus cōtingentiū: pensanda esset z peritoꝝ iudicio ꝓbabiliter estimanda. hec est cōis sniа peritoꝝ sicut latius diceꝫ sermone sequēti arti. ij.c.iij. Preterea amissio talis lucri quedā dānificatio est hmōi p̄stitoris: z ideo eoipso q̄ mutuans pōt iuste exigere interesse emergētis dāni: sicut in p̄cedenti. c. ostensuz est: pōt iuste exigere damnū eq̄alens damnificatōis predicte cessantis lucri. Si igit in hoc casu cuilibet licz aliq̄d dicto modo accipe vltra sortē. eadēvtiq̄ rōne p̄dictis ciuibus licituz esse euidēter apparet. ꝓbo etiā q̄ eis magis liceat q̄ p̄dictis: naz discreta rō dictat q̄ in ꝓposito casu postquam capitale violēter detentū nō potuit ipsi prestitori vel mutuāti perdi: vel periclitari: sicut poterat in mercādo: vel negociādo. Ideo tñ debet sibi subtrahi de rōnabili ꝓbabili lucro q̄titū p̄pōderat in certitudini certitudo p̄fata. Bz ciuib⁹ antedictis nō tñ auferꝫ z retineꝫ: ꝫ etiā nunq̄ reddiꝫ capitale eoꝝ: qua ꝓpter pinguiorem remunerationē q̄ p̄fati merito suscipe p̄nt Si q̄s aūt obijciat q̄ pecunia quā cōitas debz nō valet nisi seipsaz. nec ex seipsa pōt fieri lucrosa: Dicendū q̄ pecunia illa dño suo verisiḿr valuisset plusq̄ seipam ꝓpter industriā q̄ ille fuisset vsus: non solū ad p̄cauēda dāna que sibi ex eius absentia ꝓtigerūt: sed etiā ad lucra ꝓ mer-

cationũ industriã cumulãda: ꝛ nõ ideo habuisset ex se sed ex industria dñi sui: ꝛ ideo receptor pecunie nõ solũ priuat dñm suũ pecunia sua: ꝫ etiã ex toto vsu ꝛ fructu exercitãde industrie in illa seu p illã. Siqs scdo obijciat q pecunia illa cõitate sic ablata atq retẽta nõ habz aliquã mutui rõnez: nõ enĩ habet rõnez capitalis: seu depositi: sed ex mutuo nullũ lucrũ creditori pt qñ vsurariũ esset ac p cõsequẽs ꝛ indebitũ. igitur ꝛc. Respõderi põt q lz pecunia illa nõ habeat realiter vim capitalis. habet tñ interptatiue seu ablatiue: q; ex quo dñs vsus fuisset illa vt capitali suo cõitas nõ abstulit sibi solã simplicẽ pecunie rõnẽ: sed ꝛ rõnẽ capitalis: ꝛ ideo sibi tenet tanq̃ de capitali. ex tali rõne cõitas satis facit ciuib⁹ suis. De hac materia plus dicet in sequẽti sermõe articu. ij. c. iij. Nec insup obstat: si quis tertio obijciat q nõ videt eẽ intentio cõitatis remunerare ciues rõne interesse damni emergẽtis aut lucri cessantis. nam si predicta intẽtio esset remuneraret eum: q magis dãnificatus esset ampli⁹ remuneraret q̃ q minus. cuius vere ꝓtrariũ manifeste apparet. Ad hoc dicit q si hoc possibile essz equũ vtiq̃ foret. sed cum hoc impossibile sit de q̃libet particulariter ad cõitatis noticiã puenire. Insup si de q̃busdã noticia foret: ne inuidie liuores et scandala in plo orirent de impietate solutiõis et satisfactõis: ideo p cõi bono sanxiuit q pari satisfactõe remunerent ꝛ hocvtiq̃ bonũ est ar. extra de cõsti. cum oẽs ibi nota. v. di. vt cõstituerent. Ad qđ nota de regulis iuris q scandali zauerit in glo. Sile q̃dez videmus in collegio magistror ꝛ ordinator. vt q prior est intempore prior ẽ in sede. Quotiẽs igit p experientiã videm⁹ magistrũ vel doctorem precedre alios plures q̃vtiq̃ dignus non esset soluere corigiã calciamentorum illorum: hec porbant extra de maio. ꝛ obe. c. j. ꝛ. c. statuim⁹ vt vtrobiq̃ cum suis concordantijs multis.

Articulus. II. q illicitũ est aliquid accipe vltra sortem his q̃ ad dicta imprestita denarios voluntarie ponũt.

Secũdo tractandũ est de his q̃ in dicto monte siue imprestitis siue in locis spõte denarios ponũt lz talis modus rari⁹ obseruet. nam cõiter volentes talem cõtractũ facere emunt ab his qui tales denarios ibi habent ꝛ vendere volunt ꝛ de his ꝛ circa hoc personete habent vl'a cõitate tanquã ab alijs solẽt emi qđ idem est q sponte ponere Et de hoc talẽ ponam⁹ ꝯclusionem vicz spõte ponentes pecuniam suaz sup impstita ꝛ loca ꝛ sup florentie montem et ex pacto vltra sortẽ aliquid recipientes vsurarij sũt: ꝛ restituere obligãtur. Pro hac ꝯclusione lucidius declarãda circa eam q̃ druplicẽ intentõem ꝯsideremus Prima est intẽtio charitatis. secũda est intẽtio cupiditatis Tercia est intentio ꝯtrarietatis. q̃rta est intentio veritatis.

Q in feruentis charitatis intentione sponte mutuat sue communitati libere sibi oblata ab ea etiã vltra sortez licite recipere põt Capl'm. I.

Prima est intẽtio charitatis Circa hoc aduertendũ est q pñt eẽ q̃dã: lz heu rari veri reipublice amatores: q̃ videtes iminẽtez necessitatẽ ac picula ciuitatis sue spõte ex charitate saltẽ p̃ncipaliter mouent suã pecuniaz mutuare cõitati sue: ꝛ de talib⁹ nõ loqt̃ ꝯcto añdicta. Nã tales licite recipe pñt qđ spõte eis a cõitate offert: sicut ꝛ de q̃bus dictũ est in. c. p̃ceden. Nam nõ minus p̃miari meret voluntaria charitas q̃ coacta ĩcẽcas: eo q nõ minor rõ esse possit: ꝛ dãni emergẽtis: ꝛ lucri cessantis in volũtaria charitate q̃ in coacta necessitate. vñ. ij. ad Cor. ix. apls ait. Hilarẽ datorem diligit deus. Et habet etiaz b. xx vij. q. j. sic enĩ vbi de hoc latus textus positus est. Si tñ spõte mutuãs credit suã cõitatẽ: aut dñm propter exercendã iniustã guerrã: aut aliam iniustam causaz tali pecunia indigere: tunc sponte talib⁹ pecuniã mutuare est oibus malis: inde sequẽtibus efficacẽ causaz ministrare: ꝛ tunc nõ solũ nõ põt licite aliquã remunerationẽ accipe: verũetiã oibus dãnis: ꝛ malis que sine suo tali fauore data nõ fuissent: nec facta iuxta posse satisfacere obligat: iuxta illud extra de iniur. ꝛ dãno. c. si culpa. vbi dicit. Qui occasionẽ dãni dat dãnũ dedisse videt. Sed incidit dubiuz circa p̃dicta qđ de facto q̃tidie accidit. pone q imponit imp̃stantie onus cum incremẽto ꝯsuet⁹ vel ꝯdecenti p illas pcipiendo dũtaxat qui soluerit infra certũ tp̃s. nunq̃d infra dictũ certum tp̃s soluẽtes: q̃ alias infra illud tp̃s vtiq̃ nõ soluissent peccent intantũ q̃ pcepta restituere obligent? Sil̃r pone q etiã q̃tidie ꝯtingit fieri de mẽse nouẽbris. indicit onus atq statuit p his q̃ soluerint infra mẽsem q in l'a'. ianuarij incipiat lucrũ dictuz. q̃ vo soluerint post dictũ mẽsem incipit in l'a'. septẽbris: peccant neita soluẽtes q̃ aliter infra illuz mẽsem nõ soluissent? Dicẽdũ p̃m quosdaz q ex quo mutuũ qđ est in hoc casu p̃ncipale fundamentũ: atq subiectum nõ est ex intentõe corruptũ: q; tales ex charitate mouent. vel saltẽ nõ p̃maria intẽtõe lucri: aut fuerint coacti: sicut patuit in arti. p̃ceden. ideo nõ corrũpit edificiũ superificatũ seu qualitas subsequẽs inde: q̃ est vt pcipiat vel citius accipiat p̃dictũ lucrũ: ꝓpterea nõ põt di-

ci ibi esse vsura ꝓbaꝝ inq̄. Nam ex hoc tale lucrū licitū est. ideo nō est licitū illud desiderare: qđ q̄dem ꝑ silē intelligi pōt: vbi causa: donat mihi cōitas. ℳ. si infra mēsem ad exercitū vado aliter nō: aut mihi etiā donat. ℳ. recipiē do infra sex menses si infra mēsem ad exercitū pergo. si aūt post mēsez q̄nquaginta tantū sed ℳ. infra annū ꝓcipienda. Nēpe si vt illa citius cōsequar: seu vt illa alias nō secuturus acq̄ram migrauero infra mēsem tunc cōmitto vsuram seu pctm̄. Nec obstat si dicaꝝ hoc non esse mutuū: sicut in casu nr̄o: q̄z exquo sicut dictuz est licitū est lucrū rone dn̄ij cōpellētis z damni emergētis: z lucri cessantis. ideo inter hūc casum z illū in p̄ncipali radice nulla est rō diuersitatis. igiꝝ z nulla alteratio in dispositōe iur⁹.

Multiplici argumēto ꝓbaꝝ q̄ spōte ponens denarios ad p̄stita ex intētione cupiditatis nihil inde recipe pt

Capitulum .ii.

Ecūda intētio est cupiditatis. Circa hoc notandū est q̄ spōte ponentes denarios sup mōtes sperātes aliq̄d accipe vltra sortē vsurarij sunt. z hoc q̄dem ꝓbaꝝ multiplici argumēto vel rone. Primo rone intentiōis: secōo rone ꝑticularitatis. tertio rone translationis. quarto rone infructuositatis. q̄nto rone p hibitōnis. sexto rone sīlitudinis. septimo rone dubitatōis. Primo inq̄ rone intentōis cupiditatis. quā qui habet dans sponte mutuuz cōitati. s. cum intentōe p̄ncipali remuneratōis vsurar⁹ est z c̄. si nulla pactio de hoc exterius interuenit: sicut pz extra de vsur⁹. c. ꝙsuluit. Et quicq̄d ex mutuo illo receperit: restituere obligaꝝ si pōt: z si nō pōt mortaliter peccat: si satisfacere cum poterit nō ꝓponit: z hoc siue intentiōe sequēs: siue ꝙsequēs: sicut supra sermone. xxx vj. arti. ij. z. c. iij. plenius dictū est. Nam oīne mutuū ex lucro p̄ncipaliꝝ intentū vsura est. sicut latius pz supra in sermone. xxxvj. arti. j. c. ij. in descriptōe vsure: sed illud lucrū est ex mutuo p̄ncipaliter intentuz. ergo est vsura. Secundo ꝓbaꝝ rone particularitatis. nam p̄dicta vendicāt sibi lucrū: cum ꝑsona particularis atq̄ p̄uata mutuat alteri ꝑsone p̄uate. ergo multo fortior de illo q̄ mutuat cōitati q̄m magis peccare videꝝ qui fenerāt cōitati cui amplⁱ obligatur q̄ qui fenerāt singulari ꝑsone. Proinde Augusti. ait. Charitas cōia ꝓp̄ijs z nō ꝓp̄ria cōibus anteponit. z in. c. bone. i. de postu. ꝓla. Magis eni intendendū est bono cōitatis q̄ p ꝑsone particularis. ac p cōsequens magis teneꝝ homo gratis mutuare: z bn̄ facere cōitati ceteris paribus q̄ singulari ꝑsone. ergo cōtrariuz facere magis pctm̄ est. Tertio ꝓbatur hoc rone translatōis. q̄z talis mutuās in cōmunitate dominiū pecunie illius transfert. z per cōsequens pecunia illa nō remanet sua: vt in. l. ff. si cer. pe. ex quo sequiꝝ: q̄ si ꝓ pecunia illa aliq̄d recipit vltra sortem. recipit de nō suo. ideo vsurarius est. hec quidē cōsequentia patet: q̄m supra in sermone. xxxviij. artic. j. per totū est plene monstratū per. xij. rones quare etiā in lege nature vsura ꝓhibita sit. inter quas in. viij. c. ratio assignaꝝ q̄ ꝓhibita est eo q̄ mutuās antedictus recipit fructuz de quo non est suū qđ vtiq̄ facit mutuās antedictus: ideo vsurarius censendus. Quarto ꝓbaꝝ idem ratōne infructuositatis. pecunia quidem nō est apta nata facere fructum: ergo talis querit fructuz: vt ponit Innocentius in ru. de vsuris. Ex quo sequitur q̄ iste qui non coactus libere ponit vsurarius est cōsequentia tenet ex precedēti motiuo: hoc quoq̄ argumentū roborari potest per dicta in sermone. xxxviij. arti. primo. ca. ij. vbi ponitꝝ secunda ratio quare vsura est contra legem nature. Quinto quoq̄ ꝓbaꝝ id idem ratione ꝓhibitionis Lu. vj. enim precepit dn̄s. Mutuū date nihil inde sperātes: ergo mutuans obligaꝝ nihil inde sperare seu recipe vltra sortem: ex quo verbo ortum habuit. c. cōsuluit extra de vsuris. z ibi allegaꝝ predictū dn̄icum verbū. Sexto insup ꝓbatur rone sīlitudinis: nam si quis supra vnam vineā: siue agruz libere p̄staret. c. ex quo deductis expensis mutuans annuatim recipet. x. lapsis decez annis: teneꝝ restituere agrū. q̄m ex fructibus sors mutui extincta est. ꝓbatur hoc extra de pigno. c. illo vos. z. le. j. C. de pig. ac. ℊ si iste libere mutuauit. c. z singulis ānis recipiat decē. elapsis decem annis sors erit extincta: z per cōsequēs vlterius recipere nō licebit. eadē enim ratio in vtroq̄ est: vt manifeste apparet. nam in tali casu poniꝝ pecunia loco agri vel domus. Septimo q̄z ꝓbatur idem rone dubitatōis quērit enim Alexan. de halis. Quid de illo qui dubitat de aliquo an sit symonia vel cōtractus vsurarius siue nō: eo q̄ quidā legisperiti esse dicūt symoniā vel vsurā quidā nō. quid igiꝝ faciēdū cum hoc ignoret: z huic dubitatōi respōdit dicens: q̄ talis ab hmōi contractu abstinere debet: ne discrimini se cōmittat. ℳelius est eniz vt incidat in tpale damnū: q̄z in dānū spūale. id est minus maluz est: q̄ iste casus est talis. ergo hoc agēs discrimini se cōmittit: z sicut in sequenti. c. apparebit talis peccat mortaliter. Sz cōtra hoc quod hic dicit Alexan. z cōtra illud quod sicut dictū est in sequenti. iiij. cap̄. videꝝ q̄ dictuz est supra sermone. xxxiij. articulo. ij. capit. j. in fine. Que contrarietas ꝑm aliquos

ſolui poteſt per id qđ dictũ eſt ſupꝛa ſermone. xxxiiij. arti. ij. in fine.

De multiplici argumẽto quoꝝdaꝫ ꝓbare conanť q̃ ſponte ponẽtes denarios ad impſtita ſupꝛadicta poſſũt aliquid recipe vltra ſoꝛtez ⁊ de impꝛobatione eoꝛundẽ. Cap. m.

Qꝛtia eſt intẽtio ⁊ tꝛarietatis eo q̃ plerique ſeptẽ cõtrarũs argumẽtis: ſeu rõnibus impugnãt ꝓdictã ſcẽam intẽtionem. Dicũt eni ꝓdictũ ⁊ tractũ licere. ꝑmo rõe indẽnitatiſ. ſcõ rõne donatõis. tertio rõne cõmunis vtilitatis. quarto rõne liberalitatis. ąnto rõne poſſeſſiõis. ſexto rõne nobilitatis. ſeptimo rõne pmiſſionis. Primo inq̃ dicũt hoc licere rõne indẽnitatis. vñ ſic arguũt. Ponẽs libere ad impſtita ſeu ſuper montẽ ⁊c. pecuniã ſuã põt ſe licite ťuare indẽnem: g̃ ⁊ aliq̃d vltra ſoꝛtẽ. Antecedẽs ptz. ↄcedit eni q̃ coactꝰ rõne intereſſe põt aliq̃d accipe vltra ſoꝛtẽ. g̃ in ꝓpoſito caſu: qꝛ iſte aliter patereť damnuz. Ad qđ rñdeo q̃ cõcedo antecedẽs ⁊ nego ↄſequentiã qm̃ ſi vult ťuari indẽnis nõ mutuet cõitati pecuniã ſuã: ſed ſibi retineat: ⁊ ſic ſe ſeruabit indẽnem. Sed ſi mutuat libere: mutuet ⁊ nihil recipiet vltra ſoꝛtẽ: qꝛ aliter agit ↄtra dictũ xp̃i Luc. vj. Mutuũ date ⁊c. ergo. Scõo dicũt hoc licere rõne donatiõis. vñ ſic arguũt. Accipiẽs mutuũ põt libere donare de ſuo ſibi mutuo dãti ⁊ tranſferre dñium: qđ in re ſua habet in ipm mutuantẽ: ⁊ facere mutuũ rei ſue: ⁊ p ↄſequẽs mutuãs põt recipe illã rẽ tãq̃ rẽ ſuã ñ obſtãte q̃ ſit vltra ſoꝛtẽ. hꝫ aũt fit in ciuitatibꝰ antedictis libere ponẽtibꝰ ad impſtita ſua pecunias ſuas ergo licitũ eſt. Ad hoc rñdeo cõcedẽs antecedẽs ⁊ cõſequentiã nego: ⁊ totũ vſq̃ ad illaz partẽ: hoc autẽ fit in ciuitatibꝰ antedictis: qm̃ nõ libere donãt ſed ꝑ pecunia iaz recepta: ideo minime illud recipe lz. Ad hoc vide ſupꝛa ſermone. xxxvj. arti. iij. c. xiij. hoc q̃dem ꝑ exemplũ patz. Nam ſm Bonaueñ. in. iiij. di. xxj. et ſm Alexan. de halis. ⁊ ↄco. in. iiij. di. xxj. q. j. cõfeſſoꝛ nõ põt manifeſtare pctũ ei ꝓfeſſionẽ manifeſtatũ etiã de licentia cõfitentis: eo q̃ cõfeſſoꝛ ligatus nõ tantũ ex iure penitẽtis. ſed etiam ex iure eccleſiaſtico ⁊ diuino ſup quo nõ ꝑt talis penitẽs diſpẽſare. extra de pe. ⁊ re. oñis. et de pe. di. vj. c. ſacerdos: ita ⁊ in ꝓpoſito nꝛo nõ eni ligať vſurarius aut q̃libet alius ad non recipiendũ aliquid vltra ſoꝛtẽ ex mutuo dato: ſolo iure ſingularis ꝓſone: ſed ex ꝓcepto diuino ſupꝛa qđ diſpẽſari nõ põt recipiẽs mutuũ. ideo licet huic mutuãti de ſuo licite põt dare. nõ tñ ſic põt ſibi libere dare q̃ mutuãs licite recipere poſſet ꝑ pecunia quã illi mutuauit aliq̃d vltra ſoꝛtẽ. poſt cõciliũ vtiq̃ eſt mandatũ. ait eni dñs. Mutuũ date. ecce cõciliũ. lz ſit q̃ꝫ pceptũ: ſicut pz ſupꝛa ſermone. xxxv. arti. ij. Et addiť. nihil inde ſperãtes ecce ꝓceptũ qđ obligat ſemp: ⁊ ad ſemp: ꝓpterea ſi quid recipit hꝫ modo reſtituere debet. ⁊ ſi poſtea ille donaue/rit libere recipe põt: nihilominꝰ additis cõditionibus que ponunť ſermone. xxxvj. artic. iij. ca. iiij. Tertio q̃ꝫ hoc licere dicũt rõne cõis vtilitatis. vnde ſic arguũt. Quilibet de ſuo in quo plenũ ius ⁊ dominiũ habet diſponere poteſt in licitis ⁊ honeſtis ꝑ ſuo libito volũtatis vt pz in. l. iure. c. mãdati. g̃ ⁊ tota cõitas hoc põt ꝓña ptz. qm̃ in ↄſenſu totius cõitatis intelligiť ↄſenſus ſingulariũ ꝑſonarũ ſm Sco. in. iij. Licita q̃dem ⁊ honeſta ſunt q̃ in cõmoduz et ſalutẽ reipublice fiunt: q̃ ꝓpť ille cõitates potuerũt ſic diſponere de rebꝰ ſuis q̃ ponens tantam pecunie q̃ntitatẽ tãtũ recipiat cũ modis ſupꝛa notatis. ⁊ p ꝓñs alius recipe põt. ꝓña ptz qm̃ ad hoc: qm̃ illa mutua facta ſũt. ſ. ad cõmodum ⁊ ſalutẽ ciuitatũ illaꝝ. Ad hoc dicẽdũ eſt q̃ cõcedendũ eſt añcedẽs ⁊ p ꝓñs ⁊ ꝓña ꝓmiſſa. Inſup ⁊ aſſũptũ dũmodo nõ ſit ↄ legẽ iuſte ꝑncipãtis ⁊ ſignãter ipius dei: ↄ cuius legẽ videtur poſita talia impſtita. ⁊ ſupꝛadicti ↄtractus in ciuitatibꝰ ꝓdictis: nam bonũ cõmodi habet diſtinguiↄtra bonũ honeſti. Nẽpe aie ſalus ſaluti coꝛpis ⁊ rerũ tpaliũ ꝓferenda eſt. xij. q. v. c. ꝓcipimꝰ: ⁊ ad hoc vide glo. in. c. ille. xxij. q. v. vbi glo. ait q̃ maius dãnũ eſt i amiſſiõe vnius aie q̃ꝫ mille coꝛpoꝝ. Quarto q̃ꝫ hoc dicũt eẽ licitũ rõne liberalitatis. Nẽpe ideo arguũt dicẽtes Petrus de eo qđ ſuũ eſt libere ⁊ plenarie põt dare Martino. vt ptz. l. j. ff. de dona. ⁊ in cap. q̃ piculoſum. ⁊ ex hoc Martinꝰ recipe. g̃ ⁊ tota cõitas põt de ſuo ipſi Martino libere ꝓuidere: ⁊ ſic ipſe põt illud licite acceptare. conſequentia pz: qm̃ plenius ius habet cõitas tota q̃ꝫ q̃libet mẽbrũ ipius ciuitatis. ⁊ q̃ꝫ aliq̃ ſingularis ꝓſona ſupꝛa ſuũ ꝓpriũ. Nam põt ꝓfiſcare: ⁊ põt reſtituere qđ nõ põt ſingularis ꝑſona eo q̃ nõ poſſet poſt deſtructionẽ recupare. vt ptz. ff. q̃ cuiuſq̃ vniuerſitatis noie. l. Item eoꝝ. ⁊ ſic p ↄſequẽs põt in cõitatis vtilitatẽ ꝓuidere. ⁊ ſignãter illis quoꝝ intereſt. Reſpondeo cõcedẽdo aſſumptũ dũmodo ſuperior lex nõ ſit in oppoſitũ: ſicut ſupꝛa dictũ eſt in ſermone pñti in reſpõſione. Ad argumentũ ſecundum. Nempe ſingularis ꝓſona aliq̃d libere de ſuo nõ poſſet dare ꝑ pecunia ſibi mutuo data. ita q̃ mutuãs licite illud recipe poſſet cũ ſicut ſupꝛadictũ eſt ſit ↄ pceptũ ſuꝑioꝛis iuſte ꝓncipãtis mãdãti. mutuũ date nihil inde ſperãtes vt patet Luce. vj. ⁊ c. cõſuluit. extra de vſur.

Quinto etiã licitũ eſſe dicũt rõe poſſeſſiõis

ex quo sic arguũt. Ista que ponunt ad impsti
ta supradicta montes ⁊ loca nõ sunt mutua: sed
possessiones. ergo possunt hoies ex illis tanq̃
ex possessionib⁹ recipe annuatim fructuz: sicut
fit de possessione. patz vtiq̃ antecedẽs eo q̃ pe
cunia illa nũq̃ restituẽda est. nec repeti põt: ⁊
tanq̃ possessio põt vendi: nũc carius: nũc vili
us ꝑm cõditionẽ ⁊ statũ ciuitatũ antedictarũ:
sicut etiã de possessionib⁹ ꝓtingere solet conse/
quẽtia ptz: qm̃ eundẽ locuz tenet pecunia in ꝺ
ctũ tanti pcij. Rñdeo ⁊ ideo nego assumptũ
cum q̃d sit in ꝛitate hic cõtract⁹ vocabulũ ma
nifestaret. Nam in venetijs nõ possessiones: ⁊
impstita. i. mutua noiant. nec a ꝓpꝛio significa
to vocabuloꝛ est regulariꝛ recedendũ. ff. de le
ga. iij. l. j. nec sunt sicut ager: sed sicut mutua: ⁊
alio q̃ cõi modo cum re haberi non posset: nec
sicut possessiones qm̃ impignoratã possessionẽ
ad me reuocare possum. possum etiã vẽdere iu
sto pꝛecio: sed impstita illa nõ qm̃ non põt ven
di. c. p. c. sed longe minoꝛi pꝛecio q̃ sat videꝛ
absurdũ. s. q̃ de. c. florenis nõ habeant. c. flore/
ni. Concesso aũt antecedẽte nego cõsequẽtiaz.
et rõ est. qꝛ pecunia nullũ aliũ vsum habet pꝛe
ter expositionẽ. ex agro aũt habent fructus ex
laboꝛe humano. Est enim ager aptus natus fru
ctificare. pecunia aũt nõ. Insup ager est meus
et si ꝺ eo recipio fructũ vtiq̃ de re mea accipio
Pecunia aũt a me libere mutuata vtiq̃ nõ est
mea. ideo nõ sic licite possuz ex ea recipe fructũ
. s. q̃ eũdẽ locũ teneat ibi pecunia posita quẽ te
neret si emisset annuũ fructũ. qm̃ ibi vera ven=
ditio esset. hic ꝛo mutuũ est. sicut ptz infra in.
iij. arti. c. ij. atq̃ in. xiij. arg. Sexto insup as=
serunt hoc licere rõne nobilitatis ⁊ singularita
tis. ideo arguũt. ꝺ. pdicte sunt notabiles ciuita
tes in tota italia: imo i tota xpianitate in q̃bus
hmõi ꝓtract⁹ exercent. magni dñi ponũt spon
te ad impstita antedicta. Item religiosi inter q̃s
sũt valẽtes viri: ⁊ in sacra theologia doctoꝛes
Insup ⁊ deuoti religiosi ac timẽtes deũ. imo
deuoti ciues ⁊ deuotissime mulieres ponũt et
emunt de q̃bus nõ de facili desperandũ q̃ sint
spretoꝛes aiaꝝ suaꝝ. nec coꝛrupte fame. j. ⁊. vij
c. sanxim⁹. quare tenendũ est tales ꝓtractos li
citos esse Rñdeo cõcedẽdo ꝑmã partẽ antece=
dentis: ⁊ q̃tũ ad scõam partẽ nego ꝓsequẽtiaz
Nẽpe in italia sunt alie ab istis spectabiles ciui/
tates: vt roma mediolanũ bononia senis pusiũ
neapolis ⁊ alie plures extra italiã pisius lõdo
nie: bꝛugis: colonia: gandauũ: antuerpia: in q̃
bus nullaten⁹ exercent tales ꝓtractus que ci/
uitates libẽter ꝓuiderẽt cõmodis suis: sic tres
iste ꝓnoiate si salua cõsciẽtia hoc facere possẽt.
Ad. forte repirent in tota xpianitate in q̃bus
exercitarent tales cõtractus vel saltẽ tantũ q̃/
tũ frequẽtant in ciuitatib⁹ antedictis Sc̃do
dico q̃ in illis ciuitatib⁹ antedictis nõ cõsense=
runt oñes: sicut ego ꝑ experientiã noui. lz tñ ha
beant ibidẽ in dicti impstitis denarios nõ spõ/
te positos: sed ex coactõe ciuitatis: sicut pꝛedi
ctum est: ⁊ si sunt ibidẽ q̃dam spõte minime mi
rũ est. qm̃ ⁊ multi absq̃ aliq̃ ruboꝛe publice mu
tuant ad vsurã Nec insup est admirãdũ q̃ ma
gni domini ponũt pecunias suas ad impꝛesti=
ta illa. qm̃ ⁊ magni ꝑncipes vsurarij aliq̃n sũt
et diu extiterũt: insup ⁊ ꝑdones aliqui etiã dñi
nõ bñ informati an licent hoc dubitãtes de sta
tu suo: sicut ꝑdictũ est vt totã sbaz suã subito ꝑ
dere nõ valeãt ponũt ibi pecunias eoꝝ Q aũt
religiosi de talib⁹ impstitis recipiãt fruct⁹ non
deducit illa mutua licita esse. Ipse enim cõiꝛ: nec
ponũt in ꝑstãtijs pecunias: nec etiã emũt mu=
tua illa. sed modus eoꝝ cõiter talis est. Nam q̃
dam habẽtes pecunias ad mutua illa. q̃s. s. co
acte soluerũt: aut alias in ꝑdictis impstitis lici
to modo adepti sunt in vltimis volũtatib⁹ suis
ꝑ elemosyna dimittũt ꝑdictis religiosis pecu=
nias illas: seu redditus illos: vel partẽ illoꝝ vt
partẽ hãc deputati ꝑ dñium venetoꝝ vtputa
ꝓcuratoꝛes sancti Marci mittãt ꝑdictis religi=
osis. illã aũt partẽ ꝑ elemosyna recipe ꝑñt dũ=
modo libere largiant. Si ꝛo ãtedicti religiosi di
ctã elemosynã: aut tales reddit⁹ hñe sollicitãt ⁊
ꝓtendũt ius hñe in illis videãt ꝓsciẽtias suas.
nam lz q̃dam: sicut supꝛa monstratũ est: possũt
ex illis impstitis aliq̃d recipe vltra sortẽ. nõ tñ
ad quos deueniũt ipsa impstita sicut ex ꝓcedẽ
tibus ptz Proinde si de fenebꝛi pecunia aliq̃d
daꝛ: puta q̃ denarij mõtis relicti religiosi fue/
runt a testatoꝛe empti vel sponte in monte posi
ti: nõ coacti soluti. tunc q̃dem cõpleta sorte a re
ceptõe taliũ abstinendũ est. possunt qm̃ q̃ etiaz
pꝛedicti religiosi aliter legitime excusari. Con
stat enim q̃ nullus efficiꝛ vsurarius: nisi volens
aliq̃d recipe vltra sortẽ sicut ex ꝓcedẽtibus ꝓz
Si igiꝛ ꝑdicti religiosi nõ recipiũt illas pecu=
nias: seu elemosynas ab ipis impstitis ꝑ pecu
nia: quã ibi libere posuerũt. vl quã spõte eme
runt modis antedictis vsurarij nõ videnꝛ: sed
apparet q̃ recipiãt elemosynas iure ipoꝝ q̃ illas
iuridice illis reliq̃rũt. ⁊ q̃ ꝺ potuerũt etiã ⁊ ius
suũ in illos legitime trãstulerũt. lz nõ qualecũ=
q̃ iuxta ea que in ꝓcedẽtib⁹ circa materiã istã
dicta sunt. Septimo q̃ credũt q̃dam putãtes
hoc licitũ esse rõne ꝓmissionis ⁊ taciturnitatis
ꝓinde arguũt dicẽtes ecc̃ia papa: cardinales
et pleriq̃ alij pꝛelati istos ꝓtractus frequẽtari
intellexerũt in ciuitatibus antedictis. nec tñ ali
quid attemptauerũt cõrta eos ꝑ ammonitões

reꝓbatiões aut per excõicatiões. qua ꝓpter de negligẽtia argui possent. scz q tantũ piculũ in ecclesia ꝓmiserũt regnare in animarũ diserimine eis non ꝓuidẽdo de aliquo remedio salutari. quare igit his cõtractibus nõ ꝓuiderũt: sed eos ꝓtranseũt sic intactos vident eos tanq̃ licitos quodãmodo aꝓrobare. Cõfirmat hec ratio. qꝛ ciuitates ꝑfate hos cõtractus frequẽtant tanq̃ iustos ⁊ eos fore licitos asserũt. ꝯ si cõtractus vsurarij sunt: tenent ⁊ aꝓrobãt ⁊ affirmant saltẽ implicite. ex cõsequenti licitũ esse dare mutuũ vsurã qđ est cõtra dñicum verbũ Lu. vj. Mutuũ date nichil. Ex quo sequit manifeste q erant in fide. qua ꝓpter sic ꝓ ecclesiã ꝓcedendũ esset cõtra ꝑdictas ciuitatuz cõitates sicut cõtra hereticos. Nec tñ circa hoc ꝓuidit. et longa tꝑa ab oꝛtu illoꝝ cõtractuũ iam fluxerunt. ergo verisimile nõ videt hos cõtractus vsurarios esse vel aliquo modo iniustos. Responsio ad ꝑdicta. ⁊ primo negãdo secũdã partem assumpti: qñ ꝓuisiones cõis iuris ⁊ decretales facte cõtra vsuras: cõtra istos cõtractus sunt. ⁊ oẽs subditos ligant nisi exempti ⁊ ꝓuilegiati sunt. Sed q ex mutuo aliq̃s intendere posset aliq̃d accipe vltra sortẽ ex ꝓuilegio pape absurdissimũ atq̃ falsissimũ est. Tum qꝛ est cõtra legẽ nature sicut supꝛa sermone. xxxviij. arti. j. per totũ plene monstratũ fuit. Tum qꝛ est cõtra legẽ scripture: sicut patebit ibi supꝛa art. ij. ⁊ maxime cõtra legẽ gr̃e: hoc est cõtra ꝟbuz christi Lu. vj. dicẽs. Mutuũ date nihil inde sperãtes. Tum qꝛ est cõtra determinationẽ ecclesie: vt ꝓz in. c. cõsuluit. ⁊ in. c. sup eo. extra de vsuris. Alexãder. xxxix. ait. Cum vsurarũ crimen vtriusq̃ pagina testamẽti deteste sup hoc dispẽsationẽ aliq̃s posse fieri nõ videmus: qꝛ cum scriptura sacra ꝓhibeat ꝓ alterius vita mentiri. Meritoplus ꝓhibendus est quis ne etiã ꝓ redimẽda vita captiui vsuraz crimen inuoluat. hec ille. Ex his ꝟbis colligit primo q nõ est aliqua dispẽsatio posita vsura in secũdo q̃ colligit q nec ꝓ sustẽtatõe viduarũ pilloꝝ vel q̃ũcunq̃ alioꝝ dare mutuũ ad vsuram aliquo modo licitũ sit: sicut falsissime fabulant ꝓ quo facit. c. nõ est putãda. j. q. j. xxxij. q viij. c. vnico. ⁊ maxime cum pensato q nec licet hoc ꝓ redemptõe captiui: sicut nec licitũ est ꝓ alterius vita mẽtiri. Cum ꝑm aꝑm ad Ro. iij. nõ sunt faciẽda mala vt veniãt bona. Si q̃s forte mireť q cõtra tales ecclesia nõ ꝓcedit ꝓpter q hoc videť ꝓmittere tã q̃ licitũ. Ad hoc põt dici q ecclesia etiã hunc cõtractũ ꝓmittit: eo scz modo ꝓmissionis de quo supꝛa sermone. xxxviij. arti. iij. c. iij. de ꝑma ꝓmissione ꝓticulatim ⁊ bene declaratũ fuit. ꝓmittit. i. non punit. Ad ꝓfirmationẽ etiã dico q dubito antecedẽs et nego cõsequentiã ꝓ negatõe antecedẽtis: et si ad partẽ aliq̃s declinare potius negarẽ illam qñ ꝓspectabiles viri de materia ista sepe dubitant ⁊ inquirũt. sicut manifeste apparuit florentie in nr̃o capitu. generali ibidẽ celebrato ãno dñi. M. ccliiij. ad qđ vtiq̃ cõuenerũt multi valẽtes viri inter quos fuit magr̃ Guilhelmꝰ de cremona. qui postea vtiq̃ fuit epꝰ papien. vir ingẽtis scientie ⁊ magne fame. ⁊ tunc q̃dez ad generalẽ ordinis nr̃i missi sunt quidaz ciuis ex parte cõitatis instantissime ꝓrantes vt materiã istoꝝ mutuoꝝ ꝓtractarẽt ⁊ declarare vellent ꝓ serenitate cõscientiarũ suarũ: an ꝓtract" ꝑfati essent liciti an nõ. Interrogãt autẽ q̃tidie de hoc ꝓticulares ꝓsone ꝑdictarũ ciuitatuz. sicut ꝓz peritis religiosis qui inibi conuersanť. Ideo cõtra tales ibidem tpe nr̃o extitit sepius predicatũ hoc sustinuit dominiũ ⁊ ꝓꝑs patienter sustulit: sicut ego ipse ꝓ expiẽtiã vidi. Quõ igit dicenduz est illos tenere firmiter licita illa esse. cõsequẽtia etiã nihil valet: qñ cum hoc q aliquis teneret illa cambia licita eẽ staret q nõ teneret licitas esse vsuras. Oporteret enim sic ipm arguere. Iste tenet hec mutua esse licita. ⁊ iste tenet hec mutua esse vsuras. ergo iste tenet vsuras esse licitas: sed tũc minoꝛ est negãda vt cõclusio sequereť ordine debito. forte eni q aliqui vsurarij credũt vsuras esse licitas sicut ego quosdã cognoui. licet tales ne tãq̃ heretici puniant hoc nõ manifestãt ꝓ qđ soluit qđ obijcit ad illic cõtenta.

Confirmatio secunde cõclusionis scz q de impꝛstitis sponte positis non licet aliq̃d accipere vltra sortem.

Capitulum. iiij.

Quarta est intentio veritatis. ꝓz roboratione autẽ hmõi secũde cõclusionis. ⁊ huius secundi articuli sic efficacissime argui potest. Iste cõmunitates ⁊ ꝓspectabiliores earũ dubitãt: vtrum hi cõtractus sint liciti an vsure: sicut ꝑdictũ est. ergo in hoc dubio se ꝓ dictis cõtractibus exponẽtes exponũt se piculo moꝛtalis culpe ãre sicut ꝓtemptoꝛes se moꝛtaliter peccant Secdo sic isti dubitant an isti ꝓfati cõtractus sint vsure ꝯ se exponẽtes in ꝫ dubio scienter se exponũt piculo vsurarũ: quare videnť saltẽ in mente vsurarius esse: nam nõ dimittũt ꝓ hoc q põt esse: q ex cõtractu sit vsurarij. Tertio sic isti dubitãt: an isti ꝓtractus sint vsurarij. ergo cõsentientes de hoc dubitãt an restituere obligenť. ⁊ per cõsequens tenendo ⁊ retinẽdo: cum ista opinione cõtinuo stant in periculo: ⁊ discrimine ⁊ se exponũt moꝛtaliter culpe: ⁊ sic continuant moꝛtalem culpam: vel restituunt. Et sic per consequens sic se ha/

bent ac si vsurarij extitissent: nec alius modus aparet quã per ipsam restitutionẽ q̃ possint a vinculo mortalis peccati absolui. sicut etiã de ceteris vsurarijs dicemus. igiturin talibus dubijs dicit textus. q̃ est totius abstinere vt in .c. in ciuitate extra de vsuris. q̃ q̃dem directe loq̃tur in cõtractu dubio vsurarũ. ad idem facit. l. adoptiuus. §. seruilis. ff. de ritu. nup. ibi. in re dubia ꝛc̃. ꝛ extra de spõ. c. iuuenis. ꝛ de pe. di. vij. c. baptizatus in fine. Item p̃ salute anime est semp̃ via tutior eligẽda: vt ptz in .c. illõ extra de cle. exini. ꝛ in .c. ad eiusdi. v. volẽtibus igit̃ saluare animas suas hec est tutior via .s. a talibus cõtractibus abstinere. q̃ in tanta periꝛ dubitatõe alterã partẽ eligere nunq̃ tutã Est q̃dem graue in re dubia certã ferre sententiam. j. q. iij. c. grauẽ. ꝛ. xxx. q. vlti. c. Judicantem. ꝛ hoc maxime in casu seu in facto p̃pꝛio: sicut est istõ emere vl̃ nõ emere. Nẽpe in re p̃pa sicut iudex: neq̃ testis: neq̃ arbit̃ q̃s eẽ põt. c. ne q̃s i sua cau. l. vna ꝛ. l. null⁹. ff. de test. l. pl̃. ff. de arbi. Nam amoꝛ ꝛ cupiditas que versant̃: in p̃pꝛio facto peruertũt humanũ iudiciũ vt in ca. iij. j. q. iij. Si ergo periti in hoc dubio dissidant inter se ꝛ opinio illa que habet q̃ cõtract⁹ iste ꝛ articuli subsequẽtes sint liciti nõ sit tuta p̃ animarũ salute. Sequit̃ q̃ ab ista spontanea denarioꝛ positõe: ꝛ ipsoꝛ emptõe debeat quilibet abstinere donec apostolicũ tanq̃ papam nõ tanq̃ particularis homo. sed tanq̃ vicari⁹ dei ad quẽ spectant dubia: que de nouo emergunt decidere cõsulant: vt ptz in .c. per venerabilẽ. §. rõnes. extra qui fi. sunt le. ꝛ in .l. de cum nouo. C. de. le. q̃ aũt per pa. nõ licet nõ p̃ bullam declaratũ sit sic referã mihi constat. Legi enĩ in quarto sup̃ sniias magistri Guilhelmi de cremonã. episcopi papien̄. q̃ cum q̃dã vir preditus ꝛ in pecunijs potens p̃dicto modo intẽderet ponere quandã magnã pecunie q̃titatẽ in vna predictarũ ciuitatũ p̃ elemosynis imp̃petuũ dispẽsandis paupibus habito a p̃dicto dño Guilhelmo ob causam illius de hoc cõsilio pitoꝛ factaq̃ de p̃dicta materia mõtis ꝛ intentoꝛ in florẽti studio papien̄. diligẽti cõcussione cũ materia p̃p̃ cõtrarias opiniones ad huc dubia remaneret occurrẽtib⁹ alijs causis missus est antedict⁹ dñs Guilhelm⁹ ambassiatoꝛ ad papã Urbanũ. vj. tũc in ianua cõmorãtem. Rogauit g̃ eum p̃fatus dñus instanter q̃ de p̃fata materia ꝛsuleret papã eiq̃ de sua intẽtione circa positionẽ p̃dicte pecunie in elemosynis dispensandũ p̃positũ reuelaret. Cui tandem papa respõdit q̃ bene fecerat. de tali casu eum cõsulẽdo eo q̃ casus arduus esset. asseruit q̃ illũ vsurariũ esse. p̃dicta aũt ego legi in li. p̃pꝛio. quẽ ille p̃fatus eps papien̄. cõposuit ꝛ in morte reliquit. Cum igitur papa p̃dictus esset peritissimus homo. satis ponderãda est respõsio atq̃ sn̄ia sua. Que sn̄ia sequẽda sit in cõtraria opinione dictoꝛ vide in sequẽti sermone articu. j. c. ij. in fine.

Articulus. III. q̃ sponte emẽtes ĩm p̃stita sup̃adicta cum intentõe recipiendi aliquid vltra sortem vsurarij sunt.

Tertio insup̃ tractandũ est de his qui in dicto mõte imp̃stitis seu locis atq̃ turis libere emunt. Et de hoc datur talis ꝛclusio. Libere emens imp̃stita illa p̃ponens aliq̃d recipe vltra sortẽ vsurarius est ꝛ lucrũ inde habitum restituere obligat̃. Et ad declarationẽ huius cõclusionis triplex veritas subiungit̃. P̃ima est p̃batõis. Scõa est defensiõis. Tertia est cõfirmatõis.

Multiplici argumento app̃robat̃ q̃ emẽtes talia imp̃stita cũ lucri intẽtione illicite agunt. Capi. I.

Prima veritas est p̃batõis. Nam p̃ꝛo batur p̃dicta cõclusio triplici modo P̃rimo rõne. scõo declaratione. tertio cõclusione. P̃rima rõne ꝛ hoc tripliciter. P̃rimo sic. Vera est p̃dicta ꝛclusio. Cũ talis libere emens se ponit in eodẽ statu in quo vtiq̃ foret si libere tantã pecuniã posuisset. g̃ cũ homo pones vsurari⁹ sit g̃ sequit̃ etiã q̃ iste assũptũ ptz. Si enĩ libere emo centũ florenos q̃ sunt ad imp̃stita sup̃adicta sperãs quolibet anno mereceptuꝛ quinq̃: in illo statu pono me in quo me ponere si libere ponerẽ. C. recepturus q̃nq̃ in quolibet anno imp̃petuũ ergo ꝛẽ. Confirmo rõnem ex sola volũtate: vel p̃ncipaliter q̃s vsurarius sit: vt ptz in .c. cõsuluit extra de vsuris. xiij. q. iij. c. qm̃ multi. Cum igit̃ iste voluntarie velit ꝛ intẽdat accipe vltra sortẽ. seq̃t̃ q̃ vsurarius sit mentalis ꝛ actualis. ꝛ p̃sequẽs restituere obligat̃: q̃d receperit vltra sortem. Scõo sic. si iste emens. C. p̃ ipsis recepturus quinq̃ p̃ꝛo singulo anno poneret libere. C. et singulo ãno reciperet. v. seu poneret. hic nempe esset vsurarius: ꝛ q̃d vltra sortem recepisset restituere tenet̃. ergo a fortiori si iste soluꝛ libereponat. xxxiij. seu. xxv. p̃ponens semp̃ recipere quinq̃ eẽdem magnus esset censend⁹ vsurarius ascẽdit enim ad. xv. ꝛ ad. xx. p̃ centenario lucrum: ꝛ ex p̃posito: ꝛ ex certa scientia. et his temporibus in florẽtia satis ad minus p̃cium predicti denarij montis p̃uenerũt seu deuenerunt. Tertio q̃ p̃obat̃ sic mutuare coacti non excusant̃ recipe vltra sortem: nisi rõne intereſſe si damni emergentis ꝛ lucri cessantis sicut sup̃ꝛa in p̃imo artic. dictũ est. Igit̃ cũ isti

nullū incōmodū ex hoc incurrāt sequit̄ q̄ satisfactio p̄ sorte minime vlterius licite non recipe possunt: ¶ Dia insup argumēta que supra in precedēti arti. ⁊ in. ij. c. facta sūt hic cōmode apꝛo pꝛiari possunt. Scdo pbat̄ ꝓclusio supradicta declaratōe. Igit̄ ad declarandū: ⁊ ad roborā/dum veritatē predictā ponā q̄ de hoc sentit cō silioꝝ datoꝝ. Fredericus de senis in. xxxij. cō/silio suo dicens p̄ declaratōe huius dubij bre/uissime quedaz alia dubia declarabo. ¶ Pꝛimo quid sit vendere. scdo quid sit vendi. tertio q̄d in hoc cōtractu vendat̄. quarto que sit intētio actoꝛis in p̄fato cōtractu. q̄nto ꝑm intentionē suā in hoc facto bꝛeuiter ꝓcludā. ¶ Pꝛimo videndū est quid sit vendere. p̄ quo aduertendū est q̄ ois actus p̄ quē transfert̄ dominiū vendite rei alienatio est. ¶ Nunc autē transfert̄ dñium vendite rei p̄ ipso soluto pꝛecio. vt notat ¶ Hostien. in sūma de rerū p̄mutatōe. §. ex supꝛadictis. ergo venditio est alienatio quedā qua dominiū vendite rei transfert̄ p̄ ipso soluto p̄cio. Dominiū aūt alicuiꝰ rei nullus de iure in aliū transferre pōt: nisi sit dñs eius: vt ptz p̄ Sco. supꝛa sermone. xxxij. arti. iij. c. ij. ⁊. iij. Et dico notāter de iure: qꝛ rem alienā quis vendere potest: ꝑ nō sine p̄iudicio dñi sui. ff. de ꝓtra. emp. l. j. Solus igit̄ dñs eius transferre pōt seu vendere. Scdo cōsiderandū est quid sit vendi p̄ q̄ nota q̄ tam coꝛpoꝛalia q̄m incoꝛpoꝛalia vendi possunt. C. de here. vl. l. actōe vendita. l. ex nobis et. §. e. l. nomia. Sic notat ¶ Hostien. in sūma de vēditōe ⁊ emptōe. §. de q̄bus. Ergo iura ⁊ obligatōes incoꝛpoꝛaliū reꝝ que incoꝛpoꝛalia sunt inst. tu. de coꝛpa. ⁊ incoꝛpa. §. icoꝛpales vtiq̄ vendi possunt. Tertio ꝓsiderandū est quid in hoc ꝓtractu vendat̄. ¶ Pꝛo q̄ aduertendū est q̄ licet vulgari sermōe dicat̄ cōiter vendo tibi cētum florenos quos mutuaui cōitati tm̄ i rei veritate nō est sic qꝛ eo ipō q̄d mutuaui. C. ipi cō munitati transtuli dñium eoꝝ in ipam cōitatē sicut ptz. iusti q̄bus mos retrahit̄ ob in p̄n. in ꝛbo vnde etiā. ¶ Non pōt igit̄ creditoꝛ vēdere ista. C. s. cuz nō sit dñs eoꝝ. nam solus dñs rei vendere pōt de iure sicut p̄dictū est. ꝓpter q̄d videt̄ q̄ in hoc cōtractu nō vendant̄ nisi iura creditoꝛis que insurgūt ex mutuo: ⁊ ex ipsa obligatōe cōitatis. ¶ Quarto etiā videndū est q̄ sit intētio actoꝛis in p̄fato cōtractu Ad hoc etenim dico q̄ p̄ncipalis eius intētio est: vt subintret ⁊ teneat locū p̄mi creditoꝛis vicz q̄ ad hoc q̄ ipse creditoꝛ sit creditoꝛ cōitatis in sorte qua venditoꝛ recipit quinq̄ p̄ quolibet cētenario annuatim donec recipiat totā sortē. ꝓpter q̄d colligit̄ manifeste q̄ sub velamine emptōis emptoꝛ fit liber ⁊ volūtarius creditoꝛ cōitatis: vt vltra sortē gꝛa mutui recipiat annuati. ¶ Quito ꝑm suam intentionē in hoc facto cōcludo: ⁊ quid de hoc facto sentiā iudicabo. Sed qꝛ non oīs casus in lege reperiunt̄: nō semp debet requiri ius exp̄ssuz: qm̄ plura sunt negocia q̄ vocabula. ff. de p̄scrip. ꝛbis. l. rei: ideo cū talis casus nō repiat̄ exp̄ssus aliq̄bus rōnibus: ⁊ etiā auctibus vt potero ꝓfirmabo. Dico igit̄ q̄ rō q̄re p̄mi creditoꝛes nō sunt vsurarij. est. Qꝛ ad mutuandū coacti sunt. modo q̄ nō est licitū in lege: necessitas licitū facit extra de re. iur. c. q̄d nō est licitū ⁊ sine aliqua spe vel mala intentōe p̄maria recipiendi aliq̄d vltra sortē. gꝛa mutui mutuāt cōitati: ꝓpterea licitū est aliq̄d recipe vltra sortē. Nam sicut dicit̄. j. q. ij. c. sicut ep̄m Nullā eni maculaz oblatio suscipiēti ingerit q̄ nō ex ambitiētis petitōe pcessit. Igit̄ p̄ locū ab oꝑositis. iste q̄ libere est volūtarie cuz spe ⁊ intentiōe p̄ malicia recipiēdi vltra sortē gꝛa mutui mutuat cōitati vsurarius est. xiij. q. ij. vsura. ⁊. c. pleriq̄. ⁊. c. si feneraueris. ⁊ ex de vsu. c. ꝓsuluit. ¶ Pꝛeterea ille in iudicio aie vsurariꝰ est censendꝰ qui eo ꝓposito pecuniā mutuat ⁊ credit: lz cōuentōe cessante vt plus inde recipiat. vt patz extra de vsuris. c. cōsuluit. et. xiij. q. ij. c. si feneraueris. Sed talis emptoꝛ efficit̄ creditoꝛ ⁊ eo ꝓposito pecuniā mutuat: vt lz oi cōditōe cessante seu cōuentōe recipiat vltra sortem nec alias mutuaret: sicut ex eius intentōe iam ptz ḡ talis in iudicio aie vsurarius est. ḡ q̄/cunq̄ alteri tradit quouis mediāte cōtractu et plus sorte recipiat vsurariꝰ realiter est. sicut ptz xiij. q. ij. c. vsura. ⁊. c. pleriq̄. Dz talis emptoꝛ hmōi est: sicut ptz ex intentōe eius ⁊ affectu. ḡ vsurariꝰ est cēsendꝰ. Confirmat̄ si talis emptoꝛ simplr ⁊ absq̄ velamine aliquo fieret creditoꝛ cōitatis: ⁊ recipet vltra sortē vsurariꝰ esset. Dz iste sub emptōis velamīe eque fit creditoꝛ ac si simplicit̄ tradidisset cōitati: ḡ vsurariꝰ ē. Tertio pbat̄ cōclusio antedicta multiplici alia cōclusione que ex dictis colligunt̄. ¶ Pꝛima ꝓclusio est ¶ Pꝛimus creditoꝛ nunq̄ ponere pōt pꝛe dictū emptoꝛē in loco suo cuz oībus illis circūstantijs cum q̄bus est ipe cum ipe violent̄ creditoꝛ sit. Scda ꝓclusio est. q̄ si talis emptoꝛ cogeret̄ emere a cōitate: sicut extitit p̄mus. ab vsura esset excusatꝰ vbi p̄ncipaliter nō esset cōtentus vltra sortem accipe rōne mutui: sicut supradictū est. Tertia ꝓclusio est. Si talis emptoꝛ daret. C. p illis. c. q̄nimo si daret etiā vltra nō minus vsurariꝰ esset: ex q̄ sola intētio recipiēdi vltra sortē gꝛa mutui hoiem vsurariuz facit. ¶ Quarta cōclusio est q̄ p̄mū nō solū coactio sed intentio excusat: q̄ si placeret cogi illicitū foꝛet eo q̄ coactio transiret in voluntariū.

¶ Quinta est nō ideo qꝛ libere emit ⁊ creditoꝛ volūtarius sit emptoꝛ iste vsurarius est. sed qꝛ

intendit recipere vltra sortē. Hec est sīa frede rici de senis de verbo ad verbū.

De multis argumētis q̄bus q̄dam p̄obare conant q̄ licet emere dicta impstita cum spe lucri: & quomō omnia cuz rōnibus efficacib⁹ refellunt.

Capitulum.II.

Ecūdo est veritas defensionis. Multis nempe argumentis nitunt q̄dam impugnare opinionē que in p̄ceden.ca.posita est. Ponemus igit illa. & ad q̄ libet intēdim⁹ rn̄dere. Primū argumētū est hoc. Habēs ius et liberū dn̄ium in aliquā rem in alteruz illud transferre p̄t. & p̄sequēs alius licite p̄t acceptare Ergo cum mutuare coactus habeat ius intētū sequit q̄ licite & libere p̄t ip̄m in alterz transferre: & sic alteri licite vēdere. Insup & alius licite emere. q̄d vtiq; est ꝓbandū. Cōfirmo rōnē: q̄ aliqua ratio est ꝓpter quā possuz rem meaz alteri vendere vel donare: & ip̄ius ius in alterū transmutare. Nec q̄dem videt alia ratō nisi q̄ ad me pleno iure dominiū eius spectat. ergo & in ꝓposito possuz licite vēdere illud ius q̄d habeo in redditibus illis. Ad hoc rn̄deo & cōcedo antecedēs: sed nego ꝯsequentiā illā. scz igit cū mutuare coactus &c. Antecedēs q̄dem ꝯcedendū est. Cum enī nō est ꝓhibitio superioris. nec est insup indispositio ex parte recipientis vel dantis: & liberū est ex parte dātis: sicut etiā ex parte recipientis tunc q̄dem translatio possibilis est ꝑm Sco.in.iiij.di.xv.q.ij. vt pleniꝰ dictū est supra sermone.xxxij.arti.iij.c.j. et iij. Verbi gra. ego enī suz liber dn̄s agri mei a nullo hoie in hoc dependēs: & alius est suscepturus: & nō ꝓhibitus: tūc q̄dem possuz ius q̄d in illo habeo transmutare in talem hominē Sic nēpe ꝓcedūt donatōes: sicut venditiōes. et etiā in aliq̄bus ab ipso p̄ncipe subiectōes Sicut enī p̄z supra sermone.xxxij.arti.j.c.iij. Scz ꝑm Sco. p̄mus inter hoies paternus fuit p̄ncipatus quo vicz p̄ naturaliter filio p̄ncipabat cōsecutus est & pollicitus q̄ huic potuit esse annexus multi ab eodē p̄re a quo illi descēderat: habuerūt initiū q̄bus alter poterat ciuilit̄ donari. & dicēdo ius inter eos. Sed & vna cōitas de alteri⁹ potētia & sagacitate confidēs: & de se diffidēs potuit illi alteri libere se subijcere & tūc vltra ius habere in illaz cōitatē. vel si vna ciuitas ꝯsideret de p̄udētia vnius p̄sone se illi submittere posset: & in hoc casu ille haberet ius in illā ciuitatē. Ex quo p̄z q̄ non intēdo negare q̄ vnus habēs ius in aliquā rem nō posset illō in aliū transferre. Sed dico q̄ nō quilibet cōsideratis ꝯditōibus diuersoꝝ ꝑm q̄ in arguendo p̄ ꝯclusione apparet. Consequentiā aūt nego q̄m p̄mus rōne interesse: sicut supra.in.j.arti.p̄z potest recipe vltra sortē. Sed in scō nō est interesse: seu vitatio damni: ideo cessat causa que repit in p̄mo ꝓpter quaz recipe potest: facit ad hoc casus extra de appel.cū cessan. vbi textus habet q̄ cessante causa cessat effectus. & idem habet̄ j.q.vij.c.p̄remedio.extra de pe. et remiss.cum infirmitas: vbi hoc idem dicit. q̄ ꝓpter mirū nō est si nō p̄t p̄mus tale ius in secundū transferre. Et nihilomin⁹ aduertenduz est q̄ sicut in p̄cedē.c.dictū est. si scōs cogeret accipe mutuū p̄mi. & eadē forma qua p̄mus: tūc etiā ipse rōne sui interesse posset recipe sicut p̄mus. Scōm enī q̄ volēti ꝯsiderare euidēter poterit̄ apparere q̄ hmōi emptiōes fiunt in fraudē vsurarū: sicut stati infra patebit. Quis vtiq; alias audiuit tale fozū q̄ emam centū florenos p.xxx.aut p.xxv.florenis: Si enī emerem librū aut rem aliaz que ꝯstitisset centū florenos: & nūc emerē p.xxx.tollerabile esset. Sz q̄ nunc ego emā vnuz florenū ꝑ tertio floreno iste est vnus ꝯtractus extra oēs ꝯtractus mūdi. Ad ꝯfirmationē ꝙo ꝯcedo assumptū q̄tuz ad p̄imā partē. sed nego scōam. q̄m vt p̄z ꝑm Sco. vbi.s.sermone.xxxij.c.j. Requirit etiā aptitudo adrecipiēdū ex parte passi. actus enī actiuoꝝ sunt in patiente bene dispositō. vt ait. Aristo.ij.de aīa. Requirit etiaz q̄ nō sit cōtra ꝓhibitionē superioris: sicut de hoc supra in rn̄sione p̄cedētis argumēti dictū est. Scōm argumētū est hoc. petrus q̄ coacte mutuauit cōstati & annuatim recipit decez. tenet Martino annuatim in decem. assignat petrus Martino suū ānuū redditus quē q̄dem recipit ex mutuo facto. & tunc semp Martinus ꝯstitutus est in loco petri. vel g̃ martin⁹ absq; pctō recipit ista decē aut nō. Si p̄mū g̃ potuit petrus ius & dominiū q̄ habebat licite in aliū transferre: & sic habet̄ intentū. Si nō g̃ nec petrus cum hoc recipiat noie suo: & loco petri martin⁹ ꝯstitutus sit. Ideo si petrus recepisset illa decē: martin⁹ licite ab ipso petro recipe posset. et q̄ illā libere dabat: & sibi etiā tenebat̄. g̃ etiā a dantibus petro potuit martinus licite recipe in casu nr̄o Cōsequētia tenet q̄n eadē est pecunia: & eadē ratio: q̄ voluntas petri est ad eundē finē. Quare rn̄deo & admitto casum. & cum querit̄ si martinus peccat recipiēdo illa decē &c. Dico q̄ vt martinus recipit ista decē noie petri: vel noie ipsius martini. Si p̄imū nō q̄dem ex hoc peccat. nam accipit solutionē a petro: & nō agit iure sui in hoc casu sed iure petri. vbi gra: petrus tenet̄ martino in decē: & dicit vade ad p̄curatores sancti Marci & ibi accipias p me decē que ibi hr̄e debeo. tūc martin⁹ accipit a p̄curatoribus antedictis illa decē sicut accipet alius p̄

curatoꝛ petri. ⁊ hoc modo licitū est. Si aūt accipit noīe suo illa decē qꝛ accepit ius illius mutui insolutū: ac de illo mutuo agit: sicut de more suo: tūc adhuc distinguo. qꝛ vel petrus aliū de habebat. vñ satisfaceret ipsi martino ad qđ poterat se reducere ꝓ satisfactōe sua: aut nō: et hoc scienter. Si ꝓmū tunc dico qꝛ martinus cōpleta sorte capitalꝫ petri vltra recipe nihil pōt: nulluz enī interesse ad hoc allegare pōt: qm̄ ad alia se reducere poterat ⁊ imputet sibi si ex hoc cōsequit damnū. Si deꝛ scōm. s. qꝛ nō erat aliquid aliud: ad qđ ꝙ Martinus rōne sui interesse se reducere posset: tunc sic̄dem lz. Sicut enīz dāmificatus fuerat ℙetrus ita in illa coactiōe Martinus ꝙ ius habebat in rebus ℙetri.

Tertio arguunt q̄dam ex illa regula iuris: que habet extra de regulis iuris li. vj. vbi dicit qꝛ nemo pōt plus iuris transferre in alium: qꝫ sibi cōpetere dinoscat. ista est regula textus. Ex q̄ quidē regula videt sequi qꝛ qꝫtum iuris q̄s habet in aliquā rem: tm̄ in alium transferre pōt. g̃ sequit qđ ꝓius illatū fuit. Ad qđ respōdeo cōcedendo assumptū: ⁊ cōsequēs. Sed si cōsequens vniuersaliter accipiat: tunc nego consequentiā. Antecedēs est nemo pōt plus nisi qꝛ nō habet plus iuris. transferre. que vna negatiua est ex qua nō sequit qꝛ in quēlibet qōlibet suū ius transferre pōt. Ideo notandū est qđ argumentū a ꝓtrario sensu colligi nō pōt: nec debet: qm̄ in iure resultaret absonus intellectꝰ vt ptz in glo. c. significasti de foꝛo cōpeten. ⁊ in. l. cum patruz. C. de con. de inceptis. Quarto qꝫ sic argui pōt illa que sūt in mutuis possessiones: sunt igit ita libere vendi possunt: sicut ⁊ cetere possessiones hoc argumētū supꝛa in. ij. arti. c. iij. est deductū in pbando p̄cedentes ꝓclusiones. Silr̄ sextū, ⁊ septimū cum suis cōfirmationibus etiā hic possunt adduci. sed qꝛ ibidez distincte posita sunt ea hic rursuz replicare nō est necesse Ad hoc quartū argumentū respōdeo ⁊ nego assūptū. Nam vere nō sunt mutua Vel si vis vocare possessiōes oīe qđ possidet et ius ⁊ alia: vt dicit textus Aug̃. j. q. iij. c. totum. ⁊. l. regulare. ff. de peti. here. cōcedo antecedens: ⁊ nego cōsequentiā. ℙꝛo cuius rei declarōe notandū qꝛ si mutuo ℙetro centū floꝛenos ita qꝛ eos teneat ad libitū suū: ⁊ tm̄ singulis annis q̄bus qui tenebit illos dabit mihi decez saluo nihilomin⁹ capitali cōstat vsurari⁹ sum. Nunq̄d talis possit dici: cōtractus venditiōis vt ista sit possessio: ⁊ nō potius cōtractus mutui. In hoc sic̄dem casu de capitali nil petere possum: cum in petri potestate sit ꝓ libito retinere. Si quoq̄ contingit ℙetro retinere capitalenihil amplius recipiam: de dicta vtilitate. sicut in venetijs: ⁊ in alijs p̄dictis locis ꝓtinget solet. Si enī cōmunitas venetiaruz restituere illis q̄ ibi posuerūt pecunias suas nihil amplius darek illis. Nunc ꝙ ponamus qꝛ cogar ad mutuandū pētro illos centū floꝛenos ⁊ darenk mihi decez quolibet anno. si alius emit etiam ius qđ in illis habeo libere quis dubitabit hoc fieri in fraudē vsurarū sub pretextu: et pallio venditiōis. sic q̄z in fraudē vsurarū fieri solent venditōes ad redimēdū. de q̄bus supꝛa sermone. xxxix. arti. ij. ⁊. c. j. dictuz est. Talis enim se ponit in ea cōditōe qua foꝛet: si ꝓmo libere poneret pecuniā illā. Insuꝑ ⁊ manifestioꝛ est vsura cum iste emat C. ꝓ. xxx. Quis enī nō suspicaret hoc fieri in fraudē vsurariū cum accipiat tunc tantū vel plus ꝓ. xxx. q̄ accipet ꝓ c. si ꝓmo posuisset centum vt fit quotidie vel netijs ⁊ floꝛētie. Quinto arguūt q̄dam dicētes qꝛ p̄dicti cōtractꝰ liciti sunt: qm̄ p̄dicte ciuitates aut cōmunitates se possunt ꝓstituere censuales eoꝝ qui p̄dictas pecunias ponūt ad p̄dictos cōtractꝰ. Census enī liciti sunt ergo ⁊c. Et qꝛ semꝑ in meliozē partē declinādū est maxime vbi sūt directoꝛes tot spectabiles viri q̄ sunt in ciuitatib⁹ antedictis. Videt tenenduz qꝛ isti agunt nō sicut respōdentes vsurarijs de vsuris: sed sicut de censib⁹ dñijs predictoꝝ. qꝛ in dubio ꝓsumendū est de vno qꝫ bonū nisi ex/presse cōtrariū videat: vt in capitulo vnico extra de p̄scriptiōibus in textu: ⁊ in glo. ⁊ in. c. Pudū de p̄sumptōibus. ⁊ in. l. cuz pater. §. rogo. ff. de legatis. Sc̄o cōfirmo rationem istam: qꝛ licet alicui vendere rem suā: ⁊ postea de illa facere censum emptoꝛi cum volūtate emptoꝛis vel facere vnuz censuale de re sua: ergo et predictis ciuitatib⁹ videt simile licere facere de rebus suis. ⁊ sic ipsos fecisse credendū est: ⁊ per cōsequens absq̄ pctō. Ex quibus sequit illa licite posse vendi: ⁊ licite emi: ⁊ sic licite devolui in alium transferri ⁊ transmutari. Ad p̄dicta duo argumēta respōdeo simul: ⁊ dico casus possibiles esse: sed nō sic est in cōtractibus predictarū ciuitatū: qm̄ nec se cōstituūt censuales: nec de suo aliquid vendunt. Ad qđ quidē patet tripliciter apparere ℙꝛimo qm̄ nec ciuitas nec domus: nec ager: vel puintia est: de qua talis census reddat: neq̄ vendat. Sc̄o qꝛ de his fructibus predicte ciuitatis disponūt ad libitum suū qñq̄ plus: qñq̄ minus: qñq̄ etiam nihil de talibus ꝓuidendo. ⁊ hoc absq̄ cōsensu illoꝝ ad quos ꝓtinere deberet: si foꝛent veri census: aut vere venditōes. ℙꝛeterea predicti emptoꝛes aut dñi nullū recursum habere possunt ad predicta in nullo casu: sed ipse cōmunitates disponūt ꝓ libito de eisdez: ac si nulli alij ius aliq̄ haberēt in eis. Tertio ex quo fuerunt inchoati isti cōtractus si facti fuissent ve-

re venditões vtiqz p emptores istarũ cõmunitatum omnia fuissent assumpta. ptz qm̃ sũmaz maximã pecuniaz singulis annis teneant̃ creditoribus suis: quasi imaginabiles flozenoruz miliones vtiqz recepissent ad cuiꝰ q̃titatis valorem vna cõitatũ illarũ minime forsan se extẽdere possent. Proinde z si q̃dem dicere vellẽt q hmõi cõtractus formaliter z exp̃sse vsurarij non possent dici nihilominꝰ negare nõ possunt q nõ sapiãt vsurariã prauitatẽ. Vel q sint vsurarij aut fiant in fraudẽ vsurarũ: vel melius dici põt: q census est sc̃ptura qua quis cõfitet̃ se possidere tributarios agros. ff. de censibꝰ. l. forma. z. ff. de pba. l. census: z fit census in signũ superioritatis seu cognitõis. l. cõparuit. C. de p̃scrip. xxx. vel. xl. vel an ideo p censum p̃batur subiectio extra de censi. c. ois saia. Que omnia sicut apte pz sunt extra ppositũ nostrũ in fraudem vsurarũ.

Sexto arguũt dicẽtes: si Pedrus mutuat Joãni. c. libras hac cõditiõe q si nõ restituerit vsqz ad duos mẽses soluat postea c. z decẽ. Elapso siq̃dem termino nec facta omnium solutõe: omni fraude vsurarũ deducta tenetur Joãnes petro in. C. x. Has aũt rõnes z iura poterit petrus cuidã alteri credere. s. Germano: aut nepoti g̃ z vendere vel saltẽ in alteri us ius transferre. Antecedẽs põt p̃bari p ea q̃ dicen̄t in sequen. sermo. arti. iij. c. j. Et q̃tũ ad aliam partẽ pz qm̃ de hoc facere põt encheniũ cui voluerit. s. tãq̃ de re sua ad hoc facit qđ habetur in. §. ex p̃ditõali institutõe de ꝟbo. obli. vbi dicit̃ q in obligatõe cõditionali ante euentum cõditõis sola spes est in obliga. cõcor. tex. in. l. cedere diem. ff. de ꝟbo. sig. Ad hoc respõdeo z p̃cedo assumptũ p̃mũ z sc̃dm. qm̃. c. z. x. termino iam elapso facta sup capitale Dz si terminus elapsus non esset secus vtiqz foret: qm̃ tunc nullũ posset dici esse ius. nec etiã interesse ex parte alicuius istoꝝ. Non enī apud ioãnez habent̄ nisi. c. z ipsa. c. martino potest donare sed nõ illa alia. x. Et qz rõne interesse fuit absqz fraude vsurarũ adiecta pena vbi nõ sequit̃ interesse martini nõ aderit causa p̃t̃ quã recipe habet vltra sortẽ. sed si sequeret̃ martini dãnũ etiã si nõ interuenisset: de hoc aliqđ pactũ tenetur de facto mutuo bona fide martino satisfacere ꝟm q in sequẽti sermo. arti. j. c. ij. patebit.

Septimo insup arguũt q̃dam dicẽtes. Pono casuz q vendã precio iusto meã possessionẽ petro ammota omni fraude vsurarũ: z postea emo de fructibꝰ illius possessionis tm̃ q̃tũ possem hr̃e p illa pecunia: z nõ plus cõi estimatõe et ad ppetuũ mihi. vt heredibꝰ meis: z hoc ab emptore p se z heredibꝰ suis: tunc siq̃dem cõtractus iste licitus est. Igit̃ possuz eodẽ modo cõstituere pecuniã meã. Antecedẽs habet Innocen. extra de vsuris. in. c. in ciuitate tua sup illo ꝟbo ex forma. Ubi Innocen. post principium glose sue de verbo ad verbũ sic ait. Alijs videt̃ z forte melius. q si quis emit redditũ custoditũ ante cõtractũ vel venditã actionẽ: siue cõstitutus fuerit in re puta an domo vel possessione vel in alijs rebus hmõi: siue in p̃sona vt puta serui liberi vel rustici: vel actio: vel nomẽ Item siue certus sit redditꝰ puta qz reddit decem: siue incertꝰ vt puta: qz reddit q̃rtã p̃tẽ fructuuz q̃ p̃cipiunt̃ de aliqua domo: vel de operis alicuius p̃sone. Item siue sit ppetuus contractus puta qz extendit̃ ad heredes vtriusqz cõtrahentiũ: siue sit ad vitam hois: siue sit ad certũ tempus vsqz ad quinqz annos. Item nõ refert si redditus sit in pecunia: vel in alijs rebus siue in facto: semper in oibus p̃missis reputant cõtractus licitos. qz est ibi purus z licitus cõtractus venditõis. Nam ibi est p̃ciuz scz certe pecunie q̃titas. Item ibi est merces. scz certus redditus vel causa vel annona. C. de sacro. z. l. iubemus in p̃ncipio z in auctoritate de nõ alie. re. z colt. ij. §. ab Anasta. z. C. de hered. vel act. vendit. p totũ. Et in sũma Innocen. subdit ibi. Nec obstat̄ q imperpetuũ fit et q ex eo infra certũ tempus plus recipiat̃ q̃ fuerit p̃ciũ: qm̃ ex quacũ q̃ possessiõe iusto p̃cio empta plus recipiet̃ infra breue tempus q̃ fuerit p̃ciũ emptõis. Et addens rõnem inq̃t. qm̃ hic non est mutuuz: sed mera venditio rei. Addit̃ etiã si det̃ in emphiteosim tũc erit p̃ciũ certũ: nec erunt expense: z tm̃ forte plus recipiet iste in. xx. ãnis q̃ antea tribuisset. Ad ꝟ respõdeo negãdo cõsequentiã dato antecedẽte In primo eni cõtractu vera venditio est. In ꝟ sc̃do nec est venditio nec locatio nisi esset sicut infra dicet̃ in sermõe. xlij. arti. iij. c. ij. ad fi. ad ostentationẽ sed merum mutuũ est. ac si dicerẽ mutuo tibi. c. ita q mihi decem. singulo anno des: sicut paulo ante p̃tactũ est. p̃mus eni cõtractus licitus aparet in iurib⁹ ecclesiasticis. Quidã enim reddũt annuũ redditũ in frumento: z vnũ modiũ alius duos: alius ꝟo decẽ florenos alius viginti. z sic de alijs. Hoc põt etiã apud laycos fieri: qui possunt vendere ista iura z libere z sic possent emi i pecunia annui fructus: z etiã in alia re: z esset venditio vera. Dz q cõstituat̃ pecunia: z p ipsa aliquid recipiat̃ non põt intelligi quõ licitũ sit. Nam in casu p̃dicti argumenti. quo in. q. de monte seu de imprestitis male vtitur pe. de ancharano inde lõgam cõsequentiã false trahens neqz vendit̃ pecunia neqz emit̃ pecunia: neqz fructus habet̃ ex pecunia vt pspicacit̃ pz intuẽti. Dz in pecunia z ꝟ lz. Nec mirũ si lz: qz debitas hz circũstantias fm argu. Innocen. seu dictũ. Octauo q̃-

dam arguũt dicentes. Talis põt facere elemosonas de introitib⁹ illis ꝯ ꝛc. Assumptũ ꝓbo sic. qm̃ illa sunt sua ex q̃ sequit q illa in aliũ trãsferre põt ⁊ debite. Non enim videt quõ magis debito aliqõ ius transferri posset: q̃ in elemosynarũ largitiõe. Ad hoc rn̄deo q semp loquendo de coacto cõcedo antecedẽs. dũmodo redditus illius anni sint sui ita q habeat eos: vel transierit terminus habẽdi eos ꝓ quo facit qõ habet in. l. actionẽ. ff. de re. tur̄. Ubi dicit ⁊ q actionẽ habet: rem hr̄e videt. sed nõ in casu in quo nõ sint sui: sed de capitali vtiq põt de fructu autẽ nõ nisi sint sui qm̃ sine licẽtia veri dn̄i de alieno facere elemosynã nõ põt. Naz elemosyna de malis acq̃sitis fieri nõ debet. xiij. q. v. ꝓ totũ. ⁊. j. q. j. c. nõ est. Ex hoc ptz q cõpleta sorte illi q̃bus hec legata sunt nisi sunt filij ⁊ alij heredes qui participarẽt in damno recipe nõ possunt fructus. Possent etiã oia antedicta de q̃bus facta est mentio licite vendi: ⁊ non licite emi ꝑm quendã modũ loquẽdi. qm̃ qñ emptores modis supius declarat nõ pñt esse idonei. Possunt etiã licite vendi ⁊ emi: sed nõ vt accipiat aliq̃d vltra sortẽ. Nono q̃dam arguũt dicẽtes forma ꝯtractus eq̃dem inspicit ad hoc vt quis vsurari⁹ censeat. extra de vsuris. c. in ciuitate in glos. ij. Sed qz forma cõtractus emptionis ⁊ venditõis de se licita est. sequit q ex tali emptõe nõ debet emptor vsurari⁹ reputari

Ad hoc dicendũ q forma cõtractus inspicit ad hoc vt q̃s vsurarius censeat in iudicio ecclesie. vt patz in. c. ad nostrã extra de emptiõe: ⁊ ven. Sed q̃ ad deũ ⁊ iudicio aie: nõ forma contractus inspicit. sed intentio cõtrahẽtis ꝑsideratur. vt habet extra de vsuris. c. ꝑsuluit. in tex. et in glo. Ex quo ptz q talis emptor nõ ex forma cõtractus vsurarius est que de se est licita: sed ex intentiõe quã habet. Decimo arguũt quidã dicẽtes. Differẽtia inter emptorẽ: ⁊ venditorẽ est q semp periculũ ad emptorẽ spectat et emolumentũ. ff. de. act. empti. ⁊ vendi. l. ꝑm naturaz. ⁊ ideo fructus ⁊ partus rei empte ad ipm emptorẽ spectant. vt. C. de act. emptõnis et venditõis. l. fructꝰ: ⁊. l. penul. Ergo ad ipm emptorẽ ex vi ꝯtractus liciti spectãt ista q̃nq̃ que ꝓmittit ⁊ dat cõitas annuatim cũ sint fructus ei empte q̃ põt ista licite acceptare. Ad hoc dicendũ q vtiq verum cõcluderet. si illo interesse esset fructus rei empte sicut argumentum supponit: sed hoc est falsuz Non enī est fructus ipoz cẽtũ florenoz. qz nullus ex pecunia fructus est. vt ptz. lxxxviij. di. c. ejciẽs multo magis nõ sunt ipoz iuriũ. Ex quo ptz q argumentũ ex falsa imaginatõe ꝓcedit. Undecimo q̃z q̃daz arguũt dicẽtes. q vsura in mutuo solũ locũ habet cum in nullo alio ꝯtractu ꝯtrahi seu cõmitti põt: vt notat hostien. in summa de vsuris. §. j. de hoc etiã plenius dictũ est supra sermõe. xxxvij. arti. j. c. ij. vnde diuina pagina vsura tm̃ in mutuo phibet. Juxta illud Luc. vj. Mutuũ date nihil inde sperãtes. sed in casu nr̄o non est ꝯtractus mutui sed emptionis ⁊ venditõnis. ergo in eo nulla põt cõmitti vsura? Dicendũ est ad hoc q verum est: q in solo cõtractu mutui directe. ⁊ ꝑ se vsura habz cõmitti: sed indirecte ⁊ peraccidens in cõtractu emptionis ⁊ venditionis committi potest cum fit in fraudem vsurarum extra de emptione: et venditione. c. ad nostram ⁊ etiam extra de pigno. c. illo nos. Et sic est in proposito nostro.

Duodecimo q̃dam arguũt dicẽtes: q picula ⁊ dubia q̃bus se mercatores exponũt in mercantijs suis licite de eis lucrari possint ex q̃ a simili patz q in casu p̃dicto liceat ipsi Martino emptori recipe p̃dicta quinq̃ cum in emẽdo talia verisiñ multis piculis se exponat vtputa ꝓpter tyrannũ: aut ꝓpter aduersitates cõitatis quibus coacta est cõitas statuere nõ solũ dare v. annuatim. sed forte nunq̃ restituet q̃q̃ cui fit hoc in ꝓpria sua libertate. Ad hoc aũt dico q dubia et picula vsuraz nullo modo excusat sicut patet extra de vsuris. c. nauiganti. Ideo etiam tale periculũ nõ excusat cũ sit contra tres regulas positas supra sermone. xxxix. circa pncipiũ vide ibi diligenter. Et iõ dico ad argumentũ q non solũ ꝓpter picula ⁊ dubia licet mercatorib⁹ de mercantijs suis aliq̃d lucrari sed qz mercantie exercentur mediantib⁹ illis reb⁹ de quib⁹ potest fructꝰ aliquis ꝓuenire qõ nõ cõtingit de huiusmodi venditõe: nam talis emẽs mediãte pecunia cuius sicut dictũ est nullꝰ potest esse fructꝰ sub emptionis vel aĩe fieret creditor ⁊ reperiet vltra sortẽ. Decimotertio arguũt et dicũt q talis cõtraccus tunc vsurarius esset inter primũ. s. Petri ⁊ secundũ. s. Joannẽ Quia vel talis ꝯtractus vsurarius. Uel inter scõm scz Joannẽ ⁊ cõmunitatẽ qz non cõmittitur vsura nisi inter vsurarie contrahẽtes: sed inter secundũ et cõmunitatẽ nullus est ꝯtractꝰ vel saltem nullus contractus mutui. ergo nullus est ibi ꝯtractus vsurariꝰ. consequentia ptz ex iam dictis. antecedens ꝓbo. qz mutuuz non ꝓficitur nisi q̃ de meo fit tuum. ℔. addito q tãdem mihi redditur ⁊ in eodem genere cõfirmatur quia contractus qui fit inter primum et secundum posset fieri de iure etiam ignorante cõmunitate. Ad hoc dicendum q quando debet q ille contractus est vsurarius vel inter primum scilicet Petrum et secundum scilicet Johannem: vel inter secundum scilicet Johannẽ et communitatez. Dico q talis contractus est vsurarius tam inter primum et secundum q̃ in

ter scom et cõmunitatẽ: sed diuersimode. ℙro quo aduertendũ est: q talis cõtractus põt dupliciter cõsiderari. s. vel ex forma cõtractus vl ex ꝓtrahẽtis intentõe. ℍec ꝺdem distinctio habetur extra de vsuris. c. cõsuluit in tex. ⁊ in glosa. ℙi igit cõsideret ꝑmo modo cõtractus iste cõtrahit inter ꝑmũ ⁊ scom tm nõ est vsurarius. ℙi vo scõo modo ꝓsideret iste ꝓtractus tunc ꝺdem inter scom ⁊ cõitatẽ q̃ inter ꝑmũ ⁊ scom. vtrobiq; vsurarius est diuersimode tm. nam ꝑmo cum mente ꝓtrahit inter ꝑmũ ⁊ scom Secũdario etiã cuz mente ꝓtrahit inter tertiũ et cõitatẽ. ℍam scõs ꝑmo ⁊ in mente intẽdit ⁊ sic facit q intrat locũ ꝑmũ: vt si fiat creditor cõmunitatis ad hoc vt recipiat vltra sortẽ. sed talis intẽtio vsuraria est: sicut ptz ex ꝓcedẽtibus et hanc habet. scõs etiã cum ꝑmo. nam mediãte forma ꝓtractus scõs intẽdit q cõitas sibi remancat obligata ad danduz sibi sortẽ: sicut q̃ ipa debebat ꝑmo. Ex q̃ ptz q scõs vsurarie cõtrahit nõ ꝓpter formã: sed ꝓpter maculatã intentionẽ. nam ꝗcq̃d agunt hoies intentio iudicat oẽs. Secũdario etiã mediãte ꝓtractu facto cum ꝑmo ꝓtrahit. scõs lz nõ explicite cum cõitate vsurarie ex intentõe ⁊ affectu. cum igit dicit q inter scom ⁊ cõitatẽ nullus ꝓtractus est. ℙico q hoc est falsum. est eni ꝓtractus mutui inter eos tectus sub velamine emptõis: imo cõtrahit mediãte emptõis ꝓtractu hoc eni manifeste ꝓbat. ℳediãte eni hoc ꝓtractu emptor habet actionẽ ex empto. sup cõitatem. insti. de emptõe ⁊ venditõe. ℌ. preciũ q̃ cõitas obligat isti emptori: ⁊ est debitrix ipius. sicut ante erat ꝑmi. q̃ ipse emptor est creditor cõitatis: sicut ꝑmus. ⁊ hoc nõ nisi mediãte huius emptõis et venditõis ꝓtractu. ꝓtrahit mutuũ inter emptorem ⁊ cõitatẽ: aliter emptor nõ eẽt creditor cõitatis: ⁊ cõitas nõ esset debitrix eius. Est eigit ꝓtractus mutui qd erat ꝓbandũ. Sed tm dato ꝑ falso q nullus esset cõtractus mutui inter scom ⁊ cõitatẽ. adhuc nõ valet consequẽtia antedicta. qz etiã ꝓtractus venditõis ⁊ emptionis vsurari? põt esse. extra de empti. ⁊ vendi. c. ad nostrã. ⁊ extra de pigno illo nos. ⁊ de hoc habet. ℌ. sermo. xxxix. arti. ij. c. ſ. latius dictuz est. ℙer hoc ptz ad ꝓfirmationẽ argu. ℙaz lz talis cõtractus fieri posset de iure etiã ignoãte cõitate: nõ tm ꝓpter hoc tollit ꝑmi. scõs contrahat cum cõitate modo q̃ dictũ est. s. cum intentõe. ꝑ quo facit qd habet. l. ſ. ꝑ totũ. c. plus val. qd agit: ⁊ extra. c. ſ. qd metus cau. ⁊ etiaz in. c. humane aures. xxij. q. v. vbi tex. ait q sp ad intentionẽ recurrendũ est. qz intẽtio nõ debet deseruire ℞bis: sed ℞ba intentõi. Item hec quinq; argumẽta supꝛadicta ⁊ solutões eoꝝ sepe fate. Frederict de senis sunt. ℙõnulli pluri mum admirant q ꝑfate ciuitates vbi hmõi cõtractus quotidie frequentant noluerũt an negligentes fuerũt hre de hac materia ℞itatẽ determinataz. ⁊ irrefragabilẽ ab aliquo generali cõcilio. cum in italia ⁊ extra italiã nris tpibus plura ꝓcilia celebꝛata sunt. ℙꝛeterea põt etiaz sic dici ꝑm legistaſ q isti ẽptoꝛi cõpetũt actões vtiles ex mutuo que directe cõpetebãt ipsi primo creditoꝛi ꝓpter ipam cõitatẽ. vt ptz. l. ſ. ⁊. ij. C. de acti. ⁊ obli. ibi debet cessionari? creditoꝛ primi debitoꝛis ꝓprie creditoꝛ in materia statutoꝝ ꝑm Bald. in l. per diuersas. c. mandati. Et ita inficiari nõ põt q emptoꝛ nõ fit debitoꝛ cõitatis. nec mirũ qz etiã in plerisq; partib? iuris inter ignoãtes quasi ꝓtrahit puta in additione hereditatis. ⁊ quotiẽs ignoꝛatis negotia gerunt vtiliter. Item vbicũq; lex dat actiões vtiles ex equitate.

Qꝛ non liceat emere talia ipstita cum lucris intentõe multiplici similitudine cõprobat Cap. iii.

Tertia est veritas cõfirmatõis. nam argumenta ꝓcedẽtis. c. que militãt adũsus seu cõtra hanc tertiã cõclusionẽ. lz sint sufficiẽter soluta. tm ꝑ maioꝛi firmitate ꝓdicte cõclusionis: ⁊ ꝑ maioꝛi infirmitate ꝓdictoꝝ argumentoꝝ ponam? vnam aliam cõclusionẽ que talis est. ℙõt homo aliq̃ ius in ali q̃ rem: qõ ius in quẽlibet aliũ nõ põt transferre. qõ multipliciter ꝓbari põt. ⁊ loquoꝛ de ipo habẽte ius ita q nõ est ptãs ad ℔ ex parte ipi? habẽtis ius hoc ꝓbo ꝑmo in papa. nam papa habet ius in papatuz: nec tm põt illud in alium transmutare. ergo nõ quilibet habẽs ius aliqõ in aliq̃ rem põt illud in aliuz transferre. Intecedẽs ꝑz qm̃ volẽti sibi obijcere oꝑponeret ius papatus: ⁊ ꝗcq̃d faceret ex decretalib? vel decretis ⁊ alijs magnis excepta cõsecratõe ex iure papatus facit. Scõa ps ꝑz qm̃ ꝑ cardinales eligit papa: vt ptz plene extra de electõe. c vbi. li. vj. ℊ ⁊c. Idem argumentũ est de iperatoꝛe q̃ ad officiũ suũ. Scõo idem ꝓbo de sacerdote. habens eniz sacerdos ius absoluẽdi subditũ suũ a peccatis suis. tm ius illud transferri nõ põt in quẽlibet aliũ ℊ ⁊c. qm̃ in sacrm sacerdotij illud ius ⁊ ptãs cõferet ei: ℊ ⁊c. Scõa ps ptz qz nõ põt illud in laycũ trãsferre. Tertio ptz idem de vasallo. Ipse eni vasallus ius habet in feudũ: ⁊ tm illud in quẽlibet aliũ transferre nõ põt q̃tũ. s. ex aucte sua est ℊ ⁊c. Assũptũ q̃ ad ꝑmã partẽ ptz qm̃ ex iure qõ habz in feudũ: si in feudo vexaret defendẽt feudũ. Secunda ps patet qm̃ si auctoꝛitate ꝓpria illõ in aliũ trãsferret. ⁊ signãter de exceptis sine licentia dñi ꝓncipalis a feudo caderet: ⁊ a iure qõ ꝑ

us in illo feudo possidebat: g nō in quēlibet pt transferre ius illud. Quarto pbo sic. nam det pnceps castrū rolando: z successozibus suis ex ipso descēdentibus: ita tñ q nō posset illō alienare. casus est possibilis: z qñq ptingit. Et sequit q Rolādus habet ius in pdicto castro z tñ nō pōt ius illud in aliū transmutare. Assumptū ptz. qñ cōtra quēcunq aliū se tueret ex iure qō habet in illud castrū ne pderet. Item pz Et scda ptz ex casu. imo addat in casu q si ipm castrū quousq attemptaret alienare cadat a q cunq iure qō habet in eo Quinto etiā pbo sic nam pnceps iuste pncipans faciat decretuz q nullus subditus suus det aliq̄d officiali suo. qō si dare attemptauerit sit illō fisci. sequit q nullus subditus pncipis antedicti sit q dñium vel ius qō habet in aliq̄ rem in quēlibet officialez transferre posset id. possibile est antecedēs z sepe accidit q̄tū ad pmā partē z pōt fieri scda eodem modo. Sexto q̄ sic pbo z tango potentiā suscipiētis. iudex in casu iuridice pōt occidere Petrū qz vicz homicida est z p cōsequens habet ius occidēdi petrū nec tñ pōt illud in quēlibet aliū transferre g z c. Assumptū satis claruz est q̄tū ad pma partē: z q̄tū ad scdam. qñ nō pōt illud ius transferre in ipm Petrū occidendum: g nō in q̄libet. p sequētia ptz z assumptū qñ nō pōt aliq̄ iure humano petrus nec alius homo occidere seipz. de q̄ habet tex. in. c. si nō lz. xxiij. q. v. Septimo q̄ sic pbat. quidā habet ius in pecunia sua qō ius transferre nō pōt in minorē fratrē. g nō in quēlibet z c. Assūptuz ptz qñ frater minor in pecunia nō pōt habere ius qua ppter alius non pōt illud transferre in eum. p sequētia tenet. qñ q̄tū cunq frigiditas esset frigisactiua simpliciter non tñ esset frigisactiua nō susceptiui frigiditatis. nō esset enī frigisactiua ipsius celi: nec etiā ignis: g si frat minor non est susceptiuus in se iuris pecunie nullus pōt eum in fratrē minorē transferre. z antecedens apparet: qñ ex pfessione regule sue inabilis est Nam iuxta preceptū regule sue nō potest recipe pecuniā p se vel interpositā psonaz non tñ hoc est de pplo predicandū. Octauo facit etiam pnceps decretū q nullus suus officialis recipiat aliquid ab aliquo subdito suo. q si aliquid aliud officialis attemptauerit in oppositum sit illud fisci. Et sequit sicut superius arguebat q nullus subditus dñi ius qō habz in aliquā rem posset in aliuz officialē suū transferre. cōsequētia ptz ex ipso arguēdi modo facto in pcedenti. Nonū argumentū fieri pōt cōtra dantē z recipientē. verbi gratia. Habz vir ius in corpus vxoris sue quo ad carnis cōmixtionem. nec tñ pōt illud transferre in aliū. nec etiā alius posset acceptare. ergo z c. Assumptū qui dem est apostoli. j. Cor. vij. z mulier non habet ptātem sui corporis sed vir. scda pars etiaz ptz quo iam talia adulteria essent. Decimo q̄ addit. facit pnceps decretuz q nullus suus officialis aliq̄d recipiat ab aliquo subdito suo nec aliquis subditus suus det aliq̄d officiali suo qō si secus factum fuerit sit fisci z sequit. nullū subditū quē habet pnceps posse transferre ius qō habet in aliq̄ rem in officialē dicti pncipis: ptz modus arguendi supius. Undecimo arguī pōt deus habet ius vniuersale sup omnia creata. sed non pōt illud in aliquē alium transferre: z de hoc p transeo. Duodecimo beneficiū elemosynā fatientis. charitatiue z deuote missam celebrātis. deuoteq̄ p altero exorātis. de iure debitū facienti elemosynā celebranti: et deuote oranti. nō pōt quilibet predictor in alterum trāsferre. z se illo expoliare q̄n istud habeat: z etiā plus ergo z c. cōsequētia ptz z similiter antecedēs. qñ vel peccaret: z sic non in se nec in alterū transferre posset. vel mereret: z tūc maius premiū deberet. Preterea in casu in q proponens sic transferre nō peccaret haberet actum pcedentē ex charitate z diuina dilectione. per quem sic transferre ppone rēt. z ex dilectione primi in quē attenderēt sic transferre. z per cōsequēs meritoriū quare augmentū gracie foret: pterea tunc posset existens in charitate z in virtute fm dei legē ius in alterū trāsmutare. z hoc modo se totaliter expoliare. qō non est vticq̄ bñdictū. Item si quis acq̄siuit ex suis opibus magnā famā in quā vticq̄ habz ius. nō tamē posset illud transferre in aliū. g z c. consequentia ptz z assumptū apparet de btō Petro Paulo Francisco: z sic de alijs sanctis. Jnsuper de Alexan. magno scipione. Julio cesare. et sic de alijs q̄ pluribꝫ. verū sermo in longuz pcessit: qñ locus amplior est z grādia cōtinēs z paucis minime explicādꝫ. hec saluo meliori iudicio sentio esse vera. que si vera sunt vel quecūq certa hec sint alia veriora clarificet z aperiet veritas veritatū z illustrator mentiū dñs ihesus xp̄s qui cum p̄re z spūsctō.

Item eadē dñica de passione infra diem de interesse: z in q̄bus casibus z quare liceat accipere vltra sortem.

Sermo. XLII.

Si quis sermonē meū seruauerit mortē nō videbit in eternū Joh. viij. c. z in euangl. hodierno. dulce verbū amabilis vox ac finia oīni aiaduersione cōdigna ait enī dñs. Si quis sermonē meū seruauerit mortē nō videbit in eternum. Seruare siq̄dem verbū dei est corde ore

et opere illud cum pfcyerātia custodire. Nam teste apło ad Rō.x. Corde creditʒ ad iusticiaʒ oze aūrsit cōfessio ad salutē. Et de ope ppheta ait. Memozes sunt mandatoꝝ eius ad faciendum ea. Talis inqʒ verbū xpi obseruās mortē nō videbit ineternū. Beata enī vita in visione et in fruitōe dei ꝓsistit. ⁊ ideo p exclusionē mortis gehēne que huic visioni opposita est ꝓsecutio beatitudinis denotaī. ideo ait. mortē nō videbit ineternū: ideo nō experiet. sumit enī Fm Augl. hic videre p experiri: eo modo ⁊ genere loquēdi quo videre plerūqʒ sumit p forti ⁊ certa expientia omniū sensuū exterioꝝ ⁊ interioꝝ sicut sumit Exo. xx. qñ aliqñ dño cum Moy se in monte synai ac mādata precipiēte cūctus pl̄s: vt ibi dicit audiebat vocez. q aūt seruās verbū xpi ineternū nō visurus sit mortē rō esse pōt. qz semen est vbū dei: vt dicit Lu. vj. Vita siqdem sempiterna in vbo dei cōsistit: sicut in quodā ꝑncipio seminādi. qz si finaliter pducat ad beatā vitaz: sicut vtute seminis pducit fructus. Et ideo sicut ille qui seruat semē a corruptōe puenit demū ad fructū: sic seruās diuinum verbū puenit ad beatitudinis statū. Sz qz sicut supza sermone. xxxvij. patuit dñs ꝑceperat Lu. vj. Mutuū date nihil inde sperantes. ad illucidēdū q̄stdā casus. in qbus videt esse vsura: ⁊ nō est ne indebite qs mortē incurre re videat de casib⁹ de qbus lz accipe vltra sortem differendū est. Sed ꝑmo cōsiderandū est: quid sit sors. Fm enim Alexand. lombar. l. iij. Sors accipitur duobus modis. Primo modo sumitur pro signo disiunctiuo rerum sicut Prouerb. xvj. in fine ait Salomon sortes mittant in sinum. Et Numeri. xxiiij. Dedi vobis terrā in possessionē quā diuides sorte. Et iterū ppha ait. Et sup vestem meam miserūt sortem Secūdo modo accipit sors p re iuste possessa in diuisione. s. aliquarū possessionū. ⁊ hoc modo Numeri. xxxiiij. vocant possessiones filiorum israel. Ex quo pt̄z q res iuste possessa sors merito apellat. vnde Ihesus. Sors notat euentum. signat q̄qʒ sors capitale Fm Catholicon. Tertio modo ⁊ magis ꝑprie pōt dici sors ea tās mutuo data explicite vl implicite. vel sors est capitale creditoris exp̄ssi vel palliati. qz vsura non pōt cōmitti nisi circa sortē: ⁊ capitale rerum mutabiliū. accipiēdo igit sortem hoc modo in cōtractu cōtingit esse vsurā vel nō ex hoc q aliqd accedit sorti vel est de sorte. nam si aliquid accidit sorti vsura est. verbi gra. si aliqs possedit aliquā domū vel feudū fructus ide ex crescens de sorte est nō accedit sorti. vnde si qs iusto precio emat aliquā rem ipsa secum portat sortem suā: ⁊ si qua excrescētia inde puenit est idem de sorte. Modēqʒ modo in locatiōe cōtingit cōmodatum vero si remanet in natura sua: non recipit excrescentiā sortis: sed magis in alios ꝓtractus transit: sicut supza sermōe. xxxvij articulo primo. capō. ij. patuit: ⁊ sic transeundo lucrum inde habituz fit de sorte. ideo ibi nō cadit vsura. In mutuo autem semper excrescentia est extra sortez: pinde quia accedit sorti minime licitum est aliquam excrescentiā ratione mutui acceptare cum non liceat accipere ratione sortis nisi quod est de sorte. Ex hoc autē ortum habet q in re pignorata fructus debēt cōputari in sortem. alias esset ibi vsura. In re autem vendita non est sic. q autem homo teneat cōputare fructus in sortem: quādo data pecunia recipit rem titulo pignoris clare pt̄z extra. de vsuris. capō. j. ⁊. ij. de vsuris. ⁊. ca. conquestus. Et ex hoc patet q qz in mutuo lucrū accidit sorti. ideo nō licet accipere excrescentiā ipius mutui ratione: ergo oēs doctoꝝ in hoc cōcordant q in mutuo nō licet aliquid accipere vltra sortem. ⁊ q solū in cōtractu mutui veri vel interpzetati: ⁊ nō in alio cadit vsura sicut supza dictuz est sermone. xvij. articulo primo. capitulo secundo.

Questio.

His igit̄ prenotatis merito queri pōt vtruz in aliquo casu de facto: licet accipere vltra sortem id est, vtrum cōtractus vsurarius sit in aliquo casu cōcessus vel permissus a iure. Ad qō dicendū simpliciter: q nō nisi forte loquamur de pmissione primo dicta supza sermone. xxxviij. arti. ij. c. vlti. Fm quam ꝑmissionē ius ciuile permittit vsurā. sicut ibidē latius dictū est Habet enim se ius ciuile vniformiter affirmatiue ad omnes vsure casus: qz in omni casu Fm illam permissionē vsurā pmittit. Ius vero naturale diuinuz ⁊ canonicū se habent vniformiter negatiue ad oēs vsurarios casus: quia in nullo casu aliquo triū modoꝝ pmissionis in sermone isto predicto: ⁊ ea predicta vsurā permittit. Nam pari ratiōe in vno casu ita in quolibet ꝓhiberi debet cum de sui natura sit mala. Proinde pari ratione qua eam cōcederent in vno casu deberent eam cōcedere: vel permittere in quolibet casu. quod apparet esse falsum ex dictis supza sermo. xxxviij. per totum. Ex his igit̄ patet q improprie dici soleat q in tali aut in tali casu: aut in tali terra: in tali cōtractu permittit vsura qz in nullo casu breuiter est pmissa. vnde quando aliqui casus ab vsura a doctoribus eximunt. non est intelligendū: q in illis casibus cōmittit vsura: sed q in eis prima facie aliquid simile cōcurrat vsure sicut in ꝓcessu p̄sentis sermonis in multis casibus diffusius patebit. Huius sententie est Joh. an. in mercur.

in regula pctñ. arti. iiij. Et in hoc etiã concor/dant cõiter oẽs doctores. Et est circa hoc notandũ q̃ ſm Alex. li. iij. cum vsura de se sit q̃d malũ sicut ſ. pz ſmo. xxxviij. ꝑ totũ ideo ipa remanẽte sub rõe illicita ⁊ mala nullo modo in ea cadit dispensatio: sicut pz clare extra ð vsuris. c. sup eo. vbi Alexã. iij. ait. Cũ vsurarũ crimen vtriusq̃ testamenti pagina detestet sup hõ dispẽsationẽ aliq̃ posse fieri nullo mõ videm⁹. Quia cuz scẽptura sacra ꝓhibeat ꝓ alteri⁹ vita mentiri: multomagis ꝓhibẽdus est q̃s ne ꝓ redimẽda vita captiui vsurarũ, crimie inuoluat Posset tñ aliq̃ circũstãtia in/ꝓtractu a tali vsu/re excrescẽtia tollere vitij rõnez: ita q̃ mutuãti tale mutui incremẽtũ licite fieri posset. ⁊ hꝫ põt ꝓtingere triplici rõne. Primo rõne dãni emergentis seu occurrẽtis. Scõo rõne lucri cessan/tis. Tertio rõne debiti postulãti vel req̃rẽtis.

Articulus. I. q̃ rõne interesse id est damni euitãdi licet in varijs casibus accipere vltra sortem.

Primo q̃dem tollit vltra sortẽ vsurarie excrescẽtie. vitiũ rõne dãni emergẽtis rõne interesse. Est eni interesse quedã euitatio dãni ſm Tho. ſcõa ſcõe. q. lxxviij. ar. ij. Item interesse est recõpẽsatio dãni in aucto. in apparatu de sentent. excõicati. c. sacro inq̃ q̃ interesse est estimatio dãni q̃ id̃em est. Et circa hoc queri põt an ꝓ interesse. i. ꝓ occurrenti dãno euitãdo paciſci liceat aliq̃d vltra sortem? Dicendũ q̃ homo põt paciſci ꝓ interesse dãni emergẽtis. Et hoc q̃dem tripliciter Primo ꝓ dãno de ꝑterito. Scõo ꝓ dãno de ꝓnti. Tertio ꝓ dãno de futuro.

Plures casus sunt in q̃bus nõ põt paciſci ꝓ interesse dãni emergẽtis de ꝑterito. Caꝑm. I.

Primo q̃dem põt homo paciſci ꝓ interesse dãni emergẽtis de ꝑterito. ⁊ de hꝫ ponent⁹ sex casus. Primus casus est cũ fideiuſ sor ꝓ debitoris defectu cõpulsus est forte q̃ iurauit soluere creditori vsurã ⁊ capitale: tunc q̃dem a debitore repetet eaz: ⁊ oia debita que occasione debiti habuit repetere põt a debitore. q̃ seruari debet indẽpnis. extra de fideiuſ. j. c. et. ij. ⁊ extra de sorꝫ. cõpe. c. fi. li. vj. Quia totũ hoc interesse est creditoris. ff. mãda. si fideiuſ. et. ff. de adminiſt. rerũ ad ci. pti. l. ij. c. vlti. con/cordant Tho. Ray. ⁊ Alexan. de halis. Sed de hoc casu diligentissime arq̃ doctissime tra/ctat Joh. an. mercu. in regula pctñ de re. iur⁹. li. vj. Sed ſm Alexã. de halis recte aduerti in tali casu nõ est vsura q̃ nõ attẽdit fideiussor ac cipere vltra sortẽ. Scõs casus est q̃n numerans siue mutuãs incurrit dãnũ; ex hoc q̃ iste qui accipit mutuũ nõ reddidit in termino assignato extra de fideiuſ. puenit debz eni mutuãs seruari indẽpnis: sed de hoc latius dicẽt infra art. ij. c. iij. Tertius q̃z casus est ſm aliq̃s rõne moze: vt si debeas mihi cẽtũ ad terminũ certum: ⁊ in termino soluere noluisti. ex q̃ opoꝛtuit me pecunias recipe sub vsuris teneris mihi soluere vsuras illas si soluí eas. Quidam tñ dicunt hoc veruz esse si ꝓmo obseruent hec duo. Primo q̃ sibi dicere debeo. Si mihi meũ non reddis opoꝛtebit me recipe ad vsurã. q̃ alias nõ teneaꝫ. Scõo nõ possum aliter mutuo inuenire nisi ꝓ vsurã. Si vo nõ soluí nõ teneris me liberare ab obligatiõe p̃dicta. ſm eni Alexan. Ostien. Innocen. ⁊ Ray. Ad hoc etiã facit. c. puenit. extra de fideiuſ. ⁊ c. ꝓstitutus. Nec est in hoc interesse causa lucri captãdi. ꝫ causa dãni vitãdi ſm Bal. c. de vsur⁹. l. vsuras. Pone q̃ emi a petro lapides vel ligna: ⁊ sit⁹ res ex q̃bus naturaliꝫ non p̃cipit aliq̃s fructus et vt soluerẽ p̃reciũ accepi illud mutuo sub vsurisac vendẽti soluí. sed ipse nõ tradidit mihi lapides seu ligna sed fuit in moza nunq̃d teneꝫ reddere illas vsuras? Dicendũ q̃ sic tanq̃ interesse. et ad hoc habeꝫ notabilis tex. ff. ð act. emo. l. Lu/ctus ticius ſm vnam lecturã. Et idem dicẽdũ est in siliibus cõtractibus puta in locatõibus ⁊ cõductõib⁹. Hec ille. Quartus casus est cũ vendo tibi p̃diũ ⁊ trado tibi illud ⁊ inde percipis fructus. ⁊ tñ ad terminũ p̃ciũ mihi nõ soluis hoc supposito potero elapso termio repetere vsurã cum fructus rei vendite facias tuas. et tñ mihi nõ soluisti. Hunc casuz ponit glo. ex de vsuris. ca. cõquestus: ⁊ ait q̃ hic nõ accipit aliq̃d sicut in vsura sed sicut interesse. xiij. q. iij. qñ. Et qñ dicit q̃ vsura est q̃d accedit sorti intelligi habet in mutuo. et qñ aliq̃d exigit in fraudẽ vsurarum: aut qñ ex pacto aliq̃d exigit vel fit causa lucri ⁊ non causa dãni vitãdi. q̃ si p̃cise fiat causa dãni nõ vtiq̃ ẽ vsura. Et si res etiã pignus daret. mihi possem ide recipe fructus: etiã si transcẽdent q̃titatẽ interesse. Naz talis res a venditore non posset peti tñ fructꝰ eius p̃cipe posset postq̃ ꝓtra volũtatẽ suã res vendita teneꝫ. Quintũ casum ponit cadẽ glo. vbi causa si vendo tibi p̃diũ tali pacto q̃ qñcũq̃ soluero tibi p̃ciũ agri q̃ mihi das ager reuertat ad me. facit ad hoc. c. de pact. inter emptorem ⁊ venditorẽ li. ij. In tali casu emens lucrabit fructus si sit p̃ciũ iustũ. qñ aũt sit iustũ vel nõ latius de eo dictũ est. ſ. sermo. xxxix. art. ij. c. j. Aboleꝫ aũt in hꝫ casu vsure vitiũ ꝓpter vẽditionẽ rectã ad eq̃tatẽ iuris naturalis: seu ꝓpter equitatẽ seruatã inter ementẽ ⁊ vendentẽ Sextus casus est in ꝓtractu locatõis in quo licite p̃cipit homo aliq̃d vltra sortẽ. i. vltra hoc

qđ dat: ⁊ quare hoc in mutuo fieri nō ꝑt dictū est. s. sermone. xxxvij. arti. ij. c. iij.

Q⁹ homo licite paciſci poteſt ꝓ intereſſe damni emergentis de ꝑncivbi oſtendit quare pignus dotis vxoris marito non computat in ſortem.

Capitulum. II.

Secundo pōt homo paciſci ꝓ intereſſe de ꝑncti q̄dāmodo emergētis: ⁊ de hoc ponat caſus extra de vſuris. ca. ſalubr̄iter. vbi dicit ſane generū ad fructus poſſeſſionū que ſibi a ſocero ſunt ꝓnumerata dote pignori obligate cōputādos in ſortē nō credim⁹ cōpellēdū ⁊ de hoc aſſignans cauſam ſubdit. cū frequent dotis fructus non ſufficiāt ad onera mr̄imonij ſuſtentāda. tunc ⁊ traditio illoꝝ reddituuz nō habet rōnem mutui: ſed potius quandā cōpenſationē ſubleuationū oneris ⁊iugalis q̄ ꝓueniret ex dote ſoluta. vñ interim ſtat vice: ⁊ quaſi ꝓ dote: vt ſic fructus dotis marito cedāt ꝓpt onerib⁹. Sz ad hoc q̄ maritus lucret fructus rei dotalis req̄rit q̄ ſuſtineat onera mr̄imonij. ff. de excep. doli. pr̄ in ꝑn. Item oportet q̄ poſſeſſio rei dotalis tradita ſit. ff. ſol. ma. l. de diui/ſūt reſtituunt mulieri. nec lucra marito reddūt ca. de vſuris. l. videam⁹. §. ante. Alia q̄ cauſa de hoc caſu aſſignat ab oſti. ſ. vt dos ſalua maneat mulieri. Item ſm q̄ſdā ſi fructus ſupant onera mr̄imonij nō pōt maritus recipe: niſi q̄tum ſe extēdit mr̄imonij onus: qz ceſſante cauſa ceſſat ⁊ effectus. extra de appel. c. cum ceſſante. aliter ⁊tingeret eam ⁊ſumi: ⁊ ſic multū in ꝟ res publica ledereť. Sed aduertēdū eſt q̄ in ꝟ caſu nō ideo aboleret vſura: qz fructus illi⁹ poſſeſſionis a genero ꝓcipiūt intuitu pecunie a ſocero ſuo detēto. Sed qz gener onera mr̄imonij portat q̄ ſatis innuit in ꝓall'. decre. ſalubr̄iter. ideo dici pōt q̄ dicti fructus a genero ꝓcipiūtur in dāni ſui recōpenſationez: qđ inde ſequit ꝓpter pecuniā dotalē que ſibi ſoluēda differt. Circa hunc caſum reſurgūt dubia quedā. Primo pone q̄ gener nō recipit pignuſ: ſed cautionem de numerāda dote certa die. ⁊ interim ex pacto ſuſcipit certos denarios ꝓ libra. nunqđ cōmittit vſurā? videt q̄ nō in ꝓalleg. c. ſalubr̄iter. tñ cōtrariū ibidē firmat Joh. an. ad tex. illum reſpōdens: q̄ loquit de fructu ſubmiſſo iudicio dei: ⁊ ad rōnem tex. dixit reſpōderi. p. c. per nr̄as in fine extra de donatōe. inter virum ⁊ vxorē: ꝓ quo bene facit q̄ ibi legit in vlti. glo. Scōo pone q̄ gener poſſeſſionē ſibi ſcit obligatam cum iure qđ ibi habet cōcedit alteri ſūmaz pecunie que ei ꝓmiſſa fuerat ꝓ dote ab eo recepta: nunqđ talis recipiēs talem poſſeſſionē poterit lucri facere ꝓceptos fructus? ſicut poterat gener vſq; dum ſoluta fuerit ei pecunia antedicta? Dicendū ſm Rodoneñ. q̄ ſi gener animo donandi tranſfert totū ius qđ habet in pignore in talē nō ꝓpter ⁊tractū pecunie quā accepit ab eo ſed ꝓpter amiciciā ⁊ affinitatē. vel qz alit ſibi cōiunctus eſt: ⁊ iſte numerat ſibi pecuniaz ꝓpter gratiā: ⁊ dilectionē: ⁊ nō ꝓpter lucri faciendas fructus: tunc q̄dez nō eſſe vſura: q̄ vera rō mutui nō eſt ibi. Abolet enī tūc in hoc caſu vſure vicīū: qz gener gratis ſibi cōceſſit ius qđ in poſſeſſione habebat: ⁊ ꝓ ⁊ſequēs ſibi cōdonat fructus q̄s q̄dem ipe ꝓcipere pōt. Si tñ in pactū ſit dictū q̄ gener numerāti pecuniā illam reddere teneat ſi ipe voluit vſura eſt: ſi numerans pecuniā vellet lucri facere fructus: ⁊ ꝓpterea mutuauit. Tertio q̄⁹ pone q̄ vir vendat alicui illos reddit⁹ ꝓ p̄cio toti⁹ dotis mox ſibi ſoluēdo ſic q̄ ſi pr̄ſpōſe det poſt longū tp̄s emptori reddituū p̄fataz dotem nō cōputādo emptori reddit⁹ ꝓceptos in ſortē tunc videbit emptor: etiam vſurā cōmittere. qz nō pōt dici tunc q̄ ꝓpter ſubleuationē oneris ⁊iugalis ꝓcepit reddit⁹ illos: ſicut dici pōt de marito ſpōſe: poſſet tñ dici q̄ ſi ex amiciciā ſponſe: ⁊ abſq; fraude vſure emit reddituſ illos p̄dicto modo q̄ vltra. Ⓜ. libras p̄ius in emptōe datas poterit inde tñ percipe q̄tuz ius ⁊ poſſeſſio. Ⓜ libr̄arum datarum p̄ualet iuri futuroꝝ reddituuz per plures annos aſcēdentiū vſq; Ⓜ. libras iuxta formā ⁊ regulā ſupius datā de emptione iuris annuoꝝ reddituū futuroꝝ decem annoꝝ de q̄. s. ſermo. xxxiuij. arti. ij. dictū eſt.

Quarto inſup pōt queri nunqđ heredes mariti habebūt ꝓuilegiuz mariti de q̄ in ꝓmo caſu ſupra dictū eſt vicz q̄ nō teneant cōputare fructus in ſortē de poſſeſſione quā ſocer obligauit genero ſuo ꝓ dote filie ſue. ſicut nō tenebat maritus: ⁊ hoc q̄diu relicta aliter obligant. cum non teneant reſtituere dotē vſq; ad annū poſt mortē mariti ſui. c. de re. vxo. ac. l. vna? Dicēdum q̄ Joh. an. poſt oſtien. in ꝓalle. c. ſalubr̄iter rōnē illā que reddit de onere cōiugali arguit q̄ ſic demū ⁊trariū determinat: qz in hoc caſu rō eſt diuerſa ab illo Nam heredes ſe ſtatim ꝑnt expedire de muliere red dēdo ei pignus vel rem obligataz qđ q̄dem nō pōt maritus. Et qz ſoluto matrimonio deſinit eſſe dos. ⁊ ſm Bal. mutuatiōe ꝓſone mutuat ꝓuilegiū q̄tiens immediata cauſa eſt ipius ꝓuilegij vt. c. de ipo luc. dos. l. ſ. l. licitatio. §. fi. ff. de publi. Quita q̄ addet queſtio talis. det q̄ ſoluto matrimonio mariti heredes obligant mulieri p̄fatā ſeu alij poſſeſſionē p̄o dote ſua: qz non habent vnde ſoluat nunquid fructus computat in ſortem?

Dicendũ q̃ sic. ff. de solu. l. ticia ꝛ imputet sibi mulier: qꝛ nõ recipit insolutũ. nõ est eni eadem ratio in primo ꝛ in scõo casu: ꝛ ideo nõ est idez ius: qꝛ maritus sustinet onera mr̃imonij: et nõ vxor. hec notat Bartho. Innocẽ. ꝛ osti. ꝛ Anthonius de butrio. in. c. salubꝛiter. Sit g̃ cauta mulier ne recipiat rem i obligationẽ: sed faciat distrahi eam: vel recipiat insolutũ. ff. de re. iu. l. adiuo. Alioquin sicut dictũ est: fructus sunt cõputandi in sortẽ. forte etiã posset dici. si mulier nõ est sufficiẽs talem cautelã hr̃e: nõ sit sibi soluta dos post interpellationẽ legalẽ: debeãt alligata suscepta p mulierẽ cõputari in interesse nõ solute dotis suo die. ꝛ nõ in sortẽ maxime si ipsa mulier aliũde non habet bona cõmuniter ꝓtingere solet. Cogitabis: qꝛ huius opinionis quidã reperiunt.

Incidens questio circa varias opiniones plurimoꝝ doctoꝝ.

Ad tione huius ꝛ aliarũ variarũ opinionũ merito queri põt. an doctoꝛibꝫ cõtrariãtibus circa aliqd agibiliũ ꝛ agere ꝝ vnaz opinionẽ sit absq̃ piculo mortalis culpe. Agere ꝝo ꝝm aliam sit in dubio. si quis agat ꝝm partẽ dubiã mortaliter peccat Alicui videt. q̃ sic: iuxta illud Eccl̃i. iij. qui amat periculuz in illo peribit. Cõtra qꝛ tunc multi essent in dubio mortalis culpe: ꝛ eterne damnatiõis Dicẽdũ ꝝm Henricũ de gandauo in qdlibeto suo q̃ pmo cõsiderãtibus est doctoꝝ status. s. quales inuenti sunt in determinatiõibus suis: vtrũ mendaces vel veraces sunt dubij ꝝm maius ꝛ minus qualis vite. s. si veritatẽ amant facto vel verbo. qualiter instructi sunt de eis que determinãt. qua affectõe mouent. qualia etiaz alias determinauerũt vel causas eoꝝ. Qualia cõcilia dederũt in cõmentis suis in cõsimili casu. Scõo videda sunt fundamenta eoꝝ ꝛ rõnes in sententiãdo in tali casu. quoꝝ sunt efficatiozes ꝛ exp̃ssiozes auctoꝛitates. Tertio cõsideranda auditoꝝ cõditio. vtrum. s. sic sint literati q̃ possint discernere ꝛ cõparare determinatões eoꝝ. vl̃an sint simplices quos oportet fidem alteri adhibere. ꝛ vtrũ vtraq̃ pars doctoꝝ sit eis equaliter nota vel altera tm̃. Si auditoꝛ ergo est peritus ꝛ nouit statũ doctoꝛis q̃ sententiauit cõtra partẽ piculosam hr̃e oẽs bonas cõditões iam dictas vel plures q̃ alius et rõnes eius efficatiozes ꝛ auctoꝛitates exp̃ssiores. si se exponit piculo mortaliter peccat qꝛ cõtra dictamen rõnis agere cõprobat. Si ꝛo auditoꝛ est simplex: ꝛ nõ põt discernere inter doctoꝛes ꝛ credit fide dignos illos qui dicũt dubiam partẽ talis sic se exponẽs piculo illi non peccat mortaliter: qꝛ nõ reputat illud piculũ licet sit in rei veritate nisi esset tale qd̃ foꝛet de naturali iure vel regula fidei qd̃ scire quilibet obligat̃: qꝛ tũc simplicitas vel ignoꝛãtia nisi sit invincibilis nõ excusat Et p hoc ptz ad pmũ ꝛ secundũ q̃ nõ sunt in piculo mortalis culpe nisi piculo ꝓtra ꝓscientiã se exponãt. Hec ille.

Qꝛ homo paciscí põt p interesse dãni emergẽtis de futuro de quo plures ponunt casus. Capl̃m. iij.

Tertio põt quis paciscí p interesse damni emergẽtis de futuro. ꝛ de hoc ponũtur aliqui notabiles casus Primus casus est qñ aliq̃s emit fructus alicuius castri vl̃ ville: qꝛ licet satis plus ꝓcipiat de fructibꝫ non tenet̃ inde aliqd resartire: ꝛ hoc in rectitudinis rõne. ff. de here. vel act. ven. l. cum hereditatẽ. et. l. se. ꝝm Hosti. ꝛ archi. tres alios casus ad h̃ capitulũ ptinẽtes vide. s. sermo. xxxiij. arti. j. c. iij. Iterũ in p̃ceden. sermo. p totũ. arti. j. ponitur casus de imp̃stitis venetoꝝ: ꝛ locis ianuensium ꝛ monte florentinoꝝ.

Articulus. ii. qñ licet accipe vltra sortem rõne lucri cessantis.

Secũdo q̃ tollit vltra sortẽ vsurarie excrescentie viciũ rõne lucri cessantis qd̃ est etiã interesse ꝛ euitatio dãni. Ad huius tñ pleniozẽ intelligentiã p tribus capitulis querant̃ tria:

Querit̃ an sit vsura tradere. c. ducatos sub pacto q̃ sicut cõsimiles. c. ducati apud vnũ mercatoꝛẽ fidelẽ lucrant̃ vel perdent sic isti lucrant̃ vel perdant. Capl̃m. i.

Primo querit̃ eni an ꝓtractus ille vsurarius dici põt p q̃ q̃s tradet. c. ducatos moꝛ in suis domesticis necessitatibꝫ expendẽdos. Tradit inq̃ sub hoc pacto. q̃ sicut consimiles centũ ducati apud ioãnem mercatoꝛẽ legalẽ lucrabunt̃ vel perdent sic isti lucrent̃ vl̃ perdãt: Dicendũ est q̃ a magnis doctoꝛibꝫ casus iste valde dubi reputat̃. ꝛ maxime ꝓpter tria Primo qꝛ talis hoc pactũ in fraudẽ vsurarũ adinuenisse videt̃. Scõo qꝛ sicut patz lxxxviij. di. c. ejiciẽs pecuniã ex se sola minime est lucrosa. nec valet nisi seipsaz: s̃ ex industria mercantiũ fit ꝓpter eoꝝ negotiatões aliq̃n lucrosa. sed nihil est hoc tale. Tertio qd̃ efficacius est: qꝛ de tribꝫ est vnũ in hoc ꝓtractu. Nã aut illa pecunia est tradita p modũ mutui: aut p modũ depositi. aut p modũ capitalis. vt scz in ꝓsona tradẽtis emptõibus ꝛ mercatiõibus deputet̃. Primo si p modũ mutui tunc est ibi manifesta vsura. qꝛ mutuũ sic ex p̃cedẽtibꝫ ptz cedit in dominiũ eius cui mutuũ factuz est. vñ

nō debet lucrari neq; ꝑdere nisi sibi. Scdo ꝙ si ꝑ modū depositi tunc etiā sola ipsa reddi debet absq; omni lucro ꝛn potius ille qui tale depositū seruauit remunerādus est ꝛ tn̄ ex forma ꝓmissi casus: ptz q; nō est tradita per modū depositi. Tertio insup nō est tradita ꝑ modū capitalis: qz tunc in pacto esset q; ille teneret eaz solis mercatōibus fideliter deputare. Hec quidem vltima rō fortiter ꝓbare videt q; pecunia sic tradita nō pōt hr̄e nisi rōnem mutui. Ex q̄ quibus dā ꝛ nō indocte talis ꝓtractus illicitus esse videt. ꝛ hui⁹ mie est Innocen. extra de vsu ris. c. fi. ꝛ ibidē. Joan. an. idem dicit.

Querit an sit vsurarius qui rogatus ex pietate tradit centū ducatos: ex q̄bus mercaturus erat inde aliq̄d nolens nisi solum illud quod mercando ꝓbabiliter ꝓueniss̄et.

Capitulum. II.

Scdō querit an cōmittit vsurā: is q̄ tradit centū ducatos ex q̄bus erat ꝑ se aut ꝑ alium mercatur⁹: aut aliqua quecūq; lucrosa empturus: ꝛ sola pietate ꝛ necessitate: ac instanti amici sui ꝑce eos sibi aliq̄d tradidit inde aliq̄d nolens nisi id qō sibi inde ꝓbabilit̄ ꝓueniss̄et. ꝛ hac sola de causa sub forma ꝑcedētis cōtract⁹ ꝓtrahit pactū secuz. nō q̄dem ad sp sed ad aliq̄d rōnale tp̄s. Ad q; dicendū ꝙm magnos doctores. q; talis ꝓtractus licitus esse videt ꝑ eo q; nō tradit sibi solā simplicis pecunie rōnem. sed etiā tradit sibi capitale suū: ideo merito pōt ꝛ debet ꝛ sibi tenet tanq; de capitali. de hoc q; licitus sit cōtractus triplex rō dari pōt. Primo enī ex hoc rōne eq̄tatis. scdo rōne indēnitatis. tertio rōne vtilitat̄. Primo vo ex hoc rōne equitatis ꝛ pietat̄. Nam equū et pium est in necessitate seruire amico. Insup nō est iniquū si rō capitalis quā iste iam in expressa intētōe: ꝛ quasi in facto habebat sibi seruire indēnis. Scdo vo licet rōne indēnitatis. Nam sicut in sequēti arti. c. j. patebit retentor mutui vltra ꝓfixū tp̄s dño obligat̄ q̄ illo fuisset vsus tanq; capitali suo. Ita q; respectu talis assumit̄ extunc rōnē capitalis. q̄uis nullus in mutuo illo mereret. Tertio q̄z licet rōne vtilitatis. Nam extra de vsur̄. in. c. nauigāti dicit. q; qui pannū vel granū aut alias merces vendit vt amplius q̄z valeāt in certo termino recipiat ꝑ eisdē. si tn̄ ea tpe cōtractus nō fuerat venditurus vsurari⁹ nō reputat: si verisiīr credit q; tpe solutōis ꝓtaxato tn̄ sint valitura. Ecce q; hic notāter dicit: si tpe ꝓtractus nō fuerat venditurus illa que ꝓditio hac sola ponit rōne. q; si tunc fuerat illa venditur⁹: tunc ꝑ futuro tpe ꝓtaxato apud eum vendibilis nō habuisset rōnem. Quia q̄ ꝑ illo tpe futuro habuit apud eum rōnē vendibilis: ideo nō licite illa vendit ꝙm valorē illius futuri tp̄is ꝓbabiliter creditū ergo cōsimili rōne dubito si q̄s ꝙm partē dubiam q; mortaliter peccet. Alicui vo q; sic jurta Eccl̄i. iij. q̄ amat periculū in illo peribit. Cōtra qz multi essent in dubio mortalis damnatiōis eterne. Dicendū ꝙm Henricuz de gandauo in suo qōlibeto q; ꝓmo ꝓsiderandū doctoꝝ statꝰ scz quales inuēti sunt in determinatōibus suis vtrū errātes vel mēdaces seu dubij ꝙm maius et minus ꝛ q̄lis vite. si veritatē amauit facto et ꝛbo. qualiter instructe sunt de eis que determinant qua affectōe mouent̄ qualia etiā alias determinauerūt. vel amicis suis qualia ꝓfilia dederunt aut cōiunctis suis in sili casu. Scdo videnda sunt fundamēta eoꝝ ꝛ rōnes in sentētiā do in tali casu. quoꝝ sunt efficatiores ꝛ exp̄ssiores auctoritates. Tertio ꝓsideranda est ꝓditio auditoꝝ vtrū sic sint habituati q; posset discernere ꝛ cōparare determiatōes eoꝝ: vel sic sint simplices q̄s oportet fidez alteri adhibere. Et vtrū vtraq; pars doctoꝝ sit eis eq̄liter nota vl̄ altera tm̄. Si igit̄ auditor est peritus: et nouit statū doctoris q̄ sentiebat ꝓtra partē plculosaz hr̄e oēs bonas ꝓditōes iam dictas vel plures: q̄z alius ꝛ rōes eius efficatiores ꝛ auctoritates exp̄ssiores. si se exponit ꝑiculo mortalit̄ peccat qz cōtra dictamen recte rōnis agere cōprobat̄ Si vo auditor est simplex nec pōt discernere. inē doctores ꝛ credit dignos fide illos q̄ dicūt dubiā partē talis sic se exponēs ꝑiculo illi non peccat mortal̄r. qz nō reputat illud ꝑiculū: licz sit in rei veritate: nisi esset q; tale foret de naturali iure vel reali fidei qō scire q̄libet obligat̄: et tunc simplicitas vel ignorātia nisi sit inuincibilis nō excusat. Et hoc ptz ad ꝓmū. Ad scdz nulli sunt in ꝑiculo mortalis culpe: nisi ꝑiculo cōtra cōscientiaz se exponāt. Hec ille. qz iste in sua pecunia iam habet rōnez capitalis: pōt ex ea rōne sui capitalitat̄ exigere in ꝓfata. Si enīz excepto casu necatis ꝛ pietatis: ꝛ instātis precis amici b̄ faciat tūc eoipo q̄uincit q; pl⁹ vult vti vt vsurario mutuo: q̄z in mercatōib⁹. aut in lucrosis emptōib⁹. vt capitali vo⁹ ideo ex tūc de contractu vsuario nullatenus excusatur: Si etiā hō alicui mutaret pecuniā ad certū tp̄s qz credit q; ille tūc nō solueret: ꝛ si ex tūc tenet̄: ad interesse ꝓbabilis lucri: ꝓstat q; talis vsurarius esset. ꝛ q̄cq̄d inde vltra sortē accipet vsura foret. qz patēt ē q; nō tradit eā fidel̄r vt simplex ḡtuitū mutuū: ꝑ poti⁹ vt vsurariū: ꝛ iō translatio ꝓfati termini iustā rōnē capitalis sibi mimet ꝑt dare. ḡ sic ē in ꝓposito casu si p̄ncipal̄ tradēdi intētio sit. qz ꝑelegit ꝑ hūc lucrū pluscz ipaz viā mercādi illicitū ē: ꝓdicta aūt credo ee vera

nisi qui tale mutuũ recipit in tali necessitate cõ stitutus sit: q̃ ille qui ei mutuũ tribuit ex vi illi us p̃cepti: qđ habeť Luc. vj. mutuũ. ſ. date ni/ hil inde sperãtes necessario obligaret illi mutu um dare: iuxta distinctionẽ supraposĩtã ffmo. xxxvij. arti. ij. p totũ. nam qñ vt ibi dicit hõ te neť ex illa necessitate mutuũ primo suo dare p pter duo nõ ide suscipe lucrũ. Primo qr est cõ tra p̃ceptũ de mutuo dando quodãmodo vẽ/ deret charitatẽ. Nam si est obligatus ex chari tate recipiẽdo premiũ est ei vendere charitatẽ quod est vsura. Scõo qr si recipiens mutuũ in p̃dicta necessitate est. impiũ esse videť q̃ per acceptõez hmõi lucri ad maiorẽ necessitatẽ de uenire cogať Si tñ mutuans ex illo mutuo ad maiorẽ vel ꝑsimilem necessitatẽ veniret: aut ex mutuo illi dato nõ paruũ dãnũ incurreret: tũc rõne dãni emergentis interesse recipe põt. Ju xta ea que in p̃cedenti arti. dicta sunt cum hoc etiã ꝑcordat. Anthonius de butrio.

Queriť an tenens mutuũ vel debi tum vltra tps legitimuz a dño p̃con= cessuz teneať restituere interesse dam ni: z etiã lucri qđ inde pbabiliter pue nisset. Caplm. iij.

Tertio queriť an tenẽs mutuũ vel de/ bitũ vltra tps legitimũ a dño p̃cõcessum teneať restituere totũ interesse dãni: z etiã lucri qđ inde pbabiliter puenisset. Ad hoc di= cendũ q̃ oẽs periti cõiter in hoc ꝑsentiũt: q̃ ex tunc teneť ad totũ interesse damni: ex tũc credi tor ex hoc puenientis. Et hoc intelligo vbi ex culpa sua ꝓueniat defectus ipse soluẽdi. qr vbi absq̃ omni culpa sua sit impotẽs ad soluendũ nõ sic stricte est loquendũ. nõ tñ teneť ad totuz lucrũ qđ extunc illi pbabiliter ꝓuenisset si eaz habuisset. imo tantũ subtrahi debz: quantũ p/ ditionũ dubietas in mercatõibus vel emptõi= bus ꝓtingentiũ pẽsanda est: z peritoꝝ iudicio pbabiliter estimãda. cum hoc cõcor. tho. scõa scõe. q. lxxviij. Nam fauorabilior est causa dã= num vitãtis q̃z lucrũ captãtis. Jnde est q̃ qui pecuniã mutuat: si occasiõe illius mutui labo/ res sustinuit forte itineris aliaſ de repignorata põt tantũ recipe fructũ quãtũ sibi satis fiat ffm Antho. de butrio. extra de vsuris. c. cõquestꝰ.

Et ex hoc casu alij cõsimiles colligi possunt qđ notabile est. hec tñ nõ sunt ꝓpter piculum ꝓlo p̃dicanda. Est nihilominꝰ aduertendũ. q̃ si creditor ex illa pecunia nihil feciſſz: nec factu rus fuisse supponiť. vnde lucrũ aliqđ cõseqũ pos set: vtpote qr ꝑ certo supponiť q̃ eam simplici ter expẽdisset: seu in arca seruasset: tunc ad nul lum interesse lucri obligatus est. Sed q̃daz ab hoc casu excipiũt debitũ vsurarũ: hoc est id qđ quis ex vsuris lucratus est. Et hoc ex triplici rõne. Primo rõne volũtarij. scõo rõne domi/ nij. tertio rõne cõsueti modi. Primo inq̃z rõne volũtarij: qr licet pactuz de danda vsura sit de se z absolute in voluntariũ ex parte mutuũ ac= cipientis: est nihilominꝰ voluntariũ ex occur/ renti cõditõe. z ideo non simpliciter ab vsura/ rio accipiť z teneť ꝓtra voluntatẽ illius. ideo ad nullũ damnũ sibi inde pueniẽs p̃terq̃ ad so lam vsurã reddendã ffm eos teneť. Scõo ra tione dñij. Nam vt dicũt dominiũ vsurariũ re rum vere vsurarij est. vnde nõ teneť ad idez nu mero satisfaciẽdũ. sed ad eq̃lens solũ. fur ꝙ vel raptor aut mutui retentor ex q̃ transit tps sibi cõcessum: non habet dominiũ in re quã de bet: z tenet inuito dño. z ideo teneť ad interes= se: qr dñm verum dãnificat in re sua: z in cõmo ditatibus quas ex re sua traxisset. Tertio ra tione cõsueti modi. ſ. qui cõiter obseruať in vsu rarũ satisfactõe. qr nunq̃z videmus aut legim⁹ vsurarios cõpulsos: aut inductos ad restituẽ= dum: nisi solũ in incrementũ vsure. Jmq̃z nunq̃d qui recipit domũ in pignus p centũ mutuatis vsq̃z ad annũ hoc. ſ. pacto q̃ si nõ soluat in ter/ mino cadat debitũ in cõmissum: z pignoratio cadat i vẽditionẽ põt tenere domũ sibi pigno re obligatã eo q̃ debitor non soluit in termino cum domus valeat satis plus? Dicendũ q̃ va= lor domus pẽsari debet: z quantũ excedit pre cium z cõputari debet. etiam si creditor recipit vsu fructũ de domo illa Nam si recipit tunc iu dicari nõ põt q̃ in aliquo dãnificatus sit. vnde ffm aliquos nõ tantũ non põt retinere seu reci/ pere domũ. verũetiã vsufructũ restituere obli gatur vel ipm cõputare in sortẽ. Si tñ dãnifica retur de pecunia sua. tunc sicut ex p̃cedentib⁹ patz posset petere interesse. Si ꝙ creditor nõ recipit vsufructũ domus cuz illa superfluitas do mus valoris cadat in debitoris penã suppoſita vtriusq̃ bona fide: qñ ꝓtractus mutui celebra tus fuit. Tunc dicendũ est ffm q̃ in sequẽti. c. diceť de tertia pena que ꝓuentioalis ibi deno= minaťz Ꝫ sicut dictũ est nisi factuz sit in frau= dem vsurarũ. Est insup notandũ. q̃ si a p̃stito te mutui sub aliquo p̃cio seu lucro talis vltra terminũ detentio cõcedať: tũc eo ipo cõmittiť vsura: qr ex tali ꝓcessione sortiť potius rõnem volũtarij mutui q̃z inuite detentõis. ad hoc fa cit. c. cõsuluit extra de vsuris. plura que dicta sunt in p̃cedenti sermone arti. ſ. c. iij. p p̃senti materia faciunt.

Articulus. iij. q̃ ppter triplex de= bitũ põt homo accipe vltra sortẽ nec est ibi vsura.

Tertio q̃z tollit vltra sortẽ vsurarie ex

crescentie vitiū: rōe debiti postulātis. In mltis ei casib⁹ vltra eo ꝙ̄ñti ꝑmōe nūerati sūt ex debito req̄rēti potest vltra sortem excrescentia recipi sine culpa: z maxime ꝓpter triplex debitū ¶Primo ꝓpter debitum seueritatis: scdo ꝓpter debitum equitatis: tertio ꝓpter debitum charitatis.

Q̄ licet exigere penam appositā in contractu vel quācunq̄ aliā penā a iure vel a iudice illata, et an liceat acquirere ab hostibus per vsuram ¶Ca. I.

DRimo em̄ potest accipere vltra sortem ꝓpter debituz seueritatis: scz quia seueritas iusticie ꝟ exigit z circa ꝟ q̄rū tur plura. ¶Primo queritur an sit vsura in contractu mutui si interposita sit pena detentori vlla pena. Dicendū secundū Sco. in quarta distinctione xv. q. ij. Q̄ si talis pena opposita est. absq̄ dolosa intentione vsurarij precij seu lucri tunc petitor eam potest exigere. Verbi gratia secundū eundē vbi supra. Ego indigeo peccunia mea ad mercandū: a te rogatus concedo tibi vsq̄ ad certum diem adijciens penam conditionalē q̄ nisi tali die soluas quia multū damnificabor. soluas postea tantū vltra sortem: pena autē licita est quia licet me seruare indemnē p̄monendo illū cū quo contrabo. Signū autem q̄ non fit in fraudem vsure z est quando creditor magis vellet peccuniam suam sibi solui i certo prefixo die q̄ in crastino cū adiecta pena Et per oppositū in fraudē vsure z est quando vult diem illū transire potius q̄ peccuniam dare illo sibi solui: Ad quod q̄ signū addi potest z ñ licet tūc exigere illā ꝟuentionalē penā sipstitor ꝓbabiliter credit et sperat q̄ receptor mutui penam illam incurrit. Alexan. autē lombar. distinguit triplicem penā. ¶Prima dicitur pena canonica seu legalis: secunda vero dicitur iudicialis tertia vero dicit conuentionalis ¶Prima em̄ dicitur pena siue vsura canonica seu legalis. De qua dicit. xij. q. ij. c. in legibus. de qua verbi gratia ponat casus de quinq̄ p centū q̄ ne ex vi statuti dat tutor pupillo qua non tanq̄ vsuram ꝟ tāq̄ penam legalem tutor pupillo ꝟsoluit argumentū in ꝓallegato capitulo in legib⁹ fit autem hoc ne tutores aut negligentia seu malicia infidi pupillis fiant Nā de peccunia emere debuit possessiones pupillo vel quinq̄ p̄ centenario hoc nihilominus firmū tene q̄ pupilli peccūiā non potest credere tutor ad rationem. v. p̄ centenario quia oīno vsurarius esset z ad satisfaciēdum ipse obligaretur. Secunda pena est iuduti alis id est imposita a iudice ꝓpter puniendaz contumaciā debitoris. et hec potest exigi vt ꝑz xxxiij. di. ca. iij. q̄ q̄. in fine. Secūdo circa ꝟ queritur an quidē recipe potest pecuniā ab ali quo qui est impotēs ad soluendū vnde ei⁹ possessionē recipit insolutum ꝟm ꝟsuam cōmunitatis que tamē valet plus q̄ sit ipm̄ debitū tenea tur restituere supfluū valoris ipius possessiōis an sit absolutus: qui auctoritate ꝟmunitat possidet eam. Dicendū q̄ si creditor non p̄cipit aliquā vtilitatem ꝫ dicta possessione non tenetur restituere illud quod plus possessio valet: nec ē peioris conditionis q̄ quelibet alia priuata p̄sona: que nisi de pignore precipit emolumentū valorē rei excedentē debitū restituere non tenetur. q̄ñ scz ex pacto mutuū cadit in cōmissū potissime in hoc casu q̄ talēpossessionē tenēt ex iudicato ꝓmutatis: vñ si debitor damnificat̄ maxime ex culpa sua imputet sibi quia a cōmūitate non damnificatur nisi p accidens. cum dicta cōmunitas non posuerit creditorem in illā possessionē ad inferendā iniuriam. sed ad obseruandam iusticiā. Et hoc intelligi debet q̄ñ bona fides interuenit ex ꝑte creditoris: qui ex ꝓmunitate ꝓsequitur ꝓprietatem possessionis. Si autē creditor fraudem cōmisisset in ipam rem. scz vilificando eam dicens q̄ possessio tantūmodo valet. c. et nihilominus valet. ¶S. et insolutū accipit eam: tūc totum illud quod valet vltra q̄ fuerit debitū creditor in foro conscie restituere obligatur: eo q̄illicite egit cōmittēdo dolum z fraudem. Aduertenduz est tamē q̄ si debitor qui sub pena infra certum tempus promisit debit ū soluere impeditur paupertate. seu alia iusta necessitate non tenetur penam soluere vltra sortez: nec licite potest ab eo peti si in iudicio ꝟ ꝓbari potest. extra de solu. c. odardus. Tertia vero est pena consentionalis. id est de consensu partiū apposita vt saltem pene metu debituz certo die soluatur. z hanc etiaz licet exigere. ex de arbi. c. dilecti. xij. q. ij. c. Fraternitas Apponit̄ em̄ talis pena vt pacta seruētur. extra de pe. constitut⁹. dū tamen inuitio sit recta. Quia vt p̄diximus si creditor ea intentione det mutuum quia credit aut sperat penam esse soluendam tunc non aboletur vicium vsure cum ipse mutuet causa lucri: et cuz ipse sperat lucrari penam. que quidem spes destruit eius liberalitatem et gratuitum mutuum. ¶Predictis concordat ¶Hosti. et addit q̄ conuentionalis pena p̄sumitur esse vsura: quādo scz talis solet exercere vsuras aut stipulatur penas imensas. aut p singulos annos in auē. vt nullus mutuās agricol. coll. iij. posita. C. de vsuris. auct. ad hec. De interesse autem lucri talis detentionis ꝟm quosdam tenendū est idem quod in p̄cedēti capitulo dictum est tamen in omni euentu petere

penam non videt honestū imo nec licitū. qñ. s. sine sua culpa factus ē impotens ad soluendū vel ad pmissa seruandū qua puniri non debet. vnd si absq; dolo ⁊ fraude in ꝓtractu pena apposita tulit q; si in tali termino seu loco non ponit merces subeat talem penā: si ex eo q; non habuit merces damnificatus est. Videtur quibusdam q; posset petere saltē vsq; ad interesse nisi ille fuisset legitime excusatus: quia tūc eum nō liceret grauare. Tertio q̄ritur an statutum vel ꝓsuetudo ꝑm ꝓsciaz valeat qua ordinat q; missus in possessionē lucretur fructus ad rōnem de q̄nq; p centenario. Dicendū q; Bal. in. l. accepta. c. de vsuris. q. xviij. terminauit q; sic: cū talis lucret illos ratiōe etiam nomis interesse qđ etiam dicit no. in auct. de exhi. re. col. c. si vero in glo. que incipit q; leges: que glo. ꝑm eundez singularis est. Nec mirū cum ꝓpter nimiā contumaciā auctoritas pretoris facere posset vt. l. fulcimus. §. fi. ff. ex quibus cau. in poss. caussat. Sciendū tamē q; Barto. in. l. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam: infec. ad fi. inquit. q; licet glo. in auct. supra dicta id dicat. scz q; de ꝓsuetudine immissus lucret fructus: tñ ꝓsuetudo illa non est iusta ꝑm eum cū sit ꝓtra ius diuinū in fraudem vsurarū: quare dicit eos esse ꝓputandos in sortem. Alij vero circa ꝫ distinguūt dicentes. q; si ꝓsuponat in fraudē esse factū tūc Bart. verum dicit: ꝫ si nō qz in locum penalis legis aut attrahatur ad satisfaciendū vel loco interesse: scz ꝓpter morā statutā vel ꝓsuetudo emanasse videtur tunc ꝓcedit glo. et dictū Bal. quod tamen ex ordine sed nō ex cā. Si em̄ in veritate creditor non foret seu iusta causa non subesset. si conscientia recta seu capitalis seu fortē retinere non posset sic ne fructus nomine interesse. Quarto quoq; querit an licet ab hostib⁹ exigere vel recipe vsuras. ℔ quero ꝓpter verbū Ambro/sij quod ponit. xiiij. q. iij. c. ab illo vbi dicitur ab illo exige vsurā cui nocere merito desideras cui iure inferūtur arma huic legitime auferuntur vsure quez bello vincere non potes ab illo vsurā exige: quem non sit crimen occidere: sine ferro dimicat qui vsuras exigit sine gladio se ꝺ hoste vlciscit qui fuerit vsurarius exactor inimici: ergo vbi ius belli ibi ius vsure. Hec Ambro. Ad quod dicendū q; hic est triplex opinio doctoꝝ ꝑm Alexandrū lombar. Prima ē q; licitū hoc est: et huiꝰ sententie est Hostien. allegat illud Deut. xxiij. Non feneraberis fratri tuo ad vsuram sed aliena. Huic etiam sententie adherere videt Job. an. Hoc etiaz ꝓprie sonare vident Verba illius capi. ab illo si diligēter examinētur. Huiꝰ sententie ē Greg⁹. de armino i. q de impstitis venetoꝝ ⁊ hec opinio videt mihi esse vera. ⁊ tunc aboletur vsure vicium: quia solꝰ deus verus est dñs omniū rerum ⁊ bona tēporalia dant homib⁹ ad colendū verū deū ⁊ dominū vniuersi. vbi igit cultus dei nō est fiē ab inimicis dei. vsure legitime exiguntur. Quare quia hoc nō fit causa lucri sed causa dei ⁊ fraterne dilectiōis rōne. vt scz inimici debilitētur ⁊ reuertātur ad deum. Insup quia bona que hñt non sunt eoꝝ ex quo vera fidei sunt rebelles. iō ad catholicos reuoluentur. Proinde ex predicto decreto dixerunt quidam q; ab hostibus licite possumus accipere vsuras: nam omia eoꝝ bona possumus auferre vt patet. xxiij. q. c. ij. ⁊ quibuscunq; insidijs cōtra illos vti: scz occultando ab eis illa per que eos possemus expugnare: quia ꝓpositum nostruz non tenemur apire eis. xxiij. q. ij. dñs. Ex hoc etiā dixerūt q; xp̄ianus pōt accipere vsuras a iudeis siue a saracenis sicut a ceteris hostib⁹ catholice fidei: ꝺ hoc etiā aliquid dictū est supra sermone. xxxvj. ar. iij. ca. viij. Secūda vero opinio est eoꝝ qui dixerūt q; dictū decretū non intelligit de aliquibus infidelibus: sed solum de rei publice inimicis. quib⁹ licitū ē aperte ⁊ p insidias nocere: a ceteris aūt qui seruire parati sunt non licet accipere: vt patet. xxiij. q. viij. c. dispar. vbi Alex. papa ait. Dispar nimirū est iudeoꝝ ⁊ saraceno rum causa. in illos em̄ qui xp̄ianos ꝓsequūtur et ex vrbibus ⁊ ꝓpꝛijs sedib⁹ pellunt: iuste pugnat hi vbiq; seruire pati sunt. Tertia vero est opinio glose que sup̄ prefato decreto inquit q; verbum Ambrosij negatiue intelligi habet. ait em̄. ab illo exige vsuras cui merito nocere desideras. quasi dicat nulli debes desiderare nocere: ergo a nllo vsuras exigere debes: ⁊ ꝑm hūc intellectum a nullo licet vsuras exigere. nec scz a christiano nec iudeo neq; a pagano. Archid. aūt in pallegl. c. ab illo recitat opi. hi qui post plurima: licet nō se firmet tamen sentire videt q; nullo casu licet vsuras recipe n ec etiaz hostibus cum generaliter ꝓhibite sunt. ⁊ idem dixit in. c. si q̄s ea. vij. questione. ij.

De triplici casu in quo licet accipere vltra sortem ratione equitatis. Cap. ii.

Secundo q; pōt hō recipe vltra sortem ꝓpter debitū equitatis: quē scz eq̄tas in hoc requirit. et de hoc ponam⁹ tres casus. Primus casus est quando ecclesia recipit a suo vasallo in pignus feudum quod ab eo tenet: tunc em̄ ex eq̄tate ecclesia non tenet fructus computare in sortem. et de hoc habetur textus extra de vsuris ca. conquestus. vbi dicitur q; monasteriū detinens terrā titulo pignoris. debet cōputare fructus in sortem et recepta ex fructib⁹ sorte terra debitori restitui debet

et hoc nisi terra sit de feudo monasterij. tūc em ſm glo. eccia nō tenet fructus ꝓputare in sortē Interi tm nō debz recipe seruitiū a vasallo. nec tūc ē vsura q̄si dicere velit q̄ iō casus iste licit⁹ ē q̄ ab eo vitiū vsure auferet: eo q̄ eccia rōe feu di nō dz recipe alienū. accipet em alienū si interi vasall⁹ ad ꝫ seruitiū tenet. tollit g̃ in ꝫ casu vi ciū vsure rōne feudi: q̄ talē excrescentiā feudū sub licito ponit. ꝫ idē hēt ex de feu. c. j. vbi de/ sortē. Ita tm q̄ vasall⁹ interi nō tenet ad seruitiū. Sz ex ꝫ casu dubiū surgit an in feudo ꝫ so/ lū eccia hēat locū cū ꝫ nō sit ꝓuilegiū eccie q̄d apparet ex de feu. c. j. vbi ad ꝓsultatōz factā pa= pa rndet. Preterea si esset vsura: papa ñ posset aliquē ꝓuilegiare ꝛ ꝓceptū dei. xxv. q. j. sūt q̄= dā. ꝑ ē int̄esse tm q̄ ñ recipit seruitiuz a vasallo vt supra dictū ē. Dicendū ſm Bern̄. q̄ ꝫ idez lz i q̄cūq; feudo laycali. q̄ ibi ē eadē rō: g̃ ē idē ius extra de ꝓsti. trāslato. Nā licz respectu lay co execrabilis sit vsura: execrabilioz tn ē respe ctu clericoꝝ ex de vsuris. c. j. t. ij. q̄ m̄ta licēt laycis q̄ clericis ꝓhibent. lxxxviij. d. c. fornica/ ri. ex ne cleri. vel mo. se. neg. se in. c. j. Sed q̄d si vasallus ecclesie: vel dño ꝯuire velit pignoran tie durāte ꝓdicta nunq̄d si velit cōputare ac re/ cipe fructus licitū erit ei. Dicendū q̄ si in ꝫ cō uenīāt dñt ꝓputari ex de pact. c. j. si vero i hoc nō ꝓuenīāt ꝓputari ñ dñt. vt no. her. t Hosti. extra de feu. c. j. q̄ res de facili reuertit ad idq̄ sibi ius et natura ab initio ꝓcessit. ff. de pact. l. si vn⁹. §. pact⁹ et. §. se. extra de officio del. sup. §. porro. videt tn dicendū q̄ ibi esset notabilis disproportio int̄ fructus feudi t seruitiū vasal/ li vel etiā ꝓ vasallū non staret q̄ min⁹ seruitium exhiberet tūc ecclesia nō faceret fructꝰ suos: q̄d sentit Anthoni⁹. de but. ex de feu. c. j. vbi dum dicit maxie si seruitiū fructib⁹ disproportiona/ tur. Ratio igit̄ quare in hoc casu abolet vsura quia vasallus non est dñs feudi cuius in eo ha beat vtile dñium t ſm aliquos nō ē maioz do= mino. Presumit̄ etiā velle dare q̄d ad anthido ta est naturaliter obligat⁹. Ex his ptz q̄ eq̄ta/ tē ꝓtinet iste casus. Scōs casus eq̄tatem conti nēs subiungat̄ q̄ talis est: q̄n ecclesie possessio clerico in bñficio est alligata t laycus tenet eaz iniuste t violēter ſm Alexan. de halis. potest tūc clericus hui⁹ bñficij fructꝰ ꝓcipe vltra sor/ tē. vt patet extra de vsuris. c. j. vbi mandat̄ q̄ fructꝰ ꝓputent̄ in sortē q̄n possessio loco pigno/ ris obligata est nisi forte beneficiū ecclesie fue/ rit quod redimi debet de manu layci. Sed hoc ſm Alexan. de halis nō fit lucri causa: ꝑ vt res ecclesie eo modo de manu layci redimant̄: sic̄ in predicta decretali patet: tunc quidem eccle/ sia seu clericꝰ fructus taliter receptos retinere potest nec est ibi vsura cum suum tantū recipi= at. Idem quoq; esset de layco quia hoc modo licet redimere possessionem de manu detentoris iniusti. Si aūt licite quis res ecclesie haberet i feudū tunc siquidem in sortem computandi es= sent fructus ſm Bern̄. Innocen̄. t Hostiē. ex tra de vsuris ca. j. Abolet autē vsure vitiuz in hoc casu ſm Rich⁹. quia hoc fit non causa lucri sed vt res ecclesie de manu laycōrum redimant̄. Hec etiā decretalis predicta dicit. Simile quoq; ha betur de decimis ſm Ray. nam siles decimas tenet iniuste nec potest ecclesias recupare. pos sunt redimi de manu illius absq; periculo simo nie: dum tamē hoc de auctoritate epi fiat q̄ in talibus iudicis auctoritas multū excusat. ex de rex ꝓmuta. quesitū. possunt etiā recipi in pig/ nus sicut quelibet alia possessio quā miles deti net violenter atq; iniuste nec tenetur sic recipi/ ens fructus cōputare in sortē: dū tamen non p tineant tales decime ad ecclesias alienas quas recuperare non debet. extra de deci. c. interdici mus. Idē q̄ dicit intelligendum de omnibus possessionib⁹ remotis t de illis fructib⁹ iniuste ꝓceptis: quia scz tales possessiones in pign⁹ re cipi possunt fructib⁹ non cōputatis in sortez Tertium etiam casum eq̄tatē in se cōtinentem subiūgam⁹ de eo q̄ pecuniā ꝑstat ad pompam potest etiā talis recipe vltra sortem sicut supra ſm. xxxvj. arti. iij. ca. vj. dictū est. Etiā Sco in q̄rto di. xv. q. ij. ait. q̄ pecunia habet aliquē vsum vtilē ex ꝓpria natura vtpote ad videndū vel ornandū tanq̄ diuitē possidentē: t ad istuz finem locari potest sicut equus vel aliquid ali/ ud locabile t pro tali vsu retento dominio ꝓciū recipi potest: t extoto ꝓtractus locationis est vel venditionis Aboletur aūt vsure vitium in hoc casu. quia non est ibi mutuū sed locatio et in locatione licet aliquid accipe vltra sortem sicut supra in ꝓallegato sermone. c. ij. ptz. quia g̃ talis pecunia: t a cōductore locanti eadē nu= mero reddi debet: ideo ibi non ē vsura. In tali quidē pecunia ñ transfert dñium in mercatorē nec stat piculo ei⁹: ꝑ piculo ꝓmodātis sicut lo= carentur argentea vasa. Idem sentit Hostiē. t habet. ff: cōmodati. l. iij. §. fi. t. l. se. Addit etiā Sco. q̄ idez in nūero deberet restitui nisi forte sufficiat locanti equale in pondere t valore.

In quibus casibus vltra sortez datum ex charitate recipere licet. Cap. III.

Tertio potest homo recipere vltra sor= tem ꝓpter debitū equitatis aut chari/ tatis t hoc in casu scz quādo absq; om ni intentione vel pacto datur aliquid vltra sor tem: Sed limitandus est casus iste ſm illa que

supradicta sunt ser. xxxvij. arti. iij. ca. iiij. Aboletur in hoc casu vsure vitiū: qz vsura illicita dicta ē: quia corrumpit liberalitatē ⁊ gratuitum qđ in mutuo esse debet: gratuitū autē nō destruit gratuitū: sed magis adauget illud: ideo in tali casu recipe licet. Est nihilominus aduertēdū secundū durandū q; si mutuantis intentio corrupta fuerit ita q; mutuum non dedisset nisi sub spe lucri tūc nihil recipere potest ⁊ receptū restituere obligatur. licz illō debitor dederit ex charitate siue ex quacūq; alia causa. Si tamen debitor ex sola dilectione dat aliq̄d creditori nō pt illō rpetē nec pt restitutōz sibi psulē nisi forte habeat aliquid de ipsius creditoris bonis. Item secundū Tho. in questionibus de malo. q. xiij arti. iiij. ad. pn. sicut creditor licite potest min⁹ recipe sua ppria volūtate sic etiā sua ppa volūtate pt āpli⁹ dare debitor et ille cui dat licite id recipe potest. Ex pdictis ptz q; in multis casibus pria fronte apparet q; cōcurrat vsura: ⁊ tñ liciti sūt ptractus. Assit igit ex dei munere ipa caritas p quā quilibz vrm euadē vsurariā prauitatē Idipm pstante dño nostro iesu xpo qui cū patre ⁊ spiritusancto regnat in gloria trium phali per infinita secula.

Feria secunda post dñicam de passione quantum vsura aduersetur deo et vsurarium idolatrare facit.

Sermo. XLIII.

Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat Jo. vij. ⁊ i euā gel. hodierno. Cōstat nempe esse duplicem sitim: vnā quā generat amor dei: aliā quaz generat amor sui: p primam desiderantur eterna: per secūdaz vero concupiscunt terrena. Una scz prima finē habet deum: scda vero mundū. Prima vo pmanens expectatur: alia vero transiens ⁊ deficiens ꝓbat. Impossibile quidem est aiaz libertate preditam vna istarum carere: sicut etiam impossibile est vtrāq; in simul possideri: domino attestante. Math. vj. Non potestis deo seruire ⁊ māmone. Proinde eternoz sitis peligenda est. Hec ⁊ illa q̄ satiat: illa vero crutiat ista reficit altera quidē deficit teste ap̄lo. j. Corinth. xiij. dicēte. Charitas nunq̄ excidit. De scda vero. j. Joh. ij. oz. Transit mundus ⁊ ꝯcupiscētia eius. Ad primā igit inuitat nos dñs i pposito verbo dicens. Si quis sitit veniat ad me vt. s. Ad scdam trahit mūdus ⁊ ꝯcupia eius. Hec scda cū plene captiuauit mentē prum pere facit in vsurariā prauitatē que cū creuerit maiorē sitim cupidinis gignit: sicut plenius in sermo. xlv. ca. j. aparebit. Cū āt vsura occupauerit hoīem infelicē facit eū impiū ꝯtra deū seuum ⁊ iniquū ꝯtra primū atq; neq; et prauuz ꝯtra seipm: de illo pmo agem⁹ in pnti sermone de reliquis vero in sequentib⁹ dicturi sumus: veniq; ad sitim diuinoz nos vocat dñs sicut in ps. xlix. ppheta testat dicēs. De⁹ deoz dominus locut⁹ est ⁊ vocauit terrā: a solis ortu vsq; ad occasuz: qđ verbū pōt esse aliud thema i pnti sermone. In quibus vbis triplex vocatio insinuat. Prima ē psonalis: scda est naturalis tertia ē spūalis. Prima vo ē psonalis: ⁊ de hac ait. deus deorū dñs locutus est: scz carnē assūpsit ⁊ ꝓtemptū terrenorū predicauit. Proinde Joh. xv. Si nō venisset ⁊ locutus fuisset eis. s. de ꝓtemptu mundi ⁊ vltra ꝯtra vsurā: pctm̄ nō haberent. Secūda est vocatio naturalis. et de hac subdit: vocauit terrā. id est terrenos ⁊ aquaticos. Tales aūt Hiere. xxij. āmonēs dicit. Terra terra terra audi sermonē dñi. Ecce terna ei⁹ tatio. Prima est corruptio naturalis. scda ē infirmitas accidentalis: tertia est pemptoria citatio ⁊ finalis scz ipa moz⁹. tertia est vocatio spiritualis: ⁊ de hac subdit solis ortu. id est ab infantia in qua oritur eis sol gratie per baptismū vsq; ad occasum id est vsq; mortē i qua occidit eis sol. id est omnis spes gratie ⁊ venie. Sz qđ eueniet talibus contemptoribus diuinoz ⁊ dilectoribus mundanoz atq; vsurazz p vsure cōsideratōem intelligamus. Facit nēpe vsura aduersariū dei: non solū quia facit aduersari triplici legi ei⁹ scz nature scripte ⁊ gre: verū etiā quia tres aboiatiōes seu aboiabiles impietates generāt ꝯ deū i aia. pmo em̄ facē deū derelinquere scdo facit idolatrare: tertio facē deū tmpugnare.

Articulus prim⁹ q; vsura facit vsurariū in tota aia sua derelinquere deū.

Primo em̄ vsura generat in anima vsurarij primam impietatē quia facit eum derelinquere deum: ⁊ hoc quo ad omnes tres anime vires. Nā vere cum intellectu i deum non credit. nec cū memoria in deuz spērat. ⁊ cum volūtate deum non amat.

Qz vsurarius in intellectu deū nō credit. Cap. I.

Primo em̄ cum intellectu deum nō credit. quāto em̄ corpore⁹ oculus sit ppinquior terre. tanto minus ac minora videt. Sic nempe oculus nostre mentis quanto ppinquius affigit terrenis et trāsitorijs rebus tāto āplius lumē fidei pdit p qđ deus cognoscit et videtur: ⁊ omia que dei sunt clarius cognoscuntur. Proinde vsurarij ceci ex terrenis effecti vsuram non credunt esse peccatū nec percipere valent qua ratione debeat esse malum. q:

sicut ꝓpheta ait, Oculos suos statuerunt de/clinare interram. Ter es eñ cecitates seu infide/litates ꝑ vsuram in vsurarij anima generantur nã ꝓma non abhorret in fernũ. secũda non de/siderat padisum. tertia in veritate non venera/tur aliquod ecclesie sacramentum. ¶ Prima vo cecitas in vsurarij aia generatur: quia non ab/horret infernũ. Cũ eñ vsurã nõ credit esse pec/catũ: mime veret se suppliciũ sempiternuz pro illa ⁊ ꝑ alijs sceleribꝰ subiturũ. Ideo oẽm iniq̃/tatẽ omnẽ iniusticiã oẽm deniq̃ impietatẽ per/petraret ⁊ in infernalẽ voraginem oim sceleruz/atq̃ flagitioꝝ se p̃cipitaret: nisi forsitan timore/secularis pene a talibꝰ abstineret. qz sicut dicit/Ecci. x. albescat ⁊ auaricia nihil ẽ sceleriꝰ. hoc/aũt non solũ rõe colligimus: sed et quotidie ex/perimentis assiduis dolentes nimium experi/mur. Secda cecitas est quia nõ desiderat para/disum cũ nullũ aliud credat esse nisi seculum p̃/sens. Et licet deꝰ velit esse grati mutui merces/vsurario ceco nõ sufficit deus: cũ ipm non que/rat ad diuitias sempiternas. ¶ Proinde de tali/bus Hieremie: ij. lamẽtabiliter dñs ꝙqueritur/dicens. ¶ Populus meus· est vsurarioruz cõge/ries mutauit gloriã suam in ydolũ. i. in nũmuz/quẽ plus diligit q̃ gl̃iam padisi. Tertia vo ce/citas est qz nõ venerãtur in veritate aliqõ eccle/sie sacramentũ. Et licet missas quãdoq̃ audi/ant aut diuina non tamẽ illa audiũt quasi san/cta ⁊ vera. sed ne oino populo abominabiles fi/ant. Deniq̃ quia omino de diuinis ceci ⁊ igna/ri sunt. ridiculosa quedam frequentant oscular/tur deturpando depictas imagines sanctoruz/in pariete manibꝰ impudicis illorum vultꝰ cõ/tractant: vultuiq̃ suo deinde cõfricant: et si qñ/in alto loco fuerit imago depicta capitergium/seu birretũ ad vultũ eius p̃ciunt ⁊ illud demũ/insipide osculantes ⁊ ꝙsimilia que nõ a vera ꝺ/uotione ꝓcedunt: sed stulticiam hypocrisim/et manifestam simulationẽ oñdunt. Licet autẽ/quãdoq̃ in ecclesijs genuflectant ad imaginẽ/crucifixi tamen minim e illi credũt: pinde effec/ti sunt similes cuidam furioso qui coactꝰ a suis/custodibus ante crucifixum flectere vt patroci/niũ impetraret: alta voce ad crucifixum ait. ie/su xp̃e ego te adoro sed non tibi credo. Nempe/si christo crucifixo vsurarius crederet ꝑculdu/bio ab vsura cessaret: ⁊ male acquisita satisface/ret diligenter.

Qz vsurarius sperans in mũdo desperat de deo. Caplm. II.

Secundo cũm memoria in deo nõ spe/rat. Hinc Augusti. ait de deo desperare est spem posuisse in creaturis. In tã/tum eñ talium mens rapitur ad tetrena q̃ obli/uiscunt dei creatoris sui. vnde de eis lamenta/tur dominus ꝑ prophetam dicens. Obliuio/ni datus suz tanq̃ mortuus a corde. Vere mor/tuus est in talium corde: cũ totus vigor ⁊ spes/illorum sit in his caducis rebus Derelicta igit̃/spe, ⁊ confidentia quam in deo tenet habere. in/tribus ponunt talem spem ⁊ fiduciam suã ¶ Pri/mo in solis malicijs. secũdo in suis diuitijs: ter/tio in suis consanguineis. ¶ Primo eñ confidũt/et sperant in suis malicijs: considerant multa se/accumulasse astutijs: cautelis ⁊ circũuentioni/bus suis delectant egisse gloriantur fecisse cõfi/dunt similia ⁊ forte maiora adhuc perpetrasse/posse: quos ꝓpheta dire increpat dicẽs. Quid/gloriaris in malicia qui potens es in iniquita/te. Audiant huiusmodi infelices quid illa san/cta Judith. xj. ait. Non derelinquis p̃sumẽtes/de te domine. ⁊ presumentes de se et de sua vir/tute gloriantes humilitas· Et iterũ Hieremie./iiij. dicit. Sapientes sunt vt faciãt mala: bene/autem facere nescierũt: Secũdo cõfidunt in di/uitijs suis quos considerantes illuminate ⁊ ti/morate mentes ad miratiua compassione: ⁊ in/tellectiua derisione stupent q̃ tota illoruz spes/sint diuitie transitorie ⁊ fallaces. ¶ Proinde pro/pheta ait. Videbunt iusti ⁊ timebũt ⁊ sup euz/ridebunt ⁊ dicent. Ecce homo qui non posuit/deum adiutorem suum. sed sperauit in multitu/dine diuitiarũ suarum et prevalebunt in vani/tate sua: verba sunt sacra et miro sensu ⁊ lumie/plena ideo saporanda ⁊ magno pondere pscru/tanda sunt. Ait eñ. Videbunt iusti scz hominẽ/supradictum: Est que quidem visione fiunt iu/sti prudentiores. sicut puerbio. xxj. ꝺr. Oblu/tato pestilente sapientior erit paruulus. ex illo/q̃ fiunt cautiores ⁊ etiam humiliores: ideo sub/ditur et timebunt. Felix quẽ faciunt aliena pe/ricula cautum. Insup intelligunt malos irrisi/one dignos et ideo inferꝝ sup eũ ridebũt: qz cla/re cognoscũt deũ deridere tales: vñ ꝓpha ait./Qui habitat in celis irridebit eos: ⁊ dicent. scz/ip̃i iusti ecce dem̃stratiue ad ꝙfusionis exag/gerationẽ. hõ ab humo qz ex cupidine qua ter/rena dilexit totus terrenus effectus ẽ. qui non/posuit deũ adiutorẽ suũ. scz sperando in eo qui/vere sicut ait ps̃. ptector est oim sperantiũ in se/sed sperauit in multitudine diuitiaꝝ suaꝝ: scz ñ/cõsiderando q̃ Sophonie. j. scriptũ est. Argen/tũ et aurũ eoꝝ non poterũt eos liberare in die/furoris dñi. i. in die mortis qñ furor mortis di/scutiet illos. ⁊ p̃ualuit in vanitate sua. t. in acq̃/rendo diuitias ⁊ vana tpalia. Quod aĩaduer/tens apls. j. Thimo. vj. ait. Diuitibꝰ huius se/culiꝰ cipe non sublime sape: neq̃ sperare in in/certo diuitiarũ sed in deo viuo qui p̃stat nobis/oia abunde. Certiꝰ hmõi hoies confidũt in su/is parentibus seu parentelis ⁊ ꝙsanguineis: ne

sciẽtes q̃ hi sepe amplius q̃ alij cũ desiderio expectãt eox mortẽ: nec plus diligũt illos i resti/ tuẽdo q̃ illi dilexerunt semetipos in fine nihil faciendo. vt veniat sup illos illa maledictiõis imꝓcatio de q̃ Hiere. xvij. dr. Maledictus hõ q̃ ꝓfidit in hoie ⁊ ponit carnẽ brachiũ suũ. i. cõfidit in pentib⁹ quib⁹ bona sua reliquit q̃ extrahent eũ de ꝓfundo lacu inferni. Et sequit bñdictus vir q̃ ꝓfidit in dño et erit dñs fiducia eius. s. dũ in vita ipe ꝓprie satisfaciet aliena.

Q vsurarius cum voluntate nõ diligit deum. Cap. III.

Tertio cũ voluntate deũ nõ amat: ꝙ totũ suũ affectũ effudit ad trãsitoria mũdi. Vñ Aug⁹. sup epl̃az ad ꝓhil. ait. Hoc ab hoie colit: q̃ ꝓ ceteris diligit. Cõtingit aũt hoc fieri maxie triplici rõne vel mõ ꝓximo p affectualẽ ꝓcupiscentiã. Scdo p affectualẽ cõplacentiã. Tertio p affectualẽ leticiã. ꝓximo p affectualẽ cõcupiscentiaz. Concupiscunt em̃ anime vsurariorum desiderare possessiões mundi in omni tempore. nec aduertunt q̃ per ꝓphetam hoc ꝓhibet dñs dicẽs. rapinas nolite ꝓcupiscere. vbi rapina vsure nõ tm̃ ꝓhibet manũ ꝙ etiã animũ. Nẽpe diuine vsuraꝝ iõ rapine dicunt nõ tm̃ quia rapiũtur iniuste: verũ etiã quia p ardentẽ concupiscentiã rapiũt mentes: qđ dñs Mat. v. insinuare volẽs ait. Vbi est thesaurus tu⁹ ibi ẽ ⁊ cor tuũ. Job q̃ in. xxx ca. in ꝓsona vsurarij ait. Iccirco. id ẽ ꝓpt̃ hanc imꝓrobã cupidinẽ rerꝝ cogitatiões mee varie succedũt sibi ⁊ mens mea p diuersa rapit. Jõ quidã ait. Nõ credas quecũq̃ audis nec dicas quecũq̃ nosti: nec cõcupiscas quecunq̃ vides Scdo effundũt se p affectualem ꝓplacentiam. Proinde et de talib⁹ erat diues ille quẽ Apocalyp. iij. spũs veritatis dure increpat dicens. et dicis quia diues sum et locupletatus. ⁊ nullius egeo: ⁊ nescis quia tu es miser ⁊ miserabilis et paup ⁊ cecus ⁊ nudus. Et itez per ꝓphetaz amonet dicẽs. Diuitie. scz iuste etiaz acquisite si affluant nolite coz apponere. Ille nẽpe coz diuitijs apponit qui illis p affectualem ꝓplacentiam toto coꝛde adheret sicut in ꝓsona taliuz ait ꝓpheta. Adhesit pauimento anima mea. Tertio effundunt se per affectualem leticiã exultantes i diuitijs suis: de quorũ numero erat diues ille qui Lnce. xij. dicebat. Exultãdo ania mea habes multa bona. Ecce sapida atq̃ saporo a concupiscẽtia tempaliũ rerum qua cumulauerat multa reposita. Ecce diligentia custodie in annos plurimos. Ecce spes vana: quia nunq̃ credit se derelictuꝝ illa. Requiesce: ecce ignauia ociosa et pigra. Comede ecce inbians gula Bibe: ecce ebrietatis dementia. Et epulare: ecce vita luxuriosa. Vbi notari possũt septẽ gaudia seu septem exultatiões quib⁹ de diuitijs vsurarij et auari loco dei fruũtur in hac pñti vita. Sed attende quid sequitur. et vide finem illoꝝ Dixit autẽ illi deus. O tu qui tibi lõga tempoza modo in diuitiarũ leticia ꝓsponebas: hac nocte repetent aiam tuam a te: scz demones exactoꝛes quibus illã seruasti: fm Glosam. Que autem parasti cuius erunt: scz an filioꝝ vel consanguineoꝝ aut aliozũ: illa cũ inhianti fame expectantiũ deuoꝛare. vt non sepe sed semper verificeꝝ de eis quod ꝓpheta ait Relinquent alienis diuitias suas et sepulchza illoꝝ domus illoꝝ in eternũ. Tunc nempe relinquũt alienis que in diuitijs cumularũt quãdo remanent his qui ab eis alieni sunt coꝛde ⁊ charitate. licet fm carnẽ cariores propinqui sunt.

Articulus secundus q̃ vsure faciunt vsurariũ ydolatrare attribuẽdo nũmo cultũ sanctissime trinitatis.

Secundã abolabilẽ impietatẽ generat in aia vsura ꝓtra deũ: quia facit aniaꝫ ydolatrare. Naz p ipam vsurarij attribuũt ipi creature qđ solũ competit ipi creatoꝛi Hinc ait apl̃s ad Eph̃. iiij. Auaricia q̃ est ydolozum seruitus. q̃ sicut ydolatre subdũt se ydolo ita auari subdũt se nũmo. vñ sup̃ dictũ verbũ Apli glo. ait. Auaride⁹ ẽ nũmus. Attribuunt em̃ auari ⁊ vsurarij. nũmo. ꝑmo potentiaz ꝓpis. scdo sapiẽtiã filij. tertio clemẽtiã spũssci.

Q vsurarius attribuit nũmo potẽtiam patris. Cap. I.

Primo attribuũt nũmo potentiã patri dũ p opa demonstrant q̃ plus potest in eis nũm⁹ q̃ deus. vñ. xl vij. dist. c. oẽs Greg⁹. ait. Omẽs huius seculi dilectoꝛes i terrenis rebus foꝛtes sunt in celestib⁹ vo debiles. Nã p tempali gl̃ia vsq̃ ad mortẽ desudare appetunt: ⁊ p spe p petue nec paz quidẽ in labore subsistunt: p terrenis lucris qualescunq̃ iniurias tollerant et p celesti mercede vel tenuissimi verbi ferre ꝓtumelias recusant. terreno iudici tota etiaz die assistere foꝛtes sunt: in oꝛone vero coram dño vel vni⁹ hoze momẽto lassantur. sepe nuditatẽ deiectionẽ famẽ ꝓ acquirẽdis diuitijs tollerant atq̃ honoꝛibus ⁊ eaz rerum se p abstinentiã cruciant ad quas adipiscẽdas festinant. Supna aũt querere tantomagis dissimulant: q̃tomagis ea tribui tardi⁹ putãt. Hec ille:

Q vsurarius attribuit nummo sapientiam filij dei Cap. II.

Secũdo attribuũt nũmo sapiam filij dei tanta eñ fuit sapiẽtia filij dei q̃ postq̃ carnẽ nr̃am assumpsit p discipulos su-

os p vniuersuz orbē oēm idolatriā extirpauit. Sed auaritia impia inter xp̄ianos idolatriā in nouauit ac multiplicauit. In hmōi mysterium Osee.x. dicit. Fin multitudinē fructꝰ sui isti. id est xp̄iana gens: multiplicauit sibi altaria. s. ad vsurā pata iuxta vbertatē terre sue exuberauit silachris suis. Et hieronymꝰ in epla ad rusticū monachū ait. Estimato more pōdere pctō ꝛ le uiꝰ videt alicui peccare auarꝰ q̄ idolatra: ꝙ nō mediocriter errat. Nō em grauius peccat q̄ duo grana thuris p̄icit altare mercurij: q̄ q̄ pecuniā auari cupide ⁊ inutiliter seruat ⁊ congregat. Ridiculuz videt q̄ alios iudicet idolatra q̄ duo gna thuris offert creature q̄ debuit deo offerre: ⁊ ille non iudicet idolatra q̄ totū seruitiū suū vite sue offert creature.

Attribuit vsurariis nūmo clementiā spūssctī aut saluatoris. Ca. III.

Tertio aūt attribuūt nūmo clementiam spūssanctī: dū p opa monstrant amplius transformare posse mentis eoruz amoꝛ nūmi q̄ amoꝛ dei. Habet nūmꝰ auarorum ⁊ vsurariorꝝ deus quēadmodū spūssctūs suos spūales statꝰ: hz visiones hz extasin. hz q̄ oronē Proinde in dist. xlvij. c. sicut. Ambrosi. ait sic hi q̄ insaniā mēte trāslati sūt nō iam res ipas sed passionis sue fantasias videt ita ⁊ mens auari semel vinculis cupiditatis astricta sp auꝛ sp argentū videt: sp redditꝰ cōputat: ecce visio tur: ⁊ hec est extasis nūmi. Et addit ipa ei oro ⁊ supplicatio ad dñm auꝛ querit: ecce ipius nū mi oro manifestat vt dici pt q̄ vsura aduersat toti sctissime trinitati. Prio ptāti pris: qz venit tps qđ solꝰ ē dei ⁊ gtis ad vitā hois ē ꝓcessum: vñ Actu. j. dñs ait. nō ē vr̄m nosse tpa vl momēta q̄ pr̄ posuit in sua ptate. Si igit non ē nr̄m. nosse tpa mltominꝰ ē nr̄m illud vendere. Proinde dñs Mat. x. ait. gratis accepistis gtis date. Scdo aduersat veritati filij. qz facē mē dacē xp̄m. qui Joh. xij. ait. nisi granū frumēti cadēs i terra mortuū fuerit ipm solū manet. Et idē. j. Cor. xv. apls ait. Insipiēs tu qđ semias nō viuificat nisi p̄us moꝛiat: ꝙ vsura multiplicat granū ⁊ denariū absq̄ eoꝝ morte. Tertio aduersat bonitati spūssctī q̄ qđē oia gratis donat. sicut Mat. vj. dñs ait. Solē suū oriri facē sup bonos ⁊ malos pluit sup iustos ⁊ iniustos sed vsura gratias vendit. Mā mutuare ex sua spē opꝰ gre ē qđ vsura venale rddit. ꝛ q̄s Lu. vj. dñs ait. si mutuū datis eis a q̄bꝰ speratis q̄ est vobis gra quasi dicat nulla.

Articulus. III. q̄ vsura generat in aīa seuā blasphemiā contra deum et contra errorem eoꝝ que dicunt ciuitatem stare non bene posse sine vsurario manifesto.

Tertiā aboiabilē impietatē imo crudelitatē vsura i aia gnat ꝛ deū qui facit eū blasphemare. Cōtra tales ppheta ait i ij. ps. Fructū eoꝝ de terra pdes. et semen eoꝝ a filijs hominū quoniā declinauerūt in te mala Et potest esse thema in p̄ti arti: Ubi nota q̄ triplex ē blasphemia: p̄ma affirmatiua. scda negatiua. tertia vsurpatia. de quib⁹ in quadragesimali de xp̄iana religione sermo. j. in p̄ncipio. Hic aūt ō p̄ma agit. Quot hodie int xp̄icolos mētes demētes. repiunt que credūt q̄n potius manifeste asserūt p̄tiu sine aliquo manifesto vsurariū nō posse stare. Ecce p̄mo terribilis blasphemia ꝓtra deū dū sibi opponit impossibilia p̄cepisse: cū in multis locis scriptura sicut patꝝ supra p̄mone. xxx vij. arti. ij. ca. j. ⁊. iij. oīno et absolute p̄hibuerit vsurariā p̄uitatē. Scdo etiā blasphemat xp̄s qui sicut Luc. vj. dicit p̄cepit mutuū gratis dari: ꝓtra q̄s blasphemos ait. Hieronimꝰ dicēs. Anathema sit q̄ dixerit xp̄m p̄cepisse aliquid impossibile. Tertio quo q̄ blasphemat ecclesia sctā que tā acerrime i sacris canonibus ex decretis vsurā p̄sequit ⁊ impugnat atq̄ dicētes vsurā nō esse peccatū tanq̄ hereticos esse puniendos decernit: sicut ptꝝ extra de vsuris. c. ex graui in fi. in cle. vbi dicit sane: si quis in errorē inciderit ⁊ ptinaciter affirmare p̄sumat exercere vsuras non eē peccatuz decernimꝰ velud hereticū puniendū locoꝝ nihilominꝰ ordinarijs ⁊ heretice p̄uitatis inq̄sitoribꝰ districtius iiungentes: vt ꝓtra eos q̄s de hmōi errore diffamatos inueniūt aut suspectos tanq̄ diffamatos: aut suspectos debere si p̄cedere non omittāt. Quarto blasphemantur omēs scti doctoꝛes atq̄ mendaces estimantur dū vsura quā ipi cōdemnant in p̄tis necessariā esse temerarie affirmāt Et licet quilibet xp̄ianꝰ qui non vult ruere in tot blasphemias firmiter credere obligeť maxime qđ est humano generi ⁊ cuilibet p̄to absq̄ manifesto vsurario stare Nihilominꝰ hec fides vera valet lucide ipis fidelibus rōnibꝰ declarari si ꝓsiderem⁹ tria p̄ma et mo ea que ad hāc falsam opinionē inducūt Secūdo que ab illa retrabūt. Tertio que huic falsе opinioni non credere cogunt

Tria inducunt populum in errorē illum quo dicunt ciuitatem non posse stare absq̄ vsurario manifesto ⁊ publico. Cap. I.

Primo quidem ꝓsideremus q̄ populꝰ sic opinari inducūt. Circa qđ aduertē dū est: q̄ ad hoc credendum tria indu/

cunt eos. ¶Primū est necessitas. secundū ē com/
moditas. tertium ē vtilitas. ¶Primū quidē ad
hoc inducit necessitas que triplex assignat̄ p̄ma
quia rarus inuenitur mutuator. scōa qr rarus i
nenit̄ emptor. tertia qr rarus inuenit̄ iustus ap
preciator. ¶Prima int̄ necessitas ē qr rarus iue
nitur mutuator q̄ gratis mutuare velit: q̄ ppt̄
in necessitatibus egenor vt dicūt necesse ē pos/
se habere recursū ad aliquē sub vsuris publice
mutuantē. Quib⁹ dicendū ē: q̄ licet h̄ p vero
supponi potest. s. q̄ rarus qui gratis mutuare
velit reperiatur: tñ indaganda est ratio vnde hoc
puenire cōtingat. q̄ quidez maxime est diſuetu
do mutua gratis dādi. ⁊ que ioleuit abusio sub
lucro fenoris mutuandi: hec igitur necessitas q̄
ex vitio originē habet in eis qui ei causam pre/
stant non excusat culpam ſ aggrauat noxā: cū
ex impia ꝓsuetudine originē sumat. Scōa neces/
sitas adhoc impellēs est q̄ rarus inuenitur em/
ptor: nam licet quis habeat aliq̄d qđ posset pi/
gnori dari: nō taz cito repiri pōt cui valeat vē/
di ⁊ interim q̄ indigēs est plura incōmoda por=
tat: his q̄z responderi pōt q̄ sicut infra dicetur
cōmunis vtilitas ꝑticulari ꝓponenda ē. Unde
Aug⁹. Caritas cōmunia proprijs ⁊ nō ppria
cōmunibus anteponit ⁊ in auct. res q̄. C. cōmu
nia. de. l. ⁊ ex. de postu. ꝓla. c. bone. ſ ve infelici
mundo qr vt ait Ap̄ls ad phil. ij ¶Scōo em̄ cia
que sua sūt querūt ⁊ nō que xp̄i iesu. Tertia ve
ro vt aiunt. necessitas ē quia rarus inuenit̄ iu/
stus appreciator: qui. s. rem iusto pretio emere
velit. Dicēdū q̄ malū spirituale nunq̄z ppetra
ri neq̄z pmitti debet ppter aliqđ cōmodū tem/
porale. Secundo inducit populū ad sic creden
dū ipsa cōmoditas. Nam vt dicunt ppter facil
itatē q̄z presto habēt mutuū habēdi a publico
vsurario: subuenit̄ indigentijs et necessitatibus
suis. Quibus responderi potest: q̄ si veritas be
ne pensēt duplex hominū gen⁹ mutuū accipit
sub vsuris: quidā ppter iniquitatē: quidā ppt̄
cupiditatē. ¶Primo casu quidā accipiūt ppter
necessitatē: q̄ scilicet ad aliqua hoc necessitate ꝓ
pulsi sunt: nec aliunde sibipsis subuenire valēt
Ad q đ dicendū est q̄ cōmoditas hec ⁊ necessi/
tas in re publica nō est attendendenda: quādo
cōmuniter in ea inde sequitur maius damnum
q̄z sit ipsum cōmodū: tunc sicut infra lacius pa/
tebit. Hic cadat damnosa vtilitas ⁊ pernicioſa
cōmoditas ad cōmune bonuz. Ideo si suscipiēs
tale mutuū pauper est et in pauptate sua indi=
get adiuuari ⁊ subueniri per hūc modū de pau
pere pauperior fit et inde amplius opprimitur
et grauat̄ vñ subleuari videt̄. Ex his igit̄ ptz
q̄ necessitas h̄ primi quā quidā inaduertenter
aduertūt ꝑm rei veritatē hr̄e publicū vsurari
um nō excusat. ſ ampli⁹ aggrauat ⁊ ꝺdemnat.

¶Scōo sunt q̄dā q̄ mutuū sub vsuris accipi/
unt ppter iniquitatē. s. vt ludere possent seu vt
sectent̄ meli⁹ luxurias eorū: Amplius gulam
atq̄z alias voluptates in se et i suis p libito vo=
luntatis sue sectent̄: et forte taliū q̄z p̄cedentiuz
non minor ē nūerus ⁊ p talib⁹ publicos vsura
rios ordinare ⁊ sustētare nihil aliud ē q̄z fauere
iniq̄tati ⁊ apertre vias impietati pinde cuilibz
taliter faciēti ppha ait. ¶Si videbas furē. i. vsu
rariū currebas cū eo: et cū adulteris portionez
tuā ponebas. scz dū publice vsurario fauebas

Tertio ꝺo sunt quidā q̄ mutuū accipiūt sub
vsuris ppter cupiditatē. sicut facere solēt q̄dā
artifices ⁊ mercantes q̄ vidua⁹ dotes sub vsu
rario mutuo recipiētes: q̄rūt nō sue necessitati pa
rere ſ sue insaciabili cupiditati diuitias cumu
lare. Sūt insup q̄dā q̄ a publico vsurario ꝑmi
nori vsura mutua querūt vt ea alijs pro maiori
di spēsent pleroſq̄z etiā repire ꝓtigit q̄ verecun
dātes aut timētes in vita seu in morte reputari
vsurarij dāt ad ptē vsurarij lucro vsurario ma
nifesto ⁊ hi sūt q̄ maxie eos defensant ⁊ eis fa/
uēt. Tertio q̄z inducit pupillos ad sic credēdū
vtilitas. s. quā sibi putāt inde euenire. Nempe
m'ti sūt q̄ ꝑ puo tpe denarijs indigētes mutuū
sub vsuris accipiunt spantes paucis in diebus
tale on⁹ ꝺponē puūq̄z inꝺ icōmodū reportare
Hā si rē quā ꝑ pignore ponūt vēdere vellēt vt
emptorē tā cito nō repirent aut satis ꝑ mioꝛi p
cio q̄z poscat iusticia darēt: Insup q̄n q̄z rē ven
ditā iteꝝ emere necesse hr̄ent. Ex trib⁹ omnib⁹
grauat⁹ q̄z de vsura aiūt incōmodū reportarent
⁊ aliū de sue indigētie puidere nō pūt. Ad h̄ q̄
dē respondēdū est q̄ qr talis continuū mellitū
vsure venenuz sensibilit̄ nō aduertūt dū traꝛ/
ciūt illud. iō nō pōderant dānū: ſ expientia te/
ste paulati insensibilit̄ labēte tpe vt pīmū repe
riūt se in fine deceptos ⁊ in reb⁹ ꝓsumptos ⁊ di
uersimode deuoratos ⁊ ꝑm ꝓpositū suū rarissi
me euenire. Insup si alicui euenire ꝓtigat atta
men cōi vtilitati q̄ ꝑticulari pferenda ē pnitio
sum eē ꝓbat̄. Itē forte⁹ ꝑsupponat̄ q̄ p p̄dictā
ꝓcessionem multa vitarent̄ mala vtpote dānū
in reb⁹ piculuz in psonis. Itē si ppter h̄ pīma
sequerent̄ bona. s. paupeꝝ sustētatio: mercātia
rū saluatio: ⁊ silia nihilomin⁹ non debet talis li
bertas dari neq̄z talis contractus fieri. Hā ma
la q̄ vitari possunt ꝑ dictā ꝓcessionē vt ptz sunt
temporalia ⁊ corporalia: sed nullū malū debet
cōmitti spirituale nec etiā pmitti ppt̄ aliquod
malum temporale seu corporale vitandum nec
propter quodcunq̄z tale bonum adipiscenduz
Adhuc fortius addam quia dato q̄ talem con
cessionem ac per contractum vsurarium in ali
quo casu aliquod spirituale malum euitaretur
regulariter tñ non videtur illud posse eē maꝝ

q̄ peccatum illud quod cōmittit in tali cōtractu si bene ꝓsiderentur ea que iam dicta sunt in pñti sermone ⁊ que dicent in duob⁹ alijs q̄ nūc sequētur ideo non debet homo transgredi dei ꝓceptū ꝓpter quodcunq; bonū ꝑticulare qđ si bi vel alteri ꝓuenire potest ad hoc faciunt que dicta sunt supra sermone. xxxviij. arti. iij. cap. iij. ⁊ maxime in .ij. notabili.

Q⁹ tria sunt quę trahere a ꝓdicta fallaci opinione possunt. Cap. II.

Secundo ꝓsiderem⁹ que ab ista falsa opinione q⁹ in pl'o sit necessarius public⁹ vsurarius retrahūt que triplex vtilitas est. ꝓma generalis: scda tpalis. tertia vo spūalis. ꝓma est vtilitas generalis. Nā si nō habet vsurari⁹ manifestus bi quib⁹ pecunia opus est q̄ demū nō inuenirent aliū subuentore ē res suas venales exponerent: ex quo sequeret cōmunis ꝓtica atq; cōmune cōmertiū extransitio mercātie ⁊ vtibiliū rerum: hanc quidē vtilitatem triplex hoīm genus ꝑticipare noscunt. scz. pauperes: ⁊ diuites et mediocres. ꝓmo pauperes quia. scz vēderent res suas ꝓ necessitatib⁹ suis. ⁊ licet non sp venderēt illas p̄cio iusto: tamē omib⁹ circūstātijs hinc inde pensatis cōiter ad min⁹ damnuz paupibus ꝓueniret taliter vēdere q̄ ꝓ mutuo pignori dare sicut latius infra patebit. Secundo vo hanc vtilitatem ꝑticiparēt diuites vel q̄cunq; ementes q̄ ꝓ cōmodo suo seu ꝓ reuendendo emerēt res illas venales: ⁊ sic possent ex ercere artē suam. Tertio q̄ hanc vtilitatem ꝑticiparent hoies mediocres atq; cōmunes a p̄misemptoribus ꝓ loco ⁊ tempe reemētes: dū recipe possent ꝓsto qđ querunt: atq; verisimr ꝓ meliori foro repire debēt. Scda vtilitas inde veniens dicit tpalis seu ciuilis q⁹ triplex cōseruatio inde ꝓsequitur. ꝓma est conseruatio ciuiliū rerū quia ciuiū substātia remanet inter eos ac ecōtra si in manibus vsurarij p̄scribunt talia pignora tam p̄scripta: trāsmittere solent ad alias ptes vbi charius vendant. Secūda est cōseruatio denarioꝝ. nā siue res ille emātur siue vendant semper denarij remanent inter ciues: nec omnes in vno irreplebili ⁊ insatiabili sacco vsurarij congregant ⁊ ꝓcludunt. Tercia ē ꝓseruatio ciuitatis atq; terraꝝ. Tū q⁹ ex ꝓcedentib⁹ ꝓseruationib⁹ iminentib⁹ ꝑicul'ac guerris ciuitas vel terra meli⁹ habet vñ posset in ciuib⁹ suis obuiare p̄ssuris: tū q⁹ cessante fenore populi non tā dure flagellant a deo sicut ꝑ sequēti ca. pleni⁹ dissert. Tertia q̄ vtilitas inde ꝓueniens est spūalis. Tria em bona spūalia inde sequunt. ꝓmū est pctoꝝ diminutio. scōm ē dilectōis gnatio. tertiū ē charitatis augmentatio ⁊ obfuatio. ꝓmū bonū ē pctoꝝ diminutio. Nā ex tali vsurario manifesto inūerabilia pctā multiplicant: incredibiles mercationes oriūtur: ⁊ grauissime excōicatōnes ⁊ ad satisfaciendū obligatiōes importabiles acquirūtur: sicut in quadragesimali de xp̄iana religiōe sermone. xxxv. p totū ⁊ maxime in fi. ptz. et de hoc aliq̄d in sequēti ca. dicet. Scōm bonū ē dilectiōis generatio: naz mutua dilectio q̄ ex dissuetudine alterutꝝ subueniēdi extincta fuerat inter ciues viuificatur ꝓpter mutua seruitia facta ⁊ acceptata: domesticant sil' ⁊ intrinsecantur siluestria corda: efficit vera ciuitas q̄ est dicta ciuiū vnitas. Tertiū bonū ē charitatis augmentatio ⁊ ꝓseruatio. Nā sicut ex dissuetudine sibi mutuo seruiendi nascit ruditas ⁊ asperitas cordiū int' ciues: et ex aspitate faciliter iniurie oriunt: ex quib⁹ rixe dissentiōes diuisiōes secte ⁊ etiā guerre sumūt originē ⁊ fomētū. Ita ex multis seruitijs generata caritas inter ciues crescit ꝓualescit ⁊ mirabiliter ꝓseruat.

Tria malorū genera que ex manifestis vsuris venire solent. retrahere solent a p̄fata mala ⁊ falsa opinione.

Tertio ꝓsiderem⁹ q̄ p̄dicte false ⁊ hereticе opinioni nō cogūt credere. ꝓoin de ꝓsiderent pl'i q̄ grauiora dāna supueniāt eis ex publico vsurario q̄ ex venditōe suaꝝ rerū. Circa qđ aduertēdū ē q⁹ tria sūt gña malorū q̄ frequentissimoꝝ. q̄ ꝓsueuerūt supuenire i populis ex vsuraria ꝓuitate: maxie si publica sit. ꝑma sunt tpalia. scda sunt spūalia. tertia sūt carnalia. ꝓma quidē sunt tpalia ⁊ hec mala seu damna ad q̄ttuor reduci p̄nt. ꝓmū ē pignoꝝ destructio. scōm ipoꝝ p̄scriptio. tertiū denarioꝝ cōsūptio. quartū eoꝝ ad vnū locū reductio. ꝓmū q̄dē damnosū malū ē pignoꝝ destructio. Naz multa pignora que publico vsurario dant sic sūt lancee ⁊ linee vestes ⁊ alia supellectilia a tincis ꝓsumunt seu a muribus rodūtur. ex vario mō destruunt. Scōm malū ē pignorum p̄scriptio. Sepe nanq; cōtingit q⁹ ꝓ mutuo pignus ponens sperat in paucis diebus recolligere illud tamen non cessat transire tps de die in die p̄stolabit ann⁹ ⁊ dum sperabat illud recolligere i paucis diebus supuenientib⁹ impedimentis nō recolligit multis mensib⁹ ita vt demū id in p̄scriptionez transire necesse sit. Et q⁹ tales publici vsurarij cōiter volūt q⁹ ꝓ duplo vel etiam in triplo valeat pignus q̄ mutuum suū: ⁊ transacto anno totū cōiter ꝑditur pignus. Ideo ꝓsideretur q̄tū sit damnū supueniens hoc modo a publico vsurario volētibus mutuare. Tertiū quidem damnū est denariorū ꝓsumptio. Nam paulatim denarij i pl'o mi

nuũtur dũ quotidie atq; continue die noctuq; vsura vt cancer serpit: et quasi insensibiliꝝ sẽz ciuiũ rodit atq; ꝓsumit. Q; q̃ hoc clare intellige re cupit: multiplicet lucrum vniꝰ florẽi: q̃ ab vsurario mutuo detur ꝓ.l. annis ad p̃mium vnius bologini ꝑ mẽse. hoc addito pacto q; nũ q̃z soluat vsure meritũ nisi in fine q̃ngesimi anni semp oi anno fenus de fenore multiplicando Et si bñ nouit artẽ multiplicãdi discet q; tantũ ascendet vsura: et ad numeꝝ florenoꝝ q; nulla ciuitas in italia repit neq; forte in toto mũdo q̃ posset cõmode soluere tale fenus. Quartum damnũ est ipoꝝ denariorum ac diuitiarum ad vnum locũ reductio. Regulare vtiq; est q; q̃tũcũq; diuitie ac denarij ad pauciores ac pauciora marsupia reducuntur peioris status ciuitatis et terre iudiciũ est: q̃admodũ deficientis nature apertissimũ signũ est homis morituri in breui: cũ naturalis calor extremitatibꝰ derelicti solum ad cor et ad interiora ipsa reduci videtur et si hec ad paucos reductio diuitiarum periculosa et statui ciuitatis multograuius periculuz imminet cũ reducuntur et coadunant he diuitie et denarij in manibus iudeoꝝ qz tunc naturalis ciuitatis calor qui eius diuitie dici ꝑt non recurrat ad cor neq; subuenit ei: ꝙ ꝑ fluxũ pcsti fex currit ad apostema. Et cũ oẽs iudei et maxime fenerãtes sint capitales inimici oĩm cristiano. miro vero non parũ et admiratiõe cessare non valeo quõ in xp̃icolis tanta regnet insania tanta vecordia dñe: et tanta ignorãtia immo cecitas obtenebrauerit eos: q; non aduertunt consũmatã et cogitatã maliciam iudeoꝝ q̃ vtunt cũ ꝙuersant inter xp̃ianos. Cuz eñ xp̃icole sint oẽs regenerati in sanguie eius qui est p̃mogenitus mortuoꝝ et ꝓnceps regũ terre. Apoc. j. tanq; veri reges iusto dñio habẽt diuitias suas a quibus iudei dei iusto iudicio priuati sunt ꝓpter incredulitatem et duriciem cordis sui. Habent inq; xp̃iani diuitias tpales corporales et etiã spũales: has quidem quia nõ valent iudei violẽta auferre surripe nitunt malitia et varia cautela: semp saltẽ diminuere molliũt diuitias tpales xp̃icolaꝝ publicis vsuris extorq̃re vtz diuitias tpales .s. sanitatẽ et vitã auferre conant. dũ ꝙtra oia ecclesiastica instituta corpoꝝ medicos oino esse ꝓcurant quibꝰ et ignorantissimis et rusticanis mira insania potius multi xp̃iani adherent atq; de sanitate et vita sua in eis totã fiduciam ponũt: q; in ꝑtissimis medicis xp̃ianoꝝ. Quod autẽ christicolas vel ignorantia vel malicia nocent nouit deus. Diuitias etiã spũales scz fidẽ et ecclesiasticoꝝ p̃cepto rũ obedientiã cũ ceteris spiritualibꝰ thesauris veroꝝ christicolaꝝ suis blandicijs venenatis et amicitijs exquisitis et muneribus toxicatis et cõuersationibꝰ simulatis et ꝓditionibꝰ excogitatis et libertatibꝰ ac fauoribus acq̃sitis rapere dispergere ꝙsumere deuorare et dissipare nõ cessãt secũ ad inferos xp̃ianoꝝ insensatoꝝ trahentes aias infelices. Secunda vero malitia q̃ supponit ꝑ̃s ex vsurario manifesto sunt mala spiritu alia q̃ ad q̃ttuor gña reduci ꝑñt. Primuz sunt mortales offensiones: ꝑm maiores excõicationes: tertiũ gũissime obligatiões: q̃rtũ difficilli me mercatiões. Primũ genꝰ malorꝝ spualium inde veniẽs sũt mortales offensiones. Hã q̃cũq; sine legitima cã. i. sine necessitate ab vsurario etiã manifesto, sub vsuris mutuum suscepit mortaliter peccat: sicut ꝓz supra sermo. xxxv iij. ar. iij. c. vlti. latiꝰ dictũ ẽ. Eodẽ etiã mõ peccat qui eoꝝ recipit obligationes: vtz ex de vsuris qui in oibꝰ sibi mõ peccãt oẽs sciẽtes eorum elemosynas recipiẽtes: vbi faciãt illos impotẽtes ad faciendũ male ablata certa: peccant inq; nisi aliqua legitima causa excusant. peccant q; grauissime q̃cunq; locant vel alio titulo concedũt aliquã domũ ad exercendũ vsuras et oium pctoꝝ q̃ ex illo fenore patrant ꝓticipes fiũt Insup vltra hec si sint p̃siarche archiepi vel epi i currũt ipo facto suspensionẽ si sunt clerici et maiores excõicationẽ: si ẽ collegiũ vel vniuersitas in dictũ incurrũt. Et si talẽ iniam ꝙ mensem fusti nuerint: extũc interdicte sunt terre eoꝝ q̃diu ꝑ dicti vsurarij ibidem ꝙmorant. Si vero layci sunt ecclesiastica censura ꝙ ordinarios cõpelli debent: vt ꝑz extra de vsuris vsuraꝝ li. vj. Multe etiã alie offensiones veniũt in ꝓlis ꝓpt vsurarios manifestos quas cã breuitatis omitto. etiã satis copiose colligi possunt in quadragesimali de xp̃iana religione ser. xxxv. ꝙ totũ. Secũdũ aũt malũ ex manifesto vsurario veniens sunt maiores excõicatiões: qz multi incurrunt maiorẽ excõicatõz ꝓpt indebitũ fauorẽ talibꝰ datũ. Hã sic ꝓz ex ō vsuri. c. ex gui. i cle. excõicati sũt excõicatione p̃dicta oẽs ptates capitanei rectores cõsules iudices et ꝙsiliarij et q̃libet alij officiales q̃ delinquũt in casibꝰ infra scriptis et ponunt ibi sex excõicatiões Pria ẽ si statutũ de cetero facere scribere vel dictare p̃sumpserint: q; vsure ab vsurarijs exigi possint. Scda est si ad soluendũ vsuras debitores ꝙpellũt. Tertia si q̃s iudex iudicauerit q; vsurarijs soluat vsure. Quarta q̃z ẽ: si q̃s de supradictis opaz dederit: q; vsure oli solute ñ reputãt. Quita ẽ si statuta hactenꝰ edita in vsuraꝝ fauorẽ q̃ ꝑ facere ꝑñt infra tres menses non delcuerint de libris ꝙmutatũ. Sexta insup est si ipsa statuta vl cõsuetudines effectũ vsurarũ habẽtes p̃sumpserint obseruare. Oẽs igit supradicti ꝓpter fauorẽ ꝙcessũ vni vsurario manifesto p̃dicto modo excõicati sunt. Sed queri potest an statuentes q;

subditi sui non possūt recipere pvsuris in anno vltra duos solidos p libza ⁊ hoc sub pena. non tñ dicūt q vsuras faciūt. ℔ si fecerint vltra sum/ mā p̄dictā nunq̄ incidūt in sñiam p̄dictā excō/ municatōis. Et videt q sic: cū q̄dām colorē ⁊ audaciā p̄stant saltē indirecte ad exercendas vsuras extra de vsuris. c. ex graui in cle. ibi diū sis coloꝛib⁹ ⁊c. ⁊ qz denegando de maiori indi/ recte: videt tacite concedere de minori. arti. C. de p̄cur. maritus. xxv. di. c. qualis. ex. de. testa c. si pater. li. vj. ⁊ extra de p̄sum. c. nōne. Ad ve rū est si in fraudē hoc fieret vt p hoc si posset ex cere vsuras: secus in nullo intenderēt cōcede re et sint indigene. extra de vsur. vsurariorum li. vj. Licet illud p̄mitterēt vt maiꝰ malū cuita ret: sic nō solū de maiori sua sed etiā de duobus solidis denegare vident. xiiij. di. c. i. xxxvj. c. q j. hac ratione concoꝛdat Jo. an. ⁊ guilhel. Ter tiū q̄ malū ex eo veniēs sūt grauissime obliga/ tiōes. Nam oēs supꝛadicti fauentes vsurario manifeste sicut dictū est obligati inde remanēt satisfacere insolidū oēs illas vsuras q̄s suo fa/ uore ⁊ auxilio vsurarij adepti sunt: misi ipi vsu/ rarij restituāt eas: sicut de hoc pleni⁹ dictū est i q̄dragesimali de xp̄iana religione. sermo. xxx/ iij. c. j. circa fi. ⁊ etiā p̄mo. xxxv. ar. ij. c. ij. §. iij.

Quartū genus spūaliū malox inde veniēs sunt difficilime intricatiōes ⁊ pplexitates q̄b⁹ ex vno manifesto vsurario repiūt se intricatos ⁊ in arduissimis pplexitatib⁹ collocatos. Ter tia vo mala q̄ ex p̄caultate vsure pueniūt ⁊ ma xime ex vsurario manifesto sunt mala coꝛpalia quattuoꝛ que q̄dem flagella ⁊ mala solēt pue/ nire ꝓpter eos sup xp̄ianoꝝ coꝛpa p̄mittit de⁹ Primū sunt homicidia. scōm fames: tertiuz pe stes. quartū crudelitas bestiaꝝ. ⁊ de his mani festе agit Job. in Apoc. vj. in aptiōe q̄rti sigil/ li vidisse se dicit sedentē sup equū pallidū. id est dyabolū auaricie ⁊ vsurarū māmona noiatuz nā māmona diuitie interp̄tat. equ⁹ aūt palli/ dus sup quē sedebat sunt diuitie. Nēpe palloꝝ ꝓpꝛie auri coloꝛ est: ⁊ iō merito auꝝ designat. Sic ꝓpha ait. Et posterioꝛa doꝛsi i palloꝛe au/ ri: qz vsurariꝰ totus aureꝰ ē crede. Et sequit ibi dē in textu Job. Et data ē illi scz diabolo: po/ testas. i. auctas p̄missa ē sup q̄ttuoꝛ p̄tes terre. scz vbi regnat vsura ⁊ maxime manifesta. i. ad oꝛientē occidentē meridiem septētrionē: interfi cere gladio fame moꝛte ⁊ bestijs terre. Ecce q̄t tuoꝛ p̄dicta flagella hic p oꝛdinē numerantur. Primū quidē flagellū sunt homicidia. Nā defi ciente charitate q̄ maxime deficit ex manifesta vsura sic in seq̄nti ℔mōe p̄mo ⁊ c. dicet. gñant odio diuisiones secte p̄cialitates ⁊ guerre ex q̄/ bus oībus homicidia sequūt. Jō Job. ait. In terficere gladio. Scōm flagellū est fames scz p pter terraꝝ sterilitatē scz ꝓpter guerras aut p pter grandines aut desiccatōes seu exundatōe pluuiaꝝ aut ꝓpter mures rodentes blada: seu ꝓpt inoꝛdinata frigoꝛa aut caloꝛes ⁊ ꝓsiles fa/ mis occasiōes: vñ Job. subdit ⁊ fame. Tertiū flagellū sūt pestes ꝓpter coꝛruptōem aeris seu aque vel terre moꝛbos alios gñantes febꝛium fluxuū tussiū inguinū apostematū ⁊ oīm ꝓsimilū tā crebꝛe q̄si oēs patrias ꝓsumētes Et ō ℔ Jo: ait. ⁊ moꝛte. Quartū flagellū est crudelitas bestiaꝝ vtpote lupoꝝ aut vrsoꝝ deuoꝛantiuz boues seu rabidoꝝ canuz venenato moꝛsu toxi cantiū eos ⁊ similium bestiaꝝ. Vñ Job. ait. ⁊ be stijs terre. A quib⁹ in p̄sona iustoꝝ ꝓpha po/ stulabat liberari dicēs. Ne trades bestijs aias confitentiū tibi. A quib⁹ oīmbus nos liberare di gnetur xp̄s dei filius Amen.

Feria. iii. post dñicā de passiōe dñi quantuz ⁊ quot impijs modis vsura ꝓximo sit nociua. Sermo. xliiii.

Demo quippe in occulto q̄cq̄ facit et querit in palaz esse. Job. vij. ⁊ in euan. ho. Scōm em̄ Jsido. ij. De summo bono maioꝛis ē culpe manifeste q̄ occulte peccare. Dupl⁹ em̄ re⁹ est q̄ apte delinq̄t qz agit ⁊ docet. Et si ℔ vera sen tētia sit nō minoꝛ culpa credēda est q̄ iō occulte agit vt impune ac liberi⁹ ⁊ nequi⁹ ꝓpetretur. Hoc q̄dē solet occultis vsurarijs ꝓuenire q̄ nō min⁹ offendūt dū occulte peccāt: ⁊ ꝓtract⁹ simi latos frequētant. Qz ne ꝓphēdant in malicia sua qz regulare ꝓuerbiū ē qđ p̄misim⁹. s. q̄ ne/ mo in occulto q̄cq̄ agit ⁊ querit ipe in palā eē sed tanta est malicia huius culpe vt nequeat ali quo pallio seu aliqua versutia occultari. Nam et si hoc tacebūt lingue hoim idipm palaz faci/ unt lapides parietū teste dño. Luce. xij. Nihil optū qđ non reuelet. Clamāt vtiq̄ coꝛda pau peꝝ deuoꝛatoꝝ p impietatem vsure. sic i. xxx. p̄s. dñs p ꝓphām ait. Audiui vitupatōz mul toꝝ cōmoꝛantiū in circuitu. Ad verbū p̄t esse aliud thema in p̄nti sermo. Jn q̄ oñdit triplex offensio q̄ ex vsura in aia vsurarij gñat. Prīa ē offensio p̄simi ibi. Audiui vitupatōem multo rū. Scda offensio sui: ibi cōmoꝛantiū. Tertia est offensio dei. ibi. Jn circuitu. Prima est of/ fensio p̄simi: Ait em̄. Audiui vitupatōez mul toꝝ. Passiue legat qz multi vitupant ex mlti plicatiōe vsure publice vel occulte. Scda ē of/ fensio sui. qz ait cōmoꝛantiūscz nō trāseuntiuz sicut faciūt iusti q̄ de tpalib⁹ tm̄ nccia sumūt et ad celestia trāseūt. vsurarij vo ꝓmoꝛant in eis coꝛde oꝛe ⁊ ope. Prīo q̄tū ad coꝛ ꝓpha de eis ait. Oculos suos statuent declinare i terrā. s. per

desiderij ardorē inextinguibilē: Scdo q̄tū ad os ait. Esa. xxix. De terra musitat eloquiū eorū. Et itez illud. Qui de terra est de terra loq̄tur. Tertio vero q̄tū ad opus: oia facīūt vt dicēt. Tertia est offensio dei: qz inq̄t in circūitu et vere in circūitu hmōi hoies cōmorātur quia non appropinquāt ad centz: scz ad xp̄m: q̄ i medio eccl̄ie cōmorātur. Jdeo j. Reg. xxvj. mistice dr. Fia inimicoz dauid rotabit q̄si impetus: z circulo funde. Sed qz de offensione quam facit vsurarius deo sibijp̄i dictuz ē in p̄cedenti p̄mo. z in sequenti dicetur: nec insup primꝰ p̄t offendi q̄n offendat hō deū z semetipm. Jdeo q̄tum vsurariꝰ offendat primū ad pñs tñmō oñdamus: ideo inq̄tum pnitiosa ē primo z eñ multiplr offēdat vsura sic describi potest. Vsura est eradicatio caritatis seu extinctio fraterne dilectionis: fons pauj amoris. z oēs vere amicitie corruptela: mater illegalitatis z deceptionū: legalis pditio: z domestici furtuz dolosa. pietas: paupez homicida: impia i ppinqs: pditiosa in primos: destructio patriaz: inquietus cancer: morbus ptagiosus: et inūerabiliuz aniaz pditio. In quibꝰ verbis duodecim notant iniq̄tates quibꝰ vsurarij primis suis nocent: z has in tribus articulis declaremus.

Articulus. I. ō quatuor iniq̄tatibꝰ quibꝰ vsurariꝰ primo suo sp nocet.

Primo describamꝰ quattuor iniq̄tates crudeles vsure. z quantū nocluū efficiat vsurariū ptra primū suum apiamꝰ. Prima eius iniquitas mala est. scda peior: tertia vero pessima. quarta aūt nequissima eē cōprobatur.

Qz p vsurā in primo eradicat charitas z extinguit amor fraterne dilectionis. Capl'm. I.

Prima vsure iniquitas reperit: quia ē eradicatio charitatis seu extinctio fraterne dilectionis. Scōm eñ augusti. ō fide ad pe. Cupiditas venenū est charitatis: sic etiā in gradu maximo vsura dici p̄t. Hoc luminosa ratio dictat auctoritas firmat z clare experientia monstrat. Primo quidē luminosa ratio dictat. Constat eñ q ex multis actibꝰ virtuosis bonus habitus generat: z generatꝰ ad hec ex bonis actibus dilatat atq; eo dilatato animus in eis actibꝰ delectatur. Insup ex tali delectatione actuū frequentoz pficit bonū opus Ex quo patz q mutuū liberale atq; gratuitum actꝰ ē charitatis z fraterne dilectionis. Ex tali nempe actu in proximū frequētato qz Fim alex. de hal. mutua bñficia accendūt charitatē ꝑ fraterne dilectionis habitus vel generat si aberat vel si aderat dilatat. deinde delectatur hō mutuū dare gratis: demū delectatur tale mutuum frequētare. hec aūt frequētatio dilatat z firmat habitū fraterne dilectiōis quo firmato dilectio inter primos firmiter pseuerat Ac e contra si actus dandi mutuū nō ex charitate sed ex cupiditate et ex spe lucri ab homie frequētet tal cupidinis actu iam generato generaliter cupiditas z crescit z dilatatur. atq; in tantaz cōplacentiā terrenoz aīm blāda quadā violētia trahit q in vorāginē insatiabilis appetitus pecunie mergit sicut Eccl's. v. testatur dicēs. Auarus non implebit pecunia. Si q̄s etiā pōt mutuū gratis dare negat: etiā si in tantā cupidinis vorāginē non labatur non tamē ab hac auaricie macula īmunis est. cū gratis dare mutuum in multis casibus sit p̄ceptū: sicut patuit. s. sermo. xxxvij. arti. ij. p totū. His nempe duobus modis z non dādo mutuū gratis aut nullo mō illud cōmunicādo z si nō pariter inter ciues eradicatur z extinguitur amor fraterne dilectiōis et mutue charitatis: qz inter eos non practicatur actꝰ dilectionis qui in eos habeat ligare et vnire corda mutua charitate: vt tā verificetur qđ. ij. Thimo. iij. apl's ait. In nouissimis diebus instabūt tpa piculosa z erūt hoies seipsos amantes cupidi. Secūdo hoc idē firmat auctoritas. ait eñ apl's. j. ad Thimo. vj. Radix oīm malorz est cupiditas. qz fere oia mala oriuntur ex illa: sicut econtra de charitate cōtingit. qz oia bona ex amore originē hñt: eo q radix z forma oīm vtutuz atq; bonoz charitas esse dicat. ad hoc extra de vsuris ca. vorāginē li. vj. vbi dr: q nullus improbior fur vel raptor q̄ vsurariꝰ. q̄ animas deuorat z hoim facultates exhaurit. Ex dictis igit ptz quare modernis tpibꝰ tñ extraneū z quodāmō horridū apparet indigentibus mutuū dare gratis: qz iā vificat q dñs Mat. xxiij. ait. Quñ abundabit iniquitas z refrigescet charitas multoz. Et quid cōuenientiꝰ dici potest iniq̄tas q̄ vsura: qz non equitatē sonat: et veram ctra primū iniquitatē importat Tertio q̄ istud idem clare experientia monstrat. Di dici nēpe experientia teste q qui alicui corde assuescit elemosinas dispensare semp ad amplius largiendū dilatat cor eius: z quod mirabile est illius substantia ex hoc non minuitur. ꝫ quodā quasi in cōprehensibili modo crescit: vt experientia ipa veridicus testis sit scripture que ait. Prouerb. xj. Alij diuidūt ppria z ditiores fiūt Alij rapiunt aliena z semp in egestate sunt. Et itez dicitur Luce. vj. Date z dabitur vobis Ex p̄dictis patz q sicut ex ipo actu mutui prio gratis dati: siue ex elemosyna frequētatione charitas iter primos generatur z qualescit: sic ex defectu eaz eradicatur charitas z extinguitur inter primos vera fraternalis dilectio.

Qz vsura est fons z fomentuz amoris ꝓpꝛij seu ꝓticularis. Cap. II.

Secũda iniq̃tas eius est fons ꝓpꝛij amoris z oñis vere amicicie corruptela vt ẽni Aug⁹ testat z supra positũ est. charitas cõia ꝓpꝛijs z nõ ꝓpꝛia cõibus anteponit. Usurarius aũt oppositũ facit. Nam sicut experientia ptz. q̃libet homo exercitio suo z arte rei publice vtilis est. agricole sutores fabri sculptores pictores milites z ꝯsiles oẽs. sed solus vsurarius sibi vtilis z nulli alteri nisi sibi soli lucratur. ideo miluo cõparãdus est q̃ semp clamat. Ey o my o my o. sed in hoc deterior vsurari⁹ est q̃ miluus: qz miluus hoc ꝯsoluz clamat ore. vbi vsurari⁹ hoc cupido corde. impio opere z nequissimo ore clamare nõ cessat. tãta denicq̃ vsurarius ꝓpꝛij amoris cupidine flagrat q̃ inq̃tũ talis neminẽ diligit nulli se associat: nisi causa ꝓpꝛij lucri atq̃ cõmodi sui. ꝓ eo q̃ miro modo vsura generat corruptionẽ oĩs amicitie: z oĩs ciuilis societat. ¶ Proinde ꝓpꝛijssime de talib⁹ ad Philip. ij. ait apls dicẽs. Oẽs. s. nr̃i vsurarij que sua sunt querũt: nõ que ieſu xp̃i. ideo qz solum soli sibi ꝑdest z alijs obest. de morte illius magis letant oñes etiã ꝯsanguinei eius q̃ de alio cuiuscũq̃ generis pctoꝛ. Cuius rõ est. qz dum viuit cõiter auarus z tenax est. nec de bonis suis pticipãt ꝯsanguinei vel amici: nõ parentes vel vicini. q̃nimo tota familia dom⁹ sue ex auaricia sua cum illo in angustia viuit. sicut plenius sermo. sequẽ. patebit ꝑmo. artic. ij. c. ſ. Cum ꝛo talis vsurari⁹ defunct⁹ est si dimisit q̃ restituant male ablata certa iocũdant cũcti q̃ ei soluerũt vsuras. Si etiã dimisit q̃ restituerẽtur. incerta letant paupes z mẽdici z cõiter omnes audita vsurarij nece gaudẽt. z maxime hi q̃ de bonis illius q̃ante poterãt ptĩcipare sperant. vñ talis merito assiliãt porco. q̃ dum viuit nulla habeb̃t inde vtilitas sed multus labor: eo ꝛo mortuo de eo parui z magni ꝯsanguinei et q̃ñq̃ vicini participãt z letant.

Qz vsura mal̃ est illegalitatis z deceptionũ. Cap. III.

Tertia iniq̃tas est mr̃ illegalitatis z deceptionũ. nam subtilissimos ꝯtractus z dolos studiosissime excogitat: vt ex multiplicibus vitijs fenus exerceat z lucra adaugeat: et rapinas acq̃rat. qđ cum fecisse se ꝯspicit letãtur gloriab̃t se sapiẽter egisse: z multos alios tam in diuitijs q̃ in malicijs supasse. Ad quẽ increpatiue ait ꝓpha dicẽs. Quid gloriaris in malicia. i. in pecunia male acq̃sita q̃ potẽs es in iniquitate. i. vsuraria pecunia neq̃ter possessa tota die iniusticiã cogitauit. z lingua tua sicut nouacula acuta fecisti dolũ. nẽpe cuz ait tota die pseuerantẽ sollicitudinẽ in malicia notat. cum aũt addit iniusticiã. iniustũ ꝯtractũ z lucrum demõstrat. Et qz talia cum malicia cordis oris et opis ꝓpetrauit: recte subdit cogitauit. Ecce cor neq̃ malicia tua linguã pgnans nõ dei. potens eni in malicia ꝓbat esse. q̃ absq̃ labore in iusticiã nõ cessat cogitare z loq̃. ecce malicia ori. Sed cum ligue nõ sit cogitare sed loq̃: quare ꝓpheta ait: cogitauit lingua tua nisi vt in horum duoꝝ cõiunctõe exp̃mat impij lucri excogitatio velox cum ꝓmpta ac parata platõe ꝛboꝝ eo q̃ ꝓmpte nouit ad lucra ſformare ꝛba iuxta cupidinẽ cordis. z vt oñdat q̃ sile opus prędictis duobus oino ꝯformis sit merito subdit sic nouacula acuta fecisti doluz. i. ope ꝓfecisti dolosum lucrũ. vide q̃ apte barbitõsori vsurariũ cõparat: z nouacule linguã eius. Tria i nouacula eni ꝯsiderari pñt. Primo ꝛo occultat acrem suã in seipa: sicut etiã vsurari⁹ occultã suaz malicia abdit in corde suo. Ideo de taliũ corde ſiere. xvij. dicit. Prauũ est cor hois z inscrutabile. Scdo anteq̃ radat acuit. nouacula sup lapidẽ oleo vnctũ: sic etiaz adulatio maliciosa vsurariũ cõtractũ precedit. z de tali ꝓpha ait. Molliti sunt sermones eius sup oleum: z ipsi sunt iacula. s. ferientiũ horuz corda ita. s. efficaciter z recte videt loqui. Tertio ꝛo cum ea abradunt pili. i. paulatim auferunt bona tpalia. vñ Ezech. vij. Permissiue ad vsurariũ dñs ait. Sume tibi gladiũ acutũ radentẽ pilos. z subdit ꝓpha. Dilexisti malicia. i. malicioſum contractum: super benignitatẽ. i. plusq̃ mutuũ dare gratis.

Qz vsura est quedã legalis ꝓditio et domesticũ furtũ.

Quarta iniq̃tas est legalis ꝓditio z domesticũ furtũ. Legalis q̃dem ꝓditio ẽ qz vsurari⁹ potissime manifestus predicit q̃ lucrari intẽdit: tñ ꝓditio dici debet. qz sb pallio pietatis atq̃ seruitij aliena p̃dat. Est etiam domesticũ furtũ. qz vsurari⁹ facit ꝯtra p̃ceptũ dñi. Exo. xx. vbi dicit nõ furtũ facies. Jn cuius mysteriũ Math. xxj. dicit q̃ intrauit ie sus in templũ dei z eiecit oñs vendẽtes z emẽtes i templo z mẽses nũmulariorꝝ z cathedras id est sedilia vendentiũ colũbas euertit z dixit eis. Scriptũ est Esa. lvj. Domus mea domus orõnis vocabit. vos aũt fecistis illã speluncaz latronũ. Spelũca autẽ latronũ dicit esse locus vbi que rapiunt spolia ꝯgregãt. Ecce q̃ latrones dñs vocat nũmularios q̃ q̃dẽ ꝓ munuscullis fructuũ z ꝯsiliuz pecuniã mutuo dabant vt offerent in tẽplo. deteriores eni sunt nõ simpliciter sed aliquo modo vsurarij q̃ raptores z fures. Et hoc quadruplici rõne. Prima rõne fa-

milliaritatis. scdo rõne assiduitatis. tertio rõne sagacitatis. quarto rõne securitat. ꝓmo rõne familiaritatis. Nã raptozes ꝛ fures dici ꝑñt latrones siluestres. ipi ẏo vsurarij latrões domestici aprobañt. Latro nẽpe siluestris audito clamoze manifestãte illũ statim accipit fugã hic ẏo centies si ad latrones clamet. tãq̃ domesticus latro nõ fugit: qõ q̃dem certa experientia ꝓbari põt. ꝛ ideo piculosioz est q̃ latro siluestris. cum nulla sit efficatioz ad nocendũ pestis: q̃ familiaris inimicus Scdo rõne assiduitatis eo q̃ magis cõe ab eis q̃ a ceteris furib⁹ deuozent cuz fur ꝛ raptoz expoliãt aliq̃ tpe determinato: ꝫ vsurari⁹ semp die noctuq̃ hoies expoliat i q̃libet die festo. ſ. pasce pasceue ꝛ tpe missarũ: ꝛ sic de alijs tpibus. Tertio rõne sagacitatis. nam vsurari⁹ cum maioꝛi malicia rem alienã vsurpat q̃ fur vel raptoz: eo q̃ cõpellat volũtatẽ eius q̃ mutuũ recipit ad cõsentiendũ in talẽ rapinã: atq̃ ꝓ hoc sibi prꝛimo suo aliq̃ iniusticiã nõ inferre. Quarto rõne securitatis. tum qz vsurari⁹ rem alienã vsurpat sine timoze repetitõis. cuz habeat libertatẽ ꝛ securitatẽ id agere si public⁹ est. vel qz vsurarios ꝓtractus tanta malicia circũuoluit ꝛ celat. q̃ in eis vsuraria labes apparere nõ põt. fur ẏo ꝛ raptoz ẞ duplici timoze minime ꝓuati sunt.

Articulus. II. de quattuoz alijs iniquitatibus per quas vsurarius ꝓximo suo est nociuus.

Hdamus alias quatuoz iniq̃tates vsure ꝓ q̃s manifeste clarescãt hui⁹ sceleris nocumẽta: q̃bus gradatim vsurarius ꝓximo suo multũ nocet.

Oz vsura est quedã pietas apparẽs dolis ꝛ deceptõibus plene.

Capitulum. I.

Prima iniq̃tas addi habet que est dolosa pietas eo q̃ sub specie pietatis: et subsidij charitatis paulatim ꝛ a ꝑncipio quasi insensibiliter serpit. ꝛ serpendo vsq̃ ad talẽ deuozationẽ tpalis substãtie ꝓximoꝝ absq̃ pietate ꝓtingit: put multiplex experientia docet: q̃ si enī mutuũ qõ ab vsurario paupi dat dici ꝑt q̃ dozmiẽs insopozet vt insensibiliꝛ de illa modica substãtia sua euisceret atq̃ ꝑuet. ꝓterea tanta cupiditatis affectõe eruit sibi ꝓꝑos oculos mẽtis. vt seipm decipiẽs credat atq̃ dicat se ꝓximi intẽdere pietatẽ. vbi solũ aut ꝑncipaliter intẽdit ꝓꝓriũ lucrũ atq̃ comoditatẽ. ecce dolosa pietas ꝛ hypocrisis sibata. ẽ qõ Deut. xv. dicit. Non ages q̃piaz callide in fraternis necessitatib⁹ subleuãdis. Hac q̃dez de causa in quibusdã italie ciuitatib⁹ selpiatoso q̃ antifrasim vsurarius noiat. vicz cum sit impius ꝛ crudelis Qua etiã rõne hic impius põt intendere aut ꝑtendere pietatẽ q̃ñ pauperẽ ꝛ egenũ indigentẽ aliquo mutuo gratis dato vel alio iuuamine subleuari iuuat paupioꝛẽ fieri. ꝛ illa modica substãtia que nõ sufficit ꝛ quadam crudeli pietati ꝓuari. O seua pietas ꝛ crudelissima fera. qua audacia quaq̃ temetitate. qua deniq̃ fronte dicis te ex pietate moueri: aut i hoc agere opus pium? vere vtiq̃ vera est snia illa que ait. mille sunt occultioꝛes insidie: q̃ que officij similitudine latent.

Oz per vsuraz paupes valde trucidantur. Cap. II.

Ecũda iniq̃tas est pauperꝝ homicida nam paupi aufert vestimentũ calcia/mentũ: domũ: agrũ: lectũ: cibũ: potũ: ꝛ oñm victum ꝛ ꝓ ꝓsequẽs aufert ei vitã. Jdeo Eccli. xxxiij. dicit. Panis egentiũ vita pauperũ est et q̃ defraudat illũ homo sanguis est. Qui aufert in sudoze panẽ: quasi q̃ occidit ꝓximũ suũ. Oñis nẽpe natura rerũ subuenit hois indigẽtie gratis: ꝛ q̃tũ in se est cõicat illi dona sua. sidera sol ꝛ luna homi lucẽ ꝓstant ether roꝛẽ: nubes pluuiã: ignis calorẽ: aer flatũ. aqua potuz ꝛ lauacrũ. terra ẏo multiplicẽ fructũ. vñ Aug. Jndiciũ maxime diuine bonitatis est. q̃ queliber res cogit dare seipam: ꝛ tñ hec oia homini nõ sua beneficia vendũt. sicut vsurari⁹ neq̃: sed gratis illa impendũt. ꝓterea si in die iudicij vt dicit Math. xxiiij. dñs dicet his q̃ indigẽtibus nõ fecerint de bonis suis pietatẽ. Discedite a me maledicti in ignem eternũ q̃ paratus est diabolo ꝛ angelis eius. Esuriui ꝛ nõ dedistis mihi mãducare. Sitiui ꝛ nõ dedistis mihi bibere. hospes eram ꝛ nõ collegistis me. nudꝰ fui ꝛ nõ coopuistis me. Jnfirmus. ꝛ in carcere nõ visitastis me Quid obsecro vsurarijs dicturus est qui tanta impia pietate et sibata neq̃tia rapuit aliena? Auferũt eni panẽ de manib⁹ famelicoꝝ ꝛ puoꝝ. ꝛ potũ de manib⁹ sitibundoꝝ: hospitiũ ꝛ domiciliũ ab errãtibus circũquaq̃ ꝛ vagis. Jndumentũ de doꝛso nudoꝝ ex penuria ifirmari faciũt sanos. in carcere trudunt ꝛ cruciãt liberos: ꝛ tãq̃ lupi rapaces de carnib⁹ miseroꝝ se satagũt satiare.

Oz vsura facit hoiem crudelẽ ꝛ senum nõ tm in extraneos: sed etiaz in ꝓpinquos. Cap. III.

Tertia iniq̃tas est impia in ꝓpinq̃s facit eni vsura hoiem seuũ ꝛ impiũ non tantũ in alienos: sed ctiã in ꝓpinquos filios: ꝛ in alios cõsanguineos. impietatẽ ꝛ neq̃tiã fundere facit. dum spũaliter interimunt per eam. Hinc Ozee. ix. dicit Effraim deducit ad interfectoꝛẽ filios suos. Effraim nanq̃ crescẽs inter

pretaꝝ. ⁊ merito vsurariū q̄ per vsuraꝫ in diui
tijs creuit signat. hic vo tuncad diabolū inter
fectoꝛē animarū filios suos deducit: cū ꝓpꝛijs
filijs suis diuitias suas male acq̄sitas relinq̄t.
Ex quo ptꝫ q̄ nō tm̄ se: sed etiā oēs ꝛsanguine
os suos: q̄bus in vita vel in moꝛte vsurariꝰ cō
partiꝝ vsurā: demonij imolare pbaꝝ. Hinc p
pheta ait. Immolouerūt filios suos ⁊ filias su
os demonijs. ideo i inferno pr̄ ⁊ filij inuicē ma
ledicent. Dicet nēpe pr̄ filio cum eo insimul cō
demnato. Maledict⁹ tu sis fili mi qꝛ ꝓpter te
crucioꝛ his toꝛmētis. fui eni vsurarius ne tu es
ses egenus. ꝓpter carnē tuā pdidi aiam meaꝫ.
qꝛ iniuste te ditaui me iuste dānaui. vt tu esses
in mūdana ꝛsolatōe suꝫ ego in eterna dānatōe
O maledicte fili vt q̄d vnq̄ te genui: ⁊ vtinā nū
q̄ fuisses in mūdo: ne ego essez in hoc toꝛmēto
Rñdebit filius pr̄i imo Maledictus sis tu pr̄
mi. qꝛ nisi me implicasses in tuis impijs lucris
nūc nō essē i his eꝛnis toꝛmēt⁹ qꝛ pl⁹ amasti me
dānasti me ⁊ te: qꝛ nō timuisti deū ꝓ te qꝛ nō ti
muisti deū ꝓ me. iō iuste dānauit te ⁊ me. vt ꝛsi
ficeꝝ qđ Eccl̄i. xlj. de pr̄e ipio ārunt filij. qm̄ p
illū sunt i obꝛobꝛiū. Idē faciēt vxoꝛes vsura
rioꝝ maritis suis q̄buscūq̄ ꝓpinq̄s: ⁊ ecōtra.
si iniuste pticipauerint impia lucra vsure.

Qꝛ vsura facit hoiem ꝛtra ꝓximos suos ꝓditoꝛē. Capitulū. iij.

Quarta iniq̄tas est pdicosa in ꝓximos
suos. q̄ aūt vsurariꝰ pditionē in ꝓxi
mos suos agat. ipa expientia manife
stat. sepius eni ꝛtingit q̄ ꝛspiciēs ꝓpriū vteri
num fratrē aut aliuz attinentē sibi pulchꝝ hr̄e
domū vel aliq̄z aliā possessionē plurimū gratā.
tractus cōcupiscētia oculoꝝ subuenire nitiꝝ il
li aliquo mutuo: vbi ꝓ pignoꝛe posset hr̄e qđ
cōcupiscit. q̄ q̄dem inito ꝛtractu paulatim cre
scere ꝓmittit fenus. Cūq̄ fenus excreuerit qđ
cernit fratrē nō posse recolligere pignus: acce/
pta occasione occulta cautela ⁊ quadā iusticia
simulata. Iuridice domū vel possessionē igrediꝝ
et sic quasi inaduertēter fratrē suū illis possessi
onibus ꝓuat. Ecce pditio impia in ꝓpinq̄s.
Inalienos aūt hec pditio clarius ptꝫ. nam co
medendo ⁊ bibēdo cum eis intēdit ab illis per
vsurā suā rapere bona sua moꝛe pditoꝛis iude
qui cum xp̄o comedēs ⁊ bibens inimicis suis
pdidit eum. Similis igiꝝ est parce q̄ nulli par
cit. Sed in hoc deteꝛioꝛ est: qꝛ illa pcutit semel
hi aūt semp vel saltē sepe.

Articulus. iij. de vltimis quatuoꝛ iniq̄tatibus quibus vsurarij suis ꝓximis nocent.

Superaddamus alias quatuoꝛ iniq̄ta
tes vsure: vt plenius innotescat q̄tuꝫ
cōtra ꝓximū nociua sit ⁊ crudelis.

Qꝛ ꝓ vsurariā ꝓsauitatē patrie multipliciter destruunt. Capm. i.

Prima iniq̄tas est destructio patriarū
Tria q̄dez sunt generalia mala que ex
vsurarie ꝓsauitate supuenire cōsueue
runt in felicib⁹ patrijs xp̄ianoꝛū. Prima sunt
mala tpalia. scdo sunt mala spūalia. tertia sunt
mala coꝛpalia. De q̄bus in p̄cedenti sermone.
capi. vlti. dictū est.

Qꝛ vsura est tanq̄z inquietus cancer: qꝛ semp paupeꝝ substātiā rodit. Capitulum. ij.

Secūda iniq̄tas est inq̄etus cancer q̄li
bet eni tpe ⁊ oñi die qualibet hoꝛa et
q̄libet puncto ⁊ momēto pauperū substantiaz
fenus vsurarij rodit. ⁊ qđ mirabili⁹ est cūcta il
lius bona dentes videnꝝ hr̄e. Nūmi eteni eius
dentes habēt. silr frumentū illius qđ vt ab boi
bus comedaꝝ a dño factū ⁊ collatū ⁊ habēt dē
tes. ⁊ cūcta illius bona dentes habent tales q̄
comedūt egenoꝝ domus vineas vestes dena/
rios segetes arua ⁊ cūcta illoꝝ bona cōsumit.
imo qđ hoꝛribili⁹ est comedūt pauperuz xp̄ia/
noꝝ carnes ⁊ ossa. Proinde solet a q̄busdam
paupibus lamētabiliter dici: heu me qꝛ habeo
ab vsurario centū ducatos mutuo: q̄ mihi q̄ti
die rodūt ossa Ecce sine intermissione crudelis
rosura. vñ Job. iij. in ꝓsona talis paupis ait.
qui me comedunt non dormiunt. Hinc a qui/
busdā vsura merito nūcupaꝝ coꝛrosura. qꝛ ꝛti
nuo moꝛdēdo ꝛsumit substātiā egenoꝝ. Nec ē
mirū si moꝛtēdo ꝓuenit ad infernū citi⁹ q̄z ceteri
pctoꝛes. qꝛ ꝛtinue die noctuq̄z incessāter cur
rit ad eū: dū in quolibz momēto ꝓuocat ad ira
cūdiā deuz ꝓ Esa. lxv. dñs de talib⁹ ait. Ppls
scilicet vsurariorum ad iracundiam me prouo
cans: ante faciem meam sp.

Est vsura tāquā pestilēs ⁊ cōtagiosus moꝛbus. Ca. iij.

Tercia iniq̄tas ē ꝛtagiosus moꝛb⁹ graue
vero piculū reputaꝝ cū leꝛrosus diu
uersari. Sz incōpabilr picꝛosi⁹ est ꝛ
uersari cū vsurarijs aut q̄cq̄z acceptare ab eis:
cū illō coꝛpale ꝫ vero spūale piculū sit. vnō ait
Hiero. cauēdū ē nob⁹ maxime ne ab his acci
piam⁹ mūera. quos nouim⁹ viuere ꝺ lacrimis
paupū. ne dicaꝝ nob si videbas furē currebas
cū eo Proide legiꝝ i vita. b. Fulci q̄ cū moꝛtu⁹
esset stati diabol⁹ obiecit ei q̄ vestē a q̄dā vsu
rario recepisset. qđ intelligēs deus miserat⁹ illi
us aie ex veste illa piclitāti p̄stine vite eū resti/
tuit. vt culpā quā in vita cōmiserat añ finē suū
vltimū emēdaret. attn̄ in eius signū dño ꝓmit
tente diabol⁹ sic grauiꝝ pcussit eū. q̄ ꝓ totā ei⁹

vitã ꝓcussiõis in eo aliqđ vestigiũ appuit. Beniq; ꝙ ꝓtagiosũ sit fenus expientia docet atq; paret. qñ vsq; ad tpa nr̃a tm̃ iaz excreuerit vsu raria labes q; tã nullus de ea robur null⁹ de ea timor nullus deniq; gratuitat̃ eius respect⁹ in ter xp̃ianos remãsisse videt. tm̃ eniz vbiq; hec ꝓtagio creuit q; sicut vbi oẽs fetent supueniẽs alius fetens eius nõ sentit̃ fetor. Sic intm̃ dila tata est hec impia pestis. q; nedũ viros imo eti am mulieres infecit. atq; nunc verificat̃ illud. Piere. vj. A maiore vsq; ad minorẽ oẽs auari cie studẽt: atq; multo lacrimabili⁹ est qđ subin fert a ppha. A ppha vsq; ad sacerdotẽ cuncti faciũt dolũ. i. vsurã dolosã. dũ. s. multiplices ꝯ ctus vsurarios sil̃ata calliditate freq̃ntãt. olim enĩ in vna tota magna ciuitate vix vnus fene/ rator reptus esset sic qñ etiã de tali viridica fa ma diuulgabat̃ oia bona sua diaboli dicebant̃ Si q̃s domũ eius aspiciebat aut vineã vl̃ agrũ alĩs circũstãtib⁹ execratiue demõstrãdo dice/ bat. ecce domũ vel agrũ diaboli. sic de ceteris eius bonis. nemo sũpsisset de domo illius ignẽ nemo i eccĩa ab illo sũpsisset neq; ei ỏdisz oscu lum pacis pueri q̃ ad occursũ eius expaueſce bãt ⁊ inuicẽ illũ digito demõstrabãt. Nunc p chdolor est amẽtia deplorãda tales ab oib⁹ ho norant̃. oẽs illis nũc assurgũt ponunt̃ nũc i offi cijs estimant̃ in ꝓsilijs. comitatiua magna so ciant̃ in plateis. copulant̃ in ꝓiugio cũ nobili/ bus parẽtelis: ⁊ qđ execrabili⁹ est nõ restituẽ tes. ꝑ qñq; restituere sil̃antes i cimiterijs in ec clesijs etiã ꝓsecratis cũ solẽnioꝛib⁹ q̃ꝑ exequijs q̃ ceteri tumulant̃. qz iaz q̃si vbiq; scelus assũ psit faciẽ honestatis ⁊ pietatis. fugiẽda imo oi no abhorrẽda est ꝓtagiosa ꝓsatio illor. Nec cum eis ꝓuersandũ nec comedendũ nec etiã bi bendũ est exemplo illius q̃ ꝑm cor dei reptus ỏ se ait. Subpbo oculo ⁊ insatiabili corde cũ hñ edebã. Et itez. s. Cor. v. apls ait. Si is q̃ frat̃ noiat̃ est fornicator: aut auarus: aut idolis ser uiens: aut maledit⁹: aut ebrioſus: aut rapax cum hmõi nec licet cibũ sumere.

De inumerabili multitudine aiar̃ que ex vsura seu occasiõe vsure sepis sime pclitant̃. Cap. iiii.

Quarta iniq̃tas est illaq̃atio inũerabili um aiar̃. Diuisis nãq; causis rõnibus atq; modis inumerabiles aie ex hac la be vsuraria illaq̃ant̃ atq; pclitant̃: ⁊ qđ dolẽ dum est paucissimi de hac se aũtunt. Int̃ hos cõnumerari pñt plũi absq; legitima causa sub vsuris mutuũ accipiẽtes. vt notarij q̃ de vsur/ sciẽter ꝓficiũt instrumẽtũ. testes q̃ ⁊ sensuales seu in hmõi mediatores socij vsurior̃ atq; fa ctores illor̃ serui atz ꝓcuratores ad vsurã idu centes aduocat patrocinãtes. ꝓbẽtes talib⁹ li bertatẽ exercẽdi fenus sicut ptãtes alijq; capi tanei sculteti atq; baliui rectores ꝓsules iudi/ ces ꝓsiliarij in fauorẽ vsurarij statuta ꝓficiẽtes ꝓfati vel ꝓsiles scient̃ ius reddẽtes de vsuris. Siḿ oẽs ꝓdicti statuta in fauorẽ vsurior̃ fa cta sustinẽtes vel obseruãtes. seu etiã nõ dolen tes Nec ab his piculis sunt imunes pupillor̃ tutores ⁊ curatores. dum ꝑ eius ꝯctus ꝓficiãt vsurarios vel iam ꝓfectões execution̄ reacq̃/ rendo fenus supficiũt: bis ꝓnumerari possent viduc mr̃es ad ipm̃ coopantes rectores hospi taliũ atq; spũaliũ domor̃ rectores ac guberna tores iniusti vsurior̃ heredes. nec non testa mentor̃ vsurior̃ iniq̃ executores ꝓncipes at q; dñi oia iudeor̃ vel xp̃ianor̃ fenora sustinẽ tes vxores vsurior̃ filij ⁊ filie. serui ꝓsangui nei ⁊ affines amici: ⁊ q̃cũq; alij in culpa vsure ꝑ ticipãtes vsurior̃ generi de fenore vxor̃ su arũ dotes recipiẽtes. Item bis cõnumerãdi sũt oẽs q̃ locãt vel vendũt vsurarijs ad exercẽdũ fenus domos vl̃ apothecas. necnõ ⁊ denarios vt melius fenerari possint vsurarijs mutuãtes Insup ⁊ ꝓlati atq; curati q̃ vsq; ad mortẽ ꝓmit tunt vsurarios hecipia cumulare lucra: ꝓfesso res q̃ ꝯ iuria in vita seu in sorte vsurarios ⁊ q̃s cũq; supra cõmemoratos absoluẽtes. seu vt ve rius dicã decipiẽtes: vsurarios manifestos se peliẽtes seu sepelire fingẽtes. elemosynas iniu/ ste de fenore recipiẽtes: ⁊ quõcũq; ad satisfaci/ endũ certas vsuras occasiões ꝓstãtes. hor̃ tñ oiuz ꝑticulares assignare rõnes ⁊ auẽtes nõ ẽ tpis pñtis cũ de his pleni⁹ dictũ sit in q̃drage/ simali de xp̃iana religiõe ẽmo. xxxv. ꝑ totuz. Sufficiat igit̃ ad pñs oia supradicta per iniaz apl̃icã ꝓfirmare ad Roma. s. vbi apl̃s ait de oi bus supradictis nõ intellexerũt q; q̃ talia agũt digni sunt morte. nõ solũ q̃ ea faciũt sed etiaz q̃ cõsentiũt faciẽtibus. A q̃bus oibus nos imu nes faciat ⁊ ꝓseruet director oiuz dñs nr̃ ihesus xp̃s. Qui cũ pr̃e ⁊ spũsctõ viuit.

Feria. iiii. post dñicaz de passiõe q̃t prauitatib⁹ deprauet̃ hõ ꝑ prauitatẽ vsure. Sermo. xlv.

Simihi nõ vul tis credere opib⁹ credite Joh. v. ⁊ in euã. hodier. Mirabilia sũt opa vitior̃: ⁊ inter cetera maxie cupidis vitiũ mẽ/ tales oculos eruit Jõ in. xxxviij. ps. ppha ait de tali cupido. thesaurizat ⁊ igrat cui ꝓgrega/ bit ea qđ vbũ pot̃ eẽ aliꝰ thema in matia pñti vbi oñdit̃ cupidi ⁊ vsurarij triplex ꝓdito ꝓnci palis. Prima est insatiabilis cupiditas: qz the saurizat. Secda est culpabilis cecitas qz igrat.

Tertia est miserabilis felicitas. qz nescit cui cõ gregabit ea. Primũ ptinet ad cupiditatẽ effectus. scõm ad cecitatẽ intellectꝰ. tertiũ ad possibilitatẽ seu facultatẽ effectꝰ. Et iterũ qõ ꝓt esse aliud in pñti materia thema. idez ꝓpha ait ps. xlviij. Relinquẽt alienis ecce tertiuz. diuitias suas. ecce ꝑmũ. z sepulcra illoꝝ domus eoꝝ ec ce scõm. Sz infra. ij. c. exponet pleniꝰ ꝫ verbũ Ad hec tria miro mõ disposuit vsura: eo ꝙ to/ tũ hoiem a vitã eius deprauat nõ tñ ꝓtra deũ z ꝓtra ꝓximũ: sicut in duobꝰ sermonibꝰ ꝓcedẽ tibus ptz. ꝫ etiã ꝫ seipm stupẽdã prauitatẽ ge/ nerare ꝑ manifesta opa mãifestat. Proide vũ ra sic describi põt. Usura est terrenoꝝ in extin guibis sitis. cecitas mẽtis. fuitus miserãda. an boli. certitudo dãnatõis. ipenitẽs malũ. z horribilitas mortis. In q̃ q̃dem descriptõe vsure nouẽ prauitates vsure sub triplici arti. declarãtur. Prime tres sunt male. scde peiores. tertie pessime oñdunt. z si mihi nõ vultis credere opibus credite: sicut dicit dñs in ꝓposito vbo.

Articulus .I. tripliciter deprauat hõ vsurarius ꝑ prauitatẽ vsure.

Primo ponũt tres ꝓme prauitates vsure q̃bus q̃ ad seipm vsurariꝰ deprauat et he q̃dem tres. ꝓme male sunt.

De insatiabili cupidine tpaliũ rex q̃ vsurã i aĩa hois generat. Cap. I.

Prima aũt eius prauitas est terrenoꝝ in extinguibilis appetitꝰ gñat eni vsura auaricie z q̃stus infinitũ ardorẽ z insatiabilẽ sitim. z ꝫ triplici rõne. Primo rõne desiderij. scdo rõne modi. tertio rõne ẽmini. Primo rõne desiderij. Nam q̃to plus vsurariꝰ hz tanto plꝰ sitit ꝙcupiscit. vñ Prou. xxx. Ignis nũq̃ dicit sufficit. ignis eñ nõ extinguit ex appositõe lignoꝝ siccoꝝ ꝫ ageꝝ Crescit amor nũmi q̃tũ ipa pecunia crescit. Rõ hꝰ ẽ qz potus pecunie nõ ibi ẽ nec ibi ponit vbi sitit auari· vñ sicut vinũ i dolio nõ sedat corpalẽ simti. sic pecunia i archa siti mentꝭ sedare nõ ꝓt. Quãtomagis igr̃ hꝰ ꝙcupia crescit: tãto z ꝫ minꝰ hz qđ ei sufficẽ possit Talẽq̃z i sufficiẽtia rerũ maiorẽ esuriẽ z maiorẽ amorẽ rex tpaliũ gignit Exq̃ sequit manifeste ꝙ auari cupiditas diuitẽ vsurariũ in sũmo egenũ facit. iõ idropico sillat q̃ q̃to plꝰ bibit tãto plꝰ sitit. Sic etiã vsurariꝰ cupidꝰ q̃to plꝰ lucrat tãto amplꝰ lucrari desiderat. iõ Berñ. ait. Auarꝰ terrena esurit vt mẽdicꝰ. fidelis cõtempnit vt dñs. Scdo rõne modi q̃to eniz modus agẽdi pecunias est facilioꝝ: certioꝝ atq̃ securioꝝ. z lucrũ maius. tãto inhyãti ad cremẽtum illꝰ delectabilioꝝ z suauioꝝ fit nisi a tali excessu mẽtis ꝫ tute hõ cohibeat. Sz ipse modꝰ augẽdi pecunias ꝑ vsurã est facilioꝝ: certioꝝ et securioꝝ. z ꝑ ceteris hz ꝓdictas q̃ttuoꝝ ditões et ꝑ ꝫns lucrũ eius est maius. iõ ad affectũ succendẽdũ. ad cupiditatẽ efficacissime opat. hic Eccli. xliij. dr. Insatiabilis oculꝰ cupidi. In ptem iniq̃tatis nõ satiabit: donec ꝙsumẽt iniusticiã arefaciẽs aiam suã. Talis sanguisuge assilari põt: q̃ mẽbro tñmõ delectabiliꝫ applicata sanguinẽ infectũ insatiabiliꝫ sugit. Et duz infirmũ mẽbrũ a putredine sua sanat: sibiꝫ pi necẽ sugẽdo ꝓcurat. Sic insatiabilis feneratoꝝ dũ venenosaz pecuniã insatiabiliꝫ bibit. semetipm inconsiderate occidit. sepe q̃z ꝙtigit qđ dr Eccli. xiij. vnus est z scõm nõ hz. nõ filiũ nõ fratrẽ: z tñ laborare nõ cessat. nec tñ satiant oculi eius diuitijs. nec recogitat. d. cui laboro z fraudo aiam meã bonis? Tertio rõe ẽmini. Fm eni phm. li. j. pol. c. vj. Finis vsurarij est augmẽtatio pecunie. Appetitus aũt finis fm eũ ibi. s. est infinitus ꝓpter btitudinẽ appetimꝰ maiorẽ q̃tũ in infinitũ possumꝰ excogitare: z q̃to fortius z intentius nos valemꝰ. z hinc est vt ipe ait ꝙ pecunie amatores totã suã sbam z industriã z potentiã ordinãt ad pecunie lucrũ. Preterea rõnalis aia ad imaginẽ dei facta creaturis oibus occupari põt. repleri aũt nõ põt. qz capacẽ dei q̃cq̃d deo minus est: implere non valet. Insup nullũ corꝰ in spũali loco ꝙtineri ẽ possibile. nã sicut sapia nõ põt replere arca: sic nec pecunia põt repleri aia. Vñ Berñ. nõ plus satiabit corhois auro q̃z corpꝰ aura. Hec igit ꝙsiderãs gloriosa virgo maria Lu. ij. iubilãdo ait. Esurientes ipleuit bonis. s. eternis. z diuites. s. ꝑ affectũ dimisit inanes. Jõ dr Eccli. v. Auarꝰ nõ iplebit pecunia. Quidaz cũ ꝓposuisset cum vsura arcã iplere: deinde ab vsura cessare cepit parce viuere. atq̃ ad arce ipletionẽ multiplici fenore laborare. Cũq̃ nondũ arcã iplesset: timẽs diabolꝰ ne arca repleta amitteret eũ talikei guttur ꝙstrinxit ꝙ q̃cq̃ nõ poterat deglutire Deniq̃ allatis varijs cibis cepit eger clamare. d. crucior cruciorz mortior fame. sed qz diabolo strangulor mãducare nõ possum q̃ dico cũ diabolo spũ exalauit vñ verificat qđ dicit Eccli. v. q̃ amat diuitias fructũ nõ capiet ex eis.

Quantũ per vsuraz mens hois excecatur Cap. II.

Cũda prauitas est cecitas mẽtis Nẽpe q̃tomagis corpalis oculus ad infima inclinat terreq̃ ꝓpinquor fit tantomagis restringit corporeꝰ visus. Et econtra ad superiora leuat. ideo si oculi vnius hois essent in celo tota terra q̃ nobis tam imẽsa videt q̃si breuissimꝰ pũctus appareret eis. Sic nempe corde diuino amore succẽso atq̃ iuncto cũcta terrena nihil

esse videnť. ꝙ ab his q̄ spūales oculos suos sta
tuerūt declinare in terrā. ⁊ ab amatorib⁹ mun
di huius magna estimanť. qz lumine spūali p̄
uati sunt. vñ de hmōi ppha ait. nō videbit ite/
ritū cum viderit sapiētes moriētes simł insipi/
ens ⁊ stultus peribūt. ⁊ relinquēt alienis diui
tias suas ⁊ sepulcra eoꝝ domus illoꝝ ineternū
In q̄bus ꝙbis ppha in tali hoīe tres cecitates
inter alias oñdit. ꝓma est dānatōis. scōa est
derelictōis. tertia est habitatōis. ꝓma talis
hois cecitas est dānatōis. Cōsiderat enī vsura
rius q̄ sic paupes iusti sicut ⁊ vsurarij moriūť
et excecatus puluere terrenoꝝ aliam vitā non
credit: ac p hoc dānationē suā nō videt. ⁊ de ꝫ
ppha ait. nō videbit. s. oculo fidei interitū. scz
suū eternū: ⁊ causam hui⁹ subdit. d. cuz viderit
sapiētes. i. iustos paupes moriētes. Hinc Ec
clesi. ij. ait Sapiētis oculi in capite eius. i. ocu
li mētales paupis sapiētis sunt eleuati atq̄ lo/
cati in capite suo xp̄o. nō in his transitorijs bo
nis. Et sequiť stult⁹. s. vsurari⁹ in tenebris am
bulat. i. p tenebrosam viam gradiť. imo currit
ad interitū sempiternū. ⁊ addiť ⁊ didici q̄ vn⁹
vtriusq̄ esset interit⁹. s. ꝑm carnē: quē vsurari⁹
videt nō ꝑm spm̄ quē nō videt Et subdit ppha
dicēs. Simul insipiēs ⁊ stultus peribūt. Insi
piens q̄pe est qui futura non intelligit nec cre=
dit. Stultus vo qui negligit illa scire. vtrunq̄
vo vsurari⁹ habet. ꝓpterea tales simul pibūt
qz corpore ⁊ ania simul morienť ⁊ dānabunť.

Scōa vo cecitas est derelictōis. qz relinq̄nt
alienis diuitias suas nec secū apportabūt. teste
Job. xxvij. dicēs. Diues cum dormierit nihil
secū affert. Aperit oculos. s. quos ante p infide
litatē tenebat clausos: ⁊ nihil inueniet Necvti
q̄ mirū. qz totū thesaurū suuz in terrā dimisit.
vñ inuitus recessit. Sepe q̄ hoc ad lrām ꝓtin=
gere solet. q̄ alienis relinquunt diuitias suas.
vñ Eccli. vj. Est aliud maluz qđ vidi sub sole.
et q̄dem frequēs apud homies. Vir cui dedit
deus diuitias. s. pmissiue. ⁊ substam ⁊ honores.
et nihil deest aīe eius ex oibus que desiderat
nec tribuit ei ptātez: vt comedat ex ea. scz dña
auaricia ꝓhibēte: sed homo extraneꝰ vorabit
illud. Insup ꝓsanguinei ⁊ ꝓpinqui sepius alie
ni sunt. dum vsurarij mortē desiderant ⁊ expe=
ctant vt habeāt illius bona. qđ ⁊ dñs Math.
x. insinuare volēs ait. Inimici hois domestici
eius. ⁊ vere inimici illius sunt cuz sepe ꝓtingat
q̄ filij ⁊ ceteri ꝓsanguinei ne vsurari⁹ restituat
aliena malicia aut violētia impediūt confici te
stamēta ⁊ cautōes debitas fieri. sicut de pluri
bus mihi cōstat eueniss̄e tpibus nostris qđ q̄/
dem iusto dei iudicio cōtingit illis vt non pos/
sint cum velint. quādo cum poterāt noluerāt.

Tertia cecitas est habitatōis. qz quasi opi=
nari tales videnť q̄ in sepulchris suis habita=
re debeāt semp. s. ira fastuose exornāt ea: ⁊ in lo
cis sacris colligūt illa. ⁊ de hoc ppha subdit et
sepulcra eoꝝ domus illoꝝ ineternū. Proinde
ad talē ꝙ Esa. xxij. dicit. q̄d tu hic. s. in eccl'ia:
aut q̄si q̄s hic. qz excidisti tibi hic sepulcrū ex=
cidisti in excelso memoriale diligenť in petra ti
bi tabernaculū. Ecce dñs asportari te faciet: si
cut asportať gallus gallinatius.

Qz vsurarius nō dñs diuitiaꝝ sed seruus dici debet. Cap. III.

Tertia prauitas ést seruitus miseranda
vsurarius eni seruus diuitiarū est, qđ
manifeste declarat ppha dicens. Dor
mierūt somnū suū ⁊ nihil inuenerūt oēs viri di
uitiarū in manib⁹ suis. Ordo q̄dem cōgruus
est. q̄n diuitie sunt viroꝝ nō aūt q̄n viri sunt di
uitiaꝝ. Sed hūc ordinē puertit auaritia ⁊ vsu
ra vt viri diuitiaꝝ sint ⁊ nō ecōuerso. Triplex
eni ꝙuile officiū sub dñis diuitiarū vsurarij ha
bent. Primū officiū ē obediēdi. scōm custodiē
di. tertiū ꝙformādi vnū aliud sequiť ꝙ seq̄nter
Primū ptinet ad nūmos multiplicandū. scōz
ad eos ꝙseruandū. tertiū ad eum illis ꝙformā=
dum. Primū illius seruile officiū est obediē
di tanto vo flagrāti desiderio atq̄ voto tāto q̄
seruitute ac abiectōe cordis: oris: opis: dedica
tus est vsurari⁹ obediētie nūmi marie ad ipm
multiplicandū. q̄ ad p̄ceptū illius cogitat im=
pia ⁊ iniqua in corde eius frequēter vsanť stu=
diose cogitatiōes. parate ad decipiendū circū=
ueniendū fallendū. fabricanť cauillatōes iniu
sticie. simulatōes. calliditates. puersitates ma
licie. machinatiōes duplicitates. pditōes ⁊ si=
milia. ad iussionē illius multiplicat vsurarius
mēdacia piuria. sophistica vba. frangit pmis=
sa ⁊ his silia. p̄cipiēte illo abstinet a delicatis ci
bis ⁊ vestib⁹ p̄ciosis. a solatijs ⁊ a q̄ete. sōnoq̄
Illo q̄ impante patrat crudelitates. iniustici/
as. neq̄tias ⁊ silia. Insup ad iperiū eius expo=
nit se laborib⁹ ⁊ erumnis itinerib⁹ sepe piculis
fluminū. piculis latronū. piculis ex genere. pi
culis ex gentib⁹. piculis in ciuitate. piculis in
solitudine. piculis maris. piculis guerrarū in
fame: ⁊ siti in frigore ⁊ nuditate in calore ⁊ estu
in morte frequēter ⁊ qđ mirabili⁹ est cogit per
obedientiā eum nūmus dare aīam suā in mani
bus demonū qđ ⁊ ipe pficit ⁊ letāter. vt ꝙficeť
illud Eccli. x. Pecunie obediūt oia. s. q̄ in vsu=
rario hoie sunt oēs. s. cogitatōes eius ⁊ locutō
nes ⁊ opatōes. Scōz seruile officiū eius est cu
stodiēdi. s. q̄ iaz male acq̄sita sunt. vñ Glo. sup
illud Lu. xvj. Non potestis deo seruire ⁊ mā/
mone. Seruit diuitijs q̄ custodit ea vt seruus.
Dz q̄ seruitutis iugū excussit distribuit vt dñs:

in hoc aũt manifestũ signũ est q ipe vsurarius nõ sit diuitiaz dñs neq possessor: sed tantũ custos. qz de eis nõ põt facere ḋcḋ vult. etiã bonum qd iudicat esse faciendũ. vñ Bern. super Cant. ait. quere a quis eoz ḋ lucris tpalibus inhyant insatiabili corde: qd sentiãt de illḋ sua vendẽtes z paupibus erogãtes regnũ celoz̃: p terrena suba mercant. sapiẽter ne agant? Respondebit ꝓculdubio sapiẽter. Quere iterum cur qd approbat nõ facit? nõ possuz inḋt. quare qz p facto dña auaricia nõ pmittit. nõ est igit vsurarius dñs eoz que hz videt. nisi forte eo modo loquẽdi quo ḋs est dñs cõpedũ ḋbus cõpeditus tenet ḋ potius illi dñant q seruiãt ei. z dum quodãmõ videt custodire eos custodit ab eis. Sic nẽpe vsurari? neq dum ipos denarios custodire videat. mãmone iussu in custodia retinet ab eis demũ in pũcto mortis tradẽ dus in manus demonũ. Tertiũ eius seruile officiũ est ꝓformãdi. s. marsupio suo. siue in pspe ris siue in aduersis. vñ Bern. sup Cañ. loquit auaris dicẽs. Cõformaris burse tue. tanq seruus dñe sue. dum q illa necessario ꝓgaudet illi gaudẽti ꝓdolet dolenti. tu q crescẽte marsupio tuo crescis parit z ais. z decrescẽte parit decrescis. nam ẽ beris tristicia cum illo extenuat et solueris leticia aut certe inflaris supbia cũ illud implet.

Articulus. II. de alijs tribus prauitatibus deterioribꝰ quas generat vsura in anima cupidi.

Secũdo addantur alie tres prauitates vsure que deteriorẽ efficiũt vsurariuz. q tres prime predicte.

Quantã angustiã cordis in auaro parit vsura Cap. I.

Prima prauitas est angustia cordis. In mira ḋdem angustia viuit corarij cupidi z auari. vt dicere posset illo Bañ. xiij. Angustie mihi sũt vndiq. Triplicẽ angustiam doloroſaz experit vsurariꝰ miser circa diuitias tpales. Primã in acq̃rendo eas. scdaz in eas expendẽdo. tertiã in eas amittẽdo. Primã ḋdem angustiã expit diuitijs acq̃rẽdo. Nã añ q nocte ac die ḋtem dormitõis sumat pgit reuidere denarios suos illos numerat atq renumerat. osculat. ꝓtemplat. z amplexat: z tanq aie sue medelã eam aponit suo cordi. Q ḋ specularet clam gestus modꝰ actus z ẏba ḋs circa denarios solus in secreto seruat. nõ absq admiratione repleret risu. deniq post locatos denarios in loco tuto: reliq circuit domũ scrutat. minima rimat. cũcta reuidet reliq ꝓsiderat cetera nihil de tota supellectili domus sue inexaminatũ z indiscussũ relinq. tandẽ dormitũ pgẽs sobrio seu parco somno illo ḋ dormit somniat: qd cõcupiscit vel timet. Nunc appet ei se recepisse thesaurũ magnũ. Nũc maius ei fuisse ablatũ z extũc letat locũdat z dormiẽdo exultando ridet. Et ex alio tristat lamẽtat ploraz z clamat dolet ꝓquerit z suspirat: z vix absq ꝓsilio somno trãsit somnũ. Qua lingua exprimi posset q̃ta mestitia obruit: cũ euigilãdo defraudatũ se reperit de thesauro nũc in somno tam certo repto: penit? amisso. Proinde ẽ tingit eis sicut dr Esa. xxix. Sicut somniat esuriẽs z comedit cũ aũt fuerit exprect? vana est aia eius. z sicut somniat sitiẽs z bibit: z post q̃ fuerit exp gefactus lassus adhuc sitit. z aia eius vacua est: sic etiã ꝓtingit hmõi auaris. Quis etiã depromere posset leticiã cordis eius cũ cõperit exp gefactus nõ extitisse verũ q ablatũ fuisset ei thesaurũ quẽadmodũ sõniauerat pauloante. De die etiã minoꝛẽ ḋtem hz Nam sũmo mane domũ egrediẽs plateas z loca publica visitat. aio inquieto circũiens z querẽs quẽ deuoꝛet aia ei? et tãq leo egressus de antro nõ reuertit domũ donec apprehẽsa pda escam catulis. i. natis suis ferat. vt dicit Ezechi. iiij. Rugiẽs capiẽsq predã deuoꝛet aiam pauꝑis. Secundã ḋdem angustiaz experit in diuitias expẽdendo tanta eniz miseria premit tanta auaricia atq tenacitate ꝓstringit q quãdocũq de sua suba vnũ denariuz diminui cernit oculũ sibi cecidisse videtur. Ex hoc ḋdem totã familiã suã in amaritudine tenet. Subtilissime enim discutit z numerat expeñsas panis vini olei carniũ ouoꝛuz gallinarũ z quarũcunq minutarũ reruz. figit terminũ artissimũ expensaz: z si quid vltra diminutum in domo recepit defraudatũ se dicit gulositate: ebꝛietate: atq latrocinio oñs de familia sua monet ad abstinentiã parcãq vitam hoꝛtat eos obseruat z numerat oñes comedẽtium bolos ac potuũ vices. Continuo interim amaritudine vritur z turbat. Sepe cõquerit dicẽs in domo hac non sunt nisi latrones z lupi. ac lamẽtabiliter sepius ait Vos roditis mihi ossa. ex ꝓꝓijs verbis testimoniuz reddens q ipse semp est ꝑmũ ferculũ mense sue. Ex his et similib? clarescere põt: q nec ipe in ꝓꝓia domo aliquo tpe pacem habet: neq familia eius cum eo quietez reperire valeat. vt verificet q de talibus Esaie. xlviij. dicit. Non est pax impijs dicit dñs. Et iterũ Prouerb. xv. Conturbat domũ suã qui sectat auariciaz. ideo similimus ẽ cani ḋ paleas sup quas cubat z dormit: nec ipe comedit: nec illas asportari pmittit. imo si ḋs vellet eas inde asportare se monstrat latrare nõ cessat z q̃q mozdere. Sic talis miserabilis hõ: nec vtit diuitijs ḋbus prest: nec alios sine latratu et canino moꝛsu pmittit vti:

De amore sanctissime magda

vt etiã in hac verificet illõ Eccli. v. Qui amat diuitias fructũ nõ accipiet ex eis Tertiã angustiam talis experiet in mũdanas diuitias amittendo Que lingua dicere posset q̃to dolore torquet. q̃ta amaritudine cruciat. q̃toq; merore afficiat. qñ aliqd de suba sua casu amittit aut in mari piclitat aut preda seu furto seu alio modo diripit ꝛ fraudat. Hinc Eccli. v. dicit. Est ꝛ alia infirmitas pessima quã vidi sub sole Diuitie ꝓseruate in malũ dñi sui. Pereũt enĩ in afflictõe pessima admirãda est igit in hoc sapientia saluatoris qui videns q; cupidinis via duceret ad hospitiũ infernale si eaz dimitteret planã pulchrã ꝛ gratã. fecit sicut agricola prudens qui viam per quam neminẽ vult transire fossatis pscidit ac palis in terra cõfixis applicatis pungẽtibus spinis illã obstruit atq; munit Sic nẽpe sapiẽtia dei in itinere diuitiaz posuit angũstias multas in eas acq̃rendo sollicitudines ꝛ timores in eas cõseruando. et dolores plurimos in eas amittẽdo: vt sic saltẽ impedirent hoies p talẽ viam turmatim currere ad infernũ. Ideo Ozee. ñ. dicit ad eum qui tpales diuitias tam auide ꝓcupiscit loquit dñs. d. Sepiã viam tuã spinis. i. augustijs supradictis scz ne anima tua periclitet.

Q; obprobriosam ꝛ infamez viam reddit vsura. Capm. ii.

Secunda prauitas est obprobriũ vite. tantis nempe vsurarij vita obprobrijs plena est. Tria int̃ alia sunt obprobria vite eius. Primũ est inertia. scdm est malicia. tertiũ est infamia. Primũ obprobriũ vite eius est inertia. Per vsuraz enĩ tollit sibi vsurarius operositatẽ ois debiti modi ꝓcurãdi. sibi licita ꝛ salubria lucra. ꝛ p tanto efficit desidiosus accidiosus: ꝛ ociosus. ex hoc etiã vsura necessitat hoiem ad indebitos modos lucrãdi ꝓtra legem quam dedit dñs Gen. iij. dicẽs. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Sz tales sicut ait ꝓpha. In labore hoiuz nõ sunt. ꝛ cum hoibus non flagellabunt. s. q̃q; in vita. sed post mortẽ cum demonib9 semp flagellãdi sunt. Secundũ obprobriũ est eius malicia que sequit ex precedẽti inertia. Nam sicut dicit Eccli. xxxiij Multã maliciã docuit ociositas. i. iners vita ad tantã maliciã scelestũ. talis auaricia hoiem ducit qd animã suã p quolibet vili numulo venalem prebet. Maximũ vtiq; scelus est aiam in tanta sublimitate creatã. i. ad imaginẽ dei factam: tanto precio. i. sanguine iesu christi redẽptam: ꝛ ad tantã gloriã ordinatã p tam vili precio venundare. Hinc dicit Eccli. x. Auaro nihil est scelestius habet enĩ animã suam venalẽ. Ex quo manifeste videt q; p nũmo talis precipitaret se in infernalẽ voraginẽ oiuz sceleruz et flagitioꝝ: nisi forte aliquo mũdano timore refrenaret. Tertiũ eius obprobriũ est infamia. ita infamẽ reddit hoiem vsure scelus: q; nullus nisi oino diffides eam audeat publice exercere Hi q̃dem sunt illi de q̃bus dicit Prouerbi. ij. qui relinquũt iter rectũ. ꝛ ambulãt per vias tenebrosas. qui letant cum malefecerint ꝛ exultant in rebus pessimis. quoꝝ vie puerse ꝛ infames gressus eoꝝ ꝛc.

Q; diabolo stupẽdo modo p vsurã anima illaqueat. Cap. iii.

Tertia prauitas est illaqueatio diaboli tanta est enim ptãs quaz exigente hoc scelere ꝛ dnõ pmittente suscipit diabolus sup tales: q; eo opante vsurarius. primo se illaqueat. scdo se intricat. tertio pñ ptuose sperat. Primo se illaqueat. vñ Job. xviij. baldach de cupido loquit dicẽs. Immisit in rhethe. pedes suos. ꝛ in maculis eius. s. demonis ambulat. tenebit planta eius laqueo: plantam enim extremitatẽ vite auari vocat. Q;to enim cupidus fini vite sue ppinquior sit: tanto maiori cupidine mardescit. Hinc Hieron. ait. Cum alia vicia insenescant sola auaricia iuuenescit. Vñ. j. Thimo. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in temptationẽ: ꝛ in laqueum diaboli. Ideo q̃to homo in auaricia senior fit: tãto difficilius ab ea dissoluit se. Secũdo se intrinsecat Cum enĩ auis volãdo in rhete ceciderit tanto amplius se intrinsecat. q̃to amplius se extrinsecare cõtendit. Sic vsurario sepe cõtingit q; dũ per aliqd tpus vt ditet intendit vacare vsuris et demuz cessare ab eis. omni die mense ꝛ anno amplius se reperit intricatum. atq; a ꝓposito cessandi ab vsuris amplius elongatũ. Hinc dicit Prou. v. Iniq̃tates sue capiũt impiũ: ꝛ funibus pcõz cõstringit. Unde Hiere. j. ad animam vsurarij a diabolo dictũ est. Illaqueaui te ꝛ capta es babylon ꝛ nesciebas. Tertio pñ sumptuose sperat: qz credit se penitere in fine: ꝛ restituere aliena: sed ignorat miser q; domin9 Matth. xiij. cõminatus est dicens: qui enĩ habet dabit ei: ꝛ habũdabit. qui autẽ non habet id quod videtur habere auferet ab eo. Habet nempe ille thesaurũ magnũ qui tempus ei concessum virtuose expendit: ꝛ ideo multa merita cumulauit. Huic dabit scz in finez vite sue tempus se etiã melius disponẽdi ꝛ ꝓparandi. vnõ tunc etiã maiori gratia habũdabit. Qui autez non habet scz in ꝓterito tpe merita cumalata: qz semp male vixit id quod videtur habere penitentie tempus in fine auferet ab eo scz iusto dei iudicio eo quod in illo presumptuose confisus est. Nõ euenisse ꝛ cuidã vsurario. q̃ in pñ-

cto mortis clamauit alte: dicēs. O pnia vbi es Quo vbo dicto spīm exalauit. vt ex eius vbo aperte clarescēret. q̄ qz qñ illā reprie poterat: nō quesiuit merito eam recipe nō potuit cū volluit. eo q̄ nō debito mō vellet. vñ ō talib⁹ Job ait. Inuolute sunt semite gressuū eoz ambulabunt in vanū ⁊ pibūt. Et iterū de tali vsurario in extremis agēti in. xviij. c. ait. Artabunt greſsus vtutis eius: ⁊ p̄cipitabit eū ꝑ filiū suū. qđ fuit sperare p̄ sūptuose i fine vite. ⁊ sic merito ei tps auferet suuz q̄ vendidit alienū. Contingit eni illi sicut rapaci aui: que ab aucupe bincīde pmittit auolare ad p̄dā. q̄ capta alligat ad p̄dam vbi ei minime ministrat pastus quē cupit Sic ꝺum vsurari⁹ viuit a diabolo minat ad p̄dam sed i fine ligabit cōpedib⁹ gehēne. vbi nō tantū nō satiabit cōcupitis. verūetiā vt dicit Job. xx. Diuitias q̄s deuorauit euomet. ⁊ de ventre eius extrahit eas deus.

Articulus. iii. de trib⁹ vltimis p̄ua nitatibus pessimis vsurarū: ⁊ quō ponunt animā suam in extremo piculo eterne damnatōis.

Tertio subiūgamus tres alias p̄uitates que pessime extendunt. atq̄ vsurariū in statu dānatōis collocāt ⁊ dimittūt.

De certitudine dānatōis ex ne quā parit vsura. Cap. i.

Prima p̄uitas est certitudo dānatōis rum certificat vsurari⁹ p vsurā de sua eterna dānatōe Nam tria ad hoc hz testimōia stet hui⁹ vitatis vbū. Primū testimoniū sunt euāgelia. scōm ꝓuilegia. tertiuz manifesta iudicia. Primū vo testimoniū sūt euāgelia Lu. vj dñs ait. Eadez q̄pe mēsura qua mēsi fueritis: remetiet vobis. Cū vo vsurari⁹ nō det aliq̄d nisi recipiat ampli⁹ ex hoc certificat semetipm de dānatōe eterna. Quia si vellet acq̄rere paradisuz a iusto iudice. q̄ p̄scriptā ꝓstituit legē nō dabit ei nisi det aliq̄d ampli⁹ ⁊ meli⁹ paradiso Sed qz hoc nūq̄ poterit obseruare. necessario sequit q̄ nunq̄ poterit acq̄rere gloriā sempit/nam. Scōm testimoniū sunt ꝓuilegia ⁊ autētica instrumēta Nullū q̄dem crimen est q̄ tātuz patēter ⁊ apte deferat ir̄as eterne mortis: sicut facit vsura. Nam in q̄libet instrumēto ⁊ pticula libroz in q̄bus cōtractus vsurarij ꝓscribūt pticulare ꝓuilegiū vsurari⁹ hz. q̄ obligat eum ad suplicia eterna. Ex q̄ ptz q̄ de hoc tot ꝓuilegia hz q̄t vsurarios cōtractus fecit. Ideo mltum certificat⁹ est de dānatiōe eterna. Verūtñ si restituerit aliena abradunt ⁊ cassant p̄uilegia supradicta. Nec credit eis: sicut nec credit cassato libro ⁊ abrasis seu inscisis cartis i iudicio seculari. Tertio vo testimoniū sunt iudicia manifesta. ⁊ inter alta vnū potissimū est: qz vsurario ꝓtractu fit fenerator ꝓsocius demonis infernalis. Fieri etenī ꝓsueuit q̄ qñ mercator facit forū cum venditore arranīq̄ soluit de re empta ⁊ supueniēs alius apponat vnū denariū. d. Jn hac mercātia volo esse pticeps ⁊ ille annuat. tunc facti sunt socij in lucro parit ⁊ in dāno. Sic ꝓtingere habet vsurario ⁊ demoni infernali. nam inter iusta lucra fenerato⁹ apponit diabolus aliq̄d impie acq̄sitū: ⁊ dicit se esse sociuz suū: partēq̄ hr̄e in illa mercatōe. h̄ pbet Greg. in li. dialogoz. vbi eq̄dem refert. q̄ q̄dam p̄dies hō magnā habebat pecunie sūmā licite acquisitā: inter quā apposuit duos denarios q̄s fenore adeptus erat. ⁊ totā illaz pecuniā collocauit in arca. Cūq̄ vo altero die apiret arcam reperit diabolus sup denarios sedentē. q̄ p̄hibuit ei ne attigeret eos nisi expēdere vellet eos cum ꝓsensu suo: eo q̄ socij simul essent in pecunia illa. Ex his ptz q̄ manifestū iudiciū est vsurarios esse dānandos nisi restituāt. eo q̄ sicut sunt in p̄nti vita socij pctoz ita erūt in futuro socij tormentoz. Ex hac igit ꝓtract⁹ societate intantū cum diabolo vsurari⁹ ꝓfederat tantū q̄ in demonē transformat. qđ q̄dāmō induit similitudinē eius. Nam sicut diabol⁹ pcti nūmū quē sub spe lucrat mutuat pctōri nūq̄ p̄ p̄niaz sibi restitui vellet: vt demū illius corp⁹ ⁊ aiaz lucrari valeat. Sic ⁊ vsurari⁹ illatū mutuuz sibi restitui nollet. vt possit totā subam paupis deuorare. Ideo de tali cupido Job. xx. ad litterā sc̄ptū ē. iuxta mltitudinē adinuētionū suarū. sic ⁊ sustinebit. q̄ñ ꝓfringēs nudauit domū paupis. domū rapuit ⁊ nō edificauit eam nec ē saciat⁹ venter eius. ⁊ cū habuerit qđ cupiebat possidere nō potuit. qz. s. vel rapiet ei in vita. aut saltē relinquet illud i morte sua.

Qz vsura miro modo ducit ad impenitentiā Cap̄m. ii.

Secūda p̄uitas est impenitēs maluz Triplex eni causa est quare vsurarius raro ⁊ cum grandi difficultate ad veram penitentiā reduci pōt. Prima est indispositio. scōa causa est induratio. tertia est obstinato: vt sint hȳ tres gradus ad descēsum dānatōis eterne. Prima igit causa est indispositio. Indispositⁿ est eni vsurarius veraciter penitere. Naz aut est p̄digus aut est auarus. Si p̄digus nō hz: vñ reddat. Si auar⁹ reddere nō vult. piculosū oz tñ est cōditio nolleq̄ nō posse restituere aliena. cū illud ex malicia: hoc vo ex impotentia. tñ cū culpa mixta originē habet. Deniq̄ ad impossibile nemo tenet. Nam inanis est actio q̄

De amore sanctissime magdalene

excludit inopia debitoꝝ. extra de rest. spoli. c. ℔. Auarus vo rarissime nisi in mort⁹ arti. satisfacere vult. silis vasculo illo terreno in q̄ pueri denarios ponūt: cuz iam cupido nūmi incipit blādiri eis de q̄ vase nisi rūpat extrahi nō pnt. Sic vsurari⁹ nō restituit nisi in mortis arti. q̄n denarios illos secū deferre nō pōt. vt verificet qđ Eccli. xx. xxix. Multi q̄si inuētionē. i. ex ingenio adinuētū nō a natura ꝓhibitū estimauerūt fenus ⁊ ꝑstiterūt molestiā his q̄ se adiuuerūt donec accipiāt. osculant manus dantis: et in ꝓmissiōibus hūiliauit voce suā: ⁊ in tpe reditōis postulabit tps ⁊ loquet vba tedij ⁊ murmuratōis: ⁊ tps causabit solidi. vix reddet dimidiū: ⁊ cōputabit illud q̄si inuentionē. Que aūt vsurario ꝓdigo reꝙrant ad h̄ q̄ eū reddat excusatū impossibilitas sua tacta sunt in q̄dragesimali de xp̄iana religiōe. ꝓmo. xxxvij. per totū. Scđa causa est induratio. cū eni vsurari⁹ ꝑsiderat ad statū salutis nō posse venire nisi p posse suo restituat aliena: ac p ꝓñs nisi se ⁊ filios ⁊ filias: ⁊ alios heredes suos in multa paupte ⁊ i honorabilitate relinq̄t. ideo h̄ abhorrens p fidē nō intelligēs statū suū piculosū potius deliberat i pctō suo perseuerare q̄z debito mō se emendare. sic diu pseuerādo indurat cor eius. Et lz hui⁹ vitij p̄dicatōes aliq̄n audiat. ⁊ lz aliq̄s timēs deū eū ad pniaz inducat. lz etiā exhortatōes ad h̄: ⁊ obiurgatōes de h̄ sepe sentiat: nihilomin⁹ tñ sp cor eius amplio⁹ indurat. sicut de eo Job. xlj. ꝺr. Cor eius indurabit q̄si lapis: ⁊ stringet q̄si malleatoris incus. q̄ q̄nto plus malleo ferit tanto durior fieri solet. Tertia causa impenitētie est obstinatio. Signū q̄p pe manifeste obstinatiōis vsurarij est ꝓtempt⁹ diuini vbi. ⁊ exhortationū ac reph̄ēsionū scelerisui. ideo Salomō ait ꝓuerb. xviij. Peccator cū in pfundū pctoꝝ venerit ꝓtēnit. si resurgē p pniam ⁊c. Ubi ra eni ē obstinatio vsurarij ꝓtēptoris: ⁊ q̄dāmō excedere videt obstinationē iude. Primo eni iudā penituit de scelere ꝑpetrato: lz nō debito mō. ideo ait. peccaui. Scđo pctm̄ suū ꝓfessus est. ꝺ. tradēs sanguinē iustū. Tertio satisfecit seu restituit. Preciū q̄d accepat p xp̄i pditōe veniā: tñ nō meruit cum illā nō reꝙsiuit. Sed q̄d dicere possem⁹ de vsurario obstinato quē ꝑmo nō penitet ꝺ vsura misi forte q̄ modicū lucrat⁹ sit. Scđo si penitet aliqualit tñ nō ꝓfitet. s. ne a ꝓfessore ad satisfactoꝝ cogat. Tertio q̄z si ꝓfitet queritaliquē ꝓfessorem q̄ nō h̄z ꝓsciam neq̄z sciētiā: ne p cautionē debitā satisfacere cogat. ſ simplici vbo pmittit ꝓfessori igro satisfacere siqua h̄z aliena. Quarto etiā si hoc in ꝓfessiōe pmittit pmissuz nō seruat cū tñ dicit extra de re. iur. li. vj. Nō dimittitur pctm̄: nisi restituat ablatū.

De horrēdis signis ⁊ iudicijs q̄ sui peruenire solēt vsurarijs in eoꝝ morte. Capitulum. iii.

Tertia ⁊ vltima prauitas est horribilis mors inter cūcta scelera que diuino iudicio impijs finē solet ponere p horribilē mortē est vsura. Nam cū vsura de maioribus est scelerib⁹. ideo mirabilia ⁊ terribilia sig sepe aparēt in vsurarioꝝ fine. hoc q̄dez accidere solet triplici signo vl triplici rōne. Primo rōne derelictōis. scđo rōne desperatōis. tertio rōne ꝑsecutōis. Primo q̄dem accidit rōne derelictōis. Cū eni vsurari⁹ nō lucrari cesset in q̄libet sacro die. nō diei pasce parcit: nō diei dñi. co. nō diei sctissime xp̄i passiōis. In q̄libet solēnitate sacratissime ꝙginis nō cessat a tali lucro nec in dieb⁹ apl̄oꝝ. nec in dieb⁹ martyrū ⁊ cōfessoꝝ. ꝙginū ⁊ etiā angeloꝝ. Insup nō eximit a lucro vsure diem oluz sctoꝝ. merito g̃ nō solū a deo: verūetiā a btā ꝙgine ab angelis vniūsis et ab oi multitudie btoꝝ iusto dei iudicio in vltimo fine vite sue ita derelinq̄ meret. q̄ nec deū habeat donatorē gr̃e: nec aliquē beatū inuenit gr̃e a deo impetratorē. seu etiā p illo misero aliquē sanctuz de celo supplicatorē. vñ Michee. iij. de talib⁹ scriptū est. Abscōdet dñs faciē suā ab eis. in die illo. s. extremo. sicut neq̄ter egerūt in adinuētiōibus suis. Scđo vo accidit eis hoc rōe desperatōis. q̄n eni infelix pctōr a deo et a tota celesti curia derelict⁹ est. facile demōibus est eum in baratrū desperatōis p̄cipitare. q̄ q̄dem libertate eis cōcessa ope cōplent ostendendo ei multitudinē scelerū suoꝝ: ⁊ oblitā est se illius dei misericordiā. sicut dicit Job. xxiij. Obliuiscat illius misericordia. Et iterū ait. Auferatur ab eo ois spes fiducie. s. venie gr̃e ⁊ glorie. vñ ⁊ ipse in tali desperatōe vltima sic derelict⁹ ait illud Job. vij. Desperaui neq̄z vltra iam viuā. s. nec vita corpali nec vita spūali: nec etiā vita eternali. Legit de vsurario quodā. q̄ nocte quadā est post splendidā cenā cū dormiret in lecto suo cum vxore sua subito exp gefactus exiliuit de lecto suo. cum autē ab vxore sua q̄d haberet iterrogaret. ait mō raptus fui ante iudiciū dei vbi tot ⁊ tam terribilia sunt posita cōtra me. q̄ nō sciui nec potui rn̄dere. Tunc q̄z fuerim diu ad pniaz expectat⁹: nec hucusq̄z voluidiuinis p̄ceptis ⁊ bonis inspiratōibus obedire. Audiui nūc iudicē ꝙ me pniaz ptulisse mecū datum audiui in ptāte demoniorꝝ q̄ me hodie ad eterna supplicia asportare debēt. q̄ dicto de partica vili veste assumpta domū rabido cursu egressus est. quē sui hincinde querētes in q̄dam monasterio monachoꝝ matutinū cantantium inuenerūt: cūctis igitur eum ad peniten/

tã inducẽtib⁹ nec ꝓficere valẽtib⁹ rõne aut exhortatõe vel ꝓece custoditus est diligẽter vsq; ad sextã horã. deniq; cum eius ꝓsanguinei ad domũ illũ reducere vellẽt ⁊ ad quendã fluuiũ sup cuius pontẽ transituri erant puenirent. viderũt quandã nauim rapido cursu ascendentẽ a nullo vt videbat̃ ꝓductã: sed ab vsurario plena demonib⁹ visa est. q̃ vt ait ideo veniebãt vt eum ad eterna supplicia asportarẽt. q̃ dicto statim violẽter de manib⁹ eor̃ a demonib⁹ rapit̃ et in nauim ꝓijcit̃ ⁊ cursu rapido retracto subito dispuit cum demõibus ⁊ preda ꝑfata nauis

Tertio rõne ꝓsecutiõis cum enĩ vsurari⁹ sicut ex superiorib⁹ ptz nõ solũ offenderit deũ quẽ admodũ ceteri pctõres: verũetiã cuz vendiderit tps qs̃ est cõe cũcta⁊ creaturarũ offenderit oẽs creaturas quecũq; creata sunt. audita eius dãnatõis snĩa plata a dño ꝓtra euz q̃dãmõ ad eum ꝓsequendũ armant̃. ideo oẽs beati ⁊ oẽs angeli paradysi tũc clamãt cõtra eum dicẽtes. Ad infernũ ad infernũ ad infernũ. etiã celi cuz luminarib⁹ suis q̃dãmõ voce ꝓclamãt dicẽtes Ad ignẽ ad ignẽ ad ignẽ. planete etiaz clamãt. di. Ad ꝓfundũ ad ꝓfundũ ad ꝓfundũ. Elemẽta etiã seuiũt cõtra illũ dicẽtes ad tormẽta eterna ter. Domus q̃ in qua iacet infirmus vsurarius atq; parietes: ⁊ lingua cõtra illũ vindictã clamare nõ cessant. vñ Baru. ij. dr. Lapis de pariete clamabit: ⁊ lignũ qd̃ inter iũcturas est rñdebit. d. fiat fiat. vt in oĩbus verificet̃ illud. Sapiẽ. v. Pugnabit ꝓ eo orbis terrarũ ꝓtra insensatos. ⁊ accipiet armaturã zelus illius: et armabit creaturã ad vltionẽ inimicor̃. A q̃ tremendo dei iudicio miscẽat̃ nos eripiat imensa pietas saluatoris. Qui cum ꝑe ⁊ spũ gl̃iosus ⁊ triũphator mortis regnat in se. secu. amẽ. Et hoc mõ terminat̃ tractat⁹ de ꝓtractib⁹.

Feria. v. post dñicã de passione de ardentissimo amore sctissime magdalene. Sermo. XLVI.

Dilexit multum

Luce. vij. c. Magna nẽpe est vis amoris: ⁊ ad manũ est fortitudo illius cui nõ facile q̃libz resistere posset: oia vincit oia sibi subijcit: oia suis pfectib⁹ seruire cogit. Qd̃ ꝓ experientiã sentiẽs maria mag. cuz ppha ait ps. lxxij. Inflãmatũ est cor meũ. s. igne diuini amoris ⁊ renes mei. i. volũtates mee cõmutate sunt. qr̃ gustatu spiritu desipit ois caro: et ego ad nihilũ redacta sum. qd̃ vbuz põt esse in pñti materia aliud thema. In q̃bus sacratissimis vbis amor triplex huius sctissime magdalene specialiter demõstrat̃. Prim⁹ dicit̃ amor cõmutatus. ibi renes mei cõmutati sunt. secundus amor inflãmat⁹. ibi inflãmatũ est cor meũ tertius amor transformat⁹. ibi ⁊ ego ad nihilũ redacta sum. pinde nõ imerito de ipsa dñs ait dilexit multũ.

Articulus. I. de triplici statu sctissime magdalene.

Primus aũt amor dicit̃ cõmutat⁹. s. ab amore carnali ⁊ mũdano: ad amorẽ celestẽ ⁊ diuinũ. Ideo dicit renes mei cõmutati sũt. Quid enĩ ꝓ renes nisi volũtates hũane cõueniẽtius denotant̃. cum potissime ille dedicãde sint deo. In cui⁹ vo mysteriũ Leui. iij. ꝑce/ptũ fuit. vt reminiculi in sacrificiũ deo offerãt̃ Renes enĩ naturaliter intra corpus sunt. Si aũt ponerent̃ extra ꝓ mala cõmutatõ fieret. vt ꝓ bꝫ aptius demõstret̃ q̃ voluptates ⁊ delectatões hũane neq; esse debẽt de exteriorib⁹: sed de intrinsecis ⁊ spũalib⁹ rebus. sicut Eccli. xxx. dr. Non est oblectame sup cordis gaudiũ ⁊ iocunditas mẽtis. hec est vita hois. Debẽt q̃ hij renes in calida pinguedine. i. in feruẽti deuotiõe aie residere. sicut ps̃. orabat. d. Sicut adipe et pinguedine repleat̃ aia mea. ⁊ labijs exultatõnis laudabit os meũ. Talis renũ cõmutatio facta est in sctissima magda. de q̃ nunc distinguamus triplicẽ statũ. Prim⁹ fuit status offensionis. scõs ꝓuersiõis. tertius satisfactõis.

De septẽ in q̃bus offenderat maria magdalena varia doctorũ opinione hec de illa. Caplm. I.

Primus inq̃ status in magdalena fuit offensionis. Scribit̃ enĩ Lu. vij. Rogabat iesum q̃dam pharisẽ⁹: vt mãducaret cũ eo: ⁊ ingressus domũ discubuit. Et subdit. Ecce mulier q̃ erat in ciuitate peccatrix ⁊c. describens hui⁹ peccatricis statũ ꝑncipaliter q̃ ad tria. Oñdit enĩ fuisse i illa. Prio pctõz multitudinẽ

Primo enĩ in illa oñdit fuisse pctõz magnitudinẽ. ⁊ hoc ĩ illo adũbio demõstratiuo. ecce Ait enĩ. Et ecce mlier. qd̃ denotat admiratõis excessuz. Solet enĩ dici cũ supuenerit notabil̃ mulier turpit̃ diffamata. ecce mulier. Ecce vere in admiratõez magdalena posuerat nõ solũ hoies. verũetiã ipm dñm. vñ Esa. xxj. dñs ait Babylõ dilecta mea posita est mihi i miraculũ Babylon enĩ ꝓfusio interꝑtat̃ ⁊ signat magdalenã que pctõz ꝓfusionib⁹ plena erat. Scõo oñdit in illa fuisse pctõz certitudinẽ: qr̃ toti innotuerat ciuitati. ideo subdit que erat in ciuitate peccatrix. Grauis siq̃dez culpa est qua in occultis offenditur deus: sed longe grauior est si idem in manifesto fiat. Nam in prima offendit̃ deus tantũ. in scõa vo deus ⁊ primus iniuriam patiunt̃. vñ ad tales sic Herñ. ait/Nec deũ timent nec hoies reuerent̃. In banc culpã ceci

derat magdalena: qz p totaz ciuitatē extiterat diffamatq. vñ ad ipaz Esa. xxiij. dñs exprobratiue ait Sume cytharā circui ciuitatē meretrix obliuioni data. bñ cane frequēta canticū vt memoria sit tui. Tertio oñdit in ea pctōz multitudinē fuisse: ido subdit peccatrix. est eni hoc vocabulū peccatrix ꝺbū diffamatiuū atq; ostē siuū multitudis pctōz. vñ in septē offenderat creatorē. Primo in delitiaz cultu. scdo in infectiuis orīs osculis z affatu. tertio in vano capillorz ornatu. quarto in lasciuo oculorz aspectu z respectu. ḡnto in supbo totius corpis incessu z gestu. sexto in inuerecūdo luxurie actu. qz peccatrix fuit sicut sacrū cōsiliū attestaf. j. q. vij. c. si ḡs omnē. Ex quo textu ḡdam argumētū sumunt q etiaz meretrix fuit. septimo in peccādi ꝓposito z conatu. Ad talia ḡdem triplicē habuit causam inductiuā que plurimū allicientē ad peccandū. Prima. s. corpis pulchritudo. secunda tpaliū plenitudo. tertio dñij z libertatis relaxatio. nā pulchra fuit. diues fuit z sub nullius ptāte vixit. qđ est piculosius mulieribꝰ inter oīa supradicta. Sed si mulieri addaf quartum qđ est leuitas z fatuitas mētis: adiuuet illam deus. Nam vt dicit Prouer. xj. Circulus aureus i naribus suis. i. porce. mulier pulchra et fatua assimilaf. sicut eni sus habens circulū aureū in naribus suis ꝓpus illū in luto ḡ pedez ponit. Sic etiā talis prius in luxuriā ruit ḡ vt sic dicā ꝓpendere posset. Ām Aug⁹. in li. de. x. corde mulieri quattuor custodie adhibēde sūt. Prima est timor dei. scda est custodia viri. tertia est verecūdia z cōfusio mūdi. Nam postḡ sua culpa infamis est. ad nihilū valet vltra nisi vt mittaf foras. z cōculcef ab hoībus vt dicit Math. v. quarta est lignū z tpalis iudicij terror. que. s. leges vxores fornicātes ad mortem condēnant: z dotibus suis ꝓuant: sicut ptz. C. de adulte. l. ḡuis. Et auct. sed hodie. Et de cōuer. cōiug. c. gaudem⁹. Ad custodiā aūt viri sicut Augus. ibidē ait: duo necessaria sunt. Primum est timor dei. Scōm est ipsa virilitas sua Magnū ḡdem animi virilis signū est excepto sancti mrimonij vsu ḡa tali vtilitate excusat se qui cōcupiscentiā mulierū cum cor talis insensati viri habitet ibi vbi sua dilectio reḡescit dicente dño Math. vj. Ubi est thesaurus tuus ibi z cor tuū. Item lz pleriq; doctores tam latini ḡ greci opinent hanc magdalenā non fuisse Lazari sororē Aug⁹. aūt de ꝓsensu euāgelista ꝑ est opinio fuisse eandē. q p textū Job. xj. probat vbi Joānes de sorore Lazari ait. Maria erat que vnxerat dñm vnguēto z extersit capillis suis cuiꝰ frater Lazarꝰ infirmabaf. vñ manifeste claresci q similis actus ei quē Lu. vij. tangit cōmemoraf. Marci ḡ vlt. scriptū est: q primo xps apparuit maria magdalene de qua ieciera septē demonia: huius sniē est Grego. atq; tota romana eccla tenet: que euāgeliū huius peccatricis in festo marie magdalene sororis Lazari legit. Preterea in hoc magis credēdum latinis ḡ grecis cum apud eos in regiōe marsilie pdicauit z ibidē. xxx. annis in spelūca pmansit atq; sacerdoti sctō se manifestās mariam illaz peccatricē se dicit. corpus ḡ eius tam diu ibi honorifice reḡeuit Insup in regione eadem sororē suā legit stetisse martham z multa ibidem miracula ꝓpetrasse. atq; p mortē transeūdo ad vitā corpus reliq̄sse ibidē.

De triplici gratia p quā cōuersa est maria magdalena. Caplm. II.

Ecūdus magdalene status fuit cōuersionis vt ait qz renes mei cōmutati sūt scz de malo ad bonū: de tenebris ad lucem. z de amore carnali ad amorē totaliter spūalem atq; diuinū. Per triplicē eni grām z donū se ꝙuertit ad se deus animā cuiuslibet pctōris Primo p splēdorē veritatis in intellectu. scdo p ardorē charitatis in affectu. tertio p vigorē strēnuitatis in conatu. Et hec tria dona seu gratias in sua cōuersione obtinuit magdalena. sīē Luc. euāgelista ostēdit. Primo eni habuit splēdorē veritatis in intellectu. z ideo Lu. subdit vt cognouit q iesus accubuit in domo pharisei. ait eni vt cognouit. Meritō ḡdez postḡ cognouit vbi iesus erat venit ad euz. nam si nō cognouisset iesum. nō quesiuisset eū: nec venisset ad eum: nec iuenisset miam inuenisset p eum Misericordiā igit ꝙsecuta est: qz eum inuenit Inuenit aūt illū: qz inuenit ad illū. Venit ad illum qz quesiuit illū. illū ꝙo quesiuit vt cognouit q iesus accubuit in domo pharisei. Sed q modo hoc cognouit? nempe: vtputo dissoluta z vaga vt solita erat opante interiꝰ xpo ad templum adijt. casu ḡ pdicantē xpm audiuit patenter intellectū ad audita cōuertit. cor illiꝰ verbum dñi penetrauit. Quis eni dubitare queat ipsam sapientiā dei xpm q illius abscōdita pterita z futura cernebat. Verba tali sensu formare. z mentē illius tali radio illustrare. vt cor illius cōpūgeret z molliret. z sm q opus erat plenius illustraret. Ingredere mens magdalene deuota eiꝰ penetralia cordis: z vide z senti qđ illa sentit. z audi qđ inibi xps dixit O aia mea dilecta quid tibi z huic vano z labili mundo: cur tot delitijs dissolueris? cur os z linguā tuam in tot offensiones creatoris tui inquinas? Cur tam vano capillorum ornatu deciperis. Cur tot animas a deo p celesti regno creatas saculis oculoruz tuorum inficis. z ad tartarea regna rure facis. Cur tanto fastu z pompa cor

pus tuū vermibus cozodendū deo tuo infinito bono ꝓponis: cur tu misera ⁊ miserabilis valde ex nobili ꝓsapia ozta cozpe taz fozmosa natura li sapientia illustrata: in tantā turpitudinē demersaꝭes vt tanꝯ sus in volutabzo luti in oēm carnis spurcitiā absꝯ ruboze delapsa es? Quid frustra deciperis anima mea statuēs has tuas delitias atꝯ lasciuias sine termino possidere bona que negligis sunt eterna. bona tu diligis trā sitozia sunt: illa sunt cōmunia bestijs: ista vero sūt ꝯmunia angelis. Illa sunt terrena: ista vero diuina: illa sunt molesta: ista vero tranquilla: illa sūt parua: ista sūt magna: illa sūt dubia: ista sunt certa: illa ad eternā dampnatōez cōducunt ista ad eternā felicitatē ꝓducūt. Reuertere igit reuertere vt intuamur te: reuertere anima mea dilecta reuertere: qz iam longo tempe te expecto: dulcissime te inuito: vlcisci dissimꝫlo a multis periculs te ꝓseruo: reuertere: te ꝗplectoz cum gaudio. omnes tuas offensas tibi dimitto gratiam tibi liberaliter dono: datam tibi multiplico: multiplicatam ꝓseruo: ꝓseruatū ineternū tibi remunero. Que mente ꝓcipiens magdalena iam illustrata luie veritatis sermone cōpleto mutato ꝓposito tota alienata reuertitur domū mente ꝓcepta bene reuoluens de sua ꝓterita vita dolens ⁊ plozās: ⁊ que in remediū ꝓteritorum sit factura mente compuncta ꝓtractans affectat ꝓ misericozdia recurrere ad iesū: quē per fidei lumē intellexit deū vez: erubescit illū adire sola spes mentē illius erigit: sed timoz deprimit doloz angustiat amoz inflāmat: deniqꝫ i domino confisa intra se ait: surgam ⁊ ibo ad deum meū ad pedes magistri mei ad lumē aīe mee ad fontem misericozdie vt lauer a maculis meis. Non repelli cōfidit anima mea: ab eo misericozdiam postulabo: illi⁹ pedibus adherebo cozde ⁊ lacrimis inuocabo: ⁊ spero ꝙ misericozdiam impetrabo: loqui non potero ex doloze: nouit omnia peccata mea dixit mihi oia scelera mea alabastꝛ vnguenti ferā: coz meū illo ostendam illud domino offerā ⁊ misericozdiā petā. Surgens igit egredieꝫ domū: ⁊ quasi ebzia ⁊ lacrimās deū iesū querit. Interrogat ꝗs in via reperit dicens. Nunquid quē diligit aīa mea vidistis? quo abijt dilect⁹ me⁹ magister me⁹ ⁊ de⁹ meus heu me vbi requirā illū vbi illū inueniā? circuibo ciuitatē querēs quē diligit anima mea nō dabo sompnū oculis meis: nec cozpus meum assumet cibū vel potū: donec iueniā dilectū anime mee. Indicate dilecto meo qz amoze langueo. Cūꝯ diu quesisset illū didicit tandem ꝙ in domo pharisei accūbebat. Proinde vt cognouit ꝙ iesus accubuit in domo pharisei in domino confozta: ocito gressu venit ad locum vbi mozabatur dilectus eius. Secundo habuit ardoreꝫ caritatis in affectu in alabastro vnguenti mystice denotatū. Alabastrū eñ ꝛm Ysido. ē lapis cādid⁹ ⁊ varijs coloꝛib⁹ intinct⁹: ex ꝗ vas vnguēti factū erat. Dicit aūt valere ad victoziā obtinendā ⁊ amicitiaz gñat ⁊ ꝓseruat. Quid igit ꝙ ꝑ vas nisi magdalene lapideū .i. firmissimū cor cādidū ꝙ ꝓpositū inocētis vite: varijs colorib⁹ intinctū ꝓpter dolentē meꝛmoziā meā ꝓteritaꝝ culpaꝝ. valuit nēpe ad victoziā obtinendā de carne dyabolo atz mūdo: et in eo ad xp̄m admirabilis amicitia gñata et ꝓseruata est. ꝑ alabastrū plenū erat vnguento amarissime pnie ⁊ merozis. ⁊ istud ē vnguētuz qō ꝛm Bern. sup Can. sermo. x. ⁊. xij. Cōficit aīa mea ⁊ mꝛtis irretita crimib⁹ scz cū incipit cogitare vias suas. colligat ꝓgregat ⁊ conterat in moztariolo ꝓscie mꝛtas ⁊ varias spēs pctoꝝ suoꝝ: ⁊ in estuātis pectoꝛis ollā sil'ola coquat igne pnie ⁊ doloꝛis: vt posset dicere cū ꝓpha. Cōcaluit coꝛ meū intra me ⁊ in meditatōe mea exardescit ignis. ꝑ ē vnguentū ꝗ dauid trib⁹ vicibus ē inunctus. Primo in bethleē in domo p̄ris sui. ſ. Regū. xvj. Secdo in ebzon sup iudā. ij. Re. ij. tertio in ebzon sup oēs trib⁹. ij. Re. v. Quid ꝙ dauid (ꝗ manu fortis interptat.) ꝓuenienti⁹ significari pōt: nisi spūs fortis magdalene ꝗ ꝗdē vnguento feruētis pnie tripliciter inunct⁹ fuit? Primo in domo p̄ris sui. i. i coꝛde. ſ. qñ ei gra ꝓtritionis cū spe venie sup̄infusa ē. Jō cuz Job. xij. ait. Deus molliuit coꝛ meū. Et iteruz cū ps̄. Factū ē coꝛ meū tanꝯ cera liquescēs in medio coꝛdis mei. Secdo in ebzon sup iudā qui cōfessio interptat. i. qñ lachꝛymis ad pedes iesu ꝓfessa ē scelera sua: ideo cū ps̄. dicit. Fuerūt mihi lachꝛyme mee panes die ac nocte cū dicitur mihi ꝗtidie vbi ē deus tu⁹. ſ. in ꝓscia: quaz scz ꝓpter scelera tua rapuisti a te. Tertio super oēs tribus qñ oia mēbꝛa sua vt infra patebit ad satisfaciendum subiecit ꝙ pctis sequēs illud apl̄i ad Ro. vj. Sicut exhibuistis membꝛa vestra seruire imundicie ⁊ iniquitati ad iniqꝛtatem: ita nūc exhibete membꝛa vestra seruire iusticie in sanctificationē. Tertio vero habuit vigoreꝫ strēnuitatis in conatu. qz videlicz veniēs attulit scz p̄dictū alabastrum vnguenti: nec curat. qz non fuerat a phariseo illo ad prandium inuitata qz fuerat a xp̄o vocata. dū clamās i tēplo ait. Si quis sitit veniat ad me ⁊c. Jō sicut auis sitibūda ad fontē currit: nō vicitur mūdano ruboze non ꝓsternit mūdano timoze. qz deuicta ⁊ tracta erat a diuino amoze et etiā a peccatoꝝ doloꝛe: nec curat p̄andium turbare lachꝛymis: quia iā nouerat gaudiū p̄stare angelis. O misc̄ia dei. O pietas saluatoꝛis. O immensa dulcedo diuine bonitatis. cōmouisti terrā ⁊ ꝓturbasti eā. sana ꝓtritōes ei⁹ qz ꝓmota ē.

De amore sanctissime mada.

De septēplici satisfactiōe magdal'. contra septēplicem eius offensionem Capitulum. iii.

Tertius aūt status hui⁹ sanctissime peccatricis dicit' sactisfactiōis. verus nempe instinctus in lumie dei cū afflauerit ad pniam peccatores: licet ad oia bona animū eius flectat: potissime tñ ad ea q̄ opposita pretheritis culpis sollicitat sunt. ⁊ inclinat. In septez eñ offenderat peccatrix vt supra nup patuit: ⁊ sic septē oppositas adducit satisfactiōes: ⁊ q̄tū in se habebat oblectamēta culpax: tot de se obtulit sacrificia satisfactionū. Et de his septē satisfactiōib⁹ Lucas subdit dicēs. Et stans retro secus pedes ei⁹ lachrymis cepit rigare pedes ei⁹ ⁊ capillis capitis sui tergebat ⁊ osculabat pedes eius: ⁊ vnguento vngebat. Prima aūt satisfactio in ea dicit' fuisse vigor mētalis ibi stās scd̄a pudor virtualis. ibi retro. tertia reuerētialis timor ⁊ humilis ibi secus pedes ei⁹: q̄rto est dolor cordialis ibi lacrimis cepit rigare pedes eius: q̄nta splendor intellectualis: ibi ⁊ capillis capitis sui tergebat. sexta ardor affectualis: ibi et osculabat pedes ei⁹. septima rigor corpalis. ibi ⁊ vngento vngebat. Aduertendū est insup q̄ nō tantū apponit satisfactiōes oppositas culpis verūetiā retrogradū supaddit: p grauioribus satisfacere initiū sumens. Primo eñ p peccandi ppositū ⁊ conatu qđ vltimū erat satisfecit p vigorē mentalē. Jō dr Et stans. i. non vltra in malis pgrediēs: q⁹ ppositerat carnalē ducere vitā in luxurijs ⁊ delitijs gaudere. est eñ natura vicij carnis: ⁊ licet alia vicia in alijs piculosiora sint: in ḃ tñ piculosius ē q⁹ hoiem citius ad finalē pniam trahit. Mañ. ij. Pe. ij. ait Mouit dñs pios de tēptatione eripere: iniq̄s vo in diē iudicij crutiandos reseruare: magis aūt eos q̄ post carnē in cōcupiscētias imūdicie ambulant dñatōem ptemnūt: Magis etiā crutiādos dicit carnalit offendentes eo q⁹ cetere alie culpe pniam saltē alit̄ adducere solēt. carnalē vo pctū ppt originalē q̄dam suauitatē maxime si inolitū sit penitētiā salutarē excludit: atq̄ cū eo tanto citi⁹ cōcordat: q̄to nature ꝓueniēti⁹ ⁊ suaui⁹ esse videt. ⁊ ideo tanto vilius maiestatē dei cōtemnūt q̄to ab eis pctū carnis imūdi⁹ ppetrat ac q̄to qđ virtuti delegit rōni ap̄li⁹ adūsat: ḃ igit magdalena intelligit vigorē mētalē p satisfactiōis remedio sumptsisse: vñ subdit et stans. scz in tāto castitatis ⁊ honestatis ppositi firma q⁹ pot⁹ eligeret milies mori q̄ ap̄li⁹ ruere in lapsum carnis quasi cū ppha in corde dicēdo firmaret. Iuraui: ⁊ statui custodire iudicia iusticie tue. Scda satisfactio p iuerecūdo luxurie actu plene satisfecit p pudorē virtualē: maximā verecūdiā pcti sumēs. ideo dr retro vñ nec p verecūdia audebat respicere in faciez xp̄i iesu: ḃ retro accessit vt q̄ p⁹ tergū i opere ihonesto piecerat deū tā in hūilitate assūpta posteriora q̄reret dei sicut dr Lu. xviij. Hūilis publican⁹ q̄ cū p superbiā elōgauerat se a deo: ideo g confessionē humilē ppinqui⁹ fact⁹ ē deo. dū stās alōge nō audebat oculos ad celū leuare: ḃ pcutiebat pect⁹ suū dicens. Deus ppitius esto mihi pctōri. Sic ⁊ ij. Paralip. vlti. Pctōr penitēs manasses humilit ait. Nō sum dign⁹ videre altitudinē celi p multitudine iniquitatis mee.

Tertia satisfactio p superbo toti⁹ corpis incessu ⁊ gestu satisfecit p timorē reuerentialē ⁊ humilē: nā sup terrā toto corpe se pstrauit: ⁊ totū corpus ad pedes dñi inclinauit: iō dr sec⁹ pedes ei⁹: q̄ eñ diu fastuose ac superbe ābulauerat: vestigia recta ⁊ humilia requirebat. ⁊ vbi ex illo superbo incessu magnā inuenerat offensionē obcecationē ⁊ afflictōem: ad vestigia iesu xp̄i reperit remissionē. illuminatōz: ⁊ ꝓsolationē. Nam p̄mo ibi repperit remissionē. vñ Luc. vij. dicit dñs. Remittunt tibi pctā tua Jō ait. Inueni quē diligit ania mea tenui eū nec dimittā. Secūdo repperit ibi illumiatōez ⁊ toti⁹ vite sue dirrectionē. vñ Lu. x. dicit q⁹ maria stabat secus pedes dñi ⁊ audiebat verbū illi⁹: ⁊ merito quidē: quia sicut dr Deut. xxxiij. Qui approp in quāt pedib⁹ ei⁹ accipiēt de doctrina illi⁹. Tertio q̄ repperit ibi ꝓsolatōez: scz in amplexu pedū iesu: resurrectiōis gaudio iā preuiso. Hāsicut Mat. vlti. dr Magdalena et due alie marie tenuerūt pedes eius. O q̄to gaudio replet⁹ est illi⁹ aia cū pedes iesu resuscitati amplexata ⁊ osculata ē ⁊ in eor osculis ⁊ ptactu tota inebriata ⁊ liquefacta ē. O pijssime dñe iesu xp̄e. q̄ bon⁹ es his q̄ recto corde adherēt pedib⁹ tuis et imitant vestigia tua: vere exēpla hui⁹ peccatricis ḃ manifeste ostendūt. Quarta satisfactio p lasciuo oculor aspectu satisfecit p dolorē cordialē in fletu imolans xp̄o suos oculos impudicos. iō subdit lachrymis cepit rigare pedes ei⁹. Quis eñ exprimere queat cordis sui dolorē cuz tant⁹ sit vt rogat rigare dñicos pedes lachrymis recolebat q̄ fecerat: plorabat qđ fecerat: ꝓsiderabat cur fecerat. ⁊ malū esse videbat qđ fecerat: videbat pctōr suor multitudinē: cernebat turpitudinē. ponderabat magnitudinē: sentiebat ingratitudinē. iō lachrymis cepit rigare pedes ei⁹: i illa voce loquit' nec exprimit. quid q̄rat cur plorat q̄d expectat q̄d petat. cur tm̄ ad dñm clamat. Atq̄ lachrymis exprimit affectū suū: dolorē suū: amorē suuz. ⁊ oīm desideriū suū: iō lachrymis cepit rigare pedes ei⁹. dolor facit eā plorare: amor vrgebat corde clamare: ruborno sinebat vultū leuare: feruor

cogebat instāter pseuerare. Quid ploras mulier quē queris? Quero quē diligit anima mea iueni eū nec dimittā Quid igit ploras: heu me quid plozo. Plozo qz tantū offendi deū meum creatozē meū: redemptozē meū pdidi spūm meum: inquinaui corpus meū. Plozo peccatū meum. Dimitte ergo vt plāgā paululū dolozē meum O anima mea: o vanitas mea: o carnalitas mea: o vita mea ppbana: habundans in diuitijs nutrita in delitijs: pfundata in vitijs submersa in malitijs: o lingua mea pnities animaꝝ mlta: z os meū inqnatū fedis lasciuijs. O capilli mei pditio anime mee. Laquei spiritꝰ mei occupatio cozdis mei vanitas mentis mee: qt offensiones z scandala dedistis animabꝰ multoꝝ. O oculi mei incessanꝫ flete aias vris iacul vulneratas: purgate lachrimis lasciuias vras z erubescite vnqꝫ erigi i faciē saluatorꝭ. O cor meū z corpus meū supbū. O gressus mei inflati: humiliamī ad pedes: imo si phas ē: sub pedibus saluatozis. esto caput meū scabellū pedum suoꝝ. vt de humilitate sua suscipiat remissionē superbia tua. O feditas luxurie mee. O nobilitas corpozis mei: in cōtā ignominiā deuenistis O dignitas anime mee. O misericozdia saluatozis miserere stultitie mee: miserere intentioni mee: miserere. Obsecro impie volūtati mee: q̄ hanc vanā z fallacē vitā statueram felicitatem meam. te non nouerā te non quasi erā amoz meus creator meus de te non curabam: saluatoz meus: tu me vocasti: tu me illustrasti: tu cor meum vulnerasti: sana cor meum deus meus saluatoz meus dilectoz meus sana aiam meam qa peccaui tibi. Miserere mei miserere mei quoniā in te confidit aia mea Miserere mei deꝰ secūdū maximā misericozdiam tuam. imo secundū maximā misericozdiam tuā. ne me repellas spes aie mee qz solū in te confidit anima mea. Nūqꝫ te dimittam nisi a te misericozdiā inueniat aia mea Quinta satisfactio p vano capillozū ornatu satisfecit p splendozē intelectualem. Unde subdit. z capillis capitis sui tergebat. Licet enī ad litteram satisfecit tūc pedibꝰ iesu xpi p obsequium capilloꝝ. Jnqꝫtum tamē capilli capitis sūt ornamēta ab ipso capite emanētes subtiles z lōgi z q̄bus mulieres caput exornant ideo nō immerito designant exquisitas cogitationes z contemplationes subtiles z meditationes plixas que caput deuote mentis exornāt: z ab ipsa mēte p influxū gratie oziunt imo vt veriꝰ dicā a capite nostro iesu oztū habēt in capite mētis nostre: quia vt ait apls. ij. Coz. iij. Nō q̄ simꝰ sufficientes aliquid cogitare a nobis tanq̄ ex nob Et hos mentales capillos p vano capilloꝝ ornatu. xpo domino efficatius obtulit magdalēa vbi sunt capilli qui vt dicitur Numeri. vj. Enu triri a nazareo p̄cipiuntur: z toto tempe satisfactionis sue nouacula. i. distractio mentis impediēs cogitatꝰ z templatōis nō debet descēdere sup caput eius. Sexta satisfactio p infectis oris osculis z affatu satisfecit p ardozē affectualē qui in osculo denotaꝫ. vñ subdit z osculabatur pedes ei⁹. Triplex ē em̄ osculuz ꝯm Bern̄. Primū est pedū. ꝯm est manꝰ. tertiū vo oris: Osculū pedū cōpetit incipientibꝰ: sed osculuz manuū pficientibꝰ. tertiū vo sola expiꝫ z rara pfectio. Dnō aūt ad pedes plozemus z pcidamus cozā dño q̄ fecit nos eā q̄ fecimꝰ nos Sed scdo manū queramꝰ subleuātis z genua solutā robozātis. Ultimo cuz ista multis precibꝰ z lachrymis obtinuerimꝰ: tūc demū habemꝰ ad ipsum os glozie caput attollere. Pauēs z tremēs dicēdo nō solū speculandū ꝑ etiū osculandū cū adherētes deo vnꝰ spūs efficiunꝫ cuz eo. Dnō em̄ dicit osculū recōciliatōis: scdm pfectionis. tertiū vo trāsformatiōis: hec tria oscula p amoz̄ affectualē obtinuit magdalenā. Dnō fuit recōciliatiōis. Est em̄ osculū signū pacis. z pius iesus nūc eam recepit ad pacē q̄ ē in pnie p̄ncipio desertiōis mali z p̄secutōis omis boni: z iō osculabaꝫ pedes ei⁹. Vñ Bern̄. sup Cañ. ait sermo. iij. Nō tibi o quecūq̄ es aia locus ille vilis atq̄ despicabilis videaꝫ: vbi sctā peccatrix pctā depositū et induit sctitatem. ibi ethiopissa mutauit pellē: z in nouū restituta cādozē iā fiducialiꝫ rndebat exprobrātibꝰ sibi Nūbū nigra sum ꝑ formosa. Secūdū fuit pfectionis animꝰ em̄ nobilis z generosus atq̄ in dño crescens mīme ptentus ē ad deum cōi incedere via: sed ad opa pfectōis assurgit: vt imiteꝫ xp̄i cōcilia sancta: et ad hoc osculū magdalena recepta est: qñ post aductū spūs sancti pfecte omnia p xp̄o sua dereliquit. Tertiuz fuit transformationis. Ebulliens em̄ amoz mīme cōtentus ē q̄tacunq̄ pfectione operis virtuosi: nisi trāsformeꝫ in intima sui dilecti. pterea desiderans osculū oris cū sponsa clamat dicēs. Osculeꝫ me osculo oris sui: z ad hoc osculū magdalena exaltata erat in deserto: quādo septies in die ab angelis eleuata amoris ebrietate trāsformabatur in xp̄m. Septimā satisfactio p delitiarum supfluo cultu: satisfecit p rigozem penitentialem. qui per effusionem et abiectionem vngentī z vnctionē pedū mystice designaꝫ. ideo subditur. Et vnguēta vngebat. ꝫ vnguentū ō herbis amaris confectū est: quas maria in suo ortulo adinuenit: cū recogitauerat oēs iniqtates suas. has autē herbas cum mirra z aloe ad ignē feruētis amoris vt vngeret pedes iesu inisciuit magdalena: sicut Cañ. iiij. dicit. Mirra et aloes cū omnib⁹ primis vnguentis: vtrunq̄ autem amarissimuz est: et p̄seruādis corrup-

ribilibus aptum ⁊ duplicez amaritudinē ſinificat. ¶Prima eſt amaritudo mortis: cū incerti/tudine hore. Hecūda eſt certitudo iudicij: cuz intentione ſententie ex quib⁹ amarū conficit et purgatiuum vnguentū. Nec tibi videat vile ꝫ peccatricis vngue:ntū: cuz dom⁹ eccleſie ſctē impleta ſit ex odore ei⁹. vt dicit Job. xij. imo odor pnie ſpirauit vſq; ad ſup celeſtes manſiones ſpirituū btōz. ſicut Lu. xv. dicit. Gaudiū eſt in celis ſup vno pctōre pniam agente. q; igitur maria magdalena dilexit mltū fuit angelis ad exultationē: ſed hominibus ē exemplū ad veram coꝛreptionem.

Articulus ſcōs de ſeptem amoꝛib⁹ inflāmātibus montes q̄bus in flāmatum erat coꝛ magdalene

Secundo vero i magdalena amoꝛ dicit fuiſſe inflāmat⁹: ⁊ de hoc in pſona eius ſubdit. Ps̄. dicens. Inflāmatū eſt coꝛ meū: ſcz igne diuini amoꝛis. ꝫ modo inflāmatū erat coꝛ duoꝝ diſcipuloꝝ eūtiū in emaus dicentiū de ieſu Lu xxiij. Nōne coꝛ nr̄m ardens erat dū loquerek nobis i via? Septē nēpe amoris flāmis ſeu amoꝛib⁹ inflāmatis. ardebat coꝛ ſctiſſime magdalene. ¶Prim⁹ eſt amoꝛ inſupabilis. ſcōs amoꝛ inſepabilis. terti⁹ amoꝛ inſatigabilis: quartus amoꝛ iuariabilis: qnt⁹ amoꝛ inſatiabilis: ſextus amoꝛ inſotiabilis. ſeptimus amoꝛ inacceſſibilis.

De amoꝛe inſupabili qui oīa mundana vincit. Ca. I

Primus eñ amoꝛ q̄ inflāmatum extitit coꝛ magdalene inſupabilis dicit. Hic aūt amoꝛ tante foꝛtitudinis eſt. vt nemo ſibi reſiſtere poſſit oīa ſibi ſubijcit. oīa ſuis pfectib⁹ ſeruire cogit: inimicos amādo ſupat: ⁊ ſibi amicos efficit vel iniq̄s nā ſi non habeat emulos inimicos. oīno triūphare non pōt. hic nēpe fuit ille in magdalena inſupabilis amoꝛ: q̄ ſupauit phariſeū qui dicebat eā imundā Luce vij. Hic ſupauit ſoꝛoꝛē ſuam Martha: que illam dicebat ociosam Lu. x. Hic ſupauit iudaz qui dicebat illā pdigam. Jo. xij. Dixerat eniz magdalena mgr̄o ſuo ieſu ieſu xp̄o illud Job. x vij. ¶Pone me iuxta te: ⁊ cuius vis manus pugnet ⁊tra me Hic nempe amoꝛ tante foꝛtitudinis fuit in ea: vt ſuparet etiā amoꝛē xp̄i cū Job. xj. ad ſuſcitatōem Lazari ob amoꝛem magdalene eum cōpulit lachꝛymari. O inſupabilis amoꝛ magdalene q̄ ob magnitudinē foꝛtitudinis tue etiam ip̄m inſupabilez ſuperaſti: nec mirum: Nam ſicut dicitur Cantio. viij. Foꝛtis eſt vt moꝛs dilectio. ſcilicz magdalene: dura ſicut iferus: qui nemini pcit emulatio: ſcz eius lampades eius: lā pades ignis ſcz diuini amoꝛis quo ad ſe: atq; flāmarū q̄ ad primū. aque multe ſcz aduerſitates nō potuerūt. ſcz ei⁹ extinguere caritatē: ſed magis illā accenderūt atq; ſepe in flā mauerunt.

De amoꝛe inſepabili qui aīaz cū deo inſepabiliter vnit. Cap. II

Secūdo inflāmauit coꝛ illi⁹ amoꝛ inſepabilis: ait eñ ap̄ls. j. Coꝛ. vj. qui adheret deo vnus eſt ſp̄ūs cū eo quod intelligens magdalena cum pphēta ait. Mihi aūt adherere deo bonum ē ponere in dño deo ſpez meā: ideo hic amoꝛ ſemp in ea inſepabilit⁹ pmā ſit. ¶Prio in cōuerſiōe: ſcō in cōuerſatione: tertio in locutione: quarto in paſſione: qnto in reſurrectiōe: ſexto in ?templatiōe: ſeptimo vero in glorificatione. ¶Primo in q̄z in ?uerſione Luc. vij. ſicut dictū eſt tota chriſti pedib⁹ adherebat dū ſtans retro ſecus pedes ei⁹ ⁊ capillis capitis ſui tergebat et oſculabat: pedes eius et vnguento vngebat Ubi aduertēter notandū eſt q̄ iſta xp̄i pedibus adherebat oſculis oculis capillis ⁊ vnguentis: vt innuat q̄ in xp̄m erat tota anima eius tranſformata. Scō vero in conuerſatione q; neſcit ſepari ab eo: ideo ei⁹ hoſpita facta fuit. Tertio in locutiōe. Naz ſicut Lu. x. teſtat. Maria ſtabat ſecus pedes eius ⁊ audiebat verbū illi⁹. Quarto in paſſiōe ſic Joh. xix. dicit. Stans iuxta crucē ieſu maria magdalena: ſcz vultū ſuum balneās ſanguine ieſu xp̄i. amplectēs ⁊ oſculans ieſu chriſti ſanctiſſimam crucē ſanguine rubricatā. Quinto in reſurrectione dū amplexu dulciſſimo tenuit pedes eius. ſicut dicit Mat. vi. Sexto in ?templatiōe: q; ſicut infra patebit. ſepties in die tota trāſforma bat in deū: ideo de illa dñs Lu. x. ait. Maria optimā partē elegit. q̄ fuit eius ?templatio pfecta. Septimo vero nūc ⁊ ſemp in gl̄ificatōne ⁊ fruitione diuina; Quia ſic ibidē dñs ait: pars contemplatiōis diuine quā ſibi i pñti elegit nū quā auferet ab ea ꝫ pficiet. imo perfecta eſt i ea per gl̄iam ſempiternam.

De amoꝛe inſatigabili q̄ reddit omnia leuia. Ca. III

Tertio aūt inflāmauit coꝛ ei⁹ amoꝛ inſatigabilis: ip̄e eñ amato: hoim deus ē cui omnis figura confitet ⁊ dicit. deus meus es tu: quoniā bonoꝝ meoꝝ non eges: ꝫ ſolū de⁹ req̄rit ab hoie: qō nulli ?ſtat eſſe difficile. Solus eteñ amoꝛ ſicut Aug⁹. ait nomē difficultatis ignoꝛat: qui cū multa impēderit amico pauca vel nulla ſe indicat impendiſſe. Hinc eſt q̄ Gen. xxix. illa multitudo annoꝝ iacob dies pauci p̄ amoꝛis magnitudine videbantur verus eñ amās q̄cquid patit̄ p amato p̄ amoris magnitudine vix ꝑpendit vel ſentit: dū ſic

totus amori impendit: ꝑter dilectū nihil pene cogitare sinat: quē sicut signaculū gerit: supra cor suū: et supra brachiū iuxta ꝓsiliū. Cañ. viij. Sic magdalena tota se impēderat ad xpi dilectionē: iō infatigabiliter: illū audiebat infatigabiliter: in vita et in morte illū secuta ē: infatigabiliter vnguēta ꝑparauit corpi suo iam defuncto Ibat ad sepulchrū sanctū atq; redibat: et indefessa q̄rebat quē diligebat anīa ei⁹ in his oībus ꝑ dilecto nihil estimās se fecisse dicebat eē se qui q̄ dñs ait Lu. xvij. Docuerat discipulos suos dicens: cū hec oīa feceritis dicite serui inutiles sum⁹: ꝓpter hunc igit infatigabilē amorē apostolor⁹ apla facta est.

De amore inuariabili qui omnib⁹ visibilibus dilectū diligit Ca. iij

Quarto quoq; inflāmauit cor illi⁹ amor inuariabilis: qua etēm cā siue qua ꝓtectione: que ꝓeter illos radios in circūscripti lumis ꝓter illos riuos incorrupte dulcedinis q̄s ineffabiliter deus in illius animā influebat i rebus etiā visibilib⁹ amplectabat in ꝓtemplatione dilectū. Integra quippe amatrix xpi maxime postq; abijt in desertū vbicūq; etiā corpali oculo se vertebat familiarē habebat āmonitionē amoris: rebus his ꝓ speculis vtebat. atq; oīne q̄d cernebat i sui amatoris memoria resultabat: aspiciebat cūcta que condidit et quo fine condidit cūcta opifex sūmus deus: et cū his tā admirabilis q; amabil' sibi vndiq; occurrebat. atq; ex arra dulcedinis quā gustabat quāta in gloria reseruauit in dotē sapienter didicit estimare. Castus ꝓfecto et colūbinus oculus erat illius amoris: qui in rebus humanis in nulla libidine figebat: sed in transitoriis ꝓtēplabat eternū. Erat in ea oculus iste rectus oculus verus dexter et purus. quē nulla auertebat sinistra intentio. nulla deorsū flectebat terrena affectio: oculus vo simplex et prudens quē nulla cōcutiebat incerta suspitio. nulla detinebat curiosa solicitudo: illū incessanter intuēs quē angeli ꝑspicere ꝓcupiscunt: Amor etēm vehemens vt dicit Aug⁹. nō pōt nō videre quē amat: q; amor oculus est. et amare videre ē. oculo hoc vulnerauit et ipm amorē deū: ideo dr ad illā Cañ. iiij. Vulnerasti cor meū soror mea spōsa vulnerasti cor meum in vno oculorum ictu.

De amore īsatiabili qui semper se pascens semp esurit. Cap. v.

Quinto quoq; inflāmauit cor illi⁹ amor insatiabilis. Habebat etēm dilectrix dñi magdalena in ꝓtemplatione potissime dū morabat in heremo corpis corruptiōe deiecta crebrā de dei visitatione leticiā: sed nullam copiam dū nec plena sinebat esse nec q̄tum desiderabat morosa. vñ quodā iocoso ioco ludebat xps cū ea: aq̄ dū teneri putabat e brachijs euolabat: insectat⁹ ꝓhendi se patiebat: et disparēs rursum nō videbat. donec denuo lachrymis et ꝓcib⁹ reuocabat. Et licet cā visitatio delectaret: vicissitudo nihilomin⁹ molestabat. sed q̄to putas stupore illius aīa diuina subtracta dulcedine ad laqos suos sensuum captiua reducebat. dū de ꝑma spūali pulsa in vallē corpor⁹ terreno⁹ in aliud q̄dā sibi ignotuz seculū cecidisse videbat: merebat tūc et alta supria trahēs recolebat vñ venerat: vbi vitā celibem actitabat: et q̄ gratiora fuerat expta eo molesti⁹ ferebat ea esse sibi subtracta. Subtractio etēm rei amate augmentū desiderij ꝑstat: et q̄ ardētius aīa optat illo molestius atq; egri⁹ caret. Hinc angelis sepe dicebat illud Cañ. v. Nūciate dilecto meo quia amore ei⁹ langueo Joh. Langueſco pio amore dñi iesu meo redēptore: se yo ñ sento el suo dulcore tuta q̄to delinguisco. Lāguor iste amoris nihil aliud erat: nisi tediū impatiētis desiderij sui: q̄ necesse erat ei⁹ affici mētē vehementer amantē absente dilecto. O pñs absentia et absens pñtia dilecti tui aīa bñdicta: qui simul ꝑdebat et habebat: nō etēm poterat satiari desiderio: que nō nisi desiderare ꝓcupiscebat: fames etēm talis desiderij est. Et hinc ē q; vere ei⁹ aīa deū amās nō satiabat amore. q; deus amor ē: quē qui amat amorē amat. Amare igit amorē circulū facit: vt nullus debeat esse finis vel mēsura diuini amoris. O insatiabilis magdalene amor omia vorans qui ex copia inopiā generabas: dū ꝑgustās dei delitijs ampliusq; in desiderijs ardebas: q; si tibi dabātur ad plenitudinē: nunq; tñ ad satietatē. sicut Ecci. xxiiij. dñs ait. Qui edūt me adhuc esurient. O bone deus quē amare edere est. quomodo amantes te sic reficis vt magis esuriāt nisi quia tu simul es cibus et esuries: ideo qui te non gustauerit: tē prorsus esurire nescit: ad hoc etēm cibas: vt esurire facias. Esurientes autem beata virgo impleuit bonis: impleuit dicit non satiauit. amoris etēm bona eo minus satiant: quo amplius replent.

De amore īsatiabili qui gustato spiritu dei in omnibus alijs creaturis delectari renuit. Cap. vi.

Sexto inflāmauit cor illi⁹ amor insatiabilis. Frustra etēm (ni fallor) ei⁹ famescētis aie et lāguētis atq; dolētis q̄cūq; conatus fuisset mitigare dolorē: aut ꝑare mero rē. seu roborare lāguorē. cū opteret diuinit⁹ curari debere illi⁹ vuln⁹ amoris. nullo pinde hūano solatō mitigat secreti doloris sacra amaritu

do. cū sublato interi⁹ dulcoris gustu: neq̄ant i exteriorib⁹ ꝓsolari imo iuxta sniam bti Job. x vj. Oēs ꝓsolatōes reputat onerosas: sentiebat ꝑ postea spūs magdalene q̄ cū ꝓpha ait. Pre/terea rēnuit ꝓsolari aīa mea memor fui dei ⁊ delectata sū; ꝓpterea gio nō posso nedere/cretura al creatore trita tuta mēte checiclo e terra ñ me da dolz ma ꝓ xp̄o amore tuto me fetēte luce di sole: Si me pare obscura rēdēdo quella luce re splēdente cherubin son mente padegiare. sera/phi p'amare. qñ nego le signore ⁊c. Felix ama ritudo q̄ nō de creatura ꝑ de creatore ꝓcipieba tur: q̄ nulla pñtis vite lugebat icōmoda dignū plane erat vt deū toti⁹ ꝓsolatiōis ꝓsolatore ha beret. q̄ oīm creatura⁹ q̄talibet affluētia ꝓsola ri penit⁹ rēnuebat: nō erat igit citra deū vñ so latiū cape posset. q̄ ꝑter eū didicerat nil amare. solus erat cōsolator q̄ erat inhabitator caritas ipa de⁹. q̄ ⁊ si iustis nūq̄ desit ad meritū. plm tñ ad solatiū abest. abesse aūt dei ad mai⁹ ē me/ritū: adesse vo ad copiosius ē solatiū. Jn ꝓmo de⁹ in aīa delectat. Jn scdo vo aīa delectat in deo. Primū ē vtili⁹. scdm ē iocūdi⁹: hēbat aūt ista ꝑ latebat dū mime sensū cordis ei⁹ tāgebat illa suauitas habita sed addita: morā aūt faciē/te desideraverat sponso iā nō cuz illis fatuis v/ginib⁹ dormitabat vel dormiebat: sed crebris succensa suspirijs ⁊ gemitib⁹ excitata: dolorem suū vltra dissimulare nō poterat: nec ignē absc̄de re q̄ in cor ei⁹ ardebat nec q̄dē rōem ꝓsimilē va lebat qr modū ⁊ ordinē ignorabat. iā oino ⁊ so/lūmō satagebat aio quō rediret ꝑterita de dile cto dulcedo. cui⁹ q̄talibet festinationē tarditā tem putabat.

De amore inaccessibili ad quē nisi aīma tracta sit ad eius secretā celestia non consurgit. Cap. VII.

Septimo aūt inflāmat⁹ amor inaccessibi/lis nuncupat. tanto nēpe ardore post p̄cedentē languorē ⁊ insatiabilē chari tatē seipam ei⁹ aīa pstringebat. vt nō iā accesso rijs gradib⁹ vel passib⁹ vteret: ꝑ inopinati rap tib⁹ septies ī die angelor auxilio volās nō va dēs in illa sublimia secreta celestia ad amorē in accessibilē capiebat. vñ ⁊ Paul⁹ nō ascendisse in tertiū celū vbi est inaccessibilis amor. ꝑ rap/tus fuisse. ij. Cor. xij. phibet. vere igit dilexit multū. Sic nēpe illa ardēs aīa ad sponsū affici/ebat vt quasi deificaret in eo. dū anim⁹ ei⁹ di/uino inebriat⁹ atq̄ resolut⁹ amore oīm obliui/scēs tot⁹ pgebat in deū. gustans id qđ scribit. Apoc. xij. Memo scit nisi q̄ accipit'; q̄tiēs illā fe licitatē p̄cipiebat istā miseriā nesciebat: qr vti/q̄ simul talia stare nō possunt. Ad hūc tam gradus amoris ⁊ si ei septies in die puenire da ret: diu tñ stare in eo phibebat. donec corrup/tibilib⁹ exuta miserijs. p mortez libere euasit in libertatē glorie filior dei: iterat⁹ nihilominus tractus ille sepi⁹: ⁊ si suauē q̄dē in ea violētiaz indicaret magis tñ mortalē impotētiā denota/bat: q̄ mole grauata aīa sua suo volatu i die sep/ties deridebat. iux q̄ dr Prouer. xxiiij. Septi es in die cadit iustus scz ab illo sctissimo raptu atq̄ altissimo. et resurget. qr resurgebat qñ ite/rū atq̄ itez atq̄ itez retrahebat ab illo q̄ exal/tatus a terra omnia trahit ad seipm.

Articulus tertius de septēplici ci/bo celi quo septies in die in deserto pa scebat sctissima magdalena.

Terti⁹ atq̄ ꝓncipalis amor sanctissime magdal. dr transformat⁹. iō ꝓpha in ei us psona subdit: ⁊ ego ad nihilū reda/cta sum. scz ppt ꝓsūmatā trāsformatōez. Sep/tē em̄ sunt grad⁹ diuini amoris: ꝑm quos i deū aīa trāsformat. hi siq̄dē dici pñt septē cibi q̄b⁹ septies in die magdal. a terris eleuata misterio angelor: absq̄ alio corpali cibo pascebat diui nitus in deserto. Prim⁹ cib⁹ dr suauitas: scds auiditas. terti⁹ ē saturitas: quart⁹ ebrietas. q̄n tus securitas: sext⁹ trāq̄llitas. septi⁹ nihileitas.

De inexplicabili suauitate dei quā sentiebat magdal. in contemplatiōe leuata. Capitulu⁹. I.

Prim⁹ aūt eius cibus erat suauitas. cū em̄ a terris corpus ⁊ i celū spūs diuini tus leuarent: ille celestis sponsus spō/se sue caritatis amplexib⁹ iūgebat ⁊ ad ei⁹ oscu lū flectebat. atq̄ ad tactū ei⁹ subito celesti q̄dā dulcedine ꝓfundebat anim⁹ magd. quā q̄dem expiri pot at explicare vo mime potuiss. Ille igit dinor labior fau⁹ distillās labijs ei⁹ fir/fortiter q̄ impssus: stillabat dulcedinē ⁊ emana bat suauitatem: influens prius ⁊ replens inte/riora sponse: postmodū crescens incipiebat vs/q̄ ad os effluere tandē vero abundando exube rans. necesse erat p labia emanare intantū. vt a spōso suo statim audire mereret illō Cañ. iiij. Fauus distillās labia tua sponsa mel et lac sub lingua tua. Nā vt dicit Mat. xij. Ex abūdā/tia cordis os loquitur.

Quāta insatiabili auiditate Maria satāgebat gustare dilectum suum Cap. II.

Secūdus vero cibus eius erat auiditas qđ em̄ gustata suauitas auiditatē exa/cuat ⁊ accēdit quis ignorat? q̄to etem̄ quid alicui dulci⁹ sapit tanto: degustantis ani/mū acrius ad eius appetitū accendit: tanta enim gustata dulcedine dilecti sui auiditas mentem

suaz repleuerat: vt licet in vita pñti illo pfecte frui non posset atq; non posse noscet: tñ insatiabiliter semp esuriebat eum ad impossibile p amorē extatitū se extenderet et exclamans illud Job. vij. Suspendiū elegit aīa mea: z mortem ossa mea. Et illud ps̄. quēadmodū desiderat ceruus ad fontē aquaz. zc. Et hoc mō verificat Augustini sentētia dicētis: Amor dei non capit de impossibilitate solatiū. omne em̄ desideriū tūc rōne assolet mitigari cum desideratū impossibile sit haberi amoris tñ violētia ex habundantia exprimentati dulcoris in magdale/na nulla impossibilitate poterat refrenari. Intellexerat em̄ simile quoddā dñm quodāmō pcepisse Deut. vj. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo zc. Mō tñ in hac mortali vita vel potiꝰ vitale morte: sicut a nemie ꝓstat posse impleri: ita ab omni homie debet optari: vñ et in iustiꝰ descriptione dictū est In mandatis eiꝰ velet nimis. Quid est autē velle nimis: nisi velle amplius q̄ posse: q̄ sensu dictū puto illō Canti. co. j. Adolescentule dilexerunt te nimis: qz igitur infinitus z īmensus est deus in quem amor marie tendebat. ideo nullā volebat esse mensurā vel finem amoris. Amabat igit maria amās et si non minus posse suo. minus nihilominus velle suo: nec de hac impossibilitate solatiū capiebat: sed desiderij potiꝰ suscipiebat incremētū: ideo ad dñm dicit. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas: in omni tempe

Q tāta saturitate dei amor repleuerat magdalenā: q omīa trāsitoria abhorrebat Ca. III.

Certius eius cibus erat saturitas proculdubio em̄ ꝓstat q q̄uidius mādu camus. eo citiꝰ ad desideratā saturitatem venimus: in hunc aūt modum in gl̄iosa maria z suauitatem auiditas: z auiditatem saturitatē sequebat. Scimus em̄ q q̄cūq; post saturitatē ad comedendū pueniunt. quelibet apposita vel oblata fastidiunt fercula. Quod igit huiusmodi saturitatē quā in maria fuisse dicimus quid inq̄ aliud fuisse pensamus qō q̄ quoddā quarūlibet cordiuz delitiaz fastidiū. et ex intimo affectu oīm exteriorz qōdā verū z sponta/neū despectum. Aliud ē em̄ blādiēti temptationi resistere z violenter repellendo nolle acquiescere: atq; aliud est spontaneo quodā intimi affectus intuitu fastidire z quaslibet interim carnis blādicias sibi sape nō posse: sed potius oia talia abhorrere. Ad hāc igitur verā satietatis plenitudinē puenerat magdalena: qz post illiꝰ suauitatis abundantiā quam interius senserat omnia que exterius potuissēt apponi quoddā necessariū potius q̄ voluntariū fastidiū incurrisset. Propterea abiectis omibꝰ mūdi delitijs et quibuscunq; sensibilibꝰ oblectamentis: ī spelunca in vasta illa solitudine soli deo vacabat p. xxx. annos. diuinis delitijs insatiabiliter saturata: hāc autem vere satietatis suauitatē senti/re non possunt. qui exterioribꝰ delitijs affluunt Mā hmōi suauitas vt dicit Job. xxviij. Nō inuenit in terra suauiter viuentiū: nec sapere pñt inter tot oblectamenta delitiaz: et tā varia condimenta ciborum. Sed sicut ps̄. ait. Ēdēt pauperes z saturabunt. Pauper inquit et non diuites: qz diuites dimisit inanes: diuites tamen affectu potius q̄ effectu.

De stupenda ebrietate: quam ex diuino amore incurrerat magdalena. Cap. IIII

Quartus aūt cibꝰ erat ebrietas: q̄ q̄dez ex saturitate sequi solet. Ebrietas em̄ vera in hoc ꝓsistit q q̄s tāto amore ferueat in ipm̄ deū. vt non solū fastidiat creature solatiū. sed etiā delectet z q̄rat inuenire tormentū p solatio reputās oēm penā ob pbriū et flagellū vt ꝓfigeret z sīlitudini z morti eiꝰ quem diligit aīa sua. Scimꝰ aūt oēs qm̄ q̄ plene ebrij sunt. irrisiones sepe suas ne quidē aduertūt: atq; picula q̄ eis circūstāt nec declinare nec attendere volūt. se denudāt sine pudore. z sustinēt plaga sine dolore. Cū em̄ ꝓsiderem⁹ hāc btissimā magdal'. in tanta solitudine feraz sociā. oibꝰ incognitā vestibꝰ hūanis exutā. licet ppr̄ijs capillis optā ossibꝰ cuti herentibꝰ: non hr̄e cibū humanū thalamū habere celū. lectū hr̄e hymnū: obliuione quadā dereliq̄sse totū p̄ns seculū Quid ppter hoc dicem⁹ nisi eā q̄dā spūalē ac stupēdā ebrietatē mētis eā pfectissime incurrisse

Cū quāta securitate maria ī tali solitudine tāto tempore solitaria pmanebat Cap. V

Quintus vo eius cibꝰ erat securitas. que ex ebrietate sequi solet. Ebrius in omi piculo stat securus. Ex hoc em̄ q̄ nia sentit se tñ deū amare q̄ libēter ppter ipm̄ sustinet oñe obprobriū: omne flagellū z oñe damnū tam foras mittit timorz tantā spē fidem z caritatem concipit: de adiutorio dei vt nullo mō estimet se posse separari ab eo: ecce in hac securitate in tam horrendo loco in tantis piculis ꝓstituta erat magdalena: z in tanto illustrata erat sanctissima ista magdalena fidei splēdole tantum roborata spei vigore: tantū q̄ inflāmata diuino amore: vt cuz ppheta dicere posset. Dñs illuminatio mea: ecce fides z salus mea. ecce spes quē timebo? Dñs protector vite mee a q̄ trepidabo? ecce ardētissimꝰ

amor: cū q̄ non potterat trepidare. Ideo cum ap'lo ad Rho. viij. dicere potuit spūs ei⁹. Certus sum eñ q: neq; mors neq; vita neq; angeli neq; p:incipat⁹ neq; potestates neq; virtutes neq; instantia neq; futura neq; fortitudo neq; altitudo neq; pfundū neq; creatura alia poterit me separare a charitate dei que ē in xp̄o iesu domino nostro. seruo'nō fo:non lapo partire non se diuide cossa tāto vnita pena ne morte la non po salire a quela altem a dozesta ꝛ apita maria cū sera salita a possedere tal bene iesu da cui tam/ueme possedi cū dulcore.

De celesti tranquillitate ꝛ pace qua fruebat magda. transformata in deū corpore. Ca⁹ VI.

Sextus ei⁹ cibus erat trāquillitas que ex securitate necessario sequebat. Hec autē trāquillitas est illa pax que mētez ad interioza rapit: pax q̄ exterioz oim memoriam intercipit. que ingenij acumē exupat que rationis lumē reuerberat: que cozdis desideriū implet: que oēm intellectū absozbet: quā null⁹ cupiditatis stimulus inquietat: quā null⁹ timoris aculeus exagitat. Hac igitur pascebat pace sanctissima magdalēa. Jō cū ,ppheta ait dicēs In pace in idipm dozmiā ꝛ requiescā. Conside ra queso q̄d dicat cū dicit dozmiā: cogita quid faciat somn⁹ exterioz circa hominē exteriorem Est eñ somn⁹ corpoze⁹ supza corpozeū sensum Aufert eñ offitiū occuloz offitiū nariū: offitiū aureū: offitiuz ceterozū q̄z sensuū atq; membro/rum. sicut igitur p somnū exteriozē oēs sensus corpales sopiunt. Sic per hunc de quo loquimur interiozē magda. somnū exuperabant oēs eius aie sensus: simꝛ absozbebat eñ cogitationē imaginationē memoriā ꝛ intelligentiā ꝛ hec est pax que sicut ap'ls ad Phil. iiij. attestat dicēs exupat oēm sensum Hunc eteni somnū maria i/tra veri sponsi amplexus q̄ttidie capiebat: hoc quottidie sopozabat q̄ttidie igitur quiescebat cū sponso. vñ Cantico. ij. dicit. Leua eius sub capite meo ꝛ dextera illius amplexabitur me.

De perfecta nihileitate ad quam p uenit maria p consumatam transfor/mationem. Capi. VII.

Septimus ei⁹ cibus erat nihileitatis q̄ experfecta habz nasci trāquillitate quē admodū aque stilla multo cōfusa vino deficere a se tota videtur. dū alter⁹ sapozē indu it: vigorē parit ꝛ colorē. sic illi pij ꝛ crebri marie affectus: imo ,pfectus transformati in deū de se in se nihil sentiebāt. nisi qō in xp̄o iesu sicut pre/dixerat dñs Mat. vj. vbi ē thesaur⁹ tuus. ꝛc. Et itez p̄s. ait. Abyssus abyssū inuocat. abyss⁹ eñ diuine imensitatis p transformationē: abyssum iuocat hūane nihileitatis: ē eñ natura ar/dētis amoris. ꝛ ad ℔nitiē inhiat ꝛ gestit: vt nō solū sit in intimis amati: sed etiā ipm quodāmō sit amatū: atq; in ℔ tm excedit q̄ incōpabiliter p diligiē dilect⁹ de⁹: q̄z mēs ipm amās diligat se/ipm: imo suiipi⁹ obliuiscit ꝛ sibūpi ānihilat p amore dilecti: hic tū in mortali vita hac nō plene cōpleri pōt: ℔ tantuz in glia sempiterna. Ad hanc nihileitatē ascenderat Job q̄. xxx. c. de se ait. Redactus sū in nihilū abstulit q̄si vent⁹ scz spūs trāsformātis ꝛ ānihilantis desideriū meū Ad hūc statū ascenderat ,ppheta cū ait. Desecit in salutare tuū aia mea. Ecce vltimus cibus sanctissime peccatricis. ecce ois pfectōis suel/tim⁹ status. ecce ois sue pfecte ,sumatiōis pfectissimus finis vt merito dicat: et ego ad nihilū redacta sum deo cuz ipo deo p ptic̄ipationem: transformatōez ꝛ annihilationē iaz factā. poterat ideo bene dicere cū ,ppheta. Defecit cor me um ꝛ caro mea. deus cozdis mei ꝛ pars mea deus in eternū. Vere igitur dilexit multū. O igi/tur femina ab oibus benedicta: quis te digne laudare queat: quis exp̄mere posset laudes tuas. quis enarrare valeret magnalia tua: tu spe culū peccatoz: tu gaudiū angeloz: tu pnie fozma. tu castitatis exemplū. tu mulieꝝ penitenti um fortitudo: tu discipula veritat⁹: tu sapie sto la: tu ap'loz apostola. tu solitariarū securitas: tu ptemplantiū titul⁹: tu diuini amoris fozmaꝛ tu leticia deuotoz: tu diuinoz sensuū apotheca: tu arrarirū carismatū diuinoz: tu templuz dei: tu habitaculū spūsscti⁹: et vere q̄d q̄d pōt lingua enarrari min⁹ ē a laude tua ꝛ glia tua cum qua nūc regnas mgro ꝛ spōso tuo dño nro iesu xp̄o cū quo regnare nobis p̄stent auxiliū meri/ta ꝛ intercessio tua: vt tecuz vno corde ꝛ oze in eternū laudemus ꝛ fruamur ipm gliosū deum qui in trinitate pfecta viuit et regnat in euo.

Hymn⁹ de sctissima magdal. in p̄mis ves.

Dange lingua magdalene lachrymas ꝛ gaudium. sonent voces laude plene de conceptu cozdium: vt concozdet philomene turturis suspirium. Jesum querens p̄ui/uarū turbas non erubuit: pedes vnxit lachrymaꝝ fluuio quod abluit: crinē tersit ꝛ culparū p̄meruit. Suū lauit mūdatorē riuo fons ima/duit pium fudi t fons liquorez et in ipm floruit celū terre dedit rozē. terra celū cōpluit. In p̄e dulci mixtione nardum ferēs pisticū in vngēti fusione tipum gessit mysticū: vt sanetur vnctione sanat egra medicuz. Die xp̄s hanc respexit spāli gra: q: multū hūc dilexit dimittūtur crimina: xp̄i qñ resurrexit facta est p̄nuncia Glia et honoz deo qui paschalis hostia: agnus mor/te: pugna leo: victoz die tertia resurrexit cū tro pheo mortis ferens spolia.

Ad nocturnū hymnus.

Extimauit ortulanū ⁊ hoc sane credidit seminauit ei grannī qđ in mente cecidit. linguā mouit ⁊ nō manū lingua iesum indidit. Nō agnouit figurali latentem imagine mētis agrū spiritali excolentē semīe: sed cū eam speciali designauit noie. Hec a iesu ihm querit sublatū ?querik: iesuz int⁹ mēte gerit iesus cor de querik. mentē colit mentē serit iesus nec pct pik. Jesu bone iesu pie q̄d te monstrās latitas: quid occultas te marie mentē cui⁹ hitas intus veritatis plena nescit verbi veritas. O q̄ mire iesu ludis a q̄b⁹ diligeris. qñ ludis non illudis non fallis nec falleris: sic icludis ⁊ excludis no tus nō agnosceris. O maria noli flere iā non q̄/ras aliū: ortulan⁹ hic ē vere ⁊ colon⁹ mentium intra mētis ortū quere mētis opariū. Ñ plan ctus ⁊ la mentū in mentē cur nō erigis: cū tuol uis monumentū tecū ē quē diligis: iesum que/res ⁊ in ventū habes nec itelligis: Unde gemis vñ ploras vez habes gaudiū: latet certe qđ ig noras doloris solatiū: intus habes q̄ras foras doloris remediū. Jā non miror si nesciſti ma/gistrū dū seminat. semē qđ ē verbū xp̄i te ma/gis illuiat: ⁊ raboni rñdisti mariā dū nominat. Pedes xp̄i q̄ lauisti fonte lota gre. quā ab ip̄o recepisti funde rorē venie: resurgentē quē vidi sti fac ?sortē glie. Glia ⁊ honor deo cui⁹ p̄stet grā: inuitati phariseo marie suspiria: cenam vi te qui dat reo gre post prandia.

Ad laudes.

Gaude pia magdalena spes salutis vite vena lapsoz fiducia. Gaude dulcis ad uocata resurgendi forma data miseris post vicia: Gaude felix deo grata cui dimissa sunt pcta spāli gra. Gaude lotrix pedū xp̄i a q̄ tāta meruisti amoris insignia. Gaude p̄ma dig̃ frui visu redēptoris tui surgētis in glia. Gau/de q̄ septēnis horis es ab ātro vecta foris sūmi regis filia: Gaude q̄ nūc sublimaris: ⁊ cuz xp̄o gl̄iaris i celesti curia: fac nos tecū penitere: vt post mortē lucis vere sortiamur gaudia Amē.

Feria sexta post dñicam de passiōe descr̄ptio silitudis vanitatis mūdane que i vanis mulieribus regnat.

Sermo. XLVII.

Vos nescitis q̄c quā nec cogitatis. Jo. xj. ca. et in euangel'. ho. Periculosissima res ē ignorātia necessarie veritat'. nā sic dic̄ Jsid. de sūmo bo. Ignorans q̄tidie pec/cat: ⁊ ig̃rat ex q̄b⁹ verb̄ inuik q̄ multi peccātes iz se peccare nesciāt: nō tñ in?spectu dñi excu/sank: qz negligūt discere qđ tenenk scire qđ est hr̄e ignorātiā crassaz ⁊ supinā. Ñ sm Beriñ. Frustra sibi d ignorātia blādiūt. q̄ vt liberius peccēt ignorāt: hmōi q̄dē sūt pl'ecq̄ m'lieres va ne: nihil enim tantum priuat mulieres a diui/na dilectiōe: q̄ tum dilectio vanitatis. Talib⁹ igit merito dici posset: vos nescitis q̄c q̄ nec co gitatis. s. q̄ta sit offensio ⁊ malicia vanitatū. q. d. si mūdi vanitatē cog̃sceretis: forte nō tm̄ ita libere peccaretis. Ad effugandā hanc ignoran tiā pnitiosā q̄d sit mūdi vanitas q̄ plūmq̄ deci pit m'lieres ?siderādū ē pinde ppba i ps. cxli ij. de vanis mulierib⁹ ait: hō vanitati sil'is fac= tus ē qđ vbū pōt eē aliō thēa in pñti sm̄o. Ait eiñ hō. i. m'lier vanitati sil'is facta ē: quō aūt mū/di vanitas cui mulieres vane assimilank deforz miter sit formata mystice demonstrak. Apoca. ix. vbi dr de fumo putei abyssi exierunt locuste in terrā. et data est illis potestas sicut hñt pote statē scorpiones terre. Et p̄ceptū est ne lederēt fenū terre neq̄ oīe viride neq̄ oēm arborē: nī si tantū hoies qui nō habent signū dei in fronti bus suis: ⁊ p̄ceptum est illis ne occiderent: sed crutiarent eos mensib⁹ quinq̄ ⁊ crutiat⁹ earū quasi crutiatus scorpij cum percutit hominem et in dieb⁹ illis querēt homines mortē ⁊ nō in/uenient eam: ⁊ desiderabūt homies mori ⁊ fu/giet moꝛs ab eis: ⁊ similitudines locustaꝝ simi les equis patis in pliuz: ⁊ sup capita earꝝ coro ne tanq̄ similes auro: ⁊ facies earū sicut facies hominū: et habebāt capillos sicut capillos mu lierū: ⁊ dentes earum sicut dentes leonum ⁊ ha bebant lorꝛicas ferreas: vox aūt alaruz earū si/cut vox curruū et equoꝝ multoꝝ currentiū in bellū ⁊ bēbant caudas scorpionū sicut caudas scorpionū ⁊ aculei in caudis earum ⁊ ptās eaꝝ nocere hominib⁹ mensibus quinq̄: ⁊ habebāt sup se angelū abyssi cui nomē hebraice Abba/don: grece autem apoleon: et latine nomen ha-bens exterminans ve vnum abīt: et ecce a/lia duo ve veniunt post hec. In quibus sanctis simis verbis ostenditur per tria mysteria ma-lignitas vanitatis mundane: per primū osten-ditur eius orꝛigo naturalis per secundum eius ymago figuralis per tertium eius conclusio seu terminus criminalis.

Articulus primus de naturali simi litudine locustarum que signant va-nas mulieres.

In primo mysterio ostenditur va/nitatum orꝛigo naturalis. Natura/lis vero orꝛigo omnium mundialiuz vanitatū: est superba psperitas mūdi Nā ingrati homines abutentes vna psperita te mundi: impie in superbiam eriguntur et ex/altantur: et hoc est quod Job. ait. De fumo pu tei abyssi exierūt locuste in terram Quid eiñ est

fumis putei abyssi nisi elatio et superbia que ō puteo abyssi ideo exire dicunt: quia ex incendio demonū temptantiū p prosperā mundi originē habent. de fumo igit putei abyssi in terrā locuste egrediunt: quia femine vane que locuste hic nominate sunt de supba mūdi psperitate et abundantia in mūdo multiplicant. ō quidam ait: luxuriant animi rebus plerūq; secundis: ⁊ Ozee. xiij. dñs ait. adimpleti sunt ⁊ saturati eleuauerūt cor suū ⁊ obliti sunt mei. Ez vt clarius mysteriū capiatur. naturales conditiones locustarum considerentur.

Naturalis similitudo mundane vanitatis ⁊ q mulieres vane p locustas designantur Cap. I.

Naturaliter enim locuste primo in estate apparent. scdo flante austro generantur. tertio tunc cantant ⁊ saliunt. quarto habent alas. quinto maior pars est in vētre sexto insaturabiles sunt. septimo omne viride consumūt. octauo in hyeme silent. nono flante aquilone cōmuniter omnes moriūtur. Sic vanitas mulierū et mulieres vane. Primo in estate tempalis pacis aparēt. Secūdo inflante austro psperitatis et abundantie diuitiarum vanitates mulierū multiplicātur. tertio in psperitatis successum fiunt choree cantus lasciui ⁊ iocosi. quarto tūc dilatant ale manicarum ⁊ alia rum pompaꝝ. quinto maior pars est in ventre quia sunt cōmuniter carnales ⁊ sensuales īpaꝝq; deus venter est. Fm aplm ad Phil. iij. Sexto insaturabiles sunt in vanitatib⁹ suis. Septimo omne viride cōsumunt quia omnē viriditatez gratiarū et virtutū de mētib⁹ hominū exterminant vbi abūdant. Octauo in aduersitatū hyeme. scz guerraꝝ pestilētiarū: ⁊ aliaꝝ tribulationū vanitates silent. Nono flante aquilone. i. tempe vltimi finis ⁊ mortis: velint nolint tales femine vanitatū moriūtur: sed omia hec cā breuitatis leuiter transeamus: q; de istis infra magis dicemus.

Articulus secūdus de imagine vanitatis mundane in locustis figuraliter demonstrata.

In secundo mysterio ostendit vanitatū atq; vana mulierū imago figuralis in qua figura ostendūtur sedecim malignitates vanitatū ⁊ sequentiū eas que in quatuor quaternarijs subiungatur.

De quatuor primis malignitatib⁹ vanitatis. Capitulū. I.

Primo vide quatuor vanitatis malignitates. Prima dicit improuidentia. secūda debilitas. tertia tumiditas. ꝗrta fragilitas. Prima igitur est improuidentia. In hoc eñ hoc vanitas ceteris deterior est vitijs. quia nocumentū suū in fine ppendit cū ad improuisa mala p ducant. est eñ sicut pmissor malus qui tunc potissime fallit: cum quis ī eo melius confidit. vnd Johānes subdit: ⁊ data est illis ptās sicut habēt ptātem scorpiones terre. Scorpio siquidē lingua lingit et brachijs stringit. sed demū cū cauda pūgit. Sic vanitas mundi blandit delitijs stringit habitib⁹ et ꝓsuetudinib⁹ malis demūq; cauda cōclusiōis extreme supplicio eterne damnatiōis infelicem animam pungit: ⁊ hec est potestas quā habent scorpiones terre. Idest vane mulieres vite pñti. Secūda est debilitas. Tanta nempe est debilitas vanitatis: vt duob⁹ remedijs facile posset vinci. Primū est delectatio in diuinis. scōm ē ꝓsideratio finis. Primum remediū est delectatio in diuinis: qua mens que naturalit sine delectatione esse non potest: facile trahit a terrenis. quia sicut dicit Eccles. v. Be⁹ occupauit cor illi⁹ in delitijs scz spiritualibus. Scōm remediū est consideratio finis: Unde Hieronymus ait. Facile contemnit omnia qui semp cogitat se moriturū. hec duo remedia vane mētes non habent. sed iusti ⁊ incipientes atq; proficientes seu pfecti. et ideo illis vanitas nocere non potest. Et de hoc subdit: et preceptum est illis ne lederent fenum terre neq; omne viride neq; omnē arborem. Quia vanitas nocere non potest incipientibus. id est his qui p penitentiam mercent a flore carnalis vite: qui tpe antichristi erunt pabulum vehemoth: sicut dicit Job xl. Fenum quasi bos comedet. Et Mat. xxiij. ve prēgnantibus et nutrientibus in illis diebus quia vel qui solo bono pposito et desiderio fuerit prēgnās: aut adhuc lactauerit prēgnans bonū opus: in tribulationib⁹ illis deficiet. neq; nocere potest vanitas proficientibus. qui virescūt p teneram adhuc quasi herbe iusticiam: de quibus Prouerbio. xxvij. Aperta sunt prata ⁊ apparuerūt herbe virentes Neq; nocere potest pfectis: q̄ florent sibi quasi per arbores p puritatē frondēt primo p exēplaritatē. ⁊ fructificāt deo p mltiplicē vtutē de q̄bus trib⁹. Ecci. xxiij. in psona mlieris iuste nō vane dictū ē. Flores mei fructus honoris ⁊ honestati ⁊ tm ledere pñt hoies: qui nō habēt signū dei i frōtib⁹ suis. hi sūt collocādi ad sinistrā dei q; signū pseruātis gre in mētib⁹ suis vanis nō hñt: sicut in psona iustoꝝ. ij. Coꝝ. j. aplus ait. Signauit nos de⁹: ⁊ dedit spūs pignus in cordibus nris. Signū autē reprobatiōis est vanitas: sic̄ saluatiōis honestas. vñ Greg⁹. Euidētissimū signuz reproboꝝ superbia est: sicut humilitas electoꝝ. Tertia ē timiditas: sunt nē

pplereq; mulieres. vane q̃ licz velint imo desiderẽt ꝙcupiſci atz ſũt mẽte corrupte: tñ opib⁹ carnis amatorib⁹ ſuis nequaq; ꝙſentire intendũt: ppt̃ timorẽ vite ⁊ fame: qr tñ cupiũt ad se trahere viros illoſq; ad ſui ꝙcupiaz inflãmare. geſtus ⁊ modos teneãt p q̃s illi carnalis amoris ſtimulis crucient. Et de h̃ Job̃es ſubdit. et præceptũ eſt illis p frenationẽ ne occiderẽt eos. ſcz eis in carnis ope ꝙſentiẽdo. Licet eñ corp cõſenſũ ꝙcupie gr̃e moriat dicẽte dño. Matth. v Qui viderit mulierẽ ad ꝙcupiſcendũ eã h̃ iam mechat⁹ ẽ eam in corde ſuo: nihilomin⁹ pleni⁹ occidit opus luxurie ꝙſũmatũ ẽm eñ Alexan. de hal. Solus pctĩ mortalis ꝙſenſus ꝑuat aiaz gratijs gratificãte: ſed vel ꝫ ꝙſenſũ additũ op⁹ ꝑuat gratijs gratiſdatis. Et hoc inſinuat Job̃. dicẽs. Ne occiderent eos. ſ. per opus plenarie occidẽdo ⁊ gr̃a gratificãte ⁊ gr̃a gratiſdata præuando. q̃ſi diceret. refrenat illas deus miſcõia ſua p verecũdiã mũdi: ⁊ p timorẽ pene: quia ſi h̃ duo a mulierib⁹ amouerẽt nouit dñs quõſcta irẽt. atz p miſſiue adiũgit ſ crutiarẽt mẽſib⁹ q̃nq; Menſis eñ dr a mene qđ ẽ defect⁹. q̃nq; etem menſes ſũt q̃nq; cordis ſenſus: q̃ ſp in defectu vtiq; currũt: tũc eñ tales vane mulieres hoies q̃nq; menſib⁹ crutiãt: cũ illis in q̃nq; ſenſibus cõdeſcẽdũt: in choreis p tactũ: in cantilenis p auditũ: in prouocationib⁹ p viſũ: in muſto ⁊ odoriferis p olfactũ: de ceteris tranſeamus.

Quarta ẽ fragilitas: licet eñ vt dictũ ẽ mulier timiditate plena ſit ⁊ fragilis ex natura. ido ſubdit ⁊ crutiat⁹ ea; vt crutiat⁹ ſcorpij cũ percutit hoiem. Cũ nẽpe hõ fuerit p̃cuſſus a ſcorpione: non ſubitò mortem incurrit: ſed diutius languore ſenſim appropinquat ad mortẽ. Sic cum homo de vana ⁊ laſciua muliere ardẽti cupidine vulnerat. licet vt dictũ eſt p conſenſum concupiſcentie moriatur: nõ tamen moritur ad opa gr̃a; gratiſdata; nisi conſenſus per opa iã dicto modo ꝑficiatur: paulatim itaq; cupidinis languore excreſcente: et dyabolo corhois inflãmante. atq; laſciue femine fragilitate finaliter permittente cruciatus ⁊ languor terminat incarnalis operi s mortem: ⁊ hoc indicat Johãnes dicens. Et crutiat⁹ ea; vt crutiat⁹ ſcorpij cum percutit hominẽ. Ipſe vtiq; ſunt ſcorpiones. homies p luxurie concupiſcentiã cruciantes. ſed demũ quãdoq; ſe et alios p carnalia opera valde perimentes.

De quattuor ſecundis malignitatibus vanitatis mũdane. Cap. II.

Scũdo ſubdunt alie quatuor malignitates. Prima dicit inſatiabilitas: ſcda turbulentia. tertia malicia: qrta falſitas. Prima ẽ inſatiabilitas. Licet eñ natura homis bona. nequaq; pcti mali/cia ⁊ turpitudine delectet: tñ carnalis gaudij ſuauitate ⁊ reſpſa. ad illã inſatiabiliter inflãmatur. Luz eñ mulier carnalis ⁊ vana ſemel mecho ꝙſenſerit opus mortale carnis: ſimul ⁊ virus mortiferũ porrigit ⁊ illi inſatietatez pabuli ſubmiſtrat. Sicut tali mecho Nicheas p̃nunciat. vj. c. dicens. Tu comedes ⁊ non ſaturabe/ris ⁊ de hoc ſubdit a Job̃e. Et in dieb⁹ illis q̃rent hoies mortẽ ⁊ nõ iueniẽt eã. Et deſiderabũt hoies mori ⁊ fugiet mors ab illis. Suauitate nãq; carnalis opis allecti miſeri pctõres. cõſũmãtẽ mortẽ aie cõcupiſcũt: hec tñ ab eis quo dãmnõ fugit. tñ in tali pctõ ſatietatez nullus niſi p ſtimoniã caſtitatis. ⁊ fugiẽdo iuenit. Ideo ad hui⁹ pcti fugã hortabat ap̃ls. j. Cor. dicẽs Fugite fornicationẽ. Scda eſt turbulentia ſeu iracũdia. Natura quidẽ laſciue mẽtis vt quãto ꝓmptior eſt ad carnalem delectationem tanto amplius diſpoſita ſit ad furorẽ et turbationem. ſicut eñ moderamen neſcit in delectando ſic q̃s moderamen ignorat in craſcendo. ideo de muliere vana atq; laſciua. Eccl. xxv. dr Non ẽ ira ſupra iram mulieris: ⁊ hoc idez inſinuat Job̃. in ſequentib⁹ dicens: ⁊ ſil̃itudines locuſtar; ſimiles equis parat in p̃liũ. i. in ꝓtentionẽ ⁊ turbationẽ. poſt laſciuos ⁊ inſatiabiles amores indignatio atq; turbatio inter carnales oriri ſolz in hui⁹ myſteriũ. Eccl. xxxj. dr. Vinũ multum potatũ irritationẽ et iram ⁊ ruinas multas facit. Et licet de vino ſit ad lr̃am. verũtamẽ de inebriãti luxurie vino ſpũaliť dictũ eſt. De quo vino ⁊ ira Apoc. xiiij. dr. Babylon ciuitas illa magna. i. mulier carnalis atq; ſupba. que vino fornicatõis ſue potauit omẽs gentes. Tertia ẽ malicia. Triplex ſiquidẽ cõſiderari põt ſapiaſcz diuina humana ⁊ mũdana. Prima aũt ẽ diuina q̃ cognoſcit ipe deuo. in corona aurea deſignata: de qua Apoca. xiiij. dr. Viginti q̃tuor ſeniores ꝓcidebant ante ſedentẽ in throno ⁊ adorabãt viuentẽ in ſecula ſeculor; ⁊ mittebãt coronas ſuas añ thronũ. qr ſapia diuina eis communicata regratiabant deo indignos illa ſe exiſtimãtes. Scda ſapia eſt humana p quam maiores ducimur in diuinor; cognitionẽ. de q̃ ap̃lus ait ad Ro. j. Inuiſibilia eñ dei a creatura mũdi p ea ſque facta ſunt intellecta conſpiciuntur. Tertia eſt ſapiẽtia mũdana. q̃ ꝓprie malicia dicitur Hiere. xiiij. Sapiẽtes ſunt vt faciãt mala bene aũt facere neſcierũt. et de hac ſubdit. ⁊ ſuper capita eor; corone tanq; ſil̃es auro. Corona quidẽ aurea in hũana mẽte eſt ſapia diuina. Corona aũt ſimilis auro eſt ſapientia humana. Sed corona non dico aurea nec ſimilis auro: ſed tanq; ſil̃is auro: eſt ſapiẽtia mũdana. i. malicia q̃ quidem ſapia vana atq; pnitioſa: et de hac mentem imbuit vanitas mundi. ideo de ta

li muliere dr Eccli.xxv. Breuis ois malicia su per malicia mulieris scz in talib⁹ vanitatibus enutrite. Quarta ē falsitas. Solet em malicia simulata in hūanitate ne pateat vel vt possz de cipe palliari. ideo dns dicit. Matth:vij. Attē dite a falsis pphetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouiū intrisecus aūt sunt lupi rapa ces. a fructib⁹ em eoz cognoscetis eos: Falsē q dem pphete sūt semie vane q inuitāt ad gaudi um z ducūt ad interitū: signa hūanitatis osten dūt et opa malignitat abscōdūt: ⁊ ab eoz fru ctib⁹ cognoscūt: cū inumerabilia mala que ex vanitate ꝓueniūt intelligant: sicut patere pōt et sermone. xlvj. de xp̄iana religione p totuz et hanc cautelā esse habēdā circa eas demōstrat. Job. dicēs: z facies eaz sicut facies hoim. Fa cies nēpe apparentiā dicit. hō vero māsuetudi nē signat Est em hō naturalit aial mansuetum atq ciuile: quia igit fozis in incessu. ymone et gestu mansuetudinē sītatā oñdunt. eaz facies quasi hoies phibent. Sed caueat sibi agnicu lus simplex: z audiat ꝓsiliū Salomōis ꝓuerb. ij. dicētis. Si intrauerit sapiētia coz tuū. z scia aie tue placuerit: consiliū custodiet te: z prudē tia seruabit te. Et sequit vt eruaris a muliere a ꝓiena z extranea que molitur ymones suos.

De tertio quaternario malignitatū q̄ p̄cedūt ex vanitate. Cap̄. III.

Tertio q̄q̄ alie q̄ttuoz malignitates va nitatū supaddūtur. Prima ōr carnali tas. scda mordacitas. tertia necessitas. quarta ē leuitas. Prima em ē carnalitas: quia em mens hūana lasciuis cogitationib⁹ plena ē: ideo lasciuā atq luxuriosam vitā hre oportet: z hoc indicat Job. cū subdit dicēs z habebāt capillos mulierū: capilli etem muliebres cogi tatiōes signāt lasciuia plenas. In hui⁹ myste riū mulieres lasciue z vane: non tm capillos su os mira diligentia z medela albos seu aureos reddūt. verūetiā alienos mira arte ꝓfectos ad ornatū capitis sui vsurpāt q q̄ti crimis sit i ser mone. xlvij. de religione xp̄iana ar. j. patere pt

Scda ē mordacitas. Naturale vtiq ē vt la sciuus in vita dissimiles sibi pestifero mozdeat dente detractionis. vocās illos vel illas hypo critas. z gabadeos: iō de talib⁹ subdit dicēs et dentes eaz sicut dentes leonū erant. Solēt em tales z pdicatozes z quocūq lasciue vite eaz z vane reprehensozes dura detractione mozdere indiscretos illos iudicando z duros. Leo enim supbū aial est: habet os fetens mozdaces den tes z vozaces: p quē merito denotat mens car nalis z impaciens: vana z supba cui⁹ os fetēs est: ppter alioz diffamatiōes: dētes mozdaces habet: ppter murmuratiōes: vozaces ppt im pias et crudeles detractiones. vocat em q̄q̄ in. 4ō. vnū ꝓfessorē: qui non ꝓsentit vanitati bus suis: vel vnū pdicatorē: qui reprehendit sce lera eoz. iō de tali spū detractōis dicit Ezech: xix. Leo factus est didicit rapere pdam z come dere homies. Tertia est necessitas. Natura le siquidē est hoiem assuescere his que sibi pla cent. qz em vanitas in mūdi delectationib⁹ cō uersat. ideo quasi ineuitabilē ꝓsuetudinē atq necessitatez induit mundanoz: sicut testat ps. dicens: Fiat ei sicut vestimentū q opit z sic zo na qua sp p̄cingit: z de hoc etiā addit in figura et habebāt lozicas sicut lozicas ferreas. Mul titudo em mulieꝝ vanaꝝ q seipas ineuitabiles induunt vanitates: et se z alios ad inferos tra hunt in lozicis ferreis designant. difficilimū q dem est mulierē in vanitatibus enutritā exuere vanitates: sed nunq̄ cozigit multitudo earum nā altera alteraz retinet ne vanitates relinquat sicut anuli ferrei se retinent in lozica: vñ multi tudo mulierū vanarū dici pōt lozica: dyaboli vanitatū. sicut ō illo Eccl. xliij. ōr. Requiescit sup oēm ꝓgregationē aquaꝝ z induit se aquis sicut lozica Quid em defluentes aque denotāt nisi fragiles pl'os in quaslibet vanitates z lasci uias defluentes: sicut Apoc. xvij. ōr. Aque m te pl'i multi. Sup has igitur aquas vanitatis dyabolus requiescit: cū taliū generalē emenda tionē difficilimā ꝓspicit: scienscq induit se aquis quasi lozica qz altera alterā ad hāc ꝓsuetudinē trahit z tenet. ideo Eccl's. j. ōr. Peruersi diffi cilimū cozrigūtur Ratio est. qz alioz exemplo rū in talib⁹ excecant nec ad pcti cognitionez z detestationē sinūtur puenire. Vñ Bern. Vo luptas habita libenter repetit: repetita blandi tur: ꝓsuetudo ligat. z rō cōsopit: sed quō talia cozrigūtur i ymōis pñtis fine patebit Quar ta est leuitas z in ꝓstantia. Vanitas em mentē facit leuem: z in oi ope suo in cōstantē. dum ad q̄libet mutationez rerū quasi varijs flatib⁹ ra pit in diuersa. z hoc recte sequit ad malicia p cedentē: nā mens que difficilis est in bono pm ptissima est ad malū Est em sicut peluis i aqua vel sicut molendinū ad ventū: aut sicut nauicu la in mari sine remige aut sine velo: aut sic pul uis ante faciē venti. sicut ait ps. Erit tanq pul uis quē ꝓijcit ventus a facie terre. Et de ⁊ sub ditur: z vox alaꝝ eaz sicut vox curruū equo rū multoz currentiū in bello. Ad vnam em vo cem z voce velocius ad fenestras z vana spe ctacula currunt: atq manicaꝝ seu opez alis in varios mutat effectus: nūc hilares nūc tristes nunc placate nunc irate: nūc pſumētes nūc ve ro despantes. hodie sequūtur vnā vnitatē cras adinueniunt aliam. imo q̄q̄ in die vna q̄q̄ plu res. vt merito ꝓsiles passiones z vanitates vo

lubilitate curruum currentium denotentur.

De q̃rto quaternario malignitatũ quẽ ꝓducit vanitas mundi. Capitulum.iii.

Quarto alie quattuor malignitates sub inferũtur. ꝑma dr bestialitas secũda crudelitas. tertia insẽsibilitas. q̃rta est seruilitas. ꝑma ẽ bestialitas. cum eniz deus sine cauda esse phibeaẽ. formãs hominẽ de limo terre ad imaginẽ suã ⁊ ad similitudinez xp̃i formauit illũ. vt dr. Geñ.ij. Dyabolus aũt cũ et caudar sicut Apo. xij. dicit eo q cauda sua traxit tertiã ptem stellaz celi sup terrã ideo sibi hoiem ⁊ mulierẽ nitit toto corde sibi ꝯformare. quod iam fecit homini ensẽ ꝑ cauda atq mulieri in veste caudã elongando. sicut sermo. xlvij. d religione xp̃iana. arti.ij. p totũ dictũ est vt verificeẽ qđ de hoc ꝓpheta ait. Hõ cũ in honore esset nõ intellexit ⁊c. Et subdit ⁊ habebãt caudas. Sed qr de tali bestiali vanitate nõ perpẽdũt vane mulieres: nisi in pũcto mortis. qñ in pleriscz taliũ est penitẽtia sine fructu: ideo sb inferẽ. sicut caudas scorpionũ. de cuius pũctura vix homo ꝓpendit: nisi qñ hõ incurrit piculũ irremediabilis necis. Quid p caudã q̃ scorpionis est finis: nisi hois vltim9 finis? quẽ diabolus infernalis scorpio semp ꝑ suo libito cõcupiscit ⁊ q̃rit. Juxta qđ dñs Geñ.iij. de serpẽte ac muliere ait. et ipse insidiabit calcaneo tuo. id ẽ fini vite tue: Secunda ẽ crudelitas. Tanta ẽ eñ inconsiderata seuitia vanitatis. vt vñ. id ẽ ex quo lucro veniũt caude ⁊ cetera corpis ornamẽta non pensẽt: solũ id cogitat ad hoc afficitur: in hoc sollicitudinẽ suam ponit. vt sit oi decori ornata. sed qr plerũ cz de impio lucro talia fiunt. Jõ Jo. subdit. Et aculei in caudis earuz qr de aculeatis: ⁊ pungentibus lucris cõmuniter talia vana fiunt. Tertia ẽ insensibilitas. quincz eñ sensus humane mentis: in quib9 anima etiã in ꝑsenti vita debet in dño delectari. sicut licet gustus ⁊ visus de quib9 psal. ait Gustate ⁊ videte quoniã suauis est dñs. Audiã etiã de q̃ psal. ait. Audiã q̃d loquaẽ in me ⁊c. Odorat9 de q̃ Can.j. dicit q sponsa ad sponsũ ait. Trahe me post te curremus in odorẽ vnguentoz tuorum. Et tactus de q̃ item psal. ait. Mihi aũtẽ adherere deo bonũ ẽ. Sed quia hi sensus in vanitates a quincz corporis sensib9 absorbent iõ ad oia spũalia atq diuina insensibiles fiũt atq deficit in eis ois sensus ad qđ vtiq facti sũt. scz diuinus sens9. Et hoc ẽ qđ Joh. subdit Et protestas ea. nocere hoib9 mensib9 quincz. quicz enim mensib9 nocent. quãdo cũ vanitatib9 mulieres nõ tantũ sibimetipsis obsunt: sed etiã in se ⁊ in alijs in huiusmodi vanitatib9 ꝓplacẽtibus omnem diuinũ sensũ obruũt ⁊ ꝓfundũt. atq ad omnia q̃ dei sunt insensibiles reddunt. sicut dicitur. Sapientie. iiij. in ꝓstantia ꝓcupiscẽtie trãsuertit sensum ⁊ cap. iij. de vanis mulieribus ait. Mulieres eoz insensate sunt: qr scz nullus gustũ seu intellectũ de deo habẽt. nullius virtutis ⁊ gratie odorẽ ꝑcipiunt: nulli vocatiõi diuine porrigũt aures Tales vo sunt vñ ps̃. ait. Oculos habent ⁊ nõ videbunt ⁊c. Et itez apls. j. Coz. ij. Animalis hõ nõ ꝑcipit ea q̃ sunt spũs dei Stultitia eñ ẽ illi. Quarta ẽ seruilitas ꝑ hanc eñ vanitatis pestẽ dyabol9 i vana mulierẽ oẽs exterminat gras ⁊ virtutes: ꝑ ipam nẽpe vanitatẽ mentẽ ipius sibi clausã ꝓmo aperit vt per eã in ipam tã sibi aptã libere possit igredi. ideo talis vanitas mulieris ⁊ cõplacẽtia ei9 caput est serpẽtis antiqui: qđ Geñ. iij. cõteri ꝓceptũ ẽ: nã vt ꝓmũ absz impedimẽto i mẽte mulier fuerit introductũ totũ corp9 ei9 illabit: cuz non sentit. sicut dicit Greg9. Et ideo de talib9 mentib9 in qbus iã dyabolus triumphaliẽ regnat subdit in figura: ⁊ habebãt in se regẽ angelũ abyssi. i. dyabolũ q̃ tales aias regit. sed quez effectũ in talib9 mittẽte dño habeat subinfigit cũ dicit: cui nomẽ hebraice Abbadon grece apolyon: latine habens nomẽ exterminãs: quia ꝓpter vanitatũ crimia multa spũalia corpalia ⁊ tpalia bona exterminant in multis talibus.

Articulus. tertius de multitudine offensionum ⁊ flagellorũ que sequuntur ex huiusmodi vanitate.

In tertio quidẽ mysterio oñdit ipaz vanitatũ terminus criminalis: est eniz talis vanitas. ꝑmo iniqua cõtra celũ: scdo iniqua ꝓtra ꝓximũ subiectũ. tertio pnitiosa ꝓtra primũ. ꝓinde hoc ꝓsiderans ps̃ in. iij. ait. admiratiue tales aias interrogãdo. Filij hoim vsqquo graui corde: ⁊ ut ꝓpter vanitatẽ ⁊ ꝯ ꝓpter mendaciũ ⁊ ꝯ ꝓpter tertiũ. Ad verbũ potest esse aliud thema.

Q vanitas ꝓpter septẽ eius iniqtates. omnibus celestibus ẽ aduersaria. Capitulum.i.

Prima eñ vanitas iniq̃ est ꝓtra sũmũ celũ. Celũ sursũ ⁊ terrã deorsum. i. mens vana. vñ ps̃. increpatiue atq admiratiue querit. Filij hoim vsqq̃ graui corde: dicit eñ filij hoim: scz rõnabiliũ. Jõ magis culpandi estis q̃ petis tã grauiter ꝓtra celũ: seu filij hominũ. scz ꝓmoz pentuz. i. imitatores coz: non dei: vsqq̃ graui corde. scz pseuerantes eritis? Septẽ nanq iniqtates grauant vanũ coz ꝓtra celũ ex vanitatibus suis. ꝑma iniquitas di-

ctur emendationis seu correctionis .scda inflā mationis.tertia lenocinatiōis seu fornicatiōis quarta cōfusionis:ꝗnta derisionis :sexta affli/ctionis.septima transgressionis. Prima eñ iniq̄tas cor vanuz grauās ꝓtra celū est emēda tionis. Mulier nēpe vana deū qui creauit eā quasi nō bñfecerit ea cōtendit suis vanitatib⁹ emēdare.quasi dño ꝙ opex euidentiā diceret. Bñe tu creasti me in gratia:ꝛ ego faciam me al bā:tu me rudā:ꝛ ego politā:tu croceā ꝛ ego ru beā:tu artā frontem ꝛ ego latā tu paruūcaput et ego magnū:tu capillos dedist mihi paucos et ego supaddā multos.dedisti mihi nigros:ꝛ ego mihi faciā albos :tu breues et ego longos fecisti me puā ꝛ ego faciā magnā me.tu macilē/tam et ego bombice fulcitā: creasti me sine alis ꝛ cauda ꝛ ego me deformabo alatā ꝛ caudatā. O supba temeritas vani cordis audi Esa.xlv clamantē. Ve ꝙ ꝓtradicit creatori suo. Nonne mentiris qñcū ꝙ orādo dño dicis. Fiat volun tas tua sicut in celo ꝛ in terra. dic nōne ope cor rigis creatorē ꝛ facturā suā emendas: O psum ptio vane mentis. Audi Cyprianum vt refert Aug⁹.in.iiij.lib.de doctrina xp̄iana :si ꝙs pin gendi artifex vultū alicuius ꝛ spēm ꝛ corpis q̄ litarem emulo colore signasset.ꝛ signato iā ꝓsū mato ꝙ simulachro ali⁹ manus inferret. vt iaz formata iam picta quasi pitior reformaret.gra uis prioris artificis iniuria ꝛ iusta indignatio videret:tu te estimas impune laturā tā impro be temeritatis audaciā dei artificis offensaz vt .i.et.si eñ ipudica circa homies et incesta fucis lenocin ꝛtib⁹ non suis corruptis violatisq̄ que dei sunt peior adultera detineris. ꝙ ornari pu/tas ꝙ putas comi:impugnatio ista ē diuinum opis:puaricatio est veritatis: ꝛ ibidem allegat Aug⁹.ꝛ Ambro.dicentē. Hinc illa nascuntur incētiua vitioz ꝛ quesitis ora pingāt dū viris displicere formidāt ꝛ de adulterio vult⁹ medi/tent adulterium castitatis cōtra quos etiā ait. Hiero. qua fiducia erigit ad celos vultus quos cōditor nō cognōscit. vñ satuis virginib⁹ q̄ foris gl̄iam mundi q̄sierūt Mat.xxv dictū ē cuz q̄ reret a dño gl̄iaz padisi. Amē dico vob nescio vos :sic etiā testat ps⁹ dicens. Bñe in ciuitate tua imaginem ipoz ad nihilū rediges. qz non apparebūt in celis. Secda vanitas liniq̄ cor dis est inflāmatio:nā inflāmant ꝙ tales mulie/res vanas tēpla dei q̄ sunt ale ꝛ corpa xp̄iano/rū:Paulo attestante.qui.j.Cor.iij.ait.Tem plū dei sctñ est qđ estis vos.vbi glo .dicit ꝙ q̄ libet fidelis tēplū est spūsscti in baptismo dica/tū.vñ plus diligit de⁹ vnū tale templū spūale q̄ oia corpalia tēpla mūdi:cū ꝓ omib⁹ mundi templi repandis incarnat⁹ pegrin⁹ ꝛ passus ñ fuisset xp̄s:q̄ oia Fm doctores ꝓ solo vna redi mēda alā pfecisset.vñ ps⁹.in spū ꝓ templās pñs tps in q̄carnales ꝛ vane mulieres cuz meretri/ces ornamētis accedūt ad sacratissima loca et incendūt spūalia tēpla dei.i.aias atq̄ materia lia tēpla pphanāt clamoꝛ spūali has psal .ac/cusabat dicēs.ps⁹.lxxiij. Incenderūt igni sctū/ariū tuū in terra.i.aias iuuenū illas in eccl̄ys i sipientiū:polluerūt tabernaculū nois tui.i.ec/clesiā ꝓsecratā qđ ē tabernaculū nois dei vbi i/uocat diuina salus.i.nomē dñi nr̄i iesu xp̄i qđ quidē tabernaculū polluerūt:cū tot fornicatio nes in tali ꝓsecrata eccia coꝝ deo ꝛ btā ꝛgine ꝛ sctis ei⁹ opent ꝙ ꝓcupiscēdi se causas p̄stent iuuenib⁹.sicut patz ex̄ de iniurijs ꝛ dānis.c.si culpa.vbi dr ꝙ occasionē damni dat dānuz de disse videt.ꝛ.ij.Esdre.iiij. Templū incendert ydumei.i.sanguinei .hoc ē mulieres carnales ꝛ luxuriosi affectus in sanguine designati .naz tales mulieres vane sicut ad luxuriaz accēdūt mares:ita ꝙ accendūt semetipas.vñ ad tales. Esa.l.ait. Ecce vos accēdentes ignē alioꝝ:ac/cincti in flāmis scz luxurie estis.Sed pꝛeꝙ eaꝝ dicēt se non habere hanc maculatā intentiōez. ad quas ego dico.nec gladi⁹ coꝛruptam habet intentionē quādo cū illo necat quisq̄:ꝙ solum mō vtens eo. Sic in ꝓpsito demon est qui ad animas pimendū quasi venenato mucrone va na vtit muliere. Sed ampli⁹ dicā.licet enim in hoc nulla cōcurrit intentio mala: cū tñ ex h mt taꝝ animaꝝ ꝓditio subsequat :qui tantoꝝ ma lorū p̄estat occasionē eterna morte digñ⁹ meri/to reputat .sicut in ꝓallegato ca.si culpa mon-stratum est. In hui⁹ mysteriū Exod .xxij.dici tur. Si egressus ignis inuenerit spicas et apꝛe henderit aceruos frugū siue stantes segetes in agris reddent damnū qui ignem suecenderint. Tūc nempe ignis egredit cū effrenate vanita/tis occasione ꝓcupiscentie causa dat .tūc quip/pe apꝛehendit spicas vel aceruos frugū:qñ ex data occasione anime igne ꝓcupiscētie succen/dunt. Unde sicut supꝛa dictū ē ad satisfactiōez merito obligātur. Tertia iniquitas vani cor dis est fornicatio:cū eñ xp̄s sit legitim⁹ ania ꝓ sponsus:quot animaꝝ vanitas mulieꝝ causa est ruine :tot spūaliū fornicationū talis mulier potest dici rufiana .totq̄ sponsas fornicatrices alienat a legitimo sponso xp̄o. Siquis magni/ficus impator vilissimaz iuuenculā destercoꝛe erigeret: ꝛ sponsā despōsaret legitimā atq̄ eaz imp̄iali sublimitate ditaret:et hanc quedā mu lier vt peccaret cū altero seducere conaret:cuz ad noticiaz impalis maiestatis id veniret q̄to supplicio iuberet illā dānari? et tu vana mulier estimas impune transire ꝙ quottidie tuo leno/cinio vanitatis:nō vnā tantū sed multitudinez animaꝝ legittimo tuo sponso xp̄o in multiplū/

cē fornicationē seductis quas sponsas xp̄s suo pretiosissimo sanguine redemit. et elegit eas de stercore originalis peccati: erexit et gratijs multiplicib⁹ sublimauit. Sed sup has oēs impias mulieres nequiores sūt ille q̄ ad monasteria sanctaꝝ sponsaꝝ xp̄i cū hmōdi vanitatib⁹ et lasciuijs cū cōmessationib⁹ et choreis atq; carnalib⁹ cantinellis accedūt: et cū in talib⁹ monialib⁹ sit fragilitas carnalis et paucitas sepe spūs: immo quādoq; carnis rabidus apetit⁹ quantaꝝ ruinarū illuc taliter accedēres occasiones p̄estent hōestius ē tacere q̄ id seculo p̄palare. O impie insensate mulieres. O impie et insensate matres O sorores o cognate o taliū monialiū fratres et consanguineitas tota que p̄dictaꝝ sceleratarū dissolutionū in locis sacris. et sepe in tempore sancto psonis sacris et deo dicatis occasio sepissime estis. Nōne carnis vestre et deo legittime despōsate horrendos lenones vos consideratis vbi vigiles deberetis esse custodes. Quarta iniquitas vani coꝝdis est confusio scz quā vāe mulieres in ecclesijs coꝝā beata virgine operantur. Cum enim sepe ecclesie sint ad honorem beate Marie virginis consecrate: vel dedicate vel ad minus in qualibet ecclesia sint imagines marie virginis venerate: qua temeritate o mulier vana p̄sumis coꝝā illa cū tot carnalib⁹ et lasciuis vanitatib⁹ apte cōpere: q̄ audatia illi appropinquas: qñ etiā in mūdo viuēs omnino carnalis vanitatis tanq̄ pudicissima et honestissima virgo fuerit inimica. et hec et talia re videaris. Audi q̄d de te Eccī. xxv. ait. In magna ꝓginis matris dei. Non igr̄ mirū si illi tam terribiliter maledicat. Quinta iniquitas ē derisio. s. btōꝝ apl̄oꝝ et aliorꝝ sanctoꝝ atq; sāctaꝝ: q̄ tanto zelo oia vana mundi et carnalia despexerunt. vt mortē potius eligerent q̄ talibus adherere. O gr̄iosa katherina o agnes btā. o lucia o Margaretha et Barbara ceteriq; scti et sancte dei cuz hec tales aspectu et habitu meretricēs in vestris solennitatib⁹ adeunt templa vestra cū tot offensionib⁹ sponsi xp̄i et dei. cū tāta pnicie animaꝝ. cū aduersario vestre vite ꝓtēptu: quā illis gratiam impetratis. quā complacentiā de accessu illaꝝ habetis: imo q̄tū odiuz erga illas: et q̄nta abominatio vobis sit videre vanitates eaꝝ facile q̄s inteliget et aduertet si vestram honestatē: pudicitiā: odiū: vanitē atatq; humilē mūdi cōtēptū. et haꝝ elataꝝ atq; effrenataꝝ carnalē affectū atq; aspectū et domini sui et sctoꝝ ei⁹ despectū penset: licz quidā pictores carnales ac vana gr̄iosis mūdani et auari vos sepi⁹ pingāt atz oleriq; sculpēt falsissime veluti meretrices: ꝑ veniet vtiq; tps q̄ verificabitur q̄ Sap̄. dr̄ q tales gemētes p̄anguistia spūs dicent intra se pniam agentes: hi sunt q̄s aliq̄n habuim⁹ in derisuz et in sil̄itudinē improperij.

Sexta iniq̄tas afflictō scz sctoꝝ angeloꝝ dei cū: sic teste: xp̄o Lu. xv. Gaudiū ē angelis dei sup vno pctore pniaz agente: sic et illis tristicia ac dolor de aie iuste auersiōe. Cū em̄ ex mulieris vanitate tm̄ multiplicet culpa. exaltet sup bia: annihilet gr̄a. vilipēdatur xp̄i passio acerba. dstruatur eccia: ineffica fiat eoꝝ custodia. pdat gr̄ia et acquirat eterna pena: q̄tū putas illos sctissimos angelos de oib⁹ ꝓtristari: ac p ꝓsequēs oēs tales mulieres et earuz vanitates horrere: q̄ p̄uidēs in Esa. xxxij. ait. Angeli pacis amare flabūt. iō. j. Coꝝ. xj. apl̄s ait. Debet mulier velamē hr̄e sup caput suū ppt angelos. i. ne aie illis cōmisse ꝓtaminent et ipi ꝓtra tales mulieres acrit ꝓturbent. Septia iniq̄tas dicit trāsgressio sctāꝝ et iustarū legū. Solet em̄ dñi p̄uidere: p leges ac statuta ne tāta vanitatū supfluaꝝ expensaꝝ in suis patrijs abusio inualescat: intelligētes q̄ nō solū in offensionez et in detrimentū aiaꝝ: verū etiā q̄ ex causis multis in graue dispendiū veniat ciuitatū et patriarū. vñ q̄ tantaꝝ sctāꝝ ꝓstitutionū statutaꝝ et legū fuerit trāsgressoꝝ et fractoꝝ ꝑ m Alexandꝝ de halis in. iij. et ꝑ m Tho. scōa scōe. q. lxxxvj. mortalit peccat. ix. dist. c. quicūq;. cū hmōi leges vim habeāt a lege eterna a qua diriuāt. sic ipamet sapia dei Prouerb. viij. ait. p me r̄ges regnāt et legū ꝓditores iusta decernunt: imo si ad q̄s ptinet p leges et statuta ac p obseruātias earum negligūt p̄uidere: rei in ꝓscia apud dominū oim illoꝝ iniquitatū recto dei iudicio reputant. sic dr̄. lxxxvj. di. c. faciētes: non caret scrupulo ꝓcessionis occulte: qui manifesto facinori desinit obuiare. Hec ibidem.

De septē nocumētis per que probatur talis vanitas esse nociua proprie persone. Caplm. II.

Secūdo talis vanitas est nociua ppr̄io subiecto: vñ admiratiue et increpatiue tales vanas feias interrogat p̄s. dicēs Ut quid diligitis vanitatez: scz q̄ vobis nociua ē? Septē nēpe nocumēta opat vanitas contra ppr̄iā psonā illa scz abutente. Primū dicit elatio. scōm vagatō: tertiū abominatio: quartū obligatio: q̄ntū molestatio. sextū ruinatio: septimū diffamatio. Primū inq̄ nocumentum quod opat vanitas ꝓtra psonā vanā elatio est cum em̄ ex supbia vanitas oriat: necesse est vt

ex vanitate elatio subsequat. Superbia enī ē interius in affectu: sed elatio ē exteri⁹ in effectu. sicut de q̄busdā exp̄mit ap̄ls ad Ro. j. dicēs Superbos elatos: vanitas igit duplex officiū hz in mēte vana. Primū ē superbiā demōstrare: scīm est elationez a superbia generatā enutrire. Pro enī vanitas habet intrinsecā cordis superbiā demonstrare. sicut Hester. xiiij. attestat. tu scis dñe q̄ abhominer signū superbie ⁊ vanitates ḡ quelibet vana mulier est superba. Audi igit o mulier vana ⁊ superba: q̄d Eccl. x. dicit. Initiū hois pcti ē superbia: ⁊ q̄ tenebit illā replebit maledictis. i. pctis. Ex quo ptz q̄ mulier superba ⁊ vana oib⁹ vitijs adimplet. Nōne desiderat videre pulchra? ecce vana gl'ia: nōne crutiat sīq̄ pulchrior vel sibi similis reputet. Ecce inuidia dolēsq̄ p̄ inuidia irascit. Contra illā quā pulchro rē vel cōsi'lem sibi videt: ecce iracūdia: Cunq̄ illā in pulchritudinē superare nō possit: nascit in de accidia: mens aut ē eius tristis ⁊ accidia plena cū diuina dulcedine sit p̄uata consolari querit p̄ talia bona: ecce insatiabilis auaricia. Cū aūt pulchritudinē cōseruare vel augmentare desideret: q̄ vñ habet corpus per gulā fouet: ecce gula: Cunq̄ gula delitijs enutrit: necesse est in fetidā luxuriā ruinare: ecce tā verificatū est: quod Lu. xiiij. dr. Qui se exaltauerit sczp superbiā: hūiliabit sczp luxuriā. Hui⁹ sinie est Greg⁹. xxj. Moral. Secūdo cōsideremus quō vanitas habet elationē a superbia generatā nutrire ⁊ demōstrare. Audi Esa. iij. Qui de q̄busdaz vanis ⁊ elatis mulieribus ait. Eleuate sunt filie syon ⁊ ambulauerunt extēto collo: et nutibus oculorū ibāt ⁊ gaudebāt ⁊ ambulabāt pedib⁹ suis: nō modesto cōposito gradu incendebāt q̄ oia elationis manifesta sunt signa Felix ergo qui cū tali muliere elata ⁊ superba poterit p̄uersari: vñ versus. Fastus est in pulchris sequit superbia formā. Scīm vero nocumē tū ē vagatio ⁊ p̄pis p̄ditio: tāta nēpe mēte vanitate aia talis mulieris replet: vt apud ꝓpriaz domū p̄sistere nequaq̄ possit: nisi vt ibi ornet ⁊ decoret ⁊ suā pulchritudinē itez atq̄ itez immo septies ante dom⁹ sue exitū speculet. dum q̄ ibi corpe manet vaga mēte in nullo occupatur nisi vel q̄ vacat ocio de fenestris seu ostijs seu leccatorib⁹ suis oñendo: vel se ornat fucis. Quis aūt exp̄mere posset tp̄s quo vel ornat caput vel corp⁹ aut faciē suā in speculo arte componit: ibi cōtemplās qualiter formet oculos lōgos ⁊ graues qua oculi pte p̄spiciendi sunt iuuenes amorosi: qua lubrica gesticulatiōe detrahendi: quis faciē suam deceat risus vel corpis gressus. O si tanta diligenti solertia atq̄ tanto tempe studerent placere deo q̄ta student placere mūdo: tanta sanctitate pollerēt q̄ quodā modo multas sanctas virgines superarent. Demū compta vt similitudo templi: imo vt verius dicam quasi meretrix p̄stibuli egredit ista demū adit dei templū. querit spectacula cūcta instabilis dissoluta et vagabunda. De quo prouerbio. v. dr. Pedes eius ascēdunt ad mortez et ad inferos gressus illi⁹ penetrant q̄ semitam vite non ambulant: vagi sunt gressus illi⁹ et inuestigabiles. Et capitulo vij. idem itez de illa ait: vaga garrula quietis impatiens: nec valēs in domo cōsistere cum pedibus suis: nūc foris. nunc in plateis nūc iuxta angulos insidias. Ad quaz Hieremie. xxxj. dicit. Usq̄quo delitijs solueris filia vaga? Quidam de sanctis patribus cum vidisset cuiusdam mulieris vage ornatum flens alta voce ad dñm ait. Ignosce mihi omnipotens deus qui in hac muliere vnius diei ornatus: toti⁹ vite mee supat industrie ornamenta. Et iterum abbas pambo vidēs i alexādria mulierē ornatā ad quam dominus p̄sens in heremo descendebat amare fleuit et causam fletus interrogantib⁹ aperiens ait: duo me mouent ad fletum. vnum perditio eius: secundo quia non tantum studeo placere deo: q̄tuz ista studet placere mundo. Item hic transeo ō elemosynis ac pijs operibus. quibus tales vanitates amātes sepe aduersant. nam que induta erit sericis vestib⁹ atq̄ deauratis fulcita lapidibus p̄ciosis ornata: vanitatibus multis ⁊ aureis ⁊ argenteis: ⁊ alijs care emptis rebus si videret in transitu suo magna necessitate egentem non daret ei obulū. Ad missam raro vl nūq̄ quā accendit lumen: tantū q̄ duz ornat incedit vel in ecclesia cōmorat̄ raptum est cor eius cernentibus complacere. vt sepe dum est i missa ne dū videat si sibi deficit lumen. verumetiā non aduertit cum eleuatur dominicū sacramētum quomodo ergo pauperem perpendit egere in via: Et quod dementius est si quādo talis mulier vana casu venit ad mortem tunc etiam abutitur pietate: nam vestes cum quibus multas spurcitias ⁊ peccata ⁊ scelera in ecclesia et alibi pluries perpetrauit quas horrere deberz sacris altaribus induendis seu ad faciendum planetas aut ad alia ecclesiastica pamenta relinquit: quasi a sacrato suo corpore non liceat nisi ad sacra mysteria transferri: et in signū q̄ velit illa abuti post mortē sicut abusa fuit in vita statuit ibi sua arma ap̄pēdi. imo q̄n̄q̄ in testamento reliquit q̄ de suis crinibus derelictis cōficiatur corda ecclesiastice nole: vnō dicit Ecclesiastes quoniam quomodo verum dicis: Vanitas vanitatum ⁊ omnia vanitas. Tertium mulieris vane nocumentū est abominatio Abominaf enī de⁹ omēs oīoes ⁊ supplicationes ⁊ postulatōes suas. vnde apostol⁹. j. ad Thimo

ij. ait. Volo mulieres orare i habitu ornato cuz verecundia z sobrietate orantes se non in tortis crinib⁹ aut auro aut margaritis aut veste pcio- sa. sed quod decet mulieres ꝑmittẽtes pietatem ꝑ bona opera. Sup quib⁹ verbis glo. ait Sup bus habitus non impetrat. Sed nõne egẽt hu iusmodi vane femine plus q̃ alie gratias impe trare cũ tot criminibus sunt irretite? qua tamẽ via gratiã et remissionẽ suoz peccami nũ pote- runt obtinere cũ in eccl̃ia vbi solẽt gr̃e impetra ri in pñtia dñici sacramẽti ac aliaz multaz reli quiaz. et coz̃ gl̃iosa virgine et angelor dei sã ctoz suis lasciuijs z vanitatib⁹ ꝑmũt iuuenũ aias xp̃i sangui ne ꝑciosiss.mo redẽptas? O si i ciuitate hac eẽt mulier quedã q̃ in nulla solẽni- tate eccl̃iaz introiret: nũ q̃d hertica putaret̃ mi nus vti q̃ malũ foret si vana mulier nũ q̃ ad ec clesiã iret: q̃ si in domo absq̃ vanitate maneret Sz q̃ excusatione falerata se muniẽt mr̃es q̃ nu biles filias in festiuis dieb⁹ qñ ꝑceptũ ẽ audire diuina retinẽt clausas: z tanq̃ anialia solũ cor- pe ipingenda absq̃ nullo dei timore vel sensu i domo nutriũt illas. z si qñ eas ad eccl̃iam du- cũt veluti meretriculas illas ornãtes in templi sedib⁹ statuũt eas: quasi bastialas in foro vena les. Peccãt nempe qñ dieb⁹ debitis ad eccl̃iaz nõ ducũt illas: sed grauiꝰ vti q̃ ꝓditorẽ offen- dũt cũ ad eccl̃iã ducũt eas quasi meretrices.

Quartũ nocumentũ vane mulieris est obli gatio: scz ad restitutiõez dãni cuiꝰ occasio est. detur q̃ q̃ maritus talis vane mulieris habe- at multa de male acq̃sitis. Vel que de iure ad satisfactionẽ sint obligata tũc si mulier nõ consi derãs vnde talis suba venerit: aut q̃ tẽdere sit necesse sit vltra dotis subuentiõez. multa in or- natu suo ꝓsumẽs. z sic reddit vir impotentem ad satisfaciendu: ipa sic non tm̃ peccat in talia ꝓsumendo. verꝝ etiã de suis dotib⁹ aut de alijs q̃ licite acq̃rere põt satisfacere obligat̃. Dedit eñ efficacẽ occasionẽ illiꝰ damni. sed vt dicit̃ ex tra de iniur. z dã. c. si culpa. Qui occasionẽ dã ni dat damnũ dedisse videtur: nec alꝰ absolui seu saluari posset. iuxta illud ex̃ de re. iur. li. vj. Nõ dimittit̃ pcm̃ nisi restituat ablatũ. hoc nõ ꝓsiderãt nec aduertũt mulieres vane z insensa te. nec etiã multi ꝓfessores eaz. sed deꝰ cũcta iu sto iudicabit iudicio. Quintũ etꝰ nocumen- tũ est molestatio. tantis deniq̃ mulier vanita- tũ phaleris⁹ ad ornata cũ leccatoribꝰ se exhibe at ꝓmptã cito adamat̃. difficile custodit̃ q̃plu rimi cupiunt nec facile tutũ est in quo multoz vota suspirant. aliꝰ forma: aliꝰ malicia: aliꝰ face cijs. aliꝰ liberalitate molestat. Facile eñ expu gnatur quod vndiq̃ lascessit̃. Arguũt nẽpe ve nalem equũ signa venalitatis in fronte: atq̃ ta bernam indicat circulus ante domũ. scãdaluz videntibus ꝓstas. tuiꝑ causa es molestie tue. adiuuet te saluator: timeo casum. caue caue it e rũ dico caue. fragilis es: et mundi atq̃ demo- monũ versutiaz atq̃ ꝓditionuz ignara. amor quẽ tibi leccator tuꝰ ondit. scandalũ tuũ ẽ infa- mia tua. vituperiũ tuũ: ꝓfusio tua occasio mor- tis tue. non solũ spũalis sed forte etiã corꝑalis leccator tuus sicut ps̃. testat̃. Insidiat̃ vt rapi at scz tibi osa sup: adicta rapere pauperẽ iuuen culã et insipientem dum attrahit eam scz multi pliciter alliciendo. Sextũ nocumentũ ẽ rui- natio: nũc aũt ꝓphetia de te verificat̃. qua dr Apoca. xiiij. Cecidit cecidit babylon ciuitas il la magna: que vino ire sue fornicationis pota- uit omẽs gentes. Babylon confusio interꝑtat̃ et mulierez que seducta ꝓpter vanitates suas cecidit in fedum luxurie opus manifeste desig- nat: quia ex hoc omni ꝓfusione digna ẽ. Bisq̃ cecidit q̃ clamat ꝓpter duplicez' eius ruinã scz ꝓpter mentis consensum. z corꝑis per luxurie opus: vel quia ꝑmo cecidit a gloria dei. scdo ce cidit a gloria et fama mũdi. quia licet videatur occultũ non est tm̃. quia sicut dicit dñs. Mat. xj. Nihil opertũ q̃ nõ reueleꝝ. Ciuitas iõ ma gna nomiat̃ ꝓpter excellentiã elationis z sup bie sue. Hec aũt vino ire fornicatiõis sue omẽs gentes potabat: qñ inebriantibꝰ vanitatibus z lasciuijs suis aspicientes ad luxurie insaniaz deducebat. vinum q̃ ire merito nuncupat̃ ꝓ pter multa mala iam dicta: et insup dicẽda que ad indignationẽ z iram ꝓtra illã vanã ꝓuoc. t creatorẽ. vnde ad talem vanã inebriatã mulie- rem aspicientes a dño dicit̃ Hiere. xv. Sume calicem vini feroris huiꝰ scz lasciuiaz vanita tum z ꝓpinabis de illo cũctis gentib⁹ z bibẽt: scz per cõcupiscẽtie desideriũ. z turbabuntur scz vt ꝑficient opus: et insanier: scz post operis cõplementũ. Ideo ad te Babylon carnalis et vana. q̃ a vanis leccatoribꝰ in lutum fetide lu- xurie demersa es. Ad te inq̃ sermonẽ suuz dirt gir. xxxviij. c. Hirremias dicẽs. Seduxerũt te et ꝓualuerunt aduersuz te viri pacifici tui. hoc est amatores sui demerserunt te in ceno: scz in lu- xurie fede: et in lubrico pedes tuos: scz ad itez ruinandum nisi ꝓcaueas in futurũ Septi- mũ nocumentuz mulieris vane est diffamatio. Maxima quidem etiam apud mundũ mulie- ris diffamatio estimabitur. cum in muliere pdi ta honestatis fama nihilum remanet ꝓciosuz Licet eñ vir de luxuria diffametur z in hoc ei us anima si vera sunt que dicunt̃ detrimentuz maximum patiatur: apud seculũ tamẽ ad mul- ta vtilis esse potest: scz ad mercantias ad artes ꝑic cautelam ad iura z ad multa cõsimilia. At mulier cum veridice fuerit diffamata ad nihilũ vltra nisi vt mittatur foras et conculcetur ab

hominibus. Matth.v. Quatuor tamen cause esse possūt quare mulier siue vir diffamationem incurrit. Prima est ppria impudentia: secūda est diuina iustitia: tertia ē dyaboli astutia quarta ē dei misericordia. Prima diffamationis cā esse potest ppria impudentia mlieris qō palam ostenditur Jhiere.iij. Frons meretricis mulieris facta ē tibi noluisti erubescere ideo scz diffamares vñ. Ecc.xvj. Fornicatio mulieris in excellētia oculorū: ⁊ in palpebris eius agnoscit. Secunda causa ē diuina iustitia qua fit vt peccator in presenti ⁊ etiā in futuro seculo ꝓfundat ppter scelera sua: vñ. Jhere.xvij.ōr. Duplici ꝯtritione cōtere eos dñe deus noster Et iteruz Naum.iij. Reuelabo pudenda tua in facie tua Tertia causa eē potest demonis astutia: q̄ quādoq; crimē in publicū deducit vt mens peccatoris desperet. ideo Jhere. in psona talis desperantis in.ij.c. ait Desperaui nequaq; faciā ada maui quippe alienos ⁊ sequitur causa. quō confunditur fur quando cōprehendit: sic cōfusi sūt scz tales. Quarta causa esse potest diuina misericordia qua fit vt qñdoq; peccatū alicuius manifestet: vt cōfusus ad dñm ꝓuertat vt dicitur Imple facies eorū ignominia ⁊ querēt nomē tuū domine. Et alibi ipse ait dicens Dixit dominus ex basan ꝓuertam. Basan confusio interp̄tat conuertam in pfundū maris. id est cordis per penitentiaz amaricati. Et itez ad talē mulierē vanā atq; ꝓfusam. Michee.iij.ait. Veni/es vsq; babylonem que cōfusio interpretatur: et ibi liberaberis ⁊ ibi redimet te de manib⁹ inimicorū tuorū. id est demoniorū ⁊ amasiorū tuorū. Ex hac eadem misericordia deus aliq̄n permittit vt mulier vana licet contra veritatez de turpitudinis ope diffamet: vt suas vanitates deponat propter quas fuit maxime diffamata: et merito quidē: vnde.j. ad Thimo.ij. sup illo verbo non in torpis crimib⁹ ⁊c: Glo. ait. Superbor habit⁹ nō rectafacit de se credi. Addūtur quoq; q̄ carnalis iuuenis qui de muliere vaga ⁊ vana desiderat id sperat: q̄ autē sperat id credit: ergo credit et sperat assequi q̄ de vana muliere animo ꝓcupiscit ardenti. id etiā cū socijs manifestat: desiderū implendi iudicia certitudinis mōstrat. de illo se iactat: alter alteri palam facit. Interea simplex ⁊ vana mulier vt se corrigat ne cadat: ex dei misericordia diffamat. Ergo ꝓsideratis his septē malis ⁊ nocumentis q̄ vobis faciūt vanitates. vt quid diligitis vanitatem.

Q vanitates mulierum et etiam aliorum tripliciter corriguntur.

Cap.III.

Tertio talis vanitas est pernitiosa contra primuum nisi per penitentiam corrigatur: Decipit em̄ primū. Ideo ppheta illā mendaciū vocat dicēs. Et queritis mendaciū .s. quo decipiatis ⁊ decipiami. Proide talis vanitas correptione indiget. Tria em̄ sunt genera corrigentiū hominū vanitates Primū est cōscientiale: secundū ē iusticiale. tertiū est iudiciale

Primū igit̄ genꝰ corrigentiū vanitates ē cōscientiale. In quo genere sunt oēs q̄ reducunt ad ꝓsciam vanitatib⁹ occupatos: int̄ q̄s sūt veraces p̄dicatores: recti ꝓfessores: alij quicunq; iusti primi morū suorū dilectores ⁊ correptores: quib⁹ omibus diuersimode tm̄ a domino. Mat.xviij. p̄ceptū est dicens. Si peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eū ⁊c. Tal' vero correptio aliq̄d pdest licet pauc: quia pauci hoc fideliter agunt. Insup illis paucis pauciores pseueranter obediūt. quia in populis abūt timor dñi: vnde p̄s. ait. Non est timor dei ante oculos eorū. Secūdum genus eorū qui corrigunt vanitates ē iusticiale. In quo genere sunt p̄ncipes ⁊ dñi seculares seu quecunq; regimia secularia rectores ⁊ officiales ciuitatū atq; terraꝝ q̄ omnes per leges atq; statuta puidere tenent tot vanis supfluitatib⁹ populorū ex q̄bus tot sequunt mala sicut dictum est: aliter nō caret scrupulo concessiōis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. vt ptz.lxxxvj. di:ca. Faciētes: imo officiales plures sunt nō faciētes iuxta posse seruare statuta ⁊ leges que ꝓtra talia ordinātur. q̄n ad hoc p iuramentū fuerit obligati. Talis correptio multū imo in sūmo prodest. quia p̄l amplius q̄ cōscientias custodiunt bursas. Miror satis de dñis ⁊ rectoribus qui cum dei magno honore ⁊ sui atq; cum oñi lucro tpali ⁊ etiā spūali alioꝝ ⁊ suo cuz possint puidere nō curāt Tertiū genus corrigentiū vanitates est iudiciale: q̄ licet vt.s.p̄s. testat. Deus sit iudex iustus ⁊ patiēs nec irascit̄ per singulos dies. tamen hodierno tpe per multa grauia iudicia aliter inemēdatas corrigit vanitates. propterea sepe patimur pestes guerras grādines et alias aduersitates sicut in fine. xlvij. sermonis de religione xp̄iana dictum ē plenius: ⁊ de hoc correptionis genere Jo. subdit. ve vnū abūt ⁊ ecce adhuc alia duo veniūt post hec. Tria siquidē clamat aquila volans per celū Apoca.xix. Ue ve ve habitantib⁹ in terra. scz vanitatib⁹ plena. que ve sūt guerre ꝓpestes ⁊ alia exterminātia subam tempalem. De his tribus ve iam abūt vnum scz guerra vel pestis seu reuolutio status ⁊c. cōsimilia applica ad beneplacitū sed quia ꝓtemptorib⁹ deus semp addit grauiora flagella: ideo vno ve abeunte semper duo succedere facit: ideo subdit. Et ecce alia duo ve veniunt post hoc. Grauioꝝ enim

grauiores succedũt pene eo q̃ post graues gra uiores p̃cesserũ culpe: q̃to nempe grauior cõ mittit culpa cum mens ad ꝓceptuz fuerit indu rata: tanto ꝑm diuinã iusticiã necesse est vt etiã grauior supueniat pena: nõ que mẽtẽ obstina/ tam flectat que se deo inflexibilẽ reddit sed que duritiã eius ꝓfringat sicut ait tanq̃ vas figuli confringes eos. Mens nanq̃ peccatoris deo rebellis q̃ leuiores penas ꝓtemnit: ꝺ condigne merek vt tanta succedat pena: q̃ta ad ipam cõ frigendã exigit sue duriciei culpa. Ex dictis iã patet vnde mundana vanitas originem sump sit et quomodo eã diuinus spũs prefigurauit z in quantã culpã z penam mentes vanas ad/ ducit. A quibus omnibus eruat z liberet veri tatis amator formositatis donator: z ad se rede untibus pius susceptor dñs iesus christus qui cum patre z spiritusancto formosus p̃ filijs ho minũ sup oia glorioſus z benedictus viuit z re gnat in secula Amen.

Sabbato post dñicam de passione de laudibus virginitatis: z duodeci domicellab⁹ matris dei.

Sermo. XLVIII

Volumus iesum videre Joh. xij. et in euãgelio hodi erno. Multitudinis deuota q̃ vir/ ginũ charitate ardentiũ et sponsum suũ deside rantiũ atq̃ postulantiuz: xp̃m verba sunt ista. Aiunt em Volum⁹ iesum videre: nec vtiq̃ mi rũ cuz iuxta ꝓphete verbũ ipe sit speciosus for ma p̃ filijs hoim. et in quẽ desiderant angeli p spicere. j. pe. j. Ad hanc igit visionẽ in pñti p fidem z in futuro p spem nemo ꝓuenientius p= uenire põt: q̃ mediãte virginis deuotione atq̃ affectione. Nam q̃to quis humiliter se sentit ꝺ uotiorem: familiariorẽ ad matrez christi: tanto maiorẽ spem habet in ea. ac p ꝓsequens in xp̃o huius spei maioritas excitat atq̃ inflãmat ad magis xp̃m amandũ et desideranduz: z ad ma gis etiã diligendum omia que sunt christi Hã= c̃ta igit virgo mater est que cũ sit celi porta ad oia magnalia xp̃i anias sibi deuotas admiran da gratia inducit. Proinde ꝓpheta in ps. xlii ij. ait. Adducẽt regi vgies p⁹ eã. Qd vbũ po test esse aliud thema in pñti materia. In q̃bus sacratissimis verbis tres status sancta q̃ virgi= nũ beati virgini deuota q̃ p ordinẽ describunt Primus nature. secũdus gratie: tertius glorie Primus est status nature p̃parantis: ibi vir= gines. Secũdus ẽ status gratie ꝓformãtis. ibi post eam. Tertius ẽ status glorie premiantis. ibi adducent regi. i. domino iesu xp̃o qui ẽ rex regum z dñs dominantiũ. vt dicit Apoc. xix. Per duos primos itaq̃ status puenit ad terti um: qui in verbo ꝓposito a virginib⁹ postula tur cum aiunt. Volumus iesum videre.

Articulus. I. de triplici virginitate et de. XII. p̃conijs virginitatis z q̃tũ virginitas matrimonio p̃feratur.

Primo circa p̃conũ virginitatis con/ siderandus est status nature p̃parã tis: quia ꝓpheta ait virgines: virgi nitas nempe ꝓcepat aiam ad viden= dum in pñti Jesum sponsum p fidem. z in futu ro per gloriam sempiternã. Triplex tñ virgini tas distingui põt. Prima est corpalis. scda est mentalis tantũ: tertia est mentalis z corpalis. Prima ẽ tantũ corpalis de qua. xxxij. q. v. c. si cut em Chrys. sup Math: ait. Multi em cor pore quidez castitati student adulteriũ quidz cõmittũt voluntate cum dñs dicat. Qui vide/ rit mulierẽ ad ꝓcupiscendum eaz iã mechat⁹ ẽ in corde suo. ergo voluntas sine opere frequẽ ter peccat. Et Hieron. vbi supra in ca. si pau= lus ait. cõtingit tamẽ ꝑm Tho. scda scde. q. xv qñq̃ ex actu mentis cogitantis de corruptio/ ne carnis et intenderetis expiri delectatiõe car nis q̃ cal̃ excitetur: et semen distillet z tũc abs q̃ dubio virginitas amissa ẽ. Si autem corru/ ptio consistat in actu mentis consentientis: a/ mittitur virginitas ꝑm illud formale quod ha bet in mente. non tamen ratione eius quod in ipa materiale est. vnde talis non potest dici vir go nisi materiale tantũ: et talis amissio virgini tatis reparí potest nõ autem illa in qua etiã illud quod est materiale subtrahitur Scda est virgi nitas tñ mentalis. vnde. xxxij. q. v. c. j. ꝺr. Q uãt pudicitia mentis violenter eripi non pos/ set multoz auctoritatibus comprobat Est em virtus animi que violentiam non sentit corpo= ri nanq̃ vis infertur non animo: vnde quãuis corpus violenter corrumpat: si pudicitia men tis seruat illesa: tamen castitas duplicat sicut fertur btãm Lucią dixisse pascasio: si me inui/ taz feceris violari castitas mihi duplicabit ad coronam. non em inquinat corpus nisi de con= sensu mentis: hec ibi. Tales tamen virgines li/ cet virginitatem z virginitatis laureolam non amittant: tamen ꝓsecrari nõ debẽt. Cui⁹ ratio est. quia difficile est in illo actu ita reniti q̃ vo/ luptas non alliciat ad aliquẽ consensum: vnde cũ de pleno dissensu ecclesie constare nõ potest ideo statutum est q̃ tales a consecratiõe debẽt humiliter abstinere. sicut ptz. xxxij. q. ij. ca. Il le autẽ famule. z. xv. q. j. Si quis non irat⁹. hꝰ sententie est thomas in. iiij. dist. xxxiij. z secun da scde. cliij. Idem Albertus et Bonaventu= ra. Sed q̃d de occulte corrupta cui⁹ cõsecratio=

non potest sine scandalo intermitti. Dicenduz scom Tho. ibi supra. q occulte corrupte siue a viris siue ab alicq cūcq modo velari nō debent qz ppter scandalū nō debet eccl'ia sacramētalia variare. Et sicut quidā dicūt pōt ad vitandum scandalū adhiberi aliqua cautela scz q illa que nō sunt de substantia vginalis veli fiant: sicut ē accensio cādelaz. z hmōdi occulte vitatis illis que de substātia sūt vtputa vera q dicunt in impositione veli. z nomē virginitatis in nomē castitatis mutet: z huic sentētie ꝓcor. Ho. z Ho. Tertia est virginitas mētalis z corpalis quevidelicet incōtaminato corpe atcq mente in virginali pudicitia pseuerat. vñ. xxxij. q. v. sicut eñ Cris. sup. Matt. ait. Illa ē gloriosa continētia quā non trāsgredi pōt necessitas debilitatis corporis sed quā ꝓplectit voluntas sancti ppositi Secunda z tertia virginitas cōmendabilis est et magno pconio exaltanda atcq sancto matrimonio pponenda ē. Non tamē ppter arrogantiam in ꝓiugio positi vituperari debent. quia hoc phibetur di. xxx. si quis ppter deum: pōt tamen virginitas non tancq pceptū dari. ſ tan quā cōsiliū suaderi: vñ. xxxij. q. j. c. integritas corporis. Ambro. ait. Sola est eñ virginitas que suaderi potest: impari non pōt: res est magis voti cq pcepti. Hec virginitas per Ambro siū in lib. de virginitate sic diffinit. virginitas est expers contagionis integritas. Et per Augustinū in libro de nup. z ꝓcupiscētia diffinit sic. Virginitas est in carne corruptibili. perpetua incorruptionis meditatio. Duodecim q̄ppe preconijs seu priuilegijs virginitas mrimonio prefertur: que sunt duodecim rationes q̄re est melior status virginalis cq matrimonij coniugalis: z possunt dici quasi duodecim stelle. i. corona alicuius virginalis vel duodecim lapides pciosi: ponant prime quattuor. Primo propter prioritatem: secūdo ppter societatez. tertio ppter localitatē: quarto ppter antiquitatē Addant alie quatuor. Primo ppter saluationem: secūdo ppter significationē: tertio ppter benedictionē. quarto ppter contemplationez. Subdant alie quattuor ratiōes. Primo ppter assiduitatē: scdo ppter raritatē. tertio ppter durabilitatē: quarto propter fructuositatem.

De quatuor rationibus quare virginitas matrimonio pferat Ca. I.

Donamus pmas quattuor rationes quare virginitas matrimonio prefe ratur. Prima est propter prioritatē nam virginitas in statu innocētie a deo ordinata est. Nempe ygo adā de terra virgine pnunciat creat⁹. vñ Gen. ij. or. formauit igit dñs de⁹ hoiem de limo terre: z spiraculum vite spirauit i faciē ei⁹. Eua cq de virgine Adā formata ē. vñ Gen. ij. or Adā nō inueniebatur adiutor similis sibi Immisit g dñs de⁹ sopore in adā. cūcq obdormisset tulit vnā de costis ei⁹ et repleuit carnē p ea. et edificauit dñs de⁹ costā quā tulerat de adā in mulierē: z adduxit eā adadā. De mrimonio vero p⁹ virginitatē secuto. Gen. j. dñs ait. Crescite z multiplicamini et replete terrā. Ad quidē fm mgrm hystoriarū sine ꝓiunctione eoz fieri nō potuit: z sic de⁹ cōiugiū viri z mulieris fieri instituit: sed pus etiā a deo formata vginitas pcessit Scda autem rō ē ppt societatē. nā de⁹ virginitatē fecit in celo in ordine angelorz: qz oēs angeli vgines z in cōtaminati dici pnt: vñ Hiero. in hmōe d assūptiōe ait. p facto i carne pter carnē viuē n ere na vita est: ſ celestis. vñ in carne angelicā gloriā acq̄rere ē maioris meriti cq hre. Esse eñ angelū felicitatis est: eē ꝓo virginē virtus est. dū hoc obtinere viribus nitit cū gra. qđ angelus habet ex natura. hec ille. Matrimoniū ꝓo inter hoies institutū est scz inter adā z cuā: sic ex pcedentib⁹ ptz. Et Ambro. in li. de viduis ait. Supgredit virginitas ꝓditionē humane nature: p quā homies angelis assimilant. Maior tñ est victoria virginū cq angelorz. Angeli eñ sine carne viuūt vgines aūt in carne triūphāt Item Cyprianus de virginate. Virginitas inquit est sororz angelorz: victoria libidinum: regina virtutū: possessio omniū bonorū. Tertia aūt rō est ppter localitatē. nam nuptie institute sunt in paradiso terrestri et tpali. virginitas vero in paradiso mystico et spūali. scz in eccl'ia sancta. imo ipa virginitas paradisus merito dici potest. pinde dicit Cyprian⁹ in li. de virginitate ait. Flos est eñ virginitas ecclesiastici germinis: decus atcq ornamentū gratie spūalis: illustrior portio gregis xpi. Quarta. rō est ppter antiquitatē. Nā virginitas nō solum fuit prior cq matrimoniū: sicut pdictū est. sed etiam quia prius est mulier virgo cq mater: ſ si peccatū non fuisset semp virginitas pmansisset: eo q nuncq in mēbris illis corrupti extitisset. Nā taliter vſi fuissent talibus membris sicut manu z oculo vtebant. z abscq corruptiōe z tempore debito fuissent clausa z aperta. sicut et nūc oculus z manus abscq vlla lesione a nobis claudit z aperit. Proinde Augusti. xiij. de ciui. dei ait. q in statu innocētie potuisset vir vxorem cognoscere salua pudoris integritate. Et itez ō fide ad Petrū idē ait: si homo nō peccasset: mulier peret sine dolore: z et am viro permaneret.

De alijs quatuor ratiōibus quare virginitas coniugio pferatur. Ca. II.

Hdanc alie quatuor rones quare vgi
nitas matrimonio pferenda e. Primo
ppter saluationez. Matrimoniu libe
rauit a gnali diluuio: s vginitas liberat a pcto
ppter qd diluuiu est factu. Na Gen. vj. dicit.
Dis qppe caro corrupat via su sup terra: mri-
moniu saluauit corpa. s virginitas aias: illud
liberauit a morte corpali: sed aliud a morte eter
nali. Sicut igit salus aie pfert saluti corpis: sic
virginitas mrimonio anteferf. Proinde. xxx-
ij. q. j. c. nuptie. Ambrosi ait. Nuptie terra re/
plet virginitas paradisu. vn Esa. v. ad virginez
honesta t pudica ait. Letare sterilis q no pis.

Scdo ppter significatione: Na matrimoni/
um significat ciunctione xpi t ecclie: seu dei et
anie. Proinde apls dicit ad Eph. v. Viri dili
gite vxores vras sicut xps dilexit ecclesia: et se
metipm tradidit p ea vt illa sctificaret: et sequi/
tur in fine capituli. Sacramentu B. i. sacz sig/
nu: magnu e: ego aut dico in xpo t in eccia. Sz
virginitas no e signu s signatu in ordine recto.
lo tn pcellit virginitas matrimoniu qtu signa
tu signu pcelit. Proinde. iij. di. c. B scripsimus
sacru silu ait. Nos autem t virginitate cu hu-
litate amictamur et tinentia cu castitate t reli
gione deo acceptissima dicim: et renunciatio/
ne secularu negociorum atqz actuu cum hulita
te approbado laudam: t nuptiaz vinculu qd
m castitate pdurat honoram. Et iteru Leo
papa ait: xps virginitatis e fili. vez sup omia
q ipe saluator huani gnis de mudissima vgine
nasci sibi placuit: t qd ipe vgo in se pmansit: t
q p ceteris discipulu amauit que virgine d nu-
ptijs carnis abstraxit. Intantu em ei vginitas
placuit spali hospitio vteru virginale accepit:
in q sibi nature assumpte nuptias celebrauit. H il
le. Tertio ppe bndictione: bndice de em sut
nuptie an carnale ciunctione: lz virgo trahat
cu viro q habuit alia vxore m Tho. qd aute
ppe benedictoez agere hnt q bndicedi sut: ptz
xxiij. di. c. sponsus. Ubi dicit sposus et sponsa
cu bndicendi sut a sacerdote a pentib suis vel
a panymphis. i. ab ancillis m Glo. offerant.
Qui cu bndictioez accepint: eadem nocte p re
uerentia bndictois in virginitate pmaneant:
aliter tn ponit. xxx. q. ij. alr. Dicit em ibi de bi
duo vel triduo sed qlibz pdictoru capitoru co
silius e m glo. Talis aut bndictio ad multipli-
catoez filioru valet: maxie siad pdictoru silio/
ru deuote t fidelit obseruef: tra qsda carnales
t bestiales q velut animalia bruta aut canes fac/
ta dispensatione antea aliqn ad carnale copulaz
currut: hoc etia assentientib parentib insensa
tis: falsissime opinantes tanqz a dyabolo illusi
atqz delusi dicentes q sumata copula carna-
li seu iugali facturis t alijs incantatoib non
possunt circa carnale copula impediri. Ex bis
ptz q bndictio iugalis valet ad filioz multi-
plicatoem: sed bndictio t secratio virginalis
valet ad crescendu in gratijs t opibus bonis.
Un m Tho. in. iij. dist. xxxij. in secratione
virginu sicut t in vnctione regu t hmoi alijs be
nedictioib gra dat nisi assit impedimentu ex
pte accipientis: no tn sacramenta dicunt quia in
stituta no sunt ad curationem morbi pcti sic sunt
sacramenta hmoi Virgines in eccli. benedicun-
tur t cosecrant t eis anul dat: q fiunt spose
xpi: s in matrimonio fiunt sponse hois: pinde
ait beata agnes Anulo suo subarrauit me: ideo
ipsa renuit tpale sponsuz pfecti filiu: ei pferens
sponsum xpm. Qua igit audacia qua temerita
te qua denicz impietate audent quida scelesti.
cu talib xpi sponsis sacrilegiu ppetrare: consi
derent qd scriptu est. Qui arrept monacha
qcunqz potit Quarto ppter cotemplatoez
ordinatur em vginitas ad aie bonu: m vitam
cotemplatiua quod e cogitare q dei sunt coniu
giu vero ordinatur ad vita actiua. i. ad huani
generi cotemplatoez: q vir t mulier in matri
monio costituti necessario habet cogitare que
sunt mudi: vnde. j. Cor. vij apls ait. Mulier
innupta virgo cogitat q sunt dei. i. habet apti-
tudine cogitandi de bonis spualib t eternis:
vt sit scta. i. intacta corpe t spu. i. voluntate: q
aut nupta e cogitat q sut mudi quo placz viro.

De quattuor vltimis rationibus quare virginitas matrimonio pferenda est. Cap. iij.

Subdatur vltime qttuor rones qua/
re virginitas matrimonio e pferen/
da. Primo ppter assiduitate. Nam
xps fuit i mudi nuptijs sel: vt scz ma
trimoniu approbaret psentia sua t sue sctissime
mris vnde Joh. ij. scriptu e Nuptie facte sut i
chana galilee t erat mr ihesu ibi: vocat e autez
ihesus t discipuli ei ad nuptias. In nuptijs ve
ro virginitatis e sp qsi castissim virginu spon
sus. vn Apoc. c. xiiij. dicit virgies em sunt t se
qunt agnu qcuqz ierit. Sic em ex pcedentibus
ptz pncipaliter ps i virginitate e puritas t mu
dicia metis: qpa integritas corpis: t de h in
telligi pot: qd Ecci. ij. dr. Concupia spadonis
deuirginauit iuuencula. Spado qde dr qui ad
coitu ineptus est: vn t solo corpe mundu signi
ficare pot q inuencula. i. aiam sua p cupiam ex
malis cogitationib pdeunte corrupit. Ideo
apls. j. Cor. vij. sic dictu est ait. Mulier inu
pta t virgo cogitat. i. cogitare dz q sunt dei: vt
sit scta corpe t spu. Nec etia hec duo sola suffi
cere pnt: scz mudicia carnis t spus nisi etia ter

ciũ assit: scz q hec mũdicia nõ ppt mũdi glĩaz sed cũ vera hũilitate ad xpi gloriã habeat. Sicut em̃ virginitas ẽ imunitas a pollutiõe hominũ. sic hũilitas ẽ imunitas a pollutõe demonũ. Sic em̃ demones miscent aiabus z eas corũpũt p superbiã: sic homines miscent corpib⁹ z ea dẽ corrũpũt p luxuriã. Qui igit veri z hũiles ẏgines eẽ volũt. cũ eis cõmorat xps qz ipsum sequunt. sic Job. subdit. Hi sequunt agnuz q cũq ierit. i. Sic agn⁹ xps mund⁹ pcessit nõ solũ a ꝓtagiõe hũana p mẽtis z corpis virginitatẽ. sed etiã a ꝓtagiõe dyabolica p maximã hũilitatẽ. Sic q hãc grãz a deo meritis xpi ꝓsecuti sunt. sequunt xpm in spũs hũilitate. z anie et corpis integritate z virginitate. Scõo ppt raritatẽ. Nã oẽ rar car: et omẽ carũ pciosum Pautiores em̃ sũt lapides pcioси q nõ pciosi z arbores domestice q silueſtres: pauci virginitatẽ appetũt vel ꝓseruãt sic Mat. xx. dicit. Multi sunt vocati scz ad virginitatẽ s pauci sũt electi: nec imerito q dẽ cũ virginitas sit in cõsilio pfectionis: mrimoniũ vero sit in mõ pmissionis. vñ. xxxij. q. j. c. integritas. Ambrosius ait. Integritas corpis a nobis expectanda est quã ego p cõsilio suadeo: non p impio pcipio Ambro. Proinde Greg⁹. sup illud Gen. xix. cũ angel⁹ in zodoma Loth loquit dicens. In mõte saluũ te fac: merito ait. Virginitas altus mõs ẽ ad quẽ angel⁹ hortat: s quẽ videt se non posse ascẽdere maneat in segor. i. i legitimo mrimonio. qz meli⁹ ẽ vti mediocri bono: q̃ p arrupta libidinũ pcipitari. Est tñ aduertendũ q licet mrimoniũ ẽ in terra cuius virginitas tñ cõsortẽ in glĩa sempiterna. vñ Math. xxij. cũ em̃ a mortuis resurrexerit nec nubẽt nec nubẽt. Sm Bern. Nubere ppter mulieres dicunt z viri ducere: s nos simplicit intelligam⁹: qz nec nubent viri nec nubẽt mulieres. Et sequit. Sed sunt sic angeli in celis. Ratio pdictor ẽ: qz cõnubia ppter filios z filias fiũt: filij aũt ppt successionẽ. successio ppter mortẽ. vbi igit nõ erit mors neq cõnubia sbsequent z sic tanq angeli homines virgines erũt in sempiternũ. Tertõ ppter durabilitatẽ. Nã nuptie in fine seculi destruent. virginitas aũt in eternũ pseuerabit: sicut ex pcedẽti rõne luculent apparet. s qđ pmanenti⁹ est meli⁹ vtiq est. Quarto ppt fructuositatẽ. supat em̃ virginitatis fruct⁹ nõ tantũ sup fructũ matrimonij: sed etiã sup fructũ viduitatis. ideo Math. xiij. dñs ait. alia s. semina ceciderunt in terram bonã et dabãt fructum aliud cẽtesimũ alio sexagesimũ z tricesimũ. In quib⁹ q̃dẽ verb distinguit triplicẽ fructũ imeritor gradũ. Prim⁹ est stat⁹ ꝓiugalis p quem vitat illicit⁹ cõcubit⁹: licito tñ retẽto i actu matrimoniali. Scõs ẽ castitas vidualis: p quẽ de cetero ois ꝓcubit⁹ euitat. vt anim⁹ liber deo seruire possz. licet posset se mrimonio copulare Terti⁹ grad⁹ ẽ castitas virginalis. q istis duob⁹ pdictis supior ẽ p quã ois ꝓcubit⁹ simplicit euitat. vt scz ipa mens soli deo suo legitimo spõso p amorẽ spũalit copulet dicẽte apl̃o j. Cor. vij. Virgo cogitat q̃ dei sunt: vt sit sctã corpe et spũ. Hec nota sm Nicol. de lyra. Tricesim⁹ nũerus ptinet ad cõiugatos: qz tria bona seruauerũt matrimonij fructꝰ q̃ sunt fides proles z sacrm̃. z h ppter ternariũ. i. ppt remũerationẽ futurã vel tricenari⁹ ꝓsurgit ex denario ducto p trinarium z signat decalogi obseruantiam: cũ trinitatis fide qđ quidẽ obseruãt in cõiugio copulati. Sexagenari⁹ numer⁹ cũsurgit ex ductu denarij p senariũ z ecõuerso: z signat obseruantiã decalogi cũ sex opib⁹ pietatis. de quib⁹. j. Thimo. v. scriptũ est. vidua eligat. et sequit in opib⁹ bonis testimoniũ hñs: si filios educauit si paupes recepit: si sctor pedes lauit: si tribulationẽ mẽtib⁹ subministrauit. si omẽ opus bonum ꝓsecuta ẽ. hec sex sunt q̃ ptinẽt ad statũ viduitatis. Centenari⁹ vero surgit ex ductu denarij in seipm̃: z signat pfectã deductionẽ legis euãgelij z ecõtra per eor plenaz observationẽ. qđ virgines ipe sequãt et de talium fructu dr Eccl. xxiiij. Flores mei fructꝰ honoris z honestatis Hec dicit de seipa virginitas btã. vñ Hieronim⁹ ꝓtra Jouinianũ: et nuptias recipim⁹. sed virginitatẽ q̃ de nuptijs nascitur pferim⁹. sicut ramo pferunt poma et fructꝰ Vere igit vt dr Sap. iij. Felix sterilis z nõ coinq̃nata et q̃ nesciuit thorũ in delicto hẽbit fructũ in respectiõe aiar sctar. scz fructũ cẽtesimũ

Articulus scõs d duodecim domicellis virginis matris dei cũ quibus angelo nunciante sociata erat.

Secundus est status grẽ cõformãtis de quo dicit ppha post eã. i. exẽplo virginis que grãm virginitatis cuz duodecim virtutib⁹ adornauit: que dici possunt duodecim ei⁹ angelice domicelle: quocunq ieret vel staret semp cũ illa morãtes z illã associantes. Primo aũt ponme q̃tuor domicelle ponant. Prima dicit dña claustura: scda dña audiẽtia: tertia dña verecunda. q̃rta dña prudẽtia. Scõo addant alie q̃tuor. Prima dicitur dña timorosa. scda dña honesta. tertia domina diligẽtia: q̃rta dña prudentia. Tertio addant relique quatuor. Prima dicit domina obedientia. scda dña ancilla: tertia dña desiderabilis: quarta dña credẽtia. Hec oñes dñe tãguntur in euangelio. Lu. j. de annũciatione virginis. cũ quib⁹ oibus pdictis dñab⁹ angel⁹ reperit virginẽ mariã sociatam.

Sermo XLVII

De clausura quã exẽplo beate marie virginis seruare debẽt. Ca. I.

PRima domicella dicebat dña clausura. Hec aũt erat portinaria btẽ ỽginis nullũq; in domũ ei⁹ sine illi⁹ licẽtia admittebat: vñ cũ missus cẽt angel⁹ Gabriel in ciuitatẽ galilee cui nomẽ nazaret ad virginẽ desponsatã viro cui nomẽ erat Joseph de domo dauid et nomen virginis maria: dicit Lucas ait ad domũq; virginis cũ pueniſſet ad ostiũ illius pulsauit dicẽs illud Canti. v. Aperi mihi soror mea ꝑm naturã: sponsa scz eterni pr̃is: statim domina clausura aspiciẽs ꝑ feneſtras ꝓspiciens ꝑ cãcellos angelũ dei domestica angelorũ subitoq; virgini nũciauit dicẽs: angel⁹ dñi ostiũ pulsat ex pte dei postulans a te ingressu: statimq; dña ait. Aperi i li dilecta mea. qz vocem archangeli gabrielis agnoui: ꝑperat domicella ignuascq; dom⁹ pendit: ⁊ tunc siẽ Lucas ait. Ingressus angel⁹ ad eã inuenit illã nõ vagã: nõ discurrentẽ ꝑ plateã: ⁊ ꝑ vicos circuientẽ ꝑ alienas edes. sed in domo ꝓsistentẽ clausam ⁊ quietã. In hoc virgines ⁊ mulieres ⁊ potissime spũales: spũſſctũs edocẽs nõ circũcursare ꝑ alienas domos: nõ hincinde ad spectacula mundi circũuagari: ꝫ in secretis thalamis atq; monasterijs imorari ad ꝓseruandã virginitatẽ necesse ẽ. iõ dr Eccl. xxij. Ubi man⁹ multe sunt claude: qz vtiq; thesauꝝ sctẽ virginitatis amittere querit. q illũ in publico frequẽter gerit. Sic vtiq; Gen. xxxiij. de Dina exẽplũ patz que egressa vt videret mulieres nõ dicit viros regionis illius: rapta est a sichem filio emor et dormiuit cũ ea vi oꝓmẽs ỽginẽ: i õ ad talẽ ỽginẽ vagã dr Diere. xxxj. Reuertere ad ciuitates tuas istas: que vicz sunt ꝓscia ꝓpria secreta camera: secreta cella atq; supna thrlm q edificat vt ciuitas: Et subdit ibidez. Usq; quo dissolueris filia vaga. vñ. xij. q. j. c. ait sacrũ ꝓsiliũ toletanũ. Omnis etas ab adolescẽtia in maluz ꝓna. Nihil eñ incerti⁹ q̃ via adolescentuz ob ꝫ ꝓsistere optet: qz igit etas illa ex nata auida atz inexpta est ad quecũq; obiecta patulos ⁊ si tibũdos ꝑparat sensus: atz fit quasi piscina q̃n q; porticus habẽs. vt dr Joh. v. In qua iacet multitudo magna languentiũ. scz fragiliũ desideriorũz et motuum carnalium cecorum q̃ sunt vbiq; lumine rationis. claudorum quia in talibus regnat motus siue regula iusticie inordinati aridorumq; diuine sanitatis pinguedine carent Ideo ad quecunq; mala facile inclinatur.

Qz virgines exemplo virginis matris diuinis et non vanis debent esse attente. Capitulum. II.

SEcũda domicella dr dña audiẽtia que oẽm ambiassatã missaz virgini auscultabat attente. Et de hac subdit Lucas dicens. Q; angelus virgini ait. Aue gratia plena benedicta tu in mulierib⁹: que cum audiſſet Ecce dña audientia pñs est. qz attẽtissime audiuit virgo btã nunciũ sũmi dei. ponderãs qd libet verbũ tante salutatiõis als inaudite. In ꝫ oĩb⁹ mulierib⁹ ⁊ maxie ỽginib⁹ relinquens exẽplũ: q; nõ de mũdanis atz obstinis dñi audire ꝑmões. cũ. j. Cor. v. dicat apls. Corrum pũt bonos mores colloq̃a braua: ꝫ de mundicia et puritate virtutũ ⁊ gratijs diuinaz donorũ: atz de dei pñtia in oĩb⁹ op⁹ suis. Est enim iuuenilis etas virtutũ ⁊ grãz ignara: ⁊ nisi adoleſcẽtib⁹ sit pñs dña audientia: ꝫ ẽ nisi audiant doctrinã atq; salutis verbũ: ꝑ abrupta vicioꝝ citi⁹ dilabunt: iõ dñm supplicit exorare debẽt atz angelicũ instructorẽ cũ ps̃. dicentes Da mihi intellectũ ⁊ scrutator legem tuã et custodiã illã in toto corde meo. qz vt idẽ alibi ait Declaratio sermonũ tuoz illũiat ⁊ intellectuz dat puulis: vnd si q̃s postulauerit in fide nihil hesitãs a dño merebit effectualit audire Intellectũ tibi dabo ⁊ instruã te. scz ꝑ doctorẽ vel ꝑ inspiratorẽz. aut ꝑ lectõez. in via hac q̃ gradieris firmabo sup te oculos meos. i. gr̃az meã i te solidabo. iõ dicat in te dña audiẽtia. Audiã q̃d loq̃t in me dñs de⁹: qz vtiq; loquet pacẽ in plebem sctã suã tuarũ affectionũ. In ꝫ nẽpe culpabiles sunt insipide mres: q̃ clausas in domib⁹ retinẽt filias: nec ꝑdicatiões nec missas nec etiã lectiones. vel aliq̃d boni curãt illas discere vel docere vel audire: sed tm̃ cãtinellas carnales ⁊ vanas choreas ducere. ⁊ se ornare atz fucare se toto natu discere illas procurant: exq̃ fit sepi⁹ vt illos nuptui tradãt omnino diuinoꝝ ignaras et tanq̃ bestiales ⁊ carnales: ⁊ omi vanitate et luxuria plenas: O infelices viri q̃bus tales in docte puellule ꝓiugio tradite sunt. O infelicio res filij tali mare indocta nutriti. O inq̃ infelicissime socrus: quaz edes ingresse fuerũt tales nurus: cum quibus pacem nunq̃ neq; requiẽ habiture sunt.

De verecũdia quã virgines in beata virgine imitari debent: ⁊ ꝺ virorz consortio fugiendo. Ca. III.

TErtia domicella dicit dña verecundia. Hec edocebat virginem tenere oculos deprẽssos atz modestos nullumq; in faciem eius respicere virũ parũq; respicere mulieres. erubescere non tantũ i pñtia cuiuslibet viri: sed etiã ad vocẽ cuiuslibet venusto rubore ꝑfundi. ideo euangelium de virgine subdit q; turbata est in sermone ei⁹.

Quid nempe hec turbatio nisi mētis ⁊ corpis subita iuitatio quedā? alterata ē eñ mēs ei⁹ excelsitudine inaudite laudis: corp⁹ in facie verecūdiā ruboꝛe demōstrauit ex auditu virilis vocis: putas ne q incaute se cōmittat colloquijs hoim q turbat ⁊ erubuit in ꝑmōib⁹ angelorū. In h eñ edocuit btā ꝙgo virgines ac iuuenes mlieres hāc sctāz verecūdiā imitari: ꝙuersatione viroꝝ effugere suspectū hre oēm virilē sexū. Insolitū eñ verecūdiā gignit. Hinc etenī ē qñ iuuēcule nō sunt ꝙsuete cū hoib⁹ ꝙuersari verecundiozes fiūt: ac ecōtra qñ cū hoib⁹ mltū conuersant familiariozes ⁊ domestice fiūt. Nā aialia domestica pmittūt se tāgi atq palpari. Silueſtria vo expauescunt hoim aspectū ⁊ vocez. O pudice virgines fugite viros: fugite vꝛoꝝ fratꝝ ꝙsortia: fugite ꝙsanguineos ⁊ cognatos fugite cōfratres etiā veterinos: qz oim ꝑdictorū incauta ꝙuersatō: ignominiosā ruinā attulit multis. Nōne. iij. Regū. xiij. legit de thamar q ingressa est thalamū fratris sui amodo ab eodem fuit violata. qd qso si ingressa fuerit thalamū alienū? Cauete igit oēm virilē sexū. etiam quodāmō paternū ꝙsortiū: qz vt ꝛ. Ecci: xvij. Homo sapiens in omnibus metuit.

Quātum taciturnitas ⁊ in sermōe examinatas deceat esse virgines: exemplo btē virginis palā eis demōstratur. Capitulu3. iii.

Quarta domicella ꝛ eē dña prudentia Hec erat ꝙsiliaria vginis gl̄iose oiaq cū hac domicella tractabat: hanc ꝙsulebat: hāc nusq a se sepabat: nullū q cogitatū vbū vel actuz absq ei⁹ ꝙsilio attēptabat. Ideo ab omni culpa coꝛdis oꝛis ⁊ opis imunis fuerat: vñ eā geliſta ꝛ ipa dña subdit dicēs: q cogitabat qualis esset ista salutatio: vñ nāq cogitatio hec examinās ⁊ ꝙsideraus qlis esset salutatio ista nisi ex suadētis prudentia: q non subito fidē dedit: sciens q Ecci. xix. scriptū ē: qui cito credit leuis ē coꝛde. Nec insup angelum dei abiecit: ꝑ mittentē ⁊ annunciantē atq opis magnitudinē añ rñsum prudent examinauit. In h instruēs oēs ⁊ maxime iuuenes mlieres verba sua examinare: linguā custodire: ⁊ oīno loquacitatē hoꝛrere: vnde cū ꝑpha dicere debet Dixi custodiā vias meas vt nō delinq i lingua mea. Hoc eñ ⁊ recta ratō dictat: et debita iustitia expostulat: ⁊ flagitat sermo examinat⁹: naz vbi ē maī⁹ piculū ex defectu. ibi cauti⁹ est agēdū: nō eñ cōiter viget in mulierē ō sic in viro. Ꝯō cū linguasit instrumentū rōnis hūane: vbi mino: ē rō ibi incautioza sunt verba. Hinc ē q de facili prūpunt mlieres in verba fatua ⁊ incōsiderata. Inde loquacitas ⁊ multiloquium ortū hnt: ex his generat ꝙcupia litigādi: ⁊ qa rō abest: iō deficit refrenatio rōnis. vñ ꝙtētiose garruloſe ⁊ tumultuose in domo ⁊ in cōiuentibus importabiles et in festo vtriſq ꝑsōis: si nupte fuerint lz sint forma decoꝛa plūmq ex multiloquio odiose. Hui⁹ aūt rō ē. qz ꝑm phm Rethoꝛicoꝝ. ij: Coꝛpis ꝙcupia ē rei q abest: iō qñ aliqd possibile est ad hñdū: magis videt ardum magisq inaccessibile: ⁊ ampli⁹ eius ꝙcupia auget. Sic igit mlier si fuerit loquax nimis familiaꝛ reddit viro suo: iō q̄dā fastidiēte vilipēsione ꝙtēnit: ac ecōtra si fuerit taciturna: magis inaccessibil estimabit: ac ꝑ h ꝑciosiozi dilectione amat ⁊ qz naturale vtiq ē q oē qd diligitur videt pulchꝝ: iō etiā si nō sit vꝛoꝝ magna formositate decoꝛa amabilis reddit. viro suo si fuerit taciturna ⁊ prudens.

Be sctō timoꝛe qui exemplo virginis in puellis vigere debet ne ex securitate piclitet. Cap. II.

Adank alie quatuoꝛ domicelle q̄ꝝ prima ꝛ dña timoꝛosa. hec dña ꝙtinue instruebat in omib⁹ timere deū sic ꝑ Moꝛuerbio. xxviij. ꝛ. Beatus homo qui semp est pauidus. Et itez ps. ait. q magna multitudo dulcedinis tue dñe: quā abscōdisti timētib⁹ te. et de hac subdit euangelista q ait angelus dei virgini gloꝛiose. Ne timeas maria. Timebat nanq beata virgo non timoꝛe seruili sed timore reuerētiali: ex consideratione sue nihileitatis Timebat eñ illo timoꝛe de quo ꝑpheta ait Timoꝛ dñi sanctus permanens in seculum seculi. dum tamē timebat ex se cōfortabat ex deo dicēte sibi angelo ad coꝛ illius in dño erigendum. Ne timeas: quasi dicat: ⁊ si habeas ex te timorem debes tamē in dño spem habere: sicut dicitur Esa. iij. Qui sperabunt in domino mutabūt fortitudinē. In hoc aūt timoꝛe docuit beata virgo puellas nras ⁊ q̄slibet alias mlieres de sua fragilitate timere: occasiones carnalitatū et oīum alioꝝ pctoꝝ effugere. temerariāq audaciā oīno hoꝛrere scien. qd Ecci. xxij. ꝛ. filia prudens hereditas viro suo seqnitur: pr̄em et virū cōfundit audax. Sunt nāq pleq q̄dam temeraria spe non in dño ꝑ de se cōfitentes plumūt de ꝙstantia sua: atq volūtatis sinceritate q̄s vt scipas agnoscāt in ignominiosam ruinaz dñs iusto suo iudicio derelinquit: quas aplus j. Coꝛ. x. admonet dicens. Qui se existimat stare videat ne cadat. Siqua aūt vere sperat i domino nec dederit ruine sue occasionē: etiā instigante dyabolo ⁊ aliquo hoie maligno p curāte: reperit se in discrimine sue sancte pudicitie amittendo tunc: sicut Susanna Dañ. xiij: Totū coꝛ suum erigat ⁊ oculos leuet ad cōsūmatū

auxiliū saluatoris potiꝰ sustinens oēm obprobriosā ꝓfusionē in ꝓspectu mūdi. q̄ delinq̄re in ꝓspectu dei cum ipa sancta Susāna ꝛ pudica dicat. Meliꝰ est mihi absq̄ ope incidere in manus vestras q̄ peccare in ꝓspectu dei. Mittet q̄ illi dñs auxilium de sācto. sicut scriptuꝫ est Eccī.ij. Respicite filij nationes hoim ꝛ scitote q̄ nullus sperauit in dño ꝛ cōfusus ē. ꝓmansit in mandatis eius ꝛ derelictus est.

Quanta honestate fulgere debent virgines exemplo beate virginis clarescere potest. Cap. VI.

Secūda domicella dicit dña honestas hec domicella docebat ꝟginē regulaꝫ honestatis corpis ornamenta ꝓtemnere: gēmis ꝟtutum ꝛ grāz decorare: nullo habitu sine gestu nec aliq̄ actu ꝓcupiscentie alijs pstare: imo sāctissime honestatis exemplo cūctis eā cernētibꝰ motus ꝓcupiscētie refrenare. sicut Eccī.xxvj. ꝓncipalit de ipa ꝟgine dictū est. Gratia sup gram mulier sācta ꝛ pudorata gra q̄dem fuit in illa sāctissime pudicitie honestate nullū in se ꝓcupiscētie motū sentire. ꝫ gra sup graz fuit in ipaz videntibꝰ ꝓcupiscētie motus sedare. ꝫm Alexan. de halis. ideo angelus ibi subdit dicens. Inueniſti eī gram apd dominū: non tm apud celū ꝛ mundū. In h autez beata ꝟgo instruit mulieres iuuenes exemplo suo sūma cuz diligētia honestatē ſuare: cū cuſtos ꝟginuz sit honestas. hec eī pudicitia seruat. corpus ꝛ animā omni venustate decorat famā multiplicat. ꝛ gram corazꝫ deo ꝛ hoibus augmentat. sicut de pudicissima atq̄ honestissima Hester. ij. c. scriptum est. q̄ cū in reginaz eligēda esset spreto vastuoso ornatu quē soleri cultu exquesierāt alie mulieres vt placerent Assuero regi: ducta est ad cubiculum regis et adamauit eam rex plusq̄ oēs mulieres habuit gram ꝛ misericordiaz cum eo sup oēs mulieres: posuitq̄ dyadema regni in capite eiꝰ. erat eī forma valde ꝛ incredibili pulchritudie. omniū oculis gratiosa: ꝛ amabilis videbat scz ex honestatis ornatu Est eī honestas pnotuus honor. q̄si honoris status. Est eī honestas ꝫm Isid. q̄ nihil turpitudinis hz. vñ. j. Cor. xix. apls ait. Omia honeste ꝛ ꝫm ordinē fiāt in vob q̄d verbū ꝟgines maxime ſuare debent.

De circūspecta diligentia quam in omnibꝰ dictis vel factis exēplo beate marie virginis adolescētule seruare debent. Capituluz. VII.

Certia domicella dr dña diligentia: h eī dña gerebat diligentē curam totiꝰ domus ꝓsciētie ꝟginalis quō placeret deo innocens esset mūdo, et aio imunis seruareť ab omni peccato. hec solicita erat cum oi diligentia totius corpis ꝛ spūalis necessitatis ꝟginis ꝛ familie sue nihilq̄ sinebat trāsire inordinatū in tota illa celesti domo. vñ cum angelꝰ exprimeret gram quā beata ꝟgo iuenerat apud deum dicēs. ecce ꝓcipies in vtero tuo ꝛ paries filiuz ꝛ vocabis nomē eius ihm: h erit magnus apd deū ꝛ filiꝰ altissimi vocabit. ꝛ dabit illi dñs sedem dauid pris sui. ꝛ regnabit in domo iacob ineternū ꝛ regni eiꝰ nō erit finis. Tūc dña diligentia suggerēte et illa instruente dixit maria ad angelū. Quō fiet istud? ecce quō diligenter interrogat de fidi mō quasi dicat. scio q̄dē deum hre multos modos q̄bus h adimpleri pt. Quis igit erit iste modus? ꝛ in h beata ꝟgo instruit mulieres nras. suum ppriū spiritū atq̄ corpꝰ cū oi diligētia custodire. idēq̄ in ppio viro atq̄ in tota sua familia obseruare. h diligentia facit mulierē de simplici diligentē sapientē. ꝛ de inherti vtilem. de odibili gratā ꝛ de viro eius ignobili gliosum. sicut Prou. xij. dr Mulier diligēs corona est viro suo.

De pudicitia virginali qua puelle exēplo beate virginis fulgere debēt. Capitulum. VIII.

Quarta domicella dr dña pudicitia. h eī tota solertia satagebat beatā mariam cum ꝟginitate hre pudorem. hec cōsuluit angelo respōdere illud verbum. q̄m virū non cognosco. q̄si angelo dicat. intantū diligo pudicitiā ꝟginalez. tm q̄ ob hoc abhorreo copulam maritalē. cū deo inspirāte ꝛ edocēte ꝟginitatis emiserim votū q̄d etiā cōcipem si deū offendo nolo cognoscē virū carnalit. vide q̄so q̄nto zelo pudicitiā ſuat in aia ꝟginalē: q̄n nō solū oderit corpꝰ ꝛ spūs corruptelā. ꝫ etiā oēz actū vitiosū. quocūq̄ etiaz fieret sine offensa dei. sic cōiugalis actus vtiq̄ fieri pōt: ꝛ maxime si ad diuinā gliam ples fuerit ordinatus. ꝛ tñ etiaz hūc q̄tum ex se erat absolute ꝟgo sic odio habuit vt ex h dixerat h verbū pdictum. Vñ merito pēsandum est q̄ h fuerat pcipua causa q̄re modus ꝓcipiēdi filiū iā a deo pfixus nō fuerat sibi diuinitꝰ reuelatus. vt ꝟbo apto ꝟgo hāc pudicitiā pmōstraret pfectā. ꝛ in h edocet beata ꝟgo virgines ꝛ alias q̄scūq̄ mulieres nō tm fama ꝛ noie: ꝫ etiā mēte ꝛ corpe q̄rere pudicitiā ꝟginalē. sic dicit apls. j. Cor. vij. Mulier inupta ꝛ virgo cogitat q̄ sūt dei. vt sācta sit corpe ꝛ spū. vt sāctā pudicitiā in vtroq̄ hoie ſuet: nō sicut ille ꝟgines fatue de q̄b ait dñs. Matth. xxv. Que nō cogitarūt quō p veraz pudicitiā placerēt deo. ꝫ quō p solum nomen virginitatis placerēt mundo. dū de sua ꝟginitate gliaz foris expetūt: in vasis suis oleū vere

pudicitie hre noluerũt: ideo ad eterna ꝛ nupti arũ p ingressu ostiũ ꝓpulsantes digne audire merentur. nescio vos.

De admirãda obediẽtia beate virginis quã virgines imitari debent Cap'm. IX.

Apdant reliq̃ ꝗtuor domicelle. q̃ ꝓma ór dña obediẽtia. sic em̃ ex inobediẽtia ꝑme nre ꝓgenitis sum⁹ cõdẽnati: ita p obediẽtiã marie ꝙgis sum⁹ a morte ꝓemptoria liberati. ido ꝫ obia ab eua reiecta a maria gr̃anter accepta ꝓtinue virgini suadebat optare salutẽ mũdi. ideo diuine voluntate subdi ꝛ oino ſꝫ diuino impio eius volũtatẽ annihilari: vñ audita dñi volũtate de ꝓceptu filij sui volẽter atq; letanter etiã velociter angelo ait. Ecce: q̃si dicat. ecce volẽti corde: letanti facie. atq; veloci ope adimpleo quicq̃d diuine fuerit bñplacitum voluntati. Et in ꝫ beata ꝙgo maria docet esse obediẽtes. Primo volẽter. id ẽ. volẽti corde. Debet em̃ maior iusta ꝓcipiẽti rñdẽ qđ apls ait. Dñe q̃d me vis facere. q: vt ór Eccs iij. Melior ẽ obia q̃ stultorũ victime: q: hic mactatur volũtas ꝓpria: ibi vero caro aliena Scdo debẽt obedire letanr. i. leta facie Unde Bern̄. Hylaritas in vultu dulcedo in ꝼmone multũ decorãt obediẽtiã subsequẽtis. nubilosa vero corpis cõpositio ꝛ facies tenebris obscurata. deuotõez ab alia recessisse signat. Tertio debẽt obedire ꝓmpte ꝫ est ꝓmpto ope. sic ps̄. ait. In auditu auris obediuit mihi. Et alibi. Uiã mãdatoꝝ tuoꝝ cucurri: cũ. dila. c. m.

De seruili humilitate virginis benedicte quã vere virgines imitari debent. Cap. X.

Decũda domicella ór ancilla. ꝫ erat coꝙnaria gl'iose ꝙginis marie atq; familie sue. ipa parapsides abluebat domuz scobebat elemosynã paupib⁹ miſtrabat. toti⁹q; domus hũilitat̃ officia pagebat. ꝫ cũ virgo legẽt illo Esa. vij. Ecce virgo cõcipiet ꝛ pariet filiũ ꝛc. itelligẽs ex declaratõe ꝙgis q̃ talis virgo ó qua loq̃bar ꝓpha erat futura filij dei mater Anxio desiderio postulabat tali sctissime virgini obseqũ ꝛ famulari: illã alloq̃ ꝛ ꝓtẽplari vel saltẽ illi in aliq̃ hũilimo officio ministrare. Et dũ i hmõi desideriis sctã virgo flãmasceret angelo nũciãte: se illã eẽ virginẽ ó q̃ p Esa spũs̃ã ctus ꝓphetauit. audita dñi volũtate humiliť se obtpare parãs. cũ fieret mater dei atq; regina celi ꝛ mũdi. nõ gr̃ie altitudis: ꝫ infime hũilitatis assumpsit nomen dicẽs. Ecce ancilla dñi q. d. Neq̃q̃ mereor dici dei spõsa ꝛ mar: ꝫ i oi abiectõe ancilla Uidete q̃so o stulte ꝛ indomite virgines hũilitatez marie q̃ta abiectione se deiecit. cuz ad altissima subleuar̃. Ipa se vilificat: vt et de⁹ illã exaltat. Dũq; amplius a dño exaltar̃: magꝝ in spũ hũiliar̃. ampliusq; de illa dñs iamorar̃. vñ Bern̄. Sine hũilitate audeo dicẽ marie virginitas dono placuisset. ꝛ hoc discãt virgines deo gr̃e i oi abiectõe ꝛ hũilitate imitari beatã martã: nõ se extollẽ ó virginitatis munẽ. sic fecit q̃dã superba virgo ó q̃ sua virginitate tãto tumore elata fuit. q̃ dicẽt se nolle esse magdalenã i celo. ppr̃ quaz superbiã a dño derelicta p⁹ quẽdã virũ egressa meretrix facta ẽ i pstibuli sceno Gz vt habeãt virginitatẽ valeãt ꝓfuare sp se debẽt in aliq̃ bono ope. ꝛ maxime i hũilitat̃ obseqũs exercere. ꝛ ꝫ h̃ stat⁹ altitudie fulgeat ꝛ nobilitate gener̄ sint dicate. non tñ nobilitate virginis cõpanr̃. q̃ i formulatu hũili domũ suã regebat Romani q̃ p patores filias ꝓprias lanã ꝛ linũ ꝛ ꝓfiha hũilitatis opa exercẽ iubebãt Nescit em̃ ocia mens hũana si circa honesta ꝛ licita occupar̃: ꝓfuãtur virtutes ꝛ gr̃e. ꝛ ꝓtinue suscipiũt incremẽtũ. Si aũt honestũ op⁹ nescit p abrupta vicio rũ vagar̃. sic Eccli. xxiij. scptũ ẽ. Multã malicią docuit ociositas. ope q̃dez honesto illicita sollicitudo vitar̃ obliuiscit̃ ꝛ nescit postea mulier indecẽt hoim aspectui apere nescit a pcõribus molestari. Naturale eq̃dẽ ẽ hoiez i suis opib⁹ delectari. ido dũ i licit̃ occupare ad honesta afficiũr̃ inhonesta vitar̃. ꝛ sic imaculata vita atq; virginitas ꝓfuanr̃. inde nõ tñ honeste ꝫ i q̃cũq; statu vtiles fiũt ꝛ amabiles mũdo inoxie sibi ꝛ deo in oi decore virtutũ grate.

De admirãdo desiderio beate virginis qđ adolescentule sequi debent. Capitulũ. XI.

Ger tia domicella dña desideriosa vocar̃. ꝫ virginẽ ad deuz suspirare docebat. ꝛ ꝓtinue dicẽ cũ ps̄. quẽadmoduz desiderat ceru⁹ ad fontes aq̃z: ita desiderat aia mea ad te de⁹ me⁹. Et alibi. dñe ante te oẽ desideriũ ꝛ q: p angelũ sentit se in dei matrẽ ꝛ spõsã fuisse electã: ideo in gl'iaz sũmi dei ꝛ in salutẽ oĩm saluandoꝝ quaz sp anxio desiderio affectabat verbũ affectãt̃ desiderij plenũ angelo subdit. fiat mihi. Uide aũt q̃te ptãt̃ virginis desiriũ fuerat apud deũ. Quia q̃dq̃ p ꝓma fiat a dño factũ ẽ ipo dicẽte Geñ. j. Fiat. nũc i beate virginis dicẽtis vnico verbo fiat: reddit̃ reformatũ. vt nõ tñ potuerit Eua i pomi ꝓcupiscẽtia deformare q̃tũ beata virgo in diuine obiecdesiderio reformare Fiat inq̃ mihi in corde p fidẽ. in ore p ꝓfessionẽ in vẽtre p incarnatõez. i manu p ꝓtractõez. in brachijs p ablactatiõez Jn his aũt oib⁹ discere hñt virgines innocentes ꝛ totus femineus sexus ardenti desiderio

affectare sibi inocētiā ꝓtio beneficentiā. ⁊ deo fuitutē feruidā ⁊ deuotā. sīc ꝓuerb. xj. dr. Beside riū iusti oē bonū. Oīe autē distribuit hic oia inꝫ illa tria teste Hieb. vj. Indicabo tibi o hō ꝙd sit bonū. ⁊ ꝙd dñs ꝙrat a te. vtiq; facē iudiciū. ecce ꝑmū. Judiciū nēpe hois in ꝓfessione ⁊ contritiōe se iudicantis a peccato ꝓscientiam purgat. sicut ꝓuerb. xx. dr. Rex. i. rōnalis intellectꝰ q̄ sedet in solio iudicij: intuitu suo dissipat oīe malum. ⁊ diligere misericordiaz scz ad ꝓximū. Ecce scdm. Et sollicite cū deo tuo ambulare. Ecce tertium. Hec tria omnia l anima efficiūt desiderium sanctum.

De prudētissima ac ꝑfectissima beate virginis fide quā habuit i conceptu filij dei quā debent virgines seq.

Capitulum. xlii.

Quarta domicella dña credentia dicit. Hec ꝙginē ꝓtinue instigabat insiste/re sapiētie fidei ꝓtinue mentē leuare a sensibilibus ad insensibilia. de spūalib⁹ meditari. vera a falsis discernere. delectari in deo ⁊ ꝙescere in cōplacētia eiꝰ. ⁊ sic tota mēs eiꝰ sup admirabile lumie fidei sup vestiri haberet atq; illumiari q̄ cūcta cū ꝑfecisset ⁊ vniuersalia fundamēta fidei nr̄e nūciante angelo ꝑfectissime credidisset angelo. in fine ꝓclusit dicēs. scdm verbū tuuz Tūc ꝙo in illa charitas fuit cōsūmata. de qua apl⁹ j. Cor. xiij. ꝓprissime dicit. Charitas oia credit. Tunc em ꝑfecte deo ꝓsensit. tunc vt digne maꝫ filij dei fieret. dño ardēti voluntate cōplacuit atq; ꝑ excessuz diuine amoris et sui virtute fidei filiū generauit ac genuit Adeo non imerito Luc. j. illa sancta sterilis grauidata. s. Elyzabeth de actu fidei illaz cōmendans sibi ait beata que credidisti qm̄ ꝑficient in te que dicta sūt tibi a dño. Et in ꝫ mulieres ⁊ maxie virgines edocentur in veritate ⁊ puritate fidei virginē imitari: oia credē ꝫ nō oib⁹ credere. sic j. Joh. iiij. admonet dicēs. Nolite oi spūi credere: ꝫ ꝑbate spūs si ex deo sūt. qr̄ q̄ spūaliter nutrita ē: nosci decipulas hoiuz. q̄ aūt absq; spūali lumie ⁊ doctrina nutrita est: facilē a iuuenibus decipulis irretiē.

Articulus. iii. de gloria virginum beatarꝫ ⁊ de earū aureolis gloriosis.

Terti⁹ ꝑncipalis status ē glorie premiantis ⁊ beatificātis. ꝺ quo premio aureole virginuz sufficiat ad ꝑsens qꝺ dictum est in q̄dragesimali de xp̄iana religione sermo. xliij. arti j. ⁊. c. ij. Talis status bn̄ ꝑcedenti succedit. qr̄ sicut beata virgo cuz his ꝺo micellis tota amabilis tota desiderabilis atq; tota laudabil reddit suo ekno spōso: ita eā imitātes: ⁊cū illa se ꝓformātes ⁊ has domicellas toto conatu secū ducētes atq; tenētes. Adducent regi regnature cū illo. nūc ꝑ grāz ⁊ in eternū ꝑ gl̄iaz sempiternā. ad quā nos ꝑducat ipe animaꝝ amoroſus ⁊ gl̄iosus sponsus dñs ihs xp̄s. Qui cum patre ⁊ spūsācto viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ amen.

Dominica palmarū in mane ordo dicendoꝝ ꝑ totam septimanā sequentem. Sermo. xlix.

In nomīe ihesu omne genu flectat celestiū terrestrium ⁊ infernoꝝ. ad ꝓphilip. ij Et in epl'a hodierna ꝑgrata. ia pars maxia ꝑgrata huius sacri tp̄is pnialis pugne. ꝑ gustum ⁊ adiutoriū charitatis ⁊ palmaz amoris feruido iam desiderio curram⁹: ⁊ hui⁹ septimane sactos dies oi q̄ possum⁹ deuotione celebremus. H ꝙdem est tp̄s victorie triūphalis toti⁹ pl'i xp̄ianoꝝ. in H fructꝰ totius pnie salutaris In H dieꝫ mystice ꝓcludit salus nr̄a ⁊ ꝓsummatio charitatis. Hā teste dño Mat. x. Qui ꝑseuerauerit vsq; in finem H salu⁹ erit. Ad hāc igit sequendā salutē H mane erigem⁹ triūphale vexillum gl̄iosi nois ihu xp̄i vt in noie eius victorioſi spernam⁹ oēs insurgētes in nob⁹. palamq; faciam⁹ admirādas grās ⁊ ꝫtutes eius Hodie infra diē patefaciem⁹ q̄ admirabile q̄ desiderabile sit bonū charitatiue pacis ⁊ vnionis discordātiū aioꝝ. q̄q̄ necessariū ⁊ meritoriū atq; magnanimū sit inimicis ⁊ se ledentibus indulgere. obsecrās oēs dilectores pacis et vnitatis ꝑ viscera misericordie dei nr̄i: vt q̄scūq; nouerit inꝫ se aliquo mō discordātes aut inimicitias obseruantes. oi ingenio solicitudie ⁊ conatu q̄ ꝑt ꝓducant eos ad sermonē hodiernū q̄ erit de pace ⁊ vnione. vt digne possim⁹ hoc sacrū pasca oēs in grā sācte cōmunionis ⁊ vnionis pacifice celebrare. Scda feria q̄ sepe contingit festū annūciatiōis cadere his dieb⁹. ido ꝺ virgine gl̄iosa dicturi sum⁹ declarātes triplices ei⁹ status. scz ꝓceptiōis natiuitat⁹ ⁊ annūciationis sūmā ꝑfectōez ⁊ charitatē vt amplius ꝑficere possem⁹ in amore ⁊ deuotōe illius. feria tertia vt digni⁹ posset se q̄libet examinare ⁊ disponē ad sactissimū sacramētū dicem⁹ ꝺ ꝓscia bona ⁊ mala. ostēdentes q̄d sit ꝓscia fm naturā fm charitatē ⁊ grām atq; fm culpam. feria q̄rta aperiemus errores q̄bus ꝓscia mala decipi ⁊ ꝑuari solet charitate: ⁊ de remedijs ꝫ illos. feria q̄nta in mane ostendem⁹ seu agem⁹ de stupendis ⁊ mirabilib⁹ sanctissime sacri mysterijs: ⁊ quō ꝑ illō o⁹s aie potētie reformant simulq; apiem⁹ quō i eo relucet admirāda potētia sapientia ⁊ clementia dei: ⁊ q̄ fructiferū

sit digne suscipiētib⁹ illud. in ipa dominica ce na infra diem dicturi sum⁹ de tribus generib⁹ hominū male ⁊ bene. id ē. in charitate ⁊ absq; charitate sumentiū hoc sanctissimū sacramētū feria. vj. in pasceuen patefaciem⁹ imensū ⁊ cōsūmatuz amorē. quē nobis ostēdit dñs noster ihs xp̄s moriēdo i cruce p nr̄a saluatōe. declarātes abyssū penaz ei⁹ necnō etiaz manifestis rōnib⁹ ostendem⁹ q; nunq; fuit nec esse potest obprobriosior mors q; ipa mors ihu xp̄i. Demū manifestabim⁹ admirāda mysteria crucis ⁊ mortis ei⁹. Sabbato sācto vt q̄libet se digne p̄parare meli⁹ posset ad suscipiendū in die sctō pasche sanctissimū sacramētū eucharistie. ostē dem⁹ quib⁹ amorosis modis quilibet p̄parare se debet ad illum amorosū cibum deuoteat/ q; digne vt opus est suscipiendū.

Ihñica palmaz i mane ō gl̄ioso nomine dñi nostri iesu xp̄i. Ser. XLIX.

IN nomīe iesu omne genu flectatur celestiū ter/ restrium ⁊ infernoz ad ℣philip. ij. ⁊ in epl̄a hodierna vt supra patuit Deficit sensus: heret palato lingua. ⁊ omnis arescit ℔mo cū de noie ihu ac de laudibus ejus mens hūana ꝓsiderat p̄nūciare ℔monē. Est nēpe tam amplū tanq; pfundum pelagus nomē ei⁹. vt ad plenā explanatōez illius null⁹ human⁹ intellect⁹ exp̄mere queat. vñ Isid. ait: q; nomē dictum ē q̄si notamē eo q; nob res notas efficit. De natura eñ nois ē notificare illū cui⁹ est nomē. ita ⁊ nomē ihu incōp̄hensibilem nob notat. Quis eñ incōp̄hēsibilez explicare queat: q̄s posset exp̄mere infinitū. aut q̄s deū ⁊ hoiez poterit coartare ℔mōe. ℣propheta eñ ad dñm ait. Secūz nomē tuū de⁹ sic ⁊ laus tua id ē. ℔m rem nois tui laudabilis es tu dñe. sed q̄s rem nois ei⁹ explicare potit vt laudet ipm deū p ea ⁊ ppt̄ ea. Quis ē igit̄ tāte gr̄e et tāte ℣tutis q; ad laudis ei⁹ p̄coniū aliq; mō repiat idoneus. nemo p̄sus nisi fuerit labijs circūcisus. ℣proinde Esa. vj. in ꝓtemplatōe subuect⁹ ad regis gl̄ie visionē. anteq; de ihu quē vocat emanuel ⁊ de ꝓceptiōe ℣ginis ordinat sermonē se pfitet pollutū: zeraphicū expit̄ misterium: carbonē i labijs sentit ignitū: ⁊ sic purgatus ⁊ spūaliter circūcisus ℣ginēū ꝓceptuz annūciat ⁊ filij nomē i vtroq; declarans fidei venerabile sacramētuz Veni igit̄ dñe ihu xp̄e q; minister es nr̄e sp̄ritualis circūcisiōis ⁊ labia mea tāgas. iniq̄tatē auferas. meū porriges affectū. illumies intellectū. pficias ipfectū linguā ammoueas affatū ⁊ actū vt ad tui nois gl̄iam tue charitat̄ ardor imissus pietatis euaporet flāmā. Et de tanta suauitate nomis tui. nō labijs tm̄ exteriorib⁹. ℔ sensib⁹ interiorib⁹ refectionem captam⁹ ⁊ gustū. Sicut eñ aqua fontis exigui leuiter euaporans in sui scaturigine p̄mitus angustat. ⁊ quodā suaui murmure delectabili q; susurro derivata. postmodū latius manās in fluuios multiplices ⁊ habūdantissimos latices ampliat. Sic nomē ihu breue syllabis. leue platione ℔mone. graue sentētijs. superefluit ⁊ redundat ineffabilib⁹ sacramentis Oīa q̄cunq; deus p̄ salute hūana ordinauit in ihu nomie cōp̄hendunt. Interp̄tat eñ ℔m hiero saluator. sal⁹. salutaris. salutare. q; saluat a peccatis. liberat ab inimicis. ꝓfert gr̄az. ⁊ largitur gl̄iam. ℣primo eñ q; a pctis saluat. saluator nūcupat. Vñ angel⁹ sanctissim⁹ Joseph. ℣Mat. ij. ait Vocabis nomē ei⁹ ihm Ipe eñ saluū facit populū suū a pctis eoz. Secūdo vo q; ab inimicis liberat q̄b⁹ subiecti eram⁹ salus dict⁹ ē: sic̄ zacharias dicit Luc. j. Salutez ex inimicis nr̄is ⁊ de manu oīm q̄ oderūt nos. Tertio ℣o q; gr̄am ꝓfert: q; pfectio salutaris denominatur. ideo salutaris dr̄ iuxta illud p̄s Redde mihi leticiā salutaris tui eo q; peccando amiserat eā Quarto q̄dē q; largit̄ gl̄iaz: dicit̄ salutare. ℣proinde Gen. xlix. ait Jacob. Salutare tuū expectabo dñe. i. gl̄iaz tā ꝓmissam. ℔ q̄dē oia tā alta tam magna tamq; imensa in ℔ benedicto noie mystice cōp̄hendunt. scz ihs qđ insinuare volēs ap̄l⁹ ad Roma. ix. ca. recitās. Si fuerit numer⁹ filioz israel tanq; arena maris. reliquie salue fient: ℣bū eñ cōsummans ⁊ abbreuians in eq̄tate: q; verbū abbreuiatū faciet dñs sup oēm terrā. ꝓpter suā igit̄ excellentiā ℔ nomē ꝓmo fuit a p̄re ꝓnominatū scdo p multa tpa ante p̄figuratum. tertio ante ꝓphetatū. q̄rto ab angelo nūciatū. q̄nto a virgine revelatū. sexto ab ap̄lis p̄dicatū. septimo ab oīb⁹ veneratū ⁊ adoratuz. ℣primo igit̄ fuit a patre ℔ noiatū imo a tota trinitate i ꝓncipio libri vite eternaliter fuit scptuz. q̄s eñ auderet ei⁹ ℣bo imponere nomē nisi deus pater inciperet. Ille nēpe q̄ eternaliter verbū dicit ℔ nomen ihs noiatū cōcessit. vñ p Esa. xlv. ca. ait: ego dñs q̄ voco nomen tuum. Et in eodem. c. ait ego vocaui te noie tuo. Et iterū. lxij. ca. ait. Vocabit̄ tibi nomen nouū qđ os dñi noiauit Hoc q̄dē nomē imposuit illi dñs ab eterno q̄i p̄destinat⁹ est filius dei in ℣tute: sicut ap̄l⁹ ad Roma. j. ait. ℣proinde Esa. lxiij. ait. Dñe a seculo nomē tuū. Et iterz ppheta ait. Sit nomē eius benedictū in secula ante solez pmanet nomen eius. ab eterno. Insup scp̄sit de⁹ ℔ nomē in libro vite. de quo Exo. xxxij. Moyses ait. Aut dimitte populo hāc noxam. aut si non facis dele me de libro vite quem scp̄sisti. Et iterz

Luc̄.x.domin⁹ aplis ait. Gaudete qz nomina vestra scripta sunt in celis. Dañ.c̄.xij. vidit Daniel q liber vite in quo erant scripti oēs electi in iudicio apertus est. In capite hui⁹ libri tāc̄ caput omniū saluādoz positū est hoc nomen ihs. sicut ꝓpheta in ꝑsona eius ait In capite libri scriptū est ō me. Scdo fuit hoc nomen ihs p multa tempora ante ꝑfiguratū. Habuit nempe iudea q̄sdā. Jesus sicut ait Bern̄. antecedentes istum: quoz vacuis vocabulis gloriat. Illa eñ nec lucent nec pascūt. nec mēdent. ido synagoga in tenebris est vsq adhuc fame. z infirmitate laborās. nec sanabit nec sanabit donec sciat ihm dominari Jacob z finium terre. Triplicē eñ ihm legimus fuisse in ea Primo eñ habuit ihm naue: qui fuit Josue. z hic dicit saluasse ab exilio z pegrinatione deserti. qz diuisit terraz ꝓmissionis Josue.xviij. Scdo habuit ihm filium ioiadech: z iste ōz saluare: quia fuit sacerdos sanctissim⁹ z reedificauit templū vbi egit suum sacerdotiū: z de hoc dicit Zach.iij. Ostēdit mihi dñs sacerdotem magnū ihm. Tertio habuit ihm filiuz syrach. q̄ fuit ꝓpha sacerdos z sapiētissim⁹ doctor. vñ de eo Eccī.v.ōz. q ipe renouauit sapiaz ō coz de suo. ꝑ valde magna dria est int̄ ꝑfigurātes z ꝑfiguratū ihm. Nā ꝓm⁹ ihs. i. iosue ꝓfractis regnis chananeoz introduxit filios israel in terrā ꝓmissiōis Sz nr̄ ihs cō fractis regnis inferoz introduxit oēs sāctos in sempiternā glīaz. Scds ihs. i. fili⁹ ioiadech cō struxit tēplū qd̄ glīosi⁹ fuit q̄ ꝓmū qd̄ edificatū fuit a salomone. vt ōz Aggei.ij. qz in eo xps ꝑsentar⁹ fuit. Sz nr̄ dulcis ihs tēplū reedificauit gr̄e z veritatis. i se ruinosā. imo ruinatam reedificādo naturā. In quo ꝺdem obtulit sui cordis z corpis holocaustū medullatū. Tertius ihs fuit ꝓpheta sacerdos renouans sapiaz de corde suo: nō tñ ꝛtute. Insup ꝓphetauit i multe obscuritatis ꝛmone. z docuit in figuris veteris testamenti. Sed noster amoz⁹us ihs fuit etiā ꝓpheta magn⁹ in ope z ꝛmone. figuras explicās z vmbras clarificās: ac sapientiā noui testamenti inouās de spūsācto docens in doctria dei sicut ptātez habēs: z non sicut scribe z pharisei. z fuit itaq sacerdotū sacerdos sicut ꝓpheta ait dicens. Tu es sacerdos in eternum ꝛm ordinē melchisedech: videtis g̃ nunc palā q illi nō fuerūt veri ihs. nec p̄dicam⁹ ō illoz noīe cū annūciam⁹ z extollim⁹ nomē ihu. q̄ p̄dicam⁹ ihm xp̄m filiū dei viui q̄ est ver⁹ saluator mūdi. Precedit eñ lucifer solē. tenebra lucem. nunciū regē z figura mysticā veritatez. Predicti eñ ihs p̄missi sunt tanq̄ bacul⁹ helizei ꝓphetā ꝓueniens ad mortuū suscitanduz iiij. Reg.iiij. Nec potuerunt illi noīa sua interꝑtari. qz vacua q̄dē erant a vera salute. Suppositus est eñ mortuo baculus z nō erat vox nec sensus eo q bacul⁹ erat. ꝑ descendit q̄ baculum misit. qz verus ihs q̄ ꝓmiserat eos nostrā assumpsit naturā: z mox ꝓbans se esse verum ihm. saluū fecit populū suū a peccatis eoruz. z est vox z sensus non instar priorū vacuus ē a salute. Sed audi quid fecit vnde vox est z sensus vitaq redijt sicut Bern̄. ait. Nā vir ille ꝓpheta potēs in ope et ꝛmone de excelso mōte descendēs quasi alter Helyse⁹ de mōte carmēlo mortuū hoiem visitare dignatus est cuz sit puluis z cinis dignatus se inclinare iacenti cōtrahi z coequari paruo ceco imptiri lumē oculoz suoz z os mutū oris ꝓprio osculo soluere debilesq manus suaz roborare ꝯtractu. z flatum q̄ exierat sua inspiratiōe refundere. suauiter rumino ista z replent viscera mea z interiora mea spūali dulcedine sagināt. atq oia ossa germināt laudē. Sequit q puer septies ossitauit: q in resuscitata eccl̄ia cernim⁹ adimpleri dū septies in die laudes iubilat saluatori. Visitabis etiā septis z tu peccatoz. Si q̄nq sensus exteriores z duos interiores inspiratiōi ꝓphetie ihu ter facte interius ꝯformes. reddas z iubilādo atq cantādo dicas. coz meū z caro mea exultauerūt i deū viuum. Tertio fuit añ ꝓphetatū vñ Abachuc.iij. Ego autē in domino gaudebo z exultabo in dño ihu meo Jn Esdra quoq.iij. Q̄ q̄ nō sit in canone dominus ait. z erit post annos hos. z moriet filius me⁹ ihs. z ꝙuertet seculū. ꝑ z Sibilla eritrea ꝑ nomē ihs miro modo ꝓnunciauit vñ Aug⁹ ō ciuitate dei li.xviij.ca.xxiij. ponens versus Sibylle maxime de fine mundi dicit eos fuisse trāslatos de greco in latinuz. ꝑ quia translator nō potuit ꝓpter mensuras versuū ꝛuare lras ꝓncipioz illoz non ꝙsonant oino in latino sic̄ in greco. nam in greco cōiunctis omnibus primis lr̄is oim versuū hec verba cōprehendūt. ihs xp̄s fil⁹ dei z saluatoz. Quarto q̄ fuit nomen ihs ab angelo nūciatū. vnde Luc̄.j. ait angelus Gabriel marie Ne timeas maria inuenisti gratiā apd dominū. scz quā pdiderat Eua. ecce concipies in vtero. id ē. totuz accipies i te z exte z paries filium z vocabis nomē ei⁹ ihm Ex quo patet q ihs est ꝓprium nomē eius: et xp̄s appellatiuū. q̄si diceret. tu es illa anima tā talgra plena q tibi a deo ꝙcessum est vt mūdo tribuas saluatorē. z ꝓma omniū hoim vel mulierū saluificum z gloriosum nomen ihm annūcies toto mundo. Et iterum Luce.ij. vocatuz est nomen eius ihs quod vocatū est ab angelo priusq in vtero ꝙcipet̄r. quod verbū potest esse thema i die sacrate circūcisionis ihu. Quito fuit a virgine reuelatū. Insup z a sctissimo

ſponſo ſuo ioſeph. Naz ip̄is duobus a deo tā/
tum p angelū hoc officium cōmiſſuz eſt. vt no
minarent xp̄m ih̄m filium dei. ō virgine ſupa
patuit. De ioſeph vero Matth̄ .ij. ait angel⁹
ioſeph. Noli timere accipe mariā ꝓiugē tuam
qđ eñ in ea natum eſt de ſp̄ūſancto eſt ꝑiet
autē filiū z vocabis nomen eius ih̄m. Hi am
bo Joſeph z maria p̄us in die circūciſionis re
uelauerūt iam natum eſſe ih̄m. id ē. ſaluatorez
mundi. De huiuſmodi nomis impoſitione di
citur. Eſa. lv. Erit domin⁹ nominat⁹ in ſignuz
eternū qđ non auferet. ſcz a credentibus in eū
Sexto fuit ab apoſtolis p vniuerſū orbm pre
catū. Inceperūt eteni a iudea ꝑoinde Act̄.
v. de ap̄lis ſcriptū eſt. Oñi die nō ceſſabāt in
templo z cirea domos docētes z euangelizan
tes ih̄m xp̄m. Vide q̄ dulce euāgeliū xp̄s vn-
ctus ih̄s ſalus oñe tulit peccatū q̄ miſcuit vti-
le. Dulci deniq̄ a iudea ꝓuenerūt ad grecos
z finaliter ad latinos. z ſic myſtice impletū eſt
q̄ Pylatus poſuit in titulo triūphali. qđ ſcri/
ptum erat hebraice grece z latine Jeſus naza
ren⁹ rex iudeo⁹. quia p oñes linguas p̄apo/
ſtolos p̄dicari debebat gl̄ia nomis ih̄u xp̄i ſi=
cut ꝓpheta ait. In omnē terrā exiuit ſon⁹ eo/
rum z̄c. ſcz p̄dicationū hoc nomē. Sup oñes
alios tamē vas electiōis ꝑaulus tanq̄ cande
labrū ſanctū ſup qđ nomen ih̄s fuit ſicut lucer
na ſplendens. ſuo fulgore illumināns vniuerſuz
mundū. ſicut Act̄. ix. dñs ait. Vas electionis
eſt mihi iſte. vt portet nomē meū coram genti-
bus ex regib⁹ z filijs iſrael. Sic quoq̄ gloria/
bat ip̄e. ſ. Cor̄. ij. dicens. non em̄ iudicaui me
aliq̄d ſcire inter vos niſi xp̄m ih̄m z hūc cruci
fixū. Septimo ꝙ̄o eſt ab oibus adorat⁹ z ve/
neratū. An non oñis creatura flectit genu no
mini eius. cū in creatura etiā quotidie fiāt mi-
rabilia in nomīe eius. ꝓin de Origeñ. ait. No
men ih̄u nomē gl̄ioſū z oñi cultu digniſſimū.
vñ ſalua veritate nō imerito p̄t dici ac pia de
uotione credi: q̄ cū ꝑaul⁹ raptus fuit i ꝑadi/
ſū ſicut ipſemet teſtat̄ .ij. Cor̄. xij. Et audiuit
archana v̄ba que nō licēt homini loq̄. q̄ tunc
pfecte didicit nomē ih̄m ab oibus adorandu
Nempe in raptu idem eſt audire qđ z videre.
Ad cui⁹ euidentiā aduertēduz eſt q̄ triplex eſt
cognitio dei. ꝑima p naturā. ſcda p gr̄az. ter
tia p gl̄az. ꝑrima eſt p naturā. ꝑotest em̄
itellectus human⁹ cognoſcere deū p naturaz.
ſicut z p̄hi cognouerūt. Nam ſm Boetiū oi/
bus hoib⁹ cognitio dei naturalit̄ inſita ē Se
cūda ē p gr̄az. i. p fidē formatā ſiue informē ſi-
cut eū cognoſcūt fideles in hac vita. Tertia
eſt p gl̄iam qđ eſt videre deū p eſſentiā. ſic̄ euz
beati vidēt i patria. z ad hunc gradum impoſ-
ſibile eſt ſm ſtatuz vie pertingere: niſi diuina
virtute ſup naturam mirabiliter opante z ele/
uante. vſq̄ ad hūc graduz fuit aīa beati pauli
eleuata: z hoc eſt tertiū celū ad qđ paul⁹ rapt⁹
fuit: q̄ vidit diuinā eſſentiā. vnde ſm Aug̃. l
li. de videndo deū. Et audiuit archana verba
q̄ fuit illuminatus z inſtruct⁹ ō tam altis my
ſterijs q̄ ō eis non licet homini loq̄: tum q̄ ex-
plicari nō habēt humana lingua: tū q̄ anima-
lis homo nō p̄cipit ea q̄ ſunt ſp̄ūs dei. In p̄ſa/
ta autē viſione pie poſſum⁹ meditari q̄ ipſe vi
dit gloriosū dñm qui cōſtitutus erat in gloria
dei patris in celeſtibus ſup oēm p̄ncipatū po-
teſtatē virtutē z dominationē. z ſup omne no
men qđ noīatur non ſolum in h̄ ſeculo: ſ̄ etiaz
in futuro. et q̄ pater oñia ſubiecit ſub pedib⁹
eius ſicut ip̄e ait ad Eph̄. j. Cum igit̄ cerneret
illum in tāta gl̄ia ſublimatū. q̄dā ſp̄uali clamo
re inflāmatus totus ex amore illi⁹ exclamault
dicēs. Jh̄s amor meus. Ad cui⁹ nominatiōez
z clamorē oēs ciues beati genuflexerūt adora-
tes ih̄m in nominatiōe illi⁹. in eodē nomine in/
tellexit q̄ in nomina tiōe ih̄u flectebāt ſe oñes
ſpiritus infernales: ac ſic deberent facere. oēs
ſpiritus viatores. ꝑoinde a celo rediens ac
p̄dicta recolens in ſp̄ū dei p̄cipiēs vniuerſis
ſcripſit v̄bum ꝓpoſitum dicens. In nomīe le
ſu oñe genu flectat̄: celeſtiū: terreſtriū z infer-
norū. Celeſtes p gl̄iam. terreſtres p gr̄az. z in-
fernales p iuſticiā ſempiternaz. plane effuſum
eſt tanq̄ oleū nomen ih̄u: q̄ñ non ſolū celū ter-
raſq̄ pfudit. ſ̄ etiam inferos ſup aſperſit. hoc
aūt eccleſia volens ab omnibus impleri ſtatu
it extra. de Imu. eccle. Decet domū dñi ſāctitu
do li. vj. dicens. Cōuenientes in eccl̄ia nomen
quod eſt ſup oñe nomē: a quo aliud ſ̄b celo nō
eſt datum hominib⁹ in quo fieri credentes ſal/
uos oporteat. nomē videlicet ih̄u qui ſaluū fa
cit populū ſuū a peccatis eor̄. exhibitiōe ſpe-
cialis reuerētie attollant. z qđ generaliter ſcri
bitur vt in nomine ih̄u omne genu flectat̄ ſin-
guli ſingulariter i. ſeip̄is implētes p̄cipue dū
agunt̄ miſſarū ſacra myſteria glorioſum illud
nomē quandocūq̄ recolitur flectant genu cor
dis ſui. qđ vel capitis inclinatione teſtent̄. vt
igit̄ hoc feruenti⁹ z deuotius obſeruetur: vti
litates ac p̄fectus quos nobis conferat h̄ no-
men ih̄u diligentius ꝓſideremus. Eſt em̄ ſimi
lium ſoli. ſicut em̄ ſol iſte materialis ſuo vigore
ſplēdore ac calore viuificat augmētat atq̄ ſer/
uat cuncta terre viuentia. Sic nomen ih̄u cun
ctis in hoc ſeculo pegrinis vitam gratie p̄ſtat
z incipientib⁹ z pficiētibus. ꝑoinde Zach.
vj. ait. Oriens nomen eius. id eſt. ſicuti ſol re/
fulgēs in oriēte. Et iterū p̄s. ait. In ſole poſu/
ſuit tabernaculū ſuum. id eſt. fecit ſolē myſticū
q̄ eſt radioſa fides tabernaculū nominis ſui. di

stinguam? igit fulgorez huius sacri nominis in duodecim splēdidos radios. vt abundātia radiose fidei nominis iesu christi in duodecim articulis per duodecim apostolos p totū vniuersum radiose diffusa mystice designet. sicut Eccli. l. dicitur sol illuminans per omnia respexit.

Articulus primus de q̄ttuor radijs ac virtutib? nois nostri dñi iesu xp̄i p tinentibus ad incipientes.

DRo incipientib? em̄ quattuor radios seu radiosas virtutes habet nomē domini ihu: sm̄ q̄ quattuor mala aduersant eis. Est em̄ eis aduersaria. Primo culpa secundo pugna. tertio cōcupiscentia. q̄rto etiā pena. Cōtra hec quattuor est nomē ihu. Primo refugium penitentiū. secundo vexillū pliantium. tertio remedium infirmantiū. quarto solatium patientiū.

Primus radius nomis iesu i q̄ ostenditur quāta misericordia erga pctōres i hoc nomine demonstrat. Cap. I.

DRimo vo nomē ihu est refugium penitentium. scz cōtra malum culpe. Quis em̄ peccator non timeat nomen potentie. quis nō paueat nomen diuine ire. aut quē non terreat nomen furoris dei. aut cum nominari audit dominū vltionū: sed ecce nomē ihu dulce refugium i quo exinanitur potestas seu maiestas dulcescit pietas et dei magna misericordia demonstrat. Olim vo i veteri testamēto in lege timoris erat terribile nomen dei. vñ Esa. xxx. dicit. Ecce nomē domini de longinquo venit: ardens furor eius z grauis ad portandū. Unde q̄ terribile est nomen dei: vbi ardor furor z pondus vtiq; ad cōburendum ad seuiendū ad obruendū. sed hec oīa cōtemperata sunt in fonte misericordie z pietatis. id ē. i vtero virginali p ihm christū amorosū nostrum. Naz ibi ardor redactus est ad temperiē furor ad mansuetudinē. z pondus ad leuitatem. vñ iam filius a philos quod est amor denominat ac p b̄ dei amor immensus ad nos peccatores manifestius palā fiat. Proinde Luce. j. ait angelus ad mariam: Spiritus sanct? supueniet i te z virt? altissimi obumbrabit tibi. Idoq; qđ ex te nascet sānctū vocabit filius dei. O igit amorosissimū z gratiosissimū nomē. O nomē sanctum o nomen pium z oīm dulcedine plenum. hoc quidem est illud sanctissimum nomē. quod fuit tm̄ ab antiquis patribus desideratū. tantis anxietatibus expectatū: tantis languorib? plongatū: tātis suspirijs inuocatū: tātis lachrymis postulatum. sed tēpore gratie misericordie donatū. hoc q̄dem desiderabat pphēta cū ait Dic anime mee salus tua ego sum. q. d. dñe satis dixisti. hec dicit dñs exercituū de? vltionū z dñs iustus noster absconde queso nomē potentie. nō audiatur nomē vindicte taceatur nomen iusticie da nobis nomen misericordie sonet nomen ihu in auribus meis. qz tūc vere vox tua dulcis: z facies tua decora. Ecce dulce refrigerium nomē ihu: sine q̄ tam patres antiq̄ q̄ etiaz hoies noui testamēti inuocū sperauerunt habere salutē. Ideo dicit Matth. ij. ait angel? ad Joseph. Vocabis nomē ei? ihm. ipe em̄ saluū faciet populū suum a peccatis eoz. Et iteruz Act. x. ait petrus huic pphete oīes testimoniū phibent. remissionē peccatoruz accipere per nomen eius. omnes qui credent in euz. scz fide opante p dilectionem. z. j. Joh. ij. ait. Scribo vobis filioli mei: qz remittunt vobis peccata vestra per nomen eius. z iterum Act. iiij. Petrus ait. Non em̄ aliud nomen est hominibus sub celo datum in quo oporteat nos saluos fieri. Et iterum pauloante de eodem nomine ait. Non est in aliquo alio salus. Hoc q̄dem nomē ihs Exo. xxviij. Per nomen domini tetragramaton p̄figuratū est. Scōm em̄ Nico. de lyra supra Exo. xxviij. Sextum ornamentuz sūmi sacerdotis erat lamina aurea pendēs in fronte eius. ligata cū mitra filis iacinctinis: in q̄ erat nomen dñi tetragramaton scriptum. hec autē ad moduz corone erat formata. vnde z corona impfecta denominabat. quia soluz ptēdebat ab aure ad aurē transiens sup frontē sm̄ Josephum z Rabanū. Salomonē. ita q̄ ipa cū semicirculo q̄ erat ex pte posteriori capitis faciebat q̄si coronā pfectaz. Nā circa finē p̄dicti capituli dñs ad Moysen ait. Facies z lamia d auro purissimo i q̄ sculpes ope celatoris sāctū dño. i. nomen dei tetragramaton sm̄ p̄dictum Nico. de lyra. Et idem in q̄stione 9tra iudeos sup illo verbo Jeremie. xxiij. circa finē p virtutis dei viuētis dñi exercituū inq̄t. Ubi nos habem? dñi in hebreo ponit nomen dñi tetragramaton qđ signat diuinā naturam sm̄ suas proprietates intrinsecas: absq; respectu ad ex̄ b̄ siq̄dē nomē in lamia aurea scriptū portabat pōtifex i frōte scriptū q̄n ingrediebat sāctasāctoz: vt mystice designaret. q̄ nulla aīa introibit in templū regni celoz ad sacrificandū deo sacrificiū laudis: nisi nomen ihu portet scptuz in fronte sua. z sic sacrificabis tunc deo sacrificiū laudis. Scribit em̄ primo in aie fronte per baptismi sacrm. p̄ abolet p pctm̄ mortale. Et iteq̄ scribit ex pnia virtuali. sic Apoc. iij. Br z scribā sup eū nomen dei mei. b̄ siq̄dē solū vere nominat. cui? natura 9e p nomen exprimitur Un Gen. ij. Adaz res oēs nominauit. qz oiuz rerū naturas nouit. Nomē igit tunc sup pec-

catorē ſcribit qñ p verā ꝓtritionē h̄ meruit vt p'eam ad veraz ih̄u noticiā eleuet. Et iterū de hac ſcp̄tura .ij. Cor. iij. apl's ait. epla xp̄i vos eſtis ſcp̄ta i tabulis cordis carnalib⁹. Ex dictis elici p̄t q ḡcunq; etiā ſcelerat⁹ i fine vltimo poſitus nō valēs aliter de pctis p̄teritis ſeiuua/re niſi p ꝓtritionē cordis .tūc ſi vere corde iuocat h̄ nomē ih̄s remiſſionē ꝓſequit oim pctō⁹ ſuo⁹. teſte Johele .ij. c. dicēte. Omis ḡcunq; in uocauerit nomē dñi h̄ ſaluus erit. Inuocauerit ſcz pfecto & deuoto corde nō aūt ore polluto. vera eñ inuocatio. veram includit contritionem. Et licz vera contritio ad ſalutē ſufficiēs ſit: non tamē abſq; maxima cauſa ꝓpheta ait. ꝑdictuz ⁊bum. nam ih̄u inuocatio facta corde & platio facta ore & inuocāti & circūſtanti magnum p̄ſtāt augmentū ſaluatiōis. Sed q; ſepe cōtingunt caſus inopinati & piculoſi. ideo neceſſe eſt nomē ih̄s ſepius frequētare. vt ex hac frequentatione habitus generet. atq; in habitu tali ſemp i quolibet fortuito caſu cordi & ori nomen ih̄u quod ē nomen ſalutis occurrat ad hoc inducere volēs apl's ad Coll. iij. ait. Omia quecunq; facitis in verbo aut in ope. oñia in nomie dñi ih̄u xp̄i facite & agite. Teſte eñ experiētia patet q aſſuet⁹ noīare diabolū ex malo corde in oi inopinato & ſubito caſu diabolū inuocat ore. Sic cōtingit de aſſueto nominare hoc nomē ih̄s idipm in omni ſubito caſu pnūciabit. teſte eñ domino q̄ ait Matth. xij. Ex abundātia eñ cordis os loquit & bon⁹ homo de bono theſauro ꝓfert bona. & malus homo ꝺ malo theſauro ꝓfert mala. lege totā ſcp̄turā ſacram: & i tota ſilua euāgelica nullū reperies inuocantē hoc nomē ih̄s. recepiſſe vnq; repulſam. ſequit ſcōs radius.

Secundus radius q nomen ieſu i qualibet pugna facit ſibi deuotū hominē triūphare. Cap. II.

Secūdo autē dñi ih̄u nomē eſt vexillū p̄liantium. & hoc ſcz cōtra malum pugne. nam ſi ꝓtemptus Pharao ꝓſurgit ad ſcandala adhuc recurrendū eſt ad nomē ih̄u. quia ipſe eſt pugnantib⁹ in p̄ſidium. ſubiecit eñ nobis omnē feritatē inimico⁹ noſtro⁹. Tria nēpe tunc aduerſāt nobis ſcz diabolus caro & mūdus Primo eñ diabol⁹ aduerſatur ꝓſuetū equidē eſt vt cū quis cupit & querit derelinquere prauā vitā & in nouū hoiem ſe mutuare. q diabol⁹ ſuis verſutijs & toto conamine ſe oponat. Proinde Eccī. ij. ait. Fili accedens ad ſeruitutez dei ſta in iuſticia & in timore. & p̄para aiam tuaz ad temptationē. Et iterū Greg⁹ ait. Appropinquāte ſaluatore appropinquat temptatio. lucem rectitudinis ſequit vmbra temptationis. pinde ſi cōſurgit diabolus cōtra te ne timeas. ſed erige cōtra eū vexillum ſalutis qd̄ eſt ih̄s inuocando illum. Audi q̄d de te credētibus ait dom⁹ Matth. vlt. In nomie meo demonia eijcient Hanc aūt poteſtatē dedit dom⁹ diſcipulis dicēs Mat. x Eijcite demonia qd̄ expientes .lxxij. vt dicit Luc. x. Reuerſi ſūt cum gaudio dicētes. Domine etiam in nomie tuo nobis ſubijciunt demonia. Sed aiaduertere reſponſū eius. ait eñ Videbā ſathanā ſicut fulgur de celo cadentē. quaſi dicat. nolite mirari ſi nomē meū diaboli expaueſcāt & eos ab homie pellit. cum ſ̄trute eius ſathanas cum oibus angelis ſuis de celo expulſus ceciderit ſicut fulgur. Unde Apoc. xij. Poſt p̄liuz factū in celo a Michaele cū draconе & ab eo de illa victoria iam obtēta eiecto q; illo in ſupplicia ſempiterna exultantes clamauerūt angeli iam beati iam dicētes. Facta ſalus eſt & virtus. id eſt. ex nomie ih̄u ſaluifica virtus & poteſtas xp̄i eius. ſicut latius dictum eſt in quadrageſimali de religione chriſtiana Fmone. vj. arti. ij. Nec mirū ſi p hoc nomen demones expellunt. cuz eius fortitudinē & terrorem ſuſtinere non poſſint. vnde Jere. & ſcriptū eſt. Magnus tu ſcz domine ih̄u & magnum nomen tuum in fortitudine. Et iterū p̄pheta ait. Sanctum & terribile nomē eius. ſanctum quidē angelis bonis et hominib⁹ iuſtis ſed terribile eſt demonib⁹ & viris impijs. pateat hoc etiaz p exemplū. Cum eñ beat⁹ Bern. Papiam de mediolano veniſſet. q̄dam vxorē ſuam demoniacā ad illuz adduxit. tunc diabolus p os eius dicere cepit. nō me de hac auicula mea hic pozrulos edens & braſcas deuozās pellet. Cui ſeruus dei reſpondit. nō Bernardus te ſed dom⁹ noſter ih̄s xp̄s. Mox autē vt ille oratōez effudit. ſpūs nūq; dixit. q̄ libēter egrederer ꝺ hac auicula grauit molestat⁹ i ea quaz libēter egrederer ſed nō poſſum. Non vult eñ magnus dom⁹ cui ſanct⁹. Et quis ē dom⁹ magn⁹? Cui ille. Jeſus nazaren⁹. Ad quē vir dei. Vidiſti ne vnq; eum? Quo reſpōdente. Etiā. Cui itez ait. Ubi vidiſti euz? Et ille ait. in glia. Et ſāct⁹. Et tu i glia fuiſti? Quo rñdēte vtiq; ait Quō inde exiſti? Et ille ait cū lucifero multi cecidim⁹. Hec q̄dez oia voce lugubri p os vetule omnib⁹ audientib⁹ loqbat ait illi vir dei. nunq̄d in illaz gloziā redire velles? ac ille miro mō cachinans ait tarde ē tunc aūt orāte viro dei de muliere egreſſus ē. & cum beat⁹ Bern. inde abiret eo iam elōgato. iteruz diabol⁹ inuaſit eā. vir aūt eius poſt illū cucurrit q̄d acciderat indicauit: ac ille p̄cepit collo ei⁹ cartulā alligari in q̄ h̄ verba ꝓſcripta erant In nomie dñi ih̄u xp̄i p̄cipio tibi demon ne

hāc mulierē tā ꝓtingere ꝑsumas: qđ cū factuꝫ fuisset. postea ad eādem accedere nequaq̄ ausus fuerat. Scđo aūt ꝓtraria ē nob̄ caro: ol spurcitia ⁊ malicia plena. vnde Bern. ſmone xv. sup Cañ. ait: tristat aliq̄s nostrū veniat in cor ihs ⁊ inde saliat in os: ⁊ ecce ad exortū nominis lumen nubulū oñe diffugit atq̄ serenū reddat. labit q̄s in crimen currit insuper ad laqueū mortis desperādo. nōne si iuocet nomen vite ꝓfestim respirabit ad vitā? cui alīq̄ stetit añ faciē salutaris nomis duricia vt assolet cordis ignauie. torpor rancor animi lāguor accidie cui fons forte siccat? lachrymaꝝ inuocatu ihu nō cōtinuo crupit vberior. fluxit suauior. ⁊ paulopost etiaꝫ inq̄t. nihil ita ire impetū cohibet supbie tumorez cedat. sanat liuoris vulnus. restringit luxurie fluxum. extiguit libidinis flāmā. sitim tēperat auaricie. ⁊ totī? indecorē mihi ꝓpono mitē hūilē corde. benignū. sobriū. castū misericordē. ⁊ oī denīq̄ honestate ac sāctitate ꝓspicuū. Eū denīq̄ ipm deū oipotētem q̄ suo me exemplo sanet ⁊ roboret adiutorio b̄ oia mihi simul sonant. cū insonuerit ihs. sumo itaq̄ mihi exēpla de hoie ⁊ auxiliū a potente. illa tanq̄ pigmētaria spēs. b̄ tanq̄ vnde acuam eas ⁊ faciā ꝓfectionē cui silez me dicoꝝ nemo facere posset. hoc tibi electuariuꝫ habes. O anima mea ꝓdituꝫ in vasculo vocabuli huius qđ est ihs salutiferū certe: qđq̄ nulli vnq̄ pesti tue inueniat inefficax. Tertio q̄ nobis aduersat mundus ⁊ iudicio dei. naufragaris i mari aut in curris in picula eius occurrūt picula fluminū insultus inimicoꝝ. traditiones ꝓditionuꝫ: terror tonitruoꝝ. ⁊ fulgorū ruinosi casus aut lapidum aut domorū aut ignis inopinati euētus ⁊ similia. Jnuoca salutis nomen cor ⁊ os subito clamet ihs. speret in adiutorio altissimi. ipse eñ ait clamabit ad me ego exaudiā eum. cum ipo sum in tribulatiōe eripiam eum ⁊ glorificabo euꝫ. Et iterum per ꝓphetam ꝑmittit dicens: ꝓtegam eū: quoniā cognouit nomen meum. nēpe sicut ℙrouerb. xviij. dicit. Turris fortissima nomen domini: ad ipm recurrit iust? ⁊ exaltat. scz ne predicta possint puenire ad eum ⁊ nocere illi.

Tertius radi? q̄ deuotio nominis iesu cum debitis circūstātijs infirmātibus impetrat sanitatē. Ca. iii.

Tertio nomen ihu est remediū infirmātium. hoc est ꝓta malum cōcupiscētie Nam dānata mort te culpe ⁊ homie a piculis liberato. remanet in nobis cōcupiscentie morbus ⁊ egritudinis languor. ideo recurrendū est ad hoc nomen ihu. quia sicut ℙetr? rauēnas ait. hoc est nomē quod dedit cecis vt sum. surdis audituꝫ. claudis gressum ac cursū sermonez mutis. vitamq̄ mortuis ⁊ etiam totam diaboli potestatem de obsessis corporib? effugauit. Proinde siqua infirmitas tibi vel tuis occurrat non respreto remedio corporali aut naturali: recurre ad inuocationē nominis ihu. Sepe quoq̄ cōtingit q̄ non possunt infirmantibus remedia naturalia adhiberi. vel ꝓpter eorum carentiam vel ꝓpter morbi aut infirmitatis ignorātiā: seu quia est quasi irremediabile malum: ꝓ ipam nature viam: ideo curandum est ad remedium. quod fidelibus suis ℳatth. vlt. domin? derelinquit sup terrā dicens. signa autē eos qui crediderint hec sequētur nomie meo demonia eiciēt. linguis loquētur nouis: serpentes tollent: ⁊ si mortiferū q̄d biberint non eis nocebit. sup egros manus imponēt ⁊ bene se habebunt. Nec recurrenduꝫ ē ad fatuos insanos ⁊ omnino erroneas incātationes quorūdā: qui credūt se inuocare nomē domini. ⁊ inuocāt nomen diaboli incātationibus suis eo q̄ sepe nomia ignota ibi cōmisceāt ac semper in eis mendacia interponant. licꝫ sepius pater noster ⁊ aue maria ad coopimentū addant: ⁊ licꝫ ꝓ tales insanias appareant aliq̄ liberari. tamen ꝑmittente iudicio dei. demon qui ex versutia sua facit hominez vel puerum egrotari eo inuocato ꝓ impiam in cantatiōem aufert languorem ⁊ infirmitatez a corpore per infidelitatem ⁊ errorem infigens mortalez culpam in anima ⁊ in corde sicut in legenda beati Bartholomei euidēti? patet. Proinde ꝑphēta hoc ꝑuidens ait. beatus vir cuius est nomē domini spes eius. ⁊ nō respexit in vanitates ⁊ insanias falsas. De pluribus vero fide digno testimonio nostr tēpor? audiui: quia iuxta ꝓbum domini imposita manu super egrotantes ad inuocationem huius sanctissimi nominis ihu. libertati sunt. Nam sicut effusum vnguentum ministrat grām corpib?: sic nomē ihu dat salutis grām animab?: vñ ꝑpheta ait. Saluauit eos ꝑpter nomen suū vt notā faceret potētiā suā: ⁊ q̄ mirabili? est etiā pctōres ⁊ infideles ad inuocationē huius glīosi nois fecisse miracula ⁊ sanasse egrotos manifeste cōprobat. vnde ꝺ beato Dionysio ariopagita narrat. q̄ dū cuꝫ beato ℙaulo disceptaret ꝓ viā añ eos q̄dam cecus trāsibat ac statim Dionysi? ap'lo ait. si dixeris huic ceco in nomine dei tui vide ⁊ viderit. statim credam: sed ne vtaris magicis verbis. ego tibi ꝑscribam formam verborū dicens. Jn nomie ihu christi de virgine nati crucifixi ⁊ mortui qui resurrexit ⁊ ascendit in celū vide. Et rñdēs paulus ad hoc vt ois suspitio tolleret volo vt verba eadem tuipe ꝓferas et

in eadem forma ꝙ hoc. Dionyſi⁹ dixit ceco vt videret ⁊ ſtatim vidit. ⁊ ꝓfessus ē Dionyſius ſe credere in xp̄m ihm dñm nr̄m. Ex his patet q̄ cum Dionyſi⁹ adhuc eſſet peccator ⁊ infidelis ad inuocationē huius nomis cecū illumina/uit. ⁊ ſic plerīq; ꝫ idem i ſe ⁊ in alijs nr̄is tpib⁹ expti ſūt. Licet eſſent peccatores vt verificet q̄ de ꝫ p̄dictū eſt in ps̄ cij. Saluauit eos ppt̄ nomē ſuum vt notam faceret potentiā ſuā. Eſt aūt aduertendū q̄ q̄ttuor neceſſaria ſunt ad ꝫ vt homo impetret in ꝓtute ſancti hui⁹ nomis. ꝓimo q̄ p ſe petat. ſcō q̄ petat neceſſariuꝫ ad ſalutē. tertio q̄ petat pie. q̄rto q̄ petat pſeuerāter. His q̄ttuor ꝓcurrentibus ſemp impetrat quod petit. ꝓimo inq̄ exaudit ſi petat p ſe. non pōt eī homo vitam eternā ex condigno alteri ꝓmereri. nec q ꝓſequens ea que pti nēt ad vitā eternam alteri mereri pōt. ꝓoinde non ſp hō p altero petens exaudit. vñ Hieronym⁹ ſup Jerem. Fruſtra rogat ds̄ p alio cuꝫ ille demeret p quo orat. Et itē Aug⁹ ſuper Joh. Exaudiunt oēs ſancti p ſeipis. nō autē p oib⁹ amicis ⁊ inimicis. q̄ non ad vtrūq; dictum eſt a dño Joh. xvj. Si q̄d petieritis p̄r̄ in nomine meo dabit: ꝫ addit dabit vobis. Et ad hoc facit q̄ Jere. vij. dñs ait dicens. noli orare p ꝓlo ꝫ nec aſſumas p eo laudē ⁊ orationē ⁊ non obſiſtas mihi: q̄ nō exaudiā te vbi glo. dicit q̄ duo ſunt que orationib⁹ ne exaudiantur a domino cōtradicūt: ꝓimuꝫ eſt error incorreptus ⁊ pmanens. ſcm eſt finalis impenitētia ſeu cor impenitēs. Secundo ſi petit neceſſariū ad ſalutē. vnde Joh. ibi ſupra ait dñs Si q̄d petieritis patrē in nomīe meo dabit vobis. ꝓoinde Raban⁹ ſup Matth. ait: quotienſcunq; petētes nō audimur. ideo fit quia illa cōtra auxiliū noſtre ſalutis petim⁹. vel in futurū petitiōis differt effectus vt deſideria creſcant. ⁊ pfectius capiāt gaudia gaudia que reſeruant. Tertio ſi petit pie. in quo vero oīes cōditiones que requirunt ex parte orantis in q̄ntum orans pleni⁹ cōprehendūtur ſcz q̄ oret fideliter humiliter ⁊ feruenter. ꝓimo oret fideliter ⁊ confitenter ſicut beatus Jacob⁹ pri/mo ſuo cap̄. ait. ꝓoſtulet in fide nihil deſitās Secundo q̄ oret hūiliter. vñ ps̄ ait Reſpexit in orationē humiliū ⁊ non ſpreuit precem eor. Tertio q̄ oret frequenter. vñ Aug⁹ ait Digni or ſequet effectus: quāto feruentior p̄cedit affectus. Quarto ſi petit pſeueranter. Vñ Luc. xj. domin⁹ ait. Quis veſtrū habebit ⁊ ibit ad illū media nocte ⁊ dicet illi. Amice accomoda mihi tres panes quonia amicus me⁹ venit de via ad me: ⁊ non habeo q̄d ponā ante illū. Et ille deintus reſpondēs. Noli mihi molest⁹ eſſe iam oſtiū meū clauſū eſt ⁊ puer mei mecū ſūt in cubili. nō poſſū ſurgē ⁊ dare tibi. ⁊ ille ſi pſeuerauerit pulſās. dico vob ⁊ ſi nō dabit illi ſurgens eo q̄ amic⁹ ſit. ppt̄ importunitatē tñ ei⁹ ſurget ⁊ dabit illi q̄t̄ht hz neceſſarios. ⁊ ego dico vobis: petite ⁊ dabit vobis. q̄rite ⁊ inuenietis. pulſate et aperiet vobis. Quis eī q̄ petit accipit ⁊ q̄ q̄rit inuenit. ⁊ pulſanti aperiet.

Quartus radius miram leticiaꝫ ⁊ exultationē adipiſcūt in omni aduerſitate qui deuotione afficiunt ad nomen ieſu. Cap̄. iiij.

Quarto vero nomen ihu eſt ſolatiū patientium. ⁊ hoc cōtra malum pene. q̄uis eī deus ſeruos ſuos in temptatiōe ſuccūbere nō pmittat: nihilomin⁹ tamē pmittit eos ſuſtinere afflictiōes: ſed deſperandū non ē nec obliuiſcendū dulcis nomis ieſu. ſed tamen maxime inuocandū. ꝓoinde cōſolādo patiētes Matth. v. domin⁹ ait. Bene eſtis cū maledixerint vobis homies ⁊ dixerint omne malum aduerſū vos mentiētes ppter me. gaudete et illa die ⁊ exultate: quoniā merces veſtra copioſa eſt i celis. imo mēti inflāmate amoris ihu inestimabilis leticia eſt. p nomīe ihu xp̄i pati ſolum eſt in exebriatiōe ſui amoris ⁊ in appetitu ſimilitudinis cordis ei⁹ nullo alio premio expectato. Nōne ſepi⁹ eſt homini gaudiū pati pro amico mortali etiam cuꝫ neſcit ille p quo talis paſſio ſuſtinet: q̄to magis deo imortali q̄ omnia cernit. et p domino ihu qui tanta p nobis lete ppeſſus eſt? hoc cōſiderans ꝓaul⁹ Act. xxj. ait. Ego aut̄ non ſolum alligari ſed ⁊ mori hierim parat⁹ ſum ppter nomen ihu chriſti Et Act. v. itē de apoſtolis ait. Ibāt apoſtoli gaudētes a ꝓſpectu ꝓſilij. quoniaꝫ digni habiti ſūt p noīe ihu ꝓtumeliaꝫ pati. Aug⁹ eteni ait. Erat magnā audaciā nomen dñi. ſcriptum in cordib⁹ iuſtorū contra impetum malorū: vt patienter tollerent ⁊ prudent euitent. vñ beata Agatha iudici ſibi tormēta aſpera cōminanti. inuicto animo ſibi rñdet dicens. Si feras mihi pmittas audito xp̄i noīe manſueſcunt. ſi ignē adhibeas. roꝛē ſaluificum ō celo mihi angeli miniſtrabūt. pter ꝓtutē huius nomis ſancti martyres in tormentis ſuis omnibus triūphant. vnde ppheta in ꝓſona eorū dixit. In nomīe tuo ſpernemus inſurgentes in nob. Et itē adiutoriū noſtrū in nomīe domini. qui fecit celum ⁊ terram. ſcz q̄ maius fuit q̄ nobis p conſolationē aſſiſtere in tormētis. nec mirū ſi cuꝫ tanto gaudio tanta martyres ſuſtulerūt quia ipe erat q̄ in eis oīa ſupportabat tormēta. ſicut apl's ait ad ꝓ hil. ij. Operat in nobis velle ⁊ pficere p bona volūtate. Vñ Apoc. ij Anime patienti ppter nomen ſuū domin⁹ ait

patientiam habes et sustinuisti ꝓpter nomen meuz. ⁊ non defecisti. Ille nempe ꝓpter nomē domini ihu sustinet. qui passione sua clarificat nomen xpi. ⁊ non ꝓpter nepharia opa sed ꝓpter sacra instituta virtutū religionis xpiane ꝓsecutiones sustinet patiēter. sicut ⁊ beat⁹ Petrus ca. iiij. Nemo nostrū patiat quasi fur vel homicida aut maledicus. aut alienozuz apeti tor. Si autē vt xpianus non erubescat: glorificet autē deū in isto nomīe. sed quoniā virt⁹ patiētie ꝓmiū non merebit. nec virtus etiam dici potest. nisi ꝓseueret vsq; in finē: ideo Job. subdit. ⁊ nō defecisti. A iusticia quidē deficere cōprobatur. qui vel difficultate exercitij vl' inter na passione animi et importunitate ꝓsequētis inimici resilit a cepto ꝓpositi iusti. ⁊ iō Leui. iij. animal cuz cauda precipit imolari. in quo mystice insinuat. q; opus deo placere non pōt si non ꝓseueret vsq; in finē qđ in animalis cauda designatur.

Articulus. II. de aliis quattuor radiis seu virtutib⁹ nominis iesu ptinētibus ad ꝓficientes.

Secūdo autē ꝓ ipis ꝓficiētibus alios quattuor radios distinguam⁹ ꝑ admirando nomine ihu xpi. Nam sicut incipientibus ꝓficit contra malum ita ꝓficientibus ꝓdest erga bonum. In quattuor nempe ꝓficere debent ipi ꝓficientes ꝓmo corde. secundo ore. tertio opere. quarto cōtinuatiōe. ꝓinde nomē ihu est ꝓmo honor credentiū. secdo splendor ꝓdicantiū. tertio meritū operantiū. quarto adiutorium deficientiū.

Quintus radi⁹ nominis iesu ꝑ admirāda gloria ⁊ honore quem sequūtur omnes vere credentes in nomine ei⁹ scz iesu xpi. Cap. I.

Primo autē respectu cordis nomen iesu est honor credētiū. Facit em̄ nomē ihu in corde plātatum ꝓ fidem dilectissimum dei filium. sicut Job. j. testatur dicens Dedit eis potestatē filios dei fieri his qui credunt in nomīe eius. Maxim⁹ qđez est honor esse filios dei. Naz teste paulo ad Roma. viij. Si filij ⁊ heredes: heredes quidem dei cohere des autē christi. Magnuz igit fidei fundamētum nomē ihu efficiens filios dei. qđ quidem i imo posituz ꝓncipaliter sustinet edificium. qđ ꝓ colūnas erectum. dum ad alta cōscendit manet in fastigio consūmatuz. edificium autē fundamenti hui⁹ sunt mēbra christi. fastigium vero beatitudo eterni regni. ꝓinde de fundamento. j. Corinth. iij. apostol⁹ ait. Fundamentum aliud nemo potest ponere nisi quod positum est ihs christus. Fides enim catholice religionis cōsistit in noticia ihu xpi ⁊ lumīe qui est lumen anime. ostiū vite: fundamentū salutis eterne. Hanc si quis nō habuerit aut relinquit velut sine lumīe ꝓ umbras noctis ⁊ clausis oculis ꝓ discrimina precipitāter incedit. et q̄tumcūq; eminentia rōnis fulgeat ducem sequetur cecum. dum ad intelligenda secreta celestia ꝓprium sequit intellectuz. aut fundamēto neglecto ꝓstruere nitit domū. aut ostio pretermisso intrare vult ꝓ tectuz. fundamentū igitur istud ihs est lumen ⁊ ostium qui se viā mōstraturus errantib⁹: fidei lumen exhibuit omnib⁹ ꝓ quam posset de⁹ ignotus requiri: quesitus credi: ⁊ creditur⁹ inueniri. Fundamentuz hoc sustentat ecclesiā in nomīe ihu fabricataz Maxim⁹ igit honor est ꝓ fidē nois ihu filiuz dei fieri atq; heredē. Nō intelligens angelus Apoc. xix. a Johe nō sustinuit adorari: ait em̄ Johes. Cecidi ad pedes angeli vt adorarē eū ⁊ dixit mihi. vide ne feceris cōseruus em̄ tuus sum ⁊ fratruz tuozū habentiū testimoniū ihu. deum adora. Ait enim cecidi ad pedes eius vt adorarem eum non tamē sicut creatura creatorem deum: sed sicut seruus vehemēter ac cū seruili subiectione honorat dominū suū creatum Nēpe angel⁹ i veteri testamēto sic se ab hoib⁹ adorari nūc sustinet qđ tm̄ nō sustinet hic imo manifeste phiberi videtur. ido subdit. ⁊ dixit mihi. vide scz ne feceris talē reuerētiā. dicens mihi: cui⁹ causā subdit dicēs. Cōseru⁹ tu⁹ sū. i. tecū: ⁊ sic̄ tu sum seru⁹ eiusdē dei ⁊ dn̄i nr̄i ihu xpi. ⁊ ne credat q; respectu soli⁹ Johis ꝓpter singularē reuerentiā excellentiā vel p̄cellentiā eius hoc diceret ⁊ non de oibus hoibus q̄ xpi sunt serui. ideo subdit ⁊ fratrū tuozū habentiū testimoniū ihu. id ē. q̄ ꝓfecto corde ꝓfitentur ⁊ testificant ihm esse deum ⁊ dn̄m vniūsoz atq; hoim redemptorē ⁊ saluatoreꝫ. Triplici em̄ ex causa se a Johe noluit angel⁹ adorari. ꝓmo ꝓpter dignitatē. secdo ꝓpter veritatē. tertio ꝓpter hūilitatē. ꝓmo in q̄ ꝓpr̄ dignitatē. scz demōstrādā generatiōis hūane quā i exaltatione xpi hoies acceperūt. ac si apte dicēt: q; iā supza nos i sede diuine maiestatis xpm hoiez video ⁊ adoro: ideo me ab homīe in xpo credēte adorari āmodo non pmitto. Secūdo ꝓpter veritatē declarandā videlz q; qñ angeli pmittebant se ab homīe adorari in veteri testamento nō pmittebāt ꝑ de illa que latria nuncupāt q̄ competit soli deo. sicut vti q; ipi demones pmittūt atq; instantia magna exquirunt. ⁊ hāc causam statim subdit cum ait deuz adora. Tertio ꝓpter humilitatē. scz insinuādā eoz. scz q̄ in ecclesiastica dignitate sublimati sūt. q̄ licz a subditis seruiliter honorent. nō tamē debēt se habere ad eos vt dn̄i sed q̄dāmodo vt ministri

ꝛ ſeruí iuxta illud Luce. xxij. Reges gentium dominant eoꝝ ꝛ q̄ poteſtatez habent ſup eos benefici vocant: vos aut̄ non ſic. ℔ qui maior eſt in vobis fiat ſicut minor: ꝛ q̄ p̄ceſſor eſt: ſic miſtrator. Nā q̄s maior ē q̄ recūbit aut q̄ miniſtrat. nōne q̄ recūbit? ego aũt in medio veſtrū ſū ſic q̄ miſtrat ꝛ hinc eſt q̄ petr⁹ p̄nceps ap̄lorū ꝛ ſūmus eccl̄ie pōtifex nō p̄miſit ſe Actu. x. A cornelio flexis genib⁹ honorari ſuilit: imo ip̄m eleuabat dicēs: ꝛ ego ipſe hō ſū ſicut ꝛ tu. ꝛ hoc egit. ſcz vt hāc humilitatē inſinuaret eſſe ſuandam ꝛ cetera.

Sextus radius q̄ ſoluz p̄dicantes nomen ieſu. id ē. aiaꝝ ſalutem fructificāt in verbo dei. Cap̄m. ii.

Secūdo reſpectu oris nomē ih̄u ē ſplēdor p̄dicantiū eo q̄ luminoſo ſplēdore annūciare ꝛ audire faciat verbū ſuum vnde Bern̄. et vñ putas in toto orbe tanta et tā ſubita atq; feruens dei lux niſi de p̄dicato ih̄u noīe? ꝛ hui⁹ nois luce ac ſapore de⁹ nos vocauit in admirabile lumē ſuū q̄b⁹ illuiatis ꝛ i lumine iſto videntib⁹ lumē ap̄ls ad Eph̄. v. Eratis aliq̄n tenebre nūc aũt lux in dño. vt filij lucis ambulate. Proinde h̄ nomen declarari debet vt luceat nec latere. nec i p̄dicatiōe p̄ferre debet corde ſordido vel ore polluto. ℔ i vaſe recondendū ꝛ p̄ferendū electo. vñ Act̄. ix. dñs ait. Vas electiōis mihi ē iſte. vt portet nomen meum coram gentibus ꝛ regibus ꝛ filijs iſrael Vas inquit electiōis: vbi liquor dulciſſimus venalis expoſitus. vt ꝓuocet ad bibēdū dum rutilat ꝛ ſplēdeſcit in vaſis electis. vt portet inquit nomē meū ꝛē. Nā ſicut igne ſucceſo purgatis agris conſumit̄ ariditas ꝛ inutilitas vepꝝium ꝛ ſpinaꝝ. ꝛ ſicut ortu ſolarium radiorū pulſis tenebris latitāt fures nocti vagiq; foſſo reſq; domoꝝ: ſic lingua pauli populis p̄dicante velut magno tonitruo p̄ſtrepente: velud igne vehementi⁹ irruente. velut ſole clari⁹ rutilāte cōſumebatur infidelitas. diſperibat falſitas eluceſcebat veritas. ad inſtar cere vehemētis ignis incēdio liquefacte. nomē em̄ ih̄u circūferebat verbis epiſtolis miraculis et exemplis. Laudabat em̄ nomen ih̄u aſſidue ꝛ collaudabat in cōfeſſione. hoc inſup nomen coram regibus ꝛ gentib⁹ et filijs iſrael portabat apoſtol⁹ tanq̄ lumē: ꝛ illuminabat patrias ꝛ clamabat vbiq; illō ad Roma. xiij. Nox p̄ceſſit dies autem appropinquat: abijciamus igit̄ opera tenebrarū ꝛ induamur arma lucis ſic̄ in die honeſte ambulemus. ꝛ monſtrauit omnib⁹ lucernā ardentē atq; lucentē ſup candelabrū. annuncians i omni loco ih̄m ꝛ hunc crucifixū. quomodo lux illa reſplenduit ꝛ p̄ſtrinxit cunctoꝝ intuentiū oculos. quādo Act̄. iij. deoꝛe petri tā q̄ fulgor egrediens claudi corpales plātas ſolidauit ꝛ baſes. multoſq; ſpūales cecos illuminauit. nunq̄d non ignē ſparſit cum ait. In nomine ih̄u xp̄i ſurge ꝛ ambula. Hec ſm Bern̄. ibi ſupra de apoſtolis quoq; Marc̄. in fine dicitur q̄ pfecti p̄dicauerunt vbiq;. ſcilz nomen ih̄u domino cooperāte ꝛ ſmonem confirmante ſequentib⁹ ſignis que reuera fiebant in nomie ih̄u xp̄i deniq; q̄ miraculis confirmauit in p̄ſecutione tyranoꝝ. cōfirmauit poſtmodū illuſtrationib⁹ luminoſis declarantib⁹ ſcripturas contra doctrinas falſas hereticoꝝ. Inſuper ꝛ quotidie cōfirmat nūc dulcoroſis refectionib⁹ ꝛ copioſis illuminationib⁹ electoꝝ. Proinde eccleſia xp̄i ſpōſa ſemp eius teſtimonio fulta iubilat cū p̄s. dicēs: Domie docuiſti me a iuuētute mea ꝛ vſq; nunc p̄nūciabo mirabilia tua ſcilz ſemp. ꝓpheta quoq; ad hoc exhortat̄ dicens. Cantate domino ꝛ bñdicite nomini eius annūciate de die in diem ſalutare ei⁹. id ē. ih̄m ſaluatorem.

Septimus radius q̄ virtute nominis ieſu xp̄i i operibus bonis merita cumulant̄. Cap̄. iii.

Tertio reſpectu op⁹ nomen ih̄u eſt meritum opantiū. Nam ꝟtute huius nominis merita ꝛ gr̄e cumulāt̄. teſte apoſtolo qui ait. j. ad Cor̄. xij. Nemo p̄t dicē dominus ih̄s niſi in ſpū ſācto. q̄ de triplici dictione ſm Alexan. de balis intelligendū eſt. hoc ē nemo p̄t dicere. ſcz corde ore ꝛ ope domin⁹ ih̄s niſi in ꝟtute ſpūſſancti. nullus em̄ p̄dicto modo p̄t digne p̄ferre hoc ſanctiſſimū nomē q̄n illa p̄latione efficiat̄ dignus vita ꝛ glia ſempiterna. Nam oñes actus q̄ eliciunt̄ a ſpūſancto. meritorij ſunt glie ſempiterne Magni igitur theſauri et diuitie recondūtur in hoc noie ih̄s. hi ſiq̄dem theſauri atq; ſecretoꝝ archana tunc talib⁹ cōmunicant̄. cū nomen ih̄u feruēti deuotiōe ac dulcore p̄tinue laudat̄ ꝛ glorificatur: q̄d intelligens Ecc̄i. lj. ad dominū ih̄m ait dicens. Laudabo nomē tuū aſſidue. ꝛ collaudabo illud in cōfeſſione. Proinde Chryſ. ait Quo nomē dñi diligit̄ p̄fundius inuocat̄ frequenti⁹ eo exaltat in deū altius. ſcz p cumulū meritoꝝ ꝛ etiā gratiaꝝ.

Octauus radius q̄ tepeſcentes et ſpiritualiter infirmātes p nomē ieſu reducūt̄ iterum ad feruidā charitatē Cap̄m. iiii.

Quarto aũt reſpectu p̄tinuatōis nomē ih̄u ē adiutoriū deficientiū. vñ Bern̄. ibi ſupra ait. An nō toties cōfortaris quoties nois ih̄u recordaris? q̄d eq̄ mētem cogitantis

impinguat. quid ita exercitatos repat sensus. virtutes roborat. vegetat bonos mores: atq; honestos. castas fouet affectiões. Si eñ p mē tis pigriciē atq; torporē sedes: sanat te ihs excitando feruorem. vñ Bern̄. iterum ibi supra inq̄t. Nomē ihu sp i sinu tibi sit: sp in manu. q̄ tui oēs in ihm ⁊ sensus dirigant ⁊ act⁹. Beniq; Cañ. viij. a ihu inuitaris cuz ait. Pone me vt signaculū sup cor tuū vt signaculū sup brachiū tuū nūc eñ habes vñ ⁊ lēto brachio tuo ihu vñ act⁹ tuos vel prauos corrigas: vel nimis p̄fectos impleas. Item q̄ vñ tuos sensus aut pues ne corrūpant aut si corrūpāt sanes. Hec ſm Bern̄. Frequēti⁹ frēs charissimi expimur in nob q̄ subito sepi⁹ replemur tedio et langore mestitie premimur. aridi reddimur: horret cella: lectio displicet: vagat animus: te lōget oratio mag⁹ tepiditate guat. q̄ suauitatis dulcedine nec regni desiderio nec gehenne supplicio somn⁹ ille letargicus aut soluit aut fugat. ⁊ facto modico ipis interuallo ex intimo cordis affectu inuocato ihu dū solitarij residemus. Subit alacritas gaudij tā imēsi q̄ lingua nō loquit nec vocabuli oratiōe p̄ferr̄. Tanguſtia sensus hūani trāscendit ⁊ sensib⁹ ꝯglobat⁹ mens cuiusdā lumis infusione irradiata. atq; cuiusdā liquoris ebrietate potata. tāta replet leticia velut in momēto tpis. si tñ tpis vt nihil p̄ferat vel ꝯferat tātis delicijs. tātisq; bonis atq; tantis suauitatib⁹ saporosis. puto eñ q̄ illa tristicia ex secret⁹ causis dñi ihu manifestauit absentiam. atq; nomē ihu ex intimo desiderio humiliter inuocatū secretoq; silentio reuocauit cum ihu reuersione leticiā: nō aderat ihs moriē Lazarus: mestitia replet dom⁹: Tecce ihs domū ingredit. soror̄es ex sua p̄sentia ꝯsolāt: ⁊ lazarus resuscitat. Hinc ⁊ ipa maria tpe passionis xp̄i post multiplices salsugines amaritudinū p̄gredit. ad dñi sepulcrum: querēs vt ait angel⁹ Matth. xvj. Ihm nazarenū crucifixū. ihs aūt nazaren⁹ sol⁹ florid⁹ inq̄tat cruci fixū addit. vt simul habeas salutē florē ⁊ crucem ⁊ in oibus ꝯsolationez. Crux te rectificat in opatione: flos te letificat in affectione ihs te certificat de saluatione. ideo dñica crux fuit figure ꝑpendicular⁹: ponit q̄ vt signū inbiuijs Flos aūt iocūdus oculis spem fructⁿ annunciat subsequētis. ihs aūt ipe ē benedictus: ⁊ benedicibilis fructⁿ ꝟginei ventris. Fructⁿ inq̄ beatis speciosissimus ad videndu: suauissim⁹ ad odorandū. sapidissim⁹ ad gustandū: pciosissimus ad habendū. ꝑpter qđ sponsa distribuitns dilectū suū Cañ. v. ait. Guttur ei⁹ suauissimū ⁊ tot⁹ desiderabilis. trahit eñ in se ihs oē desideriū: vt oēm satiat apetituz. Et qđ mirabili⁹ atq; desiderabili⁹ est sicut radix arboris q̄to mag⁹ figit in ꝑfundo tāto fructⁿ ei⁹ amplius expādit in excelsū. sic nomē iesu in intimo cordis fixū atq; solidi⁹ radicatuz: fragare facit vberius abundantiā grāz.

Articulus. III. ō alijs quattuor radijs et virtutibus nomis iesu christi ꝑtinentibus ad ꝑfectos.

Certio ꝑncipaliter ꝑfactis alios quatuor radios distinguam⁹. ſm q̄ q̄ttuor ꝙuentant animab⁹ ꝙtemplatiuis at q; pfectis. Primo memorari meditādo. secdo postulare orando. tertio expiri gustando. q̄rto p̄miari ex hoc seculo transmigrādo. Proinde nomē iesu est ꝑmo suspiriū meditantiū. ⁊ secūdo suffragiū orantiū. tertio gustus ꝙtēplantiū. q̄rto gl'ia triumphantiū.

Nonus radius quāta dulcedie repleantur deuote meditantes nomen iesu. Capitulu. I.

Primo q̄dē nomen iesu est suspiriū meditātiū ⁊ memorantiū Proinde Cañ. j. dicit. Oleū effusum nomen tuuz: ideo adolescentule dilexerunt te nimis. Quod exponēs Origen̄. dicit. Planū ē q̄ ad effusionē olei sequit loci impinguatio. in q̄ facta ē olei infusio Sic etiā necessariū est vt in cordib⁹ in q̄bus fuerit nomē dñi frequentatuz. pinguis deuotio subsequat. q̄ adolescētulas. i. nouas animas i pnie labore ad currendū post dilectū ardētissime excitet in amore. scz vt iubilent cuz dulcore illud Bern̄. Dulcis ihu memoria dans vera cordis gaudia: ſ sup mel ⁊ oia dulcis ihu p̄sentia nihil canit suaui⁹: audit nil iocūdius: nil cogitat dulcius q̄ iesus dei filius ⁊c. quei rigmo illo sequūt. Merito igit Esaias. xxvj ait. Bñe nomē ⁊ memoriale tuum i desiderio anime. ideo Bern̄. sup Cañ. ait. Non tñ ē lux nomē iesu: sed cibus est. an non totiēs cōfortaris quotiēs iesu recordaris? Oleū est nomē iesu. aridus est aie cibus nisi ſ oleo ꝙdiatur. O q̄ta dulcedo distillare videt e labijs puuli innocentis: q̄ñ doctus a deuota mīre nō valens adhuc adipiscere pater noster ⁊ aue maria cū reuerentia noiat nomē iesus. Naz nomē iesus ē mel in ore: ⁊ melos i aure. Merito ḡ Apoc. ij. Dz. Vincēti dabo manna absconditū ⁊ dabo ei calculū candidū aliter lucidum: ⁊ in calculo nomē nouū scriptū. qđ nemo nouit nisi q̄ accipit. Absconditu⁹ q̄dem manna gustū diuine sapiētie notat. indignis vti q; occultatum. Sicut eñ māna desup veniēs oēm suauitatis sapore in se habebat: sic intelligentia mysterio⁹ ihu xp̄i oim mentis suauitate redundat. Ipse

est eīm de quo subdit. Et dabo ei calculū candidum seu lucidū. hoc est carbunculū luciduz ⁊ splendidū vel ad lr̄az calculus leuis ⁊ lucid⁹ lapillus ē vt hec oīa q̄tum ad humanitatez mystice aliquid significare habeāt. Mā in mā/na veritas in calculo māsuetudo: ⁊ in candoze iustitia denotet. que p̄cipue homis xp̄i virtutes sunt de q̄bus ps̄ inquit. Propter mansuetudinē ⁊ iustitiā. Sed qm̄ hūanitati diuinitas iūcta est: cuius intelligētia sapozosa p ihū xp̄i nomen ⁊ noticiā obtinet. ideo subdit. Et ī calculo nomē nouū scriptuz. Hoc siq̄dem nomen nouū scriptum in assumpto homie deus est: q̄ solus saluare pōt. cuius amozosa noticia oēs qui p veritatē nomis ihu xp̄i ad eum pueniūt admiranda suauitate inouat. ⁊ in stupendum decoze trāsformat. hanc autē lucidam claritatem ⁊ sapidam bonitatē q̄ nemo estimare pōt nisi ille q̄ expītur. ideo subinfert. Q̄ nemo nouit nisi ille qui accepit. a xp̄o siq̄dē dei suauis noticia accipit. cum p sapientiā ⁊ gr̄am a xp̄o menti cōmunicatā ad illius suauitatis expientiam puenit. Christus eīm hui⁹ thesauri dispēsatoz est sicut dicit Esa. xlv. c. a patre ad ip̄m. Dabo tibi thesauros abscōditos ⁊ archam secretoz scz vt hec oīa dispenses oībus membris. ⁊ electis tuis. sicut p̄pheta ps̄. cij. ait Sicut vnguentū scz talis gr̄a est q̄ descendit in barbā. id ē. i animas pfectas ⁊ viriles. q̄ clarius exp̄imens subdit. Barbā aaron. Aaron autē mons fortitudinis interp̄tat. ⁊ signat animas viriles ⁊ magnas: sicut fuerūt ap̄li ⁊ p̄zophete. atq; p̄ncipales dei electi. in quos abundātissime xp̄i gr̄a diffusa est. Sed mox de minoribus sāctis merito subinfert. q̄ descendit in oīa vestimēti eius. id ē. vsq; ad vltimuz dei electū: ⁊ hoc q̄dem q̄tum ad aiam ⁊ q̄tuz ad coz̄pus: q̄ ex tali infusione gr̄e coz̄pus cū anima delectatur. vnde de hoc similitudinē de roze subdit dicēs. Sicut ros hermon q̄ scz ide descēdit in mōtē syon. Hermon anathema merozis interp̄tat. ⁊ signat coz̄pus originali culpa cōtaminatū. Syon vero specula vel semen ei⁹ interp̄tatur. ⁊ signat aiaz eo q̄ apta sit speculari supna: cum sit semen. i. imago sāctissime trinitatis. vt hoc aperti⁹ innuat q̄ anima ⁊ coz̄p⁹ taliū hac gr̄a irroz̄ant.

Decimus radius q̄ quicq̄d petit i nomine iesu debitis circumstātijs obseruatis infallibiliter impetratur.

Capitulum. II.

Secūdo autē glorioſū nomen ihu ē suffragium oz̄antiū ⁊ postulantiuz. Vis eīm audire vtutem huius nominis in postulādis: audi dōm Joh. xvj. dicentē. Si quid petieritis patrem in nomie meo dabit vobis Amē. si quid. id ē. si aliquid: q̄ q̄ malū ē nō est aliq̄d. Si q̄d petieritis patrē in noie meo q̄ē ihs q̄ interp̄tat salus. i. q̄ ptineat ad salutem: dabit vobis. vñ Aug⁹ sup Joh. ait. Petim⁹ in noie saluatoris: q̄ petim⁹ ad rōnez salutis. Sed vis hui⁹ nois q̄ salutē petētib⁹ nō aduersat. vñ Aug⁹ ibidē ait. Nō petit in noie saluatoris q̄ petit ꝓtra rōnez salutis. Proinde ecta mater nr̄a eccl̄ia q̄ sp salutaria petit in oīb⁹ petitiōib⁹ suis exaudit: q̄ in eis sp adiūgit. i. in officijs sacris p dōm nostrū ihm xp̄m. ⁊ si milia q̄ ꝓsueuit ponere eccl̄ia in fine oratiōnū. Et itez Amb. ait. Nemo se dicat esse paupez in deo vel apud deū. petat patrē in noie filij. ⁊ accipiet dona dei. sic vo fiet diues in dño q̄ deuotus extiterit ei⁹ noi glioso. Que autē requirunt ad h̄ q̄ hō impetret quicq̄d petit dictū ē viij. arti. j. c. iij. circa mediū q̄ maxime ꝓueniētia sūt huic ca. Sūt eīm plerīq; q̄ in necessitatibus suis solū cōfidūt in bonis tp̄ib⁹: ⁊ iusti in iuocatiōe dōi nr̄i ihu xp̄i. vñ ꝓpheta ō talib⁹ ait. Ihi in currib⁹ ⁊ hi in eq̄s: nos aūt in nomie dōi nr̄i ihu xp̄i iuocabim⁹. h̄ tñ pnomē hi non demōstratiue ⁊ q̄si ptitiue ponit a ꝓpha. sicut etiā Mat. xxv. eodē sensu dōs ait. Ibūt hi in supliciū eternū: iusti aūt in vitā eternā. Dit q̄. hi. i. q̄dā in currib⁹. i. iuolubili ⁊ mutabili successu tpaliū ⁊ supbie ꝓfidūt. ⁊ hi. i. alij i eq̄s. i. in seq̄la ⁊ statu ⁊ fastu ⁊ potētia mūdi: et ideo ꝓfidūt i nihilo. Nos aūt cū pōdere h̄ legatur. Nos in q̄. scz deuoti nois ihu xp̄i. in noie dōi dei nr̄i iuocabim⁹ petētes a p̄re in noie dilecti filij sui ihu xp̄i q̄ nobis necessaria sunt.

Undecim⁹ radi⁹ de imēsa suauitate q̄ cōtemplatiui inebriant in gustu nomis iesu. Cap. m.

Tertio est nomen ihu gustus ꝓtemplātiū. nomen eīm ihu cibat ⁊ reficit tabefactum spūali fame. Mā terra quā spiritus noster inhabitat ē terra penurie atq; famis: ideo in spe cum patientia ꝓstituti saluatorem expectam⁹ dominū nostrū ihm xp̄m q̄ reformabit coz̄p⁹ hūilitatis nostre ꝓfiguratū coz̄pori claritatis sue: ⁊ iterim spe saluamur q̄n p; tingens ad interioza velamis odoze tenuem o fructibus padisi nobis p̄libat. quo fm pegrinationis ⁊ vie in ꝓtemplatiōe fruimur ⁊ cibamur h̄ est illud manna mellifluū. panis vtiq; descēdens de celo: q̄ vescit ne deficiat israel in deserto. Ad hui⁹ igit fruitionis edulīū habes nomē ihu. q̄ ꝓtinet oēm sapoze ⁊ ois dulcedinis suauitatē. cui⁹ p̄libatio dispēsatoria (cū peregrinamur ī via ꝓtemplando speram⁹ in eo) sentit. Sed cū fuerit spes euacuata p̄fecte rem-

nōis tenebim⁹ ⁊ fruemur. Nā ꝑm ꝓphām tūc in ihū cor nostrū pfecte letabiť. qm̄ in noie sancto eius sperauim⁹ Fiat ꝯ miscōia tua illa dñe magna sup nos. quēadmodū sperauim⁹ in te. pinde gustādo suauitatē nois ihu dicat vnuſqſq nostrū illō ꝓphēticū: ꝓfitebimur noi tuo qm̄ bonū ē. sup q̄ Aug⁹ dic. Nomē dñi bonuz qm̄ ipse bon⁹. q̄ bonī sum⁹ si ipm diligam⁹ :et totū cor ponam⁹ ad eū amādū ⁊ laudāduz qui nos facit ad se fruēdū Et itez Bern̄. ait p nomē dñi pueniť ad rem nois. q: p cognitōez sui nois: pueniť ad dilectōez ⁊ fruitōez sui nomis Merito igiť ꝓuerb. xviij. dr Ad alium itellectū q̄ supraposītū sit turris fortissima nomen dñi: ad ipaz currit iustus ⁊ exaltaťur. qđ exponens Hiero. ait. Non sine causa dr nomen dñi turris fortissima: qm̄ i ea est ⁊tus fortissima ⁊ maxia. nō solū euadēdi insultū inimicoz ⁊ fluxus vicioz. ſ etiā ex alto ꝓtēplādi multitudinē eternoz gaudioz. ⁊ itez Ezechiel. ait. Quo nomē dei diligiť ꝓfundi⁹ etiā iuocaťur frequēti us. eo exaltat i deū alti⁹. Hoc q̄dē beat⁹ Egidius soci⁹ beati Frācisci p expientiā sentiebat Nā ex q̄ dñs ihs sibi apparuit ꝓpe locū mōtis cetone q̄tidie secū diuti⁹ cōmorādo a natiuita/te vsq ad festū epi/hie. tāta dulcedie ei⁹ replet⁹ est. vt sepi⁹ postea qn̄ audiebat nomen ihu nominari: statim supra se illi⁹ dulcedine tractus i extasim rapiebaťur: ⁊ sepi⁹ a terra eleuabaťur: qđ ⁊ pater papa expiri volēs illū i secreto thalamo secū habēs: cū inť cetera ꝑmonis ⁊ba ex industrio noiaret ihm statim frater Egidi⁹ Eleuatus a terra i extasim rapt⁹ ē. O vtinā ex illi⁹ vbertate gr̄e ex illi⁹ voluptate gl̄ie q̄ fruūť padisicole: ⁊ q̄si q̄dāmodo pticipāt in alta cōtēplatiōe subuecti vna vice vnica scintilla vel stilla descēderet in aridā mentē meaz. vt iesum lis es dñe nobis assistentib⁹ foris. felle carnis inebriatis: multitudo dulcedinis tue quam reseruasti dilectis filijs tuis. nob iter agētib⁹ sufficit spiramentū vt in odore curram⁹ vnguentoz tuoz. Supgredieť em̄ suauitas ista delitias q̄n odor tuus dñe cōcupiscētias parit eternas: hi sūt de q̄bus ꝓpheta ait. Dñe i lumine vultus tui videbim⁹ lumen. Et alꝫ. Ambulabūt gētes in lumie tuo ⁊ in noie tuo exultabūt tota die. inter q̄s cum anumeratus fuero cum Habacuc. iij. In domio gaudebo ⁊ exultabo in deo ihu meo ⁊ cetera.

Duodecim⁹ radius q̄ i nomine iesu omnes beati glorificanť i celo eternaliter. Capitulum .iiij.

Quarto autez nomen ihu est gloria triumphātiū. erit em̄ in ꝑma imaginis reformatio ꝓsūmata. Ubi nullus obliuionis locus viuentib⁹ in eternitate. nulla erroris subreptio fruētib⁹ vitate. nulla cupidinis impulsio absortis diuina charitate. nā oīb⁹ diligētibus nomē ihu. in itellectu erit visio clara supsplendissime veritatis ꝓp̄ meritū fidei: i memoria erit tentio seu possessio sempiterna imēsissime maiestatis. ꝓp̄ meritū spei. In volūtate erit dilectio seu fruitio suauissime bonitatis. ꝓp̄ meritū dilectōis nois ihu. sicut ꝓpha ait Gloriabunť in te oēs q̄ diligūt nomē tuum. Et sic ꝓp̄ nomē ihu tota aia viuet. tota dotata: atq beata erit. atq in trib⁹ viribus deo trino et vno tota erat ꝓfigurata. tota vnita: tota illuminata: tota q̄etata. q: in statu oim bonoz aggregati/one pfecte eternaliť viuet. pinde ꝓpheta ad dñm ihm ait. Spūs tu⁹ bon⁹ deducet me i terrā reetā: ꝓp̄ nomē tuū ⁊c. ⁊ b q̄dē plenū est illud gaudiū. de q̄ Joh. xvj. dñs ait. Usq mō nō petistis q̄cq in nomie meo. ⁊ b scz q: ⁊tus nois mei fuit vob ignota. ſ nūc cognita ei⁹ virtute petite ⁊ accipietis. vt gaudiū vestrum sit plenū. Petite inq̄t ⁊ accipietis. scz in virtute nois mei. vbi Chrys. ait. q: in b ostēdit virtutem nois sui. q: nō visus nō rogaťur ſ noiatus soluz apud patrē facit mirabilia. Et sequiť vt gaudiū vestrū plenuz sit: qđ erit gloria sempiterna. qđ q̄dē ꝓpter tria plenū gaudiū noiať.

Primo quia adimplebit totum animi apetitū. de q̄ ꝓpha ait. Ad implebis me letitia cū vultu tuo: qđ potest exponi sicut patebit ꝑmone vltimo ca. vlti. Secōo quia cōsistit in visione fruitione ⁊ possessione plenissimi ⁊ cōsūmati bonī: qđ est deus trinus ⁊ vnus. sicut ꝑdictum est. Et de b bono Exo. xxxiij. dr. Ego ostendam tibi oīe bonū. Tertio quia tale ⁊ tantū gaudiuz oīno inamissibile erit. Unde Joh. xvj. dicit discipulis suis. Et gaudiū vestrū nemo tollet a vob. In hoc igiť nomie erit gl̄ia oīm beatoz. vñ Apoc. xiiij. Joh. ait. Vidi ⁊ ecce agnus stabat supra mōtem syon. ⁊ cū eo centum q̄dragintaq̄ttuor milia habētes nomen eius. ⁊ nomen patris eius scr̄ptum in frontibus suis. Mons syon altam eminentiaz lucis patrie indicat: cum syon speculum interꝑtetur Sup hunc montē stat agnus dei fili⁹ ihs xp̄s qui sup omnes q̄ctū homo eminet in glorie visione. ⁊ b hac oēs beati pticipes fiunt vnde subdiť. ⁊ cum illo. cxliij. milia scz agni. Nam subscripta nomia adiectiua ⁊ numeralia videntur trahere suum subiectuz a p̄misso agno. per hunc siq̄dem numerū sicut alibi patet oēs glorificādi signanť. nam ꝑ quaternariū virtus ꝑ quadragenariū: exercitiū ⁊tutum ꝑ centenariū oblectatio virtutis. que ꝑ exercitiū virtutum acquiriť. ꝑ millenariū sciētia seu sapiētia

que ꝟtutez p̄ficit denotatur. quia p̄ hoc a deo tribuit glozia ſempiterna. ꝺ qua ſubdit habētes nomen eius. p̄ nomen famoſa noticia deſignat. qz reſpectu dei ñ reputat niſi fuerit amatiua. talis q̄dem eſt in beatis: ſeu aliter dici p̄t q̄ nomen ihu. id ē. res nomis ihu eſt ipe deus in qua cōmunicat deo patri ⁊ ſpirituſācto i diuinitatis vnitate. ſicut Joh. teſtat. j. c. dicens Et deus erat verbum: qđ eñ verbū eſt p̄ſonali diſtinctiōe a patre: deus eſt cōmunicatione vni⁹ nature cuz patre. ¶ Proinde de p̄ſonali diſtinctione in deitatis vnitate merito ſubinfert Et nomen patris ei⁹ ſcr̄ptum in frontibus ſuis pater ſine dubio omnib⁹ gloziosis dat itellige re filiū reſpectu cui⁹ eſt pater. qui ergo nomen patris ſcr̄ptum in frontib⁹. id ē. in mentib⁹ ſuis habent. nomē filij ignozare nō poſſunt. Unde Luce. xix. filius ait. Qui me recipit ſcz in gratia. aut in gl̄ia. recipit illuz qui me miſit. Scriptura autē hec qua nomē ⁊ patris ⁊ filij i beatozum mētib⁹ ſcriptū eſt facte eſt digito dei viui qui eſt ſpirituſſanct⁹. quo etiam tabule vtriuſq; teſtamenti cōſcripte ſunt. ſicut patz Exo. xxxij. p̄ vtrū q̄ eñ teſtamentū p̄uenim⁹ in gloria ad vnū nomen cognitionis triū p̄ſonarū in quibus cōſiſtit gloria beatozū. Unde Berñ. in ꝟmone. viij. ſup Cañ. ait. Qui ſequunt agnum dicunt habere nomen eius ⁊ nomē patris eius ſcriptum in frontib⁹ ſuis. quod eſt ꝺ vtriuſq; noticia ſcz patris ⁊ filij gloziari. O nomē glozioſū. O nomen gratioſū. O nomē amoroſum ⁊ virtuoſum. p̄ te crimina relaxantur. p̄ te aduerſarij ſupantur. p̄ te infirmi liberantur. p̄ te patientes in aduerſitatib⁹ roborant ⁊ iocū/dant. tu credentium honoz: tu p̄dicantiū doctoz: tu opantium roboratoz: tu deficientiū ſuſtentatoz. ignes feruoze ⁊ caloze tuo deſideria mardeſcunt. poſtulata ſuffragilia impetrant: inebriant anime ꝓtemplātes: atq; pte glorificant in celeſti gloria triūphantes. cuz quibus dulciſſime ihu p̄ tuū ſacratiſſimū nomē concregnare nos facias. Qui cū patre ⁊ ſpirituſācto in trinitate ⁊ vnitate p̄fecta oīuz beatozuz glorificatoz ⁊ glorioſus triūphas ⁊ regnas. p̄ oñia ſecula ſeculoz. Amen.

Dñica palmarum i nfra diem ꝺ pace ⁊ concordia inimicoz̄ ac de remiſſione iniuriaz̄. Sermo. L.

QEdebat ramos de arboribus ⁊ ſternebant in via Matth. xxj. ⁊ in euāgelio hodierno. Jā in hoc ſacro tēpore ad illud deſiderabile bonū. id ē. ad pacē ⁊ ciuilē cōcordiam mētis oculos eleuem⁹. cū exiga charitas ⁊ fraterna dilectio generet nutriat ⁊ cōſeruet. ⁊ vſq; in finē vltimū interminabilit̄ p̄ſeueret. ¶ Proinde Aug⁹ de ciuit. dei ait. Tale bonū eſt bonū pacis. vt in reb⁹ creatis nil gratioſius ſolet audiri: nil delectabili⁹ ꝓcupiſci. ⁊ nil vtili⁹ poſſideri: nec imerito ꝺ aſſerit. cū idē de ꝟbis dñi dicat. ¶ Pax eſt ſerenitas mentis. trāq̄llitas animi. ſimplicitas cordis. vinculuz amoris. ꝓſortiū charitatis. Hec eſt que ſimilitates tollit. bella cōpeſcit. iras comp̄imit. ſup bos calcat. hūiles amat. diſcordes cedat. inimicos ꝓcordat. cūctis eſt placida. neſcit extolli neſcit inflāmari. Hāc q̄ accipit teneat. q̄ p̄didit repetat: q̄ amiſit exquirat. quoniā q̄i eadē nō erit inuentus a patre. abdicat⁹ a ſp̄ūſancto. alienus efficit nec ad hereditatē dñi poterit p̄uenire q̄ teſtimoniū pacis noluerit obſeruare. hec ille. Ex verbis ergo Aug⁹. luculēter appāret cōtum generale gaudiū p̄ pacem ⁊ primoꝝ cōcordiā generet. qđ myſtice ꝟba p̄poſita p̄figurāt cum dicit Cedebāt ramos de arboribus ſcz cum gaudio ⁊ exultatiōe: ⁊ ſternebant in via. ſcz in ſignū iocūditatis ⁊ feſti: quia rex pacificus venit in hierl̄m ſup aſinā māſuetus. ¶ Proinde merito ſubinfert eſt p̄poſitū ꝟbum Turbe autē que p̄cedebant. id ē. ſancti patres veteris teſtamēti: ⁊ que ſequebāt. id ē. patres noui teſtamēti clamabant affectu cordis dicentes Oſanna. id ē. obſecro ſalua nos. q̄ p̄ pacē a xp̄o generaliter iter deū ⁊ hominē generatā ſaluati ſumus. necnō ⁊ p̄ ꝓcordiā ⁊ pacem diſcordātiū aloz̄ ab eternis ſupplicūs q̄tidie liberamur. ꝺ pacis gaudiū p̄pheta ꝓſiderās ⁊ q̄ſi padiſi p̄ticipationē arram ciuilē ⁊ p̄rimoꝝ ꝓcordiā cernēs q̄ſi de inuento thſauro cōgratulās ⁊ exultās ait. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū habitare fratres i vnuz. pſ. cxxxij. qđ eſſe aliō thema p̄t in p̄ſenti ꝟmōe. In quibus ſacratiſſimis ꝟbis p̄pheta oñdit q̄ neceſſaria ſit pax et concordia inter ciues triplici ex reſpectu. Primo ex reſpectu dei. ꝺ dicit ecce q̄ bonū ſecūdo reſpectu ſui. addit ⁊ q̄ iocundū. tertio reſpectu primi. vnde addit habitare fratres i vnū. vt ſic ſint tres amores ad pacē ciuiū coartantes. Primus ē amoz dei. ſecūdus amoz ſui tertius eſt amoz p̄rimi.

Articulus prim⁹ q̄ p̄pter quadruplicem rōnem reſpectu dei debēt paci ficare ſe inuicem amici.

ET prim⁹ q̄dē amoz ad p̄rimoz pacē cohoztās ē amoz dei vñ merito p̄pha ait. Ecce q̄ bonum ſcz reſpectu diuini amoris liberalit̄ p̄cere oīb⁹ inimicis ⁊ ſe pacificare et pacifice inſimul oēs conuerſari cūctos ſibīnuicē aduerſantes. ⁊ maxime bonū eſt ex

q̃druplici rõne. ꝓmo ꝓp̃t diuinam obediẽ/
tiã. scõo ꝓp̃t diuinã honorificẽtiã. tertio ꝓp̃t
diuinã iusticiã. q̃rto ꝓp̃t diuinã cõplacẽtiã.

Q parcenduꝫ est inimicis qꝛ p̃cipit hoc deus. Cap. I.

PRimo q̃dẽ debet hõ parcere inimicis
suis ꝓp̃t diuinã obediẽtiaꝫ. p̃cipit eñ
hꝫ de⁹ Mat. v. dicẽs. Diligite inimicos vr̃os
benefacite his q̃ vos oderũt. ⁊ oꝛate ꝓ ꝓsequẽ
tib⁹ ⁊ calũniãtibus vos. In q̃bus ꝙbis circa
inimicũ dñs triplex p̃ceptũ dedit ꝓmũ ẽ de
diligẽtia. scõz est de bñficẽtia. tertiũ ẽ de benꝰ
uolẽtia. ꝓmo inq̃ p̃cepit dñs erga inimi
cos nos habere dilectionez. ideo ait. Diligite
inimicos vr̃os. In hꝫ eñ p̃cipit inimicoꝝ dile
ctionẽ seu amationez qua q̃s alterꝫ habet dili
gere vt se ⁊ ad hꝫ obligat vnũquẽq; qõ ẽ ama
re ꝓximuꝫ inimicũ triplici amoꝛe. scz veroꝛiu
sto ⁊ amoꝛoso. de q̃b⁹ dictũ ẽ supꝛa ꝙmõe. vij.
arti. j. ꝓ totũ. Qui vo odiũ erga ꝓximũ in coꝛ
de habet ⁊ illi nocere desideratꝫ m̃ Aug⁹. Si
milis ẽ illi q̃ gladio sese trãsfodit vt inimici sui
tunicã scindat. vñ. j. Joh. iij. dꝛ. Qui odit fra
trem suũ homicida ẽ. scz suũ p̃ius. Et de talib⁹
ꝓpheta ait. Gladius eoꝝ intret in coꝛdib⁹ eo/
rũ. Scõo p̃cepit dñs beneficẽtiã dicẽs. Bene
facite his q̃ oderũt vos. Nõ vtiq; ꝙuam⁹ cum
eis ex coꝛde parcimus. ⁊ eis oꝛe familiaritatez
ostendim⁹: necnõ ⁊ illis ope in necessitatibus
eoꝝ liberaliter subuenim⁹. qꝛ ad hꝫ q̃libet ꝓo
loco ⁊ tpe obligaꝝ. Tertiũ p̃ceptũ subdit dñs
de beniuolẽtia optatiua: atq; intercessiua. Ve
rus eñ amoꝛ bonũ amico optat. ⁊ q̃ñ ꝓ se non
ꝑt ab alio hꝫ impetrat iuxta posse. ideo dñs sub
dit dicẽs. Et oꝛate ꝓ ꝓsequẽtib⁹ ⁊ calũnianti/
bus vos. Ait eñ ꝓ ꝓsequẽtib⁹ vos scz facto ⁊
calũniantib⁹ vos scz ꝙbo vel dicto. Et de his
trib⁹ p̃ceptis obꝛuãdis q̃ ad ei⁹ ꝑfectiõez dice
tur infra arti. ij. ca. iiij. Et an liceat abstinere a
ꝙmone ⁊ a salutatõe inimicoꝝ dictũ est supꝛa
ꝙmone. vij. arti. j. c. iij. ⁊ in p̃senti ꝙmone. c. iij.
⁊. ij. circa mediũ etiã dicturi sum⁹.

Honoꝛat deum qui suis inimicis parcit: atq; illi grauiter iniuriaꝫ qui vindicare se q̃rit Capitulum. II.

SEcũdo debet hõ ꝑcere inimicis ꝓp̃t
diuinã honoꝛificentiã. nã ꝗuiter iniu/
riaꝫ deo ⁊ turpiter inhonoꝛat illum: si
hõ aufert sibi aliquid qõ sibi soli ꝛeseruat deus
Tria q̃dẽ sũt q̃ sibi soli ꝛeꝛuat de⁹. ꝓmo glo
riã. scõo iudiciũ. tertio vindictã. ꝓmo q̃/
dem ꝛeseruat sibi gl̃iam. sicut Esa. xlij. ipe dñs
ait. Gloꝛiã meã alteri nõ dabo. Scõo ꝛeser=
uat sibi iudiciũ. hꝫ est finaliꝫ iudicare. vñ Joh.
v. dꝛ. Pater dedit oñe iudiciuꝫ filio: qꝛ filius
hois est. i. qꝛ deus ⁊ hõ est. Ideo. j. Cor. xiij.
ap̃ls ait. Nolite añ tp̃s iudicare. quoaduscq; ve
niet dñs q̃ iudicaturus est viuos ⁊ moꝛtuos.

Tertio sibi ꝛeꝛuat vindictã ideo ad Roma.
xij. Da mihi vindictã ⁊ ego retribuã. Qui q̃
de inimico suo se vindicare ꝓtendit. rapinã ꝑ=
petrat ꝫ deũ. Ex q̃ ptz q; ei gũissime iniuriaꝫ.
Uñ Leuit. xix. dñs p̃cepit dicẽs. Non q̃ras
vltionẽ nec memoꝛ eris iniurie ciuiũ tuoꝝum.
Uñ etiã ꝓuerb. xx. dꝛ. Ne reddas malũ ꝓ ma
lo. expecta dñm ⁊ liberabit te. Et iterũ ꝓphe
ta ait. Faciet miseriCoꝛdiã ⁊ iudiciũ omnibus
iniuriã patientib⁹. Nam facit miseriCoꝛdiã de
offensis ⁊ ipi iniuriã patiẽti. si coꝛde bono rea
liter ꝓcit. Et iustum iudiciũ offendẽti si euꝫ nõ
penitet: ⁊ ab offenso veniã non petit. Itẽ ꝓ ro
boꝛe p̃dictoꝝ ait Hugo de claustro anime liꝫ.
j. qõ q̃daꝫ philosoph⁹ ait. Q; viro bono q̃ttu
oꝛ sũt necessaria. ꝓmo vt oñes sibi amicos
faciat. scõo vt si non põt oñes sibi amicos fa
cere: saltem nõ faciat inimicos. tertio vt si illud
nõ supetit discedat. Quarto ꝙo vt si q̃s disce
dentem ꝓsequiꝫ nõ vindicet se. hec autẽ quat
tuoꝝ in vnica auẽte ad Roma. xij. ap̃ls cõꝛe=
hendit dicẽs. Si fieri potest q̃tum ex vob cuꝫ
omnib⁹ hominib⁹ pacẽ habẽtes. Si hꝫ non ꝑt
fieri nõ discoꝛdias faciatis. Ideo q; ait. Non
vos defendentes charissimi. Tertio ꝙo vt di/
scedam⁹ tangit cũ subdit dicẽs. ꝺ date locũ ire
Quartũ vt vindictã deo cõmittam⁹ tangit cũ
ait. da mihi vindictã ⁊ ego retribuam. scz tibi
me in hoc honoꝛanti.

Q iusticia que diuinitus est insita a natura cogit nos iniuriãtib⁹ indul= gere. Cap̃m. III.

TErtio debet indulgere inimic/ suis ꝓ/
pter diuinaꝫ iusticiã. Sic eñ a diuina
iusticia institutũ est. vt q̃tũ vult homo deum
ꝑcere sibi. tñ ⁊ ipe ꝑcat ꝓximo suo. i huiꝰ my=
sterium Matth. viij. q; accessit ad ihm petr⁹
dicens. Quotiens peccabit in me frater meus
dimittam ei vsq; septies? Dixit illi ihesus. non
dico tibi vsq; septies ꝺ vsq; septuagies septies
qõ exponẽs Hiero⁹ sup Matth. ait. nõ vsq;
septies. sed vsq; septuagies septies. id ẽ. q̃dring
gentis nonaginta vicib⁹. id ẽ. vt totiẽs peccã/
ti fratri dimitteret in die. quotiẽs ipse peccare
nõ posset. Et itez Aug⁹. de ꝙbis dñi tractãs
illud ap̃li ad Colo. iij. Donãtes vobismetipis
ficut ⁊ xp̃s donauit vobis ait. Audistis indul
gẽdi formã si septuagies septies xp̃s tibi pecca
ta dimittit. Si huicuscq; ignouit ⁊ vltra ne
gauit: pone tu limitẽ vlteri⁹ noli ignoscere. Et
idez sup illud ps̃. Justicia ⁊ pax osculate sunt
inq̃t duesũt amice iusticia ⁊ pax tu forte vnaz

vis ⁊ alteram non facis. Nemo eñ est qui non velit pacem: sed nō oñes volunt opari iusticiam. Interroga oñes homies. vis pacē? vno ore omnes respondent. opto cupio amo volo. Ama iusticiā: q̄ due amice sunt iusticia ⁊ pax ip̄e se osculanť. si amicum pacis nō amaueris nō te amabit ip̄a pax nec veniet ad te. ⁊ statim in p̄dicto Matth. xviij. pabolam subdit ō rege benigno ⁊ suo neq̄. Cui a benigno rege dimissum est debitū decem milium talentoꝝ. seruo autē neq̄ nolenti dimittere cōseruo tuo denarios cētū. ait domin⁹. Serue neq̄ omne debitum dimisi tibi quoniā rogasti me. Nōne ergo oportuit te misereri conserui tui sicut ⁊ ego tui misert⁹ sum? Et irat⁹ domin⁹ eius tradidit eum tortorib⁹ quoadusq̄ redderet vniuersum debitum. Sic ⁊ pater vester celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusq̄sq̄ fratri suo de cordibus vestris.

Debemus p̄cere inimicis: quia in hoc dilecti a deo ei tanq̄ veri filij conformamur. Cap. iiij.

Quarto debet parcere inimicis ppt̄ diuinam cōplacentiā. Unde multa complacentia est in parentib⁹ filioꝝ suorū similitudo Sic nostro celo patri deo maxime beneplacitū est si sue pietati ac dulcedini ꝓformemur. ideo Chrys. ait. nihil ita deo assimilat si cut iniuriā tibi facientib⁹ indulgere. Sz sicut idem ait. Carnales filij nō sūt culpabiles si parentib⁹ nō sūt siles. quia nō est in potestate eorum suum figurare corpus. Sz spūales filij nisi deo ꝓsimiles fuerint. eoꝝ est culpa q̄ patris similitudiuē p̄diderunt. fecit eñ deus hominez ad imaginē ⁊ similitudinē suā. hec ille. Ad hāc dei cōplacētiā ppter inimicoꝝ dilectionē hortatur domin⁹ Matth. v. Nam cū p̄rius dixisset: diligite inimicos vestros bñfacite his qui vos oderūt: statim subdit dicēs. vt sitis filij patris vestri q̄ in celis est: qui solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos. In q̄bus verbis ostēdit finalē sublimitatem. que est vt homo in honorē a deo tanq̄ filius erigať: ⁊ quasi in omnib⁹ iura filij in paternitate eternaliter ꝓsequatur. hoc autē ip̄m ad q̄ntam beatitudinē pacificoꝝ xp̄s aposuit cū Matth. v. ait. Beati pacifici quoniaz filij dei vocabunť. Cuius ratio est: q̄ q̄ quis diligat maximos inimicos fieri nō p̄t esse sine magna ⁊ ineffabili exuberantia diuine pacis. Notanter insup aduertendū est q̄ ad hoc inducēduz duplex exemplū ponit. scz solis ⁊ pluuie. ⁊ maxime q̄ hec duo aptiora sunt ad designanduz fūma ⁊ cōmuniora beneficia dei. Nam sol mystice monstrat missionē filij dei in mundū. cum ip̄e sit sol iusticie xp̄s deus noster. Pluuia vo designat diffusionē ⁊ irrigationē stillicidij spiritualiū gratiaꝝ ⁊ carismatū spūssancti. q̄ non tantū fluunt in bonos insup ⁊ in malos quos deus ad se cōuertit ⁊ oibus impijs inq̄tū ex se est saltē exhibeat ea.

Articulus. ii. q̄ quattuor sunt rationes ppter quas respectu suiipsius debet homo iniurias dimittere

Secūdus p̄ncipalis amor ad primorū pacē reducēs ē amor sui. ⁊ de h̄ ppha ait. Et q̄ iocūdū. Magna q̄dē animi leticia atq̄ iocūditas cordis ē: cū hō se sentit ō inimicicias duricia translatū ad dulcedinem amoris inimicoruz: ⁊ de seuicia vindicandi ad mollicīē indulgendi. q̄ō q̄dez diuini muneris est vticq̄ dati eis q̄ se disponūt suscipe illud talis cū Job. xxxiij. dicere potest. Deꝰ emoliuit mihi cor ad remittēdas iniurias mihi illatas. h cordis mollicies cū hō ad pacem cū inimico reductꝰ ē mirā parit iocūditatē. de qua Sap. iij. dicit. Nō est oblectatio sup cordis gaudiū Itē q̄ttuor sunt rōnes ppter q̄s vt hō gaudiū ꝓsequať debet p̄cere inimicis. Primo ppter ppriā vtilitatē. scdo ppter magnā honestatē. tertio ppter magnanimitatez merā. q̄rto ppt̄ excessiuā charitatē.

Quantā homo consequatur vtilitatem cum sibi iniuriantibus parcit. Cap̄m. i.

Primo vo debet homo parcere inimicis ppter ppriam vtilitatē. Magna quipe vtilitas supuenit suis indulgentib⁹ inimicis. q̄ dimittēti dimittunť peccata sua. vñ Petr⁹ rauenas in quodā ſmone exponens illud dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ ait. O homo si sine peccato esse nō potes. ⁊ vis semp tibi dimitti totuz dimitte semp. q̄tū vis dimitti tibi tātū dimitte. imo q̄ vis totū tibi dimitti: totū dimitte. h intellige q̄ remittēdo alij: tibi ventā tu dedisti hec ille. Ratio autē p̄dictoꝝ est. q̄ tenet dñs de cōgruo debita nostra dimittere: si alteri dimittim⁹ nos. Ideo Cesari⁹ ait. Qui captiuos redimere ⁊ paupes pascere vel vestire nō puat: ꝓtra nullū odium i corde reseruet ⁊ inimicis suis nō solū malū p malo reddat. sed etiaz diligat ⁊ p eis orare nō desinat certus de ꝓmissione ⁊ misc̄dia dñi sui. libera cōsciētia ante tribunal dicere posset. dimitte q̄ dimisi. hec ille. Confirmať etiā hoc p sententiaz xp̄i Luce. vj. dicente. Dimittite et dimittemini. Sūt n̄ plerīq̄ q̄ ppriē salutis obliti ad indulgenduz inimicis diuersimode male se habēt. Naz ſm Augl. in ſmone ō. xl. negligentes inimicicias

finire obliuiscunt. ptinax non vult venia concedere cum rogat. Supbus verecundus veniaz petere dedignat: his tribus inimicis viuunt homines: & animas in quibus non moriunt occidunt vigilet ꝓtra negligentia memoria: cõtra ptinaciam misericordia. ꝓtra supbiam verecundiaz sub dimissa prudẽtia. hec ille. Ex hac sentẽtia Aug⁹. patet magne supbie esse offendentez ab offenso venia minime postulare: & nõ minoris stulticie est ꝓpter verecundiã indulgentiã postulantib⁹ non ꝑbere. Sepe em suggerit aduersari⁹ noster q nisi vindicem⁹ de nostroz & nostris illatis iniurijs veluti viles ac vecordes reputabimur a plerisq. Audi qd ꝓuer. xiij. oz. Detestant stulti eos qui fugiũt mala. Nõne insanissim⁹ esses si domo sup te ruente ppter aliozum derisionẽ a ruina & mortis piculo ausugere nolles. Lõge qdem maiori laboras insania: si ex verecũdia detineris ꝓcere inimicis: cũ cuadas nõ tm supplicia eterna verũetiã multa tẽporalia dãna. Insup ꝓsequaris diuinam ꝑam & gliam sine fine mansurã sm tm Bern⁹. sup Can. sunt qdam sic donãtes iniuriã. vt nõ vlciscant tamẽ sepius imꝓperãt. Sunt etiã alij q lz sileant manet tamẽ odiũ alta mente repositũ. & rancorẽ tenẽt i animo. quarũ neutra plena indulgentia est. lõge ab his oibus benignissima deitatis natura liberaliter ignoscit plenarie. Et sequit tã liberaliter dns oẽm donat iniuriã: vt iã nec dãnet vlciscẽdo. nec ꝓfundet imꝓperãdo. nec min⁹ diligat cõminãdo & sic nos ꝓcere obligamur. Concludit igit sm Aug⁹. q pecuniaz aliqñ repetere ꝓcedit. Sed debitũ pctoz petẽtiũ veniã nũq iuste negat.

Qhonesta vindicta sit parcere inimicis. Cap. II.

Secundo debet homo parcere inimicis suis ppter magnã honestatẽ. nulla em honestior vindicta de hoste sumi põt q indulgentia liberalis. ꝓinde etiã pagan⁹ Seneca de qttuor virtutib⁹ ait. Scito em magnum vindicte esse gen⁹: posse ignoscere. Triplex offense gen⁹ põt hoi irrogari. s. cordis oris & operis. Corde scz odiẽdo mala desiderando & ꝓsimilia. ore detrahẽdo murmurãdo susurrãdo infamãdo accusãdo blasphemando hmõi. Opere scz offendẽdo aiaz psonã substãtiã ise & suis. His igit de oib⁹ supradictis honestissimã sumere vindictã. vis q nihil relinquat inultuz. Igsce liberalit corde ore & opere. si odit te corde dilige eũ amoroso corde. si nocuit tibi ore: in his i qb⁹ licitũ ẽ lauda illũ. ore deuotã oronez ad deũ p eo funde. si vo ope te aut tuos plurimũ lesit. aliqd fuitiũ vel bnficiũ illi impende. Ovidicatio bndicta & oi pietate & honestate ꝛ cipua & sibi bñ ꝓscia. prio pacifica. atq deo sũmo gta. Jõo ꝓsper ait. morib⁹ i sactis pulchra ẽ ꝓcordia pacis. hac etiã honesta vindicta docuit nos vindicare honestissim⁹ dns ihs xps qñ Mat. v. ait. Diligite inimicos vros & docet vindictã cordis. bñfacite his q vos oderũt & docet vidictã opis. Et orate p ꝓsequẽtib⁹ & calũniãtib⁹ vos: & docet vidictã oris. vis insuper honestiorẽ & gliosiorẽ & adũsarijs vris sumere vidictã. indulge illis sic ꝑdictum ẽ oia q ab eis ꝑ te & tuos facta sũt i ꝑterito: pnti vel in faturo fiẽda cuz signaculo crucis. In noie pris & filij & spũssancti amẽ. & dicat ois pl's fiat.

Vere magnanimitatis est act⁹ parcere sibi iniurianti. Cap. III.

Tertio vo tenet hõ ꝓcere inimicis suis ppt magnanimitatẽ. Est em act⁹ magni et generosi cordis iniurie obliuisci. ꝓinde etiã pagan⁹ Aristo. iiij. ethicoz ait q magnanim⁹ nõ ẽ memor mali recepti. Insup & Seneca d qttuor virtutib⁹ ait: si magnanim⁹ fueris nunq iudicab tibi ꝓtumeliã fieri d inimico dices. nõ nocuit mihi & aim nocẽdi habuit: & cũ illũ i ptãte tua videri vindictaz putabis vindicare potuisse. vñ Amb. de obitu Theodosij imperatoris inqt. Beneficium se putabit accepisse anguste memorie Theodosi⁹ cũ rogaret igscẽ & tũc ꝓpioz erat venie cũ fuisset cõmotio maioz iracũdie. & optabat i eo qd timebat i alijs vt irascẽt. ꝺ erat remediũ reoz qñ cũ hret sup oẽs ptãtez. q si parẽs postulari malebat. q q si iudex punire eqtat iudex nõ pene arbiter nec q q vnq veniã postulãti negauit. Et vt ad exempla transeã etiam paganoz in qnta epla ad Marcellinũ d iulio cesare recitat Aug⁹ q nihil solit⁹ erat obliuisci nisi iniuriaruz. Lucan⁹ q refert q cũ qdã ꝑsona vilis ei se opponẽt importune ꝑ eũ irasci ꝓtẽnẽs ait. Dignũ te cesar iras null⁹ honoz faciet. Vespasian⁹ etiã impator sic narrat historia Romanoz iniuriaz immemor fact⁹ nũq extitit vidicatoz. nã & vitelli inimici sui q eũ ꝑcesserat i ꝓpio: & oẽz ei⁹ domũ icẽdio & morti tradiderat filiã q ex illo supstes erat alte maritauit altecq dotauit. De magno q Alexãdro etiã scꝑtura refert q cũ qdã guiter eũ offendit nec ꝑcib⁹ aliq aliqlit recõciliari potuit: accessit ad illũ Aristo. ꝑceptoz ei⁹ dicens. Magnifice et illustrissime impator: qs est q omnes mũdi potentias suo potẽtu subiugauit nisi coz tuũ magnificũ? quis oẽs reges terre sue ditioni subiecit nisi mens magnifica tua. quis em mũdi regna sua potentia supauit nisi nobilissim⁹ & strẽnuissim⁹ animus tuus: attamen docebo te ꝓsecq altiorẽ triuphũ atq dñm oib⁹ ꝑdictis: si sequi volueris ꝓsilũ meũ. Cui

Alexã. pfecto sequar ꝓsiliũ tuum. tũc Aristo. ait illi. vince illustrissime impator cor tuũ vince animũ tuũ: vince teipm tũc dominaberi illi cuiꝰ imperio totus mũdus subiectus est. Qui eñ tibi suadet de iniuria vindicare. tuꝰ animꝰ est victor vtiqꝫ alioꝝ: qui si te vicerit non eris victor ꝫ victꝰ. quẽ si vicerit gloriosiori victoria oñibꝰ aliꝭs triũphabis. qꝝ supabis eum q̃ totũ supat mũdũ. Ad que ẏba Alexãder parcendo tibi iniuriãti placatus ẽ. Et hoc quoqꝫ scriptura sacra asserit ꝓuerb. xvj. Melior est vir patiẽs viro forti: ⁊ q̃ dominator animo suo expugnatore vrbiũ. Nam illa est victoria cordis. Hec autẽ ẽ victoria corpis. Illa fit viribus ppꝛijs: hec autẽ fit viribus alienis. Ex emplũ quoqꝫ animaliũ nos accusant. Leo nõ capit mures nec aq̃la muscas. Sunt nanqꝫ pleriqꝫ homines viles ac pusilli cordis qui tanto põdere grauant quodlibet vile atqꝫ omne mi/nimũ ẏbum. vt illiꝰ nec obliuisci possint nec remittere velint. cum spe etiã aliq̃d magnũ fit ex ignorantia atqꝫ ex fragilitate seu ex necessitate id factũ esse ꝓbatur. sed ait ille non: sed ex malicia ꝓpꝛia mihi iniuriatus est. cui merito est respondendũ q̃ ꝛz etiam verũ sit. tunc ei etiã amplius compatiẽdũ est cum infirmus ⁊ insanus sit. Cõtra tales Augustinꝰ ait. Magna duricies est nõ cõpati insanis nec amare infirmos. quos antea diligebamus sanos. ⁊ Boetiꝰ etiã ait. Bonos q̃s nisi stultus oderit: malos odisse etiam rõne caret. vnde Seneca ait. si magnanimus fueris. nũ q̃qꝫ tibi iniuriã fieri iudicabis. Magna deniqꝫ gloria honor fit homini ⁊ est hac magnanimitate iniuriantes ⁊ iniurias superare: cõtentiones ⁊ lites deuincere. guerras ⁊ inimicitias animo nobili supare. ꝓuerb. ij. Salomone testãte atqꝫ dicente. honor ẽ homini qui sepat se a cõtentionibꝰ. ⁊ econtrario. Dedecus est homini qui se contentionibꝰ immiscet. vir absqꝫ sumptibꝰ tuis noscere cui liberaliter seruire velis cum a te seruitiũ postulatur: ne videlicet ꝓ ingratitudinez simul seruicium cum amico amittas: atqꝫ cui seruiciũ impẽdisti tibi inimicum reperire contingat. Considera hominẽ sibi iniurianti facile dimittentẽ magnanimꝰ q̃dem est. omni tali poscenti te tribue semꝑ reperies q̃ de seruitio gr̃tũ nõ parcit ille iniuriam. Vilis animi atqꝫ cõditionis est: ⁊ in quolibet seruitio ingratus erit. Nam imemores sũt offense Merito ergo vinarijs colatorijs simulari possint. in quibus feces vini ponunt que in fundo vegetis remãserunt. vt inde vinũ clarũ coletur. ipa sola fece in fundo colatorij remanẽte. Sic huiusmodi homines viles ꝓ obliuiosam ingratitudinem effluentis beneficiorũ vinuz. iniuriarum feces tm̃ per reminiscentiã non indulgentes tenent.

Qꝛ ex perfectissima ⁊ ardentissima charitate teneꝯ homo iocũdo corde ꝓcere inimico suo. Capl'm. iiij.

Quarto q̃dem teneꝯ parcere inimicꝰ ꝓpter excessiuã charitatẽ. a natura corrupta ita incendiꝯ homo ad iram atqꝫ vindictã q luminosa rõne ex fide ⁊ ardẽti charitate nostra irascibilitas atqꝫ vlciscẽdi libido refreneꝯ. semꝑ cõcupiscimus illatas nobis iurias vindicare ideo vt ad affectionẽ inimicorum nos induceret saluator noster Matth. v ait. Diligite inimicos vr̃os benefacite his qui oderunt vos ⁊ orate ꝓ ꝑsequentibus ⁊ calumniantibꝰ vos. Et ꝛz supra articulo ꝑmo. c. j. declarata sũt hec tria ꝑcepta inq̃tum scz ad ea d̃ necessitate tenemur. tamẽ hic iterũ declarant inq̃tum ad illa per ꝑfectionez consilij a domino exhortamur. nam in ꝑmo exhortatur ad affectuosam cordis dilectionẽ. In secũdo ad affectuosã opis exhibitionẽ. In tertio ad affectuosam oris locutionẽ. In ꝑmo ꝑcepto hortatur nos ad affectuosã cordis dilectionẽ cuz ait diligite inimicos vestros. Circa quod aduertendũ est q̃ ceteris paribus diligere inimicuz magis meritoriũ est: q̃ diligere amicũ. ⁊ ꝫ triplici rõne. ꝓmo ꝓpter maiorẽ charitatẽ. secũdo ꝓpter maiorez liberalitatẽ. tertio ꝓpter maiorẽ difficultatẽ. ꝓmo ꝓpter maiorem charitatẽ. Nam sicut ꝑcedẽtibus patet inimicoꝝ dilectio est ex motu gratie nõ nature. eñ nisi adsit gratia qua vincaꝯ natura: valde difficile est diligere inimicos. ꝓinde glosa supꝑdicto verbo merito ait. hec ẽ latitudo ꝓsumate charitatis. Secũdo ꝓpter maiorẽ liberalitatẽ: qꝝ nõ ex debito meriti ꝑcedẽtis. ideo diligere inimicũ accedit ad ꝑfectõez ẏtutis: maioris eñ ẏtutis ⁊ etiã ꝑfectõis ẽ: qꝝ gratuitũ cõꝓbaꝯ. Tertio ꝓpter maiorẽ difficultatem ⁊ arduitatẽ. qꝝ ad diligẽdũ inimicũ agẽs iuenit maiorẽ difficultatez ex ꝑte sua: qꝝ optet eũ supgredi suas naturales inclinatões. nec ꝑt in hũc actum exire sine forti ⁊ magno conatu. nec ꝛz motiuũ cui initaꝯ nisi tãtũmodo deum ꝓterea iste actꝰ i ordine naturali ꝑsupponit amicoꝝ dilectõez. ⁊ vltra ꝫ etiã addit. Voluntas eñ q̃ negligit vel odit amicũ: mimeapta ẽ assurgere ad dilectõez inimicoꝝ. In actuz ẏo dilectõis amicoꝝ de facili ẏo hõ egredi ꝑt: qꝝ opositũ ẽ q̃si repugnãs nature. vñ ⁊ ꝛz ibi hõ multiplex motiuũ ⁊ auxiliũ ꝑter deum. Hinc Berñ. ait amare amãtẽ nature ẽ: nõ amãtẽ vero bñficũ cogere ad amorẽ inimici ꝑfectõis est christi. In secũdo vero ꝑcepto hortaꝯ dñs ad

affectuosã opis exhibitionẽ cum subdit benefacite his q̃ vos oderunt. id ẽ. non tm̃ benefaciatis ⁊ subueniatis inimicis vestris cuz sint cõstituti in magna necessitate. verũ etiam ex charitatis feruore ⁊ ex ardenti affectiõe eis seruatis. quãdo uon sunt in tali necessitate ⁊ maxie ꝑpter tria. ¶Primo ꝑpter nature ꝯformitatez scõo ꝑpter ꝑpriã vtilitatẽ. tertio ꝑpter diuinã charitatẽ. ¶Primo inq̃z ꝑpt nature ꝯformitatem. vnde Esa. lvij. Carnẽ tuã ne despexeris Secũdo ꝑpter ꝑpriam vtilitatẽ. naz Chrys. ait Si benefeceris inimico tuo amplius feciſti scilicet q̃z obligatus esses. Tertio ꝑpter diuinã charitatẽ vnde Greg⁹ in pastoral. ait. Virtus est cozã hominib⁹ inimicos tollerare. sm maior ⁊ tus cozam deo est eos diligere. qz hoc solum sacrificium de⁹ accipit: qõ ante oculos ei⁹ in altari boni opis charitatis flãma incendit. In tertio ꝓcepto hortat nos dñs ad affectuosam ozis locutionẽ. ideo subdit. ⁊ orate p ꝑsequentib⁹ ⁊ calũniãtib⁹ vos. q̃tũ sit apud deũ vltra generalẽ orationem affectuosã in speciali oratiõe. Orare p inimicis ostẽdit Greg⁹ dicẽs in moral. ꝯditoris aurib⁹ illa maxia oratio cõmẽdat. qua p inimicis q̃s intercedere nitimur. Talis etiã oratio vt idẽ ait etiã in nostris alijs alijs oronib⁹ mixta exaudibilis reddit Quid est eñ q̃ Moyses Samuel ⁊ Helias i postulatione alijs ꝓferunt: nisi q̃ isti tm̃ in serie veteris testamẽti p inimicis orasse legũt. Moyses a populo lapidibus impetit: ⁊ p lapidantibus deprecat. Samuel a ꝓncipatu ejcitur ⁊ ait. Absit a me vt cessem orare pro vobis. iiij. Reg. xij. Helias etiaz orauit p Achab inimico suo. Qtũ grata sit deo talis erga inimicos excessiua charitas: ptz exẽplo beati Bern̄. primi socij beati Francisci. de q̃ legit q̃ cũ prope obitum eẽt. rapt⁹ ẽ supra seipm̃ i extasim: tandemq̃z ad se reũsus ad frẽs ait. Deo gras me/gatorij me absoluit. nec vere dicere possum: qz fuerim frater minor nisi i vno tãtũ. Cunq̃z qõ eẽt illud vnũ fratres iterrogarẽt ait. illud vnũ est q̃ nũq̃z offendit me homo q̃n specialis q̃dez amor mihi nasceret in corde ad illum amplius diligendũ q̃z ante. vis autẽ audire hui⁹ feruentissime charitatis sublimẽ gradũ ⁊ feruentissimũ actum. Audi Chrys. qui ait. Queris si tibi iniuria cum ẽ a fratre vtrũ debeas eius amicitiã q̃rere. ⁊ rñdeo q̃ sic vt duplicẽ gloriã consequeris scz q̃ iniuriã passus es ⁊ indulsisti et qz prior rogasti.

Articulus. m. q̃ ꝑpter dilectionẽ ꝓximi debet homo parcere inimicis ex quadruplici rõne.

Qrtius ꝓncipalis amor ad pacẽ ⁊ concordiã ꝓximoz ꝓducẽs est amor ꝓximi ⁊ de hoc subdit ꝓpheta dicẽs Habitare fratres in vnum. sm qõ Matth. xviij. dñs ait. vbi eñ sũt duo vel tres ꝯgregati i nomine meo ibi ego sũ in medio coz. In nomine q̃dem ihu q̃ salus interpꝛtat. Duo vel tres aut mille vel decẽ milia ⁊c. tunc ꝯgregati sũt: quãdo inter ꝓximos ⁊ in multitudine populoruz pax ⁊ cõcordia salutifera habet ⁊ possidet ad talem pacẽ ⁊ ꝯcordiam acquirendã ⁊ possidẽdam quattuor rõnes inducere debẽt. Quaz debet homo parcere inimicis. ¶Primo ꝑpt vnitatẽ nature. scõo ꝑpter grauitatem guerre. tertio ꝑpter bonitatẽ misericordie. q̃rto ꝓpter vtilitatẽ exemplaritatis bone.

Qvnio ipsa nature inducit ꝑcere inimicis. Cap. I.

Primo debent ꝓximi se inuicem pacificare ꝑpter vnitatem nature. sm enim apostolũ christus est caput nostrum: nosq̃z membra eius. qõ ⁊ apostol⁹ mõstrat cuz ad Eph. iiij. ait. Quoniã sumus inuicẽ mẽbra atq̃z mutuã cõpassionem esse naturaliter inter mẽbra. j. Cor. xij. ostẽdit apostol⁹ dicens. Si quid patitur vnũ compatiunt ei omnia membra: sicut patẽter experiẽtia docet: nam si pes casu offendit statim subuenit ei man⁹. si vo caput fuerit lesum: man⁹ statim succurrit illi. Si militer si man⁹ vel dens linguã leserit. omnes sibijnuicẽ parcũt cõpatiunt. ⁊ sollertes subuenire nõ cessant. Quis eñ tam demẽs vt si masticãdo dens memorderit linguã ad vindictaz lingue extrahat sibi dentẽ: aut si manu scindendo panẽ alteraz vulneraverit manũ. man⁹ lesa ꝺ ledẽte vindictã sumat: aut si pes pedez leserit: atq̃z pedez flagellet. pfecto sancta ⁊ verissima est sentẽtia. Augustin⁹ de ciuitate dei ait. spũs eñ human⁹ nunq̃z viuificat mẽbra nisi fuerint vnita. Sic spũssanctus nũq̃z viuificat ecclesie membra nisi fuerint in pace vnita. taliũ corda pacifica ⁊ vnita sunt. q̃ in artis necessitatib⁹ et angustijs ꝓpꝛoz gras ⁊ diuinas ꝓmissiões impetrent apud deuz. ¶Proinde Hylarius super Mat. ait. intantuz hũane pacis xps ꝯcordie studuit. vt vnitatis merito oia q̃ a deo pcãda sũt impetrãda eẽ ꝯfirmet. ⁊ vbi duo vl tres pari spũ ⁊ volũtate collecti sũt ibi se mediũ cozuz polliceatur futuz. Mira res aues si passeres galline ⁊ grues ⁊ ceteri volucres celi aialia et cũcte bestie ꝛel z q̃n q̃z in genere suo naturaliter pugnẽt ⁊ altera alteri aduersẽt. tñ statim pacifice simul ad pastũ atq̃z ad potũ currunt simul pacifice cõmorantur. ⁊ viuunt. ⁊ ad oẽz familiaritatẽ cõueniũt. solus hõ ferocissim⁹ bestiarũ

ꝛ in hoc cũctis crudelioꝛ aiantibꝰ terre: ad pacẽ redire nõ ꝓt. Disce infelix mulier q̃ iniuriãti tibi ꝓcere non potes. disce inq̃ a gallina tua ꝛ tu infelix homo ab animantibꝰ tuis iniuriã obliuisci: redire ad pacẽ dimittere offendenti mẽbrum vnius capitis xp̃i tecum est cui indulgere nõ potes: imo vt ꝛ verius dicam nõ vis: frater tuꝰ est: de quo vindictã sumere cupis. imago dei tecuꝫ ẽ quã trucidare desideras ꝛ expectas. Et qđ mirabilius est impij peccatoꝛes inmalis sũt ꝯcordes ꝛ ꝯciues ꝛ qñq̃ vterini fratres: ꝛ ꝯsanguinei multi sũt i bonis discordes vnde Hiero. ait. Infelix ꝓl's dei non põt i bono tantã habere ꝯcordiam q̃ tã mali hñt i malo. nec intelligũt qđ ait Boetiꝰ. Nosti ne igit̃ q̃ omne qđ est tam diu manere atq̃ subsistere põt q̃diu sit vnũ: ꝑ interire atq̃ dissolui piter qñ vnũ esse desiterit. Ꝓroinde ꝺ talibꝰ Osee x. ꝺr. Diuisũ ẽ coꝛ eoꝝ nũc interibũt.

Consideratio malignitatis guerre cogit parcere inimicis. Cap. II.

Secundo debent homies simul pacificare ꝓpter ꝓnauitatez ꝛ malignitatem guerre scz inimicicias ꝛ diuisionũ plerich̃ insipientes nõ cõsiderant q̃ mala spiritualia coꝛpalia ꝛ tẽpoꝛalia oriũt̃ ex discordia diuisione ꝛ guerra. Quod exp̃mere volens spiritus vnitatis ꝛ pacis. Apoc. xiij. ꝓ Johez apostolũ mystice scribit̃ vbi dicitur. Vidi bestias ascendentez. de mari habentẽ capita septem ꝛ cornua decẽ. ꝛ sup cornua eius ꝺyademata decem. ꝛ sup capita eius nomia blasphemie. hec siq̃dem bestia ꝑm tropologicũ intellectum est seuũ atq̃ crudele odiũ qđ inimicoꝝ coꝛdibus exiracũdia ꝛ coꝛdis amaritudine generat̃: bestia q̃dem ab animali differt. qꝛ bestia ꝛ nõ animal crudele est. Vñ merito ꝓ eã crudele odiũ designat̃. talis bestia de mari tunc vere ascendit: cũ de coꝛde amaricato odiũ ꝓ supbiam cõualescit. sicut ꝺr Esa. lvij. Coꝛ impij q̃si mare feruens scz ꝓturbationez ꝛ iram: qđ quiescere nõ põt. qꝛ ad vindictã ꝯtinue cõcitat̃ ꝛ incalescit. hec bestia septẽ habet capita: qꝛ ex tali crudeli odio vniuersa vicia generãt̃. Decẽ q̃ cornua ei sunt: qꝛ oĩbꝰ decẽ ꝑceptis impie aduersat̃. nec tamẽ erubescit de impietatibꝰ. imo potius generat̃ in eis. sicut ꝺr ꝓuer. ij. Letãt̃ cuꝫ malefecerint ꝛ exultãt in rebꝰ pessimis. ꝓpter qđ Joh. subdit. ꝛ cornua eius decẽ ꝺyademata. ꝺyadema est signũ gl'ie. vt mystice innuat̃ q̃ de ꝑpetratis malicijs ꝛ vindictis impie gl'iant̃. Vñ merito eis dici ꝓt q̃d gl'iaris in malicia q̃ potens es iniq̃tate. ꝑ qꝛ felicia q̃ sibi diuina miscõia ex pietate dispẽsat ꝓmittendo sue ꝓuidentie arrogat imprudent̃. ꝛ in fortunia sentit ex diuina impietate venire q̃ sũt blasphemie impijssime ꝯ deũ: ido subdit ꝛ sup capita eiꝰ noia blasphemie. Sed de talibꝰ ꝓpheta ait. Fructũ eoꝝ de terra ꝓdes ꝛ semẽ eoꝝ a filijs hoiuꝫ. qñ declinauerunt i te mala. talis aũt odij bestia de coꝛdis amaritudine surgẽs. ꝓ pacẽ ꝛ inimicoꝝ ꝯcordiã extinguit̃ ꝛ necat̃ qꝛ sic̃ amotiõe lignoꝝ extinguit̃ ignis ꝛ ex ad ditiõe illoꝝ magis ꝓualescit: sic ex multiplicatione iniuriaꝝ ꝛ vindictaꝝ atq̃ ex indulgẽtia ꝛ remissiõe coꝝ odia ꝛ aioꝝ charitas ꝛ trãq̃llitas suscipiũt incrementũ: ꝛ ꝫ nõ tñ in offenso ꝫ in offendẽte. Ꝓroinde ad Roma. xij. in fine apl's ait. Noli vinci a malo ꝫ vince i bono malũ. Ille q̃dẽ a malo vincit̃. q̃ ab odio ꝛ vindicãdi desiderio supat̃. Ille q̃ vincit i bono malũ. q̃ cũ ꝓrio se pacificãdo vincit aĩm suum. et malũ desideriũ coꝛdis sui. Sũt tñ pleriq̃ q̃ se dicũt ꝓcere inimicis suis nec velle eis nocere: tñ nõ posse eos videre. nec insup volũt cũ eis loqui. ꝯ q̃s Chryſ. in li. de cõpunctiõe coꝛdis tractãs illꝺ dimitte no� debita nr̃a ait. si tãtũ/modo nõ ledeas eum q̃ lesit te. auertis te tñ ab eo ne libẽter eũ videas: manet sine dubio vulnus i pectoꝛe ꝛ doloꝛ augescit in coꝛde. qđ si ẽ nõdũ vtiq̃ qđ xp̃s mãdauit explet̃: nunq̃d tu ita vis ꝓpiciũ tibi deũ fieri. vt nõ quidẽ ledat auertat tñ se a te: ꝛ peccatoꝛũ tuoꝝ memoriaz teneat: ꝛ videre te nolit. Igit̃ qualez vis ergate deũ esse cũ delictoꝝ veniã poscis. talez te exhibere te debes his qui delinquũt i te: de q̃ tñ pleniꝰ tñ supra ꝑmõe. vij. arti. j. ca. ij. dictũ est. Sũt etiã quidã alij hoies duplices ꝛ sil'ati. de quibꝰ ꝓpheta ait Loquunt̃ pacẽ cũ ꝓrio suo mala aũt in coꝛdibꝰ eoꝝ. ꝯ q̃s etiã Aug. ꝺ verbis dñi ait. Ne dicas in lingua ignosco: ꝛ coꝛde differas. nouit enim cui dicas. Dimitte nobis debita nostra ꝛc. vocem tuã hõ audiuit. ꝫ ꝓscientiã tuã deus inspicit. Mel'eꝰ est cum clamas oꝛe ꝛ dimittis coꝛde q̃ q̃ sis blãdus oꝛe ꝛ crudelis coꝛde. nec tñ imprudent̃ agas sicut quidã insipiẽtes q̃ in recõciliatiõe quã faciunt cũ aduersarijs occulta tunc ꝛ scandalosa crimina manifestant. sequere ꝓsiliũ Joh. Chryſ. q̃ sup Matth. ait Si cogitatu offendisti: cogita tu recõsiliare si ꝝbis ꝝbo. si fact̃ factis. Nisi eñ quẽ fact̃ lesisti factis lacaueris: sine causa oras ad deũ. sine causa elemosynas facis de rebus quibꝰ aliq̃s expoliasti. Quid eñ ꝓdest si vnꝰ ad deũ ꝓ te oꝛat: ꝛ aliꝰ aduersum te deũ interpellat̃. Juxta illud Eccl. xxxiij. Bona inquoꝝ non aꝓbat altissimis.

Si cõsideretur quãta sit misericoꝛdie bonitas quilibet idulgebit inimicis. Cap'm. III.

Quarto aũt teneꝛ ꝗlibet ꝓcere ĩmicis ꝓpter bonitatẽ miscoꝛdie scz ⁊ bonitat. Tãta ẽ eñ bonitas pietat vt sicut ex discoꝛdia ⁊ guerra inumerabilia sequũt mala Ita ex eiꝰ coꝛde pietate inestimabilia sequunt bona. pinde. j. Thimo. iiij. apl'us ait. Pietas ad oĩa valet ꝑmissionẽ bñs vite ꝙ nunc ẽ ⁊ future. Itẽ duo sũt genera pietatis. vnũ coꝛpale ⁊ aliud spũale. Coꝛpale ꝗdem in septem miseꝛicoꝛdie opa distingui hz. ꝙ sunt pascere esurientes: potare sitiẽtes: colligere hospites: vestire nudos: visitare ĩfirmos: visitare incarceratos. Que ꝗdem tante ꝛtutis sunt. ꝙ talia exercẽtes vt dꝛ Matth. xxv. audire in die iudicij a dño merebunt. Venite bñdicti patꝛis mei possidete patũ vobis regnum a ꝯstitutiõe mũdi. Esurijui ⁊ dedistis mihi mãducare. sitiui ⁊ dedistis mihi potũ. hospes erã ⁊ colligistis me nudus erã ⁊ coopuistis me Infirmꝰ eram ⁊ visitastis me. In carcere et venistis ad me. His autẽ ꝙ talia opa non exercuerũt dabuntur vt patet supplicia sempiterna. De moꝛtuoꝝ sepultura nõ fit ibi mentio: qꝛ miscoꝛdie opa ꝓmissa fiunt inꝯtũ sũt mẽbꝛa xp̃i. sed moꝛtuꝰ inꝯtuz tñ moꝛtuꝰ nõ est membꝛũ xp̃i. nã xp̃s sp viuẽs est. vt dꝛ Mat. vij. c. ad hebꝛeos. sed de sepultura fit mẽtio Tob. ij. Aliteꝝ pietatis genꝰ est spũale. ⁊ in septẽ opib' spũalibus habet distingui. scz docere ignoꝛantẽ ꝙsulere dubitãti. coꝛrigere delinquẽtẽ. consolari tristem. poꝛtare oneroſos. oꝛare ꝓ omnib' ⁊ remittere offenti Ad oĩa supꝛadicta opa reducunt cetera opa pietatis ⁊ coꝛpalia ⁊ spũalia. Magna ꝛo differẽtia est inter ista duo genera pietatis videlz ꝗtum aĩa a coꝛpe distat. Nã si tãtũ bonoꝛãtẽ: Si tãtũ bonũ est potare sitientez. ꝗtũ melius est dubitãti ꝙsulere ⁊ sic de alijs. Igit si faciẽtes talia coꝛpalia opa pietatis merent cõsequi ꝑmia regni eterni: ꝗto magꝭ ꝗ spũalia opa impẽderũt. vt Cassiodo. ait. Si ꝗs odiuz dimiserit ⁊ ꝓ inimicis oꝛauerit. ante tribunal xp̃i audacter dicere poterit ꝙscia libera dñe dimitte qꝛ dimisi. Et merito ꝗdẽ ꝓpter iniuriaꝝ dimissionẽ ⁊ cõcoꝛdiã fratꝝ celestia dona donant. cũ Aug' dicit in Ench. Multa sunt genera elemosynaꝝ ꝙ cum facim' adiuuamur vt nob dimittãt pctã ꝑ ea nihil maiꝰ est. ꝙ cũ coꝛ de dimittim' pctã. Notandũ etiã q̃ Greg' in Moꝛal. ait. ꝙ dimittit ⁊ nõ dat: ⁊ si plene opa tus nõ ẽ. meliꝛẽ tñ ptẽ miscoꝛdie tenuit. ꝙ vero dat ⁊ mĩme dimittit: oĩno nullã miscoꝛdiaz facit. qꝛ ab oĩpotẽti deo mun' ex manu nõ accipitur qđ obligato coꝛde i malicia ꝓferr̃. Ex dicti clarescere ꝑt ꝙ ꝗ ꝓce ꝓcit: pcã ꝙsequt remissionem teste apl'o ꝗ. ij. Cor. ix. ait. Qui ꝓce seiat ꝓce ⁊ metet. ⁊ ꝗ semĩat i bñdictiõib' ꝛ bñdictioni/bus ⁊ metet. Et iteꝝ Esa. xxvij. dꝛ In mẽsura ꝛ mẽsurã cũ abiecta fuerit iudicabit. Facigit tibi de mẽsura miscoꝛdie dei optimã poꝛtionem. nã sic ait Aug' Unusqsq talẽ indulgẽtiã accepturꝰ est a deo ꝗlẽ ipe dederit ꝓxio. Et iteruz Eccĩ. xxviij. dꝛ. Relinq̃ ꝓximo nocẽti tibi. et tũc depcãti tibi pctã dissoluẽt. Nõ hmõi fuat irã. ⁊ a deo ꝗrit medelã: In hoiez siez sibi nõ hz miscoꝛdiaz. ⁊ ꝛ pctis depcat veniã. Ipe cum caro sit fuat irã: ⁊ depcatoꝛez ꝗrit a ꝛo. Quis eñ exoꝛabit ꝓ delicto illiꝰ. memẽto nouissimoꝛũ ⁊ desine inimicari. Et iteꝝ Mat. vij. dum ait. Si dimiseritis hoĩb' pctã eoꝝ: dimittet ⁊ vob pr̃ vr̃ delicta vra. Si aũt non dimiseritis hoĩb' nec pr̃ vr̃ celestis dimittet vob pctã vra vñ añ ꝑdicta verba oꝛare nos docens ait. Dimitte nobis debita nra ⁊c. qꝛ exponẽs Aug' ait. Si nõ dimitti iniuriã ꝗ tibi facta ẽ nõ oꝛati onẽ ꝓ te facis ꝑ maledictõez sup te induc: cuz dicis. Dimitte nob ⁊c. Nõ eoꝝ est. qꝛ ꝗ alteri se ledẽti nõ ꝓcit. charitatẽ se nõ habere ostẽdit sine ꝗ nõ ẽ hoi salus sicut ptz ꝑ Aug'. de peni. di. vij. c. nullus.

Admiranda exemplaritas oꝛiꝝ ex libera dimissione iniuriaꝝ. Cap. iiij.

Quarto debet hõ ꝓcere ĩmicis ꝓpter vtilitatẽ exemplaritatis bone Admirãedificationis est exemplũ libere remittere ĩmicis qđ ꝗdez nõ tñ deo ꝑ etiã hoĩb' gratum est. ideo Eccĩ. xxv. scptum ẽ. In trib' placitum est spiritui meo ꝗ sunt ꝓbata coꝛam ipo deo ⁊ hominib' ꝛcoꝛdia fratrũ: amoꝛ ꝓximoꝛum: ⁊ vir ⁊ mulier bene sibi cõsentientes. Multa eñ grata sũt deo ꝑ non hoĩbus. sicut humilitas patia castitas pauꝛtas obia ⁊ silia Multa q̃ sũt grata hoĩb' sed non deo: vt auaricia luxuria supbia cum similib'. Qz ⁊ multa deo simul ⁊ hoĩb' grata eẽ ꝓbant. sicut ptz in his tribus de qb' dicit Eccĩ. ibi ꝑ. Primuz ꝛo est ꝛcoꝛdia fratrũ que maxime ꝙsistit i animoꝛ ꝙsensu. cõuictui vnitate fidelitate. iuxta laboꝝ atq̃ bonoꝝ distributionẽ. necnõ ⁊ charitatiua subuentione. O q̃ angelica vita ⁊ exemplaritas hominibus bona videre aliquos fratres spũales vel coꝛporales atq̃ carnales: quãdo minoꝛes honoꝛãt ⁊ in omnib' ꝓponũt maioꝛes: ⁊ maioꝛes minoꝛibus dulciter cõdescendunt. fideliter regunt atq̃ equales insup ⁊ omnes inuicem se supoꝛtant in charitate i vinculo pacis. Tales quidem in terra iam angelice ꝙuersantur. ad quos Cassiodoꝛ ꝙsuper ꝑiscam hoꝛtatur dicẽs Habeatis vnitate spirit' in vinculo pacis. nec iueniri potest forma exꝑsioꝛ angelice cõuersationis: q̃ vnitas socialis.

Secundũ est amor primorum. qui quidez inter ciues luculẽter esse aparet .cum vnus alterum onerat sed honorat Juxta illud aposto li ad Roma. xij. Honore inuicem puenientes. Item cuz ciues ciuem supportant ⁊ nõ iniuria eos grauãt ꝑm etiaz ap'm ad Eph̃. iiij. vbi ait Supportãtes inuicẽ in charitate. Insup cũ ciuis ciui offensam donat. sicut hortat ap's ad Eph̃. v. dicens. Estote inuicem benigni misericordes. donãtes inuicem sicut xp̃s donauit vobis. Tertiũ est vir ⁊ mulier. i. maritus ⁊ vxor sibi bñ ꝓsentientes. nõ male in bono aut in malo: sed bene in bono: nõ autẽ in malo .nõ in carnalitatib⁹ ⁊ lasciuijs: non in vanitatibus corruptiuis: nõ in alijs offensionib⁹ damnatiuis. sed in his que decent matrimoniũ pudicũ affectũ verbũ ⁊ obsequiũ pium ⁊ deo deuotũ Sed si contra p̃dicta tria contrariũ videatur: non tñ deo ⁊ omnib⁹ superis ingratũ ⁊ odiosum erit. verũetiaz iusti ⁊ iniusti inde scandalizabunt. De hoc referaz exemplũ notabile qõ contigit diebus nostris videlicet in anno dñi Mcccc. xix. in caluario mõte iuxta dominicũ sepulcrũ ꝑm relata fide digni fratris tũc Guardiani in cõuentu mõtis syon. atq; huic stupendo miraculo assistẽtes. Venit eñ tunc temporis in hyspanie partib⁹ galea quedã pegrinoruz dñicuz sepulcrũ visitare: ceteraq; loca terre sãcte. cũq; in itinere essent in galea sãctis constricti. vetula quedam volens de loco in locũ trãsire casu impegit pede in cuiusdã adolescentuli pedem. ex quo cecidit leui eãdez casu corpore q; illeso. ex inde tãta indignatõe ⁊ odio ꝓtra illum adolescentẽ repleta est. q; cũ pueniſſet cuz ceteris pegrinis ad locũ nostre redẽptiõis. id est. ad caluarie montẽ adole cẽte ab ea humiliter veniã postulãte illi talẽ leuem offensaz parcere noluit: ac vt moris est ꝓuenientibus alijs pegrinis ad humilẽ ac deuotã cõfessionẽ atq; sacrã cõmunionẽ anteq; visitẽt illa sacra loca. Inter alios accessit ad ꝓfessionẽ adolescẽtul⁹ ille q̃ inaduertenẽ leserat mulierẽ. hic narrauit cõfessori narrauit scandalũ qõ de eo inocenter sũpserat vetula illa. statim mittit a ꝓfessore ad vetulã illã postulatur⁹ veniã ⁊ innocentiã nihilomin⁹ ostensur⁹ qõ q̃dẽ humiliter i ꝓsentia multitudinis pegrinoz implente ⁊ illa exhortantib⁹ ad h̃ eaz alijs pegrinis remittere denegãte ad cõfessorẽ reuertit adolescẽs indicans duriciẽ mulieris remittit bis ⁊ tertio ad eãdẽ genib⁹ flexis ⁊ brachijs cãcellatis cũctis pegrinis ad indulgẽdũ adolescentuli inocenti exhortantib⁹ ⁊ exorãtib⁹ eã. Illa ꝯo indignata ⁊ a diabolo iã obsessa oblita aie sue laboz atq; discriminuz ꝓteriti itineris. oblita sacrati loci sanguinez saluatoris. oblita illius qui in cruce ibidem pendens non tñ large pepercit verum etiã ardenti charitate patrem ꝓ suis crucifixoribus exorauit oblita diuie misericordie atq; iusticie dei tñ memor iniurie ad indulgenduz adolescentuli nullo modo potuit inclinari. O iudiciũ sũmi dei. o tremẽda iusticia diuie seueritatis dum iuuenis ille cum ceteris peregrinis suscepit dominicũ sacramentũ. vetula illa a demone iam arrepta in cysternã que quasi ꝓ viginti passus distabat abiens veloci se impetu ꝓcipitauit. ⁊ qõ mirabile ẽ multis circa cysternam existẽtibus vt haurirẽt aquã satis ꝑ paruo cysterno oze nullus de eius precepit ꝓcipicio aut casu. nisi q; ex strepitu aque ⁊ ex varijs argumentis illã esse autumãtes velociter ad remedia cucurrerũt. atq; inde eam anima ⁊ corpore mortuam extrahebãt. qua visa stupẽtes ac rememorãtes seuitie eius timuerũt iudicia dei. Discant igit hic omnes aie duri cordis ac nolẽtes ꝓcere inimicis. q; sicut Jaco. ij. scptuz est. Judiciũ sine misericordia fiet ei q̃ nõ fecit misericordiã. Intuere rõnalis aia i speculũ exemplorum dñm nostrũ ihm xp̃m in cruce pendentẽ: et cõsidera hec tria que lapides nedum corda hominũ mouere atq; ꝓfringere debẽt. affectuz cordis. verbum oris. ⁊ actum operis. Primo contemplare affectũ cordis tanta q̃dem flãma dilectiõis ardebat cor suũ vt nõ tñ ꝓ omnib⁹ peccatorib⁹. imo ꝓ toto humano genere volũtarie se obtulit morti. verũetiã pro suis crucifixoribus singulariter dignatus est et voluit mori licet i mult' exigẽte eoz culpa fruct⁹ passionis nõ fuerit subsecut⁹. nã i tãta dignatione maior fulsit charitatis ardor atq; excessus mõti se traderc ꝓ crucifixorib⁹: q̃ ꝓ alijs offendẽtib⁹ deũ q; manifeste ptz cũ ꝑmũ ꝯbũ qõ i cruce ptulit ꝓncipalit ꝓ suis crucifixorib⁹ exorauit: qz sic idẽ dñs Mat. xij. ait. Ex abũdãtia cordis os loq̃t. Bon⁹ hõ ꝺ bono thesauro cordis sui ꝓfert bona. Scdo pticulari⁹ cõtẽplare ꝯbũ oris. O inestimabil' dignatio redẽptoris O incõphẽsibil' latitudo sui amoris. O inq̃ilis estimabilis dulcedo sui cordis ⁊ oris. qui sicut Bern̄. sup Cañ. ait. Flagellis cesus. spinis coronat⁹. clauis ꝓfossus. patibulo affix⁹. obprobrijs saturat⁹. oim tñ dolorz imemor inq̃t ꝑr ig̃sce ill' qz nesciũt q̃d faciũt. ait eñ ꝑr dulcissime. ꝑr amãtissime. ꝑr desiderãtissime. a patno noie amoroſ⁹ filiꝰ cepit: ⁊ suo blãdiẽs genitori tali filio nihil debẽ negare ꝓcludit. deniq; efficacissime petit dicẽs. Ig̃sce Nec ait Examina ꝓsidera põdera. ſ ig̃sce inq̃t. vt nr̃as doceat offensas nõ examinare nõ põderare: nec etiã ꝓsiderare. ſ obliuioni oino tradẽ . ⁊ toto corde et pleno oze atq; efficaci ope indulgere. Insup ⁊ viscera cordialis cõpassionis sup crucifigẽtes

eum effundēs ait illis. q. d. qz sunt cecī: sūt infirmi. sunt corrupti. nec nō ex infectiōe nature ad malū pnī. quasi dicere velit. Non pmaneat pr̄ spūs indignatiōis tue in illis cum nō sint spūs separati. qui ex impia malignitate offendāt sed expondere sue infecte carnis his scelerib⁹ imergunt. Hemūcp subdit. qz nesciūt. s. creatōis beneficiū amoris mei infinitissimū bonū: redemptōis mee inestimabile pciū. eterne glorie interminabile premiū. sui sceleris incōsiderabile malū. necp eterni supplicij infinitū tormentū. iō nesciūt q̄d faciūt. Tertio cōtemplare actū operis. qz oīs actus christi pendētis in cruce clamant pietatē ⁊ misericordiā. Vide o fidelis anima in brachior̄ extensiōe amplā. a pietate paterne impetrationē. receptarū iniuriarū largā remissionē. oiuz cordiū piam attractionē. oiuz affectionū miram transformationē. oiuz aiorū duror̄ ꝓfractionē ⁊ liquefactionē. Vide caput inclinatū ad osculādū manus pforatas ad largiendū. latus apertū ad diligendū: pedes cōfixos ad tecū cōmorandū. totū corpus extensuz ad totū largiendū. vt ⁊ tu q̄ iniurias passus es discas amore sui tibi iniuriātibus liberalissime indulgere. q̄ amore tui dignatus est mori. Surgatur igit̄ vnusquisqz ⁊ quilibet iniurias humiliter genuflectēs ab offenso deposcat amore offensus offensi xp̄i offensas corde ⁊ ope dimittat. ⁊ qđ meriti ⁊ pfectōis sūme magnū ē signū offensus p̄ueniēs offendētē nō tm̄ libere sibi indulgeat. Verūetiā veniā ⁊ indulgentiā dulciter ⁊ humiliter poscat. ⁊ luentibus omnibus: coz̄ deo ⁊ christo Jesu cum lachrymis cū clamore cordis ⁊ oris pacē ⁊ misericordiā postulantibus imutuis amoris amplexib⁹ ⁊ osculo pacis indulgentiā ⁊ remissionē mutuā miscēter faciētes misericordiā impetretis a p̄re misericordiarū ⁊ dño nostro iesu christo. Qui cum patre ⁊ spūsctō glorioſus viuit et regnat in secula seculoꝝ. Amen.

Feria. II. post dn̄icaz oliuarū ⁊ etiā in festiuitatib⁹ beate v̄ginis: ⁊ maxie nativitatis ꝓceptōis ⁊ annūciatōis.

Sermo. LI.

Sicut stella matutina in medio nebule et sicut luna plena in diebus suis lucet. et quasi sol oriens sic iste refulsit in templo dei. Ecclī. xxvij. Sacramentū gloriose virginis matris dei sublimissimū ad reuerendū. deuotissimū ad tractandum dulcissimū ad ꝓtemplandū hodie dilect⁹ fimi ꝓponit̄ nobis. gloriosa equidē dies ista q̄ lubar solaris luminis nobis affert: dum conceptam vel natam seu annūciatā nobis p̄nunciat dei m̄rem. Eleuemus igit̄ oēm pietatis affectū efferamus omnē nostrū conatū: erigamus ⁊ illustremus cūctis viribus intellectū: ad illā que vigore: dulcore: atcp splēdore suo cunctas pias mentes inflammat inflammatas illuminat. illuminatas roborat. vt sciant velint ⁊ possint filij sui vestigia imitari: qz sicut supza. Ecclesi. testat̄ ipsa spūaliter est sicut sol oriens in mūdo In q̄bus verbis sapiētia dei describit triplicē gratiosum beate v̄ginis statū. Primū cōceptionis. scōm natiuitatis. tertiū annūciatōis.

Primū. s. eius cōceptionē dicit esse. sicut solem: quasi cum est post mōtes in aurora. qz ad huc clausa erat in vtero m̄ris sue in tpe sue conceptōis ⁊ de illo statu virginis Cant. vj. angeli dicūt. que est ista que pgredit̄ quasi aurora cōsurgens. Scōm eius statū. s. natiuitatē dicit orientē solē. s. cum ascēdit a montib⁹ oriētis ac irradiat mūdū in ortu suo. ⁊ de p̄dictis duobus ppha ait dicēs. Tu fabricatus es auroz̄ et solem. i. beatā virginē in cōceptōe eius ⁊ natiuitate. Tertiū eius statuz. s. annūciationē et obumbrationē spūssancti dicit esse quasi solem in mūdo. i. in altitudine celi cū ascēdit supremisperiū nostrū in sūmo calozis estu. Sic fuit beata virgo in cōceptōe filij dei.

Articulus. I. de quattuor admirādis gratijs: quibus repleta fuit beata virgo in sua cōceptōe.

Primus status beate virginis fuit sue ꝓceptōis. ⁊ tunc fuit beata virgo sicut sol in aurora ꝓsurgēs. In hoc statu cōtemplemur inter alios quatuor eius splēdores Primus dr̄ sanctitas. scōs claritas seu luminositas. tertius charitas. quartus tranq̄llitas

De triplici santificatione sanctificatoz: ⁊ de admirāda sctificatōe beate virginis in sua cōceptōe.

Capitulum. I.

Primus splēdor eius sanctitas dici p̄t Dimissis aūt scolasticis bellis circa virginalē cōceptū: triplicē sanctificationē ad pñs discutiam⁹ Prima est generalis. scōa specialis dicit̄. tertia maternalis dicit̄. Prima est sanctificatio generalis. Et hec quidē i illa qua sanctificant̄ hoies p eccl̄iastica sacra: qđ fit maxie p baptismū. ⁊ talis sanctificatio duo bona in homine operat̄. Primo eni remouet culpā. scōo cōfert gr̄az. tertio vo nō remouet sed remanet sc̄z peccati fomes ⁊ ꝓnitas ad peccanduz: qz ⁊ venialiter ⁊ mortaliter taliter sctificatus peccare pōt Scōa est sctificatio specialis. ⁊ talis per gr̄am spūssancti cōdonat̄. ponit aūt hec sanctitas animā in statu iusticie cōsūmate. Et opat̄ in ea tria. Primo remouet culpā. scōo confert gratiā: tertio remouet ꝓnitatē. ne posset facliter homo mortaliter inq̄nari Cum igit̄ oīs in

inq̃tatibus cõcipiant: neminẽ vnq̃ mortaliũ inter materna viscera legimus sanctificatũ. pre terq̃ hieremiã ꝛ beatũ iohem baptistã. q̃q̃ de beata virgine nulla sit ambiguitas sicut dicet infra lõge tñ maior sanctificatiõe hieremie fuit sctificatio iohis baptiste. Ille q̃dem in matris vtero sctificatus fuit sicut legit hiere. j. vbi dicitur. Priusq̃ te formarẽ in vtero noui te: ꝛ anteqũ exires de vulua sanctificaui te. Johs vo spũsctõ repletus annũciat. Vñ Lu. j. ait de ioh̃ane angelus zacharie. Spũsctõ replebit ad/huc ex vtero mris sue. Multo q̃pe excellentius est spũsctõ repleri: q̃ a spũsctõ sctificari Ibi enim sctificatio emundationẽ. hic repletio vltra hoc gre mũdationẽ designat. Veniq̃ apli qui manibus suis tractauerũt de vbo vite cum vt dicit Joh. xx. spũsctm iam de saluatoris acceperunt afflatu tandẽ q̃nq̃gesimo a resurrectõis die ad illũ gradũ ascenderũt. vt Actu. j. de eis diceret. Repleti sunt omes spũsctõ. Et ꝛ spiritussanctus largiori tunc munere credentiũ corda repleuerit: hoc tñ ioanes in vtero legit asse cutus. qõ apũca celsitudo largiori pmissione meruit obtinere. q̃q̃ etiã apli tunc fuerint tanta spũs copiositate firmati vt oẽ mortale peccatũ faciliter potuerũt vitare. ꝛ etiã frequentiã venaliũ. nõ tñ credo eos fore factos impossibiles ad peccandũ. atq̃ fideliter credo esse tenendum: qz illi duodecim athlete veri mũdi expugnatores tanta tũc gra supuestiti fuerint: q̃ difficilimũ fuisset eos ruere in mortalẽ culpam. tñ firmiter asserendũ est: q̃ nunq̃ mortaliꝫ peccauerũt. Tertia vo fuit sctificatio maternalis. Et hec remouet culpã originalẽ ꝛ confert gram ꝛ hec etiã remouet pnitatẽ ad peccandũ tam venialiter q̃ mortaliter. Et hec fuit ī beata virgine maria matre dei. sane deus ipe eternus sicut mira sua sapiẽtia creauit oia. sic illã benedictã matrẽ suaz talem cõdidit ꝛ sanctificauit in tpe: qualẽ eam sanctã elegit in sua eternitate. Et talem tam nobilitate nature q̃ pfectõe gre cõdidit mrem: qualẽ eam decebat hre suã glorioſissimaz maiestatẽ. qz in ea ꝛ de ea debeat sumere qõ in eternũ sibi erat vnitũ vnitate psone de q̃ exiret preciũ totius liberatõis iustificatõis et beatificatõis humane. Et de hac ꝓceptõe Anselmus in li. de cõceptu virginali sic ait. Decebat vt illius cõceptio de mre purissima fieret: ea puritate qua puritate maiori sub de neq̃d intelligi. Atq̃ de hoc rõnem subiũgens ait. Cui deus pater vnicũ filiũ quẽ de corde suo genuit equalẽ sibi ita dare disponebat vt naturaliter esset vnus eidẽq̃ cõis dei pris ꝛ virginis filius: quã ꝛ subaliter filius sibi mrem facere eligebat et de qua spũsctũs opatus est vt de ea cõciperetur ꝛ nasceret ille de quo ipse pcedebat. et ꝙ hoc decebat vt illius hois. s. christi ꝓceptio de matre fieret qua puritate nulla maior posset intelligi sub deo.

Qto lumine illustrata fuerit beata virgo in vtero matris sue. Cap. ij.

Secũdus virginis splendor dicit claritas seu luminositas. Nam in pma sanctificatõe q̃tum ad rõnem ꝛ intellectũ Tanta eni sapie claritas a deo supinfusa est cũ maria interptet illuminata ꝙ hec septẽ pfecte intelligebat sm q̃sdam. Primo naturã creatã irrõnabilẽ. scõo naturã creatã rõnabilẽ. tertio naturã creatã spũalem. quarto naturã increatam diuinalẽ. q̃nto oia que erant fugiẽda: et aspernẽda. sexto oia que erãt sequẽda ꝛ amplectenda. septimo ꝙ quẽ modũ ꝛ ad q̃tũ graduz oia essent odienda vel diligẽda. Hec q̃dem distinctio cõprehẽdit in se distinctionẽ creatoris et oiuz creatoꝝ: nec nõ ꝛ cũctoꝝ bonoꝝ ꝛ maloꝝ. A quarta q̃pe que erat cognitio creatoris et tres cõsequẽtes ꝛ tres pcedẽtes habebãt ori ginẽ: sicut ppha testat. d. In lumine tuo videbimus lumen. Nam ꝛ de tribus seq̃ntibus experimur etiã in his que habẽt magnũ habituz diuine sapie in vlti. gradu. Ex dictis sequit ꝙ beata virgo etiã dum erat in vtero matris habuit vsum li. arbi. atq̃ lumen pfectũ in intellectu ꝛ rõne. Proinde sm q̃sdã fuit tunc in sublimiori ꝓtemplatõis statu. q̃ vnq̃ fuerit aliqua creatura hũana in pfecta etate. Et ꝛ in vtero mris sue: sicut ꝛ ceteri infantes dormiret. attñ somnus q̃ abyssat ꝛ sepelit in nobis rõnis et li. arbi. actus ꝛ ꝙ cõsequẽs actum merẽdi. nẽ credo ꝙ talia in ipsa fuerit opatus: sed ania sua libere ac meritorio actu tunc tendebat in deum. Vñ illo tpe erat pfectior cõtemplatrix: q̃ vnq̃ fuerit aliqs alius dum vigilauit. Vñ ꝛ Canti. v. ipsa ait. Ego dormio ꝛ cor meũ vigilat. s. in cõtemplatõe pfecta a nulla actiõe delibata. Hoc tñ sm alios fuit post scdam sctificationez qõ forte verius est. Nec miret quisq̃ si mr dei ante debitã etatẽ habuit vsuz li. arb. ꝛ fulsit tãto lumine rõnis. cuz ꝛ pleriq̃ alij sancti in puericia eoꝝ ante debitaz etatẽ habuerũt virtutẽ gram atq̃ lumen. De virtute in scto Nicolao repit exemplũ: q̃ in quarta ꝛ sexta feria semel tñ sugebat mãmas Et de gra in scto Benedicto exemplũ ptz: q̃ in puericia sua cepit miraculis choruscare. De lumine vo in scto Joane clarissime cõprobat. Vñ Amb. ait. Vere Johanes nouit xpm: nõ natura sed gra. Et sup Lucam etiã ait idem. Nec eni vllam sensit infantie etatem: q̃ supza naturaz supza etatẽ in vtero situs mris q̃ mẽsura cepit etatis pfecte plenitudinis xpi. Hec siq̃dem nullo modo essent vera si in

fantilitas corpalis impediſſet vſum liberū rō/
nis. Dō inſup ait q̄ a menſura cepit etatis pfe
cte plenitudinis xp̄i verificaꝝ nō de corpis fa/
cultate pfectiōe atq̄ vigore. qz tunc paruulus
erat: ſed q̄tum ad plenitudinē meriti: ⁊ p actū
et vſum li. arbi. vt in hoc aſſilareꝝ xp̄o ip̄m ſan
ctificanti q̄ tunc in vtero virginis plenius vſu
li. arbi. merebaꝝ. Ex vbis igiꝝ Ambroſij elici
pōt. q̄ nō ſolū p tunc nō ſenſit ip̄edimēta infan
tie in ipſo rōnis vſu: verūetiā q̄ nunq̄ ſenſerit
poſtea. qō ſatis rōnabile eē videꝝ. Quia miſe/
ricors deus datas gr̄as hoī nō ſubtrahit ſine
culpa. Hoc q̄dem ex opibus ioh̄. manifeſte ap
paret cum de eo legiꝝ. Qꝝ in etate q̄nq̄ annorū
auſugit mundū ⁊ intrauit deſertū. Nec penſan
dum eſt q̄ abſq̄ p̄ula ꝛ ſideratōe illic iuerit diu
tius moꝛatur ꝛ. Si igiꝝ de btō Joāne talia cre/
denda ſunt: q̄to etiaz maiora de virgine matre
chriſti ſentire neceſſe eſt?

Qta charitate ardebat ad deum ⁊ ad p̄rimū virgo beata cum adhuc eſ ſet in vtero matris ſue. Cap̄. III.

Tertius virginis ſplēdoꝛ fuit charitas
ſcz q̄tum ad volūtatē inq̄ in tanta ple
nitudie diuinus amoꝛ infuſus eſt. q̄ ni
hil eligere vellet niſi q̄ dei ſapia p̄monſtrabat
Pꝛoīde hac ſapia illuſtrata tm̄ deū diligebat:
q̄tum ad ſe diligendū illuz intelligebat. Quis
igiꝝ exp̄mere poſſet q̄to ardoꝛe diligebat cum
ex toto coꝛde. i. ſup oia tpalia mūdi ex tota ani
ma. i. ſup corpus ⁊ carnē ſuā: ⁊ ex omni mente
ſua hoc eſt ſup oia ſupioꝛa. ſ. ſpūalia ⁊ celeſtia.
Vñ in p̄ſona illius p̄s. ait. Inflāmatuz eſt coꝛ
meū ⁊ renes mei cōmutati ſunt. ſ. p tranſfoꝛma
tionez diuini amoꝛis. Ex charitatis q̄q̄ ardoꝛe
etiā humane ſaluatōis toto affectu deſiderabat
incarnationē filij dei. Nam ⁊ totus impetus p̄
me ſctificatōis mentē hui⁹ ſacratiſſime virginis
impellebat ad hoc deſiderandū p ſalute oium
electoꝛ. Pꝛoīnde oēs vtutes eius ardētiſſime
mentis in id q̄ō poſtea factū fuit in ea tota co/
namine inflāmabāt aiam eius. Ipſa ſiq̄dem fu
it felix clauſula totius expectatōis ⁊ deſiderij:
ac poſtulatōis aduētus filij dei in qua ſicut in
cono. i. in angulo oia deſideria p̄cedentiaz ele
ctoꝛ atq̄ ſctoꝛ cōſūmata ⁊ terminata fuerunt
Ideo nobis inexp̄ſſibile eſt illud feruidū deſide
rium ⁊ languētis oꝛatōis ſuſpiriū q̄ ſuſpirabat
ad deū: vt filiū ſuū mittere dignareꝝ ad noſtrā
aſſumendā naturaz. Nec tm̄ credendū eſt q̄ ad
recipienduz eum in carne ſua exiſtimaret ſe di/
gnam. Nam gr̄a ſanctificatōis p̄dicte que eaz
omni vtute repleuit. ſic a p̄ncipio mentez eius
in abyſſo hūilitat̄ fundauit: q̄ ſicut nulla poſt
filiū dei creatura tantū aſcēdit in gr̄e dignitatē
ſic nec tm̄ deſcēdit in abyſſum hūilitatis pfun/
de Nec inſup alicui pure creatue in hoc ſeculo
eſt datū tm̄ guſtare nihiluz creature. nec tm̄ ſe
humiliare ⁊ annihilare ſub volito maieſtat̄ di
uine: ſicut ipſe virgini b̄ndicte. Merito ergo
Bern̄. in quodā ſermone inquit ad beatā vir/
ginem. Sicut ad mediū ⁊ ſicut ad archanū dei
ſicut ad rerum cauſam. ſicut ad negociū ſeculo
rum reſpiciūt qui in celo ſunt. ⁊ qui in inferno
habitāt. ⁊ qui nos p̄ceſſerūt. ⁊ nos qui ſumus
et qui ſequenꝝ ⁊ nati natoꝛū. et qui naſcenꝝ ab
illis. Illi qui ſunt in celo vt reſtaurenꝝ. ⁊ q̄ lūt
in inferno vt eripianꝝ. ⁊ qui p̄ceſſerūt vt pphe
te fideles inueniankꝝ. ⁊ qui ſequenꝝ vt glorificē
tur. Hec ille. Et iteruz idem ait. Quis miſcōie
tue o b̄ndicta lōgitudinē: latitudinē p̄ſūditatē
ſublimitatē q̄at iueſtigare Nā longitudo eius
vſq̄ ad nouiſſimū diem inuocātibus eam ſube
nit vniuerſis. Latitudo eius replet oꝛbē ter/
rarum,: vt tua miſcōia plena ſit oīs terra. Sic
⁊ ſublimitas eius ciuitatis ſuperne inuenit re
ſtaurationē ⁊ p̄funduz eius ſedētibus in tene
bꝛis ⁊ in vmbꝛa moꝛtis obtinet redemptionē.
Inſup idem ait. Maria oia oīb⁹ facta eſt ſa
pientibus ⁊ inſipiētibus copioſiſſima charita/
te debitricē ſe fecit. oīb⁹ miſcōie ſinuz aperit:
vt de plenitudine eius capiāt vniuerſi. ſ. capti
uus redeptionē. eger curationē. peccatoꝛ veni
am. iuſt⁹ gr̄az angelus leticiā. demū tota trini
tas gloriaz filij dei p̄ſona hūane carnis ſubam
vt nō ſit q̄ ſe abſcōdat a caloꝛe illius.

De tranquillitate carnis beate virginis ſub imperio rōnis. Cap̄. IIII.

Quartus ſplendoꝛ btē virginis fuit trā
quillitas. Que q̄dem ſequiꝝ ex p̄dicti
Nam in potētijs ap̄henſiuis ⁊ ſenſi/
tiuis illius tanta tranq̄llitas erat: q̄tum in eo
tria p̄cedētia abūdabāt. Et cuz amoti ſunt mo
tus fantaſmatū deluſiui ex q̄ ſenſitiuus appeti/
tus in tanta dn̄ij plenitudine ſub volūtatis im
perio ſubdebaꝝ: qō inobiectū aliq̄d fieri nō po
terat cōtra imperiū volūtatis ⁊ rōnis. nec niſi
modo quo volūtas ⁊ rō impabat: in ſequendo
⁊ fugiēdo: hoc ſiq̄dem etiā apparet in iuſtis ꝑm
q̄ iuſti ſunt ampli⁹ vel minus vicz q̄ ſenſitiuū
appetitū refrenat. ⁊ hoc intm̄ q̄ hoies qui in ra
ptu ſic refrenāt illū: q̄ impoſſibile illis eſt ſaltē
p q̄to ſunt in cōtemplatiōe tam alta q̄ ꝓpter
ipſum ad caſum modo aliquo inclinenꝝ. Et de
hoc ſtatu: ⁊ de illo tpe loquiꝝ liber de aia ſim/
plici: atq̄ de aia libera. Iz in libꝛo illo multa nu
gatoꝛia ⁊ plurimū deceptiua atq̄ picꝛoſa ⁊ er
ronea cōtineanꝝ. ſicut patet extra de here. ca.
vnico in cle. Hoc ſiq̄dem modo fieri potuit in
virgine b̄ndicta in p̄ma eius ſanctificatōe intm̄

q̄ poterat per talem sapientiaz ⁊ amorē vltare omnē actualē culpā. tam mortalē q̄z venialem ita q̄ ipsa gratia permanente impossibilis fuit reddita ad peccandū. ⁊ sic q̄tum ad appetitus predictos plena cōcordia erat: ac inferior appetitus erat in plena concordia ad appetitū superiorem. ⁊ superior in plena obedientia ad ip̄m deum. ex qua factus erat in pace locus eius. ⁊ habitatio eius in syon ¶Preterea q: veniale peccatum quādoq̄ ex surreptōe cōtingit: ex hoc videlicet q̄ aliquis inordinatus appetitus aut cōcupiscētie motus insurgit. aut alterius passionis preueniēs rōnem rōne cuius primi motus peccata esse dicunt. cōsequens est q̄ beata virgo maria nunq̄z venialiter lapsa est cum inordinatos motus non senserit passionū Contingūt autem huiusmodi motus inordinati ex hoc q̄ appetitus sensitiuus qui est harū passionū subiectum. nō sic subijcit rōni quin interdū ad aliquam rōnis inordinationē moueat. ⁊ quādoq̄ etiam cōtra rōnez in quo cōsistit peccati motus. Sed in beata virgine sic fuit sensitiuus appetitus rōni subiectus per gratiā sanctificantē q̄ nunq̄z cōtra rōnem mouere se poterat. poterat tamen ſm Thom̄. aliquos habere subitos motus non ordinatos a rōne. ¶Verum in dño iesu christo aliquid amplius fuit. Nam sic inferior appetitus in eo rōni subiectus erat: q̄ nihil mouebat nisi ſm rōnis ordinē. Hoc est ſm q̄ ratio ordinabat vel p̄mittebat appetitū inferiorem moueri a p̄prio motu. Hoc enim videtur ad p̄mi status p̄tinuisse integritatē: vt inferiores vires subderent totaliter rōni. Que q̄dem subiectio per peccatū primi parentis sublata est. ⁊ non tm̄ in ipso: sed etiam in alijs contrahūt ab eo peccatū originale. In q̄bus etiā postq̄z nudantur a culpa per gratie sacramētū: remanet rebellio vel inobediētia virium inferioz ad rationem que dicit fomes peccati. que nullo modo in christo fuit. sed in beata virgine nō erant inferiores vires totaliter rationi subiecte: vt. s. nullū motū haberēt a rōne nō ordinatū. Tamen sic per virtutē gratie cohibebant. q̄ nullo modo moueri poterāt cōtra imperiū rōnis ¶Propter hoc dici solet q̄ in beata virgine post primā sanctificationē remansit fomes ſm substantiā: sed ligatus. Hec Tho.

Articulus. II. de alijs quatuor gratijs de quibus repleta est beata virgo a sua natiuitate vsq̄ ad cōceptionē filij dei.

Secūdus status beate virginis fuit sue natiuitatis ⁊ cōuersatōis. Et tunc fuit vere sol oriens in mūdo. A quo quatuor radij inter alios in mūdo egressi sunt ad mentes illuminandū ⁊ irradiandū. ¶Primus aūt est formositas. scōs puritas vel imunitas. tertius sapo/rositas. quartus exemplaritas.

Q̄ virgo maria cū admirāda pulchritudine refulgebat non q̄ ad lasciuiam p̄uocaret: verūetiā in alijs motus libidinis refrenabat.

Capitulum. I.

Primus q̄dem radius formositas dictus est. ¶Proinde Canti. iij. ad eam loquit sponsus dicēs. Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula. s. corporalis vel spūalis non est in te. Scōm Alex. de hal'. in. iij. ¶Prima sanctificatio remouit a virgine omne qđ esse poterat inclinatiuū ad peccandū: ⁊ quiscū q̄z carnales motus. qui velut serpentes in carne hūana serpunt. Hec siq̄dem sanctificatio tanta fuit vt etiam ad alios extenderet virtutes suas: ⁊ extingueret in alijs omnē cōcupiscētiā carnis. ¶Proinde Eccl. xxiiij. ipsa ait. Quasi cedrus exaltata sum in lybano. Quia sicut cedrus inficit serpentes odore suo: ita p̄ma sanctificatio eius in alias irradiabat atq̄z extinguebat in eis oēs carnales cōcupiscentie motus in carne serpentes. Ex hoc q̄z assimulat myrrhe. sicut Eccli. xxiiij. patet vbi ipsa inquit. Ego sicut myrrha electa dedi suauitatez odoris. Nam sicut myrrha interficit vermes: ita sanctitas eius interficiebat vermes cōcupiscentie carnis. Narrant ſm Bonauen. etiā iudei q̄ virgo b̄tā pulcherrima fuit: ⁊ tm̄ a nullo potuit cōcupisci. Et ratio huius erat q: virtus sue castitatis ⁊ sanctitatis in alijs aspiciētibus eam extinguebat oēs carnales motus. Et hanc q̄dem p̄rogatiuā habuit beata virgo p̄e oībus sanctitatis ⁊ virginibus sanctis. q: sanctitas illoz nō extinguebat in alijs cōcupiscētias atq̄z motus: nec ad alios hoc modo transfundebat. ¶Ultra aūt antedicta sicut ex verbis beati Bernardi elici p̄t: ex q̄tuor causis vel ex aliqua earundez, hoc potuit euenire ¶Primo p̄pter impressionē. scōo p̄pter cōuersationē. tertio p̄pter occultationē. quarto p̄pter irradiationē ¶Primo potuit hoc fieri per impressionē. qui oībus qui inclinati erant ad cōcupiscendū eam vt carnaliter cōcupiscibilis non aparebat. Sicut ⁊ mulier valde pulchra p̄pter aliqđ maleficiū factū viro suo: non potest ei vt cōcupiscibilis aparere. sic deus in bonū a parte gratie potuit opari. Scōo autem potuit hoc fieri p̄pter cōuersationem: que vtiq̄z admirabilē p̄tātem. ⁊ moruz atq̄z gestiū grauitatē in facie: ⁊ in toto corpore eam p̄tuentibus ostendebat: int̄m q̄ per extrinseca signa aparebat apertius q̄ nullatenus posset ad feudum aliqđ inclinari. Immo q̄ erat tota dedi-

cata ⁊ singularissimū habitaculū dei facta. Sicut ⁊tingeret de sanctissima muliere que esse cō tinue quasi rapta. Tertio ppter occultationem .s. pulchritudinis sue omni qui eam cōcupiscere posset, sicut ⁊ claritas corporis christi post resurrectionē discipulis celabat Quarto ppter irradiationē. Scōm enī Bern̄. ppter claritatē ⁊ irradiationē pcedētē a facie eius Ioseph ausus non erat illā in faciē respicere Glo. ꝙ Math̄. .i. ait. ꝙ Ioseph mariā facie ad faciez videre nō poterat: quā spiritus a cōceptōe penitus repleuerat. Et ideo non agnoscebat eam facie ad faciez: quam sponsauerat donec illius vterus euacuaret.

Qta puritate atq; ĩmunitate ꝓst prima sanctificationē ab omni culpa fulgebat beata virgo maria.

Capitulum .ii.

Secundus radius est puritas seu ĩmunitas nominat. Fuit enim beata virgo per gratiā pr̄eseruatōis atq; sanctificatiōis ꝑseruata ab omni actuali culpa tam veniali ꝙ̄ mortali. aliter in ea fomes non fuisset ꝓsopitus seu ꝑm alios pfecte ligatus. Unde Aug̃. in li. de natura ⁊ gratia ait de sancta maria virgine dum de peccatis agitur ppter honorē dn̄i nullam prorsus volo habere questionē. Propter primā enim sanctificationē: sicut fuit intemerata carne: sic etiam fuit ĩmaculata mente ab omni culpa tam veniali ꝙ̄ mortali. Et hoc maxle ppter tria. Primo ppter gratie inclinationez Scdo ppter fomitis repr̄essionē. tertio ppter diuine gratie ꝓseruationē. Primo inq̄ ppter gratie inclinationē. Tanta enim gratia erat illustrata ꝙ licet li. arbi. nōdum esset in ea in fine vltimo stabilitū: tñ eam semp ordinabat ad bonum: sicut infra patebit. Scdo ppter fomitis repr̄essionē. Sic enī fuit in ea in prima sanctificatōe fomes repr̄ssus ꝙ penitus ad nullum ĩcitabat malū. Tertio ppter diuine gratie cōseruationē. Diuina enim ꝓuidentia sicut in statu ĩnocentie hoiem ptexisset: sic etiā beataz virginē ab omni actuali ptegebat culpa. Unde Bern̄. ad Iugdun̄. Puto ꝙ copiosius munus gratie in eam descēderit: que eius nō solū sanctificaret ortum: sed eam deinceps ab omni peccato custodiret ĩmunez. Preterea de nulla alia anima dici pōt illud Canti. iij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nō est in te cōgruentius q̄ de virgine benedicta. Ubi enim macula est vel culpa actualis vl̄ venialis aut mortalis hoc verbū ꝓallegatū minime dici potest. Q autē sic esset ĩmaculata ppter tria Bonauē. in .iij. di. iij. cōgruū erat. Primo ppter diaboli confusionē. Scdo ppter nostrā intercessionē. tertio ppter diuinā despōsationē Primo in q̄ ppter diaboli cōfusionē. Congruū quidem erat ꝙ beata virgo maria post q̄ auferebat nobis oprobriū ꝓparet ⁊ vinceret etiā diabolū ita ꝙ nec ei succūberet etiā ad momentū Ideo exponūt tam Aug̃. q̄ Bern̄. illud Gen̄. iij. ipsa ꝓteret caput tuū Si igit suggestio ē caput diaboli: nulla suggestio in mēte virginis ingressū habuit. ⁊ sic tam a mortali q̄ a veniali i munis fuit Scdo vo ꝓgruū fuit ppter nr̄am intercessionē. Cōgruebat enī aduocatā hūani generi tāta puritate fulgere. vt nullū peccatū haberz qd̄ ei⁹ ꝓsciam remorderet. Tertio q̄z ꝓgruū fuit ppter diuinā despōsationē. Utiq; ꝓgruebat vt illa q̄ placuit altissimo deo. ita vt fieret illius sponsa ⁊ mater vnigeniti filij sui: sic esset ĩmaculata mente sicut fuit intemerata carne Quoniā igitur gloriosa virgo maria aduocata est pctōz gloria ⁊ corona iustoz sponsa dei. et totius trinitatis triclinium. ⁊ specialissimū filij dei declinatoriū hinc est ꝙ speciali gr̄a dei nullum in ea pctū habuit locū.

Qta suauitate delectabant in deo omnes spirituales beate virginis sensus atq; affectōes. Cap. iii.

Tertius radius amorose virginis marie sororositas nuncupat. Quinq; nāq; sensus in anima hominis sunt: sicut etiam in corpore eius: qui oēs in beata virgine mundo ⁊ omnibus noxijs clausi erant: ⁊ aperti atq; parati deo. Sicut ecōtra mūdani aperti sunt mundo: ⁊ clausi deo. Primo enī patens deo erat auditus. vt pmptissime acceptaret omne spiraculū eius Proinde ppha in persona illius dicebat. Audiā quid loquat in me dn̄s deus meus. Secūdo patebat ei illi⁹ gustus ad saporandum admirabiles dulcedines eius: quādo experientia illius dicebat ĩebriata. Q dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo Tertio q̄ patebat illi oēis oculus eius: ⁊ capacitas intellectus: quādo iam p experientiā in affectū ⁊ intellectū deo plena alios ad talia inuitabat dicens. Gustate ⁊ videte quoniā suauis est dn̄s ⁊c̄. Quarto patebat anime virginis odoratus. quādo Canti. .i. dominum supliciter exorabat dicens. Trahe me post te: curremus in odorem vnguētoz tuoz.

Quinto q̄z patebat tactus. vt stricte et dulciter amplecteret dn̄m illam sepius visitantē. Quod q̄z cōtinue faciebat cum ppha dicebat. Mihi autē adhere deo bonuz est: ⁊ ponere in dn̄o deo spem meam De his quinq; portis ait ppheta dicens Diligit dn̄s portas syon super omnia tabernacula iacob Syon enī locus erat in hierl̄m eminentissimus atq; tutissimus. Sic

etiam beata virgo per virtutū eminentiā altis/ sima atq; a vitijs tutissima erat. Diligit igitur dñs portas syon. i. quādoq; sensus beate virgi nis marie sup omnia tabernacula iacob. id est. plusq; corpora omnia aliarū virginū. Corpo/ ra enim tabernacula nuncupant sicut. j. Pe. j. ipse testat dicēs. Velox est depositio taberna/ culi mei. Virgines enī merito dicunt esse iacob qz luctate sunt z supplātauerūt fomitē. q̄ in bea ta virgine in prima sanctificatōe fuit ligatus at q; cōsopitus. Quattuor etiam sunt elemēta. ex quibus humanū corpus nō tm̄ compositū est: sed etiā per quinq; sensus de eis pascit z nutri tur. Sic etiā quattuor humani affectus nutri/ unt animaz per quinq; suos spūales sensus: sī cut Matth. iiij. dñs ait. Non in solo pane vi/ uit homo: sed de omni verbo qđ pcedit de ore dei. His enī quattuor affectōibus nutriūt pec catores animas suas in trāsitorijs z mūdanis. Justi autē in celestibus z diuinis. Nōnulli eti am reperiunt nunc in q̄bus mentales z corpo rales virtutes diutius atq; cumulatiꝰ habitua te sunt: atq; in eis pfecti status mentis p solen/ nissimas cōtemplatōes fuerūt iam consūmati. necnō z sublimū sensuū spiritus certā z longaz experientiā habuerūt p diuinū influxū. admi randos affectus multipliciter ex illis pturien/ tes. experiunt quādoq; suauissimos atq; cru/ ciantes feruores quandoq; ex admirāda spūs ebrietate. distillāt lachrymas amorosas. aliq̄n languedo de corde mire prumpuntur voces. Stantes quodaz spirituali somno insomnes a corpore quodāmodo alienant mēte. quādoq; insup mentales sensus duz partim alienati sūt anima ppter aliqđ spirituale obiectū a corpo re quodāmodo abstrahit. aliquādo etiā totuz humanū esse in extasim elevat anima resoluta in diuino amore. Interdum q̄ occurrūt subiti atq; plixi raptus ex quibus tota anima trans/ fertur in deū. Contingit insup aliquādo. q̄ ani ma per penetrātes alteratōes amoris ingredi/ tur thalamū celestiū secretoꝝ: infundunt quā doq; inspiratōes multiplices mirabiliū verita tum p spirituale cōsolationē animaz excitādo.

Occurrūt insup aliquādo in diuino splēdo re reuelatōes clarissime z aperte: visiōes q̄ al/ tissime non desunt: in q̄bus gustat anima se/ se in pfundo z infinito abysso dei fere transla tam. Contingit q̄ q quodāmodo incōsidera/ bili atq; feruentissimo amoris actu in breui glo/ riose cum christo spūale matrimoniū cōsumat. Tanta ac talis est realis anime nobilitas que per spūalē delectationē quasi facta est glorio/ sa q̄ non licet homini loqui. Si igit hec tanta al ta tantaq; sublimia facta cōspicimus i vilibus et quodāmodo in indignis psonis: q̄to subli/ miora z digniora ac nobis oīno incōprehensi/ bilia facta esse credēda sunt illi que iam gratia erat plena. ab eterno dei mater pdestinata: ele cta ex milibus. sublimata ex oībus etiā sup om nes angelos exaltāda.

De admirāda z exemplari vita virginis matris dei. Cap. iiij.

Quartus radius est exēplaritas. Nam tota cōuersatio eius z vita omni refulgebat gra z virtute. Unde Amb. ij. li. de virginitate ait. Quid nobilius dei matre? quid splendidius ea q̄ splēdor elegit? quid ca/ stius ea que corpus sine ꝓtagione corporis ge nerauit? z vt de ceteris eius virtutibus taceā. Virgo erat non solū corpore: sed z mente. Cor de humilis. verbis grauis animo prudens. lo quendi parcior. legēdi studiosior. non in incer to diuitiarū: sed in prece pauperuz spem repo nens. intenta aperi verecūda sermōe. arbitrū mentis non hoiem. sed deum querens. Nullū ledere oībus bene velle. maioribus assurgere. equalibus non inuidere. iactantiaz fugere. rō/ nem sequi virtutē amare. Quādo illa fastidiuit humilē. quādo risit de bilem. quādo vitauit in opem? nihil in oculis torū. nihil in verbis p/ cax. nihil in actu inuerecundū. non gestus fra ctior. non incessus solutior. non vox petulanti/ or. vt ipsa corporis species simulachruz fuerit mentis figura pbitatis. Talē hanc euāgelistā demonstrat: talem agnus repetit. talē spiritus/ sanctus elegit. Quid enim in singulis mozer/ que digna fuit ex qua dei filius nasceret? Et ite rum Hiero. ait. Si diligēter attendis nihil est virtutis. nihil splendoris. nihil grē. nihil ora/ doris. qđ non resplēdeat in virgine gloriosa. Ad ipsam igitur virginē tanq̄ ad speculū z ex emplar christiane vite semp respicere debent. qui cū christo regnare volūt. Unde Bern. ait. Oportet oēs christicolas inter fluctus hu ius seculi nauigātes attendere hanc maris stel lam: que supremo cardini. id est deo prima ē. Et respectu exempli eius cursum vite dirigere qđ qui fecerit non iactabit vane glorie vento nec frangit scrupulus aduersoꝝ: nec absorbe/ bitur. sillea voragine voluptatū: sed psper ve/ niet ad portum qietis eterne. Insup idem ait. Si criminū imanitate turbatus. si ꝓscientie fe ditate cōfusus. si iudicij horroze pterritus: si baratro desperatōis absorptus. mariā cogita. mariā inuoca. non recedat a corde nec ab ore. Nam ipsam cogitās non erras. ipsaz q̄ rogās non desperas. ipsam sequens non deuias. ipsā tenente non corruis. ipsa ꝓtegente nō metuis ipsa ducente non fatigaris. ipsa ꝓpicia ad portuz peruenis. z sic in teipso experiri poteris: q̄ mel

rito dictum sit nomen virginis maria .i. maris stella ideo merito in li. ij. de virginitate Amb. ait. Talis fuit maria: vt eius soli⁹ vita sit omnium disciplina.

Articulus .iij. de quattuor ardoribus charitatis quibus post filij sui cōceptionē mater dei ardebat.

Tertius vero status beate virginis erat sue annūciatōis: in quo quasi meridianus fulgor ⁊ ardor hic sol lucēs quatuor a se fulgurabat ardores. Primus dicitur largitas. scōs est impeccabilitas. tertius est vnitas: quartus vero est securitas.

Q2 beata virgo in conceptione filij dei nouis ⁊ incōprehensibilibus virtutibus ⁊ gratijs repleta est.

Capitulum .i.

Primus enī ardor largitas dr. Nēpe in illa spūssancti obūbratōne qua btā virgo ꝓceperit filiū dei tantā largitatē ⁊ copiā spūssancti accepit: ꝙtum pōt creatura viatrix recipe non deo vnita vnitate psone. Nam fm Hiero. in sermo. de assumptiōe. tota gre plenitudo que est in xp̄o in mariā venit: ꝙꝙ aliter. et merito q̄dem. q2 in xp̄o sicut in hoie psonaliter deificato. In maria sicut in templo xp̄i verbo singulariter dedicato. In xp̄o vt in capite influente: ⁊ in maria vt in collo corpori ecclesie transfundēte. In xp̄o fuit vt in supposito subsistente ac ex vniuersali fonte oīs boni lumē gre influēte. In maria sicut felicius hec oia tā mente q̄ carne recipiēte. Q ꝗs posset sufficiēter intelligere quale fuit illud e celo emissum incendium. collatū refrigeriū. infusuz solatiū tam in sanctissime virginis mente q̄ carne. Ipsa quippe tunc facta est mulier amicta sole: vt dr Apoc. xij. Quia ipa illa diuina sapiētia qua deus ab eterno mundū sibi reconciliare disposuit plenissima fuit. quā nō solū per diuinā reuelatiōem prescivit: verum ⁊ cūcta que ad incarnati verbi dei mysteria ptinebāt certo experimento cognouit. Propter qō ⁊ luna sub pedib⁹ eius esse narrat. quia non solū transitoria sanctorum suoz pedum vestigia subiecit: immo ⁊ omniū creaturaz cognitioni in cōparatione ad superem inētē christi scientiā paruipēdit. vnde ⁊ corona duodecim stellarū non imerito coronat. Quia omniū virtutū ⁊ gratiaruz merita super omnes rōnales ⁊ spirituales creaturas singularissimi generis ꝓuilegio superexcessit. Quo siq̄dem factū est vt non soluz per fidem ⁊ dilectionem christū cōciperet corde: verūetiam et carnem illius ex purissimis sanguinibus eius diuini amoris superexcessiuus ardor in virgineo vtero sine virili consortio formaret generaret.

Merito igit sicut serpens pstrauit hūanū genus meditāte pctō eue inclināte adaz ad vetitū cibū. ⁊ cōsūmatio fuit in esu ade: sic per meritū virginis inclinātis ad se deuz vt assumeret carnem nostrā ꝓculcatio sathane ⁊ repatio nostra inchoata est: ⁊ p deū incarnatū extitit cōsūmata. Tunc vero ꝓpie fuit arca dei ad Hebr. ix. intra se cōtinens totaz legē in duabus tabulis solidis digito dei scriptā: hoc est in duabus naturis filij sui quarum primā accepit a matre. secundā a tota sanctissima trinitate. Si quis aūt cōsiderat virginei cōsensus ad tm̄ mysteriū finalem terminū clare intelliget: q̄ omnis dignitas ⁊ pfectio inclusa in hoc qō est esse mr̄ dei tam mente q̄ carne cōprehendat in eo qō quidem transcēdit imerito in infinitū quicqd aliō sub deo homine cogitari vel dici potest. Si igitur terminus tam ineffabilis fuit suo merito proporcionatus: oportet q̄ meritoria pfectio huius cōsensus fuerit perfectioni sui termini com proporcionata. Ex his igit colligi pōt q̄ virgo beata in cōceptōis filij dei cōsensu plus meruit q̄ omnes creature: tam angeli q̄ hoies in cunctis actibus motibus ⁊ cogitatiōibus suis Nēpe omnes qui meruerūt nihil aliud potuerunt mereri nisi fm varios status ⁊ grad⁹ gloriam sempiternā. Hec aut̄ virgo in illo admirando cōsensu meruit totalē fomitis extinctionem dominiū ⁊ primatū totius orbis plenitudinem omniū gratiarū. omniū virtutū omniū donoz. omniū beatitudinū. omniū fructuum spiritus. cunctaz scientiaz. interpretatōes sermonū. spiritus ꝓphetie. discretiōis spirituz. operationis virtutuz. Meruit fecunditatē in virginitate maternitatē filij dei Meruit q̄ sit stella maris porta celi. ⁊ super omnia q̄ regina misericordie nuncupet ac talis nois cōsequat effectū. Un̄ merito Prouerb. vlti. de ipsa beata virgine Salomon ait. Multe filie cōgregauerunt diuitias: tu supergressa es vniuersas. Deniq̄ sicut Bernardus ait in sermone de natiuitate virginis redempturus deus humanū genus: precium vniuersum contulit in maria. Intuemini igitur q̄to deuotionis affectu eam a nobis voluit honorari: qui totius boni plenitudinem posuit in maria. Ut si quid spei in nobis est. Si quid gratie si quid salutis: ab ea nouerimus redundare. Hec ille Tanta igitur fuit perfectio eius: vt soli deo cognoscēda reseruetur. iuxta illud Eccli. j. Ipe creauit illam in spiritusancto vidit dinumerauit ⁊ mensus est. scz ipse solus deus. Sciendu est tamen q̄ licet habuit oīa genera gratiaz sicut dictū est: nō tamen habuit illa ad quemcunq̄ vsum. sed ad vsum altiorē ⁊ nobiliorez ⁊ qui mulieri merito cōgruebat. Sicut verbi gratia. Habuit donū

sapientie non ad vsum publice docendi vel predicandi iuxta ap'm. j. Timoth. ij. Mulierem autem docere nō pmitto: sed habuit ipsa ea ad altiorē vsum. s. ad diuina gustandū ⁊ cōtemplādum. Et licet ad quoscūq; vsus aliqua dona non habuerit: habuit tamen ea ad altiorē ⁊ nobiliorem actum.

De multiplici causa ⁊ armatura q̄re beata virgo peccare nō poterat.

Capitulum. ii.

Secundus vero huius virginis ardor impeccabilitas nuncupat. Licet enim sicut ex precedēti patet beata virgo in sua conceptione per gratiam adepta fuerit tantam fomitis restrictionem quod nō posset inaliqō peccatum adduci: remansit tamē fomes in ea scōm essentiam. Sed sanctificatio hec secunda in conceptione filij dei superaddidit i ea omnimodā fomitis restrictionem eradicationē et extinctionem: et in bono confirmationem. ita vt q̄ prius poterat peccare: iam peccare nō posset. Hec duo expressit angelus Lu. j. Luz ait. Spiritus sanctus superueniet in te. ⁊ hoc quātum ad primū. Et de secundo subiungit dicens. ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi. Secundum Bonauent. in. iij. di. iij. fomes peccati radicatur i carne et ascendit vsque ad mentem. In prima igitur sanctificatione virginis tanta gratia perfectionis ei collata est: quod in eius sensualitate tātum gratia redundaret vt fomitem adeo reprimeret quod nullum aliquando affectum vel incitamentum haberet. In secunda vero sanctificatōne in qua spiritussanctus non tantum descendit in mentem. sed etiam in ipsam carnem ⁊ de carne operatus mirabiliter est carnē eam sine macula fabricando: reliquit ipsius carnem i maculatam exstirpando in ea et fomitem ⁊ omnem concupiscentiam. ita quod peccare nō posset. Et hoc sentit Bernardus et magister sentētiarum et Damas. Nempe si virgo beata post filij dei cōceptionē potuisset peccare: plura inconueniētia sequerent. Primo redūdaret in cōtumeliam prolis: q̄ eius mater esset peccatrix Secundo esset in detrimentū matris: quia sic damnari potuisset. Tertio in damnū humani generis. Quarto in cōtemptū totius diuini intenti: quia incarnatōis opus suspectū non īmerito reddi posset. Prouinde omnino asserenduz est q̄ in cōceptione filij dei sicut predictuz est: taliter extitit confirmata q̄ voluntas eius postea non potuit cōuerti ad malū. non tamen ppter liberi arbitrij ablationez. nec alicuius potentie amissionē: sed ppter liberi arbitrij p gratiam cōpletionem. Quomodo autem hoc patuit fieri difficile est videre. Intelligendū est tamen q̄ volūtas humana semp libera est ⁊ lemper in bonum ⁊ in maluz: in melius ⁊ in peius in optimū ⁊ in pessimū liberi posset fieri: nisi ei tale intimet obiectū in quo omnē rationē reperiat boni delectabilis ⁊ degustabilis: eo q̄ nihil appetit nisi sub ratione boni ⁊ delectabilis Hoc autem soluz in beatis fit: quia omne obiectum delectabilis eis delectabiliter intimatur quare in cōtrarium minime possunt. Hoc autem in beata virgine maria esse nō potuit eo q̄ beata non erat. Qua ppter ad hoc q̄ esset plenarie ꝓfirmata. quinq; ei erant necessaria: que erant dispositiua interius. quasi quinq; intrinseca arma: ⁊ quinq; protectiua exterius quasi quinq; extrinseca arma. quinq; scuta interiora Primo fuerunt quinq; intrinseca arma. Primo ardor charitatis. secundo mortificatio sensualitatis. tertio sensus maternitatis. quarto obiectū diuinitatis. quinto aspectus nihileitatis Primo affuit ardor charitatis: eo modo q̄ mens illius in ardore dilectōis cōtinue tenebatur. Nam deus eius menti mirabilissime se intimabat: atq; omnes potētias illius inferiores tenebat subditas sub imperio rationis: q̄s q̄ aliter q̄ in beatis. Prouinde in psona illius ppheta ait. Inflāmatū est cor meum: et renes mei cōmutati sunt. Secūdo affuit mortificatio sensualitatis. nam in appetitu sensuali illius facta erat modificatio ⁊ coaptatio ad partē superiorē per mortē sensualis affectionis ⁊ modificationis ad carnem Unde in psona corporis eius ad partē superiorez rationis dicebat. Ut iumentū factus sum apud te ⁊ ego semper tecū Tertio fuit sensus maternitatis. Habuit nē pe actualē ⁊ experimentalē sensum filiatōis dei intime cogitādo ⁊ saporando: q̄ti filij erat mater. ⁊ q̄tum ei obligata erat: q̄ illam pre ceteris elegisset sibi mrem. Sicut merito faceret quedam paupcula vilis quam sibi potens rex eligeret in cōiugem vel in mrem. Quarto affuit ei obiectū diuinitatis: eo q̄ semper habuit cōtinuū aspectū ad ei beneplacitū pmptumq; cōsensuz semper gerebat in mente diuina bene placita adimplere. Prouinde in persona illius ait ppheta. Prouidebā dominū in conspectu meo semper. In singulis enim rebus legebat: hoc deo beneplacitum est: atq; a me acceptandum. Hoc non placet ei: ⁊ ppterea dimittendum. Quinto vero affuit ei aspectus sue p/prie nihileitatis eo q̄ cōtinue habebat actualem relationē ad diuinā maiestatē: ⁊ ad suaz nihileitatē. Prouinde in psona intellectus sui ppheta dicebat. Ad nihilū redact' sum. Quinq; scuta exteriora. Secundo quoq; ad eius defensionem habuit alia quinq; arma exteriora. Affuit enim ei primo angelor ꝓtectio. scdo

demonū repulsio. tertio virtutum exercitatio. quarto peccatoꝝ abominatio: quinto mūdialium despectio. ¶Primo vo affuit ei angeloꝝ ptectio. Assistebāt enī illi inumerabiles multitudies angeloꝝ in eius ptectōz Et de hac ppha ad virginem ait. Angelis suis deus mandauit de te: vt custodiant te in oibus vijs tuis. ¶Die etenim credo q plurimas legiones habuit angelorum ed custodiā ⁊ ptectionē suam: cum et helyseus vt legit .iiij. Reg. vj. Angeloꝝ multitudinē habuit ad sui defensionē. Scōo affuit ei demonuz repulsio. Sicut enim manus ignis effugat muscas: sic a sua ardētissima mente ⁊ inflāmatissima charitate demones effugabantur ⁊ pellebant in tm q solū in modico nō spacio illi appropinquare. Si enim hoc legim⁹ de aliqbus sanctis saltem post aliquē de demonibus intemptatōibus acquisitū triumphuz: qtomagis de matre dñi nostri credenduz est: que semp cōtra omnes demones triūphauit?

Tertio affuit illi virtutuz exercitatio. Nam omnia mala exteriora atq aduersa eo modo ⁊ non aliter ei inferebant. ꝑm q sunt materia exercende virtutis. Si enim sicut ad Rom. viij. apls ait diligētibus deum omnia cooperant in bonū. s. ⁊ pspera ⁊ aduersa: qtomagis igit illi que deum super omnes alios diligebat?

Quarto affuit ei peccatoꝝ abominatio: eo q omnia delectabilia ꝑm sensum: ⁊ a deo retrahentia ei auferabant. tanqꝫ deo odibilia cuius volūtati satagebat se totis viribus cōformare. In diuino qꝫ plenissime cognouit quō mortalis culpa a deo eternaliter separat. animam ab imagine dei deformat. eterna gloria priuat. atq infernalibus supplicijs obligat in eternum.

Quinto affuit ei mūdialiū despectio. Quecunqꝫ enim illi offerebant nisi ei diuina offerent qtum erant in se electiua: tanqꝫ desipientia respuebat. Sicut ⁊ mulier multuz pulchra per opus alicuius maleficij semp vt displicens occurrit viro. sed si hoc pōt in malū diabolus. qto fortius in ea in bonū potuit hoc dñs operari? Istis igit stantibus impossibile eam erat peccare. Et idez esset de quocūqꝫ vsqꝫquo ista in eo pseuerarent. Sed forte obstabit aliquis dicens. Q omnis habitus gratie qtumcunqꝫ magnus est in libertate existēs. sed quod est in libertate sicut libere retinetur ita libere dimitti potest. Sed quod dimitti potest aliquē imobilitate non valet ex quo ipse mobilis est Ad qō dicenduz est q verum est q talis impeccabilitas in virgine non potuit per habitū qtumcū qꝫ magnū: potuit tamen fieri per modū qui dictus est. Si quis etiam instet secundo q potestas que non potest in vtrunqꝫ oppositoꝝ non est libera. vt dicit .j. de interpretatiōe potestates vero rationales sunt ad opposita sed si esset cōfirmata non possent in oppositа ergo nō esset rationalis neq libera. Ad quod dicendū q voluntas non dicit libera: qz possit in malum: sed quia libere elicit suum actum. Nam ⁊ in beatis angelis plena pseuerat libertas in volūtate eorum. Aduertendū est tamen q licet deus perfecta dispositōe disposuerit mrem suam absq omni culpa seruauerit eaz: nihilominus tamen cūcte passiones ille que naturā sine peccato sequuntur que scilicet sunt materia. exercende vtutis in ea plenius remanserūt. tam respectu sui qꝫ respectu filij Unde in ea fuit amor timor honor admiratio ⁊ huiusmodi ꝑm q in aliquo sine peccato esse possunt. ¶Proinde credo q magnū honorē sibi reputabat q tanti filij mater esset. Credo insup q volebat q sciret et cōsimilia ⁊ tm omnia hec absq peccato in illa semper fuerūt.

Qtuni beata virgo per cōtemplationem ⁊ actionē cum xpo vnita fuit Capitulum .iij.

Tertius virginis ardor vnitas dictus est. ⁊ de hoc Cant. iiij. eternus sponsus sue sanctissime hoc est beate marie virgini. Vulnerasti cor meū sor mea spōsa: vulnerasti cor meum in vno oculorū tuorum: ⁊ in vno crine colli tui. Ubi glo. ait ¶Pro amore tuo carnem sumpsi: ⁊ vulneribus primis in cruce vulnerasti cor meū. Nam primogenita redemptoris filij sui iesu fuit beata virgo. Et plus ꝑ ipsa redimenda venit qꝫ ꝑ omni alia creatura. ⁊ ad ostendendā admirabilē vnitatē quam cum ea habebat dicit se vulneratuz fuisse ab ea in vno oculoꝝ suoꝝ ictu: ⁊ in vno crine colli sui. Ubi oñdit eam duplicē vnitatē habuisse cū ea. ¶Prima fuit vnitas cōtemplationis. secūda fuit vnitas actionis. ¶Prima fuit vnitas cōtemplationis que prior fuit qꝫ actio in maria: eo q in vtero matris perfecta eius ꝓtemplatio incepit Sicut supra arti. j. c. ij. dictū est. De hoc statu contemplationis sponsus ait. Vulnerasti cor meū in vno oculoꝝ tuoꝝ ictu. id est. i lucidissima cōtemplatione. in tantum mecum vnita es ꝓpter vnitiuā attentionē omniū tuorum aspectuum cōtemplatiuoꝝ quo mecum per amorē cōiuncta es: tibi negare non possum quod postulasti atq decreueris orare ꝑ remissione scelerum quorūcunqꝫ. Unde Luce. x. quādo pre mittitur atq mystice scriptum est. Intrauit iesus in qdam castellū: ⁊ mulier quedam martha nomine accepit illum in do. su. Ad castelli vnū mēbrū duo requirunt. ¶Primo murus exterior. s. virginitas corpis. scōo turris interior

scz humilitas cordis. Ad eius q̄z custodiaz duo etiã reqrunt. ¶Primo speculator vt cõtemplet. scõo ꝓpugnator vt operet. ¶Proinde in castello marie due sorores habitabãt que castellum solerter z bene semp custodierũt. s. martha et maria. Martha quippe laborabat z operat ne castellũ capiat p negligentiã. Maria vero quiescit z ꝓtemplat: ne castellũ capiat p ignorantiã. Vñ ignorãtia gignit cordis errorẽ: sed negligẽtia parit torporẽ corporis. ¶Per errorẽ cordis delinq̃mus in credẽdis: per torporẽ vo corpis delinq̃mus in agẽdis Cõtẽplatio marie z subdit. Et btẽ vginis ꝓtẽplatio ꝓsũmata z summa: cum de magdalena ad lr̃am sed de beata virgine mystice subinferẽt. q̄ marthe soror erat noie maria: que etiã sedẽs secus pedes dñi audiebat verbũ illius. In q̄bus verbis q̄t tuor demõstrant in q̄bus pfecta cõtemplatio beate virginis insinuat. ¶Primũ est tranq̃llitas scõm est humilitas. tertiũ est capacitas. quartũ vero sublimitas dici põt. ¶Primũ est tranq̃llitas. Et de hac etiã subdit. Que etiã sedens. Vbi ostendit tranq̃llissima q̄etatio totius virginei status. Sed in quo hec tranq̃llitas reqescat sequẽs virginis virtus ostendit. Scõm vero est humilitas. Vñ subdit. Secus pedes dñi. Ab hac enĩ humilitate z pfundissima annihilatõe sui sub pedib⁹ iesu xp̃i causabat tranquillitas antecedẽs: eo q̄ summe gaudebat se subiici filio suo z sibi filiũ suũ supponi. Tertium est capacitas que ex duobus p̃cedentib⁹ sequens est. Nam sicut nulla creatura viatrix vnq̃z tantã habuit mentis tranq̃llitatẽ. nec tante humilitatis abyssum: sic nulla vnq̃z ita attẽte audiuit verbũ dei p cõtemplatõis tranquillum. nec sic subliminter intellexit ipm verbũ. ꝓpterea subdit z audiebat verbũ illius. Quartum est sublimitas. Nam hanc cõtemplationẽ marie dñs suplatiue exp̃mere volẽs ¶Post pauca subdit. Maria optimaz partẽ elegit. Nẽpe optimuz est sup qõ nihil est melius. z in pura creatura supza beatã virginẽ non est factibilis status. Et q̄z talis status beate virgini honorabiliter datus est: ideo fuit ante collatũ sibi copiosissimũ donũ: vnde hunc sublimẽ statũ mereri posset ac sibi eligere sicut vellet. ¶Proinde volẽs dñs exp̃mere talem dignitatẽ etiã ex merito suo potius inq̄t elegit sibi maria: quã data est sibi. Et vere elegit sibi optimã partẽ oñes alias supantẽ claritate visionis. qualitate fruitionis vicinitate locatõis. sublimitate honorationis vniuersalitate possessionis: z copiositate largitõis. Que q̄dem non auferunt ab ea in sempiternũ. Marie actio. Scõa ꝓvnio virginis cum sponso z filio suo xp̃o fuit vnitas actõis. eo q̄ sicut nulla vnq̃z fuit silis ꝓtemplatrix: sic nunq̃z fuit ei silis ministratrix. Qõ multipliciter ostendi potest. Nam primo alij induunt pauperes de lana ouis. ipa vero induit suũ diuitẽ de purissimis sanguinib⁹ suis Secundo alij induũt de pãno: ipsa vero de corpore suo. Tertio alij pascũt pauperẽ pane extrinseco: ipsa vero pauit humanarũ deuz de lacte ꝓprio Quarto alij suscipiũt pauperẽ hominem in tigurio: ipsa vero suscepit immensum deum in corde z corpore suo. cui in terris pegrinanti facta est hospiciũ amorosum. Quinto alij ꝓpter deuz administrãt infirmo: sed maria ipsi iesu deo in paupculo corpore infirmato officiosissime ministrauit. ipsum lauãdo. ipm fasciando. ipsum in presepio reclinando. atq̄ in brachijs baiulãdo. Sexto alij cõsolant plorantes homines: maria autem paruulũ deum plorantẽ: z ipsa cum iesu paruulo corde cõpassionato affectuosissime plorans illum dulcissime consolat. atq̄ dulci ac suaui locutõe blanditur Septimo alij solliciti sunt ne aliq̄d deficiat inopi: sed maria sollicita ministratrix fuit et manib⁹ suis laborauit vt subueniret deo homini ꝓ salute omniũ dei indigenti. Octauo alij incarceratos z vulneratos hoies visitant et eis cõpatiunt. dum viuunt atq̄ mortuos sepeliunt. Maria autẽ deo homini iesu christo ꝓ nobis capto atq̄ ligato ac dura carceratiõe ligno crucis affixo. z vulnerib⁹ dilaniato: tanto dolore cõpassa est. vt in exp̃ressibile sit etiaz angelice lingue. In oibus supradictis maria figurata fuit in martha que interpretat̃ puocãs vel irritans seu dominans. Quia sua strennuissima actione diabolũ puocauit ad bellũ: z irritauit ad scandalũ: ac sibi dominata est ad triũphum Vt merito subdatur a Luca. Martha autem satagebat circa frequens ministeriũ.

Nono autẽ q̄ stetit iuxta crucem in doloris fortitudine. z nunq̄z per impatientiã lapsa est. Ideo subdit que stetit z ait. Decimo q̄ cõtemplatio deitatis nihil sibi de doloribus ademit vel minuit: sed amplius multiplicauit: idcirco introducit lamentabiliter. Domine non est tibi cure q̄ soror mea reliquit me solam ministrare? Undecimo quia sollicita remuneratione omniũ passionuz iesu: z eorum que circa eum fiebant erat tota doloribus sauciata. Quod optime cognouit iesus. ideo hoc recognoscens gratissime ait sibi. Martha martha sollicita es: z turbaris erga plurima. Hoc quidem solus iesus dicere potuit qui solus mater nos potuit mẽsurare dolores. Duodecimo cõcludit. ¶Porro vnum est necessariũ ait. vide licet me filiũ tuũ mori atrociter a te matre mea cõmori similiter ac mũduz redimi similiter hoc est liberaliter.

De gaudio qđ mater ieſu habebat de ſua finali ſaluatione atq; glorifica tione. Capl'm. iiii.

Quartus marie ardor ſecuritas dici ꝑt
Minime ſiq̃dem dubitandũ eſt quin beata virgo certiſſima fuerit de ſua ꝑſeuerãtia et ſalute. Porro de ſua ſalute certificat' eſt petrus cum Joh. vlt. ait. Cum eſſes iunior cingebas te: ⁊ ambulabas vbi volebas: cum aũt ſenueris extendes manus tuas ⁊ alius te cinget et ducet te quo tu nõ vis. Hoc aũt dixit ſignificans qua morte eſſet clarificaturus deũ. Similiter ⁊ Joh. euangl. cui etiã Joh. vlti. ait dñs. Sic eum volo, manere donec veniã. Item tenendũ eſt de beata maria magdã de qua Lu. x. dñs ait. Maria optimã partẽ elegit que nõ auferet ab ea. Quomagis hoc aſſerẽdũ de virgine bñdicta, que exꝑimentalit certificata erat de ſanctificatõe ſua in vtero mris ſue: ⁊ de ſanctificatõe aduenięte ſpũſctõ in ꝯceptiõe filij dei necnõ in ſctificatõe tertia que facta eſt aduenię te ſpũſctõ in filij dei manſiõe in vtero eius mensibus nouẽ. Quanto gaudio putas pfũdebat ani ma eius qñ cõtemplabat ꝑ fidẽ gloriã quã ad dexterã filij ꝑ ſpem ſup oĩes angelos poſſeſſuram ſe certiſſime expectabat? Magna igit ex titit gra ⁊ virtus virginis mris dei. Tam vtiq; magna vt cum hieronymo ⁊ multo amplius q̃ hieronymus dicere poſſum⁹. Quid nos tantilli quid nos actõe puſilli quid in laudib⁹ eius referam⁹? cum etiã ſi oĩus noſtrũ mẽbra verterẽt in linguas: eam laudare nõ ſufficerẽt. Altior enĩ eſt celo de qua loq̃mur virgo. abyſſo ꝑfundior cuius laudes dicere conamur. ſi celuz inq̃ te vocẽ altior es. ſi vo mrem gentiũ prece dis ſi formã dei te apellẽ: digna exiſtis. ſi dominã angelor ꝑ oĩa eſſe ꝑharis. Quid igit digne de te dicã? Aug. q̃ de ipſa ait. Maria eſt flos ⁊ ianua paradyſi. gloria generis humani thron⁹ ⁊ chamera regis eterni: charitas dei lucerna mundi. ſcala celi. regina angelor. terror demonũ. refugiũ pctor. imago ⁊ ſpeculũ puritatis. exemplũ ⁊ regula honeſtatis. fons et taberna gratiarũ. mons ⁊ ſcala virtutũ. arca celeſtium theſauror. cõſolatio pauperuz. refrenatio diuitũ. recreatio humiliũ. cõfuſio ſuꝑborũ ſolatiũ elector. cõductrix peregrinor. portus naufragantiũ. murus obſeſſor. requies tribulator. mater orꝑhanor. tutela viduarũ. ſcutum pugnator. dulcedo cõtemplatiuor. magiſtra predicator. fortitudo laborantiũ. aduocata penitentiũ. medicina egrotãtiũ. forma iuſtor. ſpes ⁊ laus credẽtiũ. ⁊ titulus catholicorum. Ex predictis patet q̃ in prima ſua ſanctificatiõe virgo beata ꝓgrediebat quaſi aurora cõſurgens ſicut dicit Cant. vj. qr effugauit tenebras horrẽde mortis originalis infectõis: et carnalis ſocietatis humani generis. ac totius glorie ſenſibilis mũdi. In ſua vo conuerſatõe facta eſt pulchra vt luna illius celeſtis ſolis lumine plena. Licet adhuc aliq̃d naturalis tenebre eſſet in ea: ſicut etiã eſt in luna. In tertia vero ſua ꝓfectõne ꝓpter incarnationẽ filij dei ad tantã lucem veritatis: ⁊ ardorẽ charitatis aſcẽdit: q̃ fuit electa vt ſol: ⁊ tunc oĩbus hoſtibus facta ſũme fuit terribilis vt caſtror acies ordinata. Et hoc verbũ põt eſſe thema in ꝑſenti ſolennitate. Ideo de ea eccleſia digne canit. cunctas hereſes ſola interemiſti in vniuerſo mundo. quãdo. ſ. totã veritatẽ dei ſic cõcepit: q̃ eſſet ipius genetrix veritatis. Et vt deuoti Anſhelmi vtar eloquio. Gloriоſa virgo ⁊ mater miſericordie. regina et fons totius dulcedinis et pietatis quid dicem⁹? quaſi organo vocis vel quo iubilo cordis exꝑimemus q̃tum tibi debemus? quicq̃d ꝓtulerimus minus eſt. et quaſi nihil ad ea que tibi exequio debemus tu ante omnẽ creaturã in mente dei preordinata fuiſti: vt omniũ feminarũ caſtiſſima deũ ipſuz hominem verum ex tua carne procreares. vt pre omnibus poſt filiũ regina celor effecta glorioſa regnares. vt perdito mũdo recuperares aditum. ⁊ vite perhẽnis emolumentũ ꝓpararez tu genus humanũ eternitatis gloria nudatuz. per tuum virgineũ partum in priſtinũ ſtatum deduxiſti. tu principez mortis euertiſti. per te ad eternam gloriam quicũq̃ ꝓuenturi ſumus peruenimus. ⁊ per te eſt. ſi quid boni ſumus ſiue poſſumus ſiue habemus. tu poſt deũ ſũma ac ſingularis conſolatio noſtra. tu ad regna celorum dux ac ſubuẽtio noſtra. Tu queſumus eſto in ipſo btitudinis regno ſuſceptrix ac perpetua exaltatio noſtra que cũ chriſto ieſu dulciſſimo filio tuo gloriоſa conregnas regina celi domina mundi per infinita ſecula ſeculorum Amen.

Feria. iii. poſt dñicam in ramiſpalmarũ: de cõſcientia bona ⁊ mala.

Sermo. LII.

Domine dilexi decorẽ domus tue ⁊ locũ habitatõis glorie tue. ne perdaſ cum impijs deus aiam meã. ꝑs. xxv

Jam ad ſacros dies appropinq̃ntes neceſſe eſt diligentiſſima diſcuſſione ꝓparare cõſcientias nras ad illud ſacratiſſimuz ſacrm: ꝑ qđ in eius cõdigna aſſumptõe aia reformaſ ⁊ deiformaſ. Neceſſe eſt tñ illud aſſumere in ſtatu ſalutis et charitatis. i. cum cõſcientia mũda. ⁊ charitas

essenō pōt absq; ꝙscientia bona teste apl'o. q. j. ad Timoth. j. ait. Finis p̄cepti est charitas de corde puro cōscientia bona ⁊ fide nō ficta. Ve rumetiā si absq; ꝙscientie examinatōe atq; ꝙdi gna p̄paratōe p̄sumat homo accedere ad sacrā cōionem: pculdubio ꝑm apl'm. j. Cor. xj. iudi cium sibi mādūcat ⁊ bibit: nō dijudicās corp⁹ dñi. Ne igit nostrū aliq̄s hanc noxā incurrat. et p tm̄ sacm̄ perimat ꝙscientiā suā: conemur: vt vere dño dicere valeam⁹ cum ppha pposi/ tum verbū. Dñe dilexi decorē domus tue ⁊c̄. In q̄bus sacratissimis vbis ppha ostēdit tria de ipsa ꝙscientia. Primo ꝙscientie q̄ditatē ibi Dñe dilexi locū habitatiōis glorie tue. Scdo cōscientie formositatē. ibi. dilexi decorē dom⁹ tue. Tertio ꝙscientie deformitatē. ibi. ne p̄das cum impijs deus aiam meam.

Articulus. I. vbi vide quid sit synderisis: ⁊ cōsciētia multiplicit demō stratur.

Primo ostendit ppha ꝙscientie q̄ditatem dicēs. Dñe dilexi locuz habita tionis glorie tue. Locus q̄dem habitatōis glo rie dei est ipsa cōsciētia quā ideo quilibet ama re debet: vt in illa habitet gloria sūmi dei. sicut alibi ppha alt dicēs. Nō nobis dñe nō nobis sed nomini tuo da gloriā Ut tm̄ magis particu lariter q̄ditatē ipsius cōscientie declaremus: tria ad pns ꝙsiderem⁹. Primo eius figuratōez vniūsalem. scdo eius descriptionē particularē tertio eius diffinitionē generalē.

Qz cōscientia in quattuor animali bus ezechielis mystice designat. Capitulum. I.

Primo inq̄ ꝙsideremus ipius cōscien tie figurationē vniūsalem. Et de hac Ezech. j. dicit. Similitudo aūt vultus quatru or aialiū facies hois: ⁊ facies leonis a dextris eoz quattuor: facies aūt bouis a sinistris ipso rum: ⁊ facies aquile desup ipsoz q̄ttuor. Per hoiem q̄dem ꝑm Hiero. rōnalis vis signat: p leonē irascibilis. p vitulū ꝙcupiscibilis. p aqui lam vo synderisis notat. Que est supior pars rōnis quam greci synderisim vocant. sed apud nos scintilla ꝙscientie notat. Quia sicut scintil/ la est modicū q̄d ex igne euolās: ita hec virtus est quedā modica pticipatio intellectualitatis respectu eius qđ de intellectualitate in angelo reperit. Propter hoc etiaz pars supior rōnis scintilla dicit: qz i rōnali creatura supremū est Ideo aquile a beato Hiero. assiīat. que cetera aialia in volatu ⁊ in visu transcēdit; ita hec vir tus rōnalem transcēdit que p hoiem designat Siīr ⁊ transcēdit irascibilē ⁊ ꝙcupiscibilē que per leonē ⁊ vitulū denotant. Un ꝑm quosdaz differunt synderis conscientia ⁊ lex naturalis. Nam synderis dicit habitū respectu boni ⁊ ma li in generali. Sed ꝙscientia dicit habitū respe ctu boni ⁊ mali in pticulari. Sed lex naturalis indifferēter se habet ad vtrūq;.

De synderisi ⁊ cōscientia et que sit differētia inter eos ⁊ de descriptiōib⁹ eorundē. Capm. II.

Secūdo ꝙsideremus cōsciētie descptio nem particularē. Circa qđ adūtendū q̄ cōscientia qñq; noiat ipsa scintilla ꝙscientie seu synderis: que nihil aliud est q̄ vis aie moti ua que nata est in supiorib⁹ figi semp natura liter manēs ⁊ stilerās ad bonū. atq; abhorrēs malū. Et in ist nūq; errat neq; ꝑm synderesim est peccare. vt infra dicet. Scōm igit q̄ synde resis hoc modo cōscientia noiat quadruplicit pōt describi. Et p̄mo sic a Basilio. Conscie/ tia est naturale iudicatoriū faciēdi vel nō faciē di. Differūt tm̄ ꝑm rōnem synderis ⁊ cōsciētia. Nam ꝙscientia iudicat faciendū. i. debitū fieri sed synderisis iudicat faciēdū. i. debitū fieri: sed synderesis iudicat faciendū. i. dignū fieri. Se cundo iuxta p̄dictū modū diffinit a Damas. Conscientia est lex intellectus nr̄i naturalis op/ posita pctō. Et etiā ꝑm hoc cōscientia nūq; er rat. ⁊ p legē naturalē menti a deo insitā ante le gem scptā iusti ⁊ deo placētes rexerūt se. Que ꝙscientia ab apl'o noiat. Atq; ad Roma. ij. ait Cum eni gentes que legē nō habēt naturaliter ea que legis sunt faciūt: cuiusmodi legē nō ha/ bentes ipsi sibi sunt lex. Qui ostendūt opus le gis scriptū in cordib⁹ suis: testimoniū illis red dente cōscientia ipoz. Ex quo ptz q̄ ꝑm hanc cōscientiā: ⁊ modū cōscientia est habitus natu ralis dictādi bonuz vel malū. Tertio q̄ de/ scribi pōt ꝑm fratrē aluarū in li. de planctu ec clesie. Conscientia est diuine scientie mot⁹ ⁊ ope ratio: cum nr̄a ⁊ in nr̄a scientia. Inde cōsciētia dicta est quasi cum sciētia. s. naturali diuina cō scripta cōfirmata ⁊ cōformata. Est eni talis cō scientia tanq̄ candela accensa quā posuit dñs. in medio cordis nr̄i: vt pateāt ea que in eo sunt ꝙtenta. Un̄ ps. ait. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe: dedisti leticiā in corde meo.

Quarto describi pōt ꝑm eundē fratrē alua- rum: ibi. s. Conscientia est scintilla diuini lumis in hoie ꝙdito subseminata a p̄ncipio quasi que dam cogitatio feruētioz ⁊ illustratiua verbuz seu rōnem lucis in se ꝙtinens: ⁊ ostendēs ei bo num a malo. Et hec vocat cōsciētia ⁊ lex natu ralis. Un̄ cōscientia Exo. xxiij. p lapideas ta bulas mystice designat Nam legē scriptaz in- dubitabiliter in se tenet. Ideo nullus excusari pōt q̄ leges ⁊ scripturas ignorat: cum scriptu

ram in corde suo habeat ꝺm quã viuere debet In huius mysteriũ: sicut decem mãdata in tabulis erant: ⁊ tabule in arca: ⁊ arca in taberna culo. vt ad Hebr. ix. ⁊. x. Sic lex naturalis est in cõscientia. ℘scientia vero in anima. ⁊ anima est in corpore locata. Sz qz ꝓpter pctũ lex cõ sciẽtie obscurata est: miserico rditer a deo datũ est ei lumen ꝑ legem scriptã que delucidauit legem nature. Sed qz etiã non sufficiebat lumen legis scripte ꝓpter multitudinẽ pctõr que ad/ huc intellectũ obtenebrabãt: ꝑ dñm iesuz christum lex data est que delucidet legẽ scriptã. vt sit rota in medio rote. Ezech. x. Et iterũ Jo. j. scriptũ est lex ꝑ moysen data est gr̃a ⁊ veritas id est. gratiosa veritas per iesum xp̃m facta est. Uñ ad Heb. viij. apl's in ꝑsona dñi ait. Dabo leges meas in mentes eorz: ⁊ in corde eorz superscribã eos. Per legẽ eni scriptã cognitio peccati Rho. iij. c. Conscientia eniz est illa lex de qua ad Rho. vij. in fine. c. apl's ait. Cõdelector eni legi dei ꝺm hoiem interiorẽ. Uideo aũt aliã legem in membris meis repugnantẽ legi mentis mee: ⁊ captiuãte me in lege peccati. Ad idem. xxxij. q. v. c. si paulus.

Quomodo ℘scientia quadrupliciter diffinit. Cap. III.

Tertio cõsideremus cõscientie diffinitionem. Quadrupliciter eni cõscientia diffinit. Primo sic. Cõscientia est opinio habita de agẽdis vel nõ agẽdis cum deliberatõe firmata. Nam si absqz animi deliberatõe ⁊ determinata est nõ ꝓprie cõscientia: sed timor cõsciẽtie dici põt: sicut infra patebit. De ℘scientia autem primo modo sumpta. j. Corz. viij. apl's ait Quidã aũt cum cõscientia idoli vsqz nũc quasi idolaticũ mãducãt: ⁊ cõscientia ipor cum sit infirma polluit. Et iterũ Rho. xiiij. Oñe aũt qõ non est ex fide pctũ est. Glo. i. omne qõ est cõtra cõscientiã. Hoc modo cõscientia est habitus acq̃situs ⁊ frequẽter erroneus in iudicando ad faciendũ esse qõ nõ est faciendũ: ⁊ econtra. Et similiter in alijs tribus sequẽtibus diffinitioibus cõsciẽtie cadere põt error. Secũdo magr̃aliter sic diffinit. Conscientia est habitus mentis boni ⁊ mali discussiuus. Tertio insup sic diffinit a Bonauen. Conscientia est cõgregata vel coadunata ꝑ acq̃sitionẽ cognitio agendorz. Quarto sic ꝺm Hug. li. ij. de aia. ca. ix. sic diffinit. Conscientia est cordis scientia Corz aũt nouit se sua stientia ⁊ multa alia. Uñ aũt se nouit tunc cõscientia appellat. Uñ aũt ꝓpter se noui talia scientia tunc noiat.

Articulus. II. de formositate ⁊ pulchritudine cõscientie mũde ⁊ de duodecim ornamẽtis eius.

Secũdo ostendit ꝓpria cõsciẽtie formositatem cum ait. Oñe dilexi decorẽ domus tue. Unde dom' dei vocat ℘sciẽtiam ꝓpriã. Unde alibi idem in ꝑsona dñi ait. Perambulabaz in innocentia cordis mei. s. per gratiã. in medio domus mee. i. cõscientie mee. Huius domus decorẽ diligit ꝓpter dñm q̃sqz iustus. Hic siq̃dem decor in duobus cõsistit. s. in remotõe pctõrz. ⁊ in ornatu virtutũ De his Zacha. xj. dicit. Assumpsi mihi duas virgas vnam vocaui decorẽ: ⁊ alteram funiculũ. Primum aũt fit per pniam. scom per iusticiaz. De quibus Esa. j. dicit. Lauamini mundi estote. quiescite agere puerse discite bñfacere Et Job xl. Circũda tibi decorẽ ⁊ speciosis induere vestibus. De hoc ornatu atqz decore ꝓpria alibi ait. Paratũ cor meũ deus paratuz cor meum. Bis autẽ paratũ. Nam ⁊ templũ ꝑmo parat cum scobis ⁊ pala. s. remouẽdo sordes. Scdo ponunt cortine. ⁊ spergunt flores. Conscienti am igit taliter exornataz atqz paratã describit Hug. in li. ij. de aia. c. ix. dicẽs. Conscientia mũda titulus est religionis templum salomonis. ager benedictiõis: ortus delitiarz aureũ reclinatoriũ. gaudiũ angelorz. arca federis. thesaurus regis. aula dei. habitaculũ spũssancti. liber clausus ⁊ signatus. ⁊ in die iudicij apiendus. In q̃bus verbis. xij. ornamẽta mũde ⁊ decorate cõscientie exp̃munt. Que q̃dem in triplicez quaternariũ distinguemus.

De primis quattuor ornamẽtis cõscientie bone ⁊ mũde. Cap. I.

Primo ponamus quatuor ornamenta cõscientie mũde. Primũ ornamẽtũ ꝑ Unde ꝑmo cõscientia est titulus religionis. Titulus eni ꝺm Catholicon triplicẽ habet significationẽ. Primo eni titulus dicit a titan qõ est sol vel illustrãs: quasi titanus vl illuminãs. qz sicut sol illuminat mundũ: ita ⁊ titulus illuminat libr̃ũ: ⁊ que cõtinent in eo. Secundo dicit titulus nota que dictiõibus causa breuitatis apponit. Tertio dicit titulus inscriptio vl signũ laudis aut honoris siue etiã laus qz in imaginib' laudes nobiliũ intitulant. Religio aũt ꝺm eũdẽ tripliciter dicta est. Primo eni religio a religo as are dicitur eo q nos religet addit seruitiũ atqz cultuz. Scdo põt dici a relego releges: qz religiosi religunt atqz retractant illa que dei sunt. Tertio religio est ỽtus que superiori nature quã diuinã vocamus cultũ cerimoniãqz cõfert: vt ex oñibus his clarescat q cõscientia mũda est titulus religiõis. i. lumẽ breuiter annotãs laudes aie sancte: que spõso suo deo religata est: ⁊ in dei lumie de quotidianis defectibus examiata atqz ipsi sũmo deo to

taliter cõsecrata. per primũ volũtas deo copulatur. p scõm intelligẽtia illustrat. p tertiũ memoria sanctificat. In religatõe amor incipiẽs. in religione amor pficiens. sed in cultus perfectione amor pficiẽs denotat. De tali mũda cõscientia ait Ysido. de sum. bo. Conscientia munda est que nec de pterito iuste accusat. nec de p̃senti iniuste delectat. nec tm̃ coram deo talis cõscientia mũda est: sed etiã coram oibus hoibus. Un̄. ij. Cor. viij. aplus in psona taliũ ꝓscientiarum ait. Prouidemus enim bona nõ solũ coram deo. sed etiã coram oibus hoibus. Et de tali lucenti et exemplari vita Math. v. ait dñs. Sic luceat lux vra coram hoibus vt videãt opera vestra bona et glorificẽt pr̃em vestrũ qui in celis est. Porro ex sciẽtie puritate talis vita relucet Nam sicut splendor egredit de luce. sic etiã honesta cõuersatio de ꝓscientie puritate. Ex his ptz q talis mũda ꝓscientia cum deo et hoibus per dilectionẽ ligata est. Scõm ornamentũ

Secundo cõsciẽtia mũda est templũ salomonis. Fuit enim templũ salomonis mystice dispositũ et ornatũ: sic et cõscientia munda. Nam ibi erant parietes. i. fuga occasionũ offendẽdi deũ Ibi firme et erecte colũne sctõr̃ ppositor̃. ibi quinq̃ portę spiritualiũ sensuũ et gustuũ diuinorum. Fenestre multe sunt p fidei illuminatões diuine. Tectũ ptegens et spes firma in deũ erigens. Et sicut dicit. iij. Reg. vj. nihil erat in tẽplo qđ nõ auro tegeret: sic talis cõscientia caritate dei et primi plena atq̃ exornata est. In hoc tẽplo ẽ sanctasctõr̃ que est in oibus intentio recta ad gloriaz dei. Ibi sacrificia offerunt in leticia et exultatõe adducent in templũ. s. cũ pmptitudine volũtatis. Ex q̃bus oibus mire intellectus illuminat. In cuius mysterĩ Ezech. xl vj. est. Cum fecerit p̃nceps spõtaneũ holocaustũ aperiet porta que respicit ad orientẽ. Princeps in anime regno est intellectus rõnalis. Holocaustũ vero qđ totũ in igne cremat: est ardẽs affectus qui in dei amorẽ totaliter trãsformat. Et hoc est spontaneuz holocaustũ qđ eẽdem qñ fit aperit principi porta orientali: qr ex hoc intellectus diuinis splẽdoribꝰ illustrat Et qđ his oibus maius est sicut in edificatiõe templi malleus et securis. et oñe ferramentũ nõ sunt audita in domo dei: vt dicit. iij. Reg. vj. Sic in cõscientia mũda non est remorsus mortalis culpe adminus. O q̃ felix atq̃ beatus: q̃ cum Job. xxvij. dicere poterit. Nec enim me reprehendit cor meũ. i. cõscientia mea in omni vita mea. Tertiũ ornamentũ. Tertio cõscientia mũda est ager benedictõis. Ipsa enim est terra cui benedixit deus. De hac terra et agro ppha ait. Benedixisti dñe terrã tuam. Unde terra dñi quam ipse colit est cõscientia munda quam cum affert fructũ bonũ benedixit deus. Unde ad Heb. vj. dicit. Terra enim sepe venientem super se bibens imbrem. et generãs herbã oportunã illis: et quibus colit accipit benedictionem a deo Talis benedictio est gratie multiplicatio in presenti: aut glorie in futuro. seu talis benedictio est illa gratia: per quam cõscientie bona omnia cooperant in fructũ. Nam ad litterã illa potest dici terra benedicta: que et bonum semen atq̃ infectũ puertit in bonũ fructũ. Sic talis cõscientia a dño benedicta pspera et aduersa: peccata pterita et opera sancta cõuertit in bonũ. iuxta illud ad Roma. viij. Diligẽtibus deũ omnia cooperant in bonuz. Meritorum ergo ppha subdit. Auertisti captiuitatẽ iacob. i. cõscientias mũdas luctãtes cõtra inimenta peccati. seruasti ne ducerent in captiuitatem illius. Quartũ ornamentũ. Quarto talis cõscientia mũda est hortus delitiaruz. id est paradysus terrestris. Paradysus aũt est locus in orientibus partibus cõstitutus. Et dicitur paradysus grece hortus latine. edon hebraice qđ latine delitie interpretat. cõiũcta autem hec duo sonant hortum delitiaruz. Scõm Catholicõ ethymologisat paradysus quasi parans dei visum. vel quasi pacis dans visum. Ethymologia est ꝑm Hugui. Hec eẽdem paradysus significat ꝓscientiã mundã que pollet affluentia gratiarũ. et fluit in delitijs suauissimis supernor̃. In q̃bus delectat: sicut in oibus diuitijs. Et sicut in illo paradyso plantatũ est lignuz vite: sic in tali cõscientia cõplantatũ est p amorẽ vitale lignũ iesus christꝰ. Et sicut Gen. ij. dicit. Fons ascẽdebat de terra irrigans vniuersam supficiem terre. sic naturale desideriuz atq̃ delectatio virtutũ in ea scaturire dinoscũtur. De hoc fonte quattuor flumina dicunt p̃dire irrigãtia terrã vt mystice innuat: q̃ ex naturali delectatõe virtutũ quattuor virtutes morales pcedũt. s. prudẽtia cõsilior̃. fortitudo p̃sidior̃. tpantia desideriorum. et iusticia iudiciorum: vt in aduersis fortitudo expellat pusillanimitatem. in psperis tpantia refrenet lasciuiam. in agendis iusticia repellat iniq̃tatẽ. in dubijs prudẽtia instruat ignorantiã. Et vt dicit Gen. ij. Produxit dñs de humo terre omne lignũ pulchrũ visu et ad vescendũ suaue: sic sunt delectatões in dextera eius. i. in cõscientia bona vsq̃ in finem. s. vltimũ beatorum. De paradyso etiã delitiarũ Damas. lib. ij. c. xj. ait. Paradysus in oriente positus est. omni terra celsior tempato tenuissimo atq̃ purissimo aere fulgẽs plantis. semp floridis exornatus. bono odore plenus lumine repletus. dulcis regio et digna eius qui ꝑm imaginẽ eius fuerat cõuersatio. in quo nullus irrõnabiliũ inhabitat: ꝙ solus bo-

mo diuinarū manuuz psalma. Hec ille que oia ad mundā cōscientiā apltcari possunt.

De secūdis quattuor ornamentis cōscientie munde. Cap. II.

Secundo addantur quattuor alia ornamenta cōscientie munde. Primuz ornamentū. Primo cōscientia mūda est aureū reclinatoriū. z dicit reclinatoriuz a reclino as are: qz est locus aptus ad reclinandum. Uel est locus super quē reclinamus. Et merito cōscientiā mundā significat in qua spōsus cuz sponsa. id est deus cum anima quasi in lecto ornatissimo ꝗetissimo atqz delitiosissimo castissimis amplexibus requiescit. Quod quidem aureū dicit ꝓpter dei z ꝓximi charitatez. O ꝙta pax. ꝙtum gaudiū. ꝙta tranquillitas. ꝙta securitas. ꝙta denicz cōsolatio est vbi cōscientie puritas reperit. nihil timet exterius q̄ interius est securus. Hec est que nec adulatōibus maculat: nec detractiōibus irritat. qz ſm Greg⁹. eam nec damnare potest iniuria: nec coinquinare laus falsa. Unde Hug. lib. ij. de anima. ca. ix. ait. Tranquilla cōscientia oibus dulcis est: nulli grauis. vtens amico ad gratiā inimico ad patientiā. cunctis ad beniuolentiā: quibus pōt ad beneficientiā. cui deus nec peccata sua imputat: qz non fecit. nec aliena: qz nō approbauit. nec negligentiā: qz non tacuit. nec superbiā: qz in vanitate non permansit. Aug⁹. ꝙ de catheziſandis rud. ait. Tu qui veram requiem que post hanc vitam christianis ꝓmittitur queris: etiam eam hic inter amarissimas vite huiꝰ molestias suauit degustabis. si eius qui eam ꝓmisit ꝓcepta dilexeris. cito senties dulciores eius fructus iusticie: ꝙ iniquitatis. et verius atqz iocūdius gaudere de bona conscientia inter molestias: ꝙ de mala inter deliti as. Tanta denicz est eius gratia apud deum: vt oia impetret que apud eum reperiet. Ideo ꝓmo Joh. iij. dicit. Charissimi si cor nostruz nō reꝑhenderit nos: fiduciā habemus ad deū vt quicqd petierimus accipiemꝰ ab eo. Sextum ornamentū. Sco cōscientia est gaudium angelorū. Sicut enī charitas est de dei offensa z ꝓximi scandalo dolere z vri. iuxta illud ij. Corinth. xj. Quis scādalizat: z ego nō vror sic letari z reſici de alieno ꝓfectu z lucro. Et sicut hoc cōtingit in hoibus mundi: ꝙtomagis in angelis dei. Unde Bern⁹. in quadā epla ait. Duo ꝓcipue sunt que bonā conscientiaz reddunt. s. de malis penitere et a malis abstinere. Horum neutrū solū sufficit. que perfici in cōscientia bona cernētes angeli gaudent et letant: sicut dicit Luce. xv. Angelis est gaudiū super vno pcōre penitentiā agente. Gaudent qdem quia de his duobus cōspiciūt bonā cōscientiā gaudere: corpoziscz vultū in tali hoie locūdari. Ideo Cassio. ij. li. epl̄arum ait. Arborē quā florere vides quam sūma cōspicis viriditate letari. sub terraneo succo fecūditat animat. reddens in supficie quod continet in radice. Hois ꝙz vultus magna hylaritate decorat: si visceribus sanis nullius grauamen sentiet lesionis. Et iterū Seneca in quadaz epla ait. Nunqz sapiens sine gaudio: gaudiū autē non nascit nisi ex virtutū cōscientia. Et iterū Isido. lib. solilo quioz. Uis autē nunqz esse tristis: bene viue. Secura mens tristiciā leuiter sustinet. bona vita gaudiū semper habz. Et iterū idem alibi ait. Si igit semper vis esse letus: semper bene viue.

Septimū ornamentū. Tertio bona cōscientia est arca federis. Arca vero dicit ab arceo es ere. qz arcet z phibet visum z manū z aspiratione caret ſm catholicon. z merito cōscientiam indicat: qz nullum cōuenientius vas ad thesauruz recondendū ꝙ cōscientia quicqd in ea posueris. securus es q̄ non perdes. viuo reseruabit: mortuoqz fideliter resignabit. quocūqz ibis te sequet: secum depositum deferens qđ saluandū accepit. Nec in eo quisqz angelus sive homo aliquid recōdere potest: nec inde aliquid auferre. nisi ꝙ tuipse cōsentiendo velis arbitrio tuo. claudit z aperit: ꝓjcit z custodit: ipsa ꝙz fidelissimus custos est qui nihil deperire ꝓmittit: eoz que cōmendaueris ei. vide igit qualia ei cōmendes: qz talia tibi bona vel mala in morte tua restituet. Octauū ornamētū

Quarto cōscientia mūda. est thesaurus regis. Tum qz nihil in mūdo ꝓciosius est deo ꝙ cōscientia mūda: tum qz eam charius extimare debemus. Unde mystice Matth. xiij. dicit. Regnuz celoz simile est thesauro abscondito in agro. quem qui inuenit homo abscondit: et ꝓ gaudio illius vadit z vendit vniuersa que habet z emit agrū illū. Thesaurus hic est cōscientia munda. que qđem per multas insidias z pericula abscōdendus est. Unde Greg⁹. ait. Inuentus thesaurus abscondit ne perdatur. Fatuus qđem esset qui haberet candelā accensam: z oporteret eum ire in obscura nocte ꝓtra ventū. si eam non occultaret ne extingueret a vento. In infinitū fatuus magis esset qui thesaurum ꝓscientie munde a vento temptationū nō custodiret. Apreciatio autē tanti thesauri subinfert cum dicit. ꝙ oia sua vendidit z emit agrū illū: qz cōparatiōe cōscientie bone cuncta trāsitoria ꝓ nihilo sunt habēda. Unde Cassiodo. li. iiij. epl̄az epl̄a. viij. ait. Quid acquiri putat vbi cōscientia bona perdit? aut in qua parte credit homo ꝓficere: si innocentiā ꝓbatus fuerit amisisse? Unde Bern⁹. ait. Magne diui

tie cõscientia bona Et reuera quid dulcius ꝗd in terra quietius atq; securius ꝙscientia bona Damna rerum nõ metuit neq; corporis cruciatus: quippe q̃ que morte ipsa magis erigitur q̃ deijciat. Unde paganꝰ Seneca ait. Nemo videtur mihi plus estimare virtutem. nemo illo magis esse deuotus: q̃ qui boni viri famã pdidit. nec cõscientiã pderet Unde glo. sup lbiere. Felix cõscientia que ꝓpter deum patit obprobrium. lhunc ꝗdem thesaurũ cõsciẽtie bone ne pderent oẽs sancti martyres: nõ tñ sua sed q̃ corpus q̃ vitã morti q̃ oibus cruciatibus tradiderũt ꝓinde ait dñs Mat. vj. Quid pdest homini si vniuersum mundũ lucret: animesue vero detrimentũ patiat? Aut quam cõmutationem dabit homo ꝓ anima sua id est ꝓ bona conscientia sua.

De tertijs q̃ vltimis quattuor ornamentis cõscientie bone. Cap. III.

Tertio q̃ vltimo subdemus quatuor ornamẽta vltima ꝙscientie mũde. Nonum ornamẽtũ. ꝓimo inq̃ est aula dei. Aula aule ſm Catholicon est regia domus siue spacioſuz habitaculũ porticibꝰ quatuor cõclusum. Sic cõscientia mũda atq; virtutibus exornata est regia domus q̃ tam spacioſum habitaculũ vt cõtineant in se deũ. ꝓinde regnũ dei illã dñs appellauit Lu. xvij. dicẽs Regnũ dei. i. cõscientia bona per quaz deus ꝓ gratiaz regnat intra vos est. In hac aula magna spũalia cõuiuia fiunt sicut dicit ꝓuer. xv. Omnes dies pauperis mali. q; qui pauꝑ est virtutibus: q̃ habet ꝙscientiã leſam semp in amaritudine est. vt infra dicet. Et subdit. Secura mens quaſi iuge cõuiuiũ id est assiduũ cõtinuũ q̃ ꝑseueraſ conuiuiũ experit: q; semp in cõtinua cõsolatõe q̃ letitia est. sicut in ꝑce. c. patet. In hac q̃ aula in exꝑssibiles iubilatões: et exultatões sunt. Unde glo. sup ps. pure cõscitẽ ne comes est exultatio. In ea q̃ spaciatũ surſũ atq; deorſuz deambulat deus: dum cõscientiã inflãmat ad sui dilectionẽ. q̃ hũiliat ad sui ipsiꝰ cognitionẽ. Decimũ ornamentuz. Scõ est habitaculũ spiritussancti. Unde Bern. in q̃dam sermone ait. Bonũ habitaculũ paraſ deo cuius nec ratio decepta. nec voluntas ꝓuersa. nec memoria fuit inq̃nata. que omnia facit cõscientia mũda. Merito igit in ea habitat spiritus dei: q; septẽ spũs dei dona: sicut Esaie. xj. ait. requieſcit sup eum spũs dñi. spũs sapientie et intellectus: spũs consilij q̃ fortitudinis. spũs scientie q̃ pietatis: q̃ replebit eum spũs timoris dñi. ꝓ ro cõscientia mũda habet spiritũ sapientie in diligẽdo. spiritũ intellectꝰ in cognoscẽdo. spiritũ ꝙsilij in docẽdo. spiritũ fortitudinis inresistẽdo. spiritũ scientie in cõuersando. spiritũ spirũ pietatis in cõpatiendo. q̃ spiritũ timoris in reuerẽdo. Efficit ꝙsciẽtia mũda habitaculũ illius spũs. de quo dñs Jo. xiiij. ait. ꝑaclytus aũt spũs. s. quẽ mittet pater in noie meo ille vos docebit omnia: q̃ suggeret oĩa quecũq; dixero vobis. In q̃bus verbis ponunt septez missiones spũſancti seu opatões ad quas operandũ venit spũs in discipulos christi: q̃ ad participandũ easdẽ operatões facit sibi habitaculum cõscientiã mundaz. ꝓimo enim venit ad consolandũ mestos qõ notat cum dicit paraclytus: qõ idem est q̃ ꝙsolator qui cõsolat nos in omni tribulatõe nostra. ij. Corinth. j. Scõdo ad viuificãdos mortuos: qõ notat cum dicit spũs. Nam vt dicit Joh. vj. spũs est qui viuificat. Tertio ad sanctificandũ imũdos: qõ notatur cum dicit sanctus. q; sanctificat. Uñ sanctus idem est q̃ mũdus. Quarto ad ꝓfirmãdũ amorẽ inter discordes q̃ odioſos qõ notat in hoc q̃ pater denoiat. Dicit eni pater eo q̃ naturaliter diligit nos ſicut filium pater. Quinto ad saluandus iustos: q; subdit in noie meo qõ est iesus. qui salus interꝓetat. Ipse eni saluũ faciet pꝓm suuz a peccatis eorꝝ. vt dicit Matth. ij. In noie igit iesu. i. salutis misit pater spiritũ sanctũ: vt ostenderet q; venit ad saluãdos gentes. Sexto ad docendũ ignoras. Unde subditur. ille vos docebit omnia. Sicut j. Jo. ij. scriptum est vnctio eius docebit vos de oñibus. Septimo ad rememorandũ obliuioſos. vnde de hoc subdit. q̃ suggeret vobis. i. ad memoriã reducet oñia quecũq; dixero vobis. Nec tñ spiritũ sanctũ manſurũ in bone cõscientie habitaculo repromisit: verũetiaz q̃ totam trinitatẽ apud illã manſurã spopõdit cum in eodẽ. xiiij. c. Joh. idem dñs ait Si quis diligit me sermonem meũ seruabit. q̃ pater meus diliget eum: et ad eum veniemus: q̃ manſionẽ apud euz faciemus. Undecimũ ornamentũ. Tertio est liber clauſus q̃ signatus. Sicut eni liber diuersa folia seu mẽbranas habet. q̃ aliquis plures q̃ ꝗdam pauciores. Et iterũ cõtinet diuersas distinctões: diuersa capitula: diuersas orationes dictiões atq; punctuatiões. Et aliquis liber agit de virtutibꝰ aliusq; de vitijs. Unus de penis inferni alius de gloria paradyſi. Atq; alius de negotijs mũdi. q̃ omnia signant atq; claudunt sub tabulis coopertis vel cooptorijs. Sic etiã cõscientia nostra iuxta tpis annorum pluralitatẽ vel paucitatẽ folia ꝓ annis habet. atq; ſm diuersos status gentiũ sunt varie distinctões morum. in ea etiã sunt capitula diuersarũ opinionũ. oratões sensuũ varia ꝝ. dictiones syllabe atq; punctatões sensuũ voluntatum q̃ motuũ distinctoꝝ: vnq; cõscientia scri-

pturis.id est virtutibus plena est: altera vero vitijs est circūscripta. hec est quasi celestialis: alia infernalis: atq; altera lucris est plena mū/di. Et hec omnia ꝛ similia sub duabus tabulis vel coopertis vel cooptorijs. id est preterito ꝛ futuro tempore vsq; ad diem iudicij latent: ita ꝙ de cōmuni lege etiā ipsis iustis in p̄senti vita quid est coram deo in eorum cōscientijs ignotum sit. Unde Job ix. de seipso ait. Etiā si simplex fuero hoc ip̄m ignorabat anima mea. Baquid quoq; per se orauit dñm dicens. Ab occultis meis munda me dñe: ꝛ ab alienis parce seruo tuo. Et iterū ad hoc idem Eccli. ix. ait. Nescit enim homo vtrum odio vel amore dignus sit. Et iterū apostolus de se. j. Cor. iiij. ait. nihil mihi cōscius sum: sed nō in hoc iustificatus sum. Ex quo patet quomodo ꝓsciētie liber est clausus ꝛ signatus. Et ꝙ si cōscientia nō accusat: non tamen assecurat. Porro hanc cōscientiam clausam ordinauit sapientia dei. sicut ꝛ finem hominis vt finem mundi: que cōmuniter ignorant. Quod ꝛ maxie fecit dñs ꝓpter tria. Primo vt quilibet etiam iustus sit semper in timore atq; tremore. scz ne ꝓscientia iniusta sit in oculis dei: que maxima firmitas est iustorū: sicut ꝓpheta ait. Posuisti firmamentū eius formidinem. Secūdo vt semper curent atq; solliciti sint purgare atq; purificare cōscientiā suā: cum ꝛ ipsi sancti hoc idem egerūt. sicut ex p̄cedentibus ptz. Tertio vt tam in hoc q̄ in pleriscq; alijs recognoscāt se ignaros seu ignorantes: quod non modicū vtile est ad humanā superbiam cōprimendā Duodecimū ornamētum. Quarto talis liber cōscientie est in die iudicij aperiēdus: ideo scribēdus est aureo calamo meritorū bonorū. Et cum sit liber indelebilis scripture vide qualia in eo scribas: quia ex illum librum in die iudicij iudicandus es. Ideo Dañ. vij. dicit iudicium sedit: ꝛ libri aperti sunt. id est. cōscientie singulorū oibus patefient. Et hoc diuina virtute seu in lumine gloriose iesu christi. Unde Apocal. xiij. scriptuz est. Et vidi ꝛ ecce nubem candidā: ꝛ sup nubem sedentem similē filio homis. Nubes siq̄dem hec hūanitas iesu christi est. Quia sicut nubes leuis est ꝛ supiora petit: sic ꝛ christi caro non peccato grauata omni carne superior fuit. nec tñ leuis dicit. verūetiam candida nominat: eoq; virtuosorū exemplorū iubare genus humanū illuxit seu illuminauit: vnde ꝛ per eandē carnez per quaz adhuc passibilē in mūdo apparuit ad homines sua veritate illuminādos: apparebit in iudicio iam glorificata ad homines abscōditā cōscientiarū aperiēdo ꝛ illuminādo iudicādos. ꝛ tunc in lumine iesu christi cuiuslibet cōscientia oibus patefiet Proide. j. Corinth. iiij. cum apostolus p̄misisset nihil mihi ꝓscius sum sed non in hoc iustificatus sum. qui autē me iudicat dñs est: statim subiūgit dicēs. Itaq; nolite ante temp⁹ iudicare: quoadusq; veniat ad iudiciū. s. qui etiam illuminabit abscondita tenebrarū. ꝛ manifestabit cōsilia cordiū. et tunc laus erit vniculq; a deo.

Articulus .iij. de turpitudine p̄ue conscientie ꝛ de duodecim deformitatibus.

Tertio vero ostendit ppheta ꝓscientie deformitatē cum subdit: ne perdas cū impijs deus animā meaz. Impij siq̄dem sunt: qui pietate bone cōscientie carēt. Unde timēs ppheta ne eo inscio habeat coram deo cōscientiam malā: orabat dñz dicens. Ne perdas. scz per eternā damnationē cum impijs deus animam meam. Quam q̄dem deus perderet: si infectam mortali culpa illam coā oculis suis reperiret licet ipsam cōscientiā hoc lateret. Qta ctiaz sit turpitudo cōscientie p̄taue: patere pōt per oppositā descriptionē illius que in p̄cedenti articulo posita est. Proinde sic describi potest Conscientia p̄taua est titulus religionis seu dissolutōis templū cōfusionis. ager maledictionis. hortus malicior. reclinatoriū anxietatū et amaritudinū. gaudiū demonior. arca fraudis. thesaurus regis babylonis. aula sathane. habitaculū spiritus neq̄tie. liber clausus ꝛ signatus. plenus vitijs in die iudicij aperiēdus ad sūmam cōfusionem.

De quatuor primis deformitatib⁹ cōscientie p̄taue. Caplm. i.

Primo ponamus quattuor deformitates cōscientie p̄taue. Prima deformitas. Primo cōscientia p̄taua est titulus irreligionis seu dissolutōis. In tñ enim cōscientia mala dissoluit interius animā: vt etiam per signa extrinseca patefiat Unde Hiero. super Ezech. ait. Vultu ꝛ oculo dissimulari nō pōt cōscientia dura: ꝛ lasciua. Mens lucet in facie: ꝛ secreta cordis motu corporis ꝛ gestib⁹ iudicant. Et Eccli. xxvj. dicit Fornicatio mulieris in extollentia oculorū: ꝛ in palpebris illius agnoscet. Et idez in fine ait. Ex visu cognoscitur vir: ꝛ ab occursu faciei cognoscit sensat⁹ Amictus corporis ꝛ risus dentiū: ꝛ ingressus hominis enūciant de illo. Non tamen aliquis debet esse pmptus ad temere iudicandū cum non liceat iudicare nisi que patent. Non autez ea que latent dicente dño Matth. vij. Nolite iudicare ꝛ non iudicabimini. In quo enim iudicio iudicaueritis iudicabimini. Secūda deformitas. Secūdo est templum cōfusionis. Cor enim impenitēs. ꝛ cōscientia neq̄ qua au-

dacia qua temeritate qua deniq; impudẽtia le uare poterit faciẽ suã ante faciẽ dei? quomodo non erubescet cõfusione plena? Si tamen cõfu sio ex penitentia ortũ sumit non obliuiscet mi sereri deus. De hac duplici cõfusione Ecc. iiij ait. Est cõfusio adducẽs peccatũ: et est cõfusio que adducit gratiaz et gloriam. De hac vltima Job. xj. ait. Si iniquitatẽ que est in manu tua abstuleris a te. et non pmanserit in tabernaculo tuo iniustia: tunc leuare poteris faciẽ tuam absq; macula. Tabernaculũ nostrũ est cor nostrum. Sicut ppha ait. Sanctificauit tabernaculum suuz altissimus. In quo si pmanserit in iusticia: est templũ et tabernaculũ cõfusionis. Si enim iniq̃tatem que est in manu nostra abstulerimus a nobis: et nõ pmanserit in tabernaculo nostro iniusticia: tunc leuare poterim⁹ faciem ad deuz sine macula. Quid per faciẽ nisi cõscientia denotat. sicut ppha ait. Arguã te et statuã cõtra faciẽ tuam. Sicut enim macule deformant faciẽ corporalẽ: sic etiã crimina et peccata deformãt faciem coram amorosissimo sponso deo. Proinde sponsam suaz maxime in facie examinat christus. Ideo Cant. ij. ait. Ostẽde mihi faciem tuam. id est cõscientiã tuã. Et iterum cõmendans cõscientiã bonã subdit. Et facies tua decora. Porro sicut sponse in cubiculis examinant facies suas vt maculas purgẽt sic et fideles anime hoc spũaliter seruare debẽt In huius mysteriũ Exo. xxxviij. dicit q̃ mare ereum factũ est de speculis mulieruz. xxxvj. di. §. ecce ad finem Macule q̃dem in speculis vise in mari penitẽtie lachrymarũ lauande sũt Unde Matth. vj. ait dñs. Faciem tuaz id est est conscientiã tuã laua. Specula q̃dem verba diuina sunt. Unde Jac. j. dicit. Si quis auditor est verbi et non factor: hic cõparat viro cõsideranti vultũ natiuitatis sue in speculo. Consideravit enim se et abijt: et statim oblitus est qualis fuerit. Et iterum Orig. ait. Scriptura sacramentis oculis quasi quoddã speculũ opponit. vt interna nostra facies videat. ibi enim feda. ibi pulchra nostra cognoscimus. Tertia deformitas Tertio est ager maledictõis. Naz bona et mala in eo cõuertunt ad malũ. Prima quidem mala etiam si occulta sunt et a nemine visa molestant: et maculant cõscientam pzauam. Unde Ambro. in epistola ad cõstantiuz ait. Unusquisq; non intermittat opus pbabile: siue a pluribus videat: siue sine arbitrio sit. Abundat enim sibi locuples conscientia testis fugiat homo mala et obprobria: etiam si se crediderit non posse cõuinci. Nam clausus parietibus sit et coopertus tenebris siue cõscientie teste fuerit habet tamen suuz arbitrũ quem nihil fallit. ad quẽ facta clamant omnia. Denicq; clamauit et vox sanguinis. Seipsum vnusquisq; ad animũ suum seuerũ iudicem sui vltorem sceleris et vindicem habet. Et ideo Socrates ait. Fallere poteris famam: cõcientiã nunq̃. Unde Jsido. libro. ij. de sum. bo. ait. Omnia fugere potest homo preter cor suum. Non enim potest a se quisq; recedere. vbicunq; ierit: conscientia reatus sui illum nõ derelinquit q̃uis humana iudicia subterfugiat qui male agit: iudicium tamen cõscientie sue effugere non potest. Nam et si alijs celat quod agit: sibiipsi celare non potest qui nouit quod gessit. Duplex aũt in co fit iudiciũ: quia et hic cõscientie sue restu punitur. et illic perpetua pena damnat Unde dicit. Abyssus abyssum inuocat in voce catharactarum tuaruz. Abyssum inuocare abyssuz est de iudicio ꝓscientie ire ad iudiciũ perpetue damnatõis: in voce catharactarũ. id est in predicatiõe sanctoz. Secũda quoq; bona que fieri possunt. scz animo bono et malo cõscientie male etiam conuertunt in malũ. sicut sunt oza/tiones elemosyne et similia: quando quis operatur illa peruersa intentõne. Et ideo ad tales Matth. vj. dñs ait. Si lumen quod in vobis est tenebre sunt: q̃te erunt ipse tenebre. hoc est si bona que agitis mala intentione male conscientie mala sunt: q̃tomagis ea que peruersa cõscientia agetis impia erunt? Unde igit quid in hoc agro seminaueritis: quia que homo hic seminauerit illa et metet. Sm apostolũ ad Gala. vj. Nam qui seminat in carne. id est. cõscientia carnali: de carne metet corruptionẽ. id est. eternam damnationẽ. Ex oñibus predictis cum sententia cõcludere possumus q̃ totum vitiosum geritur vbi cõscientie puritas non habet.

Quarta deformitas. Quarto est hortus maliciarũ in quo plantata est arbor scientie boni et mali. id est. proprius siue priuatus amor a quo cuncte malicie et mala origenem sortiunt: sicut dicit apostolus. j. ad Timoth. vj. Radix omniũ malorz est cupiditas. Ibi fons descendens de terra amor mũdi in quattuor flumina diuisus. id est. in quattuor affectões inordinatas distinctus. s. imũdanoz gaudia et merores et in mũdanoz spem atq; timorẽ. que more fluctuantiũ et fluentiũ fluminoz vexant et agitãt in multas malicias malas cõscientias. Proinde Prouerb. xij. dicitur est qui pmittit: et qua si gladio pungitur conscientie. promittit securam: et dat dubia. promittit fidelitatẽ: et dat proditionem. promittit gloriam: et dat ignominiam. Unde Esaie. xxx. Erit fiducia vmbre egypti in ignominiã. Ex quibus omnibus pungitur anima: et conscientia molestat. De talibus cõscientijs Job. xxx. ait. esse subsentibus delitijs cõputabant.

De secundis quattuor deformitatibus conscientie prave.

Capitulum.II.

Secundo addamus alias quatuor deformitates. Primo conscientia est reclinatorium anxietatum et amaritudinum. Secundū vero Bernhar. conscientia quadrupliciter distingui potest Prima est trā quilla ⁊ non bona. secūda est bona ⁊ non tranquilla. tertia est nec bona nec tranquilla: quarta est bona et tranquilla. Quinta deformitas. Prima inquam est tranquilla et nō bona: vt eorum qui in spe peccant: et in corde eorum dicunt q deus non requiret. Et talis est maxime adolescentiū. De hac conscientia Seneca ait. Mala conscientia sepe tuta est: secura vero nunq̄. Est enim hec tranquillitas insensibilitas quedam. omni vitio peior secundū Augustinuz. Immo et talis conscientia mortua dici potest. Unde Bernhardus in quodā sarmone ait. Quis magis mortuus est eo: qui portat ignem nec expauescit? Secunda autem est bona ⁊ non tranquilla: vt eorum q̄ iam conuersi ad dominū recogitant annos suos in amaritudine anime sue. Et de hac Esaie .xxxviij. in persona penitētis ait. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tertia est nec bona nec tranquilla: vt eorum qui in multitudine peccatorum desperant. et in sceleribus suis perseuerant. De tali cōscientia Ambrosi. in libro de officijs ait. Nulla pena grauior q̄ interiozis vulnus conscientie male. Hoc magis fugiendum q̄ mors. q̄ dispendium. q̄ exilium. q̄ debilitatis dolor. Et iterum Isidorus. ij. libro soliloquiorum ait. Nulla pena grauior pena conscientie. Vis nunq̄ esse tristis: bene vive. Secura mens tristiciam leuiter sustinet. Bona vita gaudium semper habet. Conscientia autem rei semper in pena est. Nunq̄ securus est animus reus. Mens enim mala cōscientie pprijs agitatur stimulis. Denicq̄ omnes in peccato iacentes. quod durius est ad caput habent: mollius vero ad pedes. Ratio enim et conscientia que sunt anime caput ex culpa affliguntur ⁊ cruciant. Et sensualitas que est pedes impie delectat. Quod est contra consuetudinem omniū excubantiū et dormientium. qui mollius ad caput ponunt. Quarta vero est bona ⁊ tranquilla: vt eorum qui spiritui carnem subdiderunt qui cum his qui oderunt pacem erant pacifici. De tali cōscientia pphe-ta ait. Factus est i pace locus eius. De hac etiam Ecclesia. xiiij. ait in principio. Beatus vir qui non est stimulatus in tristicia delicti Felix qui non habuit tristiciam animi sui. O beata gens cuius dñs est deus eius: populus quem elegit in hereditatē sibi. Sexta deformitas.

Secundo est gaudiū demonioz. Quod intelligens prophe-ta de semetipo ait. Qui tribulant me exultabunt si motus fuero. Sicut enim gaudium est angelis super vno peccatore penitentiam agente: sicut ex p̄cedentibus patet: sic gaudium est demonibus super vna anima per mortalem culpam cōscientiaz inquinante. Ut verificet illud poeticum nunq̄ risus adest nisi quem fecere dolores. De eorum quoq̄ leticia Prouerb. ij. dicit. Letantur scilicet demones cum malefecerint: ⁊ exultēt in rebus pessimis. In huius quoq̄ mysterium. scdo Regū. j. dauid ait. Nolite annunciare in geth. Et sequit. Ne forte exultent philistijm. id est. demones. quia non tantū demon ille qui peccatū suggerit alicui menti gaudet si cōscientia maculatur sed insuper omnes alij demones gaudent ⁊ letentur. Proinde Ecclesiasti. xviij. de carne inquit. Si prestiteris anime tue cōcupiscentias eius: faciet te in gaudium inimicis tuis qui demones sunt. Rationez quoq̄ subdens ppheta ait. Si motus fuero a loco meo pprio. Locus enim pprius ad quem anima est creata: et in baptismate collocat est perseuerantia in cōscientia pura. Unde Ecclesiastes. x. ammonet dicens. Si spiritus potestatē habentis ascenderit super te. id est. supbia diaboli aliquo modo prevaluerit cōtra te: locum tuum ne diuiseris. id est. vide ne per mortalem culpam inquines cōscientiam tuam. Sed quia a nobis ipsis talem cōscientiā seruare non possumus. Ideo subdit propheta dicens. Ego autem in misericordia tua speraui. scilicet nō in potestate mea: que nulla est contra diabolum. Unde Job. xli. dicitur. Non est potestas que comparetur ei. Septima deformitas. Tertia deformitas est arca fraudis. Hanc arcam. id est. conscientiam malam: et sceleribus plenam vocat ppheta ventrem. Proinde prophetaꝫ psalmo. xvj. ait ad dominū in persona talium. De absconditis tuis adimpletus est venter eorum. Peccata quidem que non confessa in conscientia manent deo quodāmodo absconduntur: et hec quasi non videre se fingit deus. vsq̄ ad horam mortis. Et de talibus Prouerbio. xxviij dicitur. Qui abscondit scelera sua. scilicet in cōscientia sua ad deum non dirigetur. Et subdit adimpletus est venter eorum. id est. conscientia eorum. De cruciatu talis cōscientie seu ventris dicitur Hieremie. iij. Uentrem meum doleo ventrem meum dolco. Unde bis replicat hoc verbum: propter illius cruciatū in morte: sed magis pro die iudicij. Proinde Bernhardus. in quadam epistola ait. Non est tutum

labijs hominum cõmittere gloriam tuam. arte vtiq; sine claue ⁊ sine sera nulliq; oimode clau se nocere volenti. Non tutum plane sed stultũ thesaurũ tuũ recondere: vnde resumere nõ va leas cum volueris. Sanum vas ⁊ incõcussuz est cõscientia. ⁊ secretis seruãdis idoneũ nullis patens insidijs. nulli violentie cedẽs nulli ocu lo vel manib⁹ accessibilis. excepto dũtaxat spi ritui qui scrutat etiã alta dei quicquid in ea po suero securus sum: qz non perdam seruabit vi/ uo defuncto restituet. hec ille. Conscientia igit est fidelissimus custos: qui nihil perire permit tit eoz que cõmendaueris ei. Vide igit qualia ei cõmendes: ne forte cõmendas ei mortẽ tuaz scz ipsam mortalẽ culpaz: qz in vltimo vite tue tibi restituet eam in tui perditionẽ. Octaua deformitas. Quarto est thesaurarius regis babylonis ¶ Porro tres ciuitates habet iste rex babylonis in regno suo: ex q̃bus cõgregat thesauros suos recõdẽdos in gazophylatio cõ scientie praue Que mystice signate sunt. p tres paruulas ciuitates quas edificauerũt pharao ni filij israel. vicz phyton ⁊ ramasse. sicut scptũ est Exo. j. Et tertia fuit on que interpretat so/ lis ciuitas: vt ibidẽ dicit. ſm translationẽ. lxx Hec tres ciuitates que tributũ reddũt babylo nie regi sunt auaricia: luxuria: ⁊ superbia. De q̃ bus. j. Joh. ij. dicit. Omne qđ est in mũdo. cõ cupiscentia carnis est. vel cõcupiscẽtia oculoz aut superbia vite. ¶ Prima igit ciuitas dicitur phyton ⁊ interpretat os abyssi. vel os pfundũ Et hec est cupiditas que impleri nõ pot. ¶ Pro inde Eccli. xliij. dicit. Insatiabilis est oculus cupidi. Et Eccs. v. c. ait. Auarus nõ implebi tur pecunia. Et hec ciuitas reddit regi tributa magna. s. impietates rapinaz furtoz vsurariũ et omniũ ptractuũ simulatoz ⁊ iniquoz dece ptionũ. Secũda ciuitas vocat ramasse. que interpretat cõmotio tynee. ¶ Per tyneã eni que de veste nascit ⁊ illam cõsumit designat illece bra carnis: que de carne nascit. ⁊ illaz cõsumit non tm in futuro per gehẽnã. sed etiã in presen ti per multiplicẽ culpaz ⁊ penam. De culpa. j. Corinth. vj. ait apls. Qui fornicat in corpus suum peccat. De pena Bern. ait. Malus ver mis luxuria: quo nullus alius nocentioz. In/ gredit enim blandiẽdo. mordet ridẽdo: trans/ forat delectando: perimit cõsentiendo. Unde ¶ Prouerb. xxiij. Ingredit blande sed in nouis/ simo mordebit vt coluber: ⁊ vt regulus vene/ na defundet. Unde Hiero. in quadaz epla ait. Libido transacta semp sui relinquit penitudi/ nem: ⁊ nunq̃ satiat. ⁊ extincta reaccendit. vsu crescit ⁊ deficit. nec rationi paret que ipetu du citur. Hec etiã ciuitas reddit tributa maxima suo regi. s. fornicatiões virginũ deflorationes. adulteria. sacrilegia. stupra. incestus. peccata cõtra naturã ⁊ similia. Tertia ciuitas dicit ciuitas solis per quã superbia designat que sem per appetit lucere ⁊ apparere. Hec quoq; maxi/ ma tributa reddit pfato regi. s. ambitiões. par/ cialitates. vanitates. fastus. pompas. elatões et cõsimilia. Denicq; omnia tributa predictaz ciuitatũ recondit babylonis rex in gazophyla tio cõscientie praue. Tam charũ diabolus ha/ bet thesaurũ cõscientie male: vt omnia quecũq; in mũdo sunt preter illud p nihilo spernat. In cuius mysterium Gene. xliij. rex zodomorum ad abraam dixit. Da mihi animas: cetera tol/ le tibi.

De tertijs ⁊ vltimis quattuor de/formitatibus conscientie male.

Capitulum. iij.

Tertio subiũgamus vltimas quattuor deformitates cõscientie praue. Pri/ma deformitas. ¶ Primo nanq; est aula sathã ne. In hac enim aula omnia sue impietatis of/ficia exercere facit: atq; p suos officiales ⁊ satel lites frequẽtare. Que aũt officia in hac cõscien tie aula exercẽda dispẽsat. ostendit ¶ Petrus ra uẽnas exponẽs illud Matth. iiij. Ductus est iesus in desertũ dicens. Diabolus mali auctor nequitie origo. rerum hostis. corruptor seculi hominis semp inimicus. ille laqueos tendit la psus parat. foueam fodit. aptat ruinas stimu/ lat corpora. pungit animas. cogitatões sugge/ rit immittit iras. dat virtutes odio vitia q̃ red/ dit amori. errores serit. discordiã nutrit. pacez perturbat. affectus dissipat. hũana violat. tem ptat diuina. Hec eni omnia per satellites suos in aula cõscientie male toto conamine frequen tare cõtẽdit. De hac q̃ aula ⁊ demonũ officijs ibi frequẽtatis: etiam Cyprianus ait. Lata et spaciosa itinera vite letalis illic illecebre ⁊ moz tifere voluptates illic diabolus blandit vt fal lat: arridet vt noceat: allicit vt offendat. De cima deformitas ⁊ septem spiritibus nequã.

Secũdo est habitaculũ spiritus nequioris. ¶ Porro sunt ꝓscientie quedã que relicto secula/ ri statu saltem apparẽtie exteriori demũ recidi/ uatione seu tepiditate plabunt in nequiora vi tia. Et de tali conscientia dicitur Matth. xij. Cum imundus spiritus exierit ab homine. id est a conscientia seculari: ambulat per loca ari/ da. id est secularia ⁊ mundana querens requi/ em ⁊ non inuenit. scz iuxta malicia ⁊ desiderij suum. Tunc dicit reuertar in domũ meã. id est in conscientiaz vnde exiui. Et veniens inuenit vacantẽ. id est ociosam: scobis mundatã. id est a vili spurcitia seculari alienam ⁊ ornatam scili cet apparentiam regulari. Et vt ostendat chri-

stus q̄ p̄fata tepiditas. ⁊ simulatio bonitatis sunt radices spiritaliū peccatoꝝ: ⁊ q̄ aperiūt hostiū spiritibus nequā: ideo subdit. Tuncvadit ⁊ assumit secum alios septem spiritus neq̄ores se. Quia de temptatione carnali ⁊ seculari vertit se ad temptanduz de spūalibus culpis. Vel q̄ recurrit ad aliquos spūs superiores: q̄ maius officiū ⁊ maiorē astuciā habent ad decipienduz in negotiis ⁊ spūalibus malis. Qui septem dicunt ad designandū vniuersitatez et multiplicitatē spiritaliū peccatoꝝ. Vel quia cōmuniter ad septem p̄ncipalia ⁊ spiritualia de quibus statim dicimus reduci possunt. Et seq̄tur. Et intrantes habitant ibi scz in cōscientia per effectuz. ⁊ cōformitatē malicie sue. Et fiunt tunc nouissima hominis illius peiora priorib⁹ scilicet ⁊ quo ad culpam: ⁊ quo ad penam. Sz qui sunt hi septem neq̄ores spiritus distinguamus. ¶ Primus est spiritus p̄sumptionis. secundus est spiritus ambitiōis. tertius est spiritus incōpassionis. quartus est spiritus fraterne inuidiationis. quintus est hypocrisis spiritus ⁊ simulatōis. sextus est spiritus obstinatiōis: septimus est spiritus maligne impugnationis: Hi dicunt septem spiritus nequiores. quia talia peccata spiritualia plus de nequitia ⁊ malicia habent: q̄ carnalia. licz illa quo ad aliquid sint viliora ⁊ turpiora. Et hi omnes fuerūt in pharizeis: sed ⁊ nunc reperiunt in pharizaicis viris. ¶ Primus in q̄ est spiritus p̄sumptionis scilicet de bonitate: sanctitate: ⁊ religiositate. De talibus erat ille pharizeus de quo Lu. xviij. dns ait. Q̄ stās hec apud se orabat dicēs Deus gratias ago tibi: q̄ non sum sicut ceteri hominuz: raptores: iniusti: adulteri. velut hic publicanus. Jeiunio bis in sabbato: decimas do omniū que possideo. Similiter ⁊ ille q̄ Lu. vij. temere iudicabat christū ⁊ magdalenā.

Secūdus vero est spiritus ambitionis ⁊ inanis glorie. De talibus Matth. xxiij. dns ait Omnia opera sua faciunt vt videant ab hominibus. Amant enim p̄mos accubitus in cenis et p̄imas cathedras in synagogis: ⁊ salutationes in foro: ⁊ vocari ab hoibus rabbi. Tertius est spiritus incōpassiōis: ⁊ incōpassiue cupiditatis. Unde Lu. xvj. cōsulente christo fieri amicos de mām̄ona iniq̄tatis subdit Audiebant hec omnia pharizei qui erant auari. ⁊ deridebant eum. Quartus est spiritus fraterne inuidiatōis. De quo Matth. xxvij. de pilato dicit: ⁊ de christo. Sciebat enim q̄ per inuidiam tradidissent euz. Quintus est hypocrisis ⁊ simulatōis. Contra quem christus inuehit Matth. xxiij. vbi octies cōminat ve hypocrisis ⁊ simulatis dicens: q̄ similes sunt sepulchris dealbatis: ⁊ q̄ mūdant solū quod deforis est calicis et parapsidis: atq̄ quinquies vocat cecos: vt mystice iudicet eos in cōscientia: ⁊ in omniuz diuinoꝝ sensu obcecatos et tenebrosos. Sextus est spiritus obstinatōis. Contra quem agit dns Matth. xxj. dicens in parabola duoꝝ filioꝝ quoruz vnus dicit se facturum iussa patris ⁊ nō fecit. Et subdit q̄ publicani ⁊ pctōres p̄cedent vos in regno dei. Quia illi verbo ioānis crediderūt: ipsi vero hoc videntes nec penitentiā postea habuerūt

Septimus est spiritus maligne impugnatōnis. De quo Matth. xxiij. dns ait. Ecce ego mitto ad vos pphetas ⁊ scribas: ⁊ ex illis occidetis crucifigētes [illegible]gellabitis in synagogis vestris: ⁊ psequ[illegible] de ciuitate in ciuitatē.

Undecima deformitas. Tertio vero est liber clausus ⁊ signatus. Qui quādo scribit de meritis malis tunc stilo ferreo designatur. Si cut hiere. xvij. c. scriptū est. ¶ Peccatū iude scriptum est cum stilo ferreo. ⁊ vngue adamātino id est. in corde ⁊ p̄scientia obstinata. Indelibilis hec est igitur scriptura. Vide igit̄ qualiter in ea scribis: quia p̄m hunc librū cōscientie iudicandus es. Sicut enī estiuo tempore nidus in arbore ppter folia non videt. sed in hyeme defluētibus ab arboribus foliis circūstantib⁹ patet sic dum pdurat estas p̄sentis vite apparere nequeunt cōscientie mala seu vicia. niduscz diaboli qui in nostra cōscientia hospitat. Sed adueniente hyeme. i. quādo venit iudicij dies tunc aparebūt peccantiū nidi ⁊ patefient conscientie male. Tunc sicut dicit Esaie. j. Erubescetis super hortos quos eligeratis: cum fueritis velut quercus defluentibus foliis. Duodecima deformitas est aptio librorꝝ. Quarto hic cōscientie liber est in die iudicij aperiendus. Nam tunc singulis aderit vis diuina sicut in fine p̄cedentis arti. dictū est: et tunc hac virtute fiet vt omnia merita vel demerita sibiipsis ⁊ ceteris inotescāt. ¶ Primo enim sibiipsis ppria inotescant: vt in pmptu habeant singuli cogitatōes ⁊ accusantes vel etiam defendentes. Reducent enim ad memoriā singulorꝝ cogitationes: affectōes: operatōes: atq̄ intentiones ad ostensionē diuine iusticie p̄m statum illum. Et ad ostensionē diuine miscōie p̄m statū p̄teritū vel transactū. Ad ostensionē diuine iusticie in retribuēdo singulis: ad memoriā reducent bona ⁊ mala in quibus finaliter pmanserunt: q̄ illa sola retributōe eterna digna sunt Ad ostensionē diuie miscōie. de peccato rememorabunt mala bonoꝝ a quibus sunt miseriter liberati: ⁊ bona malorꝝ que i eis deus misericorditer opatus est. Scōo aūt inotescēt omnibus alijs singula singulorꝝ. ⁊ gesta et cogitata bona ⁊ mala Et extūc nota erunt oibus

et aperta: ⁊ hoc ad certã liberationẽ meritoꝝ: que scienter in omni bonoꝝ ⁊ maloꝝ actionũ recognitione ita vt singuli de singulis meritis aliorꝝ valeant iudicare. Ostenso quippe malorum in bonis erit ad manifestationẽ misericor die prius facte. Ostensio verbo bonoꝝ in eis erit ad manifestationẽ iusticie qua digne a domino premiant. Ostensio vo bonoꝝ in malis erit ad ostensionẽ, miscõie in pñti seculo sibi facte. Ostensio enim maloꝝ eisdẽ erit ad manifestationẽ iusticie: qua digne a dño cõdemnant De his Orig. ait. Nudabit pctõris nostri cõscientia ⁊ aperto corde videbunt littere pctoꝝ que stilo ferreo: ⁊ vngue adamãtino scripte sũt atq; vniuersa scrutantiũ multitudo leget in pectore nostro signatas imagines pctoꝝ. Aperietur nihilominus alius liber qui dicit liber vite: cuius virtute omnia ista fient. qui in forma diuinitatis non videbit nisi a bonis In forma vero humanitatis in qua sniam pmulgabit videbit tam a bonis q̃ a malis: licet in eadẽ forma terribilis reprobis blandusq; videbit a iustis. O felix ꝓscientia que tunc cor̃ã districto iudice se reperiet inocentẽ ⁊ mundã habentez testimoniũ dei ⁊ omniũ iudicandoꝝ quietã in se lucidã cor̃ã vniuerso mundo. Talis erit deo placita. angelis grata: oibus sanctis gratiosa ⁊ amorosa. Ipsa erit mensura premij. plenitudo gaudij. solaciũ celi. O q̃nto gaudio replebitur. dum intellectus satiabit lumine plenissime veritatis memoria certitudine imensissime maiestatis. volũtas dulcedine suauissime bonitatis tñ equidez omnes beate cõscientie gaudebũt. q̃tum amabũt: tñ q; amabũt q̃tuz cognoscẽt Oramus te dñe illumina cõscientias nr̃as mũda ab oibus inq̃natõib⁹ eas: in oculis tuis gratifica illas. spiritualiũ gaudio reple illas: hic p gratiã. vt tandem per gaudiũ sempiternũ atq; gloriã: gaudiũ earuz plenũ sit. Tu qui cõscientiarum mundarũ es amator: ⁊ speciosus glorificator ⁊ premiũ viuẽs cum patre ⁊ spiritusancto glorioſus ⁊ amorosus. per infinita secula seculorum Amen.

Feria. iiii. post dñicã palmarũ. de triplici statu cõscientie male ⁊ illuminatione ⁊ reformatiõe eiusdem.

Sermo. LIII.

Existimasti inique q; essem tui silis: arguã te: et statuã ꝓtra faciem tuam pſ. xlix. Scõm enim Origenez. li. ij. super epistolã ad Rhoma. Conscientia est spiritus qui anime velut pedagogus quidã sociatus est ⁊ rector: vt eam vel de melioribus moneat. vl̃ de occultis castiget ⁊ arguat: de hoc enim .j. Corinth. ij. apostolus ait. Quis enī scit hominũ que sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est? Et iterũ ad Roma. viij idem ait. Ipse enī testimonium reddit spiritui nr̃o: q; sumus filij dei. Verũ ſm quosdã sumit hic spiritus p spũali quadã operatõe: seu p quodã spirituali dono id est. p synderisi. sicut in .j. arti. pcedentis sermonis patuit: nec sumit p natura anime. Prout dicto igit modo sumẽdo spiritũ ipse est in mysterio: qui anime rõni inferiori in crimnib⁹ involute inãt Existimasti inique. i. nequiter q; ero tui similis. Arguã te ⁊ statuã cõtra faciẽ tuam. In quibus mysticis verbis tres status cõscientie male describunt. Primus est status deceptionis. ibi. Existimasti iniq̃ q; ero tui silis. Secundus est status reprehẽsionis. ibi. arguã te. Tertius est status cõfusionis. ibi. et statuam cõtra facem tuam.

Articulus. I. de multiplici excecatione: ⁊ extremitate conscientie male et illuminatione illius.

Primus est status deceptiõis. Ait enī synderisis seu ipsa cõscientie scintilla ad rationẽ inferiorẽ: in qua cadit deceptõ seu error. Existimasti inique q; ero tui similis. id est. q; recipiã sicut ⁊ tu errores ⁊ deceptões Non enī sicut dicit infra arti. iij. c. j. in ea cadere potest error seu deceptio quedaz: quãdmodum rõne inferiori sicut etiã ibidẽ patebit De hoc igit statu deceptõis tria ad presens consideremus. Primo cõscientie cecitatẽ. secõ conscientie extremitatẽ. tertio cõscientie serenitatẽ seu claritatem.

De septẽ sigillis quibus anime clauduntur peccata sua: ne videat: aut intelligat ea. Caplin. I.

Primo inq̃ cõsideremus cõscientie cecitatem. Porro nõ tñ cõscientie liber siue sit cõscientia bona siue mala clausus est p naturã: verũetiã opante maligno spiritu cõsciẽtie inimico obseratus ⁊ clausus esse põt p multiplicẽ culpã. Ad Apoc. v. iohi mystice demõstratũ est Ideo ait. Vidi in dextera sedẽtis sup thronũ libz̃ũ scriptũ intus et foris: signatũ sigillis septẽ. Hic lib. ſm tropologicũ intellectũ cõscientia est. qui in dextera dei sedẽtis super thronũ ideo esse dicit: q; omnis conscientia ptz oculis dei sũmi. Proinde Esa. xlix. dñs ad cõscientiã ait. In manib⁹ meis descripsi te. glo. vt semp videam te. Quod quidem hic clarius a ioãne subinferẽ cum subditur. Scriptum intus ⁊ foris. Quia interiora: ⁊ etiam exteriora patent oculis summi dei. Sicut ad Hebreos. iiij. apostolus ait. Omnia autez nuda ⁊

aperta sunt oculus eius. Unde Eccl'.xxxix. dicitur. Nec quicq̃ absconditū est ab oculis eius sed quia illa que de mala cōscientia patēt corā deo: anime peccatoris ⁊ iuste sepius occultata sunt. Ideo de libro p̄dicto merito subdit'. signatum sigillis septem. Propter septē causas quarum secreto iudicio dei ⁊ scientie excecant': nec videre nec intelligere possunt a semetipsis macule suas. Quod ꝙdem timens ppheta ait. Ab occultis meis mūda me dñe. Hec aūt septem sigilla breuiter distinguamus. Primū est negligentia. scdm superbia. tertiū singularitas. quartum pusillanimitas: quintū ignorātia. sextum affectio ppria. septimū pplexitas. Primus sigillū est negligētia. Potest sepe cōtingere solet vt in cōscientia mortalis sit culpa: imo qñq̃ in ea multa sunt crimina lapsa: que ppter inquisitionis negligentiā ignorant'. Quot sunt hodie qui negligūt vel nesciūt: qz non curant discutere cōscientiā suā: atq̃ a peritioribꝫ inquirere p̄termittūt: ⁊ cum tali cōscientia indiscussa ⁊ inānata p̄sumūt accedere ad sacrā cōmunionem. Hoc aūt q̃ti periculi atq̃ discriminis sit ostendit Rich'. de me. vil. in. iiij. di. c. ix. dicens. Qui ignorans esse in mortali culpa cum tñ in ea sit: ⁊ sacram eucharistiā sumit duplici ex causa pōt hoc ignorare. Primo ex insufficiētia scdo ex negligētia. Primo inq̃ ex insufficiētia non ex omissione debile negligētie quā per se ⁊ cōsilia peritoꝝ tenet' homo diligētius adhibere. Sed qz de lege cōmuni certus esse non potest vtruꝫ peniteat digne: sicut Eccs. ix. ait nescit homo vtrum amore vel odio dignus sit Et talis sic accedēs ad sanctā cōmunionē minime mortaliter peccat. Sz quattuor bona ex tali cōmunione cōsequi potest si deuote sumpserit eam. Primo qz meret' sic cōmunicādo. scdo qz ex hoc potest fieri de atrio cōtritus'. tertio qz ꝑm Aug'. virtus sacramēti deuote sumpti peccatum reducit ad memoriā penitētis. De quo pōt ⁊ dz penitere ⁊ particulariter ꝓfiteri: q̃rto qz si nunq̃ de tali culpa memoriā habet virtute huius sacramēti sibi dimittit'. Proinde ꝑm Tho. hoc sacramentū ablutio scelerū noiatur Vel qz illa scelera impedit: vel qz virtute illius sacramēti deus illa que nō sunt in hois cōscientia vt' que sunt oblita dimittit'. Aliter quicūq̃ hoc susciperet sacramentū exponeret se periculo mortalis culpe qđ falsum est. Scdo autē cōtingit hoc ex negligētia omittēdo debitā diligentiā in se examinare ⁊ debita cōsilia postulare. Forte etiam fuit negligēs in audiēdo verbum dei: vnde illuminari poterat quid sit malum ex debito fugiendū: ⁊ quid sit bonū ex debito operandū. omisit q̃ ⁊ negligēs fuit quere cōfessorē peritū ⁊ diligentē: qui eum diligenter dirigeret ⁊ instrueret in p̄dictis. Negligēs q̃ fuit in captare tempus cōueniens ad diligētem cōfessionē: sed plongauit eam vsq̃ ad quadragesime finem. ⁊ etiā tunc imp̄parat' ⁊ inexaminat'. atq̃ inconsideratus ad illam accessit ex cōsuetudine potius q̃ ex virtute. Propter hec omnia ⁊ cōsimilia non recolit nec illū penitet integre de cōmissis. Propterea cōmunicādo peccat mortalit'. qz ꝑm Sco. talis est ignorantia crassa ⁊ supina: que est ꝑta apostolū .j. Corinth'. xj. dicens. Probet autē seipsum homo: ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. qui enim māducat ⁊ bibit indigne: iudiciū sibi māducat ⁊ bibit non dijudicās corpus dñi Secundū sigillus est superbia: qua fit vt nolit humiliare homo intelligentiā suam ad credendū melioribus ⁊ sapiētioribus se. iuxta illud apostoli scdo Corinth'. x. In captiuitatē redigētes oīnē intellectū in obsequiū christi. Et iterum de talibus ad Rhoma. j. dicit'. Obscuratū est insipies cor eoꝝ ⁊ dicentes ⁊ sapiētes esse stulti facti sunt. Hic est fumus de quo Apocal'. ix. Joh'. ait. Ascēdit fumus de puteo abyssi. sicut fumus fornacis magne: ⁊ obscuratus est sol et aer de fumo putei abyssi. In quacūq̃ enī mente superbia diaboli viget: radios solis diuine sapientie ab ea p̄scidit ⁊ puritatē eius que sicut aer peruia debet esse radijs sapientie dei obtenebrabat seu obscurabat. Diabolus enīz sicut corpus terrestre atq̃ opacum terrena videlicz non celesti sapiētia plenus radios eius sapientie a se repellit: ⁊ se mētibus imitatoꝝ suorum obijciens. vmbram superbie sue illis imprimit vt plus sibi q̃ fidei aut plus sibiq̃ peritioribꝫ se credere velit. Unde merito tales in conscientia decipiunt' Et huiusmodi erat ille de quo dicitur Hieremie. xlix. Arrogātia tua decepit te et superbia cordis tui extulit te. Unde Augustinus. Superbia meret' illudi. Tertiū vero sigillū singularitas dici potest. qz scz homo sequens suum. ppriū sensum se alijs non cōformat: nec cōmunes bonoꝝ atq̃ peritorū vias imitari dignat'. Et de tali conscientia ppha ait. Extermiauit eam aper de silua: singularis ferus depastus est eam Ait enīz exterminauit eam. id est. extra terminos cōmunes posuit eā aper de silua. id est. singularitas mentis. Ac econtra de mente humili Gene. xlix. scriptū est mystice Jsachar asinus fortis accubans inter terminos. Jsachar enim dominū memorās interpretat': ⁊ signat humilem imitatorē christi: qui memor est humilitatis christi dicentis ad patrem suum Luce. xxij. Pater si vis transfer calicem hunc a me verū tamen non mea voluntas fiat: sed tua. Hic est asinus fortis dei volūtatem: non in suo sed in alioruꝫ iudicio ferens.

Propterea accubat ⁊ requieſcit in termino: et iudicio peritoꝝ ⁊ maioꝝ ſuoꝝ. Atq; de ſingulari ſubiungitur. Et ſingularis fera depaſtus eſt eam. Quia talis ſingularitas ꝓſumit omne lumen ⁊ iudiciū cōſcientie bone. Sicut euenit phariſeo Lu. xviij. de quo dñs ait. Phariz⁹ ſtans apud ſe orabat dicens. Gratias tibi ago deus: qz non ſum ſicut ceteri hoīum. raptores iniuſti. adulteri. velut etiā hic publicanus. Je iuno bis in ſabbato: decimas do oīuz que poſſideo. Et publicanus a longe ſtans nolebat nec oculos ſuos ad celū leuare: ſ pcutiebat pectus ſuū dicens. Deus ꝓpicius eſto mihi peccatori. Et que ſit differetia inter iudiciū ſingularitatis ⁊ iudiciū humilitatis: ſubiūgit dñs dicēs Amen amen dico vobis. deſcēdit hic iuſtificatus in domū ſuā. i. ⁊ non ille Quartū ſigillū eſt puſillanimitas. qua. ſ. homo ſm iudiciū rationis non timēda timet: et ex puſillanimitate errante iudicio rōnis iudicat eſſe timenda que timeri non debēt. Et de talibus ꝓpha ait. Illuc trepidauerūt: timore vbi nō erat timor. Ez qz tales animatiua exhortatōe indigent. Jdeo Eſa. xxxv. cōuerſantes cum talibus admonet dicens. Dicite. ſ. talibus puſillanimes cōfortamini ⁊ nolite timere. ſ. hoc inani timore: qui ad deceptionez cōſcientie diabolo operāte animē dominat. Aduertendū tñ eſt q; ſicut ex precedenti ſermone arti. j. c. iij. patere pōt. Aliud eſt cōſcientia: ⁊ aliud eſt cōſcientie timor. Similr aliud ē qō ex puſillanimitate homo animo deliberato credat q; ſpuere in eccleſia ſit mortale atq; aliud eſt qō de hoc timeat: nec tñ firmiter illud credat. Nam in primo caſu ſicut infra dicetur qui cōtra ſcientiā ageret mortaliter peccaret. In ſcō vero caſu non. Quia nō eſt a diffiniti iua ſententia rōnis: nec tñ hmōi omitteret quicqd ſciret diuine beneplacitū voluntati.

Quintū ſigillū ignorātia eſt. Magni enim periculi ſtatus eſt ignorātia. Et vt quidam de ſanctis patribus ait. Nullū maiorē amicū diabolus habet in p̄ſenti ſeculo nequā: q; ignorantiam. Hoc qdem ſigillo claudunt ⁊ decipiunt omniū infideliū mentes: ſaracenoꝝ: thurcoꝝ: iudeoꝝ: hereticoꝝ: ⁊ inumerabilis mltitudo chriſtianoꝝ. Proinde Rich. in quodā ſermone ait. Porte inferi due ſunt: vna eſt ignorātia boni: alia vero eſt cōcupiſcentia mali. Et itez xxxviij. di. c. ignorātia ſcriptū eſt. Ignorātia mater eſt cunctoꝝ erroꝝ. Unde Iſidorus ait. Ignorātia mater vitioꝝ ⁊ nutrix eſt Ignorās quotidie peccat ⁊ ignorat. Unde Greg. in moral. ait. Qui candorē lucis ignorat: etiā obſcura lucidis approbat. Unde Aug. ſuper ps̄. Nemo eſt inſanabilior eo: qui ſibi ſanus videtur. Quare in quolibet ſtatu in eccl̄ia dei: ⁊ in quolibet reperies inumerabilē multitudinē ignorare que illis ſunt neceſſaria ad ſalutez ſm ſtatum ſuū que ignorātia a culpa mortali nō liberat neq; excuſat. Sicut habet extra de iniurr. et. da. c. ſi culpa. Et de talibus ad Epheſios. iiij. ait aplūs. Ambulāt in vanitate ſenſus ſui. tenebris obſcuratū habētes intellectū alienati a vita dei per ignorātiā que eſt in illis. Sed audiant omnes tales quid dicit. ſ. Lor. xiij. Si quis ignorat ignorabit. Ne ſunt virgines que ignorātes ⁊ neſciētes deū ignorant ab eo. Quibus vt dicit Matthei. xxv. dicet dñs. Amen dico vobis. Neſcio vos. Et qō mirabilius eſt Multi multa ſciunt. ſm Bern̄. ſed ſeipos neſciunt. Similes oculo q; multa videt, ſed ſeipm non videt. Contra quos Greg. ait. Seipō vehementius decipit quo ſeipm neſcit. Quot in ſuper ſunt qui credūt in cantatiōibus. ariolis. augurijs ſomnijs breuib⁹ temporū obſeruationibus diebus egyptiacis encenijs munitōib⁹ rerum. ſortibus. artibus notorie. ⁊ pleriſq; ſilibus. In qbus tñ eſt excecata cōſcientia eoꝝ vt nedū a ſeipſis credant ſe decipi ⁊ errare: verumetiā p̄dicatorib⁹: cōfeſſoribus atq; doctoribus impugnātibus ſupradicta oīno rebelles ſiunt. Nō credētes ſe hoc modo errare: nec volentes de p̄terito intelligere ſe erraſſe. Et de talibus. ij. Pet. ij. ſcriptū eſt. Hi velut irrōnabilia pecora ſequunt in his que ignorāt blaſphemantes in corruptōe ſua peribūt Hmōi q; per elymā magū deſignant. Be q Actu. xiij. dicit Q volente paulo p̄dicare: elymas reſiſtebat ei paulus autē repletus ſpiritu ſancto intuens in eum dixit. O plene omni dolo: ⁊ omni fallacia fili diaboli. inimice omnis iuſtitie. nō deſinis ſubuertere vias dñi rectas. Et nunc ecce manꝰ dñi ſup te: ⁊ eris cecus: ⁊ nō videns ſolem vſq; ad tempus. Et ꝓtinus cecidit in eo caligo ⁊ tenebre. Elymas vo q excecatus erat maleficiū interpretat: vt myſtice innuat q; diuino iudicio cōſcientie in talibus excecant. Sextū ſigillum eſt affectio ꝓpria ⁊ ꝓprius amor. Qui ſicut infra patebit cōſcientia faciliter ſe inclinat. demū qz iudicat qō affectat. Jdeo ſeneca ait. Ne rijt oīe iudiciū: cum res tranſit in affectū. Et licet omnis inordinata affectio a priuato ⁊ ꝓprio amorē ſumat originē: necnō faciliter ad ſuum ſenſum cōſcientiā trahat: nihilomin⁹ amor triplex ipſam cōſcientiā excecat. Primo amor tpalis ſubſtātie. ſcō amor carnalis cōcupiſcētie. tertio amor mūdialis excellētie. Primo excecat cōſcientiā amor tpalis ſubſtātie. Q ąt vſurarij ab ipſa cupiditate in cōſcientia excecati. ſm cōſcientiā ſuam lucrū iniuſte recipiūt de vſuris: atq; ingratos reputant mutua ſuſcipiētes ſi de illis nō remunerāt eos. Quot etiā hō/

die ꝓficiunt vsuriros ꝓtractus Vendũt temp⁹ similia opanꝫ vt illis videꝫ cũ cõscientia bona Hec igit tẽporalia sunt in mysterio calida sterꝛ/ coꝛa: q̃ tobie.ij. excecauerũt tobiã. Scõo veꝛo excecat amoꝛ carnalis ꝓcupie. Be q̃ Chriꝰ. loquens de ꝓpheta dauid ait. Cõcupiscentia excecauit eum. Hec est dalila que situla interꝑ tata Que Judic. xvj. sampsonẽ q̃ interpretat. sol ꝑdidit: ꝛ eius excecatiõis causa fuit. Tertio veꝛo multũ excecat amoꝛ mũdalis excellentie. Sicut patet Apocal. iij. de illo cui dictũ est. Et dicis quia diues sũ ꝛ locupletat⁹: ꝛ nulli⁹ egeo Et nescis quia tu es miser ꝛ miserabilis ꝛ pauꝑ ꝛ cecus ꝛ nud⁹. Hoc quidẽ vitio excecanꝫ in ꝓ sciẽtia partiales. Et maxime guelfi ꝛ gybellini q̃ cum sint coꝛde oꝛe ꝛ ope ptiales: vel saltẽ ali/ quem illoꝝ triũ modoꝝ nullã faciũt sibi ꝓsciẽ/ tiam nec in cõfessione nec in vita nec i moꝛte esse in tali statu. Et sic excecati ineternuꝫ ꝑclitanꝫ sicut supꝛa. ꝟmo. xxv. ꝛ. xxvj. plenius dictum est: ꝛ sicut de multis alijs criminib⁹ dici põt Septimum vero sigillũ est ꝑplexitas. Scõm ei Bonãuen. in. di. xxxix. Conscientie triplex di/ ctamẽ est. Aliquando dictat quod est ꝟz legem dei: aliquando aliquid qđ est preter legem dei aliqñ aliq̃d qđ ẽ contra legem dei. Et loquitur hic de dictamie ꝑ modũ ꝓceptionis vel ꝓhibi/ tionis: non ꝑ modũ cõsilij vel ꝑsuasionis Pꝛi/ mo ergo ꝓsciẽtia dictat qđ est ꝟz legẽ dei tunc simpliciter ligat ꝓꝛo eo q̃ ad illa homo ligatus est per ipsã diuinã legẽ ꝛ cõscientiã q̃ illi concoꝛ dat ligatam ostendit. Secundo vero si dictat aliquid qđ sit ꝓeter legẽ dei: tunc etiaꝫ ligat q̃ diu manet: vnde vel tenet homo ad quod ꝓsciẽ/ tia dictat implere: vtpote si dictat q̃ necessariũ sit ad salutẽ festucam leuare vel ꝓsciẽtiam depo/ nere obligatur. Quia agentes cõtra ꝓscientiam diuinã offensã incurrũt. ex. de. elec. c. ꝑpetue. li. vj. xxviij. q. j. §. ex his: ex. de. resti. spol. c. litte/ ras. ꝛ de. ꝑscrip. c. vl. Tertio aũt si dictat illꝺ qđ sit cõtra legẽ dei: vt occidere patrẽ fornicari ꝛ similia. Tunc est triplex modus dicendi. Pꝛimus ꝟm Bonauẽ. vbi supꝛa qui ait: q̃ talꝭ conscientia non ligat ad faciendũ vel non faciẽ/ dum: sed ligat ad se deponendũ ꝓꝛo eo q̃ talis ꝓscientia erronea sit. repugnans diuini legi: et necessario q̃diu manet ponit hominẽ extra sta tum salutis. Et tõ ipsã deponere necesse est. Aꝛ siue homo facit qđ sibi ꝓsciẽtia dictat: siue oꝑo/ situm eius moꝛtaliter peccat. Unde si dictat cõ scientia q̃ homo debeat fornicari vel non Si foꝛ nicetur moꝛtaliter peccat. tunc si fornicatur stã te tali ꝓsciẽtia: moꝛtaliter peccat. Non quidem ratione operis quod non facit: sed quia deũ cõ/ temnit dum credit sibi dictante conscientia q̃ il lud nephas opꝰ deo placet. quod tamẽ sibi nõ placet. Et de hoc patet exemplũ. Geñ. xix. de duabus filiabꝰ loth: credẽtes benefacere si cuꝫ patre suo doꝛmirẽt: cuꝫ etiã non liceret tempo/ re illo patrẽ cum filia: vel etiã filium cuꝫ ꝓpria matre cõcumbere. Secũdus aũt modus di cendi est: ꝟm Petrũ de candia qui ait. Q erro nea conscientia etiã in his que sunt cõtra deũ di ctans ligat ad faciendũ: sed ꝑ accidens et ꝟm quid. non ꝑ se ꝛ simpliciter sicut cõsciẽtia recta ꝑ accidens inq̃. Quia non ligat ad faciẽdũ inquantũ erronea: sed inquãtũ creditur esse in sta ꝛ recta. Scõm quid in quã. Quia nõ ligat semꝑ: ꝛ in omnẽ euentũ: sed q̃diu habẽti ei cre ditur esse recta: Ad deponendum aũt etiam eã se non obligat: quis nec hoc dictat. Tertiꝰ ve ro dicendi modus ẽ ꝟm ꝙualemsem: q̃ vtranq̃ opinionẽ ꝓcoꝛdat dicens. Q erronea ꝓscientia duo includit. s. erroꝛẽ ꝛ ꝓscientiã. Ratione pri mi ligat ad deponendã eam: vinculo diuini ꝑ cepti. Unde aꝑ⁹ ad Eph. iiij. ait. Deponite vos ꝟm pristinã ꝙuersationẽ veteꝛẽ hominẽ: qui coꝛrumpit ꝟm desideria erroꝛis. Ratione vero secũdi ligat vinculo ꝓsciẽtie ad faciendum id quod dictat. Nec tamẽ est simpliciter talis homo ꝑplexus: quia põt ꝛ debet deponere illã et illo simplicit ligat ꝛ ꝑpꝛius ꝛ magis ad de ponendũ q̃ ad faciendũ. Et si de illa ꝑ se iudica re nescit debet ꝓsulere pitiores: ꝛ vbi sibi deest hũanũ ꝓsiliũ: debet se ꝑ oꝛonem ad deũ cõuer/ tere. Hanc questionẽ inter questiones suas op time atq̃ plenissime ꝓtractat ꝑfatus ꝙualenꝫ de ꝑplexitate. etiam vide di. xiij. c. j. et. ij. ꝛ dis. xiiij. per totum.

De duplici conscientie extremita/ te scz de conscientia nimis larga ꝛ ni/ mis stricta. Capitulum. II.

Secũdo vero ꝓsideremus ꝓscie extre mitatẽ. Duplex est eñ ꝓsciẽtie extre mitas. Pꝛima quãdo ẽ nimis larga secũda quãdo ẽ nimis stricta Pꝛi ma quãdo est nimis larga Et hec cõsciẽtia ge/ nerat in ania peccatũ i spiritũ sanctũ scz ꝑ ꝑsum ptionẽ de dei misericoꝛdia. Cõtra tales ꝑsumẽ tes Eccl. v. dicit. Ne dixeris peccaui ꝛ q̃d mi hi accidit triste: altissimus est eñ patiens freddi toꝛ De ꝓpiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu: nec adijcias peccatũ supra peccatum. Et ne di cas. Misericoꝛdia dei magna ẽ: multitudinis peccatorũ meoꝛum miserebit. Et tunc subdit ibidem. Et non tardes ꝙuerti ad dñm: ꝛ ne dif feras de die in diẽ. Subito eñ veniet ira illius ꝛ in tpe vindicte disperdet te. Et iteꝝ oꝛ Eccl. viij. Eteñ qꝛ non cito ꝓfertur snia cõtra ma los. filij hominũ perpetrant mala absq̃ vllo ti moꝛe. Secunda vero cõsciẽtia nimis stricta

et hec generat aliud peccatum in spiritū sanctū scz desperationē Scōm vero Sco. in. iiij. suo diabolus pctōrib⁹ in vita sua peccādo facit sperare in misericordia dei Jn fine aūt vite eoz ostēdendo multitudinē magnitudinē ingītudinez ⁊ turpitudinē pctōz in desperationez inducit eos atq; cōpellit: ita q; oino resurgere a malo ꝓtempnant. Et de tali despato dr. Prou. xviij. Impius cū in pfundū pctōz deuenerit ꝓtemnit. ⁊ sequit eū ignominia ⁊ opprobriū in sempiternū. Sic desput cayn Gen. iiij. dicens. Maior est iniq̄tas mea q̄z vt veniā merear. Sic etiam dispauit iudas: q̄ vt dicit Mat. xxvij. abiens desperauit laqueo seipm suspēdit. Cōtra igitur vtrāq; ꝓscientiā ⁊ plumētez ꝓpter latitudinem: ⁊ desperantē ꝓpter artitudinē Ecc. v. ait Misericordia ⁊ ira ab illo cito approximant. Ait enī. Misericordia. s. in volētes desperare licet peccatores fuerint ⁊ voluerint peniteri. Et ira scz in volentes pūmere ab illo. scz deo cito approximant. Et subdit. ⁊ in pctōres scz vtroq; modo predicto extremos ira illius. Et iterum xvj. c. ait. Misericordia enī ⁊ ira est cū illo. Misericordia. scz in volentes desperare. ⁊ ira. s. i volentes pūmere. Et sequit. Potens est exoratio et effundēs iram: quia potens est apud deū exoratio peccatoris ⁊ desperare volētis: Et. s. potens est deus: effundēs iram. s. ꝓtra audaciam de sua misericordia pūmentis. Et subditur de vtraq; ꝑm misericordiam suā sic ⁊ correctio illi⁹ hominē ꝑm opera sua scz pūmptuosa vel desperata iudicabit. Hec igitur duplices ꝓscientie extreme puersitates Mat. xij. esse dicunt irremissibiles in pñti seculo ⁊ in futuro. Nō quia dimitti nō possunt: sed ꝓpter quattuor dimituntur. Primo quia nunq̄ aut raro dimittunt in hoc seculo quantū ad culpā ⁊ modicum. Et quasi nihil dimittit eis in futuro quantū ad penam. Secūdo quia non legitur alicui fuisse dimissa: ꝓpter quod dicunt irremissibilia. Sicut etiaz melchisedech dicitur fuisse sine patre: quia non legitur de eius patre. Tertio quia aduersatur fontis charitatis qui est spūssanct⁹. Quarto ꝓpter homis impotentiā. Quia vix potest se homo prepare ad talem gratiam. quē tantoz̄ scelerum moles premit ad damnationem eternaz Itē preterea presumptio facit dicere malū bonū: desperatio autē bonum malū. Unde vtraq; irremissionis maledictione meret plecti De qua Esa. v. dicit. Ve qui dicitis malū bonuz ⁊ bonū malū. Malū est presumptio quaz illi assumunt: bonū est spes quā desperati respuūt Et de eisdē subdit. Ponentes tenebras lucem et lucē tenebras. Ponentes amarū in dulce. et dulce in amarū. Que eodē sensu ⁊ ordine exponi habēt. Notandū est tamen q; si in vtraq; cōscientie extremitate imineat graue periculuz. et vtraq; extremitas fugienda ⁊ horrenda sit: larga tamen periculosior est sicuti naturali exemplo patet. Asserūt enī naturales q; quedā animalia latas habent venas. ⁊ quedā strictas. Illa que habent latas citi⁹ veneno interimūt: atz si sic velociter ea que strictas habēt venas eo q; artitudo venaz meatū ad cor habeat retarda re: ne ad illud venenuz tam cito decurrat. Sic etiam contingit moraliter de ꝓscia larga ⁊ stricta ⁊ de veneno mortalis culpe.

De apertione septem sigillorum cōscientie tenebrose et obcecate: et quo modo per septem gratias illustratur. Cap. III.

Tertio ꝓsideremus ꝓsciētie serenitatem vel claritatē. ex qua. scz vndiq; illustrat et reformat. Primo enī illustrat cecitas. scōo reformat extremitas'. Primo enī videamus quō illustrat cecitas: de hoc enī Apoca. x. in principio dicitur Vidi angelū fortē descendentē de celo amictū nube: et iris in capite eius. sed facies eius erat vt sol: ⁊ pedes ei⁹ tāq; colūna ignis. ⁊ habebat in manu sua libellū apertū: Et posuit pedē suū dexterū super mare: sinistrū aūt super terram. Jn quibus sacratissimis verbis septem gratie exprimunt opposite septē sigillis pdictis pāqs tenebrose cōscientie illustrant. ⁊ per effectuz in hoc angelo denotant Prima est gratia strenuitatis. secunda humilitatis. tertia cōmunitatis. quarta magnanimitatis. quinta luminositatis. sexta amorositatis. septima claritatis. Prima gratia. Primo quidē ꝓtra negligentiā dat gratia strēnuitatis. De quo Jo. s. ait. Vidi angelū fortez. Quis est hic angelus nisi angelica gra: ideo angeloz̄ misterio ad illuminatōnem humane ꝓscie disponsata: Hic enī dicit fortis ab effectu: eo q; ꝑueniens gratia ad negligentiam ppulsandā mentē excitans. strēnuitatē inspirat: vt homo diligenter discutiat ꝓsciam suam. Et hic est ille spūs veritatis: de quo Joh. xvj. scriptum est. Cum venerit ille spūs veritatis arguet mundū. idest mūdanā aniam de peccato. scz negligētie: quia videlicet in exarando ⁊ discutiendo inquinatā ꝓsciam suam negligēs fuit Scda gra Secūdo contra supbiā dat gra hūilitatis. Unde de ea subdit Jo. ibi. s. descendentem de celo Quia talis gra non solū de sūma celoz̄ datur: verūetiam quia altitudinē spūs ⁊ mentis superbiā ad suiipius cōsiderationē inclinat. Et hoc ꝓpter p̄cedentē strenuam sui considerationem a domino dispensatur Proide Jaco. iij. dicit. Supbis ds resistit hūillbus aūt dat gram scz sue cognitionis. Et

iterū Apoc. iij. ad talē humilē xps ait. Ecce dedi coꝛā te ostiū scz ꝓscie tue apertū: vt. s. possis examinare teipm. Et subdit. Quia modicā habes virtutē. i. habes hūilitatē: que facit hoiem seipsum paruū ⁊ modicū reputare Tertia. gra Tertio ꝓtra singularitatez datur gratia cōitatis Nā ingressꝰ hō ad seipm vbi se singularē extimabat modicitatē nihileitatē ⁊ culpabilitatē ꝓsideras singularē se repit in pctis atq; cōitati bn viuentiū se ꝓformet. Et de hoc Job subdit. amictū nube. Nubes eñ densa ē. ⁊ cōiter pluit: In cuiꝰ densitate densitas tenebroſe et denſe ꝓscie denotat. In cuiꝰ psona ppha ait Conphēderūt me iniquitates mee: ⁊ nō potui vt viderē. s. ꝓsciam meā densaz ⁊ tenebroſam. In pluuia vo denotat cōpunctio lachrymoſa Nā ꝓscia recogscēs seipam: reſoluit in pluuiā lachrymoſe cōpunctiōis. Unde de se ppha ait Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte dū dicit mihi q̄tidie. i. ꝓscie mee. vbi ē deꝰ tuꝰ. scz quē tm offendisti In pluuia cōitez facta q̄a pluit dns sup iustos ⁊ iniustos. vt dr Math. v. Cōis quersatio cū cōscie puritate cū bonis et malis merito iudicat. iuxta illd apli ad Ro. xij. Non alta sapientes ſ hūilibꝰ sentiētes. s. in his que sunt contra deum Quarta gratia Quarto ꝓtra pusillanimitatē infundit gratia magnimitatis: que ex descēdēte pluuia lachrymaꝝ ꝑpter exhortationē ꝓscie ortum hz Job Job. subdit. Et iris in capite eius. Iris eñ timorē dei signat. Ad cuiꝰ intelligentiā ē notandū q; cū noe exptus fuisset exterminiū mundi p diluiū gñale: torꝰ tremefactꝰ ne iterꝝ diluuiū i undarz q̄tidie: ſz Josephū orauit deū nolſſierz Propterea motꝰ dns cū eo pepigit fedus. q; n vltra fieret diluuiū sup terraz. Unde Gen. ix. dns dixit ad noe ⁊ ad filios suos. Arcū meum ponā in nubibꝰ celi: ⁊ erit signū federis inē me et inter terram Ex quo quidem cōprehendi pt q; iris est signū duoꝝ iudicioꝝ Primo iudicij dicij facti p aquā: sed iā non vlterꝰ faciendi ne timeatur. Scdo iudicij futuri per ignē. vt expectet et timeat. In hoꝝ mysteriū duos colores iris pcipalit habet. s. ceruleū qui aqueus est ⁊ est exterior que pterijt: et rubꝝ ineſt igneus et est interior quia ē futurus. s. in vltimo iudicio mūdi. Et i ſ iris prefigurat timorē. Caput igitur angeli. nec supra iridē leuabat nec ad terram viliter ⁊ pusillanimiter inclinabat vt magnanimitas mystice pfiguretur: que inter presumptionē ⁊ pusillanimitatē in medio ꝓstituta Ab iride. i. a timore compzimit ne psumat: ⁊ a terra erigitur ne in pusillanimitatē ruat. Ex q̄ patet q; magnanimitas est spontanea reruz difficilium aggressio inter psumptionē ⁊ pusillanimitatē diuinitus cōstituta: ⁊ hec est que a cōscia pusillanimitatē excludit Quinta gratia

Quinto contra ignorātiā lumiositatis a deo datur. Unde de hoc Jo. subdit Et facies eius erat vt sol. Quid p faciē sm Greg. nisi noticia designat? Per faciē eñ maxime hoies se inuicem recognoscunt sol quoq; indicat lumen dei Facies igit huius angeli dicit esse vt sol: quia cōtra cōscientie ignorantiā. diuinū lumen eius celitꝰ infundit vt in tali lumine intelligat ⁊ cognoscat peccata sua que antea sibi occulta erāt Ut verificet qđ ppheta inquit. In lumie tuo videbimꝰ lumen. s. in ꝓscia nra. Pro ſ lumine ps. orabat dñm dicēs. Faciem tuā illumia sup seruū tuū. Et iterū ait. Illumina oculos meos ne vnq; obdormiā in morte. s. mortalis culpe. Et i psona talis illumiati: atq; de tali dono dr regnantis Eccl. ij. dr. In sapiētia eiꝰ luxit tania mea. i. cōscia mea: ⁊ ignorantias meas illumiauit. Sexta gratia Sexto cōtra affectionez ppriā seu ppriū amorē: est gratia amoꝛ sitatis siue etiam ardentis charitatis. Et de hac Jo. ait. Et pedes eius tanq; colūna ignis. In pedibus eñ affectiones notantur: quibus ania de statu ad statū pficit quasi de loco ad locum. Hi sunt pedes quos Job. xxix. optabat lauari butyro: quis mihi inquit tribuat vt sim iuxta mē ses pristinos Et sequit. Quādo lauabā pedes meos butyro Porro tūc pedes butyro lauantur. cū affectiōes deuotionis vbertate impinguant. Hi siquidē pedes tūc sunt sicut columna ignis: cū in eis simul cū cōstantia et rectitudine ad ipm deū est ardor diuini amoris p quem extinguit pprius amor quo ꝓscientie excecant. Septima gratia. Septimo cōtra pplexitatē est gratia claritatis Et de hac Jo. subdit dicēs Et habebat in manu libellum apertū. Triplex est eñ pplexitas. vt c ēm pplexitatē iudicem hāc claritatis grām declarare Prima vo pplexitas ē intelligentie verboꝝ sacre scripture que qñq; vident sibiinuicē repugnare Hāc pplexitatē docet soluere hec gra p distinctionez ⁊ ꝓsideratōez causaꝝ dicēdi vtrūq;. Scda pplexitas faciēdoꝝ De qua apls ait ad Rho. viij. Quid orem ? sic oportet nescim. Hāc q̄ docet soluere hec grā p spūssancti inspiratōem qui est vnctio docēs de oibus p meritū oronis Unde dr Jac. j. Si q̄s aūt vestrū indiget sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluenter et non improperat ⁊ dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hesitans. Et iterū. ij. Paral. xx. Cum ignorem quid facere debeamus residui vt oculos nros dirigamus ad te dñe.

Tertia vero perplexitas est ineuitabilitas peccandi. De qua in precedenti dictum est. Et hanc perplexitatem hec gratia docet soluere p depositionem erronee conscientie.

De extreme cõsciẽtie reformatiõe

Secundo videamus quomõ extrema ꝓsciẽtia reformatur Due eñ bone affectiones principaliter ꝓscientiã extremã reformãt. s. spes et timor Unde spes reformat desperationẽ: ⁊ timor reformat ꝑsumptionẽ. Et de his duob⁹ dicitur a Joanne. Et posuit pedez suũ dextrũ super mare: ⁊ sinistrũ super terrã. Quo siquidem huius angeli pedes due predicte reformationes affectionis sunt quibus in ꝓsciẽtijs extremis angelica gratia ꝓficit ad reformationẽ ea⁹ ꝑ Pes dexter ẽ misẽdia dei: qua relinquentes ꝓscientie artitudinem ⁊ desperationẽ ꝓmouemur in bonũ Et hunc pedẽ posuit angelus sup mare. Mare eñ agitatur p turbines ⁊ procellas: ⁊ amaruz est cũ potak. Et p hoc stricte ꝓsciẽtie amaritudo ⁊ veratio signata ẽ Ad quam Hiere. Threnij. ait. Magna ẽ velud mare ꝓtritio tua. Pes vero sinister ẽ timor ꝺ iustitia dei: quo relinquẽtes ꝓscie largitatẽ atq; ꝑsũptionẽ retrahimur a mortalib⁹ culpis. Et hũc pedẽ posuit angelus sup terrã. i. sup largã ꝓsciam ⁊ terrenã: cõpescẽs p timorẽ suã ꝑsumptionẽ. De his duob⁹ pedibus spũal⁹ ꝓpha vtriq; ꝓscie extreme ait Spera in dño o ꝓsciẽtia arta: ⁊ fac bonitatẽ o ꝓscia larga: Ꝑro hac gr̃a ꝓsciaz extremã reformante acq̃renda ⁊ impetrãda: Mat. xiiij. docebat orare nos dñs dicẽs· Orate ne fiat fuga vr̃a hyeme: vel sabbato. Hyemeeñ fugiũt a facie dei. id ẽ fugere arbitrank: qlibet de dei mia despantes ꝓpter ꝓsciẽtiã artã. Sabbato vo fugiũt. s. de iusticia dei: de dei mia ꝑsumẽtes. q̃ quiesce/re in pctis eligũt: false ꝑsumentes de mia eius. Cũ igit ꝓscientie extreme hoc quadruplici mõ reformate dicere poterũt cũ ps̃. Adorabimus in loco vbi steterũt pedes eius. Loc⁹ siq̃dez pedũ christi luminosa atq; reformata ꝓsciẽtia est. Que ex vna pte cauẽs artitudinẽ ⁊ desperationẽ: sperat in misẽdia dei ⁊ ex alia pte cauẽs largitatẽ et ꝑsumptionẽ timet iusticiaz eius. Et in hoc solũmodo vere adorak dñs: qñ cũ tali conscientia illuminata ⁊ reformata honorak.

Articulus. II. quomodo syndere/sis cõscientiam erroneam tripliciter arguere solet

Secundus vo male ꝓsciẽtie status ẽ reprehensionis. Quia ait synderesis ad ꝓsciẽtiã erroneã arguam te scz de erroribus tuis. Synderesis eñ ẽ aduersarius ille de quo Mat. v. dñs ammonens ꝓscientiaz dicit ei: Esto consentiens aduersario tuo. id est. synderesi: dũ es in via cum eo. id est dũ peregrina es in presenti vita fac ꝶm eius instinctuz: ne forte tradat te aduersari⁹ tuus iudici. s. iusto qui est deus: ⁊ ne iudex tradat te ministro. id est. demoni infernali. ⁊ in carcerẽ. s. inferni mittaris. Amen dico tibi non exibis inde donec reddas nouissimũ quadrantẽ. Quasi dicat. Sed quia nunq; reddes: ideo inde nunq; egredieris. Ꝑro tunc cõscientia predicto mõ suo aduersario cõsentit cum se ab omniũ offensione dei custodit. Hoc est cum conseruat ad deum fidem spem ⁊ charitatẽ obedientiaz atz omniũ mandato⁹ implctionem ad sciꝑm sensuum mortificationẽ: custodiã cordis ⁊ oris. ⁊ odiuz carnis ⁊ ꝓprie volũtatis. Ad primũ fraternam dilectionẽ pietatẽ patientiã atq; humilitatem. Ad vsum mũdanarũ rerũ tempantiam et sobrietate. Ad omnia sacra custodiã reuerentiam ⁊ humilẽ seruitutẽ et cetera cõsimilia Arguit tamen talis aduersarius cõsciẽtiã erroneam maxime quo ad tria. Primo vero arguit eam quo ad suuz principiũ: secũdo quo ad suũ ꝓcessum. tertio arguit eam quo ad suũ terminum.

Unde error cõscientie initiũ sumit et vnde non conscientie originem habet Cap. I.

Primo quidem synderesis arguit erroneã conscientiam quo ad suũ ꝓncipiũ. Ad cuius intelligentiã aduertendũ est q; ꝶm Aristot. vij. ethic. ratio in eligendis ac fugiendis quibusdam vtitur et dicitur sylogisinus. In sylogismo autem tria ꝓsiderauk ꝶm tres ꝓpositiões: ex quaruz duabus tertia cõcluditur. Sic est etiaz in ꝓposito dum ratio in opandis ex vniuersalib⁹ ꝓcipijs circa particularia iudiciũ assumit: ⁊ vniuersalia ꝓncipia iuris ad synderesim spectant. Rões autem magis apropriate ad opus ad habitus pertinent: ideo synderesis in hoc sylogismo quasi maiorẽ ministrat: cuius consideratio est actus synderesis. Sed ratio superior vt inferior ministrat minorẽ: quia eius ꝓsideratio est eius actus. Sed ꝓsideratio conclusiõis elicite ipius conscientie consideratio ẽ. Verbi gratia. Synderesis hanc maiorem ꝓponit: omne malũ vitandũ est. tunc ratio superior hãc subsumit. Adulteriũ est malũ quia diuina lege ꝓhibitũ: siue ratio inferior assumit istã quia malũ cum sit iniustũ ⁊ inhonestũ. Conclusio autẽ est hec: adulteriũ ideo esse vitandum: ⁊ hec ad conscientiam ꝓtinet: Ꝑtinet autez hoc indifferenter ad conscientiã: siue sit de ꝓterito siue de presenti: ⁊ precauet ꝺ futuro Ꝓterea quoq; respicit vt quando cõscientia mentẽ de hoc quod sibi cõscientia est reprehendit. Sicut est de malo cõmisso vel de bono omisso. Ꝓsẽtia vero respicit: cõtradicendo ei cuius per cõsciẽtiam habemus oportum. Futura quoq; precauet et respicit: vt quãdo instruit vel stimulat

mentē ad ea facienda vel vitanda ad que ꝓsciē
tia iudicat nos teneri. Et autē cōscientia exten/
dat se ad hec tria tempora: satis palam colligi
potest ex descriptionib⁹ ⁊ diffinitiōib⁹ syndere
sis et cōscientie. De quibus in sermone ꝓceden
ti. ar. j. ij. ⁊. iij. dicebaꝫ. Ex his igiꝫ patere po/
test ꝙ hoc nomen cōscientia ꝙ componiꝫ ex hac
ꝓpositione con. ⁊ hoc noie sciētia. Unde ꝓsciē
tia dicit duo. Primo scientiā ⁊ ꝑm hoc ꝓscien/
tia est habitus naturalis non solū cognitiuus
sed etiam motiuus. Inclinat eīm animā ad ꝑse/
cutionē boni: et fugā mali. Sicut supra patere
potuit in primo arti. ꝓcedētis sermonis. Secū
do cōsciētia dicit acceptionē ex parte rationis
quod notaꝫ in hac ꝓpositione con. Primo
igitur modo ꝑut ꝓsciētia scientiā in se includat
habet se sicut supius ⁊ cōiungitur synderesi ⁊
semper est recta. Secundo magis cōiungiꝫ ra
tioni et sic se habz sicut inferius: ⁊ hoc modo
recipit errorem ⁊ cōturbationem. In sciētia au
tem ex parte inferiori bene potest cōtingere er/
ror. Nam ratio cui ꝓscientia iungitur ex parte
inferiori sicut predictū est habet versari circa ꝑ
ticularia in quibus ꝓtingit sepe errare. Ex his
patet ꝙ n on ex synderesi contingit ꝓscientiā er
rare· sed per errorē rationis. Sicut patet in be
retico cui dictat cōscientia ꝙ ꝑmittat se potius
comburi q̄ ꝙ iuret: quia ratio supior puer sa ē
in hoc ꝙ credit iuramentū simpliciter ꝓhibitū
ꝑpter hec oia synderesis cōsiderato principio
erroris conscientie ait illi. Arguā te. scza princi
pio tui erroris.

Qđ criminis sit erronea conscien/tia multipliciter demonstratur.

Caplm. II.

Secundo synderesis arguit erroneaz
cōscientiā quo ad suū. Scōm eīm cō/
ualensem in questionib⁹ disputatis
Quia enim errare in conscientia pecca
tum est cum erronea conscientia sit lex iniqua.
ideo suū conditorē non excusat a culpa. iuxta
Esa. x. Ue qui condunt leges iniquas. Con/
scientia eīm erronea lex est iniqua: ideo simplici
ter non excusat. sed magis peccatum aggra uat
aut facit. Ad huius tamen intelligentiā notant
dum est: ꝙ cōscientia tripliciter errat. Primo
in differētia: indicans esse ꝓhibita vel precep/
ta. Secundo econuerso ꝓhibita vel precepta:
iudicat esse in differētia. Tertio iudicans eē ꝓ/
hibitiōes precepta: vel ecōuerso. In primo ca/
su non excusat: sed illa queat ⁊ cōdemnat. In se
cundo vero et tertio casib⁹ considerandū est ꝙ
cōscientia erronea includit duo. Primo cōsciē
tiā putatiuā. secūdo errorē. Ex primo vero ex/
cusatur peccatū ꝑ tanto ꝙ minus cōtemnit qñ
putat fornicari non esse peccatū: ⁊ ideo fornica
tur. Sed pro tanto aggrauat: quia libidinosus
⁊ securus peccat. Et de talib⁹ dicitur Ihiere. ii
ij. Sapiētes sunt vt faciāt mala. Quo ad scōm
distinguendū est. Cū eīm omnis errans sit igno
rans vt dicit Augu. in enchr. xvij. Triplex er
ror est sic etiā est triplex ignorantia. Prima est
eīm ignorantia negationis. secūda est priuatio
nis. tertia est dispositionis. Prima inq̄ est
ignorantia negationis que dicit simplex nesciē
tia mandatoꝝ. Et de hac ait Aug⁹. in libro de
gratia ⁊ libero arbitrio ꝙ excusat: sed nō sic ex/
cusat vt sempiterno igne non ardeat: si ideo nō
credidit quia non audiuit: sed forte vt min⁹ ar/
deat. Et sic patet ꝙ nō excusaꝫ a mortali culpa
sed forte vt min⁹ sit ⁊ vt minus puniaꝫ · Forte
dicit licet minus ꝓtemnat ꝑpter cōscientiā: tñ
libidinosius ⁊ securius ex hoc in peccato se im=
mergit. Et ideo nocet tantū ex parte vna q̄tuz
excusat ex parte altera. Secūda est ignoran=
tia priuationis. quia scz priuat cognitionē eoꝝ
que scire necesse est. Et hec est illoruz qui scire
nolunt Et talis ignorantia non excusat: ꝑ accu
sat. Unde sup illud Luce. xiij. Seruus qui co
gnouit voluntatē domini: ⁊ nō se ꝓparauerit ⁊
non fecerit voluntatē eius: plagis vapulabit
multis. Ibi glo. ait. Qui scz scire nolunt ⁊ pos=
sunt nō ignorantes sed cōtemptores iudicātur
Tertia est ignorantia dispositōiis scz quan/
do quis non tantū nescit nec scire vult: sed etiā
dispositionē vel habitū nesciendi induit: qua
veritatem impugnat. Et de talib⁹ Job. xxiiij.
ait. Ipi fuerūt rebelles lumini nescierūt vias ei
us: nec reuersi sunt per semitas eius scz q⁹ tales
raro illuminanꝫ exigēte eoꝝ culpa. Et hec ig/
norantia est ꝓprie in cōsciētia erronea: quia di
ctat cōtra ꝓhibitiones ⁊ precepta. Hec autez
est illa ignorantia: de qua. j. Corinth. xiij. apo
stolus ait. Scribo vobis dñi mandata. Si q̄s
autem ignorat ignorabiꝫ. Glo. id est. reꝓbabi
tur. Et hec ignorantia minus excusat ⁊ pl⁹ ag=
grauat. Et ideo conscientia erronea simpliciter
non excusat sed in aliquibus magis aggrauat.
scz quo ad cōtemptū discendi: ⁊ libidinē delec
tandi. De malicia etiam tertie ignorantie lati⁹
dictum est supra sermone. xxj. arti. iij. c. vij. per
totum. Incidenter ꝑpter supius dicta merito
queri ꝓtest vtruz erronea conscientia plus li/
get q̄ preceptū prelati de indifferentib⁹ que ꝑ/
cipere potest. Dicendū ꝑm ꝓualensem vbi. s.
Q obediens prelato contra cōscientiā aut cap/
tiuat cōscientie iudiciū: affectum vel effectū: vt
subdens se prelati precepto aut facit contra con
scientiam ⁊ affectum voluntatis: obediens pre
lato timore animi vel amore inordinato In ꝑ=
mo casu faciendo contra conscientiam non pec

cat sed meretur. licet cōscientiam deponere nō posset vel non deponat. Sicut non valens re/ spondere rationibus ꝓtra fidem catholicā illa tis: captiuans tamen voluntatem ille obediēs deo meret. iuxta illud apostoli. ij. Cor. x. In captiuitatē redigens omnē intellectū ꝛobsequi um christi. In secūdo vero peccat: sed mīꝰ q̄ si faceret contra preceptū ꝓlati. Primo quia agens contra preceptū ꝓlati magis ꝓtemne/ ret deū quia ꝓtemnens ꝓlatum. non autē cō/ temnens ꝓscientiā erroneam ꝓtemnit deū. Un Bern. de precep. ꝛ dispen. c. ix. ait. Deus sibi coequari quodāmodo reputat prelatorū reue rentiā ꝛ ꝓtemptuꝫ. ꝓtestans eis qui vos audit me audit: ꝛ qui vos spernit me spernit. Si au/ tem dicatur q̄ hoc est verum quādo ꝓscientia subditi scit ꝓceptū prelati esse ꝝm deuꝫ. quod nescit errans. Respōdet Bern: Quicquid ho/ mo vice dei precepit quod nō sit certuꝫ deo di splicere: haut secus oīno accipiendū est q̄ si de us precipet Secundo q̄ talis prelatum imo to tum collegium magis offendit ꝛ scandalizat q̄ si contra ꝑticulā ꝓscientiā faceret. Tertio quia se magis ad malū disponere solet ꝛ ad inobedien tiā: ꝛ ad rebellionē ꝛ ad sequendū ꝑticulū. ꝛ ad peruertendum veritatis iudiciū. De quo dici/ tur Esa. v. Ve qui sapientes estis in oculis vr̄is ꝛ coꝝ vobismetipis prudentes. Hec ꝓualēt.

Q̄ per septeꝫ gradus in profundū peccatorum erronea conscientia ruit. Caplm. III.

Tertio quoq̄ ipsa synderesis ipsam conscientiā arguit quo ad suū termi/ num: qui quidem est peccatoꝝ pro/ fundum. De quo ꝓuerbio. xviij. Peccatoꝛ cum in ꝑfundum peccatoꝝ venerit contemnit. Septeꝫ eñ sunt gradus p quos er ronea ꝓscientia ruit in ꝑfundū peccatoꝝ atq̄ erroꝝ. Est eñ peccatum erronee conscientie. Primo importabile. secūdo graue. tertio leue quarto insensibile. q̄nto delectabile. sexto dest/ derabile: et septimo defensabile Primo in q̄ est peccatū conscientie importabile. Mēs eñ insueta peccatis ꝛ maxime si q̄ñq̄ assueta fuit in bonis. cum grauiter peccat apparet illi adeo importabile onus: vt viuens in infernum sibi descendere videat. De talibus ait psal. Descē dant in infernum viuentes Esa. xxxviij. in per sona illius qui consenserit mortale culpe inquit Ego dixi in dimidio dierum meoꝝ. vadam ad portas inferi. Ad portas quidem inferi vadit qui delectatur citra consensum. In illas quidē ingreditur. qui consentiendo cōtra deum pec/ cat. Secundo fit peccatuꝫ conscientie graue. Nam lapsu temporis non iam importabile re/ putatur: sed tamen graue. Et ad hoc inquit ꝓ pheticū illud. Iniquitates mee supgresse sunt caput meū: ꝛ sicut onus graue gra uate sunt su per me. Tali quidem bene consulit Esa. lviij. vbi dicit. Solue fasciculos deprimentes. s. ne ad deteriora descendas. Tertio vero fit leue Nam aliquo tempore in criminibus ꝓseuerās iam leue reputat: quod ꝓius graue extimabat De hoc ponit exemplū Salomon ꝓuerb. xxx. dicens. Talis est via mulieris adultere. q̄ cum comedit tergit os suū dicens non sum ope rata malum. Quarto autem fit insēsibile: eo q̄ iam onus peccati amplius non sentit Et de talibus Hiere. v. ad dominuꝫ ait. Percussisti eos scz p̄dicationis verbo seu flagello ꝛ nō do luerunt: attriuisti eos scz per graues infirmita tes et rēnuerunt accipere disciplinā. scz nequa q̄ ad penitentiā cōuerti volunt Quinto ve ro delectabile per assuefactionē peccandi Et in talium persona Hiere. ij. dicitur. Desperaui ne quaq̄ faciam. scz q̄ me separem a tanta delecta tione. Adamaui quippe alienos. id est res tran sitorias ꝛ mundanas: ꝛ post eas ambulabo. s. tractus a delectatione earuꝫ. Sexto vero ef ficitur desiderabile: Ad talē ꝓscientiam Esa. lv ij. dicitur Obsisti legatos tuos procul. id ē de sideria tua ad diuersa cōcupiscibilia mundi: ꝛ humiliata es vsq̄ ad inferos. id est vsq̄ ad vi/ lissima ꝛ turpissima que crutiant. In multitu/ dine vte tue. s. male laborasti: nec dixisti: Qui escam scz talia desiderare. quod omni predicto rum deterius est. Septimo ꝛ vltimo ē defē sabile scz tanq̄ bonum et iustum. Et de talib⁹ ps̄. ait ad dñm. Appone. id est. per mittes ap/ poni iniquitatem super iniqutatez quod fit q̄ iniq uitatis defensionem ꝛ excusationem. ꝛ nō intrent in iusticiam tuam. Deleantur de libro viuentium et cum iustis non scribant. Quod timens ps̄. ait dicens ad dominū. Non decli/ nes id est. non declinari permittes coꝝ meuꝫ in verba malicie: ad excusandas excusationes in peccatis. Hi sunt de quibus apostolus ait. ad Eph. Tenebris obscuratum habentes intelle/ ctum. alienati a vita seu a vita per ignorantiaꝫ que est in illis ꝑpter cecitatem coꝛdis ipoꝝ: q̄ desperantes semetipsos tradiderunt impudici tie in operationem imū dicie omnis in auaricia Tales conscientie sunt putei qui mystice signa/ ti sunt in puteis iacob: quos repleuerunt phi/ listīm. Philistīm interpretat̄ ceciderūt seu ca dentes potione seu ruina duplex. Eo q̄ tales potione inebrianter: seu inebriate culparū du/ pliciter ceciderūt. scz a dei timore: ꝛ a mūdi pu/ doꝛe. q̄ nec deū timēt nec hoies reuerent.

Articulus tertius de multiplici cō

fusione quam in morte ⁊ in generali iudicio a synderesi conscientie male pacientur.

Secundus quoq; male cõscientie status dici potest status confusionis. Quia synderesis ait ad cõscientiam multiplicit̃ inquinatam: et statuam te contra faciem tuam. Ubi alia littera habet: Et ponam ante oculos tuos. Quasi dicat Nõ solum arguam te: sed faciaz etiaz te argui ꝺ peccatis tuis que ponam ante oculos tuos: vt q̃si quedam persone arguant ⁊ ꝓfundant te: Et ad talem conscientiam dicitur Hieremie.ij. Argui et te malicia tua ⁊ auersio tua increpabit te. Et Eccl.xxxij.ait. Suis infectionibus arguetur. Domin⁹ quoq; per Hiere.xiij.tali conscientie ait. Ego nudaui femora tua contra faciem tuã et apparuit ignominia tua. adulteria tua ⁊ hynnitus tuus. scelus fornicationis tue. Quod saltem in puncto mortis ⁊ in die iudicij adimplendum est Ait ergo synderesis ad conscientiã criminosam. Et statuam ꝓtra faciem tuã. Contra eiñ faciem cõscientie statuet tria genera peccatorũ maxime in puncto mortis ⁊ in iudicio generali. Primo peccata cordis. secũdo peccata oris. tertio peccata operis.

De peccatis cordis a synderesi male conscientie confundentur. Cap̃.I.

Primo inq̃ synderesis statuet cõtra conscientiam malam peccata cordis scilz omnes impias delectatiões cogitationes ⁊ consensus: omnia desideria mala. voluntates peruersas infidelitates presumptiones: desperationes: timores: male humiliantes et amores male inflãmantes: oẽs suspitiones: inuidias: iras: rixas: odia. exultationes de aduersis ꝓximi cõtemptus pauperum amicorũ: personarũ acceptiones: omnes perfidias: ineptas leticias: seculi tristicias. impatientias: auaricias: superbias: obstinatiões malas: accidias: inconstantias: hypocrisias. omnes amores placendi: timores displicendi: verecundias de operibus bonis: omnes ꝑuatos amores singularitates ꝓpꝛij sensus: dignitatum ambitiones: cõtemptus ammonitionũ impietates atq; crudelitates. ⁊ consimilia peccata cordis. Tunc quidem confundetur cõsciẽtia cauteriata. De qua habetur. lxxiij. di. In nom̃ne patris. Unde etiam ait apostolus.j. Timoth.iiij. Cauteriatam habentium conscientiam: Est enim cauteriũ ferrum quoddam a cauendo dictum: quo corumpitur cutis ⁊ vritur caro. Per ferri duriciem in malo obstinatio designatur: atq; per eius igneitatem ardor malignitatis ⁊ concupiscentie iudicatur. Cauteriata igitur conscientia est que inuenitur corrupta praua cogitatione: ⁊ adusta igne male cõcupiscentie. ⁊ obstinata duricia malicie scilicet glosam ⁊ Nicol.de ly.

Confusionem patientur a synderesi conscientie male de peccato oris Cap̃m.II.

Secundo vero statuet synderesis cõtra conscientiam malam suam peccata oris. Videlicet crebras iuratões: periuria: blasphemias: veritatum impugnationes. contra deum murmurationes: adulationes: mendacia. maledictiões. infamationes: impugnationes agnite veritati atq; fraterne gratie charitatis. oẽs discordie seminationes: ꝓditiones. falsa testimonia: mala consilia: derisiones. peruersiones factorũ bonorum: omnia vaniloquia: multiloquia: stultiloquia: turpiloquia: omia verba superflua: curiosa. iactantia. omnes peccatorũ defensiones vel excusationes. cantus lasciuos componere vel canere: cõmendationes malorũ: aduocationes in iniustis causis: omnes calumnias. ⁊ libellorum famosorũ editiones. O quid tunc actura est conscientia impudica que in presenti seculo plus timebat deprehẽdi ꝺ culpa q̃ timeret culpam. Minus timebat dei offensam q̃ peccati infamiam. Sed veniet inq̃ tempus quãdo iusta ꝓpheticum verbum recognoscet dominꝰ iudicia faciens in operibus manuum suarũ cõprehensus id est cõphendet peccator Et iuxta dictũ Ezech.vij. In omni facie ꝓfusio scz erit: que videlicet semper dura tura erit sicut dicit. Eccl.xx. Confusio eorum cum ipsis sine intermissione.

De peccatis operis synderesis cõfundet conscientias malas. Capitulũ.III

Tertio vero contra ipam malã ꝓscientiam synderesis statuet peccata operis scz oẽs gulositates: ebrietates luxurias: imundicias: spurcitias: incestus. stupra oẽs simonias: sortilegia: incãtatões: ariolas solẽniũ diez. violatiões. indignas cõicationes. votorũ fractiones: apostasias oia scandala ꝓmorũ: omnes vsuras: furta: rapinas. tempis venditiões. ludos iniustos: deceptiones. iusticie venditiones. Oẽs vanitates superfluitates: curiositates: nouitatum inuentiones. Oẽs rebelliões cõtra maiores: oppres

siones supra miores. Oēs q̄nq; sensuuz abusi ones ⁊ corruptiōes. Oia homicidia: sacrilegia veneficia: incendia: maleficia. Oēs iniquitates iniustaz guerraz. piclitatū atq; sectaz. Oēs taxillorz ⁊ merciū phibitarū venditiones: op/ tatiōes ⁊ colcatiōes. Oēs executorū infidelita tes ꝓtra pentes rebelliones Oēs spurcitias cō iugū: ⁊ abusiones iniustas votoz fractiones ⁊ sententias iniustas. Merito igitur Apoc. iij. suadet ꝓcie spūs veritatis dicentis. Vestimē/ tis albis induaris: vt nō appareat cōfusio nudi/ tatis tue Vestimēta quidē non tm corpus ipsū exornant: verū etiā ⁊ calorē naturalē in huma no corpe fouent. sic etiā vita iusta ⁊ habituat ⁊ homiez honestate ornat: ⁊ calorē dilectionis in quo spūalis vita ꝓsistit fouet. Hec vestimenta tunc merito sūt alba: cū ꝓscia bona luce innocē/ tie fuerit irradiata. Et tunc non apperebit in ho ra mortis vel in iuditio ꝓfusio iudicatis sue: q; nec corā deo ꝓfundet: nam fecit qđ placere deo nouit. Nec corā vniuerso mūdo erubescere po/ tuit. quia nulla inhonestate aspectū primoz offendit. nec aliqua enormitate seipsā ledit. que etiam volūtatē deo in oibus suis opibus atten dit: ⁊ ꝓsciētie puritatē seruauit. Quā nobis mi/ sericorditer largire dignetur in p̄senti p gratiaz ⁊ in futuro per gloriam mūdaz ꝓscientiaz spōs sus ⁊ amatoz atq; premiatoz Qui cū patre ⁊ spi ritusancto triunphat glorioſus id celis p infini/ ta seculoz secula Amen.

Feria. V. in cena dñi ō corpore ieſu xpi ⁊ de mirabilib⁹ eius que contigūt circa hoc sacramentum. Ser. LIIII.

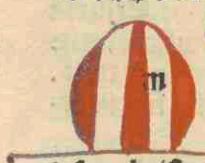

Memoriam fecit mirabiliū suoz misericors ⁊ mi serator dñs. escam dedit timēti bus se. psal. cx. Cūm amorosus ieſus christus totus amore flagrabat inter oia stupenda sue feruide charitatis āmirabilis po/ testatis ⁊ largiflue liberalitatis fuit institutō hu ius suauissimi sacramēti videlicz p̄ciosissimi cor/ poris ⁊ sanguinis sui. Nā nō solū apostolis su/ is seipm dedit in cibū. Sed etiā mstituit ⁊ pote statem dedit veris sacerdotib⁹ aplorz succesſo/ ribus q istud venerabile sacramētū cōficerēt ⁊ vsq; ad mūdi finem haberēt vez sacrificiū: cibū ⁊ viaticū ac memoriale dignissimū sue sacratis/ sime passionis ⁊ mortis. Hoc siquidē sacramē/ tum ꝓpter altissimā suā dignitatē fuit virtuosis/ simis actib⁹ figuratū: sacrificijs mysticis p̄mō/ stratū ⁊ signis multiplicibus reseratū. Pri/ mo quidē virtuosissimis actib⁹ p̄figuratuz fuit sicut in oblatione abel. Geñ. xiij. Nam sicut ille cū esset sacerdos dei altissimi offerrebat domi no panē ⁊ vinū: sic et xp̄s cū speciebus panis ⁊ vini hoc instituit salutare sacramentum: teste propheta qui ad christum ait. Tu es sacerdos in eternum: ꝑm ordinez melchisedech. Ad hoc idem deconse. distin. ij. ca. accipite. Similiter in oblatione fidelissimi ⁊ obedientissimi abrae: quā fecit de filio suo ysaac Geñ. xxij. hoc sacra/ mentū patet Secundo fuit sacrificijs mystici/ premonstratū: sicut in imolatione agni pascha lis. Exo. xij. Nam sicut ille agnus extitit p̄o salute populi imolatus. sic etiam agn⁹ dei chri stus p̄o salute populi christiani quotidie imo latur in crucis ara hoc est in altari quod signi/ ficat crucem. Similiter omnia que offerebātur in lege veteri: hoc sacrificiū premōstrabant

Tertio fuit signis multiplicibus reseratum: sicut in māna quo i deserto nutriti sunt filij isra el Exo. xvj. ⁊. xvij. Nam sicut ille cibus aboia bilis fuit indignis dicentibus. Anima nr̄a nau seat sup cibo isto lenissimo ⁊ dignis sūmo dele/ ctabilis. habens omne delectamētū et omnē sa porē suauitatis. Sicut dicitur Sap. xvj. Sic ⁊ ille cibus est summe noxius indignis: ⁊ summe ꝓficuus dignis. Fuit insuper reseratuz i aqua que Nume. xx. ⁊ Exo. xvij. de petra fluxit: et i melle quo illuminati sunt oculi ionathe. j. Reg. xiiij. Insuper aduertendum est q; sicut ex p̄ce/ dentibus patere potest figura huiusmodi vene rabilissimi sacramenti p̄cessit. Primo tempo re legis naturalis in sacrificio melchisedech: q̄ sicut fit adhuc in sacramento deo obtulit panē Secundo tempore legis scripte agnus pascha lis tenuit huius typū ⁊ manna: quo a deo filij israel in deserto pasti sunt. Tertio tempore le/ gis gratie ꝑm magistrū sniaz i. iij. di. sanguis qui fluxit de latere christi. In hoc autez sacra mento potest homo cōsiderare. Primo signuz visibile. secundo effectum gratie. tertio rem ip/ sam que est christus: quarto modum offerendi et virtus quaz repzesentat. ⁊ a qua ipsa depen deat Primo si consideremus signum visibi le ⁊ sic typum eius tenuit sacrificium melchise dech. Secundo si effectum gratie ⁊ sic in man na p̄figuratum fuit. Tertio si rem sacramenti que christus est: qui ꝓprie dicitur agnus in a/ gno paschali p̄figuratum. Quarto si moduz offerendi ⁊ virtutem quā repzesentat: et a qua ipsa dependet in crucis oblatione et sanguinis effusione. Et sicut tūc sanguis eius in cruce ob latus est deo. sic ⁊ hic in eius oblatione Omēs vero alie figure que ad hoc sacramentū applica ri p̄nt: ad aliquem istoz modoz reduci possūt Iste tñ quattuor tanq; magis ꝓprie antono mathice sumunt. Dauid, q̄ de h̄ sacro diuini/

tus illustratus breui verbo ꝫ magno mysterio eius sublimitatē nouit dicēs. Memoriā fecit mirabiliū suoꝝ ⁊c̄. In quib⁹ sacratissimis ver tuatiuū imaginis trinitatis que ania est ⁊ hoc ꝑtū ad oīes potentias ei⁹ que sunt mēoria in telligētia ⁊ volūtas. Primo ē memoriale. scdo admirabile. tertio ē delectabile. Primo est me/ morie mēoriale qz memoriā fecit. Scdo ē intel ligentie admirabile: qz mirabiliū suoꝝ. Tertio est voluntati delectabile: qz misericors ⁊ miseratoꝝ dñs escā dedit timentibus se. Primū qui dē testimoniuꝫ amoris. scdm in velamentū stu poris. tertiū in alimentū dulcoris.

Articulus primus q̄ ppter tria ē hoc sacramentum nostre memorie refor/matiuum.

PRimo quidē hoc sacramētū est memoriale. s̄. memorie quia memoriā fecit. et maxime memoriale est triū. Primo chri sti dilectiōis. scdo sue passiōis. tertio nostre sanationis.

Q̄ hoc sacramentū est memoriale sue dilectionis qua christ⁹ dilexit nos Capitulum. I.

PRimo inq̄ hoc sacramentum ē memoriale sue dilectionis. qz dilexit nos et lauit nos i sāguie suo a pctis nr̄is Apoca. j. Solet vtiq̄ homo cū est in magno amoris feruoꝛe ex vehemētia dilectiōs facere magna. Quia ꝫm Greḡ. charitas opaī magna si ē magna. Et q̄to maioꝛ est tanto maioꝛa satagit operari Sicut etiā in carnalib⁹ amatoꝛib⁹ patet Quātomagis in filocapto iesu. Nā sicut Joh. ait. xiij. Sciens iesus quia venit eius hora vt transeat de hoc mūdo ad patrē. cū dilexisset suos qui erāt in mūdo in finē dilexit eos. i. maioꝛa signa dilectiōis oīdit eis moꝛe. s̄. vere amantis ⁊ amici cordialis. Nā que in fine mutuoꝝ recessuū inter amicos. in signum ꝑpetue amicitie ac memorie celebrant: fortius ⁊ firmiꝰ memoꝛie imprimunt ⁊ charioꝛa tenent atq̄ seruā tur. Moꝛe insuper amoꝛosi pr̄is: qui in suo fine testamentū hereditatis bonoꝝ condit et relinquit filijs suis. Insuper ⁊ quasdam singulares informationes tradit: quasi quoddā memoriale dilectiōis. Sed notanter in accusatiuo casu Jo. inquit in finem dilexit: vt ex hoc modo loqnendi innuat manifeste q̄ non ad hanc vitā hic statuēdā: sed ad ꝓducendū eos per hoc sacramentū in finē eterne vite dilexit eos. In illo feruoꝛis excessu quando paratus erat ꝓ nobis in mortē tradere vitam suā: ab excessu amoꝛis magis opus agere coact⁹ est: q̄ vnq̄ operatus fuit ab origine mundi dare nobis coꝛp⁹ in cibum ⁊ sanguinē suuꝫ in potum. Ideo in ꝑsona christi ad dñm ꝓpheta ait dicens. Zelus domus tue comedit me. i. imensus aniaruꝫ zel⁹ ⁊ zelās amoꝛ me cōmestibilē fecit. Vt igit̄ mēs ꝓcipiat fructuꝫ tanti amoris: tria ei necessaria sunt. Primū ē vigilantia que mentē sollicitet ad ꝓsiderationē tanti amoris: vt dicere vale at cū ps̄. Deꝰ deus meus ad te de luce vigilo.

Scdm est ꝓcupia: que mentē inflāmet ad amoꝛē tante dilectiōis. vt cū ps̄. dicat. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquaruꝫ Et illud. Sitiuit ania mea ad deū fontē viuū: quādo veniā ⁊ apparebo ante faciē dei? Et omibus creaturis dicat illud Cañ. v. Nūciate dilecto qz amore langueo. Tertiū ē cōplacētia que mentē delectet ac ḡetet in amoꝛe amantis vt dicere valeat illud. Cañ. ij. Dilect⁹ meus mihi ⁊ ego illi q̄ pascit̄ inter lilia: donec aspiret dies et inclinent̄ vmbre. Et itez in eodē ait. Sub vmbra illius quē desideraueꝝ sedi: ⁊ fructus eius dulcis gutturi meo. O q̄ viscerosa caritas x̄pi iesu. O ardens amoꝛ fornace coꝛdis sui O admirāda imensitas tante dilectionis. O inq̄ latitudo incōpr̄hensibilis tāte dignationis vt tāto amoris ardoꝛe erga nostrā p̄rauitatē flagraret q̄ suam carnē in cibū ⁊ suū sanguinē in potum nobis tam largiflue largiret̄?

Per dñicum sacramentū cōtinue recolitur et innouat̄ memoria passionis christi. Cap. II.

SEcūdo hoc sacramentū est memoriale acerbissime christi passionis. Maxie si ꝓsideremus tria in hoc sacramento. Primo institutionē. scdo reformationē. tertio susceptionē. Primo si ꝓsideremus eius institutionē: quia in memoriā passionis ei⁹ instituit illud x̄ps. Ad̄ etiā oīdit ipe Lu. xxij. dicens Hoc facite i meā cōmēorationē: hoc ē mee passionis repr̄sentationē. Et itez. j. Coꝛ. xj. apl̄s patent̄ ait. Quotiēscunq̄ eīm māducabitis panē hunc ⁊ calicē bibetis: mortē dñi annūciabitis donec veniat. In quib⁹ verbis apostol⁹ ponit tria de hoc sanctissimo sacramēto. Primo vsū. scdo signum. tertio terminū Primo inq̄ ponit vsum cum ait. Quotienscūq̄ eīm manducabitis panē hunc ⁊ calicē bibetis. Licet eīm i cibo ⁊ potu recolat̄ passio iesu x̄pi: magis tñ exprimit̄ passio ei⁹ in ꝓsecratiōe sanguinis. q̄ in ꝓsecratiōe coꝛpis aut panis. Nā coꝛpse q̄ p se ꝓsecrat̄ sanguis effusionē ei⁹ a coꝛpoꝛe manifeste demonstrat. Effusio sanguinis quia penale est: penaꝫ indicat. Propterea ponit vas recollectiōis. s̄. calix signās christi passionem. Secundo ponit signuꝫ cū ait: mortem dñi an-

nũciabitis. Nõ eñ tñ benefitiũ tradi debet ob liuioni Proinde Ecc.xxix.ãmõet dicẽs. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris. Tertio addit terminũ.s.donec veniet.s.ad iuditiũ dñs sic etiã exponit.de.cõse.di.ij.c.iteratur. Usq; tũc eñ duratuꝝ est hoc sacramentũ sicut ipse dñs ait Math.vl. Ego vobiscũ sũ omnib⁹ diebus vsq; ad ꝯsumationẽ seculi. Tunc eñ terminus eius erit quia non sub velamine accidentiũ.sed facie ad faciẽ tunc ꝓtẽplabimur deũ. Ex his pz q; ad hoc istud sacramẽtũ ꝓficit. vt ex frequẽtatione ipsius intuẽtes ꝯtinuo xpi sanguinem effusũ: sic de xpo passo nra memoria repleat. q; nostro semp fixus sit in corde qui semel pro nobis fix⁹ fuit in cruce. In hoc etiã dat nobis ꝙsi plenã possessionẽ sue passionis ꝛ mortis. vt ꝙt/tidie delinquentes lauemur ꝯtinuo suo sanguine: ꝛ quottidie reficiamur in suo sãcto corpore. quasi non suffecerit amoroso iesu ad inebriati sui amoris ostensionem q; semel sanguinẽ suum sacrũ ꝓ nobis realiter effudit i ligno: nisi in nob quottidie effũdat sub sacramẽto: ꝛ itez quodã modo moriatur Unde ꝺ. ꝓse.di.ij.c.quid sit dicitur. Christus in seipso immortaliter ꝛ incorruptibiliter viuens itez in hoc mysterio morit quia scz mors eius repsentatur Forma sacramenti Secundo cõsiderem⁹ huius sacramenti formationẽ.s.qua ꝓficitur. Nempe omnia clamant christi passionẽ. Nam ꝛ numerus dictionum que ponuntur in ꝓsecrationis forma quinarius est sicut patet in ꝓsecratione calicis seu vini. Nam sicut per quinq; vulnera christi sanguis principaliter emanauit: sic etiam per quinq; verba pficit ꝓsecratio ista. Que quidẽ sunt hic. Hic ẽ calix sanguis mei. Reliqua vero ꝟba cõsecrationis calicis secundũ aliquos magnos doctores etiam sunt ꝺ consecrationis forma. Unde in talibus verbis pars tutissima est intentionẽ suã intentioni ecclesie conformare. atq; applicare ꝑm Sco.in.iiij.di.viij. Forma autẽ tota in aliquo euangelistarũ non reperit sed a beato petro ista qua ecclesia vtitur tradita phibetur. In forma autez cõsecrationis hostie etiã numerus quodãmodo quinarius est: licet forte hec dictio eñ non sit de substãtia forme sed copulatio ad predictas locutiões Insuper ꝛ ipse formandi hostiam modus: qui interferrea ignita constringitur ꝛ decoquitur: christi passi memoriam exprimit Nam ferrũ igneũ fuit ipsa crudelitas iudeoꝝ contrario christo. Ferruz insuper plus ignituz fuit immobilis charitas christi. que flagrabat pro nobis morti tradere semetipm. Primi ferri figura in christi corpore relicta est: duz vulneratus clauis confossus spinis turpat⁹ sputis. ligatus vinculis velatusq; oculis atq; plenus iniurijs non remansit in eo species neq; decor. Secundi ferri quodãmodo non remansit figura dum mortem nostrã moriendo destruxit et vitam resurgẽdo reparauit. Susceptio sacramenti Tertio cõsideremus huius sacramenti susceptionẽ. id est modũ quo suscipitur: ꝛ intelliges eius passionis amaritudinez memorari. Nam ipsa hostia per manus sacerdotis frangitur: per dentes teritur atq; i stomachũ mittitur occultãda. Per hoc eñ mystice figuratur fractio ꝛ attritio corporis iesu christi atq; in morte consũmatio: et occultatio in sepulchro. Et ad idem habetur ꝺ cõsecra.dist.ij.ca.dum frangitur. Per omnia igitur supradicta clamet iesus in mente sua illõ Threno.iij. Recordare paupertatis ꝛ trãsgressionis mee. ꝛ absinthij ꝛ fellis. Et tu ania mea respondet dilecto tuo iesu christo illud Threñ. iij. Memoria memor ero: ꝛ tabescet in me anima mea.

Qz dominicum sacramentum datum est nobis in medicinaz nostre spiritualis infirmitatis

Capitulum.m.

Tertio hoc sacramentuz est memoriale nre sanatiõis Tãta eñ infirmitas ꝓpter pomi mortiferi corruptionez per primos nostros parentes hũano generi diffusa est. vt incurabilis esset: nisi ei optima medicina subueniretur: quã facere nõ poterat nisi prudentia saluatoris. Unde Ecc. xxxviij. Altissimus de terra. id est. de virginis carne creauit medicinaz: et vir prudens nõ abhorrebit illam: Nempe hostis antiquus ꝓ venenum cibi vetiti tria mala in homine operatus est. Primo in anima tenebras ignorantie. Secundo in corpore morbum cõcupiscentie. Tertio mortem eternaz in vtroq;. Contra hec tria instituta ẽ corpus christi medicina. Proinde assiꝛatur triplici dulci cibo ꝛ medicinali. s. melli ꝓpter primum. ficui ꝓpter secundum. Uue ꝓpter tertium: Prima sanatio Primo eñ ad sanandum cordis oculos ꝛ ad expellendũ tenebras ignorantie: dedit dom⁹ hoc venerabile sacramentũ figuratuz in melle. Unde Prouerbio.xxiiij. Comede fili mi mel quoniã bonum est. Mel siquidem dulce: corpus christi significat. quod vtiq; bonũ est: quia tenebras nostre mentis ꝓpulsat: ꝛ eam lumie diuino illustrat. In cuius mysterium.j. Regum xiiij. Jonathas ait. Uidistis quia illuminati sunt oculi mei: quia gustaui paululum de melle. Et iterum Esa.vij. dicitur. Butyrum ꝛ mel comedet: vt sciat reprobare malum ꝛ eligere bonum. Propterea sicut ait prophet⁹ Accedite ad eum et illuminamini Secunda sanatio.

Secundo ad sanandū in corpe morbū cōcupiscentia: domin⁹ dedit hoc sacramentū figuratum in ficu. Unde hie re. xxiiij. Uideo fic⁹ bonas valde: Quia dulce corpus xpi dei et hominis per eas signatur. Ihe bis bone sunt valde: quia mentē et corpus a morbo ꝯcupiscētie p̄ueniant. Un. iiij. Reg. xx. et Esa. xxxviij. Esaias offerri iussit ficcuū massam: quā cū possuisset super vlcera regis: vlcus regis sanatū ē. Ule⁹ nē pe regis ꝯcupiscētia est carnis: Sed ficuū massa corpus est dñi nostri ihesu christi ꝓtinēs oim bonoꝝ suauitatem. scz ad medicinā desiderio rū malorū. Tertia sanatio. Tertio ad sanandū mortē in vtroq; dedit dñs hoc sacramē tū figuratū in vua. Unde Lu. j. Benedict⁹ fructus ventris tui qui est corpus xpi. Quod fructus est vite et vitis valens ad destructionem mortis eterne et ad acquisitionē vite sempiterne. Sicut Prouerb. iij. dicit. Lignū vite ē his qui apprehenderit eā: et qui tenuerit eam beat⁹ est. Unde hylari.⁹ Accepta carne dñi et hausto sanguine: id pficit seu efficitur vt nos in ipso et ipe in nobis sit. Ihec igit ē causa vite nostre: que in nobis carnalibus per carnē christuꝝ qui bis nobis vera vita est manentē: habeam⁹ per eū victuri ea cōditione qua viuit ipe per patrē qui in eo est. Igit comedite amici mei et bibite et inebriamini charissimi vt dicit Can. v. c.

Articulus. II. de mirabilibus dñici sacramenti Et diuiditur iste articulus in tres partes.

Secundo hoc sacramētū est admirabile scz intelligentie. Unde ꝓpheta subdit. Mirabiliū suorum. Tripliciter em̄ mirabile ē. Primo in consecratione. secūdo in institutione. tertio in perceptione. In primo em̄ relucet mirabilis dei potentia. In secundo mirabilis dei sapientia In tertio mirabilis dei clemētia et beniuolentia

Prima pars articuli secundi de tribus mirabilibus in quib⁹ apparet admiranda dei potentia in institutione sacramenti huius.

Primo quidem est admirabile intelligentie hoc sacramentū in cōsecratione. Et in hoc relucet admirabilis potētia dei et maxime q̄ ad tria. Primo quo ad transubstātiationē seu cōuersionē. secūdo mirabilius quo ad extēsionē: tertio mirabilissimū quo ad locationem.

Quadruplici ratione probatur possibile esse conuersionem substantie panis in corpus christi

Capitulū. I.

Primo inquā mirabilis ē q̄ctū ad cōuersionē seu transubationez: qz panis et vinū mutant fm̄ suā totam naturā et subam et fm̄ suā totā formam manens solū fm̄ sua accidētia. Sed qz hec vna de pcipuis veritatib⁹ nr̄e fidei et sūme necessaria ad credendū: qz in ea ꝓsistit ꝓncipalissimuꝝ fundamētū catholice fidei: et ecclesie sctē: ac diuini cult⁹ et gratie: idcirco fide indubitabili ē tenenda ac deuotiōe celebri ac alacri amplectenda. Et licet catholica fides nō indigeat rōnib⁹ nr̄is nec in hmōi rōnib⁹ fundet: sed poti⁹ ipaꝝ rōnem stabiliet eleuet et illūstret: nihilomin⁹ ad cecitatē infidelitū cōuincendā: et ad cōseruandū aciez intelligētie nr̄e. atq; ad veritatē intelligibiliter ꝓtemplāda: necnō ad filiū ac deuotoꝝ solamē afferre nitimur quadruplicem rōnem. Prima ē rō manuductiua. scda est rō compatiua. tertia est rō sequestratiua: quarta ē rō distātiua. Prima inq̄ rō ē manuductiua ex euidentia noue ptātis que talis ē. Impossibile quidē est creaturā min⁹ assimilari deo in his que sūt maioris nobilitatis et virtutis et in his ad q̄ de⁹ totam virtutē nature et intentionē inclinat et ducit. Sed nihil in creatura nobilius repit q̄ rō et dignitas causalitatis et effectiue ꝓtutis Pro inde Dionisius. iij. de angelica hierarchia ait Q diuini⁹ omniū est deo cooperari. Dñs em̄ fere totaꝝ naturā et fere oēs causales virtutes miro modo inclinat et ducit ad opus alicui⁹ ꝓuersionis: et hoc quasi per quosdā grad⁹ semp i altius ꝓcedētes. et ꝓuersioni totali magis ac magis ap̄roximantes. Quintuplex gradus. Initiū igit mutationum sumendo a loco inferiori Prim⁹ gradus ē naturalis seu artificialis alteratio. scds in focatio: terti⁹ generatō. q̄rt⁹ incorpatio. q̄nt⁹ trās̄formatio. Prim⁹ mutationū grad⁹ ē naturalis seu artificialis alteratio: per quā subiectū de vno accidēte in aliud vertitur et mutat Scds gradus ē ignitio vel infocatio: qualis in ferro est seu in cādente ere. seu in auro liquefacto. Ihoc siquidem ampli⁹ ipoꝝtare videt: q̄ solam alterationē accidentalem

Tertius gradus ē generatio ꝑ quam aliquo modo ꝺ vna substātia fit alia: ꝑ hoc q̄ materia vertit ab vna forma substātiali in aliā. Sic patet de gallina ꝑ cubationē ꝓuertēte ouū in pullū. Quartus ē incorpatio. Qualis fit ꝑ vim nutritiuam et augmentatiuā ꝑ quas cibus cōuertitur non solum in aliam formam sed etiam aliquo modo ꝓut est possibile creature inprio/rem partem corporis seu carnis. Quintus gradus est trās̄formatio: quia per amorē amās sic transformat in ipsum amatū qꝺ quasi ipo est et idipsum. Unde et a christo Math. vj. dictum est Ubi ē thesaurus tuus: ibi ē et cor tuū

Et. j. ad Cor. vj. Qui adheret deo vn⁹ spūs ē cū eo. Et alibi dicit q amic⁹ ē alt̄ ego: Nēpe in nobilissīis sentim⁹ q̄ ipe vis amoris: t p̄cipue ardentis: totaliter ad hoc nititr inhyat t gestit vt nō solū sit in intimis ipius amati: sed etiā q̄dāmodo fit ipm amatū: Ad quidē in diuino amore tm̄ excedit q incōprabilit deus dilectus q̄ mens ipm amans diligat semetipam immo suiipsi⁹ obliuiscit: et in ipi quasi ānihilatur amore sui dilecti. Sicut saltē futurū in gloria sēpiterna est. imo iā in beatis est: t si in pñti vita non sit ad plenū. Hic siq̄dem amor in tm̄ ascendit in alia xpi q suppositū amoris ē ipse deus reflectēs in seipm amorē illū tanq̄ seipm. Igitur oia suprādicta. tam p rōnem diuine similitudinis in seipis pticipate. q̄ p totale conatū t intētionem nature ad opa quecūq̄ sionis a deo vniuersaliter inclinate: q̄ p ordinē pdicte ascensiōis gradate. aptissime t fortissime clamāt q opus totalis cōuersionis ē opus altissimū: t q ei⁹ causalis ptās pfectissime est in deo. atq̄ oia suprādicta hec manifestissime ptestant̄ t clamant cum pō. Potens es dñe sez in hoc sacramento talia operari: t veritas tua in circūitu tuo. Scōa ratio ē compatiua. Cōstat em̄ q opus soli deo possibile ē et esse debet incompabilit alti⁹ t p/fundi⁹ et incōprehensibili⁹. q̄ aliq̄ opos alicui creature cōmūicabile seu cōicatū. Sed in p dictis quersionib⁹ quē vt q̄ cōmunicate sunt agenti creato ē altitudo t etiā pfunditas incōprehensibilis t inpscrutabilis nobis. igitur tota eorū altitudo t etiā incōprehensibilitas clamat q deus posset aliquod opus cōuersionis operari t facere incompabiliter alti⁹ t incōprehensibili⁹. Sed nihil videt supra illa esse: nisi cōuersio de tota in totum aut aliquid ei simile et equiuales: igitur tc. Tertia rō ē distāti ua. Plus em̄ distant ens t non ens: q̄ abinuicem distent duo entia. Vm distantiā essentialē. Sed de⁹ potest de nihilo facere. multo ampli⁹ vnuz ens ex quocunq̄ alio ente. Nonne p dei potētiā de costa viri subito mulier facta ē. Nō ne etiā moysi virga ex diuina potentia mutata subito fuit in serpentē? Sicut patet Exo. iiij. et vij. Multa quoq̄ similia exēpla apponit hic. Ambro. de qsc. di. ij. c. reuera. Et. c. in quibus fine dicit. Quid hic queris nature ordinē christi corpore cum preter naturam sit ipse xpi partus ex virgine? Et itez Ambro. ait. De totius mundi operibus legit q ipse dixit t facta sūt. Sermo igitur qui potuit facere ex nihilo q̄ nō erant potest etiam ea que sunt mutare in id qđ non erat. Non em̄ minus est dare nouas q̄ mutare rebus naturas. Et sic q erat panis an̄ consecrationē iaz corpus xpi veraciter factū est p qsecrationē. Quia sermo mutat creaturam. Et ita irratōnalis creatura t inanimata scz panis mutatur i melius. s. in corp⁹ christi virtute verbi dei. Dirū ē igit q peccator non mutat nec verbis nec beneficijs nec minis nec promissis pōt conuerti de mala sua vita in bonā. Quarta vero ratio ē sequestriua. Patet enim q intellectus multa sequestrare pōt que tamē sensus sequestrare nō potest: eo q intellect⁹ magis immaterialis potentia ē atq̄ longe igit magis spiritualis: sed potētia dei incompabiliter magis imaterialis ē q̄ intellectus seu intelligētia nra. Propterea est magis sequestratiua. vt possit illa ab inuicē sequestrare. Ad idem Hylari⁹ in lib. de trini. ait. ex deus plura facere pōt: q̄ videtur intelligere intellectus. Preterea cum intellectus intelligere posset accidens sine subiecto: imo etiā sensus accidens videt nunq̄ in vicendo subiectū: ergo multofortius diuina virtus poterit in hoc sacramēto vnū ab altero sequestrare. Et sic ex quadruplici rōne hec veritas euidenter patet. Hanc quidē cōuersionem ppbetice postulabat Eccl. xxxvj. dicēs i noua signa: imuta mirabilia. Glorifica manū t brachiū dextrū. Legimus eīn quedā signa vetera quedam vero noua legim⁹ t alia signa alio ordine imuta. Et hoc esse potest vm quadruplicē varietatē. Prima ē quādo manet substātia t accidens quertit in substantiā aliā. Scōa est quando mutat substātia t accidēs. Tertia est quādo manet subiectū: t accidētia alterantur Quarta ē quādo transit subiectū t remanēt accidentia. Prima mutatio est quādo manet subiectū t accidens cōuertit in substantiā aliā. Et hanc mutationē fecit deus quādo Exo. xvij. t Nume. xx. Mutauit petrā i stagna aquarū: Secūda ē qñ mutatur substantia t accidens: vt substātia aque t accidens aque in substantiā vini. Sicut patet qnādo xps mutauit aquā in vinū Joh. ij. Tertia autē ē quando manet subiectū t alterant accidentia. Sic ptz in mutatione qua mutauit de⁹ aquā fluuij mai ratb in dulcedine: que prius amara erat. Sic habet Exo. xv. Quarta vero mutatio ē qñ transit subiectū t remanēt accidētia. Sicut cōtingit in hoc venerabilissio atq̄ sanctissimo sacramēto: tam in pane q̄ in vino. Vñ Ambro. ait. Vbi vero accessit qsecratio de pane fit corpus xpi post cōsecrationem. Et vinū in calice mixtū fit sanguis christi. Hec ille. Ex his t consimilib⁹ patet q in hoc sacramento vm eccl. est inouatio signoz: t im utatio mirabiliū: quibus manus t brachiū dei dexterū in potentia iesu xpi glorificat. Hec insup a miraclo vacat q se pe corporis t sanguis sacramentuz: aut ppter dubitantes: aut certe ppter ardētius diligētes inuisibili specie t agni vel pueri forma: aut in

sanguinis ⁊ carnis colore monstrata sunt. Ut quod latebat a mysterio: patesceret i miraculo.

De quattuor mirabilibus que iter veniunt in hoc sacramento circa eius extensionem, et quomodo possibilia sunt. Capitulum. II.

Secundo quidē mirabili⁹ est hoc sacramentū: ꝯtū ad extensionē. Et circa h̄ iter alia quattuor mirabilia aparēt in hoc sacramēto: quē ignorantib⁹ impossibilia e/ stimanť. Primū mirabile est q̄ xp̄i corp⁹ ⁊ sanguis non augeť ex transubstantiatione: nec mi/ nuiť ex pceptione. Proinde de ꝑse. di. ij. e. inuitat Aug⁹. ait. Quando christ⁹ manducať vita manducatur sed occidiť vt māducet Sed mor tuos viuificat: quando manducať reficit sed ñ deficit. Manducať xp̄s viuit māducat⁹ quia surrexit occisus. Ut subditur Per ptes māducatur in sacramēto: manet integer totus in celo manet integer tot⁹ in corde tuo. Hec ibi. Unde sicut hō cū cōmeditur a leone anima eius non cōsumitur ſ tm̄ corpus: sic dū hostia sumiť a sacerdote non ꝓsumiť corp⁹ xp̄i sed tm̄ panis species. Et sicut corrupto homis corpe anima itegra sepatur. sic facta corruptione circa spēs panis desinit esse corp⁹ xp̄i in loco. Unde dixit beatus ādreas egee. Ag nus iste postꝯ a fidelib⁹ est cōmest⁹: integer remane t atq; viuit Sicut et gēma virtutē suam effundit: ⁊ tm̄ non minuitur sic etiā corp⁹ nos pascēdo nō minorať. Hoc idē patet in luce ⁊ in scia: que coicate non deficiunt huius nempe figura p̄ cessit in māna. Exo. xvj quando nec q̄ plus parauerat de illo amplius adinuenit non reperit minus q̄ minus pauerat de illo amplius adinuenit. non reperit min⁹ qui minus pauerat. Sic nempe est in hoc venerabili sacramēto. vt patet de. consecra. di. ij. c. vbi. Nam nec qui cōsecrat hostias multas inuenit amplius: nec q̄ ꝓsecrat vnam solā reperit min⁹ Secundū mirabile est: q̄ corpus xp̄i tam magnum posset in tam pua hostia contineri: cum imaginatio nostra minime intelligere posset magnus infra min⁹ corpus totaliter ꝓtineri. Ad qđ intelligendū manducit sentētia Aug⁹. de ꝯtita te anime. Qui pbat animā maiorē esse ꝯz corp⁹ eo q̄ intra se cogitare potest totā magnitudinē mundi ⁊ sic intra se cogitare eam. Similiter ai a sic cū sit maior ꝯz corp⁹: tota in corpe ꝓtineť Cōsimili etiā modo cū sit corp⁹ christi ipsa hostia magnus sit nihilominus tamē infra tam p uā hostiā ꝓtineť: non tm̄ ꝓtractū: sed ita magnū atq; perfectum sicut in celo ē. Qđ quidē in oculo patere potest. Nam visio cum i pua pupilla oculi sit: tamen cū ea maximi cernuntur montes. ⁊ in puo speculo sicut ⁊ in magno imago exp̄esse et i tegre cerni potest. Unde cū ꝓpheta ait. Homi/ nus in syon magnus: Syon cm̄ speculū interp̄tatur ſm Aug⁹. ⁊ papiā. Magnus ergo in syō dominus dicit q̄ vex corp⁹ xp̄i tā integraliter ⁊ sub pua spetie: sicut submagna creditur eē vñ ꝯtum cū ꝯz pua sit illa spetics panis: tamē ibi ē totum corpus xp̄i. p cōuersionē sanguinis per cōnexionē: anima per ꝓiūctionē: diuinitas integra per vnionez. Tertiū mirabile est q̄ cū hostia frangitur. tamen corpus christi eam existens minime frangi potest. Sicut ad cuiuslibz operis diuisionem: manifeste sequitur sepatio virtutis sue. Ad hoc tamen itelligendū manuducit sentētia Augusti. in lib. de spiritu ⁊ ania: vbi manifeste pbat q̄ aia in qualibet parte tota est: nec diuidiť licet diuidať corpus. Eodez etiam mō cū corpus xp̄i in qualibet particula hostie totū sit. ea in plures partes diuisa nō tamen corpus christi diuidi potest: sed i qualibet particula manet totum. Quod quidē in speculo patere potest. q̄ cuz vnica sola imago cernatur in eo: tamen ꝯtum cunq; frangať non diuiditur imago: sed integra in qualibet particula perseuerat. Sic cum hostia in plures partes diuiditur scz vt inde cōmunicenť fideles quilibz suscipit totum corpus christi. Huius rei mirabilis ratio. est ineffabilis vnio scz hominis et dei carnis ⁊ verbi. Unde sicut verbuz dei totum vbiq; est ac totum replet celum ⁊ mundum indiuisum manens: sic dedit corpori qđ assumpsit. ⁊ sibi in vnitate persone vniuit esse posse in multis locis ⁊ in se ꝓiunctū manere Diuiditur igitur in partes in sacramēto. qui totus manet integer in seipo. Quartū mirabile est qđ aliquid conuertatur in suppositu⁹ preexistens: sic corpus christi preexistit huic conuersioni. Ad hoc declarandum manuducit dictum Aug⁹. in lib. ꝓfeť. qui in persona dñi ait. Manducabis me ⁊ ego non mutabor in te: sed tu mutaberis in me. In conuersione cm̄ nutrimenti corporať sic contingit q̄ quando cibus cōuertitur equidem conuertitur in suppositū preexistens. Nō mirum si inhoc sacramento ex diuina virtute ibidem preexistens ꝓuersio fiat supra in. ij c. j. dicebatur.

Quomodo quattuor mirabilia circa localitatem huius sacramenti possibilia sunt. Capm. III.

Tertio quoq; mirabilissimuz est hoc sacramentū quo ad locationem. Circa quod inter alia quattuor mirāda sunt Primū mirabile ē q̄ idē corpus numero posset esse sub sacramēto in diuersis locis. Ad cuius intelligentiā notandū est q̄ triplex differens reputur natura corporea non

vnita. secunda est natura spūalis corpori vnita. tertia est natura creata diuinitati vnita.

Prima in qꝫ est natura corporea non vnita: sicut lignū lapis terra aqua et cōsimlia. Et hec ita artatur qꝫ est in loco tota in toto: ⁊ pars in parte. Secūda est natura spūalis corpi vnita: sicut est anima rōnalis. Et hec non tantū artatur qꝫtum natura corpalis. quia potest esse tota in toto. et tota i qualibet parte: vbi ptes sūt ipsi toti vnite. Tertia ē natura creata vnita diuinitati: sicut ⁊ in hoc sacramēto. ⁊ i hac mi/nor artatio est. quia totꝰ christꝰ est in qualibet parte hostie: siue sint partes vnite siue nō Pro inde dicit de ꝓse. di. ij. c. quid sit. Sicut diuinitas verbi dei vita est que totū implet mundum Ita licet multis locis ⁊ innūerabilibus diebus illud corpus consecratur non sunt tamē multa corpora christi: nec multi calices sed vnum corpus christi ⁊ vnus sanguis cum illo quod assūpsit in vtero virginis ⁊ quod dedit suis apostolis. Diuinitas em̄ verbi implet id quod vbiqꝫ est. ⁊ coniungit ac facit. vt sicut ipa est vna: ita vnū eius corpus sit in veritate. Unde aduertē dum est qꝫ siue plus siue minus quis inde pcipiat: omnes equaliter corpus christi integerrime sumūt. ⁊ generaliter omnes ⁊ specialit̄ vnꝰ quisqꝫ. Hoc idem ait Gregꝰ. ibidem. Et idem habet̄ in ea. di. c. singuli. Et. c. in christo: Uez tamē in hoc sacramento est artatio quedā. Nā non potest corpus christi sub sacramento eē in aliqua parte vniuersi: nisi fm̄ aliquā spēm quā scilicet virtus determinat ꝓsecrantis Predicta autem veritas cōgruentiā diuersarū altissimarū sensuū. Puta illi admirabilē pūtiaz qua omnia beatis p̄esentat̄ in verbo ⁊ qua omnes in ipso verbo supintellectualiter sunt ibi pūsentes et illam qua deus est omnia in omnibus: ⁊ illam qua pauperes euangelici reiectis mūdanis per charitatis incendiuz in idipm̄ conuersi omnia loca ⁊ lata mundi spacia quasi p pūcto habent. ⁊ quasi nihil respiciunt: ⁊ sic de ꝓsimilibus. Qꝫ autem idem corpus in numero posset esse sub sacramento in diuersis locis: in figura p̄cessit Exo. xx. vbi p̄cepit dominꝰ dicens Altare de terra facietis mihi et offeretis super eo holocausta ⁊ pacifica vra oues vestras ⁊ boues in loco in quo memoria erit nominis mei. Ubi mystice denotat̄ per terram terrenuz elementū. scz panis ⁊ vinū. Altare siquidem dñi/cum corpus est: quasi alta res. hoc de terra fit id est. de triticeo pane: qui quidez ē terra. Omnis autem locus omne altare significat in quo fit memoria nomis dei. scz qꝫtū ad formē sacramenti instituī dem Hug. de san. vic. in libro de sacramentis: de supradicto admirando miraculo rationem assignat dicens. Qꝫ ideo in natura idem corpus non potest esse in diuersis locis quia deus nature conditor talem corporib⁹ dedit legez. Propterea cū quilibet legislator posset dispensare in lege quā ipe statuit imo oportūt ordinare. Ita potest deus hoc ordinare i toto: quod cōdidit in vniuerso. Hoc etiā ostendit ratio manifesta que est qꝫ filius homis potentiam participat filij dei ꝓpter persone vnitatem. Unde Ambro. Sicut in vnaz personā: ita ⁊ in vnam potentiā ꝓueniūt dei ⁊ homis filiꝰ. vnō sicut dei filius est essentialiter in omnibus rebꝰ ita dedit filio homis vt corpus eius sacramentaliter possit esse in pluribus locis. Secūdū vero mirabile est qꝫ duo corpora possunt simꝫ esse in eodem loco: ita qꝫ corpus christi sit infra hostie diuisiones: ⁊ nō ponat̄ in aliqua eiꝰ cōcauitate. Sed Damas. in sententijs ad hoc dū intelligenduz ponit exemplum de igne qui intinctum ferro: cum ignis corpus subtile sit ⁊ ferrum sit adeo durū Sic corpus christi cū pdotem subtilitatis resurrectionis sue sit subtilius igne: potest melius talibus intimari nec tamē est in aliqua hostie cōcauitate sicut nec in concauitatibꝰ humani coporis est anima intellectiua. Tertiū vero mirabile est qꝫ i hoc sacramento christus de celo descendit: nec tamen inde recessit. Sz hoc esse possibile declarat Origi sup Mat: dicens. Qꝫ dei filius veniens in virgine totus remansit apud deum patrem ⁊ non dimidius apud eum ⁊ dimidius apud virginē erat. Sicut et veritas quā mente cōcipim⁹ cū eam docemus: tota remanet apud nos actota ad discentem transit. Sic igitur est de corpore christi in sacramento sicut est de veritate in alia nostra Quartum mirabile est qꝫ taz in breui momento sicut dū pferuntur ꝓsecrationis verba: posset transire spiritus christus de celo empyrreo ad altare qꝫ iextimabiliter ab eo distat. Hoc autem possibile esse declarat. Augꝰ. sup Gen. ad litterā dicēs. Qꝫ sicut oculus noster cū subito aperitur visibile qꝫtūcunqꝫ distans transitu velocissimo vsqꝫ ad oculū transit: nec citius cernuntur sidera p̄ima qꝫ distantia Propterea non est mirandum si corpus christi virtute diuina in tantā distantia tam subito transit: cū sol in instanti transmittit radios suos ab oriente in occidentem et econuerso. Cum etiaz agēs quāto maiorus virtutis sit tanto velocius operatur: atqꝫ mouere potest. Quod em̄ cōcedit de natura: negari nō dz ab auctore ipiꝰ nature.

Secunda pars. II. articuli de tribꝰ mirabilibus in quibus miranda appareret sapientia dei et in institutione huius sacramenti.

Secundo hoc est mirabile intelligētie in institutione. Et in hoc relucet admirabilis sapientia dei: & maxime quo ad tria. Primo quia dedit corpus suū in cibū Secundo q2 dedit sub accidentib⁹ velatū. Tertio quia dedit sic occultū & velatū.

Ut appareat admiranda sapientia dei ꝓpter tria dedit corpus suū venerabile in alimentum.

Ca. I.

Primo inq̄ in huius sacramēti institutione apparet admirabilis sapientia dei q2 dedit corpus suū in cibū & alimentū quod impossibile estimāres iudei ad inuicem litigabāt dicētes Jo. vj. Quō potest hic carnē suam dare ad manducandū? Fecit aūt hoc ꝓpter triplicē rationē. Primo q2 hoc exigebat humane nature corruptio. Secundo quia hoc exigebat humane nature ꝓditio. Tertio quia hoc exigebat hūane nature defectio. Primo q2 initiū humane corruptionis & mortis cepit ab esca in vetito ligno vt patet Gen. iij. sic restitutio humane iustificationis & vite debet esse esca vel cibus ligni vite que est sapientia dei incarne. Sicut dicitur Pro. iij. Lignum vite est his qui aprehenderint eam: & qui tenuerit eam beatus. vt sicut antiquus hostis p escam corrumpit genus humanum malitia sua sic deus per cibum sanet humanum genus sapientia sua. De quo iubilando & exultando canit ecclesia dicēs Hoc op⁹ nostre salutis ordo depoposcerat. mille/ tiformis ꝓditoris ars vt artez falleret: & medelam ferret inde hostis vnde leserat. Secundo quia exigebat humane nature ꝓditio: que quidem rationalis condita est: Creature eīm rationalis sicut dictū est cibus & alimonie verbū dei eternum & sapientia patris vtiq̄ cōpbatur Ar igitur humana natnra per ꝓditionem corpe est a deo grauata & angelica incorporea est creata Hinc est q̄ ꝑm cōditionē vtriusq̄ nature idem alimentum spūale qđ est sapientia dei vtrisq̄ ꝺ buit exhiberi vt verbum increatū secundum se sit cibus spirituū supnorū qui incorporei sūt et verbum quod caro factū est. sit cibus hominū qui corporei dinoscuntur. Tertio hoc exigebat humane nature defectio. s. vt dareť in cibū Sic eīm condita ē hūana natura: vt non solū in digeat alimōia corpali sed etiā spūali teste dño qui Mat. iiij. ait: Nō in solo pane viuit homo sed de omni verbo qđ ꝓcedit de ore dei. Proin de sicut necesse est subtracta cibo corpali corp⁹ deficere & languere: sic animā subtracto alimonia spūali delinq̄re & peccare. quemadmodum ꝓpheta ait. Percussus sū sicut fenū: quia oblitus sum comedere panem meū. Ex his patet q̄ necesse fuitq̄ dareť hoc sacramentū. id est ꝺ sacramentale viaticū. scz in cibū anime peregrine. Proinde docuit nos iesus Luce. vij. a patre celesti quotidie & postulare & dicere. Panem nostrū quotidianū da nobis hodie In ministeriū autem huius Par. viij. dns ait Si sero⁹ super turbā: quia ecce iā triduo sustinent me nec habent quod manducēt Et si dimisero eos ieiunos deficient in via. Tria siquidē tempora quasi tres dies antecesserant hui⁹ sacramēti institutionē scz tempus legis scripte: & temp⁹ visitationis ꝓphetice. Post hoc autem temp⁹ voluit pius iesus nos dimittere ieiunos. ꝺ tempore gratie eucharistiā dedit que. j. q. j. in. ca. multi bona gratia interpretať nobis ꝓtulit ne deficiamus in hac via.

Ut admiranda appareret sapiētia dei ꝓpter tria dedit corpus suū sub accidentibus velatum.

Capitulū. II.

Secundū quoq̄ in hui⁹ sacramenti institutione aparet mirabilis sapientia dei quia dedit corpus suum sub accidētibus sic velatū. Sicut Apoca. ij. ipse ait. Dabo illi manna absconditum quasi cibū velatuz Hinc est q̄ humanus hesitauit sensus scz q̄ nō attingit ꝓfunditatē velaminis hui⁹ sacramenti: & ideo mirať quomodo possibile sit q̄ hic visibilis panis sit sacramentū sacratissimū corp⁹ xpi. Quod Exo. xvj. mystice figuratū est in filijs israel. Qui cum vidissent māna admiratione dicebant. Manhu hoc est quid est hoc. Ignorabant autē quid illud esset. Aparebat enim eis visibilis forma que naturaliter videbatur quasi similitudo pluuie & latebat eos inuisibilis eius virtus que exhibebat omis suauitatis saporem: & oīe delectamentū. Modo ꝓsimili ꝓtigit in hoc venerabili sacramēto. Quia alia est forma & species que aparet: atq̄ alia est virtus & veritas que latet. Unde de ꝓse. di. ij. ca. quia corpus dicitur Vere vnica & perfecta hostia fide est manda non specie: nec exteriori censanda visu: sed interiori affectu. Unde celestis cōfirmat auctoritas scz Joh. vj. quia caro mea vere est cibus: & sanguis meus vere est potus Recedat igitur omne infidelitatis ambiguum quoniā quidē qui auctor est numerū ipse est testis veritatis scz in supradicto Jo. v. Hoc idē dicit in. c. species: & in. c. nos autem. Ubi Augusti. ait. Nos aūt in specie panis & vini quam videmus: res inuisibiles. id est carnem & sanguinem honoramus. Nec similiter comphendimus has solas species quemadmodū ante consecrationem comphendebamus: cum fideliter

fateamur ante consecrationem esse panem ⁊ vinū quod natura formauit: post consecrationē vero esse carnem christi ⁊ sanguinē quod benedictio ꝓsecrauit. Idem in ca. non hoc corpus. Fecit autem hoc corpus ꝓpter triplicem rationē. Primo ꝓpter vtilitatem: quo ad bonos. Secundo ꝓpter indignitatez: quo ad malos. Tertio ꝓpter imbecillitatem: quo ad omēs. Primo ꝓpter vtilitatem. id est. ꝓpter meritū fidei quo ad bonos. Et hoc tripliciter. Primo ꝓpter fidei fundationē. secūdo ꝓpter fidei edificationem: tertio ꝓpter fidei ꝓuocationez. Primo ꝓpter fidei fundationē. Nā teste Gregorio fides non habet meritum: vbi ratio hūana ꝓbet experimentū. Cū eīm demeritū hūani generis ceperit a credulitate qua eua credidit falso testimonio dyaboli suadentis de cibo mortis scz de ligno scientie boni ⁊ mali: ac dicentis nequaq̄ morie mini: sed eritis sicut dij scientes bonum ⁊ malum: Ideo conueniens fuit vt meritum homis a credulitate initiū sumeret: qua credat homo vero testimonio iesu christi suadentis de cibo vite ac dicentis Joh. vj. Qui manducat meaz carnem ⁊ bibit meū sanguinem in me manet et ego in eo. Et sicut demeritū culpe cepit in hoīe ex auditu dyabolici verbi mortis pabulū suggerentis. ita vita gratie in humano genere reformet per verbum christi vite cibū veraciter ꝓponētis. Et sic formata fides fiat ex auditu: auditus autem per verbum christi: sicut ait apostolus ad Rho. x. Secūdo ꝓpter fidei edificationē. Nam ꝑm Alexandruz in. iiij. fecit hoc deus vt edificaretur fides ad credenduz ea que sunt supra naturā. Unde Hug. de sanc. victo. Diuina sapientia carnem christi sub principalis edulij spē velauit: ⁊ sic sumēdā ꝓposuit: vt sensus in vno foueret: ⁊ fides in alio edificaretur. Tertio ꝓpter fidei ꝓuocationem. id est. vt ꝓuocarentur homies ad credenduz ea que sūt supra intellectum. In hoc eīm sacramento multa sunt supra naturam ⁊ intellectū nostrū. Volacuit ergo diuine dispensationi vt intellectus in hoc sacramento exteriori ꝓsideraret aliquid supra naturam: vt sic magis expediret ad cognoscendum per fidem in re sacramenti quod est supra intellectum. Unde ꝓsideratio speciei sine subiecto quod est supra naturā quodāmō manuducit ad intelligendū multa in re interiori q̄ supra ipsum intellectum sunt. Hec Alexan. de halis ibidem. Hec autem mystice figurata sunt Gen. xxvij. in velatione iacob: ⁊ in pia deceptione ysaac atq̄ in caligine eiusdem. Porro ipse iacob huius sacramenti mysticū gerit typum atq̄ esau sensibilis forme. Isaac autem humani sensus figuram gerit. Omnes nempe sensus preter auditum defecerunt in ysaac: solus auditus imunis fuit. Caligauerūt oculi eius ⁊ videre non poterat. Gustus in esu hedi deceptus est. Et decipiebat etiam tactus eius: quia contingens manus ⁊ collum iacob pellibꝰ coopertum. esau foze estimabat dicens. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. Solus auditus a decipione liber euasit. Unde ⁊ ait Vox quidez iacob est: manus autem sunt esau. Sic ⁊ in hoc sacramento preter auditum omnis humanus fallit. in hoc sacramento sensus. Secundo autē ꝓpter indignitatez: quo ad malos. Exigit hoc ꝓpter indignitatez: quo ad malos. Exigit nanq̄ malorz indignitas q̄ velatur. sicut indiget eger oculus vt sibi sol ⁊ quodlibet lumen tegatur in hoc erga peccatores misericorditer agens saluatoris benignitas. Nisi eīm accidentibus velaretur. ac nudum aspiceret corpus ihesu christi ex hoc forte aspectu perirēt. Quod. j. Regū. vj. in bethsamitis mystice figurat̄ q̄ percussi ⁊ interfecti sunt eo q̄ arcam dñi ꝓspexissēt que sacramentū corporis dñici mystice ꝓfigurabat. Tertio facit ꝓpter imbecillitatē quo ad omnes. Nempe hoc indigebat imbecillitas nostra. Quia claritatem dñici corporis nullus vtiq̄ posset sustinere aspectus: ideo vt velaretur necessariū fuit. Hoc vero Exo. xxxiij. in claritate vultus moysi mystice figuratū est. Aut ꝓpter radiorum cho ⁊uscationē videbatur corruptus. intantū q̄ filij israel claritatem eius vultus sustinere non poterant. Unde posuit moyses velamen super faciez suā. Sic amorosus vt radiosus iesus faciez suam omnibus misericorditer velat. Ex supradictis patet quomō admiranda sapientia dei corpus suū sanctissimū sic velatum dedit.

Insuper vt appareret admiranda dei sapientia propter tria dedit corpꝰ suum ita occultatum.

Capm. III.

Tertio insuper in institutione huius sacramenti apparet admirabilis sapientia christi: quia tradidit corpꝰ suū sic occultum atq̄ excelsum. In hoc eīm demonstratur excellentia diuine sapiētie et virtutis maxime ꝓpter tria. Primo quia operatur supra naturā insensibilē. Secundo quia operatur supra naturam sensibilem. Tertio q̄a operatur supra naturā rationalem. Primo autem in hoc demonstratur excellentia diuine sapientie ⁊ virtutis: quia in hoc sacramento deus operatur supra naturā insensibilem. Secūm eīm hanc naturā accidētia non possunt esse absq̄ subiecto. Earum eīm esse est in esse ꝑm ꝓm. vij. methaph. id est esse in alio. Nec accidentia sunt essentia nisi in quātuz sunt entis. Sed diuina virtus que non coartatur ad mensurā insen

sibilis nature: facit in hoc sacramẽto q accidẽ
tia p se sunt que ſm naturã hñt esse q ꝺ ẽ in esse
Quia ſm aplm ad Rho. iiij. vocat eã que nõ
sunt: tanq̃ ea que sunt. Ea eñ q nõ sunt ꝓprie
sed insunt accidẽtia sunt: q̃ ipe facit esse ꝑter sub
iectũ atq; p se subsistere: tanq̃ ea que p se sunt.
scz subiectiue. Potest aũt hec diuina ⁊tus effi
cere. quia causa ꝑma plꝰ influit in causatũ eẽ q̃
causa scꝺa. Causa eñ accidentiũ ꝑma: deꝰ est: ſ
causa scꝺa ẽ subã. Sublata igit influẽtia substã
tie: respectu existẽtie accidentiũ remanet influẽ
tia cause prime. Preterea ſm Alexan. de halis
in. iiij. in hoc q̃paret cõpleta ordinatio diuina
rũ opationũ in ℔ sacro: qꝺ est sacrom̃ sacramẽ/
tũ. In pane eñ ante trãssubationẽ est reperire
corpus coꝛruptibile ⁊ accidẽtia naturalit inhe
rẽtia. Virtute aũt diuina transmutat in corꝑ
xpi spũale ⁊ incoꝛruptibile qꝺ ẽ vltimꝰ gradꝰ
ascẽsiõis ex pte corpis. Ut igit esset ꝓpleta oꝛ
dinatio diuina m̃ opationũ fecit deꝰ vt illa que
erant in alia p naturã. s. accidẽtia: virtute diui/
na stabilirent ẽ inesse sine aliquo subiecto: qꝺ est
vltimꝰ gradus ascensiõis ex parte accidentiuz
Utraq; eñ opatio ponit vltimũ gradũ ascen=
sionis. Scõo hoc idẽ ptz qui a deꝰ in hoc sa/
cramẽto opat supra naturã sensibilẽ: nã accidẽ
tia sentiri possunt in eo sine subieto eo q accidẽ
tia que sunt in subiecto imaginatio abstrahit a
subiecto. Quia oñe obiectũ sensus est accidẽs
sed nõ põt hec naturalit virtus sensitiua effice=
re vt accidentia sine subiecto sensitiuo sint: nec
accidentia ꝓstituere põt imaginatio sine subie/
cto in rerũ natura. Sed diuina virtus in hoc sa
cramento imagines accidentiũ p se obũcit ocu
lis nr̃is. Quod mystice figuratũ fuit in verbis
eliphas Job. iiij. Verꝛo ad me dictũ est ver/
bũ absconditum ⁊ quasi furtiue suscepit auris
mea venas susurrũt eius: in horꝛore visiõis no
cturne q̃ solet sopor occupare homẽs pauor
tenuit me. ⁊ horꝛor tremor ⁊ oia ossa mea pter/
rita sunt. Et cũ spũs me p̃ñte trãsiret: inhorꝛue
runt pili carnis mee. Steti t quidam cuius nõ
cognoscebã vultum. imago coꝝ oculis meis:
⁊ vocẽ quasi aure leuis audiui. Nocturna sic
dem visio hui⁹ sacramenti ꝓtemplatio ẽ. Stat
aũt in sacramento quidã cui⁹ non cognoscitur
vultus: quia i hoc sacramẽto sub inuisibili fo/
ma est xps. Sed ideo coꝝ oculis sistit: qꝛ ima=
gines accidentiũ sensib⁹ p̃ntat. Suauis autez
vox quasi aure leuis auditur: cuz verba sacra/
menti cũ quibus s. ipm ꝓsecratur in ꝓsecratiõe
precipiunt Tertio insup in hoc sacro demõ=
stratur sapie diuine excellẽtie ⁊ virtus: qꝛ in eo
operatur deus supra naturã rationalem. Ut
eñ intelligentia capit seu intelligit accidẽtia si
ne subiecto scz q̃titatem figurã colorẽ odorẽ sa
porem ⁊ sic de alijs. Sed non potest vis intelle
ctiua p opationem quod potest p ꝓsideratiõez
Sed diuina virtus potest p opationẽ quicq̃d
natura rõnalis potest p ꝓsiderationẽ. Proin/
de in ps̃. dicit. Accedit homo ad coꝛ altũ ⁊ ex=
altabit deus. Quia q̃tũcũq; exaltetur coꝛ ho=
mis p ꝓsiderationẽ: adhuc amplius exaltet deꝰ.
Ex dictis patet quare xps corpus suũ dedit in
alimentũ: quare velatuz accidentib⁹: et quare
tam occcultũ. s. ꝑter subiectũ deferens

De triplici perutili practica.

Ex supradictis elici p̃nt tres practice ⁊ vti=
les veritates circa hoc sacramentũ. Primo cir
ca eius adoratiõnẽ. scõo circa eius portationẽ.
tertio circa eius interrogationẽ Prima ve=
ritas. Nẽpe de ꝓse. di. ij. c. quid sit Gregꝰ. in
quit. Q in hoc sacramento aliud videtur ⁊ ali=
ud intelligatur. Et idez habet extra de cel. mis.
c. cum marthe. Nam aliud cernitur oculis coꝛ/
poris: ⁊ aliud credit oculis mentis. Proinde
in adoratiõe illius hec vtilis veritas eligenda
est: q q̃ñ hoc sacramentũ adoꝛatur a nobis oꝛa
tio nõ est dirigẽda ad id qꝺ cernit: sed ad id qꝺ
ibi esse creditur: quia solum illud adoꝛatiõe ẽ
dignũ: Nam illa que oculis coꝛporis ꝓspiciun
tur accidentia sunt: quibus non ꝓuenit adoꝛa/
tio latrie: quia non sunt in coꝛpe iesu christi sic
in subiecto: sed coꝛpus christi quod sub illis ac
cidentib⁹ latere dicitur atq; indubitanter cre=
ditur id solũ adoꝛatione latrie dignũ est. Ex ℔
igitur ꝓsequens est quia ꝓsecrationis verba se
crete ꝓferunt a sacerdote sup hostiam, ꝓpterea
ante reuelationẽ illius non debet a populo ho=
stia adoꝛari. ꝓpter ꝑiculũ idolatrie: Et hoc iõ
quia nondum ꝓstat ibi esse coꝛpus christi. In=
telligendum est tamen q licet in illis accidenti/
bus ꝓprie non videatur christus: non tamẽ er
rant fideles qui dicunt se vidisse christũ in ma/
nibus sacerdotium. Quia nullus errat cuius
verba verificari possunt eo modo quo verifica
tur sacra scriptura: in qua in plerisq; locis ⁊ se/
pius repitur q aliqui viderunt deum coꝛpora
li oculo. Sicut patet Exo. iij. Moyses vidit
deum coꝛporali oculo cernendo rubũ nõ q̃ ibi
videret diuinitatem sed q diuinitas assistebat
illi rubꝛo Similiter coꝛpus christi illis specie/
bus assistit. que quidem in hoc sacramento cer
nuntur. Et ſm Sco. in. iiij. di. xj. simplices nõ
errant quia adoꝛãt in fide ecclesie: ⁊ hoc eis suf
ficit ad salutem. Maiores autem adoꝛant con
tentũ non signum. Et hoc siue continent signũ
accidens sit tantuz: siue substantia panis cum
accidente. Et ideo hoc non est multũ p̃dican=
dum Secunda veritas Secunda vtil⁹ ve/
ritas ex predictis elici potest circa huius sacra
menti portatiõnẽ. Nam ſm q notat Hostien=

extra de cele.miſ.c.ſane. Quando ſacerdos vadit ad cõicandũ infirmũ duas hoſtias conſecratas portare debet: ⁊ cum vna infirmũ cõicet et alterã ſecũ honorifice reportet. Nã ſi vaſculuz vbi hoc ſctiſſimũ ſacramẽtũ delatũ fuit ad egrotũ indigne reportet ad domũ indecẽs videret cũ forte remãſerũt in eo alique pue reliquie dñici ſacramenti. Si aũt honorifice reportet pdictũ vas abſq; hoſtia ꝓſecrata decipit tũc ꝑtius qui adorat tũc vas tñ: ⁊ hec ſnia Hoſtien. rõnabilis eſt ⁊ prudẽs. Tertia inſup vtilis veritas ex pdictis elici põt circa interrogationez. Nã qñ ſacerdos cõicatur infirmũ interroget eũ prius dicens. Credis hoc eẽ corp dñi natũ de maria virgine ⁊ in cruce p nobis oibus paſſuz ⁊ ſic de alijs articulis fidei Et ſi infirmus reſpõdet q ſic: tunc ⁊ ſacerdos interrogãs fidelis affirmas ſuam intẽtionẽ dirigere debet ad id qđ credit ⁊ nõ ad id quod cernit: qz alꝫ erroꝛ eſſet ſicut dictũ eſt. Proinde niſi inſtruant ſimplices pni ſunt ad dirigendũ intentionẽ ſuaz ad illa q̃ coꝛporeis oculis cernunt ab eis: ideo tutius videt dicendũ. Credis hic eſſe coꝛpus xpi. ⁊ tũc ferri põt intentio ad id quod cernit. qz in ſpẽb9 illis q̃s cernim9 eſt verace coꝛp9 xpi. Si q̃s tñ ſuã intentionẽ dirigit ad ſancte eccleſie fidẽ: tũc nullũ videt piculũ iminere circa pdicta

Tertia pars ſcõi articuli de trplicibus mirabilibus in quibus admiranda apparet clementia ſaluatoꝛis in pceptione huius ſacramenti.

Tertio h̃ ſacramentũ ẽ mirabile intelligẽtie in pceptiõe: ⁊ in h̃ admirãda dei clemẽtia ſimul ⁊ iuſticia manifeſtantur ⁊ maxime quo ad tria. Primõ q̃tum ad magnitudinẽ dati. ſecũdo q̃tum ad magnitudinez dantis. tertio q̃tũ ad ingratitudinẽ recipiẽtis.

Quantũ admiranda appareat largitas dei: ſi in hoc conſideremus magnitudinem dati.

Capitulum. I.

Primo inquã apparet hic diuina largitas mirabilis q̃tum ad magnitudinem dati: ⁊ hoc quia largitoꝛ omniũ bonoꝛ dat in hoc ſacramento ſeipſum: nam dat coꝛpus ſuum in cibũ: ⁊ ſanguinem ſuũ in potum: dicens Matth. xxvj. Accipite ⁊ comedite hoc eſt coꝛpus meũ. ⁊ hic ẽ vltimus ⁊ ſupmus gradus largitatis diuine Nã primus ẽ quo largitur ſua. ſcõus gradus quo largit ſuos: tertio quo larg tur ſeipm. Primꝰ inq̃ gradus eſt quo largitur ſua vñ ps. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius oues ⁊ boues vniuerſas. volucres celi ⁊ piſces maris qui p ambulant ſemitas maris. Secũdus eſt q̃ largitur ſuos. i. angelos iuxta illud apli ad Hebr. j. Omnes adminiſtratoꝛes ſpiritus ſunt: in miniſteriuz miſſi ꝓpter eos qui hereditatẽ ſalutis capiunt. Nota octo modis dedit xps ſeipm nobis Tertius gradus quo largitur ſe nobis. vnde largitus eſt ſe nobis multis modis. Primo in filiũ. ſcõo in ſociuz: tertio in magiſtrũ. quarto in patrem: q̃nto in lucẽ. ſexto in fratrem ſoꝛoꝛẽ ⁊ matrẽ: ſeptimo dedit ſe nobis in holocauſtum medullatũ. octauo ſe dedit nobis in cibũ ⁊ potum Primo in q̃ dedit ſe nobis in filiũ. p noſtre carnis aſſumptionẽ. vñ Eſa. iubilãdo ait. Paruulus natus ẽ nobis: ⁊ filiꝰ datus ẽ nobis. Secũdo dedit ſe nobis in ſociũ: p nature ꝓfirmationem. Vñ apls ad Phil. ij. ait. In ſiſſitudinez hoim factꝰ: ⁊ habitu inuentꝰ vt hõ. Tertio dedit ſe nobis in mgrm: ꝓpter doctrine pdicationẽ. vñ Joh. xiij. ait diſcipulis ſuis. Vos vocatis me mgr ⁊ dñe ⁊ bñ dicitis: ſum etem. Quarto ſe nobis dedit in patrẽ p gre gñationẽ. Sic ꝛ Joh. j. Quotq̃t aũt receperũt eos dedit eis pteſtatẽ filios dei fieri his q̃ credunt in noie eius. Quinto ſe nobis dedit in lucẽ ꝓpter exemplioꝑatõem: vñ diſcipulis ſuis Jo. xiij. ait. Exẽplũ eñ do vobis: vt quẽadmodũ ego feci: ita et vos faciatis. Sexto ſe dedit nobis in fratrez ſoꝛoꝛẽ et matrẽ: p volũtatis ꝓformationẽ. vnõ Mat. xij. ipe ait. Quicunq; fecerit volũtatem pris mei q̃ in celis ẽ: ipe me9 frater ⁊ ſoꝛoꝛ ⁊ mater eſt. Septimo dedit ſe nobis in holocauſtuz medullatũ p dilectionẽ ⁊ paſſionẽ. vñ j. Coꝛ. vj. Empti eñ eſtis pcio magno glificate deum in coꝛpe veſtro. Octauus aũt ⁊ vltim9 gradꝰ amoꝛis ẽ cũ xps ſe dedit nobis in cibũ: quia dedit ſe nobis ad oimodã vnionẽ ⁊ trãſformationẽ. Nã in ſeptem ſupioꝛib9 gradib9 ⁊ ꝓſilibus beneficijs. xps nobis factus ẽ vniformis. Nã ſicut cib9 ⁊ cibans inuicem vniunt. ſic digne ilꝶ ſuſcipiẽs in ipm p ardentiſſimũ amoꝛẽ totaliter tranſformat: et dei formis efficit: ideo Jo. vj. ipe ait. Caro mea vere eſt cibus ⁊ ſanguis meus vere eſt potꝰ. nõ quidẽ ꝓuertendꝰ in naturam cibati que ẽ infecta miſeria ⁊ peccatrix. ſed ꝓuerſurus cibatũ in naturã ſui. que ẽ ſpũal ſanctiſſima et diuina. Siquidem in alijs cibis ꝓuerſio fit cibi in manducantem: eo q̃ manducens ſi. validio ⁊ nobilioꝛ q̃ ipe cibus: ſed in hoc trario ꝓtingit ꝓpter ſublimitatẽ cibi q̃ chriſtus eſt. Ideo hunc cibũ digne manducãs trãſformat in xpm ⁊ non xps in ipm. Unde Aug9 Cibus ſum grandium crede ⁊ manducabis me ſed tamẽ ego nõ mutaboꝛ in te ſed tu mutaberꝛ in me. Fit aũt hec trãſformatio in hoc ſacramẽto p virtutẽ amoꝛis Amoꝛ aũt ſm Aug. ẽ ſctõ victo. eſt vis mutatiua et trãſformatiua ipius amãtis in ſpm amatũ. Jo dñs ait Jo. vj. Qui

manducat meã carnẽ ⁊ bibit meũ sanguinẽ: in me manet ⁊ ego in eo. Et vt emphatice ⁊ expli cabiliter vnionẽ sui ad nos efficatius aperiret. Jo. xvj. alloquit patrẽ dicẽs. Tu in me ⁊ ego in eis. assimilãs modũ quo ipe in nobis ẽ. mo/ do quo pater in ips ẽ. ⁊ dilectionem sui in nos assilat dilectiõi paterne dicens. Sicut dilexit me pater: ⁊ ego dilexi vos. O q̃z sapid⁹ q̃z ama bilis: ⁊ q̃z desiderabilis ẽ cibus iste: qui hoiem facit deũ: ⁊ nos a vita nostra que vere est mors fundit⁹ eradicãdo occidit: vere dicere nob põt dulcis ieſus. Quid vltra tibi ania mea potui fa cere. ⁊ non feci. scz̃ tui cordis duriciem emol/ liret: quasi dicat nihil.

Apparet admiranda dei clemẽtia ĩ hoc sacramento si magnitudo dantis consideretur. Capm. II.

Secundo vero apparet in hoc sacra= mento mirabilis diuina benignitas et largitas saluatoris. q̃tum ad ma= gnitudinem dantis. Dat em̃ se xps non tñ dignis: sed etiã indignis. Nã qui se per misit malignor manib⁹ crucifigi semp se pmit/ tit manib⁹ sceleratorz ptractari. Qui ⁊ solẽ suuz facit oriri sup bonos ⁊ malos vt dicit Math· v. c. Claritatem suo pñtie in hoc sacramẽto ex= hibet bonis ⁊ malis: nõ tamen impartit omni bus illuminatiõis sue effectus. Nam triplex o/ culus repit: scz cecus: eger ⁊ sanus. Primus est oculus cec⁹ qui absens repit a luce cum tñ ei sit pñs: ⁊ hic est cor infidele qõ suscipit ĩ sa= cramentũ ad effectũ excecationis: quia non cre dit in hoc qõ est lux increata et incarnata: licet apareat ei pñs: tñ absens est: lumen ⁊ abscon= dens: sicut ipemet xps Jo. ix. ait. In iudicium ego in hunc mũdũ veni: vt scz p hoc sacrañtũ qui nõ vident videant: ⁊ qui vident ceci fiant. Secũdus est oculus eger qui pcipit lumẽ q̃tũ ad effectũ pturbatiõis. ⁊ hoc est cor maliuoluz quod quidẽ pturbat in hui⁹ sacramenti pcep tione: nam sicut dicit apls. j. Cor. ij. Qui mã= ducat ⁊ bibit indigne: iudiciũ. i. damnationem sibi manducat ⁊ bibit. nõ diiudicãs corp⁹ dñi id ẽ nõ discernens illud ab alijs cibis. vnde ait Aug⁹. Contemptũ nõ vult ipe cibus sicut nec manna fastidiũ. Unde Job. xx. dicit. Panis em̃ in ytero illius vertetur in fel aspidum intrin sec⁹. Tertiꝰ ẽ oculus san⁹ q̃ pcipit lucẽ ad effec tũ delectatiõis: et hoc ẽ cor fidele. qõ quidẽ hoc sacramẽtũ suscipit sacramẽtalit ⁊ spũalit ad au gmentũ vtutis ⁊ gre. Nã digne suscipiẽs illõ i aia dei formar: hãc quidẽ deiformationẽ: ⁊ cõ uersionẽ aliti ⁊ alẽtis ppbetauit Ozee. xiiij. di cẽs. Cõuertentes sedentes in vmbra ei⁹ in triti co. i. in dñici corpis sacro. qõ quidẽ sacrm vm bra denotat: qz sepe pbet dñs in secreto myste rio sub accidentiũ velamie occultat⁹ in q̃ sedenti b⁹ q̃si ad mensaz pponit triticũ celestis panis ⁊ ipi cibati quertunt in cibum: b ẽ in xpm: Fit q̃t talis vnio p sapororitatẽ amoris: dicente. Hugo de san. vic. Scio inq̃t aia mea: qz dũ ali quid diligis in eius similitudinẽ transformantis.

Quanta seueritas sit dei cõtra tria genera hominum indigne recipienti/ um corpus christi. Capm. III.

Certio apparet in hoc sacro mirabiliter seuera dei iusticia. q̃tum ad ingratitũ/ dinẽ recipiẽtis. Qui em̃ fugit dexteraz diuine benignitatis: icidit in sinistrã diuine seue ritatis. Sed audi apm ad Heb. ij. dicẽtẽ. Hor rendũ ẽ em̃ incidere in manꝰ dei viuentis. Tri bus em̃ generib⁹ hoim deus in b sacro mirabi liter est seuerus. Primo curiosis: scdo psump tuosis· tertio malicioſis. Primo em̃ ẽ seuer⁹ mi rabiliter curiosis: quibus vita vertit in interi= tũ. In cui⁹ mysteriũ Exod. ix. dñs ait ad moy sen. Descende ⁊ cõtestare pm. ne forte velint transcendere terminos ad videndum dñm. et peat ex eis multitudo plurima. nempe curiosi sunt qui trãsgredi satagunt terminos fidei in in quisitiõe huius sacramenti. Ideo vita grat e que confertur in eo: vertit eis in mortem: sed d hoc plenius dicetur infra sermone. lvij. articu. ij. c. j. Secũdo vero mirabiliter est seuerus pre sumptuosis: quibus absolutio vertitur in obli/ gationẽ. Proinde. j. Cor. xj: dr. Cõuenientib⁹ vobis in vnũ. i. in eccia ad suscipiendũ dñicũ sacramẽtũ. tã nõ est dñicã cenã mãducare scz sa/ cramẽtalit: qz nõ ẽ ibi mãducatio spũalis sine q̃ sacramentalis nõ pdest: imo poti⁹ obest. Un⁹ quisq̃ em̃ psumit suã cenã ad manducandũ. Et sequitur. Quicunq̃ manducauerit panẽ hunc vel biberit calicem dñi indigne. reus erit corpo ris et sanguinis dñi. Glo. Ac si xpm occideret puniet. Hui⁹ nempe psumptionis pcessit my/ stica figura. ij. Rhoma. v. in Oza vbi dicitur. Extendit manũ suã Oza ad archam dei: tenuit q̃ eaz qm̃ calcitrabant boues ⁊ declinauerunt eam. Iratusq̃ est dñs indignatione contra Ozã ⁊ pcussit eũ sup temeritate. qui mortu⁹ ẽ ibi iuxta archã dñi. Sic nẽpe ptingit his: q̃ p/ sumũt in mortali culpa suscipe b venerabile sa/ cramentũ. Preterea apls post pcedentia ver= ba subdit. Probet aut ẽ seipm homo. i. a tanta cõione examinet oĩs angulos pscientie sue per diligentẽ psiderationẽ· ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat. Ad litteram aũt est notandum q̃ hec ppositio de qua videt notare quãdã p= titionem nõ debet referri ad corpus xpi nec ad sanguinem eius. quia nõ ptes sumuntur sed to/

tum corpus ⁊ totꝰ sanguis xpi suscipit a sumente. Ꝺ referri hꝫ ad ipsas spes q̄ ptitiue sumūt. Nā ille spes q̄ ab vno sumūt q̄ alio nō sūmūt et tñ sub vtrisq; ē totus xps. Et subdit apostolus. Qui eñ manducat ⁊ bibit indigne: iuditiū sibi manducat ⁊ bibit. i. manducando ⁊ bibēdo acq̄rit iuditiū: non dijudicans corꝑ dñi. Unde de ꝑse. di. ij. c. qui celerate. Ysido. ait. Qui scelerate viuūt in ecclesia ⁊ cōmunicare non desinunt putātes se tali cōione mundari: distant nihil ad emendationē ꝓficere sibi dicente prophetā Jere. xj. Quid est q̄ dilectus meus fecit in domo mea scelera multa: nunq̄d carnes sctē auferēt a te malicias tuas. q. diceret non sed potius inquinabūt te. Et in. iij. di. c. q̄ discordat. Augꝰ. ait. Qui discordat a xpo non manducat carnē eius nec eius sanguinem bibit ⁊ si tante rei sacramentū ad iuditiū sue ꝓditionis quotidie accipit. Idem dicit in. c. sancta ⁊ in. c. sicut iudas. Et in ca. quottidie patet igitur ex dictis q̄ indigne hoc sacramētum manducās peccat mortaliter. ⁊ hoc maxime propter tria. Primo quia ficte ⁊ simulate ostendit se esse xpi membrū cū si fictus falsus ⁊ simulatus. Secundo q̄ irreuerentia horridam atq; ꝓtemptū cōmittit contra hoc sacramentū. Tertio quia abutit sacramento q̄ institutū est ad prestandū spūalem refectionem viuis in gratia tantūmō ꝓstitutis. Alex. de hal. in. iiij. etiā inq̄t. Ex ꝓpter p̄sentiā saluatoris recordationē humane redēptionis exp̄ssionē diuine caritatis: remediū humane infirmitatis. que in huius sacramēti sūptione ꝓcurrūt non potest sumi a peccatore sine magna ingratitudine ⁊ cōtemptu ideo taliter grauiter peccat. Tertio, vero est seuerus malitiosus: quibꝰ emollitio vertitur in indurationē. Nempe huius sacramenti natura est indurare corda illoꝝ q̄ illō non suscipiūt: ⁊ illoꝝ q̄ illō male suscipiūt. Primo aūt q̄ induret corda illoꝝ qui illō non suscipiunt patet. lxxxij. di. c. presbit. circa medium. Secundo q̄ induret corda illoꝝ qui illud male suscipiunt patet. Nume. xiiij. Sap̄. vj. et Exo. xvj. vbi hoc mystice figuratū est in mana. qō ꝓ densabat ⁊ indurabatur ad ignem. Ignis eniz cū habeat corruptiuū ⁊ mortificatiuū calorē significat amorē libidinosum ac male voluntatis desiderū: cui celeste manna. i. h̄ sacramentū: mēs ꝑ deuotionē incalescit liquescit ⁊ resoluitur atq; efficit deiformis. Ex omnibus aūt in hoc principali articulo dictis palam patet: q̄ hoc sacramentū est miraculū miraculoꝝ sacramētū sacramentoꝝ: ⁊ signum signoꝝ: ineffabiliter represētans deipotentiam ⁊ eiꝰ archanam sapientiam atq; viscerosam clementiā oim fidelium ⁊ deuotaꝝ mentiū refectiuā.

Articulus tertius q̄ ꝑ triplicez delectationem hoc sacramantum reformat voluntatem humanam.

Certio ꝓncipaliꝫ h̄ sacrm̄ ē delectabile. scz voluntati: qz misericors ⁊ miserator dñs escā dedit timentibꝰ se. Triplicit eñ est voluntati delectabile hoc sacrm̄ ⁊ hmōi esca. Primo q̄ liberat a malo: scdo q̄ ꝓficit in bono: tertio q̄ ꝓficit in optimo.

Q̄ delectatio huiꝰ venerabilissimi sacramenti liberat voluntatem sumētis a triplici malo Capl̄m. I.

Primo hec suauissima esca quia liberat a malo ē volūtati delectabiꝫ ⁊ hoc tripliciter. Primo eñ quia liberat a malo preterito. scdo a malo p̄nti. tertio a malo futuro. Primo malū ꝑteritū purgat. vñ de ꝑse. di. ij. añ bñdictionē. Ambro. ait. Qui māducauerit h̄ corꝑ fiet ei remissio pctoꝝ scz venialiū: et etiā mortaliū �means glo. Joh. ad hoc facit etiaz c. cū oīe et. c. species. e. di. q̄ intelligiꝫ de mortalibꝰ oblitis ex insufficiētia hūane fragilitatis ꝑm Greco. ⁊ Rich. Ad predicta aūt q̄ saluator noster instituēs hoc sacrm̄ pᵒ ꝓsecrationis formā sub: unxit. In remissionē pctoꝝ: Hoc autē mystice figuratū fuit in sacrificio panis: ⁊ craticula Leui. ij. Ubi dicit. q̄ sacerdos qui obtulerit eū. tollet memoriale de sacrificio: ⁊ adolebit sup altare in odorē suauitatis dño. Nempe panis in craticula xps in cruce est. Memoriale sacrificij: est in sacro memoria passiōis xpi altare fides: adolitio deuotio: odor suauitatis gr̄a et recōciliationis: ac pctoꝝ remissionis.

Scdo malū p̄ns euacuat. Fit aūt q̄tidiana ꝓditio in aiabus ex ardore fomitis ꝓcupiscētialis: sic ē q̄tidiana depditio in hūanis corꝑibus ex ardore naturalis caloris. Videt igiꝫ dñicus sacramentū ad restaurandū depditū. vnde de ꝑse. di. ij. c. iterat. Paschasiꝰ ait. Quia ei q̄tidie peccam⁹. saltē pctis illis sine q̄b⁹ mortalis infirmitas viuere non pōt: q̄ licet oīa pctā dnoata sunt in baptismo: infirmitas tñ pcti adhuc carne nr̄a remanet. vñ p̄s. Bñdic aīa mea dño. q̄ ppiciaꝫ nobis iniq̄tatibꝰ tuis: q̄ sanat oēs infirmitates tuas. Et ideo q̄ q̄tidie labimur: iō xps ꝓ nobis q̄tidie mystice īmolaꝫ ⁊ passio xpi nobis in mysteriū traditꝫ: ⁊ qui sel̄ mortē ꝺo mortē vicerat: q̄tidie recidiua delictoꝝ ꝑ hec sacramenta corꝑis xpi ⁊ sanguinis pctā relaxet. Uñ oramus dicentes. Dimitte nobis debita nr̄a. q̄ si dixerim⁹ pctm̄ nō habem⁹ ipi nos seducim⁹: ⁊ veritas in nobis nō ē. h̄ ille. Idē etiā ꝺr ab Augusti in ca. vtrū. e. di. Propꝫ eandē q̄ causaz panē nr̄m q̄tidianū da nobis hodie nos docuit xps postulare Math. vj. Ad huiꝰ sacramēti susceptionē hortaꝫ dñs Lañ. v. Aperi mihi

soror mea amica mea columba mea immaculata mea: q̃ caput meū plenū roze ē: ⁊ cincinni mei guttis noctiū. Ait ei. Aperi mihi. i. suscipe me deuote: q̃ caput meū. i. diuinitas plenū ē roze ⁊ cincinni. i. hūanitas guttis noctiū. i. effusione sanguinis. Lachrymaꝝ sudoꝝ et passionū ad remimendum ⁊ cupiam fomitis. Tertio ꝺo a malo futuro mentē ꝑseruat: hoc quidē mystice figuratū fuerat Judi. vij. in Gedeonis visiõe. in qua vidit q̃ sub cinericiti⁹ pāis subuertebat castra madian. Nēpe madian ⁊ tradicētes inētur q̃ ꝼm illō. j. ꝺe. ij. militāt ⁊ tra aiaz. Castra igit madian: maloꝝ desideriorum prauitates sūt que subuertit subcineriti⁹ panis. i. hoc sacrm q̃ panis est vite: ꝗ subcineriti⁹ p memoriā subcineritie humilitatis passionis xp̃i Natura siqui dē rex ē q̃ nihil ⁊ fuat ex ꝓpriū locū Nā ⁊ pisces ex aquā putrescūt: aqua ex flumē seu fontē corrūpit: arbores atq̃ herbe ex terraz arescūt: et sic de singulis. sed cū locꝰ aresscit ꝓprie ipe deus: ptz q̃ in solo deo quiescit ⁊ ꝑseruat. Sicut econtra de pctore Esa. lvij. ꝺr Cor impij quasi mare feruēs qđ quiescere nō pōt. Sed in sacro eucharistie deꝰ vtiq̃ ē: ꝓpterea merito digne sumētes illud ab eo ꝑseruantur ⁊ ꝑseuerāt.

In triplici virtute theologica huius sacramenti delectatio ꝓficere facit. Caplm. II.

Secūdo hec suauissima esca ē delectabilis volūrati: q̃ ꝓficit in bono. nā p eaz fidei meritū augeꝝ: spei fiducia subleuatur ⁊ charitatis deuotio inflāmat Fides Primo em̄ p ꝺ sacrm̄ fidei meritū augmentat: dū scz credit q̃ hūana rō nullaten⁹ capit. tōo si cut supra dictū ē velatū dat sub accidētib⁹: iō Greg⁹. ait. Fides nō habet meritū: cui rō hūana pbet experimentū. Insup. xxiij. q. j. c. nō turbat Ambrosi⁹ ait. Licet hūana mens nequeat plene rōnis inuestigatōe cōprehēdere: fidei tñ plenitudo cōplectit. Fides em̄ in ꝺ sacro ipos sensus ⁊ sensibilia vincit clamat asserit ⁊ oñdit visus in ꝺ sacro solū eē panem materialē. Sil'r ad ipm clamāt asserūt ⁊ ostendūt oia accidētia visibilia: qđ facit tact⁹ et tangibilia. Idē auditus ⁊ audibilia: gustus ⁊ gustibilia: olfactus ⁊ olfactibilia. hec aūt oia tā sensus scz q̃ sensibili ⁊ videre ⁊ illuiari habet: naturalit aūt fidei lumē omia lumia intantū obfuscat atq̃ obtenebrat q̃ sola virt⁹ sacramēti pura ⁊ et integra sit in corde credentis: ita vt nihil falsitatis aut ipietat̄ in illō ingerere seu impingere posset Spes Secꝺo p ꝺ sacrm̄ spei fiducia subleuat dū em̄ pbiter deo p̃ri offert illū q̃ in cruce pro nobis oblat⁹ ē: nullo mō diffidere ꝺz hō de aliquo nō exaudiri ab eo: vnde cū ps. pōt dicere. Dñe virtutū exaudi oronē meā: aurib⁹ pcipe deus iacob. Protector noster aspice de⁹: et respice in faciē xp̃i tui Charitas. Tertio ꝺo p hoc sacrm̄ charitatis deuotio inflāmat. Sicut em̄ ad ignis pntiam fugat frigus: sic ctiā i aia digne ⁊ spūaliṫ ꝑpata ad pntiaz corpis xp̃i expellit torpor mētis ⁊ mētis oculꝰ cōspiciēdo dñm suū in carne ꝑ sua dilectiōe tam aspera insup ⁊ etiā mortē sustinuisse. Proinde de con. di. ij. c. iterat Aug⁹. ait in fine. Semp. s. in ꝺ sacramēto mors xp̃i p vita seculi ē posterū nūciāda. vt discāt qua caritate dilexit suos qui ꝑ eis mori dignat⁹ ē cui omēs vicē debem⁹ rependere caritatis: quia ad ꝺ nos prior dilexit cū essem⁹ gehēne filij. vt diligeremus eū a morte liberati.

Nota q̃ tripliciter acq̃ritur memoria christi passi, p nobis.

Qui velit igit̄ p hoc sacramētū inflāmari. ꝼm Bonauen̄. in. iiij. di. xij. necesse habet ad ipm conuerti ⁊ dirigi tanq̃ ad memoriale dñice passionis Tripliciter em̄ acq̃rim⁹ mēoriā xp̃i passi. Primo in scripto. secundo in verbo: tertio in sacramento. Primo quidem in scripto: vt qñ christi passio calamo conscribit: ⁊ hoc est memoriale quasi mortuū. ⁊ habet ferri ad visum que apprehendit magis a longinquo. Secundo i verbo vtpote cum aliquis verbotenus narrat xp̃i passionē: et illud partim est viuum ⁊ partim est mortuum. Viuum in corde bonoꝝ ꝺicatorū ⁊ mortuum in corde tepidoꝝ atq̃ maloꝝ: vel viuum in corde ⁊ cogitatione: nō viuum in voce. et hoc est audientium. Auditus aūt non ita bene apprehendit de longinquo. Tertio in sacramento est memoriale cum ipm corpus christi signatur ⁊ ꝓtinetur in specie panis ⁊ sāguis sub specie vini: ⁊ hoc est memoriale viuū: quia ipe christus ibi seipm̄ prebet offerens nobis illud suum corpus quod p nobis occisum fuit. et sanguinem qui p nobis fuit effusus in crucis ara: et hoc quidem ad gustum est qui de ꝓpinquo apprehendit. vt iam non quasi speculatione: sed quedam experientia passionis eius memores sumus. Si igitur accendit affectum nostrum passio descripta et amplius frequenter predicata. multomagis inflāmare ⁊ afficere debet in hoc sacramento expressa et hoc absq̃ dubitatione facit si quis sensum hunc ⁊ illum conuertit ad hoc sacramentum. Ille igitur est q̃ ex hoc sacramento efficaciam reportat. qui se conuertit. Ille siquidem missam audit nō qui tātū

verba dicit et audit sine deuotione: sed qui ad hoc memoriale totam mentis intentionē cōuertit. Hec ille. Idem etiā dicit q caro xpi ē sicut carbo ignitus: sed carbonis igniti est expellere frigus ⁊ incendere calorem. ergo hoc sacramentum reprimit motus frigidos culpe: ⁊ incendit motus viuos gratie: ergo delet ⁊ auget. Quomodo aūt per hoc sacramentū augeant virtutes. Est igit ad hoc notandum ꝑ Alexan. in quarto q ex hoc sacramento augentur virtutes: nec ex hoc sequitur q contingat peruenire ad summū gradum virtutis in via ex frequēti hui⁹ sacramenti sumptiōe: licet ex eo virtutes augeantur: quia hoc sacramentū datur i robur in medicinā ⁊ i remediū: agis fit hec augmētatio ad robur ne succumbat temptatione aduersitatis ⁊ in remediū ne succumbat tēptatōe voluptatis: ⁊ in medicinā q̄tum ad curationē venialiū potius q̄ q̄tū ad augmentū et crescētiā virtutū. Uñ q̄tum ad tria augentur virtutes hoc sanctissimo sacramento. Primo q̄tum ad roborandum ꝓtra temptationes aduersitatis: vnde dicit. Panis confirmat cor hominis Secundo q̄tum ad efficaciam efficiendi aniaz sobriam contra incentiua voluptatis vñ glosa sup illō Mar. xiiij Accepit iesus panē inquit Ebrietas felix: salutaris satietas: que q̄to copiosius sumit tanto sobrietatem mentib⁹ donare dignetur. Tertio q̄tum ad curationē venialium. Unō Greg⁹ in omelia paschali: dedit nobis hoc sacramentū salutis: vt q nos quotidie peccamus ⁊ anima iam nō mori potest p istud sacramentū remissionem peccatoruz consequamur. Hec ille.

De triplici fructu pfecto quem cōsequuntur digne suscipientes

Capitulum. xi.

Tertio hec sanctissima esca est delectabilis voluntati: quia perficit in optimo. Tres eñ optimi fructus ex digna frequentatiōe huius sacramenti in anima generātur. Primus est illuminatio rōnalis. scōus est corroboratio irascibil. terti⁹ ē delectatio ꝓcupiscibilis. Uñ Inno. de officio misse in pte. iij. ca. vlt. ait. Per hui⁹ sacramēti virtutē vniuerse virtutes augent. ⁊ oim virtutū fructus exuberat.

Primus inq̄ fructus illumiatio dei ōr: q p illud humanus intellectus illuminat: ideo ad hanc sacrā cōmnionē hortabat ppheta dicēs ps. xxxiij. Accedite ad eū ⁊ illuminamini. ⁊ facies vre nō cōfundent. Hui⁹ illumiationis mystica figura precessit in Jonatha filio saul Qui vt dicit. j. Reg. ix. Extendens sūmitatē virgule quā habebat in manu intinxit in fauū mellis: ⁊ cōuertens manū suā ad os suū illuminati sūt oculi ei⁹. In misteriū q̄ ex frequēti sūptiōe de uota hui⁹ sacramēti pficiunt mētales oculi i lumine vitatis. Sic Joh. j. ōr. Gra ⁊ veritas. i. gratiosuz veritatis lumē. ⁊ lucida lux p iesum xpm scz i b̄ sacro facta ē. vt ōr Eccli. xv. Liba- uit illū pane vite et intellect⁹ ⁊c. Scōo vo fruictus ē corroboratio. q p illud sacrm irascibilis corroborat Hic siquidē ille panis ē de q ppha ait. Panis confirmet cor hois Proide Can. vij. ōr. Mane surgam⁹ ad vineas: videam⁹ si floruit vinea. si flores fructꝰ pturiūt Glo. Non ē intuendū si vinea floret ꝑ si flores ad ptū ꝓuale scūt: q si nō ē miz si q̄s inchoat: ꝑ valde mirabile ē si in intentiōe bona ⁊ ope bono pseuerat Hui⁹ fructꝰ figura mystica p̄cessit. iij. Reg. xix in Helya. de q ōr ibidē q cū sub vmbra Junuperi obdormisset: angelus dñi tetigit illū ⁊ dixit illi. Surge ⁊ comede. Respexit helyas ⁊ ecce ad caput suū subcineritius panis ⁊ vas aq̄. Comedit igit ⁊ bibit: ⁊ ambulauit in fortitudine cibi illi⁹. xl. dieb⁹ ⁊ xl. noctib⁹ vsq̄ ad montē dei Oreb. Sub vmbra quidē iuniperi dormit: qui i fide dñice passiōis reqescit. Hic āt angelico prōcinio excitat⁹ ad deuotā sumptionē hui⁹ sacramēti illud comedit: ⁊ augmentū grē bibit: vñ firmit pseuerās ambulat. xl. dieb⁹ et xl. noctib⁹: per virtuosa itinera in psperis ⁊ in aduersis dei oreb. i. vsq̄ ag gl̄iam dei sempiternā. Et q hoc sacrm mentē roborat ad virtuosa opa exercenda. Judic. xiiij. ppter. Per fauū mellis q̄ de ore leonis ē egressus extitit figuratū. Terti⁹ fructus delectatio seu inflāmatio dictus ē q volūtas seu in ꝓcupiscibilis inflammat ⁊ iebriat ex deuota sūptiōe hui⁹ sacrāmti vñ mystice figurat ꝑ Damas. p carbonē q tacta sūt labia Esaie ppbe a seraphin: q serapico mysterio incēdunt: p b̄ sacrm duo labia mētalis affectiōis: vnū supi⁹ ad xpi diuinitatē aliud inferius ad xpi hūanitatē. Et de hac duplici affectiōe mētali acquirēda in b̄ sacro. Gen. xlix. ppbetauit Jacob dicens. Aser pinguis panis ei⁹ ⁊ pbebit delitias regib⁹. In q̄ quidē pphetia pphetādo tria de b̄ sacro pnūciat. Primo a q̄ det: scōo q̄d dat. tertio quib⁹ dat.

Primo a quo det q ē Aser qui interp̄tat atrium vel diuitie vl̄ titudo. Aser eñ signat xpm qui vel atriū patēs ē in large se donādo taz bonis q̄ malis licz nō codē ineffectu: diuitie ⁊ his q illū suscipiūt cū pfectu. Ditudo. i. arta felicitatis eterne ē his q cū deuotōe pfecta suscipiūt eum. Secundo pronunciat quid detur vnde subdit. Pinguis est panis eius. Quid eñ per pinguedinem nisi deuotionis dulcedo exprimitur hāc dulcedinē seu pinguedinē hoc sacramentum mentibus feruentibus prestat. Sicut in persona talium psal. ait. xij. Impinguasti in

oleo scz ardentis deuotionis caput meū ⁊ mentem meā: ⁊ calix meus. i. qui p ꝓdigna ꝑpatione fact⁹ ē me⁹. q̄ ꝑclarus ē. i. delectabilis in tellectui atq; affectui. scz dū in vtraq; xp̄i natura intelligendo experimentaliter gusto dulcedinem diuine benignitatis. Hanc quidē gustauerat q̄ ait. q̄ magna multitudo dulcedinis tue domine quā abscōdisti scz sub accidentib⁹ in ℔ sacro timentib⁹ te. Et itez futura ꝑnunciat duz ꝑteritā narrat dicens. Panem angelo⁹ mā ducauit hō: cibaria misit eis in abundantia. Insup Sapien. xvj. dicit. Angelo⁹ esca nutriuisti p̄m tuū: ⁊ patum panē de celo prestitisti eis sine labore oīe delectamentū in se habētē. ⁊ oīnis saporis suauitatē. Ideo merito figurabat ꝑ illō mysticū mānā qō Exo. xvj. Pluit dñs patribus in deserto. quod ois sapor̄is ꝓferebat suauitatē. Tertio ꝓnunciauit Jacob quib⁹ datur ad sūme pfectā delectationē habendā. Jōo subdit. Et p̄bebit delicias regib⁹: rex eñ in regno anime est amorosus affectus qui deū diligit toto corde. i. sup oia sibi exteriora: tota aīa. id est supra oia interiora ℔ ē supra corp⁹ suū: ⁊ tota mente. i. sup oia superiora. hoc ē sup ipam animā. Ipi sunt quib⁹ dñs ait Lu. vij. Regnū dei intra vos est: hmōi regib⁹ in talib⁹ regnis prebet delitias hoc sanctissimū sacramentū sic̄ per expientiā hmōi regalibus mentibus patet qui id sapiunt ad rem nō tm̄ ad vocē ꝓpter hec oia q̄z scz hoc venerabile sacramentū ē impinguatiuū dilectiōis Lu. xv. figuratum fuit p vitulū saginatū. Aduertendū ē tm̄ ꝑm Alexan. de hal⁹ q̄ hoc sacramentū nō semp habet efficacias supradictas in istis. nam quādoq; iustus accedit ad hoc sacramentū ita tepide ⁊ indeuote atq; sine reuerentia et timore. ⁊ cum tanta animi distractione q̄ nullū cōmodū ab eo reportat licet nō incurrat mortalem culpā cōmunicādo reā. Ritur igitur q̄ iustus ad hoc q̄ sacramentū i eo efficaciā habeat: ita q̄ ex eo cōmodū reportet. q̄ se ꝑparet considerādo ad quid accedit. vt cū deuotione et reuerentia accedat. vnd̄ Glosa super illud. j. Cor. xj. Non dijudicans corp⁹ domini. ꝑ hoc eñ q̄ dicit deuote ⁊ cum timore accedendum est ad cōmunionē: quia dominus est cuius caro sumit̄: vt gratias videamur reddere redemptori. vt igitur non impediat̄ efficacia huius sacramēti: debet accedens cibuz istū ab alijs discernere actu ac fidei. deinde seipsuz purgare ⁊ examinare deinde cū deuotione ⁊ reuerentia illud assumere. Hec ille.

Efficacissimum argumentum dōinici sacramenti

Ex omnibus supradictis in p̄nti sermone claresc̄ere potest fidelissimū ⁊ efficacissimū argumentū q̄ scz hoc venerabile sacramentū sit sanctissimū corpus christi atq; verissimū. Nā impossibile est q̄ ex summe falso et ex summe impossibili virtualiter simul ⁊ experimentaliter trahi posset ꝓfundissima fundatio ⁊ sanctissimi celebratio diuini cultus ⁊ sūma excitatio fidei: ac summa captiuatio ac subiugatio intellectus nostri ad supnale lumen inaccessibile ip̄ius dei. nec nō et summa excitatio ⁊ inflāmatio dulcoratio: refectio atq; diuini amoris inebriatio. sed ab initio xp̄i vsq; ad tempa nostra ineffabili atq; vniuersali experimento ꝓbatum est ac cōtinuo experimento ꝓbatur ex hoc sacramentali opere predicta subsequi et elici in ecclesia dei: ergo impossibile ē quin in ipso sit sūma virtuosissima atq; diuinissima virtus ⁊ veritas imensa. hoc quidem sic argumento argumētorū certissimū sensuum luminū ⁊ gustuum hui⁹ ineffabilis maiestatis virtutis ⁊ veritatis: que certo experimento contiuet in seipsa. ꝓpter qō mens ip̄a possidens seu potius ab ipsa possessa non potest de hac veritate aliqualiter dubitare vel hesitare. Vidisti igit̄ ⁊ audisti quō hoc sanctissimū sacramentū corporis christi ē reformatiuum memorie nostre: quia est memoriale et etiā testamentū amoris Est etiā reformatiuū intelligentie. quia est admirabile in velamentū stupor̄is. Est ⁊ reformatiuum voluntatis quia est delectabile in alimentū dulcor̄is. Quam reformationē ꝑ hoc sacrosanctissimū sacramentū ꝑficiat in nobis miserabilib⁹ peccatorib⁹ ip̄e amorosus iesus qui panis est vite reformator animē ⁊ largitor glorie sempiterne. Qui cum patre et sancto spiritu non accidentibus obuelat⁹ pariterq; vel obumbratus sed in omnibus supergloriosus facie ad faciem reuelatus viuit et regnat glorios⁹ triumphator per cuncta seculorum secula Amen.

In cena domini infra diez de triplici varia sumptione qua taz mali q̄ boni assumunt corpus christi Ser. LV.

Nisi manducaueritis carnem filij hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitā in vobis Johan. vj. Juxta veridicam doctorum sanctorum sententiam duo sunt in sacratissimo sacramēto altaris scz sacramentum: ⁊ virtus sacramenti. Sacramentum vero ꝑm Augustinum consistit in verbis et speciebus visibilibus panis scilicet et vini. et in visibili carne et sanguine iesu christi. Virtus autem sacramenti est sanatio a damnatione eterne mortis. Hanc quidē virtutē sacramenti crediderunt ⁊ quodāmodo gustauerūt: atq; experti sunt om-

nes saluati ⁊ iusti ab origine mūdi. atq; q̄tidie
gustāt. quicūq; veri christiani sunt. Sacr̄m ve
ro altaris .i. visibile spēm panis ⁊ vini cū car
ne ⁊ sanguine christi soli christiani māducaui:
et hoc tam boni q̄ mali licet dissimili mō et fru
ctu. Nā mali manducant sacramentū .i. corp⁹
christi sub visibili specie panis. sed nō mandu/
cāt sacrāmēti virtutē: spūalē scz ipam aie sue sa
lutē ⁊ vitā que sine fine est. Boni autē mandu-
cant vtrūq; simul scz sacramētū ⁊ virtutē sacra
mēti. Ex his clarescere potest ꝑm Alexandr
de halis in .iiij. q̄ triplex ē modus sumēdi hoc
sanctissimū sacramentū. Primo modo tantum
sacramentaliter. secūdo tantū spiritualiter. ter/
tio vtroq; modo scz sacramentaliter ⁊ etiā spi-
ritualiter. Primo modo manducāt omēs pra
ui christiani: secundo modo saluandi. tertio so-
li veri christiani. Primi māducant ⁊ non man
ducāt. secūdi vo nō māducāt tñ manducāt: ter
tij vero manducant ⁊ manducantur a christo.
Cum illo concordat Scotus in .iiij. disti. viij.
i fine. ⁊ dist. xvj. Sed tamē principaliter ꝺ ter/
tijs loquitur xp̄s in verbo ꝓallegato dicēs. Ni
si manducaueritis carnē filij hominis. vt. s̄.

Articulus primus de triplici gene re hominum male sumētium corpus christi.

Primus autez modus manducādi hoc
sacramentū .est illud sumere sacramen
taliter tantū .ꝑm quēadmodū mandu-
cant mali christiani. eo q̄ hoc sacratissimum in
mortali culpa ore polluto sumentes cordis affe
ctū ad influentiā virtutis ⁊ bonitatis ei⁹ pecca
tis suis imundis et duris quasi luto latere ob-
struūt Hi quidē manducāt et nō manducāt. q̄
ipi corp⁹ sumūt sacraliter tñ: ⁊ tñ nō manducāt.
q̄ ei⁹ virtutē spūalē scz anie sue salutē ex hoc ñ
ꝓcipiunt. ꝑm eñ Bonauē. in .iiij. di. ix. Man/
ducare sacramentaliter ℔ sacr̄m: est māducare
℔ sacramentū ⁊ vt sacr̄m. Quoniā eñ māducare
sacramentaliter est dispositio atq; actus mādu
candi. Et ideo ad hoc q̄ actus sacramētalis sit
necesse ē q̄ respiciat ipm sacramentū vt sacr̄m.
Proinde etiā ꝑm Scotū in .iiij. di. viij. ꝙtige/
rep̄t q̄ aliquis recipit hoc sacr̄m ⁊ non sacra
mētaliter nec spūaliter: vtpote si hō recipit ho
stiā ꝙsecratā: q̄ ibi est vere sacramentū: ℔ nō re
cipit eā vt ꝙsecratā. sed oīno nō discernēdo eaz
a cōi cibo Vñ apls .j. Cor. xj. Judiciū sibi mā
ducat ⁊ bibit. nō dijudicans corpus dñi. id est
nō discernens illud a cōibus cibis Nō contin/
gere potest vl ex infidelitate. si cut si cōtingeret
pagano q̄ ei cōmunio tribueret: vel ex ꝙtemp
tu stante fide: sicut in peruerso xp̄iano cōtinge/
rep̄t ꝑm aūt Radulphū ad māducādū sacra
mentaliter quattuor requirunt. Primo exist ē
tia cibi. quia nisi prius ꝙficiat non potest sacra
mentaliter sumi. Secūdo cōuenientia ci bi natu
ralis ad ipm sumentē: quia talis cibus solū ho
mini est concessus: Tertio vero intentio sume
di: quia si ignoranter ⁊ vt cibus accipiat nō ē
tunc sacramentaliter sumpt⁹. Quarto fides in
seipo: vt sic intendat aliquid sumere in quo cre-
dit latere aliquod spūale in altero. vt sic inten-
dat sumere in quo estimat alios credere. Est ei
in hmōi peccatorib⁹ ⁊ indigne sumentib⁹ vera
caro vel sanguis xp̄i videlicet p̄sentialiter essentia
non tamē salubri efficatia: vñ de cōse. di. ij. c. q̄
discordat Aug⁹. inquit. Qui discordat a xp̄o
non manducat carnē eius nec bibit sanguinem
eius. ⁊ si tante rei sacramentū q̄ttidie sibi ad iu/
diciū accipit. hec ille. discordia a xp̄o q̄ cordis
affectū ab eo auertens: ad pctm̄ se cōuertit. O
infelix anima cui tam inestimabile bonum acce
dit. ⁊ tñ nullū inde spūale lucrū accipit. Cōtin-
git eñ de quolibet indigne aut indiscrete ⁊ in/
deuote sumēte hoc sacramentū: quēadmoduz
de eo qui imprudenter appropinquat igni. Nā
qui tpe hyemis lōge ab eo distat frigescit: q̄ ve
ro indiscrete approximat cōburitur ⁊ nocet ei
Tria quidem sunt genera pctōr qui ℔ mō sa/
cramētaliter sumūt ℔ sacramentū. Primi sūt ma
liuoli. secūdi sunt dolosi. tertij sunt presumptuosi
Primi sunt maliuoli q̄ corp⁹ dñicū sumūt i vo
lūtate peccādi. Secūdi sunt simulatores ⁊ hypocri/
te q̄ foris apparentes iusti: intus sūt pctis et ma
licijs pleni. Tertij vero sunt illi q̄ cū manifeste
sunt mali: nō timētes iudiciū dei nec scādalū p
ximi hoc sacramentū sumere presumūt

De triplici malo incurrunt qui vo/ luntate peccādi sumunt corpus chri/ sti. Capl̄m. i.

Primi q̄ ad ℔ sacr̄m ꝑsumunt accedere
sūt maliuoli q̄ sicut dictū ē sumūt sacra/
mentū cū volūtate peccādi. De talib⁹
dicit Ysa. xxix. Appropinquat pl̄s iste ore suo ⁊ la
bijs suis honorificat me: cor aūt eor longe ē a
me. Appropinquat siquidē ore ⁊ labijs suis glo
rificat deū p sacrāmēti susceptionē. sed cor eor
longe a deo p peccādi intentionē. Talis aūt ex
hoc tria mala consequuntur. Primū est a deo
separatio: vnde Sap. j. dicit Peruerse cogita/
tiones sepant a deo. Et licet sacramentaliter xp̄s
videat talib⁹ appropiquare. tamē sicut ait pro-
pheta. Longe a pctōrib⁹ salus Secūm malū est
peccatorum aggrauatio. Tales enim fiunt ex
tali cōine crudeles et seui. Ideo dominus ait:
Math. xv. Non est bonū sumere panē filioz
et dare canibus. i. maliuolis. Et iterꝝ de conse.
dist. ij. c. ix. q̄tidie Aug⁹. ait. Nōtes volūtate

peccādi: grauari magis dico eucharistie percep
tione q̄ purgari. Et in.c. ꝛ sācta.e.di. idē ait
Et sācta malis pñt obesse. Bonis sunt ad salu
tē malis ad iudiciū. Et sequit. nō qz res mala
est: ꝑ qz malꝰ male accipit qđ bonū est. Nō eñ
mala fuit buccella q̄ Jude data ē a dño. salutē
medicꝰ dedit. ꝑ qz ille fuit indignꝰ ad pnitiē su
am accepit. Circa hanc tñ buccellā notāduz ē
q̄ buccella illa non fuit corpus xp̄i. Nam chri
stus corpus suū Jude cum alijs discipulis pri
mo dedit. buccella demum intincta in signum
pditiōis eius. ei porrecta purus extitit panis.
Sicut patet ex glosa Joh. xiij. sup illud. Cui
intinctū panē porrexerit ad pniciem. tamē ꝑm
Augustinū illaz assūpsit. qz quod christꝰ ad sa
lutem suam fecerat porrigendo ei buccellā pa
nis vt desisteret a ꝓpositō suo malo. Ille itel
ligens se dēbendsuz magis ad pniciem exaspe
ratus est. Hec ꝑm Thomā in ārto. Tertiū
malū est augmētatio dānationis eterne Jdeo
j. Cor. xj. dicit. Quicūq; māducauerit panez
huncvel biberit calicem domini indigne reus
erit corpis ꝛ sāguinis domini. id est. ac si xp̄m
occiderit puniet. vnde Remigiꝰ in glo. sup il
lud Matth. xxvj. Ue illi p quē filius homis
tradet inquit. Ue tradētib⁹ xp̄m ad crucifigē
dum: sed ve cum maligna cōscientia sub sacra
mento sumentib⁹ illū. Et si non tradāt iudeis
ad crucifigēdū tradunt eū tamē mēbris inimi
ci ad sumendū ip̄m. Et iterū de conse. di. ij. qđ
est. Aug⁹ ait. Qui accipit indigne sacramētuz
acquirit magnū tormentuz. Et in.c sicut Ju
das idē ait iudas cui buccellā tradidit xp̄s nō
malū accipiendo: sed male accipiēdo locum p
buit diabolo Queri autē potest quare xp̄s de
dit corpꝰ suū sanctissimū iude: quē iam nō no
uerat pditorem. Ad hoc Alexan. de halis re
spondit in. iiij. di. q̄ hoc fecit multiplici rōne.
Quarū q̄dam sumpte sunt ex pte diuine sapiē
tie q̄dam ex pte diuine misericordie ꝛ quedaz
ex pte diuine iusticie. Primo ex parte diuie sa
pientie ratio fuit hominū duplex instructio.
Prima hominū vt inimicis benefacerēt iu
xta illud Matth. v. Benefacite his q̄ oderūt
vos. Homin⁹ eñ cibans pditorem suū ꝓpria
sua carne: membra instruxit q̄ deberēt benefa
cere inimicis suis. Itē secūdo vt hui⁹ sacra
menti ministros in hoc q̄ nō negauit corp⁹ su
um Jude q̄ erat graui peccato irretit⁹ instrue
ret: q̄ peccatorib⁹ idē ꝓferre deberēt. Añ autē
liceat cum peccatorib⁹ dispēsare latius dictuz
est in q̄dragesimali tēpore ꝺ xp̄iana religione
ꝑmone. lvj. ar. ij. c. vlt. Secūdo ex pte diui
ne misēdie subuētio fuit. Et hoc q̄tū ad duo.
Quoꝝ primuz est a malo reuocatio. Bene eñ
debuit miser ille ex ꝓsideratiōe dñice bonitat
quē maxime aparuit in hoc q̄ tradidit illi cor
pus suū a malo suo reuocari: ꝛ ꝓsequēter xp̄tu
te tanti sacramēti meliorari. ꝑ infelix peccato
auxit peccatū: vñ debuit sibi auxisse merituz.
vñ Chrys. ait sup Mat. Nō ei ꝓtigit qm̄ cuz
tali mente ad mysteria accessit: ꝛ quoniā nec ti
more nec beneficio nec ab honore. tñ accessisset
factus est potior a timore dico cōminationis.
q̄ exprimit Matth. xxvj. cū dñs ait. Ue hoi
illi p quē filiꝰ homis tradetur a beneficio col
lationis sacramēti ab honore ꝓfōmis dispēsa
tionis. Magnū eñ honorē exhibuit illi dñs.
dispensando ei sacramētū cū alijs aplis. vnde
Mat. xxvj. ait. Cenātib⁹ illis accepit ihs pa
nē ꝛ bñdixit atq; fregit deditq; discipulis suis
q̄ nemine accepto dicit absolute Tertio ex
pte diuie iusticie. Et ꝑ fuit euidētia diuine iu
sticie q̄tum ad duo. Primū est argumētū cul
pe scōm dānatio pene. Ex q̄ eñ tanto bñficio
noluit a ꝓcepta malicia reuocare: iusto dei iu
dicio punit⁹ ē: ꝑ ipsū ḡuioris culpe scz desperā
tionis Jux illō Apoc. vlt. Qui i sordib⁹ ē: sor
descat adhuc. vt aūt ait glo. ad Rō. c. j. Stri
ctissimo dei iudicio fit vt peccat⁹ pcā punit. ꝑ
Preterea ex ingratitudine tāta: euidentior est
diuina iusticia i eiusdē punitiōe. hec ille.

De hypocritis similatis qui hoc sa
cram eutū ꝑsumunt accipe ꝛ quomo
do tripliciter peccant.

Secūdi autē qui ad h̄ sacramētum ꝑsu
munt accedere indigni: sunt dolosi et
sil'ati hypocrite. De q̄b⁹ ait apl's. ij. ad
Thimo. iij. In nouissimis diebus instabūt tē
pora piculosa. ꝛ erūt homies seip̄os amantes.
cupidi elati ꝛc. Et sequit. Habentes q̄dē speciē
pietatis. Glo. j. religionis eo q̄ eadē sacramē
ta habēt cū pijs: virtutē autē scz pietatis. i. cha
ritatē abnegantes. i. plurima mala occulte pa
trātes. ꝛ tñ ad coopimentū hypocrisis sue cō
municare ꝑsumūt. Tales etiā tria mala incur
rūt. Primo pditionē. secōo ꝓfusionē. tertio ve
ro dānationē. Primo incurrunt pditionē. qz
talis efficit xp̄i pditor sic iudas. Jdeo ei que
nit vbū qđ Joh. xiij. dñs de iuda ait. Qui mā
ducat mecū: leuabit ꝫ me calcaneū suuz. Qui
māducat panē meuz nō vt peniteat ꝑ vt lateat
ille me ꝓculcabit. id ē. tradet. Ex q̄ patz q̄ qui
vult in peccatis latere ꝑ pulchra facie religio
nis ꝛ cōicari. assimilabit iude traditori. q̄ oscu
lo tradidit filiū dei. Secōo tales incurrūt ꝓfusi
onē. Sicut ꝺr Eccl. j. cōminatorie. Non sis in
credibilis timoris dñi. et ne accesseris duplo
corde. ne fueris hypocrita in ꝓspectu hoim: et
nō scādaliseris in labijs tuis. attende i illis ne
forte cadas ꝛ adducas aie tue inhonoratiōez.

⁊ reuelet deus abscõdita tua. ⁊ in medio synagoge allidat te: quoniam accessisti indigne seu maligne ad dominũ scz ficte cõmunicando. et cor tuum plenũ ẽ dolo ⁊ fallacia. Tertio tales incurrũt dãnationem. Hinc Leuit. vij. dicitur. Anima polluti scz hypocrisi ꝑm glosam interlinearẽ que ederit de carnib⁹ hostie pacificorum que oblata est domino. peribit de populis suis. id ẽ. ejciet de saluãdis ad dãnationem eterne mortis. Sicut. j. q. j. c. multi. circa finem dicit Polluim⁹ itaq; panem. id ẽ. corp⁹ xpi quãdo indigne accedimus ad altare: ⁊ sordidi mũdũ sanguinẽ bibimus.

De hominib⁹ sceleratis q̃ cõmuni care ꝑsumunt. et quomodo triplicit a deo puniũt.

Tertij vero qui indigne sumunt hoc sacramentũ sũt ꝑsumptuosi. id ẽ. scelerati. De q̃bus dicit de ꝑse. di. ij. ca. q̃ sce lerate. Ubi Isid⁹ ait. Qui sceleratę viuunt in eccl'ia: ⁊ cõmunicare nõ desinũt putantes se tali cõmunione mũdari discãt nihil ad emũdationẽ ꝓficere sibi. Dicẽte ꝓpheta Jeremie. xj Quid est qd̃ dilectus meus fecit in domo mea scelera multa. nunq̃d carnes sancte auferẽt a te malicias tuas? hec ille De hoc patet exemplũ in sole qui sanis oculis delectabilis ⁊ vtilis est egris ꝯo pniciosus. sicut eñ dñs in innocẽtie statu ad esum ligni vite ꝓcessit ⁊ in statu culpe ꝓhibuit: sic nobis cũ p penitẽtiã ad statum innocẽtie reducti sumus. ꝓcedit sumere corpus xpi. ⁊ in statu offense sumere ꝓhibemur Dicẽte domino Matth. vij. Nolite sanctũ dare canib⁹. id ẽ. imũdis ⁊ sceleratis peccatorib⁹. O ingratitudo oñi nequicia plena. nonne ingratissimus putaret q̃ haberet dñm a quo cuncta q̃ haberet accepisset bona. ⁊ ipsum a morte ⁊ a suspẽdio multi suis laborib⁹ liberasset. ⁊ tamẽ ꝑm dñm in imũdissimũ stabulũ inimici sui p/ditiose locaret. vt crudeliter necaret Lõge maiori ingratitudine plenus ẽ q̃ in mortali culpa sumit dominicũ sacramentũ. Jdeo p ꝓphetã domin⁹ lamẽtabiliter ait. Posuerũt aduersuz me mala p bonis: et odiũ p dilectiõe mea. Et iterum. Lõculcauerũt me inimici mei tota die qñ multi bellantes aduersũ me. Vñ Ambro. Ille xpm cõculcat: q̃ libere peccat absq; timore ⁊ penitẽtia. ⁊ q̃ eo indigne ꝑticipat. Et item idem ait. Qui indigne xpm sumit: idẽ est si interficiat. Aug⁹ q̃ inquit. Q temarium q̃q; nepharium est: cruẽtis manib⁹ intemerate virginis tractare filiũ. Quis audit⁹ sustinet auriũ? quis oculus nõ confunditur ad intuituz? que mens non rapit in excelsũ vbi ꝑciuz mũdi mittitur in sterquiliniũ. Nõ eñ minus est detestabile in os pollutũ q̃ in lutum mittere dei filiũ. vnde tria mala veniunt talib⁹ scleratis ꝓpter indignã cõmunionẽ. Primo mala spiritualia. secũdo mala corporalia. tertio mala tẽporalia. Mala spũalia primo quidem plectuntur malis spiritualib⁹. Unde Hiero⁹ in omelia inq̃t. Sicut corporalis cibus cum vẽtrẽ inuenit aduersus humorib⁹ occupatũ ampli⁹ ledit ⁊ nullum auxilium ꝑstat ita ⁊ iste spiritualis cibus si aliquem reperit malignitate pollutũ magis cum perdet. non sua natura sed accipiẽtis malicia. Q to eñ se quis amplius tradit delectationibus mũdi. ⁊ hoc sacramentum ꝓsumit accipere: tãto magis ei spiritualem nauseã parit. Jdeo Jeremie. xxxj. dicit. Homo q̃ comederit vuam acerbam morietur ⁊ obstupescent dentes eius. Quod exponens Gregorius ait. Quid est vua acerba nisi peccatũ? vua quippe acerba est fruct⁹ ante tẽpus. Quisquis eñ ꝑsentis vite delectationibus desiderat satiari quasi fructum ante tẽpus comedere festinat. Sed qui talem vuã acerbam comedit nõ tãtũ per culpã moritur verũetiam obstupescẽt dentes eius. Quia qui ꝑsentis vite vel mundi delectationibus pascit intantũ sensus eius ligantur. vt nec spiritualia sapere queat. Hoc q̃dez Numeri. xiij. mystice figuratũ est de populo israel qui in egypto carnibus cum aleo ⁊ cepe saturatus fuerat demũ q̃q; in deserto talia cõcupiscens panem celi. id ẽ. celeste manna oñi suauitate plenũ cum nausea respuebant: vt verificet quod apostol⁹ ait. j. Cor'. ij. Animalis homo non ꝓcipit ea que sunt spiritus dei. Mala corporalia q̃dez plectunt malis corporalibus ideoq; sepius veniunt infirmitates varie. pestes graues ⁊ hominũ strages: ac serpẽtes. ac seue bestie. vnde. j. Cor'. apostol⁹ ait. Qui eñ mãducat ⁊ bibit indigne. iudiciũ sibi mãducat ⁊ bibit non dijudicãs corpus domini. ideo inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles: et dormiũt multi. q̃ si nosmetipos dijudicarem⁹: nõ vtiq; iudicaremur: dum iudicamur a domino corripimur: vt non cum hoc mundo dãnemur. Et iterũ cap'lo. x. ait ꝺ antiquis patribus loquẽs Omnes eandẽ escam spiritualẽ mãducauerũt ⁊ omnes eundẽ potum spiritualẽ biberũt. Bibebant autẽ de spirituali ꝓsequente eos petra Petra autẽ erat christ⁹ sed non in plurib⁹ eorum beneplacitũ est deo: naz ꝓstrati sunt in deserto. Hec autẽ in figura facta sũt nostri: vt nõ simus cõcupiscentes malorũ sicut ⁊ illi concupierunt. Et sequitur. Hec oñia in figura contingebant illis scꝑta sunt autẽ ad correptionez nostram. in quos fines seculi deuenerũt. mala tẽporalia. Tertio quoq; plectunt mal' tẽporalibus sicut eñ antiq̃tus filijs israel grauissima

culpa erat. ⁊ grauissima⁊ maledictionū ac punitionū causa q̄ a se deū p idolatriaz piecerūt Ac pinde iudeis q̄ xp̄m non receperūt: sic nūc xp̄ianis maximū scelus est ⁊ malorū causa fellorū q̄ xp̄m filiuz dei in hoc sacramēto tam indigne suscipiunt. Proinde Greg⁹ sup Luc. xix. ait. Creator omniū p incarnatiōis sue mysterium iudeā visitare dignatus est. sed q̄ nō cognouit tēpus visitatiōis sue. ideo gentibus frequēter ī p̄dam data nouissime romanis tradita est ⁊ venerūt sup eam oīa genera maledictionū q̄ in libris legū scripta sūt. Similiter his q̄ gr̄az dei ingrate suscipiūt dicendū ē. Si q̄s em̄ irrita faciēs legē moysi sine vlla misericōe mor̄ quāto deteriorib⁹ ⁊ grauioꝛib⁹ supplicijs plecti merebit. qui filium dei conculcauerit. ⁊ sanguinē testamenti pollutū duxerit. p̄pter hoc nempe sepe euenit sterilitas terre. caristia atq̄ tēporaliū rerū penuria. p̄dationes. guerre saccomani ciuitatū ⁊ rarū vndiq̄ ⁊ patriarum. Unde de talib⁹ ꝓpheta ait ps. lxviij. Effunde. id ē. effundes sup eos iram tuā. scz sicut effunditur aqua feruēs supra depilandos porcos. ⁊ furor ire tue cōprehēdat eos. fiat habitatio eoꝝ deserta. scz p grauissimā pestem. ⁊ in tabernaculis. id est. in domib⁹ eoꝝ non sit q̄ inhabitet. scz ꝓpter p̄cialitates ⁊ guerras. Et de p̄dictis rōnem assignans subdit. Quoniam quē tu scz deus p̄cussisti p̄secuti sūt. Deus em̄ ꝓpter scelera nostra purgāda p̄cussit in passione filiuz suū sicut ipemet Esa. liij. ait. Propter scelus populi mei p̄cussi eū. Sed cum sceleratis criminib⁹ cōmunicantes eum p̄sequunt. iuda traditore deteriores effecti. eo q̄ sicut ille tradidit illū p̄sequētib⁹ iudeis: sic isti tradūt eū infernalib⁹ diabolis. eo q̄ illum ponāt ī loco subptāte diaboli ꝓstituto. Ideo Aug⁹ ait. Maiꝰ peccāt q̄ tradunt xp̄m peccatoꝛib⁹ mēbris q̄ tradiderūt eū crucifixoꝛibus iudeis.

Articulus. II. de modo spūaliē māducādi hoc sāctissimū sacramentum

Secūdus est māducandi modus illud sumere spūaliē tm̄. ⁊ hoc loquēdo largo modo oīes ab initio mūdi atq̄ saluati ⁊ saluendi māducauerūt ⁊ manducāt. p̄ie tamē ꝑm Scotuz ī. iiij. di. viij. q. vlt. hoc accidit quādo homo iust⁹ iuxta posse suuz bñ ⁊ deuote ꝓparatus est suscipe coꝛpus xp̄i. ⁊ tamē ꝓpter reuerentiā abstinet aut ꝓpter aliquā infirmitatē. vl̄ q̄ non p̄t habere ministrū. huic autē hmōi ꝓuenit q̄ de conse. di. ij. c. vt quid. Aug⁹ ait. Crede ⁊ māducasti: ⁊ talis spūaliter hoc cibo nutrit. ꝑm autez Landulphū in. iiij. xp̄s hoc sacramētuz tm̄ sacramētaliter sed non rem sacramenti sicut ⁊ sacramentū baptismi sūpsit. ⁊ hoc in exempluz fecit. Scoz em̄ Alexā. de halis in. iiij. ad p̄fectam manducationē spiritualē sicut ⁊ coꝛporalē quattuoꝛ requirūtur Primo masticatio. secūdo refectio. tertio assimulatio. quarto incoꝛporatio. Primo em̄ masticatio cōsistit in discreta cōsideratione siue deliberatione illi⁹ q̄ sumendū est in cibū scz q̄ctuz beneficiū q̄ viuificatiuū vtiq̄ coꝛpus xp̄i: q̄ fuit p nobis expositū in p̄cium ad remediū scz in cruce et in altari in cibū. Exponit scz ad viuificādum. scz in vita gratie. vñ Joh. vj. Nisi manducaueritis carnē filij homis. ⁊ biberitis eius sanguinez: nō habebitis vitā in vobis. ⁊ ad nutriendū vitā eternā Joh. vj. Qui māducat meaz carnē: ⁊ bibit meum sanguinē habet vitam eternaz. Secūdo sequit ad predicta delectatio siue delectationis refectio: ex consideratiōe bonitatis ⁊ p̄ciositatis eius q̄ sumitur q̄ est panis de celo descēdens. vnde dicit Sap̄. xvj. Panē de celo p̄stitisti eis sine labore. omne delectamentū in se habētē. Tertio sequit assimilatio. hec autē duo scz ꝓsideratio ⁊ delectatio fiunt p fidem. De cōsideratōe ptz de delectatione ⁊ refectione habet ab Aug⁹. q̄ ait. q̄ in cognitione est tota delectatio. Juxta illud Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te deum verū: ⁊ quē misisti ihm̄ christū Si em̄ quis diligit aliquem non ꝓpter hoc delectat in ipo. sed si bona illius videt tm̄ delectatur. Similiter per fidē est assimilatio. Joh. em̄ j. dicit. Dedit eis potestatē filios dei fieri his qui credunt in nomie eius. Quarto sequit incoꝛporatio. que ꝓprie vnio denomiatur: et hoc fit p amoꝛē: qui est copula amātis cū amato. Ad spiritualē igit māducationē requiritur cōsideratio fidei ⁊ affectio ipius amoꝛis. Huiusmodi em̄ non māducādo manducāt. Sicut de talib⁹ Ambroſi⁹ ait. Non māducans manducat ⁊ manducās non māducat: quia scz nō manducās sacramētaliter aliquādo māducat spiritualiter. ⁊ econuerso vnde Eccs. vj. dicit Est ⁊ aliud malū quod vidi sub sole: ⁊ quidez frequēs apud homines. Vir cui dedit de⁹ diuitias ⁊ substantiā ⁊ honoꝛē. ⁊ nihil deest anime eius ex omnib⁹ que desiderat nec tribuit ei potestatē deus vt comedat ex eo: sed homo extraneus. id ē. simplex vetula voꝛabit illū. id ē. affectuose ⁊ ardēter comedit spūaliter hoc sanctissimū sacramentū. Circa hanc spūalem manducationē. ⁊ circa oīes spiritualiter manducantes tria ꝓsideranda sūt. Primo gradus. secūdo gustus. tertio fructus.

De triplici genere hominū qui spiritualiter sacramentū hoc māducāt. Capitulum. I.

De varia sumptiõe corpo. xpi

Primo ꝓsiderandus est spũaliter manducantiũ gradus q̃ tres dici pñt. Primus inciptientiũ. secũdus ꝓficientiuz. tertius ꝓfectoꝝ. In cuiꝰ mysteriũ Mat. xiiij. Cũ xps satiauit turbã q̃nq; panibꝰ ꝙ duobus piscibꝰ dr. q̃ maducãtiũ fuerunt q̃nq; milia viroꝝ exceptis mulieribꝰ ꝙ puulis. In puulis incipientes: in mulieribꝰ ꝓficiẽtes. in viris autẽ ꝓfecti significãt Ratio aũt largo modo loquẽdi q̃re tales spũaliter hoc sacramẽtũ mãducãt est: qz incipiẽtes mãducant rõne fidei saluatoris. ꝓficientes ꝛo rõne bone ꝙuersationis. ꝓfecti ꝛo rõne boni meditatiõis. Nã ꝑm Aug. ꝙ Hugo. In oñi meritoria actione corꝑis xpi spũalis manducatio est: in q̃ quilibet fidelis ac deuotus in xpo incorꝑat. ꝙ tanto altius ẽ̃to actio altior est ꝙ melior: qõ tñ fieri non põt sine fide ꝙ charitate Primo incipiẽtes spũaliter mãducãt rõne fidei saluatorꝭ. Sicut Abachuc ij. ꝙ ad Heb. x. scꝑtum est. Justus aũt meꝰ ex fide viuit. scz tanq̃ ex cibo spirituali. Et iteruz Augꝰ ait. Crede ꝙ mãducasti. Credere eñ in deũ ẽ credẽdo ire in eũ: credẽdo eũ amare. credẽdo ei adherere. ꝙ credẽdo ei mẽbris incorꝑari. Nam ad hꝰ q̃ fides ꝓfecte tẽdat in deũ requirit adiũctio charitatꝭ: q̃ ordinat ad amorem dei. Est eñ ista ꝑma differẽtia ad opationẽ boni. ꝙ sic ẽ scda differentia. tertio ad ꝓfessionem mali. ꝙ sic ẽ tertia differẽtia ad dilectõez ꝓximi. ꝙ sic ẽ q̃rta. Hꝰ ꝑm Bonaueñ. in q̃rto. et cõse. di. ij. c. vt q̃d. Augꝰ ait. Crede ꝙ mãducasti Credere eñ in eũ. hoc ẽ panẽ viuũ mãducare q̃ credit in eum mãducat eũ. Et idẽ in ca. crede ait. Qui credit mãducat ꝙ inuisibiliter sagi natur: ꝓpꝛie etiaz ꝑm Tho. in. iiij. di. q. Non quicũq; mãducat xpm spũaliter. manducat hꝰ sacramẽtuz spũaliter. Mãducat eñ spũaliter xpm q̃ fidẽ ꝙ charitatẽ ad iꝑm habet sine ordine ad hꝰ sacramentũ non tñ mãducat talis spiritualiter hꝰ sacramẽtũ: ꝫ solũ ille q̃ habet fidez ꝙ charitatẽ ad xpm cũ deuotione ex ꝓposito sumendi hꝰ sacramẽtũ: ꝙ si sacramẽtaliter nõ mãducet. Et sic sane intelligẽda sũt q̃ de hac materia sequũtur. vñ ꝑm Alexan de hal. in. iiij. sancti patres veteris testamẽti hꝰ sacramẽtũ spũaliter non mãducauerũt. Nam ꝙ si habuerũt fidem iꝑtus sacramẽti instituẽdi a xpo ꝙ tradendi ad mãducãdũ. tñ qz nõ extitit ꝓsecratum. ꝙ ꝓsecratio eius ꝑcedit comestionẽ non comederũt. plus eñ requirit ad mãducationẽ ẽ̃ fides ex ꝑte eiꝰ qui debet mãducare scz et institutio sacramẽti ꝙ consecratio. q̃ tpe illo nõdũ erant. hec ille. Secũdo virtꝫ ꝓficiẽtes mãducãt ratione ꝙuersationis. Et de talibꝰ ait dñs Joh. iiij. Ego cibũ habeo mãducare quẽ vos nescitis. Et subdit. Cibus meꝰ ẽ vt faciã voluntatem patris mei q̃ misit me vt ꝑficiã opus eius hꝰ siq̃dez cibus bone ꝙuersatiõis ꝓsistit in tribꝰ ferculis. q̃ sunt tres ꝛtutes. Prima ẽ innocẽtia scda est penitẽtia. tertia est misꝛia. Prima est innocẽtia. Vñ ꝓpheta in ꝑsona innocentis ait. ps. x. Percussus sum vt fenũ ꝙ aruit corꝛ meuz qz oblitꝰ sum comedere panẽ meũ scz innocẽtie: qz scz delectabaꝫ in pane male. Proinde dr cõse. di. ij. c. panẽ. Augꝰ ait. Panẽ spũaliter dr altari mãducare est: innocẽtiã ad altare portare Secũda est penitẽtia. ꝙ de hac ꝓpheta inquit Surgite postq̃ sederitis: qui manducatis panem doloꝛis scz ꝑ peccatis tuis. Et de Tobia mystice scꝑtum ẽ. Mãducauit panẽ cũ luctu ꝙ tremoꝛe memoꝛans illũ ꝑmonẽ quẽ dixerat dominꝰ ꝑ Amos ꝓpheta. Dies festi. i. gaudij in peccatis. ꝙuertẽ in luctũ ꝙ lamẽtatiõez vñ ps ait. Quia cinerẽ tanq̃ panẽ mãducabã scz penitẽtia. Tertia ẽ misꝛia. vñ Prouerb. xj. Benefacit aie sue vir misericoꝛs. qz dũ pauper coꝛpaliter ab eo reficit. ipe multo magis a deo pascit ꝙ reficit spũaliter. sicut Apoc. iij. ꝓ mittit dicẽs. Ego sto ad ostiũ ꝙ pulso. si q̃s audierit vocem meã ꝙ aperuerit mihi ianuaz introibo ad illũ ꝙ cenabo cum illo ꝙ ipe mecum.

Tertio viri ꝓfecti spũaliter mãducãt. rõne deuote meditatiõis ꝙ ꝓtemplationis. ꝓtẽplãtur eñ q̃ sic deus dilexit mundũ vt filiũ suum daret vnigenitũ. vt dicit Joh. iij. Nã ꝓtẽplãtur q̃ deus dedit illũ nobis. Primo in fratrez ꝙ amicũ. scz in incarnatiõe quãdo verbũ caro factũ est ꝙ habitauit in nobis Joh. j. Secõ de dit in ꝑcium sicut i passiõe dñi. vñ ad Roma. viij dr. Proꝛio filio suo nõ pepcit. hꝰ ꝑ nobis oibus tradidit illum. Tertio dat illum nobis quotidie in cibũ sicut in sãcta cõione. vnde dr j. Corꝛ. xj. q̃ accepit ihs panẽ ꝙ gratias agens fregit ꝙ dixit. Accipite ꝙ mãducate hoc est corꝑus meuz qõ ꝑ vobis tradet hꝰ facite scz alijs dispẽsando: in meam cõmemoꝛationẽ. Hec et his similia meditando ꝙ contẽplando tales ꝓfecti per ardoꝛem desiderij anhelãtes ad sacrã cõmunionẽ hoc sacramentũ manducant ꝙ miraculose quandoq; recipiunt hoc sacramentũ. sicut exemplo patere potest. Legit eñ q̃ cum Hugo de sancto victo. doctoꝛ excellẽtissimꝰ vltima laboꝛaret infirmitate coꝛpis dñi instanter petijt sibi dari: hꝰ cũ nulluz cibũ retinere posset posset fratres eius turbationẽ timẽtes simplicem illi hostiam obtulerũt quod ipe ꝑ spiritũ recognoscẽs ait. Miserear vestri fratres cur me deludere vultis. Iste eñ quẽ mihi poꝛtastis non ẽ dominꝰ meꝰ. Et illi attoniti coꝛpus domini mox attulerũt Sed ille videns se non posse illud accipe eleuatis i celũ manibus sic oꝛauit Ascendat filius ad patrẽ: ꝙ spũs ad cuz q̃ fecit

illum ⁊ inter hec verba emisit spiritū . ⁊ corp⁹ domini inde disparuit.

Q⁹ tria concurrere debent ad hoc q⁹ sacramētū spiritualiter māducet Capitulum .II.

PRimo ꝑsiderandus est spūaliter manducantiū modus. Tria em̄ cōcurrunt in delectabili comestione corporali ꝓmus ē esuritio. scōm masticatio. tertiū est delectatio. Sic similiter i hac spūali comestione. ꝓmo debem⁹ xp̄m spūaliter esurire: ip̄m cibū nost⁹ in intimo cordis desiderādo Secūdo debem⁹ ip̄m masticare: magna discretione cogitatōis discutiendo. Tertio debemus in eo delectari. eū in intima cordis dulcedine diligēdo Esuritio. ꝓmo inq̄ debemus xp̄m esurire ipsuz spūaliter ⁊ ardent̄ desiderādo talis em̄ esuries quedam de eo cibatio est: q̄ etiā maiorem esuriem parit. Sicut Eccī. xxiij. ip̄e testat dicēs. qui edūt me adhuc esuriēt: ⁊ qui bibūt me adhuc sitient. Ideo Grego. ait. In spūalibus desiderijs saturitas apetituz parit: quia q̄to magis corde sapor ꝑcipitur: eo amplius cognoscitur quod auidius amet. Unde Hiero . sup Luc. ait. Biberūt ex eo oēs sc̄z antiqui p̄res. Ebrietas felix: sacietas salutaris . que quāto copiosius sumit: tanto sumentib⁹ sobrietatez donare dignatur. vel esuritio est humilitas mentis. sicut beata maria inquit dicens. Esurientes implevit bonis ⁊c̄. Masticatio. Secundo debemus xp̄m spiritualiter māducare eius beneficia. sc̄z incarnationē ꝓuersationē. ⁊ eius saluti/ferā passionē deuote ruminando: sicut ipse nos docuit Joh̄. vj. dicens. Qui māducat meam carnē ⁊ bibit meuz sanguinē in me manet ⁊ ego in eo. Hoc q̄dem manducare est spirituali ter masticare. teste Aug⁹. dicēte. hoc ꝓtinet ad vtutem sacramēti non ad visibile sacramentū qui sc̄z manducat intus non foris: q⁹ qui manducat p̄emit dente nō mente Et hoc est quod apl's. j. Cor⁹. x. vigilanter ait de iustis antiq̄s loquens. Omnes eandē escam spūalem manducauerūt. ⁊ omnes eundē potum spūalez biberunt. Manducatio ꝓtinet ad masticationē affectus. potatio vo ad discretionē intellect⁹. Et de conse. di. ij. c. inquit. Aug⁹ ait. inq̄t apostolus. Omnes eandē escam spūalez māducauerunt. spiritualē vtiq̄: non aūt eandē corporalem. s aliam. quia illi manna celeste manducauerunt. nos autē aliud. ⁊ oēs eundē potū biberūt spiritualē: aliud illi ⁊ aliud nos. s spē cie visibili quod tamē idem est veritate spūali Et idez in. c. j. ait. vñ intelligendū ē ꝑm Tho. ibi s. q⁹ antiq̄ patres non māducauerūt spūaliter hoc sacramentū: q⁹ nōdū erat eis institutū nec cōsecratio ꝓcesserat eos. Manducauerūt tamē spūaliter xp̄m. sicut apl's supra ait. Item Bonaueñ. in. iiij. di. ix. ait. q⁹ spūalis masticatio est ꝓpr̄ie recogitatio cibi sc̄z carnis xp̄i pro nobis exposite in p̄reciū ad redimendū . ⁊ i cibum ad reficiendū. Incorpatio autē attendit dum recogitans charitatis amore ei qui cogitatur iungit: ⁊ sic incorpatur reficit et magis assimilat. Ad hoc autez q⁹ quis spūaliter manducet requirit⁹ cogitatio fidei. ⁊ affectio charitatis. In ꝓmo sicut dictuz est ꝓtinet masticatio. in secūdo vero incorpatio. hec Bonaueñ. Predicta autē duo potuerūt habere multi patres veteris testamēti circa h̄ sacramentū. intelligētes figuras hui⁹ sacramēti sicut fuit māna paschalis agnus: ⁊ sic ꝺ alijs. Et saluo meliori iudicio potuerūt hoc sacramentuz spūaliter manducare hoc modo p̄dicto. Delectatio. Tertio debemus in xp̄o eum spūaliter manducando delectari seu incorpari: ⁊ interna dulcedine inebriari. Sicut Esa. lv. dicit dñs. Audite audiētes me ⁊ comedite bonū: ⁊ delectabit incrassitudine anima vr̄a ⁊ feriam vobiscū pactum sempiternū: miser̄ias dauid fideles q̄ fuerūt inenarrabiles dulcedines ⁊ suauitates. q̄s de xp̄o venturo exptus est. ꝓinde illas gustauerat q̄n ad illas oēs animabat dicens. Gustate ⁊ videte quoniā suauis est dñs. beat⁹ vir sc̄z iam in spe qui sperat in eo. Hāc q̄p dulcedinem gustauerat sponsa que Can̄. iiij. ait Mel ⁊ lac sub lingua eius. id ē. dulcedo inenarrabilis in meditatione amorosi cordis eius Hec siq̄dem suauitas ⁊ dulcedo celestis quedā p̄regustatio est actante virtutis. vt mūdi dulcedinem reddat insipidam. Q⁹ autē mundi dulcedinē reddat insipidā attestat Aug⁹ cū ait. Gustato spū desipit oīs caro. Q⁹ mundi amaritudinē facit sapidā: mystice. iiij. Reg⁹. ij. ostendit in Helyzeo q̄ misit sal in amaras aquas: et in dulcedinē cōuerse sunt. Sic xp̄s dulcore ⁊ sapore spūali: sanat ⁊ extinguit amaritudines mūdi. Ex h̄ em̄ btō Stephano lapides torrētes dulces fuerūt. ⁊ btō Laurētio arq̄ multis alijs sāctis. ardētes p̄rune cādētes teste lorice ignee vise sūt tanq̄ suaues rose. vnde Act⁹. v. Ibāt apl'i gaudētes a ꝑspectu ꝑsilij q̄n digni habiti sunt ꝓ noie ihu ꝓtumeliam pati.

De triplici fructu spiritualiter māducantium hoc sanctissimū sacramētum. Cap'm .III.

TErtio vo ꝑsiderandus est spūalit̄ māducantiū fructus qui triplex est. ꝓimus ē peccator̄ remissio. secundus ab eterna morte saluatio. tertius ē salutis eterne ptic̄patio. ꝓmus inq̄ fructus ē pctō⁹ remissio.

& hoc nos docuit petere domin⁹ ab eterno patre cũ ait Luc̃ xj. Panem nostrũ quotidianũ da nobis hodie. id ẽ. spũalez cibum: qui enim manducãt spũaliter ꝓtutez corpis & sãguinis xpi: eum dicunt spũaliter sumere & mãducare q̃ ipam corpis xpi efficatiã quotidie sumunt. & remissionẽ omniũ peccato⁹ suscipiũt. Et ad hanc cõmunionẽ spũalẽ sumendã in quolibet die festo quilibet conari tenet. sicut dictũ ẽ supra vbi tractauim⁹ de festis ꝑmone. x. arti. ij. c. j. ante mediũ. Secũdus fructus ẽ ab eterna morte saluatio & de hoc locut⁹ ẽ dñs: cũ Joh. vj. ait. Hic est panis de celo descẽdẽs: vt si q̃s ex ipo mãducaucrit scz spũaliter: non moriat scz eterna morte. Unde Aug⁹. super apostolũ ait. Patres nr̃i eandẽ escam spũalem mãducauerũt quã & nos nõ alteram. i. mãna qđ signat xpm: & ideo valet credẽtibus. Alij vero q̃ non crediderũt mãducauerũt & mortui sunt eternaliter. & nõ Moyses & alij iusti: q̃ in illo corpali cibo inuisibilẽ spũaliter esurierũt gratiaz spiritualiter gustauerũt. vt spũaliter sanarent scz a morte eterna. & nos siliter mãducando ab eterna morte liberamur. Tertius fruct⁹ est salutis eterne ꝑticipatio. vñ super illud. j. Cor̃. x. Unus panis & vnũ corp⁹ multi sumus: oẽs q̃ de vno pane et de vno calice ꝑticipamus. vñ Aug⁹. Nulli dubiũ est quẽcz tũc corpis & sanguinis dñici ꝑticipem fieri qñ mẽbrũ xpi efficitur: nec alienari ab illi⁹ patris ꝓsortio etiã si antecz panẽ illũ edat de hoc seculo in vnitate corporis xpi ꝓstitutus abcedat: q̃ illi⁹ sacramẽti beneficio nõ ꝑuatur. quãdo illud qđ hoc sacramentũ signat. inuenit. Inuenit aut̃ homo q̃ sacramẽtũ signat qñ mẽbrũ xpi efficit. Et hoc q̃dẽ efficit. qñ credẽdo & mãducãdo spũaliter manducat. qui sic in corpe xpi vere ꝓuertitur vt cũ ipo eternaliter viuat. hec ille. Ultra oia supradicta auditõe deuota ipius misse addam notabilẽ versum qui talis est. vñ ꝟtus. Non charitas opes nec missa minuit iter.

Articulus. ii. ð sacramentali & spirituali mãducatione dñici corpis.

Tertius manducãdi modus est cuz sumitur sacramẽtaliter & etiaz spũaliter simul: & hic est pfectus & optim⁹ sumẽdi modus. sicut de beata virgine. Luc̃. x. mystice dicit. Optimã ptez elegit sibi maria que nõ auferet ab ea: eo q̃ tribus sibi ꝓpositis scz esse matrẽ & nõ ꝟginem. vel esse matrẽ & virginem. vltimã & optimã sibi elegit. scz esse vtrũq̃ simul. Sic & isti assumere volũt corpus christi nec tñ sacramẽtaliter: sed sacramẽtaliter et spũaliter simul. quod quidẽ ẽ in hoc sacramento eligere optimã partẽ. iuxta ꝓceptum ecclie de peni. & remis. c. Oñis vtriusq̃ sex⁹. Leteꝛ aduertendũ est q̃ q̃ vult sumere fructifere corpus xpi: tria sunt ei necessaria ꝟm Bonauen. i iij. di. xij. Primũ ẽ discretio. scõm ẽ deuotio. tertiũ est ꝓbatio. Primo eñ ẽ ei necessaria discretio. Oportet em̃ hũc cibũ ab alijs discernere ꝑ fidem. tñ em̃ sacramentũ recipe sicut recipitur alius cibus: nec cõgruũ nec fructiferũ est. Et q̃ in hoc sacramẽto ꝓsens ẽ diuina maiestas: ideo debet recipi cũ honore. vt ipm homo cognoscat ido necesse est istũ cibũ ab alijs discernere vnde apostol⁹. j. Cor̃. xj. ait. Judicium sibi mãducat & bibit nõ dijudicãs corp⁹ domini. Secũda est necessaria ꝓbatio. q̃libet em̃ dz se ꝓbare & examinare si sit i eo mortalis culpa anteq̃ ad hoc sacramẽtuz accedat. Ideo apostol⁹ vbi supra ait. Probet aũt seipsum homo: & sic de pane illo edat & de calice bibat. Qui em̃ mãducat & bibit indigne. iudiciũ sibi mãducat & bibit. Tertio necessaria ẽ deuotio. cum em̃ in hoc sacramẽto exprimat̃ diuina maiestas. necesse est illud recipe cũ deuotione. Exemplo zachei Luc̃. xix. qui iesum accepit gaudẽs. id ẽ. cum multa deuotiõe. Qui igit̃ sic ꝓparati suscipiũt hoc sacramẽtuz: optimã partẽ eligũt. & merito quidẽ & maxime ꝑ pter multipliceꝛ bonos fruct⁹. q̃ inde sequũt̃. Primus est peccatoꝛum destructio. secũdus est bonoꝛ augmentatio. scz spiritualiuz. tertiꝰ vo cum xpo vnio.

Qꝛ deuota sumptio sacramenti ad detestationez peccatoꝛum tripliciter valet. Capm. i.

Primus est peccatoꝛ destructio de quo Dan̄. ij. my stice dicitur. Videbas do nec abscisus est lapis de mõte sine manibus: & ꝑcussit statuam i pedibus ei⁹ ferreis & fictilibus. id ẽ. ꝑcussit peccatoꝛũ figmẽta Et sequit̃. Et cõminuit eos scz pedes. Et iterũ. j. Joh. iij. dicit̃. In hoc apparuit filius dei vt dissoluat opa diaboli. que sũt scelera atq̃ peccata. Valet igit̃ hoc sacramentũ ad destructionem peccatoꝛ. & maxime quo ad tria. Primo ad delendã maculã coꝛdis. secũdo ad mitigandum stimulũ carnis. tertio ad resistẽdũ cogitationibus prauis. Primo inq̃ valet ad delẽdam maculã coꝛdis teste ꝓpha q̃ ait ps. lxvij. Niue dealbabit̃ in selmon. Selmon em̃ mons dei est vmbra interpꝛetat̃. Et sicut glo. ait corpus xpi significat. q̃ sicut de lumie & corpoꝛe oꝛit̃ vmbra ita in xpi coꝛpoꝛe est lumen diuinitatis & caro humanitatis. In hoc sigdem vmbroso mõte sup niuẽ dealbabũt̃ fideles. q̃ virtute coꝛpis xpi mirabiliter mundant̃ a maculis venialiũ. & quãdoq̃ etiã mortaliũ peccato/

rum. vnde Esa. xliij. Ego sū ipe qui deleo iniquitates tuas ppter me. Delent autē macule de corde venialiū peccatorū ex charitatis feruore cum quo sumi⁹ corp⁹ christi: et hoc quia dicto feruori cōtrariant Econtrario delentur etiā quādoq; mortalia quādo nō ex negligentia. sed ex memorie insufficiētia ⁊ labilitate oblita sūt. Sicut patet de conse. di. ij. c. ante benedictionē. vbi dicit q; q̄ manducauerit hoc corpus fiet ei remissio peccatorū Vbi glo. ait. non solum venialiū sed etiam mortaliū quod intelligit modo p̄dicto Secūdo valet ad mitigādum stimulū carnis. In hui⁹ mysteriū Exo. xvj. scriptū est. Mane quoq; ros iacuit p circūitū castroꝝ. Glo. Panis celestis in similitudine roris ⁊ pluuie apparuit: quia corp⁹ christi a feruore viciorū refrigerat. Ideo ps̄ ait. Tu dominaris potestati maris: motū autez fluctuū eius tu mitigas. Mare significat multas miserias carnis: motus autē eius stimulos carnis

Tertio valet ad resistendū cogitationibus prauis. vnde Cañ. j. dicit. aia iusti. Fasciculus mirrhe dilectus meus mihi. Mirrha sīdem corpora fuat illesa. quia dilectū dominū suscipimus sicut fasciculū mirrhe eo q; passionē ei⁹ ad memoriā reuocam⁹ Preterea hoc sacramē tum roborat habitū gratie. ex quo tanq; ex arma tura anime mens a prauis cogitatiōib⁹ defensat. Ideo ps̄. ait. Nā ⁊ si ambulauero i medio vmbre mortis. nō timebo mala quoniā tu mecū es. Et iterū idem ait. Domin⁹ fortitudo plebis sue. ⁊ protector saluationū christi sui est. Sed nūq̄d corp⁹ christi debet dari amētibus. Respondet q; de amentibus distinguēdū est. Primo eñ modo amētes largo modo dicunt qz debilē mentez habent. sicut dicit inuisibile qd male videt. tamē aliquo modo dociles sūt eorū que ad fidem ⁊ deuotionē sacramenti pertinere p̄bant: ⁊ talibus non oportet corpus xp̄i negari. Secūdo sunt q̄dam qui omo carent iudicio rationis. ⁊ tūc aut isti fuerūt tales a natiuitate. ⁊ istis dari nō debet. qz non possent ad deuotionē induci que requirit ad sacramētuz hoc. Quis q̄dam contrariū dicunt Aut incidunt in amentiā post fidem ⁊ deuotionē sacramenti: ⁊ tūc debet eis dari nisi timeat periculum vel de vomitu vel de spuitiōe vel aliquid hmōi. Et hoc patet p illud qd habet. xxvj. q. vj. c. is qui. vbi dicit. Is qui in infirmitate petit si casu ad cū sacerdos inuitat⁹ veniat oppressus infirmitate obmutuerit: vel i fine si auersus fuerit. dent testimoniū q̄ euz audierūt. ⁊ accipiat penitētiā. id ē. absolutiōez s̄m gloſā. Et si cōtinuo credit moritur⁹ recōsilietur p manus impositionez: ⁊ infundat ori eius eucharistia: si supuixerit moneat a predictis testibus petitioni sue satisfactū. Et subdat penitentie statutis ⁊ legib⁹. q̄diu sacerdos qui penitentiā dederit p̄bauerit. cū hoc cōcordat Alexā. de halis ⁊ Tho. in. iiij. di. ij. in fine De demoniacis. Addit etiā Tho. ibidē de demoniacis cōmunio nō ē deneganda. nisi forte sit certū q; p aliquo crimine a diabolo torqueāt De talib⁹ loquit diacon⁹ in. iij. lib. de ecclesiastica hierarchia dicēs. Energomini etiā ab inspectione diuinoꝝ arcent. vñ statim post euāgeliū in p̄mitiua ecclesia p vocē diaconi cū catechuminis excludebant. Vel dicēduz ē ⁊ melius q; ipe vocat energuminos illos in q̄b⁹ adhuc viget virtus demonis ppter peccatū originale nondū exstirpatū: eo q; nōdū baptismi gratiā cōsecuti sunt. q̄bus exhibet exorcism⁹ post cathecismū ante baptismū. Unde ipe ponit eos secūdo loco post cathecumios. Insup Cassian⁹ ait. Qui ab īmūdis vexant spiritib⁹ cōmunionē sāctā a seniorib⁹ nr̄is nūq̄ inuenimus interdictā. Preterea. xxvj. q. vj. c. q̄ recedūt in fine dr. amētib⁹ etiam q̄cūq; pietatis sūt p̄ferēda sūt. ⁊ loquit ibidē de recōciliatōe ⁊ cōmunione sacra hec s̄m Tho. vbi supra. Sz Alexā. de halis ait q; sunt q̄daz energumini q̄ exigentib⁹ peccatis suis iudicio dei arrepticij facti sūt. de q̄bus frequēter accidit q; p̄cupunt i blasphemias ⁊ alia q̄ absq; dei ꝓtumelia fieri nō p̄nt. ⁊ talib⁹ non ē dandū corp⁹ xp̄i. Quidam ꝓo energumini sūt q̄ nō modice religiōis fuerūt. ⁊ tū diuina p̄missione ad matorē eorum purgationē ⁊ meritoꝝ augmētatōez q̄busdaz tpis iteruallis vexant a spiritib⁹ imundis q; deuotio i nullo diminuitur neq; refrigerescit feruor. de q̄b⁹ p̄mpta sūt exempla: s̄ forte non expedit p̄palare talia: s̄ talibus qñ opportunitas se offert dari debet: vt ꝫ vexatiōes malignī spūs forti⁹ ſualescāt. de hmōi intelligit Cassianus. vñ dicit Tāto magis ac magis inimicus insultabit obsesso: q̄tuz eū celesti medicina viderit segregatū. Hec Alexan. de halis.

Qz p hoc sacramētū digne sumptū tria bona spiritualia in hoie augmentantur. Caplm. ii.

Secūdus effectus huius sacramēti est bonoꝝ spiritualiū augmētatio Sicut p̄rouerb. xij. dicit. Qui bonus hauriet sibi a domino gratiam ⁊ merito q̄dē: quia ipe est fons omnis gratie ⁊ ꝫtutis. vnde sacramētū eucharistia. id est. bona grā noiat. Ioo Ecci. xxiiij. ipa eucharistia ꝺ se ait. In me ois gratia vite ⁊ veritatis. in me ois spe vite ⁊ virtutis. Transite ad me oēs q̄ cupiscitis me: et a generationib⁹ meis adimplemini. Tria autē inter alia bona multiplicant p hoc sacramētū

Primus est decor castitatis. secūdū est feruor charitatis. tertiū est sapor suauitatis. Primū inq̄ ē decor castitatis. vnde Dañ. j. dicit. Apparuerūt vultus eorū meliores vultibus pueroꝝ ⁊ corpulētiores p̄ omnib⁹ pueris q̄ vescebañt cibo regio Glo. vultus eoꝝ quos panis satiabat qui de celo descendit apparuerūt meliores. scz castitatis decore. Unde ⁊ pueri illi casti fuerūt. Proinde merito dicit Cañ. vij. Q̄ pulchra es ⁊ q̄ decora charissima in delicijs. Sicut em̄ nutrimēta plurimū faciunt ad decorem corpis: sic etiaz delitie spūalis cibi ad pulchritudinē castitatis. Sm̄ em̄ Alexan. de halis in. iiij. Talis cōmunicatio sacramētalis et spiritualis simul valet ad cognoscēdā diuinā bonitatē siue largitatē in reficiendo: q⁹ dedit corpus suū ad spūaliter ⁊ sacramētaliter manducandum vt vtrūq̄ scz corpus ⁊ aiam reficeret. vnde estimo q⁹ incētiua carnis sedañt ex manducatione sacramētali. hec ille. Secūdū bonū est feruor charitatis. vnde Eccī. xxxij. dicitur. Gemula carbūculi i ornamēto auri. Glo. ardentia gēmaꝝ p̄cipatū tenet carbunculus sic dictus: q⁹ est ignitus vt carbo: et significat corpus xpi. q⁹ cor accipiētis ornat castitate et inflāmat charitate. vñ p̄s. xxij. ait. Ignis a facie eius exardescit: carbones succēsi sūt ab eo. Et iterū ait. Impinguasti in oleo caput meuz id ē. mentē meā feruēti deuotiōe inebriasti. Et calix meus inq̄ p amplexū dilectiōis q̄ p̄clarus est. id ē. illuminās intellectū ⁊ inflāmans affectū talis em̄ sūptio sacramenti scz spūaliter ⁊ sacramētaliter valet ad trāslationē de humanis ad diuina. Ideo Innocēti⁹ ait. Sapientia dei que se p̄ visibilia manifestat. volēs euidenter ostēdere q⁹ ipa est cibus animaꝝ carnē assūptam ꝓposuit i eduliū. vt p̄ cibum humanitatis inuitaret ad gustū diuinitatis. vnde ait p̄s Gustate ⁊ videte quoniā suauis est dominus Totū ergo se xp̄s exhibet nobis vt sicut diuinitate nos reficit quā spūaliter corde gustam⁹. ita humanitate nos reficiat quē corpaliter ore comedimus vt ita de visibilib⁹ ad inuisibilia de tēporalib⁹ ad eterna. de eternis ad celestia. et de humanis ad diuina nos transferat. Ego sum inquit panis viuus q̄ de celo descēdi: ecce cibus diuinitatis ⁊ panis quē ego dabo caro mea ē. ecce cibus humanitatis. Tertiū bonuz est sapor suauitatis. vñ Sapie. xvj. de domio sc̄tū est. Angeloꝝ esca nutriuisti populū tuū et paratū panē de celo p̄stitisti eis sine labore: oñe delectamētū in se habētez ⁊ oñis saporis suauitatē. substantiā em̄ tuā ⁊ dulcedinē tuam quā in filios habes ostendebas. ⁊ deseruiens vniuscuiusq̄ volūtati ad quod quis volebat cōuertebaſ. Et it erū Cañ. v. anima iusti inq̄t. Comedi fauū cum melle meo ⁊ bibi vinū meū cum lacte meo. id ē. bibi ⁊ comedi corp⁹ et sanguinē domini nostri ihu xp̄i cuz sapozoso affectu ⁊ luminoso intellectu ad anime mee spūalē cōsolationē. hec est em̄ suauitas de qua p̄s ait De petra melle saturauit eos: q⁹ tales deuotemētes sugūt ineffabilē dulcedinez eius. Unde Aug⁹ ait. Participatiōe corpis ⁊ sāguis christi homo viuit nō sumens sacramētū tm̄ quod ⁊ mali faciunt. sed ptingens vsq̄ ad spūssancti pticipationem: vt in corpe domini tanq̄ membrum maneat ⁊ eius spiritu vegetet. vnde Innocenti⁹ ait. Panis angeloꝝ factus est panis hominū. Sm̄ illud pphet̄icuz. Panē angeloꝝ manducauit homo. quaten⁹ qui Sm̄ animā cibum diuinitatis accipim⁹. Sm̄ carnē etiam cibum humanitatis sumamus. quoniā sicut anima rationalis ⁊ caro vnus est homo. ita deus ⁊ homo vnus ē christ⁹ hoc dicit q̄tum ad primū ⁊ post. q⁹ p̄ gustum quoq̄ vitā acquirit q̄tenus vnde mors orieba ſ inde vita resurgeret Dictū quipe est de illo. Quacūq̄ die comederis morte morieris. Dicit autē de isto: si quis māducauerit ex hoc pane viuet ineternū. ⁊ de hoc dicit q̄tum ad sc̄m.

De pfecta vnione aie cū xp̄o quaz efficit hoc sacramētū. q̄ triplici similitudine demōstraſ. Cap. III.

Tertius effectus hui⁹ sacramenti ē cuz xp̄o pfecta vnio Sm̄ Bonaueñ. in. iiij di. xij. Effectus hui⁹ sacramēti nō ē de nouo vnire: sed iam vnitas magis vnire. magi autē quis vniſ tripliciter. aut vinculo maiori aut vinculo strictiori. aut viculo firmiori. Primo inq̄ vinculo maiori vt ille q̄ habet maiorē charitatē. Secundo vinculo strictiori vt ille q̄ Sm̄ eundē habitū tenacius amat. Tertio vinculo firmioris: vt ille q̄ eodem habitu magis ē radicatus. Dicit autē hoc sacramentū magis vnire: q⁹ digne accedētē reddit feruētiorē: q⁹ efficit hō vt carbo ignit⁹: ⁊ reddit fortioreꝝ sic bon⁹ cib⁹ Et ex h̄ q⁹ reddat charitatē magi ignitū adiuuat ad p̄sumēdū originaſ pcti rubigine. Et ex h̄ q⁹ magi firmat adiuuat ad vitandū oia scelerea ⁊ rōne vtriusq̄ valet ad augmētū vtutū: ⁊ maxie charitat⁹ q̄ vinculū ē pfectiōis Sz q̄tū ad feruorem vl radicatōez. feruor minuitur q̄tidie p venialia ⁊ etiā radicatio: ⁊ ideo optet p hūc cibū restaurari dep̄ditū. h̄ ille Adueretēdū ē etiā q⁹ cū h̄ sāctū sacrm manducam⁹ nō ip̄m quēadmodū ali⁹ cibus i nos mutatur s ecōuerso nos mutamur in illū. Proinde sic dictū est h̄ sacramētū eucharistia. id est. bona gratia nūcupaſ eo q⁹ corp⁹ xp̄i influat in nob bonitatē suaz p̄ quam non ip̄m nobis sed nos

illi assimilamur. et in eius bonitatez mutamur nam gratia est quedam influentia diuine bonitatis in anima. p quā deo assimilat. Hec siquidem vnio triplici similitudine ꝓbari pōt. Prima sumitur de virtute amoris nostri. secūda de virtute rei amoris. tertia de virtute surculi arboris. Prima ꝙo sumitur ō ꝝtute nostri amoris. Est em̄ vis amoris trāsformare cor amantis i id qđ amat. vnde Can. viij. ait christ⁹ ad spōsam. Pone me vt signaculū sup cor tuum: sup cor tanq̄ sup ceram liquidā calidā puram ⁊ mollem ⁊ aptam suscipe imaginē impressam ibu christi ponendū est dominicū sacramētuz nam sup calidū cor amore dei purū mundicia sui ac molle pietate ꝓmi. corpus xp̄i vt sigillum ponit: non vt ipm qđ imutabile est i nos mutet. sed vt nos in imaginē bonitatis ei⁹ trāsformemur ⁊ imutemur. Item habet de consecratione. ij. c. Hoc sacramentū. ibi Aug⁹ ait. Hoc sacramentū pietatis est. signum vnitatis. vinculum charitatis. Qui vult viuere accedat ⁊ credat: ⁊ incorporet. bunc cibū ⁊ potum societatem vult intelligere corpis ⁊ membroz suoz vnde Joh. vj. domin⁹ ait. Qui mā ducat meā carnem ⁊ bibit meū sanguinez: in me manet et ego in illo. Secūda ꝙo similitudo sumit ad hoc idem de virtute rei maioris. nam si gutta aque in vas magnū vini ponat: aqua ex toto mutat in vinū: sic etiaz virtus dominici sacramenti cū inffabilis magnitudinis sit. ⁊ nos q̄si nihil respectu illi⁹ merito nos mutamur i christum ⁊ nō christus in nos De christi magnitudine ps̄ ait. Magnus domin⁹ ⁊ magna ꝝtus eius. Et de puitate nostra idē ait. Substātia mea tanq̄ nihilū ante te. Et Esa. xl. scꝑtuz est Ecce gentes quasi stilla situle. Et sequit. Omnes gentes quasi nō sint. sic sunt coram eo. Magnitudo ita q̄ ꝝtutis ⁊ dulcedinis christi. cuz sacramentū sumit exiguū ⁊ humile cor nostrū vincit. ⁊ illud a se deficere facit in seip̄m cōuertens. vt non iam mūdanis ⁊ trāsitoriis rebus dediti. sed volūtate ꝑmone ⁊ ope christo similes sumus. sicut de se ps̄ testat dicēs. Defecit in salutare tuuz deus anima mea: ⁊ in ꝝbuz tuum supsperaui. Tertia similitudo ad idē sumitur de ꝝtute surculi. Est nempe natura surculi arboris bone. q̄ si siluestri trunco inserat naturali virtute ꝑualens illius amaritudinez ⁊ siluestrem naturam in domesticā et nobiliorem conuertit ⁊ similē fructum bonū ꝓferre facit. Sic vtiq̄ corpus christi in nobis insitū defectus nostros euacuat: ⁊ nos in bonitatē suā trāsformat Proinde quales ipe flores frōdes ⁊ fructus iusticie facit: tales quoq̄ p eū ⁊ nos facere studeamus. Hinc spūssanctus p Ezech xvij. ait. Sumam ego de medulla cedri sublimis. ⁊ ponam de vertice ramoz̄ eius tenerū. distringā ⁊ plantabo sup montē excelsuz ⁊ super eminentē. in monte sublimi israel plātabo illam. ⁊ erūpet in germē ⁊ faciet fructū. Cedr⁹ sublimis ē pater omniuz deus. rami eminētes sunt antiqui patres. vertex ramoz̄ est beata ꝙgo maria. medulla cedri eterna dei sapientia est. De vertice igit ramoz̄ fuit caro christi de ꝙgine sumpta. Tunc igit spūssanctus medullam cedri ⁊ partem sumpsit de supremo ramo quādo verbū caro factum est. tenerū aut̄ dra teneo p ꝓtrariū qđ vix se teneat: ⁊ significat h̄ sacramētū eo q̄ vix xp̄s se tenet i celo. ℔ tract⁹ amore nr̄i descēdit ad terrā. h̄ tenez de⁹ distrigit. i. dilatat qñ h̄ sacramentū i multis hostijs p orbē terrarū multiplicat. Vñ distringē ℔m catholicon ē dilatare. Hūc aūt nobilissimū surculū in mōtē excelsū plātat: cū fideliū mentes a terrenis desideriis ad celestia eleuans dñica corpis tribuit sacramētū. Hinc siq̄dē fructus erūpit. q⁹ cor fidele ꝝtute corpis xp̄i relicta p ꝓria amaritudine vicioz̄ ad gl̄iaz ei⁹ spūales flores desideriozꝝ sāctoz̄. frōdes vtiliū ꝝbozꝝ ⁊ fruct⁹ bonoz̄ opez̄ facit. Jōo aia fidelis ait ad xp̄m Can. j. Trahe me post te. s. mutando me violētia tue dilectionis. magnitudine tue delectationis: si ꝝtute firme intentiōis. vt nō maneat in me radix amaritudinis: ℔ ꝑualeāt i me ꝝtus ⁊ dulcedo tue supexcellentissime bonitatis vt cuz apl'o dicam⁹ illud Gal. ij. Viuo aūt iā nō ego. viuit ꝙo in me xp̄s: q̄sez vita ē viuentiū spes morientiū ⁊ gloria omniū resurgentiū. Qui benedictus ⁊ benedicibilis dulcis ⁊ desiderabilis glorios⁹ ⁊ laudabilis cuz patre ⁊ spū sancto viuit ⁊ regnat ⁊c.

Feria. VI. in parasceue de sanctissima passione ⁊ mysterijs crucis xp̄i.

Sermo. LVI.

Afflictus sum ⁊ humiliatus sum nimis: rugiebā a gemitu cordis mei. domine ante te omne desiderium meum ps̄ xxxvij. Ad cōtēplandū sacramentū dominice passionis lz omniuz nostroz̄ ad hoc desideria inardescant: tamen imbecillitas humani ingenij oīno insufficiens est. Porro cum in xp̄o ie/su esset diuinitas: q⁹ filius vnic⁹ dei erat: ⁊ anima rōnalis a deo creata: atq̄ caro de virgine sūpta ipa rei magnitudo stupendā abyssuz admirationis ingerit menti. atq̄ incōprehensibilitatem tanti mysterij ꝓtestat sez q̄ dei fili⁹ tam aspera p nob voluerit pati. atq̄ i cruce obprobriosissime mori. qđ intelligens a rōnali natura non posse cōprehēdi. Eccl. j. ait. Altitudinē

celi ecce diuinitas xpi. ⁊ latitudinē terre. id est carnis in passionibꝰ dilatate. ⁊ ꝓfunduz abyssi. id ē. eius anime in doloribus abyssate quis dimēsus ē? quasi dicat nulla rationalis ⁊ creata natura ꝑ ante oīa ipa admiratio animi ꝓpulsans atq; interrogans ait. cū deus dixit. ⁊ facta sūt ipe mandauit ⁊ creata sūt. cur ꝓ nostra redēptione tot ⁊ tanta suplicia passus est]. Ad hoc respōdet Haymo in quodā sermone in mysterio dicēs. q; inter misericordiā ⁊ veritatē difficilis altricatio fuit veritas eī in adiutoriū ⁊ cōcliuz sibi iusticiā aduocauit Misericordia autē pacē in subsidiū inuocauit. ambe cōmuniter diuie sapiētie arbitriū elegerūt partibus igit in p̄sentia arbitrij ꝓstitutis. misericordia pacis instructa ꝓsilio taliter allegauit Cū deus sūma bonitate fecerit hoīem ad imaginē ⁊ silitudinē suā. indignū est vt tam digna creatura tota peat. ⁊ deꝰ fraudet ꝓposito suo qui ꝓpterea fecit hoīem vt illum cognosceret: cognitū diligeret. ⁊ dilectuz haberet. si ergo talem ex toto puniret nulla ꝑsus bonitas. imo potius crudelis esset impietas. Nō ergo obliuiscat misereri deus. nec ꝓtineat i ira sua misericordias suas. Veritas autē iusticie freto ꝓcilio ad hoc respōdet Cū deus sūma equitate ꝓpter peccatū clauserit ianuā paradisi collocans cherubin apud paradisum vt angelus diaboluz ⁊ hominē igneo gladio effugaret: indignuz est vt eam reseret indignis ne sanctū dei canibus vel margaritas spargat ante porcos. Oēs eī declinauerūt simul inutiles facti sūt. non est q̄ faciat bonū. Omnes eī imundo semie ꝓcepti sunt. ⁊ apposuerūt adhuc peccare ei Ad hꝫ misericordia respondet. Quis homo valde peccauerit. postea tamē ꝓfecte penituit: ideo qd̄ aī amisit ꝓ culpam recupare debet ꝓ penitentiā. Quacūq; eī hora peccatoris ꝓuersus fuerit. et ingemuerit vita viuet ⁊ nō morietꝫ. Ecōtra veritas respōdet. Iz homo ꝑ penitentiā culpā deleuerit ꝓfectam: tamē innocentiā penitētia nō restituit: qz remanet semp vomes peccati. languoz nature ⁊ tyrannꝰ carnis. ideo cū possit penam auferre nō potest tamen gr̄iam restituere. His ⁊ talibus obiurgationibꝰ diuina sapiētia cogitauit cogitatiōes pacis: ⁊ vidit q; iusticia lederet nisi sufficiēs pena ꝓ oibus solueret: ꝙ miscōdia disperiret si quemlibet sufficiēti pena puniret. vñ vt tā miscōdie q̄ iusticie satisfaceret iudicauit vt filiꝰ dei assumeret i se penam ꝓ oibus. ⁊ donaret ꝓ se gr̄iaz vniuersis. Ac ꝙ hꝫ iusticia ⁊ pax osculate sūt ⁊ cōplexe sūt. nullꝰ aliꝰ eī inuenit dignus apire ianuā paradisi nisi leo de tribu iuda: qui aperit ⁊ nemo claudit. claudit ⁊ nemo aperit. Vix eī cuiq; alij sua sufficiebat iusticia: nedū sufficeret vniūsis. ꝙ ille Vt igit passione sua nos redimeret. ⁊ ꝓ eaz sempiterna gr̄ia dignos efficeret: assūpta nr̄a passibili carne in tpis plenitudine oēz dolorē penam ꝓfusionē ⁊ morte in cruce ppeti dignatus est. Erige igit mens deuota ad illō vitale lignum ocꝰos coꝛdis tui. ⁊ q; nō decet vginē mr̄ez dei i tāta hodie mestitia laborātē aduocatā ꝓ nostra indigētia postulare ne tāti bñficij scz dñice passiōis repiamur ignari ⁊ ingrati: tu sācti sima crux esto refugiuz nostrū: ⁊ virtꝰ illuians mētes nr̄as splēdoribꝰ tuis. inflāma coꝛ nostꝝ ardoribꝰ tuis. Roboza vires nr̄as virtutibus tuis. sine eī lumie tuo ceci sumus. sine calore tuo frigidi sumꝰ. sine roboze tuo fragiles sumꝰ sine sensu tuo aīales sumꝰ ⁊ brutales. sine dulcedine tua amari sumꝰ. Tu medela infirmoꝝ. tu thesaurꝰ ꝓfectoꝝ. tu es decꝰ saluandoꝝ. O sācti ssime lignū vite succurre miser] refoue pusillanimes: iuua debiles. dirige deuios: tu pugnātiū armatura: tuq; pelagꝰ gr̄aꝝ Ad te igit dirigimꝰ p̄ces nr̄as: vt ex abūdantia infinitoꝝ thesauroꝝ tuoꝝ nob̄ impetres sensū ⁊ intellectuz vt ꝓtemplādo ingredi valeamꝰ illas infinitas abyssos doloꝝ. ꝓfusionū atq; mysterioꝝ illiꝰ q̄ te p̄ciosissimo sāguine suo ꝓsecrauit Preterea te adorātes suplices exoramꝰ atq; hūiliter salutamꝰ dicētes. O crux aue spes vnica hꝫ passionis tpe: auge pijs iusticiā reisq; dona veniaz amē Afflictꝰ sū ⁊ hūiliatꝰ sū nimis ⁊c. iteꝝ ibi supza. In q̄b̄ sacratissimis ꝙbis tres abyssus dñice passiōis mystice describūt. Prima ē abyssus incōpr̄hēsibilis penalitatis. q; ppha i ꝑsona dñi ait. afflictꝰ sū ⁊c. Secda est abyssus incōpr̄hēsibilis humilitatis. Unde ppha subdit et humiliatus sū nimis rugiebā a gemitu coꝛdis mei. Tertia est abyssus incompr̄hensibilis vtilitatis. vnde subiūxit ppheta dicens. Dñe ante te oīe desideriū meū.

Prima ps principalis dñice passionis ē de .xxiij. rōnibꝰ q̄re dolores mētales ⁊ pene coꝛpales dñi nostri ie su xpi oi creature rationali incompr̄hensibiles sunt.

Primo igit p̄cipaliter circa dñi passionem cōtemplemur incōpr̄hensibilem abyssum penalitatis: quia sūma veritas ꝓ os ppbete hoc de se testatur dicēs. afflictus sum. Et quis queso exp̄mere sufficiat dolores ⁊ afflictiones quas in sua passiōe sustulit xps cum etiā omnibꝰ rationabilibus creaturis incompr̄hensibiles sunt? vt tamē aliqualiter compr̄hendere valeamus incompr̄hensibilitatem. et abyssalem imensitatem eoꝝ. tria ad p̄sens de ipo domio p̄mittendo cōsidere mus. Primo plenitudinē cognitionū. secūdo

magnitudinem occasionum. tertio multitudinem rationum.

Triplex cognitio ihesu xpi vbi fundabat crux ei⁹ est mētalis.

Primo ꝯsideremus plenitudinē cognitionū. Ab instanti cōceptionis sue ex vnione diuini vbi tres habuit cognitiones in mente sua. Primo habuit cognitionē ꝑteritoꝝ. secūdo habuit cognitionē ꝑsentiuꝝ. tertio habuit cognitionē futuroꝝ. Hę tres cognitiones fuerunt quasi tres altissimi montes sup quos erecta ⁊ fundata fuit crux dñi nostri ihu xpi. de q̄bus ꝓpheta ait. Fundamētū ei⁹ in mōtibus sāctis. Ex quo patz q̄ inter cetera maxime tria ꝑncipaliter semp cognita erant in mente xpi. Primo eñ peccata que ꝓtra deum ꝑterito pātrata erāt. ⁊ que in ꝑsenti cōmittebant: ⁊ que in futuro cōmitti debebāt. Secūdo oñia tormenta que antea passus erat. tunc patiebat̄. ⁊ que in futuro passurus erat. Prōde Jobis. xviij. dicit̄. Sciens itaq̄ ihs oia que ventura erāt super eum. Tertio cognouit oñia martyria suplicia oñia ⁊ oñes labores ⁊ oēs q̄ vsq̄ ad finē seculi futuri sūt. quoꝝ omniū ipe caput erat. Et hec omnia supradicta ⁊ oēs duodecim duplicatas rōnes et aspect⁹ earū: de q̄bus statim subdemus: simul pleni⁹ clariusq̄ magꝭ distincte vidit ⁊ cognouit quā aliq̄ mens hūana posset itelligē aliq̄d singulare.

Tria sunt ex quibus formet̄ mentalis crux christi.

Secūdo ꝯsideremus magnitudinē occasionū sez crucis eius. Tria siq̄dē fuerunt semp in xpo ihu in hō seculo quo aduixit. ex q̄bus est formata mētalis crux ei⁹. Primū fuit imensus amoꝝ. secūdū imēsus doloꝝ. tertiū q̄ fuit imensū gaudiū. Nam sic duo ligna se intersecātia cōstituunt crucem que in medio clauo nectunt̄. Sic doloꝝ ⁊ gaudiū constituerūt xpi mentalē crucē vt gaudium erigatur in altum ꝓpter honorē diuinū: ⁊ doloꝝ in trāsuersum ꝓpter nostrū flagitiū ⁊ hec duo in amore ꝗsi in clauo medio nectunt̄ aut potius ab ipo amore illa duo eq̄liter oriūt̄ tanq̄ a ꝑncipio radicali. Primo ergo mensura ab oi creatura imensurabilis dñici crucis fuit imensus amoꝝ a quo ꝓcessit. Nam tāta extitit. q̄tus ad deum ⁊ ad primū. amoꝝ fuit. quia eñ fuit vnitus vbo ꝑsonali vnione: tota capacitas nature ipius q̄ ex ꝑsonali vnione dilatata extitit tota amore repleta fuit. imo tota fuit amoꝝ i verbo. Secundo etiā mēsura ⁊ magnitudo dñice crucis tanta fuit: quātus extitit doloꝝ in mēte eius ⁊ pena in carne. Prō cuius intellectu sciēdum est ꝑm Alexā. de halis. in. iij. q̄ doloꝝes xpi fuerunt penales maxime ꝓpter duo. Primo quia erāt cōtra naturā patientis. secundo quia erāt cōtra voluntatē naturalē sensualitatis. Insup est notandū q̄ differūt materialiter a doloꝝib⁹ pene. naz pene variant̄ in corporis mēbris ꝑm ipaꝝ penaꝝ diuersitatez ⁊ mēbrorum viuacitatē. ⁊ sensibilitatē. Doloꝝes vero variant̄ in mēte ꝑm ei⁹ viuacitatē atq̄ naturalem ⁊ accidētalē dispositōez. Necnō ⁊ ꝑm varietatē obiectoꝝ ipoꝝ doloꝝ: nihilomin⁹ mēbroꝝ pena in mometo p doloꝝē mēti cōmunicat̄: atq̄ doloꝝ mētis q̄si absq̄ mora p penam ipi corpi habet cōmunicari. Ex q̄ ptz oēs mētales dolores q̄ ab instāti ꝯceptionis fuerūt in mēte eius p indicibiles ac variatas penas resoluebant̄ in corpus suum sanctissimū. ꝑm diuersoꝝ obiectoꝝ suoꝝ doloꝝum. necnō ⁊ omnes eius corpales pene ꝑm earū diuersitatem et acerbitatez in eius mentales dolores modo inexplicabili resoluebant̄. Deniq̄ q̄tum deū ⁊ primū adamauit: tantū sicut infra dicet̄ de iniurijs iniuriati atq̄ iniurijs doluit ⁊ penā sensit. Tertio imēsurabilis mēsura ⁊ magnitudo dominice crucis fuit imēsum gaudiū ipius xpi. Naz ꝑm Alexan. de halis in. iij. Propterea fuit meritoria quia in parte rationali sicut volitum ⁊ placitum. Inestimabile tamen erat gaudiū. quia delectatio i superiori pte anime eius in qua scilicet fruebat̄. Nam q̄tuz dilexit deum ⁊ primum. tm̄ dolebat ⁊ letabatur de iniurijs offensi ⁊ offensoris. nō vtiq̄ fuisset ꝓtuosus doloꝝ nec etiā gratus deo si doluisset inuitus. q̄nimo sicut alijs fruebat̄ virtutib⁹: sic et ista fruebat̄ suaꝝ virtutuz sūma. Proinde in hunc doloꝝē sicut in rem sibi placidissimā. et a se inestimabiliter ꝑdilectam. toto mētis fereba tur conatu. Amplius addi pōt q̄ lz odiret dei iniurias. rāq̄ sūme impie ⁊ iniquas: tamē gaudebat ⁊ conabat̄ tota volūtate illa mala odire et quod mirabilius ē in hoc respectu nō min⁹ doluit p malis demonū et dānatoꝝ lz redemptio ad eos nō trāsiret: q̄ ꝓ culpis electoꝝ suoꝝ. imo tāto ampli⁹ quāto maioꝝ malicia maioꝝq̄ iniuria dei ꝓtinebat̄ in eis.

Duodecim sunt gradus quare incomprehensibilis est mentalis crux christi.

Tertio considerem⁹ multitudinē rationum. scilicet ex quibus doloꝝ eius tāte magnitudinis fuerit. q̄ apō humanam ⁊ angelicam intelligentiā incomprehensibilis erat. Hoc quidem doloꝝe sicut ꝑdictuz ē ab instanti sue cōceptionis dum vixit in carne mortali semp mens ei⁹ plena fuit. ac p multas

ac varias penas i organo sui humani cē resoluebaſ. Fm varietatē obiectoꝝ diuersoꝝ sicut ptactū est Et lz multe huiꝰ doloris rōnes dari possint. tñ duodecim fructꝰ ligni vite merito dici possunt. Hoc siqdem lignuz qđ xps est extraqꝫ pte fluminis. scz humanitatis pmerentis ⁊ diuinitatis meritū dilatātis. p singulos mēses afferebat hos duodecim fructꝰ. id ē. fructiferas rōnes sicut Apoc. xxij. mystice designatur. Ad quos gustandū hortaſ apostolꝰ ad Phiſ. iij. cum ait. Hoc eñ sentite in vobis qđ ⁊ in xpo ihu. qui scz videndo pterita psentia ⁊ futura ppter duodecim duplicatas rationes amando dolebat ⁊ letabaſ ex amore dolore et gaudio q̄si dicat apostolꝰ. Non tñ cum vno sensuuz anime vestre scz visus aut gustus. sed etiam cū omnibꝰ quinqꝫ sentite eius amorem. eius dolorem eius gaudium in dolēdo. ⁊ hoc potest esse thema i festo sancte crucis. Has igitur duodecim fructiferas rōnes p ordinez sub iūgamus. Prima ratio est offensionis. secūda est ignorationis. tertia refectionis. quarta reuerberationis. quinta cōpassionis. sexta incisionis. septima deformatiōis. octaua fornicationis. nona cōtritionis. decima ꝑuationis. vndecima obligationis. duodecima abbreuiationis. Unde merito ppheta in psona domini ad patrem ait. Omnes fluctus tuos induxisti super me. glosa. id ē. omnes passiones. Et alibi idem ait. Veni in altitudinē maris scilz amaritudinum. ⁊ tempestas scz mortis demersit me Loquiť xps mortuus p euidentiā facti. Erige iā mentis oculos anima deo deuota ad crucis christi triumphale vexillū ⁊ tres suauissimos fructus huius suauissimi ligni. seu tres lapides p̄cios atqꝫ splendētes contēplare i sūmitate illius. ⁊ tres in dextero eius cornu aliosqꝫ tres i sinistro. ⁊ in imo ipius crucis alios tres. Et vt p̄dicti duodecim fructus diuisi seu partiti medullitus ⁊ auidius saperenť. q̄libet p̄dictarum rationuz diuidatur in duas: vt sic duplicate duodecim rōnes inexplicabilis crucis xp̄i in vigintiq̄ttuor rōnes consurgant q̄si vigintiq̄ttuor horе naturalis diei in q̄bus speculādo cōuersabat ur ⁊ cruciabaſ filius dei iesus iuxta vaticiniū Zach. qui ca. xiij. ait. Est dies vna que nota est dño ⁊c̄.

Articulus primus prime partis q̄ re crux christi fuit incomprehēsibiliū dolorum atqꝫ penarum. primo autez ponātur tres prime rōnes. Cap. I.

Prima ratio est offensionis. Duo quidem aspectus continue erant in mente ihu. Primus ad dilectū deum. secundus ad dilectum primū. Primus respectꝰ erat ad dilectum deū. Proinde q̄tum dilexit eternum patrē: tantū doluit de qualibet offensa eius. ⁊ quantū dilexit eterni patris gloriam tantū doluit peccati cōtra euz ignominiā Amplius tantuz dolorem sūpsit p qualibet culpa quantū erat grauis eterni p̄ris iniuria. ⁊ quātum requirebat emenda. Et si vnius mortalis iniurie infinita est grauitas. quāta erit tūc omniū simul. Ad quālibet q̄dem culpam seu iniuriam seu cōtumeliaz lūmi patris habuit singularem aspectuz. Sume tibi exemplū de filio ſū mi impatoris. qui si dilectum patrem cerneret a vilissimo ribaldo p lutum et stercus p capillos ⁊ barbam contumelioſe trahi ⁊ pugnis et calcibus os ⁊ faciem eius cōtundi: quanta ista amaritudie repleret ⁊ vti qꝫ q̄tum diligeret eū ac quāto ignominiosius tractaret. Multo q̄dem id pfectius erat in christo. vt ex se patet.

Secundus christi aspectus erat ad dilectū primum. vnde q̄tuz dilexit eos qui suū offendebant patrem. tantū dolebat de tali offensione. Et vt sequamur exemplū filij p̄dicti impatoris si tanta dilectione filius ille ad ribaldū afficeret. q̄ se in eū cordialiter trāsformaret vt q̄si sibi ac si illa fecisset imputaret ad penā. quātus dolor multiplicaret in corde eius? Pro p̄dictis duobus aspectibus ppheta ait. Fiāt filij eius orphani: ⁊ vxor eiꝰ vidua. In quo vero duplex vidue indicaſ dolor. Primꝰ ē mors mariti. secūdus quia orbati patre sūt eius filij: vt mystice innuaſ duplex p̄dictꝰ amor ad deum ⁊ primū ⁊ dolore de mortali offensa dei ⁊ damno offendētis primū.

Sequitur secunda ratio ad idem. Capitulum. II.

Secunda ratio est ignorationis. duo alij aspectus erāt in mēte ihu circa humanum genus. scilz quia videbat illud ignorare duo. Primo q̄tum fuit beneficiū sue humanitatis. Secūdo quātus fuit in assumēdo humanam naturā amor sue imensissime charitatis. qui scilicet eum humanari fecit. Has igitur ignorātias in humano genere semper christꝰ recognoscens tantū dolorē in mente sua de illis sumpsit. quantū erat beneficiū sue humanitatis et quāta fuit in hoc magnitudo sue charitatis cum qua ⁊ carnem assūpsit ⁊ p nobis in cruce mori voluit. Et q̄ natura hūana vel angelica exp̄mere posset magnitudinē beneficij assūptionis nostre hūanitatis in ꝺ erga nos sue imensissime charitatis? Proinde Ambro. ait. Tristis erat qz puulos nos relinq̄bat. puulos inquit. id ē. de vtroqꝫ beneficio ignorātes.

Tertia ratio ad idez Cap. III.

Certia est recessionis. Duo alij aspect⁹ erant in mente christi. Primus quo i/ telligebat magnitudinem pene ex q̄ debebat mors inferri. Secundus quia cognosce bat q̄tum seip̄m diligebat qui debebat mori. Ex hoc duplici aspectu in mēte eius tātus ge/ nerabatur dolor quāta erat pena ex qua mori turus erat Et quātus erat amor quē ad seip̄m habebat. Et ꝺ̄ duplici aspectu Mat. xxvj. domi⁹ ait. Tristis est anima mea vsq; ad mor tem. scz qua video penā quā debeo sustinere z amorem quo me diligo z teneor me diligē. Et quia nullus in humana nutura neq; totus hu manum genus sufficiebat hoc intelligere z sibi compati atq; sibi regratiari. Ideo vice omniū electorū sibijpsi condoluit sicut deo in assūpta natura p humano generi patiēti. Unde sicut in alijs sic z in hoc omniū elector⁹ suor⁹ supple uit defectuz: totū se relinquēs in gratiarūacti/ one z sibijpi de tanto beneficio electis collato z in seipo nos omnes fecit recognoscentes: in quo z nos reputamur plene grati de beneficio redemptionis z causa cōcrucifixi similitudini mortis eius.

Articulus. II. prime partis vbi po/ nunt tres rōnes q̄re dolorum z pena rum crucis xpi fuit incōprehēsibilis magnitudo.

Ecūdo addunt alie tres rōnes.

Quarta rō est. Cap. I.

Prima ratio est reuerberatiōis. Duo alij aspect⁹ erāt in mēte domini nostri ihu christi. Primus ad sue dulcissime matr̄ amorē. secūdus ad sue amorosissime ma tris dolorē. Quia em̄ intelligebat dulcissimaz matrē suam sup omnes alias creaturas ex suo amore incurabilib⁹ doloribus plenam: tantū in mente sua dolebat quātū amorosissimā matrē suam diligebat. z quāti erant dolores in corde virginis matris. sed cū beata virgo in cogniti one omniū dolor xpi illustrata fuerit. z i cha ritate pfecta ad filiū fuerit sublimata. tantū de eis doluit quātū id status materne excellentie req̄rebat. z hi materni dolores ꝓtinue mentez filij sagitabāt. Proinde Jeremi. Treñ. j. in p/ sona domini ait. O vos oēs q̄ trāsitis p viā attēdite z videte si est dolor sicut dolor meus scz hoc duplici aspectu ꝓsiderato.

Quinta ratio. Cap. II.

Ecūda ratio est cōpassionis. quia em̄ xp̄s caput erat omniū electorum. Duo q̄ alij aspect⁹ erāt in mēte eius Prim⁹ ad oēs martyriū penas. secūdus ad aliorū saluādor labores z meritoria opa. Ex hoc ꝺ̄ duplica to aspectu tātus in anima ei⁹ generabat dolor quāte erāt omniū alior⁹ iustor⁹ laborioseatq; meritorie opationes: nam omniū martyrū do lores p cōpassionē ita suscepit ihs xp̄s q̄ mul to ampli⁹ z dolorosi⁹ fuerant infixi corde eius q̄ in martyrib⁹ q̄ illa supplicia sustinuerūt nec nō z omniū elector⁹ labores nō solū in genera li excepit in corde suo. ꝺ̄ etiā singulariter singu los multo distincti⁹ atq; pfecti⁹: q̄ illi q̄ p suo nomie illos sustinuerūt. Proinde in p̄sona do mini de ꝺ̄ duplici aspectu ppha ait. Sicut aq̄ effusus sū. z dispersa sunt oīa ossa mea. Ossa q̄dem fortia martyres extiterūt: q̄s ꝓpter tor/ mēt⁹ asperitatē dispsos dicit. Alij vo electi quasi gutte sudoris xpi. ꝓpter labores eor⁹ ꝺ̄ ei⁹ corpe effusi sunt. q̄ oēs in xpi sāguineo su dore mystice demōstrant. nā sāguis ad marty res z sanguine⁹ sudor ad ceteros electos et iu/ stos ꝓueniētius adaptaripōt.

Sexta ratio. Cap. III.

Certia ratio est incisionis Alios quoq; duos aspect⁹ habuit filius dei christ⁹ Primū ad oēs mortales culpas. secūdū ad oēs infirmitates nostras. Ex ꝺ̄ duplici aspe ctu tm̄ i anima sua dolebat. quot z quāte erāt mortales culpe p quas p̄scindebant membra ei⁹ ab eo: z quot z quāte erāt infirmitates mē tales z corpales suor⁹ p̄ciosor⁹ membror⁹. Et de hoc duplicato dolore Jeremias ait. Foris interfecit gladi⁹ scz mortalis culpe mēbra chri sti p̄scindētis: z domi mors sīlis est. videlicet cuiuslibet infirmitatis mēbrū quodlibet infir mātis. Stupendū q̄dem excessum dolor⁹ su/ mit ratio supradicta ex respectu gratie capitis quo redēptor z emēdator est oīs mali q̄ in flictum fuit p pctm̄. Ideo sumpsit ihs hec ola lamētanda z deplorāda vt sua: non quidem ad cōmittendū. quia peccatū non sumpsit. sed ad pfecte soluendū z satisfaciēdū: quia ad hoc venit in tantū q̄ oīuz p̄sonā induens p oībus satisfecit. Proinde mystice dici p̄t q̄ ipe est il le magn⁹ peccator z penitentiari⁹ p oībus z i oībus. p cui⁹ penitētia gaudiū est in celo plus q̄ sup omnibus ordinib⁹ angelorum qui digna penitudine non egerunt.

Articulus. III. prime partis vbi po nūtur tres alie rationes ꝓpter quas dolores z pene crucis xpi incomprehensibiles extiterunt.

Certio supaddunt alie tres rōnes.

Septima ratio

Prima ratio est deformatiōis. Etiam alios duos aspectus habebat christ⁹ i anima sua. Prim⁹ erat ad anime ima ginem. secūdus ad anime sīlitudinē. Proinde videns horrēdā deformitatē quā ꝓsequit̄ ant

ma ex ppetratiõe mortalis culpe tãtum doluit de illius deformitate. quãta erat nobilitas seu formositas imaginis aĩe ad imaginem dei formate: ꝛ quãta erat excellẽtia sĩlitudinis in illa Vñ Hieremias Thren. iiij. admirãter stupefactus i psona dñi ait. Denigrata est super carbones facies eoꝝ scz quãtũ ad imaginẽ ꝛ q̃tũ ad sĩlitudinẽ. Cũ eñ xps eẽt legitimꝰ aiaꝝ spõsus pfecte diligens animarũ decorẽ. in doloribus ꝛ angustijs suis totũ se reliq̃t et p cineres malicia ꝝ nostra ꝝ infudit. vt faceret de se lauacrũ ad lauandũ ꝛ delendũ tantã turpitudinez ac maculam peccatoꝝ imaginis ꝛ sĩlitudinis anime nostre. Et quis exp̃mere posset dolorez anime christi cõspicientis horrendã turpitudinem macula ꝝ nostra ꝝ anima ꝝ.

Octaua ratio. Cap. II.

Ecũda ratio est fornicationis. Duos quoq; alios aspectus habebat xps in anima sua. Primus erat ad amorem q̃ animas spõsas suas amabat. secũdus ad multitudinẽ animaꝝ seu sponsaꝝ suaꝝ quas diligebat. Videns igit̃ christus q̃tum anime ꝓponebãt creaturaz ipi oiuz creatori. ac p hꝰ spũales fornicatiões ꝓsiderãs tantũ dolebat: q̃tuz eas sicut spõsus amabat. et quot erant anime fornicãtes. Vñ Hieremie. iij. in psona xpi spõsi eaꝝ inq̃t. tu aũt fornicata es cũ amatoribus multis. Cõsidera p exemplu z si q̃dam rex magnus ꝛ totus forma decorus ꝛ i oĩbus donis ꝛ gratijs cõpletissimꝰ circũisset mare ꝛ aridam p vna sibi acquirẽda spõsa. ac reginã nobilissimã ꝓstituisset. ꝛ illa in oculis suis quẽdã ribaldũ ꝛ leprosũ accipet ꝛ amaret. ꝛ de stercoribꝰ totã suaz faciem deturparet. ꝛ sic diceret spõso suo deosculare me. qz in alia forma me habere non poteris nil eẽt dolor illius spõsi. respectu illius doloris xpi ppter maculas sue spõse cuz diabolo fornicãtis ꝛ turpissimã spõso deo mẽtis faciem ostendentis.

Nona ratio ad idẽ. Capitulu. III.

Ertia ratio est ꝓtitiõis. Duos alios aspectus habuit in mente ihs Primũ ad imaginẽ peccatoꝝ. secũdũ ad multitudinẽ eorũ. Et hoc duplici aspectu in mẽte sua tantũ dolebat de offensionibꝰ damnandorũ: q̃tum erat peccatoꝝ multitudo. Proinde Hieremias Thren. ij. ait. Magna est velut mare contritio tua. Nam magnũ est i quãtitate. ꝛ multũ in guttaꝝ numerositate. Et si vniꝰ mortalis culpe tãta grauitas ẽ: quãta crit tũc omniũ sil̃? Ad q̃libet eñ mortalem culpã dolor suus habuit respectu singularẽ. Preterea cum ipse venerit gratie regni repator et culpa mortalis q̃tum in se est totũ regnũ gratie delet. Hic ẽ q tm̃ quodlibet mortale horrere habuit et p eo dolere. q̃tuz magnitudo ꝛ multitudo peccatoꝝ mortaliũ regnũ gratie delet. Et cum ipe fm suũ esse q̃si totaliter gr̃a videatur nõ eñ ꝓceptus ẽ naturali ope sꝰ diuio spiramine. Hic ẽ q habuit horrere culpã sicut destructiuã totaliter sui esse. ꝛ sue intẽtiõis in assũptione humane nature. Item cũ ipe venerit vt soluto r oĩuz debitoꝝ nostroꝝ. ꝛ vt liberator aduenerit eternis penis. Ido vt nos de oĩbus liberaret q̃ p qualibet mortali culpa tm̃ dolere habuit. q̃ dolorẽ diuine iusticie exolueret correspõdẽtẽ hoc siq̃dem req̃rebat diuine iusticie inflexibilis rectitudo ꝛ ipius redẽptoris in rõne satisfacienduz integerrima plenitudo. vt sic nihil remaneret a diuina miscõia ac p hoc vtraq; honorare ẽ in sua excellentia.

Articulus. IIII. primeptis. vbi etiam ponũt alie tres rõnes q̃re incomphẽsibiles fuerũt dolores ꝛ pene xpi

Decima ratio ad idem. Cap. I.

Rima ratio est ꝓpatiõis. Duos q̃ alios aspectus habuit in mẽte xps. Primũ ad gl̃iam beatoꝝ. secũdũ ad durabilitatẽ eoꝝ. Tm̃ ergo doluit dñs nr̃ ihs xps aspiciẽdo oĩes q̃ ppter peccatũ exules erant a gl̃ia padisi: q̃tuz erat bonũ regni gl̃ie quod amittebãt. ꝛ q̃tum duratura erat talis ei? ꝑua tristis erat ꝛ h ppter primũ. ꝛ tristis videbat et h ppter scõm nõ ꝑ sua passione ꝛ p nr̃a dispõe O inestimabilis amor xpi ꝓsidera cuz q̃to affectu ppter nos inimicos suos sibi totis viribus repugnãtes sine sua vtilitate tot ꝛ talia toleranda currebat ad crucẽ Ideo Luce. xij. ait Baptismo habeo baptisari. ꝛ quomodo coartor vsq; pficiatur.

Undecima ratio. Cap'lm. II.

Ecunda ratio ẽ obligationis. Alios q̃ duos aspect? habuit xps filiꝰ dei. Primus erat ad suplicia damnatoꝝ. secũdus ad odiũ inter deũ ꝛ peccatores dãnãdos irreuocabiliter generatũ. qz tm̃ in mẽte doluit ꝑ eternalit̃ cruciãdis. q̃tũ erãt tormẽta q̃bus erãt eternalit̃ cruciãdi ꝛ q̃tũ erat odiũ int̃ deuz ꝛ eos eternalit̃ generatũ. Hic Hieremias. iij. ipsona dñi ait. In tenebrosis collocauit me. ecce pmũ: q̃si mortuos sempiternos ecce scõm.

Duodecima ratio. Cap. III.

Ertia ratio ẽ abbreuiationis. Alios i sup duos aspectus habuit in mẽte sua xps. Primũ ad meritũ sue sanctissime passionis. Scõm ad fructũ sue sanctissime cruci ppter qđ tm̃ in mente sua doluit q̃ non potuit impetuũ cruciari q̃tum itelligebat se dolẽdo

mereri ⁊ ꝯtum cognoscebat suum meritum in fructu augmẽtari. ℙroinde dolendo p aliquẽ modum ꝙ non potuit eternaliter cruciari me/ruit apud patrẽ tanꝯ si fuisset eternaliter cru/ciatus. Ideo Esa. liij. ipe ait. Vere languores nostros ipe tulit: ⁊ dolores nostros ipe portauit: ergo vt acquireret nobis suam gloriã sempiternã in deo. deũ cõstituendo ꝓ voluntatez ⁊ desideriũ dilatabat totam vitã suã ad quodam viuere infinitũ. ⁊ ad tolerãtiã infinite maneriei mortis cõmunicãdo se totum ad ꝯlibet ꝓdictarũ. xxiiij rationũ: ⁊ ad obiectũ cuiuscũ ꝯ mortalis culpe vt suo eterno patri ꝑfectius satisfacẽt cuiuscũ ꝯ peccatoris: vt nos ꝑfecti/us cum deo pacificaret. ⁊ cuiuscũ ꝯ corone. vt nobis eaz ꝑfectius fabricaret. sed ⁊ pater suus eternus suam dilatatã ⁊ infinitã voluntatẽ. ac si opere ꝑfecisset pleniſſime acceptauit ad omne id ⁊ ad ꝯtum volũtas eius dilatabat. In his duodecim rationib⁹ duplicatis ꝓdicta clarescere potest ꝙ ꝓ quolibet rõne crux christi tam imensi doloris fuit: vt p eam apud intellectum humanũ multiplicent pene infinitaruz manerierũ mortis. Tria autẽ obij possunt ꝙ mẽtalis crux christi nõ sic fuit imensi doloris. ℙrimo obijcit ꝙ christus tam aperte et clare itelligebat ꝙlibet rõnes ꝓpter quas peccatores ineternũ piclitant multaꝯ alia a deo pmissa ꝓpter que mens eius sicut dictum est cruciabat: ꝙ non debebat mens illius a paterna voluntate in aliquo discordare Naz manifestum est ꝙ omnes celestes ciues volũtati diuine in omnib⁹ sunt ꝓformes. ℘ ⁊ christ⁹ viator ⁊ comprehẽsor erat: ex quo patet ꝙ amplius ꝯ ceteri beati diuine voluntati cõformis esse debebat. Ad quod dicendũ ꝙ volũtas xpi duo habuit obiecta. ℙrimuz erat diuinitas dei. scõm erat sensualitas sui ſm primũ obiectũ cõformabat beneplacito dei. attamẽ pars eius voluntatis q̃ ꝓuertebat ad sensualitatẽ illius: tristabatur ⁊ gaudebat amplius ⁊ minus ſm sapientiam suam iuxta ꝓportionẽ obiectorũ ⁊ aspectuuz ad quos mens sua ꝓuertebat. ℙreterea etiaz dici potest ꝙ pater etern⁹ hoc volebat. videlicet ꝙ filius su⁹ dolorib⁹ repleret atꝯ doleret. quõ ⁊ ꝯtum ipe dolebat de his que in gloriã diuine iusticie vertebãt Nam inꝯtuz erat homo p doloris patientiã merebat. Nam ipe nõ ob aliam causaz carnẽ nostrã assumpserat. nisi vt debita nostra solueret. merita nobis acquireret. ⁊ ꝑmia eterne glorie largiret. Secundo autẽ obijci põt ꝙ hmõi christi dolores de quibus dictũ exurgant. ⁊ multiplicent in pena infinitaz manerierũ mortis. Sed ⁊ christus nisi semel non poterat mori. ⁊ de necessitate sequit ꝓpter duodecim duplicatas rõnes predictas ꝙ ꝑdicti dolores debebant eum in momẽto ⁊ subito interire. nec maiorem penam ꝯ mortez non poterat sustinere. Ad hoc dicendũ ẽ ꝙ homo ex dolore mori nõ põt nisi dolor cõmunicetur sensibus corporis: ⁊ eius ptibus sensitiuis Sed christus ita realiter ꝑdominabat inenarrabilib⁹ doloribus suis ꝙ nõ ꝑmittebat eos cõmunicare sensib⁹ sui corpis: nec pti alicui sensitiue. ita ꝙ ante tẽp⁹ ab eo ꝓordinatũ possent illum corpali vita ꝑuare. Erat nihilomin⁹ i potencijs anime christi ℣tus tanta atꝯ potestas et dominiũ liberi arbitrij tenendi omnes suas potẽtias fixas incõtinua adherẽtia omniũ supradictorũ aspectuum ⁊ obiectoꝝ: ꝯta requirebat rigor diuine iusticie ⁊ rectitudo ℣tutum mentis sue ⁊ reatus culpe ⁊ malicie nostre. In sup tertio dici põt ꝙ homo ex vario respectu sepe de eadem re letat ⁊ ꝓtristatur: sicut patet verbi gra de filio cuiusdaz rõnabilis patris sacram religionẽ intrante. Nam talis pater ſm sensualitatẽ tristat ꝙ dilectus fili⁹ suus a se recedat ⁊ ab eo taliter seperet: attamen virtuose letat. quia videt illum dicatũ seruitio dei Igitur si virtuosus pater ex eadẽ re dolere potest ⁊ gaudere. ⁊ sensibus sui corpis et ptibus sensitiuis ex diuerso respectu cõmunicare dolorẽ ⁊ gaudiũ. Sequit. Ergo ꝙ ex eadez re homo plus et minus gaudere potest. ℘to ergo pl⁹ dominus ihs in ℣tutibus sũmis de eadem re poterat vario ex respectu amplius vel minus dolere atꝯ etiam in sũmo gaudere. ℭnde etiã ſm Aug⁹. libro ð spiritu ⁊ anima ait ꝙ anima dupliciter consideratꝝ. Uno modo vt anima. ⁊ sic habet relationẽ ad mẽbra que viuificat. ⁊ hoc christ⁹ patiebat. Alio modo cõsideratꝝ vt spũs. ⁊ sic fruebat nec dolebat. Tertio obij potest vt in xpo homine ꝓcognitiõ humane salutꝝ quã sequi ꝓuidebat ex sua morte et supne restauratiõe. s. ciuitatꝝ ⁊ acceleratio resurrectionis. tertie diei. ⁊ acceptatio volũtatis paterne. necnõ honor ꝑdicãdus. in populo charitatis sue debuerũt minuere christi dolorez in eius mente. ⁊ sic nõ tam imense dolere. Ad qõ dicendũ ꝙ omnia ista debuerũt ei augere dolorem cũ em hec omnia ex xpi dolore debuit xps assumere. ⁊ tantũ debuit sibi diuina sapiẽtia infundere quãtũ sufficiebat ad supradicta omnia acq̃renda. ℙreterea si non fuissent de sua morte tales gratie subsecute. nunꝯ voluisset nõ solũ tm̃ dolorẽ: ℘ etiã nihil dolorabile sustinere. ℙroinde ꝯto videbat vicinꝝ resurrectõez suã instare. tãto nouit ꝙ ꝑpassibilis vite tẽpore. ⁊ maxie passiõis illate ampliorẽ oportuit angustiã sustinere seu assumẽ vt posset illoꝝ dolorũ a diuina iusticia mẽsurã imẽsurabilẽ adimplere Et qz sic ex dictis circa ꝓncipiũ hui⁹ ſmõis

patet. dolor in amore cõmensurabat: vt q̃tus est amor alicui⁹ tantus sit dolor de illi⁹ offensa ꝛ xp̃s vnione diuina inestimabilit deũ amaret. hoc ꝑo in q̃tum passibilis erat habuit dolere. ita absq̃ mẽsura amabat. vñ ad intelligendu3 causã hui⁹ imensurabilitatis imaginare: si eẽt vn⁹ de⁹ infiniti doloris: sicut ẽ vn⁹ de⁹ infiniti amoris: ꝛ ille de⁹ vniret xp̃o scz psonali vniõe ꝛ sibi dolores infunderet cogita q̃tũ doleret. Sic aliq̃liter videri ꝑt quõ dolores xp̃i inesti/mabiles extiterũt Verũtamẽ circa hoc aduertendũ est ꝑm Alexan. ō halis in. iij. q tria fue/runt in dño nr̃o ihu xp̃o scz corpus aia ꝛ diui/nitas. ꝓmo corpus qõ fuit passibile simplicit. Secundo aia q̃ erat impassibilis simplicit: tñ erat passibilis ꝑm quid. vñ ꝑm Damas. aia im passibilis exñs corpe inciso ipa ꝓdolet ꝛ cõpa tit nõ incisa Tertia diuinitas q̃ erat icõpassibi lis ꝛ impassibilis. vñ Damas. Diuinitas incõ passibilis exñs corpi xp̃i non ẽ cõpassa. sic sole suplucẽte i ligno si securis icidat lignũ incisibi/lis ꝛ ipassibilis remanet sol. Insup ẽ notãduz q dria ẽ inter pati xp̃m: et pati nr̃m. Nam ꝑm Hyla. x. de trinitate. Et pati ex infirmitate: ꝛ ẽ pati ex ptãte: q eñ patit ꝛ nõ ꝑt phibere pas/sionẽ. patit ex infirmitate q aũt phibere põt: patit ex ꝛtute. Vñ Damas. ait. Passus ẽ vni/genit⁹ de⁹ oẽs icurrẽtes in se passionũ nr̃az in firmitates. ꝑ passus ex virtute fue nature. sic ꝛ ꝛtute nature nat⁹ ẽ. nr̃m autẽ pati ẽ ex infirmi tate ꝺ Alexã. de hal. Proinde Esa. liij. ait de xp̃o ihu. Oblat⁹ ẽ q ipse voluit. Et ad Eph. v. dr. Tradidit semetip̃m ꝓ nob ĩ oblationem Itẽ ppha ait. Volũtarie sacrificabo tibi. atq illũ querentib⁹ se obtulit dicẽs ego sum.

Scda ps principalis dñice passionis ō humilitate excessiua et ꝓfusiõe passiõis xp̃i ostẽsa ẽ ꝑ q̃ttuor causas principales ꝛ multiplices rõnes.

Secũda pars ꝑncipalis circa dñicam passi onẽ ꝓtemplemur incõprehensibilẽ abyssũ hu-militatis q: sũma veritas de se ꝑ ppbetã sub iungit dicẽs. Hũiliat⁹ sũ nimis. q. dicat excessi in hũilitate. vñ Luc. ix. dr. q in trãsfiguratiõe dñi ihu apparuerũt Moyses et Helyas visi i maiestate ꝛ dicebant excessũ eius quẽ cõpletu rus erat i hierlm. q: ibi cõplete ostẽdit amorez excessiuũ quẽ habebat ad nos: ꝓpter quẽ assũ psit ꝛ sustinu t non solũ excessiuũ dolorẽ ꝛ pe-nã sic ꝓdictã ẽ. verũetiã excessiuã ignominiaz ꝛ ꝓfusionẽ sicut nũc dicturi sum⁹. Nã q sũm⁹ de⁹ tali morte dãnatus sit abyssus fuit stupen de humilitatis. ꝺ ẽ eñ ille excessus ꝛ transgres-sio: de q̃b⁹ hũano generi ꝑ Hieremiã Threñ. iij. dñs ait. Recordare pauptatis ꝛ trãsgressi/onis mee. q: eoꝝ memoria suꝑpoꝛẽ imẽse dile-ctionis dei erga nos manifeste ingerit mẽti. vt merito dicat hũiliat⁹ sũ nimis. Tanta q̃ abys-sus hũilitat aliq̃liter cõphendi ꝑt. si cõsidere/mus q̃druplicẽ causã dñice passionis. Primo causã a q̃. scdo causã ō q̃. tertio causã ꝑm quã. q̃rto causã ad quã. Prima cã a q̃: ꝛ cã efficiẽs. scda cã de q̃: est cã materialis. tertia cã ꝑm quã ẽ cã formalis. q̃rta cã ad quã. ẽ cã finalis. Con siderem⁹ q̃ ꝓmo circa dñicaz passionẽ causam efficiẽtẽ. scdo causã materialẽ. tertio causã for/malẽ. q̃rto causã finalem. Et iuxta has q̃ttuor causas ꝑm q̃druplicẽ intellectũ loquit xp̃s di cens hũiliat⁹ sũ nimis. ꝛ in q̃libet arti. huius ij ꝑtis ꝑt eẽ thema aliud ad loquẽdũ ō abysso hũilitatis passionis xp̃i ihu.

Articul⁹ primus scdm ꝑtis in q̃ septẽ rationib⁹ demõstrat magnitudo ob probrij mortis xp̃i ex respectu ꝛ causẽ efficiẽtis.

Primo inq̃z dicit: hũiliatus sum nimis ppt causã efficientẽ. vt aliq̃liter aũt in telligas stupẽdã abyssũ hũilitatis passiõis xp̃i ꝓtẽplare ei⁹ causã efficiẽtẽ q̃ fuit causa sue mor-tis. ꝛ in ea repies stupendã abyssũ obprobrio sissime mortis. ꝛ ꝺ septẽplici respectu seu ex se-ptẽplici rõne. Primo rõne religionis. scdo ra/tione pfectiõis. tertio rõne cognitiõis. q̃rto ra tione vnionis. q̃nto rõne sollicitudinis. sexto rõne ingratitudinis. septimo rõne familiaris ꝙuersationis.

Primaratio. Capitulũ. I.

Primo inq̃z rõne religionis fuit mors xp̃i abyssus obprobriosissime hũilita-tis. solũ eñ iudaic⁹ ꝑps erat in toto orbe terra rũ sb cultu vnius dei atq dei ꝑps appellatus. Magis eñ vituperiũ ẽ a verũ deũ colentib⁹ q̃z ab idolatris ꝛ infidelib⁹ pati. ideo i ꝑsona dñi ait ppha. Amici mei ꝛ primi mei adũuz me approp̃inq̃uerũt ꝛ steterunt. Vlt eñ amici mei scz ppt cultũ vni⁹ dei: ꝛ primi mei: q: ex semi ne abrae aduersũ me approp̃inquerunt. scz pse/quẽdo ꝛ steterunt scz victores ꝓtra me. me vi delicet crudeliter occidendo.

Scda ratio. Caꝑm. II.

Secundo rõne pfectionis. Obprobrio sius ẽ mala ppeti ab his qui religiosi ꝛ status pfecti et sancti estimantur: q̃z a secularibus ab ethnicis ꝛ publicanis. pharisei aũt religiosioꝝ ꝛ pfectioꝝ status estima bant ĩ vntuerso populo dei. ꝛ maxime opere illoꝝ mortu⁹ ẽ christus. Nam Joh. xviij. In terrogante eos pylato atq dicẽte quã accusa-tionẽ affertis aduersus hominẽ hunc: respõde runt ꝛ dixerunt ei. si nõ esset hic malefactor: nõ

tibi tradidissemus eū. ꝗsi dicāt. hoc tibi sufficere debet ꝙ nos ꝙ sum⁹ tāte auctoritatis ⁊ estimationis cum tāta solēnitate euꝫ tibi tradim⁹ dignissime morti damnandū tanq̄ reū: vt veri ficet qđ lamētabiliter Ozee. vij. dñs ait. Ego redemi eos ⁊ ipi ꝛ me locuti sunt mēdacia.

Tertia ratio. Capl'm. iii.

Tertio rōne cognitiōis: eq̄dem ceteris parib⁹ ignominiosi ē obprobria pati ab intelligentib⁹ ⁊ peritis. q̄ ab ignorantib⁹ ⁊ indoctis cuꝫ doctoꝝ ⁊ peritoꝝ i malefactis detestatio ⁊ reprobatio fide dignior reputat. christ⁹ autē a doctoꝛib⁹ legis ⁊ scribis voluit reprobari ⁊ cōdemnari vt sꝫ fundaret fidem passionis sue in ꝟtute fidei atq̄ reprobaret sapiētiā huius mūdi. Proinde de talibus doctoꝛibus ⁊ scribis ignoꝛātibus sapiētiā dei ps̄ ait Turbati sunt ⁊ moti sūt sic ebrius scz tē poze passionis ihu xp̄i: ⁊ oīs sapientia eoꝝ deuozata est scz ab inuidia ⁊ feruoze. Sed sic j Cor. j. apostol⁹ testat. ꝙ stultū est dei. s. ignominia mortis xp̄i: sapiētius ē hominib⁹. ⁊ paulo ante inquit. Perdā sapiētiā sapiētiū. ⁊ prudentiam prudētiū reprobabo. p̄ formatā fidē ⁊ mysterium crucis.

Quarta ratio. Cap̄. iiii.

Quarto rōne ꝓcordie ⁊ vnionis. Ignominiosis est ꝗdem ꝓcord⁹ ter a toto populo crucifigi. q̄ si solū a ꝗbusdam cū discordia plurimoꝝ cum neꝯcia de inquentis causa sit ⁊ videat ab omnib⁹ manifesta ⁊ clara ꝙ nulla possit tergiuersatiōe celari vel excusari ⁊ defensari. In xp̄i ꝗdem necem ꝓsenserunt id ē. cōcurrerūt mares ⁊ femie. Mares ꝗdem scz iudei ⁊ gentiles: ⁊ ex vtriusq̄ maioꝛes ⁊ minoꝛes docti atq̄ ignari religiosi ⁊ seculares Primo eñ fuerūt domestici. id ē. affines vt iudas ⁊ iudei. vnde Zach. xiij. in ꝑsona dñi ait. His plagatus sū in domo eoꝝ ꝙ me diligebāt id ē ꝙ me diligere debebāt. Secūdo fuerūt ibi extranei. id ē. gētiles ⁊ milites romani. ideo in ꝑsona dñi ꝓpheta ait. Quonīā alieni insurrexerūt aduersū me ⁊ fortes exquisierūt aiam meā. et non ꝓposuerūt deū in ꝓspectu suo. Et iterum ait alibi. Quare fremuerūt gentes ⁊c. Tertio fuerūt ibi nobiles ⁊ magnates id ē. Herodes ⁊ Pylat⁹. vnde ps̄. Astiterūt reges terre ⁊ ꝓncipes ꝓuenerūt in vnū aduersus dominū ⁊ aduersus xp̄m eius. Quarto fuerūt ibi vili ⁊ ignobiles. vnde Job. iij. in ꝑsona domini ait. Filij stultoꝝ ⁊ ignobiliū ⁊ in terra penitus nō pentes nūc autez in eoꝝ canticū versus sum ⁊ factꝰ sum eis ꝓuerbiū. Quinto fuerūt ibidē pōtifices scribe ⁊ pharisei. vñ Joh. ait. xj. Collegerunt pōtifices ⁊ pharisei ꝓsiliū aduersus ihm. Sexto ibidē seculares ⁊ laici vñ Joh. xix. dr. tolle tolle crucifige eū Verba autē erāt turbe ⁊ populi minoꝛis. Septimo ibidē fuerūt mulieres sicut patet in accusātibus petꝝ vt ptz Mat. xvj. hi oēs corde oze ⁊ ope ꝓtra xp̄m malignī cōminati sunt.

Quinta ratio. Cap̄. v.

Quinto rōne sollicitudinis ⁊ importunitatis. qñ eñ q̄dā scelest⁹ homo mortiadiudicat. quanto ab oībus maioꝛi sollicitudine tradit mortī: tāto illū extitisse nequioꝛis vite ⁊ grauioꝛi scelera ꝓpetrasse indicium ē ac piculosius esse videt mortē ei⁹ differre. Contemplare igit mens deuota ꝙ dñs ihs xp̄s p̄mo media nocte captus ē. delusus ⁊ verberat⁹ impetuoso furoze ad domū anne deductus est. ⁊ ibi examinat⁹ a ministro impio comprehēsus ⁊ alapa ꝑcussus fuit. Scōo eadez rabie furibūda ad domuz cayphe deductus ē ibiq̄ fuit illusus. vultu velat⁹. facieq̄ cōspu⁹ atq̄ morti adiudicat⁹. Tertio a domo cayphe ad domū pylati eodem impetuoso furoze crudelit̄ traxerūt eū vbi fuit accusatus ⁊ multipliciter diffamat⁹. ⁊ a pylato diuersimode q̄stionatus. Quarto eadē rabie furibunda ⁊ crudelib⁹ modis attractus fuit a domo pylati ad domuz herodis. ibi extitit veste alba indutus atq̄ ludibrioso habitu velut stult⁹ Quinto eisdē crudelib⁹ modis ab herode ad pylatū remissus ē ibi post multas exanimis ꝓflictōis extitit denudat⁹ ⁊ flagellat⁹ ⁊ in regali solio derisorie ꝓstitutus. spinis attrocissime coronat⁹. ⁊ arūdine caput eius ꝑcussum. Sexto iā sic multiplicit̄ cruciat⁹ ⁊ coronatus ꝑlo ē ꝑsentatus atq̄ crucifigi a ꝑlo acclamat⁹ ⁊ tādē crucifigi p̄ pylatū est iudicat⁹. Septimo tādez ebrio furoze ad caluarie montē deducētes euꝫ crucifixerūt ⁊ occiderūt Cōsidera ergo mens deuota quanta sollicitudine et importunitate imo quāto impetuoso furoze illū nocte media capiētes. ⁊ hincinde veluti ludibrī pilā circūrotātes. añ matutinū vt eū capent: post matutinū vt eū occiderēt nō dormiētes: vsq̄ quo illud ꝑficerēt. infat gabiles extiterūt vt vix euꝫ p̄ diē mediū naturalē viuere passi sūt. Ex qb⁹ euidēs ē ꝙ ex ebrio furoze ꝑlī xp̄s crucifixus est. Vñ Mat. xxvij. dr ꝙ ꝑl's clamabat crucifigat. Sequitur. Videś añt Pylat⁹ ꝙ nihil ꝑficeret scz ad liberandū cum ꝓpter furoꝛem ꝑūl lauit man⁹ suas ⁊ tradidit eis ihm vt crucifigeret. vñ Prouer. xxvij. Ira nō hz miseri cordiam nec erumpens furoꝛ.

Sexta ratio ad idē. Cap̄. vi.

Sexto rōne ingratitudinis: cū eñ multitudo populi. cum habentib⁹ cultum

religionis ⁊ peritiaꝫ legis. multa beneficia ab vno suscepit atq; post illa beneficia illi in su-mo ingratus reperit. ⁊ si iudiciū sit q; popul⁹ ille efficiat ingratitudine plenus. non tamē est absq; argumēto impietatis adūsus beneficiū. ita q; in eo finaliter repta sit iniquitas talis et tanta. q; ꝓponderāda sit beneficijs ante factis imo q; a viris magne vite sciētie atq; fame p̄i ora beneficia iuste debeāt obliuioni tradi. Sic cōtigit benefico christo. Nam antiquit⁹ cū iu-daicū populuꝫ sibi peculiarē constituisset. ab egypti ergastulo ⁊ a tuitute pharaonica libe-rauit sicco pede p mare rubꝝ trāsduxit mā-na celico in deserto annis. xl. pauit. legem de-dit. ⁊ vt tueret eos in columna nubis in die et ignis in nocte illos p̄cessit. hostes eoꝝ p̄strauit. terram optimā eis dedit ꝓphetas eis mi-sit. demū q; ad ofuꝫ cōplementuꝫ ipe carnē de genere eoꝝ assumens liberatoꝝ ⁊ saluatoꝝ eorū venit. Deniq; post admirandā eius ꝙuersati-onem. post p̄dicationis instructionē ⁊ illumi-nationē. de monuꝫ expulsionē: leprosoꝝ atq; omniū infirmitatū curationē: post mortuoꝝ suscitationē regni celoꝝ declarationē. atq; sa-cramentoꝝ institutionē: manꝰ in eū sacrilegas iniecerūt. flagellauerūt. ⁊ tandē sicut maximū malefactoꝝ inter latrones in crucis patibulo crucifixerūt suspenderūt ⁊ occiderūt. Proin-de ꝓphera in ꝑsona dñi lamētabiliter ait. Re tribuebāt mihi mala p bonis: sterilitatem ani me mee. Et iterū alibi ait. Posuerūt aduerſuꝫ me mala p bonis ⁊ odium p dilectiōe mea Et iterū alibi idem ait. Qui retribuūt mala p bo-nis detrahebāt mihi quontā sequebar bonita tem Et Hiere. xviij. etiā in ꝑsona dñi ait Nū-quid reddit p bono malū: q; foderūt foueam id ē. p̄ditionē ale mee. recordare: q; steterim i ꝙspectu tuo vt loquerer p eis bonū. ⁊ auerte-rem indignationē tuā ab eis.

Septima ratio. Capm. vii.

Septimo rōne familiaritat. Grauius em̄ ⁊ ignominiosi⁹ est pati a domestic⁹ ⁊ ab amicis. q; ab extraneis ignotis ⁊ inimicis. Audi q̄d de xpo ꝓphete dicant ⁊ cō sidera. Primo quid de iuda ꝓpheta in ꝑsona domini ait. Etenī homo pacis mee in quo spe raui q; edebat panes meos magnificauit super me supplantationē. Secūdo de reliquis ap̄lis relinquētib⁹ eū. Esa. lxiij. in ꝑsona domini ait Torcular ego calcaui solus et de gentib⁹ nō ē vir mecū. Et iterū ps. ait. Elongasti scz p̄missi ue. o pater eterne. a me amicū ⁊ p̄ximuꝫ: ⁊ no tos meos a miseria. Et iterū Thren. iiij. admi ranter inquit. Quomodo dispersi sūt lapides sanctuarij. id ē. apostoli et discipuli. Et Job. xix. Notī mei quasi alieni recesserūt a me. Ter tio generaliter ō omnib⁹ in q̄bus etiā domin⁹ miracula fecit. Dañ. ix. dicit Occidet christ⁹ ⁊ non erit ei popul⁹. Et iteruꝫ ꝓpheta inquit Cōsiderabam ad dexteram ⁊ videbam ⁊ non erat qui cognosceret me. nō autez dixit ad sini-stram: quia ibi erat beata ꝟgo p peccatoꝝ orans ſm Alexan. de halis super psalteriū ex ponentem hunc versum.

Articulus. ii. secūde partis ō septē aliꝫ rationib⁹ in quib⁹ aperit magni tudo obꝓbrij mortis christi respe-ctu cause materialis.

Secūdo etiā ait. Humiliat⁹ sum nimis scz p causā materialē. vt etiā itelligas aliq̄liter stupendā abyssum hūilitatis passiōis xpi. Cōtēplare etiā causā materialē q̄ stupēdo mō aggrauat vituperiū ei⁹. ⁊ h̄ maxi me ex alia septēplici rōne. Primo rōne nobi-lis nature. scdo rōne forme. tertio rōne sapien-tie. q̄rto rōne gre. q̄nto rōne fame. sexto ratiōe sequele. septimo rōne glorie.

Prima ratio. Capm. i.

Primo obꝓbrioſissima fuit mors xpi rōne nobilitatis nature. Quanto em̄ ho-mo nobilioꝝ ē: tāto ignominiosa mors sibi illata vitupabilioꝝ atq; obꝓbrioſioꝝ re-putat. sicut ptz in rege. sic ꝙtingit in xpo q̄ cū eēt magn⁹ i natura fact⁹ vilissim⁹ i ignominia. Proinde Apoc. ij. Joh. ait. Hec dicit p̄mus ⁊ nouissimus q̄ fuit mortuus et viuit: nouissi-mus p ꝙtemptuꝫ abiectionē ⁊ obꝓbriū ho-minū voluit christ⁹: q̄ tantas cōtumelias ⁊ ter roꝛes i morte sua ab hominib⁹ ꝓpeti voluit vt sicut peccatoꝝ nephari⁹ in medio latronū qua si maioꝝ inter eos mori dignatus est: adauget autē abiectionis ei⁹ vilitatē atq; ꝙfusionis im-mensitatē altitudo ꝑsone ⁊ dignitatis sue cum em̄ eēt filius dei. primus indignitate cuꝫ sit co equalis eterno patri tanto: ꝙtumelia ⁊ obꝓbria q̄ ptulit ignominioſioꝝ merito extiterūt. quāto dignitas erat in eo maioꝝ Si quis ergo ꝙfusiones patī non egre ferat. cū null⁹ maioꝝ nihil maiꝰ filio dei. ⁊ nec abiectioꝝ ꝓpeti pos-set. Elis audire etiaꝫ nobilitatē sue nature. au-di Esaiā qui. liij. ca. obstupēdo ait. Generatio nē eius q̄s enarrabit: q; absciſus est a terra vi-uentiū. Ait em̄ generationē eius scz eternam q̄ ſm Hieron⁹. erat de patre sine mr̄e et tpalem. qua erat de matre sine patre q̄s enarrabit. naz eius generatio eternalis a nullo cōꝓhendi pt vnde Eccī. xliij. in fine. Ne laboretis. non em̄ cōꝓhēdetis. quis videbit eū ⁊ enarrabit: et q̄s magnificabit euꝫ sicut est a p̄ncipio: nobili tas aūt ⁊ generatio ei⁹ coꝛpalis ac tpalis quā scz traxit a virgine matre sup omnes reges du-

ces ⁊ impatores fuit etiã ſm carnẽ. ſicut aperte oſtendit Matth. j. vbi ſpicaciter iuuenti aparebit in q̃dragintaduob⁹ generationibus geneologie ei⁹ deſcẽdiſſe de. xiij. patriarchis et. xiij. regib⁹ ⁊. xiij. ducibus ſm carnẽ: ſicut pleni⁹ in q̃drageſimale ō xp̃iana religione. ſermone. lxj. arti. j. c. j. mõſtratũ eſt. Et de obprobriosa morte eius Eſa. ppheta ſubiũgit dicẽs q⁹ abſciſus eſt de terra viuentiuz. ſcz p tã ignominioſã mortẽ q̃ta eſt ſublimis natura nobilitatis eius tam ſm diuinitatẽ q̃ ſm hũanitatẽ Ex quo patet q⁹ xp̃s glia angelo⁹ factus ẽ ludibriũ peccato⁹: altus in dignitate infimus in vilitate. ſublimis in glia abiectus i ignominia Jõo ad Phil. ij. apoſtol⁹ ait. Qui cũ in forma dei eſſet nõ rapinã arbitratus eſt eſſe ſe equalẽ deo. ſed ſemetip̃m exinaniuit formã ſerui accipiens. i ſimilitudinẽ hominũ factus ⁊ habitu inuẽtus vt homo: humiliauit ſemetip̃m factus obediens vſq; ad mortẽ: mortẽ aũt crucis. Merito Bern. ait q̃to ſe fecit minorẽ humilitate. tanto ſe oſtẽdit maiorẽ bonitate. ⁊ quanto fuit eis vilior tanto eſt mihi charior.

Scda ratio. Capl̃m. II.

Secundo ratione forme. quãto eñ res formoſior eſt: tanto deformitas ei⁹ magis ſtupẽda atq; deformis apparet Sicut patet in facie homis in qua deformitas maior ẽ q̃ in ceteris mẽbris corporis. Quãta autem ſpecioſitas fuit in chriſto. ppheta oſtẽdit dicens. Speciosus forma p̃ filijs hominũ: formoſa in q̃t. id eſt. luce candore et habitu. Primo luce. vnde Eccl̃i. xliij. ait. Sũdũ illuminans in excelſis domin⁹. ſecũdo candore. Proinde dicit Sapien. vij. Candor eſt lucis eterne. tertio habitu. vnde Eſa. lxiij. dicit. Iſte formoſus in ſtola ſua gradiẽs in multitudine virtutis ⁊ in ſublime erigere. Et addit ppheta dicens Pre filijs hominũ. q⁹ ſcz de pulchritudine ei⁹ acceperũt omnes. cum ip̃e ſit ſpeciei generator Ut dicit Sapien. xiij. Ubi loquẽs de creaturis ſic ait. q⁹ ſi ſpecie delectati deos putauerũt ſciãt quãto his dominator eorũ ſpecioſior eſt. et poſſet ℔ ppheta dicere ſpecioſus forma pre angelis dei: quia etiam angelis dei ſpecioſior eſt. Sed quia cõmendat chriſtũ hominẽ: ideo melius inquit i ps̃. Pre filijs hominũ. Signũ quidez pulchritudinis ſue etiam ſuũ angelos eſt q⁹ in eum ſpicere deſiderant angeli: vt dicitur. j. Pet. j. Eſt eñ pulcher ſm diuinitatez ⁊ ſm humanitatẽ. Proinde Cañ. v. Salomõ ait. Dilectus meus cãdidus ⁊ rubicũdus. Cãdidus q̃tum ad mundiciã humanitatis: et rubicundus q̃tum ad ſplendorem diuinitatis Et cõtra Salomon ait. Caput ei⁹ aurũ optimũ. per caput eius diuinitas denotat: quia caput chriſti de⁹. ſicut apoſtol⁹. j. Cor. xj. inq̃t. hãc duplicẽ pulchritudinẽ in tranſfiguratiõe mõſtrabat chriſt⁹. ſicut Matth. xvij. patet vnde dicit ibi. Reſplẽduit facies eius ſicut ſol. ⁊ veſtimenta eius facta ſunt alba ſicut nix. Per faciem diuinitas deſignatur. Sicut Exo. xxxiij Moyſi domin⁹ ait. Faciem meã videre nõ poteris. p veſtimẽta aũt humanitas deſignatur q⁹ Phil. ij. teſtat apoſtol⁹ dicens habitu inuẽtus vt homo. Quanta autẽ fuerit deformitas eius i paſſione in pſona omniũ ppheta⁹ oſtẽdit Eſa. liij. ca. dicens. Non eſt ſpecies ei neq; decor. ſpecies dicit elegantiã ⁊ debitã mẽſurationem membro⁹. quã nõ habuit chriſt⁹ i cruce ppter nimiam membrorũ extenſionẽ. vnde ppha ait. Dinumerauerũt eñ oña oſſa mea. Decor dicit cõuenientiã coloris ⁊ aliorũ adiacentiũ: hunc etiã nunc habuit chriſtus in cruce ppter penam dolorem ⁊ ignominiã paſſionis. habuit eñ ceruicẽ hyſpidã q⁹ ſpineam coronam. faciem tumidam ⁊ pollutam ppter lachrimas atq; ſputa. carnem liuidã ppter colaphos alapas et flagella. vniuerſam corp̃is fabricã cruẽtatã ſãguine. q⁹ vulnerat⁹ eſt ppter iniquitates noſtros. Sicut Eſaias vbi ſupra i inquit. Et quia chriſt⁹ ante paſſionẽ habebat aſpectum ⁊ p̃ſentiam maieſtatis dignitatis p ſperitatis ⁊ poteſtatis ⁊ in paſſione fuerũt abſcondita. Ideo Eſaias ſubdit dicens. Et vidimus eum ſcz nudatuz in cruce ⁊ non erat aſpectus. ſcz magnificus ſicut ante. Ecce abſcõſio maieſtatis: ⁊ deſideraui⁹ eum ſcilicet deſpectum a iudeis. ⁊ nouiſſimũ viro⁹. id ẽ. viliſſimũ propter gen⁹ mortis. ecce abſconſio dignitatis: virum dolorũ. id eſt. dolorib⁹ plenum ſicut ex p̃cedentibus patet ⁊ hoc cõtra pſperitatem. ⁊ ſcientẽ infirmitatẽ ſcz p experientiam nõ tñ ſpeculatiue ⁊ hoc q̃tra poteſtatẽ. Et tãdem Eſa. ſubdit. Et nos putauim⁹ eum quaſi leproſum. id eſt. vilem ⁊ abominabilẽ tanq̃ leproſum. ppter vilitatez aſpectus eius atq; deformitatem eius. Et iterũ ps̃. xxj. in pſona domini ait. Ego autẽ ſum vermis ⁊ nõ homo. id eſt. ita ſum vilipenſus ⁊ conculcatus velut nõ homo ſed vt vermis: obprobriũ hominũ ⁊ abiectio plebis. Eſt eñ obprobriũ quãdo aliq̃d turpe imputatur homini. vt cuz Job. xviij. dicebat cõtra chriſtũ tu homo cum ſis facis teipſum deum. ⁊ ſic ſb̃ hoc titulo fecerũt eũ obprobriũ hominũ. ſcz peccato⁹. Et addit abiectio plebis ſcz iudeo⁹ quãdo eo abiecto Barrabã petierũt. vñ Luc. xxiij. dixerũt. Tolle hunc ⁊ dimitte nobis Barrabã.

Tertia ratio. Capitulũ. III.

Tertio rōne sapientie. quāto eñ homo sapientior reputaf: tanto mors obprobriosa ignominiosior est. sed christ⁹ cū esset sapientia de patris non tñ a iustis et ab illuminatis sapiens putabaf. verūetiaz ab ignorantib⁹ ꝛ indoctis. Unde Joh. vij. Misi stri pontificū iudeorū ꝛ phariseorū ad christū capiendū missi redeuntes interrogati sūt quare non adduxistis istum: respoderunt ministri nunqz sic locut⁹ est homo sicut: homo hic loq tur quasi dicāt. admirabilis gratia et efficatia verboꝛ eius mētes nostras stupefecit et miro modo detinuit ne capemus eum. Ex qua quidem respōsione videf q̄ ministri vim faciant tam instupēdo ꝛ efficacissimo modo loquendi ipius christi q̄ in rebus ab eo dictis. Et in eodem capto Joh. ait. Ascendit ihs in templum ꝛ docebat ꝛ mirabanf iudei ppter rem insoliꝫ tam. credebant eñ eum esse filiuz Joseph. ꝛ p cōsequens in manuali ope occupatum. Sciebant eñ eum non fuisse in studio exercitatuz. ꝛ tamen videbant illum excellentissime docentem leges ꝛ pphetarum testimonia pferentez ideo admirabanf dicētes. Quomodo litteras scit cuz non didicerit eas q̄s litteras videmus scire? Tanta eñ fm Chrif. erat virtus docētis. vt q̄ dixerāt seducit turbas trāsmutati mirētur. Respōdit eis ihs ꝛ dixit. Mea doctrina nō est mea: sed ei⁹ qui me misit Quasi dicat Jsta doctrina que ē mea approbatiue ꝛ subiectiue non est mea p exercitiū humane acqsitionis. sed data est mihi a patre. quia fili⁹ dei fm naturā diuinā lz habeat eandē scientiā cū christo patre. tamē habet illā ab eo fm naturā humanā. habet aliā sciētiā creatā nō tamē habet illā acquisitā. sed ab instanti cōceptionis infusam. Cuz igif tanta sapientia pfulgeret. tamen scribe ꝛ pharisei in vita ꝛ in morte diffamauerunt eū. Primo in vita de insipiētia naturali. secūdo de insipiētia accidētali. tertio de insipientia spūali ꝛ diuinali. Primo i sapiētia naturali. vnde Joh. x. dicebāt. Insanit q̄d euz auditis. Et itez Baruc. iij. dixerūt: quoniā i furoꝛē versus est. Secūdo diffamauerūt eū de insipiētia accidētali ꝛ litterali. Nā cuz Joh. vij sicut dictuz est dicerēt quō lras scit cum nō didicerit? satis elici p̄t q̄ talis admiratio partim ex susceptiōe. ꝛ partim ex despectione atqz ex mala interp̄tatione ꝺ hereſi pcedebat qđ apertius ostēdebat Matth. vlt. dicens: q̄ ex hoc seā dalisabanf in eo. Tertio diffamauerūt euz de insipientia spūali ac diuinali illam hereticā reputātes. sicut Joh. viij samaritanū eū dicebant scz in diuino cultu hereticū. Secūdo in fine vite eū de sūma stultitia que est vltima infamia ꝛ blasphemia cōtra deū illū infamauerūt ꝛ ꝺdemnauerunt Unde Matth. xxvj. constitutus coram caypha pncipe sacerdotū iterrogante atqz dicente: adiuro te p deum viuū: vt dicas nobis si tu es xp̄s filius dei. Dixitqz illi ihs. Tu dixisti. Verūtamen dico vobis āmodo videbitis filiū homis sedentē a dextris virtutis dei ꝛ venientē in nubib⁹ celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens Blasphemauit: quid adhuc egem⁹ testib⁹? ecce nū caudistis blasphemiā: quid vobis videtur? At illi respōdētes dixerūt. reus est mortis. Ex hoc eñ illū tanqz sūme stultum crucis patibulo affixerūt ꝛ cōfusione vltima euz occiderunt. vnde Prouerb. iij. Salomō in pśona domini ait. Stultissimus ium viroꝝ scz estimatione istoꝝ: ꝛ sapientia hoim non est mecū. non didici sapiētiā scz p acqsitionē: ꝛ nou scientiā sanctoꝝ. Et iterū ppheta ait. Deus tu scis insipientiā meā. id ē. q̄ quasi insipiēs patioz. nā non imerito reputaf stultus mercator: qui p̄ vili re laborat ad mortem: ꝛ p̄ tum magnū expendit p vilissima merce. Sed tu deus scis insipientiā hanc meā. qz quod stultū est dei sapientius est hoibus. j. Cor. ix.

Quarta ratio ad idē. Cap. iij.

Quarto rōne gratie seu potentie scz miracula opandi. miracula eñ q̄ fecit deus in mortali carne fide dignū efficacissimū atqz sufficientissimū testimoniū phibebāt veritatis ꝛ humanitatis sue. sicut ipe Joh. v. testaf dicēs. Opa que dedit mihi pater vt faciam ipa testimoniū phibent de me. scz q̄ sim deus ꝛ homo De miraculis. Cōsidera ergo ꝺ xp̄i miraculis tria. Primo sufficiētiā. secō ꝺdecentiā. tertio potentiā.

Primo nota miraculorum christi sufficientiam.

Primo ꝓsidera sufficientiā miraculoꝝ nam fuerūt sue diuinitatis testimoniū sufficiens ꝛ fide dignuz: ꝛ hoc maxime ppter tria. Primo ppter speciē operꝝ. secūdo ppter modū tertio ꝯo ppter documētū Primo vero ppter speciē operū: qz trāscendebāt omnē ptātez create nature. ppterea non potebāt fieri nisi diuina ꝯtute. vñ Joh. ix. ccc⁰ ait. A seculo nō ē auditū: qz aperuit alicꝭ oculos ceci nati. misi hic esset a deo: non poterat facere quicqz Secō ppter modū: qz pp̄ria ꝯtute miracula fecit. vñ Luc. vj. ꝺr. Virtus de illo exibat ꝛ sanabat oīes. Et sup illō Mat. viij. et cū ciebat spūs ꝯbo ꝛ male habentes curabat. Chrys. ait Intēde q̄tā multitudinē curatam mōstrāt euāgeliste. vnū quēqz curatū nō enarrātes: ꝺ vno ꝯbo pelag⁹ ineffabile miracl'oꝝ inducētes. vt ex ꝺ ostendēf q̄ habebat deo pri

cōequalē ꝟtutem. Iuxta illud Joh. v. Quecūq; pater facit: hec ⁊ filius facit. Tertio ppt documentū. id ē. ppter doctrinā qua se deum et dei filiū asserebat que nisi vera fuisset neq; ei diuina ꝟtus astitisset in miraculoꝝ patratione. ⁊ hec est oluz ratio fortior. nā impossibile est tam scelesti mēdatio cū tum eēt istud si non foret vez. ipm deū ferre testimoniū p opa mite ꝟtutis q̄ sunt miracula vera.

Secūdo nota miraculoꝝ condecentia ⁊ quare miracula fiunt.

Secundo cōsidera in miraculis christi cōdecentiā. Condecēs em fuit christo talia miracula facē. Propter duo em concedit diuinit⁹ homini miracula facē. Primo ad ꝓfirmandaz doctrinam veram. naz que fidei sunt humanaz rōnez excedunt: ⁊ non possunt de facili simplicib⁹ ratione ꝓbari. Oportet ergo vt ꝓbent per opa ꝟtutis dei: vt dum aliquis facit opera que solus deꝰ facere potest que sunt miracula credunt a deo ꝓcedere que dicunt: quēadmodum littere sigillate regis sigillo ex volūtate regis manare creduntur. Pro inde xps miracula fecit q̄ fuerunt quasi sigilla dei in q̄bus se deum esse ꝓbauit. Et lz aliquo modo diminuant fidei meritum inq̄tuz p hec auditoris demonstrat duricia tamē melius ē eis q̄ p miracula cōuertant q̄ q̄ sine eis i infidelitate sua ꝑmaneant. Ideo j. Cor. xj. dicit. Signa infidelibus data sunt. scz vt cōuertant ad fidem. Secūdo autē fiunt miracula ad ostendendū in homīe dei dei potentiaz. vt scz dum homo facit opera soli deo possibilia credat deus p gratiam habitare in eo. vñ dicit ad Gal. iij. Qui tribuit nobis spiritū ⁊ operatur i nobis virtutes. Utrū q̄ autez circa ihm erat manifestandum scilicet q̄ p gram deus esset in eo nō quidez adoptionis sed psonalis vnionis et q̄ eius supnaturalis doctrina et ꝓfectio is ꝓsilia a deo esse demonstrarent.

Tertio nota miraculoꝝ christi potentiam.

Tertio cōsidera in miraculis christi potentiā. nam miracula fecit. Primo in angelicis spiritibus. secūdo in corporibus celestib⁹. tertio in hominib⁹. quarto i creaturis irrationabilib⁹. Primo in q̄ in angelici spiritibus. quia em effectus redēptionis christi atq; doctrine sue erat nos eripe a diabolica potestate. et angelis glie sociare. Ideo voluit demones a corpibus humanis sue potestatis imperio euellere et expellere iuxta illud Joh. xij. Nunc ꝓnceps huius mundi ejicietur foras. ⁊ sctos angelos deuotis facere apparere. Juxta illud Colloce. j. Pacificās p sāguinē crucis eius que in celis ⁊ in terris sunt. Secūdo i corporib⁹ celestib⁹ decuit p ihm miracula fieri mutatio em corporꝝ istoꝝ inferioꝝ multū cautis ꝓtingere potest. Sed cursus celestiū solus deus mutuare potest. Ideo ad suam humanitatem ꝓbandam maxime ꝓueniens fuit in eis miracula opari Et hoc ē q̄ dionysius dicit ad Policarpū. cognoscere optet nō aliter aliqñ posse puerti aliq̄d celestis ordinationis et motus: nisi ad hoc causam habet motorē qui fecit oīa ⁊ mutat ꝟm suū sermonē. Tunc em maxime ꝓueniens fuit eius diuinitatis potentiam habere testimoniū a celesti natura. quādo eiꝰ infirmitas monstrabat in terra. qđ q̄dem erat dum paruulus erat vagiens in ꝑsepio. Sz maxime quādo mortuus fuit in crucis patibulo. Proinde vtroq; tēpore ihū despectu in terris astra ꝓhibent testimoniū in celis Tertio in hominib⁹ fecit miracula: cecos illumiauit. surdos fecit audire. et mutos fecit loqui: sanauit lunaticos. liberauit claudos. mundauit leprosos. curauit ydropicos. solidauit paliticos. expulit febres. eleuauit curuos. extendit contractos. purgauit sāguifluos. ⁊ mortuos suscitauit. Proinde Matth. vj. dicit q̄ q̄cūq; itroibat aut in vicos aut in villas aut in ciuitates i plateis ponebāt infirmos ⁊ deprecabant euz. vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent. et q̄tquot eum tangebant salui fiebant. Quarto fecit miracula in creaturis irrationabilibus Primo in piscib⁹ scz in copiosa captura eorū. sicut legit Luc. v. ⁊ Joh. vltī. capitalis. Et i pisce quē cepit Petrꝰ in cuiꝰ ore staterē reperit. Scdo in plātis cuz ad verbū eius ficulnea aruit. Mar. xxj. Tertio aere ⁊ in aq̄. nam vt legit Mat. viij. Impauit ventis ⁊ mari ⁊ facta ē tranq̄llitas magna. Quarto etiam tpe passionis eiꝰ scissū est velū tēpli ad ostendendū reserationē legis. apta sūt monumenta. vt mystice denotet q̄ p eiꝰ mortē daret mortuis vita. terra mota est ⁊ lapides scissi: vt denotet q̄ lapidea hoīm corda p eiꝰ passionē deberēt scindi: ⁊ q̄ iste mūdus debet ad bonū passiōis ihū moriētis virtute moueri. Ex his patet christi gratia ⁊ potestas miraculosa opādi: que ꝯtro apparuit maior: tanta obprobriosa mors crucis christi fuit ei ad maiorem ꝓfusionē: ⁊ quodam modo ad negationem q̄ p̄dicta miracula non fuerunt vera. Ideo Matth. vij. dicebāt. Alios saluos fecit. seipm autē non potest saluū facere. Hec siquidez que de christi miraculis dicta sūt poterit discretus predicator suo modo abbreuiari. licz pro dignitate domini nostri ihesu christi lacius dicta sunt. ⁊ sic i similibus observandū est.

Quinta ratio. Cap. v.

Quinto rone fame. quato em famosior ē. tato mors ei⁹ magis obprobriosa infamis atq; obprobriosior ē atq; ignominiosior reputaf. Quata aut fama diffusa fuerat de xpo an passionē sua: tū ex multitudine miraculorū tū ex efficaci doctrina eloquioꝝ suoꝝ: tum ex admirāda puersatōe vt ex euāgelistis ptz. Nā Luc. iiij. cū a magnis febrib⁹ sanasset symonis socrū facta die egressus ihs ibat i desertū locū & turbe requirebāt eū & detinebāt illū ne discederet ab eis. Joh. q̄z. iiij. samaritanitam ppter samaritane verba. q̄z ppter sermones ei⁹ crediderūt ei. Ex hac etiā fama secute sūt ihm turbe. i. q̄nq; milia virorum exceptis puulis & mulieribus. vñ Matth. x. Mar. vj. Luc. ix. & Joh. vj. quos satiādē pascens ex q̄nq; panibus ordeaceis & duobus piscib⁹ fama ei⁹ magis creuit. Dilatata est etiā fama cū pauisset quasi quattuor mihi milia hoium ex septē panib⁹ triticeis et ex piscibus paucis. vt dicit Marci. viij. et Mat. xv. Insup in resurrectiōe filij vidue extra portā ciuitatis naym existentib⁹ turbis fama ei⁹ circūquaq; diuulgabaf dicēte populo ppheta magnus surrexit in nobis. In resurrectione q̄z Lazari quatriduani turba etiā multa assistebat: illud irrefragabile miraculū cōsiderantes. In resurrectione etiā filie archisynagogi eiecta turba & intrāte ihu domū ad imperiū ei⁹ resurrexit puella & exijt fama hec in vniuersam terrā illā. vt dr Mat. ix. Et sic de multis alijs opibus xpi de q̄bus totū euangeliuꝝ refertū est fama eius mirabiliter creuit. q̄ sicut dictū ē q̄to fuerat maior: tāto ignominiosior extitit mors illius in patibulo crucis.

Sexta ratio. Cap. vi.

Exto rone sequele. nō tm discipuli ei⁹ sequebanf ipm. verūetiam turbe multe. Quidaz vt doctorē satagētes ex eius radiosa doctrina illuminari. q̄dam vt pastorem curantes eius vestigia imitari. q̄daz vt medentē optantes de suis infirmitatib⁹ liberari. Alij vt viderēt ei⁹ miraculorū nobilitatē. alij vt mysteria intelligerēt. alij vt pdigia viderēt. varijs ex causis turbe multe sequebanf eum. Sz q̄to maior fuit ei sequela ppl̄oꝝ. tanto etiam cuz ab omnib⁹ suis discipulis derelictus est patibulo crucis affixus est maior fuit ignominia. dereliquerūt eum turbe. imo ptra eum insurrexerūt vnde in psona dñi in admiratione prumpens ait ppheta dicēs. Domine quid multiplicati sunt q̄ tribulant me. multi insurgūt aduersum me. Multi dicūt anime mee nō est salus ipi i deo eius. q̄si i desperationē precipitare conātes. Et alibi idem ait. Multiplicati sunt sup capillos capitis mei: qui oderūt me gratis. Capilli siq̄dem capiti inherētes discipuli xpi erant. & q̄ christū oderūt gratis. id ē. sine causa. fuerūt turbe q̄ pus secute fuerūt illū. His q̄z capillis decaluatus est xps i orto & in monte caluarie: q̄n & ibi oēs discipuli eius aufugerūt. De quo deridebāt etiā illū iudei. qz cernebāt eū ab oibus etiā a suis derelictū. In cui⁹ mysteriū legitur. iij. Reg. ij. q̄ cū ascenderet Helyse⁹ in bethel pueri parui egressi de ciuitate illudebāt ei dicētes. Ascēde calue ascende calue. Heliseus siq̄dē xps est. Pueri parui sensu puuli. & mali cia & impietate magni extiterūt iuxta ei q̄ Luce xxiij. illudētes ei dicebāt. Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac: & sil'ia multa sicut pdictū ē de aplis ei⁹ & discipulis in ppha. xxj. ps. in psona dñi ait. Dispsa sūt oia ossa mea. i. apli. q̄ tanq̄ ossa erāt alijs fortiores & firmiores & tm ruerūt sm q̄ Joh. xvj. pdixerat eis dicēs. ecce venit hora & iam nūc venit vt dispgamini vnusq̄sq; in ppria: & me solū relinquatis. Hec aut causas pre discipuli tpe passionis relinquūt xpm. pheta subdit. Prima causa fuit ānichilatio diuine doctrine. Ideo subdit. Factū est cor meū id ē. doctrina mea. sicut cera liq̄scēs. i. euanuit ad passionis calorē & ignē. & h in medio vētris mei i. in infirmioribus & etiā molliorib⁹ mēbris meis. Dicit em doctrina xpi cor eius maxime ppter tria. Primo qz tenere illā amat. Juxta vulgare q̄ dicim⁹ iste est cor illi⁹. i. ab illo diligit multū. Un Mar. j. ait ihs. Eam⁹ i vicos primos & ciuitates vt ibi pdicem. ad h em veni: ecce q̄tum dilexit doctrinā suam: q̄ ppt eā disseminandā in mundo venit. Secūdo q̄z cor xpi denomiaf qz corpis xpi qd est ecclia p illā viuificaf. ideo Matth. iiij. domin⁹ ait. Non in solo pane viuit homo: s in omni verbo qd procedit de ore dei. Tertio qz de corde suo pcedebat doctrina xpiana. vnde Matth. xij. ipe ait Bon⁹ homo de bono thesauro cordis sui profert bona. Secūda causa fuit cessatio miraculorū De qua ppheta subdit. Aruit tanq̄ testa virtus mea: nā arida visa fuit in passione virtus & potentia xpi qua ante passionē miracula faciebat. vñ in Can. Baruch. ibi scz in cruce abscōdita est fortitudo ei⁹. Ratio dicit pdita: sed sic infra in. iij. pte. & iiij. fructu aparebit. Tertia causa fuit silentiū xpi q̄ tunc nō loquebaf. vñ subdit. Et lingua mea adhesit faucib⁹ meis. id ē. nihil loquebar. vñ Esa. liij. Coram tōdente se obmutescet. Et Matth. xxvij. c. & non respondit ei ad vllū verbū: ita vt miraref pylatus. Quarta causa extitit mors xpi & desperatio de resurrectiōe illi⁹. vnde ait Et in puluere mortis deduxisti me. o pater. Sm opinionē iudeoꝝ. ps. Estimatus sum cum descēdentibus

in lacū.id ē.irreuocabiliter i infernū. Quinta causa fuit iudeoꝝ detractio. Et de hoc subdit Circūdederūt me canes multi.i.iudei oblatrā tes ⁊ mordētes p detractiōez tanq̄ canes. Se xta causa fuit ꝓuētus malorꝝ.ideo subdit. Cō ſpiratiōe vsq̄ ad mortē meā. Ecce q̄re euz apli fugi dereliq̄runt.ideo dr̄ stupens Hieremias Thren.iij.admirāter ait. Quō dispersi sūt la pides sanctuarij.i. discipuli xp̄i.

Septima ratio. Caplm. VII.

Septimo rōne gl̄ie. Quāto em̄ hō i ma iori gl̄ia fulget ⁊ exaltat̄.tanto deprēſ sus ignominiosissima morte magis cō fundit̄.⁊ gl̄ia in ignominiā vertit̄. Naz post i mensos honores statim p̄sterni ad infimas ig nominias violēti⁹ ⁊ ꝓfusibili⁹ esse solet.cū q̄ta āt gl̄ia susceptꝰ fuit i hierl̄m i die palmarꝝ ostē/ rat ad diē festū cū audisset: qz venit ih̄s hiero solimā:acceperūt ramos palmarū ⁊ p̄cesserūt obuiā ei ⁊ clamabāt dicētes. Osanna b̄ñdictꝰ q̄ venit i noīe dñi rex isr̄l. Et Mat.xxj.iteruz dr̄.plurima turba strauerūt vestimenta sua in via. Alij aūt cedebāt ramos de arboribꝰ ⁊ ster nebant in via. Et sequit̄. Cuz intrasset ih̄s hie rosolimā.cōmota est vniuersa ciuitas dicens. Scz admiratione magna. Quis est h̄ cui scz tan ta seqla ⁊ gloria adhibet̄?

Qz q̄druplex honor exhibit⁹ chri sto in die palmarꝝ tpe passionis i igno miniā versus est.

Hmaduerte diligēter q̄ in q̄ttuor eū honorauerūt.sicut ex p̄cedentibꝰ ptz. Primo in p̄sonis.secūdo in ꝟbis lau dis.tertio in opibus virtutū.q̄rto in rebꝰ suis. Primo honorauerunt eum in p̄sonis ppr̄ijs. quia ei p̄sonaliter obuiā p̄cesserunt ⁊ in hieru salē deduxerūt.sed multo amplius multiplicata ē ignominia.qz idem populꝰ in eodē loco.eidē diebus.postea eum crucifixit.atq̄ de eadē ci/ uitate nō equitādo ꝫ crucem portādo ꝓtume lioſe eiecit. Nec q̄dez suffecit vna ignominia p vno honore.sed amplius addiderūt:quia cū vi/ li p̄cio venūdantes tanq̄ latro ab eis capitur: ⁊ ei Barrabas latro pessimus anteferēt. Secū do verbis laudis laudauerūt et honorauerūt eum dicētes eum saluatorē deū regem. Salua torem q̄dem cum clamabant. Osanna.id ē.ob secro salua nos deū q̄ cum clamabāt dicentes Benedictus q̄ venit in noīe dñi.id ē.habēs rem ⁊ nomē veri dei. Regē etiā eū dicebāt cuz clamabāt rex isr̄l q̄ venis verus rex isr̄l. Sz multo amplius multiplicata ē ignominia eiꝰ. Nā q̄ dixerunt, Osanna: postea clamabāt Mat. xxvij. Sanguis eiꝰ sup nos ⁊ sup filios nr̄os Qui ꝟo dixerūt Benedictꝰ qui venit i noīe dñi ⁊c̄.id ē.tanq̄ habēs rem ⁊ nomen veri dei postea clamauerūt Luc.xxiij. Crucifige cruci fige eum. Qui p̄us dixerūt rex isr̄l.postea as serebant Joh.xix. Non habemꝰ regem nisi ce sarem. Insup ignominiā sup gloriā addiderūt insultationibꝰ.irrisionibꝰ.improperijs in euz irruentes ⁊ dicētes. Prophetisa. Aue rex iu deorū.si tu es christus descēde de cruce ⁊ mul ta similia. Tertio glorificauerūt et honorauer runt eum opibus ꝟtuosis.quia scindentes ra mos palmarū ⁊ oliuarū flores ⁊ folia p̄sterne bāt in via.p que p̄m Grego.designant̄ opera ꝟtuosa. Sed q̄ dissimilis est ignominia subse cuta:q̄q̄ dissimiles sunt rami ⁊ crux.flores et spine.folia ⁊ claui.palme ⁊ virge: Non h̄ quī dem satis fuit nisi vltra gloriā multo amplius ignominia multiplicet̄ :qz vltra hoc ꝓsputus est:colaphisatꝰ est. Quarto glorificabāt eū cū rebus suis:quia vestimēta sua p̄sternebant in via.se cū reuerētia exuentes:⁊ illa xp̄i asselli pe dibus submittētes. Sz vide q̄ta est ꝓtumelia subsecuta:imo abundāti⁹ multiplicata .nā cui tūc p̄sternebāt vestimenta aliena nunc aufere bāt sua:⁊ sors mittebat̄ sup ea nec dimissa ē il li nisi vnica tunica rubea: videlicz caro sua mū dissima suo p̄ciosissimo sanguine rubricata et vulneribꝰ lacerata Insup ⁊ ab ista fuit aia sua sanctissima ipo cruciatu eiecta:nec insup suffecit eis xp̄m nudare vestibꝰ suis. Insup ⁊ ip̄m de riserūt vestibꝰ alienis: nunc clamide coccinea. nūc purpurea. nūc ꝟo veste alba .nūc velabāt oculos.nūc p̄cutiūt pugnis: nūc aut̄ alapis: nūc polluūt sputis:⁊ sic nihil deficiat ad mul tiplicationez ignominiosi dedecoris p gl̄ia su scepti honoris. p oib⁹ supradictis. Esa.lij.ait Ecce itelliget seruꝰ meꝰ ⁊ exaltabit̄ ⁊ eleuabit̄ ⁊ sublimis erit valde.sic obstupuerūt sup euz multi sic i gl̄ia erit int̄ viros aspectus eius.

Articulus. III. secūde partis vbi p septem alias rationes ostēdit̄ magni tudo obprobrij mortis xp̄i ihesu scām causam formalem.

Tertio insup ait:humiliatus sū nimis: p̄pter causam formalem. Ad intelligē dum insup stupendā abyssum humili tatis passionis ihū christi contemplemur mor tis eius causam formalē.⁊ apparet etiam abys sus humilitatis ⁊ vilitatis ex septēplici alia ratione. Primo p̄pter derisionē.secūdo p̄pt̄ af flictionē ⁊ flagellationē.tertio p̄pter coronati onē.quarto p̄pter nudationē.q̄nto p̄pter cru cifixionem.sexto p̄pter blasphemationē.septi mo p̄pter ꝓfusionem.

Prima ratio. Capitulū. I.

PRimo ppter derisionē. vnde q̄to est persona sublimior in septē gratijs seu dignitatib⁹. de q̄b⁹ dict⁹ ē in arti. p̄cedenti in natura. i forma i gr̄a. in sapiētia. in fama. in seq̄la ⁊ in gl̄ia: tanta derisio sibi facta vituperabilior est. Sed xp̄s sicut supra dictū ē habuit oīa p̄dicta sup oēs creaturas alias: q̄re derisiones ei⁹ grauiores fuerūt q̄ posset humana lingua enarrare: aut mens aliqua cogitare. Expgiscere anima deuota ⁊ ꝓsidera q̄ ille q̄ est sūma reuerētia angelor̄. ppter nos factus est ludibriū impior̄. ⁊ q̄si pyla derisionis eor̄. q: de ipo mutuo colludebāt mittētes ad alterutrū ꝓfusione repletum'. Nā annas misit illum ad caypham. cayphas ad pylatuz. pylatus ad herodem. ⁊ herodes remisit eū pylato: ⁊ semp i supradictis locis atq̄ i eor̄ itinerib⁹ derisus est. vñ ppheta in psona dñi ait. Oēs videntes me deriserūt me. Atq̄ de triplici derisione imediate subiungit. Prima fuit verborū. secāda signor̄. tertia sermonū yronicorum Prima fuit verbor̄. vnde dicit. Locuti sūt labijs. id ē. ꝓsiderate. scz falsa imponendo. ⁊ falsa pmittēdo. vñ Matth̄. xxvij. dicebant Alios saluos fecit seip̄m non pōt saluū facere: ecce falsa impositio. Si rex israel es descende de cruce ⁊ credimus ecce falsa pmissio. Ad̄ exponens Ambro. ait. O stulte ⁊ cece grex sacerdotū. nū quid impossibile ē ei de quo ligni stipite descēdere qui descendit de alta celor̄ sublimitate: nunq̄d tua vincula possent illū tenere quē celi nō possunt capere. non vellet inq̄ vt se liberaret q: sb̄ seruitute non erat. ꝑ vt nos de seruitute redimeret. Secūda derisio fuit signor̄. vñ ps̄. subdit. Et mouerūt caput. Unde Matth̄. xxvij. Pretereuntes autē blasphemabāt eū mouentes capita sua dicētes. vach q̄ destruis tēpluz dei. ⁊ in triduo reedificas illū. Tertia derisio fuit sermonū yronicor̄ q̄ fiūt q̄n bona inprorabāt. Et ꝺ hac ppha subdit Sperauit. s. xp̄s i dño videlz deo p̄re. eripiat eū scz de manib⁹ nr̄is saluū faciat eū. s. resuscitādo illū q̄n vult eū vt ipe dicit. Et iterū Mat. vbi s. Cōfidit i deū liberet eum nūc si vult. dic̄ eī q̄m filī⁹ dei sū. ꝺ q̄dē derisio p̄figurata ē Gen̄. ix. in derisione noe. Noe siq̄dē xp̄s ē vinea iudei: inebriatio passio. obdormitio mors. denudatio būanitatis ostensio. Sem ⁊ iaphet duo p̄ri iudei scz ⁊ gentiles: vestimentū est sacramentuz: maledictio Cham inde pditio. eius irrisio iudeorū derisio fuit. vñ Luce. xxij. et Matth̄. xxvj dr̄ q̄ corazȝ Anna ⁊ Caypha velauerūt faciem eius: ⁊ colaphis eū ceciderūt. alij aūt plasmas in faciem ei⁹ dederūt dicētes. Prophetisa nobis aꝑe quis est q̄ te pcussit. In quo diligēter tria aduerte. Primo q̄ velauerūt oculi eius ꝓpter peccatū q̄ in visu cōmisit eua. Secūdo q̄ calaphis ceciderūt eū ppter peccatū gule. in quo eua offendit. De his duob⁹ ppheta in psona domini ait. Cōfortati sūt q̄ pcussi inimici mei iniuste. quenon rapui tunc exsoluebā. Tertio quoq̄ palmas in faciem eius dederunt scilicet dicentes tanq̄ diuinatori ppheti sa nobis xp̄e q̄s est q̄ te pcussit.

Scda ratio. Capm. II.

SEcūdo ppter flagellationē seu afflictionem Quāto eī q̄s est sublimior in septem gratijs antedictis. tanto flagellatio ⁊ afflictio sibi illata obprobriosior ē. dictū est eī supra q̄ illas habuit in sublimi. Sed audi afflictōez oīuz mēbror̄ corpis sui. Nam pedes ei⁹ discalciati ⁊ nudi cū p totaz ptē noctis ⁊ p magnā partē diei huc ⁊ illuc ab eis furore ebrioso ducerē pie credēdū ē q̄ sepi⁹ eū ilapides impī gebāt. ⁊ fundebāt p viā sanguinem sacr̄ vitalia mēbra ac respirantia sicut cor ⁊ pectoris ꝓcauū. ⁊ sīlia dira fuerūt afflicta intimorū ⁊ multor̄ suspirior̄ ⁊ gemituū assūpt'one. crura coste ⁊ corpis latera atq̄ dorsū ⁊ vniūsaliter alia mēbra i dura flagellatiōe afflicta fuerūt i q̄ superficies carnis sue tenē ⁊ delicate fuit crudelit̄ lacerata ⁊ sq̄ guie cruētata. ⁊ brachia vltra h̄ dure fuerūt ligata atq̄ ꝓstricta ⁊ hinc inde añ ⁊ retro ꝓtumelioseretorta. tā i orto q̄ i domo Anne cayphe pylati ⁊ herodis: ab oibus eī p̄dict̄ locis ligat⁹ deduct⁹ fuit. humeri ei⁹ afflicti fuerūt duro onere crucis. ⁊ tūc maxime credo collū afflictū fuisse chamo i eo posito: p quē ad maiorē ꝓtumeliaz traherē os q̄ afflictuz fuit tā fetido osculo pditorīs fellis ⁊ aceti amaro potu. nares afflicti fuerūt horribili fetore sputor̄ abominabiliū iudeorū. ⁊ feto/re cadaueꝝ mortuor̄. q: i loco caluarie i cruce appensus est: ꝺ facies illa in q̄ angeli desiderabant ꝓspicere deturpata fuit impior̄ sputis. gene q̄ afflicte fuerūt ⁊ tumefacte ex sanguine atq̄ liuore cōsperso. ex pcussionib⁹ faciei: tum etiā ex corona spinea p quaz sāguis p ei⁹ faciē defluebat: oculi etiā fuerunt afflicti ꝓfusi atq̄ velati. fletu reliq̄ti ⁊ i aspectu terribili inimicorū suor̄ ignē furoris ⁊ iracūdie spirātiū mirabiliter cruciati. necnō q: videbat mr̄em ⁊ discipulū quē diligebat ibs flentes ⁊ cruciates: aures ei⁹ replete fuerūt obprobrijs. vertex capitis affict⁹ fuit durissimis spinis scz pcussiōe arundinis. maxie flagellatus in capite tanq̄ sup̄b⁹ in facie tanq̄ ribald⁹. in collo tāq̄ stult⁹. Propter inde ppheta ait in psona domini. Fui flagellatus tota die: castigatio mea in matutinis. Et Esa. l. Corp⁹ meū dedi pcutientib⁹. ⁊ genas meas vellentib⁹. Sicut eī vnū membrū patitur

cauterijũ ad vlterius curationẽ nam brachium minuit ad corporis sanationẽ. Sic etiam christus vulneratus est ppter iniquitatũ nostra sanationẽ. vnde Esa. liij. dicit. Vulneratꝰ est ppter iniqtates nostras: attritus est ppter scelera nra. disciplina pacis nre sup eum. & liuore eius sanati sumus. oẽs nos quasi oues erramus. Unusquisq; in viam suam declinauit. et dns posuit in eo iniqtates omniũ nostrũ. id est penã satisfactiuã p oibus peccatis nris. vn de Leui. xvj. mystice est christus designatus per hyrcũ in desertũ peccata pris deferẽtẽ. hec omnia qnto facta fuerũt homini sublimiori maxime in septez gratijs de quibus dictũ est. tanto maioris obprobrij extiterũt.

Tertia ratio. Capm. iij.

Tertio ppter coronationẽ quasi rex esset stultoz & iniquoz. Sicut eni dicit Matth. xxvij. Pylatus sciens q̃ p inuidiã tradidissent illũ: voluit eum plurtes liberare: qd quidẽ diuersis modis temptauit. Primo allegatõe sue innocẽtie dicẽs Ego nullã causam mortis inuenio in eo. Videz aũt q̃ hec causa iudeos ad iram amplius puocasset: accepit scdam liberatiõis viam. s. mutationem fori. transmittẽdo eum ad herodem tanq̃ galileũ & sibi ppria dominatiõe subiectuz credens q̃ herodes non iudicaret & liberaret sub ditum suum. cuiq̃ nec sic pfecisset: tertiã compulsus est inuenire viam. s. satiare iudeoz impietatem cõtumelijs & supplicijs sup dñm irrogatis. vt sic obprobrijs eius saturati: mortem eius amplius non sitirent vnde credendũ est: q̃ qnto vilius & cõtumelioſius potuit iesuz coram impioz oculis psentare disposuit. s. nudatum ppijs vestibus cruentatũ & liuidũ flagellozum ictibus. sola purpura in derisionẽ amictum. spinis coronatũ. vultũ velatũ. sputis deturpatũ. genis & tota facie & ictibus alaparuz tumidũ. & sic in cõspectu pris apparuit vilissime derisus & vituperatus. Et qz allegauerũt q̃ dicebat se dei filiũ. pducens eum sic viliter coram pre. portabat spineã coronã & purpureũ vestimentũ in derisionẽ iesu dicit ecce homo. Quasi dicat. iste non habet diuinitatis insignia: sed ipm esse hoiem despectũ. & vilificatũ atq̃ doloribus plenũ. in vestris oculis manifestant illa ludubria. Nec ppter hoc satiatus est diabolicus furoz illoz hominũ impioz. sed magis insanientes clamabãt dicentes. tolle tolle crucifige eum. Cuiq̃ in fine & in scda allegatiõe dicit pylatus: ecce rex vester. vere platũ est hoc verbum: nam omniũ obprobrioz & omniũ despectuum & abhominationũ vite psentis portauit coronã. & merito dici potuit rex obprobrioz & vituperioz omniũ eius vite. Nunc egredimini ergo filie syon: & videte regẽ Salomonẽ in diademate qua coronauit eum mater sua. s. synagoga. Expergiscere o aia mea & audi Bernq̃ in quodã sermone ait. Caput angelicis tremebundũ spiritibus densitate spinarũ pungit facies pulchra pre filijs hominũ: sputis iudeorum deturpat: oculi lucidiores sole: caligant in morte: aures que audiũt angelicos cantus: audiũt peccatoz insultus. Os quod docet angelos: felle & aceto potat. pedes quoz scabellũ adorat: cruci clauo affiguit. Manus que foz mauerũt celos: sunt in cruce extense & clauis affixe. Corpus cedit: & latus lancea pforat. Et quid plura nõ remansit in eo nisi lingua: vt p peccatoribus exoraret: & matrẽ suã dilecto discipulo cõmendaret.

Quarta ratio. Capm. iiij.

Quarto ppter nuditatẽ. Nam in cruce totaliter nudus crucifixus est. Unde Amb. Auctoz humane salutis sic nudus fuit in patibulo crucis. sicut nudus extitit de vtero marie virginis. O qd erat videre corpus iuuenis tam speciosi in tanta deformitate mutatũ & alienatũ. ita vt Esa. liij. dicat. Nõ est ei species neq̃ decoz. Abdie vnico. c. Stupefactus de aspectu tante deformitatis ait. Cõtemptibilis tu es valde. Et Amos. viij. in psona dei patris ait. In die illa occidet sol in meridie et tenebrescere faciã terrã. i. carnẽ sanctissimaz dñi nostri iesu christi. qui de terra erat i die luminis. Vide ergo quanta ignominia fuit filiũ dei cum septem dignitatibus pdictis videre in cruce ita nudatũ coram omni pplo ad obprobrij cõplementũ. q̃ etiã ad operiẽda pudenda absq̃ velamine aliquo esset. q̃ nec cui q̃ sceleratolex negare solet. Unde Job. j. in psona dñi ait Nudus egressus sum de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc vñ ps. inquit. Diuiserũt sibi vestimẽta mea & super vestem meam miserunt sortem. Unde Amb. in quodã sermõe ait Auctoz pietatis in cruce pendens. testamentũ pdidit singulis opera pietatis distribuẽs. apostolis psecutionẽ. iudeis corpus. patri spiritũ matri paranymphũ. latroni paradysum. peccatoribus infernũ. & christianis penitẽtibus crucem: hec ille. Ecce q̃ ppter nos oibus se spoliauit. vt nos ditaret.

Quinta ratio. Capm. v.

Quinto ppter crucifixionẽ. Quãto eni homo sublimior est i statu tanto ignominiosa mors eius vituperabilior est. Cõsidera ergo sublimitatẽ christi in predictis septem: & mortem crucis. nam patibulũ crucis erat supliciũ pessimoz. & per cõsequẽs ad ma-

ius vituperiū eius hoc excogitauerūt. Unde Sap̄.ij.in pſona iudaici pp̄li dicit Morte turpissima ꝯdemnemus eum. Et Iheremie.xj.in pſona dñi dicit Cogitauerūt sup me cōsilia: d. Venite mittamus ligna in panē eius .i. crucifigamus eum vt crucifixio eius. siue doctrine quaz dicit panem cōmisceat. ac p hoc vilitatē supplicij a cūctis viuētibus respuat. ⁊ sic eradicam⁹ eum de terra viuentiū. ⁊ nomen eius nō memoretur amplius. Et per ppha3 lamētabiliter dicit. Foderūt manus meas ⁊ pedes meos. ſ. clauorum acumine. nec inquit transfixerūt sed foderūt. vt denotet fructū diffusionis gratiaruz qui inde secutus est. ſ. gloria sempiterna. vnde ysus. Fossa parit tellus optato tpe celis. Fossa caro christi celica dona dedit. Et subdit pro pheta dicēs. Dinumerauerūt oia ossa mea. scz ppter violentā corpis extēsionē. sicut supra dictum est. respice mens deuota iaculo cōpassionis pcussa ad sponsum tuū dilectū iesum: ⁊ vide in pugna hostili pñtis vite illū factū nobis tricoloratū vexillū candor virginee carnis. et nigredo liuida flagellor. atq; cruoris effusi rubor ostendūt nostrū recoloratū Jesum. Uexillum vt ⁊ tu anima mea simili formeris effigie: innocētia candida: penitētia nigra ⁊ charitate ignea rubicunda atq; sic tota pyssimi iesu sanguine colorata: desideres toto corde p ei⁹ amore fundere sanguinez: vt eius morti sanctissime conformeris.

Sexto rō ad idem. Cap̄. VI.

Sexto ppter blasphematione. q̄to enī qui blasphemat est in gradu sublimiori: tanto ei blasphemia publice coraz pp̄lo irrogata est grauior censenda. Sed considera blasphemias p̄dictas cōtra iesum anteq̄ moreret in cruce. Non enī sufficit impijs tanta exercuisse. ludibria ꝯtra cum. q̄bus p totā noctē vsq; ad horā crucis repleuerūt aiam eius. verumetiā omni humanitate postposita oñi pudore relicto. oīno effrontes ipsi sceleratī p̄nci pes sacerdotū. cuz scribis ⁊ seniorib⁹ pp̄li. exeūtes de ciuitate ad crucifixionis locū: ibi māsueto agno insultaturi accedūt dicētes. sicut ex p̄cedentibus ptz. vach qui destruit templū dei. alios saluos fecit seipm nō potest saluū facere. christus rex israel descēdat nunc de cruce ⁊ credimus ei. et m̄tas alias blasphemias dixerūt cōtra eum. vñ Sophō. ſ. ait. Blasphemauerūt dñm exercituū. Considera o mens deuota q̄to furore ministri taliū impioz in oibus actib⁹ passiōis sue tractauerūt iesum: qñ ipsi p̄ncipes sacerdotū ⁊ scribe ⁊ seniores pp̄li in q̄bus debebat apparere maturitas ⁊ grauitas in iudicando sceleratos. etiā ex interno furore ad tantā exterius rabiē insaniā prumpūt. q̄ in festiuitate sacroz dierū nō erubescētes cōtra oēm illoz cōsuetudinē atq; mores. egressi sunt ad locum publici supplicij morienti iusto sic insultantes. Ammirandā q̄dem inuerecundiā sui status in hoc actu demonstrauerūt. q̄ ex horribili odio in dñm iesum pcessisse manifeste videt. iō ois imanis crudelitas que possit excogitari facta fuisse cōtra xp̄m p hos impios ⁊ eoz ministros: vt placerēt eis ex eoz rabida furia in eum exercitata est. Uñ ppha in pſona dñi ait. Circūderūt me vituli multi: thauri pingues obsederunt me. Aperuerūt sup me os suū sicut leo rapiens ⁊ rugiēs. Cogita ḡ fidelis aia q̄ crudeliter tractauerūt eum cum de nocte libere haberent eum in manibus suis. qñ cuz inaudita impudentia sic cōrā omni pp̄lo exeūtes omni reiecto rubore pungitiuas inuectōes ⁊ ꝯtumelias derisiuas exclamauerūt alta voce cōtra hoiē deficientē. morientē ⁊ pendentē in ligno. ⁊ toto corpe sanguie defluentez. vñ merito Iheremie. xij. in pſona dñi ait Hereditas mea quasi leo in silua. ſ. ppter crudelitatē. Et iterum ppha ait. Audiui vituperationē multoz cōmorantiū in circuitu. ſ. crucis mee. Et iterū. Obprobria exprobrantiū tibi o p̄r eterne ceciderūt sup me ego aūt tanq̄ surdus nō audiebā: ⁊ sicut mutus nō aperiēs os suū. Et alibi dr. Aduersū me loquebant q̄ sedebāt in porta. ſ. ad spectaculū morti mee: ⁊ in me psallebāt q̄ bibebāt vinuz. ſ. in cōuiuijs ⁊ tabernis: qz dies festi erat.

Septima ratio. Cap̄m. VII.

Septimo ppter ꝯfusionē. Dato enī q̄s est in gloria sublimior. tanto eius ꝯfusio efficit maior. Ex p̄cedētib⁹ dignitatibus claresceret pōt dignitas xp̄i. atq; eius sūma sublimitas. Sed ⁊ ex sex que in p̄ceden. ca. dicta sunt manifestaret. q̄ta fuerit ꝯfusio ei⁹ pēdentis in cruce cū homo tam nobilis nature tam specioſe forme. tante sapiētie. tanteq; potētie in miraculis opandis. tante fame tanteq; sequele. tante glorie talis fuit derisus. tam dire flagellatus. atq; afflictus. spinis coronat⁹. totus nudatus. tam attrociter cruci affixus. ⁊ ad oñm spectaculū in cruce leuatus est. ⁊ tam crudeliter blasphematus. ⁊ quis posset exprimere talem confusionem? Merito ḡ Treñ. iij. Iheremie. p̄dixit: d. Saturabit obprobriis. Et p. ppha in quit. Sustinui obprobriū. ſ. in corde meo. naz sicut vbera affligūt corpus: sic vbis obprobriosis affligit cor. Et addit. Et ꝯfusio faciei mee cooperuit me. Insup subdit. d. Tu scis improperiū meū ⁊ cōfusionē meā ⁊ reuerentiā meā. Cōfusio enī magna est homini. qñ vt fur fustigatur ⁊ flagellat: ⁊ tandē suspendit. Et sequit

Sustinui q̄ simul cōtristarer̄ ⁊ nō fuit: q̄ p̄solaretur: ⁊ nō inueni. Et dederūt in escā meā fel. et in siti mea potauerūt me aceto. Ad lr̄az. Ad cōfusionis aūt illius augmentū ⁊ cōplementū cum eo crucifixer̄t duos sceleste latrones. medium statuētes Jesuz tanq̄ excellentiorē in sceleribus: ⁊ in impietatib⁹ neq̄orē. Sicut Esaie. liij. c. p̄dixerat. Et cum sceleratis reputat⁹ est. Attende aūt q̄ licz iudeoz insania ad infamiā dñi Jesu ip̄m inseruerit mediuz inter latrones diuina tñ puidētia in hoc facto: ⁊ futurū iudicium ⁊ redemptōis beneficiū singularit̄ demōstrauit. Naz ⁊ totū genus humanū latrocinijs paterne p̄uaricatōis infectū infernali cruciatu debuit iusticia mediāte affligi. In cuius gene ris medio saluatoz mūdi affixus. electos ex mera gr̄a: quasi latronē dexterū iustificādo cōuertit: ⁊ reprobos quasi sinistrū latronē exigente iusticia in sua ptinacia relinq̄t. vt sic dexter latro inueniat. in miscōia crucifixi ihesu: vñ gr̄as agat: sinister vo in sua obstinatus malicia non inueniat q̄d rep̄hēdat. Proinde nō vacat a misterio q̄ vter q̄ latro vtrū q̄ blasphem⁹ est cōuicians saluatori. Qui saluatoz mūdi sicut nullum liberū a reatu inuenit sic p̄ saluādis omnibus venit. Iz eius liberatiōis fructus ad solos trāsferat̄ electos: sed hoc nō est ex defectu redemētis p̄cij vl̄ redēptoris x̄pi. sed ē ex ceca malicia obstinati animi reprobor̄. hoz siq̄dem fugā tenuit latro ille sinister: q̄ nec māsuetudine b̄ndicti ihesu cōspecta: nec ex visione tam manifestoz miraculoz q̄bus fuit tota mundi machina imutata. nec ex benigna ihesu susceptōe facta de socio latrone q̄ erso: nec de charitatiua cozreptōe cōsotij se in maleficio cōfitentis consortē ⁊ sibi ihesum p̄dicantis insontē potuit conuerti ac reuocari. Cui g̃ impius iste nisi p̄prie malicie suā damnationē ascribet. ⁊ cui etiā dexter latro suā salutē deputare pōt. nisi illius gr̄e atq̄ dono qui ip̄m ad se diligendū. cōfitendū. p̄dicandū et defendenduz. gratuita miseratōe conuertit? Pro oibus suprādictis Philippus cancellarius parisiēsis in psona dñi ait. Vide hō que pte patior: nō est dolor sicut q̄ crucior: ad te clamo qui p te morior. vide penas q̄bus afficior: vide claues quibus cōfodior: cum sit tātus dolor exterior: intus tñ planctus est grauior tam ingratū dum te experior. Quanto aūt charitati ardore oibus suprādictis modis p̄fusionem sustinuerit p̄ nostra redeptōe amorosus Jesus ostendit ap̄s ad Heb. xij. dicēs. Per patienti am curramus ad p̄positū nobis certamē. aspicientes in auctorē fidei. ⁊ consūmatorē ihesuz: q̄ p̄posito sibi gaudio sustinuit crucez cōfusione cōtempta Tanta fuit cōfusio quā tūc sustinuit Jesus. vt ad verecūdiā nostre malicie loquar. q̄ insensibilis creatura testat̄: cōcusso superna virtute toto isto sensibili mundo: nam ⁊ sol obscuratus est retrahēs lumen suū: quasi horrēs tantā confusionē p̄peti creatorē. velum templi scissum est. ostendēs p̄palatā esse viam regni celoz per crucis p̄fusionē. quā christus p̄ nobis sustinere dignatus est. Monumēta apta sunt vt claresceret q̄ cōfusio crucis christi vtute sua nr̄as p̄fusiones eminus p̄pulsabat: ⁊ sic iste totus sensibilis mūdus colore suo p̄uatus. quodāmodo videbat̄ horrere ⁊ nitebat̄ ostendere cōfusionē omniū cōditoris ⁊ in eius cōfusibili morte lugubre ⁊ funebre assumere vestimentū Cum igit̄ anima mea ꝑm Aug. in li. de virginitate aspice vulnera in cruce pendētis. sanguinē moriētis. p̄ciū redimētis. cicatrices resurgētis. caput habz inclinatū ad osculādū: cor apertum ad diligendū. brachia extēsa ad amplexādum. totū corpus expositū ad redimēduz. hec quanta sint cogitate. hec in statera cordis vr̄i appendite: vt totus vobis figat̄ in corde qui p̄ nobis fixus fuit in cruce.

Articulus. iij. scōe partis de alijs septem rōnibus per quas ostēdit magnitudo obprobrij mortis christi: respectu cause finalis.

Quarto inquit humiliatus sum nimis. scz p̄pter causam finalē. Si vo vltimo cōsideret causa finalis in dñica passione. ⁊ circūstātie mortis christi debite examinētur. aparebit etiā abyssus humilitatis ⁊ cōfusionis ex alia septemplici rōne. Primo p̄pter locū. scōo p̄pter situm. tertio p̄pter festū. quarto p̄pter horā. quinto p̄pter modū. sexto propter causam. septimo p̄pter finalē mortē.

Prima ratio. Capl̄m. I.

Primo p̄pter locū. nam q̄ elegit bethlem natiuitati. elegit hier̄l̄z passioni. vt maioz esset ignominia q̄ ortus sui erat gloria Erat aūt hier̄l̄m metropolitana ciuitas et p̄ncipalis sedes regni magisterij ⁊ sacerdotij ideo ibi debebat pati qui erat rex magr̄ ⁊ sacerdos in cultu vni⁹ dei. ⁊ magno erat referta populo. Nam vt dicit̄ Actu. ij. Erant in hier̄l̄m habitātes iudei viri religiosi ex omni natiōe q̄ sub celo est. Et subdit̄ parthy. ⁊ medij. elamite et qui habitāt mesopotamiā ⁊ iudeā ⁊ capadociam pōtū ⁊ asiam frigiam ⁊ pamphiliā egyptum ⁊ partes lybie que est circa cyrenez ⁊ aduene romani. Judei q̄q̄ ⁊ Proseliti Cretes et arabes. Ex quo patet q̄ christi mors per infamie diffusionez ad oēs mūdi partes maxime ignominie fuit.

Scda ratio. Capl'm. II.

Secũdo ppter situm .s. qui fuit caluarie mons locus ⁊ situs vbi impij detrucidabãt. vtiq; ignominiosi⁹ ⁊ maxime in dei pl'o diffamatus: tum ppter ciuitatẽ in qua erat sedes diuini cult⁹. tum ppter multitudinẽ ciuitatis: qz ad eam sicut dictũ est q̃si ex oĩbus mũdi partib⁹ confluebat. vñ de tali loco Jo. xix. dicit. Susceperũt aũt iesum ⁊ eduxerũt euz et baiulãs sibi crucẽ exiuit in euz q̃ dicit caluarie locus: hebraice aũt golgatha in q̃ eum crucifixerunt. Hic q̃dem est mons ẽm Hiero. in quo Abraã iussus est imolare filiũ suũ Jsaac Gen. xxij. Lege hystoriã ⁊ mystice iuenies q̃ Abraam significat deũ patrẽ: ⁊ Jsaac christuz filiũ. mons charitatẽ. duo iuuenes sunt: duo increduli pl'i .s. iudaicus ⁊ gentilis. azinus est stultitia iudeoz. ara ligna ⁊ vepres sunt ipsa sacrata crux Jsaac diuinitas. aries vo hũanitas. ignis est ardẽs charitas angustia passionis filij dei Jesu christi.

Tertia ratio. Capl'm. III.

Tertio ppter festũ .s. azimoz qñ de iudea tota in hierl'm pl's isrl' cõuenire debebat. Nam ẽm Nico. de ly. viri tenebant ter in anno hierosolymis interesse festo. ⁊ apparere coram dño. Primo in pasca. qđ anno illo fuit sexta feria: ⁊ in die illo crucifix⁹ est xps. Scdo in penthecosten .s. in memoriã date legis in monte synai. qz ẽm glosam a die agni imolati quinquagesima die data est Tertio sinophegia qđ est idem q̃ fixio tabernaculoz. ⁊ fiebat in memoria quadraginta annoz q̃bus fuerũt filij isrl' in tabernaculis in deserto.

Quarta ratio. Caolm. IIII.

Quarto ppter horã .s. meridianã i qua oẽs de ciuitate ⁊ de ppinq̃s partibus facilius cõcurrere poterãt ad spectaculum in christi ꝓtumelie ⁊ obprobrij augmẽtũ.

Quinta ratio. Capl'm. V.

Quinto ppter moduz. .s. in alto loco vt ab oĩbus circũstantib⁹ visus. ⁊ sic delusus cõfusibilius moreret. Sicut Esaie lij. c. ꝑdixerat dicẽs. Exaltabit ⁊ sublimis erit valde. Sicut in fine ꝓcedentis articu. dictũ est vnde merito Greg. in quadã Omel'. ait. tanto dignius deus ab oĩbus honorãdus est. q̃to p oĩbus indigna suscepit.

Sexta ratio. Capl'm. VI.

Sexto ppter causam qz vicz crucifixus est sub titulo sũme blasphemie ⁊ ignominie .s. qz dicebat se esse sũmũ deũ. sub qua causa aut titulo nullũ vnq̃ scelestũ legim⁹ esse passum. vñ Joh. xix. dixerũt pylato. Nos legẽ habem⁹: ⁊ ẽm legẽ debet mori: qz filiũ dei se fecit. Adũte q̃ nõ dicũt: qz filiũ dei se dixit. ꝙ filiũ dei se fecit. vt p hoc oñdant q̃ false ⁊ arroganter vsurpauerit hoc initunk aũt legi illi Leui. xxiiij. Qui blasphemauerit nomẽ dñi: morte moriat. Blasphemia q̃dem in deũ est el⁹ diuinitatẽ vniuoce ⁊ coequaliter attribuere creature. ⁊ p tanto dicũt eum blasphemasse. dicendo se esse filiũ dei deo .s. pri coequalẽ ⁊ subalez Et q̃dem blasphemia extitisset ⁊ mala: si deus talẽ filiũ gignere ⁊ hre nõ posset. aut si ex scpturis sacris. ⁊ ex certissima fide scoz ppharz ⁊ patrum necessario cõuincere possent: q̃ deus nullatenus filiũ habet. cui⁹ tñ oppositũ ex eoz scripturis habeẽ. sicut diffuse irrefrabiliter ꝓbari posset: ⁊ pleriq; doctores efficacissime ꝓbauerũt que causa brevitatis omitto. Adde q̃ si verum nõ extitisset. deus p miracula sua ꝓpria q̃ nullus alius ꝑ patrare vitatis testimoniũ nõ dedisset. sicut s̃. in. iij. precedẽti arti. ⁊ rõne q̃rta circa ꝓncipiũ monstratũ est

Septima ratio. Cap. VIII.

Septimo ppter finalẽ mortẽ ꝓdicta oĩa cõcludẽtẽ ⁊ cõfirmãtẽ. qz finis rei actaꝑcedẽtia ꝓbat. Proide Jo. xix. dz. q̃ cum dñs dixisset cõsũmatũ est: statim subiũgitur. Et inclinato capite tradidit spm̃. Inclinauit aũt caput maxime vt oñderet nobis q̃tuor Primo gravitatẽ. scdo hũilitatẽ. tertio paupertatem. q̃rto gravitatẽ. Primo aũt iclinauit in morte caput. vt oñderet gravitatẽ. Consueuit enĩ hõ pre nimio onere aggravar⁹ suũ inclinare caput. Sic xps aggravar⁹ pondere pctoz nostroz inclinauit caput. vñ .j. Pe. ij. Pctã nra ipse ptulit i corpore suo sup lignũ. Et Treñ .j. Convolute sunt iniq̃tates. .s. pctoz ⁊ impposite collo meo. Scdo vt oñderet pauptatem. Fuit enĩ tante pauptat⁹ in morte filius dei iesus xps q̃ ñ habuit vbi reclinaret caput suũ. vñ Bern. O vita angelorz. O thesaure pauperũ cũ vulpes foueã hñt ⁊ volucres celi nidos. tñ vbi in cruce caput reclinares nõ habuisti. Tertio vt oñderet hũilitatẽ. .s. esse viam ad gloriã sempitnam. Proinde Proũ .iij. dz. Viam monstrabo tibi. ⁊ ducã te p semitas eq̃tatis q̃s cum ingressus fueris non artabunk gressus tui: ⁊ curres nõ habebis offendiculũ. Vñ Hug. in lib de clau. aie. p hũilitatis viaz reũtimur ad celestem patriã. Et p ppharz dñs ait. nõ habitabit in medio dom⁹ mee q̃ facit superbiã. Quarto vt oñderet gravitatẽ. i. vt augeret grãz deo pri p mortis victoria Solẽt enĩ grãs agẽtes inclinare caput. eius enĩ mors nre mortis victoria fuit. qz mortẽ nostrã moriẽdo destruxit Unde. .s. Cor. xj. apl's ait. Absorpta est mors in victoria. Et iterũ subdit. Deo grãs q̃ dedit nob vi-

ctoriã p dñm nostrũ iesum xpm. O mors amabilis. O passio desiderabilis. O profunditas admirabil. ꝺd mirabili' ꝯ ꝙ mors viuificat. vulnera sanat: sanguis emundat. dolor ad amorẽ inflãmat. apertio lateris cor cordi cõiũgit ⁊ copulat. ⁊ qõ mirabilius est sol obscuratus plus solito fulget ignis extinctus cor magꝭ inflãmat passio ignominiosa glorificat. sitis inebriat. nuditas virtutũ vestibus ornat: cõclauate manꝰ tens spiritũ vitã inspirat atꝯ in ligno decedẽs ad celestia vocat. Ergo p supradictoꝝ ꝓclusione Aug'. in lib. de quattuor virtutib' cardinalibus ait Filius dei ad crucẽ ducit: ex palmat qui est vera palma victorie: spinis coronat: ꝙ pctõꝝ spinas corrũpere venit ligat. ꝙ soluit cõpeditos: ligno suspendit. ꝙ erigit elysos a ceto portat fons vite. discipliꝭ cedit. salus vulneratur. vita morit. occidit ad tps vitam mors. Et iterũ idem ait. Ecce p impio pietas flagellat: p stulto sapiẽtia deludit. p mẽdace veritas nec at. ⁊ dãnat iustícia p iniquo miscõia affligit p infideli. p misero repleꝫ sinceritas aceto. inebriat velle dulcedo. morit vita p mortuo. Ex oibus p̃cedẽtibus ptꝫ ꝙ mortu' est xps iustus p iniustis. ab iniustis ⁊ p iniust. cum iniustis et ex iniustis causis sub iniustis iudicib'. cum iniustis penis atꝯ supplicijs. Respice ġ mens deuota in faciẽ xpi tui ⁊ cõtemplare in eo crucis portationẽ in exemplũ nre imitatiõis corꝝ nudationẽ in exemplum nre ꝓfessionis ꝙ debet esse nuda. brachiorꝝ extẽsionẽ ad amplexandũ insignum de pctõ redeũtis in gram receptionis: clauorꝝ in manib' ⁊ pedib' infixiones ꝓpter memoriã fixe ⁊ stabilis recordatõis: corone spinee impositionẽ. in figura nre glorificationis. capitis inclinationẽ ad osculũ: in signũ nre recõciliatõis: lateris apertionẽ ꝓpter effusionẽ p̃cij nre redemptõis ⁊ ablutõis. exiuit ab eo sanguis ⁊ aqua ex quibus anima mea redempta ⁊ lota est.

Quedã breuis epylogatio p̃dictorum que dici põt fasciculus myrrhe anime deuote dñice passionis.

Capitulum. VIII.

Ideni ex oibus derisiõibus: flagellis spinis clauis doloribus penis ꝥ exprobratõibus. subsanatõibus colaphis alapis sputis cõfusiõib' ⁊ his similibus vis cõponere ⁊ colligere fasciculũ myrrhe Reꝺre in breui de dñica passione que in mente recõdere possis ad deuote ꝓtemplandũ. intellectualr intuendũ atꝯ suauiter degustandũ. vt tanꝯ sponsa xpi dicere valeas de amorosissimo spõso tuo iesu illud. Can. j. Fasciculꝰ mirrhe dilectꝰ meus mihi inter vbera mea. i. inter intellectũ ꝓtemplantẽ. ⁊ affectũ degustantẽ cõmorabit. s. strictus ⁊ pseueranter. Considera ergo p̃mo ꝙs est ꝙ patit. secundo ꝙlis est ꝙ patit. tertio ꝙtus est ꝙ patit. ꝙrto ꝙ de causa patit. ꝙnto ꝙli forma. sexto ꝙta sũt ꝙ patit. septimo a ꝙbus patit. octauo in ꝙbus ipe patit. nono in ꝙbus mẽbris ipe patitur decimo ꝙta acerba patit. vndecimo ꝙtuz acerbe patit. duodecimo ꝙ meritorie patit.

Primo cõsidera ꝙs est ꝙ patit. ⁊ indubitãter tene ipꝫ dei filiũ eternũ. regẽ oiuz ideale principiũ. redemptorẽ impiorꝝ hoiuz. Secõꝺo ꝙlis est ꝙ patit. qr inocẽtissim' ⁊ nobilissim' imaginẽ hns eterni regis. Tertio ꝙtus est ꝙ patitur ⁊ admirare maiestatẽ annihilari. speciositatẽ deformari. felicitatẽ tormẽtari Quarto qua de causa patit. ꝙa p inimici redemptõe. p ceci illuminatõe. ⁊ pluri glorificatõe Quinto ꝙli forma patit qr obediẽtissime respectu ꝺi. Seueritissime respectu sui libẽtissime respectu ingrati. Sexto ꝙta sunt ꝙ patit. qr vt latrũculus vinculatꝰ stultus ludibria: ⁊ vt iniquus supplicia. Septimo a ꝙbus ipe patit: qr a gentib' et iudeis. a dñis ⁊ seruis. a viris ⁊ mulierib'.

Octauo in ꝙbus ipe patit. qr i tota familia in honore ⁊ fama ⁊ paupcula sba. Nono in ꝙb' mẽbris ipse patit. In manib' trãsfixionẽ.

Decimo ꝙta acerba patit ex loco neruosis qr in manib' ⁊ pedib' ⁊ specie passiõis. qr volebat in pedib' mitigare dolorẽ multomagis in manib' lacerabat ⁊ ecõuerso. Undecimo ꝙ intẽse patit ex corpis cõplexiõe ꝙ nulla delicatior. qr qõ diuino ꝓducit miraculo ad melius terminat: ꝙ qõ natura ꝓducere posset ex mentis dispositõe qua cõprehẽdebat acutius nocumentũ. que cõprehẽsio tristicia noiat ex ꝙ sensibus causat dolor exauxiliũ ꝓuatiõe. In alijs eni patiẽtibus mitigat dolor exterior vel tristicia interior ex aliqua ꝓsideratiõe rõnis redundante in sensualitatẽ. qõ in xpo patiẽte nõ fuit vnicuiꝙ eni viriũ vt ait Damasce. pmissuz est agere vel pati qõ ei ꝓpriũ est. Duodecimo ꝙ meritorie patit. fuit eni passio sua ⁊ mors satisfactiora p peccantiũ multitudie. p pctõꝝ magnitudine. pꝙ penarũ infinita duratõe.

Tertia pars principalis dominice passionis est de duodecim admirandis fructib' ligni vite ⁊ stupẽdis mysterijs crucis christi.

Tertio ꝓncipaliter circa dñicã passionẽ cõtemplemur abyssum incõprehẽsibilis vtilitatis ⁊ fructuositat. qr de se dñs p ꝓpham subdit dicẽs. Dñe ante te oẽ desideriũ meũ. i. tu scis qr oẽia sustineo ꝓpter obedientiã tuã ⁊ ꝓpter humani generis vtili-

tatem ⁊ fructū: nō ꝓpter meā cōmoditatē ⁊ lucrum. qō in ꝑsona humani generis ꝓpha dño cōfitet dicēs. Bonoꝝ meoꝝ nō eges nam nobiscum nec ꝓpter nos efficit deus maior: sicut nec absq; nobis est minor. Ex quo ꝑz q; amor qui tanta ꝓ nobis fecit dñm pati. gratuit⁹ fuit. Quod intelligēs quidā orabat dñm dicēs. O amor qui me amasti sine te. fac me diligere sine me. Ut igit clarescāt admirādi fructus desiderij christi moriēdi ꝓ nobis. ⁊ q; magna sint mysteria crucis eius assumā mysticā figurā crucis de qua Dañ. iiij. or. Videbā ⁊ ecce arbor i medio terre: ⁊ altitudo eius nimia ⁊ magna arbor et fortis: ⁊ ꝓceritas eius cōtingēs celū. Aspectus illius erat vsq; ad terminos terre vniuse. Folia eius pulcherrima: ⁊ fructus eius nimi⁹ et esca vniuersoꝝ in ea. Et subter eam habitabant animalia ⁊ bestie. ⁊ in ramis eius cōuersabāt volucres celi: ⁊ ex ea vescebat oīs caro.

Nota duodecim fructꝰ ligni vite.

Primus fructus dicit aptitudo: et de hoc ait. Videbā ⁊ ecce arbor in medio terre. Scōs est altitudo ⁊ de hoc ait. Altitudo eius nimia. Tertius est magnitudo vñ ait. ⁊ magna arbor. Quartus or fortitudo. vñ subdit ⁊ fortis. Quintus or rectitudo. vñ ait ⁊ ꝓceritas eius attingēs celū. Sextus dicitur latitudo: vñ subdit aspectus illius erat vsq; ad terminos vniuerse terre. Septimꝰ dicit pulchritudo. vñ ait. Folia eius pulcherrima. Octauus or multitudo. vñ ait. Et fructꝰ eius nimius. Nonus dicit multitudo: vnde ait. Et esca vniuersoꝝ in ea. Decimꝰ dicit sanctitudo Et de hoc inqt. Subter eam habitabāt animalia et bestie. Undecimꝰ ꝓmptitudo. vñ subdit: et in ramis eius ꝙuersabant volucres celi. Duodecimus dicit plenitudo. ⁊ hoc vltimo subinfert. Et ex ea vescebat oīs caro. De tali autē ligno vite Apoc. ij. Jo. ait. Vincenti dabo edere de ligno vite. In q̄bus verbis ostendit affectuosa saporositas huiꝰ ligni ⁊ fructuū eius: et maxime quo ad tria. Primo q̄ ad subiectū cōuenientissimū. ibi vincēti. scōo q̄ ad actū dulcorissimū: ibi dabo edere. tertio ad obiectū amorosissimū: ibi de ligno vite. Ad pōt esse thema in festis crucis. Et vt suauius degustent p̄dicti fructus quēlibet in q̄tuor partes diuidemꝰ vt etiā in ipsa diuisione cuiuslibet fructus quasi materialiter crucis mysteriū aperiat.

Articulus. i. tertie partis dñice passionis de primis tribus fructib⁹ ligni vite.

Primo cōsideremus tres primos fructus.

Primus fructus ꝓpter quattuor rōnes voluit xp̄s esse crucifixꝰ in medio habitabilis terre. Caplm. i.

Primus fructus dicit aptitudo christi crucifixi: cōtemplare deuota mens q̄ta est q̄ magna sint mysteria crucis christi. Cōsidera q; sicut ꝓpha ait. Deus rex nr̄ ante secula opatus est salutē in medio terre. s. habitabilis. Ideo Dañ. inqt. Videbā ⁊ ecce arbor in medio terre. vñ merito Hen. ij. dictū est Lignū vite in medio paradysi. i. sancte ecclesie angelis ⁊ hoibus ꝓstitute. Ad verbū pōt etiā ꝓ themate sumi. ꝓpter quattuor enī statuit deus crucē ⁊ mortē xp̄i in medio terre. Primo tā q̄ cōmune vexillū. scōo tanq̄ cōmune meritū: tertio tanq̄ cōmune gaudiū. quarto tanq̄ cōmune exemplū.

Crux christi crux est triūphale vexillum glorificādoꝝ: tam angeloꝝ q̄ etiam hominū.

Primo statuit eam tanq̄ cōvexillū ad saluandoꝝ: qō intelligim⁹ tam de angelis q̄ de hoibus. Primo enī fuit vexillū. cuius vtute angeli scti in celo sathanā et alios malignos spūs ꝓstrauerūt: ⁊ ad iferos piecerūt. Proinde Apoc. xij. de electi angelis cum reprobis pugnātib⁹ ponunt tria. Primū est pugne causa. scōm est pugna. tertiū ē victoria. Primo enī int bonos angelos ⁊ reprobos inuicē aduersantes ponit ꝓtrarietatē ⁊ pugne. causa. Prima q̄dē occasio quare diabolus sanctā ecclesiā. ꝓmo i angelis in celo. scōo in hoibus in terra impugnauit ⁊ ꝓsecutus est. extitit fides xp̄i incarnādi: quē ꝓposuit vniūsalē mediatorē inter se ⁊ creaturā rōnalē. Non enī fas est dicere plures eē mediatores: nec rōnalē creaturā absq; mediatore ꝓ gloriā ad deū accedere. cum nō suppetāt merita angeloꝝ vel hoium ad acq̄rendā gloriā sempiternā. sicut infra patebit in. iij. ꝓticula huiꝰ cap. Proinde cū creasset angelos deus in libertate nature reuelauit eis incarnationē filij sui quē ꝓposuit dñatorē vniūse terre. vt ꝓ hec si vellēt ꝓ christi meritu et gratiā ascēderēt a natura ad gloriā ⁊ q̄ nollēt ruerēt a natura in eīnā penā. vñ Job. xxxviij. c. ait. Quis diuisit lapidē angularē eius. s. terre cū me laudarēt siī astra matutia: ⁊ iubilarēt oēs filij dei: q̄s ꝙclusis hostijs mare q̄si erūpebat q̄si de vulua ꝓcedēs cū poncrē nubē vestimentū eius. Quē ꝓ lapidē angularē terre. hec figura cōueniētius notare pōt. q̄ xp̄m q̄ de terrena materia corp⁹ assūpsit. Sicut ipe Math. xxi. de se exponit dicēs ad phariseos. Nūq̄d legistis in scripturis vr̄is lapidē quē reprobauerūt edificātes hic factꝰ est in caput anguli. Hūc lapidē deus dimisit cū eū laudarēt astra matuti-

nam qñ christū in assumptõe carnis mittẽdũ ab
initio creature rõnalis inter angelos reuelauit
vel nunc̃ lapis angularis solũmodo p eo dr.
qz iudeos z gentiles tñ z nõ magis angelos z
hoies in vnam cõitatem gr̃e z glorie cuius ipse
est caput insũl copulauit. Quõ g̃ vnus esset rex
angelor̃ z hoiuz: si p vtriscz illã eternã btitu/
dinẽ nõ meruisset. huic q̃dem incarnatõi q̃daz
angelor̃ fauebãt. qui. s. in fide christi merito di
lectõis eius ad eternã beatitudinẽ intrauerũt:
et hi astra matutina denoiank. quasi mane per
claritatẽ glorie oriẽtia. hi iubilãtes interna mẽ
tis exultatõe de incarnatõe christi deũ de eius
sapienti dispositõe in sua gratifica saluatõe lau
dabant. Ceteri vo supbientes angeli circũuen
tione luciferi attracti cõtemnebãt inferiori na/
ture subijci: zad hoc inuidebãt incarnatõi chri
sti. Añ mltitudo eor̃ hic p mare significak: eo
q̃ a dulcedine diuina cõuersi amari facti sunt:
hinc etiã cum de vulua diuine puidẽtie p crea
tionẽ pcederẽt: z se a diuina luce ppria elatiõe
auertẽtes nube a deo vestiti sunt cecitate. s. mẽ
tis per superbiã obscurati. quos post deus ho
stijs cõclusit: cum eor̃ maliciaz certis limitib⁹
sua dispẽsatõe cohercuit. Et hoc idem. b. Joh̃
Apoc. xij. insinuat dicẽs. Et aptũ est templũ
dei in celo. i. in natura angelica. z visa est arca
testamẽti eius. id est. fides xpi in templo eius.
id est in natura angelica: sicut latius dictuz est
in quadragesimali de xpiana religione sermõe
lix. arti. ij. p totũ. Scdo ink angelos bonos
et malos post causaz oriẽk pugna. vñ Joh̃. vbi
supza ait. Et factũ est prelium magnũ in celo. cũ
eni bti spũs victores sint illius reprobe multi/
tudinis angelor̃ ostendik in eis necessario pre
cessisse prelium siue bellũ. Qõ q̃dem triplicit di
gestũ est. iuxta tria que in spũali natura reperi
unt. que sunt rõ volũtas z facultas. Electi vo
angeli sublimik sentiebãt de deo: z ad eius glo
riam afficiebank: z p facultate sibi tradita nite
bank. Angeli vo supbiẽtes sublimik sentiebãt
de bonitate sue nature: z ideo ad ppriã gloriaz
afficiebank z toto conatu in ztrariũ electis an
gelis ferebank. Primo g̃ q̃tũ ad ztrarios co/
natus hic angelor̃ cõflictus prelium dicik. pliũ
q̃dem a pmendo hostẽ dictũ est. Scdo q̃tũ ad
affectionẽ ztrariantẽ. Hoc prelium dicik maguũ
magnis eni affectõib⁹ in cõtraria ferebank an/
geli reprobi z electi. Tertio vo ad cõtrarietatẽ
sensuũ hoc prelium in celo digestũ est. Celũ eniz
spũalem naturã sicut terra corpalem denotat.
Añ Geñ. j. In pncipio creauit deus celũ z ter
ram. i. spũalem z corpalem naturã. qõ g̃ in spi/
rituali natura de spũalibus cõtrarie sentiebãt
in celo. pfecto sibijnuicẽ repugnabãt. atcz spe/
cialius de ipso pcio subdẽs Jo. ait. Michael
et angeli eius pliabank cum draconе. sicut eni
primus inter ruentes angelos draconi cõpara
tur. ppter astutiã z circũuentiuã maliciaz qua
primũ in celis angelos circũuenit. Sic z pmus
angelos beator̃ angelor̃ michael denoiak scz
ppter diuine sapiẽtie admirationẽ. Michael
enim quis vt deus interpretak: per qõ nomen
significak in eo admiratiua ztemplatio diuine
saptẽtie dei in qua ceteris angelis clarius pre/
fulgebat. Et hi omnes cuz draconе pugnabãt
atcz de resistentia z repugnãtia angelorũ ma/
lorum subdit dicẽs. Et draco pugnabat et an/
geli eius. scz sensu iudicãtes naturã gre pferen
dam: z affectu quo afficiebank ad ppriã gloriã
et conatu quo nitebank elector̃ angelorũz sub
uertere obedientiã. Nesciebãt q̃dez donec per
experientiã didicerãt: q̃ in oibus gratia sublimi
or est z validior cz̃ natura. Nam per naturã
datur esse creature qõ est in se. per gratiã vero
datur creature esse qõ habet in deo. Jdeo sub/
ditur. Et non valuerũt. scz resistere gratie per
naturã. necz locus eor̃ amplius inuẽtus est in
celo. Tertio vero de victoria subinferk. z p
iectus est draco ille magnus serpẽs antiquus.
qui vocak diabolus z sathanas. Etiam subdi
tur. Et piectus est in terrã z angeli eius cũ ipo
missi sunt. cum enim ante casum essent in angeli
ce nature puritate erant tunc mente pspicaces
virtuosi volũtate z facultate efficaces. Cuz ve
ro in terrã piecti sunt spũalis natura passioni/
bus animalibus est subiecta pspicatia ad dece
ptiones deuiatiões z cautelas detrusa est vir
tuositas in maliciam cõmutata z efficatia tem/
ptationibus z negotijs perditõis humane ap
plicata est. sicut per totam sacrã scripturaz pa
tet. Et subdit Joãnes. Et ipsi vicerũt eum p/
pter sanguinẽ agni. z hoc dicik q̃tum ad meri
tum passiõis christi. Sed dubiũ est quomodo
de angelis hec dicank. Non enim peccauerũt
nec ppter hoc reconsiliatõe eguerũt specialiter
vt per sanguinẽ reconsiliarenk deo. Ad qõ di
cendũ est q̃ licz redemptor̃ z recõsiliator̃ vnus
est christus. redemptor tñ ex eo dicik. q̃ p pec
catis suor̃ deo patri integre satisfecit. Recõsi
liator vero dicik: qz gratiã eis pmeruit. Ho/
bus ergo in se ¦credẽtibus q̃ peccauerũt z egẽt
gloria dei. etiã christus redemptor fuit. qz pro
peccatis eor̃ per suã sanctissimã crucẽ satisfecit
Recõsiliator vero est angelis: qz gratiã eis p/
meruit. angelis enim qui nõ peccauerũt. redẽ/
ptor non extitit: nisi forte large redemptio accl
piatur. Fidẽ enim christi meritis sunt pecca
tores hoies a peccat dimissi: z ne peccarẽt an
geli pseruati. Egebãt enim angeli recõciliatõe
seu mediatore. qui eis a deo gratiã mereret. p
fectissimũ quidem merituz requirit difficilima

operari atq; pati. amore illius apud quē desiderat ꝓmereri. Et ob hoc oportuit xp̄m mori. ad cōplementū charitatis sue ad p̄rem atq; cō fratres suos euisdē scz gl̄ie ꝓticipes et sequaces. Non igit dicit btūs Johes q; angeli redempti sūt in sanguine agni: qz b̄ spciale ē hoibus. ꝙ ait. qz ipi vicerūt eū scz dyabolum in sanguine agni: z b̄ cōe est toti eccl̄ie saluandorū. Tam em̄ bti angeli q̄ etiā electi hoies vicer̄t eū scz dyabolū in sanguine agni: non ꝓpr̄is viribꝫ ꝙ merito ih̄u xp̄i qō cōpletū est in passione et cruce illi⁹. Et his ptz q; bti angeli atz oēs electi habent ꝓ cōmuni vexillo crucem Jesu xp̄i. Secūdo licet ex p̄cedētibꝫ pateat fuit et est crux xp̄i cōmune vexillū oibꝫ hoibus dei electis ad ej̄ciēdū de mūdo p̄incipem huius mūdi. Porro ipe sathanas amissa ptāte quam inter scelestes spūs ipe ꝑus habuit p̄inceps oim malorꝫ scz tam culpe q̄ pene que in p̄nti seculo habundant effectus est. Sed p xp̄i crucē tanq̄ in triū phale vexillū de b̄ mūdo electus fuit. Ūñ Jo. xij. c. dñs ait. Nūc iudiciū est mūdi. nunc p̄nceps hui⁹ mūdi ej̄ciet foras. Sicut enī xp̄s hō ꝓ crucē meruit cōstitui iudex vniūsorꝫ. lz b̄ ipm ei cōpeteret p aliam viaz: sic p crucē meruit totalem segregationē oiuz electorꝫ a reprobis. ac totalē ablationē oīmode ptātis demonū. et reproborꝫ quā habeb̄t sup electos seu etiā cligēdos. q̄uis p ordinationē sapiētie dei ad electorum vtile exercitū nō simul tota ineffectu ablata sit. Ūtū vo ad effectiuā victoriaz z causalē fuit tunc vniuersale iudiciū mūdi: lz nō q̄tū ad oīmodā executionē effectus. qz vo p triūphale vexillū crucis iam facta est cōdēnatio z ꝓstratio p̄ncipalis ducis z capitis ag̃elorꝫ reproborum: z hoc aperte insinuat z includit ceterorū ꝓstrationē: ideo de ipo capite sub infert. Nūc p̄nceps hui⁹ mūdi ej̄ciet foras. Ante enī passionem xp̄i pctū in mūdo dñabat a q̄ quidem nullus oīno extitit liber: xp̄o tm̄mō z mr̄e eius exceptis. Post vo eius passionē innumerabiles a iugo pcti liberati sunt q̄ in eius crediderūt aduentū. Et ideo p passionē xp̄i quodāmodo ejectus est ne mūdo penitus dñaret p culpā. licet durāte cursu p̄ntis mūdi oibus etiā sicut p̄dictū est ipi xp̄o. iuxta qō xp̄s ꝺignat⁹ fuit dñare p penaz. Hoc tñ dñium in scdo xp̄i aductu amittet oīno. cū xp̄s tradiderit regnū deo p̄r oiuz malorꝫ inuētor. p̄jciet irreuocabil̄r in profundū inferni. sicut z ante p̄jectus est de celo irreuocabil̄r in voraginē hui⁹ mūdi.

Qz christi crux est cōmunis thesaurus tam electis angelis q̄ etiā electis hominibus.

Secūdo xp̄i crux est tanq̄ cōe meritum et cōis thesaurus. s. tam angelis gloriosis q̄ etiam electis hoibus ac glorificādis. nam oēs thesauros diuine sapie meritorꝫ z angelice z hūane cōicādos nature amorosus iesus collocauit in cruce: qō denotat in sanguine agni. q̄ est thesaurus quacūq; pugna. s. z conatu a nob sicut et ab angelis acq̄rendus: vt cum eis gloria cō sequamur eternā. De hoc aūt agno Apoc. xiij dicit. q; agnus occisus est ab origine mūdi. Qō q̄dem ideo dictū est. Primo qz passio christi z mors in desiderio: sicut ex p̄cedētibꝫ patuit valebat ad meritū z gloriā sempiternā angelorum Secūdo qz ab ipso initio mūdi post lapsum primi hois p nobis redimendis ordinatus est mori. Tertio qz ab origine mūdi p sctōs eius mors cepit figuris z mysteriis p̄nūciari. vt q̄si in talibus figuris occisus sit. Insup qz ab ipso iniꝯ cepit in suis mēbris occidi: sicut ꝓz in Abel et Cayn fratre suo occiso. Proinde Mat. xiij. dicit mystice Simile est regnū celorꝫ thesauro abscōdito in agrō: quē q̄ inuenit hō abscōdit: xp̄o gaudio illius vadit et vēdit oīa que hz. z emit agrū illū. Hoc q̄dem celorꝫ regnū ē meritū sanctissime crucis: q̄ oēs tam angelos q̄ hoies i celo regnare facit. que ideo thesauro cōparat qz oibus glorificādus abūdātior est. hūc thesaurum q̄ reperit. s. laborādo in agro virtuose atq; moralis vite. aut p̄nie sancte. s. in corde suo tanq̄ fasciculū myrrhe. z pre gaudio illius vadit z vendit. s. si sapit postponit vniūsa q̄ habz tpalia. z emit agrū illū vt possidere valeat meritū. i. thesaurū crucis. vñ Job. j. dr. De plenitudine eius oēs accepim⁹. s. taz angeli tam btiq̄ hoies btificandi. Et ad Col. j. dr. in ipso. scz xp̄o cōplacuit oēm plenitudinē inhabitare: et p eum recōsiliari oīa in ipm pacificās ꝓ sanguinem crucis eius sive q̄ in xp̄is: sive q̄ in celis sūt Ecce thesaur⁹ crucis tam angelis q̄ hoib⁹ cōis atq; cōicatus. Et iterū ad Eph. ij. dr. Ipso sūmo lapide angulari xp̄o iesu: in q̄ oīs edificatō scz tam angelica q̄ hūana crescit scz in hoibus in templū sanctū in dño. in q̄ z vos edificami in habitaculū dei in spūsctō. Proinde Cris. in sermone de passione dñi ait. Voluit dñs pati sub celorꝫ nō i templo iudaico. ne putares ꝓ illa tm̄ plebe oblatū. z iō foras ciuitate. foras muros. vt scias sacrificiū esse cōe. qō totius terre est oblatio: qō cōis est purificatio.

Qz crux christi est cōmune gaudiū angelorum.

Tertio q̄dem crux christi est tanq̄ cōe gaudiū. s. ag̃elorꝫ z hominū. Et audi hoc ait Joh. in Apoc. vbi s. Et audiui vocez magnā de celo dicentē. Nūc facta ē sal⁹ z virtus et regnū dei nr̄i z ptās xp̄i eius. hec angelorū

vor. clamor est cōgratulatōis ⁊ exultatōis in/
teriorīs: q̄ beati angeli ꝓgaudebāt glorie ⁊ xp̄i
sui pati. ⁊ etiā humane salvatōi. Vñ nō solū de
ꝓpio bono q̄d tūc ꝓsecuti sūt gaudebāt ⁊ gra/
tias agebāt. verūetiā de humana salute sangui
nis xp̄i merito ⁊ suo ministerī obtinēda. ꝓpte
rea dicūt nunc facta est salus. s. q̄tū ad declina
tionē a malo. ⁊ virtus q̄tū ad opationē boni.
et regnū q̄tum ad spūs libertatē. q̄ libere ⁊ absq̄
vlla cōtradictione obediat summo deo. hec
ille supbiens angel⁹ ex natura volebat hr̄e: et
gr̄am p quā deus rōuali creature obtulit gl̄iaz
ꝓtēnebet. ⁊ q̄tū valuit electā illā magnitudinē
angelor̄ q̄ se oblate gr̄e gratos reddebāt cona
tus est impedire. sicut in plio p̄cedēti dictū est
Non enī est verisīle electos angelos absq̄ p̄o
batōe tm̄ accepisse pliuz. cum nec hoies q̄ infir
miores sunt sine ꝓbatiōe pñt glorificari. Hui⁹
enī salutis cui⁹ deus est auctor. agnus dei xp̄s
est mediator. Et ideo subdit. Et ptās xp̄i ē. Si
cut enī xp̄s ꝑm diuinitatē hz dñium ⁊ ptātem
vniūsalis p̄mij. sic ꝑm humanitatē qua in cru
ce passus est ⁊ meritū acq̄siuit hz ptātē vniūsa
lis meriti. Non enī angelica nec hūana merita
aliq̄d pondus eq̄litatis iusticie hr̄e pñt. ad il/
lud p̄diū infinitū q̄d est deus. nisi fulciant me/
rito iesu xp̄i. q̄d q̄dez sicut rōnē meriti hz rōne
hūanitatis assūpte ⁊ crucis. sic rōni infiniti hz
rōne ꝓiūcte diuinitatis. ac p hō ꝑm iusticie eq̄li
tatē infinito p̄mio cor̄ñdet infinitū meritū: in
finito merito soluit infinitū p̄miū. hui⁹ meri/
ti crucis xp̄i ptāte. ꝓmū inter angelos: sicut di
ctuz est electi reuelati angeli intrauerūt ad glo
riam diuine fruitōis. Et iuidentes angeli ꝓpie/
cti sunt in chaos eterne dānatiōis. atq̄ exrunc
ꝓualere cepit meritū crucis xp̄i p fidē q̄ in ip̄m
crat: cui humilr̄ se subiecerūt electi angeli ꝑm
formā volūtatis dei. ⁊ hoc q̄dem ex dictamine
sapiētie dei ꝓcessit: vt sicut iferiores creaturas
p supiores ad suā participationē deus exaltat
sic supiores creaturas p inferiores ad sui verā
cognitionē hūiliat. Nōne deus sic hūiliat hu/
manā creaturā vt se inaiatis creaturis subūciat
ad salutē in ꝓceptōe sacramentor̄: ⁊ in ceteris
alijs necessitatib⁹ suis nō solū in spūalibus sed
etiā in cor̄poralibus. Vñ ad Rō. viij. dr. Vani/
tati creatura subiecta est nō volēs. s. ꝓpria vo/
luntate: sed ꝓpter eum. s. deū q̄ subiecit eam in
spe. Oportuit g̃ etiā sublimes angelos p inferi
orem creaturā que est hūanitas erudiri ad hūi
liandū se sub potēti manu dei. Qui aliq̄s obijci
at quō meritū crucis xp̄i tunc angelis valebat
cum xp̄s nōdū meruerat: dicat mihi ⁊ ipe quō
valebat illis hoibus q̄ ante aduentū suū credi
derūt id aduētu eius. q̄ eccl̄ia sancta vere ⁊ fi/
deliter asserit ⁊ ex hoc intelliget quō electis an
gelis meritū passionis valebat. Hanc q̄dem sa
lutē quā merito crucis xp̄i angeli electi aut san
cti adepti sunt: iam deinceps misterijs suis hoi
bus sibi obediētibus ex eor̄ charitate ꝓcurāt
vt meritū crucis eius cōe sit gaudiū elector̄ tā
hoiuz q̄ etiā āgelor̄. Vñ ad Heb. dr. Oēs ad
ministratorij spūs sūt in misteriū missi ꝓp̄t eos q̄
hereditatē capiūt salutis. In oiuz p̄dictor̄ my
steriū ꝓtēplare q̄ de duob⁹ lignis vno recto ⁊
alio transūsali crucis cōpaginat̄ figura q̄: duo
sunt sole gratificāde nature āgelica. s. ⁊ hūana
vñ. iij. Reg. xvij. in mysteriū dixit illa bona vi
dua ad Heliā. En colligo duo ligna. Vidua il
la rōnalis natura est: q̄ in angelis suo viduato
merito virilitatis cōplementū debitū nō habe
bat. Colligunt enī duo ligna: q̄: i cruce p oiuz
cōsūmatorē iesum: angelica ruina p̄ficīt ⁊ hūa
na captiuitas līberat. Et in duob⁹ lignis cru
cem cōpaginātib⁹ vtrasq̄ figurari p̄t naturas
ió illud lignuz q̄d recta sublimitate ad celū ere
ctū est naturā angelicā p̄figurat. q̄ quidē recti/
tudine stans officiosissima deuotōe ⁊ plenaria
volūtate diuine sublimati adhesit. Illō ꝓo q̄d
transūsum est hūanā naturā signat: q̄ trāsuersa
imo vt verius dicā eūsa status sui p̄didit eq̄ta
tem. Intuere g̃ cū q̄to sacro ista duo ligna iun
gunt̄ In vtroq̄ enī ligno scissio fit ex cōcauo q̄
dam: ⁊ ex occasiōe vulner̄ vnitio ⁊ iūctura cō
ponit̄ Supcelestes ei spūs nō veremur dicere
q̄ vuln⁹ acceperūt. q̄: teste Job. iiij. De⁹ in an
gelis suis reperit p̄rauitatē. nec q̄dā cōtēnēda
plaga cū ea reserari optet. q̄: nō restituo soca/
li nūero alias nūerositas cadēs facta videt̄ sua
nū. Inferior̄ ꝓo natura miserrimi hoīs a plāta
pedis vsq̄ ad vticē capitis ita venenifera fer/
mentatōe infecta est: vt tota scaturiēs sue putre
dinis vnibus nesciat: vñ veniat aut q̄ vadat.
vtroq̄ igit̄ spirituū vtrisq̄ vulnerib⁹ nō medi
ocrit̄ hyātib⁹ facta ē iūcturalis impssio: q̄ xp̄o
ningēte ita resarcita est vt nihil vulnerificū vi
deat̄ inesse. Jesus g̃ in vtrisq̄ ꝓfixus illos q̄dē
reintegrās nūero hos ꝓo expurgās pctō vtros
q̄ corrdis cauilla sui callid⁹ nectit. ⁊ cor̄p⁹ ꝓpuz
iūctur⁹ opponit. ne. s. valeat resilire. Crux g̃ iū/
git celū ⁊ terrā: ⁊ plene pacificat naturā angeli
cam ⁊ hūanā. Ex q̄ ptz q̄ bn̄dicta crux ē firmis
simū ⁊ indissolubile glutinū q̄ glutinat̄ rōnalis
natura angelica. s. ⁊ humana. vt ex vtrisq̄ illa
ciuitas cōpleat̄. cui⁹ est ꝑticipatio inidip̄m.

Qr crux xp̄i data est angelis: ⁊ etiam hoibus in exemplū.

Quarto crux christi est tanq̄ cōe exem
plum ⁊ speculū. s. hoibus ⁊ angelis san
ctis. nam ip̄a est via p quā xp̄s puenit
sūma celor̄. ex hoc exemplō oibus desiderā ti-

bus celū ascēdere derelinqt. vñ Lu. xxiij. dicitur. Oportuit xpm pati. ⁊ sic intrare in gloriā suā. Et. ij. Thimo. ij. Si xpo cōmortui sumus et cōuiuem⁹. vñ Aug⁹. in li. lxxxiij. questionū ait. Sapia dei hoiem ad exemplū q recte viuerem⁹ suscepit. Pertinet aūt ad rectā viam ea que sunt nō metuēda nō metuere. Sūt aūt aliqui hoies qui q̄uis mortē nō timeāt. genus tñ mortis abhorrescūt. vt g̃ nulluz genus mortis recte viuēti homini metuendū esset in illo hois cruce ostēdendū fuit nihil eni erat inter oia genera mortis illo genere execrabili⁹ ⁊ formidabilius. Merito g̃. j. Pe. ij. dicit. Christ⁹ p nobis passus est nob relinquēs exemplū: vt sequamur vestigia eius. Nec q̄ angeli sancti h xpi exemplū dedignati sunt. nam lz imortales a deo creati essent. adimpleuit tñ in eis vis dilectōis qđ nō habebat natura creatōis. Tanta eni vis diuine dilectōis in mētibus eoz creuit seu fuit vt p gr̃ia eius mori libētissime voluissent si eis possibile extitisset. Dilectio g̃ que in hoibus facit de necessitate ⁊tutē. fecit in angelis de ⁊tute quandā necessitatē. qđ bñ Joh. in Apoc. c. xij notat: cum de angelis ait. nō dilexerūt aias suas vsq ad mortē. i. sic deū cordialiter dilexerunt vt sibi necessariū estimarēt ppr̃ie vite nō parcere. diuine dilectōis feruore. si diuie volūtatis bñplacitū extitisset. Qđ q̄dem deus acceptauit ab eis. tanq̄ si illō ope cōpleuissent. Ex quo ptz q creature rōnali exemplū relinquit. vt sicut imortalis deus dei. s. filius p recōciliatione creature rōnalis mortalis fieri q̄ mori dignatus est: sic rōnalis creatura si recōsiliatori suo grata esse desiderat eē parata oino debet p ipso mori si esset volūtas eius.

Fructus scōs q̄ ppter quattuor rōnes voluit christus ihesus crucifigi in alto loco. Caplm. ij.

Secūdus ⁊o fructus crucis dicit alitudo. Et de hoc ppha. d. Et altitudo eius nimia. Et merito qz altitudo deitatis. i. altissimus altissimi dei filius. ⁊ gloriosus ⁊gina/lis vteri fructus. dñs ihesus xps in ea pependit si p nr̃a redemptōe in illa mori dignatus est. p pter quadruplicē eni causam ad lr̃am ac mystice crucē suā dñs nr̃ ihesus xps voluit esse altam Primo vt ab oibus melius videat. scōo vt affectuosius inquirat. tertio vt ab oibus timeat quarto vt indignis occultet. Primo q̄dem vt ab oibus meli⁹ videat: ac p hoc nemo p ignorantiā excusaret. qđ intelligēs ecclesia p ꝯsuetudine habet in ecclesijs crucifixū ponere i sublimi. ⁊ crucē etiaz ponit sup sacrata ⁊ eccesiastica loca. Proinde Mat. v. dñs ait. Neq accēdunt lucernā ⁊ ponūt eā sub modio. sed sup cā delabrū: vt luceat oībus q̄ in domo sūt. Lucerna q̄dem ardēs p charitatē: ⁊ lucēs p veritatē est dñs ihesus xps. Nam sicut lucerna hz testaz bombicē ⁊ oleū ex q̄bus lumen ardēs refulget sic ⁊ xpi corpe aia ⁊ diuinitate xps in vita sua ad illuminādū ⁊ inflāmandū fulgebat. vñ Jo. viij. de se ait. d. Ego suz lux mūdi. s. p̃ntis seculi in xp̃o sum hō vel in xp̃o deus ⁊ hō sum. lux sum mūdi. i. hois. qz solus possum tenebras de aia effugare. Et subdit. Qui sequit me cruce. s. p fidē formatā: nō ambulat in tenebris ignorātie neq culpe ⁊ p cōsequēs non veniet ad tenebras gehēne. q̄ termin⁹ sunt p̄dicta⁹ tenebra⁹. Ideo Mat. viij. vocat eas dñs tenebras exteriores. i. vltimas. Merito g̃ voluit xps crucē suā esse in alto loco: vt eam totū veniūsum illuminaret ⁊ inflāmaret. Nam p crucē patefacta est ⁊itas ardens ⁊ tenebras ignorātie: acq̄sita est gr̃a ⁊ tenebras culpe. ⁊ p̄missa est gloria cōtra tenebras gehēne. Ideo dñs subdit. Qz habebit lumen vite. i. qđ est vitale ⁊ ducit ad vitā qz lumē crucis ducit p charitatē ad gloriā sempiternā. Ideo ppha ad crucē ait. Apud te est fons vite. s. dñs nr̃ ihesus xps: ⁊ in lumie tuo videbimus lumen. Scribit eni in li. de mixtionibus elemētoz q̄ si interfector videret illū quē interemit: statim vulnera interfecti emanāt sanguinem. Ita sit̃ si deuotōis oculis intueamur xp̃m quē nō soluz p originalia pctā: ⁊ p scelera multa occidim⁹ sentiem⁹ ex eo recentē emanare sanguinē p eius passiōis cōpassionē. Erige g̃ oculos aiā mea ad fontē ardētis lucis: vt tepiditas ⁊ ignorātia tua in cruce ihesu calescat et illustret. Si q̄d etiā aduersi patimur: si p̃secutiones: si detractōes: si infirmitates ⁊ passiōes seq̄mur cōsiliū ap̃li ad Heb. xij. dicētis. Aspicientes in auctorē fidei ⁊ ꝯsūmatorē ihesuz. p patientiā curram⁹ ad ppositū nobis certamē. q̄ ppōsito sibi gaudio suscepit crucē: ꝯfusiōe ptē pta. Scōa rō vt affectuosi⁹ inq̄rat ⁊ diligat suaui⁹ gustat bonū qđ cū labore acq̄sitū est: ⁊ sic ecōtra ⁊tit in fastidiū qđ facile iuenit. Hic eni ex reflectōe radioz solis in speculo cōcauo facilit i pāno incēdit ignis: sic ex reflectōe hūane intelligētie in speculū crucis ꝯsiderādo q̄tū dilexit nos deus. accēdit ignis diuini amoris in eius affectiōe. vñ ad Rō. v. hortat ap̃s. d. Cōmendat aūt suā charitatē deus in nob. q̄m cum adhuc pctōres eēmus ſm tps. xps p nob mortu⁹ est. Ad h̄ siq̄dem ꝯsiderādū vt hūana affectio ad amorē dñi inflamet. etiā hortat spiritus ⁊itatis et charitatis. Deuteron. xxviij. dicens de sanctissima cruce. erit vita tua. i. sanctissima crux que est aie vita. quasi pendēs ante te. Ex hac considerātōe p conatū ⁊ feruorē: ascēdit affectus ad saporē ⁊ gustū mysterij cru

cis. Un̄ talis aīma feruēs p desideriū ait illud Can̄. vij. Dixi ascendā in palmā ⁊ apprehendā fructus eius. Ad hoc q̄dem maxie hoc tpe q̄libet conari debet p carnaliū voluptatū absciſionem. vñ Aug. in ſmo. xl. ait. Congruit nr̄e deuotioni vt q̄ dñi crucifixi passionez celebraturi ſumus. reprimendaꝝ passionū carnaliū ac voluptatū crucē nobiſip̄is faciamus. Tertia ꝓo rō vt ab oībus timeat. Altus ſiq̄dem in cruce pendere voluit christus tanq̄ excelſus dñs in throno iudiciario sedēs ⁊ timorē indicēs rōnali nature: vñ ps. inq̄t. Quis ſicut dñs deus nr̄ qui in altis habitat. vñ Eccēs. v. dicit. excelſo ſcz diabolo excelſior est. ſ. alius diabol⁹: ⁊ ſup hos q̄ eminētiores sunt alij. ſ. angeli boni. In ſup vniuerſe terre rex. i. dñs ieſus: sedēs i throno crucis imperat ſeruiēti. vñ Apoc. xv. Stupentes angeli de myſterio crucis aiunt. Magna ⁊ mirabilia sunt opera tua dñe deus oīpotens. iuſte ⁊ vere sunt vie tue dñe rex ſctōꝝ vel ſeculoꝝ. Quis non timebit te dñe? Opa q̄dem dei p̄mo sunt magna p potentiā ps. attestante Omnia quecūq̄ voluit deus fecit in celo: ⁊ in terra: in mari ⁊ in oīb⁹ abyſſis. Scōo sunt mirabilia p ſapientiā: que cūcta ſicut vult diſponit: qz dr Sap̄. viij. Diſponit oīa ſuauit̄. Tertio sunt iuſta p eq̄tatem. qz omnē ineq̄litatē ab eis excludit. Quarto sunt vera p miſcōiaz. q̄ in ſe sperātib⁹ semp aſſiſtit. De his ꝓo duob⁹ ait ppha. Rectus est dñs deus nr̄. ⁊ hoc q̄ ad q̄rtum. ⁊ nō est iniq̄tas in eo. ⁊ hoc quo ad tertiū hec ſiq̄dem patent maxime in myſterio crucis

Primo enī q̄d potētius q̄ mortale ⁊ imortale idem facere atq̄ duo maxime diſtātia in vnius p̄sone ſimplicitatē ſine cōpoſitōe copulare Scōo q̄d ſapiētius q̄ viam hūane redemptionis ⁊ passionis inuenire. que impoſſibilis erat ex parte creature que nō ſufficiebat patiēdo ad redimendū. ⁊ impoſſibilis erat ex parte creatoris q̄ inabilis erat ad patiendū ⁊ ad moriendū Tertio que iuſticia rigidior q̄ ne iniuſticia mī ta eſſet iuſtū dei filiū ſuſpendio crucis tradere. Quarto etiā que miſcōia leuior q̄ vt huis parceret ppriū filiū affligeret. ideo merito timēd⁹ est. vñ ſubdit Quis nō timebit te dñe. ſ. ſtantē in altiſſimo throno crucis tanq̄ iudicē viuoꝝ et mortuoꝝ. vñ Joh. iij. dr. Sic de⁹ dilexit mūdum vt filiū nō ſeruū ſuuz ſed vnigenitū. nō demittis vnū daret nō cōmutaret: daret vtiq̄ nō ad vitā: ꝫ ad mortē p ſupliciū crucis. Quarta ꝓo rō vt indignus occultet̄ ipoſſibile est eni cuiuſcūq̄ lumis vel viri tutis. aut diuini guſtus ſeu ſenſus ⁊ gr̄e ſingularis. imo ad eius qualecūq̄ initiū: niſi p̄cedat magna ⁊ fidelis eſtimatio ⁊ admiratio altitudinis eius Res eni paruip̄enſa nō multū curat nec vnq̄ cōtemptorib⁹ largit̄ deus bona ſpūalia atq̄ nobilia: cōtemnēs eni ſūme abijcit ea ⁊ ſe elongat ab eis. Ac ecōtra hr̄e reuerēt̄ admirationē: ⁊ eſtimationē diuinaliū rerū atq̄ myſterioꝝ ⁊ ſacramētoꝝ dei. maximū p̄eſtat aditum ad intelligentiā cognitionē atq̄ ſenſus eorum. Inter hec aūt maximū est myſteriū crucis: cōtemptorib⁹ ⁊ elatis infidelib⁹ ⁊ indignis iuſto dei iudicio occultatū. Jō. j. Coꝝ. j. Verbum aūt crucis pereūtibus ſtultia est: his aūt q̄ ſalui fiunt. i. nobis virtus dei est. Et ſubdit. Judei ſignū petūt. ⁊ greci ſapiaz querūt. nos aūt p̄dicamus xp̄m crucifixū: iudeis q̄dem ſcādalum: gentibus ſtulticiā. ip̄is aūt vocatis iudeis atq̄ grecis dei virtutē ⁊ dei ſapientia: qz quod ſtultū est dei ſicut myſteriū crucis: ſapiētius est hoīb⁹. Proinde Joh. ix. dñs ait. In iudiciū ego in mundū hunc veni: vt qui nō vident videāt: ⁊ q̄ vident ceci fiant.

Fructus tertius q̄ per quattuor fuit: ⁊ est magna gloriosa crux christi. Capitulum. III.

Tertius ꝓo fructus crucis est magnitudo. vnde ait ppha. Et magna arbor. Propter quatuor ꝓo crux dicit̄ arbor magna Primo ppter magnitudinē obprobrij. ſcōo ppter magnitudinē oppoſiti. tertio ppter magnitudinem myſterij. quarto propter magnitudinem ſigni. Prima rō ppter magnitudinem obprobrij: q̄ nullū vilius ⁊ ignobili⁹ Sicut eni Aug⁹. ſupius ait. Nihil erat inter oīa genera mortis illo genere execrabili⁹ ⁊ formidabilius patibulo crucis. Proinde Sap̄. ij. ex aīo dixerunt iudei impij ꝓtra christū morte turpiſſima ꝓdemnem⁹ cum. Merito igit̄ Hieron̄y. ait in quadā ep̄la Dei filius ſuſtinuit ignominiā crucis. ⁊ tu btōs putas q̄ felicitate hui⁹ ſeculi ⁊ delitijs p̄fruunt̄. nō tñ cōfundebat̄ xp̄s in corde ſuo ppter tale obprobriū ⁊ p̄fuſionē. Un̄ in p̄sona dñi ad p̄rem loquit̄ ppha dicēs. Obumbrasti ſup caput meū in die belli. Ad exponēs Caſſio. ait Chriſtus in die crucifixionis ſue ſic obūbratus atq̄ defenſus est. vt nec anim⁹ eius cōfuſionē aliquā pateret: nec caro eius corruptionis iniuriā ſuſtineret. Un̄ igit̄ diffinita est paſſio dñi dies belli. q̄n. ſ. a diabolo victo infernorum clauſtris diſruptis captiui liberati sūt.

Scōa rō ppter magnitudinez oppoſiti q̄ nihil glorioſi⁹. Sic̄ eni crux xp̄i an̄ passionē hoibus erat obprobriosa: ſic poſt paſſionē eius facta ē fidelib⁹ gl̄iosa. Un̄ Aug. ait. Magna crucis dignitas: q̄ patibulū latronū transit ad frōtes imperatoꝝ. Un̄ Criſ. ait Ubi crux honorat reges dyademata deponētes aſſumūt crucē in purpuris in dyadematib⁹ in armis. in mēſa ſa-

crata vbiq; terraruz emicat. Ideo ad Gal. vj. ait apls. Mihi autē absit gloziari nisi in cruce dñi nostri iesu christi: p quem mihi mūdus crucifixus est: z ego mūdo. Qđ exponēs Aug. ait Crucē vt in ea gloziemur dñs suo gestans humero p virga regni nobis cōmendauit: qđ est grande ludibziū impijs: z grande mysteriū est pijs. vbi mūdi. ꝓbs erubuit ibi apls thesauz reperit. Tertia ratio ꝓpter magnitudinē mysterij quo nullū pfundius. naz z ipa figura crucis. que sola inter figuras rectilinias pōt intra se totā circuli supficiem claudere: aperte monstrat. qđ admirandū mysteriū crucis in se claudit: z cōcludit totū ambitū gratie. z totū oꝛbez glozificatōis nature. hinc Lu. xviij. scriptū est q assumpsit iesus duodecim apl̄os suos z ait illis. Ecce ascēdimus hierosolymā z cōsūmabūtur omnia que scripta sunt p ꝓphās de filio hominis: tradet enim gentib' z illudet. flagellabitur z conspuet: z postq̄z flagellauerint occidēt eum. In his siq̄dem vbis ptz magnitudo passionis mysterij z etiā crucis christi: qz ipsa est consūmatio totius reuelatōis pphetice. Oms enī pphete ꝑncipalē habuerūt respectū ad pzesentiā christi fm triplicē eius dignitatē. scz regni. magisterij z sacerdotij Et fm eius triplicē pfectionē. s. virtutis veritatis: z bonitatis. Fm qđ Esa. xxxiij. dicit. Dñs enī iudex noster: dominus legifer noster. dñs rex noster. ipse veniet saluabit nos. Primo fm q est rex regit nos p ꝑcepta z iudicia. scđo fm q est magister erudit nos p mysteria z exempla. tertio fm q est sacerdos: sanctificat nos p sacrificia z sacramēta. Oñ igit hec sex pfecte sunt ꝯsūmata in cruce. ideo ait dñs vt supza ꝯsūmabunt z̄c. Nam per christi passionē primo consūmata sunt ꝑcepta: ꝓpter nimiā charitatē que finis ꝑcepti est primo Timo. j. Et iterū ps̄. ait Omnis consūmationis vidi finem: latū mandatū tuū nimis scz o sancte pater qđ feciste filio tuo. s. q moreretur in cruce. Scđo consūmata sunt iudicia ꝓpter nimiā seueritatē quā habuit ad seipm Unde Esa. x. Consūmatio abbzeuiata inūdabit iusticiam. Consūmationē z abbzeuiationē faciet dñs deus exercituū in medio oisterre. Tertio consūmata sunt mysteria Apoc. x. In diebus vocis septimi angeli consūmabit mysteriū dei sicuti euāgelizauit per seruos suos ꝓphetas. Quarto consūmata sunt exempla: vñ ad Heb. ij. Decebat eum ꝓpter quē omnia q̄ multos filios adduxerat in gloziā: auctoꝛē salutis eoꝛū per passionē consūmari. Quinto ꝯsūmata sunt sacrificia ad Heb. x. Una oblatōe consūmauit in sempiternū sanctificatos. Sexto consūmata sunt sacramēta ad Hebꝛ. viij. Consummabo super domū dauid: z sup domū iuda testamentum nouū. z hoc testamentū consūmatū est in sanguine crucis christi. Proinde pendēs christus in cruce Joh. xix. ait. Consūmatuz est qđ pertinet ad mysteriū crucis. Quarto ꝓpter magnitudinē signi: quo nihil melius z pulchꝛius: hoc siq̄dem signo sanctissime crucis signātur in mentis fronte oms electi: z in celis glozificandi. In cuiꝰ mysteriū in baptismate a sacerdote dispēsante meritū christi passi z sanguine eius in fronte crucis signaculo signamur. nec tale signaculū ab anima mouet: nisi p mortalē culpā. sed per verā penitentiā restaurat. Proinde dicit Apoc. vij. Vidi alterū angelū ascendentē ab oꝛtu solis: habentē signuz dei viui. et clamauit quattuoꝛ angelis q̄bus datū est nocere terre z mari: dicēs. Nolite nocere terre z mari neq; arboꝛibus: quoadusq; signemus ꝙuos dei in frontibus eoꝝ. Ut igit intelligas magnitudinē huius signi: cōsidera hic tria a Joanne mystice demōstrata. Primo signantez. scđo signum. tertio ꝙo signatos. Primo cōsidera signantē qui est christus. vñ subdit. Vidi alterum angelū ascendentē ab oꝛtu solis. Merito enī christus angelus vocat. cuz dei patris fuerit nūcius. in hunc mundū ad salutē hoiuz missus. Un Joh. viij. ipe ait. Ego ex deo pcessi et veni: neq; enim a meipo veni: sed ille me misit. Qui q̄dem ab oꝛtu solis ascēdit: qñ per diuinā sapientiā in mysterio crucis absconditā cognitus est dei filius patri cōsubstātialis in natura et in omni potentia coequalis. Scđo subdit signū. Unde subiūgit hntem signum dei viui. Quid p hoc signū nisi sanctissima crux: p quā ipse apud deum pñem p nobis mereri dignat' est? Ex quo ptz. q p sui participationē signat iesus oms electos a reꝓbis p crucis signaculum eos distinguēs. Et de talibus ab eo cognitis z signatis. Loquit dñs Joh. x. dicēs. Ego sum pastoꝛ bonus. z cognosco oues meas. s. p approbationē. z cognoscūt me mee. vñ apls ait ij. Thimo. j. Novit dñs qui sunt eius. Insup qz per pctm̄ mortale hoc signū delet. z in vera ꝯfessione restaurat: sicut dictū est. Propterea ꝯfessoꝛ penitentē absoluēs: signat atq; signare debet signaculo sancte crucis in mysteriū. z in ꝑsona christi amotū signū reformat. dum ipe illi participat meritū crucis eius. In cuiꝰ figura Ezech. ix. precipit officio sacerdotali. signa thau sup frontes viroꝝ gementiū sup cunctis ammonitōibus q̄ fiunt. id est facte sunt ab eis.

Tertio cōsidera signatos vel signādos. vnde subdit. Et clamauit quattuoꝛ angelis. i. oībus demonib' imperauit q̄bus datū est nocere terre z mari. i. in ꝑspitate z adūsitate. d. Nolite nocere terre z mari. i. nō habeat ptātē illos facere ruere in mortale per ꝑspera z adūsa. nec

arboribus. id est viris pfectis ⁊ cõtemplatiuis quoadusq; signemus seruos dei in frontib⁹ eorum. scz cõmunicando eis merituz crucis mee. hoc est illud signũ de quo. ij. Corinth. j. aplus ait Signauit nos deus ⁊ dedit pignus spritus in cordibus nostris: qđ est ꝓscientia bona. Vñ ppha ait ps. iiij. Signatuz est sup nos lumen vultus tui dñe. Vnde Cassio. exponẽs predictum ppbe verbũ ait. Crux est humiliũ inuicta tuitio. superbox deiectio. victoria christi p/ditio diaboli. infernox destructio. celestiũ cõfirmatio. moxs infideliũ: vita iustox. vultus ꝺ̃ dei est ipsa crux christi. cuius signaculũ imprimitur nobis in baptismate: ⁊ reformat in sacerdotis absolutiõe tñ quotidie imprimere debemus in corde. Vñ legens euãgeliũ christi. crucem facit sup libzũ. in fronte oze ⁊ pectoze: quasi dicat. Hic est liber crucifixi. crucifixũ nõ erubesco: crucifixũ predico: crucifixũ firmiter credo. sed ⁊ audiẽtes signãtes seipos ipm legentem euãgeliũ pdicto modo in triplici cruce imitari debent. Et qz ex tali deuota signatiõe homo spualiter delectat. Ideo ps. subdit dicens Dedisti leticiã in corde meo. s. non extra in vanis: qz omnis gloria eius abintus Ad hoc quidem Aug⁹. in sermõe de passiõe ait. Crux christi nobis causa beatitudinis est. hec nos libera uit a cecitate erroxis. hec a tenebzis reddidit lucem. Lux hec alienos deo cõiunxit. longe cõstitutos primos psentauit. hec peregrinates ciues psentauit ac ostẽdit. hec discordie amputatio est. hec pacis firmamẽtũ. hec donoxom/nium habũdans largitio.

Articulus. ij. tertie partis dominice passionis de tribus alijs fructibus ligni vite.

Secũdo ponamus tres alios fruct⁹ crucis iesu christi.

Quartus fructus de quadruplici fortitudine crucis christi per quã omnia superauit. Caplm. j.

Primus fructus dicit fortitudo: vnde Dañ. ait. Et fortis erat arbox. In cruce enĩ christus affixus fortitudinẽ suã nõ manifeste oñdit sed patientissime occultauit Vñ nec in passione sua miracula fecit. nõ ideo qz nõ potuit cum semp oipotẽs esset: sed qz noluit. vñ sicut dicit in Cantico Abacuc. iij. Ibi abscondita est fortitudo eius: nõ qđez perdita sicut dictũ est Et ꝛ fortitudo christi nõ apparet patẽter tunc. tñ fortitudinẽ suã p crucẽ mirifice mõstrauit. vnde ppha inqt ibi. s. in cruce vbi abscõdita est fortitudo ꝓfregit potẽtias arcum. scutũ. gladiũ. ⁊ bellũ. In qbus mirãdis verbis ostendit ppha q christus quattuoz cũ virtutibus ostẽsis in cruce: de quattuoz nobis cõtrarijs triũphauit. vñ Bernhar. sup. Cañ. sermone. lxv. dicit q christus in passione patiẽtiam exhibet. humilitatẽ cõmendat. obedientiam adimplet. charitatẽ pficit. Ihis virtutũ generibus quattuoz cornua crucis ornanť. et est supeminens pars charitas. a dextris obedientia. a sinistris patientia. In pfundo ꝛo crucis est radix omniũ virtutũ. s. humilitas. his quattuoz virtutibus cõfregit ⁊ vicit xps quattuoz potẽtias. que nobis valde aduersabanť. s. diabolum pctũ paradysuz ⁊ infernũ. Primo enim cum dextro cornu crucis p obedientiã ꝓfregit potentiã diabolj Secõo cum sinistro cornu per patientiã cõfregit pctũ. Tertio cũ sublimi crucis cornu p charitatẽ. s. nobis pandit paradysum. Quarto per infimũ cornu. s. p humilitatẽ cõfregit potentiã herebi seu inferni Et sic quattuoz victorias in cruce ⁊ cuz cruce adeptus est christus p quattuoz suas virtutes.

Prima christi victoria p obedientiam vicit diabolũ.

Primo cum dextro crucis cornu p obedientiã cõfregit potẽtiã diaboli que in arcu a psalmista figurať cum ait: ibi cõfregit potẽtias arcũ. Arcus enĩ crux christi est ad mortẽ christi a diabolo multipliciter tẽsus. cuius sagitte fuerũt oñes christo inflicte cõtumelie. derisiones blasphemie. flagella illusiões et pene. que oia christus cõfregit: qñ p patris obediẽtia patiẽter oia tollerauit. vñ ppha ait. Arcus eoz ꝓfringať. Et ad Roma. v. apls in fine ait. Sicut enim p inobediẽtiã vnius hois pctoxes cõstituti sunt multi. ita ⁊ p vnius obedientiã iusti cõstituunť multi. Et Prou. xxj. in fine Salomon ait. Vir obediens loquet victorias. vñ apls ait ad Phil. ij. q̃ iesus humiliauit semetipm factus obediẽs vsq; ad mortẽ mortẽ aũt crucis. vt quẽadmodũ homo a diabolo p inobedientiã deceptus ⁊ deuictus est. ita homo christus. s. p obediẽtiã diabolũ superauit Et sicut homo Adam peccãdo meruit mortem: ita homo christ⁹ moriẽdo destrueret mortem. Dicamus ꝺ̃ cum apl'o. j. Corin. xv. Deo gras qui dedit nobis victoriã p dñm nostrũ ie sum xpm. q̃ mortuus est p nobis. Insup pctorum nroz cyrographũ q̃ sathanas gloriabať iuridice possidere fuit i christi sacratissima carne clauis durissimis voluit satelles impius scribere penã mortis. ipso diuinitat aculeo sub carne totali laceratõe cõfulsuz. Ut qz inocenti carne latente. ⁊ ipse ꝓfigereť hostis. ⁊ extraherer de impijssimis manibus eius quilibet xpi fidelis ab omni expurgatus reatu. Vnde apls ad Col. ij. ait. Delens qđ aduersuz nos erat cyro

graphū decreti.i. manus inscriptionē seu cautionē qđ erat cōtractū nobis ipm tollit de medio affigēs illud cruci expolias ꝓncipat⁹ ⁊ potestates. traduxit cōfidenter. palā triūphās illos in semetipo. Scōm enī glosam. ⁊ Alex. de halis decretū ꝺr diuinū ꝓceptū: qđ datum fuit Ade. de ligno scientie boni ⁊ mali ne cōmedas huius ꝓcepti violati cyrographū. i. memoriā ⁊ inscriptionē dcleuit deus: qñ pctm̄ ꝑmi parētis p christi sanguinē aboleuit.

Secūda christi victoria p patientiam vicit peccatū.

Secūdo cum sinistro crucis cornu per patientiā ⁊fregit pctm̄ illud qđ p nobis in cruce affigēs factus p nobis ille magn⁹ pctōr. De q̄ Lu. v. ꝺr. Gaudiū est angelis dei sup vno pctōre pniam agente. In cuius q̄dez victorie signū suggerēte illa impia natiōe illuz de cruce descēdere ac dicēte Math. xxvij. Si filius dei es descēde de cruce. descēdere noluit sed pseuerās in ea de pctō moriēs triūphauit. Si enī descendisset de cruce. videret a pctō deuictus in pacientia pene. ⁊ tunc q̄dem cōfregit scutū p qđ pctm̄ signat. Dis enī mortalis culpa scutū q̄dā est diaboli. ne de mentib⁹ hoiuz expellat: ⁊ his scutis ꝓtegebat diabol⁹ añ xp̄i aduentū: ne de mūdo p sctōs ꝓphas eijceret. vñ Job. xlj. de diaboli torace ꝺr. Corpus ej⁹. i. ois multitō reꝓbox quasi scuta fusilia. cōpactū squamis. sese ꝑmentib⁹ vna alteri iūgit. vt nec spiraculū incedere p eas posset. vna alteri adherebit ⁊ tenētes se nequaq̄ sepabunt. In q̄bus vbis mystice demōstrat robur ⁊ fortitudo crucis: ⁊ fortitudo pcti. vñ diabolus antiquus regnabat in mūdo: q̄s causa brevitat⁹ distinguere ꝑtermitto. Hoc siq̄dem scutū xp̄s in cruce ⁊fregit: p passionē ⁊ mortē. Vñ alibi p/pheta ait. Arcū cōteret ⁊ ⁊fringet arma: ⁊ scuta. i. pctā ⁊buret igni. p igne more grecox hoc est cum sua passione sctissima feruida ⁊ ignita. Ideo dicere possum⁹ q̄ septē scuta. i. septē peccata mortalia hoc igne cōbussit. Primo superbi am capitis inclinatiōe. p quā videbat tytuluz crucis fugere: in q̄ scriptū erat rex iudeox. Secundo inuidiā brachiox extensiōe. quasi. s. ad amplexū. Tertio auariciā multox erogatōe q̄ in passione largitus erat. vñ Bern̄. ait. Discere xp̄iane q̄tū debes deū diligere. q̄ dedit nobis carnē suā in cibū. sanguinē suū in potū. animā suā in preciū. aquā lateris in lauacrū. vestē crucifixoribus. corpus discipulis matrēq̄ suā Johāni. q̄rto accidiā ad passionē festinatōe. q̄nto iram molli rn̄sione. sexto gulā aceti ⁊ fellis potatōe. septimo luxuriā lateris vulneratōe.

Tertia victoria christi p charitatē vicit paradysum.

Tertio cum sublimi cornu crucis p charitatē deuicit ⁊ apuit paradysuz p gladium mystice denotatū. Ad cuius intelligentiā aduertendū est: q̄ sicut ptz Gen̄. iij. Jubēte de adaz expulso de paradyso. paradysi aditus est p triā ꝯclusus. Primo p cherubin quē statuit dn̄s ad ianuā padysi. scdo flāmeum gladiū. tertio p gladiū versatilē. Qđ enī p terrestrē illā padysuz celū empirreū significat in illud q̄dē ne q̄s q̄ boiuz ingrederet obstabāt tria. Primū ex parte scientie. scōm ex parte voluntatis. tertiū ex parte facultatis. q̄ ad ingrediendū illud nō sufficiebat hūana intelligētia. neq̄ volūtas: neq̄ etiā facultas. Primū ex parte itelligētie. q̄ ante dn̄i passionē nesciebat homo adituz padysi. ꝓpterea cherubin q̄ plenitudo sciētie dei interꝓtat adytū padysi ꝑpediebat. s. diuidēdo intellectū ab itelligētia. Secundū ex parte volūtatis: q̄ sufficiēti charitate nō ardebat. Hic est aūt flāmeus gladius diuidēs a charitate volūtatē. Tertiū est ex parte facultatis. qua. s. ad celū efficaciter ꝓdescendere nō valebat: ⁊ hic est gladi⁹ ꝓsatilis diuidens efficaciā a facultate: xp̄us q̄ p crucis trophеū gladiū amouit ⁊ padysi aditū reseravit: atq̄ terra hereditatis nr̄e deꝓtita p pctm̄ tam orizinale q̄ actuale. Jure belli atq̄ triūphalis amoris crucis nobis captiuis reddida est. In hoc itaq̄ signū ⁊ mysteriū ad padysum terrestrem sctōs de inferno deductos iam diuina visione btōs in resurrectōis die xp̄s credit̄ deduxisse. Proinde Apoc. xiij. Job. ait. Ostiū apertum est in celo. His etiā cōcordat Alex. de hal⁹ in. iiij. De hoc apls ad Heb. ix. Christus assistens pontifex futuroz bonoz. Sequit̄ per p priuz sanguinē introiuit semel in sancta: eterna redemptōe inuenta. Et hoc Nume. xxxv. desi gnat̄. vbi ꝺr q̄ homicida manebit ibi. s. in ciuitate refugij: donec sacerdos magnus q̄ oleo sancto ꝟnctus est moriat̄: quo mortuo potit in domum suā redire. vt mystice insinuat̄ q̄ xp̄i passio illuminat intellectū. vt fidē noscat ⁊ inflammat affectū. vt feruide velit roborat facultatē vt efficaciter possit violēter rapere celū. Proinde Math. xj. dn̄s ait. A diebus Joānis baptiste in q̄ tpe regnare cepit passio xp̄i: regnuz celox vim patit̄ ⁊ violēti rapiūt illud.

Quarta victoria christi p humilitatem vicit infernū.

Quarto cum ꝓfundo crucis cornu per hūilitatē ⁊fregit potentiā inferni: hoc est mortē eternalē. qđ p bellū significatur. q̄ semp ⁊tra genus humanū pugnat. De

quo bello Luc.xj. dñs ait. Cum fortis armat⁹ id est sathanas custodit atriū suū. i. infernū: in pace sunt oia que possidet. i. inferni spolia: que lo. s. christus supueniens vicerit eum. s. p crucē suaz: vniuersa arma eius auferet. i. reatū origenalis culpe ꝛ clausionē celestis patrie in qbus diabolus cōfidebat. s. detinere illos ne videret gloriā sūmi dei. ꝛ spolia distribuet: qz sctōs de lymbo christus p crucis vexillū educēs illos ꝑm varia eorūz merita ꝓmiauit ꝛ glorificauit. In christi ḡ supaduentu seu descensu ad tartarea regna sancti admirādo iubilo cōtra demones insultātes clamauerūt dicentes. Attollite portas ꝓncipes vras. ꝛ eleuami porte eternales: ꝛ introibit rex glorie. Cuibus timore confractus lucifer potuit rñdere. Quis est iste rex glorie. Respōderūt. Dñs virtutū ipse est rex glorie. Christus p crucis vexillū potēti ingressu de inferno triumphās cōtriuit portas ereas et vectes ferreos confregit ac verificatū est qđ dicit dñs Ozee.xiij. O mors ero mors tua. s. per crucē ꝛ mortē meā. morsus tuus ero inferne. fecit eni christus sicut mordens pomū partim putridū: ꝛ partim sanum: qui mordet illud in saniori loco. Juxta illud aplī ad Eph.ij. per crucē interficiens inimicicias in semetipo. Sed quomō destruit mortē erga tpalem vel eternā non tpalem: qz morimur sicut ꝓus. non eternalem qz ꝓsciti ad mortē ita damnant sicut antea factū est. Dicendū est ꝑm Alexan. de balis in. iij. q xps destruxit mortē per causam mors enim eius est causa meritoria destructōis future mortis in gloriosa resurrectōe. Mortem q eternā destruxit in suis: qz fecit vt eam non incurrerent. Sed dominiū tpalis mortis destruxit in pluribus. Ita enim dñabat mors ꝓius q mortis timore multi abibāt. sed ꝓst factum est vt nō timerēt: sed grauiter curreret ad mortem. qđ in martyrib⁹ clarescere pōt.

Quintus fructus est de quadrupli ci beneficio nobis collato per crucez dñi nostri iesu christi Caplm. ij.

Ecūdus fructus dicit rectitudo ad celum vicz recte perducēs. Crux eni xpi scala vticz est exaltans humiles in sublimi regno celoz. Jdeo Dañ. ait. Et pceritas eius cōtingens celū. Cuī merito per scalā Jacob Gen. xxviij. signat vbi scriptū est. Vidit scalā in somno: stantē sup terrā. ꝛ cacumen eius tangens celū. angelos qz dei descēdētes ꝛ ascēdentes p eam ꝛ dñm innixū scale. Quid igitur per scalā vbi multi gradus sunt nisi mysteriuz crucis multis diuine sapiētie gradibus distinctum intelligit ꝓ hanc ꝙdem scalā quattuoz beneficia adepti sumus. Primū est christi meriti acquisitio. scōm gratie infusio. tertiū nostri meriti ꝓsentatio. quartū in celū introductio. Primum beneficiū crucis est a christo meriti acq̄sitio. Jdeo dicit q dñs erat innixus scale eo q non solū christus in ea merēdo pedēdit. verū: etiā: qz ab eterno deus per meritū crucis mundum sibi recōciliare disposuit. Cuī Prou. viij Salomon in persona crucis ait. Dñs possedit me ab initio viarū suarū. anteq̄ quicq̄ faceret a ꝓncipio ab eterno ordinata sum: ꝛ ex antiq̄s anteq̄ terra fieret. Proinde Bern. in sermone quodā ait. O bone iesu quid tibi ꝛ morti? nos debuimus: ꝛ tu solutus: nos peccauimus: et tu luis. opus sine exēplo. gratia sine merito: charitas sine modo Secundū beneficiū crucis est gratie donatio seu infusio Nam omnis gratia nobis a deo data ꝛ danda p meritū crucis christi donat nobis ꝛ hoc signat p angelos descēdentes p hanc scalam. Nam gratiarū quaruz deus est principalis dator: ꝛ christus vt sic luceat dicere generalis mercator: angeli nobis a deo trasmissi sunt seduli ꝓsentatores ꝛ inspiratores. vnde apls ait ad Heb. j. Omnes sunt administratores spūs in ministeriuz missi: ꝓpter eos qui hereditatē capiūt salutis. vt ex his discat humana segnities se in gratijs exercere at q̄ imunē se a pcto pseruare: dum cogitat timeri to crucis christi omnē in se suscepisse gratiā: et se sanguine christi a culpa redemptā. Sicut ad cōsiderationē tanti beneficij inducit aplus. j. Corinth. vj. in fine. dicēs. Empti estis precio magno: glorificate ꝛ portate deū in corpore vestro. vt mystice inuat. q q: p nostrarū gratiarum adeptōe: ꝛ p humani generis redemptōe non sufficiebat thesaurus totius mūdi: exposuit deus thesaurū totius celi. Tertiū beneficiuz crucis xpi est digna meriti ꝓsentatio. Per virtutem eni crucis oīes gratie quas christus p nobis ꝛ in nobis meruit p āgelos sanctos grate. ꝛ eterna gloria digne. ꝛ sufficiētes deo ꝛepsentant: ꝛ hi sunt angeli ascendētes p scalā crucis christi. vt sufficeret mille. imo infuntis glorificandis mūdis. Cuī Ancelinus in libro. cur deus homo. ait. Putas ne tantū bonū tā amabile q̄tuz fuit vita christi posset sufficere ad soluendū: qđ debet p peccatis totius mūdi. imo plus habet infinitū. ergo ꝛ acceptio mortis nō minus fuit ad merēdū p nobis atq̄ merita nostra deo ꝓsentandū ꝑm Alexan. de bal. Quartum beneficiū crucis est in celū introductō. qđ maius oībus est: ꝛ cōclusio finalis omniū ꝓdictoz: ideo dicit q scala celū tangebat. Proinde Apoc. iij. clauis dauid crux sancta denotatur. vnde de christo dicit ibidē habet clauē dauid qui aperit ꝛ nemo claudit: claudit ꝛ nemo

aperit. Dauid eni manu fortis interpꝛtat. et notat christū. qui ꝓ se ⁊ ꝓ suis in omni gꝛa fortis erat ad declinandū omne malū: ⁊ ad faciendū oñe bonū hec clauis est sanctissima crux. Per hanc quidē clauē. i. per meritū crucis eius electis regnū celoꝝ christus aperit. et nemo claudit. quos vero tanq̄ merito crucis indignos abȝcit: eis nemo aditum regni celoꝝ apire potest. ideo subdit. Claudit ⁊ nemo aperit. Unde Aug⁹. ait. Per redemptoris nostri mortez de tenebris ad lucem. de morte ad vitā. de coꝛruptione ad incoꝛruptionē. de exilio ad pꝛiaz de luctu ad gaudiū. de terra ad celeste regnuz vocati sumus. Hinc dñs noster iesus christus vt nos eleuaret ad celestia regna se quodāmodo posuit in vna parte crucis statere: ⁊ nos in altera. id est in virtuosa vita. atq̄ ipse solus tātum ponderauit. id est ꝓ crucis humilitatē tātum descēdit. q̄ omnes electos in celū leuauit. Ideo Joh̄is. xij. dñs ait. Ego si exaltatus fuero a terra. i. in cruce tanq̄ bellatoꝛ fortis super crucem tanq̄ super regalē ⁊ militarē equū ascēdens. ac deinde tanq̄ triūphatoꝛ quaslibet vires omniū hostiū meoꝝ sub me crucis pedib⁹ tenens: omnia trahā ad meipm. id est. oñes electos ex omni parte oꝛbis terrarū: ⁊ ex omni genere hominū cōgregandos. Dicit autē omnia ⁊ hoc maxime ꝓpter tria. Primo vt inuat q̄ reꝛobi qui non participāt meritū passiōis christi quasi ꝓ nihilo reputant. ⁊ quasi ꝓ tanto extra omnia entia sunt. Secō vt in vniuersitate electoꝝ doceat esse quandā integrā totalitatem vniuersi: qui ꝓ meritū crucis christi celum ingredi debēt. Tertio vt ꝟm cōmunē morem loquēdi quo quādo triūphātes oñia que sunt in regno iam capto pꝛout volumus sumimus oñia ad nos trahere dicimus: sic christ⁹ omnia trahit ad se seu traxit ꝓ triumphū crucis omnes electos suos. Unde ait Crisō. Exponens pꝛedictū verbū Joh̄. per hoc q̄ in altum mozit ascensum nobis parat in celum. Et iterū Ambꝛo. ait super Beati immaculati. Noli amittere beneficiū o homo. ꝓpterea christ⁹ dominationi mortis se subdidit, vt te a iugo dñationis erueret. Ille suscepit mortis seruitutez. vt tibi tribueret vite libertatē. Pꝛoꝛo ꝟm Alexan. de halis in. iij. quodlibet christi opus. scz tam mentis q̄ coꝛporis ante passionē illius abhoꝛa sue cōceptionis nobis meruit gloriā sempiternā. Sed passio fuit nobis meritoꝛia q̄dez eterne vite: ⁊ satisfactoꝛia quo ad remissionem pene. Pꝛoinde dicunt quidā q̄ q̄dlibet opus tam mentis q̄ coꝛporis in oñi sua actōe et passione. vt puta q̄libet passus. q̄libet oculi ictus quodlibet verbuz: quelibet cogitatio: ac quilibet mentalis actus: ⁊ sic de singulis ꝟm diuinā sapientiā apꝛopꝛiebant et applicabant a christo particulariter alicui electoꝝ: vt pꝛo quolibet plene satisfaceret deo patri ꝓ pctō. ⁊ ꝓ quolibet electo in quolibet actu meret gloriā sempiternā. ac ꝓ hoc cum tot actus meritoꝛios cōpleuisset quot erant electi pendēs in cruce ait. Joh̄. xix. Consūmatū est.

Sextus crucis fructus q̄ ad quattuoꝛ mundi partes christi passio ⁊ virtus crucis diffundebat.

Capitulum. iii.

Sextus fructus latitudo denoiat dilatatus fuit enim amoꝛ dñi nostri Jesu christi in crucis ara atq̄ ꝓ vniuersum oꝛbē largiflua charitate diffusus est. Et hoc est qđ subditur in figura. Aspectū eius vsq̄ ad terminos vniuerse terre. Est aūt crux in sufflatoꝛiū ꝓpꝛius sancti ex duobus lignis confectuz. In quibus clauis ferreis ⁊ multis pcussionibus cōfixa est pellis inocentissimi agni per quinq̄ loca id est per quinq̄ vulnera. ⁊ flagella exsufflans incēdium diuini amoꝛis per vniuersum oꝛbē terrarum. In cuius mysteriū Joh̄. xx. cum ostendisset iesus discipulis suis manus ꝓfoꝛatas et latus. insufflauit ⁊ dixit. Accipite spiritū sanctū. vt verificet qđ Luc. xij. ante ꝓmiserat dicens Ignem veni mittere in terrā: ⁊ quid volo nisi vt ardeat? Apoc. q̄. viij. mystice dicit. Accepit angelus thuribulū aureū. et impleuit illud de igne altaris ⁊ misit in terrā. Quid per hunc angelū nisi angelus magni cōsilij christus. cuius coꝛ ꝓpter ardentissimū charitatis amoꝛez thuribulo ignis carbonib⁹ pleno cōuenienti⁹ cōparat. vel thuribulū qz habet similitudinē coꝛdis fuit cetus apl̄oꝝ. de quo ꝓ tempe quo christū abnegauerūt ꝓpheta in ꝑsona dñi ait. Factū est coꝛ meū tanq̄ cera liquescēs. Altare vero in quattuoꝛ coꝛnib⁹ in se distinctū est sancta crux plena igne siue ardētissime charitatis. Quod volens dñs figurare Leui. vj. pꝛecepit dicens. Ignis in altari meo semp ardebit. Ex hoc altari crucis ⁊ meritis eius accepit angel⁹ ignez. ⁊ in die pentheco stes impleuit thuribulum. id est apostolicū cetum atq̄ misit in terrā quādo in omnē terrā exiuit sonus eoꝝ: ⁊ in fines oꝛbis terre verba coꝝ. s. ꝓdicantiū mysterium crucis christi. Audi vnum carbonē thuribuli huius. s. doctoꝝ gratiarū qui. j. Coꝛ. ij. ait. Non enim iudicaui me aliquid scire inter vos: nisi iesum christū ⁊ hunc crucifixū. Atq̄ idem de se ⁊ alijs apostolis. j. Corinth. j. dicit. Nos ꝓdicamus vobis christū crucifixū. Tanta quidem fuit latitudo charitatis christi: ꝟm Greg⁹. in moralibus. vt cum posset nobis etiā non moꝛiēdo subuenire. voluit tamen hoibus

moriẽdo subuenire. qrvicz nos minus amasset nec vim sue dilectõis nobis ostẽderet. nisi hoc a nobis quereret. ad tempus ipe sustineret. Et iterũ Bern̄. super Canti. ait. In passione dñi tria specialiter cõuenit intueri: opus: modũ et causam. Nam in opere pacientia. in modo humilitas. in causa charitas cõmendat. pacientia singularis. humilitas admirabilis. sed charitas inestimabilis It iterũ ibidẽ ait. Vide o anima quid de deo tuo sentias: vide quid de deo tuo psumas. vide q̃bus brachijs vicarie charitatis reamãd⁹ ꝛ ãplectẽd⁹ sit. q̃ tãti te estimauit imo q̃ tãti te fecit. de latere eni suo te formauit qñ in cruce p te obdormiuit: ꝛ ob hũ somnũ morti ex cepit: ppter te a deo patre exiuit ꝛ matrẽ syna gogam reliqt. vt adherens ei vnus cum eo spiritus efficiaris. Hec ille. Totus itaqz ardor diuini amoris humano generi oñiqz statui in vita p̃senti cõmunicandus in altari crucis quasi in fornace ardẽtissime charitatis locatus est. Proinde Greg⁹. nazancenus ait. Figura crucis a medio cõtactu in quatuor extrema partita significat virtutẽ ꝛ puidentiã eius qui in ea pependit vtiqz diffusaz. Ecce aspectus crucis vsqz ad terminos vniuerse terre. Ad hoc quidem mystice designanduz ad quattuor mundi partes in cruce christus quodãmodo pcessus est. Primo habuit seu tenuit faciem ad orientẽ secõdo peduz plantas ad occidentẽ. tertio dexteram manũ ad meridiẽ. quarto sinistrã manum ad septentrionẽ. Primo inqz habẽs faciem ad orientẽ iuuentutẽ ꝛ adolescentiaz vocat illud dicens. Luce. vij. Adolescẽs tibi dico surge scilz a vitijs ad virtutes. Sequere publicanum. Matheũ qui audita dñica voce illum vocante relictis oibus surgens secutus est euz vt dicit Matth̄. ix. ꝛ Mar. ij. Secũdo vero plantas pedum ad occidentẽ vocat ad mundi contemptũ senes ꝛ debiles. In quoz perso na Bernhar. super Can̄. ait. Passio tua dñe ie su vltimũ refugiũ est ꝛ singulare remediũ. deficiente sapientia iusticia non sufficiente subeuntibus meritis illa succurrit. cum tamen defecerit virtus mea non cõturbaboꝛ. nõ diffido. scio quid faciam. Calicem salutaris accipiaz. ꝛ nomen dñi inuocabo. vnde seni ꝛ infirmo mystice christus ait illud Jone. j. Surge inuoca deum tuuz. id est. iam attende anime tue reliquũ tempus dedica dño deo tuo. q̃iam trãsit mũdus ꝛ cõcupiscentia eius. j. Johis. ij. Tertio autẽ dextera manus versus ad meridiẽ. vocat omnes in mundialibus pesperantes. vnde Johis. vij. Quasi cõfixus in cruce clamat dicens. Si quis sitit in anima delectari atqz inebriari: veniat ad meꝛ bibat. s. amoroſuz sanguinem meũ. q̃ talibus oñis mũdana delectatio amarescit. Nam gustato spiritu crucis christi: desipit omnis caro atqz euanescũt demonũ temptamenta. quod mystice figuratũ est Numeri. xxi. ã serpẽte eneo qui significat christum. in cruce in quem aspicientes sanabant a morsibus serpentũ ignitoꝛ. Item. j. Reg. xvj. crux in Dauid cythara designat. qua pcussa leuius agitabat Saul a spiritu malo. non q̃ tanta vis esset in cythara: ꝑ in figura crucis que de ligno et cordarũ extensione formata est. Per quã vires demonũ effugabant. Quarta autẽ sinistra manu ad septentrionẽ vocat omnes in aduersitatibus laboꝛãtes. Unde Matth̄. xj. ait. Veni te ad me omnes qui laboꝛatis ꝛ onerati estis et ego reficiã vos. scz dulcedine passiõis mee. Est enim aduersitas aqua de marach. quam bibere non poterat pꝰus in deserto: q̃ amara erat Exodi. xv. sed clamante Moyse ad dominuz ostendit ꝛ dñs lignuz signans crucem christi: quod cum misisset Moyses in aquis in dulcedine verse sunt. q̃ nulla tam amara aduersitas est. sicut supius dictũ est. que si pie consideret passio iesu xpi in animo nõ dulcescat. in vtraqz etiã manu potest bene aliud designari. Unde Hylari⁹ ait. Duo latrones leue atqz dextre affigunt omnes humani generis diuersitates vocari ad sacramentũ passionis dñi ostendentes Et iterũ Cryſ. ait In cruce expansis manibus moꝛit christus vt altera manu populũ veterẽ altera eos qui ex gentibus sunt trahat. s. vt nõ sit qui se abscõdat a caloꝛe eius. Vide igit quo modo sanctissima crux seu christus in cruce q̃ dꝛifaria angulatõe sui quattuoꝛ mũdi clymata cõprehendit vt omnẽ ad se ptrahat creaturaz. vt a quacũqz parte mũdi pcedant. siue absoꝛiẽte siue ab occidẽte. siue a meridie vel septentrione paratus est recipere veniẽtes ꝛ blanda dulcedine cõfouere. Proinde Bernhar. sup Canti. ait. O duri ꝛ idurati ꝛ obdurati filij Adam quos non emollit tanta benignitas tanta flamma. tam ingens ardoꝛ amoris. tam vehemens amatoꝛ qui pvilibus sarcinolis pciosas merces expendit.

Articulus. iij. tertie partis dominice passionis de tribus alijs fructib⁹ ligni vite.

Secũdo subdamus alios tres fructus. Septimus fructus est quadruplici pulchritudine septem verboꝛuz que iesus christus dixit in cruce.

Capitulum. i.

Primus fructus dicit pulchritudo. s. stupendoꝛ verboꝛ christi. vnde dicitur in figura predicta folia eius pulcherrima. id est verba eius admiranda pulchritudine de

corata: ⁊ maxime que dixit in cruce. scz qñ erat in illo estu amoris ⁊ cruciatus. vñ ps̄ ait ps̄. j. Et foliū eius nō defluet. i. verbū eius deorsuz non fluet. Quattuor enim admirāda ptulit ie/sus in quolibet verbo suo. Primū fuit admirā dus amor. scōm fuit admirādus dolor. tertiuz fuit admirādus vigor quartū fuit admirādus dulcor siue gaudiū. Et possunt quattuor pul/chritudines septem verborū christi denotari.

Prima inq̄ fuit pulchritudo amoris. Fue/runt verba que christus dixit in cruce expressi ua imensi amoris. vt merito dici possint septez amores seu etiaz flāme in fornace cordis. ⁊ hoc iuxta septiformē eius actū ordinate ꝓcedentē Fm formaz ꝙ boū christi. Primus ꝙo amor fu it mire remissiōis. scōs mire ꝓsideratōis. terti⁹ mire donatiōis. quartus mire expositōis. q̄n=tus mire attractōis. sextus mire consūmatōis. septimus mire reductōis Primus fuit amor mire remissionis. s. offensarū atq̄ mire inter=cessionis ⁊ satisfactōis ꝓ inimicis. ⁊ hoc exponit primū verbū: qz ꝓ crucifixoribus. dum eū cru ci⁹gebāt deꝑcatus est dicēs Lu. xxiij. Pater dimitte illis: qz nesciūt q̄d faciūt, vnde suo blā=diens genitori. nō solū indultor fuit sed ⁊ inter=cessor ⁊ excusator extitit in q̄tuz fas fuit delicti eoꝝ. ideo inq̄t. Nesciūt q̄d faciūt Scōs fuit amor mire cōfederatōis. s. aioꝝ. q̄bus imꝑmit materna viscera ⁊ reuerentiā filialē. sicut chri/stus fecit inter mr̄em suaz ⁊ ioānem. qñ ipsis a principio stantibus iuxta crucē dixit mr̄e sue. Joh. xix. Mulier ecce filius tuus. Joāni ꝙo Ecce mater tua Et q̄ ex hoc pfecta fuerit inter matrē suā ⁊ ioānem talis vnio. ostēdit ille Joā nes subdēs. Ex illa hora accepit eam discipu/lus in suā. In quo partim impleta ⁊ partim fi/gurata fuit vis vnitiua amoris in cruce pendē tis ⁊ matris: tenerrimus q̄dem est amor matris ad filiuz ⁊ ecōuerso. Tertius fuit amor mire donatiōis. nam p amorē illū omnia dona gr̄a=rum ⁊ p̄miorū fidelibus datur. sicut optime ex primit. in tertio verbo latroni dicto Lu. xxiij. vbi ait. Amen dico tibi hodie mecū eris in pa radyso. vbi cōsiderare potes q̄tum dilexit eū si ponderas septē. Primo quomodo ei regnū celoꝝ ꝑmittit. s. cum iuramēto dicens Amen. scōo quis ꝑmittit cum subdit dico. tertio cui p mittit. s. latroni dicens. tibi. quarto quādo ꝑ=mittit dicens. hodie. quinto qualiter ꝑmittit: dicens. mecuz. sexto cum quo ꝑmittit dicens. erit. septimo quid ꝑmittit dicens. in paradyso In quolibet enim verbo resonat admirabilis: amor q̄ latrocinans genus humanū. Quar tus fuit amor mire expositōnis. scz sui tam ꝓ amicis q̄ ꝓ inimicis ꝓ quibus tñ omni morti et confusioni exposuit se. vt merito ps̄. xxj. cla mauerat dicens Deus deus meus vt quid dereliquisti me. hoc autē dixit post q̄ tenebre facte erant ⁊ circa horā nonaz: ⁊ cum vnanies derelicto ⁊ exposita sit patris ⁊ filij. quare nō fuit aliud dicere patri q̄ vt quid ergo sic me de reliquisti scz ad tam horribile genus mortis. ꝓ sic impijs ⁊ ingratis. Et qz hic stupor admira tionis nulli mentis cōprehensibilis est. Ideo in hoc verbo fortissime exclamasse dicit. Et ve re nullā causaz habuit nisi suū amorē. De quo Joh. iij. ait. Oportet exaltari filiū hominis. si cut exaltatus fuit serpens in deserto. Et p̄/ne subiungit. Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret. Quintus fuit amor mi re attractiōis. In cuius mysteriū dixit. Sitio Johis. xix. Quod verbū circa finem dicit. Et verbū persone aliud ꝑmissum. Nam inter cla/morem illum Heli heli ⁊ donationē aceti inter positum est hoc verbū. Sitio. Licet enim chri stus ad litterā in sūmo sitiret tanq̄ sanguine et corporis humore exhausto. potius tamen hoc ꝓpter mysteriū dixit q̄ ꝓpter corporalē sitim aut potum Nam clare sciuit: q̄ non nisi potuz impotabilē sibi darēt. atq̄ noverat ferre sitim voluit ergo exprimere q̄ sicut sitibūdus vehe mentissime appetit vinū: vsq̄ ad intima absor=bere. Sic ipse appetebat animas eorum q̄ affe=ctus sibi ex amore inuiscerare. ⁊ ad intimā sor dis sui venas ⁊ archana glorie delectabiliter in troducere. Proinde vt supra patuit. Joh. xij. inquit. Ego si exaltatus fuero a terra oīa tra ham ad meipm. voluit ergo in hoc vbo nobis suū ardens desideriū revelare dicēs. Sitio. vt per hoc nobis ostenderet q̄ nos amplius ama bat: quam opere demōstraret. Nam licz ꝓ no/bis moriendo ostēderet nobis ꝑfectiorē amo/rem quem ostendere posset: tñ qz opus ⁊ actus ille quodāmodo finitus erat. nec ostendere po=terat ꝑ hoc finitū opus amorē suū ad nos infi/nitū insinuare. Sitio ait. q. d. Per infinitū ver bum infinitū amorē vobis ostendo Sextus fuit amor mire cōsūmatōis. nam in cordialib⁹ affectōibus. ⁊ in amorosis ꝙmonibus necnō ⁊ extrinsecis actibus ⁊ opibus sue pegrinatiōis et mortis ꝓsūmatus est ois modus ꝑfecti amo ris: qz sicut. j. Thimo. j. apls ait. Finis p̄cepti est charitas: ⁊ potissime charitas crucis. vnde Joh. xv. xp̄s ait. Maiorē hac dilectionē ne/mo habet: vt animā suaz ponat quis ꝓ amicis suis. Proinde Joh. ix. dicit. Consūmatū est.

Septimus fuit amor mire reductōis. s. om=nium inidip̄m deū Nam p crucē christi leuatū fuit signū in natiōes ad cōgregandos pfugos israel. vt dicit Esa. xj. Mortuus est ceni vt fili os dei q̄ erant dispersi cōgregaret in vnum. vt dicit Joh. xj. qz hic est finis vltimus omniū vt

sit deus in oñibus. Idcirco cum clamore valido reddẽs spiritu deo patri dixit. In manus tuas cõmendo spiritũ meũ. Sicut dicit Luc. xxiij. In quo omniũ electoꝝ suoꝝ spiritũ caute et exemplariter cõmendauit et reddidit deo patri vt aperte clarescat vt ille qui exiuit a patre ꝛ venit in mundũ vt hamus piscationis paterne ꝛ tanq̃ fagena charitatis latissime in mari huius seculi a diuinitate iactata ad litus reducit paterni pectoris cum plenitudie oiuꝝ electoꝝ: vñ nihil de suo extra se relinq̃t cum de hoc mũdo egressus est. Scõa autẽ fuit pulchritudo doloris. Fuerũt eni pdicta xpi vba exp̃ssiua sũmi doloris ꝛ crucis. vñ septẽ dolores xp̃us exp̃ssit in pdictis vbis. ¶Primus fuit dolor ingratitudinis. scõs desolatiõis. tertius dispersionis. quartus derelictiõis. q̃ntus potationis. sextus multiplicatõis. septimus separationis ¶Primus fuit dolor ingratitudis duꝝ dignitas sue psone ꝛ acerbitas illati supplicij ꝛ tam feruẽtissima charitas cordis sui ab oibus ignorabat. ꝛ tam ingrate recipiebat. ꝛ hoc in/nuit primũ verbũ quo ait. ¶P̃r dimitte illis qꝛ nesciũt q̃d faciũt Scõs fuit dolor tribulationis ꝛ desolatõis. ꝛ hoc tam p̃sentiũ q̃ futuroꝝ designatoꝝ in matre ꝛ in Jobe. ꝓptercа dicit scõm verbũ. ¶Mulier ecce filius tuus. Deinde dixit discipulo. Ecce mater tua. Tertius fuit dolor dispersiõis ſ. cõpugnantiũ cernẽs oium apl̃oꝝ ꝛ alioꝝ ab eo conuersoꝝ paucitatẽ cõtra eius sũmas despectões. ꝙtra quas solus latro legit pugnasse in cruce increpãs sinistrũ latronẽ: ex quo dolore xp̃us magis motus est ad miserendũ latroni dicens. Amen dico tibi. Hodie mecuꝫ eris in paradyso. Quartus fuit dolor derelictõis. ꝛ hoc exp̃mit quartũ verbũ quo ait. Deus deus meus vt q̃d dereliq̃sti me

Quintus fuit dolor potatõis. ſ. amare facte nimiũ sitibũde salutis nr̃e. locus cuius offerri/mus offensas horrẽdas atq; ꝙtemptus. vt hec angustiatio fuit desiderij cum oppositõe ꝙtrarij Jp̃e eni sitiebat dulcedinẽ aiarũ: at illi oppositum ei obtulerũt. qñ dixit sitio. Sextꝰ fuit dolor multiplicatõis. ſ. tam doloꝝ mẽtaliũ q̃ penarũ corporaliũ cum pduratõe vsq; in finẽ: vt merito dixerit. Consũmatũ est. ſ. in me oẽ tor/mentũ ꝛ pois pena. Septimꝰ fuit dolor separationis aiꝫ a corpe. ¶Proinde cõmendat spiritũ virtuti p̃ne: cum vltimo ait. In manus tuas cõmendo spm̃ meũ. Tertia vo fuit pulchritudo vigoꝝ: nam fuerũt pdicta xpi vba exp̃ssiua sũmi vigoris. ſ. cõstantie ꝛ vtutis. Nã enim eius passio esset sũma. ipe nihilominꝰ sũme sup/ferebat doloribus suis virtute atq; vigore suo ¶Proinde septẽ vigores fuerũt in pdictis vbis ¶Primus fuit vigor mediatoris. scõs solliciatoris. tertius dñatoris. quartus allegatoris. q̃ntus desideratoris. sextus triũphatoris. septimus reductoris. ¶Primus inq̃ fuit vigor mediatoris: qꝛ in primo vbo ostendit se esse mediũ inter nos ꝛ deũ tanq̃ sũmi dei filiũ. ꝛ tanq̃ intercessorẽ ꝛ aduocatũ nostrũ. d. ¶Pater dimitte illis qꝛ nesciũt q̃d faciũt. In q̃ manifeste apparet vigor sue mentis quo crudeliũ psecutoꝝ suoꝝ iniurijs victorialiter suplatus eas calcans ꝛ pro nihilo ducens: sic excessiue remisit Scõs autẽ fuit vigor sollicitatoris: ꝛ pinde sollicitudinis atq; sedulitatis. solent eni mente cõsternati ꝛ doloribus oppressi oino deficere ab omni puidentia. Christus aũt tunc solũ ꝛ nõ alius legit curam habuisse de matre: ꝛ puidisse sibi de filio ꝛ curatore qui gereret curã eius dicẽs. ¶Mulier ecce filius tuus. Et discipulo. Ecce mater tua

Tertius fuit vigor dñatoris qꝛ oñdit se hr̃e virtutẽ dñatiue ptatis ꝛ regnatiue ꝛ implalis securitat. Vñ tanq̃ rex ꝛ dñs paradysi illi latroni cum tot circũstantijs repromisit dicens. Amen dico tibi: hodie mecũ eris in paradyso.

Quartus fuit vigor allegatoris. scz sue iustitie ꝛ inocentie ad p̃em suũ. In cuiꝰ signũ quasi admiratiue ait. Deus deus meus vt q̃d dereliquisti me ¶Justi aũt ab aliquo cruciati dicere solent. vt q̃d mihi hoc facis? Conscij autẽ magnoꝝ scelerũ suoꝝ suo potius interiori remorsu cõfusi. longe alium modũ tenent. ꝛ si pcaciter plurimũq; aliq̃d tale dicunt: vix est quin signa illius pcacie in ipsis faciliter cõprehendãtur. Quintꝰ fuit vigor desideratoris. nam oñdit se hr̃e fiducialitatẽ ꝛ cõstantiã serene exp̃ssionis ppꝛie indigẽtie atq; ppꝛij desiderij dicẽs ¶Sitio. Solent etiã hoies p̃cipue in hora tante abiectõis erubescere. ꝛ ex erubescẽtia nõ audere nec posse clare cõfiteri indigẽtias suas. xp̃s vero etiã circa exitũ mortis eius cum quadaꝫ durissima serenitate atq; fiducialitate dicit ¶Sitio. Ostendit etiã in hoc victoriosissimũ oiuꝫ suarũ passionũ triũphũ. qꝛ nõ solũ nõ succũbit mortis doloribꝰ quos suscepit: sed etiã p diuino honore: ꝛ p nr̃a salute si necessariũ extitisset amplius pati sitire se dicit. Sextus fuit vigor triũphatoris ac triũphalis debellatoris hostium. ſ. diaboli pcti paradysi ꝛ inferni: sicut s. in q̃rto fructu oñsũ est. Insup in eo fuit vigor vniuersalis cõsũmatoris oiuꝫ operũ suoꝝ: imo et simpl̃r oiuꝫ ppr̃ qꝰ dicit. Cõsũmatũ est. Septimus fuit vigor reductoris ꝛ plene fiducialitatis in p̃re. ꝛ securi ad deũ reditus: ꝛ mortẽ suã nõ hr̃e p defectu: sed p pfectu ꝛ reditu. ppter qꝰ ait. ¶Pat in manus tuas cõmendo spiritũ meũ Notanter aduerte q̃ nõ dicit tibi cõmẽdo. sed in manꝰ tuas cõmẽdo. vt oñderet sibi p̃ez adesse q̃si dilatis brachijs. ꝛ extẽsis manibꝰ ab ipꝫ

amplexandū ⁊ astringendū. tanq̄ filiū vnigenitus ⁊ p̄dilectū. Quarta aūt fuit pulchritudo dulcoris. Fuerūt eni p̄dicta christi verba exp̄ssiua magni dulcoris ⁊ cōplacentie. q̄ oīa p̄dicta volūtarie patiebat. vñ Esa. liij. ait. Oblatus est q̄ voluit. vnde ppha in p̄sona dñi ad p̄rem ait. Volūtarie sacrificabo tibi. Et iterū ad Eph̄. v. Tradidit semetip̄m p nobis. Naz si inuolūtarie sustinuisset nō fuisset etiā p se meritoria sua pena ne dum p nobis oīnibus: ⁊ de hoc plenius in p̄ncipio huius sermonis dictū est. Tripliciter q̄ volūtarie letabat. Primo de quolibet amore ostenso in p̄dictis septē verbis. Scō de quolibet dolore p̄dictoꝝ septē ꝓboꝝ. tertio letabat de quolibet septē illoꝝ vigoruz. Ita ad quēlibet amorē: ad quēlibet dolorē: ad quēlibet vigorē omniū p̄dictoꝝ suoꝝ volūtarium ⁊ iocundū aspectū habebat que causa breuitatis omitto. Et etiā p̄spicaciter intuenti satis patere possunt p singula triplicis septenarij discurrēdo. Vides q̄ pulchritudinē septē, ꝓborum nō imerito q̄ de ligno q̄ō est sctissima crux Apoca. xxij. scriptū est. Folia eius ad sanitatē gentiū: q̄ ipa eis gustātibus sensum. ad sanitatem sunt omniū spūaliter infirmoꝝ. nec tm̄ verba illius sunt sanatiua p̄dictaꝝ infirmitatū. verumetiā particularia facta sua ad nr̄am sanitatem p nobis in se assumpsit Nam p̄mo curauit nos p dietam qñ ieiunabat. xl. diebus. ⁊. xl. noctibus Scōo p electuariū qñ corpus ⁊ sanguinem suum dedit in sancta cena discipulis suis. Tertio p sudorē: qñ factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Quarto p minutionē qñ flagellis ⁊ lancea vulneratus fuit. Quinto p potationē qñ gustauit acetū cum felle mixtū. Sexto p emplastrū. quādo facies eius sputis illita est.

Octauus fructus de q̄druplici magna vtilitate quam sibi ⁊ suis acq̄siuit christus passione sua. Cap. II.

Decūdus vero fructus dictus est multitudo. s. meritoꝝ passiōis christi: ⁊ hoc respectu illius q̄ est caput. ac p̄sequēs respectu oīniū electoꝝ ac membroꝝ eius. Et de hoc Dañ. subdit dicēs. Fructus eius nimius q̄ infinitū fuit meritū ⁊ p̄miū passiōis eius scz rōne cōiūcte diuinitatis. nam inq̄tū homo sicut ex p̄cedētibus p̄z christus mereri poterat et meruit. Inq̄tū vero deus infinitū suū meritum ⁊ p̄miū dilatauit. Merito q̄ Dañ. ait. Et fructus eius nimius. Quatuor eni fructiferas et maximas vtilitates ex passione sua christus adeptus est. que oīs redūdant p gratiā ⁊ gloriam in oīnes electos suos. Prima est resurrectio. scōa est ascensio. tertia est cōfessio. quarta iudicatio. Prima q̄dem vtilitas est resurrectio vñ ppha in p̄sona filij ad p̄rem ait. Tu cognouisti. s. p approbationē sessionē meā: hoc est humilitatem passionis mee. ⁊ resurrectionē meā. hanc q̄q̄ vtilitatē p cōsequēs adeptus est christus oībus mēbris suis. Nam sicut ipse resurrexit ꝓpter meritū passionis. sic ⁊ eius mēbra resurgent. q̄ resurrectio eius erit causa resurrectionis omniū electoꝝ. Vñ ppha ait. Ad vesperā demorabit fletus ⁊ ad matutinū letitia. Ubi glo. ait. Dñs mane resurrexit. idez nobis p̄mittēs p suā resurrectionē. que est causa efficiens resurrectiōis nr̄e aīe ⁊ corp̄is. Scōa quidē vtilitas est ascensionis: vñ ad Eph̄. iiij. apl's ait. Qui aūt ascendit q̄dem: nisi q̄ descendit p̄imū in inferiores partes terre. s. p mortē crucis. q̄ autē descēdit ipse est q̄ ascēdit sup oīnes celos: vt adimpleret oīa. Et Aug⁹. in sermone de ascēsione dñi ait. Nos xp̄i mors vitificauit. nos xp̄i resurrexio erexit. nos xp̄i ascēsio cōsecrauit. Hanc q̄q̄ vtilitatē xp̄s tanq̄ caput mēbris suis electis adeptus est. Vñ Joh. xiiij. ipse ait. Vado vobis parare locū. Tertio vero vtilitas est cōfessio. s. ad dexterā p̄tis: ad manifestationē diuinitatis illius. vñ ad Phil. ij. apl's ait. Factus est obediēs vsq̄ ad mortē: mortē autē crucis. ꝓpter q̄ō ⁊ deus exaltauit illū: ⁊ dedit illi nomen q̄ō est sup oīne nomen vt. scz ab hoibus noīet deus ⁊ oīnes illū venerent atq̄ honorēt tanq̄ deū in noīe iesu. vn de subdit. Et in noīe iesu oīne genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ. ⁊ oīnis lingua cōfiteatur: q̄ dñs iesus xp̄s in gloria est dei p̄tris. Dicit aūt sedere ad dexterā dei. sedet q̄ laborauit. scz in tota vita sua vsq̄ ad mortē. vñ ps. In laboribus sum a iuuētute mea Ad dexterā vero. q̄ p̄ius fuit in sinistra passionis ⁊ aduersitatis. vnde ps̄. ait. Afflictus sum ⁊ humiliatus sum nimis. Dei vero dicit q̄ post crucis abiectionē: p̄mittit deus glorificationē. vnde Matth̄. xxiij. dñs ait. Qui se humiliat exaltabitur. Huo q̄dem per dexterā denotant. Primum est equalitas maiestatis. ad quā christus sedet p̄m diuinitatē. ad Heb. viij. Talem habemus pontificē q̄ p̄sedit in dextris. Scōo p dexteram intelligunt potiora glorie bona in q̄bus xp̄s sedet p̄m humanitatē. qñ collatū est ei q̄c q̄d cōfiteri p̄t. Nam p̄m hāc dexterā collocabunt ⁊ p̄miabūt oēs crucis xp̄i sequaces. Ad q̄ apl's hortat ad Collo. iij. dicēs. Que sursum sunt querite vbi christus est in dextera dei sedens. Quarta ꝓ vtilitas est iudicatio: q̄ ex passione sua data est ei ptās iudiciaria. Unde Job. xxxvj. ad xp̄m ait Causa tua quasi impij iudicata est iudiciū causamq̄ recipies. nec nō et electi imitatores crucis xp̄i i die iudicij qua-

si iudicis assessores assistent iudici xpo. Iuxta illud Matth. xix. Amen dico vobis q̄ vos q̄ secuti estis me in regeneratõe cuz sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebitis: & vos sup sedes duodecim iudicãtes duodecim trib⁹ isr̃l. Proinde exclamat Bern̄. in q̄dã sermõe dices O vere celestis planta p̄ciosior cũctis. sanctior vniuersis. O vere lignũ vite. qđ solũ dignũ fuit portare salutis fructũ.

Bonus fructus q̄ dulcedo dñice crucis omni statui cõuenit & necessaria est. Caplm. iii.

Tertius fructus dicit dulcitudo. Nam p̄m varios hoiuz & tuosoz̄ status crucis dulcedo varie sapit. Unde ppha ait. Qui dat escam oi carni. Et ideo Bern̄. subdit. Esca vniuersoz̄ in ea: oim aiarũ & tuosaz̄ status ad quadruplicẽ differentiã reduci p̃nt. Primi dici p̃nt sensuales. scõi rõnales. tertij spũales. q̄r desciũt: & tñ esca vniusoz̄ in ea. s. in sequela crucis xp̃i. Un̄ Matth. x. dicit dñs. Qui nõ accipit crucẽ suã. i. possibilẽ sibi pniam. Et sequit̃ me nõ est me dign⁹. i. indign⁹ est gustare gr̃am et gloriã meã. Per hãc eni assũptio difficiliũ denotat̃: p quã funditus mort̃ homo mũdo carni & vicys. & p quã fit holocaustũ dei. Proinde maxim⁹ in sermõe de martyrib⁹ ait. Non solum intelligit̃ crux ligni patibulũ. sed pie vite & tutisq̄ ppositũ. vñ ois xp̃iani vita q̄ p̄m cuã geliũ vixerit. crux est atq̄ martyriuz. & merito hic ordo seruat̃. nam sicut in fruitõe btõz a q̄bus oẽ tristabile seclusum est deus honorat̃ in ipsis: & ab ipsis. Et sicut in inferno in tormẽtis demonũ & dãnatoz̄ i q̄bus absq̄ vllo gaudio cruciant̃ deus in ipsis plene honorat̃: sed non ab ipsis. Sic in p̃nti vita que inter illas est media honorat̃ & laudat̃ in suis electis & a suis electis in assumptõe difficiliũ. dolorẽ & gaudiũ cõmiscentiũ. p operationẽ pfecte virtutis. que dicitur crux. vt sic in oib⁹ glorificet̃ deus. hoc siquidem seruãdo quilibet de p̃dictis quattuor p̄m suũ statũ in cruce reperit pastũ suũ. q̄ esca vniuersoz̄ in ea est.

Prima crux sensualium.

Primo eni sensuales duo desideria habent. s. absq̄ pctõ in arduis. p̃mo naturam cõseruare. scõ o naturã alleniare. Primo eni desiderant naturã cõseruare: qđ q̄dem fit q̄n labores hoi portabiles & leues efficiunt̃. Sed virtuosa crux ppter diuinũ amoreꝫ assũpta vel patiẽter lata nõ tm̃ affert ab homie labores cões in opibus bonis: sed etiã transformat in refrigeriũ penas & sic p̄m primũ desiderium suũ in talib⁹ seruat̃ natura. Et de tali refrigerio dñs ait Math. xi. Venite ad me oĩs qui laboratis & onerati estis. s. labor⁹ et aduersis: & ego reficiã vos. De scõo etiã addit dicens. Tollite iugũ meũ sup vos qđ est charitatis amor in onere crucis: & discite a me q̄ mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiẽ aiab⁹ vr̃is. Jugũ eni meũ suaue est: & onus meuz leue. Juguz eni christi suaue est amor dei. onus vero leue est amor p̄rimi. que duo faciũt leuiter crucẽ labor̄ & aduersitatis. Et sic ex amore et p amorez p̄ressa natura laborib⁹ alleniat̃. p vtroq̄ desiderio ptz exemplũ in btõ Laurẽtio hoc aũt cõtigit ei q̄ dilectio ignis celestialis q̄ est amor annihilabat penam ignis materialis. Hoc idem cõtigit beato Frãciſco quãdo ferro ignito in tymporibus decoctus est: absq̄ hac cruce in culpa & pena seu in transgressione & afflictõe homo efficit̃ infernalis: ideo Matthei. xvi. dñs ait. Qui eni voluerit aiam̃ suã saluã facere. scz fugiẽdo p̃dictos labores: perdet eaz̄ Quasi dicat. Si saluas perdes. Qui autẽ p̃diderit animã suã ppter me: inueniet eam. Proinde Damas. in. iij. lib. ait. Crux christi clauis est paradysi hec infirmoz̄ baculus: pastoz̄ virga: cõuertẽtiũ manuductio: pficientiũ pfectio anime salus & corporis omniũ malor̄ auersio omniũ bonoz̄ datrix.

Secũda crux rationaliũ.

Secũdi sunt rõnales: & hi q̄ alia duo desideria hñt. Primũ est augmẽtare ꝛsolationẽ seu delectationẽ. scõz est illuiare rõnẽ. Per p̃mũ meritoria delectatio gustat̃ p scõm vo intellect⁹ illuiat̃. Sz amoroſa crux et in amore vt sic dicã portatus labor cõtinue parit in hoie diuersas ac supnas & spũales cõsolatões: transformãdo amantẽ in amatũ. & q̃si ad celestẽ delectationẽ exaltãdo. nec nõ p hoc admirãdis & saluberrimis luibus illustrando. vñ ppha ait. Gustate & videte q̄m suauis est dñs. s. in imitatõe crucis illius: btũs vir q̄ sperat i eo. Primo vo inq̄t gustate. s. affectu. scõo ait. videte. s. intellectu. q̄ gustatio facit videre vñ Proũ. vlt̃. Gustauit & vidit q̄m bona ẽ negotiatio eius. i. exercitatio crucis et arduaruz virtutũ. vñ. j. Reg. xiiij. Jonathas mystice ait Uidistis ipsi q̄ illuiati sunt oculi mei eo q̄ gustauerim de melle isto. i. de crucis atq̄ virtutũ suauitate. Quãta aũt sit suauitas quã gustat & expit̃ aia de cruce. i. de laborib⁹ amoroſe portatis atq̄ p xpo assũptis. oñdit Joh. Apoc. ij vbi dñs ait Uincẽti dabo mãna absc̃ditũ. ab sc̃onditũ eni mãna dicit suauẽ & tuose vite intelligentiã ppter virtutũ expientiaz̄ iustis a dño dispensatã atq̄ indignis et viciosis occultatã. Sicut eni mãna desup veniens omnẽ suauitat̃

tis saporē in se cōtinebat Sic suauis experientia bone vite que est crux xpi omni mētis suauitate redūdat. Vñ Greg⁹. in quadā omel. ait. Nihil adeo graue qđ nō eqnimiter tolleret: si xpi passio ad memoriā reuocet. s. p deuotionē vel imitationē Quāta insup fiat illuiatio intellect⁹ ex pdicta cruce oñdit Bern. sup Cañ. Pmo. lxj dicēs. Quid ita efficax ad curandū cōscientie vulnera necnō ad purgandū aciē mētis qđ xpi vulnerū sedula meditatio Proinde xpi passio figurata est felle. q oculi Thobie fuerūt illuiati Thob. ij. Est qđ collirių. de qđ Apoc. iij. angel⁹ ait. Unge collirio oculos tuos. s. mētales vt videas. Absq eni pdicta cruce. hūana rō deuenit i fantasticā obscurā atq bestialē extimationem z opinionē. Et de talib⁹ ppha ait. Nescierunt neq intellexerūt in tenebris ambulāt Ait eni nescierūt. s. ex corrupta natura. neq intellexerūt ex patrata culpa in tenebris ambulāt ex multiplicata malicia z omnia hec: qz crucē xpi non sunt secuti.

Tertia crux spiritualium.

Tertij sunt spūales. z hi qđ alia duo habent desideria. s. in eis. Primo vtutē roborari. secđo vtutem pmiari. Primo virtutē roborari. s. in vite iuste soliditate z stabilitate: qđ đem p crucez fit. teste apl̄o qui. ij. Timo. ij. ait: Firmū fundamētū dei qđ est virtus stat hns signaculū. s. sctissime crucis. qz virtus etiā in infirmitate pficit. sicut idez apl̄s ait ij. ad Cor. xij. Et statim subdit. Libenter igit gloriabor i infirmitatib⁹ meis vt habitet in me virt⁹ xpi. ppter qđ placeo mihi in infirmitatibus in tumelijs. in necessitatib⁹. in psecutionibus. in angustijs p xpo. Cuz eni infirmior tunc fortior sum. ecce vtutis roboratio z cōfirmatio. Secđo desideraī vtutē pmiari. s. p gloriam sempiternā. z talis virtus amorose crucis influit habitū pfecte charitatis meritū copiosuz ad copiosum premiū glorie expectandū. vñ pmium eterni regni nō mēsurat pm spūales feruores ac mētales delectōes. sed pm penā amorose crucis que pncipiū est z mediū gloriosi finis. Proinde Math. x. dns ait. Qui nō accipit crucē suaz z sequit me: nō est me dignus. i. meo pmio. s. in gloria sempiterna. nec ait tm. q sequit me. s. p delectationē: sed pmisit. q nō accipit crucē suā. nam in crucis assumptōe deus delectat in nobis. in delectatōibus spūalibus nos in deo delectamur. p pmū crescit pmiuz et meritū. p secm̄ ptemnim⁹ mundū z seqmur deum qz gustato spū desipit ois caro. absq cruce et laborioso conatu in opibus vtuosis. nra meritoria virtus deuenit in cōsiderabilē diuinitatem. sicut ptz in his q absq magnis laboribus adepti sunt bona sublimiora. qđ cōtigit in lucifero in Adam z Eua Salomone z Petro: z q pluribus alijs. q cito ceciderūt a donis z i magnam ruinā irreuocabilr qđā eoz plapsi sunt.

Quarta crux celestialium.

Quarti dicūt celestiales. z hi qđ duplex desideriū hnt Primū in eis glorificari gram. secđo magnificari diuinā gloriā. Primo qđem glorificari in gram. s. in pnti per glorie pticipationē: z hoc fit p crucē z dni passionē exemplo apli q de se atq de alijs pfectis Phil. iij. ait. Nra conuersatio in celis est Insup exemplo bti Bern. in quodā sermone vbi ait. Scio q merita mea mihi nō sufficiūt Nō mihi deest audacter vsurpo ex viscerib⁹ iesu xpi que miscōia affluūt. nec desinūt fozamina p que defluant. Ptz eni archanū cordis p fozamia corporis: patēt viscera miscōie dei nri in qbus visitauit nos oriens ex alto. Secđo desiderant magnificari diuinā gloriā. Nam amor crucis ad gloriā dei inflāmat. illumiat roborat. z dilatat. hūanā mētē Hic erat ille crucifixus amor q tanta fiducia cor Pauli securabat vt diceret ad Gal. vj. Mihi aūt absit gloriari: nisi in cruce dni nri iesu xpi: p quē mihi mūdus crucifixus est z ego mūdo. Et ad Phil. j. ait. Sicut sp et nunc magnificabit xps in corpe meo: seu p vitā seu p mortē Hoc eodē feruore horrabat oēs ppha dauid. di. Magnificate dnm mecū. s. p sctissimū amorē crucis laudādo z pdicādo euz magnū. Et bn subdit mecū. Si eni diceret simpliciter. Magnificate dnm nō ita ad hoc inclinaret. ideo ait Greg. Loquētis auctas pdit cū vox ope nō iuuat. Absq cruce. gra meritoria delectabilis. atq celestialis deuenit i admirabilē annihilationē: sicut p experientiā ptz in his qui sequunt spm amoris z spm libertatis. aut libz hereticū q dr ais p simpliciū q in erroribus suis damnat⁹ est extra de here. c. vnico. in clem. Contra qs apl̄s Phil. iij. ait. Nūc aūt z flens dico inimicos crucis xpi. quoz sic ad Gal. v. ait Qui aūt sūt xpi carnē suā crucifixerūt cū vicijs et cupiscētijs. ac oēs pdicti ptraria opant mltiplicib⁹ erroribus illusi atq delusi: sicut p experientiā in eis reperi z pbaui. Ex dictis in pnti c. patere pōt q amor absq cruce: z crux absq amore. nec rōne: nec vbo: nec ope aliq meret laudē: sed in sūmo laudabilis illa crux quā induit amor: z amor quē ipa crux parit. In hoc qđem statu erat paul⁹ cū ad Gal. ij. dicebat xpo pfixus suz cruci. z in tali cruce pmo affigit caro clauis timoris. vñ ps. Cōfige timore tuo carnes meas. secđo clauis spūs amoris Cañ. v Fulcite me floribus stipate me malis: qz amore langueo Tertio sensus exterior clauis rigoris z

disciplīe. Eccl. vlti. Verba sapientū quasi stimuli ⁊ q̄si claui in altū .i. in ꝓfundo sensus defixi. Quarto manus operū clauis laboris. Eccl ix. Q̄cūq; pōt manus tua instāter opare. Ex supradictis clarius pōt patere q; manifeste oñ dik se nō vere diligere: q̄ ꝑ amato nō vult se aduq̄cūq; difficilia ꝑparare ⁊ exhibere. qđ ē cōtra errorē simpliciū aiarū qui crucem ⁊ laborē abhorrēt. sicut predictū est.

Articulus. IIII. tertie partis dñice passionis de vltimis tribus fructib⁹ ligni vite.

Quarto subdantur alij tres fructus crucis christi.

Decimus fructus de quadruplici beneficio qđ ꝓsequimur de dñica passione ⁊ cruce. Caplm. I.

Primus fructus dr sctitudo. Sanctus eni dr sanguie tinctus. Vñ Dañ. sbdit Et subk ea habitabāt aialia ⁊ bestie. i. oēs in baptismate crucis signaculo insigniti et sanguie tincti. Item differt bestia ab aiali. Nā iusti q̄ finaliter saluādi sunt sicut de gloria sempiē na. ꝓpha ad dñm ait. d. Aialia tua habitabūt in ea: parasti in dulcedie tua pauꝑi deus. Per bestias que sunt crudeles xp̄iani reprobi desi/bolus in eis post passionē xp̄i nō hz tanā ptātē sicut ante: p̄ncipalius tñ oēs xp̄iani sub vmbra et ꝓtectōe crucis ⁊ sanguis xp̄i inhabitāt. Vñ brachia crucis sunt scapule ille de q̄bus ppha dit tibi Sub his etiā scapulis fm Bern. q̄tuor bñficia nobis ꝓferunt. Sub his eni alis abscō dimur: sub his ab incursu miluoꝝ ⁊ ancipitrū ꝓtegimur q̄ sunt aeree ptātes. sub his vmbra/culū salubre nos refrigerat: ⁊ nimiū solis ardorē repellit. Sub his q̄ alimur ⁊ fouemur. Hec sunt bti Bern. ꝙda sup Cañ fmone. lxv. In q̄ bus notare possum⁹ q̄tuor bñficia q̄ nob ꝓferūtur mysterio crucis. Primo est absco/sio. scdm ꝓtecti. tertiū refrigeratio. q̄rtū refectio nūcupat que oia pficit in nob amor crucis ⁊ ꝓfectio ei⁹.

Primū beneficiū crucis est absco/sio a malicijs eoꝝ.

Primū crucis bñficiū est absconsio. s. a malicijs mūdi. Talis q̄dem absconsio maxime nob fit q̄n adūsa nos p̄munt: vt ea magnanimiter tolleram⁹. Vñ Isido. de sūmo bo. ait. Si passio redēptoris dñi ad memoriaz reducit: nihil tam durū est qđ nō equo aio tolerek. Parua eni tolleram⁹ si recordamur q̄d biberit ad crucis patibulū: q̄ nos inuitat ad celum. Ille eni irrisiones obprobria cōtumelias alapas: sputa flagella spineam coronā crucēq; suscipit: et nos miseri ad nostrā cōfusionē vno sermōe fatigamur. vno ꝙbo deijcimur. Et iterum de tollerāda iniuria primoꝝ Aug. de verbis dñi ait. Nulla res efficacior ad laborē ⁊ ad portāda onera aliorꝝ facit libenk ipēdi: nisi cū cogitam⁹ q̄ta p nob ꝓtulit dñs. vñ sicut puus fluuius pdit nomē suū cū vadit in magnuz: sic labores ⁊ passiōes nr̄e in cōparatiōe illoꝝ que passus est xp̄s nō sunt passiōes denoīande.

Secundū beneficiuz crucis christi est ꝓtectio cōtra ptātem diaboli.

Secundū beneficiū est ꝓtectio. s. cōtra ptātem diaboli: q⁹ christus illā p passionem suam debilitauit. Vñ Job. xl. q̄ si hamo capiet leuiathan. q⁹ caro christi velās diuinitatē fuit q̄si esca in hamo diuinitatis. quā cum diabolus p mortē apphendere ꝓcurauit hamo diuinitatis capt⁹ ⁊ decept⁹ fuit. Tripliciter tñ fm Alexan. de hal. in. iij. p crucē christi demones habēt minorē ptātē in naturā humanaz. Et ꝑmo vniūsaliter q⁹ abstracta est eis ptās qua sibi ꝑus subijciebāt eam in infidelib⁹ sibi idolatria ⁊ veneratōe q̄si deus: nec etiā reperiunk in mūdo tot vexati a spirtib⁹ imūdis sicut ante passionē dñi. vt patz expientia certa p vniūsum orbē terrarū. Secdo singularit infidelib⁹ q̄bus p fidē passiōis nō hñt in eis ptātē nisi q̄tū est eis pmissum ad ꝙtutis exercitiū: sicut patz in btō Anthonio. ⁊ in btō Francisco. Tertio particulariter in electis in q̄bus est character passiōis. i. crux ex sacro baptismatis: q̄ ptās diaboli cohibek. vñ Apoc. vij. dictū est quattuor angelis nolite nr̄e. q̄aduscq; signemus seruos dei nr̄i in frōtibus eoꝝ. Et de hoc Aug sup Job. ait. Signū crucis a nobis expellit exterminatorē: si tñ cor nostrū habeat xp̄m inhabitatorē. Proinde Exo. xij. dei ꝓpho. i. xp̄ianis mystice ꝑceptū est q; sanguine agni postes superliminare signarēt: atq; ex hoc duplicē cōsequebank fructū. s. ꝓsternationē hostiū exterius: ⁊ defensionē ⁊ ꝓseruationē oiuz interius. vt mystice inuak q; ꝙtute sanguis ihesu xp̄i ⁊ demōes supank: ⁊ oia defensank dum gr̄e in nobis augenk ⁊ ꝓseruank. superliminare q̄s signak: dū mētis imago xp̄o crucifixo assilak: atq; vterq; postis intingik in q̄ voluik hostiū. dum diuina et angelica custodia in q̄ vita nr̄a defendik vigorak. eo q; sctē cruc ꝙtute. ⁊ de⁹ nob magis ꝓpicius. ⁊ angelus circa nos magis est sollicitus. Et sic subuersis egyptijs a seruitute diaboli liberank. crucis christi sequētes tropheū. q̄ nobis ꝑ virgā hanc. diuisit mare rubrū: ⁊ in terra viuentiū introduxit. Merito q̄ terrek diabolus hoie crucis se signo muniēte fideliter. sicut

terret ⁊ fugit canis baculo eleuato eo q̄ cum illo semel pcussus est. Vñ Esa. xxx. A voce dñi pauebit assur virga pcussus. Assur enī negociator interp̄tat ⁊ significat diabolū: qui circūiēs et querēs quē deuoret. nunq̄ ocio vacat. hinc in signo crucis fideliter inuocato in noīe sctissime trinitatis terribiliter pauet. virga crucis in passiōe pcussus. Insup sicut miles supatus in duello seu in bello cōfunderet mozari in camera vel in domo in qua ꝓstratio sua depicta eēt nec ibidez diu maneret. sic diabolus ꝓstratus per dominicā passionē nullo modo mozari potest in anima in qua passio dñi p deuotionē et iugem memoriā depicta est.

Tertuz beneficiū crucis christi est refrigeratio contra concupiscentiam carnis.

Tertiū beneficiū est refrigeratio. s. a cōcupiscētia carnis. vñ Hiero. in quadā epla ait. Si i gressi fuerint ad te latrūculi p oculos. per aspectū crucis: puni eos. Ipsa cōcupiscentia originalis virtute sanguinis xp̄i. in cui⁹ virtute q̄libet baptizat. lz nō totaliter auferat tñ multū minuit dc ꝓse. di. iiij. p baptismū. Ex quo ptz q̄ sm Aug. fusus est sanguis medici ⁊ factū est medicamētū frenetici. Unde Cañ. ij. Sub vmbra illi⁹ quē desideraueram sedi ania sponsa xp̄i: ⁊ fructus eius dulcis gutturi meo: sed ⁊ gustato spiritu crucis desipit ois caro.

Quartū beneficiū crucis christi est refectio spiritualis.

Quartū beneficiū est refectio spūalis. Magna q̄dem ꝓsolatio atq̄ refectio est animabus deuotis ascendere ad sensum crucis Vñ Celestinus ait. Cum sctō. i. cum sanguine tincto sancti. i. sanguine tincti sunt. q̄ crucifixo cruci affixi sunt dolori eius cōdolentes amori eius ꝓgaudētes. sanguinē eius bibētes. carnē manducātes. crucē amplexātes. vulnera lingētes. ⁊ p latus lācea apertū ad eius sup dilectissimū cor intrātes. atq̄ ei se clauo eterni amoris inseparabiliter cōclauantes. Bern. sup Cañ. sermone. xx. ait. Dilexit me deus dulciter sapienter ⁊ fortiter. Dulciter nēpe dilexit: q̄ carnē induit. sapiēter q̄ culpā vitauit: fortiter mortez sustinuit. Sed sup omnia reddit te amabilē mihi bone iesu calix quem bibisti: opus nōstre redemptōis. hoc enī oīno amorē nostruz vendicat sibi hoc inq̄ sibi nostrā deuotionē blādius allicit: iustius erigit: arcius stringit: ⁊ vehemētius afficit.

Quot vicibus christus sanguinez fudit.

In hoc q̄dem mysteriū xp̄s sex vicib⁹ viuus ⁊ vna mortuus sanguinē suum fudit. ꝓmo in circūcisione vt discamus pctā nostra carnalia mūdare. Scdo in sudore. vt discamus angustias p nra salute tolerare. Tertio in coronatōe: vt discamus mentē nostrā virtutibus exornare. Quarto in flagellatōe. vt discamus donare sensualitatē nostrā. Quinto in crucifixiōe. vt discamus mēbra nra ligare mādatis dei. Sexto in lateris apertōne. vt discamus semp habere cor vulneratū in dei amore. vt dicere posset quilibet nostrū vulnerata charitate ego sum.

Christus crucifixus est horologiū religiosoz.

Preterea dicere possumus christū passum crucifixū eē horologiū cordiū religiosoz: distinguēs horas diei ⁊ noctis q̄s quidem in horologio Achas. iiij. Reg. xx. mystice designat in quo sol descēdit decē lineis: q̄ p decē horas humiliatus est xp̄s p nobis in sua sanctissima passione. In cuius honore decē p cunt hore. Primo cōpletoriū in honore vendi tionis. scdo dicunt matutine que distinguunt in tres nocturnos in rememoratōe illius iniurie que facta est ei in tribus locis i illa nocte. s. in horto. in domo Anne ⁊ in domo Cayphe cōspuendo: deludēdo: atq̄ percutiēdo. Quinto laudes in memoriā criminis ꝓpositi in fine noctis. Sexto prima in memoriā accusatōis coram Pylato. septimo tertia i memoriā flagellatōis in domo pylati. octauo sexta in memoriā baiulationis crucis ⁊ crucifixionis cum ferreis clauis. nono nona in memoriā mortis ⁊ aperitōis lateris. decimo vespas in memoriā sepulture. vt in qualibet p̄dictarū horaruz mens deuota sentire posset dulcedinē dñice passiōis.

Undecimus fructus de quadruplici mystica ⁊ morali dispensatōe dñice passionis Caplm. II.

Decūdus fructus dicit pmtitudo. s. ad seruitiū dei. Et de hoc Dañ. ait. In ramis eius cōuersabant volucres celi. i. virtuosi ⁊ religiosi. quoz tota vita crux meriti dici posset. Unde ꝓpha de dño ait ad p̄ez dicens ps. viij. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius oues. i. simplices. ⁊ boues vniuersas. i. prelatos ⁊ p̄dicatores. insup ⁊ pecora campi. i. malos. volucres celi. i. religiosos: ⁊ pisces maris. id est seculares q̄ pambulāt semitas mar. Vocat ergo oīs virtuosos ⁊ religiosos volucres ꝓpter libertatē a vitijs ⁊ separationē a secularibus curis. ⁊ ꝓpter statū eleuatū a mūdo. Ad Phil. iij. ait de hoc apl's dicēs. Nra conuersatio in celis est. ⁊ hi in ramis crucis cōtinue cōuersant q̄. s. quattuor dici possunt. Uñ inferiozra mus est vita virtuosa. siniſter fides religiosa.

dexter caritas larga: sup̃ior vero est spes firma
infimũ brachiũ crucis ē mundi contemptus. q̃
in septē consistit.

Primus ramꝰ ꝛ inferior est vita virtuo
sa ꝛ mũdi cõtemptꝰ. Be q̃ dñs ait Ma
xvj. Luce. ix. Marci. viij. Si quis vlt
post me venire abneget semetip̃m ꝛ tollet crucē
suã ꝛ sequat me. In quibus sanctis verbis po
nuntur septem que requirunt ad vex amplex-
um virtuosum ꝛ virtuose crucis. Nã talis crux
primo debet eē voluntaria. secundo operosa. ter-
tio integra. quarto laboriosa. quinto ppria. sex
to continua. septimo recta. ¶ Primo inq̃ debet
esse voluntaria non violenta. ppterea dicit. Si
quis vult. vnde Augꝰ. dicit. Nemo inuitus be
ne agit. Nemi: nē eñ nostrũ cogit deus: vt serui
tium sit gratꝰ deo: ꝛ p̃miũ gratius seruo. In cu
ius mysteriũ. Exo. xxv. ad Moysen ait domi
nus. Loquere filijs israel vt tollãt mihi p̃mitias
ab homine q̃ offert mihi vltroneꝰ ꝛ accipietis.
vult eñ dominus talē q̃ dicat ei voluntarie sa-
crificabo tibi scz meip̃m meos ꝛ mea sicut infra
dicetur. Secundo debet esse operosa non ociosa
ideo subdit. ¶ Post me venire q̃ scz semp in ardu
is ꝛ laboribus mentalibꝰ ꝛ corpalibꝰ fui. nõ ait
post mea: sicut faciunt auari luxuriosi ꝛ superbi ꝙ
post me scz mundũ ꝙdemnendo. De q̃. j. Pe. ij
Christus passus ē ꝙ nobis nobis relinquẽs ex
emplũ. vt sequamini vestigia eiꝰ. Tertio debet
esse integra non diminuta. ppterea addit. Abne
get semetip̃m. i. se: suos: ꝛ sua. ¶ Primo abneget
se. i. vetustatē suã abijciat ꝛ semetip̃m excedat:
vt sic ad xp̃m accedat: non eñ quis potest acce
dere seu ascẽdere ad xp̃m nisi supra semetipsum
ascendat. Unde. glo. Nisi quis a seipso deficiat
ad deum q̃ supra se est non appropinquat ꝛ noui
tatē ad quã vocatur non apprehẽdet. Un ad colꝰ
iiij. apls ait. Expoliantes vos veterē hominez
cũ actibus suis. ꝛ induentes nouũ hominē. q̃
renouatur in cognitionē dei secundũ imaginez
eius q̃ creauit eũ: vel abneget se. i. ppriam volũ
tatē. nam ꝛm Senecã erũpit in petulantiã ma-
le dispensata libertas. Et Esaie. lviij. Si glorifi
caueris deũ dũ non facis vias tuas. Et ad Thi
tum. ij. abnegẽtes impietatē ꝛ secularia deside-
ria: sobrie: pie: ꝛ iuste viuam⁹ in hoc seculo expe
ctantes btãm spem. ꝛ aduentũ glorie magni dei
Secũdo abneget suos qđ etiã in veteri lege scti
ficabatur. vñ Deute. xxxiij. Qui dixerit patri
suo aut matri sue nescio vos: ꝛ fribus suis ignro
scit. illos ꝛ nescierũ filios suos: hi custodierũt eloq̃
um meum ꝛ pactum meum seruauerunt. Tertõ
abneget sua: ¶ Proinde Luc. xiiij. dñs ait. Qui
non renunciauerit oibus q̃ possidet nõ potest
meus esse discipulus. Et Math. xix. Si vis
perfectꝰ esse vade ꝛ vẽde omnia q̃ habes ꝛ hẽbis
thesaurꝫ in celo ꝛ veni seq̃re me. Sũt nẽpe ple-
riq̃ q̃ suos vel sua tribuunt deo. se aũt mundo.
Cõtra q̃s ppha ait. Holocaustũ. i. meos: ꝛ p
pctõ nõ postulasti. scz p̃ncipaliꝫ. qđ ego intelli-
gens tũc dixi. Ecce venio. s. in psona offerens
p̃ncipaliꝫ me: deinde meos ꝛ mea: nec a myste-
rio vacat h̃ sillabica adiectio qua dꝫ semetip̃m
q̃ dē fit tũ vt exp̃mat p̃dicta tria. scz se suos et
sua. tũ vt exp̃mat oēs ale vires ꝛ corpis. i. suuz
intellectũ suũ affectũ ꝛ suũ sensũ. h̃ ē intellectuz
rõis affectũ volũtatis ꝛ sensũ etiaz carnis. Pri
mũ fit ꝙ fidē. scõm ꝙ caritatē. tertiũ ꝙ spem.

Quarto debet talis crux esse laboriosa: non
delicata ꝛ ociosa. ¶ Proinde ait. Tollat crucem
Sũt eñ plerique qui sic volunt assumere pnam
vt nullã sentiãt afflictionē vel penã. Cõtra q̃s
Hiero. ait. Delicatꝰ es frater charissime. si hic
vis gaudere cũ mundo ꝛ in futuro regnare cuz
xp̃o. Nã sic ait apls ad Gal. v. Qui sunt xpi
sti carnē suã crucifixerũt cũ vitijs ꝛ concupiscen-
tijs. Quinto etiã debet esse ppria: iõ subdit su
am. i. sibi possibilē. Nõ eñ dicit meã qꝛ totꝰ nõ
possit portare mimã ptem crucis eiꝰ: sicut ex p̃
cedentibꝰ ptz. vñ dꝫ Treñ. j. O vos oēs q̃ trã
sitis p viã. i. oēs in h̃ seculo pegrinates attendi
te et videte si ē dolor sicut dolor meꝰ: nec det a-
lienã: sunt nãq̃ nonnulli q̃ gliant de passionibꝰ
et penitentijs patꝝ suoꝝ. quẽadmodũ scribe et
pharisei. Contra quos ait dñs. Joh. viij. In
sup inquit suã: non in angaria alienã. h̃ quã ple
nã volũtate facit. ¶ Proinde Bernñ. ait. Ne por
tantibꝰ crucẽ nõ sicut xp̃s suaz. h̃ sic Symõ cy
reneus alienã. Sexto debet eē ꝙtinua nõ insta
bilis vel momentanea: iõ dicit et sequat. In
Luc. etiã. iiij. additũ ē q̃ttidie. i. cõtinue ꝛ pse-
ueranter. vñ Eccl. v. Nõ ventiles te in omnez
vẽtũ: et ne eas i oẽm viã sic vt eñ pbat pctõr i
duplici lingua. Esto firmꝰ in via dñi. Et idem
xxiiij. i fine itex ait. Glia magna ē seq̃ dñm. vñ
dñs ait Joh. viij. Qui sequitur me non ambu
lat i tenebris. Septimo ꝛ vltimo dꝫ eē recta nõ
recipꝛoca ꝛ sic̃ata. iõ subdit me. i. ad gliaz me
am ꝙ rectã intentionē: hoc ē ꝙstituat me in finē
sue crucifixe vite: atq̃ laborꝫ suoꝝ. Nã sic ipse
testat Mat. vj. Si oculꝰ tuꝰ simplex fuerit to
tũ corpꝰ tuũ lucidũ erit. Oculꝰ simplex: ē intē
tio recta ad deũ. Corpus lucidũ: ē opꝰ recta in
tentione cõpletũ. In huiꝰ mysteriũ p̃cepit dñs
Deut. xxvij. dicens Añ trãsieris iordanē. i. cõ
tẽpnetis mũdũ edificabit altare dño. i. corigne
caritatis feruidũ de lapidibꝰ q̃s ferrũ non te
tigit. i. de opibꝰ bonis: ꝛm q̃ a deo sunt in nob
opata. q̃ vt ait apls ad Phil. ij. opat in nobis
velle ꝛ pficere ꝙ bona volũtate: ꝛ de saxis iforꝫ
mibꝰ ꝛ impolitis. i. de opibꝰ non ꝙ hũana ap
parẽtia leuigatis. expressiuũ signũ recte inten

tō is est pseucrātia. Jō Mat. vij. dñs ait. A fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos. Horꝝ fructuū ꝑn cipalis pseucrātia dicit ꝑt: qz teste Jaco. j. Vir duplex aio incōstans erit i oib⁹ vijs suis. Sed dicit dñs Mat. x. Qui pseueraucrit vsq; in fi nē: qđ facit vir rectus. hic saluus erit.

Sinistrū crucis brachium est fides religiosa.

Secūdus ramꝰ z sinistre ē fides religio/ sa obseruādo ꝑncipalit̄ tria vota. obe/ dientiā pauptatez: z castitatē. Prio p obiam hūana volūtas subijcit deo z h ē abne/ gatio: z q̄dāmō crucifixio sui ipi⁹ de q̄ dñs supi us ait. Si q̄s vult venire post me abneget se/ metipm: sic ꝓdictū ē Ad hāc q̄z sumēdā hortat Eccl's. vl. c. dicēs Cōpate vob sine argēto sa/ pientiā: z p. i. collū vestꝝ subijcite iugo ei⁹. vñ Mat. xj. dñs ait. Tollite iugū meū sup vos: qđ ē obedictia. Et sect̄ sic supza dictū fuit Jugū em meū suaue ē: z onus meū leue: si amoro/ se sumit̄ z portat̄. vñ Bern. Credentib⁹ nihil impossibile: nihil amantib⁹ difficile. nihil mitti/ bus aspeꝝ: nihil humilib⁹ arduū reperit̄: q̄bus gr̄a fert auxiliū: z obediendi deuotio lenit im/ periū. Ad hāc hortat̄ apl's Heb. xij. dicēs. Ha bentib⁹ imposit̄ nubez testiū. i. multitudinem martyꝝ obediētiū, vsq; ad mortē: p paciaz cur ram⁹ ad ꝓpositū nobis certamē qđ scz ꝑmpta obediētia est. Scđo p castitatē subijcit̄ caro rō ni. vt fiat tot⁹ z illuminat⁹ rōnalis hō. Et ꝛ Mat. xix. dñs ait. Sunt eunuchi. q̄ castraue/ runt seipos ꝓpter regnū celoꝝ. De talib⁹ casti tatē seruantib⁹ sapia in. iiij. c. ait. O q̄z pulchra est casta generatio cū claritate. imortalis ē eniz mēoria illi⁹ hui⁹ castitatis tāta ē suauitas z dul cedo: vt inter fruct⁹ spūs ab apl'o cōputet̄ di/ cens ad Gal. v. Fruct⁹ aūt spūs castitas. Ter/ tio p pauptatē co:p⁹ in oib⁹ corpalib⁹ dñatur. Proinde ꝛ Deut. x. in mysterio plī israeli. i. p fidem videntib⁹ deū ac p̄ ꝛ temnentib⁹ mū dū: omis loc⁹ quē calcauerit pes vester, vester erit. Et idē Josue. j. Et itez. ij. Loz. vj. apl's ait. Tanq̄ nihil hītes: z oia possidētes. Deni q̄z p expientiā patz q̄fideliter viuentib⁹ in sua religione. de⁹ in necessitatib⁹ mirabilit̄ submī/ strat. vñ Ecci. xxix. viro religioso dictū ē. Fi/ deliter age: z in oi tpe inuenies qđ ē necessariū Letent̄ ḡ z exultēt scti z veri viri religiosi timē tes deū. qz nihil deest timētib⁹ eū: diuites e gu erūt z esurierūt. Inquirentibus aūt dñm non deficient omni bono. zē.

Dextrum brachiū crucis ē caritas larga.

Dexti⁹ q̄z ram⁹ z dexter ē caritas larga. De qua. j. ad Thi. j. c. apl's ait. Finis p̄cepti ē caritas de corde puro z ꝓscia bona z fi de n ficta. De corde puro quo ad ꝓxim. De cō scientia q̄ ad seipsum. Et fide nō ficta q̄ ad deum Hanc triplicē caritatā pstantioꝛē nec nō seruē tioꝛē atq; p̄cellētioꝛē religioli hr̄e dñt q̄nto ma ioꝛa bona susceperūt a deo q̄z ceteri seculares et q̄to magis expediti sūt ad illa pficiēda. q̄to q̄/ tidiana expientia ꝓbāt. q̄ ipse ꝓpheta ait. Ec ce q̄z bonū z q̄z iocūdū habitare fratres i vnū.

Supmū brachiū crucis ē spes firma.

Quart⁹ z supmus ramus ē spes firma q̄ maxime designat in tytulo triūphali. q̄ Joh. xix. posit⁹ ē. Jez ihesus nazaren⁹ rex iudeoꝝ. in q̄ titulo mystice triplex spes de/ signat. in q̄ p̄cellere hñt oēs religiosi. Prima ē spes venie. scđa ē spes gr̄e. tertia ē spes glorie. Prima q̄dē ē spes venie in rex iudeoꝝ. i. ꝓfiten tiū designat. vnđ in ꝑsona veri religiosi ꝓphe ta ait. Dixi ꝓfitebor aduersū me in iusticiā meaz dño: et tu remisisti impietatē pcti mei: ecce fir/ ma spes venie. Scđa ē spes gr̄e. in nazarenus indicata: q̄ florid⁹ inkp̄tat̄ In flore ē vtiq; spes fruct⁹. vñ Ecci. xxiiij. dr. in ꝑsona crucis. Flo/ res mei fructus honoris z honestatis. Tertia ē spes glie quā nomē iesus aptius manifestat. Interꝑtat̄ em iesus salus. vñ Mat. ij. dicit an gelus ad Joseph. Vocabis nomē ei⁹ iesuz Ip se em saluū faciet pp̄m suū a pctis eoꝝ. Ex his ptz q̄ in mō passionis fuit caritas maxia. q̄ libe rauit ab inferno ꝺādo venīā: qua mūdū reno uauit largiēdo gr̄am: q̄ celū aperuit ꝓferendo glām: q̄ tria sicut dictū ē mystice aparuerūt in titulo crucis xp̄i: q̄ rligiosi p alijs adipisci p̄nt.

Alio modo distinguit̄ fm augst. dimensio sancte crucis.

Augustin⁹ q̄z in libro de gr̄a veteris ac noui testamēti: de hoc ait nō frustra ta le gen⁹ mortis elegit: vt altitudis lati/ tudinis longitudis z ꝓfunditatis de quib⁹ ad Eph. iij. apl's ait. mgr̄ existeret: nā latitudo ē in eo ligno qđ transuersuz desup figit. Hec ad bo na opa p tinet q̄ extendunt̄ man⁹. Longitudo in eo z ab ipo l'gno qđ vsq; ad terrā ꝓspicuum ē. Ibi em q̄dāmō stat̄ ꝑsistit̄ et pseuerat̄. qđ lō ganimitati tribuit̄. Et altitudo ē i ea pte ligni que ab illo quod trāsuersuz versus relinquit̄ b est ad caput crucifixi: z bñ sperantiū supna ex/ pectatio ē: ītā vero nō illud quod ex ligno occul tat̄ vñ totū illud quod exurgit ꝓfunditatē sig/ nificat gratuite grat'e. hec ille. Ex q̄b⁹ verbis ptz q̄ in quattuoꝛ moraliter distinguit mysteri um crucis. Primū est opatio bona. scđm pseue rantia longa. tertium spes firma. quartum ē di uina gratia.

Duodecimus fructus de quadru-

plici mystica et anagogica diuisione dñice crucis ⁊ q̄ ex ea pascuntur omnes beati Cap. III.

Qrti⁹ et vltim⁹ fructus xp̄i ꝛpulchritudo. qz plenum ē vniuersum gratia et gloria cruc⁹ xp̄i: vñ Dañ. finaliter subdit. Et ex ea vescebat ois caro siue celestis siue terrestris: nec non ⁊ quodāmodo infernalis q̄ erant ibi electi. Et de hoc ad Eph̄. iij: apls ait. vt possitis cōprehēdere cuz oibus sanctis q̄ sit latitudo lōgitudo sublimitas ⁊ pfundū scilicz sctissime crucis xp̄i: vt in mysterio indicet qō i cruce ē. Primo latitudo caritatis. scdō longitudo eternitatis. tertio altitudo supne ciuitatis. quarto pfundū infernalis captiuitatis.

Latitudo caritatis crucis dilatat per vniuersum.

Primo est latitudo caritatis. Contemplare ania mea q̄ alta ꝓuidentia dei in ꝓsūmatione mysterij nr̄e redemptiōis nō dmē gen⁹ mortis elegit: vnde nec voluit iugulari cū inocentibus p crudelitatem herodis sicut dicit Math. ij. Nec ꝓcipitari sustinuit a suis cōpatriotis: scz nazareis. vt dicit Lu. iiij. nec lapidib⁹ obrui ab impijs phariseis ⁊ scrib⁹ sicut dicit Joh. viij. sed mortē crucis assūpsit qui ē tanc̄ vexillū victorie: et tanc̄ signatura ꝑfectiōis ⁊ gratie in totā rōnalē naturā diffuse et diffūdende. Porro talis modus expānsionis in cruce cōueniētissim⁹ ē etiā in figura ad omia impetrāda a pietate paterna: ad oia diffundenda in electos caritate largiflua: ad ola se trahē da virtute mirifica: ad omia amplexanda remissione plenaria. Qua ꝓpter in cruce totus calescens amorosus more deuoti cordis: in pluuias dissoluendas cōpassiui atq̄ transformatiui plorat⁹: sue sanctissime passionis ⁊ mortis. Ip se quoq̄ moriendi modus videlicz extēsionis in cruce: ꝓtendit figurā virtuose balliste: qua q̄dem respectu ancipitis pōt telū iaculare ⁊ terrā. vtp ipam eternus pater quasi p arcū inestimabilis caritatis filiū suum p nobis crucifixuz ⁊ mortuum. intra intima cordis nostri ad nr̄az emoliendā duriciē ꝓforando trāsfigat. Sed tu ania mea ꝓstituta in terra. vel sauice pectus potes iaculare paternū si dilectissimū filium p sui honoris defensione sic crudeliter laceratum et mortuum: quasi sagittam electā in eū ipo arcu affectuoso amoris crucis extento ꝓpicias. quo iā ibi tibi remissiōis beneficiū negare nō posset.

Longitudo crucis ad omnia tempora dilatatur.

Secundo est in cruce longitudo eternitatis. Nam sicut patz ex dictis in ꝓmo arti. tertie ꝑtis, Deus ab eterno ordinauit rationalē naturā glorificari per meritū crucis christi: sicut ibi declaratum ē: quod quidez meritū durat vsq̄ ad pñtis seculi finē. Hec ē lōgitudo dñice crucis. Unde nō imerito dici potest q̄ longitudo illius extendat ab eterno vsq̄ in eternum sup timentes eū in tota rationali natura: postq̄ ab eterno ordinata ē eē meritū omniū saluandoz: cui⁹ meriti atq̄ ꝓmij non erit finis. Unde de illa Sapie. viij. dicit. Attingit a fine vsq̄ ad finem fortiter scz per grāz: et disponit omnia suauiter p gloriam.

Altitudo dñice crucis paradisum restaurauit.

Tertio in sup in cruce ē altitudo supne ciuitatis. Nam p crucē xp̄i tota rationalis natura. id ē omnes in celo glorificati ⁊ glorificādi: tam angeli q̄z homines p meritū crucis xp̄i grām ⁊ gloriā cōsecuti sunt. sicut ꝓdictū ē: ac natura angelica in angelis reprobis diminuta p eandem crucis virtutem restaurata ē. Unō Orig. sup ep̄lam ad Rhoma. v. ait Tanta ē vis crucis ⁊ mortis christi: q̄ ad sanitatē ⁊ remediū non solum pñtis ⁊ futuri: sed etiam ꝓteritoz̄ seculoz̄. ⁊ nō solum humano huic nostro ordini. sed etiam celestibus virtutibus sufficiat.

Profundū dominice crucis infernū glorificauit.

Qarto etiam ē in cruce ꝓfundum infernalis captiuitatis: quia p virtutē eius scti patres de lymbo liberati ⁊ glorificati sunt. sicut supza. in fine quarti fruct⁹ ptz Tūc verus samson moriens: victoriā de suis hostibus reportauit. Judic. xvj. Tunc habitantib⁹ in regione vmbre mortis diu expectata claritas crucis effulsit. ⁊ in eius virtute p gloriosā christi animā visionis glorie susceperunt Nam ꝑm Alexan. de halis in. iiij. licz sctis illis p circumcisionē deleret culpa originalis ⁊ p caritatē culpa actualis: ⁊ q̄tum ad maculā ⁊ q̄tū ad diuinam offensam: necnō quantū ad reatū gehēne nō tñ quantū ad reatū carentie visionis diuine ratione cui⁹ hēbat dyabol⁹ potestatē detinēdi in lymbo: ō quo misericorditer a xp̄o p meritū crucis sue liberati sunt. Sicut zach. ix. ad dñm dictum ē: tu quoq̄ in sanguine testamenti eduxisti vinctos de lacu: in quo nō erat aqua scilz glorie sempiterne: quia p passionem duo meruit xp̄s: Primo satisfactionē. secūdo ianue celestis aptionem: ideo descendens ad inferos hec duo impleuit. Nam primo crucis satisfactione soluta sunt vincula illa captiuitatis inferni. secūdo per ianue celestis aptionem facta ē visio glorie sempiterne: atq̄ illustratio illius carcer⁹ ⁊ ꝑm lucē exteriorem. Merito ergo de his q̄t-

tuo: dimensionibus crucis. deuotus Bern̄. ad sanctissimam crucez ait. Quis misericordie tue crux b̄ndicta queat digne inuestigare latitudinem: longitudinē: sublimitatem. ⁊ pfunditatē. Nā latitudo tua replet orbē terraꝝ: longitudo tua vsqꝫ ad diē nouissimū subuenit vniuersis inuocantibus eā. Sublimitas tua superne ciuitatis inuenit restaurationē: pfundum tuū sedentibus in tenebris ⁊ vmbra mortis obtinuit redemptionē. hec ille. Aduemus itaqꝫ ergo corporis atqꝫ mentis oculos ad triumphale vexillū crucis. Nam ym Orig. sup epl̄am ad Ro. vj. Tanta est vis crucis vt si ante oculos ponatur: ⁊ in mēte fideliter habeaꝫ: ita vt ipam mortem christi mentis oculis aspiciat: nulla ꝯcupiscentia: nulla libido: null⁹ furor: nulla supare potest inuidia: sed continuo ad eius p̄sentiaz tot⁹ illi peccati: ⁊ carnis fugaꝫ exercit⁹. Et iterū Dassiodorus sup psalmistā inquit. Crux est humiliuz inuitatio: superboꝝ deiectio: victoria christi p̄ditio dyaboli. infernoꝝ destructio. celestium confirmatio mortis infidelium: vita christianoꝝ iustoꝝ martyꝝ resurrectio doctoꝝ dux cōuersoꝝ: via certa: claudoꝝ bacul⁹ pauperū consolatio. Et etiā rabanus de laude crucis inquit. tu sancta crux es peccatoꝝ remissio pietatis exhibitio: meritoꝝ augmentum infirmoꝝ remediuz lapsoꝝ refrigerium. sanoꝝ incolumitas: quietoꝝ serenitas ⁊ fortunatorū felicitas. O summa dulcedo diuine bonitatis ⁊ benignitatis. O immensa charitas diuine largitatis. O inquam stupenda p̄digalitas summi dei ⁊ domini nostri ihesu christi. qui ym Bern̄. carnem suam dedit in cibū: sanguinē in potū: animā in p̄ciuz: vulnera in remedium: brachia in refrigeriū: crucem in clypeuz cor in amoris iudiciū atqꝫ in balneū: sudorem in medicamentū: clauos in salsamentū. spineā coronā in ornamentū. verba in documentū. vitā et mortē vtranqꝫ in exēplum scz crucifoꝛmis pfectionis. vt in virtutū cruce. sic affixū cor nostrū: in sensu crucis delectet⁹ ⁊ impingue scat affectio ⁊ dilectio nostra. In cruce plongeꝫ pseuerantia nr̄a. In cruce exaltet⁹ spes ⁊ expectatio nr̄a. vt totū cor omne os. ⁊ totū opus illi amoroso ihesu crucifoꝛmiter ꝯformet⁹. Qui p̄ nostra redemptione ex sola sua stupenda caritate mori dignatus ē: sed nūc triū phator mortis cū patre ⁊ spū sancto. gl̄iosus sup omnia viuit ⁊ regnat p̄ infinita secula seculoꝝ.

Sabbato sctō iterū de sanctissimo sacramento ⁊ quō quilibet prepare se debet ad sacrā cōionē.

Sermo. LVII.

Reparate corda vestra dño. j. Reg. vij. Dā ad illud sacrosctūm corpis ⁊ sanguinis sacrm̄ appropinquantes. toto studio ⁊ affectu. tota vigilantia atqꝫ tota deuotioue conari debem⁹. Ne indigna se aniaꝝ nr̄aꝝ iueniat mansiones. O q̄ta cordis ꝯtritiōe ⁊ lachrymaꝝ fonte: q̄ta reuerentia ⁊ timore. q̄ta copis castitate atz anī puritate. illud diuinū mysteriū assumendū ē. vbi caro xp̄i in veritate sumit: vbi sanguis ei⁹ ī veritate bibit. Ubi sūmis yma hūanis diuina iūgunt. Ubi ē angeloꝝ societas. scōꝝ p̄tia. vt sacerdos xp̄s ⁊ sacrificiū nobis mirabilit ⁊ ineffabiliter dispensat. Quis digne sacramentuz sumere pōt nisi tu dñe ihesu xp̄e dulcedie tua misericordia ⁊ pietate feceris dignū. nō requirit a nob⁹ deꝰ qđ nobis impossibile ē. Et si ofno insufficiētes sum⁹ ad tm̄ admirabile bonuz nr̄as ꝯscientias prepare tm̄ si negligentiā ⁊ torpōrē abūciem⁹ ⁊ puritatē ꝯscie preparem⁹. at qꝫ pie deuotioni mistrabit ipe dñs nr̄ ihs xp̄us qđ deerit insufficiētie nr̄e. Ad h̄ ḡ nos hortat i verbo ꝓpositō spūs vitatis seu ecclia sctā: vt p ficiam⁹ in nobis qđ nr̄m ē dicens. Prepate corda vr̄a dño ihesu xp̄o. Insup h̄ idem in figura Nume. xj. ait. Moyses ad p̄lm. i. ad nos omnes. Sctificami. s. p ꝯdignā p̄pationē. cras comedetis carnes. i. sctissimū sacrm̄. qđ verbū p̄t esse aliud thema in p̄nti materia. Triplex ḡ ad h̄ sacrm̄ p̄patio eē dz. Ꝑria ē recōsiliatiua. scōa dispositiua. tertia consūmatiua.

Articulus p̄m⁹ ō triplici recōsiliatione q̄ q̄libet susceptur⁹ hoc sacrameētum se prepare debet.

Prima q̄dē p̄patio ē reconsiliatiua: q̄ in ostia sumēda ꝯsideraript. Sic ei frumēti grana gradatim arte hūana p̄ficiunt ad panis cōplementū: sic gia pctōris p dei gr̄am p̄ficit ad iustitie statū. vt h̄ sacrm̄ digne suscipe possit. Tria em̄ in se hñt predicta grana Ꝑrio em̄ sūt dura. scōo furfures sūt opata. tertō ab inuicē sunt distincta. Ad hoc autē qđ decis panis ⁊ ostia fiat. Primo ei duricies eoꝝ p̄terit: ⁊ i mimas p̄tes d̄ducit. scōo a furfure emūdat. Tertio admixta farina ad inuicē p̄ aquaz demū p ignē de cocta in panē seu hostiā solidatur. Si quilibet pctōr q̄ cōcupiscit digne accedere ad h̄ sacrosanctissimū sacrm̄ p tria in p̄dictis signata recōsiliare se dz. Ꝑrio p cordis ꝯtritionē. scōo p oris ꝯfessionē. tertio p fris dilectionē. Ꝑria fit deo. scōa ecclia. tertia vero fit primo.

Qui ad cordis cōtritionem tria sunt necessaria ei q̄ vult cōicare Ca ·i·

Primo se reconsiliare debet deo p cordis ꝓtritiõez. Est eñ pctõris cor durũ ꝙsi lapis sic̃ testat̃ Job.xiiij. Indurabit̃ cor ei⁹ quasi lapis. Si eñ vsq; ad vltimuz finem i tali duritie pseuerat. vere irremediabiliter pit: sicut Ecclie.iij.dr. Cor durũ male hẽbit nouissimo: ꝙ amat̃ piculũ pibit in illo. Necesse ẽ g̃ ꝙ talis durities ꝓterat̃ et veluti frumenti granũ in subtilissimas ptes ꝙsi farina muteť. Tria quidẽ maxie necessaria sũt ad h̃ ꝙ ex frumento pficiat̃ farina. Primũ est mola superior. tertiũ ẽ aqua supueniens atcurrens q̃ mouet molã superiorẽ. Primũ designat timorẽ. scdo vo spẽ. tertiũ vero gr̃am dei Be pma mola timoris, Esa.xlvij.dr. Descẽde sede in puluere virgo filia babylõis. Et sequit̃ Tolle molã ⁊ mole farinã: de nuda turpitudine tua. Dit eñ Descende. scz p humiliationẽ que caput erexisti ꝓtra creatorẽ tuũ. sede in pulvere. i. quiesce: in ꝓsideratõe tue vilis miserie. virgo. s. p ꝓtrariũ. i. aia polluta: q̃ ẽ filia babylõis id ẽ ꝓfusiõis. tolle molã. i. timorẽ dei. ⁊ mole farinã. Molere eñ ẽ farinã vsq; ad mimã subtilissime discutere ꝓsciaz tuã. Tres nempe timores inducũt ad hãc discussionẽ. Primus est timor iudicij. scds est timor indicij. tertius est timor supplicij. Primus eñ est timor iudicij Duplex eñ põt esse iudiciũ irati dei. Primũ ẽ addñm deuz patrũ fuor: eijcie t eos dñs de terra sua in ira ⁊ furore ⁊ i indignatiõe sua maxia. Secũdũ piculosi⁹ ẽ pspitas. nã tũc furor dñi maximẽ hoies seuit. qñ eos mala opari pmittit sic testat̃ ppha i pson̄a dñi dicẽs. Dimisi eos ꝟm desideria cordis eor: ibũt i adinuẽtiõib⁹ suis Scds ẽ timor iudicij. de q̃. j. De.iiij. dicit̃. Justus q̃dẽ vix saluabit̃. impi⁹ ⁊ pctor vbi appabit. Terti⁹ ẽ timor supplicij. vñ Job.xxj. de impio dicit̃. Videbũt oculi eius interfectionez suã ⁊ de furore oipotẽtis bibet. Scdo nccia est inferior mola ⁊ h̃ ẽ spes sursũ eleuãs: q̃ triplex est. Prima ẽ spes venie. scda ẽ spes gr̃e. tertia ẽ spes glie. De pma Esa.l. dicit̃. Quis ambulat in tenebris ⁊ nõ ẽ ei lumẽ. Speret in nomie dñi ⁊ innitat̃ sup dñm deũ suũ. De scda dicit̃ in ps̃. Spera in dño ⁊ fac bonitatẽ. De tertia etiã ps̃ ait. Bñfac dñe. s. in gña sempiterna: bonis ⁊ rectis corde. Declinãtes aũt in obligatiões: adducet dñs. i. opantes pctã cũ opantib⁹ iniq̃tatẽ. Nec tm̃ vna ista⁊ mola⁊ sufficit ad salutem Proinde p̃cepit dñs Deut̃.xxiiij. dicẽs. Non accipies loco pignoris superiorẽ ⁊ inferiorẽ molas. Superiorẽ molã h̃ ẽ timorẽ solũ accepit Judas ⁊ Layn q̃ desperauerũt de miscõia dei Jn sup q̃dã accipiũt tm̃ inferiorẽ. i. spez ꝺ miscõia dei: sic fecit Adã comedẽs ꝺ pomo vetido Sic tales peccãtes sperãt nõ se corrigẽdo mlaz dei: talẽ eñ fingũt deũ qualẽ ipi volũt. h̃ ipe ẽ talis qualis vult Sed audiãt q̃d de eis dñs p ꝓphetã dic̃. Cũ accepo tps ego iusticias iudicabo. Si vo iusticias q̃to ãpli⁹ iudicabit neq̃tias ⁊ ꝓdẽnabit. Et itez Apoc̃.ij. Sciẽt scz in die iudicij oes eccl̃ie q: ego sũ scrutãs renes ⁊ corda ⁊ dabo vnicuiq; ꝟm opa sua Utrãq; siq̃dẽ molã accepit Magdalena. Lu.vij. et publican⁹. Lu:xviij. Jõ gr̃am p veram ꝓtritionẽ adepti sũt Tertia vo nccia est ad pficiendũ farinã de frumento decurrẽs aqua q̃ signat gratiã spũsscti. de qua aqua Jo.vij. dñs ait Qui credit in me sicut dicit scriptura flumia ꝓfluẽt de vẽtre eius aq̃ viue. h̃ aũt dicebat de spũ quem accepturi erant credẽtes in eũ. hec q̃dẽ aq̃ opat̃ p duplicẽ molã ad cõplementũ farine vere ꝓtritionis. Uñ Bonaueñ.in.iiij. di.xvij. ait. Ad h̃ eñ q̃ gr̃a infundat̃ nccẽ ẽ q̃ hõ se p̃paret ad accepti/onẽ gr̃e: ⁊ detestationẽ culpe. nã nccẽ ẽ in gr̃e infusione q̃ttuor eẽ. Primũ ẽ gratie infusio. scdm ẽ liberi arbitrij cõmotio. tertiũ ẽ cordis ꝓtritio quartũ pcti expulsio. Dñs eñ expellit culpaz infundẽdo gr̃az: h̃ nõ infũdit eã nisi ei q̃ sue gr̃e se ꝓformat. iõ nccẽ ẽ pmpte gr̃e aũt sic adueniẽti se ꝓformat p motũ liberi arbitrij. Gr̃e vo vt pctũ expellẽti ꝓformare gr̃e adueniẽti et peccatũ expellẽti se ꝓformat p motũ ꝓtritiõis. vñ duo sunt a deo scz gr̃e infusio ⁊ pcti expulsio Et duo a nob his duob⁹ modis ꝓsona. h̃ aũt q̃ttuor sit̃ ꝓiungunt̃ i illo vasiculo ps̃. q̃ ait .ps̃. lix. Cõmouisti terrã ⁊ ꝓturbasti eã sana ꝓtritiões ei⁹ q: cõmota ẽ. Gr̃a eñ aduenies i aiam ꝓmouet rõez. ꝟm q̃ ẽ ps liberi arbitrij ⁊ ꝓturbat voluntatẽ p ꝓtritõz. ⁊ p⁹ modũ sanat p pcti expulsionẽ. Et rõ hui⁹ reddit̃: q: p̃cessit duplex ꝓmotio: p quã ipa aia iustificati se ꝓformauit: ideo subdit quia cõmota est.

De integra ⁊ vera cõfessione ⁊ quo modo p̃cedere debet sacram cõmunionem. Capl'm. II.

Secũdo receptur⁹ h̃ sacr̃m se recõsiliare debet eccl̃ie p oris veram ꝓfessionẽ. Nã cũ quis accedit ad sacrã cõionẽ si mortalit̃ peccauit nõ sufficit q̃ sit tm̃ corde ꝓtritus nisi etiã sit ore ꝓfessus eccl̃ie q̃ recõsiliat⁹. Circa h̃ tñ ꝟm Rich.in.iiij. distinguendũ ẽ: q: aut talis habet copiã ꝓfessoris ydonei ⁊ ꝓfitẽdi sufficiẽs tps ⁊ liberã loq̃lã: tũc peccat cõicando si ne ꝓfessione: q: ad hoc sacr̃m requirit̃ recõsiliatio: etiã ꝟm iudiciũ eccl̃ie vñ Hugo de san. vic. in libro de ptãte ligãdi ⁊ soluendi ca.xxj. ait Si absq; sacerdotis absolutiõe crimino⁹us ad cor poris xp̃i cõionẽ accedat: p certo sibi iudiciuz mãducat ⁊ bibit. etiã si eũ ante multũ peniteat

etie vehementer doleat ⁊ ingemiscat. Aut talis copiam sacerdotis ⁊c. supradicta non habz et tūc distinguendū ē qz aut iminet aliqua necessitas celebrādi vel cōmunicandi: vtputa ortuz scādalū psone sue nō cōicet: aut ptī: vel incepit mysteriū sacramenti vel amisit loquelā et tunc non peccat cum ppōsito ꝓfitendi quādo poterit. Aut nō iminet necessitas: et tunc peccat ym Scotū Richardū. petrū de candia sed de hoc pleni⁹ dictum est in quadragesimali de christiana religione sermone. liiij.

Quomodo qui vult digne cōmūicare tripliciter proximo suo reconciliari debet Cap. iii.

Tertio autem recepturus hoc sacramētū reconsiliari se debet p primā fraternam dilectionē ⁊ vnionem: exemplo farine que in granis distincta: demū per aquā ⁊ ignē simul vnita i hostiā formatur: vt mystice innuatur qz ad hoc sacramentuz nemo presumat accedere. nisi sit primo suo dilectione vnitus: vnde tripliciter debet talis proximo suo vniri. Primo corde: scdo ore. tertio ope. Primo debet cuz primo etiam cum quolibet inimico vnitus esse corde. Unde de ꝓse. di. ij. c. hoc sacramentū. Aug⁹. ait. hoc sacramentū pietatis. signū est vnitatis. Qui vult viuere accedat et credat incorporet. Per hunc cibū ⁊ potum societatem vult intelligi corpis ⁊ mēbroz suoz qđ est ecclesia in pdestinatis. hec ille. Et iterū. j. Cor. x. aplus inquit. Unus panis ⁊ vnum corpus multi sumus. Omnes qui de vno pane ⁊ de vno calice participamus scz digne Et iterū Aug⁹. ait. Qui accepit mysteriū vnitatis ⁊ non tenet vinculū caritatis. non mysteriū accipit per se: sed ꝓtra se. Eccli. xxvij. etiā dicit Dilige primū tuū. ⁊ ꝓiūgere fide cū eo: scz nō pacifico ore ⁊ maliuolo corde: Unde Aug⁹. ō verbis dñi ait: ne dicas cū lingua ignosco ⁊ differas corde: nouit eī dñs cui dicas: vocē tuam homo audit: ꝓscientiā tuam deus inspicit: melius est cum clamas ore ⁊ dimittis corde: q̄ sis blandus ore ⁊ crudelis corde. Secūdo suscepturus sacramētū hoc debet habere cū primo pacem ⁊ vnitatem oris. Circa hoc aūt aduertendum est qz quedam sunt signa dilectionis et illius ad quā omnes necessario obligant. qz in eoz oīmoda negatione ptendit signū odij seu ire. Hmōi aūt signū videt esse salutatio. aut ad aliqua interrogata aliqualis respōsio. Proinde qui inimico suo oīno denegat verbum suuz aut qui in pūtia eius semp auertit faciem suam vel subito fugit: signum ptendit mortalis odij et rancoris. nisi hoc faciat ex causa multū rationabili: vtpote si pbabiliter timet ex hoc aliq̄d peius accidere: ⁊ tunc ratione ⁊ intentione sui facti debet intueutib⁹ ppter vitationē scādali declarare: si bono modo facere hoc pōt. Qz ad pdicta ꝓ similia signa homo necessario obligat ostendit dñs Math. v. dicens. Si salutaueritis fratres vestros tantū quid amplius facietis nonne ethnici hoc faciūt? Per salutatōem nē peinteligit quecunq; extrinseca amoris signa quia in actu est prima cōmunicatio ⁊ oñsio humane affabilitatis ⁊ societatis. Ad reliqua vero q̄ que dicta sunt signa homo nō obligat nisi in casu necessitatis. sed de hoc plenius dictū est supra. sermōe. vij. arti. j. c. iij. Tertio quo modo cōmunicaturus debet ad primū habere dilectionem operis. quia quantū ad effectū subuentionis necessarie omnes tenent habitu et actu: ⁊ inimico p loco ⁊ tpe puidere. Hinc Augusti. sup illud Mat. vj. Dimitte nob. ⁊c. inquit. In hac oratione si mentit toti⁹ oratōis nullus est fructus pecuniā aliquādo repetere ꝓceditur: sed debita peccatoz petenti veniam nunq̄ iuste negatur. Et itez de ꝓse. di. ij. c. panem. idē ait. Panē de altari spūaliter māducare: est innocentiā ad altare portare: peccata vī sint quotidiana ⁊ non sint mortifera anteq̄ accedatis illa dimittite debitoribus vestris: si dimittis dimittent tibi securus accede panis est nō venenū. Qz vide si dimittis ñ mētiaris do quē ñ fallis: mentiri deo potes valere ñ potes Sed aduertendū est qz sicut cōmunicaturo necessarium est offendēti veniā donare multoforcius necessariū est ab offenso veniā postulare. quod mystice insinuās dñs Mat. v. ait. Si offers munus tuum. id est corruuz ad altare. scz ad sacrā cōmunionē: ⁊ ibi recordatus fueris qz frater tuus habet aliquid aduersum te: relinq̄ ibi munus tuum ante altare. i. serua ppositum cōmunicādi ⁊ vade pri⁹ reconciliari fratri tuo Ad litterā si possibile est: sinautē habeas ppositū illud agere q̄citius fieri potuerit sine mora: ⁊ tunc veniens offeres munus tuū. id est sumes sanctissimū sacramentū. Ex dictis patz qz ꝓmunicare non possunt omēs sequentes sectas ⁊ ptialitates sicut guelphi ⁊ gebelini et ꝓsimiles alij que eas corde tenent: aut ore pfitentur aut ope exsequunt. ⁊ sic de alijs mortalib⁹ culpis sicut de ptialitatibus supradictū est sermone. xxv. per totum.

Articulus. ii. qz tria maxime necessaria sunt: vt homo se bene ⁊ digne disponat ad sacram cōmunionem

Secūda ē ppatio dispositiua Indignū eq̄dē ē vt tā admirabilē cōionē. i. ad cū q̄ ē sctūssctōz: ⁊ ois sctitatis origo. h ē ad regē celoz ⁊ dñm angeloz q̄s indeuote ⁊ in

curate accedat. ¶Proinde de sacerdotib⁹ ⁊ de q̄libet accedēte ad ℟ scr̄m Exo.xix.scriptū ē p̄ ceptū dñi in q̄ dr̄ sacerdotes q̄ ascēdūt ad dñm sctificenť ne pcutiā eos. Triplex em̄ dispositō p̄patiua p̄cedere dz sūptionē hui⁹ sacr̄i. ¶Pria est fides plena, scda ē puritas magna, tertia ozatio deuota.

Q ad sumptionē corpis christi triplex plena fides requirit Cap.I.

Prima dispositio p̄patiua ē fides plena tūc em̄ plena ē si hz tria. ¶Pio si ē clara scdo si ē feruida. tertio si erit solida seu firma. ¶.si ē clara in intellectu seu capacitate: feruida in volūtate. ⁊ firma in facultate: qz talis fides totā aiaz replet. ¶Pio q̄ fides ad ℟ sacr̄m dz eē clara i intellectu ⁊ capacitate: vt itelligat q̄d receptur⁹ sit. ſ. vez deū: q̄ fecit celū ⁊ terraz et vez hominē q̄ amore nostri pependit in cruce. Ad hāc q̄dē hortať ap̄s ad Heb.x. dicens Accedamus vero corde in plenitudie fidei asp si corde a ꝓscia mala. cū vero accedit: q̄ hoc sacramentū sine errore credit: qui nō q̄d videt. ſ tū x̄pm verū deū ⁊ vez hoiem fide intelligit et ore ꝓfitet q̄d credit. Et merito q̄dez: nam fides intellectū capacē diuini ꝓsilij efficit: ⁊ vbo x̄pi credit qui ait Hoc est corpus meū: imo q̄tū fi des pp̄rio sensu detrahit: tanto amplí⁹ intellectū diuini sensus capacē facit. Hinc ait dñs. Math.xvj. Qui vult venire post me abneget semetip̄m .i. pp̄riū sensū: q̄d maxime accedens ad hoc sacramentū efficere debet. ¶Proinde de talib⁹. Jo.xx. dñs ait. Beati q̄ non viderunt et crediderūt. Scdo aūt fides ad hoc sacramētū dz esse feruēs in volūtate. Ad hūc feruorem excitandū ⁊ inflāmandū duo maximū fomentū p̄stāt scz ꝓsideratio pp̄rie nihilitatis ⁊ x̄pi ardentissime caritatis. ¶Primū humiliat. scdm vero inflāmat: maxie si ꝓsideret caritas illa immēsa ⁊ inexplicabilis amoris ardor: q̄ p nobis impijs tā seua ⁊ impia voluit sustinere. Talis est fides de qua Mat.xvij. dñs ait. Amē q̄p dico vobis si habueritis fidē sic granū synapis dicetis monti huic transi hinc: ⁊ transibit. vbi glo. ait. Fidē tam pfectā grano synapis ꝓpat: que sit in facie hūilis: in pectore feruēs. vilis videntib⁹ nec vllaz virtū apparēs ſ p̄ressuris tribulationū q̄d intus oñdit. Tertia aūt fides ad hoc sacramentū debet esse solida seu firma in facultate intantū q̄ viribus suis castra huāne sapicatz sēsuū hūanoz eneruat hostes. Jsti in sapientibus hui⁹ mūdi fortissimi sūt ꝓtra sctissimū sacrāmentū: atq̄ p cynifes mystice designanť quorū plaga. Exo.viij. curata nō legiť. Dicit em̄ ibi Extendit Moyses manū virgā tenēs per cussitq̄ puluerē terre: ⁊ facti sunt cynifes tam i hominibus q̄ in iumentis: ⁊ dixerunt malefici ad pharaonē Digitus dei ē hic: cynifes em̄ de puluere terre educti sunt sunt argumēta phoz de terreno ac subtili sensu p̄deūtia. q̄ circa hoc sacramentū occultū oculū pure fidei ledūt Añ glo. Origeñ. ait. ℟ aialis corp⁹ cui insederit acerbissimo trāsfodit stimulo: vt quā volātē q̄s videre nō valet sentiat stimulantē: ℟ sic q̄dē aiaľ arti dyabolice cōpať q̄ minutis ac subtilib⁹ vboz stimulis aias obtenebrat. ⁊ tāta callidītate circūuenit. vt decept⁹ non videat nec intelligat vñ decipiať: ſ hec plaga etiā nr̄is his tpibus nō curať: qz sicuti q̄dā ait. ydola philosophantiū remanserūt: cū ydola gentiū desttucta fuerint. Hi sūt q̄ rōnib⁹ fidei q̄ sūt dei natura et rōes q̄ sūt hoīm añponunt. ppterea huic sacro suis manufactis rōnib⁹ aduersať. Cōtra quos Bern̄. in quadā ep̄la ait. Sacramentū dei altissimi suscipiendū est nō discutiendū: venerādū nō dijudicandū: fide formatū non renatū traditione scitum. non rōne inuentū. Hec ille.

De maxima mundicia ⁊ puritate conscientie que requiruntur ad sacrā cōmunionē in linea corporali mystice demonstrata. Cap.II.

Secunda dispositio p̄patiua ad ℟ sacramentū est puritas magna. Verū vtiq̄ est vt vas sit mundū q̄d debet suscipere hoc sanctissimū sacramētū. vñ mystice Exod. xvj. dicit Moyses ad aaron. Sume vas vnū ⁊ mitte ibi manna. vas vnū q̄si singulariť ⁊ excellenť mundū. Ad apti⁹ declarat ap̄s ad Hebr.x. dicēs. q̄ in arca testamēti erat vrna aurea hās mānā: vt mystice innať q̄ q̄ dz suscipe hoc celeste mānā teneať hr̄e cor mūdissimū q̄si auro fulgorosū. vñ de ꝓse.d.ij.c.nihil. Alexan. ait. Nihil in sacrificijs mai⁹ eē pōt q̄ corp⁹ ⁊ sanguis x̄pi. nec vlla oblatio potior est hac ſ omēs ℟ p̄cellit q̄ pura conscia dño offerēda ē. ⁊ pura mēte, sumenda atq̄ ab oib⁹ venerāda Et sicut potior ē ceteris: ita etiā poti⁹ excoli ⁊ venerari debet Proinde Chryſ. Omeľ. v sup Math. ait. Sicut corpalis cib⁹ cū ventrē ingenerit aduersis humorib⁹ occupatū. amplí⁹ ledit magis q̄ nocet ⁊ nullū p̄stat auxiliū: sic etiā iste spūalis cibus si aliquē reperit malignitate pollutū magis eū pdet: nō sui natura sed accipiētis culpa. Que aūt sit pura ꝓscia q̄ req̄riť ad huius sacrāmēti susceptionē. declarat Hugo de sctō vidicēs. Pura ꝓscia ē q̄ nō hz de p̄terito iustā accusatōez: de p̄nti iustā delectationē: de futuro iniustā volūtatē. Insup ℟ idē. Math.xxvij. mystice figurať cum dicit: q̄ Joseph accepto corpe ihesu inuoluit illud in syndone munda: et

imposuit illud in monumento suo nouo. Vbi glo: ait in syndone munda iesum inuoluit q̄ pura mēte eū suscepit. Hinc etiā mos ecclie hz vt sacrificiū altaris nō serico nō pāno tincto s̄ puro lyntheo celebrāt. In trib⁹ em̄ que pducūt lyntheū corpale candidū. tria intelligunt q̄ faciūt ad nr̄az mundiciā spūalē: Primo em̄ lauāt. scdo torquēt: tertio desiccāt. Sic q̄ vult ad dñm diligēter suscipiendū mūdificari. Primo debet p aquā lachrymaz lauari vñ apls ad Heb. x. ait Accedam⁹ vo corde in plenitudine fidei aspsi corde a scia mala: r abluti corp⁹ aqua mūda. i. mūdati lachrimis a pcti cordis. Proide Exo. xxx. mysti: e dicit. Lauabūt Aaron r filij eius man⁹ suas r pedes: qñ ingressuri sūt taberna/culū testimonij: r qñ accessuri sūt ad altare. Et sequit ne forte moriant. Lauare q̄dē man⁹ et pedes ē aq̄ cōpunctiōis r confessiōis purgare r mūdare imūdas opatiōes r affectiones ab oi impuritate culpaz scz ne in sumptiōe hui⁹ sacramēti ania moriat. Et Jeremie. iiij. Laua a malicia cor tuū ir'm. vt salua fias. Ad nccia fore ppha intelligens ait de seipo. Lauabo p singulas noctes lectū meū. i. mūdabo p singulis culpis consciaz meā: lacrimis meis stratū r̄c.

Scdo autē accessur⁹ ad h̄ sacr̄m p opa pnie dz torq̄ri sic Exo. xxvij. figuratū ē ibi dr. Facies tentoria tabernaculi. i. aie ornamentū de byso retorta. i. de opib⁹ pnie scz de ieiunijs oroni bus afflictōib⁹ r cōsilijb⁹. Et itez. j. Corint. ix. apls ait. Castigo corpus meū r in seruitutē redigo: ne forte cū alijs p̄cauerim ipe reprob⁹ efficiar. Tertio q̄z qui sumere debet h̄ sacramentū necesse ē ei p feruorē diui amoris a carnaliū desiderioz desiccari. De hmōi em̄ exēplū propheta ponit dicēs. In sole posuit tabernaculū suū. scz ad siccandū p diuinū amorē vt fiat. scz valde mundū r pulchz. Tali siq̄dē aie dñs ait Can. iiij. Tota pulchra es amica mea. r macula nō est in te scz alicui⁹ culpe mortalis: sed bñ lota torta r exsiccata es. Q̄ etiā sumēti h̄ sacr̄m necessaria sit discretio pbatio r deuotio dictuz ē supra sermo. lv. arti. iij. s̄m Bonauen. in p̄ncipio: Circa hoc querit vtz grauiq⁹ peccet cōmunicās in pctō spūali: q̄z in pctō carnali. Ad h̄ rñdet Alexan. de halis in. iiij. di. Sine p̄iudicio dicendū ē q̄ q̄ cōicat in pctō carnali: s̄m q̄ pctm̄ carnis cōprehendit pctm̄ luxurie r pctm̄ gule: r q̄ cōicat in pctō spūs s̄m q̄ peccatū spiritus cōprehendit omia alia peccata a pctis carnalib⁹ p̄dictis: tales se hñt vt excedētes r excessi in demerito vel pctō. Minus em̄ peccat qui manducat corpus xp̄i existens in peccato gule q̄m qui manducat existens in peccato desperationis vel inuidie fraterne dilectionis. Et magis peccat existens in peccato luxurie q̄z exns in pctō re vel alteri⁹ peccati spūalis. Et hoc triplici rōne. Primo p oppositionē: scdo p defectionē. tertio ppter inq̄nationem: Primo inq̄ ppter oppositionē scz p̄trarietatis in affectu q̄ hoc sacramentū efficit hoiez spūalē: illud vero pctm̄ carnalē. Preterea h̄ sacr̄m vnit mēbra cū capite: r mēbra adinuicē: r h̄ inter oīa pcta amplius diuisū ē: q̄ in hmōi ope duo peccāt. Secūdo ppter desperationē. q̄ maioz p̄tempt⁹ ibi accidit ex certitudine et vilitatis reputatione. Qui em̄ peccāt pctō luxurie: certi sunt q̄ mortaliter peccant: r pcti vilitatē agnoscūt r viles se reputant: q̄ raro accidūt in spūalibus culpis Raro em̄ p̄tingit q̄ aliq̄s sciat q̄ mortaliē peccat ex cōmissione actus spūalis: vtpote ex actu superbie ire inuidie aut cōsilij. Tertio ppter inquinationē: nam ex cōmissione carnalis operis nō solū ania efficit imundioz p imūdicie appetitū: r imundaz cogitationū occursum: vez etiā caro ipa ppter pnitatē ad opera imūda. Preterea dici potest q̄ accedēs in hoc pctō ad sacrā cōionem grauius peccat: q̄z accedēs in peccato spūali: q̄z maioz̄ p̄tumeliā q̄tū ē de se fac altissimo sacramento. Insup aduertendū est q̄ non ē aliq̄s actus virtuū aie cuius delectatio ita suffocet opa virtuū supioz sic actus gnatiōis q̄z in actu illo oīno ordo virtuū puertit. Nā q̄ōm ordinē rectū debet esse supi⁹ est inferius. r econuerso. Iñ s̄m Aug̃l. in hmōi ope ania fit tota caro: quia corruptio pualet ip̄i nature. De pollutione nocturna s̄m Landulphū hoc seruandum est. Primo si pollutio puenit ex crapula mortali: r hoc sciat vel pbabiliter dubitet a p̄ceptione vel celebratione debet necessario abstinere. Secundo si pollutio veniat ex crapula veniali cum turpi imaginatione retrahit a perceptione et a celebratione de congruo non de necessitate. Tertio si pollutio veniat ex crapula veniali sine turpi imaginatione nō impedit a perceptione. sed p̄hibet de congruo a celebratione nisi necessitas imineat. Quarto autem si p̄ofluit ex superfluitate nature: nō impedit ab vtroq̄. Quinto si puenit ex turpi imaginatione mortali sine crapula: phibet ab vtroq̄ de necessitate. Sexto si puenit ex turpi imaginatione veniali: phibet de cōgruo nisi necessitas appareat. De his sex dist. c. testamentū. Septimo vero si puenīat ex mera illusiōe demonū. de congruo phibet ab vtroq̄. quod pbatur quia videtur q̄ ppter aliquā culpam nostram huiusmodi feda dyabolus pmittatur p̄uocare in nobis. Sed nunquid quādo quis polluitur aliqua p̄dictaz causaz maxime vltimaz semp debet a celebratione cessare. Dicēdū ē q̄ si sentit inq̄natoz illā m̄tū aiaz inclinasse q̄ actu illo fit hō caro siue i somno si

uel vigilia: abstinere dz ꝛ facē reuerētiā sacro. Si aūt sentit naturā magis expeditā ꝛ vlteri⁹ deuotio trahit ipm ad pceptionem ꝛ solēnitas vt aliqd tale. multū recōpēset. s. necītas ꝛ deuotio pli ꝛ familia secure celebrare pōt. Si aūt p babilit apparet q dyabol⁹ fructū spūalē in nobis impedire conet. nō est abstinēdū di. vj. nō est peccatum. Hec ille.

Quantū deuota oratio necessaria est ad sacrā cōionē Cap. III.

Tertia dispositio ꝓparatiua ad b sacramentū ē oratio deuota. Tria vero bona opatur in anima deuota oratio que maxime ꝙueniētia ꝛ dispositiua sūt ad sacram cōmunionē. Primū est intellectus illūinatio. secūdum affectus delectatio. tertium est animi iocūdatio. Illūminatio. Primū est intellect⁹ illūminatio. Jō a dama. sic diffinitur oratio. Oratio est ascēsus intellectus ad deum. Ascensio ei quidē ē motus. Omis aūt motus est ad aliquam pfectionē. Et sic intellectus ascendēdo ad deuz ad pfectionē tēdere com̄patur. Talis quidez ascēsus in deum p creaturas fit quasi p quādā scalam. Jā cōsiderando magnitudinē vniuersi: ascendit in potentiā creatoris: atq; stupēs admiranter ait illud Apoc. xv. Magna ꝛ mirabilia sunt opa tua dñe deus oēs. Considerādo vniuersi ordinem ascendit in sapientiam ordinatoris: atq; admiratione tante sapientie plenus eam cū ꝓpheta extollit dicens. Ordinatōe tua pseuerant dies: qm̄ oia seruiunt tibi. Considerādo insuper ꝙseruationē atq; subsistentiā vniuersi ascendit ad beniuolentiā gubernatoris totum conatū ponēs vt diligat deū. iuxta dñi p̄ceptū Mat. xxij. dicens. Diliges dñm deū tuum ex tō corde tuo. i. sup exteriora: ꝛ i tota anima tua. i. sup interiora. ꝛ in omi mente tua. i. sup superiora: ꝛ sic ascēdendo ad ādtributa ascēdit intellectus quodāmō ad psonas ibiq; quie scit affluens delitijs sempiternis. licet nō pmanens inquietū cor nostrū donec reqescamus i te. Et iterū idem sup ps̄. ait. Pure oronis magna est virtus: ꝛ velut fidelis nūcius mandatū pagit et penetrat quo caro nō ꝙuenit. Vñ Bern̄. ait. Vñ fidelis ꝛ humilis ꝛ feruens oro fuerit. celū sine dubio penetrabit. Vñ certū ē q vacua redire non posset. Delectatio vero cū dū vero oronis bonū est affectus delectatio. Unde ab alijs oratio diffinit sic. Oratio est pius affect⁹ in deum directus. Siquidez impfectus affect⁹ obliquatur in creaturas nec pure delectatur i eis. eo q delectatio inquantū in creatura expetitur semper cōmisc̄t amaritudini. Nam si delectatur in diuitijs laborat in acquirendo eas timet in custodiendo: et dolet in amittendo. si delectatur in filijs. non tantū delectatur in eorū generatione quantū amaricat in eorū amissione. Insuper si delectatur in delitijs momentanea est hec delectatio: sed eterna est crutiatio eius. Ideo Augusti. ait. Jussisti domine ꝛ sic ē vt pena sibi sit omnis inordinatus anim⁹. Fugiam itaq; ꝛ libenter fugiā vt tu dulcescas mihi dulcedo non fallax: dulcedo felix ꝛ secura. Hunc quidem affectuz per peccatum sic distortum oratio dirigit in deum. in quo est delectatio ꝓsummata. Sicut psal. testatur dicēs. Delectationes in dextera eius vsq; in finem. Illa vero dulcedo nulla amaritudine admiscetur. Cassiodo. super ps̄. Oratio serenat cor abstrahit a mundanis mundat a vitijs subleuat ad celestia: reddit capaciorē ꝛ digniorem ad suscipiē da spūalia bona sc̄z sicut ꝙuenit huic sanctissimo sacramento. Tertium orationis bonum est iocundatio. Ideo alio modo diffinīri solet. Oratio est deuotio quedam ex compunctione pcedens. In tali quidem deuotione inexplicabili modo animus iocundatur. Unde cū mens orantis p deuotionem accendit in fletus ꝛ suspiria i iubilos atq; voces incōsiderate prumpit. Hec siquidem orationis bona sunt aromata illa de quibus Mar. xvj. dicit mystice scriptū est. Maria magdalene ꝛ iacobi ꝛ salome emerunt aromata vt venientes vngerent iesum. Et si forte aliquid deficit ad dignam ꝓparationē ad hoc sacramentū supleamus per spiritualiū aromatum. id est. orationum oblationem. iuxta quod. ij. Parar. iij. mystice dicit. Magna pars populi de effraim ꝛ manasse de ysachar ꝛ zabulō que sanctificata nō fuerat comedit phase. Juxta quod scriptum est. Et orauit pro eis Ezechias dicens. Deus bonus propiciabitur cūctis qui in toto corde requirunt dominū patrum suorū: et non imputabitur quod min⁹ sanctificati sunt: quem exaudiuit domin⁹. Unde de cōsc. di. ij. c. quotidie Aug⁹. ait. Quāuis qs p peccato mordeat peccandi tamen de cetero non habeat voluntatem. ꝛ cōmunicaturus satisfaciat lachrymis ꝛ orationib⁹. ꝓfitens de domini miseratione accedat ad eucharistiā intrepidus ꝛ securus. Hoc de illo dico quem peccata mortalia non grauant. Hec ille. Sed cōtra hoc obijcit Sco. in. iij. dist. ix. dicens. Ex his igitur verbis videtur q ad hoc sacramentum quis secur⁹ non potest accedere. nisi sit sine voluntate peccandi venialit: ꝛ de ꝓteritis lachrymis ꝛ orationibus satisfecerit. Et respondet dicens q potest intelligi de mortali peccato non q iam ineſt neq; de preterito sine omi pnia sed iam confesso. Sed si mordeatur q non complete satisfecit: ꝛ tūc intelligit ō mortali culpa: qō

sequit quem peccata mortalia nō grauant supple in actu vel p̄terita sine pnia subsequenti. q̄ de peccato veniali non necesse est penitere Et hic punctus est valde prudenter p̄dicandus. Supradicta tria orationis bona miro modo disponunt totam animā ad debitam ⁊ deuotam susceptionē sacramēti huius: si debito modo fiant. Ad hunc debitū modum duo maximū p̄stant adiuuamentū. s. mentis recollectio ⁊ mentis retentio. s. nec p̄ illicitas cogitationes vageꝫ Et de his duobus Mat. vj. dñs ait. Tu autē si oraueris intra in cubiculū tuū. s. p̄ mentis recollectionē: clauso ostio. s. p̄ mentis retentionez ora patrē tuū in abscondito. Quod etiā ad litterā vtilimā ē seruare ei qui hoc sacramentū susceperus est. Questio. Sed quid de illis q̄ indeuote accedunt ad hoc sanctissimū sacramētum. Dicendū q̄ indeuotio duplex esse potest vna actualis alia habitualis p̄ma quidem actualis est. s. cum quis habitualiter est deuot⁹ habens p̄suetudinē cū reuerentia attētione ⁊ deuotione debita frequentare sacram cōmunionē ⁊ tamen aliq̄n cū aliqua distractione accedit talis inc̄ non mortaliter sed venialiter peccat Secunda aūt est deuotio habitualis cum quis sacramentū frequentat sine deuotione vel sine sui cognitione condigna ⁊ deuotione cōdigna ⁊ tanti beneficij attentione ⁊ mētis in deū eleuatione condigna Et talis grauiter peccat q̄ omittit illud q̄ tenetur. p̄peccat aūt ꝓpter tria. Primo ꝓpter humanitatis excellentiam singularē atq̄ illius admirabilē passionem: que in hoc sacramento rep̄sentantur. Tertio ꝓpter tantam dignationem tanti ⁊ tā te gratie nobis facte:

Questio secūda. Queritur etiam vtrum habenti voluntatem accedēdi ad hoc sacramētum. sit melius frequenter accedere q̄ tarde vt raro. Dicendum q̄ cum sacramenti perceptio debitā requirat peccatorū purgationez: ⁊ mentalē eleuationem: seu reuerentiaz atq̄ deuotionem. si quis qualibet die paratus sit predictis modis ⁊ aliud impedimentū non habeat: vtile est hoc sacramentū frequentare. Cuius ratio ē Quia ex hoc cōuenienter dispositus semper reportat aliquē fructum alicuius gratie singularis: et aliquā spiritualem gratiam seu ꝓsolationem atq̄ refectionē: ⁊ virtutuz atq̄ meriti augmentationem: eo q̄ amplius firmet et cōtinuet mentis sue ad deum deuotā ⁊ debitā vnionem necnon etiam ꝓpter huiusmodi sacramenti efficatiā acquirit maiorē amorem atq̄ feruorem sicut patet sermone. liij. arti. iij. quasi per totum Si autem homo non sentiat congruaz deuotionem aut habeat aliquod spirituale ipedimentū vtilius ē aliquādo dimittere necnimiū frequētare: quia absq̄ deuotiōe ⁊ p̄paratione ꝓgrua frequentare modicum reportat fructū. sicut ad sensum de multis patet. In his vero quilibet potest seipsum examinare: ⁊ statū atq̄ conditiones suas pensare. Et si omnibus hincinde pēsatis sentit notabilē fructuz in anima sua ex frequentatione illius: tali expedit frequentare illud: dum tamen semper sit absq̄ mortali culpa et cum deuotione accedat Si quis autez sentit ex tali frequentatione ad hoc sacramentū irreuerentiam augmentari aut ad se p̄parandum maiorem contemptum vel negligentiam generari. expedit ei assumere illud raro Concordat Tho. in. iiij. di. xij. Alexan. vero de halis in iij. ait q̄ talis questio de frequentatione cōmunicationis determinanda est habita consideratione ad fidem ⁊ deuotionez accedentis Si em̄ ex continua deuotione ⁊ desiderio continuo ⁊ cōfidentia de assequendo affectus huiusmodi sacramenti aliquis in singulis diebus accederet: estimo q̄ valeret ei frequentatio talis. Si vero quis ex reuerentia tanti sacramenti. et ex timore tante indignitatis frequenter desisteret. estimo q̄ ex illa reuerentia ⁊ timore p̄ficeret Unde dico q̄ determinatio huius casus relinquēda est pie crudelitati accedentis. Unde Aug⁹. de ꝓse. di.. ij c. quotidie ait Quispiam non quotidie eucharistiam accipiendaz. alius affirmat quottidie: faciat vnusquisq̄ quod s̄m fidem suam p̄ie credit esse faciendū. nec̄ em̄ litigauerūt inter se aut quisq̄ eorum se alteri p̄posuit zacheus. ⁊ ille centurio: cum alter eorum gaudēs in domo sua suscepit dominū: alter dño dixerit Domine non sum dignus vt intres sub tectum meū Ambo saluatorem honorificantes. q̄uis non vno modo. Ambo peccatis miseri: ambo misericordiaz sunt consecuti. Hec ille. Queri etiam potest quare anachorite raro cōmunicabant: ⁊ maxime illi qui multis annis in desertis solitarij habitabant. Dicendum est q̄ anachorite aliquando cōmunicabāt s̄m q̄ hoc magis eis erat cōueniens ⁊ expediens ad vitam illam ꝓtinuandaz. Quidam vero rarissime quia continue diuinitus reficiebantur. Et hoc sacramentū spiritualiter manducabant. Et hoc quidem expediebat eis amplius q̄ ꝓtrarium s̄m statū suum ⁊ s̄m regimen quo diuinitus regebantur. Si tamen absq̄ distractione vel sui status periclitatione aut cuz gentibus implicatione: hoc sacramentū paratum fuisset eis: credendum vtiq̄ est q̄ illud amplius frequentassent. nā spiritus in his regebat atq̄ ducebat eos s̄m q̄ eis expediebat. Quod em̄ nos ex frequentatione colligim⁹: ipsi habebant in spiritu altiori ⁊ vniuersali. a mundo sequestratione. ⁊ continua in deū suspensione ⁊ ardenti deuotione.

Articulus. iij. de p̄paratiōe quā dz

homo facere ad hoc sacramentum in paschali agno mystice demonstrata.

Tertia est prepatõ cõsumatiua q̃ Exo. xij. in agno paschali mystice figurat: Nã q̃tum ad id p qđ sumens digne p̃ pare se debet in illo agno monstratũ ẽ: quia ipse vere agnus dei qui tollit peccata mũdi. Jo. j Porro circa illam agni figuram ꝛ pmestionez eius tria ꝓtemplanda sunt. Primo mãducãdi ritus. scđo manducandi cultus. tertio manducandi gustus.

De triplici ritu ꝼm quem in mysterium sacramenti manducãdus erat paschalis agnus. Capl'm. I.

Primo manducandi ritus cõtemplandus est. Circa quem tria cõsideremus secũdo qualis erat manducandus. tertio quid erat in eo manducandũ. Temp⁹ enim erat mensis primus. dies decima: luna decima quarta: ꝛ hora vespertina: In his omnib⁹ mystic⁹ sensus querendus ẽ. Naz p̃mus mensis signat pfectam reformationem penitentie. dies decima pfectam obseruationẽ legis diuine. luna. xiiij. pfectam signat obseruationem operis virtuosi. hora vespertina pfectam obseruationem pseuerantie. Sola em pseuerantia ꝼm hoc inter ceteras virtutes triumphat. Proinde licet in alijs tpibus sit prepatio agni: in sola tamen vespertina hora est sumptio eius quia semper cum nunq̃ mortaliter peccãdo ꝓposito sumi debet: quasi tali mẽti semper occidat sol omnis glorie temporalis ac si in vespera mortẽ esteret sic ad amorem dñi iesu omnis ei mũdi claritas obscuretur. Secũdo considerem⁹ qualis erat comedẽdus. Nam p̃ceptum erat q̃ nihil sumeret crudum. nihil lixum: nihil frixum totum assum: intinctum totum. Crudum sumit desidiosa indiscussio. id est. qui mentem suã diligenter non discutit. Vel qui nõ cogitat quod recipit: aut purum hominẽ christum credit. Lixum sumit accidiosa indeuotio. id est. qui mente distracta ac terreno affectu humida et insipide tota aquea: ad sacramentum dissolutus accedit. Frixum sumit presumptuosa perscrutatio hoc est qui de sacramento p̃sumptuose inquirit. Assum ꝛ incensum sumit lachrymosa deuotio: atq̃ studiosa gratiarũactio. Tertio cõsideremus quid in eo erat comedẽdũ. Quia p̃ceptum erat q̃ caput agni cum intestinis et pedibus vorari deberet. In quo mystice designatur q̃ in hoc sacramento totus christus cũ diuinitate ꝛ anima ꝛ corpore ibi continet ꝛ sumitur: caput diuinitas: intestina anima pedes vero sunt corpus christi.

De triplici cultu ꝼm quem in mysterium corporis christi agnus paschalis manducandus est.

Capitulum. II.

Secundo ꝓtemplandus est manducandi cultus. qui triplex erat. Debebat em̃ esse manducans agnum Primo calciatus pedibus. secũdo accinctus renibus. tertio tenens baculũ in manibus Ex his omnibus aliquid morale intelligendũ est. Primo in pedum calcatione duo intelligẽ scz conculcationẽ ꝓcupiscentie: ꝛ obseruationem discipline. Ad talem animã loquitur sponsus Canti. vij. dicẽs. Pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Secundo in renum accinctione: duo quoq̃ comprehende. s. abiectionem immundicie: ꝛ exemplum bonũ mũditie sicut Lu. xij. domin⁹ ait. Sint lumbi vestri precincti. ꝛ lucerne ardentes in manib⁹ vestris. Quod exponens Greg⁹. ait. Lumbos ei precingim⁹. cum carnis luxuriam per continẽtiam coartam⁹. Et sequitur. Lucernas q̃pe ardentes in manibus tenemus cuz per bona opera primis nostris lucis exempla monstramus

Tertio vero in baculi sustẽtatione etiã duo intelligenda sunt. scz toleratio patientie ꝛ peregrinatio gratie: vt posset dicere cum iacob illõ Gen. xxxij. In baculo meo transiui iordanem

De triplici ferculo quo corpus christi varie soporat: Cap. III.

Tertio ꝓsiderandus ẽ in sacramẽto mãducandi gustus. Qui ex trib⁹ ferculis generat. Primũ ferculũ est lactuce agrestes: secũdũ panes azymi: tertiũ est sanguis agni. In primo ostenditur dolor offensiõis In secundo rectitudo intentionis. In tertio gust⁹ cõmunionis. Primũ em̃ ferculuz sunt lactuce agrestes. id ẽ. dolor offensioni s cum quo comedendus est iste sacratus panis. qua in sumptione eius compũgi debemus de peccatis nostris: vt amaritudo penitentie abstergat amorem peruerse vite: vt cum Esa. xxxviij. dicere valeat. Ecce in pace. id ẽ. in cõscientie quiete amaritudo mea amarissima. Amara quidẽ quia eternam damnationem incurri. Amarior quidem quia paradysum amisi. Sed amarissima: quia deum offendi. Et in eodem capitulo idez ait. Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine anime mee. Secundum vero ferculuz sunt panes azymi. id est. puritas intẽtionis ꝛ rectitudinis. Proinde. j. Cor. v. apostolus ait. Itaq̃ epulemur nõ in fermẽto vetere. i. nõ in corruptiõe pcti sup bie. q̃ fit in deum neq̃ in fermẽto malicie qđ fit in primũ: ꝛ neq̃ tie q̃ fit i seipm. ꝼ in azimis sinceritatis ꝛ veritatis In sinceritate a corruptione vitioꝝ. ꝛ in ve

ritate .ſ operū bonoꝝ :hoc est studeamus esse in nouitate vite sine omni fraude. Uñ cuꝫ dñs Exo.xij.esum agni.id est.huiꝰ sacramenti my/ steria ordinasset: subdit statim .Quicunqꝫ co= mederit fermentū:pibit ania illa de israel .Fer mentatū quidē comedere:est in sumptione hu ius sacramēti siʒatam habere intentionē .Sūt nanqꝫ pleriqꝫ qui vt videant insti:aut ne repu tent alijs deteriores'.cum cauteriata ꝓscientia ꝓsumūt dñicū sacramentū .Gz audiant sniam dei p apl'm.j.Coꝛ.xj.ꝓmulgatā qui ait.Qui eñ māducat ꝛ bibit indigne|:iudiciū sibi man ducat ꝛ bibit:plane sequendū ē cōsiliū Augu stini qui ait' Ascendat homo aduersum se tri/ bunal mētis sue:ꝛ ꝓstituto in coꝛde iudicio:assi stat accusatrix cogitatio:ꝛ testis ꝓscientia:ꝛ iu dex ratio:ꝛ carnifex timoꝛ dñi. Inde quidē san guis anie cōfitentis p lachꝛymas defluat ꝛ sic cessat diuini vindicta cū ꝓfessio ꝛ coꝛreptio pre cedat humana.ac per hoc dignus erit homo su mere hoc venerabile sacramentū. Tertiū fer culū est sanguis agni:qui signat gustū cōmuni onis.Hic ponendus est sup vtrū qꝫ postē:ꝛ in/ sup limināribꝰ domoꝝ: In quibꝰ cōmunio fi= gurab lit demonstrat. Prima ē spūalis.scda ē sacramētalis:tertia vero ē exemplaris |Pri/ ma vero spūalis est :qñ xp̄s sumit oꝛe coꝛdis. De qua ait Joh:vj.dicens . Nisi manducaue ritis carnē filij hominis ꝛ biberitis eius sangui nē:non habebitis vitam in vobis:ꝛ hoc est po nere sanguinē supra ostū dextrū postem: Se cunda cōmunio est sacramētalis:quod ē sume/ re hoc venerandū sacramentū oꝛe corpis. Ad quā obligat nos ecclesia extra de pēn.et rem̄is. ca.omis vtriusqꝫ sexus: vbi dicit. Omis vtri= usqꝫ|sexus fidelis:postqꝫ ad annos discretiōis puenerit, omnia pcā sua saltē semel in anno fi= deliter cōfiteat ꝓprio sacerdoti:ꝛ iniūctam si/ bi pniam ꝓprijs viribꝰ studeat adimplere:su= scipiens reuerenter adminus in pascha eucha/ ristie sacramentū. Et sequit. Uli oquin ꝛ viuēs ab ingressu| ecclesie arceatur: et moꝛiens chri= stiana careat sepultura. Et taliter sumere coꝛ= pus christi est ponere sanguinē agni supra sini strū postē ostij domus .De hac duplici cōmu= nione habet de ꝓse.di.ij.c.quid sit. Ubi Gre. inquit. Quid sit sanguis agni nō iam audiēdo sed bibēdo didicistis .Qui sanguis supra vtrū qꝫ postem ponit:quando nō solū oꝛe coꝛporis sed etiā oꝛe coꝛdis haurit. on Bauen. vero in. iiij.di.xij.addit Quilibet non tm̄ in āno semel sed etiā in moꝛte tenet hō suscipere coꝛpꝰ chri/ sti:aliter moꝛtaliter peccat Tertia est cōmu/ nio exemplaris.Quia cōmunio saltē in pascha non in secreto nec in abscondito: sed coꝛā popu lo assumēda ē in aliorum exemplū cū hoc sacra mentuz cōmunio nuncupat seu synaxis grece. Nam m̄ Damas. libꝛo.iiij:ideo dꝛ cōmunio: quia cōicamur per ipam in christo ꝛ qꝛ ꝓticipa mus eius carnem ꝛ diuinitatē. Et quia cōica= mus ꝛ vnimur adinuicem per ipam. Et hoc est ponere sanguinē agni in supliminarib' ostioꝝ ꝛ in manifesto:iuxta sniam saluatoris Mat.v Sic luceat lux vestra coꝝ hom̄ibus vt videāt opera vestra bona :ꝛ gloꝛificent patrē vestruz qui in celis est.

Dominica resurrectionis christi

Sermo.LVIII.

Surrexit non est hic| Mar.xvj.ꝛ in euāgelio hodier= no. Adoptatū ꝛ desiderabilem finē re= ligionis christiane hoc ē ad resurrectionis gꝛo= riam ꝓtemplandā. Ideo christo duce perducti sumus de qua decem ꝓtemplatiões in pñti tra ctatu per oꝛdinem| distinguam'. Prima erit de resurrectione capitis dñi nostri iesu christi. Se cunda dꝛ resurrectione ꝛ ꝓpetuitate mystici coꝛ poris iesu christi. Tertia de vniuersali regno ꝛ dño iesu filio dei. Quarta de gratia ꝛ gloꝛia spi rituū beatoꝝ. Quinta de admirabili gratia et gloꝛia virginis matris dei .Sexta dꝛ gloꝛia sub stantiali seu essentiali animaꝝ sanctaꝝ. Septi= ma de gloꝛia cōsubstantiali coꝛpoꝝ bonoꝝ. Oc taua de gloꝛia accidētali que est in beatis .No na de exercitijs beatoꝝ. Decima de sacco man no paradisi. Surrexit nō ē hic. Ite ꝝ ibi su= pra. Dicē Augꝰ.in quodā sermone de pasca te ait. Surrexit christus exultet vniuersus mū dus. Par etem̄ ē vt sicut omnis creatura luci/ uago doluit ploꝛatu in moꝛte creatoꝛis sui ꝛ q̄ fuere noctis obscure ꝓsecuta exequias in cru/ ce moꝛientis. Ita nunc triumphalē ab inferis reditū leta suscipiat resurgentis quia sic ꝓphe ta ait. Hec dies quā fecit dñs exultemus ꝛ lete mur in ea. Ad primā igitur ꝓtemplationē que est de resurrectione capitis nostri mentis ocu= los eleuātes toto coꝛde credere obligamur an= gelico verbo tanqꝫ vnū de fidei articulis nūcia tis surrexit nō est hic .De qua resurrectiōe tria ꝓtemplemur ad ꝓsens. Primo resurrectiōis christi necessitatē:secūdo resurrectiōis xp̄i tem poꝛalitatē.ꝛ tertio resurrectionis christi iocun/ ditatem.

Articulus primus q̄ triplici respe/ ctu fuit necessaria resurrectio christi.

Primo ꝓtemplemur resurrectiōis chri/ sti necessitatem. Scōm em̄ Alexan. de halis in.iiij. dupliciter necessaria fuit. Primo viatoꝛibus .secūdo comꝓhensoꝛibus. tertio addi potest q̄ quodammodo fuit necessa

ria damnatis.

Qz xpi resurrectio viatoribꝫ necessaria fuit z maxie ppter tria Ca.I.

PRimo em̃ resurrectio xpi fuit necessaria viatoribꝫ ppter tria ꝓmo ppter iustificationē: scdo ppter reco̅ciliatio/nē: tertio ppter multiplicationem hoc ē ppter gr̃am acquirendā reformandaz z multiplicandā. ꝓmo autē necessaria fuit ppter iustificationē. Unde ait apostolus ad Rho.iiij. Resurrexit ppter iustificationē nr̃am. Et itez ca.v. ait idem. Nos saluati sum⁹ ab ira per ipsum Saluatio aūt est termin⁹ a quo. scz a pena Saluari vero in vita ē termin⁹ ad quē. s. ad vitam eternā. Unde glo. ibidem ait vt iuste viuamus qui aliter viuere non poteramus. Si igitur ꝑ animā solum descendentem ad inferos christ⁹ mortuus saluabit nos ab ira ergo ad saluandū in vita exigitur q̃ sit viu⁹ ergo exigit tanq̃ necessaria resurrectio eius. Secūdo resurrexit ppter reco̅ciliationē scz si casu iā iustificati iterū ceciderimus in peccatum. Hinc ad Heb. ix ait apostolus vt appareat vultui dei ꝓ nobis. scz cū corpe z ania: vt oret patrem ꝓ nobis. Et ideo quidam dicunt q̃ ipse quodām̃ causa meritoria est vt omnipotens pater misereat nostri. Tertio vero resurrexit ppter multiplicationē seu ampliationē scz dispositionis ad suscipiendū gratiam z hoc est ex parte suscipiē tis gratiam ipam hic tota humana natura ordinatur ad christū z postq̃ assumpta etiā a sanctis angelis magna ei reuerētia exhibetur. In cuius mysteriū Apoca. xix. cum eī loquentez vellet angelus adorare ait ei angelus. Vide ne feceris quia conseruus tuus suz z fratrum tuorum habētiū testimoniū iesu ppterea aduertē dū est q̃ ipsa humana natura copiosiorē gratiam suscipere q̃ antea posset vnde in carnis assumptione huiusmodi dispositionē accepit: in passione vero maiorem dispositionē suscepit. sed in resurrectione etiam ampliorem recepit. Hinc ē q̃ i natura humana dispositio generalis amplior est ad gratiam ex natura ciusdē speciei que resurrexit in christo eo q̃ est gratior facta deo. ppterea in credente est dispositio ꝑsonalis ꝑm q̃ ait apostolus ad Rhoma. iiij. Resurrexit ppter iustificationē nostram mortuus est ppter delicta nostra: quod quidem ppter fidē atz dilectionē est dictū Intelligēdū ē ergo q̃ resurrectio iustificat sil̃iter z passio: sed passio iustificat in adultis tm̃ ppter fidē z amorē hoc ē vt credita z delicta. Quia igit ex hoc habeat iustificatiōis effectus vnde sufficiens causa iustificatiōis est passio. Sed efficiens non nisi etiam credat deus passus ad quod quidem maxime operat. Unde sup illud ꝓphete que vtilitas in sanguine meo gloſa ait. Si statim non resurgo corruptum q̃ fuerit corpus meum nemini annunciabo nullū lucrabor z ita peribit cōfessio. id est testimonium veritatis. Et ideo dicitur. Actu. ij. quē dñs suscitauit solutis doloribus inferni glo. ait. Assertio est resurrectiōis huius Et sic ex dictis patet q̃ necessaria est resurrectio viatoribus.

Qz resurrectio xpi ppter tria cōprehensoribꝫ necessaria fuit Capitulum.II.

SEcundo resurrectio christi necessaria fuit comꝑhensoribꝫ seu beatis et maxime vt tribꝫ gloria crescat. ꝓmo beatis angelis. secundo btis animab⁹. tertio beatis corporib⁹. ꝓmo in q̃ vt crescat maior gloria angelis etiam in presenti quia glorificata humanitate christi in eo duplex delectatio reperit. Una in cōtemplatione deitatis alia in cōtemplatione humanitatis in quā desiderant angeli ꝓspicere vt dicit. j. Pe. j. Secūdo vt crescat maior gloria animabus beatis insuper etiam de presenti sicut etiam de angelis dictū est. Tertio vero vt crescat maior gloria beatis corporibus. Nam ad resurrectionē corporz resurrectio causa erat resurrectionis future z in futuro. Unde in ps̃. Ad vesperum demorabitur fletus z ad matutinū leticia. Ubi glo. ait. domin⁹ mane resurrexit. id est. nobis ꝓmittens per suam resurrectionē que ē efficiens causa resurrectionis nostre z aie z corporis ambo enim delectabunt in gloria iesu christi. Sicut Joh. x. ipse ait. Ego sum ostium per me si quis introierit saluabitur scz in gloria sempiterna: z ingredietur. scz. ad fruendū gloria q̃ erit in anima mea cum diuinitate adiuncta z egredietur. scz ad cōtemplandū humanitatē meam: et pascua inueniet. id est. delectationes immensas reperiet in vtrisq̃. Ex dictis igitur euidenter patet q̃ resurrectio comprehensoribus necessaria fuit.

Qz dāmatis fuit necessaria resurrectio xpi z maxie ꝓpter tria Ca.III.

TErtio christi resurrectio fuit etiā necessaria ꝓ damnatis z maxime vt inferno ex iusticia dei tribus maior afflictio crescat. ꝓmo demonib⁹. secūdo spiritib⁹: tertio corporib⁹ ꝓmo in q̃ vt crescat maior afflictio demonib⁹ qui increatiōis exordio christū incarnatū viderunt z illi inuiderūt. ꝑm Bern̄. z iuidia diaboli mors introiuit in orbem terraz. vt dicit. Sap. iij. q̃ to putas ergo cruciatu liuoris alijs incōphēsibilib⁹ penis illos torq̃ri quādo illum sentiunt exaltatum ad dexteram dei patris atq̃ in celo ex

in terra. id est. in toto vniuerso. scz qua per gloriam remunerē comphensores gubernem ꝑ gratiam viatores: ꝛ ꝑ iustitiā crucia inferos offensores. vnde de demōib⁹ ab eo crutiatis per Esa. lxiij. ipse ait. Calcaui eos in furore meo ꝛ cōculcaui eos in ira mea. Secundo resurrexit dñs iesus xp̄s vt crescat maior afflictio ipsis animabus dānatis que vident q xp̄s ꝑ liberatiōe earum mortuus est ꝛ resurrexit quē ipse tam viliter ꝓtempserūt. Unde Apoca. xiij. ō talib⁹ Jo ait. Cruciabunt igne ꝛ sulphure. s. ꝑ peccatis irascibilis partis: ꝛ ꝓcupiscibilis ecce pena sensus in cōspectu angelo⁹ sancto⁹ ꝛ in conspectu agni. s. in gloria suscitati q⁹ damnati conspiciūt se ꝑiuatos sempiterna vita ꝛ participatiōe glorie christi ꝛ ꝓsortij angelo⁹. ecce pena damni q grauior est ꝑm Jhero. q̄ pena sensus. Tertio vero resurrexit vt crescat maior afflictio corporibus damnato⁹. quod quidem post vltimū iudicium futurū est. Unde Apoc. j. dicit. Videbit eū omnis occul⁹ ꝛ qui eū pupugerūt. id est. criminaliter offenderūt. Et ite⁹. ca. xiij. ait de dānato homine. Bibet de vino ire dei. Quid per vinum nisi tormenta interna ꝛ spiritualia denotant. Sicut enim cū bibit vinū nō solū in corpe recipit verūetiam ab intra ꝑ totum corp⁹ diffunditur. sic quidē spiritualis pena in mēte dānati hominis iam recepta non solum mentē ipsam per totū penetrat: sed etiam in corpa ipsa redundat. Unde Job. xxj. Uidebūt oculi eius interfectionē suam. id est. sepationē a gloriosa vita que est in xp̄o iesu ecce pena damni. ꝛ de furore omnipotentis bibet. ecce pena mentalis ꝛ corpalis sensus quibus damnati eternaliter punient. Et sic patet q xp̄i resurrectio etiaz infernalib⁹ ex iustitia necessaria comprobat.

Articulus. II. de triplici tempe qō in christi resurrectione concurrit.

Secūdo cōtemplemur resurrectiōis cristi tempalitatē. circa q̄ ꝑm sciētiā Alexandri de halis triplex cōsiderem⁹ tēp⁹ Primo temp⁹ festiuatuz. secundo tēp⁹ exspectatū. tertio tempus determinatū

Primo ꝓsiderem⁹ xp̄i resurrectōis tempus festiuatū. Non conueniens eī fuit resurrectionē xp̄i vsq ad generalem resurrectionē omniū corpum retardare Et hoc primo nec q̄tum ad ip̄m. secundo nec q̄tum ad nos. Primo eī quantū ad ip̄m non debuit cristus retardare eam ꝛ hoc maxime ꝑpter duo: Primo ꝑpter dissimilitudinē. quia non ē simil conditio sua ꝓditione nostre. nam sua ē a principio celesti. Sicut Apo. j. Cor. xv. ait. Secundus homo de celo celestis. glo. ait. Quia non ē de hūano ritu sed nutu diuino conceptus est et natus. Nostra vero cōditio de principio terreno ē. vnde ibidē glo. ait. Qualis terrenus tales terreni. Secundo ꝑpter dignitatē q⁹ eī cristus primus ē ꝛ maximus in dignitate: ideo dignū est vt prius resurgat in gloria sublimitate ideo. Apoc. j. princeps regū terre nominat. Secundo vero non fuit ꝓueniens q̄tū ad nos q differetur tīn resurrectio eius imo necessariū erat nobis ꝛ hoc maxime ꝑpter tria. s. vt generaret in nobis primo fidem. secundo spem. tertio charitatē. Primo quidē vt generaret ꝛ faceret in nobis fidem resurrectionis sue. quia nisi surgeret quasi null⁹ deinceps crederet ipsū esse deū. Secundo vt generaret in nobis spēz resurrectionis nostre ideo Apoc. j. dictus est rex p̄mogenitus mortuo⁹ merito dictus est eo q primus in hoc seculo vixit vt ipse moreretur ꝛ filios suos gigneret morituros. Sic etiam merito christus dicitur primogenitus mortuorum quādo prim⁹ in alio seculo a morte surgēs vixit vt ipse i eternū viueret ac filios in eternū victuros non solum meritis ꝛ grata generaret. Uerumetiā nobis firmā spem de resurrectione nostra prestaret. Maximus quoq in sermone de pascate ait: est in christo homine resuscitato vnuiscui⁹ q̄ nostruz caro sanguis ꝛ portio. vbi ergo portio mea regnat regnare credo me. Ubi domiatur sanguis meus dñari me sentio. Ubi vo glorificatur caro mea ibi me gloriosum esse cognosco Et ite⁹ Greg⁹. sup illud. xiij. moral. Scio q redēptor meus viuit sic ait. Redemptor noster suscepit mortē ne mori timeremus ostendit resurrectionē vt posse resurgere confidamus.

Tertio vero vt generaret in nobis charitatem: non eī possemus ita allici ad amorē glorie sempiterne nisi daretur nobis forma ꝛ exemplar resurrectiōis nostre. Unde. j. Corinth. xv primicie christus: ecce dignitas in christo per quam oportet resurgere. Hinc glosa ibidem ait primus tempore maximus dignitate qui prior resurrexit vt fidem faceret ꝛ formam credentibus daret.

Secundo consideremus resurrectionis xp̄i tempus expectatū quia nō statim resurrexit post mortez: sed p⁹ triduum expectauit. Unde super illud. j. Corinth. xv. resurrexit tertia die ait glosa ꝑbata vero morte ꝛ hoc tertia die vt ostenderetur ea potestate nos posse suscitare. Si enim statim resurrexisset non vere mortuus crederetur. Cum igitur deberet resurgere ita vt veraz mortē ꝑbaret differri debuit resurrectio ei⁹ vsq ad tertium diē. Et maxime ꝑpter tria. Primo ꝑpter significationē. secūdo ꝑpter ꝑbationē. tertio ꝓpter ostensionē. Primo inq̄ ꝑpter significationē. Unde super illud. Lu. xxiij. Oportebat pati xp̄m ꝛ resurgere a mortuis

tertia die. glo. ait: Merito vna die ⁊ duab⁹ noctibus in sepulchro iacuit quia lucem id ē grāz sue mortis que in carne ⁊ anima erant exposuit et hoc ad designandū q̄ lux sue mortis duplicē nostram mortem curauit. Secundo ꝓpter ꝓbationem. quia sicut in ore duuz vel triū stat omne verbū. sicut dicitur. Mat. xviij. sicī tribus diebus factum omne: vnde hic litteralis. scz vt ꝓbaret verā mortem ꝑm glo. ꝓdictam

Tertio ꝓpter ostensionem. s. sue magnifice potestatis nam si statim resurrexisset non videretur habere potestatē resumendi animā suam sicut ⁊ ponendi. Sicut ipse Job. x. testatus est diceno. Potestatē habeo ponendi animā meā et potestatem habeo iterum sumendi eam. Et hoc est quod super illud. j. Corint. xv. resurrexit tertia die glosa ait. Probata vero morte ⁊c sicut supra patuit.

Tertio cōsiderem⁹ resurrectionis christi temp⁹ determinatū. scz qua die vhora dñs resurrexit. Circa hoc primo cōsiderem⁹ de die: scdo de hora. Primo inq̄ ꝙsiderem⁹ de die. Circa q̄ aduertendū ē q̄ christus in sepulchro quieuit trib⁹ dieb⁹ ⁊ tribus noctibus. hoc ē ꝑ tres naturales dies feria sexta cū p̄cedente nocte vna extitit dies. ⁊ ꝑ synodicen illa die stetit ibi. Item fuit ibi ꝑ totū diē sabbati cū p̄cedēti nocte: et sic ꝑ totū illū diem naturalē absq̄ synodoche. Item nox p̄cedēs dominicā resurrectionis ē vna naturalis dies ⁊ ꝑ noctē fuit ibi ⁊ sic ꝑ diē naturalē ꝑ synodochē ibi stetit in sepultura tñ tñ fuit ibi ꝑ vnū diem artificialē: ⁊ ꝑ duas integras noctes. Hinc sup illud ad Rho. vj. Hoc sciētes quia vet⁹ noster homo crucifixus ē vt destruat corp⁹ pcti glo. ait. Quieuit xp̄s in sepulchro vna die ⁊ duab⁹ noctib⁹ quia nr̄am duplicem vetustatē sua simpla ꝙsumpsit Scdo ꝙsiderem⁹ etiā de hora: sanequia de resurrectionis hora in euangelico textu mīme exp̄ssa veritas declarat: ideo hic sacri doctores varie opinant. Quidā em̄ dicunt q̄ xp̄s resurrexit in aurora. quidam q̄ resurrexit media nocte dicūt. Primo em̄ sunt q̄daz qui dicunt eum resurrexisse in aurora ⁊ huius sniē ē Aug⁹. sup illud. j. Mach. iij. elegit lysias ptholomeū ⁊c. ibi glo. ab hora mortis christi vsq̄ ad diluculū ꝙstant hore. xl. si ipa nona cōnūeret: cū q̄ dixerit q̄ resurrexit in diluculo videt q̄m surrexit añ lucē Scdo etiā ꝑ hac opinione multū facit q̄ eccl'ia sctā laudes canit i aurora in memoriā resurrectionis dñice ⁊ ad gl'iaz resurgentis Scdo sunt quidā qui dicūt christū resurrexisse i media nocte atq̄ his plurimū fauet. Pro id q̄ habet traditio antiquorū scz q̄ apostoli in vigilijs sancti pasche christianū populū vsq̄ ad noctis medium retinentes ei illa. scz resurrectiōis dñice laudes cū populo iubilātes post ad ꝓpria populū dimittebāt. Tertio quoq̄ cū hoc cōcordant figure sampsonis. Judicl. xvj. vbi dicit q̄ dormiuit sampsō vsq̄ ad mediū noctis scz in gaza ⁊ inde ꝙsurgēs apprehendit ambas portę fores cū postibus suis ⁊ sera impositaq̄ humeris portauit ad verticem montis vbi glosa ait. Sampson media nocte non solū exiuit sed ⁊ portas tulit: q̄ redēptor noster non solū de inferno liber exiuit: sed ⁊ de inferni claustro portas destruxit. Tertio etiam multū facit ad hoc totū officiū q̄d i missa resurrectionis in sabbato decantat. Nā missa illa que nunc cantat in meridie i media nocte resurrectionis dñice antiquit⁹ cantabat sed nūc in mysterium tempus abbreuiantes ⁊ occurrētes gaudio resurgentis spūsancto dictāte aspectu corporali complemus quod de illa sacratissima nocte fuerat ante ꝓphetatū. Nox sicut dies illuminabitur ⁊ nox illuminatio mea in deliciis meis: Unde in cerei benedictione hui⁹ sacre noctis mysteriū cōmendat cum hec nox est pluries iterat. Dicitur etiam in collecta. Deus qui hanc sacratissimā noctez gloria dñice resurrectionis illustras ⁊c Quarto quoq̄ litteralis figura pasche iudeorum ⁊ exitus de egypto huic videtur sentētie consentire. eo q̄ media nocte educti sūt de egypto Unde ait dñs Exo. xj. Media nocte egrediar egyptū ⁊ morietur omē primogenitū in terra egyptioz: ⁊ sic vtrā q̄ opinionē ꝙcordans. Alexan. de halis in. iij. ait. q̄ predicta non sunt ꝓtraria nam quādo dicitur q̄ ante lucem resurrexit respicit quod illō Joh. xx. ait. Una autē sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc essent tenebre ad monumētū. Sic quoq̄ intelligit illud quod Lu. xxiiij. dicitur valde mane. id est. anteq̄ dies esset clara. In diluculo em̄ dies nōdum est clara Et sic patet q̄ domin⁹ resurrexit inter mediam noctez ⁊ claram diem: ⁊ hoc modo vtraq̄ opinio ostenditur esse vera.

Articulus tertius. Tertio contēplemur resurrectionis christi iocunditatem. Triplex enim fuit in eius resurrectiōe iocūditas quale facti sunt omnes. Prima fuit cordialis. secūda generalis: tertia materialis

Primo inq̄ de resurrectiōe christi fuit iocunditas cordialis que maxime facta est in tribus apitionibus p̄mis Prima facta est marie magdalene. secunda tribus marijs: tertia vero petro de q̄bus per ordinem videamus. Et primo ō prima que facta est marie magdalene. Unde ꝑ cōcordātia sacri textus euangelistarū notandum

est q̄ sicut Mar. xvj. c. ⁊ in euangelio hodierno ait. Maria magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ salome emerunt aromata vt venientes vngerēt iesum. Mouerunt eñ he sancte mulieres tā crudeliter tractatū fuisse corpus iesu q̄ totum cor habebant plenuz memoria crudelissime mortis eius ⁊ imaginatione corporis sui sacri. Unde nihil videbant attendere vel sperare nisi mortuum eius corpus cum deuotione posse mūgere ⁊ tractare. Subditq̄ Mar. Et valde mane id est. cum adhuc tenebre essent sicut Joh. xx. ait. Una sabbatorū. id est. dominica die veniunt ad monumentū orto iam sole quenerūt ad monumentū. Scōm tamē Aug⁹. de ꝓsensu cuāgelistarū dicitur orto iam sole. id est. de primo venienti in has ptes vt sumat ortus solis p ortu claritatis diurne p̄currentis super emisperium nostrū ⁊ dicebant adinuicē. Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumti? ⁊ respicientes: scz cum iā venissent viderūt reuolutū lapidē: erat quippe magnus valde. sed quia sciebāt contra iesum malicia eoz ebullire videntes lapidez reuolutū crediderūt corpus eius a iudeis ablatū ⁊ forte in aliquo loco vili locatū. Unde magdalena que iesuz ardentissime diligebat anteq̄ aliquid diligentius scrutaret ipsum sublatū esse p certo suponēs ardentioribꝰ amatoribus ex discipulis petro videlicet ⁊ iohanni quasi mētecapta doloribus ⁊ desideriis videdi dñm plena nūciare cucurrit dicēs. Tulerūt dñm meuz de monumēto: et nescimus vbi posuerūt euz: sicut Jo. xx. narrat. Subditq̄ q̄ iohānes currēs citius petro i sepulchro inclinauit caput vidit q̄ posita lintheamia nec tamen intrauit. petr⁹ vero posita veniens intrauit in illud. viditq̄ lintheamina posita ⁊ sudariū capitis stans ad partem deinde iohannes intrauit ⁊ vidit ⁊ credidit quod prius dixerat maria scz dñm eē sublatum de monumento nondū eñ sciebat scripturas quia oportebat eū a mortuis resurgere. Post hoc aūt discipuli ꝓtristati ad ꝓpria redierunt. Postq̄ aūt ad sepulchr̄ redijt magdalena: he sancte mulieres intrauerūt monumentū. Dicit aūt monumentū quādoq̄ illud saxeum vas in quo iacuit christus: qñq̄ vero dicitur totus ille locus in quo residebat illa turba. Erat aūt locus ille clausus aliqua materia vel erat ortus sicut inuit iohannes ⁊ etiam Aug⁹. sentit ꝓpterea qñ legit q̄ intrauerūt ad monumentū aut exierūt ab eo p solo aditu seu exitu ei⁹ loci vel orti intelligi habet. Igit sic Mar. in euāgelio hodierno ⁊ Mat. vl. dicit. Introeuntes sicut dictū ē in monumentū. i. in tumbā vbi erat sepulchr̄ viderūt iuuenē sedētē in dextris coopertū stola candida ⁊ obstupuerunt q̄ dixit illis. Jesum queritis nazarenū crucifixū surrexit non est hic. Ecce locus vbi posuerunt eū. Sz ite dicite discipulis ei⁹ ⁊ petro: quia p̄cedet vos in galileam: vbi euz videbitis sicut dixit vobis. Quo audito exeuntes mulieres d̄ monumēto quasi recedere disponebant ꝑ amore iesu attracte iterū sepulchrū introeūtes sicut Lu. in ꝓncipio. xxiiij. c. ait. viderūt duos angelos stantes qui dicunt eis: Quid queritis vi uentem cū mortuis nō est hic sed surrexit Quo audito due cōsternate mente abire ceperūt. sed maria feruentior amans stabat ad monumentū foris plorans sicut Jnh. xx. Plorabat eñ ⁊ lachryme eius in maxillis eius non est qui consoletur eaz ex omib⁹ charis eius. Rigabat ora lachrymas ⁊ maxillas: O maria quid spei: q̄d cōsilij: aut quid cordis erat tibi vt sola remaneres ad monumentū. Tota eñ amore iesu ardebat nihil de ipso in hac vita videbat vbi eū q̄reret nesciebat: ideo in dolore cordis fundebat lachrymis circa sepulchr̄ vbi certa erat: quia quē prius doluerat defunctū nūc dolebat ablatū. ⁊ iste dolor maior erat quia nullā ꝓsolationē habebat primo fuit causa doloris: q̄ vinuz pdiderat. sed de hoc aliq̄tulam ꝓsolationē habebat quia mortuū se retinere ardebat. Nunc aūt isto dolore ꝓsolari non poterat q̄ vel corpus defuncti non inueniebat: ⁊ quia amor feruens impariēs ē ⁊ quiescere nescit ac semp d̄ nouo sperat se repire q̄d cupit: iō dū fleret inclinauit se ⁊ ꝓspexit in monumētū. Scōm eñ Gre. amanti eñ semel aspexisse non sufficit q̄ vis amoris in temptatiōe multiplicat affectū inquisitionis. Et ꝑm Aug. iterꝝ ꝓspexit dolens nec sustinens nec suoꝝ oculis facile putabat credendū esse Et tunc vidit duos angelos in albis sedentes vnum ad caput ⁊ vnū ad pedes vbi positū fuit corpus iesu. Dicunt eñ illi. Mulier q̄d ploras. O maria multam ꝓsolationem inueniſti. ⁊ forte tibi melius contigit q̄ speraſti. Nam tu querebas vnum ⁊ duos inueniſti ⁊ vidiſti. querebas mortuū ⁊ illos reperiſti viuos. qui de tua curam videbantur habere et volunt dolorem tuū linire. Ille vero quem queris dolorem tuum videt negligere lachrymas tuas non videtur respicere vel curare vocas euz ⁊ non audit queris illū et non inuenis pulsas ⁊ non aperit sequeris illum ⁊ fugit. heu quid est hoc. heu q̄ magna mutatio: heu quomodo mutata ē res i ꝓtrarium. Iste iesus recessit olim dilegebat te. olim te a phariseo defēsabat: ⁊ a sorore tua dulciter excusabat olim te laudabat quādo pedes suos vnguento vngebas: ⁊ lachrymis rigebas ⁊ capillis tergebas dolorem tuū mulcebat peccata tua dimittebat olim querebat te cum abesses vocabat te cum vero deesses mandabat tibi per sororem tuam vt ad se venires. O mgr̄

bone cū vidisti eam plorantē lachrymatus es: Veniq; p dilectionē ei⁹ quia multuz diligebat te fratrē suū lazarū resuscitasti ⁊ planctū huius dilectricis tue in gaudiū ꝙuertisti. O dulcissime mgr q̄d p⁹ hec in te peccauit hec discipula tua aut in quo postea offendit. dulcedinē cordis tui q: sic recedis ab ea Nos post hoc nullū peccatū aliud de ea audiuim⁹ nisi q: valde mane ad monumentū venit ante oēs ferēs vnguēta quib⁹ vnderet corp⁹ tuū. Et cū te nō inuenisset in monumento cucurrit ⁊ nūciauit discipulis tuis: Illi venerunt viderūt ⁊ abierūt. hec aūt stat ⁊ plorat si ꝑ pctm̄ ē negare nō possum⁹ q̄n ipa ꝑ fecerit. Si aūt pctm̄ nō est sed amor ⁊ desideriuz quod de te habet q̄re sic recedis ab ea absc̄dis te tu q̄ dic diligētes me diligo ⁊q̄ mane vigilauerit ad me inueniet me g̃ mlier ista q̄ diligit te ⁊ valde mane vigilat ad te cur nō iuenit te: Sed ⁊ tu maria audi ꝙsiliū meū sufficiat tibi cōsolatio angelor̄. Mane cū illis illos interroga si forte sciāt quid factū ē de illo quē queris ⁊ quē plorας. ego certe credo q̄ ipi ad hoc venerunt vt de hoc ipo testimoniū phiberēt ⁊ credo q̄ ipe quē plorας miseris cos ꝑ se ⁊ p te vt annūcient resurrectionē suā ⁊ ꝙsolent deplorationē tuam. Dicūt ei. Mulier quid plorας q̄ē tanti causa doloris nō abscondas a nob lachrymas tuas aperi nobis animū tuū ⁊ nos indicabim⁹ tibi miseriū tuuz dicit eis velut familiaribus sue mentis ac scientib⁹ vota planctusq; tulerunt dn̄m meum ipsum solū quero ipe solus potest me solari ꝙsed nescio vbi posuerūt eū. circūspicio si videā illū ⁊ non video vellē inuenire locū vbi positus est ⁊ nō inuenio: heu me misera q̄d agam quo ibo: q̄ abijt dilect⁹ me⁹ q̄stui euz in monumēto ⁊ non inueni vocaui ⁊ñ respōdit mihi: heu me vbi queram illū vbi eū inueniam: surgam certe ⁊ circūibo oīa loca q̄ potero nō dabo somnū oculis meis donec inueniam quē diligit aīma mea. Effundite lachrymas oculi mei plorate ⁊ nolite deficere ambulate pedes mei ⁊ discurrite ⁊ nolite q̄escē Heu heu heu mihi q̄ abijt gaudiū vbi latet amor me⁹ ꝑ q̄d faciā vt eū inueniaz quo me vertam ad quez ibo quo consilium petam quem percunctabor. q̄s mei miserebit. quis indicabit mihi quem diligit anima mea: vbi positus est amor meus vbi cubat vbi q̄escit? queso nunciate illi quia amore langueo: dolore deficio nec est dolor sicut dolor meus reuertere dilecte mi reuertere dilecte votorum meorum. Reuertere consolatio mea Redde mihi leticiaz salutaris p̄sentie tue. ostē de mihi faciem tuam sonet vox tua in auribus meis. vox em̄ tua dulcis ⁊ facies tua decora. Cū igitur maria sic doleret sic fleret atq; hec dixisset conuersa retrorsum. Scōm Chrys. sup Johannē. angeli videntes ieſum adesse ꝓpter reuerentiā eius stupentes ⁊ facies in assumptis corporibus imutantis in signum honoris surrexerunt. Quod videns maria conuertit se retrorsum vt videret quem angeli reuerebantur ⁊ tunc sic cōuersa vidit ieſum stantem et nescie bat quia ieſus est. Et dixit ei ieſus Mulier q̄d plorας quem queris: O desiderium anime sue cur interrogas quid plorας quē queris: Ipsa paulo ante oculis suis cū magno tamen dolore anime sue viderat te spem suam suspēdi in ligno: et tu nūc dic q̄d plorας: Ipsa in die tertia viderat manus tuas quibus sep e benedicta fuerat: ⁊ pedes tuos quos deuote osculata fuerat ⁊ quos lachrymis rigauerat clauis affigi: ⁊ nūc tu dicis quid plorας. Nunc insuper corpus tuum sublatuz estimat ad quod vngendum vt se quodammodo consolaret veniebat: ⁊ tu dicis quid plorας quem queris. Tu ipse scis quia te solum querit te solum diligit pro te omnia contemnit: ⁊ tu dicis quem queris Tu quidē amorose ieſu hanc mulierē mentis secreto tractu magnetino amore traxeras ad amorem: Tu inuisa catena suauis dilectionis ligaueras cum purgasti peccata sua tu reples amore cor eius tu signis tu verbis tu inspiratiōe interna cōmoueras mentē eius tu suscepisti lachrymas ei⁹: nec obruisti oscula labior̄ eius. Tu abscisso omis corruptibilis rei amore illam dimisisti: vt a te per omnia iret in pace. ⁊ nunc interrogas quez queris: Tu lachrymas ipsa vidente fudisti ad germanicū funus: tu interpellatus iudex eius aduocatus esse potius voluisti ne impediretur dulcis cōtemplatio eius cum illam sedere cognosceres ad tuos diuinos pedes pro te laborā te sorore sua tu te sibi dedisti gaudium sedē sempiterno tu eam signis atq; signatis tibi sancto amore per omnia colligasti nunc vero priuata solatijs repleta mesticijs imbuta angustijs Tu queris. Mulier quid plorας. Tu quidez in ea plantasti fidem qua te q̄rit tu in ea firmasti spez pro qua in te confidit. tu ꝓtinus radica sti i nei us animo charitatem qua te diligit tu rigas illam vt incrementum suscipiat in visibilibus aquis charitas a teipso diffusa in te ipsuz refusa eam ad monumentū ligatam tenet ⁊ illam interrogas quid plorας. tu causa questus: tu causa doloris: tu causa ploratus tu inquietas illā. tu angelis illaz auertis tu ipam in pace viuere nō sinis quid ergo bone ieſu interrogas diligentē atq; dilectum quid plorας quem queris dulcis magister ⁊ amor anime sue ad quid queso prouocas spiritū eius tota manet in te tota sperat in te tota desperat de se. Ita querit te quia non est i se sed ꝓpter te est extra se quid ergo queris quid plorας quem queris an putas quia dicat

te plorare quero nisi tu pri⁹ inspiraueris ⁊ dixeris in corde suo ego sū quē queris quē plorās an putas q⁹ ipsa cognoscat te q̄ diu volueris celare te. At illa estimās q⁹ hortulan⁹ eēt dixit illi. Dñe si sustulisti eū dicito mihi vbi posuisti eū ⁊ ego tollā eū. O dolor mirabilis mlier ista doloris nube obtecta nō vidit solē q̄ mane surgēs radiabat p fenestras ei⁹ q̄ p aures cordis sui iā intrabat in aiaz suā. Hz qm amore lāguebat Isto amore sic oculi cordis caligabāt vt ñ videret quē videbat. Videbat eñ iesū ⁊ nesciebat q⁹ ies⁹ ē. O maria si q̄ris iesū cur nō recogñscis iesū ecce ies⁹ venit ad te quē q̄ris q̄rit te. ⁊ tu estimas eū hortulanū. Est ei ies⁹ ē etiā hortulan⁹ ipse ei semiauit oē bonū semē in horto aie tue: ⁊ repullulāte infidelitate nūc aduxit extirpare. Quid ē etiā ⁊ qđ dicis: si sustulisti eū: de q̄ intelligis eū q̄s intelligit eum: que tamen nomē illius quem queris nō pādis. ⁊ hortulan⁹ tuus ē not⁹ ⁊ tua desideria nouit: nescis q̄spiā sit quē tāta diligētia q̄ris: quē eū interrogas ac si pſēte ipso illuz eū in monumēto clausisset: quē eū. si iste hortulan⁹ ē. De isto de q̄ q̄ris agnouit. hoc nēpe cuz desiderio querēs ait vt qđ q̄rat credat al'os nosse. Sic in Canti. j. spōsa ait. Indicate mihi quē diligit aia mea. Sic etiā euenit i maria. Sed o maria optime nescia loqueris: quia non patrē non sororem non filium non amicuz terrenum inquiris sed cum qui est qui ventur⁹ est vt dū sic pfertur sine agnominatione fuisse sciaſ. Hz quid est mulier quod dicis ⁊ ego eū tollā. Joseph enim timuit ⁊ non fuit ausus tollere corpus eius de cruce nisi in nocte: ⁊ nisi peteret a pilato. tu autem noctez non prestolaris nec veneris sed audacter pmittis dicens ⁊ ego eum tollam. O maria si forte corpus iesu positū est in atrio principis sacerdotum vbi apostolorum princeps calefaciebat se ad ignem quid factura es? ⁊ ego eum tollam? Quid si esset in domo pilati ⁊ coram milituz turba quid inq̄ factura esses ⁊ ego eum tollam. Sed in platea foret corā multudine iudeor quid tunc faceres ⁊ ego eū tollā O admirabilis mulieris audatia. O mulier non mulier nullum locum excipit nihil anteponit sine timore dicit absolute pmittit dicito mihi vbi posuisti eum ⁊ ego eum tollam O mulier magna est constantia tua magna est fides tua: sed quomodo mulier qua valitudine quibus viribus quo ingenio corpus tam graue posses portare sola cum vna fueris de portatoribus ad sepulchrū nunquid tecum tuas socias habere te credis recesserunt ego eum tollam. Amor enī impossibile ad possibile sua opinione reducit et quod nequid efficere posse credit. Tu ergo bone iesu noli vltra ptrahere desideriū eius quia iam duo sustinet nec habz vnde satiet esuriem anime sue nisi tu te manifestando porrigas illi panem corporis tui: Non enī diu poterit retinere vitam corporis sui nisi cito manifestes vitam anime sue. Dixit ei iesus Maria. Hec siquidem vox exprimens nomē eius penetrauit animam eius: solitam virtutez in verbo illo sēsit. sola solum solite intellexit ac per hoc solitam vocem agnouit vbi ergo audiuit maria. Sic enim consueuerat eā vocare magister eius persensit in ipso nomine dulcedinez dei ⁊ per eam cognouit ipm a quo vocabaſ eē magistrū suum. Tunc vero reuixit spiritus eius. Et tunc recepit etiam fidem. Unde statim in genere dixit ei raboniquod dicitur magister quo conuersa vtiq̄ ad loquentem: ⁊ cum pmo conuersa esset retrorsum ⁊ illum vidisset: ⁊ hortulanum sua interrogatione completa recōuertit oculos ad sepulchrum: ac vndiq̄ gyrabat aspectum sperans ex aliqua parte apparere dilectuz nunc vero audita voce quasi subito se conuertit ad eum vocans magistrū cuius dulcedinem senserat in doctrina. O mutatio dextre excelsi. O pietas saluatoris. O misēdia redemptoris conuersus est dolor magnus i gaudium maximum mutati sunt dolores in lachrimas gaudij ⁊ amoris. Sed arbitrabatur maria non se indigere verbo que inuenerat verbū ⁊ longe vtilius fore arbitrabatur tangere verbū quonta audire verba currit ad pedes ei⁹ vt amplexaretur ⁊ oscularet eos. O amor fortis et impatiens non ei sufficit videre iesum ⁊ cū iesu loqui nisi etiam tangeret iesum Sciebat enī q̄ virtus de illo exibat ⁊ sanabat omnes. Dixit ei iesus. Noli me tangere: nondum enī ascendi ad patrem meum. scilicet fm tuū iudiciuz infidele ac si aperte dicat tibi nō ascendi quasi eaz de infidelitate redarguens q̄ non credidisset p fecte equalem esse patri. vel forte hoc ait vt eaz humiliaret ne nimis presumeret quia ipsum resuscitatum prima omniū conspexisset distulitq̄ ei concedere tactuu donec secunda vice cū alijs appareret. O dulcissime domine o pie magister q̄ bonus es qui recto sunt corde O q̄ beati pedes qui in simplicitate cordis querunt te q̄ felices sunt qui sperant in te: verum vtiq̄ est ⁊ indubitanter est verum q̄ tu diligis omnēs diligentes te. ⁊ nunq̄ deseris sperantem in te Ecce enim hec dilectrix tua simpliciter querebat te ⁊ veraciter inuenit te sperabat in te et non derelicta est a te. Et addit dominꝰ marie dicens. Vade ad fratres meos ⁊ dic eis. Ascendo ad patrem meum ⁊ ad patrem vestrum: deuz meum ⁊ deum vestrum. statimq̄ disparuit. Ecce igitur iam constituitur magdalena inter ho-

mines ꝑma nũcia glorie resurrectiõis. Christus cũ suo ꝓprio bñdicto ore ipam ꝑmã sue resurrectiõis euangelistã facit efficit ꝓcomissa vt nũciet eisqui hanc resurrectionez per vniuersum orbem terrarum ꝓclamaturi erant. Et merito reformationis humane hic ordo ꝙueniẽs fuit: vt mulier q̃ erat peccatrix ꝑma cognosceret et nũciaret gloriã resurrectiõis vel resurgẽtisque trãsgressiõis foueã ꝑmo fodit. Vnde Greg⁹. ait ibi oñdit culpa hũani generis vñ ꝓcessit: quia eũ mulier in paradyso ꝓpinauit viro mortẽ: a sepulchro mulier viris annũciat vitã et dicta suis viuificatoris narrat que mortẽ mortiferi serpẽtis narrauit. Secũda vero apparitio facta ẽ tribus marijs simul. Cũ eñ iam disparuisset iesus ab oculis magdalene iam illa stabilita in fide a qua exciderat egredit hortum. ilico reliquit sepulchrũ nec vltra se vt aspiceret inclinauit nec amplius si ad hucessent vel recessissent requisiuit angelos testes de resurrectione credula: de quesitio iocũda de inuento in animo consolata Et vt iussum dñi et magistri ꝓficeret animo et corpore festinabat. cuncq festina rediret socias suas in itinere: infra sepulchrum et hierusalem consternatas animo leto gradientes vestigio adinuenit: quas etiam sociali discretione retento pede atq interposita sessione dum ista cum maria flebant nescientes credimus expectasse. Ad quos cum peruenisset maria leto animo iocundo vultu festinoq cursu et effatu enarrat resuscitatũ iesum et eum tanq hortulanũ audisse et vidisse tamen eum tangere non potuisse. Cuncq versus hierusalem festino gressu pariter rent sicut Math⁹. vlti. ait. Ecce occurrit dicẽs Auete. Ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius ac adorauerunt eum: se eñ tãgi permisit qui se ꝓius tangi magdalene negauit. Secta etem christi nunc negata nunc concessa nũc ꝓhibita nuncq permissa magnam nobis astruunt rationalem mysterij veritatem et vnum et idem quod vno tempore denegatur alio cõceditur vt scz defectum inquisitio indignitatẽ inquerente ineptitudinem in modo importunitatem in tempore indecentiam iure negatur importare credamus. cum vero cõceditur his caruisse atq ornari contrarijs firmiter nec tamen ꝓ tanto diuinũ mutatur consilium si opa varientur. Nouit enim ꝓuidẽtia dei sine dolo nostris vtilitatibus consulens qualiter et quid nobiscum diuersimode sit agendum. et nunc pcli/ue mulieres tangunt et osculãtur dñi cos pedes et ad solita reuertit magdalena atq noscũt refu scitatũ quẽ videbãt crucifixũ et in theca petrina recluſum. Tũc ait illis iesus. Nolite timere. ite nũciate fratribus meis vt eant in galileã ibi me videbũt. Vocat eñ eos fratres amãtissim⁹ princeps tum vt ostendat se vere resurrexisse i carne generis nostri ꝺ ꝓmo parente tracta tũ vt ad sui amorẽ magis eos accẽdat et ad fiduciã societatis sue ac visionis corroboret et ꝓfirmet cũ vt filios eterni ꝑris et xꝑi se nouerit cohere/des. O igit huj⁹ almi regis benignitas q̃ flict⁹ in bello pauidos suos formidolosos et fugitiuos socios cũ euasit noiat frẽs et in nouitatẽ celestẽ eis in suo corpe oñdere re ꝓmisit. O dulcis excelsi suauitas q̃ cũ negãtes ingruẽti bello tpe tenebraꝝ fraternũ ad eos se dicit tenuisse amorẽ O insolita clemẽtia ꝓncipis q̃ post ꝑssurã cauma bellorꝝ post victoriã de ligno de tumulo de tartarea lege reportatã sub eterno ꝑre continuo appellat frẽs: et sicut Jo.xx. ait. Venit maria magdalene: s. cũ alijs marijs nũcians discipulis q: vidi dñm et hec dixit mihi. Tertia apparitio facta ẽ petro sic Lu. vlti. ptz. nõ enim decerat pijs aplis sollicitudo querẽdi si reparе possent vllaten⁹ resurgentẽ ad qõ feruẽtissim⁹ quidez erat petrus vñ eo ab alijs segregato nr̃ scio in quo loco quez sacra scriptura silet apparuit ei dñs atq corpeius ꝓfortauit in fide dedit q̃ finẽ infidelitati ac lachrymis eius q̃ egressus ad ceteros cũ gaudio sibi apparuisse dñm nunciauit. qõ quidẽ cũ auditũ ẽ ab aliquibus desti dia facta est aliquib⁹ spes: aliq̃b⁹ ꝓturbatio q̃si singularitatẽ apparẽdi causantib⁹ aliquib⁹ ꝑficiẽdi crescebat auiditas vt possent videre cũ. q̃to autẽ gaudio atq fiducia repletus fuit petrus q̃s exꝑmere posset ꝑm Chrys⁹. ¶Primo inter viros appuit petro ꝓio q: erat caput oim Secũdo ne ppẽ negationẽ factã desparet Tertõ ppẽ exẽplũ mie dei ad pctõres redeũtes ad eũ Lu. xxiiij. plixi⁹ narrat. et breuit i vl. c. Mar.

Secũdo aparuit plurib⁹ ihierusalẽ thoma absẽte. et clausis ianuis stetit iesus i medio corꝝ dixit eis: ¶Pax vobis. sic Joh. xx. ait. et Luc. xxiiij. ait. Oẽs aũt ꝓdicte q̃nq apparitiões facte sunt i ipo resurrectiõis die Tertio post dies octo apparuit iesus et stetit i medio discipulorꝝ pñte thoma cui palpandas ꝑbuit cicatrices vulnerꝝ Jo. xx. Quarto apparuit ad mare tyberiadis sicut Jo. xxj. tradit ꝺ qua dic̃ hic Jã tertio manifestat⁹ ẽ iesus discipulis cũ ꝛsurrexit a mortuis nõ tñ intelligendũ ẽ simplicit̃ q̃ fuit tertia ꝑ q: facta fuit tertio die de illis diebus in q̃b⁹ xꝑs apparuit eis. Quinto apparuit in monte thabor vndecim discipulis suis vbi ꝓius ꝓstituerat illis. et hec fuit solennis ap

paritio de qua ⁊ ante mortem ⁊ post resurrectiõnẽ tam per se q̃ per angelos sepe mentio facta fuit. ⁊ nunc singulariter eum adorasse dicũtur Mathei vlti. licet etiam non sit dubium q̃ q̃n cunq; apparebat eis eum cum multa reuerẽtia adorabant. hic tamen singulariter enarrat vt per hoc huius apparitionis excellentia demonstretur. Sexto apparuit in die ascensionis ꝺ qua Mar. xvj. ait. q̃ nouissime recumbentib⁹ vndecim discipulis apparuit illis ihesus: qz ẽm Augusti. iam non erãt ammodo cum illo i terra conuiuaturi. Septimo apparuit eodẽ die in monte oliueti quando viderunt eũ ascendẽtem in celum quam Mar. ⁊ Lu. in fine euãgeliorz suorum breuiter tangunt: sed in principio libri Act̃. plenius enarratur licet eẽ ab euãgelistis non ponant nisi predicte decem appariti ones tamen etiam alie fuisse creduntur. Unde Joh̃. in vlti. euangelij sui ait. Multa quidem alia signa fecit ihesus in cõspectu discipulorz suorum que non sunt scripta in libro hoc. Paulus quoq; j. Corinth̃. xv. tres etiã supaddit vt sua pro. xlij. computetur sicut et i tertiodecimo anno post dominicã passionem apostolus gentium doctor factus est. Dicit enim ibidem q̃ visus est plusq̃ quingentis fratribus. Deinde visus est iacobo. scilicet minori ⁊ hec intelligit̃ facta etiam in die resurrectiõis. Unde Hieroñy. refert: q̃ dolore mortis sauciatus se nũq̃ comedere vouerat nisi christum videret resurrexisse a mortuis. huic ergo apparuit dominus ⁊ dixit ei et his qui cum eo erant. Ponite mensam. Deinde panem accipiens dedit ei dicens Comede frater dilecte mi: Quia filius hominis resurrexit a mortuis. Addit quoq; apostolus ibi supra. Nouissime aut em omniũ tanquã abortiuo visus est mihi. Potest etiam ad di visio illa: quã Joh̃. in Apoca. j. refert eum vidisse instar lucentis solis. Scribitur etiaz in euangelio Nicodemi q̃ ioseph qui sepelierat sanctissimũ corpus domini ppter qõ ⁊ captus fuerat a iudeis ⁊ in quodã cubiculo diligenter sigillato reclusus quẽ post sabbatum interficere ordinabant. Illi igitur flenti apparuit dñs ihesus extergensq; faciẽ eius osculat⁹ est cum: demũq; saluis sigillis in domo ppria euz collocauit. Ex quo manifestepatet q̃ hec apparitio in die resurrectõis fuit facta. Ex oibus p̃dictis ptz q̃ ñndeci apparitões scribũt̃ facte post q̃ xps a mortuis resurrexit.

Tertia q̃ resurrectiõis iocũditas ꝺz maternalis qz eẽ de sacre mris sue ꝑsolatione post resurrectionẽ nihil euãgelica testat̃ hystoria nõ credẽdũ ẽ ppter ea q̃ benignissimus ihesus fauus cõsolationis et gre q̃ ceteros tñ studuit ꝑsolari oblitus ẽ mris sue quã solã nouerat mortis sue amaritudines plenissime degustasse. placuit tñ ꝓuidentie dei nihil ꝺ hoc p euãgelicos apices referari ⁊ hoc maxie ppter tria Prio ppter infidelitatẽ. scdo ppter infirmitatẽ. tertio ppter sublimitatẽ. Prio ppt̃ infirmitatez. tanta eẽ certissima firmitate cõstabat virgini matri de resurrectiõe filij sui. vt nec p primũ aut mimũ dubitatiõis motum circa hoc fuerit ꝓpulsata qõ quidez facile erat credere ex hoc q̃ p singularissimã electa erat in matrẽ xpi dei et in reginã ac dominã angelorũ ꝓpterea ipo silentio scripturarũ melius ostendit ꝺ debere teneri vt oino indubitatũ q̃ fieret quacunq; scriptura. ideo sicut luculenter patet scriptura posuit talia fundamenta illumiata et alia maiora cõcludit q̃ posset lingua seu littera explicari. Posuit eẽ modũ altissime ꝑcepti onis vtputa angelo nũciante ⁊ spũisancto obũbrante describitq; illã vt dolorosam matrẽ filij dei morientis p nobis atq; eã iuxta crucem stipitem collocauit. Quod si vez est imo verissimũ est q̃. ij. Corz. j. apostol⁹ ait. sicut socij passionũ estis ita ⁊ ꝑsolationũ eritis mensura q̃ tũ virgo mater resurrectioni filij sociata iõ certissime tenendũ ẽ q̃ dulcissim⁹ filius ei⁹ primo et anteoẽs resurrectionis eius grose leticia cõsolatus est eã: qõ ⁊ sancta rhomana ecclesia sentire videt̃ que in rhoma in resurrectiõis die ad sanctã mariã maiorẽ ordinat stationẽ. Si autẽ arguere velis q̃ corꝑaliter nõ apparuerit ei eo q̃ hoc non testant̃ euangeliste nõ pie ꝑcludere necesse erit q̃ in resurrectionis leticia in mũdo nunq; viderit eam. quia sicut nec primo sic nec vltimo nec medio materno ꝑspectui apparuisse refertur. Secũdo aũt factũ est ppter infidelitatẽ: quia eẽ spũisancto cura erat p scripturam euangelicã illa apparitiones describere q̃ carnalibus hoibus possent ꝺ resurrectiõe xpi fidedignum testimoniũ ꝓbere. ⁊ maternus affect⁹ in coz oculis minueret veritatẽ Jõ nulla scripta ẽ apparitio ex testimonio mris ñ erat tñ in reiueritate in oi creata atz creanda natura p⁹ ipm ihesuz tñ testimoniũ veritatis q̃tũ in ipsa lingua mrna. nec cui tñ credere debeat mẽs deuota p textũ g̃ euãgelicũ tñmmõ debuit reseruari p quẽ modũ doctores ꝓmi fidei nr̃e de resurrectiõe fuerũt certificati ita vt ex ꝺ cõphenderem⁹ quõ facti sunt resurrectionis xpi idonei testes quibus fides ab omnib⁹ esset indubitanter exhibenda de apparitiõe autem mris ⁊ ꝑsimilib⁹ nihil in euãgelijs repitur. quia a spiritu sancto credenda ⁊ inuestiganda illis tñmodo relicta sunt qui a suo lumine illustrant̃ Tertio quoq; factũ est ppter sublimitatẽ. Postre-

surrectionē vero xp̄i nihil de matre ⁊ etiā ante
p euāgelia pauca referunt quia apitiones xp̄i
exhibite matri ⁊ familiaria inter eos colloquia
atq; amoris sublimia signa intantū debuerunt
esse supintellectualissima ⁊ intimissima atq; in/
effabilissima: q; nec potuerūt ab ꝓinferioribꝰ di-
ci vel sciri nisi cum tāta diminutione sua q; eas
dicere nobis esset nobis illarum excessuꝫ quo-
dāmodo denigrare. Si quis tamen pie deferre
vellet extui euangelij sacri ⁊ dicere q; corpora/
li aspectu p̄rio apparuit magdalene. posset vtri
q; fideliter ac deuote cōuenire si distinguamus
duplicem visionem p̄rimā scz corpalem. secun
do spūalem. ¶ Prima autē est debilis ⁊ infirma.
⁊ sepe multe illusioni deceptioni ⁊ vanitati sub
iecta. Secunda autem est stabilis certa ⁊ clara
que de lui non nisi purgatis mentibus exhibe
tur. Est ergo q; visionem primam p̄ro quodaꝫ
p̄iuilegio speciali amorosus iesus voluerit im
partiri non dubiū esse debeat q; certissimo mē-
tis intuitu beata virgo maria ⁊ resurrectionem
christi vidit ⁊ certe cognouit atq; iocūdissimis
amplexibus aie sue astrinxit. Insuper dici pos
set q; spūsancto dictante nihil in sacro textu de
corporali apparitione sibi facta referr. q; non in
digebat talibus apparitiōibus roborari ⁊ ꝓfir-
mari. ¶ Posset quoq; meditari deuote q; sic ip̄a
fuit sume passa ac christo compassa sic christi cō
passione finita mens eius spūali ꝓtemplatione
vulnerū filij cauernis inclusa ⁊ intra ip̄i⁹ sepul
chri angustias ꝓsepulta vicem vt sic liceat loq̄
dulcis iesus anie fungebat. Cunq; per spiritū
illustrata resurrectionis horam sentiret instan
tem ad veniētē aiaz filij. vbi i ꝓpria gl̄iaz sume/
ret corpus suum sic deuote allocuta est. Quid
mi dilecte fili aduenisti facturus si vis me totā
in tuam gloriā absorbere. reddo depositum qđ
sola custudio. me tuo vis dolore atz passiōe p̄ri
uare ⁊ has tui corporis apturas in quibus so-
lis vnio tua vis satiare, medicina non anio aut
ergo me in tuam assume gloriam: aut mihi di-
mitte tui doloris memoriā ⁊ saporem. Cui amo
rosus iesus deuota ꝓsolatione respondit. O ma
ter mea dulcissima nō potest pusillus grex isto
rum filioꝝ tuoꝝ tua nunc societate p̄uari. Oēs
em̄ deficient nisi tue fidei fulcimento firmentur
⁊ nimis vticq; duꝝ eēt eos sil̄ me pastore et p̄re
ppl̄s acq̄rendus ē q; de viscerꝝ suoꝝ caritate p
cedet. ¶ Patient ḡ fer pia mater atq; dulcissima
q; te ad tp̄s cū illis relinquā ⁊ corp⁹ meū i gl̄iaz
maiestatis assumā: nec tm̄ credas, dulcissima ma
ter q; passionis mee thesauꝝ velim de tua ania
remouere cp̄tūcūq; gl̄iosus resurgā. In ip̄a em̄
corpis gl̄ia mea apparebūt ip̄a victorie signa.
apta q; relinquā vulnera in carne mea cp̄tūcū-
q; sanata per q̄ dulcissima mater ad cordis mei
thalamū hēbis ingressum vt. s. ad me intrans ⁊
ad filios exiens inde posses asportare qđ velis
⁊ tuis filijs dispēsare. Exurge ḡ gl̄ia mea quia
ꝓsūmata est resurrectio mea tūc pijssima mater
tota transportata in gloria filij resurgentis ip-
sum dulcissime se alloquentē audiuit. Resurre
xi ⁊ adhuc tecū sū alleluia: posuisti sup me ma/
nū tuā all̄a. mirabilis facta ē scientia tua all̄a.
Et de hoc paterno honori mille milies all̄a in
quo filius subito introducit in ꝓspectu mater-
ne mentis in gloriā maiestatis. Quā nobis cō
cedat ip̄e glorificatus iesus q̄ cū patre ⁊ spiritu
sancto viuit ⁊ regnat Amen.

Feria. II. post resurrectionem de homine nouo ⁊ peregrino cui beat⁹ franciscus vel alius sanctus appropriari potest Sermo. LIX.

Tu solus peregrinus es Lu. xxiiij. ⁊ in euangelio hodierno. Scōm em̄ ap̄m ap̄l̄m ad Heb. xiij. Non ei habemus hic manentem ciuitatem sed futuraz inquirimus scilicz tanq̄ aduene ⁊ peregrini. Et in p̄rima cano. sua. ⁊. c. ij. hortatur/ nos apostolus ¶ Petrus dicens. Obsecro vos tanq̄ aduenas ⁊ peregrinos abstinere: vos a carnalibus desideriis. que militant aduersus animā. Conuersationē autem vestram inter gentes habentes bonam. Hec profecto obseruans beat⁹. N. potuit dicere cum ꝓpheta in ps̄. xxxviij. Aduena ego sum ⁊ peregrinus apud te: sicut omnes patres mei. Quod potest esse aliud thema. In quibus quidem verbis exponuntur tres beati francisci status seu amores. ¶ Primus est amor incipiens: secundus est amor proficiens: tertius est amor eius seu status incipiens. Et hoc ait. Aduena ego sū scz a regno mūdi o dñe iesu xp̄e apud te scz manēs p ardoris desiderium atq; spem. Aduena em̄ dicit quia abiens de patria alibi cōmoratur. Sic ⁊ beatus. N. aduena ab hoc seculo: sed per spem iam ꝓciuis in celo dicere poterat cum apostolo ad ¶ Philip̄enses iij. Nostra conuersatio in celis est. Secundus est quo mens beati. N. progrediebatur de virtute in virtutem. Unde ait. Et peregrinus. ¶ Peregrinus autem incedit de hospitio in hospitium. donec perueniat ad locum quo tendit. Sic facit qui bene trāsilit. Unde ps̄. Ibūt de virtute in virtutem. Sed q̄m diu? donec videatur deus deorum in syon Ecce status peregrinationis humane. Tertius est amor perfectus: quia non ad horam vel ad modicum sum aduena et peregrin⁹: sed simpliciter ⁊ pfe-

cte sicut oēs patres nostri. s. apostoli sācti quorum vestigia sū secutus. Merito ergo dicitur ei. Tu sol⁹ pegrinus eg. Hos tres status seu amores fuisse in beato. N. ostendit beatus Joh Apoc. j. dicens Vidi septē candelabra aurea ⁊ in medio candelabroꝝ aureoꝝ similem filio hominis vestitū podere: ⁊ precinctū ad mamillas zona aurea. Caput autē eius ⁊ capilli erāt candidi tanq̄ lana alba ⁊ tanq̄ nix. Et oculi ei⁹ velut flāma ignis: ⁊ pedes eius similes aurichalco sicut in camino ardenti. Et vox illius tanq̄ vox aquaꝝ multaꝝ. Et habebat in dextera sua stellas septem. ⁊ de ore eius gladius ex vtraq̄ parte acutus exibat. ⁊ facies eius sicut sol lucz in virtute sua. Et cū vidissez eum cecidi ad pedes ei⁹ tanq̄ mortu⁹. In quibus sacratis verbis duodecim perfectiones seu pegrinationes anime peregrine: seu noui hominis seu beati. N. per ordinem describuntur. Prima est in vita actiua exercitatio. Scōa ē in vita contemplatiua; delectatio. Tertia in iustitia pseueratio. Quarta materialis dilectio. Alie quattuor sub iungūt. Prima ē luminosa ⁊ matura cognitio. Secunda prudens discretio. tertia ardens affectio. quarta feruens locutio. Subinferam⁹ alias quattuor. Prima ē sancta exemplatio. secūda discreta ⁊ efficax p̄dicatio. tertia fame diffusio. quarta fideliū veneratio.

Articulus primus de quadruplici perfectione hominis innouati in charitate.

PRimo describam⁹ quatuor primas pegrinationes seu pfectiones homis noui seu beati. N. q̄ ptinere possūt ad statum incipientē.

De septemplici statu noui hominis inactiua vita. Ca. .I.

PRima pfectio noui hois seu beati. N. est i vita actiua exercitatio. ⁊ō hac Jo. ait. Vidi septē candelabra aurea. Septem quippe sūt status vite actiue. Prim⁹ ē iustitie ad bñfaciendū. Scōs patiētie ad mala tollerandū. Tertie sapientie ad bene discernendum Quartus gratie ad sibiipi ⁊ primo bene ꝓsulēdū Quintus inocentie ad nemini nocēdū. Sextus ē humilitas ad humiliter sibi de gratijs datis sentiendū. Septimus pbationis ad ppriaz voluntatē expiandū. Hi autē septez stat⁹ in septem ecclesijs Apoc. .ij. ⁊ .iij. describūt. In his mentē iusti laborare necesse est vt ad pfectionē ascendat. Atq̄ pinde in septē cāndelabris aureis designat. Sicut em̄ candelabra aurea licet preciosa materia sint: lumē tamē aliūde habēt sic septē stat⁹ actiue vite licz virtutū merito ꝓcioſi sint: lumē tñ sapiētie ⁊ ꝓtēplatiua vita pcipiūt. nā facilit errat actio: quā nō dirigit diuia ꝓtēplatio. Propterea apl's ad Heb. xij. ꝓtēplatio. Propterea apl's ad Heb. xij. ꝓtēplari iubet cū ait. Cōtēplātes neq̄d desit gratie dei Hec igit candelabra septē h̄ ē p̄dictos septē status i spū vidit beat⁹ Jo. in aia beati. N. Prio N. habuit iustitiā: eo q̄ iusta opa cōtinuo dño offerebat sup altare intimi cordis sui: ex q̄ cor ei⁹ adipe deuotōis inpinguebat Proinde Eccl xxxv. c. mystice inq̄t de ipo. Oblatō iusti inpinguat altare. id. ē. cor eius qō altare nomiat q̄si altare. Et subdit. Et odor suauissim⁹ ē in cōspectu altissimi. Secūdo habuit patiētiā ad mala tollerādū. Ad h̄ em̄ vt op⁹ iustitie deo acceptū sit: oportz vt fiat cū magno conamīe ⁊ vigore seu labore. Hinc apostolus prima. Corij. ait. Unusquisq̄ mercedē suā accipiet fm p priū laborē. Ad hūc igit gūosū btūm. N. Apoc ij. dñs ait. Scio opa tua ⁊ laborē tuū: ⁊ pacias tua Hoc siq̄dē scire dei ē nō simplicis cognitionis q̄ etiā cognouit opa reproboꝝ: s ē bñplacitū diuine approbatiōis. Per cui⁹ ꝓtrariū mat. xxv. dñs fatuis virginib⁹ ait. Amen dico vobis nescio vos. Tertio habuit sapiam ad bñ discernendū. s. tā p gloria dei tam p salute sui: q̄ etiā p vtilitate prīmi. Ideo de eo Eccl. xxxv ij. ait. Est sapiēs anie suc sapiēs: ⁊ fructus eius laudabilis. Et merito subdit. Vir sapiens imp plebit bñdictōib⁹: ⁊ vidētes illū laudabunt

Quarto habuit grām ad sibiipi ⁊ prio consulendū: vt merito ei dici posset illud pphete. Diffusa est gratia in labijs tuis. i. abundanē distributa sunt recta consilia ⁊ bona doctrina ex sanctissimo ore tuo. Sed quia hanc gratiā gratisdatā exornauit grā que gratū facit. ideo subditur a ppha. Propterea bñdixit te de⁹ i eternū. id est. benedictione te ducēte ad gl̄iam sempiternā. Quinto habuit inocentiā ad nemini nocendū. Scōm em̄ Aug⁹. inocens est q̄ nec miserū facit nec miserum relinquit: que p pietatē seruāt. Et de hac quidē sctūs iste plenissim⁹ fuit. Inde ppheta ait. xiij. Dñe q̄s habitabit i tabernaculo tuo? Et subdit. Innocens manibus ⁊ mundo corde. Ille vero manibus innocens ē: q̄ nec capit aliena nec sua dat indignis: nec insuper retinet dignis. Que omia sanctus iste perfecit. Sexto habuit humilitatem ad humiliter de gratijs sibi datis sentiendu Nouerat em̄ Luc. xiiij. a dño dictum: qui se humiliat exaltabit q̄ merito in eo verificatū ē. Jō d eo Eccl. xj. dicit. Est hō marcidus. s. in oculis sue mentis: egens recupatione: plus deficiens virtute ⁊ abundans pauptate. Et oculus dei respexit illum in bono ⁊ erexit eum ab humilitate ipsius. i. exaltauit caput eius ⁊ mirati sūt i illo multi ⁊ honorauerūt deū. Que oia ꝓueni-

unt huic sancto Septimo pbatus ⁊ tempta
tus fuit ad ppriã voluntatẽ expiendũ. Unde
de illo Eccl.xxxj.dicit. Btũs est diues qui in-
uentus ẽ sine macula Et qui post aurũ nõ abijt
nec sperauit in pecunie thesauris. Quis ẽ hic
⁊ laudabim⁹ eum? Qui pbatus est in illo ⁊ pfe
ctus inuent⁹ est: ⁊ erit illi gloria eterna. Nã vt
testat̃ btũs Jacobus.j.c.canonice sue. Btũs
vir q̃ suffert temptationẽ: qm̃ cũ pbatus fuerit
accipiet coronã vite quã dñs repromisit diligẽ
tibus se. Hec sunt candelabra aurea hoc ẽ pcio
sa q̃ ad seipm atq; lucida q̃ ad primum per exẽ
plũ iuxta illud Mat.v. Sic luceat lux vra co
ram hoibus: vt videant opa vestra bona ⁊ glo
rificẽt patrẽ vrm qui in celis est. Sup hec can
delabra actiue vite fulgebãt in hoc glorioso sã
cto septẽ dona spũssancti: iuxta illũ Esa.xj. Re
quiescit super eum spirit⁹ dñi: spũs sapientie et
intellectus: spiritus cõsilij ⁊ fortitudinis. spũs
sciẽtie ⁊ pietat̃ et replebit eũ spũs timoris dñi.

De triplici vita scz actiua contem/platiua et mixta. Cap̃.ii.

Secunda pfectio hui⁹ glorioſi ſancti ſeu
noui hominis fuit in vita ⁊templatiua
perfectio seu delectatio. Unde subdit.
Jo.et in medio septem candelabrorũ aureorũ
similẽ filio homis. Ad hui⁹ intelligentiã aduer
tendum est q̃ triplex est status humane men-
tis. Primus est actiuus. secundus contem/
platiuus.tertius vero mixtus Jn primo siqui
dem efficit quis homo. Jn secundo efficitur fi/
lius homis. Jn tertio vero fit similis filio hois

Primo em̃ iure quis dicit homo: cũ creato
rem p creaturas iugiter ⁊templatur iuxta illũ
apostoli Rhoma.j. Jnuisibilia em̃ dei a crea
tura mundi p ea que facta sunt intellecta ⁊spici
untur. Sicut em̃ homo de limo terre f̃m corpus formatus est: sic ⁊ f̃m animaz ex limo cor
poraliũ rerum in cognitionẽ surgere compba
tur. Et hic laborat in medio septem cãdelabro
rum. id est in vita actiua. Secũdo autem fili
us homis merito nuncupat̃: qui claro aspectu
rerũ spũaliũ gloriã ⁊templat̃. Et de hoc apls
ij.Cor.iij.ait. Nos autẽ renelata facie gl̃iam
domini speculantes in eandem imaginẽ trãsfor
mamur a claritate in claritatem tanq̃ a dñi spi
ritu. Perfectione em̃ vite actiue potest hõ chri
sto assimilari. cum videlicet oia agat ad dei hono
rem ⁊ primi vtilitatẽ. Perfectione autem vite
⁊templatiue induit homo christum: cũ iam nõ
ppter deum opari contendit sed amorosa con
templatione in deũ quodãmodo transformat̃:
vt iam cũ apl̃o ad Gal.ij.dicat. Viuo ego iam
non ego: viuit vero in me christus. Tertio
vero digne similis filio homis dici potest q̃ ac/
tiue vite pfectione ⁊tinue crescens. de die in di
em magis ꝓficit ad sublimiorẽ pfectionez vite
⁊templatiue. Per hoc em̃ q̃ clare cognoscit or
dinẽ operũ humanorũ: ptingit ad cognitionem
operũ diuinorũ. Et talis est vita mixta quam
christus ⁊ apostoli vita ⁊ moribus seruauerũt
Ad hanc quidem quenit beatus pater noster
franciscus vt merito ppter hoc ⁊ demũ expres
sius ad lr̃am ppter stigmata ei⁹ sacra similis fi
lio hois dici possit. Nõ tm̃modo fuit hõ p ac-
tiuã vitam seu fili⁹ p ⁊templatiuã vitã: sed filio
hois similis p vitam mixtaz que pficit̃ ex vtra
q̃. Porro tanto quisq; in vita ⁊templatiua p
fectior est q̃ta cũ laborib⁹ ⁊ afflictionib⁹ chari
us in actiua vita firmius subsistere põt. Et hec
est pfectio vite mixte que ex vtraq; consurgit.
Ad quã ascendit gloriosus franciscus sicut pa
tet ex eius laudabili vita.

De vita iusta que perseuerat vsq; in finem. Cap̃.iii.

Tertia pfectio noui hominis seu beati
N. in iusticia pseuerãtia dicta ẽ Jn
uanum vero homo in p̃cedentibus
laborar̃et: si anteq̃ veniret ad finem
ab eis turpiter resiliret. Et de hac Johan. sub
dit. Vestitũ podere. Poderis erat enim vestis
sacerdotalis linea: corpori astricta: ptingens
vsq; ad pedes. Propter qõ poderis dicta id ẽ
pedalis. Pos em̃ grece latine dicit pes. Unde
camisia ⁊ subucula nominat̃. Et dicitur pode
ris quasi pedibus herẽs. Secũm em̃ quosdam
hec erat tunica hyacynctina pertingens ad pe
des: in cuius fimbriis erant tyntinabula au
rea. Et de hoc videt̃ ad litterã loqui illũ Sap̃.
xviij.cum ait. Jn veste poderis quaz habebat
totus erat orbis terrarum ⁊ parentum magna
lia in quattuor ordinibus lapidũ erant sculpta
Dicunt̃ aũt fuisse in veste poderis quia erant
irrationali ⁊ superhumerali: ipsi podere superposita. Per hanc quidez poderem designat̃ iu
sticie pulchritudo in pposito pseuerandi vsq;
in finem. Sic iusticie candor laborioſe adeptus
vsq; in finem ab hoc glorioso sancto seruatus
est. Nouerat enim q̃ Matth.x.dominus ait.
Qui autem pseuerauerit vsq; in finem hic salu⁹
erit. Merito quidem solum pseuerantie premi
um glorie dñs imꝑtit. Nam generaliter omẽs
virtutes ⁊ theologice et morales absq; perseue
rantia cõtra vitia pugnare non possunt absq;
pseuerantia vero vincere nequaq̃ possunt Ipsa ẽ em̃ que in glorie p̃miũ introducit. Jõo ait
Greg⁹.j.li.moral̃. Jncassum bonum agitur: si
ante vite terminuz deserit̃ quia frustra veloci/
ter currit: q̃ priusq̃ ad metas venit deficit. Et
iterum Berñ. in quadam epistola ait. Perse/
uerantie est vnica filia summi regis finisq; vir

tutū earūq; ꝓsūmatio totius boni repositoriū ⁊ virtus sine qua nemo videbit deū. Et iterus in epla. xij. ait idem Absq; pseuerantia nec qui pugnat victoriā nec palma victor cōsequitur: Nutrix ē ad meritū meditatrix ad pmiū Sozor pacie ꝓstantie filia amica pacis. amicitiaq; modus: vnanimitatis vinculū. sctitatis ppugnaculū. Tolle pseuerātiā nec obsequiū mercedez hz. nec bñficū grām: nec laudē fortitudo. Sola ē cui eternitas reddit. vel potiꝰ que eternitati hoiem reddit dicēte dño. Qui pseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit. Hec ille.

De paternali ⁊ maternali primoꝝ dilectione Caplm. iiii.

Quarta eius pfectio ē mrnalis dilectio que p̄cedentia ornat. Et de hac subdit Jo. Precinctū ad mamillas zona aurea. Duplex ē quidē primi dilectio. Prima ē prnalis: scda mrnalis. De prnali aūt Dañ. x. dr. Et vidi ⁊ ecce vir vnus vestit⁹ lineis. ⁊ renes ei⁹ accincti auro obrizo. Paternitas em̄ i lūbis vl renibus denotat. Aut ergo paterne discretionis charitatē habet: quemadmodū zona aurea ad renes eius p̄cingit. Ad bñ ꝓuenit veteri testamēto: timore humanas mētes ꝓstringēti Sed notanꝺ ait auro obrizo Dicit em̄ ab obradio as. Hoc obrisum aurū colozis optimi sic dictū: eo q; obradiet eo q; splendore obradiet. Ad hebrei effau greci chyrū vocāt: ⁊ ideo l obrizo paternalis dilectionis vigorosa exemplaritas denotat. Scda dilectio dicit mrnalis. Leuiori atq; dulciori dilectione mater diligit filiū suū q; pater. Jō in nouo testamēto nou⁹ hō nō sup renes sed ad mamillas zona aurea cingit in quo ipa mens humana ad charitatem materne affectiōis erudit. Hanc q̄dem hic sanct⁹ adeptus est. Ideo cū apl̄o ad Gal. iiij. filijs suis inquit. Filioli mei quos iterꝝ parturio donec in vobis formet⁊ christus. Huius aūt maternalis dilectionis due sunt māmille. Dextera est amor amicoꝝ: sinistra vero est amor inimicoꝝ: quibus p arma iusticie id est. iuste dilectiōis a dextris ⁊ a sinistris pugnaret vt obtineret dulcedinem hanc dilectionis

Articulus secundus de alijs quatuor pfectionibus hominis innouati in charitate.

Secūdo subdamus alias quattuor pfectiones huius anime noue. Que applicari possunt ad statuz pficientem se ad gloriosum franciscum.

De scientia infusa per quam nou⁹ homo diuinitus illustratur Caplm. i.

Prima quidem pfectio est matura ⁊ lumiosa cognitio. Et de hac Joh̄. ait. Caput autē eius ⁊ capilli erant candidi: tanq; lana alba ⁊ tanq; nix. Caput siquidem .i. mens. ⁊ capilli. id est. lōge multe ⁊ subtiles cogitationes hominis noui seu beati francisci lucida extiterunt eo q; celit⁹ diuina sapientia illustratus. clare intelligebat omia que agebat. Sed notanter ait tanq; lana alba. Lana em̄ alba leuis ⁊ munda est. In albedine huius sancti cognitio clara. in leuitate mansuetudo humilima: in mundicia puritas vera desi gnat. Nix quoq; descendit alba ⁊ frigida ē purgat sordes: interficit vermes: atq; inutiles herbas. terramq; impinguat. vt in his mystice innuat. q; mens ⁊ cognitiones huius glorie sancti desuper p infusionē illustrabant: ex quo inse et in alijs refrigerium carnalium estuū afferebat: sordes peccatoꝝ abstergebat. sordes malarum cogitationū occidebat herbas inutiliū sermonū abcidebat. terrāq; carnis diuina dulcedine impinguebat: Unde merito dici potest illud quod Sap̄. viij. dicit. Optaui ⁊ datus ē mihi sensus. ⁊ inuocaui ⁊ venit in me spiritus sapientie. ⁊ ꝓposui illā regnis ⁊ sedibus: ⁊ diuitias nihil esse dixi in compatione illius. Et sequitur. Quā sine fictione didici: et sine inuidia cōico ⁊ honestatate illius non abscondo.

De duplici oculo anime innouate in patria. Caplm. ii.

Secunda perfectio eius est prudens discretio que est practica luminis p̄cedētis. Et de hoc Joh. ait. Et oculi ei⁹ velut flāma ignis. Duo sunt oculi huius sctⁱ vn⁹ est in contemplatione speculatiuus: alter vero practicus. Unus ad deum alter ad primum. Ex quibus generabat⁊ spicax ⁊ zelatiu⁹ splendoꝝ ⁊ feruoꝝ actus et intentiones primoruꝝ et subditoꝝ circūspectiones. ⁊ luminoso atq; amoroso iudicio liberans quēadmodū Eccē. ij. dicitur. Sapientis oculi in capite eius. scz ad talia exercendū. Vel duo oculi noui hominis dici possunt dexter scz scientia agendoꝝ: sinister vero sciētia sinendoꝝ. Hi vero velut flāme fūt cum simul ⁊ scientia clara sit dimissio p discretionē ⁊ ardens per virtutis dilectionē Sic ergo iste sctūs oia q̄ agebat discutiebat in cōscientia sua: vt cuncta fm̄ diuinā regulam fierent ⁊ ad primoꝝ vtilitatem dispensarent. Exemplo apl̄i qui .ij. Coꝝ. viij. de se ait. Prouidem⁹ em̄ bona non solū cozam deo. sed etiā cozam hominibus omnibus.

De charitatis feruore ⁊ quomodo differat a charitate Caplm. iii.

Tertia pfectio hui⁹ nouꝯ homis est ardens affectio scz vt laborare vel labor oñis iusto viro leuis sit. Et ō hac subdit dicēs Job. Et pedes eius siles aurichalco sicut in camino ardēti. Notandū q notanꝯ aduertendū est q scientia q̄tūlibet clara sit. gratuis est tñ ⁊ pōderosa ad bona opa: nisi humane affectionis pticipes sint diuine dilectionis. In hui⁹ figura Exo. xvij. dicit. Q: q̄tūlibet facies moysi splēdida esset: manus tñ illi⁹ graues erant. Adcirco necesse ē nō solū oculos nostri homis eē flāmeos: sed ⁊ pedes eius similes aurichalco sicut in camino ardēti. Pedes eñ affectiones sunt q̄bus homo ꝓtra terrena affigit: sicut ⁊ terra pedib⁹ ꝓculcat. Aurichalcuz ꝓ auro durius ē: ⁊ coloris illius pticeps est. Aurichalcū igit in camino ardens est dilectio firma in tribulatiōe feruens. Que tanto feruētius atq; fortius ardet etiaz inimicos quos infestos patit diligēdo: q̄to magis p eos affligitur ⁊ verat. Sicut etiaz dñs p̄cipit Mat. v. dicens. Diligite inimicos vr̄os: bñ facite his q̄ oderunt vos ⁊ orate p̄ p̄sequētib⁹ ⁊ calūniantibus vos. Qui ergo hoc duplici amore fert. qz scz amicos diligit fm deum. ⁊ inimicos ꝓpter deū. iure pedes ardenti aurichalco similes habet: q̄ non charitatē i ipam q̄ in sola mēte est. sed charitatis pticipationē in affectib⁹ sensualibus habet. Charitas eñ ꝓsistit in volūtate mentis: sed feruor charitatis redūdat affectionem cordis. Ex dictis colligi p̄t q quattuor hominū genera diuersimode se habent ad charitatem. Primo sunt q̄dam qui nec charitatez nec affectionem charitatis habēt: sicut sunt impij peccatores. Secūdo sunt q̄daz qui habent affectionē charitatis ⁊ nō charitatē: sicut ꝓtingit in eis qui cum sint iusti ⁊ in diuina gr̄a et i charitate feruētes: decidūt in mortalē culpam ⁊ tamē amota tūc charitate que inuisibiliter ab anima aufert remanet charitatis feruor q̄ prius redūdabat i ipas corpis affectiones. Tertio insup sunt q̄dam q̄ charitatē habēt absq; charitatis affectionis feruore: sicut ꝓtingit i puulis baptizatus. Quarto sunt alij q̄ charitatē in voluntate ⁊ feruorē charitatis in corpis affectiones redundantē habēt. Et hi sunt q̄ pedes habent similes aurichalco sicut in camino ardēti Inter quos maxime fuit iste glorio⁹us sanct⁹. Et ō hac q̄druplici varietate charitatis exemplum patere potest in olla plena aqua: q̄ primo longe facta ab igne nec calet nec feruet. Secōdo stans sup ignem quando iam feruet: si ab igne subito amouet non statim feruorē p̄dit. Iz illū demū paulatim amittat. Tertio poni potest i igne ⁊ non feruet statim Quarta diu pseuerās in igne feruentissime feruet. Ad exemplū p̄dictis facile adaptat. Ita q; sanct⁹ iste erat i hac quarta differentia.

De feruenti atq; secunda locutiōe noui homis. Cap. iiij.

Quarta pfectio huius sancti feruens locutio nūcupat. Et de hac subdit in figura. Et vox illius tanq; vox aquarū multarū. Prīo quantū in corde maior est feruor dilectiōis: tanto min⁹ intra se capitur cum Matth. xij. dñs dicat. Bon⁹ hō de bono thesauro cordis sui pfert bona. Bon⁹ quippe thesaurus cordis ē amor dei ⁊ p̄rimi. Ex quo pfecto pferunt bona: q̄n oīs locutio iusti viri fm dilectionē formal. Et hoc est q iohes de h̄ sāctissimo viro inq̄t. Et vox illius tāq; vox aq̄rum multarū. Vñ aqua motum mentis humane dilectiōis significat. Nā sicut spū mouētur aque: sic ⁊ impulsu spūssancti in mente suscitantur dilectiōes sancte. Vox ergo illius vt aquarū multarū est: cui⁹ locutio ⁊ doctrina amorosa dilectiōe plena est sicut fuit i hoc sācto. Prīo inde Cañ. ij. spōsus i hac voce delectat ad spōsam dicens. Sonet vox tua in auribus meis. Vox eñ tua dulcis: ⁊ facies tua decora. Ad i hoc glorioso sācto verificat. Aliter etiā dici p̄t q vox hui⁹ sancti tanq; vox aquarū multarū i-sonuit. q̄n eius doctrine celebris resonantia. ⁊ irrogatio secūda. ⁊ nois lata fama: p multorū plorū ora reboabat. Unde Joh. Apoc. xvij. ait. Aque multe populi multi.

Articulus. iij. de vltimis q̄ttuor pfectionib⁹ viri sancti.

Tertio vltime q̄ttuor hui⁹ sancti viri pfectiones subiūgēde sūt: q̄ statui pfecto hui⁹ sancti viri ꝓuenire possunt.

De exēplari vita hominis recti et virtuosi. Cap̄m. i.

Prima pfectio hui⁹ glorioſi sācti sācta exemplatio dicta est. Et de hac Joh. subdit: ⁊ in dextera sua stellas septem Stelle septē septētuplex est exemplū opis boni ⁊ rectitudinis ꝓtuose vite: q ⁊ septem virtutibus p̄ncipalioribus ad edificationē primorū demōstrat. Ille q̄ septem stellas i dextera sua habet: q̄ prudētie. iusticie. fortitudinis ⁊ tēperātie fidei. spei. ⁊ charitatis. ad primor⁹ edificationē ⁊ illuminationē p dei gloria nō p sua fama exemplū bonū in bonis opib⁹ monstrat. Quēadmoduz p̄cepit dom̄in⁹ Matth. v. dicens. Sic luceat lux vr̄a coram hoibus vt videant opera vestra bona ⁊ glorificēt patrē vestrum q̄ in celis ē. Et h̄ iste sāct⁹ plenissime impleuit. In sua ꝓ sinistra has septē stellas habere ꝓuincit: q̄ nō vere. nō recte. nō sincere: ꝑ simulate et mendaciter sub hypocrisi pallio has

virtutes se habere ostēdit. De talib⁹ ꝙo ait dominꝰ Mat. xxiij. oīa eīm opa sua faciunt: vt videant ab oībus: ꝓtra illud Eccī. j. ne fueris hypocrita in cōspectu hominū ꝓro de hoc hominū genē. Matth. vij. dominꝰ ait. Ex fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Vnus q̄daz fructuū ⁊ maximus est instabilitas: qz diu pseuerare nō pñt. sicut Jac j. dicit. Vir duplex aīo inconstās erit in omnib⁹ viis suis. Ac econtra pseuerātia hui⁹ sancti in veritatis via: manifeste testat dedisse virtutū exempla p gloria dei non p laude sui. Atq; verificatū est i eo quod Baruch. iij. testatur dicens Stelle dederūt lumen suū i custodijs suis. id est. virtutes eluxerunt p opa sua bona virtuosa: que virtutes pseuerare faciunt ⁊ pseruant.

De viua ⁊ efficaci p̄dicatiōe hui⁹ sancti viri. Capitulum. ii.

Secūda pfectio huius sancti viua ⁊ efficax p̄dicatio est. Et de h̄ subdit et de ore eius gladi⁹ acutus ex vtraq; parte exibat. Gladius q̄dem ē verbū dei seu doctrina penetrās in intima cordium: iuxta illud ad Eph̄. vj. Et gladius spūs qđ est verbum dei. Hic gladi⁹ tunc q̄dē ex vtraq; pte acut⁹ ē: cuz ꝓmo in silētio ⁊ locutiōe fuerit discrete examinat⁹. vt nec dicēda sileat nec tacēda dicat. Et talis gladi⁹ de ore huius sācti ꝓcedebat. q̄ oēz sermonē sic p̄meditādo exaiaret: vt nō solū districtus vel discret⁹ in silentio. verūetiam fructuosus esset in ꝛbo. seruās illud Eccēs. iij. Tē pus tacendi tempus loquēdi. Hoc siq̄dem fuit in illo signū summe pfectionis sicut testatur Jac. iij. dicens. Qui non offendit in verbo hic pfectus est vir Sunt pleriq; qui diuersimode se habent ad ꝛbum dei. Primo quidam gestant gladiū ꝓmonis in manu. ⁊ semen quod ē etiam ꝛbum dei: vt dicit Luce. viij. portant i ore. Et hi sunt qui vitā habēt ⁊ non doctrinā. Et de talib⁹ Hieronym⁹ in ꝓlogo biblie. c. iiij ait. Sancta quippe rusticitas solum sibi pdest Et q̄tum edificat ex vite merito eccl̄iaz christi tm̄ nocet si destruentib⁹ non resistat. Secūdo sunt q̄dam alij qui semen diuini verbi seminant ore: nō manu. Non eīm bene sem̄ seminatur ore tm̄. Et tales sunt q̄ doctrinā habēt non vitaz. De q̄bus Matth. xxiij. dns ait. Dicūt eīm ⁊ non faciunt. Tertio ꝙo sunt q̄dam sed heu rari qui seminant manu. et gladiū gestāt i ore. Et hi sunt qui faciunt ⁊ dicūt. Et ꝺ talib⁹ dicit Matth. v. Qui fecerit ⁊ docuerit: h̄ magnus vocabit i regno celoꝝ. Et talis fuit hic glorioſus sanctus. N.

De diffusiōe fame hominis iam p̄fecti. Capitulum. iii.

Tertia pfectio huius sācti fuit fame diffusio. Unde subdit Joh. ⁊ facies eius sicut sol lucet in virtute sua. Per facie ꝙo noticia hominis designat: cuz p eam principaliter homines se se cognoscāt. Proinde sapientia dei tantā dissimilitudinē ordinauit in faciebus: q̄ nulla eīno alteri similis i orbe terrarum reperi posset. tam in feminis q̄ i maribus ⁊ hoc vt nos alterutrū recognoscere valeam⁹. Facies igit̄. id est. noticia huius sācti sicut sol in virtute sua q̄ i meridie cōtingere solet: quia fama sanctitatis eius illustrauit totum mūdū. Sicut Eccī. xlij. testatur dicēs. Sol. id est. solaris noticia atq; fama hui⁹ sancti: illuminans p oīa respexit. Sciebat eīm q̄ Prouerb. xv. dicit. Lux oculoꝝ. id est. p̄sentia sancti viri: letificat animā scz intuentiū. Fama bona videlicet i absentia audita: impinguat ossa hoc ē virtutes. Dicit eīm fama q̄si famula a famulor famularis: eo q̄ famulat nobis: dū admoduz famule discurrendo rumores de nobis portat p diuersas terras etiam nobis ignorantib⁹. Vel dicit fama a fando. quagatur eīm fando ad diuersas partes. Et est nomen bonarū vel malarum rerum. Sed absq; adiectiuo in bono sepe sumi solet. Hec est ergo que fundo famulata ē huic glorioso sancto.

De fideliū deuota veneratione ad hunc hoīem sanctū. Cap̄. iiii.

Quarta pfectio eius fuit fideliū vel deuotoꝝ veneratio: que ex omnib⁹ p̄cedentibus merito subsecuta est. Et ꝺ h̄ subiungit a iohāne. Et cum vidissem eum scz tm̄ ⁊ talem cecidi ad pedes eius tanq; mortu⁹ Johānes eīm in quo est gratia dei inter p̄ tat ⁊ signat quoscūq; meritis illius sācti deuotiōis gratia visitatos. Ad pedes ei⁹ ita cadit qui se longe inferiorē eius ꝛtutibus recognoscit De hoc pinde sanctus ꝓpheta ait ps. lxxj. Coraz illo ꝓcident ethiopes. id est. nigri peccatores ⁊ penitētes ⁊ ex meritis eius coraz dño venīā postulātes. ⁊ inimici eius terrā lingent non dicit comedent vel mordebūt sed lingent. Nam oīa tēporalia ⁊ terrena vana ⁊ falsa et superficialia sunt nec est ibi quicq; soliditatis qđ morderi posset vel comedi. Qđ autez lingit hominē nō bene satiat. sed potius desideriū et famē eius accendit: sic etiam bona tēporalia non satiant. sed magis ac magis ad appetenduz ꝓuocant suos leccatores Sequit vero in ꝓphetia p̄dicta. Et adorabūt euz oīes reges: ⁊ oīes gentes seruient ei. Et subdit a Johāne. Et q̄ mortuus. id ē. tanq; cōuersi a pristina mundi vita sicut p Soph̄. ij. c. dominꝰ ait dicēs. vos ethiopes interfecti eritis gladio meo. id ē. per

hunc sanctum. N. verbo meo cõuersionis gratiam ꝓsequemini. Uel aliter dici potest q̃ motuũ se estimat ⁊ coraz eo humiliter cadit: q̃ opera sua in cõparatione ꝟtutuz ⁊ excellẽtie huiꝰ sancti affectualiter spernit ⁊ vilipendit. Admiranda ita q̃z fuit pfectio pegrini huius hominis noui si ꝓsideremus illius actionẽ ⁊ ꝓtemplationẽ. pseuerationẽ. ⁊ maternalẽ dilectionẽ. Si examinemꝰ eius illuminationẽ. discretionẽ. affectionem. atq̃ locutionẽ. Si etiam ponderemus eius exemplationẽ. predicationem. fame diffusionẽ. ⁊ illuminatorũ fideliũ veneratione ⁊ testificationẽ Ut possemus merito dicẽ Turo ꝓciuis celestis regni factꝰ. possides premiũ post laborem scz in gloria sempiterna. id ẽ. gloriosum dominũ nostrũ ihm christũ. Qui cum patre ⁊ spũsancto viuit ⁊ regnat ⁊ premiũ ẽ et gloria omniũ sanctorũ ⁊ beatorꝫ In quo merita tua nos adiuuent glorificari ⁊ pmiari p infinita seculorum secula.

Feria. iii. post resurrectionẽ ỏ stigmatibꝰ beati frãcisci. Sermo. LX.

Uidete manus meas ⁊ pedes meos. Luc. xxiiij. et in euangelio hodierno. Admiranda sunt vero opa passiõis salimensi amoris eius expressionẽ. ⁊ gelidi nostri affectus inflãmationẽ. atq̃ passionis incitationem demonstrent postulent. ⁊ pcurẽt. ꝓoinde dꝰ dominꝰ apostolis ait: oñibꝰ nũciauit dicẽs. Uidete manus meas ⁊ pedes meos. Ad q̃dem beatus franciscus prudẽter aduertens: totam vitam suã imitationi dominice passiõis cõsecrauit. Ex hoc q̃dem factum est. q̃ tanto amore. tanto feruore. tãto q̃z ardore trãsformatus est in crucifixum ihm vt miraculo omnibꝰ inaudito seculis benignitas saluatorꝭ mihi carne illius impmeret similitudinẽ sue sanctissime passionis: ꝓstituens eum vexilliferũ in noua remuneratiõe crucifixionis eius. Sic denicq̃ cõsignatus stigmatibꝰ domini ihu christi: ostendens stigmata illa sacra que fuerunt fructꝰ dominice passionis omnibꝰ fidelibꝰ ait ꝓpositum verbũ dicens. Uidete manus meas et pedes meos. quia scz christo crucifixo cõfixus sum et eius similitudinẽ ꝓsecutus sum. Merito ergo Apoc. vij. in aptione sexti sigilli a iohãne euãgelista beatꝰ frãciscus habere sic sacra stigmata descriptus est cum ait. Uidi alterũ angelum ascendentẽ ab ortu solis habentẽ signũ dei viui. Ad verbũ potest esse aliud thema. In quo osten dit gloriosi francisci tripiex pfectiõis status. Primus est gratiose conuersationis. ibi. Uidi alterũ angelũ Secũdus radiose illustrationis. ibi. ascendentẽ ab ortu solis. Tertius ẽ amoroseꝰ ꝓsignationis. ibi habentẽ signum dei viui Primus est gratiose ꝙuersatiõis. Unde ait. Uidi alterũ angelũ. Precesserat eñ ante eum angelicus vir gloriosus dominicꝰ in angelica vita pariter ⁊ doctrina. Beatus eñ frãciscus est alter angelus in regula ⁊ ꝓsona sed idem in charitate et fide atq̃ vita. Qui ꝓpter facta angelus nũcupat. tum ꝓpter eius angelicam vitam: tum quia dei nũcius fuit ad renouandũ in mundo euangeliũ christi. Secundus ꝟo illius status fuit radiose illustratiõis. Unde inq̃t. Ascendentẽ ab ortu solis. Ascẽdit ꝟo ab ortu solis: quia sui ascẽsus i deum initiũ ⁊ fundamentũ incepit a romana sede: que iter q̃nq̃z patriarchales ecclesias eccl̃ia p̃ncipalis est. sedes ⁊ ciuitas veri solis scz christi et fidei eius. Et de hac Esa. xix. typice scriptũ est. In die illa erunt q̃nq̃z ciuitates in terra egypti Et sequit ciuitas solis vocabit. Una hec est principalis ⁊ prima. Uel sic ab ortu solis ascendit: quãdo p diuine sapiẽtie exemplũ p̃dicationez ⁊ sensum cũ suo ordine mundũ irradiauit. Sicut eñ Apoc. vj. obscuratio solis diuine sapientie subtractionẽ in mũdo sigt p quã generalis ruina statuũ ⁊ psonarũ ⁊ ecclesiarꝫ in ecclesia surgit: sic etiã ortus solis diuine sapiẽtie illustrationẽ significat que in sexto ecclesie statu in mendicantibꝰ ortum sumpsit ⁊ creuit. Proinde Bonauent. in illuminatiõibꝰ suis vocat p̃dictum tẽpus tps illuminatiõis scripturarꝫ: eo q̃ in hoc tẽpore mirabiliꝰ declarate sũt a doctoribus ordinũ p̃dictorũ. Propter hanc aũt declarationẽ a generali ruina i vita iusticie cõseruanꝫ quicũq̃z merito christi ⁊ iter alios auxilio beati francisci: elegit deus ante mũdi constitutionẽ vt essent sancti ⁊ imaculati in cõspectu eius i charitate: vt dicit ad Eph. j. Tertius statꝰ illius fuit amoroseꝰ ꝓsignatiõis. Unde sequit habentẽ signũ dei viui. id ẽ. stigmata illa sacra a christo sibi miraculose impressa. Huic sentẽtie attestat assertio quã fecit dominus Bonauent. in capitulo generali parisius celebrato: cũ esset nostri ordini generalis minister. Nam p̃dicans in ipo cap'lo cum maximo feruore asseruit se certissime scire p reuelatiões indubitabiles ⁊ solennes factas talibꝰ psonis qui de hoc non poterãt dubitare q̃ beatꝰ franciscus erat singulariter angelus sexti signaculi Apoc. ij. ⁊ q̃ ad litterã de ipo atq̃ illius statu et ordine intellexit euãgelista Johãnes atq̃ i spiritu eum vidit. quãdo ptulit dicta ꝟba. necnõ ⁊ filiorꝫ suorum pfecte imitatiũ christũ collegium in omnibꝰ senarijs libris apocalypsis

clarius intellexit. De his ergo stigmatib⁹ tria mysteria cōsiderare libet. Primuz est quid significent ex parte christi. Secunduz quid indicent ex parte sancti. Tertiū quid annūcient ex parte nostri.

Articulus. I. q tria significāt stigmata beati franciſci ex pte domini ie/su xpi que sint in illa.

PRimū mysterium cōsideremus. scili/cet quid hec sacra stigmata significent ex parte christi. Tria q̄dem significāt ex parte christi. Primo clementiā eligentē Secundo sapientiā puidentē. Tertio potentiam imprimentem.

Ad q̄tam pfectionē z altum statū electus fuit z ē beatus franciſc⁹ p clemētiā dei saluatoris. Cap'm. I.

PRimo in q̄ ostendūt clementiā eligentem sez gloriosum franciſcū in suum singulariſſimū filiuz. Proinde Aggei. ij in fine. dilecti sponse persone dicti franciſci beati p mente z carne dominus ait Ponam te quasi signa culū: quia te elegi dic̄ domin⁹. In quibus verbis tria pphēta enunciat. Primo christi officiū. secūdo frāciſci signaculū. tertio electionis testimoniū. Primo vo anunciat christi officiū. Ait em̄. Ponam te. Quia per se ip̄m non p alium apparuit ei ihs. Nam sicut in sua psona non in alia carnē nostrā assumpsit z in carne sua passibili pfectionez euangelicā exemplauit: sic z p seip̄m gloriosū franciſcū i sue acceptate pfectionis signaculū figurauit z cō/signauit Profecto nec p alium hoc fecit: quia nec ali⁹ nec alia creatura potestatē habet trāsformādi animā in diuinū amorem. nec p conse quēs ip̄m corpus: igitur talis trāsformatio facta est non virtute angeli. sed ip̄ius dei. Porete rea nec p alium hoc mysteriū debebat fieri. sed per illū qui stigmata sue passionis gestabat in corpe: vt sibi eum similem redderet z pformē. Debuit tamē ei christus i specie seraphica apparere. tum vt aperte clarescēret q corei⁹ sine alio medio v nitum z inflāmatum erat cum ipo ihu. Tum vt amicus christi ꝑ noscēret iꝑm non p martyriū carnis. sed per incendiū mentis in christi similitudinē trāsformādū q plus amore q̄ noticia in deum anima transformat. Tum vt apertius appareret eiuz pfectiones seraphicas adeptum esse: ac in ordine seraphico finaliter collocandū. Nec insup tm̄ in specie seraphica illi apparere debuit. sed veluti cruci affixus: vt aperte innotesceret q nō celestis spiritus illa stigmata inp̄mebat. sed ille qui p nostra salute crucifixus ē. at q̄ ex seraphico ardore cordis eius christū in crucifixi similitudinē transformabat. Apparuit ergo in specie seraphin et veluti cruci affixus. Quia vbi primū sine secūdo esset amor illius potius circa creaturā extitisse videret. Secūdo ppheta enūciat franciſci signaculū: ideo addit. Quasi signaculuz. Hoc em̄ dicit ꝓpter defectuz analogie. Analogia grece latine dicit similiū compatio seu proportio. Deficit autē analogia. i. cōpatio seu proportio que est in omni alia pfectione exemplata a christo ihu. Non em̄ eq̄rt possunt adeptio gratie z generatio nature. psonalis vnio z cōformitas voluntatuz: sūma pfectio z imitatio eius. Prima q̄dem fuerunt in christo. secūda vero in beato franciſco. Proinde de beato frāciſco Dañ. in. xij. ppheta dicens. Species quarti similis filio dei. Fuit quippe q̄rtus. Inter pncipales leuitas stephanū laurentiū vincentiū fuit franciſcus. fuit etiam quartus inter ordinū patriarcharū videlicet basiliū augustinū benedictū franciſcū. Fuit ergo similis filio dei. nō similitudine qualitatis qua lucifer voluit esse similis altiſſimo Esa. xiij. sed similitudine cōformitatis sicut p̄dictū est. qualis est ī militudo addiſcentis ad instruentē acq̄escētis ad ꝓsulentez, obediētis ad imperantē. z imitātis ad exemplantē. Hoc siq̄dem fit ppie cum volūtas nostra diuine volūtati cōformatur in volito in volūtatis motiuo. in volendi modo. atq̄ in fine intēto. Ut volūtas sit bonitas. motiuū charitas: motus liberalitas finis dei felitas. In qua sez dei voluntas in omnib⁹ adimpletur. Sed vltra has similitudines fuit in beato franciſco corporalis ꝓsignationis singularitas: vt ppter singularitatē p̄mis tēporib⁹ inexpertā possit de eo homo admiratiue interrogare fideles dicens illud verbuz pphete quis similis deo in filijs dei? Tertio ppheta Aggeus enūciat electiōis testimoniū seu signū dicens. Quia te elegi dicit domin⁹: qz mera gratia te feci angelum sexti signaculi quē ex omnibus filijs gratie ad hoc elegi: qui in firma mūdi eligo vt fortia quecq̄ ꝓfundam. Signuz autem q christus elegerit beatuz franciſcū tanq̄ suū imitatorē singulariſſimū: sunt admiranda pdigia eius. Proinde ꝓuenit sibi illud Eccl. xlv. Similē illū fecit in gloria sāctoꝝ. Gloria quidem sanctorū in hac vita est claritas miraculorū. in quibus franciſcus ihu similis singulariter fuit. Ut igitur nos ad litterā conuertamus. Hic sicut christus aquā in vinū cōuertit panes multiplicauit. z de nauicula i medio fluctuum maris imota p se ad terrā adducta docuit turbas in litore auscultātes. Huic omnis creatura quasi ad nutum videbat parere: ac si in ipo status eēt innocētie restitutus. Et vt cetera taceam cecos illuminauit, claudos. sur/

dos.paralyticos.⁊ omniū infirmitatū generibus laborantes curauit. Leprosos mūdauit. demones effugauit. captiuos eripuit. naufragis succurrit: et ꝯplures mortuos suscitauit. In quibus omnib⁹ vix est inuentus similis illi: qui tot miraculis i vita ⁊ in morte claruit tā a statu p̄mitiue ecclesie.

Qta xp̄i sapiētia effulgeat in stigmatibus beati frācisci. ⁊ triplici sapientia xp̄i sibi cōmunicata. Ca. II.

Secūdo p̄fata stigmata significāt ex pte christi sapientiā ꝓuidentē: quam ostēdit in carne beati frācisci ei ipa stigmata imp̄imēdo. Tripliciter em̄ sapientiā illi circa hoc cōmunicauit. ꝓmā interiorē. secūdam supiorem. tertiā exteriorē. ꝓmo ꝛo dedit ei sapiētiā interiorē. ꝓoinde dicere poterat frācisc⁹ illud ℳatth̄.xj.⁊ Luce.x. Cōfiteor tibi pater ⁊ dñe celi et terre: q⁹ abscondisti hec a sapientib⁹ ⁊ p̄rudentib⁹ ⁊ reuelasti ea paruulis. Ita pater quoniā sic fuit placitū añ te. Ait em̄. Confiteor tibi pater scz p̄ imensas laudes ⁊ gratiarū actiones. Domine celi ⁊ terre. quia abscondisti hec a sapientib⁹ ⁊ p̄rudentibus scz hui⁹ mūdi. Unde. j. ad Cor̄. j. Stultam fecit dom⁹ deus sapientiā huius mūdi. Sumit autē sapiētia in cognoscēdis: ⁊ p̄rudēria in agendis. ℳiere. xl. Sapientes sunt vt faciant mala: bene autē facere nescierūt. Est aūt triplex sapientia hui⁹ mundi. De qua Jac̄. iij. Non est ita sapientia desursum descēdens: sed terrena. animalis. diabolica. Terrena vt i cupidis ⁊ in auaris. animalis vt in voluptuosis et luxuriosis. diabolica vt in supbis ⁊ elatis. A talibus em̄ olim abscondita est sapiētia dei ꝓoinde Job. xlviij. ait. Non inuenit in terra suauiter viuentiū. quo ad voluptuosos Abyssus scz auaroꝝ dicit non est in me. Et mare scz superboꝝ loquitur nō est mecum. Itez abscondisti hec a sapientibus: q̄ scz se reputāt sapiētes atq⁹ p̄rudētes Roma. j. Dicentes se eē sapiētes stulti facti sūt. Et reuelasti ea puulis id est. humilib⁹. Non tamē excludit acumē ingenij: sed dānat tumorez supcilij ꝓm glo. Tria siq̄dem sunt in puulo maxime necessaria ad sapiētiā: que fuerūt in beato frācisco. vñ scz hāc sapientiā adeptus est. Hec sūt humilitas. puritas. ⁊ credulitas. seu psuasibilitas: q̄ sunt q̄si tres sapientie claues. Humilitas q⁹ vbi humilitas est ibi sapiētia adest. Unde ꝓuerb̄. xj. ꝓuritas: q⁹ in maliuolā animā non introibit sapiētia: nec habitabit in corpe subiecto peccatis. Sap̄. j. Credulitas: q⁹ oportet addiscētem credere. Esa. vij. Nisi crediderit is nō intelligetis ꝓm aliaz translationē. Et addit. Ita pater quoniā sic fuit placitū ante te. Ad l̄raz ait glo. nō reddet dñs rōnem cur hos elegerit illos vero reprobauerit: ꝑ sic deo placituz dicit. In q̄ accipim⁹ exēplū humilitatis: ne temere discutiamus de supnis ꝯciljs. ꝓuer. xxv. ꝓscrutator maiestatis oppimetur a gloria. Que oīnia fuerūt in beato frācisco Secūdo dedit dom⁹ beato frācisco sapientiā supiorē. id est altissimā supiorum cōtemplationez. ꝓoinde Apoc̄. iij. ⁊ ꝓuerb̄. vj. dñs ait beato francisco. scio opa tua scz p̄ approbationē. Ecce dedi coraz te ostium apertū quod nemo potest claudere: eo q⁹ modicaz habes virtutē. Diabolus nanq⁹ ꝑ thesauris sapiētie sibi naturaliter per creationē indite supbiēs. claue diuine iusticie exclusus. nititur vnūquēq⁹ ab eodē thesauro excludere. supbiam suggerēs p̄ quam vera sapientia indignus fiat. quicūq⁹ illi ꝯsensum p̄estat. Sic humilitatis discipulos ⁊ veritatis alūnos temptabat in p̄ima opatione virtutis in thesauris sapiētie christi p̄ gloriaz vanā excludere Luce. x. vbi dicit ℭ discipuli reuersi sūt dicētes. Domine demonia etiam subijciuntur nob in nomie tuo. ꝓper hoc autē verbū ꝓphete quod subdit. q⁹ nemo potest claudere ostiū apertū. christus discipulis suis dedit: cuz per opationem virtutū eos ad sapiētie sue thesaurum p̄ gratiā suaz introducere disposuit: q⁹ diabolus tunc claudere voluit: quādo de ꝓtutū gratia eis vanaz gloriā subiecit. Eis tamē hoc ostium claudere nō potuit: quos magister doctrina sua statim ad humilitatē reduxit dicēs. Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Quasi dicat. Si sathanas i tāta nobilitate nature cōditus p̄ inanem gloriā subito ruit: quomodo vos nature infirmioris de ꝓtutibus q̄s non ex vobis sed ex gr̄a dei suscepistis gloriantes ad celestia ꝓsurgere poteritis? Sicut ergo supbia ostium ꝓtemplatiōis celestiū. supbienti angelo clausit. sic vere humilitas terreno homini. id est. glorioso frācisci ostium celestis cōtemplationis celestiū secretoꝝ aperuit. Ideo Job. subdit. Quia modicam habes ꝓtutem. Modica ꝓtus digne humilitas nuncupat: quia facit hominē seip̄m modicū reputare. modicū apparere. modicā ad seip̄m habere affectionem. Que tria maxime i beato francisco fuerunt. In p̄mo iudicat humilitas Jac̄. iij. Superbis deus resistit: humilib⁹ autē dat gratiā scz supnarū ꝓtemplationuz ⁊ cogitationū. In secūdo pauptas Matth̄. v. Beati pauperes spiritu: quoniā ip̄oꝝ est regnum celoꝝ. In tertio austeritas Job. xij. Aut odit animā suā in hoc mūdo. in vitā eternaz custodit eā. Que oīnia beatus frācisc⁹ impleuit. Tertio dedit ei dom⁹ sapiētiā exteriorem scz stigmata

sua sacra: que sapientie interioris ⁊ exterioris indiciū extiterūt. ⁊ indicabāt christi sapientiā pudentē. Rex eñ sapientissim⁹ illud qđ nulla vult oblivione deleri signo sue amoris apparentie sigt. Et q̄ renouationē passionis sue in qua sapientia sua abscondita est ⁊ eaz in carne franciſci sculpserat. p sue crucis cōtinuam trāſformationē nulla volebat maculatione fucari Idcirco ad perpetuā rei memoriā sue passiōis signa impressit in carne beati franciſci. ¶Proinde Ezech. xxviij. qđ scriptum ē de lucifero beato franciſco mystice est dictū. Tu signaculuz plenitudinis. plenus sapiētia. ⁊ pfectus decore. i. delitijs paradisi fuisti. Omis lapis p̄ciosus opimentuz tuum. Sicut eñ lucifer in exordio sue creationis similim⁹ fuit deo in vniūsa multitudine angelor̄. Im Isido. lib. j. de sum. bo. sic gloriosus frāciſcus circa terminū vite sue similim⁹ fuit christo in tota vniuersitate sāctor̄ Ideo qđ dicit de p̄ncipio luciferi: ad idem dicit de fine frāciſci. scz tu signaculū ⁊c̄. Et sicut verbū ꝓpositum ꝓlatum fuit ꝺ lucifero ad literam p statu sue inenarrabilis felicitatis quā habuit ante suā subuersionē: sic q̄uenienter assumit p beato signifero christi p statu sue incompabilis sāctitatis. quā habuit post suā cōuersionem. Nec obstat si sancti lucifero cōparantur sue creatiōis: quia supbi compant ei p statu sue subuersionis: q̄ sacra scriptura vtrūq; statuz distinguēs. recte quādoq; extollit eā vt admirabilē. quādoq; vo deijcit vt execrabilem ¶De p̄mo dicit Ezech. xxviij. tu cherub extentus et ꝓtegens. et posui te in monte sancto dei. in medio lapidū ignitor̄ ambulasti. perfectus in vijs tuis a die ꝓditionis tue. donec inuenta est in iniquitas i te. De secūdo Esa xiiij dicit. Quomodo cecidisti de celo lucifer q̄ mane oriebaris. Corruisti in terram. qui vulnerabas gentes. ¶Proinde q̄tum ad statum sue creationis verbum p̄dictum cōuenienter assumi potest. Sit ergo. Tu signaculū similitudinis. Similitudo eñ patris est verbum dei. speciosissima species ⁊ formosissima forma ¶Pulchermus ergo ⁊ venustissim⁹ erat glorioſus franciſcus. qui signaculū dicit tam formose similitudinis. Candor est eñ lucis eterne: ⁊ speculum maiestatis. ⁊ imago bonitatis illi⁹. ¶Hoc ꝑspicatius ꝓbatur. Quia q̄to medium est purius ⁊ sincerius: tm̄ magis ꝓceptiuū est specierum. Quare igit corpus beati franciſci fuit sic figuratum specie crucifixi. Signuz est q̄ caro eius fuit purissima ⁊ anima quasi deificata ⁊ purificata puritate. Tu ergo frāciſce signaculū similitudinis es. Et addit. ¶Plenus sapiētia. ¶Pro recto q̄cunq; ad dei sapientiaz ꝓuenire desiderat ante oīa stultus sibi videri debet. Sic ait apostolus j. Cor. iij. Si q̄s inter vos sapiens videt esse in hoc seculo: stult⁹ fiat vt sit sapiēs Cum eñ homo didicerit in se ꝓtemnere sapiētiam humanā ꝓuenit ad ꝓpriū diuine sapiētie sensum. qui magis est p influxū spiritualez petēdo diuina. Quemadmodū Diony. ait q̄ agendo virtute humana. Que oīa beatus frāciſcus suauit: ideo diuina sapiētia plenus fuit Erat eñ sapiētia eius celica desurſū descēdēs pudica pacifica modesta suadibilis bonis consentiēs plena misericōdia ⁊ fructibus bonis. ¶Proinde ¶Prouerb. iij. dicit a salomone i ꝑsona beati franciſci. Stultissim⁹ sum virorum: ⁊ sapientia hominū non est mecū. non didici sapiētiaz ⁊ noui sciētiā sanctor̄ Et subdit Ezech. dicēs Et pfectus decore. Fuit eñ pfect⁹ decore virtutum. morū. ⁊ stigmatū. ¶Hūc decorem ꝓbat innocētia: qua bestiolas ⁊ auiculas affectu desiderabili ad se traxit. Caro que post mortem quasi glorificata resplēduit. Anima que sū spē cie stelle p̄fulgide i celo empyrreo se recepit. Sed ⁊ miracula multa. q̄bus postmodū clarius choruscauit. Ee sequitur i delitijs paradisi fuisti scz sepe ab oi sensū subtract⁹ ⁊ rapt⁹. Eis lapis p̄ciosus. i. ois virtus pfectiōis. opimētuz tuū: q̄ in oībus habituat⁹ es multotiēs.

Qđ tū appareat potētia dei i stigmatibus beati frāciſci: et de laudib⁹ mōtis aluerne. Cap'm. iij.

Tertio q̄ ex parte christi p̄fata stigmata indicant potentiā imprimentē: quā imp̄mit terroꝛē aduersarijs ⁊ amoꝛē filijs. Nam he sūt littere anulo regis assueri signate ¶Hester. viij. c. Quia vt ibidē dicitur hec erat ꝓsuetudo vt epl'is que ex regis nomie mittebāt ⁊ illius anulo ꝓsignate erāt nemo audēret ꝓtradicere. Sz dilectis filijs glorioſi frāciſci tm̄ potētia il'u amoꝛē imp̄mit ⁊ vigoꝛē: vñ dubitare nō hñt q̄ sicut virtus ihu vitā frāciſci sensibilē p supnaturalē potētiā p̄buerat i coꝛpoꝛe vulnerato. Sic etiā contra naturales nostre carnis defectus virtus ihu xpi in obseruantia regulari ipos ꝓtexit ⁊ ꝓseruabit. ¶Hoc ē signum de quo dicere pōt ihs illud Exo. iij. Ego ero tecū Et hoc habebis signū q̄ miserrime tecuz eduxerī p̄plm meū de egypto imolabis deo sup montē istum scz aluerne. Felix igit h̄ mōs quē tanto p̄uilegio altissimus ihs dignatus ē insignire. Clere mons dei. mōs pinguis. mōs lybani puritatis. mons syon speculatiōis diuinoꝛū. ⁊ mons pfectionis legis quasi synai. In quo nō tm̄. mādatū sufficiētie: s̄ ꝓsiliū supererogationis pfecte feliciori igne incēdit ⁊ sacrat. Ibi ardet rubus ⁊ nō cōburit spina: q̄ in illa lege ardet cōcupiscētia. ⁊ nō remittūt peccata

ꝙ reuelauit deꝰ moysi. Hic ardens apparens ihs: ꝙ ꝓsumit ꝓcupiscētiā ꝙ purgatiōis peccati scoriam i frāciscō. Hic ē mons tēpli dei. mōs moria. in q̄ pacificus noster verꝰ solomon ihs tēplū edificat non lapidibꝰ ferro q̄dratis atq; politis: ꝫ de christi clauis lancea ꝙ spinis quadratis ꝙ sculptis. De ꝫ igit mōte Alexan. iiij. in bulla que incipit. Si noue militie militātis ecclesie sic ait. ad ordinē totū. Sane dilecti filij celebrē illū vernātis aluerne montē in q̄ sublimatū corpus a sublimiori animo nō dissentit: cū ibi ꝓius suus amor interi⁹ in mōte ferues. intuitu seraph incalescēs incendij feruore ꝓrupit exterius decorās corꝰ in cruce splēdidissimis margaritis affectionis brachijs amplecti mur tot et tāta mirifice recolentes. Quem eñ amicum eterne salutis iste locus nō delectet q̄ plurimū: vbi extremo iam instante seculi senescentis interitu ostēdit excessus regis militē regis militaribꝰ insignitū. vt regis aciem iam laberentē. iamq; ab hostibꝰ fugientē defenderet: ꝙ certamē victoriosum triūphatoris superni. verbis ꝙ actibus. hostibꝰ aggrediētibꝰ prędicaret. Hec ille. Felicia etiam signa dñice passionis in corpe frāciscī impssa. cū ꝓtegant omnes deuotos suos. Ecclesiastice q̄pe domꝰ cruce picta signari solēt vt sub ꝓtectione papali ꝓstere cognoscant. Pōtifices q̄ ppē ꝫ ecclias signāt vt ipa ꝓsecratio videat. Templū q̄ sāctissimū aie ꝙ corpis gl̄iosi frāciscī ꝙ regulā cōstitutā ab ipo ꝓsignauit ꝓsecrauit pontifex sūmus xps atq; sub sua ꝓtectione accepit: vt de cetero nullꝰ audeat sibi eē molestꝰ: q⁹ stigmata dñi ibu in corpe suo portat. Ut oībꝰ plene constaret q⁹ regula eiꝰ ē tanta ꝓtectiōe munita: q⁹ q̄cūq; hāc regulā secuti fuerint pax sup illos ꝙ miscdia sup israel dei. Proinde ex de vīr. c. Exīt q̄ semiat. li. vj. in declaratione regule mi nor. Nicolaꝰ papa. iij. sic de ipa regula inquit Ipa euāgelica fundat eloquio. vite xpi robora exēplo fundatorū militātis ecclesie aplor⁹ eiꝰ sermonibꝰ actibusq; firmat. Hec est apud deū ꝙ patrē mūda ꝙ inmaculata religio: que de scēdēs a pre luminū ꝓ eiꝰ filium exemplariter ꝙ verbaliter tradita aplis: ꝙ demū ꝓ spūm sctm tius in se quasi continet testimoniū trinitatis. Hic est enim cui attestante apostolo nemo debet esse molestus quem christus passionis sue stigmatibꝰ ꝓfirmauit: volēs institutiōez ipius passionis sue signis nobilit insignari. hec ille.

Articulꝰ. II. q̄ sacra stigmata ostēdunt tria sublimia fuisse in beato frāciscō.

Secundū mysteriū circa hec sacra stigmata ꝓsideremus sc̄z quid indicent ex parte sancti. Primo ardentissimā charitatem. sc̄do pfectissimā vnitatem. tertio sublimissimā dignitatē.

De septem flāmis ardētissime charitatis que fuerunt in beato frāciscō. Capitulus. I.

Primo q̄dez hec stigmata sacra ex parte beati franciscī indicāt ardētissimam charitatē. Multū quipe accēsa ē fornax quādo ꝓ latera flāme violēter erumpunt. O q̄nto amore franciscus ardebat. cui amplissimi cordis regio non suffecit: q̄n ipa flāma amoris euaporaret per quinq; corpis sui apturas Fecit eñ ille ignis fenestras violētia sua: quia intra frāciscī animā claudi nō valebat. ideo penetrauit ꝙ incendit carnem vicinā. vt demū cū cta mundi climata inflāmaret. Proinde q̄dē ꝫ illo sic ait. Sic trāsformat coramātis in id qđ amat. Ut ꝓ mēbra foris ꝓtus ꝓrupat amoris Magni q̄pe vigoris ē ignis ille q̄ humidum mare flammauit. O q̄ ardebat desiccata ab oi amore mūdi regio mētis eius: qđ sic humiduz carnis sue flāmescebat. atq; rubebat spūs sancti igne. Proinde Lañ. viij. ꝙ vltimo glorioso frāciscō dñs ait. Pone me vt signaculū super cor tuū: vt signaculū sup brachiū tuum. Quia fortis est vt mors dilectio: dura sicut infernꝰ emulatio. Lāpades eius lampades ignis atq; flāmaꝝ. aque multe nō potuerūt extinguere charitatē. In q̄bus sacratissimis ꝓbis septē flammē ardētissimi amoris ꝓ ordinem exprimunt. q̄bus beatus franciscus ardentissime flāmescebat. Prima dicit meditatio. sc̄da imitatio. tertia sepatio. quarta emulatio. q̄nta inflāmatio. sexta exemplatio. septima insupatio. De q̄bꝰ dictuz est ꝫ. Fmone. iij. c. j. que possunt beato franciscō faciliter adoptari.

Qꝛ triplice virtute cōsecutus ē beatus franciscus illa sacra stigmata in corpe suo. Capitulus. II.

Secūdo pdicta stigmata indicant beati frāciscī cum christo pfectissimaz vnitatē ꝙ ꝓformitatē. Tāto eñ ardore flāmescebat beatus frāciscus ad amorosū ihm: q⁹ triplici virtute erupit spūs sancti ignis in lāpades flāmarū. per q̄nq; corporis eius apturas Primo ꝓtute imaginationis dispositiue. secūdo virtute admirationis dispositiue. tertio virtute dilectionis vnitiue pfectiue ꝙ transformatiue. Primo inq; ꝓtute imaginatōis dispositiue. Nam fm mūdi sapiētes imaginata fortissime ꝓtingit q⁹ qñq; euenire solēt. Multū q̄pe sequit corpus animaz in actionibꝰ suis. Pro-

pterea cõtinua imaginatio passionis christi q̃ a principio fuit glorioſi frãciſci: fuit diſpoſitio magna vt ad hanc realitatẽ veniret. Nõ dico tamẽ q̃ talis imaginatio ꝓduxerit hunc effectum: quia talem errorẽ ꝛ ſãcta eccleſia reprobat. ꝛ vera ratio ꝓfutat ꝛ ꝓdemnat. Quia virtute imaginatiua q̃tũcunq̃ fortis. non fit imutatio ſolidorũ neruorũ. quẽadmoduꝫ fuit facta in ſacris ſtigmatib⁹ franciſci ſicut infra dicẽt. Preterea materia fluida et ſi natura et imaginatiõe vehemẽti mutẽt ꝛ alterẽt ꝛ anime obediens fiat: tamẽ vbi materia dura eſt imaginationi non paret. Vm ſentẽtiã Aug⁹. xj. de trini. Item ſi imaginatio vehemẽs haberet ſtigmata inſignire. hoc ꝑ omnib⁹ alijs i beata virgine ꝓtigiſſet que iuxta crucem de dominica paſſione ꝑ oibus alijs doluit ꝛ afflicta fuit Nõ tamẽ nec eccl̃ia nec aliquis doctorũ affirmat. Multiplices tñ apparitiões crucis ꝛ paſſionis chriſti magnã diſpoſitiõẽ huic myſterio ꝑſtiterũt de q̃bus aliquas ſubiungamus.

Octo ſunt crucis apparitiones.

Primo eñ ante beati franciſci cõuerſionẽ ad chriſtũ cum militẽ pauperẽ ſe nudato ſuas induiſſet veſtes. nocte ſequẽti cuꝫ ſe ſopori dediſſet vidit palatiũ ſpecioſum ꝛ magnũ cum militarib⁹ armis cruci ſignaculo inſignitis. Dictũ q̃ ẽ ei tãq̃ amico crucifixi futuro q̃ oñia ſua foret militũ q̃ ſuorum ſi vexillũ crucis cõſtanter aſſumeret. Sedo cũ adhuc ſecularis cẽt iretq̃ iuxta eccleſiã ſancte marie de portiũcula fortiter q̃ ploraret: interrogatus a quodaꝫ viro ſpũali de cauſa curſic fleret amare. Reſpõditq̃ q̃ dñi ihu paſſionẽ ploraba. ꝑ quã nõ deberet verecũdari ire plorãdo ꝑ totũ mũdũ hoc in legẽda triũ ſocio rũ habẽt Tertio dum ſolus ſequeſtrat⁹ oraret aparuit ei chriſtus veluti cruci affixus. ad cuius aſpectum liquefacta ẽ anima eius. ꝛ memoria paſſiõis eius ita medullit⁹ cordis ſui viſcerib⁹ ẽ impreſſa: vt ꝛ plagas dilecti ihu oculis mentis quaſi iugiter cerneret. ꝛ vix exteriꝰus a lachrymoſis gemitib⁹ ſe cõtinere valeret

Quarto aparuit ei chriſt⁹ crucifixus in eccleſia ſancti Damiani. Cui orãti de cruce dñs ait. Frãciſce vade repara domũ meã: q̃ vt cernis tota deſtruit Quinto dũ frater ſilueſter adhuc eẽt ꝑſbyter ſecularis: vidit crucẽ aureã ex ore beati franciſci ꝓcedentẽ. cuius altitudo celos tangebat. ꝛ brachia eius ꝓtendebantur vſq̃ ad termios vniuerſe terre. Cui⁹ aſpectus ꝑfulgid⁹ draconẽ deterrimũ effugabat Sexto apud caſtrum ſancti ſeuerini in marchia frater pacificus vidit beatũ frãciſcum duob⁹ enſibus valde fulgentibus mirabiliter decoratũ quoruꝫ vnus a capite ad pedes aliter a manu ad manũ trãſuerſaliter per pectus i modũ crucis tranſibat. Septimo vidit idem frater pacificus crucis ſignũ in fronte beati frãciſci. colorũ varietate diſtinctum q̃ faciem eius miribiliter venuſtabat. Octauo apud arelatem dum de titulo crucis beatus anthoni⁹ ꝓdicaret in capło. Vidit frater monaldus beatũ frãciſcũ in forma crucifixi ad oſtium capituli fratribus benedicentẽ: cum ipſe beatus pater tũc ageret i remotis. Porro bene ſeruabat beat⁹ frãciſcus qđ ei a domino Exo. xiij. dictum eſt. Erit quaſi ſignũ in manu tua. id ẽ. penitentie tue virtus. ꝛ crux que conſiſtit in gaudio atq̃ pena: erit quaſi ſignũ futurorũ. Et ſequit. Et quaſi apenſum qui ob recordationẽ ante oculos erit ſcz crucifixus ihs. Ut ſicut qđ añ oculos pendet obliuioni minime tradi põt: ſic nec paſſio chriſti a te iugit meditata. Dicit eñ pphęta in ꝓſona ei⁹. Ponebã dominũ ſcilicet crucifixum in cõſpectu meo ſemp. Hec octo teſtimonia credibilia facta ſunt nimis teſtimonium ꝑſtãt huic none aparitioni: quãdo ei chriſtus impreſſit ſacra ſtigmata. ꝛ huic tanq̃ diſpoſitiones ꝓambule congrue ꝓceſſerunt. Sicut ergo domin⁹ Bonauent⁹. in maiori legẽda ait chriſtus ihs crucifixus intra mentis beati franciſci vbera: vt myrrhe faſciculus mirabiliter atq̃ iugiter morabat. in quẽ optabat ꝓceſſuũ amoris incendiũ totaliter tranſformari Proinde crucis myſteriũ magnũ et mirum in quo chariſmata gratiarũ ꝛ merita virtutum. ꝛ theſauri ſapientie ꝛ ſcientie dei. tam alta ꝓfunditate velant. vt a mundi ſapientib⁹ ꝛ prudentibus ſit occultum: tam plene fuit huic paupculo reuelatum: vt omnis vita ipius non niſi chriſti dulcedinem ſapet. ꝛ non niſi gloriã crucis predicaret.

De apparitione ſeraph.

Secundo hec ſtigmata beato franciſco impreſſa fuerũt virtute admirationis ꝓmotiue. Oues quippe iacob in aſpectu virgarũ varios fetus pturierũt. Aparuit eñ ei ihs in ſpecie ſeraph. Nã ſicut recitat dominus Bonauent⁹. cuꝫ eſſet beatus frãciſcus in loco excelſo qui dicit mons aluerne. ꝛ in ei⁹ parte occidentali mane in auroꝛa circa feſtum exaltationis ſancte crucis celeſtiũ deſiderioꝝ ardentiori flãma ſuccẽſus: ſupnarũ cepit imiſſionũ cumulatius dona ſentire. Dum igit ſeraphicis deſiderioꝝ ardoribus ſurſũ agereꝛ i deum. ꝛ affectus compaſſiua teneritudine i eũ tranſformareꝫ. cui ex charitate nimia crucifigi cõplacuit. in latere montis oraꝛ. vidit q̃ſi ſpeciem vnius ſeraph ſex alas tam fulgidas quaſi

ignitas de celorum sublimitate descēdere. qui volatu celerrimo ad aeris locum viro dei propinquū ꝙuenies. non solum alatus: sed etiaꝫ crucifixus apparuit. Manus quidez ⁊ pedes habens extensos et crucifixos alas vo sic miro modo hincinde dispositas vt duas super caput erigeret. duas ad volandū extenderet. duabus vero reliqs totuz corpus circūplectēdo velaret. Hec videns vehementer obstupuit: mixtū ꝙ dolore gaudium mens eius incurrit. dum i gratioso aspectu sibi tam mirabiliter ꝙ familiariter apparētis excessiuā quandā ꝓcipiebat leticiā. ⁊ dira ꝓspectu crucis affixio ipius animā compassiui doloris gladius ptrāsibat. Intellexit siquidem illo dicente interius ꝙ apparebat exterius. Qlicz passionis infirmitas cuz imortalitate spiritus seraphici nullatenus cōueniret: ideo tamē huiusmodi visio suis fuerat pīsentata ꝓspectibus. vt amicus ipe christi ꝓnosceret se non ꝙ martyriū carnis: sed ꝙ incēdium mentis totū in christi ihu crucifixi exprssam similitudinē trāsformāduz.

Mysteriū sex alaꝝ glorioſi ſeraph

Splendor alarum indicat radiosam illumin ationē intellect⁹ glorioſi frācisci Ignitura vero earum alarū ignitionē cordis ⁊ affectus illi⁹ apte demōstrat. Sex ale mysticū habēt in francisco significatū. Unde due ꝑme respectu dei sunt aspectus veritatis ⁊ haustus charitatis. due respectu ꝓximi: sunt vis illuminatiua ⁊ vis inflāmatiua. due sūt respectu sui sunt innocētia ⁊ iusticia seu custodia ⁊ diligentia que oīa fuerūt in beato frācisco. Sed quia totus ardor spūssancti in eternū diffundendus sup humanā naturā de ardore crucis ⁊ d imēsurabilis christi amoris plagis originem haber: ideo inter alas splēdidas ⁊ ignitas istius seraph' christi crucifixio ostensa est. Hoc igit mirabiliorū admiratiōe suspēsus beatus franciscus totus ꝓmouebat vt ip'ius seraph figuret effigie.

Tis triplex diuini amoris

Tertio fuerūt impssa hec stigmata virtute dilectionis pfectiue vnitiue ⁊ trāsformatiue. Habet em diuinus amor ⁊ ardor vim triplicem in suo effectu. Primo em habet vim liquefactiuā. Ideo tāta fuit ardēs charitas beati francisci ad christū crucifixū ielsum ꝙ igneus ihs scintillās diuinitate ⁊ cāde/scens flāmea charitate ⁊ humane facie apparēte supra cor ⁊ corpus illius tam flāmeū igneuz ⁊ vigorosū effudit ꝙ factum est cor eius tanꝙ cera liquescēs. Secūdo amor ille habet vim figuratiuam ad modū cere fluētis in sculpturaz sigilli. ideo beatus frācisc⁹ tali liquefact⁹ ardore mente ⁊ carne totus defluxit itra sculpturam vulneris apparētis ihu: ⁊ amās in amatū ꝙ vim huius amoris transformat⁹ est. Proinde tota trinitas ꝙ christū ait illud Gen. j. Faciamus hominē ad imaginē ⁊ similitudinez nostram: quia imaginē sue passionis impressit in corpe ⁊ similitudinē impressit mēti. Tertio vero amor ille habet vim resolutiuam atꝙ depascens terrestrē materiā semper tendit ad sūma. ideo talis amor cor beati frācisci depascens et carnem illius incendēs eam inflāmando crucifixo cōfigurauit. Atꝙ completuz fuit in illo ꝙ antea affectuosissime postulabat dicēs. Absorbeat queso domine mentē meam ab omnib⁹ q̄ sub celo sunt ignita ⁊ ꝟelliflua vis tui amoris vt amore amoris tui moriar: q̄ amore amoris mei dignatus es mori. Unde iam cum apostolo ad Gal. ij. dicere poterit. Viuo autē iam nō ego: viuit vo in me xps. Et illud ad Gal. vl. De cetero nemo mihi molestus sit. Ego enim stigmata domini ihu i corpe meo porta gratia domini nostri ihu christi. Ad q̄dem verbum papa Nicola⁹. iij. in declaratiōe regule nostre vt habet extra de verbo. signi. c. exijt q̄ semiat li. vj. de frācisco intelligit esse dictum: cum nec paulus nec alius sanct⁹ auctoritate eccl'ie legatur in corpore suo portasse stigmata hec sacra. Merito ergo dicere poterat cum ꝓpheta Inflāmatuz est cor meū ⁊ renes mei cōmutati sūt ⁊ ego ad nihilum redactus sum.

De triplici stigmatum dignitate ⁊ que sit illa. Capitulum .iij.

Tertio vo hec sacra stigmata ex pte beati frācisci iudicāt sublimissimā dignitatē. Triplex est em dignitas stigmatum eius. Prima est ipoz stigmatū formatio secūda miraculorū multiplicatio. tertia ꝓfuiilegiorū admiratio.

De forma stigmatuz.

Prima vero dignitas ipoz stigmatuz est eorū formatio. Ait em domin⁹ Bonauent'. in legēda minoz ꝙ post seraphicā apparitionē sicut dictū est disparēs visio post archanū ⁊ familiare colloquiū. mentē ipius seraphico iterius inflāmauit ardore carnē vo crucifixo cōformi exterius insigniuit effigie tanꝙ si ad ignis liquefactiuā virtutez sigillatiua esset impressio subsecuta. Statim nāq in manibus eius ⁊ pedibus apparere ceperunt signa clauorum iporūq capitib⁹ in iteriori parte manuū ⁊ supioꝝ pedum apparentib⁹ ⁊ eorū acuminibus existentib⁹ ex aduerso. Erantq clauoruz capita in manibus ⁊ pedib⁹ rotunda ⁊ nigra. ipa vero acumina oblonga retorta ⁊ repcussa: que de ipa carne surgentia carnē reliquam ex-

cedebant. Sic qdem repcussio ipa clauoꝝ ſb pedib⁹ adeo eminens erat et extra ptensa: vt non solū plantas solo libere aplicari non sineret. verūetiam intra curuationē arcualem ipo rum acuminū faciliter imitti valeret digit⁹ manus. sicut ꝛ ab eis ipe accepi qui oc̄is ppꝛijs ꝓspexerūt. Dextrū quoq; latus quasi lancea transfixū rubra cicatrice obductum erat. qō se pe sanguinē sacrū effundēs tunicā ꝛ femoralia in tanta copia respergebat vt postmodum fratres ea lauantes p tēpoꝛe aduerterēt: q; sicut in manibus ꝛ pedibus sic et in latere famulus christi expꝛesse haberet impꝛessaꝫ similitudinē crucifixi. Hec ille.

De duodecim miraculis stigmatū beati francisci.

Secūda dignitas stigmatū beati francisci. ē miraculoꝝ multiplicatio. Ex antedictis verbis Bonauēt̄ duodecim miracula in stigmatib⁹ beati francisci notari ꝛ numerari possunt. Pꝛimū miraculū est: qꝛ non tm̄ manus ꝛ pedes apparuerūt pforati sed etiā cōclauati: quia in eis claui apparuerūt Secundū qꝛ capita clauoꝝ erant rotūda et nigra adinstar ferri: cum tamē carni ꝛ neruis silēs in q̄bus vel ex quibus extiterūt esse debuerunt. Tertiū qꝛ ipa clauoꝝ acumina erant oblōga retorta ꝛ repcussa: cū nec incus nec malleus fuerint ibi. sed tm̄ ignis spiritussancti et malleus christi omnipotētis. Quartuꝫ qꝛ ꝓdicti claui sicut ex p̄cedentibus colligi potest fuerūt a manib⁹ christi fabricati vel de subiecto ppꝛij carnis beati francisci. aut de materia noue creationis quēadmoduꝫ attestatur papa Alexā. iiij. in p̄uilegio de stigmatib⁹ sacris. Si q̄s haberet ō vera veste dn̄i nostri ih̄u christi qua. s. sacrum illud fuit ꝓtectum coꝛpus. atq; de hoc certus esset. aut haberet aliq̄d q; manus beate virginis fabricauerūt. vel saltez ꝓtectauerūt vel haberet aliquid simile. magnum se habere thesaurum estimaret. atq; multo veneraretur obsequio ꝛ deuotione: cū sepius talia impendantur multis reliquijs ꝛ christi ꝛ beate virginis aliozū q; sanctozū de quibus nulla certitudo habet: q̄to igitur maioꝛ deuotio atq; veneratio adhibēda est reliquijs que non tm̄ tetigerunt sacratissimū coꝛpus christi: sed a sanctissimis manibus suis facte seu create sunt. Que q̄dem sicut ex p̄dictis patet fuerūt claui stigmatum beati francisci: quos ipemet ppꝛijs manibus creauit. ꝛ fabricauit sicut attestat Alexāder. iiij. papa p̄dictus. Nec recolo me legisse nec repisse aliquid aliud imediate fabricatuꝫ a manib⁹ ih̄u christi qō ab ecclesia fuerit aꝓbatum: nisi hos clauos ꝛ stigmata hec sacra.

Quintuꝫ est: quia in loco ossoso et neruoso nō in molli hec stigmata sūt impꝛessa. quod nō potest vehemēti imaginationi attribui sed miraculo dei sicut ex p̄cedentibus patet. Hextum quia claui pedum atq; manuū cū essent neruei seu carnei: tamē q̄si adinstar ferri erant duri solidi atq; fortes. Septimū quia claui non erant bꝛeues tm̄ capita ꝛ acumina habentes: sed erant longi vtpote transeuntes manus ꝛ pedes. ꝛ ad ptem aliam resultātes. Octauum quia claui taliter recuruabant a parte exteriozi qui ꝯo in pedibus in ptibus inferiozibus. Hec autē recuruatio taliter i pedib⁹ eminens erat: q; intra arcualem curuationē ipoꝝ digitus imitti valebat. Nonū quia dextrū latus quasi lācea trāsfixum ꝛ aptum rubra cicatrice obductū erat. Decimuꝫ quia lateris plaga sepe sanguinē sacrū effundēdo tunicam ꝛ femoralia in tāta copia respergebat: q; ea lauari necesse erat. Undecimū qꝛ laterale vulnus tanto tēpoꝛe nō putrefiebat. Duodecimū quia p biennīū cuꝫ apto latere supꝛa naturam beatus frāciscus vixit.

De duodecim pꝛiuilegijs stigmatū beati francisci.

Tertia dignitas hoꝝ sacroꝝ stigmatum est pꝛiuilegioꝝ admiratio. Duodecim nempe sunt p̄uilegia q̄bus exoꝛnatus ē beatus frāciscus cū adeptus est hec sacra stigmata. Pꝛimum dicit sāctificatio. scōm multiplicatio. tertiū supꝛessio. q̄rtū ꝓfirmatio q̄ntū assiſtatio. sextū ꝓsolatio. septimū martyrizatio. octauū pfectio. nonū canonizatio. decimū exaltatio. vndecimū honoratio. duodecimū glorificatio. Pꝛimū p̄uilegiū ōꝛ sanctificatio: qꝛ in hac stigmatizatiōe ita p spm̄sanctū sāctificat⁹ ē: vt moze ap̄loꝝ vlteri⁹ mortaliter nō peccaret cū talis trāsformatio aīe ꝛ coꝛpis atq; talis stigmatizatio q̄ in eo pseuerauit vsq; ad moꝛtem cū moꝛtali culpa videt nō posse stare. Secūduꝫ est multiplicatio. Credo em̄ q; tunc copiosioꝛ gr̄a ei multiplicata sit q̄ antea haberet: eo q; foꝛte gratia p̄uia ad talem et tāta transformationē sufficiēs nō fuisset: quēadmodum dicunt doctoꝛes de beata virgine. q; añ verbi incarnationē erat gratia plena. Licet ergo illa sufficeret p eius sanctificatiōe: tamē nō sufficiens erat pro eterni verbi incarnatione. Pꝛoinde scda sanctificatio illi tradita est: que p tanto mysterio sufficiebat. sic ꝛ de beato frāciſco in ꝓposito dici potest. Tertiū fuit supꝛessio: quia per gr̄aꝫ fomes peccati in eo supꝛessus est. Unde deuotū ꝛ ꝓbabile est credere q; seraphica manus ih̄u tunc illam carnem purgauit ab oīi rebellione. q; extūc nihil ba-

buit impellēs ad malum .et habuit illum incitans ad omne bonū.ꝛ maxime ꝓsiderata eius cum deo vnione ꝛ adhesiōe que cū deo vnus spūs factus erat.ac p ꝓsequens fomes ī eo suppressus ꝛ sopit⁹ fuit. Sit eñ apostol⁹ .j.Cor. vj.Qui adheret deo vnus spūs est cum eo.

Quartū ē ꝓfirmatio:sic scz q a gratia nūq̄ caderet. Nam ꝛ magdalene Luc.x.dictuz est. Maria optimaz ptem elegit que non auferet ab ea. Die ꝓpterea credi pōt q p hoc signaculum dei viui sanctissim⁹ pater accepit arram p manendi in gratia ꝛ specie beatitudinis eterne cuz iam p reuelationē antea habuisset q ei dom in⁹ dederat remissionē peccatoꝝ Quintū est assimilatio siue expressio. Per hanc quidez stigmatizationē facta est in eo similitudo ꝛ expressiua forma crucifixi ihu:cui⁹ passio in suis mēbris fuit in ipo ihu impressa quasi tota trinitas in hoc mysterio p ihūm dixerat illud Gen. j.Faciamus hominē ad imaginē ꝛ similitudinem nostrā eo q imaginē passionis sue impressit in eius corpore.ꝛ similitudinez figurauit in eius mente. Sextū est consolatio. Cum eñ mētalis ꝛ corporalis crux christi haberet lōgitudinē gaudij:ꝛ latitudinē doloris.quia dolebat ꝛ gaudebat p dei voluntate ꝛ p nostra redēptione que erant q̄si duo ligna .ꝛ amor erat quasi cōnectens clauus vnde prima duo originem attrahebāt:ꝓpterea hanc passionē ꝛ crucem cōmunicādo christo glorioso francisco nec esse fuit ei hec tria sentire.ꝛ in ea totaliter trāsformari Proinde triplicē sensum de cruce christi exp̄iebat scz doloris ꝛ gaudij :iuxta q̄titatem ꝛ ꝓportionē diuini amoris. Ad quem sentiendam illum ꝛ oñes alios hortabat apostolus dicens ad Philip̄.ij. Hoc eñ sentite in vobis qđ est in christo ihu. Septimū est martyrizatio qđ ex p̄cedenti originem habet. Horrobacerbissimus fuit dolor mētalis ꝛ pena corporalis passiōis christi:sicut declarauim⁹ supra sermone.lvj.parte.j.ꝛ in trib⁹ articulis ei⁹. Hē talem quippe dolorē passionis christi per compassiuā trāsformationē anteq̄ stigmata illa sacra suscepit p biennīū .id est. vsq ad mortē tā mente q̄ carne in cōtinuo martyrio vitam duxit. Merito ergo Exo.xv.c. in mysterio ō beato francisco dictū est. Quis similis tui in fortibus domine.id ē.iter alios sanctos .q̄s similis tui scz in dolore mētali ꝛ pena corporali et stigmatib⁹ sacris scz nisi gloriosus franciscus qui est magnificus in sanctitate.terribilis scz demonib⁹ ꝓpter stigmata sua.atq laudabilis scz angel⁹ et hoīb⁹ .ꝛ faciēs mirabilia? Octauū est p̄fectio. Fuerūt nempe hec stigmata signa sūme p̄fectionis in eius anima ꝛ carne Speculum eñ maculatū atq turbata atq siue lutosa non reddunt speciē sicut politum speculum ꝛ aqua purissima ꝛ quieta. O q̄ p̄fecte redderet speculū figurā ꝛ oppositaz quādo tante virtutis esset q etiam ex pte plumbi decorem redderet speciem atq clarā.quēadmodū faceret ex parte vitri. Vitri similitudinē tenebat anima gloriosi francisci:plūbi autē caro. Cum igitur p fectionis decor fuit in ei⁹ anima ad reddendū imaginē crucifixi quando in ei⁹ cruce carne sic sculpta refulgebat figura redēptor⁹ nr̄i? Quip pe inestimabile signū p̄fectionis eius fuit figuratio talis:hanc similitudinez euaporās in ei⁹ carne. Nam ad tantā sinceritatē mentis ꝛ mūdiciam carnis deductus est: vt iam videretur statum innocētie assecutus. Nam legitur in legenda sua.quasi creaturis omnib⁹ etiam insensibilibus impasse: vt in hoc gradu innocentiā excedat nature. Nam ignis suum tempauit ardorem. Et aer in nocte claram p̄buit lucem. Et aqua suum mutauit saporē. Et petra sicca sapidū reddidit fontem. Et sic innocēti francisco oñia ꝓbentur el emēta parere ꝛ obedire.

Nonū est canonizatio et a deo aprobatio. Nam hec sacra stigmatizatio beati francisci sācitatis ei⁹ aprobatio ꝛ autēticatio fuit .p bullam crucifixi dei viuētis.Qđ declarātes plures sūmi pontifices diuersis p̄uilegijs hec ꝓfirmauerūt Quorū p̄mus fuit Greg⁹.ix.qui beatum franciscū cathalogo sanctoꝝ non soluz ascripsit: verūetiam de stigmatib⁹ eius plures bullas ꝓfecit. Prima incipit Cōfessor domini gloriosus. Secūdaz ꝙ scripsit cōtra quosdaz oblocutores ꝛ impugnatores stigmatū p̄dilectorū. Et incipit. Usq ad terminos orbis terre p̄sumptionis tue signa p̄tendent ꝛc. Secūdus papa fuit Alexā.iiij. Qui de p̄fat stigmatibus tres bullas fecit. Prima incipit. Grāde ꝛ singulare miraculū. Secūda incipit Benigne diuine operatio voluntatis. Tertia incipit Si noue leticie militātis ecclesie. Prefati igit sūmi pontifices asserunt in p̄uilegijs antedictis stigmata nō solum oculis aspexisse:sed etiaz fide dignissimis testibus aprobasse. Tert⁹ fuit papa Nicolaus.iij. Qui bullaz p̄dicti Greg⁹. aprobauit. Secūdo quoq in declaratiōe nostre regule extra de verb.signi.li.vj.c. Exiit q̄ seminat ꝛc sicut supra ī fine p̄mi articuli dictuz est idem patet. Quart⁹ fuit papa Benedictus qui bullam ordini dedit:q festum de stigmatibus celebraretur. Ex his patet q solēnis ꝛ autētica sit canonizatio glorioſi francisci et stigmatū eius. Decimū p̄uilegiū est exaltatio Nam ex stigmatizatiōe factus est cancellari⁹ ihu christi tenens sigillū.id est.signū dei viui Apoc.vij.q̄ p̄seruant electi ab ira dei Ezech. ix Fact⁹ ē etiā legatus ꝛ vexillifer sūmi regis.

Unde Greg⁹. in ꝓſa quã fecit de laudibus beati franciſci que incipit caput draconis ſic ait. Uerũ de chriſti latere nou⁹ legatus mittit in cuius ſacro corpe vexillũ crucis cernitur: franciſcus ꝓnceps iclytus ſignũ regule baiulat ſcz tanq̃ capitane⁹ noue militie ihu chriſti ꝓfecto ſtrennuiſſimos milites faciũt puidi reges in bellis periculoſis regalia inſignia baiulare. Quia igit franciſc⁹ ſummi regis ihu ſignũ qđ geſtauit in corpore ſingulari ꝓualuit ꝓbitate firmũ. Ait em apoſtol⁹. ij. Timoth. ij. Firmamentũ dei ſtat habẽs ſignaculũ hoc. Stetit ergo franciſcus in bello temptatiõis in modũ firmiſſimi fundamẽti. Nõne vt renouatũ fundamentũ edificiũ eccleſie ſtabiliuit quẽadmoduz ꝑ viſionem domini Innocẽtij cõprobat. Primũ quipe fundamẽtũ eſt ipe euãgelice noſtre religionis. Hoc fundamentũ humilitas ꝓfundauit. patiẽtia ꝙquadrauit: pauptas exterſit. charitas cemẽtauit. Oratio et cõtemplatio in fabricam erexit. leuate inquit Hiere. iij. ſignũ in ſyon. Syon ſpeculãs ⁊ reformans vitam ie ſu chriſti fuit anima glorioſi franciſci vbi ſicut in altiori loco chriſt⁹ vexillũ ſue crucis locauit qui lz ſit eminẽtior ſitu ⁊ euidentior viſu: non tamẽ eſt piculoſior caſu. Nam idẽ eſt altum q̃ ꝓfundũ: quia vt dicit Luc. ix. qui ſe humiliat exaltabit. Et vbi humilitas: ibi chriſtiana ſapiẽtia eſt. Undecimũ priuilegiũ eſt honoratio. Profecto ſtigmata hec fuerũt in beato frãciſco inſignia ſubtiliſſime dignitat⁹ atq̃ honoris. Q̃ q̃tus honor eiſdẽ veſtibus cũ ihu celi rege veſtiri. Unde merito cõuenit ei qđ Eccl. xlv. dicit. Corona aurea ſup caput ei⁹ expreſſa ſigno ſanctitatis ⁊ gloria honoris ⁊ op⁹ virtutis. deſiderio oculoruz ornata. Duodecimũ priuilegiũ eſt glorificatio. Naz ſicut beat⁹ frãciſcus fuit vexillifer ihu chriſti in eccl̃ia militãte: ſic poſt reſurrectionẽ ſm doctores remanẽtibus in corpe ſuo ꝓdictis ſignis: vexillifer erit in eccleſia triumphante.

Articulus. m. de triplici ꝓfectione atq̃ ꝺ triplici parte euangelice pfecti onis: que oia in beato franciſco fuerunt in exemplũ noſtri.

Tertiũ myſteriũ cõſiderandũ eſt videlicet quid hec ſacra ſtigmata enũciẽt ex pte noſtri. Profecto hoc indubia fide tenendum eſt: q̃ in his ſtigmatibus ſacris hec tria inducentia ad imitationẽ euãgelice pfectionis ⁊ cruci formis cõfigurationis ad chriſtuz ihm refulgẽt ſcz ardor charitatis ⁊ etiaz ſplendor veritat⁹ ⁊ vigor poteſtatis ac ſtrẽnuitatis

Primo q̃dem quia i eis refulget ardor charitatis: habent tepidi inflãmari. Ad inflãmandum quipe humanas mẽtes ad honorem ihu dilectoris noſtri ꝓ nob crucifixi ⁊ mortui pingunt cruces mortue. ⁊ ꝑ peccatorũ manus ſepius fabricate: ⁊ niſi lapidea ſunt inflãmant tamen humana corda ob memoriaz chriſti paſſi. q̃to magis mouere et inflãmare debet corda humana imago viua. ſanctificata. flãmea i carne ſancti frãciſci ſculpta digito dei viui. O ad q̃tam deuotionẽ accenderet videre ⁊ tangere minimũ opus qđ manibus ſuis ſacris feciſſet. aut tetigiſſet beata ỽgo ac benedict⁹ ihs chriſtus q̃to magis id ſublime opus qđ ad totius mũdi inflãmationẽ. ſic ſapiẽter. ſic ardenter. ⁊ ſic mirabiliter fecit. ſculpſit. figurauit. ⁊ inflammauit. ⁊ cõſecrauit. in ipo corpore beati franciſci. Secũdo quia refulget in eis ſupradicta ſplendor veritatis: habent deuios exemplari ter dirigere ⁊ illuminare Plus em mouent facta q̃ verba atq̃ opa credibiliora ſmonibus ſunt. Proinde facto non tm ỽbo direxit dominus deuios a via crucis: cum ſtigmata beato franciſco impſſit. In compitis quipe viaꝝ erigũtur cruces vt via regia cognoſcat⁹ ne ab ipſa vllaten⁹ deuiat⁹: ſic etiam ſtatuit deus ſtigmata beati franciſci vt palam monſtraret q̃ vita q̃ ipe docuit ⁊ exemplo mõſtrauit pfecte conformis erat vite crucifixi ihu: q̃ oportuit chriſtum pati: ⁊ ſic intrare in gloriam ſuam Luce. xxiiij. Tertio ỽo quia in eis refulget vigor ſtrẽnuitatis ⁊ poteſtat⁹: habẽt timidos animare ⁊ cõfortare ad ipam euãgelicam ⁊ crucifor-mẽ pfectionẽ. Porro trãſeuntes pegre p barbaras natões. ꝙſidunt quãdo deferũt litteras ſaluicõductus. Profecto nunc in carne beati frãciſci vitam quã ipe docuit ſuauit. Sigillaſti bone ihu ⁊ ipo intrepide pcedente deduxiſti populũ tuũ pcedens in columna ignis ⁊ nubis. ⁊ facies ꝓdigia ⁊ ſigna ⁊ mirabilia ſolus Sed iam veniam⁹ ad ipam euangelicã pfectionem quã beatus frãciſcus ſeruauit: ⁊ in cuius teſtimoniũ ipm ihs chriſtus ſuis ſtigmatib⁹ ſigillauit. Sciendũ igit eſt q̃ radix forma finis complementũ ⁊ vinculuz pfectionis charitas eſt: ad quã magiſter omniũ ihs chriſtus legez pphetas. ⁊ p ꝙſequens vniuerſa dei documẽta reduxit Triplex ẽ charitatis ſtat⁹ Charitas ergo ipa triplicem habet ſtatũ. Unũ q̃pe infimũ in obſeruantia legaliũ mandatoruz. Secundũ ỽo mediũ qui cõſiſtit in adimpletione ſpiritualiũ ꝙſiliorũ. Tertiuz ſupremũ i fruitione ſempiternaliũ iocunditatũ ⁊ ꝙſolationũ Triplex eſt pfectio. Proinde diſtingui ꝑt triplex differẽtia pfectionis. q̃ repitur in ſcptura ſacra. Prima q̃ em neceſſitat⁹. ſecũda ſuper erogationis. tertia ỽo vltimate plenitudinis.

Prima inq̃ eſt perfectio neceſſitatis Unde

Deut. xviij. dicit Perfectus eris et absq; macula coram domino deo tuo. Glo. absq; macula criminali. Unde Prosper de vita contemplativa ait. Perfecti sunt qui voluntatem quo de' vult nullus peccatis quibus offendit acquiescunt.

Secunda vo est perfectio superogationis. De qua Matth. xix. dominus ait. Si vis perfectus esse: vade et vende omnia que habes et da paupib'. Et de hac Hieron. ad Heliodorum inquit. Perfectus seruus christi nihil preter christum habet. aut si aliquid preter ipsum habet perfectus non est.

Tertio vo perfectio est vltimate plenitudis. Unde ait sapiens Prouer. iiij. Justorum semita quasi lux splendens crescit et procedit usq; ad perfectum diem. id est. diuine visionis fulgidam claritatem. Et de hac ait Aug' soliloquiorum. j. Vera perfecta virtus est ratio quiens usq; ad finem quam beata vita consequitur. Prima igit et secunda perfectio a tertia differunt. sic meritum differt a premio. Media quoq; differt a prima sicut distinguit consiliu a precepto. Hec omnia fuerunt in beato francisco: vt patet ex eius legenda. Omnia vo tam precepta quam consilia referuntur ad charitatis illius implementum et obseruantiam. qua. j. Timoth. j. sic describit apostolus dicens. Charitas est finis precepti de corde puro. conscientia recta. et fide non ficta. In quibus verbis insinuat triplicem charitatis actum. Primo declinare mala. secundo proficere bona. tertio patienter tollerare aduersa. Ma primo propter declinationem malorum dicit de corde puro. Secundo propter prosecutionem bonorum: dicitur de conscientia bona. Tertio vero propter aduersorum tolerantiam subdit: de fide non ficta. id est. non fictili et fragili sed contra aduersa forti. Et potest esse thema: cum quis loquit de euangelica perfectione. Quia vo hic triplex charitatis actus duobus modis ab habitu virtutis egredit. vel secundum legem precepti et obligationis necessarie vel vniuersalis vel secundum legem consilij et obligationis spontanee et specialis et sequentes includit primum. et superaddit quantum possibilitas viatoris admittit. Hinc est quod secundum cum primo dicit perfectus. respectu tamen secundi dicitur imperfectum. Unde Ambro. lib. j. de offi. ait. Officium omne aut medium aut perfectum est. Quod quidem scripturarum auctoritate probare possumus. Habemus enim in euangelio dixisse dominum si vis ad vitam ingredi serua mandata. Non homicidium facies. non adulterabis: hec media sunt officia quibus aliquid deest. Ideo sequit. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes. et da paupib' et veni sequere me. Hoc est igit perfectum officium quod greci catorethoma vocat quo corrigimtur omnia que aliquos poterunt habere laqueus. Hec ille. Cum igit de perfectione euangelica loquitur secundum communiez acceptionem: de hac media loqui intendimus. Ex dictis igit colligi potest quod euangelica perfectio est formitas viatoris ad christum per illum virtutis habitus quo superogatiue declinant mala: efficiuntur bona: sufferunt aduersa. In his nanq; tribus tres partes euangelice perfectionis consistunt quas perfecte consecutus est beatus franciscus. In huius misterium christus insignauit eum stigmatibus sacris: in testimonium summate imitationis et perfectionis euangelice.

Quo in tribus consistit pma euangelice perfectionis Cap. I.

Prima pars perfectionis est declinare mala. Quia apostol' vbi sup. ait. Finis precepti est charitas de corde puro bono et conscientia ex quo tum ex peruersione deordinata ad triplex commutabile bonum scz exterius inferius et interius omne peccatum originem trahit secundum concupiscentiam oculorum concupiscentiam carnis et superbiam vite. Et hec tria vitari habeant non solus quantum ad actum atq; consensum. quod fit per virtutes illis oppositas: verumetiam quantum ad occasionem. et hoc quidem fit promotium imerito. et expediens ad salutem. Perfectionis magister ihs ad perfecte declinandum concupiscentiam oculorum consulit. quod hec omnia temporalia relinquant iuxta allegatum Mat. verbum si vis perfectus esse vade et vende. Ad perfecte declinandum concupiscentiam carnis edocet quod omnis experientia vel concupiscentia secundum actus generatiue potentie abscidat. Proinde Matth. xix. dicitur. Sunt eunuchi qui castrauerunt se propter regnum celorum qui potest cape capiat. Ad perfecte vero declinandum superbiam vite. suadet quod voluntas propria abneget. Juxta illud Matth. xvj. Qui vult venire post me abneget se etc. In hac igitur triplici superogatiua declinatione triformis originis omnis mali patet prima euangelice perfectionis consistere. et sacra scriptura insinuat et veri doctores astruunt et sancti patres religionum institutores affirmant.

Quo euangelice perfectionis secunda pars in duobus consistit Cap. II.

Secunda perfectionis pars consistit in superogatiua prosecutione bonorum que secundum duplicem vitam scz actiuam et contemplatiuam in duobus consistit. Primo quidem in condescensione ad primum. Secundo in sursum actione mentis in deum. Primo quidem in condescensione ad proximum. Hec autem superogatiua condescensio charitatis ad primum in hoc consistit secundum quod iusticie legem et misericordie amoris signa et beneficia non solum ad amicos: verumetiam ad inimicos benignitate largiflua pretendatur. Secundum illud Matth. v. Diligite inimicos vestros. benefacite his qui oderunt vos. et orate p

pſequẽtibus ⁊ calũniantibus vos. Et eſtote p fecti ſicut pater veſter pfectus eſt. Secũdo autem p hunc modũ ſuperogatiua ſurſũ actio mentis in deum in hoc attendit: vt ſm legem mentalis mũdicie atq; pacis p amorem exta/citum in diuinos ſplendores ⁊ ardores: ſacra mens ⁊ deuota ſeqtiat ⁊ patiat exceſſũ. Scõz illud apoſtoli.ij.Cor.v. Sine mẽte excedim⁹ deo: ſiue ſobrij ſum⁹ vobis. Charitas eñ chri ſti vrget nos. Et ad Heb.v. Perfectoꝝ eſt ſo/lidus cibus: eoꝝ q̃ p ipã ꝓſuetudine exercita/tos habẽt ſenſus ad diſcretionẽ boni ⁊ mali.

De iocunda aduerſorũ perpeſſiõe in qua euangelica perfectio conſum/matur. Capm.iij.

Tertia denicꝫ pfectio euãgelice cõſiſtit in ſuperogatiua perpaſſione aduerſi. Hoc q̃dem attendit non ſolum in hoc vt quis patienter aduerſa pferat. cuz ſic ſuper ueniunt q̃ ſm legem dei declinari nõ poſſunt quoniã ad hoc tenent: verũetiam vt exferuo/re diuini amoris illa ꝓpter deſiderio magno ⁊ cum gaudio magno ſuſtineat illa. Scõz illõ Jac.j. Omne gaudium exiſtimate fratres cũ in temptatiões varias incideritis. Et p⁹. Pa tientia opus pfectum habet. Vt ſitis pfecti et integri in nullo deficiẽtes. Hec nanq; eſt ꝓſum matio pfectionis ⁊ charitatis. iuxta illõ Joh. j. Perfecta charitas foras mittit timorem.

De arca ſpũalis pfectionis. Secm hoc igit arca ſpũalis pfectionis cum ſit inferius trica/merata ⁊ bicamerata in bicubico conſummatur. Hoc ſane pfectionis archanũ ſaluator ⁊ magi ſter noſter exemplo mõſtrauit in ſeipo. tanq̃ i monte ſublimi: qui totus eſt ſplẽdor pfectiõis ſpeculum ⁊ exemplar. iuxta q̃ ipe teſtat Luce.vj. dicens. Perfectus autẽ omnis erit: ſi ſit ſicut magiſter eius. Proinde in huius ſignifi/cationem cum hanc pfectionem apoſtolos do cere voluit. vt dicit Matth. v. in montẽ con/ſcendit non turbas impfectas alloquẽs. ſed ſu os diſcipulos quos ad culmẽ pfectionis exal/tare decreuerat. Et ppẽa ordinatiſſime octo beatitudines eos docet. Nam primo dicens. Beati pauperes ſpiritu: inuitat ad pfectã ab/dicationẽ tẽporaliũ poſſeſſionũ. Secundo ad/dens. Beati mites inducit ad abnegationẽ p/priarũ volũtatũ ⁊ ſenſuũ: quibus quis imitis ⁊ pteruus efficitur. Tertio ſubdens. Beati q̃ lugent: incitat ad pfectam carnaliuz voluptа/tum deteſtationẽ. Dehinc ſubiungens. Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiã. ⁊ beati miſericor des: attrahit ad iuſtam ⁊ piam ꝓdeſcenſionez primoruz ſuportationẽ. Poſt hec ſubiũgẽs mundo corde ⁊ beati pacifici: allicit ad ſurſum actionẽ lympidã in intellectu. ⁊ tranquillaz et pacificam in affectu quibus anima pfecti viri hieruſalẽ cõformis efficitur que viſio pacis in terptatur. Tandem ꝓcludens Beati qui pſe/cutionem patiunt ꝑpter iuſticiã. quoniã ip/orum eſt regnũ celoꝝ: quaſi circulũ faciens ad p̃incipium redit quia in hoc vno ſũma comple tur vniuerſoruz. Ac per hoc ſeminaria pfectio minoris mũdi in eſſe repationis ⁊ gratie: dire/cte corꝛeſpõdet ſenarie ꝓductioni mundialis machine in eſſe nature. Unde ſicut illorũ tria prima ptinẽt ad diſtinctionez tria ſequẽtia ad ornatum: ſic ⁊ in his tria p̃ima quaſi diſtinguẽ do ſepent animе vires ab vniuerſitate maloꝝ vt habeat eſſe purum ⁊ diſtinctũ: tria ſequẽtia quaſi adornãdo eaſdem reducunt in deum vt habeat eſſe decorũ ⁊ pfectum. Porro tanta ſi deſcendat ad ſingula ⁊ tam mira corꝛeſpondẽ tia ordinis. tanteq; ſimilitudinis ſymbolũ vt illud qđ poſt ſex dierum opera dicit. Igit p/fecti ſunt celi ⁊ terra ⁊ oñis ornatus eorum in anima viri pfecti videat eſſe completũ ꝑpter qđ inſtar trium primoꝝ operum que ſunt mũ di fundamenta et triũ ſequentiũ complemẽta trta prima cadunt ſub voto: tria vo ſequentia ſub deſiderio. In hui⁹ q̃dem rei teſtimoniũ be atus paupeꝝ patriarcha frãciſcus in p̃ncipio regule ſue tria p̃ma ꝑponit vt vouenda tanq̃ fundamẽta dicẽs. Regula ⁊ vita fratrũ mino rũ hec eſt ſcz domini noſtri ihu chriſti ſanctuz euãgeliuz obſeruare: viuẽdo in obediẽtia. ſine ꝑprio. ⁊ in caſtitate. Alia vero tria poſt modũ deſiderãda cõmendat tanq̃ cõplemẽta dicẽs. Attẽdãt fratres q̃ ſup oñia deſiderare debẽt habere ſpiritũ dñi: ⁊ ſanctum eius opationez. orare ſemp ad deum puro corde. ⁊ habere hu militatẽ ⁊ patientiã in pſecutione. ⁊ infirmita te. ⁊ diligere qui vos pſequũtur. reꝓhendunt ⁊ arguũt. Ubi certe illa tria tangit. Maz p̃mit/tit ſurſum actionẽ in deuz. Subiungit vltimo ꝓdeſcenſionẽ ad p̃rimũ. Et interponit in me/dio tolerantiã aduerſorũ. Igitur in tribus p̃/mis vir pfectus crucifigit mũdo. Tribus vo ſequẽtib⁹ ꝓformis efficit deo: vt quaſi ſex alis ſeraphicis a mũdialib⁹ eleuetur: ⁊ in diuina fe raturꝫ. Proinde huic paupculo ſacto frãciſco qui pfectionẽ euãgelij pfecte ꝓuauit ⁊ docuit i apparitione ſeraphica ſtigmata ſua tanq̃ ſigil/lum approbatiſſimũ ihs impreſſit. vt ꝓtra finali/um tempoꝝ piculoſam caliginẽ manifeſtũ no bis in via pfectiõis oſtẽderet ſignũ quo redu ceremur in chriſtũ pfecte virtutis exemplar ⁊ finem. Qui cuz patre ⁊ ſpũſancto benedictus laudabilis ⁊ ſempiternaliter glorioſus. ⁊ glo/rificãdus. viuit ⁊ regnat cũcta p ſuo libito gu bernãdo p infinita ſecula ſeculoꝝ.

Feria.iiii.post dominicaz resurrectionis de sitibus z desiderijs animarum tam bonis qz malis. z de matrimonio z fornicatõe spũali. Ser.LXI

Mittite in dexteram nauigij rhete z inuenietis Jo. xxj. z in euãge. ho. Scoz nempe mysticũ intellectuz nauigiũ ẽ aia pegrina in mari huius seculi pcelloso cui ad sinistrã a domino ꝓstituta sunt corpalia z tpalia bona: ad dexterã vo spũalia z eterna. Be quibus dicit Can.ij. dicit aia sponsa christi. Leua eius sub capite meo: z dextera illius amplexabit me. Per leuaz psperitas vite pntis figuratur. Unde Prouerb. viij. salomon ait. In sinistra illius diuitie z gloria: que tamen oino trãsitoria sunt z occidua. Proinde occidentalis ps mundi in mysteriũ sinistra illius denoiatur. Et p caput ipa mens significat: eo q interioris homis sit pars suprema. Sub hoc capite tũc est leua dei: cum ipa mens eternoz amore oia tẽporalia spernit sicut ppheta ait Oia subiecisti sub pedib9 eius Per dexterã pfecto in qua viget sensus et virtus. spũalia et eterna mystice designant: que maxime comphendunt in charitate. que h incipiens pficitur i gloria sempiterna. Unde apostol9 ait. j. Cor. xiij Charitas nunq excidit. Unde etiam ppheta ad dominũ ait. Delectatiões in dextera tua vsq in finẽ. Et iterũ alibi idez ait. Illuc manus tua deducet me: z tenebit me dextera tua: Be hac denq dextera ania ait dicẽs. Et dextera illius amplexabitur me. Non em dicit amplexatur sed amplexabit. Nam in pnti vita talia spũalia bona modicũ pgustant: sed in futura vita dextera sua amplexabit animã iam beatam eam in seipo glorificãdo. Rhete siquidẽ humanũ desideriũ est quo libere piscari possumus in tẽporalibus z eternis. Consulit igitur nobis dñs piscari in spũalibus et eternis que maxime ꝓsistunt in charitate: ideo in verbo p posito ait. Mittite in dexteram nauigij rhete et inuenietis scz pdicta bona. Ut ergo piscari fructuose valeamus triplex desiderium quasi triplex rhete distinguam9 ad psens. Primum est desideriũ naturale. scdm est desideriuz virtuale. tertiũ est desideriuz criminale: que oia a dño cognoscunt Unde ppheta in. xxxij. ps ait. Dñe ante te desideriũ meũ scz pdictũ. Ad poteſt esse aliud thema in materia occurrenti. Vel dici potest q hoc triplex desideriũ sit triplex sitis d qua Joh. vij. dicit domin9. Si qs sitit veniat ad me z bibat. Quod potest eẽ aliud thema p feria.iij. post dominicã de passiõe Vel est triplex esuries. Luce. j. Esurientes impleuit bonis.

Articulus primus de triplici desiderio humane nature.

Primũ desideriuz est naturale Et hoc tripliciter ꝓsiderare valemus Primo scm q est in natura incorrupta. Scdo scm q est in natura corrupta. Tertio scm q est in natura libera.

De triplici desiderio eternoruz qd habet natura humana cum non ẽ corrupta. Capitulum.i.

Primo ꝓsideremus desiderium scm q est in natura incorrupta. Ad cuius intelligentiã notandũ est. q cum de9 sit termin9 z vltimus finis omniũ motionuz anime rõnalis: sitq desideriũ eius cumulatissima plenitudo. ac omniũ laboz eius pax exupans omnẽ sensum. Hinc ẽ q anima iam beata amore castissimo tribus potentijs suis in deum trinum z vnum p gloriã ꝓtinue ferf z trãsformatur: z hoc quo ad tres anime vires. Primo q ad vim rõnalem. secũdo quo ad vim ꝓcupiscibilem. tertio quo ad vim irascibilẽ. Primo inq quo ad vim rõnalem. Habet em virtus intellectiua seu rõnalis quãdocunq ẽ a tenebris z a corruptione remota castissimo amore z immaculatissimo desiderio ipi pme atq lumino se veritati adherere. z i ipa p gloriã trãsformabiliter ferri vt ex ipa luceat. z ab ipa illuminef vt in ipa quiescat: z ex ipa satietur. beatificef. simul z glorificef. Ad z beatus Joh. in cano. sua. c. iij. breui scmone insinuare conat9 ẽ dicẽs Videbim9 eũ sicut est. Job quoq. xxxvij. ad idẽ mystice beati desiderat nubes. id est. altas z diuinas illuminatiões. Et nubes spergunt lumen suũ: que lustrant cuncta p circũitum. id est. quoscũq beatos quocũq eas volũtas gubernantis duxerit ad omne qd pcepit illis.

Secũdo fertur z trãsformaf quo ad vim ꝓcupiscibilem. Vis em nostra ꝓcupiscibilis superioz atq nobilis eodẽ modo se habet ad redũdantissimã pmitiuã z vniuersalẽ suauitatis bonitatẽ. vt in ipa z ex ipsa delectef z satietur: sicut de se ppheta ait. Satiabor cuz apparuerit gloria tua. Et itez ad beatã animã ait. Replet in bonis scz eternis desideriũ tuuz. Tertio quoq fertur z transformaf quo ad vim irascibilem. Que eodem modo se habet ad supemi nentissime altitudinis dominatissimã maiestatem. vt in ipa pficiaf glorificef. z ꝓsumata trãquillitate ꝯescat: sicut etiã ppheta de se sperabat cum dicit. In pace in idipm dormiaz z requiescã. Hec em est causa ppter quã tres vires superiozes atq nobiles omni anime rõnali

a domino date sunt vt scz pfecte beatitudinis sint capaces que in tribus p̄dictis ꝓsistit. ⁊ vt tam sublimi ⁊ nobili sponso ꝓgruerēt: cui nullatenus ꝓuenirēt vt sic dicam ꝓueniētia mariti seu ꝓiugali. nisi tota pfectione amplexum eidem ꝓiungibiles ⁊ compabiles essent. Nec quippe beatissima hec copula pfecta eēt. nec tā nobili matrimonio ꝓueniēs foret. si vel vnus trium istoꝝ amplexuū eidez deesset. Si em̄ luminositatē p̄mitiuā imediatā ⁊ vltima ꝓiunctione amplecti vis rōnalis apprehensiua nequaq̄ posset aut supioꝝ vis ꝓcupiscibilis fontalem bonitatez haustu incoartabili pticipare neq̄ret: seu vis irascibilis supeminentissimā altitudinē ptingere non valeret: anima rōnalis hmōi sponso pfecte ꝓiungibilis nequaq̄ foret quare nec pfecte beatificabilis ex copula eius nec eēt sponsa ꝓueniens aut nubilis tali spōso scz sūmo deo. Vis pfecto irascibilis sūmam pfectionē ⁊ vltimatā seu vltimitatē exaltationis libertatis ⁊ pacis copuleq̄ sue beatitudinē cumulatissimā eternalem ipam vltimā subiectionem habet. ⁊ ex modis omnib⁹ pfectam seruitutem ad vltime supeminentie dominātissimā maiestatē. Tunc em̄ in supremo culmine exaltationis libertatisq̄ in trāquillissima pace erit tuncq̄ eiusdez amplexib⁹ erit beatissime copule sociata: cū eidem fuerit vltimate ac seruituti totalitate subiecta. Nihil em̄ aliud ē exaltatio nostra veraq̄ libertas ad eum: q̄ ad eum vera subiectio veraq̄ seruit⁹: hec est vniuersalis et pura supeminentissime maiestatis dominatio triūphalis. Unde Apoc. xiij. de beatis mystice dicit. Et cū darent illa q̄ttuor animalia gloriam ⁊ honorē ⁊ benedictionē sedēti sup thronum viuenti in secula seculoꝝ. pcidebāt viginti q̄ttuor seniores ante sedentē in throno. ⁊ adorabāt viuentē in secula seculoꝝ: ⁊ mittebant coronas suas ante thronū dicētes Dignus es domine deus accipe gloriā ⁊ honorē ⁊ ꝟtutē. Sic igit̄ he tres anime vires a deo cōdite sunt vt in eterna felicitate cum supeminētissima trinitate cōsūmato matrimonio copulent̄. Sic a deo create sunt: vt dū pegrināt̄ in via ad supra dicta quodaz naturali desiderio inardescāt scz in primā ⁊ sūmam veritatē quo ad rōnalez. in primā ⁊ sūmā bonitatē quo ad ꝓcupiscibilē: ⁊ in primā ⁊ summā maiestatē: quo ad irascibilē Adiuuat̄ autem ⁊ pficit̄ in p̄senti primū per fidem. scām p charitatez. tertiū p spem. Ex his tribus desideriis inflāmatus erat ppheta cuz ait. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarū: ita desiderat anima mea ad te de⁹. Sitiuit anima mea ad deū fontem viuū: q̄n veniā ⁊ apparebo añ faciem dei mei. Et item Prou. xj. Salomon ait. Desideriuz iustoꝝ omne bonum. Qd̄ q̄dem est deus.

De triplici corruptela trium viriū anime: cum est in hac carne corrupta

Capitulum. II.

Secundo ꝓsideremus humanū desiderium fm q̄ est in natura corrupta cuz qua nascimur. Et in oībus aie viribꝫ repimus implā corruptelā. Primo in rōnali. scdo in ꝓcupiscibili. tertio in irascibili. Primo q̄dem repimus corruptelā in vi ⁊ potētia rōnali. Habitamus quippe in tenebris ⁊ i vmbra mortis. De tenebre in q̄bus sum⁹. sūmi cōditoris vestigia subsecuti creaturas oculis nostris cecutientib⁹ videre faciūt dei veritatem quēadmodū ⁊ denocte p modicū vestigiuz et p tenue vmbra alicui⁹ rei videt oculis corporalibus. ⁊ maxime cecutiētib⁹ ipa res. Immo q̄ mirabili⁹ ē quādoq̄ aliq̄d frutex vel nem⁹ exercitus apparet. sic ⁊ errone⁹ intellectus non ppendit q̄ loco summe veritatis amplexatur desiderio vmbram vanitatis sicut sūt tēporalia bona. Vñ Sap. viij. Similitudinē scientie desiderat quis: que scz nō est scientia vera sed vanitas falsa Unde ppheta in p̄sona domini ait de talib⁹. Dimisi eos fm desideria cordis eoꝝ: ibunt in adinuētionib⁹ suis: que inuentiones peccata sunt: cū a seipo aliud homo iuenire non posset. Et alibi idem inquit. Filij hominū vsq̄quo graui corde: vt quid diligitis vanitatē ⁊ queritis mēdaciū. Hec corruptela ab ipo exordio mundi corrupit primū fratricidā cayn. De quo Joseph⁹ ait. Q̄ cū eēt malignissimus auaricie siue ꝓsulēs. terram prius coluit ciuitatē prior edificauit. ⁊ rapinis ⁊ violentia ꝓgregans opes suas. ad latrocinia inuitabat. ⁊ simplicitatē vite hominū adinuentiōe mensurarū ⁊ ponderū pmutauit. ⁊ ad calliditatez ⁊ corruptionē pduxit. Secūdo quoq̄ iuenimus corruptelā in vi ⁊ potentia ꝓcupiscibili. q̄ quidem manifeste apparet dum volūtas tanta auiditate amplectit̄ ⁊ desiderio insequitur diuine bonitatis vestigia in carnalib⁹ bonis. tantoq̄ amore inheret eis tā miserabilit̄ i eis capitur illaqueat̄. ⁊ insepabilit̄ detinetur: vt primitiue ⁊ redūdantissime bonitatis oblita. eam oīno non curet. neq̄ q̄ ista sicut vestigia eius ⁊ q̄ ad eam inuitent oīno non videat neq̄ aduertat. sed in ea quiescens. tandē repit se aia defraudatā a desiderio suo. Proinde de p̄sona talis defraudati Job. vij. ait. Sicut ceruus desiderat vmbrā. ⁊ sicut mercēnari⁹ p̄stolat̄ finē opis sui scz ꝓpter p̄mij delectationem sic ⁊ ego habui mēses vacuos scz q̄ defecerūt mūdane delectationes. ⁊ noctes laboriosas. i. offensas p̄teritas enumerari mihi scz in tēpore

ꝓtritionis seu eterne dānationis. Tertio in sup repimus corruptelam in vi seu potētia irascibili. Ecce em altitudo diuinitatis in idolis seu stellis aut demonib⁹ quocunq; signo arlia vel breui ⁊ similib⁹ poterit apparere siue futuroꝝ ꝓdicātione siue quocūq; magico opꝛe aut quacunq; alia ludificatiōe. statim inclinantur homies ad adorādu3 Innatū est em nobis ad alta humiliari. Ad supeminētissime autē diuine nobilitatis altitudinē nō naturali corruptione. sed naturali bona institutiōe que ī primis parentibus ante peccatū fuit. maxime nati sumus humiliari. ⁊ extrema seruitute subiici ⁊ ꝓpter hoc in corruptiōe in qua sumus vestigia ei⁹ loco ipius seducti amplectimur: ⁊ decepti loco ipius ei⁹ vestigijs inherem⁹. Porro q̄ta cūq; altitudo. q̄tacūq; magnitudo. q̄tacūq; etiam nobilitas increata quacūq; ꝓ huiusmodi signa que diximus apparere noscanť: nō est nisi supꝛeme ac diuine altitudinis ꝓ modicum atq; ꝓ tenue vestigiū ipius creatoꝛis.

Q ín tribus víribus suís anima líberata est: vt possit ad libitu3 se inclínare ad bonū ⁊ ad malū Cap. III.

Tertio quoq; ꝓsideremus humanū desideriū ꝓm q̄ est in natura libera. Circa hoc autē pensem⁹ in anima que in libertate arbitrij vitam ducit tria impossibilia. Primū circa ipam vim rōnalez. Secundū circa vim ꝓcupiscibilē. Tertium circa vim irascibilem. Primo impossibile est q̄n vis nostra rōnalis sit absq; credulitate ⁊ opinione: et q̄n eam impendat cui debet vel cui nō debet. Cui debet scz deo scripturis sacris noui et veteris testamenti: atq; determinatiōib⁹ sācte matris ecclesie q̄ omnia sunt lex dei. De talibus Eccī xxxiij. ait. Homo sensatus credit legi dei. Et. j Cor. xiij. ait apostol⁹. Charitas oīa credit scz que credēda sunt: vt sunt oīa supꝛadicta Credi em non debet demonib⁹. erꝛoꝛib⁹. hereticis. incantationib⁹. ⁊ seductionib⁹. mundi. ⁊ carminib⁹. ⁊ ꝓsimilib⁹. Et ō talib⁹ ad Roma. ij. dicitur. His qui non credūt veritati. credūt autē iniquitati. Ira scz veniet ⁊ indignatio et tribulatio et angustia. Secūdo impossibile est q̄n vis nostra ꝓcupiscibilis sit absq; desiderio ⁊ delectatiōe: ⁊ sic de alijs passionib⁹ suis. et q̄n per eas adhereat vel cōmisceať. vel quibus debet vel quibus non debet. Quibus debet scz deo p̄ceptis eius eternis. virtutib⁹ bonis iustis: ⁊ sic de alijs. Et talis iustus est ⁊ vita viuet ⁊ non morieť. vt dicitur Ezech. xviij Vel quibus non debet. videlicet magnificentijs. diuitijs. delitijs. et vitijs. que ab eis pcēpunt: vt sūt luxuria. superbia. auaricia. et oīa que transitoꝛia sunt. De talib⁹ dicit Sap. xv. Malꝛ amatoꝛes digni sunt moꝛte qui spem habent in talib⁹. Tertio impossibile est vim nostram irascibilez esse absq; honoꝛificentia et diuino cultu. non potest inq; esse vniuersaliter quin illum impendat vel cui debet scz summo deo. iuxta illud Matth. iiij. dominū deū tuū adorabis ⁊ illi soli seruies: vel scz cui nō debet scz demonib⁹. incātationib⁹. ariolis. augurijs soli. lune. stellis. et q̄buscunq; alijs creaturis. Cōtra quos Deut. xxx. dicit. Si erꝛoꝛe deceptus adoꝛaueris deos alienos ⁊ seruieris eis: ꝓdico tibi hodie q̄ peries ⁊ paruo tēpoꝛe moreris in terra. Cum ergo anima q̄enerit ad liberi arbitrij libertatē: ex naturali lege atq; instinctu dicit ei illud. j. Reg. ij. Tolle scz de bono vel de malo q̄tūcunq; desiderat anima tua Et illud Eccī. xv. Ante hominē moꝛs et vita bonū ⁊ malum: qd placuerit ei dabitur illi Ex dictis colligi potest q̄ vis nostra rōnalis. vel castitatē illius nobilis matrimonij ō quo iam diximus seruat ex necessitate: vel cum alijs vanitatibus fornicať. Et similiter vis nostra cōcupiscibilis vel p̄mitiue aut iocūdissime bonitati vel seruat matrimonij castitatē: vel fornicatur cuz alijs vanitatib⁹. Similiter ⁊ vis nostra irascibilis vel debita castitate adheret supemineētissime altitudini reddēs ei debitaz vltime fuitutis. atq; nobilissime honoꝛificētie cultum: vel fornicať cum alijs altitudinib⁹ impendens ei fuitia que soli sponso suo scz deo impēdenda sunt. De duab⁹ primis viribus scz q̄ a natura habeant seruare libertatē vel non fuare suo sponso fidelissimaz castitatem: satis ex se clarescere potest intuenti pspicaciter. Sed de tertia vi scz irascibili videlicet q̄ seruit⁹ diuina seu diuin⁹ cultus siue errone⁹ siue verus sit ab ipa natura quattuoꝛ indicia ostēdere possunt Primū vniuersalitas. secundū est ꝓpetuitas. tertiū est inseparabilitas. quartū est paruulitas

Primū inq; indiciū est vniūsalitas. Quia hec est apud omnes natiōes mundi: sicut satis notū est his qui varias mundi regiones plustrauerūt Secundū indiciū est perpetuitas Pene nullo tempoꝛe defuit verus dei cultus vel veneratio idoloꝝ ex quo homies multipli cari ceperunt: ⁊ adhuc etiam idolatria aliquo modo extat apud quaslibet natiōes. Et si forte non in capitalib⁹ impietatib⁹ suis: tamē saltem in ramis seu in reliquijs eoꝛūdem sic vbiq; terrarum patet quēadmodū diximus latiꝰ in q̄dragesimali de christia. relig⁹. sermone. x. ⁊ maxime arti. iij. quasi per totum indicium.

Tertiū inseparabilitas seu separatiōes difficultas. Adeo adherēt enim multi ⁊ maxime mulieres plurimis ariolis incantationib⁹ breuib⁹

ꝛ characteribus ꝛ similib⁹ operib⁹ impietatis vt non testimonijs scripturarū nec doctrine sā ctorum. nec ecclesie institutiōib⁹ nec p̄dicato/ rum ꝛ p̄fessoꝝ cōsilijs vel preceptis vel minis imo nec igne nec gladio seu alia quauis via ad huc de mūdo exterminari poterit. Hec pestis nec est patriā repire ciuitatē terram aut villam que vltra multas alijs cōmuniores non habe- at aliquas obseruātias pticulares: quēadmo- dū ego italiā circūiens exptus sū. Quartū nēpe indiciū est paruulitas Apparet hoc p̄m i pueris ꝛ paruulis manifeste qui cuꝫ in ip̄a pu ericia ꝛ paruulitate sunt cultū diuinū effugiūt vel efficiunt ꝓput possunt ꝛ faciunt altaria ꝛ cō similia sibi parantes ꝛ ornantes. De hoc quo q̄ nota exemplū Gen̄. xxj. ō hysmaele. quem sara videns cum talib⁹ simulachris cuꝫ ysaac ludentem non potuit tolerare. Tales em̄ pue- ri cuꝫ nullo precepto talia agant cū tamē com muniter id expiatur in eis: iudicaꝫ ex hoc indi tum esse in nobis naturaliter amorē diuini cul tus. Sed cum ꝓualuit in humanis mentibus obtenebratio ꝛ corruptio naturalis. atq; mul- tiplicatio vitiorū. ꝛ defuerit diuina gratia ad illuminandū ꝛ dirigendū eos. ꝛ maxime ꝛ pre dicatores ꝛ cōfessores illumiatos: incidunt in spūales fornicationes. De q̄bus in sequēti ar ticulo dicturi sumus. Nam sicut rectitudo illi us ꝛ donū ꝛ opus sūmi opificis ꝛ rectoris est: ita puersitas ꝛ abusio eius qua in idolatriā in torquet creaturis: innate in nobis obtenebra- tionis ꝛ corruptionis affect⁹ est. In eis quip̄e que naturalia nō sunt semp ꝓtractū reperitur. Ut videlicet in paucis ꝛ tēpore breui. hoc est nō semp. nō facilis remotio: atq; in puulis tūc nō apparēt sic apparētia signa.

Articulus. II. q̄ in tribus anime vi ribus virtutū desideria vigent.

Secundū humanū desideriū est virtua le. Quo quidem apparet in omnipotē- tia anime nostre. ꝓximo in rationali. secō in ꝓcupiscibili. tertio in irascibili.

Quomodo in anime potentia rati onali viget per desiderū cognitio ve ritatis. Capl'm. I.

Primo q̄dem apparet humanū deside- rium virtuale in potētia rōnali. Nam si scintille prime atq; luminosissime ve ritatis intellectu eluceseāt ab alijs aduersarijs illas amat atq; amplectiꝫ illisq; solis adheret. ꝛ vestigia illius que sūt trāsitoria. q̄ illis p̄us il lucescebāt. ꝛ luminosa esse pensabat tenebras palpabiles esse aptis oculis recognoscit: atq; clare intelligit verūetiam. j. Timoth. vj. ap'ls ait. Qui volūt diuites fieri incidūt in tēptati- onem ꝛ in laqueū diaboli: ꝛ in desideria mul/ ta inutilia ꝛ nociua. que mergūt homīes i inte ritum ꝛ perditionē. Radix em̄ omniū maloꝝ est cupiditas. Quā q̄dē appetētes errauerūt a fide: ꝛ inseruerūt se doloribꝰ multis. Insup ta lis intelligit illd̄ Esa. xxxiij. Diuitie salutī sapi entia ꝛ scia. Timor dn̄i ip̄e est thesaurus. Un Eccl̄i. v. ait. Ubi multe sunt opes multi qui co medunt eas. Et q̄d pdest possessori nisi q̄ cer- nit diuitias oculis suis? Cōgetū illumiatio ꝺ ab illis q̄ oculos suos statuerūt declinare i ter ram. Merito ergo Sap̄. xv. dicit de eo. Nof se em̄ te ꝓsūmata iusticia est: ꝛ scire iusticiam ꝛ veritatē tuam radix imortalitatis.

Q; etiam in concupiscibili potētia anime; viget desideriuꝫ diuine suaui tatis. Capl'm. II.

Secūdo apparet humanū desideriū vir tuale in potētia ꝓcupiscibili. Nā pgu/ stata siue etiā ponderata p̄mitiua atq; suauissima bonitate. extrema ei⁹ vestigia hoc est omnē carnalē delectationē ꝛ voluptatē to/ tis p̄cordijs fastidiret: illusionēq; sordidā som nū q̄ vanissimū. ꝛ nullaten⁹ solidā veritatē cla rissime iudicaret. Proinde ꝓpheta hortabaꝫ aīas lasciuas atq; carnales ad diuinā suauita- tem dicēs. Gustate ꝛ videte q̄m suauis ē dn̄s Et merito q̄dem. Nam gustato spiritu desipit omnis caro. Sed vt. j. Cor̄. ij. ap'ls ait. Animalis hō non p̄cipit ea que sunt spūs dei Stultitia ē em̄ illi. ꝛ non p̄t intelligere q̄ spūaliter exami naꝫ. Spūalis autē iudicat oīa. ꝛ ip̄e a nemine iudicaꝫ sicut scriptū est. Quis cognouit sensū dei aut quis instruxit eum. Nos autē sensum christi habemus.

Q; in potentia irascibili anime vi- get desideriū reuerentie ad diuinam sublimitatē. Capl'm. III.

Tertiū q̄ humanū desideriuꝫ virtuale apparet i potētia irascibili. Nā vis ira/ scibilis statim vbi se aperit diuine ma- testatis sublimitatē manifestatiua sublimitas: ꝛ q; ei soli vltime honorificētie cultu fuiendū sit. manifeste cognoscit: ꝛ idolatriā ꝛ oēm sup stitionē atq; erroneū ꝛ vanū cultū nō solū de- testāda sicut sūmā creatoris iniuriā. atq; ꝓtu- meliā: ꝑ etiā insanissimā atq; turpissimaꝫ fornī- cationē aptissime cognoscit. Et ꝓp̄ hoc inde exiliēs toto corde ꝛ ardenti zelo a se illā abijcit atq; zelāti feruore p̄sequiꝫ. ꝛ abhorret. corde- ore ꝛ ope cum ꝓpha dicēte. Zelus dom⁹ tue. id est. anime errore ꝓclitātis comedit me ecce feruor ad primū. ꝛ obꝓbria exprobrantiuꝫ tibi scꝫ p apostasiā ꝛ idolatriā obꝓbriosam; ceciderit sup me. s. quasi lapis grādis ꝛ ledēs

ecce feruor ad deum. Que duo includunt ⁊ p̄ supponūt amorē hois ad ſeip̄m.

Articulus. III. de triplici fornicatione: qua anima ſpreto deo fornicat̄ cum creaturis.

Tertiū p̄cipale deſideriū hūane mēt̄ is crimiale. Tripliciter em̄ deſideriū ſuū crimialit̄ fornicat̄ aīa peccatoris. Primo fornicat̄ rōnalis p̄ curioſitatē. Secūdo fornicat̄ ꝯcupiſcibilis p̄ voluptuoſitatē. Tertio fornicat̄ iraſcibilis p̄ idolatriā: quaſi ſit triplex fornicatio aīe peccatricis.

Quomodo intellectus ſpreto deo tripliciter fornicatur per curioſitatez etiaz cū inutili veritate. Caplm. I.

Prima fornicatio eſt intellect⁹ rōnalis q̄ fit p̄ curioſitatez. Cū em̄ vis nr̄a rōnalis vt p̄dixim⁹ a natura ſit imbūda ſit lucide veritat̄ ex corrupta natura nō corrupta. factū eſt vt i tāta obtenebratione ſubmerſa ſit: q̄ nō ſolū veritatē nō cognoſcit. ſ etiam erroribus credit. ⁊ qđ deteri⁹ ē Secundū ſubſeq̄t malā. ſ. p̄ſtitutio curioſitat̄ ⁊ fornicatio ſpūalis. q⁹ paſſim cum quadaz inutili veritate ⁊ veritate hūan⁹ intellect⁹ ſepi⁹ illā amplexās fornicat̄ p̄pter ſemetip̄az deſiderio ⁊ amore. eiq̄ adheret. ſpreta aut non curata p̄ima atq̄ lucidiſſima veritate. que deus eſt. Huic quippe ſoli deſiderio ⁊ amore adherere debet ſicuti vxori ac naturali ſponſo. Ad hāc ſolam veritatē debet eſſe ꝯuerſio eius. Hāc ſolam thorū imaculatiſſimoz amplexuū admittere neceſſe ē. Hinc q̄dā amplexus crudelitas q̄dam ⁊ amor ip̄ius atq̄ deſideriuz ſunt: imo ⁊ q̄dam delectatio in ip̄a. Aduertēdū tamē eſt q⁹ nō oīs credulitas p̄me veritatis. nec oīs delectatio in ip̄a imaculati eius amplexus ſunt Et de credulitate q̄ dem monſtratuz eſt ſ. ſermone. xiij. quaſi per totum. vbi oſtenſuz eſt q⁹ ſuaſa credulitas ſeu fides: magna dei ꝯtumelia eſt. Similiter autē ⁊ delectatio q̄ ex ſola curioſitate p̄cedit i p̄ma veritate. ⁊ ex ſcientia inflante non eſt dubiū q⁹ maculata ſit: iuxta apoſtoli ſenſum q̄. ij. Cor. ij. ait. Non em̄ ſicut plurimi adulterantes verbum dei. Qui em̄ in cognitione dei delectat̄. ⁊ hoc ſibimet tm̄. hoc eſt non ad gloriam dei nec aīaz ſalutem ip̄am dei veritatē quodāmodo adulterat: ⁊ tā nobili ſponſa abutit̄ in libidinē p̄p̄rie voluptatis et recipꝛoci atq̄ curui amoris. Ex his patet q⁹ ex obtenebratiōe cuz qua naſcimur accidit vt credulitatē amorem ⁊ deſideriuz quas debet vis noſtra intellectiua p̄me ac nobiliſſime veritati i alia tranſfert. hoc eſt in alias inutiles vanitates veritates q̄s deberet habere famulas ⁊ pediſſeq̄s tm̄. eas fornicaria iniq̄tate adulteras habet ⁊ pellices ad amplex⁹. ⁊ ꝯſcientie thorū illas p̄pter ſeip̄as admittens vera ſponſa vt diximus nō curata imo potius illa ſpreta atq̄ abiecta.

Quomodo humana volūtas etiā ſpreto deo tripliciter fornicatur cum trāſitorijs creaturis. Caplm. II.

Secūda fornicatio eſt ꝯcupiſcibilis noſtre. Sicut em̄ tria que in p̄ncipio p̄cedentis capli nominauim⁹ mala de obtenebratione ⁊ corruptiōe vani intellectus in humano genere exorta ſunt. ſic de corruptiōe vtutis noſtre cōcupiſcibilis ⁊ obtenebratiōe. ſimul p̄ſtitutio eiuſdem p̄ceſſit. Et hoc q̄dem eſt p̄ſtitutio voluptatis qua vel ſpreta vel neglecta vel oīno non amata p̄mittiue atq̄ fontalis bonitatis ſuauitate que eiuſdem naturalis ſponſa eſt vaniſſimis atq̄ falſis voluptatib⁹ illudendā ſe p̄ſtituit. velut ſpurciſſimā meretricem. Cum em̄ mētis humane nobilitatē naturalē intime p̄ſcrutatiōis p̄ſpexeris in ip̄a puritate ſua ac libertate p̄m tres vires ſuas rapies velut ſpōſam amantiſſimā atq̄ caſtiſſimā deo altiſſimo veluti ei⁹ ſingulariſſimo atq̄ chariſſimo ſpōſo totis naturalib⁹ deſiderijs inherētez inhyantē ⁊ intēdētē. Ip̄e nanq̄ ſolus eſt finis motionū ei⁹ ⁊ quies laboꝛ eſt ac deſideriozuz ei⁹ cumulatiſſima plenitudo. Propterea citra ip̄m ⁊ inq̄etudinib⁹ agitatur ⁊ laboꝛibus fatigatur ⁊ ⁊ deſiderijs ardet. ſpiritualiq̄ fame et ſiti ſue vacuitatis impatiēs torquet̄ ⁊ cruciat̄ Hoc ſiq̄dem aperte inſinuat p̄pheta dum ait. Satiabor cū apparuerit gloria tua. In ip̄o em̄ ⁊ ex ip̄o veluti ex lumiꝛoſiſſima veritate ē q̄es: atq̄ noſtre rationalis virtutis nobili ſatietas ꝯſūmata. Similiter in ip̄o ⁊ ex ip̄o velut in redundantiſſime ſuauitatis bonitate eſt quies: atq̄ ſatietas concupiſcibilis noſtre nobilis et ſuperioꝛis.

Quomodo vis noſtra iraſcibilis per idolatriam multiplicit̄ fornicat̄. Capitulum. III.

Tertia fornicatio eſt iraſcibilis noſtre que per idolatriā fornicatur. Vis em̄ noſtra iraſcibilis iuxta p̄dictum modum maioriq̄ impietate ⁊ aptioꝛi inſania de innata obtenebratione ⁊ corruptione id ſubiectiōis atq̄ ſeruitutis qđ ſoli diuine maieſtati debet. i alia tranſfert. Proſtituitq̄ ſe vanis ⁊ falſis creaturarū laudib⁹ falſiq̄ nomis altitudinib⁹ ſe ſubijcit imp̄udenter: nō curata imo potius vltime ſupeminentie altitudine ſpreta. ad quaz naturalē ꝯuerſionē ac naturale ꝯiugium. naturaliſq̄ amoris ⁊ deſiderij inherētiā. ⁊ inhyationē. Hinc eſt q⁹ cum idolis ⁊ alijs rebus polluitur

fornicans honorificentia spreta qua debet adherere deo ⁊ copulari. Et huiusmõi honorem ⁊ cultuz ipi creature loco creatoris dupliciter tribuit mens idolatra ⁊ maligna. Primo quidem opinione. secũdo seruitio. Primo inq̃z opinione. Et hoc etiaz duob⁹ modis. Primo opinione estimatiõis videlicet si ea vł aliquid horũ dignũ tanta honorificẽtia reputamus: sicut gentiles qui homies scelestos estimabant deos. Unde Sap̃. xv. in psona iustorum dicitur. Non eñ in errorẽ duxit nos hominũ male artis excogitatio nec vmbra picture. labor sine fructu effigies sculpta per varias colores. Et sequit̃ qui spem habẽt in talibus digni sũt morte Secũdo opinione adoratiõis vt si aliquid qđ de soli deo sentiendũ est de aliquo eorum qđ sentim⁹. ex duodecim modis fieri potest Uerbi gratia Primo i cultu luminũ vł stellarum. Ut si q̃s de sole vel luna vel de aliq̃ alio crederet vel q̃ oipotens esset. vel q̃ honorandus: vel q̃ eius ỽtutis ⁊ muneris esset. q̃ vitaz aut salutem dare posset. pculdubio iam huiusmõi sacrilega opiniõe ⁊ dei altissimi maiestatem offenderet. ⁊ dei altissimã gloziam intolerabili iniuria in solem transferret. Contra tales dicit Aug⁹. xxvj.q.v.c. non licet. Ubi damnat colẽtes signa celi ⁊ lumen eius ppter domũ edificandã. ppter segetes. propter arbores plantãdas ⁊ ppter cõiugia socianda. Ubi eñ subdit dicẽs scriptũ est ad Col. iij. Omnia que facietis vel quecunq̃ facitis aut in verbo aut in ope i nomĩe domini nostri ihu christi facite ⁊ agite. Secũdo in cultu elementoꝝ. cõtra quos dicit̃ in pdicto. c. non licet. Et Sap̃. xiij. Neq̃ operib⁹ attendentes cognouerunt quis esset artifex: sed aut ignem aut spiritũ aut siccũ aerem vel aquã deos esse putabãt Tertio in cultu animaliũ irrõnabiliũ ⁊ volucrum. Unde dicit̃ Sap̃. xv. sed ⁊ animalia miseri colunt. Quẽadmodũ fit hodie i auibus ⁊ animaliũ partialiũ hoc est q̃ insignijs eoruz ⁊ armis obseruat̃ quoq̃ in augurijs. Cõtra qđ Aug⁹ xxvj.q.v. augurijs vbi ait q̃ tales ab ecclesia ejiciẽdi sunt. Quarto in cultu imaginũ. que scz fiunt sub aliquo siguo celi. Contra quos p pheta ait. Confundãt oñes qui adorant sculptilia: ⁊ q̃ gloriant̃ in simulachris suis Quinto in cultu characterũ ⁊ figurarũ que in breuibus fieri solent. Etiam talia ab Aug⁹. damnãt xxvj.q.ij.c. illud qđ est. Sexto in cultu temporũ ꝓtra quos ad Gal. iiij. dicit̃. Dies obseruatis ⁊ menses ⁊ tẽpora ⁊ annos: timeo ne forte sine causa laborauerim i vobis. Et tales auruspices vocant̃: quasi horaꝝ inspectores Dies aũt ⁊ horas in agendis negocijs opibusq̃ custodiunt ⁊ quid p singula tẽpora homo debeat obseruare intendũt. Que omnia phibentur ab Aug⁹. xxvj.q.v. augurijs Et.q.vij. q̃s estimaret. Et c. sequẽti. Cõtra Ramos i laal. maij vide. xxvj.q.vij. non licet. Et.c. si quis. Ubi dicit̃ q̃ anathema sit qui aliquid noui fecerit ppter annũ nouũ. Insuper ⁊ cantores illorius diei ⁊ dies egypciaci et donaria que dominãtur in illo die phibent̃. xxvj.q.vij. c. nõ obseruetis. Septimo in cultu nominũ ⁊ verborum. Sicut patet in breuib⁹ que qui sup se portant perire vt mẽdaciter aiũt minime possunt aqua igne vel ferro ⁊ sic ꝺ alijs. Item q̃ vt false dicũt absq̃ penitẽtia nõ possũt mori. Octauo in cultu initioꝝ ⁊ initialiũ rerũ que etiaz pbibẽtur ab Aug⁹. xxvj.q.ij. illud qđ est. Ubi etiam phibent̃ que saltãt sicut p morbo caducofieri solet in q̃busdam dieb⁹ festis ⁊ tẽplis q̃ suspẽdunt̃ in vinea vel ad collũ. Et plura alia inhibent̃ ibidem. Nono in cultu inuẽtionũ vel inuẽtictarũ rerum: sicut obuiarem in itinere lepori vel aui aut porco. ⁊ sic de alijs Decimo in cultu demonũ sicuti faciũt necromatici ⁊ magici in speculo in aqua ⁊c̃. Similiter et strige de q̃bus vide. xxvj.q.v. epi eorũ. Sed talia non fiant vere sed fantastice phaſ. xxvj. q.v. nec mirum. Undecimo in cultu somniorum. Nã vt dicit̃ Eccl. xxxiij. Multos eñ errare fecerũt somnia. Duodecimo in cultu sortiũ ꝓtra quos dicit̃. xxvj.q v.c. sortes. Inhec autẽ ⁊ similia insanissimi pditissimiq̃ homines dei virtutũ ⁊ gloriã dei trãstulerũt. Cõtra quos inquit apostol⁹ ad Roma. j. cõmutauerũt veritatẽ dei in mẽdaciũ. ⁊ coluerũt ⁊ seruierunt creature potius q̃ creatori: qui est benedict⁹ in secula. Merito ergo Dañ. vj. dictũ est. Paueant ⁊ tremiscãt scz oñes deum dani elis. Ipe est eñ deus viuens ⁊ eternus in secula: ⁊ regnũ eius non dissipabit̃: ⁊ potestas eius q̃z in sempiternũ Ipe est liberator atq̃ saluator: faciẽs signa ⁊ miracula in celo ⁊ in terra.

Secũdo aũt seruitio idolatrat mens humana. Et hoc etiã duplici seruitio fieri solet. Primo interiori. scõo exteriori. Primo q̃dẽ fuicio iteriori. Sunt eñ interna fuicia et interne adoratiões. timor. honor. amor. spes. gaudiũ. dolor. desideriũ. ⁊ hmõi affectiões. q̃z multe soli ꝺo ipẽdẽde sũt ⁊ nullaten⁹ alijs reb⁹ Quia si ꝓtrariũ fit. i. si ea q̃ soli deo ꝓueniũt reb⁹ alijs impendant̃. idolatria est. Quẽadmodum si timetur homies pluſq̃ deus. Aut si timetur pestis aut moꝝ corpis vltra ordinez debite charitatis. Amant̃ filij ⁊ cõsanguinei atq̃ diuitie tpales pluſq̃ deus Honorant̃ creature sicut deus. Aut ficticij dij loco dei. Sperãt̃ i hoib⁹ vanis ⁊ rebus transitorijs. amplius q̃ in deo vero. ⁊ sic de alijs. De quibus oñibus ait p-

pheta. Similes illis fiant. id ē. fient qui faciūt ea. id ē. sibi idola: ⁊ omnes q̄ ꝓfidunt in eis scz loco dei. Seruitio exteriori idolatrat mens humana. Seruitia dei exteriora in septē distinguī possunt ſm q̄ septem sunt modi siue manieries sacroꝝ. Primus est ꝓcessio maxime cū luminaribꝰ in qua etiā ordinate ⁊ ornate incedimus donec ꝓueniat. Ad scām ⁊ maximū sacroꝝ qō ē missa exterior celebratio. Sacramētum quipe altaris ⁊ veritas est in eo qō intus ꝓtinet. videlz dominū nostrum saluatorem ihūm gritate humane nature ⁊ forme seruilis quam p nobis assumpsit. Et figura est: in eo qō exterius sensibus exhibet. Unde cōmunicatio exterioꝝ ꝓtinet ad sacra exteriora. Tertiꝰ vero modus est diuinarū laudum audibilis resonatio. Quartus est ministerioꝝ ornatus exterioꝝ. Quintus est ipiꝰ tēpli appatio. Sextus est diuersoꝝ sonoꝝ signoruꝫ ⁊ campanarum pulsatio. Septimus est expiatio exteriorꝝ. id est. aque benedicte aspersio. Et in omnibus supradictis ⁊ maxime in sactissimo sacramento ꝓnephas horrendum varijs modis sicut patet pspica citer intuēti atq; experto solet hmōi errantes idolatrare. Mittite ergo dilectissimi fratres in dexterā naufragū rhete. id est leuet desideria vestra ad spūalia et eterna: ⁊ pfecto inuenietis requiem ac gratiam. ⁊ in futuro gloriā sempiternā. Quas omnibꝰ esurientibus ⁊ desiderātibus eas amplissime largiri dignet vir desideriorū ⁊ desiderabilis vniuersis dominꝰ ihs christus. Qui cū patre ⁊ spūsā cto cuncta sancta desideria excitat. gratificat. ⁊ in eis pseuerātes. satiat ⁊ glorificat p infinita seculoꝝ secula. Amen.

Feria. V. post resurrectionem ō duodecim gradibus diuini amoris qui possūt merito glorioſe magdalene vl alicui alteri sancto apropriari.

Sermo. LXII.

Ascēdo ad patrem meū ⁊ patrē vestrū: deū meum ⁊ deū vrm. Joh. xx. ⁊ i euangelio hodierno. Glorioſissime magdalene i deum p ardētissimā dilectionē ⁊ extaticā ꝓtēplationē ꝓscendētis verba mystice sūt de ista. Dicit quipe Luc. x. dns ait Maria optimā ptē elegit q̄ nō auferet ab ea. Hec ps est ascēsio mentis eius in ipm deū. p ardētissimā charitatē. p fecto in eternū nō auferēda ab ea. ſ cōsumāda ⁊ iam ꝓsūmata in glia sempiterna. Merito ergo dicit oibus nob q̄si in hac pegrinatione ad huc viuēs. Ascēdo. ſ. p ardētissimū amorē ad patrē meū ⁊ pfectz vrm: deū meū ⁊ deum vrm. Quasi dicat. Imitami vestigia mea in ascēdēdo ad diuinā dilectionē. Causā q̄z huiꝰ ascēsionis Can. ij. ostēdit dicens. Dilectꝰ meꝰ mihi ⁊ ego illi q̄ pascitur inter lilia. Nō pōt esse aliud thema. Dit enī. Dilectus meus mihi scz intendit infundendo gram ⁊ amorē. ⁊ ego illi scz me ipm exhibeo acceptādo gram corde ore ⁊ opere. Corde. Can. ij. Fasciculus myrrhe dilectꝰ meus mihi: iter vbera mea cōmorabit. Ore. Ut Matth. xij. Ex abundantia cordis os loquit scz de amore. Opere. Sap. iij. Fideles in dilectione acqescent illi. Qui pascit iter lilia: quia in virtutibꝰ meis ⁊ omniū mundarū mētiū atq; dilectoꝝ suoruꝫ dominꝰ delectat. Prouer. viij. Delitie mee esse cuz filijs hominū. Quod maxime ꝓtingit cū mens gradatim ascēdit i diuina dilectiōe Proinde. xij. ascendendi gdus distinguere possumꝰ in diuino amore. que pnt xij. lilia dici: inē q̄ in magdalena ⁊ in q̄libet fer uenti ac diligenti aīa. dns delectat. Quoꝝ q̄ttuor ꝓtinere pnt ad incipientes. q̄ttuor ad ꝓficientes: ⁊ q̄ttuor ad pfectos.

Articulus. I. de q̄ttuor primis gradibus diuini amoris.

Primo distinguamꝰ quattuor gradus p̄mos qui ꝓtinere pnt ad incipientes. Primꝰ est ꝓtēptus tpaliū. scōs desiderium celestiū. tertius intellectꝰ spūaliū secretorū. q̄rtus desideriū dissolutiōis vt sit cuz xpo. Et pnt etiam dici q̄ttuor lilia.

De triplici signo mūdi ꝓtemptus. Capitulum. I.

Primū lilium est ꝓtemptus tēporaliū. Cum enī mens gustare cepit suauitatem dulcedinis dei. statim nascitur in ea ꝓtemptus mundi Sicut Cant. viij. Salomon ait. Si dederit homo omnē substantiā domꝰ sue p dilectione: quasi nihil despicit eam. Tria sunt tamē pauperū genera. Quidā mūdo ⁊ nō deo vt fures ⁊ pauperes impatiētes. Quidaz deo ⁊ non mundo: vt dauid ⁊ ceteri diuites sancti tam in nouo q̄z in veteri testamento. Quidam deo ⁊ etiā mundo: sicut q̄libet volūtariꝰ pauper ppter christū. Unde Cassiodorꝰ sup illud ps Judicare populū tuuz in iusticia ⁊ pauperes tuos in iudicio ait. Pauper si superbiat nō est pauper dei. Diues si pauptatem diligit: nō ē diues seculi. Habet enī talis ꝓtemptus etiam in pīenti quandā dulcedinē suam: quam dns Matth. v. regnum celoꝝ vocat. id ē. pticipationē celestis regni. Jōo dicit. Beati pauperes spū: qm ipsoꝝ est regnum celorum. Hoc est lilium inter spinas Can. ij. Et hz tria folia. Primo necessitatē. scdo vtilitatē. tertio libertatem

Primo q̄dem habet necessitatem: eo q̄ tm

ad necessitatem vtitur bonis tēporalib⁹ semp cum laude creatoris. Atq; de oñi puo temporali cōmodo a se recepto cum pphēta regratians deo iubilat dicēs. Quid retribuā dño p omnib⁹ que retribuit mihi? Secundo habet vtilitatē. Utiť aūt talis anima tēporalib⁹ vilib⁹ ꝛ despectis: que habēt mentē in humilitate habituare. ꝛ virilem spm̄ nutrire. atq; mūdi ꝓtemptum opibus demōstrare. Sicut ecōtra mollia ꝛ p̄ciosa eneruāt spm̄ ꝛ virilitatē suam effemināt atq; seculi amorez demōstrant.

Tertio habet libertatē qz vtiť bonis tēporalib⁹ a se possessis tanq̄ non sint ppria sua cui libet indigēti illa cōmunicādo: tanq̄ si illa ab eis mutuo accepisset iuxta ꝓsilium christi Luce. vj. dicit. Omni petenti te tribue.

De tribus p que aīa eleuať ad desiderīū eternoꝝ. Capm̄. ij.

Secundū lilium est desideriū celestium Quādo em̄ mens cūcta tēporalia spernit: quodaz naturali ꝛ virtuali desiderio ad celestia regna erigitur ꝛ ꝓsurgit. Hoc lilium habet tria folia. Primū est auditio. secūdum est oratio. tertiū est ꝓtemplatio. Primū purgat. secūdū illuminat. tertiuz inflāmat. Et hec tria requiruñ vt nostrū desiderīū de celestibus inardescat. Primo necessaria est auditio. p quā anima de celestibus inflammeť: ꝛ sic eius ignorātia eliminet ꝛ expurget. Naz sicut apostol⁹ ad Roma. x. ait. Fides scz celestium est ex auditu: auditus aūtē fit p verbū dei In auditu aūtē lectio ꝛ p̄dicatio comprehenduñ. que oñia intellectū de celestibus informant: quēadmodū pphēta ait Declaratio sermonū tuorū illuminat: ꝛ intellectuz dat puulis. Secūdo necessaria est oratio: qua mens eleuatur in deū qui in celis habitat Ad quem in dominica oratiōe docuit eleuare mentē cuz Matth. vj. ait. dicite Pater noster qui es in celis. id est. in celestib⁹ spiritib⁹. ꝛ in alijs sanctis: sed singularissime in beata vngine maria

Tertio necessaria est ꝓtemplatio. Dum em̄ mens celestia gaudia assidua contemplatione rimať. atq; illam beatā visionē quadam inexpressibili fruitione speculeť: de celestibus gaudijs tota repletur ꝛ inardescit Proinde pphēta p experientiam hoc sentiens de se ait. Concaluit cor meū intra me: ꝛ in meditatione mea. s. de celestib⁹ facta inardescat ignis. In huius q̄dē mysteriū Numeri. xxvij. domin⁹ ad moysen ait. Ascende in montem istū abarī ꝛ ꝓtemplare terram quā domin⁹ deus tuus daturus est tibi. Abarim ptransiēs interꝓtatur Ut mystice significet q talis ꝓtemplatio non est fruitio glorie pmanentis: sed contemplatio glorie transeuntis.

De triplici lumine quo intellectus plene illuminať. Capm̄. iij.

Tertiū lilium est itellectꝰ spūalium secretorū. Profecto cuiuscunq; artis vel scie sollicitꝰ indagatoꝛ atq; feruidus inq̄sitoꝛ: cito pueníre solet ad expimētalē itelligentiā ei⁹: sic q̄ amore feruido de celestib⁹ meditatur ex diuina benignitate merek diuino ac celesti lumie illustrare. Tria q̄z folia h̄ lilium habet. Primū ē cognitio dei. scōz cognitio sui. tertiū cognitio primi Primū foliū ē cognitio dei Cū em̄ mens eleuet ad ipius summi ꝓtemplādam naturā. atq; sūmas ꝛ infinitas pfectiones ꝥtute fidei offert se illis deus. increatuz. infinitū. ꝛ imortalē. Increatū circa p̄ncipiū. Infinitum circa mediū. Et imortalē circa terminuz. Demū q̄z in tantā altitudinē eleuať. q ipō diuino lumie cōprehēdit. q q̄quid angelica vel hūana natura in patria vel in via intelligit vel cōprehēdet: vel intelligere poterit in eternum quō deus creat⁹ est infinit⁹ ꝛ imortalis. vilissima creatura ē subitus finis ꝛ mors horrenda respectu ei⁹. q ipa sapia dei itelligit deū increatū infinitū ꝛ imortalē. Tūc q̄z comprehendit quō se manifestat de⁹ infinite potētie in opando. infinite sapie in ordināndo: infinite clemētie indulgendo. atq; puniēdo infinite iusticie. Tantā deniq; infinitatē comphendit in quolibet in quo pōt infinit⁹ merito p̄dicari q si tota natura angelica ꝛ humana in se cōuerterēt ad speculādū aliq̄ p̄dictoꝝ in q̄bus infinit⁹ meritō dici pōt minime possent non dico finem. sed nec infinitatis illi⁹ p̄ncipium repire. Proinde stupētes supremi ciues clamant illud Apoc. xiiij. Magna ꝛ mirabilia sūt opa tua dñe deus oīpotēs: iuste ꝛ vere sūt vie tue dñe de⁹ rex sctōꝝ. Et itez pphēta ait. Magn⁹ dñs ꝛ laudabilis nimis ꝛc. Scōz foliū ē cognitio sui In lumie igiť q̄ tā hz aia ipi⁹ dei clare intelligit ꝛ cōphēdit nihileitatē suam atq; pctā sua. Ūñ merito ad deū i corde clamat A pctō meo mūda me: qm̄ iniq̄tatē meā ego cognosco ꝛc. Quēadmodū infirm⁹ cogñscēs infirmitatē suaz auxiliū medici piti implorat. Sicut. iij. Regl. xiij. mystice dr. Si q̄s cognouerit plagam cordis sui ꝛ expāderit man⁹ suas i domo hac scz ꝛscientie sue: tu exaudies in celo: i celo habitationis tue. Tertiū foliū est cognitio primi Porro i ipō lumie dei cognoscuñ hūani mores. ꝛ h̄ pfecto manifestum iudiciuz est q tale lumē ex deo fit. quādo talis cognitio ē non ad primū amare ac temerarie iudicandū ac contemnendū. sed ad charitatem corrigendum ad compatiendū. emendandū. instruendū. exhor

tandū. ꝙgaudendū. ⁊ ꝙsimilia opandum. Et ⁊ iustoꝝ opa tali mēti ꝙuertaꝫ in bonuꝫ iuxta sniam apostoli ad Roma. viij.

Tria inflāmant animā ad desideriū corpalis dissolutiōis: vt possit eē cum christo. Cap. IIII.

Quartū lilium est desideriū dissolutionis vt possit esse cum xpo. Antedictis luminib⁹ illustrata facile cognoscit statum p̄sentis vite ⁊ future glie. Ideo cum ap̄lo ad Philip̄. j. ꝙtinue clamat desideriū habens dissolui ⁊ esse cum christo. Hoc liliū etiam tria habet folia Primū est ꝙsideratio inimicoꝝ. secūdū est ꝙsideratio piculoꝝ. tertiū est ꝙsideratio gaudioꝝ. Primuꝫ est ꝙsideratio inimicoꝝ Profecto ꝙsiderat homo illuminatus q̄ta sūt nobis aduersātia in hac vita scz demones mūdus ⁊ caro qui oēs innumerabilib⁹ laqueis. decipulis. blandicijs. prelijs. malicijs. violentijs animā infelicem p̄cipitare ꝓtēdunt Ideo ꝓtra oēs illam taliter obseruātes ⁊ ei insidiantes ⁊ ne ex hoc seculo absq; mortali culpa euadat custodientes: cōtinue ad deum clamat dicens. Educ de custodia animā meaꝫ ad cōfitenduꝫ nomini tuo. Et ierū cum ꝑpheta lamentatur dicens. Heu mihi quia incolat⁹ meus ꝓlongatus est habitaui cum habitātib⁹ cedar Cedar ineroꝝ ⁊ tenebre interp̄tatur: que q̄dez multum in mūdo regnāt. Secundū foliū ē cōsideratio piculoꝝ. Quippe cōtra tot aduersantes mens humilis de suis viribus non p̄sumens. lz d̄ diuina bonitate ꝙfidat. nihilominꝰ ne aliqua latenti vel manifesta culpa a domino iusto iudicio relinquaꝫ. ante mentis oculos p fecto tenens luciferi casū. primoꝝ parentuꝫ lapsum. samsonis fortitudinē. dauid sanctimoniā sapientiā salomonis. scientiā ozigenis. multorūq; alioꝝ viroꝝ singulariū ruinam. Ideo intali formidine quotidie nitiꝫ stabilire cor suū iuxta ꝑpheticuꝫ sensum q̄ talib⁹ ait Posuisti firmamentū ei⁹ formidinē. Ꝓro omnib⁹ supra dictis Amb. ait in sermone de. xl. Tantis malis hec vita repleta est: vt compassiōe ei⁹ moꝝ remediū putetur esse nō pena. Tertiū foliū est ꝙsideratio gaudioꝝ scz sempiternoꝝ. Eleuata igiꝫ mente ad ascensus ciuiū supnoꝝ. tā ratiōe ⁊ gaudio plena ait. O magna multitudo dulcedinis tue dñe. quā abscondisti. id est. abscōdite tribuisti timentib⁹te. Et ꝑpheta suspirat atq; ad dñm clamat dicens. Quēadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat aia mea ad te deus Et omnib⁹ creaturis suum desideriū ꝓfiteꝫ dicēs. Sitiuit aia mea ad deum fontē viuū. q̄n veniam ⁊ apparebo ante faciē dei mei Atq; ex spe ꝙfortata subilat cū Habachuc in. iij. c. dicēs. Ego aūt in dño gaudebo in deo ihu meo.

Articulus. II. d̄ alijs quattuoꝝ gradibus diuini amoris qui magis pertinent ad ꝓficiscentes.

Secūdo subiūgam⁹ alios q̄ttuoꝝ gd̄us siue lilia diuini amoris magis ptinentes ad ꝓficientes Primus gradus est silentiū rōnale. Secūdus ꝓtemptus ꝑpriorū operū quasi inutiliū. Tertiꝰ insensibilitas ad mūdū. Quartꝰ ē victoria temptationū.

Qui tribus p̄cipaliter cōsistit tre gimē humane lingue. Cap. I.

Primus gradus siue primū liliū est silentiū rationale. cuz iam mens gustauit celestia bona. Unde sicut dominꝰ ait Matth. xij. Bonꝰ homo de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona hoc est ex ore suo eructet seu ꝓferet verbū bonū. ⁊ hoc videlz tēpore oportuno. iuxta illud Eccēs. iij. tp̄s tacendi ⁊ tp̄s loquēdi. Tria etiam folia habet h̄ liliū Primū est tacere mala. scz est tacere inutilia. tertiū est nō tacere necessaria. Primū foliū est tacere mala scz murmuratiōes. detractōes iniuria. stultiloquia. mēdacia ⁊ ꝙsimilia. In q̄bus ⁊ lingua facile plabiꝫ ⁊ ꝙscientia inquinatur. Ps̄ cum ꝑpheta inquit. Dixi custodiam vias meas vt non delinquam in lingua mea.

Secūm folium est tacere inutilia. nō tm̄ verba ociosa ⁊ vana: verūetiaz ꝟba bona q̄ merito ꝓpter aliq̄ circūstātia inutilia iudicāda sūt. A q̄bus oīb⁹ prudēter cauet seruās qđ Eccī. xxviij. admonet dicēs. Verbis tuis facito stateram. Hec obseruās ꝑpba inq̄t. Obmutui ⁊ hūiliat⁹ sum ⁊ silui a bonis: videlz ne indiscreta locutiōe peccarē. Tertiū foliū est nō tacere necessaria. Profecto nō tacet inerti ⁊ insensibili hūilitate zelatoꝝ iust⁹: ꝫ cuz recta rō deposcit arguit. obsecrat. increpat. in oi patientia et doctrina. Quēadmodū. ij. Timoth. iiij. ap̄ls ait. Dilectū discipulū suū edocēs. Non imerito q̄ ꝑpba orabat dicens ps̄. cxl. Pone dñe custodiā ori meo. videlz rōnez illimitatā. ⁊ ostium circūstantie labijs meis. Nō dicit murum q̄ claudi ⁊ aperi non p̄t. Circūstātie ꝟo loquēdi p̄nt eē septē: q̄s necesse est obseruare quierrare non vult i lingua sua Que sunt he. Quis loquiꝫ quare q̄d q̄bus q̄n quomodo ⁊ q̄tuz. Quoto ꝟo pfectiōis h̄ sit obseruare oīdit Jac. i cano. sua. c. iij. dicēs. Qui nō offendit in verbo h̄ pfectꝰ ē vir. Ille ꝟo nō offendit in verbo q̄ his septem circūstātijs obseruatis: nec dicēda tacet. nec tacenda dicit.

Per tria claresce re potest q homo opera sua bona quasi inutilia spernit Capitulum.II.

Secundū lilium est ptemptus ppriorū operū quasi inutiliū Tanto q̄pe amore talis iustus inardescit fuire deo. tātisq; seruitijs ⁊ obsequijs dignum estimat illū q̄ tanto plura atq; maiora opa p suo dilecto facit. tanto feruentiori affectu ei seruire anhelat ⁊ inardescit. atq; iam opata p illo ex pfundissima humilitate ⁊ ardētissima charitate. quasi nil boni egerit se despicit atq; ptemnit. Pro fecto fm Bern̄. in epistola ad Guidonē. Nemo pfectus qui pfectior esse nō appetit. Et i eo quisq; pfectionē pbat se: quo ad maiorez tēdit pfectionem. Jōo apostolis suis Luc. xvij. ait dñs. Cum oīa que sez vobis p̄cepi feceritis dicite fm inutiles sum⁹. Hoc liliū etiaz habet tria folia. Primuz est in vilib⁹ se exercere. Secundū talia opari cū feruēti diligentia ⁊ amore. Tertiū est de talib⁹ indignum se reputare.

Primuz foliū est in vilibus ⁊ abiectis se exercere scz cuncta despecta opa sibi p sua portione ppria eligendo. se de iure obligatū ad illa tanq; vilissimaz creaturam intelligendo vt vere cum ppheta dicat. Ego autē sum vermis ⁊ non homo: obprobriū hominū ⁊ abiectio plebis. Secundū folium est talia opari cuz feruenti diligētia ⁊ amore. Profecto plus pōderat deus in homie affectū q̄ opus. Q̄ patēter testat domin⁹ Luc. xxj. de vidua in templo offerente duo minuta que plus placuit deo q̄ q̄ magna obtulerūt munera. Tertiū foliū est de talibus vilib⁹ exercitijs ⁊ opibus indignū se reputare Cōsiderat quippe talis anima q̄ hmōdi opibus famulat ihu christo i suis pauperib⁹: sciens q̄ Matth. xxv. domin⁹ ait Q̄ vni ex his minimis meis fratrib⁹ feceritis mihi feciſtis. nec tamē p hoc excludit q̄ talia fecerit his q̄ illi maiores sunt.

Tria ostendunt animā insensibilē ad mundana Caplm.III.

Tertium liliū est insensibilitas ad mundum. Tanto q̄dez amore ⁊ dulcore inebriat talis anima ex diuina dilectiōe q̄ insensibilis efficit ad mūdana. Hoc liliū habet etiaz tria folia. Primū est in aduersis iocūditas. secundū in psperis humilitas. tertiū in mixtis inuariabilitas. Primū est in aduersis iocūditas. Ebri⁹ q̄pe ex diuino amore exultat in tribulation b⁹. in psecutionib⁹. in afflictionibus. in ptradictionib⁹. ⁊ in pfusionibus quēadmodū de apostolis Act. v. scriptuz est. Ibant apostoli gaudētes a pspectu cōsilij qm̄ digni habiti sūt tumeliā pati p nomine ihu.

Secōm foliū ē in psperis humilitas. Profecto q̄ iam plen⁹ est dulcedine dei spernit diuitias. fastidit delitias. abhorret magnificētias. ⁊ q̄scū q̄ glorias seculares cū apl̄o ad Philip. iij. dicit. Q̄ia detrimētū feci. ⁊ arbitror vt sterc̄ora: vt xp̄m lucrifaciam. Tertium folium est in mixtis inuariabilitas. Q̄ Mens pfecto adherens deo pspiciens mūdi labiles vanitates nouitates mutabilitates ⁊ infinitas inq̄etudines. lz talibus hominib⁹ compatiat ex corde: tamē in se imobilis pseverat dicēs. Mihi autem adherere deo bonū est: ponere in domino spem meā. Et tñ quasi mysticus ambidexter aioch de q̄ dr Judic̄ iij. q̄ vtraq; manu p dextera vtebat. in prosperis ⁊ aduersis ⁊ varijs semp reportat lucrum. teste apl̄o q̄ ad Roma. viij. ait diligentib⁹ deum oia cooperant i bonuz Et iterū Prouer. xij. salomon ait: non p̄tristabit iustum quicq̄d ei acciderit.

Q̄ tria sunt que in qualibet temptatione hominem faciunt virtuosum. Capitulum.IIII.

Quartū liliū est victoria temptationū. Licet enī mens diuio amore ardeat et flāmescat. tñ in p̄senti militia absq; pugna temptationū esse nō pōt. Q̄uēadmodum Job. vij. dicit. Q̄ Militia est vita hois sup terrā. Permittit nanq; salutor pius electos suos a mūdo a carne et demonijs impugnari: vt in pugna cū adiutorio victoriā Nequāt. ⁊ demū in gloria copiosius cozonēt. Proinde apl̄s. ij Timoth. ij. ait: non cozonabit nisi q̄ legitime certauerit. Hoc liliū etiā habet tria folia. Primū est intellect⁹ illumiatio. scōm est affectus inflāmatio. tertiū est effect⁹ roboratio Primū est intellect⁹ illumiatio. Ex sepe habita victoria multaz temptationū reddit hō magis cautus magisq; discret⁹. ptra insidias aduersantiū Expitur in pugna sepe imbecillitates suas necessitatē p̄silij ⁊ auxilij dei. arduitatē p̄rutum. malignitatē vitioz. malicias demonū. ⁊ sic ex tali expientia totus intellectus in talib⁹ illuminat. Q̄n Eccl. xxxiij. ait. Q̄ qui non est temptatus q̄lia scit Et iterū Ahzen. j. De excelso misit. i mitti p̄misit ignē scz temptationuz in ossibus meis: ⁊ erudiuit me. Scōm foliū ē affectus inflāmatio. Scōm enī Greg. mulruz sibi adijcit lacessita p̄tus. Sicut enī lapis vel silex p̄cussus scintillat ignē: sic mes iusti vexata diuino flāme scit amore. dilatat feruore. ⁊ i diuina gr̄a sp suscipit incremētū. Q̄n ps. B sentiēs ait. In tribulatiōe dilatasti mihi scz aiaz meā vt ampliozis dilectionis capax fiam. Diabolus enī est faber dei: sic dominus Esa. liij. ait. Ego creaui fabrū. Fabri hui⁹ focus ē m..dus

carbones tribulatiões. folles ascendẽtes ⁊ descendentes sunt impij iustos pmentes ⁊ oprimentes. Et de talibus ppha ait. Ascẽdũt vsq; ad celos: ⁊ descendũt vsq; ad abyssos. Ferruz inflãmandũ sunt iusti temptati ac vexati ⁊ pcutionibus quasi malleis formati: vt quotidie in diuino amore arctius transformẽt. Tertium foliũ est effectus roboratio Ignis quippe vento pulsatus in maiorẽ erigit flãmã atq; fortius roborat ⁊ icalescit: sic q; stomachus hois et hec nra habitabilis terra dum frigore coarctant ex calore intus artato robustiores fiunt. Quod etiã Greg. testat dicens. Electoz desideria dum pmunt aduersitate crescunt. Sicut ignis flatu premit vt cũalescat: ⁊ vt vnde extingui credit roborat.

Articulus. III. de quatuor vltimis gradibus diuini amoris qui ptinent ad pfectos.

Tertio subiungẽdi sunt alij q̃ttuor gradus diuini amoris q̃ ad pfectos ptinere noscunt: q̃ etiaz quattuor lilia dici possunt. Primus gradus est securitas aduersitatũ. secundus exaltatio mentis in deũ. tertius subiectio spũs ad ipm deũ: quartus mẽtalis pax et de aduersarijs victoria triũphalis.

Oz tria sunt que in qualibet aduersitate animã assecurãt. Ca. I.

Primũ liliũ est securitas aduersitatuz. Pens quippe iusti multiplicib⁹ temptatoibus ⁊ vexatioibus agitata: ⁊ inoibus victoriosa iam facta. in aduersitatib⁹ secura vt nullo illarũ impetuoso icursu quolibet expauescebat. Hui⁹ lilij tria sunt folia. Primũ est ad deũ adherẽtia. Secm in deũ cõfidentia Tertiũ de deo cõplacentia Primũ foliũ est ad deũ adherẽtia. Nam mens iusti ppij amoris ⁊ cõplacẽtie vtiq; inimica seipsaz abhorrẽs omni studio ⁊ conatu adheret deo. ⁊ sentiẽs efficaci experimẽto sue dulcedinẽ pietatis. ⁊ sapientiã veritatis. atq; magnificentiã ptãtis. nullum aduersariũ expauescit. cõtinue poscens a dño illud Job. xvij. Pone me iuxta te ⁊ cuius uis manus pugnet contra me. Et illud apli ad Roma. viij. Quis nos sepabit a charitate xpi an' persecutio: tribulatio: an nuditas: an angustia: an fames: an piculũ: an gladius? sicut scriptuz est. Quia ppter te mortificamur tota die estimati sumus: sicut oues occisionis. Sed in his oibus supamus ppter eum q̃ dilexit nos.

Secm foliũ est in deũ cõfidentia. Tot ⁊ tantas in pterito virtute dei victorias habuisse sentit. q; ne dum in prelio expauescat: verũetiã de quolibet aduersario; insultu corde magno exultat. Proinde de qualibet aduersitate triũphum in dño sperãs: cum ppha confidenter ait. Dñs illuminatio mea: ⁊ salus mea quẽ timebo Dñs protector vite mee: a quo trepidabo? Si cõsistant aduersum me castra: nõ timebit cor meũ. Si exurgat aduersuz me prelium: in hoc ego sperabo. s. cum victoria lucrũ Tunc sicut dicit. j. Joh. iiij. Charitas foras mittit timorẽ. Et cuz apl's ad Rhoma. viij. Certus sum enim q; neq; mors: neq; vita: neq; angeli: neq; pncipatus: neq; virtutes: neq; instantia neq; futura: neq; fortitudo: neq; altitudo: neq; pfũdũ: neq; creatura alia poterit nos separare a charitate dei que est in christo iesu dño nro Tertiũ foliũ est de deo cõplacentia. Non põt talis aia de dilecto q̃quo dubitare. vicz q; relinquat ab eo in tpe eius necessitatis. experimẽto cognoscẽs. q;. j. Cor. x. apl's ait. Fidelis deus q̃ nõ patiet vos temptari supra id qd̃ potestis sed facit cũ temptatiõe puentũ. Vñ Hiere. xv. in fine. Bellabant aduersum te. s. aduersarij tui. ⁊ nõ pualebunt: q; ego tecũ sum vt saluem te.

De triplici exultatiõe quam efficit transfusio mentis in deũ. Ca. II.

Secundũ lilium est exultatio mentis in deũ. s. ppter transfusionẽ. Cũ enim iam mens est in omni aduersitate secura in delitijs altissimi epulat: sicut Prouerbiorum. xv. dicit. Secura mens quasi iuge cõuiuiũ. Hoc lilium tria habet folia: scm q; est triplex exultatio mẽtis. Primũ est exultatio spũalis. secm est exultatio affectualis: tertiũ est exultatio corpalis. Que triplex exultatio Apoc. xiiij. insinuat ordinate. Vñ Job. ait. Audiui vocẽ de celo tanq̃ vocẽ aquarũ multarũ. ⁊ tanq̃ vocẽ tonitrui magni. ⁊ vocem quã audiui sicut citharedoz citharizantiũ in citharis suis. In q̃bus sacratis ẽ bis tria pdicta folia de mõstrant. Primum inq̃ foliũ est exultatio spũalis Et de hac Job ait. Audiui vocẽ de celo tanq̃ vocẽ aquarum multarũ. Cum enim vox mẽtis corpalis nõ sit necesse est vt tñ sonet q̃tum ad internã corditis leticiã intonat. Vñ ppha ait. Vox exultationis ⁊ salutis in tabnaculis iustoz. Hec vox de celo cõuenienter venit: cum ex intuitu pure mẽtis qua iustus infinitã dei dulcedinẽ ?tem/plat ad spũalem leticiã exultãdo cõsurgit. Huius q̃pe leticie magnitudo p' vocẽ aquarũ mltarũ merito denotat. qm̃ ex imperio rõnis dei infinitã dulcedinẽ cõtemplãtis multiplex spiritualis leticie sensus ⁊ affectio suscitatur. Sicut enim spũs turbinis cõcitans aquas in eis motuz facit ⁊ sonũ: sic spũs sancti irradiatio ⁊ afflatus cum repleuerit mentẽ affectõibus puris spũali q̃dã ipetu in eius motũ efficit pietatis ⁊ sonuz interne iocũditatis. Et de hac aq̃ ⁊ motu eius

dicit dñs Joh.vij. Qui biberit ex hac aq̃ quã ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitã eternã. Scõm foliũ est exultatio affectualis que in excessu interne exultatõis ꝓrumpit. Et de hac Joh. subdit. ⁊ tanq̃ vocẽ tonitrui magni. Tonitruus q̃dem ex aqua vapore ⁊ fumo subtili terre dum ꝑ solis calorẽ in aerẽ eleuant dinoscit causari. Cum enĩ ex frigiditate aeris vapor aque cõdensant in nubẽ rũpit atq; frangit. ⁊ locũ latiorẽ petẽs ab angustijs nubis in ramatus foras exiens sonũ facit. Mens ꝑfecto hũana ⁊ spiritualis ⁊pura. duo in se habet quasi ꝓncipia cõtemplatiue admiratiõis. ipsa enĩ cum sit sicuti purus aer per opationẽ solis iusticie in voluntatẽ seu affectionẽ recipit deuotionis humorẽ ⁊ fumũ incendij diuini amoris Cum aũt ipa mens fuerit disposita hoc modo feruor diuini amoris in pia mẽte ex his crescit que etiã cõtemplãdo in deo cõprehẽdit. Cũq; respectu vniuersitatis gaudij angusta fuerit q̃si ꝑ quandã nature sue violentiaz imensus dei amor eam suauiter rũpens diuine admiratõis in ea strepitũ facit. Et de hac ppha ait ps. lxxvij. Vox tonitrui tui in rota. Quid ꝓ rotaz nisi humana mens que imaginẽ dei portãs finẽ sicut rota ignorat? In hac rota fit vox tonitrui dei: cum admirabilis dei amor incõprehẽsibilis dulcoris sensum quodã spũali strepitu infũdens admirationẽ in humana mente inducit. Et hoc idem est vox tonitrui magni: de q̃ hic Joh ait. Spũalis enĩ ⁊ pura mens incõprehẽsibilia adeo quodãmodo cõprehẽdens. q̃cq̃d in deo videt supra suã cõprehensionẽ atq; omnium creaturã sicut supradixim⁹ esse admirando stupet Nihil enĩ in deo q̃ Fm aplm. j. Thes. sal. vj. lucẽ habitat inaccessibilẽ q̃tũcunq; minimũ fuerit: mens q̃tũcũq; minima ⁊ pura cõprehendere põt. sed tñmodo admirari. Ideo Job. xxvj. ait. Cum vix paruã scintillã sermones eius audierim⁹. Trõnem cuiuscũq; modici facti cõprehendere valeam⁹. quis poterit tonitruũ magnitudinis eius intueri. i. cognoscere rõnez mirabiliũ iudicioꝝ eius. Tertiũ foliũ est exultatio corpalis Non enĩ solũ hec cõsolatio dei replet in his iustis cõtemplatorib⁹ mẽtem solã: verũetiã redũdat in indomitã carnez Vñ Joh. subdit. Et vocẽ quã audiui sicut citharedoꝝ citharizãtiũ in citharis suis. Quid enĩ hmõi citharedi sunt nisi iustoꝝ spũs puri? Que aũt be cytthare nisi eoꝝ corpa mũda ⁊ vacua a pctis? Tales enĩ citharedi varios exultatiõis sonos in subditis sibi corpibus efficiũt ex quo corpa eoꝝ quasi cythare spũales exultatõis redundantiã ab ipsis spiritib⁹ dei exultatõne ⁊ dulcedine plenis recipiũt. Vñ ppha ait. Exultabũt sancti in gloria: letabunt in cubilibus suis. hoc dicit q̃tũ ad exultationẽ spiritus rõnalis: qua in deo fm ꝓscientiã bonam gaudet ⁊ letat. q̃tũ vo ad redundantiã ad corpus spiritui subiectũ. adiũgit dicẽs. Exultatones dei in gutture eoꝝ.

De triplici veraci obediẽtia pfecti amoris. Cap. lxi.

Tertiũ liliũ est subiectio spũs ad deum manifestissimũ vtiq; signũ est q̃ exultatio de qua supra dictũ est sit vera: ⁊ ex mutuo nere dei nõ ex illusione diaboli: si post eam ad ipm deũ spũs subiectio subsequat. Tria enĩ folia hoc liliuz habet: Fm q̃ triplex est obediẽtia a talibus obseruãda. Primũ est obediẽtia minorum ad maiores. Scõm est obediẽtia equalium ad equales. Tertiũ est obediẽtia maiorũ ad minores. Prima dici põt obediẽtia necessitatis. Scda obediẽtia charitatis. tertia obedientia humilitatis Hanc q̃dem triplicẽ obedientiam posuit btũs francisc⁹ in sua regula. Prima est obediẽtia necessitatis. s. q̃ fit ꝓpter emissum votũ: ⁊ ꝑ eam superiorib⁹ obedit. Et de hac in. ij. c. regule ait Finito vo anno pbatõis recipiant ad obedientiã: promittẽtes vitã istã semper et regulã obseruare. Et iteruz in. x. c. ait. Fres vero qui sunt subditi recordent q̃ ꝓpter deuz abnegauerũt ꝓpas volũtates. Et merito hoc dicit. Quia pfectio obediẽtie virtutẽ adipisci non poterit: qui volũtates ꝓpias calcare nõ nouit. Et subdit. Unde firmiter ꝓcipio eis. vt vt obediant suis ministris. i. suis platis in oĩbus que promiserũt dño obseruare: ⁊ nõ sunt cõtraria anime sue nec regule nostre. Nam in talibus sicut prelati sunt possunt ꝓcipere: sic nec subditi tenent obedire. Huius obedientie exemplar est christus qui vt dicit ad Philip. ij. Factus est obediẽs patri vsq; ad mortẽ: mortem autem crucis. Et Luce. xxij. ad pfem ait. Non mea volũtas: sed tua fiat. Secũda est obediẽtia charitatis. Et de hac in. vj. c. regule dicit. Ubicũq; sunt ⁊ se inuenerint fratres: ostẽdant se domesticos inuicẽ inter se: ⁊ secure manifestẽt vnus alteri necessitatẽ suã. Quia si mater nutrit ⁊ diligit filiũ suũ carnalẽ: q̃nto diligẽtius debet quis enutrire ⁊ diligere fratrẽ suum spiritualẽ. Et merito hoc dici. Nam ꝑfecto in mutuis necessitatib⁹ cõportãdis debent maxime fratres alter alteri obedire. Nam obedientia mutua: mutue dilectõis signũ est ⁊ effectus Et ad hanc inducebat dñs aplos Joh. xv. dicens. Hoc est ꝓceptũ meũ vt diligatis inuicẽ.

Tertia obediẽtia est humilitatis: per quam inferioribus obedit. Unde beatus franciscus in dicto. x. cap. superiores inuitat cum eos ministros ⁊ seruos aliorum fratrũ cõmemorat esse.

ipoſq; hꝛe tantã familiaritatẽ circa recurrẽtes ad ſe ſubditos mãdat: vt ex eis idem ſubditi di cere poſſint. ⁊ facere ſicut dñi ſeruis ſuis. Nã ita inquit debet eſſe vt miniſtri ſint ſerui oium fratrũ: vt vicz: ſicut ſerui dñis: ſic miniſtri ſub ditis in quibus iuſte poſſunt obediãt. Hmõi obediẽtie chriſtus in euãgelio fozmã dedit: vt cum dicit Lu.ij. matri ⁊ nutrici ſubditus fuit: et baptizari dñs voluit a ſeruo. ſ. ioãne bapti/ ſta. Cui etiã Matth.iij. ait. Sic decet nos im plere omnẽ iuſticiã. i. humilitatẽ pfectã p quã maioz ſubdit minozi.

De triplici triumphali pace quam conſequit dei conſumatus amoz.

Capitulum. IIII.

Quartũ liliũ eſt mentalis pax ⁊ de inimicis victoria triũphalis. Caro pfecta eſt per inter mediũ: cuius mũdus ⁊ diabolus ſpiritui aduerſant. Ideo cum caro ſpiritui obedientiã ſeruat: pax vndiq; in anima regnat et tunc ſicut ppha inquit. factus eſt in pace locus eius. Hoc ſimiliter liliũ tria habet folia. Pzimũ eſt pax cum carne. Scom eſt pax cum mũdo. Tertiũ eſt pax cum diabolo. Pzima eſt in carne exigẽda. ſcda a mũdo reijciẽda. tertia eſt a dño impetrãda. Pzimũ folium eſt pax cum carne. Hanc pacẽ debet homo a carne vi olenter exigere. non aũt ipſe carni ſue exhibere vt fiat hec pax a ſola carne. cũ ꝺ ſui natura ſemper dum in coꝛpe viuim⁹ pegrini ad vitia naturaliter pna ſit. Pzoinde nunq; debet ſe ſpiritus ſubdere ꝓtumelijs ſuis: nunq; eius volũtati parere. nũq; de illius ꝺcte cõfidere. Quin imo ſemp iugi laboꝛe fatigãda. ꝓtinua abſtinẽtia edomãda. aſſidua vigilãtia obſeruãda. donec ſuplex pacẽ poſcat. pacez ꝓmittat. pacẽq; cuſtodiat. deſinat rebellare. neſciat cõcupiſcere. ſequaf ſpiritũ. ⁊ oino recognoſcat dñm eſſe ſuũ. atq; cum effectu ad ſpiritũ dicat. Ut iumẽtum factus ſum apud te: ⁊ ego ſemp tecũ. Tñ ſicut ait. Ceſarius in quodã ſmone ſi pacifica eſt deo anima noſtra: tunc anime noſtre ſubdita erit caro noſtra. Nam ſi te nõ regit ſuperioꝛ cruciat te ⁊ affligit inferioꝛ. Scom foliuz eſt pax cum mũdo. Et hanc debet iuſtus a mũdo oblatã reijcere. Hec aũt pax a ſpũ ꝺcdem ſolo fieri debet nõ obtineri a mũdo: imo etiã a mũdo oblatã deſpicere neceſſe eſt. Nũq; eteni verus iuſtus querere debet aut velle q; mũdus ei ſuis oblectamẽtis deſeruiat ꝙobſeq;o ſuo demulceat. vel ſuis fauoꝛibus blandiaf Sed magnanimus ſpũs eius omnia que mũdi ſunt illi in faciem eius ꝓijcere. ipm deſpicere. facto cõtemnere. ſeq; poſtmodũ mũdo ad oẽm iniuriã gratanter exponere. ⁊ in mũdi obpꝛobꝛijſ. iniurijs cõtumelijs gloꝛiari. atq; cum apl̃o ad Gal. vi. decantare. Mihi aũt abſit gloꝛiari: niſi in cruce dñi ieſu chriſti ⁊c. ⁊ tunc acquirit pax a iuſto in mũdo cum nulla eius ꝓſpera cõcupiſcit. nulla eius aduerſa ꝓtimeſcit cũcta; tranſitoꝛia cõtemnit ⁊ ſpernit. Hicq; dñs mũdi pacificus factus eſt dicẽte dño iuſtoq; cetui illud Deut. xj. Oẽis locus quẽ calcaucrit pes veſter. i. cõtemplerit affectus veſter erit veſter. Tertiũ foliũ eſt pax cum diabolo. Hanc autẽ debet iuſtus apud deũ obtinere ꝓcibus Hec pax nec a ſpiritu nec a diabolo fieri põt. Nam qualẽ diabolus p ſpiritũ fieri vellet: nunq; debet ſpiritꝰ cõſentire ⁊ qualẽ iuſti ſpũs ꝓbare decet diabolus ineternũ tali non cõſentiret. Et ꝺcdem poſt geminã pacẽ que non põt coꝛrũpi a carne: nec valet pturbari a mũdo diabolus: q; ſpũi inferre moleſtiã dñs non pmittit ideo ad callida argumẽta ⁊ occultas inſidias ſe cõuertit: ⁊ dolis atq; decipulis eum circũuenire cõtendit. Sed debet iuſti ſpũs cõtra hunc aduerſariũ noſtrũ et p pꝛudentẽ diſcretionẽ ſemp vigilare: ⁊ p feruentẽ oꝛationẽ cõtra ipm pugnare. atq; p gratie adeptionẽ de ipo triũphare in noie ieſu xpi Hiis igiſ victoꝛijs acq̃ſitis. daf humane menti aſcendere ad illã pacẽ. que ſm apl̃m ad Phil. iiij. exuperat omnẽ ſenſum. Et quã apls vocat pacem Joh. Apoc. vij. ſilentiũ vocat dicens. Factũ eſt ſilentiũ in celo q̃ſi media hoꝛa. Pzophet aũt vocat eam ſomnũ. di. In pace in idipm dozmiã ⁊ reꝺeſcã. Ad quã pacẽ nos ſimul ꝓducat dñs ieſus. hicp gꝛaz: ⁊ in futuro p gloꝛiam vt ea fruamur ineternũ Amen.

Feria. VI. poſt reſurrectiõis de. xij bonis ſeu gratijs ad que valent bona opera extra charitatẽ facta.

Sermo. LXIII.

Ecce ego vobiſcum ſum oĩbus diebus vſq; ad conſũmationẽ ſeculi Matth. vl Et in euãgelio hodierno. Magna pfecto gꝛa ⁊ admiranda benignitas ſaluatoꝛis eſt q; veriſſima ⁊ ineffabili ꝓmiſſione ſua nos ꝓſolef in omni tribulatõe noſtra ſpondẽs ſemp eſſe nobiſcũ p aſſiſtẽtiã gꝛe ſpecialis vſq; ad pñtis ſeculi finẽ. Pzoinde in ꝓpoſito ꝓbo dicit dñs. Ecce vobiſcũ ſuz vt. ſ. In ꝺcbus verbis oſtendit q; ly coꝛpe localiter ſit mãſurus in celo p dominiũ maieſtatis tñ p pniaz ⁊ gratie ſue influentiã: ⁊ p eccleſie gubernationẽ ⁊ manu tenentiaz eſt in pñti vita vſq; ad finẽ ſeculi. Nõ ꝺcdem non tñ verificaf in iuſtis ꝺcbus aſſiſtit p gꝛam gratificantẽ: verũetiã adimplef in pctõꝛibus p gꝛam gratis datam. vicz cum fa-

ciunt intentõe bona ad deũ aliqua opera iusta sicut cõtingit in his qui in p̃terita quadragesima nõ fuerũt cõuersi sed in peccatis p̃seueraue runt. Quri tñ aliqua bona operanť intentõne recta. Ad intelligendũ aũt quõ xp̃s semp̃ in p̃senti vita assistit nobis cũcta bona remuneraturus. Aduertendũ q̃ tria sunt genera hoium qui a deo remunerant ꝓpter bona opa. Primi sunt virtuosi. secũdi sunt vani glorioſi. tertij sunt crimiosi. Virtuosi remunerant eterna gloria: vani glorioſi eterna pena. criminosi aliqua tpali gr̃a. Primi in q̃ sunt virtuosi. ſ. q̃ in dei gr̃a existentes operanť bona: ꝛ hi de cõdigno p̃mia eterna cõsequunť ſm mẽsurã charitatis cum qua operanť p̃dicta bona. Proin de Proꝟ. xj. dicit. Seminanti iusticiã merces fidelis. Et ꝓpha inquit Et retribuet mihi dñs ſm iusticiã meã: ꝛ ſm puritatẽ manuũ mearũ retribuet mihi. Et Apo. xxij. Ecce venio cito: dicit dñs: ꝛ merces mea mecũ est: dare vnicuiq̃ ſm opa sua. Secũdi sunt vani glorioſi q̃ qñ q̃ faciũt aliq̃ opus bonũ in genere ad gloriaz suã vt cum dant elemosynã ꝓpter vanã gloriã ꝛ ex hoc opere nullã mercedẽ merenť sed penã Quia ꝓcedit ex cõtumelia dei ꝓpter intentionem nõ rectã. De qua dñs Math. vj. ait. Si oculus tuus nequã fuerit: totum corpus tenebroſuz erit. Si ergo lumen q̃ in te est tenebre sunt: ipe tenebre q̃nte erũt? Tertij sunt criminosi. Qui licz pctõres sint: tñ aliq̃n faciũt aliqua bona opa ꝓpter amorẽ dei seu ad gloriã eius: Et hoc esse non sine gratia gratis data. Nam sicut Job. in. iij. epla sua inquit. qui bene facit ex deo est. Quia nobis nõ possumus etiã cogitare. neq̃ id opari teste apl̃o qui. ij. ad Cor. iij. ca. ait Non sumus sufficientes aliquid cogitare a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra a deo est. Quia vt idem inquit ad Philip. ij. ca. operat in nobis velle ꝛ pficere ꝓ bona voluntate. Tale ergo opus bonũ in pctõ mortali: factum ex dei gratia gratisdata ab operãte acceptata: disponit de cõgruo: licet nõ de cõdigno gratiã satisfacientẽ. Quod tñ totũ ꝓuenit etiã ex assistentia meriti christi: de cuius plenitudine accepimus omnes gr̃am ꝓ gratia: vt dicit: Joh. j. Et q̃ tales remunerant a christo: patz triplici rõne. Primo rõne inequalitatis. secundo rõne paruitatis: tertio ratione bonitatis.

Primo in q̃rõne inequalitatis. Nam si talia a pctõribus facta non remunerarenť: equaliter se deus haberet ad eum pctõrem qui nullum operat bonũ: ꝛ ad eum qui multa operat bona. quod esset inequalitas maxima At contra Eccs in vltimo verbo libri sui pctõribus cõsulit dicens. Operemur opus bonũ ante tẽpus scz mortis: ꝛ dabit. ſ. dñs mercedẽ in tempore suo: hoc est in p̃senti vel in futuro. Secundo rõne paruitatis. Nam p̃cepit dñs Exodi. xx. c. dicens. Honora p̃rem tuũ: ꝛ mr̃em tuam: vt sis longeuus sup terrã. Sed hoc aut dicitur de habenti charitatẽ: aut nõ habenti. Si de habenti tñ: hec q̃dem parua remuneratio est: cum talis non amet p̃sentem vitam que parua res est. sed futurã. Ergo dicit de non habẽti. Ex quo patz q̃ merek aliquid si parẽtes honorat. Tertio rõne bonitatis. Nam Mat. v. dñs ait. Cum facis elemosynã noli tuba canere ante te: sicut hypocrite faciunt in synagogis: ꝛ in vicis: vt honorificenť ab hominibus Amen dico vobis receperũt mercedem suam. Esto ergo q̃ aliquis id faciat tantũmodo ꝓpter deum ꝛ non ꝓpter gloriã mundi: cum nõ peius q̃ id quod factũ fuit. fuit ꝓpter gloriam mũdi: imo melius: ergo mercede aliqua dign' erit vel est. Huius sententie est Bonauentu. in iiij. distinc. xv. q. v. Ex his igit patet q̃ bona facta in mortali culpa: licet ex se: ꝛ per se de directo non valeant ad gloriaz sempiternã: tñ facta in bona intentiõe ad ea per accidẽs valent multiplici rõne. Unde ex merito cuiusdã congruitatis: ꝛ ex supabundãti misc̃dia dei hoc p accidens puenire potest ad gloriã beatoꝟ. Et hoc q̃dem Gene. xxviij. in scala iacob mystice insinuat vbi dicit. Vidit Jacob in somnis scalam stantẽ super terrã. ꝛ cacumen eius tangẽs celũ angelos q̃ dei ascendẽtes ꝛ descendentes per eam. ꝛ dñm innixũ scale. Scala q̃dem sup terrã stans ꝛ cõtingens celuz. est vita in bonis operibus occupata: que ab hoie: siue iusto: siue iniusto habitãte in terra intentõe celestis regni seu per amorem dei quotidie frequentat. Per hanc scalam pfecto tunc angeli ascendũt cum talia opera coꝝ dño presentãt. Tunc vero per eam descendẽt: quãdo multiplices gratias ꝓpter opera nostra bona a deo nobis angeli infundũt. Dñs q̃ innixus describit scale: quasi desiderio flagrans. ꝛ nostra bona opera acceptare: ꝛ ꝓpter illa nouas gr̃es nobis multiplicare Duodecim q̃dem gr̃as inter alias nobis impartit p angelos deus: ꝛ his q̃ talia bona operanť in mortali culpa: que dici quodãmodo possũt. xij. gradus p̃dicte scale qua itur ad celũ. Et hoc q̃dem totum efficit meritũ iesu christi: qui in ꝓposito verbo ait. Ego vobiscũ sum. ſ. p meriti mei participationẽ. ꝛ gratiaruz cõicationẽ: non tñ iustis: sed insup ꝛ iniustis: qui aliqua bona agũt amore dei: ꝛ hoc oibus diebus: imo ꝛ oibus horis ꝛ athamis vsq̃ ad consũmationẽ seculi. Bona ergo que agimus licet in mortali culpa sumus operamur ex merito iesu christi. Nam vt. j. Corinth. iij. dicitur Non sumus sufficientes aliq̃d excogitare a no-

bis: quasi ex nobis. sed sufficiẽtia nr̃a ex deo ẽ. id est. ex dño nr̃o ieſu chriſto. Qui vt dicit ad Phil. ij. Operat in nobis velle ⁊ pficere pbona volũtate: ꝙ opemur bonũ dum tp̃us habemus. Ut ait apls ad Gal. vj. Nam ꝙ opat bonum ex deo est: vt ait Job. in cano. c. iij. Et qͥbet p̃dictoꝝ verboꝝ pōt esse thema in p̃senti materia. Gr̃as vo quas pctōres cōsequunt ex operibus bonis: sicut supadictũ est. in. xij. diſtinguamus. Quarũ quatuoꝝ p̃me quodãmō ptinent ad bona interioꝛa. Scde ꝙttuoꝝ ad bona exterioꝛa. Tertie ꝙttuoꝝ ad bona supioꝛa.

Articulus. I. de quatuoꝝ gratijs inferioꝛibus quas acquirunt pctōres: per bona sua opera.

Prime ꝙdem quattuoꝝ gr̃e que donãtur a deo his ꝙ opant bona in moꝛtali culpa ptinere vident ad bona interioꝛa. Et harũ pma est gr̃a elongatiua. scda est gr̃a abilitiua. tertia est gratia cōtinuatiua: quarta est gratia satiſfactiua.

Qͦ opera bona in moꝛtali culpa facta elongãt aiam a pctis Cap. I.

Prima ꝙdem est gr̃a elongatiua. Elongant enī talia opa bona a criminibꝰ: ⁊ a pctis: ⁊ appropinquãt deo. Ac ecōtra nō est aliqua moꝛtalis culpa: nec adeo praua: que nō elonget a deo vltra mille dietas: eo ꝙ in mille dietis talis pctōr nō pōt a seipo redire ad deũ iuxta sniam saluatoꝛis ꝙ ait Joh. vj. Nemo pōt venire ad me: nisi pr̃ ꝙ misit me: traxerit illũ maxime. s. ꝙ talia bona opa. Ratio huius est: qꝛ aia moꝛtaliter peccãs est spũs vadẽs et nō rediẽs: sicut ppha ait. Et etiã alibi dicit. Longe a pctōribus salus. Et alibi inquit Qui elongãt se a te. s. ꝙ moꝛtalẽ culpã: peribũt vtiq; in eternũ. Vñ moꝛtat Jacob. iiij. d. Appropinq̃te deo. s. opibus bonis: ⁊ ipse appropinquabit vobis. s. ꝓpter opa p̃dicta. Quasi dicat ꝙ ꝓpter talia opa bona veniet obuiã pctōri: sicut ecōtra ꝓpter pctã a pctōribus se elongat. De hoc ptz exemplũ Act. x. de Cornelio centurione ad quẽ a spũsctō missus est ꝑetrus ad ip̃m cōuertendum. Cui angelus ait. Elemosyne tue et oratōes tue ascenderũt in memoriã in cōspectu domini.

Qͦ bona facta in moꝛtali culpa abilitant hoiem ad opera virtuosa. Capitulum. II.

Secũda gr̃a ẽ abilitatiua seu dispositiua: eo ꝙ talia opa valent ad vitandaz difficultatẽ vitia relinquẽdi: ⁊ ad vitandũ difficultatẽ: ⁊ in experientiã exercitij virtuosi. Et si qñ talis pctōr in gr̃am dñi reuerteret valẽt: et abilitãt ad altioꝛes ⁊ expeditioꝛes virtutuz actus que simul cum charitate sunt. Ac ꝓ hoc valẽt ad altius ꝓmerendũ gloriã sempiternaz: quẽadmodũ baptismus ioãnis qui nō valebat ad pctōꝝ remissionẽ: sed ad bonoꝝ assuefactionem ⁊ humiliationẽ: vt dicit de cōse. di. iij. c. nō regenerabat. Pozro dum homo operat bona artẽ male viuẽdi dediscit atq; artẽ bñ opandi addiscit. Et ad hoc hoꝛtat nos dñs p Esa. j. c. dicẽs. Discite bñ facere. Ac ecōtra qui absq; aliquo bono ope vitã criminosam ducit: ad bñ agenduz ꝓfecto ineptus efficit. Et de talibus Hiere. iiij. dñs ait. Stultus ꝑs meus: me nō cognouit: filij insipiẽtes sunt ⁊ vecoꝛdes. Sapientes sunt vt faciãt mala: bñ aũt facere nesciunt. s. ob causaz antedictã. Valent igit ad disponendũ ad coꝛdis cōtritionẽ ⁊ pniam veraz ac per cōsequẽs ad gratiã dei. Non enim tm̃ inquinat affectio: nec tm̃ excecat cognitio. nec insuper tm̃ indurat operatio in peccatis: si oino non relinquant aliqua opera bona a pctōre.

Primo ꝙdem volũtas si nō habet aliqd̃ ad retinaculũ operis virtuosi facilius inquinat in coꝛdibus pctoꝝ: sicut sus in volutabꝛo luti lota. vt dicit. j. ꝑe. ij. Scdo intellectus excecatur a malicia pctoꝝ. Vñ de talibus dr̃: Sap̃ ij. excecauit eos malicia eoꝝ. Tertio q̃ indurat coꝛ velut lapis qui vnctõe non flectit: et ꝑcussione cõfringit. Hoc est qꝛ talis homo ꝓsperis et aduersis indurat. sicut Job. xlj. ait. Coꝛ eius indurabit quasi lapis: ⁊ stringet quasi malleatoꝛis incus. s. q̃to plus tondit tanto amplius indurat. Hi vo qui absq; aliquo bono ope semp vitã in criminibus ducũt: sunt illi de q̃bus Ezech. vij ait. Indurauerũt coꝛ suuz vt adamantẽ ne audirẽt legẽ ⁊ verba que misit dñs exercituũ in spiritu suo ꝓ manũ ppharuz suarũ. Et iterũ Esa. vj. dicit dñs ad Esaiã. Dic ꝑlo huic. Audite audiẽtes ⁊ nolite intelligere videte visionez ⁊ nolite cognoscere excecaꝛe populi huius: ⁊ aures eius aggraua: ⁊ oculos eius claude ne forte videant oculis suis ⁊ auribus suis audiant: ⁊ coꝛde suo intelligãt: ⁊ conuertant ⁊ sanem eum.

Qͦ opera virtuosa in moꝛtali pctō facta: valent ad cōtinuationẽ virtuose vite. Capm. III.

Tertia est gr̃a cōtinuatiua. Valent enī talia opera bona ad continuationẽ: ⁊ exercitiũ virtuosi actus: ne homo videlicz ad bene opandũ aptitudinẽ perdat. ⁊ oino induat habitũ: ⁊ cōsuetudinẽ ac tuum puersoꝛum. Quẽadmodũ de talibus ppha inquit. Fiat. i. fiet ei sicut vestimentũ quo operit: ⁊ sicut zona que semp p̃cingit. Eccle. q̃. xij. ait. Non est ei bene qui assiduus est in malis. ⁊ elemosynã nō

danti. q̃uis. ſ. ſit in mortali pctō. Et ſequitur. Qñ ⁊ altiſſimus odio habet pctōres. ſ. q̃ nullum operant bonū. ℙro fecto abſq; ꝓtinuatōe alicuius operis boni in tantā cōſuetudinē male viuendi pctōr labit atq; ruit: vt etiā bene facere diſcēs: id non valeat opere adiplere. ℙro inde Hiere. xiij. ait Si mutare poteſt ethyops pellem ſuaz aut pardus varietates ſuas: ⁊ vos bene facere poteritꝭ cum didiceritis malū. Uñ ſicut ſe habet ſanus ad infirmū: ſic ſe habet iuſtus ad pctōrem. Cibus qui cōuertit in ſubſtātiam hois ſani. non cōuertit in ſubſtantiā infirmi. ſed tñ cōfortat eum. ⁊ eum febrili calori obſiſtit. nec cōſumat humidū radicale. Sic ⁊ bona opera que facit iuſtus in ſuā ſubſtantiā conuertunt. ſed bona opera que impius facit confortant eum ne a ſua malicia conſūmat ℙroinde ſicut magis indiget cōfortari infirmus q̃ ſanus q̃uis minus ꝓficiat ei cibus: ſic pctōr plus indiget bñ facere q̃ ipe iuſtus. licet tamen ei minus ꝓficiat ad ſalutē.

Qz ſatiſfactio a ſacerdote a peccatis iniūcta. ⁊ a pnīe facta in pctō mortali ſatiſfactiua eſt. Caplm. iiij.

Quarta eſt gratia ſatiſfactiua. Valent enim ad ſatiſfactionē pnīe iam iniūcte. ſcz cum alicui imponit pnia a ſacerdote et facit eam in mortali culpa. Ad̄ tripliciter ꝓbari pōt. ℙrimo qz non fortius obligat p̄ceptū ſacerdotis q̃ p̄ceptū dei. Scōo qz non fortius obligat. q̃ ipſum votū. Tertio qz non fortius obligat q̃ recipe ſacramēta abſq; mortali culpa. Et tñ omnia iſta tria implere pōt in pctō mortali. Quod ꝓbat. Nam ꝓ primo ptz qz cum ſacerdos imponit pniam pctōri eam in ſuū p̄ceptū dat illi. Sed exiſtens in pctō mortali: ⁊ implens p̄ceptū de honorādo parētes nunq̃ reꝓbendet nō impleſſe: multominus tale ſacerdotis p̄ceptū ℙro ſcōo patere pōt qz clericus in mortali exiſtens culpa dicēs horas ad quas ex voto obligatus eſt illas tñ minime iterare obligat: multo ergo minus tale ſacerdotis p̄ceptū. ℙro tertio inſuper claret: qz ficte accipiēs baptiſmū: licet ſuſcipiat effectū ſacramenti indebilē. i. characterē qui eſt ſacr̄m ⁊ res: tñ effectū qui eſt res: ⁊ nō ſacr̄m. i. gr̄am remiſſionis pctōz durante fictiōe. non recipiet. Recedēte tñ fictiōe. qz character eſt imediata diſpoſitio ad gr̄am baptiſmalē ꝑ quā remittuntur pctā ℣m Rich. in. iiij. diſ. iiij. Ergo multo amplius pnia facta in mortali culpa integre ſatiſfacit. Hec ℣m Gerard̄. obdon̄. in. iiij. di. xv. Ad hec etiā dicta ſunt plura s̄. ſermo. xxvij. arti. ij. c. ij. circa finem.

Articulus. ii. de aliis quatuor gratiis ꝓtinentib⁹ ab exteriora que a peccatoribus p bona opa acq̃runt.

Secunde quattuor gr̄e que talib⁹ a deo dant ꝓtinere vident ad bona exteriora. ℙrima dicit gr̄a occupatiua. ſcōa gr̄a aſſociatiua. tertia gr̄a diminutiua. quarta gratia augmētatiua.

Qz etiā a pctōre p bona opa tempꝰ vtiliter occupat. Caplm. i.

Prima gratia dicta eſt occupatiua Valent enim talia opa bona ad occupandum tps in bono quod alias occuparetur in malo. Sicut ꝓtingit eis qui ſceleribus pleni. tñ frequētant p̄dicatōes viſitant eccleſias. audiūt diuina officia. cum deuotōe auſcultant miſſas in pegrinatōibus laborant de ſua ſubſtātia elemoſynas diſpendūt: ⁊ in ſimilibus bonis opibus exercent: in q̃bus ⁊ vtiliter tempus expendit ⁊ vtiliter animus occupat. Ac de his qui ſemꝑ occcupant in maliſ. nec aliq̃ operant bonū ꝓbatur. Ipſi obligati ſunt: et ceciderūt Obligati ſunt. ſ. eterne dānatōi. ⁊ ceciderunt. id eſt cadent in eam. Et in ꝑſona eorum qui in peccatis etiā inuoluti faciūt aliquas bona opera ꝓbat ſubiūgit dicens. Nos autē ſurreximus ſcz a peccatis. quādoq; in vita vel ſaltē in morte. ⁊ erecti ſumus ad dñm diligendum: qui ante ꝓſtrati eramus ad diligendum mundū. Et iterū Eſa. xxviij. de primis. Manda remāda. expecta reexpecta. modicū ibi modicum ibi: vt vadant ⁊ cadant retroꝛſum ⁊ cōterant ⁊ illaqueant ⁊ capiant. Quod verbuz ſic exponendū eſt Tunc ſiq̃dem mandat deus cum ꝑ inſpiratōes: aut per p̄dicatiōes: aut per quaſcūq; tribulatōes viſitat pctōres vt cōuertant ad eum. Hoc mandat atq; remādat exmiſerir ordia ſua. expectat ⁊ reexpectat ꝙerſionē eoꝝ ex benignitate ſua. modicū ibi vicz ex viſitatione ſua. ⁊ modicū ibi ex expectatōe. Ut vadant ſcz de malo in peius per prauā cogitationem ⁊ cadant retroꝛſum cōſenſum. ⁊ cōterant. per prauā opationē ⁊ executionē. ⁊ illaqueantur per prauā cōſuetudinē: ⁊ capiant ꝑ eternalem damnationē.

Qz per cōſortiū ſanctoꝝ ſeu iuſtoꝝ bonis opibus a pctōribus gratia dei acquiri ſolet. Caplm. ii.

Secunda eſt gratia aſſociata. Valēt q̃ predicta opera bona ad acq̃rendū aliquam ſocietatē ⁊ vnionē cum aliq̃bus ꝑſonis deuotis ⁊ ſanctis que ſunt i gr̄a dei. ſic per ꝙſequēs ad participandū merita eoꝝdē ſcz. ſi alique elelemoſyne vel aliq̃d aliud bonū opus fiat ꝑ neceſſitate illoꝝ. Juxta illō Jac. ij.

Superexaltat autē miscōia iudiciū.i. supuincit iudiciū Hec/eni miscōia misericordib⁹ impetrabit vt supra cōdignitatē iusticie sue: ⁊ citra exigentiam culparū suarū misericorditer cum eis agat vt sic supra cōdignū remunerent. Unde Aug⁹. in ꝑmo li. de ciui. dei. c. vlti. vltra medium inquit. In his ergo q̄ filij sunt ꝑmissiones et vasa miscōie valet qō Jac/. ait. ij. c. superexaltat dei miscōia iudiciū. Am̄ ⁊ illi iusti q̄ in tanta sanctitate vixerūt: vt alios q̄s recipiant in tabernacula eterna. q̄bus amici facti sunt de/mā/mona iniq̄tatis vt tales essent: miscōia liberati sunt ab eo qui iustificat impiū. imputās mercedem ꝑm gratiā non ꝑm debitū. Jn cor quippe numero est aplūs qui. j. Timoth. j. ait. Misericordiā cōsecutus sum vt fidelis essem. Illi autem qui recipiunt a talib⁹ in tabernacula eterna. fatendū est q̄ non sint his moribus prediti vt eis liberādis sine suffragijs sanctor⁹ sua posset vita sufficere: ac ꝑ hoc multo amplius in eis superexaltat miscōia iudicio. Nec tm̄ ideo putandus est quisq̄s sceleratus nequaq̄s vita vel bona vel tolerabilior⁹ mutatus recipi in tabernacula eterna quoniā obsecut⁹ est sanctis de mā/mona iniquitatis. id est. de pecunijs vel de diuitijs que male erant acquisite: aut etiaz si bene non tm̄ veris sed quas iniq̄tas putat esse diuitias: quoniā non noscit que sint vere diuitie. quibus illi abūdant que ⁊ alios recipiunt in tabnacula eterna. Est itaq̄s vite modus nec tam malus vt his qui ea viuunt nihil ꝓsit ad capescendū regnū celor⁹: largitas elemosynarū quibus etiam iustor⁹ sustentat ino/scipiant nec tm̄ bene vt ad tantam beatitudinē adipiscendaz eis ipsa sufficiat. nisi ꝑ eor⁹ meritis quos amicos fecerint miscōiam cōsequantur. Mirari etiam soleo apud virgiliū istam repetiri dñi sententiā Luc. xvj. vbi ait. Facite vobis amicos de mā/mona iniq̄tatis: vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Cui est ⁊ illa similima Math. x. in fine Qui recipit ꝓphetā in nomine ꝓphete: mercedē ꝓphete recipiet. Et qui recipit iustū in nomine iusti: mercedē iusti accipiet Nam cum elysios campos. id est. extra lesionē positos poeta ille describeret vbi putat habitare animas beator/um: non solum ibi posuit eos qui ꝓpr⁹ meritis ad illas sedes peruenire potuerūt. sed addicit atq̄s ait oneyedos. s. q̄sq̄s sibi memores alios fecere merēdo. i. ꝑmeruerūt. alios eosq̄s sui memores ꝑmerēdo fecerūt ꝓrsus tanq̄s eis dicerent qō frequentat⁹ ore christiano cū se cuiq̄s sanctor⁹ quisq̄s cōmendat ⁊ dicit. Memor esto mei. Atq̄s id vt esse posset ꝑmerendo efficit. Hec ille. Ad quid ⁊ q̄tum predicta verba valeant. s. memor mei esto: dicet infra in penulti. sermo. arti. ij. in fine.

Q ꝓpter opera bona a deo flagella pctor⁹ibus minuunt. Cap. iii.

Tertia grā est diminutiua valēt vtiq̄s bona opa ad diminuendū tpalem penam quā recipe merent pctores in presenti vita: cum ꝑm Aug. ⁊ Boeciū nullū malū remaneat impunitū in hoc seculo: vel saltez in futuro Ex his ergo bonis cessant qñq̄s pestes guerre. sterilitates terre. infirmitates: quas q̄dem ꝓpter pctā sua ꝑmeruerūt. De his habes exemplū in figura. ij. Reg. xxj. in fi. c. vbi deus ad Heliā ait. Nōne vidisti Achab humiliatum coram me. q⁹ ergo humiliatus est coram me mei causa: non inducā malū in diebus eius sed in diebus filij sui inferā malū domui eius Ubi Greg⁹. ait. Si tm̄ valuit humilitas in reprobo quid faciet tunc in electo? De hoc q̄s patet exemplū in niniuitarū stupēda cōuersiōe in qua licet forte non oīno ꝑseuerarēt: tm̄ ex illa admiranda mutatiōe dei seueritas placata est. Ego q̄s temporib⁹ nostris ꝓpter eor⁹ mirabilē mutationē: atq̄s feruorē ⁊ deuotionez super quosdam ꝓpos sceleratos iram ꝑturbati dei p claram experientiā placatā vidi: licet prenosceret deus non omnes illos ꝑseueraturos in tali cōuersione. Impetrauerūt autē illi talem miseri/cordiam dei ꝓcessiōibus. letantijs. oratōibus elemosynis. ieiunijs. ⁊ alijs cōsimilib⁹ bonis. Circūspice queso mens discreta ⁊ aiaduertantur cōsidera omnes dñationes. ciuitates et ca/stra nostris tpibus derelictas: ⁊ destructas et certa experiētia reperies p̄dictis modis ad dominū minime recurrisse: sed tm̄ ꝓfisas esse in suo cursu: ⁊ in adiutorio mūdi. Ac ecōtra. Obser/ua qō Eccl'. ait. in. ij. c. dicens. Respicite filij nationes hominū: ⁊ scitote q⁹ nullus sperauit in dño ⁊ cōfusus est. Et licet tales populi generaliter non conuertant ad dñm per pniam verā. sed plurimū exteriorē: in multis tm̄ talia signa humilitatis tante efficacie sunt coram deo. q̄cuz sint tpalia eum circa tpalia ⁊ tpaliter placant. Profecto raab meretrix Jos. vj. in destructione hiericho inuenit grātiā coram iosue ne periret illa. Et hoc fuit eo q⁹ bonū fecerat q⁹ abscōderit nuncios quos iosue hiericho miserat explorator⁹. nec tm̄ legit: tunc eam meretricū reliquisse statum.

Ꝓpter opa bona etiā a pctor⁹ib⁹ frequentata tpalia bona a deo multiplicantur. Capitulum. iiii.

Quarta est gloria augmētatiua. Valēt quippe ad multa bona tpalia cōsequēda

et cõseruãda: ex bonitate diuina que nullũ bonum dimittit irremuneratuz. Proinde Esa. j. ait dñs. Si volueritis & audieritis me: bona terre comedetis. In huius mysteriũ Exo. j. dicit q̃ bene fecit dñs obstetricib⁹ egyptijs que contra pharaonis imperiũ infantes hebreoz̃ seruauerũt viuos. Et de hoc habet. xxij. q. iij. c. si qualibet. Sunt nanq̃ plerique q̃ licet criminosi sint. tñ bona aliqua agere nõ desistũt Nam de de bene acq̃sitis elemosynas largiunt. pascũt famelicos. potãt sitibũdos. colligũt pegrinos vestiũt nudos. & sic de alijs bonis miscẽdis operibus Pro q̃bus eis retribuit dñs mlta tpalia bona. s. tpalem pacẽ. sanitatẽ vite. tpalẽ statuz multoz̃ amiciciã. latam gloriã atq̃ firmã possessionũ fertilitatẽ artiũ seu mercantiarũ felicitatem. rerũ omniũ influentiã. natos pficientes seruos alacres. fecũdos greges. horrea plena. apothecas redũdantes in vita sanitatẽ. in sanitate abundantiã. in abũdantia pacẽ. in pace securitatem. in securitate felicitatẽ. Quoz̃ filij sicut dicit ppha: sunt sicut nouelle plantatões a iuuẽtute sua. Filij eoz̃ cõposite circũornate vt similitudo tẽpli. Promptuaria eoz̃ plena eructantia ex hoc in illud. Oues eoz̃ fetose abundantes in egressibus suis: boues eorum crasse. Non est ruina macerie neq̃ trãsitus. neq̃ clamor in plateis eoz̃: & cetera cõsilia bona. Quedam q̃ deus oratibus negat ppitius: que ꝓcedit alijs q̃bus merito est iratꝰ. Uñ qñq̃ existẽtem in charitate: & orantẽ p aliquo tpali nõ exaudiet. & tñ p illo exaudiet intẽdũ exñti in mortali pctõ. Ad pdicta facit qđ dicit de pe. di. ij. c. cauendũ Ubi dicit de diuite epulone. nisi dines iste aliqđ bonũ egisset: vñ in pñti seculo remunerationẽ accepisset nequaq̃ ei Abraã diceret recepisse bona in vita tua. Et. vj. q. j. Reatimini tpalia bona pmittunt his qui decimas soluũt licet sint in pctis. Et in. c. decime. in. q. iiij. ad hoc idem. Uñ Job. xij. dicit. Abũdant tabernacula predonũ.

Articulus. iij. de vltimis quatuor gratijs ptinẽtib⁹ ad superiora: pctõres opibus bonis adipiscunt.

Tertie quattuor gre que hmõi hoibus a deo cõicant q̃dãmodo ptinẽt ad bona superiora. Quarũ pma dicit gra liberatiua. scda gra alleuiatiua. tertia gra excitatiua. quarta gra glorificatiua.

Quo bona opa pctõris: demones impediũt ne sup eum tantã habeãt potestatem. Cap. I.

Prima q̃dem dicit gra liberatiua. Talia enim opa bona magnũ adiutoriũ pstant ne sup hmõi pctores diabol⁹ tantã habeat ptãtẽ q̃tam. s. alias habuisset. Uñ Eccs. x. dicit. Si spũs ptãtẽ hñtis. s. sathane p malã vitam sup te assũpserit ptãtem: locũ tuũ nõ deseras. i. bonũ tuũ qđ antea solit⁹ facere eras. Et iterũ in. c. xj. in fine idem hmõi pctõri cauet. Attẽde tibi. s. aliqua opando bona a pestifero id est a diabolo. Fabricat enim mala ne forte inducat sup te sublãnationẽ imppetuũ De ptãte vo que diuino iudicio pmittit demonijs eos q̃ sceleratos & absq̃ bono ope viuũt Apoc. vj. mystice dr. Ecce equus rufus Et q̃ sedebat sup eũ qui. s. erat diabol⁹. datũ est ei vt sumeret pacẽ de terra: & vt inuicẽ se interficerẽt. Et datus est ei gladius magnus. Gladius q̃dem h magnus magna eius ptãs est: quã pmittit ei dñs exercẽ sup hmõi pctores. De q̃ Job. xlj. Nõ est ptãs sup terrã que cõparet ei. Propter tñ opa bona deus dimittit vel aufert diabolo ptãtem: ne tñ sup pctores seuire possit. Ideo Job. xl. dr. Qui fecit eum applicabit gladiũ eius.

Quõ ppter bona opa minuũt peccatoribus pene purgatorij vel etiã inferni. Cap. II.

Secũda est gra alleuiata. Profecto valent ad alleuiãdũ penas purgatorij vt inferni. Maior q̃pe pena daret talib⁹ in inferno vel in purgatorio p plurib⁹ malis. Proinde ait Aug. in enchiri. Tale bonũ facit: vt tolerabilior fiat dãnatio. Uñ Bonauen. in. iiij. di. xv. q. vj. intelligit q̃ valẽt ad tolerabiliorẽ dãnationẽ: ex ꝓsequẽti. q̃ impediũt tñ aggrauari culpã Et etiã sicut dictũ est retrahũt a freq̃ntia pctoz̃. & ab incẽsione libidinis & cõtemptꝰ Quia nõ ex tanta libidine hõ peccat q̃ aliq̃ bona facit quẽadmodũ facit q̃ oino oblitꝰ est dei: et p ꝓsequẽs valẽt ad tolerabiliorẽ dãnatõez: et q̃tũ ad ignẽ: & q̃tũ ad vermẽ. q̃ minꝰ cruciabit & minorẽ habebit remorsuz q̃ si illa opa nõ fecisset. nõ de illa culpa quã cõmisit. sed de malis que cõmisisset: & de bonis q̃ omisisset si nõ fecisset illa bona opa. Et idem intelligẽdũ est de eo q̃ statim mort⁹ cũ fecerit bonũ cũ nõ debeat esse irremuneratũ. Et q̃ nõ remunerat⁹ in collectiõe boni: sequit⁹ q̃ remunerari dz in diminutione mali in purgatorio vel in inferno. Itẽ declinare a malo semp euitat penã. q̃uis n ꝓseq̃tur gloriã & palmã. Sz est meli⁹ bonũ facere q̃ malũ vitare: q̃ multo forti⁹ vitabit penã. Preterea dum opa pnie exercem⁹ in multis mãdatis ecclesiastica & diuina seruam⁹: q̃ si n seruaremus in inferno tormẽta maxima pateremur. Mandat enim eccl'ia certis tpibus ieiunare: semel in anno ꝓfiteri. audire missas. elemosynas dare & cetera cõsimilia q̃ tanq̃ dei mãdata obseruãda sunt teste dño q̃ Lu. iij. ait. Qui vos

audit me audit. Et qui vos spernit me spernit Ad oia sup̄adicta tria tam pctōres q̄z iusti ob ligati sunt. Que si obseruāt penā transgressio/ nis euadunt p pctis. Ad hoc facit qđ dicit de pe.di.iij.c.si qs. Ubi dicit. Si qs aūt nō hās charitatē: ⁊ que ptinēt ad vnitatē spūs ⁊ vin/ culū pacis q̄ ecclia catholica congregata in aliq̄ scismate cōstitutus. ne xp̄m neget patit tribu/ latōes. angustias. famē. nuditatē. sitim. psecu tiones. carceres. picula. vincula. gladiū flam= mas: vel bestias: vel ipsam crucē timore gehē= naruz. ⁊ ignis eterni. nullo modo ista culpāda sunt: imo ꝯo in hmōi laudāda est patiētia. Be quit. Estimāda est fortasse q̄ tolerabil⁹ est ei futurū iudiciū q̄z si xp̄z negādo nihil eoz pate retur. Ad idem ptz extra de cel. mis. cum mar/ the circa fi. Et. xiij. q. ij. eps.

Q: opera bona a pctōribus frequē tata incidāt diuinā benignitatē ad eis gratiā largiendā. Cap. III.

Tertia ꝯo est gra excitatiua. Valēt eni ad excitandū bonitatē: benignitatē: et miscōiam dei: ⁊ hoc ppter quandā cō gruitatē vt tali gra largiat. Profecto qlibet bonū opus excitat. stimulat: clamat: ⁊ pulsat ad aures diuine benignitatis gram ⁊ miscōiaz poscēs. Et in huius mysteriū Luc. xj. dns ait. Quis vestrū habebit amicuz q̄ deus est. ⁊ ibit ad illū media nocte. i. adhuc manēs in tenebris pctōrum. Et dicet illi. Amice accōmoda mihi q̄tuor panes. i. graz: spem: fidē ⁊ charitatē: qñ amicus meus. i. affectus meus bonus seu desi= deriuz eterne salutis. venit ad me de via. i. po= stulat saluari dum sum in via. ⁊ non habeo qđ ponā ante illū. s. qđ sit dignū gra dei. Et ille de intus. i. deus rñdet dicens Noli mihi molest⁹ esse. Jam ostiū. s. paradysi clausuz est. vicz exi stentibus in pctō mortali: et pueri mei. i. ange= li ⁊ beati mecum sunt in cubili. i. in gloria para dysi. Non possum surgere. s. ex mea potētia or dinata ⁊ dare tibi Et ille si pseuerauerit pulsās scz opibus bonis. dico vobis: ⁊ si nō dabit sur gens eo q̄ amicus eius sit: vicz p creationez et redemptionē: ppter importunitatē tñ eius sur get amicus p miscōiam. ⁊ dabit illi quotq̄t ha= bet necessarios. i. gram vere cōfessionis ⁊ gra= tificatiōis. Et ego dico vobis. Petite. s. gram dei p deuotas oratōes: ⁊ dabit vobis. Queri/ te. s. eam p feruētes affectōes: ⁊ inuenietis. Pul sate. s. p bonas operatōes: ⁊ aperiet vobis. scz regnū gre ⁊ glorie sempiterne. Be hoc sufficiāt exempla que. s. in. ij. arti. posita sunt. c. iij. Bo nis eni opibus fit a pctōribus violentia illa ce/ lorum. de qua Matth. xj. dicit dns. Regnuz celoz vim patit: ⁊ violēti rapiūt illō. Ad hoc de pe. di. v. c. falsas. Ubi Greg. de pctōrib⁹ nō sufficiēter penitētibus ait. nec tñ talis desperet Et interim quicquid boni poterit facere hortamur vt faciat vt oipotens deus/ cor illius illu/ stret ad penitentiā.

Q: de bonis opibus a pctōrib⁹ frequentatis: si saluant̄ suscipiūt gloriā in vita beata. Cap. IIII.

Quarta est glorificatiua gra. Sūt enim qui dicūt q̄ q̄uis opera bona facta in mortali culpa de directo nō valeāt ad acq̄rendā gloriā btōz q̄ñq̄z tñ opera excessiua de se bona ⁊ explicite facta ppter dei amorē re uerentiā atq̄z cultū p subsequētē charitatē qua quis reuiuiscit: atq̄z saluant̄ aliquo modo remu nerabilia fiunt in beata vita. Nō ꝑbant triplici rōne Primo ppter recognitionē. scdo ppter adiunctionē. tertio ppter pfectionē Primo ppter recognitionē. Nam vt dicūt isti. In pa tria recognoscēt illi beati q̄ opa p̄fata fecerūt ex solo diuino amore: q̄uis nō tanto q̄ deberet charitas noiari. Talis q̄dem etiaz recognitio iocūda erit ⁊ gloriosa btō. Scdo ppter ad= iunctionē. Nam amor ille dei in q̄ fecerūt illa opa bona adiūctus cū charitate sequēti in pa= tria beata letificabit btōs in deo. ⁊ hoc imedia te ⁊ p se. cuz deus ꝑm opinionē eoz sit imedia tum subiectū. Talis aūt amor non expellit ex charitate sequētt: imo p illā perficit ⁊ cōplet. nec dici pōt q̄ nō sit eoz speciale obiectū: cum tales beati sunt. Tertio ppter pfectionē: qz nō videt dicendū q̄ aliq̄s q̄ exñs lubric⁹ aut q̄ ceciderit in aliquā carnalē culpā. tñ in illo pec= cato exñs ppter xp̄m ⁊ eius fidē excessiua toz/ menta ⁊ mala ppessus est. plurimasq̄z elemosy nas fecit atq̄z alia multa opa bona tñmodo p= pter deū. qñ demū resurgit in charitate: ⁊ in il= la decedit q̄ talis nō gloriet in paradyso se tan ta ⁊ tot sustinuisse ppter deū supplicia atq̄z tan ta fecisse bona. Quis g̃ desistet ⁊ cessabit vnq̄z lz etiā pctōr sit ⁊ sceleratus operari bonū: cuz in p̄nti seculo tps habet: dum p opa bona videt se elongari a criminib⁹: ⁊ a pctis. habilitari at/ q̄z disponi ad gras ⁊ ꝯtutes. non tñ habituari in vitijs ⁊ pctis. ⁊ p ea satisfieri de p̄teritis cul/ pis. Conspicit tps suū occupare in bona. intel ligit p ea refrenari ptātē demonis. alleuiari pe nas purgatorij vel inferni. Inclinari ad miam vel pietatē dulcedinez dei. ⁊ q̄dāmō pmiari in gloria paradysi ab eo q̄ est misericors pius suā uis sanctus. dulcis ⁊ bonus atq̄z sup cūcta bñ/ dicibilis ⁊ bñdictus dns ihesus xp̄s: q̄ cū p̄re ⁊ spūsctō distribuit ⁊ dispēsat miscōiam gratiā ⁊ gloriā p infinita seculoz secula.

Sabbato in albis Qz purgatoriuz sit multipliciter stabilitum.

Sermo. LXIIII.

Qui ne quod pt transire p flāmas igne purgabit Nume. xxxj. De loco purgatōis animarū humanarū quē purgatoriuz noiamus an sit ppzius deputatus purgationi earū seozsum a paradyso terrestri ⁊ inferno atq; habitatōe nr̄a non paruā questionē habet. Verū qz de charitate in p̄cedētib⁹ actū est ⁊ manifestū est in q̄busdaz aiabus eoz q̄ in statu charitatis decedūt multa restare purgāda post suoz corpoz mortē. Quia vt infra dicet vel p̄occupanr̄ corpali morte anteq; hic cōpleuerint purgationē que pnia est p̄m xp̄ianā fidē vl ex improuisa morte subito rapiunt siue p gladiū seu p suffocationē aut passiōis alicui⁹ vehementiā que vltimē interimit. Ideo necesse est vt cōpleāt id qđ restat ⁊ deest de purgatione sua ār̄e est locus ille quē purgatoriū fides xp̄iana vocat. Et de talibus q̄ purganr̄ ibi mystice spūsctūs in vbo ppositō inqt Qui ne qđ p̄t transire p flāmas igne purgabit. Non transit vtiq; qđ remanere ꝓbat. In flāmis iferni oēs dānati pmanēt ineternū quēadmodū Qath. xxv. c. dñs ait Discedite a me maledicti i ignē eternū. Juxta igit mysticū intellectū de his q̄ post hanc vitā purganr̄ sumē pōt locus predictus scripture. ō purgatorio igit tractaturi añ oīa ip̄m esse stabilire necesse est ⁊ maxime cōtra quosdā q̄ illud negare cōtendūt. Purgatoriū igit esse tripliciter possumus demōstrare Primo rōne viua. scdo auctoritate firma. tertio expientia clara.

Articulus. I. vbi multiplici rōne ꝓbatur purgatoriū esse.

Primo eni ꝓbemus purgatoriū esse rōne viua Et hoc multis rōnibus ꝓbari pōt Primo rōne hūane culpe. scdo rōne vere pnie. tertio rōne diuine glorie.

Prima pars articuli primi. s. quō triplici argumento ostendit scz q̄ necessarium est purgatoriū esse ratione culpe.

Primō ꝓbemus purgatoriū esse rōne culpe. Pctā q̄pe hoium tria in se hr̄e ꝓbant. Primo q̄dez sunt volūtaria. scdo sunt inequalia: tertio sunt emēdabilia.

Qz qz pctā volūtaria sunt ꝓbatur purgatoriū esse. Cap. I.

Primo eni sunt volūtaria. Non est dubium q̄ pctā oia que actualia noiam⁹ volūtate seu volūtarie ꝛbunt q̄re volūtate cōtraria ea relinq̄re nc̄e est Manifestū est eni q̄ q̄dā subito ip̄rouisa morte rapiunt siue p gladium siue p suffocationē siue aliq̄ alio modo sicut p̄dictū ē. In his aūt locū nō habet ꝛria voluntas qz nec etiā cogitat⁹ est de correptōe vel emēdatōe Secū igit deferūt aie hmōi crimina et pctā. Cum igit nec cū eis transferanr̄ in celū nec p eis detrudanr̄ in infernū nc̄e est eas expiari anteqū in celestē gloriā trāsferanr̄. Quis igit sapiēs penset vasa cōtumelie fieri vasa glorie nisi in fornace materiali ꝓus bñ fuerit depurata. Est igit locus vbi purgatio ista seu expiatio fieri debet. Ampli⁹ nō est dubiū intelligētibus pctā quedā lz volūtaria esse leuia. p q̄bus infernalia supplicia nō debenr̄ cū hmōi etiā culpis ip̄ossibile est volare in celū. purgabunt igitur ſaie hūano ab hmōi pctis anteq; recipiant in celū ār̄e alicubi nc̄e est hanc purgationē fieri: ⁊ ita in aliq̄ loco: ⁊ hic est locus quē purgatoriū noiam⁹. Obiectio. Qx si q̄s dixerit: qz hmōi pctā cū ip̄o corpe deponunt ⁊ sola depositōne corpis dicit tūc aiam hūanā liberā atq; mundā merito queri⁹ ab eis ꝓpter q̄d nō etiaz maiores culpe. s. mortales exuunt ip̄sa corpis depositōe. Preterea manifestū est q̄dā vitia q̄dam volūtate tenati⁹ inherere aiab⁹ hūanis ⁊ q̄sdam difficile mobiles ⁊ p ꝛrias ꝓsuetudines paulatim minui vel remitti donec radicit⁹ extirpenr̄. Sic q̄pe se hñt ex necessitate ⁊ de maculis q̄ ex hmōi relinquunt in aiab⁹. De hmōi igit maculis q̄ momētanea ⁊ subita corpis deposītōe abstergi nō possint manifestū est: ⁊ p̄pter hoc longa ⁊ forti purgatōe indigē. Admodum q̄p q̄ quedā mortales culpe ex volūtate facili⁹ deserunt q̄busdā laudib⁹. Facili⁹ enim quē penitet de homicidio vel latrocinio q̄ arisu minimo vel delectatōe cibi ⁊ potus: ⁊ hoc cē qm̄ pctā illa grauissima horroze suo deterrēt ⁊ a seipis diffigāt rōnales mētes. Illa vo suauitate sua aias nr̄as alliciūt ⁊ retinēt cōprehēsas quare si ista leuiora tam facile relinquūt. vt sola morte corpis deleanr̄ q̄to fortius illa q̄ constat esse minoris adherētie atq; tenacitatis Et ex hoc sequeret q̄ decedēs cū grauissimis culpis absq; alia penitudie solū p depositionē corporis saluaret q̄ tam grauia q̄ leuia ꝓpetrassz que q̄dem absurdissima sunt.

Qz purgatoriū sit, ꝓbat respectu inequaliū pctōz. Cap̄m. II.

Secundo eni pctā sunt inequalia. Manifestū est enim non oia pctā eq̄lia esse nec dubiū illa expiari posse per penitētiam vel penā. Inequaliū autem pctōz expiationes equales esse nō possūt quēadmodū nec

ecõuerso. s. equalitũ inequales equales inq̃z vel tpe: vel grauitate: vl etiã asperitate. quare si q̃ anime equalia habẽt pcta ⁊ simul incepint expiatões pctõz suoz vel impossibile erit alterã priusquã exire de corpe suo q̃ alterã vel alteri⁹ expiatio cõplebit̃ post exitũ a corpe suo. Quod est q̃pe est q̃ nõ est impossibile alterã priusquã exire de corpe suo q̃ reliquã. Sil̃r nõ est impossibile vtrã q̃z exire de corpe ante cõpletã expiationem alterutra exiuerit: vel vtraq̃z cõplenda igit̃ erit expiatio hmõi in futuro: ⁊ ppter hoc in aliquo loco: ⁊ hic est locus purgatorij de q̃ est sermo. Obiectio. Si quis aliq̃s dixerit: q̃ postq̃z incepit purgationẽ necesse est morari eam in corpe suo donec cõsumauerit causa q̃ in eo tpe nõ posset occidi homo illic vl̃ mori qđ quidẽ est ridiculosum: ⁊ friuolũ manifeste. Amplius manifestũ est enĩ nõ oĩs penitudines interiores equales esse nec oĩa vicia vl̃ pcta. Aut igit̃ determinatũ est q̃z hmõi penitudo siue afflictio: atq̃z dolor penitudis sufficit ad plenã expiationẽ animaz̃ pfectã q̃z recõciliationẽ ad creatorẽ aut non est determinatũ. Si q̃s dixerit determinatã esse q̃titatẽ necesse habet intelligere hoc altero duoz̃ modoz̃. Primus modus est vt intelligat vnam aliq̃z q̃titatẽ penitentialis doloris que sufficiat pro oĩbus eq̃ valz pro magnis vt p paruis pctis. ⁊ ita non sit necesse penitẽtibus aliq̃d amplius agere p eo vt recõciliẽt̃ creatori. Sequit̃ g̃ vt si forte maioris q̃titatis fuerit dolor q̃z illa determiata sit habeat superfluam partẽ: ⁊ etiã p iniustus sit altissimus deus animarũ iustificator ⁊ rector q̃ maiorẽ infert doloris penã penitẽti q̃z exigerat culpe sue Q̃ si dixerit. q: qđ addit̃ dolori vltra debitũ et exigentiã culparũ addit̃ in pfectũ virtutuz: ⁊ in medelã verum vticq̃z dicit: sed de dei iusticia non se expedit vel absoluit. Neq̃z enĩ humana iusticia hic patit̃ vt p ineq̃libus delictis equalis iusticia fiat: ⁊ q̃ p vno ⁊ p multis vel equalibus vel maioribus vna pena ⁊ eadẽ infligat̃. Q̃to ergo minus diuina iusticia hoc nõ patietur. Secõs autẽ modus est vt intelligat. determinatã esse penitentialẽ penã in q̃titate. scz q̃ vnicuiq̃z pctõz debeat̃ ppria non vna. scz oĩbus sed maioribus maior ⁊ minoribꝰ minoris. Intelligo aũt hic de pena penitudinis interioris. Dico ergo q: si penaz hmõi infert deus in vindictã: tex iusticia sola possibile cẽt forte qđ dicit. Sed hmõi penitudo si vera est atq̃z pfecta indubitãter iustificat pfecte animã seu homiñẽ. ⁊ deo recõciliat eum vere enim penitens interius vere reuertẽs est ad rectitudinis viaz quare vere est auertẽs se a malis que fecit ppositoq̃z ⁊ voluntate in bonitate est: ⁊ bonis que deseruit se cõuertens. Qtacũq̃z autẽ hec penitudo hic penitentẽ penitere faciat ipsum iustificat deo illũ cõciliat ⁊ cõiungit. Non est autem dubium quin clemẽtissimo creatori longe plus placeat penitudo interior q̃z ea que exterior: est et hoc est: q: longe melior vt potevitijs ⁊ pctis essentialit̃ cõtraria ipsiq̃z aie hũane vicinior vt eius mũdatio ⁊ decoratio ipsius creatoris imediata opa: necnõ ipa aiarũ reformatio spualis. Possibile est aũt eam tantã esse hoc est tãte afflictõis ⁊ doloris: vt aliam penã ab ipo pnie iusticia diuina nõ reqrat. Plerũq̃z aũt diuine iusticie p hmõi penitudinẽ nõ totaliter satisfit: et ideo necesse est vt supleat̃: vel literatis penitudinibus vel exteriorib⁹ exercitatõibus. Amplius q̃ peccauit ⁊ interius ⁊ exterius in corde scz ⁊ in ope nõne dignũ ⁊ iustũ est vt satisfaciat interius: ⁊ exteri⁹: aut saltẽ eo vsq̃z intus: sicut supradictũ est vt ita sufficiat penitudo interior vt exterior satisfactio non reqrat̃. Q̃ si q̃s dixerit: q: non oportet hec ita esse: qñ exterior satisfactio posset esse tanta p̃m hoc q̃ interior nõ esset necessaria. Rñdeo nõ esse verum: q: exterior exercitatio: nec noie satisfactiõis digna est: nec deo vnq̃z excepta nisi pcesserit de radice interioris. Quodis igit̃ oĩbus necesse est locum esse futuris purgatõibus deputatũ: ppter inumeras animas quarũ hic purgatio p̃m qđ dictũ est non expletur

Q̃ respectu emẽdabiliũ pctõz purgatoriũ esse, pbat̃. Cap. III.

Tertio vero pcta sunt emẽdabilia inter culpas grauissimas que mortales vocant̃ est ex necessitate via ⁊ mediuz ad virtutes ppter quas reddit̃ p̃miũ sempiterne felicitatis alioq̃n nõ esset reuersio siue q̃uersio ab illis ad vtutes hmõi. hoc autẽ est ipossibile manifeste vicz nõ esse reuersionẽ a malicijs ad vtutes ⁊ bonitates. Ipse enĩ aie hũane mutabilitas nõ patit̃ aliquẽ hic imutabiliter esse malum vel bonũ. Sil̃r neq̃z dei altissimi misericordia aut iusticia. huic errori sensus ipe ⁊ experientia frequẽtissima cõtradicit cum manifeste q̃tidie videamus ⁊ bonos malos fieri. et malos bonos. vel eruditõe vl̃ flagellatõe: ⁊ cum diuini muneris adiutorio. Quod malos aũt nõ dico fieri quosdã nisi ppria adinuentõe. Vitia enim ⁊ pcta adinuentões eoz̃ sunt in q̃bus sunt non a deo indite vel imisse. Si ergo mediũ est ⁊ via atq̃z reũsio a malicijs ad bonitates: ⁊ a vitijs ad vtutes manifestũ est q̃ illud mediũ vel via nõ est purgatio vel expiatio. Qua de causa necesse est per expiationẽ minui vitia atq̃z malicias animaruz. Minui inquam q̃tum ad opera et q̃tum ad cogitationes ⁊ passiones atq̃z debilitari habitus malos per cõtrariam ꝓsuetudinẽ

ita vt tam nō ex ipsis ꝓcedant actus mali siue exteriores siue interiores donec radicit⁹ extirpenť et sit facilis ingressus virtutib⁹ i animas hūanas ąrū aduētu aie ipe cōfortenť: decorentur: ⁊ velut renouate ex intimis iuuenescant. Et ꝫ interdū fit hoc. Possibile tñ est ipsi creatori aiarū subito aias ąs voluerit expurgare sicut ꝓtigit i dextro latrone sed de hoc alibi dicē dū est. Nūc aūt intētio mea ē tractare de expiatiōe aiarū que ē de dīna iiuria satisfactio ⁊ expiatio ꝫ ē ⁊ aia⁹ hūanarū emēdatio vl emūdatio ⁊ die ire placatio. Dia aūt ista ꝓueniēt sine fiūt ꝓ afflictionē que vocať purgatoria ꝓpter ꝫ nemo eni ē cui nō māifestū sit ⁊ terena ⁊ mala desideria afflictionem extingui ⁊ ab aiabus abradi: ac etiā radices hmōi passionū ⁊ ope⁹ a deo debilitari vt eis durātib⁹ in actibus hmōi ꝓdire nō possint Et ꝫ ipz attestať natura docz nō solū hoies filios suos et alit subditos ꝓ flagella et afflictōes corrigere et aūtē a vicijs et peccatis ꝫ etiā aialia bruta. preterea si creauit creator altissim⁹ ignē ą purgant metalla cū incōpabilr maior sit cura ⁊ de purgatiōe aiarum hūanarū quō nō creauit ignē quo hūane aie purgarenť. Item cōtraria cōtrarijs curanť: ꝫ culpa ex delectatōe oritū habet: vel ex negligētia aut libidine vñ deleri habet ꝓ penā. Q si dixerit quis q sufficit afflictio penitudinis ⁊ dolor internus spūalis quē vere penitēs habet ꝓ eo q peccauit verū vtiq; dicit. qz sufficit qñq; Et hoc est cū vehemēs ⁊ adeo fortis fuerit habensq; pfectōes qui vt dictū est alt reąrunť verū si paucus fuerit pauceq; afflictōis nō sufficiet ad istā expiationē quare necesse est vt ad iuuek hic donec supleať quicąd deest hmōi expiationi. Q si hic. i. in pñti vita factū nō fuerit necesse est vt post hanc vitā apponať. hmōi supplemētū. Item ym Job Scotū. in. iij. di. xxj. circa principiuz. Ista est cōclusio certa. ſ. q de pctō dimisso in hac vita ꝓ ipsa pena debita soluī pōt ⁊ debet post hanc vitā. Qđ ꝓbať qz nullus cum debito pene glorificať. Aut eni pene simul soluēde sunt cum gloria aut post gloriaz. Sed neutro modo. qz nec pena pōt stare cum gloria nec succedere glorie Ergo si ąs aliqñ est debitor pene necesse est q ꝑus exsoluat illā qđ ądem in purgatorio necesse est fieri.

Secūda pars primi articuli in qua triplicit ostendit q necessariū est purgatoriū esse cōsiderato penitentie statu. secūda pars.

Secūdo ꝓbari pōt purgatoriū esse rōe vere pnie In pnia ądem tria plerūq; cōcurrūt. Primū est punitio. scōm diminutio tertiū satisfactio.

Q; ꝓprie pnia sit ita q; ex ea sequit purgatoriū esse. Cap. I.

Primū qđ cōcurrit in pnia est punitio Aduertendū est eñ q; qui negant purgatoriū ⁊ purgatiōes animarū istaruz ignorāt pniam ⁊ esse eius. Est eni pnia siue interior penitudo iudiciū spūale in quo anima percatrix accusat se testificať contra se iudicat cōtra se vicz se esse dignā tormētis atq; supplicijs infernalib⁹ ꝓ eis que male gessit. Postremo exequit iudiciū ꝓprium cōtra se. ſ. se torquēdo nō tm spūaliter ꝓ cordiales dolores ⁊ verā cōtritionē sed etiā corpalib⁹ afflictōibus qualia sunt ieiunia labores flagella. et alia hmōi. q̄ sacre exercitatiōes denotanť. Et cum videt q; omnia ista nō sufficiūt ad plene satisfaciendū iustitie creatoris: instat oratōibus ⁊ obsecratiōibus apud clementissimū creatorē implorās misericordiā eius: vt ignoscat ei merita supplicia. Deniq; taliter penitētes clare intelligūt q; nulla est afflictio. nullū tormētū. nullū deniq; supplициū qđ hic sibi penitus infligūt: quo nō maiori vel maius incōperabilit debeať pctis gravibus ąbus humane aie sepanť a deo: sed neq; horrores q̄tūcunq; sunt equari possunt vel cōparari cōtumelijs ⁊ iniurijs q̄ pctis hmōi deo altissimo irroganť. Intelligūt ąs maxime qui diuinitus illustranť omnia hmōi pcta ⁊ infinita etiā ⁊ infinitas ꝓ eis penas de rectitudine diuine iustitie debere pctōribus irrogari. Sicut igit seruū fugitiuū non sola reuersio sua ad domū suū. imo etiā iustissime exigunť. ab eo opere ąbus tpe fuge defraudauit domū suū. Sicut etiā vir bellator recedēs a rege suo iminente ei prelio nō solū reuersione iustificať apud regez imo ąs exigit ab eo satisfactio. ⁊ de fide violata et de dānis si qua regi ꝓ eius recessione hactenus puenerūt. sic ⁊ pctōribus nō sufficit sola reuersio ad domū ⁊ regē seculoz omniuz. nisi et dāna subtracte seruitutī subtractiq; seruitij restituant. cōtumeliāq; ⁊ iniuriā fuge sue ⁊ derelictōis: iuxta legē ipius emēdent nisi forte tanta sit humilitas ⁊ deuotio affectioq; interior vt regi ⁊ dño his placeat omne cōtemptū. Purgatio igit penitētialis exterior sequit hmōi iudiciū si datum fuerit spaciū hanc cōplendi nisi vt sepe dixi interior sufficiēs sit: ⁊ pena iudicialis quā etiā penitentialē vocamus sequať animas exeūtes a corpibus suis. ⁊ hoc in purgatorio adimpleť vt statim dicā.

Q; necessariū est esse purgatoriū q; pnie non cōpleńt. Cap. II.

Secundū qđ in pnia cōcurrere solet est diminutio. Cum eni pnia sit indubitāter purgatio animarū hūanarū: ⁊ placatio iū-

mi dei. manifestū est ꝓ hoc: qz aiabus post cor
pora est expiatio ⁊ purgatio de necessitate: cuz
possibile sit ⁊ manifeste cōtingat multas peni/
tentias in vita ista non cōpleri sicut prætactuz
est. qua ꝓpter necesse est vt post hanc cōpleā/
tur vitaz. Que enī clemētissimi creatoris adiu
torio purgari ceperūt hoc ipossibile est rema:
nere impurgatas. qz aut est in ptāte eaz posi/
tum post cōcorporib⁹ exute sunt vt cōpleāt pur
gationē hic inceptā aut nō. Si sic ꝙ cum tanto
libēti⁹ cōto ꝓpinquores se vidēt glorificatiōi sue
ꝫ merito faciāt: tanto cz liberi⁹ ⁊ expeditius cū
to ab ipso corpe ⁊ impedimētis que ex pte cor
poris: ⁊ a vita mūdi istius liberate sunt. ncce ē
eas pficere in vita illa ceptā in pñti purgatōez
quare ncē est esse locū hmōi purgatōibus de/
putatū. Si vo nō est in ptāte earū cum manife
stum sit eas purgationē suā desiderare: ⁊ mōis
oibus velle nihil verisimilius aut credibili⁹ est cz
clementiā creatoris satisfacere tam pūs deside/
rijs earū ⁊ suplere eis oipotenti vtute sua qō
ipse sine eius adiutorio nec esse incipere potue
runt. Ex vtroz igit modo sequit locū esse ta:
libus purgatōibus ꝓparatū.

Qz rōne cōplende satisfactōnis ne/cesse est purgatoriū esse. Ca. III.

Tertiū qō ip pnia cōcurrere solet est sa/
tisfactio. Quidā ignorātes oino ⁊ vir
tutem vere pnie: ⁊ ipius pnie veritatē
atcz satisfactionē dixerūt: qz culpa aiarū fuit:
vel qz nimis tarde expurgationē hmōi incepe
runt: vel qz desidiose nimis ⁊ negligēter in pte
ista egerūt alioqn eam poterāt pfecisse Ad qō
dicendū ꝙ nō est vere penitēs nisi q oino auer
sus est corde ⁊ volūtate a malicia sua. hoc est a
vitijs ⁊ pctis: ⁊ ad deū cōuersus ⁊ eidem adhe
ret toto corde. Talis igit iam deseruit maliciā
penitus: ⁊ apprehēdit bonitatē. factusz est to/
taliter bonus interius quare vel nihil restat in
eo expiādū interius: nisi forte leues aliq culpe
vel forsitan eis aliqd paciēdū restat ꝓ qō satis:
fiat diuino honori atcz iusticie. ⁊ hmōi passio
nes dixi purgatorias ⁊ pniales. Nulli etiā de:
bet dilata pnia suffragari ꝫ si in futuro talis nō
puniret appareret de negligētia dilate pnie cō
modū reportare. Ideo cōsuetudo apud aliqs
hoies est ꝙ volūt sibi satisfieri ꝓ irrogatis in/
iurijs ꝓ pnā aliquā vl cōdignā minorē. ⁊ hoc
est cum clemētes sint: atcz viri iusti Amant au
tem pnā hmōi nō liuore vindicte: ꝫ amore iu:
stitie. qō est cum videāt eam emēdatoriā ⁊ cor
rectoriā pacientiū in multo ampli⁹ amarēt eas
si viderēt aias exide purgari ⁊ decorari. Quia
igit tales intelligunt purgatorie pene que ce:
ptam in hac vita purgationē pnialem pficiāt:
⁊ supleāt leuesz atcz velut desup aspersas ma
culas leuiū pctōz abstergēdo aias purificent.
Ideo ⁊ necessarie sunt multis aiabus: ⁊ ꝓ eas
diuine satisfit iusticie ⁊ clemētie ꝓpterea neces/
se est aiabus humanis post corpa ⁊ tps ⁊ locū
hre huiuscemodi expurgatōis cōplēde. Ideo
tria sunt genera mortuoz: qdaz sunt valde ma
li qbus ecclesie suffragia minime pfūt qdā val:
de boni ⁊ talib⁹ suffragia minime necessaria sūt
quidā nō valde mali sicut qui venialia habēt.
vel iniunctā pniam nō cōpleuerūt. ⁊ his debe
tur purgatoria pena. Ex quo ptz necessario es
se locū vbi hec purgatio fiat.

Tertia pars articuli ꝓmi in q̄ ostenditur purgatoriū necessarinz esse ꝓ gloria dei.

Tertio cz ꝓbari pōt purgatoriū eē rō/
ne diuie glorie. Exurgit enī dñi gloria
magna ex purgatorijs afflictōibus maxime ꝓ
pter tria. Primo qz sunt iuste. scō qz sunt de/
centes. tertio qz sunt decore.

Qz purgatorij cruciatus ostendūt gloriā iusticie dei. Caplm. I.

Primo enī purgatorie afflictōes que in
ferunt his q purgatōe indigēt sunt iu/
ste. Mirant qdam quō clemētissim⁹:
ac benignissim⁹ creator amat vel querat hmōi
animarū tormēta ⁊ cruciatus cum ipse sit essen
tialiter: atcz fontaliter misericors ⁊ miserator ac
pius. Quibus dicēdū ꝙ creator benedictus ⁊
sublimis sicut essentialit est misericors atcz bo
nus sic est essentialiter ⁊ fontaliter iustus. Et p
pter hoc sicut nō querit penas aiaz ⁊ cruciatū
p se: sed qz multipliciter sunt vtiles aiabus ⁊ sa
lutares sic nec querit eas: qz tormēta sunt aiaz
hec enī intentio diabolice credulitatis est. sed
potius qz iuste ⁊ honori suo cōueniētissime in
cztuz enī iuste ⁊ bone sunt sicut iusticia incztū
iusticia bona est. Preterea sicut sūma bonitas
non patit ꝙ bonū remaneat irremuneratū ita
sūma iusticia nō patit ꝙ malum nō remaneat
ipunitū: sed si purgatoriū nō esset malū rema
neret vticz impunitū. Amplius iustū est enī vt
spūs q cōtempto lūmo bono subiecit se infimo.
id est pctō, subijciat postea inferioribus. i. penis
Item culpa est offensiua maiestatis diuine: et
damnosa ecclesie sancte atcz in nobis deforma
tiua pulchritudinis diuine. Sed offensa requi
rit punitionē: dānū reqrit satisfactionē ⁊ defor
matio purificatōnē. ⁊ ꝓpter hoc ncē est ꝙ hec
tria in purgatorio pficiant. si qd de eis deficit
in presenti.

Qd decens est purgatoriū esse ꝓ gloria dei. Caplm. II.

Secūdo predicte pene sunt decētes ad

glozīā dei. Quibusdā enī īnsipiētibus videt q̄ nō deceat creatozis clementiā ita exactricē esse penarū penitētiū aīaz. Quib⁹ dōm est q̄ creatoz nō intendit aliq̄d ꝓpt̄ qđ aliud a se sed opatur qđ ipm decet: qz decet ipm. z nihil magis decet ipm q̄z clementiā z iusticiā. z tam clemētie opa q̄z iusticie etiā p se decentia atq̄ debita sūt p se bona: z p se decora. Et ꝓpter hoc ꝓpter semetipm z p gloria sua operat illa creator optimus: lz inumere vtilitates z imense hoibus p/ueniant ex eis. Preterea tanta est dignitas diuine lucis q̄ cōdecēs est: vt eam soli q̄ sunt mūdi corde cernere possint oculi. Proīde necē est q̄ quisq̄ veniat ad mūdiciā baptismalē anteq̄z ꝑsentet. ꝓspectui diuine lucis. Simul⁹ moriat simul iustissim⁹ z pctōz maxim⁹ in fine tñ ꝙuersus. Non eq̄dem decēs est neq̄ iustū q̄eque cito euolēt ad gloriā sempiternā.

Q purgatozij pene sunt ad decozē glozie. Caplm. II.

Tertio ꝑdicte pene sunt decore etiā ad gloriā dei. qm̄ decent z iusticiā dei: et merita pacientiū seu paciētes ꝓpter merita mala. Q̄ta ꝙo sit iusticie pulchritudo ex hoc clarescere pōt: qz tam vehemēter p dei gloria diligitur ab his q̄ eam intueri ꝑualēt z videre. De quibus ppha erat cum inquit. Letabit iustus cum viderit vindictā: man⁹ suas lauabit in sanguine peccatoris.

Articulus. II. Q a tribus magnis z ꝓncipalibus legib⁹ stabilit purgatorium esse.

Secūdo q̄dem auctozitate firma stabilitur purgatoziuz esse. Non enī est lex de tribus magnis legib⁹ que i purgationē animarū post mortē corpoz non cōsentiat. Nam firmat z stabilit. Primo lege nature. secōdo lege scripture. tertio lege gratie.

Q lex nature attestat purgatoziū esse. Caplm. I.

Primo enī lege nature. Tpe īnocētie purgatoziuz lz esset nō ab hoibus: sed tñ a demonib⁹ fuit inhabitatū: qz regnabat innocentia in natura humana. Neq̄ habitabit post resurrectionē: qz aīabus iustis nō erit luctus neq̄ clamoz neq̄ doloz vltra q̄ ꝓma abierunt. vt dicit Apoc. xxj. Sed tpe legis nature cepit inhabitari tam a demonib⁹ q̄z a malis hoibus Nam naturalis rō dictat q̄ tūc fiebat pnia sicut nūc. Non autē fiebat in sinu Abrae qz tunc ibi leticia erat. Preterea rōnes que in p̄cedēti. j. arti. posite sunt p maiozi parte si bene cōsiderant apertissime monstrant tpe legis nature purgatoziū extitisse cum ex naturali lege sumat robur atq̄ vigorē.

Probat purgatoziū esse lege scripture. Caplm. II.

Secūdo lege scripture. Nam ponitur. ij. Mach. xij. c. Judas vir fortissimus collatōe facta. duodecim milia dragmas argēti misit hierosolymā offerri ꝓ pctis mortuoruz sacrificiū. Et sequit Sancta g̃ z salubris est cogitatio ꝓ defūctis exorare vt a pctis soluant. Sed sicut supra in plerisq̄ locis articuli p̄cedentis maxime in ꝑma z scōa parte ostensuz est necesse est pctā p penas z supplicia expurgari: z in loco determinato ad hoc debere fieri: sicut etiā idipm supra ꝓbatū est. Preterea ꝓ defunctis qui sunt in paradyso nō oportet orare. qz adiutozio illo nō egent. nec insup ꝓ illis q̄ sunt in inferno: qz a pctis solui aut purgari nō ꝑnt. Sunt igit aliqui post hanc vitā nōduz a pctis soluti q̄ solui seu purgari possunt.

Probat purgatoziū esse ex lege gratie. Caplm. III.

Tertio stabilit purgatoziū eē lege gratie: z hoc triplici firmamēto vt ceteramus causa breuitatis. Primo firmamēto xp̄i. scōo ap̄li. tertio ecclīastici institui. Primo inq̄ firmamēto xp̄i. vñ Mar. iij. c. dñs ait Si q̄s dixerit verbū cōtra spiritū sanctū nō remittet ei neq̄ in hoc seculo: neq̄ in futuro. In qua quidē sñia datur intelligi quasdā culpas: in hoc seculo quasdā ꝙo in futuro posse relaxari. Item Matth. xij. dñs ait. Quicūq̄ dixerit verbū cōtra filiū hois remittet ei. qui aūt dixerit verbū cōtra spiritū sanctū nō remittet ei neq̄ in hoc seculo: neq̄ in futuro. Hō ꝙbū exponens Greg⁹. di. xxv. in. c. Qualis sic ait. Qualis hic q̄sq̄ egredit talis in iudicio apparebit vt ꝑsentabit. Sed tñ de q̄busdaz culpis esse ante iudiciū purgatiōis ignis credēdus est p eo q̄ ꝙitas dicit. si q̄s in spūsctō blasphemias dicit. neq̄ in hoc seculo remittet ei neq̄ i futuro. In qua sñia dat intelligi quasdā culpas in hoc seculo quasdā in futuro relaxari. Hō enī devno negat z ꝙsequēs intellectus ptz qz de q̄busdaz concedit. Sed tñ vt p̄dixi hoc de paruis minimisq̄ pctis fieri posse credendū est: sicut est assi duus ociosus sermo ꝓmoderat⁹ risus. vel pctm̄ cure familiaris q̄ue vix sine culpa sibi ipis agit. qui culpā sciunt qualiter declinare debeāt que etiā post mortē grauāt: si adhuc in vita positis minime fuerint relaxata. Insup Matth. v. c. dñs ait. Esto cōsentiens aduersario tuo cito. i. sinder isti murmurāt in malo aut āgelo ad opposituz decertanti dum es in via cum eo: ne forte tradat te aduersariu⁹ tuus iud'ci. i. deo z iudex tradat te ministro. i. angelo z in carcerē mittaris. i. in purgatoziū p angelū deducaris. Amē

dico tibi nō exibis inde donec reddas nouissi/
mum quadrantē Hoc q̄dam de carcere huius
mūdi nō pōt intelligi. eo q̄ nec ibi ponunt oēs
tales: nec de carcere infernali q̄ ibi nunq̄ sol/
uitur nouissim⁹ q̄drans debite pene: sed de car
cere purgatorij intelligi habet: q̄ ab illo exibit
q̄s q̄n̄ soluerit nouissimū quadrantē q̄d dat in
telligi p illud donec. Sed obijcit de hoc termi
no donec: q̄ Gen̄. viij. c. dictū est q̄ coruus nō
reūtebat donec siccarent aque: ⁊ tn̄ postea nō
est reuersus. Et ℳatth̄. ij. c. scriptū est q̄ Jo
seph nō cognoscebat vxorē suaz donec peperit
filiū suū p̄mogenitū Et tn̄ impiū esset dicere q̄
postea cognouerit eam. Ad q̄d dr̄m q̄ hec di=
ctio donec in scr̄ptura duplicit sumi solet. ¶ Pri/
mo modo p semp. Juxta illud ps̄. Sede a dex
tris meis: donec ponā inimicos tuos sca. pe. t.
Nec tn̄ intelligendū est q̄ q̄n̄ ini mici xp̄i posi=
ti eruut sub pedib⁹ eius tpe iudicij generalis q̄
tūc dictat sedere a dextris p̄ris. Et hoc mō ac/
cipi debet q̄d dictū est Gen̄. vij. ⁊ ℳatth̄. ij.
Scdo modo accipit p tpe terminato q̄ transa=
cto al: q̄d fit quēadmodū dici solet Jste ñ come
dit donec extitit hora sexta expleta. ⁊ sic Gen̄.
xlix. assumptū est. Non auferet sceptrū de iu=
da: ⁊ dux de femore eius: donec veniat q̄ mittē
dus est. q̄ ablatū fuit sceptrū q̄n̄ venit Sic est
in p̄posito cum ait. nō exibis inde donec red/
das nouissimū quadrantē q̄d nunq̄ in inferno
fiet: ⁊ sic oportet q̄ hoc dictū de purgatorio in
telligat. Scdo firmamēto apli. Naz ⁊ ipe apls
p̄mo Cor. iij. c. ait. Fundamentū enī aliud ne=
mo ponere pōt p̄ter id q̄d positū est: q̄d est ie
sus xp̄s. Si q̄s aūt supedificat. s. fundamentū
hoc aurū: argētū: lapides p̄cios̄os: ligna: fenū:
stipulā. vnius cuiusq̄ opus manifestū erit di/
es dñi declarabit: q̄ in igne reuelabit. ⁊ vnius
cuiusq̄ opus quale sit ignis p̄babit. Si cuius
opus manserit q̄d supedificauerit mercedē ac=
cipiet Si cuius opus arserit detrimentū patie
tur: ipse aūt saluus erit sic tn̄ quasi p ignē. Ait
enī. Si q̄s autē supedificat supra fundamentū
hoc. s. fidei orthodoxe aurū dilectōis dei: argē
tum dilectōis p̄rimi lapides p̄cios̄os in opera
tione boni: vel si supedificat lignū ⁊c. sed sniaz
mgr̄i sniaz in. iiij. di. xxj. c. j. p lignū: fenū: ⁊ sti
pulā pctā venialia denotant p quandā similitu/
dinē: q̄ venialia in eodē subiecto cum charita=
te existentia p̄nt p ignē purgatorij: ⁊ p spūalez
ignē charitatis ⁊ dilectōis cōsumi: sicut lignū
fenū: stipula cōsumunt q̄ ignē. Et tardius cō/
sumit lignū q̄z fenū: ⁊ fenuz q̄z stipula. Jdeo p
lignū significāt maiora venialia p fenū media/
cria: p stipulā vo minora. que nō destruūt fun
damentū. Et p̄m Greg. nō dicit ferrū: es: ⁊ plū
bum cum. s. destructiua sint fundamēti. Sed q̄
vniuscuiusq̄ opus manifestū erit. l. in fine et si
nō modo. dies enī dñi declarabit. Dies q̄dem
dñi: ideo dicit q̄ in p̄nti vita tp̄s ad bñ opan/
dum ꝯcessuz dies hois nūcupat: sed dies mor
tis: dies dñi dici pōt. Juxta p̄pheticū illō q̄d
in p̄sona dñi ait. Cuz accepo tp̄s ego iusticias
iudicabo: quia inique. scilicz. purgatorij reue=
labit Job. xxviij. Auro locus est in q̄ cōflat.
Et ℳalach. iij. Erit q̄si ignis cōflans ⁊ emū/
dans argentū. Et vniuscuiusq̄ opus quale sit
scz solidū atq̄ saluberrime modicū vel multuz
cremabile māserit. s. in ꝯsumptū a purgatorio
igne q̄d supedificauerit mercedē accipiet. s. sta
tim q̄ statim euolabit ad celū. iam nihil habēs
ad purgandū Si cuiusq̄ opus arserit. l. crema
bile fuerit ab igne. s. purgatorio detrimētū pa/
tiet. s. ⁊ alicui⁹ pene ⁊ minoris glorie: q̄ in pur
gatorio cruciabit tardius gloriā susceptarus.
Jp̄e aūt saluus erit. s. tandē: sic tn̄ quasi p ignē
purgatorij Hoc q̄dem nō pōt intelligi de igne
materiali: q̄ illū ignē nō transeūt oēs impfecti
de q̄bus apls loquit ibi: nec de alio hui⁹ secu=
li igne p idem: nec de igne inferni: q̄ ille nemi=
nem saluat. ḡ loquit de purgatorij igne. Ex q̄
ptz q̄ apls purgatoriū stabilire intendit in p̄di
ctis verbis ⁊ plurib⁹ alijs locis que gr̄a brevi
tatis omitto. ¶ Preterea v̄bū hoc. s. saluus erit:
sic tn̄ quasi p ignem dānatis minime cōgruere
pōt: q̄ salui nō erūt: sed in eternū peribūt. neq̄
de illis intelligit qui sine pctō decedunt: q̄ de
his p̄rime dixerat. Si cuius opus manserit q̄
sine pctō morianť. nihil est p̄pter q̄d igne pur=
gari oporteat. Relinquit ḡ vt de alijs purgan
dis in altera vita qui tn̄ saluabunt intelligat.

Tertio insup stabilit purgatorij esse firma=
mento ecclesiastici instituti. vñ extra de celeb.
miss. iu. c. cum marthe in fine scriptū est. Defun
ctoz alij sunt valde boni: alij mediocriter boni
alij valde mali. alij mediocriter mali. vñ suffra=
gia que fiunt a fidelib⁹ in eccl̄ia p valde bonis
actōes sunt gr̄az: p valde malis ꝯsolatōes viu=
oz. expiatōes vo p mediocriter bonis: ⁊ p=
piciatōes p mediocriter malis. Hec distinctio
sumit ab Aug. ⁊ ponit. xiij. q. ij. in. c. Tps vbi
inquit. Cum sacrificia altaris siue quarūcūq̄
elemosynarū p baptisatis oibus offerunt p=o
valde bonis actōes gratiarū sunt p non valde
malis ppiciatōes sunt: p valde malis: etiaz si
nulla sunt adiumēta mortuoz tn̄ viuoz conso
latōes sunt. q̄bus aūt p̄sunt aut ad hoc p̄sunt:
vt sit plena remissio: aut certe tolerabilio⁹ fiat
ipsa dānatio hec ille. ¶ Preterea hec est cōsuetu=
do vniuersalis eccl̄esie tam latine q̄z grece que
p defunctis orat: ⁊ semp cōsueuit orare cuius
oratio p̄fecto inutilis esset si purgatorium post
mortē nō ponat. Frustra q̄pe oraret p his q̄

in gloria sempiterna seu in inferno dānati. Itē xp̄iana fides ⁊ orōnibus ⁊ elemosynis ⁊ sacrificijs oiq̄ genere pior̄ operū credit defūctor̄ aias lz non oiuz adiuuari vsq̄ ad diem iudicij generalis. Restat igit̄ ut q̄ expurgatōnes siue expiatiōes istas aiarū negant vel cōcedant oibus aiabus vere hic penitētibus solaz penitudinē ⁊ iustificationē interiorē absq̄ alijs opib⁹ ⁊ satisfactionē sufficere aut nō ⁊ si sufficere credunt nc̄e habēt cōfiteri supuacua ⁊ vana esse hmōi opa supradicta que ab ecc̄lia frequētant. Preterea sancta romana ecc̄lia docta ⁊ instructa a beatis ap̄lis Petro ⁊ Paulo ⁊ alijs sc̄tis pontificib⁹ q̄ inumeris fulserūt miraculis q̄usq̄ tam greci q̄ latini vt scōs firmit̄ venerant̄ h̄ semp tenuit hoc insup̄ tinue p̄dicauit etiaz in tpe quo vniti erant greci cū latinis.

Articul⁹ .iii. in q̄ stabilit̄ purgatorium esse triplici expientia clara.

Tertio p̄bat̄ purgatoriū esse expientia clara que hoc p̄ mltiplicia testimonia attestat̄. Primo p̄ testimonia apparitionuz. scō p̄ testimonia rediuiuor̄. tertio p̄ testimonia incredulor̄.

Q̄ apparitōes mortuor̄ ostendūt purgatoriū esse. Capl̄m .i.

Primo p̄ testimonia apparitionuz Indubitatā p̄fecto fidē de purgatorio: et de purgatiōe hmōi faciūt apparitōes ⁊ visiōes aiarū siue hoiuz q̄ in hmōi purgatōib⁹ exñtes post mortē corpor̄ suor̄ apparuerūt tā multi ⁊ tam sepe amicis suis vt adiuuarēt eos/ et eisdē suffragia p̄curarēt similr̄ ⁊ p̄munientes eos vt sibi a futuris supplicijs p̄cauerēt. Apparuerūt silr̄ ⁊ viris sanctis multi petētes ab eis suffragia sua vel vt ab amicis eor̄ ea ip̄is fieri solicitus p̄curarent.

Q̄ testimonia eor̄ q̄ a mortuis surrexerunt ostendūt purgatoriū esse. Capitulum .ii.

Secūdo p̄z hoc p̄ testimonia rediuiuorum hoc est qui de corpis morte surrexerūt qui statū aiarū ⁊ p̄priarū: ⁊ aliarū in predictis purgatōibus existentiū narrauerūt ⁊ testificati sunt: put inuenit̄ in gestis ⁊ scriptis atq̄ narratiōibus sanctor̄ doctor̄ atq̄ peritorū viror̄que nō solū auditu iocūde sunt: sed etiaz vtiles admodūq̄ salutares multūq̄ p̄ficientes ad correctionē hoiuz a suis vicijs ⁊ peccatis/ hemēterq̄ p̄uocātes ad amorē sanctitat⁹ ⁊ desideriū eterne salutis.

Q̄ etiā infideles testificant̄ purgatoriū esse. Capl̄m .iii.

Tertio q̄ patet hoc p̄ testimonia incredulor̄. Nam ⁊ gentes que legem non habent/ neq̄ creatoris b̄dicti notitiā seu fidez: ⁊ tamē semp intenderūt ⁊ adhuc intendūt suffragari animabus defunctor̄ ⁊ adiuuare eas vt liberent̄ ⁊ transferant̄ ad celos vel etiā in deos tanq̄ deificate quasi ex naturali ratiōe vel legeli/cet erronee ad hoc q̄dāmodo inclinati. Scribunt etiā Virgilius atq̄ alij poete infernū esse vel p̄m partē vel p̄m totū deputatū purgatiōibus istis atq̄ Platonē vocari deū tartaror̄ ⁊ pesse supplicijs aiaz quapropter statuerūt eis sacra ⁊ sacrificia q̄bus placaret̄: vt parceret aiabus. Apud eosdē etiā legit̄ mūdū istū terrenū infernū esse in quo secuti vident̄ esse Platonis metaphoras: qui et posuit aias violēta morte de corpibus exeūtes circa corpor̄ suor̄ tumulos cōmorari nec ante inde recedere q̄ cōsūmatum esset tp̄s quo morature erant in corpibus suis nisi eas inde mors violēta expulisset. Exhmōi cōmoratōe vmbras vocari q̄ sicut ego exptus sum. etiā hodiernis tpibus q̄dam phitones ⁊ phitonisse attestari p̄bantur asserētes has vmbras vexare corpora plurimor̄. q̄ vere diuino iudicio vel maleficijs seu ab imūdis spiritib⁹ cruciant̄. Cui igit̄ in dubiū verti p̄t purgatoriū esse. cum illud clare demōstrēt tot efficacissime rōnes oīs mūdi p̄ncipales leges et sanciones: atq̄ tot ⁊ tante expientie longe et certe: necnō ⁊ tot sanctor̄ doctor̄ orthodoxor̄ sñie firme. Resipiscat igit̄ qui in tanta veritate dubius seu incredulus est: vt relicto statu dānationis cum exibit statum p̄sentis vite saltem transire mereat̄. p̄ mediū purgatōis ascēsurus inde ad gloriā sempiternā. In q̄ cum p̄re ⁊ sp̄ū sctō regnat triumphator̄ ⁊ gloriosus dñs ihesus xp̄s. p̄ infinita secula seculor̄ Amen.

Dñica in octaua resurrectionis in mane de purgatorij statu: hoc est de purgād⁹ penalitate iocūditate atq̄ necessitate. Sermo .lxv.

Hic locus est in quo cōstat̄ Job. xxviij. c. Luz quipe aptissime certū est purgatoriū esse. hic necesse est de statu illius: vt dñs dederit aliq̄d enodare. Triplex vero vtilitas ex hmōi fide oriri solet. Prima est vtilitas pctōr̄. scōa mortuor̄. tertia sperandorum. Prima inq̄ est vtilitas pctōr̄. Nam metu future purgatiōis etiā alias nō deterriti penitentiā facillius atq̄ citius in p̄senti incipiunt. ⁊ diligētius eam p̄sequunt̄ anteq̄ defraudant̄ hac p̄nti penitētiali vita. Scōa vtilitas est mortuor̄ q̄bus: sicut infra dicet̄ multa et varia suffragia porrigunt̄. Tertia no vti

litas sequit ex ꝓdictis. nam ꝑ purgatorij fidez ordinato ꝓgressu mens erigit ad spem future i mortalitatis ⁊ retributois ꝓfecto nihil magis erigit mentes ad deiectionē vitioꝝ et passionū inordinatarū. nihil magis aiat ⁊ cōfortat ad acquisitionē ꝑfectū atq; custodiā earūdē. ⁊ ad cōpositionē mox tantāq; hūane vite decoratōez quā spes future imortalitatis que post purgatoriū expectat: hoc ptz in his q̄ aliam vitā non credūt atq; nihil boni in ea sperāt: qui omnia cum credūt ipa luce pñtis vite amittere ⁊ finire. his nullus est amor ꝑfect⁹. nulla cura sue cōponēde vite: ꝙ totos se exponūt ⁊ tradūt instar iumētoꝝ voluptatib⁹ corpoꝝ. ⁊ spurcitijs vicioꝝ totūq; hūane vite decus in brutales delitias trāsferūt ac se deformāt. Sed qz ad futurā retributōez nemo nisi oīno purgat⁹ puenire ꝑt ideo his q̄ in gra seu absq; finita pnia moriunt Job vbi. s. inq̄t. Auro locus est in q̄ ꝓflat Aurum q̄pe in diuitijs ꝑciosius est ⁊ ꝓgrue significat gram dei. at eos q̄ in gra nōdū finita pnia decesserūt. huic auro locus est. s. purgatoriū. in quo cōflat. i. fundit. ⁊ ab impuritate ad plenā puritatē mutat. vt aurū sic in gloriā sempiternā possit transferri. In q̄bus vbis oñdit de purgatorio triplex status ¶Primus est penalitatis ibi q̄ ꝓflat. scōs charitatis ⁊ iocūditatis ibi. auro. tertius est nccitatis ibi locus est. hoc idem ponit ppha in ps̄. d. Misericordiā ⁊ iudiciū cantabo tibi. In q̄bus vbis tres ꝓdicti status eoꝝ q̄ sunt in purgatorio describunt ¶Primus est status penalitat⁹. de q̄ dicit iudiciū. scōs est status charitatis. cum addit cantabo tibi tertius est status pietatis seu necessitatis. cum inq̄t Misericordiā ¶penalitatē dicūt sibi. iocūditatem dicūt deo. necessitatē vero suā. ꝓximo suo manifestant: ⁊ hoc pōt esse aliud thema in ꝓsenti sermone.

Articulus. I. de purgatorij statu et multiplici eius iocūditate.

Primus inq̄ est status penalitat⁹ et de hoc ppha inq̄t. Judiciū. s. dei iustū factum est sup nos qui in purgatorio sumus Circa qd iudiciū tria cōsideremus. ¶Primo purgatorij locū. scdo purgatorij subiectū. tertio purgatorij suppliciū.

De loco purgatorij ⁊ q̄ infra terrā sunt quattuor receptacula. Cap. I.

Primo aūt ꝙsiderem⁹ purgatorij locum vtrū aūt locus aliqs ꝑ se his purificationib⁹ deputat⁹ sit solus ⁊ ꝓpri⁹. nulla lex vel alia scꝑtura sacra determiat. Apparet aūt ex visionib⁹ ⁊ reuelatōibus aiaꝝ hmōi: qz in multis locis mūdi hui⁹ terreni purgatōes ⁊ supplemēta pniaꝝ fiant. pōt etiam rōne ꝓbari. cū eni purgatōel hmōi supplemēta sint pnialiū satisfactionū sicut infra dicet. nō oportet q̄ alius locus sit eis q̄ pnie. Idem eni locus sp debet toti ⁊ ptibus. Ubi enim est locus hois: ibi pedū ⁊ manuū. purgatōes aūt iste pniaꝝ sunt partes. Dicunt aūt q̄ttuor esse habitacula sub hac habitabili ra. quoꝝ tria distinguunt ꝑm triplex genus pcti. s. infern⁹ ⁊ hic debet culpe mortali. lymbus ⁊ hic debet originali. ac purgatorius ac hic veniali. ¶Primū est infern⁹ dānatoꝝ: in quo est pena sensus ⁊ dāni atq; tenebre exteriores ⁊ interiores. i. absentia gre: et glorie. Scōm est supra illud: ⁊ hic dicit lymbus puerorum: vbi est pena damni. ⁊ nō sensus. et sunt ibi etiā ꝓdicte tenebre. Tertiū. s. purgatoriū est supra lymbū. in q̄ est pena sensus et damni ad tps ac tenebre exteriores sed nō interiores: qz sunt in gra dei cōstituti. Qd aūt in ꝑfato loco purgatoriū sit patz rōne. qz locus pene est locus ignobilis: sicut locus glorie est locus nobis. sed locus purgatorij est locus penalis cū hic locus sit debitus rōne culpe: q̄ debet esse ignobilis. sed locus q̄to supior est tāto nobilior est. ⁊ q̄to inferior est: tanto minus nobilis est. ¶hec Bonauen. in. iiij. di. xx Quartū etiā est supra illō. s. receptaculū seu lymb⁹ sctōrum patrū. vbi fuit pena dāni ⁊ nō sensus. Fuerunt ibi tenebre exteriores: sed nō tenebre ꝓuatōis gre. ⁊ hic nūc post xp̄i resurrectionē vacuus manet. ¶ Ꝗttuor loca ponit mgr sniaꝝ in tractatu de resurrectiōe. De lege q̄ cōi locus purgatorij est vbi dixim⁹. Scōm tn̄ specialē dispēsationē assignant aiabus loca alia ꝑticularia ⁊ diuersa. qz diuersis diuersa sunt cōcessa loca vt ꝓpter celeriorē eoꝝ liberationē vt possint alijs suas indigētias reuelare. vel ꝓpt nr̄am instructionē vt recogitem⁹ post hanc vitā magnū restare pctōibus cruciatū. vel ꝓpter alicui⁹ sancti ꝑpetrationē. sicut legit sanctū ¶Patriciū cuidam in quodā loco purgatoriū impetrasse: ex quo fabulose ortum est q̄ ibi purgatoriū esset. ¶hec ꝑm Bonauen. in. iiij. di. xx. q. vltima concordat Rich. de. med. vil. in di. xxj. ꝑcul absit a fideliū mētibus adhibere fidē spirituū de visionibus imūdoꝝ: q̄ diuino secreto iudicio ꝑmittunt cruciare atq; vexare aliqs dicētes se esse aias defunctoꝝ. poscētes ꝑ eis celebrari missas elemosynas dispensari. ⁊ alia bona fieri. Qt illudāt atq; decipiāt in his ⁊ alijs hoc efficiunt ⁊ sub aparētia boni. Sed manifeste ꝙincitur esse demones infernales: ⁊ forte sunt illi q̄ ad exercitiū animarū illoꝝ hoiuz q̄ obedierūt fuerūt deputati cum sepe annūciāt secreta q̄ illi opati sunt. licz etiā aliter sciri pōt eis ¶Nam si anima est beata tunc regnat in celo: si est dānata tunc cruciat in inferno. Si purgat cū talis

ala sit in charitate pfecta atq; secura ꝓtra charitatē nō vexaret neq; cruciaret quēq; cōuincitur enī talē esse spīm infernalē ad decipiēdū animas: ⁊ ad mittēdū eas in errores falsitat. Ad deus ideo ꝓmittit vt electi in spūalibus luminibus illustrent ⁊ multipliciter inde eruditi reprobi vero decipiant ⁊ illudant. Non dico tñ q; beati ⁊ purgati ⁊ dānati aliquo diuino iudicio p aiarū vtilitate nō appareāt hoibus qñq; sed raro. sed de ꝑdictis illusiōibus plen⁹ est mūdus ⁊ intelligētibus nullū lucrū sed multū damnū inde apparet sequi. Hoc testat Augu. xiij. q. ij. c. Fatendū. vbi inq̄t. Multi ⁊ viuos aliq̄s ex mortuis venire credūt: ⁊ male q; fantasinata sunt xxxvj. q. v. Ēpi eor. Rō vo quare aie que purgant nō apparēt caris suis est occupatio illa penalis qua ibidē detinent ne exeant nisi magno munere gre dei. Et hec alterutra duarū causarū valet vt vel ipse poscāt ⁊ mē dicent a charis suis viuētibus suffragia q̄bus adiuuent ad celeriorē suam liberationē. vel vt eos ꝓmoueāt atq; muniant de malis que eis iminēt ⁊ istruāt de agēdis Aie aūt btē ñ visitāt aias charorū suorū que in angustijs pñtis vite pegrinant nec cōsolant: nec istruūt eos de his que agēda sunt: nec circa ꝑicula que iminēt ꝓmuniūt. ⁊ hoc nō est ex obliuione: nec ex incuria defunctorū sed q; hoc dono gre indigni sūt viuētes: aut eo nō indigēt: que infernali carcere detinent nō debet hīe questionē apud intelligentes. nec mirū est q; carcerati ⁊ vincti tam longe a vita sua ad charos suos nō veniūt. nō enī in ptāte est exire de carcere: ⁊ vinculis hui⁹modi cōdemnatis.

De his qui in purgatoriū nō descēdunt atq; de his qui ibi purgant.

Capitulum. II.

Secūdo cōsiderem⁹ purgatorij subiectū. i. eos q; vadūt ad purgatoriū. Circa q̄ aduertēdū est q; q̄ttuor hoiuz genera ad purgatoriū nō descendūt. Primo q; decedūt in pctō originali. scō q; decedūt in pctō mortali. tertio qui decedūt in charitate ⁊ absq; veniali pctō. Inter q̄s cōnumerari pñt infantes q; statim cum sint baptisati decedūt. q̄rto ſm q̄sdaz nō descendūt in purgatoriū. q; statū religionis assumūt. ⁊ statim absq; aliq̄ purgabili morīūt cum religionis assūptio baptisma a btō Bern. denoiat. Proinde religionē intranti de ꝑteritis culpis nō est pnia iniūgenda: sicut ꝓtz de peni. di. j. c. his auctoritatib⁹. ⁊ extra de voto ca. scripture. vbi de hoc in glo. nō inueni relinq̄tur: q; q; tria tñ genera hoiuz purgatoriū vadunt. Primo q; solū cū venialib⁹ morīūt. scō q; pniam ante obitū suū nō egerūt. sicut ꝓtingit his q; absq; cōfessione moriunt cōtriti. tertio q; sibi pniam iniunctā nō cōpleuerūt Nam pnia a sacerdote in cōfessione iniūcta: aut est maior aut equalis aut est mino⁹ Si est maior: tunc id q; plus fecerit homo: cum morīt in augmentū sue glorie cedit. Si equalis tunc sufficit ad dimissionē totius culpe ⁊ pene. Si ꝓ vo fuerit minor. tūc id q; reliquū est ex ꝓtute diuine iusticie in purgatorio emēdat. Deus enī q; modos et mēsuras pctō⁹ ⁊ penarū nouit addit penas sufficiētē: ne aliq̄ pctm maneat impunitū. vñ Prou. xxv. Aufer rubiginē de argēto: ⁊ egredietur vas purissimū.

De purgatorij igne tormētis ⁊ supplicijs.

Tertio ꝓsiderem⁹ purgatorij supplicia et tormentū. Ad huius intelligentiā aduertendū est q; q̄ttuor sunt q; gradatim adiuuicē cōparāt. Prima est pena huius mūdi. scōa est pena purgatorij. tertia est pena limbi. q̄rta est pena inferni. Prima inq̄ est pena huius mūdi. ⁊ hāc supat pena purgatorij. vñ. xxv. di. in c. q; in aliud seculū Aug⁹. inq̄t. Qui in aliud seculū distulit fructū cōuersiōis: ꝑus purgabit igne purgatōis. hic ignis ⁊ si nō sit eternus: mirū tñ modo est grauis. supat enī oēm penā quā vnq̄ aliq̄s passus est in hac vita: vel pati pōt. et idem hr̄ de pe. di. vl. in. fi. vbi addit. Nūq̄ in carne inuēta est tāta pena. Iz mirabilia martyres passi sūt tormēta. Et multi neq̄ter q̄ta sustinuerūt supplicia: de hac tñ afflictōe. q̄ttuor licet ꝓsiderare. Primo afflictōis rōnē. scō afflictōis ꝓditionē. tertio afflictōis suasionē. q̄rto afflictōis administrationē.

Afflictōis purgatorij ratio.

Primo inq̄ ꝓsiderem⁹ afflictōis purgatorij rōnē. Be q; ſm Rich. de med. villa in. iiij. di. xx. dom est: q; de hoc multiplex rō dari pōt. ſm q; in ipo purgatorio duplex est cruciat⁹. Unus est dāni: q; s. retardātur a visione diuina. scōs est sensus. ſm q; a cōrporali igne instrumēto diuine iusticie punit. Prima rō est respectu dāni. q; q̄to aliq̄d magis desiderat tanto eius absentia molestior est Et q; affect⁹ q; sūmū bonū desiderat post hanc vitā in aiabus sctis intētissim⁹ est magis q; aliq̄s alius affectus tpalis rei pñtis vite. q; nō retardat affectus corpis sui mole ⁊ termin⁹ feruēdi sūmo bono iam adueniss̄et nisi illud impediret. ideo carētia eius molesti⁹ tolerat Scōa rō est respectu sensus. cum enim dolor nō sit lesio sed lesionis sensus: tanto aliq̄s magis dolet de q; cūq; lesiuo. q̄to magis est sensitiuū Proinde lesiones que sunt in locis sensitiuis maxime cauſant dolorē. Et q; totus corpus sensus est ab

anima: ideo si in ipm aliqd lesiuꝫ agat necesse
est qd maxime affligat. ⁊ ideo sicut ꝑdictꝫ est:
ab Aug. Oportet q purgatorij pena ⁊ crucia/
tus qtꝫ ad dannꝫ: ⁊ qtꝫ ad sensꝫ: excedit oem
cruciatꝫ ⁊ pntis vite penā. Tertia rō acerbita
tis purgatorij pene tam sensus qꝫ etiā dānī est:
q: cum deus plus querat emēdā qꝫ penā plus
ponderat in pnia virtutē bone volūtatis qꝫ pe
nam afflictōis. Proinde plus ponderat modi
cam penā voluntariā in pśenti vita qꝫ multam
non ita voluntariaꝫ in futuro. sicut plus valet
modicū auri qꝫ multuꝫ plumbi. ideo necesse q
id quod deficit in volūtate ibi supleat in acer-
bitate.

Afflictōis purgatorij cōditio.

Secūdo cōsideremus purgatorij cōdi-
tionē. De ipso qdem igne q̄ anias pur
gat est loqui: vel qtꝫ ad id qd ꝓius
affligit. ⁊ sic est corporeus. vel qtꝫ ad id qd
ꝓximo: ⁊ imediate affligit. Primo modo dici
tur ignis nature. scdo modo dicit ignis similitu-
dinarie. sicut dicitur leo verus. ⁊ leo depictus
vtrūqꝫ tangit Greg⁹. cum ait in eo ardēt qñ ar
dorē videt ꝓpter ea ignis ille corporeus dupli
citer cōsiderari pōt. Primo vt est instrumen-
tum nature. ⁊ sic agere pōt in corpus: ⁊ non in
animā. Scdo vt est instrumētū diuine iusticie
et sic agit in animā imꝑmendo in illā speciē per
quā affligit. q: violēter illa specie informat. vt
sicut aia implicuit se terrenis per culpā: sic me
rito ꝑm ordinez diuine iusticie vnit igni a quo
suscipiat penaz. Quidā vero hunc purgatorij
ignem non ꝓpriū putant esse corporeū. sed pe-
nam ⁊ afflictionē qua diuine iusticie satisfit de
defectibus purgationuz in pśenti vita non cō/
pletarū. ⁊ hmōi penā intelligūt non vnam esse
vel numero. vl specie. imo multas ⁊ hoc eis vi
sum est ex apparitōibus ⁊ reuelatōibus sepefa/
ctis. Nam multi apparuerūt ex mortuis modis
scz quibus fuit beneplacitū creatoris: ⁊ reuela
uerunt penas varias ⁊ multas sue purgatōis
Porro hic vel ille purgatorius ignis plus vel
minus cruciat ꝑm q plus vel minus quisqꝫ de
cremabili secum adduxit: ideo ꝑdicta pene di/
uersitas est: non ex diuersitate ignis agentis:
sed subiecti paciētis. Sicut sub eodē sole. vnus
plus estuat: alter vero minus. vt ait Greg. Ne
cesse est enim: sicut ait Aug⁹. q tñ vrat dolor:
qtꝫ tum inheserat amor. ⁊ tanto quisqꝫ torquea
tur diutius. qto eius affectus venialius plus
adherebat.

**Per multas similitudines et ex/
empla persuaderi potest cōditio pur/
gatorij ignis q̄ cum sit corporeus animas vrit.**

Tertio cōsideremus afflictionis suasio
nem. scz q corporeus ignis animas vrit
Ad remouendū ergo admirationē de
prędictis rebus quas imperiti posse esse nō cre
dunt: sed more suo quecunqꝫ non vident alios
non videre existimāt: ⁊ quicqd non cognoscūt
cognosci posse desperāt: ⁊ nihil esse penitus opi
nant. In ꝑmis dicam hmōi hoies nō credunt
ignem esse qui aquaz combureret. nisi hoc esse
credere: vel oculi sui vel testimonia fame inu-
mera et irrefragabilia cōpulissent. Hic autem
ignis grecus denoiat. Et huius notē esse spe/
cies Arti. attestat. docens cōpositōes ⁊ modū
cōfectiōis ipōrꝫ in tractatu singulari cōposito
de eisdē. Similiter ignē esse qui tñ oleo extin-
guatur. ⁊ aqua frigida accendat. qñ crederent
hmōi hoies: nisi errorē eorꝫ cōuincerent expe/
rientia sensus: vicz visus atqꝫ tactus. Hic au-
tem est ignis qui est in calce viua: quādo etiaꝫ
crederēt lampadē inextinguibilē posse fieri vi/
delicet: que nec vento nec pluuia extingui pos
set: nisi fuisset famosissima illa lāpas que in tē-
plo veneris quondaꝫ fuit: ⁊ lucebat in ea albe-
stus lapis qui semel accēsus reuera nūqꝫ extin
guit vento nec pluuia. et est lapis liuidi et fer-
ruginei coloris. Est etiaꝫ ignis q̄ vulgo vocat
aqua ardēs que cōfectio notissima est: ⁊ ignis
iste nihil ꝓsumit ꝓter qꝫ seipꝫ. Est enī liquor ex
quattuor vel ex q̄nqꝫ rebus ꝓfectus quo cum
aspergunt ⁊ liniunt alicuius capillu nō est ne/
cessariū: alia lucerna ad mēsam in q̄ sedet: nam
capilli eius ardere vident: ⁊ lucēt ad modū fa-
cule ardētis: ꝑmanētibus semp capillis illesis
Est etiā ignis quē cōditor benedictus creauit
in hac habitabili terra: q̄ absqꝫ corporꝫ lesione
cruciat intolerabiliter aiaꝫ apropinq̄ntiū atqꝫ
eum tangentiū. Et dicit ignis ille esse in regno
sicilie vel ꝓpe illō: vt tollat admiratio ⁊ dubie
tas hmōi hoiuz q̄ admirāt ⁊ credere nolūt: qr
ignis q̄ytiqꝫ corpeus est possit agere i spūales
substas. Reperiunt qꝫ alij ignes in lacubus vel
potius ipi lacus. ex quibus ⁊ in q̄bus intincte
faccule accendunt ⁊ ardēt. Ampli⁹ si hanc vir
tutē creator oiuz deus dedit ventri struthionis
vt ferrū durissimū ⁊ feruidū coquat i nutrimē-
tum corpis sui. Quid mirū si dedit igni virtu/
tem sic torquendi. Et si ecōtrario dedit ventri
animalis eiusdē: vt a ferro ignito nihil vsioni
aut lesiōis alterius paciat. quō nō potius igni
vel alij corpori dedit vel dabit ꝓvtutē maxime
cum dignū ⁊ iustū sit apud ipm: vt corp⁹ q̄/
bus culpabiliter ⁊ iniuriaꝫ ⁊ ꝓtumeliā creato-
ris se subiecerūt ⁊ ad dilectationē subūciant in
uiti ad afflictionē ⁊ penaz: vt in q̄bus et q que
regem glorie delectabiliter offenderūt: in his:
et q hoc tristabiliter paciant. Hoc ꝓfecto diui

ne iustitie exigit ordo: vt aiam que peccādo se rebus corpalibus subdidit. eis ꝑ subdat in penis. Non igit̄ incōueniēs est neq; admiratiōe dignū si ignis ille cū agat virtute dei cuius est instrumētū in vindictā maloꝝ: agat in animā sepetā illā videlicet cruciādo: Addere ꝑ libz ꝓtra eos qui mirant̄ qualr̄ ꝑ corp⁹ torqueri vl̄ affligi ꝑñt aie defūctoꝝ: qua ibi i corpales. oio sunt. Qui ꝓculdubio nec ea que iugiter vidēt et sentiūt cognoscere ꝑñt. duz vidēt alas hūanas iugiter delectari et molestari a corporibus et ꝑ illa: quis enim non videat q̄lr delectabilia corpalia inflammant animas desideriis et voluptatib⁹ irreciant et captiuāt: Sūt et quedam tristabilia eosdem contristant: Quot enim molestias desidertozum q̄t et q̄tos dolores et cruciatus turpiū amoꝝ speciose mlieres ingerunt aiab⁹ stultoꝝ. ꝛ qñq; etiā aiab⁹ sapiētū. Quis nō intelligit insup q̄ta et q̄lia tormēta pacient aie auaroꝝ a diuiciis et diuitiaꝝ passiōib⁹ h̄ ē corruptiōib⁹ ꝛ diminitiōib⁹: q̄ta superbi vt de aliis taceā a solis detractiōib⁹ et aliis vilitatib⁹ et a vilificatiōib⁹ corpalib⁹ q̄s explicare et enarrare sufficiat. Nō igit̄ mirēt tales si aliquis ignis corpalis sit q̄ aias hūanas incorpib⁹ ꝛ a corporib⁹ sepatas affligere valeat et torquere Scōa aūt est pena purgatorij de q̄ dixim⁹ nūc et hec supat penā lymbi: qz q̄ sunt in lymbo oi spe salutis ꝑuati sunt: ꝛ exn̄tibus i purgatorio penā mitigat spes salutis. Tertia est pena sensus ꝛ hanc supat pena inferni: qz vltra penā dāni qua etiā alij sentiūt: i inferno dānati sustinēt penā sensus Maioꝝ est tn̄ pena dāni q̄ sensus ꝯm Hiero. Cuius rō est qz magis obuiat eterne felicitati: eo q̄cū pena dāni bt̄itudo incōpassibilis est. nō aūt̄ cū pena sensus. sicut ꝑz in passione dn̄i nr̄i ihesu xp̄i cuius aia in passione ꝛ sp beata fuit. Quarta ḡ ꝛ maxima pena vltra p̄dictas oēs est pena inferni. ꝑ nunq̄d pena sensus inferni excedit penā sensus purgatorij: cōiter solet dici q̄ eternitas sufficit ad excessum illū sine mali intensione. sed hoc penitus est ignotū ꝯm Francisci de maronis.

A quibus torquent̄ aie que in purgatorio sunt.

Quarto ꝓsiderem⁹ afflictōis administratōe: a q̄bus torqueant̄ q̄ in purgatorio sunt questionē hz ꝯm Bonauē. in. iiij. di. ij. q. v. cōcedendū est afflictionē quā paciunt̄: q̄ in purgatorio sunt nō fieri ministerio demonum nec spirituū supnoꝝ nisi forte q̄tū ad directionē. Credēdū est enī q̄ in egressu ale a corpore suo assistunt ꝛ spūs bonus: ꝛ spūs malus vnus vel plures. ꝛ tūc ꝯm ꝓitatē sniam ferrt: et si bona est ꝑ ministeriū angeli vel adduci in celū vl̄ in purgatoriū q̄ siq; postq̄ purgata fuerit ꝑ eius ministeriū educat̄. ita q̄ ipe tm̄mō sit adiutoꝝ ꝛ nō toztor. Si ꝓo sit mala ꝑ ministeriū demonū deduci hz ad tartarea ignea. ꝛ hoc tanq̄ magis ꝓbabile ꝓcedendū est. q̄uis nihil sit in hac pte temere asserendū. Addūt q̄daz q̄ ex diuina pmissiōe demones in hac vita qñq; affligūt bonos. Cui⁹ rō est. qz in vita ꝑñti inter hoies ꝛ demones datus est locus pugne: ꝛ tūc habēt in eis exercitij ptātē. post hāc aūt vitam nō sic. ꝓinde aer iste caliginosus assignat⁹ ē demonib⁹ magis ꝓpter temptādi officiū q̄ ꝓpter hoiuz aliq̄d supliciū. ideo in purgatorio. ꝯm Bonauē. ꝛ Rich. in. iiij. di. xx. nō decet illum q̄ vicerit diabolū postea puniri ꝑ ipm sed aie q̄ in purgatorio sunt iustitie adherēdo diabolū vicerūt. ideo nō esset ꝓueniēs q̄ eoꝝ ministerio punirent̄. Amplr̄ illā penā indubitāter sciunt demones esse ad vtilitatē coꝝ q̄ purgāt̄ sed demōes vtilitatē aiaꝝ nō querūt sed dānū Ex q̄ videt̄ q̄ aie in purgatorio ministerio demonū nō puniunt̄ Item alius est q̄ punit filiū et alius est q̄ punit latrunculū filiū punit dn̄s domus. sed latronē punit emissari⁹ ꝛ toztor: sed demōes sunt toztores. ꝛ iusti sicut filij: ḡ nō est cōueniēs illos ab eis puniri.

Articul⁹ .ii. de duodecim gaudijs eoꝝ qui in purgatorio sunt.

Secūdus status aiaꝝ que purgant̄ ē io cūditas. Et de hoc ꝓpha ait Cantabo tibi. s. dn̄e: ad gloriā tuā Circa aūt hoc gaudiū purgandoꝝ tria ad pñs ꝓsideremus. Primo huius gaudij causalitatē. scōo q̄ditatem. tertio q̄titatē.

De primis quattuor gaudijs eorū qui in purgatorio sunt. Cap. I.

Primo inq̄ ꝓsiderem⁹ huiꝰ gaudij causalitatē. i. ꝓpter q̄d aie purgatiōi gaudēt: lz eni sicut p̄dictū est tales aie crucient̄ pena sensus. tñ ꝓpt̄ h̄ gaudiū. Primū ꝓfirmatōis. scōm certificatōis. tertiū affectōis. q̄rtū ꝓformatōis ꝛ trāsformatōis Primū gaudiū est cōfirmatōis. Nam gaudēt in illis penis qz ꝓfirmati sūt in gr̄e nec valēt malū velle nedū agē ꝑ hac q̄dē gr̄a ꝓfuāda a sctis feruide tolerāda sūt tormēta ꝛ horrēda supplicia quēadmodū in ꝑsona eoꝝ ad dn̄m ꝓpha inq̄t Propt̄ te mortificamur tō die: existimati sum⁹ sicut oues occisiōis. Scōm gaudiū qz sūt certificati de gl̄ia dei. vñ iaz sūt bt̄i spe certissima ꝯm Bonauē. in. iiij. di. xx. q. iiij. Aie i purgatorio maiorēt h̄nt certitudinē de gloria p̄adysi q̄ ille q̄ sunt in via qz h̄nt certitudinē quēadmodū ille que in vet̄. te. erant in lymbo. Et hec certitudo media est inter certitudinē p̄me et vie.

Nam in ꝑma est certitudo itentõis euacuãs expectationẽ atq timorẽ. In via vo est certitudo expectatõis timore mixta. eo ꝙlibet labi ꝑt dũ est in via. In purgatorio aũt est medio mõ scz certitudo expectatõis. qz. s. nõdũ obtinuert gloriã: ꝫ est euacuatio timoris ꝓpter liberi arbitrij ꝓfirmationẽ. qz aia scit ꝙ deinceps peccare nõ põt: z de hac spe certa illoz. Sap. iij. dr spes illoz imortalitate plena ẽ. Tertiũ gaudiũ est affectõis: qz affectati sunt ad diuinã iusticiã ideo delectanr paciẽter tollerãdo diuinã iusticiam in se. Vñ ꝓpha de hmõi iustis ait. d. Letabit iustus cum viderit vindictã. s. sup se exerceri ꝑ ꝑteritis culpis. Quartũ gaudiũ est ꝓformatõis z transformatõis. qz sunt transformata charitate pura. ideo ipsi volũtarie sustinẽt oia eis inflicta. Nam vt testat Hugo de arra spon qz teste Salomo. Cañ. viij. Fortis vt mors dilectio dura: sicut infernus emulatio Lãpades eius: sicut lampades ignis atq flãmarũ. aque multe non potuerũt extinguere charitatẽ. Ex his ptz ꝙ lz hi qui in purgatorio sunt grauissima paciant tormẽta. tñ melior z felicior est status eoruz. ꝙ illoz qui sunt in mundo: ideo Eccleſi. iij. ait. Laudaui magis mortuos ꝙ viuẽtes seu viuos.

De secũdis ꝗttuor gratijs seu gaudijs aiaz que purgant. Cap. II.

Secũdo ꝓsideremus huiꝰ gaudij ꝗddiatem. i. de ꝗ aie in purgatorio gaudẽt vñ ꝗttuor sunt de ꝗbus maxie gaudẽt Primũ est sctõz afflictio. scom est iustoz participatio. tertiũ est ꝓpha pfectio. ꝗrtũ ẽ primoz subuẽtio. Primũ gaudiũ est sctõz affectio. sup ni siqdẽ ciues assidue orant deũ ꝑ illis primis suis ꝗs cruciari cernũt. Sm enĩ Bonau. in. iij. di. xlv. duo inducũt orare sctõs ꝓ his ꝙ in purgatorio sunt. Primo ꝗdez ꝓpter eoz nccitatẽ qua indigẽt ab alijs releuari. Scdo ꝓpter dei volũtatẽ: qz vult ꝙ vnũ membrũ aliud releuet et ꝙ ꝑ se inuicẽ mẽbra xpi sollicita sint. vñ cuz ipsi sũt liberati etiã debẽt alios adiuuare. Tertio ꝑ eis orant ꝓpter futurã iocũditatẽ seu felicitatẽ. s. vt eoz gloria augeat. cũ videãt eos futuros ꝓciues suos. vñ z angeli scti sepe visitãt eos z ꝓfortãt. Ideo in mysteriũ Judi. ij. dicit Ascẽdit ꝙ angelus dñi de galgala ad locũ flentium. galgala vo reuelatio eius interptat. z signat gloriã paradysi vbi oĩbus btis dñs ꝑ gloriam reuelat. Inde angeli scti ascẽdũt ad locũ flentiũ ꝗ ꝓxie est paradysus ad quẽ flendo suspirant oẽs ꝗ in purgatorio cruciant. Aliter etiã locus flentiũ purgatoriũ dici põt: ad quẽ ascẽdunt angeli scti vt ꝓsolent eos. z hec est potissima ꝓsolatio quã hñt purgãdi. Scom gaudiuz est iustoz ꝑticipatio seu cõnexio. oẽs ꝗdem veri xpiani vnũ corpꝰ sunt. Cuius rõnẽ declarat apls ad Heb. iiij. d. Vñ sumus inuicẽ mẽbra. scz in mystico corpe eius. z maxime hi ꝗ sunt in charitate ꝑfecta. ꝗs amor dei cõnectit z vnit. cuius est ꝑticipatio inidiꝑm. de ꝗbus se esse iubilando ꝓpha cantabat. d. Particeps ego suz oiuz timentiũ te: z custodiẽtia mãdata tua Vñ meritũ cuiuslibz iusti in pñti vita degẽtis in ꝗ cunq statu ꝗ in gra dei est. ꝑticipat in vniuso mũdo. insup z in purgatorio. Nam sicut oculꝰ nõ põt tñ sibi videre. nec os tñ sibi comedere. nec pes tñ sibi ire. z sic de alijs mẽbris. qz qlibet mẽbrũ ꝑ toto corpe opat. sic z vnus ꝗq ꝑfectus: imo ꝙlibet ꝗ est in gra ꝓstitutus. Proinde sicut hũano corpi natura cuilibet mẽbro necessitatẽ suã de sũpto nutrimẽto plus minusue cõicat. sic z gra dei de ꝙlibet ope meritorio a ꝗcũq ꝓpetrato oĩbus electis mira ordinatõe dispẽsari solet. z sicut mẽbra iam nutrita z roborata subueniũt alijs mẽbris z auxiliũ ꝑstant sic z illi de purgatorio postq ad padysuz accesserũt ꝑcibus z orõibus suis exñtes purgatorio iuuant z implet in eis illud Gal. vj. Alter alterius onera portate: z sic adimplebitis legẽ xpi Tertiũ vo gaudiũ eoz est ꝓpha pfectio Nã sm Aug. ꝗ in hoc seculo magis meruit alios adiuuare: in altero amplius iuuat. Pone ꝙ moriat paup cum multis meritis tñ aliqd hz ad purgãdum z moriat magnus diues cum paucis meritis hñs plurima ad purgandũ. dico ꝙ elemosine ꝑ diuitẽ dispẽsate paupi ꝓderũt amplius siue minus sm ꝙ suis orõnibus meritis z exẽplis in pñti vita iuuit diuitẽ illũ viuũ sine defectu. Ex ꝗ ꝑt patere ꝙ vtlle sit orõib⁹ z meritis z exemplis viuos vel mortuos diuites z ꝗslibet adiuuare: cum hec plus ꝓficiant faciẽti ꝗ recipienti. qđ testat ꝓpha. di. z oratio mea in sinu meo cõuertet Quartũ vo gaudiũ est primoz subuẽtio que ꝗdem eis quadrupliciter inotescit. ꝑmo diuina inspiratõe. scdo angelica reuelatõe tertio nouiter morientiũ ãnũciatõe. ꝗrto expiẽtie cognitõe qz ꝓpter suffragia que impediunt eis expiunt sibi diminui penã. z de duob⁹ ꝑdictoz. xiij. q. ij. c. Fatendũ Aug. ait. d. Fatendum est nescire ꝗdez mortuos ꝗd hic agat. sed dum agit hic postea vero audire ab eis ꝗ hinc ad eos ꝙgunt moriẽdo nõ ꝗdem oia: sed que sũt nuunt etiã isti meminisse. z que illos ꝗbus hoc indicãt oportet audire. ꝑñt etiã ab angelis ꝗrebus que hic agunt ꝑsto sunt audire aliqd mortui. que vnũ quẽq illoz audire debere iudicat cui cũcta subiecta sunt. hec ille Cõueniẽs itaq est vt eisdẽ ꝑdictis ꝗttuor modis inotescãt a ꝗbus z que fiunt eis: vt cum de purgatorio fue-

rint liberate: ⁊ in gloria angelor assũpte. gras suffragãtibus suis impendat p eis deũ intercedendo. Non eni possibile est: vt ingratitudo vl aliud qcunq; viciũ locũ habeat in gloria sempiterna.

De vltimis quatuor gaudijs illor q in purgatorio sant. Cap. III.

Tertio ꝓsiderem⁹ hui⁹ gaudij qttatez ⁊ q plus in purgatorio gaudẽt. Circa qd qttuor gaudia distinguamus. Primum est gaudiũ recipiẽtis: scõm est gaudiũ facientis. tertiũ est gaudiũ singulare seu pticulare. qrtũ est generale seu vniũsale. Primũ gaudiũ est recipiẽtis. Nam magis ꝓsunt suffragia illis p qbus fiunt q̃ ꝓdesse possint aliq̃ cõmoda seu remedia q̃ in ꝟ mũdo alicui ꝓferunt. qz pena q̃to est grauior tanto remediũ est cõmodius. sicut meli⁹ est liberari a flagellis scorpionũ q̃ canũ. Sz. s. patuit q̃ta sit purgatorij pena: vñ Aug. in qdã Ser. inqt. Ignis ille durior est q̃ qcq̃ in ꝟ seculo penarũ aut videre aut sentire aut qd cogitare qs possit. Scõm vo est gaudiũ faciẽtis. Nam talia suffragia plus prosunt faciẽti: q̃ aliqd aliud mie opus: qz q̃to pena ⁊ miseria est maior tanto mia est floridior: et fecũdior. Proinde qz isti sunt Ser mo. maxime miseri. vñ Damas. in Ser mo. de his q̃ in fide dormierũt: ait. Quicũ q̃ primi salutẽ agonizat. Primũ sibi pdest: scõm primo. ideo ista suffragia facta in charitate cũ sint sicut supradictũ est magne miscõie: ꝓsunt faciẽti etnaliter: ꝟ recipiẽti nõ nisi tpaliter. De tali etnali pfectu q̃ puenit faciẽti gaudẽt etiã q̃ in purgatorio sẽ. Sed qd si ꝟ p q̃ suffragia fiunt credit eẽ in purgatorio: ⁊ tñ est in inferno. Scõm qcũ sint opa pietatis: ⁊ q̃ recipiẽs nõ est dignus: ad ipm faciẽtẽ reuertit suffragij virtus. Juxta illd Luxl. Si ibi fuerit filius pacis sup eũ requiescet pax vra: sinaũt ad vos reuertet. Quid si credit eẽ in purgatorio: ⁊ est in padyso. Scõm q̃ in predictis duob⁹ modis ꝓsunt faciẽti: ⁊ vltra. s. saluatus obligat adorando ꝓ suffragãte: ⁊ pie credit qd id pficiat. tertiũ gaudiũ est singulare seu particulare. Nam suffragia q̃ fiunt p vno: plus sibi ꝓsunt q̃ si eadẽ p plurib⁹ fierẽt. Ad cuius intelligentiã notandũ Ser m Rich. in. iij. di. xlj. ad curandã penã ꝓcurrit ꝟtus agẽtis: ⁊ dispositio paciẽtis: qz Ser m phm. ij. de aia actus actiuorum sunt in paciẽte pdispoito. põt q̃ diminui alicui⁹ pena vel ppter diminutionẽ ꝟtutis ex parte agẽtis: vel ppt diminutionẽ dispositõis ad paciendũ ex parte sustinẽtis. sicut p augmẽtationẽ cuiuslibet istor pena augeri põt. vñ in equaliter dispoitis ad paciendum ab eq̃li ꝟtute inequaliter paciunt: ptz etiã ⁊ exemplũ: pena eni magnũ onus portãtis diminui põt vel p diminutionẽ oneris. vel p aliq̃ ꝓportationẽ ꝟtutis. illius q̃ portat onus. que diminuit in ipso dispositio ad paciẽdũ ab onere. Sic q̃ dupliciter modo ꝓtingit intelligere diminui penã illor q̃ sunt in purgatorio Primo p satisfactõz. scõdo p ꝓsolationẽ. q̃tũ ad diminutionẽ pene. Primo mõ suffragia facta determinata p vno tñ. alijs q̃ dem nõ pfũt: qz ꝟtus eor nõ attingit: nisi illũ ad quẽ determinat. ⁊ cui applicant p intentionẽ agẽtis. Sz scõdo mõ facta p vno alijs pfũt: qz dei mia puidẽte suffragia p qcũ q̃ in purgatorio exũte alijs oibus inotescũt. ⁊ qz se iuicẽ diligũt ex charitate: nec sibi inuidẽt aliq̃mõ ideo oes gaudẽt de illius pene alleuiatõe. p q̃ suffragia facta sunt. Hoc siq̃dem gaudiũ reddit gaudentẽ minus dispositũ ad ꝓtristantẽ penã. nõ credo tñ q̃ tñ gaudiuz in eis sit q̃ tota eor pena totalit tollat: ne forte abbreuiat: ꝟ forte intentionẽ paciẽt mitigat. Rõ pdictor Ser m Bonauẽ. in. iij. e. di. dari põt: qz suffragia sunt ad soluendũ penã seu reatũ. ꝟ plus est satisfacere p debito multor q̃ vnius tñ ⁊ facili⁹ satisfacit p debito vni⁹ q̃ p debito multor. q̃ plurib⁹ suffragijs indigẽt duo q̃ vnus. qz si diuidant inẽ eos vterq̃ minus hz. Hui⁹ sñie est Sco. in. ij. qdlibeto. ⁊ Franci. de maro. ⁊ Rich. in loco p allegato. Et addũt q̃tuor validas rõnes quarũ ꝑma est. qz oẽ suffragiũ bonũ est limitatuz. nullum aũt limitatũ bonũ põt esse eq̃lis ꝟtutis ad plura: ⁊ ad vnũ. Scda rõ est qz eadẽ rõne qua tñ posset in trib⁹ posset in infinitũ. cum non sit dare magis rõnẽ in vno q̃ in alio ⁊ sic finitũ suffragiũ hret infinitũ valorẽ. Tertia rõ est qz eodem die possent tot aie liberari q̃t in purgatorio sunt: cũ oia suffragia totius ecclie vident suffragere p vna aia ⁊ q̃cũ q̃ scelerata: ⁊ sic frustra purgatoriũ ponerẽt. Quarta rõ est qz tũc frustra ecclia specialia suffragia ordinasset si tñ p desent cõia. ⁊ hec videt esse intẽtio Augustini de cura agẽdi p mortuis. ⁊ bti Greg. ad Bonifaciũ. Huius etiaz sñie est Tho. in pe. in. iij. di. xlv. Ex q̃ ptz Ser m Rich. q̃ suffragia facta p vno tñ: q̃tũ ad satisfactionẽ tñmodo ꝓsint sibi ⁊ non alij de cõi lege. q̃tũ vo ad ꝓsolationẽ adhuc magis ꝓsunt illi si charitatẽ habz: qz ceteris paribus magis gaudet q̃libet de bono suo q̃ alterius. posset tñ alius tantã charitatẽ hre q̃ plus cõsolaret de suffragio qd̃ p alio fit q̃ ille p quo fit. Sed cõtra pdicta obstat Job. de cõ. di. v. in. c. nõ mediocriter: ibi ait. q̃ p cũctis aiabus cuz ps. vel missa dicit nil minus q̃ si p vno q̃libet ipor diceret accipit. Ad hoc dicendum q̃ dictũ Job. debet intelligi de valore p viam cõsolationis: vt dicũt quidã. Et adhuc tñ non videret verũ qñ plus gaudẽt q̃libet de

bono ꝓpꝛio ꝙ̄ alioꝝ alter. Dicꝫ ꝙ referendo alioꝝ opinionē Hierony. ibidē locutus est ꝑm Richar. Adhuc obstant ꝗdam dicētes. ꝙ ex supꝛadictis sequeret ꝙ recipiēti multos ad ꝑticipationē bonoꝝ suoꝝ bona sua opa minus essent vtilia. Ad hoc dom ꝙ nō sequit Nam ꝑm Tho. charitas nō minuit si in multos affectus distribuat: imo amplius auget ⁊ crescit. ⁊ ꝑm Rich. plus ꝓfert sibi illud opus charitatis in bona sua cōicando. ꝙ̄ sibi detrahat etiaz ꝗ ad pene sue remissionē de fructu bonoꝝ suoꝝ cōicatoꝝ. ⁊ bona etiā si cōicata faciēti ea in nullo sunt minus vtilia: sed magis ꝗ ad augmētū ꝓmij gloꝛia sempiterna. Hec Rich. Quartū gau/dū est generale seu vniuſale: ⁊ hoc ꝓtingit qñ generalia suffragia ꝓ defunctis fiunt. tūc ꝗdez talia suffragia meliozib⁹ ꝓsunt. Nam hec est regula iusticie distributiuo a iusto iudice deo in purgatoꝛio ꝓseruato: qꝛ melioꝛa bona cōia melioꝛib⁹ ꝑm ꝯtutē distribuant. Proinde Aug. in li. lxxxiij. q. inqt ꝙ hec suffragia eis ꝓsunt: ꝗ cum viuerēt hec sibi vt postea possunt ꝓdesse meruerūt. Ex quo elici pōt ꝙ qui amplius meruerūt. amplioꝛ eis ꝓsunt. Sed nunqd aliqs suffragia subditi oꝛdiare pōt ad quoscūq; sibi placet. Dicendū ꝙ nō: ꝛ posset eum ad talia suffragia obligare. Ratio est: qꝛ nunq; meritū alicui ꝓdest nisi ꝑm intentionē merētis. cum intētio sit necessaria circūstantia in meritoꝛio actu ꝑm Francis. de maro.

Articulus. III. de vtilitate suffragioꝝ que ꝓ defunctis fiunt.

Tertius status aiaꝝ defunctarū est pietas seu necessitas. et hunc statū ꝓpha tāgit cum ait. Miam ꝗ̄ miam clamarent parētibus ꝓsanguineis ⁊ amicis ꝗ eis suffragia p̄stare possent ⁊ debēt: vel qꝛ de miseria miam amici postulāt expectāt. Circa aūt miaz et pietatē tria ad pñs cōsiderem⁹. Primo que suffragia seu bona sūt eis grata. ſcō ꝙ fiunt eis ampliꝰ grata. tertio in ꝗbus magis fiunt.

De quadruplici genere suffragioꝝ que fiunt ꝓ defunctis.

Primo inq̄ ꝓsiderem⁹ que suffragia seu bona sunt eis grata. Circa qō aduertēdum est ꝙ. xiij. q. ij. c. anie defunctoꝝ Greg. ad Bonifaciū ait. Anie defunctoꝝ quattuoꝛ modis soluunt: aut oblatōib⁹ sacerdotuz aut p̄cibus sctoꝝ. aut caroꝝ elemosynis aut ieiunio cognatoꝝ. Eiusdē ſnie est Aug⁹. vbi. ſ. in. c. Non estimem⁹. Adhuc ꝗtuoꝛ tūc alia bona ꝗ ꝓ moꝛtuis fiunt: vel fieri ꝑ̄t generaliꝰ reducunt. sicut sunt suffragia cois ecclie bona facta ꝓ eis: ꝓnia ꝓgrinatio suoꝝ ⁊ restitutio alienoꝝ. ꝙ si defunct⁹ dimisit ꝙ restituant. ⁊ nō restituunt cum ꝗs ꝓmisit restituere. vel aliter obligat⁹ est. sed nō seruat. hic furtū cōmittit retinendo aliena inuito dño. ⁊ ꝓdito: est illi⁹ cui obligat⁹ est ꝗ foꝛte est ius ꝑ: mr̄: maritus: aut vxoꝛ: vel alius ꝗcūq; cōsanguine⁹ vel amicus post p̄dictos ꝓfecto culpabiles sunt. hij ꝗ cupidine vel auaricia: vel alꝫ nō satisfaciēt vl̄ differūt satisfacere ea ꝗ ꝓ ecclesijs hospitalib⁹. religiosis paupibus: ⁊ ꝓ alijs pijs causis relicta sunt cum impij p̄dones ⁊ sacrilegia sacris cōstitutis iudicent. vñ. xiij. q. ij. c. ꝗ oblatōes. i. legata ad pias causas ꝑm glo. defunctoꝝ retinēt. ⁊ ecclesijs tradere demoꝛant: vt ifideles sunt ab ecclia abijciēdi. qꝛ vsq; ad exinanitionē fidei ꝓuenire certū est ac pietatis diuine exacerbatoꝝ qꝛ ⁊ fideles de coꝛpe recedētes votoꝝ plenitudine. ⁊ paupes ꝓsolatu alimonie: ⁊ nccia sustētatiōe fraudant. His igit tales ꝗ̄si egentiū necatoꝛes. nec credētes iudiciuz dei habēdi sunt. vñ ⁊ ꝗdam patrū. ſ. Joh. in scriptis suis inseruit cōgruēti ſnia qua ait. Amico quippiā rapere furtū est. ecclas ꝛo fraudare sacrilegiū. Itē aliud ꝓsiliū in p̄cedēti. c. ait: ꝗ oblatōes defunctoꝝ. i. relicta ad pias causas ꝑm glo. aut negant ecclesijs: aut difficulter reddūt: tanq̄ egētium necatoꝛes exercent vel excōicent. Item ibi. ſ. in. c. Cleri vel seculares ꝗ oblatōes parētum ⁊ relicta ad pias causas a parētib⁹ aut donata: aut testamēto relicta retinere p̄stiterint: aut illud qō ipſi deuouerint ecclesijs vel monasterijs tradiderint offerēdū: sicut synodus sancta ꝓstituit velut necatoꝛes pauperū ꝗusq; reddant ab ecclesijs excludāt. Tales ꝗdem nemo absoluere debet si satisfacere possunt p̄iusq̄ satisfaciant quēad admodū ostensum est in quadrageſimali de christiana religione sermone. xxxviij. articulo. j. capitulo. j.

Que suffragia aiab⁹ defunctis amplius ꝓsunt. Cap. II.

Secūdo ꝓsiderem⁹ ꝗ̄ suffragia sint moꝛtuis ampliꝰ ḡta Circa qō adūtendū ē ꝑm Raym. ꝙ suffragia ꝓ defūctis ꝓsunt ad solutionez pene. Aꝗ̄ ꝗttuoꝛ modis absolui p̄nt. Primo ꝓ intercessionē christi. ⁊ hoc modo iuuant ꝓ alterius oblationē. ſcō quasi ꝓ p̄priam mēbroꝝ intercessionē. i. ꝓ oꝛōnes sctoꝝ et iustoꝝ. tertio ꝓ modū redēptōnis pene: ꝗ̄ fit ꝓ elemosynaꝝ largitionē. ꝗ̄rto ꝓ modū solutōis pene. ꝗ fit ꝓ ieiunioꝝ afflictionē. Quia igit melius est charitatis opus qō in deū dirigit q̄ in hoiem. Jō duo p̄mi modi eo ꝙ dirigūt in deū potioꝛes sunt q̄ duo vltimi nisi foꝛte ꝓ accidēs inq̄tū. ſ. elemosyna ipetrat oꝛōnes iustoꝝ. Qꝛ ꝛo meliꝰ est charitat⁹ opus cōis q̄ puate ⁊ ſp̄ālis. Iterū qꝛ bonū q̄to cōius tanto diuini⁹. iō

elemosyna ieiunio pferenda est Alij tñ dicũt q in suffragijs istis gradus fm vtilitatẽ reperiũtur. qz illa meliora sunt fm genus suũ q eliciũt a vtute pfectiori. z ideo ozõ q est actus charitatis melior est ipa oblatõe q latere actus est z oblatio melior est q elemosyna qz vtus latere excedit vtutẽ mie cũ sit sũma mortaliũ. Et elemosyna melior est q abstinẽtia. qz mie vtus excedit virtutẽ tpantie. Sed nunq̃d missa p defunctis sicut z alia ipi defũcte equaliter pdest? Dom fm Tho. in. iiij. di. xlv. q in officio missenõ solum est sacrificiũ: sed etiaz sunt ibi ozões: z ideo suffragiũ misse ptinet in se pdicta duo. s. sacrificiũ z ozões. Qz tũ q est ex pte sacrificij oblati missa de q̃cũq dicat: equaliter defuncto pdest: b est q pcipuũ est in missa. Sz ex parte ozõnũ magis pdest illa in q̃ sunt ozões ad b determinate. Iste tñ pfectius recõpẽsari põt p maiorẽ deuotionẽ: vel eius q̃ dicit missaz: vel eius q̃ facit dici: vel etiã p intercessionẽ scti cuius suffragiũ implorat. Prosũt q̃q defũctis ceremonie z solẽnitates q̃ in ecclijs p eis fiũt. sic sũt cãpane pulsatio. officioz decãtatio. cereoz illuminatio aque bñdicte aspsio. thurificatio zc. q̃ ibi fiunt que ab eccla rõnabiliter sunt instituta ad spũalia designãdũ: sicut ptz p diaconũ in. vij. de eccle/siastica ierarchia. Et lz sint tñ sensibilia signa vicz cum ptineãt ad virtutẽ latere fm Aug⁹. de ciui. dei. Et talis vtus est meritoria:

De triplici differentia facientiũ suffragia, p defunctis. Ca. III.

Tertio insup ꝓsiderãdũ est a q̃bus grata sũt mortuis suffragia ista. Circa qõ tuoz differẽtias hoiuz q̃ p mortuis suffragia pdicta agũt repire ꝓtingit. Prima differẽtia ẽ bonoz z melioz. scda ẽ iustoz z pctõz tertia est pctõz occultoz z pctõz manifestoz. z oẽs hi suffragijs suis diuĩsimode pficiũt vel pficere pñt his q̃ in purgatorio sunt Prima inq̃ differentia est bonoz z melioz. Añ ceteris paribꝰ q̃to ista suffragia fiunt a meliori tanto vtiq̃ meliora sunt: qz ceteris paribꝰ actus ille magis meritorius est q̃ a maiori charitate est elicitꝰ vl̃ imparatus: z q̃to psona inkcedẽs gratiosior est: tanto pces eius intentiꝰ exaudiunt. Scda est pctõz z iustoz: hac dria ꝓsiderata tenendũ est q magis pficiũt suffragia hois iusti q̃ criminosi z pctõris qz eius opa mortua esse dicunt z pces amici exaudibiliores sunt q̃ inimici. Vnde Greg⁹. ait. si is q̃ displicet ad intercedẽdũ mittitur. irati animꝰ ad deteriora puocat. Tertia dria est pctõz occultoz. vñ talis hõ suffragia et cetera eius bona nec sũt vtilia ad gloriã sempiternã eo q mortua sunt. tñ defunctis duplicit̃ pdesse pñt fm Franciscũ de maronis. Primo qz opa mortua fm oẽs pficiũt ad tpalia bona. sed talia bona sunt q̃ acqrunt p talia suffragia supradicta cum purgatorij pena tpalis sit. Scdo qz opa mortua satisfactoria sunt cuz hõ exñs in mortali culpa possit satisfacere p seipo lz nõ sint meritoria ad eternã vitã. sic dicẽ Sco. in. iiij. di. xv. q. j. Et de b satisdictũ est. s. fmo lx. arti. j. c. iiij. per totũ. Quarta dria est pctõz manifestoz fm eni Bonauẽ. in. iiij. di. xlv. distinguẽdũ est circa oia genera pdicta suffragioruz. qz suffragia facta: aut sunt opa sacralia. vt celebratio misse: z tũc qz opa dei sunt rõne contenti, psunt siue a bonis siue a malis fiunt. Aut sunt alia opera z hoc dupliciter. aut eni pure a malis. sicut aliqs malus ozat: ieiunat: vl̃ aliter sese affligit p aliq̃ alio. z tũc nõ credo q valeãt p defunctis. aut fiunt a malis ad imperiũ alicuiꝰ iusti. vt ipius defuncti. vel eius amici. de re q̃ illius est in elemosyna vel ad ꝓsortiũ alteriꝰ vt qñ duo psalteriũ legũt: vnus exñs in charitate alter nõ: vl̃ in alijs opibus vt qñ dat elyna iusto vt p defuncto ozet. Et tũc valẽt rõne charitatis boni hois cõiũcti: lz altera ps sit in crimie etiã manifesto Aliter etiã dici põt q hec suffragia z silia bona p ministrũ malũ z publicũ pctõrẽ. p causa defunctiõis triplicit̃ valere pñt. Primo ex vtute ꝓiuncta. scdo ex vtute ecclĩastica. tertio ex vtute aliena. Primo eni valere pñt ex vtute cõiuncta. lz eni si fiant ex ppzio pctõz motu talia bona nõ valeãt tñ ex ꝓsequẽti z p accidens inq̃tũ p elemosinã mali hois serui dei excitati ozant: p defunctis valere pñt. Scdo ex vtute ecclĩastica. nam si talia bona fiant per hoiem malũ vt ministrũ publicũ dei vel totiꝰ ecclesie. vt sacerdos q̃ celebrat missaz vel exequias mortuoz in templo dei. z tũc qz ille itelligit facere cuius sit vice. sicut ptz p Dyoni. in. iij. ca. celestis hierarchie Inde ẽ q talis sacerdos heretic⁹ fm formã eccle cõsecrãs fm Aug. sacrm ꝓsecrat: z hoc sacrm in fide totius ecclie pficit et nõ in fide vnius singlaris psone: vt pz. xxiij q. iiij. c. q̃d faciet. Tertio valere poterit ex vtute aliena. Nam si fiunt p hoiem malũ vt ministrũ puatũ. s. puate psone de mãdato illiꝰ. scz exñtis in charitate. siue sit defunctꝰ siue viuus tunc talia psunt quẽadmodũ seruus exñs in gui pctõ. q̃cũq mie opus facit ex pcepto mgri vl̃ dñi charitatẽ hñtis meritoriũ est: magis tñ pdesset si ministri fozẽt etiã in charitate: qz tũc opa illa meliora essent ex vtraq̃ parte Cũ hoc ꝓcordat Tho. z Pe. in. iiij. di. xlv. Quis q̃ tã impius tam inhũanus atq̃ crudelis erit q̃ p filijs parẽtibus. p fratribꝰ z sororibꝰ. p cõiuge vel vxore atq̃ p ꝓsanguineis: z alijs q̃busli bet sibi charis nõ cõicabit iuxta debitũ seu pos

se: suffragia p̄dicta cū. j. Thimo. v. apls dicat. Si q̄s suoꝝ ⁊ maxie domesticoꝝ curā nō egit seu nō habet. fidē negauit ⁊ est infideli deterioꝛ A qua infidelitate liberet nos rex ⁊ dñs viuoꝝ et mortuoꝝ xp̄s iesus q̄ cū p̄re ⁊ spūsc̄tō viuit et regnat in secula seculoꝝ Amen.

Dñica in octaua resurrectōis infra diem de gloria eoꝝ qui in charitate fideliter ⁊ triūphaliter p̄seuerant vsq̄ in finem.

Sermo. LXVI.

Esto fidelis vsq̄ ad mortem ⁊ dabo tibi coronā vite. Apoca. Preclara charitatis virtus ⁊ p̄seuerātie cōstantia triūphalis frēs dilectissimi audaciā p̄stant ⁊ affectionē cōcedūt: vt q̄ in hoc ope a charitate initiū sumpserim⁹: ⁊ de charitatis dignitate sermonē ꝓtinuam⁹ etiā in charitatē ꝓsūmatā. p̄seuerantē victoriā tanq̄ in vltimū finē ac btitudinis fontē ac portā salutis affectū calamū ⁊ conatū totis viribꝰ cōcludamus Hoc enī sūmus opifex rerū in opibus suis seruauit. Nam sicut ex charitate cūcta cōdidit ⁊ charitate cūcta ligauit sic opatus est vt ordine sue dispositōis seruato ad vltimā charitatez rursus vniuersa finaliter pueniret. Inde vtiq̄ fuit q̄cū hoiem ad pticipāda diuine charitatis gaudia sicut dixim⁹ a p̄ncipio charitas benigna creasset: ⁊ ille infelix homo seipm charitatis iūctura soluisset: q̄ nō sustinuit euz charitas q̄ illū creauerat deperire: sed descēdit de supnis ad yma. de deitate ad humanitatē ⁊ de celso celoꝝ habitaculo. ad vteruz virdinalē: vt tanto iam artius hoiez ad sui dilectionē astringeret: q̄to manifestiꝰ ad hoiem suā dilectionē mōstraret: solaq̄ charitas hoiez pducit ad eū solaq̄ charitas deū inclinauit ad hoiem ⁊ hominē sublimauit in deū atq̄ beatū facit in vita sempiterna. Ad hoc imitādū nos hortat apls ad Eph̄. v. di. Estote imitatores dei sicut filij charissimi: ⁊ ambulate in dilectōe: sicut et xp̄s dilexit vos: ⁊ tradidit semetipm p vobis oblationē ⁊ ostiā in odorē suauitatis. In q̄bus verbis de diuina charitate tria oñdit. Primo exēplū ad q̄ debem⁹ inspicere. scdo iter ad q̄ debemus incedere. tertio modū cum q̄ possemus in vltimū glorie terminū puenire. Nam exemplū inducit: iter deducit: ⁊ mod⁹ pducit. Primo enī oñdit dilectōis exēplū q̄ debem⁹ aspicere: q̄ ad dilectionē inducit: ⁊ de hoc inquit. Estote imitatores dei. ⁊ merito ꝑ dicit: q̄ deꝰ est exemplar. Primū ⁊ necessariū oīuz bonoꝝ et maxime charitatis Ideo merito imitādus ē Et addit sicut filij charissimi chari pfecto dicit ꝓpter imaginē creatōis, q̄ dicit charissimi ꝓpter similitudinē glorificatōis in q̄ erit charitas cōsummata. Scdo oñdit dilectōis iter. p q̄ debemus incedere: q̄ iter deducit. Et de ꝑ subdit. d. Et ambulate i dilectōe Hec ambulatio fit passibus affectuū. locutionū ⁊ opationū: q̄bus p viam dilectōis ad deū ambulam⁹. de q̄bus. s. in toto hoc ope disseruim⁹. Hec est via de qua Proū. iij. ad aiam dñs ait Ducā te p semitas eq̄tatis. s. in p̄ncipio. quas cū ingressus fueris nō artabunt gressus tui. sed sp dilatabit tibi dilectōis via. Tertio oñdit dilectōis modū cū q̄ possem⁹ in terminū puenire. Et hic modus est triplex. Primꝰ est modꝰ amoroſus. scds ē modus laborioſus. tertiꝰ p̄t esse modꝰ fructuoſus.

Primus modus est amoroſus. vñ ait Sic ⁊ xp̄s dilexit nos q̄ nō p se: ꝑ p nob dilexit nos Joh. iij Sic ds dilexit mūdū vt filiū suū vnigetum daret. Scds est modus laborioſus: vñ ꝑb dit. Et tradidit semetipm p nob. nō aliū in oblationē. s. in exēplari vita. ⁊ ostiā i morte amoroſa. vñ ad Eph̄. j. Dedit semetipz p pctis nr̄is Tertius modus est fructuoſus. Et de ꝑ addit In odorē suauitatis Tria enī redolere solēt. s. attrita vt spēs. ꝓbusta vt thus. ⁊ effusa vt vinū Sic etiā xp̄s p̄mo attritus est ꝓpt̄ scelera nr̄a. Esa. liij. Scdo cōbustꝰ est amoris igne: aliter enī agnus nō esset edibilis Exo. xij. Tertio sanguinem suū p̄ciosissimū habūdanter effudit in cruce vñ p̄s. Sicut aq̄ effusus sum: eteni sic xp̄s in suā gloriā introiuit. vñ Lu. vl. dr. Oportuit xp̄m pati: ⁊ sic intrare in gloriā suā. Ad hoc siḡdem imitādū exhortat nos dñs in v̄bo ꝓpositō. d. Esto fidelis vsq̄ ad mortē vt s. In q̄bus v̄bis triplex mysteriū declarat Primū est pbatōis ibi. Esto fidelis. scdm est triumphatōis. ibi vsq̄ ad mortē. tertiū est coronatōnis. ibi. Et dabo tibi coronā vite.

Articulus. I. q̄ ad fidelitatez serui tria requirunt.

Primū inq̄ mysteriū est pbatōis. ido Joh. ait. Esto fidelis p̄cipit enī dñs fidelitatē hr̄e seruū suū: q̄ nihil p̄ciosius reputz seruitio suo ideo inq̄t. Esto fidelis. Tria siḡdē p̄cipit aie fideli in h̄ v̄bo. Primo ꝓfidētiā. scdo pacientiā. tertio ꝓtinuationē seu opationē ꝓtinuā. Ex his tribus fidelitas vera cōprobat.

Q̄ fidelitas ad deū ex trib⁹ originē habet. Caplm. I.

Primo inq̄ p̄cepit dñs cōfidentiā. vñ Joh. ait Esto fidelis. Hec fidelis cōfidentia ex trib⁹ ꝓsideratōibus originē hz. Primo ex ꝓsūmatōe large libertatis. scdo ex ꝓsideratōe sūme v̄itatis. tertio ex ꝓsideratōe ineffabilis pietatis. Primo inq̄ originē hz ex ꝓsummatiōe large libertatis: eo q̄ gratis offert dñs

glorią suą Matth. vj. Querite ꝯ ꝑmũ. i. precipue regnũ dei. Et merito ꝙdem ad hꝫ inuitat atq; monere nos debet ipi⁹ regni eternitas. vñ ps Regnũ tuũ regnũ oiuz seculoꝝ. speciositas sap. ij. Accipiet regnũ decoris. tranꝙllitas Math xiij. Colligẽt de regno eius oia scãdala. Scdo exꝰsideratõe sũme vitat ꝙ pieꝰfortat nos Lu. xij. Nolite timere pusillus grex: qz cõplacuit pri vro dare vobis regnũ. s. sempiternuz. q. d. ẽm Glo. Regnũ celoꝝ q̃rite et de reg̃ diffidat: qz pꝰopulẽta bonitate dabit vob. nõ vris meritis: ꝫ qz cõplacuit pri vro donare vob regnũ Tertio exꝰsideratõe ineffabilis pietat. sic Apo v. Job. ait. Signa⁹ es dñe ds nr accipe libz̃ et apire sigcula ei⁹: qm occisus es. et redemisti nos ds in sanguie tuo ex oi tribu et lingua et pło: et natõe: et fecisti nos deo nro regnũ et sacdotes et regnabim⁹ sup terrã. s. viuẽtiũ. Et iterũ Jo. ij. dz. Sic dñs dilexit mũdũ: vt filiũ suũ vnigenitum daret. s. in mortẽ ꝓ redemptõe nra.

Qd ad acq̃rendũ regnũ celoꝝ paciẽtia ꝓpter tria necessaria est. Ca. II.

Decũdo ꝓcepit pacientiã: ex q̃ ꝙfidẽtia manifesta sit. Ideo ad Heb. x. dz. Pacientia eni vob necia est. s. ad acq̃rẽdũ regnũ celoꝝ Luc. cp. xxj. dñs ait. In paciẽtia vra possidebitis aias vras. Et de hꝫ triplex rõ dari põt. Prima rõ est qz nõ recipit nisi amicũ scdm qz nõ recipit nisi ꝙdignũ. tertia qz nõ recipit nisi ꝓbatũ. Prima inq̃ rõ est qz ds in regno celoꝝ nõ recipit nisi amicũ. Nõ aũt aliq̃s est amic⁹ nisi in tribulatõe cõprobet. et hꝫ si assit tps in q̃ hõ ꝓbari posset. Jõ Jaco. j. dz. Btus vir q̃ sustinet temptationẽ: qm cũ ꝓbat⁹ fuerit recipiet corõnã vite. quã repromisit ds diligẽtibus se. Scda rõ ẽ qz ds nullũ recipit ibi nisi cõdignũ. s. celesti gloria et corona. ꝫ nemo est ad corõnã idoneus nisi in tribulatõe stabilis ꝓ seuerauerit iuxta illud apli. ij. ad Thi. ij. Non coronabit nisi q̃ legitime certauerit. Legitime ꝙdem certat q̃ i tribulatõe ꝓseuerat et triũphat ꝫ sine tribulatõe triũphare nõ ꝑt. sed nec tribulationẽ hr̃e valet sine ꝛrietate et adũsitate. ꝫ ad acq̃rendũ glorie sempiẽne corõnã tribulatio et adũsitas ac ꝛrietas necie sunt. Tertia rõ est qz nõ recipit nisi ꝓbatũ. i. nisi trãseat p flãmeũ gladiiũ atq; vsatilẽ. q̃ Gen. j. positus est ad custodiã ligni vite. Sz hoc nullus facere põt nisi q̃ pacientiã hz in sua tribulatõe. Gladius q̃pe flãmeus atq; vsatilis tribulatio est affligẽs: et cruciãs aiam et corpus. Ideo Act. xiiij. dz. Per multas tribulatiões oportet nos intrare in regnũ dei. Exemplũ ptz in tritico qđ in terrã xpi cit et sepelit: qđ mortit in hyeme. cõgelat grandine. et pluuia macerat hoibus: et bestijs ꝙculcandũ exponit. et de palcẽdũ in estate calore siccatur: verberat flagellis. et de palea excutit et cõterit inter molas. et post alias eius vexatões in clybano decoquit. Et in his oibus virtutẽ suã semp retinet et vigorẽ: vt eo in fine in cibum ante regẽ honorifice portat. Sic etiã vir pacies in tribulatõibus ꝑseueras. ꝑsentabit coram eterno rege deo. s. glorioso.

Qz tria genera exẽploꝝ nos ad cõtinuationẽ bonoꝝ inducũt. Ca. III.

Tertio ꝓcepit ꝙtinuationẽ quã pacientia parit. Ad hanc aũt nos tria genera exemploꝝ inducũt. Primo exẽpla scripture. scdo exẽpla nature. tertio exẽpla artis seu facture. Primo ꝙdem ad ꝙtinuationẽ inducũt nos exepla scripture. Vñ Job. xxvij. Donec deficiã nõ recedã ab inocẽtia mea: et iustificatõez meã quã cepi tenere nõ deserã. et Act. xx. Paulus de se ait. Nõ facio aiam meã ꝓciosiorẽ q̃m me. dũmodo cõsumẽ cursũ meũ et misteriũ vbi mei qđ accepi a dño iesu. In collatiõib⁹ q̃ patrũ li. xij. ꝙdam de sctis ait. Nõ dz eẽ mens iusti vt cera mollis quãlibet recipiẽs impssionez de facili: ꝫ vt adamas imppetuũ retinẽs ꝑmaz impssionẽ. Scdo ꝙdã ad hꝫ monere nos dñt exempla nature: et maxie exẽplũ dei apud quẽ nõ est trãsmutatio neq; vicissitudis obũbratio. vt dz Jaco. j. Btus Boe. cp ait. Immobiliseq; manens dat cũcta moueri. Qđs cp bti spũs et oes scti ꝙtinuãt officia sua atq; icessanter laudãt creatorẽ suũ. Proinde Apo. iiij. Quatuor aialia reqem nõ habebãt. i. nõ cessabãt: ꝫ ꝙtinuabãt laudãdo ꝙtinue dicẽtes. Sctus sanc. sanc. dñs deus ops: nomen eni dei ab eis sctificat. cuz in ꝑsonaꝝ trinitate vnus deus colit et amat. Dei tatis q̃ internus amor: clamor deo gratissim⁹ est. vij Exo. xiiij. ad Moysen cũ idem locut⁹ legit dñs ait. qđ clamas ad me. Ter eniz sctus clamãt: qz trinitatẽ in ꝑsonis. in vnitate nature cõtinue ardẽter amãt. atq; ꝫm tria attributa tribus ꝑsonis. s. potentiã q̃ pri sapiam q̃ filio et clemẽtiã q̃ spũsctõ attribuũt dicũt. sctus sctus sctus. Et addũt dñe ds ops. vere eni deus es qz oia nouit: ops. s. cui nihil ipossibile. q̃ per oi potentiã suã cũcta creauit ex nihilo. p sapiam suam oia recõsiliauit. et p bonitatẽ suã oiuz electoꝝ suoꝝ gloriã ꝙfirmabit. hec oia q̃tidie deo attribuunt ab oibus btis. Nam celestia corpa ex qua a deo creata sunt cõtinue pagũt cursus suos sicut ptz in sole luna et stellis. Vñ Judic. v. Stelle manẽtes in cursu: et in ordine suo. naz insup aquaꝝ et fontiũ et fluminũ hꝫ seruãt q̃ cõtinue fluũt vsq; ad terminũ suũ. nisi violentũ habeant ipedimentũ vñ Eccs. j. c. ait. Oia flumina intrabũt mare. Natura cp arboꝝ et plantaruz

semp ꝓtinuāt ꝙuscꝫ ꝺeueniāt aꝺ ꝺebitū fructu
um cōplemētū. vñ.ij. ℙe.iij. ꝺr. Dia pseuerāt
ab initio creature. ⁊ Eccs.i. Opa q̄ facit deꝰ
pseuerāt. vñ ppha ait. Ordiatōe tua pseuerat
dies. Tertio aꝺ ꝫ monere nos ꝺebēt exēpla ar
tis seu facture. artifices ꝙpe magna solicitudie
inuigilāt ꝙuscꝫ pficiāt opa sua: spcꝫ ꝓtinuāt vs
qꝫ aꝺ opis cōplemētū: sicut Gen.ij. ꝓtigit in sū
mo opifice mūꝺi. q̄ nō legit ꝙeuisse ꝙuscꝫ ꝺie se
ptima opus suū cōpleuit: creando: ꝺistinguē/
ꝺo: ⁊ ordinādo. Dis enī artifex aꝺ hoc studet
et laborat. vt ꝓtinuādo pficiat opus suū. Sed
cū nobilissimū opus sit bñ viuere atꝫ sūma re
muneratōe ꝙdignū: aꝺ cōplemēti eius ꝓtinua
tionē sūme laborare ꝺebem⁹ Ait enī Job. esto
fidelis. s. habēdo ꝙfidentiā. seruādo pacientiaꝫ
sectādo cōtinuationē assiduā: qꝫ in his tribus
vera fidelitas ꝙseruat ⁊ cōprobat.

Articulus. ii. ℙ tria sunt que triū
phare faciūt hoiem vsqꝫ aꝺ mortē.

Secundū mysteriuꝫ est triūphatio: vñ
subdit Job. vsqꝫ aꝺ mortē. i. vsqꝫ aꝺ vl
timum vite tue. vel vsqꝫ aꝺ sufferentiā
martyrij inēfectiui corpis tui. facilit enī tribu
latōes ceteras vincit: q̄ ꝓpter xp̄m ipi morti ñ
cedit. pfecto nō minus ꝺebet ꝺo cꝫ alicui ꝺño
tpali Sunt plericꝫ q̄ tpalē ꝺñm ita diligūt: vt
p eo se morti exponāt. et sat iniuste: cū talis in
leat. tale igit obsequiuꝫ soli ꝺeo ꝺebet q̄ solus
restituē sufficit oñe ꝺānū etiā vite. Ideo apls
aꝺ Heb. xij. aꝺ q̄stā ait. nōdū vsqꝫ aꝺ sanguinē
restitistis aꝺuersus pctm repugnātes. talis vticꝫ
ꝺebet esse zelus serui xp̄i cōtra pctm ⁊ mistros
eius: vt malit inocēs sanguinē suuꝫ fundere cꝫ
falsum fedus in ꝓtumeliā xp̄i cū inimicis eius
cōponere: ⁊ tūc q̄ꝺē pfecte triūphū acq̄rit: cuꝫ
p xp̄o vsqꝫ aꝺ mortē sanguinē suū fudit. Tria
sunt q̄ aꝺ hūc triūphū ꝓducūt. ℙrimū est sta/
bilitas. scōm est pseuerātia. tertiū est victoria.

De stabilitate ⁊ ℙ tria maxime aꝺ
eam ꝓficere possunt. Cap. i.

Primū qꝺ aꝺ hūc triūphū ꝓducit ē sta
bilitas: ꝺe q̄ aꝺ pñs tria ꝙsideremus.
ℙrimo eius ꝓpositū. scꝺo eius expi/
mentū. tertio eius aꝺiuuamentū ℙrimo in
cꝫ ꝙsiderem⁹ stabilitat ꝓpositū firmū: qꝺ plu
rimū valet aꝺ firmā stabilitatē: ⁊ ꝺe hoc in pso
babūꝺantia mea. s. bonoꝝ operū ⁊ ꝓtutū. nō
moueboꝝ ꝫeternuꝫ. i. firmiter ꝓpositū psistere in
bona vita: ꝫ q̄stā q̄ aꝺ quālibet tēptationē sta
tim mouenꝫ ꝺe q̄bus Esa. j. ait. Erit fortitudo
vra vt fauilla stupe. Et Naum. iij. Oēs muni
tiōes tue sicut ficus cū grossis suis q̄ cū cōcusse
fuerint cadūt in os comedētis. Sed vir iustus
ait nō moueboꝝ ineternū: iuxta illꝺ ℙroꝝ. iiij
Justus inetertū nō cōmouebiꝫ. sed ne talis ser
mo pſūptiōi ⁊ iactātie ascribi posset. subdit. ꝺ.
Dñe in volūtate tua ꝓstitisti decori meo ꝟtutē
q. ꝺ. hoc nō habeo a meipo. sed tu ꝺñe ꝓstitisti
ꝟtutē stabilitat: ⁊ stabilitatē decori meo. i. ho
neste cōuersatiōi mee. ꝓstitisti inꝫ nō ex meritꝭ
meis: sed in volūtate tua. i. ℔m bñplacitū tuū.

Scꝺo ꝙsideremꝰ stabilitatis expimentū. et
ꝺe hoc etiā ppha ī psona iusti ait. In petra ex
altauit. s. ipe ꝺeus. Et alibi ps. xxxix. Statuit
supra petrā pedes meos. i. supra firmū ꝓpositū
bñ viuēꝺi pedes meos. i. oēs affectōes meas.
scz spem: timorē: gauꝺiū: ⁊ ꝺolorē. vñ Math
vij. scptū est cꝫ fluia ⁊ venti nō potuerūt euer/
tere ꝺomū: qꝫ fundata erat supra firmā petraꝫ
id est supra firmū ꝓpositū stabilitatis Judi. cꝫ
xx. mystice ꝺr. q̄ filij beniamyn sederūt in petra
rēmon. Rēmon inteptaꝫ sublimi⁹ vl exaltatio
et signat firmi ꝓpositi in altis ꝟtutib⁹ ⁊ stabili
tatē: in q̄ sedere ꝺebēt filij beniamin. i. illi q̄ sūt
filij ꝺextere hoc est q̄ volūt hñe ꝺextere heredi
tatē ⁊ bñdictonē ꝺe q̄ ꝺextera ꝺr ℙroū. iij. Lō
gitudo ꝺierū in ꝺextera eiuꝰ Tertio ꝙsidere
mus stabilitatis aꝺiuuamētū seu potius firma
mentū: vñ in psona hmōi iusti ppha ait ps. xij
Qui tribulāt me exultabūt si motus fuero: de
mones ꝟo tribulāt iustos. vñ ait Greg. Quot
tidie nos inimicus ipugnat. vt saltē tedio ꝺeiꝫ/
ciat. ⁊ hi exultāt: qñ ille a scto ꝓposito mouet
Sicut enī gauꝺiū est in celo sup vno pctōre pe
nitentiā agēte Mat. xv. ita gauꝺēt ꝺemones
in inferno sup vno iusto in mortali culpa ruēte
Juxta illꝺ poeticū. Nūq̄ risus aꝺest. nisi quē
fecere ꝺolores. vñ ℙroū. ij. Letant cū malefe
cerint: ⁊ exultāt in reb⁹ pessimis. ℙroinde. ij.
Reg. j. Dauid in mysterio ait Nolite denūcia
re in geth: ne forte exultent filij philistijm. i. ꝺe
mones: qꝫ nō solū ꝺemon ille q̄ suggerit culpā
gaudet si iust⁹ cadit: ꝫ etiā oēs ꝺemōes ꝺe ꝫ ex
ultāt: vñ Ecc. xviij Si pstas aīe tue ꝙcupiscēti
as eius faciet te ī gauꝺiū inimicis tuis. s. ꝺemo
nibus vel mūꝺo carni ⁊ ꝺemoni. Si morꝰ fue/
ro. s. a firmo ꝓposito iam ꝙcepto: vñ Eccli. x.
iustū admonet. ꝺ. Si spūs ptātē hñtis ascēꝺe
rit sup te. i. supbia ꝺiaboli p aliquā culpā ꝓua
luerit ꝺ te. locū tuū. i. firmitatē boni ꝓpositi ne
ꝺimittas illi inꝫ exultabūt si motus fuero. sed
ego sperabo in te ℙ non moueboꝝ. vñ subdit.
Ego aūt in mia tua speraui. ait aūt Ego aūt ꝺi
scretiue. q. ꝺ. nō impij. ⁊ merito q̄ꝺem. qꝫ vt ꝺi
cit Greg. Jniq̄ oñes q̄ ꝺistrictionē iusticie nō
metuūt: in cassū sibi ꝺe mia blandiunt: in mia
tua nō in potētia mea: qꝫ nulla est cōtra ꝺiabo
li ptātem. vñ Job. xlj. Non est ptās sup terrā

que cõpareꝯ ei. speraui. ſ. ⁊ ſperabo.

De pſeuerãtia ⁊ quõ ad glorioſum triumphũ pducit. Cap. II.

Decũdũ q̃ ad p̃dictũ triũphũ pducit pſeuerãtia eſt. Et de illa etiã tria ꝓſidere mus. Primo eius deſcp̃tõez. ſcõo eius figurationẽ. tertio eius cõmẽdationẽ ⁊ exhor/ tationẽ. Primo inq̃ cõſiderem⁹ pſeuerãtie deſcp̃tionẽ. vñ deuot⁹ Bern̄. in q̃dã epl̃a ſic eã deſcribit. d. Abſq̃ pſeuerãtia nec q̃ pugnat victoriã. nec palmã victor ꝓſequit. Victrix ẽ ad meritũ mediatrix ad p̃miũ. ſoror paciẽtie ꝓſtãtie filia. amica pacis. amicicia⁊ nodus. vnani/ mitatis vinculũ. ſctitatis ꝓpugnaculũ. tolle pſeuerantiã nec obſequiũ mercedẽ hz: nec laudẽ fortitudo. ſola eſt cui eẽnitas ꝓcedit: vel poti⁹ que eẽnitati hoiem reddit. dicẽte dño Math x. Qui pſeuerauerit vſq̃ in finẽ h̃ ſaluus erit. Et idem in alia epl̃a ait. Perſeuerãtia eſt vnica filia ſũmi regis: finis vtutũ earũq̃ cõſũmatio: totiuſq̃ boni repoſitoriũ. ſine q̃ nemo videbit deũ. Tulli⁹ q̃z in. j. rethо. ſic eam deſcribit. dí. Perſeuerãtia eſt in rõne bñ ꝓſiderata ſtabilis ⁊ ꝓpetua pmanſio. Scõo ꝓſiderem⁹ pſeuerantie figurationẽ. Primo eni figurat̃ p caudam Leui. iij. de q̃ dñs ait p Moyſen. q̃ offerent filij Aaron adipẽ ⁊ caudã totã. Scõo figurat̃ p fimbriã ⁊ p oĩa p que veſtis ỹtutũ ẽmineri põt. Nu. xv. vbi dr q̃ ait dñs ad Moyſen. Loquere filijs iſrl̃ ⁊ dices ad eos: vt faciãt ſibi fimbrias p angulos palliarũ. ponentes cas in vittas iacinctinas. q̃s cũ viderint recordent oĩũ mãdatorũ dñi ⁊c. q̃ ponunt ibidẽ. Tertio figurat̃ p palliũ laudis qõ ẽ ꝓſũmatio aliaꝝ veſtiũ Eſa. vl. vbi ppha ait q̃ dñs miſit eũ vt daret palliũ laudis p ſpũ meroris. Quarto figurat̃ p veſtũ talarẽ q̃ induta erat ỹamar. i. aia penitẽtis. hmõi eni filie regis ỹgines veſtibus vtebanꝯ: vt dr. ij. Reg. xiij. q̃ oẽs aie ſaluãdorũ pſeuerãtia exornanꝯ. Quinto figurat̃ p cubitũ feneſtre arce Geñ. vj. p̃cepit dñs Noe. d. Feneſtrã in arca facies ⁊ in cubito cõſũmabis ſũmitatẽ eius. Sexto figurat̃ p veſtẽ põderis q̃ nouus hõ veſtit⁹ erat Apoc̃. j. vbi dr. Vidi ſeptẽ candelabra aurea. ⁊ in medio ſeptẽ candelabrorũ aureorũ ſiẽm filio hois veſtitũ podere id eſt pſeuerãtie fine. Dicit eni h̃ podos poderis a pos qõ eſt pes q̃ſi pedib⁹ herẽs: ⁊ eſt veſtis ſacerdotalis linea corpi penit⁹ aſtricta vſq̃ ad pedes deſcẽdens. ⁊ dr etiã camiſia vel ſubũcula ſm catholicon: ⁊ p eaz merito pſeuerãtia notat̃. Septimo figurat̃ p thau Ezech. ix. vbi dr in myſterio ipſi xp̃o. tranſi p mediã ciuitatẽ in medio hierl̃m: ⁊ ſigna thau ſup frõtes virorũ gementiũ ⁊ dolentiũ Tertio ꝓſideremus pſeuerãtie cõmendationẽ ⁊ exhortationẽ. Eſt eni pſeuerãtia vnica filia ſũmi regis cui ſoli ſuccedit hereditas regis celeſtis. Ipa q̃pe eſt virgor virilũ mẽtis: ⁊ ꝓſeruatio ceterarũ virtutũ. Et de hac pſ̃. ait. Dis ꝓſũmatiõis vidi finẽ. ſ. pſeuerantiã: latũ mandatũ tuũ nimis: q: mandat deus in bonis pſeuerare vſq̃ in finẽ. Queritur an pſeuerãtia ſit in p̃cepto. dñm eſt q̃ duplex eſt pſeuerãtia. vna eſt boni opis cõtinuatio: ⁊ hec nõ eſt in p̃cepto. Alia eſt pſeuerantia volũtatis: in ppoſito bñ agẽdi: ⁊ hec in p̃cepto. Et hoc mõ ſic intelligi debet verbũ Greg. li. j. Moralium vbi inq̃t. Incaſſum bonũ agit: ſi ante vite terminũ deſeraꝯ. q: fruſtra velocit currit: q̃ puſq̃ ad metas venerit deficit. Prof de. j. Cor. ix. apl̃s admonet. d. ſic curritе vt cõprehẽdatis. vñ Bern̄. in quodã ſermone. Bonam vitã ego puto bona facere ⁊ mala pati: et ſic pſeuerare vſq̃ ad mortẽ. Aug⁹. etiã ait q̃ pſeuerantiã multi poſſunt hr̃e: ⁊ nullus amittere. Vñ ait Iſido. Non quales extiterim⁹: ſed quales in fine fuerim⁹ reſpicit deus. q: quẽcũq̃ deus de fine ſuo iudicat nõ de vita. Vñ Lyranus ait. Suo fine q̃ſq̃ aut iuſtificabiꝯ ⁊ condemnabiꝯ pſeuerãtia ſola ante deũ introducit Proinde diabol⁹ tota malicia ⁊ toto conamine ſuo inſidiat atq̃ facit vim hoi in exitu anie ſue de corpe dño p̃mittẽte q̃ Gene. iij. myſtice ad diabolũ de aia inq̃t Tu inſidiaberis calcaneo eius. i. fini vite eius. Sicut accidit btõ Martino q̃ in fine vite ſue vidit diabolũ aſtantẽ ei: et dixit ei. q̃d hic aſtas cruẽta beſtia? nihil in me funeſte inuenies. Sed quõ nõ inſidiabiꝯ alijs. qui inſidias poſuit aie xp̃i: vt dicit Glo. ſuper Thob. Naz ſtans ſup brachiũ crucis inſidias ei ponebat: ⁊ dum eam capere ꝓtenebat quaſi hamo Leuiathan captus eſt pluresq̃ i fine decipit inſidias parans atq̃ continget eis: ſicut cõtigit pugili imperito. Erant duo pugiles q̃ ad inuicẽ pugnare volebãt. videns aũt vnus q̃ alius eum aggredi volebat. dum ad inſultũ ſe p̃parabat ait illi. Ego cum duob⁹ nõ pugnabo. vnus veſtrũ recedat. Alter aũt credẽs aliq̃ eſſe poſt eum retroſpexit. ⁊ dum retroſpiceret alter p̃cuſſit eum in capite: atq̃ ſubito eũ interemit. Sic q̃ nõ pſeuerãdo retroſpicit ſtatim eũ diabol⁹ decipit. Merito q̃ Geñ. xix. dixerũt angeli ad Loth. Salua aniмã tuaz: noli reſpicẽ poſt tergũ tuũ. Reſpiciẽſq̃ vxor eius poſt ſe. verſa eſt in ſtatuã ſalis. vñ Lu. ix. dñs dicit. Nemo mittẽs manũ ſuã ad aratrũ: ⁊ reſpiciẽs retro: aptus eſt regno dei.

De triumphali victoria: ⁊ quõ effectus eſt pſeuerantie. Cap. III.

Tertiũ qõ ad triũphũ pducit ad victq

ria. Est enī spūalis victoria. effectus pseueran-
tis grē. Oēs enī vtutes absq; pseuerātia ꝯ vi-
cia pugnare possunt: sed sine pseuerantia oīno
vincere nō pñt. dño dicēte Mar. x. Qui autē
pseuerauerit vsq; in finē hic salu⁹ erit. De hac
etiā victoria Apoc. ij. dicit. Qui vicerit ⁊ cu-
stodierit vsq; in finē opa mea dabo illi ptātem
sup gentes. ⁊ reget eas in virga ferrea ⁊ tanq;
vas figuli cōfringet eos: sicut ego accepi a pre
meo. In q̄bus vbis notanť tria in q̄bus victo
ria spūalis cōsistit. Primū est pseuerāter decli
nare: imo fugere mala. ⁊ de hoc ait. q̄ enī vice-
rit. Cum enī mens pseuerat declinare mala sic
diuinitus roborať: vt vitia nō solū declinare ⁊
vincere: sed etiā feruēter ꝛtēnere possit. In cu-
ius mysteriū legiť Josue. v. ⁊. vj. Q; angelus
apparēs. Josue volēs eum docere victoriā ob-
tinere de hiericho docuit eum p̄mū discalciari
deinde p circuitū septē dierū clangētibus buc
cinis muros destruere hiericho. ⁊ sic victoriā
obtinere de inimicis. Quid enī angel⁹ celitus
missus nisi grām hoībus data: cui⁹ angeli mi-
nistri sunt decētius exp̄mit. Huius grē effectus
est mortalia ⁊ transitoria bona de hūanis affe-
ctibus remouere: ⁊ hoc est calciamentū de pe-
dibus soluere. pedes enī nr̄i affectus sūt: q̄bus
ad celestia vl̄ ad inferos ambulam⁹. Calciamē
ta ꝯo de mortuis aialibus facta mortales res
digne exp̄munt. Sc̄do spūalis victoria req̄
rit pseuerāter delectari in bono. victoria enī lz
a declinatōe vicij ⁊ ꝛtēptu tpaliū initiū sumat
nō tñ pficiť nisi cū hō mente ⁊ carne bonū faci
endo delectet. q; hoc est signū q̄ deus in aia: ⁊
in corpe regnat. Vñ Joh. inq̄t. Qui custodie-
rit vsq; in finē opa mea: opa xp̄i pfecto custo-
dit: q̄ p operū itinera q̄ xp̄o fecit ⁊ docuit am-
bulare itēdit. sicut. j. Joh. ij. dr. Qui dicit se in
xp̄o manere. debet sicut ipe ābulauit: ⁊ ipe am
bulare. Justicia q̄pe ve. te. erat: p timorē ma-
lum declinare. vñ ⁊ fere oīa p̄cepta decalogi p
hibēt malū: nō furtū faciet: nō occides: ⁊ sic de
alijs. Justicia autē no. le. est faciēdo bonū: q̄
solūmodo nūc pfecte fit: cū xp̄i ꝛsilia cū dulco-
re cū letitia adiplenť. vñ ap̄lus ad Rō. xij. Si
esurierit inimic⁹ tuus ciba illū. si sitit potuz da
illi. Hoc enī faciēs carbones ignis ꝛgeres sup
caput eius. ⁊ hoc p̄m mysticū itellectū est opa
xp̄i vsq; in finē seruare. i. nō solū amicis bñ fa-
cere. nō solū inimicos eq̄nimiter tolerare verū
etiā q̄ ceteris est pfecti⁹ inimicis bñfacere: di-
cente dño Matth. v. Diligite inimicos vr̄os
bñfacite his q̄ oderūt vos ⁊c. Et hec est cōsū-
mata virtus: que in finē intelligi p̄t. finis ꝛsū-
mationē indicat p̄m ap̄lm q̄ ad Rō. x. ait. Fi-
nis legis est xp̄s ad iustitiā oīni credēti: ⁊ talis
finis vsq; ad mortē seruādus est vt merito vi-
ctoria acq̄rať. Tertio victoria spūalis req̄rit p
seuerāter in p̄dictis triūphare. Pugne q̄ habe
tur ꝯ vitia et pctā. robur grē merito cozrñdet:
quo fit homo oībus vitioz temptatōibus ro-
bustus ⁊ fortis. vñ Job. ait. Dabo illi ptātem
sup gentes. sicut enī pl̄s israelitic⁹ mystice vir-
tutes ⁊ grās sic gentes significāt multitudinē vi-
tioz ⁊ adūsarioz nr̄oz. q̄s p pseuerantē grāz
roborat⁹ inflexibili iusticia sic cōp̄mit: vñ si-
ne difficultate oēs demonū mūdi atq; cūctorū
vitioz ꝯcursus faciliter repellere possint. Re-
get inq̄t oēs virga ferrea. inflexibilis fortitudi-
nis q̄tū ad iustā volūtatē: cuz enī volūtas fue
rit recta: ⁊ ptās p grām pseuerantē pfecta non
erit alicui⁹ mometi resistētia vitioz ⁊ adūsario
rum nr̄oz. Et ideo subdit. Et tanq; vas figuli
cōfringenť. Vas enī figuli vile est ⁊ cito frāgiť
et fractura eius irrecupabilis ē ⁊ inutilis. Sic
q̄ vitioz bello bñ p pseuerātiā exercitat⁹ est ta-
tale munus grē dei ꝛsequiť: vt vitia ⁊ vilia vi
deanť. faciliter cadant ⁊ nunq; ampli⁹ recōua
lescāt. Hāc grām xp̄s cum ceteris alijs in q̄ est
virtus ⁊ grē plenitudo a p̄re accepit. sicut inq̄t
Ego a p̄re meo accepi Christus enī p̄m hūani
tatē grāz a p̄re accepit: nō eam q̄ motus carniś
insurgētes in se cōp̄imeret cum nulla cōtradi-
ctionē vl̄ rebellionē carnis sue bret. sed plenio
rem grām a p̄re accepit q̄ in se oīno inocēs sine
oñi ꝛtradictōe ⁊ liber pcti forinsec⁹ suggestio-
nes facilime ꝯculcaret. sic Matth. iiij. in tem-
ptatōibus eius apparet. Accepit inq̄t hāc grāz
nō tñ p psona sua: verū oībus fide ⁊ dilectiōe
ei adherētibus in q̄ eos victores ⁊ triūphato-
res vitioz facit q̄ carnis rebelliōes plus minus
ue cōcutiunť: vñ ap̄ls ad Heb. ij. In eo enī q̄
passus est ⁊ temptatus p̄ōt eis q̄ temptanť au-
xiliari. i. vt hāc victoriā ꝯsequanť.

Articulus. iij. de corona glorie cū duodecim lapidib⁹ exornata qua co-ronanť pseuerātes in charitate.

Tertiū mysteriū est cozonatōis: q; cozo
nam glorie p̄mittit dñs victori ⁊ pse-
uerāti in charitate. vñ Job. ait. Et da
bo tibi cozonā vite. Vita pfecto delectatiōnē
habet. cozona vo ꝓpter circulū qua pficiť ⁊ fi
nem nō habet: gloriā eternitatis designat. Cozo
na q̄ vite eterne delectatio seu letitia est. que nō
imerito illis dať q̄ vsq; ad mortē in vera iusti-
cia charitatis fideliť pseuerāt. Nam teste ap̄lo
ij. Thimo. iij. Non cozonabiť nisi q̄ legittime
certauerit. De q̄libet etiaz iusto sic pseuerante
vsq; in finē ꝓpha. xxx. ps. inq̄t. Posuisti dñe
in capite eius cozonā de lapide p̄cioso q̄. s. tho
pasius noiať. p̄m enī Glo. Apocal. vlti. Tho-
pasius q̄ rarioz eo p̄ciosioz est: et duo colores

habet. ex auro et etherea claritate maxime lucens cum splēdore solis tangit: supat enī oēm gēmarū claritatē in aspectū suū singulariter p uocans aspiciētes. Sm Catholicon dicit lapis iste thopasius vel thopasion: ⁊ cōponit a ton. et ptotos qđ est totus ⁊ pasios vel pathos qđ est color. Inde dr thopasius q; de colore oīus lapidū in se habet. Vel sm Greg. dicit a pan. qđ est oīne. p eo q; oīni colore resplēdet. ⁊ merito significat totā gloriā btōr. De hoc lapide ait ppha. d. Posuisti in capite eius coronā de lapide pcioso. i. coronā glorie omnē decore in se habentē. Et sic cōprehēdit omnē gloriā paradysi ⁊ cuiuslibet bti. Qđ pōt esse thema cuz loquimur de gloria cuiuslibet glorie sit. Porro omnis gloria btōr in duodenaria pfectōe cōprehēdit: ⁊ possunt dici duodecim lapides pretiosi ad formandā coronā cōsūmate glorie p q̄ cunq; btōs: quos lapides in triplicē quaternarium distinguam⁹. Quor quattuor ptinēt ad gloriā corporr: ⁊ quattuor ad gloriā animarū. et quattuor ad gloriā vtrorq;. Primi quattuor q̄ ptinent ad gloriā animar hi sunt. Primus dicit claritas. scōs securitas. tertius suauitas. quartus tranq̄llitas. Scōi quator q̄ ptinēt ad corpus glorificatū sunt hi. Primus dicit luciditas. scōus impassibilitas. tertius subtilitas. quartus agilitas. Tertij vo quattuor q̄ ad animam ⁊ ad corpus simul ptinent sunt hij. Primus dicit nouitas. scōs societas. tertius iocūditas. quartus bonitas. Ex his duodecim lapidibus cōsistit corona glorie ⁊ vite eterne: et tota gloria oīus btōr. vñ ps. Gloria hec est oībus sctis eius. Et pōt esse thema in festo oīum sctōr. Hanc coronā pmittit dñs in charitate pseueranti. di. Et dabo tibi coronā vite qđ est aliud thema. Aliter introducit pro duodecim fructibus ligni vite articulus pñs vel aliter dicere possumus. vicz q; charitas pseuerās est lignū vite. De q̄ Prou. ij. Lignum vite est his q̄ apprehēderint eam: ⁊ qui tenuerit eam beatus scz erit qđ etiā in pñti articulo fit aliud thema. ideo Apoc. vi. Joh. mystice ait. Ostendit mihi. s. angelus q̄ mecū loquebat fluuiū aque vite splendidū tanq̄ cristallū pcedentē de sede dei: ⁊ agni i medio platee eius: ⁊ ex vtraq; parte fluminis lignū vite afferēs fructus duodecim p singulas mēses reddēs fructū suū. Per hūc eni fluuiū admirandū atq; cruentē p mediū ciuitatis btē hierlm significat affluentia glorie a deo emanātis in oēs btōs. Nam ipe fluuius pcedens a sede. i. a maiestatis dei pris ⁊ agni. i. xpi est ipe spūs sctūs ⁊ tota suba charitatis. hēs ē gre ⁊ glorie p quā ⁊ in q̄ tota suba sūme trinitatis diuinat siue cōicat oibus exñtibus in gra ⁊ gloria paradysi q̄ insup ab agno sm q; hō meritorie ⁊ dispensatiue pcedit: ⁊ de hoc fluuio ppheta inqt Fluis ipetus letificat ciuitatē dei. i. eccliam militantē p gram. ⁊ triūphantē p gloriam: vocat aūt illū fluuiū ppter cōtinuitatē ⁊ copiositatē aque que reficit flagrat ⁊ lauat. Et addit viue. q; sm Rich. nunq̄ deficit sed semp fluit. Alius textus hz vite. q; vere vite eterne hic est fluuius rigans mōtes de supioribus suis sm ppham: etiā illū splendidū tanq̄ cristallū q; in eo est lux oīs et sūme sapie. ⁊ sūma soliditas ⁊ pspicacitas. quasi solidi cristalli ⁊ trāspparentis. Addit q̄ in medio platee eius. i. in intimis cordiū: ⁊ in plateali latitudine ⁊ multitudine btōr: ⁊ ex vtraq; parte flumis lignū vite Rich. q̄ ꝓstruit hoc cū imediate pmisso. d. q; hoc lignū est in medio platee. ⁊ q̄dem tam fluuius q̄ lignū vite. i. xps est in medio ciuitatis eius. Juxta qđ Gen. ij. mystice dicit. Lignum vite erat in medio paradysi. Ait enim ex vtraq; parte fluis. s. hincinde lignum vite. i. xps q̄ sm diuinitatē vbiq; est: vel vna ripa fluis quasi sinistra status meriti xpi est. Dextera vo pars eius status eius pmij dici pōt. vtrobiq; aūt occurrit xps reficiēs nos. s. aut in pñti duodecim fructib⁹ spūs. de q̄bus ad Gal. v. dr. Aut i futuro p duodecim gaudia: seu etiā fruct⁹ glorie sempiterne. q̄s supra noiauim⁹ lapides corone btōr. De q̄bus in hoc articulo dicturi sumus Et addit p mēses singulos reddēs fructū suum Mensis sm Hebreos incipit a pma luna ppē qđ nouitatē designāt: p singulos ꝓtinuatio significat: ⁊ p menses singulos horū duodecim fructuū eēnitas intelligi debet: q; sp in sua nouitate manet ⁊ duratōe. Et ꝟ modo Esa dr vi. Erit mēsis ex mēse ⁊ sabbatū ex sabbato. Porro hec pseuerās ⁊ interminabilis gloria pseuerranti charitati in pmiū cōpensat. Et hoc est q; Salomon ait in pposito xbo. Lignū vite. scz xps est ⁊ charitas eius his q̄ apprehēderint eā Quia p eam dant duodecim fructus spūs in presenti vita sicut pdictū est. Et q̄ tenuerit eam. s. pseuerāter vsq; in finē. btūs. s. erit vicz p duodecim lapides corone glorie. Vel dicant duodecim fruct⁹ ⁊ gaudia btōr q̄bus pascent ⁊ delectabunt bti de ligno vite q̄ est xps.

De primis quattuor lapidib⁹ pcios ptinētibus ad gloriā animarū sanctarum. Cap. I.

Primus lapis est claritas. Nam in aia ppter fidei meritū intellect⁹ pficiet et glorificabit in cognitōe sūme xitatis. vñ Esa. xxiij. de aiabus sctis ait Regē in decore suo videbūt. Et iteruz. xxxv. ait idem. Jpi videbūt decorē dñi ⁊. j. Cor. xiij. dicit nunc cognosco ex parte: tūc aūt cognoscā sicut ⁊ cognitus sum

Tanta est enī efficatia visiōis diuine q̄ tota substantialis gloria btōr in dei visione insinuat. vñ sup illud ps̄ Ostendā illi salutare meū glo. ait. q̄ visio est tota merces btōr. Nā ſm Bonauen. in. iiij. hi tres actus. s. videre: amare: et tenere in gloria btōr oīno iūcti sunt. ideo q̄ deum pfecte videt. pfecte illuz amat ⁊ tenet. ideo in sctōr ꝟbis ꝓpter cōnexionē qđ est oīuz attribuit vni magis q̄ visioni appropriat eo q̄ in visione distinguit status patrie a statu vie. Non sic aūt ī dilectiōe. qz vtrobiq̄ dilectio est sed in patria est clara dei visio nō in via: qz via est credulitas de nō viso. Hec ille. Et ideo Jo. xvij. dñs ait. hec est vita eterna. vt cognoscāt te solū deum verum. De gaudio autē visionis prefate Job. xxxij. ait. Videbis faciez eius in iubilo. Ūñ ꝓpha ait. Letificabis eum in gaudio cum vultu tuo. Multis ꝟo modis diligētissime speculātes in regno celorr a btis videbitur deus. Primo in se. scdo in nobis. tertio videbimus nos in deo. quarto videbim⁹ deū in oībus creaturis. ūnto oēs creaturas in deo vt dicit. j. Corr. xv. Erit deus oīa in oībus ⁊ hec oīa reducunt ad triplicē visionē. Prima dicit meridiana. scda matutina. tertia vesptina Prima vero vocat meridiana. que est cognoscere deū in sua essentia. ⁊ de hac. j. Joh. x. dr. Scimus qñ cum apparuit sīles ei erimus: qñ videbimus euz sicuti est. Scda dicit matutina que est cognoscere oēs creaturas toti⁹ mūdi in diuino ꝟbo. Et de hac ꝓpha ait. Tertia ꝟo que vesptina dicit est in ꝓprio suo genere cognoscere creaturas in seipis. In oībus igit supra dictis videndi modus illuminabit intellectus et verificabit tunc illud Esaie. vj. quo dicitur: tunc videbis et afflues et mirabit et dilatabit cor tuum.

Secūdus lapis est securitas quā ex merito spei memoria ꝓsequit: qz deū quē anima cognouit sūmum bonū possidebit sūme carū. atq̄ oēs alias creaturas in deo. tunc pfecto quelibet ania dicere poterit illud. Cant. iij. Tenui eum nec dimittā. Pensandū est charissimi frēs quāto gaudio delectabit illa anima beata. qñ Aug⁹. in li. de moribꝰ ait. q̄ tanta est pulchritudo iusticie. tanta locūditas lucis eterne. hoc incōmutabilis veritatis atq̄ scientie dei: vt etiā si non liceret amplius viuere q̄ vnius diei mora ꝓpter hoc solū inumerabiles anni huius vite pleni delitijs ⁊ circūfuentia bonorr tpaliū recte meritoq̄ ꝓtemnerent. Ūñ Joh. xvj. dñs ait. Iterū videbo vos. s. et vos me: ⁊ gaudebit cor vestrū: ⁊ gaudiū vrm nemo tollet a vobis.

Tertius lapis est suauitas. eo q̄ ꝓpter meritū charitatis humana volūtas perficit ⁊ glorificat in diuina suauitate atq̄ cōsūmata dilectōe. Hanc qđem suauitatē qđaz vocant fruitionē que nihil aliud est q̄ sūmo bono clare viso ⁊ certe possesso ꝓpter seipm perfecte amoris vinculo inherere. hoc certe est gaudiū oia supans alia gaudia btōr. Nam sicut inter habitus vie charitas ꝓncipalius donū est ſm Aug. v. li. de trini. c. xviij. ita inter habitus ꝑme charitatis donū obtinet ꝓncipatū. Sed in beata patria nobilioꝛ habitus habet actum nobiliorē: ergo pfecte deū diligere q̄ est actus charitatis patrie. nobilissim⁹ aie actus est. Cum ḡ in nobilissimo actu ꝓncipalissima cōsistit btitudo ⁊ diligere sit actus volūtatis ꝓncipalius cōsistit in actu volūtatis q̄ intellectus. Proinde Aug. de ciui. dei. tota virtus erit ibi videre qđ amas: ⁊ summa felicitas amare qđ videas ibi beata visio in suo fonte bibit: vbi claritas visio clarissime aperit. Hec ille. Tunc verificabit illud ꝓphete Satiabor cū apparuerit gloria tua Consulte igit idem ait ps̄. xxvj. Unam petij a dño hanc requirā nō ponit substantiuū nec determinat quā vnā petūt qđ vtiq̄ facit ad mysticē inuendū q̄ illud est oīne bonū. ait enī. Unā petij a dño nō multas vl multa. Sciens. Porro q̄ vnū necessariū est Lu. x. nō ꝑ multa vult diuidi: sed tm̄ mō vnam petūt: ⁊ lz nōdū habuerit nō tñ deficit. sed pulsans pseuerat. d. hāc requirā. In quo notat pseuerātia in multis operibus bonis. Et subdit que sit res illa. d. vt inhabitē in domo dñi. hoc est in gloria oībus diebus vite mee. s. future. ⁊ hoc vt videā volūtatem dñi. i. faciē dñi vidēs in ea legā voluntatē eius: que qđem ꝓpter sup admirabilē pulchritudinē ⁊ inflāmatiuū decorē atq̄ amorē. semp facti euidentiā cuilibet btō clamat. Diligite me in toto corde: ⁊ ex tota aia tua: ⁊ ex oi mente tua. Tunc siqđem ⁊ nō ante pfecte cōplebit hoc ꝑceptū: qđ in spū ꝓpha videns in ps̄. ait. Omnis consūmatiōis vidi finē latū mandatū tuū nimis. Et vt dicit Job. xxij. tunc sup oīa potentē delitijs afflues: qđ qđem totū: vt ptz anime attribuit ꝓ diuina dilectōe.

Quartus lapis tranqllitas dicit que q̄ qđem ex tribus ꝑcedētibꝰ oritr. nam videdo pulchritudinē dei ⁊ eoꝛ q̄ videbunt in eo. atq̄ possidēdo illū cū oībus q̄ sunt in eo cū sūma dulcedie ⁊ ꝓsūmata tranqllitate tanta pace tota aia in dño reqescit. q̄tr erūt ꝑcedētia tria. Et ꝟ est pax q̄ exsupat oēm sensuz vt dr ad Eph. iiij. Hāc etiā Thessalonicēsibꝰ. ij. c. iij. nūciabat. dicēs. Deus pacis det vobis pacē sempiternā. In hac q̄z pace ꝓpha reqescere expectabat dicēs. In pace in idipm dormiā ⁊ reqescā. q. d. In pace pectoris dormiā in pace

senti: ⁊ in futuro requiescã. i. pfecte quiescaz in pace eternitatis. que pax est indiſpm. i. imutabilis ⁊ inenarrabilis. pax eni pſentis tpis non est idiſpm: qz sepe imutat ⁊ variat. De hac gloriosa pace Thob. xiij. ait. Beati qui gaudent sup pace tua. i. sup tribus pcedētib⁹: que recognoscere faciūt in pace tua. Iterū ppha ait. Oſã/sueti possidebūt terrã. ſ. viuentiū. ⁊ delectabūtur in multitudine pacis. Et alibi ✠ Pax multa diligētibus legē tuã ⁊ nō est illis scãdalū Esa. cp̄. xxxij. ait. Sedebit pp̄s meus in pulchritudine pacis: ⁊ in tabernaculis fiducie. ⁊ in requie opulenta. ✠ Hec q̄dem tria fidei: spei: ⁊ charitati cōperūt in pñti vita. In patria aūt erit pulchritudo pacis q̄tum ad dotes corpis glorioſi. et tabernacula fiducie q̄tū ad dotes aie. ⁊ reqes opulēta q̄tum ad vtrūq; simul.

De secūdis q̄ttuor lapidibus pcios is que ptinēt ad corpoz̄ btōz̄ gloriã sempiternã. Cap. ij.

Quartus de quattuor lapidib⁹ que ptinent ad gloriã corpoz̄ btōz̄ est clucidbilitas aut claritas. Erūt eni corpa clara sicut sol. nec intelligendū est de claritate solis ſm q nunc lucet: sed ſm q post resurrectionē lucid⁹ erit. Nam teste Esa. xxx. Erit lux lune. sic̄ lux solis: ⁊ lux solis erit septēpliciter. sicut lux septē dierū. Hoc q̄dem pſpicaciter declarās Rich. in. iiij. di. xlix. ait q non sunt eiusdē speciei lux elemētaris ⁊ lux corpis celestis: sed lux elemētaris est quasi queda imitatio eius quēadmodum lux spūalis aie nō est eiusdē speciei cū luce spūali btōz̄. sed est quedã imitatō ⁊ sillitudo illius. Silr nec lux solaris e⁹ usdē speciei est cuz luce corpis glorioſi: sed est sillitudo illius ⁊ imitatio quedã talis q̄dem luciditas a luce ⁊ luce aie originē sumit. nam quēadmodū diuina lux et sapiētia dei aiam illustrabit sic lux aie in luciditatē corpis redūdabit. Et hoc Dioni scribens ad Dioscoz̄ testat. d. q btitudo non est corpoz̄ sed ad aiabus redūdat in corpa. Ex q̄ ptz q spūs illustrat⁹ ⁊ glorificat⁹ visione lucis eterne: claritatē suo corpi ministrabit. ⁊ hoc testat aplūs ad Phil. iij. d. Saluatorē expectamus dñm nostrū iesum xp̄m. q̄ reformabit corpus hūilitatis nre pfiguratū corpi claritati sue De hoc q̄ Ezoū. xv. dr. Corgaudēs. ſ. visione dei exhilarat faciē. Et iterū Esaie. lxj. Gaudens gaudebo in dño. ⁊ exultabit aia mea i deo meo. qz induit me vestimēto salutis. ſ. in die resurrectōis cōicando mihi glorioſum corpus.

Sextus lapis.

Secūdus lapis impassibilitas dr. nam tentōe atq; possessione impassibilis dr humanus spūs oino impassibilis factus erit. pptera corpi suo tam intra q̄ extra oīmodaz impassibilitatē pstabit. Et hoc clarescere pōt: q talis impassibilitas resultabit ex virtute aie suū corpus patēter retinētes. ita q a nullo exteriori agente imutari valebit. vñ si beatū corpus in inferno locarek nō sentiret aliquam lesionem. De hac impassibilitate. j. Cor. v. dicit Opteri eni corpe hoc induere corruptelā ⁊ mortale hoc induere imortalitatē. At Apo. xij. dr. mors vltra nō erit: neq; luctus: neq; timor: neq; dolor erit vltra que pma abierūt. de gaudio autē talis impassibilitatis. Nec. viij. dr in pſona oiuz bonoz̄. dr. Gaudiū dñi fortitudo nra. id est passibilitas nra redūdat a deo in mētē et a mente in corpus nostrū. vñ merito gaudem⁹ Et iterū ppha ait. Letent oēs q̄ sperant in te: ineternū exultabūt: ⁊ habitabis in eis. ſ. tu impassibilis ex tua possessione ⁊ tentōe aiam ipassibilē facies. ⁊ ex ea corpus ipassibile erit.

Septimus lapis.

Tertius lapis subtilitas dicit. Est aūt hec subtilitas a penetrādi virtute. Naz q̄ dilectōe diuina p transformationez spūs erit sūme subtilis seu spūalis effect⁹: ideo correspōdentē subtilitatē corpi suo impartiet. Propter hanc igit virtutē btitudinis aie tanta magnitudo actiue virtutis erit in corpibus beatoz̄ q p eam multo efficatius ⁊ facilius poterunt oīa corpalia penetrare. q̄ ipse ignis vel aer. Vñ Greg⁹. xiij. li. moza. ait. In illa resurrectōis gloria erit corpus nostrū subtile p effectū spūalis potētie. i. glorie sed palpabile p virtutem nature Et. j. Cor. xv. apls inq̄t. semina tur corpus aiale: ⁊ surget corpus spūale. i. spūi ac speciali volūtati subiectuz: nō q̄ quertat in spm̄ sicut q̄daz heretici putāt. De hoc igit gaudio talis vnionis spūs cū ipo deo: vñ corpi talis subtilitas cōicet Apoc. xix. dicēt scri gaudeamus ⁊ exultem⁹ ⁊ demus gloriā deo: qz venerūt nuptie agni. ſ. qz q̄libet aīa suo p̄dilecto spōso p dilectionē ⁊ fruitionē in pſūmato mrimōio glorie copulat. vñ vicz ista subtilitas p̄dicta in corpe nro redūdat.

Octauus lapis.

Quart⁹ lapis agilitas dr. pfecto: qz ex tribus dotib⁹ aie glorioſe spūs pmptissimus erit ad tēdēdū in deū iō in suo corpe glorioso suã agilitatē cōicabit. Hinc q̄dē Esa. xlj. dr. q̄ sperāt i dño mutabūt fortitudinē assumēt pēnas vt aq̄le: currēt ⁊ nō laborabūt: ambulabūt ⁊ nō deficiēt. Proinde aīa poterit ita velociter corp⁹ mouere: quēadmodū sine corpe pt mouere seipam qō satis inuit Aug. xxj. de ciui ta. dei. c. iij. d. Ubi volet spūs ibi pt̄in⁹ erit corpus. Nec tñ p hō intēdit dicere q in instāti mo/

ueat ipm: qz nec se absq; corpe possz mouere in instāti de loco ad locū ꝼm Rich. vbi. s. in q̄sti onibus q̄ de resurrectiōe. Aug⁹. idem sentiēs ait. Corpus gl̄iosum vtraq; in tualla pari celeritate ꝓtingit. sicut radi⁹ solis: ꝫ dicit qz impce ptibiliꝫ q̄si mouebiꝫ ꝓpꝫ tpis b̄reuitatē ꝼm q̄s/dam. de gaudio talis agibilitatis Esa. lxv. ait. Serui mei gaudebūt ꝑ exultatōe cordis. q̄. s. in corpis agilitate redūdabit. ꝼm ꝟo Alex. de bailis in. iij. ad has q̄tuor dotes corpis reuelādas q̄s p̄ciosos lapides noiauim⁹ dñs ihs in charitatis dote voluit apparere: qñ vt dr Bath. xvij. in monte thabor coram discipulis suis trāsfiguratꝰ est. Prima ꝫ pncipalis dos luciditas est: ꝫ hāc dotē cetere sequenꝫ. scda est ipassibilitas. q̄ sequiꝫ ex luciditate p̄dicta. Nam claritas nullū ab alijs patiꝫ inq̄namentū. Ecce impassibilitas. tertia est sublimitas q̄ etiā in lucido est. Nam lux p naturā hz subtilitatē ad corpora penetrādū ꝫ maxie q̄ trāsparētia sūt. sicut ptz in lapide cristallino ꝫ vitro. q̄ penetrant a luce. q̄rta est agilitas q̄ etiā est in luce vñ motꝰ et mutatio eius q̄si subiecta sūt. Ex dictis pz q̄ qz claritas oēs alias ꝓprietates ponit dotiū q̄ sunt corpoꝝ btōꝝ. ꝫ nulla alia ponit alias oēs ideo ꝓueniēter p claritatē fit oñsio gl̄ificatiōis corpis nr̄i. Jō Bath. xiij. dñs volēs ꝑmonstrare gloriā futurā corpoꝝ btōꝝ nō multiplicat ꝟba: sed eam totaliꝫ pfecte ꝫ integre p claritatē insinuat cū ait Fulgebūt iusti sic sol in reg̃ pr̄is eoꝝ: hec Alexā. de hal. de alijs q̄ dotibꝰ Sap. iij. dr. Fulgebūt iusti ꝫ tāq; scintille i arūdineto discurrēt. in q̄bus ꝟbis ꝑmo in fulgore scintille claritas denotaꝫ. scdo ipassibilitas significaꝫ in igne: q̄d ē elemētū actiuū ꝫ frigescē nescit. tertio in sblimitate scintille sbtilitas indicaꝫ. q̄rto ꝟo in discursu agilitas significata ē.

Be alijs q̄litatibꝰ corpoꝝ btōꝝ.

Aduertēdū est etiā q̄ gl̄iosus corpꝰ erit visibile ꝫ luisibile. palpabile ꝫ ipalpabile. sic̄ placuerit aie volūtati: vñ Aug⁹. de ciuit. dei. c. xxvij. inq̄t. Impetrabit ds aio: ꝫ animꝰ corpi tāq; obediēti: ꝓpꝫea erit visibile ꝫ luisibile sicuti aie placuerit. ꝫ nihil sibi placebit: nisi q̄d rōnabile erit. Gaudebūt isup sc̄ti de gl̄ia suoꝝ corpaliū sensuū: qz q̄libet erit in sūma pfectōe ꝼm q̄maius ꝫ minus q̄nq; sensus aie i deo bti erūt. Insup oēs deformitates coloꝝ figure diminutōes ꝫ suphabūdātie i resurrectiōe auferenꝫ ab eis. qz oēs erūt cōformes filio dei in etate ꝫ in sil̄itudie: in q̄ nulla deformitas fuit: vngues ꝫ capilli capitis ꝫ barbe resurgēt in eis: erūt in paradyso in illa q̄litate q̄ magis erūt ad ornamētū corpis ꝫ decorē Naz ꝼm Aug. indecoꝝ ibi aliq̄d nō erit. Intestina q̄ illa resurgēt: q̄ sūt de pulchritudine ipi⁹ nature. vñ Aug⁹. de ciui. dei ait. Interioriby⁹ viscerib⁹ que nullu decus videnꝫ modo h̄re ita pulchritudo rōnis delectabit vt oñi forme apparēt q̄ oculis placēt ꝼm mētis iudiciū p̄ferat q̄dem q̄ vltra aureā que erit p̄miū glorie subalis aureolas possidebūt: sicut sūt martyres virgines ꝫ doctores. Quidā etiā habebūt palmas sicut sunt illi q̄desiderio tm̄ martyres extiterūt vt fuit btūs Martin⁹. Quidā q̄ habebūt fructus speciales. s. ꝓsolatiōis: vt ꝓtinētia ꝓiugalis tricesimū vidualis sexagesimū. virginalis centesimū. Et oēs sancti de oibus p̄dicti singulariter gaudebūt. Considera q̄ magnitudinē ꝫ multitudinē gaudioꝝ sanctoꝝ.

Be alijs quattuor lapidibus p̄cijs/ sis qui ptinent ad gloriā tam spiritui q̄ corpoꝝ in gloria paradysi.

Nonus lapis. Cap. iij.

Primus lapis de q̄ttuor lapidib⁹ q̄ ptinent ad aiam: ꝫ ad corpⁿ sit̄ glorios⁹ nobilitas dictus est. Gaudebūt enī bti de repatōe totius vniūsi: ꝫ ab inferioriby⁹ b̄ gaudiū sumet originē. Naz videbūt durissimis supplicijs cruciari dānatos. Et qz volūtas eoꝝ ꝓformis erit volūtati dei. ꝫ ipse deus cruciabit eos. ꝓpꝫea gaudebūt de tormētis eoꝝ: vñ ꝓpha inq̄t. Letabiꝫ iustus cū viderit vindictā. s. sup dānatos iustissime exerceri. Gaudebūt q̄ qz ꝓspiciēt se ex dei mia a talib⁹ torquētis libatos: ideo exultabūt dicētes illud ꝓpheticū. Alia nr̄a sic̄ passer erepta est de laqueo venantiū. Laqueꝰ cōtritus est: ꝫ nos liberati sum⁹ Gaudebūt etiaz qz ꝓspiciēt specula q̄bus in p̄nti seculo vsi sunt ad cognoscēdū deū admirabili pulchritudine reformata ꝫ decorata. s. terrā: aquā: aerē: ignē: et corpibus sctōꝝ mirabiliū ꝓformata. Gaudebūt insup de augmētatōe solis. lune. planetaꝝ atq; stellarū: letabunꝫ etiā de pulchritudie cristallini ꝫ empirrei celi. cōtemplādo admirādū tabernaculū q̄d ineternū deus diligētib⁹ se p̄parauit: ꝫ q̄ oiuz p̄dictoꝝ desiderabili⁹ ꝫ iocūdius est. ex oibus supradictis exultabūt i dulcedinē ꝫ in dilectionē creatoris oiuz rerū.

Decimus lapis.

Decūd⁹ lapis societas noiaꝫ. gaudebūt pfecto de ꝓsortio ꝫ societate in q̄ repiēt se bti. nam q̄libet suscipiet singl̄ares delectōes de q̄libet in ꝑticulari Et p̄mo de illius odore. scdo de illi⁹ voce. tertio de illi⁹ splēdore q̄rto de illi⁹ colore. Primo de illi⁹ odore. qz sentiet de q̄libet btō singulare odoris flagrāti/am in vltima sua pfectōe. Proinde Apo. v. dr q̄ singli hñt cytharas ꝫ phialas aureas plēas odoramēto Cythara ꝟo sūt corpa btōꝝ. phia

De stabili perseverantia

De statu purgatorij

le ꝙo que sunt vasa lucida atq; lata signāt aias gloriosas: ⁊ hec odoramēto plena sūt Scdo delectabit de illi⁹ voce. qz de q̄libet btō pcipi/ et varietatē vocis. s. in cantu ⁊ discantu laudis dei qđ mystice p̄sensit Joh. Apo. xiiij. cuz ait. Post hec audiui vocē tubarū multarū dicentiū in celo alla. i. laudate deū. Nam ꝑm Hiero ya est vnū de decē noibus dei. qz cōiter in eccla cū magno pneumate. i. vocū modulatōe ⁊ grā di melodia. ad signandū illū ineffabilē iubiluz diuine laudis: q̄a btis fiet in padyso. q̄ in p̄nti vita exp̄mi minime p̄ōt Tertio delectabit ō illius splēdore a q̄libz alio q̄rūlibet btō mirabiliter variato. Nam. j. Coz. xv. aplus ait. q stella differt a stella in claritate. Quarto delectabit de illi⁹ pulchritudie ⁊ calore: q̄ etiā varius erit a q̄libet alio colore ⁊ pulchritudie cuiuscz bti. nam q̄dlibz beatū corp⁹ nō tm̄ lucidū erit. sed etiā coloratū pticlare colore atq; decore. vñ Aug⁹. xxij. de ciui. dei. c. j. Dis pulchritudo est ptiū ꝙueniētia cū q̄dā colozis suauita/ te sed btō corpa pulcherrima erunt. q̄ habebūt suauitatē colozis. Itē p̄terea maximū erit gaudiū btō ⁊ societas eoz. Primo ppt̄ cha/ ritatē. Scdo ppter numerositatē. tertio ppt̄ diuersitatē Primo ꝙo erit mirabilit̄ magnū gaudiū societatis btō ppter charitatē: eo q̄ q̄libet btūs diligit accidētalit̄ quēlibet btm̄ amplius aūt aut minus ꝑm gl̄iosaz pfectionē actiuā et etiā passiuā que erit in sctō: seu in angelo gl̄oso. Scdo erit tale gaudiū admirandū ppt̄ numerositatē: eo q̄ q̄libz dilatabit affectū suū corporalē ⁊ spūalē ad infinitū numez btō hoiuz et angelo. In q̄bus suā btitudinē accidētalē multiplicabit: ⁊ in q̄libet: ⁊ de q̄libet multiplicabit tale gaudiū: sicut p̄dictū ē. Tertio q̄ stupendū erit tale gaudiū ppter diuersitatē. Naz inter oēs btōs tā hoies q̄ angelos alicq; erūt in gloria eq̄les alicq; maiores: ⁊ alicq; minores. Primo ꝙo eq̄les in gloria duplicabūt ⁊ gaudebūt de gl̄ia coeq̄liū p̄dictū gaudiū ⁊ leticiaz p q̄libet ex amore. qz ineq̄li mēsura alterutrū se diligere se recognoscēt Ideo tm̄ gaudebūt de gl̄ia coeq̄liū: sicut de ppria: extensiue nō intensiue. Et idem de sequētib⁹ intelligēdū est Scdo aūt q̄ in gl̄ia maiores erūt duplicabūt sibi p̄dictuz gaudiū p q̄libet sibi minore: eo q̄ illos sicut et se de q̄titate sue glorie intelligūt ꝙtentari. Tertio ꝙo q̄ in gloria minores erūt totiēs tale gaudiū accidētale multiplicabūt q̄tiens glorioso/ res se ꝙspiciēt esse illos q̄ ppter eoz amorē gaudiū suū duplicabūt: sicut q̄cūq; maiores. Multiplica tūc tu q̄tū erit gaudiū cuiuslibet bti: erga quēlibet coequalē a maiorē atq; minorez: ⁊ tanta numerositate inumerabiliū Ideo ascendamus ad gl̄iosaz ꝙginē mariā dei mr̄em: ⁊ statuamus ad vnā partē totū gaudiū qđ ad inuicem habēt oēs scti ⁊ angeli cū eis. p̄dicto mō cō numerari. atq; ex alla parte statuam⁹ gaudiuz q̄ minor sctūs habebit de ꝙgine bn̄dicta q̄ tale gaudiū minimi gl̄osi tm̄ excedat oia gaudia sic sumpta de btā maria nō habita. aut de hoie xp̄o siue de ipso deo. q̄tuz excedit circūferētia firmamēti centrū suuz eo q̄ vltra cōparationē p̄fatā excedit gloria btē marie ꝙginis oēm aliā gloriā btō. sicut latius patz in q̄dragesimali de religione xp̄iana. ser. vj. arti. ij. p totū. Et si minor sanctus tm̄ gaudiū sumet de gloria beate ꝙginis ex nccitate sequit̄ q̄ oēs illi q̄ eo gloria maiores sunt vel erūt: tanto maius gaudiū de illa bn̄dicta ꝙgine maria habebūt.

Undecimus lapis.

Tertius lapis socūditas dici p̄t. qđ erit gaudiū de xp̄i hūanitate. Cōsiderem⁹ igit̄ ex vna pte oē gaudiū actiuū ⁊ passiuū qđ vniūsi scti tam hoies q̄ āgeli habebūt in padyso. apponēdo etiā inde eos gl̄iosaz ꝙginē mariā. Et ex alia parte gaudiū qđ minor sctūs habebit de gl̄iosa xp̄i hūanitate: ⁊ repiem⁹ q̄ gaudiū oiz p̄dictoz respectu gaudij illi⁹ minimi scti min⁹ erit q̄ cētrū cristallini celi respectu circūferētie sue eo q̄ amor q̄ xp̄s diligit mimū gloriosuz habūdātior est q̄ondit cōpatio supradicta si cōsiderem⁹ illū amoris fontē q̄ ē xp̄s: vñ talis amor originē sumeret Quis igit̄ exp̄imere p̄ōt q̄tuz erit gaudiū q̄ de xp̄o hoie gaudebūt maiores scti. qñ tāta erit habudātia gaudij qđ erit in mimo glorioso. Insup q̄to in gl̄ia maiores erūt. tanto de eo ampli⁹ gaudebūt.

Duodecimus lapis.

Quart⁹ ⁊ vltim⁹ lapis est bonitas. q̄ erit gaudiū de bonitate dei. s. ab itelligētia cognita pfectissime i sua natura. atq; ō gl̄iolo actu amoris dei ꝙtinue in deo inspirato q̄ hmōi ineꝛnū gl̄iose cōicabunt. Iz gaudio istabilibili de ꝓpa sbali gl̄a futuri sc̄ pleni. tm̄ incōparabilit̄ ampli⁹ gaudebūt de eo q̄ ōs incōp̄hēsibilis ē. pfecte nisi a semetip̄o q̄ de illo q̄ de eo cō p̄hēdēt. Vñ ꝙstituēdo maxie ex ꝺ respectu oē gaudiū qđ de xp̄o habebūt scti inq̄tū est hō. ⁊ illud qđ habebūt de ꝙgine gloriosa. ⁊ gaudiū oiuz btō hoiuz ⁊ angelo. qđ actiue et passiue int̄ se habebūt: atq; ex altera parte gaudiū qđ habebit minim⁹ sctūs in infinito ⁊ sūmo ꝺo et oino totū illud respectu illi⁹ minus est q̄ centrū empirrei celi respectu circūferētie sue. Rō huius est: qz tale gaudiū de deo vnus ⁊ p̄ncipalis est actus de illis trib⁹ de q̄bus gloria subalis ꝙsistit. Insup totū gaudiū actiue ⁊ passiue acq̄situz de creaturis sivi rōnali creature cōicet nō efficeret eam btam: ⁊ tm̄ eēt btā si tantū-

modo gauderet de diuina visione. possessione et cõsũmata dilectõe. Multas pfecto rõnes ꝛ necessarias possem⁹ assignare. quare oẽs beati gaudebũt tantũ de ipso deo atq; de illius dilectione quarũ alique erũt maiores vel minores magis ꝛ minus necessarie ꝑm diuersam btõrum vocatõez. quas cum sũma admiratiõe ꝛ altissimis clamorib⁹ intellect⁹ atq; ardẽtissima charitate assignabũt xp̃i beati creatori. redemptori: atq; glorificatori. i. de trino ꝛ vno q̃ saltẽ ad numerũ. xxv. reduci possunt. vt pz de quadragesimali de christiana religione ser. lxv. c. vlt. Deniq; de hoc vltimo gaudio dicit in ps̃. xv. Adimplebis me leticia cum vultu tuo. vsq; in finem. Horum verborum multũ ponderãdus est sensus. Ait enim. adimplebis nõ tm̃ gaudio plenos erimus: sed erimus adimpleti vt duplex beatorum gloria p̃ncipalis exp̃mat. Prima accidentalis. ꝛ de hac erimus adimpleti. s. gaudio et leticia p gloria primorum ꝛ maxime virginis matris: ꝛ filij hois. Secũda est gloria cõsubstantialis: ꝛ de hac erimus impleti. s. gaudio ꝛ leticia p gloria christi filij dei. ꝛ hoc inuit cum dicit. Adimplebis me leticia cum vultu tuo iesu q̃ cum facie ad faciẽ videbim⁹. Insup est notandũ q; nõ ait in vultu tuo. sed cum vultu tuo Nam angelos adimplebit in vultu: sed homines cum vultu. Et hoc ppter cõformitatẽ hois ad ipsum tam ex parte aie: sicut dicit ad Ro. viij. quos p̃sciuit: p̃sciuit ꝛ p̃destinauit ꝯformes fieri p imagine filij dei: q̃ ex parte corpis. Vñ ad Phil. iij. Saluatorẽ expectam⁹ dñm ihm̃ xp̃m qui reformabit corpus humilitatis nre ꝛc. Et ad exp̃mẽdũ q; vere illũ leticia adimplebit ait ppha subiũgens: delectatões sunt. s. in dextera tua vsq; in finẽ. Dicit enim delectatões in plurali numero ppter. xij. dictos lapides p̃ciosos corone vite oĩum bonorum. seu ppter. xij. delectabiles fructus ligni vite de q̃bus in hoc. iij. arti. posuimus fundamẽtũ introductõis. Et addit in dextera tua. i. in gloria sempiterna. Vñ Can. viij. Dextera illius amplexabit̃ me: ꝛ hoc non ad vnam horã: sed vsq; ad finem. i. in sempiternũ Nam dicit Prou. iij. Longitudo dierum in dextera illius. Hic est finis sine fine: ad quẽ creati sumus in quem p charitatẽ currim⁹: in q̃ beati semp erimus. Ad quẽ nos p̃ducat pontifex ꝛ p̃cursor noster iesus christus dei filius benedictus. In cuius noie flectit̃ omne genu celestiũ terrestriũ ꝛ infernorum cui est gloria ꝛ magnificentia potestas regnum ꝛ imperiũ benedictio et claritas sapientia: et gratiarũ actio: honor virtus: ꝛ fortitudo: per infinita secula seculorum Amen. Deo gratias.

Sermones de charitate: siue de euãgelio eterno sancti Bernardini de Senis ordinis fratrum minorum: per Nicolaum Kesler basilee impressi. Finiunt feliciter.

976939

2507

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6